
Cat. 105 (II)

No tiene que expurgar

Secunda pars operum Johannis de Gerson

Tabula generalis

Tituli librorū secū

de ptis doctoris christianissimi Johis ꝺ Gerson cācellarij parisienſ. in q̄ locata sūt pcipue opuscula ad mores accōmodata

Egule morales

Finit tabula generalis operū hui⁹ secunde partis

A 1

Epitaphiũ magistri iohãnis de Gerson sacraꝝ lraꝝ doctoris christianissimi/ac cãcellarij parisieñ. scriptũ in circũferentia sepulcri in Lugduno In ecclesia sancti Pauli. et in tabula muro appẽsa iuxta arma sua.

Magnũ parua tenet virtutibꝫ vrna Johannem
Precelsum meritis/Gerson cognomine dictũ
Parisius sacre professor theologie
Claruit/ecclesie qui cancellarius. anno
Milleno domini centũ quater atqꝫ vigeno
Nono/luce petit superos Julij duodena

Incipiunt regule morales eiusdem

Prologus

A Gamus nūc interim qđ natura ⁊ imitatrix nature ars solet. nos ab
a imperfecto sumam⁹ exordiū vt inde (si de⁹ annuerit) ad pfectiora ꝯsurgam⁹. Itaq; videre est naturam in florigerꝭ apib⁹/pmū ex apricis locis materiā fauorū colligere. dehinc collectam dirigere in aliā formā/ꝗ̄ vnde sumpta est. demū in alueolo cōstipant miro ordinis artificio ptes singulorū. Quid vero ars? nōne pcessus in ea simil' agnoscitur? Prouidet sibi ī primis de materia copiose. ipam deinceps in ptes diuidit. Porro dat partib⁹ formā. pmū rudem. deinde politiorē. Postremo (quod est omniū difficillimū) partib⁹ sparsim positis ⁊ politis ordinem colligationēq; tribuit. per quod tādem operi suo pfectio cōsummata donat. Segregem⁹ in hunc modū ptes aliquas velut e silua grādi et īdiuite/minera sacre scripture/quib⁹ formā aliquam addimus. Noli igit lector (si qs forte occurreris) despicere si iaceant interea he partes absq; ordine. sine vinculis ⁊ calce. quas dū sicerūt regulas aut doctrinas aut cōsideratōnes appellare poterim⁹. Fortassis dn̄o ppicio poterit et eis in posterꝫ ex decoro ordie libelli pulcritudo donari. Quod si datū nō fuerit nihilomin⁹ arbitramur nos nō nihil pfecisse/si materiā pparauerimus alijs ad ea que libuerit fabricanda. aut sub alio tropo/nō frustra sudauerimus/si ex agro florentissimo sacre scripture apes cogitationū nostrarꝫ collegerint. digesserintq; buccellas quasdā faui mellis ad lumē cognitionis et ad deuotōis dulcorē. atq; p medicamento desideriorū infirmorū. qs pticulas liceat postmodū ī alueolo libri vni⁹ decoro artificio speciosi⁹ ordinare.

Finit prologus

B A que tibi precepit deus cogita semp. Quo
c niā quilibet obligat scire illud absq; cui⁹ noticia nō potest cuitare peccatū. ¶ Culpabil' ignorātia iurꝭ diuini nō cadit in facientē illud quod in se ē. qm̄ spiritussctūs talē hominē de necessariis ad salutē que vires suas excedūt docere imediate vel mediate patus est. ¶ Ignorātia inuincibilis excusat/in eis pisertim que sunt facti. nō autem crassa vel supina/q̄ puenit ex negligētia sciendi et faciēdi qđ in se est. Dicit autē inuincibil' nō quin vinci possit. aut q̄ ex ea necesse sit tunc opari. sed quia operans sufficiēter fm casus euentū diligentiā apposuit sciendi illud qđ nescit ¶ Ignorātia iuris hūani sufficiēter pmulgati nō liberat subditos a pena in foro exteriori. licꝫ frequent' q̄ ad deū excuset a culpa quosdā ignorātes. ¶ Nō qlibet tenetur scire de qlibꝫ peccato mortali an sit tale. licet expediat istud inqrere ⁊ scire iuxta vniuscuiusq; vires et statū. et pl⁹ eccl'iasticos ꝗ̄ laicos. Et inter eccl'iasticos plati ex officio tenēt vt sint parati om̄i poscēti reddere rōem de ea que in eis est fide et spe. ¶ Nemo vtens rōne diu ab ignorantia pncipiorū moraliū excusat. forte eni morulaꝫ ad cōsiderandū apponere fas habꝫ. ¶ Om̄is doctrina et om̄e studiū debet de curiositate vana aut noxia culpari/que nō ordinantur actu vl' habitu/mediate vel imediate ad bene moralit' gratuiteq; viuendū. ¶ Dare studiū suū reb⁹ inutilib⁹ aut noxijs. vtiliorib⁹ scienter omissis curiositas ē dānabilis. ¶ Utile et inutile/noxiū et innoxiuꝫ dicunt in moralib⁹ nō absolute/sed p respectū ad nos/cū circūstantijs finis loci ⁊ tēporis officij atq; ceterorꝫ. ¶ Om̄is obligatio finaliter reducit ad dictamen liberi arbitrij diuini sic volentꝭ obligare creaturā. quod dictamen nobis innotescit/vel ī lumine fidei/vel grē infusaꝫ. vel in lumīe naturali signato sup nos. Unde practica iudicia rōis habem⁹/aut p lumina scientiarū tam diuiaꝫ ꝗ̄ humanaꝫ/ex duplici lumine priori emanantiū. aut postremo per experientie multiplicis luminosū documentū. p quod fit vt virtus ꝗ̄ ars certi⁹ opet. ppter quod virtuosus bn̄ iudicat de oib⁹. ⁊ est suo iudicio virtutis mediū assumēdū. ¶ In pncipijs moralib⁹ assignādis fit pcessus qn̄q; a notiorib⁹ et quasi a posteriorib⁹/vt ex his que videm⁹ in hūana politia assurgendo ad diuinā legē qn̄q; fit ecōtra a priori ꝯsiderādo eas leges q̄ nature sūt notiores/qualis est lex eterna. ¶ Equitas

quā noīat phs epikeiam pponderat iurꝭ ri/
gori. Est aūt eq̄tas iusticia pēsatis oībus
circūstātijs pticularibꝫ /dulcore misicor/
die tpata. Hoc intellexit q̄ dixit. Ipe etiaꝫ
leges cupiūt vt iure regant. Et sapiēs. No
li esse iustꝰ nimis. alioq̄n sūma iusticia sū/
ma iniusticia fit. Oīa mādata dei eq̄tas. i.
cū eq̄tate pēsanda. ¶ Bonaꝝ mentiū ē ibi
agnoscere culpā vbi culpa nō est. agnosce/
re inquā nō p assensum firmū. h enī stultū
piculosumq̄ fieret. sed sic vt doleat aut pe/
niteat hō postmodū q̄si facit in culpa te/
C neret. ¶ Nullū est peccatū mortale actuale
absq̄ ꝯsensu libero rōis vero vl interpta/
tiuo. Interptatiuū ꝯsensuꝫ tūc eē dicimꝰ
dum habuit rō tpus sufficiēs deliberandi
⁊ fugiēdi ea/circa q̄ vitāda esse puigil tene
bat/qualiter dicit lex forēsis. Qui tacꝫ con
sētire videt. dū vicꝫ repugnāre deberet ¶ Cō/
sensus in actū solū venialit malū est tātū/
modo venial. loq̄ndo de veniali ex genere
suo. vt est verbū ociosum. ¶ Nullū pctm̄ ē
adeo veniale q̄n ipm vel sibi sile fiat mor/
tale dū placet. h est dū cōsensus additur. si
tamē illō veniale erat actꝰ mortal ex gene
re suo. ⁊ ex eo q̄ non fiebat ex ꝯsensu libe/
ro ⁊ pfecto/venial reddebat. ¶ Nullꝰ ē actꝰ
adeo mortal quin ipe vel sibi silis sit non
mortalis dū displicet. vel si nō placet ꝯsen
su pfecto deliberatoq̄. ¶ Nihil est adeo cō
siliū in lege euāgelica q̄n in casu posset esse
obligatoriū. Et ita q̄libet vtens rōe /tenet
sm pparatōem animi ad q̄dlibet ꝯsilium.
vtputa martyriū vel dimissionē oīm suoꝝ
⁊ similiū. si ⁊ vbi necessitas imineret h agē
di. Obligat insup q̄dlibet consiliū q̄ n̄ cō/
temnat/tanq̄ nō sit salubrior obsuatio eiꝰ
q̄ oppositi. ¶ Nullus ita ꝯsilijs seruādis
astringit/quin ab eo aut possit aut debeat
in casu coꝝ obsuatio verbalis q̄nq̄ ptmit
ti/vt de nō habēdo duas tunicas. de pbē/
do pallio tunicā auferēti/et silibꝫ. ¶ Omis
agens cōtra ꝯsciāꝫ edificat ad gehennaꝫ.
Uel mortaliter si ꝯsciētia sit fixa q̄ illō qō
agit est mortale. Uel venialit solū q̄tuꝫ ē
ex parte huiꝰ circūstātie q̄ est facere ꝯ ꝯsciē
tiā/si ꝯscia iudicet illō esse solum veniale
¶ In nullo casu est aliq̄s pplexus inē duo
pctā/q̄n ei pateat exitꝰ absq̄ nouo peccato
Nā si iurauerit q̄spiā se occisuꝝ Petrū in/
nocētē/et nō occidat eū/ipe nō peccauit no
uiter/sꝫ iā peccauerat in iurādo. Si autēꝫ
dictet sibi ꝯscia erronea q̄ Petrꝰ innocēs
est statim occidendꝰ ab eo. dimittat hanc
cōscientiā ⁊ liberatꝰ est. Si postremo in/
cidant duo pcepta incōpossibilia ex culpa
sua/agat illō quod de se magis ē obligato/
riū. ⁊ a nouo pctō imunis existit. ¶ Expo/
nere se piculo pcti mortalis est peccatum
mortale. Uel sic. agere incertū ⁊ dimittere
certū i matia morali est pctm̄ mortale. si ta
le sit incertū q̄ sit mortale/nō solū p conie/
cturas leues aut ex suspitōe trepida ⁊ scru
pulosa pueniēte ex nimio timore cadēdi ī
via dei. Sed intelligit dū tale ē vehemen
ter ⁊ pbabilit incertū. eque sicut oppositū
vel magis. tūc enī illud qō agit nō carebit
mortali culpa. aliter non oportet. ¶ Cōsili/
um salubre est freq̄nter agere ꝯ scrupulos
leues et trepidos. vitādo eos ad alioꝝ iu/
diciū. quatinꝰ ex cōsuetudie fiat hō robu/
stus solidꝰ et trāquillus in exercitio spūa/
li. Exemplū in domificatoribꝫ ⁊ funibula
rijs. ¶ Dans operā rei illicite/ aut ad se nō
spectāti/nō excusat p ignorantiā de pecca
to seq̄nti/psertim q̄ ad penā in foro exteri
ori de rigore soluendā. sed apud deuꝫ sepe
nō imputat ad nouū aut maiꝰ peccatum.
Sicut interfectio hōis p ebriū nō vtēteꝫ
ratōe nō habet culpā maiorē q̄ fuerit talis
ebrietas. Sic aliq̄ dicerēt de pctis dāna/
toꝝ. ¶ Ambulandū est in virtutū doctrina D
via regia. vt nec strictiꝰ fiat dei mandatuꝫ
nec latiꝰ q̄ ipe mādauerat. q̄nis ide sume
re possint aliq̄ aut malicie velamen libtatē
aut econtra in despatōem corruere. Nō tn̄
oībꝫ p omni tpe ⁊ loco pdicandā asserimꝰ
quālibet veritatē. ¶ Homo q̄ tenet repri/
mere illecebrā anteq̄ sit mortal/pmo omi
sit reprimere ⁊ euitare. ⁊ h imputabitur ad
culpā mortalē in pmo instanti nō eē gtie.
⁊ esse peccati mortal. et ante nūq̄ fuit veꝝ
dicere/iste mortaliter omittit. ¶ Peccatum
veniale magis posset dici cohibitū q̄ phi
bitū. ⁊ esse cōtra institutōem seu monitōeꝫ
quasi mediū inter pceptū ⁊ ꝯsiliū/q̄ abso
lute ꝯ pceptū. cōmuniꝰ tamē dicit esse ci/
tra aut pter pceptū ⁊ pter dilectōem dei et
nō contra. ¶ Omes pmi motus q̄ apti sūt
inseq̄ ratōem ⁊ p eā regulari/si eā puenerit
dici pnt peccata. etiā in puulis et fatuis.
quia sunt pter ordinē nature pmitꝰ institu
te. Tamē rectius hoc dicit de adultis rati
one vigentibꝫ. In eis insup circa q̄ ratio p
uigil esse debꝫ. ¶ Omnis ifideliū vita pec
catū est/ si ⁊ dum ex infidelitate operātur.

aliter nõ opțz q̃n̄ possint bñ moral᷑ ope/
rari. sicut de fidelibꝫ extra grãm sentẽtia re
ctior tenet. ¶Qui minima negligit paula/
tim decidit. Nã veniale pctm̃ ꝛ si nõ peri/
mit de ꝑ se vitã grẽ. infirmat tamẽ opatio/
nem eiꝰ que est vita secũda. ꝛ ad mortez si
multiplicat᷑ disponit. retardatqꝫ a ꝓfectu
meriti. ꝛ ab acceleratõe visiõis dei. In via
enĩ dei nõ ꝓgredi regredi est. Fac interim
(scꝫ dũ es ĩ pctõ mortali) quicq̃d boni po/
tes vt deꝰ [illegible] cor tuũ. Nam boni opꝰ
de genere ꝛ morale etiã factũ extra charita
tẽ vtilitatẽ affert multã. sicut nocet vẽiale.
qm̃ ꝑ tale opꝰ disponit᷑ hõ ad opa ꝟtutũ
ꝛ ad faciliꝰ resurgendũ trahit᷑ / seu ꝑ aduer
[illegible] deꝰ.
¶ Nullꝰ actus de genere moris ĩ habente
vsum ratiõis est simplicit᷑ indifferẽs. neqꝫ
quo ad bonitatẽ moris. neqꝫ q̃ ad meritũ
vel demeritũ / saltẽ boni tꝑalis. ¶Quantũ
obligamur ꝛ q̃tiẽs ex diuina autoritate q̃
[illegible] tanta et totus ob/
ligamur bñ opari ex grã. Et qꝛ nõ ꝑ quo/
libet momẽto tenemur actualit᷑ tendere ad
btĩtudinem eternã (cũ hoc sit p̄ceptũ affir/
matiuũ) idcirco ñ sꝑ culpabilit᷑ omittimꝰ
E dum extra grãm aliq̃d opamur. ¶Solus
deꝰ et nullꝰ aliꝰ absqꝫ eiꝰ ꝯmissiõe p̄t dire/
cte et ꝑ se obligare quẽcũqꝫ hoĩem. [illegible]
subditũ absqꝫ eiꝰ ꝯsẽsu libero ad actꝰ interio
res et latentes habẽdos. solꝰ q̃ppe deꝰ p̄õt
de talibꝫ iudicare. alij aũt nõ nisi de eiꝰ mã
dato ꝛ reuelatõe. sed tm̃ de exterioribꝫ. No
tan᷑ [illegible] dicit᷑ / directe et ꝑ se ꝛ absqꝫ ꝯsensu
libero. quia indirecte ꝛ ꝑ accidẽs vl̓ ex cõ/
sensu subditi hoc p̄t fieri. dũ vicꝫ iubetur
actꝰ exterior q̃ nõ p̄t fieri nisi ab interiori ꝓ
cedat. ¶Nemo absqꝫ culpa sua aut ꝯsensu
suo libero p̄t de per se obligari ad ea q̃ sibi
al's essent licita vl̓ ꝯsilia. Potest aũt h̓ fieri
de ꝑ accidẽs ꝓ manifesta vtilitate reipub
lice. cuiꝰ est ps. vel ex eiꝰ culpa / saltẽ q̃ ad
forũ exteriꝰ. ¶Quoniã rõnabile est vt nullꝰ
hõ aliq̃d p̄cipiat nisi illud de quo potest
cognoscere iudicialit᷑ ſm modũ suũ in fo
ro suo. Idcirco finis et intẽtio legislatoris
nõ cadũt sub obligatõe subditorũ. sed tm̃/
modo opatões exteriores p̄ceptor̄. Et ita
dicens horas aut ieiunans ĩ pctõ mortali
aut intentõe sinistra. vel absqꝫ attentõe ab
soluit se a p̄cepto eccl̓ie / sed nõ apd̓ deũ de
[illegible]igẽtia aut ꝑuersa intentiõe sepiꝰ excu/
[illegible] ¶ Precepta dei affirmatiua qꝛ obligãt

ad sꝑ / sꝫ nõ ꝓ sꝑ. eor̄ obligatio est sub qua
dam disiũctõe ad hoc tꝑus vl̓ ad illud. et
ad hanc spẽm opatõis vel ad illã. Sic co
lere deũ latria exteriori nõ plꝰ de se obligat
ad hanc spẽm cultus exterioris ꝛ ad hanc
diẽ q̃ȝ ad illã. ¶Ad eruditõem atqꝫ certifi/
catõem fideliũ / ꝛ vt ꝯformis sit in ecclesia
stica politia cultus diuinꝰ / p̄lati eccl̓iastici
tanq̃ȝ sapiẽtes statuti sunt. ꝑ q̃s expedit il/
lud qd̓ est sub disiũctõne ad aliq̃d vnũ cer
tũ ꝛ cõmũe christianis limitari. sicut qꝛ dei
cultus exterior die dñico et ꝑ cessatõem ab
opibꝫ seruilibꝫ excolat᷑. ¶Eccl̓iastici p̄lati
respectu p̄ceptor̄ diuinor̄ et regule euan/
gelice / nullo mõ ꝯditores sunt / sꝫ dũtaxat
q̃dã interp̄tatores. expositores. p̄cones do
ctoresqꝫ. ¶Interp̄tatio et limitatio vel ex/
positio p̄lator̄ in lege diuia. q̃ȝdiu p̄lati nõ
cognoscũt᷑ abuti sua p̄tãte / suscipiẽda ẽ re/
uerẽter tanq̃ȝ lex dei. Abuterent᷑ aũt si ma/
nifeste imponerẽt onera nimis grauia ceruí/
cibꝫ ppl̓i christiani. vt si ad festinãdum q̃/
tidie aut ad statuta q̃lia religiosi habẽt oẽs
passim astringi ꝯrerẽt. ¶Dispensatio p̄lato
rũ q̃ est iuris cõis q̃dã relaxatio seu mitiga
[illegible]
sus ꝛ ꝑsonas singulares. quoniã aliq̃ statu
ta sunt ꝓ cõmũitate q̃ huic ꝑsone vl̓ illi. et
[illegible]
gruere dinoscũt᷑ ¶Pene sunt restrigẽde / sic
[illegible]
gunt᷑ neqꝫ institui neqꝫ institute exeq̃ debe
rẽt. ꝛ peccãt oppositũ faciẽtes. vl̓ eas cum
h̓ resciuerint nõ tollẽtes. ¶In omi repub/
lica tolerari p̄nt aut debẽt vicia / q̃ absqꝫ de
teriori piclo neqꝫ corrigi neqꝫ extirpari va
[illegible]
[illegible] impossibile generalit᷑ diffinire. nisi put
[illegible]
riores et sapiẽtes determiabũt. Exẽplũ est
de meretricibꝫ ꝛ vsurarijs ꝛ silibꝫ / q̃ q̃nqꝫ ꝑ
mittũt᷑. Et ita d̓ ꝯcubinarijs sacerdotibꝫ
ꝓ loco et tꝑe staret forte esse faciẽdũ. ¶Cõ/
munis error facit ius ad hũc sensum vl̓ in
tellectũ / et sil̓es. qꝛ p̄lati et p̄ncipes sepe ali
quã faciũt aut ꝑmittũt iustissime ob erro/
rẽ subditor̄ cõem. que al's si fierẽt aut per
mitterẽt᷑ ad culpã eosdẽ obligarẽt. ¶Cõis
inobediẽtie culpa q̃nqꝫ absoluit de ꝑ acci/
dens ab obediẽtia ꝛ a culpa ꝓ futuro. et h̓
in legibꝫ positiuis / vt tales sunt. alioquin
non videt᷑ in multis. quõ lex lata ꝛ iurata
posset ꝑ nõ obſuatõem aboleri. ¶Cõsue/

tudo est optima legũ interpͦs. si de positi/
uis sermo fiat. ¶Cũ ↄsuetudo sit altera na
tura. leges assuete/ ꝛ q̃si iã in naturales ꝟse
nõ debẽt absq̧ manifesta vtilitate vel neces
sitate/ vel tolli vel mutari. ¶Cõsentire cẽsendi
sunt superiores (saltẽ interpretatiue) i abolitõe
legũ suaꝝ positiuaꝝ. qñ passim eas diu nõ
obseruari scire pñt/ ꝛ nec ꝟbo nec facto recla
mãt. ¶Lex ñ istituit nisi dũ ꝑmulgat. neq̧
vigorẽ habet nisi cũ moribꝫ vtẽtiũ appro/
bat. ꝛ hoc si sit lex pure positiua ad populi
regimẽ. [illegible]
[illegible] ↄtra q̃s nõ est p̃scriptio. vel ad opposi/
tũ ↄsuetudo sꝫ tm̃ corruptela. ¶In oĩ lege
q̃ꝝcũq̧ positiua bñ instituta/ aliq̃d est d̃
iure naturali ꝛ diuino. vt q꜑ expedit hoĩes
legibꝫ regulari. q꜑ q̃ ꝑtãti resistit/ dei ordia
tõi resistit/ ꝛ silr̃. ¶Decernere ius diuinũ
ꝛ naturale a positiuis. sicut est di[illegible]
maxime necessariũ est et vtile in oĩ doct
na morali et politica. et h̃ fieri ꝑfecte neq̧t
absq̧ sacra sapiẽtia q̃ legibꝫ eternis inniti/
F tur atq̧ fundat. ¶Comparatio pctõꝝ ad in/
uicẽ ſm g̃uitatẽ maiorẽ ꝛ minorẽ generali
ter sumi neq̧t/ nisi compent in genere suo.
ꝛ ceteris paribꝫ. qm̃ ſm alias circũstãtias
ꝑticulares sebñt plurimũ vt excedentia ꝛ
excessa. ¶Quãtificatio pctõꝝ a posteriori
[illegible]
[illegible]
[illegible] maiorẽ
vel minorẽ ꝛ [illegible] ꝛ loci. et pe
nes dãna inde seq̃ntia/ q̃ peccãs ꝓuidebat
aut ꝓuidere tenebat. ¶Ois act᷒/ cui᷒ finis
intent᷒ est pctm̃ mortale/ mortal' est. siue in
tendat actu siue habitu. qđ scit si opans in
terrogat᷒. cur hoc facit ꝛ aduertẽs/ tandẽ
rñdebit/ ad hũc finẽ feci. ¶Act᷒ q̃ aliũde ñ
esset mortalis/ ꝛ fit ꝑpter [illegible]
videt esse soluꝫ venialis/ nisi forte ↄstituat
finis ille vt vltim᷒ ꝛ q̇etans. ꝛ nõ solũ vt i/
cidens ꝛ min᷒ ꝓncipalis actu vel habitu.
¶Non ois act᷒ pcti est fruitio creature. vel
vsus ei᷒. sꝫ qñq̧ est abusus soluꝫ venialis.
qñq̧ mortal'. Nõ eñ oportet vt in oĩ pctõ
creatura ↄstituat finis vltimatus abutẽtis
ea. ¶Si q̃s mouet occasionaliter soluꝫ/ ex
pctõ mortali/ ad aliquem actũ faciendum
nõ oportet illũ actũ esse pctm̃ mortale. Se
cus si causa ꝓncipalis hui᷒ act᷒ esset mor/
tale [illegible]
[illegible]
subordinatũ sub vltimo fine. aut ꝑut cau/
sam motiuã min᷒ ꝓncipalẽ denotaret. alr̃
nõ. Silr̃ de euasione dãnationis diceret.
¶Bonitas natural' cõsequit ad ens. ꝛ hec G
nõ habet oppositã maliciã. Bonitas ꝟo ꝛ
malicia morales de genere sumũt ex obie/
cto. Sꝫ totalis bonitas moralis specialit
pẽdet ex circũstantijs finis ꝛ aliorũ simul
adunatis. Maliciã ꝟo/ ex vni᷒ illarũ cir/
cũstantiaꝝ carẽtia ponim᷒ resultare. Cete/
rũ bonitatẽ [illegible]
[illegible] ¶Circumstãtiaꝝ [illegible]
solũ cõcomitãtes actũ. ꝛ he nec addũt nec
diminuũt ad pctm̃. [illegible]
[illegible]
formatõem exigut ꝛ intrãt. ¶Multa ex ge
nere mortalia sunt/ q̃ꝝ silia pñt effici bona
dũ trahunt extra rõem suã. Queãdmodũ
dolere delibate de bono alteri᷒ ẽ mortale de
lictũ. Si ꝟo h̃ fiat ꝑ zelo iusticie boni cõ/
[illegible] est tale bonũ/ ille dolor vir/
tus [illegible] multa ex genere bona es/
[illegible] ꝑuersa fiũt mala
ꝛ spẽm moralẽ mutãtia. ¶Nõ ois delibe/
rãs agit ex deliberatõe. sicut nec ois igno/
rãs agit ex ignorãtia. aut ↄtẽnens ex ↄtẽ/
ptu. Potest eñ aliq̃s ꝑgredi in actũ ꝓmo
rũ motuũ/ dũ actu deliberat q̃d agẽdũ. nõ
tñ ex deliberatõe aget/ sed ex effreni appeti/
tu ꝛ ex motu passiõis. Dicit aũt aliq̃s age
re ex aliq̃ cã/ qñ si non esset illa cã/ ipe ab a/
gẽdo cessaret. accipiẽdo large agere ꝑut ad
omittere ↄtẽdit. ¶Duobꝫ bonis ꝓpositis
qñq̧ ad nullũ obligor. qñq̧ ad vnũ illorũ
nõ ad aliud. qñq̧ ad ambo sub disiũctõne
solũ. In q̃ casu nõ teneor simplicit eligere
mai᷒ bonũ si sit mihi difficili᷒. neq̧ etiam
[illegible] ꝛ habeã rõnabiles causas [illegible]
dimittẽdi ꝛ aliđ agendi. Exẽpli grã ad ex/
piendã ꝓpam libtatẽ. Qm̃ ars ꝑfecta non
deliberat. sicut ex ꝟtute agit aliq̃s bñ qua/
si subito. sic ex ꝑuersa assuefactõe viciosus
q̃si repente ꝑcipitat in culpã. Et ita male
habituat᷒ in vicijs. vt in iurãdo/ ↄcupiscẽ
do/ odiẽdo/ inuidẽdo/ ꝛ silibꝫ. fere demere
tur ↄtinue. sicut ꝟtuoso assidue merces cre
scit. vt veꝝ sit/ q̃ iust᷒ est iustificet adhuc. ꝛ
q̃ sordid᷒ est sordescat adhuc. ¶Nullũ de/
sideriũ rei illicite factũ tm̃mõ sub ↄditõne
actualit vel habitualit adhibita. est de per
se mortale delictũ. de ꝑ accidẽs tñ ꝑpt ap/
petitus sensualis cõmotionẽ nimiã. q̃ scie
ter dimittit inualescere ex talis desideriũ cõ
tinuatõe libera/ ꝑt ipm inter mortalia de/

putari. qr̃ia qui amat piculũ pibit in illo.
D ¶ Null⁹ agens bene ꝑm om̃es circũstãtias
dici debet dare scandalũ alteri q̃ntũcunq;
scandalizet ali⁹. Scandalũ eni est dictũ
vel factũ minus rectũ p̃bens alteri occasi/
onẽ ruine. Nã in via om̃ino recta si q̃s ce
ciderit/nõ ex scãdalo vie sʒ ex ꝓpo defectu
ꝓueniet. Sol⁹ ille scãdalisat actiue. q̃ ad/
uertẽs aut aduertere debẽs/alios ꝓniores
esse ad peccãdũ/ex modo suo agendi q̃ si/
bi nõ est in p̃cepto/nihilomin⁹ ipe opari nõ
desistit. sec⁹ i casib⁹ h̃ exclusis. vbi malicia
ꝓp̃a est scandalũ gratis acceptũ. vbi p̃tea
nõ est aduertẽtia nec esse debʒ de scandalo
alterius. z vbi q̃s ad illud operandũ tene/
ret. ¶ Ille dicit ex malicia sua peccare: scã
dalũ accipe/ nõ ex actu alteri⁹ q̃ informa/
tus sufficiẽter de bonitate h̃mõi actus. ni
hilomin⁹ cadit in ruinã. vt si ex voto reli/
giõis emisso. parẽtes post sufficiẽtẽ de reli
gionis ꝑfectõe ĩformationẽ se scãdalizari
contristant. scandalũ est hoc nõ tam pusillo
rũ sed phariseoꝝ acceptũ. s. nõ datũ. ¶ Qui
libet ab omni actu cui nõ est astrict⁹ aliun
de/tenet desistere/ quãdo timet aut timere
debet ꝑm vehementẽ cõiecturã/ scandalũ
pusilloꝝ. quousq; de illo cõpescẽdo diligẽ
tiam ꝯpleuerit. nisi forte ꝑ cõmuni vtilita
te vnctio spũssancti doceat illõ tunc agen
dũ. vt christ⁹ fecit in publicatõe veritatis
sacramenti.

De superbia et vana gloria

I a Ppetitus gl'ie si est de vera glo
ria z ꝓpt deũ/ virtuosus ẽ. Si
de vana citra deũ z nõ 9 deũ. vt
in bonis fortune nature vl' gr̃e/
venial' est/tã ex genere q̃ʒ ex more/si sit ad fi
nem bonũ. vt ꝑ euitatiõe infamie. aut pro
magno bono edificatõis aliene. ille appeti
tus discret⁹ est et meritori⁹. Si gl'ia sit fal
sa z de pctõ mortali/aut ꝑ fine malo p̃nci/
paliter et vltimate/tũc mortal' est. ¶ Presũ
ptio. arrogãtia. iactãtia z hypocrisis /gene
raliter et ꝓp̃e sunt de illis q̃ nõ ꝯueniũt ho
mini talit se habẽti/si illa h̃re vl' credit vel
ĩnordinate appetit. ꝓpt̃ea sp habẽt erroreʒ
vel maliciã inuolutaʒ. q̃nq; venialẽ. z sepe
mortalẽ. ꝑm gen⁹ obiecti. z iuxta circũstã/
tias intentõis et finis atq; ceteroꝝ. ¶ Pre/
sumens de dei mĩsicordia q ſaluabit q̃lic
cunq; peccauerit z i peccato ꝑseuerauerit/
errat in fide si hoc iudicet ꝑ intellectũ z in
moribꝫ mortaliter/si taliter afficit ꝑ volun
tatẽ absolutã. qr de cõditionata nõ oportʒ
Et ita distingui posset i valde multis d̃ in
tellectu et affectu. qr ꝑm hoc peccata variã
naturã sortiunt. vt dicant vl' errores. vel
mali mores. vel vtrũq;. ¶ Presumptio de
multis meritis et gratijs falsa ẽ z temera/
ria si nõ insũt. Si aũt credat z sentiat q ex
se sunt p̃ncipaliter/ipsa ẽ q̃ntũcũq; ꝓuꝰ ha/
beret. Q. si singulariter eas h̃re q̃s glietur
pestifera est atq; pharisaica p̃sũptio. ¶ Cre
dere z sentire q ex meritis p̃cedentibꝫ ali/
qd̃ bonũ aut p̃miũ ꝯsequat. nõ est p̃sum/
ptio vel error /si ad deũ tanq̃ʒ ad origiale
p̃ncipiũ/actu vel habitu solũ referat. De⁹
eni miseret cui⁹ miseret. h̃ est/gr̃am dat. vt
ex illa aliã gr̃am largiat. ¶ Celare pctã sua
nõ est ex se hypocrit. sʒ cautela prudens et
debita. Secus si fiat h̃ ex appetitu laudis
false aut alteri⁹ malicie p̃ncipaliter vl' i ad
malũ finẽ vltimate referat. Sec⁹ etiã si ꝑ
mendacia opeꝝ vel signoꝝ vel verboꝝ tal'
absconsio q̃rat fieri. queadmodũ si ad ce/
lãdũ pctã sue luxurie fingat se aliq̃s opere
signo aut v̾bo luxuriã maxie detestari z ca
stitatẽ amplexari. cũ sufficere debeat vt illã
nõ ostẽdat. Ita d̃ supbia z d̃ ceteꝝ posset
dici. ¶ Presumptio. arrogãtia. iactantia et
hypocrisis circa bona nature aut fortune
min⁹ habẽt peccati et picl'i. q̃ʒ circa bona
gr̃e/p̃sertim gr̃e g̃tũ facientis. cũ illa minus
cognosci possit inesse. ¶ Pertinacia. i opini
onibꝫ et actibꝫ ꝓprijs/ ꝑ quã q̃s nõ ẽpat⁹
corrigi. dãnabil' et vix sanabil' ẽ p̃sũptio.
z dũ in rectoribꝫ alioꝝ aut apd̃ religiosum
est cũcta/turbat z ꝑdit. ¶ Non est fuit⁹ sed K
libertas parere legibꝫ. qm̃ obligatio ꝑ vo/
tũ aut p̃ceptũ (ceteris paribꝫ) auget virtu/
tis et meriti ratõnem. vtrobiq; eniʒ addit
circũstantia bona. i voto/latrie. in p̃cepto/
obediẽtie. ¶ Subditi obligant obedire su
perioribꝫ in his dũtaxat respectu quoꝝ sũt
superiores. et dũ regulas sue dñatõis nõ ex/
cedunt. ¶ Null⁹ actus debʒ ab hoie phi/
beri sub pena peccati mortal' alicui iusto/
etiã subdito/nisi ad illũ iã sit obligat⁹ ꝑ le
gẽ diuinã explicite vl' implicite. v̾tualiter
vel in forma. Nam sol⁹ de⁹ ẽ q̃ hʒ imperiũ
eterne vite z mortis. ¶ Stultũ z iniurio/
sum ꝑ superioribus/est credere om̃es insti/
tutõẽs factas q̃les videm⁹ respectu subdi
toꝝ obligare ad pctũ mortale. sʒ sũt multe

accipiēde vt ↄminatōes. multe vt monitō
nes. multe vt ↄsilia. multe vt q̄dam decen
tie ⁊ honestates et faciētes ad finē conse/
q̄ndum. multe vt tpalem banc vitā solum
regulātes. ⁊ ad penā tpalem si trāsgrediāť
solū obligāt. ¶ Jurās vľ vouēs in aliq̄ reli
gione vel cōitate/adimplere oīa q̄ p̄ regi
mine taľ religiōis aut cōitatis ordiata sūt
aut erūt/nō p̄ h̄ censend⁹ est esse obligatus
sub pena peccati mortaľ ad obseruatōnez
illoꝝ ad que diuia lex nō vult taliť obliga
re. quia nec būana lex taliť obligare intēde
bat. si recte (vt supponiť) itēdebat. ¶ Displi
cet deo infideľ et stulta p̄missio. Infideľ
q̄ nō seruať. Stulta que discretōis sale n̄
condiť. Propterea stultū est dicere q̄ ŏ in
grediēdo religionē cōsuliādū nō sit. sed ad
primā inspiratōem ingrediendū. ¶ Potest
sincero et recto ↄsilio religiōis igressus dis
suaderi. quibusdā ad tēpus. alijs in etnuz
Sic de plature susceptōne aut stať virgi
tatis diceret. Attamē modestissimā caute/
[illegible] ¶ Oīne
votū et iuramentū ad h̄ q̄ obligatoriū sit
et discretū habet cōditōes implicitas. qua
rum aliq̄s inutile aliq̄s vtile esset in iuran
do p̄ expssum apponere. Una cōditio est
que reseruat supiorū autoritatē. Secūda
q̄ iuramentū nō sit aut v̄gat in deteriorez
exitū. s. ad mortale vel veniale peccatū nūc
aut in posteꝝ. Tercia q̄ nō sit in salutꝭ dis/
pendiū. hoc est in pfectōis impedimentū.
vt esset vouere nō intrare religionē. nunq̄
suscipe platurā. aut nō loqui cū parentib⁹
⁊ filia. q̄ licꝫ possint licite q̄n̄q̄ dimitti. nō
tn̄ passim iuramēto aut voto vallari ¶ Q̄n̄
aliq̄s nec actu nec habitu p̄ verba sua in/
tendit iurare/nō est reus piurio apŏ deuz.
nec etiam apud hoīes/si sufficiēter h̄ ↄsti/
terit. potest tn̄ de incauto mō loquēdi vel
scādalizandi vľ asserēdi/vel de intentione
fallēdi culpari. Hoc facit p̄ religioꝭ ⁊ qui
busdā alijs/q̄ iurant p̄ botas suas ⁊ p̄ ani
mā canis irrisorie. Et p̄ burgūdis ⁊ assue
tis iuratorib⁹ p̄ter omnē intentōez obligā/
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tiā recipiūt. etiā dū ferreť absolute. alioq̄n
in laqueū et magnū salutis dispendiū ver
tereť. ¶ Si cōtēnere aliquā rem vt autori/
tatem supiorū/est ipam re vel interp̄tatiue
nullā aut vilem aut minus iusto reputare.
Oīs peccās etiā venialiť cōtemnit. Quis
nō omnis taľ agat ex ↄtēptu. sicut nec oīs
supb⁹ agit ex supbia. ⁊ ita in alijs multis.
¶ Contēnēs autoritatē supioꝝ nō ex passi/
one vel fragilitate vel ex ignorātia/sꝫ ex cō
tēptu qui ē p̄ncipalis causa aut finis trās/
gressiōis sue/reus peccati mortalis existit.
[illegible]
Ego in despectū vr̄i h̄ agam qŏ inhibetꝭ.
al's nō actur⁹. ¶ Ad euitatiōem peccati nō
sufficit bene sentire ⁊ iudicare de agēdis. ni
si volūtas et affectus tali iudicio ↄformeť.
Afficitur enī sepi⁹ voluntas ad aliq̄ et illa
taliter exequiť/ac si suus intellectus taliter
agēdū dictaret. Sup hoc incōtinētes cir
ca quodlibꝫ viciū tam carnis q̄ sp̄ūs aper
tum dant documentū. p̄sertim in carne eui
denti⁹ q̄ in sp̄ū. p̄pter difficilē reflexionez
sup actus interiores et latentes. Et hec ab
sconsio crebro fallit etiā ipos sp̄ūaľꝫ am/
bulare volētes. ¶ Ponētes intellectū liberꝫ
vt taľ est ponerēt ↄseq̄nter in eo pctm̄ pro
prie. Aliq̄ ad negligentiā aut maliciā volū
tatis habēt referre crimen oīe suū ¶ Nul/
la est negligētia vľ omissio crimialiť culpa
bilis/absq̄ consensu vero vľ interp̄tatiuo
comitāte vel p̄uio. Quid autē sit cōsensus
interp̄tatiuus dictū est. Et hec in angeľ et
in adam videť origo fuisse peccati. ¶ Pas/
[illegible]
[illegible]
similes/si fiant absq̄ oīni ↄsensu/nullum
pctm̄ sunt. si v̄o cū cōsensu sꝫ nō ex ↄsensu/
inter venialia deputāť. Siľr de actib⁹ rati
onis. tā in portōe supiori. vt est blasphēia.
q̄ in inferiori/vt ē appetit⁹ vindicte/dice
reť. ¶ Si in p̄ceptis penalib⁹ pena sit addi M
ta p̄ modū disiūctōis ad actū p̄cepti suffi/
cit penā soluere dū act⁹ omittiť. Si vero
sit imposita pena vt solū accessoria et indu
cens ad p̄ceptū/p̄ solutōꝫ ei⁹ nō excusatur
p̄cepti trāsgressio. sed bū aliq̄n̄ ↄpensatur.
¶ Judicare alteꝝ tanq̄ malū/si fiat ex offi
cij iudicio. ⁊ p̄ testes legitimos/non ē ex se
malū sꝫ v̄tuosū. etiā si p̄ ↄfessiōꝫ aut aliter
scireť eē p̄ iudicē inocēs. nec p̄ illŏ pateret
effugiū q̄n suo fūgereť officio. ¶ Judicare
p̄ p̄a estimatōe aliū ex aptꝭ signis extiorib⁹
q̄ nō p̄nt bū fieri. nō est ex se pctm̄ mortale
licꝫ q̄n̄q̄ sit curiositas venialľ q̄n̄ꝫ mortaľ
dū hō ab alijs meliorib⁹ aut debitꝭ nimis
impediť/aut dum p̄ hoc in supbiā erigiť.
¶ Judicare alteruꝫ levi presumptione f̄m

p sumptiões exteriores ĩ ẽnim vehemẽter
nõ est ex se mortale. Sec⁹ si fixa assertiõe i/
teriori vł exteriori illd fieret ĩ magnũ pri/
mi dedec⁹ et malũ. ¶ Nulł⁹ in vita iudicã/
dus ẽ tãq̃ dign⁹ inferno. q̃m spũssanctus
opař subito. facta igiř nõ psona sunt a no/
bis iudicãda. ¶ Zelotipia q̃ est vehemens
amor suspitiosus nõ satis fidẽs de re ama
ta / ⁊ alie suspitiões maliuole. vt dũ aliq̃s sp
putat irrideri et falli. in q̃los q̃dã melanco/
lici ⁊ q̃dã ex religiosis faciliter cadũt si nõ
repmãř. sʒ si addař cõsensus liber / sunt vt
plimũ mortalia delicta. aut mortaliũ deli
ctoꝝ vehemẽs cã. ¶ Idolatria q̃ ẽ exhibi/
tio honoris p̃e vł iterp̃tatiue aut attributi
ue dum alicui creature aliř q̃ꝫ sibi p̃t ope/
tere. Et apostasia q̃ est recessus a p̃a religi/
one. Et murmur ꝯ diuinã puidẽtiam. Et
blasphemia deo ĩdigna ascribẽs. Q̃nq̃ꝫ fi
unt ex supbia intellect⁹ nolẽtis se captiuare
ĩ obsequium fidei. ⁊ tũc ibi est error ĩ fide.
Aut solũ fiũt p depuatiõem affect⁹. ⁊ tunc
sunt malicie ex se crimĩales. licʒ ex circũstã
tijs dici possint q̃nq̃ꝫ vẽiales. ¶ Sic ẽ ali
q̃s honor diuin⁹ pprie / aliq̃s solũ p attri/
butõem aut pticipatõem aut analogiam.
Ita ꝭm h̃ varie sunt sp̃ẽs idolatrie. q̃dam
pp̃e / quedã solũ analogice dicte. oẽs tñ ex
genere suo mortales ẽẽ licet. vt ĩ inuocatõi/
bus demonũ. In astrologia ꝺ iudicijs cir
ca ea que depẽdent pure ex libero arbitrio.
In necromãcia ⁊ piromãcia ⁊ generaliř ĩ
supstitõibꝫ oĩbꝫ phibitis atq̃ꝫ nefarijs. q̃ꝛ
effectus neq̃ꝫ a miraclo / neq̃ꝫ a natura rati
onabiliř expectari pñt. ¶ Nulli faciẽti q̃d ĩ
se est (h̃ est bñ vtẽti donis dei iã habitis) de
est de⁹ in necessarijs ad salutẽ / siue sint illa
credẽda siue opanda ¶ Volẽs credere et fã
tasias ad oppositũ fidei tolerãs inuit⁹. sic
ĩ plerisq̃ꝫ videre ẽ / nõ ẽ ĩfideł sʒ meret. Ita
de volẽte penitere ⁊ deũ diligere / aut aliq̃d
bonũ facere ex affectu quẽ indispositio cor
palis impedit / p regula diceremus ¶ Tol
latur supbia a viris deuotis et abstractis.
ex sentire ꝯsolatões spũaleſ ĩ affectu nõ est
signũ ĩfallibile q̃ caritas insit sic eaꝝ caren
tia caritatẽ deesse nõ ꝯcludit. Nã assuefa/
ctio et ꝯplexio / aut diabolica illusio cause
sunt cur tales affect⁹ q̃nq̃ꝫ vł insũt vł ñ in/
sunt. ¶ Adorans adoratõe deo debita ab/
solute idolũ vł diabolũ trãsfigurãtẽ se ĩ an
gelũ lucis seu xp̃m / a mortali crimĩe nequit
excusari. Neq̃ꝫ h̃ ignorãtia ĩuincibił locũ
habʒ. sʒ pbãdi sunt spũs si ex deo sint. Se
cus si sub conditõe implicita vł explicita
hec adoratio fieret. vbi pbabił ꝯiectura ꝺ
sic agendo cõtingeret. quẽadmodũ hostiã
nõ sacratã. imo lapidẽ hostie similẽ / casus
aliq̃s licite faceret adorare. ¶ Pia intentio
faciẽdi et tenẽdi ꝭm intentõem ecclie si nõ
excusaret multos ex christianis simplicibꝫ
idolatre censerenř in adoratõibꝫ imaginũ.
citi⁹ pulcre q̃ꝫ turpis. ⁊ veteris q̃ꝫ noue. q̃si
numine aliq̃ ille magis q̃ꝫ alie replerenř.

De inuidia

Inuidia que est dolor ꝺ alieno bo
no / vel gaudiũ de malo / ex genere
suo mortalis est q̃ꝛ cõtra caritatẽ.
⁊ p̃sertim si dolor sit de bonis spũalibus.
Sed ex defectu deliberatõis vt in p̃mis
motibus / vel ex malicia cõplexiõis melan
colice. aut quia dolor ille trahiř extra gen⁹
inuidie / p̃t nõ esse mortalis. vt dum dolet
aliquis ex iusta causa et fine bono ¶ Detra
ctio que est diminutõ fame alteri⁹ occulta.
vel diffamatio que est publica. vel contũe
lia et exprobratio q̃ fiunt in facie ei⁹ qui le/
ditur sunt ex genere suo mortales si dãnũ
vel dedec⁹ sit notabile. et si non trahantur
extra ppam ratõnem. vt si fiant ad cautelã
aliorũ ne seducanř. aut p bono reipublice
vel cõmũitatis alicui⁹. aut p correctõe fra
terna. Sed apud impfectos ista bñ agere
scʒ alios recte ĩcrepare. sicut et se digne lau
dare difficillimũ est.

De ira

Ira p zelũ q̃ est ꝺ malo culpe ẽẽ ex
se laudabił sʒ et mõ p̃cedendi p̃cti
cri vitupabilis. dum nec tp̃us nec
locũ nec modũ nouit obfuare. p̃sertim q̃ñ
ptinacie cõiuncta est / et turbãtiũ seditõnũ
magis adductiua q̃ꝫ sedatiua. ¶ Ira q̃ est
mot⁹ ꝯcitat⁹ ad inferẽdũ vindictã p malo
sibi vere illato. si sit ꝭm ordinẽ iuris nõ est
de se vitupabilis / sed reduciř ad iram zeli.
vt in iudice vel p iudicẽ. Sec⁹ si ex libidi/
ne pprie vindicte p̃ncipaliter / vł si iniuria
nõ sit vere facta. sed ita leuiter ⁊ irratõna/
biliter estimat. ¶ Ira est quãdoq̃ꝫ naturał
passio / vt in melancolicis et colericis. q̃ñ/
q̃ꝫ p̃mus motus. q̃nq̃ꝫ sola impatiẽtia abs
q̃ꝫ appetitu vlterioris vindicte. q̃nq̃ꝫ refri/
geratio quedã caritatis erga primũ citra
odiũ. In q̃bus casibꝫ aut nullum est de se

aut veniale peccatū. ¶Ira q̄ est appetitus deliberat⁹ vindicte ꝑꝑe ꝑter aut ꝯ iuris ordinē ex se r̄ vt sic est mortal'. ꝑsertim si vindicta sit notabilis detrimenti.

De accidia

a Ccidiam dicim⁹ esse tediū interni boni. Que ex genere suo veial' ē. qꝛ ꝯriat' nō charitati sed eiusdē feruori. Fit aūt mortal' dū ꝑ eam aut ex ea mortale crimen incurrit'. vt omissio eoꝝ q̄ sunt de necessitate salutis. aut desꝑatio de diuino auxilio. aut suijp̄i⁹ interfectio. ¶Sola negligentia mortal' est ꝑ quā id qđ sub ꝑcepto [illegible] in exercicio [illegible] ¶[illegible] vite [illegible] ue r̄ studiose dꝫ bō q̄ntū ex se est magis appetere q̄ȝ officia vite actiue. ꝑsertim cū obligatio [illegible] necessitate aut supioris ꝑcepto rōnabilit' accedēte dimittendū est ociū ꝑ charitate ꝑrioꝝ. ¶Inhabil' ꝑrsus ad ociuȝ ꝯtēplatiue laboret ipse exteri⁹ ad sui aliorūq̄ꝫ ꝑfectū. Et si aliquis ad vtrūq̄ꝫ valet velut ambidexter/ mag' ꝑfectio est. r̄ mixturā hāc i statu p̄ntis indigentie optimā iudicam⁹. ¶Euagatio mēt' tpe orōnis ex ꝑcepto debite si fiat ex deliberato ꝯsensu atq̄ꝫ teneat'. illa sola interrūpit intētōem debitā orōis. et facit vt ꝑceptū nō sufficiēter adimpleat'/ nisi rursus iteret' qđ ꝑ euagatōeȝ hāc infectū ē. Qđ tn̄ fieri aliq̄n neq̄ꝫ dꝫ neq̄ꝫ expedit/ neq̄ꝫ ꝑt vt i missa. aut dū hora ꝑt'ijt. Ubi dū euagatōeȝ q̄ntūcūq̄ꝫ multa sit ex delibatōe tenere nō volum⁹ tūc habitual' ꝑmaria et v'tual' itētio ꝑhabita de orādo vt dēm⁹/ fugit' vna manet. Exemplū est de peregrinatōe. ¶[illegible] ad deū tpe orōis q̄ȝuis sit laudabilior ceteris paribꝫ si f'm v'ba r̄ sensuȝ orōis fiat. attamē istō nō est necessitatis. qđ ꝺ ill' rat' cōstat r̄ in ꝑfecte ꝯtēplatiuis etiā nō raȝ est. ¶Impatiētia et lāguida mollicies/ r̄ effeminata ꝯpassio/ r̄ mutabilitas ad oēm ventū sunt [illegible] culpā mortalē ꝑgunt. dū excidere ea que iussa sunt fieri vl' exequi. s. et veritas vite doctrine atq̄ꝫ discipline [illegible] ¶Tediū boni [illegible] abs q̄ꝫ culpa/ pl⁹ in iohē q̄ȝ in petro auget meritū et laudē iohis. si r̄ dū in ceteris ipe cum petro eq̄liter opet'. ¶Difficultas i opeveritutis ex assuefactōe vicioꝝ ꝑueniēs pl⁹ de ꝑ se diminuit rōem laudis et meriti q̄ȝ augmentet. Tn̄ male habituat⁹ quoniā nisi ex maiori conatu op⁹ simile ad bene habituatū ꝑficere neq̄t magis inde reddit' incidentalit' ꝯmēdand⁹. ¶Pusillanimitas q̄ q̄s. ꝯ iudiciū supioris sui prudentioris reputat se min⁹ iusto obligari ad aliq̄ faciendū. et ꝑtinacit' refugit officia a supiore imposita. ad inobedientiā suꝑbā imputat'. qꝛ iudiciū suū nimis ꝑfert. r̄ innitit' prudentie ꝑꝑe. Sec⁹ si ducat' ꝑ [illegible] de qua debꝫ esse cert⁹. Sec⁹ ꝑterea si sciat piculū suū euidenter de quo fidē facere supiori satis nequit.

De auaricia

a Uaricie obiectū ē imoderata possessio. Quod ex genere suo nō videtur esse mortale vniuersaliter. Sꝫ in mortale trāsit dum ex deliberatōne efficaci et absoluta appetunt' vel querunt' vel rapiunt' aut retinent' aliena inuitis dn̄is. q̄licunq̄ꝫ modo fiat. clam vel palam/ vi vl' fraude. cōsilio vel auxilio. ꝑsertim si res sit notabil' detrimenti. ¶Dū appetitu suffocāte ratōem r̄ a dei s'uitio penit⁹ impediente etiā licita vel ꝑꝑa bona nimia libidine vel sollicitudine appetunt' q̄runt' seu retinētur. quasi in eis spes toti⁹ auxilij velut in deo poneret'/ mortale est. Quā auaricie specieȝ ap'ls ob hoc appellauit idoloꝝ seruitutem ¶Non debꝫ aliq̄s dici tenere rem alienā iuito dn̄o q̄ȝuis nesciēte q̄n dn̄s ꝑsumitur ratōnabiliter cōsensurus ex familiaritate vel aliūde dū sciuerit. Aut si iuxta dictamē recte ratōis ita debꝫ ꝯsentire queadmodū in extrema necessitate/ aut duȝ cū notabili detrimento reddētis/ r̄ cū modica vtilitate recipiētis [illegible] sub parua expectatiōe potest euitari. Nullus ꝑterea gladiū arreptū diceret reddēdū in manus dn̄i dum furit/ q̄ȝuis illū instantius repeteret. ¶Sub furibꝫ aut sacrilegis aut raptōribꝫ cōꝑhendunt' quo ad criminis equalitatē q̄cquid sit de restitutōe facienda. ipi aduocati fouētes causam quam credere debēt iniustā aut ꝑ culpā ꝑdentes iustā. Et medici infideles. Et iudices mali. Et plati q̄ ꝑficiūt officiis publicis r̄ beneficijs ꝑsertim curatis illos q̄s scire debēt eē raptores r̄ aīaꝝ dstructores. bonis ꝑꝑretis. Ipi ꝑrsus ꝯsiliarij dn̄oꝝ ad tallias iniustas. Et generalit' q̄ talia agūt aut ꝯsen

tiuis agentibꝫ. ¶Acquirere medijs illicitis illicitū est plꝰ vel minꝰ iuxta maliciā medioꝝ. varie insup ſm naturā ꝯtractuū in acquirendo. Ita vt quãqꝫ trãseat res in verū dñium peccãtis / quãqꝫ nõ. Cõtractꝰ enĩ quãqꝫ irritat diuino iure vel humano. quãqꝫ ꝑmittitur vt infra dicẽdū est ¶Symonia q̃ est studiosa volũtas emẽdi aliqd̃ spũale vel annexū spũali / ꝯstat q̄ d̃ genere suo est mortal / plꝰ vel minꝰ [illegible] iuxta natur[illegible] eiꝰ qd̃ d̃r spũale. Tpalitates ei eccl'ie ꝗuis ei dicate sunt. ꝓꝑe tñ spũales nõ existunt. nec symonie nomẽ nisi positiuo iure recipiunt. ¶In actibꝫ q̃ sunt symoniaci solo iure positiuo cadit ꝑscriptio. vt ĩ receptiõe moderata ꝓ sigillo. aut lr̃a. aut sustẽtatõe ministroꝝ in collatõe ordinū. ĩ alijs nõ ita ¶Faciẽs aliqd̃ opꝰ spũale / ⁊ inde mercedẽ tpalem expectãs aut ecõtra. q̃si vnū sit rõnabile ꝑciū alteriꝰ / symoniacꝰ ẽ / aut ie sũta corde vel ore vel ope. Dicit aũtẽ tpale q̃cq̃d põt ꝑcio tpali ꝯpari. vt est obsequiū curialiū ⁊ sil'ia. ¶Sustentationẽ suã moderatã in tẽpalibꝫ aliũde non habitã / si q̃s expectat ex ope spũali nõ incurrit ex h̃ symoniacã prauitatẽ. q2 dignus est opariꝰ mercede sua. Caueat tñ turpis q̃stus ⁊ scãdalosus. ⁊ ĩ tẽtõis oculꝰ ꝯseruet incorruptꝰ. vt nõ statuat ibi ꝑncipalis finis ĩ mercede tpali / s3 subordinatꝰ ad deū aut nõ ꝯ deū. Ita de ꝑdicatõe / imo d̃ dilectõe di sup oĩa dici posset et de beneficioꝝ [illegible] ¶Symoniaco ex pacto vel ope nullū ius acq̃rit in bñficio vel fructibꝫ eiꝰ q̃n restituere teneat. secus si steterit in sola volũtate. q2 iã nõ diceret studiosa. Sil'r de hereticis puniẽdis [illegible] ¶De ludo [illegible] ⁊ de torneamẽtis / de vsuris varijs ⁊ palliatis / dicũt iuristaꝝ pl'es / irritatos ab eccl'ia illic eẽ contractus. Secus in meretricio ⁊ histrionatu. ⁊ symonia interiori. ĩ missis cãtandis ⁊ alijs q̃busdã. vt forte ĩ clericis mercaturas aut medicinã aut aduocatiã absqꝫ dispensatõe exercentibꝫ. ¶Bñficiatꝰ iusto titulo si simplicit omittat diuinū ꝰuitiū in oĩbꝫ. nõ videt acquirere ius in fructibꝫ apud deū. ¶Multa sufficiũt ad h̃ vt aliq̃s faciat fructus sui bñficij esse suos in foro exteriori. imo et q̄ restituere nõ teneat. que animã a pctõ mortali nõ liberãt. vt intrare subito certis horis ad eccl'iam. ⁊ intentõe solū q̃stuosa / et sil'ia. ¶Si certa bona bñficiatus habeat instituta ꝓ paupibꝫ. ⁊ illa cõsumit ad alios vsus ĩpe ad restitutõem obligat. Secꝰ si totū sit ꝯmissum fidei sue. vbi ⁊ si peccet grauiter ⁊ sacrilege quãqꝫ / abutendo bonis illis luxuriose / tñ restituere nõ tenet. ¶Si teneat q̃s plura beneficia ex dono superioris in casibꝫ nõ excusantibꝫ hanc pluralitatẽ peccare põt vterqꝫ. cõferẽs ꝑ indiscretõem. recipiens ꝑ ambitõez. Nihilominꝰ occupans restituere ꝑcepta nõ tenet. Sꝫ nisi peniteat et ꝓ futuro ꝓuideat nõ erit ei salus. ¶Quãtūcunqꝫ mlt'a bñficia aliquis teneat autoritate supioris illa possunt dici vnū beneficiū. sicut pl'es tunice ĩ magnis frigoribꝫ vna tunica. ⁊ hoc vnitate morali. si illa oĩa nõ sint nisi ad sufficientẽ decẽtiã status occupãtis secluso scãdalo ⁊ impossibilitate [illegible] ¶Beneficiū dat ꝓpter officiū. nõ q̃dem in dicendis horis solū / alioq̃n duplex o[illegible] ad duplices horas obligaret. Sed officiū est q̃cq̃d eccl'ie ⁊ primo ꝓdest. ſm q̄ magis beneficiatꝰ est magis obligat. ¶Si omnibus circũstantijs hincinde pẽsatis iudicare debeat p̃latus petrū esse sufficientiorem notabilit et simpliciter / ad hanc curã obtinendã ⁊ det sciẽter insufficiẽti / peccat mortaliter. q2 nõ h3 rectū oculū. Secꝰ si nõ sit notabil' differẽtia. ¶In collatõe bñficij ꝑsertim nõ curati haberi põt respectꝰ licite ad obseq̃a licita et honesta alicuiꝰ. ⁊ ad genꝰ ⁊ ad spem ꝓficiẽdi in futuro. ⁊ alia mlt'a / dū tñ intentio ꝑncipalior et finis sit deꝰ ⁊ vtilitas eccl'ie. et scandalū euitet. ¶Insufficiens ad obsequium eccl'ie (ꝑsertim d̃ q̃ nõ est spes de breui ꝓfectu q̃cunqꝫ) si ꝓmoueri q̃rat peccat mortalit. ⁊ eum ꝓmouẽs similiter si h̃ scire tenebat. ¶In moralibꝫ id qd̃ modicū est ꝓ nullo reputat. tñ diuiti modicū est quod paupi nõ parū. Nec insuper modicū dicendū est apud deū illd̃ qd̃ efficaciter et ꝑncipaliter inducit aut induci q̃rit ad aliud q̃ꝫ deberet. Secꝰ si parui sit incitamenti ⁊ velut occasional' ĩ intentõe recipiẽtis et dãtis. Scd̃m h̃ q̃ntificet munerū receptio in iudicibꝫ ⁊ p̃latis. ¶Raro licꝫ alicui q̃rere p̃laturaz. sicut raro ꝯtingit vt aliq̃s possit absqꝫ ꝑsumptõe iudicare se talẽ q̃lẽ dicit apl's oportere epm esse. Tñ necessitas euidẽs eccl'ie ⁊ ꝓbabil' ꝯiectura fidẽ faciẽs de sufficiẽtia sua / ꝓñt appetitū3 talẽ aut excusabilẽ aut laudabilez efficere. ¶Liberius põt hõ litteratus licẽtiã ĩ sua scientia q̃ꝫ p̃laturã appetere. Scd̃m itaqꝫ

exigit pfectõem in ḡtuitis/de q̄ nõ ita licz
p̄sumere sicut de eruditõis q̄litate. ¶Dum
curat⁹ baptizare puerū sine pecunia aut se
pelire mortuū nollet/liceret alicui ḡue pi
cu [illegible] in mora videñti dare pecuniā. non vt
p̄ciū sed intẽtione vexatõnē suā redimēdi.
pecunia tñ iret cū curato/nõ in dominiuz
et [illegible] p̄ data sit/sed in pditõez. de
be [illegible] restitui. Sil'r de plato et iudi
ce [illegible] i eis q̄ ḡtis mĩstrare debe
ret [illegible] autoritate supi
oris/ꝛ ad pficiēdū p se ꝛ alijs ĩ posteꝛ nõ
ad ociū vl' curiositatē susceptū excusare p̄t
[illegible] vl' curatū a residentia [illegible] p tpe
vbi de vicario sufficiēti puisum est. Alio
q̄n studere est se mercēnariū et lupū ouib⁹
exhibere. ¶Ad vigilias mortuoꝝ ꝛ alia suf
fragia q̄ in eccl'ijs ꝭm distributões q̄tidia
nas instituta sunt bñficiat⁹ studens aut le
gitime absens nõ tenet. ¶Horas canoni
cas adaptare horis diei. vt p̄mā p̄me. ter
ciā tercie. Quis singularib⁹ psonis sit con
gruū/nõ tñ necessariū. Horas eni q̄sdā p
uenire vel subseq̄ pia intentõe seu vtilitate
fas est. vt d̄ sero dicere matutinas p mane
seq̄nti. ¶Usum eccl'ie sue cui⁹ suus est p̄n
cipa [illegible] incol' bñ
ficiat⁹ regularie inseq̄ debz nisi dispenset.
S [illegible] vl' pia
ꝯniuentiū caritas atq̧ vtilitas ¶Usura p
p̄e dicta q̄ iuri diuio ꝛ naturali ꝯriat et de
se mortalē culpā hz. est aliq̄d recipe ex pa
cto vltra sortē. Sortē v̄o estimam⁹ appel
latā. ius quod habet in re p venditõem et
emptõem aut aliū modū. ꝭm quē trãsit do
miniū rei in ementez. ꝛ fit sua. ¶Quia ius
vtendi pecunia ad tps vl' p semp nõ tran
sit ĩ aliquē absq̧ ei⁹ dominio. pptea ĩ ma
teria pecunie cõmodatio et vẽditio coinci
d [illegible] Ibi eni ali
q̄s [illegible] ¶Recipi
ens ad vsuras necessitate ꝯpulsus sub intẽ
tõe dandi illō qd̄ est vltra sortē tāq̧ suuz.
ꝛ ad redimendū vexatões suas ꝛ damna/
nõ videt mortal'r delinq̄re. quia nec pprie
cū vsurario dãnabilit exigente pticipat in
crimie. Sed nec p hoc ius habz vsurari⁹
in dato. obstante eccl'iastica autoritate. q̄
receptõem hāc irritat. ¶Ois fere ꝯtractus
vsurari⁹ ex genere p̄t p piā intentionē dan
tis et recipiētis trãsferri a suo genere ĩ op⁹
[illegible]
indigentie pximi ex vna pte. et pseruādi se

indemnē ex altera/petat aliq̄s vltra sortez.
nisi infra tale tps sua sors ei det. sic q̄ mal
let teste ꝯsciētia [illegible]
[illegible]
recipe ob dãnū certū vel pbabile qd̄ ex so
lutiõis dilatõe sortit. Sicut ĩ redditibus
censualib⁹ recipiēdis p dños certis termi
nis q̄nq̧ pena pecuniaria imponit ñ sol
uentib⁹ die assignata. ita p̄t aliq̄s recta intē
tione et p securitate solutiõis talit statuere
in particulari ꝯctu vel concessiõe ad termi
nū. Est autē pie intẽtiõis illi⁹ signū si mal
let creditor id quod cõcessum est die statu
to vel p̄us recipe q̄ terminū elabi vt emen
dā lucraret. Sic de ementib⁹ reddit⁹ sub
libertate redimēdi iudicam⁹. ¶Uenditio
nes ad terminū et ad tpus cariori precio.
Sil'r ꝯmutatões in q̄b⁹ p diligentiā ven
dentis res in nullo meliorat. cui tñ certuz
lucrū affert absq̧ piculo damni. sūt freq̄n
tius pctā mortalia. Quis nõ sp vsura p̄p̄e
dicta. ¶In guerris faciēdis q̄ mal' innūe
ris plene sunt/nūc ad istos innocētes nūc
ad illos sola vtilitas reipublice eos excu
sat a mortali. que vtilitas est vnio ciuiū cū
p̄ncipe ꝛ adinuicē. et ꝯseruatio patrie. aut
euitatio dãni publici notabilit peioris q̄
[illegible]
¶Guerre [illegible] tales de
bent iudicari/nõ excusant a furtis/ab ho
micidijs ꝛ rapinis/q̄n restitutõz aut emē
das fieri necesse sit quantum erit possibile
¶Seruitutes ppl'oꝝ ĩ eis q̄ nõ sūt ꝯ leges
dei ꝛ nature/poterūt ex suis vl' patꝝ d̄me
ritis/vt ꝯspiratõib⁹ ꝛ rebelliõib⁹ rõnabilit
itroduci/vt tallie q̄dā/angariatões ꝛ silia.
sic iudeis postulātib⁹ regē dominus iposu
isse videt. ¶Acceptio psonaꝝ ĩ gubnatõne T
reipublice ꝛ general'r apd̄ omnē iudicez et
p̄ncipē [illegible] mortalit nūc ve
nialit. ex circūstãtijs ꝛ obiecto/ꝛ politie cu
iuslibet maxime turbatiua. Nõ ē aūt acce
ptio psonaꝝ nisi vbi debitum ē ꝛ paritas
vtrobiq̧. Quia in ḡtijs faciēdis vnū cape
aliū dimittere nõ ē acceptio psonaꝝ. aut si
res ñ sūt pares. ¶Retinere tributa ꝛ subsi
dia rõnabil'r itroducta pei⁹ ē furto simpli
ci [illegible] fraudu
lēter subsidia idebita a subditꝭ p p̄ncipem
rapina dãnata ē. Qñ aūt h̄ ē ꝛ qñ nõ gene
[illegible] ¶Mutatio moneta
rū p̄t esse par aut mai⁹ delictū ex se q̄ eēt
in casu falsam aliquā fabcare. quoniā ꝭm

damnū reipublice/opus tale quodlibz as
sumit moduz culpe. Q, si pnceps dicat se
dñm monete esse. sit ergo dñs bon⁹ dispē
sator/nō tyrān⁹ dissipator. ¶Oia sunt pn
cipis. nō qdē ppetario iure nec p se./sed p
necessitate reipublice. Et qd mir cū neces
sitas facit (psone etiā singulari) aliena esse
sua. ¶Oia bñficia sunt pape tāq̄ ordina
tori supmo. ñ tāq̄ dño aut possessori. imo
nec tanq̄ imediato dispēsatori regularit et
vniuersaliter. nisi platoz inferiorū iniqtas
aut manifesta eccl'ie vtilitas casib⁹ certis
istud exigeret. ¶Ab vsurarijs ꝛ raptoribus
quos ꝯstat ex alio iusto nihil habere/stipē
dia seruitioz suscipe nō licz sub pena resti
tutōis faciēde ꝛ pticipatōis i crimie. ¶Ab
vsurarijs et raptorib⁹ q̄s habere ꝯstat aliū
ab vsuris ꝛ rapinis sufficiēter p sustentati
one [illegible] plurī i
potest seruitoz sibi necessari⁹ vn⁹ ex illis qt
tuor stipendia obsequij sui recipe/alit nō.
¶Nō dimittit pctm̄ nisi restituat ablatum.
h ē/nisi volūtas efficax restituēdi assit dū
possibilitas ꝛ oportunitas accesserit. ꝛ pro
ut sapiēs psertim cōfessor plat⁹ determia
bit. vt q verís dñis si supsunt/aut heredi
bus suis. aut si fieri nequeat qz nō sūt aut
ignorāt/in pios vsus referāt ablata. ¶Ne
mini de bonis alteri⁹ ipo inuito licet duce
re statū vltra parcā necessitatē sui ꝛ suorū.
maxime vbi posset laborare. aut etiā in ca
su mendicare. ppter hoc bonoz omniū ces
sionē p finali remedio iura ꝯstituūt ¶Fur
aut raptor nō solū tenet restituere ablata/
sed damna inde sequta oib⁹ [illegible]
Silr retētores testamentoz. aut plus iu
sto differētes coz cōpletionē in gue iactu
ram aiaz. ¶Nemo de necessarijs suis sim
pliciter tenet elargiri. imo nec ō necessarijs
sm statū suū. sz nec de supfluis suis vt sua
sunt sub pena peccati mortalis. nisi vbi g
uis necessitas circa alteꝛ ipo psumere de
bente q alius nō succurret/imineret. Ne
cessitas eni extrema pximi pferēda est soli
decētie ppꝛij status. quāto magis supflui
tati. ¶Sciēter dimittere supflua sua nota
biliter ꝯsumi p putrefactōem aut al's/poti
us q̄ in [illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
alieno. aut desperādo de diuio auxilio. aut
in gradē piudiciū reipublice. aut si alijs p

euntibus nō succurrit. ¶Vendere rē cha
rius q̄ empta est/ si notabil' sit excessus in
lucro/oib⁹ miserijs ꝛ pericul' et industrijs
hincinde [illegible]
[illegible]
et. Et si res vendita ex sua industria meli
orē ꝯditionē nullā adepta est/nec in se nec
extrinseca ꝯsideratōne. vt qz ppinqor et ad
vsum facilior. et silia. ¶Defectus reꝝ ven
dendaꝝ quos quilibet ad extra psumit co
gnoscere de facili/sicut nec abscōdendi sūt
fallacib⁹ cautelis. sic nec eos dici necesse ē
psertim quo ad fori extrinseci iudiciū/et q̄
ad deū. etiam si pcij quantitas pportiona
bilit ad defectū minuat. ¶Dāna q̄ aliquis
nō ex culpa ꝛ negligētia sua mercādo icur
rit/pōt vēdēdo deducere. Presertim si dā
num sit pertinens ō se ꝛ q̄si regulariter ad
mercaturā. alioqn nō oportz. vt si vendito
rū merces ignis fortuit⁹ assumpserit. Se
cus pterea vbi ex culpa vl' sponte aliquis
merces defectuosas ꝯduxerit. vt in eq̄s et
mulis fieri solet. sed nō licet vt vendant p
integris. neq̄ deus irridet. ¶Cū deceptōe
vltra mediū iusti pcij contractū initum/le
ges interimūt. In alijs pō casib⁹ etiam si
peccent vēdentes res suas enormit/tñ re
stituere nō tenent emētib⁹ q̄trū regulariter
occurrit iudicādū. ¶Legitime pscribens
in re pus aliena/illā neq̄ quo ad foꝝ exteri
us. neq̄ quo ad deuz reddere ꝯstringitur.
Sec⁹ si fraus in pscribēdo fuit. vt defect⁹
bone fidei. que fraus si pateat i iudicio ex
teriori ad reddendū/pscribēs impellit. q̄n
to magis apud deum si lateat aut pateat.
¶Mercatores earundē rerū si conspirent
ad inuicem q nō nisi pro tali pcio notabi
liter excessiuo merces suas tradēt/ipsi quo
ad forū exteri⁹ si sciatur/et quo ad interius
damnādi sunt. ¶Solutio decimaruz sa
cerdotib⁹ est de iure diuino/quatin⁹ inde
sustentent. sed quotā hanc vel illā assigna
re/aut in alios redditus cōmutare positi
ui iuris existit. ¶In redditibus ad vitaz
emendis/aut gregibus ouiū pstandis ad
mediū lucri. sic in mercaturis. sic in simili
bus [illegible]
ex vno latere claudicant. quia vicz ad vtrū
libet/nūc lucrū/nūc damnū imminet. nūc
vendenti/nūc ementi/nulla videt esse ma
licia de genere/sed circumstantijs alijs ve
stiri male posse null⁹ nescit. ¶Campsores
pro centū francis reddentes certam q̄tam

in fine anni/cũ integra pecunia .⁊ silr̃ mercatores difficile ẽ ab illicito ꝯctu liberare. nisi bonificauerit hos ꝯctus causa pia.qđ fieri nõnũꝗ posse nõ negamꝰ. ꝫ securiꝰ ẽ oppositũ. ¶A redd° q̄ vsu peioratr̃.a redd° in sup quaꝝ vsus absq; trãslatõe dominĳ fructũ affert certũ/licitũ ẽ p̃ciũ locatõis adipisci. ¶Emptionẽ decẽ solidoꝝ ad ꝑpetuum sup̃ fundũ aliquẽ centũ libraꝝ /aut sub obligatõe totiꝰ magne hereditatis /difficile eẽ dicunt aliq̄ ꝑ directũ iustificare.ꝑ indirectũ aũt possꝫ aliq̄s totũ fundũ vẽdere pro viliori p̃cio. postea ip̃m cariori recipe vsq; ad deductõem illoꝝ decẽ solidoꝝ.

De gula

Ula q̄ est appetitꝰ ĩmoderatus ꝯmedẽdi nõ ꝯpetit ex suo genere ꝙ sit mortal̃.nec etiã delectatõne inde ꝯseq̄nti. ¶Fit aũt mortal̃ tripliciť. Aut si ꝯmestio est ꝯ ꝓhibitionẽ vl̃ votũ.siue h̄ sit rõe cibi. seu tp̃is. seu loci. Aut scđo qñ alia que fieri p̃cepta sunt/ob gulã sciẽter ꝟe vl̃ inťp̃tatiue omittũť/vl̃ ꝑpetrãtur ꝓhibita. Aut tercio deniq; qñ corpus aut ratio notabili detrimẽto ꝑ gulã sciẽter vere vl̃ interp̃tatiue p̃grauať. ¶In moralib° ille dr̃ interp̃tatiue scire aliquid qñ et si actu scire negligat/scire tñ debꝫ.⁊ discrimĩ nõ semet obĳcere. Vocamꝰ insup scientiã nõ ꝑ demõstratõeꝫ sed ꝑ vehemẽtẽ ⁊ ꝓbabilẽ ꝯiecturã. ¶Ieiunĳs eccl̃ie vl̃ alteri abstinẽtie nemo cũ notabili ⁊ p̃cognito grauamine sui corpis et vsus rõis obligať. seclu so scãdalo. Nemo tñ leuiť sibi fingat grauamina ex ieiunĳ abstinẽtia.qm̃ ex ip̃a pauciores ꝑeunt ꝙ̄ ex gula. ¶Pueri ⁊ senes et p̃gnantes ⁊ nutrices ⁊ infirmi. ⁊ paupes nõ habẽtes vñ semel refici possint. ⁊ laborãtes nõ habẽtes aliũde statũ cõpetenteꝫ. ⁊ itinerãtes autoritate p̄lati /⁊ alĳ ꝯsuetudinẽ diocesis in q̄ sunt inseqūntes ab eccl̃ie ieiunĳs regulare ius excipit. ¶Votũ carthusieñ.de nõ esu carniũ.votũ insup alioꝝ religiosoꝝ de mlťis obſuatõib° duris al̃s licitĳ.votũ deniq; ꝑticulariũ ꝑsonaꝝ đ certis cibis nõ edẽdis in eternũ.vt de capite. in certis casib° necessitatis extreme ꝓbabiliter si vota hec tenereť iminẽtis /debẽt immutari. Non eñi licet aliũ ꝯ dei p̃ceptum occidere/q̄nto minꝰ seip̃m .secludimꝰ tñ ĩ oĩb° scãdalũ pusilloꝝ. ¶Deterior atq; piculosior est abstinẽtia ĩmoderata ꝙ̄ voracitas aut ebrietas.si dicta abstinẽtia vsq; ad turbatõem cerebri et vsus rõis /notabiliť ⁊ sciẽter ꝟgat et adducat. ¶Pctã regulariter q̄nto sunt sp̃ualiora.et q̄nto sunt sub maiore specie boni palliata/tãto piculosiora sũt ⁊ a sanatõe magis distãt. ¶Habẽtes impedimentũ de nõ ieiunãdo legitimũ qđ non est exceptũ a iurib° ꝑ expssum securiꝰ agũt. ꝙ̄ꝙ̄ nõ sit necesse/si dispẽsatõem p̄lati q̄siuerint. ⁊ ꝙ secrete agãt id qđ agunt ne alĳ scãdalizenť. ¶Charitas frãgere ꝯcedit comestionẽ al̃s illicitã /q̄nq; ꝓpť hospitem/ qñ.ꝟ ꝓpter infirmi ꝯsolatõem.qñq; ꝓpter obsequiũ p̄stãdum.vt in ſuitorib° monachorũ ⁊ etiã p̄ncipũ p̃gustãdo/⁊ etiã p̃gustantib° cibos coꝝ esus ꝯcediť. ¶Preceptũ de ieiunio eccl̃ie p̃t aliq̄n ſuari dũ ꝯ deuꝫ mortal̃ gula ꝯmittiť. Sic in multis dicẽdũ est. ¶Ebrietas tũc mortal̃ est et generaliter oĩs delectatio cibi ⁊ potꝰ /qñ aliquis tãta libidĩe comedit et bibit/ꝙ postponit deũ. sic ꝙ vbi etiã dei p̃ceptũ vno mõ vel alio deberet a se violari/nihilominꝰ a tali delectatõe nõ cessaret. Secꝰ si delecteť etiã ex cõsensu libero citra deũ. nõ hoc facturꝰ si deꝰ ꝓhiberet.tũc ei vel nullũ ẽ/vel tm̃ veniale delictũ. Et hꝫ hec regula ĩ mlťis alĳs materĳs vtilẽ locum suũ. ¶Probabile est ꝯmedentẽ ter in die ieiunĳ sine causa nõ eẽ p̃uaricatorẽ p̃cepti in tercia comestiõe sicut ĩ secunda. ꝙ̄ꝙ̄ oppositũ tenere sit se tutius. ¶De comestiõib° specieꝝ ⁊ silibus ꝯsuetudo teneať.⁊ delectatõis nimia libido viteť. ¶Inebriare aliũ sciẽter vt vsu careat rõis in eꝰ notabile detrimẽtũ/pctm̃ mortale ẽ.

De luxuria

Uxuriã ex genere suo mortaleꝫ dicimꝰ ꝓpť corruptõem generatiue ꝟtutis maiorẽ ꝙ̄ nutritiue ac miorẽ eꝰ necessitatẽ.⁊ ꝙ ꝯriatur huic p̃cepto Nõ mechaberis.et vt ꝑ bona mr̃imonĳ actus iste q̄ratur excusari. ¶Cõsensus ĩ delectatõem luxurie circa obiectũ sibi ꝓhibitũ est mortale pctm̃/siue sit in cogitatõe.siue in verbis aut in visu.aut tactu.aut nutib°.aut opatõe. Quãobrẽ familiaritas magna hoim carnaliũ mutuo. p̃sertim ad nudũ q̄ntũcũq; sint eiusdẽ generis.aut sexus /aut diuerse etatis/ piculo ꝑxima est.ideoq; vitãda ẽ. ¶Grauitas peccatoꝝ luxurie ex genere sic ordinať ſm grauius et minꝰ graue.ꝙ̄ꝙ̄ ex circumstantĳs

possit eoꝝ grauitas aliter variari. Bestialitas cũ brutis. Sodomia cũ eodẽ sexu. aut in vase nõ ordiato. Mollicies secũ. Sacrilegiũ dicataꝝ. Incest⁹ parentũ. Stuprũ virginũ. Adulteriũ ligataꝝ. Fornicatio solutoꝝ. Luxuria generaliꝭ. ¶ Licitũ est suã castitatẽ sicut ppriam vitã defendere vim vi repellẽdo. ¶ Delectatio viri cũ vxore licita est causa plis. causa reddẽdi debitũ. causa pseruatõis ab incõtinẽtia phibita. Et si sola delectatio querit. infra metas tñ vinculi mrimonialis. sic ꝙ extra nõ quereret. neqꝫ fit cũ circũstantiis inde phibitis / illud aut nullũ aut tñ veniale peccatũ est. ¶ Uxoratoꝝ alter peccare pt mortalit in mrimonio si cũ detrimẽto notabili prolis ↄcepte aut generãde sciẽter fiat. vt tempore mẽstruoꝝ. si extra vas. si cũ desiderio absentis quasi psentis alteri⁹ nõ sui. si principaliter ex causa aut ex fine mortalit noxiis. ¶ Facili⁹ est sepe ab ope carnali totaliꝭ abstinentia. sicut in vginibꝫ ꝛ viduis / ꝙ modeste maritalẽ copulã exercere. sicut celebris potu. ꝛ ignis flatu / ꝛ pruriẽ attactu tandẽ magis succẽdunt. ¶ Quia corp⁹ sacerdotis si vxoraret essꝫ vxoris sacerdõs ꝗ tot⁹ esse debꝫ dño ↄsecrat⁹ / ꝛ expeditus a cura reꝝ familiariũ / ꝛ solut⁹ legibꝫ ciuilibꝫ. ꝛ oratõi iugiter vacare / rationabiliꝭ astringitur voto castitatis.

De preceptis decalogi.

Diligere deũ sup oĩa ex toto corde. ex tota aĩa. ꝛ ex tota vtute. ꝙtum sufficit viatori ad salutẽ est taliter affici ad deũ actu vl habitu ꝙ dei amiciciã cuiuslibꝫ alteri⁹ rei dilectõi añponit. Sic ꝙ p nulla dilectione sui vel alteri⁹ charitatẽ dei vellet deserere p trãsgressionẽ cuiuscũqꝫ pcepti diui. ¶ Neo fm legẽ teneꝭ poti⁹ eligere annihilatõꝫ seu dãnatõem etnã ꝙ peccare mortalit. Neutrũ ꝗppe põt eligi licite. stante lege de pcepto habẽdẽ charitatis. cũ qua neqꝫ annihilatio stat neqꝫ dãnatio. ¶ Proposita alicui viatori ista qstiõe et silibꝫ. an citi⁹ patereꝭ esse in igne p vnũ diẽ / ꝙ pctõ mortali consentire. nõ teneꝭ circa hꝫ deliberare absolute de altera ptiũ. sed teneat suspensũ iudicium ↄsiderãdo fragilitatẽ suã. ꝛ fidẽdo i diuina misericordia. que vel nõ patieꝭ eũ i talem temptatõeꝫ incidere. aut si patiaꝭ. deꝰ faciet cũ temptatõe pueñũ vt possit sustinere. ¶ Propositis huiõi qstionibꝫ ꝗd homo faceret temptatõe forti instãte. illud ẽ optare ꝛ desiderare illõ qđ est melius. ꝛ iudicare illud esse eligibili⁹ aut min⁹ fugibile altero. aliud dliberare absolute ꝙ ipe sic faceret ꝛ sic eligeret. Quõ pmũ est pie ꝛ fideliꝭ aĩe. secundũ de psumptõe ꝛ temeritate culpaꝭ. ¶ Jurare p deũ qđ est eũ testẽ veritatis adducere. fit licite imo meritorie dũ vitas subest. et reuerẽtia comitaꝭ. ꝛ pia necessitas ex humana infirmitate ↄsurgens / ipellit. ¶ Jurare i vanũ est, pponere deũ in falsitate / cuius esse testis neqt / inuocare. Iõ dũ ex deliberatõe fit semp est mortale. ¶ Exigere iuramẽta ab his de ꝗbꝫ vehementer est psumptio ꝙ de opposito apud exigẽtes ꝙ deierabũt. et ad hꝫ ex deliberatõe inducere / vix aut nunqꝫ caret mortali delicto. nisi forsan qñqꝫ apđ iudices ꝗbꝫ ex officio sic exigere necesse est. Neqꝫ necesse est neqꝫ vtile ꝛ sepe criminosum exigere iuramẽta ab his ꝗ qstionanꝭ in iudicio exteriori eccl'iastico vl ciuili / qñ psumi pt vehemẽter ꝙ ꝗdã deierabũt. et qñ eoꝝ iuramẽto nullatenus statur. ¶ De re penit⁹ occulta. que. s. non pt pbari testibꝫ duobꝫ neqꝫ rẽpublicam scãdalizat / nullus in foro exteriori licite pt ab alio inuito iuramentũ extorqre. ¶ Quãuis sp / nõ tñ p sp obligemur colere deum. nõ solũ mentaliter. sed etiã signis exterioribꝫ. illa tñ sig p varietate tpis et hoim pñt variari. sicut sunt orões. genuflexiões. thurificatões. prostratões / ꝛ psentatões candelaꝝ. victime ꝛ silia. ¶ Signis exteriorbꝫ nũqꝫ bñ coliꝭ deus qñ illa nequnt fieri bono aio. vel scãdalizant ex siltudine sui ad idolatriã aut aliã inhonestatẽ. queadmodũ fit i insaniis stultoꝝ apud mltos. ꝛ in istis delatõibꝫ baculoꝝ p mlieres sacris ornamẽtis indutas. ꝛ ꝗbusdã silibꝫ. ꝗ oĩa platoꝝ sollicitudo tenetur abradere. ¶ Obuatio sabbati ꝗ ad circũstantias tpis ꝛ modi ꝛ loci, p maria pte relicta est determĩatõi platoꝝ. ꝗ cognosciꝭ tũ ex eoꝝ institutis. tũ ex ↄsuetudibꝫ p eos legitime toleratis. ¶ De opibꝫ seruilibꝫ non exercẽdis diebꝫ dñicis ꝛ festiuis / pl⁹ ꝛ freqnter dtminat ↄsuetudo loci et psonaruꝫ a platis tolerata / ꝙ alia lex scripta. ¶ Consuetudo exercẽdi opa suilia hec ab istis. hec ab illis in diebꝫ festiuis tũc marie dicẽda esset corruptela qñ totaliꝭ a fruitio dei et a cultu festoꝝ / ꝛ maxime ab auditu misse re

nocaret. qñ p̄terea hec seruilia magis ex cu
piditate q̄ͣ pia necessitate reipublice ptra/
ctāt. ¶ Joci ⁊ alie recreatōes corpales apd̄
vulg⁹ dictꝰ festiuis. q̄ͣq̄ͣ sepi⁹ ammixtas
habeāt malicias ꝯ dei legē. nō tñ p directū
eccl'iasticis obuiāt institutis. ¶ Opa serui
lia plerūq̄ fructuosi⁹ fierēt si nō ea p̄hibe
ret eccl'ia. q̄ͣ illa q̄ vulgares in festꝭ exercēt.
Propt̄ea p̄latoꝝ interest attēdere circa fe/
stiuitatū ml'titudinē ne sit illa ad cumulū
peccati poti⁹ q̄ͣ ad cultū dei. ¶ Diligere p
ximū sicut seip̄m ē velle ꝓximo ea oīa que
ſm rectā rōem hō vellet sibꝫ. ꝓximū suū vel
le sibi. Hec aūt sunt indispēsabiliter bona
charitatis et gl'ie. ¶ Quia bonis fortune ⁊
nature et grē ḡtis date pñt hoīes abuti in
p̄niciē sui vel aliorū/ nō q̄libet tenet̄ velle q̄
lā cuicūq̄ ꝓximo suo. sed aliq̄ñ non velle.
q: ⁊ ſm rectā rationē ita deberet hō velle d̄
seipo. Sic iudex cū amore ꝓximi necat ip
sum aut bonis spoliat. Sic ingeniū ⁊ scie
tia ⁊ diuitie pñt desiderari isti vł illi ꝓxio
nō adesse dū nocitura credunt̄. ¶ Ante reli
giōis ingressum teneoꝛ ꝓuidere necessitati
pētū meoꝝ extreme si possum. dū nō aliū/
de patet eis ꝓuisio. nec excusaret me religi/
onis ingressus q̄n peccem intrādo/ et post
introitū ꝓsitēdo. Si tñ necessitas illa nō
sit extrema/ aut patet aliunde ꝓuisio/ nō te
neoꝛ p inuādo exire religiōem iā ꝓfessam.
¶ Supioꝛibꝫ nr̄is q̄ omnes dici p̄lēs pñt
obediendū est de rigore in eis solū in q̄bus
supiores sunt. magis autē ei cui⁹ autoritas
potioꝛ est attētis circūstantijs ꝑsone. tpis.
reipublice. ⁊ vtilitatis ī istis. vt in concer
nētibꝫ rēpublicā pl⁹ obediēdū est p̄ncipi
q̄ͣ patri. sc⁹ in re domestica. Proportiona
bilit̄ de monacho respectu pape ⁊ epi ⁊ ab
batis et p̄ncipis tpalis distinctio locum
habꝫ. ¶ Quāto plēs dilectōnis cause ꝯcur
runt circa aliquē ꝓximū/ vt ē habitudo p̄/
latōis et subiectōis adinuicē. bonitatis et
ratio cognatōis. beneficētie. ꝯsortij. patrie
⁊ similiū/ tāto ceterꝭ paribꝫ ille dꝫ pl⁹ ama/
ri et p̄ferri. tñ obligatio legibꝫ cauta preci/
pue ſuāda est. ¶ Ab inimico parato totalꝛ
satisfacere de iniuria/ ego teneoꝛ satisfactōꝫ
suscipe vel indulgere. tñ verbū meū aut so
cietatē solitā/ aut alia dilectiōis signa pos/
sum interdicere ad mei ⁊ sui cautelā. ⁊ non
ad rancorē. ¶ Inimicū nō paratū corrigi
diligo q̄ntū sufficit ad salutē si ei nolo ma/
lū damnatōnis neq̄ dāni tpalis p iniusta
media. ¶ Inimico meo incorrigibili op/
tare fas habeo vt talit̄ sibi sit in aīa vel in
rebꝫ/ qualit̄ sufficit ad h̄ q neq̄ mihi neq̄
reipublice iniustū dānū possit īferre. ¶ Ju
re naturali vim vi repellere licet. sic q īperi
tus aliq̄s a q̄licūq̄ ꝑsona cuiuscūq̄ digni
tatis etiā papal' via facti. ⁊ nō habēs iuris
remediū/ fas habꝫ iniuriāti de facto resiste
re ſm q̄litatē iniurie. s. q̄ntū req̄rit̄ ⁊ suffi/
cit ꝯ illū ad sui tutamētū ab hac facti via.
¶ Casus multi esse pñt ī q̄bꝫ aliq̄s se gerēs
p papa/ ⁊ p tali habit⁹ ab eccl'ia/ poterit a
subdito licite vł occidi vł incarcerari. vł p
modū quēdā appellatōis ab eo/ vel subtra
ctōis a sua obediētia decliari. nisi forte ob
stare monstret̄ ꝯstitutio aliq̄/ nō hūana so/
lū. sed diuia atq̄ reuelata huic naturali iu
ri p̄iudicans. ¶ Nunq̄ͣ p saluatōe vite aut
cuiuscunq̄ rei sue licet alicui mortē alteri⁹
de p se/ sciēter via facti ꝓcurare. et matie il
li⁹ q̄ nullā infert iniuriā. ¶ Nunq̄ͣ p saluā/
do vitam suā corpalē sunt innoxij via fa/
cti a se pimendi. vt si nō aliter euadere pōt
aliq̄s se ꝑsequentē q̄ͣ cōterēdo ꝑuulos vi
am obsidentes/ mors poti⁹ est expectāda.
ita dū q̄s est in extrēa famis necessitate/ ñ
debꝫ ab alio simılit̄ famelico panē necessa/
riū extorquere.

De sacramentis

N omni sacramento si desit intē
tio actual' vel habitual' faciēdi il
lud qd̄ christ⁹ instituit ⁊ ecclesia
ītendit nihil agit̄. Silꝛ si forma
omittit̄ aut corrumpit̄. Et si matia debita
aut si mister idone⁹ defuerit. ¶ Ex h̄ p̄cise
q aliquis scismatic⁹ est vel heretic⁹ vel p̄/
cisus et excōmunicat⁹/ vel degdatus non
redditur impotēs ad efficiendū vł confe/
rendū sacramēta/ nisi desit aliūde vł ptās
ordinis/ vel intentio debita/ vł matia/ vel
forma. q̄ͣuis exercēdo talia in casibꝫ p̄hi/
bitis grauis delicti re⁹ teneat̄. ¶ Fiat sem/
p quod meli⁹ erit d̄ possibilibꝫ/ dū circa sa
cramentoꝝ mīstratōem dubitatio aliq̄ cō
tigerit/ aut suppleat̄ caute id qd̄ omissum
fuerit. et sub q̄dam cōditōe/ si nō erat illud
iterandū. ¶ Cerimonialia seu figuratiua le
gis antique ante christi passiōēꝫ erāt inde
is necessaria. postmodū ꝓ aliquo tpe lici/
ta sed inutilia. tandē vt nunc obseruanti/
bus ⁊ spem in eis ponētibꝫ mortifera/ nec
ab eis sumēdū ē efficax argumētuꝫ q mō

talia in aliã casu agere debeam? ¶ In casu dubio vehemēter an aliqs sit vł nō sit baptizat?/vt si sit exposit? vel baptizat? in nomie christi tm̄. aut alio tali dubio iteretur baptism? sub hac ɔditōne. si tu es baptizatus ego nō te baptizo. et si nō es baptizat? ego te baptizo In noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ sp̄ussct̄i amē. ¶ Baptismū sanguis dat martyriū. ⁊ flaminis. ɔtritio de pctīs aut satisfactio ḡtuita. Prim? n̄ reiteraꝛ. alter ab obligatōne baptismi fluminis si facultas affuerit/ nō excusat. ¶ Ea que sunt de decētia sacramētoꝝ notabili istituta ⁊ ꝓmulgata ab ecc'ia nec abolita sunt ꝑ nō vsum. ⁊ si non sint de necessitate sacramēti ad faciendū id quod intendiꝛ. sunt tm̄ đ necessitate p̄cepti ad obligandū ne sciēter ⁊ negligenter absqꝫ ratōnabili causa dimutanꝛ. ¶ Forma in omni sacramēto p̄t corrūpi aut ꝑ additōem aut ꝑ subtractōem. aut variationē aut interruptōem notabilē. qꝛ modica nō ipedit. Similiť additio. subtractio ⁊ variatio si neqꝫ trahant formā ad sensum aliū neqꝫ inintelligibilē reddāt. licꝫ indiscrete ⁊ culpabiliť fiant/sacramentū tm̄ nō annullāt.

De sacramēto baptismi.

A b

Ec in baptismo sunt de necessitate sacramēti. Minister idone?, Materia q̄ ē aq̄ elemētaris fluida. ad differentiā luti et aqꝫ q̄ sunt artificiales. Intentio actual' vł habitual' faciēdi qđ ecclesia intēdit. Intingēdo nō submergēdo ex aq̄ illa baptizandū/aut ei? ꝑtem p̄ncipalez nudaꝫ. Et qꝛ aliq̄liť ɔsentiat. s. actu vel habitu vł in parentib?. Dicendo sił' hāc formā. Ego baptizo te in nomie pr̄is et filij ⁊ sp̄ussct̄i Amē. ¶ Minister idone? baptismi regulariť ⁊ extra casum necessitatꝭ ē ex eccł'ie p̄cepto sacerdos./q̄ ꝑmittere habꝫ exorcismos ⁊ cathezizatōem. ⁊ alia obſuare que in libris ɔtinenꝛ. Sꝫ de necessitate sacramēti requiriꝛ qꝛ mist̄er sit viator. ad excludendū angelos vł demones. q̄ sił' ꝑossit intingere ⁊ v̄ba ꝓferre. ad excludendū mancū et mutū. Aliū a se. qꝛ nemo seip̄suꝫ baptizat. Et intendēs dare actualiť vł habitualiť qđ ecc'ia intendit. etiā si nihil credat de effectu. ¶ Baptizand? idone? est q̄libet viator nō baptizat? q̄ ɔsentit interp̄tatiue baptizari. vel i fide parentū. vł offerentiū eum. vł eccł'ie. si nunq̄ȝ fuerit capax rationis. vt puuli. Si autem fuerit aliq̄n̄ capax ratōnis ⁊ dissenserit ɔtinue baptizari. aut si nullo mō cōsentiat dū vtiꝛ rōe/baptizari nō dꝫ. Sec? si p̄ante cōsenserit nec reuocauit. qꝛ p̄sumiꝛ ab eccl'ia nūc ɔsensurus si rōne nō careret. ¶ Baptizanduꝫ nō ē fas ɔfiteri sacramētaliꝛ. cū baptism? sit ianua sacramētoꝝ. et de originali ɔtritio actualis nequaq̄ȝ exigiꝛ. de actualib? ꝓo sufficit displicētia in generali absqꝫ obice male volūtatis ꝓponentꝭ actualiť se peccaturꝫ. quo obice postea cessante baptism? efficaciā suā capit. ¶ Baptism? dimittit penam ⁊ culpā ex integro. loq̄ndo de pena debita peccatis/nō ex ciuili institutōe. vt sunt irregularitates et mortes ꝑ delictis certis. loq̄ndo p̄terea de pena debita ꝑ se. qꝛ penalitates hui? vite debite originali ꝑ accidenꝭ manēt. vt sitis/fames ⁊c. quoꝝ causa ē peccatū originale. sine q̄ nō venissent ¶ Si paruuli infideliū baptizenꝛ inuitis pentib? in fide eccł'ie/illi sunt ꝓe baptizati. nec debēt reddi parentib? si p̄iculū timeaꝛ. Siꝫ illi q̄ metu inducunꝛ ad interi? ɔsentiēduꝫ baptismo. Quāq̄ȝ talia agere cōmunis vsus eccł'ie nō approbet. ¶ Baptismū fluminis differre licet./q̄n̄ et vbi nō apparet ſm verisiłes cōiecturas ꝓxima mors. ⁊ speraꝛ possibilitas seu ɔgruitas maioꝛ recipiendi in posteꝝ. quo casu ⁊ si subito baptizandus moreret/saluus esset.

De sacramento cōfirmatōis.

f

Acramentū ɔfirmatōis ad robur institutū/teneꝛ q̄libet christian? habens vsum ratōis nō ɔtēnere. presertim īminente p̄iculo ɔfessiōis christi coram infidelib? faciēde. B

De sacramento eucharistie.

e

Ucharistie sacramentū duplicem habꝫ formā et materiā de necessitate sacramēti. Forma cōsecrationis corpis christi ē ista. Hoc est corp? meum. Et forma sanguis. Hic est calix sanguis mei. aut huic equalens. quod diciꝛ ꝓpter grecos. Materia corpis christi est panis de tritico ꝑ maiori parte. Matia sanguinis vinū de vite nō trāssubstantiatū i aliam speciē/vt in acetū. ¶ Celebris cōsuetudo et ordinatio supioꝝ in eis q̄ ad solē-

nitatē misse. ⁊ generaliter omniū sacramē-
torū spectāt. obligāt ad nō ɔtēnēdū hmōi
consuetudinē ⁊ ordinatōem quas libri so-
lent habere. obligāt p̄terea vt negli gentia
freq̄ns et crassa fugiat. ¶ Facta diligentia
solita fieri in talibꝫ circa materiā corpis et
sanguis. si p maliciā aut negligentiā mini
stri aliter oblatū fuerit q̄ꝫ d̄beat. vtputa aq̄
p vino/peniteat ī omnē euētum sacerdos/
⁊ sire⁹ nō sit. ⁊ quod omissum est suppleat
vel emēdet. p̄sertim vt integritas in ɔfecti
one et pfectōe sacramēti ɔſuet. ¶ Discrimē
noui pc̄ti mortalis in celebrādo vitatur si
post discussionē ɔsciētie que regularit in
talibus haberi solet/celebratur⁹ nō habeat
ɔscientiā fixam aut eque firmā. sicut d̄ op
posito q̄ sit ī pc̄tō mortali vł alio legitimo
impedimēto/vt ē irregularitas. Et hec vo
caṫ certitudo moralis vł ciuilis q̄ hō suffi
cienter pbatus est. ¶ Existente casu q̄ ho-
mo pōt celebrare licite et a celebratōe licite
desistere. laudabili⁹ est ceteris paribꝫ cele-
brare. tū q2 op⁹ de se priuilegiatū est et fru
ctuosum. tū q2 a nobiliori v̄tute pcedit ce
lebratō q̄ fit ex amore q̄ꝫ omissio q̄ ex timo
re generaṫ. ¶ Laudabili⁹ est q̄ꝫ oppositum
ceteris paribꝫ/⁊ cessante legitimo impedi-
mēto/q̄tidie celebrare. ¶ Pollutio noctur-
na tollens sufficientē deuotōem recollecti-
onē ⁊ reuerētiā ad sacramētū. eo q̄ aīa ma-
gis inde hebes ⁊ carnal effecta est. īpedit a
celebratōe/q̄ꝫdiu talis carnalitas ⁊ hebetu
do regnauerit. nisi casu necessitatis vrgēte
vt si sacerdos sit vnic⁹/⁊ missa parochialis
fuerit celebrāda. ¶ Homo q̄ ppt habit⁹ v̄-
tutū ⁊ facilē sui recollectōem vł aliūde ma
net deuotus ad sacramētū et reuerēs/post
nocturnā pollutōem. nō videṫ p eam īpe-
diri q̄n celebret die seq̄nti/ɔfessione tamē ī
omnē euentū p̄cedente. q̄m nulle sordes cor
pales impediūt nisi p q̄nto vel sunt pecca
ta/vł sunt in horrorē ⁊ scādalū assistentiū.
vel deuotiōem debitā tollūt. Uir enim le-
prosus ⁊ vir mēstrua patiēs a celebratōne
L secreta nō arceṅt. ¶ In omī adoratōe sacra
menti altaris subintelligiṫ ɔditio ista vł si
milis/si consecratio rite et debite s̄m institu
tionē xp̄i fuerit celebrata. ac pinde adorās
alien⁹ est ab idolatria/q̄ꝫuis celebrās ⁊ nō
ɔsecrās esset ī culpa. ¶ Apparēte figura cir
ca sacramentū/alia a figura solita panis ⁊
vini/nō ɔuenit sacramētū sumi sub illa for
ma. neq̄ꝫ sine ɔditōe implicita vł explicita

debꝫ adorari. ¶ Positis pluribꝫ hostijs su
per altare/si sacerdos intēdit generalit oēs
ɔsecrare/ille ɔsecrate erūt. Si tm̄ duas ex
illis quas determinate signat/ille due sunt
tm̄modo ɔsecrate. Si illas duas intētio
sua nō determinat/nihil ibi consecraṫ. obstā
te confusiōe intentōis. ppter quā ista non
magis q̄ꝫ illa p̄t dici cōsecrari. ¶ Regulari
ter vitupabile est ⁊ sepe crimiale/q̄ sacer-
dos a celebratōe ⁊ catholic⁹ habens vsuꝫ
ratōis ab eucharistie susceptōe/totalit ab
stineat. ¶ Illi pueri sunt idonei suscipe eu-
charistiā ⁊ ad h̄ ligari videnṫ semel ī anno
qui s̄m leges censenṫ habiles ad nubēdū.
Potest quoq̄ꝫ deuotio etatē hanc p̄uenire.
sicut in q̄busdā etatē supplet malicia ¶ Au
dire missam integrā est de obſuatōe sabba
ti. hoc est dieꝝ festorū p tēpore legis euan
gelice. nisi p impedimentū legitimū aliq̄s
seruetur. Tale v̄o impedimētuꝫ s̄m loca et
tpa ⁊ etates ⁊ cōsuetudines varie iudicaṫ.
¶ Obligatū celebrare p quolibꝫ duoꝝ vnā
missaꝫ/nō absoluit vna celebratio. vna q̄p
pe missa virtute opis opati ex q̄ finiti valo
ris est/nō tantūdem tollit de pena. nec tā-
tum redimit quantum due. ¶ In anniuer
sarijs eccl'iaꝝ et receptione missaꝝ p vno
p̄cio sue sustentatōis/⁊ in similibꝫ/interp̄-
tatio viri sapientis locū habet. alioq̄n nō
videṫ quō sex aut septē anniuersaria ī eccle
sijs cathedralibꝫ licite sil' eadē die iungereṫ
¶ Obligatū ad subsidia sp̄ūalia tutū est di
rigere intentōem suā ad deū. sic q̄ digneṫ
dispēsari de valore sacramentoꝝ vł suoruꝫ
bn̄factoꝝ/qualit et q̄ntū videt se apō bene
factores esse constrictū. ¶ Charitatis ma-
ioris est sp̄ūal elemosyna/q̄ gratis distri-
buit merita sua satisfactoria ad liberatōeꝫ
aīaꝝ q̄ꝫ elemosyna corpalis. Et q̄ꝫuis tal' nō
inde minus habitur⁹ sit de p̄mio eēntiali.
tardius tn̄ inde de p̄p̄ijs peccatis ceteris
paribꝫ satisfacit ¶ Fallunṫ plurimū hi qui
potētes aliūde viuere/obligāt se ex bonis
eccl'iasticis vel alijs/ad satisfaciendū p ali
enis delictis. cū hoc cedat in retardatōem
satisfaciēdi p p̄p̄ijs. et hec sola radix im-
probare bn̄ficiorum pluralitatē sufficeret.
¶ Expediens videreṫ vt nulla excōmuni- D
catōis sentētia ferreṫ de facto a iure vel iu-
dice/neq̄ꝫ p p̄senti neq̄ꝫ p futuro/nisi p ma
nifesta ɔtumacia. qua se mōstrauit aliquis
nō paratū audire eccl'iam. al's qualit ha-
bereṫ sicut ethnicus ⁊ publican⁹ si audire

ecclesiã paratus est. ¶ Expediẽs videt᷑/ vt nullus teneret᷑ aliũ vitare q̃ntũcũq̧ excõi catum a iure/ nisi postq̃ȝ a suo iudice fuerit denũciatus esse talis. Siq̃dem in om̃i ca su alio videt᷑ possibil' excusatio ꝛ interpre tatio eoꝝ que aliq̃s ↄmitrit vnde excõmu nicari dignus est. ꝙ nõ debeat euitari a pti culari ꝑsona. Et hoc tolleret magnã in po litica cõuersatõe confusionẽ. ¶ Expediens videt᷑ vt omnes sentẽtie excõmũicatõis la te sententie in iure scripto. quarũ vsus nul lus est. aut pl⁹ obest q̃ʒ ꝓsit/ expssa reuoca tione tam in ꝓuincijs q̃ʒ in diocesibꝫ. et in eccl'ia vniuersali cassarent᷑. ¶ Expediẽs vi deret᷑ institutio aut iã institutoꝝ tal' inter ꝑtatio. vt sol⁹ excõmunicat⁹ aut suspẽsus a iudice/ et ꝑ tali denũciat⁹ contrahere di ceret᷑ irregularitatẽ/ imiscẽdo se sacramen tis. et ꝙ sol⁹ talis a ptãte absoluẽdi in foro ↄsciẽ spoliatus censeret᷑. Scrupulos eniȝ a subditis vix aliter auferibiles/ ꝑsertim in materia sacramental' ↄfessiõis h̃ auferret. ¶ Expediẽs videret᷑ vt nulla sentẽtia excõ mũicatõis ferret᷑ nisi ꝑ ↄtumacia facta in rebꝫ pure spũalibꝫ. vt vbi trãsgressio vrget manifeste in dissipationẽ fidei ꝛ sue spũalis libertatis. Non em̃ debet (vt videt᷑) graui or esse in foro exteriori punitio trãsgressio nis q̃ʒ damnũ fuerit illatũ. ¶ Expediẽtius est in multis defectibꝫ illos vl' tolerare vel ad bonũ finẽ ordinare. q̃ʒ ꝑ fulminatõnes sniaꝝ et ↄdemnatõnũ/ aut ꝑ ꝑdicatões ri gorosas/ eos conari fundit⁹ extirpare. vt ð encenijs ꝑma die anni. de capellanis mer cẽnarijs. et similibꝫ

De penitentia

E Diuina lex et nõ solũ eccl'ie ↄstitu
D tio obligat ad ↄfessiõem sacramẽ talem post peccatũ actuale vt fiat semel ante mortẽ. ¶ Nec ↄcurrere sil' tẽpo re ad iustificationẽ impij necesse est. q̃ sunt Infusio charitat' expulsio culpe ↄuersio liberi arbitrij i deu. ꝛ pcti detestatio. ¶ Nõ nõ sꝑ tenet᷑ imediate ↄfiteri pctm̃. imo nec conteri sub pena noui peccati mortal'. dat em̃ spaciũ penitẽtie de⁹. quale scit fragilita ti nostre sufficere. et illud quantũ sit in om nibꝫ generalis regula d[illegible] ¶ Omissio in ↄcernentibꝫ cõfessionẽ/ sicut in alijs actibꝫ ꝑceptorũ. nõ vocat᷑ omissio nisi sit respectu act⁹ principalis dũ deberet fieri. et non respectu circũstantiaꝝ. que vel antecedunt vl' comitant᷑ vl' subsequuntur. alioq̃n omissiões in vna omissiõe numera rent᷑ infinite. ¶ Om̃is contritio ĩcludit cõ fessiõem in acta vel in habitu aut in ꝓpo sito vel in voto. Eam quo fieri actu cessante impedimẽto alio q̃druplex casus ↄstrĩgit. Primus institutio ecclesie semel in anno. Secũdus susceptio eucharistie vl' celebra tio/ et sacramẽtoꝝ alioꝝ susceptio ꝯm quos dam. Terci⁹ ꝑiculũ mortis verisimilit' im minentis. Quart⁹ cõscientia ꝙ al's nõ ha bebit᷑ oportunitas peccata ↄfitendi. ¶ In recordatõe peccati mortalis dũ missa iam ꝑuenerit vsq̧ ad hoc vt cõmode sine scãda dalo deseri vel interrũpi nõ valeat. aut dũ sacerdos alius deest. et vrget necessitas suf ficit cõtritio includẽs ꝓpositum ↄfitendi. ¶ Circũstantiaꝝ quadruplex est differẽtia. quedã impertinentes. quedã minuẽtes que dã augentes. q̃dam pctm̃ in aliã speciem trãsmutãtes. Et he vltime nõ solũ sũt cir cũstantie sed peccata/ ideo sunt ð necessita te sub expssione ↄfitende. Primas nõ expe dit dicere. nec secũdas regularit'. tercias ex ꝑmere sepi⁹ vtile est. ꝛ quãdoq̧ ꝯm q̃sdaȝ necesse. ¶ Circũstantiaꝝ expssio in ↄfessiõe talis ꝛ talibꝫ verboꝝ circũlocutõibꝫ expres sa sufficit ꝑ quam cõfessor de magnitudine peccatorũ ei⁹ qui confitet᷑ ꝓ absolutõne et penitẽtia discrete ↄferẽdis/ instruatur ¶ Ex pedit nõnunq̃ʒ circũstantias dearticulati⁹ vel inq̃rere vel dicere. tũ ad ꝓfecundã hũili atõem cõfitentis. tum ad ei⁹ q̃eratões post modũ magis habendaȝ ꝙ omnia dixerit. tum qꝛ circũstantie multe quas esse null'as aut veniales arbitrabat᷑ cõfitens/ pctã sũt mortalia. tũ deniq̧ ex hoc ꝙ vna circũstã tia habita ↄfessor de alijs coniecturat/ q̃s confitẽs pudore pressus celat. ¶ Cognito statu ei⁹ q̃ confitet᷑ quãdoq̧ nocet plurimum nimiũ suꝑ circũstantiaꝝ ꝑticularitate ĩter rogatio. ꝑsertim in peccatis carnalibꝫ. tum ne confitens verecundia motus quando q̧ mentiat᷑. vt pueri ꝛ puelle. et hoc in his que nõ essent necessaria dici. tũ ne scãdali zent᷑ ꝛ inflãmentur in nomiatõe pctõꝝ pri us incognitoꝝ. Propterea discretio maxia requirit᷑. et sꝑ a generalioribꝫ interrogatõi bus ad specialiores g̃datim ꝛ sensim ꝓce dere cõueniet. inuocãdaq̧ est manus eius quo obstetricãte educit᷑ coluber tortuosus
¶ Secretũ cõmissum fidei alteri⁹ celare est F
de iure naturali. hoc em̃ rationabilit' q̃libꝫ.

sibi vellet fieri. et aliter socialis ꝯuict⁹ depe
riret. Multo ampli⁹ sigillū ꝯfessiōis secre
tū esse debet. et nullo casu signo aut verbo
reserandū. ¶ Confitens debet regularit' in
petōꝝ suoꝝ explicatōe celare ꝯplices suos.
nisi dū aliter ꝯfiteri nō potest. sicut in ince
stu cum matre vl' vnica sorore. Aut nisi sic
[illegible]
[illegible] dētegunt. Quo [illegible]
nihilomin⁹ magna cautela requirit' apud
confitentē ꝛ cōfessorē / ne zelo ꝓficiēdi indi
screto fallantur. ¶ Omia ad cōfessionē ꝑti
nentia vt penitētia iniūcta. et interrogatō
nes facte / ꝛ cetera nō inducētia ad malum
sunt de cōfessiōis secreto. ꝑpter quod pec
cant (si nō excusat eos ignorātia) illi q̄ peni
tētias suas ꝛ ea q̄ sacerdos eis dixit passiꝫ
dicūt. et qui etiā sup hoc inq̄rūt. quoniam
talia p indirectū causant aliq̄n irrisiōeꝫ sa
cerdotis aut ꝯfessi culpam. ¶ Qui seducit
alios ad pctm̄. tenet' p posse eos postmo
dū ad viam virtutis reducere nō min⁹ q̄
de dāno tpali illato. Sic de infamatōe et
silib₃. Et ad h̄ debꝫ cōfessor inducere ꝯfi
tentē. ¶ Confessus volens pctm̄ suū reue
lari p ꝯfessorē / si petat' debꝫ illō extra ꝯfessi
onē detegere. Neqꝫ tn̄ adhuc est tutū ꝯfes
sori illud on⁹ assumere si remediū possit ali
ter incōmodis adhiberi. ¶ Null⁹ semel rite
sacramentalit' absolut⁹ sup vno crimie ꝑt'
[illegible] ad ampli
us cōfitendū. Si fit oppositū in q̄busdā
religionib₃ aut casibus institutōes positi
ue q̄bus homo sponte se subdidit. h̄ faciūt
¶ Si ꝯfessor ꝑsumat' ꝑuisit' sollicitare aut
sollicitari ad pctā. vtputa ad lubricitatē / ꝑ
sona h̄ timens debet ab illo si sit su⁹ curat⁹
petere licentiā alteri ꝯfitendi. qua nō obtē
ta potest nihilomin⁹ alteri ꝯfiteri ꝛ absolui
¶ De statu coꝝ q̄ ꝯfessi sunt tuti⁹ est vt cō
fessor nihil dicat. neqꝫ ad vituperiū. sic cō
stat. neqꝫ ad laudem. ne inde ꝯfessi supbi
ant. nep̄terea ipi et aliȷ̄ in hypocrisim ficte
ꝯfitēdi dilabant'. ¶ Judex cogere volens
ad reuelatōeꝫ ꝯfessiōis peccat. ꝛ tenet' ꝑsbi
ter sibi nō rn̄dere. aut dicere h̄ nō esse de fo
ro suo. Q₃ si opponat' qm̄ tacēdo ꝛ nō ne
gādo notare videt' q₃ ꝯfessus sit in culpa.
Rn̄dendū est q₃ sacerdos aliter agere non
pōt. Ideo nullū scandalū suo vicio depu
tat'. ¶ Peccatori q̄uis nō sufficiēter penitē
ti (vt q₃ ꝑpositū habet actuale peccādi i fu
turū) vtile ē cōfiteri ꝛ abstinētias certas re

cipe. Cui tamē ꝯfessor expresse iteꝝ ꝛ iteꝝ
ꝑtestet' q₃ neqꝫ absoluit'. neqꝫ pōt. [illegible]
nitētie tales aut talis⁹ cōfessio [illegible]
rant / q̄n iteꝝ eadem pctā ꝯfiteri teneatur.
¶ Mitis est opinio ꝓ pctōrib₃ dicens suf
ficere ad absolutōis sacramētal' fructuosā
susceptōnem / q₃ ꝯfessus nō habeat actuale
ꝑpositū peccandi. hoc eni dicūt eē nō po
nere obicem. Sed alia sentētia q₃ req̄ritur
actuale ꝑpositū positiuū nō peccādi in fu
turū ꝓbabilior est atqꝫ securior. ¶ Virtute
clauiū ꝛ meriti christi dant' in qualib₃ con
fessiōe sacramētali indulgētie. sed q̄nte no
uit deus. Fit etiā vt attritio min⁹ sufficiēs
fiat in ꝯfessiōe cōtritio. ¶ Soli actu ꝯfes
si de peccatis suis capaces sunt indulgētia
rum illaꝝ que dant' vere penitētib₃ ꝛ ꝯfes
sis. Nisi dicat' sufficere esse in gratia ꝛ mē
brum eccl'ie. et ita ly ꝯfessis ibidem sumit'
ꝑ cōfessiōe in ꝑposito vel in voto. ¶ Dies
indulgentiaꝝ referūt' ad penitētias ꝓ vita
hac iniūctas. sic eni text⁹ sonat. Videt' ta
men q₃ iniūctio generał q̄ bn̄ fieri solet vt
oīa bona faciēda cedāt i remissionē ꝑsit in
hoc ꝛ sufficiat. vbi etiā penitētia special' to
tidē dies q̄t sonāt indulgētie neq̄q̄ iniun
xissent. ¶ Indulgētias nō recipit ille q̄ nō
porrigit man⁹ adiutrices iuxta ꝯtētū bul
laꝝ. ꝛ ita diues melioris ꝯditōnis est q̄ ad
[illegible] religioso ꝛ mēdic⁹. ¶ [illegible]
mentali nō notabilit' errāte i impositōe pe
nitētie. ꝯfessus p illā penitētiā si fecerit ab
solut⁹ est a pena ꝛ culpa ꝟtute cōpromissi
onis cuiusdā liberal' et arbitrarie dei ꝛ pec
catoris in ꝑsonā sacerdotis. ¶ Tuti⁹ est cuꝫ
parua penitētia que spōte suscipit' ꝛ ꝑuisit'
adimplebit' ducere cōfessos i purgatoriuꝫ
q̄ cū magna nō implēda ꝑcipitare i infer
nū ¶ [illegible] in hac vita [illegible]
facit. nihilomin⁹ absoluēd⁹ est si h̄ nō ex i
fidelitate q̄ credit nō eē purgatoriū aliō h̄
faciat. sed vel ꝑpter teneritudinē corporis.
aut infirmitatē aut pauptatē. vel aliud sile
¶ Nulli [illegible] penitētia pub
lica ꝓ pctō secreto. sec⁹ de publico. Simi
liter null⁹ p castigationē scādalizād⁹ ē pub
lice ꝓ peccato occulto. sec⁹ ꝓ publico. vbi
si scādalizet' pctōr / scandalū illō nō impo
nenti sꝫ sibi q̄ meruit imputet'. ¶ Diuisio cō
[illegible]
dore fiat / impedit ꝟtutē absolutōnis. Se
cus vbi autoritas supioris in casib₃ reflua
tis ꝛ bona fides simpliciū h̄ faciūt et excu

fiunt. Aut vbi ɔfessor forte ꝑ numeꝛ ſcā da ... et petō ɔfessi. et nō haberet ꝑ tūc cō fessoꝛ aliꝰ diſcretꝰ. cui absq; pbabili scāda lo pctā oīa rueari possent. aliq tn̄ possēt. Uideat tn̄ ql̄ibet q̄ rōnabilit ɔsciam scandali sibi fingat. ¶ Dū nescit ɔfitens de quibusdā actibꝫ an fecerit illos. aut q̄ intentione ⁊ quō fecerit (vt sepe ɔtingit) dicat sub ɔditōe scrupulos suos. vt sic neq; mentiatur neq; absolutōe defraudet. ¶ Curatꝰ obligatꝰ parochiano semel in ānō dare eucharistie sacramentū tenet ei dare si petat publice q̄ntūcunq; sciat nō penitere. Nisi cā refutatōis fuerit nota. vtpote excōicatio publica. vl' pctm̄ notoriū de q̄bꝫ nō satisfecit publice. Secꝰ pterea de sacerdote in secreto vl' q̄ n̄ tenet ministrare. vl' ꝑ tpe q̄ ad hoc nequaq; obligat. ¶ Forma absolutiōis ab excōmūicatōe ista est q̄ dꝫ ꝑmo fieri. Ego absoluo te a sententia excōicatōis ⁊ restituo te sacramētis eccl'ie. In noīe pr̄is et filij ⁊ spūsc̄ti. Deinde seq̄tur absolutio a peccatis si in excōicatōe peccatū includit necessario ɔfitendū sacramētalit. Ego absoluo te a peccatis tuis. In noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ spiritussc̄ti Amē. Tutiusq; est in istis formis nihil imiscere. ¶ Materia sufficiēs i sacramento ɔfessiōis est hō pctōꝛ ɔtritꝰ de peccatis / sponte subijciēs se suo sacerdoti. que subiectio nō est ꝑꝑe iurisditiōis. alioq̄n papa nulli ɔfiteret. sꝫ est voluntaria q̄ pōt nihilominꝰ impediri vel artari ꝑ supioꝛē / vt n̄ q̄libet pctōꝛ cuilibꝫ sacerdoti possit se subijcere ꝑ pctō. ¶ Episcopꝰ nō minꝰ hꝫ autoritatē ɔstituēdi coadiutores confessores i sua dyocesi q̄ curatꝰ in suā parochia. Caueat tn̄ eps pturbare eccl'iasticā hierarchiam tollēdo directe vel indirecte ptātē curatoꝝ absq; culpa eoꝝ vel causa manifestā.

¶ Confessio ficta reiterari ex integro dꝫ ꝑm ꝑbabilioꝛē opinionē q̄ nō ... non habꝫ effectū suū postmodū cessante fictōe sicut baptismꝰ. ⁊ h̄ q꞉ penitētia reiterabilis est. nō sic baptismꝰ. tū etiā quia nll'a absolutio sacramental' fuit. sꝫ potiꝰ noui peccati additio. ¶ Nō est fictio si pctōꝛ dicat oīa quoꝝ actu recordat. q̄uis nō omniū recordet. sed est fictio dū sciēter celat aliq̄d aut i ꝑposito peccādi pseuerat. aut scit ⁊ scire dꝫ q꞉ a tali nō p̄t absolui. ¶ Penitentiaꝝ alia ē recōcilians qual' fieri nequit nisi in gratia Alia est satisfaciens vl' exoluēs. qual' fieri p̄t extra grām. sic q꞉ illiꝰ iteratio necessaria nō exsistit. Immo ⁊ talis solutio respectu q̄uundam penaꝝ ... forte poneret in inferno. ¶ Satisfactōnem ꝑꝑe vt tal' est opant sola opa penalia. que s. voluntas naturalit refugit et hinc penam habet. iuste eādem vt pctm̄ volūtariū inuoluntaria pena redimat. ¶ Per opa spūalia qualia sunt ɔtēplatio ⁊ amoꝛ dei p̄t fieri satisfactio. tuꝫ q꞉ anneẋa est ꝑ statu isto fatigatio coꝛpoꝛis. tum q꞉ ɔ ꝑꝑam inclinatōem cōmodi / intellectꝰ et volūtas abnegat se i obsequiū fidei et charitatis. ¶ Unū ꝑ altero posse satisfacere ɔcedit liberalitas dei dū causa subest. vel ex impotētia illiꝰ ꝑ q̄ fit satisfactio. vl' de mādato suo et charitate satisfacientis. vl' supioꝛis autoꝛitate taliter oꝛdinantis.

De matrimonio

Consensus mutuꝰ expssus ꝑ verba de p̄senti / q̄ transfert ꝑ ppetuo coꝛpus viri in ptātē mlieris et ecōtra in eis ꝑpter q̄ cōiūctio tal' oꝛdīat causat mr̄imoniū de iure naturali et diuino. nihilominꝰ limitat ɔsensus ad certas psonas cū certis circūstantijs. Et q̄cq̄d aliter fuerit attēptatū p̄t illō inualidare supioꝛis autoꝛitas. ¶ Uotū solēnizatuꝫ ꝑ susceptiōem oꝛdis vl' religiōis / nō magis ex natura sua videt dirimere mr̄imoniū iā ɔtractū / q̄ simplex. sꝫ h̄ pueuit ex eccl'ie cōstituto. maxime cū i illo dispēsare posse papam. pbabil' sit opinio. ¶ Mr̄imonial' ɔiūctio vniꝰ mlieris cū pluribus viris repugnat iuri naturali. nō ecōtra. qm̄ coꝛpꝰ viri plꝰ valet ꝑ q̄nto plures fecūdare sufficit Et ita olim pluribꝫ licebat fungi vxoribꝫ. Prima tn̄ in hoc cōsentiēte cui coꝛpꝰ viri ... in ... Hic aūt ad statuꝫ ꝑmeue ... matrimoniū vniꝰ cū vna. ¶ Uotū simplex castitatis n̄ dirimit mr̄imoniū ... ɔtractū peccat tn̄ q̄ vouit dū ꝑmo ... voluntatē habuit voto contrariā. nō aūt postea dū reddit debitū. vt est ... sententia ... pseuerāt petitiōem debiti post ... fractione voti. Cuiꝰ oppositū ex eo videt veꝝ q꞉ votū nō cadebat directe nisi sup h̄ q̄ ... nā q̄ ɔtrahere. ⁊ nō sup h̄ qō ē nūq̄ ɔmisceri carnal'r alteri. Alioq̄n dū nūc ɔmiscet etiā reddēdo debitū reꝰ efficit voti fracti. Alioq̄n pterea essꝫ soꝛs tal' ɔiugij nimis dura. ¶ Religiosus ɔfessus aut sacerdos vtētes

copula carnali ꝯtra matrimoniū. ꝛ sic grauis-
me trāsgrediūt mādatū dei/nō tn̄ videt vo
ti fractores. Uotū ꝙppe est solū ꝑ̄ de re
q̄ꝯ̄s licita. q̄lis nō erit extramatrimonial' ꝯiū
ctio. Ista ꝯclusio licz apd simpliciores vi
deat extranea. tn̄ apd intelligētes q̄d nois
voti est clara. Uotū ꝙppe solū fit de opi-
bus superogatōis ad q̄ q̄s al's nō tenebat
Sic religiosus ꝑ̄ eligendo vouet q̄ nū-
q̄ꝫ vxorabit. qd antea licebat illi. Null' au
tē ꝑ̄ dz vouere q̄ nūq̄ꝫ fornicabitur aut
adulterabit. quia ex pcepto ad h̄ iā oīs bō
obligat ¶ Uir ꝛ vxor nequnt absq̄ꝫ mutuo
ꝯsensu vouere castitatem. imo nec vir aute
voueret se nunq̄ꝫ petituꝝ debitū ab vxore.
cum ꝑpter vecundiā petēdi ipa in deteri'
labi possz ¶ Spōsalia dirimūt vel mutuo
ꝯsensu cū autoritate supioris. vl' si altera ꝑ
sona interim fornicata fuerit. vl' ꝑ votū so
lēnizatū. ꝑ qd mrimoniū etiā ꝯctū/nō tn̄
carnalit cōsummatū possz infra duos mē
ses solui ¶ Cōtrahēs ficte in foro eccl'ie q̄n
tūcūq̄ꝫ carnal' copula sequat/eadē fictōne
remanente nō ꝯiungit mrimonialiter. Cō
pellet tn̄ ab eccl'ia in foro exteriori tāq̄ꝫ si ve
rū fuisset mrimoniū. Sec' in interiori. cui'
est ꝯsiliū vt poti' oēs fnias eccl'ie tolleret
q̄ꝫ pctō ꝯsentiat. Pōt tn̄ nouo ꝯsensu adhi
bito fictū mrimoniū si nūl aliō obstiterit i
veꝝ ꝯmutare. ¶ Persona inducta ꝑ metuꝫ
cadentē in ꝯstantē virū ad ꝯsentiēdū interi
us in platōe ꝟboꝝ mrimonialiū. vt q̄ꝫ nō
vult mentiri/pōt postmodū mrimoniū di
rimi tanq̄ꝫ nullū. sz de seductōe ꝑ blādicias
nō ita ¶ Impedimentū ꝑpetuū i altero cō
iugū ꝑ qd nequnt se mutuo carnalit cog-
scere/ipedit mrimoniū iā ꝯctum ꝛ ꝯtrahē
dum. ꝛ etiā ꝯtractū dirimit nisi antea sciat
de facto. tūc ei oñdit q̄ aliū fine q̄rit. ꝛ ita
ꝯtract' stat ¶ Null' ꝯiugū tenet reddere d
bitū in detrimentū notabile ꝛ certū sui cor
poris. vl' fetus nascituri. Et s'm h̄ cogscit
q̄n leprosis vel p̄gnantib/aut mēstruatis
aut furiosis/aut ypidimiacis et sil'ib casi-
bus reddi vel nō reddi debitum oporteat.
¶ Tpus ꝛ loc' sacer nō videt excusare q̄n
alter ꝯiugū teneat alteri petēti reddere. ꝑuia
tn̄ q̄dā amicabili monitōe de nō exigēdo

De extrēa vnctōe

Extrema vnctio habz matiā et for
mā in libris suis expssam. Et obli
gat nō ꝯtēnere dū finis vite s'm ꝑ-
babiles ꝯiecturas ꝑ infirmitatē expectat.
Que ꝟterea reiterari pt sili causa rursus ve
niēte. ¶ Extrema vnctio rite suscepta delet
venialia. imo videt q̄ absoluit ab oī culpa
ꝯiūcta petitōe recipientis ita q̄ digne reci
piēs etiā ab oī pena liberet. tū ꝟtute sacri-
tū q̄ꝫ petit pie ꝑseuerāter ꝑ se et iuste.

De sacramento ordinis.

Ordinis sacramentū plēs formas
habet plēsq̄ꝫ matias. imo et sacer-
dotiū duab formis ꝯplet. vna q̄
dat sibi ptās sup corp' xp̄i veꝝ. Alia qua
dat' ptās sup mysticū. Ꝙ si fuerit defect'
vel dubiū in aliq̄/ꝟtillō sub ꝯditōne caute
suppleri. ¶ Plenitudo iurisditōnis residet
apud papā et in alios s'm eius determinatōnē
diriuat. Attēdere tn̄ dz sibi esse illā ptātē
nō in destructōem eccl'ie datā sed ei' edifi-
catōem ¶ Si papa diceret dñs oīm in spi
ritualib qd ꝯstat. ꝛ i tpalib qd aliq negāt.
nihilomin' dotatio eccl'ie in iurisditōnib
ꝛ dñijs ꝑpetuarijs tpalib/ꝛ exercitiū i illis
neq̄ꝫ esse d iure naturali neq̄ꝫ eidē repugnāre
vident. Nam christ' neq̄ꝫ exercuit talia do
minia. neq̄ꝫ ꝑ expssum successorib ꝑhibu-
it. sed reliq̄t ptātē eoꝝ discretōi ꝑ varieta-
te tēporū ꝛ deuotōe christianorū sic vel sic
exercēdi. ¶ Papa nō pt ꝑuertere ordinē hie
rarchicū vl'is eccl'ie. sic q̄n in m'tis casib
liceret eidē rsistere i facie ꝛ dicere. cur ita fa
cis: vtpote in exemptōib manifeste noci-
uis. Et si platos ꝛ eccl'ias sibi subditas o-
nerare sumptib intolerabilib vl' libtatib
penitus spoliare ꝯtenderet.

Finiunt regule morales

Incipit cōpendiū

breue ꝛ vtile aliq̄ꝝ materiaꝝ ꝯmuniū ad fi-
dē et doctrinā catholicā spectātiū/qd eidē
elecidario ascribit si nō apparet effectum.

In isto libello ē
q̄dā breuis ꝛ sūmaria/vtilis tn̄
expositio. Primo de articul' fidei.
Scdo decē ꝓceptoꝝ legis. Tercio septē
sacramētoꝝ eccl'ie. Quarto septē ꝟtutum.
Quīto de septē petitōib ꝯtētis in orōe do
minica. Sexto de septem donis sp̄usscti.
Septimo de octo btitudinib. Octauo d
vicijs tā nature q̄ꝫ voluntatis.

Tractatus primus

de articulis fidei. Et primo quid sit symbolū et vnde dicatur.

Symbolū cōmniū credendoꝝ ad salutē spectātiū ꝯpendiosa collectio. Quoniam vt ait Cassian⁹ lib. vi. q̄cq̄d p vniuersum diuinoꝝ voluminū corp⁹ imensa dif fundit̄ copia/totū in symbolo colligit̄ breuitate pfecta. Dicit̄ autē symbolū a syn qđ est con. et bole qđ est sententia. q̄si collectio sententiaꝝ. Uel vt aliq̄ volūt a syn qđ ē cō. ꝛ bolū qđ est frustū. q̄si frustoꝝ. i. capitulorū vł particlaꝝ fidei collectio. Scđm papiā symbolū est collectio aut pactū vł placitū qđ fit homini cū deo.

Quid sit articulus

fidei et vnde dicat̄.

Est aūt articul⁹ fm Richardum de sctō victore indiuisibil̄ veritas de deo. artans nos ad credendum. ¶ Dicit̄ in dicta descriptōe ṽitas indiuisibil̄. q2 articul⁹ nō diuidit̄ sed stat in eo indiuisio credibiliū. Articul⁹ eni de se inq̄ntū articul⁹ nō est resolubil̄ in articl'os siue in credibilia. pueꝛsitate tn̄ heresum inualescente q̄dam q̄ cōiungebāt̄ i symbolo apostoloꝝ postea optuit diuidi. Uerbi gratia. Dicebant q̄dā christū nō verū esse hominē neq3 vere natū. Aliq̄ autē dicebāt ṗe natū sed nō vere cōceptū de virgine. s3 corp⁹ attulisse de celo. Uñ scti p̄res vnū articulū i duos diuiserūt. vt vn⁹ esset articul⁹ de cōceptōe. ali⁹ de ṗa ei⁹ natiuitate. Et ꝯsimiliter in aliq̄s ex alia causa diuisis. Et ita ly indiuisibilis in quibusdā articul̄ ṗuat actū diuisiōis et possibilitatē. in q̄busdā priuat solū actum. sic. s. quia sunt q̄dā articuli q̄ fm assignatōem aplicā nō diuidunt̄. pūt tamē diuidi. Et sunt q̄da3 articuli q̄ neq3 diuidūt̄ neq3 diuidi possēt. ¶ Et nota q in dicta descriptiōe dicit̄ de deo/cum tn̄ articul⁹ aliq̄s prima facie videat̄ esse de creatura. Uerbi gr̃a. Carnis resurrectōnem. Uerūtn̄ oĩs articul⁹ ṗncipalit̄ de deo ē. vnde respectu articuli imediate tacti dic̄ Damascen⁹. Non credim⁹ resurrectōem futurā nisi diuia virtute. s. coopante. Unde ꝛ h̄ credit fides catholica. s. pmissa3 resurrectione diuina efficiendā ṽtute. Et sic pa3 q iste articul⁹ de deo est. q2 de diuina virtute nr̃am resurrectōem opante. Isto mō oĩs articulos q̄ videnk eē de creatura. facile cōtingit reducere ad diuinā virtutē. et ita ad deū. ¶ Itē in dicta descriptōe dicit̄ artans nos ad credendū. Et tn̄ voluntas libera ē nec potest cogi vel artari. Sed q̄uis i volendo ꝛ cōsentiēdo nō possit volūtas cogi q2 q̄ ad h̄ libera est/ pōt tn̄ allici et trahi in cognoscēdo. q2 n̄ si intellectui h̄n̄ dispositō infundat se ṽitas ipm itellectū illuminās/ necesse est veritatē cognoscere/et p ꝯsequēs allicere. et tūc trahit̄ ad ꝯsentiendū cognite ṽitati. Unde Aug⁹. Uerba trahit ouem. Hoc mō artat nos articul⁹ ad credendu3 Uñ q̄dam/artās. i. trahēs.

Diuisio ꝛ expositio

articuloꝝ fidei. Et primo pmi.

Diuidit̄ aūt ꝛ distinguit̄ symbolu3 ṗcipue aploꝝ in duodecim articulos fm numeꝝ duodecim aploꝝ/ q̄ ꝯtulerūt credēda. q2 ipi h̄ symbolū ꝯposuerūt. Scđm alios ṗo diuidit̄ i q̄ttuordecim vt patebit infra ¶ Un⁹ articul⁹ ꝛ primus attribuit̄ p̄ri fm hūc modū. sex attribuūt̄ filio. ꝛ q̄nq3 sp̄ŭ scto ¶ Prim⁹ āt q̄ attribuitur patri est iste. Credo in deū patrem omnipotentē creatorē celi et terre Ubi ṗmo nota differentiā inter credere deū/ꝛ credere deo/ꝛ credere in deū. Quia fm Augustinū credere deo est verbis ei⁹ siue scripture sacre fidē adhibere. Credere deum est credere deum esse. scil3 quia est. Credere in deū est credēdo deū fide et affectione siue fide operāte per dilectiōem/tendere in ipsum. ¶ Igit̄ expone sic. Credo in deu3. s3 singulariter. quia in vnum deū. Unde Deutero. vi. Audi isrł dn̄s deus tu⁹ de⁹ vnus est. ¶ Patrē/quod hic ṗsonaliter tenetur. quia h̄abiū git/filiū eius. In oratōe vero dn̄ica tenet̄ ly pater essentialiter/ vbi agit̄ de paternitate/vel adoptōis qua paternitate ipsa trinitas est pater bonoꝝ/ vel creatōnis qua paternitate tota trinitas pater est tam bonoꝝ q̄ maloꝝ. fm illō Deuteronō. xxxij. Nunquid nō ipe est pater tu⁹ qui possedit te et fecit ꝛ creauit te. ¶ Omnipotentē/appropriate. q̄uis ei filius sit oīpotens et sp̄ŭsctūs. omnipotens tn̄ quādo ponit̄ appropriate attribuit̄ patri. sicut sapientia filio. et bonitas sp̄ŭisancto. ¶ Creatorē celi et terre. Ad litteras summe nature

quā designat noīe celi. et infime quam designat noīe terre. et sic exinde collige creatorem medioꝝ. Positis eī extremis colligūť media. Uel ꝑ celū et terrā intelligaṫ tā spūalis ꝙ corpalis creatura pfecte formata. vt celū sit inuisibiť ꝛ spūalis creatura. terra autem omne corporeū et visibile. Uñ aliud symbolū exponēs dicit. factorē celi ꝛ terre visibiliū omniū et inuisibiliū. Et nota ꝙ creare siue creatorē esse potiꝰ sonat potētiā ꝙ sapientiā vľ bonitatē. quia opatio egrediť a potētia et maxime ꝟtuosa. Uñ Joh. i. Oīa p ipm facta sunt [illegible]. Oīa in sapientia fecisti. Ideo approprate attribuiť creare patri. sicut et potētia / cū tñ pr̄ omnia creet ꝑ filiū coopante spūsctō / qꝛ indiuisa sunt opa trinitatis. ꝛ tote tres psone vnus sunt creator. ¶ Et aduertendū ꝙ ꝙ ꝑ ꝙ ꝙ [illegible] dā gentiliū ꝗ fingūt plēs esse deos qđ manifestissimꝰ est error. qꝛ illo posito clare pꝫ ꝙ nullꝰ eoꝝ sit deꝰ. Si enī plures sunt differūt [illegible] hēt alꝰ. Sic nullꝰ eoꝝ erit sūmū bonū. qꝛ sic nullꝰ eorū habꝫ oīa bona. et sic nullꝰ eorū erit deꝰ. qꝛ deꝰ ē summū bonū qđ ꝯtinet oīa bona. ad Roma. xi. ¶ Itē ꝑ hoc ꝙ dicit prēm destruit obstinatōem iudeoꝝ ꝗ ñ attendūt distinctōem psonalem pr̄is et filij. ¶ Itē ꝑ hoc ꝙ dicit creatorē celi et terre destruit errorē phoꝝ dicētiū mūdū fuisse ab eterno ꝛ deo coeternū. sicut dicit Augꝰ. aristotelē posuisse et platonē. Itē ꝑ illđ idem destruit errorē manicheoꝝ ꝗ dicūt omnia corpalia creata a deo tenebraꝝ. ¶ Sꝫ ex istis oriť dubitatio. Si enī credere ī deū est tendere ī [illegible] cū in pctō mortali existētes nō habeāt istā fidē sic in deū tēdentē / videť ꝙ nō credāt ī deū. et ita mentiūť ꝛ peccāt qñ dicūt symbolū. qđ ꝯue est dicere. Ad qđ dr̄ ꝭm quosdā ꝙ ipe pctōr dicit credo ꝛc̄. nō in psona sua ſꝫ in psona ecclīe. Sicut ꝛ illđ. Lauabo ꝑ singulas noctes lectū meū ꝛc̄. qđ nisi in psona ecclīe que in aliqꝰ mēbris ꝑ singulas noctes lacbrymať diceret / esꝫ mēdaciū in ore maloꝝ. īmo etiā ꝛ mlťoꝝ iustoꝝ. Et silr̄ cū mlier dicit psal. Letatꝰ sū ī hiꝭ ꝗ dicta sūt mihi ꝛc̄. incōgrua esꝫ locutio / nisi in psona iusti generaliť loqreť siue ecclīe. Similiter hic in psona ecclīe diciť credo in deum ꝛc̄. ꝛ sic non peccat nec mentitur. Alij dicūt ꝙ existēs in peccato mortali nō dicit ꝙ credat in deū cū diť credo ꝛc̄. sed ꝓfiteť articlos fidei. Et est sensus. Credo ī deū. i. ꝓfiteor credendo esse deū. Et ita large sumitur hic credere. Augꝰ ꝓo sup̄ sumit magis stricte.

Expositio secundi articuli fidei.

Secundꝰ articulꝰ principalť et ꝓmꝰ eoꝝ ꝗ attribuunť filio est ille. Et ī iesum christū filiū eius ꝛc̄. Et supple credo in iesum christū ꝛc̄. Que duo nomina freqnter in nouo testamēto coniūgūtur. quia vnū eoꝝ. ſcꝫ iesus exprimit eꝰ deitatem. interpťať enī saluator. et inquātum deus specialiter saluator est. Et reliquū nomen ſcꝫ christꝰ exp̄mit humanitatē. quia īterpřatur vnctus. et inqͣtū homo vnctus est ꝓ consortibꝰ suis. ¶ Filiū eius vnicuꝫ. id est naturalē / nō adoptiuū. Unde aliud symbolū determinādo dicit. Et ex pr̄e natum ꝛc̄. Uel vnicū dicit. quia nō est vnus filius inquantū deus ꝛ alius filꝰ inqñtuꝫ homo. Sed idem christꝰ in duabꝰ naturis ſcꝫ deitate et hūanitate. et tribꝰ substantijs ſcꝫ deitate aīa ꝛ carne vnicꝰ est filꝰ. Unđ Augꝰ in eccle. dogma. Non duos filios fatemur sicut sepando naturas nestoriꝰ tradit. sed deū et hominē vnū filiū credimus manentē in duabꝰ substantijs. nō tñ cōfusis naturis. ꝙuis enī duas habeat natiuitates / vnam qua nasciť de matre. et vnam qua nasciť ex đo patre. tamen est vnicus filius / nō duo filij. Quando ego in conceptione ꝑ viam generatōnis ꝓcessi a patre / ꝛ sic quadā natiuitate natꝰ sum ī vtero. Secundo natus sum de matre ex vtero. nec tamen ꝓpter istas duas natiuitates dicēdꝰ sum duo filij sed vnicꝰ. ¶ Sequiť. dominū nostꝝ. Unde ipe dicit Matth. vlti. Data est mihi oīs potestas in celo ꝛ in terra ꝛc̄. ¶ Per hoc etiā qđ dicit iesum christū / qđ interpťatur saluator et vnctus / derideť hebetudo iudeorū / qui suū messiam. id ē saluatorem adhuc futurū expectant. ¶ Per ꝙ etiā qđ dicit / filiū vnicū / destruit heresim sabellianorū dicentiū eandē psonam et patrem et filiū. quod aptissimū apparet mendaciū. quia ꝭm decursum naturalē oportꝫ ꝙ inter pr̄em et filiū psonalis sit distinctio licꝫ ꝯformitas sit nature ꝛ silr̄itudo. Quales etenī sumus nos. tales qui a nobis generanť. Uñ de ipa diuia filiatōne dicitur

ad Ro. viii. Accepistis spm̃ adoptiõis filioꝝ ꝛc. Et post pauca. Si aũt filij ꝛ heredes. heredes quidem dei coheredes aũt xp̃i. Et ad Eph. i. Predestinauit nos in adoptionẽ filioꝝ p iesum christũ. Null⁹ ei seipm̃ gignit. Vñ cũ idẽ sit pr̃ qd̃ fili⁹ in subã. optꝫ ꝙ alteritas sit psonaꝝ. ¶ Per h̃ etiã ꝙ dicit dñm nostꝝ/destruit heres arrianoꝝ. q̃ posuũt inequalitatẽ psonaꝝ. Vñ Joh. x. Ego ꝛ pr̃ vnũ sum⁹. Et ad Heb. i. Qui cum sit splẽdor glie et figura substãtie ei⁹. Et sm Athanasiũ. Equalis pr̃i sm diuinitatẽ ꝛc. Sicut eni pr̃ dñs est oim ꝛ oipotẽs/ita est et fili⁹. Quod expssi⁹ determiat i alio symbolo. vbi dr̃. Oipotẽs pr̃. oipotẽs fili⁹. quod tñ intelligat sm diuinitatẽ. Quãuis eni humanitati xp̃i collata sit omniscientia. nõ tamẽ omnipotentia.

Expositio tercii articuli fidei.

T Erci⁹ articul⁹ pncipal ꝛ scd̃s eorũ q̃ ptinẽt ad filiũ q̃ determinat eius q̃ ei⁹ natiuitatẽ. s. in vtero ꝛ ex vtero. et est iste. Qui ↄcept⁹ est de spũsctõ nat⁹ ex maria virgie. ¶ Dic g̃. q̃. s. xp̃s ↄcept⁹ ẽ de spũsctõ. i. opatõe spũsscti. vno etenĩ eodẽq3 momẽto segregata fuit illa caro assũpta a reliq carne virgĩs opatõe spũsscti. et aĩata aĩa rõnali. ꝛ deitas eis vnita. Vñ nõ est putãdũ ꝙ sit ↄceptus de spũsctõ sicut ples de semie paterno ↄcipit. qꝛ sic transisset spũssctũs oĩno mutatusq3 fuiss3 in carnẽ sicut pr̃nũ semẽ trãsit i carnẽ plis/amittẽs ppam spẽm/qd̃ ẽ etiã solo cogitatu abhorrẽdissimũ. Vñ h̃ de nõ denotat circũstantiã cause materialis. s3 poti⁹ cause efficientis. Quãuis eni incarnatio filij dei sit op⁹ toti⁹ trinitatis/qꝛ qd̃ opat vna psona opantur oẽs (eo ꝙ indiuisa sunt opa trinitatis) ipa tñ grã mediãte q̃ natura hũana vnitur diuie est donũ appropriatũ spũsctõ. quia hec grã appropriate pcedit a charitate seu a benignitate dei/que spũsctõ appropriat. Non eni de⁹ inquantũ potẽs vel inquantũ sapiẽs/sed inquãtũ bon⁹ et benign⁹ nr̃am redemptõem opat⁹ est p incarnatõem filij dei. ¶ Dicit igit. q̃ cõcept⁹ est de spũsancto nõ naturalit. sed opatõe spũsscti ꝛ q̃si sm appropriatõem cause efficiẽtis. In q̃ vbo tangit natiuitas ei⁹ in vtero. s. qua nat⁹ est de pr̃e ꝛ emisã. nec tñ recedẽs. De q̃ Mat. i. Qd̃ in ea natũ est de spũsctõ est. Glo. natum. i. cõceptum. ¶ Dicit postea. Nat⁹ ex maria virgie. s. natiuitate ex vtero. De qua Lu. ij. Et pepit filiũ suũ pmogenitũ ꝛc. ¶ Per h̃ aũt qd̃ ait. qui ↄceptus est de spũsancto. i. opatõe spũsscti et nõ opatõe virili/destruit heresis hebeonitaꝝ. q̃ asserunt christũ ex maria et ioseph nuptiali coitu esse cõceptũ. ¶ Per hoc etiã qd̃ subdit. nat⁹ ex maria virgine. vt sc3 de vera matre de q̃ materiã corpis assũpsit/destruit error valentinianoꝝ dicentiũ de virgine christũ nihil corpis assumpsisse. sed p eam quasi per fistulã transisse.

Expositio quarti articuli fidei.

Q Vartus articulus pncipalis ꝛ tercius eorũ qui ptinent ad filiũ. et quidem describit passiõis ei⁹ sacramentum sm omnia que circũstant mortẽ eius vt est flagellatio. crucifixio. sepultura. ꝛ huiusmodi. est iste. Passus sub poncio pilato crucifixus mortu⁹ et sepult⁹. ¶ Qui supple christ⁹ passus est sub pilato. i. sub ptãte pilati. Pilato dicto poncio. sc3 genere. quasi dicat nõ rhomano. qd̃ forte dicit ad differentiã alicui⁹ alteri⁹ pilati. ¶ Crucifixus. in quo distinguit passionẽ suã a passione alioꝝ q̃ suspendunt in patibulo. Qꝛ sm Isid. patibulũ ppe dicit vbi hõ suffocat et statim morit. Crux õo vbi diu tort⁹ tandẽ languẽti morte morit. vbi mors grauior et pductior est. Tñ multotiẽs vnũ p alio ponit. ¶ Sequit/mortuus. vera morte. p dissolutõẽ. s. aĩe a corpe. diuinitas tamen sp̃ cõiuncta mãsit vtrobiq3. Vñ Augustin⁹ sup Joh. Verbũ diuinũ ex q̃ hominẽ. id est carnẽ et aĩam suscepit nũq3 deposuit. Mors g̃ ad tpus carnẽ et aĩam separauit. neutrũ tñ a vbo. ¶ Et sepult⁹. nõ tñ vt alij corrupt⁹ ꝛ incinerat⁹. Vñ in psal. Nõ dabis sanctũ tuũ videre corruptõem. ¶ Per hoc aũt qd̃ dicit. passus/crucifixus mortuus/ostẽdit verã carnẽ/ vtpote sensibilẽ ꝛ passibilẽ habuisse. In quo elidit error apollinaristaꝝ. q̃ dicũt eũ sensu ꝛ carne sẽsibili caruisse. cũ tñ verissimã carnẽ habuerit ꝛ optime cõplexionatã. ꝛ ideo maxime passibilẽ. Nec absorpta fuit illa passio per vnionẽ deitatis. quia in illa vnione (vt dicit Damascenus) seruata fuit vtriusq3 nature pprietas. Nã qd̃ passibile mãsit passibile sicut hũanitas. ꝛ quod impassibile

mãsit impassibile sicut diuitas. Quinimo incompabilit penaz grauiorem sustinuit. q̃s possz pur⁹ hõ sustinere. eo q̃ p̃bebat ei illa vnio robur et vires ad sustinendã tã amaram passiõem / in q̃ pur⁹ hõ q̃ eiusdẽ teneritudinis esset (vt dicunt) in initio passiõis defecisset. Destruit in h̃ etiã error illoꝝ qui dicũt carnẽ illam in naturã deitatis trãsisse. ⁊ ideo impassibilez fuisse. Quos ꝯfutat Hiero. in ep̃la ad Damasum papã

Expositõ quinti articuli fidei.

Quintus articul⁹ principalis ĩ numero. et quart⁹ eoꝝ qui spectãt ad filiũ ptinet ad redemptiõis sacr̃m eoꝝ qui erãt in limbo inferni ꝯclusi. ſm q̃ ꝓphetauerat Zacharias. ix. cap. Tu q̃z in sanguĩe testamẽti tui emisisti vinctos tuos de lacu in q̃ nõ est aq̃. Et ẽ iste. Descendit ad inferna tercia die resurrexit a mortuis. ¶ Descẽdit tñ. s. in aĩa deitate vnita. quia corpus in sepulcro quieuit. ⁊ deitas vbiq̃ erat. Unde sine ea descẽdere nõ potuit ad iferna. i. ad limbũ / partẽ. s. iferni supiorem. quo detinebãt saluãdi q̃usq̃ debitũ ꝯmi pentis p mortẽ xp̃i solueret. Q, autẽ dicit ps. Eruisti aĩaz meã ex inferno ĩferiori. nõ est contrariũ. Dicit eni ibi limbus ĩfern⁹ inferior respectu aeris caliginosi in q̃ vt ĩ suo inferno affligũt mõ maligni spiritus. Uñ respectu illi⁹ aeris q̃ ad sitũ. limbus h̃ est supior pars inferni dicit infern⁹ ĩferior. ¶ Tercia die resurrexit a mortuis. vt p synodochen pars ponat p toto. vt videlicet pars illi⁹ diei parasceues q̃ mortu⁹ ẽ p vna die cõputet. et nox seq̃ns dñice cui⁹ mane resurrexit p die tercio. ¶ Per hec aũt verba destruit error eoꝝ qui negant resurrectiõem nr̃am. Negare eni nr̃az resurrectionẽ est quodãmodo negare resurrectiõnem xp̃i. Sic eni arguit ap̃ls. i. ad Choꝝ. xv. Si christ⁹ resurrexit / et nos resurgemus. Cũ autẽ ad destructiõem cõseq̃ntis sequat destructio añcedentis. si nos nõ resurgem⁹ neq̃ christ⁹ resurrexit. ¶ Et nota q̃ ſm istã distinctiõem articuloꝝ hec duo cõiũgũtur scz descẽsus ad iferos. et resurrectio a mortuis. q2 iste articul⁹ dicit totũ qd̃ xp̃s nob̃ p suã mortẽ meruit. h̃ aũt ẽ redẽptio ĩ aĩa. q̃ cõpleta est p fracturã inferni in descensu ad inferos. ⁊ redẽptio ĩ corpe que ꝯpleta ẽ in resurrectiõe p gl̃iam corpis.

Expositio sexti articuli fidei

Sextus articul⁹ principalis in numero / et q̃ntus eorũ q̃ spectant ad filiũ. ptinet ad aptionẽ loci btitudinis vbi p nobis p̃cursor factus christ⁹ ascendit pandens iter ante nos. Et est iste Ascendit ad celos / sedet ad dexterã dei patris omnipotẽtis. Ascendit igit ad celos ſm humanitatẽ. vel inq̃ntũ homo q̃ vbiq̃ est ſm deitatẽ. Ascendit inq̃ nõ statim p⁹ resurrectiõem sed post q̃draginta dies / quibus apparuit p multas vices discipul' suis. vt fidem eoꝝ roboraret apparitõib⁹. et probaret gl̃iosam resurrectiõem sui corporis. quod oculis suis paulo ante discipuli viderant extinctũ. ¶ Sequit. sedet ad dexteram dei patris oĩpotẽtis. hoc est ĩ eterna beatitudine. ad quã dexterã positurus est electos suos. vt dicit Math. xxv. Et statuet oues q̃dem a dextris ⁊c. Uel ad dexterã dei patris. id est in iudiciaria potestate. quia vt dicit Joh. v. Pater oĩe iudiciũ dedit filio. Et vtrũq̃ notat cũ dicit. sedet. quia sedere est quiescentiũ ⁊ iudicantiũ. quasi dicat. pacifice gl̃iat. et oĩa quiete ⁊ pacifice cũ patre iudicat ⁊ disponit. Et iste articul⁹ destruit illam heresim q̃ negat equalitatẽ patris et filij. Et silr̃ illaz q̃ dubitat de ascensiõe eius in celũ. et per cõsequẽs negat nr̃am que causat ex sua. sicut erectio membroꝝ sequit ad erectiõem capitis. Unde Aug⁹. Uis ascẽdere ad celũ. ascendentẽ tene. etenĩ p teipsum leuari nõ poteris. Si ergo vis ascẽdere mẽbrũ illi⁹ esto qui solus ascẽdit. Johã. iij. Nemo ascẽdit in celũ nisi q̃ descendit de celo fili⁹ hominis qui est in celo.

Expositio septimi articuli fidei

Septimus articul⁹ principalis in numero. sextus vero et vltimus eorum qui ſm istã assignatiõnem ptinent ad filiũ est de reditu ad iudiciũ. quoniã vt dicit Joh. v. Pater omne iudiciuz dedit filio. vt scz ille qui viuus iudicat⁹ ẽ / ⁊ exinde mortuus iudicet viuos ⁊ mortuos. ⁊ est ille. Inde ventur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos. Inde scz. id ẽ postmodũ. Uel inde. i. de celis q̃s ascendit. venturus est. scz in die iudicij. iudicare viuos ⁊ mor

uos. Ad litterā. quia tūc et viui τ mortui
reperient iudicandi. vt innuit aplus. i. ad
Thessa. iiij. Et mortui q̄ in christo sunt re
surgent p̄mi. deinde nos q̄ viuim⁹ q̄ relinq/
mur simul rapiemur cū illis in nubibꝫ ob
uiam xp̄o in aera τc. Illi tñ viui q̄ repien
tur morient/sꝫ statim in momēto resurgēt/
iudiciū cū resuscitatis recepturi. vbi ñ pu
tet p tractū et morā tp̄is singulorꝫ examia
tionē fieri. sed vno eodēqꝫ momēto τ meri/
ta singulorꝫ discutiet τ discussa iudicabit.
Unde Aug. Non est in illo iudicio singu
lorꝫ hominū vicissim opanda discussio. sꝫ
momētaneo discussu simul oīa sicut τ fecit
sic et iudicabit. Uel alit. Uentur⁹ est iudi
care viuos. s. vita gratie. τ mortuos. s. mor
te culpe. ¶ Ubi nota q̄ aliud symbolū ad/
dit ista vba. cū glīa. quia licꝫ christ⁹ ī for/
ma serui ī qua iudicat⁹ ē sit ipe iudicatur⁹.
tamē in forma glīosa apparebit τ in carne
glīficata. Uel cū glīa. id ē cū societate glo
riosa electorū simul iudicantiū. quia vt di
cit Esa. iij. Dñs ad iudiciū veniet cū seni
oribꝫ ppl'i sui et p̄ncipibꝫ ei⁹. ¶ Ex q̄ patet
q̄ q̄dam ibi iudicabunt τ nō iudicabunt.
vt p̄fecti q̄ oīa ppter christū reliq̄rūt τ se
cuti sunt eū. qui christi in iudicio assesso
res erūt. Alij nō iudicabūt sed iudicabūt
scꝫ fideles/qui s̄m opa sua recipient iuxta
discussionē/de q̄ habet Matth. xxv. Esu/
riui τ dedistis mihi mādūcare τc. cū alijs
ibidē/tā respectu electorꝫ q̄ respectu repro
borꝫ expositis. Judicabunt enī q̄dam eo/
rū ad glīam τ q̄daꝫ eorꝫ ad penā. Alij nec
iudicabūt nec iudicabunt. s. infideles. q̄r
iā iudicati sunt Unde Joh. iij. Qui non
credit iā iudicat⁹ est.

Expositio octaui ar ticuli fidei.

T
q. Uincꝫ aūt articuli seq̄ntes perti/
nent ad sp̄m sanctū tā in se q̄ ī do/
nis suis. In se dico. q̄r in octauo
articulo in ordie omniū duodecim articu
lorꝫ. primo ꝑo in ordine istorꝫ quinꝫ expri/
mit psonalitas sua. Et est iste. Credo ī spi
ritūsanctū. Et circūlocutiue loquit. Qñ
enī hec vox spūssctūs capit dictionaliter/
tūc solā terciā psonaꝫ in trinitate designat.
Quādo aūt vi oratōis tenet/essentialit su
mitur/τ cōuenit toti trinitati. s. deo. ¶ Et no
ta q̄ in alio symbolo ad maiorē expssiōem
istius articuli addunt plura. scꝫ. in spiritū
sanctū dñm τ viuificātē/qui ex p̄re filioqꝫ
pcedit. qui cū patre et filio simul adorat et
cōglorificat. q̄ locut⁹ est p pphetas Et hoc
ppter quasdā hereses que postea pullula/
uerunt. Impijssimi enī Nestori⁹ et euthi/
cius dixerūt spiritūsanctū esse seruū p̄ris
τ filij. et eis obedire/sicut virtus q̄daꝫ alie
na ab essentia eorū. nec dare vitā grē/nec ī
spiratōem. τ ideo additū est. dñm τ viuifi/
cantē. Et ad equalitatē significādā appo/
sitū est. qui ex patre filioqꝫ pcedit. qui cum
p̄re et filio simul adorat τ conglorificatur.
Montanus autē q̄dam heretic⁹. τ por/
phiri⁹ q̄dam ali⁹ post eū discipul' suis di/
xerūt. pphetas nō diuino spū sed tanq̄ p/
phanaticos locutos fuisse. sicut loquūtur
energumini τ arrepticij. Et vt eorꝫ error ex
cluderet addiderūt. q̄ locutus est p pphe/
tas. quia cū spūsancto inspirāte locuti sūt
sancti dei homines.

Expositio noni ar ticuli fidei.

n Onus articul⁹ in ordine p̄ncipali
τ secund⁹ eorꝫ qui spectant ad spi/
ritūsanctū. s̄m scꝫ q̄ signat et vnit
generaliter ecclesiam est iste. Sanctam ec
clesiam catholicā. ¶ Et nota q̄ illud qđ se
quit. scꝫ sanctorꝫ cōmunionē adiūgūt ali/
qui isti articulo. Alij vero adiūgunt arti/
culo sequēti. ¶ Scđm p̄mū modū exponi
tur sic. Credo/supple sanctā ecclesiā catho
licā/siue militantē siue triūphantē esse cō/
munionē. id ē congregationē vel societatē
sanctorū. Uel sic. Credo sanctā ecclesiam
catholicā adhuc in terris militantē. τ cre/
do sanctorꝫ cōmunionē. id ē sanctorꝫ socie/
tatem/in celo scilicꝫ esse. hoc ē eccl'iam tri
umphantē. quasi diceret. vtrāqꝫ ecclesiam
credo. Uel credo sanctaꝫ ecclesiā catholi/
cam. hoc est siue militātē siue triūphantē.
et credo sanctorū cōmunionē. id est suffra
gia ipsius ecclesie/que cōmunicamus. Ul'
cōmunionē id est eucharistiā esse scilicꝫ in
altari. quod negāt albigenses ¶ Scđm ve
ro eos qui tātūmodo ponūt istō p articu/
lo. sanctā eccl'iaꝫ catholicā/exponitur sic.
id est eccl'iam vniuersalē. Catholicon enī
grece latine signat vniuersale. Et dicit ec/
clesia vniuersalis s̄m Bocciū duabus de
causis. Prima scꝫ quia est vniuersalit p̄re/
dicata per quattuor partes terre. Unde in
psal. dicit. In omnem terrā exiuit sonus

toꝝ. Scđa causa q2 articl'os habꝫ vniuer salit̄ veros. q̄bꝫ. s. nullū falsū p̄t subesse.

Expositō decimi articuli fidei.

D Ecimus articul⁹ in ordine p̄ncipali et terci⁹ eoꝝ q̄ spectāt ad spm̄ sanctū ſm. s. effectū gr̄e ꝫ peccatū est iste. Remissionē pctōꝝ. s. credo. Et itelligat̄ generalit̄ de remissione pctōꝝ. siue q̄ fit in baptismo/siue q̄ fit extra baptismuꝫ. sic in penitētia. Tamē aliō symbolū nō videt̄ loq̄ nisi de remissione pctōꝝ q̄ fit i baptismo. Dicit eni. cōfiteoꝛ vnū baptisma in remissionē pctōꝝ. Sed h̄ qđ ibi specialit̄ dicit de baptismo fuit ꝫ hereticos certos impugnātes sacramētū baptismi Est ḡ sensus. Credo remissionē peccatoꝝ fieri. suppl. p deū. siue in baptismo triplici. scꝫ fluminis. flāmis et sanguinis. siue post baptismū in penitētia. ¶ Scđm alios aūt q̄(vt supra tactū ē)istud adiūgunt cū articulo p̄cedenti. vt scꝫ sit vnus articul⁹. eccliam sanctā catholicā/sanctoꝝ ꝯmunionē/remissionē peccatoꝝ (sicut inferi⁹ lati⁹ dicet̄)sic expone. Credo eccl'iam catholicaꝫ. id ē vniuersalē eccl'iam habentē modo vl' habiturā in futuro/cōmunionē sanctoꝝ. id ē omnē vnionē vel societatē sanctoruꝫ. quādo scꝫ regnū militās veniet ad regnuꝫ triūphans. Et credo supple hanc ꝯsecutā vel cōsecuturā remissionē peccatoꝝ/scꝫ p eccl'iastica sacramēta ꝛ bona opa. q̄si dicat Credo pctā dimitti his q̄ sunt de eccl'ia fideliū et nō alijs. Quāuis eī de⁹ p se dimittat pctā/nō tn̄ dimittit nisi p p̄sentiā sacramentoꝝ. nisi necessitas excluderet b̄nficiū sacramenti. Prior tn̄ mod⁹ exponēdi conuenientioꝛ apparet.

Expositio vndecimi articuli fidei.

V Ndecim⁹ articul⁹ in oꝛdine p̄ncipali/ꝛ q̄rtus eoꝝ q̄ spectāt ad spiritūsanctū est de spiritu insufflāte sup interfectos veneno p̄mi parētis. d' quo p̄dixit ezechiel Ezech. xxxvij. A q̄ttuoꝛ vētis veni sp̄us ꝛ insuffla sup interfectos istos ꝛ reuiuiscāt. Et est iste. Carnis resurrectōnem. ꝛ est sensus. Credo spm̄sanctū p reductōem sp̄us creati ad corp⁹ facietēꝫ sua v̄tute carnis resurrectōem. Quod etiā innuit ps. cū dicit. Emitte spm̄ tuū ꝛ creabūt̄ ꝛ renouabis faciē terre. ¶ In q̄ resurrectōe credēdū est idē corp⁹ qđ p mortē cecidit/ad eundē spm̄. i. ad eandē aīam rediturꝫ. siue cuiuslibet mēbꝛi mat̄ia ad idē membrū in q̄ erat redeat/vt exponūt aliq̄. siue eadē mat̄ia tota corp̄is redeat ad totū corp⁹. nō tn̄ necessario mat̄ia cuiuslibꝫ mēbꝛi ad idē membꝛ ſm exēplū qđ ponit Aug. Qn̄ de statua enea fusa fit massa. ꝛ iterū de eadem massa fit statua. vbi ē oīmoda idētitas materiaľ et numeraľ inter statuā p̄ioꝛē et posterioꝛē. q2 materia est eadē nūero ꝛ forma naturaľ. scꝫ eneitas. et tn̄ forte qđ pri⁹ fuit materia pedis i statua p̄oꝛi infusa/erit materia brachij in statua posterioꝛi. Et sil'r in p̄posito. ¶ Argumentū aūt infallibile q2 resurrectio erit q̄tidie habem⁹. Vn̄ dicit Petrus rauēnas. Crede te hō in morte posse resurgere q̄ anteq̄ꝫ viueres nihil fuisti. aut q̄re dubitas q2 resurgas. cū totū qđ in reb⁹ est cōtinue sic resurgat? Sol eni occidit ꝛ resurgit. dies sepelit̄ ꝛ redit. menses. anni. fruct⁹. tp̄a. semia cū trāseunt ipa moriūt̄. cū redeūt ipa sua morte virescūt. Et tu etiā q̄tiēs doꝛmis ꝛ doꝛmiēdo euigilas/tecuꝫ q̄si moꝛeris ꝛ resurgis.

Expositio duodecimi articuli fidei.

D Uodecimus ꝛ vltim⁹ articul⁹ in ordine principali. et quint⁹ eoruꝫ qui spectant ad spiritūsanctuꝫ/ est de sp̄ūsancto eternalit̄ electos p̄miante. et est iste. Vitā eternā. ꝛ est sensus. Credo vitam eternā a spiritusctō in p̄miū electꝭ collataꝫ. ¶ In hoc etiā articulo moꝛs et̄na docet̄ debere credi reprobis futura. q. d. Credo vitā eternā p̄miū bonoꝝ. ꝛ mortē et̄nā suppliciū maloꝝ. ¶ Hec aūt vita et̄na ꝯsistit in stola aīe ꝛ corpis Stola aūt anie in trib⁹ ꝯsistit. s. in manifesta cognitōne sūme trinitatis q̄ succedit fidei. Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū verꝫ deū ꝛ quē misisti iesū christū. Itē i p̄fecta eius fruitōe q̄ succedit spei. Itē in p̄fecta ei⁹ dilectōe. q2 n̄ euacuabit̄ ꝫ p̄ficiet̄ charitas ipsius dei. Stola aūt corpis i q̄ttuoꝛ etiam ꝯsistit. s. in agilitate. subtilitate. claritate. in impassibilitate. De q̄bꝫ dr̄ Sap. iij. Fulgebūt iusti ꝛ tanq̄ꝫ scintille in arūdineto discurrēt. Si igit̄ fulgebūt ḡ habebūt claritatem. Si iusti/ḡ habebūt imoꝛtalitatē seu ipassibilitatē. q2 Sap. i. Justicia ppetua

est et imortalis. Si sint scintille/ergo habebunt subtilitatem. Si discurrent/ergo habebunt agilitatem. Per hunc articulum destruitur heresis ponentium deum non curare facta hominum. et heresis ponentium animam iterire cum corpore. ¶ Amen. Iste terminus amen quandoque tenetur adverbialiter. et sic interpretatur fideliter secundum aquilam. et sonat tantum sicut ita fiat. et ponitur Deuter. xxvij. Et dicet omnis populus amen. Aliquando nominaliter. aliquando verbaliter. ut dari potest exemplum Apoc. iij. Hoc dicit amen. i. veritas. Vel amen. i. veritatem annuncians. Et potest hic sumi primo vel secundo modo.

An sint alia credenda ultra articulos.

Sed iam autem queritur. an teneamur aliqua credere que non sunt articuli. sicut verbi gratia. Fornicationem esse peccatum mortale et consilia. Dicendum quod sic. Oportet enim multa credere que non sunt articuli. maxime ea que articulos precedunt. Credere enim deo non est articulus/sed articulos precedit. et tamen oportet deo credere. quia antecedit articulos. Unde cum credere deo sit credere verbis eius sive sacre scripture que dicit fornicationem esse peccatum mortale. Patet quod quamvis non sit articulus oportet illud credere. Et sicut qui negaret principia alicuius artis diceretur hereticus in illa arte/sic qui negaret fornicationem esse peccatum mortale vel aliquid quod asserit sacra scriptura. quod quidem articulos fidei antecedit/hereticus in fide deberet reputari.

Unde sumitur numerus et distinctio articulorum fidei.

Numerum autem articulorum et distinctionem secundum predictum modum exponendi sic accipe. Cum enim credere habeamus quod deus in sua essentia unus et simplex/trinus sit in personis. quibus quidem personis iuxta suas proprietates personales certe erga nos et nostram salutem attribuuntur operationes particulares/quas etiam credere habemus/inde insurgit numerus et distinctio duodecim articulorum fidei iuxta duodecim que sic nobis de ipsis personis divinis credenda incumbunt. Et quia iuxta ipsum modum exponendi unum attribuitur persone patris. sex vero persone filij. et quinque persone spiritussancti. ideo duodecim articuli fidei assignantur. unus respectu patris. sex respectu filij. et quinque respectu spiritussancti. ¶ De unico articulo qui attribuitur persone patris. ¶ Primus enim articulus quod ut tactum est attribuitur patri exprimit eius personalitatem et omnipotentiam/cum dicit. Credo in deum patrem omnipotentem creatorem celi et terre. et hunc articulum posuit Petrus. ¶ De prio sex articulorum attributorum persone filij. ¶ Primus vero sex articulorum qui attribuuntur filio exprimit eius personalitatem. cum dicit. Et in iesum christum filium eius unicum dominum nostrum. Et hunc posuit Andreas. ¶ De secundo et tercio. ¶ Secundus exprimit utramque eius nativitatem cum dicit. Qui conceptus est de spiritusancto natus ex maria virgine. et hunc posuit Johannes euangelista. ¶ Tercius exprimit passionis sue sacramentum cum dicit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus et sepultus/et hunc posuit Jacobus maior. ¶ De quarto. Quartus exprimit eius descensum ad inferos. et consequentem resurrectionem/cum dicit. Descendit ad inferna. tercia die resurrexit a mortuis. et hunc posuit Thomas. ¶ De quinto. Quintus exprimit ascensum suum ad superos. et ianue celestis apertionem/cum dicit. Ascendit ad celos sedet ad dexteram dei patris omnipotentis. et hunc posuit Jacobus minor. ¶ De sexto. Sextus exprimit eius iudiciariam potestatem/cum dicit. Inde venturus est iudicare vivos et mortuos. et hunc posuit Philippus. ¶ De quinque articulis attributis persone spiritussancti. ¶ Primus vero quinque articulorum qui attribuuntur spiritusancto exprimit eius personalitatem/cum dicit. Credo in spiritumsanctum. et hunc posuit Bartholomeus. ¶ Secundus exprimit eius sanctificationem et unionem/qua in eo unitur ecclesia. cum dicit. Sanctam ecclesiam catholicam. sanctorum communionem. et hunc posuit Matheus. ¶ Tercius exprimit eius remissionem sive iustificationem per generalem remissionem/cum dicit. Remissionem peccatorum. et hunc posuit Symon chananeus. ¶ Quartus exprimit eius vivificationem per generalem resurrectionem/cum dicit. Carnis resurrectionem. et hunc posuit Judas thadeus. ¶ Quintus et ultimus exprimit eternam eius premiationem/cum dicit. Vitam eternam. et hunc posuit Matthias. Ut clarius hec patent in figura sequenti.

De quadam alia distinctione articulorum fidei.

Est et alia distinctio quorundam modernorum. qui symbolum in quattuordecim dividunt articulos. Dividunt enim primum et tercium et quintum articulos supra positos. quelibet in duos. nonum vero et decimum redigunt in unum. prout videtur distingui

symbolũ nicenũ qḋ cantat̃ in missa. ¶ Et ſm hanc diſtinctiõem ponũt̃ septẽ articl'i ptinẽtes ad diuinitatẽ. et aliȷ̃ septẽ ptinentes ad hũanitatẽ. sic. s. Nam symbolũ aut ẽ de deitate aut de humanitate.

De septẽ articulis

ptinentibus ad deitatẽ. Et primo d̃ pmo. ¶ Si aũt eſt de deitate. tũc pm' articulus eſt vnũ deũ tm̃ eſſe. Et eſt iſte. Credo ĩ deum. Scḋs articul' eſt p̃rem eſſe vnũ deũ creatorẽq; oĩm. Et eſt iſte. P̃rem oĩpotentẽ creatorẽ celi et terre. Et vt sup̃ tactũ eſt iſti duo articuli ſm aſſignatiõem p̃cedentẽ nõ sunt niſi vn' articul'. ¶ Terci' articul' eſt filiũ ei' vnicũ eſſe vnũ deum ſibi eq̃lez. Et eſt iſte. Et in ieſum chriſtũ filium eius vnicũ dñm noſtr̃. ¶ Quart' articul' ẽ ſpiritũſctm̃ eſſe vnũ deũ ab vtroq; pcedẽtem Et ẽ iſte. Credo in ſpm̃ſctm̃. ¶ Quĩt' articul' ẽ deũ pctã dimittere his q̃ ſunt ĩ eccleſia ⁊ habẽt ↄmũiõnẽ eccl'ie. ⁊ nõ aliȷ̃s. Et eſt iſte. Sctãm eccl'iam catholicã / ſctõrũ ↄmũiõnẽ remiſſiõem pctõr̃. Et ſic vt sup̃ tactũ eſt ↄiũgũt̃ iſti duo articuli ĩ vnum. ſcȝ non' ⁊ decim'. ¶ Sext' articul' ẽ deũ ſuſcitaturũ mortuos. Et ẽ iſte. Carnis reſurrectõem. ¶ Septim' articul' ẽ deũ eſſe remuneratorẽ bonor̃. Et ẽ iſte. Uitã et'nã Sub q̃ etiã cõp̃hendit̃ deũ eſſe punitorem malor̃.

De septẽ articulis

ptinentib' ad hũanitatẽ. ¶ Si autẽ symbolũ ſit de humanitate. tũc articul' pmus eſt q̄ chriſt' ↄceptus ẽ de ſpiritusctõ. Et eſt iſte. Quĩ cõceptus ẽ de ſpũſctõ. ¶ Scḋus articul' ẽ filiũ dei natum eſſe de v̓gine maria. Et ẽ iſte. Nat' ex maria v̓gine. Et vt supra tactuȝ ẽ iſti duo articuli ſm aſſignatiõnẽ p̃cedentẽ nõ sunt niſi vn' articulus. ¶ Terci' articul' eſt filiũ dei eſſe paſſũȝ crucifixum mortuũ ⁊ ſepultũ. Et eſt iſte. Paſſus sub pontio pylato crucifix' mortu' et ſepult'. ¶ Quart' articul' ẽ filiũ dei deſcendiſſe ad inferos. ⁊ ẽ iſte. Deſcẽdit ad ĩferna ¶ Quint' articul' eſt filiũ dei reſurrexiſſe a mortuis. ⁊ eſt iſte. Tercia die reſurrexit a mortuis. ¶ Sextus articul' eſt filium dei aſcendiſſe ad celos. ſedereq; ad dexterã patris. Et ẽ iſte. Aſcendit ad celos ſedet ad dexterã dei patris oĩpotentis. ¶ Septimus articul' eſt filiũ dei iudicaturum bonos et malos. ⁊ eſt iſte. Inde ventur' eſt iudicare viuos et mortuos.

Finit tractatus pm' hui' libelli qui eſt de expoſitõe articulor̃ fidei.

Incipit tractatus

ſecund' de decem p̃ceptis legis ⁊ eor̃ expoſitione.

Circa tractatũ ⁊ de p̃ceptis legis ſummatĩ tãgenda ſunt. Quid eſt p̃ceptũ. Qualit̃ p̃cepta diſtinguãtur. Expoſitio p̃ceptor̃. De numero et ſufficientia p̃ceptor̃. Qualiter in ip̃is p̃cept̃ ſeptẽ capitalia. p̃inde alia pctã ↄhibeant̃.

De diffinitõne pre-

cepti ⁊ eius expoſitõne.

Diffinit̃ autẽ p̃ceptũ ab aliq̃bus ſic. Preceptũ eſt imperiũ obligãs ad obſ̓uatõem rei vl' actus impati. Extrahit̃ radicalit̃ hec diffinitio a diffinitõe p̃cepti quã dat Aug. lib. de v̓gini. di. Preceptũ ẽ cui nõ obedire pctm̃ eſt. ¶ Dicit̃ in dicta diffinitõne obligans ad obſ̓uatõem. ad drĩam ↄſiliȷ̃ qḋ p ſe nãq; obligat vt dicit Aug'. q̄uis p accidens id qḋ ↄſulit̃ videat̃ obligare. vtpote ſi in caſu p̃ceptũ nõ poſſit impleri niſi fiat ↄſiliũ. vt ſi nõ poſſim ſuſtentare pentes. ſcȝ p̃rem ⁊ m̃rẽȝ niſi vendã oĩa. tũc tenerer oĩa vẽdere. Qḋ q̄dem d̃ ſe ↄſiliũ nec obligat niſi in caſu p accidẽs vt exemplificatũ eſt. ¶ Et ſi obȷ̃ciat̃ q̄ ſiĉ obligat votuȝ ad obſ̓uationẽ / ⁊ ſic cõuenit ei p̃cepti diffinitio. R̃nde. Aliq̃d vouere ẽ tm̃ ↄſiliȷ̃ n' quẽ q̄ obligat. null' eñi ↄ ſuã voluntatẽ obligat̃ ad vouendũ. ſȝ q̃ vouerit obligatur neceſſario ad reddendũ. Et h̓ ideo ẽ. q2 reddere votũ eſt p̃cepti ſed vouere eſt ↄſiliũ.

De varia diſtinctõ

ne variaq; aſſignatõe p̃ceptorũ in tabulis legis.

Diſtinctio autẽ ponit̃ varia p̃ceptor̃. Joſeph' eñi dicit quinq; mandata eſſe ſcripta ĩ vna tabula ⁊ q̃nq; in alia. Origeñ. autez ponit q̃ttuor in vna ⁊ ſex ĩ alia. Aug' autẽ ponit tria ĩ vna ⁊ ſeptez in alia: vtpote tria q̄ ptinent ad deũ in pma tabula. ⁊ ſeptem q̄ ptinent ad primũ ĩ ſcḋa. Et hũc moduȝ

augustini seq̄r cōis opinio. q̄ eni Aug. po
nit tria eē i vna tabula et septē in alia. hoc
magis dicere videt̄ p dignitate q̄ p scrip/
tura. eo q̄ tria ptinent ad dilectōem dei ⁊ se
ptem ad dilectōez primi. Un̄ si ɔsiderent̄
hec tabule et ear scriptura in se sicut ɔsiderāt
hebrei et iosephus. sic vtraq̄ tabula ɔtine
bat q̄nq̄ mādata seu p̄cepta. Si aūt ɔside
rent̄ s̄m respectū et relatōez eoꝝ ad que di/
cta mādata ordiabāt. cū tria ordinent̄ ad
deū/⁊ septē ad primū/poterit tali fine ɔsi/
derato dici tria eē in vna et septē i alia.

Expositio precepto

rum legis. Et primo primi.

Nunc autē accedendū est ad ex/
positōem singuloꝝ p̄ceptoꝝ. Et
cum lex p̄ceptoꝝ posita sit ppt̄
trāsgressiōes cohibēdas (vt p3
ad Gal. iij.) et triplicit̄ trāsgressio fiat. sc3
corde ore ⁊ ope. et h̄ q̄dez tā q̄ ad deū q̄ eti
am q̄ ad primū. vt pfecta sit cohibitio trās
gressiōis. pfecta ponit̄ lex phibitōis. et sic
mandatoꝝ seu p̄ceptoꝝ subseq̄t̄ iniūctio.
Et p̄mo q̄tū ad deū phibet p̄mū p̄ceptū
cor ab idolatria. vt de⁹. s. diligat toto corde
Est eni de colēdo deo. Et colere deū vt dic̄
glosa. est sese toto ment̄ affectu illi mācipa
re. et est istō. Nō habebis deos aliēos corā
me. q. d. Me habeb̄ deū nō alienū. Expo/
nensq̄ qd̄ dixit deos. subdit. Nō facies ti
bi sculptile. i. imaginē sculptam. qd̄ vocat
Aug⁹ idolū. neq̄ sil̄itudinē oīm q̄ in celo
sunt desup. et q̄ in t̄ra deorsum ⁊c̄. q̄ expositio
est s̄bi p̄cedēt̄. Vel s̄m Orige. sculpti
le siue idolū est qd̄ nō h3 sil̄itudinē in na/
tura sicut chymera. Sil̄itudo aūt ē eoꝝ q̄
aliquā habēt in natura sil̄itudinē. vt ima/
go hoīs vel bouis ad verū hoīez vl̄ ad ve
rum bouem. qd̄ videt̄ p hoc quod seq̄t̄. q̄ i
celo desup ⁊ q̄ in terra deorsum. ¶ Sed ex
hoc videt̄ q̄ phibeant̄ imagines q̄ ad litte
rā sculptilia sunt q2 sculpunt̄. S3 r̄ndet̄.
q̄ ante incarnatōnem qn̄ data fuit hec lex/
nulla i ligno vl̄ i lapide sculpi potuit icor/
palis dei imago. quia imago spūs fingi n̄
p̄t. et ppt̄ea ante incarnatōem reprobande
erāt imagines. Sed q2 h̄ fieri potuit post
incarnatōez filij dī. ppt̄ h̄ extūc fieri ɔcedū
tur. ⁊ ab ipo q̄dem q̄ legē tulit ⁊ dispēsare
potuit. s. christo. Un̄ refert Damas. q̄ xp̄s
abagaro regi misit in pāno imaginē suam
eo q̄ pictor ab eodē rege missus ad depin/
gendū imaginē christi/nō poterat vultū3
ei⁹ p̄ claritate intueri. vt ei⁹ singula lineam̄
ta ⁊ mēbra pp̄e describeret. Sed q2 hec re
spōsio nihil oīno apd̄ vnū populū iudeu3
valeret. qm̄ nr̄as imagines rep̄hēdūt. ideo
alit̄ dici p̄t q̄ nō simplicit̄ phibent̄ om̄ino
fieri imagines. Unde Beda. Imagīes fi/
eri nulla lr̄a diuia vetuit. hart eteni aspect⁹
multū ɔpunctōis solet p̄stare ɔtuentib⁹. ⁊
eis q̄ lr̄as ignorāt quasi viuā de xp̄i passi
one exhibēt recordatōem. Salomō em̄ in
stinctu diuio fecit eas in tēplo dei. S3 oī/
no phibent̄ fieri ad hūc vic3 finē vt adorē
tur et colant̄. Unde seq̄t̄. Neq̄ adores ne/
q̄ colas ea. Ad adorandū igit̄ ⁊ colendu3
phibent̄ imagines fieri. Nos aūt nō ado/
ram⁹ imagīes. sed refert̄ honor ⁊ adoratio
ad imaginatū. s. ad deū vl̄ ad sanctū ei⁹ cu
ius est imago. vt dicit Aug. li. iij. de doct/
na xp̄iana. ¶ Seq̄tur. Nō adorabis neq̄
coles. Inter q̄ sic distingue. Nō adorabis
sc3 veneratōe corpis. vt inclinādo eis/vel
genuflectēdo. Neq̄ coles. s. affectōe ment̄.
Unde glo. Aliud est colere. aliō ē adorare.
Potest q̄s inuit⁹ vl̄ adulādo regib3 idola
tris vel tormētis vict⁹ adorare/cū tn̄ sciat
idolū nihil esse. ⁊ sic nulla mētis affectōne
ad idolū moueri. ⁊ p ɔseq̄ns nec colere. Co
lere eni [illegible]
cipari. ¶ Sequit̄. ego eni/discretiue dic̄. q.
d. Ego nō [illegible]
De⁹ [illegible]
id ē diligēs amator. Un̄ Deut. v. De⁹ tu⁹
deus emulator visitās. s. puniendo iniq̄ta
tes patrū. s. nō custodientiū p̄cepta data. i
filios. i. puniēs etiā ipos filios si p̄res ista
nō custodierint. Puniunt̄ eni q̄nq̄ filij p
pctō patris tpaliter/nō eternalit̄. Et sic in
tellige illud Ezech. xviij. Fili⁹ nō portabit
iniq̄tatē p̄ris ⁊c̄. sc3 eternalit̄. Vel visitās
peccata patrū in filios etiā eternalit̄. Non
autē q2 sunt peccata patꝝ. sed q2 sunt pctā
filioꝝ imitantiū pctā patꝝ. Usq̄ in terciā
⁊ q̄rtā generatiōem. Hoc dicit q2 q̄nq̄ so/
lent p̄res in terciā ⁊ q̄rtā generatōem viue
re. ⁊ plerūq̄ filioꝝ vel nepotū suoꝝ mole/
sti⁹ ferre cruciat⁹ q̄ pp̄os. Eoꝝ q̄ oderunt
me. i. peccatoꝝ et malorū. ⁊ faciens miseri
cordiā in milia milia. i. in omnes. Et po/
nit ibi finitū numeꝝ p infinito. Diligenti/
bus me ⁊ custodientib3 p̄cepta mea. Iste ter
min⁹ et ponit̄ ibi expositiue p id ē custodiē
tibus. Qui eni diligit deū p̄cepta ei⁹ s̄uat.

Unde Joh.xiiii. Si q̄s diligit me ſermonem meū ſuabit. ¶ Sed q̄rit̃ q̄liť iſtō poſſet dici p̄mū p̄ceptū. cū dilectio dei dicať p̄mū mādatū. Math.xxii. Hoc ē (loq̄ns de dilectōe dei) primū et maximū mandatū. Rn̄deť q̄ illō mandatū de dilectōe dei idē eſt cū h̄ p̄mo p̄cepto d̄calogi. Jubet eīi p̄mū p̄ceptū decalogi vnū deū coli et nihil ei in amore p̄ferri. ⁊ ſic idem eſt vel equipollet p̄mo mādato. iuxta p̄allegatū Math.xxii.c. Uel p̄t dici q̄ dilectio ſpēale mādatū nō ē. ſ; radix ⁊ ſtipes ceterorū. ad q̄ō ſc; cetera mādata reducūť. Un̄ primū mādatū diciť nō ordine ſ; dignitate. i. inť cetera p̄cipuū ⁊ maximū. cū oīa ꝯp̄hendat

Expositō ſecūdi precepti

A Ecūdū p̄ceptū cohibet os a periurio/a blaſphemia/a mēdacio. ⁊ eſt iſtud. Non aſſumeſ in vanū nomē dei tui. ſ. falſe vel ſup̄flue/vł doloſe p nomē dei iurādo vel mētiēdo. vł ip̄m nomē blaſphemādo. vł p̄uerſe de deo ſentiēdo. ¶ Et ſi obÿciať q̄ ſm̄ iſtā expoſitōe; iſtō p̄tinet ad q̄ntū p̄ceptū ſcd̄e tabule. ſ. ad illō Non loquaris ꝯ. p̄ximū tuū falſum teſtimoniū vbi agiť de p̄iurio: Dic q̄ iurās falſū dupliciť peccat. Prio. ſ. ꝯ. p̄ximū ſuū eū decipiēdo. et iſto mō ex p̄te v̄bi q̄ō ordinatū ē ad p̄ximū. et q̄ ad hoc cadit ſub dicto q̄nto mādato ſeu p̄cepto ſcd̄e tabule. Itē ſecūdo peccat inuocādo ad ꝯfirmatiōem falſitatis vel deceptōis teſtē diuinā veritate;. ⁊ iſto mō peccat ī deū. ⁊ q̄ ad h̄ h̄r ſub iſto ſcd̄o mādato ſeu p̄cepto p̄me tabule. ſc; ī iſto loco. ¶ Nec enī habebit dn̄s hoīem inſontē. i. innocentē/ſc; q̄n apud deū nocēt; penas exoluat. ſc; q̄ aſſumpſerit nomē dei fruſtra. Unde Deuť.v. Nō vſurpabis nomen dei fruſtra. q̄r nō erit impunit⁹ q̄ ſup̄ re vana nomē dei aſſumpſerit. Uel nō habebit dn̄s inſontē. i. innocentē. hoc ē a culpa immunē cū q̄ aſſumpſerit nomē d̄i fruſtra. quia vt habeť Eccī.xxiii. Uir multū iurans replebiť iīiq̄tate/et nō diſcedet a domo ei⁹ plaga. ¶ Sed q̄d diceť de iſtis magnatis et ſeclaribꝫ q̄ ꝯſuetudinē habent iurandi/nunq̄d trāſgrediunť iſtud p̄ceptum ſeu mādatū/⁊ peccāt mortaliť: Aliq̄ rn̄dēt diſtinguēdo dicētes q̄ p̄iuriū multipliciť diciť. ſc; indiſcreta iuratio. vtpote q̄n̄ q̄s inutiliť iurat verū. vel q̄n̄ ſine deliberatiōe iurat/et tunc nō credūt eſſe mortale pctm̄. Nam tūc fit p̄ter p̄ceptū ſed nō ꝯtra preceptū/niſi forſan nimia eſſ; aſſuefactio. Alio mō ſumiť p̄iuriū/vbi vel q̄n̄ q̄s iurat cum delibatōe illō q̄ō iuramēto n̄ eſſ; aſſerēdū/imo nec ſimpliciť dicēdū ſeu loq̄ndū. ſed poti⁹ oppoſitū. ⁊ tūc crediť eē mortłe pcī; Aliÿ diſtinguūt dicētes/q̄ p̄iuriū multipliciter diciť. Uno mō falſa iuratio. q̄ ſi fiat ex ignorātia/adhibita tm̄ p̄us diligētia debita/nō eſt peccatū. Sed ſi fiat nō adhibita diligētia debita/pctm̄ q̄dem eſt ſ; veniale. Si aūt falſa iuratio fiat ſciēter. vtpote cū mendaciū iuramento ꝯfirmať/tūc niſi tm̄ iocādo fieret ſemp̄ eſt pctm̄ mortale. Alio mo do diciť p̄iuriū trāſgreſſio iuramēti iam facti. q̄ō ſi fuit licitū ſp̄ eſt ip̄a tranſgreſſio mortale pctm̄. Si v̄o illicitū. trāſgreſſio illi⁹ nō eſt pctm̄. ſed illō illicitū ſcienter iuraſſe fuit pctm̄. Tercio mō d̄r p̄iuriū indiſcretū iuramentū. q̄ō ponunt (niſi alia aggrauaret circūſtantia) veniale pctm̄. ¶ Itē nomen dei p̄ris/eſt fili⁹. q̄r ip̄m p̄re; notificat. Nomen ḡ dei ī vanū aſſumit q̄ ip̄m xp̄m purā creatura; ponit ſeu aſſerit. q̄r ſic ponit ip̄; eſſe vanū vł vanitatē. Un̄ ad Ro.viii. Uanitati ſubiecta eſt oīs creatura. Sed cū xp̄s v̄itas ſit. vn̄ Joh.xiiii. Ego ſū via v̄itas et vita/nllatēn⁹ potit eē vanitas. ⁊ ſic n⁹ pura creata. Quid ḡ abſurdi⁹ q̄ illā firmiſſimā v̄itatē poneř vāitatē/⁊ illō v̄bū v̄tuoſū ſuſtētās oīa (vt h̄r Heb.i.) ponere vanū et ſuſtentatū: ¶ Deniq; tercio mō nomē dei aſſumit ille in vanū q̄ nomen xp̄i (vnde diciť xp̄ian⁹) p̄ pctm̄ vanu; reddit et mortuū. Nomen q̄ppe ſup̄ hoīeſ ſcriptū vt viuāt ip̄i. iuxta q̄ō loq̄ť chriſtus Apoca.iii. Et ſcribā ſup̄ eū nomē dei mei ⁊ nomē ciuitatis dei mei noue hierłm/que deſcēdit de celo a deo meo ⁊ nomē meum nouūm.

Expoſitio tercii precepti.

Erciū p̄ceptū p̄tinēs ad deū cohibēs trāſgreſſiō; ī ope ē. Memēto vt diē ſabbati ſctifices. id ē ſanctū et feriatū habeas. ceſſando ab om̄i ope ſeruili. ¶ Ubi nota q̄ inq̄ꝫtū ſabbatū deſignat q̄etē inťiorē a prauis affectōibꝫ/⁊ exteriorē ab oībꝫ ſuilibꝫ/p̄ter illi⁹ dici determinatōem moralē eſt h̄ p̄ceptū ⁊ ſcp̄tū in corde hūano. ſicut alia decalogi mandata ſeu B

p̄cepta. Natura eni dictat esse vacādū ali
qñ. q̄eti et oratōi/et diuīe laudi. Sʒ q̄ꝛ tali
die. s. sabbato/ꝛ a talibꝫ rebꝫ grossioribꝫ ab
stinere n̄ dictat ꝯscīa/sed sola exterior iussio
diuia/q̄ꝫtū ad h̄ fuit cerimoniale h̄ mādā/
tū ꝛ soluendū. i. solui poterat. ¶ Circa qđ ē
aduertēdū/ ꝙ in dn̄ica resurrectiōis dn̄ice
ex statuto eccl'ie mutatū est sabbatū in do
minicā ne videremur iudaizare. Quia ex/
quo v̄itas luxit/trāsijt legis vmbra. ꝛ hoc
q̄ ad cerimonialia. ¶ Et si q̄rat̄ q̄re alie iu/
deoꝝ festiuitates nō p̄cipiebant̄ ī decalo/
go? Dic ꝙ cetere eoꝝ festiuitates fuerunt
tm̄ cerimoniales/nec ab oibꝫ sunt obſuan
de. hoc aūt p̄ceptū magis morale est q̄ꝫ ce/
rimoniale/ideo ī decalogo ad quē oēs tenē
tur sp̄ p̄cipiendū erat. Seq̄tur Deute. v.
vnde sumit̄ h̄ p̄ceptū. Sex eni diebꝫ facies
opa tua. septimo aūt die q̄ est dies sabbati
nō facies in ea q̄cq̄ꝫ opis. Et subdit rōem
p̄cepti. Sex eni diebꝫ fecit deꝰ celū ꝛ terrā
(vt patʒ Gen̄. i.) ꝛ req̄euit die septimo. non
q̄si lassus. sʒ ponit̄ ibi req̄euit p̄ cessauit/si
cut dicit̄ Apoc. iiij. Req̄em nō habēt die
ac nocte dicētia. sanctꝰ sctūs ꝛc. id ē dice/
re nō cessant. Ita sumit̄ in dicto passu re/
q̄euit p̄ cessauit. Nihil eni vlteriꝰ fecit no/
uū cuiꝰ nō fecerit p̄us materiā/vtpote cor
paliū. vel silitudinē/vtpote sp̄ualiū. Ope
rat̄ tn̄ adhuc q̄tidie creata gubnādo/ vt dr̄
Ioh. v. Pr̄ meꝰ vsq̄ꝫ mō opat̄ ꝛ ego opor.
Circa qđ dicit Aug. li. iiij. sup Gen̄. Sic
req̄euit vt nouā creaturā vltiꝰ ꝯderet nul/
lā. nō vt que ꝯdiderat ꝯtinere et guberna/
re cessaret. Et bn̄dixit diei septimo q̄ ē di/
es sabbati. ꝛ p̄ id est sctificauit eū. i. sanctū
ꝛ celebrem eū habere voluit. vt. s. nō fieret
opus ſuile in eo. Et sic nō interdicit̄ opus
charitatis nec necessitatis. Vn̄ patʒ ꝙ po
terunt exhiberi eccl'iastica sacr̄a. sic eni po/
terāt circūcidere sabbato. ꝛ nos etiam die
dn̄ica sacr̄a possumꝰ exhibere/ ꝛ opa chari
tatis/vt elemosynas. ꝛ opa necessitatis ex/
ercere. vt bibere comedere

Expositio quarti precepti

C Ic q̄ ad deum ponūt̄ tria p̄cepta.
b Quantū autē ad p̄imū ponunt̄
septē seq̄ntia. quoꝝ vnū est affirma
tiuū. ꝛ sex sunt negatiua. Affirmatiuū autē
ꝛ quartū in ordīe p̄ncipali. sed p̄mū ī bis
q̄ respiciūt p̄ximuʒ est illđ. Honora patrē
tuū ꝛ matrē tuā. Per qđ mādatum natura
que corrupta ē ad ordinē naturalē reuocat̄
Nec fuit necesse hmōi p̄ceptū dari pentibꝫ
respectu suoꝝ filioꝝ. Crescēte eni v̄tute in
filijs/decrescit virtꝰ in parentibꝫ s̄m natu/
rā. ꝛ deficiēti v̄tuti debet̄ iuste subsidium.
Unde q̄ꝛ minorat̄ virtꝰ seu vigor in penti
bus ꝛ auget̄ ī filijs/dat̄ p̄ceptuʒ vt filij sub
ueniāt pentibꝫ. Nec fuit necesse dare hmōi
p̄ceptū pentibꝫ de filijs/q̄ꝫuis p̄mo ipi filij
fuerunt ipotētes. q̄ꝛ natura etiaʒ corrupta
ad id cogit. eo ꝙ naturalit̄ sucꝰ ascēdit a
radice ad ramos/et nō ecōuerso. Et chrys.
Hoc est amor in hoibꝫ qđ ē humor in ar/
boribꝫ. ¶ Ait g̃. Honora pr̄eʒ tuū. duplici
scʒ honore/ꝛ reuerēdo ꝛ necessaria p̄bēdo.
Pr̄em tam sp̄ualem q̄ꝫ carnalē. Intelligit̄
etiā de pr̄e deo q̄ potissime est honorādus
Unde Malach. i. Filiꝰ honorat pr̄em et
seruꝰ dn̄m. Si g̃ pater ego sum vbi est ho/
nor meꝰ? Et mr̄em tuā carnalē. necnon et
spiritualē. scʒ eccl'iaʒ. De q̄ ad Gal. iiij. Il
la autē que sursū est hierl'm libera est q̄ est
mater nr̄a. Noīe etiā pr̄is et mr̄is oēs p̄xi
mi intelligunt̄/vt dicit Augꝰ. Vn̄ s̄m ip/
sum oīa vendēda sunt ꝛ danda p̄ paupibꝫ
in extrema necessitate. qđ si nō fit trāsgre/
dit̄ istđ mādatū. Si g̃ noīe pr̄is ꝛ matris
omnis p̄ximꝰ intelligit̄/ꝛ nobilissimū inter
p̄ximos ponit p̄ omibꝫ. s. patrē et matrem
clarū est ꝙ illis p̄cipue honor debet̄ ꝛ sub/
sidiū. ¶ Et vt firmiꝰ obſuet̄ adhuc h̄ p̄ce/
ptū subiūgit p̄mium dicēs. vt sis lōgeuus
sup terraʒ. Nā Eccli. iij. Qui honorificat
pr̄em et matrē vita viuet lōgiore. Iustum
eni est vt q̄ alteriꝰ vitā sustētat vita illiꝰ p̄/
longet̄. Sup terrā inq̄t. s. tā morientium q̄ꝫ
viuētiū. eo ꝙ pietas ad oīa vtil' est. p̄missi
onem habēs vite que nūc est ꝛ future. i. ad
Thimot. iiij.

Expositio quinti precepti.

Vintū autē p̄ceptū p̄ncipale et se/ D
q cundū in ordīe eoꝝ q̄ respiciūt p̄/
ximū/et p̄mum negatiuū est istđ.
Non occides. Ubi precipitur ꝙ non le/
datur proximus in sua p̄sona. ¶ Non occi
des igit̄/supple hominē. teipsuʒ videlicʒ
vel aliū. ꝛ dupliciter. vicʒ aīa vel corpe. ¶ Sʒ
contrariū huic p̄cepto videt̄ haberi Exo.
xxij. Et maleficos nō patieris viuere. In
quo verbo p̄cipit dn̄s fieri occisiōem. hic

vero ꝓhibet. vnde ꝯtrariꝰ sibi ipsi videt͛ in legislatõe. Sed ad hoc dicit͛ ꝙ ꝑsone priuate que nullã habet iurisditõem vel autoritatẽ hic ꝓhibet occidere. legi autẽ vel ministro iusticie ꝑcipit occidere. Exod. xxij. ⁊ sic nõ est ꝯtrarietas. quia nõ est circa idẽ seu respectu eiusdẽ. Sed nunquid aliq̃ modo priuate ꝑsone licet absq̃ trãsgressiõe occidere. Videt͛ ꝙ sic adminꝰ in sui defensione. hoc enĩ iura ꝑmittunt. scꝫ iniuriã ꝓpulsare. et tẽporate vim vi repellere. Itẽ ex ordine charitatis debeo potiꝰ subuenire vite ꝓpͤe ꝙ̃ aliene. Unde volentẽ me ꝑimere potiꝰ occidere debeo ꝙ̃ ꝑmittere me occidi. ¶ Sed cõtra h̃ videt͛ esse illud Matth. v. Si quis te ꝑcusserit in vna maxilla prebe ei et aliã. Et ideo dicũt q̃dam ꝙ nullo modo licet occidere etiã defendẽdo maxime autẽ viro ꝑfecto. Et hec videt͛ esse opinio Anselmi. Nec ƒm eos d̃beo opinari ꝙ me occisurꝰ sit si eũ nõ occidero/ sꝫ ꝙ deus ꝑstabit mihi auxiliuꝫ vl̃ euasiõis aut fuge beneficiũ. Alij volũt ꝙ in sua defensiõe liceat occidere. eo ꝙ lex occidere iubẽdo vel saltẽ ꝑmittẽdo talẽ defendentẽ se/ in dicto casu iudicẽ ꝯstituit in aduersariũ. Uñ ipsum vice legis īterficit. vnde lex ꝓhĩbẽdo autoritatẽ excusat a peccato. Hoc tñ̃ itellige si necessitas est ineuitabilis. qm̃ si te ꝑcusserit aduersarꝰ et fugerit/ vel ꝑcutere destiterit/ cũ repcutere nõ licet/ vel seq̃ fugientẽ. quia hoc nõ fieret ad ꝓpulsatõem iniurie/ sed ad vltõem/ que spectat ad solũ iudicẽ. Et rñ̃dent isti ad illud Matth. v. Si q̃s te ꝑcusserit in vna maxilla ⁊c̃. ꝙ illd̃ continet cõsiliũ/ nõ ꝑceptũ. ¶ Et nota hic ꝙ homicidiũ multis modis fieri dicit͛. Fit eniꝫ q̃nq̃ sola mẽte ꝑ odiũ fraternũ. Uñ Joh. ep̃la. i. ca. iij. Qui odit fratrẽ suũ homicida est. Itẽ prauũ exẽplum relinq̃ndo. Ut enĩ dicit Grego. Tot mortibꝫ digni sunt quot prauitatis exempla reliq̃runt. Item lingua/ et hoc tripliciť. vl̃. s. ꝯ legem queq̃ morti adiudicãdo. Uñ ij. Regũ xj̃ dicit͛: Dauid vriaꝫ ꝑcussisse gladio. q̃ morti dolose et iniuste adiudicauit. Itẽ mentiẽdo. Uñ Sap. i. Os qd̃ mentit͛ occidit aĩam Item cuiq̃ detrahẽdo. vñ dicit Berñ. ꝙ detractor vno ictu tres aĩas interficit. suaꝫ scꝫ et illiꝰ quẽ sua detractõe inficit. ⁊ illiꝰ d̃ quo detrahit. q̃ sibi forsan ꝑiudiciũ mortis vel damni irrepabil̃ sua detractõne parat ⁊ acq̃rit. Itẽ fit homicidiũ manu qualicunq̃ scꝫ ꝑemptõe exteriori. siue ꝑ gladiũ siue ꝑ venenũ. siue ꝑ aliã penã. Itẽ fit homicidiũ ꝑ subtractõnem victꝰ. scꝫ corporis. Unde Ambro. Pasce fame morientẽ. ꝙ si nõ pascis occidis. Siue victꝰ subtractõe. id ẽ verbi dei. Uñ Ezech. iij. Si loquente me ad impiuꝫ ⁊c̃. Nõ annũciaueris ei ⁊c̃. vt auertat͛ a via sua impia ⁊c̃. ⁊ ipe impiꝰ ĩ iniq̃tate sua moriat͛. sanguinẽ eiꝰ de manu tua req̃ram. Uñ ꝟsus. Exemplũ. mens. lingua. manꝰ. subtractio victꝰ. Corporis et aĩe dicit faciũt homicidã.

Expositio sexti precepti.

Sextũ ꝑceptũ in ordĩe principali ⁊ terciũ eorꝫ que respiciũt ꝓximũ est istud. Nõ mechaberis. vbi ꝑcipit͛ vt nõ ledat͛ proximꝰ in re sibi ꝯiũcta ꝑ legeꝫ. scꝫ ĩ vxore. Et accipit͛ hic sub noĩe mechie oĩs illicitꝰ cõcubitꝰ. ⁊ q̃cunq̃ coitꝰ fornicarꝰ. q̃uis mechia magis ꝓpͤe adulteriũ dicat͛. Mechos enĩ grece adulteriũ dicit͛ latine. Et ad hãc reduci põt fornicatio spiritual̃. sicut idolatria. de q̃ Hiere. iij. Mechata est cũ lapide et ligno. Põt etiam ad hanc reduci expositio ꝑua sacre scripture. Uñ. ij. Chor. ij. Nõ sumꝰ sicͭ pl̃imi adulterãtes verbũ dei. ¶ Unde hic nota ꝙ fornicatio est mortale peccatũ. Videt͛ tñ̃ contrariũ eo ꝙ actꝰ natural̃. Actꝰ ãt natural̃ nõ est peccatũ. Insup cũ coire sit necessarium ad ꝯseruatiõem speciei. sicut comedere ad ꝯseruatõem indiuidui. ⁊ ĩ necessitate vt fame liceat etiã nõ sua rape et ꝯmedere. q̃ tẽpore necessitatꝭ oĩa sunt ꝯmũia. videt͛ similit͛ ꝙ in ferueñti desiderio coeundi posset q̃s nõ suam rape ⁊ cũ ea coire. Ad qd̃ dicit͛ ꝙ actus fornicatiõis dupliciť dicitur. Uno mõ dicit͛ natural̃. eo scꝫ quiã naturaliter fit. Alio mõ dicit͛ ꝯtra naturã. Et iuxta istũ scd̃m modũ dupliciť dicit͛ adhuc ꝯtra naturã. Uno modo quãdo fit ꝯ naturalẽ cõcubitũ q̃ est maris cũ femina. ⁊ isto modo põt dici actꝰ innatural̃ quia ꝯ naturalẽ ꝯmixtionẽ. Alio mõ dicit͛ ꝯtra naturã. quia scilicꝫ naturã in suis naturalibus vulnerat ⁊ spoliat ĝtuitis. scꝫ bono ĝr̃e et virtutis. Et isto vltimo mõ oĩs fornicatõ est ꝯtra naturã. sicut oĩne peccatũ mortale. Corrũpit enĩ naturalia ⁊ destruit oĩa ĝtuita. Et q̃ ista sũt effectꝰ mortal̃ peccati. ꝓpt͛ hoc patet fornicatõem esse pctm̃ mortale.

Et sic patz solutio argumēti. qꝛ licz forni/
catio sit actus naturalˀ/qꝛ.s.naturaliter fit.
est tm̄ inaturalˀ/quia naturā corrūpit. Nec
seqˀr ꝙ sit act⁹ naturalˀ qꝛ naturalˀr fit/ꝙ ꝓ/
pterea nō sit peccatū. vbi nō debito mō fit
Et intellige ꝙ coit⁹ ꝗ de se naturalˀ est/p⁹
ꝯtractā p peccatū primi pentis ꝯcupiscen
tiā est sicut cibus veneno iūct⁹. ꝗ ꝗuis de
se naturalˀ sit/tm̄ ꝓpter veneni admixtiōem
interficit. nisi bn̄ficio tyriace ꝯmedēti sub
ueniatˀ. Pari mō et aīaz ꝯcupiscētia carna
lis inordinata interficit/nisi bn̄ficio mr̄i/
monij ꝛ honestate nuptiaꝝ intercipiatur.
¶ Nec est silˀe de extrēa necessitate famis et
desiderio ferueti coit⁹. qꝛ si in necessitate fa
mis nō subueniatˀ p alienū esurieti periret
indiuiduū. Non sic autē piret species ge/
neris hūani/si nō satisfiat p coitū alicuius
cū aliena. Nā saluatˀ in alijs. Etiā ipe pos
set aliˀr saluare scz cognoscēdo suā ꝓpaz vx
orē. ¶ Sed quare ponunˀr duo p̄cepta cir
ca ꝓhibitōem illiciti coit⁹.s. Nō mechabe
ris. ꝛ nō ꝯcupisces vxorē ꝓximi tui. cum
vnū sub alio possit subintelligi. Et silˀr de
istis duobꝫ. Non furtū facies. ꝛ nō concu
pisces rē ꝓximi tui. cū oīs ꝗ furaˀr rem ꝓ
ximi ꝯcupiscat. ꝛ sic possit p̄mū contineri
sub secūdo. Aug. soluit ꝙ in duobꝫ p̄ceptꝭ
scz nō mechandi et nō furādi. oīa opa iter
dicta sunt. in alijs autē duobꝫ interdicitur
ipa oīs ꝯcupiscētia. Et qꝛ vtrobiqꝫ est pec
catū/vtrobiqꝫ est mandatū ꝓhibitoriū.
Nec silˀr fit ꝓhibitio de volūtate occidēdi/
sed tm̄ de actu. qꝛ naturaliˀr sunt ꝓni homi
nes ad velle luxuriari ꝛ ad actū luxuriādi.
Silˀr ad volūtatē habēdi alienū ꝛ ad actū
sicut ad rapinā ꝛ furtū. Et ideo due sūt ꝓ
hibitōnes et data duo p̄cepta ꝓhibitoria.
vnū cohibens ipam volūtatē. aliud cohi/
bēs ipm actū. Nō sic autē est in occidere.
qꝛ hō naturaliˀr abhorret tā voluntatē occi
dendi ꝗ actū. Quelibet enī creatura suam
speciē amat/ꝛ nitiˀr eā seruare/nō destrue/
re. nisi cum extra se exit p furorē ire vlˀ teme
re ꝯcupiscētie.

Expositio septimi precepti.

Eptimū p̄ceptū in ordine p̄ncipa
li/ꝛ quartū in ordine eoꝝ ꝗ respici
unt ꝓximū. quo.s. prohibeˀr ledi ip
se ꝓxim⁹ in rebꝫ sibi nō p legē dimissis sed
fortuitis. ꝛ est istud. Nō furtū facies. Est
autē furtū ꝯtractō rei aliene inuito dn̄o ani
mo lucrādi. Notāter dicit ꝯtractio. qꝛ ꝗs
furtū nō facit nisi ope ꝯtractet. Dicit etiaz
rei aliene. qꝛ in re ꝗ plenissime mea est non
facio furtū. Sec⁹ aūt si ꝗs habeat mecuz
rem ꝯmunē. Dicit inuito dn̄o. qꝛ si credat
dn̄m ꝑmissuꝝ/ꝛ subsit iusta causa sic cre/
dendi. etiā si dn̄s nō erat ꝯcessur⁹ nō teneˀr
furto. Si autē nō subsit iusta causa sic cre
dendi/teneˀr furto. Econtra si crederet con
tractare rē dn̄o inuito. licz etiā ꝯtractet do
mino volēte/peccat tm̄ mortaliˀr ꝛ furtū fa
cit. qꝛ in pctīs ꝯhēdis ꝛ ꝯmittēdis inten/
tio principaliˀr attendiˀr. ¶ Dicit etiā aīo lu
crādi. qꝛ si ꝗs ancillā alienā in meretricem
rapuerit nō lucri sed libidīs causa. furtuz
ꝓprie nō facit. secus aūt si eā rapiat vt vē
dat. ¶ Et nota ꝙ ī extrema necessitate excu
saˀr fur. qꝛ tēpore tāte necessitatis oīa sūt cō
munia ¶ Et intellige ꝙ sub noīe furti itel/
ligiˀr ꝓhibita oīs vsurpatio illicita rei alie/
ne. aīo dico lucrādi. qualˀ est rapina. vsu/
ra. negociatio fraudulēta ꝛ hmōi. ¶ Et no
ta ꝙ nō dicit. Nō facies rapinā/ꝗuis ra/
pe sit generali⁹ ꝗ furari. Nam oīs ꝗ fura
tur rapit et nō ecōuerso. Qđ fecit ideo. qꝛ
iudei ꝗbꝫ hmōi p̄cepta data sunt ꝓniores
sunt ad furtū qđ est occultū/ꝗ ad rapinaz
vbi testis adest. ꝛ iō occurrēdo magˀ picu
loso furtū in ꝓhibitōe noīauit nō rapinā.
Voluit tm̄ a pte totū intelligi. vtpote p fur
tū omnē rei aliene vsurpatōem. ¶ Per hoc
etiā ꝓhiberi videˀr ne fiant violētie ꝛ nimie
exactōes ꝛ tallie p̄ncipū ꝛ militū ī popu/
lū suū. qꝛ hoc videˀr rapina esse et spēs fur
ti. Propter qđ dicit E. i. Principes tui
infideles socij furum. Sed circa hoc disti
guiˀr ab aliꝗbꝫ. ꝗa aut tallie iste fiūt super
s'uos aut sup colonos terre. si sup seruos
cū nihil habeat nisi nomie dn̄i sui videˀr ꝙ
dn̄s seruū suū talliare possit et onerare ꝗn
tuncūqꝫ vult. Pōt tm̄ dn̄s nimis angariā
do seruū suū/nimisqꝫ exigēdo ꝛ op p̄mēdo
cū ita ḡuiter sic ꝯtra istud p̄ceptū faciēdo
peccare. qꝛ iusticia dei exigit vt vnusqꝫqꝫ
re sua debite vtaˀr. Nō tm̄ vt sit rapina dicūt.
nec optz de necessitate restituere. licz pietas
h' exigat. Si aūt fiat sup colonos t're siue
inhabitātes terrā/tūc taxanda est illaꝝ tal
liaꝝ seu exactionū acceptatio s'm laborem
p̄ncipis vel militis quē habēt in defensio
ne illi⁹ terre/quā ipi coloni sic talliati inha
bitāt. ꝛ etiā s'm expensas ꝗs necesse est p̄n/

cipi vł militi facere ꝟm suā moderatā ꝛ honestā familiā. ꝛ si vltra exigāt rapina est. et ꝑ istud ꝓceptū inhibet͛.

Expositio octaui

precepti.

O

Ctauū preceptū in ordine pncipali [illegible] et qntū i ordine eoꝝ que respiciūt primū. quo. s. ꝓhibet͛ quis ꝯ primū trāsgredi ore. s. ferēdo falsum testimoniū. Et est istō. Nō loq̄ris ꝯ primū tuum falsuʒ testimoniū. ¶ In quo et ꝑiuriū ꝛ mēdaciū ꝓhibent͛. qꝛ vt dicit Aug. li. de mendacio. Omīe mendaciū h̄ genere ꝑbi ꝯplectitur. Quisq̄s enī aliq̄d enūciat ꝑhibʒ testimoniū animo suo. vñ si mētit͛ falsū testimoniū aīo suo ꝑhibet. ¶ Per h̄ autē quod hic dicit contra primū. vt dicit Aug⁹ ð q̄stiōibꝫ Exo. non videt͛ ꝓhibere mendaciū eð ꝓdest alicui. ꝛ nihil obest ei cui mentit͛ Est argumētuʒ qꝫ est aliqð gen⁹ mēdacij qð nō est mortale pctm̄. illð. s. qð nō fit cū libidine decipiēdi vel nocēdi. Hec enī oīs intentio vel libido fallendi efficit mortale pctm̄. Predicat͛ enī h̄ ꝯplexū intētio fallēdi et de mēdacio ꝑnicioso / et ð mēdacio iocoso / ꝛ de mēdacio officioso. sed tñ ꝑ ꝓus ꝛ ꝑ posteri⁹. et de se ꝟm suā ꝓmariā intentionē nō dicit͛ nisi de mēdacio ꝑnicioso. Et iō solū ꝟm se mēdaciū ꝑniciosū a mltꝭ reputat͛ eē mortale pctm̄. vt videt͛ velle Prepositiuus ꝛ mgr̄ Guilhelm⁹ antisiodorēs. et [illegible] ¶ [illegible] ꝟm Aug. octo genera mendacioꝝ. quoꝝ sufficientiam sic accipe. Tria eñi i genere sunt mouētia ad mēdaciū. s. nociuitas. libido mentiēdi ꝛ vtilitas ¶ Si āt nociuitas sit i causa. h̄ est si q̄s mentiat͛ vt noceat. aut ǧ intendit inferre alicui nocumentū spūl. vt. s. subuertat͛ a fide catholica aut a regul' bonorū morū. vt sunt q̄ dicūt xp̄m nō incarnatuʒ. vel luxuriā nō esse pctm̄ mortale / et hmōi. ꝛ tūc est ꝓm⁹ modus seu ꝓmū gen⁹ mendacij. s. mētiri in doctrina pietatis ꝛ religionis. ꝛ h̄ est mortale pctm̄. Aut intēdit nocumētū toti⁹ hoīs. qð ꝯtingit dupliciť. s. vel intēdendo nocere vniuersaliť et totaliť ꝛ ꝟm genus qð oībꝫ nocet et nulli ꝓdest. vt q̄ mendaciť ꝑsequit͛ hoīem ad mortem Et est scðs mod⁹ seu scðm gen⁹ mēdacij. ꝛ istud ē pctm̄ mortale. Aut intēdendo nocere ꝑticulariť et ꝟm genus qð alicui nocʒ ꝛ alicui ꝓdest. vt est mendaciū mercatoꝝ ꝛ calūniatorū. Et est terci⁹ mod⁹ seu terciū genus mendacij. ꝛ istð simpliciť est pctm̄ mortale. et vocat͛ qðlibet istoꝝ triū generū mendaciū ꝑniciosum ¶ Si aūt libido mētiendi sit in causa. h̄ est si q̄s mentiat͛ ex sola libidine / tunc aut mouet͛ tm̄ ex affectiōe ꝛ intētione mentiēdi ꝛ nō ꝓpter aliud. ꝛ est q̄rtus mod⁹ seu q̄rtū genus mendacij. qð vocat͛ mendaciū libidiosum. ꝛ ponit͛ mortale peccatū. Aut mouet͛ ex intentōe mouēdi auditorē ad cōplacentiā vł risum. ꝛ est q̄ntus mod⁹ seu q̄ntū genus mēdacij qð vocat͛ mendaciū iocosum. qð ponit͛ vt cōmuni⁹ veniale pctm̄. ¶ Aut vtilitas aliq̄ ē in causa. h̄ est si q̄s mentiat͛ vt sibi vel alteri ꝓsit. ꝛ tūc aut vtilitas illa ꝯsistit i bonis fortune que ꝑdi possunt. vt si q̄s mentiat͛ ne ꝑ raptores suā pecuniā amittat. ꝛ est sextus mod⁹ seu sextū gen⁹ mendacij. Aut illa vtilitas ꝯsistit in bonis corpis. vt cū q̄s mentit͛ ꝓ saluādo vitā hoīs. vt si hō queratur ꝓ eū occidēdo / aut ad mortē ducēdo. ꝛ mētiendo dicat se n̄ vidisse vel nescire vbi sit. ꝛ est septim⁹ mod⁹ seu septimū genus mendacij. Aut illa vtilitas ꝯsistit in bonis aīe. que tñ sic sunt in aīa vt quodāmō etiā habeāt esse in corpe. vt cū q̄s mentit͛ ꝓ sua [illegible] ꝛ est octau⁹ mod⁹ seu octauū gen⁹ mēdacij ꝟm [illegible] Et vocat͛ [illegible] mē-daciū officiosum. ꝛ de se ponūt͛ esse peccata venialia

De triplici genere

mendacij. ¶ In summa nota qꝫ i genere est [illegible] officiosum. ¶ Primū. s. ꝑniciosum cōtinet sub se tria ꝓma genera sup̄ posita ꝛ declarata. ꝛ est sꝑ mortale pctm̄. ¶ Scðm. s. libidinosum ꝯtinet sub se q̄rtū gen⁹ sup̄ positū et declaratū. qð ponit͛ mortale. Et quintū quod dicit͛ iocosum. ꝛ ab oībꝫ ponit͛ veniale. ¶ Terciū. s. officiosuʒ ꝯtinet sub se sextū / septimū / et octauuʒ genera etiā supra posita ꝛ declarata. Et est sꝑ veniale nisi ex accidēti efficeret͛ mortale.

Expositio noni et

decimi preceptorū legis

n

Onū et decimū mandata in ordine ꝓncipali. et sextū ꝛ septimū i ordine eorū q̄ respiciūt primuʒ. eo qꝫ

diuerſo modo ordinant̄ ſm ordinē textus exodi τ deuteronomij: ſit ptractent̄. in quibus phibet̄ trāſgreſſio i corde ꝯ ꝓximum. Fit aūt trāſgreſſio in corde dupliciť. vicʒ q̄ꝫtum ad ꝯcupiam carnis. ꝯtra quā ponitur nonū mandatū qḋ eſt. Nō deſiderabiſ vxorē ꝓximi tui. Qḋ ponit̄ nonū p̄ceptū ſm mgr̄m i ii. ſniaꝝ. τ ſm Aug. τ ſm libꝝ deuteronomij. licʒ aliť ordinet̄ i exodo. Itē fit trāſgreſſio ꝯ ꝓximū in corde q̄ꝫtū ad ꝯcupiſcētiā oculoꝝ. ꝯtra quā ponit̄ decimū mandatū qḋ eſt. Nō ꝯcupiſces domū ꝓximi tui. qḋ ponit̄ in exodo nonū ¶ In q̄bus notandū q̄ phibet̄ ſpāli mādato ꝯcupiſcētia carnis τ ꝯcupia oculoꝝ potiuſ q̄ꝫ ꝯcupiſcētia alioꝝ maloꝝ actuuꝫ. q̄ iſte due ꝯcupiſcētie habēt delectatōes ſuas etiam an̄ opus/et nō tm̄ cōiunctaſ opi vt dicit Aug. Et cū h̄ etiā habent in ope nocumentū ꝓximi. qḋ nō ſic eſt in ꝯcupiſcētijs aliorum actuuꝫ. Et ideo ꝓpter iſtam turpitudinem iſtarum concupiſcentiaꝝ q̄ ſic ſūt ante op⁹ rephēndā/ data ſunt iſta mādata q̄ phibēt cordis cogitatus. Uel ꝓpter cauſam ſupra in fine ſexti mandati aſſignatā. ¶ Porro qḋ ſubdit̄. nō ſeruū nō ancillā τc̄. qḋ annectit̄ nono mādato ſm ordinēꝫ exoḋ. et decimo. ſ. de n̄ ꝯcupiſcēdo domū ꝓximi. ſm ordinē deutero. v. ſpēalr̄ ad decimū ptinet mandatū. Ordinat̄ tn̄ cū nono ſm dictū ordinē Exoḋ. eo forte q̄ ea q̄ ibi enumerat ſunt res mobiles ſicut vxor ḋ qua eſt nonū mandatū.

Unde ſumitur numerus ſeu ſufficientia p̄ceptoꝝ legis

Nunc reſtat videre numeꝝ τ ſufficientiā iſtoꝝ decē p̄ceptoꝝ ſeu mandatoꝝ legis. Circa qḋ nota q̄ ſicut ſup̄ dictū eſt /lex p̄ceptoꝝ poſita eſt ꝓpter trāſgreſſiōem. Trāſgreſſio aūt in p̄rio ſuo genere q̄ꝫtū ad materiā p̄ntē attinet dupliciter habet fieri. ſ. directe ꝯ deū. vel directe ꝯtra ꝓximū.

De triplici modo transgreſſionis contra deū

¶ Cōtra deū autē cōtingit directe trāſgreſſionē fieri tripliciť. ſ. corde ore τ ope. Corde aūt fit ꝯ deū trāſgreſſio cū q̄s ſ. a deo auertit̄ p idolatriā vł hmōi. qḋ p pmū p̄ceptū ſeu mādatū phibet̄. in q̄ ḋr. Nō habebis deos alienos corā me τc̄. Ore fit ꝯ deū trāſgreſſio p nomē. ſ. ſuū mētiēdo. blaſphemādo piurādo τc̄. Qḋ p ſcḋm p̄ceptū ſeu mādatū phibet̄. i q̄ ḋr. Nō aſſumeſ nomē dei tui in vanū τc̄. Ope aūt fit ꝯ deū tranſgreſſio. qn̄. ſ. tpe debito τ ad dei cultū p̄ncipalit̄ deputato fit opatio nō licita. vel illi cultui ſeu illi tpi n̄ ꝯueniēs. Qḋ p terciū p̄ceptū ſeu mādatū phibet̄/in q̄ ḋr. Memēto vt diē ſabbati ſctīfices τc̄. ¶ Cōtra ꝓximū ꝯtigit directe trāſgreſſionē fieri dupliciť. Uel omiſſiōe. ſ. boni ad qḋ q̄s erga ꝓximū tenet̄. Uł illatōe mali qḋ q̄s ſ. ꝓximo inferre nō deberet. Cōtra ꝓmū. ſ. ꝯ omiſſiōem boni ad qḋ q̄s erga ꝓximū tenet̄/dat̄ q̄rtū p̄ceptū ſeu mādatū qḋ ē. Honora patreꝫ tuū τ mrēꝫ tuā τc̄. ¶ Illatōe ꝟo mali ꝯtingit triplr̄ ꝯ ꝓximū trāſgreſſionē fieri. ſ. ope ore τ corde. ¶ Ope q̄dē duplr̄. Uel. ſ. malū ꝓximo inferēdo i ſeipo. i. in ſua ꝓpa pſona Qḋ p q̄ntum p̄ceptū ſeu mādatū phibet̄ in q̄ ḋr. Nō occides. Uel ꝓximo inferēdo in re ſua. et hoc iterū dupliciť. Uel. ſ. in re ſua ſibi p legē cōiuncta/vt eſt vxor. Quod p ſextū p̄ceptū ſeu mandatū phibet̄. i quo dicitur. Non mechaberis. Uel i re ſua nō ſibi p legē ꝯiūcta/ſed omino ſepata. qualia ſunt bona fortuita. Qḋ p ſeptimū p̄ceptū ſeu mādatū phibet̄. in q̄ dicit̄. Nō furtuꝫ facies. ¶ Ore fit ꝯtra ꝓximū trāſgreſſio ſibi mētiēdo. fallendo. decipiēdo. falſum teſtificādo. Qḋ p octauū p̄ceptū ſeu mādatū phibet̄. in quo dicit̄ Non loq̄ris ꝯtra ꝓximū tuū falſū teſtimoniū τc̄. ¶ Corde denicʒ fit ꝯtra ꝓximū trāſgreſſio dupliciter. Uel. ſ. q̄ꝫtum ad ꝯcupiſcentiā carnis. Cōtra qḋ datū eſt nonū p̄ceptū ſeu mandatū in q̄ ḋr. Non deſiderabis vxorē ꝓximi tui. Uel q̄ꝫtū ad ꝯcupiaꝫ ocłoꝝ. Cōtra qḋ datū ē decimū τ vltimū p̄ceptū ſeu mādatū/in q̄ ḋr. Nō ꝯcupiſces domū ꝓximi tui. n̄ ſeruū. non ancillā τc̄.

Qualiter per deceꝫ p̄cepta legiſ omē pctm̄ mortale phibet̄.

Poſtremo notādum ē q̄ualiter in decalogo fit formalit̄ τ effectiue oīs peccati mortalis phibitio. Prohibent̄ eni ibi ſeptē capitalia peccata. ¶ In primo quippe p̄cepto ſeu mādato prohibetur ſuperbia. Ipſa etenim oratōni /intimo debitoq̄ cultui cōtrariatur. Unḋ Eccl'iaſtici. x. Initiū ſupbie homīs apoſtatare a deo. ¶ Inuidia autē phibet̄ in quarto

ꝓcepto seu mandato. Ibi eñ vt a pte totũ intelligat̃ precipit̃ vnicuiq; honorẽ debitũ impẽdere. qd̃ facere nõ sinit inuidia. ¶ Ira autem prohibetur in quinto precepto seu mandato. Ibi eñ pfecte intelligẽdo ꝓhibet̃ occisio seu homicidiũ omneq; nocumẽtũ in ꝑsona ꝓximi ad q̃ inducit ira. ¶ Luxuria ꝟo tam corꝑal' q̃ mental' ꝓhibet̃ in sexto ꝓcepto seu mãdato / ꝛ in nono. Ibi eñ ꝓhibet̃ mechia omisq; illicit⁹ ꝯcubit⁹. ꝛ etiam oĩs illicita carnis ꝯcupia. ¶ Gula aũt que deseruit luxurie in eisdẽ duob⁹ ꝓceptis effectualit̃ ꝓhibetur. sicut eñ in natur̃, nutritiua deseruit generatiue. ita in vicijs gula deseruit luxurie. Ul' s̃m alios Gula i primo mãdato ꝓhibet̃. Gulosi eñ vt ꝯmuni us deũ nõ colũt ꝫ vẽtrẽ suũ. Uñ ad ꝓhil'. iij. Quoꝝ de⁹ vẽter est ꝛc̃. ¶ Accidia ꝟo in tercio ꝓcepto seu mãdato ꝓhibet̃. Ibi eñ precipit̃ debita sabbati scificatio. qd̃ ꝓpe fit ꝑ spiritualẽ animi q̃etẽ in deũ. feruentẽq; ꝛ diligentẽ laudẽ dei. Cui⁹ contrarium oĩno efficit accidia. que in seipa q̃etem extra deũ q̃rens tabescit ꝛ a laude diuia torpet. ¶ Auaricia tã realis seu exterior q̃ etiã mẽtal' ꝓhibet̃ in septimo ꝓcepto seu mãdato ꝛ in decimo. Ibi eñ ꝓhibet̃ furtum / oĩsq; rei aliene vsurpatio indebitaq; detentio. Et etiã oĩs mental' bonoꝝ et reꝝ illicita ꝯcupiscentia.

Qd̃ effectualiter in

primo ꝓcepto ꝓhibet̃ omne pctm̃. Põt etiam ꝛ alit̃ dici. qꝛ. s. in ꝑmo ꝓcepto seu mãdato ꝓhibet̃ nõ tm̃ omne capitale peccatũ / q̃netiã oĩe pctm̃ mortale. Tũc eñ est peccatũ mortale cũ homo pl⁹ vel' eque aliquaꝫ creaturã diligit sicut deũ. Qd̃ plane in primo ꝓcepto seu mãdato qd̃ est de vno deo sup oĩa diligẽdo ꝛ colẽdo prohibet̃. ꝛ sic ex ꝯseq̃nti oĩe mortale pctm̃ in illo ꝑmo ꝓcepto effectualit̃ censet̃ ꝓhibitũ.

Alius modus ponendi

prohibitionẽ septẽ peccatoꝝ mortalium ꝑ decẽ ꝓcepta legis.

Funt et alij aliter imaginãtes / qui adhuc ampli⁹ ipa septẽ pctã capitalia ꝑ dicta decẽ legis ꝓcepta seu mandata ꝓhiberi ꝯcipiũt / ꝛ ponũt considerãdo scꝫ plenariã ipoꝝ ꝓceptoꝝ seu mãdatoꝝ intentionẽ / finem et effectũ. Dicunt eñ supbiã ꝓhiberi ꝑ primũ ꝓceptum,

De prohibitõne superbie

per primũ / per secundũ / per terciuꝫ per quartũ. Etenim vt dicũt (iuxta quod supra tactuꝫ est) supbia facit apostatare a deo. superbia procliuis est ad cõtemnẽdũ blasphemandũq; nomẽ dei. Supbia nõ se faciliter ad debitã sabbati sanctificationem deuotũq; cultũ deo exhibendũ disponit. Supbia nõ libẽter debitũ patri ꝛ matri ac alijs q̃b⁹ ꝯuenit honorẽ impendit.

De prohibitõne inuidie.

¶ Dicunt enim vt supra inuidiã prohiberi ꝑ quartũ ꝓceptũ / per quintũ / ꝑ octauuꝫ. Eteñ inuidia nõ faciliter ad debitũ tã patri et matri / q̃ alijs quib⁹ cõuenit honorẽ impendendũ animũ inclinat. Inuidia sepe proximũ animo ꝛ interdũ verbo necat. eiusq; mortem optat et in ea exultat. Inuidia libẽter proximo detrahit / falsumq; de eo testimoniũ ꝑhibet.

De prohibitiõe ire

¶ Item dicunt ꝛc̃. per secundũ ꝓceptũ per quintũ ꝛ octauũ. Eteñ ira facilis ẽ ad nomen dei in vanũ sumẽdũ ꝛ blasphemãdũ. Ira ꝓcliuis ẽ ad occisionẽ seu lesiõꝫ pxio in sua propria ꝑsona inferendũ. Ira etiã iclinata est ad ꝓximũ verbis iniuriandũ et damnificandũ.

De prohibitiõe duplicis luxurie.

¶ Per sextum ꝓceptũ et nonũ dicũt ꝓhiberi duplicẽ luxuriã. actualẽ. scꝫ et mentaleꝫ. Luxuria eñ ꝓnt in nomẽ trãsit vicij capitalis dicit̃ omnis illicitus et indebit⁹ actualis concubit⁹. Dicitur etiã omnis illicita cõcupiscentia carnalis.

De prohibitiõe gule

¶ Dicũt gulã ꝓhiberi ꝑ ꝑmũ prec(e)ptũ. ꝑ terciũ. ꝑ sextũ. ꝑ nonũ. Per ꝑmum q̃dẽ eo respectu q̃ supra declaratũ ẽ. Eteñ gulosi vt ꝯmuni⁹ deũ nõ debite colũt / sed ventrẽ suũ. Gula respectu tercij ꝓcepti nõ faciliter inclinat̃ ad debite sanctificanduꝫ sabbatũ. eaq; supportandũ q̃ ad dictã sanctificationẽ spectant. Per sextũ vero et nonũ ꝓceptũ eo respectu vt supra declaratuꝫ est ꝓhiberi dicit̃ q̃ luxuria cui deseruit.

De prohibitiōe acci

Dicūt accidiā phiberi p tciū pceptū (dic p q̄rtū. Per tciū q̄dē eo respcū q̄ sup decla ratū ē. Respectu ꝟo q̄rti pcepti. q2 accidia: q̄ de se negligēs incuria ꝛ torpēs ē. oīno i/ peditiua et opposita videt debite honora tōis puisiōis et sustentatōis pentū/ eorūqꝫ q̄bus ꝯuenit

De prohibitiōe du

plicis auaricie.

¶ Duplicē auariciā. exteriorē. s. et mentalē dicunt phiberi p pmū pceptū. p q̄rtuꝫ. p septimū. p decimū. Eteni respectu pmi p/ cepti auaricia (q̄ iuxta dictū apl'i ad Eph. v. pprie idoloꝝ seruit⁹ ē) deū nō debite co lit. Respectu q̄rti pcepti manifestū est aua riciā debite ꝯriari honoratōi/ subuentōi ꝛ puisioni pentū ꝛ alioꝝ q̄bꝫ ꝯuenit. Respe ctu ꝟo septimi pcepti et decimi satꝭ facta ē sup declaratio. ¶ Possetꝛ alijs modis aliis qꝫ respectibꝫ et rōibꝫ ipa septē pctā capita/ lia p dicta decē legis pcepta et mādata p/ hibita dici ꝛ assignari/ iuxta varios ꝯcep tus variasqꝫ imaginatōes hoim.

Finit scōus tractat⁹ hui⁹ libelli qui est de expositōe decē pcepto rū seu mandatoꝝ legis

Tractatus tercius

de septē sacris eccl'ie ꝛ eoꝝ declaratōe.

De cōpendio/

sam sacrorū noui testamenti noticiā videndū ē summatim in genere. q̄d sit sacrm. Qui bus de causis instituta sunt sacra. In q̄bꝫ ꝯsistat. An aliq̄ possint iterari. Quot sunt. et q̄le ad vicia et ad ꝟtutes ꝯriatatē ꝛ ordinē habeāt. Deinde de q̄libet sacro tangenduꝫ est aliq̄d in speciali.

Diffinitio sacramē

ti ꝛ eius expositio.

Diffinitio aūt sacri ex ꝟbis mgri in iiij. snīaꝝ elicit. que est ista. Sacra mentū est inuisibil' gr̄e visibil' for ma imaginē ipi⁹ gerens ꝛ causa existens. ¶ Quā sic intellige. Sacrm ē forma/ n̄ in trinseca q̄dē vt ē accidēs vl' forma eēntial' exterior. Nō intrīseca q̄dē vt est forma eēnti alis. s. exterior vt est accidēs. Uisibil' sic. s. vt sic visus p q̄libꝫ sensu/ ita visibile p q̄li bet sensibili. q. d. Sacrm ē sensibile signuꝫ vel sensibile signatū seu figuratū. Inuisibi lis gr̄e. i. gr̄e q̄ nō videt vel nō sentit sensu exteriori. et h̄ dicit ad drn̄tiā decoris corpis ꝛ hmōi. que sunt gr̄e visibiles. Imaginē gerēs. i. silitudinē ipi⁹. s. gr̄e. Uerbi gratia Propetas q̄dam natural' ꝯnexa est aq̄ que in sacro baptismi grām repsentat inuisibi lē. vtputa refrigeriū qd̄ est in aq̄/ repsentat refrigeriū gr̄e ab incēdio fomitis. Et vis ablutiua q̄ est in aq̄ repsentat ablutiōem a macula originali. ¶ Seq̄tur. ꝛ causa exñs scꝫ ipi⁹ gr̄e. cōmuniter ꝛ large sumēdo cāꝫ sic. s. q illud dicat esse causa alicui⁹ rei sine q̄ res ipa non fit. Quis sine eo fieri posset Deus eni ꝑ se et p se causa est remissionis peccati ꝛ collatōis gr̄e. Quia tn̄ hoc ꝯmu niter nō facit nisi ad existentiā sacri vbi sa cramentū haberi pōt. ideo dicit ꝯmūit sa cramentū ipoꝝ cā. q̄si illō sine q̄ hec nō fi unt. ¶ Qꝫ si obijciat d' corpe xp̄i vero qd̄ ē sacrm corpis mystici vt infra dicetur. q̄d tn̄ nō ē signuꝫ sensibile nec forma visibil'. Dic q corp⁹ illō ē sensibile ꝛ forma visibil' i āne xo/ licꝫ i se n̄ sit. lꝫ etn̄ i sua ꝟa ꝛ ꝑpa na tura n̄ sit visibile aut sensibile. ē tn̄ visibileꝫ sensibile i forma vl' spēcie panis ānexa. Uñ cū dr. Sacrm ē inuisibil' gr̄e visibil' forma. itellige. s. i se l' hn̄s ānexū visibile vl' sesibile

Quibus de causis

instituta sunt sacramenta.

Ecūdū mgrm in. iiij. snīaꝝ istitu ta sūt sacra ꝑpt hūiliatōem. ꝑpter eruditōem. ꝑpt exercitiū. ¶ Propt humiliatōē vicꝫ vt ꝑpt deū subijciat pec cator curād⁹ creature. q̄ p auersionē a deo p inordinatū amorē creature subiectus est. Equū eni ē vt vbi orit pctm̄ ibi ꝛ moriat. ¶ De eruditōe. Propt eruditōeꝫ ꝟo/ vt per ipa exteriora sacra ad aliq̄ spūalia cogitāda ꝛ ꝯsiderāda erudiamur ꝛ excitemur. Exci tamur eteni vt aduertam⁹ p ea q̄ exteri⁹ vi dent purgatōnēꝫ aīe intrīsecā i sacro fieri. Si eī de⁹ aīam curaret n̄lla extri⁹ dū pur gat vl' ante vl' p⁹ ꝯposita specie. nūqꝫ cogi taret rudis hō de aliq̄ interiori purgatōe. sꝫ p hec q̄ extri⁹ fieri videt/ instruit et excitat ad recogitādū purgatōeꝫ fieri interi⁹ ¶ De exercitio Propt exercitiuꝫ ꝟo/ vt scꝫ hō in his exerceat. vt picl'a ociositatꝭ euitet/ qd̄

non refert hic ad actum sacramenti. qui in pluribꝫ iterari nō pt. sed ad actū grē sacramētalis qui freq̄nter iterādus est. ¶ Alius modus. Vel ꝑdicta ſm q̄sdā distingue. ꝙ scꝫ sacramēta data sunt clericis in exercitationem siue exerciciū. Hi eni exerciciū habēt in ipa .s. sacra ministrādo. vt celebrādo. penitētias iniūgendo. infirmos vngendo. ⁊ tam ipos ꝙ̄ sanos cōicādo ⁊ alia sacra exhibēdo. In q̄bꝫ sufficiēter poterūt occupari tā sacerdotes ꝙ̄ alij clerici / q̄ tenent eorū esse mīstri ⁊ coadiutores. Sic g̃ data sunt ipa sacra clericis in exercitatiōem. Laicis autē data sunt in eruditōnem. vt sup̄ monstratū est. Vtrisq̃ autē tā clericis ꝙ̄ laicis data sunt in hūiliatōem. q꞉ vtriq̃ sacra suscipiunt. In q̄bꝫ ꝓpter deū se creature subijciūt. cui ante imoderate amādo ꝯtra deū se subiecerūt.

In quibus cōsistūt sacramenta.

c Onsistūt autē sacra (vt dič mgr̄ in iiij. sniaꝝ) in duobꝫ. s. in rebꝫ ⁊ ī ꝟbis. ⁊ ꝑ res ītellige oīa sēsibilia ad sacr̄m necessaria ꝓter ꝟba. vt aquā. oleum. linitōem. panē. vinū. impositōem manuū / ⁊ cetera hmōi. In sacramēto tm̄ in q̄ necessaria sunt. Per ꝟba aūt ītellige oīa ꝟba necessaria ad sacr̄m. siue sint inuocatio trinitatis / siue alia q̄cunq̃ verba ad ip̄m sacr̄m necessaria. ¶ Vn̄ ꝑ aquā et oleū q̄ h̄ q̄si cā exēpli ponit intellige oēs res necessarias ī oībꝫ sacramētis. Et ꝑ nomē trinitatis omnia ꝟba necessaria ad sacra. Hoc tm̄ scias ꝙ n̄ in oībꝫ sacris equalit̃ sunt hec duo necessaria. Potest eni matrimoniū ꝯhi nutu vl̕ signo / que succedunt loco ꝟboꝝ / vt ī mutis. Potest etiā vera pnīa sine ꝯfessiōe ⁊ satisfactōe in aliq̄ casu haberi. Verūtm̄ de penitētia dicunt aliq̄ ꝙ tota ꝟtꝰ pnīe ꝑt haberi sine ꝯfessiōe ⁊ satisfactōe sed nō sacramētuꝫ pnīe inq̄ꝫtū sacramētū. q꞉ sic. i. inq̄ꝫtū penitētia ē sacr̄m ꝯtritio ꝯfessio ⁊ satisfactio ad esse suū exigunt / vt ptes sue ītegles. Et sic in casu ꝑdicto habet virtꝰ sacri. sed non sacramentū inq̄ꝫtū sacr̄m. Vn̄ si hō sic ꝯtritus sine ꝯfessiōe ⁊ satisfactōe decederet / et ex post resuscitaret. ip̄e teneret ad confessionē et satisfactōnem.

In quibus differūt sacra noue legis a sacramentis veterꝭ legꝭ.

b Ic notādū vēit q̄lit̃ ⁊ in q̄bꝫ differāt sacra noue legꝭ a sacris veteris testamēti. Et ſm Aug. tota dr̄ia ē timor ⁊ amor: q꞉ veteres sua sacra adiplebāt timore. nos ꝟo sacra euāgelica ex amore. Et ad lr̄aꝫ datio veterꝭ legꝭ tota fuit in timore et igne et fumo / ⁊ alijs terribilitatibꝫ. ſꝫ noua lex tota ī bēignitate ⁊ grā. ¶ Hugo ð sctō vic. int̃ sacramēta noue legꝭ et sacra veterꝭ legis ponit triplicē dr̄ntiā. Pria est. ꝙ nr̄a sacra sunt īmediate signa grē. ſꝫ illa nō sic īmediate sunt signa grē sič nr̄a. Secūda drn̄tia ē ꝙ nr̄a sacramēta sunt signa ⁊ cause. illa ꝟo sunt sig̃ tm̄. Tercia drn̄tia ē ꝙ illa sacra veteris legꝭ tm̄ ꝓmittūt grām quā nō continēt. nostra autē dant gratiam quam cōtinent.

Quot modis sacramenta iterent.

t Ribus autē modis dr̄ sacr̄m iterari. ¶ Uno mō ex ꝑte efficiētis / vt ꝑ ꝯferentis. ⁊ sic omne sacr̄m est iterabile. qm̄ idē ep̄us freq̄nter ꝯfirmat. freq̄nter ordiat. idē etiā sacerdos freq̄nt̃ baptizat / ꝯsecrāt corpꝰ xp̄i. et hmōi. ¶ Alio mō dr̄ sacr̄m iterari r̄spectu suscipiētꝭ. vt cū ab eodē idē sacr̄m nō nūero ſꝫ specie suscipit. Et hec iteratio est in q̄busdā sacramētꝭ / ⁊ ī q̄busdā nō. Sūt eni aliq̄ sacra instituta in remediū maloꝝ que freq̄nt̃ ꝑsōne accidere solēt / et in q̄bus nō imp̄mit caracter sicut penitētia in remediū mortaliū actuū. ⁊ eucharistia in remediū venialiū / ⁊ extrēa vnctio in remediū vtrorūq̃. ⁊ etiā corporalis morbi. Et hec sacramēta sicut mala ī quorū remediū instituta sunt freq̄nt̃ accidunt ita frequenter ꝯferri ⁊ iterari possunt. Sūt ⁊ alia sacramenta in q̄bus imp̄mitur caracter. et hec sacramēta ꝓpter dignitatē caracteris quē sic imprimūt. q̄ semel imp̄ssus indelibilis est iterari nō possunt. ¶ Tercio modo iterari dicit sacr̄m. sic. s. ꝙ eadē forma ꝟboꝝ numero sup eandē materiā nūero ad eandē sāctificandam ꝓferat. Et isto modo nullū sacramentū iterat. quia sic ꝟba sanctifica seu sanctificātia viderent insufficiētis efficacie respectu sctificatōis illius materie. Q. si obijcias de extrema vnctōe in q̄ videt eadē forma ꝟboꝝ iterari sup eūdeꝫ infirmū. Dic ꝙ n̄ iterat illa forma ꝟboꝝ sup eundē ifirmū nisi se aliť habētē / ⁊ sic alteratū. hoc est nisi alia ei infirmitas

numero supueniat/ vel eiusdē infirmitatꝭ
magna fiat imutatio. ⁊ sic ꝑprie nō videꝛ
sup eundem fieri.

Assignatio numeri

sacramentoꝝ ꝭm septē virtutes.

D E numero sacramentoꝝ sciendū
o est ꝙ septē sunt. scꝫ baptism⁹. cōfir
matio. eucharistia. penitētia. extre
ma vnctio. ordo. mrīmoniū. que cōtinenꝛ
in hoc versu. Abluo firmo cibo piget vn/
git ⁊ ordinat vxor. Que ꝯuenienter septem
assignanꝛ ꝭm septē virtutes. vt vicꝫ bap/
tismus sit sacrm̄ fidei In ipo eni iitiaꝛ ipa
fides. Extrema vnctio sit sacramentū spei
Qui eni inungiꝛ sperat specialiť de meritis
eccl'ie et de misericordia dei. Eucharistia
sit sacramentū charitatis. Un̄ Hilari⁹ li.
viij. de trinitate dicit sacramentū eē amoris
Cōfirmatio sit sacramētū fortitudis. que
necessaria est ad pugnā spūalem ad quam
quis ꝯfirmaꝛ. Penitētia sit sacramētū iu/
sticie ꝑpter satisfactōnem in qua vnicuiqꝫ
reddere debꝫ quod suū est. Ordo sit sacra/
mentū prudētie ꝑpter clauē sciētie que cō/
ferꝛ ordinato. Matrimoniū sit sacramen/
tū tꝑantie. eo ꝙ libido in illo sacro hone/
state excipiꝛ nuptiaꝝ. ¶ Alia assignatio per
ꝯtrarietatē ad septē peccata capitalia. Pōt
et aliť numer⁹ ipoꝝ sacramētoꝝ accipi ꝭm
ꝯtrarietatē quā habēt ad vicia capitalia.
vicꝫ Baptism⁹ sit ꝯtra supbiā. eo ꝙ homo
ibi se maxime hūiliet ꝯmunissimo elemēto
scꝫ aque. Eucharistia ꝯtra inuidiā q̄ ꝯriaꝛ
charitati. ⁊ ita eucharistie q̄ est sacramētū
amoris. Cōfirmatio ꝯ accidiā. eo ꝙ homo
ꝯfirmaꝛ vt fortis efficiaꝛ in spūalib⁹ in q̄/
bus deluber est accidiosus. Extrema vn/
ctio ꝯtra iram. Ira eni tumere facit. et tu/
moris mitigatio est ab vnctōe. Ordo ꝯtra
auariciā. quia ordinati deū esse suā portōꝫ
ꝑfitenꝛ/ nō aliqd mundanū. Un̄ in susce/
ptione clericat⁹ q̄ omniū initiū ē ordinum
dr illd psal. Dn̄s ps hereditatꝭ mee ⁊c̄. Pe
nitētia ꝯ gulā. qꝛ inducit abstinentiā ⁊ car
nis maceratōem. Mrīmoniū ꝯ luxuriam
vbi turpis voluptas honestate excipitur
nuptiaꝝ.

Particularis decla

ratio sacramentorū. ⁊ ꝑmo de baptismo

A P Ost hec accedendū est ad ipoꝝ sa/
cramentoꝝ declaratōem. ⁊ primo
de baptismo. Ubi ꝑmo videndū est quid
sit. scꝫ qd sit noie ⁊ ratōe. Quot modis fit/
seu q̄tuplex est. Que sit ꝑpria ei⁹ materia.
Que sit ei⁹ ꝑpria forma. Quis sit eius effe
ctus. Quis mister. Que ꝯditiōes accedēti
um ad baptismū. De patrinis/ ⁊ qd ē eoꝝ
officiū.

Quid sit baptismus

nomine et ratōne.

v IDeꝛ aūt baptism⁹ q̄ ad nomē idē
esse qd lauacꝝ. sicut baptizare idē
ē qd lauare. Un̄ gl'o. Ca. iiij. Ba
ptism⁹ et lauacrū sunt eiusdē rei nomē. sed
vnū latinū ē. alteꝝ grecū. ¶ Sic ḡ baptis
m⁹ dum generalit̄ sumiꝛ idē est qd lauacꝝ
Specialit' vo aliqn̄ ipm designat sacramē
tū. Aliquādo aūt ipam actōem. s. ipam lo
tōem. Un̄ diciꝛ baptism⁹ iohānis. id ē ab
lutio qua abluebat iohēs. Aliqn̄ vo desi/
gnat ipam passiōem seu susceptōem lotō. s.
Unde Mar. vii. Relinq̄ntes eni mādatū
dei tenetis traditōes hoim. baptismata vr
ceoꝝ et calicū. i. q̄b⁹ lauanꝛ vrcei ⁊ calices
Aliqn̄ aūt noiat seu designat ablutōem sa
cramentalē. vt cū diciꝛ. baptism⁹ est tinctō
vt in subiūcta diffinitōe exꝑmiꝛ. ¶ Un̄ ba
ptism⁹ ab Aug. sic diffiniꝛ. Baptism⁹ est
tinctio in aq̄ verbo vite sanctificata. Et in
tellige tinctōem passiuā. s. q̄ intingiꝛ bapti
zatus. sicut vult mgr̄ in sentētijs. ⁊ m̄lti alij
Et si obijciaꝛ ꝙ baptismus manet ī bapti
zato. tinctio aūt illa trāsit. q̄re vt videꝛ nō
pt dici baptism⁹. Rn̄de ꝙ q̄uis tinctio il/
la in se trāsire videaꝛ/ manet tn̄ ī suo effectu
scꝫ in caractere quē imꝑmit. q̄ q̄dē indeli/
biľ est. ⁊ ideo nō oīno trāsit illa tinctio. cū
in suo effectu maneat. Et in dicta diffinitō
ne dū diciꝛ tinctio/ supple facta in aq̄/ ver/
bo vite sctificata. i. in aq que ꝑ vbum vite.
id ē ꝑ inuocatōem sc̄e trinitatis sctificata ē

Quotuplex sit bap

tismus.

c ESt autē triplex baptism⁹. s. flumi
nis. flamis et sanguis. ¶ Baptis/
mus q̄dem fluminis est qui fit in
aqua ꝭm modū eccl'ie consuetū. Qui omi
no a culpa liberat. tam. s. peccati actualis si
ipm inuenerit sicut in adultis q̄ꝫ originalꝭ
sicut in paruulis q̄ tm̄ originalē culpā ha/
bent. Liberat etiā a pena debita. Insup ī/
primit caracterē. Baptismus flaminis est

cũ q̄s habens fidē. volens baptizari caret baptiſmo aq̄. nõ q̄dem p negligentiã vl' cõtemptũ ſʒ ppt̄ ĩpotentiã qꝛ .ſ. hr̄e ñ p̄t. vbi ð̄fectũ ſupplet gr̄a ſp̄ũſcti. Et iſta liberat a culpa et pena debita. ¶ Baptiſm⁹ ſanguinis ē vt ĩ martyrib⁹. q̄ ñ valẽtes hr̄e baptiſmũ aque / pro ſanguine baptizanť. vel pot⁹ merito p̄cioſiſſimi ſanguinis in cruce ef fuſi. Et h̄ ſil'r liberat a pena ꝛ culpa ¶ Iſti duo vltimi modi extẽſo noĩe dicunť baptiſmi. qꝛ q̄ ad euacuatõem culpe et pene ſupplẽt locũ baptiſmi flumĩs / ſed tñ nõ imp̄mũt caracterẽ. Unde extat opinio q̄ ſi cõtingeret aliquẽ taliũ ſic baptizato⸗ reſuſcitari tenereť denuo baptizari baptiſmo aq̄. Nec tũc diceret baptiſm⁹ iterari. qꝛ nõ eadem ſpecies iterareť.

Que ſit propria materia in ſacramẽto baptiſmi

Propria materia in ſacramẽto baptiſmi ē ſola aq̄. eo q̄ vt dic̄ mgr̄. iiij ſententia⸗. Hoc ſacramentũ tm̄ ĩ aqua celebrať. Cui⁹ cauſe et rõẽs ſunt multe et aſſignari p̄nt. ¶ Una qꝛ aq̄ vim refrigerãdi hab; ꝛ abluẽdi. ꝛ ideo ſignat gratiã abluentẽ culpe maculã / et refrigerantẽ ĩcẽdiũ / quod eſt in eſtu fomit' et ɔcupiſcẽtie. q̄ duo ſunt p̄ncipales effect⁹ baptiſmi. Et ideo ad deſignatõem hui⁹ duplic' gr̄e fit ĩ aqua. ¶ Scd̄a cã eſt ɔmũitas hui⁹ elementi ꝛ facilitas habẽdi. qꝛ null⁹ etiã inopum p̄hibeť ab aq̄. Et ideo qꝛ ſacr̄m neceſſitatis ē fit in ɔmũiſſimo elemẽto. vt nullus a ſuſcipiẽdo excuſeť. ¶ Tercia cauſa ē ɔmũitas ꝛ facilitas aquã inueniẽdi / qꝛ vbiq3 ē / ꝛ in om̄i p̄te mũdi inueniť vbi habitãt homines. ꝛ h̄ ite⸗ ɔpetit huic ſacro ſic generaliter neceſſario ¶ Quarta cã eſt qꝛ nõ vinũ vel oleũ ſʒ aq̄ ð latere ſaluatoris fluxit. vbi ſ̄m q̄ſdam initiũ ſũpſit h̄ ſacr̄m. ¶ Quinta cauſa ē. qꝛ ſp̄ũſctũs viuificãs p̄mo ſuper aq̄s apparuit. Uñ Geñ. i. Sp̄ũs dñi ferebať ſup aq̄s. ¶ Sexta cã ē qꝛ ſaluato⸗ nr̄ in fluuio iordanis ſua mũdiſſima ac ſctĩſſima carne h̄ elementũ tetigit. dans ei v̄tutẽ vt ſpiritiferaſ aras facere poſſit. vt dic̄ chriſoſto. ¶ S; nunq̄d in q̄libet aqueo liceat baptizare. Nunq̄d p̄mo in aq̄ marina q̄ ñ videť aq̄ ſimplex. qꝛ hab; immixtũ aduſtũ terreſtre. ob quã cauſam ē ſalſa Itẽ nunq̄d in brodio vl' ceruiſia vl' medone. Itẽ nũq̄d in aq̄ calida vt in balneo. ¶ Circa hec ab aliq̄b⁹ ſic diſtinguiť. qꝛ vel illa ɔmixtio aque tollit ſp̄em et p̄p̄etatẽ elemẽti. ꝛ ip̄ſu; trahit in aliã ſp̄em / aut nõ. Si autẽ tollit / tunc ĩ illa cõmixtiõe nõ p̄t fieri baptiſm⁹ ſicut nec in medone. nec ĩ ceruiſia. nec in lixiuio ꝛ in vrina. nec ĩ aq̄ quã alchimiſte faciunt ad mutãda metalla. q̄ vehemẽtiſſimã vim habet purgãdi et diſſoluẽdi. Si autẽ nõ tollit p̄p̄etates et ſp̄ẽm aq̄ q̄n ip̄a aqua remaneat in v̄tute refrigerãdi ꝛ abluẽdi et nõ diſſoluẽdi ad modũ aq̄⸗ acuta⸗ / tũc ĩ illis p̄t fieri baptiſm⁹. vnde ĩ mari et ĩ aq̄s turbidis p̄t fieri baptiſm⁹. ꝛ etiã ĩ brodio ſi nõ ſit remotũ et alteratũ in ſpecie elemẽti p illð qð coctũ eſt ĩ eo. ¶ Uñ adhuc q̄riť vtꝝ in aq̄ calida ſicut in balneo poſſit fieri baptiſm⁹. Cõſtat q̄ ſic. eo q̄ illa aq̄ p accidẽtalẽ caliditatẽ nõ amiſit ſuã naturalẽ frigiditatẽ. q̄nimo cõſulti⁹ facerẽt ſacerdotes (vt dicũt aliq̄) ſi ĩ tp̄e frigido facerẽt aquã p baptizãdo calefieri. qꝛ aliq̄ñ paruuli baptizandi adeo frigore aq̄ penetranť. q̄ ide ɔ̄hunt mortales infirmitates ꝛ moriũtur. ¶ Sed q̄d ſi ali⁹ liq̄r admiſceať aq̄. vtpote ceruiſia vel vinũ / nunq̄d in illa aq̄ fit baptiſmus. Diciť q̄ ſic ſi aq̄ in illa ɔmixtiõe p̄dominet / al's non

De forma preſcripta ſacramenti baptiſmi

De forma p̄ſcripta hui⁹ ſacramenti dicendũ eſt q̄d ſit q̄ ad v̄ba p̄ferẽda. Quo ad immerſiões faciẽdas Quo ad q̄dam p̄patoria q̄ de hui⁹ ſunt ſolẽnitate ſacramenti.

De forma ſacramẽti baptiſmi quo ad v̄ba

Forma autẽ v̄bo⸗ tal' eſt. Ego baptiſo te in noĩe p̄ris et filij et ſp̄ũſſancti. Ubi nota q̄ hoc p̄nomen ego ſ̄m omnes fere doctores etiã decretiſtas nõ eſt de neceſſitate ſacri. ꝛ p̄t omitti ſine magna culpa. tuti⁹ ē tñ apponere. ſed reliq̄ v̄ba ſunt de forma q̄ ad neceſſitatẽ adeo q̄ ſi aliq̄d eo⸗ omittať nõ fiat baptiſmus. ¶ Q. aũt ap̄li baptizauerũt ĩ noĩe x̄pi / ꝛ ñ expſſe inuocãdo trinitatẽ triplex cauſa aſſignať. Una qꝛ illo tp̄e odioſu; erat illð nomen ſalutare. ꝛ ideo vt hoĩes vidẽtes ſp̄m viſibilit' ad ei⁹ inuocatõem deſcẽdere / magis illð nomẽ reuererẽť. cautũ fuit ad tp̄s apud eos / donec illud nomẽ ampli⁹ publi

caret ipo inuocato baptizare. Alia cã fuit
significatio nois q̃ implicite exp̃mit trini
tatem. qꝛ in h̃ noie christ⁹ q̃ interp̃tat vn/
ctus / intelligit vngens pater. vnct⁹ filius
vnctio sp̃ũsſctũs. Tercia cã fuit reuelatio
diuia eis facta q̃ licʒ nõ legat nõ tñ puta
tur apl'os h̃ p̃sumpsisse nisi sp̃ũsſcti instin
ctu ⁊ iussiõe monerent ¶ Sʒ q̃d si modo ĩ
noie xp̃i baptizaret: Dicunt q̃dã mg̃ri do/
ctoꝝ q nõ dʒ in noie xp̃i baptizari. si tamẽ
baptizatũ fuerit valet baptism⁹. Ambro.
Hugo de sctõ vic. ĩ li. de sacris. ⁊ mg̃r ĩ li.
iiij. sniaꝝ vident idẽ sentire. ⁊ etiã moder/
noꝝ aliq̃. ¶ Alij q̃dã lʒ pauci q̃s viderim
sentiũt ꝯrium. eo q ẽm ipos nõ fit baptis/
m⁹ his dieb⁹ nisi p inuocatõem trinitatis
explicite. ¶ Sed q̃d si ex turbatõne animi
vna tñ p̃sona noiaret. vt si diceret solũ. ba
ptizo te in noie p̃ris: Itẽ q̃d si fiat aliqua
trãspositio aliq̃ꝝ dictionũ. vt baptizo te ĩ
noie filij et p̃ris ⁊c̃: Itẽ q̃d si fiat apposi/
tio aliaꝝ dictionũ. vt baptizo te in nomine
p̃ris et btẽ marie: Itẽ q̃d si in p̃latõe v̈bo
rũ fiat aliq̃ interpositio / vtputa. baptizo te ĩ
noie p̃ris ⁊ interponat. veni huc vl' porta
sal et hmõi. ⁊ postea dicat. et filij ⁊c̃: Quid
si fiat corruptio v̈borũ. vt baptizo te in no
mine patria ⁊ filia ⁊ hmõi: ¶ R̃nsio. in p̃io
casu Hugo de sctõ vic. baptizatũ dic̃. Ait
eni. Uides q̃ q̃lit in fide trinitatis solo p̃re
⁊ filio nũcupato plenũ fit baptismatis sa/
cramẽtũ. Alij volũt q nõ sit baptism⁹ sic
plene vult Huguelin⁹ in apparatu suo su
p decretales. Mg̃r etiã Alb'⁹ idem dicit.
⁊ plene ꝯdicit in li. sniaꝝ in hac p̃te vbi per
vni⁹ p̃sone nomen intelligi dicit trinitatẽ.
in q̃ noie apl'i baptizauerũt rõe iam dicta.
scʒ q cuiuslibʒ istoꝝ triũ nominũ signifi/
catio ĩplicite exp̃mit trinitatẽ. ¶ In secun/
do casu cũ fit aliq̃ trãspositio dictionũ ẽm
Huguelinũ et ẽm aliq̃s modernoꝝ magi
stroꝝ q̃ volunt q cuʒ ip̃e ordo v̈boꝝ sit de
forma baptismi nõ ẽ baptizatũ. Alij dicũt
q peccat q̃ trãsponit. tñ si nihil aliõ faciat
nisi trãspositõem. nec intẽdit deridere / vel
heresim inducere. baptizatũ ẽ. qõ ego me/
li⁹ credo. ¶ In tercio casu. s. cũ aliq̃d appo
nit distinguũt aliq̃ / qꝛ aut apponit aliq̃d
nõ corruptũ. vt p̃ʒ in exẽplo sup̃⁹ posito.
vbi addit. ⁊ btẽ marie. Et tũc dicũt ẽẽ pec
catũ in appositõe. sed q baptizatũ ẽ. Aut
appõit aliq̃d corruptũ vt si dicat. Nõ ba/
ptizo te in noie p̃ris ⁊c̃. Uel baptizo te in
noie p̃ris ⁊c̃. ⁊ diaboli. Et tũc dicũt nõ ẽẽ
baptizatũ / nec aliq̃d fieri. ¶ Et eodẽ mõ ĩ
q̃rto casu cũ fit iterpositio aliq̃. marie si ca
su vl' aliq̃ necessitate aliq̃d interponat qõ
nõ corrũpit. vt p̃ʒ in dicto exẽplo. Et istã
opinionẽ videt ꝯfirmare Aug. ĩ de vnico
baptismo lib. vi. Alij volunt q ĩ isto quar
to casu non sit baptizatũ. marie interposito
aliq̃ qõ sit p̃ter vl' ꝯ formã. ¶ In vltio ca/
su. dr̃ q si dicant corrupte v̈ba ex ignoran
tia vl' ĩpotẽtia recte sonãdi. tñ nõ intendit
baptizãs heresim seq̃ vl' inducere baptiza
tum ẽ. Sec⁹ tñ esset si fieret corruptio in
p̃ncipio dictõnis. qꝛ corruptio in p̃ncipio
dictõis variat ⁊ aufert signatũ ipi⁹ dictio
nis. nec sic est dũ corruptio fit ĩ fine. Unõ
v̈bi gr̃a. Iste dictões fortes fortis fortẽ eã
dem p̃sonã signãt ⁊ rep̃sentãt. nõ sic autem
iste dictões fortes ⁊ mortes. Et iõ dicũt q
corruptio in p̃cipio dictõis tollit formã
baptismi / nõ aũt corruptio in fine.

De forma baptismi quo ad immersiões

Forma autẽ baptismi q̃ ad ĩmersi/
onẽ hec est. vt accipiat puer p late/
ra facie ei⁹ v̈sa. capite etiã ad orien
tem v̈so. ⁊ mergat ⁊ sic mergẽdo dicatur.
Ego te baptizo ĩ noie p̃ris. Scdo capite
ad aq̃lonẽ v̈so dicat. et filij. Tercio capite
ad austꝝ v̈so dicat et sp̃ũsſcti. Ut sic pedi
bus sp versus orientẽ tentis formet crux
christi in cui⁹ morte baptizamur. Hoc tñ
scito q si p̃ma mersiõe oĩa v̈ba p̃ferant cõ
pletũ est sacr̃m et p̃fecte baptizatũ. ¶ Sed
q̃d si moriatur puer in p̃ma mersiõe patre
noiato. vl' in scda patre ⁊ filio noiatis: Cre
dit q baptizat⁹ sit plene. qꝛ tunc summ⁹ sa
cerdos supplet qõ mister supplere nõ potu
it. Idẽ dicit si sacerdos vl' q̃cũq; baptizãs
vna mersiõe facta vl' vna p̃sona nomiata
moriat. ¶ Sed q̃d si fiat mersio nihil dicẽ
do p̃ turbatõe vl' ignorãtia. vl' si mut⁹ sit q̃
baptizat: Dicit ab oib⁹ q nihil tũc fit. cũ
ip̃a trinitas nec explicite nec ĩplicite noiet
¶ Sed q̃d si nõ assit tãtũ de aq̃ vt infãs ex
toto mergi possit: Dic q tũc illud qõ ẽ p̃n
cipalioꝛ ps. vtpote caput. vl' mergat vl' aq̃
p̃fundatur. Si eni vna extremitatũ / vtpo
te man⁹ vel pes immergat / dicũt q̃dam q
nõ baptizatum est. Aliqui alij decretiste di
cunt. q si aqua in quacũq; p̃te corp̃is ca/
dat baptizatũ ẽ. ⁊ ponũt argumentũ p sic

Sicut sufficit possidere ptez agri ad h vt q̃s totũ possidere videat. dum tñ eius sit animi vt totũ possidere intẽdat. Ideo sentiũt q̃dam de his q̃ nõ totaliter egressi sũt vterũ maternũ. vtz q si pncipalior pars egressa fuerit poterit baptizari. Quod vtrũ veruz sit nescio. psertim cũ oporteat quẽlibet nasci ad hoc vt renascat.

De forma aliquorum que sunt de solẽnitate baptismi

Forma autẽ q̃ seruari debz in baptismo que ɔcernit aliq̃ que sunt de solẽnitate baptismi in his constat. Ut primo. s. cathezizet baptizãdus. ¶ Circa quod mlta diuersimode fiunt. fm diuersas ɔsuetudies ecclia4. Sed vt frequentius pmo exufflat. vt virtus demõis exterior expellat. ¶ Scdo signũ crucis fit ei i pectore et fronte. vt diabolus se cognoscat pelli ab illo tã in occulto cordis q̃ȝ in apto ɔfessionis. ¶ Tercio accipit sal in ore / vt sapor sapiẽtie ppareat. et fetor fomitis restringat. ¶ Deinde fit linitio auriũ et nariũ cũ sputo vt discretiõem fidei habeat et grãm que p saliuã a capite descendentẽ signat. vt. s. sensus eius quo ad doctrinã fidei in auditu / et discretio in naribꝫ significata apiant christo ¶ Deinde fit inunctio i pectore / ppter cor deo ppandũ / et in spatulis vt fortitudinez accipiat ad portãdũ onus dñi. ¶ Post baptismũ aũt fit inũctio crismatis in vtice. vt appareat mẽs impũtribil deo. vl vt spiritui christi pticipãdo merito deinceps xpianus appellaret. heres iã regni effectus. ¶ Deinde fit vestitio de veste candididissima in signũ innocẽtie que accipit in baptismo / et glie quã expectat in resurrectõe. ¶ Tandez cereus accẽsus sibi ponit in manu / vt sic luceat vita eius coram homibꝫ vt glificet pater qui in celis est. ¶ Et si adest ẽpus cõfirmet. ¶ Et si adultus est dat ei eucharistia post cõfirmatõem.

Quis sit effectus sacramenti baptismi

Quis autẽ sit effectus baptismi liq̃t ex doctrina magistrorũ q̃ ponunt triplicẽ eius effectũ. Primus effectus ẽ omnimoda euacuatio culpe originalis i paruulis. et tã originalis q̃ȝ actual in adultis pter exteriorẽ penitẽtiã. ¶ Scdus est debilitatio fomitis. ¶ Tercius est collatio gratie.

Quis sit idoneus minister sacramẽti baptismi

Minister aũt i h sacramẽto q̃ ad decorum et ecclĩam ẽ habẽs ordinẽ sacerdotalẽ / iurisditionẽ et laudabilem vitam. Tpe tñ necessitatis est vl esse pt q̃libet / nec sexum virilẽ / nec ordinẽ / nec iurisdictõem habẽs. nec laudabilẽ vitã. imo etiam vetula. Largissima etenĩ pietas dei q̃ neminẽ vult perire. sicut ad hoc sacramentũ tã necessariũ puidit ɔmunẽ materiaz q̃ ab oibꝫ potest hri et vbiq3 iueniri. ita etiaz in casu necessitatis de generali mĩstro prouidit. voluitq3 vt ipius necessitatis tpe quilibz aliũ possit baptizare. Unde q̃uis talis nõ habeat ptãtem et ordine. habet tñ ptãtẽ et tpe. ¶ Sed nunq̃d licet aliquẽ i necessitate a sacerdote symoniace recipe baptismum / maxime cũ aquã ad se vel paruulũ suũ baptizandũ aliter habere ñ possit nisi eã emat? Item nunq̃d ebrius q̃ iã amisit vsum ligue possit baptizare? Itẽ nunq̃d hereticus põt baptizare? Nunq̃d põt vnus duos baptizare / dicẽdo. Ego baptizo vos et c. Et econuerso plẽs vnũ dicẽdo. Nos baptizamus te et c. Item pt ne aliq̃s in vltia necessitate cũ nõ est alius psens baptizare seipm? Item q̃d si iocose vl ioculatorie q̃s aliquẽ baptizet / nunq̃d baptizatus est? ¶ Rñdet in primo casu fm quosdã. q si sacerdos ñ vult te baptizare vl puulũ nisi des pciũ nõ dabis. sz hoc facies qd si sacerdos psens nõ esset facturus esses. eo q nullo mõ facienda sunt mala vt eueniãt bõa. Sz plẽs aliĩ dicũt q i dicto casu possit ab eo baptizari. eo q q̃rẽs baptismũ nõ emit aquã nec emit actũ baptismi. sed tpe necessitatis põt redimere vexatõem sui iuris. et p se si ipe baptizandus ẽ et p paruulo si quẽ habeat baptizandum Et tũc nõ fiũt mala vt eueniãt bona. nec ɔmittit symonia et pte q̃rentis baptismũ. nec etiã ɔmittit se discrimini p salute sua vl alterius ¶ In scdo casu. s. in ebrio. aut in tali ebrio oino suffocat ratio. aut nõ suffocat. sed tñ patit impedimẽtũ ligue. Si aũt oĩno suffocat ratio dicit q baptizare nõ põt Si autẽ impedimẽtũ tm lingue patit habetq3 discretõem / potest niti ad formãduz dictões cũ studio. Unde si nõ assit alius pt talis baptizare. Sed si nullã posset dictionem expmere secus esset. Sed nõ videt q ebrietas que nõ ligat ratõem tãtũ impedi

mentū ꝓstet vt cū diligēti studio nō possꝫ exprimere verbū. ¶ In tercio casu. s. de heretico dicit ꝙ hereticꝰ baptizās in forma heretica nō baptizat. sed hereticꝰ baptizās in forma eccl'ie. dūmō habeat intentōꝫ baptizandi baptizat in fide eccl'ie. ⁊ baptizatū est. Et ponit de hoc Aug. cōtra donatū hereticū cōueniēs exemplū. Quia sicut iacob semen bñdictū nō tm̄ genuit p vtrāꝫ liberaꝝ/sed etiā p vtrāꝫ ancillaꝝ. ita xp̄s non tm̄ sp̄ualiter regenerat misterio fideliū /sed etiā ministerio infideliū. eo ꝙ actꝰ suus sit nō hoīs. ¶ In q̄rto casu dicit ꝙ vnꝰ potest tot baptizare [illegible] simul mergere vel ꝑfundere p necessitate. Dico ꝙ p̄ter necessitatē nullatenꝰ est h̄ faciendū. nec est ly te in tali casu de necessitate forme. q2 dn̄s tradēs formā baptizādi dixit eos. cui tantū consonat vos [illegible] te. Sed secus est si duo baptizent vnū/dicēdo baptizamus te. q2 ꝯm Huguelinū in apparatu suo sup decret. nō est baptizatꝰ. Sed si plures sil' mergāt puerū ꝓferētes singuli formā eccl'iasticā. ego te baptizo ⁊c. confert baptismꝰ. Nec ē iteratū sacramentū ꝓpter illam ꝟboꝝ iterationem seu multiplicatōem/vt dicūt. nisi cū h̄ etiā iteraret et mersio simul. ¶ Sꝫ esto ꝙ duo sint baptizantes aliquē. quoꝝ vnꝰ sit mancus et dicat ꝟba. ⁊ alꝰ mutꝰ ⁊ mergat pueꝝ/nūquid ē baptizatꝰ? Dicit ꝙ nō. q2 i omni sacramēto habente ꝑscriptā formaꝫ illō qd̄ solēnitatis est bñ diuidit. sed illud quod est necessitatis nequaꝗ̄. Et iō quia vtrūqꝫ. s. forma verboꝝ ⁊ mersio sunt d̄ necessitate sacramēti diuidi nō p̄nt. vnde nō est baptizatꝰ. ¶ In q̄nto casu. s. vtrū aliq̄s possit seip̄m baptizare. ꝯm canōes constat ꝙ nō. ⁊ forte ideo/ q2 sub hac sp̄e possit nimis differri baptismꝰ. eo ꝙ q̄n vellet possꝫ seip̄m baptizare. Insup sicut ꝯtra naturā est ꝙ q̄s seip̄m generet/ita ꝯ rōem videt eē ꝙ q̄s [illegible] regenerare. V[illegible] ē si desideret baptismū ⁊ non sit alꝰ q̄ seip̄m possit baptizare. si in illo statu moreret saluaret. eo ꝙ esset baptizatꝰ baptismo flaminis. q̄ supplet i necessitate baptismū fluminis. ¶ In vltimo casu dicit ꝙ si iocose cū intentōe tm̄ faciēdi qd̄ facit eccl'ia sup ī baptizatū ꝓferat ꝟboꝝ formā/mergendo in aquam. ip̄o tūc vel ante nō reclamāte baptizatus ē. quia tūc nō totū fuit iocosum vl' ioculatoriū. eo ꝙ intentio faciēdi qd̄ fac̄ ecclesia ioculatoria nō fuit. Si aūt totū fuit ioculatoriū vel ip̄e reclamasset/ tūc nihil fieret. Et ponūt iurisperiti exēplū p sil'e i stipulatōe. Nam cū ludēdo dicunt hec ꝟba sp̄ōdes spondeo nō inducit obligatio

De q̄litatibus seu ꝯditionib9 accedentiū ad baptismū

Sunc dicendū est de ꝯditōib9 accedentiū ad baptismū. Et p̄mo q̄ritur de ficte accedēte vtꝝ baptismū recipiat? Item vtꝝ dormiētes possint baptizari? Item amentes? Item inuiti? Ad primū dicit ꝙ fictꝰ suscipit baptismi sacramentū sed nō rem sacri vel effectū/ eo ꝙ ponat obicē sp̄ūisctō et grē sacramētali. Vult enī aliq̄d quod stare nō p̄t cū gr̄a sacramētali. sed cessante fictōe suscipit effectū. Quis aūt dicat fictus /et q̄s fictus recipiat caracterē ⁊ q̄s nō. Dic in effectu post Raymundū in summa q̄ ille fictus dr̄ q̄ simulat velle suscipe baptismū ⁊ oīno suscipe nō intēdit nō recipit sacr̄m nec rem sacri. Sed q̄ exteriꝰ suscipiēs se simulat interiꝰ dispositū cū nō sit vel q2 nō credit. vel q2 indeuotꝰ. i. cū ꝓposito peccādi accedit vl' ꝯtēnit sacr̄m. i. nō reuereť/ille nō suscipit rem sacri. i. gr̄iā. caracterē tm̄ suscipit ¶ In scd̄o casu. s. d̄ dormientib9 distinguit. Aut q2 ante dormitionem hab[illegible] tem/et in ip̄a ꝯdictōe p̄stiterūt/aut nō. Si sic. tūc dormiētes si baptizent nihil recipiunt nec sacr̄m nec rem sacri. vt p3 extra de bap. c. [illegible] Si [illegible] nō apparuerit tal' volūtas eorum. sed violātes institerint baptizari. tūc si timeat de pic'lo p̄nt dormiētes baptizari ¶ Idem dicendū est de letargicō ⁊ d̄ amētib9. De amētib9 tm̄ distinguūt aliq̄. Aut furia ē ꝑpetua aut nō. Si sic. p infantib9 habēdi sunt. q̄ ⁊ si nunꝗ̄ voluerint baptizari nūꝗ̄ tm̄ etiā noluerint. quod sufficit ad baptismalē caracterē imp̄mendū. Si autē furia nō ē ꝑpetua. vtputa q̄n aliq̄s incidit in furorē vl' [illegible] distinctū est de dormientib9. ¶ Ad illō autēꝫ qd̄ querit d̄ inuitis distinguēdū est. q2 aut oīno ita fuerūt nolētes baptizari vt p posse suo resisterēt/et resisterēt cum vsu rōnis. qd̄ dico ꝓpter amentes. ⁊ tales nullo mō recipiūt sacramētū. nec vt ꝑores sunt rebaptizandi.

De patrinis et ad

quid tenentur.

p Ostremo de patrinis tangendũ ē qui sint ⁊ ad qd tenenẗ. In cuiꝰ ꝑsona rñdeant. An excusenẗ a mendacio. ¶ Solutio ẜm Hugonē de sctō victore. patrini vocanẗ q̄ puulos ad baptismũ offerũt vt regenerēẗ ad vitam nouam. ¶ Et scias ꝙ patrini idonei nō pñt esse infideles. cũ teneanẗ instruere puulũ in fide catholica. quod nō pt infideẗ. ¶ Itē nec religiose ꝑsone. ppter suspectā familiaritatē q̄ generaẗ p talē generalē ꝯpatrnitatē. ¶ Ad quid aũt patrini teneāẗ: scias ꝙ ẜm Aug. maxime teneñẗ ad duo. s. monere ad virtutes. ⁊ docere symbolũ et oratōem dñicam. Dicit autē mgr̄ Albtus ꝙ patrini ad istã diligentiā obliganẗ / si tñ aliẗ nō instruanẗ puuli. Sed qꝛ pentes sunt cōiter in istis circa puulos diligētes Credo etiā ⁊ pater noster cantanẗ in ecclia / ⁊ mores p̄dicātur ac in bonis opibꝫ ostenduñẗ. i magna pte excusanẗ modo patrini. Secꝰ aũt fuit i pmitiua ecclia. qñ puuli inter infideles nutriebanẗ. Deniq̃ patrini in ꝑsona puulorũ rñdēt. ⁊ tātũ valet cũ ipi patrini dicũt credo. ac si puuli met dicerent. sacr̄m fidei paratꝰ sum suscipe Qō vex videẗ cũ nō habeant obicē ꝯrie volũtatis vel dissensus. ⁊ ad credendũ ista nō repiaẗ in eis vsus liberi arbitrij. Patet g̃ ꝙ patrini ita p paruuẗ rñdentes nō mentiunẗ.

De sacramēto confirmatōis ⁊ ptinentibꝫ ad ipm

i In materia autē sacri cōfirmatōis vidēdũ est primo Utrũ istō sacramētũ sit necessariũ ad salutē. Que sit ꝓpa materia in hoc sacramēto. Que sit ppria forma. Quis minister. Quis etꝰ effectus. Quales ad ꝯfirmatōem accedere debent. Et an aliq̃s possit seipm̄ representare?

An sacramētũ confirmatōis sit necessariũ ad salutē?

a In aũt ꝯfirmatio sit necessaria ad salutē dubitari pt? Et videẗ ꝙ sic: loq̄ndo etiā nō quo ad esse bñ institutũ sed q̄ ad eē necessariũ. maxime cũ dicat Hugo de sctō vic. Quid pdest si p baptismũ a lapsu erigeris / nisi etiā p ꝯfirmationē ad standũ ꝯfirmeris. Ad qđ dici pōt ꝙ vno mō loq̄ndi ꝯfirmatio necessaria ē. alio mō nō. Necessitas enī duplex inueniẗ quedā absoluta / et q̄dam cōditionata. Absoluta est. qꝛ illō sine q̄ res eē nō pōt. / necessariũ diciẗ. Sic baptismꝰ necessariꝰ est ad salutē. qꝛ sine eo nō est salꝰ. nisi cũ necessitas excluderet sacr̄m. Sic etiā pnia necessaria est ad salutē post lapsum i mortalem culpā. Et isto mō ꝯfirmatio nō est ad salutē necessaria. Alio mō đr necessitas ꝯditionata. i. ẜm q̄d. vt si hō nō debeat debilitari necesse est bñ ꝯmedere. Et isto mō dici pt ꝙ ꝯfirmatio ad salutē est necessaria. Nam ad h̄ ꝙ debeat vita spũaẗ ⁊ salꝰ i baptismo adepta robuste ꝯ hostes spũales custodiri necesse habet h̄ sacramēto ꝯfirmari ⁊ confortari. Daẗ enī h̄ sacramētũ ad robur Unn̄ dicit Hugo de sctō vicẗ. illud qđ sup̄ allegatũ ē. Quid pdest ⁊c̄. Nō qꝛ sine ꝯfirmatiōe nō valeret baptismꝰ ad salutē. / quia h̄ falsum est. sed qꝛ freq̄nter in pugna spũali ex debilitate virtutis spũalis accideret etiam facilitas cadēdi / ⁊ pinde dānatio. / nisi esset confirmatio.

Que sit propria materia in sacramento ꝯfirmatōis

m Ateria autē huiꝰ sacramēti debita est crisma. quod ꝯficiẗ ex oleo oliuax et balsamo. p cōsecratōẽ ⁊ sanctificatiōnē pontificẗ. ¶ Rabanꝰ de naturis rex. Balsamꝰ in crismatis cōfectōe liquori oliue cōmisceri. ⁊ pōtificali benedictōne solet ꝯsecrari. Unde aliud oleũ q̄ȝ oleũ oliuax / vt ꝯmũiter diciẗ. vel oleũ ⁊ balsamũ nō consecrata / nō sunt nec esse pñt materia huiꝰ sacramēti. ¶ Nec est sĩle de baptismo. in q̄ in necessitate pt esse mafia aq̄ nō consecrata. qꝛ baptismꝰ sacramētũ est necessitatis. ⁊ ideo i necessitate sine mora bñdictionis cũ forma ecclīastica baptizaẗ. Confirmatio autē nō est sacramētũ necessitatẗ. eo ꝙ multi nō ꝯfirmati saluanẗ dũmō cōtemptus sacramēti nō interueniat. Ideo etiā in necessitate oleo nō ꝯsecrato nō potest q̄s confirmari.

Que sit forma in sacramento cōfirmatōis.

f Orma enī verborũ quibꝫ vtuntur epi duplex est. Et ẜm quosdā talis ē. Signo te signo crucis / ⁊ cōfirmo te crismate salutis in nomīe pr̄is ⁊c̄. Scđm alios talis ē. Firmo te signo crucis et crismate salutis / in nomine pr̄is ⁊c̄.

Sed primus mod⁹ generalior est. eo q̄ ge/
neralı⁹ dicant̄ ꝓora v̄ba in ɔsecratōe. ¶ Et
nota cū h̄ sacr̄m ordinatū sit ɔtra debilita
tem ex fomite surgentē/ q̄ nō tota purgat̄ ī
baptismo/ sȝ remanet debilitas ad exerciti
um. ⁊ sit duplex debilitas ī nobis. s. interi/
or ⁊ exterior. indigem⁹ p̄mo vt tollat̄ a no/
bis interior que est verecūdia noxia ɔfitē/
di nomen xp̄i. que tollit̄ de iure in cōsigna/
tione ⁊ impōsitiōe crucis ī fronte. in q̄ cōscri
bunt̄ vexillo summi imꝑatoris/ in q̄ ip̄e d̄
hoste triūphauit q̄ oēm pudorē debȝ eua/
cuare. ⁊ gl'iam supinducere multiformem
Exēplū de portātib⁹ īsignia regis ī armis
suis. Vn̄ dicit Paul⁹ ad Gal. vlt. Mihi
absit gl'iari nisi ī cruce dn̄i nr̄i iesu xp̄i. Ad
absolutōem ḡ hui⁹ v̄ecūdie fit in ɔfirmati
one cōsignatio crucis in frōte/ vbi loc⁹ est
v̄ecūdie. ⁊ dicit̄. consigno te signo crucis.
¶ Indigem⁹ etiā vt tollat̄ a nobis debili/
tas exterior que est flexibilitas seu instabi/
litas ad standū exteri⁹ in ɔfessiōe nōis chri
sti/ corā regib⁹ et p̄ncipib⁹ mundi. Ad hoc
fit ɔfirmatio crismate salutis/ qđ designat
ip̄a inūctio. vt sic inunctō ꝑ subintratōȝ. s.
in substantiā corporis ministrat ei fomētū hu
moris/ ne desiccet̄ ⁊ rigescat ī pugna. ita ip
sa iunctio crismatis robustos ⁊ intrepidos
nos efficit ad resistendū ɔ̄ p̄ncipes huius
mūdi. hoc ē cōtra peccata ⁊ ɔ̄ p̄ncipes te/
nebrar̄. hoc est cōtra demōes. Et ad istud
robur ɔferēdū dicit. Cōfirmo te crismate
salut̄. ¶ Et notandū q̄ ꝙuis nulla forma
v̄bor̄ legat̄ q̄bus ɔfirmabāt ap̄li. imo vt
videt̄ Act. viii. tn̄ visi sunt ꝑ ɔfirmatiōe ī/
positōe manuū/ tn̄ credūt maiores eos nū
ꝙ̄ sine v̄bis nec sine materia crismat̄ det̄/
miata cōfirmasse. Cui⁹ argumētū ē q̄ ī li.
de eccl'iastica hierarchia bt̄i dionysij. q̄ cū
apostolis fuit/ habet̄ expressum capitulū de
ꝑficiēdis et in tēplo offerēdis. vbi loq̄t̄ de
sanctificatōe crismatis. ¶ Possunt hic mł/
ta queri et sił̄ solui. vt sup̄ q̄situ est ī tracta
tu de baptismo.

Quis sit minister sacramēti confirmatiōis.

Vt e Est aūt minister in h̄ sacramento
sol⁹ episcop⁹. cui⁹ ratio assignatur
Nam rē aliquaȝ statuere vl' facere
minor̄ est. sed factā ɔfirmare est maiorum
Et ita baptizare oīm sacerdotū minor̄ ē.
ɔfirmare v̄o post baptismū maiorū est. s.
episcoporū. Insup res hui⁹ sacri sp̄ūsanc/
tus est. vel gr̄a ei⁹ collata ad robur ɔ̄ debi
litatem ⁊ timiditatē ex fomite ꝑcedentē. et
iđo cōueniēs q̄ quo ad signū sacrale ab eo
q̄ plenitudinē ꝑtāt̄ et vigoris habȝ descē/
dat. ¶ Si aūt obijcias. si sol⁹ ep̄s h̄ facere
potest. aut ḡ hoc habȝ ex ordīe aut ex iuris
ditōe: Si ex ordine/ ḡ hoc etiā potit sim/
plex sacerdos. q2 episcop⁹ nullū habȝ ordi
nē quē nō habeat sacerdos. ad minus f̄m
eos q̄ ep̄atū nō ponūt esse ordinē. Si au
tē ep̄us h̄ habet ex iurisditōe/ seq̄t̄ q̄ elect⁹
ɔfirmatus an̄ ɔsecratōem oīmodā habet
iurisditōem. ¶ Tu dic q̄ hoc. s. q̄ sol⁹ ep̄us
p̄t ɔfirmare nec ex ordine tm̄ nec ex iurisdi
tōne tm̄ habȝ/ sed ex vtroq̄ sił̄. Vnde h̄ an
nexū est officio ep̄ali sicut cōsecratio eccl'ia
rum ⁊ ordinatio clericorū. et velatio virgi/
nū/ et hmōi. ¶ Sed q̄d si aliq̄s ep̄s confir
met crismate/ nōdū baptizatū siue nōdum
christianū. ⁊ fiāt om̄ia que exigūt̄ ad colla
tionē hui⁹ sacramēti. nūq̄d sacramētū tale
est isti nō baptizato collatū: Dicūt fere oēs
q̄ nō. eo q̄ baptism⁹ sit ianua ⁊ fundamen
tū oīm sacror̄. Et sic vbi nō nisi ꝑ baptis/
mū potest ad alia sacra iter haberi. sic nec
ad alia sacramēta pōt sine baptismo supedi
ficari. Sūt alij q̄ vident̄ mō ɔ̄rio sentire

Quis sit effectus sacramenti ɔfirmatōis.

D Enicȝ effectus hui⁹ sacramēti ꝑ su
p̄dicta in p̄te patet. Scđm et Ra
banū/ effect⁹ hui⁹ sacri est robora/
tio ꝑ sp̄ūsanctū. vt. s. intrepide p̄dicet ali/
q̄s qđ ip̄e accepit. Et dicit mḡr in. iiij. sn̄ia
rū q̄ effectus ei⁹ est donatio sp̄ūsct̄i ad ro
bur. scȝ cōtra debilitatē vel instabilitatē a
fomite ꝑcedentē. ¶ Si q̄s aūt obiiciuerit
dicēs. q̄ idē ē effect⁹ eucharistie. s. roboratō
sp̄ūsct̄i. q2 panis cor hōis ɔfirmet. et q̄
ita supfluit istō vel illud sacr̄m. Dic q̄ va/
rio mō est robur et effectus isti⁹ et illi⁹ sa/
cramenti. q2 effectus ɔfirmatōis est ꝑ se. ef
fect⁹ v̄o eucharistie est ꝑ accidēs. Vel dic
q̄ ad duo tenemur. s. ad credēdū artic'los
fidei firmiter. ⁊ ɔfitēdū exteri⁹ audacit̄. iu
xta illud Ro x. Corde credit̄ ad iusticiam
ore aūt ɔfessio fit ad salutē. Et ideo dupli/
ci indigem⁹ roboratōe. Vna q̄ intus nutri
at nos et ɔfirmet ad credendū. ⁊ est panis
vite q̄ cor hōis ɔfirmat. Et alia q̄ cōfor
tet et cōfirmet nos ad audaci⁹ ɔfitendum

nomẽ christi exteri⁹. Et hec est ɔfirmatio. Unde q̃tũ ad hũc r̃spectũ recte recipit̃ eucharistia interi⁹ et cõfirmatio exteri⁹

De q̃litate accedẽ

tiũ ad sacramentũ cõfirmatõis.

b Equalitate accedentiũ q̃ritur' primo. qua etate accedere debẽt? Itẽ an ieiuni vel pr̃asi. q2 de cõse. di. v. dicit̃. vt ieiuni veniãt pfecte etatis. z moneant̃ ɔfessiõem pus facere. vt mũdi donũ sp̃ũsancti valeãt accipe. ¶ Sed dic q̃ vtriusq3 etatis hoĩes. s. pueril' et iuuenil' simul accedere possunt. Et meli⁹ ac securi⁹ est q̃ pueri cõfirment̃. q2 q̃uis etas imatura tẽptatões z fortes mot⁹ cõcupiscẽtie nõ sentiat/ ɔparant̃ tñ ad pugnã sp̃ũalem cu3 tpus tẽptatõis aduenerit. et bonũ ac securũ est semp paratũ esse. Decretũ autẽ illud allegatũ de adultis loq̃tur q̃ tenent̃ ad illa q̃ tangit ¶ Ad aliud dicit̃ q̃. pp̃ter sacramẽti reuerẽtiã decet vt ieiun⁹ recipiat z a ieiunos ɔferat̃. si tñ aliter pp̃ter raritatẽ z carentiã epõz fiat nõ nocet. meli⁹ est enĩ etiã p⁹ prandiũ ɔfirmari dũ potest haberi epũs q̃ ipo recedente sacri pati dilatõe3. ¶ S3 nũquid aliq̃s ad hoc sacr̃m suscipiendũ posset seipm̃ rep̃sentare epo? Dicit̃ q̃ nõ. quia ɔfirmãd⁹ deb3 significari seu p̃utari tanq̃3 nõ habẽs p̃ p̃am virtutẽ ad stãdũ. sed indigens vt ab alio statuat̃ seu stabiliatur. z iõ ab alio ẽ p̃sentãd⁹. ¶ In fine nota q̃ ɔfirmatus fm̃ morẽ cõmunẽ se deb3 p̃ septem dies obŝuare a lotõe capitis et frõtis. pp̃t inunctõe3 crismatis z dignitatẽ hui⁹ sacri. Insup vt dicit Hugo de sctõ victo. tanto tpe d3 cõfirmatus vnctõe3 cõŝuare in capite. vt. s. caput nõ lauet. quãto aduentus sp̃ũsscti celebrat̃. ħ est dieb3 septẽ. vt aduentũ sp̃ũsscti ad se totidem dieb3 agat q̃t agit vniuersal' eccl'ia aduentũ sp̃ũsscti sup apostolos. s. in pẽthecoste ¶ Quid aũt sit ħ res z q̃d sacr̃m? Dic q̃ sacr̃m est ipa cõsignatio que p̃ manus epi fit in frõte cõfirmati ex crismate vt sup̃ tactũ est sanctificãd. Res ṽo sacramẽti ẽ ipa gratie sp̃ũalis datio ad robur ɔtra debilitatẽ seu istabilitatẽ ex fomite pcedentẽ

De sacramento eu

x charistie et ptinentib3 ad ipm

t Ercio loco se offert tractat⁹ d̃ corpe christi seu de eucharistia. Ubi primo tangendũ venit tpus institutionis ei⁹. Que vtilitas ei⁹. In q̃ materia celebretur. Que in eo sit p̃cisa forma ṽboz. Quis ei⁹ effectus. Deĩde tangũt̃ aliq̃ de vero corpe christi. De ɔditõe recipientiũ. De cõditione ministri.

De tẽpore institutõ

nis sacramenti eucharistie.

b De sacramentũ vt plures volũt/ i die cene plene ĩstitutũ fuit. z habuerũt verba cõsecratõis plenam efficaciã a tpe illo vsq3 nũc/ quantã mõ habẽt ¶ Alij volũt q̃ tũc forma ṽboz pfecte tradita fuerit. sed q̃ ṽtus ṽboz vsq3 ad pasca suspẽsa est. Uñ fm̃ eos ñ potuit corp⁹ xp̃i ɔfici in illo triduo. eo q̃ ṽba illa virtute3 suã ex passiõe. sepultura. lateris aptiõe/ et resurrectõe christi ɔtraxerũt. que oĩa repre sentant̃ p̃ signacl'a que in missa fiũt. ¶ S3 credo q̃ prior s̃nia verior sit. Alioq̃n si xp̃s vlteri⁹ p̃ decẽ annos post cenã illã vixisset non ɔfecissent apl'i virtute illoz ṽboz/ q̃d non reputat̃ verũ.

Que sit vtilitas

a S signant̃ hic plures vtilitates q̃ cause sunt quare institutũ ẽ hoc sacramẽtũ. ¶ Est aũt p̃ma z principalis. vt sicut hõ p̃ esum ligni vetiti perdidit vitã. ita recupet p̃ esu3 ligni vite. ¶ Secunda causa p̃xima huic est. vt hic. s. sit aliq̃d nutrimentũ hoĩs sp̃ũale. fm̃ illud psal. Panẽ angeloz mãducauit hõ ¶ Tercia vt vniant̃ mẽbra corpis xp̃i suo capiti. Hic enĩ cib9 cõuertit cibãtẽ in se/ vnitq3 sibi mẽbra cibãtia. Unde Aug. in lib. cõfessionũ loq̃ns sub noĩe xp̃i. Nõ me mutabis in te sicut cibũ carnis tue/ s3 tu mutaberis ĩ me. ¶ Quarta causa est. vt augeat̃ meritũ fidei q̃ in hoc sacramẽto maxime meret̃. quam causã tãgit mgr̃ in. iiij. s̃niaz. di. xij. ¶ Quinta est subleuatio spei. vt recipiam⁹ in celo sua q̃ hic recipim⁹ semetip̃m. quã cãm tãgit Chris. sup Ioh. ¶ Sexta ẽ dilatatio charitatis q̃ hui⁹ sacri sumptiõe auget̃. eo q̃ sit sacramẽtũ amoris. vt dicit Hilarius ¶ Septima diminutio venialiũ. sicut infra tanget̃.

De materia sacramenti

m Ateria huius sacramẽti nõ est res vna sed triplex. sc3 panis triticeus y

ꝛ vinū aqua mixtū quibꝫ xp̄s ea in carnē
et sanguinē suū cōuertēdo/cōtulit vim ta/
lem vt essent materia huiꝯ sacramēti. Uñ
Alexander papa de cōse.di.ij. In sacramē
toꝝ oblationibꝫ que inter missarū solēnia
dño offerunt/panis tm̄ ꝛ vinū aq̄ pmixtū
in sacrificiū offerant. Uñ q̄uis nō legat
in euāgelio/estimat tm̄ aqua simul cū vino
in calice dñi fuisse. Uñ Damascenꝯ. Capi
ens calicē ex vino ꝛ aq̄/tradidit eis dicēs.
Bibite ex h̄ omēs. Item de cōse.dist.ij. A
dño admoniti ꝛ instructi sumꝯ/vt calicē
dñi cū aq̄ mixtū ſm q̄ dñs obtulit offera/
mus. ¶ Sed hic plura scire oportet. An scz
p̄mo deficiēte aliquo istoꝝ ɔficiat? Item
an possit ɔfici de pane siliginoso? Itē an
de azimo tm̄. vel de aliq̄ mō fermentato?
Itē an ɔfici poterit si vinū tā modicū fue
rit vt om̄ino sit ab aqua absorptū? Itē an
sine aq̄ possit q̄s cōficere. Et quantū de aq̄
in calice sit apponendū? Itē an panis trā
seat in carnē ꝛ sanguinē et aīam ꝛ deitatē.
ꝛ silr̄ vinū in hec etiā oīa? Item an aq̄ trā/
seat tm̄ in sanguinē. vel p̄mo transeat ī vi/
num/ꝛ deinde illud vinū in sanguinē? Itē
an in alio liq̄re liceret h̄ sacramētū celebra/
re? ¶ R̄ñsiones. ¶ Ad p̄mū dicit ſm opini
onem eoꝝ q̄ dicūt q̄ in vltimo instāti pla/
tōis p̄me clausule. scz. hoc est corpꝯ meū.
fit trāssubstātiatio panis in carnē christi. ꝛ
est ibi christꝯ pfectꝯ sub specie panis. Dei/
de platis v̄bis sup vinum fit ibi sanguis
xp̄i, ꝑ ꝯcomitātiā ꝛ totꝯ christꝯ. Scḋz
hanc inquā opinionē q̄ pbabilioꝛ apō mł
tos habet dicēdū est. q̄ anteq̄ aliq̄d dicat
sup vinū est facta panis trāssubstantiatio
in corpꝯ xp̄i. Alioq̄n decipet eccl̄ia adorā
do illā hostiā in eleuatōe. Unde q̄uis vi/
nū deess̄z/facta tm̄ esset illa trāssubstātiatio
panis in corpꝯ christi. Eadem rōne dicūt
q̄ dictis v̄bis sup vinū etiā absente pane
fieret sanguis xp̄i/ꝛ totus xp̄s esset sub spe
cie vini. Peccaret tm̄ mortalr̄ q̄ sciēter p̄ter
misso altero cōsecraret. nisi forte ab infide/
libꝫ tpe cōsecratōis impediret. Si aūt alꝫ
ꝛ alit defectū alicuius p̄dictoꝝ missa iam
incepta dep̄hēderet/nō deberet ɔsecrare ni
si ante platōem verboꝝ cōsecratōis poss̄z
defectū cautē supplere. Si aūt pane ɔsecra
to vi ab infidelibꝫ aut alijs/vł infirmitate
vinū ɔsecrare impediret. tunc vnꝯ alius sa
cerdos ad v̄ba seq̄ntia deberet incipe. s. ad
ea que ptinēt ad cōsecratōem sanguīs et p

ficere. Si v̄o tm̄ deesset aq̄ dicit q̄ omit/
tens ḡuiter peccaret ꝛ grauissime si sciēter
ɔsecraret/ɔficeret tm̄. Quāuis eni aq̄ sit de
necessitate sacri/nō tm̄ adeo est de necessita
te q̄n tūc sine ea fieret sacr̄m in specie vini.
Cuiꝯ ratio ex h̄ habet. quia si aq̄ vino ad/
misceat ad hoc q̄ inde ɔficiat/opꝫ ita mo
dicam esse vt absorbeat aqua a vino vt to/
tū sit vinū. et tūc inde ɔficit. vnde priꝯ trā
sit aqua in vinū q̄ inde ɔficiat. Quare er/
go ex hoc vino nō cōmixto sicut ex illo mi
xto cū eiusdē speciei sint/cōfici nō possit n̄
video? Uerūtamē decretū quoddā de ɔse.
di.ij. videt velle ɔtrariū. vbi apparatꝯ dic.
q̄ ſm aliquoꝝ opinionē in p̄dicto casu nō
fit cōsecratio. ¶ In secūdo casu. vtꝝ. s. d̄ pa Z
ne siliginoso possit ɔfici? Dicit q̄ nō. Si
cut eī nō pōt baptizari nisi in aq̄. imo mer/
sione facta in vino ceteris etiā oībꝫ alijs ri
te seruatꝫ nō est baptizatū. Sic ꝓpt insti/
tutōem p̄mariā huiꝯ sacramēti, q̄ statuit fi
eri in pane triticeo/nō p̄t ɔfici d̄ pane alio
Sed quid si tritico fuerit siligo admixta?
Dic q̄ dūmō maioꝛ pars sit frumētū suffi
cit. Et dico maiorē ptē in q̄ntitate ꝛ v̄tute.
vt. s. a frumēto absorbeat q̄cq̄d est ibi d̄ nō
frumēto. alioq̄n nō esset panis triticeꝯ. et p
inde in eo ɔfici nō posset. ¶ In tercio casu
q̄ñ. s. conficit de pane fermētato/sicut cōfi
ciūt greci/dicūt fere oēs q̄ nō sine ḡui pec/
cato ɔficit de fermētato. Quia tm̄ fermenti
admixtio spēm ꝛ v̄tutē fermēti siue panis
triticei nō destruit/dicūt q̄ si ɔficit de fer/
mentato q̄ ɔsecratū ē. Et ponūt exemplū
de baptismo. qui debꝫ fieri in pura aq̄. ꝛ ta
men ſm eos si aliq̄d de alio liq̄re admiscea
tur/qd̄ possit ab aq̄ om̄ino absorberi. et ita
aliq̄s baptizatꝯ fuerit q̄ vere baptizatꝯ est
eo q̄ adhuc remaneat aqua in specie ꝛ v̄tu
te sua. Scḋz tm̄ Huguelinum ī apparatu
suo. q̄ de fermētato ɔficit nihil agit. Prioꝛ
tm̄ opinio est pbabilioꝛ. ¶ In q̄rto casu di/
cit a magrīs. q̄ ex quo tā modicū apponit
de vino vt om̄ino ab aqua absorbeat. cū
aqua tūc magis colorata dici debeat et sit
q̄ vinū/et de aqua ɔfici nō possit/p conse
q̄ns nec de tali mixtura ɔfici poterit. Uñ
ſm istoꝝ opinionē illi nō cōficiūt q̄ pānū
lineū in vino intinctū p totū annū ɔſuāt.
ꝛ in tpe sacrificij particulā eius in aq̄ calicꝭ
abluunt. vt legit de cōse. dist. ij. c. Cū om̄e
Opinio quorūdā d̄cretistaꝝ tenet ɔtrariū
scꝫ q̄ conficiat cū vino ab aqua absorpto.

ſicut recitat mgr̄ Bal. in ſũma. ¶ Quo ad q̄ntũ vero. ſcʒ an ſine aqua poſſit ↄfici. et q̄ntum ſit apponendũ de aqua/ptʒ ꝑ añdicta rñdendo ad primũ/et ad hoc ꝓcedens ſcʒ ꝙ tam modicũ vt a vino abſorberi poſſit. ¶ Ad ſextũ autẽ in quo q̄ritur. an panis trãſeat in carnẽ ſanguinẽ aĩam et deitatem ꝛ ſilr̄ vinũ: Dicendũ ꝙ totus chriſtꝰ ẽ ſub vtraqꝫ ſpecie. ſed tñ panis trãſit in carnem xp̄i et vinũ in ſanguinẽ. Sed qꝛ totꝰ chriſtꝰ inſepabilis eſt. ideo ſub ſpecie panis eſt caro ꝑ cõuerſionẽ ꝛ trãſſubſtantiatõem. et ſanguis et aĩa ꝛ deitas ꝑ ꝯcomitantiaʒ. eo ꝙ caro eius ſine ſanguine aĩa ꝛ deitate nunq̄ ſit. virtute enĩ verboꝝ eſt ꝓncipaliter ibi caro. et cõſequẽter cetera oĩa xp̄i. Unde chriſtꝰ totus eſt ibi ṽboꝝ ṽtute. ſed tñ caro principaliter ꝛ cetera ꝯſequẽter. Et ſub ſpecie vini tñ eſt ſanguis chriſti ꝑ cõuerſionẽ et trãſſubſtantiatõeʒ. reliqua aũt chriſti oĩa ꝑ ꝯcomitantiã. ¶ Ad ſeptimũ ṽo q̄ q̄rit̃ an aqua trãſeat in ſanguinẽ vel tñ in vinũ. dupliciter rñdetur ſm duplicẽ opinionẽ. Ponit enĩ q̄dam opinio ꝙ aqua nõ trãſeat in ſanguinẽ chriſti verũ. ſed tñ eſt ibi ad ſignificandũ populũ. ſm ꝙ dicit̃ ꝺ conſe. di. ij. ca. Cũ omne. Cũ in calice chriſti aqua vino miſcet̃. chriſto populꝰ adunatur. id ẽ adunari ſignat̃. Alia opinio (cui magis credere poſſum) ponit ꝙ aq̄ tranſit in ſanguinẽ. ſed h̄ cũ ꝓus eſt a vino abſorpta. et ita verũ eſt quodãmodo ꝙ aqua nõ trãſit in ſanguinẽ. ſ. imediate. quia nõ tranſit niſi prius ſit abſorpta a vino/ꝛ quaſi facta vinum. ꝛ ſic nõ ꝯtradicit ꝓori opinioĩ. ¶ Ad vltimũ. ſ. an ꝺ aliq̄ alio liq̄re liceret cõficere: Dic ꝙ nõ. Sed nunq̄d ↄfici poſſit in aggreſta: Itẽ nunq̄d de aceto: Ad primũ iſtoꝝ dic ꝙ nõ. niſi tũc cum viſibiliter in ip̄o aſpectu inceperit vinũ apparere. et guſtus iudicet vinũ eſſe vel vini ſaporem habere. Ad ſecũdũ iſtoꝝ dicendũ ꝙ ſi acetũ fuit de vino tũc poteſt ꝺ eo cõfici/aliter nõ. quibꝫ ego nõ credo. eo ꝙ (vt vult ph̄us in metaphiſica ſua) acetũ nõ eſt vinũ. necꝫ poteſt fieri vinũ. ꝛ ideo de aceto nõ p̄t fieri cõfectio. ſed de vino acido põt/licet nõ ſit tutum de vino acido ↄficere. ꝑpter reuerẽtiam ſacri. Et ita ſentiũt doctores theologi. ꝓori ṽo ꝯſentiũt q̄dam decretiſte.

Que ſit forma verborũ ꝓciſa in ſacramẽto euchariſtie.

f Orma autẽ verboꝝ que ꝑtinẽt ad ↄſecratiõem hec eſt. Hoc eſt corpꝰ meũ. et nihil amplꝰ. vt volũt fere oẽs. Q, ei addit̃. Accipite ꝛ ↄmedite ad vſum ꝑtinet ſacramẽti/ꝛ nõ ad ↄfectiõeʒ. ꝛ ideo nõ dicit̃ eſſe de forma. Hec etiã ẽ forma verboꝝ in conſecratõe ſanguis. Hic ẽ calix ſanguis mei noui ꝛ eterni teſtamenti myſteriũ fidei) q̄ ꝑ vobis ꝛ ꝑ multis effũdetur in remiſſionẽ pctõꝝ. Unde q̄uis nõ legant̃ oĩa ṽba hec ſeriatim ĩ euãgelio. credendũ tamẽ eſt ꝙ illa habeat eccl'ia ex ſpeciali traditõe dñi. Qđ ptʒ ex ṽbis apl'i. i. ad Choꝝ. xi. ca. Ego enĩ accepi a dño qđ ꝛ tradidi vobis. qꝛ dñs ꝛc̃. Et qꝛ forma ṽboꝝ illoꝝ vehemẽter impſſa fuit cordibus diſcipuloꝝ ꝛ in q̄tidiano vſu. idõ nõ ẽ adeo diligẽter ab apl'is ſcriptũ ſicut fuit a chriſto factũ ꝛ dictũ. vt videt̃ velle Damaſce. ¶ Sed tũc queres. an ſolis hiſ verbis poſſit nũc ↄfici/nõ additis oratõibꝫ ꝓcedentibus: Itẽ an imutata ĩ aliq̄ iſta forma poſſit verbis illis cõfici corpus xp̄i. vtpote ſi adderet̃ aliq̄d/vel minueret̃/vel mutaret̃/vel corruptiue ꝓnũciaret̃: ¶ Ad primũ dicit̃ ſm multos ꝛ magnos ꝙ poſſit confici ſolis illis verbis dñi ꝓlatis a ſacerdote. tñ ꝛ cũ apparatu cõueniente ſm cõſtitutõeʒ apl'oꝝ et eccl'ie. Cũ his ſolis verbis in ꝓmaria inſtitutõne facta benedictõe hoc ſacramentũ ↄplete cõſecratũ ſit. Qđ confirmare videt̃ ſentẽtia Alberti in ſuo libro de ſacramẽtis. q̄ ait. Quõ põt q̄ panis ẽ corpus chriſti eſſe: Confectõne q̄dẽ verbis et ſmonibus dñi ieſu. Nam ꝑ oĩa alia q̄ dicunt̃/laus deo defert̃. Uerũtamẽ grauiſſime peccaret q̄ aliter faceret/etiã in quacũqꝫ neceſſitate. hoc eſt q̄ verba ꝓcedentia ſcienter omitteret. eo ꝙ h̄ ſacramentũ nõ eſt ſimplicis neceſſitatis. Unde ſic nõ poſſʒ euʒ neceſſitas excuſare. Aliq̄ eſtimãt ꝙ ſine ꝓcedẽtibus q̄ dicunt̃ in ſecreto miſſe/nõ fieret cõfectio. ꝛ hoc ꝑpter ſtatutũ eccl'ie. Primuʒ tamẽ videt̃ aliq̄bus verꝰ. ¶ In ſecũdo caſu ſupra poſito ꝓncipali diſtinguit̃. quia ĩ tali trãſmutatõne vel corruptõe verboruʒ aut intẽdit̃ hereſis aut nõ. Si ſic/creditur ꝙ illis verbis nõ cõficiat̃. vt ſupꝰ ẽ dictũ in cõſimili de baptiſmo. Si aũt nõ intẽditur hereſis/adhuc diſtinguit̃/quia aut tali facta mutatõe ſeu corruptõne vel additõe ſtat adhuc ſufficiẽter ſenſus verboꝝ. aut nõ. Si nõ ſtat credit̃ ꝙ nõ conficit̃. vt ſi dicat̃

Non est hoc corpus meũ. vł hoc est corp⁹ meũ. scʒ Thome vł hmõi. Si aũt sensus verborũ stat. credit̃ ꝙ plat̃ verbis quacũ qʒ etiã trãspositõe vel corruptõe / etiam in q̃cunqʒ vulgari fiat / ꝯficit̃ sacramentũ. q̃niam (vt dicit Huguelin⁹) nõ multũ curãdũ est de mõ sermonis dũmodo res integ̃ sit. Aliq̃ vident̃ oppositũ sentire. q̃s tñ videt̃ mouere statutũ ecclie. ꝙ nec addendo vel minuẽdo nec trãsponendo permittunt irritare.

Quis sit effectus sacramenti eucharistie

e Ffectus autẽ hui⁹ sacramẽti ponitur duplex ꝑm mgr̃m in sentẽtijs. Scõm ipm ei duo efficit. scʒ charitatis augmentũ / et infirmitatis. h̃ est venialis peccati diminutiõeʒ. Possunt ꝛ alij assignari hui⁹ sacramẽti effectus. iuxta ei⁹ supra tactas ꝛ declaratas vtilitates. Hos autẽ effect⁹ seu vtilitates ibi recitat / qꝛ isti sunt notabiliores. ¶ Sed ex q̃ ponit̃ ꝙ valet ad diminutõeʒ venialiũ. queres an ei⁹ sumptio ĩ aliquo casu deleat oĩa venialia? Itẽ an in aliq̃ casu valeat ad deletõeʒ peccati mortalis? Itẽ an si deleat veniale deleat ei debitas penas? ¶ Ad pmũ dicit̃ ꝑm illos qui dicũt. Sine veniali nõ possit hic q̃s viuere. ꝙ nunq̃ʒ delet omẽ veniale quin aliq̃d relinquat. Semꝑ enĩ relinq̃tur ĩ aĩa minor amor dei q̃ʒ esse d̃beat. Eo ꝙ in via ꝑm Aug. nõ impleat̃ ex toto hoc p̃ceptuʒ Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo ꝛc̃ Et minor amor dei ẽ pctm̃ veniale ꝑm August. ¶ Ad scõm. s. an deleat mortale pctm̃ dicit̃ ꝙ nõ. quia istõ sacr̃m nõ ordinat̃ cõtra mortale peccatũ. Cũ enĩ triplex sit culpa. scʒ originalis ꝯtra quã spẽaliter baptismus ordinat̃. ꝛ actual̃ que duplex est. scʒ mortalis. cõtra quã spẽaliter ordĩat̃ pnĩa. ꝛ venialis cõtra quã ordinat̃ eucharistia. Patet ꝙ de se tm̃ veniale delet. ¶ Ad tercium dicit̃ ꝙ delet veniale. ꝛ penã ei debitaʒ. hoc tñ intellige ꝑm magis ꝛ min⁹. ꝑm. s. ꝙ magis aut min⁹ afficit̃ ꝯficiẽs vł recipiẽs h̃ sacr̃m ad mortẽ ꝛ ad passionẽ xp̃i. q̃ ĩ ipsius eucharistie sacr̃o rep̃sentant̃.

Aliqua de vero corpore christi.

b Ic breuiter tangũt̃ aliq̃ de ipo corpore christi. Primo. s. qualit̃ post fractõeʒ factam in specieb⁹ panis tot⁹ xp̃s sit sub qualibet pticula. qui p̃us tot⁹ fuit sub tota hostia. Itẽ an corpus xp̃i vẽtrem intret. ꝛ si sic q̃ʒdiu ibi existat? ¶ Ad intelligendũ aũt q̃liter totus xp̃s est sub qualibʒ parte hostie qui p̃us fuit tot⁹ sub tota hostia. dat̃ aliq̃le exẽplũ de speculo. In speculo enĩ integro apparet vnica imago. s. inspiciẽtis. si tñ sit solus vnus inspiciẽs. fracto autẽ speculo in qualibet pte fractõnis eadẽ apparebit imago. si tamẽ ĩspiciẽs easdem ptic̃las inspiciat. Ita christ⁹ q̃ ẽ imago dei p̃ris sub hostia integra tot⁹ est. ꝛ p⁹ fractõem hostie imago eadẽ / idemqʒ christus sub q̃libet fractionũ pticula remanet. ¶ Ad secundũ. scʒ vtrum in ventrẽ vadat? Dicit̃ ꝑm q̃sdam ꝙ dũ est in ore adhuc p̃sens est sub illis specieb⁹. sed statim cũ glutit̃ corpus christi trãsit in mentẽ. ꝛ spẽs ille panis et vini in ventrẽ. Alij q̃bus magis credendũ est dicunt ꝙ intrat in ventrem ꝛ ibi tãdiu remanet q̃ʒdiu species ille sunt ĩcorrupte. et cũ species desinũt ibi eẽ panis ꝛ vini / desinit etiam ibi esse caro ꝛ sanguis christi. Quod etiã cõtingeret in pixide si ꝑ diutinã cõseruationẽ corrumperẽt̃ et perirent ille species. Nec obstat verbũ Augustini qd̃ videt̃ mouere eos q̃ sunt in priore opinione. s. ꝙ q̃ʒdiu est in ore / tãdiu est in mente. Nec dat̃ in secessum / sed rapit̃ ĩ excessum. Per hoc enĩ nõ negat Augustin⁹ q̃n vadat in ventrẽ. sed negat ꝙ traijciat̃ ĩ alimentũ corpis. et ꝙ digerat̃ ĩ stomacho. et ꝙ pars trahat̃ ad epar / et formet̃ in sanguinẽ quo r̃staurent̃ deꝑdita corpis. et pars impurior in secessum vadat. sicut est videre in cibo corpali. Hoc enĩ nefas esset dicere. imo etiã cũ assensiõe cogitare.

De q̃litate seu conditione recipientiũ.

n Unc de conditõne recipientiũ restat aliquid tangẽdum. Et primo querit̃. An possit sumi ab illo qui est ĩ pctõ mortali? Et an debeat hoc sacramentuʒ in aliquo casu existenti in peccato mortali dari? Itẽ an existẽti in pctõ mortali possit loco eucharistie dari hostia non cõsecrata? ¶ Item an possit sumi ab eo qui nocturna illusiõe pollut⁹ est? Et an a menstruata? Itẽ an ab eo q̃ nocte p̃cedẽte cognouit vxorẽ suã? Item an liceat cognoscere vxorem suam die receptõnis? Item queritur

cuare nō daꝛ eucharistia pplo sub vtraqꝫ
specie. ¶ Rñdeꝛ in pmo casu ꝛ dicıꝛ ꝙ aut
aliqs scit se esse in pctō mortali an nō. Si
scit peccat mortaliꝛ sumēdo. nec debet aliq̄
modo sumere. Si nō scit se esse ī pctō mor
tali/sit tñ. sed post sufficieꝰ ꝯsciētie sue scru
tiniū hoc dephēdere nō potest/ꝛ tūc sume
re pōt. nec peccat si sumat ¶ An aūt debeat
existenti ī pctō mortali dari si petat. Disti
gue. quia aut ille q̄ petit est ī mortali publi
co aut in occulto. Si ī occulto q̄uis illō
certissime sciat sacerdos/petēti tamē ī pub
lico debꝫ dari. alioquin peccatū secretum
publicaret. qd fieri nō debet Si aūt petat
in secreto vetare pōt sacerdos et debꝫ. Si
autē sit in pctō mortali publico. tūc publi
ce negare debꝫ. vt publicis meretricibꝫ et
histrionibꝫ ꝛ hmōi petētibꝫ et nō petētibꝫ.
q̄bus negare debꝫ. vt plene dicit canon de
ꝯse. di. ij. ¶ De hoc autē qd scdo queriꝛ. scꝫ.
An existēti ī pctō mortali debeat dari sim
plex hostia loco eucharistie. Dicunt maio
res ꝙ nō. tum qꝛ hoc nō videꝛ deꝰ facto suo
approbare. imo contrariū. Nā corpꝰ suū
dedit iude. quē sciebat esse ī mortali pctō.
tum qꝛ nesciꝛ an visitauerit eum dñs. quia
nescit tarda molimina spūsscti grā. tum qꝛ
simulatio talis esꝫ ei cui dareꝛ inutil. Ex q̄
enim corpus xpi petit. p eū nō stat q̄n acci
piat. ꝛ sic eq̄liter peccat. Secꝰ si expsse pete
ret sibi hostiam nō ꝯsecratā dari. tunc enī
ei dare posset. ita tñ ꝙ illa hostia seorsū po
nereꝛ a ꝯsecratis/ne ecclia decipeꝛ dādo ei
nō ꝯsecratā acsi ꝯsecrata foret. Propꝛ quā
etiā causam reprobaꝛ ꝯsciūs sibi mortalis
criminis. simulās se cōficere vbi nō ꝯficit
Ut habeꝛ extra de missa. cele. c. ab homīe.
¶ Ad terciū. quo. s. queriꝛ. An pollutio no
cturna impediat sumptōem. Rñdetur aut
quia venit pollutio ex supfluitate humoꝝ.
vel ex infirmitate nature. vel ex illusiōe dya
bolica. et tūc nullꝰ diciꝛ ibi esse reatus cul
pe. nec cogiꝛ qs ppter talē pollutōeꝫ absti
nere a ministerio altaris vl a sumptōne eu
charistie. Et dico notāter. nō cogitur. quia
causa reuerētie a tali celebratōe aut sumpti
one abstinere laudabile est. Si aūt ꝯtigat
dicta pollutio nocturna ex crapula vel ex
aliq̄ fede delectatōis pmeditatōe. tunc si pt
fieri sine scandalo debꝫ abstinere. nisi neces
sitas cogat. vtpote vbi aliꝰ qui celebret nō
inuenitur. Magna enī reuerentia exhibe
ri debꝫ sumptōi. ꝛ si fieri pōt multo maior

ꝯsecratōni. ¶ Ceterū menstruata nō est ar
cenda a ꝯmunione. eo ꝙ passio sit. et pena
sit hoc pati ꝛ nō culpa. Et ppter penā qs
arcēdus nō est. ¶ Ad aliud sequēs quod ē
quartū. An scilicꝫ ab eo qui nocte prece
denti cognouit vxorē suam/suscipi possit
eucharistia. Dicitur ꝙ reddens debitū p
pter fidē thori et iusticiā/vel etiā exigens
ppter bonū prolis/nō debet phiberi a cō
muniōe/sed suo iudicio est circa hoc relin
quendꝰ. an velit scꝫ abstinere ex humilitate
vel accipe ex deuotōne. Secus autē est si
ex infirmitate carnis hoc exigat. quia iste
monēdus est ne accipiat. et nō est suo iudi
cio quo ad hoc relinquēdꝰ. Si autē omni
bus modis ex deuotōne se ingerat/nō est
phibēdꝰ. ¶ Hoc etiā seruādū est respectu
quinti. ꝙ die scꝫ cōmunicatōis causa reue
rētie nullo modo reddendū est debitū. nisi
alter coniugū instanter petat. Si etiaꝫ al
ter reddat/vel etiā si petat/peccat quideꝫ
sed nō mortaliter. ¶ Ad vltimū vero scꝫ se
xtum/quare nō daꝛ populo sub vtraqꝫ spe
cie. Diciꝛ ꝙ triplex est ratio. Una/qꝛ non
legiꝛ christū corpus suū sanguī intinctuꝫ
pbuisse. Nec est cōtrariū de Juda/cui vi
detur dñs intinctū panē porrexisse. Quia
sm Augus. prius verū corpus dedit. ꝛ po
stea panē visualē intinctū. Alia causa est ī
minens periculū. quia scilicꝫ facilꝰ cade
ret gutta sanguinis q̄ mica hostie. quia ī
hostia partes coherēt sibi/nō sic ī sanguīe.
Tercia causa est pcedens signū. quia in le
ge qua in sacrificiis offerebāt libamīa. de
libamine nihil habebāt offerentes. sꝫ sacer
dotes tm̄/licꝫ de aliis haberēt. Ut ḡ con
gruat veritas signo nō daꝛ populo eucha
ristia cū sanguine.

De q̄litate seu condicione ministri sacramēti

V Ltimo restat dicere de ministro. s. B
quis posset consecrare. Et scias
ꝙ habens ordinem sacerdotalē/et
solus talis potest cōsecrare eucharistiam.
ꝛ corpus christi cōficere. Quinimmo et si
male vite fuerit ꝛ hereticꝰ. dūmodo formā
ecclesie teneat. ꝛ intentōnem habeat conse
crandi conficere pōt corpus christi. Q̄uis
magister in sentētiis videaꝛ sentire contra
riū. nisi intelligat de his qui pcisi ab ecclia
nō obseruant ritū celebrādi ab ecclia tra
ditum. qꝛ tūc ꝯstat ꝙ nō conficiunt. Nec

obstat q̄ ſm canones ꝓhibet/ q̄ missa aut aliq̄ sacra recipiant ab hereticis/symoniacis/scismaticis fornicarijs. q2 p h̄ nō dicitur q̄ n̄ ꝯficiāt. Sol⁹ ergo (vt dixi) habens ordinē sacerdotalē ꝯficere pōt. ¶ Sed q̄ritur vtrū nō ieiun⁹ pōt ꝯficere. Itē an post sūptionē medicinaliū vel potū aque. Itē si nō debito loco. vtpote in altari nō ꝯsecrato. vel sup terrā vbi nō est altare. vel sine sacris vestib⁹ possit celebrari. ¶ Ad primū dicendū est q̄ ꝓpter institutōem ecclie aplice peccat mortalit̄ qui pransus celebrat. cōficit tamē dūmō intentionē habeat seruandi formā ꝛ debitā materiā. Q, autē ieiuno ꝯficiat nō est d̄ sacramēti essentia. ¶ Ad secundū dicit̄ q̄ post medicinaliū sumptionē vel etiā potū aque nō est celebrādū. eo q̄ omis cib⁹ quē visualiter cibū vocam⁹. hoc est q̄ transit in ventrē/ si nō conuertat̄ i corpus frangit ieiuniū/ ꝛ īpedit celebrationē. Insup hmōi medicinalia in hoc impediūt. q2 freq̄nter inducūt abominatōes. Si tñ isti de facto cōfecerint. ꝯsecratū ē s3 g̃uiter peccant. ¶ In tercio articulo siue casu d2 q̄ hmōi si tñ habēt intētōe3 cōficiēdi ꝯficiūt. s3 mortalissime. s. q̄ in nō debito loco vel sine sacris vestib⁹ celebrat. Et si posset inueniri foret degradand⁹.

De sacramēto penitentie ꝛ ptinentib⁹ ad ipm

Q Uoniā de sacramēto penitētie sufficiēter in sūma Raymūdi tractat̄ q̄ passim apud fratres habet̄/ ideo pauca hic de h̄ pnie sacro dicēda sūt. Et pmo de ipo sacro in genere aliq̄ dicant̄. Secundo aliq̄ de ei⁹ partib⁹ tangāt̄. In genere g̃ pus videndū venit Quid est penitentia. Quot ꝛ q̄ ei⁹ species. Quid in ea sit sacramentū. Et q̄d res. Et q̄s sit ei⁹ effect⁹. An necesse sit q̄ fiat in charitate ꝛ volūtarie. Et an q̄s possit ꝓ vno pctō mortali penitere nō penitēdo de omnib⁹. An penitētiā ꝓ se factā teneat̄ q̄s dū ꝯualuerit iterū facere. An penitētie hic diminute a ꝯfessore iniuncte/ supaddet de⁹ q̄d deest in purgatorio. Que sunt pnīe regulares ꝛ canonice. Et q̄re ꝓ pctō mortali tenet̄ q̄s ad septēnē pniam. An penitentie sint arbitrarie. Quis sit minister in h̄ sacramento

Quid est penitētia in generali.

S It autē penitētia ſm Amb. mala pterita plāgere ꝛ itex plāgēda nō ꝯmittere. id est nō habere ꝓpositū itex ꝯmittēdi. Et nota q̄ ſm mgr̄m in lib. iiij. snīax. est penitētia interior. s. ꝯtritio. et exterior. s. ꝯfessio et satisfactio. Interior vero pēitētia quodāmō radicalit̄ om̄is penitentia ē. Ipe eni dolor exerit se in ore p ꝯfessionē. exerit etiā se in ope p satisfactōe3. Et hec interior pnīa. i. cōtritio habet̄ spēaliter ſm Amb. q2 ipa principalit̄ est penitētia radicabilit̄q3 oīs pnīa

Quot ꝛ que sūt penitentie species.

D Istinguunt̄ aūt tres species penitentie. s. solēnis que fit in capite ieiunij cū illa solēnitate. de q̄ habet̄ de pnīa di. v. c. In capite. Itē publica cu3 iniungit̄. s. alicui pegrinatio p mūdū cum baculo cubitali. ꝛ cū aliq̄ veste religiosa tali penitentie apta. Itē puata. q̄ q̄tidie ipōnit̄ his qui secreti⁹ sua ꝯfitent̄ pctā. Cetera circa hec q̄re in sūma Raym. ti. d̄ pnīis.

Quid i penitētia sit res et q̄d sacr̄m. ꝛ de ei⁹ effectu

Q Uid aūt in ea sit res ꝛ q̄d sacramētum. Dicitur q̄ sicut in sacramēto eucharistie species panis et vini sunt sacramētū gemine rei. sc3 corpis christi veri et mystici. ita hic confessio et satisfactio sunt sacramentū contritionis et remissionis peccati. Unde virtute contritōnis efficiūt quod figurāt. sc3 remissionē peccati. Sic ergo itelligēdo patet q̄ cōtritio diuersis respectib⁹ et res est et sacramentu3. Res sc3 confessiōis ꝛ satisfactōis que sunt ei⁹ sacramentū. Et sacramentū remissiōis peccati que est ei⁹ res. ¶ Ex quo i parte patet quis sit effectus penitētie. scilic3 remissio peccatorū. et cōmutatio pene eterne in temporalē. Et ex consequenti collatio vite eterne.

An quis possit de vno pctō penitere ꝛ nō penitēdo de oībus

A N autē existēs in vno mortali peccato possit agere penitentiam fructuosam de alijs/ prius est inquirendum. Et dic q̄ non. Quia etiam apud homines remanentibus in inimicicijs non recipitur satisfactio ledentis. Un

cū retento vno mortali pctō inimic⁹ dei fiat pctōꝛ et ab eo auersus /ptꝫ q̄ valere non pt penitētia ꝑ pluribꝰ ꝯmissis vno tm̄ retēto.qꝛ in illo vno inimicat̄ deo. Et h̄ satꝭ clamat apl's.i.Choꝛ.xiij. dicēs. Si habuero ꝓphetiā ⁊c̄.⁊ corp⁹ meum tradidero ita vt ardeā.charitatē autē nō habuero nihil mihi ꝓdest. Unde opinio q̄ in.iiij.sniarū ponit ꝯ̄riū manifeste heretica est.¶Si iuxta hoc q̄ras. an opteat q̄ penitētia sit voluntaria ad h̄ q̄ satisfaciat: Dic q̄ sic. Distingue tñ q̄ aliq̄d dicat̄ voluntariū dupliciter. aut ꝑpter se. vt sanū esse est volūtariū ꝑpter se.id ē ꝑpter ipam sanitatē. qꝛ enī bonum est sanū esse.ideo sanari volo. Aut ꝑpter aliud.s.ꝑpter bonū exinde seqns.sicut secari voluntariū est/ nō q̄dem ꝑpt̄ se sꝫ ꝑpter cōsequentē sanitatē. Sic ad ꝑpositū dico penā q̄ est in penitētia optere voluntariā esse.nō q̄dem ꝑpter se.qꝛ null⁹ ꝑpter se id ē ꝑpt̄ ipam pniam vl' penā eā vult aut libēter accipit.sed bñ ex conseq̄nti.s.propt̄ salutem anime cōsequendā.

An penitentiā pro se factā teneat̄ hō dū ꝯualuerit iterare.

D

Etex cū q̄rit̄ an pniam ꝑ alios factam teneat̄ q̄s dū ꝯualuerit iterū facere. Puta egrot⁹ aliq̄s dum adhuc san⁹ erat pniam ꝯdignā suscepit a sacerdote. Deinde de vita sua desperās ipaꝫ amicis īponit q̄ eaꝫ pagūt anteq̄ꝫ plene cōualuerit. Querit̄ vtrū iste post suā ꝯualentiā/ad penitētiā iniūctā sic ꝑ amicos suos pactā teneat̄: Rñdet̄ q̄ qꝛ pt apud talē dubiū esse vtrū illi sui amici ipsam pniam ex charitate fecerit/que talis nō sufficeret. Insup qꝛ n̄ tā efficaciter satisfacit pnia ab aliis facta.sicut illa q̄ ab ipomet penitente fit Ideo securū est q̄ iste de ea iteꝝ satisfaciat postq̄ꝫ fuerit reddit⁹ sanitati. imo ⁊ eaꝫ facere tenet̄. ne incerto se discrimini cōmittat. Et expedit q̄dem:qm̄ si prioꝛ pnia ꝑ alios facta satisfecit ꝑ culpa secūda/quā ipe faciet.cedet ei in augmentū gl'ie.

An penitētie diminute addet de⁹ in purgatorio qd̄ deest

Q

Eq̄nti ꝓ articulo questiōis scilꝫ. An pnie diminute inflicte/addet deus qd̄ deest ī purgatorio: Dicit mgr̄ in lib.sniaꝝ q̄ sic. Ait enī. Si interioꝛ pnia.s.cōtritio in vindictā peccati n̄ sufficit. nec exterioꝛ penitētia h̄ implet. deus q̄ modos ⁊ mēsuras pctōꝝ nouit penam sufficiētē addet. Unū qñ condignā penā n̄ iniūgit sacerdos vel si iniūgit nō tñ īplet nō absoluit̄ penitens a ꝯdigna vl' tota pena corrñdente.sed a tanta.s.quantā facit h̄ Unde de tāta erit absolut⁹/nō aūt de residua.quin.s.in purgatorio ꝯpleat. Tñ magnitudo ꝯtritōis ⁊ feruoꝛ implēdi qd̄ iniūgit̄ multū poterit facere ad h̄ q̄ ꝯdigna reputet̄. Uñ dicit Hugo de sctō vic.lib.suo de sacr̄is. Sepe qd̄ minus foris agit̄/efficaci⁹ intus opat̄. In aliq̄ enī ope apparentia exteriori magna pōt deuotio esse.

Que sunt pnie canonice/et quare ꝑ pctō mortali agi dꝫ penitentia septēnalis.

Q

Ue autē penitētie canonice sint ex h̄ accipe q̄ regularit̄ ꝑ pctō mortali debꝫ agi septēnis penitētia.vt dicit canon.xxxiij.q.ij. Cuius dicti multiplex ponit̄ ratio p̄ter eā quā ponit canō de Maria.s.soroꝛe moysi. que iubet̄ excludi ꝑ septē dies extra castra. videlicꝫ ꝑpter septeplicē grām sp̄ūs sctī recupandā quā peccādo ꝑdidim⁹. Itē ꝑpter septēplicem concursū peccatoꝝ.qꝛ vno pctō ꝑpetrato cōcurrūt oīa septē capitalia /s̄m opinionē dicentiū q̄ habito vno habent̄ oīa. Iuxta illud.ꝑ sexdecim septēdecim neq̄cie in corde eius. Itē ꝑpter recupatōem septē dotū. quia ꝑ pniam septē dotes recupam⁹.quattuoꝛ.s.corpis et tres aīe. De q̄bꝰ supra in fine tractatus de symbolo fidei in declaratione.s.duodecimi articl'i. Itē ꝑpter recupationē septē illoꝝ ex quibꝰ cōstat hō.scꝫ q̄ttuoꝛ elementoꝝ/quo ad corpus.et triū viriū.scꝫ ratōnabilis irascibil' ⁊ ꝯcupiscibil' quo ad spiritū. Pro enormitate tñ criminis debet q̄nq̄ꝫ maior penitētia q̄ꝫ septēnis infligi. De qua matia req̄re in sūma Raymūdi ti.de penitētia.

Utrū pnie sunt arbitrarie vel non.

V

Trum etiā penitētie arbitrarie sint necne. Et qualiter sic ⁊ q̄liter nō. Dicit idem Raymūdus eodē titulo de penitētia¶ Nota tamen circa hoc duplex est opinio. Una ponit q̄ omnes penitētie arbitrarie sunt .id est quia in voluntate sacerdotis est dare .vel pl⁹ vel min⁹.⁊

hoc ex ptāte et vi clauiū. Et huic opiniōi fere omnes ɔfessores innitunt. Alia ponit q ita arbitrarie sunt q sacerdotū est iudicare de oībꝫ circūstantiis ptingentibꝫ ⁊ tñ a canōibꝫ nō recedere. i. a penitētiis a canone iniūctis. Cōsideratis enī circūstantiis si grauiores fuerint penā canonicā aggrauare possunt. Si vero leuiores fuerint. sic. s. q factū diminuāt. tūc de pena canōica poterūt diminuere. Et hec est opinio securior

Quis sit idoneus minister in sacro penitentie.

Minister aūt hui⁹ sacramēti ē sacerdos. Nam solis sacerdotibꝫ dedit dñs ptātē ligādi ⁊ soluēdi. Et licꝫ qlibet sacerdos ex vi ordīs hui⁹ sacramenti minister sit. nō tamē cuilibet sacerdoti indistincte pmissum est ista ptāte vti. imo respectu aliqꝝ est hmōi ptās ligata vt tāgit Raymūdus in summa sua. ti. de pñia. di. ij. que est de cōfessione. §. tenet penitēs. Et pluribꝫ pagraphis seqntibꝫ vsqꝫ in finem dicte scōe distinctōis. Et infra etiā aliqualiter tanget/ vbi de ipa ɔfessione aget.

De partibus sacramenti penitentie in generali.

Nunc ad ptes penitentie attendendū est q sunt tres. ṡm triplex peccatū. cordis. oris et opis. Vel ṡm triplex allectiuū ad peccatū. s. ɔcupiscētiā carnis. ɔcupiscentiā oculorū. et supbiā vite. Et sunt iste. ɔtritio. ɔfessio et satisfactio Hec est triplex dieta/ qua deuenit in celū. De qua Exo. iij. Ibim⁹ viā triū dieꝝ ⁊c. De pma. s. de cōtritione tangēdū est pmo quid sit. An dolor minim⁹ sufficiat ad hoc q quis virtutē habeat ɔtritōis. An oporteat cōtritōem cū tota vita ptendi.

De prima parte penitentie. Quid sit cōtritio.

Diffinit autē contritio ab aliqbꝫ sic Contritio est dolor volūtari⁹ pro peccatis/ semp in se puniēs qđ dolet admisisse. Que diffinitio licꝫ generalit penitētie ɔuenire videat/ tñ maxime ɔuēit ppter contritōem. In cōtritiōe enī esse ipsi⁹ penitentie maxime saluat. eo q optet sp illam actu cū penitētia esse. Alias aūt ptes penitētie ī casu sufficit vt assint ṡm votū ⁊ voluntatē. ¶ Diffinit etiā ab aliis sic Cōtritio est dolor p peccatis assumpt⁹ cū pposito cōfitendi ⁊ satisfaciēdi. Qm̄ nisi assit ppositū ɔfitendi ⁊ satisfaciēdi nō est ɔtritio sed poti⁹ attritio noīatur. Q, si obiicias q in valida contritōe delet culpa et pena. vñ cum ɔfessio et satisfactio pene sint. tā intensa poterit esse cōtritio q neqꝫ oportebit adesse cōfessionē neqꝫ satisfactionē. Ad qđ dici potest. q nemo nouit se talē contritōem habere que delere possit vtrūqꝫ. Unde vt nō cōmittat se q̄s discrimini oportet q q̄uis habeat validā contritōem. habeat nihilominus ppositū ɔfitēdi et satisfaciēdi. maxime cū ista sint in pcepto ecclie. ⁊ non parere pcepto trāsgressio et peccatū mortale sit. Hoc tamē scito q contritio sola in articulo mortis vbi nō apparet cui possit fieri ɔfessio/ sufficit ad salutē. sed quoniā incertū est vtrū tunc contritio possit haberi/ stultū est illud tēp⁹ expectare/ ⁊ tāto se discrimini reseruare.

An minimus dolor sufficiat ad habendū ṽtutē ɔtritōis

An dolor minim⁹ possit esse cōtritio vel sufficiat ad deletiōꝫ culpe pcipue cum dicat Trenoꝝ. ij. Magna velut mare contritio tua. dubitari pt. Sed dicūt magistri q minim⁹ dolor sufficit ad deletōem culpe. dūmodo informatus fuerit charitate. vtpote qui exerat a se ppositū confitēdi et satisfaciēdi. quia talis dolor ɔtritio dicit. Est ergo talis dolor cōtritio minima. et hec delet tm̄ culpā et reatum seu debitū pene eterne. Qui si maior fuerit delet ptem pene tēpalis debite. Si vero maxim⁹ fuerit/ totā penā et totā culpā delet. Que autē talis sit nescio/ de⁹ scit. Et dicit magna vl' maior vel maxima cōtritio/ ṡm q ad maiorē dolorē mouemur. Eo q pni sumus ad dolorē minorē debito q̄ nō liberat a gehēna. Et q p maiorem dolorē euacuat culpa/ ⁊ tota pena. hinc cōtritio dicit minor ⁊ maior ⁊ maxima ¶ Sꝫ nunquid oportet q tātus sit dolor vel pigentia vt nollet homo p toto mūdo vel p vita obseruāda iterū mortaliter peccare? Plane dicit q sic. eo q min⁹ bonū semper debet velle amittere ne maius amittat. Deus enim in infinitū maius bonū est toto mundo. qui tamē amittit in peccato mortali. Unde si penitēs ɔfiteatur se esse in tali pposito/ amplectēd⁹ est/ quia bū validā

habet cõtritõez. Si autẽ ꝯfiteať se ĩ ambiguo esse/vtrũ cederet vel sustineret mortez anteq̃ȝ peccaret mortaliter adhuc fouẽd⁹ ẽ nõ abijciẽdus. Sufficit enĩ aliq̃ mõ istud ambiguũ .eo ꝙ nul⁹ certus est vtrũ cederet vel sustineret. Ut dicit Aug⁹ in li. de ꝟginitate. Sed si ex deliberata ꝯsciẽtia dicat se certũ eẽ ꝙ ꝑius peccaret q̃ȝ cederet toti mũdo. vel mortẽ pateretť. Istũ dicũt nõ esse cõtritũ. nec vllã recipe remissionẽ pctõrum. eo ꝙ nullã habȝ ꝯtritõez. Hãc tñ q̃ntitatẽ cõtritõis nõ dȝ ꝯfessor exigere vt coram se ꝯfiteať penitẽs. sed ꝑ signa debet eã in ipso supponere. Si ita tñ de facto ꝯfiteatur/tenendũ est qđ dixi.

An ꝯtritionẽ opoꝛteat cũ tota vita ꝑtendi

De excessione ꝯtritõis. vtrũ videlȝ oportueat ipam cũ tota vita ꝑtẽdi/ ⁊ mañ cũ medicina nõ ꝑtendať vltra morbũ dubitari pt. Sed dic ꝙ doloꝛ ꝯtritõis nõ finiť nec finiri debȝ ĩ hac vita. Imo sicut infinita est offensa ĩ peccãdo. ꝙ in deũ q̃ est infinitus. ita exigiť vt doloꝛ ꝺ offensa ꝑ mõ possibili sit infinit⁹ . vt. s. eternitatẽ saltem vite hoĩs habeat. cum eternitatem simplr habere nõ possit. Eo ꝙ nẽo sit q̃ semꝑ viuat. Hoc ẽ. si ineťnũ ĩ hac vita viueret/ineternũ de pctõ dolere deberet. Insup morbo pctĩ q̃ȝuis euacuat⁹ sit q̃tũ ad culpã et reatũ/sꝑ tñ manet et manere dȝ q̃tũ ad detestatiõem in memoriã ꝑpetrati delicti. vt dicit Hugo de sctõ vic. Cũ quo morbo ꝑtendiť doloꝛ vt ei⁹ medicina. qui nõ est curãs morbũ ꝑteritũ. sed ꝑseruans a futuro. ¶ De effectu ꝟo cõtritõis. ⁊ an ĩ cõtritõe deleať peccatũ anteq̃ȝ deueniat ad cõfessiõem inuenties in summa Raymũdi. ti. de pnĩa di. i. que est de ꝯtritõne. §. Sequiť q̃s sit effectus. Et. §. Qualiter aũt h̃ sit intelligendũ

De secũda parte penitẽtie .s. de ꝯfessiõe in generali.

De ꝯfessiõe et satisfactõe nõ ẽ opus multa tangere. eo ꝙ diffuse de his tractetť in sũma Raymũdi ¶ Notatñ q̃d sit cõfessio/an sit necessaria ad salutẽ Et an cadat sub ꝑcepto. Et sub quo. Cui facienda est. Quantũ differri possit

Quid sit cõfessio ĩ speciali.

Diffiniť autẽ sic cõfessio. Cõfessio est legitima corã sacerdote peccatorũ declaratio. Diciť in ista diffinitione peccatorũ declaratio/contra illos qui peccata sua celãdo vł ea excusando occultãt. Diciť peccatorũ. cõtra eos qui recitant bona sua in cõfessione. vel qui confitẽtur per abnegatõem peccatorũ. vt nõ sum adulter. nõ sum homicida/ et hmõi. Diciť corã sacerdote. scȝ qui clauẽ habet et potestatẽ solnẽdi. nõ coram quolibet de populo. Poterit tamẽ ĩ necessitate/vt in pericľo mortis corã nõ sacerdote fieri. Legitĩa dicit qđ importat oẽs conditõẽs que exiguntť ad verã cõfessiõem. quas quere ĩ sũma Raymũdi ti. de pnĩa di. ij. que est ꝺ cõfessione. §. sequiť. que sunt necessaria ad veram confessiõem.

An cõfessio sit necessaria ad salutẽ.

Propter eos qui dicunt cõfessionẽ nõ esse necessariã ad salutem. eo ꝙ non cadat sub aliquo ꝑcepto diuino. vt patet discurrendo precepta decalogi Exod. xx. Notandũ est et inuiolabiliter obseruandũ/ꝙ absq̃ vocali cõfessione vel signo quod loco vocis sufficiat non est salus /dũmodo ꝯfessor haberi possit. Eo ꝙ dicit Ambrosi⁹. Non põt quis a peccato iustificari nisi peccatũ fuerit cõfessũs. Et concedendũ est ꝙ sub precepto cadat sicut omne necessariũ ad salutẽ. ¶ Sed attendẽdum est aliquid sub ꝑcepto cadere dupliciter. scilicȝ vel pricipaliter explicite. vel secũdario et implicite. Primo modo cõfessio non cadit sub ꝑcepto. eo ꝙ nõ inueniať expresse in aliquo decem mandatorũ seu ꝑceptorũ. Cadit tamẽ secũdario ⁊ implicite sub ꝑcepto. et dici potest ꝙ sub illo precepto. Honora patrẽ tuum et matrẽ tuam. Ubi ꝑcipitur honoꝛ et obediẽtia faciẽda matri eccľie. Quia igiť eccľia statuit et ꝑcepit cõfessionẽ homini fieri. ex ꝯsequenti ĩ mandato illo ꝑcipi videť vt homini fiat cõfessio. ¶ Ubi autẽ cõfessio instituta sit et ꝑcipiať ab eccľia/require in sũma Raymundi titulo de penitẽtia. dist. ij. que est de cõfessione. §. Cui sit.

Cui sit facienda cõfessio.

B Ubi aũt faciẽda sit ꝯfessio ĩ sũma p̃dicta Ray. dr. Uerũtñ breuit̃ dici pt ꝙ soli ꝓprio sacerdoti ẽ faciẽda. qz ille sol⁹ hꝫ ptãtẽ absoluẽdi suos subditos. p̃terq̃ ĩ casibꝫ sp̃ealibꝫ. s. cũ dñs papa vl' episcopus ĩ dyocesi sua dat ꝓprio sacerdoti adiutores. sic vt facit cũ trãsfert potestatẽ suã in penitẽtiarios suos. vl' ordinat aliq̃s qui p̃dicãdo ⁊ exemplũ bone vite dãdo moneant populũ. et eos q̃s monuerint audiãt ⁊ absoluãt. Uel cũ plebs multa ẽ et nõ sufficit ꝓpri⁹ omnes audire/tũc põt ep̃s dare coadiutores. ¶ Sunt ⁊ aliĳ casus. s. cum sacerdos licẽtiat suũ subditũ vt aliĳ cõfiteatur. Et credit̃ ꝙ tenet̃ licẽtiare in seq̃ntibꝫ casibꝫ subditos. Et si nõ licẽtiauerit/pt sub ratihabitõe alicui⁹ peti. scꝫ cum q̃s habꝫ ĩ discretũ sacerdotẽ. Itẽ cũ ꝓbabilr̃ credit ꝙ reuelet ꝯfessiõem suã. Itẽ cũ q̃s fornicatus fuerit cũ filia sorore matre vl' ꝯcubina ꝓpriĳ sacerdotis. ꝓpter qd' incurrere credit ei⁹ odiũ si ꝯfiteat̃ ei. Item cũ ꝓbabilit̃ credit ꝙ velit inclinare animũ ꝯfitẽtis ad ꝯsensum mortal' peccati. Itẽ cum q̃s occl'tus heretic⁹ dep̃hẽdit̃. Itẽ ſm aliq̃s cum ꝓp̃am oñe cognouerit. In hmõi casibꝫ peti pt licentia ꝓpriĳ sacerdotis ne ꝯtemni videat̃. Et si nõ dederit/credit̃ vel ꝙ maiorꝫ adeũd⁹ sit/vel aliq̃bꝫ illoꝝ q̃ a supiore suo vel dño papa potentiã absoluẽdi acceperunt/cõfiteri possit. Eo ꝙ fatuitas iudicaret̃ ꝯmittere se discrimini. p̃sertim cũ omnibus ꝯtradicentibꝫ possim cauere piculum in corpe. Et fatuũ esset dicere ꝙ aliq̃ casu tenerer sequi eũ q̃ me vult p̃cipitare ĩ mente. ¶ Sunt aliĳ casus in q̃bꝫ nõ optet expectare nec adire ꝓpriũ sacerdotẽ. Ut cũ q̃s peccauerit in parochia alteri⁹/vbi rõe delicti efficitur de iurisditõe eius ĩ cui⁹ parochia peccauit. Itẽ cum q̃s mutauerit domiciliũ/⁊ in alteri⁹ parochia habitat. Itẽ si est vagabũdus p terras. Itẽ cum est in articulo mortis. In quo casu siue habenti claues ligatas siue solutas licet confiteri. ¶ Sed hic attẽde ꝙ Raymũdus ⁊ aliĳ valde magni dicũt. ꝙ cũ ꝓprius sacerdos dat suo parochiano licẽtiã vbi voluerit confitendi. optet illũ parochianũ aliquem adire habẽtẽ generalẽ ptãtem cõfessiões audiendi. eo ꝙ ip̃e ꝓprius sacerdos parochianũ suũ licꝫ possit ð ꝯfitẽdo alteri licentiare/nõ põt tñ illũ alienũ sacerdotẽ licentiare ꝙ talẽ possit cõfessionẽ audire. nisi accepta ab ordinario ptãte. Et tñ nos passim videmus ꝙ plebani assumũt sibi ĩ adiutoriũ m'ltos q̃ nunq̃ licẽtiati fuerũt ab aliq̃ ordinario. Unde vult et scribit mgr̃. vi. de trano in summa sua de titulis. ꝙ a iure in ordinatõe data est eis ptãs absoluendi. et hanc recipit q̃libet in sui ordinatõne. Unde cũ assumunt̃ a plebanis in adiutoriũ/possunt ſm ip̃os ꝯfessiões audire. Nã cũ a iure licentiã habẽt nõ egent licentia ordinarioꝝ. ¶ Ceterũ de verbo q̃dam qd' dicit ip̃se vi. ð trano. ti. de penitẽtia de gradibꝫ peccatoꝝ. videlicꝫ ꝙ vsus ꝯtra naturã execrabiliter fit ĩ meretrice. sed execrabilius in vxore. Dubitatio orit̃ apud magnos eo ꝙ ip̃e. vi. p verbũ p̃dictũ videtur velle ꝙ ille vsus etiã cũ vxore ꝓpria semp mortale sit. quod aliq̃b⁹ nõ placet. Dicũt enim q̃dam ꝙ ꝓpter necessitatẽ/vtpote ꝓpter nimiã pinguedinẽ vel apostema/ vel vulnus in ventre/dũmodo fieret in debito vase si cognosceret vir vxorẽ modo inconsueto/excusabit̃ vir a pctõ. dũmodo causa plis hũde B fieret. Et vocãt illi vsum ꝯ naturã solũ qñ quis nõ ea pte corpis vtitur que ad generãdũ instituta ẽ sed alia. Magister Alexãder de ales dicit. ꝙ peccat vir vxorẽ suã mõ brutali cognoscendo. nec necessitas excusat a toto licꝫ diminuat quãtitatẽ peccati. Unde ẜuit̃ peccaret/et vt creditur mortalit̃ ſm ip̃m q̃ sic cognosceret nulla existẽte necessitate. Mgr̃ Albert⁹ dicit ꝙ nihil eoꝝ que facit marit⁹ cũ vxore/seruato vase debito est ſm se peccatũ mortale. sed potest esse signũ cõcupiscẽtie mortalis. scilicꝫ quãdo nõ sufficit modus quẽ natura determiat. sed habẽt modos brutorũ animaliũ/nulla existẽte necessitate. Unde ſm ip̃m quãdo alter eorũ nimis pĩguis est/vel quãdo cõtigit ventrẽ mulieris apostemari vel impregnari. ita ꝙ anteri⁹ non est membrũ applicabile. tũc causa plis habende. vel causa reddendi debitũ. vel causa fornicatõnis vitande nõ est ꝓhibendũ aliter cõuenire. nisi dũtaxat vbi nulla p̃cedente necessitate/sed tñ ex libidine fieret. Istud tñ nõ expedit ppl'm scire.

Quantũ possit confessio differri.

Quantũ autẽ differri possit confessio/apud aliquos dubitat̃. Dicũt eñi aliq̃ ꝙ confessio differri pt sine D

peccato vsq3 in tp̄s determinatũ. Et ꝙ ꝯfes sionē facere nō sic ē p̄ceptũ ꝙ oporteat quolibet tpe fieri. Sũt q̄ distinguũt. Quia aut ille q̄ peccauit nōdum ē ꝯtrit⁹. s3 manet adhuc in mortali pctō. Et tũc nō ꝯfiteri data oportũitate sicut nō cōuerti vl' nō conteri est ei omni hora peccatũ. sed nō nouum peccatum/ imo aggrauatio prioris. eo ꝙ diuturnitas sit circũstantia aggrauās peccatũ. Si autē ille q̄ peccauit iā ꝯtritus est Dic ꝙ tenet ꝯfiteri aliqñ sed nō tũc vl' tũc Et ex p̄cepto eccl'ie ĩfra annũ iuxta formā decretal'. Omnis vtriusq3. Q3 si nō ꝯfitet peccat mortalr ppt inobediētiā factā mr̄i eccl'ie. Unde illō p̄ceptũ de ꝯfitēdo nō obligat sub pena mortalis/ dũmodo fiat infra tpus statutũ/ si tm̄ hō sp conteratr. ¶ S3 q̄d si ante tēp⁹ sic ad ꝯfitendũ statutũ contingat aliquē añq3 ꝯfiteatur subito mori. nec habuerit tēp⁹ conterēdi de trāsgressione diuini p̄cepti. quo iubet aliqñ ꝯfessiōe3 facere. eo ꝙ sit morte p̄uent⁹: Puta ꝙ dānatr tanq3 legis diuīe trāsgressor. eo ꝙ in q̄ instāti prius fuit soluēdo. id ē potēs soluere ꝯfessiōem/ q2 potuit ꝯfiteri vel dolere ꝙ nō fuit cōfessus. Sed in vltimo instāti iā fact⁹ ē trāsgressor. Hoc tm̄ nō intelligatr d eo qui ex causa ꝯfessiōem differt. vt. s. habeat ꝯfessorē discretiorē. vl' alia vtili cā: dummodo diligentiā apponat vt habeat

De tercia parte penitentie. sc3 satisfactōne.

d E satisfactione breuit' dicendũ est Et prio q̄d sit. Que ei⁹ ptes. An necesse sit ip̄am fieri ĩ charitate.

Quid sit satisfactio in speciali.

I d Iffinitur autem. sic satisfactio s'm Gregoriũ a mg̃ro in. iiij. li. sñiarũ Satisfacere est causas peccatorũ excidere/ et eaꝝ suggestiōib9 aditũ nō ĩdulgere. Et vocat causas peccati occasiones alliciētes ad peccandũ. Quaꝝ q̄dā ppinq̄ sunt pctō Et he sunt ĩ nr̄a ptāte vt eas possum⁹ amouere vel excidere. Uerbi gratia. Cena splēdida cā ppinq̄ ē luxurie. vt Hieremi. vi. Saturaui eos ⁊ mechati sunt. Et hanc cām seu occasiōe3 possum⁹ amouere ⁊ excidere. Sũt ⁊ alie cause seu occasiōes pctī remotiores. q̄ in nr̄a ptāte nō sunt. vt puta oblatio tal' cene. vel alicui⁹ rei delectabilis ocul' cordis nr̄i. vl' suggestio diabolica de tali splēdida cena. Non est em̄ in nr̄a potestate arcere diabolũ. q̄n talia ocul' mētis nr̄e offerat. Occasiōes g̃ pctōꝝ ppinq̄s debem⁹ excidere. q2 ĩ nr̄a ptāte sunt. Sed occasiōib9 pctōꝝ remotiorib9 si veniant a pte diaboli/ vel carnis vl' mũdi/ nō dēmus ꝯsentiēdo aditũ indulgere. eo ꝙ in nr̄a potestate sit eas nō recipe. ¶ Alit' autē diffinitur sic. Satisfactio est dāni vl' iniurie illate recōpensatio s'm iudiciũ et ordinē iuris

Quot ⁊ que sint partes satisfactionis.

f Atisfactōis autē ponunt tres partes. s. orō. elēosyna. ieiuniũ Que generaliora sũt ĩ satisfactōe cuiusli3 pctī. Cũ enī q̄s peccat delinq̄t in deũ. ⁊ cōtra hoc specialit' satisfacit orō. Itē delinq̄t in eccl'iam. h' e't ĩ p̄ximũ. ⁊ ꝯ hoc specialit' satisfacit elēosyna. Itē delinq̄t in seip̄m. et ꝯ h' spēalr satisfacit ieiuniũ. De q̄b9 illō dr Bona ē oratio cũ ieiunio ⁊ elemosyna.

An necesse sit cōfessionē et satisfactionē fieri in charitate

v Ltimo q̃rit cā breuitatis de ꝯfessione ⁊ satisfactōe sil'. vtꝝ necesse sit ꝙ fiat ĩ charitate. Et an q̄ ꝯfitet et satisfacit extra charitatē teneat iteꝝ ꝯfiteri ⁊ iteꝝ satisfacere: ¶ Et dicunt h' plures ꝙ vtrũq3 debet fieri in charitate/ ⁊ repeti si fiat extra charitatē. ¶ Alij circa vtrũq3 distiguũt. Et p̄mo de ꝯfessiōe dicũt ꝙ opt3 ꝙ fiat in charitate. ex q̄dam tm̄ ꝯseq̄nti. ita ꝙ opt3 ꝙ fiat illud qō statutũ ē ab eccl'ia. Et opt3 etiā ꝙ dũ fit ꝙ charitas habeat. q2 sp siue cōfiteamur siue nō/ nos tenemur habere charitatē. Et sic vt tactũ ē nos tenemur ex quodā ꝯseq̄nti ꝯfiteri ĩ charitate. S3 si fiat extra charitate nō opt3 (vt dicũt) eā repetere. sed solũ satisfacere ⁊ ꝯfiteri ꝙ ꝯfitendo p̄us ficti fuerim⁹. i. extra charitatē. du3 tm̄ idem sit p̄or ⁊ posterior ꝯfessor et memoriā habeat pctōꝝ confitētis. Alioq̄n opteret repetere. q2 integ̃ d3 esse ꝯfessio. Et isti dicti sui ponũt rōem ꝙ. s. ad hec duo. s. cōfiteri et charitatē hr̄e/ tenemur diuisim. nā ppt statutũ eccl'ie tenemur ꝯfiteri. siue habeam⁹ charitatē siue non. Et silr tenemur habere charitatē siue ꝯfiteamur siue ñ. Et ideo p̄t vnũ solui sine alio. Ut gratia exempli. Si teneor ire ad eccl'iā. et cũ h' teneor

tota die esse capat⁹ i eccl'ia. Si vado ad eccl'iaz sine capa nõ opȝ me itato ire ad ecclesiã/sed solũ satisfacere de eo q non fui tota die in eccl'ia capatus. Consil'z in ꝓposito. ¶De satisfactõe autẽ dicũt q i satisfactiõe duo sunt ꝯsiderãda. s. ipa solutio debiti. et ipe mod⁹ soluẽdi. ita vt p datũ siue factuȝ fiat solutio debiti. et p modũ soluẽdi placeat solutio. Si autẽ p aliquẽ fiat extra charitatẽ solutio debiti. puta pene taxate a sacerdote. sicut ieiunare p annũ et hmõi. dicitur q de rigore nõ exigit q iterato reddat' cũ charitatẽ ꝛ grãm adept⁹ fuerit. sed solũ q illud qđ defuerit i modo ipe penitendo soluat. Unde q̃ tenebat deo iniunctã penitentiã facere/ qđ respicit debitũ. et cũ h in charitate et bñ ordiata volũtate facere. qđ respicit modũ soluẽdi debitũ soluet sȝ non modo debito, oportebit talẽ ꝯfiteri ꝛ satisfacere de indebito mõ soluẽdi. Et tunc erit debita satisfactio. qꝛ. s. eijcit satisfactũ prius q̃tũ ad debitũ. Nũc vo posterius satisfit q̃tũ ad debitũ modũ. ¶Reliqua plene tractant in sũma Raymũdi ti. de pnia. ꝓpter qđ multa causa breuitatis trãseo.

De sacramento extreme vnctõis ꝛ ptinentib; ad ipm

R Equirit aliq tãgere de sacro vltime vnctõis. Et pmo q̃d sit. De ei⁹ institutõne. Quid sit ei⁹ materia. Que forma. Quis debit⁹ mĩster. Quis ei⁹ effectus. Quid hic res. ꝛ q̃d sacramẽtũ. Quis sit pceptibil' hui⁹ sacri. Et quo ad morbũ Et quo ad etatẽ. De loco vnctõis.

Quid sit extrema vnctio.

D Iffinit aũt sic extrema vnctio a q̃busdã. Extrema vnctio est linitio olei sctificati facta ad releuationeȝ vtriusq infirmitat'. s. mẽtis ꝛ corpis. Et ponit vnctõ extrẽa p noie vnico diffiniti. qđ qꝛ nõ hẽm⁹ circũloqmur p duo. Iste ꝯo termin⁹ linitio q̃ ponit in diffinitõe sonat in actũ vel in passionẽ q̃ est in suscipiẽte ipm sacrm. sicut cũ dicit. baptism⁹ est tictio ꝛc. designat tinctio passiua. qꝛ intintingit baptizat⁹. Uerũtamẽ si qs totũ esse extreme vnctõis vell; diffinire possȝ ita notificare. Extrema vnctio est sacramẽtũ ex vnctõe infirmis p oleũ sanctificatũ facta. ꝯferens infirmis remediũ ꝯ peccati reliquias. et si expedit alleuiationẽ ferens corpis infirmitati.

De eius institutiõe

Q Uãdo autẽ ꝛ vbi sit h sacramentũ institutũ ẽ duplex opinio. Una dicit ab apl'is hoc sacrm esse institutũ. que videt ꝯfirmari p glosam sup illud Marci. vi. Ungebãt oleo mltos egrotos ꝛ sanabant. Que glosa sic dicit. Ab apl'is patȝ hunc morẽ esse traditũ vt energumi ꝛ alij egroti certo loco vngant oleo a põtifice ꝯsecrato. Scđȝ hoc g dicẽdũ est q apostoli a deo inspirati diuia autoritate ꝛ volũtate istituere potuerũt istud sacrm. imo ipe deus in ipis. licȝ forsan tũc vo vngerẽt modo et forma q̃ nũc sm ordinatõeȝ ecclesie fit vnctio. Sed forsan ad tpus istã formã ex causa nõ seruauerũt. sicut ipi (vt sup tactũ est) ad tẽpus ex cã rõnabili formã baptismi mutauerũt. vt. s. baptizarẽt in nomine xpi. Alij volũt q istud sacrm christ⁹ p se i?tituerit. qm̃ iuxta pallegatũ caplm. vi. Marci. Narrato quõ christ⁹ suos misit discipulos ad pdicandũ. statim seqt. Et exeuntes pdicabãt vt penitẽtiã agerẽt. et dmonia mlta eijciebãt. ꝛ vngebãt oleo multos egros/ et sanabant. qđ nõ credit sine institutõe dñi fuisse. Nec sile ẽ de imutatõe baptismi. qꝛ aliđ est mutare formã sacri. ꝛ aliud instituere totũ sacrm de nouo celebrandũ. Nã ꝛ forte nũc p eccl'ie autoritatẽ/ aut aliquã sibi datã inspiratõeȝ sic apl'i habuerũt possent aliq̃ ad tpus iusta de causa circa formã alicui⁹ sacri imutari. sed totũ sacramentũ instituere null⁹ posset (vt credit) nisi solus deus.

Que sit materia sacramenti extreme vnctõis.

M Ateria hui⁹ sacramẽti est oleũ simplex ab epo benedictũ sine alterius rei admixtiõe. Cũ eni oleũ significet nitorẽ ꝯscie/ ꝛ balsamũ suauitatẽ fame. ꝛ moritur⁹ maxie indiget nitore ꝯsciẽtie/ ꝛ nõ multũ suauitate fame/ apparet q morituri simplici oleo ꝯueniẽter pungunt. Nõ crismate/ qđ ꝯpositũ ẽ ex oleo et balsamo. ¶Et qm̃ in exitu ꝯstitut⁹ indiget gr̃a sanãte nõ tm̃ cor sed etiã alia mẽbra q̃bus abusus est/ indiget nõ tm̃ vnctõne cordis/ sed etiã aliorũ mẽbroꝝ q̃b; maxime peccauit. vt sicut trina mersio i baptismo signat sub

mersionẽ triũ peccatoꝝ q̄ i mũdo regnant scȝ ↄcupiscẽtie carnis. ↄcupiscẽtie ocłoꝝ ꝛ ſupbie vite. Sic hic mł'tiplex inunctio ſignat elimiatõem ex diuia miſicordia mẽbrorum ſinguloꝝ

Que ſit forma huius ſacramenti

2 De forma aũt ſciẽdũ ẽ. q̄ ſicut forma alioꝝ ſacroꝝ ↄſiſtit in ſmõe et ope. vt baptiſm⁹ in ꝟbis illis. baptizo te ꝛc̄. Et in ope. ſ. i merſiõe baptizati ꝛ ſic de aliis ſacris. Sic hui⁹ ſacri forma ↄſiſtit in ope ꝛ ſmõe. In ope q̄dẽ/in illa. ſ. ſignatõe mẽbroꝝ i forma crucis. In ſmone ꝟo in platõe hoꝝ ꝟboꝝ. Per iſtã ſuauiſſimã vnctõem ꝛ ſuã piiſſimã miſcdiaȝ dimittat tibi de⁹ q̄cq̄d p viſum peccaſti. Et ſic de ceteris mẽbris Nec iterat̃ iſta forma ſup eãdẽ materiã p replicatõeȝ ꝟboꝝ. quia nõ oĩno ſunt eadẽ ꝟba. vt p̄ȝ. licȝ in parte eadẽ eſſe videat̃. ¶Sed cũ mł'tiplex ſit vnctio ꝛ mł'tiplex ꝟboꝝ platio. q2 ad ſingula mẽbra ſingule ſiũt vnctões. ꝛ p̄pa ꝟba dicunt̃. Nunq̄d ad inunctõem ocłoꝝ dimittunt̃ eoꝝ pctã. Et ſil'r ad alias inunctõnes alioꝝ mẽbroꝝ alia eoꝝ pctã. vł' an oĩa peccata ſil' dimittãt̃? Dicit̃ q̄ oẽs alie ille inunctiones licȝ fiant diuerſ tpib9. tñ p eodẽ tẽpore. ſ. p vltimo inſtãti platõis ꝛ ↄplete inunctõis facte cenſent̃. ſicut in ſili dictũ eſt ſup̄ in ↄſecratõe eucariſtie. Nam ſic h̄ ẽ. tunc eni oĩa pctã ſil' dimittũt̃. ſ. i vltimo inſtanti toti⁹ inunctõis et platõis ꝟborũ/p quo fiunt omnes inunctões.

Quis ſit debitus miniſter in ſacro extreme vnctõis

De miſtro autẽ h̄ eſt tenẽdũ/ q̄ ſol⁹ ſacerdos p̄t h̄ ſacrm ↄferre. ꝛ ſol⁹ eps hoc oleũ ↄſecrare. Qđ p̄ȝ tuȝ ex autoritate beati Jacobi/ q̄ i ſua canonica. c. vlti. dicit. Infirmat̃ aliq̄s in vob idu cat p̄ſbyteros eccł'ie et orẽt ſup eũ. vngẽtes eũ oleo in noĩe dñi ꝛc̄. Tũ q2 iſtõ ſacrm cõſũmatiuũ eſt penitẽtie. Et iõ ptinet ad claues q̄ ſolis ſacerdotib9 ↄferunt̃.

Quis ſit effectus iſtius ſacramenti

Effectus autẽ hui⁹ ſacramẽti ſm mgr̃m in li. ſniaꝝ. ponit̃ duplex. ſ. ſanatio corpis et ſpũs. vt ſic h̄õ ex duob9 ↄſtat. ſ. ex corpe ꝛ aĩa. ita ſit effectus hui⁹ ſacri ſanatio vtriuſq3. ſȝ p̄ncipaliꝰ mentis. q2 iſte effect⁹ ſp ſeq̄tur in ꝟe penitẽte. Et iſta ſanitas mẽtis i duob9 ↄſiſtit. ſ. i pctõꝝ remiſſiõe. ꝛ in ꝟtutũ ampliatõe

Quid hic res ꝛ quid ſacramentũ ſit.

Deniq3 vt ſciat̃ q̄d ſit hic res ꝛ q̄d ſacramentũ. Notãdũ q̄ ſm q̄ſdaȝ ſacrm hic eſt ip̄e vſus olei ſiue cõſignatio cũ oleo. Res autẽ eſt ip̄a gr̃a ſp̄ũſ ſcti. que dicto mõ efficit ſanatõeȝ mẽt; ꝛ etiam q̄nq3 corpis. q̄ndo. ſ. expediens fuerit. ¶Scđm alios aũt ſacrm ẽ ip̄m oleũ. Res autẽ gr̃a ſp̄ũſſcti ꝛc̄. Eſt aũt inuenire inter illa p̄mã ſilitudinẽ. quia ḡtia ſp̄ũſſcti ad modũ olei lenitiua ẽ morbi ſp̄ũal'. letificat etiã et ↄſolat̃ ab hac vita exeuntẽ. Unde i p̄s. Ut exhilaret faciẽ i oleo. i. mentẽ q̄ facies interior eſt in oleo extreme vnctõis. Et panis. i. eucariſtia q̄ inunct; exhibet̃ cor hoĩs ↄfirmet.

Quis ſit perceptibilis hui⁹ ſacramenti.

Quis aũt pceptibil' ſit huius ſacramẽti. Dicit̃ q̄ nõ oĩni morbo vexatis. ſed ſolũ morbo ḡuiori in quo timet̃ piculũ mortis. Tñ q2 oĩs egritudo corpis creſcẽdo p̄t reducere hoĩem ad obitũ/in oĩni morbo cũ cepit iminere piculũ mortis poterit iſtud ſacrm dari. ¶Sȝ nũ q̄d paruuli et ignorãtes ꝛ amẽtes p̄nt iungi? Dicit̃ q̄ nõ. cũ eni h̄ ſacrm non debeat dari nõ recoḡſcẽtib9 ꝛ nõ poſtulãtib9 ip̄ſũ. tales autẽ ſunt puuli ꝛ ignorãtes q̄ oĩno vſum rõis amiſerũt. ꝛ furioſi niſi habuerit lucida interualla. dicit̃ q̄ hmõi inungendi nõ ſunt. Poſſet eni ẽẽ piculũ tã in irreuerẽtia q̄s etiã in immũdicijs q̄ hmõi hoĩes cõcomitant̃. Si tñ furioſi habuerit lucida iterualla poſſent in illis interuallis inungi ſi immineret piculũ mortis.

De loco vnctõnis

De loc; aũt vnctõis ẽ variatio apđ diuerſas eccł'ias. Hoc tñ ſp tenendũ eſt q̄ loca q̄nq3 ſenſuũ p̄ncipalit̃ inungẽda ſunt. ſic ocł'i. aures. nares. pedes et man⁹. Quidã aũt addũt pect⁹ ꝛ renes ꝛ vmbilicũ. in q̄b9 delectatio ẽ venerea licȝ ñ optear. ¶Sed vbi inungẽdi ſũt mu-

tilati: Dicit̃ q̄ in loco mutilatōnis. q2 licȝ mēbro careant/nō tñ carēt potētia q̄ ɔplet̃ actus pcti ab intra. licȝ nō ab extra. Et iō vt expietur pctm̃ cū mēbꝝ nō supsit. in loco incisiōis vel in loco illi mēbro maxime vicino inungendꝰ est.

De sacramento ordinis et ptinentibꝫ ad ipm in generali.

d A sacramēto ordinis pmo occurrit dicenduȝ Quid sit ordo. Quid ibi p materia. ꝛ q̄d p forma. Quot sunt ḡdus /et sufficiētia eorū. Quot sunt d necessitate huiꝰ sacramēti. Qui ordīes sacri. et quare sic dicant̃:

Quid sit ordo et quō diffinitur.

d Iffinit̃ aūt sic a mgr̄o in li. sniarū Ordo est signaculū qd̄dā sacrum q̄ spūalis ptās tradit̃ ordīato ꝛ officiū. Itē q̄dam antiq̄ꝝ mgr̄oꝝ ita diffiniunt. Ordo ē sacramētū spūalis ptātis ad aliqd̄ officiū in eccl'ia ordinatū.

Quid in sacramento ordinis sit materia. ꝛ q̄d res sacri.

q Uid aūt sit hic p matia ꝛ q̄d p re sacri: A q̄busdā dicit̃ q̄ sicut ī baptismo tria sunt Unū. s. qd̄ tm̄ est sacr̄m. s. aq̄ vl' tinctio cū ṽbo. Et aliō qd̄ ē res tm̄. s. remissio peccati vl' collatio gratie Et terciū qd̄ ē res ꝛ sacr̄m. s. caracter baptismalis. Sic h̄ est aliq̄d qd̄ est sacr̄m tm̄. scȝ illa signa visibilia cū ṽbis. quibꝰ spūal' ptās tradi oñdit̃. Ut in hostiarijs traditō clauiū cū verbis ad hoc ptinentibꝫ. In lectoribꝫ traditio libri pphetaꝝ cū ṽbis ad hoc institutis. ꝛ sic de alijs. Et aliq̄d qd̄ ē res tm̄. s. gr̄a spūsctī infusa /vl' ptās spūalis. Est ꝛ aliq̄d qd̄ est sacr̄m ꝛ res. s. caract q̄ imp̄mit̃. Alij ponūt duo p ora p sacr̄o et re. ¶ Sed tūc circa h̄ orit̃ dubiū cū dicat̃ q̄ h̄ sacr̄m sit aliqd̄ sacratū signū exteriꝰ cū ṽbis ad h̄ ordinatis. Et in q̄busdā ordinibꝫ sicut ī sacerdotio sit p sacr̄o impositio manuū cū forma ṽborū. An si ab vno verba pferant̃ ꝛ ab alio manꝰ imponat̃ ordo ɔferat̃: Et patȝ q̄ nō. Ut ī decreto di. xxiij c. q̄rūdā clericoꝝ. ꝛ ex textu ꝛ ex glosa.

Quot sunt ordinuȝ gradus /ꝛ vñ eoꝝ numerꝰ et sufficientia.

q Uot aūt sint ordinū ḡdus dic̃ magister in. iiij. sen. q̄ sunt septē. s. hostiariatus. lectoris. exorciste. acoliti subdiaconi. diaconi. ꝛ p̄sbyteri. Quoꝝ ē ɔficere corpus xp̄i qd̄ est excellētissimū officioꝝ hūanoꝝ. Et iō sup̄ sacerdotiū nō est ordo supior. imo nec ep̄atus nec archiepiscopatꝰ ¶ Quoꝝ numeꝝ ꝛ sufficiētiaȝ sic poteris accipe. Ordinū vnus ē sup̄mus ꝛ p̄ncipal'. s. sacerdotiū. Alij secūdarij ꝛ huic deseruiētes. Sup̄mꝰ ordo duos h̄ȝ actus. scȝ p̄ncipalē q̄ est ɔficere corpus xp̄i. Et secundariū q̄ est ppl'm p̄parare vt idonee cōmūicet. Secūdarij aūt ordīes et huic sup̄mo ordini deseruientes aut deseruiūt ei q̄ ad actū suuȝ p̄ncipalē. aut quo ad actū suū secundariū. Si q̄ ad actū suū p̄ncipalē qui est ɔficere corpus xp̄i/tūc est ptās sup hostias et q̄bꝫ ɔficit̃ corpus xp̄i. Et h̄ pt esse dupliciť Quia aut in ɔpatōe q̄ ad populū q̄ eas offerūt tēplo. ꝛ sic ē ordo subdiaconatus. Subdiaconi enī intēest accipe hostias a pplo ꝛ reponere ī p̄sbyterio. vt ipsas mīstrare possit diacono. vt dicit Isid. Aut est ptās sup hostias ī ɔpatōe q̄ ad sacerdotem. ꝛ sic ē ordo diaconatꝰ. cuiꝰ ē hostias oblatas ponere sup altare et ordīare vt eas ibi ɔsecret sacerdos. Si aūt est ordo deseruiēs sacerdotio q̄ ad actū suū secūdariū. s. ad p̄parandū populū/tūc aut deseruit ei ī amouēdo malū. aut ī ordīe ad bonuȝ. Si p̄mo mō tunc iterū ɔtingit hoc dupliciť. s. aut amouēdo malū qd̄ est ab extra. ꝛ sic est ordo hostiarioꝝ. quoꝝ officiū ē indignos ꝛ viles excludere. ne violēt locū cōionis fideliū. aut amouēdo malū qd̄ est ab intra. ꝛ tūc est ordo exorcistaꝝ /q̄ꝝ est arcere vim demōis p adiuratiōes ne īpediat pceptōȝ sacr̄oꝝ. Si aūt ordo deseruit sacerdotio ī ordīe ad bonū tūc pōt esse dupl'r. Aut ex pte intellectꝰ /et tūc est ordo lectoꝝ. quoꝝ officiū est legere apte et distīcte ad illumiatōnem intellectꝰ. Aut ex pte affectꝰ. ꝛ tūc ē ordo ceroferarioꝝ. q̄ in signū ignis spūal' accendēdi in cordibꝫ nr̄is cereos flamiferos deferūt. ꝛ hi sunt acoliti. Acolitꝰ enī grece ceroferariꝰ dicit̃ latine. ¶ Alij volūt q̄ nouem sunt ordīes ī eccl'ia militāte sicut sunt nouē ordines angelorū ī eccl'ia triūphante Et sm quosdā illorū ep̄atꝰ et archiep̄atꝰ cōstituūt duos ḡdus. q̄ additi septē p̄cedentibus faciūt nouē. Scd̄m alios corona ē p̄mus ordo ꝛ ep̄atus vltimꝰ. ꝛ sic fiūt nouē

cum septē ꝑnoīatis. Sʒ prior sentētia po-
tior est in cōspectu modernoꝝ.

Quot ꝛ que sunt de necessitate huiꝰ sacramenti.

N
Equit dicere q̄t et q̄ sunt de neces-
f
sitate huiꝰ sacramēti. Et dicit ꝙ sex
ꝑcipue. s. sexus virilis. Vn̄ mlier
nō est susceptibil' ordīs. Itē ꝑcedēs bap-
tismus q̄ etiā ē fundamētū ceteroꝝ sacroꝝ
excepto ꝯiugio. Vn̄ si aliq̄s nō baptizatꝰ
ordinaret nihil reciperet. vnde oporteret pꝰ ba
ptismū si vellet aliquē ordinē exeq̄ ꝙ iterū
ordinaret. ¶ Itē ptās ordinantis / qꝛ q̄ nō
est ep̄s ordīes ꝯferre nō pt. Itē intentio re
cta. vt. s. ordinās intēdat facere qđ facit ec
clesia. et silr ordinādꝰ s̄m quosdā. Itē ma-
teria seu sacr̄m. vt traditio libri et siliūʒ cū
forma ṽboꝝ. Itē tp̄us seu etas s̄m aliq̄s.
qm̄ si puulꝰ ordinet etiā ꝑcedentibꝫ aliis g̃
dibꝫ nihil reciperet. cū s̄m eos in h̄ sacr̄o exi-
gat tam intētio recipiētis ordinē q̄ȝ ꝯferē-
tis. Paruulꝰ aūt qꝛ nō hʒ vsum liberi arbi
trij nō habʒ intentōēʒ. Alij volūt ꝙ etas sit
de ꝯgruitate et nō de necessitate huiꝰ sacr̄i.
Et iō in p̄dicto casu puulꝰ s̄m eos recipit
caracterē. nec s̄m eos ē reordinādus. Fra
ter Albꝰtus vult ꝙ ī aliis ordibꝫ etas sit de
ꝯgruitate. sed ꝙ ī vltimo ordīe q̄ est sacer-
dotiū ē de necessitate. Vn̄ plane vult ꝙ or
do sacerdotij n̄ possit puulo ꝯferri Itē ieiu
niū s̄m aliq̄s. eo ꝙ s̄m eos ꝑnsus n̄ ꝯferret
ordinē nec susciperet. Alij fere oēs volunt ꝯ-
triū. ¶ Multa ꝑterea sunt de honestate ꝛ cō
gruitate tā ex pte ꝯferētiū ordīes q̄ȝ ex par
te tp̄is. q̄ repies exp̄sse in sūma Ray. li. iij. ī
principio et ꝯseq̄nter.

Qui ordīes sint sacri. et quare sacri dicunt.

p
Ostremo notādū ꝙ licʒ oēs p̄dicti
septē g̃dus sacri sint. q̄ttuor tm̄ p̄
mi minores ordīes nō dicūt sacri.
sed solū tres maiores. s. ordo subdiaconatꝰ
ordo diaconatꝰ. ꝛ ordo p̄sbiteratꝰ. Et h̄ p-
pter dignitatē q̄ inducit ministrātibꝫ ī tribꝫ
maioribꝫ ordinibꝫ. oportʒ eni eos vouere cō
tinentiā vl' simplr vl' s̄m tp̄s. Simplr in
tota ecclia occidētali. vbi nō dant isti tres
ordines nisi vouētibꝫ ip̄o facto ꝑpetuā ca-
stitatē. Scđʒ tp̄s. vt in oriētali ecclia. vbi
q̄ in mr̄imonio ordinē recipiūt / in matri-
monio ꝑmanēt. Sed tm̄ dū ministrāt ab-
stinent ab vxoribꝫ. Insup illis mortuis ali-
as ducere nō possunt.

De sacramento cōiugij et ptinentibꝫ ad ip̄m

D
E sacramento ꝯiugij nō multa O
necesse est hic dicere. eo ꝙ in sū-
ma Raym̄. li. iiij. đ hoc sacr̄o suf
ficiēter tractet. Sūt q̄daʒ tm̄ q̄
ibidē nō tangunt de q̄bꝫ h̄ aliq̄ breuit me-
morāda sunt. vicʒ. An istud sacr̄m sic alia
sacr̄a ꝯferat gr̄am ꝛ efficiat quod figurat.
Quis sit eius effectus. An opus cōiugale
possit fieri sine pctō. An debeat reddi debi-
tū ꝯiugale tp̄e imp̄gnatōis. Itē an debeat
reddi tp̄e ꝛ loco sacro Itē an sp debeat red
di cuʒ petit. Quid hic sit materia ꝛ forma.
ꝛ q̄d res ꝛ sacramentū.

An sacramentū cōiugij ꝯferat gr̄am ꝛ efficiat qđ figurat

p
Resupposito ꝙ mr̄imoniū ē viri ꝛ
mlieris ꝯiūctio legitima īdiuidu-
am vite ꝯsuetudinē retinēs. q̄ diffi-
nitio dat s̄m naturaʒ optime institutā. qꝛ
tūc vna et pura fuit. Premisso etiā tracta-
tu de causa institutōis huiꝰ sacr̄i ꝛ vbi insti-
tutū fuit. ꝛ q̄ pn̄t ꝯhere ꝛ q̄ nō cū aliq̄bꝫ ali-
is circa h̄ sacr̄m necessariis. q̄ exp̄sse li. iiij.
sūme Ray. iuenies. Nūc q̄rendū vēit an h̄
sacr̄m sic alia ꝯfert gr̄am ꝛ efficiat qđ figu-
rat. Vbi triplex cadit opinio. ¶ Pria dicit
ꝙ nō ꝯfert aliquā gr̄am. sʒ cū alia sacr̄a si-
gnificēt gr̄am ꝛ ꝯferāt. istđ tm̄ signat g̃tiaʒ
sed nō ꝯfert. Hec est opinio mgr̄i ī li. sen. ꝛ
ꝑpositi antisiodorē. ¶ Scđa opinio dic ꝙ
ꝯfert gr̄am. s. recessum a pctō. nō tm̄ ī ordie
ad bonū. Et dicūt ꝙ gr̄a illa ē ꝙ ṽtute hu-
ius sacr̄i mitigat ꝯcupiscētia ne ferueat vl
tra nuptiaꝝ honestatē. Et hec opinio ꝓba
bilior videt. ¶ Tercia ꝛ satis ꝑitoꝝ opinio
est ꝙ ꝯfert gr̄am etiā in ordine ad bonum.
Non q̄dē generalr sʒ ad bonū h̄ tm̄. qđ dʒ
facere ꝯiugatꝰ. Et istđ bonū ē vt fidelr cō
iugi assistat. et ꝓlem suā cū cōiuge ꝑle susceptā
religiose nutriat. et hmōi. Et s̄m h̄ patʒ ꝙ
efficit gr̄aʒ quā figurat. sed nō oēʒ quā fi-
gurat sic̄ nec oportet. Figurat q̄ppe ꝯiun-
ctōēm fidel' aīe cū xp̄o. q̄ q̄dem est effectus
eius / nō ꝯtentus q̄dem sed significatꝰ

Quid sit eius effectus.

Ex pmissis igit habes ꝙ duplex est
e effectus mrimonij. Unus.s.nō cō-
tentus sed tm̄ significat⁹.s.coniun
ctio fidel' aie cū xp̄o. Ali⁹ cōtent⁹ et signifi
catus.gr̄a.s. qua mitigatur fomes .et qua
fideliter cōiugi assistitur

An amplexus matrimonial' possit fieri sine peccato.

Utrū autē fieri possit amplex⁹ mri
v monial' sine pctō vl' meritorie /p⁹
hec venit dicendū. Et dicit ꝙ cau
se q̄ttuor pcipue sūt ppt q̄s fit ɔmixtio cō
iugalis. Aut ei fit causa suscipiēde prolis.
r h duplicit. Aut.s.ad cultū diuinū ampli
andū. r hec causa sic cognscēdi vxorē ab oi
pctō excusat. r reddit op⁹ meritoriū. dum-
mō ista intētio añ finē opis p delectatōem
nō corrūpat. Uel fit cā pl's. vt.s.habeatur
successor hereditatis. r hec cā nō excusat a
veniali sed a mortali. Aut fit cā reddēdi de
bitū. et hec cā excusat a culpa. et s̄m aliqs
meret sic faciēs. dū tm̄ ista intētio p inordi
natā voluptatē ante finē opis nō supplāte
tur. Aut fit cā fornicatōis vitāde. et hec cā
excusat a mortali. Aut fit cā exaturāde libi
dinis. et hec cā nō excusat a mortali. Uel
s̄m alios i h vltimo casu distigue. qr aut il
la libido cā cui⁹ exaturāde fit ɔmixtio ɔiu
gal' tātū repssa erat ꝙ eā nollet alter ɔiugū
cū alio vl' alia explere. r tūc dicūt ꝙ adhuc
est pctm̄ veniale. Aut intātū creuerat illa li
bido vt indifferēter vellet q̄s eam siue cuz
sua siue cū nō sua explere. Et tūc dicūt eē
mortale peccatū.

An tēpore ipregnationis debeat reddi debitū ɔiugale.

De tpe impgnatōis dicit ꝙ ppt pi
d culū nō debz i tpe impgnatōis vx
or cognosci. Unde si vir eo tēpore
moueat ad coitū dz ratōe talē motū ppter
timorē pdicti picli refrenare. maxie q̄ttu
or pmis mensibꝫ. Si tm̄ vir vxorē dicto tē
pore cognouerit /nō ppt h peccat mortal'r
Uerū etiā qr mlier illo tpe maxime coituz
vt freqnter appetit/si ipa petat et ipe vir ex
act⁹ reddat/sic reddens leui⁹ peccat. exigēs
ꝟo graui⁹. vterqꝫ tm̄ venialit tm̄

An tēpore et loco sacris debeat reddi debitū.

De tpe sacro sile dr/ ꝙ tpe q̄dragesi
d me r q̄ttuor tpm r rogationū r pci
puaꝝ solēnitatū nō debz alter ɔiu-
gū debitū petere. Si tm̄ petierit cū pigen
tia tm̄ animi qd̄ sine ɔiugij vsu esse nō pos-
sit/venialit peccat. Si autez alter petierit
reddat. ex actu tm̄ iusticie r fide thori excu-
sat a pctō. nisi in his casibꝫ pter tēporum
hmōi solēnitatē aliq̄d iuxta distinctōes su
p positas gui⁹ incideret qd̄ pctm̄ aggua-
ret. ¶ Sed sec⁹ est de loco vt volūt aliq ꝙ
scꝫ nō tenent i loco sacro reddere debitum
si aliqs ali⁹ loc⁹ haberi possit. Si aūt ali
us loc⁹ nō possit hr̄i. vt ɔtigit in tpe guer-
re vbi multis noctibꝫ in locis sacris iacent
viri cū vxoribꝫ suis/tūc si alter ɔiugū sol-
uat exact⁹ habens de h dolorē cordis/pec
cat tm̄ venialit. imo si exigat cū plāctu r pi
gentia. qd̄ sine vsu ɔiugij eē nō pt. non cre
dūt multi ꝙ peccat mortal'r. ¶ Nec credas
ꝙ tūc ɔtamineꝶ loc⁹ ita ꝙ recōciliatōe idi
geat. qr ɔtamiatio sacri loci distinguit du
plicit. Una q̄ pcedit ex incōgruitate opis
qd̄ fit in ipo respectu dicti opis i se. Et alia
q̄ pcedit ex incōgruitate opis nō q̄ ad se ꝫ
q̄ ad ɔsecratōnē seu scti ipi⁹ loci in q̄ fit.
Nā illa que pcedit ex icōgruitate respectu
loci tm̄ r nō opis i se/nō ɔtamiat locū itā-
tū ꝙ indigeat recōciliatōe. Sꝫ illa ꝟo q̄ p
cedit ex incōgruitate ad scificatōez loci re
spectu opis in se. vt ē i magnis facinoribꝫ
sicut in stupro adulterio homicidio r hmōi
Et hec locū ɔtamiat intātū ꝙ recōciliatōe
indiget. maxime respectu aliqꝝ facinoruꝫ
vbi sunt manifesta.

An semper debeat reddi debitū ɔiugale cum petit

De solutōe autē debiti ɔiugal' h te-
d nēt aliq ꝙ oīmi tpe petēti debitū ē
reddēdū s̄m oportūitatē loci. Qd̄
ideo dr. qr ille act⁹ ꝟecundiā q̄ndā habꝫ si
bi annexam. Unde nō optꝫ ꝙ soluat i pu
blico. sed in oīmi hora oīmiqꝫ dimisso nego
cio. si scit alteꝝ esse i piclosa ɔcupiscētia te-
net captare secretū cubile r debitū reddere
¶ Alij distinguūt ꝙ sicut in pceptis affirma
tiuis semp ad ea tenent sꝫ nō p sp. vt ꝟbi g
tia. sp teneor honorare pentes meos sed nō
p semp. sed solū p loco r tpe. Ita hic (vt di
cunt) q̄s ad sp tenet reddere debitū/sed nō
tenet p semp. sed solū cū optunitas loci et
tpis h exegerit. ¶ Et nota duos ꝟsus q̄ de

terminãt q̄nq̧ casus. in quibꝫ q̄s p̄t reddere debitũ sine pctō ſ; nō petere. Festa sacerq̧ locus ieiunia mēstrua partus. Si pctꝫ bis peccas reddis q̄nq̧ licenter

Quid sit materia ꝛ q̄d forma in sacr̄o ꝯiugij.

q

Uid autē sit materia ꝛ q̄d forma. dicit̄ ꝙ materia sunt legitime ꝑsone in potētia ꝯmixtiōis seruū existētes. ¶ Circa qd̄ multi difficiles ꝛ diuersi casus occurrūt h̄ sacr̄m mr̄imonij īpedientes. q̄ sufficiēter in sūma Raymūdi determinant. q̄re h̄ cā breuitatis nō exp̄mūt̄. ſ; solū ꝑ q̄dam ꝯpēdiosa annotatōe ponūt̄ sex ꝟsus seq̄ntes. Eccl'ie vetitū/necnō tps feriatū Impediūt fieri. ꝑmittūt facta teneri Error ꝯditio. votū. cognatio. crimē. Cultus disparitas. vis. ordo. ligamē. honestas Si sis affinis. si forte coire neq̄bis. Hec sociāda vetāt ꝯnubia iuncta retractant.

¶ Forma aūt est ꝯsensus ꝑ ꝟba exp̄ssus. vt accipio te in meā ꝛc̄. vl' h̄mōi. Scd̄m alios ꝯsensus animoꝝ ē matia ī ꝯiugio. Forma aūt est debita ꝟboꝝ ꝑlatoꝝ forma. scꝫ. Accipio te in meā ꝛc̄. ¶ Sed nunq̄d ꝛ iste ꝯsensus debeat ferri ꝛ esse ad carnalē copulā. Et dic̄ mgr̄ in li. sn̄iaꝝ ꝙ nō in carnalē copulā nec in cohabitatōꝫ corpalē sed ī societatē ꝯiugalē. qd̄ sic exponit̄. hoc ē i carnale debitū/nō in carnalē actū. ¶ Nec obstat illud ꝺ mr̄imonio bt̄e virgīs. q̄ ꝺm beatū Aug. ita ī mr̄imonio ꝯsensit ꝙ nisi aliter deꝰ iuberet debitū ꝯiugale nō redderet. [illegible] Cōmittēs aūt virginitatē suā diuine di[illegible] ꝛ cōsensit in carnalē copulā nō illā appetēdo sed diuīe inspiratōi in vtroq̧. s. ꝛ ꝟgitate ꝛ ꝯmixtiōe obediendo. Sꝫ ꝟginitatē quā nōdū vouerat ī deside rio habuit ꝛ cū firmo ꝑposito. ꝯmixtionē ꝓ illā nisi deꝰ alit̄ dispōeret ī sufficientia. ¶ Ex his satꝫ patꝫ q̄d h̄ sit sacr̄m ꝛ q̄d res. Nā sacr̄m ē ꝯsensus aīoꝝ ꝛ ꝯiūctio corporū. Res aūt duplex ē. s. vnio xp̄i ꝛ ecclesie. Itē vnio duaꝝ naturaꝝ ī xp̄o. Nā sicut in mr̄imonio ꝯiūctio ē aīoꝝ vniꝰ cū vna. ita vnit̄ xp̄s cū eccl'ia q̄ vna ē. vt dꝛ Cañ. vi. Una ē colūba mea ꝛc̄. De q̄ etiā vniōe dꝛ i. Chor. vi. Qui adheret deo vnꝰ spūs ē cū eo. Itē sicut ī mr̄imonio ē ꝯmixtio diuersoꝝ sexuū. ita ī xp̄o ē vnio duaꝝ diuersaꝝ naturaꝝ. s. diuine ꝛ humane.

Finit tractatꝰ tciꝰ ꝺ expositiōe septē sacr̄oꝝ

Incipit tractatus eiusdem quartus de septē virtutibꝫ ꝛ earū declaratōne.

n

Unc aliq̄ tangēda sunt ꝺ virtutibꝫ. Et primo q̄d sit ꝟtus in genere. Quot sunt in nūero et de eaꝝ sufficiētia. Deinde de singulis in speciali erit aliquid dicendū.

Quid sit virtus in generali

e

St aūt ꝟtus ꝺm Aug. bona qualitas mētis qua recte viuit̄ ꝛ q̄ nullus male vtit̄. quā solꝰ deꝰ in hoīe ōpat̄. Notant̄ ḋr bona q̄litas. ad drn̄tiam malaꝝ q̄litatū. cuiusmodi sunt ꝓdigalitas auaricia. Addit mentis. ad drn̄tiā corpaliū q̄litatū. q̄les sunt albedo. nigredo. Et subiūgit. q̄. s. ꝟtute recte viuit̄. ad drn̄tiam sciē. que q̄uis sit bona q̄litas mētis. nō tn̄ necessario ea recte viuit̄. sed potiꝰ ea recte ītelligit̄. Et addit̄. q̄ nullꝰ male vtit̄ ad differētiā potētiaꝝ naturaliū/q̄bꝫ cōtingit et bene vti ꝛ male vti. cuiusmodi sunt rōnabilitas ꝛ ꝯcupiscibilitas. ꝛ irascibilitas/que ꝓprie potentie dicunt̄. Dicit̄ etiā. quā solꝰ deus opat̄ in hoīe. qd̄ ponit̄ ad drn̄tiā virtutū politicaꝝ. q̄ (vt vult ph̄us in ethicis) generant̄ et freq̄nti bū agere. cū ꝟtutes theologice a deo infundant̄. Ex q̄ apparet ꝙ p̄cedens diffinitio est ꝓpe ꝟtutis theologice. ¶ Sed put ꝟtus ꝯp̄hēdit tā q̄ttuor virtutes cardinales q̄s tres theologicas sic p̄t diffiniri. Uirtꝰ ē amoꝛ habēdi se ad oīa vt debet̄. Unꝰ Augꝰ. ī li. de moribꝫ ecclesie/singulas diffiniēs ꝟtutes/in oībꝫ diffinitionibꝫ ponit amorē tanq̄ genꝰ. et adiungit diuersos actus q̄si diuersas differētias.

Quot sunt virtutes ꝛ de eaꝝ sufficientia.

e

X dicta āt diffinitōe extrahi p̄t numerꝰ septē virtutū. s. q̄ttuoꝛ cardinaliū ꝛ triū theologicaꝝ. Cū enim virtꝰ sit amoꝛ habēdi se ad oīa vt debetur. aut erit amoꝛ habēdi se vt debet̄ ad creatorem. aut ad creaturā. Si p̄mo mō tūc vel erit amoꝛ ad creatorem vt recognoscat̄. et sic erit fides. q̄ est illumiatio mētis ad cognoscendū deū. Aut erit amoꝛ ad creatorē vt possideat̄. ꝛ h̄ duplicit̄. s. Ul' vt habēdꝰ.

in futuro. et sic est spes. Uel vt quod h iam habitus et tenet. et sic est charitas. que quamvis licet per quendam modum imperfectum hz hic deum Quia qui manet in charitate in deo manet et deus in eo .i. Joh. iiij. Si autem sit amor habendi se vt debet ad creaturam. tunc vel ad creaturam que sub nobis est. vt caro. et talis amor sic habendi se ad eam vt debet est temperantia. Aut ad creaturam que iuxta nos est. sic est proximus. et talis amor sic se recte habendi ad eum est iusticia. Aut ad creaturam que contra nos est. et tunc aut illa creatura est nobis insidians. et talis amor sic se habendi ad eam vt debet est prudentia. Aut illa creatura est nos molestans. et talis amor sic se habendi ad eam vt debet est fortitudo.

De tribus virtutibus theologicis. Et primo de fide.

In speciali tangendum est de virtutibus theologicis. Et primo de fide. De qua primo dicendum quid sit. Quot modis dicatur. Que sit fides informis et que formata. et vtrum vna sit alia. Et an demones habeant fidem. Utrum paruuli baptizati habeant fidem Utrum in aliquo casu sufficiat seruare fidem corde et diffiteri ore. Utrum fidei possit subesse falsum. An omnes teneantur ad fidem explicitam

Quid sit fides et quomodo diffinitur.

Secundum autem apostolum ad Heb. Fides est rerum sperandarum substantia. argumentum non apparentium. Et diffinitur h fides prout est fundamentum in edificio spirituali. Subsistit enim omnibus aliis virtutibus. et eas collocat in nobis. i. facit eas in nobis collocari. Et hanc sic intellige diffinitionem. Fides est sperandarum rerum substantia. i. fides facit modo res speratas subsistere in nobis spe que tandem subsistent re. Fides dicitur argumentum. i. ostensio vel demonstratio non apparentium rerum. ¶ Sed non tunc apostoli crediderunt christum passum et vtique quia in eorum simbolo hoc pro articulo ponitur. et tamen apparuit eis passio sua. Sed dic quod aliud viderunt et aliud crediderunt. quia hominem passum viderunt et deum passum crediderunt. Deum autem passum esse est articulus fidei secundum Augus. non hominem illum passum esse. Quia h crediderunt iudei qui fidem non habent catholicam. Secundum autem Aug. Fides est illuminatio mentis ad videndum deum.

Quot modis fides dicatur.

Igitur autem fides multipliciter. Aliquando enim accipitur pro habitu fidei informis. Unde Jacobi. ii. Fides sine operibus etc. Aliquando accipitur pro habitu fidei formate. Unde ad Heb. xi. Sancti per fidem vicerunt regna. Aliquando pro actu fidei formate. secundum quod dicit Aug. Fides est credere quod non vides. Aliquando pro facultate credendi. Unde Matth. viij. Non inueni tantam fidem in israel. Aliquando pro obiecto fidei. scilicet pro eo quod creditur. cuiusmodi sunt articuli fidei. Unde in symbolo Athanasii dicitur. Hec est fides catholica. quod intelligitur de articulis ibi positis.

Quid sit formata et quid informis. et vtrum vna possit fieri sine alia.

Fides autem formata est fides que operatur per dilectionem. que scilicet informatur gratia et charitate. Fides autem informis est huic contraria vtraque formabilitate priuata. qualem habent existentes in peccato mortali. que nihil aliud est quam potentia naturalis assentiendi veritati vtili. ¶ Utrum autem fides informis fiat quandoque formata vel non. et an quotiens peccatur mortaliter/omnino pereat fides formata. Et cum ad statum gratie per penitentiam redit vtrum noua fides creatur? ¶ Multi videntur dubitare. Dicunt enim aliqui quod fides informis eadem est in essentia cum fide formata. sed differunt secundum intentionem maiorem et minorem. vt assensus veritati aliqua illustratione gratie irradiatus sit fides informis. assensus autem vehemens multa illustratione gratie illuminatus sit fides formata. Et volunt isti quod fides informis hic finiri possit. formata vero non. ¶ Alii dicunt quod non sunt eadem in substantia. sed euacuata siue recedente fide formata totum perit Et relinquitur tamen modica quedam lux in aia que non facit hominem gratum. que dicitur fides informis. ¶ Alii distinguunt quod dupliciter dicitur fides informis. Uno modo per priuationem actualem forme debite. Et per hunc modum dicitur fides informis esse in peccatoribus. quia non est in eis gratia gratificans vel charitas. Alio modo dicitur fides informis per priuationem possibilitatis ad formam debitam. Et hec fides informis est in demonibus /qui non habent

possibilitatē ad grāz. Et pmo mō dicta fides īformis sic differt a formata ꝙ tn̄ formata fieri possit. s. ꝙ illud qd fidei informi subiacet pt formari. Uñ materialr loquendo hec pt fieri illa. sic cecitas ī oculo pt fieri visus p miraculū. Sz scdo mō dicta fides informis oīno differt a fide formata. sic ꝙ nullo mō pt fieri formata. Et illud plꝰ placz aliqbus. ¶ Ex his ptz an demōes habeāt fidē. Habēt ei fidē īformē vt dicūt sancti Sed vt dixi mlto aliter ꝙ pctōres. qm̄ fides informis demonū nō ē possibilr ad formā debitā sicut fides pctōrū. in q est aliq̄ ꝙuis modica illustratio grē. In fide vo demonū nulla sed tm̄ credulitas quedam ex cogitatōe naturali exorta.

Utrū paruuli baptizati habeant fidem.

S D id quod qrit vtrū puuli baptizati fidē habeāt. Dicūt qdā ꝙ nec fidē habeāt / nec ceteras vtutes. eo ꝙ he nō pferunt eis ī baptismo. sz tm̄ purgatio ab originali pctō. Dicūt tm̄ ꝙ si aīa puuli post baptismū separet. in illa separatione illi infundi fidē ceterasqz vtutes ab ipso deo. Et silr cū adultꝰ efficiat. si tm̄ retineat innocentiā baptismalē. De hac opiniōe ē Hugo q fecit . . paratū sup decret. ¶ Alii dicūt puulr plene fidē z ceteras vtutes in baptismo infundi / sed nō vsus earū. Quam opinionē tenet mgr in li. sen. z alii plures. Est z alia opinio inter has duas media que ponit ꝙ puuli nec habēt pletū habitū vtutū / neqz actū. quia nōdū sunt capaces vtutis plete vt est habitus vl actus. Sed accipiūt virtutes ad potētiā. q potētia aliqd habz de natura habitꝰ. z fit habitꝰ plet si aīa separet. vl cū veniūt ad etatē adultā.

Utrū in aliquo casu sufficiat corde seruare fidē z ore diffiteri

v Trū aūt in aliq casu sufficiat verā fidē corde tenere . z p vita saluāda ore negare / nullꝰ discretꝰ dubitat. Negans eni fidē ore ꝙtūcūqz retineat firmit corde (pcipue reqsitꝰ) peccat mortalr. Corde eni (vt ait apls) credit ad iusticiaz. ore autē pfessio fit ad salutē. Uñ sine pfessione fidei nō videt esse salꝰ. qnto minꝰ cū negatōe. Insup tal impugnat fidei vitatē agnitā. z sic videt quodāmō peccare ī spirituūsctm̄. Uñ hec est heret pscillianistaz. q dicūt ꝙ p vita saluāda licet fidez ore negare si tm̄ ve teneatur in corde.

Utrum falsum possit subesse fidei.

b Ic dubitat vtrū falsuz possit subesse fidei. Hoc ē vtz falsuz possit credi. vl id qd nō est. puta cū sacerdos eleuat hostiā nō psecratā / vtz sit vera fides q a toto pplo credit ibi ee vel illud ee corpus xpi. Et dr ad h ꝙ fidei nunꝙ pōt subesse falsū nec dubiū. imo nec etiā pt qcꝙ credi nisi sit infallibilr verū. Uñ in pdicto casu credere ꝙ illud siue illa hostia sit corpus xpi nō est fides sz opinio tm̄ q pt esse d falso Sz credere ꝙ sub illa hostia si ī forma debita psecrata fuerit / sit corpus xpi ē fides. z h semp infallibilr est verū. Uñ illa pditio sp apponēda vl ad minꝰ supponēda ē qn hostia adorat vl sumit. s. si rite consecrata fuerit Hostia rite psecrata infallibiliter est corpus christi.

An omnes teneant ad fidem explicite credendā.

D Eniqz an oēs teneāt ad fidē explicitā. s. ad credēdū articlos fidei explicite dubiū est apd qsdā. Dicūt eni aliq ꝙ nec ante aduentū nec post aduētū xpi tenebāt homies scire oēs articlos fidei explicite nec etiā omnes explicite credere nisi in q̄ntū doceri et a maioribus et illaz doctrinā ī intellectu cape poterāt. Sed tamen adhuc illi q pcesserūt minꝰ tenebant pter vmbrā que tūc erat. Iā aūt plus pter doctrinā et veritatē explicitam. Unde nunc qlibet qntumcūqz simplex qui hūanam habet discretōem tenet ad minꝰ explicite scire et credere primū articulū. z reliqs nullatenus diffiteri. sed in generali credere quicqd sancta z vniuersal credit ecclesia. Et tenet pter h se paratū exhibere ad amplius discendum cū doctorē catholicū habuerit. Et qm̄ obtusum sensum habēt simpliciores / nō credo ꝙ teneant ita explicite scire sicut explanat eis. quia sufficit ꝙ ipsi accipiāt explanatōez ꝺm suā potestatem intelligendi / z nō ꝺm voluntatē aut facultatem explanatoris. Si autē primū articulū vel plures etiam alios explicite crederent: vni tamē ptinaciter pradicerēt / heretici iudicarent. Quia h fieri nō posset nisi egressi iudiciū ecclie / pueruli hereticorum iam

p doctrinã puerilem esse incipiunt. Sed tñ est de sapiẽtioribꝰ q̃ tenent explicite oẽs articlos scire. Et maxime plati aut q̃cũqꝫ aliĳ q̃ se fatent doctores. cũ ignorãtia iuris nõ cadat in principẽ aut doctorẽ.

De virtute spei et ꝑtinentibus ad ipam.

Equit aliq̃d dicere de spe. Primo Quid sit spes. An spes possit esse malaꝝ rerum. Quorũ sit spem habere. An ipa simul cũ fide euacuabit. Et q̃d succedet eis.

Quid sit spes ꝛ quõ diffinitur.

Diffinit aũt sic spes ab Augustino Spes ẽ certa expectatio future beatitudinis ꝓueniẽs ex grã ꝛ meritis ꝓcedẽtibꝰ. Quã sic expone. Spes ẽ certa. qđ dicit ꝓpt hesitatiõez. Nã spes vsqꝫ quaqꝫ absqꝫ fluctuatiõe hesitatiõis ẽ. Expectatio/ qđ dicit ad drñiã ꝯphẽsionis q̃ erit ĩ patria. vbi nihil expectabit sꝫ oĩa p̃sentialiter habebũt. Future btĩtudis/ qđ dicit ad drñiã timoris seruil' q̃ est expectatio future miserie. Expectatio dico ꝓueniẽs ex gratia. i. benignitate dei ꝯsiderata. Qđ aũt dicit ex benignitate dei ꝯsiderata dr ad drñiaꝫ desꝑatiõis q̃ seueritatẽ tm̃ dei ꝯsiderat. Et ex meritis ꝓcedẽtibꝰ. qđ dr ad drñiã p̃sũptionis q̃ ex dei benignitate tm̃ ꝯsiderata ꝛ nõ cũ hꝫ ex meritis btĩtudinẽ adipisci credit. Et sic diffinit hic morꝰ spei. ¶ Aliꝰ sic a magistris cõiter diffinit. Spes ẽ audacia mẽtis de largitate dei ꝯcepta habẽdi vitã eternam ꝑ bona merita.

An spes possit esse malarũ rerum?

An autẽ spes possit esse malaꝝ reꝝ. Dicit mgr̃ in. iĳ. sen. q̄ spes est tm̃ bonaꝝ reꝝ ꝛ eaꝝ q̃ ad eum spectãt q̃ eaꝝ spem gerere videt. qꝛ ꝓpe spem habemꝰ de bonis nr̃is nõ d' alienis. Vñ ad hꝫ q̄ sit ꝓpe spes tria ꝯcurrere debẽt. s. q̄ sit respectu boni. ꝛ ꝓprĳ ꝛ futurĳ. Vñ si aliqñ legat/ spes dici maloꝝ sicut apud poetam. Hunc ego si potui tm̃ sperare laborẽ. Vel etiã bonoꝝ ꝛ cõmuniũ. sic spamꝰ salutẽ bonorũ qui sunt in via. vel etiã boni p̃sentis. ĩtellige ĩ talibꝰ spem non ꝓpe accipi/ sed largo modo.

Quorũ sit hr̃e spem

Est aũt qđ q̃rit q̃ꝫ ... seu sperare sit spare. s. an sit ãgeloꝝ an aĩaꝝ btãrũ ĩ celo. ꝛ an xp̃s spem habuerit? ꝛ etiã an ãtiq̃ p̃res ĩ limbo. vł aĩe nũc d̃tẽte in purgatorio spem habuerĩt aut habeant? ¶ Dicẽdũ ẽ ad tria ꝓ oĩa q̄ ꝓpe sũpto noĩe spei neqꝫ angeli/ neqꝫ aĩe btẽ/ neqꝫ xp̃s spem habuerũt. Cuiꝰ rõ ẽ. qꝛ ꝓpe nõ ẽ nisi d' substãtiali btĩtudĩe quã nũc hñt angeli ꝛ anĩe btẽ. eo q̄ stola corpis nõ sit s̄m doctores d' subũali p̃mio ipaꝝ. sꝫ tm̃ ipa ꝯtẽplatio diuinitatis ꝛ hũanitatis xp̃i. Quia vt hr̃ Johan. xvĳ. Hec ẽ vita et̃na vt ꝯgñscãt te solũ veꝝ deũ ꝛ quẽ misisti ihm xp̃m. Et qm̃ xp̃s beatitudinẽ substãtialẽ ĩ via habuit. q̄ ꝯprehẽsor fuit. iõ spem ꝓpe nõ habuit. Et si aliqñ legat ipm spem habuisse/ intelligẽdũ ẽ de ĩꝓpe dictã. s. de aliq̃ spe de accidentali beatitudĩe. vtpote de glificatõe corpis sui. cuiꝰ nõ est spes nisi ꝑ posteriꝰ. vł d' ipo loqtur scriptura grã mẽbroꝝ. ¶ De p̃ribꝰ aũt ĩ limbo ꝛ de aĩabꝰ ĩ purgatorio ex̃ntibꝰ dr q̄ spem habuerũt ꝛ habẽt aliq̃ntulũ extenso noĩe. Cũ eñi spes sit boni futuri expectatio/ p̃t eẽ expectatio cũ oĩmoda hesitatõne. ꝛ tũc nõ ẽ spes. vel cũ certitudĩe opiniõis. ꝛ tũc ꝓpe ẽ spes. q̃lẽ habẽt electi ĩ via. Vel p̃t esse cũ certitudĩe sciẽ. q̄. s. sciãt se bonuꝫ eternũ adepturos. ꝛ sic minꝰ ꝓpe dr spes. Et sic isto mõ sumẽdi speꝫ dr q̄ p̃res ĩ limbo ꝛ ĩ purgatorio aĩe spem habuerĩt ꝛ hñt.

An spes ꝛ fides euacuabunt et q̃d eis succedet.

E vltĩo qđ ponebat ĩ q̃stiõe. scilꝫ an spes ꝛ fides euacuabũt. ꝛ quid ipsis succedet? Dicit q̄ vtraqꝫ euacuabit. Cũ eñi venerit quod ꝑfectũ est euacuabit qđ ex parte ẽ. Et iõ qꝛ fides et spes impfectõem habẽt/ euacuabũt. nec erũt sãctis in celo. sꝫ loco fidei succedet visio. loco aũt spei succedet amplexus. vbi videbit et gustabit q̃ꝫ bonus est dñs.

De virtute charitatis/ ꝛ ꝑtinentibꝰ ad ipam

Am de charitate aliquid dicat. Et p̃io quid sit charitas. Que sint diligẽda charitate. Et quis ordo sit obseruandus in diligẽdis. An omnes teneantur ad dilectõnem

inimicorũ. Et iterũ de q̃dam alio ordine diligendorũ.

Quid est charitas

Charitas ſm mgr̃m in. iij. ſniarũ eſt dilectio q̃ diligit̃ de⁹ ꝓpter ſe et ꝓxim⁹ ꝓpter deũ vl' in deo. Nec h̃ diffinit̃ idẽ ꝑ ſeipm. ſ. charitas ꝑ dilectõẽ. q2 dilectio quodãmõ gen⁹ eſt ad charitatẽ ⁊ ea q̃dem cõmunior. q̃uis in freq̃nti vſu ſcripture vnũ ꝑ alio aliq̃tiens ponat̃. ¶Alia dat̃ ab Aug. in li. de moribꝰ eccl'ie. Charitas eſt affectio animi recta diligẽs nos deo ¶Et ſciẽdũ ꝙ q̃tũ ad priorẽ diffinitõẽ eadem eſt dilectio q̃ de⁹ ⁊ ꝓxim⁹ diligit̃ quia q̃n vnũ ꝓpt̃ aliud amat̃ vnico vtrũq3 amore amat̃. Sic idẽ eſt amor q̃ amat̃ vinũ ⁊ dulcedo vini. Geminata dr̃ hec dilectio ꝓpter duo dilecta. ſ. deũ ⁊ ꝓximũ ꝓpt̃ quod etiã dicũt̃ duo mãdata de dilectõe Primũ de dilectõe dei. qd ꝯtinet tria ꝑma ꝑcepta ſeu mandata decalogi ꝑtinẽtia ad deũ vel q̃bus ordinamur ad deũ. Scdm eſt d dilectõe ꝓximi ꝯtinens ſeptẽ alia decalogi ꝑcepta ſeu mãdata que nos ordinãt ad ꝓximũ. ſicut in ſupioribus declaratũ eſt.

Que charitate diligenda ſint ⁊ q̃ ordine.

Etiã vt ſciam⁹ q̃ charitate diligẽda ſunt Attendam⁹ doctrinã Augu. li. i. de doctrina xp̃iana. Quattuor eni ſm eũ diligẽda ſunt. Unũ qd ſup nos eſt. ſ. de⁹. Alterũ quod nos ſum⁹. ſ. aia. Terciũ qd iuxta nos eſt. ſ. ꝓximus. Quartũ qd īfra nos ẽ. ſ. corp⁹. ¶De ſcdo ãt et q2to nulla ꝑcepta ſpecialia data ſunt Quãtũcũq3 eni hõ excidat a charitate ſp tñ illi remanet affectio ad ſeipm ⁊ ad carnem ſuã. ¶Sed q̃s ordo ſeruãdus eſt i his diligendis. vtrũ vicz in aliq̃ caſu extranei ꝓponẽdi ſint ꝯſãguineis: Itẽ an filij pentibus: Itẽ an vxor pentibꝰ: ¶In ꝑmo q̃dẽ caſu diſtinguũt q̃dam ꝙ aut bñficiũ ꝓferẽdũ eſt ſpũale aut tꝑale. Si eſt ſpũale. cũ beneficiũ ſpũale ad nemiñẽ iure ꝯſanguĩtatꝫ devoluat̃/debz extrane⁹ melior ꝓferri conſanguineo min⁹ bono. Si aũt ſit tꝑale/puta de bonis acq̃ſitis vel iure hereditario poſſeſſis. Dicũt ꝙ ꝯſanguineo parit̃ indigẽti etiã min⁹ bono ꝑꝰ eſt ſubueniẽdũ q̃ʒ extraneo. Unũ ſi vn⁹ eſt ꝯſanguine⁹ et alter nõ. ⁊ vtriq3 dãdũ nõ ſufficeret. tunc dãdũ ẽ cõ ſanguineo. Si vero vtriq3 ſufficiat vterq3 accipiat ſed ꝯſanguine⁹ prior. ¶Reſpectu ṽo ſcdi. ſ. an filij ꝑponendi ſint parentibꝰ. ſ. patri ⁊ matri. Dicũt plures ꝙ pente et filio in eq̃li neceſſitate ꝯſtitutꝫ/ pri⁹ ẽ ſubueniendũ parẽti q̃ʒ filio. cũ ad hoc nos cogat tam lex nature q̃ʒ dñicũ ꝑceptũ. Uidi aliq̃s ſentire cõtrariũ. ⁊ aliq̃s diſtinguere d dilectõe affectuali ⁊ effectuali. dicẽdo ꝙ dilectõe affectuali pl⁹ diligẽdi ſunt parentes ꝓpter ꝑ̃hita bñficia. effectuali ṽo pl⁹ diligendi ſunt filij. q2 vt ꝑlimũ pl⁹ indigent. Sed pone eq̃lez vtrobiq3 indigentiã. tũc puto pl⁹ ſubueniẽdũ eſſe pentibꝰ. ſ. patri ⁊ matri q̃ʒ filijs. ¶De vxore aũt qd erat terciũ dicit̃ ꝙ ꝑferenda eſt pentibꝰ q̃tũ ad cohabitatõem. nõ q̃tũ ad dilectõem. Unde illud. Relinquet hõ pr̃em et mr̃ez ſuã ⁊ adherebit vxori ſue ⁊c̃. Intelligendũ ẽ ꝙ magis adherẽdũ eſt eis q̃ʒ pentibꝰ cohabitatione/nõ tñ mag' dilectõe. eo ꝙ mlto pl'a bñficia a pentibꝰ exhibita ſunt q̃ʒ ab vxore.

An omnes teneant̃ ad dilectionẽ inimicorũ.

De dilectõe autẽ inimicorũ/an teneamur om̃es ad eorũ dilectiõem: et an teneamur eis oẽs oſtẽdere ſigna familiaritatꝫ: Et dicit̃ ꝙ ſic. ſcz ꝙ om̃es tenent̃ inimicos diligere. eo ꝙ ſup h̃ extat ꝑceptũ diuinũ Matth. v. Ego aũt dico vobis. diligite inimicos vr̃os. bñfacite his q̃ oderũt vos. Sed hoc q̃ ad affectũ dilectõis quo ſimplicit̃ tenent̃ om̃es inimicos diligere. quo ṽo ad ſigna dilectõis ⁊ ad effectũ nõ tenent̃ oẽs (vt dicit̃) inimicũ diligere/niſi viderit eũ neceſſitatẽ patiẽtẽ vl' veniã nõ ficte ſeu irriſorie ſꝫ ſꝑaciẽ poſtulãtẽ Unũ ſi ſalutat nõ irriſorie ſalutãd⁹ ẽ. Perfecti ṽo ſaltẽ religioſi ad ampli⁹ tenent̃. Propter ſcãdalũ eni euitãdũ corã his ꝑcipue q̃ ſciũt ꝙ offenſi ſunt tenent̃ offerre ſignũ dilectõis. Nec tñ intelligas d tali inimico q̃ fidem xp̃ianã ⁊ fidẽ catholicã īpugnat. q2 ſic impugnanti niſi in vltima neceſſitatꝫ nõ eſt ſubueniẽdũ.

De quodã alio ordine diligendorũ.

A ſũma nota ſm Augu. et Amb. et alios expoſitores ꝙ primo diligendus eſt deus. deinde aĩa ꝓpa. deinde anima ꝓximi. deinde corp⁹ ꝓpriũ.

z postea corp⁹ pximi. Jnt pximos autez primo parentes .s. pater z mr. scdo filij. deīde alij cognati. ¶ Utrū aūt vxor sit pferēda filijs certū nō habeo. p⁹ filios z vxorem domestici. scilicz noti. deinde extranei non inimici. deinde inimici. ¶ Q autem iubemur diligere proximos sicut nosmetipos sic intelligēdū ē. q.s. eque optādū ē eis bonū eternū sicut nobis. Nō eni tenemur tpalia equaliter eis vt nobis mistrare. sz nobis pmo/postea autē ipis.

De quattuor virtutibꝫ cardinalibus in generali.

Sequitur breuit aliqd dicere de ꝟtutibꝫ cardialibꝫ. s. de iusticia. q fm Aug. ē in subueniēdo miseris. de prudētia q ē in cauēdis insidijs. de fortitudie q est in pferēdis molestijs. z de tpantia q est i pnis delectationibꝫ coercēdis. De qbꝫ pmo dicēdū est qre dicāt cardiales z ciuiles z politice. Deinde de singul q sit qlibet ꝟtus in se. Et q sunt pprij eaz actus tā in via q in patria. Postremo de ordine eaz ad septem vicia capitalia.

Quare dicte virtutes dicūt cardinales ciuiles z politice

Dicunt autē fm qsdā ꝟtutes cardinales qsi cordiales/ad drñtiā virtutū corpaliū. Cardo eni fm Jsid. a corde deriuat. q2 a cordian grece qđ ē cor latine. Uel vt alij volūt dicūtur cardiales q2 in eis sicut i cardibꝫ oīs alia virt⁹ maxime ciuil voluit. Scdm aūt phos q de ipsis tractauerūt dicūt cardiales/q2 i his sicut i cardie ē reuolutio totius vite hūane fm statū honestū z ciuilē. ¶ Ciuiles autez dicūt q2 cōstituūt bonū statū vni⁹ cū altero in ordine ciuiū. Dicit eni ꝟtutibꝫ fm Plotinū phm et macrobiū boni viri reipublice ꝯsulūt. vrbes tuent. parētes venerāt. pximos amant ¶ Politice autē dicunt eadē de causa/q2 idem est polis grece qđ est ciuitas latine. z ideo politice dicūt q̄ i ciuiles.

De virtute iusticie in speciali.

Est autē iusticia fm Aug. virt⁹ tribuēs vnicuiqꝫ quod suū est. Que diffinitio cōuenit iusticie tā fm statum vie q fm statū patrie. ¶ Alia aūt diffinitio que ponit q iusticia ē subuenire miseris ꝯuenit iusticie tm̄ fm statū vie. ¶ Ponunt autē fm mgrm in.iij. li. sen. duo eius actus .s. actus ei⁹ in patria .q ē deo regenti subesse. z act⁹ eius in via q est miserꝫ subuenire. Hi sunt act⁹ generales ad qs tenent oēs. ¶ Sūt aūt et alij act⁹ ei⁹ spēales ad qs nō ita indifferēter oēs tenent. q sic (qntum ad ppositū pñs sufficere pōt) distinguunt. Jam tactū est q act⁹ general iusticie est vnicuiqꝫ tribuere qđ suū ē. hoc est. supioribꝫ paribꝫ z inferioribꝫ. Supioribꝫ qdem pemīnentiā. z hoc dupliciter. Quia vl generaliter. z sic dr act⁹ ei⁹ inferiora potioribꝫ subdere. quā ponit Aug. de libero arbi. lib. ij. Uel spēalit. z sic dr act⁹ ei⁹ soli dō d̄uire. de q Aug. li. vi. sue musice. Si autē sit in tribuēdo quod suū est paribus. sic ē triplex actus ei⁹. Unus paria sibimet copulare. de quo Aug⁹ de libero arbi. lib. i. Ali⁹ nullis coequari/nisi purificatꝫ animis. Tercius nullis dñari appetere/nisi nature corporali vel bestiali. De quibꝫ duobꝫ Augustin⁹ in. vi. sue musice. Si autē in tribuendo qđ suum est inferioribꝫ. hoc est dupliciter. Uel quo ad penā subleuandā. et sic ei⁹ actus est miseris subuenire. fm magistꝫ i iij. lib. sentētiaz. Uel quo ad culpā corrigēdam. z sic ei⁹ act⁹ est iniqs moribꝫ corrigere et punire. De quo Aug. sup Gen. lib. xij ad litteram.

De virtute prudētie in speciali.

Prudentia fm mgrm in. iij. sniaz est in pcauēdis insidijs. Und sic aperti⁹ diffinit. Prudentia est virtus rerū bonarū vel malaz neutrarūqꝫ discretio cum fuga mali et electōne boni. Et dicit neutrarūqꝫ/hoc est indifferentiū. que scz neqꝫ bone neqꝫ male sunt. quale est frangere festucā/vel hmōi. Et trahit diffinitio pñs ex verbis Augus. li. vbi dicit q prudentia ē bonaz rerum et neutraz scientia. ¶ Ponunt autē plures prudentie actus. Actus eius i patria duplex ē. Un⁹ nullum bonū deo pponere vel equare. qui ponitur p magistrū in. iij. lib. sentētiarum Alius ipam cōcupiscere veritatē. de q Augustin⁹ in. vi. sue musice. ¶ Actus prudentie vie ponunt quinqꝫ. scz pcauere i[illegible] q ponunt p mgrm in. iij. li. sniaz. Jtē mala deuitare. de q Aug. sup Gen. li. xij. ad lit

terā. Itē incorruptōem corruptōni ꝑponere. de q̄ Aug. de libero ar. li. i. Itē discernere bona a malo. de q̄ Aug. de ciui. dei. li. xix Itē eterna ꝑponere tꝑalibꝫ. de q̄ Aug. i. vi. sue musice.

De ꝟtute fortitudiſ

Fortitudo autē ē in pferēdis molestijs. Unde ſm q̄ſdā sic aptiꝰ diffinit. Fortitudo ē imobil' animi int' aduersa laborū et piculorū equa susceptio. ¶ Cuiꝰ q̄druplex assignat' actꝰ vie. Unus firmare animū ꝯ tꝑales molestias. de quo Aug. Alius nō aduersitatez nec mortē tꝑalē formidare. d̄ q̄ Aug. in. vi. sue musice. Aliꝰ a sapiēter electo nullis terroribus nulliſꝗ penis depelli. d̄ q̄ Augustinꝰ de libero arbitrio. lib. i. Alius ꝓ dilecto habendo aduersa tolerare. de quo Aug. sup Geñ. li. xij. ¶ Actꝰ patrie duplex est. Unus firmissime deo adherere. q̄ ponit' ꝑ mgr̄m in. iiij. sniaꝝ. Aliꝰ nihil moleste pati. q̄ ponitur ꝑ Aug. in. vi. sue musice.

De virtute tempe- rantie in speciali.

Temꝑantia est in ꝑuis delectatōnibus coercēdis. Diffinit' aūt sic ab Aug. in li. de libero arbitrio. Temꝑātia ē affectio coercēs appetitū ab his rebus q̄ turpiter delectāt. ¶ Cuiꝰ actꝰ assignant' i via. Subtrahere se ab amore inferioris pulcritudīs. d̄ q̄ Aug. in. vi. sue musice. Itē coercere cogitatōes ꝑuas. de quo in. iij. sen. Itē libidinē r̄frenare. de q̄ Aug. sup Geñ. xij. Itē refrenare cupiditates ab his q̄ tꝑaliter delectāt. de q̄ Aug. de libero ar. ¶ Actus autē patrie ē nullo respectu ꝓprio delectari. de q̄ in. iij. sentētiaꝝ. Itē imaculatū manere. de q̄ Aug. in. vi. sue musice

De effectu dictarū virtutū ꝛ an sint in patria.

Iste q̄ttuor ꝟtutes hoīem ad virtutes theologicas habēdaſ habilitant. His nihil vtiliꝰ ē in vita dūmodo informent' charitate. Tūc enī eq̄ meritorie sūt vite et'ne sic̄ theologice. ¶ An autem he ꝟtutes future sint in patria. dic̄ magister in lib. sniaꝝ. ꝙ sic ſm aliq̄s eaꝝ actꝰ vt ꝑꝫ ꝑ singulas iuxta sup̄ tacta

De ordine dictarū virtutū ad septē vicia capitalia

Ultimo dicendū q̄liter ꝑ has septē ꝟtutes septē vicia capitalia expellant. Fides enī q̄ mentē illuminat expellit sup̄biā q̄ cor excecat. Spes q̄ gaudio futuroꝝ cor letificat expellit irā q̄ p̄senti miseria mētē ꝯturbat. Charitas q̄ gaudet de ꝓximi ꝓſꝑitate delet inuidiā q̄ ē odium felicitat' aliene. Fortitudo ꝑ quā i actꝰ viriles ꝯſurgimꝰ expellit accidiā ꝑ quā desidia tabescimꝰ. Justicia q̄ sua vnicuiꝗ tribuit dimīat auariciā q̄ aliena retinet et rapit. Tꝑantia q̄ excessuz reꝑmit expellit gulā q̄ modū excedit. Prudētia q̄ ſm Aug. i. corruptōꝫ corruptōi ꝑponit euacuat luxuriā q̄ corrūpit' corpus et anima.

Finit q̄rtꝰ tractatꝰ huiꝰ libelli q̄ est de explanatōe virtutū

Incipit tractatus q̄ntꝰ de septē petitōibꝫ contētis in oratōne dn̄ica ꝛ earū expositione.

Tractatū de septē petitōibꝫ q̄ in oratōe dn̄ica ꝯtinent' aliq̄ ſm ordinē huiꝰ libelli ponūt scꝫ īmediate post tractatū de articul' fidei. ꝛ ante tractatuz de decē p̄ceptis leg'. Hic ꝟo q̄nto loco poni placuit. s. int' tractatū de septē virtutibꝫ. ꝛ tractatū de septē donis sp̄ūſctī. ea. s. ꝯsideratōe ꝙ in ip̄is septē petitōibꝫ sic in ip̄a orōe dn̄ica ꝯtētis effectualit' / ip̄e septē ꝟtutes / ip̄aꝗ septē dona sp̄ūſctī peti videant' ¶ Circa quē tractatū ꝑmo videndū venit de efficacia modi petēdi q̄ describit' in prohemio dicte orōis dn̄ice. De distinctiōe et expositōe ip̄aꝝ petitionū ꝑticulariter. De numero et sufficientia eaꝝ. De ordine earū ad septē vicia capitalia.

De efficacia modi petendi ꝯtenti in ꝓhemio dicte orōis

Pater noster. Cū hec orō a sapiētissimo / vtpote ab eo q̄ ē ip̄a sapiētia infinita. ꝛ veracissimo vtpote ab eo q̄ est fons ꝛ origo totiꝰ veritatis / ꝯdita sit. Patet ꝙ nihil ei deesse poterit / siue q̄ ad petēdi modū / siue quo ad sufficientiā bonoꝝ petēdoꝝ. Modꝰ autē petēdi efficacissimꝰ describit' in tribꝫ primis ꝟbis petitōes p̄cedētibꝫ. quibꝫ ad misericordiā flectit' animꝰ p̄ris mi'icordiaꝝ.

ideoq3 ea his septē petitōib⁹ pmisit q̄si qđ dam pbemiū. in q̄ oñdit orantē in ɔseq̄nt petēdis fore exaudiendū. ¶ Cū eni ad sufficientē agentē tria ɔcurrere debeāt. s. q̄ sit sciēs volēs ꝛ potēs In h̄ q̄ dicit̄ pr̄/oñdit eum scire et aduertere nr̄am. i. filiorū suoꝝ īdigentiā. iuxta illđ Matth. vi. Scit eni pr̄ vr̄ q2 his oib⁹ indiget3. In h̄ aūt q̄ dic̄ nr̄. oñdit eū subuēire volētē. suis ei oēs bōi diligēter subueniūt/alioq̄n boni nō essent. Vñ. i. ad Thi. v. Si q̄s aūt suorū ꝛ maxime domesticorū curā nō hab3 fidē negauit/ꝛ est infideli deterior. In h̄ etiā q̄ dic̄. q̄ es in cel/oñdit ip̄m potētē. Quia vt habet̄. i. Machab. iij. De celo fortitudo est. ¶ Cum igit̄ his v̄bis oñderim⁹ ip̄m scientē nr̄a3 indigentiā. et subuenire potētē. necessario flectem⁹ ip̄m ad mi̅icordiā. ¶ Ait ḡ. Pater nr̄. Et hic stat h̄ nomē pater eēntialiter siue p eēntia. et nō p̄sonalit̄ siue p p̄sona. Dicit̄ eni isto mō de⁹ pater oīm. Q̄ō ꝛ adhuc p̄t triplicit̄ dici. s. cōiter. p̄p̄e. ꝛ magis p̄p̄e. Cōit̄ p creatōe3. ꝛ sic nō tm̄ p̄sona p̄ris/sed tota trinitas dicit̄ pater oīm. ꝛ nō tm̄ electorū sed etiā p̄uersorū. Unde Deut. xxxij. Popule stulte et insipiēs. nūquid nō ip̄e est pr̄ tuus q̄ possedit te fecit te ꝛ creauit te. Proprie aūt d̄r pater p adoptionē. ꝛ sic tm̄ dicit̄ pr̄ bonorū. Vñ ad Ro. viij. Accepistis sp̄m adoptōis filiorū in q̄ clamatis abba pr̄. Propriissime aūt dicit̄ pater p generatōem. ꝛ sic p̄sona p̄ris tm̄ dicit̄ pater vnigeniti filij sui. Duob⁹ primis modis dicit̄ pater noster tota trinitas. sed tercio modo n̄ dicit̄ pater noster de⁹. s3 tm̄ filij sui. Ex q̄ pat3 q̄ hec oratio nō dirigit̄ ad patris p̄sonā tm̄. s3 ad totā trinitatem. ¶ Sequit̄. q̄ es in celis. Nō excludit̄ tm̄ p hoc q̄n sit vbiq3. Et q̄uis vbiq3 sit eēntialit̄/potētialiter et p̄sentialiter. magis tm̄ in celis dicit̄ esse. q2 vbi magis videt̄ relucere v̄tus sua et opatio/ibi d̄r poti⁹ esse q̄3 alibi Sicut aīa lic3 vbiq3 sit in corpe. tm̄ magis dicit̄ esse in corde s̄m aliq̄s. vl̄ ī capite s̄m alios. q2 ibi nobiliores apparēt opatōnes sue. Et h̄ est qđ dicit Aug⁹ de sp̄ū et aīa. Sicut de⁹ vbiq3 tot⁹ est in toto mūdo et ī om̄i creatura sua. sic tota aīa in toto corpe suo tanq3 in q̄dā mūdo suo ē ꝛ in om̄i eius parte. Intensi⁹ tm̄ in corde ꝛ cerebro. quēadmodū de⁹ est ꝛ dicit̄ p̄cipue eē in celo.

¶ In his autē septē petitōnib⁹ om̄e bonu3 generi hūano necessariū petit̄. Ut eni dic̄ glosa Aug. Nihil boni deest qđ his septē petitōib⁹ nō ɔtineat̄ siue ad p̄sentē siue ad futurā ptineat vitā. Petit̄ ei in eis accessus oīs boni. tā creati q̄3 increati. Itē recessus oīs mali. tā. s. presentis/p̄teriti q̄3 futuri/vt patebit inferius.

De effectu prime petitionis.

p Rima ergo petitio est vt ɔfirmet̄ ī nob̄ noticia siue cognitio veri dei. q̄ habet̄ p fidem orthodoxam. Et hoc est qđ dicit. Nomē tuū. i. noticia tua vl̄ notamē tuū/sanctificet̄. i. ɔfirmet̄ in nobis. Sctm̄ eī idē qđ firmū. ꝛ sctificare idē qđ ɔfirmare ē. Scđm Pap. eni d̄r sanctū a sancio sancis qđ idē ē qđ ɔfirmare Quasi diceret. firmet̄ in nobis p fidem verā noticia tua. vt sicut tu sp̄ in te firm⁹ es q2 eternus et incōmutabil̄. ita da q̄ te firmit̄ cog̃scam⁹. ¶ Uel nomen tuū. s. pr̄nitat3 quo pr̄ nr̄ diceris. sctificet̄. i. firmet̄ in nobis. s. vt filij tui p grām sp̄ maneam⁹. Vñ glo. Oramus ne a sctificatōe nōis in aliq̄ discrepem⁹. ne p̄ris nomē in filius morib⁹ ꝛ vita offendat̄. ¶ Uel nomē tuū qđ in se venerabile et sanctū ē sanctificet̄. i. sanctū ī nob̄ ostēdat̄. sic q̄ sicut sanctū est in se ita nos sctificet. Vñ glo. Nomē p̄ris petimus sctificari in nobis/non vt ip̄m sancti⁹ sit. sed vt in nobis augmentū sue sctificatōis opet̄.

De effectu secunde petitionis.

f Ecūda petitio ē q̄ petit̄ regnū seu gaudiū futurū. siue etiā speciale diregimē q̄ ad p̄sentē statū cū ait Adueniat regnū tuum. s. in nobis. i. ad nos veniat. Unde Aug. Per hoc desideriū nostꝝ excitam⁹ vt regnū suū nob̄ veniat/et in eo regnare mereamur. Et signant̄ dicit adueniat. i. ad nos veniat. q2 v̄tute meritoꝝ nostroꝝ ex ɔdigno ad ip̄m p̄uenire nō possumus. s3 optet vt ḡtuito ad nos accedat. vñ ad Ro. vi. Gr̄a dei vita et̄na. Simil̄ Mat. iij. Penitentiā agite appropinq̄bit eni3 regnū celorū. ¶ Uel sic. regnū tuum. i. eccl̄ia tua adhuc ī terr3 militās. De q̄ regno Lu. xvij. Ecce regnū dei ītra vos ē. Adueniat id ē ad aliđ regnū tuū vēiat. s. ad ecclesia3 triūphantē. Ul̄ adueniat. i. ad te veniat vt te videat p spēm sicut nunc videt p fidem. ¶ Uel regnū tuū. i. sp̄ūale vel sp̄eale regnu3

tuū/adueniat nobis.vt.s.in nobis p spēalem effectū regnare cognscaris et pcipiaris. Vñ glo. Regnū dei sp p̄sto est.sȝ petim⁹ vt veniat.i.vt māifesteꝛ hoīb⁹ a q̄b⁹ velut lux a cecis nō videꝛ.

De effectu tercie petitōnis.

t

Ercia petitio est q̄ petim⁹ vt ꝯformis fiat volūtas nr̄a/volūtati diuine. Et est hec. Fiat volūtas tua sicut in celo ꝛ in terra. Sicut supple fit ī celo ab electis. Hoc ē.da vt ꝯformes tibi fiamus in terris /sicut conformes tibi facti sunt sancti in cel. ¶ Vl' ꝑm alios. Volūtas id ē volitū tuū.s.illō qō vis fieri circa nos. qō spēalit̄ ē iustificatio nr̄a. Vñ.i. Thes.iiij. Hec est enī volūtas dei sctificatio nr̄a Fiat.i.adimpleaꝛ. Nō volūtas q̄ dē in se q̄ fieri vis.q2 illa etna ē.nec in se alit̄ fieri pōt sed fiat p executōeȝ ꝛ effect⁹ adhibitōem.fieriq3 cognoscaꝛ. ¶ Vel sic.fiat volūtas tua in terra.i.ī hoīe q̄ terra ē. Vñ Geñ.ij. Formauit igiꝛ dñs de⁹ hoīeȝ de limo terre. Et Eccli.xvij. De⁹ creauit hoīeȝ de terra. Et iteȝ. Dīs hō terra ꝛ cinis Qō pp̄e p̄t intelligi ī hoīe pctōre ꝯuertēdo. sicut supple fit in celo.i.in hoīe sctō iā cōuerso ꝛ iustificato.q̄si dicat. Cōuertanꝛ mali ꝛ faciāt q̄ tibi placita sunt.s.iusta ꝛ bona opa.sic̄ faciunt boni iā ꝯuersi. Que tm̄ intelligēda sūt d̄ volitis q̄ pcedunt a volūtate bn̄placiti q̄ semp bona sunt.ꝛ nō de his q̄ pcedūt de volūtate pmissiōis q̄ mala plerūq3 fiūt Nec enī erit malū ī ciuitate qō dominus nō fecerit Amos.iij. ¶ Exponiꝛ etiā sic Fiat volūtas tua ī terra.i.in eccl'ia sicut supple fit in celo id ē in christo.q̄ celū d̄r. q2 ī eo deitas celata ē Vñ Esa.xlv. Vere tu es de⁹ abscōdit⁹

De effectu quarte petitionis.

q

Uarta petitio est qua petiꝛ tempale subsidiū ad sustentatōeȝ vite. Et ē hec. Panē nostꝝ quotidianū da nob̄ hodie. Q, aūt hec petitio ptineat ad corpalē necessitatē spēalr̄ testaꝛ Chris.sup Matth.ita inq̄ens. Quia hoīb⁹ loq̄batur carne indutis ꝛ necessitati nature subiectis/ docuit subsidiū peti nature īfirmitati. Dicit igiꝛ. Panē nostꝝ q̄tidianū.id ē corporalē vl' vsualē.i.nobis q̄tidie necessarium. Vñ Matth.vi.loco q̄tidianū habeꝛ supsubstātialē. Ante enī pctm̄ fuit panis.i.cibus homini substātial'. sȝ post pctm̄ fact⁹ est sibi supsubstātial'.i.necessari⁹ ad h̄ vt sustenteꝛ ī vigore. Vñ nec p diē naturalē sine lāguore viriū p̄t hō eo carere. Et iō subditur.da nobis hodie. Et poniꝛ h̄ panis p omī genere sustētamēti corpis. Vñ panis d̄r a pan qō est totū ꝑm Isido. ¶ Exponiꝛ etiā de pane spūali.s.de corpe xp̄i seu de eucharistia.sic.s.panē nostꝝ christū.s vl' eucharistiā q̄ verissim⁹ panis est/ꝛ efficacissimus aīe cib⁹. Joh.vi. Ego sum panis viuus q̄ de celo descēdi.q̄tidianū.i.q̄tidie necessariū.da nobis hodie. ¶ Sed nūq̄d ꝑm h̄ debȝ q̄libet de eccl'ia q̄tidie cōicare? Dic ꝙ tripl'r ꝯtingit ꝯmūicare.s.corpal'r seu sacramētalit̄ tm̄.ꝛ isto mō ꝯmūicāt mali q̄n in pctō mortali sumūt corpus xp̄i. Itē spiritualiter tm̄ scȝ credēdo sacr̄m Credere enī est spūalit̄ māducare.ꝑm illō Aug. Crede ꝛ māducasti. Et isto mō ꝯmūicant q̄tidie om̄es boni. Itē corpal'r seu sacramētaliter et spūal'r.ꝛ isto mō ꝯmūicāt q̄tidie boni sacerdotes q̄ celebrāt.ꝛ aliȷ boni d̄ eccl'ia dū ꝯmūicant. Qō q̄libet xp̄ian⁹ debite etatis teneꝛ facere ad min⁹ semel in āno.s.ī pasca. ¶ Sed cū ꝯpleta refectōe corpali vel spūali habeam⁹ qō in ista petitōe petim⁹.vt q̄d p⁹ p̄ndiū istā orōem iteram⁹? Ad qō d̄r ꝙ sensus hui⁹ petitōis duplex est. s.vt panis deꝛ et vt in ꝯmedētis nutrimētū nō aūt in detrimētū ꝯuertaꝛ. Et rōe p̄mi habȝ locū hec orō ante susceptiōeȝ cibi. Ratōe ꝓo secūdi hȝ locū post susceptōem.

De effectu quinte petitionis oratōis p̄dicte

i

N q̄ttuor igiꝛ p̄cedētib⁹ petitōib⁹ petiꝛ accessus oīs boni. In tribus ꝓo seq̄ntib⁹ poniꝛ amotio oīs mali. In hac igiꝛ q̄nta petitōe petim⁹ absolui a malo p̄terito. Et est hec. Dimitte nob̄ debita nr̄a.i.pctā q̄ nos pene debitores cōstituūt. Sicut ꝛ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. Quasi dicat. Sic te velis hr̄e ad nos in debita nr̄a dimittēdo. sicut nos hēm⁹ nos erga debitores nr̄os q̄b⁹ debita dimittim⁹. ¶ Et intelligas ꝙ hec orō pfertur ī psona tot⁹ eccl'ie q̄ in bonis stat.q̄ peccātib⁹ in se debita dimittūt. Alioq̄n si in psona sua intentōnem imputādo diceret peccator ī se peccātib⁹ nō dimittēs mentireꝛ/ sibimet imp̄cās malū.ꝑm qō dicit Aug⁹.

Si nō dimittis mētirs. ⁊ ei mētiris quem nō fallis. ¶ Sʒ ſm aliqs istō in pctōre videtur posse saluari orādo iuxta ꝑorez modū p h ꝙ lr nos ⁊ lr nobis supponāt p diuersis. Et hic sit sensus. Dimitte nobis infirmis debita nr̄a. sicut ⁊ nos boni et pfecti dimittim⁹ debitoribꝫ nr̄is. ¶ Sʒ istam expositōem vt nimis extortā credo derelinqndam. Expone sic igit. Dimitte nob debita nr̄a. i. pctā q nos ꝯstituunt debitores Ul' debita nr̄a. i. penas nobis p p̄dicts peccatis nr̄is debitas. ꝯmutādo saltē eternas q̄s peccādo meruim⁹ in tpales. sicut ⁊ nos dimittim⁹. i. iuste dimittere debem⁹ debitoribꝫ nr̄is. vt saltē eos nolim⁹ vel hic vel in futuro obligari. cū aliqd. s. fecerint q̄re obligare ꝯsierint. vtpote cū satisfecerint si possint. vl' saltē cū petierint veniā si nō possint ¶ Un̄ h nota ꝙ dupliciṫ ꝯtingit alicui dimittere. Uno mō dimittēdo rācorē. sic scʒ ꝙ nec malū inimici velis pcurari. nec eius bonū minui. bn̄ tm̄ velis illō qō in te deliqt aliq̄tenus satisfieri. Et ad h tenenṫ oēs indifferēter. qꝛ h om̄ino p̄ceptū ē saltē sub intellectu. Alio mō dimittere cōtingit non solū dimittēdo rācorē sed oīno sine satisfactōe iniuriaꝝ sineꝗ restitutōne rerū. nec nō sine interuētu p̄cum oīa dimittere. ac ex puro corde diligere. ⁊ ad h tenēṫ tm̄ pfecti. qꝛ isto modo solū ꝯsiliū est

De effectu sexte petitionis.

A s Exta petitio est respectu amotōis mali futuri/in qō varijs tpibus ex carnis mūdi ⁊ demōis tēptatōibꝫ incidere formidam⁹. Et est hec. Et ne nos inducas in tēptatōnē. Qō intellige pmissiue. i. nō induci sinas in tēptatiōem. h ē. ne pmittas nos succūbere tēptatōi. Aliō ē ei in tēptatōem duci. et aliō induci. In temptatōem enī duciṫ q a tēptatōe pulsaṫ sʒ n̄ deijciṫ. In temptatōem ṽo induciṫ q a tēptatōe pulsaṫ. eo ꝙ a gr̄a nō supportaṫ sed sibi relinqtur. a temptatōe frangiṫ ⁊ absorbeṫ. ¶ Quia g nō est malū a tēptatōe pbationis vl' etiā suggestiōis duci. qnimo ē occasio exercēde ṽtutis. qꝛ btūs vir q suffert temptatōem. Jaco. i. Non petim⁹ h vt nō ducamur in tēptatōʒ. sed ne inducamur. i. ne interi⁹ inducamur ⁊ succūbam⁹. Unō glo. Non p̄camur nō tēptari. sed nec etiaʒ modicū a tēptatōibꝫ vinci. Temptatio eī necessaria est ad coronā. ¶ Et cū duplex sit tēptatio. s. pbatōis et suggestiōis. nō diciṫ deus pp̄e inducere ī temptatōem suggestionis. qꝛ vt dꝛ Jaco. i. Ipe enī de⁹ neminē temptat Sed iō (vt dicit Aug⁹) dꝛ aliquē inducere in tēptatōem. nō qꝛ ipe inducit sʒ qꝛ aliqn̄ induci pmittit. vl' saltem ꝙ inducamur nō impedit.

De effectu septime petitionis.

s Eptima ⁊ vltima petitio ē r̄spectu amotōis mali p̄sentis siue instātis Unde glo. ordinaria sup isto passu Matth. vi. Sʒ libera nos a malo. In illā que nō dū ē supple tēptatōem ne nos sinas induci. qō intellige petitōe p̄cedēti petitū est. ⁊ ab ea in quā inducti sum⁹ libera nos. Et hoc est qō dicit. Libera nos a malo. taʒ. s. visibili q̄ȝ inuisibili. ⁊ tā pene q̄ȝ culpe. Un̄ simplr̄ dicit a malo nihil determinādo. dās h de oī malo itelligi posse ⁊ debere Unde sic intelligēdo petit amotōeʒ om̄is mali instātis. Est aūt q druplex malū. Unū originale. aliud actuale. qō est duplex. Nā aliud est mortale. aliud veniale. Quartum malū est pena pctm̄ ꝯseqns. Primū auteʒ malū est innatū. duo seq̄ntia sunt malū additū. Quartū est malū inflictū. Et ab oībꝫ his petim⁹ liberari. dū in psona eccl'ie orātes et loq̄ntes dicimus. Sed libera nos a malo ⁊c̄.

De numero et sufficientia p̄dictaꝝ petitionū

n Umerus ṽo ⁊ sufficiētia p̄dictaꝝ petitōnū sic accipiṫ. Om̄e qō rationabiliṫ peti potest/aut est collatō boni/aut amotio mali. Si est collatio boni. aut boni increati. s. dei. aut boni creati. Si est collatio boni increati. h p̄t esse dupliciter. Uel. s. vt p verā fidē ꝯfirmeṫ eius noticia in nr̄o aspectu. et h petiṫ ibi. Sanctificeṫ nomē tuū. Uel vt sua volūtas confirmeṫ ī nr̄o affectu. ⁊ h petiṫ ibi. Fiat voluntas tua ⁊c̄. Si ṽo petaṫ collatio boni creati. hoc iterū p̄t esse dupliciṫ. Uel. s. vt ꝯferaṫ bonū eternū vt est regnū celoꝝ. Et hoc petiṫ ibi. Adueniat regnū tuū. Ul' vt ꝯferaṫ bonū tpale ad sustentatōeʒ. Et hoc petiṫ ibi. Panē nostꝝ q̄tidianū. ¶ Si autē fiat petitio p amotōe mali. h p̄t esse triplr̄. Uel. s. vt amoueaṫ malū p̄teritū siue in p̄te B

rito ɔmissũ. Et h̄ petit̄ ibi. Et dimitte nobis debita nostra Uel petit̄ vt amoueatur malũ futurũ Et h̄ petit̄ ibi. Et ne nos inducas in tẽptatõem. Uel petit̄ vt amoueatur malũ p̄sens. et hoc petitur ibi. Sed libera nos a malo.

De ordine ipsarũ petitionũ ad septẽ vicia capitalia

Nunc videndũ venit q̄lit̄ in his septem petitõnibꝫ cohiberi petũt̄ septẽ capitalia vicia. ¶ In p̄ma igit̄ petitõe cohibet̄ supbia. Supbi enĩ ñ sctificãt nomẽ dei. ſꝫ nomẽ suũ ꝓpriũ. ſm qđ dicit p̄s. Uocauerũt noĩa sua ĩ terris suis. ¶ In scđa petitõe elidit̄ inuidia q̄ est dolor alieni boni. Uñ nõ desiderat vt ꝓrio adueniat bonũ sed pot⁹ malũ. Et ecõtrario ĩ ista petitõe petit̄ ɔmũe omniũ bonũ. ¶ In tercia petitõe resecat̄ ira. que volũtatẽ dei ñ seq̄tur ſꝫ ꝓpriũ impetũ. ⁊ ecõtrario in ista petitõe petit̄ volũtatẽ dei fieri. Ul' alit̄ ſm aliq̄s dici p̄t q̄ in scđa petitõne elidit̄ ira q̄ bonũ homini nõ patit̄ euenire. Ibi enĩ aduenire petit̄. Et tũc ĩ tercia resecat̄ inuidia q̄ sp̄alit̄ sctãm dei ꝑseq̄t̄ voluntatẽ. vt dic̄ Hiero. Cui⁹ ɔ̄riũ ĩ dicta petitõe orat̄. Et ſm istũ scđm modũ ponẽdi ordinãt̄ petitiones ad vicia in scđa tabula ꝑ aliq̄s circa hec ɔfecta. ¶ In q̄rta aũt petitõe expellitur accidia. Ibi eĩ petit̄ robur tã sp̄ũale q̄3 corꝑale qđ ɔfert̄ in pane corꝑali et sp̄ũali. qđ q̄dem euacuat accidiã q̄ ẽ ignauia ⁊ tediũ vite. ¶ In q̄nta petitõe elidit̄ auaricia. que est ĩmoderat⁹ amor ɔgregãdi ⁊ retinendi tẽpalia. Uñ ⁊ debita sp exigit nec dimittit Cui⁹ ɔ̄riũ ibi petit̄ et offertur. ¶ In sexta petitõe extirpat̄ gula. ex qua ortũ habuit p̄maria hoĩs tẽptatio. cũ ibi petat̄ amotio tẽptatõis future. ¶ In vltima petitõe resecat̄ luxuria q̄ sp̄alr̄ semꝑ habꝫ secũ malũ tã corꝑis qđ ipa debilitat. q2 q̄ fornicat̄ in corpus suũ peccat. q̄3 etiã sp̄ũs cui⁹ vires eneruat. cũ ibi petat̄ amotio oĩs mali p̄ñs.

Finit

Incipit tractatus sext⁹ đ septẽ donis sp̄ũsſcti ⁊ eoꝝ đclaratõe

Postmodũ de donis sp̄ũssancti sub ɔpendio agendũ est Ubi p̄mo dicendũ erit. vtꝝ idẽ sint qđ septẽ virtutes denoĩate. Et si ñ in q̄ ab eis differũt. Quot sũt dona. ⁊ que sint. Deinde de singulis donis ĩ se aliq̄ tãgẽda erũt. Postremo qualit̄ ꝑ ipa dona excludunt̄ septẽ peccata capitalia.

Utrũ septem dona sp̄ũssancti sint idem qđ septẽ v̄tutes. Et in quo differũt.

Omniũ autẽ fere opinio ẽ q̄ dona nõ sunt virtutes. Sꝫ dr̄ntiã int̄ virtutes ⁊ dona assignando magna est diuersitas. ¶ Quidã enĩ dicunt q̄ v̄tutes p̄ncipalit̄ sunt ad agẽdũ. et q̄ ideo diffiniunt̄ ꝑ actus ⁊ opatões suas. Dona v̄o p̄ncipalit̄ sunt ad resistẽdũ tẽptatõibꝫ. q̄ vt ĩ ĩ habitu v̄tutis ipugnãt. ¶ Alij sic dicũt ⁊ meli⁹ q̄ v̄tutes simplicit̄ sunt ad agendũ. ſꝫ dona sunt ipaꝝ expeditões virtutũ. ⁊ sic sunt ad magis expedite agendũ. ¶ Sũt alij q̄ distiguũt dicẽtes q̄ in donis illa q̄ ꝑtinẽt ad affectũ sunt virtutes. Illa v̄o q̄ ꝑtinẽt ad aspectũ reꝝ sunt ꝓprie dona. Et hi soluunt facile q̄ ex vtraq3 parte obijci p̄ñt. s. vtrũ sint virtutes vel ñ. Et q2 opinio media innitit̄ sententie beati Grego. a pluribꝫ ꝓbabilior habet̄

Quot sint dona spiritussancti. ⁊ que sint.

Quot ⁊ q̄ dona sint p3 ꝑ Esa. xi. c. vbi tangũt̄ septẽ dona sp̄ũsſcti h̄ ordine. Requiescet sup eũ. s. christũ sp̄ũs sapiẽtie ⁊ intellectus. sp̄ũs ɔsilij ⁊ fortitudĩs. spiritus scie et pietatis. et replebit eum sp̄ũs timoris dñi. Duo autẽ p̄ma digniora sunt q̄ regũt vitã ɔtẽplatiuã. s. sapientia ⁊ intellectus. Alia aũt q̄nq3 sufficienter regũt vitã actiuã. Et ſm h̄ sumit̄ ab aliq̄bꝫ numer⁹ et sufficiẽtia ipoꝝ septẽ donorũ. sic scꝫ. Nam aut ipa dona que (vt tactũ est) sunt quedã ipaꝝ expetitões seu pfectiones virtutũ ipaꝝ v̄tutẽ pficiũt respectu vite ɔtẽplatiue vl' respectu vite actiue. Si respectu vite cõtẽplatiue que circa diuina et celestia v̄satur. aut ipam virtutẽ pficiũt ꝑ modũ cuiusdã experientie ⁊ gust⁹. et h̄ fit ꝑ donũ sapie. aut ꝑ modũ cuiusdã intime inuestigatõis ⁊ speculatõis. ⁊ h̄ fit ꝑ donũ intellectus. Si respectu vite actiue que circa agibilia v̄sat̄. aut pficiũt ipaꝝ v̄tutẽ q̄3tum ad recessum a malo. ⁊ h̄ fit ꝑ donũ timoris. aut ipam v̄tutẽ pficiũt q̄3tũ ad opatõꝫ boni. ⁊ tũc vl' boni ad qđ oẽs tenent̄. et qđ est in cõmuni opatõe. Uel boni ad qđ ñ oẽs

tenent. vt est bonū arduū Si q̄tū ad operatōem boni ad qđ omnes tenent. h̄ ptingit dupliciť. Nam vł donū in tali opatōe virtutē pficit tanq̄ ipm opus exeq̄ns. Et tunc eſt donū pietatis. vł tanq̄ ipm opus regens ⁊ dirigēs. ⁊ tūc est donū sciētie. Si q̄tū ad opatōem boni ad qđ nō oēs tenent h̄ iterū ptingit dupliciť. Nam vel donū in tali opatōe ṽtutē pficit tanq̄ opus ipm arduum exeq̄ns. ⁊ tūc est donū fortitudinis Vel tanq̄ ipm opus arduū regēs ⁊ dirigēs ⁊ tūc ē donū psilij. ¶Aliť p alios sumit iste nūer⁹ ⁊ sufficiētia pdictoꝝ donorū fm aliquas ipoꝝ donoꝝ ratōes. et h̄ inserere visū est cā breuitatis nō expedire. ¶Nota insuper q̄ illđ donū qđ in pdicta Esa. assignatōe vltimo loco ponit. s. donū timoris ē pmū in ascēdendo. iuxta illđ ps. Initiū sapiētie timor dñi. A q̄ timoris dono fit quidam p alia dona gdalis ascēsus. Ne eni timor pceptus gelid⁹ foret aut arid⁹/ seq̄tur donū pietatis que ad oīa vtiľ est. Et ne pietas ipa nimis remissa aut nimis prodiga/ aut aliquo modo inordinata esset/ adiungit ei donū scie. que opa pietatis regat vt discrete fiāt Et ne scia inualida foret/ additur ei donū fortitudis. vt qđ aliq̄s p scientiā bene facere nouit/ p fortitudinē exequi facto possit. Et ne fortitudo psūptuosa vł impetuosa esset. adiungit ei donū consilij/ q̄ regi possit opus fortitudis ⁊ debito mō ppmi. q̄ fm Gre. fortitudo sine psilio pcipitat. Et ne psiliū incautū foret/ adiungit ei donū intellect⁹. q̄ ē cognitio bonoꝝ spūaliū/ quo psiliū i ipa spūalia dirigi possit. Et vt intellect⁹ mō debito tempet ⁊ ordiet dat ei sapia q̄ est pgnitio p gustū diuie dulcedis. Que sapia a sapore ñ a sape dicta ē.

De dictis septē donis in speciali. Et pmo de dono timoris

Unc breuiter de singuľ donis i se aliq̄ tangēda sunt. Et pmo de dono timoris. vbi pmo dicet. Quid sit timor. Deinde quot sunt ei⁹ species. Et que eaꝝ sit donū.

Quid sit timor et quot sunt eius species.

Timor fm Aug. sup Joh. sic diffinit. Timor ē fuga animi/ ne pdat qđ diligit. Idem in li. de ciui. dei. Timor ē affectio vł amor fugiēs qđ ei aduersat. ¶Species autē timoris ponūt sex Est eni timor mūdan⁹. hūanus. naturaľ. seruilis. initiaľ. filiaľ. Timor mūdan⁹ est q̄ q̄s timet amittere q̄ mundi sunt. et iđ nō peccat si ea amittat. Human⁹ ē q̄ q̄s ex deliberatōe tm̄ timet penam sui corpis. Naturaľ ē q̄ q̄s naturaliť timet mortē siue horribile aliq̄d ante deliberatōez ratōis. qui timor viciosus nō est sicut duo pores. Seruilis est q̄ q̄s offendere timet tm̄ ne icurrat penā gehēne. Iste aliq̄ntulū habz vtilitatē q̄ freq̄nť introducit charitatē. sicut seta introducit filū sutoris. vt phibet Aug. Initialis ē q̄ q̄si duplicē habz oculū seu respectū. vnū ad fugaz pene. aliū ad amorē glorie. Seruit ei deo partim timore gehēne. partiz amore glie vł iusticie. Filiaľ siue castus ē quo timem⁹ ne sp̄s aīe nře spons⁹ aut tardet aut discedat. aut aliq̄tin⁹ offendat. Hic est timor sanct⁹ q̄ pmanet in seculū seculi. q̄ alio noīe dicit reuerētiaľ ¶Quis autē timoꝝ istoꝝ sit donū spūsscti ptz. q̄ nec timor mūdanus. nec timor hūanus q̄ simpľz mali habent. nec naturaľ q̄ donuz est q̄d ē diuinit⁹ infus⁹ non innat⁹. timor ṽo naturaľ innat⁹ est. Nec seruiľ timor. pprie tamē sumēdo donū nisi generaliter sumeret sicut generaliť dr donū de oībus q̄ dant a deo ⁊ sunt sup naturā ad ordinādū aliq̄ mō vitā in bonū gre. sicut ⁊ fides iformis dici pt donū dei. sed initiaľ timor ⁊ cast⁹ siue reuerētiaľ pprie dicūt donū spiritusscti. Cōcedūt tm̄ aliq̄ simpľz q̄ timor ṽuilis sit donū spūssancti. ⁊ tm̄ negāt q̄ siľ insit cū spūsancto. Quod q̄liter esse possit nō video.

De secūdo dono spūssancti. s. dono pietatis.

Equit de dono pmo qđ ē in ascēdēdo. s. de dono pietatis. Ubi pmo videndū q̄d sit. q̄t modis dicat. ⁊ fm quē modū sit donū spūsscti Diffinitur aūt sic pietas ab Aug. Pietas ē cult⁹ dei quā greci eusebiā vocāt. Itē Gre sup Job. Pietas est q̄ docet op⁹ mīscordie. Scdꝫ Tulliū i fine primi sue rhetorice. Pietas est beniuolētia i parēte. Magistraľ ṽo diffinitio hec est. Pietas est ex benigne mētis dulcedine omnibꝫ auxiliatrix affectio

Quot modis dicat pietas.

Icit̃ aũt pietas mlt̃is modis. Qñ
d qꝫ mot⁹ ipius affectõis tẽdens in
deũ. ⁊ sic dr̃ pietas cult⁹ dei. ⁊ sic ẽ
in genere ꝟtutis q̃ ẽ latria. Qñqꝫ dr̃ motus
affectõis tẽdens i ei⁹ imaginẽ. s. in hoiem.
⁊ h̃ pt̃ eẽ tripl̃r. vl̃ ille mot⁹ affectõis tẽdit
in imaginẽ dei q̃ ẽ sibi ꝑpi p sanguinẽ ꝯiun
cta. ⁊ sic ẽ beniuolẽtia i ꝑentes. ⁊ ẽ spẽs iu/
sticie natural̃. Qñqꝫ etiã dr̃ affectio tẽdens
i imaginẽ dei. i. i hoiẽ tãq̃ miserũ oppl̃/
sum. ⁊ sic pietas est q̃ docet opa miſcdie vt
dic̃ Gre. ⁊ sic poti⁹ ꝟtus est q̃ donũ. Qñ/
qꝫ etiã est affectio tẽdens i imaginẽ dei. nõ
q̃dẽ in q̃tũ ẽ sanguie ꝯiũcta vl̃ miserie op
p̃ssa vt sic. sed motu q̃dẽ generali. s. in q̃tuꝫ
est imago dei. h̃ ẽ in q̃tũ est rõnal̃ creatura.
Et tũc ꝓpe dr̃ donũ spũsscti qḋ habilitat
⁊ expeditũ reddit hoiẽ ad habẽdũ se be/
niuolentẽ seu beniuolũ ad rõnalẽ creaturã
scꝫ ad quẽlibet hoiẽ siue indigẽtẽ siue nõ
indigẽtẽ. Et sic maxime ei ꝯuenit ista diffi
nitio mgr̃alis ꝑus posita Scdꝫ pmũ mo
dũ diffinit̃ ab Aug. Iuxta scdm modum
diffinit̃ a Tullio. Scdꝫ terciũ modũ dif
finitur a Gre. Et ꝫm q̃rtũ modũ diffinit̃ a
magistris. qꝛ illo mõ ẽ ꝓpe donũ spũsscti.

De tercio dono spi
ritussancti. s. de dono sciencie.

E De dono autẽ sciẽ duo vidẽda sũt.
d scꝫ q̃d sit. Et in q̃ differt a dono sa
piẽtie. a q̃ ꝫm Aug. distare nõ vide
tur. Qñ scia ꝓpe donũ ẽ sic diffinit̃. Sciẽ
tia est lumen spũale acceptũ a deo. in q̃ vi/
dent̃ rões opabiliũ ꝑtinentiũ ad vitã. p q̃s
sctẽ ⁊ meritorie viuam⁹. sicut dicit aplus
ad Titũ. ij. Abnegãtes oẽꝫ ipietatẽ ⁊ secu
laria desideria sobrie ⁊ iuste viuam⁹ in hoc
seclo. Vñ sicut fides ẽ illumiatio q̃dã ad
credibilia. ita donũ sciẽtie est illumiatio q̃/
dam ad opabilia.

In quo differt do/
nũ sciẽtie a dono sapiẽtie.

Icitur autẽ in h̃ a dono sapiẽ dif/
d ferre. qm̃ sapiã ẽ cognitio q̃daꝫ di
uina p gustũ. sciẽtia aũt est lumen
q̃dã diuinũ ad opabilia ꝑtinẽtia ad hãc
vitã. Unde sic dicit mgr̃ in li. sniaꝝ. Scie
tia docet bñ ꝯuersari i medio hui⁹ ꝑue ⁊ ꝑ
uerse natõis. Et hoc satis videt̃ ꝯsonare ꝟ
bis Aug. q̃ dicit q̃ sapientia est de eternis
Scientia ꝟo de tempalibus.

De quarto dono
spũssancti. s. de dono fortitudinis

p Ost hec de dono fortitudĩs duo
etiã dicenda sunt. s. q̃d sit ⁊ q̃lit̃ dif
fert a fortitudĩe put fortitudo est virtus

Quid sit fortitudo
⁊ quõ differt a fortitudĩe put est virtus

Ecũdũ aũt q̃ fortitudo ẽ donuꝫ
s sic notificat̃. Fortitudo est affectio
animi q̃ cupiditas terrena depmit
tur. nullaqꝫ aduersitas formidat̃. Et vide
tur hec notificatio sumi ex ꝟbis Aug. in li.
de spũ et aia. et in. v. li. sue musice. ¶ Differt
autẽ a fortitudĩe put est virt⁹. licꝫ vtraqꝫ sit
circa difficile ⁊ arduũ. Qm̃ fortitudo put
est ꝟtus sustinet ꝑiculum. qñ. s. necesse pati
vel a bono virtutis cedere. sicut qñ querit̃
fides vel iusticia. vel libertas patrie. vl̃ hu
iusmodi. Sed fortitudo put ẽ donũ se g̃/
tis et ex abũdanti illi statui offert in q̃ talia
sepe q̃runt̃. vt est stat⁹ ꝑfectõis ꝯsiliorum.
Si aũt dicat̃ q̃ ꝫm h̃ nõ haberẽt donum
fortitudinis nisi tm̃ ꝑfecti. et q̃ sic habita
vna gr̃a g̃tificãte nõ oẽs haberẽt. Dico q̃
nõ est veꝝ. nec ex p̃dictis seq̃t̃. qm̃ perfecti
istud donũ habẽt i actu. oẽs ꝟo i charita
te existẽtes habent in habitu. Vñ q̃ impfe
ctus est habet in habitu. Vñ opus ꝑfecti
onis facere pt̃ qui vult.

De quito dono spi
ritusscti. s. de dono ꝯsilij. et quid sit.

Ostremo de dono ꝯsilij duo simi/ F
p liter vidẽda sunt. s. q̃d sit. Et q̃lit̃
sit donũ cũ in xp̃o nõ videat̃ fuisse.
in q̃ tñ sunt ⁊ fuerũt oĩa dona. ¶ Diffinitur
aũt sic a Tullio i rhetorica sua. Cõsiliũ est
faciẽdi vl̃ nõ faciẽdi ꝟe cogitata ratõ. Sꝫ
hec diffinitio nõ videt̃ ꝯuenire ꝯsilio put ẽ
donũ. idõ aliq̃ corrigũt eũ sic. Cõsiliũ est fa
ciẽdi vl̃ nõ faciẽdi vere excogitata rõ. earũ
scꝫ reꝝ in q̃bꝫ ꝓpt̃ arduitatẽ idiget q̃s ad/
iutorio. Vñ ꝯsiliũ put h̃ sumit̃ / nõ ẽ d̃ du
bio sꝫ d̃ arduo / ad qḋ ꝓpt̃ difficultatẽ non
oẽs tenẽt̃. De reliq̃ dic q̃ isto mõ vltĩo cõ/
siliũ ẽ donũ. ⁊ q̃ ꝟissime h̃ donũ fuit i xp̃o
sicut ⁊ cetã dona fuerũt ⁊ sp erũt. Vñ ꝯsili
um ꝫm q̃ ponit dubitatõeꝫ ⁊ circa eã q̃rit
ab alijs certificatõeꝫ nõ fuit i xp̃o q̃ certis/
sime oĩa nouit. qꝛ nec sic est donũ spũsscti.
Sꝫ ꝯsiliũ qḋ ẽ lumẽ imissuꝫ a spũsancto.

oīa dubia dissoluens/ꝛ indubitāter in aggressionē arduoꝝ dirigēs/q̄ deꝰ ad statū ꝑfectōnis ꝑtinere ꝑpalauit sic est donum. Et isto modo fuit in christo.

De sexto dono spiritussancti. scꝫ intellectus

Sequit̄ de dono intellectus. Circa qḋ attende. ꝛ ꝑmo q̄d sit. deinde q̄liter differt a sapiētia. Diffinit̄ aūt sic ab Aug. in ſmōe q̄d dā suo de timore Intellectus vocat̄ q̄ ab oī infirmitate carnali corda mūdant̄. vt pura interio dirigā. finem suū. s. deū. Est intellectꝰ qḋdā lumē spūale infusum ad cognitōnem dei in creaturis. Differt aūt a dono sapiētie. qꝛ sapiētia est cognitio ꝑ gustū. Est eni quoddā lumē sub q̄ vel in quo vident̄ ꝛ gustātur diuīa ꝑ experimentū. Vn̄ sapientia put est donū est ꝓpe gustꝰ dei in donis suis. Intellectꝰ aūt nō est ꝑ gustū. sed potiꝰ est lumē qḋdā datū a deo ad cognitōeꝫ dei in creaturis illis in q̄bꝫ resultat deꝰ ꝑ grām. Vel in illis in q̄bus habꝫ resultare ꝑ grām ꝛ glīaꝫ. Vn̄ intellectus est donū q̄ ꝯtuite cognoscimꝰ dispositōes celestiū/ꝑ easq̄ tendimꝰ in deū sic disponentē.

De septimo dono spūssancti. s. sapientie. et quid sit.

Deniq̄ de dono sapiētie dicēdū est. Et qm̄ ex supꝰ dictis ī ꝑte patet q̄d sit. ꝛ q̄lit̄ se habet ad donū sciētie ꝛ ad donū intellectꝰ. ideo sufficit h̄ ponere eiꝰ notificatōem. Scḋꝫ aūt Aug. sic diffinit̄. Sapiētia est cognitio reꝝ diuīaꝝ ¶ Itē ex lr̄a. iij. li. sen. Sapientia ad solius eterne veritatis ꝯtēplatōeꝫ ꝛ delectatōnem ꝑtinet. ipaq̄ tm̄ creatoꝛ ꝯspicit̄. ꝛ qꝛ sp ꝛ incōmutabilit̄ manet/qḋ deus ē. Grego. sic diffinit. Sapiētia est donū spē et certitudine eternoꝝ mentē reficiēs. Que diffinitio dicit opationē eiꝰ ꝓpam/q̄ est mentē ꝑ gustū reficere qḋ sonat nomē eiꝰ. Sapientia enim a sapore dicta est.

Quō per septeꝫ dona spūssctī excludunt̄ septē vicia capitalia

Ultimo dicendū est q̄lit̄ ꝑ septē dona excludant̄ septē pctā capitalia. Et sciēdū est qꝛ timoꝛ (qꝛ ꝑ eū q̄s se deꝑmit ne sup aliū se extollat) excludit supbiā. que sup alios se extollit. Pietas q̄ sibi illatas remittit iniurias expellit irā/que vindicari querit. Sciētia q̄ mentē illuminat euacuat inuidiā. que mētē excecat. Foꝛtitudo q̄ excellit in arduis pellit accidiā q̄ toꝛpet in imis. Cōsiliū qḋ docet ꝑ trāsitorijs etna mercari remouet auariciā q̄ ī terrenis ꝛ ꝑ terrenis tm̄ q̄rit negociari. Intellectus q̄ ꝟe delectamur in bonis spūalibꝰ excludit gulā q̄ vane ꝛ misere delectat̄ ī carnalibꝫ. Sapiētia ꝑ quā pure delectamur ī deo extirpat luxuriā. qua q̄s impudice in suo misero coꝛpe delectat̄.

Finit tractatꝰ sextus huiꝰ ꝯpē dij de septē donis spūssancti.

Incipit tractatus

septimꝰ ḋ octo btītudībꝫ ꝛ eaꝝ explanatōe

Nunc breuit̄ restat aliquid de octo btītudinibꝫ dicere Et ꝑmo q̄d dicat̄ beatitudo. San ipa virtus an id qḋ ꝓmittit̄: vt grā exēpli respectu eiꝰ qḋ dicit christꝰ Beati paupes spū qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ. an btītudo sit ipa paupꝑtas vl̄ ꝓmissio regni: Qualiter se habeant ad dona ꝛ ad ꝟtutes. Quare vltime btītudini idem p̄miū reddat̄ sicut ꝑme. Deinde de q̄libꝫ btītudine in se q̄d ē et q̄lit̄ ꝛ cū q̄ dono ꝯuenit. ꝛ cui vicio capitali contrariet̄.

Quid dicatur beatitudo. an. s. ipa virtus vl̄ id qḋ promittit̄.

Sciendū est aūt qꝛ btītudo duplex est. s. vie et patrie. ¶ Beatitudo aūt vie ꝯsistit in ꝑfecta euacuatōe vnius miserie. s. culpe. ꝛ q̄ ad essentiā/ꝛ q̄ ad occasiōes. Vn̄ qꝛ iste ꝟtutes de q̄bꝫ īfra/euacuāt culpā et culpe occasiōes. disponūtq̄ ad btītudinē patrie. iō dici pn̄t ꝛ dicuntur btītudines. Beatitudo autē patrie ꝯsistit in oīmoda euacuatōe vtriusq̄ miserie. s. et culpe et pene. Et isto modo dicūt̄ ꝓpe beatitudīes p̄mia ꝑdictis ꝟtutibꝫ rn̄dentia. Sicut ē illḋ. ipoꝝ est regnū celoꝝ. Vel illḋ Ipi saturabūt̄ ꝛc̄. Et sic varia rōe ꝛ ꝯsideratōe poteris dicere qꝛ ꝟtutes ille sūt beatitudines. Et qꝛ sīt p̄mia eis correspondentia beatitudines sunt

Qualiter se habeāt beatitudines ad dona ꝛ ad ꝟtutes

Qualiter autē se habeāt iste beatitudines ad dona ꝛ ad ꝟtutes: h̄ scito

q̄ ꝑm glo. sup isto passu Matth. v. a ꝟtutes ad dona. et a dona ad beatitudines ꝑuenitur. Unde ꝟtutes dicũt initiũ opationis bone / ꝛ euacuatõꝫ culpe q̄ ad essentiã. Dona aũt dicũt bonũ ꝛ expeditũ ꝑgressũ. qꝛ donũ expeditũ reddit actũ ꝟtutis vt expedite operet. Btitudines autẽ dicũt ꝯsũmatõnes siue terminũ q̄tinꝰ in via haberi potest. ita vt omnẽ culpã euacuet / ꝛ omnẽ culpe delectatõem. Et bonũ delectabiliter operetur q̄ntũ facere possibile est viatori. Et ideo dicunt iste btitudines ꝟtutes purgati animi. Quia. s. aĩam purgãt vltima purgatõne viatori possibili.

Quare vltime beatitudini idem reddit p̄miũ sicut p̄me

Ltime aũt beatitudini idẽ p̄miuꝫ redditꝰ qđ et p̄me sed nõ eadẽ rõe. Quia regnũ celoꝝ duo in se ꝯphẽdit. scꝫ exaltatõeꝫ ꝛ abũdantiã. In btitudine aũt q̄ p̄ma ponit / q̄ ẽ pauptas spũs / ẽ sũma reꝝ abdicatio siue abiectio. ꝛ iõ ꝑmittit ei regnũ inq̄ntũ dicit abũdãciã. In beatitudine ꝟo q̄ vltima ponit. q̄ est ꝑsecutionẽ pati ꝑpt iusticiã / est sũma deiectio. ꝛ ideo ꝑmittit ei regnũ inq̄ntũ noĩat exaltationẽ. Uñ q̄uis regnũ celorũ oĩb; btitudinib; debeat. istis tñ solũ ꝑmittit. qꝛ ꝑ q̄ndam appropatõem istis magis debet.

De beatitudinibus in speciali. Et cũ quo dono conueniãt. Et primo de prima.

D Unc attẽdendũ ẽ ad aliqualem singularẽ determinatõeꝫ. Pria igit virtus seu btitudo est pauptas spũs que adaptat dono timoris. Et expellit supbiaꝫ cui ꝯriat. eo q̄ pauptas spũs vera hũilitas sit. Huic beatitudini in p̄miũ ꝑmitt regnũ celoꝝ. ¶ Et nota q̄ pauptas hic dicit abdicatio tpalium ꝑm rem ꝛ ꝑm voluntatẽ. Quia cũ beatitudies ꝑfectã dicant pctĩ exclusionẽ. taꝫ quo ad peccati eẽntiã q̄ quo ad peccati occasiõem. cũ abdicatio solũ ꝑm voluntateꝫ non sit euacuatio perfecta occasiõis peccati. quia est alia vtilior que magis occasionem peccati euacuat. scꝫ illa que est ꝑm reꝫ ꝛ ꝑm voluntatẽ / patet q̄ illa prima est proprie beatitudo.

De secunda

S Ecũda virtus seu beatitudo ẽ mititas siue mãsuetudo q̄ ꝯgruit dono pietatis / ꝛ expellit irã. qꝛ mitis ẽ quẽ ira vł rancor nõ afficit. Cui respõdet in p̄miũ possessio terre viuentiũ.

De tercia

T Ercia virtus seu btitudo ẽ luctꝰ. q̄ ẽ dolor animi charitate iformatus. q̄ facit cognoscere miseriã ꝑpriam et lachrymabilẽ p̄sentis vite statũ ꝛ delectationẽ future glie que sufficiẽs causa luctꝰ sũt. Quẽ dolorẽ inducit sciẽtie donũ. Qui enĩ addit sciẽtiã istã scꝫ. addit ꝛ dolorẽ. Cui ꝑ p̄mio respõdet eterna ꝯsolatio. in q̄ absterget deꝰ omnẽ lachrymã ab ocul' sctõrũ. Et iã nõ erit amplꝰ neq; luctus neq; clamor ꝛc̃. Et hec euacuat inuidiã q̄ dolet de bono alieno. et letat de malo. hec aũt beatitudo ecõuerso. ¶ Et q̄uis luctus ip̄e miseriã q̄dam videat ꝯgrue tñ btitudo ꝑpter sibi annexam dulcedinẽ dicit. eo q̄ dicit Gre. Dulciores sunt lachrime penitẽtiũ q̄ delicie regũ. Et Augꝰ. lib. ꝯfe. Currebant lachryme et bñ mihi erat cũ illis.

De quarta

Q Uarta ꝟtus seu beatitudo ẽ esuries et sitis iusticie / q̄ dono fortitudinis adaptat. que est i sustinẽdis ꝑiculis ꝑ iusticia et fide. Que expellit tediũ boni. hoc ẽ accidiã. Cui respõdet pro p̄mio eterna saturitas.

De quinta

Q Uinta virtꝰ seu beatitudo ẽ misericordia. que appropriat dono cõsilij. qđ docꝫ alijs dimittere minora vt nobis dimittant maiora. vł ꝯferre terrena vt obtineamꝰ celestia. Hec expellit auariciaꝫ cuiꝰ ꝑpriũ est ꝯgregare et nõ remittere vel ꝯferre. Premiũ autẽ huic btitudini respõdens est cõsecutio misericordie.

De sexta

S Exta virtꝰ seu btitudo est mundicia cordis. cui ꝯuenit donũ intellectus. q̄ est cogitatio celestiũ / oc'los cordis mũdans ꝛ illuminãs. Hac diminat gula que corrumpit et excecat cor. Unde Osee iiij. Fornicatio et vinuꝫ et ebrietas aufert cor. Premiũ huic beatitudini respondens est visio dei.

De septima

S Eptima virt⁹ seu btitudo est pax seu esse pacificu͂. Cui ri͂det donu͂ sapiẽtie que est delectari i deo q̄ est pax nostra. Hec repellit luxuriā que animū n̄ pacificat sed vagū reddit et instabilē. Cui correspondet p̄miū esse filiū dei.

De octaua

O Ctaua virt⁹ seu beatitudo q̄ ē pati psecutōem pp̄ter iusticiā clarificat et ostendit qd̄ daz factū habēs respectū ad singula p̄cedētia. Et p̄ qd̄ oēs alie beatitudines ab vltima vsq̄ ad p̄mā pbant̄ si vere sunt. Vn̄ Gre. Qualis vnusquisq̄ apud se lateat illata ɔtūelia pbat. Et hinc est q̄ btitudo ipi facto p̄ p̄mio ri͂dens qd̄ idē est cū p̄mio p̄me btitudini pmissio redire dicit̄ ad caput tanq̄ circul⁹ p̄ficiens et oēs btitudines ambiēs et ɔphēdēs. De ṽtutes seu btitudines tangunt̄ Matth. v Bti paupes spū q̄m ipo͝ꝝ ē regnū ce. etc.

Unde accipit nu͂erus seu sufficiẽtia beatitudinū

V Arū ṽo btitudinū numer⁹ et sufficiẽtia f̄m integritatē pfectōis hominis accipit̄. Ad pfectōis aūt itegritatē req̄runt̄ tria. s. recessus a malo. pfectus seu pgressus i bono. et pfectus status in optimo. Sane respectu p̄mi malū p̄cedit aut ex tumore supbie. aut ex rācore malicie. vl̄ ex lāguore libidinis seu ɔcupiscentie. Contra q̄ tria sunt seu sumūt̄ tres p̄me btitudines. scꝫ pauptas spūs contra malum tumoris supbie. Mititas ɔtra maluꝫ rācoris malicie. Luctus ꝯ malū lāguoris libidinis seu ɔcupiscẽtie Respectu ṽo secūdi pfectus seu pgressus in bono attendit̄ circa diuinā imitatōnem/que ē duplex f̄m duas vias q̄bꝫ intendi pōt. s. miscdiam et veritatē. De q̄bus i psal. Uniuerse vie domini mi͂icordia et ṽitas. Et f̄m has duas vias sumūt̄ due alie beatitudines. s. respectu ṽitatꝭ esuries iusticie. et respectu misericordie affectus miscdie. Respectu autē tercij pfectus stat⁹ in optimo attendit̄ i duobus. s. in limpida cognitōe et in tranq̄lla affectōe. Et f̄m hoc sumunt̄ due alie vltīe beatitudines. s. respectu limpide cognitōnis/mūdicia cordis ad deū vidēdū. Et respectu tranquille affectōis pax mentis ad deo pfecte fruendū. ¶ Et aduerte q̄ sicut i enūeratōe donorū iuxta qd̄ supra i tractatu de donis declaratū est. est ordo quidam artificialis quo p̄mo loco ponūt̄ et enumerant̄ digniora. ita in enumeratōe beatitudinum est ordo quidā naturalis quo digniores vltimo loco ponunt̄.

E X supradictis colligit̄ q̄ habit⁹ ṽtutū cardialiū principaliter disponunt ad exercitiū vite actiue Habitus vero donorū maxime disponūt ad act⁹ vite ɔtēplatiue. Habit⁹ autē beatitudinū disponūt ad pfectōem vtrorūq̄

Finis tractatus p̄cedentis

Incipit tractatus octauus et finalis de vicijs tam nature q̄ voluntatis.

I N finalibꝫ aliqua de vicijs summatim tāgere conuenit. Et quia sunt vicia nature et vicia volūtatis. tangit̄ p̄rio aliqualiter d̄ vicijs nature. Et deinde de vicijs volūtatis

De numero et sufficientia viciorū nature.

V Icia autē nature q̄tum ad huiusmodi cōpendiū attinet/ satis erit enumerare. q̄ sunt septem. s. Extollētia seu p̄sūptio. duricia. ignorātia. timiditas. p̄cipitatō. hebetudo. stulticia. Quo͝ꝝ numer⁹ siue sufficiẽtia licꝫ de se satis clareat. nam repibile nō videtur viciū nature aliud a p̄dictis. vel quod saltē ad aliqd̄ p̄missorū nō sit reducibile. per oppositōnē tamē ad septē dona spūssancti sumūt aliq̄ numerū et sufficientiā ipo͝ꝝ viciorū nature. Etenī tres anīe sunt vires seu potētie. scꝫ cōcupiscibilis irascibilis et ratōnalis. que quasi cōtinue in suis virtuosis actibus et opatōibꝫ/per ipa vicia que nature ex sua corruptōe insunt/ varijs modis impugnant̄ et impediunt̄. cōtra q̄ cuꝫ septem sint/ data sunt in adiutoriū septem dona spūssancti que lumina quedam siue lux diuinitus inspirata et infusa ad efficacius tam contra ipa septeꝫ vicia nature q̄ vicia alia voluntatis et temptatōnes/ viāꝫ iam habite virtutis impugnātes resistendum/ liberiusq̄ et expeditius ipos act⁹ virtutū exequendū. ¶ De vicijs nature circa vim concupiscibilem. ¶ Circa igitur vim

seu potentiā ↄcupiscibilē reperit viciū nature/retrahēs a debite ↄpatiēdo ⁊ subueniendo pximo. qđ vocat duricia. Cōtra qđ disponit donū pietatis. ¶De vicijs nature circa vim irascibilem. ¶Circa vero vim seu potentiā irascibilē duplex reperit viciū nature. Unū imoderate ītrahēs ab agēdis quod vocat timiditas. ꝯ quod dispōit donum fortitudinis. Aliud imoderate accedens. qđ vocatur p̄sumptio. ꝯ qđ dispōit donū timoris. ¶De vicijs nature ꝯ vim rationalē. ¶Contra vim aūt seu potentiā rationalē duplex ↄtingit viciū nature. s. vl' respectu finis. vel respectu eorū que sunt ad finem. Si respectu finis duplex reperitur nature viciū. Unū impediēs ne cognoscatur. quod vocat hebetudo. cōtra qđ disponit donū intellectus. Aliud retrahēs ne animus ad ipm finē debite afficiat. quod vocat stulticia. cōtra quod disponit donū sapiētie. Si respectu eorū q̄ sunt ad finē duplex silr nature viciū repit. Unū impediens ne sciatur q̄d ad psecutōem finis expediat. qđ est ignorātia. ↄtra qđ disponit donū sciētie. Aliđ quo q̄s in his q̄ agēda sūt magis ex passiōis impetu q̄ ex debita electōe ducit/qđ est p̄cipitatio. ↄtra qđ disponit donū cōsilij. ¶Quibus ↄtrariēt vicia nature. Contrariāt etiā ista septem nature vicia singula. s. singulis virtutibus. singul' orationis dñice petitōibus. ⁊ singul' beatitudinibus. ⁊ cōueniūt cū septē principalibus seu capitalibus vicijs volūtatis. Qđ clarius ex tabula in fine huius tractatus posita ↄcipi poterit ⁊ ↄpendi.

De viciis volūtatis seu de malo culpe in generali.

De vicijs volūtatis. i. de malo culpe seu de pctō/opportunū foret et vtile specialē ⁊ longū tractatū subiungere. Sz cū pluribus notabilibus hec sint diffuse explanata/sufficiet interim ad presens ↄpēdij pcessum ↄtinuādū/eiusq3 cōplementū summatim dicere q̄d sit peccatū in genere. Quotiēs fit siue quot sunt eius genera. Deīde veniēt aliq̄ de quolibet genere explananda.

Quid est peccatum in genere ⁊ quō diffinitur.

Peccatū autē in genere sic diffinit. Peccatū est auersio ab incōmutabili bono ad bonū ↄmutabile. Quā diffinitionē sic intellige. Peccatū est auersio. s. volūtatis. q2 pprie ⁊ p se talis auersio ē peccatū. ab incōmutabili bono. s. deo. q̄ omnino incōmutabilis est. Hec est auersio aliđ q̄ discōformitas volūtatis create a voluntate diuina. qđ est in omi pctō. vbi aliquid vult volūtas creata qđ n̄ vult deus. Seq̄t. ad bonū ↄmutabile. supple cōuersio. s. ad bonū creatū qđ ↄtinue mutat vl' saltē mutabile est. ¶Et licz peccatū in sui diffinitōe duo ↄtineat. scz auersionē ab incōmutabili bono. et cōuersionē ad ↄmutabile bonū. essentialius tamē peccato est pmū q̄ secundū. Si enī fuerit cōuersio ad creaturā/ita tamē q' nō fieret auersio a creatore. sic contigit qñ quis amat creaturā ppter deū tm̄. tūc non fieret peccatū. imo in isto casu meritorie fieret. ¶Licz plures alie sint diffinitiones peccati/nō tractat nisi de vna. Plures alie a doctoribus assignātur peccati diffinitōnes ꝯm causas efficientē/materialez et formalē ipsius peccati. Sed quantū ad p̄sentē tractatū attinet sup̄dicta diffinitio que ꝯm causam finalē peccati sumit/sufficiat.

De duplici diuisione peccati in genere.

Plures etiā a doctoribus assignant peccati diuisiōes ꝯm diuersas peccati causas ⁊ origines. Quātū p̄o ad p̄sentē tractatū sufficit de duabus peccati diuisionibus principaliter tāgere. Et primo de vna que sumit ꝯm quandā peccati qualitatē et quātitatē. Secūdo de vna que sumitur iuxta peccati causā materialē. ¶Respectu prime diuisionis tria pricipalia reperiunt genera peccatorū. q2 omne peccatum aut est originale aut actuale. Si actuale. hoc iterū est duplicit. Quia aut ē mortale aut veniale.

De peccato originali. et quid est.

Originale autē peccatū est illud qđ a nostra viciosa origine trahimus Et est auersio quedam habitualis a deo qua anima prona effecta est nō reddere iusticiā quā debet. Unde omnes fere doctores respectu effectus ipsius peccati originalis consonant in ipam auersionē habitualem ꝯm Augustinū. ¶Hugo de

sancto vic dicit. q originalis culpa ē corruptio seu viciū qd nascēdo cōtrahim⁹ p ignorātiā in mēte et ocupiam in carne. ¶ Alii volunt q originalis culpa sit necessitas ocupiscēdi cū debito nō ocupiscēdi. Et ponūt exēplū de radio cōiugato aque. q mouet aquā mota et descēdere debet. Et h pz ex cōiugatōe sui cū aq. Unū cū maior sit vnio anie et carnis q̄ i casu pdicto radij et aque. cū caro de se valde mobil' sit ad ocupiscēdū. aīa eoipso q tali carni vnita ē habz statim talē q̄ndā necessitatē ocupiscēdi. Cū igit caro puuli cui infundit aīa/p pctm̄ primi hoīs ad cōcupiscēdū sit mobil'. inerit ipi aīe iā illi carni vnite necessitas q̄dā ocupiscēdi. nec potest aīa ipa illā carnē seu sensualitatē cohibere. sicut aīa ade añ pctm̄ potuisset/q̄ habuit potestatē sup sensualitatē. et etiā libtatē ocupiscēdi vel nō ocupiscēdi. ¶ Ptz igit q p peccatū et post pctm̄ pmi homis inest aīe duplex necessitas. Una nō possendi sēsualitatē retinere seu cohibere. et alia necessitas ocupiscēdi. Et pma est q̄dam necessitas nō valēdi facere qd debz. et scda ē que dā necessitas faciēdi qd nō debz. Et ita inest ei carētia vtriusq ptis iusticie. que sunt decliare a malo et facere bonū. ¶ Ex q̄ patz q peccatū originale et ē in carne et est in aīa sed i carne originalr et matialiter. in aīa vero formalit et tāq̄ i subiecto. Sola eni aīa ē susceptibil' virtut et vicij. et tm̄ sicut dictū est ex cōiūctione ipi⁹ ad corp⁹ ōhit illd viciū. sicut qñ qs cadit in lutū fedat et maculat. ¶ Talis aūt aīe īfectio nō tm̄ ē pena sz est etiā culpa. ipa p̄o culpa que macla ē delet i baptismo. Pena āt que fomes siue peccandi pnitas appellat. remanet p⁹ baptismū. Sic ei in baptismo curat culpa q̄tū ad reatū dānatōis etne. sed nō qn remaneat ipa pena q̄tū ad motū et actū ocupiscētie. cū q̄ opet nos q̄diu viuim⁹ pugnare. nisi extinguat ocupiscētia p spealē grā. sic in btissima vgine in ocptōe filij dei. ¶ Originale etiā pctm̄ sic in hoīe p baptismū curat/q nihilomin⁹ ab eo q̄ curat⁹ ē trāsmittat in plē quā generat. sicut iude⁹ circumcisus generat filiū cū pputio. et grānum nudū et purū seminatū pcreat granū cum palea. Qd hinc est. qz hō nō generat filiū fm q i mente curat⁹ est/sed fm q in carne

De nominibus peccati originalr fm q opatur ad aīam.

O Riginale pctm̄ diuersi i sacra scriptura noib; m'tiplicib; de causis noiat. ¶ Scdz eni q originale peccatū opat ad aīaz/vocat qñq īfirmitas. qz reddit aīaz īpotentē ad resistēdū motibus Qñq vocat feditas. qz p ipaz aīa maculat Uocat qñq pnitas ppt otinuā appetit⁹ īclinatōez ad malū. Uocat qñq corruptō qz ad nihilū ducit et pctm̄. Uocatur qñq viciū. qz ē diminutio bonoz naturalium. Uocatur qñq lāguor nature. qz durat in natura corrupta. ¶ Habet etiā noia fm q opatur ad corp⁹. Uocat ei qñq lex carnis eo q lege diuina sit carni īflicta. Uñ qñq lex membroz vocat. qz mouet organa ad opatōz ocupie. Uocat qñq tyrānus ppt dñatōem q̄si violētā i ipa ocupia. Uocat qñq fomes. qz sic ignis fouet ignē. ita per ipm fouet in carne pctm̄ fm act⁹ generatiue et nutritiue. Uocat qñq stimul⁹ carnis qz stimulat carnē ad pmos mot⁹/et animū ad osensū. ¶ Habz q̄z noia fm q opat ad actus delectabiles. Et fm h vocat ocupia q̄ sonat viciū i actu. put ē i adult. Itē ocupiscibilitas q̄ sonat viciū i potētia. put est in puulis. ¶ Habet etiā nomē fm q opat ad pmū hoīem a q̄ ōhit. et sic vocat originale qd est carētia debite iusticie.

De peccato actuali mortali. et circa ipm i generali occurrētib;

C Irca peccatū aūt actuale mortale aliq sunt videnda. Pmo quid sit. Scdo de diuersis ei⁹ noib; seu appellatōib;. Tercio de hui⁹ pcti effectibus. Quarto de diuersis ei⁹ generib; seu diuisionib;. Quinto de quolibet septē pctōz capitaliū ac eorū filiab; seu speciei; aliqd in speciali declarabit.

Quid sit peccatum actuale mortale in speali. et quō diffinitur.

P Eccatū igit actuale mortale sic diffinit fm Aug. Peccatū ē dictum vl factū vel ocupitū ō legē dei. Et ponit in dicta diffinitōe dictū ppt pctm̄ oris. factū ppt pctm̄ opis. ocupitū ppter pctm̄ cordis. ¶ Diffinit et alit fm eundem Aug. Pctm̄ ē volūtas retinēdi faciēdi vl osentiēdi qd iusticia vetat. ¶ Insup sciendū q peccatū pprie non est substantia vel res aliqua. sed defectus et corruptela ¶ Circa qd tm̄ aduertēdum ē q aliud est peccati

actus .aliud est peccati habitus .aliŏ pcti
reat⁹. Pcti act⁹ aliq̇d est.sed qñ nō ampli⁹
fit desinit esse/etiā sine gr̄a. Sʒ pcti habi/
tus q̇ ex mal' actib⁹ relinq̇tur etiā aliq̇d est
ꝛ remanet interdū cessantib⁹ etiā ipis acti/
bus.ac etiā p⁹ infusam gr̄am pctiq̧ remis
sionē. Pcti ṽo reat⁹ siue macula ẜm rē ni/
bil est.deformat tñ aiam.nō p modū posi/
tōis sʒ p modū p̄uatōis. sic trūcatio mem
bri p modū p̄uatōis corp⁹ deformat ꝛ ma
culat. Dic̄ etiā Aug. ꝙ sicut abstinētia nul/
la substātia vel res est.ꝛ tñ ex ea corp⁹ lan
guescit.ita pctm̄ n̄ est aliq̄ substātia vl' res
et eo tñ natura minuit̄ ꝛ corrūpit̄.delet̄ tñ
sp p gr̄am. ¶ Notādū p̄terea ꝙ pctm̄ quā/
doq̧ trāsit actu ꝛ remanet reatu .sic̄ pecca/
tū actuale actu ꝯpleto añ pniaʒ. Qñq̧ ecō
tra pctm̄ trāsit reatu ꝛ remanet actu. sic̄ in
pctō originali p⁹ baptismū. Qñq̧ transit
pctm̄ actu sil' ꝛ reatu. sic pctm̄ actuale actu
ꝯpleto ꝛ post penitentiā. Qñq̧ peccatū re
manet actu et reatu. sicut peccatū origina/
le ante baptismū

De diuersis nominibus peccati actualis mortalis

d Iuersis freq̄nter noib⁹ pctm̄ ipm
mortale p doctores nomiat̄ ẜm di
uersas ei⁹ p̄prietates ꝛ opatōes ꝛ ef
fect⁹. Vocat̄ eñ qñq̧ mac'la.et h̄ iō qr ima
ginē dei deformat et mac'lat. Vocat̄ qñq̧
reatus.qm̄ ad et'nā penaʒ obligat. Vocat̄
qñq̧ pollutio.ꝛ hoc q̄tū ad ꝯtagionē con
tractā ex trena delectatōe. Vocat̄ qñq̧ de
lictū.et h̄ ẜm ꝙ est recessus a dignitate gr̄e
habite. Vocat̄ qñq̧ culpa. et h̄ put respic̄
penā quā meret̄ ꝛ incurrit. Vocat̄ qñq̧ of
fensa.ꝛ h̄ est qr ꝯ deū ē ꝛ ꝯ deū facit. Voca
tur qñq̧ p̄uaricatio.ꝛ h̄ inq̄tū mādatū di
respicit qŏ trāsgrediēdo p̄uaricat̄. Vocat̄
qñq̧ pctm̄ put ꝯuersio fit ad bonuʒ ꝯmu/
tabile cum auersiōe a bono incōmutabili.
Vocat̄ qñq̧ scel⁹ p̄pt magnā iniuriā que
peccādo deo fit. Vocat̄ etiā qñq̧ nefas p
ut ē illicitū psone ppetrāri. Vocat̄ etiā qñ
q̧ crimē put est dignū accusatōe et pena.

De diuersis effectibus peccati actual' mortalis

b Uiusmodi aūt pcti multiplex ẜm
doctores repit̄ effect⁹. sʒ q̄tū p̄sen
tē ꝯcernit tractatū satis erit aliq̧s
enumerare. ¶ Un⁹ effectus Et p̄mo natu
ralia vulnerat. qŏ signat̄ ī illo q̇ iuxta euā
geliū descēdēs ab hierl'm ī hiericho īcidit
in latrōes. ¶ Ali⁹. Intellectū obscurat ī co
gnitōe veri. et affectū tepescere facit in ope
boni. ¶ Ali⁹. Gratuitis spoliat. ne tñ bonū
aliqŏ peat bona opa q̄ q̇s peccādo morti/
ficat/aliis iuxta dispēsatōnez dei elargient̄
saluādis. ¶ Ali⁹. Aiaʒ maculat. ad penā et
nā obligat. ꝯsciam amaricat. cor indurat.
¶ Ali⁹. Hoiez q̄si īsensibilē reddit. Exēplo
canis submergēdi q̇ lapidē ī collo suo non
sentit donec ab eo ī fundū aq̄ trahit̄ ¶ Ali⁹
Aiaʒ occidit. qr deo q̇ ē a vita ē p̄uat ¶ Ali
us. Ad alia pctā trahit Un̄ Gre. Peccatū
qŏ p pniam nō diluit̄/mox suo pōdere ad
aliŏ trahit. ¶ Ali⁹. Bona q̄ ī pctis fiūt/in/
fructuosa ꝛ q̄tū ad meritū ꝛ q̄tū ad p̄miū
reddit. ¶ Ali⁹. Ex hoīe quendā effectiue in
firmū facit. Nā in pctōre ē ignis auaricie.
fetor luxurie. tenebre ig'rātie. ṽmis ꝯsc̄ie. si
tis ꝯcupie. ꝛ demōes p effectum/et hmōi.
¶ Ali⁹ Uacuū hoiez tādē relinq̇t. ꝛ merito
qr mōo adherētia sugūt vbera arētia. Fal
lēdo decipit/sicut esca ī hamo vl' lignū pu
tridum de nocte lucēs. ¶ Ali⁹. Hoiez vere
stultū demōstrat. seruiēdo. s. illi q̇ ipm tor/
queri q̄rit ꝛ tādē torq̄bit. Cōponēdoq̧ et
ꝯgregādo sup̄ se vñ torqueat̄ ꝛ cremet̄ Un̄
Aug. li. de ciui. dei. Hoc viciū adimit inte
gritatē. pulcritudinē. salutē. ṽtutē. ꝛ q̇cq̇d
boni p viciū detrahi seu minui ꝯsueuit.

In quo peccatū habet esse ꝛ ortū.

¶ Notandū ē vlteri⁹ ꝙ q̄uis
pctm̄ ipi bono ꝯtrū sit. n̄ tñ hʒ eē nisi ī bo
no nec ortū nisi a bono. qŏ q̇dem bonū est
liberꝝ arbitriū ac voluntas. a q̄ pctm̄ est si
cut a p̄ma origine. ꝛ in qua est sicut in p̄pō
subiecto. Uoluntas igit̄ est causa pcti. căʒ
dico nō efficientē sed deficientē. Uoluntas
enī ẜm ꝙ habet respectū ad suū p̄ncipiū a
q̇ est. s. ad deum/nō est nata elicere ex se nisi
bonū. Sed ẜm ꝙ habet respectū ad p̄nci/
piū ex q̇ ē. qŏ ē oino nihil. cū ipa volūtas
ex nihilo sit sp tēdit ad defectuʒ. Si g' veli/
mus scire vñ malū culpe sit materialr̄ .dicē/
dū ꝙ ex nihilo. Si ṽo velim⁹ scire vñ sit
termialit̄. dicendū ꝙ ex absentia d'biti mo/
di debite speciei ꝛ debiti ordis. Sʒ si veli
mus scire vnde sit originalr̄. dicendū ꝙ a
voluntate siue a libero arbitrio.

De progressu pcti

¶ Nota ꝙ pctm̄ initiat̄ in cogitatōne. pcedit ꝛ crescit in delectatōe. ꝑficit̄ in ꝯsensu. ¶ Circa pcessum aūt pctī notandū ē ꝙ aliqua ipm peccatū āñcedūt. aliq̄ ipm subsequunt̄. aliq̄ ipm ꝯcomitant̄ ¶ Jtē respectu ꝑmi. Aliqua pctm̄ āñcedunt ex ꝑte auersionis. Et aliq̄ āñcedūt ex ꝑte ꝯuersiōis. Ex ꝑte āt auersiōis. i. qñ q̄s a bono icōmutabili qd̄ deus ē auerti ꝛ separi incipit āñcedunt pctm̄. ꝯtēptus. omissio. ingratudo. iobediētia. Ex ꝑte vo ꝯuersiōis. s. qñ hō se in peccatū ꝯuertit āñcedit pctm̄ cogitatō. libido. ꝯcupiscētia. ꝯdelectatio ꝑuersa intentio. ꝯsensus. Peccatū autē subsequūt̄ macula. id ē deformatio imagīs dei. reatus. ꝛ obligatio ad penā eternā. Pctm̄ ꝯcomitātur circūstantie q̄ ipm vl' aggrauant vl' minuūt. ꝛ sunt octo q̄ ex versu seq̄nti notificari possunt. vnde v̄sus. Quis q̄d vbi ꝑ q̄s quotiēs cur quomodo quādo

De tribus actōem

depꝑuantibꝫ. ¶ Per tria etiā ꝑncipalit̄ depꝑuari solet actio. etiā illa q̄ est de genere bonorū. Qñq̄ȝ in sui ꝑncipio. qñq̄ȝ in sui medio. qñq̄ȝ in sui fine. s. ꝑ malā intentōem. ꝑ negligentiā. ꝑ vanam gl'iam.

Quibus causis vnū

peccatū dicit̄ maius. ¶ Multis etiā causis seu respectibꝫ vnuȝ pctm̄ dr̄ mai⁹ seu gui⁹ altero. videlicȝ causalitate. vt peccatū luciferi. Generalitate. vt pctm̄ ꝑmi hoīs. Deformitate. vt peccatū iude ꝑditoꝛ. Remissiōis seu venie difficultate. sicut pctm̄ i spiritū sanctū. Periculo sicut pctm̄ ignorātie Jnseꝑabilitate vt peccatū cupiditatis Protracate vt peccatū carnis. Offensiōe vt peccatū idolatrie. Expugnādi difficultate vt suꝑbia ꝛ vana gl'ia. Mētis cecitate vt peccatum ire.

De quinq̄ȝ operuȝ

generibus. ¶ Notandū est etiā ꝙ int̄ cetera q̄nq̄ȝ reperiunt̄ genera opeꝝ. Nā q̄dam sunt mala in se. vt illa q̄ de sui natura seu in suo genere mala sunt. sed tm̄ ꝑ aliq̄s circūstantias bona fieri pñt. vt homicidiū qd̄ i se malū est. sed ꝑ circūstantiā aliquā pt̄ effici bonū. vtputa qñ fit ꝑ debitam iusticiaȝ vl' se legitime defendēdo / cū mortis piculum euadi nō possit / ꝛ hmōi. Quedaȝ sunt mala ꝟm se. vt illa q̄ ꝟm totū suū esse mala sunt. nec ꝑ circūstantias aliq̄s bona effici pñt. sicut est odire deū vl' fornicari ꝛ hmōi Quedā ecōtrario sunt bona i se. vt illa q̄ d̄ sui natura sunt bona ex genere. sed tm̄ ꝑ aliq̄s circūstantias pñt fieri mala. Sicut est dare el'ynā qd̄ i se bonū est. sȝ ꝑ circūstātiā aliquā pt̄ fieri malū. vtputa si daret̄ ꝓ sola vana hoīm laude acq̄rēda. vel hmōi. Quedā sunt bona ꝟm se. vt illa q̄ ꝟm totū suū esse bona sunt. nec ꝑ circūstātias aliquas pñt fieri mala. sicut ē diligere deū ex charitate. Quedā sunt indifferētia. s. q̄ suo eē nec bona nec mala sunt. pñt tm̄ ꝟm circūstātias bona vl' mala fieri. sicut mouere pedem sine deliberatōe. vel qñq̄ȝ comedere. quod ꝟm circūstantiā aliquā bonū fieri pt̄. vtputa in necessitate corpus suū debite sustētādi vt efficaci⁹ deo seruire possit. Et ecōtrario malū. vtputa si ad suꝑfluitatē. ꝛ ex sola libidie vl' voluntarie p̄cepta eccl'ie trāsgrediendo fiat.

De quattuoꝛ generibus seu diuisiōibꝫ peccati mortalis.

l Jcet plures peccati mortal' diuersis respectibꝫ et causis possent assignari diuisiōes seu genera. q̄tū tm̄ ad p̄sentis tractat⁹ cōpendiū attinet. q̄ttuoꝛ solūmodo tāget̄. Circa quaꝝ adhuc solam q̄rtā diffuse insistet̄. qꝛ ꝑ ei⁹ declaratōnē alie tres clare ꝛ facil'r poterīt intelligi. imo ip̄as tres effectualit̄ ꝯp̄hēdit.

De prima diuisiōe

p Ria igit̄ dictaꝝ q̄ttuoꝛ diuisionuȝ est. ꝙ pctōꝝ mortaliū aliq̄ sūt carnalia. alia sp̄ūalia. Carnalia āt maioris sūt īfamie. Sp̄ūalia vo maioꝛ culpe

De secūda diuisiōe

s Ecūda diuisio est ꝙ pctōꝝ mortaliū aliq̄ sūt ꝯmissi. alia ꝯdicti. Qd̄ in effectu ē dicere. Aliqua ꝯmittūtur in faciēdo. alia in omittēdo. Pria pctā sunt p̄uaricatio seu trāsgressio legis q̄ ad p̄cepta negatiua. vtputa. nō occides. nō mechaberis. Scd̄a sunt p̄uaricatio seu transgressio leg' q̄ ad p̄cepta affirmatiua. sicut Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ꝛc̄ Honora p̄rem tuū ꝛc̄. Et ꝟm hāc etiā diuisionē dr̄ peccatū mortale esse ꝛ fieri ꝯ duas ꝑtes iusticie. Quaꝝ vna est declinatio a malo. Alia est facere bonū

De tercia diuisiōe

Ercia diuisio ē q pctōꝝ mortaliū
t aliq directe cōmittūt in deū. alia i
pximū. alia in seipm. Peccatū aūt
in deū iteꝝ subdiuidit. Nam qñqꝫ peccat
in prēm. qñqꝫ in filiū. qñqꝫ in spūsanctū.
De qbꝫ latioꝛ fiet speculatio infra in fine ꝺ
claratōis qrte diuisiōis. ¶ Peccat enī alio
respectu in deū q̄druplicit. Prio male de
ipo p īfidelitatē sētiēdo. scđo ipm blasphe/
mādo. tercio eiꝰ sacra indigne mīstrādo et
tractādo. qrto eū tēptādo. ¶ Rursus deum
tēptādo peccat tripl'r. Nam tēptat vl' eius
potentia signa. s. ab eo petēdo. Uel tēptat
eiꝰ iusticia. p hūanas. s. pbatōnes. vtputa
p candens ferrū vl' duellū. vl' silia/iudiciū
eiꝰ exqrendo. Uel tēptat eius misicordia.
suam. s. quasi examinādo bonitatē se stul/
tis picul' ꝯmittēdo. In pximū vo peccat
etiā triplicit. vl' bona sua ei indebite auferē
do. vel bona ppa sibi in sua necessitate nō
ꝯmūicādo. vl' mala psuasiōe aut malo exē/
plo eū i peccatū trahēdo et inducēdo ¶ In
semetipm aūt peccat qs etiā tripl'r. Uel si
bijpi necessaria subtrahēdo. vl' supflua su/
mendo. vel vltra vires ac debitū modera/
men quippiam aggrediēdo.

De quarta diuisiōe

Uarta diuisio pctī mortal' sumit
q p septē vicia capitalia. Que sunt.
supbia. inuidia. ira. accidia. auari/
cia. gula. luxuria Et qꝛ vt supͣ tactū ē ꝺ ista
qrta diuisiōe expediēs est diffusiorē h̄ face
re declaratōez. tū qꝛ p eā supͣdicte tres alie
diuisiōes clariꝰ itelligi poterūt. imo eas ef
fectualit' ꝯphēdit. tū qꝛ ppe loq̄ndo in ipa
ꝛ ex ipa pncipal' effectꝰ principalisqꝫ inte/
tio huiꝰ octaui tractatuli istiꝰ libelli ꝯsistit
ꝛ depēdet. Ideo de ipis septē pctis capi/
talibꝫ hic fiet quoddā spēale capitulū. et iu
xta diuisionē in principio huiꝰ pncipal' ca
pituli qđ ē de peccato actuali positā de his
scʒ que in eo videnda sunt.

Aliqua circa mate
riam septē viciorū capitaliū pnotāda

Aterim anteqꝫ ad spēalem seu pti
p culare declaratōem ipoꝝ septē vi
ciorꝝ capitaliū veniat/aliq sunt cir
ca ipa aduertēda. ¶ Et pmo notandū vēit
q peccatū veniale. siue sit qtū ad actū siue
qtū ad maculā/nullo mō pt fieri mortale.
sic scʒ q illđ idem ꝺm substātiā qđ pus fu/
it veniale fieret mortale. Et rō est. qꝛ nulla
res pt mutare spēm suā. Pctm aūt morta/
le et veniale sunt due diuerse peccati species
Uerūtn aliqs actus q de sui natura ē de
genere peccati venial' hū pt fieri mortal'. et
hoc q̄ttuoꝛ modis. ¶ Prio mō rōe ꝯsciētie
q de illo actu fieri pt. qꝛ qcqd fit ꝯ ꝯsciētiā
formatā edificat ad gehennā. etiā si sit cō/
tra ꝯsciam erroneā. Et hec est rō. qꝛ cuʒ in
pctō duo sint. s. auersio ꝛ ꝯuersio. Penes p
mū iudicat q̄litas siue gūitas pctī. quoni
am auersio a deo est in pctō q̄si formale. et
ꝯuersio ad creaturā q̄si materiale. Quāuis
g leuare festucā de terra videat leue vel idif
ferens. si tn̄ fiat cōtra ꝯsciētiā est peccatū.
quia tūc i aīo spernit realit' bonū incōmu
tabile. et ita fit auersio a creatore. ¶ Secū/
do mō ex ꝯplacentia que i illo actu posset
capi et caperet. Unde Aug. Nullū pecca/
tū adeo veniale est qđ nō fiat mortale dum
placet. ¶ Tercio mō ex dispositōe seu pdi/
uitate que exinde cōtrahit. quia p freq̄ntez
lapsum i venialia disponit hō ad mortale.
Et ꝺm h̄ intelligit illud dictū Gre. Uita/
sti grādia vide ne obruaris arena. Hocan
tē dicit. qꝛ sepe de minimis peccatis duʒ fre/
q̄nter fiūt/ꝛ sic q̄si cōtemnūt venit ad ma/
gna. Sicut ꝺ modica scītilla surgit q̄ndo/
qꝫ magnus ignis. ¶ Quarto mō ex pgres/
su. quia quando insurgit veniale si nō phi/
bet possit pgredi vsqꝫ ad mortale. Non q
ipm veniale (vt supra tactū est) i sua substā
tia fieret mortale. sed quia ex ipo occasiona
liter fieret pgrediēdo mortale. vt patʒ in p
mis motibꝫ q inter venialia ꝯputant. Sʒ
qñ delectatio ꝯualescit intātū q ꝯsensus ac
cedit/iam est peccatū mortale.

Unde sumatur nu
merus ꝛ sufficiētia septē viciorꝫ capitaliū

O tandū insup q vt aliq̄liter supra
n tactuʒ est/septem sunt peccata seu
vicia capitalia. scʒ superbia. inui/
dia. ira. accidia. auaricia. gula. luxuria. qꝝ
sufficiētia seu numerus pōt colligi. Uolū/
tatem enī humanā frequenter cōtingit de/
ordinari Aut ergo deordinat quia appetit
qđ nō est appetendū. aut deordinat qꝛ re/
fugit quod nō est refugiendū. ¶ Si pmo
modo/aut appetit qđ nō est appetendū in
terius. ꝛ tunc peccat pctō supbie seu vanī

gl'ie. Aut appetit qđ nō eſt appetēdū exteri⁹. ⁊ tūc peccaꝶ pctō auaricie. Aut appetit qđ nō eſt appetendū interi⁹ q̄le ē corpi delectabile. Et iſtđ iteꝝ ē in duplici dr̄ia. Qꝛ aut illđ delectabile qđ ſic inordiate appetitur tēdit ad ꝯſuatōꝫ īdiuidui. ⁊ tūc peccatur pctō gule. Aut tēdit ad ꝯſuatōeꝫ ſpēi. vt coit⁹. ⁊ tūc peccaꝶ pctō luxurie. ¶ Si ſcđo mō. qñ. ſ. volūtas deordiaꝶ refugiendo qđ nō ē refugiēdū. Aut illđ nō refugiēdū refugit ſm ꝑuerſū inſtinctū potētie rōnal'. ⁊ tūc peccaꝶ pctō īuidie. Aut illđ r̄fugit ſm ꝑuerſum inſtinctū potētie iraſcibil'. et tūc peccaꝶ pctō ire. Aut illđ refugit ſm ꝑuerſuꝫ inſtinctū potētie ꝯcupiſcibil'. ⁊ tūc peccatur pctō accidie. ¶ Et ſic pꝫ ꝙ quia ſunt q̄ttuor ꝑncipalia appetibilia in q̇bus volūtatē hūanā deordiari ꝯtigit. ⁊ tres ſolū ſunt vires ſeu potētie aīe ſm quarū inſtinctū eſt fuga. ideo tm̄modo ſunt ſeptem peccata ſeu vicia capitalia.

Duplici mō ſepteꝫ vicia capitalia ſe oñdūt/ nūc palā/ nūc palliate.

n

Notandū inſr̄ ꝙ iſta vicia ſepteꝫ ſeu pctā capitalia/ qñq₃ palā ⁊ publice ſe oñdūt. vt qñ directe fiūt. qñq₃ ꝟo ſub q̄dā ſpecie boni palliata ſe ingerūt et decipiūt. Vñ ſupbia qñq₃ ſic ſibi pſuadet Volo ꝑeſſe vt poſſim ꝓdeſſe. Inuidia ſic ſibi pſuadet. bona aliqs nō cupio nec opto ne in pſꝑitate ſucceſſuū nimis extollanꝶ. Ira ꝟo ſic pſuadet. Nō debeo mala mihi illata tolerare ne mihi īferri ꝯſueſcāt. Accidia ſic ſibi pſuadet. Ad ꝭ mihi in laborib⁹ parco ne indiſcrete aliq̇d aggrediēs deficiā ⁊ īdiſcretōis arguar. Auaricia ſic ſibi pſuadet. mihi ml'ta adhuc cōgregāda veniūt/ ne ꝓpt' caſus fortuitos q̇ ſupuenire pñt in inopiā incidā. ⁊ ſic furtū rapinā vl' aliud iniuſtū ꝯmittā. Gula ſic ſibi pſuadet. Corpus meū cibis ⁊ potibꝫ delicatis nutrio. q̄tin⁹ ī ſanitate ꝯſeruetur fortiuſq₃ efficiaꝶ. vt ſic apti⁹ ſit ⁊ valenti⁹ ad deo ſuiēdū. Luxuria ſic ſibi pſuadet. nō eſt malū aliq̄nto tpe ad libitū ⁊ ꝯplacētiaꝫ viuere/ ⁊ poſtea fortiter penitere.

Septē vicia capitalia ſeptē ferocibꝫ beſtijs ꝯpantur

n

Notandū ꝑterea ꝙ p̄dicta ſeptē vicia ſeu pctā capitalia ſeptē tā ferocibꝫ q̄ʒ imūdis beſtijs ꝯpari ꝯſueuerūt. Supbia ſeu vana gl'ia ꝯpaꝶ leoni. Inuidia ꝯpaꝶ cani. Ira ꝯpaꝶ lupo. Accidia ꝯparaꝶ aſino. Gula compaꝶ vrſo. Luxuria ꝯpaꝶ porco Auaricia compaꝶ ericio ¶ Sil' etiā ꝯparari ꝯſueuerūt ſeptē gūibꝫ infirmitatibꝫ. Supbia ſeu vana gl'ia ꝯpatur corpis inflatōni. Inuidia ꝯpaꝶ lepre. Ira ꝯpaꝶ freneſi. Accidia ꝯpatur letargie. Auaricia ꝯpaꝶ hydropiſi. Gula ꝯpaꝶ epilentie. Luxuria ꝯpaꝶ febri. ¶ Eſt inſup notandū ⁊ bñ ꝯſiderādū ꝙ iſta ſeptē peccata ſeu vicia capitalia deuota ac freq̄nti paſſionis xp̄i meditatōe curāꝶ. Nā q̇ debite ea q̄ ip̄e dñs nr̄ ih̄s xp̄s in ſua ſacratiſſima paſſiōe egit ⁊ ſuſtinuit ꝯtēplaꝶ/ reperiet ꝙ hec ſeptē mortifere peſtes ibidē mirabil' curāꝶ. Etenī ſui ſacri capitis in cruce hūilia īclinatio curat ſupbiā. Sui ſacri lateris apertio curat inuidiā. Orō ſua ꝓ inimicis curat irā. Portatio cruciſ curat accidiā. Traditio ſui ſpūs pr̄i. ſui corpis cruci. ſue matris diſcipulo. et ſuaꝝ veſtiū ſuis crucifixoribꝫ curat auariciā. Potatio aceti ⁊ fell' curat gulā. Et ſua flagellatio curat luxuriam. ¶ Notādū inſup ꝙ p̄dictoꝝ pctōꝝ vnum ex alio naſciꝶ. qđ ſic apparet. Superbia eī qꝛ oēs ꝑcellere vult ⁊ appetit/ ſtatim q̄ndo aliquē ſibi eq̄ri videt aut timet in ſe dolere ⁊ ꝯturbari incipit. ac exinde cōtra illuꝫ ad ip̄m ſuū bonū q̇ ſic eū ſibi eq̄ri timet/ impediendū ac diminuēdū moueꝶ. ⁊ ſic ex ſupbia naſciꝶ inuidia. Inuid⁹ ꝟo qꝛ de facili ei cui ſic inuidet iraſcitur/ ⁊ ꝯ eū quaſi toto ſpiritu cōmoueꝶ. iđ ex inuidia naſciꝶ ira. Cum aūt ſic ꝯ aliū cōmot⁹ et irat⁹ vīdictā de illo appetat. et ſe vīdicari q̄rat. in q̄ ſi eū deficere ꝯtigat ī aīo ſuo ꝯtabeſcit ⁊ ꝯtriſtatur. ideo ex ira naſciꝶ quedā mentalis triſticia/ q̄ a doctoribꝫ accidia nuncupaꝶ. Cum ꝟo ſic aīo triſtis ⁊ ꝯtabeſcēs ꝯſolatōem ⁊ q̄ndā ſui exaltatiōem quā in ſeip̄o nō habꝫ in rebꝫ exterioribꝫ q̄rat. ⁊ q̄nto plura ꝯgregare poterit/ maiorē ſe habiturū ſperat. iđ ex accidia naſciꝶ auaricia. Auar⁹ aūt q̇ boniſ tpalibus abūdat. ⁊ ſic ea que ad delectatōnem in cibis ⁊ potibꝫ faciūt facil⁹ ꝯpare ⁊ ad ſui libitū hr̄e pt. ideo ex auaricia naſcitur gula. Gula ꝟo ꝓpter ventris repletōꝫ/ variaſq₃ ciboꝝ ⁊ potuū delectabiliū ſpecies q̇bꝫ reficiꝶ/ facillime deſpumat in libidinē. ideo ex gula naſciꝶ luxuria. ¶ Notandū inſup ꝙ pl'a p̄dictorū ſeptē vicioꝝ ſeu peccatoꝝ capitaliū dicuntur radices et initia

seu cause alioꝝ diuersis tñ respectibꝫ ¶ Su
pbia enĩ pͥmo dꝛ radix ꝛ initiũ oĩs pctĩ ꝓ
pter tres causas seu rõẽs. Pͥo ꝓpꝫ causaꝫ
q̃ in oĩ peccato inuenit .s. ꝯtẽptus dei q̃
est q̃dam causa oĩs peccati. Iste aũt ꝯtem
ptus est auersio a creatore. q̃ in oĩ pctõ ẽ.
qꝛ in oĩ pctõ ꝑponit bonũ ꝯmutabile bo
no incõmutabili. Iste cõtẽptus nõ nisi ex
supbia ꝓcedit. et ex ea q̃s maxime. Et iõ dꝛ
q̃ sic sine charitate alie ꝟtutes nihil sũt. ita
sine supbia alia vicia nihil sunt. Abstrahe
supbiã et habebis grãm. Quia supbis de
us resistit/ hũilibꝫ autẽ dat grãm. ¶ Scdo
dꝛ supbia radix ꝛ initiũ oĩs pctĩ. qꝛ fuit pri
mũ pctõꝝ. Hoc enĩ pctõ peccauit primo
diabolꝰ in celo ꝛ pͥmus hõ in ꝑadiso ¶ Ter
cio dꝛ supbia radix ꝛ initiuꝫ oĩs pctĩ. quia
ex ea ſm pͥus et posteriꝰ. hoc ẽ mediate vel
ĩmediate nascũt alia vicia et peccata. vt ali
q̃lit sup̃ ostẽsum est in notabili ĩmediate ꝑ
cedenti. ¶ Libido etiã ꝑut Aug. ponit di
cit causa oĩs peccati. sed alio respectu. ꝓpꝫ
scꝫ inordinatã delectatõem q̃ ex ipa libidie
habet in creatura. q̃ delectatõ inordiate af
ficit et attrahit aĩaꝫ ꝛ auertit a sũmo bono
Est enĩ libido volũtas ĩproba qua mouet
aĩa rõnalis ad h̃ q̃ inordiate delectet ĩ cre
atura. Et ex hac libidine oĩa alia pctã ſm
prius et posteriꝰ. hoc est mediate vl ĩmedi
ate. alia tñ via seu ordine q̃s a supbia insur
gunt. ¶ Cupiditas etiã sicut ponit aplus
radix dicit oĩm maloꝝ. q̃si eodẽ respectu iu
xta suũ esse sicut dicit libido iuxta suũ. Nã
sicut libido (vt statim dictũ est) dicit causa
oĩs peccati ꝓpꝫ inordinatã delectatõem q̃
ex ipa libidie habet in creatura. q̃ delecta
tio inordiate afficit et attrahit aĩam ꝛ auer
tit a sũmo bono. sic cupiditas in suo eẽ dꝛ
radix omniũ maloꝝ ex inordiato amore.
q̃ ex ipa cupiditate habet ad creaturã. qui
inordinatꝰ amor sibi afficit ꝛ attrahit aĩaꝫ
ꝛ a sũmo bono auertit. Ex quo inordiato
amore oĩa alia pctã ſm pͥus et posteriꝰ. h̃
ẽ mediate vl ĩmediate. alia tñ via seu ordi
ne q̃s a supbia et q̃s a libidie insurgũt ꝛ ori
unt. ¶ Luxuria etiã ſm Cassianũ dꝛ radix
oĩs pctĩ. qꝛ carnales delectatões sunt nob
naturales. ꝛ ad naturalia pnĩ sumꝰ ꝛ incli
nati. ac eis cũ difficultate resistimꝰ. Attra
cta igit et affecta ꝑ luxuriã aĩa/ in oĩa alia
vicia facilit ꝛ sine ꝯsideratõe ac moderami
ne ſm tñ pͥus ꝛ posteriꝰ. h̃ ẽ mediate vl ĩ
mediate ex vno. s. in aliõ ꝑlabit. alia tñ via
et ordine q̃s ꝑ supbiã et q̃s ꝑ libidinẽ ꝛ q̃s ꝑ
cupiditatẽ. ¶ Possent ista pfusꝰ declarari.
sed q̃stũ ad breuitatẽ huiꝰ tractatuli ꝯueit
satis sint q̃ tacta sũt. q̃ ampliora videre vo
luerit doctores habeat solẽnes. ꝛ int ceteros
btm̃ Tho. scda scde. ꝛ summã de viciis et
virtutibus.

De septem viciis

capitalibꝫ in speciali. Et pͥmo differentia
inter supbiam ꝛ inanẽ gloriã

I Stis sic ꝑnotatis dicẽdũ vẽit de R
q̃libet ꝑdictoꝝ septẽ vicioꝝ capi
taliũ ĩ specie seu ĩ particlari. Et pͥ
mo de supbia. Circa quã notãdũ est q̃ licꝫ
ꝯmũiter nõ fiat distictio inter supbiã ꝛ in
anẽ gl'iam. ĩmo ponat inanis gl'ia filia su
pbie. Greg. tñ int eas drñtiã ponit. ĩmo su
pbiam dicit reginã ꝛ mr̃em oĩm vicioꝝ.
Quod intelligẽdũ ẽ Grego. accepisse ꝑut
supbia ꝯsiderat ſm q̃ndã redũdantiã ꝛ ge
neralitatẽ quã habꝫ in alia pctã. inq̃stũ scꝫ
ex ipa oĩa pctã oriri possunt. Et h̃ duplici
via seu rõe. Uno mõ ꝑ se ꝛ directe. inq̃stuꝫ
scꝫ alia pctã ordinant ad finẽ supbie que ẽ
ꝓpria excellẽtia ad quã ꝑt ordiari q̃cquid
hõ indebite et inordiate appetit. Alio mõ
indirecte ꝛ q̃si ꝑ accidẽs remouẽdo ꝓhibẽs
inq̃stũ. s. ꝑ supbiã hõ legem diuinã ꝯtẽnit.
ꝑ quã ꝓhibet a peccãdo ꝛ trãsgredit man
data. Intelligit tñ h̃ qñ illa trãsgressio mã
datoꝝ fieret ex ꝯtẽptu. Nã fieri possit ex ig
rantia vl infirmitate q̃ ibi nõ essꝫ supbia.
Ut igit sꝑ natura ipoꝝ vicioꝝ clariꝰ eluce
scat ꝓcedat hic/ opinionẽ Grego. insequẽ
do. ¶ Differẽtia aũt q̃ ꝯmũiter int supbiaꝫ
ꝛ inanẽ gl'iam assignat est. qꝛ licꝫ in vtraq̃
sit imoderatꝰ et inordinatꝰ ꝓꝑe excellentie
appetitus. q̃. s. nõ est ſm rectã ꝛ debitã ra
tionẽ/ in h̃ tñ differũt. qꝛ supbia excellentiã
ꝓꝑiam ĩordinate appetit. Inanis ꝟo gl'ia
excellẽtie ꝓꝑe manifestatõem. ita q̃ supbia
ꝓꝑe ꝯsiderat inq̃stũ ille inordiatꝰ ꝓꝑe ex
cellẽtie appetitus habet ab intra. etiã si nõ ab
extra ꝓgrediat. Inanis gl'ia trãsit ab extra
qꝛ illã excellẽtiã appetit ab extra apparere.
ꝛ in ore alioꝝ apparere ꝛ manifestari.

De superbia ĩ par

ticulari ꝑut distiguitur ab inani gl'ia. ꝛ po
nit q̃si regina alioꝝ vicioꝝ

D Icetur ḡ pͥmo de supbia. q̃ sic vt
aliq̃lit tactũ ẽ ſm Aug diffinitur

Supbia est puersus ꝓpe celsitudīs appetitus. Dicit etiā Aug⁹. ꝙ supbia oīb⁹ hoībus inuidet. s. supioribꝫ. q2 eis nō equatur Paribꝫ q2 sibi eqntur. Inferioribꝫ ne sibi equenť. ¶ Dicit etiā supbia oīs pctī radix ⁊ initiū ꝓpť tres ratōes sup̄ in penul. cap. īmediate p̄cedēti tactas. ¶ Grego. xxxi. li. mora. q̄ttuor sp̄ēs supbie assignat. Pri[illegible] cū homo bonū qđ habꝫ estimat se a seipso habere. Scđa sp̄ēs est cū hō bonū qđ habet/sibi desup datū credit. ſ3 tn̄ se reputat illud ꝓ suis meritꝭ accepisse. Tercia species ē cū hō iactat se hr̄e bonū qđ nō hꝫ. Quarta species est cū homo despectis ceterꝭ appetit singl'ariť videri hr̄e bonū qđ hꝫ. ¶ Et est aduertēdū ꝙ h̄ iactātia accipiť q̄ttū ad interiorē cordis arrogantiā. Quia si capeť iactātia q̄ttū ad exteriorē actū q̄ q̄s falso se diceret vel laudaret habere bonū qđ nō hꝫ magis ꝓpe ptineret ad pctm̄ inanis gl'ie ⁊ etiā ad peccatū mendacij q̄ ad pctm̄ supbie, put sumiť h̄ ⁊ a btō Greg. ¶ Istaꝝ aūt q̄ttuoꝝ sp̄ēꝝ nūer⁹ ⁊ sufficiētia sic sumiť. Dictū est supbiā esse inordīatū ꝓpe excellentie appetitū. Oīs aūt excellētia accedit homī rōe alicu⁹ boni qđ habꝫ. Bonū autē qđ habet hō tripliciť pt ꝯsiderari. Uno modo ꝯm se. Alio mō ex pte cause q̄ habeť Tercio mō ex pte modi ip̄m bonū habēdi Respectu p̄mi certū est ꝙ quāto bonū qđ q̄s habet mai⁹ est/tāto ꝓ h̄ maiorē excellentiā cōsequiť. Ex quo ꝯtingit ꝙ hō cu⁹ appetitus inordiate vl' vltra modū sibi ꝯuenientē in suā ꝓpam excellentiā tēdit/sibi ī animo suo attribuit bonū qđ nō habꝫ. vel maius q̄ habet. et tunc est tercia species superbie supra posita. que est ſ3 cum quis iactat se habere bonum quod non habet. Respectu scđi certū est ꝙ qn̄ hō bonū qđ hꝫ. habet ex seipo/ip̄e excellenti⁹ habet q̄ si haberet ab alio. Et ex hinc ꝓcedit ꝙ hō cuius appetit⁹ inordiate et vltra modū debitū ⁊ sibi ꝯuenientē in suā ꝓpam excellentiam tendit/illud bonū qđ habꝫ ab alio estimat in suo animo/⁊ sibi attribuit habere a seipso. Et q2 dupliciť aliq̄s pōt esse causa boni sui. Uno mō efficiēter. alio mō meritorie. ꝯm h̄ sumūť due p̄me species supbie supra posite. Nā si hō illud bonū qđ a deo habet/estimet ⁊ reputet se a semetip̄o habere et sic efficiēter/tūc ē p̄ma sp̄ēs supbie supra posite. Si ṽo illud bonū qđ a deo habet estimet se ⁊ reputet a deo hr̄e ſ3 suis meritis/⁊ sic meritorie. ⁊ tūc est secūda species Respectu tercij certū ē ꝙ q̄to aliq̄s bonū quod habꝫ excellētiori modo q̄ alij possidet/tanto ꝓ h̄ maiorē excellentiā ꝯseqť. Et hinc est ꝙ homo cui⁹ appetit⁹ inordiate et vltra modū debitū ⁊ sibi ꝯuenientē in suā ꝓpam excellentiā tēdit/illđ bonū qđ habꝫ estimat in suo aīo et sibi attribuit excellēti⁹ habere q̄ ceteri. ⁊ tūc est q̄rta species supbie sup̄ posite. ſ3 cū q̄s despectꝭ ceterꝭ appetit singulariter videri hr̄e bonū qđ habꝫ ¶ Ex q̄bus apparet clara sufficiētia sp̄ēꝝ supbie ꝓ Grego. assignata. ¶ Est tn̄ aduertendum ꝙ ꝯm diuersos doctores plures ⁊ alie assignťs supbie sp̄ēs. Hiero. assignat īgratitudinē sp̄ēm supbie. Aug. dicit ꝙ se excusare de pctō ꝯmisso ad supbiā ptinet. Etiā p̄sumptio q̄ q̄s tendit ad asseq̄nduꝫ aliq̄d quod est sup̄ se ad supbiā ptinere videť. Bernard⁹ etiā. xij. ḡdus ponit superbie. q̄ sunt curiositas. mētis leuitas. inepta leticia. iactātia. singularitas. arrogātia. p̄sumptio. defensio pctoꝝ. simulata ꝯfessio. rebellio. libertas. peccādi ꝯsuetudo. S3 q̄ [illegible] gradus ad q̄ttuor sp̄ēs ꝓ Grego. vt tactū est assignatas reduci p̄nt. et sub eis ꝯp̄hendūť. ¶ Nā p̄ma īgrtitudo de q̄ loquiť Hiero. reducitur ad p̄mā sp̄ēm. q2 īgr̄⁹ sibi ꝓprie ⁊ in effectu attribuere videť habere a semetip̄o illud bonū qđ ab alio hꝫ/cū illđ recognoscere nolit. Excusatio đ pctꝭ de q̄ loq̄ť Aug. ꝓpe ptinet ad terciā sp̄ēm. q2 sic se excusans videť se iactare habere bonū qđ nō habet. ſ3 bonū innocētie. Presumptio aūt q̄ q̄s tendit ī id qđ sup̄ ip̄m est ꝓpe ad quartam speciē ptinet. ꝯm quam q̄s appetit p̄ alijs singulariť videri. ¶ Duodecim ṽo ḡd⁹ supbie q̄s ponit Bern̄. lic3 ꝯm q̄d ⁊ ꝯm modum accipiēdi ip̄i⁹ Bern̄. ad supbiā ptineant. nō oēs tn̄ accipiūť ꝯm ip̄am ꝓpaꝫ naturā seu essentiā supbie cui assignāť. Sed sumunť aliq̄ tam ꝯm diuersas hoīm cōditōes. q̄ ꝯm ꝯpatōem ad ḡdus hoīm. q̄ vel sunt maiores vl' equales vl' minores. Nō solū etiā in dictis duodecim ḡdibꝫ tāgunť sp̄ēs aliq̄ supbie. sed etiā q̄dam ip̄am supbiam an̄cedētia ⁊ q̄dā cōseq̄ntia ¶ Sumunť etiā p̄dicti duodecim ḡdus supbie a Bern̄. assignati ꝓ oppositū ad duodeciꝫ ḡdus humilitatꝭ. quos btūs Bn̄dictus ī sua regula ponit. ¶ Prim⁹ enī ḡd⁹ hūilitatis ab ip̄o btō bn̄dicto assignat⁹ ē corde et

opesꝙ hũilitatē oñdere defixis ĩ terrã aspe
ctibꝫ. Cõtra quē ponit Berñ. pmũ gradũ
supbie/curiositatē. Nã iuxta qδ dic. Mēs
hoīs supplꝰ incuriosa. qδ ex ꝓꝓoꝝ merito
rũ vana estimatõe ꝓcedit/alioꝝ cõmũiter
curiosa efficit/ꝛ iã vel ad ea q̃ ad ipaꝫ ñ spe
ctãt ĩmoderate cogñscẽda. vl' mores viciaꝗ
alioꝝ inq̃rẽda se trãsfert. hincinde oculis
vagari. capiteꝗ erecto ac auribꝫ suspẽsis ĩ/
cedere icipit. ¶ Scõs g̃dus hũilitatꝭ a di
cto btõ bñdicto assignatꝰ ē vt pauca ꝟba
ꝛ rõnabilia q̇s loq̃tur ꝛ nõ clamosa voce.
Cõtra quã ponit Ber̃. scðm g̃duꝫ supbie
leuitatē mẽtis/quã ex g̃du p̃cedẽti oriri po
nit. Nã vt dicit. animꝰ hoīs nulla sui cura
aggrauatꝰ/dũ mores et vicia alioꝝ curio/
se circũspicit/in q̃ndã leuitatē ꝛ instabilita
tē trãsit. Nã dũ nũc aliq̃s sibi supiores aspi
cit iã se supari dolet. et ꝑ inuidiam tabescit
Dũ ꝟo nũc alios sibi inferiores cernit/ꝑ
q̃ndã vanã excellentiã puerilit' hilarescit.
Nũc pauca ꝛ mordacia loq̇t'. nũc m'lta et
inania. nũc risu. nũc luctu plena. ¶ Terciꝰ
g̃dus hũilitatis a btõ Bñdicto assignatꝰ
vt q̇s nõ sit facil' aut pmptꝰ ĩ risum. Cõ
tra quem ponit Berñ. terciũ gradũ super
bie/ineptã leticiã. quã ex duobꝫ gradibꝫ ĩ/
mediate p̃cedentibꝰ oriri dicit. Nã dũ per
curiositatē ad animi seu mẽtis leuitatē q̇s
deuenit. et gaudiũ qδ ex sui p̃sumptõe ꝯce
pit. ꝑ tristiciã quã ĩterdũ de alienis bonis
ꝯbit interpolari metuit. statim ad reme/
diũ false ꝯsolatõis ꝯfugit/ita vt bñ sibi cõ
sciꝰ/vl' sui oblitꝰ/vel ab om̃i culpa absolu
tus putet'. Nũc apparet ĩ fronte hilaritas.
nunc in signis scurrilitas. nũc ad iocũ pro
nitas. nũc vanitas in incessu. nũc facilitas
in risu. ¶ Quartꝰ gradꝰ hũilitatis a dicto
btõ Bñdicto assignatꝰ ē taciturnitas vsꝗ
ad interrogatõeꝫ. Contra quē ponit beatus
Berñ. q̃rtũ g̃dũ supbie/iactantiaꝫ. quã ex
p̃cedenti g̃du oriri dicit Nã dũ mẽte in in/
eptã leticiã resoluta. vanitas crescere ꝛ gros
sescere incepit. iã necesse ē vt laxato sinu ab
extra erũpat. querit tũc quibꝫ om̃e qδ sẽtit
effundat. ꝑuenit interrogãtē. nõ q̃rẽti r̃ndet.
Nunc q̃rit et soluit. nũc ieiunia laudat. cõ/
mendat vigilias. somnia ꝓfert ꝛ visiones.
¶ Quitus g̃dus hũilitatꝭ a btõ Bñdicto
assignatꝰ ē tenere qδ habꝫ ꝯmũis obꝟuan
tia. Contra quē btũs Ber̃. q̇ntũ g̃dũ supꝰ/
bie ponit singularitatē/quã ex p̃cedẽti gra
du oriri dicit. Turpe etenĩ esſꝫ ei q̇ se supra

ceteros extollit ꝛ iactat/nisi plꝰ vl' alit' q̃ꝫ ce
teri aliq̇d spẽale ageret. q̇ vltra eos appare
re possit. Tal' plꝰ sibi de aliq̃ ꝑticl'ari bono
qδ se facere estimat blãdit'. q̃ꝫ si decies plꝰ
in ꝯmũitate faceret. Pallorē suũ ĩ vultu/ꝛ
maciē in manibꝫ. et talia q̃ ĩ seipo videre ꝑt
speculat'. ad sua ꝑticularia strẽnuꝰ. ad cõia
piger. vigilat in lecto ꝛ dormitat in choro.
ꝛ hmõi ¶ Sextꝰ g̃dus hũilitatꝭ a dicto be
ato Bñdicto assignatꝰ est credere ꝛ pnũci
are se oībꝫ viliorē. Cõtra quē ponit Berñ.
sextũ g̃dũ supbie/arrogantiã. quã ex p̃cedē
ti g̃du oriri dicit. Nã cũ q̇s talia opa sic sin
gularit' agit. iã apd simpliciores eiꝰ fama
seu opinio crescere ĩcipit. q̇ ipa eiꝰ opa que
vident ꝓbãt. q: discernere nesciũt q̃ intenti
one ꝓcedãt. Sicꝗ dũ miser ille ab aliĳs be
atificat'. apud se in errorē ĩducit'. Credit e'
qδ audit. sed q̇d intẽdat nõ attẽdit. ꝛ duꝫ
plꝰ de seipo aliĳs q̃ꝫ sibi credit/nõ solũ ꝟbo
aut opeꝝ ostentatiõe ꝓbitatē demõstrat. sꝫ
ĩterno etiã sui cordis affectu se aliĳs sancti/
orē credit et reputat. ¶ Septimꝰ g̃dus hu
militatis ab ipo btõ Bñdicto assignatꝰ est
se ad oĩa indignũ ꝛ inutilē credere ꝛ ꝯfite/
ri. Contra quē ponit btũs Ber̃. septimũ g̃
dũ supbie/p̃sumptõem. quã ex p̃cedẽti gra
du oriri dic. Nã q̇ se ĩ aĩo alios p̃cellere pu
tat. quõ eē ꝑt q̇n plꝰ de se q̃ꝫ de aliĳs presu
mat. Tal' ꝓmꝰ ĩ ꝯuentibꝫ residet. ꝓmꝰ ĩ cõ
siliĳs respõdet. nõ vocatꝰ accedit. nõ iussus
se intromittit. q̇cq̇d ipe fecerit recte factuꝫ.
q̇cq̇d ꝟo nõ fecerit inordinate factũ repu/
tat. si vt optat ñ ꝓmoueat'/supiorē suũ aut
inuidũ aut ꝺceptũ iudicat. ĩ minoribꝫ obe
dire ĩdignat'. q: ad maiora se r̃putat idone
um. ¶ Octauꝰ gradꝰ hũilitatis a dicto be/
ato Bñdicto assignatꝰ ē ꝯfessio pctõrum.
Cõtra quē ponit Ber̃. octauũ gradũ sup/
bie/defensiõꝫ pctõꝝ. quã ex p̃cedẽti gradu
oriri dicit. Etenĩ q̇ se facilit' ad oĩa ingerit
ĩpossibile q̃si ē q̇n aliq̃n deficiat. Cũ g̃ tal'
a suo superiori corrigi cepit/culpaꝫ suam
(q: hr̃e nõ putat) nõ agñscit. ꝛ tũc ĩ varias
pctõꝝ suoꝝ excusatiões se ponit. Aut eĩ fe
cisse negat. aut fecisse ꝯfitet'/sed ꝙ bñ fecit.
aut si male se fecisse fateat'/dicit tñ ꝙ ñ mul
tũ male. ꝛ si multũ male ꝙ nõ mala intẽtõe.
Et si iteꝝ de mala intentiõe ꝯuicat'/aliena
se dicit suasiõe peccasse. Et quõ tal' q̇ apta
defendit/malas sui cordis cogitatões re
uelaret? ¶ Nonꝰ gradꝰ hũilitatꝭ a dicto be
ato Bñdicto assignatꝰ ē. Pro obedientia

in duris ⁊ asperis patiētiā amplecti. Con
tra quē ponit Bern̄. nonū gradū supbie/si
mulatā ɔfessiōēʒ quā ex p̄cedēti gradu ori
ri dic̄. Nā q̄ (vt tactū ē) sic ex arrogātia et p̄
sumptiōe pctā sua excusant. si (vt iterdū cō
tingere p̄t) ō manifestioribꝫ culpis arguāt
sciētes q̄ si defenderēt nō crederet eis. ad
subtiliora se ɔuertūt argumēta defensionis
v̄ba rn̄dēdo dolose ɔfessiōis. Nūc etenim
vultū demittūt. corp⁹ psternūt. lachrimas
sibi si p̄nt extorq̄nt. suspiria ⁊ gemit⁹ emit
tūt. Sʒ si eis leuis aliq̄ ɔtūelia aut exigua
pena iferat. iā suā simulationē dissimulare
nō valētes/murmurare/frēdere/irasci ⁊ cō
turbari incipiūt. ¶ Decim⁹ grad⁹ hūilitatꝭ
a dicto btō Bn̄dicto assignat⁹ ē. vt cū obe
diētia q̄s se subijciat maiori. Cōtra quem
ponit Ber. decimū gdū supbie/rebelliōēʒ
quā ex p̄cedēti gradu oriri dicit. Cū ei sic
simulate suā culpā ɔfitēs penā sibi ipositā
ipatienē sustinet. seq̄ iā ab alijs notari /ac
suā falsitatē ɔspici. ⁊ exide suā opinionē et
laudē diminui videt. grādē i corde suo sup
bo ɔfusionē habet. ⁊ videt tā difficile ē tā ē
hmōi vniuersoꝝ iudicijs tacitū acq̄escere.
sed mox frōtosus ipudēs ⁊ q̄si despat⁹ i re
bellionē corruit. Et q̄ p̄us solū frēs ɔtēpse
rat/iā ipudent ⁊ potēter inobediēs etiā cō
tēnit magistꝝ. ¶ Undecim⁹ gradus hūili
tatis a dicto btō Bn̄dicto assignat⁹ ē Ut
q̄s volūtatē p̄pam nō delectet iplere. Cō
tra quē ponit Ber. vndecimū gdū supbie
libtatem peccādi. quā ex p̄cedēti gdu oriri
dicit. Nā cū subdit⁹ mgr̄m vl' supiorē nō
timere incipit. nec p̄rios seu frēs aut soda
les bʒ q̄s v̄eat/i q̄dā securitate maiori q̄ lib
tate ad sua desideria iplenda pfluit/i ipisq̄
adimplēdis delectat. et q̄tuis forsitā nō pe
nit⁹ i p̄ncipio dei formidie abiecta q̄si va
dū temptās/illicita cū q̄dā timore pficiat.
postmodū tn̄ pedetētim i vicioꝝ gurgitēʒ
intrat ¶ Duodecim⁹ gd⁹ hūilitatꝭ a dicto
btō Bn̄dicto assignat⁹ ē Ut q̄s deuʒ time
at. ⁊ mēor sit oim̄ q̄ p̄cepit. Cōtra quē po
nit Ber. duodecimū gradū supbie/ɔsuetu
dinē peccādi quā ex p̄cedēti gdu oriri dic̄.
Nā postq̄ tribili dei iudicio p̄ma flagitia
ipunitas seq̄t/tūc p q̄ndā freq̄ntiā maloꝝ
actuū hō in q̄ndā peccādi ɔsuetudinē tra
hit Ex hīcq̄ carnalibꝫ desiderijs absorpt⁹
ratōisq̄ ac timoris dei oblit⁹ idifferent su
is libitis vtit. Nec ab illicitis cogitādis et
pagendis restrīgit. sʒ q̄cq̄d sibi i corde. in
ore. in manu occurrit. machinat. garrit et
opat ma[illegible] magn[illegible]o
sus. ¶ Istoꝝ duodecim graduū nūerus ex
h̄ accipit. q̄ hō p supbiā cōit iniuriat. vel
deo vel hoi cui dʒ esse inferior. vl' homi cui
debʒ eē par. Sex p̄mi grad⁹ determinantur
fm iniuriā q̄ p supbiā fit hoi cui dʒ q̄si esse
par. Quattuor alij seq̄ntes gd⁹ determinant
fm iniuriā q̄ p supbiā fit homini cui q̄si dʒ
eē inferior. Duo v̄o vltimi gradus detmi
nant q̄tū ad iniuriā q̄ p supbiā imediate
deo fit. Et notāter dr̄ imediate /q̄ etiā alij
gdus redūdāt in deū/sʒ nō imediate/ imo
mediāte primo. ¶ Gradus aūt dicūt. q̄ a
minori ad maiorē fit pgressus. Etiā pp̄ter
gūedinē pctōꝝ q̄ iuxta illos grad⁹ ɔmittū
tur. Primus eni gdus mal⁹ ē. scd̄s peior. ⁊
sic ascēdendo vsq̄ ad vltimū/ q̄ repiet esse
pessim⁹ oim̄. Un̄ iniuria q̄ fit respectu pa
ris ē mior. illa q̄ fit respectu sup ioris ē ma
ior. sed illa que fit respectu dei est maxima.
pp̄t qd̄ p̄dicti gradus talit ordinant.

De vicio seu pecca to inanis glorie.

Nunc dicendū est de inani glīa.
quā Grego. ponit esse p̄mū vi
ciū capitale. Que sic describitur
Inanis glīa ē inordiat⁹ appeti
tus laudis glīe ⁊ honoris. Finis eni p̄nci
pal' inanis glīe ē manifestatio p̄p̄e excellen
tie. ¶ Inanis glīe septē a btō Grego. xxxi.
li. moral. filie assignant. s. inobediētia iactan
tia. hypocrisis. ɔtētio. ptinacia. discordia.
nouitatū p̄sumptio. Quarū numerus seu
sufficiētia sic sumit. Finis ianis glīe vt su
pra dictū est. est māifestatio p̄p̄e excellētie.
Ad manifestatōēʒ aūt p̄p̄e excellētie p̄t q̄s
dupl'r tēdere. Uno mō directe. alio mō idi
recte. Si directe. aut fit p v̄ba aut fit p fa
cta. Si p v̄ba. tūc est iactātia. Si p facta
Aut illa facta sunt vera et aliquā āmiratōēʒ
iportātia/al's nulla ɔseq̄ret glīa. ⁊ tūc ē no
uitatū p̄sūptio. Nā eas solēt hoīes magis
ammirari. Si aūt p facta ⁊ aliq̄m ammi
ratōēʒ (vt dictū ē) h̄ntia. sʒ tn̄ nō vera imo fi
cta. ⁊ tūc est hypocris. Si aūt tēdat hō ad
manifestatōēʒ p̄p̄e excellētie scd̄o mō. s. indi
recte. Et h̄ p̄t ɔtīgere q̄drupliciter. s. vel q̄tū
ad intellectū. vl' q̄tū ad volūtatē. vl' q̄tūʒ
ad locutōēʒ. vl' q̄tū ad factū. Si p̄mo mō
scʒ q̄tū ad itellectū. ⁊ tūc ē ptinacia. p quā
scʒ hō ad suā excellētiā oñdēdā. nimis in

nitit̃ ſue proprie ſentẽtie nolẽs cedere ſnĩe meliori. Si ſcd̃o mõ. ſ. q̃tũ ad volũtatẽ. ⁊ tũc ẽ diſcordia. ꝑ quã. ſ. hõ ad ſuã excellẽtiam oſtentandã/ nõ vult a propa voluntate diſcedere vt in aliũ ſeu in alio ↄcordet. Si tercio modo. ſ. q̃tum ad locutõnem. ⁊ ſic eſt ↄtentio. ꝑ quã. ſ. homo ad ſuã excellentiam oſtẽdendã clamoſe verbis ↄ aliũ litigat volẽs vincere ⁊ obtinere. Si q̄rto mõ. ſ. q̄ntũ ad factũ. ⁊ ſic eſt ĩobediẽtia/ ꝑ quã. ſ. hõ ad ſuã excellẽtiã oſtẽdẽdã ñ vult exeq̄ ꝓceptum ſupioris/ ne exeq̄ndo videat̃ i aliq̄ ĩferior.

De vicio ſeu peccato inuidie.

Vbſeq̄nt̃ de iuidia tractãdũ venit. Que ſcd̃m Aug. eſt dolor ſeu odiũ felicitatꝭ aliene. Scd̃z vo Joh. damaſce. eſt triſticia d̃ alienis bonis. Et d̃r ĩuidia a nõ vidẽdo. q̄r. ſ. bona aliorũ videre nõ p̃t ſeu nõ libẽter videt. Et q̄r diſplicẽtia boni alt̃i⁹ q̃ interius habet̃ p̃t q̄dãmõ ꝑ actũ viſiõis ext̃i⁹ denotari ſeu ꝑcipi/ ideo ꝓꝓe d̃r inuidia a nõ vidẽdo. i. nõ libẽter vidẽdo. Nã ſic dic̃ Seneca. Quicq̄d mẽte fugim⁹/ ingeſtũ ocul̃ vix videm⁹. Et iõ illa interior diſplicentia ꝓꝓe iuidia d̃r. ¶ Jpi⁹ aũt inuidie q̄nq̃ per Gre. aſſ. gn̄t̃ filie. xxxi. mora. ſ. odiũ ſuſurratio. detractio. exultatõ i aduerſis ꝓximi. afflictio i ei⁹ ꝓſpis. ¶ Quaꝝ numer⁹ ſeu ſufficiẽtia ſic accipit̃. Jn conatu eñ inuidie. qñ ſcꝫ aliq̄s ↄ aliũ inuidia ĩ aĩo mot⁹ ĩpaꝫ ad effectũ ꝑducere nitit̃/ aliq̄d ẽ tanq̃ ꝓncipium. aliq̄d tãq̃ mediũ. aliq̄d tãq̃ t̃minus ſeu finis. Jllõ aũt qd̃ ẽ tãq̃ ꝓncipiũ/ ẽ vt ꝓmo inuid⁹ apd̃ alios v̄bo diminuat gloriã ſeu famã hoĩs. Et h̃ p̃t ↄtigere dupl̃r. Vel i occl̃to. ⁊ tũc eſt ſuſurratio. q̃ ẽ qñ aliq̄s malũ occl̃te de ſuo ꝓximo dicit/ ei⁹ famã denigñdo. Et iuxta Jſid. d̃r a ſono locutõis. q̄r ꝓꝓe fit i aure ⁊ ſecrete. nõ ĩ facie hoĩm. Vel intẽdit iuid⁹ gl̃iaꝫ alt̃i⁹ diminuere i manifeſto ſeu i apto. ⁊ tũc eſt detractio. q̃ eſt qñ aliq̄s apte malũ de ſuo ꝓxĩo dicit. eiuſq̃ famã d̃nigrat ledit ⁊ diminuit Et tñ circa iſta duo pctã aduertẽdũ q̄r ſcd̃m Tho. ĩpa i matia ↄueniũt ⁊ etiã i forma ſiue mõ loq̄ndi. q̄r vtrobiq̃ malũ de ꝓximo occl̃te d̃r. Et ĩtellige h̃ occl̃te. i. nõ audiẽte eo de q̃ ſic malũ d̃r. Et hinc ẽ ꝙ ꝓpt̃ iſtã ſimilitudinẽ vnũ ꝓ alio ſepe ſumit̃. Differũt tñ in ſpecie reſpectu finis ad quẽ fert̃ intentio. Nã ꝓncipal̃ intẽtio d̃tractoris ẽ famã ꝓximi denigrare. Vñ illa ꝓcipue mala de ꝓxĩo ꝓfert. ex q̄b⁹ ipſe ꝓxim⁹ ĩfamari poſſit. ⁊ vl̃ ei⁹ fama diminui. Suſurrõis vo intentio ꝓncipal̃ ẽ illũ cui ſic inuidet ꝑ mala q̃ d̃ eo dic̃ ab amicicia alioꝝ ſepare. Detractor etiã ꝓꝓe eſt q̄ apte ⁊ in facie hoĩm mala de aliq̄ loquit̃. Suſurro aũt ad ꝑtẽ ⁊ ſecrete ⁊ q̄ſi i aure/ vt iã tactũ ẽ. Jllõ aũt qd̃ ẽ tanq̃ mediũ/ eſt q̄ ĩuid⁹ facto ꝑ ſe nec per alium ↄmodũ et vtilitatẽ ſeu ꝓfectũ alt̃i⁹ ĩpediat ſeu diminuat Et tũc aut illõ facere ⁊ adimplere p̃t. et tũc exinde venit et or̃t exultatio in aduerſis ꝓximi. aut nõ. ⁊ tunc exinde venit ⁊ orit̃ afflictio i ꝓſpis ꝓximi. Jllõ aũt qd̃ in ĩuidia ẽ tãq̃ t̃min⁹ ſeu finis ↄſiſtit in ĩpo odio/ qd̃ inuid⁹ d̃ ꝑſona cui inuidet hꝫ. Nã ſicut bonũ qd̃ delectat cauſat amorẽ. ſic illõ qd̃ ↄtriſtat cauſat odiũ. ¶ Eſt tñ ꝓ clariori ꝓmiſſoꝝ intellectu aduertẽdũ ꝙ afflictio i ꝓſpis ꝓximi dupl̃r p̃t ↄſiderari. Vno mõ ſcd̃m q̄ndã generalitatẽ. qñ. ſ. aliq̄s d̃ ꝓſpis alicui⁹ inq̃tũ hꝫ aliquã gl̃iam ſeu famã triſtat̃. Et tũc afflictio i ꝓſpis ꝓximi non ẽ filia inuidie. ĩmo ẽ ĩpa inuidia met. Alio mõ magꝭ ꝑticl̃arit̃. inq̃tũ. ſ. q̄s de ꝓſperꝭ ꝓximi q̄ ĩpe nitebat̃ ĩpedire triſtat̃. inq̃tũ. ſ. ↄ ſuũ conatũ eueniũt. ⁊ tũc ẽ ꝓꝓa filia ĩuidie. Exultatio eñ i aduerſ ꝓximi ñ eſt directe idẽ qd̃ ĩuidia. ſꝫ ex ea ſeq̄t̃ ⁊ naſcitur exultatio d̃ malo eiuſdẽ ¶ Eſt etiã notãdũ ꝙ ẽ q̄dã ĩuidia q̃ int̃ ḡuiſſima pctã cõputat̃. ſ. ĩuidẽtia ſr̃ne gr̃e. qñ. ſ. aliq̄s nõ ſolũ de bono ꝓximi dolet. ſꝫ etiã d̃ ĩpo augm̃to gr̃e dei qd̃ ĩpe ꝓxim⁹ hꝫ. Et hmõi inuidia ponit̃ pctm̃ ↄ ſpm̃ ſctm̃. Quia per huiuſmodi inuidiã hõ q̄dãmõ videt̃ ſpũi ſancto ĩuidere. eo ꝙ in ſuis opib⁹ gl̃ificat̃. Et ideo ponit̃ hmõi ĩuidia ſpecies pctĩ in ſpiritũ ſanctũ. vt lati⁹ infra videbit̃. vbi d̃ peccato in ſpm̃ ſctm̃ aget̃. ¶ Notandũ etiã ꝙ licet iterdũ ĩuidia zel⁹ noĩet̃/ ⁊ int̃dũ ꝓ zelo accipiat̃. eſt tñ int̃ ea real̃ d̃ria. Pro q̄ ſciẽdũ ꝙ triſticia de alienis bonis põt q̄ttuor modis ſeu cauſis ↄtigere. Vno modo qñ aliq̄s dolet de bono alicui⁹ inq̄ntũ ex eo timet ſibi ĩpi vel aliĩs bonis viris nocumentũ ꝓuenire. ⁊ tal̃ triſticia nõ eſt inuidia. et põt eſſe ſine pctõ. Scd̃o mõ qñ aliq̄s dolet d̃ bono alteri⁹ nõ inq̃tũ ille alter illõ bonũ hꝫ. ſed ex eo inq̃tũ ĩpe q̄ ĩuidet ſil̃e bonũ i ſe nõ hꝫ. ĩmo ſibi deeſt ꝑ vtẽdo tñ ad bonũ finẽ. ⁊ iſta triſticia nõ eſt inuidia/ ſꝫ

est ꝓpe zelus. Et si iste zelus sit circa bona ꝟtuosa seu honesta laudabil' est. Iuxta illud .i. ad Chor. xiiij. Emulami spūalia. Si aūt sit de bonis tpalibus/ pōt esse ꝛ cū pctō ꝛ sine pctō iuxta hoīs sic zelātis intentōem. ¶ Tercio mō qn̄ aliqs de bonis alterius dolet seu tristat'. inqn̄tū ille cui illd bonū accidit est ipo bono indignus. Et ista tristicia n̄ pt ꝓpe oriri ex bonis ꝟtuosis seu honestis. ex [illegible] aliqs indignus et ꝟtuosus esse n̄ pt. qr iam q̄dāmō sibiipsi repugnaret. Si ꝟo oriat' ꝛ veniat ex bonis tpalibus/ cū fm doctrinā fidei tpalia bona q̄ indignis ꝑueniūt ex iusta dei ordiatōe disponat'. vl' ad eoꝝ dānationē. ꝛ hmōi bona tpalia q̄si nihil sint i cōpatōe ad bona futura q̄ ꝓuant' bonis. ideo hmōi tristicia ꝓhibet'. Iuxta illd ps. Noli emulari i malignātibus. neqꝫ zelaueris faciētes iniqtatē. Et alibi. Pene effusi sūt gressus mei. qr zelaui sup iniqs/pacē pctōꝝ videns. ¶ Quarto mō qn̄ aliqs dolet seu tristat' de bonis alterius. inqn̄tū. s. ille alter ipm in dictis bonis excellit seu excedit. Et hec tristicia ē ꝓpe inuidia /et est sp p̄ua ꝛ pctm̄ qr dolet de eo de q̄ gaudendū ē. s. de bono primi. et sic ꝓpe accipit' hic.

De vicio seu peccato ire.

x

d

Icēdū inde ē. et de ira. que fm Augu. sic describit'. Ira est vlciscēdi libido. Scdm ꝟo Cassiodoꝝ sic d'scribit' Ira ē imoderat' animi motus ɔcitatus ad penā seu vindictā. Et intelligit' hec diffinitio nō d' ira q̄ ꝓcedit seu denoiat' p zelū. q̄ est qn̄ qs ꝫ ipa vicia mouet' fm ordinē rōis ad bonū finem. qr etiā hō iterdū sibiipi ꝓpt' sua pctā ꝛ vicia irascit'. sed intelligit' de ira q̄ ꝓcedit ꝛ nominat' p viciū. de q̄ etiā solū h agendū est

¶ Ira eni duplex hꝫ eē. s. nature ꝛ moris Quo ad esse nature nō est ꝓpe nisi passio q̄dā. rōne cuius passiōis sic pure seu absolute ɔsiderate ira nō est peccatū. imo magis est pena. q̄ ꝟo ad esse mor' seu morale /inqn̄tū illa passio deordinat a debito ordīe rōnis debitoqꝫ fine. tūc dicit ꝛ iportat vicium ꝛ pctm̄. Nā ira isto mō nō dicit purā passionē. imo q̄ndā actionē q̄ deordiat' hō ꝛ qn̄tū ad deū et qn̄tū ad primū. Vult eni a se vindictā exq̄rere quā nō debꝫ nisi a deo vl' a iudice ɔstituto expetere. Vel illā vindictā exercere appetit ꝫ illū q̄ nō meruit. vl' vltra id qd meruit. vl' nō fm legitimū moduꝫ et ordinē. vel nō ꝓpter debitū finē. Gre. xxxi. li. mora. sex assignat ire filias. q̄ sūt. ira. tumor mentis. ɔtūelia. clamor. indignatō. blasphemia. ¶ Quarū [illegible] accipit'. Triplr pt ira ɔsiderari. vno modo fm q est i corde. scdo mō put est i ore seu locutōne. tercio mō put est in facto seu ope. Quo ad pmū modū. s. inqn̄tū ira ē i corde nascunt' duo vicia. Vnū i respectu ad illū ꝫ quē hō irascit'. qr. s. eū quodāmō abhorret ꝛ indignū reputat [illegible] fecerit. ꝛ tūc ē indignatio. Aliud viciū qd inde nascit' ē in respectu ad ipm hoiem met q̄ irascit'. inqn̄tū. s. in aīo suo diuersas vindicte vias excogitat. et talibus excogitatōnibus animū suū replet. et tunc ē tumor mentis. Quo ꝟo ad scdm modū. s. inqn̄tū ira ostendit' in ore seu locutiōe. h ɔtingere pt duplr. Vno mō qn̄ hō suā demōstrat irā p ꝟba inordinata ɔfusa alta et indignatiua. ꝛ tunc ē clamor. Alio mō qn̄ suā demōstrat irā in ꝟba iniuriosa prūpendo. Et h iteꝝ duplr. Nā vel illd fit in deū aut scōs. ꝛ tūc ē blasphemia. aut fit in primū. ꝛ tūc ē ɔtūelia. Quo ad terciū modū. s. inqn̄tū ira oñdit' i ope. s. qn̄ ꝓcedit vsqꝫ ad factū. ꝛ sic oriunt' rixe p qs hic intelligunt' et accipiunt' oīa nocumenta q̄ facta occasiōe rixe primis inferri solēt. vt sunt pulsatōes. ꝑcussiōes et hmōi. ¶ Et insup aduertēdū q (vt sup aliq̄lr tactū ē) aliqd viciū pt eē filia vnius vicij capitalis. ꝛ nihilominus interdū ex alio vicio capitali ꝓcedere. ꝛ h diuersis respectibus et ɔsideratōibus. sic in h p̄senti ꝓposito blasphemia inqn̄tū aliqs in eā ex deliberata mēte prūpit. tūc ꝓcedit ex supbia hoīs ꝫ deū se erigētis Vn̄ Eccli. x. Initiū supbie hoīs apostatare a deo. i. ab eius veneratōe seu honoratōne recedere. Inqn̄tū ꝟo hō nō ex delibata mēte/sed ex q̄dam ɔmotōe seu furore animi i blasphemiā prūpit. sic ꝓcedit ex ira. ꝛ est filia ire. ¶ Silr tumor mētis nō accipit' h p vana ꝛ supba excogitatōe ꝓpe excellētie. q̄ qs animū suū iplet. qr tūc idē essꝫ i effectu qd supbia. ꝫ accipit' h p q̄dā inferiori conatu siue excogitatōe hoīs /vindictā ex ira appetentis ꝛ i aīo excogitātis Silr possꝫ dici de odio qd ex ira nasci pt. cū tn̄ ponat' ex inuidia nasci. ꝛ eius filia sit. sicut supra declaratū est capl'o imediate p̄cedenti. ¶ Vtruꝫ aūt teneat' qs iniuriā sibi factā inimico req̄renti remittere distinguendū ē. Et [illegible]

ris enī tria oriri solent. Primū est rācor in affectu. Scd̄m rācoris signum in effectu. Terciū est actio ꝯ iniuriantē. Primū tenet̄ q̄libꝫ statim remittere etiā si nō roget̄. Secundū tenet̄ q̄s remittere si roget̄. s. veniā petenti. ⁊ iuxta suā facultatē emēdare pato. Terciū nō tenet̄ q̄s remittere. ¶ An aūt ille cui facta ē iniuria debeat amiciciā q̄rere? Sciendū ē q̄ duplex ē debitū. pmū est necessitatis. scd̄m ē pfectōis. Quantū ad pmū. s. debitū necessitatꝭ sine quo. s. nō est salꝰ. iniuriatꝰ nō tenet̄ recōciliatōēꝫ ⁊ amiciciā q̄rere. Quātū ꝟo ad secūdū debitum dicit Chris. q̄ talis iniuriatꝰ dꝫ recōciliatōem ⁊ amiciciā q̄rere. ⁊ h̄ maxime vt exinde duplicē coronā accipiat. Unā q̄r iniuriam passus ē. alterā q̄r pus rogauit ¶ Notādum postremo q̄ ad h̄ capitulū q̄ reddere malū p malo ē fragilitatꝭ. reddere malū p bono est puersitatis. reddere bonū p bono ē eq̄tatis. reddere bonū p malo ē charitatꝭ

De vicio seu peccato acedie.

Ubseq̄nter dicēdū venit d̄ acedia. q̄ s̄m aliq̄s sic describitur. Acedia ē de ꝟtutū laudabili exercitio/ vtusq̄ꝫ hoīs lāguida defectio. Alii sic describit̄. Acedia ē diffidentia d̄ pprijs virib ⁊ dei auxilio q̄ ad ardua bona iplēda. Scd̄m alios sic. Acedia est torpor mētis bona icboare aut pficere negligenter. ¶ Notandū aūt q̄ Isidorꝰ acediā a tristicia distiguit dicēs tristiciā eē inq̄tū hō recedit a bono ad q̄d tenet̄ tanq̄ a graui et laborioso. Acediā ꝟo dicit eē inq̄tū hō ab illo bono diuīo seu spūali se cōuertit ad q̄etē indebitā. Grego. ꝟo acediā tristiciā noīat. ⁊ vt videt̄ ꝯueniētꝰ q̄r tristicia de se s̄m quam aliq̄s a graui laborioso ope r̄cedit/ vel s̄m quā aliq̄b aliis caus trīstatur nō est viciū spēale ab aliis distictū. Sed tūc solū speciale viciū dicit̄/ inq̄tūꝫ homo ꝯtristat̄ de bono diuīo seu spūali. ⁊ tunc clarꝫ ē ad rōem acedie ptinere q̄ se ex eo ad q̄etē indebitā ꝯuertit. inq̄tū. s. bonū diuinū seu spūale aspnat̄. Et s̄m hec duo noīa habet̄ pperatio acedie. q̄r inq̄tū est auersio a bono diuīo ex eo q̄ g̃ue estimat̄/ tunc dicit̄ tristicia. sed inq̄tū est spreto ipo bono diuīo cōuersio ad creaturā. s. ad q̄etē indebitā/ ex eo q̄r leuis estimat̄ ⁊ placens/ ratōe huiꝰ dicit̄ acedia. Ex q̄b p3 q̄ hoc viciū inq̄tū ē vl̄ dicit̄ tristicia opponit̄ leticie spūali. Sed put est ⁊ vocat̄ acedia: opponit̄ ꝟtuti fortitudis q̄ ꝯsistit in arduis aggrediēdis et i sustinēdis aduersꝭ. Et denoiat̄ acedia ab acedine. q̄r p eā aīa habet q̄ndam acedinē quādā q̄ gustꝰ spūalis indispositōēꝫ de bono diuio seu spirituali difficili. ¶ Sed s̄m btm̄ Gre. xxxi. li. mor. sex assignant̄ acedie filie. s. malicia. rancor. pusillanimitas. desperatio. torpor circa pcepta. euagatio mētis circa illicita. Quarꝫ numerꝰ seu sufficiētia sic accipi pt. Cū eni iuxta phm in eth. nullꝰ diu absq̄ delectatiōe possit cū tristicia manere. ⁊ vt tactū ē/ acedia sit tristicia de bono diuino tāq̄ de graui ⁊ laborioso. euenit q̄ acediosus tēdit ⁊ laborat ad h̄ q̄ a sua tristicia se eximat ⁊ liberet seu recedat. Duplici aūt via pt aliq̄s a tristicia recedere. Uno mō vt a ꝯtristantibus recedat. Scd̄o mō vt ad alia in q̄bꝰ delectari possit trāseat. Sicut s̄m eūdem phm cōmunit̄ videt̄ q̄ illi hoīes q̄ nō pñt in delectatōib spūalib gaudere se trāsferūt ad delectatōēs corpales. Respectu pmi mēbri i recessu seu fuga a ꝯtristantib tal̄ processus attēdit̄. Nam pmo hō ipa ꝯtristantia fugit. Scd̄o interdū vltra pgredit̄ ita vt ipa q̄ tristiciā ingerūt impugnet. Respectu uero pmi istor duor. s. fuge ꝯtristantiū bona spūalia de q̄b acedia tristat̄: sūt vel ipe finis. s. deꝰ. vel ea bona q̄ ordināt̄ ad ipm finem. Fuga aut ipiꝰ finis fit p despatōnem. Eorū aūt bonor q̄ sunt ad ipm finē/ siq̄dem sint ardua. vt puta ea q̄ subsunt ꝯsiliis euāgelicis/ fuga fit p pusillanimitatem. Si ꝟo nō sint ardua/ sed solū q̄ ptinēt ad cōem iusticiā. fuga fit p torporē circa pcepta ¶ Respectu scd̄i istor duor dupliciter fit ipor bonor spūaliū impugnatio. Quādoq̄ eni fit indirecte. ꝯ. s. hoīes q̄ ad ipsa bona spūalia inducūt. et tūc est rācor. Quādoq̄ ꝟo vlteriꝰ se extēdit directe. scꝫ ad ipa etiam spūalia bona q̄ ꝯtristāt. In q̄r detestatione aliq̄s ex ipa tristicia adducit̄. et tunc est ppe malicia. ¶ Respectu scd̄i mēbri pncipal̄. inq̄tū. s. aliq̄s ppt tristiciā bonorꝫ spūaliū se ab ipis bonis spūalib ad delectabilia exteriora trāsfert / pōit̄ filia acedie euagatio mentis circa illicita. ¶ Est tū hic aduertendū vt clariꝰ p̄dicta intelligant̄ q̄ malicia nō capit̄ hic in sua generali acceptione s̄m quā ē q̄dā genꝰ omniū viciorꝫ. sed capit̄ p q̄dam ptic̄lari malicia q̄ q̄s vt

tactū est bona spūalia impugnat inq̄tum
ex ipis ɔtristat̄. Silr̄ racoꝛ nō accipit̄ hic
vt ɔmūiter accipit̄.s.p odio.sed p q̄dā ani
mi radicata indignatōe/qua q̄s ɔ homies
ipm ad bona spūalia inducētes mouet̄.in
q̄tum.s.illa bona spūalia ipm cōtristant
¶ Est etiā notandū q̄ Isido.aliā differētiam
quā vt sup̄ tactū est ponit seu assignat inē
tristiciaȝ et accediā. Alias etiā ipi⁹ tristicie
ꝛ acedie filias assignat. Nā tristicie q̄tuoꝛ
ponit esse filias. que sunt racoꝛ. pusillani/
mitas.amaritudo.desp̄atio. Acedie v̄o se/
ptē ponit eē filias.q̄ sunt ociositas.somno
lentia. iportunitas mētis .curiositas .ver/
bositas.inq̄etudo.coꝛpis instabilitas. Sȝ
iste filie sic p Isido.assig̃te reducūt̄ ꝛ i effe/
ctu idē sunt cū illis q̄s Gre.assignat. Naȝ
p̄us Gre.ponit racorē esse filiā acedie quā
ꝛ tristiciā noiat.ꝛ sic q̄ ad h̄ Isid.cū eo cō/
coꝛdat. Silr̄ et respectu amaritudīs. q꞉ ē
ꝓpꝛie q̄dam effectus racoꝛis. Quo v̄o ad
pusillanimitatē Isid.silr̄ cū Grego.in effe
ctu ɔcoꝛdat licȝ vario mō. Ociositas autē
ꝛ somnolētia q̄s assignat Isido.filias ace/
die cōp̄hendunt̄ ꝛ reducunt̄ ad toꝛporē
circa p̄cepta.quā assignat Grego. filiā ace
die. Nam ociosus in bono spūali p̄cepta p̄
termittit.somnolēt⁹ v̄o ea negligēter iplet
Alie v̄o quinq̄ filie quas assignat Isi.et
acedia oꝛiri ꝑtinent. et reducunt̄ ad euaga
tionē mentꝭ circa illicita. quā ponit Greg.
filiā acedie.q̄ q̄dē euagatio f̄m q̄ in ipsa
arce mentis residet. volētis se iportune ad
diuersa diffundere vocat̄ iportunitas mē
tis. Scōȝ aūt q̄ illa euagatio mētis ꝑtinȝ
ad vim cognitiuā dicit̄ curiositas. Inq̄tū
autē se vagādo diffundit ad locutōem di
citur v̄bositas. Inq̄tū v̄o respicit vaga/
tionē coꝛꝑis p quā cōmunit̄ indicat̄ vagi
tas mentis hoc cōtingit dupliciter. Uel re
spectu coꝛꝑis in eodē loco manentꝭ. sȝ per
varios ꝛ inoꝛdiatos mēbroꝝ motus se va
ge ꝛ instabilit̄ agentis .et tūc est inq̄etudo
coꝛꝑis Uel respectu coꝛꝑis se p diuersa lo
cā vage agitātis seu discurrētꝭ.ꝛ tūc ē insta
bilitas.licȝ etiā instabilitas possit f̄m va/
gā ꝛ incōstantē mutabilitatē ꝛ variatōȝ p/
posita accipi. Et sic patet q̄ Grego. ꝛ Isi/
doꝛ⁹ in effectu ɔcoꝛdāt. ¶ Est tm̄ p clarioꝛi
dictoꝝ intellectu aduertēdū q̄ nō ois mo/
tus acedie ē peccatū.imo freq̄nter in viris
sanctis inueniunt̄ aliq̄ impfecti mot⁹ ace/
die. Motus enī acedie q̄n̄q̄ est i sola sensu
alitate,ꝓpter repugnantiā carnis ad spirī
tū.et tūc est solū pcm̄ veniale. Q̄n̄q̄ v̄o ꝑ
tingit vsq̄ ad ratōem que ɔsentit in fugā ꝛ
hoꝛroꝛem/et detestatōem boni diuini. car
ne oīno ɔ spm̄ p̄ualente.ꝛ tūc acedia ē pec
catū moꝛtale. ¶ Est etiā aduertēdū q̄ vbi ī
supioꝛib⁹ dictū est acediā esse tristiciā d̄ bo
no spūali .nō est accipiendū bonū spūale
ɔmūiter. quia tūc acedia nō haberet rōem
specialꝭ vicij. cū omne viciū refugiat spūa
le bonū virtutis sibi opposite Silr̄ etiā in
q̄tum acedia refugit bonū spūale put ē la
boriosum vl̄ molestū coꝛꝑi. aut delectatio
nis impeditiuū nō distiguit̄ ab aliꝭ vicijs
carnalib⁹ quib⁹ aliq̄s quietē et delectatōeȝ
coꝛꝑis q̄rit. Sed ꝓpe acedia dū viciuȝ
speciale ponit̄/put hic est tristicia mētalis
de bono spūali diuino.vl̄ in bonū diuinū
oꝛdinato.ea sola ratiōe q̄ in bonū diuinuȝ
oꝛdinat̄.cū cōsensu rōis in ipius boni fu/
ga hoꝛroꝛe ꝛ detestatōe. Nam mentē homi
nis adeo opꝫ bono diuīo de necessitate i/
herere.vt nō ɔtristet̄.fugiat.hoꝛreat seu de
testet̄ ea q̄ sibi ꝑpt deū imminēt faciēda

De vicio seu peccato auaricie. Et q̄re dicit̄ idoloꝝ s̄uitus.

(n) Unc trāseundū est ad declarati Z
onē auaricie q̄ sic f̄m Tulliū de
scribit̄. Auaricia ē imoderatus
amoꝛ habēdi. Scōm v̄o Ber.
sic describit̄. Auaricia est q̄rūlibet reꝝ insa
tiabilis ꝛ inhonesta cupido. Auaricia f̄m
apl'm d꞉ idoloꝝ s̄uitus.q꞉ auar⁹ ꝓpe i ef/
fectu et ope exhibet creature.s.pecunie illō
q̄ deberet creatoꝛi.ꝛ p̄cipue fidem speȝ ꝛ
dilectōem. Nā ibidē tanq̄ i eo vnī sibi spēa
le auxiliū puētuꝝ credit suā p̄ncipalit̄ speȝ
ɔstituit.exinde in ardoꝛē dilectōis transit.
Et in h̄ specialiter rep̄hēdunt̄ auari. q꞉ ret
vilissime.s.pecunie q̄ de terra venit ꝛ acci/
pit̄ et ꝓpꝛie terra ē.quā natura infimā oꝛdī
nauit/tm̄ amoꝛē suū exhibēt ꝛ impēdunt.
Et hinc in Eccli.dicit̄ q̄ auaro nihil ē sce
lestius. Et hoc ꝓpter q̄tuoꝛ causas. Pꝛia
q꞉ vix est scel⁹ seu viciū ad q̄ ꝑpetranduȝ
auaricia nō inducat.vt sunt furta.homici
dia.ꝓditiōes.ꝑiuria.et cetera hmōi. ¶ Se
cunda q꞉ est cōtra legē nature seu hūanita
tis q̄ q̄sq̄ alteri tenet̄ quod sibi vellet fieri.
¶ Tercia q꞉ est cōtra legē vniuersalē i omi/
b⁹ reb⁹ existentē.p quā se dari et cōmunica
ri volunt/imo quodāmodo compellunt.

Auari vero eas captiuas detinēt ne cõmũi cari possint. Quarto qꝛ ē ꝯ legē diuinā scriptā. Unde Luce. vi. Estote misericordes sicut ꝛ pr̄ vester misericors est. ¶ Utrū autē liceat cuiqꝫ thesauros cõdere. Notandū ꝙ dupliciter thesaurizari pt. Uno mõ ex affectu auaricie absqꝫ omni intētõe necessitatis ppꝛie vel aliene. ꝛ h mõ thesaurizare est oībꝫ pꝛohibitū. Alio mõ thesaurizari pt ex puidētia. ꝛ h iterū dupliciter. Uno mõ vel ꝯsideratione necessitatis. et sic cõcediť parentibꝫ secularibꝫ ob necessitatē filioꝝ educandoꝝ vel filiaꝝ cõiugio tradēdarū nõ tñ ditādarū. sꝫ debito seruato modo iuxta statū persone. Alio mõ ex ꝯsideratõe publice vtilitatis. vtpura regni defendēdi. vl' cultus dei ampliādi. ꝛ sic ꝯcessum est regibꝫ et dominis tpalibus thesaurizare. Personis ṽo ecclesiasticis ꝑticularibꝫ ppꝛe nunqꝫ thesaurizare licet. nec etiā pecuniā tenere intentõne seruādi. Unde Amb. Aurū habet ecclīa nō vt seruet sed vt eroget. ¶ Ex pdictis patꝫ ꝙ duplex est amoꝛ pecunie tēpoꝛaliū. Un⁹ respectu necessitatis. Ali⁹ respectu superflui. Cõtra pmū pꝛohibet dñs pꝛouocantē sollicitudinē. Cõtra scðm pꝛohibet thesaurizatoꝝ. ¶ Auaricie autē p Grego. xxxi. lib. moral. septē assignanť filie. q̄ sunt. pꝛoditio. fraus. fallacia. piuriū. inq̄etudo. violētia. ꝯ misericoꝛdiā obduratio. Quaꝝ numer⁹ siue sufficiētia sic sumi pt. Auaricia vt dictuꝫ est, est supfluus amoꝛ habēdi diuitias. Ista ğ supfluitas seu excessus aut est ĩ ipas diuitias retinēdo. et ex h oriť obduratio ꝯ misericoꝛdiā. qua. s. coꝛ hoīs misericoꝛdia nõ emollitur, vt de diuitijs suis subueniat miserꝫ ꝛ indigentibꝫ. Aut iste excessus seu supabundātia est in accipiēdo seu in acq̄rēdo pecunias. Quod iterꝫ pt ꝯsiderari dupliciter Ul' scꝫ inq̄tū est in affectu. vl' inq̄tū est in ope seu effectu. Si pmo modo. s. q̄tū est in affectu. sic ex auaricia oriť inq̄etudo. inq̄tuꝫ scꝫ auaricia ingerit homini nimiā sollicitudinē curasqꝫ supfluas. Auar⁹ eñ vt dicitur Eccli. v. nõ impleť pecunia. Si scðo mõ scꝫ inq̄tū est in ope seu effectu. ꝛ h iterū dupliciter cõtingere pt. Uel eñ in ista imoderata et indebita acq̄sitõe vtiť vi vl' dolo. Si vtať vi tūc est violētia. Si vtať dolo h iterū tripliciter fieri potest. Uel eñ fit ipse dol⁹ ĩ ṽbo. Et siq̄dem ṽbū sit simplex tūc est fallacia. Si aūt ipi ṽbo addať ꝯfirmatio iuramēti, tūc ē piuriū. Si aūt ꝯmittať ĩ ope dolus in ope, tūc vl' erit q̄tū ad res. et sic ē fraus. Uel erit q̄tū ad psonas. ꝛ sic est pditio. vt patꝫ de iuda q̄ p auariciā pdidit xp̄m. ¶ Isidor⁹ autē nouē ponit filias auaricie. q̄ sunt mēdaciū. fraus. furtū. piuriū. turpis lucri appetit⁹. falsum testimoniū. violētia. inhũanitas. rapacitas. Et sic apparet ꝙ Isidor⁹ tres ponit filias auaricie q̄s etiā Grego. ponit. ꝛ sex de q̄bꝫ Gre. nullā facit mentõnem. Sꝫ q̄ debite ꝯsiderat iste sex filie quas sic assignat Isido. reducunť et ꝯphēdunť sub illis q̄s assignat Grego. Nam mendaciū ꝛ falsum testimoniū que ppꝛie nõ differūt ab inuicē nisi sicut genus et species (etenī falsum testimoniuꝫ nihil aliud est q̄s quedā specificatio mēdacij ꝯtineuť) sub fallacia. sicut ꝛ furtū que ē q̄dā specificatio fraudis cõtineť sub fraude. Appetit⁹ autē turpis lucri ꝑtinet ad inq̄etudinē, et sub ea cõpꝛehēdiť. Rapacitas autē cū sit species violētie sub violentia cõtineť. Inhũanitas vero idē est pꝛope qð īduratio cõtra misericoꝛdiā. ¶ Est etiā notandū ꝙ auaricia q̄ ppꝛie est īmoderata cupido circa diuitias et specialiť pecunie. ex eo qꝛ p pecuniā oīa alia habenť ꝛ recupantur. iuxta qð diciť. pecunie obediūt oīa. dupliciť pōt ꝯsiderari. Uno mõ circa acceptiõem ꝛ acq̄sitionē pecuniaꝝ. inq̄tum scꝫ aliqꝫ pecuniā acq̄rit vltra debitū aliēa surripiēdo vel indebite retinēdo. Et h mõ opponiť auaricia iusticie. Alio modo considerari pōt put importat īmoderantiā circa interioꝛes affectõnes diuitiarū. puta cū quis nimis amat vel desiderat diuitias. aut nimis delectať in eis. etiā si foꝛsan non velit cape aut retiere aliena. Et hoc modo auaricia opponiť liberalitati q̄ hmõi affectõeſ moderať. Et licꝫ vterqꝫ istoꝝ modorū hic accipiť, magis ppꝛie tñ auaricia secūdo modo accipiť. ¶ Est etiā notandū ꝙ phs in eth. multa ponit genera hoīm vicīosoꝝ vicijs ad auariciā spectantibꝫ. q̄ sub filiabꝫ supꝛa enumeratis nõ videnť cõpꝛehendi. videlicꝫ parcos. tenaces. kimibiles. illiberales opatões opantes. de meretricio pastos. vsurarios. aleatoꝛes. moꝛtuoꝝ spoliatoꝛes. latrões. Sed circa h tā p iam dictis q̄s p dicēdis ē aduertēdū. ꝙ licꝫ ĩ cõi vsu loq̄ndi idē reputeť aliqð pctm̄ eē filiā alicui⁹ alteri⁹ vicij seu pcti ꝛ esse ei⁹ spēꝫ. ē tñ magna differētia. ita ꝙ alið est peccatū habere filias, ꝛ alið peccatū habere species

Spēs enī alicui⁹ pctī seu viciū capitalis opz [illegible] gen⁹ vicij ptinere. filias vo nō. imo ad finē alicui⁹ viciū pūt etiā pctā alteri⁹ generis ordīari ꝛ ex eo oziri. Illa aūt pctā [illegible] ꝛ ad ſm ordinat ſm appetitū finis. ppe dicūt ei⁹ filie. sic ḡ ria exēpli ī matia pūti. Proditio ꝛ fallacia ponūt et debito filie auaricie. qꝛ ex ipa ori unt pcipue ſm appetitū finis. vt quando scz fit pditio vl̄ fallacia ad pecunias ꝛ diuitias acqrēdas. Et tm̄ pditio ꝛ fallacia p se ɔsiderate n̄ sūt ppe spēs auaricie/nec ppriead gen⁹ auaricie ptinēt. Ad ppositū [illegible] sunt magꝭ spēs auaricie quā illiberalitatez vocat/q̄ꝫ sint ei⁹ filie. lꝫ tm̄ aliq̄ eoꝝ possint ad filias sup̄ enūeratas reduci. vt sub ipiū effectualit̄ ɔphendāt. vtputa latrocinium sub fraude. parcitas ꝛ tenacitas sub obduratōeꝫ miscdiaꝫ etiā sic ad auariciā ptinerē videt̄ Pōt eni aliqs illiberal̄ seu auar⁹ dici ex eo qꝫ deficit ī dādo. Et siq̄dē qꝛ paꝝ dat vocat̄ parc⁹. si āt qꝛ nihil dat tūc dr̄ tenax. si aūt qꝛ cū magna difficultate dat tūc vocat̄ kimibilis. qsi kimi vēditor. qꝛ. s. d puis magnā vim facit. ¶ Qn̄qꝫ etiā dr̄ illiberal̄ vl̄ auar⁹ qꝛ excedit ī accipiēdo. Et h̄ iterū dupl̄r. Uno mō qꝛ turpit̄ lucrat̄. vl̄. s. vilia ꝛ ſuilia opa p illiberales opatōes exercēdo. Ul̄ qꝛ d aliq̄bꝫ viciosꝭ actibꝫ lucrat̄. sicut de meretricio vl̄ aliq̄ hmōi. Uel quia lucrat̄ de eo qd̄ ḡtis dberet ɔcedere. sic vsurarij. Uel qꝛ lucrat̄ paꝝ cū multo labore. Alio mō qꝛ iiuste lucratur vl̄ viuis vim īferendo. sicut latrōes. vl̄ mortuos spoliādo vl̄ ab amicis p deceptōeꝫ auferēdo. sic aleatores. Et intellige hec oīa iuxta sup̄ tacta. qn̄. s. ex īmoderato amore lucri fiūt seu pcedūt. Et sic ptꝫ ɔcordantia eoꝝ q̄ ponit [illegible] hs cū illis q̄ ponit Grego.

De vicio seu peccato gule.

Unc dicēdū ē d vicio gule. Que sic ſm Aug. describit̄. Gula ē imoderata cibi auiditas. Ul̄ sic Gula ē vorax edacitas nate finibꝫ nō ɔtēta. Et ē aduertēdū qꝫ gula n̄ dicit seu denoīat quēlibꝫ appetitū edēdi vel bibēdi sꝫ solū iordiatū. Quia ex eo iordiat⁹ dr̄ qꝫ recedit a dbito ordīe rōis. Hec viciū gule ī subā seu q̄ntitate cibi ppe ɔsistit sꝫ ī ɔcupiā nō regulata rōne. Et iō si aliqs excedat ī q̄ntitate cibi nō ppt ɔcupiam sꝫ qꝛ illū sibi necessariū ēē existimat. h̄ n̄ ptinet ad viciū gule [illegible]. Sꝫ tūc ptinet ad gulā qn̄ aliqs ppt ɔcupiam cibi dlectabil̄ sciēter excedit mēsurā edēdo Et h̄ accipit̄ cibꝫ etiā p potu. ¶ Notādum īsup qꝫ Gre. xxx. li. mora. q̄nqꝫ ēē spēs gule assigt sub his v̄bis. Sciēdū ē. qꝛ quinqꝫ nos modis viciū gule tēptat. Aliqn̄ nāqꝫ īdigentie tpa pueit. Aliqn̄ ordinē tpis seq̄tur [illegible] Aliqn̄ [illegible] bet sumēda ppari accurati⁹ expetit. Aliqn̄ aūt ꝛ q̄litati ciboꝝ et tpi ɔgruit. sꝫ ī ipa q̄ntitate sumēdi mēsurā [illegible] excedit. Nō nunq̄ꝫ v̄o ꝛ abiecti⁹ ē qd̄ desiderat. ꝛ tm̄ ipso estu īmēsi desiderij deti⁹ peccat. Et cōtinēt ī h̄ v̄su. Preprope laute nimis ardenter studiose. Quaꝝ spēꝝ nūer⁹ ꝛ sufficiētia sic sumi pt. Gula vt dictū ē īportat iordīatā ɔcupiāꝫ edēdi In esu aūt duo ɔsiderantur. s. vl̄ ipe cibꝫ q̄ sumit̄. vl̄ ipa ei⁹ sūptio. Respcū pmi. s. ipi⁹ cibi q̄ sumit̄ triplex pt ɔcupīe inordīatio ɔtīgere. s. vl̄ q̄ꝫtū ad substātiā cibi. vl̄ q̄ꝫtū ad q̄litatē cibi. vl̄ q̄ꝫtūꝫ ad q̄ꝫtitatē cibi. Quātū ad pmū ɔtigit cōcupīe inordīatio [illegible] deliciosi. Et tūc ē scd̄a spēs sup̄ posita/dnotata p illō v̄bū v̄sus sup̄ positi/laute. Quātum ad scd̄m ɔtigit ɔcupīe deordīatio. qn̄. s. cibi nimis accurate ꝛ dliciose ppant̄. Et tūc est tercia spēs sup̄ assigta/dnotata p illō v̄bū studiose v̄sus pnoīati. Quātū ad t̄ciū ɔtigit ɔcupiscētie deordīatio qn̄ excedit̄ ī nimis ɔmedēdo. Et tūc ē q̄rta spēs supra assigta/denotata p h̄ v̄bū nimis. Respcū scd̄i mēbri pncipalis scꝫ ipi⁹ sumptōis cibi pt duplicit̄ cōcupiscētie inordiatio ɔtīgere. s. vel q̄ꝫtū ad tpus ipi⁹ sumptōis. vel q̄ꝫtū ad modū. Quātū ad pmū ɔtigit concupiscētie iordinatio qn̄ pueniūt debitū tēpus seu debita hora ɔmedēdi. Et tūc ē pma species supra assignata/dnotata p hoc verbū ppropere. Quantū ad scd̄m contingit ɔcupiscētie inordinatio [illegible] debit⁹ modus in edēdo. Et tūc est quinta species sup̄ assignata/denotata p h̄ verbū ardenter. ¶ Notandū insup qꝫ Greg. xxxi. li. mora. quinqꝫ assignat gule filias. q̄ sunt. inepta leticia. scurrilitas. immūdicia. multiloqum. hebetudo sensus circa intelligentiā. Quaꝝ numer⁹ seu sufficientia sic sumi pōt. Gula vt supra tactū est ppe consistit circa imoderatā ɔcupiscētiā que est ī cibis

z potibꝫ. Et iō illa vicia q̄ ex immoderata
ꝯcupiā cibi z pot' ꝯsequūt̃ seu oriūt̃ / ꝯpu
tant̃ iter filias gule. Ipa aūt vicia q̄ ex imo
derata ꝯcupiscētia cibi z pot' insurgūt seu
oriūt̃ ꝓt dicit̃ duplr̃. Uel īsurgūt ex parte
aīe vl' insurgūt ex pte corpis. Si īsurgunt
ex pte aīe hꝫ pt ꝯtigere q̄druplr̃. s. vl' primo
q̄tū ad ratōez. cui' acies ex cibi z pot' im
moderātia hebetat̃. ppt̃. s. ciborū z vini fu
mositates caput hoīs ꝑturbātes. Et hinc
ponit̃ filia gule hebetudo sensus seu ment̃
circa itelligētiā. sic z ecōtrario abstinētia cō
fert ad sapie ꝑceptōz Ul' scdo q̄tū ad vim
appetitiuā seu appetitū. q̄ sopito gubnacu
locōe p ipaꝫ cibi z pot' imoderātiā mlti
plicit̃ deordināt̃ z i varias trāsit dissolutōes
Et hic pōit̃ iepta leticia filia gule. ex eo q̄
oēs inordiāte passiōes ad leticiā z tristiciā
ordināt̃. vt dicit phs. Ul' tercio q̄tū ad i-
ordinatōz discretōis circa debitū moduꝫ
pferēdi ꝟba. q̄ freq̄ntissime ex imoderātia
cibi z pot' ꝯtingit. Et hinc mltiloquiū as
signat̃ filia gule. Iuxta qđ dic̄ Gre. i pasto
rali. Sit multiloquio imoderata leticia
comitaret̃ / diues ille q̄ epulat' q̄tidie splen
dide i lingua grauⁱ ardebat. Uel q̄rto
q̄tū ad inordiatōz discretōis circa gest' z
act' exteriores. Nā sic ex imoderātia cibi et
pot' ꝓueīt i ipa discretōe defect' z inordi
natio circa debitā z moderatā ꝓlatōz ꝟbo
rū. ita silr̃ ꝓueīt i ipa discretiōe deordiātio
circa exteriores gest'. Et hinc ponit̃ scurri
litas filia gule q̄ ē q̄dā vana iocularitas q̄
rēs hoīes ad risū z ꝯplacētiā ꝯmouere. ex
defectu discretōis seu debite ꝓuisiōis ꝓue
niēs. Quātū aūt respcū scđi mēbri ꝑncipa
lis đ vicijs. s. q̄ ex pte corpis īsurgūt / certū
est q̄ ex ipa iordiāta z imoderata cibi z po
tus ꝯcupiā et sūptōe freq̄ntissime sequunt̃
emissiōes ihoneste supfluitatū. Et hīc ē q̄
imūdicia ponit̃ filia gule. ¶ Est tn̄ aduer-
tendū q̄ si ex ipa supfluitate cibi z pot' cō
tingat emissio supfluitatū p moduꝫ semis
natural'. tūc imūdicia licꝫ etiā ad gulā pti-
nere videat̃ / inq̄tū. s. matiā mīstrat. magis
tn̄ pꝑe tn̄ ptinet ad pctm̄ libidis seu luxurie.
Si ꝯtigat emissio aliaꝝ supfluitatū. vt vo
mit' et vacuatōnū fetidaꝝ z hmōi. tūc im
mūdicia pꝑe ad viciū gule ptinet. ¶ Est eti
am aduertēdū q̄ hebetudo q̄tū ad eligibi
lia nō ē pꝑe filia gule. imo cōit̃ i omi pctō
īuenit̃. Sꝫ hebetudo sensus circa specula
bilia / maxīe etiā ex gula ꝓueīt ppt̃ rōem iā

tactā. s. ppt̃ fumositates caput ꝑturbātes.
z tūc pꝑe ē filia gule. Similr̃ leticia q̄ ē d
actu pcti. iuxta illđ Prouer. ij. c. Letāt̃ cū
malefecerit. z q̄ pꝑe ex habitu peccādi ꝓce
dit nō ē filia gule. imo ad oīne pctm̄ cōseq̄
pt. Sꝫ illa leticia q̄ ē vaga dissoluta z icō-
posita / qđ iportat hoc verbū iepta / maxīe
orit̃ ex inordiāta sūptōe cibi et pot'. z isto
mō assignat̃ filia gule. Silr̃ est q̄dā scurri
litas q̄ ex volūtate seu appetitu luxurie z q̄
dā ex appetitu inordiāto lucri seu pecunie
ꝓcedit. dū. s. q̄uis ꝑsona p q̄ndā vanā iocu
laritatē ad risum seu ꝯplacētiā ꝓmoueri.
vel ad ipam facili' ad actū venereū ꝓmo-
uēdū. vl' ad aliq̄d ꝯmodi ab ea ꝯseq̄ndū. z
i his modis mag' ptinēt ad illa vicia. s. luxu
rie z auaricie. Sed illa scurrilitas q̄ ex im
moderata ꝯcupiscētia z sumptōe cibi z po
tus ꝓcedit iuxta modū satis sup̄ declaratū
est pꝑrie filia gule.

De vicio seu pecca to luxurie.

Equit̃ đ luxuria q̄ sic describit̃.
Luxuria ē ex imūdis desiderijs
veniēs lubrica mētis z carnis ꝓ
stitutō. Scđꝫ alios sic describi
tur. Luxuria ē libidiose voluptatis appeti-
t'. Et itelligas hūc libidiosum appetituꝫ
qn̄ ē ex cōsēsu rōis. sic. s. q̄ ipa rō cū cohibe
re possꝫ nō tn̄ cohibet. q2 tūc tal' libidino-
sus appetitus ē pctm̄ mortale. Adhuc ꝭm
alios sic describit̃. Luxuria ē corpis incō-
tinētia ex pruritu carnis originē ꝯtrahēs.
¶ Notādū q̄ sic sepe sup dictū ē. mag' dif-
ferētia ē ponere aliqđ pctm̄ filiā alteri' vi-
cij z illđ ponere ei' spēꝫ. Qđ manifeste ap-
paret in isto vicio seu pctō luxurie. Naꝫ vt
clare videbit̃ istđ viciū aliq̄ hꝫ pctā tan
q̄ꝫ filias. ea. s. q̄ ex eo oriūt̃. ꝭm ꝑcipue appe
titū finis. Licꝫ tn̄ ꝭm ꝓpriū esse ad ipꝫ vi
ciū nō ptineant. Habꝫ etiā spēs q̄ pꝑe ad
ipm luxurie viciū ptinēt ¶ Octo igitur ꝭm
Gre. xxxi li. mora. assignāt filie luxurie. s. ce
citas mēt̃. incōsideratio. incōstātia. ꝑcipi
tatio. amor sui. odiū dei. affect' ꝑsentis secu
li. horror seu desperatio futuri. ¶ Quarum
numer' seu sufficiētia sic sumi pt. Certū ē
q̄ ꝭm doctrinā phoꝝ qn̄ iferiores aīe vires
seu potētie ad sua vehemēter obiecta affici-
unt̃ z se applicāt ꝯseq̄ns ē q̄ supiores aīe
vires i suis actibꝫ impediāt̃ seu deordinēt̃
Maxīe aūt p viciū luxurie appetit' ꝯcu-

p̄scibil' q̄ est vna de inferioribꝫ potētiis aīe
vehemēter afficit' ⁊ intēdit suo obiecto. s. de
lectabili venereo ꝓpt' suā. s. vehemētiā de/
lectatōis. Et h̄ ꝯseq̄ns ē ⁊ cōit' ꝯtingit q̄
maxime ꝑ ꝯcupiam luxurie rō ⁊ volūtas q̄
sant supiores aīe vires impediūt' seu deor
dinat'. ¶ Rōis aūt q̄ttuor sunt act⁹ in agen
dis. Prim⁹ q̄dē act⁹ ē simplex intelligētia.
q̄ ipsa rō aliquē finē app̄hendit vt bonū.
Et hic act⁹ ꝑ ꝯcupiaꝫ luxurie ipedit'. Ju/
xta illud Dan. xiii. Spēs decepit te. Et il
lud. Cōcupiscētia subuertit cor tuū. Et q̄n
tum ad h̄ ponit' filia luxurie cecitas mētis
Scd̄s actus ratōis est ꝯsiliū de his q̄ sūt
agenda ꝓpt' finē. et hic etiā actus ꝑ ꝯcupi/
scentiā luxurie ipedit'. Et q̄ntū ad h̄ ponit'
filia luxurie p̄cipitatio. q̄ ꝓut h̄ sumit' ipor
tat subtractōeꝫ ꝯsilij. qn̄. s. hō ex luxurie ve
hemētia ꝑ impetū voluptatis seu passiōis.
nō adhibito ꝯsilio ad aliq̄d agēdū subito
⁊ inordiate fert'. Terci⁹ act⁹ rōis ē rectū iu
diciū de agēdis. Et hic etiā act⁹ ꝑ ꝯcupi/
scentiā luxurie impedit'. Ut d̄ senibꝫ luxu/
riosis d̄r Dan. xiii. Auerterūt sensum suū
vt nō recordarent' iudicioꝝ iustoꝝ. Et q̄n
tū ad h̄ ponit' filia luxurie incōsideratō. q̄
ꝓut h̄ sumit' iportat defectuꝫ recti iudicij.
qn̄. s. hō ex luxurie vehemētia in recte iudi/
cādo deficit. q: s. ꝯtēnit vl' negligit attēde
re ea ex q̄bꝫ rectū iudiciū ꝓcedit. Quartus
aūt rōis actus ē p̄ceptū qd̄ ipa rō facit de
aliq̄d agēdo. Et iste etiā act⁹ ꝑ ꝯcupiaꝫ lu
xurie ipedit'. inq̄ntū. s. hō ex ipetu ipi⁹ ꝯcu
piscētie impedit' ne exeq̄t' illd̄ qd̄ rō decer/
nit eē faciēdū. Et f'm h̄ ponit' filia luxurie
incōstātia. q̄ ꝓut h̄ sumit' iportat r̄cessuꝫ a
bono ꝓposito ⁊ cepto ꝓpt' aliq̄d qd̄ iordi/
nate placet. qd̄ maxime causat vehementia
luxurie. ꝑ quā hō trahit' ad repudiādū qd̄
recte p⁹ acceptauerat. qd̄ ex sui defectu ve/
nit q: cū possꝫ illi ipulsui luxurie r̄sistere n̄
resistit. eo. s. q̄ nō tenet firmit' ⁊ ꝯstāter se in
bono cepto. Jta q̄ cecitas mēt' ē defectus
circa actū simplic' intelligētie. Precipitatio
ē defect⁹ circa actū ꝯsilij. Incōsideratio ē
defect⁹ circa actū iudicij. Incōstātia ē dfe
ct⁹ circa actū p̄cepti. Qui sūt q̄ttuor p̄nci
pales act⁹ rōis circa agibilia. q̄ maxie ꝑ de
lectatōem q̄ ī actibꝫ venereis ē q̄ totā aīaꝫ
absorbet. impediunt'. vt tactū est. ¶ Ex pte
aūt voluntatis duplex ē actus quē ꝑ con
cupiscētiā luxurie deordiari ꝯtigit. Unus
est appetit⁹ finis. Et q̄ntū ad hui⁹ act⁹ de
ordinatōeꝫ ponit' filia luxurie amor sui. in
q̄ntū. s. hō ꝓ venerea delectatōe quā inordi
nate appetit et ꝯcupiscit seipm inordinate
diligit. ⁊ ea q̄ ad dictā delectatōeꝫ seu ꝯpla
cētiā ꝯferūt sibi ꝓcurat ⁊ q̄rit. ¶ Et ꝑ oppo
situ̅ respectu ipius iter act⁹ voluntat' ponit'
alia filia luxurie odiū dei. Qd̄ iportat q̄n/
dā dei ac suoꝝ mādatoꝝ i aio displicentiā
et ꝯtēptū. inq̄ntū. s. ipaꝫ delectatōeꝫ venereā
sic ꝯcupitā nō ꝓhibet. ¶ Ali⁹ act⁹ voluntat'
ē appetit⁹ eoꝝ q̄ sunt ad finē. Et q̄ntū ad h⁹
actus deordiatōeꝫ ponit' filia luxurie affe/
ctus p̄sentis secli. inq̄ntū. s. hō ꝓ amplius ⁊
diuti⁹ venerea delectatōe ad sui libitū fruē
do p̄n̄s seculū ⁊ ea q̄ i eo sūt iordiate diligit
⁊ i eis ꝯplacet ¶ Et ꝑ oppositū r̄spcu istius
met act⁹ pōit' alia filia luxurie desꝑatio fu
turi secli. q: dū hō vt p̄fert nimis d̄lectati
onibꝫ carnalibꝫ d̄tinet'. n̄ curat ad d̄lectatō
nes spūales q̄ ꝓp̄e ad gaudia futi secli ꝑti
nēt ⁊ disponūt ꝑuenire imo eas fastidit ⁊
q̄dāmō desꝑat. ¶ Est tn̄ aduertēdū q̄ Jsid.
q̄ttuor ponit et ipa luxuria oriētia q̄ sub p̄/
dictis filiabꝫ ꝯp̄hēdi n̄ videt'. s. turpiloq̄a. v̄
ba scurrilia. v̄ba ludicra. stultiloq̄a. Sꝫ q̄
bn̄ ꝯsiderat p̄dicta q̄ttuor sb̄ p̄cedētibꝫ ꝯti
nēt'. Nā ipa q̄ttuor q̄ sic ponit Jsid. nō sūt
nisi q̄dā iordiati act⁹ exteriores ⁊ adhuc p̄ci
pue ad locutōeꝫ ptinētes. q̄ et ipa vi ꝯcupie
luxurie oriūt' Jn q̄ locutōe p̄t et vi ioi⁹ lu
xurie aliq̄d iordiatum eē q̄druplr. vl' ꝓpt'
materiā. vl' ex pte cause. vl' q̄ntū ad finē. vl'
q̄ntū ad sniaꝫ. Si q̄ntū ad materiā tūc sūt
turpiloq̄a. Cū eī ex abūdātia cordis os lo
q̄t'. luxuriosus cui⁹ cor turpibꝫ ꝯcupiscētiis
ē plenū d̄ facili i turpia v̄ba ꝓrūpit / qd̄ ꝓ
p̄e ꝑtinet ad icōsideratōeꝫ. Ex pte v̄o cause
Cū, vt dictū ē ꝯcupia luxurie maxie incō
sideratōeꝫ ⁊ p̄cipitatōeꝫ causet. ꝯn̄s ē q̄ ꝓrū
ꝑe faciat i v̄ba leuia ⁊ incōsiderate dicta q̄
scurrilia dicūt'. Quātū v̄o ad finē. Cū lu/
xuriosus ex vi sue ꝯcupie delectatōeꝫ q̄rat.
ꝯn̄s ē vt v̄ba sua ad imoderatā delectatōeꝫ
ordinet. et sic i v̄ba ludicra ꝓrūpat q̄ ꝓp̄e io
cularia dicunt' ad luxuriā maxie ptinētia.
Qd̄ ꝓp̄e ad amorē sui ꝑtinere videt'. Quā
tū v̄o ad sniaꝫ seu ꝗuitatē v̄boꝝ cū ꝯcupi/
scētia luxurie incōsideratōeꝫ mētis q̄ndam
causet. consequēs est q̄ rectū iudiciū debi/
tamq̄ ꝗuitatē in v̄bis impediat. et q̄ fit vt
luxuriosus in stultiloq̄a ꝓrūpat. vt pote v̄
bis suis delectatōnes quas appetit q̄buſ/
cūq̄ aliis rebꝫ p̄ferēs seu p̄ponēs ¶ Est etiā

aduertendū ꝙ amor sui nō capit̄ hic sub q̄
dam sui generalitate. ꝗtū. s. se extēdit ad q̄
cūqꝫ bona que aliqs sibi ipi appetit. qꝛ isto
respectu amor sui nō est filia luxurie. imo
ꝯmūe oīm pctōꝝ ꝑncipiū. Sꝫ capit̄ h̄ q̄
dā spēali acceptōe seu ꝯsideratōe. inꝗtū. s.
aliqs ꝑpt̄ suā cōplacentiā ꝛ delectatōeꝫ in
ordiāte appetit ꝛ ꝯcupiscit delectabilia car
nis venerea. ꝛ tūc ē ꝑprie filia luxurie. Si
milit̄ incōstantia inꝗtū opponit̄ cōstātie
put ipa cōstantia est ps fortitudis ꝛ circa
ardua ꝛ terribilia ꝟsat̄/ nō est filia luxurie.
Sed hic ponit̄ filia luxurie inꝗtū oppo
nit̄ ꝯstātie que habet̄ ī abstinēdo a delecta
tionibꝫ venereis. q̄ ꝑpe ptinet ad ꝯtinētiā.
q̄ ponit̄ ps tpantie. Et isto mō incōstātia
ponit̄ ꝑprie filia luxurie inꝗtū scꝫ ex ipius
luxurie ꝯcupiā orit̄ ꝛ causat̄. ꝛ p eā emollit̄
cor hoīs ꝛ effeminatū reddit̄. Et ita ō aliīs
sup tactis suo mō. Quia vt sup tactū ē/ nō
refert aliq̄ vicia ex vno vicio oriri ꝭm appe
titū finis. ꝛ eadē vicia ad genera alioꝝ vici
A orū ptinere. ¶ Spēs ꝟo luxurie ꝯmūit̄ as
signant̄ septē. s. simplex fornicatio. stuprū.
adulteriū. sacrilegiū. incest⁹. raptus. pctm̄
ꝯ naturā. Quaꝝ spēꝝ numer⁹ seu sufficien
tia sic sumi potest. Pctm̄ luxurie in h̄ ꝑpe
ꝯsistit ꝙ aliqs delectatōe venerea vtit̄ non
ꝭm rectā rōem et debitū modū. Qđ qdem
ꝯtigere pt duplicit̄. Uno mō respectu ma
terie in q̄ hmōi delectatio q̄rit̄ seu sumit̄ p
ut in ea est deordiātio. Alio mō respectu ip
si⁹ materie que licꝫ debita existat/ nō ꝟuant̄
tn̄ circa eā debite circūstātie. Et qꝛ circum
stantia de se inꝗtū scꝫ circūstantia nomen
dat seu īponit speciē actui morali. ideo et⁹
species nō cōit̄ a circūstantiīs/ imo sumit̄
ab obiecto/ qđ ē maťia act⁹. idō oportuit spe
cies luxurie assigñri a pte maťie seu obiecti.
in habēdo. s. respectū ad ipam materiā vel
obiectū. Circa ipam aūt materiā in q̄ exer
cet̄ actus venere⁹/ pt aliqd non ꝯuenire re
cte rōi dupliciť. Primo mō respectu ꝑpriī
esse ipius materie. s. recipiētis. que ꝑprie ī
actu venereo p materia reputat̄ ꝛ recipitur
inꝗtū. s. ipa materia repugñtiā habꝫ ad fi
nem debitū. ꝑpt̄ quē actus venere⁹ exerce
ri debꝫ eo. s. ꝙ p eam impedit̄ generatio ꝑ
lis. et tūc est vna spēꝝ luxurie. s. pctm̄ ꝯ na
turā. qđ h̄ accipit̄ seu sumit̄ p omi actu ve
nereo. ex q̄ nō pōt generatō hūana seq̄. Ul
inꝗtū ipa materia repugñtiā habꝫ ad de
bitā educatōem directōem et ꝑmotōꝫ pro

lis iā nate. inꝗtū scꝫ p eam impedit̄ debi
tus ordo educatōis directōis et ꝑmotōis
ipi⁹ ꝑlis suscepte. ꝛ tūc ē alia spēs luxurie.
scꝫ simplex fornicatio. Scđo mō inꝗtuꝫ
ipa materia in q̄ exercet̄ actus venere⁹ pōt
esse nō cōueniēs recte rōi. nō qdem ex esse
sui seu de directo. sed p qndam indirectuꝫ
respectū eorū que circa ipam materiā fiūt
tam in se q̄ꝫ in ꝯpatōe ad alios hoīes. Et h̄
iteꝝ pt ꝯtingere dupliciť. Quia aut pro di
cto actu venereo ꝯmittēdo ꝛ exercēdo īfert̄
violētia. ꝛ tūc est alia spēs luxurie. s. rapt⁹.
Aut p dicto actu venereo ꝯmittēdo et exer
cēdo nō īfert̄ violētia. Et h̄ iteꝝ ꝯtigere pt
dupl'r. Prīo qdem mō ex pte ipi⁹ maťie. s.
femine cui aliqs ꝯmiscet̄. qꝛ. s. nō ꝟuatur ei
debit⁹ et ꝯgru⁹ honor. ꝛ tunc ē alia spēs lu
xurie. s. incest⁹ q̄ est ꝯcubit⁹ cū ꝯsanguinea
vel affine. in q̄ ipi⁹ femie tā respectu sui sue
qꝫ fame ac nomis. q̄ꝫ ī respectu sue ꝑgenici
honorificētia q̄ꝫ ꝑlimū ledit̄. Ex q̄ appa
ret ꝙ ꝗui⁹ sit pctm̄ incestus q̄ꝫ peccatū sim
plicis fornicatōis. Alio mō ex pte illi⁹ ī cu
ius ptāte est ipa femia. Et hoc iteꝝ tripl'r.
Uel respectu femie q̄ est in ptāte viri. ꝛ tūc
est alia spēs luxurie. s. adulteriū. qđ ꝯmitti
tur cum violatōe mřimoniī. Aut respectu
femie que est in ptāte pr̄is. et tūc est stuprū
qđ ꝯmittit̄ in deflorādo et corrūpēdo ꝟgi
nem. q̄ cōiter in ptāte pr̄is ꝯsistit. Aut rspe
ctu femie in spāli vt ita dicat̄ dei ptāte ex
istentis. tanq̄ꝫ. s. suo cultui ꝛ ꝟuitio specialiť
deputate ꝛ dedicate. ꝛ tūc est alia spēs lux
urie. s. sacrilegiū. qđ ꝯmittit̄ cū ꝑsona reli
giosa et deo sacrata ¶ Et aduertat̄ h̄ p intel B
lectu ꝑmissoꝝ ꝙ spēs sup dicte luxurie ma
gis ex pte femine diuersificari ponūt̄ q̄ꝫ ex
pte viri. qꝛ in actu venereo femia se habꝫ q̄
si patiens/ ꝛ p modū materie. vir aūt p mo
dum agent⁹. Et vt sup tactū ē spēs luxurie
nō pñt ꝯueniēter nisi ꝭm dr̄ñiā seu diuer
sitatem maťie assignari. Quia diuersitas
maťie habꝫ annexā diuersitatē formalē ob
iecti/ q̄ accipit̄ ꝭm diuersos modos repu
gnātie ad rectā rationē debitūqꝫ ordineꝫ ꝛ
modū q̄ ī actibꝫ venereis ꝯmittunt̄. ¶ Est
etiā aduertendū ꝙ licꝫ in sup scripta spērū
luxurie assignatōe meretriciū nō trāsiēs ī
ꝗuiorē speciē intelligat̄ sub simplici forni
catōe ꝯphēsū. aliq tn̄ int̄ ipa duo realē dif
ferentiā assignāt. dicentes fornicatōeꝫ sim
plicē esse soluti cū soluta. quodāmō sibiīn
uicē determinate associatis et appropriatis.

Meretriciū vero dupliciť fieri dicūt. Uno
mō p vagā libidinē hincinde cū diuersis.
nūc cū ista nūc cū alia peccādo. Alio mō
cū publice venali ꝯcubēdo. ¶ Est etiā ad-
uertēdū ꝙ aliq̄ nō ponūt sacrilegiū ꝺ p se p
ꝑam spēm luxurie. q2 vt dicūt nō ꝑꝑe ꝺ ꝑ
ptinet ad luxuriā ꝺm seipam. Sed solum
possꝫ poni eiꝰ spēs inq̄tū ordinareť ad fi
nem ipiꝰ. Sed nec adhuc ponūt tūc ipm
sacrilegiū speciē ꝺťminatā luxurie. q2 vt di
cunt pt ꝯcurrere cū diuersť aliaꝝ specieꝝ lu
xurie supra tactaꝝ. vt grā exempli. Si q̄s
abutať psona sibi ꝺm spūalē cognatōꝫ ꝯiū
ctā ꝯmittit sacrilegiū p modū incestus seu
quendā spūalē incestū. Si aūt abutať ꝺo
dicata tūc eo respectu ꝙ ē spōsa christi cō-
mittit sacrilegiū p modū adulterij. seu q̄ꝺ-
dā spūale adulteriū. Eo vero respectu ꝙ est
sub spūalis patris cura ꝛ ptāte ꝯmittit sa-
crilegiū p modū stupri seu qꝺdā spiritua-
le stuprū. Et si violentia inferať / cōmitteť
sacrilegiū p modū raptus seu q̄ꝺdā spūalis
raptus. q̄ ḡuissime etiā in solo conatu p le
ges ciuiles puniť. Cōmūior tñ vsus ꝛ opi
nio habꝫ ꝙ sacrilegiū poniť ꝺťminata spe
cies luxurie et ꝯmittiť vt sup̄ declaratū est
¶ Est etiā aduertendū ꝙ pctī ꝯ naturā q̄t-
tuor cōiter species seu modi assignāť. Pri
mus est qñ absq3 oīmi ꝯcubitu causa ꝺele-
ctatōis veneree pollutio pcurať. Et vocať
ꝑprie mollicies. ptinetq3 ad pctm̄ immun
dicie veneree seu lubricose. Scꝺs modꝰ ē
si fiat p ꝯcubitū ad rē nō eiusdē speciei. Et
vocať ꝑꝑe bestialitas. Terciꝰ modꝰ est si fi
at ꝯcubitus ad rē eiusdē speciei sed non ad
ꝺbitū sexū. vtputa masculi ad masculū. vľ
femine ad feminā. Et vocať ꝑꝑe pctm̄ zo
domiticū. Quartꝰ modꝰ ē si fiat ꝯcubitus
ad rem eiusdē speciei ꝛ debiti sexꝰ. sꝫ nō fiat
in debito instrumēto. vľ alׂs fiat mōstruo-
sa quedā deordinatio et vilitas ī modis cō
cubēdi. ¶ Est etiā aduertēdū ꝙ ꝯcubitꝰ cō
iugalis ꝺm aliq̄s circūstantias pt fieri cū
pctō vľ mortali vľ veniali. Et ꝯmūiť dicti
ꝯcubitus assignať triplex modꝰ. s. licitꝰ fra
gilis ipetuosus. Licitus iteꝝ fit tripľr. vel. s.
causa plis suscipiēde ad honorē ꝺi ꝛ cultū
Vľ causa reddēdi debitū ꝺū exigiť Vel cā
fornicatōis vitāde nō q̄dem in se sed in cō
iuge. Primꝰ ē pietatis. secūdꝰ ē iusticie. ter-
cius ē cautele. Et in his nullū ꝺr esse pctm̄
Fragilis est qñ fit causa ꝺelectatōnis. Et
tūc distinguiť. q2 si amor illiꝰ ꝺelectatōnis
sit ita feruēs ꝙ ꝑponať deo / tūc ē peccatū
mortale. Si vero nō ꝑponať deo / tūc ē pec-
catū veniale. ¶ Quinq3 modis fit ꝯcubitꝰ
ipetuosus. ¶ Impetuosus est q̄ ex sola libi
dine ꝑueniēs metas rōis et honestatis trā
scēdit. quod fit q̄nq3 modis. Prīo mō per
q̄sdā meretricias blandicias ad magis ex
citandā libidinē. Scꝺo mō qñ fit ꝯ natu
ralē modū. Tercio mō qñ fit tpe ꝓhibito.
vt magnaꝝ solēnitatū ecclie et vigiliarum
Quarto mō qñ fit in loco ꝓhibito. vtpu-
ta ecclia vľ cimiterio. Quinto mō cū ad p̄-
gnantē partui vicinam. vľ ad eā q̄ in fluxu
menstruoso est accediť.

Quomodo ex speciebus et filiabꝫ septē vicioꝝ capitaliū alia etiam peccata oriant.

Generaliť aūt circa predictas tā fi-
liaꝝ q3 specieꝝ omniū sup̄dictorū
septē viciorū seu pctōꝝ capitaliū
assignatōes et declaratōnes Notandū ē ꝙ
licꝫ cuilibet p̄dictoꝝ vicioꝝ nō sint assignate
nisi filie ꝛ spēs sup̄dicte declarate. qꝺ nō ali
ter fieri debuit. q2 vt sepe sup̄ tactū ē nulli
vicio capitali debēt pctā alia q̄cunq3 ꝓ fi-
liabꝫ aut speciebꝫ assignari nisi illa q̄ ꝺm p̄-
cipue appetitū finis cuiuslibet vicij p̄ma-
rie et magꝰ p̄ncipaliť ex eo oriunť ꝛ descen
dunt. vel q̄ ad ipiꝰ vicij genus ꝛ naturam
magis imediate ptinent. Sūt tñ alia pec-
cata ex ipis septē vicijs capitalibꝫ oriētia.
ꝛ ad genꝰ seu naturā eoꝝ ptinētia. q̄ tñ nec
tanq3 filie nec tāq3 spēs eoꝝ assignāť. ex eo
q2 nō p̄marie et p̄ncipaliter ex eis oriunť
ꝛ descendūt. nec ita imediate ad ea ptinent
imo magis ꝑꝑe ex ipis filiabꝫ vel spēbus
suis oriunť et descēdunt. Ita ꝙ ꝑꝑe loquē
do pñt magis dici ramusculi oriētes ex p̄n
cipalibꝫ ramis ipoꝝ septē vicioꝝ capitali
um. ex q̄bꝫ iteꝝ ramusculť q̄ debite exq̄rere
voluerit / repiret virgulas alias seu folia ite
rū nascētia ꝺm q̄litates psonaꝝ circūstan-
tiasq3 modorū faciēdi. necnō tēporū aclo-
coꝝ. Ut grā exēpli. Ex inobediētia q̄ po-
niť p̄ma filia inanis glie nasciť seu pcedit re
bellio. Ex iactātia q̄ poniť alia ipiꝰ inanis
glie filia nasciť seu pcedit fastꝰ ꝛ pōpositas
tam gestuū q3 vestiū q3 hmōi pluriū. Ex
discordia q̄ poniť alia filia inanis glie na-
sciť seu pcedit scisma et bellū. Et iterū ex
bello homicidia. mutilatōes. incarceratio-
nes. ꝛ hmōi. Ex ꝯtumelia q̄ poniť filia ire

nascit̃ seu pcedit subsannatio. derisio. maledictio. ⁊ sic ď plib⁹ aliis/ que pmptũ est reperire. que oīa cognoscere nõ est inutile/ imo expediẽs p maxime curam aīaꝝ habentib⁹ ac aliis viris litteratis/ vt magis ꝑpẽdere ⁊ attẽdere possint ꝑ ꝑas radices et origines singuloꝝ peccatoꝝ. ⁊ sic facili⁹ et meli⁹ tã in respectu sui ꝙ̃ respectu eoꝝ q̃s in cõfessionib⁹ audiũt possint tẽptatõib⁹ resistere/ radicesqꝫ eaꝝ ꝑncipales ac fomẽta euellere ⁊ dissipare. Et ista h̃ ad longũ declarare nõ patit̃ intẽta hui⁹ tractatuli ꝯpendiosa breuitas. Qui ꝑo ampliora ac magꝭ ꝑticl'aria videre voluerit/ recurrat (vt iã sup̃ tactũ ẽ) ad scđam scđe btĩ Tho. necnõ ad illã summã notabilẽ de viciis. que a nõnullis summa regis nuncupat̃.

Q, nõ semper vicia seu peccata capitalia eorũqꝫ filie et species peccata mortalia existũt.

Est tñ circa sup̃dictã septẽ pctõꝝ seu viciorũ capitaliũ declaratõem aduertẽdũ. ꝙ licꝫ ipa septẽ vicia capitalia cũ suis filiab⁹ et spẽb⁹ sup̃ etiã specificatis p pctis mortalib⁹ assignẽt̃. ⁊ freqñtius in naturã et actũ pcti mortal' transeãt Non tñ sp̃ pctã mortalia existũt. imo nonnunqꝫ ꝭm aliqs circũstãtias et q̃litates cõmitti pñt ꝙ nõ nisi pctã venialia sũt. Et licet p nõnullos istõ ample declaratũ sit. et spẽaliter bñ diffuse et elegãter p be. Tho. scđa scđe sue sũme. ex q̃ multa in h̃ octauo tractatulo dictoꝝ sumpta sunt. ac etiã bñ ⁊ succincte in q̃dã solẽni tractatu q̃ ꝯpendium theologie nũcupat̃. cui⁹ iitiũ ꝑirats theologie sublimitas ad q̃s attẽta breuitate h⁹ dicti tractatuli rõnabilit̃ veniebat faciẽda remissio. Tñ qꝛ nõ oẽs libros habent/ iterdũqꝫ nõ facile ab aliq̃b⁹ repiunt̃/ ne omnino istud qđ poterit ꝯsciãs plurimoꝝ a multiplicib⁹ scrupul' releuare/ hic indeterminatũ ꝑteriret̃/ expediẽs visum est ac cõgruũ hic aliq̃ modo explicare. et p maiori pte dicendorũ iuxta effectũ eorũ q̃ circa h̃ in sup̃dicto ꝯpendio theologie ponuntur. Et q̃ in illi (vt sup̃ dictũ ẽ) ampliora ⁊ specialiora videre voluerit ad alios doctores spẽaliter ad ipam scđam scđe beati thome recurr[...]t.

Quãdo superbia sit peccatũ mortale.

Procedẽdo igit̃ iuxta ordinẽ ceptũ hui⁹ tractatuli ꝭm quẽ in scđo btĩ Gre. fit distinctio inter superbiã ⁊ vanã gl'iam est sciendũ. ꝙ supbia put accipit̃ hic et ponit̃ regina ⁊ mr̃ omniũ viciorũ cũ suis quattuor speciebꝫ q̃s etiã vt sup̃ tactũ est ponit Grego. est de suo genere peccatũ mortale. qꝛ est inordiat⁹ ⁊ puersus appetit⁹ ꝑpe excellẽtie. sibi indebite attribuẽs q̃ nõ habet. vel alio modo ⁊ itentiõe ꝙ̃ habeat. Que oīa tñ intelligenda sunt qñ ex deliberato iudicio seu consensu ratõis pcedunt.

Quando vana gloria sit peccatũ mortale.

Vana gl'ia ex suo genere ẽ vẽiale peccatũ. qꝛ genus opis scꝫ morale sumitur ex obiecto Vanũ autẽ ꝭm se nõ est obiectũ mortal' pctĩ sed venial'. Vñ cũ vana laus sit hui⁹ peccati obiectũ/ ptꝫ ꝙ nõ semp vana gl'ia est mortale pctm̃. sꝫ aliis respectibus est vana gl'ia mortale peccatũ. Qđ dupliciť cõtingere pt. Uno mõ ratõne finis ꝑpter quẽ laus ipa appetitur. opus nãqꝫ tale ẽ quale ẽ illud ꝑpt̃ qđ appetit̃. Alio mõ rõe opis in se in q̃ laus ipa q̃rit̃. ¶ Circa ꝑmũ modũ aduertẽdũ est ꝙ q̃druplici fine laus appeti pt. Prio ad vitandũ malũ infamie. qđ pt hõ p suspitõẽ vl' detractiõem alioꝝ aut al's incurrere. sic Samuel se laudauit. i. Regũ. xii. Scđo ꝑpter vtilitatẽ aliquã spiritualẽ. vt esset gloria dei vel edificatio ꝑximorũ. sicut paul⁹ se cõmẽdauit. Tercio ꝑpter lucrũ auaricie vel aliquẽ aliũ finẽ seu actũ peccati mortalis. sicut pharisei q̃ deuorabãt domos viduaꝝ simulãtes lõgam orõem. vt habetur Matth. xxiii. Quarto ꝑpt̃ aliquẽ finẽ seu actũ venialis pctĩ/ sicut qñ q̃s laudari appetit eo ꝙ vane ĩ laude delectat̃. Primũ ẽ puidentie. scđm ẽ charitatis. terciũ ẽ mortale peccatũ. Et idẽ intelligendũ est de omni ope et actu cui⁹ finis q̃ ꝑncipalit̃ intẽdit̃ est mortale pctm̃. q̃rtũ ẽ veniale si illa delectatio que in laude habet̃ sit venialis. ¶ Circa scđm modũ rõe. s. opis ꝑpter qđ ipa laus querit̃ est aduertẽdũ ꝙ tria sũt gẽnera opeꝝ p q̃ laus ipa q̃ri pt. Uel enĩ sũt opa illicita. vel sunt opa virtuosa. vel sunt opa indifferẽtia. Si p ꝑma opa. s. illicita q̃ritur laus. tũc vana gl'ia est tale peccatũ quale est illud opus illicitũ p qđ queritur.

Nã si illud opus illicitũ sit mortale tũc va[illegible] erit mortal'. Si sit veniale. tũc vana glia erit venialis. Si q̃ratur laus p secũda opa. s. ṽtuosa/ hoc iterũ pt ↄtingere dupliciť. Quia vl' appetit⁹ laudis adiungiť seu supuenit opi virtuoso tanq̃ incidens ꝛ nõ pncipaliť intẽtus. sicut sepe in cantu et aliqñ imo freq̃nter in p̃dicatõe aliisq̃ ṽtuosis opib⁹ Et tũc vana glia nõ ẽ nisi pctm̃ vẽiale Uel q̃a laus ẽ finis pncipaliť intẽt⁹ i ope ṽtuoso ipsiq̃ actui ṽtuoso ↄstitut⁹. ita q illud op⁹ ṽtuosũ opans ibi ↄstituit finẽ vltimũ sui opis. Et sic est vana glia pctm̃ mortale. q2 tũc inhereret ei vt fini vltimo. ¶ Circa qd adhuc aduertẽdũ est q mai⁹ ẽ peccatũ gl'iari de bonis spũalib⁹ q̃ de bonis tpalibus. q2 bona spũalia min⁹ habent motiuũ vanitatis ꝛ vane delectatiõis. eo q minus apparẽt ab extra q̃ tpalia. Si q̃rať laus p tercia opa. s. indr̃ntia/ vt ẽ habere diuitias vel vestes p̃ciosas/ tũc si illa opa vlteri⁹ nõ pgrediant in deteri⁹ nisi in solã laudẽ habẽdã/ vana glia nõ erit nisi vẽiale peccatũ Si aũt talia opa vltra in deteri⁹ pgrediãť de seq̃ ordiata vt sint occasio mortal' pcti. vtputa qñ mł'ier ornatu meretricio ad alliciendos hoies aiasq̃ capiendas se p̃parat. vel sint illa opa d se idifferẽtia ex ꝓhibitõe supiorꝫ effecta illicita. vt torneamẽta ꝛ huiusmodi. ꝛ tũc vana glia est pctm̃ mortale

Quãdo inuidia sit peccatũ mortale/ ꝛ qñ nõ

C i

Nuidia ex suo genere est peccatuꝫ mortale. Cum enim inuidia (put in supiorib⁹ dictũ ẽ) sit dolor d felicitate seu bono alteri⁹. gaudiũq̃ de malo alieno. claꝝ est q directe ↄ̃riatur charitati. vt. i. Chorĩ. xiij. Charitati aũt nihil est ↄ̃rium qd nõ sit pctm̃ mortale. ¶ Est tñ aduertẽdũ q interdũ [illegible] pctm̃ [illegible] ex suo genere ẽ mortale pt ẽm aliq̃s sui q̃litates solũ ee veniale. vtputa qñ in solo p̃mo motu cõsistit. Uel ppter aliquã aliã intentõnez extra suã rõem trahiť. ¶ Pro q̃ sciẽdũ ẽ q q̃druplicit pt dolor d alieno bono homi accidere. ¶ Primo mõ put est p̃mo p̃m⁹ mot⁹ ex natura pueniẽs. q̃ interdũ etiã ex ipi⁹ nature corruptõe in aliq̃b⁹ pl⁹ et freq̃nti⁹ pueit. Sunt enĩ aliq̃ ex sue corruptõe inordiate [illegible] ad mot⁹ inuidie [illegible]. vt in sili est videre int diuersos canes. Et iste dolor seu mot⁹ inuidie nl'lo mõ ẽ peccatũ. q2 tales motus p̃mo primi nõ sunt i potestate nr̃a. Et ita intelligendũ est respectu q̃ruũcunq̃ aliorũ vicioꝝ seu pctõꝝ de oib⁹ p̃mo primis motib⁹ naturalib⁹. vbi tñ delectatio seu cõsensus nõ se adiũxerit. q2 tũc posset in pctm̃ vl' veniale vl' mortale transire. ¶ Scdo mõ pt ille dolor seu tristicia d bono aliẽo eẽ scdo p̃m⁹ mot⁹. qñ. s. fit i sensualitate. sine tñ ↄpleta deliberatõe. etiaꝫ si tali dolore seu passiõe afficiť. qd ꝓpe ↄtigit qñ ille scdo p̃m⁹ motus nõ ita cito ab inicio remoueť sicut posset. remoueť tñ añ plenũ ↄsensum. imo q̃dãmodo displicere incipit. Et tũc inuidia nõ est nisi vẽiale peccatũ. Et ita (quod bñ aduertať) intelligendũ est etiã general'r in oib⁹ aliis viciis seu peccatꝭ. Qui aũt dicanť p̃mo p̃mi mot⁹ et scdo p̃mi motus declarabiť aliq̃liť infra/ vbi de pctõ vẽiali ageť. ¶ Tercio pt ille dolor seu illa passio in anĩo accidere q nihilominus ppť aliquã aliã intentiõeꝫ trahitur extra suam ꝓpa m rõem suãq̃ ꝓpriã naturã. vtputa qñ dolor ille seu tristicia de aliẽo bono insurgit alicui ex bona rõe seu causa. sicut qñ aliq̃s de bono seu p̃[illegible] alteri⁹ dolet. vt q2 efficiť potẽs vel al's. q2 illud videt in alteri⁹ detrimentũ ꝛ p̃iudiciũ redundare. vl'. s. aĩe ꝓpe met illi⁹ q̃ illud bonum habet vel reipublice vl' aliqꝝ bonaꝝ ꝑsonaꝝ q̃ affligi non merenť. Et tal' dolor seu motus bon⁹ ẽ/ nec pctm̃ est. cũ mai⁹ bonũ magis sit appetendũ. ¶ Quarto mõ pt ille dolor seu tristicia de bono alteri⁹ accidere ꝛ haberi ex certa sciẽtia ↄsensuq̃ dliberato voluntatꝭ. et sine iusta ac rõnabili causa. et isto mõ inuidia est sp pctm̃ mortale. ¶ Et [illegible] peccatũ mortale vl' veniale. Nã si malũ de aliquo dicať ad bonũ finẽ. p ipediendo. s. q malũ alteri faciat. vl' p sua correctõe. vl' ratione officiũ qd incũbit vl' [illegible] testimoniũ ṽitati. vel hmõi. ꝛ tũc detractio nõ est pctm̃/ dum tñ puersa volũtas ex deliberato ꝓposito nõ se adiũgit. Si ṽo dicať malũ de alio ex q̃dã solũ leuitate loq̃ndi. sicut sepe cõtingit/ et malũ qd dr nõ ṽgat in magnũ damnũ seu p̃iudiciũ illi⁹ de q̃ dicitur/ aut sue fame. ꝛ tũc detractio est pctm̃ veniale. Posset tamẽ illd damnũ seu p̃iudiciũ tam graue esse q illa leuitas loq̃ndi non excusaret. q2 vnusquisq̃ maxime in talib⁹ grauibus et respectu aliorũ debet ponere custodiam ori suo.

Quando ira sit peccatū mortale ꝛ quādo nō

F Ra ex suo genere est pctm̄ mortale
i Quia iuxta supⁱ. vbi de ira actū ē ira ē imoderatꝰ animi motꝰ ꝯcitās ad penā ꝓuocāti inferēdā. Hic aūt motus ꝯriaꝛ charitati. que vt habeꝛ. i. ad Chorin. xiij. Nō irritaꝛ. nō cogitat malū. ¶ Ira tm̄ vt etiā sup̄ aliq̄liter tactū est m̄ltiplicit' ꝯsiderari pōt. Uno mō ꝓut iportat seu denomīaꝛ ꝓ zelū q̄ q̄s ꝯ vicia moueꝛ ꝛ ipa detestaꝛ. Et hec ira nō est pctm̄ sed magis est ꝑfectōis. imo ꝑ istū modū pt etiā sibimet q̄s irasci. Quid em̄ (vt dicit glo. sup̄ illō psal. Irascimi ꝛ nolite peccare) est hō penitens nisi sibiip̄i irascēs. Alio mō pt ira ꝯsiderari ꝓut dicit ꝛ iportat q̄ndā i erga pximū affectus remissionē. ꝑ quā. s. hō nec de malo ꝓximi dolet. nec de eiꝰ bono gaudet. licz etiā nō doleat de bono nec gaudeat de malo eiꝰ sz ē ei et erga eū indifferēs. Et hec spēs ire nō ē mortale pctm̄. sz est ipfectio q̄dā charitatis. Nisi tm̄ vbi pximꝰ esset in extrema necessitate. qꝛ tūc sub pena pctī mortalꝛ teneꝛ hō sibi succurrere si pt. Alio mō potest ira ꝯsiderari ꝓut dicit ꝛ iportat q̄ndā impatiētiā actualē absq3 tm̄ reali appetitu vl' dicte. Et talꝛ motus etiā deliberatiuꝰ est solū peccatū veniale. Quia sicut pz ex sup̄dictis ire descriptōibꝰ nō habet ꝯpletā ratōem ire. Alio mō pt ira ꝯsiderari ꝓut dicit ꝛ iportat actualē impatiētiā etiā cū appetitu vindicte. Et hoc tripl'r ꝯtingere potest. Qn̄q3 eni h a naturali ꝯplexiōe seu dispositione ꝓcedit sicut ē in melācolicis ꝛ in senibus. In q̄bꝰ s'm pl'm ꝯtinue moueꝛ natura ꝓpter qd sp turbulēti existūt. Et talꝛ ira nullū ē pctm̄. cū sit motꝰ naturalꝛ. Qn̄q3 etiam ē h et ꝓcedit ex appetitu subito ꝛ nō ꝑfecte deliberato. Et talꝛ ira nō est nisi veniale pctm̄ sicut alij pmi motꝰ. Qn̄q3 āt ē hoc ꝛ ꝓcedit ex volūtate deliberata ꝯsensuq3 ꝑfecto. Et talꝛ ira est semꝑ peccatū mortale.

Quādo acedia sit peccatū mortale. ꝛ quādo nō

Cedia ex suo genere est veniale peccatū.
a Quia s'm supⁱ tacta acedia i effectu nō est nisi tediū de bono spirituali laborioso. Hoc aūt de se nō opponiꝛ charitati. sed solū dicit q̄ndā feruoris charitatꝫ diminutōem. i q̄ feruorꝫ charitatis diminutiōe ꝯsistit oīe pctm̄ veniale. ¶ Multiplicit' pt tediū de bono sp̄uali ꝯtingere. Uno mō ꝓut est solꝰ motꝰ naturalꝛ laborē abhorrens. ꝛ talꝛ motꝰ nullū ē peccatū. quia talꝛ motus nō est in nr̄a ptāte. Alio mō ꝓut est motꝰ appetitꝰ de ope sp̄uali laborioso contristati. Et talꝛ motꝰ etiā si appetitus ille sit deliberatiuꝰ nō est nisi peccatū veniale. qꝛ ꝯsensus i illō qd de sui natura nō est nisi veniale pctm̄ / nō est nisi veniale. Alio mō pt istō tediū de bono sp̄uali laborioso tale esse taliq3 vltra motū naturalē motūq3 appetitꝰ trāsire. q ꝑ illō hō illa adimplere dimittit q̄ sue saluti vel ex vi precepti vel al's necessaria sunt. ꝛ tūc est pctm̄ mortale. Potest adhuc istud tediū in grauꝰ trāsire ꝛ tantū esse q ex omissiōe ipiꝰ boni sp̄ualꝛ laboriosi difficultateq3 ipm aggrediendi hō i q̄ndā sue vite displicētiā induciꝛ ꝛ exinde i despatiōem cadit. Et tale tediū est peccatū mortale. acceditq3 ad pctm̄ in sp̄msctm̄. Et adhuc grauiꝰ imo grauissimum si illō tediū illaq3 displicētia vite intantū crescat ꝛ ꝓcedat q q̄s sibiip̄i manꝰ iniiciat ac se occidat. Nam tūc talꝛ filiꝰ erit iude q̄ se per desparationem laqueo suspēdit.

Quando auaricia sit peccatū mortale.

Irca auariciā autē q̄ iuxta supⁱ di G
c cta est imoderatꝰ amor habēdi / est ꝯsiderādū / q iste imoderatꝰ amor ꝯsistere pt. vl' i appetēdo. vl' in acq̄rēdo. vl' in retinēdo. Si i appetēdo. h itez quinq3 modis ꝯtingere pt. Uel ei appetūꝛ aliena appetitu ꝯpleto ꝛ deliberato ac absoluto / q̄ etiā i actū et opus si adessz facultas trāsiret et ꝓcederet. ꝛ tūc ē mortale pctm̄. Uel appetūꝛ appetitu simili' cōpleto deliberato ꝛ absoluto illicita. vtputa hō se indignū beneficio aliq̄ eccl'iastico vel officio sciēs ꝛ cognoscēs. vl' sentire ꝛ cognoscere debēs / illō bn̄ficiū eccl'iasticū vel illō officiū sciēter appetituq3 deliberato ꝛ absoluto appetit. ꝛ tūc etiā est pctm̄ mortale. Uel appetūtur p̄dicta. s. aliena vl' illicita appetitu etiā ꝯpleto ꝛ deliberato / sed nō tm̄ puro ꝛ absoluto sz ꝯditionato. vtputa si talia sine di offensa ac iiuria pximi h̄ri possent. Et tūc vl' nullū est pctm̄ vl' ē veniale. siue talꝛ cōditio actualit' exp̄sse addaꝛ siue habitualit' intendaꝛ. Qd tm̄ intelligendū ē. dūmō. s. ꝑ tales appetitꝰ seu desideria hō nō se vane pascat

re ꝑdat seu intermittat facere illō bonū ad qđ aliũde tenet. Uel nõ generet i corde suo aliqs malos mot⁹ seu habit⁹. qs qñ voluerit remouere nõ possit. qꝛ tūc possꝫ eē mortale pctm̄. Uel appetūt nõ necessaria ⁊ suꝑflua/etiā q̃uis nõ aliena nec d sui natura illicita appetitu nimis ardēti. et tali q̄ mēs ex hꝫ qđāmō suffocata impedit oino a ꝯsideratōe diuinoꝝ ac eoꝝ q̄ ad suā salutem spectāt. Et hec ē illa ꝑniciosa cura seu sollicitudo q̄ in euāgelio ꝓhibet. ⁊ ē pctm̄ mortale. Uel appetūt seu desiderāt nõ necessaria et suꝑflua nimio appetitu. sꝫ tñ tali q̄ ē infra dei amorē et timorē. qꝛ talia sic appetens nec ꝓpterea deo displicere vellet. nec etiam impedit a ꝯsideratōne eoꝝ q̄ ad suam salutē ꝑtinēt. ⁊ hꝫ ē nisi pctm̄ veniale. Quī imo possūt tal' amor seu appetit⁹ ita moderat⁹ esse q̄ nõ eēt pctm̄. imo talē ꝑncipalit finē et intentōem hr̄e q̄ eēt meritori⁹. ¶ Si ꝯo respectu scđi mēbri ꝑncipal' ille imoderatus amor habēdi nõ solū ꝯsistat i appetitu sꝫ vltra trāseat. s. in acq̄rēdo. ⁊ hꝫ iteꝝ pōt ꝯtingere tripl'r. Uel eni acq̄rūt res iniuste ⁊ indebite indifferēter a q̄cūqꝫ ⁊ q̄cūqꝫ mō fieri pt. vt p furta. rapinas. iiusticias. extorsiōes. aliasqꝫ fraudes ⁊ vias illicitas. ⁊ tūc est pctm̄ mortale. Uel acq̄rūt res respectu acq̄rētis et illi⁹ a q̄ acq̄rit de suo esse nõ illicite. nisi qꝛ p artē seu officiū aut aliđ opus illicitū acq̄runt. qđ de p se etiā sine acq̄sitōne ⁊ lucro essꝫ pctm̄ mortale. vt ē i meretricibus. i falsas mercātias sciēter vēdentib⁹ ⁊ vsurarijs ⁊ hmōi. ⁊ tūc est pctm̄ mortale. Uel acq̄rūt p artē aut officiū seu op⁹ qđ licꝫ de se sit illicitū/nõ ē tñ de p se nisi pctm̄ vēiale. Ut ē in istis ioculatorib⁹ q̄ p pplacētia principū vel ppl'i ad lucrū habendum ociosa iocosa/⁊ iterdū mēdosa (salua tñ aliq̄ honestate) dicūt. vl' diuersas corpoꝝ gesticulatōes faciunt. ⁊ tūc nõ est nisi veniale pctm̄. Nisi tñ ꝓpter solā talis dissolutōis delectatōem hō se ex toto talib⁹ daret. tūc eni esset pctm̄ mortale. Et notāter dr̄. ꝓpter solā tal' dissolutōis delectationē. qꝛ si qs ꝓpter necessitatē se etiā ex toto talib⁹ daret ⁊ applicaret suā p talia sustētatōeꝫ q̄rēs. cū aliā artē seu aliū modū lucrādi nesciret vl' nõ haberet/nõ essꝫ tal' in statu dānādoꝝ reputādus. ¶ Si ꝯo respectu tercij mēbri ꝑncipalis amor ille habēdi imoderat⁹ ꝯsistat i retinēdo. hꝫ iteꝝ pt q̄nqꝫ modis ꝯtigere. Uel eni iniuste et alio retinēdi retinent ea q̄ qs restituere tenet. vt puta/qꝛ ꝯ voluntatē ei⁹ ad quē spectat detinere se scit vel credit. ⁊ tūc est pctm̄ mortale. Et intelligit qs animuꝫ retinēdi habere qñ nõ habꝫ ꝓpositū ⁊ voluntatē restituēdi vl' ꝯcordādi tpe et loco. licꝫ facultas sibi suppetat/vel qñ sibi suppetet. Uel retinent illa q̄ ad necessitatē alicui⁹ ⁊ suoꝝ/siue ꝑsonā siue s'm sui status vl' dignitat' vel facti qđ iuste manutenet ꝯgruētiā ⁊ ꝯdecentiā faciūt ⁊ spectāt. ⁊ tūc nullū est pctm̄. Uel retinent suꝑflua siue sit respectu necessitat' ꝑsone retinentis siue necessitatis ꝯgruētie sui stat⁹ ⁊ dignitatis ⁊c. vt sup tactū est. Et hꝫ tpe extreme necessitatis alicui⁹ de q̄ noticia habet. et cui de ꝑdictis suꝑfluis succurri pt ⁊ non succurrit. et tūc etiā est pctm̄ mortale. qꝛ hoi in tali necessitate ꝯstituto tenet hō succurrere nõ solū de sibi suꝑfluis ꝯ etiā de sibi necessarijs. respectu q̄ dē manutenētie sui stat⁹ vel dignitatis ⁊c. Sed nõ de his q̄ simplr ⁊ ꝑcise p sua vita necessaria sunt. qꝛ i tali casu hō magis tenet ꝓpe sue vite succurrere q̄ aliene. Uel retinent suꝑflua mō statim declarato sup declarato etiā extra vl' circa extremā necessitatem alt'i⁹ cuiuscūqꝫ. Sed hꝫ fit ex q̄dā isatiabili cupiditate ⁊ ardore habēdi. Cui⁹ insatiabilitatis seu ardoris signū euidens ē. q̄ qs res potius penes se putrescere et deperire dimittit q̄ q̄ vtilit alijs liberalit distribuit ⁊ dispēsat. ⁊ tūc etiā ē peccatū mortale. Uel retinent suꝑflua ex imoderato seu iordiato amore habēdi. Nõ tñ ita isatiabili et ardēti sic statim sup tactū ē. sed solū q̄dā imoderātia seu iordinatōe q̄ modicū nõ tñ i totū a medio ꝟtutis. s. largitatis deficit ⁊ decliat. ⁊ tūc ē pctm̄ vēiale. nisi vt sup statim dictū ē appareret hō i extrema necessitate ꝯstitutus cui succurri possꝫ ⁊ deberet. ¶ Ex ꝑmissis apparet q̄ auaricia ex suo genere ē pctm̄ mortale. Etiā vt in superiorib⁹ tactū ē ab aplo idolatrie ꝯpat. Nõ qꝛ sit d specie illi⁹ pcti. cū nõ habeat aliquē actū ei⁹. sꝫ qꝛ aliq̄d idolatre sile facit. s. creature fruēdo poti⁹ q̄ creatori. vt lati⁹ supra vbi d auaricia agit declaratū est.

Quādo gula est peccatū mortale et quādo nõ.

6 Gula ex suo genere ē pctm̄ veniale. qꝛ appetit⁹ ꝯmedēdi vl' bibēdi ex sua rōe nõ subiacet dñio voluntatis D
¶ Circa tñ illd gule pctm̄ qđ iacta in supi

oribus dicta. est imoderat⁹ edēdi appetitus
seu imoderata cibi auiditas. ¶Est aduertē
dū q̄ q̄nq̄ modis pt̄ iste imoderat⁹ appe
titus ɔtigere seu ɔsiderari. Uno mō put ē
solūmodo naturał. sic̄ naturał̄ hō ɔmede
re ꝛ bibere appetit dū famescit ꝛ sitit. Et h̄
appetit⁹ nō ē pctm̄. imo nec etiā delectatō
naturał q̄ ipm appetitū in ipa cibi sūptiōe
ɔseq̄tur seu ɔmittit̄ ē pctm̄. et h̄ inq̄ntū or
dinat̄ sup defectū nature ɔriū. q2 hec natu
ralia sunt nec in ptāte nr̄a ɔsistūt Et iō nec
in talib⁹ ē meritū vł demeritū ¶Uel illi ap
petitui seu desiderio naturali q̄ q̄dāmō ne
cessitat̄ ē. supadiūgit̄ q̄dā appetit⁹ delecta
tōis et voluptatis i cibo. ꝛ tūc est solū pec
catū veniale. ¶Et h̄ vez ē nisi ille appetit⁹
edēdi vltra pgrederet̄ sic q ppt illā dele
ctatōz seu voluptatē q̄ sic sibi supadiungit̄
fieret sine q̄cunq̄ necessitate trāsgressio p̄ce
pti ecclie vł supioris. vtputa q̄ solueret̄ ie
iuniū p ecclīam indictū. Uł religiosus cō
tra phibitōez i suo ordīe sub p̄cepto factā
comederet carnes vł hmōi / nā tūc eēt pec
catū mortale. Et notāter dr̄ sine necessitate
q2 si hmōi trāsgressiō eē ex necessitate fieret.
vtputa nimie senectutī vł nimie iuuētutis
vel ifirmitat̄ vł laboris necessariū ꝛ hmōi
tūc nō eēt pctm̄ / imo poss2 illa necessitas
tał eē q̄ q̄s hmōi p̄cepta obsuādo pecca
ret. In talib⁹ tn̄ obsuātijs ad q̄s hō ex ec
clesie p̄cepto vł voto vł iniūctōe penitētie
tenet̄. ꝛ ppt̄ necessitatē aliquā eas adimple
re nō pt̄. bonū ē petere licentiā a suo plato.
vł a suo curato. vł a suo ɔfessore. ¶Uel ni
si ille appetit⁹ edēdi esset cū tāta libidīe et
ardore q̄ hō nimio ꝛ finali affectu illi dele
ctatōi cibi inhereret / ita vt p̄poneret amori
ꝛ timori dei et tūc ē pctm̄ mortale ¶Uł ni
si qn̄ ille appetit⁹ vł illa delectatio i talē cō
suetudinē ducit̄ q̄ facit totā vitā hoīs tali
bus delectatōib⁹ occupari ꝛ deputari. Et
h̄ posset eē pctm̄ mortale. Immo sūt talia
ita pctō mortali vicina q̄ ebrietas ab aplō i
ter mortalia pctā ɔputat̄ ¶Ebrietas tamē
q̄nq̄ est pctm̄ vēiale. vt qn̄ vltra necessita
tem q̄s accipit sed h̄ est f̄m mēsurā impce
ptibilē. Qn̄ vo egredit̄ a mēsura pcepti
bili. q. s. f̄m rōez bn̄ ordīatā discerni pt̄. Et
h̄ i tali mēsura ex q̄ euertit̄ stat⁹ mēt̄. hocq̄
effrenata q̄dā libidīe fit. vt. s. qn̄ h̄ dei amo
ri ꝛ timori p̄ponit̄. tūc ebrietas ē pctm̄ mor
tale Si q̄s aūt aliū inebriat. ita. s. eū ad po
tū inuitās vt intēdat statū mētis ei⁹ euer
tere. ꝛ h̄ facit in ei⁹ nocumētū peccat mor
talit̄. q2 tūc magis sibi aufert q̄z si auferret
aliq̄d [illegible] ei tollit.

Quando luxuria sit pctm̄ mortale et quādo non

Luxuria ex suo genere ē pctm̄ mor
tale. q2 est ɔ illō p̄ceptū decalogi
Nō mechaberis. Circa tn̄ istō pec
catū luxurie (q̄ iuxta in supiorib⁹ tacta) est
libidinosa q̄dā circa actus venereos volu
ptatis ɔcupiscētia / est aduertēdū q̄ ɔcupi
scētia ipa luxurie dupłr ɔtingere seu ɔside
rari pt̄. Uno mō put est solū i corde. Alio
mō put etiā ab extra ɔsistit in ope. Quātū
ad p̄mū modū pt̄ h̄ itez ɔtigere tripliciter
Primo mō put ipa ɔcupiscētia in solo p̄i
mo motu ɔsistit. ꝛ tūc nō est nisi vēiale pec
catū. Pro q̄ itez sciēdū est q̄ drn̄tia est int̄
p̄mos motus v̄tutis generatiue. ꝛ p̄mos
motus v̄tutis nutritiue. Nā p̄m⁹ mot⁹ in
v̄tute generatiua ē sp pctm̄. nō aūt sic est in
virtute nutritiua. qm̄ potētia ɔcupiscibił
nō tātū corrupta ē in virtute nutritiua sic̄
in v̄tute generatiua. Scdō mō pt̄ ipa cō
cupiscētia ɔsiderari put ipm motū natura
lem seq̄tur ɔsensus i delectatōem licz nō in
opus. ꝛ sic est pctm̄ mortale. Et intelligi
tur h̄ siue ille ɔsensus in delectatōe sit respe
ctu sui ipi⁹ met siue sit respectu alioz. vtpu
ta qn̄ hō cogitādo (vt interdū ɔtingere pt̄)
ad delectationē quā aliq̄ aliȷ̄ in actu vene
reo habent / delectat̄ in se. ꝛ in illa delecta
tōe habēda ex dliberatōe ɔsentit. etiā si for
san ex se nō vellet illū actū venereū exercere
Et notanł dicit̄ cōsensus in delectatiōz. q2
si delectatio vt q̄nq̄ fit / insurgeret. ꝛ i illaz
delectatōez hō ex deliberatōe nō ɔsentiret.
n3 esset tūc nisi veniale pctm̄. Tercio mō
ipa ɔcupia ɔsiderari pt̄ put etiā ex delibe
ratōe ɔsentit in op⁹. et tūc est mortale pec
catū. etiā si p tūc nō trāseat i actū ab extra.
¶Respectu v̄o scdi mēbri p̄ncipalis. s. put
ɔcupiscētia luxurie ɔsistit ab extra in ope.
hoc itez cōtingere pt̄ dupłr. Uno mō put
ipa ɔcupia trāsit et pgredit̄ i actū venereū
ɔpletū ꝛ cōsummatū. ꝛ tūc ɔstat eē pecca
tū mortale. Alio mō put ipa ɔcupiscentia
trāsit et pgredit̄ in aliq̄s actus disponētes
ad ipm actū venereū. vel ipm circūstantes
seu ɔcomitātes. Et hoc itez ɔtingere pōt
tripliciter. vel eni h̄ fit p visū. vel p linguaz.
vel p tactū. Si p̄mo modo. vt qn̄. s. ipa cō

cupiscẽtia ab extra visu pascit᷑. vt qñ quis a[illegible] z fine ꝯcupiscẽdi mlĩerẽ in ipa3 ꝓspi/ cit z attẽdit. z tũc est pctm̃ mortale. Nam illd (vt dicit Aug⁹) nõ est titillari sed plene libidini ꝯsentire. iuxta illd Matt. v. Qui viderit mlĩerẽ ad ꝯcupiscẽdũ eã iã mecha tus ẽ eã i corde suo Et notãter dic̃/ ad ꝯcu piscẽdũ eã. qm̃ si aliqs mlĩerẽ inspiceret vt rẽ pulcrã z nõ in deteri⁹ ꝓcederet/ tũc par uũ vel nullũ eẽt peccatũ. vel solũ eẽt pctm̃ curiositatis. Si ṽo scd̃o istoꝝ triũ vltimo/ rũ modoꝝ fieret. vt qñ qs mulierẽ ꝓpter li bidinẽ ꝓcaret᷑ vl̃ colloqa familiaria secum hab3. vl̃ p [illegible] adulatoria et deceptiua [illegible] trahere conat᷑. z tũc est pctm̃ mortale. Si ṽo tercio istoꝝ triũ modoꝝ vltimorũ fiere3 qd̃ fit p oscula amplexus/ hmõiq3 mlĩeru3 ꝯtrectatões. et tũc etiã est pctm̃ mortale. et tãto grauius q̃nto magis p talia libido accẽ dit᷑ ꝓpt᷑ nimiã approximationẽ ad ignem. Et vocat᷑ ab aplo turpitudo. Qd̃ tñ ita ac cipi deb3 si ꝓmissa ex libidine seu ꝓpt᷑ libi/ dinẽ fiant. Nam tãgere mlĩerẽ/ imo z oscu lari nõ libidis intẽtõe s3 ex necessitate seu q̃ dã honestate/ vt interdũ fit/ non eẽt pctm̃. dũmõ nihil sit i intentõe corruptũ. ¶ Pre/ missa etiã oĩa intellige nisi p sacramentum mr̃imonij cũ debita moderatiõe debitisq3 circũstãtijs sup̃ vbi de pctõ luxurie actu3 est aliq̃liter declaratis/ excusarent᷑.

De peccato in spiritũsanctũ z diuers᷑ ipi⁹ pcti acceptõib᷒

Expedita igit᷑ iuxta ordinẽ i hoc tractatulo exponẽdoꝝ declarati one q̃rte diuisiõis pcti mortalis q̃ (vt sup̃ tactũ est) p septẽ vicia capitalia [illegible] septẽ viciorum capi/ taliũ explicata natura/ venit nũc aliq̃lit᷑ cir ca vnã pticulã tercie diuisiõis pcti mortal̃ sup̃ etiã posite tangendũ. s. in spiritũsctm̃. ¶ Circa qd̃ sciẽdũ ẽ q liez oĩa eẽntialia oĩ b⁹ trib᷒ psonis sctissime trinitatis eq̃lit᷑ cõ ueniãt. ꝯmũiter tñ attribuit᷑ seu appropria tur psone pr̃is potẽtia. psone filij sapia. z p sone spũsscti bonitas. Et ex hinc insurgit q illi q̃ peccãt ex infirmitate q̃ ꝓp̃e ꝯtriatur potẽtie/ dicunt᷑ peccare i pr̃em. i. ꝯ patre3. Qui et̃i peccãt ex ignorãtia q̃ ꝓp̃e ꝯtria tur sapiẽtie/ dicunt᷑ peccare in filiũ. Qui et̃i peccãt ex ꝓp̃a malicia q̃ ꝓp̃e opponit᷑ bo/ nitati/ dicunt᷑ peccare in spiritũsanctũ. Et est ꝓp̃rie peccare ex ꝓpria malicia qñ volũ tas scit z põt alicui malo resistere. z tñ ex so la malicia illd eligit. Ex quo clare apparet pctm̃ in spm̃sanctũ grauius esse alijs pctis q̃ in pr̃em z filiũ ꝯmittũt᷑. cũ mai⁹ sit z graui⁹ peccare ex ꝓp̃a malicia q3 ex infirmitate vl̃ ignorãtia. De q̃ ipius peccati in spm̃sctm̃ grauitate latior fiet infra declaratio. Et quia generalit᷑ om̃ia pctã tã in supiorib᷒ decla/ rata q3 alia vl̃ ex infirmitate vl̃ ex ignoran tia vl̃ ex ꝓpria malicia ꝯmittunt᷑/ non fuit necesse spẽalem de ipis q̃litatib᷒ pctõꝝ tra ctatũ facere nisi solũ de illo pctõ in spm̃san ctũ/ qd̃ vltra alia peccata q̃ndã specialita/ tem quãdamq3 grauitatẽ importat. ¶ Circa qd̃ peccatũ ꝓ clariori nature ei⁹ declaratõe z intellectu/ z eo ꝓmaxime/ q2 mlti freq̃nt᷑ de ipo loquunt᷑ q̃ ꝓp̃am ei⁹ naturã nõ itel ligunt est aduertẽdũ q triplex de isto pctõ in spm̃sctm̃ repit᷑ positio seu acceptio. Ali q̃ ei vt Hilari⁹ Amb. Hiero. z Chrys. po nũt z dicũt pctm̃ i spm̃sctm̃ eẽ/ qñ ad ira3 aliq̃ blasphemia ꝯ spm̃sãctũ dicit᷑. siue spi ritusctũs accipiat᷑ s̃m q est nomẽ eẽntia/ le toti trinitati ꝯueniẽs. q̃libet ei psona spi rit⁹ est. et sctũs. siue put ẽ nomẽ spẽale vni⁹ in trinitate psone. Et s̃m hãc acceptõnem distinguit᷑ in euãgelio Matth. [illegible] blasphe mia in spm̃sanctũ ꝯ blasphemiã in filium hoĩs. vbi exemplũ de ista blasphemia ha/ bet᷑ de iudeis. q̃ illa q̃ xp̃s in ṽtute spũssan cti opabat᷑ attribuebãt principi demonioꝝ. z ideo dicunt᷑ in spm̃sctm̃ blasphemasse. ¶ Augustin⁹ z aliq̃ eũ seq̃ntes dicũt z po/ nunt pctm̃ in spm̃sanctũ esse finalẽ ipenitẽ tiã. qñ. s. aliqs in pctõ mortali vsq3 ad mor tẽ inclusiue pseuerat. q2 vt dicũt tal̃ in spiri tũsctm̃ blasphemare videt᷑. qd̃ q̃dã dicunt nõ solũ ṽbo oris fieri posse. s3 etiã ṽbo cor dis z ṽbo opis. Nec vno solũ. imo multis z mltotiẽs. Et dicũt q ṽbũ sic acceptũ dz esse blasphemia ꝯ spiritũsanctũ. q2 est ꝯ re missionẽ pctõrũ q̃ fit p spm̃sanctũ q̃ ẽ cha ritas pr̃is z filij. ¶ Alij z tercij ponũt z di/ cunt peccatũ in spiritũsanctũ esse qñ ex cer ta malicia. i. ex ipa deliberata electõe mali peccat᷑. qd̃ ex improba volũtate liberi arbi trij ꝓcedit. q2 vt tactũ ẽ peccat᷑ tũc ꝯ boni/ tatẽ q̃ attribuit᷑ et approp̃at᷑ spũisancto. ¶ Et i ꝓposito p̃senti s̃m cõem vsũ loquen di z ponẽdi accipit᷑ isto tercio mõ seu s̃m istã terciã acceptõem. Quia capiẽdo iuxta p̃mã acceptõ3 seu p̃mũ modũ ponẽdi ma gis ꝓp̃e ẽ pctm̃ spẽale ad ifidelitatẽ ptinẽs.

q̃ opponit̃ ↄfessiõi fidei. iuxta ῦo scd̃az ac-
ceptõem seu scd̃m modũ ponẽdi pt̃ ad oĩa
vicia ꝑtinere ⁊ in oĩ genere pctĩ ↄtĩgere. eti
am i pctĩs a ꝓncipio ex ĩfirmitate vel ĩgno
rantia ↄmissis. imo pt̃ ↄtingere hoĩem in
pctõ mortali mori vel ex incuria/ vel ex ne-
gligẽtia penitẽdi. vl̃ subito. vl̃ ex ĩprouiso
Et ideo iuxta hãc terciã acceptionẽ seu ip
sum terciũ modũ ponẽdi fiet h̃ declaratio
de ipo pctõ in spũsanctũ. ¶ Circa qd̃ itez
p veraciori intellectu ẽ aduertẽdũ q̃ nõ oẽ
pctm̃ qd̃ ex certa malicia ↄmittit̃ dicit̃ esse
pctm̃ in spiritũsanctũ put h̃ ⁊ cõit̃ accipit̃
Duplicit̃ eĩ ↄtingere pt̃ aliquẽ ex certa ma-
licia. i. ex ipa electõe mali peccare Uno mõ
ex ĩclinatõe habit⁹ viciosi seu assuefactõe/
imo ſm aliquã circumstantiaz ex ꝓpa scia
⁊ deliberatõe q̃ tñ nõ peccaret ĩ spũscm̃.
imo illud (vt tactũ ẽ) in q̃libet genere pctĩ
ↄtingere pt̃. Alio mõ pt̃ q̃s ex ꝓpa malicia
peccare. ex eo. s. q̃ ipe sciẽter ⁊ ꝑ ↄtẽptũ abij
cit ⁊ remouet a se illd̃ qd̃ in eo poĩat electi
onẽ seu ↄtinuatõem pctĩ impedire. Et cũ
oĩa q̃ pctĩ electõem seu ↄtinuatõem ĩpedi
re pñt ⁊ impediũt sint ꝓpe effectus spũsã
cti in hoĩe. iõ ille q̃ (vt tactũ est) ipa sic pctĩ
electõem seu ↄtinuatõem ĩpediẽtia a se sci-
enter ⁊ ꝑ ↄtẽptũ abijcit ⁊ remouet dr̃ ex ꝓ-
pa malicia ⁊ in spũscm̃ peccare. Et ita ꝓ
pe accipit̃ ĩ h̃ ꝓposito etiã ſm cõez accepti
onẽ ex ꝓpria malicia peccare. put adhuc ĩ-
feri⁹ lati⁹ declarabit̃. ¶ Hui⁹ aũt pctĩ ĩ spi
ritũscm̃ ſm Aug. ⁊ cõez acceptiõez ponũ
tur esse sex spẽs. s. desperatio. p̃sumptio. ĩpeni
tẽtia. obstinatio. ĩpugnatio ῦitatis agnite.
inuidẽtia fraťne gr̃e. Quaz numer⁹ seu suf
ficiẽtia sic sumit̃. Pctm̃ ĩ spũscm̃ put (iu-
xta supͣ tacta h̃ ⁊ cõit̃ accipit̃) et fit ↄmitti
tur ꝑ remotõem seu ↄtẽptũ eorũ ꝑ q̃ hõ ab
electõe pctĩ seu ↄtinuatõe qd̃ idẽ ẽ i effectu
pt̃ ĩpediri Illa aũt q̃ sic hoĩez ab electõe pctĩ
ĩpedire seu retrahere pñt pcedũt seu oriũt̃
vl̃ ex pte diuini iudicij. vl̃ ex pte donoꝝ dĩ
vl̃ ex pte ipi⁹ pctĩ met. In iudicio aũt diui
no duo ĩsunt. s. iusticia ⁊ mĩscdĩa. Respcũ
mĩscordie ex q̃ ↄsurgere hz spes ex ↄside-
ratõe. s. diuĩe mĩscordie pctã remittẽtis ⁊
bona ꝓmiãtis. Qui hãc spem q̃ hoĩez ab
electõe pctĩ retrahere ⁊ ĩpedire hz a se ꝑ ↄtẽ
ptũ remouet ⁊ abijcit/ nõ sperãs. s. deũ pec
cata debite penitẽti remittere velle/ peccat
ꝑ primã spẽz pctĩ in spũsanctũ q̃ ẽ despa
tio. Respectu ῦo iusticie ex q̃ ↄsurgere de-
bet timor ex ↄsideratõne. s. diuĩe iusticie re-
cte et rigide peccata puniẽtis. Qui hũc ti-
morẽ q̃ merito hoĩez ab electõe et ↄtinuati
one pctĩ ĩpedire ⁊ retrahere habz a se ꝑ cõ-
tẽptũ remouet ⁊ abijcit/ sperãs. s. seu presu
mẽs glĩaz sempitnã sine meritis. vel etiã si-
ne pnĩa adipisci/ peccat ꝑ secũdã spẽz pctĩ
in spũsanctũ q̃ ẽ p̃sũptio. Et intelligãtur
hec sane iuxta declaratõez statim tactam.
Nã pctm̃ despatõis ⁊ p̃sũptiõis put hic
sumit̃. nõ ↄsistit in h̃ q̃ q̃s dei mĩscdĩaz vl̃
iusticiã nõ credat. q2 tũc nõ ꝑtinz ad pec-
catũ ĩ spiritũscm̃ put hic sumit̃. sz potius
ꝑtineret ad pctm̃ infidelitatis. Sz ↄsistit
in h̃ q̃ ipa dĩ mĩscdĩa vl̃ iusticia ↄtẽnit̃ seu
vilipendit̃ ¶ Respectu aũt scd̃i mẽbri ꝓnci
palis. s. donoꝝ dei q̃bꝫ hõ a pctõ retrahit̃/
ipa duo principalit̃ sunt. Primũ est agni-
tio ῦitatis fidei. q̃ maxime hoĩem habz ab
electõne pctĩ retrahere seu ĩpedire. quaz q̃
a se sciẽter ⁊ ꝑ cõtẽptũ abijcit ῦitatẽ. s. agni
tam impugnãdo vt licẽti⁹ peccare valeat
peccat ꝑ q̃rtam spẽm pctĩ in spũscm̃ q̃ ẽ
impugnatio ῦitatis agnite. Aliũ donũ dei
ab electõe pctĩ impediẽs seu retrahẽs ẽ au-
xiliũ interioris gr̃e diuinit⁹ collate. ↄ quaz
ponit̃ sexta spẽs pctĩ in spũsanctũ. s. inui-
dentia fraťne gr̃e. dũ. s. aliq̃s nõ solũ ꝑsone
fratris seu pximi ĩuidet q̃ ĩmo ĩuidet etiã
gr̃e dei crescẽti et apparẽti in mũdo. ¶ Re-
spectu ῦo tercij mẽbri ꝓncipal. i. pctĩ ĩ se
duo sunt ꝓncipalit̃ q̃ hoĩem a peccãdo ĩpe
dire seu ῦtrahere pñt ⁊ dẽbẽt. Primũ ẽ iordi
natio ῦpitudo ac vilitas act⁹ pctĩ ĩ se. Cui⁹
debita ↄsideratõ solet ĩ hoĩe pnĩaz ĩducere
de pctõ ↄmisso. Et ↄ h̃ hõ peccat ꝑ terciã
spẽm pctĩ in spiritũscm̃. s. ꝑ ĩpenitentiam
Scd̃m ẽ paruitas ⁊ breuitas boni seu de-
lectatõis quã aliq̃s ĩ pctõ querit ⁊ inuenit
Cui⁹ ↄsideratio ĩducere solet hoĩez ad h̃ q̃
ei⁹ voluntas ĩ pctõ nõ firmet̃. Et ↄ h̃ pec-
cat hõ ꝑ q̃rtã spẽz pctĩ in spũscm̃. s. ꝑ ob-
stinatõem. Et intelligãt̃ ista duo sane. Nõ
enĩ h̃ sumit̃ ĩpenitẽtia put dĩc ꝑseuerantiã
ĩ pctõ mortali vsq3 ad morẽ inclusiue. q2
iã nõ essz spẽale pctm̃. sz q̃dã pctĩ circũstã-
tia/ q̃ essz et ↄtingere posset in q̃libet pctõ.
vt aliq̃lit̃ supͣ ĩ scd̃a acceptõe pctĩ ĩ spiritũ
sanctũ tactũ est. Sz accipit̃ h̃ ĩpenitentia
ſm q̃ ĩportat ꝓpositũ nõ penitẽdi. ⁊ est ꝓ-
pe respectu p̃teritoꝝ. Silr̃ obstinatio nõ
capit̃ hic ꝑ ꝑseuerãtia seu ↄtinuatõe ĩ pec
cato. sed qñ hõ suũ ꝓpositũ in h̃ firmat q̃

vult pctō inherere. et est ꝓꝑe respectu futu/
rorũ. Juxta illud Hiere. viij. Nullꝰ ē qui
agat pniam. i. agere velit sup pctō suo di/
cēs quid feci/ꝗtũ ad primũ. Omes con/
uersi sunt ad cursũ q̄si equus ipetu vadēs
ad pliũ. ꝗtũ ad secundũ ¶ Est etiā aduertē
dum ꝙ Bern. in li. de pcepto ꝛ dispensatō
ne ponit ꝙ nolle obedire est resistere spũisā
cto. Glo. etiā ordinaria Leui. vij. dicit ꝙ
simulata pnīa ē blasphemia spũsscti. Sci
sma etiā recte ꝯ spm̄sanctũ ꝯmitti videtur.
nāqꝫ p eũ ecclīa vnitur. Que tria nō vidē
tur sub sex speciebꝫ peccati in spm̄sanctuꝫ
sup̄ declaratis ꝯp̄hendi. Sed q̄ bene ꝯsi/
derat p̄dicta tria sub ipis speciebꝫ effectua
liter ꝯtinenť et ꝯp̄hendunť et ad ipa redu
ci pñt. Utputa nolle obedire ptinet ꝛ r̄du
ciť ad obstinatōem. Simulatio pnīe pti/
net ꝛ reduciť ad impenitētiā ꝛ sub ea ꝯtine
tur. Scisma ptinet ꝛ reduciť ad inuidēriā
fraterne gratie/p quā gratiaꝫ mēbra ecclīe
vniuntur.

Quare irremissibile

D ¶ Est etiā notandũ ꝙ pctm̄ in spm̄sanctũ
dr ꝯmũiť irremissibile iuxta illud verbuꝫ
christi. Qui peccauerit in spiritũsanctũ nō
remitteť ei in hoc seculo neqꝫ i futuro. Qō
sic potest intelligi. Et ꝭm oēs tres acce/
ptiones peccati in spiritũsanctũ sup̄ posi/
tas. Juxta eī scd̄aꝫ acceptōnem que ē Au/
gust. clarũ est ꝙ finalť impenitētia quā po/
nit peccatũ in spiritũsanctũ realiter est irre
missibilis. qꝛ nullo mō remittiť. Quō eni
remitteretť peccatũ mortale in quo vsqꝫ ad
mortē pseuerat. Non eī hic in hac vita cũ
de eo nulla penitētia habita ꝛ facta sit. nec
etiā in vita futura. vbi nullꝰ locꝰ est miseri
cordie. sed pure iusticie. vbi etiam q̄s meri
torie penitere nō p̄t. Scd̄m aũt alias du/
as acceptōes. s. p̄mā ꝛ terciā diciť etiā pec
catũ in spiritũsanctũ irremissibile. Non qꝛ
nullo mō remittiť. sed q̄tũ est ď se et sui na
tura habet meritũ nō remissiōis. mereturqꝫ ꝙ ñ remittať. Et h̄ dupliciť. Uno mō
q̄tum ad penā. Alio mō q̄tũ ad culpam.
Quātũ eni ad penā certũ est ꝙ q̄ ex igno/
rantia vel infirmitatē peccat minorē penā
mereť maioremqꝫ quodāmō excusatōnem
habet vnde eius pena minui debeat q̄ qui
ex certa malicia peccat Ut gr̄a exempli. ad
ꝓpositũ verbi christi sup̄ iuxta p̄mā acce/
ptionē pctī in spm̄scm̄ allegati iudei. q̄ bla
sphemabāt i christum tāqꝫ i filiũ hoīs vo
cādo eũ voracem vini potatorē et publica
norũ amatorē. maiorē excusatōem hr̄e po/
terāt ꝓpť infirmitatē carnis quā i ipo chri
sto aspiciebāt. ꝛ sic minorē circa hoc penā
merebanť. ideo dicti sunt a xp̄o blasphēas/
se in filiũ qō remissibile est. Sed qñ ipam
diuinitatē q̄ etiā erat in xp̄o blasphēabāt.
curatōem. s. infirmitatū. eiectōes demoni/
orum. illuminatōes cecoꝝ. ꝛ aliorũ opera
miraculorũ q̄ sunt ꝓꝑe opa diuinitatis. ꝛ
nō nisi p spm̄sanctũ fieri poterāt. attribuē/
do diabolo. nullā excusatōeꝫ habebāt vnō
pena eoꝝ minui mereretť Et iō tūc dicti sūt
a xp̄o blasphemasse in spm̄sanctũ Qō pec
catũ nō fuit ad lr̄am eis remissum neqꝫ in
hoc seculo neqꝫ i futuro. imo ꝭm expositō
nē Chris. p illo pctō penā passi sūt et i p̄n
ti vita p rhomanos/et in futura vita apō
inferos. Quantũ aũt ad culpā dr pctm̄ in
spiritũsanctũ irremissibile ex ipa dispositi/
one remittēdi. Sicut eni aliq̄s morbꝰ cor
poralis ꝭm sui naturā incurabilť diciť qñ
in se habꝫ illō p qō tolluñť ea ex quibꝰ mor
bus curari pōt. vtputa qꝛ tollit virtutē na
ture/vel inducit fastidiũ cibi et medicine.
licꝫ deus sua gr̄a ꝛ miraculo posset illum
morbũ curare. ita suo mō iste morbꝰ sp̄ua
lis qui peccatũ in spiritũscm̄ diciť ꝭm su
am naturā incurabilť et irremissibilť dr. ex
eo. s. ꝙ de sui natura excludit et abijcit ab
hoīe illa p q̄ fit pctōrũ remissio. Non tñ p
pter hoc intelligēda ē omino p̄clusa via sa
natōis et remissiōis ꝭm oīpotentiā ꝛ mise
ricordiā dei p quam aliquādo tales q̄si mi
raculose spiritualiť sananť. licꝫ raro ꝛ diffi
culter. De nullo eteni q̄diu durat hec vita
desp̄andũ est. ꝯsiderata. s. oīpotētia ꝛ mi
sericordia dei. Sed ꝯsiderata natura ꝛ cō/
ditōe pctī. aliq̄ filij diffidētie dicunť. vt ha
beť p apl̄m ad Eph. v. ¶ Sũt alij alio mō
istā irremissibilitatē peccati i spiritũsāctũ
exponētes. sꝫ effectualiter iuxta ea q̄ supra
notata sunt. Notant eni ꝙ hoc nomē irre/
missibile tripliciter sumi pōt. Uno mō ne/
gatiue. s. ꝙ nullo mō remitti p̄t. Et isto mō
peccatũ angeli et damnatorũ irremissibile
dicunt. Alio mō p̄uatiue quod. s. ex se con
gruentiā nō habꝫ ꝙ remitti debeat. licꝫ ex
cōgruētia diuine bonitatis remitti possit.
ꝛ hoc modo oē pctm̄ mortale irremissi/
bile dicũt. Tercio modo cōtrarie. ꝙ scꝫ ex
se importat ꝛ includit dispositionē ꝯriā ad

remissionẽ. Et hoc mõ peccatũ in spm̃ sanctũ irremissibile dicũt. q2 ĩportat ex se ⁊ includit dispositõez ꝯ2iantẽ grẽ remittẽti peccatũ. p desparatõem. s. vl' psumptõem aut alias ei⁹ species. Et iuxta istũ modũ ponẽdi capiũt etiã nũez seu sufficiẽtiã sex speciez pcti ĩ spm̃ sanctũ sup̃ enumerataꝝ. h. s. mõ. In remissione enĩ (vt dicunt) tria ꝯcurrere habẽt. vicꝫ ip̃e remittẽs. ille cui remittitur. ⁊ dispositio remittẽdi in eo cui remittitur. In ip̃o remittẽte duo sunt. s. misericordia ⁊ iusticia. Contra pmũ quoꝝ peccaꝶ p dsperatõez. ꝯ scdm p psumptõem. In eo cui remittiꝶ duo esse ꝯuenit. s. dolorẽ de ꝯmisso. ⁊ ppositũ vlti⁹ de nõ ꝯmittendo. Cõtra pmũ quorũ peccaꝶ p obstinationẽ. Contra scdm p finalẽ ĩpenitẽtiã. Dispositio ꝓo remittendi in eo cui remittiꝶ duplex est. s. cognitio veri ⁊ amor boni. Cõtra pmũ q̃ꝝ peccaꝶ p impugnationẽ ꝟitaꝭ agnite. Cõtra scdm p inuidentiã fraterne grẽ. Et accipiꝶ hic final' ĩpenitẽtia ꝑut in supioribus declaratũ est. nõ q̃dem ꝑut ĩportat ꝯtinuationẽ in pctõ vsq3 in finẽ. nam sic in q̃libet pctõ mortali cõtingere pt. sed negatiue ꝑut. s. dicit seu importat ppositũ nõ penitẽdi. Et isto mõ est spẽs pcti in spm̃ sanctuꝫ. ¶ Breuiter vt iã tactũ est iste vltim⁹ mod⁹ ponẽdi in effectu reincidit in ea q̃ sup̃i⁹ dicta ⁊ declarata sunt. Sꝫ ideo hic ĩeri placuit vt legentes cape possint qd eis magis sedebit ⁊ placebit.

De peccato actuali

vẽiali. Et circa ip̃m ĩ generali occurrẽtib⁹.

Expedita igiꝶ / iuxta inceptũ huius octaui tractat⁹ p̃sentꝭ libelli ordinẽ / declaratõem duoꝝ pncipaliũ mẽbrorũ pme diuisionis pcti supra tacte ⁊ posite. s. pcti original' / et pcti actual' mortal'. Hunc de alio tcio mẽbro pncipali eiusdẽ diuisiõis. s. de peccato actuali veniali aliq̃ dicẽda veniũt. ⁊ primo q̃d sit ⁊ vnde dicaꝶ. Scdo de diuersis ei⁹ noĩb⁹ seu appellatõib⁹. Tercio de aliq̃bus ip̃ius peccati effectib⁹.

Quid sit peccatum

veniale / ⁊ vnde dicaꝶ.

Peccatũ veniale ꝑm Aug. est qd lꝫ penã mereaꝶ. nõ tñ hoiem vsq3 ad reatũ ppetue mortis ꝗuat seu obligat / ſꝫ facile indulgeꝶ. ¶ Pro q̃ ad maioreꝫ declaratõeꝫ sciẽdũ est ꝙ lꝫ diffinitio Aug. in supiorib⁹ pctõ mortali attributa. s. ꝙ est dictũ vl' factũ vl' ꝯcupitũ ꝯtra legẽ dei seu legẽ eternã. pctõ actuali ĩ generali seu tãq3 generi ab aliq̃b⁹ attribuaꝶ. ⁊ sic ꝑm eos posset etiã pctõ veniali ꝑm tñ mai⁹ et min⁹ cõpetere seu ꝯuenire. ꝑm tñ btm̃ Tho. pma scde sue sũme. illa diffinitio sic sup̃ peccato mortali attributa magis ꝓꝓe ip̃i pctõ mortali ꝯuenit. Naꝫ in eo ẽ pfecta rõ pcti quã ꝓꝓe dicta diffinitio ĩportat. Nã vt dic̃ idẽ doctor. ꝙ pctm̃ vẽiale dicaꝶ pctm̃ h̃ soluꝫ est ꝑm impfectã ratiõem pcti. imo ĩ ordie ac respectu ad pctm̃ mortale pt eo mõ peccatũ veniale dici pctm̃. sic accidẽs ĩ ordie ac respectu ad subam dr ens. i. ꝑm ĩpfectaꝫ rõem entꝭ. Pctm̃ enĩ veniale ex se nõ fit seu ꝯmittiꝶ ꝯtra legẽ. Nã hõ inq̃tũ venialiter peccãs nõ facit qd lex phibet. nec p̃t'mittit illd ad qd lex ex p̃cepto obligat. q2 iã ñ peccaret veniał' ſꝫ mortał'. Sꝫ fac̃ p̃ter legẽ. q2. s. ñ obſuat modũ rõis quẽ lex intẽdit. ⁊ idõ vt dic̃ idẽ b. Tho. diuisio pcti in mortale et vẽiale nõ ẽ diuisio generꝭ ĩ spẽs. q̃ eq̃liter rõeꝫ ip̃i⁹ generꝭ pticipẽt. ſꝫ solũ ẽ diuisio analogi ĩ spẽs. s. rõem generꝭ ꝑm p⁹ ⁊ posteri⁹ pticipãtes. ¶ Pro q̃ adhuc notãduꝫ ꝙ duplex ẽ regula hũane volũtatis. Una ppinq̃ q̃ est ip̃a hũana rõ. Alia est prima regula. s. lex eťna q̃ est quasi ratio dei. Et per compatõnẽ ad istas regulas sumiꝶ ⁊ attenditur rectitudo voluntatis. et om̃is cõmẽsuratio cuiuscũq3 actus. que tal' debet esse vt volũtas nõ declinet a suis extremis. scꝫ a deo pricipio ⁊ a deo fine. vt videlicꝫ omnia a deo se habere cognoscat / et in deum omnia referat. A qua rectitudine et cõmẽsuratõe si diuertat / incõmensurata ⁊ deordinata erit. Et ex hoc habet actus human⁹ ꝙ sit bonus vl' malus. ex eo scꝫ ꝙ debitaꝫ habet cõmensurationẽ / vel ea caret. Et q̃nto plus recedit ille actus a debita ꝯmẽsuratione / tanto efficiꝶ peior ⁊ deterior. et hinc (vt tactũ est) sumiꝶ ratõ peccati mortalis ⁊ peccati venialis. ꝑm. s. diuersitatẽ inordinationis que cõplet rationẽ peccati. Duplex enĩ est inordinatio. Una p subtractionem principij et finis ordinis scꝫ dei. et hec ĩordinatio facit peccatũ mortale. q̃ñ. s. aĩa p pctm̃ deordinaꝶ vsq3 ad auersionẽ ab vltimo fine. qui etiam principiuꝫ ordinis est. ⁊ cui per charitatem vniri debemus. Alia inordinatio est qua saluato ip̃so principio

et fine ordīs fit iordīatio solū circa eā que
[illegible] ⁊ fin[illegible]. Et hec ior-
dinatio facit [illegible] pctm̄ veniale. [illegible]
nō deordīat p pctm̄ vsq3 ad auersiōz ab vl
timo fine [illegible] q̄ [illegible] pncipi
um ipi⁹ ordīs ē. Et dat ipe btūs Tho. ex̄e
plū de inordiatōe ↄplexiōis q̄ ↄtigit in ali
q̄ aīali. Nā si illa iordīatio pcedat vsq3 ad
destructōem vital' pncipij / tūc seq̄r mors.
Si vō saluo pncipio vitali sit solū q̄dā in
ordiatio humoꝝ / tūc solū q̄dā est egritudo
¶ Dicit̄ autē peccatū veniale a venia. ex q̄ l
[illegible] rōem hui⁹ iponētes dicūt tri
plici ↄsideratōe seu respectu aliqd̄ peccatū
dici veniale. s. ex euentu. ex causa. ex genere.
Ex euētu q̄dē / q2 realit̄ veniā ↄsecutū est.
Et hinc est q̄ dicit Amb. q̄ oīe peccatuz
(intelligēdo etiā de mortali) p penitētiā fit
vēiale. S3 ista ↄsideratio seu acceptio pec
cati venial' larga ē. nec pposito cepto bene
ↄueniēs. Ex cā vō / q2 illd̄ peccatū lic3 for
san ex suo esse mortale existat / hab3 tn̄ in se
seu importat aliq̄d vnde veniā ↄseq̄ pos-
sit. nō q̄dē ex se simpl'r s3 ex q̄dā cā idirecta.
quia. s. hab3 in se seu iportat aliq̄d suā cul-
pā diminuēs. vt sūt pctā q̄ infirmitate vl'
ignorātia ↄmittūtur respectu eoꝝ q̄ ↄmit-
tunt̄ ex ppa malicia. Et ista adhuc ↄside-
ratio seu acceptio nō cōgruit nr̄o pposito.
Ex genere aūt q2 illd̄ pctm̄ de se non tollit
ordinē ad vltimū finē. ⁊ sic nō meret̄ penā
eternā. s3 q2 aliquā inordinatōez ⁊ obliq̄ta
[illegible] iportat meret̄ penā [illegible]
vt iā satis sup̄ expositū ē. ¶ Et s̄m istā acce
ptōem intelligūt̄ ea q̄ iā hic d̄ pctō veniali
tractata sūt ⁊ tractabūt̄. Nā s̄m ipa3 ↄside
ratōe[illegible] distinguit̄ ⁊ diuidit̄
pctm̄ veniale ↄ pctm̄ mortale / dū ↄmūiter
dicit̄ q̄ pctōꝝ actualiū aliud ē mortale alid̄
[illegible] Que differētia seu distinctio int̄ pctm̄
mortale ⁊ veniale sumit̄ ex obiecto seu ex
pte obiecti. Cū eni (vt iā sup̄ aliq̄lit̄ tactuz
est) volūtas peccātis fert̄ i aliqd̄ qd̄ s̄m se re
pugnat charitati q̄ ē pncipiū vite spūalis
⁊ p quā hō ordinat̄ ad vltimū finē. s. deū.
tūc illd̄ pctm̄ ex suo obiecto seu rōe sui ob
iecti hab3 qd̄ sit mortale ex genere siue sit ↄ
deū directe. vtputa ↄ ei⁹ ppam dilectōez ⁊
honorē. vt sunt ifidelitas. heres̄. blasphēia
⁊ hmōi. siue sit ↄ deū idirecte. vtputa ↄ di-
lectiōz primi quā vult ⁊ pcepit. sic homici
diū adulteriū et siīa. Cū vō volūtas pec
cantis fert̄ i id qd̄ in se ↄtinet q̄ndā inordia

tōem q̄ tn̄ nō ↄriat̄ dilectōi dei ⁊ primi. sic̄
sunt vbū ociosum. risus sup̄flu⁹ / ⁊ alia hu
iusmodi [illegible]
rōe sui obiecti nō h3 q̄ sit mortale ex gene
re / sed solū vēiale. ⁊ h̄ est idē i effectu cū illo
qd̄ cōit̄ d̄r. q̄ peccatū mortale ē libido seu
voluptas i creatura sup̄ deū. i. pl⁹ q̄3 do vl'
eq̄ vt deo. ⁊ vēiale ē ↄplacētia seu voluptas
in creatura ista vl' citra deū [illegible]
deo nec eq̄ [illegible]
lit adherere. vl' ppt illd̄ deo displicere. aut
sciēter ↄ ei⁹ pcepta ⁊ mādata q̄cq̄3 facere.
¶ Pro ampliori isup tā dicēdoꝝ [illegible] iā
dictoꝝ ⁊ spēal'r sup̄ vbi actū ē qn̄ vicia ca-
pitalia mortalia ⁊ qn̄ venialia existāt dec'a
ratōe est sciēdū. q̄ q2 act⁹ morales nō solū
recipiūt rōnem boni ⁊ mali ex obiecto seu
rōe obiecti. s3 etiā ex aliq̄ dispositōne seu in
tētōe agētis / q̄nq3 ↄtigit q̄ ille act⁹ q̄ al's ex
suo genere. s. rōe sui obiecti ess3 pctm̄ veni-
ale [illegible]
tale. Uel q2 ipe agēs i illo ↄstituit suū finē
vltimū. Ul' q2 illd̄ ad aliq̄d alid̄ ordīat qd̄
ex genere suo peccatuz mortale existit. Ut
puta gr̄a exēpli. Si iuxta sup̄ tacta aliq̄s
de dilectōne alicui⁹ boni ↄmutabil' quā ci
tra deū hr̄et intātū trāsiret / q̄ illi tali bono
ↄmutabili tāq3 ibi suū vltimū finē ↄstituēs
adhereret. iā illud qd̄ al's ex suo genere nō
eēt nisi veniale peccatū / ex ipi⁹ agētis dispo
sitōe seu intentiōe [illegible] mortale. U[illegible]
exemplo met supi⁹ posito. vbi quis verbū
ociosu3 qd̄ de suo genere nō est nisi veniale
ordinaret ad adulteriū ↄmittendū. tūc ver
bū ociosum ess3 peccatū mortale. Et s̄m
h̄ pprie habēt intelligi illi q̄ttuor modi q̄-
bus pctm̄ veniale dicit̄ effici mortale / sup̄
vbi de peccato mortali actū est / specificati.
¶ Similit̄ etiā ex opposito ↄtingere pt̄ q̄
ille actus q̄ al's ex suo genere. s. rōe sui obie
cti esset peccatū mortale. ex pte seu disposi
tōe agentis fit veniale. ppter hoc. s. q̄ act⁹
est impfectus. i. nō pfecte a ratōe que ē pri-
mū actuū moraliū directiuū seu regulati-
uū principiū deliberat⁹. Sicut de subitis
seu pmis motibus infidelitatis vl' blasphe
mie ⁊ aliīs exēplificari posset. Uel etiā iu
xta in superioribꝫ tacta de inuidia / q̄ ex suo
genere ratōeq3 sui obiecti ē pctm̄ mortale.
cū sit dolor ⁊ displicētia de bono alteri⁹ q̄
recte ↄtrariat̄ charitati. Si tn̄ in motu i-
pfecto et nō plene a ratōne deliberato con-
sistat / manet solū veniale peccatū. Et sic d̄

pluribꝫ exēplificari possꝫ ɔ̄ qbꝫ magr̄ in loco iā allegato. vbi qñ vicia capitalia mortalia vł venialia existāt actū ē. ¶Q, aūt tā ĩ supioribꝫ q̄ꝫ ĩ seqntibꝫ vbi de pctō mortali ꝛ dē pctō vēiali agiṫ/ addiṫ h̄ nomē actuale. cū tñ p̄ła sunt pctā tā mortalia q̄ꝫ vēialia q̄ in nō faciēdo seu omittēdo [illegible] cōiṫ pctā omissiōis appellanṫ. rō p̄ncipalr̄ fuit ad clariꝰ demonstrād̄ [illegible] inṫ pctm̄ originale ꝛ pctm̄ nō originale qd̄ cōiṫ p actuale ab originali distinguiṫ. qꝛ nō nisi actu ab extra vł ab actu q̄dā interiori volūtatis cōmittiṫ. qd̄ nō sic ē in pctō originali vt satis in supioribꝫ declaratū ē. ¶Circa que pctā omissiōis q̄ꝫtū ad p̄sentē materiā spectat ē aduertēdū q omissio eoꝝ. s. ad q̄ hō teneṫ/ qꝛ ał's p̄p̄e nō esſꝫ omissio/ aliqñ ɔtigere p̄t ex sola inaduertētia seu obliuiōe. Utputa grā exēpli. Cū aliq̄s hora debita q̄ tenetur ire ad ecclīaꝫ obliuisciṫ ire. Et tał omissio nullū vł modicū est pctm̄. qꝛ iā extra actū volūtatis ē. Adhuc si illa obliuio ex aliqua alia cā vł occasiōe siue p̄pinq̄ siue remota p̄cedēte/ circa quā hō p̄uidere potat ꝛ d̄bebat ɔtingeret/ esset maiꝰ pctm̄ circa illa/ q̄ꝫ circa ipaꝫ omissiōem in se. Aliqñ ꝟo ɔtigere p̄t omissio ex aliq̄bꝫ aliīs causis seu occasiōibꝫ/ q̄ tñ nō sunt ĩ ptāte hoīs. vtputa in exēplo iā cepto. Si aliq̄s p̄pṫ grauē infirmitatē/ vł ał's ɔ̄ suā volūtatē detētus seu ipeditꝰ nō iret ad ecclīaꝫ hora q̄ teneṫ. ꝛ tunc ipa omissio nō habꝫ rōem pcti. imo nec p̄prie ĩ isto casu dꝫ dici omissio. Aliqñ autēꝫ ɔtingere p̄t omissio ex cauṡ vel occasiōibꝫ q̄ subiacēt volūtati hoīs. et tūc omissio hꝫ rōēꝫ pcti. qꝛ tūc sp̄ opꝫ q illa causa seu occasio inq̄ꝫtū ē volūtaria/ habeat aliquē ad minus inṫiorē actū volūtatis. qd̄ p̄t ɔtingere seu ɔsiderari dupl'r. Uno mō qñ ille actꝰ inṫior volūtatis directe ferṫ ĩ ipaꝫ omissionē. vtputa in exēplo iā tacto. aliq̄s hora debita q̄ teneṫ omittit ire ad ecclīaꝫ/ soluꝫ qꝛ vult nō ire vitās laborē vł hmōi. ꝛ tūc tał actꝰ volūtatis p̄p̄e ꝛ de p se ptinet ad omissionē. Uolūtas eteni cuiuslibet pcti p̄p̄e ꝛ de p se ad illd̄ peccatū ptinet. eo q volūtariū est de rōe pcti. [illegible] vt dicat Aug. peccatū adeo volūtariū ēē q si n̄ sit volūtariū pctm̄ nō est. Alio mō ɔtigere seu ɔsiderari p̄t. qñ. s. ille actꝰ voluntatis nō ferṫ directe in ipam omissionē. sed ferṫ ĩ aliqd̄ aliud p qd̄ ɔtingit omissio illiꝰ ad qd̄ q̄s teneṫ. Et iste vocaṫ actꝰ exṫior ꝛ de p accidēs. Qd̄ iterū dupl'r ɔsiderari p̄t. Quia vł illud in quod sic ferṫ ipa volūtas ē ipi omissiōi ɔiunctū. vtputa ɔtinuādo exēplū iā ceptū. Aliquis omittit ire ad ecclīaꝫ hora debita q̄ tenetur qꝛ tūc vult ludere vł bibere. ꝛ ludit vł bibit certū ē q ille actꝰ ludēdi vł bibēdi illa hora ē actꝰ ɔiūctus illi omissiōi. Uł illud in qd̄ volūtas ferṫ nō ē ipi omissiōi ɔiūctum sꝫ est p̄cedens ꝛ remotū. vtputa aliq̄s vult diu vigilare d̄ sero ꝛ vigilat. ex q̄ ɔtingit q omittit ire ad ecclīaꝫ hora matutinaꝝ/ certū est q ipe actꝰ vigilādi de sero nō ē ɔiunctus ipi omissiōi. Ex q̄bꝫ p[illegible] q licꝫ [illegible] peccata omissionis de p se ꝛ simpl'r ɔsiderata possint esse absq̄ aliq̄ actu ab extra. respc̄u tñ actuū tā inṫioꝝ ipiꝰ volūtatis et de p se q̄ꝫ exterioꝝ ꝛ de p accidēs nō sunt sine aliq̄ actu. Et exinde actualia dici p̄nt. Per iā h̄ [illegible] omissiōis sunt mortalia vł venialia vł grauia vel leuia [illegible]

De natura primorum motuū/ ꝛ qñ pctā existant.

q Uia ꝟo oīe peccatū actuale siue mortale siue veniale/ cōiṫ a primis motibꝫ ortum habꝫ. imo ipi primi motꝰ inṫ pctā venialia ɔputāṫ. In oñi et tēptatōe est ɔmūiṫ iste successus q p̄mo ĩsurgit primꝰ motꝰ quē seq̄ṫ delectatio. ꝛ exinde ɔsensus. Ordo eni tēptatōis hic cōiṫ est q p [illegible] peccatū [illegible]. scꝫ suggestiōe. delectatōe. ɔsensu. ita q per suggestiōeꝫ q̄ siue ab extra/ vt a diabolo et mūdo/ cuiusmodi tēptatio nō ē peccatuꝫ. sꝫ matia exercēde ꝟtutis. siue ab intra/ vt a fomite q̄ nobis inest p̄cedat/ excitaṫ p̄mus motꝰ. et ibi tēptatō inchoaṫ. p delectatiōeꝫ pgrediṫ. et p ɔsensū cōsummaṫ. q̄ tñ ɔsummatio intelligaṫ d̄ ɔsensu ĩ actū. nā aliquē est repire cōsensū ĩ delectatiōeꝫ in quo licet [illegible] peccatū non tamē ibi p̄prie dicitur tēptatio cōsummari. vt latiꝰ infra declarabitur. Ideo p clariori intellectu tam iaꝫ dictorū q̄ꝫ etiā dicendorū venit aliq̄d de ipsis p̄mis motibꝫ delectatōe et ɔsensu in generali tangēdū. ¶Pro q̄ sciendū q aīa sensibił duplicē habꝫ potentiā. Unā apprehensiuā. aliā motiuam. Apprehensiua iterum diuidiṫ ĩ app̄hensiuā deforis ꝛ ĩ app̄-

hensiuã deintus seu ab intra. ¶ Uires ap̄p̄hensiue de foris seu ab extra sunt quīqꝫ sensus p̄ticulares siue exteriores. scꝫ visus. auditus. gustus. odoratus. tactus. Et sūt vireã ap̄p̄hensiue passiue. qꝛ sensatio fit ī ipsis sensibus. ab intra suscipiēdo ꝛ nō ab extra mittēdo. Et sunt isti sensus solū p̄ceptibiles rerū singulariū ꝛ nō vniuersalium. Et habēt oēs vnā originē a sensu cōmuni a quo veluti linee a cētro exeūt. Et ad causandū in eis debitā sensificatōeꝫ quattuor op̄tet cōcurrere. s. obiectū p̄sens. mediū deferens. ꝛ dispositū organū conueniēs et sanū. ꝛ actualē aīe intentōem. Et in multis ꝯueniūt et differūt ad inuicē. q̄ p̄ materia p̄senti nō est necessariū exprimere. ¶ Uires autē ap̄p̄hēsiue ab intus sunt q̄nqꝫ potentie interiores aīe sensibilis. q̄ sunt/sensus cōmūis. imaginatio. estimatio. fantasia ꝛ memoria. Et sunt etiā oēs iste q̄nqꝫ potentie passiue qꝛ ab intꝰ suscipiēdo ap̄p̄hēdūt et patiunꝰ a formis rerꝫ singulariū. Et sunt etiam circa p̄ticularia tm̄. ¶ Et est sensus cōis potētia q̄ oīm sensuū p̄ticularium obiecta ap̄p̄hēdit. Nā aliꝫ sensus silitudies suorū sensatorū ad sensum cōem reducūt. q̄ mediante ꝺ singulorꝫ p̄p̄etatibꝫ iudicāt ꝛ discernūt. qꝛ s̄m iudiciū sensus cōis ap̄p̄hēdimꝰ nos videre qñ videmus. ꝛ audire qñ audimus. ꝛ sic de aliis. ¶ Uirtꝰ aūt imaginatiua ē potētia ap̄p̄hēsiua. in q̄ imaginatiōes rerꝫ sensibiliū reseruāt. Ista v̄tus plꝰ abstrahit q̄ꝫ sensus. qm̄ sensus nō accipit formā rei nisi ip̄a re p̄sente. ¶ Imaginatio v̄o formā rei reseruat/ re etiā ip̄a absente. et in h̄ differt a sensu cōmuni. qꝛ sensus ꝯmūis indiget p̄sentia rei exterioris sicut sensus p̄ticularis. imaginatio v̄o nō. Ista v̄tus vocatur thesaurꝰ formarꝫ. qm̄ sicut dictū est/ forme rerꝫ a p̄ticularibꝫ sensibꝫ recepte in ea retinētur ꝛ seruāt. Et de istis duabꝰ potētijs sufficiāt q̄ dicta sunt sūmatim p̄ intellectu dicendorꝫ tetigisse. Qui ampliora ꝛ etiā ꝺ aliis tribꝫ potētijs q̄sierit/ ad p̄hm̄ recurrat.

De vi sensibili motiua spiritualiter

Vis sensibilis motiua qñqꝫ mouet spūaliter qñqꝫ corp̄aliter. Qñ mouet spūalit̄ ꝺꝛ appetitiua. que etiā dupl̄r mouet. s. aut diligendo. aut odiēdo. Iuxta q̄ diuidit̄ in ꝯcupiscibilē ꝛ in irascibilē p̄ q̄s aīa appetit bonū vł insurgit cōtra malū. Et exinde oriunt̄ q̄ttuor affectiones. s. gaudiū. spes. dolor. timor.

De sensualitate

¶ Sensualitas etiā est vis aīe sensibił motiua. ꝛ ad idē mouet ad q̄ꝺ vis ꝯcupiscibił ꝛ irascibił. sꝫ ab eis differt. ¶ P̄rio qꝛ sp̄ appetit q̄ ꝺlectabilia sunt corp̄i. ꝛ q̄ ei nociua sūt refugit. Cōcupiscibił v̄o ꝛ irascibił aliq̄ne v̄sant̄ et mouent̄ etiā circa bonū vł malū nō delectabile nec nociuū corp̄i. Scđo qꝛ sensualitas magꝭ corp̄i ꝯiūgit̄. estqꝫ magis ad carnē dep̄ssa. Et sic ī brutis ita ī hoīe suo p̄p̄o motu mouet̄ nec aliq̄ lege stringit̄. q̄n sp̄ ī appetitu rerꝫ ad corpꝰ p̄tinētiū moueat̄. Nobilꝰ tm̄ ē ī hoīe q̄ꝫ ī brutꝭ. qꝛ ī homīe ei ꝯuenit aliq̄lit̄ subiectā eē ꝛ obediētē volūtati ꝛ ratōi. Sꝫ ꝯcupiscibił ꝛ irascibilis ꝯiūgūt̄ ratōi. ꝛ put sunt in hoīe rōe frenant̄ ac regūt̄ v̄tutibꝫ q̄ ī ip̄is fundant̄. vt tp̄antia q̄ ē ī ꝯcupiscibili. ꝛ fortitudīe q̄ est ī irascibili. ¶ Uis sensibił motiua mouens corp̄alr̄ diuidit̄ ī v̄tutē naturalē. ī vitalē. ī aīalē. P̄ria. s. naturał motiua ē h̄uorū mediantibꝫ arterijs q̄ radicāt̄ ī epate. ꝛ h̄ p̄ sp̄m̄ naturalē. Scđa. s. vitał est motiua pulsuū mediātibꝫ arterijs q̄ radicāt̄ ī corde. ꝛ h̄ p̄ sp̄m̄ vitalē. Tercia. s. aīał ē motiua membrorꝫ mediātibꝫ neruis q̄ radicāt̄ in capite ꝛ h̄ p̄ sp̄m̄ aīalē. Et s̄m istorꝫ diuersitatem vt videt̄/ dicit̄ sp̄us naturał vitał ꝛ aīał. q̄ tm̄ vnꝰ ꝛ idē est in substātia. licꝫ s̄m ꝯpatōꝫ dictorꝫ motuū diuersificet̄ in ratōe.

De aliquibus potētijs anime ratōnalis.

Est insup̄ sciēdū q̄ q̄tū ad p̄ntem materiā spectat ꝛ sufficit potēie aīe rōnał s̄m p̄hm̄ p̄ncipalr̄ seu p̄maria diuisiōe diuidūt̄ ī cognitiuā quā theologi itellectū vocāt. ꝛ ī motiuā quā theologi affectū noīant. Tūc ei potētia aīe itellectꝰ ꝺꝛ/ qñ ē ap̄p̄hēsiua. ꝛ volūtas ꝺꝛ qñ ē motiua ¶ Itē sciēdū q̄ aīa q̄sdā vires hꝫ sepatas a corpe/ ꝛ s̄m q̄s n̄ innitit̄ corp̄i. licꝫ eis vtat̄ vtēte corpe/ vt sūt velle et itelligere. Quasdā v̄o hꝫ isepabiles a corpe marie respc̄u hoīs q̄tū ad opatōeꝫ. qꝛ. s. aīa extra corpꝰ earꝫ opatōꝫ exercere n̄ p̄t. vt sūt vires sesibiles. ꝺ q̄bꝫ sup̄. Hꝫ etiā aliq̄s q̄ ad se dūtaxat. vt sūt rō. volūtas. liberꝫ arbitriū. Aliq̄s vero hꝫ q̄bꝫ corp̄i p̄miscet̄. vt sunt vis naturał. vitał ꝛ aīał. de q̄bus sup̄ tactū est.

Vis motiua anime rationalis diuidit.

Et insup sciēdũ ꝙ vis motiua aīe rational' diuidit̄ ꝑ impatiuã in cõsiliatricē. in affectiuã. et cõsiliatricē et affectiuã sit. Prima est liberũ arbitriũ et sinderisis. scđa est ratio. tercia est volũtas. q̃rta dr̄ ipē intellect' ꝓcticus. De trib' primis solũ exigit materia p̄sens facere mētōez

De libero arbitrio

Liberũ arbitriũ ꝭm Aug. dr̄ facultas rõis et volũtatis. qua eligit bonuz gr̄a existēte et malũ gr̄a desistente. In q̃ diffinitiōe ponit̄ ratio vt cõsiliatiu'/et volũtas vt imperãs. Rõ eñi dicit aliq̄d eē bonũ vl' malũ. et volũtas facere vl' nõ facere impat. Ex q̃ etiã diffinitiõe ac etiã ip̄a liberi arbitrij denoĩatõe/claꝝ est ꝙ liberũ arbitriũ ratõem et volũtatē cõphēdit. Arbitrium est ipi' rõis. libertas aũt ē ipi' volũtatis. ¶ Est tñ circa h̄ aduertēdũ ꝙ liberũ arbitriũ dupliciť cõsiderari pt̄ Uno mõ simplr̄ ꝭm se et suã eēntiã. et tũc liberũ arbitriũ nihil addit sup rõem et voluntatē. et isto mõ cõsiderãdo non ꝓp̄e sibi cõpeteret diffinitio sup posita. nec ꝓp̄e tũc deberet dici vis aīe rõnal' impatiua. Alio mõ pt̄ cõsiderari ꝭm q̄d et ꝭm quandã relatõez. et tũc aliq̄ modo addit vltra rationē et voluntatē. nõ q̄dē ꝙ in rõe et volũtate ponat aliquã nouã q̄litatem esse. s3 solũ q̄ndã liberã et naturalē aptitudinē et facultatē cõcurrētie rõis et volũtatis ad aliquē actũ. et tunc ꝓp̄e sibi cõpetit diffinitio p̄dicta. ꝙ. s. ē facultas siue cõsensus volũtat' et ratõis. et importat seu dicit illa facultas qđdã dominiũ ad aliq̄d disponēdũ et faciēdum qđ nõ est rõis tm̄ nec volũtatis tm̄. nisi alia cõcomitãte et contra dicēte. Sicut ꝑ quoddã exemplũ. ex concursu ꝟtutis man' et virtutis ocl'i resultat ptās scribēdi. ad quod tñ altera ip̄arũ ꝟtutum ꝑ se nõ sufficeret. Sic ex cõcursu rõis et volũtatis resultat q̄dam libertas siue qđdam dominiũ ad aliq̄d disponēdũ et faciēdũ ad qđ alt'a ip̄aꝝ ꝑ se ñ sufficeret. Et istđ ꝓprie dr̄ liberũ arbitriũ. et tũc ꝓp̄e dicit̄ vis motiua aīe rõnal' imperatiua.

De sinderisi quid ē.

Sinderisis est vis motiua seu potētia naturalis aīe rõnal'. que sp nata est figi in sup̄iorib'/naturalit̄ mouens et stimulans ad bonũ et abhorrēs malũ. et i isto nunq̄ est errans. nec ꝭm sinderisim est peccare. Et dicũt aliqui sinderisim esse cõsciētiam vel cõsciētie iudiciũ. Et dicit̄ etiam vis impatiua. quia semp de se impat et inclinat ad bonũ

De ratõe quid est

Ratio dicit̄ ip̄a vis motiua aīe rationalis cõsiliatrix. et discernit conferēdo inter bonũ et malũ. et int' bonum et meli'. compando. s. vnũ ad alterũ. et dicit̄ simul cognitiua et motiua. Cũ eñi iudicat aliq̄d esse bonũ vl' malũ. et ibi sistit tunc dicit̄ cognitiua. Si vero vlteri' ꝓcedat iudicãdo aliq̄d bonũ. vt sc3 fiat. vl' malum vt euitet̄/tũc dicit̄ esse motiua. Si vero adhuc ampli' ꝓcedat et nõ solũ iudicat aliq̄d esse bonũ vt fiat. sed cũ hoc etiã illđ fieri appetat. tũc iam trãsit in liberũ arbitrium/quod cõphendit ratõem et voluntatez vt supra dictũ est. ¶ Hec vis aīe. scilic3 ratio diuidit̄ in partē superiorē et in partē inferiorē. Pars sup̄ior cõmuniter ratio sup̄ior nominat̄. et pars inferior ratio inferior. Et lic3 iste due partes idem sint in re et essentia. diuersificant̄ tamē ꝭm ratõem suaꝝ operatõnũ seu officiorũ/ac etiam suaꝝ dispositionũ. sicut diceret̄ de eodē oculo nũc sursum nunc deorsum aspiciēte. Superior eñi pars ratõis seu sup̄ior ratio diuinis et eternis intendit. Inferior vero de trãsitorijs iudicat et ea disponit. Itē superior ps ratõnis innititur et ratiocinat̄ ꝑ leges seu ꝑ rationes diuinas et eternas. vtputa hoc est faciendũ vel non faciendũ quia deus p̄cipit vel prohibet. Nec habet motũ circa res transitorias et tēporales/nisi inq̄ntum ad eas per modũ cõsilij ratõnes eternas et diuinas deducit. Inferior ꝟo ps innitit̄ et rõcinat̄ ꝑ leges et rões hũanas. vtputa. tale q̄d faciēdũ est vl' nõ faciēdũ. q2 honestũ vel inhonestũ ē. Uel q2 reipublice expedit vl' nõ expedit. Itē sup̄ior ps regit et hinc vocat̄ sup̄ior. inferior ꝟo regit̄ et hic vocat̄ inferior. Sup̄ior ps cõpat̄ hoĩ a quo et sibi cõmũiter attribuit̄ cõsensus. q2 dũ rõ ad sup̄iora cõuertit̄/purgat̄ et illuminat̄. dũq3 rões eternas cõspicit in bono fortificat̄ et vigoratur. Inferior ꝟo pars cõparat̄ mulieri eue. q2 dũ ratio ad hec inferiora cõuertit̄/et circa res corpales versat̄. iã ꝑ sensualitatē cui

ↄiuncta est molliri incipit/ꝛ sepe ab eis alli
cit̃ et trahit̃. Videt eni sibi ꝙ pomū porri
gi.i.illecebrā/q̃ est carnal' cōcupiscentia et
ↄdelectatio/vicinā habet.

De volūtate et q̃dam eius diuisione.

Voluntas dicit̃ vis affectiua moti
ua.imo inter motiuas p̄cipua cuȝ
sit general' motrix oīm viriū. Cuȝ
eni intellectus app̄hendit aliq̃d vt bonuȝ
vl' vt ↄueniēs.voluntas viribꝰ affixis ipis
organis sensuū/imp̄at.sicut est visui ad vi
dendū.auditui ad audiendū.ꝛ sic de aliis
sensibꝰ. Simili' in motu locali volūtas i
perat virtuti animali motiue mēbroꝝ ꝛ v
tuti q̃ est in neruis.ꝛ ita mouet ad ambu
landū ꝛ currēdū ꝛ hmōi silia. Inter poten
tias aīe nulla est liberior.q2 nec obligatur
organo. nec cogit̃ obiecto. ꝑpter qđ dicit
Augꝰ/ꝙ nihil adeo in nostra potestate est
sicut volūtas. Et diuidit̃ in voluntatē na
turalē ꝛ in deliberatiuā. Prima.s.natural'
dirigitur p synderisim. Scđa vo.s.delibe
ratiua dirigit̃ p rōnem. Et sunt idem in es
sentia.sed differūt i modo appetēdi seu vo
lendi. Natural' eni ꝙ inclinat ꝛ instigat ad
bonū honestū ꝛ murmurat ꝯ malū. quia
cū p synderisim dirigat̃/imutabiliter ap
petitus eiꝰ ad beatitudinē inclinat̃. ¶Deli
beratiua vero post rōnis deliberatōez/ali
q̃n adheret bono.aliq̃n malo.ꝛ put appe
tit facere hoc vel illud dicit̃ deliberatiua.
Et f̄m iudiciū ratiōis p quā dirigit̃ pt ad
malū inclinari.q2 sepe cōtingit ratōem in
deliberādo deficere.

An primi motus sint peccata.et que.

Stis sic p̄suppositis videnduȝ
nūc occurrit de ipis p̄mis moti
bus.an.s.sint pctā. ꝛ que. Qđ in
effectu ē q̄rere. an in sensualitate
possit esse pctm̄.cum ipa sensualitas hmōi
motuū p̄ncipiū sit et subiectū? Circa qđ
varij sunt modi dicendi Sed q̄tū ad hūc
tractatū sufficit tanger̃ ↄmūior. Pro cuiꝰ
declaratōe est adhuc vltra supꝰ notata sci
endū.ꝙ sensualitas in hoc ꝑposito dupli
citer ↄsiderari pōt. Vno modo in se ꝛ sim
plicit̃.ꝛ isto mō sensualitas in furiosis ꝛ i
fantibꝰ sicut ꝛ in aliis hoibꝰ esse dicit̃. imo
isto mō ↄsiderādo/in ea(vt dicit Augꝰ. vt
ꝙ supra tactū est) cū brutis cōmunicamꝰ.
Et isto mō accipiēdo in sensualitate nullo
modo potest esse pctm̄. Alio mō pōt sensu
alitas ↄsiderari nō ita simplicit̃/sȝ q̃dāmo
do respectiue.put.s.est quodāmō ad ratio
nē ordinabil' ꝛ ab ea psuasibilis Et isto mō
ↄsiderādo q̄n cōtingit sensualitatē ad illici
tū moueri/et sic quodāmō a regula iusti
cie deordinari/talis eiꝰ deordinatio habȝ ra
tionē peccati. inq̄tū tn̄ pctm̄ dicit et ipor
tat quandā rōeȝ vicij quandāq3 deordina
tionē/que pōt esse via ad opus ꝓhibituȝ/
ꝛ vitupio dignū. Non tn̄ inq̄ntū peccatū
dicit culpā.quia actꝰ viciosus ea sola rōne
dicit̃ culpa qua ē a volūtate. Et iuxta hūc
duplicē modū ↄsiderādi verificat̃ illđ qđ
a nōnullis dicit̃ ꝙ est aliqs actꝰ ꝓpriꝰ sen
sualitatis simplr̄ ↄsiderate.q̃ nō est ꝓprius
actus sensualitatis inq̄ntū humana. ¶Est
etiā sciendū ꝙ vt ex sup̄ tactis satis elici pt
triplex in aīa q̄tū ad hāc materiaȝ spectat
reperitur esse motꝰ seu appetitꝰ.s.natural'.sē
sitiuus.rōnal'. Motꝰ autē aīe put h̄ acci
pitur nihil aliud est q̄ȝ aīe inclinatio in ali
q̃d.et ideo illis aīe viribꝰ seu potētiis q̃bꝰ
inclinatio nō ↄuenit/nō attribuit̃ ꝓpe mo
tus. Inclinatio aūt ē in appetitu q̃ mouet
in aliq̃d agendū vel habendū. ꝛ ideo actus
appetitiua ꝛ virtutū anime motꝰ ꝓprie vo
cant̃ nō autē actꝰ virtutū app̄hēsiuarum.
¶Motus seu appetitꝰ naturalis est quem
nō imaginatio gignit seu causat.sed ipa q̃
litatū naturaliū dispositio quibꝰ naturales
anime vires suas actōnes exercēt. Occur
ritq3 iste motꝰ repente ꝛ q̄si subito. vt esset
dare exemplū in repentino motu seu appe
titu cibi.vel alteriꝰ delectabilis. Hic mo
tus in nullo ratōi subiacet.nec obedit. sed
nec volūtas sup eo qđcunq3 habȝ domini
um cū natural' sit.et sit extra genus moris
seu morale.ꝛ ideo nec in eo peccatū esse pt.
Et licȝ effectualiter i sensualitate sit primo
mō ↄsiderata.nō tn̄ cōmunit̃ noīatur mo
tus sensualitat̃/sed motꝰ natural' ex eo (q2
vt tactū est)ad naturaliū q̃litatū actōeȝ cō
sequit̃. Et vocat̃ iste motꝰ ab aliq̃bꝰ primo
p̄mus motus ¶Motus autē seu appetitꝰ
sensitiuus est qui ex p̄cedenti imaginatōne
vel p̄cedenti motu naturali ↄseq̄tur. et vo
cat̃ iste motus scđo p̄mus. q2 est ille motꝰ
q̃ primo post motū naturalē (de quo statiȝ
supra)insurgit seu occurrit. Et attribuitur
iste motꝰ sensualitati scđo mō considerate.

inq̃tũ .s. hũana ⁊ ad rõem ordinabilis. Et isto mõ sumẽdo sic describit̃. Prim⁹ mot⁹ est mot⁹ sensualitat̃ ẽm ĩpulsum fomit̃. tẽdens ĩpetuose ad fruitõez creature delectabil̃. Hmõi ꝑmi mot⁹ sensualitat̃ q̃dãmõ in nr̃a ptãte sunt/⁊ q̃dãmõ nõ. Si eni q̃libet eorũ singillatim ↄsideret̃. sic ĩ nr̃a ptãte sunt. qꝛ quelibꝫ eoꝝ possum⁹ ꝑuidẽdo ↄ̃clinare et ĩpedire ne insurgat. Si aũt oẽs sil̃ ↄsiderent̃ nõ sunt ĩ ptãte nr̃a. qꝛ licꝫ ĩpedire possum⁹ ne iste vl̃ ille ĩsurgat. nõ ẽ tñ in ptãte nr̃a facere q̃n aliq̃s ĩsurgat. imo duꝫ vni obuiare nitimur/ex alta pte p̃t ali⁹ motus surrepe. Nõ eni p̃t eẽ sil̃ intẽtio volũtatis retinẽt̃ ↄ̃ diuersa ĩ actu. Ut dari p̃t exẽplũ ↄ̃ nauta/ q̃ singula foramia sue nauis obstruere p̃t ne p illa aqua itret. Sꝫ nõ p̃t oĩa sil̃ obstruere vt aq̃ nusq̃ itret. Et rõ est qꝛ hmõi ꝑmi mot⁹ sensualitatis sicut sũt peccata/ita sunt pena pcti .s. origial̃. ⁊ iõ merito dicunt̃ venialia. qꝛ hoc ipõ venia digna sunt. ¶ De tercio motu seu appetitu .s. rõnali dicet̃ ĩfra. vbi de delectatõe ⁊ ↄsensu tanS get̃. ¶ Est insup notandũ ꝙ triplex in respectu ad ĩpam volũtatẽ repit̃ drĩtia actuuꝫ ⁊ intelligẽ sive interior sive exterior. vt ciam mot⁹ interiores ↄp̃hendant̃. ¶ Aliq̃ eni sunt sup q̃bus ĩpa volũtas nullũ habꝫ dominiũ neq̃ ↄpletũ neq̃ incõpletũ. imo q̃n etiã eos singillatim ↄsiderãdo/ nullo modo sunt in ptãte nr̃a. vt sunt act⁹ q̃s voluntas nõ solũ nõ imperat. sꝫ nec ĩpedire aut rep̃mere p̃t. vt sunt ꝑmi motus naturales. de q̃b⁹ sup̃. Et in talib⁹ nullũ est peccatuꝫ. nec veniale nec mortale. Et rõ est. qꝛ null⁹ actus ponit̃ in genere moris seu moral̃. nisi habita ↄsideratõe ad voluntatẽ q̃ est ꝑncipiũ oĩm actuũ moraliũ. Et hic est ꝙ ibi dicit̃ genus moris incipe. vbi ꝑmo dominiũ volũtatis inuenit̃. ¶ Aliĳ sunt act⁹ ĩ q̃b⁹ volũtas dominiũ q̃ddã hꝫ/ nõ q̃dẽ cõpletũ ⁊ pfectũ sed incõpletũ ⁊ impfectũ. vt sunt actus q̃ nõ p imperiũ ĩpi⁹ ratiõis pcedunt. sed tñ põt eos voluntas si voluerit ĩpedire ⁊ rep̃mere. nõ q̃dem ne insurgãt. sed ne vlteri⁹ vsq̃ scꝫ ad delectatõnem ⁊ cõsensum pcedant. q̃les sunt act⁹ q̃ p̃cedũt app̃hensiõem rõis. Et istoꝝ actuũ ↄ̃r volũtas causa nõ q̃dem de p se. quia nõ imperat. sꝫ de p accidens. qꝛ nõ ĩpedit cũ ĩpedire posset. Et isto mõ ↄ̃r voluntas causa ꝑmoruꝫ motuũ. Et in talib⁹ si deordiatio ↄtingat rõem pcti habꝫ/ nõ q̃dem pcti pfecti ⁊ cõpleti. vt est peccatũ mortale. sed tm̃ incompleti ⁊ impfecti q̃le est pctm̃ veniale. ¶ Aliĳ sunt act⁹ in q̃b⁹ volũtas ↄpletũ ⁊ plenum habꝫ dominiũ. vt sunt act⁹ q̃ ex ei⁹ ĩperio pcedunt. ⁊ q̃ nõ solũ app̃hensionẽ sed etiã deliberatõez rõis sequunt̃. Et in istis cõsistunt act⁹ ṽtutis vl̃ pcti mortal̃. nisi ex electõe pcedat. Electio autẽ nõ nisi ĩ ex imperio volũtatis pgredit̃. Et iõ nõ põt esse virtus vel pctm̃ mortale nisi in ill̃ actib⁹ q̃ ex imperio volũtatis pcedũt. Et hmõi actuum ↄ̃r volũtas esse causa ↄ̃ p se et simpliciter. qꝛ vt tactũ ẽ ĩpos imperat. Et de istis actib⁹ latior in seq̃ntib⁹ venit faciẽdus sermo. Et ẽm hanc distinctõꝫ intelligi ⁊ accipi debꝫ dũ scriptũ repit̃ ꝙ omĩe pctm̃ ẽ in volũtate. nõ eni est intelligẽdũ ꝙ sit ĩ volũtate tãq̃ in subiecto sed tãq̃ ĩ causa/ vt tactũ est ↄ̃ p se et simpl̃r/vel de p accidẽs. ¶ Ex p̃cedẽ T tib⁹ clare liq̃re p̃t/ q̃ñ ꝑmi mot⁹ seu motus sensualitatis pctã sunt. ⁊ q̃. ¶ Mot⁹ enim seu appetit⁹ natural̃ q̃ dicit̃ ꝑmo ꝑm⁹ nullo mõ est peccatũ. qꝛ vt satis sup̃ declaratum est volũtas nullũ sup eũ dominiũ habet. neq̃ ↄpletũ neq̃ incõpletũ. nec ẽ in potestate nr̃a. ¶ Mot⁹ seu appetit⁹ sensitiuus q̃ scdo ꝑmus dicit̃ ⁊ pp̃e sensualitati attribuit̃. cũ tal̃ motus vt tactũ est/ ĩpa sensualitas sit ꝑncipiũ ⁊ subiectũ. peccatũ est sed veniale. Peccatũ q̃dem tñ ppt̃ q̃ndam iordinatõem quãdã q̃ delectatõem annexam q̃ in eo est. tñ qꝛ quodãmõ voluntari⁹ ẽ. nõ q̃dem ẽm se/ sꝫ qꝛ a volũtate q̃ est sup eo dominiũ licꝫ incõpletũ habꝫ. et q̃ sp ẽm iudiciũ ratõis moueri dꝫ/ ĩp̃m dũ p̃sentit ñ statim rep̃mit. Uel scꝫ inq̃tũ p̃t impediẽdo. vel non ↄsentire deliberãdo. vl̃ cogitatõꝫ ĩ aliud diuertẽdo. Ueniale q̃dem qꝛ illud dominiũ qd sic sup hmõi ꝑmũ sensualitatis motũ ĩpa volũtas habꝫ/ nõ ẽ dominiũ cõpletũ. nec est in eius plenaria ptãte/ illud ad quod sic ille mot⁹ seu appetit⁹ sensualitat̃ inclinat a se statim abĳcere. ⁊ ideo in eo nulla p̃t esse rõ peccati mortal̃ sꝫ solũ venialis. ¶ Aliã ratõem q̃re in sensualitate mõ q̃ sup ↄsiderata/p̃t esse pctm̃ sed nõ mortale/ assignant aliĳ. que licꝫ ĩ effectu in idẽ cũ supra tacta redire videat̃/ad maiorẽ tñ declaratiõnẽ/et qꝛ freq̃nter diuersi intellectus diuersis ratõibus mouent̃ /visa est nõ debere omitti. Et ẽ ista. qꝛ aliter viciat ⁊ deordinat mortale pctm̃. et aliter veniale. Mortale ẽ viciat ⁊ deordinat deordinatõe perfecta et

ꝯsummata respectu finis vltimi. q̄ deordi natio ꝯ... in auersiōe ab ipso vltimo fine qui est de⁹. ac ei⁹ cōtēptu cū deliberato cō sensu. que oīa solū sunt ratōis. cū (vt sepe in supiorib⁹ dictū est) eius sit act⁹ hūanos regulare. ꝛ in finē vltimū dirigere. Deordi natio ꝟo peccati venial' nō est deordīatio pfecta ꝛ consūmata sed solū inchoata. non enī habet pctī deordinatio in potētia infe riori cōsummari sed solū inchoari. et in po tentia supiori fit ꝯsūmatio. Et hinc est ꝙ ī ratōe q̄ est potētia supior ꝯsistit pctm̄ mor tale. In sēsualitate ꝟo q̄ ē potētia īferior n̄ ꝯsistit nisi veniale. ¶ Et intelligant̄ p̄dicta etiā de p̄mis motib⁹ actuū ꝓhibitorū. q̄ꝝ scʒ delectatio ꝛ cōsensus / ꝛ a fortiori actus exterior de suo genere sunt aut esse pn̄t pecca ta mortalia. Nam de alijs q̄rum delectatō ꝯsensus ꝛ act⁹ de suo genere nō sunt nec eē pn̄t nisi pctā venialia / ridiculū esset q̄rere / ꝛ nō bene sanū dicere ꝛ ponere eoꝝ p̄mos motus q̄ in sensualitate sunt pctā mortalia

V esse. ¶ Ex qb⁹ oīb⁹ liquet ꝙ lʒ ip̄e p̄m⁹ mo tus sensualitatis nō habeat rationē morta lis pctī. p̄t tamē ad pctm̄ mortale ꝯcurre re. imo vix sine eo p̄t pctm̄ mortale ꝯmitti. Licʒ aliq̄ aliter dicere ausi sint distinguen tes circa h̄ duo genera pctōrum. s. spūalia. q̄ꝝ aliq̄ cōtingere dicunt circa obiectū ap ꝓhēsum a sensualitate. et a talib⁹ rōem infe riorē sine sensualitate nō peccare. vt exēpli ficant in odio felicitatꝭ aliene ī se. Aliq̄ ꝟo ꝯtingere dicūt nō circa obiectū a sensuali tate appꝓhēsum. ꝛ in talib⁹ rationē inferiorē sine sensualitate peccare posse. vt indebita curiositate sciē. Carnalia aūt sp̄ dicūt circa obiectū sensualitatis cōtingere. ꝛ ideo ī hꝯ rationē inferiorē nūq̄ꝫ sine sensualitate pec care. sʒ q̄ bn̄ radicē ꝛ originē cuiuslibʒ pec cati iuestigare voluerit. repiet nullū eē pec catū in q̄ ipi⁹ sensualitatꝭ motus nō cōcur rat. imo q̄n ī eo ꝓpinque vl' remote īchoet̄. ¶ Octo autē ꝯmūiter assignat̄ rōes seu cau se q̄re homo ꝓnior est ꝛ ꝓclivior ad malū q̄ꝫ ad bonū. ¶ Pria cā est / q: vt dicit sapiēs Corpus qd corrūpit̄ aggrauat aīam / eā scʒ trahens ad malū. ꝛ nō sic erigēs ad bo nū. ¶ Secūda causa est q: vt dicit Aug. pl⁹ valet malū inolitū q̄ꝫ bonū insolitū. Qd sic exponi p̄t. Pl⁹ valet. i. forti⁹ est ad mouē dum ... ad attrahēdū malū inolitū. i. natura ... tū. q̄ꝫ bonū insolitū. i. nō ꝯsuetū. ¶ Tercia causa ē q: naturalr̄ facili⁹ ē descē dere q̄ꝫ ascēdere. imo magis trahit vnū de orsum q̄ꝫ decē sursū. ¶ Quarta cā est. quia ꝯmūit̄ ea q̄ nos ad malū incitāt et īducūt nobis p̄sentia sunt. finis ꝟo ꝛ p̄miū ꝟtutꝭ nobis absens est. ¶ Quīta causa est. q: plu res circūstantie ad bonū actū req̄rūtur q̄ꝫ ad malū. imo bonū fit nisi ex ꝯcursu omni um circūstantiaꝝ ad illd debitaꝝ. malū ve ro ꝯtingit ex defectu vni⁹. ¶ Sexta cā est. q: ꝯtinue ad nostꝝ p̄ncipiū scʒ ad nihilū tēdim⁹. ¶ Septima cā est. q: fomes q̄ nos ad malū mouet ꝛ ꝓnos facit sp̄ ītra nos ē. glīa ꝟo quā q̄rim⁹ extra nos. ¶ Octaua cā est. q: vires aīe ad diligendū tpalia sūt acti ue. ad ea ꝟo que sunt grē ꝛ glorie sunt q̄dā modo matiales ꝛ passiue. Uirtutes etenī p modū acq̄sitōis hr̄i nō pn̄t. sed solū per modū receptōis. q: malū ex nobisipis ꝛ p nos facere possum⁹. bonū ꝟo facere nō ni si grā dei adiutrice valem⁹.

De natura delectationis. ꝛ an sit pctm̄ ꝛ quod.

Xpeditis his q̄ circa p̄mos mot⁹ X
e　sensualitatꝭ dicēda occurrebāt / ve nit aliq̄d de delectatōe tangendū. an scʒ sit pctm̄. ꝛ qd. Pro q̄ intelligēdo ex pediēs ē aliq̄s ex multis ꝛ varijs delectati onū diuisiōib⁹ ꝛ speciеb⁹ q̄ p nōnullos assi gnari solent / q̄ꝫtū ad p̄sentē materiā sufficit declarare. ¶ Una igit̄ int̄ ceteras diuisio po nit̄ / ꝙ delectationū aliq̄ sunt corporales et sensitiue. alie sunt spūales seu ītellectuales. ¶ Delectatōes corpales ꝛ sensitiue dicūtur q̄ in appetitu sensitiuo ꝛ de bono sensibili seu bono f̄m sensum fiūt. Spūales ꝟo seu intellectuales sūt q̄ in appetitu ītellectiuo ꝛ de bono intelligibili seu bono f̄m intelle ctū ꝯsistūt. Certū est enī delectatōeʒ freq̄nt̄ appꝓhensionē ratōis seq̄ / appꝓhēdentis. s. ali q̄d tanq̄ꝫ bonū ꝛ ꝯueniēs. ad quā rōis ap ꝓhensionē nō solū ꝯtingit ꝯmoueri appeti tum sensitiuū p applicatōem ad aliquā rē pticularē. verūetiā appetitū intellectiuū q̄ ꝓprie nihil aliud est q̄ꝫ voluntas p appli cationē ad aliq̄d intelligibile. ꝛ f̄m h̄ in ap petitu intellectiuo est delectatio. sicut ꝛ esse p̄t in appetitu sensitiuo. Sʒ int̄ hmōi isto rū appetituū delectatōnes multū interest. Nam delectatio appetit⁹ sensitiui sp̄ est cū aliq̄ trāsmutatōe corpali. ꝛ isto respectu ꝓ prie debʒ accipi ꝛ intelligi / dū ꝯmūit̄ dicit̄ delectatio q̄dam passio esse. q̄ꝫuis etiā ꝛ de

delectatõnibus intellectualib) ita intelligi possit sed nõ ita ꝓprie. Qđ tñ in vtrisqꝫ delectatõib) intelligendũ ē/capiẽdo passiões nõ ꝓprie ꝛ stricte, put.s. ꝯuenit passiõibus corruptiuis ꝛ in malũ tendentib). vt egritudines. tristicia. timor. ꝛ hmõi. Sed large ꝛ quodãmõ impro᷑pe. put.s. dicit quandam corpalē alterationē seu aīe affectõem. Delectatio ṽo appetit⁹ intellectiui de se sp est sine trãsmutatõe corpali. qꝛ ꝓprie nihil aliud est q̃ȝ simplex mot⁹ voluntatis se ad aliq̇d cõplacent applicãtis. Et hinc dicit Aug⁹. ꝙ cupiditas et leticia nihil aliud est q̃ȝ volũtas in eis ꝯsentiẽs q̇ volum⁹. ¶ Prime delectatões.s. corpales et sensitiue. licꝫ a corpe et sensu denominẽť. sunt tñ delectationes toti⁹ ꝯpositi. Nam in eis est tã corpis q̃ȝ aīe delectatio. Corpis q̇dem ꝓpter apphensiõem sensus q̇ est virt⁹ in organo corpeo. et q̇ nõ nisi mediãte organo corpis apphendere pt. ex q̇ apphensione dũ (vt tactũ est) fit de bono ꝛ ꝯueniẽti ḿm sensuꝫ/sequtur q̇dã virtutꝫ appetitiue q̇es ī eo quod amat seu optat. ꝛ hinc creať illa delectatio corpalis. Aīe ṽo tam ex eo ꝙ oẽs hmõi vires appetitiue et apphẽsiue ī ea ꝯsistunt. q̃ȝ etiã ꝓpter apphensionẽ spi⁹ rõis q̇ sibi illđ idem qđ p sensum tanq̃ȝ sibi bonũ et ꝯueniens apphẽsum est etiã tanq̃ȝ bonũ et ꝯueniens toti corpi apphẽdit. Si eñ rõ nihil apphẽderet/tũc ꝓprie nõ esset delectatio. vt esset dare exemplũ ī infantib) ꝛ in insensatis/quoꝝ licꝫ sensus suũ obiectũ tanq̃ȝ sibi bonũ ꝛ ꝯueniẽs apphẽdere possit/et ex hinc (vt tactũ est) seq̇ q̇dam virtutꝫ appetitiue in eo qđ amat et desiderat q̇es. qꝛ tñ in eis ratio nihil apphẽdit nᶜ dijudicat. et sic nec se delectari intelligũt aut cognoscũt. iđ ꝓpe delectari nõ dicunť. Et h̄ est in effectu qđ p aliq̇s dicit. ꝙ ad ꝓpam delectatõneꝫ tria habẽt ꝯcurrere.s. duo quoꝝ est ꝯiũctio seu applicatio delectabil. vtputa appetentis ꝛ illius qđ appetiť/ꝛ terciũ est hmõi cõiunctionis seu applicatiõis cognitio. Ex quo īsurgit ꝙ cõiter dicit delectatõem proprie nõ sine cognitione fieri. nec ꝓpe delectationẽ esse/vt iã exemplificatuꝫ est. Nec mirũ si in hmõi delectatõib) toti⁹ compositi seu toti⁹ hoīs dicanť sensus ꝛ rõ/q̃ȝuis diuerse sint coꝝ opationes circa idem delectari. Nã certũ est/ꝙ sicut idẽ pt p sensum et p ratiõem apphẽdi. ita ꝯtigere põt illud idẽ ḿm sensum ꝛ rõem ꝯsiderari. ꝛ ex hinc ꝓuĕire ꝙ sensus ꝛ rõ circa illđ idẽ delectabať. ſꝫ nõ fit eodẽ modo. Nã sensus in eo in quo delectať solũ delectať inq̃ȝtũ illđ apphẽdit tanq̃ȝ bonũ ꝛ ꝯueniẽs. ꝛ sic delectabile ī sensu. ratio ṽo in illo eodẽ delectať sed solũ inq̃ȝtũ illud apphẽdit in ratõe boni vł ꝯueniẽtis ad regimẽ ꝛ sustentatiõem toti⁹ corpis. Et intelliganť p̄dicta de inferiori pte rõis seu de inferiori ratõe. qꝛ superiori rationi delectatio nõ attribuiť. ſꝫ solum ꝯsensus in actũ q̇ deliberationẽ seq̇tur/vt lati⁹ infra tangeť. Scđe ṽo delectatões.s. spũales et intellectuales sunt delectatõnes soli⁹ aīe. qꝛ ī eis nulla ē necessaria apphensio seu opatio sensus. vt facile ē ꝯsiderare

De alia diuisiõe delectatõis.

¶ Alia diuisio reperitur ꝙ delectationũ aliq̄ sunt spũales. alie carnales. Nec hic accipiť spũalitas ꝛ carnalitas/put statim sup. inq̃ȝtũ.s. solam aīe vł corpis delectatõeꝫ importet. ſꝫ vt capit apl's distinctionẽ faciẽs inter hoīem spũalẽ ꝛ carnalẽ. i. ad Chor. iij. et in plib) alijs locis.

De delectatõe spũali.

¶ Delectatio spũalis put hic accipiť ē q̇ ē in deo creatore vel ꝓpter deũ. ¶ In creatore q̇deꝫ. qñ.s. hõ ī eo directe delectať. cõsiderãdo scꝫ et cõtẽplãdo suã īmensitatem maiestatẽ. ꝛ virtutẽ. ꝛ bõitatẽ. ꝛ hmõi. Iuxta illđ ps. Memor fui dei ꝛ delectat⁹ suꝫ. Et illđ. Delectare in dño. ꝛ dabit tibi petitões cordis tui. ¶ Propť deũ ṽo. qñ.s. aliq̇s in aliq̄ bono alio a deo. siue sit intellectuale siue corpale debite delectať. nõ tñ illic sistẽdo sed delectationẽ illã pure in deũ reflectẽdo. vt si q̇s (exempli grã) ī sciã sibi data delectareť. inq̃ȝtũ se p eã ī deũ ad laudẽ q̃ȝ suam ꝛ sui noīs exaltatõeꝫ pficere posse speraret. vł in aliq̄ re magna pulcra vł admirabili. manuducẽdo p illđ intellectum suũ in ammirationẽ et delectatõeꝫ infinite potẽtie. sapiẽtie ꝛ bonitatis dei. Iuxta illđ ps. Delectasti me dñe ī factura tua et ī operib) manuũ tuaꝝ exultabo. Et de hmõi delectationib) nõ est hic longior ꝓtrahend⁹ sermo. tum qꝛ materiã p̄sentẽ ꝓprie nõ cõcernũt. nisi inq̃ȝtũ speciẽ diuersam a carnalib) cõstituũt. de quib) hic tractãdũ ẽ. tum quia hmõi delectatões spũales ñ solũ pctã nõ sũt. ſꝫ meritorie. imo tãte eẽ possẽt ꝙ ad magnã pfectõeꝫ hoīeꝫ ducerẽt.

De carnali

Carnalis ῾ỽo delectatio q̃ put hic sumit τ a spi
ritual de q̃ statim tactũ est distinguit͛ pt
iuxta sup̄ tacta tã de bono intelligibili q̃ʒ d
bono sensibili esse. duplex itez q̃tũ ad hũc
tractatũ suffic/ repit͛ Una natural' alia vo
luntaria. ¶ Natural' put a volũtaria distin
guit͛ τ stricte capiẽdo (nã large sumendo
delectatio etiã volũtaria natural' dici pt) ẽ
cum vnaq̃ʒ vis aĩe/ in suo obiecto qd tã
q̃ʒ sibi bonũ τ ꝯueniẽs apphẽdit delectat͛.
vtputa rõ in cognitõe veri/ visus in colori
bus maxime medijs. Audit᷒ i sonis medi
ocrib᷒. τ sic de alijs. Et licʒ talis delectatio
vix vnq̃ʒ haberi possit q̃n in ea sit aliq̃s cõ
cursus rõis τ volũtatis. imo vt sup̄ tactuʒ
est/ nõ ppe al's delectatio dici deberet. ta
men (vt in sili supius de pmo motu in sen
sualitate dictũ est) in se ꝯsiderata nullã im
portat seu respicit rõis vl' volũtatis opati
onem. imo ppe nihil aliud ẽ q̃ʒ quedã na
tural' virtutis appetitiue q̃es in aliq̃ bono
sibi cõueniẽti amato seu desiderato. vt pos
set poni exemplũ de delectatõe q̃ habet͛ i ca
lefactõe post magnũ frig᷒. vl' potu p᷒ vehe
mentẽ sitim. Et hmõi delectatio sic ꝯside
rata/ de se nec laudabil' nec vitupabilis est
Quia vt freq̃nter sup̄ tactũ est. q̃ act᷒ dicũ
tur virtuosi vel defectiui h̄ habent a ratõe
τ volũtate. inq̃ʒtũ. s. ab eis imperãt͛ vel cõ
sentiunt͛. ¶ Volũtaria ῾ỽo delectatio est pro
pe que apphensionẽ rationis ꝯseq̃tur. Cũ
eĩ ratio aliq̃d tanq̃ʒ bonũ ꝯueniens appre
hendit/ causat͛ in ea q̃dam mot᷒ seu appeti
tus ad illud sic apphensum/ quẽ ꝯseq̃t͛ de
lectatio. que ppe nihil aliud est nisi q̃dã vo
lũtatis cõplacẽtia in eo quod sic ipa rõ ap
phendit. Et hic motus seu appetit᷒ ratõis
est ille motus seu appetit᷒ q̃ rõnal' nomiat͛
de quo sup̄ vbi de pmis motib᷒ sensuali
tatis actũ ẽ/ ficbat a motu seu appetitu na
turali. τ a motu seu appetitu sensitiuo disti
ctio. Et licʒ hmõi delectatio volũtaria vt
statim sup̄ tactũ est/ possit etiã large sumẽ
do natural' dici. hic tñ solũmodo ꝯsiderat͛
inq̃ʒtũ a ratõe q̃ voluntatẽ regulare habʒ/
iuxta qd infra lati᷒ dclarabit͛/ imperat͛ aut
cõsentit͛. et inq̃ʒtum ipa volũtas in cuius
libertate erat apphensionẽ τ motũ rationis
sequi vel nõ seq̃. ppter quod hmõi delecta
tio volũtaria appellat͛. ad ipam etiã moue
tur τ inclinat͛. q̃ sub ista cõsideratõe τ non
al's venit hic de hmõi delectatione/ an. sʒ
peccatũ sit et quod inuestigandũ. ¶ Nunc Z
igit͛ ad ppositi cepti declarationẽ acceden
do hmõi rationis apphẽsio/ τ exinde dele
ctatio volũtaria cõsequẽs aut est debite re
gulata debiteq̃ʒ mẽsurata. vt sʒ sit i rẽ lici
tam/ et q̃ʒtũ debʒ τ quõ debet. vt exẽplifica
ri posset de delectatõe etiã in se bonaꝝ ope
rationũ. imo etiã ad magis materiã decla
randã i actu venereo. in legitimo tñ matri
monio/ τ cũ debitis circũstãtijs vl' delecta
tione cibi τ potus τ hmõi. etiã post appre
hensionẽ rationis ꝯtigentib᷒. τ tal' delecta
tio nõ est peccatũ. Nec eĩ possibile esset ali
quem humanit᷒ sine aliq̃ sensibili τ corpa
li delectatõe viuere. ¶ Aut hmõi delectatio
volũtaria sic ratõis apphensionẽ conseq̃ns
nõ est debite regulata et moderata. imo de
fectiua τ inordiata. vtputa q̃ est in rẽ illici
tam. vl' q̃ debitã mensurã aut debitũ mo
dũ excedit. qd ex vicio fomite mouẽte pce
dit/ ppter quod et viciosa dicit͛. Et h̄ iterũ
ꝯtingere põt dupliciter. ¶ Aut enĩ illa rati
onis apphensio τ exhinc delectatio volun
taria ex ipa ꝯseq̃ns est τ fert͛ circa aliq̃d qd
ex suo genere solũ est peccatũ veniale. τ tũc
siue ratio superior vere vl' interpretatiue (iuxta
qd infra lati᷒ declarabit͛) cõsentiat/ siue nõ.
hmõi delectatio de se nõ est nisi vẽiale pec
catũ. vt esset in ῾ỽbo ocioso/ vl' risu supfluo.
τ hmõi. Notanter dicit͛ de se. q̃ ex circũstã
tijs posset effici mortale. vtputa ppe nimi
am libidinẽ aut ꝯtemptũ. aut q̃ cum intẽ
tione in aliqd aliud qd de suo genere esset
peccatũ mortale. put supra in plurib᷒ loc͛.
maxime vbi mẽtio facta est quõ pctm̃ ve
niale possit mortale effici. satis declaratũ
est. ¶ Aut illa rationis apphẽsio/ τ exhĩc ip
sam ꝯsequens dlectatio ẽ τ fert͛ circa id qd
de suo genere est mortale peccatũ. Et h̄ ma
gis aduertendũ venit. Tũ q̃ de hmõi de
lectatione maior ẽ difficultas quõ τ quod
peccatũ sit. Tum q̃ circa eã maior est di
uersitas positionũ doctoꝝ/ q̃ tamẽ licʒ i su
is modis ponẽdi diuersi videant͛ effectua
liter coincidũt. Est igit͛ circa hoc distictõ
aliquoꝝ bene ꝯmũis. Quia si hmõi dlecta
tio nõ est morosa. tũc nõ est nisi vẽiale pec
catũ. Si vero morosa fuerit/ est peccatuʒ
mortale. Intelligẽtes (vt dicũt) de mora cõ
sensus in delectationẽ τ nõ de mora tẽpo
ris. Notant͛ dicit͛ in delectationẽ. q̃ de cõ
sensu in actũ nullũ esset dubiũ. ¶ Sed i h̄

latiori indiget declaratõe. Tũ q2 iste mod⁹
ponẽdi innuere videt aliquã esse delectati/
onẽ morosam mora tp̄is. que nõ est moro/
sa mora ꝯsensus. De qua tamen an sit pec/
catũ et quod/nõ satis videt exp̄mere. Tũ
quia sic simpliciť dicere cõsensum in dele/
ctationẽ esse peccatũ mortale nõ est vsq3q̄
q3 verũ. eteni (vt infra videbiť) est ꝯsensu3
in delectationẽ sub aliq̄ q̄litate repire. qd̄ ñ
erit nisi pctm̄ veniale. Et ideo p ip̄a decla/
ratione q̄ztũ ad p̄sentẽ tractatũ sufficit faci
enda/est aduertẽdũ q̄ iuxta positõnis sup̄
dicte effectũ/positionẽq3 ꝯmuniorẽ hmõi
delectatio q̄ sic circa id quod de suo genere
peccatũ mortale existit est et ferť/in triplici
dr̄ntia repiť. Una q̄dẽ nõ morosa nec mo
ra tp̄is/nec mora cõsẽsus. Alia morosa mo
ra tp̄is sed nõ mora cõsensus. Et alia mo/
rosa mora cõsensus/qd̄ tm̄ intelligendũ ve
nit de ꝯsensu deliberato. ¶ Est insup aduer
tendũ q̄ cõmuniť p oẽs doctores pecca
tũ delectatiõis p̄cipue morose ratõni attri
buiť z in ea diciť esse. Cũ eni (vt sepe supra
dictũ est) ratio sit directiua hũanoꝝ actuũ.
z nõ solũ exteriorũ sed etiã interioꝝ passio
nũ. quotiẽscũq3 rõ in illaꝝ interioꝝ passio/
nũ directõe deficit/merito dr̄ peccatũ ĩ ip̄a
ratõe (inq̄ztũ eaꝝ directiua) esse sicut etiam
qñ deficit in directõe exteriorũ actuũ. Cu3
igiť vt etiã sup̄ tactũ est delectatõ sit que/
dam aĩe passio/z p ꝯsequens ei⁹ directio z
regulatio ad ei⁹ rationẽ ptineat/z sit circa
ip̄am delectatõnem. nõ posset pp̄e indire/
ctio cõtigere q̄n ex defectu rõis pcedat. cla
rum est omnẽ indirectõe3 q̄ circa delectati
onẽ ꝯtingit rationi debere ĩputari. Et hic
dr̄ peccatũ delectatõis ĩ ratõe esse. imo am
pli⁹ cũ delectatio lic3 sit ĩ vi appetitiua tã
q3 in p̄mo et primo p̄ncipio. sit nihilomi/
nus etiã ĩ ratõe tanq3 in p̄ncipio motiuo.
habeatq3 ip̄a rõ (vt iã ĩ effectu tactũ est) nõ
solũ directõem circa seip̄a3/sed etia3 circa
oĩa obiecta inferioꝝ aĩe viriũ que p eã diri
gi possunt. ꝯsequẽs est indirectõem z irre/
gulationẽ q̄ circa delectationẽ ꝯtingit. cũ
nõ nisi ratõis cõsensu vel defectu cõtinge/
re possit/debere ip̄i rõi imputari/sicq3 pec
catũ delectationis ĩ ea esse. ¶ Est insup ad
7 maiorẽ sup pp̄ositi cepti declarationẽ ad/
uertendũ. q̄ lic3 pp̄e loquendo pctm̄ dele/
ctatiõis p̄cipue morose. q̄ (iuxta sup̄ tacta)
dicitur ip̄e cõsensus ĩ delectatõ3/possit etiã
ad rõem supiorẽ dici ptinere. Tum primo
q2 vt in supioribus satis tactũ est lic3 ip̄a rõ
supior et inferior s̄m rõem suaꝝ operatio/
nũ et officioꝝ diuersificeť. sunt tñ idem ĩu
re et essentia. et sic vix possibile sit ratõe3 ip
sam inferiorẽ circa aliq̄d et gr̄a materie de
qua sermo circa delectationes ꝯcurrere. q̄n
etiam ip̄a ratõ supior effectualiť cõcurrat.
Tum scd̄o q2 ip̄a ratio supior q̄ regulis le
gis diuine z eterne que supior est innitiť re
gulare hab3 ip̄am rõem inferiorẽ q̄ solũ re/
gulis legis humane q̄ inferior est intendit.
Et ideo vix est possibile ip̄am rationẽ infe
riorẽ circa indirectionẽ delectatiõis defice
re/q̄n p̄ se. s. imperãdo/vel iterp̄tatiue. s. rep̄
mere negligẽdo ip̄a ratio supior cõsentire
dicať. Tum tercio q2 nihil est de q̄ rõ infe/
rior que (vt tactũ est) reguľ legis inferioris
intẽdit iudicare possit. de q̄ nõ etiã ip̄a ra/
tio supior que regulis legis supioris et ad
quã leges alie reduci habẽt innitiť iudica
re etiã valeat. Quicq̄d eni (vt cõiter diciť)
iudicio rõis inferioris subijciť. subdiť etiã
iudicio supioris/et nõ econtra. Et hinc (vt
tactũ est) ip̄e ꝯsensus in delectatõnẽ si facta
inq̄sitõe circa ip̄m p leges diuias z eternas
hõ in eo pseuerauerit ad ip̄am ratõem supi
orẽ dici possit ptinere. Tamẽ pp̄rie dlecta
tio ip̄a in ip̄amq3 delectationẽ ꝯsensus/so/
lum rationi inferiori attribuũť. Cõsensus
p̄o in actũ seu actus executionẽ ip̄i superi/
ori rationi. Et ratio ẽ q2 ratõni supiori vt
magis infra declarabiť) pp̄ter sup̄mitate3
legis cui innitiť/reseruať iudiciũ finale z su
p̄mũ de eo quod ĩ actib⁹ hũanis vltimum
occurrit. quale est ip̄e actus seu ip̄i⁹ actus
executio. Nam vltra actũ seu act⁹ ꝯplemẽ
tũ nõ est vlterior pgressus. Ip̄i vero ratõi
inferiori que nõ intẽdit nisi circa legẽ inferi
orẽ ꝯuenit etiã iudiciu3/sed nõ finale. imo
solũ quoddã p̄ambulũ respectu aliquoru3
que ad ip̄m actũ seu ip̄i⁹ actus executiõe3
ordinanť. quales sunt ip̄a delectatio et in
ip̄am delectatiõe3 cõsensus. Et ideo ip̄i ra
tioni inferiori attribuũť z nõ supiori. Etiã
pp̄rie delectatio et ꝯsensus in delectationẽ
nõ sunt actus diuersi s̄m gen⁹. q̄ diuersita/
tem potẽtie exigãt. sed differũt solũ p deli/
beratũ z nõ deliberatũ. sicq3 nõ est incõue/
niens vtrũq3 rationi inferiori attribui.
¶ Est insup aduertẽdu3 q̄ magna respectu
terrenoꝝ seu humanoꝝ actuũ/est inť mot⁹
supioris rationis z mot⁹ inferioris ratõis
z exhinc volũtatis varietas. ¶ Ap̄p̄hensio

nā g inferioris ratõis [illegible] de
se et p se ipis actibꝰ ꝛ negocijs hūanis dis/
ponēdis ꝛ regulādis [illegible] se habe/
re pōt. ꝛ fm̄ h̄ etiā dupliciť [illegible] mot' vo
luntatis seq̄. Uno mō simpliciť ꝛ absolu/
te. cū scz ipa rō subito aliq̄d apprehēdit. et
ꝓinde statim sine aliq̄ discussiōe illud sic p
eam apphēsuz tanq̄ꝫ bonū vľ malū ꝯueni
ens vľ nociuū delectabile vľ n̄ delectabile
ꝛ hmōi dijudicat. Si igiť talē subitā rati
onis apprehēsionē idiscussamq̄ꝫ dijudica/
tionē volūtas in vnū vľ aliud se inclinan/
do sequať/tūc diciť volūtas nō deliberata
ꝛ motus seu appetiť nō deliberatus. Alio
mō inq̄sitiue. cū. s. ipa ratō postq̄ꝫ aliq̄d sic
vt p[illegible] apprehēdit de illo sic p eam appre
hēso/an vt tactū est bonū vľ malū. ꝯueniēs
vľ nociuū. delectabile vľ nō delectabile ext
stat/rōcinādo inuestigat. tūc si talē apphē/
sionē ꝛ iuestigationē volūtas seq̄ť/dř volū
tas deliberata/ ꝛ motꝰ seu appetiťꝰ delibe/
ratus. ¶ Rationē ꝟo supiorē/qz vt etiā sup̄
tactū ē/actibꝰ ipis ꝛ negocijs terrenis ꝛ hu
manis de se ꝛ p se nō intēdit. ꝛ nūq̄ꝫ in ob/
iecta inferiorū aīe viriū [illegible] p ipsam etiā diri
g[illegible] inq̄stū de ipis ratōes
diuinas ꝛ eternas ꝯsulit. qđ claꝝ est fieri nō
posse/nisi p modū inuestigatōis ꝛ delibera
tōis/nūq̄ꝫ respectu ipsoꝝ actuū ꝛ negocio
rū terrenorū ꝛ humanoꝝ seq̄tur motꝰ aliq̄s
n[illegible] deliberatꝰ. Et notādū [illegible]
ratione supiori fit mētio respectu obiectoꝝ
inferioꝝ aīe viriū ac negocioꝝ terrenorū ꝛ
hūanoruz. Nam respectu sui ppriū obiecti
aliq̄n̄ bn̄ habz subitū ꝛ inordinatū motū.
qđ nō ē p̄ntis speculatōis declarare. ¶ Qz
etiā sepe qđ ī supioribꝰ dictū ē. ī subseq̄nti/
bus forsan repeti ꝯtinget/ratōꝫ ipaz ad ali
q̄d [illegible] quod
tn̄ ppriū videť esse volūtatis est aduertēdū
q̄ cū ipsa ratio (vt sup̄ tactū est) sit virtꝰ nō
solū cognitiua. ꝛ sic deliberatiua. verū etiā
motiua/impare ē eiꝰ actus/nō tn̄ absolute
sed p̄suppositio actu ipius volūtatis p mo
dū cuiusdā motōis. Nec enī cū iuxta supiꝰ
tacta diuidiť ratio in supiorē portionē ꝛ in
feriorē. accipiť ratio put distinguiť ꝫ volū
tatē sz p tota pte aīe intellectiua. q̄ ītellectū
ꝛ volūtatē ꝯprehendit. Immo ampliꝰ isti
duo actꝰ. s. rōis ꝛ volūtatis (qđ bn̄ notan/
dum ē) seinuicē preuenire ac sup seinuicem
ferri [illegible]
do etenī ipa ratō de volēdo rōcinať ꝛ de

liberat. ꝛ ipa etiā volūtas aliq̄n̄ de ratioci
nādo volitionē habz. seu rōcinari vult. Ali
q̄n etiā ꝯtingit motū volūtatis a motu ra/
tionis p̄ueniri et moueri. ꝛ tūc motꝰ ille vo
luntatis diciť motꝰ rōnaľ. ꝛ ecōuerso etiaz
motū ratōis a motu voluntatis p̄ueniri et
moueri. ꝛ tūc motꝰ ille rōis dř motus volū
tariꝰ. Ideoq̄ꝫ aūt sic in istis casibꝰ dicūtur
seu appellāť isti motꝰ. qz sp ꝟtus poꝫ actꝰ
seu motus remanet ī actu seu motu sequēti
Et fm̄ hoc in ratōe inueniť pctm̄. vľ put
eius defectus est voluntarius. vel prout
actus eiꝰ est p̄ncipiū actus volūtatis. Im
perare tn̄ est essentiaľz actus ipiꝰ ratōis. iu
xta quod sup̄ tactū ē. Dupliciť autē hmōi
īpandi actū ipa rō exercere p̄t et solz. Uno
mō absolute p modū cuiusdā intimatiōis
seu denūciatiōis. ꝛ q̄si p ꝟbum indicatiui
modi. vtputa tale q̄d faciendū ē vľ nō faci
endū. bonū est tale q̄d facere vľ nō facere ꝛ
hmōi. Alio mō p modū cuiusdā motiōis
seu incitationis. ꝛ q̄si p ꝟbū imparatiui mo
di. vtputa fac hoc vľ nō fac h̄. Et licz vt iā
in supioribꝰ aliq̄liter tactū est/ipa rō ī ipis
actibꝰ hūanis seu passionibꝰ interioribꝰ p
hmōi modū directionis/intimatōis vľ in
citatōis sit impans ꝛ p̄mū mouēs. ipsa tn̄
volūtas [illegible] ꝛ p̄
mū mouēs in viribꝰ aīe. ¶ Ex sic p̄notato/
rū seu p̄suppositoꝝ effectu colligi p̄t q̄ cir/
ca hmōi delectationū de q̄bus hic agitur
que. s. circa illud sunt qđ ex suo genere pec
catū mortale existit directionē/ ipa ratio in
terdū supior. interdū inferior. ꝛ ꝯsecutiue
ad eā ipa voluntas seu volūtatis motꝰ sex
modis seu sub sex q̄litatibus habere pōt.
Uno modo vt abijciēs seu recusans. Alio
modo vt p̄ceps vľ subita. Alio modo vt
reprimēs. Alio modo vt inaduertēs. Alio
modo vt negligēs. Et alio mō vt expsse cō
sentiēs. Qui sex modi seu sex q̄litates appli
cari p̄nt/imo effectualiť corrūdent tā p̄nci
pali distinctōi trimēbri supiꝰ ad hoc ppo
sitū posite. q̄ꝫ etiaz aliq̄bꝰ positōibꝰ et disti
ctionibꝰ bene ꝯmūibꝰ nōnulloꝝ doctoruz
in hac materia loq̄ntiū. Ex q̄ꝝ omniū ad
inuicē applicatōe ꝛ declaratione/sufficiēs
q̄ꝫtū ad p̄sentē tractatuz spectat resultabit
ipius materie declaratio ꝛ intellectꝰ ¶ Nūc A
igiť ad ppositū cū sensualitas illecebra. id
est carnal[illegible]
inferioreꝫ tangere ꝛ pulsare incipit. seu (qđ
idem est) [illegible] vel

ꝓut interdū (iuxta qđ in supioribꝫ mō stratū est) ꝯtingere potest in appetitu ītellectiuo i[n]surgere incipit.

Ut abiiciēs seu recusans.

¶Aut rō ipa inferior statim ꝙ huiusmodi sic insurgentē illecebrā secu arnalē ꝛ voluptuosaꝫ delectationē ꝑcipit ꝛ agnoscit eā ex ꝯsideratōe ꝛ applicatōe ad legem seu regulā hūanā. vtputa qđ est ꝫ virtutē moralē. ꝛ sic viciosa vł inhonesta. vł hmōi oīno a se abiicit ꝛ repellit. vł forsan vtraqꝫ rō ꝯcurrent. s. īferior ex ipa (vt statim tactū est) ꝯsideratōe ꝛ applicatōne ad legē seu regulā hūanā/ ꝛ ratio supior ex ꝯsideratōe ꝛ applicatōne ad legeꝫ et regulā diuinā ꝛ eternam. qđ ꝯcurrēter fieri pt/ oīno abiiciūt ꝛ repellūt. Et tūc in vtroqꝫ istoꝝ duorū casuum dicit̄ ratio primo sex modoꝝ sup̄ tactorū seu sub ꝓma q̄litate se habere. s. vt abiiciens seu recusans. Qui modus seu q̄litas se habendi cōmūi[us] ipi ratōi īferiori attribuitur. qꝛ istud cōmuni[us] ipa ratio inferior ex seipa facit. Et tūc nullū est in rōe peccatū. Immo nec tūc ꝓꝓe dici debꝫ delectatio. sꝫ poti[us] quedā delectatōis oblatio. ꝛ quedā passio seu pena pcti origināł. Et si peccatū aliqđ existat. h̄ solū est in ꝓmo motu sensualitatis. de q̄ satis in supioribꝫ actū ꝛ declaratū est.

Ut preceps vel

subita. ¶Aut hmōi sic insurgentis illecebre seu carnalis ꝛ voluptuose delectatōnis apꝓhensiōem seq̄tur q̄dā ꝑceps ꝛ subitus et ante q[uan]tacūqꝫ ꝓhabitā deliberatōeꝫ ipsius ratōis inferioris ī ipam illecebram seu carnalē delectationē cōsensus ex ipi[us] ratōis ꝓpter viciū fomitis corruptōe ꝓueniēs. q̄ casu ꝓꝓe surreptio fieri dicit̄ ꝛ appellat̄. Et tunc ratio dicit̄ scđo sex modoꝝ sup̄ tactorum seu sub scđa qualitate se habere. s. vt ꝑceps vel subita. q̄ modus seu q̄litas se habendi (vt claꝝ est) soli ratōni inferiori attribuēdus est. Correspōdetqꝫ iste mod[us] seu ista q̄litas ꝓmo mēbro ꝓncipał distinctionis trimēbris supi[us] ad hoc ꝓpositū posite. Naꝫ talis illecebra seu carnał delectatio sic in se et ꝭm se ꝯsiderata est nō morosa nec mora tpis/ nec mora ꝯsēsus. Estqꝫ tūc peccatū solū veniale. ¶Q[uo]d autē ꝓmo tał illecebra seu carnalis delectatō sit n̄ morosa mora tpis apparet ꝓpter subitā ꝛ ꝑcipitē/ ꝛ sic minimā ꝓdicti cōsensus ipius rōis inferioris duratōeꝫ in eā. Nam si circa eā rō ipa inferior vltra ꝓdictū suū subitū ꝛ ꝑcipitē ꝯsensum. vł ipa forsan ratio supior aliť se haberet. vtputa vł magis imorādo/ vł expssius ꝯsentiēdo. iā tūc ex isto mō seu ista secūda qualitate recederet/ ꝛ ad aliquē aliorū q̄ttuor modoꝝ seu aliaꝝ q̄ttuor q̄litatū transiret. vt statim infra declarabit̄. Et iō hic notāter additū est. sic in se ꝛ ꝭm se cōsiderata. ¶Q[uo]d etiā talis illecebra seu carnalis delectatio sit nō morosa mora cōsensus (capiēdo tn̄ cōsensum ꝓut iuxta duas distictiones supius ī hac materia positas. ꝛ maxime iuxta primā capit̄ ꝛ capi debꝫ. cū dicit̄ cōsensus ī delectatōnē peccatū mortale ē. scꝫ ꝓ ꝯsensu d[e]liberato) apparet respectu etiam vtriusqꝫ ratōis. ¶Et ꝓmo respectu īferioris ꝓpter tał sui cōsensus subititatē ꝛ ꝑcipitationē q̄b[us] ipa ratio īferior a recurrēdo ad ꝓpriū suū actū q̄ est deliberare ꝛ ratiocinari. ꝛ sic a debite in se circa talē sic insurgentē illecebrā seu carnalē delectationē deliberādo/ legesqꝫ ꝛ regulas hūanas q̄b[us] innitit̄ consulēdo impedit̄. Et sic ꝓprie cōsentire saltē deliberate/ ꝯsentire dici n̄ debꝫ. Immo ꝙ tał subitus mot[us] seu tał q̄litas se habendi ipi[us] ratōnis inferioris ꝯsensus dicat̄ ꝛ appellet̄. hoc est valde improꝓe ꝛ īꝑfecte. ꝛ valde large. Sed ideo ita dicatur qꝛ cū ipa ratio (vt sepe tactū est) sit virt[us] cognitiua ꝛ sit deliberatiua. vix ē possibile ipsam rōem inferiorē sic circa talē illecebram seu carnalē delectationeꝫ quantūcūqꝫ subito et ꝑcipitāter ꝯmoueri ꝛ se applicare. q̄n aliqualiter (vt adhuc magis īfra declarabitur) diiudicet. ꝓpter ipaꝫ diiudicatōꝫ q̄dāmodo ꝯsentire dicat̄/ licꝫ improꝓe ꝛ impfecte. vt supra declaratum est. Et ꝓpter istōd ū vt ꝓfertur in supioribꝫ d[e] ꝯsensu in delectatōnē. ꝓut hic intelligit̄ peccatū mortale esse notanter ꝛ expsse ad drn̄tiā istius subiti et precipitis ratōis inferioris consensus additū est illud verbū deliberato. ¶Q[uo]d etiam secundo talis illecebra seu carnał delectatio nō morosa sit mora cōsensus respectu ipius ratōis supioris patet. quia cum ipa ratio inferior ꝑ ea que iā dicta sunt dicat̄ a recurrēdo ad suū ꝓpriū actū/ qui est deliberare et ratiocinari. ꝛ sit a debite in se circa talē sic insurgentē illecebrā seu carnalem delectationē deliberādo. legesqꝫ ꝛ regulas humanas quibꝫ innitit̄ cōsulendo per

talem sui dicti cōsensus subitātē ꝛ ꝑcipitatōnē impedita a fortiori ꝛpamplꝰ a recurrendo ad iudiciū rationis supioris impedita dici ꝛ reputari debꝫ. ꝛ ex cōsequenti etiā ipa ratio supior que ab inferiori ratione cōsulta nō fuit simili̕ debite circa talē sic insurgentē illecebrā seu carnalē delectationē deducendi ad leges ꝛ regulas eternas qbꝰ innitit̕ et que altiores sunt / recurrēdi tpus ꝛ occasionē seu motiuū nō habuisse dici ꝛ reputari debꝫ. Et sic ipa rō supior nullo mō nec ꝓ̄e nec interp̄tatiue ꝯsentiens dici ꝛ reputari debet.

Ut reprimens

B ¶ Calut huiusmodi illecebrā seu carnalē et voluptuosam delectationē sic insurgentē ipamq̄ ratōnē inferiorē pulsare ꝛ iā forsan attrahere incipientē / ratio superior ex se ex consideratōne legis seu regule eterne. vtputa precepti diuini vel offense dei statim reprimit. ꝛ tūc dicit̕ ratio tercio sex modorū supra tactorū seu sub tercia q̄litate se habere. scꝫ vt reprimens. q̄ modus seu q̄litas se habendi ipi soli ratiōi supiori attribuendꝰ est. Correspōdetq̄ etiā iste modus seu ista qualitas ꝓmo mēbro ipiꝰ ꝓncipalis distinctonis trimēbris superiꝰ ad hoc ꝓpositū posite. Nam tunc talis illecebra seu carnalis delectatio nō est morosa nec mora tēporis nec mora cōsensus. Est etiā solū peccatū veniale. ¶ Q₃ autē talis illecebra seu carnalis delectatio nō sit morosa mora tēpor̄ patet de se ex dictis. qꝛ statim a ratōe supiore reprimit̕. ¶ Q₃ autē nō sit morosa mora cōsensus / capiēdo tamē cōsensum ꝓut statim sup̄ tactū est. pro cōsensu scꝫ deliberato. et qui i hac materia mortale peccatū dicit̕. ptꝫ quia licꝫ ratio ipa inferior a tali sic insurgente illecebra seu carnali delectatione pulsata fuerit. ꝛ forsan vt ꝯtingere p̄t eā quodāmodo acceptauerit ꝛ retinuerit. nec resistere de se / se disposuerit. Et ꝓpterea q̄dam impfectus ꝛ indeliberatꝰ eius cōsensus interuenisse dici p̄t / ꝓpter qd̄ peccatū est veniale attamē qꝛ regulā̄ supioris rationis sic (vt tactū est) talem insurgentē illecebrā seu carnalem delectationē statim reprimentis ilico obedit. seq̄ ab ea regulari permittit / nō dicit̕ ꝓprie ꝛ deliberate ꝯsentire. Etenī ratio inferior interdū statim ꝛ immediate nō recurrendo scilicꝫ pro tūc ad leges ꝛ regulas humanas quibꝫ innitit̕ / potest a legibꝫ seu regulis diuinis et et regulari et cōuerti. Quia et si eis ... liter et vt regulās nō intēdat. per ... tamē ꝛ vt ꝯm eas regulata intēdere ... se pe intendit.

Ut expresse ꝯsentiens

¶ Calut huiusmodi sic insurgentē illecebrā seu carnalē et voluptuosam delectationem post ipius ratōnis apprehensiōem / ipa ratio supior nō solum nō repmit. imo in eā expresse cōsentit. Et tūc dicit̕ ratio vltimo sex modorū supra tactorū seu sub vltima q̄litate se habere. scilicꝫ vt expresse cōsentiēs Qui modus seu qualitas se habēdi vtriq̄ rationi / diuersis tamen respectibꝫ (vt ex statim sequētibus apparebit) attribuēdꝰ est. Inq̄ntum etenī exinde causat̕ peccatū mortale / imputari ꝛ attribui debꝫ rationi superiori. Inq̄ntū vero iuxta materiā ꝑsentem consensus in delectationē dicit̕ / debet rationi īferiori attbui Correspōdetq̄ iste modus seu ista qualitas tercio mēbro ipsius principalis distinctōnis trimēbris superius ad hoc ꝓpositū posite. Nam tūc talis illecebra seu carnalis delectatio q̄ntūcunq̄ modicū teneat̕ / sicq̄ forsan non morosa sit mora tēporis / est morosa mora cousensus. Estq̄ tūc peccatū mortale / etiā si desit plena volūtas ꝑficiēdi actū. imo vbi forsan expressa volūtas nō ꝑficiendi adessꝫ. Maxime si ferat̕ ille cōsensus in ipam illecebrā seu carnalē delectatōē / tanq̄ in rē aut operationē seu actū sup̄ q̄ vel circa quē illa illecebra seu carnalis delectatio sic insurgit ꝛ versatur. et qui talis illecebre seu carnalis delectatiōis esset principale obiectū. iuxta quod modicum infra magis declarabit̕. Nam tunc primo est verus et expressus rationis supioris in ipam illecebrā seu carnalem delectationē cōsensus / qui semper in talibus delectationibꝫ que circa ea sunt. que ex suo genere mortalia existūt iuxta tamen modificatōnem statim tactā est peccatum mortale. Nam semper in talibus ꝛ circa talia delectatio morosa mora talis cōsensus tale peccatū est qualis esset ipe realis actꝰ. Quia tūc ratio superior sic expresse in talē illecebrā seu carnalē delectatōnem que est in creatura cōsentiendo / se a vera delectatione que est in deo circa quā solum intendere deberet scienter auertit. quod sine cōtemptu facere nō potest. cū nunq̄ expresse (vt

in sup̲iorib⁹ monstratũ ẽ) in aliq̄d circa ta/
les res carnales ⁊ terrenas ↄsentire possit.
ↄsentireq̄ȝ dicat̃ nisi d̕liberata. Deliberata
aũt facere nõ p̃t q̄n leges ⁊ regulas diuinas
⁊ eternas quib⁹ innitit̃ ↄsulere vl̃ ↄsulere
omiserit ⁊ neglexerit. ⁊ sic ꝑe vl̃ interp̃tati/
ue ↄtẽpserit. Et etiã tunc ĩ talẽ illecebram
seu carnalẽ delectationẽ ipi⁹ ratõis inferio
ris consensus expressus. q̃ in talib⁹ carna/
lib⁹ ⁊ terrenis p̲ ipam rationẽ ĩferiorẽ app̃/
hẽsis. ⁊ circa que se applicat. nũq̄ȝ rõ supe/
rior q̄ vt supra dictũ est de se ⁊ ex se circa ta
lia nõ intẽdit ꝓp̃e ↄsentire dicit̃. nec ↄsenti
re põt nisi ipa etiã ratione ĩferiori realit̃ de
liberata ⁊ ↄsentiẽte. sȝ bñ ecõtra ↄtigere p̃t.
Immo ꝓp̃e loq̄ndo talis exp̃ssus ipi⁹ rati
onis sup̲ioris in talẽ illecebrã seu carnalez
delectationẽ ↄsensus nihil aliud ẽ q̄ȝ q̄ ipa
ratio sup̲ior dictam rationẽ inferiorẽ in hu
iusmodi illecebrã seu carnalẽ delectationẽ
delectari ac ipam ab ea nõ rep̄mere seu ẽtra
here. ac cũ ea in tali delectationẽ cõcurrere
ꝑe ⁊ exp̃sse deliberata ↄsentiat. Et hinc ẽ q̄
licȝ interdũ (prout iã in sup̲iorib⁹ tactũ ẽ)
ipa ratio sup̲ior in illecebrã seu carnalẽ de/
lectionẽ vere ⁊ exp̃sse seu interp̃tatiue ↄsen/
tiat. tũcq̄ȝ talis illecebre seu carnal̃ delecta
tionis q̄ tũc ꝑe mora ↄsensus morosa ẽ mo
rosaq̄ȝ dicit̃ peccatũ possit ad ipam ratiõez
sup̲iorẽ dici p̲tinere. q̃ tñ ipsa sup̲ior nõ p̲/
prie ex se nec ad se h̄ facit. illudq̄ȝ etiã nõ ni
si ipa sil̃r rõe inferiori deliberata ⁊ ↄsentien
te ꝓprie facere possit. hinc est q̄ peccatum
morose delectatõis ↄmũit̃ ⁊ ꝓp̃e d̃r ad ra/
tionẽ inferiorẽ p̲tinere, put ample ĩ sup̲iori
bus declaratũ ẽ. Et hic ẽ talis ꝓpri⁹ ⁊ deli
berat⁹ cõsensus. de q̄li tã iuxta sepe dictas
duas distinctões ĩ sup̲iorib⁹ positas/q̄ȝ eti
am cõiter intelligit̃ dũ dicit̃ cõsensus ĩ de/
lectationẽ peccatũ mortale esse.

Ut negligens

¶ Aut hmõi sic insurgentẽ illecebrã seu car
nalẽ ⁊ voluptuosaȝ delectationẽ post ipsi⁹
rationis apprehensionẽ ipa ratio sup̲ior ñ
rep̄mit. sed nõ etiã exp̃sse ĩ eam ↄsentit. Et
respectu isti⁹ casus põt se ratio duplici mõ
seu sub duplici q̄litate habere. Uno modo
seu sub vna q̄litate q̄ talẽ illecebram seu car
nalẽ d̕lectationẽ quã sic ratio sup̲ior nec re
p̄mit/nec etiã in eã expresse ↄsentit/rõ infe
rior post sufficiẽtem deliberatõez debitaq̄ȝ
aniaduersionẽ p̲iculi et peccati q̄d exinde ĩ
minet et incũbit retinet ⁊ circa eã ĩmorat̃.
nec eã ipa ratio sup̲ior ex diuine ⁊ eterne le
gis ⁊ regule ↄsideratõe est diligens rep̄me/
re. Et tunc dicitur ratio quinto sex modo/
rum sup̃ tactorũ seu sub q̄nta qualitate se
habere. s. vt negligens. Qui mod⁹ seu q̄li/
tas se habẽdi licȝ q̄ȝ pl̃imũ ⁊ p̄ncipali⁹ (vt
ex statim seq̄ntib⁹ apparebit) rõis inferio/
ris in eo ↄsensus occurrat ⁊ oper̃ attribue
dus est sup̲iori ratõi. quia p̲ istũ modũ seu
p̲ istam q̄litatẽ se habẽdi rõis sup̲ioris cau
sat̃ peccatũ mortale. q̄d al̃s nõ esset. Corre
spondet q̄ etiã iste mod⁹ seu ista q̄litas ter
cio mẽbro p̄ncipalis distinctõis trimem/
bris sup̲i⁹ ad h̄ ꝓpositũ posite. Nam tunc
talis illecebra seu carnal̃ delectatio quãtũ/
cunq̄ȝ modicũ forsan (vt in simili supra di/
ctũ est) teneat̃. sicq̄ȝ nõ morosa sit mora tẽ/
poris/ẽ morosa mora cõsensus. Estq̄ȝ tũc
(vt iã dictũ ẽ) peccatũ mortale etiaȝ si desit
plena volũtas p̲ficiẽdi actũ. imo put sup̃
in sil̃i dictũ est/vbi forsan exp̃ssa voluntas
nõ p̲ficiẽdi adesset maxime si (vt ibi etiã di
ctũ ẽ) tal̃ retẽtio ipi⁹ illecebre seu carnal̃ de
lectatiõis ĩ ipa ratõe inferiori/⁊ negligẽtia
rep̄mendi in ipa rõne sup̲iori esset tanq̄ȝ in
rem aut op̲ationẽ seu actum/sup̲ q̄d vl̃ circa
quẽ ipa illecebra seu carnal̃ delectatõ insur
git ⁊ ꝟsat̃. ⁊ tal̃ illecebre seu carnal̃ delecta/
tionis esset p̄ncipale obiectũ. iuxta q̄d mo
dicũ ĩfra magis declarabit̃. Tũc ei ẽ vtrius
q̄ȝ rõis in talẽ illecebrã seu carnalẽ delecta/
tõem ↄsensus. s. exp̃ssus ipi⁹ rõis inferioris.
quod p̃ȝ de se ex dictis ipi⁹ etiã rõis sup̲i/
oris. licȝ nõ ver⁹ ⁊ exp̃ssus/interp̃tatiu⁹ ta
men ⁊ eq̄ualens. attẽta tali deliberatõe p̲i/
culiq̄ȝ ⁊ pcti aduertẽtia seu aniaduersiõe.
q̃ q̄ aduertat⁹ ⁊ deliberat⁹ ꝓhibere p̃t ⁊ nõ
ꝓhibet cõsentire videt̃. Qui q̄dẽ ↄsensus
interp̃tatiu⁹ ⁊ eq̄ualẽs ipi⁹ rõis sup̲ioris cũ
est circa ea vl̃ sup̲ eis q̄ d̕ suo genere pecca/
ta mortalia existũt/ẽ sp̲ peccatũ mortale. q̃
licȝ tũc nõ sit expressus d̕i ↄtẽpt⁹/factiu⁹ seu
actiuus et positiuus. est tñ interp̃tatiu⁹. p̲/
missiuus ⁊ eq̄ualẽs. p̲mittens. s. p⁹ talẽ suf
ficiẽtem deliberationẽ taleq̄ȝ aduertentiaȝ
seu animaduersionẽ p̲iculi ⁊ pcti ⁊c̃. teneri
a rõe inferiori/illa q̄ statim respui aut repri
mi debuerãt. Etenĩ rõ sup̲ior q̄tiẽs nõ diri
git seu cohibet aliquẽ actũ vl̃ aliquã passi
onẽ interiorẽ alicui⁹ pcti mortal̃. ⁊ hoc p⁹
sufficientẽ deliberationẽ ⁊ aduertentiã ta/
lis periculi talisq̄ȝ peccati quod sic ĩminet

⁊ incũbit. siue tunc de lege seu regula diuĩa ⁊ eterna actu cogitet siue nõ dicit̃ cõsentire ⁊ ɔtemnere sed diuersimode. Nã cũ de ipa lege seu regula diuĩa ⁊ eterna actu cogitat. tũc ꝓ̃e ⁊ realiter ɔtemnere dicitur. vereqȝ et realiter cõtemnit. Cũ ꝟo de ipa lege seu regula diuĩa ⁊ eterna actu nõ cogitat. q2 hoc nõ nisi ex sua negligẽtia ⁊ omissiõe ꝑuenire potest. cũ de ea in tali casu cogitare debe ret. ꝑ omissionẽ ⁊ negligentiã ɔtẽnere cuȝ talis omissio ⁊ negligẽtia in ipsa ratiõe superiori post sufficientẽ deliberatõnem nullo mõ sine vero ⁊ effectuali ɔtẽptu licȝ interpretatiuo esse et ɔtingere possit. ⁊ hic etiã effectiue ⁊ interpretatiue est tal' cõsensus de quali tam iuxta sepe dictas duas distinctões ĩ superioribus positas/ q̃ȝ etiã ɔmunit̃ intelligit̃ dũ dicit̃ ɔsensus in delectatõeȝ peccatũ mortale esse.

Ut inaduertens

D ¶Alio modo sub alia q̃litate respectu isti⁹met casus statim tacti potest se ratio habere. q: scȝ hmõi sic insurgentẽ illecebram seu carnalem delectationẽ quã sic post ipsi⁹ rationis apprehẽsionẽ ipsa ratio superior nec reprimit/ nec etiã in eam expresse cõsentit/ ipsa ratio inferior retineat ⁊ circa eã ĩmoret̃. sed h̃ fit ante sufficientẽ deliberationẽ. debitãqȝ aduertentiã seu animaduersionẽ ꝑiculi ⁊ peccati/ quod exinde ĩminet ⁊ incũbit. imo q: sic dictã illecebrã seu carnalem delectationẽ ipsa ratio inferior retineat/ et circa eam ĩmoret̃ facit quasi suspẽsa et non bene aduertens/ nec debite ad suũ ꝓprium actũ q̃ est deliberare et rõcinari/ recurrens. seqȝ eleuãdo leges seu regulas hũanas q̃bȝ innitit̃ consulẽs. vl' si forsan ad dictũ suum ꝓpriũ actũ r̃currerit/ seqȝ leuãdo leges seu regulas hũanas ɔsuluerit/ nõ tamen plene naturã ⁊ g̃uedinẽ ipius ꝑiculi ⁊ peccati ex se cognoscit ⁊ aduertit. Etenĩ (quod ꝓ isti⁹ materie intellectu bñ considerãdũ est) ratio ipa inferior bene põt circa talẽ illecebram seu carnalẽ delectatõem/ sicut ⁊ circa alias interioris aĩe passiões q̃nqȝ ꝟsari ⁊ immorari. considerãdo ⁊ rõcinando in se q: tale quid accõmodũ est vl' conueniẽs corpori vl' hmõi Q, ipa respectu talis illecebre seu carnalis delectationis aut alteri⁹ interioris aĩe passiõis nõ recurret ad suũ ꝓpriũ actũ qui est deliberare ⁊ ratiocinari. Nec se eleuabit ɔsiderãdo et attẽdẽdo circa ꝑiculuȝ ⁊ peccatũ. qd̃ in sic illecebre seu carnaliter delectando. ac circa talẽ illecebrã seu carnalẽ delectatõem vel aliquã aliã interiorẽ aĩe passionẽ immorãdo/ imminet ⁊ incumbit. Uel si forsan ad dictũ suũ propriũ actum recurrat/ seqȝ circa dictũ ꝑiculuȝ seu pctm̃ considerãdo ⁊ attẽdendo eleuet. nõ tamen ex se naturã ⁊ grauedinẽ ipi⁹ ꝑiculi ⁊ peccati plene cognoscet ⁊ aduertet. Et tunc ĩ isto scȝ casu dicit̃ ratio q̃rto sex modorũ sup̃ tactorũ seu sub quarta qualitate se hr̃e. s. vt ĩaduertens. Qui mod⁹ seu qualitas se habẽdi ipi soli ratõi inferiori vt ex statim subseq̃ntibȝ apparere potit attribuẽd⁹ ẽ. Correspondetqȝ iste mod⁹ seu ista q̃litas secundo mẽbro pricipalis distinctõis trimẽbris sup̃ hoc ad ꝓpositũ posite. Nam tũc talis illecebra seu carnalis delectatio dicit̃ morosa mora tp̃is/ ⁊ nõ morosa mora consensus. Estqȝ tũc solũ veniale peccatũ ¶Q, ei morosa sit mora tẽporis. patȝ de se ex dictis ⁊ ex natura casus qui ponit̃. s. ꝓpter ĩmorationẽ ipius rationis ĩferioris circa eã. Nã si ipa ratio inferior circa ipam nõ ĩmoraretur. sed eam ex se sola aut ɔcurrenter cũ ratione superiori/ statim a se abijceret. iam ipsa ratõ se nõ isto q̃rto modo seu sub ista quarta q̃litate sed primo modo seu sub pria q̃litate sup̃ posita (vt satis ibi declaratũ est) se haberet. Uel si a ratiõe superiore sola talis illecebra vl' carnal' delectatio statim reꝓmeret̃ iam ipa ratio se nõ isto etiã quarto modo seu sub ista quarta q̃litate. sȝ tercio modo seu sub tercia qualitate supra iam positis (vt etiam ibi satis declaratũ est) se haberet. ¶Sed q: talis illecebra seu carnalis delectatio sit nõ morosa mora ɔsensus capiẽdo tñ ɔsensum ꝓut sepe sup̃ tactum est, in hac materia capitulum s. ponit̃ ɔsensus in delectationẽ/ peccatũ mortale esse. Hoc satis etiã respectu vtriusqȝ ratiõis patȝ ex iã statim dictis. ⁊ etiã ꝑ aliqua eoꝝ, que in superioribȝ in declaratiõe scdi modi seu secũde q̃litatis se habẽdi ipi⁹ ratõis tacta sunt ¶Nã ꝓmo respectu ipi⁹ inferioris rõis. licet ꝑ talẽ eiusdẽ in dictã illecebrã seu carnalem delectatõem ĩmorationẽ videat̃ ⁊ dici possit q̃dam ei⁹ improprie ⁊ imꝑfectus in ipam illecebrã ⁊ cetera ĩteruenire ɔsensus ꝓpter quẽ est pctm̃ vẽiale. nõ tñ debȝ talis ɔsensus ꝓprius ꝑfectus ac deliberat⁹ dici aut r̃putari. q: vt ex iã dict' apparet, ãñ sufficiẽtẽ delibatõȝ debitãqȝ ꝑicli ⁊ pcti aduer

tentiã seu animaduersionẽ. et sic anteꝗ̃(vt
iam dictũ est)ipa ratio ĩferior ad suũ prop̃
um actũ ꝗ̃ est deliberari ⁊ rõcinari debite
recurreret/legesꝗ̃ seu regulas hũanas ꝗ̃bꝫ
innitit̃ cõsuleret .vel forsan anteꝗ̃ naturaꝫ
⁊ q̃uẽditẽ ipsius ꝑiculi et peccati plene co/
gnosceret ⁊ aduerteret.tal' eiꝰ ĩmoratio. tal'
ꝗ̃ improꝑus et imꝑfectus ꝯsensus ꝯtigit.
que oĩa tamẽ dictã ipiꝰ ratõis inferioris
ĩmorationẽ/dictũꝗ̃ ĩproprĩũ et imꝑfectũ
ꝓcedere debuissent. ⁊ oĩno necessaria sunt/
anteꝗ̃ talis eius ĩmoratio talisꝗ̃ ꝯsensus
dici possit diciꝗ̃ debeat verꝰ et ꝑfectus eẽ
exinde pctm̃ mortale cõtigere posse. ¶ Hec
etiã in isto casu respectu ipiꝰ suꝑioris rõis
debet talis illecebra seu delectatio morosa
mora cõsensus reputari. Quia vt sepe in si
mili supra tactũ est/ ex quo ipa ratio inferi/
or q̃ sic circa talẽ illecebrã seu carnalem de
lectationẽ ĩmoret̃/facit q̃si suspensa ⁊ ñ be/
ne aduertẽs nec debite ante talẽ ĩmoratiõeꝫ
ad suũ ꝓꝑum actũ ꝗ̃ est deliberari ratioci
nari .recurrens seꝗ̃ ꝑiculũ seu pctm̃ qd̃ ĩ/
minebat et incũbebat cõsiderãdo ⁊ atten/
dendo. legesꝗ̃ seu regulas hũanas ꝗ̃bus ĩ
nititur ꝯsulẽdo eleuans a minori debꝫ dici
ad iudiciũ suꝑioris ratõis q̃ altior et subli
mior est. eam. s. ꝯsulendo recurrisse ⁊ se ele/
uasse. Et sic nõ mirũ si ipa ratio suꝑior q̃ d̃
se ⁊ ꝑ se circa tales actus carnales ⁊ terrẽos
nõ intendit/nec se semꝑ ex seipa circa eas le
ges seu regulas diuinas ⁊ et̃nas cõsulẽdo
applicat quasi suspẽsa ⁊ nõ bñ aduertẽs. ⁊
sic indeliberata. ⁊ ꝑ ꝯseq̃ns nec vere nec in
terp̃tatiue cõsentiẽs debꝫ in hoc casu dici ⁊
reputari. Etiã vt iã tactũ est natura istius
q̃rti modi seu istiꝰ quarte q̃litatis se haben
di ratõis/vt videre clarũ est/hoc de se hꝫ ⁊
importat. cum expsse importet ratõem infe
riorem circa talẽ illecebrã seu carnalẽ dele/
ctationẽ ante sufficientẽ deliberatõem debi
tamꝗ̃ aduertẽtiã seu animaduersionẽ peri
culi ⁊ peccati qd̃ exinde imminet ⁊ incũbit
ĩmoratã eẽ. Nã si poneret̃ ipa rõ ĩferior sic
post sufficientẽ deliberationẽ debitãꝗ̃ ad/
uertentiã ꝑicli ⁊ peccati ĩmorata fuisse. iaꝫ
vt in simili statim tactũ est. nõ iste q̃rtꝰ mo
dus seu ista q̃rta qualitas se habẽdi ipiꝰ ra
tionis esset sed vnus duoꝝ modorũ seu q̃/
litatũ immediate explicatorũ. s. vel sextꝰ vl'
q̃ntus. ¶ Et intelligant̃ hec omnia hic sta/
tim sup̃ ꝓdictorũ sex modorũ seu sex q̃lita
tum se circa delectationẽ habẽdi ipiꝰ ratio

nis tractata ꝓ̃ncipaliter de ꝯsensu ĩ delecta
tionẽ cogitatõis. i. q̃ habet̃ cogitãdo. Naꝫ
talis cõsensus(vt sepe supra tactũ est)prin/
cipaliter ad rationẽ inferiorẽ ꝑtinet. sic ad
ipam pertinet cogitare. i. actus ipe cogita
tionis. et etiã ad ipm qd̃ est cogitare vl' nõ
cogitare inꝗ̃tum accipit̃ vt ad illã actõem
ordinat̃. Quod notant̃ dicit̃: Nã est quen/
dam aliũ consensũ in delectatõeꝫ repire. s.
in delectatõeꝫ actus seu opis. maxime duꝫ
ille actus seu illd̃ opus est in fieri. q̃ ꝯsensus
in talem delectationẽ sicut et ipe cõsensus ĩ
illũ actũ seu opus ad solã rõem suꝑiorem
spectat ⁊ nõ ad inferiorẽ

Utrũ consensus in delectatõem sit semꝑ peccatũ ⁊ quod

Quia ĩ suꝑius tractatis ⁊ spẽaliter ꝑ
modicũ sup̃/in declaratõe sex mo/
dorũ seu sex qualitatũ se circa dele
ctatõem habẽdi ipiꝰ ratõis sepe de ꝯsensu
in delectationẽ facta est mentio/interdũꝗ̃
tactũ quõ ꝯsensus etiã verus ⁊ deliberatꝰ.
⁊ etiã ipiꝰ ratiõis suꝑioris in delectationẽ
nõ sꝑ est peccatũ mortale. Pro huiꝰ necnõ
aliquorũ ex ꝓcedentibꝫ maiori declaratiõe
q̃nꝗ̃ rememorãda ⁊ aduertẽda veniunt.
¶ Primũ q̃ oĩs delectatio hꝫ aliq̃d ꝓꝑum
⁊ principale obiectũ circa qd̃ fert̃ ⁊ ꝯsatur
Nec eni alit̃ vt claꝝ est possit d̃lectatio cau
sari ⁊ haberi. si nõ circa aliq̃d ꝓ̃ncipaliter
ferret̃ et versaretur. ¶ Secundũ q̃ etiã iu/
xta dictũ philosophi oĩs delectatõ siue sit
in appetitu sensitiuo. siue ĩ appetitu intelle
ctiuo. siue(vt modicũ supra tactũ est) sit in
cogitatione solũ. siue in actu seu executõne
actus/aliquã oꝑationem cõseq̃tur. Eteniꝫ
(vt in suꝑioribꝫ declaratũ est)oĩs delecta/
tio ex triũ ꝯcursu causari habꝫ et causatur.
scꝫ ex boni ⁊ ꝯuenĩẽtis ꝑ viã appetitiuam
adeptõe ⁊ ad eã applicatõne. put. s. tale bo
nũ ⁊ ꝯueniẽs sentit̃ vl' q̃litcũꝗ̃ ꝑcipit̃. que
duo sunt. s. ipm bonũ ⁊ ꝯueniẽs qd̃ sic sen
tit̃ ⁊ ꝑcipit̃. ⁊ ipa vis appetitiua q̃ sic illud
sentit ⁊ appetit. ⁊ terciũ. s. cognitõis tal' ade
ptõis ⁊ applicatõis. Nũc igit̃ ad ꝓpositũ
claꝝ ẽ istd̃ fieri nõ posse/q̃n ꝓ̃mo(vt iaꝫ ta/
ctũ ẽ)ibi sit aliquod ꝓꝑuꝫ ⁊ ꝓ̃ncipale obie/
ctũ. s. illud bonũ et cõueniens qd̃ sic adipi/
scitur et applicat̃. q̃n etiã scd̃o ibi sit aliqua
oꝑatio. s. tam illa ipius boni et cõuenientis
adeptio et applicatio que sine aliq̃ operati
one fieri nõ potest. ꝗ̃ etiam ipius actualis

talis adeptōis et applicatōnis cognitio/ q̄ etiā q̄dam opatio ē. imo ipa ꝓpa operatio etiā de se quoddā bonū ꝛ ꝯueniēs ē. Exē pli grā. Delectat̄ aliq̄s in visiōe alicuiꝰ rei pulcre. vl̄ in gustu alicuiꝰ rei sapide seu saporose. vl̄ in rememoratōne alicuiꝰ magni honoris habiti. vl̄ aliq̄ simili cogitatōe. claꝝ est in tali delectatōe tria ꝯcurrere. s. Primo ipam rē q̄ sic delectabilr̄ videt̄ vl̄ gustatur vl̄ rememorat̄. vel cogitat̄. ꝛ illa ē illiꝰ delectatōis ꝓpriū ꝛ ꝑncipale obiectū. Secundo ipam vim appetitiuā. q̄ ꝑ q̄ndā opatōnem/ vtputa talē visionē. gustationē. rememoratione vl̄ cogitationē/ illā rē tāq̄ suū obiectū ꝯplacēter adipiscit̄ ꝛ sibi applicatū habꝫ ꝛ in eo q̄etat̄. Et tercio cognitiōez illiꝰ adeptōis ꝛ applicatōnis. q̄ si nō interueniret nll'a ꝓprie eēt delectatio. vt satꝭ in supiorib9 exemplificatū ē de infantib9 ꝛ īsensatis. Ex q̄b9 itez videri p̄t/ quō delectatio q̄libet p̄t ad duo ꝯpari seu referri. vel. s. ad illud ꝓpriū ꝛ ꝑncipale obiectū circa qd̄ vl̄ in q̄ sic versat̄. vl̄ ad illā opatōem quā sic ꝯsequit̄. ¶Terciū aduertēdū q̄ etiā ipe cōsensus in delectationē q̄ multū ampliꝰ q̄ ipa sola delectatio ponit ꝛ importat. quiq̄(vt in supiorib9 pluries tactū est) ipi rōi sup attribuit̄. ꝯseq̄tur etiā si interueniat quādam aliā ipiꝰ ratōis opatōem. s. q̄ndā diiudicatōem seu ratiocinatōez. Nec eni(vt clarū est) ratio ipa in delectatōem aliquā ꝯsentire possꝫ nisi ꝑus eiꝰ appꝛhēsionē de ea qd̄ammō diiudicaret seu rōcinaret̄. Ista aūt diiudicatio seu rōcinatio nō est aliō nisi q̄dam ipiꝰ rōis actus interior in mente existēs. q̄ ꝓprie fieri nō p̄t nisi ꝑ modū cuiusdam cogitatōis seu meditatiōis. q̄ in h̄ ꝓposito ꝓ eodē accipiūt̄ ꝛ reputāt̄. Et hic est q̄ talis ipius rōis diiudicatio seu ratiocinatō valde freq̄nter ꝛ q̄si ꝯmūiter cogitatio dicit̄ ꝛ appellat̄. imo (vt modicū sup̄ tactū est) q̄n cōsensus ī delectationē pricipaliter ratōi inferiori attribuit̄. intelligendū est de delectatōe q̄ est in cogitatōe/ ꝛ nō de illa q̄ ē in actu seu actꝰ executōe. ¶Quartum aduertēdū qd̄ q̄nq̄ cōtingere p̄t q̄ aliqua opatio erit met ipm̄ ꝓpriū et principale delectatōis obiectū. sicut possꝫ esse aliq̄ alia res ab extra. q̄ forsan illa opatio (vt iā tactum ē) accipiet̄ a ratōe vt bonū ꝛ finis ī quo aliq̄s delectādo req̄escat. Iuxta exemplū iā positū cogitabit aliq̄s de aliq̄ magꝯplacētia quā al's habuerit/ vl̄ in visione alicuiꝰ rei pulcre. vel in gustatōe alicuiꝰ rei sapide vl̄ hmōi. ꝛ in ista cogitatōe seu rmemoratiōe delectabit̄. certū et claꝝ est q̄ ista delectatio habet ꝓ suo ꝓprio ꝑncipali obiecto illā opatiōez q̄ sic cogitat̄ et remēoratur. s. illā visionē vl̄ illā gustatōez vl̄ hmōi. ¶Quintū aduertendū qd̄ ampliꝰ ꝯtingere p̄t. s. q̄ illamet ꝓpa opatio quā de facto ipa delectatio cōseq̄t̄ erit ꝓpriū et pricipale ... iusmet delectatōis obiectū. s. vis aīe appetitiua. cuiꝰ est ꝓprie delectari in illā opatōez sicut in quoddā sibi bonū ꝛ ꝯueniēs ꝯplacendo reflectet̄. Vt grā exempli iuxta casū iā sup̄ tactū. Cogitabit aliq̄s rememorando de aliq̄ magna ꝯplacētia quā al's in aliqua re vl̄ in aliq̄ opatōne habuerit. ꝛ in ista cogitatione seu rememoratōe delectabit̄. fiet q̄dem q̄ illā delectatiōz quā sic habebat reflectat in illam rē seu in illā opatōez de qua sic cogitabat. sed in ipam ꝓpriā met cogitatōez quā sic habebit. vtputa q̄ delectabitur ex eo solū qd̄ sic cogitat/ vel qd̄ sic rmemorat̄. certū ꝛ claꝝ est q̄ ī isto casu ista delectatio habet ꝓ suo ꝓprio ꝛ ꝑncipali obiecto ipamet cogitationē circa quā v'satur. F

¶Nunc igit̄ p̄dicta ad ꝓpositū applicando Triplex repit̄ cuiuslibet delectatōis ꝓpriū et ꝑncipale obiectū. Aut eni delectatio sic aliquā (vt semꝑ fieri iā tactū ē) operatōnem sequens. Et vt sermo ꝑ aliquod particulare exemplū/ ꝛ q̄ iuxta supra tacta ꝯmuniꝰ contigit clariꝰ procedat/ ponat̄ iuxta casum iam pluries supius tactū q̄ aliquā cogitatōnem consequat̄. ¶Aut igitur talis delectatio habꝫ ꝓ suo ꝓpo ꝛ principali obiecto aliquā rē ab extra que tūc forsan cogitat̄. Aut habꝫ ꝓ suo ꝓpo ꝛ ꝑncipali obiecto aliquā aliā operationē quasi rem que cogitat̄. Aut habet pro suo ꝓprio ꝛ principali obiecto ipsāmet cogitationē circa quā actualiter versat̄ ¶Si ꝑmo mō q̄ scilicꝫ delectatio illa sic cogitationē aliquam cōsequens pro suo ꝓpo et principali obiecto habeat rē aliquā ab extra que cogitat̄. sic scꝫ q̄ licꝫ talis delectatio circa illam cogitationē verset̄/ nō tamē ex principali ipius cogitatōnis intuitu. nec in sola reflexione ad eā. sed principali intuitu/ ꝑncipaliq̄ reflexione in ipam rē q̄ sic cogitat̄. Et tunc quando talis delectatio ꝛ etiā cōsensus in actum peccatū sit et quale. satꝭ ex eis que modicū supra circa naturam ipsius delectatōnis tractata sunt/ ꝯpendi pōt.

considerādo scȝ (vt ibi tactum est) an talis delectatio sit naturalis .an volūtaria .ꝛ an circa rē licitā aut illicitā. ꝛ an sit moderata aut īmoderata. ꝛ an talꝭ ꝯsensus sit verus ꝛ expͣssus. aut interꝑtatiuꝰ et equiualēs. ꝛ an sit ipius rōis sꝑioris vel solū inferioris/ ꝛ hmōi que ibi diffuse explicata sūt. ¶Si vero secūdo modo ꝙ .s. illa dilectatō ꝓ suo ꝓꝑo ꝛ principali obiecto habeat aliquam aliā operatōem que cogitatꝛ. sic scȝ ꝙ q̄uis (vt iā statī tactū ē) talꝭ dlectatō circa talē cogitatōem ꝟsetꝛ .nō tamē ex ꝓncipali ipius cogitatiōis ītuitu/nec ī sola reflexiōe ad eā/ sed ꝓncipali intuitu ꝓncipaliq; reflexione in ipaȝ aliam opationē que sic cogitatꝛ. Et tunc si talis opatio sic cogitata q̄ est ꝓpriū ꝛ principale obiectū illiꝰ delectatiōis /sit d se peccatū veniale. tūc ꝯsensus etiā verus ꝛ deliberatꝰ in talē delectatiōem q̄ sic circa talem delectatōnem ꝟsatꝛ nō erit nisi veniale pctm̄. Si autē illa opatio sic cogitata q̄ est ꝓpriū et principale obiectū illiꝰ delectationis /sit peccatū mortale/tūc etiā cōsensus verus ꝛ deliberatꝰ in delectatiōem que sic circa talē cogitatōem versatꝛ/ etiā si tunc (iuxta qd̄ modicū supra declaratū est) non assit volūtas deliberata ꝑficiēdi actum si facultas adesset erit pctm̄ mortale. quia ꝙ hō in cogitatōne talis opationis ꝓncipali eius intuitu ꝓncipaliq; reflexione in eaȝ delectetꝛ/nō ꝯtingit nisi ex eo ꝙ eiꝰ affectus seu appetitꝰ est in illā opatōeȝ sic cogitatā inclinatꝰ. Et ideo etiā ꝙ in talem delectationē ꝯsentiat/ nihil aliud est q̄ȝ ꝙ ipe ex deliberatōne eligat seu in h̄ cōsentiat/ꝙ affectꝰ suus seu appetitꝰ in illaȝ opationē sic cogitatā inclinatus ꝑmaneat ꝛ ꝑsistat. Nullus enī delectatꝛ nisi ī eo qd̄ suo affectui seu appetitui est cōforme. Q₂ autē aliquis ex deliberatiōe eligat seu cōsentiat ꝙ affectꝰ suꝰ seu appetitꝰ his que pctā mortalia sunt cōformetꝛ/est peccatū mortale. Et ideo talis cōsensus in talē delectationē que circa cogitationē operatōis peccati mortalꝭ tali respectu versatꝛ/ē peccatū mortale. ¶Si vero tercio modo ꝙ scȝ illa delectatio ꝓ suo ꝓprio et principali obiecto/habeat ipsāmet cogitatōneȝ circa quā actualiter versatur. sic scȝ ꝙ ipa delectatio circa talē cogitationem feratꝛ in se principaliq; ipsius cogitationis intuitu /principaliq; reflexiōe in eaȝ. vtputa iuxta supra tacta/ꝙ quis in talē cogitationē ex eo solū quod sic cogitat delectetur. Et tūc quia talis cogitatio etiam si versetꝛ circa rem aut operatōnem que de se peccatū mortale existat/nō est tm̄ de se peccatū mortale. imo vel veniale tm̄. Utputa cū aliquis (vt interdū cōtingit) vane ꝛ inutiliter cogitat /vel omnino sine pctō. vtputa cū aliq̄s vtiliter sicut ꝓ ꝑdicādo vꝛ disputādo d tali re vel opatione cogitat. ideo ꝯsensus etiā verus ꝛ deliberatꝰ in talē delectationē/nō est peccatū mortale. sed solum iuxta qd̄ iā tactū est/vel veniale tm̄ vel nullum. Quia ꝙ hō etiā ex deliberatiōe suum affectū seu appetitū ī his que de se peccata nō sunt /vel nō nisi venialia eligat vel ꝯsentiat esse inclinatū. nō potest esse pctm̄ mortale de se. nisi alie circūstantie ꝯcurrerēt. q₂ cogitatio que cū q̄ȝ sit in se ꝓ₂am solū reflexa nisi alia/vt iā tactū est/ꝯcurrerēt/nunq̄ȝ de se ꝛ ƀm se est peccatū mortale. ¶ Et q₂ istō nōnullis posset aliqualitꝛ intricatū seu obscurū videri/ Ad clariorē intelligentiā exēplificant doctores respectu duorū vltimorū membrorū istius distinctōis hic īmediate supra positꝭ de cogitatōe fornicatōnis. Etenī (vt dicūt) cogitās d opatōe seu actu fornicatōnis /sic cogitādo duobꝫ principaliter respectibꝫ delectari potest. Aut enī sic cogitando/in ipa sua cogitatōne delectabitur in respectu et reflexione ad ipm̄ actum seu ipam operatōnem fornicatiōis quā sic cogitat. sic scilicȝ ꝙ pͥcipali intuitu talis opationis fornicatōis /principaliq; reflexione in eā in tali cogitatōe delectatꝛ. Aut sic cogitando in ipa cogitatōne delectatꝛ solo respectu solaq; reflexione in ipam suā cogitationē mēt. ex eo solū scilicȝ delectatus ꝙ sic cogitat. Si ꝓmo modo. tūc ꝯsēsus deliberatus in talē delectationē que sic super tali cogitatiōne fornicatōis versatꝛ/ etiaȝ si desit volūtas deliberata ꝑficiendi actū /est peccatū mortale. quia talis ꝯsensus (iuxta quod statim supra dclaratū est) nihil aliud est q̄ȝ ꝙ ex deliberatōe q̄s eligat seu consentiat ꝙ affectus suꝰ seu appetitꝰ ꝑmaneat ꝛ ꝑsistat inclinatus in fornicatōnē. quod est peccatū mortale. cū fornicatio de se peccatū mortale existat. Ex deliberatōe etenī (vt sepe supra tactū est) eligere seu ꝯsentire ꝙ affectꝰ suꝰ seu appetitꝰ ꝑmaneat et persistat inclinatus in aliq̄d. seu cōformetꝛ alicui qd̄ de se peccatū mortale existit /est pctm̄ mortale. Si scd̄o mō delectetꝛ cum talis cogitio de se ꝛ ƀm se n̄ sit pctm̄ mortale/imo vt

s.ꝑ tactū ē/possit vtiliter vt ꝓ ꝑdicādo vl' di
sputādo de fornicatōe hēri. sed nec etiā cōsen/
sus deliberat⁹ in talē delectationē/erit pctm̄
mortale/sed veniale tm̄. vel forsan nullū. qꝛ
vt etiā sepe supra tactū ē/ex deliberatōne eli
gere seu ꝯsentire affectū suū seu appetitū eē
inclinatū ī aliqđ/ seu ꝯforme alicui qđ de se
ꝛ ſm se pctm̄ mortale non existat. nō ē etiam
mortale pctm̄. ¶ Et ꝓpter ista ī declaratōne
vltimi sex modoꝝ seu sex qualitatū se circa
delectationē habēdi ipsi⁹ ratiōis supra posi
toꝝ/notāter addita ē illa clausula. maxime
si ferat' ille ꝯsensus in ipsā illecebrā seu car/
nalē delectationē/tanꝗ̄ in rē aut opationē/
seu actū supra quo vel circa quē ipsa illece/
bra seu carnalis delectatio sic insurgit ꝛ ver
sat'. ꝛ q̄ talis illecebre seu carnalis delectatio
nis eēt ꝑncipale obiectū/vt ē ibi videre. Et
intelligant' semꝑ in oībꝫ ꝑmissis/iuxta qđ
late ī modicū supra tactis declaratū ē/ꝯsen/
sus verus ꝛ deliberat⁹ esse. qñ. s. rō supior in
hmōi delectatōibꝫ expsse ꝯsentiēdo ꝯcurrit.
vel eas post sufficientē deliberatiōē debitā
ꝗ aduertentiā seu animaduersionē ꝑiculi et
peccati qđ inde imminet ꝛ incūbit/reꝑmere
negligit. ¶ Et hec quo ad ea q̄ circa materiā
delectatōis ꝛ ꝯsensus ī eā. an. s. ꝛ qñ. et q̄lia
pctā existant. ex dictis doctoꝝ q̄tū ad hunc
tractatū spectare ꝛ sufficere visum ē/recolli/
gi ꝛ elici potuerunt.

De consensu ī actū an sit peccatū. ꝛ quod.

Quia ꝟo ꝑut in supiorībꝫ/vbi de
hac ꝑsenti materia. s. de natura ꝑ
moꝝ motuū delectatōis ꝛ cōsen/
sus in actū peccati/tractari ince/
pit/actū ē. licet iā ꝓxime monstratū est/ pos/
sit circa ꝯsensum deliberatū ī delectationē
pctm̄ mortale formalit' insurgere ꝛ ꝯtingere
Immo ꝯmuni⁹/iuxta tm̄ modificatōes mo
dicū supra positas/insurgat ꝛ ꝯtingat. non
ꝓpter ea tm̄ ī tali cōsensu ī delectationē adeo
est cōpleta tēptatio/q̄n vlterius ꝓgredi pos
sit. s. vsꝗ ad ipm̄ ꝯsensum in actū exteriorē.
imo ī ipso solo ꝯsensu in actū exteriorē dica
tur tēptatio suppleri. vltraꝗ progredi ñ pos
se. cū nō videat' q̄d vltra ꝯsensum ī actū exte
riorē ipsa tēptatio opari posset. ꝓpter istud
ꝛ etiā secūdo ordinē ꝑdispositū post expo/
sitionē ꝛ declaratōē nature ꝛ qualitatis ipso
rū ꝑmoꝝ motuū. ipsiusꝗ delectatōnis/ve/
nit aliqualiter de natura ꝛ qualitate ipsi⁹ cō/
sensus in actū tractādū ꝛ declarandū. ¶ Cir
ca qđ ꝑmo rememorādū venit/qđ iā modicū
supra. s. de ipsa delectatōe ꝛ de ꝯsensu in eā.
cui ꝑti rōnis attribuant'/tractatū ē aliq̄liter
tangi incepit. s. ꝙ ꝯsensus in actū seu actus
executionē/semꝑ rationi superiori attribuit'
ſm tñ ꝙ ī ipsa rōne voluntas includit'. ꝓpt'
qđ iuxta supius tacta/ꝯsensus ille volūtari
us dicit'. Et causa est. qꝛ iā ibi etiā aliqualit'
apiri incepit. Cū eñ ꝯsensus in aliq̄d/de se
importet vel ꝑsupponat quoddā iudiciū de
eo ī qđ sic ꝯsentit'. nec eñ aliter ꝯsensus pro/
prie ī aliquid fieri posset/nisi ꝑ prius de illo
in q̄ sic ꝯsentit'. eiusꝗ qualitate ꝛ natura qđ/
ammodo iudicatū esset. ꝛ ī omī iudicio (qđ
bñ ꝯsiderandū venit) vltima sñia ad supmū
auditoriū seu iudicatoriū spectet/et ꝑtineat.
cū in supi⁹ vt etiā sepe supra tactū ē omniū ne
gocioꝝ seu opationū humanaꝝ iudiciū/ad
rationē siue supiorē siue inferiorē spectet. ſm
tñ respectū ad duplicē regulā ſm quā oēs
opatōes hūane (vt sepissime etiā dictū est) re
gulari habēt. s. vel regulā legis hūane/q̄ su/
mit' ex rebꝫ creatis q̄s naturaliter hō cogno
scit. cui regule rō inferior innitit'. vel regulā
legis diuine/q̄ sumit' ex rebꝫ eternis ꝛ increa
tis. ad quas hō spūaliter inclinat'. cui regu/
le ratō supior innitit'. ꝛ ita sit ꝙ ipsa regula le
gis diuine sit supior. imo supma. ꝛ ꝑ ꝯseq̄ns
supremū auditoriū ꝛ iudicatoriū. vltimaꝗ
sñia ad illā ꝑtē ratiōis ꝑtineat. q̄ sic ipsi regu
le legis diuine que supma ē innitit'. que ē ꝑs
supior seu ratio supior. Cū ꝑterea de pluribꝫ
seriatī ꝯsequētibꝫ occurrit iudicādū/ fina/
le iudiciū finalisꝗ sñia sit de illo qđ ī tali cō
secutione seu ꝯcursu est vltimū vltimoꝗ oc
currit. Et ī negocijs humanis vltimū qđ se
quit' ꝛ occurrit/sit ipse real' act⁹ seu ipsi⁹ act⁹
executio. Et ꝑ ꝯsequēs iudiciū de ipso actu
seu act⁹ ipsi⁹ executione/sit iudiciū finale sen
tētiaꝗ final'. ꝛ sic ad supmū auditoriū seu iu
dicatoriū ꝑtinēs/sequit' manifeste ꝙ ad ipsā
rationē supiorē ad quā sic (vt tactū ē) iudici/
um supmū finalisꝗ sñia negocioꝝ seu opa/
tionū humanaꝝ spectāt iudiciū đ ipso actu
seu ipsi⁹ act⁹ executōe spectat ꝛ ꝑtinet. ꝛ ꝑ cō
sequēs etiā ꝯsensus ī ipm̄ actū/seu ipsi⁹ act⁹
executionē qñ interuenit. cū nō nisi vt tactū
ē post iudiciū supremū ac finale/de ipō actu
habitū interuenire possit. Ex quo iterū sequi
tur/ꝙ (vt etiā in supioribꝫ sepe ē tactū) quo/
tiescunꝗ talis ipsi⁹ rōnis supioris ꝯsensus
siue verus ꝛ expssus. siue eq̄ualēs ꝛ interꝑta

tiuus ĩ actũ aliquẽ q̃ ex suo genere vł aliqua
circumstãtia pctm̃ mortale existit. interuenit
talis ↄsensus/est pctm̃ mortale. Quia sp tal'
ipsi⁹ rõnis supioris ĩ talẽ actũ peccati cõsen/
sus/etiã si ipe realis act⁹/iu..ta tñ modifica
tionẽ modicũ infra tãgendã nõ pcederet seu
subsequeret/ ẽ tale pctm̃ quale eẽt ipe realis
act⁹. Et rõ iã qdammodo ĩ supioribꝫ tacta
D ẽ/ex pmissisq̃ sumi põt. ¶ Et pmo respectu
ↄsensus/veri ⁊ expssi ipsius rationis supior.
Nã ipsa ratio supior ad quã (vt sic statim ta
ctũ est) talis consensus in hmõi actũ/qui de
se ex suoq̃ genere/vel ex aliqua circumstan/
tia pctm̃ mortale ẽ ptinet. nullo mõ in dictũ
verũ ⁊ expssum ↄsensum inclinari posset/ q̃n
pri⁹ de ipo actu eiusq̃ natura ⁊ qualitate de
liberauerit ⁊ iudicauerit/al's vt sup̃ tactũ ẽ/
nõ esset verus ⁊ expssus consensus. Delibe/
rare autẽ ⁊ iudicare maxime circa tales act⁹
humanos nõ põt nisi regulã legis diuine ⁊
eterne cui sic innitit/consulat. Cõsulta autẽ
regula legis diuine ⁊ eterne/in talẽ actũ q̃ sic
de se ex suoq̃ genere vel ex circumstãtia ali/
qua peccatũ mortale existit ↄsentire nõ põt
q̃n ipsam regulã ⁊ legẽ diuinã ⁊ eternã/actu
⁊ realiter contẽnat ⁊ spernat. seq̃ ab ea tota/
liter ⁊ ſm habitũ auertat. Actu aũt ⁊ realit
regulã legis diuine ⁊ eterne contẽnere ⁊ sper
nere/seq̃ ab ea totaliter ⁊ ſm habitũ auerte/
re/non pt q̃n pctm̃ mortale existat. Sequit
ḡ pdicta simul adaptãdo ⁊ applicãdo/ q ipa
ratio supior ĩ talẽ actũ peccati mortal' vere ⁊
expsse consentire nõ pt q̃n pctm̃ mortale exi
stat. ¶ Respectu vo consensus ipsi⁹ rõnis su
perioris equalẽtis ⁊ interptatiui hoc idẽ pa
tet. qꝛ talis actus q̃ sic de se ex suoq̃ genere/
vel aliqua circumstãtia pctm̃ mortale existit
cũ de ipo supremũ ⁊ finale iudiciuꝫ/ vt sepe
sup̃ tactũ est/ad ipsaꝫ rationẽ supiorẽ spectet
⁊ ptineat/ↄmitti nõ pt. nec in realẽ executio
nẽ deduci/q̃n ipa rõ supior/negligens fuerit
ipm impedire. volũtatẽq̃ respectu illi⁹ regu
lare ⁊ repmere. ⁊ p ↄsequẽs quin etiã regulã
legis diuine ⁊ eterne/actu ⁊ realiter si tunc d
ea actu cogitabat. vel p modũ cuiusdã inex/
cusabilis obmissionis ⁊ negligẽtie/si tunc d
ea nõ cogitabat. cũ ĩ tali actu cogitare debu
isset/contẽpserit et spreuerit/ac se ab ea tota
liter et ſm habitũ auerterit. Et exhinc dicit
beatus Tho. pma scđe sue summe q rõ supi
or in ipm actũ peccati cõsentire dicit. non so
lum qꝛ ſm ratiões eternas semp moueat ad
agendũ. sed etiã qꝛ ſm rões eternas nõ dissen

tit. ¶ Ad propositũ etiã facit quod dicit Aug⁹. de
trinitate. Nõ pote ĩ pctm̃ efficaciter ppetrã
dum mẽte decerni/nisi illa mẽtis intẽtio pe
nes quã summa potestas et mẽbra in opus
mouẽdi vel ab ope cohibẽdi (loquẽs de rati
one supiori/put etiã voluntatẽ/iuxta qđ iaꝫ
dictũ ẽ includit) male actõi cedat vel seruiat.
Prout hec latius modicũ sup̃. ⁊ specialit in
declaratõe q̃nti sex modoꝝ seu sex qualitatũ
se circa delectationẽ habẽdi ipius rõnis de/
clarata sunt. Que ibi tacta/ pñt ad hoc ppo
sitũ respectu ↄsensus ipius rõnis supioris ĩ
ipm actũ applicari. Et adhuc pamplius ⁊ ef/
ficacius/cũ nõ tanta culpa ipi rationi supio
ri imputari habeat. nec faciliter tã graue pec
catũ insurgat/dũ ipa vere ⁊ expsse/aut equa
lẽter ⁊ interptatiue ĩ delectationẽ q̃ ĩ sola co
gitatõe consistit ⁊ versat/ↄsentit. sicut qñ ve
re ⁊ expsse/aut equiualẽter ⁊ interptatiue/in
ipm actũ peccati cõsentit. ipsiusq̃ actus exe
cutionẽ. ¶ Notanter in pmissis vbi respectu I
consensus ipius rationis supioris ĩ id quod
de se ex suoq̃ genere vł aliqua circumstãtia
est pctm̃ mortale. de auersione a regula legis
diuie ⁊ eterne/facta ẽ mẽtio. addita sunt ista
verba. totaliter ⁊ ſm habitũ. Etem̃ auertia
regula legis diuine ⁊ eterne (put iã in supio/
ribus/vbi pcipue de hac psenti materia na/
ture peccati venialis tractari incepit aliqua
liter declaratũ ẽ) dupliciter ↄtingere potest.
¶ Uel. s. totaliter. i. ſm habitũ. qui pprie ĩ h
pposito nihil aliud ẽ/ q̃ quedã inordinatio
mẽtis ⁊ intẽtionis dispositio/ponẽs seu cõ/
stituens alteꝝ finẽ. Quod fit ⁊ cõtingit ĩ om
ni actu qui de se suoq̃ genere aut aliqua cir
cumstãtia/ habet ⁊ importat/ q pctm̃ mor/
tale existat. licet forsan ptunc talis inordina
ta mẽtis ac intẽtionis dispositio/nõ attẽde/
ret neq̃ occurreret. Et exhinc etiã (vt iaꝫ sa/
tis declaratũ est) consensus rõnis supioris ĩ
talẽ actũ/est mortale pctm̃. qꝛ sine tali auer/
sione/non põt in talẽ actũ interuenire ¶ Uł
ↄtingit talis auersio nõ totalit. i. ñ ſm habi
tũ/sed in actu solũ. i. pro illo actu q̃ fit seu ex
ercet respectu cui⁹ est bene aliqualis a regu/
la ipsius diuine et eterne legis inordinatio.
sed nõ tãta nec talis mẽtis ⁊ intẽtionis indi
spositiõ q aliũ finẽ ponat seu constituat. Et
sic ẽ et contingit ĩ omni actu. q̃ de se ex suoq̃
genere seu aliqua circumstãtia/ nõ habꝫ seu
importat q pctm̃ mortale existat/sed solum
veniale. Nã si illud vsq̃ adeo pcederet/ q il/
la auersio iuxta qđ expositũ ẽ/eẽt totalis et

fm habitū/aliūq̄ꝫ finē ponēs ꝛ constituēs. [illegible] a natura peccati veni[illegible] excederet ꝛ ī naturaꝫ peccati mortalis trāsiret. vt ibi satꝭ expo[illegible] ꝛ exem[illegible]. Et ex hinc [illegible] cō sensus rōnis supioris ī talē actū/ q̄ sic d se ex suoq̄ꝫ genere aut aliqua circumstātia nō hꝫ/ q̄ sit pctm̄ mortale/sed solū veniale. non erit [illegible] pctm̄ veniale q̄ sine illa totali ꝛ fm habitū auersione/ꝛ cū sola quadā inordinatione/pōt ī talē actū interuenire. vt satꝭ ex dictis ꝯcipe ē. ¶ Et intelligant̄ p̄missa / q̄.s. cōsensus rōnis supioris in actū q̄ de se ex suoq̄ꝫ genere aut aliq̄ circumstātia pctm̄ mortale existit/est pctm̄ mortale. Etiā si(vt iaꝫ sup tactū ē)actus ille in quē sic ipa rō supior cōsentit realit̄ ab extra/nō subsequeret̄ seu adimpleret̄. Si tm̄ hoc non ex pte ipsi⁹ rōnis superioris ipsiusq̄ꝫ voluntatis. vtpote sep⁹ di[illegible] ꝯsensum [illegible] actū seu [illegible] actus executionē p̄stitū ampli⁹ auisantis et īmutā tis. sed ꝓpter defectū possibilitatis facultatis/vel alicui⁹ alteri⁹ oportunitatꝭ aut circūstātie ꝯtingeret. Nā licet tunc realiter ꝛ effectu talis act⁹ nō subseque[illegible] adimplere[illegible] ꝓposito tm̄ ꝛ affectu/q̄ꝫ tū ad incursū pcti mortalis/subsecut⁹ ōꝛ ꝛ adimplet⁹. Et hinc cōiter dicit̄/ q̄ volūtas ꝓ facto reputat̄. Juxta q̄ꝫ [illegible] venit illud dictuꝫ xp̄i M[illegible] v. Qui q̄ videt mulierē ad cō[illegible] mechatus ē eā in corde suo.

¶ Ex om̄ibus [illegible] supius circa hāc p̄ntē materiā/nature ꝛ qualitatis p̄moꝝ motuū. delectatōis ꝛ ꝯsensus ī actū peccati tractatis. ea quodāmodo epilogando habet̄ quō p̄mus motus primo prim⁹ ipsi⁹ sensualitatis q̄ naturał dicit̄/nulluꝫ pctm̄ est. Scd̄o vero p̄m⁹ motus eiusdē/q̄ ex fomite procedit/peccatū veniale existit. Delectatio aūt siue morosa siue nō morosa/mora tpis. duꝫ tm̄ non sit morosa mora ꝯsensus. ꝑ rationē.s.supiorē vere ꝛ realiter/aut interp̄tatiue ꝛ effectualiter deliberati. q̄d ꝯtingit ī scd̄o. tercio et quarto sex modoꝝ seu sex qualitatū se circa delectationē habēdi ipsi⁹ rōnis supioris supius declaratis. etiaꝫ si dicta delectatio sit et ferat̄ circa ea q̄ de se ex suoq̄ꝫ genere vel ex aliqua circūstātia pctā mortalia existūt est solū pctm̄ veniale. Delectatio vero morosa mora ꝯsensus ꝑ rationē.s. supiorē vere ꝛ exp̄sse. aut īterp̄tatiue ꝛ effectualiter deliberati. q̄d ꝯtingit ī q̄rto [illegible] sex modoꝝ seu sex q̄lita[illegible] habēdi ipsius rōnis ꝛc̄. Nec nō etiā cō[illegible] ī actū. q̄[illegible] tactuꝫ est)

sunt ꝛ ferunt̄ sup his q̄ de se et suoq̄ꝫ genere/ aut ex aliq̄ circūstātia pctā mortalia existūt. sunt etiā pctā mortalia. Et ad istud ꝓpositū ꝑ modū exempli applicāt doctores/licet diuersimode/tēptationē q̄ fuit ī p̄mis parentibus. ex quoꝝ dictis pōt sensualitas ipsa serpēti compari. Rō vero inferior vt iā in supioribus tactū ē/mulieri Eue. Et rō supior viro Ade. Cū igit̄ in ipsa p̄mo motu. scd̄o tm̄ p̄mo/ipsi⁹ sensualitatis illecebra īsurgit. q̄d nō nisi ex fomitis corruptōe ꝓuenit. ꝛ quasi cū serpēs comestioneꝫ pomi Eue suggessit. ideo q̄ꝫ tunc pctm̄ solū veniale est ꝛ leuissimū. ¶ In delectatōe vero nō morosa mora cōsensus. cui.s. ꝯsensus fit ꝑ rationē supiorē vere ꝛ exp̄sse/aut interp̄tatiue ꝛ effectualiter deliberat⁹. q̄ntūcūq̄ꝫ ista dicta delectatio sit forsan morosa mora tpis/q̄ntūcunq̄ꝫ etiaꝫ ipsa rō inferior iuxta p̄dictos scd̄m. terciū ꝛ quartū sex modoꝝ seu sex qualitatū se habēdi ꝛc̄. vel circa talē delectatiōꝫ nō bn̄ aduertat. vł subito aut improprie etiā in eā ꝯsentiat. tūc mulier sine viro [illegible] comedere dicit̄. Ideoq̄ꝫ tunc solū pctm̄ veniale ē. q̄ q̄ ī delectatiōe pctm̄ mortale interueniat/a cōsensu viri.s.rōnis supioris. vero et expresso/ aut interp̄tatiuo ꝛ effectuali/ ꝛ nō ał's procedit. ¶ In delectatōe vero morosa mora cōsensus [illegible] ipsa supior iuxta quintū sex modoꝝ p̄dictoꝝ seu sex qualitatū [illegible] talē delectationē rep̄mere negligit. tūc mulier sola/ sed tamē viro sciēte comedit. ꝛ tūc licet vir nō comedat. ꝓpter illū tm̄ eius ꝯsensum interp̄[illegible] pctm̄ mortale [illegible] si(vt sepe dictuꝫ est)desit voluntas ꝑficiendi actū ꝛc̄. Quia mulier bn̄ pōt sine viro comedere. mortaliter aūt sine viri ꝯsensu vero ꝛ expresso/aut interp̄tatiuo et effectuali/nō pōt peccare. ¶ In delectatōne vero morosa/mora ꝯsensus veri ꝛ exp̄ssi. q̄n̄.s. rō ipsa supior iuxta vltimū sex modoꝝ p̄dictoꝝ seu sex q̄litatū se habēdi ipsi⁹ rōis ꝛc̄. vere ꝛ exp̄sse ꝯsen[illegible] tūc vir nō solū ꝯsentit. sed [illegible] mulier comed[illegible] [illegible] actum ꝛc̄. est pctm̄ ꝛ grauius [illegible] ē in talē illicitā delectatōꝫ vere et expresse ꝯsentire/q̄ꝫ nō rep̄mēdo interp̄tatiue ꝛ effectualiter ꝯsen[illegible]. ¶ In consensu vero ī actū peccati seu ipsi⁹ act⁹ executionē/ q̄ (vt late sup̄ declaratū ē)soli rōni supiori attribuit̄. ē ac si vir non solū sicut ꝛ mulier comederet. sed q̄dammodo ac si [illegible]

ret. ꝛ tunc etiā si iuxta supius tacta / tal' act⁹ realiter ab extra nō ꝓcederet ꝛ sequeret̄ / ē pc catū mortale. Et adhuc grauiꝰ ꝙ̄ i casib⁹ ꝓcedētib⁹. inquātū scꝫ (vt etiā supra monstratū est) grauiꝰ ē i actū peccati seu ipsiꝰ act⁹ execution ē / ꝙ̄ in solā eiꝰ delectationē ꝯsentire ¶ Uel aliter dici posset / ꝙ. s. i delectatiōe morosa mora cōsensus veri ꝛ expssi ipsiꝰ ratōis supioris (de qua statim sup) vir nō comedit sicut mulier. sed solū comestioni mulierꝫ cōsentit / sicut supra dictū ē / fieri i delectatione morosa mora cōsensus interptatiui ꝛ effectualis eiusdē rōnis supioris. Estqꝫ ppt hm̄oi consensū verꝫ ꝛ expssum pctm̄ mortale. sed grauiꝰ vt iā tactū est / ꝙ̄ in tali cōsensu interptatiuo ꝛ effectuali / inqꝫtū. s. grauiꝰ ē vere et expsse in aliqd malū ꝯsentire / ꝙ̄ interptatiue ꝛ effectual'r. Sꝫ i consensu ipsiꝰ rationis supioris in actū peccati seu i ipsiꝰ act⁹ executionē. etiā si vt statim dictū ē / tal' act⁹ realit ab extra nō ꝓcederet ꝛ sequeret̄. vir non solū cōsentit / sed sicut ꝛ mulier comedit. ꝛ tūc est tēptatio de se ꝯsummata ꝛ pfecta. Et intelligant̄ he exemplificatōes iuxta supiꝰ declarata. qn̄. s. hm̄oi delectatōes consensusqꝫ in actū sunt ꝛ ferunt̄ sup his q̄ de se ex suoqꝫ genere / aut ex aliqua circūstātia pctā mortalia existūt. ¶ Et hec quo ad talē materiā nature pmoꝝ motuū delectatōis ꝛ ꝯsensus in actū. ordinisqꝫ ꝛ pgressus tēptationis / inqꝫtū de eis ad ꝓpositū huiꝰ octaui tractat⁹ istiꝰ libelli tractādū occurrebat / dicta sufficiant. Qui latiora videre voluerit / habet vt i supiorib⁹ in sili' tactū ē doctores plimos. tā mgr̄m in .ij. sniarū / ꝙ̄ alios sup dicto passu tractātes. ꝙ̄ etiā btm̄ Tho. pma ꝛ scd̄a scd̄e partis sue summe.

De tribus ad grauitatem peccati conferentibus.

Quia ꝟo iā recēter / ꝛ etiā in supioribus. maxime i declaratione nature ꝛ qualitatis peccati mortal' / dictū ꝛ monstratū ē / quō nōnunꝙ̄ actus aliqs q̄ de sui forsan natura ex suoqꝫ genere pctm̄ nō esset / vel forsan veniale solū. ex intētionis corruptōe vel ratōe remorsus ꝯsciētie. seu aliqua alia circūstantia / potest peccatū mortale effici. Eapropter ꝛ etiam ad clariorē semp cognitionē distinctionis seu nature peccati venial' a pctō mortali. circa cuiꝰ declarationē psens pncipaliter materia versat̄. visum est expediēs de his tribus hic summatim aliqua ꝯstrīgere. De intētione ac fine actōis seu opatōis. De cē seu natura ꝛ qualitate ꝯscientie. De natura. qlitate ac numero circumstantiaꝝ.

De intētōne ac fine actionis seu opationis.

Circa primū est aduertēdū. ꝙ intētio i generali. put hic ꝛ in materia morali. s. ꝟtutis ꝛ peccati sumit̄ sic describit̄. Intentio ē act⁹ voluntatis in aliquē finē tendētis. p aliqd vel aliqua ad illū finē ordinata. Dicit̄ eni in tentio / quasi i illud tentio. Nā intētio semp respicit aliqd vt finē. fm̄. s. ꝙ illud ē termin⁹ volūtatis. Ex quo clare apparet / ꝙ intētio de se importat ꝛ denotat quādā distantiā illius qd sic intēdit̄. Et ideo qn̄ volūtas fert̄ ꝛ intēdit imediate i aliquid. etiā si illud sit finis vltim⁹ quē tūc sibi ꝯstituit. terminūqꝫ ipsiꝰ voluntatis q̄ pro tūc habet̄. nō dicit̄ tamē ꝓprie eē intētio. sed qn̄ affect⁹ seu voluntas in aliqd tanꝙ̄ finē vltimū quē sibi tunc ꝯstituit / vel tanꝙ̄ ad illū finē ordinatū. fert̄ ꝛ tendit. nō imediate / sed mediantib⁹ aliis ꝑ que i illud i qd sic fert̄ et tēdit nitit̄ puenire / tunc ꝓprie ē intētio. Ut gr̄a alicuiꝰ exempli fert̄ ꝛ tendit pncipaliter affectus alicuiꝰ seu volūtas in suā finalē salutē. ꝛ ppter ipsaꝫ facilius assequendā / intēdit corpus suū domare ꝛ spiritui subiicere. ꝛ vt h̄ ꝯgruētius ꝛ cū saniori ꝯsilio ꝛ auxilio facere possit / intēdit religionē aliquā intrare. ꝛ ꝑ hoc faciēdo ad aliquē locū talis religionis ire. Iste tal' respectu salutis sue q̄ est vltimus finis / quē tūc sibi ꝯstituit. respectu etiā domatōnis sui corpis ac ingressus religionis / q̄ sunt fines medii ad illū. s. finē vltimū ordinati / dicit̄ ꝓprie hr̄e intentionē. Respectu ꝟo additiōis talis loci illiꝰ religionis / licet sit quedā volūtatis dispositio. nō tamē ꝓprie dicit̄ esse intētio. ¶ Ex pcedēti intētionis i generali descriptione / clare ꝛ faciliter elici pōt descriptio intētionis recte. ꝑ additionē. s. istorū verboꝝ debitū ꝛ debito mō. Et etiā intētōis puerse seu corrupte / ꝑ additionē oppositoꝝ seu cōtrarioꝝ verboꝝ. s. indebitū ꝛ idebito modo Sic tn̄ ꝙ i descpt̄ōe intētōis recte illa duo verba. s. debitū ꝛ debito mō / ꝯiūctim accipiant̄. cū ipsa duo ad hoc ꝙ intētio sit recta necessario habeāt ꝯcurrere. In descpt̄ōne ꝟo intētōis puerse seu corrupte illa duo verba opposita. s. indebitū ꝛ indebito modo / acci-

piant diuisim/cū alter eoꝝ ad hoc ꝙ intentio puer. a vel corrupta existat p se sufficiat. Etenī (vt sepe dictū ē) plura necesse ē ad ꝟtutē ꝯcurrere ꝗ ad viciū. imo p defectū vnius eoꝝ q̄ necessario ad ꝟtutē reqrunt̄ transit in
D viciū. ¶ Sup quib⁹ q̄ntū ad intelligentiā nature ꝛ effectus intētionis respectu eoꝝ que iā in hoc octauo tractatulo hui⁹ libelli circa materiā peccati mortalis et peccati venialis tractata sunt ꝛ tractabūt̄ spectare ꝛ sufficere videt̄/subijciunt̄ hic alique regl'e notabiles.

Prima regula est.

Ex fine ꝑncipalit̄ intēto .i. respectu finis vltimi/q̄ ꝑncipalit̄ i aliq̄ actu itēdit̄. act⁹ ille attēdi. ꝯsiderari ꝛ iudicari hʒ. ad h̄. s. ꝙ dicat̄ ꝛ iudicet̄ bon⁹ vel malus meritori⁹ vel demeritori⁹. Iuxta qð intelligi ꝛ applicari pt̄ dictū xp̄i Math. vi. Si fuerit oculus tu⁹ simplex/totū corp⁹ tuū lucidū erit. Ubi iuxta Aug. p oculū significat̄ intētio. Et itelligit̄ hec regula de his marie actib⁹/q̄ al's ex seipsis sunt indifferētes. i. q̄ de suo ꝓprio esse/ꝓpriaq̧ natura/sine ꝯcursu alteri⁹ cause seu alterius circūstātie nō habēt ꝙ sint boni vl' mali. Ut gr̄a exempli. leuare festucā de terra vel mouere manū. Nā si tales actus de proprio suo esse ꝓpriaq̧ natura h̄rent ꝙ essent boni vel mali/aliter esset dicendū. vt clare p regulas sequentes videri poterit.

Secunda regula ē.

Act⁹ de seipso malus/ex fine bono ꝑncipaliter intēto nō efficit̄ bon⁹. Ut gr̄a exēpli Furari vl' depdari q̄ sūt act⁹ de se mali/etiā si ea ꝑncipalit̄ intētiōe ad hūc ꝑncipal'r finē fiant/vt exinde i dei honore fiat elemosyna. n̄ ꝓpter hoc boni efficiunt̄.

Tercia regula ꝛ opposita.

Act⁹ ð seipo bon⁹/ex fine malo ꝑncipaliter intēto/efficit̄ mal⁹. Ut gr̄a exempli. De elꝯyna vel orōne vel p̄dicatōe q̄ ꝑncipalit̄ ꝓpter vanā gl'iā mūdanā/vel propt̄ lucrū tpale habēdū ꝛ adipiscēdū/vel hmoi/fieret. Ex q̄b⁹ diuersitas istaꝝ duaꝝ regulaꝝ et descriptiōe intētiōis recte ꝛ intentionis puerse seu corrupte sup positis aliisq̧ etiā ibidē dictis clare apparet. Quia ad intentōeꝫ rectā duo reqrunt̄ .s. ꝙ tēdētia volūtatis sit i finē debitū. ꝛ ꝙ sit p media ad illū finē debito mō ordinata. Ad intētōeꝫ ꝟo puersā seu corruptā sufficit defect⁹ vel malicia i vno istoꝝ. s. vl' ꝙ finis ꝑncipal'r intētus sit ð se mal⁹. vt ponit tercia regula. Uel ꝙ media p q̄ ad illū fineꝫ tendit̄ sint de se mala. vt ponit scd'a regula

Quarta regula ē ista

Una ꝛ eadē ꝑncipal' intētio final' .i. i aliquē finē ꝑncipalit̄ tendēs pl'es act⁹ seinuicē ꝯsequētes etiā diuersimode ꝛ distanter ab inuicē factos/pt̄ i bonū ꝛ ad meritū. vel i malū ꝛ demeritū informare. Ut gr̄a exēpli. Respectu intētōis recte intēdit aliq̄s vnū solidū ꝓ deo in elꝯnā p duodecim sibijnuicē succedētes dies elargiri ꝛ dare. sic. s. ꝙ q̄libet die dabit vnū denariū. Si a casu ꝯtingat istū hominē dationē aliq̄ꝝ istoꝝ denarioꝝ p aliq̄b⁹ istoꝝ duodecim dieꝝ obliuisci ꝛ intermittere. ꝛ i alios dies repare ꝛ facere. donatio ista nihilominus sic in aliis dieb⁹ facta/propter ꝑmā ꝑncipalē intētionē erit meritoria. de intētione ꝟo puersa/facilius est dare exemplū/cū facilius contingere possit.

Quinta regula ē ista H

Finē sub fine seu intētiōꝫ sub intētiōe pt̄ q̄s ad meritū vel demeritū seu meritorie aut demeritorie qð idē est/ponere. ꝯsentire ꝛ h̄re. dictosq̧ fines seu intētōes sic sibijnuicē subordiatos/pōt vna ꝛ eadē ꝑncipalis ꝛ final' intētio/i bonū vel malū. meritū vel demeritū informare. Ut gr̄a exēpli. Respectu ꝑncipalis ꝛ final' intētōis recte/intēdit aliq̄s ire ad foꝝ ad hunc finē ꝙ ibi emat medicias. ipas aūt medicinas ad hunc finē emit/vt ab aliq̄ infirmitate curet̄. Ad hūc ꝟo finē ab illa infirmitate curari desiderat/vt apti⁹ ꝛ melius deo seruiat. Claꝝ ꝛ certū ē ꝙ i istō casu oēs iste p̄cedētes volūtates ꝛ intētōes/q̄ sic circa istos diuersos fines ferūt̄ ꝛ tēdūt p illam ꝑncipalē ꝛ finalē intētōꝫ/apti⁹ ꝛ melius deo seruiēdi. i bonū ꝛ ad meritū informāt̄. et propter eā bone ꝛ meritorie existūt. imo i tali casu q̄n .s. volūtas i aliq̄s fines seu itētiōes sic sibijnuicē ad aliquē ꝑncipaleꝫ ꝛ vltimū finē subordiatos ꝑncipalit̄ propt̄ ipm ꝑncipalē ꝛ vltimū finē fert̄ ꝛ tēdit. licet illi fines seu intētōes pl'es sint ꝛ diuersi nō tñ ꝓprie dꝫ dici. nec ꝓprie ē nisi vn⁹ ꝛ idē ipi⁹ volūtatis motus Et itelligunt̄ hec i ista regula dicta. etiā si tpe real' executōis seu adimpletōnis illoꝝ actuū sup q̄b⁹ sic dicte p̄cedētes voluntates seu intētōes ferunt̄ ꝛ tēdūt. illa ꝑncipal' et final' intētio nō real'r ꝛ de facto i mēte haberetur. Utpura ꝙ protūc vel n̄ occurreret vel n̄

attēderet. sufficit ei q̄ p̄cesserit ⁊ ī habitu habeat. Ut v̄bi grā ī exemplo statim posito detur/ q̄ ille tal' q̄ sic ab aliq̄ infirmitate curari desiderat/ vt aptiꝰ ⁊ meliꝰ deo fuiat t̄pe quo emit medicinas ad h̄ vt a dicta sua īfirmitate curari possit. ⁊ t̄pe q̄ p̄dictis medicinis ad dictā suā curationē emēdis ad foꝝ vadit. ⁊ illā p̄ncipalē ⁊ finalē intētionē aptiꝰ ⁊ melius deo seruiēdi nō realiter ⁊ de facto ī mēte habeat. q2 tunc forsan vt dictū ē/ vel nō sibi occurrit/ vel n̄ attēdit. nihilominꝰ t̄n cū ꝑ priꝰ eā habuerit/ ⁊ adhuc ī habitu (vt p̄supponitur) habeat. illa p̄ncipalis et finalis intentio aptiꝰ ⁊ meliꝰ deo seruiēdi/ istos actus emēdi medicinas ⁊ eūdi ad foꝝ. seu volūtates et intētiones q̄ sup̄ ip̄is ferunt̄/ informabit. ⁊ bonos ⁊ meritorios efficiet. ac si t̄ūc illā principalē ⁊ finalē/ intēsiꝰ. aptiꝰ ⁊ meliꝰ deo fuiēdi ī mente real'r ⁊ d̄ facto habuisset. ¶ Respectu v̄o p̄ncipal' ⁊ final' intentiōis ꝑuerse seu corrupte/ facilius (vt statim ī regula p̄cedenti tactū ē) dari p̄t exemplū. ¶ Intelligāt̄ etiā p̄dicta/ respectu t̄n p̄ncipal' ⁊ final' itētōis recte actuūq̄ꝫ bonoꝝ ⁊ meritorioꝝ/ dū t̄n īter dictos actꝰ seu fines/ sic sibi ad vltimū finē p̄ncipal'r intentū subordīatos. ⁊ sup̄ q̄b9 hmōi p̄cedētes volūtates seu intētiōes sic ferunt̄ ⁊ tendūt/ n̄ īuueniat seu intēdat̄ aliq̄s actꝰ seu finis ex seip̄o/ suaq̄ꝫ ꝓpria natura/ illi fini sic p̄ncipal'r intento q̄ ad meritū deformis ⁊ oppositꝰ. ⁊ q̄ volūtatē seu intētōȥ q̄ sup̄ ip̄m fertur ⁊ tēdit/ possꝫ ꝑuertere seu corrūp̄e. Pro q̄ aptiꝰ declarādo/ ponit̄ sexta regula

Sexta regula ē ista

Quotiēscūq̄ꝫ int̄ pl'es actꝰ seu fines sibi īuicē ad aliquē finē vltimū al's ex seip̄o bonū ⁊ meritoriū p̄ncipal'r intētū subordīatos/ inuenit seu intendit̄ aliq̄s actꝰ seu finis illi fini sic p̄ncipal'r intēto ex seipso suaq̄ꝫ ꝓp̄a nat̄a q̄ ad meritū deformis ⁊ oppositꝰ. voluntatēq̄ꝫ seu intētōȥ q̄ sup̄ ip̄m fert̄ ⁊ tēdit ꝑuertēs ⁊ corrūpēs/ tal' actꝰ seu finis mediꝰ sic intueniens/ n̄ īformat̄ ad meritū ꝑ illā p̄ncipalē intentōēȥ illiꝰ finis vltimi sic d̄ seip̄o meritorij q̄n potiꝰ ip̄saȥ p̄ncipalē ⁊ finalē intentōȥ oēsq̄ꝫ alios fines seu intētōes p̄cedētes. etiā al's ex seip̄is bonos ⁊ meritorios deformat ⁊ q̄dammō dep̄uat. Uerbi grā. Intēdit aliq̄s ire ad aliquā domū. ⁊ ad hunc finē ī illā domū vult ire/ vt ibidē luxuriet̄. ad hūc aūt finē luxuriari vult vt sanior inde efficiatur. ad hūc v̄o finē vult sanior effici/ vt aptiꝰ ⁊ meliꝰ deo seruiat. Iste finis vltimꝰ p̄ncipal'r intentus aptiꝰ ⁊ meliꝰ deo fuiēdi q̄ al's ex seip̄o bonꝰ ē ⁊ meritoriꝰ/ illā volūtatē seu intentōȥ q̄ sic sup̄ illū actū luxuriādi fert̄ ⁊ tēdit/ ⁊ a miori illū actū si a casu ꝯmitteret̄. cuȥ ex seipso suaq̄ꝫ natura sit illi vltīo fini sic p̄ncipal'r intento q̄ ad meritū/ deformis ⁊ oppositꝰ ad p̄dictā volūtatē seu intētōȥ q̄ sic sup̄ eū fert̄ ⁊ tēdit ꝑuertēs ⁊ corrūpēs/ nullo mō ad meritū reformare p̄t/ q̄n potiꝰ illa ꝑuersa ⁊ corrupta volūtas ⁊ intētio/ ip̄aȥ vltimā ⁊ p̄ncipalē intentōȥ. ac oēs alios fines ⁊ intētōes ꝓcedentes deformat. ⁊ q̄dammō dep̄uat. ꝑamplius q̄ꝫ ac grauiꝰ faceret actus si a casu ꝯmitteret̄. ¶ Et rō hoȥ ē. q2 vna volūtas seu intētio ex seip̄a ꝑuersa seu corrupta/ plures volūtates seu intētōes al's ex seip̄is bonas dep̄uare p̄t sȥ n̄ ecōtra. Una etem̄ bona volūtas seu intētio/ n̄ p̄t pl'es ex seip̄is malas bonas̄ efficere. īmo nec pl'es bone etiā seīuicē ꝯseq̄ntes vnā ex seip̄a malā bonā efficere p̄nt. Quia vt ī superioribꝰ sepe dictū est/ ad bonitatē ⁊ rectitudinē alicuiꝰ volūtatꝭ seu intentōis/ pl'a necesse h̄nt ꝯcurrere/ q̄ꝫ ad eiꝰ maliciā seu corruptionē. īmo ad eiꝰ maliciā seu corruptōēȥ sufficit defectꝰ vniꝰ eoꝝ q̄ ad bonitatē ⁊ rectitudinē ꝯstituendā necessario req̄rūt̄ ¶ Intelligāt̄ etiā ea q̄ sic statim sup̄/ tā de actuū interiorū ip̄ius volūtat' q̄ꝫ etiā actuū exterioꝝ inde ꝯseq̄ntiū ꝑ p̄ncipalē ⁊ finalē intentiōēȥ q̄ ad meritū vel demeritū/ informatiōe dicta sūt/ q̄n hmōi p̄ncipalis ⁊ final' intētio tales actꝰ interiores volūtatis/ ⁊ a fortiori ip̄os actus exteriores si exinde ꝯsequāt̄/ p̄cedit vel cōcomitat̄. Naȥ si hmōi p̄ncipal' ⁊ final' intentio tales actus subseq̄ret̄/ aliter veniret dicēdū. ¶ Etem̄ vt iā statim īnui visū ē/ triplici q̄ꝫtū ad hāc materiā ꝯcerni p̄t ip̄a itētio siue d̄ recta siue de ꝑuersa ⁊ corrupta accipi velit/ respectu sup̄ dictorū actuū. tā. s. interioꝝ ipsiꝰ volūtatꝭ/ q̄ꝫ exterioꝝ inde ꝯseq̄ntiū/ ꝯsideratōe ꝯp̄hēdi Uno mō vt eos p̄cedēs. alio mō vt eos ꝯcomitās. alio mō vt eos subsequēs. ¶ De itētōe aūt p̄dictꝰ actꝰ p̄cedēte quō ⁊ q̄n eos q̄ ad meritū ⁊ demeritū īformare h̄eat ⁊ īformet. satꝭ ī sup̄ioribꝰ tractatū ⁊ d̄claratū ē ¶ De intētōe v̄o hmōi actꝰ ꝯcomitāte/ h̄ idē scȝ quō ⁊ q̄n eos informare habeat et informet Ex supiꝰ etiā tractatis clare elici ⁊ ꝯcipi p̄t Etem̄ si intētio tales actꝰ p̄cedens ip̄os q̄ ad meritū ⁊ demeritū. iuxta t̄n modificationes ⁊ declaratōes sup̄ etiā tactas informare pōt ⁊ q̄nq̄ꝫ informet. hoc idē n̄ dubiū. iuxta

c[illegible] tñ modificatiões facere poterit ⁊ va le
bit [illegible] ipsos act⁹ rea[illegible] ⁊ de facto [illegible]
mitãs. ¶ Quo ꝟo ad intentionē / tales interi
ores voluntatꝭ act⁹ / ac etiā exteriores exinde
ꝓuenietes subsequentē seu supaccedentē / ad
uertenda sunt q̄ sequunt. Et ꝑmo q̄tum ip
sos act⁹ interiores volūtatis in se ⁊ absolute
ꝯsideratos ꝯcernit / ꝙ intētio hm̄oi interio/
ris act⁹ volūtatis subseq̄ns seu supaccedēs /
nullo mō p̄t eos q̄ ad meritū vel de
meritū informare. i. meritorios vel demeri/
torios efficere / nisi quatin⁹ illi act⁹ interiores
volūtatis / cū illa subsequēti seu supacceden
ti intentōe reiterent. Ut grā alicui⁹ exēpli ad
clariorē sp intellectū / vt aliq̄s vult ⁊ in men/
te disponit ire de Roma in hierl'm. ⁊ ꝓ hoc si
bi equū ⁊ alia necessaria ꝑparat. nō q̄dē pro
tūc nec ꝓ ꝑus relatōe seu reflexiōe q̄cūq₃ ha
bita i deū. sed forsan (vt interdu₃ ꝯtigit) sola
causa societatis vel alia. vult postmodū iste
dictā suā volūtatē seu ꝓpositū qđ sic habu/
it / in deū referre / vt. s. illud ꝓpositū ⁊ volūta
tē quā sic de eundo in hierl'm simpliciter ha
buit. habuerit intentionē deo seruiendi ⁊ cō
placēdi. Ista intētio sic sibi supueniēs / nul/
lo mō p̄t ex seipsa illū actū interiorē volunta
tis / seu illud ꝓpositū qđ sic ꝓ prius de eūdo
in hierl'm habuit / informare. sic. s. ꝙ ei⁹ bo/
nitas seu meritū ex ista subsequēti ⁊ supacce
denti intentione depēdere possit / nisi ite₃ il/
lū interiorē actū voluntatis seu ꝓpositū / cu₃
ista intētione subsequēti / ille hō reiteraret. sic
sc₃ ꝙ illā voluntatē ⁊ ꝓpositū qđ sic de eun/
do i hierl'm simplr habuit / rehaberet intenti
one deo seruiendi ⁊ ꝯplacendi. qđ si faceret.
et a casu in dicto suo ꝓposito sine sua culpa
impediret / iste act⁹ voluntatis sic cū ista intē
tione subsequēte reiterat⁹ / meritori⁹ eēt. vbi
ꝑor ⁊ ꝑcedēs nō fuisset. Et rō clara ē. q₂ iam
ille interior act⁹ voluntatis seu illud ꝓposi/
tū / sic istā intentionē subsequentē ꝑcedēs tpe
q̄ ista intētio accedit / ē quasi i factū eē. ⁊ qđ/
ammodo i ꝑterito ⁊ non esse. quare nisi reite
raret / nullo mō videt ꝑ subsequentē intētiō₃
D informari posse. ¶ Quo ꝟo ad ipos act⁹ ex/
teriores. ex ipis. s. interioribȝ actibȝ volūtatꝭ
ꝓuenietes hm̄oi act⁹ sub duplici specie / du/
plicią₃ q̄litate q̄tū ad hāc materiā ptinet / cō
siderationi occurrūt. Sunt etem̄ aliq̄ respe
ctu ꝑme speciei simplices i se. i. q̄ de sua natu
ra / etiā si quendā successum habeāt. nō tñ ex
[illegible] ⁊ diuersis alijs actibȝ de se completꝭ
vel longo tractu tpis subsistere seu constare

habēt. Ut grā exempli. Dare vnā elemosy/
nā. celebrare vnā missam. et hm̄oi. Alij vero
sunt ⁊ scđe speciei cōpositi i se. i. q̄ de sui na/
tura ex pluribȝ ⁊ diuersis alijs actibȝ đ se cō
pletis. vel ex lōgo ⁊ in diuersa tpa tractu sub
sistere et ꝯstare habēt. Ut grā exempli. Diu
in religione viuere. in longā ꝑegrinatiō₃ ire.
⁊ hm̄oi. ¶ Rursus [illegible] duaȝ specie
ru₃ actus sub duabus diuersis qualitatibȝ
(vt tactū est) ꝯsiderari. Uel. s. put sunt in fa/
ctu₃ esse. i. ꝑfecti ⁊ completi. Uel prout sunt
adhuc in fieri. i. iā incepti ⁊ nondū ꝑfecti seu
completi. De quibȝ magis ꝑ exempla sub in
[illegible] ¶ Premissa [illegible] ad pro/
posit[illegible] ꝙ act⁹ ꝑme qua[illegible]
tatis. s. q̄ sunt in factū esse. i. ꝑfecti ⁊ comple/
ti. cuiuscūq₃ ꝑdictaȝ specieȝ existāt. siue sc₃
simplices siue ꝯpositi. intētio subseq̄ns seu
supaccedēs nullo mō p̄t ex seipsa quo ad me
ritū vel demeritū informare. Nec taliū actu
um bonitas seu malicia ex dicta subsequen/
ti seu supaccedēti intētione depēdere Ratio
clara ē. q₂ tales actus cū ꝑfecti ⁊ completi et
sic trāsacti sunt / nō sunt ampli⁹ in esse. qđ au
tē amplius i esse nō existit. nō potest ampli/
us ꝑ aliud subsequēs informari. nec ab eo q̄
quo modo depēdere. Nec etiā iuxta modicū
supius tacta / posset act⁹ interior volūtatis /
respectu taliū actuū exterioȝ sic trāsactorū /
cū illa subsequēti seu post accedēti intētione
reiterari. Ut gratia exempli. ⁊ ꝑmo de actu
simplici. Dedit aliquis cuidā indigēti vnu₃
florenū. nihil tunc nec ꝑ añ respectu isti⁹ da/
tionis de deo cogitās. sed q₂ forsan ille indi
g[illegible] vicinus [illegible] vel al[illegible] sibi gratus. Si
supaccedat isti vel subsequat intētio / ꝙ illu₃
florenū voluerit dedisse ob dei reuerentiā ⁊
honorē. ista intētio sic subsequens seu supac
cedēs / nullo mō quo ad meritū pōt ex seipsa
illū actū [illegible] ill⁹ floreni informa/
re. q. s. eā meritoriā faciat. q₂ iā illa datio añ
accessum istius supueniētis intētionis / trā/
sijt. nec ē amplius in esse / sicut nec potest in/
formari. Nec etiā respectu ei⁹ posset act⁹ in/
terior voluntatis cū ista subsequēti ⁊ supue/
niēti intentione reiterari. De actu ꝟo cōpo/
sito similit exemplificari pōt de illo q̄ de deo
nihil tūc nec ꝑ antea respectu hui⁹ cogitās.
nec tūc quicq₃ in deu₃ deflectēs seu referens
iuerit de Roma in hierusalē Si em̄ talis cō
pleto dicto suo viagio / velit illud in deu₃ re/
ferre / intētioneq₃ dei honoris fecisse. ista in/
tentio supueniēs / nullo mō potest illū actu₃

sic completū.s. illud viagiū quo ad meritū
informare. Nec etiā posset act⁹ interior ipsi⁹
volūtatis respectu eius cū illa subsequēti et
supaccedēti intētione reiterari/iuxta qd satis
declaratū est. Actus vero secūde qlitatis/qui
scz sunt adhuc in fieri. id est iā incepti et non/
dum completi. quod sic notāter dicit. Et enī
si nondū incepti essent/intētio tunc supueni
ens nō posset respectu eorū dici subsequens
seu post accedens. si etiā completi essent iam
supra declaratū est/quid talis intētio opera
ret. Huiōi igit actus prout in seipsis in suo
qz esse totali considerant/intētio subsequēs
seu supaccedēs potest ex seipsa quo ad meri
tū vel demeritū sm quid informare. et sm qd
etiā nō informabit. Sed sm qd etiā nō infor/
mabit. qr.s. ps illius actus /si sit actus de se
simplex. oēs etiā aliqui singulares actus ex
quibus vna cū aliis ille totalis actus subsistit
et constat/si sit act⁹ cōposit⁹ q dictā intentōem
sic subsequētē et supaccedentē pcesserint/nul
lo mō quo ad meritū vel demeritū poterūt
ab ea informari. Scdm qd aūt informare
poterit. qr illū totalē actū i se. necnō partē d
eo restantē si sit actus simplex. ac oēs etiā ali
os singulares act⁹ ex qbus ille total' act⁹ sub/
sistit et cōstat si sit act⁹ cōposit⁹/illam supacce
dentē et supuenientē intētionē subsequentes
meritorios vel demeritorios efficeret. Ut grā
tia exempli. et primo de actibus simplicibus.
Vult aliqs et disponit celebrare missā. tunc
nec p antea respectu hui⁹ celebratōnis conside
ratōz seu relatōz i deū hñs. sz vel forsan pro
pudore vitādo vel alia cā. Celebrat iste vsqz
ad epl'am. postmodū vanitatē suā cōsiderans
cōpūgit. et intētōz suā respectu hui⁹ celebratio
nis i deū referre incipit. sic.s. qz intētione ho
noris et reuerētie dei celebrare vult. Ista in/
tētio supueniens et supaccedēs istū actū sim
plicē q ē adhuc i fieri/sm qd informabit. qr
scz ipm i se necnō ptē q de eo post illā intētōz
supuenientē agēda restabat. ac etiā oēs alios
singulares act⁹ ex qbus ipe total' act⁹ subsistit
et cōstat/meritorios efficiet. et maxie. qr etiā re
spectu eorū act⁹ interior volūtatis cū illa sup/
accedenti intentōe reiterat⁹ ē. sm qd etiā ista
intētio istū celebratōis misse actū nō infor/
mabit. qr ptē q de eo añ accessum dicte supue
niētis intētōis acta erat.s. oīa añ epistolā di
cta/nullo mō informabit. nec meritoria effi/
ciet. qr iā nō sunt i se. nec etiā respectu eorū pt
act⁹ interior ipi⁹ volūtatis cū illa supueniēti et
accedēti intentiōe reiterari. De actibus vero cō

positis pōt sil'r exemplificari. et pmo de actu
cōposito/quo ad longū et ad diuersa tpa tra/
ctū seu successum. iuxta exemplū iā supi⁹ posi
tū de illo/q causa societatis vel alia vadit d
Roma in hierl'm. pactaqz quarta et qnta p/
te itineris/mutat intentionē et ppositū/et in
deū reflectit. ista intentio sic supaccedens et
supueniēs/istū totalē actū q ad qd informa
bit.s. quo ad totalē actū in se. et quo ad oīa
que de eo post accessum dicte intētiōis agēda
restabāt. vtputa reliquū itineris. labores. pi
cula et expensas qs āmodo sustiebit et faciet.
qs meritorios efficiet. Quo ad qd etiā ñ in/
formabit. qr.s. illā ptē itineris añ facti/labo
resqz et picula et expēsas p pus habitos et fa
ctos/nullo mō pōt ex se meritorios efficere.
vt iā statim de celebrāte missam declaratū est
Pōt etiā sp ad maiorē declaratōz de actu ex
diuersis singularibus actibus cōposito/sil'r exē/
plificari de paupe. q sola cā victus lautioris
habēda. vel alia nō de se meritoria/intrat re
ligionē. et ibi sub tali intētōe aliqdiu. vtpu/
ta qttuor aut qnqz annis viuit/pluresqz act⁹
ad regulā ptinētes/nō mutata pma cā seu p
mo pposito sui igressus facit et exequit. Co
gnoscit iste defectū suū. compūctusqz pposi
tū et intentionē suā mutat. oīaqz in deū re
ferre incipit. et intētione deo seruiēdi et ad re/
gulā suā āmodo i dicta religiōe vult viuere.
Ista subseqns supaccedēsqz intentio /istum
actū viuēdi i religione sm qd informabit. qa
scz q ad ipm actū i se. ac etiā oēs alios singu.
lares act⁹ /q post illā supaccedentē intētiōem
fiēt. qr eos meritorios/et istū vere religiosum
q pus nō erat efficiet. Quo ad qd etiā nō in
formabit. qr oēs alios singulares actus p/
cedētes /meritorios efficere nō pōt. Nec eti/
am respectu eorū/cū trāsacti sint pt act⁹ inte
rior volūtatis cū ista supaccedēti intētōe rei
terari. Et ad istud ppositū respectu.s. istorū
actuū qui sic i fieri existūt et intētōis supacce
dētis /satis ptinere videt illud beati Grego/
rii i omel'. Restat vt quisqz ille ē q ad supnam
patriā tendit. nequaqz se a vicūs p mūdi hu
ius honestate cōtineat. Quia si qdā aliqñ bo
na pro honestate inchoat/i ei⁹ intētōne non
dz pmanere. nec p bono ope pñtis hui⁹ mū
di gloriā querere. sz totā spem i redēptoris sui
aduentu cōstituat etc. Ecce mentio de bonis
inchoatis/et de mutatōe intētōis etc. ¶ Et p
ut in suprioribus exemplificatū ē de informati
one ipsorū actuū q ad meritum. sil'r modo exē
plificari facile ē de eorū informatōne q ad de

... ad hoc rō existat. ¶ Resolutio finalis ē ista/ qꝫ intētio actꝰ taꝫ interiores ipsiꝰ volūtatis/ q̄s exteriores ex ipsis pcedentes. q̄ realit̄ et trāsacti sunt. subseq̄ns seu superaccedēs nullo mō p̄t ex seipa eos q̄ ad meritū vel demeritū īformare. Q, vero dicat̄ actꝰ interior volūtatꝭ cū itērōe subseq̄nti seu superaccedēti reiterari etc̄. Jā pp̄e loq̄ndo illa reiteratio ect nouꝰ volūtatꝭ actus. et sic respectu eiꝰ posset et deberet dici intētio ɔcomitans et nō subseq̄ns. Sꝫ ista p mediocribꝫ et simplicibꝫ/ et q̄ magis ɔsciētiaꝝ scrupuli cognosci et q̄etari valeāt/ vt sepe tactū ē. ita late specificari et p exēpla declarari libuit. ¶ Notandū īsup et p̄ōt poni vt septima regula.

Septima regula est

Q, actio corpalis p̄ōt etiā meritorie ad aliquē finē tpalē referri. dūmō finis ille tpalis in deū finalit̄ referat̄. Actio vero spūalis. vt p̄dicatio. orō et hm̄oi. nullo mō p̄ōt meritorie ad finē tpalē referri. etiā si illud tpale finalit̄ in deū referat̄. Et hoc est in effectu qd̄ dicit Aug̃. Debemꝰ māducare vt euāgelisemus. non aūt euangelisare vt māducemus. ¶ Aduertendū p̄terea. qꝫ etiā p modū cuiusdā regule et hec p octaua poni p̄ōt.

Octaua regula ē ista

Q, si in aliquibꝫ actibꝫ seu actiōibꝫ ad diuersos fines sibi īuicē subordīatos tēdentibꝫ/ p̄mꝰ vel mediꝰ. finis seu ppinquior intētus ponat̄ seu ɔstituat̄ aliqd̄ tpale/ ordo talis est puersus. actusq̄ꝫ hm̄oi sic ad istos fines ordinati demeritorij. Bn̄ tn̄ etiā meritorie licitū est duos fines ī aliq̄ actu ɔstituere et intēdere. vnū. s. tpalē. et aliū eternū/ dūmō illud qd̄ ē eternū/ sit p̄ncipal̄ et vltimꝰ finis itētꝰ et nō econtra. Ut gr̄a exēpli de istꝭ duobꝫ mēbris. Optabit aliq̄s sufficiēs et idoneꝰ/ sꝫ indigēs bn̄ficiū eccl'iasticū. vt. s. habeat vn̄ vitā suā sustētaret. et vt etiā maiorē habeat occasionē et facultatē deo debite seruiēdi. Hic sunt duo fines licite intēti. vnꝰ tēpalis. et aliꝰ eternꝰ. ... nota b... finis p̄mꝰ seu ppior ... ipsum dei seruitiū debite facere. et finis vltimꝰ et p̄ncipal̄ sit sustētatōꝫ vite hūe. tūc ordo est puersus. et actꝰ ad hos fines ordīati de se q̄ ad salutē eternā acq̄rēdā demeritorij ... mō pcedat intētio sic. s. qꝫ finis p̄mꝰ seu ppinquior sit sustentatōꝫ vite hūe. et finis vltimꝰ ac p̄ncipal̄ sit ip̄m dei seruitiū facere tunc ordo ē rectus et bonꝰ. actusq̄ꝫ ad hos fines debite ordinati q̄ ad salutē eternā acquirendā meritorij. ¶ Et hec q̄ ad materiā intentionis ac finis actōis et opatōis q̄tum huic tractatui ɔgruere visum ē. dicta sufficiant.

De cē natura et qualitate conscientie.

Quo vero ad esse seu naturā ac q̄litatē ɔscie. ē p̄mo sciendū qꝫ ɔscia (put pprietas vocabuli de se satꝭ ɔnotat) duo dicit et importat. ¶ Primo dicit et importat sc̄iaꝫ. et sm̄ h̄ ɔscia dici p̄t quidā habitꝰ natural̄. nō solū cognitiuꝰ/ sꝫ etiā motiuꝰ. Mouet em̄ et inclinat animā ad bonū psequēdū et malū fugiēdū. Et isto modo inq̄tū. s. sc̄iam dicit et importat/ hꝫ se vt supius. ɔiungit̄q̄ꝫ ipsi p̄mo habitui naturali/ supiori q̄ lumini rōis qd̄ sinderisis dr̄. ita qꝫ poter ... vt Hiero. et alij ipaꝫ sinderisim (put in supioribꝫ tactū ē) ɔsciam seu ɔsciētie iudiciū dicere voluerit. Et tūc ɔscia ... se sp recta ē. nā tūc circa vniuersalia agibiliū sicut ipa sinderisis versat̄. ¶ Scdo vero dicit et importat ɔscia et magis pp̄ie q̄ndā acceptionē seu acceptatōꝫ ex pte rōnis. Et em̄ ɔscia pp̄ie loq̄ndo/ nihil aliud est q̄s applicatio q̄dā seu ordinatio sc̄ie ad aliquē actuꝫ. sc̄ia aūt ī rōne ē. qd̄ satis denotat hec ɔpositio cū. dr̄ em̄ ɔscia q̄si cū alio sc̄ia. Et tūc cōsc̄ia pp̄e loq̄ndo magꝭ ē actꝰ q̄s habitus seu potētia/ Istoq̄ꝫ mō se hꝫ vt inferiꝰ. magisq̄ꝫ ɔiūgit̄ rōni simplici. imo tūc dr̄ q̄ddā dictamē rōis. Et h̄ mō non sp de se est recta. imo freq̄nter errorē recipit. q̄r tunc cū. s. sic ipi rōni simplici ɔiūgit̄/ habet circa pticularia et p modū cuiusdā cognitōis seu inq̄sitōis vsari. in quibꝫ freq̄ēter error et errare cōtingit. ¶ Que clarius p exemplū nōnulloꝝ doctorū ɔcipi p̄nt. Formant em̄ quedā q̄si ɔscie syllogismū. Cuiꝰ sinderisis maiorē ɔponit quasi generalē et vniuersalē sic. Nullū malū est faciendū. Cui ɔscia se iuxta p̄maꝫ sui importationē seu cōnotationē ipsi sinderisi cōiungēs sine quacunq̄ difficultate assentit. nec tunc errat. Quia circa hm̄oi maioreꝫ nō est error. Format deinde rō sub ista maiore vnā miorē ad aliquē casū seu factū pticulare descendendo sic. Et hoc est malū. Cui miori si ɔscientia se iuxta secūdā sui importationē seu ɔnotationē ipi rōni cōiūgēs assentiat potest errare et p̄ōt nō errare. Infert demuꝫ conscientia ex istis duabus p̄missis conclu-

sionē sic. Ergo hoc nō est faciendū. Que cō clusio silr erit falsa vel vera. ꝓut scz ipsa rō et ɔsciētia se illi ɔiungēs in illa minore errauerit. ¶ Q, etiaz ɔsciētia prout magis ꝓprie et magis cōiter sumit. s. dū magis rōni simplici ɔiungit dicat quandā applicationē seu ordinationē sciētie ad aliqd. sicqȝ magis actū quendā ꝙ̄ habitū seu potēnā importet. patet ex his q̄ ipsi ɔsciētie attribuunt. s. testificari. accusare. remordere. reprehēdere. excusare. instigare. stimulare. remurmurare. incitare. ligare. retrahere. Que oīa (vt claꝝ est) consequunt quandā actualē applicationē alicuius cognitōis seu scie ad ea q̄ agunt. Que qdez applicatio tripliciter hȝ fieri ꝺm diuersitatē triū tēpoꝝ. vicȝ pteriti. psentis et futuri. Uno etenī mō et respectu pteriti tpis hȝ dicta applicatio fieri dū .s. recognoscit aliquid factū vel nō factū eē. Et ꝺm hoc ɔsciētia de hoc ꝙ sibi vel i malo ɔmisso vel in bono omisso aut ecōuerso ɔscia est/ɔtra mentē testificat/eāqȝ vel accusat. remordet ⁊ rephēdit vel etiam excusat. Alio mō respectu pñtis tpis hȝ dicta applicatio fieri. dū. s. aliqd faciēdū imminet vel occurrit. Et ꝺm hoc ɔscia ꝓut de illo in bonū vl' malū ꝺm iudiciū rōnis p applicationē scie seu cognitōis ad illud iudicātis sibi cōscia ē mentē ipsam facere vel nō facere īstigat ⁊ stimulat ⁊ recalcitrat. Alio mō et respectu futuri tpis habet dicta applicatio fieri. dū. s. ɔscientia ad aliqua in futuꝝ facienda vel nō facienda ꝓut sibi de eis ꝺm iudiciū rōnis p applicationē sciētie seu cognitionis ad illa iudicātis ɔscia est/mentē ipsaȝ excitat. incitat ⁊ ligat vel retrahit. ¶ Plures a diuersis doctoribꝫ assignant cōscientie descriptiones. Una a Johāne damasceno/ꝙ cōsciētia est lex intellectus nostri. Alia a Basilio. ꝙ ɔsciētia est rationale iudicatoriū. Alia ꝙ ē cognitio suipsius. Alia ꝙ cōscientia est habitus mētis boni ⁊ mali discretiu⁹. Alia ꝙ ɔsciētia est credulitas intētionis ad aliqd faciēdū vel nō faciendū/animi deliberatōne firmata Ex istis cōsciētie diffinitōibꝫ seu distinctōibꝫ/q̄ in effectu bñ resoluēdo in idem coincidūt. colligi pōt ꝙ conscia respicit ⁊ cōcernit tā facta ꝙ̄ facienda. imo oīa tpa respicit. vt satis declaratū est.

T **De conscientia indiscreta.**

¶ Notare solent aliqui cōscientiaȝ nimis largā/⁊ etiā nimis strictā cauenduȝ fore/aliquas ratōes assignātes Unā scȝ. ꝙ cōsciētia nimis larga generat ꝑsumptōes. Nimis ꝟo stricta desperationē. Alia ē ꝙ ɔsciētia nimis larga freqnter illō qō ē malū dicit bonū. Nimis ꝟo stricta econtrario sepe dānat saluandū. Qō nō ꝓut ꝟba iacēt de se sic simpliciter accipiēdū ē. sed p quandā denotationē ⁊ maxime i indifferētibꝫ q̄. s. vt sepe tactū est/non habēt ex se suoqȝ genere ꝙ sint bona vel mala. meritoria vel demeritoria. Etenī conscientia larga cōiter ⁊ de pluribꝫ q̄ frequētissime occurrūt nullū remorsuȝ hȝ. ⁊ sic plura sepe facit que sic faciēdo nō peccat. In quibus tñ si remorsum hñet/peccaret. Exinde plura pctā euitat/q̄ al's incurreret ⁊ cōmitteret. Cōnsciētia ꝟo nimis stricta econtrario ɔmuni⁹ ⁊ quasi de oīmibꝫ ⁊ frequētissime sine causa remorsū habet ⁊ dubitat. Et cū plurima necessario facer habeat/plīma facit. q̄ sic cū remorsu faciēdo peccat. i qbꝫ tñ si remorsum nō hñet/non peccaret. Exindeqȝ plura pctā incurrit ⁊ ɔmittit/q̄ al's nec incurreret nec ɔmitteret. ¶ Circa qō ac etiā circa plurima tā iā dictoꝝ ꝙ̄ dicēdoꝝ bñ notādū ⁊ aduertēduȝ venit. ꝙ aliud ē cōscia. aliud timor conscie. Qō i effectu ē dicere/ꝙ magna ē differētia inter hñe de aliq̄ seu facere consciaȝ. ⁊ intelligat formatā. ⁊ hñe solū timorē ɔsciētie quē aliq ⁊ bñ/cōiter scrupulū cōscie vocant. Cōscia etenī prout iā dictū ē. s. formata ē qñ finaliter. i. post discussionē et deliberationē/ex diffinitiua snīa rōnis iudicat ⁊ firmat aliquid esse faciendū aut ꝓsequēdū. vel nō faciendū aut vitandū. Et ɔ talē consciētiā formatā facere/etiaȝ si erronea sit. sic. s. ꝙ rō i sic discutiēdo. deliberādo ac diffiniēdo errauerit est pctm̄. ¶ Timor ꝟo cōscientie seu scrupulus est/qñ nō sic finaliter. i. post discussionē ⁊ deliberationē ex diffinitiua snīa iudicatur ⁊ firmat aliqd esse faciendū aut ꝓsequendū. vel nō faciendū aut vitandū. sed mēs inter dubia vacillat/nesciēs quid sit meli⁹. nec ad qd poti⁹ teneat. Nō tñ q̄q̄ mō vellȝ omittere quicquid sciret eē placitū diue volūtati. Et ɔ istū timorē seu scrupulū ɔscie facere/nō sp ē pctm̄. lȝ ꝑiculosus valde sit. ⁊ ꝙ̄tuȝ fieri pt abijciēd⁹ ⁊ extinguēdus. Cause istoꝝ inferi⁹ subiūgent. ¶ Pro q̄ sciēdū ꝙ int cetera V q̄ sup pñti materia ɔscie p doctores tractant. due solēt lȝ diuersimode formari ⁊ determiari qōnes. Ex quaꝝ determiatōe/tā stati dicta ꝙ̄ adhuc inferi⁹ i hac eadeȝ materia dicenda ꝙ̄ etiā plura alia q̄ in hoc tractatu circa materiā pctōꝝ mortal' ⁊ venialis tractata sunt

ꝛ adhuc forſan tractabūt clari' itelligi pote/rūt. Pꝛia igit qͦ ſic tractari ſolita ē Utrū cō[illegible] obliget. Secūda vtrū ɔſcīa errās ex cuſet. ¶ Circa pⁱmā iſtaꝝ duaꝝ queſtionū.

Utrū .ſ. ɔſcīa errās

obliget. qͦ vt ponit. b. Tho. pꝛima ſcōe ſue ſūme/ ē idē ī effectu qͦ q̄rere. vtꝝ volūtas a rōe errāte diſcordās/ ſit mala ꝛ peccet. Conformit ad aliq̄ ſup̄ tactoꝝ/ triplicē diſtixerūt nōnulli actuū q̄litatē. vicʒ ꝙ aliq̄ ſūt de ſe ex ſuoq genere ſeu natura boni. Alīj ſūt de ſe ex ſuoq genere ſeu natura mali. Alīj ſūt indr̄ñtes. ſ. q̄ ō ſe ex ſuoq genere ſeu natura ñ hñt ꝙ ſint boni vel mali. vt leuare feſtucā de terra/ vl' mouere manū ¶ Dicūt ḡ ī effectu. ꝙ reſpectu actuū duaꝝ pⁱmaꝝ q̄litatū/ ſi rō vel ɔſcīa de ip̄is iudicet ꝛ dictet ſm veꝝ eoꝝ eē ſuāq ꝓpꝛiā naturā. vtputa qꝛ aliq̄d qͦ ō ſe ex ſuoq genere ſeu natura bonū eſt/ rō iudicet vt bonū. ꝛ exinde ɔſcīa dictat hoīeʒ teneri ad illud faciendū. vel aliq̄d qͦ de ſe ex ſuoq genere ſeu natura malū ē/ ratio indicat vt malū. ꝛ exinde ɔſcīa illud dictat eē ꝓhibitū. ꝛ ſic nō faciēdū. Nullus eſt ibi error. imo rectū iudiciū. Eadē etem̄ rōne ꝑcipiūt bona. ꝛ ꝓhibent mala. Sed ſi rō vel ɔſcīa de p̄dictis actib' iudicet ꝛ dictet ɔ̄ veꝝ eoꝝ eē ſuāq ꝓpꝛiā naturā. vtputa qꝛ aliqͦ de ſe ex ſuoq genere ſeu natura bonū eſt rō iudicat vt malū. ꝛ exinde ɔſcīa illud dictat eſſe ꝓhibitū. ꝛ ſic fugienduʒ. vel aliq̄d de ſe ex ſuoq genere ſeu natura malū rō iudicat vt bonū. ꝛ exinde ɔſcīa dictat hoīem teneri ad illud faciendū. tūc ibi ē manifeſtus error. taliſq ratio ꝛ cōſciētia dicit errās. Et eodē mō reſpectu actuum tercie qualitatis/ ſi rō vel ɔſciētia de eis dictet ꝛ iudicet ɔ̄ veꝝ eoꝝ eſſe ſuāq ꝓpꝛiam naturā. vtputa qꝛ aliq̄d de ſe ex ſuoq genere ſeu natura ē indifferēs. ratio iudicet bonū vel malū. ꝛ exinde ɔſcīa dictet hoīem teneri ad illud faciendū vel ꝓhibitū. ꝛ ſic nō faciendū. Eſt etiā ibi error. ſed nō tantus. erit q talis ratio ſeu ɔſciētia errās. ſed nō tantū ſicut ī caſu p̄cedēti. ¶ Iuxta q̄ dicūt inſup̄ p̄dicti/ ꝙ rō vel ɔſciētia circa act' tercie qualitatis errās. ſ. qui ō ſe ex ſuoq genere ſeu natura ſunt indifferētes. ſiue ſit in ꝑcipiendo. ſiue in ꝓhibēdo obligat. ita ꝙ volūtas a tali ratione taliq ɔſcientia ſic errāte diſcordās. id ē ɔtrariū illius qͦ ſic indicāt ꝛ dictāt faciens/ eſt mala ꝛ peccat. Sed ratio vel ɔſciētia circa actus duaꝝ pⁱmaꝝ qualitatū errās indicando. ſ. et dictādo ea que de ſe ex ſuoq genere ſeu natura bona ſūt vl' neceſſaria ad ſalutē mala eſſe. ꝛ ſic ꝓhibita ꝛ fugienda. vl' ea que de ſe ex ſuoq genere ſeu natura mala ſunt bona eſſe. et ſic ex debito faciēda nō obligat. Uñ in talib' volūtas a tali rōne taliq ɔſcīa ſic errāte diſcordās. contrariū illius qͦ ſic iudicat ꝛ dictat faciēs/ nō eſt mala nec peccat. Et rō pōt eē. qꝛ nullo mō videri pōt ꝙ aliquis ad id qͦ de ſe ex ſuoq genere ſeu natura malū eſt/ poſſit ꝛ maxime ad hoc ꝑ errorē rationis ꝛ ɔſcientie teneri ſeu obligari/ cū illud potius ex ſeipſo ꝓhibitū videatur. Ergo cū ad tale quid quis obligatus nō exiſtat. imo ecōtrario videat ab illo prohibitus/ videt ꝙ illud nō faciēdo nulla ratione peccare poſſet. imo potius mereat. Similiter nec ab eo qͦ ō ſe ex ſuoq genere ſeu natura bonū ē/ poſſet q̄s ꝛ maxime adhuc ꝑ errorē rōnis ꝛ ɔſciētie vt tactuʒ eſt prohiberi/ cū potius ex ſeipſo faciēdū videat. Ergo cū a tali ꝓhibit' nō exiſtat. imo poti' ad illō videat obligatus. videt ꝙ illud faciēdo nulla rōne peccare poſſit. immo potius mereat Nō ſic aūt ē ī indifferētib' q̄ ō ſe ex ſuoq genere ſeu natura nec bona nec mala exiſtunt. Et iō facilius ex aliq̄ occaſione ſeu circūſtātia. vtputa ex iudicio rōnis ꝛ dictamie conſcientie pñt bona vel mala effici. ꝛ exinde ad talia q̄s teneri ꝛ obligari vel ab eis ꝓhiberi. vt ſatis declaratū eſt ¶ Sed iſtā poſitōʒ iſtūq modū dicēdi p̄tim approbat ꝛ p̄tim īpugnat. b. Tho. li. ſup̄ notato. In q̄ſtū em̄ ponit ꝙ rō vel ɔſcīa circa act' de ſe ſuoq genere ſeu natura īdifferētes errās obligat. volūtaſq a tali rōe taliq ɔſcīa ſic errante diſcordās mala ē ꝛ peccat/ eā approbat. Sʒ in q̄ſtū ṽo ponit/ ꝙ rō vel ɔſcīa circa act' de ſe ex ſuoq genere ſeu natura bonos vl' malos errās nō obligat. nec volūtas a tali rōe taliq ɔſcīa ſic errāte diſcordās mala ē ꝛ peccat/ ipſaʒ īpugnat. mōſtrās ꝙ idē ē dicendū de rōe vel cōſcīa circa act' de ſe ex ſuoq genere ſeu natura bonos vl' malos errāte. ſ. ꝙ obligat. ꝛ ꝙ volūtas a tali rōne taliq ɔſcīa ſic errāte diſcordās/ mala ē ꝛ peccat. Sicut dꝛ de illa q̄ circa actus de ſe ſuoq genere ſeu natura indr̄ñtes errat. ¶ Et cām hui' et ſeq̄ntib' effectualiter aſſignat. Certū ē em̄ ꝙ ꝓpꝛium obiectū volūtatis ꝛ a quo ac ſm qͦ ipſi' volūtatis bonitas ꝛ malicia dependet ꝛ accipi dʒ/ ē illud qͦ ſibi a ratōne obĳcit ſeu ſupponit. Nō q̄dē ſm ꝙ illō ex ſeipſo de ſuiq natura/

x

tura ē. sʒ ſm illā q̄litatē ī bonitate vl' mali cia
ſm quā ab ipa rōne apphēditur/ ⁊ ipi volun
tati obijcit' ſeu ppon. ꝫ Et em̄ (vt frequēti' ſu
pra dictū ē) rō volūtatē mouere hʒ et mouet
ſm ſui obiecti apphēſionē. ⁊ ſm illud qđ ap
phēdit. Certū ē inſup (vt iā modicū ſup̄ ſatis
declaratū ē) ꝙ rō. etiā qđ bn̄ notandū ē. cre/
dēdo forſan ſe debite volūtati diuine cōfor/
mare. licet tn̄ tunc erret. pōt q̄nq₃ aliqđ obie
ctū apphēderet ⁊ volūtati obijcere ſeu ppone
re ſm aliā q̄litatem q̄ illud qđ de ſe ex ſuoq₃
genere ſeu natura nō hʒ. ſic ꝙ nō ſolū ꝯtige/
re pt in actib⁹ de ſe ex ſuoq₃ genere ſeu natu/
ra indifferētib⁹. ſʒ etiā ⁊ eodē mō ī caſib⁹ q̄ de
ſe ex ſuoq₃ genere ⁊ natura ſunt boni ⁊ mali.
Claꝝ ē em̄ ꝙ eodē mō pt rō aliq̄d qđ de ſe ex
ſuoq₃ genere ſeu natura bonū eſt apphende
re ac volūtati obijcere ſeu proponere vt ma
lū ⁊ ecōtra. ſicut illud qđ de ſe ex ſuoq₃ gene
re ſeu natura indifferēs ē/ pōt vt bonū vl' ma
lū apphēdere. ac vt tale volūtati obijcere ſeu
proponere. Cū g̃ p̄dicta magis ad propoſi/
tum applicādo/ ⁊ grā alicui⁹ exempli rō ali/
q̄d qđ de ſe ex ſuoq₃ genere ſeu natura bonū
ē apphēdit vt malū/ ⁊ ſicut malū. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns
dictāte ꝯſciētia fugiēdū/ ipi volūtati obijcit
ſeu proponit. tā illud efficit' ⁊ ē propriū obie
ctū ipſi⁹ volūtatis. Nō quidē ſub rōne bo/
ni ⁊ tanq̄ bonū. q̄uis de ſe ex ſuiq₃ natura
bonū exiſtat. q₂ nō eſt vt tale ab ipſa rōe ap/
prehēſuʒ. ⁊ vt tale ipſi voluntati obiectū ſeu
propoſitū. ſed ſub rōne mali ⁊ tanq̄ malū đ
ꝑ accidēs. ⁊ ſic fugiendū. q₂ vt tale ē ab ipſa
ratione apphenſum. ⁊ vt tale dictāte ipa cō/
ſciētia/ ipſi voluntati obiectū ſeu propoſitū
¶ Sic ergo vt videt' ī iſto caſu propriū obie
ctū voluntatis ē malū et fugiēdū. q̄uis vt ta
ctū eſt in illud vt tale apphēdendo. ac vt tale
ipſi volūtati obijciēdo ſeu proponēdo/ ipſa
rō ꝯiuſq₃ ꝯſcientie dictamen errauerit. Si
nūc ergo ipa volūtas tali rōni taliq₃ ꝯſcien
tie dictami/ q̄uis errāti ꝯtradicēdo ī tale ſu
um obiectū ferat' et ſe applicet. certū ē ꝙ fert'
et ſe applicat ī obiectū malū/ et dictāte ꝯſcie
tia fugienduʒ. et ꝑ ꝯſequēs ē mala et peccat.
cū voluntarie ferri et ſe applicari ī malū ⁊ fu
giendū/ ſit pctm̄. Nec inſpicit' ꝙ (vt ſepe di/
ctū ē) illud in qđ ſic ipſa volūtas fert'/ ſit đ ſe
ex ſuoq₃ genere ſeu natura bonuʒ. Quia vt ī
tale ipſa volūtas nō fertur nec ferri poteſt ī
iſtm. q₂ vt tale nō eſt ſuū propriū obiectuʒ. ⁊
ꝑ conſequēs etiaʒ nec ab eo vt a tali/ pōt aut
debet ipſi⁹ voluntatis bonitas dependere ⁊
attēdi. cū iuxta ſupra tacta ipſi⁹ volūtatis bo
nitas vl' malicia a ſui proprij obiecti nō qui
dē vera eſſentia ſeu natura/ ſed q̄litate ſub q̄
a ratione ſiue recta ſiue errāte apphēdit'. ipſi
q₃ voluntati obijcit' ſeu pponitur/ depēdere
habeat et attēdi. Et ſil'r hic eadē rōne dici pt
de illo qđ đ ſe ex ſuoq₃ genere ſeu natura ma
lū ē. ſi rō illud vt bonū apphēdat ⁊ vt bonū
et ꝑ ꝯſequēs ipa dictāte ꝯſciētia debitū et fa
ciendū ipſi volūtati obijciat ſeu proponat.
Nā illud propriū ipſi⁹ voluntatis obiectū nō
q̄dē ſub rōne mali et tāq̄ maluʒ. q̄uis de ſe
ſuiq₃ natura malū exiſtat. q₂ nō ē vt tale ab
ipſa rōne apphēſum. nec vt tale ipſi volunta
ti obiectū ſeu propoſitū. Sʒ ſub rōe boni et
tanq̄ bonū de ꝑ accidēs. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns debitū
et faciēdū. q₂ vt tale ē ab ipſa rōne apphēſū.
et vt tale dictāte etiā ꝯſcia/ ipſi voluntati ob
iectū ſeu ppoſitū. Et iō ſi voluntas tali rōni
taliq₃ ꝯſcie dictamini ꝯdicēdo/ tale ſuū obie
ctuʒ facere et adimplere recuſet. claꝝ ē ꝙ bo/
nū et dictāte ꝯſciētia debitū et faciēduʒ recu
ſat. q₂ vt tale ē ſuū propriū obiectuʒ. ⁊ ſic eſt
mala et peccat. q₂ voluntarie qđ debitū ⁊ fa
ciendū ē/ recuſare pctm̄ ē. ¶ Et ſi ī caſib⁹ p̄di
ctis opponēdo diceret'/ ꝙ volūtas ſic tali rōi
taliq₃ ꝯſcie dictamini errāti ꝯdicēdo bn̄ mo
uet'. q₂ fertur et ſe applicat ī bonuʒ. ⁊ aufugit
malū. ⁊ ſic nō ē mala nec peccat. īmo bona ē
et bn̄ facit. pʒ clare rn̄ſio ex ſtatim dictis. Nō
em̄ ſeq̄tur. ſi voluntas ī illud qđ de ſe ex ſuo
q₃ genere ſeu natura bonū ē/ ferat' et ſe appli
cet/ vl' illud qđ de ſe ex ſuoq₃ genere ſeu na/
tura malū eſt aufugiat. ꝙ propterea bn̄ faci
at et bona ſit/ niſi illud faciat ſub debita q̄li/
tate ac debito mō. ſic. ſ. ꝙ ſi ī illud qđ bonuʒ
eſt feratur et ſe applicet. hoc faciat ſub ratōe
boni et tāq̄ ī bonū. vel ſi illud qđ malū ē au
fugiat. hoc faciat ſub rōne mali et tanq̄ ma
luʒ. nō em̄ q̄ ad deū ſeu q̄ ad meritū vl' deme
ritū īſpicit' tm̄ illud qđ fit. ſed ſub q̄ qualita
te et q̄ mō ſeu aīo illud fit. ¶ Nunc ad ppoſi
tuʒ ī caſib⁹ ſupra dictis. licet em̄ (vt ibi ſatis
deductū eſt) voluntas q̄ ad p̄mū caſuʒ ferat'
et ſe applicet ī illud qđ de ſe ex ſuoq₃ genere
ſeu natura bonū eſt. nō tn̄ hoc facit rōne bo/
ni et tanq̄ in bonū. q₂ vt tale nō ē ſuū ppri/
um obiectū. nec ſibi vt tale a rōne ppoſituʒ.
ſed fert' et ſe applicat ī illud ſub rōne mali/ et
tāq̄ malū. Quia vt tale ē ſuū ppriū obiectū
ſibiq₃ vt tale a rōe ppoſitū ⁊c̄. Et ſic lʒ in bo
nū ferat' et ſe appliceʒ. n̄ tn̄ facit ſub illa bona
q̄litate nec bono mō ſeu aīo. ſʒ ſub mala q̄li/

tate ꝛ malo mō maloqꝫ anīo. ꝛ ideo talis vo
[illegible] bona nec bñ facit. sed ē mala et
[illegible] peccat. Et idē de secūdo casu re
spectu illi⁹ qđ de se ex suoqꝫ genere seu natu
ra malū ē. sed a rōe errāte apphēdit. ipsiqꝫ vo
lūtati obijcit seu pponit vt bonū. Naz licet
tūc volūtas aufugiat illud qđ de se ex suoqꝫ
genere seu natura malū ē. nō tamē illud facit
sub ratione mali ꝛ tanq̄ꝫ malū. qꝛ vt tale nō
ē suū ppriū obiectū. nec sibi vt tale a ratōne
ppositū. sed illud aufugit sub ratōne boni ꝛ
tanq̄ꝫ bonū. qꝛ vt tale est suū ppriū obiectū
sibiqꝫ vt tale ab ipsa rōne propositū ꝛc. vt sa
tis ibi deductū est. Et ideo talis volūtas ñ
est bona. nec bñ facit sed mala. et male facit
y ꝛ peccat. ¶ Ad ppositū pdictoꝝ duoꝝ casu
um p clariori eoꝝ intellectu/ pñt iuxta effe
ctū dictoꝝ ipsi⁹ beati Tho. poni duo exem
pla. ¶ Primuz exemplū respectu pmi casus.
credere in xpm est p se bonū ꝛ necessariuz ad
salutē. sed volūtas in hoc bonū nō fert/ nisi
fm q sibi a rōne obijcit ꝛ proponit. Si er
go ipsi volūtati a rōne errāte pponat vt ma
lū. ꝛ sic dictāte ꝯsciētia nō faciendū. et nihi
lominus ipa volūtas tali rōni taliqꝫ ꝯscien
tie dictamini ꝯtradicēdo/ in illud ferat et se
applicet. claꝝ est q in illud feret ꝛ se applica
bit sub rōne mali ꝛ tanq̄ꝫ malū ꝛ nō facien
dū. Nō qꝛ de se suiqꝫ natura malū sit ꝛc. sed
est malū ꝛc. de p accidēs ex tali. s. apphensio
ne rōnis q̄ vt malū ꝛc. illud apphendit. ꝛ vt
malū ipsi voluntati proponit. Et sic tal' vo
luntas de se erit mala ꝛ peccabit. qꝛ volūta
rie in malū ꝛc. ferri ꝛ se applicare malū ē pec
catū. Et ad hoc ppositū dicit phs. vij. eth.
q p se loquēdo ille incontinēs est q̄ nō sequi
tur rationē rectā/ sꝫ ō p accidēs. Ille etiā in
continēs ē q̄ nō sequit rationē falsaz. i. erro
neā. ¶ Scdm exemplū respectu scdi casus.
fornicari de se ex suoqꝫ genere seu natura est
qddā malū. sꝫ volūtas i istud malū non fert
nisi fm q sibi a rōne obijcit ꝛ pponit. Si g
a casu ipi volūtati a ratōe errāte pponat vt
bonū ꝛ necessariū ad salutē. ꝛ sic dictāte cō
scia vt debitū ꝛ necessario faciendū. ꝛ nihilo
minus ipsa volūtas tali rōni taliqꝫ ꝯscie di
ctamini ꝯtradicēdo illud aufugiat facereqꝫ
recusat. claꝝ ē q illud aufugiet ꝛ facere recu
sabit sub ratione boni ꝛ necessarij ad salutē
ꝛc. ꝛ tanq̄ꝫ bonū ꝛ necessariū ad salutē. ñ q̄a
de se suiqꝫ natura bonū sit ꝛ necessariū ꝛc. sꝫ
est bonū ꝛ necessariū ꝛc. de p accidēs ex tali
s. apphēsione rōnis. que vt bonū ꝛ necessa

riū ꝛc. ipsi volūtati pponit. Et sic tal' volun
tas de se erit mala ꝛ peccabit. qꝛ voluntarie
bonū ꝛ necessariū ad salutē. aufugere ꝛ recu
sare facere malū ꝛ pctm̄ est. Non tñ (vt oīa
sane intelligant) innui credat p pdicta q vo
[illegible]
taliqꝫ rationis dictami sic errāti se ꝯformā
do bñ faceret. sed solū q etiaz ꝯdicēdo male
facit ꝛ peccat. qđ quō fieri possit/ inferi⁹ lati⁹
declarabit. ¶ Cōcludit igit finalit ꝛ simpli
citer ipse beat⁹ Tho. post multa hincinde p
eū allegata. q oīs volūtas a rōne siue recta
siue errāte discordās sit i illis seu circa illa q̄
de se ex suoqꝫ genere seu natura indrñtia sūt
siue i his ꝛ circa ea q̄ ō se ex suoqꝫ genere seu
natura bona vel mala existunt/ sp mala est ꝛ
peccat. Ex quibꝫ ꝛ p q̄ satis effectualit ad p
[illegible]
p affirmatiuā rñdere videt. q. s. ꝯscia errās
obligat. Qđ tñ respectu volūtatis a rōne et
ꝯscia errāte seu erronea discordātis sic intel
ligēdū ē. q licet tal' voluntas sp de se sit ma
la ꝛ peccet. nō pp̄terea tñ vt statim aliqlit ta
ctū ē/ sequit q quotiescūqꝫ tali rōni ꝛ ꝯsciē
tie sic errāti cōcordat ipsa volūtas bona sit
ꝛ bene faciat. Est etem̄ dare casuz in q̄ volū
tas rōni ꝛ consciētie errāti seu erronee discor
dādo/ ꝛ ꝯtra id qđ dictarēt faciēdo/ eēt ma
la ꝛ peccaret. Et nihilomin⁹ etiā cū eis ꝯcor
dādo ꝛ faciēdo qđ dictarēt/ mala eēt ꝛ pctm̄
cōmitteret. Utputa qñ rō ꝛ consciētia vt ē i
vltimo exēplo statim sup posito/ errando di
ctarēt aliqđ qđ eēt ꝯ deū eiusqꝫ legē ꝛ pcepta
Discordādo ꝓ̄o facit ꝯ dictamē rōis et con
sciētie i quo ē semp/ saltē interptatiue dei cō
tempt⁹. Et hic ē pprie casus in quo cadit p
plexitas. et exinde etiā dū ad dictā pmā qsti
onē sup positā rñdēdo dicit. q cōscia etiā er
rās sp obligat. nō ē intelligēdū q sp simpli
citer obliget ad faciēdū et subsequēdū illud
qđ ipsa dictat. sed sub disiunctiōe ad facien
dū. s. et sequendū illud qđ ipsa dictat. vel ad
se deponēdū. vt clari⁹ inferi⁹ ex dicēdis pate
re poterit. ¶ Pro quo clari⁹ intelligēdo. ꝛ qꝛ z
materia ista frequēter occurrit. nec clare ab
oībꝫ put bñ expediret intelligit. vtile visū
est positionem circa hoc dñi Bonauenture
quā ad dictā primā questionē effectualit. li
cet sub alijs terminis rñdendo ponit hic/ ap
plicare. Format em̄ questionē sic Utrꝫ tene
amur ad oīe id qđ cōsciētia dictat eē neces
sariū ad salutē. Et sub pdicto titulo qstionis
format etiā tres alias qstiones qsi subalter

nas. quas p idē quasi mediū soluit. Et sunt he in effectu. Utrū omnis conscientia liget. et vtrū liget ad omne qđ dictat? Utrū hō sit ꝑplexus qñ conscia sibi vnū dictat/et lex diuina dictat ꝯriū? Cui sit magis obtemperandū. vł ꝯsciētie dictamī. vel ꝑcepto plati. cū sibiīuicē obuiāt ⁊ ꝯtrarianł? ¶Circa quaꝝ quattuor questionū dissolutionē ponit dictamē cōsciētie triplici respectu ad tria genera actuū ꝯsiderari posse. satis ad ꝑpositū distinctionis sup̄ posite. licet sub alijs ꝟbis. Et intelligał vt ponit de dictamine ꝯsciētie p modū ꝑceptōis vel ꝓhibitōis. nō p modū ꝯsilij siue ꝑsuasionis. qđ ꝓprie ē dicere. qđ intelligēdū ē de ꝯsciētia formata. ⁊ nō de solo timore seu scrupulo ꝯscientie. quoꝝ satis sup̄ notata ē differētia ¶Aliqñ etem̄ consciētia dictat ea que sunt ꝼm legē dei. aliqñ dictat ea q̄ sūt ꝯtra legē dei. aliqñ dictat ea q̄ sunt ꝑter legē dei ¶Qñ aūt ꝯsciētia dictat ea q̄ sunt ꝼm legē dei. ipsa simplicit ligat ad faciendū illud qđ ipsa dictat. imo cū ī isto casu hō iā ad ea q̄ sic ꝯsciētia dictat sit p legē diuinā ligat⁹ et obligatus. ꝯsciētia que sic legi cōcordat. nō solū ligat/imo ⁊ ligatū ostēdit. ita ꝙ ī effectu duo ligamina ꝯcurrūt. Et talis ꝯsciētia nullo mō ē deponēda seu abijciēda. imo toto effectu sequenda. ¶Qñ ꝟo ꝯscientia dictat ea q̄ sunt ꝯtra legē dei/ipsa etiā cōsciētia simplicił ligat ⁊ obligat. nō quidē ad faciendū qđ ipsa dictat/sed ad deponendū. Quia cū talis conscīa erronea errore repugnāte legi diuine. q̄diu ipa manet/ponit ⁊ tenet hominē extra statū salutis. et ideo necesse est eā deponere. qꝛ siue tunc hō faciat qđ ipsa consciētia dictat siue eius oppositū/peccat mortaliter. Faciēdo etem̄ in isto casu qđ ipa consciētia dictat/facit ꝯtra legē dei. qđ clarū est pctm̄ mortale eē. Faciēdo ꝟo oppositū illius qđ ipa conscīa dictat/adhuc peccat mortaliter. nō rōne quidē opis qđ tunc facit. sed qꝛ malo modo facit. Facit em̄ in cōtemptū dei. qꝛ licet illud qđ tūc facit de se nō displiceat deo. facit tm̄ ac si displiceret deo/cū faciat illud qđ sua conscīa sibi deo displicere dictat Sic ergo facit qđ deo displiceł credit. faciēdo aūt qđ deo displicere credit/deū cōtemnit. qꝛ deus nō tm̄ attēdit q̄d homo faciat. sed quo aīo faciat. ⁊ sic mortalił peccat. ¶Et bn̄ circa tā hic q̄ in supioribꝫ dicta et tractata aduertał. ꝙ quotiēscunq; fit mentio. ꝙ volūtas a rōne ꝑponēte ⁊ dictante ea q̄ sunt ꝯtra legē seu ꝑceptū dei discordans/mala ē ⁊ peccat. intelligał put ⁊ intelligēdū est qñ nō clare ⁊ euidenter cognoscit̄ꝛ q̄ sic ipsa ratio ꝑponit et dictat/sint ꝯtra legē seu ꝑceptū dei. imo intelligi debet vbi talia q̄ sic ipsa ratio ꝑponit et dictat/credūł eē ꝼm legē ⁊ ꝑceptū dei. Nā si clare cognosceretur ꝙ ratio humana ꝑponeret ⁊ dictaret aliq̄d ꝯ legē seu ꝑceptū dei. talē rationē null⁹ teneręł sequi. nec tūc ratio esset totalił errans. sed poti⁹ quasi maliciose agens et corrupta. Sed qñ ratio errās aliq̄d qđ ē ꝯtra legē ⁊ ꝑceptū dei ꝑponit et dictat vt dei ꝑceptū ac sue legi cōforme/tūc est vere errās. Et tunc dictamē talis ratōis ꝯtemnere/ē idē qđ dei ꝑceptū ꝯtemnere/saltē interꝑtatiue. vt satis supra declaratū est. Itē dū in supioribus fit frequēter mētio de eis que de se ex suoq; genere seu natura bona vel mala sunt. ⁊ de eis que sub ratōe boni ⁊ mali apꝑhendunł/intelligał semp de bonis vel malis ꝼm legē et ꝑceptū dei Utputa qꝛ de se vel ex aliqua circūstātia talia sunt vel vt talia apprehēdunł Quia al's nec ꝟtutes nec pctā. ⁊ p ꝯsequens nec merita nec demerita essent. Et sic nō ꝓprie ad materiā ꝑsentē iactarēt ⁊ congruerēt ¶Qñ autē consciētia dictat ea que sunt preter legē dei/ipsa ꝯscientia ligat et obligat. sꝫ nō simplicił/imo ꝼm quid ⁊ sub quadā disiūctione seu alternatiua. Scđm quid em̄ ligat ⁊ obligat. qꝛ q̄diu manet sub disiūctiōe seu quadā alternatiua/ligat ⁊ obligat. q̄a ligat ⁊ obligat ad faciendū qđ ipsa dictat/vł ad se deponēdū. ita ꝙ homo ī isto casu tenetur talē consciētiaꝫ deponere/vel adimplere qđ ipsa dictat. Utpote/si cōsciētia dictat ꝙ necessariū ē ad salutē leuare festucā de terra. vel nō portare caputiū ī ecclesia. oportet vel istaꝫ ꝯsciētiā deponere/vel q̄diu manet festucā de terra leuare. aut caputiū ī eccl'ia nō portare. Et ratio hui⁹ ē. qꝛ cuꝫ talia sint ꝑter legē dei/nullus ad ea faciēda vel nō faciēda de eoꝝ natura obligał. sed cuꝫ circa ea accedit dictamē ꝯsciētie/iā homo ex tali dictamine obligał ad ea faciēda vel nō facienda. cuꝫ prius nō obligaręł. ꝙ contra dictamē cōsciētie facere/est peccatū. Cuꝫ igił q̄diu manet tale consciētie dictamē/maneat talis obligatio. oportet eā necessario adimplere. al's eēt peccatū. Qñ ꝟo tale ꝯsciē dictamē depositū ē/tūc sublata ē illa obligatio q̄ ad talia faciēdū ł n̄ faciēdū obligabat. Et tūc illa talia sunt vt ꝑus ꝺ sui natura erāt. s. indr̄ntia. ⁊ tūc ea facere vel nō facere silr ī differēs ē. ⁊

T sic non ē aliquod pctm̄. ¶ Nūc ergo iuxta ef
fecta [illegible] dñi Bonauēture pcata
ad solutiōz ipsaꝝ quattuor questionū p mo
dum cuiusdā epilogi applicādo / respectu p̄
me et p̄ncipalis questionis. patet ex p̄dictis.
q nō semp tenemur ad oīe id qd̄ ꝯscientia
dictat esse necessariū ad salutē. et tamē q̄z diu
manet peccam⁹ / si nō facim⁹ illud qd̄ ꝯscien
tia dictat. Ergo nō tenemur facere illud qd̄
ipsa dictat. Quia (vt ex p̄missis patet) illā ob
ligationē alio modo euadere seu tollere pos/
sumus. s. talē conscientiā deponendo. ¶ Re
spectu vero secūde questionis patet ex p̄dictis.
q oīs consciētia ligat. sz nō semp ligat ad
oīe qd̄ dictat. In eis eñ que dictat s̄m le/
gē vel p̄ter legē / ipa vt iā dictū est ligat ad id
qd̄ dictat. in p̄mis quidē simpliciter. i secun
dis vero sub distinctiōne. s. ad id qd̄ dictat vel
ad se deponendū. In eis vero que dictat con
tra legē dei / ipa ligat. sed nullo mō ad ea que
dictat. sed simpliciter ad deponendū. ¶ Re/
spectu autē tercie q̄stionis / patet ex p̄missis
q licet hō i casu dicte questionis possit dici
ppler⁹ ad tp̄s q̄z diu. s. tal' cōscia sibi manet.
simpl'r tñ loq̄ndo non ē nec debet dici pple/
xus. q2 pōt / imo tenet talē ꝯscientiā depone
re p aliquē modoꝝ infra tactoꝝ. ¶ Respectu
vero qrte questionis pz ex p̄missis q qñ plat⁹
p̄cipit ea q̄ sunt s̄m legē dei vel p̄ter legē dei.
magis ē sibi obediēdū q̄z dictamī conscien/
tie. imo i his casib9 tal' ꝯscia q̄ tali p̄cepto p̄
lati ꝯriat simpl'r ē deponēda. q2 iā i his casi
bus ꝯ p̄ceptū p̄lati facere / eēt cōtra legē dei
facere. De p̄mis nō ē dubiū / cū tūc s̄m legē
dei p̄cipiat. De scd̄is vero q̄. s. sunt p̄ter legem
dei. h idē patet. q2 p̄ceptū p̄lati iaz ea q̄ sic p̄/
ter legē dei erāt / facit s̄m legē dei eē. Qñ vero
p̄latus p̄cipit ea q̄ sunt ꝯ legez dei / magis est
obediēdū dictamī conscie q̄z p̄lato. q2 i hoc
casu manifestū ē / q ꝯtrariū illi⁹ qd̄ plat⁹ p̄ci/
pit. s. illud qd̄ tunc conscia dictat ē s̄m legez
dei. Et sic iuxta sup̄ tacta / ad illud faciendū
sunt q̄si duo ligamīa. i. ligamē legis dei. et li
gamē conscie. Ex pte vero p̄cepti p̄lati nullū
ē i h casu ligamē. q2 simpl'r ñ obligat. q2 cō/
tra legē dei p̄cipit. Et intelligat h iuxta mo
dicū sup̄ tacta de dictamīe cōscie formare. q̄
scz clare et euidēter cognoscit. vel finaliter in
aīo iudicat et firmat / tale p̄ceptū p̄lati esse cō
tra legē dei. q2 si solū esset timor vel scrupu/
lus ꝯscie / necesse eēt alit' et magis p pus ꝯsu
lere et discutere. anteq̄z tale p̄ceptū p̄lati ꝯ/
temneret. ¶ Triplex autē mod⁹ ꝯsciaz depo
nēdi repit'. ¶ Primus ē ex seipo. p fortē scz et D
feruentē meditationē et discussionē casus in
cumbētis ac rationū circa ipm occurrētiuz.
diligēsq3 studium opinionū ac sentētiaꝝ do
croꝝ. Et hoc qñ hō noticiā legis diuine lu/
mēq3 scientie ex seipo habet. ¶ Scd̄s mod⁹
est p discretā et diligentē inq̄sitionē et inuesti
gationē a l'ratis et pitis ipius legis diuīe Et
maxime eis q̄s quis pitiores et magis pba/
te vite / iudicio suo cōmode reperire potest.
Et interdū iuxta grauedinē casus / vehemē
tiāq3 motus seu dictamis ipsius ꝯscientie /
pluries ac freq̄nter. et hoc qñ hō de se nescit
ō dicta sua conscia casuq3 sibi incumbēte iu
dicare. vtputa q2 noticiā legis diuine nō hz
In his duob9 modis necessaria oīno ē hu/
miliatio spūs. ac quedā sui intellect⁹ captiua
tio. vt. s. pie velit credere et consentire obedi
req3 eis q̄ p se legit. vel ab aliis audit Juxta
dictū apl'i. Captiuātes oēm intellectū i ob/
sequiū christi. Hoc ē dicere q debet in cre/
dēdis plus dz cōsentire fidei q̄z sibi. et in agē
dis plus credere aliis q̄z sibi. ¶ Tercius mo
dus ē p cōuersionē mētis et recursuz ad deū
eiusq3 ꝯsiliū p humilē et deuotā ac frequentē
orationē. vbi et qñ deest consiliuz humanū.
Juxta illud sacre scp̄ture Cum ignoramus
quid agere debeamus hoc solū habem⁹ resi
duū vt oculos nostros dirigam⁹ ad te. q̄z uis
et hic modus nō debeat ab aliis duob9 p̄ce/
dentib9 deesse. imo cuz eis cōcurrere. ¶ Qui
autē alio mō / vt frequēter apud plures con
tingit / ꝯscientiā suā deponit / magna picula
et plus q̄z plures forsan credāt incurrit. Tūc
nō est pprie conscīe depositio. sed ꝯtempt⁹
grauis et supba p̄sumptio. Beat⁹ eñ hō qui
semp ē pauid⁹ in eis. s. que ad salutē ptinēt.
¶ Ex istis trib9 modis cū nōnullis supi⁹ tra A
ctatoꝝ / p̄nt notari octo ex q̄bus causari et p
uenire solet ipius ꝯsciētie error. ¶ Primū est
ignorātia. qñ. s. q̄s nescit q̄d sibi eligendū vel
declinandū sit. ¶ Scd̄m est negligētia. cum
quis. s. negligit consciētiā suā discutere. vl' si
post discussionē se expedire nesciat / negligit
tūc ab aliis q̄rere. ¶ Terciū est supbia. quā/
do scz q̄s nō humiliat intellectū suū / vt meli
oribus et sapiētiorib9 se credere velit ¶ Quar
tū est singularitas. qñ scz homo suū ppriuz
sensuz seq̄ns / nō vult se aliis cōformare. nec
seq̄ vias cōes bonoꝝ. ꝯtra quod li. numero
rum scribit'. Extrema castroꝝ consumpsit
ignis. ¶ Quintū est affectio inordinata. que
sepe inclinat cōsciaz ad id qd̄ hō tunc appe

tu. et sic facit eā a sua rectitudine deviare. Iuxta dictū Senece. Perit omne iudiciū/cū res transit in affectū ¶ Sextū est pusillanimitas. propter quā s. quis frequenter timet ea que secundum rectū iudiciū rōnis timenda nō sūt. ¶ Septimū est pplexitas. qñ s. hō se inter duo peccatā positū esse credit. et vtrūq; declinare q̄n s. in vnū incidat iudicat impossibile. Sed ad verū (vt ex sup tactis satis patet) pplexitas pprie loquendo nihil est simplicit/sed secundum qd. tū pōt esse aliquis pplexus secundum s. osciam erroneā. sed statim (vt etiā sup tactū est) eam deponēdo pōt liberari. ¶ Octauū est hūilitas/ cordisq; puritas. Unū Greg. Bonarū mentiū est ibi culpas agnoscere vbi culpa nō est. ¶ Septē prima sunt mala et repḣēsibilia. et error ex eis proueniēs valde piculosus. Octauū vero laudabile est. error q; ex eo proueniēs pius et meritorius. imo nec error pprie dici debet sed quedā humilis suorū defectuū sueq; fragilitatis recognitio. dū tū nō sit nimius. ¶ Respectu secūde duarū questionū pncipaliū qua s. querit.

Utrū conscientia errās seu erronea excuset. qd iuxta eūdē btm Tho. vt de prima questiōe pncipali in sili dictū est. est idē in affectu q; querere. vtrū voluntas rōni errāti seu erronee ↄcordās sit bona/ veniūt iuxta intētōem ipsius btī Tho. ↄsiderāda que sequūt. ¶ Primo (vt frequenter in supioribus dictū est) bonū et malū in moralibus/ et magis clare ad ppositū ceptū loquēdo/ q̄ ad meritū et demeritū/ ↄsistit in actu inquātū est volūtarius. ita q; bonitas vel malicia alicuius actus / ab ipsa volūtate seu volūtatis impio dependet. q; si actus eēt inuoluntarius nec meritorius nec demeritorius eēt. Et hinc est illud sepe allegatū beati Aug. q; omne pctm̄ volūtariuz est adeo. q; si voluntariū nō eēt/ pctm̄ nō eēt ¶ Aduertendū est insup/ q; q̄ ad ppositū pñs ignorantia sub duplici q̄litate inuenit. Una est q̄ causat inuoluntariū. i. q̄ dū ↄtingit seu occurrit/ reddit seu efficit actū inuoluntariū. et hoc proprie indirecte. q; s. puat hoiem a cognitōe q̄ exigit ad hoc q; aliqd volūtariū existat. Alia est ignorātia q̄ nō causat inuoluntariū. i. que dū ↄtingit seu occurrit/ nō ppterea actū inuoluntariū reddit seu efficit. que inferius magis declarabunt. Ex quibus duobus clare sequitur/ q; illa ignorātia q̄ duz ↄtingit seu occurrit/ reddit seu efficit actū inuoluntariū. tollit a tali actu oēm rōem boni et mali moralis. meriti q; et demeriti. Illa vero que duz occurrit/ nō reddit seu efficit actū inuoluntariū. dictā rōem boni et mali. meritiq; et demeriti nō tollit. Patet ex pdictis/ q; (vt iā statim dictū est) talis ratio boni et mali/ meritiq; et demeriti/ a volūtate depēdet. ¶ Est pterea pro pdictorū et aliquorū subsequētiū intellectu notādū q; ignorātia triplici mō seu sub triplici respectu se ht ad actū volūtatis hūe. Uno mō āntecedēter. Alio mō ↄcomitāter. Et alio mō cōsequēter. ¶ Antecedēter aūt se hz ignorantia ad actū voluntatis/ qñ nō est volita / seu vt ita dicat volūtaria. et tū est cā volēdi aliqd quod alis hō nō vellet. s. si talis ignorātia nō esset. vtputa qñ hō ignorat aliquā circūstantiam actus quā scire nō tenebat. et ex hoc aliqd agit qd nō faceret/ si illā circūstantiā sciret. vt ponit ipse beatus Tho. exemplū de illo q̄ diligentia vndique hincinde circūspiciēdo adhibita/ ignorās aliquē trāsire p viaz/ proijcit sagittā/ qua trāseuntē interfecit In isto eñ casu ita ignorātia istius circūstātie. s. trāsitus istius hoīs nō est volita nec voluntaria. q; iste pijciēs sagittaz bñ voluisset trāsitū illius hoīs scire. et tū est cā volēdi. q; alis iste hō nō voluisset. s. proijcie dū illā sagittā quā alis nō proiecisset. si s. illā circumstātiā trāsitus illius hoīs sciuisset. Et ita de multis aliis q̄ frequētissime occurrūt. Et hec ignorātia sic antecedēs simplr causat inuoluntariū. i. dū ↄtingit et occurrit actuz inuoluntariū reddit seu efficit. ¶ Cōcomitanter aūt se hz ignorātia ad actū voluntatis/ qñ est de eo qd agit. qd si etiā sciret/ nihilominus ageret. ita q; ipsa ignorātia nō inducit ad volendū vt illud fiat. sed solū cū tali facto ↄcurrit. ita q; simul ↄtingit illud eē factū et eē ignoratū. Ut iuxta exemplū beati Tho. de illo q̄ querit hostē occidere. et aīo suo occidere firmauit. ↄtingit q; casu vel in nemore vel alias istū hostē sagitta vel lācea occidit. sed dū eū occidit/ credit occidere ceruū. In isto eñ casu ista ignorātia q; tunc hostis ille ibi esset. et q; tunc occidat. ↄcurrit cū ipo facto. s. cū ipsa occisione. ita q; simul ↄtingit illū hostē occidi et occidi ignorari. nec ipsa ignorantia q; s. ille hostis tūc ibi eēt/ induxit istū occisorē ad eū occidēdū. q; ita bñ eū occidisset/ si ibi tunc euz esse sciuisset sicut occidit qñ ignorabat. Et talis ignorātia dū ↄtingit seu occurrit/ nō reddit seu efficit actū inuoluntariū. q; non causat aliqd qd sit repugnās volūtati. i. p quod voluntas si sciret/ impediret facere qd tunc facit. vt satis est ↄsiderare in exemplo statim posito. Sz talis ignorantia si bñ aduertat bene

[illegible] seu efficit actū p illo instāti q̄ fit n̄ vo
luntari[illegible] p illo instāti q̄ sic volūtas n̄
habeat actualē volitionē [illegible] actū faciendi.
vt etiā p̄xi dicto exemplo statī posito. Lū
[illegible] hora q̄ [illegible]
[illegible] nō habeat actualē voluntatē
[illegible] imo
[illegible] occidere credebat. Hec
[illegible] ignorantia reddat seu efficiat
[illegible] reddat [illegible]
[illegible] Magna etem [illegible] duo ē dīa. Red
dere etem̄ seu efficere actū n̄ voluntariū/ē fa
cere q̄ volūtas pro instāti q̄ ille act⁹ fit non
habeat actualē volitiōz eū faciēdi/ Reddere
v̄o seu efficere actū iuoluntariuz/ē facere q̄
volūtas actualē seu habitualē volitōz habe
at illū actū nō p̄ficiēdi. q̄ valde int̄ se differūt
Magna etem̄ drīa ē int̄ nō velle facere et vel
le n̄ facere. Primū p̄dictoꝝ vt iā tactū ē/bn̄
causat seu efficit ignorātia ꝯcomitās ꝺ qua
nūc agit̄. Sed scd̄z nō causat nec efficit. Et
rō ē. q̄ idē nō p̄t eodē instāti eē actualit̄ voli
tū et ignoratū. sed bn̄ p̄t eodē instanti esse ha
bitualiter seu dispositiue volitū et ignoratū.
¶ Conseq̄nter aūt se h̄z ignorātia ad volun
tatē. inq̄ʒtū ipsa ignorātia ē volita seu volun
taria. Qd̄ duob̄ modis ꝯtingere pōt. Uno
mō directe. Alio mō indirecte. Directe quā
do act⁹ volūtatis fert̄ i ipsaz ignorantiā. sicut
cū aliq̄s vult ignorare vt excusationē pecca
ti habeat. vel vt a peccādo nō retrahat̄. Iu
xta illud Job. xxi. Sciam viaꝝ tuaꝝ nolu
mus. Et hec dr̄ ignorātia affectata. Indire
cte v̄o itez dupl̄r ꝯtingere p̄t. Uno mō cuz
aliq̄s actu nō ꝯsiderat qd̄ ꝯsiderare dz et p̄t.
Et hec dicit̄ ignorātia male electiōis. vel ex
passione aliq̄. vel ex malo habitu p̄ueniens.
Alio mō cū aliq̄s noticiā quā de aliquib̄ de
beret h̄re nō curat acq̄rere. et s̄m hūc modū
ignorātia [illegible] scire tenet̄
voluntaria dr̄. q̄si p negligentiā proueniēs.
Lū eīn nō nisi propt̄ negligētiā habeat̄/ vo
C luntarie haberi videt̄. ¶ Nūc igit̄ p̄dicta ad
propositū solutōis p̄dicte scd̄e questōis p̄n
cipalis iuxta intentōz eiusdē beati Tho. ap
plicādo. ¶ Si rō vel conscīa erret errore vo
luntario. q̄. s. nō causat iuoluntariū. vtputa
q̄z prouenit ex ignorātia. vel ꝯcomitāte. que
scʒ cū actu ꝯcurrit. nec ad ip̄m p̄ficiendū in
ducit. vel ꝯsequēte. q̄. s. volita seu volūtarie ē
vel directe. ppter negligentiā. vtputa q̄z ē er
ror seu ignorātia [illegible] qd̄ quis scire tenet̄
vel ꝯsiderare debet et pōt. tunc tal̄ error rati
onis vel conscīe nō excusat/q̄n volūtas tali
rōni vel ꝯsciētie sic errāti ꝯcordans sit mala
¶ Si aūt sit error q̄ causat inuoluntariū. vt
puta ex ignorātia antecedēte q̄ ex ignorā
tia alicui⁹ circūstātie absq̄ oīm̄ negligentia
causat̄ proueniēs. tunc tal̄ error rōnis vl̄ cō
scie/voluntatē tali rōni vel ꝯsciētie sic errāti
ꝯcordantē excusat/vt nō sit mala. vtputa g̃
tia alicui⁹ exempli. Iuxta eundē btm̄ Tho.
si rō et ꝯscīa alicui⁹ adeo errēt/q̄ sibi dictent
q̄ possit ad vxorez alicui⁹ accedere. volūtas
tali rōni et conscie sic errāti ꝯcordās/mala ē.
nec excusat̄. eo q̄ error ille prouenit ex igno
rātia legis dei. quā scire tenet̄ vel inquirere.
Si aūt rō et conscīa p̄dicti hoīs i hoc errēt/
q̄ aliquā mulierē quā loco sue vxoris de no
cte submissaz ignorat/credat esse vxorē suā.
et illa mlīere debitū reposcēte/velit eā cogno
scere/excusat̄ voluntas eius vt nō sit mala.
Q[illegible] alicui⁹ circūstā
tie p̄uenit q̄ iuoluntariū causat. et sic excusat
¶ Pn̄t alia multa exempla ꝯcipi. et ad ppositū
applicari. imo frequēter occurrunt casus
diuersi i hac materia ¶ Pro ampliori adhuc D
tā p̄dictoꝝ q̄ʒ materie i se declaratōe. expedi
ens visum ē determinationē triū questionū
quas sup. ii. sniaꝝ tractat dn̄s Petr⁹ ꝺ tha
ranthasia/ordinis p̄dicatoꝝ/olim Innocē
tius papa. v. hic iuxta effectū dictoꝝ suorū
breuiter subnectere. Prima qō ē. Utrū igno
rantia sit pctm̄. Utrū ignorantia excusat pec
catū. Que ignorātia excusat pctm̄. ¶ Circa
p̄mā questionē notādū p̄mo s̄m eū venit/q̄
cū culpa sit defect⁹ voluntari⁹ ei⁹ rei q̄ dz in
esse ipsa ignorātia inq̄ʒtū caret voluntario ca
ret culpa. sed inq̄ʒtū habet de volūtario/ha
bet de culpa. Cū insup vt etiā dicit. p̄uatio
nes p habit⁹ cognosci habeāt. vtputa iuxta
propositū ceptū loquēdo. ignorātia p scīaz.
aduertendū venit q̄ triplex q̄ʒtū ad materi
am p̄ntē spectare videt̄/repit̄ scīa. Una ē im
ptinentiū ad salutē. Alia vtiliū ad salutem.
Alia necessarioꝝ ad salutē. Imptinentiū ad
salutē/vt scire geometriā vel arismetricā/vel
hm̄oi. Utiliū ad salutē. vt scire ep̄las Pauli
Act⁹ aplo꞉ et hm̄oi. Necessarioꝝ ad salutē.
vt scire. xii. articulos fidei. x. p̄cepta legi. vii.
pctā mortalia et hm̄oi. Et intelligāt̄ hec s̄m
stat⁹ et grad⁹ p̄sonaꝝ. q̄z aliq̄d ē necessariū ad
salutē scire respectu vnius qd̄ solū esset vtile
respectu alteri⁹. Aliq̄d etiā ē necessariuz vni
ad salutem scire explicite. qd̄ sufficeret alteri
scire implicite. et [illegible] ¶ Respectu
2

eorꝫ ꝑ oppositū triplex etiā repit ignoran/
cia [illegible] ad salutē. [illegible]
ꝛ necessarioꝝ ad salutē. Prima [illegible] volū/
taria siue inuolūtaria/nō ē pctm̄. Scđa si/
ue etiā volūtaria fuerit siue inuolūtaria/nō
est de se pctm̄. licet hō eaꝫ ꝯtemnēdo peccare
posset. Tercia ṽo ignorātia.s. necessarioꝝ
ad salutē [illegible] triplex rep[illegible]. Una.s.oīno in
uolūtaria. Alia oīno volūtaria. Et alia par
tim volūtaria.ꝑtim inuolūtaria Prima ē in
eis qui scire nō pn̄t. vt sunt infantes. pueri/
ꝛ hm̄oi. ꝛ hec nō ē culpa. ꝛ ꝑ ꝯsequens nec
pctm̄/sed solū ē quedā pena/inq̄ʒtū.s. igno/
rantia scie carentiā/ꝛ sic quandā imꝑfectōeꝫ
dicit. Secūda ē i eis qui scire pn̄t/sed nolūt
Et sic ignorantiā velle hr̄e vident ꝛ affecta/
re. Et hec ꝓprie nō ðr pena cū sit volita.ſꝫ ē
culpa ꝛ pctm̄. nō rōne q̄dē ignorātie i se. Ig
norare etem̄ de se nullū ē pctm̄. sed rōne per
uerse volūtat[illegible] ignor[illegible] ea que [illegible] scire tenet
ꝛ que sibi necessaria sunt ad salutē. Nec em̄
malū actū culpe velle solūmodo pctm̄ ē. sed
etiā velle malū pene ordinātꝫ ad culpā. qua/
lis est ignorantia eoꝝ que sciri debēt/ē pctm̄
Tercia ignorātia est in eis qui scire pn̄t ꝛ hn̄
vellent/sed scire negligūt. Et hec ꝑtī ē pena.
partim culpa ꝛ peccatū. Pena quidē inq̄ʒtū
scꝫ talis ignorātia/que(vt tactū est) quandā
imꝑfectionē dicit. nō est ꝓprie volita. immo
q̄dammodo displicēs. Culpa ṽo ꝛ pctm̄ in
q̄ʒtū ex defectu hominis. sua.s. negligentia ve
nit/ꝙ ipse sciam eoꝝ que scire tenet/ꝛ que si/
bi necessaria sunt ad salutē/nō habet cū ha/
bere [illegible] hanc igno
rantiā hr̄e videt. nō quidē volūtate efficiēte
vt in ꝑcedēti/sed voluntate omittente. q̄ licꝫ
nō ꝓprie ꝛ vere. effectualit tn̄ ꝛ interꝑtatiue
volūtas ē. Et ex his ptꝫ solutio ꝑdicte p̄me
questionis. ¶ Scđa ṽo ꝑdictaꝝ triū questi
E onū/eisdē quasi mediis s̄m prefatū doctorē
dissoluit. ¶ Presupponit em̄ p̄mo illud iam
sepe supra tactū. q.s. oē pctm̄ inquantuꝫ ē
voluntariū [illegible] ē pctm̄. Ex quo infert
ꝙ [illegible] de voluntario [illegible]
de peccato. [illegible]
[illegible] questiones ꝑcedentis
[illegible] effectualiter resumit dicēdo. Q. pri/
ma [illegible] oīno inuolūtaria [illegible] in
uincibil. qꝛ vinci nō pōt. vt que ē in pueris/
ꝛ a natura insensatis/a toto.i. totaliter excu
sat pctm̄. ¶ Scđa ṽo ignorātia.s. oīno vo/
luntaria q̄ dicit ignorantia affectata/nullo
mō excusat peccatuꝫ. qꝛ vt ꝑ magistꝝ sniāꝝ

dicit. Et si tal ignorātia excusat inq̄ʒtū igno
rantia ē. aggrauat tn̄ inq̄ʒtū ē affectata. Un̄
tantū aggr̄uat quantū excusat. Et circa hāc
ignorantiā(qꝛ ð ipsa frequēter verbū occur
rit) aduertat. qꝛ nulla ignorātia de se est sim/
pliciter affectata. Etenī oēs homies(iuxta
phm̄) naturaliter scire desiderāt. sed ē hn̄ ali/
qua ignorātia de [illegible] affectata [illegible]
scꝫ scia ei opposita credit debere hominem
mouere seu inducere ad aliq̄d qð ipse n̄ vult
ꝛ qð sibi displicet. Tercia ṽo ignorātia.s. ꝑ
tim voluntaria/ꝛ ꝑtim inuolūtaria. qꝛ.s. vt
[illegible] a voluntate omittente nō
aūt a volūtate efficiēte seu approbāte proce
dit. excusat a tāto/sed nō a toto.i. nō totalit
excusat pctm̄. sed hn̄ grauitatē pcī diminu
it. Ita ꝙ peccatū ꝑ talē ignorantiā ꝯmissuꝫ/
nō ē de se ita graue/sicut esset si talis ignorā/
tia nō haberet. Et intelligat hoc de ignorā/
tia q̄ ꝑ aliquē modū dat cām ipsi pctō. sic.s.
ꝙ si ipsa nō esset/pctm̄ illud nō cōmitteret.
vel nō eodē mō ꝯmitteret. Nā est alia q̄dam
spēs ignorātie oē generaliter pctm̄ conco
mitās. de qua nihil ad pn̄s ꝓpositū. ¶ Cir/ F
ca ṽo terciā ꝛ vltimā ꝑdictaꝝ triū questionū
sic distinguēdo dicit ꝑfat⁹ doctor ꝙ duplex
est ignorātia. ¶ Quedā ē facti. q̄daꝫ est iuris
Ignorantia facti duplr ꝯtingere pt. Aut.s.
adhibita diligentia. ꝛ hec excusat a toto. qð
exponat vt sup̄. Et exemplificat de ꝯcubitu
Iacob cū Lya ꝑmogenita filia Laban [illegible]
ꝯcubitū tal ignorātia excusauit. Aut tal ig
norātia facti ꝯtingit nō adhibita debita di
ligētia. ꝛ hec excusat a tanto/ſꝫ nō a toto. qð
etiā vt sup̄ exponat. ꝛ exēplificat ð facto La
mech dū occidit caym. cū tn̄ feram putaret
occidere. Qð factū tal ignorātia nō excusa/
uit a toto/ſꝫ hn̄ a tāto. ¶ Ignorātia aūt iuris
([illegible] sub du
[illegible]
[illegible]. Uincibil/qua.s. vt etiā sup̄ expositū est/
q̄s vincere pt itez duplex repit. Una affecta
ta/qn̄.s. iuxta etiā supi⁹ notata/aliq̄s ea q̄ iu
ris sunt/q̄ scire tenet ꝛ scire pt/scire nō vult.
Imo [illegible] ignorantiā [illegible] ne a pctō
retrahat se hr̄e ꝯplacet. Et hec ignorātia in
nullo se excusat. nec.s. a toto nec a tāto. Alia
ðr simplex. cū.s. iuxta etiā supius notata ali
quis ea que iuris sunt que scire tenet/hn̄ sci
re vellet. sed cuꝫ scire possit negligit. Et hec
ignorantia excusat a tanto/sed non a toto.
¶ Ignorantia ṽo inuincibil sub duplici eti
am qualitate repit. Una innata. alia accidēs

Innata oĩno excusat. ꝛ a tãto ꝛ a toto. vt in [illegible] et a natura [illegible]. Incidẽs ṽo ire [illegible] duplex ẽ ſm [illegible] duplr [illegible] potest. Una nãq incidit ſine culpa. Alia ṽo incidit ex culpa. Prima ſ. que ſine culpa [illegible] vt [illegible] exempli. homo dãdo operã rei licite [illegible] furiosus. ꝛ hec q̃n totaliter ligat ſeu impedit ronẽ ſeu vſum rõis excusat a toto. alr̃ non. De ſcd̃a ṽo incidẽti. ſ. ex culpa. vt q̃n homo [illegible] cãm ſue ignorantie dupleẋ ẽ opinio. Una ẽ q̃ ponit. ꝙ ſi talis ignorantia rationẽ ſeu vſum rõnis oĩno ligat ſeu impedit. tunc pctm̃ q̃d ſequit̃ excusat. Ut grã exempli. Cũ furiosus q̃ ꝑ ſuã culpã incidit in furiã. et vi illius furie occidit hoĩem. [illegible] nõ peccat. q2 vt aĩal' brutũ in ſolo impetu mouet̃/ ꝛ nõ ratione. Alia ẽ opinio q̃ ponit ꝙ tal' ignorantia nõ excusat a toto/ ſꝫ bñ a tãto. Uñ ĩ casu p̃cedẽti tal' furiosus vt dicit min⁹ peccat q̃ ſi furiosus ñ eẽt. peccat tñ. Prima opinio ꝓbabilioꝛ videt̃. Propt̃ dubiũ tñ talibꝫ ſi ſanent̃ dꝫ ſm canones penitẽtia iniũgi. Et hec q̃tũ ad naturã ſeu q̃litatẽ conſcientie dicta ſufficiant.

De natura. qualitate ꝛ numero circumſtantiarum.

Unc de natura ꝛ qualitate ꝛ numero circũſtantiaꝝ aliqua dicenda veniũt. Etenĩ vt ſupiꝰ tactũ eſt/ ad cognoſcendã dꝛñam nature ꝛ qualitatis peccatoꝝ taꝫ moꝛtalis q̃ venialis. nõ modice confert hmõi circũſtantiarũ naturã cognoſcere diligẽterq̃ dũ casus occurrũt cõſiderare ac debite attendere. Et hinc eſt ꝙ cõmuniter ꝑ doctores tres aſſignãtur cauſe p̃ncipales. ꝓpter quas hmõi circũſtantiaꝝ cõſideratio/ nõ ſolũ ad ſciam moralẽ/ ſed valde p̃ncipaliter ad ſciaꝫ theologicã ꝑtinet. qualis nõ dubiũ eſt ſcia regiminis inſtructionis ꝛ directõis animaꝝ. maxime in foro pñiali. que vt dicit Gregoꝛ. ĩ paſtoꝛali. Ars eſt artiũ. ſcia ſciarum. ¶ Prima cã ẽ. q2 hmõi ſcia theologica cõſiderare hꝫ actus humanos. ſm ꝙ ꝑ eos homo ad beatitudineꝫ/ ſaluteq̃ eternã oꝛdinat̃. Oĩne aũt q̃d ad aliquẽ finẽ oꝛdinat̃/ opoꝛtet eſſe illi fini ꝓpoꝛtionatũ. Act⁹ aũt hũani fiũt ꝓpoꝛtionati ſm quandã cõmenſurationẽ q̃ fit ꝑ debitas circũſtantias. rõnabiliter ergo ad p̃dictã ſciaꝫ theologicã ꝑtinet ipſaꝝ circũſtantiarũ conſideratio. ¶ Scd̃a cauſa ẽ. ꝙ ipſa etiã ſciẽtia theologica conſiderare habet actus humanos/ ſm ꝙ inueniũt̃ in eis bonũ ꝛ malũ. melius ꝛ peius. Hec autẽ in ipſis actibꝫ humanis frequentiſſime ex circũſtantijs repiunt̃. ſm ꝙ ipſe circumſtantie vt infra declarabitur diuerſificant̃. rõnabiliter ẽ ipſarũ circũſtantiaꝝ conſideratio ad hmõi theologicam ſciam ꝑtinere dicit̃ et ꝑtinet. ¶ Tercia cã. q2 ipſa etiã ſcia theologica cõſiderat act⁹ humanos ſm ꝙ ſunt meritoꝛij vel demeritoꝛij. q̃d quidẽ conuenit actibꝫ hũanis. ad q̃d req̃rit̃ ꝙ ſint volũtarij. Act⁹ aũt hũani freq̃ẽtiſſime iudicari habẽt volũtarij vel inuoluntarij ſm cognitionẽ vel ignorantiã circũſtantiaꝝ. Rõnabiliter igit̃ circũſtãtiaꝝ cognitio ad hmõi ſciam theologicã ꝑtinere dꝛ ꝛ pertinet. ¶ Ad declarationẽ igit̃ materie ꝑticularius deſcẽdendo/ circũſtantia ſic deſcribit̃. ꝙ eſt accidẽs actus humani. Et intelligat̃ iſta deſcꝑtio nõ de accidẽti q̃d ineſt rei vt ſua q̃litas. ſicut albũ dicit̃ accidẽs rei albe. ſed intelligatur accidẽs q̃ſi cũ alio ſimul ĩ eodẽ ſubiecto cõcurrẽs ꝛ exiſtẽs. extra tñ ſubſtantiam ipſius cuꝫ quo ſic cõcurrit ꝛ exiſtit. Sic enĩ circũſtantia dꝛ accidẽs act⁹ humani. q2 cuꝫ actu humano ſit̃ in eodẽ ſubiecto concurrit ꝛ exiſtere põt. Eſt tñ extra ſubſtantiã ipſius act⁹ humani. nec ẽ de eius ſubſtãtia. Q̃d ſatis nomen de ſe impoꝛtat ꝛ cõnotat. Dꝛ enĩ circũſtãtia/ q̃ſi circũ aliq̃d ſtãs. ¶ Circũſtantie aũt ſm q̃s vt ſup̃ tactũ ẽ/ act⁹ hmõi iudicari habẽt boni vel mali/ melioꝛes vel peioꝛes. meritoꝛij vel demeritoꝛij ꝛc̃. ꝛ ꝑ cõſequẽs ad beatitudinẽ ſaluteq̃ eternã oꝛdinati aſſignãtur a Tullio ĩ ſua rethoꝛica ſeptẽ. q̃ cõtinẽtur ĩ iſto verſu. Quis. q̃d. vbi. q̃bꝫ auxilijs cur. q̃õ. q̃n. Etenĩ iuxta ꝙ ipſe Tulli⁹ dixit. In actibꝫ hũanis ad eoꝛuꝫ bonitatẽ ſeu maliciã debite dinoſcẽdaꝫ p̃dicta cõſiderãda veniũt. ſ. q̃s ẽ q̃ fecerit. q̃d ẽ q̃d fecerit. vbi fecerit. quibꝫ auxilijs. inſtrũis vel medijs fecerit. q̃re fecerit. q̃õ fecerit. q̃n fecerit. P[illegible] [illegible] ſcꝫ circa q̃d. Sꝫ Tulli⁹ eã ſub illa circũſtantia q̃d/ cõp̃hẽdit. Dic tñ ipſaꝝ circũſtantiaruꝫ fiet declaratio ſm numerũ et poſitõem phi. ¶ Numer⁹ aũt ſeu ſufficiẽtia iſtaꝝ circũſtãtiarũ ſic ſumi pt̃. Circũſtãtia enĩ vt iã dictũ ẽ dꝛ quaſi extra ſubſtantiã act⁹ exiſtens. ſed tñ ip̃m actũ aliquo mõ attingẽs. Triplici aũt mõ ſeu reſpectu põt circũſtantia actuꝫ ip̃m humanũ attingere. Uno mõ inq̃tũ attigit ip̃m actũ in ſe. Scd̃o mõ inq̃tũ attigit cãꝫ ipſi⁹ act⁹. Tercio mõ inq̃tũ attingit effectũ

ipsi⁹ act⁹. Respectu ꝑmi modi duplr ṗt ipsa
circūstātia ipm actū in se attingere. vel ꝑ mo
dū. s. cuiusdā mēsure seu ꝯmēsuratiōis. et sic
erūt circūstātie respiciētes seu ꝯcernentes lo
cū ⁊ tps. q̄ denotanᷣ ꝑ hec duo verba in ṗdi
cto [illegible] vbi ⁊ qñ vel ꝑ modū q̄lita
tis ipsi⁹ act⁹. ⁊ sic erit circūstantia respiciens
seu ꝯcernēs modū agendi. quo. s. act⁹ ipse fa
ct⁹ ē. q̄ denotaᷣ ꝑ hoc verbū quō. Respectu
ṽo scd̄i modi. s. respectu cause ipsi⁹ act⁹/ cuꝫ
[illegible] humani [illegible]
cause [illegible] material. formal
⁊ finalis. quadruplex circa istas q̄tuor cau
sas accipiᷣ seu occurrit differētia seu q̄litas cir
cūstantiaꝝ. Circa cā̄m efficientē [illegible] ac
cipiᷣ seu occurrit circūstātia ipsi⁹ agētis que
denotaᷣ ꝑ hoc verbū q̄s. Circa cā̄m materi
alē accipiᷣ seu occurrit circūstātia circa obie
ctū. q̄ denotaᷣ ꝑ hoc verbuꝫ qd̄ addit ph̄s. s.
circa q̄d. Circa cā̄m formaleꝫ accipiᷣ seu oc
currit circūstantia circa cā̄ꝫ coagentē seu co
oꝑantē seu ꝯcurrentē. q̄ denotaᷣ ꝑ hoc ṽbuꝫ
quibꝫ auxilijs. Et intellige vt iā tactū ē. vel
instrīs ⁊c. vel hm̄oi que faciūt ad formā act⁹
Circa cāꝫ finalē accipiᷣ seu occurrit circum
stantia circa ꝓpositū ⁊ intētionē agētꝭ. q̄ de
notaᷣ ꝑ hoc verbū cur. i. ꝓpter q̄d. qua ō cā
⁊c. Respectu ṽo tercij modi. s. respectu effe
ctus ipsi⁹ act⁹ accipiᷣ seu occurrit circūstā
tia circa illō qd̄ ex tali actu ꝯtigit ⁊ secutū ē.
que denotaᷣ ꝑ hoc verbū [illegible]
circūstantie ex quibus (vt pluries tactū est)
actus humani quo ad bonitatē vel maliciā
meritū vel demeritū ⁊c. iudicari habēt. nec
plures repiunᷣ q̄n ad aliquā ṗmissaꝝ sint re
ducibiles. ¶ Et ad maiorē instructionē me
diocriū ⁊ simpliciū/ quibus vt supius tactū
est/ nō tanta scīa vel libroꝝ facultas suppe
tit/ expediēs iudicatū est de ṗdictis circūstā
tijs aliqualiter exēplificari. vt exinde in silia
facili⁹ manuduci possint. ⁊ seruādo ordineꝫ
ṽsus supᷓ positi. ¶ Respectu igiᷣ ꝑmi ṽbi scꝫ
q̄s. certū est q̄ ceteris alijs paribꝫ graui⁹ pec
cat sacerdos q̄ȝ simplex clericus. ⁊ graui⁹ cle
ricus q̄ȝ simplex laicus. ⁊ graui⁹ vir q̄ȝ femi
na ¶ Respectu scd̄i. s. q̄d. certū ē q̄ ceterꝭ alijs
paribꝫ/ homicidiū ē graui⁹ pcc̄m q̄ȝ furtū. et
adulteriū q̄ȝ simplex fornicatio. ¶ Respectu
tercij. s. vbi certū est q̄ ceteris alijs paribus/
furtū vel ꝑcussio/ vel fornicatio que fieret in
ecclesia vel alio loco sacro/ est grauius pecca
tū q̄ȝ si fieret extra ecclesiā. ⁊ in loco nō sacro
¶ Respectu quarti. s. quibꝫ auxilijs instrumē

tis vel medijs ⁊c. certū est q̄ domū ad ṗdan
dū intrare ꝑ falsam clauē. vel serā apire ꝑ in
strumēta subtilia. vel ꝑ subordinatōeꝫ famu
li aut ancille/ ceteris alijs paribꝫ est grauius
pcc̄m q̄ȝ a casu inuentā aptā/ vel ꝑ foramen
muri nō obstructū intrare ¶ Respectu quin
ti. s. cur seu ꝓpter quid. certū est q̄ latitare ī
nemore vl̄ alio loco suspecto. seu ꝯducere so
cietatē aliquā intētōe aliquē vel aliquos oc
cidēdi/ ceteris alijs paribꝫ est graui⁹ pecca
tū q̄ȝ ṗdicta facere itētōe sola deṗdādi ¶ Re
spectu sexti. s. quō. certū est q̄ ceteris alijs pa
ribus/ graui⁹ ē pcc̄m hoiem ex ꝓposito deli
berato ⁊ ꝑ insidias q̄ȝ subito motu subitoq̄ȝ
incursu occidere. Et graui⁹ ceteris alijs pa
ribꝫ veneno in ꝯuiuio q̄ȝ gladio apte inuadē
do occidere. ¶ Respectu septimi. s. qñ. certū ē
q̄ domū ꝑ deṗdando de nocte intrare ceterꝭ
alijs paribus/ ē graui⁹ pcc̄m q̄ȝ de die intra
re. Et fornicari die sancto pasce vel alio solē
ni ceteris alijs paribꝫ/ grauius ē pcc̄m q̄ȝ die
nō solēni. ¶ Respectu ṽo octaue circūstātie
ꝑ ph̄m addite. s. circa q̄d. certū ē q̄ machina
mēta ⁊ deceptōnes tēdere ⁊ parare ad indu
cendā mulierē religiosaꝫ vel vxoratā ī forni
cationē/ ceteris alijs paribꝫ ē grauius pcc̄m
q̄ȝ machinari ad inducendā vnā aliā omni
no solutā. sic de silibus. ¶ Addūt aliq̄ vltra
oēs ṗdictas circūstantias vnā aliā. s. Quoti
ens. Circa quā duplr dici pōt. Uno mō q̄
cū iuxta ꝑmū triū modoꝝ actū humanū at
tingēdi supra tactoꝝ/ ipsa circūstātia quoti
ens. videaᷣ actū in se attingere ꝑ moduꝫ cu
iusdā ꝯmēsuratōis tpis/ pōt rōnabilᷣ intel
ligi ⁊ comṗhēdi sub illa circūstantia quādo
Nec eīm debite ⁊ sufficiēter pōt siue ī ꝯfessio
ne siue al̄s quātitas seu grauitas peccati ꝑ il
lā circūstantiā qñ. ꝑquiri ⁊ haberi. vtputa. s.
quo tpe. qua die. qua hora ⁊c. pcc̄m factū sit
Quinetiā effectualiter dicti pcc̄i quātitas et
grauitas ꝑ dictā circūstantiā quotiēs ꝑqui
raᷣ ⁊ habeaᷣ. vt gr̄a exempli. Contingere ṗt
imo frequēter ꝯtingit q̄ hō pluries idē pec
catū. vtputa fornicationē vel furtū ꝯmittet.
vna vice tēpe quadragesimali ⁊ die solenni.
Et alia vice alio tpe/ ⁊ die nō solenni. Et sic
de [illegible] valde quotidianis. [illegible]
te ⁊ sufficiēter ab isto ꝑquiraᷣ et sciaᷣ qñ tale
pcc̄m [illegible] quotiens ipse
ꝯmiserit. Alio mō dr̄ q̄ ꝓprie ista circūstan
tia quotiens/ nō est nec dici debet circūstan
tia. q2 ꝓprie nec actū in se/ nec causaꝫ ipsius
actus/ nec effectū ipsius actus respicit. imo

rec pctm in se quo aliquo mō aggrauat. sed so lum z pprie quandā reiterationē pcti plura lium pctōz dicit. vt clare apparere pōt p ea [illegible] qd de ipsa iuxta ss. [illegible] pcedenti circūstantiaz poni pōt. Certū est enī q cete ris [illegible] paribus grauius ē pctm ter aut qua ter mulierē de fornicatōe vel adulterio solli citare q semel. Et grauius ter aut quater in ī dias ad aliquem occidendū tendere et pa rare q semel. Sed pprie ista nō vnū z idem pctm sunt imo plura. z pprie quedā reitera tio pctōrum. Noīater aut in pmissis exem plis [illegible] addita sunt illa verba. Ceteris sibus paribus. Nā circa casus pmissos z siēs possent etiā alie circūstantie pungere seu oc currere/q de se aliter qualitatē z grauedinez peccatoz pdictoz disponerent z causarent. Nā(qd bn̄ aduertendū ē) ex cōcursu pluriuz circūstantiaz circa aliquē actū pōt maior eius bonitas vel malicia / maiusqz meritū vel demeritū causari. Per pdictas etiā exem plificatōes poterit faciliter discret⁹ z intelli gēs de casibus q sibi vel in ppria psona vel in psonis alioz. vtputa in pfessione aut alīs ptingere pñt/diiudicare z discernere. Nā vt sepe in supioribus tactū ē/p hocqz etiā clari us dādo intelligi hic de ipsaz natura et qua litate circūstantiaz pncipaliter actū est. Ex pcursu alicui⁹ aut aliquaz circūstantiarum actus/qui alīs de se ex suoqz genere seu natu ra nō eēt nisi veniale pctm/imo forsan act⁹ meritori⁹/efficit pctm mortale. vt pluries ex emplificatū ē de verbo ocioso. occasioneqz seu puocatōe risus. z de datiōe elyne q de se ex suoqz genere ē act⁹ meritori⁹. Quibus si ad dat̄ pcurrat circūstantia illa respectu cause final seu intētōis act⁹/de q sup sup illo vbo Cur. Vtputa q fiāt ad puocandū seu indu cendū mulierē i fornicationē/efficiunt pctā mortalia. Et silr de aliis iuxta suū genus et naturā. ¶ Et hec q ad naturā. q̄litatē z nume rū circūstantiaz. quantū huic tractatui pgru ere iudicatū ē/dicta sufficiant.

De diuersis nomi- bus peccati actualis z venialis.

Uo ad diuersitatē noīm que pctō actuali veniali p nōnullos fm diuersas ei⁹ pprietates. ope rationes z effectus attribui solēt est aduertendū q sicut in supioribꝫ vbi de ip so peccato veniali agi incepit/dictū est. diffi nitionē beati Aug. que peccato actuali mor tali supra vbi etiā de ipso peccato mortali tractatū est. ex eo q in ipso ē pfecta ratio pec cati attribuit/solere p aliquos peccato i ge nerali z tanq̄ generi attribui. z sic qdammo do fm tm̄ maius z minus/ posse ipso pecca to veniali cōpetere z puenire. ita de nomibꝫ nominā q diuersitate dici pōt. q. s. in supio ribus pctō mortali in se plura z diuersa no mina attributa sunt q bn̄ pmuniter pctō in generali z tanq̄ generi attribui solent. et sic qdammodo fm tm̄ maius z minus/ possent etiā ipsi peccato veniali attribui z cōuenire. ¶ Ideo ad clarius semp naturā z qualitatez peccati venialis cognoscendū/recitabūt hic aliqua noīa ipsi pctō veniali attribui solita. In quoz aliquibꝫ cū ipso pctō mortali cō uenit/intelligant p prius et pncipalius ipsi pctō mortali ppetere. cū in eo vt tactū est/p fecta ratio peccati psistat. z secūdario ac mi nus pncipaliter imo p quandā largā acce ptionē ipsi pctō veniali. cū fm btm̄ Tho. nō psistat in eo pfecta ratio pcti. imo solū que dā impfecta. ¶ Potest igit pmo pctm̄ venia le nomīari. z interdū ab aliqbꝫ nominat ma cula. z hoc q macular aīam. Qd quidē iu xta btm̄ Tho. intelligat nō pprie loq̄ndo sꝫ solū fm q d. in q̄stū s. pctm̄ veniale impedit nitorē qui ē ex actibꝫ virtutū. Quia nō dimi nuit nitorē habitualē. nec enī habitū chari tatis z aliaz virtutū diminuere habet. sicut facit pctm̄ mortale. ¶ Potest etiā noīari rea tus ex eo q ad penā obligat. sed hoc etiā (vt iā statim tactū est) intelligat largo mō z qua si improprie. q ad penā eternā pcise nō obli gat vt facit peccatū mortale sed solū sub di stinctione. Uel. s. ad penā eternā/vel ad penaz purgatoriā/vel ad penā pñtialiter satisfacto riā. Qd capitulo imediate sequēti vbi de di cti peccati venialis effectibꝫ aget/latius de clarabit. ¶ Pōt etiā noīari puaricatio. in q̄n tū. s. mandatū dei respicit qd trāsgrediēdo p uaricat. Sꝫ silr vt prius itelligat largo mō z quasi improprie. qm̄ peccatū veniale nō fa cit directe ptra legē dei z mandatū. sed bn̄ p ter. vt late in supioribus expositū est. ¶ Pōt etiā nomīari pctm̄ puer de facto nominat. in q̄tū. s. est puersio ad bonū pmutabile. sed vt etiā tactū est/hoc largo mō z min⁹ pncipali ter. Quia illa puersio ad bonuz pmutabile/ nō est cū totali z habituali auersiōe a bono incōmutabili/sicut ē i peccato mortali. Nā in illo peccato veniali neqz plus neqz tantū diligit qm bonū pmutabile ad qd sic [illegible]

uersio sicut bonū incōmutabile a q̄ fit auer/
sio/vt bñ/ample ⁊ pluries ī sup̄iorib⁹ decla/
ratū ē. ¶ Pōt etiā noīari nefas/inq̄ūtū scȝ est
[illegible] Sed (vt frequēter di
ctū est) hoc etiā est largo mō sumēdo ⁊ qdam
modo improprie. ¶ Plura alia pñt ipsi pec/
cato veniali ſm diuersas eius opatōes ⁊ ef/
fectus noīa attribui. interdū etiā p aliq̄s at/
tribuunt/sed supra dicta satis sit tetigisse ⁊
declarasse. Sunt em̄ ea q̄ magis ꝓprie sibi
ꝯuenire videntˀ ⁊ cōius assignantˀ. ¶ Pecca/
ta venialia intelligi p lignū/fenū ⁊ stipulam
[illegible] Tho.
sup illo qd̄. i. ad Cor. iij. dicit apl's. Q, aliq̄
sup fundamentū spūale edificāt aurū/argen
tū/lapides p̄ciosos. Alij vo supedificāt li/
gnū/fenū ⁊ stipulā. Et q ille qui sup funda/
mentū spūale [illegible] stipulam edifi
cat/salu⁹ erit. sic tñ quasi p ignē. id est patietˀ
penā/sed nō eternā. itelligi p ista tria vltima
volūt peccata venialia. Qd̄ tñ ſm eundē do
ctorē ꝓprie intelligi habet de ipsis pctīs ve/
nialib⁹ q̄ admiscēt se ꝓcurātib⁹ terrena. Naȝ
aliqua interdū pctā venialia se viris spūali
bus admiscēt. sed q₂ leuissima sunt/nō pur/
gantˀ p ignē/sed frequētissime p ipm̄ feruorē
charitatis. Talia igitˀ peccata venialia/se ter/
rena procurātib⁹ admiscētia/ideo p lignuȝ/
fenū ⁊ stipulā significantˀ. q₂ sicut p̄dicta tria
in domo ꝯgregantˀ/ nec tñ ad substantiā edi
ficij ptinēt. imo cōburi pñt/edificio nihilo/
minus integro remanēte/ita etiam pctā ve/
[illegible] spūali
edificio. Et tunc [illegible] vel tēpo
ralˀ tribulatōis ī hac vita/vel purgatorij.
si ipsis nondū purgatis decedat/sed tamen
salutē ꝯsequetˀ eternam. ¶ Dicuntˀ aūt huiōi
peccata venialia supedificari spūali funda/
mēto/nō quasi directe sup ipm/etem̄ sup bo
nū ⁊ spūale/malū ꝓprie edificari nō potest/
sed sup. i. iuxta/sicut in simili ibi in ps. dicitˀ.
Sup flumina babylonis ⁊c. i. iuxta flumi/
na babylonis. Notanter etiā ⁊ bñ ad ꝓposi
[illegible] dicuntˀ huiōi
venialia peccata sic p lignū/fenū ⁊ stipulam
significata spūali edificio supedificari. Naȝ
nisi spūali edificio supedificata eēnt/homo
talia habens nō esset saluus sic quasi p ignē
Unde cū peccato mortali ⁊ veniali simul de
cedens/habet quidē lignū/fenū ⁊ stipulam/
sed nō habet spūali fundamēto supedificata
Et ideo talis nō erit saluus sic quasi p ignē.
q₂ simpliciter saluus nō erit. ¶ Et importāt
tria p̄dicta tres modos seu tres gradus ad/
herentie ⁊ grauitatis ipsorū peccatorū veni
aliū/tresq₃ modos seu gradus purgationis
eoꝝ. ꝓpter qd̄ generaliter om̄ia pctā venia/
lia complectuntˀ ⁊ ꝯcernūt. q₂ nullū ē quod
nō sit alterius p̄dictoꝝ trium modoruȝ seu
graduū adherentie ⁊ grauitatis. Et q non
p aliquē dictoꝝ trium modoꝝ seu graduuȝ
purgationis etiā purgetˀ. Lignū etem̄ qd̄ re
spectu istoꝝ triū diuti⁹ in igne manet/signi/
ficat maiora. Stipula q̄ citissime comburitˀ
minima. Et fenū qd̄ inter ista duo se q̄si medi
ocriter habet/significat mediocria.

De diuersis effecti/bus peccati actualis venialis.

Plures possent peccati venialˀ ef/
fectus enumerari/ꝓut plures exi
stunt. et quib⁹ tñ p doctores cōi/
us assignantˀ q̄ sequuntˀ. ¶ Unus
[illegible]
[illegible] pro
peccatis affligi solitaꝝ. s. eterne vel purgato
rie/vel in p̄senti seculo satisfactorie p̄cise ⁊ de
terminate obliget/sed hñ sub disiūctōne ad
alterā scȝ eaꝝ. Nā de pctō veniali hic. i. in h̄
seculo vel satisfactōe hic nō facta in purga
torio si cū eo pctm̄ mortale nō existat/vl' in
inferno si cū eo etiā pctm̄ mortale existat/sa/
tisfieri oportet. Et si hic in foro/scȝ eccl'ie p̄
sentis hō satisfaciat/leuiter satisfaciet. Si vo
in foro purgatorij satisfacere [illegible]
uiter valde punietˀ ⁊ satisfaciet. Si vo in fo
ro inferni eū satisfacere opteat. p ipo etiā ve
niali grauissime punietˀ/q₂ eternalr. Si tñ
vt tactū ē/mortale cū ipo veniali existat. i. q
hō cū amboh⁹ decesserit. Et ad ꝓpositū ista
rū triū punitionū seu satisfactionū dari so/
let exemplū de mēsura vini/q̄ ī vno forsan lo
co valebit solidū vnū. si pgrediatˀ vlteri⁹/re/
perietˀ valere solidos duos. si vo adhuc vlte
rior fiat pgressus/repietˀ valere solidos tres.
Pena tñ ī iferno pro veniali illata/incōpa/
biliter minor ē q̄ȝ ibidē p mortali illata Unñ
dici solet q pena ī inferno pro mortali illata
est sicut soliditas. Illata vo ibidē pro veni/
ali ē sicut supficies. In purgatorio aūt pro
veniali illata ē sicut linea. In p̄nti vo seculo
pro veniali illata ē sicut pūctus. Unde sicut
[illegible] improportionabilia/
ita iter q̄ttuor penas sup̄ dictas impropor/
tionabilˀ ē dr̄ia. ¶ Scd̄s effect⁹ pcti venialˀ ē
q aiaȝ maculat. Qd̄ sic (iuxta qd̄ statim sup̄

tractauim⁹) intelligat/ q scz nitorē illū aīe q̄ ex actib⁹ charitatis et virtutū nascit seu procedit respectu illius ī q̄ icidit/ ipedit. Et sic p̄ ven. . . macul. quandā in aīa inducit. Prout . . . doctores . . . exemplu ponit de imagine picta/ que aliqn̄ denigrari . . . nullo mō videri possit. . . q̄n . . . obscurat vt videri quidē possit/ sed nō plene discerni. Propter quā similitudinē dicit btūs Grego. q pctm̄ veniale obscurat/ mortale vero obtenebrat. Respectu . . . macule dici solet q ī saluādis oē pctm̄ veniale ī p̄nti vita a gratia finali. i. q̄ in fine habet . . . nō . . . delet. et ɓ ſm aliquos q̄tū ad culpā/ sed nō q̄tū ad penaz. imo pena illa ī purgatorio soluetur. ¶ Delet aūt gratia finalis. s. que in morte habet peccatū veniale ī ipa dissolutōe aīe et corporis/ q̄uis etiā forsan nō sit ad illud mot⁹ ptritiōis proutūc direct⁹. et hoc ex vtute pplexionis et . . . Et ſm ɓ intelligit verbū Aug. q̄ dicit/ q ī purgatorio pōt esse absolutio a pena et nō a culpa. qd etiā silr ab aliq̄b⁹ doctoribus dici solitū est. Sed mō cōiter tenetur cū pctm̄ veniale abhinc deferat a multis/ qd etiā q̄tū ad culpā ī purgatorio purgari possit. Unū exponēdo illud qd dn̄s d̄ quibusdā pctis dixit/ q nō remittūt nec hic nec ī futuro/ dicit Grego. q venialia dimittent ī futuro. Quod si intelligat q remittent q̄tuz ad penaz/ tunc expositio sua in effectu nulla esset. Naz etiā mortalia q̄tū ad penā que pro eis soluta nō est/ ibidē purgant. Ideo clarū est q Grego. intelligere voluit/ q venialia in purgatorio quo etiā ad culpā purget. ¶ Tercius effect⁹ peccati venialis ē/ q feruorē charitatis minuit. sicut videt de aqua in ignē piecta/ q licet ignē nō extinguat. feruorē tñ illius minuit et tēperat. ¶ Quart⁹ effect⁹ pcti venial ē/ q potētias aīe in bonis laxat. sicut p exemplū/ q̄n imponit on⁹ sup equū/ efficit et reddit min⁹ pmptus et expeditus ad ambulandū. ¶ Quint⁹ effect⁹ pcti venial ē q retardat a gloria. Nā cū hō decedit/ et posset si in eo nō essent venialia/ statim ad celuz euolare post mortē/ pp̄ter ipa venialia coget ad tps ī purgatorio expectare. Nūq̄ eñ facies dei ab aliq̄ videbit donec soluat mīnū etiā peccatoꝝ venialiū quadrantē. Oportet eñ quē habet ita mundū añ introitū padisi esse sicut fuit in innocētia baptismali. ¶ Sextus effectus peccati venialis est/ q bona glorie celestis diminuit. Nō q̄dē illa que iā debent/ et que iā homo ibi habet p meritū reposita/ sz illa que deberent si venialia nō . . . Nā illo medio tpe quo pctā venialia fiūt/ possent aliqua bona fieri. que cuz nō fiant/ de tanto ipsa gloria censet/ effectualiterq̄ est diminuta. Propter etiā illoꝝ venialiū ppetrationē/ oportet opa quedā bona ad solutionē et purgationē hmōi venialiū facere et puertere/ p q̄ valde accrescere potuisset et accrescere debuisset cumulus p̄mij eterni. ¶ Septimus effectus peccati venialis est. q: venialia sepe sūt occasio mortaliū peccatoꝝ. Et hoc iter alios quattuor modos/ qui ī supiorib⁹ (vbi de septē pctis mortalib⁹ tractari incepit) late expositi sunt. vbi monstratuz est q act⁹ q̄ de se ex suiq̄ natura ē solū de genere peccati venialis pōt vel ex psuetudine remorsu vel ex pplacētia/ vl ex pclivitate/ vl ex pgressu pctm̄ mortale effici. ¶ Hoc aūt etiā singulariter aduertendū est/ q sicut ad remissionē pcti mortal exigit desertio actus peccādi cū volūtate firmoq̄ pposito ī posteꝝ abstinēdi. sic silr peccatū veniale ī p̄nti vita nō dimittit nisi etiā actu et pposito deserat. ¶ Et hec q̄ ad totalez materiā nature. q̄litatis et effect⁹ peccati actualis venial/ ac circa eā occurrentiū/ quantū hunc p̄ntē istius libelli octauum tractatuz concernere iudicatū est/ dicta sufficiant.

De secunda et vltima diuisione peccati in genere seu tanq̄ generis que sumit ſm ipsi⁹ peccati cām materialem.

Expeditis his q̄ respectu p̄me diuisionis pcti ī genere seu tāq̄ generis/ q̄. s. ſm quādā pcti q̄litatē et q̄ntitatē sumebat et sūpta ē dicēda occurrebāt. Nūc de scda et quo ad hūc tractatū vltima ipsi⁹ peccati etiā ī genere seu tanq̄ generis diuisione/ q̄. s. ſm ipsi⁹ peccati cāz materialē sumit/ aliqua etiā dicēda veniūt. Nec hic accipiēda venit ipsa cā materialis pprie/ vt in reb⁹ corpalib⁹ seu materialibus fieri posset. sed solū p quandā silitudinē/ vt hic causa materialis dicat illud ī quo sit seu causat ipm peccatū.

Prosecutio et declaratio ipsius diuisionis.

Diuisio igit est ista. q peccatoꝝ alia sunt cordis. alia oris. alia opis. vel ſm alios/ aliq̄ sunt cogitatiōis. aliq̄ locutionis. aliqua opationis.

De peccatis cordis seu cogitationis.

P Eccata cogitatiõis seu cordis sunt hec. Cogitatio. delectatio. ꝯsensus desideriũ mali. volũtas ꝑuersa. infidelitas. supstitio. Idenotio. ꝓsũptio. desꝑatio. timor male hũiliãs. amor male accẽdẽs. prudẽtia carnis. suspitio. iuidia. ira. odiũ. tior seruil'. exultatio ĩ aduersis ꝓximi. dolor dẽ ei⁹ ꝓspert ꝯtẽpt⁹ paupez. ꝯtempt⁹ pctõꝝ. ꝑsonaꝝ acceptio. ꝑfidia. affect⁹ carnal' parẽtũ. ieptã leticia. sc'li tristicia. ĩpatiẽtia. auaricia. sollicitudo tpaliũ. supbia. ꝑplexitas. obstĩatio. malicia. tediũ boni. acedia. ĩcõstãtia. pnia pnie. dolor q̃ ãpl'. ñ ẽ male factũ. hypocris'. amor sordiat⁹ placẽdi. tior displicẽdi. ꝟecũdia de bono ope. amor ꝓuat⁹. sensus singularꝫ. ambitio dignitatũ. vana gl'ia ꝺ bonis nakẽ vel fortune vl' gr̃e. ꝟecũdia de paupꝺe amicis. ꝯtempt⁹ ammonitionũ. immũdicia.

De peccatis oris seu locutionis.

P Eccata oris seu locutiõis sunt hec. Crebra iuratio. piuriũ blasphemia nomẽ dñi irreuerẽter assumere. veritatẽ impugnare. deũ de aura iudicare. cõtra deũ murmurare. irreuerenter horas dicere. detractio. adulatio. mẽdaciũ. vitupiũ maledictio. infamatio. ꝯtẽtio. ꝯminatio. ĩpugnatio veritatis agnite. impugnatio charitatis fraterne. seminatio discordie. ꝓditio. falsũ testimoniũ. mala ꝯsilia. derisio. ꝯtradictõ obediẽtie. inuertere facta bona. in ecclesijs placitare. ad irã hoiem ꝓuocare. rephẽdere ĩ alio qȝ ipse facit. vaniloquiũ. multiloquiũ. stultiloquiũ. verba ociosa vel supflua vel curiosa proferre. iactãtia. ꝟboꝝ politio. pctõꝝ defensio. clamor. risus. cachinn⁹. turpiloquiũ. lenociniũ. cãtilenas sc'lares cãtare. ĩ cãtu diuino magis studere voces frãgere q̃ȝ deuote psallere. murmurare. ꝟba sc'laria proferre. ĩ iniusta cã aduocare. malũ ꝯmẽdare.

De peccatis operis seu opationis.

P Eccata aũt opis seu opatõis sẽ hec Gula. luxuria. ebrietas. sacrilegiũ. simonia. sortilegia. violatio dieꝝ solẽniũ. indigne cõicare. votoꝝ fractio. apostasia. dissolutio ĩ officio diuĩo. scãdalizare sub exemplo malo. ꝓximũ corrũpe. ledere hoiez/ vel ĩ reb⁹ vl' ĩ ꝑsona vl' ĩ fama. furtũ. rapĩa. vsura. deceptio. lud⁹. vẽditio iniuste exactões idebite/ ac telonea iiusta. auscultare mala. ioculatorib⁹ dare. necẽaria sibi subtraheꝛ. supflua sumere. vltra vires q̃ppiã aggredi. ꝯsuetudo peccãdi. recidiuatio. simulatõ. tenere officiũ ad qȝ nõ sufficit/ vl' qȝ sine pctõ nõ agitur. cho:i'are. nouitates iuenire. maiorib⁹ rebellare. miores opp̃mere. delinq̃re visu. auditu olfactu. tactu. gustu. lucta. oscul'. muneri⁹. nutib⁹. mãdatis. scͥpturis. circũstãtias aggrauãtes admittere/ q̃ sunt/ tp̃s. loc⁹. mod⁹. numerus. ꝑsona. mora. scĩa. etas. seipm ad peccandũ cogere seu inducere.

De pctis omissiõis

P Eccata omissiõis (q̃ etiã vt facil'r deberẽ ꝯsiderari apparere põt ad inuicẽ respectu q̃ꝝ ꝓcedẽs diuisio sumiꝛ/ vl' scȝ ad cor seu cogitatõꝫ/ vl' os seu locutõꝫ/ vl' op⁹ seu opatõꝫ ptinẽt) sũt hec. ¶ De deo ñ cogitare. ipm nõ timere vel ñ amare. grãs sibi ꝺ bñficijs nõ agere. opa q̃ fiũt ad ipm nõ referre. de pctis sic deberet nõ dolere. ad grãꝫ recipiendã nõ se ꝓparare gr̃a accepta nõ vti nec eã ꝯseruare. ad inspirationẽ diuinã nõ se ꝯuertere. volũtatẽ suã volũtati diuine nõ cõformare. ad orões dicẽdas ñ attẽdere. orationes debitas omittere. ea ad q̃ q̃s vel voto vel ꝓcepto vel officio teneꝛ negligere. cõionẽ ꝛ ꝯfessionẽ semel ĩ anno nõ expetere. parẽtes nõ honorare. seipm nõ cognoscere ꝛ reꝓhẽdere. ꝯsciam suã negligere. eccl'ias ꝛ ꝓdicatões fugere. tẽptatõib⁹ nõ resistere. pnias iniũctas negligẽter facere. ea q̃ statim facienda sunt differre. bonis ꝓximi nõ ꝯgaudere/ ꝛ malis ei⁹ nõ cõdolere. iniurias nõ remittere. fidẽ ꝓtio nõ ꝟuare/ et bñficijs ei⁹ nõ correspõdere. delinq̃ntes nõ corripe. litẽ nõ sedare. ignorãtes nõ instruere. afflictos nõ cõsolari. ammonitõib⁹ nõ acq̃escere. Pauca ꝛ forsan nulla alia repiri posse credunꝛ pctã/ q̃ ñ sub ꝓdictis effectualiter ꝯphẽdanꝛ ꝛ includanꝛ. vel ad ea reducibilia sint.

Qñ pctã predicta mortalia sint vel venialia.

Q Uando autez pctã ꝓdicta mortalia vel solũ venialia existãt/ facile est et supius tractatꝫ cognoscere/ examinãdo (scȝ sit apud se. sit apud aliũm) modos ea faciendi ꝛ cõmittendi/ intentionẽq; seu finẽ ꝓpter quẽ sunt/ ac remorsum ꝯsciẽtie. quĩ

de ipsis hi/cū aliis circūstantiis circa ea oc [illegible] de quibus late supius actū ē. ¶ Et hec [illegible] adicoam [illegible] peti i generali tan [illegible] generis diuisionē dicta sufficiāt.

Quare multa ī hoc

[illegible] pcipue i octauo tractatu late z pla [illegible] dicta sint z exposita.

[illegible] i hoc libello [illegible] pcipue ī octauo z vltio tractatu ī mate[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ben [illegible] [illegible] libros facile pcurare valētib⁹ opositū ē. s3 mediocrib⁹ ac cōiorib⁹ [illegible] libroȝ copia suppetit [illegible] expediens z forsan necesse fuit ea q hic dicta sūt. z maxie circa difficiles matias/p[illegible] ratatōes z latas repetitōes necnō matialia [illegible] exepla q palpādo [illegible] manuductōz dare itelligi. Alioqn nō facile forsan fuisset [illegible] ophēdere. Sicq pdicta apd eos nullū fructū nullūq pfectū afferre potuissent.

Remissio ad doctores.

Qui tñ ampliora videre voluerit. vl clari⁹ de pmissis materiis informari/habeat frequenter allegatos doctores. btm̄ Thomā z alios in supiorib⁹ notatos. Et pcipue i eoȝ libris et tractatibus superius etiā designatis.

Finit Compendiū theologie.

Epistola dñi Johānis de gerson ad qndā epm sup opusclo tripertito plebibus publicādo

Reuerēde i xpo pr ac dñe metuende/ oquerit dñs p pphetā Esaiā. Propterea inqt duct⁹ ē ppls me⁹ i captiuitatē. qr non habuerīt sciā/z nobiles ei⁹ iterierūt fame. z multitudo ei⁹ siti exaruit. Hec scia n alia accipiēda ē q cognitio leg dei z suoȝ mandatoȝ ad salutē osequēdā necessaria siue pficiens. de q itidē scia vez ē illō aplicū. ignorās ignorabit. nā cū qlibet alia ignorātia pt stare sal⁹. Et qm̄ multi sūt ex simplicib⁹ qb⁹ nō pdicat vbū. aut nō talit pdicat q ad pfatā sciam deueniāt. agēte hoc vel ignorantia vl negligētia pdicātiū. ōmodū fore existimaui si velut in tabula quadā tenorē nr̄e legis z suoȝ pceptoȝ rememoratione sentētioso cōpēdio depingerē. aut velut i breui speclo certētib⁹ obiicerē/qtin⁹ ipsi haberēt curati minus instructi aliqd solidū z aptū qd in toto vel p ptes dieb⁹ dñicis z festiuis legere possent suis plebib⁹/vt scirēt z intelligerēt ad qd z pp̄ter qd z a quo facte sunt/qd insup credere [illegible] agere z qd ob mittere [illegible] tur. z queadmodū a petō resurgere. Et forsan sile op⁹ attēptatū ē iā a pitiorib⁹/z salubrioi [illegible] [illegible] certe nō inuideo. Tm̄modo reuerēde pr/digneē ani aduertere vr̄a pastoral sollicitudo/siue isto mō siue alio fiat. q singulis diebus dñicis et festiuis diuie leg tenor p vr̄az diocesim vbilibet publicet. ne p igrātiā ei⁹ plebs vr̄a peat z ducat i captiuitatē pcti. Ne ptea a speclatore q n denūciauerit iteritū vl gladiū /sanguis reqrat. s3 liberet denūciatōe tali. z ifideles soli i suo sāguie depeāt. ¶ Mittit āt mea deuotio opusculū pfatū. qd si dignū ad hoc putet/potit vr̄a liberalis charitas cū pauco sciptoȝ labore z leuib⁹ expens bñ expositi facere illō mltiplicari. z correctū ad singlos curatoȝ vr̄oȝ destiari cū edicto d publicando vt tractū ē in absentia smonū. et q̄tū grā dei eos adiuuerit exponēdo. ¶ Deniq si qd addēdū aut rescindēdū aut corrigēdū eē dictauerit/vr̄a prudēs dñatō iure suo id facere habēbit. Scio tñ q p⁹ multā a me/z mltis aliis pitiorib⁹ examiatōz nihil dephēdi qd videatur posse a beniuolo iterpte salua fidei z morū puritate sustieri. ¶ Et adiici lōge ampliora potuerāt. sed breuitas moderne amica desidie sectata ē. Bñ valete. Scptū parisius.

Opusculū tripertitum eiusdē de pceptis decalogi. De confessione z de arte moriendi.

[illegible] tor psperz ad virtutes/viciis depulsis incremētū. ¶ Salubre du[illegible] sequēs opusculū tripertitū/de pceptis. de ofessiōe. de scia morie/breuitate q potui tradere. qttuor psertiz xpianoȝ generibus pfuturū. Primo sacerdotib⁹ z curatis illiteratis atq simplicibus qui ofessiones audire debēt. Scdo indoctis qbuscūq psonis secularib⁹ aut religiosis/q ecclesie solitis sermonib⁹ aut pdicatōib⁹ p diuinoȝ pceptoȝ noticia interesse nō pnt. Tercio pueris z iuuenib⁹ q a rudimētis infantie circa fidei nostre generalē tenorē z principalia puncta primitus debent erudiri. Quarto personis domos dei vl hospitalia loca freqntātibus

ꝛ infirmoꝝ sollicitudinē gerit. ¶ Quo circa ad huiꝰ doctrine publicatōez quadruplex ꝑsonarū statꝰ debet vigilare. Primo plati qs inferioꝝ curatoꝝ regimē de ꝓpinquo ꝯcernit. quibꝰ insup curatoꝝ ignorātia crassa diuine legꝭ ꝛ insufficiēs eruditio simplicꝭ ppli īputabit̄ i pctm̄. Scdo parētes ꝑ filijs apd scholaꝝ rectores īstare deberēt. Tercio domoꝝ dei ꝛ locoꝝ hospitaliū gubernatores ꝛ mgri. In q̄rto generalr̄/ q̄ i verbis aut factis ꝛ alijs signis/alios ad peccādū induxerūt. q̄ꝗ ex officio alios docere debuerāt ꝛ id agere negligunt. Hi nāꝗ sūptibꝰ suis ꝛ diligētijs/ꝑ huiꝰ aut silis doctrine publicatōez debēt alioꝝ correctōez ꝓcurare. H̄ eñ agere/ pnīa q̄dā ē. H̄ ē satisfactio. H̄ opꝰ mīcdie deo acceptiꝰ q̄ꝫ elȳna corpal'. ¶ Agār igit̄ ꝑnoia/ ut q̄ doctrina huiꝰ breuis in tabell' affigat̄ tota vel ꝑ ꝑtes i locis cōibꝰ. vtpote i parochialibꝰ eccl'ijs. i schol'. i hospitalibꝰ. in locis religiosis. ¶ Deniꝗ expediēs videret̄ vt sup hoc fieret a ꝑncipātibꝰ edictū/ aut q̄ ab eccl'ie p̄latis indulgētie ꝯferrent̄. Auctor to seipm̄ exonerat apud te xp̄ianitatē scrissimā. Agat quilibet qui in te et de te gloriat̄ q̄d bonū ēē cognouerit. ¶ Gloria sit altissimo deo in cuius noīe p̄sens aggredior opus/ ad salutē fideliū aīaꝝ ordinatū. ad eruditōem ꝑcipue rudis ꝛ idiote ppl'i/ ꝛ eoꝝ quibꝰ ꝯsuetis eccl'ie sermonibꝰ ꝛ ꝑdicatōibꝰ minus interesse aut informari ꝯcedit̄. In q̄ veluti tabella quadā ꝛ ꝯpēdio breui/ tenorē fidei xp̄iane/ lucide poterūt inspicere/ ꝛ diuia p̄cepta ꝓhibitōesꝗ/ vt ex his q̄d agere/ q̄d vefugere debeāt possint distincti' agnoscere ¶ Cōtinet aūt p̄ns tractatulus capl'a. xviij. quorū q̄olibet in duas vel tres vel quattuor ꝑticulas ꝯuenienter subdiuidi posset.

Primum capitulū

affirmat mundū a deo fuisse creatum. Et q̄ ipse deus vnus sit ꝛ trinus. Cur etiā aut ad quē finē homo creatus sit.

Firmissime credendū est ꝛ nullatenus dubitandū/ q̄ solū vnus ē deus/ omnipotēs/ omnia sciens/ ꝛ omnē ꝑfectionē habēs. in tribꝰ ꝑsonis distinctis/ q̄ sunt pater ꝛ filius ꝛ spūs sanctꝰ. Qui mundū creauit/ ꝛ creatū regit ꝛ gubernat sola sua libertia volūtate et dignātissima bonitate. Speciali aūt ꝓuidētia humanā gubernat ꝛ dirigit creaturā/ dans viris et mulieribꝰ aīas immortales/ creās eas tpaliter tūc cū eas corpibꝰ infūdit. ꝛ ad imaginē ꝛ similitudinē suā formāo eas. vt creatꝰ hō suū ꝯditorē deū cognoscat. diligat. veneret̄. ꝛ eius p̄ceptis i hac mortali vita obediēs ꝑ opa bona ꝛ meritoria/ vitā tandē imortalē btitudinis plenā/ in aīa ꝛ corpe ꝑpetuo ꝯsequat̄. ꝛ ita sit bonis angelis sociatꝰ. ꝛ i loco maloꝝ angeloꝝ siue demonū substitutus. Qui demones ꝓpter pctm̄ in has inferiores ꝑtes terre corruerūt damnatōis sniam subtinētes. Cū quibꝰ etiā iustissime damnabūtur hoīes in. q̄ diuinis p̄ceptis inobedientes. ꝛ more bestiali quasi nō haberēt aīam rōnalē suis voluptatibꝰ seruientes.

Secundū capitulū

ostendit humanū genus ꝓpter ꝑmoꝝ parētū transgressionē ꝛ peccatū multiplicem incurrisse miseriā.

Fidei veritate credēdū est/ ꝑmos parētes nostros Adā ꝛ Euā qui ad tā nobilē finē ꝯsequende beatitudinis creati fuerāt/ clausisse paradisi ianuā ꝛ beatitudinis introitū/ toti sue posteritati generis humani. Qm̄ ꝑ pctm̄ inobedientie/ donū iusticie original' quadā hereditaria possessione ꝑ se ꝛ suis posteris acceptū a deo/ ipsi ꝓditores ꝑdiderūt. Quo dono gratuito original' iusticie ꝯseruato/ nos oēs a culpa imunes fuissemꝰ. ꝛ ab omi miseria famis ꝛ sitꝭ aut infirmitatꝭ absoluti/ ꝛ ab alia q̄libet penalitate liberi/ adeo q̄ oīs alia corpal' creatura nobis pacifice subiecta fuisset. ꝛ tandē absꝗ mortꝭ pena i ꝑadisum fuissemꝰ trāslati. Hoc aūt dono ꝑ pctm̄ ꝑmoꝝ parentū (vt p̄missū ē) ꝑdito/ nos moriēdi necessitatē/ ꝛ vniuersaꝫ quā patimur penā atꝗ miseriā incurrimus. q̄ꝛ nascimur i pctō originali. s. in p̄dicte originalis iusticie carētia. cōtra q̄d pctm̄ tanꝗ̄ remediuꝫ efficax a xp̄o institutū ē baptismi sacramentū.

Tercium capitulū

declarat qualiter a deo redempti fuerimus. quis etiaꝫ sit generalis tenor xp̄iane fidei et credendorum a singulis.

Omnipotēs dn̄s ac pijssimus pater/ nolens humanū genus tot et tantis subiectū miserijs i eternū perire/ ꝛ a regno ꝑadisi i ꝑpetuū exulare/ cōcurrēte iusticia simul ꝛ mīscdia/ his remediū decreuit adhibere. Voluit siquidē idē pijssimus p̄r vnigenitū filiū suū absꝗ corruptōe

car[illegible] sumeret hoiez fieri itra itemerate v̄gi
[illegible] [illegible] vte. [illegible] mira
[illegible] nala [illegible]
[illegible] de. [illegible] deus hō [illegible]
hō [illegible] saluator n̄r [illegible]
ptor. [illegible] patriarchis z pphetis
denūciat⁹. nouissime i fine tp̄m in hac vltia
mūdi etate ɔcept⁹ z nat⁹/a pastoribꝫ ē cogni
tus/a tribꝫ regibꝫ oriētis adorat⁹/a simeone
sene z alijs q̄ꝫ plꝛibꝫ p̄dicat⁹. z a. b. Johe ba/
ptista digito demōstrat⁹. Idē de⁹ z dn̄s n̄r
ih̄s xp̄s circit annoꝝ triū spacio legē diuinā
xp̄ianā q̄ꝫ religiōꝫ p̄dicauit z docuit/eā inūe
rabilibꝫ miracul̄ ɔfirmādo/quā z i scp̄turis
q̄ttuor euāgelioꝝ nobis p suos mīstros ex/
hibitā obseruandā reliq̄t. Ordiauit insuper
vij. sacr̄a eccl̄iastica/q̄ sūt baptism⁹. ɔfirma/
tio. ordo/eucharistia. pn̄ia. m̄rimoniuꝫ. vn/
ctio extrema. Ipe postremo vt nos redime
ret z saluaret/sub pōtio pilato supplicio cru
cis acerbissimā sustinuit passiōez z mortē. se
pult⁹ deinde/z t'cia die resurgēs/spacio dieꝝ
xl. discipul̄ suis v̄itatē sue resurrectōis dcla
rās freq̄nter apparuit. z tādē vidētibꝫ ap̄lis
[illegible] sedet ad [illegible] i excels.
vētur⁹ ē postremo idē dei fili⁹ ih̄s xp̄s in fine
mūdi p ignē finiēdi z i meli⁹ imutādi. iudex
general̄ hoim cunctoꝝ in aīa z corpe resusci
tandoꝝ/redditur⁹ singul̄ p̄mia meritoꝝ. bo
nis siq̄dē celeste regnū p̄henniis beatitudīs/
pctōribꝫ v̄o penale supplicium ignis eterni
¶ [illegible] general̄ tenor orthodoxe fidei xp̄ia
ne/quā firmit credere tenet catholic⁹ q̄libet
[illegible] absq̄ curiositate pure atq̄ since/
rit sine falsitate/z certitudial̄r reiecta dubie
tate. z nolens pl⁹ sape q̄ꝫ oportet/sed occur/
[illegible] dubijs [illegible] se sūmittat
[illegible] semplici [illegible] m̄ris
[illegible] plator z doctoꝝ ac oim [illegible]
z sanctaꝝ q̄ i testioniū hui⁹ iuiolate fidei vs/
q̄ꝫ ad mortē dimicauerūt. ¶ Cōtra hāc fideꝫ
illibatā/grauissime peccāt heretici. scismati/
ci. idolatre. sortilegi. incātatores/et magici/
ceteriq̄ꝫ artibꝫ a lege diuina p̄hibit̄ vtētes.
aut demonū iuocatores. z general̄r q̄ articu
los fidei n̄re total̄r aut i p̄te/palā vel occulte
deridēt. Illi p̄terea q̄ nō credūt deū oīa in
[illegible] sua libera volūtate [illegible] pon⁹
asserētes oīa nature vl̄ fortune vl̄ fato subij
ci. P̄terea maloꝝ q̄ueadmodū bonoꝝ fina/
[illegible] affirmātes. Illi deniq̄ꝫ q̄ nr̄oꝝ
actuū ipurabilitatē ad meritū vl̄ demeritū
negāt q̄ dei p̄destinatōꝫ vl̄ reprobatōꝫ dicūt
opeꝝ n̄roꝝ tollere libtatē. Hoꝝ siles ɔ fidē
orthodoxā sūt errores innūeri/pcedētes ex
intellectu supbo humiliare se deo recusante.
aut ex falsa ph̄ia vel poti⁹ melācolia fantasti
ca. aut demū ex voluptuosa carnalitate rōis
iudiciū z affectus pietatē subuertente.

Capitulū quartum

maifestat q̄d de⁹ nob ob s̄uādū p̄cepit/enu/
merans decē p̄cepta decalogi.

S[i] igit' vt i sup[erioribus] h[a]bitū ē de⁹
optim⁹ atq̄ꝫ iustissim⁹ nos hoies
[illegible] irrōnales creatu[ras] adeo
excellēter ɔdiderit ad imaginē suā. s. dās me
moriā. intellectū atq̄ꝫ volūtatē/vt cog[n]osc[er]em⁹
eū/diligam⁹ z amem⁹. Miscordissime p̄terea re
demerit/passiōꝫ p nob talē pferendo q̄lē nec
ipsi p delict̄ n̄ris sufferre vellem⁹. pfecto iu/
stissimū ē vt ipi deo fidel̄r s'uiam⁹ tāq̄ꝫ subie
cti supmo dn̄o/sic filij naturales p̄ri legitio. et
velut serui ex dn̄io pcti/carcer morteq̄ꝫ redē
pti saluatori liberalissimo. attēto q̄ nob ei⁹
p̄cepta seruātibꝫ/glīa inexcogitabil̄ ab eodē
pmittit. trāsgressoribꝫ v̄o inestimabilia tor
mēta reseruant. Cognoscēs nihilomin⁹ ipse
pijssim⁹ p̄r nostrā fragilitatē z exiguā poten
tiā neq̄ꝫ req̄rit a nobis oē seruitiū qd̄ s'm
iusticie rigorē exigere posset. dedit q̄n poti⁹
certū numez p̄ceptoꝝ quoꝝ obseruatio si/
bi sufficiēs eēt. q̄ etiā legis decalogo ɔtinet.
Quaprop't ad hec p̄cepta sciēda z intelligē/
da tenet q̄libet p se vel aliū diligentiā appo/
nere p ɔseruatōe vite sp̄ūalis/quantū p vite
corpalis sustētatione poneret. z eo maiorē q̄
imortal̄ aīa/ē corpe p̄stātior. sine quoꝝ noti
cia null⁹ pt ɔueniēter pctā vitare/aut ab eis
resurgere. z quoꝝ ignorantia ex desidia pue
niēs nō excusat iꝫ accusat z ɔdemnat. Sūt
aūt hec decē p̄cepta his metr̄ ɔp̄hēsa. Unū
crede deū/nec iures vane p ip̄m. Sabbata
sanctifices/z venerare patres. Nō sis occi/
sor. fur mechus. test̄ iniquus. Uiciniq̄ꝫ tho
rum/resq̄ꝫ caueto suas.

Capitulum quintū

est de explanatōe p̄mi p̄cepti.

P[rimū] p̄ceptū ē. Diliges dn̄z deū
tuū ex toto corde tuo. ex tota mēte
tua z ex tota v̄tute tua. Hoc ē/n̄ vo
les sciēt rē q̄cūq̄ꝫ amare pl⁹ q̄ꝫ deū. ppter
qd̄ dī amorē pdal. Hoc āt p̄ceptū ɔueniēt
ab hoie s'uat z n̄ alit'/si legē dei z alia p̄cepta
opibꝫ ipleat. Quisq̄ꝫ ei mortal̄r peccat/p̄ce/

ptū ħ infringit. q volūtatē suā diuine volūta
ti oppositā [illegible] anteponūt. ¶ Specialr aūt
ꝯ hoc pceptū agūt [illegible] diuina iudi
cia ⁊ ordinatōes aut regimē erga se vel alias
creaturas murmurātes q̄si ñ eēt deꝰ oīno iu
stus. bonꝰ atq; mīficors ⁊ totꝰ amabil' atq;
desiderabil'. ¶ Illi itē q̄ i foueā desperatiōis se
ipos pcipitāt p impatiaz. ¶ Illi pterea q̄ vr/
gente infirmitate aut necessitate aliq̄ sortile/
gos ꝯsulūt ⁊ diuinatores / vtētes pomis iscri
ptis / aut breuib; cartul' siue scedul' collo su/
spēsis / aut characterib; / ⁊ aliīs q̄buslib; va/
nis credulitatib; / q̄si deꝰ ipe nō esset vsq;q̄q;
bonꝰ. potēs ⁊ sapiēs ad eis succurrēdū q̄tū
sit eoꝝ necessitatib; expediēs. Faciat igit' hō
in [illegible] remediū
naturali īdustria. nō tēptādo deū qd' graue
pctm̄ ē. aut noua miracula expectādo . desi/
derādoq;. Reliquū vero qd' nature vires exce
dat / deo plena fide ꝯmittat. ⁊ īdubitāt' deꝰ q̄
noscit oīa. q̄q; optimꝰ ē illd' qd' optimū ē cō
modissimūq; fuerit hoī ꝯferet. sepe eq̄dē ifir
mitas. paupertas / aut alia q̄uis tribulatio / est
hoīb; vtilior q̄ nimia psperitas q̄ facil' abuti
mur. Scit nāq; pr̄ q̄d filio psit. mgr̄ q̄d di/
scipulo ꝯueniat. ⁊ medicꝰ patiēti d' remedio
ꝯpetēti nouit meliꝰ puidere. ¶ Peccāt insup
ꝯtra pceptū hoc illi q̄ mūdano q̄daz timore
irrisoꝝ aut oblocutoꝝ vba formidantes / di
uis pceptꝭ obedire verent'. Quapropt' etiaz
grauissime peccāt hmoi irrisores. psonas di
uio cultui deditas i statu religiōis. v̄ginita
tis aut viduitatis ꝯstitutas. aut studio the/
ologie deputatas [illegible] carnali a bono
ope retrahētes. ¶ Hoc rursus pcepto nob p
cipit' honor ⁊ reuerētia sctīs exhiberi. spālit'
v̄gini marie: ⁊ bono angelo custodi nr̄o vt
nihil turpe ipo vidēte ⁊ pñte faciamꝰ qd' pñ/
tib; hoīb; agere recusaremꝰ. q deniq; sctōꝝ
reliq̄as. loca sctā / et hōꝝ imagines debemꝰ
venerari. nō p ipsis. sed q̄ vidēdo eas / hono
rē īpēdimꝰ reb; repñtatꝭ p eas / iuxta ritū sctē
mr̄is eccl'ie. alioq̄n pctm̄ idolatrie cōmittit'
imaginē ſm se adorādo. credēdo ipaz imagi
nē pulcrā siue turpē. nouā aut veterē / plꝰ ali
q̄d hr̄e v̄tutis. ⁊ q̄cq̄ numis includere vl' di
uinitatis. ¶ Huic pcepto plurimū ꝯtrariat'
nimiꝰ honor dn̄is tpalib; aut magnatibus /
adulatōe siue malo aliq̄ fine exhibitꝰ. Omis
etiā sil'atio vl' hypocrisis ad inanē hoīm glo
riā aut fallacē deceptōꝝ ordinata. Immode
ratꝰ itē amor parētuz erga filios. ⁊ generalit'
auri ⁊ argēti aut alicuius creature. sic q hō

ibi sistat. ⁊ in eis cōfidentiā ponat. Non eni
hec oīa ab infernali morte nos poterūt libe/
rare. solꝰ quippe deꝰ ē verus ⁊ fidelis amicꝰ.
q̄ in extrema necessitate opē pstare pōt. vn̄ e
sup oīa cōfidēter cū cordis sinceritate hono
rari debet. adorari ⁊ diligi.

Capitulum sextum

est de secundo pcepto.

Secundū pceptū ē. Nō iurabis p
nomē dei tui [illegible] ⁊ sine causa

¶ Cōtra pceptū h̄ pncipalr agūt
q̄ [illegible] falsum ē vel falsum esse credūt [illegible]
rāt / piuriū ꝯmittendo. Valde nāq; h̄ graue
pctm̄ ē. cū deꝰ assumat' tāq̄ testis falsitatꝭ. ⁊
q̄ artificiose iurat falsū artificiose decipit [illegible]
q̄ eni p loco ⁊ tēpe conuenienter v̄itas possit
subticeri. nō tn̄ dici falsuz sciēter ⁊ piuriū cō
mitti. ¶ Peccāt etiā grauit' ꝯ pceptū h̄ q̄ tur
pia faciūt iuramēta. deum blasphemātes. et
aīas suas iurādo demonib; deuouētes. q̄q;
d' hūanitate xp̄i ⁊ sctīs ihoneste loquūt'. ¶ Cō
tra [illegible] blasphemos [illegible]
sunt leges punitiue / taz a terrenis pncipib; /
q̄ a platis eccl'iasticis. vn̄ dolēduz ē q ppter
ne[illegible] penas [illegible]
nō sortiunt' effectū. ¶ Multū vero diligenter
q̄ pmissa deberēt attēdere hi q̄ cā lucri d' fa/
cili iurāt. queādmodū mercatores ⁊ mercat
ces. Illi etiā q̄ absorpti passione aut ebrieta
te i ludis freq̄nter inhonestis siue phibitis.
vt ē taxilloꝝ ludꝰ / enormit' iurāt. ⁊ generalit'
q̄cūq; puersa ꝯsuetudine aut inclinatōe pre
uenti iuramentū emittūt. In talib; q̄ ppe se
pe piuriū cōmittit'. ppter qd' etiaz tales aliq̄
peiores sunt in h̄ saracenis aut iudeis / ⁊ mi/
nus deū honorātes. ¶ Ad hoc aūt genꝰ pctī
piurīj. s. reducit' votoꝝ fractio. federis ⁊ solu
tio fidei mr̄imonialis. Et generalr infideli/
tas q̄ in alteriꝰ pīudiciū secretū illiꝰ reuelat' si
ue p confessionē ipsiꝰ siue alio mō secreto co/
gnitū. lege nāq; diuīa ⁊ naturali secretū tene
ri dz qd' i secreto acceptū ē / nisi alia via fuerit
sibi detectū. ¶ Postremo ꝯ pceptū h̄ reducū
tur peccāt / q̄ vouēt aut pmittūt ea q̄ sunt d' se
illicita. q si pmissa talia ope compleant / gra
uius inde ⁊ damnabilius peccant.

Capitulū septimū

De tercio precepto.

Terciū pceptū ē. Tu obseruabis
dies dn̄icos et festiuos ab eccl'ia
seruari pceptos. ¶ Hec obſuatō

sut veneratio mltiplicit accipiēda ē ¶ Pri-
mo debet vt qlibet xp̄ianus illo die dn̄ico
vbi ad legitimo impedimēto cessāte mis-
sam audire tenet. ¶ Secūdo vt qlibet eo die
abstineat ab omi labore aut mercatōe aut
alio quis laborioso ope/sm ritū ⁊ ɔsuetu-
dinē patrie qua inhabitat. qua ɔsuetudinē
platus spūalis loci illi⁹ cognoscēs nō phi-
bet. ⁊ si apud aliquē sup tali ɔsuetudine
fūdā. aut alijs casibꝫ dubietas occurrat/
ɔsulat illic supiores ⁊ pitos. ne p ampliā ni-
mis aut strictā ɔsciam in peccatū cadat.
¶ Tercio accipiēda est hec obsuatio vt v-
nusqsqꝫ illo die ppam vitā et ɔscientiā dis-
cutiat. de ɔmissis crimībꝫ veniā a deo pe-
tens. Recognoscere debꝫ tūc xp̄ian⁹ multi-
plicia bn̄ficia sibi a deo ɔlita. nō ī aliquo
murmurādo aut sibi guerrā de bonis suis
faciēdo. sꝫ grās referēdo. Debꝫ tūc audiri
verbū diuinū ⁊ spūal doctrina pacifice at-
qꝫ reuerēter absqꝫ irrisiōe aut impedimēto
qcunqꝫ. Meditet pterea qlibet ⁊ eorā ocu-
lis cordis qntū pōt cōstituat mortē sibi ɔ
ppinquo imminētē. infernū atqꝫ padisū.
mortē etiā ꝓoꝝ hominū q in hac vita ꝓfue-
runt. facta etiā memorabilia sctōꝝ ⁊ sctāꝝ.
Dicat pater nr̄. Aue maria. Credo. ⁊ alias
si quas didicerit oratōes deuotas. Penitē-
tias iniūctas sibi diligent pficiat. Reqrat
insup diuinū auxiliū intercessiōe mediāte
sctōꝝ ⁊ sctāꝝ a qb⁹ velut paup ⁊ mendicus
elemosynā spūalē postulet. nūc ad vnum.
nūc ad aliū se ɔuertēs quqꝫ bonū aliquod
spūale in saccū sue paupertats ɔgesserit. Pre-
terea doceat qsqꝫ curā alioꝝ habēs/filios
aut filias ⁊ alios suitores dicto solēnibus
⁊ festiuis silia facere. hoꝝ eñ omissio culpa-
bilis est defectus. ¶ Predictis tn̄ nō obstā-
tibꝫ licite pōt hō diebꝫ dn̄icis ⁊ festiuis ali-
quam recreatōem et spaciamentū vl ludū
honestū cā solacij assumere pl⁹ q̄ꝫ alio tpe.
dūmō p peccatū mortale nō offendat de⁹
comedēdo bibēdo chorizādo aut aliū lu-
dū exercēdo. Quāqꝫ freqntissime in talibꝫ
ludis grauia pctā ɔmittāt. quēadmodum
piuria. rixe. dissensiōes. desideria carnalia.
opa. vba ⁊ carmia luxuriosa. ɔ deum ⁊ eq-
tatē iusticie/adeo vt sepi⁹ die dn̄ico min⁹
malū esset arare q̄ꝫ talia ppetrare. ¶ Contra
pceptū hoc peccant guiter impediētes pdi-
catiōnē aut diuinū seruitiū verbis aut factis
infra eccl'iā aut extra. ¶ Quiqꝫ circa eucha-
ristie sacramētū irreuerētes sunt. aut erga

alia eccl'iastica sacramēta. sicut baptismi ⁊
mr̄imonij celebratōes qdam sunt irridētes
⁊ sacramēta ɔfirmatōis ⁊ vnctōis extreme
suscipe ɔtēnentes. ¶ Ceterū ɔ idē pceptū
valde guiter delinquūt hi q in certis solēni-
tatibꝫ anni irreuerētias multas ⁊ abomia-
biles ppetrāt. Illi etiā q talia facientibus
dāt ɔsensum. illi ꝓsertim q ex officio possēt
⁊ deberēt talia ipedire/nec excusari pn̄t lu-
di pretextu. Asserit nāqꝫ veridicū prouerbiū.
Non patit ludū/fama/fides/ocul⁹

Capitulū octauū

De quarto pcepto

Honora parentes tuos est qrtū pce- U
ptū. ¶ Hoc autē accipiēdū est non b
tm̄ ɔ pentibꝫ carnalibꝫ sed ⁊ de pla-
tis eccl'iasticis et curatis nr̄is q nos ī chri-
sto regenerauerūt. ⁊ generaliter de alijs p-
positis ⁊ supioribꝫ. mgr̄is. s. bn̄factoribus
⁊ terrenis pncipibꝫ. Cōsimilit etiā de mor-
tuis ⁊ defunctis intelligendū est q ad ɔ q-
p ipis deū rogare tenemur. ¶ Cōtra prece-
ptū hoc guiter peccant hi q sine causa rati-
onabili suis supioribꝫ qbuscūqꝫ ɔtrahūt.
aut maledicūt ⁊ eos pdūt. vl mortē eis op-
tant. quēadmodū mali filij pentū mortem
freqnter desiderāt vt eoꝝ hereditatē possi-
deāt. Trāsgrediūt etiā pceptū ɔ q ɔtēnūt
pcepta sācte mr̄is eccl'ie. veluti excōicatōis
sniam paruipēdentes. Et ieiunia idicta ab
eccl'ia sine causa rōnabili soluētes. cū tn̄ ea
obsuare possent sine sui corpis notabili g-
uamine. Sicuti etiā libertatū eccl'ie viola-
tores. que libertas eccl'ie cōcessa ē. nō tā fa-
uore ministrorum eccl'ie q̄ꝫ intuitu diuini
honoris. nō eni ppter maliciā aliqꝝ mini-
strorū eccl'ie/debꝫ a quoqꝫ fideli xp̄iano sta-
tus placitus aut eccl'iasticus diffamari aut
ledi. nec pdit virtutē suā baptism⁹ aut mis-
sa celebrata siue aliō sacramentū ppt mali-
ciam ministrorū. ¶ Tenet pterea ɔ pcepto
laic⁹ fidelis (q̄ꝫuis aliq eccl'ie ministri mali
sint) debitū reddere. missam audire. decīas
⁊ oblatōes ⁊ alia iura reddere. ordiata pro
sustentatōe eccl'ie ministrorū q vacādo di-
uino seruitio toti reipublice seruiūt. pluri-
mis alioꝝ hominū ppter tpales ⁊ necessa-
rias occupatōes ab ɔ ministerio ipeditis.
q sic eccl'ie debitum reddit. liber ⁊ imunis
deo nō hoibus seruit ¶ Porro pceptū hoc
infringunt qui leuiter nimis ⁊ insipiēter re-
darguūt terrenos pncipes sup eoꝝ actib⁹

D

publicis siue ɔstitutōibꝫ ⁊ statutis. nō attē
dentes sepiꝰ eoꝝ onera ⁊ sarcinas ꝗues qͥ
subditꝰ ppl's nō pt nec dꝫ cognoscere. qua
ppꝛ nec eos de facili iudicare dꝫ multa
potiꝰ examini diuino reſeruantes corā q̄ sūt
ipi pncipes actuū suoꝝ ratōem reddituri.
¶Denicꝫ soluūt hoc p̄ceptū q̄ nolūt supio
rum suorū aut sapiētioꝝ acq̄escere ɔsilijs.
ppꝛijs iudicijs innitētes. Prouenit quip
pe graue peccatū hoc ex inobediētia ⁊ de
dignāti supbia. in errorē ⁊ deceptōnē ho
minē inducēs. Cōtigit nācꝫ sepius vt ali
q̄s hō taliter deceptꝰ supbia/tāte se ꝑputet
sanctitatis/vt hūano ɔsilio nō indigere se
credat. Fit ꝑinde vt deceptꝰ hō ille ꝓpter
austerā nimis ⁊ indiscretā abstinentiā quā
bonā esse credit/capitis furiā aut aliā infir
mitatē icurabilē malo fine ꝑiturꝰ icurrat.

Capitulū nonum

De quinto precepto

x q Uintū p̄ceptū est. Nō occides ho
minē. Et est intelligendū q̄ nō est
interficiendꝰ hō auctoritate ꝓpꝛia
vel ꝑticulari. ⁊ ꝑ viā facti ꝑtermissa via iu
sticie ⁊ eq̄tatis. ¶Hoc p̄cepto districte ꝓ
hibet͛ om̄e ꝑuersum odiū ⁊ desideriū vindi
cte seu mortis aliene. malū item ɔsilium. et
iniquꝰ ɔsensus in alteriꝰ nocumētū lesiōē
vel mortē. Q, si ꝑsona lesa eccl'iastica fue
rit aut i statu clericali ɔstituta grauius est
peccatū. ⁊ incurrunt eo facto sic agentes
et ɔsentiētes excōmunicatiōis sentētiam.
¶Cōtra p̄ceptū hoc ꝗuiter delinquūt hi q̄
odio vl' rancore pncipaliter moti/aut intu
itu vīdicte aut alieni ꝗuaminis potius q̄꜔
zelo iusticie īstigati/ꝓximos suos ꝑ placi
tatōes ⁊ ꝓcessus aut iudicia publica mul
tiplicit͛ vexant/etiā qđ suum ē req̄rentes.
Potest nihilominꝰ hō qđ suū ē in iudicio
publico repetere. ⁊ ordīe iuris ꝯuato emen
dā rōnabilē sue dānificatōis req̄rere. absꝗ
hoc q̄ odiēdo ꝓximū mortalr̄ peccet. q̄꜔
sepe ꝓ pace ꝓꝑa et trāquillitate/et attēta ꝓ
ximi indigentia eligibiliꝰ esset oēm emēdā
absꝗ lite publica remitti. Uulgo nācꝫ dr.
In dnario litis nō ē obolꝰ amoris. ¶Mł
tū ꝓ eo is q̄ ledit aliū debet attēdere q̄ ex al
terius mutilatōe vel occisione siue lesiōe q̄
cunqꝫ/ɔtingit interdū lesum cū suis here
dibꝫ depauperari. in q̄ casu ledēs queadmo
dum fur aut latro. ad oīm bonoꝝ ꝑditorū
restitutōem tenet͛. ¶Preterea ɔ p̄ceptū hoc ꝗ

uiter peccāt q̄ q̄quo mō impediūt ex ɔmi
xtione viri ⁊ mł'ieris fetū nasci. aut aborti
uum ꝓcurāt. seu ꝑcussiōe violēta vteri. aut
nimia ingluuie. aut ꝓpt͛ angustiā vestimē
torū ad lasciuiā ordiatā. aut aliā quācūqꝫ
negligentē fetus custodiā. Q, si fetꝰ iā erat
animatꝰ ꝗuius pctm̄ est. tūc eni vere homi
cidiū ꝑpetrat͛. ¶Insup ɔ p̄ceptū hoc speci
aliter peccāt inuidi. detractores. odio plēi.
⁊ iracūdi. tūc p̄cipue cū int͛ affines ⁊ alios
guerras aut discordias implacabiles exci
tant. ex q̄bꝫ mala ꝑlima oriūt͛. adeo vt is q̄
litē mouit eā cū vellet nō sciret aut valeret
sedare. vn̄ ⁊ apud deū damnoꝝ inde ꝓueni
entiū reꝰ ɔstituit͛. ¶Occurrit denicꝫ ɔ p̄ce
ptū hoc dānabilis ⁊ horrēda ɔsuetudo in
aliq̄bꝫ obſuata ꝓuincijs. qua ꝑ vniꝰ deli
cto tota ipius ꝓgenies in mortē ⁊ ꝑsecuti
onē ꝑq̄rit͛. ¶Hoc tandē p̄cepto interdicit͛
om̄e duellū mortale. aut torneamētū. q̄bus
mortis ꝓximū imminet ꝑiculū

Capitulū decimū

De sexto p̄cepto.

Extū p̄ceptū est. Nō furtū facies.
ſ Et est furtū vl' latrociniū rē alienā
rape siue ītinere/alio cuiꝰ ē ignorā
te. sic q̄ ipi ꝗ cognoscēti displiceret. ¶Hoc
p̄cepto districte ꝓhibet͛ oīs iniusta merca
tio. Cultura q̄libꝫ terre aut labor infidel' ⁊
fallax qđlibet aut mēdosum artificiū. Fi
ctus etiā diete labor. Et reꝝ venaliū inuti
liū quōlibet ꝓ vtilibꝫ venditio. siue vendi
tor eaꝝ eas emēdo deceptꝰ fuerit siue non.
Non eni q̄ deceptꝰ sum licite possum aliū
decipe. ¶Prohibet͛ itē ꝗ p̄cepto om̄is vsu
ra. falsa aduocatio aut patrocinatio/placi
tatioqꝫ vel lis nō rite assumpta. fraudulē
ta ꝓcuratio. aut iniustū iudiciū. Et genera
liter om̄is deceptio manifesta. aut falso co
lore velata qua q̄s alteri damnū facit qđ si
bi nollet fieri. ¶Aggrauat͛ autē peccatum
ꝗ furti vl' latrocinij ex circūstantijs loci et
tp̄is/ꝑsone ⁊ filijs. queadmodū si reꝫ sacrā
in loco sacro. aut tp̄e oratōi deputato quis
auferat. Si etiā ꝑsona dānificata paup fu
erit ⁊ in se vel in suo statu aut in suis here
dibꝫ ex ꝗ ꝗue detrimentū patiat͛. ¶Req̄rit͛
aūt ad ꝑsone sic aliū dānificātis absolutōē
vt ablata ⁊ dāna ex itegro/dānificato resti
tuat. ꝯm iudiciū boni viri queadmodū ci
tiꝰ ⁊ ɔmodiꝰ poterit. Q, si facultas n̄ sit oīa
reddere/saltē qđ poterit restituat. ⁊ si dāni

[illegible] ablata nihilomin⁹ ī pios [illegible]
vel vias [illegible]
certos terminos ad [illegible] vel
dere. Et ois ꝯtus illicitus. ¶ Preterea ꝓhi-
bet h̄ ꝓcepto ois detractio ⁊ diffamatio q̄
[illegible]
alii famā ablatā restituere ꝗ̄tū pt. publice
[illegible]
do. Et m̄lto magis si cōitatē aut totū ali-
quē statū iniuste diffamauerit. ¶ Insup h̄
ꝓceptū infringūt q̄ a subditis suis vltra iu
ris eq̄tatē ⁊ reipublice necessitatē tēpalia bo
na violēter diripiūt. q̄ etiam iniustas leges
aut ꝓcepta ꝯdunt ꝯ deū ⁊ eccl'iā. q̄ i eo fa
cto excōicatōnem incurrūt. ¶ Ampli⁹ hoc
trāsgrediūt ꝓceptū adultere m̄lieres. / illegi
timos filios ad legitimoꝝ hereditatē succe
dere faciētes. q̄ꝫ viroꝝ suoꝝ bona eis igno
rātib⁹ sūptuose nimis ꝯsumūt. Cōsilr̄ de
linquūt filii parentū bona eis nesciētib⁹ inu
[illegible]
tores dñoꝝ suoꝝ aut m̄groꝝ bona ifidelr̄
[illegible]
lādo. Illi item q̄ termios agroꝝ dilatant
[illegible]
stituta soluere renuūt. Et hi q̄bus ꝯmissa
est testamentoꝝ executio. eleosynas et cete-
ra legata ī p̄iudiciū defunctoꝝ iplere diffe-
rētes. aut soluere recusantes. Plurimi sūt
hoꝝ modoꝝ siles q̄ ex ꝓcedentib⁹ imodera
tis sumptib⁹ ꝑueniūt. cū q̄s multiplr̄ vltra
[illegible]
rit statū. sumptuosus nāꝫ stat⁹ / sūptuosas
req̄rit expēsas. ¶ Postremo ꝯ ꝓceptū h̄ g-
uissime peccāt hi q̄ pecunia aut ꝓce violen
ta / parentes ꝓpinquos aut s'uitores ꝓncipa
liter intuitu seruitii eccl'ie bona occupare ꝓ
curāt. cū ꝓsertī ecclīastica bñficia dignis
⁊ sufficiētib⁹ debeant. ⁊ pure nō symonia-
ce ꝯferri debeāt. Alioqn ī bñficio nullum
ius acq̄rit. nec a crīmie liber eē pt q̄usqꝫ be
[illegible]

Capitulū vndecimū

Septimū ꝯtinet ꝓceptū

Z [illegible] nec luxuriosus eris. ¶ Hoc prece-
pto inhibet sub pena pcti mortal' ois socie
tas ⁊ carnal' ꝯmixtio viri ⁊ m̄lieris. excepta
m̄rimoniū lege. Huius nāꝫ oppositū asse
rere est error [illegible]
pto h̄ tā in m̄rimonialit̄ ꝯiūctis q̄ȝ in solu
tis ois luxuriosus attact⁹ mēbroꝝ genita
liū q̄ nō seruat natural' ordo indit⁹ a natu
ra. vl' nō rite copulant ptes ad generatōez
a natura deputate. Et tāto pctm̄ h̄ gui⁹ est
[illegible]
iūctas m̄rimonialr̄. Siue fuerit huiusce-
modi attact⁹ ī se vl' ī alia ꝑsona. aut respe-
[illegible]
citā ꝯplacentiā ꝯsumat⁹. Si deniqꝫ sp̄ealr̄
attact⁹ ip̄e inatural' ꝑueiat a fedissima vili
simaqꝫ delectatiōe q̄ mollicies vl' pollutio
dicit. Si q̄s autē in his vel aliq̄b⁹ horū
culpabil' est / sufficiēter intelligere pt q̄d isti
modi generales loq̄ndi significent. nec eni
pticularī⁹ extra cōfessionē est abominabil'
hec imūdicia explicāda. ne caste aures pu
re ⁊ innocētes hoꝝ ꝑus ignoroꝝ noticiam
acq̄rāt ⁊ scādalizent. ¶ Sūt etiā casus isti
enormiū ꝯ naturā pctōꝝ. ꝓlatis maiorib⁹
epis scꝫ ⁊ suis pniariis ad absoluēdū reser
uati. quoꝝ aliq̄ s'm leges ignis pena plectū
tur. Nec pt aliq̄s q̄tcūqꝫ bona aut elemosy
nas opet / in etnū saluari. si pudore motus
hec pctā reticeat. vl' adeo celet vt nō possit
ꝯfessor pcti spēꝫ distincti⁹ ꝑpēdere. ¶ Pec
cati nāꝫ ꝑpetratio debuit maiorē pudorē
inferre q̄ȝ ei⁹ reuelatio / ꝑsertim in cōfessione
¶ Incidit aūt hō i horrēdū pctm̄ h̄ variis
[illegible]
us impellētis. sic iuuenes aliq̄ ꝑuersi alios
innocētes freq̄nt decipiūt. Aliqn̄ ex nimio
ocio. Freq̄nter ex sumptiōe nimia pot⁹ aut
[illegible]
mis supcalefactiuoꝝ. Sepe ex inhonestis
ꝑbis aut aspectib⁹ radicatis aut fixis Qn̄
qꝫ ex diuturna cogitatōe circa carnalē actū
vl' ꝯmixtionē viri et m̄lieris. aut īordiato
appetitu carnal' ꝯmixtiōis cū tali vl' tali ꝑ
sona. Interdū etiā ex ꝑuersa doctrīa parentū
seruitoꝝ aut ancillaꝝ. siue (q̄d magnū faci
nus ē) magistroꝝ / cū q̄b⁹ iuuenis aliq̄s cō
uersat aut nutrit. Vl' postremo ex sola pec
cātis malicia. ¶ Ceteꝝ ꝓpt detestādū pctm̄
hoc olim mūd⁹ ꝯsumpt⁹ ē vniuersali dilu
uio. ⁊ q̄nqꝫ ciuitates sodome ⁊ gomorre ig
ne celesti succense. vt habitatores eaꝝ viui
[illegible]

diuinã exclamat vindictã/veniũt sepi⁹ fames guerre pestis mortalitates. inundationes aq̃z. pditiões regnoz. ⁊ alie mltiplices clades put sepius experti sumus. ¶ Principale ṗo ⁊ efficax ꝯ peccatũ h̃ et generalr̃ aduersus luxuriã remediũ est sobrietas victus. malorũ vitare ꝯsortia ⁊ ociũ. malas ⁊ noxias cogitatões statim repellere ne figant̃ in corde. ex toto conatu p̃ces ad deũ. virginẽ mariã. sctõs sctãsq̃ dirigere. cogitatiões suas aliorsum diuertere. ⁊ interdũ corpalẽ penã libenter assumere. queadmodũ q̃dã pitus ligna portans mordens ⁊ teptatõs alloq̃ns spu emdo dicebat phy. phy. phy horrida imũdicia. et tu neq̃ssime demon ausus es mihi hãc illusionẽ p̃sentare. ¶ Huius denicq̃ pcti luxurie plime sunt alie spẽs ẽm varios hominũ status. queadmodũ carnal̃ ꝯmixtio cũ affinib⁹ parentũ aut aliorũ religiosoꝝ. Item psonaꝝ viduaꝝ. aut virginũ cõstupratio. ⁊ q̃ũ p raptus violent̃. ex q̃b⁹ infinite clades oriũt̃. vt q̃ psona aliq̃ in via pditõnis ꝯstituit̃. aut ppetuã icurrit infamiã. vel seipam occidet. aut infantẽ ex stupro natum ꝯtinuo nõ baptizatũ iugulabit. aut denicq̃ totus vn⁹ stat⁹ aut ꝯmũitas infamiaz aut ruinã patiet̃. ¶ Sentim⁹ postremo huius peccati in somno fantasias ⁊ illusiões. tũc tñ est peccati piculũ cum q̃s antea vl' post in vigilia in nocturna fantasia vel pollutione delectat̃.

Capitulum. xii.

De octauo eius p̃cepto

o Ctauũ p̃ceptũ est. Nõ falsum testimoniũ dices. Hoc p̃cepto oẽ mendaciũ phibet̃ illõ qõ in alteri⁹ pniciẽ ꝯmittit̃. Q, si iuramentũ interuenerit grauius peccat/ qz piur⁹ est. Nunq̃ enĩ p salute etiã hoĩs corpali vl' spũali debz q̃s piuriũ ꝯmittere siue corã iudice siue seorsũ. Periuriũ ṗo qõ q̃s in iudicio publico cõmittit est casus epõ ad soluẽdũ reseruatus. ¶ Cõtra p̃ceptũ h̃ grauiter peccãt q̃ in ꝯfessione mẽdacie pctm̃ celãt. aut aliũ iniq̃ accusant. ¶ Insup ꝯ preceptũ h̃ agũt q̃ delectabilit̃ nimis adinuentis nouitatib⁹ aut aliorũ diffamatõib⁹ aures credulas p̃bẽt. occasionẽ inde pcti assumẽtes. asserẽtes nimia leuitate de primis mala. ¶ Zelotipi p̃terea vl' suspiciosi, pximos ⁊ act⁹ eorũ male ⁊ sinistre iudicãtes aut interp̃tantes. adeo vt ex hmõi credulitate falsa/ iniusta bella vel lites sepius moueantur

Capitulũ decimũ tertiũ. nonũ ambit p̃ceptũ.

n Onũ p̃ceptũ ẽ. Nõ ꝯcupisces vxorẽ pximi tui. et ꝯsilr̃ nec femĩa viruz ꝯcupiscat. ¶ Hoc p̃cepto districte phibet̃ oĩs motus vl' gest⁹ exterior mal⁹ q̃ trahit̃ ali⁹ vl' sollicitat̃ ad pctm̃ luxurie. siue p internũciũ. siue p missionẽ l̃raꝝ. siue p minas violẽtas. siue etiã p mũera. p pmissiões. p mẽdacia. aut fictas adulatões. aut in supfluo vestimẽtoꝝ ornatu. inordinato aspectu vel incessu. ṽbis turpib⁹. aut deniq̃ attactu q̃libet luxurioso. sicut freq̃nt cõtingit i amplexib⁹ ⁊ oscul̃. ¶ Sciẽdũ ẽ nãq̃ q̃ oĩs ꝯcupĩa carnal̃ ꝯmixtiõis p̃ter matrimoniale vinculũ etiã solo volũtatis cõsensu plenarie ppetrata ẽ mortale peccatũ. vbi carnal̃ copula minime subseq̃tur. Eq̃dem vera ẽ hec regula magistral̃. Oĩs ꝯpleta volũtas siue bona siue mala p facto reputat̃. Mala voluntas p facto reputatur. ¶ In q̃ peccati genere peccare pt psona matrimonialit̃ alteri copulata/ queadmoduz ⁊ soluta. vt si mlier alti⁹ q̃z viri sui carnalẽ societatẽ ꝯcupiscat. ¶ Oĩs etiã ꝯsensus plenari⁹ et deliberat⁹ q̃ q̃s i turpib⁹ ⁊ carnalibus cogitatõib⁹ delectat̃/ vbi etiã deest volũtas/ actũ exteriorẽ ppetrãdi/ ẽm plres doctores est mortale pctm̃. ¶ Patz inde ex p̃missis q̃ oẽs amplex⁹ oscula ⁊ ꝯsil̃es attactus principalr̃ ex luxuriosis cogitatõibus p̃us enũeratis pcedentes sunt g̃uia delicta. tãtoq̃ g̃uiora si psone fuerit affines. aut religiose. vl' eiusdẽ sexus. ⁊ qõ enormi⁹ ẽ si in talib⁹ attactib⁹ vel oscul̃ tal' nõ fuet̃ honestas q̃lis i publico seruaret̃. Quãobrẽ si q̃s i p̃missis attactib⁹ vellet alteri vim inferre/ deberet ali⁹ ex aduerso queadmodũ pro vite corpal' tuitõe virilr̃ resistere. siue ṽbis sinefactis aut validis clamorib⁹ aut deniq̃ factũ tale psonis ẽm in hoc iuuare valẽtibus et ad h̃ astrictis reuelãdo. Alioq̃n tal' q̃sq̃s ille ẽ nõ sinceriter suã diligit castitatẽ et honorem.

Capitulũ decimũ q̃rtũ. decimũ declarat p̃ceptũ.

d Ecimũ p̃ceptũ ẽ. Nõ ꝯcupisces rẽ pximi tui. h̃ ẽ alteri⁹ cuiuscũq̃. Et itelligit̃ hec ꝯcupĩa phiberi quemadmodũ sup̃ i. vi. p̃cepto d̃ furto ⁊ latroci.

nio explicatū ē. Prohibet enī hec ɔcupiā
z vo ..tas mala. cū mala volūtas vt pau
lo an dictū ē p facto reputat. Talianā ex cu
piditate cadit freqnt hō in inuidiā z in im
patientiā sui stat⁹ z dei blasphemiā. apō se ñ
recte co..ēs bona tēpalia se iust⁹ meruis-
se.ꝗ talia ... q̄ .. deo de⁹ iniust⁹ ē.
z sibi nō nisi frustra z inanit̄ suiēdū ē. ꝗ si
icōmodū aliqd aut d ānū alīī otigerit stul
t⁹ ille letat̄ z gaudet / asserēs p suis demeri
tis z occulta malicia h eidē accidere. Con
tra pceptū h reductiue peccāt opez miseri
cordie tā corpaliū ꝗ spūaliū seu elēosyna
rū retētores / veluti paupib⁹ indigētib⁹ cū
facultas adest. et occurrēte euidēte necessi
tate / nō subueñētes. z spēalr pentes pprios
ꝗs pudendū ē mēdicare. aut dekuiētes esu
rire aut egere pmittētes. ¶ Cōsilr peccāt ꝗ
.. itoꝝ suoꝝ salariū vl̄ lucrū iustū iiuste re
.. q̄ eleo..nā .. aut fundatōis ec
clesiaꝝ occupāt iniq̄ alioꝝ bona. dicētes p
petarios nimis diuites eē z eisdē abuti .n
eis pptea rstituēda fore. Condēnat eos nāꝗ
approbata pauli regula / affirmās non
esse faciēda mala vt īde bona eueniāt. Nec
ꝗquo mō p pctīn offendend⁹ est de⁹ / eius
trāsgrediēdo pceptū ꝗlecunꝗ bonū inde
puenire cōtigerit.

Capitulū decimū

ꝗntū oñdit ꝗlit in his decē pceptis velut i
mūdo ꝗdā speculo facies ɔsciaꝝ nostrarū
debemus inspicere.

Ec igit̄ sunt decē legis diuine pce
b pta supius enarrata / ī ꝗb⁹ ꝗsi spe
culo ꝗdā polito terso z mūdo reli
giōis xpiane ꝟitatē plegere. z tot⁹ vite nr̄e
.. pulcritudinē atꝗ
feditatē possum⁹ distīcte ɔspicere. His me
diantib⁹ ɔgscit hō vite sue decursū ꝗlit di
uina pcepta suauerit / ꝗtūꝗ deuiauerit. ꝗ
bus modis sm varias pctoꝝ spēs deum
offenderit. ꝗlis deniꝗ pctoꝝ ɔfessio hn̄da
sit. Q, si pdictoꝝ aliꝗ a ꝗꝗ nō plene intelli
gant. ɔsulat sup his sapiētes / potissime āt
deuotos viros. Dīs nāꝗ psona postꝗ ad
annos discretōis puenerit / si ɔsensu volun
tario plenario z deliberato hoꝝ alicui pce
ptorū p ɔtēptū inobediēs extiterit / dilecti
oni dei amorē creature pponēdo. extra salu
tis statū efficit̄. z ī dānatōis piclo statuitur
nec ꝗtū aliꝗ d deo / dignū btitudine opat̄.
Quāꝗ si tēptatiōem ꝗuē aut diuturnā ire
siue luxurie vl̄ alteri⁹ pctī ꝗs incidat si ipa
tēptatio hoī displiceat. aut eidē hō resistat.
vl̄ nō plene et delibate ɔsentiat / mortalr ñ
peccet imo sepe nullo mō peccat. .. magnā
erga deū pmiū meret̄ tēptatōi virilr resistē
do. ¶ Hic iā ɔspicere claꝝ ē ꝗb⁹ viīs z mo
dis decē hec pcepta infringant̄ septē mor
talib⁹ z capitalib⁹ pctīs. ꝗ sunt. supbia. in
uidia. ira. auaricia. gula. luxuria z acedia.
Quiꝗ itē extioꝝ sensuū mīsterio. ꝗ sunt vi
sus. audit⁹. olfact⁹. gust⁹ z tact⁹. Siꝗs ꝗ
ꝗs ī his decē pceptīs speclī vite se diligent̄
intuet̄ / recte se ɔspicit. ꝟe se cogscit. seꝗ par
uipendit. et his obediēs discrete sapit.

Capitulū decimū

sextū explicat ꝗlit triplicem ꝟitatem ore vl̄
corde ɔfitēdo a statu peccati mortal̄ ad sta
tum gratie resurgim⁹.

A Liens nihilomin⁹ nr̄ misericor
dissim⁹ pr̄ deus / z ɔgscēs nr̄aꝝ
fragilitatē pmaximā. z ad malū
pnitatē multiplicib⁹ viīs morta
li vita durāte patissim⁹ ē nob delicta remit
tere z grāꝝ ɔferre / si dūtaxat ꝟacit̄ et ex cor
de sibi tres subsc ꝟitates porrigimus
¶ Prima ꝟitas ē. Dñe sic vl̄ sic ɔ vrāꝝ bo
nitatē peccaui / qd mihi displicet. rōe cuius
z pniam ago. ꝗ vos offendi ꝗ tot⁹ estis ve
nerād⁹ et colēd⁹. quꝗ mādatū vestꝝ trans
gressus sū. ¶ Scda ꝟitas ē. Dñe bonā ha
beo ppositū z ɔsideriū / vr̄o iuuamīe medi
ante. mihi ī futuꝝ pcauēdi ne incidā ī pec
catū. z occasiōes pctōꝝ ultra posse ..
viriū euitādi. ¶ Tercia ꝟitas ē. Dñe bonā
habeo voluntatē pctōꝝ meorū ɔfessiōꝝ in
teglit̄ faciēdi p loco z tpe sm vestꝝ z sācte
mr̄is eccl̄ie mādatū z pceptū. ¶ Has ꝟita
tes quisꝗ ꝗlicūꝗ loco z tpe sincerit̄ nō fi
cte aut mēdacit̄ ex corde pnūciauerit / secu
rus existat se ī salutis et grē statu ɔsistere z
vitā etnā mereri. ꝗuis oīa enarrata p⁹ cri
mina ɔmisisset. .. abꝗ .. ɔfes
sione ɔtinuo decederet ī absentia sacerdotꝭ
dormiēdo aut alio ꝗuis mō morte subita
.. salutari acerbissima
purgatorij pena mediāte. ¶ Ex ꝗ notāduꝝ
z .. qui ..
lis dieb⁹ his aut semel. sero et in mane / aut
saltē festiuis dieb⁹ redeat ad cor suū ɔsciaꝝ
examinās. an tres pmissas ꝟitates ɔferre
valeat cū cordis sinceritate / sicꝗ itra statū
salutꝭ se ɔsidat. Q, si cas pura ..

nō valet/obstante volūtate peccādi q̄ actu aliter delectat᷑. aut iniq̄ p̄posito q̄ q̄s occasiones pctōꝝ vitare renuit. queadmoduꝫ illi q̄ pctīs carnalib⁹ mersi resurgere nolūt. aut vsuras suas aut iniustas mercatōes et lucra ꝯtinuāt. vl' iiuste retinēt alienū. Quiq̄ȝ alteri⁹ odio ꝛ vīdicte desiderio flagrātes ī nocēdi p̄posito pseuerāt/certissime sciant hi ꝛ ꝯsilēs nō ep̄m aut papā tales absoluere posse. Quāq̄ȝ talib⁹ salutare ꝯsiliū detur vt p̄ seipos vl' alios bona q̄ poterit opent᷑ orādo vl' elēosynas dādo. q̄ de⁹ eoꝝ corda illumiet ꝛ ad bonū dirigat ꝛ ꝯuertat. Nullū est eni bonū adeo exiguū qḋ nō tādē deus et̄na vl' t̄pali mercede remūeret. Mltoq̄ȝ meli⁹ ē t̄pale bonū et minimū q̄ȝ om̄ino nullū p̄mereri. Salubrimū ē etiā laudabilē ꝯsuetudinē illesam s̄uare. nec eā sel' dissoluendo/nunq̄ȝ ineternū forte resumat

Capitulū decimū/septimū ostendit quis sit confessiōis modus. ꝛ dat circa hoc vnū breue documētū

B Quotiēscūq̄ȝ accedit hō ad ꝯfessiōꝫ pctōꝝ explanādā (h̄ ē ō necessitate semel ī anno circa solēnitatē paschalē/aut cū mortꝭ īminet piculū/aut in sacrorum susceptōe. Ad freq̄ntiorē eī ꝯfessiōem regularit̄ nō tenemur/q̄ȝq̄ȝ sepi⁹ ꝯfiteri mlt'rū p̄dest ad augmētū ḡr̄e et distinctiorē cognitōem ꝛ explicatōꝫ pctōꝝ) dꝫ p̄meditari ꝯfessurus/q̄d aut in q̄ deliq̄rit. cū examine diligēti ꝯsciam discutiēs. acsi magnū idē t̄pale bonū reportaret. Accuset se postmodū pctōꝛ hūilit̄/nō irrisorie. pacit̄/nō ficte. vituperando se/nō laudādo. pure recte atq̄ȝ sincerit̄. facta imptinētia dimittēdo. discrete īsup/vt n̄ reuelēt᷑ hi q̄s ꝯsortes ꝛ socios habuit ī peccato. De his eī ꝯfessoꝛ inq̄rēs ꝯuit etiā peccaret. nisi forsan sodales hmōi cā petēdi ꝯsiliū ad eoꝝ pellēdā violētiā ꝯfitēs detegeret aut fortassis ad explicādā peccati spēm/necessitas eos manifestari posceret. vt si q̄s cū sola sorore carnalr̄ ꝯmixtus fuerit. in q̄ casu q̄rēd⁹ estꝫ ꝯfessoꝛ psonam ī ꝯfessione detectā ignōās. ¶Sup casib⁹ autē ad absoluēdū ḡr̄o reseruatis aut supiori/remittat sacerdos iferioꝛ ꝯfitētē ad p̄latū vl' supiorē cū potestē absoluere. Nisi forsitan ꝯfitēti mortꝭ piculū imineret. aut magnū aliqḋ scādalū ex h̄ oboriri. vl' pctī reuelationē [illegible] p̄babili formidet. ¶Hec ho p̄ regula certa ꝛ documēto salubri teneatur. vt nunq̄ȝ p̄ pctō secreto vl' occlto penitētia publica penitētib⁹ iniūgat᷑ n⁹ penitentia iponat᷑/quā neq̄ant aut nolīt [illegible]re. ¶Nō debꝫ rursus ꝯfitēs iniūctā sibi penitētiā facilit̄ reuelare. q̄ ꝯtingit iterdū peccatū suū p̄di. aut ꝯfessoris dicta aut interrogata nimia leuitate detegere. Hec eī oīa secrete ꝯfessiōis itegritatē ꝯcernūt. nisi(qḋ absit) pctōꝛ penitētē ad malū aliqḋ hortaretur. ¶Est p̄terea vtile ꝛ efficax remediū diligēti⁹ retinēdū ab his q̄ ꝯuersa inclinatōe vl' ꝯsuetudie īcidūt ī aliqḋ enorme pctm̄. a q̄ nō ō facili retrahūt᷑. q᷑. s. seipos ad penā aliquā pecuniariā/vl' aliā vsq̄ȝ ad certū tēpus p̄fixū/cū certo rōis moderamie ꝯstrigant. q̄tiēscūq̄ȝ ī id pctm̄ incidere ꝯtigerit Dicūt nāq̄ȝ sepi⁹ insipiētes aliq̄ se a peccato ire luxurie piurij ꝛ si qḋ ē s̄ile abstinere nō posse. q̄ tū hoc ipō salubri r̄medio velut mēdaces facillime ꝯfutant᷑. cū vni⁹ albi vl' frācī in emenda cuiuslibet trāsgressiōis eis inflicta pena ipos a pp̄etratōe iniusti opis retraheret. Vn̄ manifeste ꝯuincit᷑ eos diuini p̄cepti et p̄p̄e salutꝭ ītuitu a ꝯsuetꝭ vicijs abstinere posse/nisi fictā ꝛ ꝯuersam haberēt volūtatē. Et tales velut fatui p̄itati nō credūt nec obediūt/quos q̄ȝ supplicia luant. ꝛ delictoꝝ suoꝝ serā ꝛ infructuosam pn̄iaꝫ agāt. Fitq̄ȝ iusto dei iudicio vt q̄ penitere ō ꝯmissis cū p̄nt n̄ volūt. cū velint neq̄ant

Capitulū decimū/octauū ꝯcludit nō eē q̄ueq̄ȝ ab alio ad peccatū impellēdū. sꝫ ad bonū poti⁹ opandū.

Postrēo q̄cq̄d agat hō ī psona sua sup̄me caueat aliū ad male agēduꝫ sollicitare/aut v̄bis aut factꝭ/exemplis vl' ꝯsilijs aliq̄d agere qḋ de se sit occasio ruine pctī. sp̄ali't corā iuuenib⁹ aut p̄sonis īnocētib⁹. ¶Nocēni p̄pⁿꝫ est singulareꝫ demonū officiū/queadmodū bonoꝝ angeloꝝ iterest sp̄ālit̄ hoies īducere ad bonū. ¶Comptū ē etiā freq̄nt᷑ accidere q̄ homines alioꝝ ad malū īpulsores viꝫ aut nūq̄ȝ delicti sui cōdignā pn̄iam assecurātē p̄ficiāt. q̄ neq̄unt eos corrigere ad bonū q̄s deceperūt. iā forte dānati sunt vindictaꝫ a deo postulantes. et nāq̄ȝ eis maledictōꝫ ingilt imp̄cātes. Sicuti ex opposito iā saluati alioꝝ doctrinis ꝛ fact⁹ aut opera diligēnti(q̄ nullū deo op⁹ ad sacrificiū accepti⁹ ē p̄t/ꝛ ad pctā delēdū validi⁹) p̄ suis adiutorib⁹ p̄ces idesiciēter effundūt. ¶Curet etiā

preterea fideliū q̄s iuxta cognitōis z ꝟtutꝭ dotē [illegible] sacultat̄ monitōib z ex emplis aliū ad bn̄ agēdū incitare. pater fi [illegible] ꝯ. Rogem⁹ tandē p̄ [illegible] pace z v nanimi inuicē charitate. q̄ post mortē cor p̄ hui⁹ [illegible] pricipes sim⁹ [illegible] sup nalitez trinus. qui est bn̄dictus in secula se culorum Amen.

Secūda pars hu ius opusculi. De cōfessione

Uisq̄s a morte pctī ad salutꝭ z grē statū volet resurgere. q ꝙ vt act⁹ sui z intentōes ad vitā eternā vtiles sint z meri torie. necesse est ꝙ delicta sua recogitet z cognoscat. dolēs d̄ cōmissis. at ꝙ pponat auxiliāte dō a pctō mortali sibi p̄cauere z abstinere ī futurū. Firmū p̄terea ac sincerū ppositū habeat/ ꝯpetētib loco z tpe pctā sua/ saltē mortalia distincte z in tegl̄iter cōfiteri. ¶ Qd̄ vt cōmodi⁹ fiat/ p̄us ꝙ ꝯfitēs crimīa sua reuelatur⁹ accedat/ ipe circa ea matura morosaq̄ diligētia p̄medi tari tenet/ q̄si magnū aliqd̄ emolimentū tē porale inde reportare se crederet. vt ꝯplete magis ipa ꝯfessori suo ac lucidi⁹ exp̄mat. ¶ Quia ꝟo p̄limi simpliciū ob negligenti am aut ignorātiā nō excusantē sed poti⁹ ac cusantē/ modos z species nesciūt pctōꝝ/ p̄sens ꝯfecta est tabula. quā inspiciētes cō fessuri/ cogitatōe p̄uia instructi sufficiēter ad salutē poterūt sua pctā cognscere/ memo riterq̄ tenere. z ꝯfessorib vtiliter referare. ¶ Procedit aūt tabula hec ꝟm numerū z or dinē peccatorū mortaliū. que sunt. supbia. inuidia. ira. auaricia. acedia. luxuria. gula. ¶ Confessurus ḡ tuā p̄mitus ꝯscientiā ex aminā [illegible]

Circa pctm̄ super

Si vanā tui laudē z ppa excellentiā [illegible] (bie q̄siuisti aut optasti. Pro pter bona fortuita z caduca / diuiti as. aurū z argentū terrenasq̄ possessiōes [illegible] bona [illegible] tudinē. fortitudinē. iuuētutē. z filia [illegible] etiā ratōne gratuitoꝝ donorū. sicut est dei co gnitio. vl' affect⁹ deuotio. ¶ Si alios ꝯtē psisti ppter alicui⁹ horū bonorū p̄cedenti um d̄fectū. ¶ Si aliq̄ opa fecisti vt īde mū danā laudē accipes. vl' vt aliū te meliorē ꝙ ipe sis reputaret. z multo mag̃ si h̄ feci sti p̄textu hypocrisis ficte. ꝙ vt aliis esses exēplar in bonū. vl' eos a malo retraheres. ¶ Si nimiū p̄tinacit̄ innisus es opinioni ppe vel credulitati. alteri⁹ ꝯsiliū cōtemnen do. spēalit̄ in materia fidei z christiane reli gionis. et hac eni radice pullulāt hereses. sortilegia z false credulitates. ¶ Si p iactā tiam aut inanē gl'iaz opa bona recitasti. vl' te aliis p̄sentib inculpasti. vt ob h̄ hūilis z deuotus credereris. ¶ Si gloriat⁹ es cor de aut ore de malo. vt ꝙ aliū d̄fraudasti vl' ei iiuriā itulisti. ꝙꝙ p te z tuos ꝯplices ad maleagendū potēs exstitis ¶ Si supiorib tuis inobediēs extitisti. z eos ꝯtēpsisti. p̄ci pue carnales pentes z spūales. ¶ Si intra ꝯfessionē mentit⁹ es/ pctm̄ tuū aut ei⁹ spē ciē mūdano pudore celādo. tal' enī ꝯfessio inutil' est. sed z nouū crimen icurris. ¶ Si pctōꝝ tuoꝝ excusatōes q̄siuisti. aut minui sti culpā tuā socijs aut cōplicib imponē do. ¶ Si te p inobedientiā z ꝯtēptū excōi cari p̄misisti. aut leuit̄ nimis excōicatꝭ pti cipasti. ¶ Si ī iudicio publico vl' alibi ob pudorē ꝟitatis reuelāde piuriū cōmisisti. ¶ Si a bonis opib aut ꝟbis abstinuisti/ ppt̄ obloquētiū q̄rūdaz fatuoꝝ timorē. ¶ Si indignādo ꝯtēpsisti pctōres/ paupe res/ igrantes/ ipotētes aut ifirmos. eos p̄ci pue q̄ tibi [illegible] irrisisti. ¶ Si signis aut ꝟbis ꝯtēpsisti eos q̄ studēt deuotōi. ¶ Si p̄sumptōe mot⁹ ag gressus es ardua/ sciam tuā aut potentiaz excedētia. aut tuo statui vl' studio [illegible]

Circa pctm̄ inuidie

Si de alteri⁹ incōmodo letat⁹ es cū ei ifortuniū aliqd̄ contigerit. aut si diffamatōez seu p̄secutōnez icurre rit. ¶ Si de bonis alteri⁹ doluisti. qz bn̄ fa matus/ bon⁹/ pulcer/ sapiēs/ eloq̄ns/ deuo tus/ aut religiosus existat. ¶ Si malū alti p̄optasti. vl' bonā famā ipi⁹ minorasti/ ver bis iniq̄s d̄ eo publice vl' secrete manifeste aut frauduleter platis. ei⁹ ꝟba et opa sini stre iudicādo. aut in peiorē ptem frequent̄ interp̄tando.

Circa peccatum ire

Si diu cū ꝯsensu irā ꝫ primū tenu [illegible] tu nocendi p te vl' p aliū verbis aut

factis. ¶Si ira vł odio ꝫ quecūq̧ ꝯtūelias ꝓru[illegible] aut i[illegible] nocumētū ꝑbuisti. vł irrisisti. ¶Si cū ꝑcussisti. vulnerasti. occidisti. Et attendat diligēter an lesus sacerdos aut cleric⁹ extiterit. ¶Si a lesis a te vł iniuriā passis veniā petere renuisti. cū presertim eq̄les tibi forēt. aut ī nullo subiecti. ¶Si arma īuasiua ad nocēdū tulisti ¶Si alteri mortē siue lesionē illicite minat⁹ es etiam apposito iuramēto. ¶Si secretū alienū reuelasti. ¶Si hūilit a te veniā petētib⁹ indulgētiā denegasti. ¶Si mot⁹ ira iurasti neq̄ter vł piuriū ꝯmisisti. aut si deum blasphemasti. ludū alearū aut aliū exercendo. ¶Si odio vł rācore poti⁹ q̄ȝ iusticie ȝelo/ placitatōib⁹ vł litib⁹ aliū vexasti. ¶Si alteri maledixisti [illegible] aut [illegible]

Circa pctm̄ auari

[S]I alio nesciēte vł nolēte fti[illegible] (ciēnes illō qḋ ē suū. ¶Si furtū rei sacre aut ecclīastic[illegible] vł alteri⁹ cuiuscū q̧ intra ecclīaȝ vł locū sacratum ꝯmisisti. ¶Si ꝫ deū ingt⁹ indignaris q̄ nō tibi sicut ⁊ ceteris ꝓuenerit diuitie. nec ad votū ꝓspe succedūt oīa. si ob h̄ imemor dei bn̄ficiorū sibi fuire ꝯtēnis. ¶Si cōia bona dn̄oꝝ vł ꝑentū laute nimis ī vsus ꝓꝓos sumpsisti aut mercēnarioꝝ ⁊ fuitoꝝ iustū lucrū nō eisdē tribuisti. ¶Si falsas ⁊ iiustas mercaturas exercuisti. ⁊ modū inq̄ras. ¶Si falso ⁊ mēdaci artificio vsus es modū q̄rere. ¶Si symoniam in te vel in alio ꝑpetrasti. ¶Si ꝯmutatōe vsuraria cū alio ꝯxisti. aduertat modus ¶Si fine lucri piur⁹ fuisti ¶Si ludis ꝓhibitis/ vt ē taxilloꝝ lud⁹ auaricia mot⁹ te imiscuisti. ¶Si festiuis diebus spe lucri manualē laborē aut mercationē p te vł aliū fieri ꝯsensisti. ¶Si ꝯmissa tibi i testamēto vł alit legata vł elemosynas ꝑficere ⁊ distribuere neglexisti. ¶Si opera misericordie ⁊ elemosynas occurrēte necessitate oblatōes ⁊ decīas ꝑficere aut soluere ꝯtēpsisti. ¶Si ficta adulatōe vł intētōe pecunias extorq̄ndi aliū decepisti aut etiaȝ [illegible]risisti. ¶Si ꝑentū vł mariti bōa eis īscijs ab[illegible] ¶[illegible] alienas possessiōes inutilit ꝯsūpsisti. ¶Si alieni dāni cā vł occasio volūtarie ⁊ gaudēter extitisti/ vt lucꝝ īde vel cōmodū reportares/ vt exēpli grā si int duos rixaȝ moues/ vt ex coꝝ mutua lite aut ꝑcussiōe vel occisiōe/ emēdā iudiciariā aut p̄cinij lucꝝ feras. ¶Si famē aut pestilentiā optas/ vt p eā diteris. aut de ꝑentū morte gaudes/ vt suā hereditatē accipies. aut si ꝑiuras. aut aliū ad ꝑiur[illegible] lis/ vēdēdo ⁊ emēdo. ¶Si in artificio q̄cūq̧ inutiles adiuenis nouitates vt ditatus abundes

Circa pctm̄ accedie.

[S]I missaȝ ⁊ horas vł aliud diuinū officiū seu fuitiū omisisti celebrare ad q̄ dicēda tenebaris ¶Si i festis spālit ab ecclīa obfuari p̄ceptis aut alēs p tristiciā negligētiā vāitatē aut ociū ecclīasticū officiū p̄dicatōes ⁊ fmōes audire ꝯtēpsisti ¶Si ꝑcessuȝ tp̄s/ dieb⁹ ꝑserti festiuis in v̄bis aut factis ociosis/ iutilit ꝯsūpsisti/ aut ecclīasticū offm̄ sermonib⁹ garrulis turbasti. ¶Si idē ꝑstitū tp̄s/ excessiue dormiēdo in lecto tuo demorādo vel alit/ male occupasti. ¶Si p negligētiā aut incuriam scās h̄re meditatōes mortis iudicioꝝ ⁊ bn̄ficiorū dei erga te ꝑtermisisti. ¶Si p bn̄factoribus tuis viuis ⁊ defunctis p̄ces fūdere neglexisti. ¶Si cōmissoꝝ tuo regimini ⁊ cure nō recte solicit⁹ extitisti. ¶Si negligēter de pctīs ꝯtrit⁹ es aut ꝯfessus. vel añ ꝯfessionē circa pctā tua p̄meditatōꝫ h̄re noluisti ¶Si pctōꝝ tuoꝝ oblit⁹ es. vł iiūctā pniaȝ min⁹ debite ꝑfecisti. ¶Si q̄lib et vota vel ꝓmissa infrigēdo trāsgressus es/ ⁊ attendat modus. ¶Si deniq̧ p̄ceptoꝝ ecclīe fuisti trāsgressor. vt si publicā eucharistie sūptionē vel alioꝝ sacroꝝ susceptionem distulisti ¶Si nō recte ipa sacra recepisti. vt si nō p̄missa debita integrali ꝯfessione.

Circa pctm̄ luxurie.

[S]I morosas cogitatōnes circa carnalem actū cū ꝯplacētia ⁊ delectatōe nociua i corde tenuisti ¶Si cogitatōib⁹ tlib⁹ carnalib⁹ vł aspectib⁹ aut v̄bis aut signis aliq̄b⁹ motū carnis excitasti. n⁹ eidē sufficiēt restitisti. ¶Si h⁹ pcti occasiōes nō fugisti. aut qḋ deteri⁹ ē easdē ꝓcurasti ¶Si p tales tēptatōes vł mot⁹ i luxuriosū ꝯsensū cecidisti/ affectādo exti⁹ opus si posses vł auderes ꝑficere. ¶Si attactuȝ aliquē ihonestū vł pruritū i mēbris pudēdis exercuisti ex q̄ carnal delectatio secuta sit. ⁊ mod⁹ diligēter aduertat. ¶Si talium pctōꝝ i[illegible] alios [illegible] vł ruine occasio fuisti v̄bis. oscul. amplexib⁹. aut alijs signis. vel forte picturis ⁊ figuratōib⁹ ihonestis. ¶Si

doz[illegible] hanc [illegible] delectatõez vł pol
lutõem incurristi. ¶ Si cũ alia psona car
[illegible] incidisti. Et attendat̃ cui⁹
[illegible] vel conditõis fuerit psona aut vro
[illegible] aut ṽgo. si genere ppinq. et in q̃
[illegible] monial̃ religiosa aut in sacris
ordinib⁹ [illegible] aut et viole
tiã intulisti. si deniq̃ eiusdẽ tecũ sexus aut
[illegible] mod⁹. ¶ Si luxurie
[illegible] ope ↄsũmasti alio ordie q̃ȝ natura di
[illegible] ¶ Si m̃rimoniũ legitim̃ i honesta
[illegible] vł circul
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] q̃bus li
bet i publico reserãde. ¶ Si dieb⁹ festiuis mi
norib⁹ aut minus solẽnib⁹ talia pctã ppe
trasti, aut forsan i sacratis locis. ¶ Si aborti
uũ pcurasti, aut fetũ ex vtero nasci ipedisti.
[illegible] vestimentoꝝ aut p agita
tione corporis imoderatã vł choreis vł aliis
plib⁹ inusitatiorib⁹ modis. ¶ Si dissolutis
et inhõnestis aspectib⁹ et choreis aut gesti
bus icõpositis/vł innata pulcritudie/aut
fuco mẽdacii colorata/vł deniq̃ vestimẽ
tis supfluis alios ad malũ allicere volui
[illegible] ab [illegible] ¶ Si ti
bi m̃rimonialr̃ ↄiũcte psone carnal̃ copule
debitũ infirmitate aut alio legitimo ipedi
mento cessante denegasti.

Circa peccatũ gule

[S]I ieiunia ab ecclia obfuari mãda
ta trãsgressus es cessante ifirmita
te. impotẽtia vł alia rõnabili causa.
¶ Si ex nimia cibi vł pot⁹ sumptõe ebeta
tẽ luxuriã dissensiões aut corporis ifirmitatẽ
incurristi. ¶ Si ob eandẽ cãm studiũ labo
rẽ mercationẽ vł aliud opus ad qđ agendũ
tenebaris omisisti. ¶ Si p nimios sũptus
[illegible] te vł tuos heredes indi
gere aut mẽdicare cõegisti. ¶ Si deniq̃ ni
mis auide aut abũdãter cibũ sũpsisti. vel
delicata fercula curiose pparasti. aut horã
ↄmedendi pueisti. sic q̃ ex h̃ pceptũ aliqđ
dei vel ecclie solueret. vł g̃nde aliqđ corpo
ris incõmodũ sequeret. ¶ Per hec aũt oĩa q̃
de septẽ pctĩs mortalib⁹ iã explicata sunt
pt hõ cognoscere q̃b⁹ modis q̃nq̃ sensuũ
exterioꝝ misterio/ↄ decẽ legis pcepta. ↄ mise
ricordie opa. et duodecim nr̃e fidei articl'os
deliqrit. vt nõ sit op⁹ hec posteriora priorib⁹
addere/nisi q̃s enũeratis priorib⁹ specialiora
et pticulariora adiũgere voluerit.

[A]D plenariũ aũt pcedẽtiũ itellectũ
[illegible] facienda
ↄfessio nõtãda sunt aliq. ¶ Primo q̃
de cõi regula ẽ/et de ecclie pcepto tenet̃ qli
bet ad min⁹ sel' i anno circa pasca pctã sua
ↄfiteri. cũ etiã eucharistiã aut aliud sacramẽ
tũ suscipe intẽdit. tũc etiã cũ mortis iminet
piculũ. Cũ [illegible]
pt adest/cui⁹ psentia nunq̃ i posteꝝ hr̃i for
midat̃. Quis sepi⁹ ↄfiteri psit. q̃ter vicez an
nuatim. vel mensib⁹ singul'. aut q̃lib3 solen
ni [illegible] ¶ Se
cũdo q̃ ↄfessio i loco patẽti vł publico fie
ri deb3. ne occasiõe secreti loci et ptextu de
uotõis ipellat diabol⁹ ad malas cogitatõ
nes/et iniq̃ ṽba vł opa. Nũq̃ etiã ↄfessor
ↄfitẽtis vultũ aspiciat. ¶ Tercio q̃ multa
sunt crimia a [illegible] sacerdos sim
plex [illegible] nõ pot. nisi [illegible] fue
rit aut a [illegible] potestatẽ acceperit.
Quẽadmodũ [illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible] nõ est [illegible]
ctus q̃ p res sacras ↄmittit̃. sacrilegiũ qđ
est [illegible]. Percus
sio violẽta sacerdotis vł clerici. Symonia
heresis ceteraq̃ crimina q̃b⁹ eo facto excõi
catõis sententiã incurrunt delinq̃ntes. ho
micidiũ. pcussio pr̃is aut m̃ris. piurium i
iudicio publico ↄmissum. adulteriũ signt̃
notoriũ. mulieꝝ rapt⁹ violent⁹. defloratio
virginũ. ↄstupratio sanctimonialiũ et ice
stus cũ cõsanguineis intra quartũ gradũ.
votoꝝ fractio. oppssio paruuloꝝ infantiũ
ob negligentẽ custodiã. peccatũ itẽ turpis
simũ et abomiabile qđ ↄ naturã dicit̃ siue
in ppria psona p mollicieẽ ppetratũ sit. si
ue in alio ↄmissum q̃ eiusdez sexus existit.
vel in psona alteri⁹ sexus si fiat in aliis mẽ
bris q̃ȝ natura ad generatõez deputauerit.
vel si deniq̃ i alia specie admissum sit. Ta
lia nãq̃ crimina g̃uiora sunt q̃ȝ sit esus car
niũ i sacrosancto die veneris. Vñ et de eis
tenet̃ pctõr expsse ↄfiteri sub pena eterne dã
natõis. ¶ Quarto q̃ psona ↄfitens d3 hr̃e
volũtariũ ppositũ oĩa pctã sua intra vires
integrlĩter explicãdi. et ad interrogata ṽita
te [illegible] nec ad sui excusati
onẽ q̃cq̃d celare. Item celare etiã d3 pctũ
alteri⁹ /nisi fortassis aliter suum peccatuz
reuelare nõ possit/vel nisi personã talez ad
suũ cõmodũ spirituale cõfessori detegeret
[illegible]

perior vl' penitētiari⁹ nō singula pctā cōfitentis integliter. sed solos casus reservatos audire voluerit reservet pctōr alia dlicta minori sacerdoti ptātē sup his habēti ɔfitēda. ¶Quīto q null⁹ iniunctā pniāz recipere dz nisi quā pficere voluerit. quā ꝛ celare tenet vna cū alijs a ɔfessore placȝ aut interrogatȝ. nisi forsan (qđ absit) idē ɔfessor ɔfitētem ꝓbis aliqbꝫ ad malum īducere vellet. ¶Sexto q si ḡnde qđ alicui restituēdū sit. ꝛ is ignoret cui dz restitui. vl' etiā si votoꝝ ɔmutatio aut relaxatō faciēda sit. ɔsulatur prelatus supior vl' ali⁹ hoꝝ ptātē habēs/ nō tm̄ sacerdos ... ¶Septimo q sup peccatis ī generali supi⁹ nūeratȝ/ si casus spēales occurrāt vl' nūer⁹ dlictoꝝ. tenet h ɔfitens explicare. tūc pſertim qñ pticl'aritas casus vl' nūer⁹ spēalē hr̄et annexam maliciam mortalē. vt cū qs dece frācos abstulit paupi vxorē ꝛ filios habēti/ vl' ī loco sacro ... pctm̄ ē ... furtū ... ī generali ɔmisisse. Et pariformiē in alijs casibꝫ pticularitas exp̄mat. put ɔfitēs memierit ꝭm bn̄placitū ɔfessoris. omissis circūstātijs alijs ad pctī ḡuitatē īptinētibꝫ. ¶Octauo q si psona ɔfitēs in peccādi ꝓposito pseuerat. vel ꝺ nouo pctm̄ iterare disposuit. aut q ablatū alteri ꝭm facultatē suā nō vult dimittere vl' restituere. aut q a carnali pctō luxurie recusat abstinere. vl' q nocēdi iniquū ꝓpositū retinet. null⁹ hāc psonā a pctīs ɔfessis pt aut dz absoluere. q̄q̄ꝫ tali psone salubrit ɔsulat vt bona q̄ poīt iterim pficiat q̄tin⁹ eā de⁹ ī viā rectā dignet illustrare. ¶Nono notet q pctm̄ qđlibꝫ tāto pei⁹ ac deterius est q̄sto pl'ibꝫ itulit nocumētū. Proptea si qs fuerit alteri⁹ ruine cā ꝛ occasio. vt innocētes/ pſertim iuuenes aut puellas suo ɔsilio hortatu vl' alio quis mō sollicitādo ad pctm̄/ agat hui⁹ rei districtā penitētiā. ꝛ procuret deceptoꝝ a se correctōem aut emēdatōz totis viribꝫ pcurādo et p se ꝛ alios eos ad viā ꝟitatȝ ꝛ sanā doctnā reducēdo. In h eni ɔsistit portio ꝑncipal' sue satisfactionis ꝛ penitētie. ¶Decimo q si qs p⁹ ɔsciētie sue examinatōez diligentē/ ipe pctoꝝ q̄rundā etiā mortaliū a se ɔmissoꝝ nō reminiscat. tūc p solā generalē ɔfessionē de ipis absqꝫ alia spēali saluabit. si tn̄ ea ꝑus oblita postmodū ad memoriā redierint/ ea spēalr certis tpe ꝛ loco ɔfiteri tenet. Qua in re piculosum est cōmissoꝝ a se delictoꝝ mortalium per negligentiā ... immemorem fieri.

Absolutio.

Forma absolutōis sufficiēs ꝛ requisita p pctō de q̄bꝫ ɔfessor intēdit ꝛ pt absoluere ɔfitentē. Ego absoluo te a pctīs tuis In noīe p̄ris ꝛ filij ꝛ sp̄ussctī Amē. Et si ɔfessio fiat ꝺ excōicatōe sūmadicat sic Ego absoluo te ab excōicatōe tua In noīe p̄ris ꝛ filij ꝛ sp̄ussctī Amen. Et si cā h fiat absolutio de pctō ꝓpt qđ lata ē excōmunicatio/ vl' de alijs/ addat forma ꝓpt Additōes q̄dā alie ɔditionales aut inuolute tutius dimittunt.

Tercia pars huius

opusculi de scientia mortis.

Si veraces fidelesqꝫ amici cuiuspiam egroti curā diligēnius agūt p ipius vita corpali fragili ꝛ defectibili ɔfuāda. exigūt a nobis mlto fortius de⁹ et caritas p salute sua sp̄uali sollicitudinē gerere spēalem. In hac eni extrēa mortȝ necessitate fidel' pbat amic⁹. Quippe nullū est op⁹ misc̄die mai⁹ siue ɔmodosi⁹ qđ ꝛ tāti apud deū meriti ꝛ amplioris freq̄nter estimat. queadmodū psone nr̄i saluatoris iesu xp̄i si ī terris nobiscū degeret impēsuȝ seruitiū corpale. Quaobrē cura fuit pſenti scripto ɔponere breue quendā exhortatōꝫ modū habēdū circa eos q̄ sunt ī mortȝ articulo ɔstituti. valētē etiā generalr oībꝫ catholicȝ ad artē ꝛ noticiā bn̄ moriēdi ɔquirendā. ¶Cōtinet aūt h opusculū breue q̄ttuor pticulas. s. exhortatōes. interrogatōes oratōes et obſuatiōes.

Prima pars ɔtinet

q̄ttuor exhortatiōes. ¶Prima est

Amice dilecte aut dilecta. cōsidera nos oēs subiectos esse potēti manui dei et ipi⁹ volūtati. oēs nos cuiuscūqꝫ ɔditōis aut stat⁹/ reges/ ꝑncipes/ diuites et paupes/ mortis tributū soluere necesse ē. venim⁹ in mūdū pegrinoꝝ more vt ex eo trāseam⁹/ nō vt māsiōem ī eo stabiliam⁹. qn poti⁹ vt h bn̄ ꝛ meritorie viuētes ꝛ do fuiētes horribiles īferni penas euitem⁹. ꝛ gl'iaz etnā habeam⁹. ¶Recogn̄sce diligēter cū graꝝ actōe a do tibi ɔcessa bn̄ficia q tibi etiā ī hac extrema hora sui cognitōꝫ dederit. necte morte subita ꝑoccupauerit. gratias p his aut alijs innumeris donis nūc eidē refer/ ad suā infinitā miſicordiaȝ

ꝯmissis ꝛ ꝯ omissis a te criminibꝰ veniā ha-
mittere posset. ¶ Solicite cogita te i vita
tua plurima delicta ꝑpetrasse quibꝰ penā ferre
meruisti. vnde et huiꝰ infirmitatis ꝛ mortis
penas paciēter tolerare debes rogās deum
vt p eius doloris acerbitas tem. tonem
ꝑpetratoꝝ & et purgatorij horribil' crucia-
tus i hac afflictione tuā ꝑ suā misericordiā
ꝯmutet. Tolerabili' est nāq hic pūniatur
q̄ i futuro puniri. O, si sic corde ꝯtrito pa
ciēs penā necessariā tanq̄ volūtariā feres:
ꝛ omnē penā ꝛ culpā remittet deꝰ. certusq
padisuz itroibis. Alioqn ꝑ impatiētiā /et
nam penā ꝛ dānatiōem icurres. ¶ Super
oia i hac extrēa hora ꝯstitutꝰ /meditare cir
ca tuā spūalē salutē. nunq̄ eni fortassis in
futurū huiꝰ meditatōis occurret oportūi-
tas. omnē aliā sollicitudinē ꝛ rerū terrena-
rū curā relinque, q̄s relinq̄ necesse est. que
etiā nec ab inferni p̄cipitio corruentē eripe
valēt. Plena fide te deo ꝯmitte. ꝛ ei q̄ omi-
potens bonꝰ ꝛ sapiēs ē te ꝛ tua ꝛ tuorū re-
gēda ꝑbe. Oēm p̄terea cogitatū tuū i eū di
rige. astātes solūmō ꝛ supstites rogans vt
ꝑ salute tua deū p̄cibꝰ exorēt.

Secūda particula

sex habz interrogatōnes.

Jlecte aut dilecta. Uis tu mori et
viuere in soliditate fidei xpiane re-
spectu dei ꝛ dñi nr̄i iesu xp̄i tāq̄ ve
rus fidel' ꝛ obediēs scte mr̄is eccl'ie filius:
Rūdeat/volo. ¶ Petis a deo veniā pctōrū
tuorū/ꝯmissoꝝ ꝛ omissoꝝ/q̄ ꝯ eiusdē amo
rē maiestatē atq bonitatē fecisti. Nec eū
put debebas honorasti: Respōdeat/peto.
¶ Habes ne sinceꝝ ꝑpositū ꝛ explicitā vo
luntatē vitā tuā i meliꝰ ꝯmutare atq corri
gere si vita comes supfuerit: Rogas etiaz
deū vt tibi grām p̄stet h̄ ꝑpositū ꝯtinuādi
vsq ad mortem habendi: ¶ Es tu ꝯsciꝰ ti
bi ipi alicuiꝰ pcti mortal' vl' criminis de q̄ n̄
sis ꝯfessus: Optas ne etiā cor tuū illumia
ri ad oblitoꝝ criminū (si q̄ sint) habēdā no
ticiā. ꝛ si tu libēter ꝯfitereris ea: ¶ Uis abla
ta ꝑ te restitui integlie q̄ntū ad id teneris iu
xta tuaꝝ facultatū valorē. etiā vsq ad oim
bonoꝝ tuoꝝ cessiōem ꝛ renūciatōnem. vbi
alia satisfactio fieri nō valeret. ꝛ corā deo et
hoibꝰ veniā iiurie petis: Indulges ex cor
de oibꝰ q̄ tibi nocumētū intulerūt ob vene
ratōez ꝛ amorē dñi nr̄i iesu christi/a q̄ ꝛ ve
niā speras: Petis silr indulgeri tibi et re-
mitti ab his q̄s ꝑ bis aut factis lesisti: Ad
has omes p̄missas interrogatōes affirma
tiue respōdeat. volo.

Tercia particula

breues ministrat orationes.

Rimo dicat infirmꝰ ex corde deuz
orās. ¶ Deꝰ meꝰ piissime pr̄ mise-
rere mei. Deꝰ meus piissime pr̄ In
manꝰ tuas cōmēdo spm̄ meū. Pr̄ misericoꝛ
diaꝝ misericordiā fac huic paupcule creatu
re tue. Adiuua me nūc etiā i hac vltima ne
cessitate. Succurre dñe iā aie egenti ꝛ de-
solate vt n̄ a malignis spiritibꝰ captiuer. ꝛ
a canibꝰ ifernalibꝰ deuorer. ¶ Dulcissime iesu
ob honorē ꝛ ꝑtutē tue bn̄dictissime passio
nis iube me r̄cipi int' numeꝝ electoꝝ tuoꝝ.
Saluator meꝰ et redēptor meꝰ. reddo me
totū tibi/nō me renuas. ad te venio/nō me
repellas. Dñe padisum tuū postulo. nō ob
valorē meoꝝ meritoꝝ /sz i ꝑtute ꝛ efficacia
tue bn̄dictissime passiōis. ꝑ quā me miseꝝ
r̄dimere voluisti. ꝛ mihi padisū p̄cio tui sā
guis emere dignatꝰ es. iām mihi ꝯferre fe
stina. ꝑpt quē nec tue diuitie aut potentia
minuet. nec ipe padisus āgustior aut mior
fuerit. ¶ Salutet postmodū btissimā ꝑgi
nē mariā dicēs. Regina celoꝝ mr̄ misc̄die.
ꝯfugiū pctōꝝ. recōcilia me vnigenito filio
tuo eiꝰ clemētiā ꝑ me idigno pctōre interpel
la. vt ob amorē tui mea remittat crimia ꝑ-
ducēs i gl'iaz suā. ¶ Angelos dhic p̄cibꝰ iut
tet inq̄ens. Spūs celoꝝ angeli btissimi
assistite q̄so mihi migranti ex h̄ seclo. ꝛ potēt
eripite me ab oibꝰ āduersarioꝝ isidiis ꝛ ani
mā meā i vr̄m ꝯsortium assumite. Tu p̄ci
pue angele bōe custos meꝰ. ¶ Pꝰ hec inq̄ra
tur ab ifirmo/cui sctōꝝ vl' sctāꝝ magis deuo
tꝰ extiterit vt illi p̄cē offerat dicēdo. O glio
sissime sctē vl' sctā singularē i te dū viuere
spez ꝛ ꝯfidētiā reposui. succurre nūc mihi
i h̄ extrēo nccitatis articl'o laborāti. nūc am
plior sup̄ modū. tēpꝰ nūc istat ꝛ hora. iaz i
adiutoriū meū intende.

Quarta pars q̄sdā

obs'uatōes edocet. vt sciat q̄lis p̄dictorum
vsus habēdus sit

J paciēs nōdū eucharistiā aut ex
tremā vnctōz suscepit/interroget an
eadē sacra deuote patꝰ ē r̄cipe: Si etiā sup
interrogatōibꝰ p̄missis ꝑsibil' appeāt mīsiōes
pater, nō vsq̄ q̄ ꝯ sufficientes quilibet. reme

diū apponat q̄ntū id ɔmodi⁹ fieri poterit. vl' p m. tratonē sacroz ɔfessiōis. eucbaristie. aut extreme vnctōis. vl' eidē manifestādo piculū qd̄ īcurrit/nō plene satisfaciēdo peritōib⁹ sup fide sua ⁊ salute ɔscie platis. [illegible] nus. ¶Attēdat si infirm⁹ ipe excōicatōnis vinclo astrict⁹ teneat. et pptea sūmittat se totis virib⁹ ordiatōi scte mr̄is ecclie vt absoluat. ¶Si moritur⁹ plurum tpis spaciū ad suā recollectōnez babeat. nec morte festina pueniat/legē de forēt corā eo ab astātib⁹ bystorie ⁊ orōes duote. in q̄b⁹ san⁹ ⁊ viuēs ampli⁹ delectabat. vl' recēsenda essent diuina pcepta vt pfundi⁹ medite si qd aduersus ea negligent oblitū deliq̄rit. vl' sillis corā eo instructio recitet. ¶Si patiēs vsū loq̄ndi pdiderit babȝ tñ sanā ⁊ integrā noticiā ad intrrogatōes sibi factas vl' orōes corā eo recitatas/signo aliq̄ exteriori vel solo cordis ɔsensu rn̄deat. h enī sufficit ad salutē. ¶Presentet īfirmo imago crucifixi vl' alteri⁹ scti quē san⁹ ⁊ īcolumis spēalit venerabat. ¶Si nō oīa pmissa dici breuitas sinat/pponēde sunt orōes. illa pſtim q̄ saluatori nr̄o iesu xpo dirigit. ¶Nullatenus aut minime si fieri possit morieti amici carnales/vxor/liberi vl' diuitie ad memoriā rducant. nisi inq̄ntū id exigit patiēt spūal' sanitas. ⁊ dū al's ɔueniēter omitti neq̄t ¶Nō det īfirmo nimia spes corpal' salut ɔseqnde. incerat port eidē pma monitio supius explicata. Sepe naq̄ p vnā talē inanem ⁊ falsam ɔsolatōem et incertā sanitat corpee ɔfidētiā/certā īcurrit hō dānationē. Quin imo bortād⁹ ē patiēs vt p ɔtritōez ⁊ ɔfessionē aīe sanitatē pcuret. qd ⁊ ad salutē corpis (si sibi fuerit expediēs) valere pot. ⁊ ide securior ac pſ q̄ctior erit ¶Qr ꝙ o freq̄nt corpal' īfirmitas ex aīe lāguore ortū babȝ/ papa p exp̄ssam decretalē cuilibet medico corpis districte pcipit. ne cuiq̄ egroto corporea ɔferat medicinā ꝑusq̄ de spūal' medici/cōfessoris. s. req̄sitiōe eūdē monuerit. Hinc expediens videt. vt in quibusl. bȝ paupez hospitalib⁹ vl' domib⁹ dei statuto firmaret/ne quis ibidē eger suscipi posset q̄ nō primo ingressus die ɔfessionē faceret/ vl' ideneo sacerdoti ad hoc ipm deputato/ parat⁹ ɔfiteri se ɔtinuo p̄sentaret. sic in domo dei parisius laudabil' obseruat.

Opusculū tripertitū finit

Tractatū sequentē

d differētia pctōz venialiū ⁊ mortaliū edidit idē christianissim⁹ doctor dn̄s Johes de Gerson/p q̄rūdam ɔsonaz laicaz simpliciū eruditōe in idiomate pprio s. lingua gallica. Sz p alioz erudītōe ali⁹ q̄dā ipm trāstulit a gallico in latinū.

Incipiunt rubrice

ɔsiderationū tractatus sequentis

Prologus in tractatum sequentem.

Qui bene considerat bonitatem dei erga nos. causam babȝ magnifice regratiādi ⁊ laudādi deum. Cum enim d iusticie rigore deberem⁹ seruire ei quotidie meliori modo quo possemus sine cessatione. nibilominus nostre compatiens fragilitati /contentari voluit certum dare nobis numerum mandatorum et in certo tempore. Que si complemus gratiā eius babeam⁹

[illegible] acquirimus paradisum. Et [illegible] ampli⁹ magna [illegible] remane[illegible]. Necessitas est igit̃ scire mãdata oblig[illegible] [illegible] vel in custodiendo ea habebimus magnã [illegible] de trãsgressione dubitãdo [illegible] ubi dubitãda nõ erat .p q[illegible] [illegible] totã ꝯscie trãquillitatẽ/putãdo [illegible] peccatũ [illegible] quod nõ esset petm̃. [illegible] in quibus casibꝰ dare [illegible] quãdo un⁹ act⁹ peccatũ fuerit mortale et quãdo nõ .tñ dari põt aliq̃ documẽtũ generale p q̃ iudicari meli⁹ pt de factis spẽalibꝰ. Propt̃ qd studui scribere vob ꝯsi[illegible] breues ad sciẽdũ quñ peccatur mortalr̃ quñ nõ in plꝰibꝰ casibꝰ. In oĩbus eñi casibꝰ ad longũ eas tradere q̃ue eẽt aut ĩpossibile. Immo h̃ qd vob scribã plene nõ ĩtelligetis sicut credo. ppt̃ suã breuitatẽ/nisi habeatis q̃ vobis declaret. Uolo [illegible] diligẽter [illegible].

Cõsideratio prima

Declaratio general̃ q̃d est peccatũ mortale aut veniale.

Nter alia mandata dei aliq̃ sũt q̃ facere debem⁹ sub pena ꝑdẽdi grãtiam suã. incurrendiq̧ ꝑpetuam mortẽ Et sunt illa q̃ debitã dõ cõ[illegible] subiectõẽ ꝛ int̃ hoĩes societatẽ. sicuti ẽ amare deũ omĩ tpe ꝛ loco ꝛ nõ odire eũ. Sicuti ẽ nõ occidere ꝓximũ suũ ĩnocẽtẽ. ꝛ nõ auferre ei sua violẽter. Alia ꝑcepta vł ꝯstitutõẽs ꝛ ordinatõẽs sunt q̃ nõ obligãt nos nisi ad penã tpalẽ. q: trãsgredi ea non dissipat subiectõem deo a nob debitã/nec societatẽ quã tenemur hr̃e ad hoĩes. Contra ꝑma facere ꝑcepta pctm̃ mortale ẽ. ꝛ ꝯ alias ordĩatõẽs pctm̃ ẽ veniale. Queadmodũ videt̃ q: rex aliq̃ ꝑcipit sub pena mort̃ aut capit̃. ꝛ aliq̃ sub pena tpali. vtpote argenti/vel carceris ad tpus.

Consideratio scd̃a

Quõ in omnibꝰ peccat̃ est inuenire peccatũ veniale [illegible].

Liquñ ꝑterit̃ ꝑceptũ ex delibatõe ꝛ certa scia ꝛ ꝯsensu expsso. aliquñ nõ sic sꝫ p ignorãtiã vł ex ꝑmo motu abs q̧ pleno ꝯsensu. Et in h̃ casu nõ est aliqd ita strictũ mãdatũ q̃n aliquñ trãsgredi possit nõ peccãdo mortalr̃. p eo q: ꝯsensus est id qd ꝑncipaliter facit pctm̃. Hinc appa-ret q: nõ noiant̃ septẽ pctã mortalia. s. sup-bia. inuidia. ira. auaricia. acedia. luxuria. gula. iõ q: oĩs supbia aut oĩs ira ꝛ sic d̃ alijs sit peccatũ mortale. imo sepe ẽ veniale/sic statim dicam.

Considera. tercia

Qñ vana glĩa ẽ pctm̃ veniale aut mortale

Vana glĩa de se nõ est nisi pctm̃ veniale. q: op⁹ aliqd sic vanũ nõ ẽ ꝑpter hoc mortale. Sed vana glĩa pctm̃ ẽ mortale ppt̃ vnã duaꝝ causaꝝ [illegible] ꝑpter finẽ ppt̃ quẽ vana q̃rit̃ glĩa. aut ppter materiã aut op⁹ ĩ q̃ q̃rit̃ vana glĩa. ¶Quãtũ ad ꝑmã causam ẽ sciẽdũ. q: q̃ri pt glĩa ꝑ altera q̃ttuor causaꝝ. ¶Prĩo ad vitãdũ infamiã falsã. vt si diceret̃ q: ego sũ latro. bñ possum ꝯtriũ asserere ꝛ velle q: sciat̃ q: ego sum ali⁹/q̃uis h̃ fieri non possit sine laudatõe mei. Et sic nõ ẽ pctm̃. solũmõ ñ habeat̃ intẽtio corrupta siue admixta. sic facillime ꝯtigit. Immo quñq̧ tenemur q̃rere seu velle ita laudari. ꝛ ẽ prudẽtia ꝛ iusticia. ¶Scd̃o laus seu glĩa q̃ri pt. p aliq̃ spirituali ꝑfectu ad glĩaꝫ dei ꝛ ad edificatõẽꝫ ꝓximi. sic scũs Paul⁹ semetipm laudauit. Et q̃ bñ sciũt h̃ tpe ꝛ loco ꝯuenientibꝰ facere sine alia intentõe mala admixta magnũ ẽ meritũ nõ aũt pctm̃. Tñ difficile ẽ q: hoĩes q̃ nõ sunt pfecti ꝛ in hũilitate fundati sciãt h̃ bñ facere spẽalit̃ ĩ publico. Facil⁹ fit h̃ in secreto int̃ amicos in colloq̃o/q̃ se mutuo diligũt deuote ac pure. ꝛ bona sua facta reuelant inuicẽ/quñq̧ p habẽdo ꝯsilio aut adandã ꝯsolatõẽꝫ. ¶Tercio q̃rit̃ tal̃ glĩa ꝑpter auariciã. vł q: habeat̃ maior licẽtia vł [illegible] male [illegible] et decipiẽdi. ꝛ sic ẽ pctm̃ mortale. q: finis ẽ pctm̃ mortale. Silr̃ est p oĩa. ¶Quarto vana glĩa q̃rit̃ ꝛ laudatio p fine aliq̃ q̃ nõ ẽ nisi vẽiale pctm̃. sicuti quñ captat̃ aliq̃ leuis placentia ĩ laude alicui⁹. ꝛ h̃ ẽ pctm̃ veniale. nisi aliđ malũ se admisceat. Hoc dico ppt̃ illũ q̃ p tpe illo ordĩare dẽberꝫ laudẽ suã et referri dõ vł ad aliũ ꝑfectũ ad quẽ tenet̃ p tunc. ꝛ ipe h̃ omittit. Scd̃a cã ppt̃ quã vana glĩa est peccatũ mortale/est ppt̃ op⁹ vł materiã p quã vana q̃rit̃ dõxa. ¶Et fit h̃ tribꝰ modis. Quia vel opus ẽ malũ de se et pctm̃ mortale. et ibi nõ ẽ dubiũ q̃n q̃rere glĩam pessimũ est peccatũ mortale. sicuti q̃rere glĩam de occidendo ꝓbũ hominẽꝫ. de [illegible] de rapiendo femĩas bonas/exprobrare alteri

vl' vindicãdo se iniuste de altero. ¶Aut op⁹ de se bonũ ẽ. vt ẽ facere elẽosynas / ieiunare orare. Et ibi attendere opꝫ quod vana q̃rit glia. Vel. s. p fine pncipali. ꝛ h̃ ẽ peccatũ mortale. q2 ẽm rectã rõem op⁹ bonũ nõ d3 ordinari i pcı⁹ opus sicut in finẽ pncipalẽ. quẽadmodũ pctm̃ mortale ẽm doctores ẽ si q̃s pdicet p victu habẽdo pncipaliter. ꝛ tñ vnũ ꝛ alterũ est ẽm se bonũ. s3 ordiatio puersa est ꝛ reuersa. Si autẽ glia surrepit i dicto ꝑnoso ope nõ q̃si pncipal' finis aut pncipal' causa ad faciendũ idem opus / nõ est pctm̃ mortale. Nihilominꝰ ꝯsiliũ bonũ est auferẽdi eã ꝛ expellẽdi q̃tũ pt. ad finez q̃ totũ puriꝰ fiat ꝛ ad vitandũ piculũ ponendi pncipalẽ intentõez i illa laudatione. Ampliꝰ etiã caueri deb3 istud tã in spũali/ b' bonis q̃ı tpalib' p tãto q̃ pciosiora sũt ¶Postremo op⁹ bonũ pt eẽ indifferẽs. h̃ ẽ dıct. i. q̃ d se nec bonũ ẽ nec malũ. vt est habere tunicã noua. diuitias. aut pulcritudinem. Et i his reb' hr̃e gliaz de se nõ ẽ mortale peccatum. Et dico notãter de se. quia alia pñt eẽ picula q̃ caueri debẽt. vt. s. si mulier quedã scit q̃ p tunicas suas dat aliĳs occasionẽ peccãdi. aut p suũ pulcrũ ẽmonẽ. aut p nimis oñdendo suã pulcritudinem. aut p bene chorizare / ipa tenet' dimittere. Nñq̃ ecclia phibet talia opa / sic torneamẽta. aut choreas i certo tpe et loco. Non dico ego cauendã oẽm occasionẽ p quã aliꝰ peccare possit q̃ fieri nõ pt. s3 nihil fieri d3 ad hũc finẽ qd p stultã placentiã aut fatuum desideriũ aut alit / aliꝰ peccet. Et si scit' p certo q̃ dat' cã alteri ita peccãdi / caueri d3 ẽm posse. Mlier eñi nõ tenet' neq̃ deb3 deformare ꝛ defigurare se aut vestire d sacco / aut nũq̃ ire plꝰ ad eccliaz. q̃ıq̃ı sciat q̃ aliq̃ stulti stulte eã ꝯcupiscũt. tñ sicut dictũ est displicere ei deb3. ¶Per hec que dicta sũt pt sciri qñ hypocrisis aut iactãtia sũt peccata mortalia aut nõ. ¶Quãtũ est de inobediẽtia aut de iudicãdo aliũ spẽales faciam ꝯsideratõẽs. Et de ꝯtẽptu ꝛ dedignatõe et supbia q̃ hr̃ erga deũ. sic lucifer ꝛ phariseꝰ.

Cõsideratio q̃rta

Qñ supbia est mortale peccatũ aut veniale.

Upbia erga deũ hr̃i põt p h̃ q̃ putat' hr̃i grã quam q̃s nõ h3. aut per h̃ q̃ q̃s putat eã aut vult hr̃e de seipo. s. p suã sapiam aut fortitudinẽ. aut pulcritudinẽ. aut p hoc q̃ putat eã bñ meruisse erga deũ. quasi deꝰ ita teneat' facere. ergo aliis faciẽdo iniuste faceret. ¶Aut p h̃ q̃ quis putat et vult hr̃e grãm a deo q̃si p se solo. ꝛ de hoc ipe supbit. sicut peccauit phariseꝰ q̃ reddebat grãs deo de bonis suis. qd bñ factũ ẽ. sed in h̃ ipe deficiebat q̃ gaudebat q̃ alĳ nõ habebãt illa. vt publicanꝰ. Et h̃ signũ erat q̃ putabat clare q̃ bõa sua eẽnt de se. nõ autẽ de deo solũmõ. Alis eñi nõ se plꝰ glificasset q̃ si bona illa fuissent in alio. ¶In trib' vltimis casib' supbia semper ẽ peccatũ mortale / si assit deliberatio ꝛ plenꝰ cõsensus. quẽadmodũ sp itelligo qñ de pctõ mortali loq̃r ꝛ añ ꝛ post. In pmo casu est psumptio q̃ pt esse pctm̃ veniale solũ. Solũ dico qñ ipa ꝯtingit p ignorãtiam. aut q̃m putare nõ ẽ certũ neq̃ affirmatiue. Exẽpli grã. Aliq̃s pt cogitare q̃ confessus sit aut bñ penituerit. q2. s. ad h̃ satis bonas hab3 apparẽtias. q̃ıq̃ forte nõ sit ita. Est itaq̃ securiꝰ nõ se simpliciter assecurare in talib' qñ sp habeat' rõnabil' timor diuiorũ iudiciorũ et hũane fragilitatis. Et in h̃ peccauit sctũs Petrꝰ q̃ tenebat q̃ moreret' pro christo iesu / ꝛ plures aliĳ ꝯformit'. q̃ putãt q̃ ꝯ temptatõẽs mirabilia facerẽt. ¶Est etiam bñ ꝯsiderãdũ et aduertẽdũ in hoc peccato ꝛ in aliis q̃. s. aliq̃ñ recte iudicat' ꝛ d3 q̃ oĩa habeat' a deo. ꝛ sine ipo nihil valeret ꝛ tñ totũ fit in cõtrariũ. p eo q̃ volũtas nõ est iudicio rõis cõformis. Et dici pt talib' q̃ ipsi se ipos pprio ore ꝯdemnãt. Si enim dicit q̃ totũ habes a deo. cur gliaris tu et despicis aliũ ac si de teipo haberes. Hoc apte videmus in luxuria. q̃ hõ iudicat ꝛ bene scit q̃ talis res est pctm̃. et tñ facit. Attendum est itaq̃ q̃ rõ ꝛ volũtas sp sint cõcordes in bono. ꝛ totũ ꝓspabit'.

Cõsideratio quĩta

Qñ iudicare aliũ est peccatũ. ꝛ quale

Iudicare alium venit de superbia. Potest aũt hoc iudiciũ fieri d operib' alterius. vel de ipamet persona. Et hoc fit duob' modis. Uno modo p certitudinẽ. altero p psumptõnem leuem solũmodo et suspitionẽ. ¶Iudicare alium firmiter esse malũ erga deũ ꝛ iuste dãnãdũ pctm̃ est mortale ꝯtra bonitatẽ spũssancti. q2 i vno momento ipe spũs sanctꝰ pt hoiem facere bonũ. sicut Paulo fecit. Marie magdalene. et multis aliĳs. Et potest homo eadem hora penitere. Estq̃ stultũ ꝛ iniustuz

iudicare de h qd nescitur. qd cit⁹ iudicari [illegible] ad malū. ¶ Iudicari d opera [illegible] q̄n opera de [illegible] sunt talia q̄ [illegible] modo [illegible] nō pñt bene fieri. nec per bonā intentionē / nec alio mō. Et ibi pt bene p certo iudicari q̄ sunt mala. ⁊ q̄ alter male fecit. [illegible] vl' tala q̄ pñt bn et pñt male fieri iudicare pro certo q̄ mala sint. nisi aliť appareat est peccatū mortale [illegible] imo cit⁹ iudicari [illegible] bonū q̄s malū q̄n fieri poterat bene. ¶ In hoc tn̄ casu ⁊ in aliis haberi pñt sine mortali pctō aliq̄ suspitōes et iudicia leuia q̄sq̄ bonū sit eas cauere Et caueri dz bene ne i tali casu q̄s malū loq̄tur / aut diffamet aliū / p tales leues p̄sumptōnes. ⁊ spēaliter [illegible] eas pl⁹ [illegible] aut [illegible] bonā alt⁹. Sicuti ad faciendū mori hoīem ꝯueīt certissimū habere iudiciū. ⁊ silr in exulādo siue relegādo extra patriam hoiez. vel i auferendo sibi bonā suā famā notabiliter. In [illegible] tn̄ dāno nō ē tale piculū ¶ Scdz ea q̄ [illegible] antea dicta sunt sciri pt q̄n h̄re dedignatōem de p̄ximo ē peccatū mortale aut nō. ⁊ etiā p ea q̄ dicenť de iuidia et ira. ¶ Et sciendū q̄ iudicare suos sup̄iores m̄lto pei⁹ est q̄s de aliis.

Consideratio sexta

Qn̄ ꝯtēptus sup̄iorū est pctm̄ ⁊ quale

Contēptus seu despectus sup̄iorū ⁊ per h nō obedire / ē speciale peccatū supbie. Et ē sp mortale q̄n ex certa scia fit trāsgressio mādatorū suoꝝ sup̄ioꝝ / p̄ncipaliť ⁊ solūmō p eo q̄ ipi h p̄ [illegible] quia ibi p̄ꝯ est ꝯtēpt⁹. Aut q̄ nō reputanť nec fit vis de p̄ceptis eorum: ac si ipi hoc nō p̄cepissent. ⁊ p hoc nō obediť. Quādo tn̄ trāsgressio fit mādatorum a sup̄iorib⁹ datoꝝ p aliq̄ fragilitate aut pro alia cā / nō est hoc nominādū pctm̄ p ꝯtemptū. Et hoc ē valde ꝯsiderādū / spēaliť inť religiosos. ⁊ generaliť erga oīa p̄cepta facta p hoīes / nō p deū sine medio. Sepe eī transgredi ordinatiōes eoꝝ ⁊ regulas nō ē peccatū mortale. Et dicere aliť esset nimis durū. Sed tn̄ q̄n ꝯtēptus accedit quaľ dictū est / nō erit excusatio mortaľ peccati ¶ Hoc in loco scire debetis q̄ nō tenemur obedire sup̄iorib⁹ n̄ris nisi in casib⁹ in quibus ipi sunt nobis sup̄iores. ⁊ in q̄b⁹ di ordinatōne aut n̄ra volūtate nos ei summisimus. Quia si episcop⁹ meus p̄cipiet ingredi religionē. ego nisi vellē nō facerē. nisi publicū fecissem pctm̄ p qd hoc meruissem. Silr dico de abbatib⁹. De dn̄is tpalibus De patre ⁊ matre.

Cōsideratio septīa

Quādo inuidia est pctm̄ ⁊ quale

Inuidia de se ē peccatū mortale. q̄z ꝯtraria ē charitati. q̄z de bono dolet alieno ⁊ gaudet de malo. ¶ Tn̄ ꝯsiderādū est q̄ inuidia aliq̄n surgit ex motione naturali. queadmodū aliq̄ ex natura sua corrupta sunt inuidi sicut videm⁹ iter canes. Et silr de aliis viciis. Et taľ motus inuidie nō ē pctm̄. q̄z nō ē in n̄ra potestate Et silr dico de oīb⁹ motib⁹ quos a natura habem⁹. Et hoc intelligendū ē q̄n ꝯsensus nō iungiť. ¶ Scdo inuidia subrepit p deliberatōem quandā. nō tn̄ pfectā nec plenā seu ꝯpletā. Et hec appellať p̄mus motus q̄n nō auferť q̄scito q̄s facere possz. q̄sq̄ auferať añq̄s habeať plenus ꝯsensus ⁊ icipit displicere. ⁊ hec nō est nisi veniale peccatū. Et silr ē in oī pctō generalr. ¶ Tercio dolor de bono alteri⁹ pōt ꝯtingere sine inuidia. videlicz q̄n dolor hmōi ideo est. q̄z tale bonum euenit ad damnū alteri⁹ bone psone. aut ppľi q̄ n̄ demeruit. vt si mal⁹ hō habeat ptātem grandem p quā mala faciat / pōt haberi tristicia p eo q̄ talē habeť ptātem. ¶ Quarto dolor ille de bono alteri⁹ accidit ex volūtate dliberata ⁊ certa sciētia / sine cā bona. ⁊ hec est sp peccatū mortale ¶ Per h hn̄ possum⁹ scire quādo detractio ē mortale peccatū aut nō. Detractionē dico de altero male dicere per odiū vľ inuidiā. Quia male dicere de alio p fine bono / ad cauēdū ne faciat malū. aut p ei⁹ correctōe. aut causa officii facere. vľ dare testimoniū veritati nō est pctm̄. si alia mala volūtas nō admisceať. Et si hoc fit solū p facilitate loquendi. sic sepe ꝯtigit. ⁊ malū qd dr nō cedit ad magnū dānū alteri⁹ vľ fame ei⁹ pctm̄ ē veniale. Sz tn̄ dānū possz eē tale q̄ facilitas loq̄ndi nō excusaret. q̄z cauēda ē leuitas dicēdi q̄n ad dānū grāde alt⁹ cedit. ¶ Cōformiť videre possum⁹ q̄n deridere alteꝝ aut maledicere ē pctm̄ mortale aut n̄ s̄m malū qd ī de vēit ⁊ itētionē facietī / ⁊ irā quā alter [illegible] aut rōnabiliť

Cōsidera. octaua

Quando ira est peccatū. ⁊ quale.

Ira de se est mortale peccatū. qꝛ ira est desideriū vindicte ꝛ male volendi alteri/ qđ est charitati ɔtrarium. Tūc sicut i ꝑhabitis/ ita ꝛ hic debꝫ ɔsiderari ꝙ qñqꝫ ira accidit ꝑ bonā causam ꝛ ad bonū finē. qđ fit qñ q̄s irascit̄ ꝑꝑt̄ vicia/ n̄ aūt ꝫ ꝑsonā. Et sic etiā irasci debem⁹ ꝫ ꝑpria vicia ꝛ ꝫ aliena q̄libet iuxta se ꝛ ꝯm statū suū. sicuti iudices q̄ debēt punire malos de suis malefactis. Et q̄libet tꝑe ꝛ loco dꝫ se opponere aduersus mala q̄ videt fieri siue ꝑ ꝑces siue ꝑ bonas exhortatiōes aut ꝑ sil̄es modos. Ira aliqñ nō est nisi ꝑua aut nulla affectio amoris erga aliū. vti qñ non desiderat̄ ei nec bonū nec malū. ꝛ est hic defectus aut diminutio charitat̄. Nec ē peccatū mortal̄e nisi qñ ꝑxim⁹ videt̄ i extrema necessitate. quia tūc adiuuādus ē sub pena mortal̄ peccati si fieri pōt. ¶ Qñqꝫ ira non accidit nisi ex ɔplexiōe naturali. sic hoīes qui ꝛ melancolici sunt de sua natura iracūdi. ꝛ ira tal̄ nō est pctm̄. ¶ Ira qñqꝫ vēit ꝑ subitū motū ꝛ imꝑfectā deliberatōnē. ꝛ nō est nisi vēiale pctm̄. Sꝫ si venit ꝑ ɔsensionē ꝑfectā pctm̄ erit mortale. ¶ Nihilominus ira nō dicit̄ qñqꝫ desideriū vīdicte sꝫ ē q̄dam ipatiētia de facto alteri⁹/ absqꝫ h̄ ꝙ desideret̄ ei malū. h̄ nō est ꝑꝑe ira/ nec est mortale peccatū/ si impatiētia nō sit tal̄ ꝙ ex toto ipediat rationē ꝛ oꝑatōēꝫ alioꝝ bonorū. ¶ Alteri⁹ ɔsiderādū ē ꝙ bñ ꝑt desiderari ꝙ malefactū alteri⁹ puniat̄ ꝑ iusticiaꝫ ꝛ ꝑ iudices ad h̄ ordinatos et ad finē ꝙ q̄s gaudeat iure suo. ꝛ h̄ nō ē pctm̄/ tm̄ se ñ admisceat mala volūtas. hoc ē ꝙ nō pl⁹ desideret̄ damnū alteri⁹ q̄ȝ recuꝑare iura sua. ¶ Et ꝯm h̄ qđ dictū est iudicari ꝑt qñ minari vel vilipēdere alterum ꝑ iram est peccatū mortale/ aut nō/ ꝯm scꝫ ꝙ ꝑ talia facta recipit̄ vindicta ꝛ nocet̄ ꝑximo. ¶ Etiaꝫ q̄ modo maledicere alteri ꝑ deliberatōem imꝑcando et optādo ei malū ḡnde ē peccatū. Et q̄ modo etiā blasphemare despicere/ ac denegare deū ꝛ sctōs ꝛ sctās ei⁹ cū ire sue/ ē blasphemia ꝛ villanū mortale pctm̄. si ꝑsona tūc scit aut scire dꝫ h̄ qđ dicit ꝛ facit. De iuramentis dicet̄ in seq̄ntib⁹.

Cōsideratio nona.

Qñ acedia est peccatū. ꝛ quale

Acedia ex se nō ē mortale peccatū. qꝛ nō dicit nisi tediū boni spūalis. sicqꝫ ñ ē nisi diminutio feruoꝛ̄ charitatis. ¶ Si tediū hoc est de bono spūali laborioso tūc est naturale. Natura enī recusat laborē. ꝛ hoc nō est peccatū. qꝛ motus iste nō est in nr̄a ꝑtāte. Et si ɔsentit̄ tali motui adhuc nō ē nisi veniale pctm̄. Pro generali q̄ꝑꝑe regula tene ꝙ ɔsensus ad id qđ solūmodo est veniale pctm̄. nō est nisi veniale pctm̄. ¶ Sed si tediū ē tale ꝙ ꝑ ipsū omittit̄ fieri h̄ ad qđ quis tenet̄ ꝑ ꝑceptū. claꝝ ē ꝙ ibi est mortale pctm̄. ¶ Aut si tedium ē tale ꝙ displiceat etiā viuere. ac ꝑ h̄ cadat q̄s in desperatōem. sic faciūt hi q̄ seipos occidūt. pctm̄ est mortale. ¶ Penes h̄ cōsiderari ꝑt qñ acedia dicēdi horas ꝛ audiēdi missā pctm̄ est mortale aut ñ. Quia si q̄s tenet̄ dicere aliq̄d ꝑ ꝑceptū aut ꝑ votū ꝛ ꝑ acediā omittit̄/ pctm̄ ē mortale. Si tm̄ ꝑs dimittit̄ vl̄ omittit̄ ꝑua. vl̄ si fiāt aliq̄ leues defectus/ ꝑ h̄ ꝙ nō bñ attendit̄/ nō opꝫt dicere ꝙ sꝑ sit mortale pctm̄. Et q̄uis bonū sit attēdere/ tm̄ si q̄s de certo ꝑposito nō ipedit se ab attēdendo/ faciendo aliq̄d qđ totalit̄ auferat intentōēꝫ/ siue hoc fiat ꝑ cogitatōem siue ꝑ opus/ nō opꝫ reincipe. nec est mortale pctm̄ q̄uis de alio cogitet̄. Sꝫ si ꝑ certā deliberatōēꝫ in dicēdo horas q̄s ꝑcipit se ipediri ab attētōe/ ꝛ ita vult remanere ita se ipediri. cogit̄ reincipe. qꝛ sic soluēdo nō quitatur q̄s. q̄ꝑꝑe quia tollit̄ bonū ꝑpositū qđ in ꝑncipio habebatur ad ꝯuiēdū deo. ¶ Estqꝫ sciēdū ꝙ q̄libet ꝑsona christiana de rōnabili etate dꝫ audire missam dñicis dieb⁹ ꝛ festis ꝑceptis nisi habeat excusatōēꝫ rōnabilē. ꝯm ordinationē ꝛ ɔsuetudinē patrie. vbi ipa ē ꝛ quā ꝑlati volūt ꝛ ordināt ꝛ sufferūt vl̄ ꝑmittūt

Cōsideratio decia

Quando auaricia est peccatū. ꝛ quale

Auaricia est inordīat⁹ appetit⁹ habēdi aliq̄d. Et fit h̄ qñqꝫ in retinēdo. qñqꝫ i acq̄rēdo. qñqꝫ in desiderādo. ¶ Aliq̄d desiderat̄ q̄nqꝫ modis. ¶ Primo bonū alteri⁹. ꝛ talit̄ ꝙ auferret̄ si fieri posset. ꝛ ibi est peccatū mortale. qꝛ ē furtuꝫ cogitatōis. ¶ Scđo desiderat̄ aliqđ illicitū ꝑ certā sciam ꝛ deliberatōem ɔpletā. vti scꝫ aliq̄s nō dign⁹ desiderat ꝑpositurā. aut esse iudex. de q̄ sentit aut sentire debꝫ ꝙ ad hoc est indign⁹. ꝛ ibi est mortale peccatū. ¶ Tercio ꝑt appeti bonū alteri⁹ vl̄ res non licita ꝑ voluntatē nō absolutā/ sed sub conditōē expssa vl̄ intellecta. vt dicēdo: vellē

ā iniusat viduas ū domicellas. flere ꝛ

hoc vel hoc si possem habere absq; offensio
ne dei aut sine dãno alteri⁹. vel nõ esse dign⁹
Et hic nõ est pctm̃ vel est veniale peccatũ.
nisi oportz q; se cogitet ad nõ sufficit q;
subĩtelligat. Est etiã ĩtelligẽduz q; p tales
cogitatiões aut desideria nõ omittat fieri h
qd q̃s facere tenet de bonis alibi. ⁊ ne gene
rent in corde mali motus q̄ postea auferri
nõ possent. sicut cõtingit in isto pctõ auari
cie. et pl⁹ in pctõ luxurie. quia i tali casu pt
esse mortale pctm̃. ¶Quarto desiderat res
nõ necessarie et superfluitates p desideriũ ni
mis ardens. et tale q; mẽs impedit totalit
ad cogitandũ de ppria salute. ⁊ ibi ẽ cupi
do vel sollicitudo pessima que est in euãge
lio phibita. ⁊ ẽ pctm̃ mortale. ¶Quito desi
derat p amorẽ nimis magnũ. nec tñ talem
q; q̃s vellet offendere vel omittere ad cogi
tandũ de ppa salute. ⁊ ibi ẽ pctm̃ veniale.
Et pt amor sic esse tpatus q; nõ erit pecca
tũ/imo meritũ fm bonũ finẽ intẽtũ. ¶Aua
ricia in acq̃rẽdo est multis modis. Acq̃rit
eñi aliqñ p iniusticias et fraudes ⁊ vias il
licitas. ⁊ ibi ẽ peccatũ mortale/qñ ars qua
acq̃rit est peccatũ mortale. sicuti in piurã
do aut trãsgrediẽdo mãdata dei. sicuti ẽ d
stultis mulieribus. vti ẽ de vsurariis et fals
mercatoribus qui mentiũt ⁊ iurãt suas mer
ces alias esse q̃s sint. vti in ludis phibitis.
Queadmodũ etiã qñ omittit fieri debitũ
diebus dñicis de audiẽdo missam p mercã
do nisi aliud excuset. vti esse pt in aliq̃bus
casibus. ¶Acq̃rit aliqñ p media q̄ non sunt
nisi venialia pctã. vt p v̄ba ociosa ⁊ iocosa
⁊ mẽdacia ad risum dños puocãtia. ⁊ põt
esse ibi sepi⁹ veniale dũtaxat peccatuz. Et
si aliq̃ facerẽt sicut fistulatores aut iocula
tores. aut sicut q̄ silia exercẽt ad lucrandũ
vite necessaria. q2 aliã artẽ nõ sciũt /nõ au
derẽ dicere q; eẽnt extra statũ salutis. Quia
dñi ad auferendũ eoz melãcolias q̄ eis su
ueniũt occasiõe magni oneris qd portãt
capiũt inde solaciũ ⁊ deductiões in talibus
rebus. et aliqñ etiã popul⁹. ¶Hic possz au
dacter fmo fieri de mercãtiis quãdo pec
cat in eis et quãdo nõ. ⁊ de modis omit
tendi vsuras. sed causa breuitatis trãseo illa
facilit ad psens. ¶Auaricia est in retinẽdo.
q; si retinet alienũ sciẽter et ꝯ placitũ eius
cuius res illa ẽ. taliter q; si ipe sciret nõ sibi
placeret. ⁊ nõ habet volũtas restituẽdi tpe
⁊ loco. Sed si res talis est et istiusmodi ho
minis q; certam habeo confidentiã q; ille

cuius res ẽ nõ haberet displicentiã q; ego
haberẽ. ⁊ me cũ illa iuuarẽ. Uel q; ad pre
sens nõ habeo ꝯmoditatẽ rstituẽdi sine ag
grauatiõe magna. et alter de h nõ damnifi
cat granditer. ⁊ habeo voluntatẽ restituen
di tpe ⁊ loco. ibi nõ ẽ in retinẽdo peccatuz
mortale. ¶Scdo retineri pt id quod neces
sariũ ẽ p se et p suis fm q; req̃rit ad statuz
⁊ dignitatẽ et alia q̄ iuste exercent ⁊ haben
tur. ⁊ hic nõ ẽ peccatũ ¶Tercio retinentur
superflua et q̄ nihil pficiũt ad necessitatem ⁊
ad statũ hois. ⁊ ibi sepe est pctm̃ mortale.
⁊ spẽaliter qñ h fit p ardens desideriũ ha
bendi vel acq̃rẽdi qd satiari nõ potest. Et
hui⁹ signũ est q; pl⁹ eligit q; res putrescat
⁊ vastet q̃s q; tradat ad vsum ⁊ fructũ. Sz
tñ amor retinẽdi talia nõ necessaria pt esse
ita paru⁹ q; non erit nisi pctm̃ veniale. Et
spẽalit si tũc nõ occurrat vel cõpareat pau
p q̄ sit in pic̃lo mortis nisi ei succurrat. q2
tũc tenet aliq̃s iuuare primũ tam de sup
fluis q̃s de his q̄ sunt necessaria ad statum.
non autẽ de his q̄ sunt necessaria simpliciter
ad victũ. quia meli⁹ debeo me amare ⁊ vitã
meã q̃s alteri⁹. Et ibi data ẽ generalis regula
qñ dari dz elẽosyna sub pena pcti mortal.
tũc scz qñ videt ali⁹ in pic̃ulo mortis /nec
videt quõ ei succurrat p aliũ. Tũc eñi te
net q̃s occurrere sub pena pcti mortal si fa
cere pt sine pic̃ulo tali in q̄ alter est/qd no
minat extreme necessitatis

Consideratio .xi.

¶Quãdo gula est peccatũ. ⁊ quale

Gula ẽ desideriũ aut appetit⁹ deor
diat⁹ in mãducãdo. ⁊ est de se veni
ale. ¶Et põt euenire q̃nq; modis.
Aliqñ appetit⁹ ẽ solũ ex natura/qñ natura
liter desiderat mãducare ⁊ bibere qñ fames
aut sitis habet. et in hoc nõ est pctm̃ nec in
delectatiõe q̄ naturalit ẽ in mãducãdo. q2 h
nõ est in nr̃a ptãte ¶Scdo vltra desideriũ
h iungit qñq; desideriũ voluntariũ ⁊ pla
centia in delectatiõe. ⁊ ibi est pctm̃ veniale.
¶Tercio qñ fit trãsgressio alicui⁹ manda
torũ dei vel eccl'ie. sicut ieiuniorũ statutoz
p gulã sine cã ratõnabili. Qñ tñ psona grã
diter se grauaret in ieiunãdo. s. vel ppt ei⁹ se
nectutẽ/vel ifirmitatẽ/aut nimiã iuuentu
tẽ. aut ppt laborẽ q̄ est ei vtil et necessari⁹.
vel q2 nõ habz vnd pascat vna vice. aut q2
habet infantẽ quẽ lactat et nutrit. In casi
b⁹ istis ⁊ silib⁹ nõ tenet psona ieiunare. im̃o

peccaret aliqñ si ieiunaret. qr aliqñ grauaret naturã suã et cõplexionẽ nimis. ¶Quarto qñ tale placitũ habet in mãducãdo q̃ preponit diuino amori. hoc est dictũ q̃ potius fieret trãsgressio mandato℞ dei q̃s q̃ abstineret a mãducãdo. ⁊ ibi ẽ peccatũ mortale. sicut si aliq̃s ꝑpt suũ gulosum manducare vult rape alienũ. aut nõ vult ire ad ecclẽiaz qñ ad h̃ tenet. aut qñ sciẽter omittit facere aliquod mãdato℞ dei ꝑpt nimiã suã cõplexionẽ aut inebriatõem. ¶Et hinc scit quando ebrietas est pctm̃/et qñ nõ. Quia si q̃s cadit in ebrietatẽ fortuitu ꝑ potatões maiorẽ q̃s sit rõnale. vel forti⁹ vinũ q̃s putauit peccatũ ẽ veniale. Si aũt ꝑsona bñ pcipit ⁊ videt ⁊ scit malũ qđ accidit ex inebriatõe ⁊ nihilomin⁹ ꝑ gulositatẽ inebriat se sciẽter ip̃e peccat mortalr̃. Et silr̃ facit ille q̃ aliuz ꝑ maliciã inebriat. aut ꝑ inebriari malo .s. vel ad decipiendũ vł ad infamãdũ. ¶Est q̃s ꝯsiderãdũ q̃ si ꝑsona tenet ꝑ votuz aut ꝑ generale p̃ceptũ ecclẽie. aut ꝑ penitẽtiã ieiunare. et accidit sibi vnũ aliqđ de sup̃ memoratis ĩpedimẽtis ꝑ q̃ grauaret /bonũ ẽ q̃ petat cõsiliũ de nõ ieiunãdo a suo p̃lato. vł ad min⁹ a suo curato aut ꝯfessore/si cõpetẽter fieri potest et req̃ri ad habendã maiorem securitatẽ.

Consideratio. xii.

¶Quãdo luxuria est peccatũ. ⁊ quale

Luxuria de se est ꝯ mandatuz dei. Et fit multis modis. Quia aliqñ nõ est nisi ĩ p̃mo motu cogitatõis. ⁊ ibi ẽ pctm̃ veniale. qr ꝯsensus nõ est ꝑfectus. ¶Scđo p̃t hri ꝯsensus ad delectatõnem q̃ est in ope luxurie qđ esset pctm̃ mortale. ⁊ ibi est pctm̃ mortale. Et silr̃ accidit ĩ aliis pctĩs. vti aliq̃s posset tantũ delectari ĩn cogitãdo quõ su⁹ inimic⁹ hr̃et magnũ dolorẽ aut infortuniũ q̃ peccaret mortalr̃. posito q̃ h̃ maleficiũ nõ vellet facere suo ĩimico. Silr̃ ꝑsona p̃t cogitare de delectatione quã habẽt illi q̃ peccãt ꝑ luxuriã. ⁊ ĩ h̃ habere bñplacitũ ꝑ deliberatõem perfectã/q̃ peccabit mortalr̃/posito q̃ nolit tale opus facere. Aliđ esset si q̃s accipet delectationẽ ĩ his q̃ de se nõ sunt nisi vẽiale peccatũ. qr ꝯsẽsus ĩ pctm̃ vẽiale ñ ẽ nisi vẽiale pctm̃. ¶Tercio p̃t haberi ꝯsensus ad opus carnale extra m̃rimoniũ. ⁊ ibi sp̃ ẽ peccatũ mortale. ¶Quarto aliqñ nõ solũ tenet mala volũtas ĩ corde. ĩmo etiã nutrit ip̃a a foris ĩ vidẽdo ⁊ loq̃ndo vł tãgẽdo se vł aliã ꝑsonã. ⁊ ibi sp̃ ẽ mortale pctm̃ sicuti voluntas ex q̃ seq̃t op⁹ ẽ peccatũ mortale. ¶Ecce videtis q̃t pctã mortalia fiũt sepe qñ tenet mala volũtas. ⁊ sp̃calr̃ ĩ choreis ⁊ aliis iocũditatib⁹ secl̃i. Aliud dicẽdũ foret si ñ habeat mala volũtas ab intus. qr videre pulcritudinẽ mliẽris fieri p̃t sine pctõ. vł q̃ ñ erit nisi pctm̃ curiositatis. Deb₃ etiã cauere ꝑsona feminã dico q̃ nõ det cãm peccãdi alteri ꝑ visum aut trãsitũ suũ/ aut sermonẽ aut tactũ. qr ibi esset pctm̃/posito q̃ ñ vellet peccare carnalit. qr etiã caueri õbẽt picula q̃ eueniũt ꝑ malos mor⁹ q̃ ĩde exurgunt ¶Quinto cogitari p̃t de pctõ carnis ad ꝯfitẽdũ vł ad cauendũ. vł solũ ꝑ ꝯditõnem dicẽdo si nõ eẽt ꝯ mãdatũ dei tal' res fieret aut talis. ⁊ ibi sepe nõ ẽ pctm̃. vł nõ ẽ nisi veniale. S₃ tñ q̃ caueat mal⁹ ꝯsensus ꝯ mãdatũ dei. ⁊ q̃ tal' cogitatio ñ inflãmet se nimis. De h̃ pctõ scripsi diffusi⁹ alibi ĩ vnõ tractatulo noĩato speculũ aĩe.

Consideratio. xiii.

¶De mendacio ⁊ quale peccatũ est.

Mentiri ad damnũ magnũ alci⁹ q̃ est pctm̃ mortale Mẽtiri ꝑ iocũ aut ad vtilitatẽ suã vł alteri⁹ /siue dãno alteri⁹ ẽ pctm̃ veniale. ¶Et sciendũ q̃ bñ p̃t celari aliq̃ v̄itas sine mẽdacio ⁊ sine pctõ. S₃ tñ om̄e mẽdaciũ est malũ ⁊ pctm̃. qr fit abusus loq̃le q̃ ordinata est ad h̃ manifestãdũ qđ ẽ ĩ corde. ⁊ p̃ncipalr̃ ꝑpt h̃. qr si daret licẽtia mẽtiẽdi sine pctõ destrueret tota fiducia societatis q̃ est int' hoĩes. qr nesciret qñ v̄itas diceret. ⁊ qñ ñ. ex quo mẽtiri posset licite ĩ aliq̃ casu Quãtũ ad opa bñ põt fieri aliq̃d ad aliã intentionẽ q̃s ad eã ad quã accipiũt videtes. ad celãdũ se in certis casib⁹/sicut faciunt q̃ insidias aptãt ⁊ faciũt in bellis.

Consideratio. xiiii.

De iurando ⁊ qñ est mortale.

Iurare falsuz sciẽter. in omĩ casu est pctm̃ mortale. siue in reb⁹ seriis. siue in iocis. S₃ si ꝑ inaduertentiã aut facilitatẽ loq̃ndi peierat põt esse veniale pctm̃. quãq̃s mala ꝯsuetudo nõ excuset eos qui ꝑ ip̃az piurãt. Ibi vides q̃s grãde malũ ẽ assuescere se iuratõib⁹ Et accipit iuramentũ ad intẽtionẽ ei⁹ cui fit. ⁊ ẽm vsum cõez intelligẽdi. qr q̃ arte iurat falsuz arte ꝑ

turi. Et q̄tū ad iuramētū de futuris/pso na sua putat tūc cum hꝫ voluntatē firmā nō implēdi vel qz nō complet de facto.

Consideratio .xv.

De correctione fraterna.

Nos tenemur sub pena mortal' peccati corrigere bonis ꝑmōibꝰ vl' aliter nostꝛ p̄rimū qñ scit' qꝫ malefacit ⁊ certi tenet' qꝫ p illā correctōem ꝗ et ficiet ⁊ corrigetur ⁊ aut nō. Sed si estimat' qꝫ nihil p̄ficiat'. ⁊ qꝫ forte peiꝰ faceret/vl' p'seqret' vel odiret' eū q̄ tal' instrueret tūc nō tenemur p̄rimū corrigere. nisi simꝰ iudices vl' publica officia habētes. qz esto qꝫ malefactoꝛ irascat'/aut nō/ipe ē puniēdꝰ. nisi esset qꝫ forsitan ppt' h' maiꝰ malū adueniret reipublice ⁊ bono ꝯmūi. Et intelligit' etiā hoc qñ publica sunt peccata.

Consideratio .xvi.

Qñ facere ꝯ ꝯsciaꝫ ē pctm̄ mortale aut nō

Quecunqꝫ p'sona q̄ firmā habꝫ conscientiā de aliq̄ qꝫ sit pctm̄ mortale. et in illa ꝯscia ipa h' facit/peccat mortalit'. q̄tūcūqꝫ res illa sit nō mala. Sꝫ tales false ꝯscie sepe refutari debēt/⁊ auferri ad iudiciū magis sapientiū. Et ē intelligendū qꝺ dicit' de ꝯsciētia firma. qz ppt' q̄dam faciles dubitatōes q̄ habent' ⁊ q̄s nō ē facile auferre qñqꝫ/nō optꝫ qꝫ h' qꝺ dictū ē habeat locū. et q̄ habet' fortioꝛ cōscientia ad contrariū.

Cōsideratio .xvii.

Quō de duobꝰ malis minꝰ ē eligendū.

Quotiēscūqꝫ p suū factū aliqs cadit i tales laqueos qꝫ effugere non pōt absqꝫ peccādo/tūc dꝫ omittere ⁊ cauere ne faciat id qꝺ de se ē peiꝰ. Quēadmodū si qs iurasset occidere aliū. ipe dꝫ nō tenere suū iuramētū. et nō occidere aliū. Et silr' dico de oībꝰ iuratōibꝰ et de oībꝰ minis ꝓmissiōibꝰ ⁊ votis/p q̄ peiꝰ fieret ea seruādo q̄ omittēdo ppt' supueniētes casus fortuitos. vel qz facte sūt stulte ⁊ iprouide.

Cōsideratio .xviii.

Qñ ignorātia est peccatū. ⁊ quomodo.

Ignorantia accidere pt aut p negligentiā nō volēdi apponere laborē ad sciendū id qꝺ debꝫ sciri aut ad fin' qꝫ liberiꝰ peccet' ⁊ iocūdiꝰ. Et ille igitur tie nō excusant pctm̄. imo aliqñ gḡuiꝰ efficiunt. Alia ignorātia qñ q̄s fecit suā diligentiā ꝑm statū suū et suū intellectū ad sciēdū id qꝺ sciēdū erat/et tm̄ nō scit totū h' qꝺ expediuit sciri ad suū statū. Et tal' igꝛantia excusat ex toto peccatū sicut igꝛantia facti. Si aliqs putaret mādūcare pisces i sexta feria/et dant' ei carnes in silr'itudine pisciū. tal' mādūcādo nō peccat nisi alit' sciat. Et silr' in pl'ibꝰ casibꝰ. qz ignorātia de se nūq̄ est pctm̄. sꝫ negligētia et ꝯtēptus sciēdi facit peccatū.

Consideratio .xix.

De confessione multa documenta

Nos tenemur ꝯfiteri postq̄ peccauimꝰ mortalit'/tm̄mō in casibꝰ qui sequūt'. Videlicꝫ vna vice i pascate ppt' ordinatōem eccl'ie. Scdo qñ r̄cipimꝰ sacr̄m eucharistie. ⁊ ꝑm q̄sdā oīa sacra. baptismo excepto. Tercio qñ qs est i piculo mortis ꝑm v'isimilē ꝯiecturā ⁊ hūanam dubitatōeꝫ. sicuti in piculo ḡuis infirmitatis. aut belli aut maris. Quarto qñ habet' ꝯfessoꝛ q̄ absoluere pt de pctis. ⁊ putat' siue credit' qꝫ nūq̄ habebit' nisi forte nūc. vt accidere pt in casibꝰ plat' reseruatis. Quīto qñ firmā habꝫ qs ꝯsciētiā quā nō ꝺponit qꝫ debꝫ ꝯfiteri. Et ē h' intelligendū qñ hri pt p'sbyter talis q̄ possit absoluere et q̄ non sit q̄ ꝯfessionē reuelet. nec hortet' ꝯfitentē sibi ad malū faciēdū. Quia in tali casu fieri debꝫ ac si nō haberet' tal' sacerdos. etiam si esset ipe ppus curatꝰ. Et q̄uis materia ista de ꝯfessiōe sit bene vtil' ad diu tractanduꝫ/tm̄ ego breuit' trāseo dicēdo ea que sequūt'. ¶ Primo de pctō veniali nemo tenet' ꝯfiteri q̄uis sit hn̄ factū ⁊ ꝑfectio. Et silr' dico de circūstantijs ⁊ ꝯditiōibꝰ q̄ de se nō sunt pctā mortalia. ¶ Item celari debꝫ pctm̄ alterius in ꝯfessiōe/sic ꝯfitens vellet qꝫ celaret' suū peccatū. ⁊ nō debꝫ obediri ꝯfessori qui h' vellet inq̄rere. ⁊ sp̄ealiter si nō sciret' bene qꝫ ꝯfessoꝛ vellet ꝑficere alteri ⁊ nullo modo nocere. sicut fit qñqꝫ ad trahēdū aliū a suo pctō singularit' extra ꝯfessionē. nisi forte in casu quo ppriū peccatū dici nō possꝫ p'sbytero cuicūqꝫ sine accusando. ¶ Itē q̄ nō habet contritionē. h' est ppositū ⁊ desiderium abstinēdi a pctō. talis nō absoluit'. ⁊ debet postea integre cōfiteri. et etiā de ista fictiōe se simulasse. s. quasi habuerit bonā ꝯtritionem. Et ꝑm aliqs sufficit qꝫ nō habeat' p'e

fēns volūtas peccandi. ¶ Itē bonū est breuem facere ɔfessionē. sine faciēdo longū ꝓcessuz. ꝛ sine dicēdo lōgā q̄si fabulā. Sufficit ꝙ ɔfessor sufficiēter intelligat h̄ qđ ɔfitens fecit. ꝛ ꝙ omittat id qđ ad grauitatez pcti nō ptinet. Et specialit̄ hi q̄ sepe ɔfitentur aduisare debēt hoc de q̄ hn̄t spēalit̄ cōscientiā. ꝛ hoc ip̄m dicere ꝛ residuū in generali ꝛ breuiter. nisi forte aliter fieret/ ad habendū ɔsiliū aut ɔsolationē. ¶ Itē ɔtingit ꝙ aliq̄s ignorat de aliquib; factis. vtꝝ faciat vel nō. nec etiā scit vtꝝ mortaliter peccet aut nō. ꝛ in tali casu pōt ɔfiteri sub ɔditione dicēdo. Ego dubito de tali facto aut de mō facti et de intentōne. ꝓ q̄nto ego peccaui ego ɔfiteor. q: in ɔfessiōe mētiri nemo debet. nec affirmare hoc de q̄ ē dubiū. Tn̄ bonuz est ꝛ secuꝝ de talib; penitere. ac si q̄s certus esset. ¶ Itē si q̄s sentit se ꝑ frequēter ɔfiteri ꝙ minorē ex hoc habeat deuotionē occasione cōsuetudinis/talis d; abstinere ad aliq̄d tēpus. Et silr̄ dico de recipiendo sacro corpis dn̄i nostri iesu xp̄i. S; qui se sentit pficere ex hoc magis ꝛ magis/ ꝛ habere maiorē ɔsciētie pacē/pōt omni die cōfiteri ꝛ omni die cōicare. ¶ Item nemo p̄sumere d; ꝙ possit aut sciat se pōnere in statū talē ꝑ diligentiā ɔfessionū/q̄n semp inueniat de puluere defectuū venialiū ꝙ in ipsamet ɔfessione peccat̄ venialit̄. Itaq; in vacuū talis fatigaret se. q̄ nimis vellet de talibus defectib; ɔfiteri/ ꝛ circa eos immorari Quia etiaz q̄ttat̄ hō multis aliis modis q̄̄ ꝑ confessionem. vti est dicere Pater noster aut pcutere pectus suū.

Consideratio.xx.

De peccatis que fiūt in mercantijs.

In mercantijs caueri debēt aliq̄ ɔditōnes specialiter. Uidelicet ꝙ nihil iuret̄ ab aliq̄/nisi qđ tenere velit. ꝛ nisi teneat̄. q: aliter piurat̄. et peccat mortaliter q̄ scienter facit. Et ē h̄ dura res ꝑ nr̄is mercatorib; d̄ francia. ¶ Itē ꝙ vitet̄ mendaciū (ꝛ spēaliter ad dānū alteri⁹) i laudādo suas merces multo pl⁹ q̄̄ iudicent̄ eē laudāde. ¶ Itē si i mercibus siue venalib; sunt magni defect⁹ qui sciri nō pn̄t aut pcipi siue recipiēdo siue tāgēdo/nō debēt celari. nec vēdi debēt ac si p̄dictos defectus nō haberet. Alit̄ enī fieret deceptio alteri⁹ grādis ꝛ alit̄ q̄̄ q̄s ratōnabilit̄ vellet ꝙ sibi fieret ¶ Itē ꝙ ꝑ mercātijs suis q̄s nō ꝑdat seruitiū di ad qđ tenetur ꝑ p̄ceptū dei aut eccl̄ie. ꝛ spēalit̄ f̄m patrie ɔsuetudinē in q̄ est. ꝛ quā p̄lati sciūt et sustinēt. ¶ Itē ꝙ custodiat̄ bona fides f̄m ꝙ merces ɔstiterint/et ꝑ q̄nto vēdi possūt saluo sufficiēti lucro f̄m labores factos. et f̄m tēp⁹ qđ currit. Et ꝙ ꝑpt̄ simplicitatez alteri⁹ aut bonā fidē nō fiat ei pcī⁹. ¶ Item ꝙ nō vendat̄ cari⁹ ad credulitatē q̄̄ ad argentū. Nisi forte haberet̄ dānū magnū in nō habendo argentū. Et i casu isto ꝛ i oībus silib; d; hō suā examinare cōscientiā. Quia si iudicat ꝙ pl⁹ diligeret suā pecuniam vl̄ etiā minorē q̄̄ expectare ꝛ pl⁹ habere ꝑpt̄ damnum qđ recipiet/ ego teneo ꝙ rōnabilit̄ pt̄ vēdere cari⁹ f̄m dānū qđ scit aut intelligit se habiturū. Propt̄ qđ i multis casib; sciri pt̄/q̄n erga deū fit vsura/et q̄n nō. q: intētio est q̄ facit pctm̄ erga deū q̄cq̄d sit de iudicio ad hoīes. Propterea si q̄s cari⁹ vēdat ad credulitatē siue expectātiā/et ꝑpter hāc causam nō vellet statī solui/vsura ē. ¶ Itē ad cauendū piuratōes et mēdacia et alia pctā/ ego ɔsulo f̄uari ɔsuetudinē q̄rundā bonoꝝ ꝛ fideliū mercatoꝝ. h̄ est. nō supferre suas merces. s; eas vēdere ad vnū p̄ciū. Et q̄n videbit̄ hec ɔsuetudo citi⁹ ꝛ breui⁹ emet̄. ꝛ fiet placitū deo

Consideratio.xxi.

De bona fidei nostre credulitate.

Quilibet hō q̄ habet rationē et discretōnem/ deb; per expressum credere articulos nostre fidei ꝛ veritates q̄ ei cōmūiter p̄dicant̄ ꝛ annūciātur. tā ꝑ vsuz sc̄tē eccl̄ie. vti est in colēdo festa. ꝛ ꝑ autores approbatos ꝛ ꝑ suū curatum. Sicuti ē ꝙ est vn⁹ sol⁹ de⁹ in trib; ꝑsonis q̄ oīa creauit. et q̄ habet iustū et sapiēs regimen toti⁹ mundi. Et ɔformit̄ de aliis articulis ꝛ v̄itatib;. Nec debēt simplices hoīes magnas facere inq̄sitōnes de talib; v̄itatibus. sed eas credere hūiliter. q: pessima supbia est nō velle itellectū suū sūmittere ad credendū et se inclinādū in id qđ deus p̄cepit. ¶ Cōtra hoc faciūt illi q̄ murmurāt de hoc qđ de⁹ facit vni ꝛ nō alteri. ac si sit īiustus /aut nesciat quid faciat. ¶ Contra h̄ faciūt sortilegi ꝛ sortilege. Et si eueniat ꝙ īimicus tibi afferat vl̄ mittat tibi fantasias ꝛ cogitatōes ɔ aliq̄s veritates fidei. ꝛ tu sētis ꝙ eas repellere nō potes. nō reputes ꝛ ɔtemne eas. tm̄ cura ꝙ bonū habeas desi/

de .ūi? et volūtatē credēdi id quod credēdū est: sm q tenetis. Et ista bona volūtas reputat tibi p factor erit tibi meritoria. Hec h dico qn etiā rogare debeas deū q liberet te de tali tēptatōne. Et etiā hre ɔsilia sapientū. Quia s frequēter nō sit aliud cōsiliū q qd dixi sicuti alia vice planiꝰ scripsi de teptatōibꝰ blasphemie. Et sicut fuit dictū sancto anthonio q aliqñ posuerat se ad pēsanda diuina iudicia/ quō vnꝰ ē bonꝰ aliꝰ est malus. quō tot et tāta est qntitas damnādorū respectu saluādorū. Et sil's d aliis iudiciis dei. Et tūc dictū fuit ei. Anthoni anthoni de te cogita et deū dimitte ɔuenire cū suis creaturis. Satis enī sapiēs bonus et potēs ē ad faciēdū id qd faciendū est etiā absqz h q tu doceas eū aut introeas secreta eiꝰ. Sicuti ei dicebat. fac bene et bene habebis.

Cōsideratio. xxii.

De excōmunicatōe et de remedio eiꝰ.

q Uelibet psona q scienter se pmittit excōicare et nō apponit ɔscito pōt remediū p sua absolutōne ipsa peccat mortalit' p ɔtēptu sui plati. et cū h pdit bona q fiūt in sctā ecclia. qd ē pditio horribil'. Et est h intelligendū/ vsqz qz peniteat et ɔfiteat. et habeat suā absolutōez ad minus a deo. Qd tunc fit qñ quis ab ecclia excōicatꝰ est. nec pōt ɔueniēter apponere remediū ad habendā suā absolutōem ita statī. et inclamat miscdiam a deo. Et tunc nō est expulsus habēdi ptē suā de bonis q fiūt in ecclia sctā generalit'. qsqz adhuc nō debeat intrare ad officiū diuinū. nec alia sibi phibita facere qusqz suā ab ecclia habeat absolutōem. Et debz vitari ois hō excōicatus ab ecclia q ē noiatim excōicatus et denūciatꝰ. et p h scit' q ipe ē excōicatus. excepto in qbusdā casibꝰ. vti seruitor pt seruire dño suo excōicato. vti etiā pōt eis fieri sermo p correctione eor. vti in casu extreme necessitatis. et sic de aliis casibꝰ.

Cōsideratio. xxiii.

Quō sacerdos vitari debz ne missa eius audiatur.

v Jtari nō debz sacerdos i suis missis aut aliis officiis nisi sit excōicatus p suū nomē et tal' denūciatus. Ideo qtūcūqz sit pctor et tenēs ɔcubinas/ aut alia faciēs mala. q' et quo plura fugio/ res in ecclia dei hec sustinēt nemo tenet tales vitare. Et si sunt aliq iura q vident dicere eos vitādos/ illa sic vt pmissum est intelligenda sunt. Aut defecerūt et nō tenent p nō vsum et ad peiꝰ cauendū. et ne hoies freqnter eleuent et faciliter ɔ suos curatos ppa autoritate. Tamē hic nihil affirmo et ex causa. De h alibi largius scripsi.

Cōsideratio. xxiiii.

Qd malū facit pctm veniale. et vñ venit.

q Uāuis pctm veniale nō auferat gtiā dei/ tn p ipz veniūt plura et magdāna/ propt' qd cauēdū ē et abstinendū ab eo sm posse. Quia p ipm acqrit pena et pdūt plura bona alia q fieri possēt. et gndia merita q lucrari possent. et ruit citius in pctā mortalia. Et ī bonꝰ filiꝰ nō solū cauere dz prem suū pdēdo vl' tradendo offendere/ vnde pdat amorē pris. sed etiā custodit se et abstinet se facere qcqd nō ē ad placitū pris. Quāuis itaqz in pl'ibꝰ casibꝰ (vti dictū ē) posset aliqd malū fieri absqz mortali pctō vl' absqz peccato aliq' q' sa ad bonā intentōem. et pp ter bonū tūc fuge dē [illegible] in desiderādo laudē mūdanā aut de volēdo alteri malū tpale. nihilominꝰ bonꝰ seruus dei plimū imo plus dubitat et timet decipi et defectū ɔmittere i talibꝰ casibꝰ qsqz i illis q clare et manifeste sunt mala/ et q bene fieri nō possunt. Scit enī inimicꝰ q bonꝰ dei seruꝰ nūqz ɔmitteret aliqd quod sciret aut qd in apto clareret esse malū. et ideo conatur coopire malū sub vmbra et silitudie boni. Hortat' ei qñqz qrere falsā laudē sub vmbra vitādi infamiā. vl' pficiēdi alet'. Et inde veniūt male iactātie et vane excusationes. Cōformit' in corrigēdo aliū vl' inqrēdo / vl' desiderādo malū alteriꝰ/ sicut tetigi supius. Ecce in ɔclusiōe videtis q nihil est securitatis i hac vita q nō est nisi tēptatō Propterea hūiliare debemꝰ nos i timore pato cū spe sub dei nri boni pris gubnamie. et expectare q speremꝰ in tēptatiōe vsqz ad vltimā mortis horā. sicut affirmat sctā scriptura. Et sctūs Anthoniꝰ hoc dicit. et nos videmꝰ ad oculū qlibz die. Et hec ē sufficiens cā tenēdi nos qtidie i custodia nri. in vero timore et hūilitate. sic captiui suā snīaz qlibet expectātes hora et nō sciūt qlis futura sit vl' qlis sit in iudicio dñi sui.

Cōsideratio. xxv.

τ vltima. Generale exemplū declarans ꝙ est pctm̄ mortale aut veniale.

Ad melius intelligendū oēz sup̄ dictā materiā/accipiā aīaz nrām/ ꝯpando eā ꝑ exēplū vni regine. τ deū regi alicui/spōso eius. τ inimicū traditori regis. τ tēptatōes ad similitudinē nunciorū. ¶ Pono ergo ꝙ regina francie sit cū rege in camera sua. sic eius sponsa τ amica singularis. veniet aliqꝫ gartio aut famulus nūcius missus ab regis inimico ad loquēdū regine ad inducēdū τ inclinādum eā vt dimittat regē τ se donet inimico eius. Sit ꝑ exemplo rex anglie. Regina pōt sex modis aut statibꝫ se hr̄e erga nūciū qui q̄rit eā dehonestare. ¶ Primus status ē talis ꝙ nec velit nec dignet̄ recipe talē nūciū qui eā req̄rit dehonorare nec audire verba eius. nec recipe ipius dona. imo faciat turpem malū τ durū vultū τ expellat eū foris domum suā turpiter. Uah de te. τ vah de tuo dn̄o. fuge hinc fuge. in mala hora veneris. Et ꝙ regina statim reuertatur ad regez suum sponsum τ dicat magnā turpitudinē τ iniuriā quā suus inimicus req̄sierit ad faciēdū/ τ petat ab eo vīdictā τ de tāto teneat se regina ꝓpius ad regē τ firmius in eius amore sp̄ req̄rēdo adiutoriū eius ꝯ tales infideles nūcios q̄s nec videre dignat̄ ¶ Scd̄s status pōt esse ꝙ regina non refutabit statim audire talem nuncium qui forte apportat ei donaria ex pte hostis regis/ aut aliqꝫ placētias habebit. tn̄ displicet eidem regie ꝙ venit. τ ꝑdiligeret ꝙ nō fierēt sibi tales p̄ntationes seu dona nec dicerentur tales nūciatōes. Et nō recipit eas ex toto. imo conat̄ tādē τ nūciū refutare. ¶ Tertius status ē ꝙ regina libēter videbit talia xenia τ dona τ audiet ꝟba nūcij q̄ eā sollicitat ad inhonesta τ ad dimittendū suū sponsum regē. τ ꝯsentire suo hosti. q̄uis nō vellet assentire dicto nūcio in h̄ quod ille ab ipsa petit. nec ire de facto ad hostē regis. sed tn̄ bn̄ placet ei ꝙ talia verba sint sibi dicta τ tenet colloquiū suū ītra camerā in p̄ntia regis cū dicto nūcio. Nec curat ipa de recurrēdo ad regē/ad petēdū adiutoriū suū ꝯ tales infideles suasiōes. ¶ Quartus ē qn̄ regina ꝑ verba ꝯsentit τ facit τ conatur ad hoc ꝙ faciat voluntatē regis anglie τ recipit dona τ bonū facit vultū nuncio eius τ ex hoc incipit ex toto dimittere spōsuz suū regē frācie τ dat seipāz hosti eius. ¶ Quintus status ē qn̄ regina nō est ꝯtēta solū ꝯcordasse ad id qd̄ ab ea rex anglie petit τ recepisse suū nūciū cū bono vultu. sꝫ etiā ꝑgit ipm̄ quesitū spōte/ꝑpter odiū qd̄ iam ꝯcepit ꝯ suum spōsum. τ malū amorem τ stultū quē habꝫ ad hostē. Que etiā nitit̄ facere eius volūtatē τ vltronea req̄rit eū. sicut garcia effrons vl' effrenis τ stulta femīa exposita. ¶ Sextus status ē qn̄ regina talis ē fixa τ traducta ī talē statū sicut iā dixi ꝙ ꝑ quācūqꝫ rem q̄ ei dici possit aut fieri/ipa tn̄ nō vult inde abstrahi nec ꝑcussiōibꝫ nec blādimentis factis sibi a suo spōso nec ꝑ duricias q̄scunqꝫ rex anglie ei faciat ī suo seruitio. nec ꝑ verecundia/nec minis nec ꝑ q̄cunqꝫ re q̄ sibi possꝫ accidere. imo ē obstinata. ¶ Inter istos sex status p̄mus ē bonus τ virtuosus τ laude plenus. custodiēs fidem regine et fidelitatē τ amorē eius. τ ꝑ hoc magis diligit regē τ diligit̄ ab eo. ¶ In scd̄o regina custodit fidelitatē suā erga dn̄m suū. sed in h̄ deficit ꝙ nō pellit foras ita statim/ita dure nec ita turpiter p̄dictū nunciū q̄ eam q̄rit ad dehonoratōez/sicut ipa deberet. τ ī hoc est sepe pctm̄ veniale. ¶ In tercio statu regina peccat g̃uiter ꝯ dn̄m suū. qm̄ in eius p̄sentia ipa libent̄ audit verba aduersariorū eius. τ eorū accipit munera/ τ recipit malas placentias. q̄uis nō velit abscedere de facto cōsentiēdo ad habendū societatē ad eos. Et ī h̄ sepe est mortale peccatū τ ꝑdit grām domini sui. Quia nō debet ipa hn̄ placitū accipere nec in ipo nec se ponere ad ꝑiculū habendi ꝯsensum ad opus. ¶ In tribꝫ alijs statibus semper perdit regina gratiam domini sui. Et peius in q̄nto q̄ ī quarto statu et peius in sexto q̄ in q̄nto. Quia ī tali casu regina ē incorrigibil' τ occidēda vl' ardenda sine remedio. ¶ Per h̄ exemplū si volumus bene pēsare possumus melius videre in q̄libet tēptatōe qn̄ ꝑdimus grām dei ꝑ mortale pctm̄ τ qn̄ nō. ¶ Scire enī debemus ꝙ q̄libet tēptatio nūcius est inimici infernalis q̄ nos req̄rit ad ei ꝯsentiendū/ τ vt aīa nostra ꝑdat et rumpat fidelitatē suā q̄ ī deo τ dn̄o suo debet et spōso. Et fm̄ ꝙ aīa resistit aut plus aut minus. fm̄ hoc ipa custodit melius aut peius fidelitatem τ grāz amici sui. Et ꝯsiderent̄ diligēter iste modus in q̄libꝫ pctō habēdi se/ aut r̄sistere scꝫ aut ꝯsentire Et inuenient̄ q̄libꝫ istorū sex statuū esse possibiles. ¶ Notandū etiā ꝙ tercius status ē difficilior ad bn̄ cognoscēdū. ꝑ eo ꝙ est int̄ duos

tatus. quoꝝ vnꝰ est peccatũ mortale. s. q̃tꝰ eius. ꝛ alter nõ. ¶ Et e͛t sciẽdũ ꝙ qñ aliq̃d est ꝓhibitũ sub pena peccati mortal'. ꝛ aliq̃s hoc nõ vult facere ꝓpter exteriꝰ opus. ꝛ nihilominus ꝑfectũ ꝯsensum habꝫ in corde ꝙ vellet tale opus facere si tpus pateret et locus/aut nõ obesset verecundia/tal' peccat mortalit'. Q, si nõ habꝫ talẽ ꝯsensum perfectũ. ꝛ nihilominꝰ libẽter rememorat' diu ĩ cogitãdo tale factũ qd̃ ẽ ꝓhibitũ. ꝛ accipit ꝯplacentiã magnã ꝛ inordinatã peccat etiam mortalit'. sed tñ nõ ita g̃uiter sicut ante. Si autẽ opus aut factũ tale sit qd̃ non sit ꝓhibitũ sub pena mortal' pcĩ generalit'. quẽadmodũ mlier aliq̃ maritata posset cogitare d̃ marito suo q̃ esset absens ꝛ acciperet ꝯplacẽtiã ĩ memoria societatis eiꝰ. aut sicuti aliq̃s cogitare possꝫ ad cibũ quem mãducaturꝰ est in prãdio/ꝛ habere ꝯplacentiã sine tali pctõ mortali. Quia ꝯplacentia aut delectatio nõ est pctm̃ nisi in h̃ qd̃ est ꝓhibitũ aut qd̃ de se trahit ad ꝓhibita ¶ Ulteriꝰ cõsidera in exemplo p̃us posito quõ regina desiderare p̃t ꝯtinue esse ĩ amore regis dñi sui. ꝛ ideo ipa odit oĩa suo amori ꝯria. Aut ipa nõ diligit eũ. imo magis timet penã ꝛ irã regis. et vellet ꝙ nõ essꝫ p̃sens aut mortuus/ad finẽ ꝙ alibi possꝫ q̃rere ꝯplacita sua. In p̃mo statu sunt boni/ q̃ amant deũ ꝓpt' suam bonitatẽ/sicut boni filij suũ p̃rẽ. In scd̃o statu sunt illi qui solũmodo ꝓ timore dãnatõis abstinent a malefaciẽdo. et vellent deũ nõ habere potestatẽ aut voluntatẽ eos puniẽdi/etiã cõtra sua mãdata faciẽtes.

Finit tractatus p̃cedens

Tractatus eiusdeꝫ

de arte audiẽdi confessiões.

Etsi virtꝰ quã assuefactio gignit/certiꝰ q̃ꝫ ars operatur. non nihil tñ ꝓdest artis traditio apud eos q̃ nõ duꝫ ꝑfecti sũt ĩ virtute. Hoc in arte q̃libꝫ ꝑspicuũ est. Et qm̃ ars artiũ est regimẽ animarũ/ꝑsertim in cõfessiõibꝫ audiẽdis/studui quasdã generales ꝯsideratões tradere breuiter ꝛ distincte/quas esse ꝓficuas experientia doctrice cognoui. Induxit h' agere me nõ mediocriter/ꝙ paucos hactenꝰ reppi q̃ ꝑfecte vnq̃ꝫ ꝛ integre ꝯfessi fuerũt/causa existente in multis vel negligẽtia vel ignorantia confessoꝝ.

Cõsideratio p̃ma

Prouideat ante oĩa ꝯfessor purꝰ esse q̃ purgãdis aĩabꝰ iuigilat. Spem q̃ꝫ sui laboris et ꝓficiẽdi circa alios nõ in ꝓp̃a sed diuĩa virtute reponat. Meminerit iugit' quoniã neq̃ꝫ q̃ plantat neq̃ꝫ q̃ rigat est aliq̃d. sed q̃ incrementũ dat christꝰ. Et ꝙ nisi spiritussctũs cordi assit audiẽtꝫ/inuanũ laborat lingua loq̃ntis vel ꝯfessionẽ audientis. Oret igit' crebro (prout sapiẽs de corporali medico ꝯsulit) quatinꝰ dirigat' opꝰ suuꝫ a deo vt eiusdẽ virtute roret' ꝛ crescat.

Cõsideratio scd̃a

¶ Collocet se ꝯfessor ĩ arce seu specula rõis abstrahẽs semetipm̃ q̃ntũ potuerit ab homine exteriori/tã in se q̃ꝫ in alijs. vt spũ ambulet ꝛ nõ carne. ne forte illectꝰ formis corporũ. fiat ipe laq̃us ꝑditõis sibi ꝑ̃l. torꝰ in animaꝝ ꝑspiciẽda q̃litate spũaliter inuigilet. nõ attendens discretionẽ sexuũ vel formarũ. Alioq̃n quid ei ꝓdiderit si vniuersũ mundũ lucret'. anime vero sue detrimentũ patiatur?

Cõsideratio tercia

¶ Cõpleat erga quẽlibet sibi ꝯfitentẽ sollicitũ ꝯfessoris officiũ nihil p̃cipitãter aut in solo trãscursu ꝑuolãs. sꝫ morositate ꝑuigili oĩa plene examinãs dijudicãsq̃ꝫ/memorie quoq̃ꝫ ꝯfitẽtꝫ q̃ dicẽda imponẽdave fuerint ea diligenti repetitiõe reponẽs insigat. Quippe digñibiliꝰ ẽ paucos audire ꝯplete q̃ꝫ multos imꝑfecte cũ cõscientiaꝝ scrupulis nõ tã expedire q̃ꝫ ĩpeditos plerũq̃ꝫ relinquere. Imitet' in hoc deũ cuiꝰ ꝑfecta sunt opa. Mallem nãq̃ꝫ si curatus essem/multorũ differre cõfessiões post pasca/etiã vbi q̃dam nõ redirent/q̃ꝫ ꝙ cecos cecus seducerẽ. dum ꝓ vere absolutis ipi nõ recte absoluti se gererent.

Consideratio q̃rta

¶ Ostendat ꝯfessor in opibꝫ cõfessis nihil q̃rere p̃ter salutẽ animaꝝ suarũ et solutõem liberam a laqueis peccatorũ. vt nihil agat ad questum. recolens illud. Gratis accepistis gratis date. Nihil ad mundanam ostentet gloriam. Pauperibꝫ eque sicut diuitibus se tradat ꝛ offerat. turpibꝫ vt pulcris. indoctis vt doctis. nisi forte ꝓ quãto

maior inde fruct⁹ honorq; dei sperare⁊ sed Proderit sup modũ hec sinceritas recte intẽtõis vt velut magnete al' q̃s spũal' ferrea cor [illegible] corda [illegible] ad se trahat

Cõsideratio .v.

¶Expedit vt ꝯfessor zelãs aĩas obtineat a plato subditorũ suã ĩ casib⁹ reseruatis ptãtẽ seu relaxationẽ/pcipue nisi sint casus publici ⁊ scãdalosi. Reperiunt̃ itaq; paucissimi q̃ nõ inciderũt in aliquẽ taliũ casuũ q̃ epo reseruant̃. Scientes ꝑo ipi cõfessi seipsos nõ debere remitti deinceps ad alteꝝ/magis se pnos pmptosq; reddũt. nã vni ꝯfessõĩ suã libẽti⁹ ⁊ citi⁹ detegũt. Cõfessor etiã suos ꝑsumit liberi⁹ interrogare de singulis. pleni⁹ quoq; sanare simul ⁊ secure ipsos absoluendo confidit.

Considerãtio .vi.

¶Sciat ꝯfessor oĩa pctõꝝ genera ⁊ species tanq̃ medic⁹ doctissim⁹ spũaliũ egritudinũ. Preterea q̃liter hoĩes diuersoꝝ statuũ ⁊ variorũ officiorũ peccare pñt nullaten⁹ ignoret. Et q̃uis ad hec cognoscenda facti sunt tractatuli. attamẽ aliq sunt q̃ nõ tuto ꝯmittunt̃ scripto aut verbo publico/ppt euitandũ q̃ꝛũdam scandaluz. sed ea secrete discant ipi quoꝝ interest hoc nõ nescire. sicut medicos morboꝝ varietates ꝯuenit nõ ignorare. Aliter nempe q̃ pacto sibi ꝯfessos prudenter ac diligent̃ interrogabit instruetq; cõfessor ad suoꝝ rememoratõeꝫ criminuꝫ: hoc maxime est in pctis carnis extraordinarijs. qualia exptũ est vix vnq̃ dici ĩ ꝯfessione a culpabilib⁹ ĩ eis. nisi cautissima arte ꝑmoneant̃/iterrogent̃ capiãtq;. Et certe necesse est vt ꝯfessor habeat artẽ hãc obstetricãdi spũalẽ/ad educendũ colubrũ talẽ pestiferũ tortuosum ⁊ virulẽtũ ab aĩa ipius. aut ipa sine dubio periclitabit̃ ⁊ vt crebrius eterne morie⁊. Nec reputo audiẽdos ĩ hac re eos q̃ nihil iterrogãduz aut inq̃rendũ eẽ dicũt a ꝯfessis. pſertim cuz hoc ipm velint req̃rantq; ꝯfessi. Alioq̃n nõ satis ꝯsulit̃ verecũdie ignorãtie ⁊ fragilitati peccãtiũ. Nec implet̃ illõ scpture. Alter alteri⁹ onera portate. ⁊ similia.

Consideratio .vii.

¶Cõiecturet ꝯfessor p⁹ interrogatões q̃sdã ꝑambulas sup etate. statu. ꝯditõne. studio vl' officio ꝯfessi. Utꝝ ipe fecũdus sit et nimio pudore detent⁹. q2 forte puer ē vel senex vl' ex illis ꝯplexiõis. Et p̃ tales p̃ ceteris psuadẽdũ ĩ ẽ p̃mus ⁊ fugẽdũ ĩ also. quẽadmodũ ꝯfessio secretissima ẽ ⁊ omni scieti deo magis q̃ hoĩ fit nõ ad reuelãdũ aut accusandũ q̃ꝛi pctã sua. sꝫ ad euitãdũ aut absoluẽdũ ⁊ ppetue q̃tãduz. Malle ꝯfessorẽ mori. q̃ aliq̃d dicẽdoꝝ detegere. Tollat igit̃ oẽꝫ talẽ suspitõꝫ. nec ꝑformidẽt q2 ppt dicẽda ꝯfessor sit eos p⁹ modũ habitur⁹ odio aut ꝯtẽptur⁹ accusatur⁹. imo teneri⁹ eos diliget sic filios carissimos. ⁊ q̃ sue fidei se totos cõmiserũt.

Consideratio .viii.

¶Laboret ꝯfessor ꝑ̃tĩ erga iuuenes ⁊ puellos hr̃e ꝯfessiõꝫ coꝝ generalẽ. q2 vix aut nũq̃ integre ꝯfitẽt. nisi forte p̃ docti a tali ꝯfessore q̃lẽ ꝺscribim⁹. q̃n etiã illõ eẽt vtile apꝺ g̃ndeuos ruralles ⁊ simplices ⁊ femĩas. Q̃s si nõ pñt leuit̃ iduci ad h/poterũt ab eis fieri interrogatões tales. Utꝝ facta ẽ tibi ꝯfessio ꝺ talib⁹ pctis ⁊ ꝺ tali etate. ⁊ ꝺ societatib⁹ talib⁹? Et ꝭm rñsiões potit̃ aĩaduertere prudẽs ꝯfessor si plẽa fuerit tal' ꝯfessio. Et si nõ tũc [illegible] ꝯficere ⁊ ꝯfitẽtẽ ad h iducat

Cõsideratio .ix.

¶Precaueat sũmope ꝯfessor/ne sit auster⁹ ab initio tristis ⁊ rigidus. mox eñ p hmõi claudit̃ os obstinati pctõris. Primo sit affabil' locutio etiã si aliq̃n ita res exigat sup pctis. Quisq; familiaritas q̃dam ꝯcta sit. Debic oñdat q̃te iniq̃tatis ẽ ⁊ hypocrisis pessime. q̃c q̃s velle celare in ꝯfessiõe coꝛaꝫ deo. ⁊ quẽadmodũ h agere ẽ seipm turpit̃ fallere. cẽ q̃ꝫ meli⁹ dicat/si nõ ꝯfessus abscedere velit. q̃ fingere ꝯfessionẽ impfectã.

Consideratio .x.

¶Querat sacerdos a ꝯfitẽtib⁹. nõne velint expurgari penit⁹ ab oĩ suo crimĩe. Et q2 nisi h velit fas hñt recedẽdi ne tp̃s incassum imo noxie deterãt. Si volũt debẽt igit̃ iuuare se. ⁊ h meli⁹ ⁊ celeri⁹ fieri neq̃t q̃ si ad iterrogata v̄itatẽ plenã rñderit. si ꝑo depꝛhẽdũt velle mẽtiri ⁊ celare(vt sepe fit) p discretũ ꝯfessorẽ arguãt̃ vehemẽt̃ ⁊ acrit̃. ⁊ cõpellãt̃ veniã stati q̃rere sup hmõi mẽdacio. qꝺ postq̃ fecerit/rursus blãde ⁊ lenit̃ moneãt̃ nihil deiceps mẽtiri aut celare. Si ꝑo bis aut ter rursus mẽtiti fuerĩt poterĩt remitti ⁊ differri vsq; ad tp̃s alteꝝ iiũgẽdo vt meli⁹

sibi prudeat. Expedit vt in alia ɔfessiõe li[illegible] aperiat oīa dū putat mēdacia priora [illegible] mag' ipudica eis ad laducerū [illegible] i mali[illegible] (ciā

Consideratio. xi.

¶ Applaudat ɔfessor dicētib' vitatē sup de[illegible] [illegible] magis enormissima z abomi[illegible]nāda videbāt. Collaudet de vitate. de reli[illegible]giōe. de timore dei. de zelo ppe salut'. d' cō[illegible]fidentia ad sacerdotē z ɔsilio. Et q audac[illegible]ter pgāt ad alia nil hesitātes. Fit aliquā[illegible]do n̄ inutil' q̄stio si fuerit al's d' talib' ɔfessi. Et si nō q̄lit inde āpli' letari debet z deo gr̄ias agere q̄ talē eis tribuit volūtatē z oppor[illegible]tunitatē. Cōuenit q̄z vt p ɔfessorē grās pn̄i[illegible]tēs agere moneāt. postmodū tēdāt ad alia

Cōsideratio. xii.

2 ¶ Iubeat ɔfessor ne ɔfessi crimīa d'tegāt ali[illegible]orū noīando eos vl' signis certis notificādo. nisi forte pctā talia sint q̄ nullo mō alit' pos[illegible]sunt aperiri. vt si sororē vnicā frater male co[illegible]gnouerit/ aut vir vxorē. Nō sit p̄tea curio[illegible]sus i inq̄rēdo ptic'lares circūstātias pctō[illegible]rū q̄ nō m'tū augēt vl' variāt grauitatē i eis. [illegible] ide aliq̄ī vl' tēptatio piculosa. vl' turpitudo nimia aut suspicio retardati[illegible]ua ɔfitēdi. Nihilomin' vtile iudicam' pro serenatōe ɔsciaꝝ illoꝝ q̄ ɔfitēt (q2 forte post modū grauiorib' vrgerent stimul' q̄si nō bn̄ z integre pctā sua ɔfessi fuissent) vt plen' explicent oīa q̄ntū z quousq3 iudicaue[illegible]rit ɔfessor expedire.

Consideratio. xiii.

¶ Arguat z rep̄hēdat acrit' ip̄e ɔfessor pec[illegible]cata enormia postq̄z ista plene ɔgnouerit. z ostēdat q̄nta punitiōe pctōr dign' ē. Attn̄ cauēdū ē ne rursus pctōr ɔfugere possit ad negādū iā confessa. sic pluries fieri reptū ē etiā p' ɔfessiōz ɔpletā p'us. Idcirco habe[illegible]atur certissima explicatio pctōrū. Deniq3 q̄cq̄d i ɔfessiōe dixerit sacerdos sit ip̄e sp i fine māsuet' atq3 benign' īfundēs oleū cō[illegible]solatōis z passiōis z bone spei. Pōt insup aliq̄n̄ dicere ɔfessor. ecce q̄ talia z talia ɔfessus es q̄ sunt grauissima. noli deinceps celare ali[illegible]q̄d [illegible] oīa dic vt te s'l' expedias

Consideratio. xiiii.

¶ Procedat ɔfessor in inq̄sitōe pctōꝝ z spe[illegible]cialit' pcti carnal' (q̄d a m'tis cū sūma diffi[illegible]cultate [illegible] Prio pedētim et a generalioribus icipiat. z q̄ nullā aut paucā videāt icludere culpā. q̄a si pctōr vult mēti[illegible]ri aut fugere/ sepe dep̄hēdit' p talia q̄ natu[illegible]ralit' accidunt oīb'. aut rarissime repit' op[illegible]positū. q̄lia si statim neget/ ɔstat eū timere dicere grauiora. Hoc mō noui plures fuisse dep̄hēsos q̄ interrogati negabāt se vnq̄ pas[illegible]sos mēbri pudēdi calefactiōez vl' pruritū vel erectiōez q̄lēcūq3. vl' tēptatiōez vl' cogita[illegible]tiōez malā d' q̄cūq3 m'liere. Et dū ɔuicti fue[illegible]rūt d' h' mēdacio q̄rebāt/ nōne illō erat tur[illegible]pe sic admittere? q̄d agebas tu? z sepe r̄n̄de[illegible]bāt illō q̄d q̄rebāt credēte[illegible] [illegible] mō loq̄uēdi ɔfessoris q illō n̄ iputaret' ad culpā s3 ad (laudē

Cōsideratio. xv

¶ Sciat ɔfessor generalitates istas eē z si[illegible]miles. Fuisti vnq̄ a tpe q̄ cognouisti te i soci[illegible]etatib' famuloꝝ aut socioꝝ. z sp̄ealit' i lecto? si sic. audisti vnq̄ malū (vt sepe fit) loq̄ sibi de ipudicicia z m'lierib'? si sic. loq̄baris tu [illegible] z si mala desiderabas? si sic. [illegible] volue[illegible]rit vnq̄ alter q tāgeres eū ihoneste vl' ip̄e te? si sic. fiat pcessus vlterior sub velamīe tali q intelligat an ɔmissa fuerit ibidē mollici[illegible]es siue pollutio. Et h' pctm̄ bn̄ ɔmittit' eti[illegible]am an̄ pubtatis ānos. Immo z sp imputa[illegible]tat' in vigilia dū ɔpleta trāsit delectatō. eti[illegible]am pollutōe nō existēte

Consideratio. xvi.

¶ Potit ɔfessor dū ihoneste loq̄ndū erit di[illegible]cere. Amice n̄ cures si loq̄r turpit'. q̄m oport3 oīa i ɔfessiōe dicere. lōge alit' dicerē aut cer[illegible]te silerē extra ɔfessiōz. Et dicāt' talia satis cō[illegible]stāter z q̄si p̄scita aut p̄sciāt'. aut q nō repu[illegible]tant' ita grauia. Nec aspiciāt' fixe vult' ɔfitē[illegible]tiū s3 diuertat ɔfessor vultū suū q̄si n̄ curāt aut fere narrās fabulā. dicēdo sic. Ego bn̄ video tu fecisti sic z sic. ɔseq̄nt' dic g' totū i noīe dn̄i. ego tibi īdulgeo si nō al's feceris. z si diceres oīa mala mūdi n̄ ide pei' habe[illegible]res. dic g' audacter. Immo z q̄ri potit si ve[illegible]lit ɔfitēs vt sup oīb' diligēter iterroget'. z si sic subinferat' q g' dicat in oīb' veritatē

Consideratio. xvii.

¶ Accidit aliq̄n̄ (lic3 rarissimū sit) apd' cir[illegible]cū[illegible]spectū z prudū ɔfessorē q aperiūt' [illegible] spēs pctōꝝ carnaliū aut q̄dā circūstātie vi[illegible]les q̄z pctōr n̄ ē ɔsci' aut culpabil'. Et hic forte scādalizabit' vl' docebit' deinceps age[illegible]re silia. lic3 p certo nō videam' istō ita esse 7

timẽdũ . quẽadmodũ aliq tradũt q ppt h
debeat omitti diligẽs inq̃sitio pctõꝝ. Uti
nã mala a pueris ⁊ alijs tã diligent̃ ↄfiterẽt̃
q̃ꝫ sciũt̃ ⁊ agũt̃ ab eis. Nec inq̃rẽda eẽ iudi
cam⁹ q̃si nesciãt. sꝫ qꝛ forte ea nõ tã g̃uia eẽ
credũt q̃ꝫ ta sũt apð deũ . aut q alit̃ nolunt
manifestare ea . Attamẽ i h casu dꝫ cũ sum
ma detestatõe pctĩ tale dãnare . q̃si ñ cade
ret etiã i hoĩeꝫ tale aliq̃d agere. Sꝫ q illð
dicebat̃ ad ꝑpiendũ discretõem pctõꝝ. an
sciat distiguere int̃ ea que fecissꝫ ⁊ nõ fecis/
set. sunt eni q̃dã male rñdentes affirmatiue
ad oĩa que ↄfessoꝛ interrogat.

Cõsideratio. xviii.

Pergat cõfessoꝛ (vt diximꝰ) a generalioꝛi
bus ad specialioꝛa. a minꝰ turpibꝫ ad tur/
pioꝛa. et h q̃si a causis generalioꝛibꝫ ad ef/
fectus eaꝝ spẽales. vt habito q aliq̃s cona
tus fuerit se aut aliũ sociũ luxuriose attre/
ctare / q̃rat̃ q̃ꝫ diu . ⁊ q̃ꝫ sepe. ⁊ cũ q̃t accidit.
⁊ q̃ꝫto tpe in tota vita. Et si aliq̃ erãt ex suo
genere ⁊ finalit̃ in q̃ pte coꝛpis ↄpleta ẽ libi
dõ sua vl' alti⁹. Demũ ad alterã hmõi pcti
spẽꝫ peioꝛẽ successiue poterit iq̃sitio ɋtrãsire

Cõsideratio . xix.

Cõgruit put expertus sũ q puuli ⁊ adole/
scẽtes masculi pus interrogent̃ mõ dicto de
cohabitatõe socioꝝ ⁊ famuloꝝ tãq̃ꝫ ð his
q̃ pma facie minꝰ hoꝛrẽt / qꝛ minꝰ insolita
sunt. Postmodũ q̃rat̃ ð cohabitatõe mlie/
rũ. Et pmo si vnq̃ꝫ i etate . v. vl' . vi. annoꝝ
vl' eo circa iacuerũt cũ ancill' sic mos ẽ pu/
eroꝝ. Et sic ↄformiter inq̃rat̃ ad pdicta . ⁊
certe repient̃ hoꝛrẽda. Conseq̃nt̃ inq̃rant̃
nõ solũ de ancill' sꝫ de genere pximioꝛi. ad
q̃lia nõ descẽdit̃ nisi q̃si subito ⁊ a latere. di
cẽdo sine mutatõe vult⁹. O bone video qꝛ
tu sil' fecisti cũ talibꝫ et talibꝫ. Et si sic (vt
heu sepe fit) pusq̃ꝫ ð articulet̃ aliq̃d ampliꝰ
fiat pctica ↄsideratiõis vndecime pcedẽtꝫ
de collaudãdo pctõꝛẽ dũ pctĩ apuit. Pꝰ
modũ suadeat̃ p bono suo dicere circũstã/
tias oẽs i pticlari sic de ancillis pdixit. ostẽ
dendo q pudoꝛ ille ad magnũ meritũ sibi
cedet. futurãq̃ꝫ opabit̃ ↄsciẽ trãq̃llitatẽ / ex
q̃ nũq̃ꝫ alti deinceps reuelare ↄpellet̃. Esti
mo aũt q femĩs ↄuerso oꝛdiẽ faciẽde sũt i
terrogatõẽs. prius scꝫ de cohabitatõe mu/
tua secum. Postmodũ cũ viris aut paruu
lis aut adolescẽtibꝫ . sed experientiã totaleꝫ
non habeo.

Consideratio. xx.

Repheẽdet forte aliq̃s audaciã hãc ↄfes/
soꝛis q̃ talia psumit apire q̃ vix credibilia
sũt ⁊ fere icogitabilia / nisi ab exptis aut aliũ
de doctis. Sẽtiat aliꝰ qð voluerit / ego corã
deo testoꝛ me plẽs talibꝫ remediis iduxisse
ad ↄfessionẽ. q̃ fatebãt̃ nũq̃ꝫ etiã i articlo
moꝛtis fuisse talia dicturos cuicunq̃ꝫ. Lau
dabãt tñ deũ totis visceribꝫ grãs agẽtes q
ita se apuerãt. q̃dã ⁊ paucissimi retroire vo
lebãt aliq̃ñ / sꝫ tãdẽ redierũt. fatẽtes illusiõꝫ
eẽ demõis q̃ claudere os semel aptũ rursus
satagebat. Alij iã ↄfessi ppt omissionẽ hu
iusmodi interrogatõis rursus ad ↄfitẽdũꝫ
induci / aptũ mihi fecerũt iudiciũ q̃ꝫ neces
saria sit hmõi inq̃sitio

Consideratio. xxi.

Judicabit aliq̃s se talia nescire vl' nollet
q̃rere. qꝛ forte ẽ vt chyrurgicꝰ timidꝰ ⁊ iex
ptꝰ pallescẽs aut spasmũ patiẽs in aspectu
fedoꝝ diroꝝũq̃ꝫ vulneꝝ. Fateboꝛ cautelã eẽ
necc̃ariã tñ leuit̃ ð here fieri descẽsũ ad talia
abominãda nisi ↄfessata pcedẽtia videant̃
velut inferre talẽ ↄclusiõeꝫ. Q si q̃s nesci/
at vti cautela tali / dimittat ↄsulo ne ⁊ sibi
noceat ⁊ pctõꝛẽ si semel negauerit neq̃ꝫ de/
phẽsus fuerit scãdalizet ⁊ vix i futuꝝ ↄuici
queat. Quale ꝓo debeat vl' e remediũ tradi
apð oẽs nõdũ scio. qm̃ pdicatõẽs genera/
les ñ sufficere satis puto. In hac tñ iteri suꝫ
snia q tales casus secreti p puul' . xiiij. ãno
rũ ⁊ infra ⁊ p mlieribꝫ neq̃ꝫ reseruari deberẽt
Alioq̃n ñ video q̃n mlti ex h defectu ↄfessi
onis itegre / pditi sũt. Ad illos ꝓo aplꝰ q̃ꝫ
ad platos spectat remediũ etiaꝫ dãnans ñ
claudãt regnũ celoꝝ aut p negligẽtiaꝫ aut
p hmõi rigidioꝛẽ obseruatõeꝫ occultoꝝ.

Consideratio. xxii.

Uideret̃ saltẽ expediẽs q in q̃libet cura
notabili / curatꝰ si discretꝰ eẽt aut alius loco
sui vicariꝰ aut aliꝰ vice adiutoꝛ / oꝛdĩaret̃ q̃si
penitẽtiariꝰ in talibꝫ ⁊ circa tales. Esset in/
sup diligẽs audire ↄfessiõẽs puuloꝝ iuue/
nũ q̃cũq̃ꝫ tpe vellẽt ⁊ sibi vacarẽt euocãdo
nũc vnũ nũc aliũ. qꝛ puecte etatis hoĩes ad
h forte ñ possẽt iduci. puideret tñ quõ cau
te ⁊ circũspecte ãbularet q̃ tal' esset. ne cul
pabiles seducẽtes hmõi puulos psequẽret̃ eũ
directe vl' idirecte p malicias exq̃sitas ⁊ foꝛ
te ↄfingẽdas p puulos. q̃ꝫ q̃ꝫ securitas maxia

circa hoc esset p uritas ꝯscie ꝛ intentõnis. Et ꝙ neqꝫ vbo neqꝫ signo aliq̃ quolibꝫ re uelaret q̃ ducerent. et ad nõ reuelandũ vnu oibꝫ induceret. neqꝫ daret penitẽtiã p quã possent puniri de scelꝫ notari apd eos circa q̃s cõuersant. Deniqꝫ circa h modꝰ videtur habere plures ꝯfessores minꝰ discretos i penitẽtijs iniũgẽdis q̃ refuando casus multos discretis paucis et ad h boiem ducere pudore cogente. ne talibꝫ pauci ꝯfiteãtur in etnũ. sicut tolerabiliꝰ ẽ sumere penitentiã in purgatorio q̃ vt infinita patiant in inferno

Cõsideratio .xxiii.

¶ Remanet aliq̃n in sacerdote scrupulꝰ sup ꝯfessiõe pctõris. q. s. nõ dixerit oĩa. ꝛ h habet/ vel q scit aliud de q̃ p confessionẽ. vel qꝛ tenet certa pncipia et iã ꝯfessarũs ꝙ tale pctm̃ ꝯmiserit aut alijs modis. Quo casu vł remittat pctõrẽ p auizãdo se vt dictum est. vel si absolvat pdicat sepiꝰ iteꝝ ꝛ iteꝝ. ꝙ si celet aliq̃d ꝯfessio sua ꝛ absolutio penitus invalida ẽ ꝛ irrisoria. Dici deniqꝫ poterit vt si mallet alteri ꝯfiteri pgat i noie dñi. tm̃modo fiat integra ꝯfessio sua. Sufficit h nec aliud exqrit. aut redeat si velit al's cũ pvisione meliori.

Cõsideratio .xxiiii.

¶ Petat ꝯfessor a pctõre si ppõnit amplius abstinere cũ auxilio dei deinceps a pctis. Itẽ si caret odio ꝯ aliũ. Itẽ si vult realiter dũ poterit alienũ restituere. Itẽ si occasiones certas pctõꝝ vitare ppõnit. vt ꝯcubinatũ et vsuras ꝛ silia. Si aliqd istoꝝ defuerit nõ valet absolutio. neqꝫ tradi debꝫ si h pctõr nõ velit facere. Suadeat tñ sibi interim agere bona que poterit vt deꝰ illumiet cor ipiꝰ. Idem dicimꝰ de revocatõe seductorũ malis ꝯsilijs et moribꝫ p eũ/ ꝛ de diffamatis iniuste ꝛ silibꝫ. nõ reqrẽdo tñ vltra illud qd vislr fieri pt ad talia reparanda

Considerátio .xxv.

¶ Iniũgat ꝯfessor penitẽtiã nõ aliã q̃ d cõsensu pctõris et de q̃ speret ipletionẽ. Nisi forte pctã essent publica ꝛ scãdalosa p qbꝫ ad reparatõem cogi deberet invitꝰ. Ceterũ pt aliq̃n dare penitẽtiã de nõ peccãdo tali vł tali crimie p certũ tẽpus futurũ sub pena aliq̃ vel pecuniaria vł corpali efficaciter solvẽda. aut sub debito redeũdi ad ꝯfessorẽ infra biduũ post ppetratõez delicti aut aliqd hmõi. Cõmoneat tñ ipe ꝯfessus ne pniam hãc vel aliã quãlibet acceptet si nõ eã pponat se firmiter ipleturũ. Agnoverit eni se i purgatorio q̃ i h mũdo gnĩꝰ oĩa soluturũ. Ceteꝝ de celãdo pniam suã ꝛ ea q̃ in cõfessiõe acta dictaqꝫ fuerint. ꝛ de nõ respõdendo ea curiose interrogantibꝫ moneatur. ¶ Deniqꝫ reliqua multa tradi potuerãt/ quoꝝ nõnulla iã ꝯscripsi. ptim latino eloq̃o. partim in gallico i varijs tractatul. Et aliũ doctores lõge amplioꝛ ꝛ vtilioꝛ aqꝫ. At vo hec interim p sui brevitate ne fastidio sint/ sufficiãt. Et qꝛ si q̃s ad opꝰ h salubberrimũ bona fide pcesserit. ille plꝰ exercendo ꝛ oꝛãdo. q̃ legendo erudiet atqꝫ ꝯficiet

Finis

Tractatulus eiusdẽ doctoris de ꝯfessione mollicieі

Quidã magister in theologia parisꝰ per experientiã multã ꝛ studiũ diligẽs cũ auxilio dei pia sedulitate invocato comperit hec q̃ inferius scribunt plurimũ efficacia esse ad extrahẽdũ a cordibus cõfitentiũ psertim iuvenũ/ saniẽ abominabilẽ peccati illius detestabilis quod dicit mollicies. ꝛ ꝯseqnter illã que ꝯ nature iura trãsit in psonã alterã. qꝛ nisi ꝯfessor sit sollers ꝛ circũspectus circa inq̃sitõnem hmõi peccatorũ/ vix aut raro poterit extrahere ab ore ifectorũ talibꝫ vicijs vt illa spõte fateant. ¶ Lector autẽ obscenitatẽ materie ac vboꝝ excusatã habeat ob necessitatẽ docendoꝝ remediorũ. Igit post aliq̃ colloq̃a de alijs materijs aut vicijs familiariter ac affabilit nõ austere facta/ descẽdat gdatim ꝛ q̃si ab obliq̃ ꝯfessor ad inq̃sitõnem hmõi peccati. sic dicendo.

Dice recordaris ꝙ vnq̃ in puericia tua circa. x. aut. xij. annos tua virga vel membrũ pudendi fuerit erecta. Si dicit ꝙ nõ/ statim cõvincit mendacij. et ꝙ vult fingere ꝛ timet capi. quia constat hoc omnibꝫ pueris non viciatis corpore/ dum calefacti sunt i lecto vel al's sepe cõtingere. Idcirco magis ac magis aperte debet vrgeri vt dicat veritatem. Item confessor si ille sit iuvenis precipue. Amice. nunquid istud erat indecẽs? Quid ergo faciebas vt nõ erigeretur? Et dicatur hoc vultu tranquillo/ vt ap

pareat ꝙ illō quod q̄rit̄ nō sit inhonestum vel silendū. sʒ q̄si remediū ꝯ p̄fatā erectōis ꝓtensam inhonestatē. Si nolit respondere plane petat̄ ꝯseq̄nter. Amice nūq̄d palpabas aut fricabas virgā tuā quemadmodū pueri solēt. Si oīno dicat ꝙ nunq̄ꝫ tenuit in statu tali vl̄ fricuit/nō potest vltra ꝓgredi nisi ammirādo et dicēdo. ꝙ nō est credibile/hortando ꝙ sit memor salutis sue. ꝙ est corā deo. et ꝙ est ꝗuissimū ī confessione mentiri ⁊ [illegible] Si vō dicat ꝙ tenuit ⁊ fricuit. Amice bn̄ credo/sed ꝑ quantū spaciū ꝑ horā vl̄ dimidiā. ⁊ vtrū tā diu ꝙ ꝟga ñ plus erigeret̄. ⁊ ꝓferat̄ h̄ q̄si ꝯfessor nō r̄putaret hoc insolitū vel pctm̄. Si r̄ndeat cōfitens ꝙ ita fecit/tūc habet̄ intentū ꝙ talis ꝟaciter ꝯmisit peccatū mollicie/etiā si ꝓpter etatē nō fuerit subsecuta pollutio. quoniā ibi ē ꝯplemētū delectatōis illecebrose. ⁊ forsan ꝑdidit virginitatē [illegible] animi. et magis ꝑdidit [illegible] ꝑ [illegible] etate [illegible] ad mulieres. Forte tn̄ ꝓbabilit̄ dici pt̄. ꝙ ꝑ penitētiam ꝟginitas repat̄ ī nō polluta. sicut ꝺ mentali corruptōe q̄ fit in cōsensu intrīseco esse dicimus dū corꝑalis deflorario seu pollutio nō est subsecuta. ¶ Istis igit̄ habitis debʒ tunc vehemēter increpare ⁊ detestari viciū illud. et ostendi q̄liter dicat audacter alia. q̄m̄ istud ē pessimū. Quo facto poterīt haberi facilit̄ alie circūstātie. Et si in dimissione virge pꝰ ꝯfricatōem aliq̄s humor exibat vel ñ fricuerit virgā alterꝰ socij sui. aut si aliq̄s fricuerit suā/et cōseq̄nter descēdēdo ad spēs magis speciales pctī zodomitici. ¶ Cōsiderabat p̄terea idem mgr̄ vt similes interrogatiōes paucꝭ variatis fierēt etiā ꝑfectis viris aut feminis. ꝙ ꝑ experientiā crebrā reꝑpit multos adultos infectos fuisse tali vicio q̄ nunq̄ꝫ ꝯfessi sunt ꝑ prius Aliq̄ ex pudore p̄mo/et postmodū ex obliuiōe. Aliq̄ sꝑ ex pudore/ita etiā vt dicerent se habuisse ꝓpositū nunq̄ꝫ ꝯfitēdi. Aliq̄ qꝛ nunq̄ꝫ (vt dicebāt) talia fuerāt ab eis a cōfessoribꝫ suis inq̄sita. ¶ Rursus ꝓpt̄ experientias plimas ꝯsulebat idem mgr̄/vt ꝟuata honestate ⁊ modestia q̄ posset ꝟuari/pueri monerent̄/nūc a pentibꝫ/nūc a mgr̄is maxime ad [illegible] ⁊ q̄si ex indirecto ne vnq̄ꝫ se fricarēt vl̄ palparēt in pudēdis suis/asserēdo ꝗuitatē pctī. ⁊ quō ꝑ talia possent virginitatē ꝑdere/⁊ dānari ꝑpetuo. Multos [illegible] ꝑ ignorantiā excusantes dicentes se nūq̄ꝫ audiuisse vl̄ sciuisse ꝙ talis

tactus e[illegible] peccatū. et q̄ nō habebant volūtatē cognoscēdi carnalr̄ mlieres. Valēt insuꝑ ista ad aliud/quoniā post ꝑpetratōem peccati citꝰ ꝯfiterent̄. sicut ⁊ de muliebri copula cōfiterent̄ etiā verecūdissimi pueri. ¶ Demū videbat̄ eidē mgr̄o nō adeo timēdū esse illud qd̄ q̄daꝫ timuerūt. ne. s. pueri docerent̄ mala agere. Videmꝰ eni ꝙ ex corruptōe nature pueri etiā triēnes vel q̄nquenes vehemēter sunt inclinati talia agere. qꝛ sentiūt ibi quendā pruritū incognitū duꝫ stat erectio. arbitrant̄q̄ꝫ licituꝫ esse ꝙ se fricent ibi. et se palpent ⁊ tractent/sicut ī alijs locis dū pruritus inest saltē nō aduertunt Quo fit vt ex ꝯsuetudīe crescat cum etate delectatio. Ac ꝓinde labunt̄ ī ꝓprie dictam molliciē vl̄ zodomā ex actu tali q̄ primitus ab eis nō putabat̄ illicitꝰ. ¶ Postremo nō reuocabat ī dubiū ip̄e magister q̄n tolerabilꝰ esset aliq̄s forsan ex tali doctrina doceri ad male agendū de ꝑ accidēs/q̄ꝫ ita passim dānabilr̄ viciū īnolere ⁊ absq̄ꝫ confessiōis necessario r̄medio derelinq̄re. ¶ Preterea ꝯsulebat vt nec ꝑ iocū nec aliter pueri aut puelle oscularent̄ aut nuda manu tractarent̄ nec diu figerent̄ oculi in eoꝝ decore. et loq̄ndo cū eis dicerent̄ ꝟba salubria/casta sobria et modesta. nec reciperentur solitarie nisi forsan in sacro loco ī visu omniū. ⁊ breuiter hic ab omi specie mala singulariter abstinendū. Sunt eni quasi pue stipule ꝑ q̄s nōnunq̄ꝫ diabolꝰ grandem suscitat inflāmationē. q̄uis ab initio q̄nq̄ꝫ nō apparet. ¶ Ceterū sibi placebat plurimū cōsuetudo patrie illiꝰ vbi pueri cubant soli. Abhorrebat insuꝑ ꝙ iuuenes doli capaces pueri aut puelle aut iuuenes cū senioribus q̄ntūcunq̄ꝫ ꝓpinq̄s in genere eodem lecto vterent̄. aut ꝙ se inde ꝑ ludum vel al's in nudo pertractarent. cognoscebat eni que ex talibus horrēda facinora ꝓdierāt. ¶ Tandē monebat cōfessos sibi super hac feda (de necessitate tn̄ ad remediādum tractanda) materia de aliquibꝫ. ¶ Primo ꝙ si aliqueꝫ sociorū suorum cognoscerēt nunc vel ī posterū tali vicio infectū/reprehenderent euꝫ secrete vt desisteret et cōfiteret̄/ostendendo peccati turpitudinem et detestationē ex dictis confessorū vel alijs/et ex legibꝫ publicis que penam ignis infligunt. et ex horrēda fulminatōne quinq̄ꝫ ciuitatum/et similibus. ¶ Secundo vt sobrie viuerent abstinendo a specieb ꝫ et vino forti et multo/

[illegible] inflāmatiuis ad venerē. ꝛ sup oīa ca[illegible] vbi cōmoda [illegible] [illegible] lecto absq̄ dormitione. [illegible] remedio occurrēdū esse [illegible] fm o[illegible] sanctoꝝ doctri[illegible] quotidie exptā/ ꝛ p silitudinē de inflāma[illegible] [illegible] Ad hoc [illegible] dicebat ee[illegible] certas orōnes quasdā puas/ quasdā magnas memoriter [illegible] statim diceret [illegible] peccat⁹. vel [illegible] corpa[illegible] aliubi [illegible] frigida se spargēdo. vel surgē do a lecto [illegible] [illegible] inducere ex[illegible] [illegible] Bnd[illegible] Anthonii. Bernardi [illegible] Thome. ꝛ alioꝝ patrū/ que cōmemorare longū eēt. Illa tñ in pmptu scire magnā habet vtilitatē. ¶ Inter alia ibi placebat mul[illegible] id qđ agebat q̄daꝫ iuuenis in pmo tēptationis occursu. q̄ [illegible] videret [illegible] diabolū/ spuebat ī terrā dicendo. pfy pfy miser damnate demō/ qꝛ ego tibi ꝯsentiā. qꝛ sic offendā deū meū ꝛ pr̄eꝫ meū. ꝛ de tēplo suo faciā ster[illegible] absit absit. abi hinc in malā horā/ ꝛ silia. Qñq; preterea ad aīaꝫ suā. qñq; ad corp⁹. qñq; ad angelū. nūc ad deū. nūc ad [illegible] collocut[illegible] quē[illegible] rei tali [illegible] mediante [illegible] aīo resolue[illegible]bat. ¶ Orōnes ꝛ ꝯmēdate ad hoc cū magna fide ꝛ conatu ꝛ humilitate et profunda reco[illegible] fragilitatis sūt he dicēde. aut [illegible]. Cor mundū crea in me de⁹. Ure igne sancti spūs. Sctā vgo vginuꝫ ora pro me. Ad scrōs alios ꝛ sctās. Exurgat de⁹ ꝛ dissipent inimici ei⁹. Saluū me fac de⁹ qm̄ intrauerūt aque vsq; ad aīam meā ¶ Deniq; locū pcipuū in pctō hoc habet antidotū illud qđ in alia scedula explicatū ē/ de imponendo. s. [illegible] ad graue penā in casu recidiuatiōis [illegible] dē videat. vel aliter exoret ille a quo solo bōū ē vt sit ꝯtinēs. q̄ ꝛ donuꝫ hoc negare nescit fideliꝫ orantibꝫ. Qđ tā ꝯtumeliosuꝫ nature humane p nobis ab eodē assumpte facinus dignet radicit⁹ extirpare/ q̄ est bñdictus ī secula seculoꝝ Amen. Finit.

Tractatus de reme

diis ꝯtra recidiuū pctī fm exercitiū ꝛ doctrinā eiusdē mgrī Iohis de Gerson.

Habet hoc propriū ars quelibꝫ vt faciliori cōpendio ad finem ducat optatū. Ammirandū pterea nemo debet [illegible] regimine/ qđ ē ars artiū/ expti ī ea faciliora sciūt ꝛ dāt remedia ꝯ morbos viciorū/ psertim ī foro ꝯscie. Ubi maxime locuꝫ hꝫ illa xpī formidabilꝫ snīa. Si cec⁹ ceco ducatū pbeat/ ambo ī foueā cadūt. Placuit idcirco scrptis mādare/ breuē se habēdi formā. quā quidā magister in theologia parisieñ. fide. moribꝫ ꝛ doctrina pbat⁹ obseruabat/ ꝛ obseruare ꝯsulebat pcipue ꝯtra recidiuū ī pctō vel peccatꝫ ad que ꝯfessus se nimis sentit inclinatū. ¶ De preteritis itaq; dabat satis [illegible]rabilē pniam attentis moribꝫ ꝛ etate confitentis. ꝛ nō nisi de ꝯsensu suo. vt esse sine camisia vno die ī hebdomada/ p annū vꝫ tres abstinere. aut vti cilicio/ et silia. Itē qꝛ pma vice ꝯfessionis alicui⁹ peccati inueterati seu detestabilꝫ ob recordationē facte gratie/ qꝛ vicīū illud detectū erat apertū ꝛ sanatū/ iniungebat. vt toto tpe vite sue ꝯfessus diceret q̄libet die Pr̄ nr̄ ꝛ Aue maria. semel in mane ꝛ semel in sero. Aut Miserere mei de⁹. vel silꝫ aliqđ. Et ī istis si cadebat obliuio aut impedimētū legitimū/ bñ volebat vt alio die posset fieri simile vel equalēs. Sed ad prouidēdū futuro casui ꝛ recidiuo in morbū peccati q̄ sp ē deterior/ maiorē operā dabat. ꝛ studio sius inuigilabat sic agēdo. Ut silꝫ etiā de preteritis pniam daret. inq̄stū resistere pctō ꝯsueto [illegible] multū [illegible] meriti. Iniungebat [illegible] nō ppetuo sed ad tps certū lōgi⁹ aut breui[illegible] fm voluntatē ꝛ dispositionē ꝯfitentis qꝛ idē confitēs pro qualibet vice qua incideret tale peccatū/ qđ volebat ex toto sanare/ aliq̄ de [illegible] adimpleret vel oīa fm tres satisfactōis ptes. Primo qꝛ in casu illo tenereꝫ vno die sequēti/ infra tres dies in pane ꝛ aqua ieiunare. Scđo diceret certū psalmoꝝ numeꝝ. Tercio si foret sui iuris dareꝫ in ecclesiā certū iocale. aut aliud bñ charꝫ sibi. aut summā pecunie fm q̄litatē [illegible] suaꝝ infra tres dies. Quarto infra illō triuꝫ dieꝝ spaciū tenereꝫ cōfiteri. Quīto [illegible] addebat qꝛ si [illegible] vehementer tēptareꝫ facere pctm̄ tale ꝛ oīno deliberaret intra se sic agere. nihilomin⁹ antea tenereꝫ dicere sub iuramēto. [illegible] aut flectere [illegible] pluries [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] illud ne[illegible] ppetraret. [illegible] forsitan miserebiꝫ de⁹. ꝛ orādo sic vel hūiliādo se/ faciet ī tēptatōe dñs puentū. ꝛ mitigabit maris fluct⁹ suscitatos. ¶ Cōptuꝫ ē remedia hec cū adiutorio diuīe grē esse efficacissima tā ī foro pnīe q̄ꝫ extra. si velit hō bona fide/ ꝛ nō illusorie ꝯuerti a via sua mala et saluari. [illegible] fieri videm⁹ ī foro exteriori

publico vt pene certe taxarent̄ ad rebelles cō
pescēdū. Sic dn̄e. sic i chamo ⁊ freno maxil
las eoꝝ ꝯstrīge q̄ n̄ approximāt ad te. ⁊ ꝯpel
le intrare si vocare parū est. Sic quēadmo/
dū Naso ait. Ut corp⁹ redimas / ferrū patie
ris et ignes. Ut valeas animo multa ferēda
tuo. ¶ Cām ỽo vtilitatis pn̄ie talis / redde
bat a p̄ori idē mgr̄ Qm̄ inq̄t ꝭm Arist̄. ⁊ ex
perientia. [illegible] tēptationē b̄n̄ deli
berat ⁊ eligit. sed adueniēte ⁊ vrgēte tēptatio
ne / vincit̄. labit̄ ⁊ succūbit. Turbat̄ q̄ppe iu
diciū rōnis et obnubilat̄ propter tractū mo
tūq̄ꝫ sensitiui appetit⁹ / ita vt non posset b̄r̄e
cogitationē de deo / ⁊ honestatē p̄fectā ⁊ in/
tegrā [illegible] quēadmodū [illegible] somnolen/
tia quadā sero p̄mat̄. ¶ Est p̄terea saluberri/
mū / vt p̄ aliqd̄ terribile p̄sens aut quasi p̄ns
ip̄e terreatur. ⁊ q̄si sopit⁹ suscitetur / viuificet̄
[illegible] tēptat̄. Neq̄ꝫ eni aliq̄s
[illegible] tēptatōne pullat⁹ i carne vel ali̇̄ [illegible]
ex toto vel magna p̄te desisteret ab impletōe
tēptatōis sue / si pro certo crederet q̄ i corp̄e
vel in mēbris vel bonis / graue damnū stati
eēt incursur⁹. Uigilaret siquidē tūc ratio in
tra se / et forti voce clamaret. q̄d cogitas. q̄d
tibi vis / quorsum tēdis? Nūquid vis pro q̄
dā lani tēptatōe aut delectatōe sordida / q̄ su
bito in penā ⁊ fastidiū ꝯuersa erit / hoc vel il
lud subire detrimentū? Nō tibi sic expedit.
Int̄ hec aut̄ silia ỽba resilire incipiet a cogi
tatōe mala [illegible] paulatim oculos rō
nis ab ea. Fiet q̄ꝫ istud cū adiutorio rōis. ⁊
cū ꝯfessione pctōꝝ vel aliis congruis reme/
diis / vt cesset illud miserabile tēptatōis incē
dium [illegible] sordidaꝝ suffa/
D tio ¶ Deinceps r̄n̄debat idem mgr̄ ad duas
obiectōes fieri possibiles. qm̄ timor ille ꝭui
lis / videt̄ euacuare meritū resistēdi peccato.
Et [illegible] periculū. ¶ De
p̄mo dicebat q̄ [illegible] impe
ta erat / ⁊ p̄pter deū. ex illa radice p̄maria bo
na germinabat pullulabatq̄ꝫ meritū. Qua/
uis eni nō ita sincera atq̄ꝫ laudabil̄ sit h̄mōi
resistētia ⁊ cessatio a pctō in casu p̄dicto quē
admodū ē i ỽtuoso / q̄ p̄cise p̄pter deū pctā
deserit. nihilominus resistētia talis bona est / ⁊
saltē inductiua ỽtutis. Sicut de timore ser
uili respectu timoris casti doctores determi
nāt. [illegible]
i sua radice p̄maria filial̄ ⁊ cast⁹. Resultat in
sup̄ meritū et approbatōe sequēti dū gaude
bit incōtinēs trāsacta tēptatōe nō cōsensisse
pctō. Demū q̄liter ibi eēt timor simpl̄r ꝭuil̄
cū posset ꝯfessus ab ista liberari pena nō im
plēdo pn̄iam. attn̄ implet. q̄ deo ⁊ sacerdo/
ti suo vult obediēs eē. Et h̄ sumi p̄t grata et
pulcra ꝯsideratio p̄ spōte vouētibꝫ ac religi
onē intrātibꝫ. ¶ Ad alterā obiectiōeꝫ dicebat
sil̄r fieri posse ad ip̄robatōeꝫ oim religionū /
oimq̄ꝫ votorū salubriū. si sic / ois pn̄ie susce/
ptio p̄iculosa eēt. Sic ⁊ de⁹ ⁊ sup̄iores in su
is p̄ceptis ⁊ legibꝫ culparent̄. Euitat̄ etiā p̄i
culū sufficiēter p̄ hoc q̄ nō nisi ꝯsensu habi/
to [illegible] talēs pn̄ie
obligatiōes imponūt̄. Siue igit̄ fiat p̄ tp̄s
ista trāsgressio / aut si diabolo purgēte fieret
pene solui p̄nt. ⁊ ita hō a noua trāsgressione
liber erit. imo ⁊ op⁹ bonū faciet. q̄ si transa/
cto tp̄e statuto / remediū videret̄ inefficax aut
i deteri⁹ ỽtat̄ / poterit omitti. Si ỽo sit vtile
sicut sp̄anduꝫ ē / rursus valebit iterari. Deni
q̄ꝫ ⁊ si salubre antidotū / ob egrotātis inobedi
entiā pestiferū fiat medic⁹ culpa caret ¶ Sub
inde p̄dict⁹ mgr̄ aliud adiiciebat documētū.
Itaq̄ꝫ si videbat pueros / aut alios simpli/
ces / min⁹ cogitare p̄cepta dei. ⁊ ex h̄ liberius
peccare / reddebat eos magis timidos ⁊ cau
tos ꝯtra pctm̄ / p̄ p̄missiones exp̄ssas i mani
bus suis factas / de cauēdo deinceps de tali
vel tali pctō. p̄ h̄ eni p̄missionē in baptismo
factā de obseruatōe legis xp̄i tāq̄ꝫ abolitā a
[illegible] renouabat. ⁊ p̄ mo
dū cuiusdā recognitōis iterū p̄mittēdo repa
bat. Sic Moyses ⁊ Josue respectu filioꝝ
isr̄l. Sic pleriq̄ꝫ hoies post p̄mā ꝯfederati
onē fed⁹ antiquū retractāt ⁊ ineūt. Neq̄ꝫ ar
bitret̄ aliq̄s p̄missionē talē parere discrimini
aut fractiōem ei⁹ esse casū sp̄aliter reseruatū.
qm̄ nullū ibi votū ē / cū nō nisi respectu illo/
rū que al̄s eēnt licita. ⁊ quibꝫ ꝯfitēs i̇plicite
vel explicite p̄missiōꝫ talē facit aut renouat.
scꝫ q̄ ꝯtra dei p̄cepta de cetero mortalit̄ non
peccabit. Erit attn̄ trāsgressio de p̄ accidens
deterior. q̄ ⁊ cognitō diuini p̄cepti iā sibi ef
fecta ē lucidior. ¶ Rursus idē mgr̄ p̄uidebat
diligēter / ne ꝯfessus su⁹ eēt deinceps occasio
p̄marie corruptōis alioꝝ / p̄sertim iuuenū. ⁊
q̄ sibi sufficeret dānatio p̄ditionis p̄pria / sp̄ā
lit̄ i pctis grauioribꝫ ⁊ abominādis. imo nec
noiandis palā. Ne pias aures polluant / oc
currebat diligēter p̄uidēdo / viis oibꝫ. ꝯmia
tione penaꝝ ⁊ obligatiōe ne ꝯfessus trāsiret
in deteriorē speciē ex societate seu cōicatōe ꝑ
uersa. ⁊ explicabat qn̄q̄ꝫ p̄ticulari⁹ sicut claꝫ
⁊ secrete fieri p̄ōt / dū videbat op̄tunū. Ma
lebat eni ꝯfessuꝫ suū dimittere / et tolerare in

sanctitate ꝗ ad pctā aliq̄ min⁹ grauia. Et ita ... ab omni pte vt ad deteriora la ... Qui ait τ querit aliud ĥedā ē mag̃ do ... τ arc τ vnctio sit piūs. et circū stanciaz oīm pticulariuz ꝯsiderato q̄s ... aut ... posit edoceri. ¶ Postremo dabat ꝯsiliū idē mgr̃/vt ꝯfitētes nō refugerēt/sʒ p bono maximo reputarent hēre pitos ꝯfesso res ... τ ... lōgo experimēto pbatos. q̄ ... nō queñ ... ppria. sʒ sincero corde ... Et ... p ... la ... laudandi plurimā famā ... de ... dabat deniq̄ p bonis effecti bus ... liberter ... vita bo ... τ deuoc. qr vox diuina ē. Cū sctō sanct⁹ ... collo ... vehemēt τ simulātia ad ... Sed τ sctōꝝ pūm vi te τ exempla frequēter τ attēte lecta vehemē ter ... ad infundēdū cordib⁹ nostris di uini amoris affectū/vt d cū ī oībus et sup oīa diligētes/pmissiones suas q̄ oēm deside ... ꝯsequamur. Amē.

P Retera hec circūstātie q̄ habēt p hūc ꝟsuʒ/inq̄rēde sunt ī cōfessiōe a ꝯfessore. Quis q̄d vbi q̄bꝰ au xilijs. cur quō q̄n. Per q̄s intel ligit̃ an sit iuuenis vel senex. cleric⁹ aut laic⁹. solut⁹ aut ligat⁹. Per q̄d an sit res sacra vel non. Per vbi/an sit in loco sacro vel nō. pu blico vel priuato. Per q̄bꝰ auxilijs. an cuʒ pugno. baculo aut gladio. Per cur/qua in tētōe. an rōne vindicte inferēde vł iniurie re pellende. Per quō/an pcusserit aliquē forti ter vel remisse. Per q̄n intelligit̃ an in qua dragesima aut in alio tpe sctō. vel alit̃. Tpo loc⁹. mod⁹. numer⁹. mora. scia. etas.

Responsio eiusdem

sup questione sibi facta p vicariuʒ dom⁹ car tusie de statuto ordinis eiusdē/q̄ cōmissi ad ꝯfessiones audiēdas/nō absoluāt a mortali certo. sʒ remittāt ꝯfitentē ad supiorē suū.

C Onfessio sacramētalis funda tur ī solo iure diuino τ euangē lico sup illo. Qdcūq̄ ligaueris sup terrā τc. Cōfessio sacramē talis sicut nō potuit institui ni si a solo deo/sic nō destitui pōt ab homie pu ro. Alr̃s papa posset nō obligari ad ꝯfessio nē sacramētalē. ¶ Cōfessio sacramētalis nō obligat ad venialiū ꝯfessionē de p se τ de ne cessitate salutis. qr nō tollūt charitatē. τ idō sine ꝯfessione taliū stat salus. ¶ Cōfessio sa cramētalis non debet extēdi p hoies puros vt aliq̄s peccata venialia cōfiteat̃ nisi velit. Seq̄tur ex pcedētibꝰ. Immo nec debēt fie ri reseruatōes nisi in grauibꝰ culpis. Potest sūt dici grauis culpa que trāsit ī opus cum ꝯsensu/τ deliberatōe pfecta. aut cū graui scā dalo alioꝝ. ¶ Cōfessio sacramētalis nō obli gat de p se vt bō bis ꝯfiteat̃ idē peccatū eti am mortale/nisi confitēs velit. Ratio. qr lex diuina nō obligat nisi semel cōfiteri. τ hoc p se. τ nisi velit hō. ¶ Confessio sacramētal̃ nō debet coartari p reseruatiōes casuū pctorum occultoꝝ/cōtrā vel pter legē euāgelice liber tatis. sed ... ē loc⁹ ... Alio quin timeat̃ illa phariseoꝝ culpatio Alligāt onera grauia et īportabilia humeris hoim. digito aūt suo nolūt ea mouere. Fit rursus aliq̄n/vt q̄ nimis emūget/eliciat sanguineʒ/ τ fiat causa fictōis. ¶ Cōfessio sacramētalis tali et tāto claudi debet sigillo secreti/ vt nec verbo nec signo quōlibet reuelet̃/aut reuela ri probabilit̃ estimet̃. Facit ad hoc expssa de terminatio eccl̃ie cū naturali ratōe. ¶ Confes sio sacramētalis d pctis occultis/raro τ cau tissime debet remitti ad supiores habētes iu risditionē coercitiuā ī publicis. quales sūt ab bates τ ꝑores ī religionibꝰ. qr facilis orit̃ suspitio apud correctos publice. q̄ occulta cōfessio p eos facta ledat̃. Sed etiā debēt in strui ꝯfessi. q̄ cōfessio secreta de publicis nō liberat eos q̄n possint aut debeant public e punitōi subiacere ¶ Confessio sacramētalis pōt q̄nq̄ rōnabiliter et fructuose dimitti de venialibꝰ. pōt etiā aliq̄n fieri fructuose Qua liter hoc τ quādo/docere debet vnctio spūs sancti cū ꝯsilio xpiane prudētie ¶ Cōfessio sacramētalis/pōt aliq̄n repeti fructuose de mortalibꝰ iā ꝯfessis. sed obligatio pluries il la confitēdi pōt reddi viciosa. qr nimis one rosa. ¶ Confessio sacramētalis pōt sepe fie ri sub ꝯditiōe. tā pter ignorātiā facti. qr ne scit sepe hō q̄d τ qualiter fecit q̄ pter igno rantiā iuris. qr neq̄t in pluribꝰ a venialibus mortale discerni. ¶ Cōfessio sacramētalis fa cta sub ꝯditiōe modis tactis aut alr̃s legiti me pōt hēre seu recipe absolutionē absolutaʒ sub hac forma Ego absoluo te ī noīe patris τ filij τ spūssancti. Que forma sufficiēs est et secura cū intētōe debita confessoris ad abso lutionē de pctis. imo et excōicationibꝰ in fo ro ꝯsciētie. ¶ Nec oportet/imo sepe nō expe dit/multiplicare sermonē absolutōis. Ut di cēdo ... potestate ...

peccatis ⁊ oblitis. ⁊ de tali vel tali excōmu/
nicatōe/si ⁊ inq̄stū indiges. cū silibus. q̄ ad
dita pl⁹ officiūt sepe vel ꝑturbāt/q̄ꝫ ꝓficiant
vel serenēt. Sup hoc notetur hec doctrina
¶Absolutio sacramētalis pōt delere pecca/
ta que nōdū erāt ꝯtrita/sed solūmō attrita.
Rursus oblita pctā nō delent̄ ꝟtute absolu/
tionis sacramētalis/q̄n hō postmodū tenea
tur illa ꝯfiteri dū redeant ad memoriā. sed si
nō redeūt. nihilomin⁹ homo saluabit̄ si fece
rit sufficientē diligentiā recordādi cū deus
nō obliget ad impossibile. ¶Est igit̄ additio
frustra cū dicit̄ de oblitis. Silr̄ cū dicit̄ de
ꝯtritis pōt esse notia. Silr̄ et male exꝑmit̄
si ⁊ inq̄stū possuꝫ ⁊ debeo. Sufficit eñ q̄ in
tētio sit bñ regulata. ¶Patet ad extremuꝫ q̄ꝫ
notia sit obliuio peccatoꝝ. q̄ꝛ nō delent̄ vir/
tute ꝯfessionis sacramētalis/ac perinde vir
tus clauiū que remittit magnā partē penaꝝ
debitaꝝ ad hmōi pctōꝝ deletiōeꝫ nō sic effi/
caciter applicat̄/prout fit circa pctā q̄ sacra/
mētaliter ⁊ expsse sunt confessa.

Adhuc de eodem
statuto.

Item ad questionē sibi factā p vi
carium carthusie sup statuto car/
thusieñ. de absolutōe a pctō mor
tali ⁊ de ꝯsuetudine ordis sup h̄.
Rñdit sub correctōe ⁊ cū reuerētia loq̄ndo/
nō apparet q̄ talis reseruatio sit cōueniens/
nec ꝯsona euāgelice libertati. q̄ꝛ ñ tenemur
ꝯfiteri de venialib⁹. Et quo ad mortalia di/
stinguēda/nō ē dabil̄ regula generalis ⁊ in/
fallibilis p humanā sapiētiā. Propterea ta/
lis reseruatio nō est nisi laqueus aīaꝝ. ꝓser
tim timorataꝝ. Pōt tñ fieri reseruatio d̄ cer
tis mortalib⁹ manifestis. ⁊ q̄ trāseūt in opus
exteri⁹. q̄ꝛ de cogitationib⁹ notiū ē aut inu/
tile reseruationē adhibere. ¶Itē idē ad quē/
dā carthusieñ. sic scribit. Recepi q̄ in ꝯstitu
tionib⁹ vr̄is nō dicit̄/q̄ oīs mortalis cul/
pa sit maiori reseruata ī foro ꝯfessionis. sꝫ q̄
grauis culpa. Et certe tolerabilis ⁊ salubris
est hec ꝯstitutio si bñ fuerit declaratū. qual̄
culpa debeat merito grauis reputari Et ita
saluat̄ honor patrū ꝯstituentiū. Et nihilomi
nus euitat̄ on⁹ importabile sup ceruices pec
cātiū. Qualis aūt fieri debeat aut possit int̄
ꝓtatio q̄d ē grauis culpa ꝓputo notatū fuis/
se ꝯpetēter ī vltimis scriptis licz incult⁹ dño
Osualdo mittēdo tali q̄stioni. Si de sol̄ ve/
nialib⁹ debeāt absolui ꝯmissi a porc. ¶Itē

nota q̄ null⁹ tenet̄ cōfiteri pctā venialia lege
diuina/nisi sit ad h̄ spāliter obligat⁹ p votū
vel pticulare statutū/q̄le non dꝫ leuiter fieri.
Et q̄nq̄ magis expediret cessare a cōfessiōe
taliuꝫ q̄ꝫ nimiā incurrere sollicitudinē. q̄ ꝓ
impediret aliq̄n q̄ꝫ fruct⁹ ꝯfessiōis iuuaret.
Alioq̄n etiā ꝯfessione facta/oporteret sepe ite/
rū ꝯfiteri. ⁊ sic deinceps sine termio attēto q̄d
vix facim⁹ aliq̄d vbi nō possum⁹ rōnabiliter
formidare de pctō veniali. Finit.

Sequitur auisamē/
tum eiusdē p modū confessionis in religioi/
bus non lapsis audiendi.

Sicut expediēs esse suasi p pa/
tribus carthusieñ. ⁊ celestinis
vt eorū supiores haberēt a do
mīo papa latissimā absoluēdi
ī foro penitētiali licētiā. sic ap/
paret mihi q̄ cōfessores ordinati p singulos
ꝯuentus habeāt magnā ⁊ amplā potestatē
absoluēdi nedū de venialib⁹ solis. q̄a tal̄ eēt
irrationabil̄ ⁊ intolerabil̄ restrictio. sed etiā
de mortalib⁹/ꝓsertim occultis. non q̄ absol
uerēt de q̄cūq̄ mortali. Qñ āt deberēt remit
tere ad supiorē ⁊ q̄ñ ñ relinq̄ret arbitrio ꝯfes
soris iuxta qualitatē cōfitētis. Attēto ꝓmo
q̄ cōsultius est penitentē mittere ī purgato
riū cū pua penitētia/q̄ꝫ cū magna nō implē/
da vel forte nō alr̄ confitēdo detrudere ī in
fernū. Rursus attēto/q̄ nō obstātib⁹ tot de/
cretis sup penitētijs iniūgēdis. ꝯmunior est
doctoꝝ snīa/q̄ oēs penitētie ī foro sacramē
tali sunt arbitrarie. intelligēdo de peccatis oc
cultis. Ceterū p manifestis regule ⁊ discipli
ne ī religionib⁹ ordinate/pñt rōnabiliter exi
gi ⁊ ab inuitis. Et hic habet locū q̄d dicit̄ ī
terrorē alioꝝ. Et ne facilitas venie incētiuū
tribuat delinquēdi. ⁊ nullo mō de occultis/
q̄ penit⁹ nō cōfiteret̄ nisi vellet. licet ī h̄ se dā/
naret. sed tā horrēdo discrimī non occasio ꝓ
stāda/cū tā misera ve ve ve sit. ⁊ totiens exꝑ
ta fragilitas humane conditionis. Finit

Distinctio magistra/
lis ⁊ breuis eiusdē de modo excōmunicatio
onū ⁊ irregularitatū ⁊ absolutiōis ab eisdē.

Excōmunicationū tot sunt ge/
nera quot excōmunicationū.
⁊ consequēter indicant̄ irregu
laritates/que dicūt impedimē
ta ad ꝯmunicatōes legitimas
exercēs. ¶Cōmunicationū alia ē naturalis.

alia ciuilis. Naturalis ē hec vita corpalis. cui mors opposita pōt dici excōicatio. Ciuilis ē multiplex. Quedā fm leges spectantes ad cōmunicationē tpalē psentis vite. de qua spe cta ad [illegible] legū[illegible]. Alia ē ecclīastica fm canones et instituta [illegible] spectāt ad aiam in or dine ad vitā eternā. ¶ Ecclīastica cōmunica tio de qua ma[illegible] ad ppositū spectat [illegible] tal[illegible]. Uno mō ad deum. Alio mō ad proximū. ¶ Cōmunicatio ad deū ē stat⁹ seu vita gratie gratū faciētis. cui opponit ge neraliter oīs excōicatio que cōtrahit ex mor tali pctō/sic q nequeat talis excōicatus ex ercere legitios actus/ psertim sacramentales sine pctō. ¶ Cōmunicatio ad pximū seu pu blica/tractat et intēdit p canonistas/dū lo quunt de excōmunicatiōe et irregularitate. ¶ [illegible] excōicatio seu irregularitas sub du plici dr̄ntia. Quedā ē omino sine pctō. que/ dā ex pctō cōtracte vel [illegible]. Exemplū pri mi/sicut bigamia. sicut iudiciū latū in causa sanguinis ex officio. sicut seruit⁹. sicut lep vel mutilatio. vel officiū vile/et silia. que distra hūt et impediūt ab exercitio diuinoꝝ mistra tionū. necnō et ab ordinū susceptōe repellūt Exemplū scdi/sicut excōicatio late sentētie ab hoīe vel a iure ppter cōtumaciā vel ꝑ sumptā. ¶ Et hec ē acceptio cōmunissima. q̄ subdiuidit i varias spēs [illegible] ab[illegible] Tū i generali/quedaꝫ ē reseruata pape. sicut etiā irregularitas que cōtrahit ex hmoi excō municatōe/dū q̄s se miscet i diuinis excōi cat⁹/recipiēdo vl' exercēdo scienter et ppposi to. ¶ Altera ē irregularitas q̄ nō ita reseruat sed etiā tollere pōt sacerdos simplex. sicut in excōmunicatiōe minori/q̄ suspēdit hoīem a celebratōe. quēadmoduꝫ fit si q̄s pticipaue rit sciēter cū excōicatis. nō tm̄ i crimie/sed et [illegible] ¶ Casus [illegible] irregularitatū [illegible] [illegible] [illegible] cōmunicatū. ex cō ur gūt et sola cōstitutiōne positiua. et aliqñ sine crimie/licet nō sine rōne. ppterea cōdēnabil' ē cōteptus. ¶ Proinde q̄lis debet esse forma absolutōis sup excōicatōibꝫ et irregularitati bus i foro exteriori et publico/sciāt a iuristis. qm̄ in foro cōsciētie nō requirit certa forma. nec de necessitate sacramēti/nec de necessita te pcepti. Sꝫ sufficit dicere vt sup. Ego ab soluo te [illegible] cū intētōe absoluēdi. Expedit aūt vt hec in tētio sit latissima que ferat sup oīm casu in q̄ pōt cōfessor absoluere tā de sentētijs q̄ d' pec catis. Et ita sufficit hec forma p oībꝫ sine multiplicatōe vboꝝ. ¶ Adde q absolut⁹ i fo ro exteriori de excōicatōibꝫ/tenet nihilomi nus causas excōmunicationū sacramētalit' cōfiteri. vt q pberauerit clericū rc̄. Nō em̄ fit publice sacramētalis cōfessio ad quā obligat ius diuinū. ¶ Ex quibꝫ oībꝫ colligi pōt. q multa a plerisq3 addunt frustra i absolutiōe sacramētali/ad absolutionē peni⁹ nihil fa cientia. In hoc em̄ q cōfessor [illegible] inte ntione actuali vel habituali dicit. Ego te absol uo i noīe patris et filij et spūssancti. oīa cōpre hēdit. s. autoritate mihi cōmissa vel qua fun [illegible] absolutio. Iteꝫ a pctīs tuis mihi cōfessis supflue addit. qm̄ de nō cōfessis nō absoluit. Itē. et restituo te vnitati sctē ecclīe et sacramētis ei⁹ Si em̄ absolut⁹ ē ex se q fidel' ē. iā restitut⁹ ē. Cetere cōditōes patēt supra ¶ Ueꝫ (vt sup tactū ē) si q̄s fuerit a iure vel ab hoīe suspē sus/aut maiori excōmunicatōe innodatus/ seu irregularitate irretit⁹ notoria aut contu maci. aut certe illa q̄ sedi aplīce ē reseruata rc̄. [illegible] casuū absolutōe [illegible] videli cet i sacris canonibꝫ/vt eo mō nodus sol[illegible] quo q̄s fuerat alligat⁹ Et hec absolutō sim plicis sacerdotis trāscēdit ptātē/salt' ex iure positiuo. Silr eodē iure ei⁹ ptāti ablati sūt [illegible]. Silr [illegible] [illegible] religionū. ppter artiorē sui stat⁹ cu stodiā. que pctā seu casus soli plato reseruat. q̄uis de p se q̄libet sacerdos ab eisdē posset absoluere/dūmodo vltra suā ptātē pncipa lē nō excederet. ¶ Patet q3 q̄ multa et in ipa absolutōe supioꝝ casuū. criminū. excōicati onū. irregularitatū rc̄. ab ipsis platis adijci ant supflua/et nihil ad absolutionē spectātia Nā etiā i talibꝫ sufficit ad cōmunē formā ad dere solūmodo clausulā vel clausulas a iure institutas. quibꝫ irretit⁹ enodet/seu a nodis absoluat. vt dicēdo. autoritate sūmi pontifi cis vel gratie aut pullegij cōcessi vel dati rc̄. Ego te absoluo a tali excōmunicatiōe. irre gularitate [illegible] tali vel tali sniā incidisti rc̄. sicut cōgruit/et autoritas [illegible] rū in cōspectu diuine maiestatis fuerit rc̄. ni hil facit ad rem.

De iniunctione peni tentie.

f Ed de iniūctione penitētie diuerse sūt opiniōes suas rōnes adducētes/ an añ absolutionē vel post absolutionē iniūgēda sit penitentia q̄ ꝯfessionis indiuidua comes ē. ad hoc eni̅ ꝯfessio fit quo vuln⁹ inflictū detegat̃. ad hoc pnia iniūgit̃/ vt vulneri detecto salutare remediū adbibeat̃. Et licet incerte sint ꝓuidētie nr̄e. nec q̄ lance diuino iudicio nr̄e ponderent̃ offense. tn̄ abūdāti misc̄dia ac pietate ipsius h̄ ꝯcessum ē fidelib⁹/ vt sacramēto ꝯfessionis ac remedio penitētie etiā minus sufficiēter iā saltē a mortis eterne sit ereptus supplicio q̄ fuerat damnād⁹. etiā si ob modicē penitētie iniūctionē lōgius sit cruciand⁹. q̄[illegible] crucianda etiā multiplex remediū sue spōse aliūde ꝓuidit xp̄s. cui⁹ ꝓpitia ē mi[illegible]. ⁊ cui⁹ m[illegible] nō ē numer⁹. ¶ De illo autē an añ vel post absolutionē iniūgēda sit penitētia/ nū videt̃ obesse homini simplici [illegible] ꝯtrito seu dolēti corde ad ꝯfessionē venienti et ad satisfactionē parato. ¶ In ipa aūt iniūctione pnie simılit̃ occurrit repħēsio sup multiplicatiōe verboꝝ/ pnie ī nullo suffragantiū. Sicut eni̅ ꝯfitēs cauere debet ne aliq̄d immisceat qđ tātū sacramētū excusatōe indebita. ꝓlixitate importuna. ostētatiōe falsa. simulatione fraudulenta/ ac ceteris q̄buslibet malis violet. fructūq₃ ei⁹ tollat. ita nō min⁹ ipse ꝯfessor locū dei tenēs atq₃ ei⁹ gerēs vices sacramēto ꝯfessionis reuerentiā exhibeat. ⁊ [illegible] ponderatane ⁊ ipse ī tali loco adducat quicq̄₃ qđ cū ꝓboꝝ subtilitate necnō multiplicatōe/ aut insolita forma ꝓlatōis/ possit ostētare magisterio ꝯfessoꝝ [illegible] doctiorē. sanctiorēq₃. his eni̅ ac silib⁹ ꝯditōib⁹ plerisq₃ nefas ꝯfessorib⁹ nō solū fama ⁊ fauor a lingua/ sȝ etiā a manu crescit pecunia. ⁊ cathedra Moysi quā dn̄s laudauit. istis atq₃ alijs modis ꝓtitur ī cathedras numulariorū ⁊ colūbas vēdentiū. q̄s idē ipse euertit/ et de tēplo eiecit. Post simplicē igit̃ ꝯfessionē₃ ⁊ verā vt p̄supponit̃/ simplex etiā₃ fiat absolutio. aut cū₃ timore ⁊ magna cautela ad superiores si oportet remissio iuxta sup⁹ dicta. demū post absolutionē vl̄ añ (qđ ad p̄ns nolumus determināre. eo ꝙ nō obstet huic sacr̄o) simplex etiā fiat pnie iniūctio.

Hoc notabile quod

[illegible] multū ꝯcordat cū dictis dñi Johānis Gerson. ita ꝙ videt̃ etiā ab ipō positū.

n Vera forma absolutōis a peccatis sufficiēs ⁊ necessaria est. Ego absoluo te. Sed satis ꝯueniēter ꝑmittit̃ autoritate eccl̄ie/ a q̄ confessor accipit potestatē absoluēdi ī susceptione ordinis. Sed q̄r illa ptās ē retēta ī manu supioris nisi ꝯmittat̃. ideo dicit̃ ⁊ ordīs. Et si loco hui⁹ clausule ꝑmittat̃. autoritate qua fungor/ nō ē vis. Idē eni̅ valet. Deniq₃ nota ꝙ satis ꝯueniēter appōit̃ ī forma sup[illegible]cta. a pctīs tuis. ad denotādū de quo fiat absolutio vel de quib⁹. Q, ꝓo dicat̃. a peccatis tuis ⁊ a circūstātijs eorū. hoc scđm totaliter est supfluū. Quia aut circūstantia ē peccatū aut nō. Si sic/ iā dictū est/ a pctīs tuis. Si nō/ nō cadit sub absolutōe. ¶ Itē ꝙ dicat̃ ꝯtritis/ ꝑiculosū ē/ ⁊ ꝑt et damnosū. q̄r nedū ꝯtrita/ sed etiā attrita pctā p̄nt ꝑ absolutionē deleri ꝑ gratiā post aduenientē. vt melius post declarabit̃. Hoc aūt qđ ē ꝯtritū [illegible]no excluderet attrita sicut albū nigꝝ ⁊c. Deniq₃ hoc ē inijcere scrupulū desꝑatōnis. ꝑlerīm ī mortis articulo existētib⁹. Nulli eni̅ ꝯstare pōt si vere de pctīs ꝯteratur. Cū₃ igit̃ audit se absolui a ꝯtritis/ incipiet dubitare ⁊ vacillare sup sua absolutōe. maxime cū inimic⁹ ī mortis articulo toto posse īsistat ad deijciendū hoīem a sua spe ⁊ fiducia. ⁊ sepe dolor corpis ē vehemēs. ita ꝙ hō nullā deuotionis gratiā seu ꝯtritionē attestantē₃ sentire possit. sicut et etiā ī sanitate homīs sepe sine culpa sua ꝑpter multas rōnes aufert̃ grā deuotiōis. Tollit̃ igit̃ ꝑ hoc fiducia vel minuitur. ⁊ dat̃ occasio ruine seu desꝑationi. Et si eni̅ vere ita sit ꝙ absq₃ ꝯtritōe pctā nō deleātur. tn̄ homo sepe veracit̃ ꝯteritur/ vel ī ipsa absolutōe ꝯtritio ꝓtute sacramēti infundit̃. ⁊ hoc hoīem vt p̄dicti latet. ⁊ cū audit a ꝯtritis/ capit occasionē musitādi ⁊ dubitādi. ⁊ ꝑ ꝯsequēs ꝑiclitādi ⁊c. ¶ Q, si dicat̃ de oblitis/ similit̃ ē supfluū. q̄r nō pōt ꝯfitēs de peccatis oblitis absolute absolui q̄n etiā teneatur [illegible]. ¶ Nec valet dicere. q̄ libēter ꝯfitereris/ siue q̄ velles confiteri si eoꝝ haberes memoriā. q̄r staret ꝙ ꝯfitēs vellet q̄n ꝯfiteret̃. ⁊ nō vellet q̄n recordabitur. Aut forte voluntatē habet bonā ī generali ꝯ confitēdo oīa que occurrūt. quā nō haberet de ꝯfitēdo si ī sp̄ali aliqua occurrerēt/ sicut manifestū ē ⁊ declarari posset ꝑ syllogismū incōtinētis extra passionē existētis. Et h̄ diffuse declarari pōt tp̄e suo ⁊c. ¶ Item male exꝑmit̃ si ⁊ inq̄ītū possū₃ ⁊ debeo. q̄r si:

nō p̄mō debet se ingerere ad audiēdū. Et si forte occurrit ca . . . . remit terra . . . . et sufficit . . . . cōfes . . . . regulata. Nec . . . dicere . . . . Et . . . . autorita te.i. p autoritatē ¶ Nota illa ptic̄la. In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊c̄. addit ad denotādū q̄ a deo est . . . . tute fidei trinitatis ⁊ passionis Iesu xp̄i dn̄i nostri. Nec ē (vt Thomas dicit in tercia pte sūme) de substātia absolutōis/sed relinquit arbitrio sacerdotis. q̄ cū sit vt instrumētalit̄ ocurrēs ⁊c̄. siue vt mīster absoluat. ꝯuenien ter apponit illud qđ ptinet ad p̄mā autorita . . . . ⁊c̄. Quia tū̄ hoc nō ē determinatū ex verbis xp̄i. Q̄cūq̄ ligaueris sup terrā ⁊c̄. sicut i ba ptismo tal' appositio ibi. ⁊ nō i baptismo re linquit arbitrio sacerdotis.

Illud notabile eiusdem vt videt de p̄mis motib⁹ ⁊ ꝯsensu.

D Pri . . . q̄ sūt mot⁹ p̄mo p̄mi. Et sunt mot⁹ scđo p̄mi. ⁊ sūt mot⁹ q̄ ꝯsistūt i ꝯsensu Mot⁹ p̄mo p̄mi sunt tres. i quib⁹ nō ē aliqđ pctm̄ mortale vel veniale. q̄z nō attingūt volunta tē/nec vt libera ē nec vt natura. Prim⁹ ē titil latio i carne siue suggestio facta excitās ad li bidinē. Scđs ē delectatio i appetitu sensi tiuo tm̄ circa illud qđ caro suggerit. Terci⁹ ē desideriū iprouisū ꝯsequēdi illud in opus ¶ Mot⁹ aūt scđo p̄mi sunt illi q̄ attingūt vo lūtatē vt natura ē. nō vt ē arbitrio libera seu liberatiua . Et sunt tres. Prim⁹ ē mot⁹ de lectatōis i volūtate ꝯdelectādo appetitui sē sitiuo. Scđs ē ꝯsensus subit⁹ volūtatis i de lectatōē. Terci⁹ ē ꝯsensus subit⁹ seu desideri um ꝯseq̄ndi i op⁹. In his ē tm̄ pctm̄ veiale. Ita q̄ i p̄mo gradu ē p̄ncipiū pctī venial'. In scđo mediū. In tercio limes seu t'min⁹ ¶ Isti sūt ꝯsensus i q̄b⁹ cadit pctm̄ mortale de pctō saltē qđ cadit sub ꝓhibitōe Prim⁹ ē ꝯsensus interptatiu⁹ i delectationē. q̄ fit q̄n ex delectatiōe volūtatis intm̄ absorbet rō/vt nō possit intēdere iudicio. ⁊ voluntas negli git monere rōem ad iudicādū. ⁊ pmittit t'ps trāsire q̄ possit deliberare. Scđs ē cōsensus verus i delectationē. habito etiā iudicio rō nis i oppositū certo. Terci⁹ ē ꝯsensus i op⁹ ⁊ ver⁹ ⁊ deliberat⁹. etiā si op⁹ nūq̄ sequat. qđ q̄dē ꝑ se est pctm̄ mortale. Inde ait salua tor. Qui viderit mulierē ad ꝯcupiscēdū ea/ statim mechatus est eā in corde suo.

Opusculū eiusdem sup absolutione confessionis sacramentalis

G Ratia tibi ⁊ pax frat' charissi me. Petis p̄mo si apđ aliquē doctorē repiat forma autētica absolutōis sac'alis. Rn̄deo q̄ sic. Et de h̄ videat sūma ꝯfes soꝝ. vel Bertelina sup h̄ v̄bo Absolutio. p̄ ma q̄stiōe. Utrū forma absolutōis debeat fi eri sub mō indicatiuo Et ꝑm illa q̄ repiūtur ibidē/patebit satis rn̄sio. Ad illđ qđ scđo pe tis. s. q̄ sit forma sufficiēs. ¶ Deinde ad t'ciū qđ q̄ris. vn̄ tot varietates i forma ista abso lutōis. Rn̄deo q̄ ex ignorātia vl' negligētia sufficiēter inq̄rēdi q̄ agēda sūt circa sacramē ta. Sz cur pl⁹ inq̄ris circa istā formā q̄z cir ca alias. Rō vna est. q̄z alie forme dicunt pu blice. ⁊ inueniūt scripte/sicq̄ legūt. Hic autē occulte ⁊ absq̄ libris ⁊ arbitrij sit negociū. Pōt ⁊ alia rō dari. q̄z act⁹ ꝯfessiōis ⁊ absolu tōis/ē q̄dā act⁹ iudicialis. vbi videt sufficere q̄ sacerdos iudex explicet sn̄iam suā q̄buscū q̄ verbis. dū tm̄ intēdat absoluere. sicut dici mus i . . . . ambo rū significat⁹ exteri⁹ qualibuscūq̄ v̄bis. im mo ⁊ signis. sicut i muto sufficit ad mrīmo niū ꝯhendū. ¶ Denīq̄ ꝑsolutōe alioꝝ q̄sito rū ⁊ declaratōe p̄missoꝝ/scribā tibi modū q̄ vtor i hm̄oi absolutōib⁹. ¶ Un̄ si n̄ hū dubi tat de excōicatōe ꝯtracta. Dico p̄mo ꝑ mo dū impcatōis q̄ ē cōgruo p̄mittit. Dn̄s no ster ih̄s xp̄s te absoluat. vel pcat tibi de⁹. vl' dū mora maior ē. Misereat tui oīpotēs de us ⁊c̄. Deinde subiūgo. cū intētiōe interiori absoluēdi/q̄tū possū et ꝑm autoritatē mihi ꝯmissā. Et dico. Ego te absoluo a pctīs tu is In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ūsc̄i Amē. ¶ Nec opter aliud addere. nec istō ꝑnomē aliqs. nec istud adiectiuū oīb⁹. nec istō oblitis. nec illō ꝯtritis. imo ꝑt nocere si ponit h̄ adiectiuū cō tritis/cū v̄tus sacramētal' absolutōis vale at sup pctā solū attrita. licet nō dū ꝯtrita Et ita ē additio qđammō distrahēs q̄ ꝓsuppo nit ꝯtritōē pcessisse/q̄ nō semꝑ p̄cedit vt di . . . . ¶ Ite nec opter addere . . . . . . ⁊ ad huc minus istud inq̄tū debeo. q̄z sepe sacer dos nō tenet aut dz absoluere. ⁊ ita ē additō . . . . . . ¶ Ite nec opter addere autoritate

mihi pmissa rč.oĩa eĩn talia sufficiẽt fiũt z valẽt p intẽtõz interiorẽ quã hz sacerdos vel habuit ĩ volẽdo absoluere. Uñ p regula teneaẽ q forme sacramẽtoz debẽt eẽ absolute z nõ pditionales. Et si opponaẽ q ĩ baptismo dr qñqz. Si tu ñ es baptisat⁹ ego te baptiso rč. Rñdeo q illa pditio nõ se tenet nec tenere dz ex pte forme/sed solũ referẽda ẽ ad explicatõz intẽtõis quã hz sacerdos. quã itẽ tõz iõ explicat/ne puteẽ velle baptisare puez iã baptisatũ. et ita facere iniuriã sacramẽto. Uñ apð deũ sufficeret intẽtio ĩterior sine tali explicatõne/nisi qz sic ecclia voluit fieri cã dicta. Silr eẽt ĩ dubio q aliqs hẽt de hostia posita añ eũ dũ celebrat. z nescit plane si cõsecrata sit iã vel nõ. vtputa qz nescit si ptulerit sufficiẽter ṽba rč. Tunc si necessaria sit securitas amplior/sufficiet q hõ cũ intẽtiõe ista q ñ intẽdit pscrare istã hostiã si sit cõsecrata/dicat ṽba pscratõis. Quis taĩ repetitio nõ sit passim faciẽda. nec eẽt ĩ h assuecẽdũ. ¶ Addaẽ q pdicta forma absolutõis sacramẽtaẽ sufficit ĩ qcũqz absolutõe p pctis/siue fiat pfessio post vnã absolutõez iã datã siue nõ. Nec optet dicere. Absoluo te ab isto pctõ rč. sed sufficit sicut pus ¶ Deniqz tuti⁹ obseruaẽ breuis z succincta forma absoluẽdi pdicta/q̃ dũ fiũt tot additiões/q̃ vel sunt supflue/vel qñqz distrahẽtes aut ipeditiue. ¶ Ceteꝝ q̃ ad absolutionẽ de excõicatione. Rñdeẽ q ĩ foro publico nõ sacramẽtali nulla certa forma requiriẽ. sufficit q ille q̃ hz potestatẽ iudiciariã significet intẽtõz suã q̃ vult talẽ absolutũ esse ¶ Porro q̃ ad sacramẽtalẽ absolutiõz q̃ vlteri⁹ reqriẽ/z circa cui⁹ omissionẽ multi deficiũt pcisa forma nõ ita reqritur sicut ĩ aliis sacramẽtis. Uñ ista forma sufficit cũ intẽtõe interiori sicut pus explicabatur. Ego absoluo te ab excõicatõe vel excõicatõib⁹ rč. Et pt addi (licet ñ sit necessariũ) istud. Et restituo te sacramẽtis ecclie z orõibus diuis In nõie pris z filij et spũssancti. ¶ Ueꝝ quo ad minorez excõicationẽ q̃ phiẽ ex pticipatõe cũ excõicatis/sufficit eadẽ forma. Sed q̃ ad excõicationẽ largo nomie dictaz q̃ ptrahiẽ ex q̃libet peccato mortali/qd sepat hoiem a deo/puto q non reqriẽ spãlis formula/sed sufficit alia q̃ dicta ẽ p peccatis ¶ Ampli⁹ ṽo q̃ ad irregularitates pctas celebrãdo ĩ excõicatõe vel alio tali mõ/sicut habeẽ ĩ pstitutionib⁹ decretaliũ. forma nõ ẽ certa z pcise reqsita/cũ sit q̃dã act⁹ iudicialẽ magis qᵭ ammõ q̃ ordinis. Nihilomin⁹ pt cõgrue sic dici/sic etiaz pniario z vsus hz. Ego absoluo te ab irregularitate vl irregularitatibus si sint plres. z restituo te sacris ecclie/et dispẽso tecũ. Et h ponũt p futuro tpe vt hõ legitime possit celebrare vl vti sacramentis. Deniqz addiẽ. In noie pris z filij z spũssctĩ Amẽ. ¶ Tãdẽ ad id qð inqris/si sit expediẽs ĩ iniũctione pnie dicere. Oĩa bona q̃ facies sint tibi ĩ p generali pniã? Rñdeo q sic. qa p hũc modũ oĩa talia bona habẽt vim satisfactoriã. licet nõ tãtũdẽ sicut si spãliter iniũgerenẽ z fierẽt. z hoc pp̃ter obligatõz maiorẽ z obedientiã inde seqntẽ. Sed nõ eẽt securuz specialiter iniungere talia z talia oĩa sic debere fieri. pp̃ter piculũ trãsgressionis z culpe seu inobediẽtie inde consequentis.

Tenor questiõis de

q̃ hẽ supplemẽto summa pfessorũ ĩ tra n. exc. iiij. q. xci. fm quottationẽ libri mei ĩ sic se hz. qz post pfessionẽ ptriti pectoris/regulariter dz subseq absolutio sacerdotis. q̃ro an forma absolutõis ĩ sacramẽto pnie dz dici sub mõ indicatiuo? Rñdeo fm Albertũ ĩ sc̃ptis sup iiij. sniaz. dist. xvij. Dicendũ q sic/pp̃ter sacramẽti certitudinẽ. sed q pcedit deprecatio. h est de hñ esse sacramẽti z nõ de esse. Uñ puenienter dicit. Dñs te absoluat z ego autoritate qua fungor/absoluo te a pctĩs tuis ĩ noie patris z filij z spũssancti Amẽ. Et hanc formã exposuit magister Johãnes de verziaco ĩ scholis ĩ lectionib⁹ suis. Thomas etiã ĩ vltima pte summe sue. q. lxxxiiij. ar. iij. concordat cũ hoc. Dicit eĩn q de forma substãtie ẽ Ego te absoluo. sed pmittiẽ orõ. Misereaẽ tui oĩpotẽs de⁹ rč. ne effect⁹ sacramẽti impediaẽ ex pte penitẽtis. Itẽ qz sacerdos non p ppria autoritate absoluit. sz q̃si minister puenienter aliq̃d apponiẽ. ego te absoluo ĩ noie patris z filij z spũssctĩ Amẽ. Uel p ṽtutẽ passionis xpi. Uel autoritate dei. sicut Dionysi⁹ exponit. iij. ca. celesti hierar. Quia mõ nõ ẽ determinatũ ex ṽbo xpi sicut ĩ baptismo tãta apposito... [illegible] ¶ Sequit alia q̃ho. vtrũ reqriẽ impositio manuũ sacerdotis ĩ sacramẽto pnie? Rñdeo fm Tho. vbi sup. arti. iiij. dicẽduz q nõ. qz hoc sacramentũ nõ ordinaẽ ad psequẽdũ aliquã excellentiã gratie/sed ad remissionẽ pctõꝝ Magis etiã ĩ hoc sacramẽto ppeteret crucis signatio q̃ man⁹ impositio. In signũ q p signũ crucis xpi remittunẽ pctã. z tñ nõ est de necessitate sacramenti. hec ibi.

* Quesisti insuper si

[illegible] a pena et a culpa sm formā sola [illegible] i articulo mortis mortuus i illo sta[illegible] [illegible] ad celum? Rñdeo q̄ a radice [illegible] tota materia de idulgētiis ad [illegible]. Pro qua videant doctores i [illegible] tamē. dico tñ q̄tū spectat ad [illegible] q̄ absolutio illa solet dari de pctis con[illegible]. [illegible] pctā sunt q̄ nō sunt sa[illegible] sicut sūt pctā oblita nō op[illegible] sm formā absolutōis det idul[illegible]. [illegible] non dari obli[illegible] sed illa ꝯfessione [illegible] co[illegible] patet vltra q̄ i absolutōe sacramentali nō oportet dicere. absoluo te a pctis oblitis. Uez ē tñ q̄ qꝛ deus nō obligat ad impossibile/si pctā oblita nō veniāt i memoriā facta diligētia sufficiēti. et hō ꝯterit i generali de ill'. tūc hō saluabit/sic tñ q̄si p ignē. Sec9 aūt ē (dicūt iuriste) de absolutōe de excōicatōib9/etiā de oblitis. qꝛ nō oportet ab illis iterū absolui/dū habēs ptātē generalē/ vt papa vl' legat9 ꝛc. absoluit generaliter ab oīb9 sentētijs/qḋ est tutū petere et habere. [illegible] potestas plate ī i dādo indulgētias/nō ē nisi quedā potestas dispensatōis que debet esse rational' et ad edificationem. et ideo si dent sine causa rationali has vel illas indulgētias/ vtpote p solo intuitu fauoris humani/vel alio tali mō/non [illegible] nāt. Propterea fatue sunt et supstitiose q̄daz intitulatōes de indulgētijs. vt. mille anno p vel tali mō qui dixerit q̄nqꝫ pater noster añ talē imaginē ꝛc. Et tñ p platos puidendū. qꝛ cedit hoc in cōtemptū et irrisionē indulgētiaꝝ. nec ꝯtinet veritatē. Uñ plena indulgētia vix solebat dari p passagio terre sctē. Cōstat tñ q̄ factū p quo sunt indulgētie magis pruilegiatū est/q̄s aliud ceteris parib9. Addat ꝑterea/q̄ forma dandi indulgētias sepe varia ē. q̄nqꝫ eñ dat sub certis cōditionib9/ vt si sint ꝯfessi et ptriti. et si dederint man9 ad [illegible] habuerint grati[illegible] habēt gratiā/recipiunt gratiā sine alio actu cōfessionis/vel sacramētalis absolutiōis. Uñ dare indulgentias/nō est ꝑprie absoluere a peccatis/sed ē de penitētia debita relaxare/ vel i toto vel in pte. Et ita patet q̄ nō requiritur certa forma verboꝝ sicut i sacramento. sꝫ sufficit explicare sm intentionē pape dantis q̄ dant tali tales indulgentie.

Queris vlterius

Uez ab[illegible] a pena et culpa p articulo mortis semel i vita possit dari illi q̄ nō ē tūc moritur9? Rñdeo. circa h necessariū ē cognoscere q̄d et quō papa intēdit dādo indulgētias. iuxta illud qḋ vltio addebat i solutōe alterius dubitatōis. qꝛ si intēdit q̄ solū mō valeāt indulgētie p illo q̄ moritur9 [illegible] p hora q̄ est moritur9. tūc q̄ñtūcūqꝫ det indulgētia a sacerdote/illa nō hꝫ effectū nisi p hora mortis Uñ si ille postmodū moriat i pctō mortali effect9 indulgētie impedit. Si aūt moriat i [illegible] pma indulgētia [illegible] effectū etiā si sacerdos defuerit dās istas idulgētias Addit forte qꝛ nescit h satis itētio pape ꝯferēs Uñ q̄uis sacrm extreme vnctōis nō debeat dari nisi i articlo mort. tñ si ille suscipiens nō moriat ptūc. nihilomin9 erit ꝑ de inunct9 sacral'r. et tñ i altera vice articli mort' poterit iungi. nō eñ dꝫ articul9 mort'/qꝛ p illū vl' i illo hō moriat. sꝫ qꝛ sm pbabilē ꝯiecturā hūanā nō ē i dubio mort'. et ita nō optꝫ expectare horā extremi suspirij. Est igit tutuꝫ ꝯsiliū i datiōe hmōi indulgētiaꝝ a pena et a culpa p articlo mort'/q̄ i q̄libet tali articlo put expssū ē. petat infirm9 sibi dari indulgētiā talē sm pape intētiōꝫ. et q̄ cōferēs sic dirigat intētiōꝫ suā. et dicat ꝑbis q̄b9 valet postq̄ absoluerit eū sacramentaliter. mō debito tā ab excōicationib9 q̄s a peccatis. do tibi plenā indulgentiā ꝺ pctis tuis. habendo (vt dictū est) intētōꝫ ad grāꝫ a papa expssā/siue explicetur siue non illa intentio.

Ulterius ad illud

qḋ quesisti si ꝟsus ille. Dirupisti dñe vincula mea ꝛc. dict9 semel vel ter in morte/habeat efficaciā qualē quidā ponūt et imponūt Aug. dixisse? Rñdeo p regula circa talia q̄ sūt innūerabilia. q̄ nūq̄s attribuēda est alicui ꝟtus supnatural' talib9 reb9 q̄buscunqꝫ/nisi hoc trahi possit ex scptura sacra vel reuelatione diuina. et oppositū credere hꝫ quādā spēꝫ supstitiōis pl9 vel min9/sm naturā opis vel assertōis. Nō optet tñ q̄ semp sit pctm mortale. imo habet sepe excusationeꝫ. licet apud simplices et pios qui nō ponūt spem in talibus nisi ex ꝟtute diuina quā reputāt deum talib9 reb9 indidisse. ac pinde subleuāt spem suā. et imaginationē habēt fortiorē. q̄uis in [illegible]

spem suã poti⁹ figerẽt i auxilio dei ⁊ sctõꝝ i/
mediate/ꝗ̃ talia adinuẽta ꝗrerẽt. Nihilomi
nus ↄdescẽdendũ ẽ qñqꝫ fragilitati et debili
deuotõi hoim ⁊ paruce fidei/ꝗ nequnt sic fer
ri i deũ imediate. Et ex hoc pñt excusari no
uenarie q̃ fiũt cũ certꝭ obseruãtijs q̃s credũt
simplices eẽ necessarias. et ꝙ aliqñ nihil va/
leret ꝗcqꝗ agerẽt. vt si solũ eẽnt octo dies vl'
si. xi. eẽnt. sĩr si dex cãdela longitudis illi⁹ ꝗ
offert/ꝙ pl⁹ pdest q̃ lõgioꝛ. ⁊ ita de silib⁹ in/
nũeris. Nõ ẽ igit ꝗlibet tal' obseruãtia ↄdẽ/
nãda ⁊ extrahẽda tãq̃ impia. s; poti⁹ studen
dũ ẽ vt illud qð fit/fiat intẽtõe pia ad deũ et
sub spe auxilij sui/ab ipo ⁊ nõ altero ꝗlib; cõ
sequẽdi. Sic pie pt dici ꝓsus poꝛ ⁊ silia nõ
de assertõe certa/ꝙ habeat vim hmõi. sed ꝗa
deuotio dicẽtis hoc merex adiuuãte grã dei.
⁊ spes interim sua vigorosius eleuatur.

Sed aliud cum que/

ritur. si ꝗs sacerdos absoluat aliquẽ bona fi
de/credẽs hẽe ptãtẽ absoluẽdi illũ. ꝗ tñ i vi/
tate nõ habet potestatẽ debeat postmodum
facere ↄsciam illi quẽ putauit absoluere. Et
si sic/ꝗd ageret si iã mortu⁹ extiterit. Rñdeo
ꝙ tal' nõ ẽ absolut⁹ sacramẽtalit. saluab' tñ
ex ꝗ bona fide pcdit ⁊ cõmis' ẽ nisi postmo/
dũ dũ venerit ad noticiã suã veritas/ↄtẽpsit
ↄfiteri. Sacerdos aũt tenetur sibi facere cõ
scientiã dũ resciuerit. ⁊ hoc si cõmode possit
fieri. al's nõ. nec oportet ꝙ si nõ fecerit alteri
conscientiã ꝯ hoc ꝗa nõ cõmode põt aut po
tuit/sit i piculo damnatiõis. confiteri tñ de
ignorãtia aut negligentia tutũ erit.

Aliud quesisti si di/

cendo officiũ diuinũ occurrat cogitatio de
uota circa aliud q̃ sonãt ꝟba seruitij/sit vti
li⁹ inseꝗ cogitationẽ illã vel cõtinuare/q̃ re/
ducere se infra terminos et limites seruitij?
Rñdex ꝙ talis aut ẽ exercitat⁹ iã circa illam
cogitationẽ. ita ꝙ trãsit apud eũ i cõtẽplati/
onẽ. i. ꝙ faciliter ⁊ absqꝫ impedimẽto/pt ꝓm
illã seipm eleuare. ⁊ ꝓm illã videre velut i lu/
mine claro ⁊ impturbato. ⁊ ita poterit talis i
cõtemplatiõe semet exercere etiã tpe seruitij.
qꝛ cũ oĩmi facilitate ⁊ absqꝫ impedimẽto re/
uersionis ad ea cogitãda ꝗ dicunx in seruitio
trãsibit in hoc/nũc in illud. Si ꝟo cogitatõ
que occurrit sit insolita. ⁊ egeat grãdi ⁊ foꝛ/
ti attẽtione. nec possit trahi ad familiarẽ co/
gitationẽ ⁊ facilẽ. nisi cũ diuturna meditati
one. tũc i h casu videx tuti⁹ ⁊ ↄsulti⁹ cogitati
onẽ illã differre/vsqꝫ post tpꝰ seruitij. qñ se/
uitiũ est impositũ sub diffinito. Et ꝓm h̃ n
dex intelligi illud dictum beati Bern. in ma
emel. sup Cãt. a. vbi vetat ne ꝗcq̃ aliud p
seruitij cogitex. etiã si salubre aliꝗd occurre
rit ⁊c. ¶ Placuit imꝑcatio lrĩs tuis inserta ꝗ
pctĩs vt oẽs nos de⁹ i sua pace custodiat et
a turbulatõe mũdi ⁊ hoim in abscõdito fa/
ci sue miscõiter abscõdat. Est accõmoda p̃/
senti tẽpestati ꝗ minatur ingẽtex hoꝛrẽda
belloꝝ plus q̃ ciuiliũ opiniones. a facie
nõ ẽ refugiũ tuti⁹ ⁊ meli⁹ q̃ ad deũ recurrẽ/
do p patientiã ⁊ humilitatõꝫ magnã. Nã in
qualicũqꝫ angulo mũdi qual' securitas ꝗli/
ve pax sperabit? disposui manere stabiliter i
loco meo parisius. ⁊ illic pstolari ꝗ dñi volũ
tas de me fiat. nã locoꝝ mutatio ꝗd pficeret
nõ satis inuenio. Expectam⁹ aũt pocius am
pliorẽ ⁊ faciliorẽ ac vberiorẽ i ecclia illã ma
gna/nõ parisieñ. sed padisi. ad quẽ tẽdimus
diuersis vijs. ali⁹ sic. alius ꝟo sic. iuxta vo/
cãtis dei varios et impscrutabiles modos.
Faciat igit ꝗlibet p bona opa vocatõe; suã
certã/ne ab expectatõe nostra nos cõfundat
deus. Tu nominatim frater charissime hoc
egeris auxiliãte grã dei ꝗ iugiter tecu; sit. et
fructũ afferre faciat i patiẽtia. in q̃ sola pos/
sidem⁹ aĩas nr̃as Luce. xxi. ca. Hieremie
pphete de ꝟbo dñi ad Baruch. Et hñ vale
memoꝛ mei i oratõib⁹ tuis. Nec pacẽ quesie
ris extra. s; assidue tecũ habita et libero aĩ
mi ↄtemptu rumores fuge. nõ solũ ne inci/
pias nou⁹ autoꝛ hũi. s; ne te grati impleãt et
vexẽt. Dñm innoca/⁊ nõ trepidabis timore
vbi ñ erat tioꝛ Aut si timẽdũ ẽ/illũ time ꝗ pt
corp⁹ ⁊ aĩa; pdere i gehẽnã ignis. Ammodo
dũ dubitatõnes hmõi morales pulsauerint
aĩm tuũ vl' aliox recurre diligẽt ad summa;
quã hẽs. s. bertelinã. qꝛ illic repies rñsiões fe
re ꝯ oib⁹ talib⁹. aut saltẽ inꝗrẽdo pficies/ex/
ercẽs igeniũ. ⁊ noua ꝗtidie addiscẽs/veta p
fũdi⁹ i mẽoria radicab. Eas ꝟo solutõex q̃s
nõ iueneris/remãda. ⁊ satisfacere curabim⁹
¶ Finit epl'a mgr̃i Joh. gerson missa frĩ suo
celestio ⁊c. Ex pdictꝭ apparet ꝙ forma suffi/
ciẽs ⁊ secura absoluẽdi i ↄfessiõib⁹ vbi ñ ha/
bex scrupul⁹ aliꝗs de excõicatõe aliq̃ vl' irre
gularitate posteaq̃ pmissa ẽ cõgrua aliq̃ im
pcatio. vt Parcat tibi deus. vel misereax ⁊c.
vel similis/ẽ ista. Ego absoluo te a pctĩs tu/
is In noĩe patris ⁊ filij ⁊ spũsscti amẽ. Nec
opter alia addere. imo tuti⁹ ẽ dimittere. qꝛ ta
lia vl' sẽt supuacua ⁊ nugatoria/vl' distrahẽtia

...ius documēti q̄ securitatis ⁊ vtilitatis af-
ferat. Ubi aūt dubitat̃ si sit aut certitudi-
nal̃ sciat̃ de excōicatōe vel irregularitate/
forma habet̃ i suspiciō... nec fingat aliq̄s ni-
mis leuiter scrupulos i materia ↄsciētie. sed
... consilio vtatur ...
... Que se-
quūtur ... habentur. si co... ...
ego q̄ ad capitulū .xlv. Hieremie ... baruch
me remitteret legēdū/manifestare nesciētib̄
curaui. Sciēdū igitur q̄ Baruch q̄ scriba
erat/puidēs nimiā calamitatē que oppssura
erat iudeos de hierl'm/i quā ipse tūc erat q̄ñ
Nabuchodonosor rex babylōis oppugna-
uit eā/⁊ timēs plurimū inuolui ↄmuni cete-
roꝝ clade/cepit intra seipm querulosis plā-
ctib̄ cōtristari. quē dñs pie ⁊ paternaliter re-
darguēs/q̄ i tāta hoīm multitudie i captiui-
tatē adducēda/ipe sibi requiē ⁊ gaudia q̄re-
ret ... baruch ... cū ceteris ...
corpal'r. s; n̄ sine grādi dulcissima ↄsolatōe
... promisit.
qđ q̄dē illi sufficere debuit. Uñ hic habet̃ in
dicto caplō. xlv. Hieremie. Ubū qđ locut⁹
ē hieremias pph̄a ad baruch filiū nerie. cū
scpsisset ṽba hec i libro ex ore hieremie āno
.4. Joachim filij iosie regis iuda dicēs. hec di-
cit dñs de⁹ ... ad te baruch. dixisti ve mi-
sero mihi. q̄ñ addidit dñs dolorem dolori
meo. laboraui cū gemitu meo ⁊ requiē n̄ iue-
ni. Hec dicit dñs. sic dices ad eū. ecce q̄s ego
edificaui destruo/⁊ q̄s plātaui ego euello /et
vniuersā terrā hāc. ⁊ tu q̄ris tibi gaudia. no-
li q̄rere. q: ecce ego adducā malū sup omnē
carnē dicit dñs. ⁊ dabo tibi aīaz tuā i salutē
i oīb̄ locis ad quecūq̄s perrexeris. hec ibi. Sup
q̄ ṽbo ... ordinaria i hūc modū. Ra-
dis adhuc tolerantia passionū quas exptu-
rus erat Baruch/expauit captiuitatis cala-
mitatē/q̄ tpe Joachim imminebat. Uñ cō-
querit̃ dolorē additū dolori suo. cui rñsuz ē
a deo/q̄ supflue q̄reret sibi pacē/cū tot⁹ po-
pul⁹ sub fasce tribulatoīnū laboraret. Sig̃t
aūt eos q̄ pssura tribulationū vl' psecutionū
... ecclia ... pusillanimitate ...
...tub̄at querētes cōsolatoꝝ/q̄ solū i futuro ple-
ne ꝓmittit̃. Uñ. vos aūt ↄtristabimi. sed tri-
sticia vr̄a ṽtetur i gaudiū. hec ibi. Igit̃ h̄ ex-
emplo eruditi/rogem⁹ i spū hūilitatis ⁊ aīo
ↄtrito obnixius patrē miscōiaꝝ dñm nr̄m.
vt si ppter delicta nr̄a (q̄ penas acerbissimas
demeruerūt) flagellari nos decreuerit/saltez
miscōiter corripiat/ cōseruās aīas nr̄as ab
... ⁊ ... nos in pñti castigari salubriter ⁊ nō mortifi-
cari/digni sim⁹/q̄ i eterna beatitudie cū san-
ctis omibus consolemur. Amen.

De absolutione defuncti carthusieñ.

Sequit̃ respōsio ad interroga-
tionē carthusiensiū aliquorū.
Ad videndū si defunct⁹ possit
absolui sicut d̄z fieri apud car-
thusieñ dū inhumano celebra-
tur. Notari pōt distinctio magistral'/q̄ qua-
druplex pōt intelligi absolutio. Quedā ē sa-
cramētalis i foro ↄsciētie. Quedā iuridicia-
lis i foro ecclie. Quedā satisfactoria. Quedā
depcatoria. ¶ Cōstat q̄ defunct⁹ nō pōt ab-
solui sacramētaliter ... q̄ñ
a mortuo perit cōfessio. ⁊ ad h̄ pt reduci illḋ
dictū Petri. Q̄dcūq̄s ligaueris sup terrā ⁊c.
nō dicit sub terra. Rursus/q: si defunct⁹ sit
in gl'ia/nō indiget. Si sit damnat⁹ nō est ca-
pax. si sit i purgatorio/ipe alit̃ saluabit̃. ¶ Cō-
stat ptera q̄ defunct⁹ si fuerit excōmunica-
tus in foro ecclesie vel exteriori ⁊ penituerit.
pōt absolui ⁊ quo ad corp⁹ ⁊ quo ād aīam si-
cut frequēter practicat̃. Et i hoc casu pōt of-
ficiās dicere. Absoluo te. nō in pmo/nec i se-
quētib̄ expedit. ¶ Cōstat rursus q̄ p modū
satisfactionis pt defunct⁹ existēs i purgato-
rio recipe absolutionē a pena sua multiplr.
Uno modo dūz pticularis psona applicat
meritū sue satisfactōis p defuncto. Alio mo-
do dū hoc facit vna ↄgregatio pticularis vel
caput ↄgregatōis. Tercio modo/si papa ve-
lit ... thesauro ecclie p modū indul-
gentie. q̄ñ isto modo potestas pape et cla-
ues ecclie pñt se extēdere ad defūctos in pur-
gatorio saltē indirecte. cui⁹ declaratio posset
longi ... Fundamentū
dat̃ i articulo symboli. sanctoꝝ ↄmunionez.
In q̄ fundat̃ valor suffragioꝝ p defūctis fa-
ctoꝝ p viuos. Cōstat deniq̄s q̄ p modū dep-
catōis ⁊ impetratōis/pt defunct⁹ existēs in
purgatorio frequēter absolui iuxta doctri-
nā cōem oīm doctoꝝ/⁊ ... ecclie/q̄ p defūctis instituit orōnes atq̄s suffra-
gia. Et inde ē illa oratio cuz sil'ib̄. Absolue
quesum⁹ dñe. Iuxta quē modū absolutōis
fiūt in ecclia quotidie absolutōes generales
añ missam. et in cōpletorio/dū post cōfiteor
dicit̃. Absolutōez ⁊c. ¶ Et isto modo nulla ē
difficultas i pdicta obseruatiōe carthusieñ.

vel alioꝝ q̄ dicunt absoluere defūctos si nō
vtant nisi ꝓbis deꝑcatorijs. Quia vel inten
dūt impetrare absolutōez defūcti ꝑ deꝑcati/
onē vel etiā ꝑ satisfactionū suaꝝ applicatōz
iuxta terciū mēbꝛū. ¶ Si ꝟo fiat absolutio
ꝑ verbū p̄sentis tp̄is ꝛ idicatiui modi. vt di/
cēdo. Ego te absoluo ꝛc̄. Pōt hic loquendi
mod⁹ pie intelligi vel interp̄tari/tanq̄ȝ sit de
ꝑcatori⁹. aut ꝙ fiat iuxta scd̄m mēbꝛ distin
ctionis absolutio quedā iuridicial' de excōi
catōib⁹/si q̄ forsitan cōtracte sunt ꝑ trāsgres/
sionē statutoꝝ religiōis vel alio mō. Cui cō
sonat qd̄ inquirit a circūstātib⁹ dū corp⁹ de
bet inhumari. vultis ꝙ absoluat. Sicut eti
am apud seculares qn̄q̄ȝ nō humaret corp⁹
nisi ep̄s vel curat⁹ mādaret/ꝛ creditores con
sentirēt. ¶ Rursus posset addi/ꝙ ex indulto
ap̄lico intelligat fieri largitio quedā indul/
gētiaꝝ. ꝑ q̄s absoluat defunct⁹ a pena q̄ liga
tus ē i purgatorio. Sȝ h̄ indiget maiori de
claratōe. qꝛ nec certū ē de tali ꝑuilegio vl' in/
dulto seu de forma ei⁹. Et q̄ causa mouisset
papā ad ɔcedēdū tales indulgētias carthu/
siēsib⁹ pl⁹ q̄ȝ alijs. Q̄uis austeritas religiōis
videret esse cā rōnabil' tal' indulti. ¶ Et post
scp̄turā p̄missoꝝ/datū ē intelligi ꝙ ꝑoꝛ ma/
gn⁹/ꝛ ɔseqūnter alij sūgunt autoritate legati
pape circa suos. Et istā cōcessionē iudico rō
nalē/ꝑ tollēdis scrupul' q̄ plures insurgunt
apud timoratos i dei seruitio q̄ȝ al's. Et vt
afflictis ꝑ timore dei sua p̄sit afflictō. Uñ li
cet defūcti nō sint habiles facere ea q̄ cōiter
instituunt ꝑ recep̄tōe indulgētiaꝝ. vt ꝙ ɔtri
buant. ieiunēt. orēt. pōt tñ papal' autoritas
cōcedere/vt si ꝑ earū suis viui talia faciāt ꝑ
q̄ h̄ dant indulgētie p̄sint ipsis. Finit

Super absoluendi

potestate. ꝛ qualiter expediat fieri reseruatio
nē peccatoꝝ.

Glorificate deū q̄ dedit ptātez
talē hoib⁹ Mat. xiiij. a. Qd̄ v/
bū q̄uis l̄raliter sit de ptāte sa
natōis morboꝝ i corpe. tñ ꝑn/
cipali⁹ intelligit ꝑ mysteriū/de
ptāte clauiū soluēti peccatoꝝ i mente.
Hec aūt ptās clauiū q̄ circa corp⁹ xp̄i mysti
cū cū mēbris suis q̄ sūt fideles exercet/residet
i sua plenitudie ꝛ fonte apud papā/debit ad
p̄latos maiores vsq̄ȝ ad miores q̄s curatos
appellam⁹/deriuat ordine hierarchico diui
tus nō hūanit⁹ instituto ad edificatōz eccl'ie
ꝛ salutē ppl'oꝝ/quā xp̄s expediēs iudicauit

Et qm̄ expedit viam pnīe ꝑ claues ecclasti
cas nec nimis apiri ꝑ ɔtēptu. nec iprobe co
artare sine fructu. Uidetur ē hec pue ꝙ ptāte
curatoꝝ q̄ iudicē pericat. q̄ter l'r ꝙter nō
limitāda iuxta q̄litates tp̄m ꝛ locoꝝ ꝛ multi
plicatōz trāsgressionū et possibilitatē reme/
dioꝝ. Qua sup re placeat attēdere ꝑpositio
nes. nō declaratōes q̄ sequunt. ¶ Ois casus
q̄ nō inuenit a curatis remot⁹/cēsend⁹ ē eis
ɔcessus i foro ɔsciē r̄spectu subditoꝝ. ¶ Ois
casus cui⁹ reseruatio ad supiorē vel nō dece
ret vel nō expediret/curatis ē relinq̄d⁹. ¶ Ois
casus pure secret⁹/nec scandalisans primū/
relinquēd⁹ videt eē curatis. p̄sertim vbi nō ē
spes maioris/imo deterioris effectus. vt ꝙ
pctōr nūq̄ȝ iret ad p̄latū. nec forte noto cui/
q̄ȝ (put sepe fit) auderet ɔfiteri. ¶ Ois casus
excōicatiōis late snīe ꝑ hoiem/ꝛ noiatim in
hāc vel illā ꝑsonā/publice pōt a curatis rō/
nabilit' reseruari. ¶ Casus excōicationū late
snīe ꝑ iura vl' hoiem. ꝛ h̄ sub q̄dā generalita
te nulla ꝑsona noiata, videt posse ɔcedi cu
ratis vt absoluāt cū iniūcta satisfactōe facī
da q̄ȝtū iura ꝑmittūt. ꝛ q̄es reipublice cū cle
ri ꝑuilegio pati pt. ¶ Casus carnaliū lapsuū
p̄sertiȝ i sexu muliebri ac puerili q̄ secreti sūt
vident curatis dimittēdi/sub terrore futuri iu
dicii ɔmittōe huiꝰ ꝛ excepta si nō desperatio
timeat i remittēdo. ¶ Casus votoꝝ cōiuȝ et
sepe stultoꝝ/cū absolutōe de pteritis ꝛ ɔmu/
tatōe ꝑ futuris, vident curatis relinq̄ndi ma/
xime si sint secreti. et si palā inutiles appareāt
aut modicū fructuosi. p̄nt eñ p̄lati talia cō/
mittere rōne ptātis sue supioris ꝛ ciuil' q̄ i ol
voto ciuili supponit ñ excepta sȝ inclusa ꝛc̄.
¶ Casus restitutionū icertaꝝ ac modici pcij
p̄nt curatis dimitti. sec⁹ i certis. sec⁹ i magnis
pcijs. sec⁹ i defraudatōib⁹ notorijs ꝛ scādalo
sis ꝛ visuris ¶ Casus heresū occl'taꝝ ꝛ mētaliū
Cas⁹ sil'r blasphemiaꝝ leui motu ire plataꝝ
Casus piurioꝝ q̄tidianoꝝ ñ iudicialiū. Ca
sus sortilegioꝝ sine horrore ac lesiōe prioꝝ
ac sacroꝝ abusione. Casus sacrilegij parui.
Casus offēsiōis parētū sine lesiōis enormita
te p̄nt curatis dimitti. ¶ Cas' abortuū vl' ivt/
tre vl' extra q̄ veniūt oino p̄ter intētiōez parē
tū/dimittēdi sūt curatis/maxime si sūt secreti
nec prios scādalisant. qm̄ ꝑ talib⁹ nullo mō
dāda est pnīa grauis/p̄sertim publica. Que
nō pia sed crudel' vbi loq̄mur ē cēsenda. nec
excusat sȝ accusat h̄ loco dicere ꝙ dat ad ter/
rorē alioꝝ. ¶ Casus habētes i decretis patrū
suas penitētias limitatas/nō sūt ppterea sic

[illegible] imo nec freqnter ob [illegible] p curatos i[illegible] [illegible] sut [illegible] pu [illegible] certe vt puniant p c[illegible] [illegible] Cum [illegible] pen tentie vel purgatoriā cū pua penitētia quā hic imple[illegible] re vult. [illegible] cū magna nō impēdā ducere in infernū. verbū ē memoriale Guilbelmi parisieñ. Casus enormes publici z scādalosi taz [illegible] vicinis pñt [illegible] p[illegible] reseruari [illegible] casus [illegible] erit cognosci p curatos. ¶ Casus reseruati platis/pñt audiri p eos aut eorū vicarios z absolui. dū tñ penitētes bona fide [illegible] [illegible] cōfitētes [illegible] habēdo potestatē. imo q[illegible] oīa cōfiterent vni z eidē si simul idē cōfessor vel vellet vel posset absoluere. [illegible] vnitas cōfessionis et bona fide [illegible] videat diuersitas i cōfessoribz z spe vel actione. ¶ Lugduni. xxiij. Martij. M. cccc. xxij. sub correctione. Finit.

Incipit epistola

eiusdē ad quēdā epm sup moderatōe casuū reseruandoꝝ in foro penitentie.

P[illegible] Ontificali dignitati/su⁹ qualiscunqꝫ zelator clauibz bñ vti [illegible] Pastoralis autoritas i casibz reseruādis quo ad foꝝ conscientie sicut z alia qlibet potestas/ data ē platis in edificationē ecclie/nō in destructionē/sicut dicit aplus. et in fauorē populi [illegible] p salute nō p questu aut [illegible] modo cōsequēdo. Cōstat autē certissime p plures exptos i cōfessionibz audiēdis tēpore isto/ q reseruatio stricta quorūdā casuū/ psertim i grauioribz z occultis specibz peccati carnalis/retrahit innūeros a cōfessiōe talium peccatoꝝ. sicut sunt pueri z puelle. z mulieres verecūdissime/z rurales idiote/a quibus vix pōt extrahi cōfessio taliū peccatoꝝ/ quātūcunqꝫ cōfessor sit sollicit⁹. humil. morosus z discretus. Q, si remittant ad platū vel penitētiarium de lōginquo vel i publico/ refugiūt z horrēt. Expertūqꝫ ē millesies q nō vadūt. sed nec ducēti nec trecēti. imo nec mille penitētiarij sufficerēt aliqñ i vna diocesi ad tales casus plene audiēdos absoluēdosqꝫ. Deniqꝫ qd pdest/ z certe obest plimū addere verecūdiā sup verecūdiā. onera grauia sup onera. z difficultatē ɔfitēdi talia pctā su[illegible] [illegible] posset. Et h pcipue qñ pctm secretū est. z tale q auctor [illegible] celabit ipm si velit/ vt nec epus

nec ali⁹ inde punitoꝝ vel noticiā [illegible] Si diceres. tal' si nō reuelabit dānabit. fatemur quidē/sed obuiandū est huic dānatōni modis oībz poti⁹ q addēda sit occasio. nunquid requirit sanguis locul. i. damnatio ab illis qui occasionē dederūt/ pcipue platis maioribz? Sic certe et ipsi satisfaciēt p isto vsqꝫ ad [illegible] quadrante [illegible] i eandē damnationē. cū sint plati ad saluandū gregē dñi [illegible] z pascendū. nō occidendū aut [illegible] sandū. Exptū ē itaqꝫ/ q hic terror reseruationis/nullos aut paucissimos cohibet sic peccare. innumeros aūt se retrahūt ɔfiteri propter dictas causas et etiaz alias. cū mulieres pcipue tali modo retrahunt. Primo timētes notari a maritis cuz tales cōfessores adeāt. qui cū zelotipi sint/statim sinistrā cōtra vxores suas sumerēt occasiones/ vñ surgerēt iurgia. lites. discordie z amoris interruptio. z cetera q peiora pcurarēt mala. vtinā nō sepi⁹ mortē. Secūdo/ q sepi⁹ a talibz ɔfessoribz exactionant i dādo pecuniaz certā/aut silia. vel iniūgunt penitētie publice/ vñ iterū a suis maritis notarēt. vñ quoqꝫ incideret picula. Tercio q verecūde nō auderēt cōfiteri magno plato aut famoso doctori sicut bñ alijs. saluo illo q sit bon⁹ et idoneus. Et plres causas retrahētes/ qs ab experiētia colligere pt. Silr z i viris cause tales aliqliter estimāde sunt/ z similes. pcipue si aliqs incidisset casuz epalē idcirco qa nosceret [illegible] aut [illegible] quō iste induceret ad ɔfitēdū epo aut suo cognito vicario Aut forte qs considerās questum pecunialē fore apud cōfessores tales/ vt fit cōiter. vñ scādalisat⁹ se a ɔfessione retrahit. z mille talia q innūeros retrahūt a cōfessione. Et hoc intelligēdū de pctis occult[illegible]. [illegible] i pctis publicis qbuscūqꝫ Talia sola fm qsdā doctores olim iura cōdita reseruabāt. Ad qd? Vt nimirū vt taxaret pena grauis z publica p supiores talibz/ i exemplū z terrorē alioꝝ. Sz i occultis cessat hec rō. qñ p talibz nulla pnia iniūgenda ē. quā nolit cōfitēs recipe. Quoniā iuxta memorabile dictū Guilbelmi parisiēsis/ salubrius ē confessū cū pauca leuissima penitētia acceptata relinquere i manu dei puniendū i purgatorio/ q cū magna nō adimplēda detrudere i[illegible] in infernū. [illegible] [illegible] dignitas Noli claudere regnū dei. caue onera grauia ceruicibz debilibz z casuz alligare Quāobrē taliū casuū occultoꝝ reseruatōe. q

xchdolor vix veniūt ad ꝯfessores quoscūqꝫ
l.. et celeberrimi sint. ¶ Postremo si nō placꝫ
casus oēs occultos (qꝛ de publicis nō loqui-
mur) relinq̄re passim cuilibet ꝯfessori/ vt pro
omni etate ꝯfitētiū ꝛc. saltē hoc expedire vide
tur. ꝑmo ꝙ null⁹ casus iudicaret̄ esse reserua-
tus quo ad ꝯfitētes minores. s. q̄ nō ꝯpleue
rūt decimūquartū annū. qꝛ nō habēt ꝑfectū
vsum ratōis. nec faciliter resistūt tēptatōibꝫ
suis. vl̄ malicijs alienis. nec leuiter audēt co
rā ꝑsonis autēticis ꝛ extraneis ꝯparere. quā
to min⁹ nō audēt de tā pudēdis ꝯfiteri ¶ Cō
sulēdū ē insup verecūdie etiā parentū/ si cre-
bro vel publice vl̄ de lōginquo ad pniarios
mitterent̄. ¶ Et expedit deniqꝫ faciliter et ci-
to relinquere ptātē sup occultis casibꝫ cura-
tis ꝛ ordinarijs. ꝛ generalit̄ omībꝫ q̄ bona fi
de voluerint et sciuerint ꝑficere aīabꝫ. nō ad
questuꝫ vel subuersionē. imo tales diligēter
inq̄rēdi eēnt ꝛ inducēdi ꝛ rogandi/ ad laudē
dei ꝛ salutē ppl̄i ꝯfessores ꝛ ꝑdicatores ꝑ cō
descēsionē bonitatis in hꝫ tpe pessimo q̄n ni
mis expimur heu illud Gen̄. Corrupat oīs
caro viā suā. Hinc horrēdū ē vbiqꝫ flagitio
rū naufragiū. in q̄ saluat archa pnīe. cui⁹ ar-
che introitū ido pl⁹ expedit ampliare/ ꝙ ni-
mia artitudo sua ꝓhibeat eos q̄ ad ingrediē
dū allici/ imo iuxta ꝑabolā euāgelicā q̄si cō-
pelli debuerūt. ¶ Expediret insup ī spāli/ dū
pax vniuersal̄ habebit̄ dn̄o ꝓpicio/ ꝙ q̄libet
de q̄cūqꝫ obediētia fuerit/ habeat licētiaꝫ ge
neralē ꝛ expssam/ ꝙ possit absolui nedū iuri
dice/ sed sacramētaliter a q̄cunqꝫ discreto sa
cerdote/ sup omībꝫ ī omni euētu qui peccauit
circa materiā hanc contendentiū de papa-
tu. Dirigat omnia deus q̄ est bn̄dictus in se
cula. Amen. Finit.

In exemplari isti di

alogo titulus n̄ erat inscript⁹ ex negligētia.
sed vt mihi videt̄ dialogus ē discipuli dubi
tantis ꝛ sciscitātis. ꝛ magistri respōdentis ꝛ
explanātis ꝛc. magistri Johānis de Gerson
de potestāte ligādi ꝛ soluēdi. ¶ Discipulus.

P ... Um christ⁹ dederit potestatē
ligādi et soluēdi/ ꝑncipaliter
c ... Petro. ꝛ simul omībꝫ apl̄is
et successoribꝫ. Querit̄ vnde
dical hec potestas. ¶ Magi
ster. Sicut cognitio nr̄a rational̄ incipit
a sensu. sic impositio noīm sumpta ē a rebus
exterioribꝫ. Dicit̄ aūt aliquis ligat⁹ corpali-
ter/ q̄n nō pōt exercere conueniētes opatio-
nes in toto vel in pte. vt ligat⁹ pedes et ma-
nus/ nō pōt opari manualit̄ nec ambulare.
Dicit̄ aūt solui dū tollunt̄ vincula et redit̄
sue libertati qua possit libere vti mēbris su-
is. Tractū ē inde nomē ligatōis ad spūalia.
ꝛ silr̄ nomē solutōis vel absolutōis. vt dicat̄
aīa rational̄ ligata/ q̄n non pt vti libere legi-
timis actibꝫ ꝯuenientibꝫ sue conditōi. Sic
dicit̄ somn⁹ ligare sensuales aut itellectuales
opatōes/ q̄s vigilia soluit. Sꝫ magis ad ꝓpo
sitionē nrā supior iudex ita dr̄ ꝑ sniaꝫ suā iu
dicialē penalē ligare subditū/ dū tollit ab eo
liberā facultatē aliq̄d ciuiliter exercēdi. Ab-
soluit ꝟo dū facultatē hm̄oi restituit. ¶ D.
Placet qd̄ ptin⁹ ad ꝯpēdiū dicis. Sꝫ dicas
ptās ꝑdicta ligādi ꝛ soluendi sunt claues ec
clesie. vel claues de quibꝫ dictū ē Petro. Et
tibi dabo claues regni celoꝝ. ¶ M. Quā-
uis dēnīa multiplex assignari possit. accipi
unt̄ tn̄ aliq̄n synonime ꝑ doctores iuxta ꝑsa
tā trāssūptionē. Naꝫ sicut clauis materialis
apit ꝛ claudit. sic spūalis suo mō. Sꝫ qꝛ vis
breuiari sermonē/ neqꝫ de clauibꝫ hm̄oi ꝑfe
ctū hīc tractatū necesse ē/ ꝓpt alia q̄ de ptāte
eccl̄iastica lati⁹ habes tractata. Coartabit̄
hic etiaꝫ nūc sermo de ptāte ligādi ꝛ soluēdi
iudicialiter ꝑ snias latas ab hoīe vel a iure.
iudiciali seu iuridica Et describit̄ ī ꝑmis q̄d
est snīa. ¶ Snīa ī genere s̄m phicā noīm im
positionē. ꝛ modos significandi grāmatica
les/ imo metaphicales/ dr̄ eē determiata acce
ptio alteri⁹ ptis ꝯdictōis. Et deriuat̄ a sētio
tis. qꝛ sētētiās ita sētit. nec ptinet nisi ad vi
tes rōne. ¶ Differt aūt a ꝯsilio sicut cōclusio
ab inq̄sitione. iij. Eth. s̄m phm̄. Vn̄ consili
um ē questio vel inq̄sitio resolutoria sup me-
dijs aptis ad cōsecutionē finis intēti. Sen
tētia ꝟo ē determiata acceptio alteri⁹ ptis/ q̄
in disceptatōe vel consilio vtabat̄. ¶ Et hec
aliq̄n facit homo sol⁹ secū sup ꝓprijs agibi-
libus. Inde ē illud apud Job. Sententia la
bia mea purā loquent̄. Et apd̄ comicū stat
snīa. Et ī puerbijs. Sapiētior sibi piger vi
det̄ septē viris loquētibꝫ sententias/ cū mul
tis similibꝫ. Vn̄ nomiāt̄ liber sniaꝝ. ¶ Artius
ꝛ sepius et rei nostre vicinius/ sentētia dicit̄
conclusio ꝑcōsiliata ꝑ plures ī iudicādo. Et
cōuenit synonime cū iudicio qd̄ fert̄ post cō
siliū. iuxta verbū xpi/ ponētis gradus inter
penas ire debitas. Qui irascit̄ fratri suo in
q̄t/ re⁹ erit ꝯsilio. q̄ āt dixerit fratri suo racha
re⁹ erit iudicio. q̄ aūt dixerit fatue/ re⁹ erit ge
henne ignis. Est itaqꝫ s̄m glosas min⁹ gra-

[illegible] vertatur adhuc in cõsilio/q̃ duz de[illegible]
[illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible]
impiorum. [illegible]
penã ligari/vel a pena liberari propter deũ.
De tali sñia et iudicio iubet dñs in Exodo.
[illegible]
vero deuies. Et i Eccliaste. Quia nõ pfert
cito õtra malos sñia/filij hoim absq̃ vllo ti
more ppetrãt mala. Et i euãgel. Joh. Noli
te iudicare ẜm faciẽ/sed iustũ iudiciũ iudica
te. ¶D. De iudicio et iudicia [illegible] sa
cra scptura. ac pinde pt vberi⁹ agnosci q̃d sit
iudicial' sñia. et queadmodũ sñia idẽ ẽ cũ iu
dicio. Snia aũt duplex ẽ. q̃dã ligãs vl' obli
gãs. alia soluẽs vel absoluens. Claret insup
quomõ sñia ferri debet legitime. i. õformit'
ad legẽ psertim diuinã. Et q̃ in obscuris aut
dubijs preuiũ sit õsiliuz. Et vt p̃ oculis de
D us sp habeat tanq̃ finis oĩs finis ¶Sed
orit' questio consequẽter si quilibet iudex q̃
[illegible] potest
eadẽ autoritate ferre soluentẽ. ¶M. Po
testas de q̃ loquimur/nõ est potestas solius
[illegible] corpus [illegible] et q̃
dicit' equalis apud oẽs qui p characterez
[illegible]
corpus xpi nõ plus papa q̃ sacerdos infi
mus. Hec ṽo potestas iudicialis seu iuris
ditionis in ecclesia/respicit corpus xpi my
sticuz. Cui⁹ potestatis plenitudo residet pe
nes summũ pontificẽ. et ẽ in ipso tota pote
statiue. Ceterĩ ṽo p partes deriuat' iuxta de
[illegible] et pri
me potestatis. et hoc ne cõfusio sit in eccl'ia
stica policia. sed sit figurata ad exemplar ci
uitatis hierusalẽ tanq̃ descendẽs ab ea ẜm
Apocal'. Johis. Dicendũ ẽ igit'/q̃ dat' alic
bus potestas ligãdi iudicialiter i multis ca
sib9. et ipsis phibet' absoluẽdi facultas. ¶D.
[illegible]
nunquid potest papa õcedere facultatẽ ali
cui sacerdoti. sit ille Johãnes/q̃ psonaz ali
[illegible]
possit ab oĩb9 sentẽtijs tã a iure q̃ ab ho
mine latis? ¶M. Utiq̃ potest. ¶D. Cõ
[illegible]
lẽ/possit Martinus absolui generaliter ab
[illegible]
[illegible] po
terit ne Martinus absolui ab irregularitate
[illegible]

¶M. Videt' pma facie q̃ sic. nisi certitu
dinẽ aliquis ostẽderit repugnantẽ. cũ bñfi
ciũ pncipis sit latissime interptanduz. pene
ṽo restringẽde. Et vt manifesti⁹ fiat istõ qd
dicimus. loquamur interim de sñia iudicia
li lata ab homĩe. Et ponam⁹ q̃ Martinus
delatus fuerit suo iudici celebrasse missam/
ipso stãte excõmunicato. ac pinde ferat in eũ
sñiam q̃ ẽ irregularis/et ad celebrãdũ dein
ceps inhabilis. ¶D. Casus iste quotidia
nus [illegible] ¶M. [illegible]
accipio. Poterit ne Martin⁹ taliter ab ho
minis sñia ligat⁹ absolui p Johannẽ sacer
dotẽ? ¶D. Cu [illegible]
tiua ad inuicẽ. si Martin⁹ potuit ab homĩs
sñia ligari vinculo irregularitatis. quõ nõ po
terit ab homĩs [illegible] absolui
queadmodũ posset de excõicatõnis sñia ab
hoĩe lata talit' liberari. alioq̃n q̃d iportaret
õcessio talis ample facultatis/q̃ ab omnib9
sentẽtijs tã a iure q̃ ab hoĩe latis/possit Jo
hãnes absoluere Martinũ? ¶M. Scis ne R
q̃d i oppositũ possit ex iurib9 itroduci? ¶D.
Accepi quosdã dicere/q̃ irregularitas nõ
cadat sub forma absolutiõis/sed sub forma
dispẽsatiõis. [illegible]
cet absolutõe/cũ absq̃ pctõ õtrahat' aliqñ.
sed tunc dispẽsatio locũ habet/si grã tali fi
at ¶M. Nõ est vsq̃quaq̃ absurduz illud
qd isti dicũt. Nihilomin⁹ oportz theologos
simul cũ canonistis conuenire in acceptiõi
bus istoz terminoz/ligare et soluere. Et sci
re q̃d dicat' sentẽtia a iure. q̃d ab homine la
ta. a qua dat facultatẽ absoluẽdi dñs papa
in õcessione q̃ dicta ẽ. Cũ ṽo sicut pdixisti/
absolutõ referat' ad ligationẽ/õcessio loq̃ns
de [illegible]
ligi debet de sentẽtijs penalib9 atq̃ ligãtib9.
Et hoc iã notauimus. sed recepim⁹ õstrigẽ
do sermonẽ de sentẽtijs a iure vel ab homĩe
latis/q̃ sunt sñie penales inflicte vel late p
pter culpã verã vel psumptã. ppriã vel alie
nã. ppter sentẽtias penales. que q̃nq̃ ferunt'
sine culpa illius i quẽ ferunt'. sed nõ sine cau
sa. Quod dicit'. patet i excõmunicatis ppter
obedientiã deo et pprie conscientie faciendã
vbi latet ecclesiã veritas ¶D. Apparet q̃ i
hac descriptõe sentẽtiaz õsentire debeat ca
nonista. Talib9 eñ sentẽtijs ligati/indigent
absolutõe q̃ soluat seu tollat vinculũ. Nam
quid ẽ absolutio nisi a vinculo liberatõ? siue
rat' absolutio fiat p nomẽ dispensatõis sñie
[illegible]

seu p restitutoꝫ ad potē statū. ¶M. Dicet
forsassis canonista. ꝙ int liberatoꝫ a vinclo
irregularitatis p dispēsatoꝫ. ⁊ inter liberatio
nē p absolutoꝫ hoc interest. qꝛ absolutio repo
nit solūmō hoīem ī statu salutis eterne / tol
lēdo qcqd obest ꝯsecutōi salutis eterne. quē
admodū fit ī articulo mortis dū penitꝫ hō.
et [illegible] nullū posset [illegible]. Dispēsatio
aūt restituit ad ea q̄ sunt diuitatis ad bn̄ eē ī
vita morali vel ciuili vl' meritoria ¶D. Se
queret ex hac interptatōe / ꝙ Martin⁹ absol
lut⁹ ab oīb⁹ sentētijs tā ab hoīe q̄s a iure. n
[illegible] retur ī casu pnotato ab irregularita
[illegible] qaliter inflicta p hoīem. imo a snīa inter
dicti vel [illegible] posset li
bere suscipe postmodū corp⁹ xpi. cū nō sit d
necessitate salutis. imo nec vti sacramēto vn
ctōis extreme. nec tenere bn̄ficiū eccl'iasticū.
nec audire missas ī eccl'ia. nec post mortē ha
bere [illegible]. Patet [illegible] ta
lia nō sunt de necessitate salutis absolute fa
cieda. Est tn̄ vsus eccl'iastic⁹ ī oppositū / ma
xime de ligatis p snīas excōicatōis. dū ei ab
soluūtur / libere pn̄t postmodū neduꝫ corp⁹
xpi suscipe / sed missam celebrare vt prius. et
bn̄ficijs gaudere eccl'iasticis. Cur nō ita fie
ret [illegible] ab
hoīe latis absoluant casu nr̄o ¶M. For
titer instas. attēto ꝙ ī absolutōe iuridica nō
ē necessaria certa forma vboꝝ. quēadmodū
dicim⁹ de absolutōe sacramētali a peccatis.
Huc accedit ꝙ absolutio iudicial' a vinculo
penaꝝ / pōt fieri circa absentē vel circa nō pe
tentē. imo ī inuitū fm multos feret' seu rela
xabitur. dū snīa penal' pl⁹ inenitur nocere si
bi ⁊ reipublice q̄s pdesse. ¶D. Sed occur
rit ad h' dictū absurditas altera. ꝙ melioris
eēt ꝯditōis snīa penal' a iure vl' ab hoīe lata
[illegible]
pzio vinculū aliqd / vtputa irregularitat' ꝫ
beret. Quid eīn ē irregularitas nisi quoddā
impeditiuū vinculuꝫ / ne sit aliq̄s idone⁹ ad
aliqd op⁹ legitimū. vtputa ad officiandū ec
[illegible] a sacra
mentoꝝ pceptōe si sit minor. ⁊ a ciuili cōica
tione si sit maior. Acta ī casu pmisso Marti
nus culpa ppria excōicat⁹ absoluit'. et abso
lut⁹ poterit exercere sicut prius tales act⁹ legi
timos / q̄ nō sunt oīs de necessitate salutis.
nō sic aūt poterit absolui ligat⁹ vinculo irre
gularitatis absq culpa sua ¶M. [illegible]
quedā talia poteris inuenire / in q̄b⁹ fauora
bili⁹ agit' q̄ ad aliq cū peccātib⁹. q̄tin⁹ vbi sup

abūdauit delictū ibi supabūdet et grā. Ex
plū sumitur familiare pposito nr̄o. Ita
[illegible]
[illegible]
etiā vinculo ꝯsequēte homicidiū. vbi si du
[illegible]
vnā nō p gine / baptism⁹ nō tolleret hoc ir
[illegible]. Fortē sic ī pposito si
Martin⁹ absoluitur ab oīb⁹ pctīs ꝯfessis
⁊ cū hoc ab oīb⁹ sentētijs tam a iure q̄s ab
hoīe latis. Ueniret q̄si p sequelā absolutō ir
regularitatis. sicut excōicatōis / ex q̄ sumpsit
occasionalit' vinculū irregularitatis / dū li
gat⁹ se diuinis imiscuit. Nō aūt ē ꝯcubinatio
vl' ꝯsecutio tal' in irregularitate q̄ nō tā ꝯtra
cta ē ex snīa penali q̄s ex ꝯstitutiōe legis aut
statuti ¶D. Habet ista pbabilitatē. sed nō
euacuāt totā difficultatē nostre dubitatōis.
spāliter q̄ ad inuestigatoꝫ descrptōnis seu q̄d
nois snīe ꝑsertim a iure late. Ecce recipiam⁹
duas ꝯstitutōes iur' / q̄ dicūt' decreta vel de
cretales. vna dicit sic. Si q̄s suadēte diabo
lo man⁹ miserit violētas ī clericū / sit excōica
tus ipso facto. Altera ꝯstitutio dicit. Si q̄s
celebrauerit excōicat⁹ / sit irregular' ipso fa
cto ¶M. Rn̄di iā ꝙ quelibet scia termios
suos hꝫ. sed īferior scia dꝫ resoluere suos ter
minos qn̄ surgit ambiguitas / ad terminos
scie supioris q̄ sunt simpliciores. Sic ei me
thaphisica resoluit terminos oīm sciaꝝ / iun
ctis logica. grāmatica et rethorica. Cū igit'
theologia sit supior ad oēs scias. etiā ad me
thaphisicā naturalē et ad ius omne / canoni
cū ⁊ ciuile. debet resolutio vel interptatio su
[illegible]
nnt. ¶D. Perspicuū est etiā mihi in exem
[illegible] ¶M. [illegible]
itaqꝫ p papā / de cui⁹ ptāte pncipalit' ē sermo
ꝑsens / iure dꝫ absolutus ab aliq lege genera
[illegible]. Et h'
siue dispēsatio sit leg' moderatio. siue sit ipi
us total' ablatio. Rursus ille q̄ habilitat' / ab
soluit' ab ihabilitatōis vl' irregularitat' vin
culo. Rursus dū infamis restituit' ad famā /
absoluit'. Hoc vidit illa iunior Sara dum
orauit. Obsecro dn̄e a vinculo īpropeij ab
soluas me. Quid ꝑterea de fruitute: nūqd n̄
ē vinculū magnū / nunqd ē liberatio grādis
absolutio vinculi seruitutis: Seruitut' in
quā vel q̄ pēsat. vel q̄ eēt si nō eēt iudex cōce
dēs libertatē. vn̄ papa dispensans cū irregu
lari / posset ita dicere. Soluo te vel absoluo
te a vinculo irreglaritat' vl' ab irreglaritate

Et ita ꝺ qualibet alia iuris pena sub penali snia a iure lata vł ħ hoie ꝙ ꝺ. ¶ Supest enī hi sniaꝝ circa ꝯcessiōꝫ i martino factā ꝙ absol tioꝫ possit ab oibꝫ sentētiis tā a iure ꝙ ab hoie latis autoritate sūmi pōtific' ꝗn snia irregla ritatis cadat sub hac ꝯcessione. q̄ ꝯcessio ve ritatis ē q̄ dā absolutio. ¶ Martin⁹ eñ prius li gabaꝛ ne posset ab alio ꝙ a summo pōtifice absolui. nūc ꝟo pt̄ absolui a q̄cūꝗ sacerdo te quē degerit. ꝛ ita solutū ē vinculū ab eo sniaꝝ vbi refuāꝛ tales cas⁹ soli pape. Finit

Accipe sub ꝯpēdio

ppositiones octo seq̄ntes ad elucidationē pmissorum.

Prima propositio.

Omnis snia taꝫ a iure ꝙ ab hoie lata/deriuaꝛ a snia pmi iudicis di. ꝛ ħ mediate vel imediate. appro banue vł pmissiue. Repiꝛ inde di cuꝫ ꝺ deo/ꝙ snia ei⁹ fuit hec vel illa. Dixit expsse Greg. ꝙ de⁹ mutat sniam nō ꝯsiliū. cui⁹ verbi intellect⁹ alibi querendus ē.

Scd'a propositō

Ois snia tā a iure ꝙ ab hoie lata/ptineꝛ sub duplici dīa. q: q̄ dā ē sol⁹ di. q̄ dā creature rō nal' sub deo. ꝛ ħ vł a btis/sic sūt angeli. vel ꝺ viatoribꝫ sicut sunt pncipes ꝛ plati. Unā ꝺ de Nabuchodonosor/ꝙ egressa ē snia ab eo vt interficerenꝛ oēs pncipes babylonis. Sūt insup concordantie tales multe.

Tercia propositō

Ois snia tā a iure ꝙ ab hoie lata/dici pt̄ iu dicial. ꝛ ħ vel i foro ꝯsciēntie interioris vł i fo ro coercēte iusticie exterioris. Dr̄ eñ snia iu dicial. q̄si ꝯclusio seu determinatio iudicij.

Quarta propositio.

Ois snia iudicialis humana dici pt̄ ciuił vł eccłiastica. ꝛ ħ fm diuersos fines primos ꝛ pncipaliter intentos. q: snia ciuilis respicit vitā pñtē pro suo ꝯuictu trāquillo. ecclesia stica ꝟo vitā futuram.

Quinta propositio.

Ois snia iudicial' eccłiastica fūdaꝛ in verbo xpi dicētis ad petꝛ ꝛ aplos. Quecūꝗ ligaue ris sup terraꝫ. vbi plus imediate fundauerat ptātē excōicatōis iudiciarie ꝺ. Q, si eccłiam nō audierit/sit tibi sic ethnic⁹ ꝛ publicanus.

Sexta propositō

Ois snia iudicial' eccłastica sufficiēter expli caꝛ p hec duo ꝟba ligare ꝛ soluere vtēdo ter mis istis nō ad lrāꝫ sic ligāꝛ boues ꝛ asini. sed fm trāssumptiōeꝫ corpaliū ad spūalia. ita ꝙ snia iudicial' eccłiastica describi pt̄ ꝙ ē snia ligās ł absoluēs i ordie ad finē felicitat' eterne

Septia propositō.

Ois snia iudicial' eccłastica ł a iure ł ab ho mine lata dū ꝯcediꝛ vt possit absolui/psup ponit ꝙ ipsa ligauerit vno vinclo. penali vł

Octaua propo.

Ois snia iudicial' ecclesiastica diuersꝭ noibꝫ pt̄ explicari vł ferri. p arbitrio iudicis psertim supmi q̄ ē papa. sicut dicēdo duꝫ ligare vult. Volum⁹ talē eē ligatū vł excōicatū q̄ ad oēs act⁹ legitios ciuiles vł ecclesiasticos. Volu m⁹ talē eē irregularē. ihabilē. ifamē ꝛ ita ꝺ ta libꝫ penaꝝ vincul'. Aut dū vult soluere dicē do. Dispēsam⁹ cū tali. habilitam⁹ talē. resti tuim⁹ talē fame sue. ꝯcedim⁹ tali vt pmoue ri possit ad ordīes n̄ habitos vel i habitis mi strare. Et ita ꝺ mille loq̄ndi modis q̄ finalit resoluūꝛ i hec duo ꝟba ligare ꝛ soluerē. ¶ Su pest ex istis ꝯcludere/ꝙ interptatio doctrina lis theologoꝝ fauet ꝯcessiōi pdicte ꝙ dū pa pa ꝯcedit martino vt habeat facultatē eligē di ꝯfessorē q̄ possit eū absoluerē ab oibꝫ pctis ꝺ q̄bꝫ ꝯfitebiꝛ. ꝛ a sentētijs tā a iure ꝙ a hoie latis ꝯphēdiꝛ i hac absolutōis facłtate irregu laritas ꝯtcta ł a iure vel ab hoie. q: n̄ ꝯhiꝛ ni si p sniam ab hoie vel a iure latā. alioq̄n da renꝛ snie tā excōicatōis ꝙ interdicti a q̄bus nō posset pdict⁹ martin⁹ absolui v̄tute ꝯces sionis sue. Q, si sic. peteꝛ regła generał. quo casus in quibꝫ ꝛ in quibꝫ nō fieri valeat ab so lutio/determinet. Finit.

Sequitur ab codeꝫ

dño Cācellario facta resolutio sup casu sub sequenti circa irregularitatē

Quidā hñs cultellū pūū i vagia al teri⁹ maioris repositū/eduxit eū n̄ dolose neꝗ ad v'um illicitū. quē cultellū dū vn⁹ socioꝝ vellet acci pere ꝛ ipe reniteret. Cōtigit vt illa hora ꝛ lo co q̄ dā retrorsū appropiāret ꝛ ipi ingereret i illū pūū cultellū vt ocul⁹ sui⁹ ꝯfigeret talit ꝙ cecat⁹ fuisse dr̄ tādē ocul⁹ ille. Querit si dicē da ē inde ꝯtracta irregularitas i tēnere cul

tellū. ¶ Rñdet p aliquas ɔsiderationes.

Cōsideratio prima.

Cōsiderādū ē pmo p dissolutione casus / q̄ i tal' bȝ sepe aliter iudicat iurista. aliter theolog⁹. qr pm⁹ magis inspicit foꝝ ɔtētiosuȝ ⁊ extrinsecū. sed theolog⁹ magis attēdit foꝝ ɔsciētie ⁊ intrinsecū quo ad deū.

Cōsideratio scd̄a.

¶ Cōsiderādū ē ɔseq̄nter q̄ h̄ duplex foꝝ accipit suā distinctōȝ s̄m q̄ act⁹ moralis hȝ cōsiderari dupl'r. hoc ē dicere s̄m materiaȝ vel s̄m formā act⁹ moral'. Materia act⁹ moral' dr ipe act⁹ d̄ genere cū circūstātijs suis generalib⁹ ñ habito respectu ad finē vl' intētōem agētis. forma ṽo ē ipsa intētio finis.

Cōsideratio tercia

¶ Cōsiderādū vlteri⁹ q̄ materia actuū moraliū attēdit' i trip'ici d̄ia. Nā q̄dā sunt act⁹ de genere suo simpl'r mali q̄. s. ɔfestim noīati includūt secū maliciā / sicut dicit ph̄s. vt sunt furtū. fornicatio. homicidiū. Alij sūt act⁹ de genere simpl'r boni. vt dare elemo͂ā. honorare parētes. Tercij sūt idrñtes de suo genere. vt leuare festucā. fricare barbā. ⁊ sil'es.

Consideratio q̄rta.

¶ Cōsiderādū rurs⁹ q̄ istoꝝ triplicium actuū p̄mi sic se hñt q̄ ñ st̄ susceptibiles bōe forme moral'. sic materia idisposita i nal'alib⁹ ñ ē susceptiua forme natural' ⁊ vite. ita q̄ ppt' nullā bonā ītētioȝ pñt tales act⁹ boni effici. scd̄i ṽo act⁹ pñt fieri mali. Quis sūt i genere suo boni / dū accedit intētio pūersa. sil'r ⁊ tercij.

Cōsideratio quinta

¶ Cōsiderādū ē ɔseq̄nter ex istis quō possit eē variū iudiciū sup eodē casu iter iuristā ⁊ theologū. qr iurista ɔsiderat factū i se ⁊ circūstātias extiores d̄ q̄b⁹ p̄t iudicial'r apparere. et apd̄ eū tenȝ ista regl'a. q̄ idē ē d̄ his q̄ ñ sūt ⁊ q̄ ñ apparēt. Cōstat āt q̄ itētio faciētis quā hȝ interi⁹ i corde / nō cognoscit' i se nisi forte p q̄dā signa seu cōiecturas extrinsecas. theolog⁹ aūt intuet' cor in foro ɔsciē. in q̄ credit' confitēti tā p' se q̄z ɔtra se coram deo.

Consideratio sexta.

¶ Cōsiderādū dinceps applicādo ad ppositū nr̄m etiā oīa silia / q̄ iurista ɔsiderās actū moralē cū circūstātijs extrīsecis d̄ q̄b⁹ p̄t iudicial'r ɔstare / fert ɔformit' iudiciū ad illas iuxta dicta. Cōtigit aūt freq̄nter q̄ tal' act⁹ sic ɔsiderat⁹ sit d̄ scd̄o vl' t'cio genere. q̄ s. p d̄uersā itētōe fieri vl' bon⁹ vl' mal⁹. Exēplū i pposito. tenere cultellū de se ñ ē malū. sil'r q̄ aliq̄s velit cultellū recipe ñ ē d̄ se malū. rurs⁹ q̄ aliq̄s accesserit retro vel ppe / ñ ē d̄ se malū. Et ex istis seq̄t' q̄ lesio ocl'i q̄ secuta ē / ñ ē d̄ se moral'r mala. imo staret q̄ sic p̄cedēs act⁹ seu circūstātie. ita ⁊ iste resultās facti fuerūt cū magna charitate ⁊ beniuolētia ex intētōe boni finis apud deū. Quis d̄ illa intētōne nō appareat apd̄ mūdū. imo forte mag' d̄ opposito.

Consideratio septīa

¶ Cōsiderādū insup p maiori elucidatōe / q̄ sic apd̄ ph̄os naturales distīguit' duplex genus causaꝝ. ita ⁊ apd̄ morales. Nā q̄dā sūt cause p se / alie p accidēs. Cause p se dicūt' ad q̄s nat⁹ ē seq̄ natural'r ⁊ cōit' tal' effect⁹. Sed cause dicūt' p accidēs ad q̄s nō ē ordiat⁹ vel nat⁹ seq̄ tal' effect⁹. aut si seq̄tur. hoc ē extra. sp ⁊ freq̄nter ⁊ p̄ter intētionē agētis. sicut dr̄ ij. phisicoꝝ. ⁊ inducit' a Boecio de ɔso. phie describēdo casum ⁊ fortunā.

Conside. viii.

Cōsiderāduȝ ī casu nostro / q̄ talis lesio vel excecatio oculi / nō ē de p se nata seq̄. ⁊ vt i plurib⁹ a talib⁹ causis. id ē fuit ... casualis seu fortuita ⁊ p̄ter intētionē agētis ⁊ de p accidēs. ideo de se nō ē imputādus talis effect⁹ agēti quo ad deuȝ et cō... ... ad pctīn q̄ nō ē nisi voluntariū.

Conside. ix.

Cōsiderādū ... q̄ iurista ɔtētiose agēs / nec credēs intētiōi / arguet ex circūstātijs q̄ intētio fuit pūersa ⁊ dānanda p aliquas ɔiecturas. Una est. si talis dabat operam rei licite. Altera si hostis erat psone lese. Altera si nō apposuit sufficientē cautelā ne psona illa lederet'. sed poterat satis aduertere q̄ ex actu suo sequeret' talis effectus. Sed si oēs iste cōiecture ⁊ sil'es cessent i veritate. nec fuerūt i intētione nec eē debuerūt. theolog⁹ stabit iudicio conscie apud deū

Conside. x.

Cōsiderādū ē exēpl'is ... Ecce q̄ Jacob cognouit Lyā q̄ nō erat vxor sua. ⁊ tñ excusat' a pctō. Quis posset videri q̄ dabat operā rei illicite sine appositōe sufficientis cautele. Quare? Quia certe potuisset attulisse lumē dicet aliquis ⁊ inspexisse lectuȝ.

ita fuisset q̃ Lya nō erat Rachel. ac per inde videret ignorātia nō inuincibil' eē. q2 vti q̃ poterat vinci mō tacto vel filii.

Cōsi. xi. Cōsiderādū ē igit' p intellectu hui' q̃d ē dare opa3 rei illicite. 7 hui' q̃d ē hīe ignorātiā iuicibilē q̃ ista iudicāda sūt ex cau' p se. ñ a cau' p accidēs. Vñ i exēplo pmisso iacob dr habuisse ignorātiā facti inuicibilē nō q2 ñ posset vinci etiam p industriā hūanā. s3 q2 fecit sufficiēter illa q̃ i talib; sūt ɔsueta obseruari 7 ad q̃ tenebatur ̄fm moralē certitudinē. imo videt' q̃ peccasset incredēdo lu mē. fuisset q̃ merito ɔ̄ zelotipia vl' nimia suspitōne culpād'. Rurs' q̃uis ille ɔcubu' cū lra eēt res ɔ̄ se illicita. tñ Jacob ñ dr dedisse opa3 rei illicite. q2 putabat ex errore facti illā eē rachel. Sic medic' aliqs aut ali' si ex pietate vellet inspicere oculū alicuius p extrahēda spina. 7 a casu aliqs pelleret medicū vel lesu3. sic q̃ spina pl' īfigeret'. 7 īde cecitas seq̃ret'. tal' medic' nec peccar' nec irreglar' eē q̃s mō diceret' ̄psertim ī foro ɔsciē. alioq̄n seq̄ret' q̄tidie irregularitates infinite/si ex q̄libet cā p accidēs deberet aliqs irregularis iudicari.

Cōsi. xii. Cōsiderandu3 ē vlt'lr'ter sup sūbus casib' et eadē radice puenientib;. p quā radicē debēt iudicari ̄fm artē verā. nō ̄fm cuiuslibet fantasiā. Ponam' corā oculis bellū aliqd mortifex/licitū tñ/vbi mille hoīes trucidantur. Attēdamus sil' q̃t 7 q̄ti sūt viri eccl'iastici. q̃x actiones potuerūt dici cāe p accidens tal' cedis. alt' dedit ɔsiliū q̃ patria defēderet' vi armata. alt' p̄dicauit 7 hortat' ē milites viril'r agere. alter pecunias aut cibos ministrauit/aut forsan arma dedit. 7 talia sine nūero potuer't fieri etiā p eccl'iasticos. absq̃ q̄b; auxiliatoribus vel hortātib; forte bellū nō fuisset.

Cōsi. xiii. Cōsiderādu3 igit' q̃ hec ɔseq̄nt' 7 nō valet. Iste fuit cā p accidēs mortis vl' mutilatōis alicui' hoīs. ḡ ipe ē homicida vl' irreglar'. Silr' fieret applicatō ad materiā excōicationū pro tollēdis m'ltoz scrupul' ī p'ticipatōe vel ɔsilio. s3 hoc melius sepatim poterit declarari.

Cōsi. xiiii. Cōcludēdo sub correctiōe meliōr' ɔsiderāntiū videtur q̃ ex p̄dicto casu sic ɔsiderato nō est dicenda irregularitas fuisse ɔtracta/neq̃ peccatum cōmissum.

Corollariū pro regula l'ici tandē/et ex p̄missis p modū regule/q̃ irreglaritas ɔtrahit' ex homicidio vel mutilatōe 7 nō aliter. qñ occidēs vel mutilās fecit actū ex q̃ nata ē de p se vel vt cōiter seu pbabil'r seq̃ mors hoīs seu mutilatio. siue tal' act' sit licit'/put in iudicibus 7 belligerātib; p republica. siue sit illicitus de genere vl' ex intētōe. Videt' eñ q̃ ista notificatio sit sufficiēs tā apud theologū q̄ apud iuristas. Nisi forte iurista aliqs ponat aliquā hmōi irregularitatē fundatā a legislatore ppter solū terrorē incutiendū hominib; 7 nō rōne delicti. nec ratōe mysteriū. q̃ casu tal' difficulter poterit distinguere casus aliquos generaliter/p quos diceret cōtrahi irregularitatem ex homicidio. 7 p alios oīno siles vel grauiores nō contrahi. Finit.

Casus quidā3 pulcher valde resolut' p Joh. ɔ̄ gerson

Quidā scholaris parisieñ. audiuerat ex fama volāte. q̃ falsarij lraz aplicaz vl' ɔ̄ iure vel al's ɔ̄ facto erant excōicati. Scholari illi parisi' exñti allata ē ɔ̄ curia romana vna gr̄a expectatiua ī q̃ erat incorrectū ī orthographia vni' vocabl'i vbi p lra e pōebat' lra o. Scolaris iste erat scrupulos' 7 tiebat corrigere vocabulū illd ppt' cēsurā aplicā. nihilomin' correxit ipm solūmō ɔ̄ siccōtinuādo lraz o. 7 faciēdo de ipsa e p leuem tractū canipuli. 7 erat correctio ip̄ceptibilis. Postea scholar' iste ad cautelā3 p pacificatōe scrupuli/ɔfessus ē cuidā idoneo sacerdoti. q̃ sacerdos dixit sibi q̃ tal' correctō ñ erat falsatio lre aplice s3 emēdatio. Ex q̃ tpe scholar' iste fuit satis pacificat' ī sua ɔscīa. Tādē labētib; aliqb; tpib; scholar' iste pmot' ē ad sacerdotiū 7 celebrauit fere p trieniū. nullu3 faciēs scrupulū ɔ̄ ista mat'ia/donec studēdo sūmā ɔfessoz iuenit ibi q̃ seq̄t' Nostilli. v Rex. ɔ̄ crimie falsi. §. q̄ aūt. sub. § porro s3 hodie Nodie inq̃t p̄ceptū ē q̃ l'ris dñi pape nec ī magno nec ī modico audeat qs manū īponere/etiā vnicā lra3 vl' pūctū vnicū corrigēdo exceptis officialib; q̄b; hoc ɔmissū ē. alioq̄n manū apponēs/ex canone lato ī curia/ipso facto snīam excōicatōis icurrit. q̃ ñ pōt p aliquē citra sedē apostolicā relaxari. Quapropt' q̄rit' vtr̄ pp̄t illā ɔ̄stitutōe dict' scholaris icurrerit snīam excōicatōis. 7 ɔseq̄nter irreglaritatē imiscēdo se diuis: De ista q̄stione q̄dā ad pauca aspiciētes vel nimis rudit' sentiētes dixerūt p̄mo sup h̄ v'bo. manū apponere. deinde sup h̄ v'bo corr

rigādo. Supiores tñ lr̄ati q̄bꝫ ē cx̄ka mo ralr̄ ꝯmissa iudicialr̄ vel doctrinalit̄/necnō theologi p̄serti licēriati ꝛ ī foro ꝯsciē habētes gnomicā. h̄ ē ꝟtutē supiorē interp̄tatiuā ꝭm leges diuias ꝛ etnas/dicerēt iudicio meo q̄ hec ꝟba debēt ītelligi.put īcludūt ī sua rōne seu significatōe formali deformitatē ꝛ mali/ciā. h̄ ē q̄ tal̄ appositio vel correctio facta sit ex malicia vel ꝯtēptu. Alioq̄n cadūt puri lr̄a les ꝛ rudes ī īcōueniētia ꝛ absurditates plu/mas. vt q̄ recipiēs bullā apl̄icā ex māu ꝯtre ctās ꝛ eā scholaribꝫ suis exhibēs ꝛ eā pūctu ans p exēplari incurreret hāc sniam. ꝛ ita de similibꝫ īcōueniētibꝫ q̄ parmenides nūq̄ vidit iuxta ꝟbū alioꝝ. Vñ sic ī excōicatōe pcutiē tiū ꝫ clericos supponit̄ q̄ h̄ fiat suadēte dia/bolo. ꝛ sic ī apocal̄. ꝛ ī symbolo niceno. ꝛ ī di onẏ. ꝺ dīuis nomībꝫ. dū ponit̄ q̄ nihil liceat addere vl̄ diminuere/dicūt expositores cō/cordit̄ ītelligēdū esse q̄ hec additō vl̄ diminu tio ñ fiat ad corruptōꝫ p̄ncipal̄ ītellect⁹ spūs scī. ita accipiēdū ē ī ꝓposito. Addēdo q̄ ex cōicatio nullo mō ferri pt nisi ī ꝯtūacē. Nul lus aūt ē ꝯtūax nisi agat ex ꝯtēptu dei et ec/cl̄ie. Hic āt ꝯtēpt⁹ nō fit nisi a sciēte ꝟe vl̄ in terp̄tatiue. ꝛ q̄ dū scit nō ē pat⁹ audire eccl̄iā ꝫ Doctores theologi/nolati doctor subtilis ī q̄rto/reprobant ex hac radice tantā multipli catōꝫ excōicationū/p̄serti late snie. attēden/tes q̄ ptās eccl̄astica data ē ī edificatōꝫ/nō ī destructiōēꝫ ꝛ laqueū inextricabilē animaꝝ. Quis eīn diceret q̄ aliq̄s p̄lat⁹ ex motu capi tis sui ferēs excōicatōēꝫ ꝺ rebꝫ indrn̄tibꝫ vel etiā bonis ꝺ genere. vt q̄ leuans festucā. vel dās hoī elẏnā/excōicatiōꝫ incurreret ipso fa cto tolerād⁹ eēt ꝛ audiēd⁹? Sic ī ꝓposito. q̄ꝛ p̄sus indrn̄s ē tenere bullā pape bn̄ vel ma le. s. ad reuerentiā bn̄/vel ad ꝯtēptū male. sic ad alios fines bonos vel indrn̄tes/bn̄ vl̄ in differēter. Attēto deniq̄ꝫ q̄ nō ē ꝯtēpt⁹ ver⁹ vel interp̄tatiu⁹/vbi nō ē obligatio sciēdi. p/ut euenit ī ꝯstitutōnibꝫ pure positiuis apud maximā hoīm multitudinē vbi ignorātia ex cusat p̄sertim apō deū. Alioq̄n q̄libꝫ eēt ob ligat⁹ eē sūm⁹ iurista. imo pl⁹ q̄ꝫ summ⁹ q̄ sci ret oēs ꝯstitutiones sūmoꝝ pōtificū ꝛ alioꝝ sc̄ptas ꝛ nō sc̄ptas. Possent ꝛ expediret hec inconueniētia [illegible] ... graue hoībꝫ/qō nec ipi digito mouere vo lūt nec corporibus [illegible] ferre potuerūt. Nec vnū ad p̄ns [illegible] circūstātiis attētis nō ē habēd [illegible] de excōicatōe late snie. q̄ deinceps ꝓhibere debeat a celebratio

ne missaꝝ ꝛ similiū. Nihilominus q̄ꝛ abun/dās cautela nō nocet si ꝺ. secreta nō fama se. habeat scrupulosus talē an mi ꝑparatōēꝫ q̄ vbi eēt aliter aut secun⁹ agēdū sibi mōstra retur/ꝓponit hoc se factuꝝ. Finit.

Itē ab eodē domi/no cancellario circa materiā excōmunicatio nū ꝛ irregularitatū ꝛc.

Cōsideratio prima.

c Ontēpt⁹ clauiū eccl̄iasticaꝝ cau/sat q̄si formal̄r ꝛ p̄ncipal̄r excō/cōicatōis vel irregl̄aritatꝭ detrimē tū. Sic eī solēt cōit̄ dn̄i iuriste di cere q̄ irregularitas ꝯhit̄ dū aliq̄s excōica/tus se imiscet sacꝭ ī ꝯtēptū clauiū. Fundat̄ aūt hec ꝯsideratio p̄ncipalit̄ ex illa lege eua/gelica Mat. xviij. Si peccauerit ī te frater tu⁹ ꝛc. Seq̄t̄. dic eccl̄ie. Si ecclesiā nō audi erit/sit tibi sicut ethnic⁹ ꝛ publicanus. 2

Consi. ii.

Cōtēpt⁹ clauiū pt iterue/nire multipl̄r in aliquo. Vno mō directe ꝛ causal̄r. ꝛ h̄ ꝓprie dr̄ fieri ex ꝯtēptu. q̄ñ. s. ꝯtēpt⁹ ē cā actōis p̄ncipalis ita q̄ ñ fieret actio nisi eēt ad ꝯtēptū clauiū. queadmodū si q̄s dicat epo excōicāti Ego ī despectū vr̄i ꝛ vr̄i p̄cepti nihil agā illi⁹ qō iu betis. Alio mō fit ꝯtēpt⁹ implicite. q̄ꝛ videli cet est cōtumax in obediētia. q̄uis nō ex in/obediētia vel ꝓpter nō obedire. sed propter aliq̄d aliud delectabile vel vtile aliq̄s peccat ꝯtra p̄lati iussionē. Tercio mō dicit̄ cōtem/ptus interp̄tatiue ois volūtaria trāsgressio cuiuscūq̄ꝫ p̄cepti. ꝛ isto mō repit̄ ꝯtēpt⁹ ī omī pctō p̄sertiꝫ mortali/directe vel indirecte. ve re vel interp̄tatiue.

Consi. iii.

Cōtēpt⁹ p̄mo mō rōna/bilr̄ demeret excōicatō nē ꝛ ꝯseq̄nt irregularitatē. Sil̄r ꝛ scōs dū iu git̄ ꝯtūacia. Sed terci⁹ ꝯtēpt⁹ nō sp est excōi catōis eccl̄ie/nec ꝯseq̄nter irregularitatꝭ de/meritoꝝ⁹. Dī eccl̄ie notāter. q̄ꝛ ois peccans mortalit̄er ē a deo ꝛ apud deū excōicat⁹. sed nō semp p ecclesiasticā sanctionē.

Consi. iiii.

Contēpt⁹ neutro mo doꝝ p̄dictoꝝ dic̄t⁹ ē interuenire ꝫ p̄ceptū aliq̄ꝺ p̄lati/q̄ñ maifeste et notorie p̄lat⁹ abutit̄ ī hm̄oi p̄cepto clauiū ptāte. ꝛ h̄ dū scit ꝛ cognoscit ille q̄ ñ obedit. nec aliūde generat ī se vl̄ ī aliq̄s scādalosū cō tēptū clauiū. Qm̄ ī h̄ tal̄ nō ē inobediēs cla uiū ptāti. sed erroneo clauiū abusui.

Consi. v. Contempt⁹ clauiū magis inuenit̄ q̄ ad culpā i plato taliter vt pmittit̄ abutēte sua ptāte / q̄s in nō obediente si compatiō recipiat̄ abusiua. Est tamē q̄n̄ meritoriū et honorificatiuū ecclesie ptāte q̄ talī plato i facie resistat̄ cū ap probatiōe inculpate tutele qūadmodū restitit Paulus petro.

Consi. vi. Contempt⁹ clauiū q̄n̄q̄ potest inueniri i vno q̄ nō paret snīe sui plati. vbi tū q̄n̄ ali⁹ i eadē snīa nō obediēs / nullo mō ɔtēpt⁹ eēt / re⁹ psertim apud deū. Cui⁹ rō ē. q̄n̄ vn⁹ reputat snīam iustā / aut quōlibet obediendū illi. alius vero nō / sed scit certitudinaliter aut probabilitate sufficienti / suū platū male vti / i piudicium clauiū ⁊ in destructionē ecclie.

Consi. vii. Contēpt⁹ clauiū dz iudicari ex ptāte legitima ⁊ vsu legitimo ptātis illi⁹. q̄ pcipiendo excōicat vel irregularitatē ɔminat̄. Aliōq̄n plati possēt īducere q̄lēcūq̄ vellēt sup alios seruitutē / si suis sententijs iniq̄s et erroneis sp eēt obediēdū. Et ita pz q̄ h cōe dictū. sententia plati vl̄ iudicis etiā iniusta timenda ē. indiget glo. Aliōq̄n non ē generaliter verū si timenda dicatur. q̄z ē sustinēda nec repellenda. imo i casu pati illā / eēt asinina patiētia ⁊ timor leporinus ⁊ fatuus.

7 **Consi. viii.** Cōtēpt⁹ clauiū pl⁹ h₃ pericli erga psonā summi pōtificis q̄s erga iferiores. Q̄m ab abusib⁹ inferiorib⁹ pz recursus ad papā p appellatōis subsidiū. Et si dicat̄ q̄ ita pt̄a papa fieri appellatio ad ɔciliū generale. Dixerūt olim an̄ ɔciliū generale pisanū ⁊ cōstan̄. q̄ h nullo mō licebat. ⁊ allegāt iura sua p se valde (sic eis videt̄) expssa. Sz ɔstāter nūc asserit̄ q̄ ē heretica [illegible] ɔcilio pdicto Constan̄. put alibi diffusi⁹ est ostensū. Rn̄det̄ igitur aliter / q̄ nō pleribus causis vbi etiā liceret / pt aut dz pro appellationib⁹ prosequēdis passim ɔciliū celebrari sicut habetur recursus ad papā.

Consi. ix. Cōtēptus clauiū nō inuenit̄ i [illegible] casib⁹ quib⁹ pape mādato nō obediret̄. dū s. abutitur enormissime ⁊ scādalosissime ptāte sua in destructionē nō i edificationē. sicut tn̄ dicit apl's [illegible]. Et [illegible] si papa vel [illegible] vsurpare. aut i seruitutē abiectā clerū cū suis bonis redigere. ⁊ iurib⁹ suis spoliare sine cā Quis diceret ista debere tolerari? Quis nō censeret posse dici pape / cur ita facis? q̄s nō [illegible] in facie sibi resistendū?

Consi. x. Contēptus clauiū etiā nō semp inuenit̄ apud illos q̄ nedū nō obediūt sententijs excōicationū promulgatis p papā vel suos. sed etiā nō ē iudicāda esse apud illos q̄ p potestatē secularē aduersus tales ptensas snīas tueri se pcurant. Lex eni naturalis dictat vt possit vis vi repelli. Cōstat aūt q̄ tales excōicationes nō debēt dici ius / sed vis ⁊ violētia. ɔ quas fas h₃ liber vel hō vel anim⁹ se tueri.

Consi. xi. Contēptus clauiū ⁊ cōsequenter excōicatio vl̄ irregularitas / nō incurritur / dū i pmissis casib⁹ dicit aliq̄s iuristarū vl̄ theolog⁹ iuxta cōscientiā suā / q̄ hmōi snīe nō sunt timēde vel tenēde. ⁊ hoc psertim si obseruetur informatio seu cautela debita / ne seq̄tur scandalū pusillorū / qui estimāt papā esse vnū deū q̄ habz ptātē omnē in celo ⁊ i terra. Uerūtn̄ expellenda ē taliū stulticia p informatiōes idoneas. q̄ si nolint acquiescere / ipsi iā sunt iudicādi ɔ scandalo nō dato sed accepto. hoc ē de scandalo pharisеorū ⁊ ex malicia. non pusillorū ⁊ ex simplicitate vel ignorantia.

Consi. xii. Cōtēpt⁹ clauiū dicendus ē magis [illegible] tolli dū [illegible] abusus [illegible] / dividūtur inter se ⁊ impediūt se vel p stulticiā vel p ignauiā / ne cōi ɔsensu fiat ambulatio i domo dn̄i / dū alij fauēt abusib⁹. alij tollere volunt. Ueritas ē q̄ omnis via fauorabilis ⁊ humilis temptāda ē cū summo pontifice / dū male informatus / fert p se vel suos iniustas sententias / q̄ desistat ⁊ reformet. sed si nihil pfert humilis sedulitas / arripiēda ē virilis ⁊ animosa libertas. Finit.

Itē ab eodē de cordis induratione.

c Or duz male habebit i nouissimo Duricies ista quō causet̄. ⁊ q̄d ē illud apl'i. de⁹ cui⁹ vult miseretur / et quē vult īdurat / nō ē mediocris q̄stio. Siq̄dē de⁹ neminē deserit nisi pri⁹ deserat̄ p auersionē ab eo p pctm̄. Sz desertōe facta cadit hō i pfundū ⁊ ɔtēnit. Cōtēnēti vero deus nō dat gratiā sed resistit. ac pinde nō emollitur cor / nec liquescit ad gratie susceptionē. Tandē pena dānatōis infligitur / ⁊ obduratio cōfirmatur. Causa igit̄ obdurationis ē [illegible]

quertes/ et hec initiat. voluntas resistes/ et hec continuat. Culpa pmerens et hec ofirmat. Deus gratiam no das/ et hec no liberat. Deus iuste puniens et hec ordinat. Finit.

Opusculum de indulgentiis eiusdem Cancellarij.

Q Uecunq alligaueritis sup terram/ erunt ligata et in celis. Et quecunq solueritis sup terram/ erunt soluta et in celis Math. xviij. Collata est autem ptas hec hic pmissa, dum post resurrectionem xps apparens discipulis suis/ insufflauit in eos et dixit. Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis pcta remittuntur eis. et quorum retinueritis/ retenta sunt Joh. xx. Spaliter aut et excellenter data est ista ptas clauium ecclesie pmissa prius Petro ibi. Tibi dabo claues regni celorum Mat. vi. dum post resurrectionem ter introgatus de dilectione dixit xps sibi ter rndenti quod eum diligeret. pasce agnos meos. pasce oues meas Fundauerat autem xps ptatem alligandi iuridice p excoicationem dum dixerat: qui si ecclesiam non audierit etc. Fundatur deniq sup pmissis ptas ois indulgentias oferendi. Sup quibus qz varij varie tradiderunt/ placuit sequentes annotare paucas considerationes.

Conside. prima.

Ptas clauium ecclesie iudicialis et forinseca/ no extedit se simpliciter et directe ad remissionem culpe. Ro. qz requirit sacramentalis cofessio et absolutio que no fit in publico et iudiciali foro.

Conside. scda.

Potestas clauium iudicialis et publica non extedit se pncipaliter et directe ad diminutionem pene nisi illius qua infligit aut infligere potuit. cuiusmodi sunt pene excommunicationum et quarumcunq irregularitatum. inhabilitationum circa legitimos actus ecclesiasticos aut ciuiles. Ratio q ad ptem q excipit et affirmat. qz cuius e codere huius e destruere vel interptari. Sed negatiua patet p idem argumentum a otrario sensu deductum.

Considerario tercia

Ptas clauium ecclesie sup indulgentijs ocedendis modis quibus osueuit vti ecclesia vel ecclesie plati a summo vsq deorsum/ p quotationem dierum et annorum/ psupponit necessario remissionem vel indulgentiam in foro secreto oscie seu ofessionis sacramentalis de facto/ vel in voto seu pposito. et sepius in facto/ iuxta tenorem bullarum quibus inserit hec clausula. vere penitentibus et ofessis. nisi collator indulgentiarum intendat sat esse quod ho sit in charitate otritus. Lcu pposito tpe et loco ofessionem facere actualem. Esset aut ista fauorabilior interptatio sine ofessione qualibet.

Conside. qrta

Ptas clauium ecclesie sacramentalis et in foro oscie eminentior est. vtilior et eligibilior in collatione indulgentiarum quam ptas sola iudicialis. Ratio patz ex pcedentibus. qm sine ofessione sacramentali de facto vel in voto seu pposito/ nulli dies indulgentiarum vel a pena vel a culpa sortiunt effectum.

Conside. v.

Solus papa supmus xps cum plena spuscto pot dare plenaria autoritate indulgentiam omnimodam a pena et culpa. quam dum cofert/ dat innumerabiles et infinitos indulgentiarum dies. Ro. qz vel absoluit et quitat totam penam debitam peccato mortali. siue sit origiale siue actuale. Et hec quidem e infinita extesiue atq duratiue. Aut si mutat xpus penam illam debitam mortali eternam in tpalem. patz adhuc quod huiusmodi remissio se extendit ad infinitos dies indulgentiarum si tales dicere possumus dies infinitos vel eternos. Juxta illud. Dies eternos in mente habui.

Conside. vi.

Solus papa xps gratis et absq merito alio quam suo facit huiusmodi comutationem pene ppetue in penam tempalem vel in plenam absolutionem. Ratio. qz si talis remissio fieret ex merito illius cui remittit. ipa no esset iam pure gratuita. sed quodammodo debita. vel ex operibus vendita. nos aut hoc intelligimus de merito condigni.

Cosi. vii.

Solus papa xps in iustificatione ipa prius natura infudit gratiam quam remittat culpam. Prius itaq dimittit reatum pene eterne p infusionem huiusmodi gratie/ quam ho mereat a pcto resurgere/ vel ab hoc reatu liber esse Quocirca no satis aduertebat q dicebat pmum actum otritionis post pctm esse plus incopabiliter meritorium/ quam aliquem posteriorem elicitum. Fundantes se in hoc quod otritio merebat liberationem a pena eterna. et osecutionem vite eterne. no ita osequentes merebant huiusmodi remissionem qz iam facta erat.

Cosi. viii.

Solus papa xpus pot dare tot dies et annorum mille milium indulgentiam ocedere/ qualis posita reperit in diuersis ocessionibus summorum pontificum vel aliorum sub varijs tpibus locis et causis. Et

fo[illegible] enormitas ↄcessiōis ab aliq̄bꝰ q̄stu
onis aut aliter male moris ↄfictā ē.

Consi. ix. Indulgētiarum ↄcessio
rōnal' psupponit i ↄferē
te auctoritatē a xp̄o fundatā. et i euāgelio vel
ex ↄio explicatā. Presupponit idoneitatē ꝛ
ad[illegible] ↄd[illegible] appositē i idulgētijs.
vt q̄ [illegible] ↄtritus ꝛ ↄfessus. et faciat hec
aut illa ꝛc. Presupponit tercio cām ↄcessio
nis et distributōis hm̄oi idulgētiaꝝ legiti
mā. datā. s. eccl'ie nō errante. neq̄ xp̄o repro
bāte. vbi nō certa et euidēs noticia req̄rit̄. sꝫ
estimatio bone fidei ꝛ pbabil' ↄiectura. quē
admodū i distributōne thesauri materialis
de fisco regio vel eccl'iastico / papa vel rex vl'
alius distributor attenderet.

Conside. decīa Indulgē
tiaꝝ ↄces
sio p tot milia nedū dieꝝ sed ꝛ annoꝝ videt̄
difficulter salubabilis post remissionē eterne
pene ꝛ ↄmutationē in tpalē. Constat eñ q̄
nec hō singularis in hac vita pōt aut debet
ad tot annos obligari pniam agere / cū non
victurꝰ sit p millesimā ptē tot annoꝝ. et ne
mo ad ipossibile obligat̄. Constat pterea q̄
pō mūdꝰ finē habebit / cessabit purgatoriū ꝛ
ex ↄsequēti dies penaꝝ suaꝝ.

Cōsi. xi Indulgētiaꝝ ↄcessio nō ex
tendit se ad penas et corru
ptōe nature ↄtractas p pctm̄ originale. Certuꝫ
ē eñ q̄ papa nō absoluit a siti. a fame. ab in
firmitatibꝰ / et a morte. Extēdit igit̄ se hm̄oi
absolutio ad penas supdictas ꝛ infligēdas /
iusto penitētialis satisfactōis iudicio p pec
catis actualibꝰ / vel hic vel i purgatorio. q̄m
i inferno nulla ē redēptio. ¶ Utꝝ ꝰo claues
eccl'ie se possint extēdere nō solū sup terraꝫ /
sꝫ sub terra i purgatorio / maxie q̄ ad remissi
onē pene aut venial' culpe aut excōicatōis p̄
us late dū viueret reꝰ nūc existēs i purgato
rio / sūt opiniōes ad vtrāq̄ partē pbabiles.
Et fauorabile ē dicere q̄ sic / saltē p idirectū
pter ↄmunionē i charitate. ¶ Sed neq̄ dꝫ
aliq̄s sic inniti indulgētijs ↄcessis i toto vel
in pte / a pena ꝛ a culpa q̄n studiosius sit satis
facere p se ꝛ alios hic in vita.

Consi. xii. Indulgentiaꝝ conces
sio nō est suspendēda
seu cōtemnēda sed amplectēda deuote. in fi
de spe ꝛ charitate dñi nr̄i Jesu xp̄i q̄ ptātem
taliū clauiū eccl'iasticaꝝ dedit hōibꝰ. Cō
stat eñ q̄ fructuosior ē ꝛ acceptabilior deo ꝛ
hōibꝰ opatio / talibꝰ innitēs idulgētijs q̄ᷓ al
tera (ꝛ h̄ ceteris paribꝰ) nō innitēs. ¶ Cōsiliū ē
i[illegible] solū vel sanū q̄ absq̄ curiosa discussiōe
ↄ pcisa vel euidēti ꝛ certa q̄ntificatōe seu mē
suratōe hm̄oi indulgentiaꝝ studeat hō pri
us tales acquirere ſm̄ qualitatē sue vocati
onis. ¶ Pondꝰ autē valoris illi relinquere / q̄
oīa facit ꝛ fecit / i numero. pōdere ꝛ mensura
¶ Postremo ↄcedētes indulgētias / taliter ꝛ
in intētione ꝛ in verbis vel i scriptis suas con
cessiones moderent̄ vt nec diuine iusticie cū
miscd̄ia derogēt. nec scandaluꝫ maxime pu
sillorū p̄beat̄. vel ne facilis cōcessio maioris
indulgētie p nimis vel exiguis causis / pa
riat in arduis et legitimis p ecclesia vel repu
blica negocijs detrimentū.

Conside. xiii. Si quis petit
pro se et pseue
ranter ꝛ pie. hoc ē ad salutē ꝛ ex charitate ef
ficax ē eiꝰ oratio. Patet hoc ex regula magi
strali que fundat̄ sup hoc verbo christi. Si
q̄d petieritis patrē i noīe meo dabit vobis.

Cōside. xiiii. Si q̄s petit in
dulgentiā pecca
toꝝ fieri sibi in hac vita potiꝰ q̄ᷓ in purgato
rio / rite petit ꝛ pie. q̄m pena purgatorij lōge
grauior ē ꝛ minꝰ hn̄s / imo nihil hn̄s ↄ meri
to. Deducit̄ ad h̄ petitio ps. notās ↄ triplicē
foro iudiciali seu punitiuo. Dñe ne i furore
tuo arguas me. q̄ ad ifernū vbi regit horren
da ꝛ q̄dāmō furiosa iusticia ppt effectuꝫ / nō
ob iudicātis affectū. neq̄ i ira tua corripias
me. q̄ ad purgatoriū vbi sedet iusticia q̄dā
mō rigorosa ꝛ irata. Miserere mei dñe q̄m
infirmꝰ sum. q̄ ad pn̄tē vitā vbi sceptrū tenet
ꝛ thronū grātie dulcis miscd̄ia.

Cōsi. xv. Si q̄s petit indulgētiaꝝ
pctōꝝ suoꝝ fieri i hac vi
ta et charitate et pseuerāter / obtinebit vtiq̄
ꝛ moriēs statim euolabit ad celuꝫ. Seq̄t̄ ex
p̄cedētibꝰ q̄ vel p martyriuꝫ vel alijs modis
deo cognitis purgabit̄ i hac vita. ꝛ lōge mi
tius q̄ᷓ in altera puniret̄. simul et p̄miū essen
tiale p patientiā merebit̄ augmentari.

Consi. xvi. Si quis petit dila
tionē satisfactiōis sue
fieri nō in hac vita sed i purgatorio / pōt hoc
ↄtingere culpabilit̄ ppter debilitatē fidei ↄ
penis purgatorij. aut q̄ nimia amat delici
as ꝛ honores vite pn̄tis. vel aspitates exhor
ret. Si ꝰo veniat hec petitio ex ↄsideratiōe
fragilitatis ppie ꝛ debilitate sue patiētie in
aduersis / ne succūbat et peccet. tolerabil' vi
det̄ esse timor iste licet impfectꝰ sit ꝛ nō oīno

excusabilr. qz q̄dā mō diffidit d̄ deo q̄ n̄ tole/
rabilr secū ageret. neq̄z q̄ daret d̄bitā patiaȝ
¶ Colligit aūt ex hac ꝯsideratōne q̄druplici
rō moral' z theologica. cur viri scītissimi tot
flagell' atterūt i hac vita. qz ꝯsiderāt i dā mi
sc̄dia/ q̄ faciet eis cū tēptatōe pventū. petūt
hic puniri. z nō i fine pc̄i. l. s. etiā venialia dif
ferri purgāda. q̄z de⁹ petitōes exaudiēs/ cō/
mutat s̄niaȝ z penā purgatorij i penā tēpalis
h⁹ vite z i augmētū ēēntial' pmij. s. cū acce/
leratōe padisi. Hinc est illud Aug. Hic vre
hic seca/ vt i eternū pcas. Notet̄ d̄ mauricio
imperatore q̄ elegit h̄ puniri. z p̄ tirāni occisus
ē. Sic aliq̄ iusti viuūt z moriūt̄ ignominio
se q̄ ad mundū. s̄ȝ mors iusti subita quā p̄ces
sit bona vita. nō minus ē meritoria si moriatur
ita. Propterea nil temere iudicandū. Certissi
mū signū idulgētie salutar/ ē bōa facē z ma
la pati. Lugduni anno. 1427. vi. die octobris.

Subdūtur alie con
siderationes eiusdē p amplificatiōe materie sup indulgentia peccatoꝝ.

Cōsideratio prima.

Eligibili⁹ est orare p viuis q̄ᷓ pro
mortuis/ vt liberent̄ a culpa z p/
seueret̄ i grā. Accipit̄ aūt orō no/
mīe generali/ pro omi adiutorio
spūali q̄ le itelligit̄ fieri trib⁹ modis. Per ami
cabilē intercessionē. p meritoriā actōēm. p re
cōpēsatoriā satisfactionē. Patet igit̄ cōside/
ratio qz mortui sūt extra terminū vite. qui si
sint i purgatorio vl' i celo/ nō idigēt liberari
a culpa. maxie a culpa mortali/ z sunt in grā
ꝯfirmati. damnatis vō nō prodessent.

Conside. ii.

Eligibili⁹ est orare pro mortuis existē
tib⁹ in purgatorio vt liberent̄ a pena q̄ᷓ pro
viuis Rō est. qz plus indigēt. qz minus se iu
uare pn̄t. Recōpēsabūt p̄terea cū eos bn̄ fue
rit i gloria/ q̄n habebūt vocē in celo Deniq̄z
nō pōt p ipsis esse talis orō frustra cū sint in
grā. cū p̄terea fiat ex sua iussione vel ordina/
tione p̄ncipali. Multi rursus ita fieri meru
erūt dū erāt in via bona sua largiēdo. z ita d̄
plurib⁹ causis seu motiuis. Porro amicabi/
lis intercessio spectat maxie ad sanctos i glo
ria q̄ sunt extra statū merendi et satisfaciēdi.
Sed meritoria actio ptinet ad solos viato
res. Recompēsatio silr satisfactoria spectat
ad eos tā pro viuis q̄ᷓ p mortuis q̄ pticipes
esse pn̄t. Expedit demū vt omis oratio no/
stra ecclie ꝯmunioni se coniūgat.

Consi. iii.

Eligibili⁹ est homi via
tori pcurare sibi iuua/
men spūale i vita sua/ vt liberet̄ a culpa z pe
na q̄ᷓ expectare p fundatōes aut alia pia te
stamēto z legata post mortē q̄ talia sibi fiāt.
Sed̄tur ex ꝯsideratōne p̄dicta. qz post mor
tē ista nō proderūt sibi ad meriū nisi q̄ libe
retur a pena si sit i purgatorio. Nūc aūt dū
viuit sibi pdesse pn̄t ad liberationē culpe et
inuentionē gratie. necnō vt i gratia finaliter
pseueret. Rursus et alio. qz liberalius z dif/
ficilius est dare i vita q̄ᷓ relinquere post mor
tem distribuendū.

Consi. iiii.

Eligibili⁹ ē ceteris pa
rib⁹ agere op⁹ satisfa
ctionis ex charitate p viuis aut mortuis/ q̄ᷓ
op⁹ solū meritorie actiōis aut amicabilē inte
cessionis. Patȝ. qz satisfactio includit mīa si
mul z nō ecōtra. Iūcto q̄ opus meritoriū si
mul et satisfactoriū/ nō min⁹ meret̄ de pmio
ēēntiali vel augmēto grē ex h̄ q̄ ē satisfactori
um. p certa liberatiōe a pena/ q̄ᷓ si nō eēt alic⁹
pene deletiuū. alioq̄n n̄ expediret satisfacere
si i diminutōȝ glie (q̄ incōpabilit̄ melior ē q̄ᷓ
a pena liberatio) vteret̄. Additū ē ceteris pa
rib⁹. q̄m opus meritoriū nō penale. z p cōse/
quēs nō satisfactoriū/ vt sic posset fieri cum
maiori charitate z circūstātijs alijs meliorā
tibus actionē q̄ liberatio a pena nō equiua
leret augmēto grē i p̄senti vel glorie i futuro
¶ Trāsferent̄ he ꝯsideratiōes ad omē genus
suffragioꝝ/ etiā illorū q̄ habēt efficaciā ex vi
opis opati/ vt i sacramēto misse. ¶ Cōcludi
tur insup ex p̄missis q̄ nō semp e[illegible] audiēd̄
adherere indulgētijs p liberatione a pena vel
satisfactiōe/ q̄ᷓ alijs opibus vacare/ dū pos/
sūt fieri cuȝ maiori charitate. Et ita diceret̄
de opib⁹ vite actiue/ vt de ieiunijs aut alijs
afflictōib⁹ penalibus et tanq̄ satisfactorijs.
¶ Patet itez fatuitas illoꝝ/ q̄ solo intuitu spa
re sustētatiōis habēde se onerāt opib⁹ satis/
factorijs p alienis. Sec⁹ si ex magna z sola
charitate primoꝝ/ hoc faciunt. Et dū senti
unt se vtilius z accōmodati⁹ iuxta vocatio/
nē suā occupari circa talia opa/ q̄ᷓ circa pu
ras z altas meditatōes z excessus mētales. q̄
paucoꝝ sūt valde. Aut subinde qz sunt obli
gati pp̄ter receptōȝ sustētatōis corpal' p fun
datores vl' alios talit̄ exerceri ¶ Colligeꝰ q̄
indulgētie pctōꝝ proueniūt multis modis.
Primo est satisfactio ppria volūtarie facta.
Scd̄o est satisfactio ppria i ꝯfessione susce/

pra. Tercio satisfactio p aliũ p se psoluta in corpe vel i bonis pserti cũ autoritate pmu tãs. Quarto p indulgẽtias ecclesie seu plato rũ. Quito p orõcatõ3 suffragio7 omuniũ si cut i monasterijs 7 ecclijs. Sexto p patiẽti am i aduersis cũ obsecratõe q i pte sue pur gatõis quertãt. nã dñs i tribulatiõe pctã di mittit. Septio p omẽ op9 et charitate factũ quis spectet ad ptẽplanõ7/si iũ gat intentio vel oro q valeat ad indulgẽtiã pctõ7. Sic em dictũ ẽ d Maria magdalena. q7 dimissa sũt ei pctã multa. q7 dilexit multũ. Et ad ser uũ. Omne debitũ dimisi tibi q7 rogasti me. Valet octauo vehementer omẽ op9 miscdie p primis impensũ fm oga miscdie tã spũal a q corpalia/quo7 qlibet ad septẽnariũ redi gunt. Sic em dictũ ẽ. Date 7 dabit vobis. dimittite et dimittet vob. Postremo pietas gratuita dei sanctorũq suo7/pueniet 7 con fert sepe indulgẽtiã qualẽ null pcedẽtib9 me ritis haberemus innitẽdo eis. Hoc sp sup posito, q supm9 papa dñs nr Jhs xps has indulgentias certificabit 7 pfirmabit. Qui nos semp dirigat 7 pseruet in ogib9 manda to7 suo7. Qui cũ deo patre 7c.

Finit opusculũ de materia indulgentia7.

Versiculi super materia indulgentiarum.

Arbitrio papa pprio. si clauibus vti
Possit. cur sinit vt pena pios cruciet?
Cur nõ euacuat loca purgãdis animab9
Tradita? sed seruus esse fidelis amat.
Deserit gfidẽ male dispẽsans. neq prudens
. Clauib9 vsus inest. dãs capiẽsq tremant.
Profect9 certe ẽ magnus hñ clauib9 vti
Quãdo fit hoc semp vnctio sola docet
Charus in ecclia thesaurus 7 vtilis assit
Quẽ dat larga manus. pdiga crimẽ habet
Ciuib9 angelicis neq h mandare viato7
Cõmendare potest orat vt ecclesia
Impie peniteas. tũc indulgẽtia fiet
Infinita tibi/pena breuis superest.
Pena tñ grauis ẽ caut9 releuare studebis
Diuitijs sparsis muneribusq pijs.
Dans aliqd munus vis indulgẽtia prosit
Proderit. 7 nulla dona deo pereunt.
Paucula sunt dona. sunt de reb9 perituris
Eccipies celis pmia ppetua.

Glosula. Char9 i eccla. Notat hic triplex pditio ocurrere debẽs i largi0e idulgẽtia7. Nõ pdiga q nõ veniãt i ptẽptu3. q sint ad publicũ pfectũ. q nõ sonet turpem questũ. Vñ q ad scdã7 cãm/paup ex eadẽ charitate dat denariũ sicut diues dat talentũ. licz me ritũ ẽentialis pmij sit equale i ambob9. non tñ oportet hoc de pmio accidẽtali remissio nis pene debite pctõ. Et i hoc põt esse pdi tio diuitis melio7. iuxta illud. Redẽptio aie viri ppie diuitie. Fundatur etiã positio q actus exterio7es pñt addere sup meritũ inte rius 7 essentiale meritũ accidẽtale mults mo dis 7 causis hic omissis. videt mod9 loquen di in forma absolutõis cautus esse. licet non multũ clarus/dũ addit in fine. quantũ cla ues ecclesie se extendũt. Et hoc ideo forte di cit ppter tres causas modo dictas.

Responsa eiusdem cancellarij parisieñ. ad qstiones quattuor sibi p quendã familiarẽ motas.

Quarũ pma ẽ ista. An male loq de alijs in eorũ ab sentia sit semp peccatũ? Qua3 determinat p tres conclusiones.

Secunda questio.

Si quis ficte cõfiteat. an itex teneat d omi bus confiteri? Hanc determinat p distincti onẽ de quadrupla fictione.

Tercia questio.

Si habeat suspitio de illo q cõfitet. 7 nõ sufficiẽter discus serit psciam suã. an tal possit absolui nulla inqsitione sibi facta de pctis vñ suspitio ha bet. Quã soluit sl'r p distinctionẽ.

Quarta questio.

De altaribus fractis de cingulis sacerdotũ nõ bñdictis 7 de casulis resarcitis 7 sic de silibus. Utrũ sit pctm cũ talib9 et in talib9 missam celebrare? Ad quã rñdet p autoritates.

Prima questio.

Queritur. an male loq d alijs in eo7 absentia sit sp pctm? Videt q sic q7 null9 vellet q hoc de se aut sibi fieret. g nec d3 hoc facere de alijs aut 3 alios: psequẽtia tenet p illã generale3 regulã diuini iur, 7 hũani. Qd tibi nõ vis fi eri alteri nõ feceris. Sed i oppositũ arguit. q7 si sic. tũc fere tot9 mundus esset in piculo dãnatiõis ppetue. etiã multi religioso7. Nã cõiter cũ homines pueniũt/declinãt facilli me ad loquẽdũ de absentib9/et vtinã tã cito d eo7 bonis sic pch dolo7 d eo7 malis. Nõ

nūq̄ tn̄ aliq̄ loquūt de mala vita politiā re/
gentiū ⁊ alioꝝ sclariū (vt aiūt) intētōe ñ mala
¶ Pro rñsione itaq̄ sciēdū / q̄ actio moralis
libera accipit vel vituperiū vel laudez ⁊ pctm̄
ex suis circūstātijs. ⁊ spāliter ex circūstantia
finis. Inq̄rēdū ē igit ad quē finē dr malū d̄
absentibꝫ. ⁊ occurrūt sex fines generales. Qñ
q̄ hoc fit ad destructōz pñtiū ⁊ id audiētiū
vt caueāt silia facere. Qñq̄ fit ad pñtiū cau
telā. ne. s. ex ignorātia decipiant p malaz ali/
orū societatē q̄s psumūt bonos. Qñq̄ etiaz
fit ad vtilitatē absentiū. vt vicz pñtes eis re/
ferāt p ipsoꝝ correctōe ⁊ emēdatōne. Qñq̄
fit ex quadā ꝯpassione amicabili vt. s. seipm
⁊ audiētes referēs puocet ad orādu3 instāt⁹
p alioꝝ pctis ⁊ eoꝝ ꝯuersione. Qñq̄ etiā fit
ex sola curiositate ⁊ assueta loq̄citate ⁊ q̄daz
libidine loquēdi de alijs. Qñq̄ autem fit ex
odio vel inuidia ac pro diminutōe fame ali/
ene ⁊ ex animi indignatione.

Sit ergo pma ꝯclu/
sio. ¶ Primis q̄tuor modis pt eē nō solū li/
citū / imo ⁊ meritoriū / referre mala absentiū.
dūmō tn̄ nō itēdebat pncipalr ali⁹ finis q̄
aliq̄s pnotatoꝝ q̄tuor. Et si ñ misceat alia
intētio fermētata ⁊ sibi ipsi mentiēs. atq̄ dū
bñ puideat ne sint falsa q̄ dicunt. aut ī malo
vltra q̄ ī se sunt p referētē ampliata. aut for/
san sinistre interpretata. ac etiā q̄ non pl⁹ noce
at tal' locutio absentibꝫ ⁊ eoꝝ fame / q̄ psit p̄
sentibꝫ ⁊ eoꝝ edificatōi. Qm̄ p tuo bono cō
sequēdo nō est magnū malū ꝯmittendū.

Subiūgamus etiaz
secundā conclusionē.

Secūda conclusio.
¶ Male loqui etiā de absentibꝫ ad solū satis
faciendū proprie loq̄citati ⁊ libidine loquē/
di de alijs / q̄ est q̄ntus modus seu finis in/
ter pdictos. etiā si sit pro sola deductōe tpis
⁊ quasi pro solatio. vt sic tps sine tedio trāse
at / vix aut nunq̄ excusat a pctō. ⁊ sepi⁹ tran/
sit in mortale pctm̄. Tale eīm verbū nō solū
ociosum (de quo iuxta terribilē veritatis cō/
minationē sumus reddituri rationē) sed ⁊ cō
muniter ē pniciosum ⁊ multipliciter nociuū
Nā habem⁹ ex tali verbo occasionē ⁊ ratiōz
magne dānificatōis aliorū ī sua fama. Eti/
am p hoc cadūt sepissime tā loquētes q̄ au/
dientes. vel ī indignationē cōtra eos de qui
bus fuit oblocutio / vel ī falsam testificatiōez

propriā tā cordis q̄ oris. dū videlicet cogi/
tatio interior pensans coraz se posita aliena
mala ⁊ sua propria quādoq̄ simulia aut ma
iora / palpās tumet ⁊ inflat dicēdo Gratias
tibi ago dñe deus q̄ nō sum ego talis qual
iste de quo tanta mala referunt. Et sic miser
cadit in foueā quā fecit. ⁊ cū illo euangelico
pharisco false iusto fit pctōr e quez ipse iudi
cat si nō deterior / ei tn̄ propter suā supbiā si/
milis. q2 etiā pctōr vt alius / etsi alio modo.
Et hoc pharisaicū viciū tā ī loq̄ndo q̄ ī au
diēdo concipit facillime. ⁊ fit saltem affectu.
etiam si ratio videat iudicare aliter. ⁊ id ore
manifestare minime attemptet.

Si quis autez que/ 5
ret signū quomō sciet quādo ex bono fine lo
quat aut malo de malis proximi: Respon/
det q̄ dū loq̄tur aliquis ad bonū istius cu⁹
mala cōmemorat. vtputa vt ī se ⁊ audientibꝫ
prouocet mētē ad orādū p talis emēdatiōe /
necessariū est vt sentiat tunc in se quandā ad
eundē de quo fit sermo compassionē piam /
dulcēq̄ misericordē et charitatiuū affectuz.
Et etiaz requirit vt nō nimis longum texat
sermonē de tā mala materia ⁊ despicabili. Si
cut pia mater non delectat in narrādo longe
mala filij sui. nec etiā dicit illa nisi ex necessi/
tate. vtputa ipsi medico aut illis qui eius sa
luti poterūt pdesse ⁊ malū adiacēs auertere
Sic itaq̄ narrādo suspirat alte. tristat. do/
let ⁊ abbreuiat sermonē quantū pualet ⁊ q̄n
tū videt sufficere ad ostensionē infirmitatis
q̄ sibi tāte tristicie causa existit. ¶ Sz dū q̄s
loquit maluz de alijs ex loquacitate / sunt si/
gna opposita. qm̄ tūc sentit indignatōz ani/
mi ꝯ eos d̄ quoꝝ mal' loq̄tur / et cū q̄dā ama
ritudine fellis corrodit et mordet ipsos ab/
sentes / ⁊ v̄bis suis venenatis linguaq̄ sua si
cut gladi⁹ acut⁹ acuata / lacerat sine misc̄dia
sine aliq̄ ꝯpassione. nec ponit finē v̄bis suis.
q2 satiari neq̄t ei⁹ vorax inuidia / q̄n licet cru/
das oēs carnes ⁊ totū sanguinē eius quē de
uorat quātū ī eo ē absumpserit. Et q̄uis cō
sciētia sua sibi clamet q̄ talia agēdo neminē
edificet. imo ⁊ nōnūq̄ audiētes scandaliset.
nō tamē adhuc cessat q̄n quantuz tps patit
venenū suū totaliter effundat. ¶ Itē signuz
est nō fallax / cū sic loquēdo malū de absen/
tibꝫ eos corrigere mīme curat. Hoc aūt sci/
ri ex eo pōt. q2 psentibꝫ nō cōmittit vt absen
tibus charitatiue ea q̄ ipse inuidie refert de/
nūcient. imo psepe postq̄ ad cor reuertitur /

[illegible] ne id faciāt. et si factũ foret/nõ eq̃ aio [illegible] neret. non q2 doleat de alteri⁹ iniuria et [illegible] sua vilificatõe [illegible] [illegible] nõ [illegible] Itē signũ [illegible] vt [illegible] loq̄ns malũ [illegible] [illegible] Et [illegible] vt freq̄nter [illegible] sibi cor suũ. si mēdacit veritatē tñ supp̄mere noluerit/se hoc nequaq̃ velle. Signũ ergo mali ē. Hoc clauo retundit nõnulloꝝ excusatio falsa ⁊ friuola. q̄ cũ locuti fuerint ad libitũ suũ de primoꝝ suoꝝ mal'/audēt si sup hoc obiurgēt dicere. etiã q̄nq̃ ɔstāter/lz mēdacit. [illegible] nocēdi/⁊ nullo mõ ex inuidia. Et si rursũ interrogant. An ḡ ex singulari id egerit dilectõe et amicicia ⁊ ad magnũ ꝓfectũ aut ɔmodũ absentiũ: ⁊ an silia dilectõis ⁊ amicicie signa ve[illegible] entiã ꝓferre mēdaciũ vel v̄bũ iniquũ ⁊ dolosũ iniuste dixisse ɔ primũ fateri cogant. q̄rũ vtrũq̃ malũ ē. ¶ Malũ igit ⁊ valde malum ⁊ multũq̃ piculosũ ē homĩ eē ꝓmptũ ad loq̄ndũ malũ de absentib⁹. Etiã ceteris malis q̄ inde sequũt circũscriptis/mēs tã loq̄ntis q̃ audiētiũ īpedit a meliorib⁹ ⁊ salutarib⁹ post modũ ex hoc etiã inuita. Cũ eñi post fuerit orandũ ⁊ deo seruiēdũ/ad mentē redeũt pla[illegible] pus incaute ɔmisit vl' admisit cũ mala complacētia. O quãto ɔsulti⁹ ē ita loq̄ de bonis aut de pctīs ⁊ mal' ꝓprijs/q̃ ita rodere dente canino alios. Uix deniq̃ seruat mensura q̄n misceat mēdaciũ ⁊ malũ augmētat. ⁊ ad [illegible] seruat aut alleuietur/vt sic fiat sup̄ modũ peccãs pctīm quasi vnũ aut simplex pctīm ñ sufficiat ĩ pnicie ipsius obloquētis.

Cõclusio tercia

¶ Loq̄ malũ ꝺ alio ad finē [illegible] directe ex ódio ⁊ inidia sp̄ ē pctīm. Et q̄ñ notabilit ledit ꝑ h̄ aliena fama. ⁊ dũ loq̄ns h̄ aduertit ĩ sua ɔscia/aut aduertere possz. ē ḡui⁹ pctīm sepissime q̃ furtũ. aut q̃ foret esus carniũ in [illegible] ¶ Salubre itaq̃ ɔsiliũ ē ad vitãdũ tã grãde ꝑiculũ aīe/vt hõ discat ⁊ assuescat ita hõeste loq̄ ꝺ absentib⁹ sic loq̄ndũ eēt si ipsi p̄sentes eēnt. ⁊ p̄sonaliter ꝺ se ꝯmonē platũ audirēt. ¶ [illegible] q̄ vtiq̃ vbiq̃ ē p̄ñs. ⁊ ĩ cui⁹ ɔspectu loq̄tur q̄cũq̃ loq̄t. Nõ solũ aũt h̄/sz ⁊ cor ituet. et red[illegible] cesse ē q̄libet vt ponat dñs custodiã ori suo. ¶ Sz ⁊ audiētes caueãt sibi ne sint prurietes aurib⁹/vt delectet eos audire aliēa mala. q2 iuxta. b. hiero. sniãz v̄issimã. Equereus ē q̄ detrahēte libēter audit sic is q̄ detrahit. imo [illegible] ñ occasiõz. Si eñi ip̄e nõ libēter audiss3/forsitan alter tacuisset ¶ Et vt ampli⁹ primescam⁹ tã ꝑiculosũ lĩgue viciũ/aduertēdũ q2 cõiter ꝯm docto. ɔpat nõ solũ furto sz ⁊ homicidio. Imo ⁊ p̄ferũt hac rõe. q2 ĩ homicidio occidit corp⁹ vnũ. In detractõis ꝟo vicio occidũt aīe p̄les. q2 aīa detrahētis. anīe detractoꝝ libēter audiētiũ. ⁊ q̄nq̃ etiã aīa ei⁹ cui detrahitur. ¶ [illegible] micidio corpali ⁊ furto/q̃ hm̄oi homicidio ⁊ furto sp̄ũali. s. detractõe. Rõ. q2 ĩ ill' quãtitas dãni estiari pt. ⁊ sic corr̄ñdēs emēda subsequi. In istis autē neq̄t/cũ nõ satis cõstare possit in q̄t hoĩm cordib⁹ mediate ⁊ īmediate detrahēs bonã opinionē ⁊ famã eius cui detraxit/occiderit. atq̃ furtiue bonũ fame (q̄d inter oĩa alia corpalia/⁊ hui⁹ vite bona multũ ē p̄ciosũ) subtraxerit. vñ et difficulter satisfacere ipsi leso põt. Cũ tñ iuxta btm̄ Aug. pctīm nõ dimittit nisi ablatũ restituat. [illegible] inter cetera pctã istud q̄d ammõ ē inhumani[illegible] nisũ nõ comedat/nec canis canē. nec bestia aliqua bestiã sue speciei/sed b̄ñ alteri⁹. Sola lupa excepta/q̄ (vt aiũt) cuz fame ꝓmit lupũ comedere nõ veret. Sic et detractor hõ h̄eīez sue nature ɔsortē/tanq̃ lupa rapacissima dentib⁹ detractõis rodere. comedere ⁊ occidere nõ erubescit. In h̄ a lupa differens q2 illa comedit carnes recētes. ip̄e aũt q̄nq̃ carnes fetētes et iã putrefactas. q̄ñ videlicet nõ tñ viuis/sz ⁊ dudũ iã mortuis dētes mordaces detractorie iãiigit ¶ O abom[illegible] lũ ⁊ valde odiendũ. Hñ ḡ sapiens vocat detractores deo odibiles Cũ tñ scp̄tũ sit ꝺ deo nihil odisti eoꝝ q̄ fecisti. In signũ magne detestationis (haud dubiũ) pcti detractõis dz deus odire detractores. qui nihil odire solet eoꝝ q̄ fecit. Aut restat dicere q2 detractores nõ sunt sua factura. nõ quidē ꝯm essentiam/

sed ppter singularē eoꝝ maliciā. ¶ Vñ ⁊ hac de causa btūs Aug. vir scia ⁊ vita vtiqȝ pclarissim⁹/ ad tantū detestabat̄ h̄ viciū/ vt circa mēsam vbi cōiter ꝯ facili lingue pctm̄ (iuxta beati Gregorii de diuite epulone sniam) se i/miscet. hec metra (put in ei⁹ legēda repitur) scripta haberet. Quisquis amat dictis ab/sentū rodere vitā. Hāc mēsam indignā no/uerit esse sibi. Et vt facto cōprobaret quod scripto statuerat. Cū quidā epi (put ibidē le/git) ad eius mēsaȝ cepissēt incaute laxare lin/guā in detractionē absentiū, aiebat. Nisi ces/sarēt/ ipse illa metra delere vellet/ ⁊ de mensa recedere. ¶ Hinc etiā ē ꝙ religionū fundatores ꝯsiderātes multiplex i lingue vicio pēdere aīe periculū/ sanxerūt puidissime p sum/mo remedio/ iuge p loco ⁊ tpe suis sequacib silentiū. certas penas i robur sanctionū suarū cōtra trāsgressores adijciētes. Et claꝝ est experientia docēte/ ꝙ vbi cēsura hec silentij seruat̄ arti⁹/ ibi religio viget laudabili⁹ ⁊ pfectius. ¶ Porro q̄uis custodia oris cuiqȝ sit ne/cessaria ppter cauēda mala pracra/ spālit̄ tñ hec oportuna ē religiosis ⁊ sacerdotib xpi. quoꝝ ora nō diabolicis ioculatōib/ sed di/uinis die noctuqȝ laudib repleta eē debent maxime etiā propt̄ illa tremēda sacrosc̄a corporis ⁊ sanguis xpi mysteria. que ipsoꝝ ora
D quotidie quasi tāgere habēt. ¶ Demū male loqui volens de alio/ debet primo ꝯsidera/re scipm. fragilitatē suaȝ/ ⁊ pprios defectus. ⁊ quomō indiget etiā miscdia dei ipse ne ca/dat. sicut ille cecidit de quo loq̄ intēdit. imo tā similit̄ ⁊ forte plus grauiter cecidisset/ ni/si diuina gratia se pseruasset. Nemo quippe sanct⁹ aut innocēs virib suis. ¶ Penset qȝ si ipse esset in statu alioꝝ/ vt alij faciūt faceret. ⁊ quādoqȝ peius. Occasione peccandi nāqȝ que valde multiplex ē data/ difficile ē nō peccare. imo singulare dei donū tunc pctm̄ posse vitare. Nā si homo qui nō nisi se ⁊ linguā suā regere habet/ ita sepi⁹ deficit occasiōe se offerēte/ vt cadat tā facile in peccatū detractionis ⁊ cetera mala. nec pōt esse dñs suiipsi⁹. quid rogo hic estimare pie debebit de ceteris qui nō solū se/ sed ⁊ alios multos diuersoꝝ ⁊ mirabiliū moꝝ habēt regere? Nōne si qua viscera pietatis ⁊ fraterne charitatis i eo fuerint pro his talib/ si nō ola pūctualit̄ ad rectū dirigūt/ magis deuote orabit q̄ detractorie lacerabit. Regratiabit̄ itaqȝ deo. qȝ se in tuto locauit. ⁊ cōpatiet̄ fratrib (qȝ oēs vnū habemus patrē in celis) taȝ varijs ⁊ multis picul̄ etiā nō tm̄ p se/ sed pro cōi salute eccl̄ie sic̄s. ¶ Deniqȝ timeat ne [illegible] pare diuinū iudiciū cū nō vereat̄ iudicare alienū seruū qui dño suo stat aut cadit. Stabit aūt pot⁹. qm̄ potēs ē dñs stabilire eū. hoc etm̄ pie debet psumi magis q̄ ꝙ ꝯdemnetur. ¶ Talia innumera sūt in sacris scripturis. Et et dictamine etiā plura sunt silia [illegible] diuini q̄ humanē. quib hō se iuuare ꝯtra tam pestiferū viciū lingue poterit. parit̄ ⁊ munire. q̄ ⁊ diligit dȝ aduertere ⁊ i effectū deducere ne forte al's frustra sit q̄cq̄d boni agit. ¶ Aduertat etiā ꝙ licet totū pene hūanū gen⁹ peccato lingue cōiter pstrict. pauci tñ sūt q̄ [illegible] te inde [illegible] imo reperiunt̄ nōnulli adeo mētis oculo ceci/ ꝙ detractōes. adulatōes. calūnias ⁊ ceteras manifestas oris dāpnādas neq̄tias nō reputāt apd se pro pctis. q̄ si forēt de laicoꝝ numero litas ignorātiā [illegible] vtiqȝ excusādi [illegible] excusatōȝ nullā habēt ꝯ pctō. qȝ pch dolor ꝗ̄ litterati ⁊ clerici/ et q̄nqȝ habitu religiosi sunt. ¶ Timere qȝ deberēt merito hoīes/ ne si abutāt̄ lingue sue bñficio ad deū laudādū et ppriā salutē opandā sibi ꝯcesso. i extrema [illegible] necessitate/ videlicet i horrende mortis hora vsus debit⁹ tā nobil̄ doni/ iusto dei iudicio eis subtrahat̄ cū eo pmarie idigebūt ad ꝯfitēdū pctā sua ⁊ ad exponēdū nccitates suas ⁊ ad ꝯmēdādū aīas suas deo et sctīs suis et coꝝ amicis ⁊c. ¶ Lōgi⁹ q̄ intēdebam⁹ et forsan durius q̄ debueram⁹ de vicio lingue dis/seruim⁹. Sed nemi displiceat. null⁹ i malū dijudicet. pro cōmuni bono factū ē. coram deo loquimur/ nulli in contemptū.

Secunda questio

q Ueritur si q̄s ficte ꝯfiteat̄/ an teneatur de oīb cōfiteri? ¶ Rñsio. h̄ psupponēda ē vna distinctio magistralis de fictōe. qȝ q̄dā fictio ē [illegible]. Quedā dolose [illegible]. Quedā patēter inficiēs. Quedā insufficient discutiēs. ¶ Fictō triplex p̄oꝛ impedit ne cōfessio vel ptensa absolutio valeat ipsi sic fin/gēti [illegible] sacramētalit̄ cōfiteri. Quarta p̄o fictio pōt inueniri/ licȝ nō bona. nō tñ sicut priores eē [illegible] ter mala. vbi licet absolutio nō pferat gratiaȝ nec pctā deleat. ꝯfert tñ cessante fictōne. nec optebit de sic cōfessis iteꝝ cōfiteri. ¶ Cōueniūt i hoc satis doctores. qȝ cōiter doctores dicūt/ ꝙ vnuȝ pctm̄ mortale nō delet̄ sine

[illegible]lio. al's nãcq̃ seq̃ret̃ q̄ gr̃a staret sil' cũ3 pctõ
mortali. [illegible] aũt i ɔfessiõe pniciose pec
cat mortal'r. [illegible] aũt ē õ mẽdacio q̃d et pe
[illegible] uo al's est solũ [illegible] vt [illegible]
[illegible] circũstãtia [illegible] vel [illegible]
[illegible] Fictio aũt scda .s. dolose dimidiãs
[illegible] q̃ tacet solũ ad celandũ suũ3 pctm̃ vni
certo sacerdoti. tm̃ ppon. [illegible] certo alteri cõ
fiteri. τ hoc facit i fraudẽ [illegible]
[illegible] ne vl' [illegible] si hoc pctm̃ tali
õregeret cui iã forsan alia plura detexit gra
uia/reseruans [illegible] cuidã alteri q̃ priora nesci[illegible].
vt fallacit' repiat' apud hũanũ iudiciũ pctõr
parũ q̃ corã deo ē pctõr magnꝰ. ¶ Si autẽ
hec dimidiatio [illegible] absq̃ dolo. [illegible] puta iusta
rõne. [illegible] habet aliq̃s casus ppter
q̃s excõicatꝰ ē. vel q̃ al's supiori sũt reseruati
τ ille supior verisil'r non audire vult alia nisi
ea sola q̃ sue autoritati reseruata sũt spãliter.
vel etiã dũ ɔfitẽs [illegible] ē paratus est [illegible]
ɔfiteri vni sacerdoti. τ idẽ etiã paratꝰ ē o[illegible]
audire/sed nõ eadẽ hora. Aut etiã dũ ɔfitẽs
h3 aliq̃d pctm̃ de q̃ psumit pbabil'r q̄ si tali
sacerdoti cõfiteret' tale pctm̃/ipse forsitan in
de scãdalizaret' .s. sacerdos. vel i fide vel i mo
ribus. vel ideo q2 forsan tãgit psonã sacerdo
tis. put casus potit occurrere possibil'. τ cõ
fitẽs protũc nõ h3 aliũ ad manũ cui cõfiteat'
integral'r. aut si h'ret nõ tñ hñ auderet ppter
suspitiões sinistras cauẽdas/aliũ p tali vice
accedere. Hm̃oi fictio dimidiãs q2 non fit
dolose. imo nonnũq̃ religiose et prudẽti di
scretiõe/nõ reprobat' a doctorib9 cõiter. Li
cet em̃ ɔfessor vices gerat dei i audiẽdo ɔfes
siones/nõ tñ ob hoc est deꝰ vel angelus/sed
hõ. vñ nimi3 vt homo põt scãdalizari. ¶ Fi
ctio tercia que ē patẽter inficiẽs/fit dũ confi
tẽs retinet adhuc propositũ actualiter iterũ
peccãdi. nec habet propositũ iuxta ɔfessoris
voluntatẽ iniuste ablata restituendi τ satisfa
ciẽdi aliis. put foret satisfaciendũ. Et hec fi
ctio redabit' τ coincidit i duo mẽbra fictiõis
priora. Ratio. q2 vl' hic ē celatio peccati mor
talis .s. si nõ confitet' hoc ppositũ peccandi.
vel est pniciosu3 mendaciũ .s. si dicit se penite
re et dolere peccasse, cũ manifeste oppositu3
ostendãt signa sua et quo nõ vult satisfacere
iuxta sacerdotis iudiciũ. Et sic fictio hm̃oi
quasi eadẽ est cũ p'ma vel secũda. ¶ Fictio q̃r
ta que ē insufficiẽter discutiens/põt cõtinge
re multipliciter. Primo ignorãdo .s. factum.
q2 nõ fuit sufficiẽter recogitatũ. Secundo
ignorãdo si factũ sit pctm̃ saltẽ mortale. Ter
cio ignorãdo. psupposito primo q̄ sit pctm̃
mortale [illegible]
to ignorãdo/si displicẽtia peccati sit pncipa
liter in confitẽte/nõ rõne culpe/sed rõne pu
doris τ pene. Quinto ignorãdo si motus i
detestationẽ peccati sit satis intẽsus vel nõ.
Sexto ignorando si ponat' obex absolutio
ni p ppositũ nõ abstinẽdi a pctõ. ¶ His pre
missis itaq̃ psuppositis dicẽdũ ē ad questi
onẽ/q̄ cõfessio nõ est ppter aliquã istar3 sex
fictionũ/quartã fictionẽ que insufficiẽter di
scutit respicientiũ iterãda. Nec etiã est iterã
da ppter fictionẽ scdam p ea pte cũ additur
Si nõ dimidiat dolose. Sed sub respecti
bus dimidiat ibidẽ [illegible] Ita [illegible] τ
ppter p'mã τ ppter scdam τ propter terciã fi
ctionẽ ē de necessitate salutis vt de oĩbus
iterũ sacramẽtaliter cõfiteat'/ipse sic ficte cõ
fessus. Q, aũt nõ sit iterãda confessio ppter
secundã fictionẽ pro eã pte vbi nõ dolose di
midiat/necnõ propter quartã fictionẽ/cum
suis sex speciebꝰ. Huiꝰ rõ ē ista. q2 ipsa cõfes
sio obtinet τ habebit efficaciã vl' i absoluti
one sacramẽtali vtute clauiũ eccl'ie. vel post
modũ cessante fictiõe hm̃oi. sicut fit etiã q̃n
q̃ in baptismo. Et ita cõcordat satis sanctꝰ
Tho. cũ ceteris doctorib9. Finit

Tercia questio.

Q Uerit' si habeat' suspitio de illo q̃
ɔfitet' q̄ nõ sufficiẽter discusserit
ɔsciam suã. an talis nihilominus
debeat aut possit absolui nulla in
quisitiõe facta vñ suspitio habet'. Rñdet' sub
distĩctiõe. Aut em̃ ɔfessor nõ ē curatꝰ/ita q̄
cure officio mĩme teneat' illũ audire. Si sic
tũc põt q̃rere dilatiões vt ambo interim me
liꝰ deliberet. vl' ipm simpl'r remittere ad aliũ
ɔfessorẽ. ¶ Si aũt ɔfessor ipe sit curatꝰ et p
ɔsequẽs debitor audiẽdi hm̃oi cõfessiõ3. tũc
adhuc ē distinguẽdũ s'm qualitatẽ psonarũ.
Nã si confitẽs sit adultꝰ et discretꝰ/põt fieri
[illegible] .s. vel vt petat' ab eo si velit mo
neri p inq̃sitiões de statu ɔsciẽ sue libẽter τ si
[illegible]
[illegible] certꝰ/
ɔfessiõ [illegible] vel absolutiõ [illegible]
aliq̃d pctm̃ celauerit nec ē [illegible] absolui
nisi sub hac cõditione tacita vel expssa .s. Si
tu cõfiteris/τ aliq̃d pctm̃ tuũ celaueris scie
ter/ego nõ absoluo te. Et tutius ē vt hec cõ
ditio teneat' mẽte tacite q̃ exp'mat' ore apto
i absolutiõis forma. Si [illegible] psona ɔfitẽs sit

simplex ꝛ hūilis/ita ꝙ satꝫ appareat velle libē
ter īformari sine aliq̄ turbatiōe ꝛ recalcitrati
one/tunc omīno piū ē. salutare ꝛ meritoriū/
vt ꝯfessor ipe talē īstruat. Solū vt h̄ fiat pe
detētim. prudēter ꝛ discrete. nec dure. ſꝫ blā/
de ꝛ dulcit̄. Nec aduertat̄ etiā si scandalū ali
qn̄ fame [illegible] inde videat̄ oriri pos
se. Nō em̄ possum⁹ imo nec debem⁹ oībꝫ scā/
dal̄ vitādis occurrere sp̄ saltē actiuis. prout
exēpla sufficiētia habem⁹ ī saluatore nr̄o. cu
ius ꝗ̄tūis pfecta sūt opa nihilomin⁹ tm̄ pha
risei nōnunꝗ̄ ī eis scādalizati sunt.

Quarta questio

q[illegible] Ueritur ꝺ altaribꝫ fractꝭ. de cingul̄
sacerdotū n̄ bn̄dictꝭ. ꝛ ꝺ casul̄ re/
sarcitꝭ. ꝛ sic ꝺ siliꝫ. Utrū sit pctm̄
in ꝛ cū talibꝫ celebrare missā: Rn̄
sio ſm̄ sniāꝫ btī Amb. ad Aug. ꝙ ī oībꝫ ta/
libꝫ q̄ sūt iurꝭ pure positiui pt̄ teneri ꝯsuetu/
do patrie seu puīcie aut diocesis ī q̄ hō ꝯuer/
sat̄/qū plat⁹ imediat⁹ ꝛ aliꝭ cū quoꝝ scitu p/
babilit̄ talia fiūt tolerāt hmōi. Est em̄ ꝯsue
tudo circa talia positiua iterpres optīa. etiā
q̄cq̄d ī ꝯstitutōibꝫ etiā redactꝭ in decretalibꝫ
vel decretꝭ. vel etiā synodalibꝫ aut iurispito
rū decisiōibꝫ inueniat̄. Leges em̄ instituūt̄
cū pmulgant̄. ꝛ vigorē hn̄t/dū moribꝫ vten
tiū approbāt̄. Alioqn ꝯstitutiōes positiue/
nō cēnt nisi ī laqueū ꝛ offēsiōes ꝛ scādalū ne
dū īsipiētiū ſꝫ et sapiētiū. Aduertēdū tn̄ ꝙ n̄
facile est circa singularia sp̄ decernere pro re/
gula q̄ ī generali q̄ ꝯsuetudo debeat dici suf
ficiēter ꝯprobata vl̄ tolerata p supiores: pser
tim vbi nō habet̄ sufficiēs scīa seu cognitio
q̄d etiā sit de iure pure positiuo. Facit p hac
rn̄sione totū illꝺ qꝺ dicūt doctores de obli/
gatōibꝫ religiosoꝝ ī suis votis ꝛ regul̄. quē
admodū de hoc alibi lati⁹ tractatū est.

Sequunt̄ questōes

alie cū rn̄siōibꝫ eaꝝ ab eodē cācellario datis

2 Dubitabat nup aliq̄s/an delecta
tio cordial̄ q̄rēda sit ī seruitio dei
taꝫ pctico ꝗ̄ speculatiuo: Uidet̄
em̄ tal̄ delectatio eē fornicatō seu
libido q̄dā spūal̄/q̄ nō deū ppter se solū q̄rit
zelo amicicie pure ḡtuite/ſꝫ ppt̄ se. Exēpluꝫ
de officiātibꝫ clericꝭ alicui eccl̄ie ppter distri
butōes horarias seu q̄tidianas. Exēplū ali
ud ꝺ spōsa q̄ nō dil[illegible] spōsū ppt aliud ni
si ppt̄ delectatōꝫ oscl̄oꝝ cū siliꝫ. ¶ Sꝫ videt̄
ad oppositū. Prio illꝺ ps. Delectare ī dn̄o/
ꝛ dabit tibi petitōes cordis tui. ¶ Rursū il
lud phī delectatio ꝯseruat opantē hoiem in
opatiōe. Et iteꝝ. signū acq̄siti habit⁹ est dele
ctatio ī opatiōe. Ceteꝝ de⁹ reddēs cāꝫ pplo
isr̄litico maledictionū suaꝝ/dicit ꝙ nō fuie
rit deo in gaudio cordisꝗ̄ leticia. Et alibi.
Gaudiū dn̄i fortitudo vr̄a. Cui⁹ sniē cōfir/
mator fuit Anto. di. ꝙ vnica rō ꝯuīcēdi ini/
micū/ē leticia spūalis. ꝛ hec fert̄ adeo ī eo vi
guisse vt ab ignorātibꝫ eū hꝰs ī vultu cerne
ret̄. Rn̄sio. nihil ē hoi tutū ī hac vita cū nec
ipa vel v̄tutū (sic ꝺr ī prosa) tuta sit victoria.
Itaꝗ̄ nihil ē q̄ nō ꝯtingat abuti. Et si non
formalit̄ ſꝫ obiectal̄r. Sūt hec v̄ba theolo/
gicꝭ nota. Profecto ꝯstat ꝙ delectatio ī deo
sincera ꝛ casta laudabil̄ ē sicut allegatū ē. tm̄
mō iungat̄ hūilitas ꝛ pietas sine insolentia.
Sꝫ addebat inq̄rēs/ꝙ nullā pt̄ sensualē vel
spūalē delectatōꝫ admittere/q̄n tristicias in
cōpabilr̄ maiores inueniat/si nō ī delectati/
one dei ne recordatōis se iugit̄ exerceat. ꝛ h̄
sciēs querit in dn̄o p meditatōem delectari.
Rn̄det̄ ꝙ hoc agēdo dꝫ [illegible] vias illius [illegible]
nis/ꝛ quasi claustro cōcludit/ne vagari libe
at extra se. Cui cōsonū ē illud de cāticꝭ. Si
cut liliū inter spinas. que sūt ibi quasi sepes.
ab extra/ne dissipator introeat. ꝛ ab intra ne
[illegible] Itaꝗ̄ [illegible]
cere deū delectationē forte min⁹ castā ꝗ̄ ho/
nestū sit. ꝗ̄ mūdi. carnis ꝛ diaboli delectati
o[illegible]
sibi sūt oēs mūdi circa primos occupatōes
ꝗ̄tūcūꝗ̄ videant̄ pie vel honeste. quemad
modū si spōsa nihil aliud querat nisi ꝙ impe
tret illud de cāticis initiū. Osculet̄ me oscu/
lo oris sui. Querit itaꝗ̄ solū amare ꝛ amari
Sed mirandū esset nimis si nō has amoris
delicias corripet aliqn̄ pius spōsus flagello
nūc interi⁹ nūc exterius. exponēdo videlicet
eā aliqn̄ [illegible]s. sicut optet ꝙ nycticorax ꝗ̄
tūcūꝗ̄ domiciliū ꝙ eū ptegat a ꝯtradictiōe
aliaꝝ auiū custodiat/aliqn̄ veniat in aptū p
necessitate cibi vel pulloꝝ. Passer itaꝗ̄ soli
tari⁹ ī tecto/cogit̄ ad īferiora descēdere/sicut
Moyses de mōtis caligine ad pplm̄ rebel/
lantē. ¶ Quid igit̄ finaliter ꝯcludēduꝫ ē/nisi
ꝙ [illegible] q̄ est [illegible]
cēs de omībꝫ ꝛ grā dirigēs more sessorꝭ ꝛ eq̄/
tatus dī. ꝛ quadrige Aminadab. i. spōtanei
ꝛ currus dei qui decē milibus multiplex ē/
sufficiēter hoiem in deo sperantē/ꝛ de salute
sua [illegible]
in cella aut ī solitudinē desertoꝝ exēplo ma/

[illegible]tiace. ₇ Pauli pmi heremite et marie [illegible] cū [illegible] ceter₉ solitari₉ [illegible]. [illegible] opusculum de delectatōe [illegible] i diuino officio/ad instātiā fratris [illegible] de [illegible] pn̄c ɔuētual₉ celestinorum Lugdun. ¶ Sequunt₉ [illegible] questiones.

Querit₉ qn̄ ɔmittit₉

pctm̄ mortale in voto obediētie? Rn̄detur ꝙ maiores pcipiētes aliq̄d subditꝭ suis/nō intēdūt ligare aīas eoꝝ nec debēt. Et iō si q̄s aliq̄d sibi iniūctū a maiore ex negligētia aut incuria nō sic adipleret aut differret. nō pro pter h̄ peccaret mortal₉r. [illegible] ageret ex ɔtēptu. Dr̄ aūt q̄s pprie peccare ex ɔtēptu/ qn̄ facit aliqn̄ actū/mot₉ pncipali₉r ex h̄ ꝙ [illegible] sibi opposit₉. ac si diceret. Quia p̄cipit₉ mihi hoc. ego i ɔtēptū p̄cepti faciā illud q̄si. s. vellet oñdere suā falsā libertatē. et hr̄e illā velamen malicie. ¶ Itē q̄rit₉ vtꝝ iunior ambulās i via aut eq̄tās cū seniore/debeat sibi obtēpare i omnibꝫ? Rn̄det₉ ꝙ simplicit sine aliq̄ interrogatione/iunior dꝫ obtēpare suo seniori in omnibꝫ/nisi manifeste p̄cipiat ɔtra p̄cepta diuina. Supponit₉ ꝙ iunior reputet merito seniorē memorē salutꝭ sue. ₇ sufficienter aduertat ad id qđ facit. ₇ ꝙ habeat [illegible] ordīe. [illegible] cus vbi deesset aliq̄d istoꝝ. qꝛ posset humili verbo vel signo reducere ad memoriā vel aduertentiam senioris.

¶ Querit₉ rursus vtꝝ sit vtili₉ fratri in cella secēti/vacare lectōi/q̄ȝ oratōi vel meditatōi [illegible] Rn̄det₉ ꝙ nō [illegible] dūt ad illud qđ magis proficit p p̄senti/q̄ȝ etiā ad illud qđ disponit ad futuros pfect₉. Et qꝛ assuescere meditatōi forti ₇ vehementi plus proficit in futuꝝ ppter habitū quē acquirit hō/vt postmodū faciliter medite₉. im [illegible] in officio. etiā sine libris. consulēdū ē ꝙ frater assuescat meditatōi. vt nō semp oporteat eū hr̄e libros añ oculos suos. Sed ipse cogitationes solide sint libri sui.

¶ [illegible] certitudinē ꝙ de₉ remiserit ei pctā sua saltē q̄ ad culpā. et si nō hꝫ certitudinē quāto tpe opteat ea deflere? Rn̄det₉ ꝙ null₉ de hoc certus esse pt nisi p reuelationē. qꝛ scptū ē. Nemo scit an amore an odio dign₉ sit. Sed qn̄ q̄s ɔfessus ē pro suo posse. ₇ dolet de pctīs suis. ₇ pponit de [illegible] nō peccare/iste credit₉ esse i statu gr̄e. ₇ [illegible] remiserit pctā sua/saltē quo ad malū culpe. Et i tali statu existēs pt accedere ad cōionē/ ₇ missam celebrare. ¶ De scđo rn̄det₉ ꝙ q̄s in religione existēs ex q̄ pro modulo suo ₇ posse ɔfessus ē pctā sua q̄ fecit quoꝝ recordabat₉. ₇ cōtritus satisfecit ad voluntatē ecclie. id ē maioris sui/q̄ specialiter eius curā hꝫ. ₇ pro ponit amplius nō peccare. tutius ē vt de cetero nō reflectat oculos suos ad pctā sua singulariter ɔsideranda/et maxime carnis. q̄ ei possent pl₉ obesse q̄ȝ pdesse. sꝫ ɔsidens de misericordia dei ₇ bonitate [illegible] de die/ascēdendo de virtute in v̄tutē. vt tandē possit videre deū deoꝝ i syon. Cū v̄o ab elatione tēptat₉/tūc ad eius memoriā reducere pōt generaliter pctā sua/nō discurrēdo p singula vt inde humilie₉. ₇ grās referat creatori suo q̄ eripuit eū de tot ac tātis piculis. i q̄bus aliqn̄ extitit ₇ pmāsisset/nisi eū bonitas dei (q̄ neminē vult pire) subleuasset ₇ liberasset. Apō patꝝ narratōes data ē varia respōsio ab vno patre. mō vni. mō alteri. s̄m ꝙ p[illegible] [illegible] humili[illegible] aret₉ ₇ ferueret i amore. alter nō satis purificat₉/tēptaret₉ ₇ rediret ad carnē.

¶ Querit₉ [illegible] fratri alicui [illegible] aut occupato i diuersis/p̄cepit aliq̄d senior ₇ ex surreptōe rn̄derit ei iunior. Sinite me. ego nihil faciā p vobis. verūtn̄ statim ɔpūgit₉ dolēs ₇ adiplet p̄ceptū senioris qđ pauloante dura rn̄siōe renuerat. Querit₉ inquā an sic rn̄dēdo mortal₉r peccet? Rn̄det₉ p vna vice aut duabus [illegible] peccat mortal₉r. [illegible] tudie hēat sic rn̄dere peccat mortal₉r. qꝛ dꝫ re[illegible] [illegible] uat sic. signū ē ꝙ tali vicio ē [illegible] ₇ nō cadat ex surreptōe. Rn̄det₉ [illegible] doctores theologi/ꝙ sicut pma ebrietas nō ē pctm̄ mortale [illegible] ebrietatē sequentiū/q̄ cōuertat eam in pctm̄ mortale. puta ꝙ nūc aduertit inebriās se piculuꝫ mortale qđ incidit ex ebrietate. ₇ tn̄ deliberat ꝙ se inebriabit. Applicetur ad propositū.

Vtrū quis nō hn̄s

speciale missā dicēdā/debeat celebrare p toto pp̄lo [illegible] aut pro sibi ɔiūctis spēliter? Et si pro toto pp̄lo/quibꝫ plus proficiat/aut sibi cōiūctis aut ceterꝭ? Rn̄detur ꝙ dꝫ sufficere charitati celebrātꝭ ₇ inq̄sitōni/ꝙ bn̄ agat sine scrupulosa tali nimia inq̄sitōe/ q̄ [illegible]

derare meritũ suũ ꝛ oẽm actõeȝ. habeat̃ pro regula / ꝙ vbi celebrãs magis eleuat intẽtõȝ suã charitatiuã i deũ ꝛ proximũ / illic ceteris paribꝫ pl⁹ ꝓficit. Ac si diceret. Dñe miserere oĩm sicut scis ꝛ potes. ꝛ scis me ꝛ vis orare debere. Denicꝫ ñ pt̃ ꝓfigi reg'la general' q̃n aliq̃ñ pl⁹ afficiat̃ hõ dũ orat p vno. q̃ñcꝫ pl⁹ dũ orat pro pl'ibꝫ. ¶ Itẽ nulla ẽ missa q̃ possit aut debeat celebrari / q̃n oẽs ꝯp̃hẽdat q̃s ecc'ĩa ꝯp̃hẽdit. Q, si cõtra ꝑerit ꝛ aloꝛẽ ad aliquos ꝑticulares / h̃ dꝫ facere nõ ꝑiudicando huic eccl'ie statuto. ¶ Demũ ceteris paribus salubri⁹ ẽ conari ad orationẽ generalẽ ad deum ꝯuertẽdo se ad eũ / q̃ȝ i ꝑticularibꝫ fantasĳs circa hoĩes occupari.

¶ Itẽ querit' vtꝝ i memẽto i missa sit tutũ facere mẽoriã spãlẽ ꝓ pluribꝫ / ꝓpter cogitationes que pñt oriri ꝙ ꝑsona ꝝ recordatõne? Rñdet' cõsulẽdo pro tutiori / ꝙ meli⁹ eẽt anteq̃ȝ q̃s accedat ad altare / ꝙ faceret suuȝ memẽto spãle. h̃ est ꝙ dicat i corde suo / ꝙ orare intẽdit pro tali ꝛ pro tali. Et tũc q̃ñ erit i suo memẽto i missa / cũ his q̃ ꝯtinent' in memẽto missal' sufficit cordialit' dicere. memẽto dñe hoꝝ pro q̃bꝫ teneor ꝛ decreui orare / ꝛ hoꝝ q̃ pro me orãt. Nisi sit aliq̃s frater mortu⁹ p q̃ optet facere spãle memẽto i spãli. Et hoc est tutũ cõsiliũ / etiaȝ vbi nõ fecisset hõ ꝓ illo die aliq̃d recẽter mẽoriale ꝓ amicis / sȝ h̃ret sufficiẽter i habitu. ꝓsertim vbi celebrãs ẽ in publico. ꝛ vbi probabilit' estiat ꝙ ꝑ tale memẽto dearticulatũ nõ iflãmaret' ad deuotioneȝ spãlẽ. sȝ poti⁹ inq̃etaret'. ꝛ ad reliq̃ dicenda in missa minus redderet' idoneus.

¶ Querit' vtꝝ de cogitatiõibꝫ vanis aut noxĳs q̃ superueniũt i canone aut i memẽto ibidẽ resistẽdũ sit ill'? Rñdet' ꝙ ñ dꝫ tũc se occupare q̃s circa illas / sȝ vltra ꝓcedere. Hoc est tutissimũ ꝛ necessariũ ꝯsiliũ / etiã vbi cogitatões viderent' eẽ de ꝯmodis rebꝫ ꝛ expedientibꝫ. qꝛ debet eis tũc dicere saltẽ facto. venitis importune. nõ habeo nũc horã aut locũ rñdẽdi vobis. expectate tp̃s aliud dũ vacabit. Porro q̃ ad cogitatões fedas. noxias ꝛ blasphemas / siue sit hõ i missa siue alibi. ille potius vincunt' ꝯtemnẽdo nec rñdẽdo eis q̃ȝ pugnãdo. Scio quẽdã q̃ ad occursũ taliũ solitus ẽ in anĩo subridere quasi subsannãs. nec curãs imissiones istas fedas ꝑ angelos malos. que inde protinus euanescunt.

¶ Utꝝ liceret extrahere muscã vl' araneã vel aliud h'moi de sanguine cũ cocleari ꝑuo aut aliq̃ alio nõ cõsecrato? Rñdeo ꝙ sic. ꝓsertim vbi nõ possꝫ aliq̃d tale extrahi ꝯmode cũ digito ꝯsecrato. vel cũ patena / aut aliq̃ tali.

¶ Utꝝ si caderet aut inueniret' i sanguiẽ musca aut festuca. aut pilus. aut filũ. aut aliq̃d tale q̃d posset impedimentũ aut nocumẽtuȝ ꝑstare sumẽti sanguinẽ deberet extrahi. ꝛ q̃d inde fieret? Rñdet' ꝙ posset extrahi ꝛ lauaretur bñ / et lotio sumeret' si nõ eẽt venenosa. et musca ꝛ festuca ꝯbureret'. aut ipa vl' cinis eius poneret' i loco abdito / vt i altari vel piscina.

¶ Utrũ grauiter peccaret ille ꝑ cuius negle-ctũ talia inuenirẽtur i calice? Rñdeo ꝙ tutũ est facere ꝯscientiã ꝛ confiteri. ꝛ est pctĩm maius aut minus s'm ꝙ negligẽs debuit adhibere maiorem cautelam.

Utruȝ quando ponit' vinũ ꝛ aqua in calicẽ. si (vt sepe ꝯtingit)

resiliat gutta vna vel ampli⁹ / ꝛ remaneãt ab intus inter labiũ calic' ꝛ fundũ / debeãt post consecrationẽ tales gutte dici cõsecrate? Respõdeo ꝙ nõ. ꝓsertim si sacerdos nõ intẽdit nec intendat ꝯmuniter ꝯsecrare nisi illud vinũ q̃d est in fundo calicis. Põt tñ illa gutta sumi añ ablutionẽ sub intẽtõe generali. si cõsecrata ẽ vt ꝯsecrata. si nõ / vt nõ cõsecrata. et cautũ est vt sacerdos sit sollicit⁹ ab initio vigilare circa talia. ꝛ circa panẽ ne mice cadãt ab hostia. ꝛ ne tales gutte remaneãt. si aũt sacerdos dũ aduertit añ ꝯsecrationẽ tales guttas / intẽdit eas cõsecrare / ipse sunt ꝯsecrate. Silr' si habeat i ꝑncipio itẽtõȝ ꝯsecrãdi q̃c q̃d ẽ ꝯsecrabile / tũc totũ consecratũ est.

¶ Utrũ si quis omittat vel dubitat omisisse aliquid in consecratione / an debeat solũ reincipe ad id q̃d omisit / vel omisisse se credit. aut si ab initio dꝫ reincipe. ꝛ q̃d de illis q̃ assuescũt reiterationẽ? Rñdet' ꝙ nõ ẽ leuit' reiteratio faciẽda. ꝛ malũ est cõsuescere / ꝓsertim in verbis sacramẽtalibꝫ nõ dꝫ iteratio fieri / nisi ꝯstet certitudinaliter ꝙ verba nõ sũt dicta. Si aũt dubitatio sit ꝓbabilis tunc fiat reiteratio sub ꝯditõe iplicita. sicut fit duȝ dubitat' de aliq̃ si fuerit baptizatus. vt dicatur sic in corde. Ego nõ intẽdo cõsecrare hanc hostiã. ꝛ tũc dicat verba ꝛc̃.

¶ Utꝝ si quis sine lumine dicat missã. aut si deficeret lumen in media ꝑte misse. Et maxime a cõsecratione vsqꝫ in finẽ / incurreret' excõmunicatio? Rñdet' ꝙ dꝫ facere ꝯsciam tã sacerdos q̃ȝ minister. nõ tñ est snĩa excõicationis sup hoc lata.

¶ Utꝝ necesse ẽ accẽdere facem seu torchiaȝ

in ꝯſecratōe vel cōicatōne populi? Rñ. detur ꝙ obſeruet᷑ vſus loci ⁊ tpis. ⁊ ſilr ī dādo pa[illegible] [illegible] q̄ nō ſunt mortuorū. Nō puto tñ ꝙ aliqđ iſtoꝝ ſit ꝓceptū obligans. nec omiſſio dꝫ reputari pctm̄ mortale niſi fieret ſcienter ex ꝯtēptu/ vel cū ſcandalo puſilloꝝ.

¶ Utꝝ hoſtia ſi ſit ī modico maculata/ vel ꝑforata/ vel detrūcata ⁊ nō rotūda vt moris ē q̄d fieri? Rñdet᷑ ꝙ tal' nō dꝫ aſſumi ī ꝓncipio ꝓſertim vbi neceſſitas nō vrget/ ⁊ pt alia hri. Sed ſi ſit iā ſumpta/ ⁊ non pōt alia peti conſequenter ſine ſcandalo. dimittat᷑ ipſa. ⁊ fiat ꝯ[illegible]ia poſtmodū de neglectu.

¶ Utꝝ [illegible] dicat miſſam ita ꝙ null' ibi ſit niſi is q̄ iuuat eū teneat᷑ ad cōfiteoꝛ dicere. ⁊ vos frēs. vel miſereatur vr̄i? Rñdet᷑ ꝙ ſic. qꝛ ille vnus gerit vicē totius populi.

¶ Itē q̄ntū ſpaciū req̄rit᷑ poſt ꝑceptiōeꝫ ſacri ad digeſtionē eius. ita ꝙ ſi ex infirmitate vel al's hō euomuerit/ iā nō eēt neceſſe colligere qđ euomuit? Rñdet᷑ ꝙ cit' aut tardi' fit digeſtio ſm q̄litatē ꝯplexionū. Sed ē certa regula. ꝙ ſi appareāt ſpēs ī vomitu. ille debēt colligi ⁊ ſumi. vel tanq̄ corp' xp̄i ī vaſe mūdo ſuari. alioq̄n ſi nullo mō appareāt ſpēs. ponat᷑ vomitus in piſcinā/ vel cōburatur.

Quaꝫ poteſtatē habet abbas de iure ī abſoluēdo ſubditos?

Rñdeo ꝙ habet ptātē ordinariā plenariā. niſi ꝑ quāto ſupioꝛ ſuus. ſ. papa vel eps inuenit᷑ limitaſſe eā ꝑ iura ſcripta vel aliter. Pōt inſuper poteſtatē ſuā ſubdelegare.

¶ Utrū abbas poſſit abſoluere nouitios ſicut ꝓfeſſos? Rñdeo. puto ꝙ ſic.

¶ Utꝝ illi q̄ adhuc ſūt ī laico habitu anteq̄ habeāt habitū nouitioꝝ. vel an̄q̄ habeāt cōſenſū ꝙ recipiant᷑ ꝓ nouitijs poſſint abſolui vt ſup̄? Rñdeo. puto ꝙ ſic. ſi habeant ꝓpoſitū temptādi ordinē ⁊ religioneꝫ ſine fraude. Iſta tñ q̄ſtio ⁊ ꝓcedēs magis ſpectant ad iuriſtas. vel ad eos q̄ ſciunt iura poſitiua ⁊ ꝯſuetudines in religionib' approbatis.

¶ Utꝝ abbas pt delegare ſuā poteſtatē. ⁊ vſq̄ ad quē numeꝝ deſcendēdo? Rñdeo ꝙ pt delegare quibuſcūq̄ vult. pōt etiā quib' delegat dare poteſtatē ꝙ eligent ⁊ nominēt tot ⁊ tales quot ⁊ quales voluerint. ⁊ ipe autoritate ſua delegat eos. ⁊ hoc ſtat cū illa regula. ꝙ ſubdelegatus ſubdelegare non pōt. verum eſt itaq̄ ſua autoritate.

¶ Utꝝ [illegible] habeat [illegible] ptātē ſ. abbas? Rñdeo ꝙ ſic ſi ſibi ꝯmiſerit/ licet ipe directe ſubdelegare nō poſſit.

¶ Utꝝ ꝓores ⁊ marie ī ill' religiōib' q̄ nō habēt niſi vnū abbatē q̄ toti religioni ꝓeſt/ habeāt ptātē [illegible] abbates. Et vtꝝ poſſit delegare ⁊ q̄b'? Rñdeo ꝙ ꝓores hñt ptātē ordinariā ſicut curati parochiales. ſed illā ptātē habēt limitatā ſepe ꝑ ſuū abbatē vl' epm̄ vl' papā. pñt tñ ſubdelegare in illis caſib' q̄ eis autoritate ordinaria relinquunt᷑.

¶ Utꝝ ſacerdotes ſclares eo iure ꝙ ſunt ſacerdotes/ pñt abſolui ab alijs ſacerdotib' ſecularib' q̄buſq̄. ſ. de caſib' ꝯmunib'? Rñdetur ꝙ nō ſm iura ſcripta. ſed ꝯſuetudo inualuit in oppoſitū ſciētib' p̄latis ⁊ tolerantib'. ⁊ ita videtur conſentire ⁊ dare licētiā. Sed de religioſis ſecus eſt. qꝛ nō pñt audire ſeculares ſine licentia ſuorum maiorum.

¶ Utꝝ ſit celandū q̄cq̄d dr̄ ī ꝯfeſſione ſub ſigillo ꝯfeſſionis? Rñdet᷑ ꝙ peccata ⁊ eoꝝ circūſtantie. et ea ꝑ que poſſet haberi cognitio peccatoꝝ/ ſunt de ſigillo ꝯfeſſionis et de neceſſitate celāda. Alia etiā ſunt celāda tāq̄ ſecreta/ ſi dicant᷑ bona fide ⁊ intētione. nec tendunt ad ſubuerſionē ſed edificationē.

¶ Utꝝ ꝯfitēs poſſit dare licētiā ꝯfeſſori ſuo reuelādi q̄cq̄d qđ ab eo audierit ī ꝯfeſſione. ſiue tāgat ꝯfitentē aut aliū quēpiā. ſiue etiaꝫ ꝓ pace aliquoꝝ ad inuicē reformanda/ aut ꝓ ammonitōe alicui' ſeu correctōe aut [illegible]? Rñdet᷑ ꝙ ꝓprie loquēdo nō pt dare licētiam ꝙ ꝯfeſſio reuelet᷑. Sed pt dicere extra ꝯfeſſionē. ⁊ adhuc cautela magna ſeruāda ē in tali reuelatōe. ⁊ expedientius ē ꝙ ipemet confitēs dicat qđ dicēdū ē. et ꝓſertim ſi ſit dicēdū in publico. Rurſus dū tāgit pctm̄ alteri' ſecretū/ ꝯfitēs nullo mō dꝫ reuelare niſi ad bonuꝫ ipſius ſicut vellet ſibi fieri. ⁊ ꝙ dicat᷑ tali ⁊ tale/ qđ prodeſſe debeat nō obeſſe.

¶ Utꝝ ꝓ ꝑiculo vl' dāno tpali vl' magis ſpūali ꝯfitētis aut ꝯfeſſoris aut alteri' ꝑſone ſingularis aut pluriū vel vni' ⁊ toti' cōitatis euitādo poſſit aliq̄d ſub ſigillo ꝯfeſſionis auditū reuelari/ dato ſaltē ꝙ ꝯfeſſoꝛ diceret ꝯfitēti ꝙ talia nō reciperet ſub ſigillo cōfeſſionis/ aut q̄ [illegible]? Rñdet᷑ ꝙ null' o mō etiā ꝓ ſaluādo vno regno licitū ē cōfeſſiōꝫ reuelare. qꝛ nō ſunt faciēda mala ⁊c̄. Nec ſufficit dicere poſt auditōꝫ cōfeſſionis ꝙ ꝯfeſſoꝛ nō capit ī ꝯfeſſione ex q̄ iā audiuit. Sec' ſi a ꝓncipio diceret [illegible] noli mihi cōfiteri. qꝛ non volo tenere ſecretū illud qđ dixeris. Et tūc iā nō eēt cōfeſſio ſacramētal'. de cui' ratōe eſt ꝙ ſit ſecreta/ niſi aliter ⁊ aliunde ſciatur.

Utrũ si quis pecca-
uerit occulte sic q tale pctm̃ tãgat vel scãda
lizet cõitatẽ/siue pctm̃ sit graue vl leue.
¶ Utrz peccãs teneat seipm publicare. Et h
tãgit religiosos? Rñdet q si pctm̃ sit d se pu
blicũ/sic hic supponit. licz psona sit occulta.
tũc si p platũ interrogetur de dicẽdo veritatẽ/
ipe dz illã dicere tã d se q d alijs in casu tali.
Et i h nõ pdit se/sz obedit legi dei z suo supi
ori q cogũt se reuelare. Pot tñ tal culpabil
plato suo interrogãti i publico corã alijs sic
dicere. dñe qd scio parat sum vobis dicere
ad ptẽ. Si aũt factũ esset occultũ d se. et pso
na aliq esset publice diffamata vel accusata/
ipa silr dũ interrogat a supiore/ tenet dicere
veritatẽ. Si aũt factũ e occultũ/et psona nõ
sit diffamata/tũc tal psona interrogata per
suũ supiorẽ nõ tenet se reuelare. z põt dicere.
Dñe/nõ debets me sup talib interrogare/ex
quo nõ sum diffamat vel accusat vel denũ
ciat. Si aũt supior vrgeat eũ p iuramentũ
z sub pena excõicatõis/ipe nõ tenet obedire
nec penã timere. Sed si p tales euasiones et
rñsiones ipsa psona veniat i suspitõz supio-
ris vl audientiũ q ipsa aliq d sciat/hic e ma
ior difficultas. Et plane si sit res cognita in
cõfessione solũ. dicũt doctores q absq scru
pulo põt dicere z iurare. Dñe ego nihil scio
de istis. Et h sic intelligit/q nihil scit tali mo
do vel scia/quali mõ pot supior z solũ debet
interrogare. Si aũt posset similiter in alijs
partesecretis ita respõdere sine mẽdacio. ego
nõ audeo diffinire. Uideret tñ alicui par ra
tio/z par verbi intellectus.
¶ Utrz in casu pdicto possit plat p[illegible] q[illegible]
sciuerit accuset eũ. aut si tal tenet obedire?
Rñdet sicut ad porẽ i omi casu. Et addo q
supior i tali inqsitõe pure secretorũ grauiter
peccat. z eet puniẽd. qm̃ excedit metas offi
cij sui. z violat q̃ tũ in se e iurisditionẽ dei/q
sibi soli secreta reseruauit punienda.
¶ Utrz si qs maliciose accedat ad platũ suũ z
pfitẽs pctm̃ suũ d quo credit se nõ posse pu
blice puniri. qz ei secrete pfessus e. Si vero
añ pfessionẽ pctĩ vel post venit ad noticiã p
lati tale pctm̃ p pfitentẽ vel p aliũ/possit pla
tus ipz pctm̃ reuelare. z publice punire pec-
cantez. et pcipue si publice accuset? Rñdet q
sic. sed obseruet platus ne scãdalũ oriatur. et
hoc faciet ostẽdẽdo pus qliter scit mõ publi
co vel añ confessionẽ vel post pctm̃ confessũ
celãdo tñ q aliqd sciat in pfessione. Immo
si p hoc innuat q platus reuelet confessione
ipse est grauissime puniendus.
¶ Utrz si maior solus aut vn vel duo alij so
li sciãt pctm̃ alicui. an possint aut debeant
adducere tale pctm̃ ad publicũ iudiciũ? Re
spondet. oportz ad minus esse duos testes.
z qui sciant et certa cogñitõe nõ et solo au-
ditu. vel q ipse re pfessus sit publice. pot eti
am in hoc casu p iuramenta z aliter molesta
ri ille q e publice diffamatus de aliq facto.
vel vbi factũ e publicũ. licet psona sit occul-
ta. quatinus publice veritas cognoscatur.
¶ Utrz reuelator pfessionis remittẽd sit ad
supiorẽ/z ad quẽ. z si i omi casu. id e si semp?
Rñdetur q hoc tuti est vt remittat ad terro
rẽ. qm̃ pctm̃ est enormissimũ. z pessimũ. z re
putarẽ min malũ apostatare pres a religio
ne pfessa. licz nõ sit tal pena i canonib statu
ta. et vix posset dari pena sufficiẽs. Jura tñ
[illegible] q talis retrudat i artũ monasteriũ
zc. nõ q iura cogant pfiteri religionẽ. sed co
gunt carcerẽ pati/vel talẽ penitentiã.
¶ Utrz si qs nõ publice sz singulariter expro
brãdo tñ. z h extra pfessionẽ/vel etiã i pfessi-
one pctm̃ dixerit i pfessiõe auditũ/sit puniẽ
dus. z quõ? Rñdet q et charitate z i pfessi-
one põt sibi obijcere pctm̃ pfessũ seruata di-
scretiõe. sz sepe nõ expedit vbi pfessus scãda-
[illegible] pfessiõe al's faciẽda. Extra vo pfessiõz nũq fiat
exprobrãdo/nec etiã admonẽdo nisi forte in
qdã generali. z h adhuc vix pt bñ fieri. Pro
ptea tuti e dimittere et sp oñdere q de pctis
pfessis nihil sciat aut cogitet. Reperiat alia
via monẽdi q̃ ista. z cogitet quilibet qd sibi
vellet fieri aut nõ fieri in hac parte.

Utrũ si pfitẽs obli-
uiscat pniaz debeat itez pfiteri? Rñdet q ta
lis dz pfiteri de pnia oblita. Et qz nũc pnie
sũt arbitrarie. videt q nõ opt et pfiteri pctã p
ora. licet doctores antiq dixerint oppositũ.
¶ Utrz si qs ñ ppleat pnias sibi iniũctas ex
negligẽtia z torpore/vel ex mala voluntate.
aut forte qz nimis graues sunt/sufficiat se itez
pfiteri/z non iterũ facere pmas pnias? Rñ
detur q pfessor põt scd'm suã discretionẽ rela-
xare/psertim i penitentijs datis p pctis oc-
cultis/nõ ita de publicis. nec vi det recurrẽ-
dũ ee de necessitate ad porẽ cõfessorẽ aut su
piorẽ. Et psertiz qñ tales pnie date sunt ñ p
supiorẽ sed p equalẽ. alioqn tutũ est recurre-
re ad supiorẽ vel equalẽ/p relaxatõne vel cõ-

[illegible]atōe. ꝛ hoc quo ad pnias faciēdas Sꝫ
[illegible] puto ꝙ confessor q̄ habet pote
[illegible] absoluēdi. pōt ꝓm arbitriū suum dare
nouā penitentiā [illegible] nō iniūgere complenonē
illius que omissa est.

¶Utrū expediat sepe aut ī oībꝫ ꝯfiteri eadē
pctā. s. aut ꝑpter pleniorē indulgētiā acq̄ren
dā que ex maiori ꝯfusiōe causari pōt. aut ꝑ
pter maiorē humilitatē? Rn̄detur ꝙ hoc bn̄
fieri pōt propter aliquā causaꝝ p̄dictarum.
aut aliā similē. vel propter habendū consiliū
Et caueat̄ ī tali narratione curiositas. ꝛ spe/
cialiter in peccatis carnis.

¶Utrū si q̄s ꝯmiserit plura pctā [illegible] eiusdē
generis aut spēi / q̄ tn̄ nō inducunt ad aliud
pctm̄ graue. i. q̄ nō habēt circūstātias graues.
Utrū sufficiat de [illegible] genere aut specie ge
neraliter cōfiteri. ꝛ nō ī speciali de oībus?
Rn̄detur ꝙ sufficit / p̄sertim si dicat̄ numerꝰ
pctōꝝ dū scit̄. aut dū nescit̄ / explicet̄ talit̄ ꝙ
ꝯfessor possit satꝫ cogitare multitudinē pec/
catoꝝ. vt dicēdo. ꝑ vnū annū vel ꝑ mēsem in
cidi in tale pctm̄ totiens quotiens tēptabar
ꝛc. q̄ quo ad quodlibet speciale descēdere n̄
oportet. nec sepe expedit ꝑpter audientē ꝛ
loquentē ꝛ tpis amissionem.

¶Utrū si plēs nō simꝫ sꝫ vnꝰ post aliū aut duo
tm̄ sit / viderint quēpiā peccare possint eum
ad publicū iudiciū adducere? Rn̄detur ꝙ si
duo simul viderint idē factū. eodē tēpe ꝛ eo/
dē loco pn̄t testificari vt ī publicū veniat Se
cus si sint diuersa tpa et diuersi actꝰ successi/
ue. ꝛ vnꝰ vidit post aliū ꝛ nō simul. q̄ tūc nō
sufficit testimoniū ad ꝯuincēdū.

¶Utrū ꝑpter p̄sentiā heretici. scismatici vl̄ al
teriꝰ excōicati debeat q̄s cessare ab orōne vl̄
in missa sistere ī quolibet passu fuerit vel ī of
ficio diuino? Rn̄detur. si talis assistēs sit no
torie excōicatus ꝛ denūciatus. et hoc cōstat
illis de choro vel eccl̄ia. talis celebrās debet
cessare. ꝛ significare palā cām sue cessatiōis /
nisi excuset̄ ꝑ timorē cadentē in cōstantē viꝝ
Si aūt excōmunicatō sit occulta nec fuerit
denūciatio facta / talis nō debet cessare a ce/
lebratione publica / p̄sertim iaꝫ inchoata. q̄a
nec debet alium propalare.

S Si quis petit pro/
batōꝫ religiōis. ꝛ tūc inuenit̄ strabo aut de/
bil̄ / aut insciꝰ / aut ī aliq̄ inhabil̄. et h̄ bn̄ tūc
notat̄ / ꝑmittit̄ tn̄ sic ꝑ annū. post hoc petit ꝯ
fessionē. ꝛ nullū aliud hꝫ impedimentū q̄ꝫ ꝑ
us / vtꝝ possit repelli? Rn̄detur ꝙ sic. etiaꝫ ꝑ/
tis / nō assignata alia ratione.

¶Itē nouitius interrogatꝰ an habeat aliq̄d
impedimentū ꝑ quo nō possit ꝓfiteri / rn̄det
se nō habere / ꝛ mētitur. et sic ꝯsentitur sue ꝓ
fessioni. immo de facto ꝓfitet̄. inuenit̄ tn̄ po
stea q̄ impedimentū habeat / vtꝝ talis ꝓfes
sio valeat aut nō? Respōdet̄ ꝙ talis nouitiꝰ
ligatus ē intrare religionē istā vel aliā Sed
de conuētu maior ē difficultas. q̄ p̄suppo/
nitur ꝙ nō cōsensit nisi sub ꝯditōe ꝙ nouiti
us nō haberet aliq̄d tale impedimētū quod
exp̄sse nolatur / et in statutis ordinis ponit̄.
Et ita videt̄ ꝙ nō stante tali ꝯditōe consen/
sus nō tenet. Sūt tn̄ argumēta ad opposi/
tū de conditōnibꝫ appositis matrimonio q̄
dimitto. Consulerē tn̄ ꝙ talis iā ꝓfessus ex/
terius ꝛ diu toleratus nō expelleret̄ nisi ne/
cessitas vrgeret. ꝛ hoc ꝑpter scandalū vitā/
dū ꝛ charitatem nutriendā.

¶Si dispensator aut procurator monasterii
vel alius cui forte date sunt pecunie ꝑ emen
do aliq̄d pro ꝯmuni. aut ꝑ quauis alia cau/
sa ꝯmunitatis / ipse emat pro se vel ꝑ alio cul
tellū vel graffiū / aut filū / aut acū absq̄ licen
tia generali aut speciali / aut ꝑmissu p̄sidētꝫ.
vtꝝ talis faciat ꝯtra votū pauptatis / ꝛ repu
tetur ꝓprietarius / peccaueritq̄ mortal̄r tā/
q̄ꝫ trāsgressor voti. Et silr̄ dico / si dederit vl̄
accepit ab extraneis? Rn̄detur ꝑ distinctio/
nē. q̄ vel talis procurator estimat ꝓbabilit̄
ꝛ ratiōabiliter ꝙ supior suus vellet bn̄ si sci/
ret ꝙ illa fierēt de quibꝫ queritur. Et in hoc
casu nō videt̄ talis procurator ꝓprietariꝰ vl̄
transgressor voti. Si autē credit aut crede/
re debeat ꝓbabiliter ꝛ rationabiliter ꝙ su/
perior talia sciret / ipse nō approbaret / sed di
spliceret sibi. ꝛ hoc displicētia graui. tūc tal̄
est fur ꝛ transgressor voti.

¶Utrū q̄s renuere debeat officiū quodcun
q̄ sibi iniunctū a maiore ꝑpter aliq̄d impe/
dimentū ipsius officii? Rn̄detur ꝙ reuelatis
excusationibꝫ suis maiori suo si idē ꝑsistat ī
sua volūtate / obtemper sibi ꝯfidēdo de diui
no adiutorio. Et hoc etiā habꝫ ex regula. ꝙ
si impossibilia iniūgunt̄ alicui fratri ꝛc. Pre
supposito tn̄ ꝙ nō habeat̄ rational̄ existima
tio de maiori / ꝙ ex imꝑitia vel malicia p̄cipi
at illud. ꝛ ꝙ illud q̄d iubet̄ sit de illis que ꝑ/
tinēt ad regulaꝫ. ꝛ ad que se extēdit potestas
maioris [illegible] nō debꝫ obedire. Dicit̄ aūt
rationalis existimatio / qn̄ ratiōes probabi/
liores habent̄ ad sic credendū q̄ꝫ ad opposi/
tū / dūmodo nō fabricet sibi tales rōnes. in/

ordinata vel indisciplinata affectio ¶ Queri
tur quō intelligat istas autoritas bti Tho.
de aquino / ꝙ ꝯsensus delectatōis pcti mor/
talis / ē pctm̄ mortale. Rn̄detur ꝙ si q̄s tem/
ptatus fuerit de aliquo pctō mortali / si dele
ctat in eo delectatōe morosa / ⁊ placeat sibi il
la delectatio rōne deliberata / ita ꝙ nō vellet
ꝙ tēptatio recederet. sed ꝙ delectatio duret
ampli⁹. posito ꝙ nō vellet actualit ꝯmittere
pctm̄ / hoc ē exercere pctm̄ suū ad extra / pec/
cat mortalr. Et hec rn̄sio ꝓbata ē. et i mult
alijs casib⁹ h₃ locū eadē autoritas. Propte/
rea cautissimū ē / statim abigere tales recogi
tatōes operꝫ carnaliū ti alioꝝ q̄ȝ suoꝝ. Quis
sit aliqn̄ i tali recogitatōe viciū q̄ddā curio/
sitatis noxie / quā nō optet esse pctm̄ morta/
le poti⁹ q̄ȝ sit delectatio carnal. et hec curiosi
tas cōis ē apud quēlibet ex sensib⁹. vt ocul⁹
nō saturat visu / nec auris auditu ⁊c̄. Et pōt
magis dici delectatio hm̄oi sensual q̄ȝ carnal
seu libidinosa. Finiunt questiones.

Eiusdē de peccato veniali duplici.

T n Ota ꝙ dupliciter dici pōt pctm̄
veniale. Nā aliud ē veniale soluz
ex genere / sicut verbū ociosū. aut
mēdaciū iocosū. Aliud ē veniale ex hoc ꝙ n̄
fit cū deliberatōe pfecta / sed i p̄mo motu vel
q̄dā surreptōe. quēadmodū nullū ē peccatū
adeo mortale quin p defectū pfecti ꝯsensus
possit remanere infra metas soli⁹ venialis.
Et q̄ ad ista pctā venialia verissima ē regl'a
bti Aug. vicꝫ ꝙ nullū pctm̄ veniale est adeo
q̄n mortale fiat dū placet. Sed de p̄mis ve
nialib⁹ nō optet. imo sctūs Tho. dat p regu
la. ꝙ ꝯsensus in actū veniale supple ō gene
re / nō ē nisi venial. sic mētiri iocose etiā ex de
liberatōe / vel frāgere silētiū. qd̄ solū imposi/
tū ē p modū discipline. ⁊ delectari i istis nō ē
nisi veniale. Si aūt delectatio fundaret sup
hoc qd̄ ē pctm̄. i. ꝙ q̄s delectaret in h̄ actu.
sub hac rōne q̄ prohibet et displicet deo / tūc
ipsa delectatio pctm̄ mortale eēt. Sed hec
eēt diabolica placētia. Quis possꝫ forte sine
pctō mortali q̄s i hoc casu delectari i h̄ ꝙ ha
bet talē libertatē sic agēdi nesciente suo supi/
ori. aut alia tali ratione. Finit

Eiusdem de corre/ ctione proximi.

c Orreptio primi ō q̄ dr̄ Matth. x/
viij. Si peccauerit i te frat tu⁹ cor
r. pei ipm ⁊c̄ ē i p̄cepto. Si tam̄ istē sex ꝯdi/
tiōes ꝯcurrāt. Prima ē certa pcti agnitō. q₂
ex sola suspitōe nō d₃ fieri. Scda ē māsuetu
do i corripiēdo. q₂ corripiēs cū ira magis p
uocat ad pci⁹ q̄ȝ corripiat. Tercia ē ꝙ i alio
nō sit tāta aptitudo ad corripiēdū. q₂ si ipꝫ
frēm peccātē videāt aliq̄ eque boni sic ego vl
meliores. ⁊ ei forte magis familiares vl p̄la
tus su⁹ probabilr supponere possū ꝙ aliq̄s
istoꝝ corripiat ipm. Si aūt certū eēt ꝙ oēs
negligerēt euꝫ corripe / tūc teneret q̄ȝtum ad
hāc ꝯditōꝫ ⁊ alijs ꝯditōib⁹ ꝯcurrētib⁹. Quar
ta ē spes probabil ō correpti correctōe. q̄ si
nō sperat / sꝫ peioratio timeret / correctio fieri
nō d₃. Quīta ē ꝙ pctm̄ sit mortale / nō tm̄ ve
niale. Sexta ꝙ nō sit spes habendi maio/
rē oportunitatē tpis ad corrigēdū seu corripiē
dū. ¶ Istis sex ꝯditōib⁹ nō ꝯcurrētib⁹ / licꝫ p̄
cepto liget. nō tm̄ ligat ad exeq̄ndū. i. corripi
endū. sed pt differre sine pctō q̄usqꝫ he sil' cō
currāt. hoc tm̄ nō dico de plato / sꝫ ō fratre q̄
p̄sidentiā nō h₃ i illū q̄ peccauit ¶ Et obliga
tio hui⁹ p̄cepti / ē affirmatiua ligans sp sꝫ nō
ad semp. sed tm̄ p tēpe necessitatis. qd̄ est qn̄
oēs ille ꝯditiones sup dicte cōcurrūt. ¶ Qua
re nō est timendū homi bone voluntatis de
hac trāsgressiōe / si pro se habuerit dictas cō
ditiones. ¶ Itē ex vi p̄cepti secreta correctio
vel admonitio / debet p̄cedere denūciatiōem
quatin⁹ ipsa correctio cadat sub p̄cepto / ex/
ceptis his q̄ttuor casib⁹ in quib⁹ nō est neces
sariū. Prim⁹ qn̄ frat venialit nō mortaliter
peccat. q₂ de veniali nō ē p̄ceptū. Scds qn̄
corripiēs fratrē et sua secreta correctōe peio
rē fore formidat. Terci⁹ qn̄ licet sit spes cor/
rectōis p secretā ammonitōꝫ. tm̄ mora picu/
lū h₃ / tūc omissa p̄uata correctōe stati denū
ciari d₃. Quart⁹ qn̄ corripiēs sine ꝓpria cul
pa corripe n̄ valꝫ. q₂ dic Greg. pfecti magna
nimis laus ē ꝑperi exteri⁹ fortir ⁊ interi⁹ cle/
mēter. Nā sūt nōnulli i ipa familiari ꝯuersa
tōe q̄ corrigi nequeūt sine culpa corrigētis. at
qꝫ idō cū vel corrigētē indignāt / vel nō omi mō
hec agētes aggrauāt magna mysteriū dissimu
lāda dissimulatōe tolerāda ¶ Quare sciēdū
i his q̄ tradidit dn̄s suāda. Aliqn̄ ē p̄cipue
forma tenēda / vt i sacris. ⁊ i talib⁹ nō lꝫ rece/
dere a scptis v̄boꝝ formis. q₂ i ipis v̄t⁹ sacri
ꝯsistit. Aliqn̄ finis intēt⁹ magis d₃ attendi q̄ȝ
forma v̄boꝝ. vt cū dn̄s dixit curato a lepra
Mat. viij. vide nemi dixeris. ⁊ tm̄ ille diffama
uit eū. q₂ magis attēdebat ꝓpt q̄d dixerit q̄ȝ
q̄d dixerit. Silr h̄ magis d₃ attēdi finis cor/

r̄ndis.s.emēdatio peccātis q̄ forma v̄bo ... [illegible] ... ēindicare.vn̄ etiā plato dici pt pctm̄ fris / n̄ p̄missa monitōe vel secreta correctiōe n̄ tā̄ ... [illegible] ... p̄desse q̄ ali⁹ / p̄cipue propt' casus p̄ractos. ¶ Itē pctm̄ de q̄ frat' peccās fuit secrete cor ... [illegible] ... nūciās sol⁹ pctm̄ nouerat soli p̄elato dicat. Si aūt ⁊ alij nouerant / nō corā alijs q̄ corā ill' ip̄m plato reuelet. ¶ Cauēdū ne q̄s aliq̄d sinist̄ alicui de aliquo loquat' / nisi vel vt ille de q̄ loq̄tur / ab illo cui loq̄tur emēdetur. vel ne ille cui loq̄tur ei familiaritate fugat' et ... [illegible] ... onē nō debet dimittere plat⁹ propt' subsannationē. vbi sūt aliq̄ boni int' malos. vel q̄uis oēs sint mali.spes tn̄ sit d̄ correctōe.als dz tacere. vel potest ad aliuz locū trāsire vbi fructū possit facere. *Finit.*

De ɔtūclia ⁊ ɔuicio

Contumelia p̄prie loquēdo īportat dehonoratōz alicuius in hoc q̄ aliquis illud qd̄ est ɔtra honorē alicui⁹ / deducit in noticiā ei⁹ ⁊ alioꝝ. ⁊ hoc p verba.extēso tn̄ noīe dr̄ etiā eē in factis. ¶ Conuiciū aūt ē dehonoratio alterius p verba manifestatiua vicioꝝ ei⁹ culpabiliū vel naturalium.

De pctō mortali.

Peccatū mortale s̄m Aug. est dictū vel factū vel ɔcupitū qd̄ fit ɔ legē dei q̄ Generał' tēptatio fit tribus modis.suggestiōe. delectatione.ɔsensu. Suggestiōe extrīseca fit ī dicto vel facto hoīs vel diaboli. ⁊ h̄ oīm culpa caret ⁊ macula / si ei nō ɔsentit'. Intrīseca ē delectatio ī p̄mis motib⁹. ⁊ hec maculā hz s; n̄ crimē. ¶ Cōsensus ī delectatōz mortał' pcti ... [illegible] ... Nā q̄ sic delectat' aut aduertit aut n̄. Si n̄ / n̄ ē mortale Si aduertit.aut cito auertit se a cogitatōe / aut nō. Si cito auertit se / tūc ē veniale / q̄uis itez ⁊ itez ī idē redeat. Si āt n̄ auertit se a cogitatōe tali quā bn̄ scit eē malā / tūc aut aduertit p̄iculū pcti mortał' qd̄ ē ibi aut n̄. Si n̄ / adhuc ē veniale, licz mai⁹ p̄ore. Si āt aduertit p̄iculū qd̄ ē ibi / nec rīcet. s; sciēt' ⁊ volūtarie manet ī tali cogitatōe seu cogitatōis delectatōe / tūc peccat' mortaliter

Tractatus d' paruulis trahēdis ad xp̄m eiusdē mgr̄i Johis de gerson Cancellarii parisien.

Sinite paruulos venire ad me ⁊ nolite p̄hibere.taliū em̄ est regnū celoꝝ. ... [illegible] ... xp̄s sufficiētē p̄buit instructiōz.tū doctrinis.tū opib⁹ ⁊ exēplis / ad vniuersalē eccl'e decursū p oī statu ⁊ gradu regulādū. Ita ēi recta fides hz. Et qm̄ portio eccl'ie nō vil' ē puerorū ⁊ adolescētiū cet⁹ / noluit idē xp̄s ip̄os abs q̄ ɔgruis īstitutōib⁹ p̄tergredi q̄n etiā aliq̄rū tūc p̄ntiū ⁊ oīm p̄ h̄ futuroꝝ / min⁹ beniuolā indignatiōz vel insipiētiā rudē vel altrā pl⁹ q̄ satis erat īflatā q̄ sapiā ɔpescuit eoꝝ q̄ p̄hibebāt sibi puulos offerri ɔminādo of ... [illegible] ... Sinite inq̄t puulos veīre ⁊c. Et ī q̄ ab eo q̄rerel' cur h̄ ita sinerēt: subiūxit cā p̄cipuā ⁊ dīnā dī. Taliū ei ē regnū celoꝝ. ⁊ ī Marco sic hz text⁹. Discipuli aūt ɔmiabāt offerētib⁹. qd̄ cū vidisſz / idigne tulit. Et ait ill'. Sinite puulos venire ad me ⁊ ne p̄hibueritꝫ eos. Seq̄t'. Et ɔplexās eos / et ipōnēs man⁹ sup illos bn̄dicebat eos Que v̄ba si cū suo pōdere sniaꝝ ɔsiderem⁹ ingentē p̄rsus acerbe mordacis q̄ īuectōis materiā habebim⁹ ī eos q̄ puuloꝝ salutē ⁊ accessum ad xp̄m ... [illegible] ... erūt q̄ tales sīt. Sz absit oīs amaritudo rep̄hēsiōis. pcul esto oīs substomachatio pteruiēs. imitemur puuloꝝ simplicitatē. d̄ puul' locuturi. nihil h̄ ɔtētiosa aīositate declamem⁹. Attēdam⁹ poti⁹ q̄ modesta īcrepatōe ī discipl'os vsus ē xp̄s / etiā dū īdigne ferebat Sinite inq̄t puulos veīre ad me. Cōtpem⁹ deniq̄ s̄monē p puul'. n̄ magnope pēsantes rudia ⁊ vulgata v̄ba si op⁹ ē balbutire more nutricū ⁊ matꝝ bleso ore s̄monē cū puul' dimidiātiū. dūmō sic intelligat' illō qd̄ dicere volum⁹ satꝭ ē. Tū ad animādū docēd̄ q̄s puulos veīre ad xp̄m. tū ad tollēdū viaꝝ scādala magis q̄ ad q̄npiā satirica dicacitate acrit' coarguēdū. ¶ Sub pauc̄ igit' ɔsideratōib⁹ q̄ttuor nūero / ordīe lucido distinguat' p̄ns opusculū. Prīa ɔsideratio ... [illegible] ... lis q̄nta necessitate / cū sui ⁊ eccl'ie vtilitate veniāt ad xp̄m. Scd̄a ɔsideratio loq̄tur de scādalizātib⁹ puulos / dū eos varijs modis nō sinūt venire ad xp̄m. Tercia subiunge

tur ꝺ laudabili studio eoꝝ q̄ reducūt puulos ad viā q̄ ducit ad xp̄m Quarta ponet̄ apologetica ꝑ baculo mee defensiōis. ⁊ sic̄ exhortabit̄ paruulos ꝑ me indignū ad xp̄m venire. ¶ Submitto tn̄ oīa autoritati beniuole superioris mei i hac pte. Et neqꝫ sensū ꝓpriū, necꝫ prudētiā/neqꝫ iudiciū ꝑponā amicoꝝ meoꝝ spūaliū cōsilio. vt sit zelus me⁹ hac hūilitate tēpatus/ne vt sic currens incurrā. Ubi ꝟo isti mecū senserint reliqua oīa que homines aut carnales aut maliuoli aut ad pauca aspiciētes enūciauerint/ꝯtemptus⁹ suꝫ leuiter/sciens cū Hiero. qꝫ ꝑ infamiā ⁊ bonā famā ꝑuenitur ad xp̄m.

Cōsideratio prima.

De paruulis quāta necessitate cū sui ⁊ ecclesie vtilitate veniant ad xp̄m.

X b Onū ē viro cū portauerit iugum ab adolescētia sua. Jugū illꝺ intellige qꝺ xp̄s asseruit eē suaue ⁊ onus leue ¶ Hui⁹ snie ꝟitas fundat̄ ꝑmo i augmēto diuie grē/q̄ tribuit̄ exercēntibꝫ se ad eā tāto abūdāti⁹ q̄to cici⁹ ac diuti⁹ h̄ egerit. Ubi ꝟo maior ē gratia i aīa/magis ē ipsius fortit. nutrit. ꝯseruatrix atqꝫ roboratrix. Et e regiōe plerūqꝫ fit iusto dei iudicio/vt q̄ gratiā dei vel neglexerit v̄l repulerit abutēs donis dei ⁊ talētis summi p̄ris familias i ꝑmo etat̄ vigore dū fas erat post modū ad eā ven̄ēdi i nequāq̄ recursus habeat. Sed absqꝫ dei grā quis saluabit̄: q̄s subsistet: q̄s nō potius in ꝑceps vel in damnū ruet: Si tu i puericia cū deū nōdū offēdisti nec ꝑmerio fasce pctōꝝ nequis vt dicis) ascēdere ad ꝟtutes/quid fiet duꝫ hostis fueris. dū grādis criminū sarcina cernicē senectutꝫ curuabit ⁊ ꝑmet: ¶ Porro q̄s nesciat ꝑmitias florētis etatis sicut ⁊ i plātis ⁊ vineis ⁊ rebꝫ ceteris acceptiores existere. ac ꝓinde obsequia paruuloꝝ gratiora eē q̄ senū debilitatoꝝ. q̄ nō vicia deserūt/sꝫ a vicijs relinquunt̄. Optima queqꝫ dies miseris mortalibꝫ eui ꝑma fugit. ait egregi⁹ poeta ¶ Ampli⁹ si ꝯsuetudis ꝟtus attēdit̄/q̄ ab Aristotele (vocē expientie ꝓferēte) vocat̄ altera natura. ꝑspicuū erit nihil mala ꝯsuetudīe onerosi⁹. amari⁹ atqꝫ deteri⁹. ⁊ bona ꝯsuetudie nihil facili⁹. suaui⁹ diuiniusqꝫ. Propterea ꝯsentiūt ph̄i oēs ⁊ poete cū theologis/nō paꝝ referre iuuenes sic v̄l sic assuefieri. Adeo teneris assuescere multū ē/ait ꝟgili⁹. Hic iubꝫ Tulli⁹. optimā formā viuēdi eligēdā eē quā iocūdā reddet ꝯsuetudo. Qꝺ male fers/assuesce/feres ait Naso. Et Flacc⁹. Fingit equā docilē tenera ceruice mḡr Ire viā quā mōstrat eques. venaticus ex q̄ Tpe ceruinā pellē latrauerit aula. Militat i suis catul⁹ nūc adbibe puro Pectore ꝟba puer nūc te melioribus offer Quo sel̄ ē ībuta recēs ꝟuabit odorē diu testa ¶ Postremo si maximā vim ꝯsuetudinis/ꝑuerse leges ⁊ sacrilege supstitiōes ośdūt/vt Auerrois ꝯmemorat. sic̄ ⁊ viciosi mores/put ꝯqueritur Aug. ⁊ alioꝝ plurimi. q̄s dubitabit assuefactionē i vera religione ⁊ castis moribꝫ/plus h̄re ꝟtutis q̄n adiungitur et opitulatur sicut ꝑdixim⁹ grē diuini⁹ inspirate ꝑpotens auxiliū. ¶ Quocirca mea crebra mens exhorruit/duꝫ sonabat iuuenū subuersiu⁹ ille versus. Angelicus iuuenis senibꝫ sathanizat i annis. Plane non video qꝫ de sathanizāte iuuene sperādū sit in senectute/q̄n ꝑuersis iclinatōibꝫ accesserit ꝑuersioꝝ ꝯsuetudo/si angelizās iuuenis et vicijs obnitēs/in senio sathanizat ¶ Sꝫ blasphemū h̄ ꝑuerbiū adinuenit errās vulg⁹ vt reliq̄ multa. Ad q̄d ita: Ad patrociniuꝫ viciꝫ ꝑditissimoꝝ neq̄ssimorūqꝫ puuloꝝ suoꝝ quoꝝ maior incōpabiliter ē copia. q̄tin⁹ nō tā eos corrigeret ab errore viaꝝ suaꝝ q̄ non irriderētur a cōsortijs timoratis ⁊ bn̄ institutis (q̄ profecto sunt rara auis i terris) q̄bꝫ inest verecundia malis obstās conatibꝫ. ¶ Et heu ita iā ē. Jn puulis laudatur inuerecūda frōs. Procax vult⁹. Jmpuꝝ os ⁊ blasphemijs ⁊ obscenitatibus assuetū. Lubricitas in oculo. Jn gestu oīs dissolutio. Sꝫ vere quales ex talibꝫ puul̄ ꝑdeāt viri atqꝫ senes/ꝑsentit nimiꝫ xp̄ianitatis quotidiana calamitas. ¶ Nō fallebat ꝫ/sed circūspectissime ꝯsiderabat qui affirmauit repatōeꝫ moꝝ ecclīasticoꝝ si q̄rat̄ fieri/inchoandū eē a puul̄ Quia eī min⁹ corrupti minusqꝫ tenacit̄ infecti sūt/capaciores inueniuntur doctrinaꝝ salubriū. Etsi h̄ fortassis nō satis ad ꝓfectū Jstud eī notasse videt̄ Aristot̄. di. eos ineptos auditores moral̄ scīe. nolēs ꝑ h̄ negare ipsam eis vtilē existere/nisi dixerim⁹ eū sibimet ꝯtriū. ¶ Paruuli q̄ppe apti sunt ad accipiēda bonoꝝ studioꝝ exordia/q̄n nōdū falsas opiniōes alii⁹ ībiberūt/q̄n nōdū radicitus herēt pniciose adinuētiōes i eis. Utres sunt recētes ꝑ liquoribꝫ optimis. Nouelle ꝑterea plātatiōes q̄ sequunt̄ leuit̄ q̄ ducentis man⁹ deserent Oia hec sec⁹ in senibus plenis dieꝝ maloꝝ/quos citius frāgas q̄ fle/

[illegible] aut̄ scīssimū op⁹ exercebit̄ q̄ꝫ ī celeberrima ciuitate parisꝭ. Ibi sūt eīn pueli ꝙ ꝑ vniuersalē dispgēt xp̄ianitatē. Esse q̄ꝫ poterūt aliorꝫ doctores instructoresq̄ꝫ cōmodissimi. [illegible] ꝯsiderari [illegible] ꝑparare oīa antixp̄o ī demollitōꝫ ei⁹ q̄ꝫ facto aut v̄bis clā vl̄ palā obuiātē voci xp̄i dicētis. Sinite puulos venire ad me ꝛc̄.

Cōsideratio scd̄a.

De scandalizātib⁹ paruulos dū varijs modis eos nō sinūt venire ad xp̄m.

r Ui scandalizauerit vnū de pusillis istis minimis ꝙ in me credūt. expedit ei vt suspendaꝭ mola asinaria ī collo eius/ ꝛ demergaꝭ ī profundū maris. Christus hoc dicit. dubitare nefas ē. Nec oportet ī hoc verbo vti duntaxat mystico intellectu/ transferēdo ad pusillos sp̄uales. qn̄ l̄raliter etiā potest intelligi ꝺ pusillis etate. Et accipiꝭ forte ꝑncipalius ꝛ prius de eis/ tanq̄ꝫ scādalū periculosi⁹ lōge sit ipsorū q̄ꝫ aliorū credentiū. quoniāꝫ (teste Oracio) Talis quilibet ē cereus in viciū flecti. ꝛ dū semel corruptus est/ nō eque leuiter [illegible] Propterea taliū scandalo ꝑcauēs Satiric⁹. docuit q̄ maxima debeꝭ puero reuerentia/ ne. s. quicq̄ꝫ fiat impudicū. prauū ꝛ obscenū ī offensionē sue puericie. Ad h̄ redit verbū christi ꝑmissum. Sinite puulos venire ad me ꝛc̄. Oīs quippe scādalizās paruulos/ suo accessui ad christū obuius est. Hui⁹ denicq̄ꝫ iussionis vtrobicq̄ꝫ similis fere causa ponitꝭ a christo paruulorꝫ videlicet dignitas. Nam prius dictū est taliū esse regnū celorꝫ. Hic asserit quoniā angeli eorꝫ semp vident faciēꝫ patris sui qui in celis est. ¶ Nūc supest enumerare modos scandalorū paruulis obstātiū. Est eīn scandalū dictū vel factū min⁹ rectū/ prebēs alteri occasionē ruine. Oīs idcirco peccare vel cadere faciēs paruulos in via morū gradiētes ad xp̄m scādalizat eos. [illegible] ne. Et vtrobicq̄ꝫ dupliciter. directe vel indirecte. Indirecte quidē scandalizat aliquis/ dū nō prohibet scandalū. quādo sua autoritate vel officio/ posset ꝛ deberet. quemadmodū negligētia naute subuertit nauē. Aut certe volēs quispiā prohibere scādala impeditꝭ/ seu cōtumelijs aptis/ seu detractōib⁹ occultis/ seu damnis/ ꝛ alijs diaboli mille machinamētis. Utrūq̄ꝫ istud scādalū ꝑbuisse visi sunt discipuli/ dū ꝛ ꝓhibebāt puulos venire ad xp̄m ꝛ cominabanꝭ offerētib⁹. At vero q̄ꝫ irrationabiliter hoc egerint/ ꝛ nō s̄m sciam/ indignatio xp̄i subsecutā aptū dat indiciuꝫ. Quos vidēs Jesus (inq̄t euāgelista) idigne tulit. An opis hui⁹ gua tibi videtur indignitas ꝙ ad indignationē cōmouere potuit dignā [illegible] ꝙ ip̄m benignitatꝭ fontē valuit quasi turbare serenū. Non interim memini l̄ris expssum/ q̄ factū aliud indigne tulerit xp̄s. Qui etiā ipsa publicanorū ꝛ peccatorū facinora māsuete ferebat/ dū indignabaꝭ falsa pharisēorꝫ iusticia acclamās. cur cū peccatorib⁹ ꝛ publicanis manducaret. ¶ Uitemus vtrūq̄ꝫ scādalū fratres ne cadat indignatio xp̄i sup nos. Nam in [illegible] ¶ Scandala quidē operū ꝛ verborꝫ que palā ꝛ directe tenduꝭ adolescentū pedib⁹/ nemo nō intelligit. Sūt eīn qui glorianꝭ non solū cū malefecerint/ ꝛ exultāt in rebus pessimis/ sed diabolica puersitate socios q̄t possunt facinorib⁹ suis accumulāt. quasi scꝫ ad nil aliud intēdere videanꝭ/ q̄ꝫ ne soli pereāt. aut ne parū comitati detrudanꝭ ī infernuꝫ. Talē olim catilinā passa ē romana respublica. ꝛ nūc plurimos experiꝭ eccl'a. Excecauit eīn eos malicia eorꝫ vt a fide discedāt. ꝛ vt dati ī reprobū sensū agāt ea ꝙ ꝑdē ap̄ls ad Romanos scribēs enumerauit. ꝛ (qd vix vll⁹ credere poterit) longe deteriora ꝛ abomiabiliora. Nec sufficiūt sue dānatissime pditissimeq̄ꝫ pditōi extranei ꝛ puecti. ip̄i nulli p̄ximitati sanguis. nulli innocētie ꝛ āgelice puritatꝭ etati. nulli p̄ti scīssime parcūt/ qn̄ oīa fedēt. oīa cōmaculēt exectādis flagitijs. Tāta ē nimirꝫ libidinose voluptatis effrenatio taꝫ fas omne nefasq̄ꝫ cōfūdit furor inflāmat⁹ et ꝑfundat⁹ viciorꝫ. ita vt recte senserit Origenes. ꝙ nihil referre posuit int̄ demoniacuꝫ ꝛ aliū passiōib⁹ suis agitatū/ nisi q̄ ampli⁹ addo. demoniaco eīn pena sola est hec vexatio que alteri ad culpā detestabilē iputaꝭ. ¶ Mi z remur ergo si nostra tēpestate pl⁹ solito/ sensus et cogitatio homis ꝑna sūt in maluꝫ ab adolescētia/ qn̄ cū ꝑmaria corruptōe nature sugūt paruuli quasi lac/ ꝑsonalem vt sic lo

quar saniē peccatoꝝ. ¶ Adde ꝙ multoꝝ pa-
rentū ꝛ magistroꝝ cura / vel nulla vel vltima
est / de paruulorū suoꝝ moribus ꝛ eoꝝ disci
plinata custodia. Quid ergo stupendū / abs-
ꝙ ductore positi in via lubrica et tenebrosa
(q̄s angel⁹ dn̄i mal⁹ ꝑsequit̄) cadūt et facilius.
¶ Utinā negligere eos solū esset. Ponunt añ
oculos suos talium operū dictorūꝙ nefan-
dorū exemplaria. imo et picturarū ignomi-
niosarū ꝛ scripturarū lasciuarū simulacra.
ad que aspicientes q̄d nō nisi prauit̄ operent̄.
Audi satiricū. Sic doct⁹ ꝛ citi⁹ nos corrūpūt ex
empla domestica / magnis cū subeāt aīos au
torib⁹. Preterea q̄d ager fili⁹ nisi qđ viderit
patrē facientē. Ad qđ retorquet̄ puerbialit̄ il
lud eglogici carmis. Pīez seq̄tur sua proles.
Ita euenit vt iā desit ī multis remedijs loc⁹.
qꝛ q̄ fuerāt vicia mores fiūt / iuxta Sene. ꝟ
bū. ¶ Nōne q̄so scādala hec tibi esse pessima
videt̄ ꝓ puul' ꝑcipitandis ī via moꝝ. Et ve
talib⁹ palā scādalizātib⁹ nō iā vnū sꝫ multos
ex pusill' xp̄i. q̄s nō sinūt venire ad xp̄ꝫ. ¶ At
uero si scādalizātes ī obscuro ꝛ ī occulto re-
ctos corde / deteriores sint nō mor diffinio.
Isti sunt (vt diximus) q̄ ponūt scādalū nō im
mediate ꝛ apte añ pusillorū pedes / sed velut
a latere. Nā ductorib⁹ eorundē ꝛ instructori
bus insidiant̄. eos subsannāt ꝛ īfamāt et ca-
lūniant̄. q̄si nō deuotione ꝛ religiosa pietate
cōicēt puul' ī doctrina. sed vel curiositate vel
hypocrisi vel fictōe aliq̄. ¶ Hec ē vulpina / im
mo diabolica calliditas / q̄ ex obliq̄ insidiās
ꝛ mordēs vt coluber / nō sinit puulos venire
ad xp̄ꝫ. In q̄ peste min⁹ ē remediū q̄ꝫ ī ꝑina.
q̄nto min⁹ expelli pt hostis occult⁹ q̄ꝫ aptus.
Tales cōpescere debuisset illa sapientis ꝑce
ptio. Noli ꝓhibere bene facere. Si potes ꝛ
ipse bn̄fac. O q̄s capiet nob̄ has vulpes puu
las q̄ demoliūt̄ vineas. ꝛ florētē ortuꝫ eccl'ie
calcāt. subintrāt eñ et repūt ex occultis. nec
illas dep̄hēdes nisi ꝑ vestigia. Et q̄ sunt hec
vestigia. Cōculcatō certe floꝝ q̄rūlibet pul-
cerrimoꝝ. ꝛ euulsio salubriū plātationuꝫ. et
ꝙ rarissim⁹ cultor accedit q̄n culpet̄. ¶ Sꝫ q̄
portēto ex hoīb⁹ fiūt vulpes. ꝛ q̄ voluptate
(dicā poti⁹ malignitate) ista agūt. Rn̄det̄ de
nō null' eos forsan tiere se detegi. Alios tor-
quet liuor edax / si qđ ñ agūt fiat ab alijs. ali
os fidei religiōisꝙ ꝯtēpt⁹ exagitat. apđ q̄s
pietas oīs / nō nisi fatua q̄dā ꝛ anilis stolidi
tas iudicat̄. Reliq̄s nihil hoꝝ / sꝫ sola tepidi-
tas deuotōis euomi digna vexat ꝛ lāguidos
excruciat. ¶ Ue mōdo ab his scādal'. expedit
autorib⁹ magis mori. q̄m tot aīaꝝ ꝑditiōis ꝛ
via deterius sūt quorū dā vel palā scandalizāt
ꝛ ꝑdunt. ꝑsertim dū nō sinūt paruulos veni
re ad christū.

Cōsideratio tercia.

¶ De laudabili studio eoꝝ q̄ reducūt puulos
ad viā que ducit ad xp̄m.

q Ui cōuerti fecerit pctōrē ab erro-
re vie sue / saluabit aīaꝫ ei⁹ a morte
ꝛ operit multitudinē pctōꝝ. Ex h
ꝟbo trahere potuit Greg. nullū eē deo acce
pti⁹ sacrificiū q̄ꝫ zelū aīaꝝ. O, si tanta sollici
tudis inq̄etudie. si tot vigilijs ꝛ curis īmor-
talib⁹ / ꝑ media vite ꝑicula q̄rūt hoīes salua-
re res vanas īaīā picturas. si colligere satagūt
viles terrenaꝝ opū sarcinulas / q̄s aplus ar-
bitrat̄ vt stercora. Et dū hec agūt / laudāt̄ vt
industrij vt diligētes vt officiosi ꝛ vtiles rei
publice. Uidete oro q̄ꝫ ta ē vel inertia vl' infi
delitas d̄ aīaꝝ immortaliū salute nō curare
xp̄ianos. immo q̄lis ē illa impudētissima ꝑ-
uersitas / eos inculpare / vijsꝙ nūc apt̄. nūc
occult̄ ꝑpedire. q̄ puulos ducere satagūt ad
xp̄m ne corruāt ī baratꝝ. ¶ Sꝫ optune ꝛ im
portune dieb⁹ festiuis ꝛ ꝓfest' extrahit aliq̄s
bouē asinū a fouea ꝛ luto / ꝛ nō ꝓhibet̄. Qua
rōne coarguit̄ aliq̄s tāq̄ꝫ īportun⁹ et stolid⁹
si iugi studio oīꝙ tpe trahere conet̄ aīas ad
xp̄m. aīas infixas ī limo profundi vicijs ob-
rutas / cathenatas pctis. vinctas ī mēdicita
te ꝛ ferro. ¶ Quecūꝙ pōt facere man⁹ tua in-
stanter opare / iubet Salomon. Et rursus.
mane semia semē tuū. ꝛ vespe ne cesset man⁹
tua. qꝛ nescis qđ magis oriat̄. hoc aut illud.
et si vtrūꝙ sil' meli⁹ erit. Cōtēnūt amatores
reprobi verba quelibet hoīm dū male cupi
tis fruant̄ amorib⁹. ꝛ zelator xp̄i ad leuē fla-
tū vocis cuiuslibet velut admote trepidabit
arūdinis vmbrā. ¶ Spūales dom⁹ dei. tem
pla ꝛ sacraria spūssancti viuētia / ciuitates sā
ctorū. regna celestiaq̄ ī terris passim succēdū-
tur / rapacibus ꝛ infernalib⁹ flāmis. oīm vi-
cioꝝ / ꝛ opitulari nr̄a lētescet inertia. ¶ Por-
ro quātis extollerent̄ fame ꝑconijs. ꝛ medi-
cus gratis ingerēs opas suas sanādis egro
tis. ꝛ aduocat⁹ sine q̄stu patrocināns. ꝛ artifex
oīs sue artis vtilitatē nil retribuētib⁹ īpartiēs.
Qualis igit̄ erit inter xp̄ianos nō iusticia sꝫ
insania / si medic⁹ spōtane⁹ aīarū aduocat⁹ ꝛ
artifex salutis earū / inculpat̄. exibilatur. pro
hibetur. ¶ Paruuli nominatim tot quotidie
pessimis alloquijs vrgent̄ ad malū. et null⁹

[illegible] ꝯtradicit. nec ꝟtutū partes agit ꝓ in/
[illegible] ad bonū. ¶ Deniqȝ paruuli dira
[illegible] ſpūs excruciari/petunt panē. ꝛ nemo
[illegible] frangat [illegible] obſtabit frangē/
[illegible] non hec [illegible]
[illegible] animalium [illegible] galline.
qua nullū [illegible] aīal erga fetus ſuos [illegible]
[illegible] ait) magis infirmat̃ pietate. demittun
[illegible] hirte fiūt. raucēcit vox que
[illegible] incredibili ſup̄ vi/
res [illegible] pullos tuet̃ Et nos qui tpi
[illegible] volumus in hoc ope tor [illegible]/
mus. obſeruabim' [illegible]/
mus [illegible] ¶ Inueniunt̃ aūt modi plures re
ponēdi puulos in via ducēte ad xp̄m. Un⁹ ē
p̄dicatio publica. Alius ammonitio ſecreta
[illegible]⁹ magiſtralis diſciplinatio. Reliquus et
[illegible] religioni [illegible] ꝯfeſſio. ¶ Senti
at alius q̄d voluerit. ego ī ſimplicitate mea
iudico ꝯfeſſionē (ſi mō recte facta fuerit) eſſe
directricē efficaciſſimā ad xp̄m. ¶ Aꝑiūt̃ em̄
ꝑ eā morbi pctōꝝ ītimi/ſi docte. prudēter ꝛ
moroſe ꝑſcrutatus oīa fuerit/cōfeſſor ob
ſtetricādi ſciam habēs/ad educendū ex aīa
colubꝝ tortuoſum. et ad eijciendū vir⁹ peſti
lens a corde. quo manēte nullius vnqȝ par/
uuli ſpiritus creſcet in xp̄o. ſed iugiter mor/
bidus et lāguidus. immo penit⁹ emortuus
ꝛ ſepult⁹ iacebit in ſterq̄linio pctōꝝ. Ac ꝑin
de nullū op⁹ vite. nullū motū ducēte ad xp̄ꝫ/
ꝓduceret ex ſe. ꝛ ſanies ꝓ ſanguie ꝯcreſceret.
[illegible] peccati [illegible] maneret ī vulnere q̄n
etiā miſera cōſciētia ſtimulis mortis intror/
ſus exagitata oberrās raperet̃/aliorſuꝫ ꝑ vi/
as difficiles ꝛ adinuētiones deſiderioꝝ mor
tiferas. ¶ Addo ꝙ alibi nulla pōt fieri moni
tio accōmodatior q̄ȝ ī ꝯfeſſione/nulla ꝯferri
medicīa aptior egritudinib⁹ vicioꝝ. Et vbi
queſo [illegible] cautior ꝓ futu/
ris. ¶ At vero fatebit̃ aliq̄s ita ſe hr̄e. ſic tn̄ fa
tebit̃/ꝙ nō niſi ſemel ī anno vel ad multuꝫ q̄
ter/op⁹ iſtō circa eūdē puulū exerceri cōgru
at. Ad qd̄ nouiſſime r̄nſuꝫ ē/dū de diligētia
mūdanoꝝ ſmō habebat̃. q̄ȝ q̄ȝ nō obſiſtim⁹
[illegible] cūdē cōfiteri.
Utinā vl' ſemel ī anno puuli cōplerēt vnicā
debita ītegritate cōfeſſionē. Sed qm̄ multi
ſūt/ꝛ tp̄s illud paſce breuiſſimū ē/vt nō va/
cet [illegible] inquirere
[illegible] qui/
bet paruulorū (imo neceſſe ē) ſemel recenſeat
cū prudēti ꝯfeſſore totū vite ſue decurſū. nō
in trāſitu. neqȝ ſtrāgulato ore. ſꝫ diutine ꝛ ꝑ/
fecte. ¶ Reſultat exhinc triplex ꝓfectus. In
puericia ſiq̄dē multi ſeducti pl⁹ q̄ȝ diaboli/
ca rabie/multa faciūt vl' patiūt̃ enormia ne
fandaqȝ/q̄lia vel loq̄ neſciūt vel nō audēt/ni
ſi p̄moniti ꝛ interrogati de q̄b⁹ tūc edocētur.
ita tn̄ ne mala neſcita male doceant̃. niſi for
ſitan cū [illegible] ita res
inciderit ꝛ fundit⁹ expurgāt̃. Scḋo ſciūt ꝓ
futuro q̄ ꝛ q̄liē ꝯfiteri tenēt̃. inſtruūt̃ q̄ꝫ nil ī
ꝯfeſſiōe mētiri vl' celare deinceps. Tercio q̄e
tātur ſuaui⁹ ī ꝯſciētia/dū ad p̄terita delicta
poſtmodū ī grādeuiori etate verecūdi⁹ cōfi
[illegible] q̄ ꝯ [illegible]
tōe ꝯfeſſorꝫ nulla poſtmoduꝫ ſcrupuloſitas
exorit̃. nec ad ſupiorē remittunt̃. Nēo puos
hos fruct⁹ eē iudicabit q̄ cogueri q̄ȝ ta ē vis
tyrānica pudorꝫ ī q̄buſdā. ꝛ pl⁹ ī femis. qn̄ p̄
ferri horrida ipoqȝ etiā cogitatu abomīabi/
lia facta/miſerā aīaꝫ ꝯſtupuerūt vſqȝ ad ꝟti
cē ſit̃ cū corpe. Quiſq̄s hec ſcire potuerit/fa
tebit̃ opinor fere nō min⁹ eē ſi tales apiāt os
ad ꝯfeſſiōꝫ ītegrā/q̄ȝ ſi naturalr̄ muto repa/
ret̃ vox ad loquēdū. ¶ Dicet [illegible] mihi vel A
[illegible] monitiōes ꝛ cō
feſſiōes [illegible] cur
ita? Quia nimiꝝ vel fingūt vl' mētiūtur. vel
mox recidiuāt ad vomitū. ¶ Sꝫ rn̄dem⁹ ꝑ/
[illegible]/
[illegible]/
nūt cōfiteri. Nūquid ſentinā nauis exhau/
[illegible]
[illegible] Pugnam⁹ [illegible] Sene
ca) nō vt vincam⁹ ſꝫ ne vincāt. Si quotidie
man⁹ ſordidant̃/nō min⁹ abluim⁹ illas. q̄ꝛ et
ſi red'eāt/ſordes n̄ ea tenacitate cohereſcunt
Porro mētiri nōnunqȝ aut celare ſe puulos
nō ignoro [illegible] cōfeſſiōis
Utinā nec adultis hoc adeſſet viciū. ſed pe/
detētim extorquet̃ ꝟitas cū bonis monitio
nib⁹ [illegible]
Et ſi nō tūc vel ſubito/fiet hoc ī poſterū dū
inualuerit timor dei ꝛ eorū carnes ꝯfixerit.
O, ſi q̄ſdā dſpexerit de⁹ ita vt eos corrigere
poſſit [illegible] nihilomin⁹ pl'es
emēdātur/etſi vel ſic ſola aīa ī mēſe vel anno
ſaluatur/n̄ ꝑdita ē occupatō. charitas opiet
[illegible]/
[illegible] mi/
hi [illegible] qd̄ tegit
pctā. ꝛ tegēdo remittit. cōuertat impiū ab er
rore vie ſue. ꝛ liberat animam eius a morte.
Uos p̄cipue rectores ꝛ p̄ceptores puulorū
diſciplinā erga eos ſedulā conſeruate. Hoc

eĩm bona fide ⁊ pia fraternaq̧ deuotõne/ nõ
q̃si iubẽs aut de vobis aliť sentiẽs ꝯmoneo.
Ipsos q̃z nõ dico non prohibete venire ad
xp̃m s̃z ducite. ¶ Et qm̃ nullũ aĩal facilius q̃
p̃uulis a p̃uul' mutua cõtagione ledit/ vĩm sit
studiũ circũspectõe vigili p̃spicere/ q̃s ex nu
mero discipuloꝝ vsoꝝ p̃rauc fedeq̧ sit infe/
ct⁹. Unica p̃ua pec⁹ inficit omne pecus. Et
vnı⁹ adolescẽtis sordidi mores p̃les ex ꝯsor
tio sanos inq̃nant. Cũ p̃uerso p̃uerteris de/
nũciat p̃pheta. Et de q̃busdã ait. Cõmixti
sũt inter gẽtes ⁊ didicerũt opa eoꝝ ⁊c̃. Q, si
furta etiã modica opũ tp̃aliũ dñi sentiret' fie
ri/ cauta inq̃sitõe ⁊ sollicitudine prohiberet'
vel corripiẽdo vel eĩciẽdo culpabiles. Attẽ
dite q̃ furtũ aliud nullũ; damnosi⁹ nullũq̧
execrabili⁹ sacrilegiũ q̃ tollere p̃ciosas p̃uu
loꝝ aĩas. q̃ tẽplũ dñi sc̃m (qd ipsi sunt) p̃uer
sis seductõib⁹ violare. fedare. demoliri. sub/
uertere. Quãobrẽ viciosos etsi nõ oẽs eĩce/
re potestis (Sp eĩm bonis mali ꝯmixti sũt)
Illos saltẽ notate/ q̃ nefãda p̃nicie palã no/
cẽt ceteris. Sed dicetis. Tales nulli sũt. nul
los inuenim⁹: Utinã nulli. vtinã vel solum
pauci. At vereor ne aliť ꝯpertũ habeat'/ si di
ligẽtie vr̃e oculos ad hãc rẽ studuerit' apire.
Et certe fieri poterit/ vt vnius publica corre
ctio p̃limos deinceps a peccãdi libertate cõ
pescat. ⁊ taliter peccãdi/ qualiter nec apte no
mĩare pudor sinit. Discedẽt forsassis ab ill⁹
regimĩe q̃ hoc egerit nõnulli dicẽtes. q̃m du
rus ẽ hic homo. Sed sperãdũ ẽ tñ ĩ diuina
p̃uidẽtia. tũ ĩ bona fama ei⁹ inde secutura/ q̃
aliĩ meliores ⁊ numero plures subintrabũt
Nihil eĩm ṽtute amabilius. nihil qd magis
alliciat ad sũi consortiũ. ¶ Deniq̧ monitos
oẽs volum⁹ cautos eẽ/ ne q̃buslibet impro/
perare valeat p̃uuloꝝ aliquis ṽbũ prophe/
te. In via hac q̃ ambulabã/ abscõderũt sup
bi laqueũ mihi. Et rursus. Iuxta iter scan/
dalũ posuerũt mihi. Quo pacto sic' impedi
endo. s. eoꝝ aliquẽ/ vel adiutores suos/ ne ṽ/
bũ compleat' dñi quo ait. Sinite paruulos
venire ad me ⁊c̃.

Cõsideratio quarta

¶ De apologetica pro hac'lo mee defensiõis
⁊ simul exhortabit' p̃uulos p me indignũ ve
nire ad xp̃m.

B I occupat⁹ fuerit hõ ĩ aliq̃ deli/
ctos/ vos q̃ spirituales eistis/ hm̃oi
ĩstruite ĩ spũ lenitatis. ꝯsiderãs te
ip̃m ne ⁊ tu tẽpteris. ¶ Expressim⁹ moꝝ fuit q̃
dicit. Ars artiũ ẽ regimẽ aĩaꝝ. Quãq̧ ita ni
hil sine arte nostri tp̃is hoĩes ⁊ sacerdotes at
tẽptare p̃sumũt ⁊ ceci cecos ducũt. Iz s. rui
na multiplex immineat q̃s ãmirabit'. Ado ã
indignũ videt' apd multos si q̃s ex theolo/
gis aut famat⁹ ĩ lr̃is vel ecclastica dignita/
te p̃dit⁹ ad hoc se op⁹ inclinauerit p̃cipue
circa p̃uulos. Qd mihi (q̃ ĩ talib⁹ ẽẽ puto
momẽti alicui⁹) ĩ fabulã ⁊ improperiũ cesse/
rit. Et sane mihi videnť discipuli xp̃i adhuc
tũc celestiũ paꝝ capaces/ hac insipiẽtia labo
rasse/ prohibẽtes p̃uulos offerri xp̃o. repu/
tãtes vicz ĩdignũ eẽ si tãt⁹ mgr̃ ⁊ doctor eoꝝ
xp̃s huic hũilitati subiaceret. Cõuincit aũt
ipsos sic sentiẽtes tã exẽplũ xp̃i q̃ ṽbũ pre/
missũ apl'i. In q̃ vult alioꝝ instructores esse
sp̃uales/ ⁊ spũ lenitatis p̃ditos. ⁊ cõsideran/
tes seipsos ne tẽptent'. Tales ṽo q̃ rari sunt
cogitare stupor ẽ. Da mihi aliquẽ ⁊ dicaz q̃
sp̃ualis ẽ qui sp̃ualiter oĩa diiudicet. q̃ did/
cerit ex his q̃ passus ẽ cõpati. q̃ querat non q̃
sua sunt sed que Iesu xp̃i. quẽ totũ repleuit
charitas. hũilitas et pietas/ vt nullũ ĩ eo lo/
cũ vanitas ⁊ cupiditas inueniat. cui⁹ cõuer/
satio ĩ celis sit. q̃ tanq̃ vn⁹ ex angel' dei/ nec
bñ̃ dictõe nec maledictiõe moueat' exẽplo eo
rũ. neq̧ ex misterio occupatõis sue inferior'
sup̃na deserat nec sordes ꝯtrahat pestiferas
Alioq̃n q̃d sibi p̃dest si vniuersũ mũdũ lu/
cret'/ ⁊ aĩe sue detrimẽtũ patiat': nõ audiẽs in
bentẽ. Miserere aĩe tue placẽs deo. Tal' de/
niq̧ q̃ nullis stimulet' aut alliciat' formis cor
poꝝ. sed abstract⁹ ĩ sublimi arce rõnis ĩ sola
aĩaꝝ p̃spicaci q̃litate ṽset'. Quid. n. eĩm istã ti
bi deerũt/ ⁊ repẽte vel suspitõib⁹ inq̃etaberi'.
vel nimis terrebere' vel glia turgesces. aut ꝯ
ctus eris ĩfamia/ carnal' es nõ sp̃ual'. necdũ
satis ĩdone⁹ q̃ alios ĩstruas in spũ lenitatis.
Quo fit vt ad hoc res redeat/ vt ĩculpari po
ti⁹ de temeritate q̃ de nimia hũiliatõe debu
erim/ dũ officio sp̃ualiũ viroꝝ memet immi
sceo/ volẽs p̃uulos instruere p̃occupatos in
peccis tanq̃ si testudo terrestris se p̃nat' aui
bus cõsociet. ¶ Sed q̃d agã: Sẽtiũt aliq̃ q̃/
dã ex hoĩb⁹ etiã beniuol'. Cõminãť vel mihi
vel p̃uulis ne accedant ad me. ⁊ ꝧ alia multi
plici rõne signãter q̃druplici id arbitrant' re
cte facere. Allegãt q̃ppe disparitatẽ moꝝ mi
hi cũ p̃uulis. Allegãt officiĩ dignitatẽ occu
pandã ad maiora. Dehinc cauťant' loci ⁊ tẽ/
poris ĩportunitatẽ. Postremo metuũt rei ĩ/
suetudinẽ ab emul' calumniabilez. ¶ Itaq̧ C
tractemus pauca de singulis. Dicunt ⁊ ṽez

ē magnā eē disparitatē moꝝ debitorū mihi [illegible] lucro. [illegible] sublevandū iacētes/altiorē me deprimā ne[illegible] nec eadē sede morān[illegible] maiestas ꝛ amor. Attū sicubi deest amor [illegible] [illegible] ois impudicicie nota. Adde ꝙ naturā eē cōtumacē/testat Sene. magi ducit ꝙ̄ trahit. [illegible] ꝛ irronabiles ꝛ bestie ꝛ aues docēt) vt blādiciꝭ ꝙ̄ terrorib' magis capiat deflectaturꝙ̄. Deniqꝫ puuli verecūdissimi q̄ pacto detegerēt pctā sua turpia apud eū quē vel odirent vel timerēt. Apud eū rursus q̄ nō prius eis psuasisset se eis fidū esse. beniuolū. secretū et amicū. hoc aūt psuaderi neqbit/si nō modeste arriserit ridentib'. cōgratulet ludentib'. collaudet studia eoꝝ bona/si nō vitet acerbitatē ꝛ duicia i increpatōne sua cū omni lenitate ꝛ māsuetudie. ita vt nō odisse eos ſꝫ fra[illegible] cōdescēsionē affabilē ꝛ comicā a viro cū pnulis vt efficaciā sue confessionis ꝛ ꝯmoni[illegible] ne habeo sic egisse olī aplm. Alioqn quō factus fuisset oīa ad oēs vt xp̄m lucrifacere[illegible] puul'. Qua autoritate p̄terea mādasset patrib' de filiꝭ humane tractādis/neqꝫ prouocandis ad iracundiā/ne pusillo aīo fierēt si paruulorū velut indigna horruisset consortia. ¶ Sed q̄d argumētis nitimur/cū hocipꝫ ab aplo expssum sit. Facti sum' inq̄t paruuli in medio vestrū/tanq̄ si nutrix foueat filios suos. ¶ Ponderem' iterū obsecro qua ra[illegible] licto aliquo in spū lenitatis. Et videamus si h̄ nō pus egerit ꝛ docuerit legislator noster xp̄s. Cū eni proclamās inuitasset. Venite ad me oēs q̄ laboratis et onerati estis. subiunxit p̄re ad hec necessaria. Discite a me q2 mitis sum ꝛ humilis corde. ¶ Plura in veteribus patrū hystoriꝭ ad hanc rē traduci possent testiōnia. In q̄b' nihil ita efficax ad correctionē emendationē q̄ multorū repertū ē/ queadmodū ē lenitas. Nihil eni hoim melius ē facilitate ꝛ clemētia ait comicus. Nōne Johānes ille diuiorꝫ ꝯsci' ꝛ ꝯscptor scr[illegible]

osculat' ē vt eū lucraret. Quis egregiū doctorē Augustinū tāq̄ syd' aliqd beniuoluꝫ acq̄siuit eccl'ie: Ambrosi'. Qua ꝟtute: viꝫ beniuolētia ꝛ mititate. Cepi inq̄t Aug'. de eodē cepi amare hoiēꝫ/nō vt doctorē veritatis/sed vt hoiem beniuolū i me. O prudētissimū ꝛ veꝫ dei sequacē Ambrosiū. Nō dixit augustino tūc pestiferis opiniōib' iflato: Recede a me. pctōr es. hereticus es. blasphem' es. Quāto min' hec ꝯsilia de puul' fidelibus ad eū ꝯcurrētib' ira feruescēs vomuissꝫ. ¶ Porro si recogitem' ꝙ nihil erat i opibus xp̄i vacuū ꝛ sniaꝝ maiestate carēs/iudicabim' ip̄m nō mediocrē rē itēdisse/dū vocabat paruulos ad se/cohibēs discipulos charissimos phibētes eos. Dehic eos accedētes amplexabat ipōnēs eis man'/ꝛ bñdicebat eos. Et o piissime iesu/q̄s vltra p' te ꝟecūdabit eē huil' ad puulos. Quis tumescēs ꝛ elat' ō sua vl' magnitudie vl' scia/putarē deinceps puuloꝝ/ignorātiā aut imbecillitatē audebit asp̄nari/qn̄ tu qui es deus bñdict' in secula i quo sunt oēs thesauri sapiētie et sciētie dei abscōditi/vsqꝫ ad castissimos puulorūꝫ amplex' brā brachia māsuetus inclinas atq̄ circūligas. Procul ḡ. procul exhinc oīs elatō. seorsū sit indignab ūda q̄libet puuloꝝ effugatio: vincit hoc insigni exēplo xp̄i nr̄i. hūanitas illa humilis i Socrate a p̄his. collaudata. q̄ nō erubescebat post curas publicas/laxare animū ludēdo cū puulis arūdine etiā [illegible] censorꝫ nr̄e etatis/quali euꝫ cachinno derisissent. ꝙ̄ꝙ non ita laxam' ad paruulos colludēdi licētiā/vt nō abhorrēdā proclamem' oēm i gestu aut ꝟbo vel tactu petulātiā aut impudiciciā. Rursus alia rō ē hūiliationis sue i obsequio dei/sicut Dauid saltās añ archā totis virib' ꝛ nudat'. et vilis i oculis suis celebrat. Alia rō dū querit sola mētis recreatio. Prima sp optima ē/ꝛ vix excessū recipit. nec video vbi aliū locū habeat ꝯgruentiorē illud eccl'iasticū etiā a Tull'. i ō officiꝭ approbatū. Quāto maior es hūilia te i oīb'. Hinc xp̄s statuto puulo coraꝫ discipul'. q̄b' [illegible] Qui maior est [illegible] Et rursus i loco quē tractam'. q̄sq̄s nō rece[illegible] ¶ [illegible] a triēnio ꝯfitētes puulos/ꝛ q̄sdā corū grandiusculos. q̄ fatebant se nunq̄ pctā sua fuisse dicturos alteri/nō sic eis condescēdenti ꝛ

d[illegible] ꝓter īterrogāti instātē etiā moꝛē articu
lo [illegible] dānant [illegible] [illegible]. Agnoſce [illegible]
efficacie lateat ī ipſa condeſcēſione benigna.
Et q̄d opꝫ īterrogationū admonitionūq
diſcretio cauta ⁊ ſedulitas artificioſa. mag
ꝓ ōibꝯ dei ꝑtus īuocata. ſpata ꝓpiciaq.
Quoſdā p̄terea noui viros expertos q̄ iā a mĺ
tis annis ꝯfeſſionū auditoꝛes fuerāt/ꝓte
ſtātes ſe vix aut nūq̄ repiſſe aliquē certū īſe
ctū vicijs q̄ prius illa cuiq̄ alteri detexiſſet.
Nec id adhuc feciſſēt niſi magna circūſpecti
onis ⁊ lenitatis ſpūalis arte/cepiſſent eos et
pia q̄dā fraude vtiliter circūuenīſſent. Qua
ſup re quedā alia [illegible] me memini ⁊ ad vici
oꝝ cognitōꝫ ꝑcipue taliū nuꝑ vnꝰ editus ē
D in gallico tractatulus.¶ Expediamus nos
breuius ī reliq̄s tribꝫ calūnijs. Nā q̄ alle
gaꝛ dignitas officij mei aut etiā gradꝰ magi
ſtralis/iā ſatis factū arbitroꝛ. Q, aūt ſupad
diꝛ/meā occupationē ī maioꝛibꝫ eſſe debere.
Neſcio ꝓfecto ſi quicq̄ maiꝰ eē pt in q̄ parui
tas mea ꝓficere valeat q̄ deo dāte virtutē a
faucibꝫ canū infernalʼ ⁊ ab ipſis gehēne poꝛ
tis/aīas eripere. ⁊ tales puuloꝝ aīas/q̄ſi plā
tare aut rigare partē nō indignā horti eccle
ſiaſtici. paruulos loquoꝛ p̄ſertim in ſtudio/
vt eis det incrementū xp̄s. Sed aſſerūt me
in p̄dicatōibꝫ publicis iſta magnificētiꝰ ope
ratuꝝ. Id quidē forte pōpoſiꝰ/ſed meo iudi
cio nō efficacius neq fructuoſius. Cōfudit
ꝓfecto ipe xp̄us ſupbiā noſtrā. que nō vult niſi
multos habeat auditoꝛes os ſuū apire ſapi
entie/q̄n cū mĺiercula ſamaritana ⁊ ſola diu
turno ſermone ꝯfabulatꝰ ē. Nullo pacto tn̄
abnegauerim ea me irrōnabiliꝛ dimiſſuꝝ eē
q̄ neceſſitatis ſunt ī officio cancellariatꝰ/dū
illi indignꝰ deſuio ꝓ q̄ntalibet vtilitate ſecu
tura in alijs. Sꝫ vbi ceſſat neceſſitas(vt ple
rūq ceſſat)q̄s occupatōꝫ meā tā ſalubꝛē in
culpabit/q̄n me tūc foꝛe vel ludentē vel ociā
tē coarguere p̄ſumeret nemo.¶ Amplius d̄
loci ⁊ tp̄is importunitate que tercia ē calum
nia/quedā rn̄dimꝰ ī ꝑoꝛi ꝯſideratōe. [illegible] lo
cus aptioꝛ ⁊ ab omni ſuſpitōe remotioꝛ eſſe
nō poſſit q̄ publicus ī eccl̄ia. Hoc euitat ꝓ
uerbialē illā notā. Qui maleagit odit lucē.
Fit q̄ꝫ iuſſio xp̄i vt luceant opa veſtra bona
corā hoībꝫ. ⁊ ſit lucerna eiꝰ poſita ſup can
delabꝛū. Q, ſi ſcandalizanꝛ aliqui interp̄tā
tes hoc ad pompā vel inanē iactantiā. glori
unculā. hypocriſim vel papelardiā vĺ aliud
hmōi. viderint q̄d dicāt. Pꝛofecto ſcandalū
tale ē acceptū ⁊ nō datū. phariſeoꝝ nō puſil

loꝝ/ac ꝓinde ꝯtēnēdū. q̄m neq actꝰ neq lo
cus p̄fert ex ſe aliquā ſpūalis ruine occaſio
nē. Poꝛro nil mirandū ſi radiꝰ boni opis. q̄
ſanis gratiſſimꝰ ē. ſit lippis liuidis aut infla
tis oculis odioſus moleſtuſq. Chriſti bo
nus odoꝛ ſumꝰ acclamat aplꝯs. Sed quid
ſubiūgiꝛ. Alijs quidē odoꝛ moꝛtis in moꝛ
tē. Alijs aūt odoꝛ vite in vitā. Ceteꝝ quiſ
quis attenderit q̄ multa eſt meſſis dn̄ica et
opariī pauci(de oparijs loq̄r idoneis. Nā
alij innumeri ſūt ⁊ fruges cōſumere nati. ait
Oraciꝰ)videbit q̄ nullꝰ dies nulla hoꝛa nul
lus locus ab hac opatione ſecludi deberet.
¶ Poſtremo ꝓ quarta calūnia nō inficioꝛ rē
ꝑ me aggreſſam apud p̄deceſſoꝛes meos fu
iſſe inſolitā [illegible] me ſolaꝛ ꝓuerbiū. ſuꝰ cui
q mos ē. Si nō liceret cuiq̄ aliquid p̄cla
re nouitatꝭ arripe male iret reſpublica. imo
iā nō iret ſꝫ liberiꝰ corrueret. Neq tn̄ ē iſtud
negociū ꝓfecto inſolēs vĺ extraoꝛdiariū/ſi d̄
licētia ⁊ mādato ep̄i dioceſani q̄ eſt dn̄s meſ
ſis ſue/q̄dā deputenꝛ ad meſſē hāc. nūc hoc
nūc illo mō colēdā. Sed ⁊ ſi licentiā hāc q̄
ſieri/tutaꝛ me illa xp̄i ſentētia. Rogate dn̄m
meſſis vt mittat oparios ī meſſē ſuā. Iſtud
Eſaias protegit qui petenti quē mittā ⁊ q̄s
ibit nobis. Dixit. Ecce ego ſū/mitte me. Ni
hil ē eīm in actꝭ iſtꝭ meis quicq̄ vĺ irregulare
vel illegitimū. q̄ ſuperioꝝ poteſtas acceſſit/
⁊ quia nullus paruuloꝝ audire p̄ſumpſi/ſi
cut nec facere propono abſq p̄ceptoꝝ ſub q̄
īformanꝛ noticia. Deniq nō pua cura ſcho
laꝝ ⁊ ſcholariū pariſius cōmiſſa ē/ſaltem in
multis/cācellario eccleſie pariſieñ. tū iure of
ficij. tū de mādato apoſtolico. Quid ꝓ cu
rā hanc magis decere poteſt q̄ religioſa bo
noꝝ moꝝ diſciplina.¶ Sꝫ repetētes ami
ci quod dictū eſt. Calumniabanꝛ inquiunt
aduerſarij/nouitatē iſtam vel de curioſitate
vel de fictione vĺ de infructuoſitate vel d̄ ni
mia leuitate aut aliquo hmōi. Hec non mi
hi noua ſunt. O amici chariſſimi. Oīa du
dū p̄cogitaui ⁊ mecū ipſe pegi. Nā qualʼ vn
q̄ fuit actio hoīs cogniti/que vel rep̄hen
ſione vel ſiniſtra aut ſtulta interp̄tatōe caru
erit. Obſecro tn̄ ꝑ illā quā expectamꝰ ſalutē
⁊ obteſtoꝛ corā pauēdo tribunali iuſti iudi
cis dei. q̄m nemo nouit q̄ ſunt hoīs niſi ſpi
ritꝰ hoīs q̄ in ipſo eſt/quatinꝰ iuxta regulā
chriſti. in hac re a fructibus meis me cogno
ſcāt. Et ſi quid in doctrina vel opatiōe/fal
ſum impudicū nefariū ve dep̄henderint/nō
refugio/iudicer tūc lupꝰ rapax in veſtimēto

ouiū. Si autē fructus opis boni cernun
tur extrinsec⁹. nō damnet postulo arbor in
tentōis de malicia intrinsec⁹. Alioqñ pec/
catū incurrit temerarie diiudicatōnis fra/
terne. ꝛ scandalū ponit paruulis q̄rū aduē
tus ꝑ h̄ ad christū nōnunq̄ȝ impedit. Por
tabit q̄sq̄s talis erit onus suū ī posterꝝ/ ego
liberat⁹ extitero. Et aniaduertāt p̄coꝛ obs
uatores mei q̄ntū fiducie gerat anim⁹ me⁹
in hac causa sibi bñ ɔscius qñ ipos etiam
tot paruulos (quoꝝ ɔditio est. nil facile ce/
lare) testes habeo ꝛ inuoco. Sȝ hec hacte/
E nus ad alios. ¶ Nūc ad pu̲ulos ɔuersus/
eos (sapiētie v̄bis ɔfidens) exhortaboꝛ. vt
si q̄s paruulus ē veniat ad me. nihil erube
scat. nihil trepidet. nihil exhorreat Audiat
q̄squis ille erit bona saltē quedā monita ex
ore meo. si idip̄m arrogo mihi. Jure meo
id possum nō in me sed ī dño. Inducā ad
bonū si potero. noīatim int cetera ad reco
gitādū omnes annos suos ī amaritudine
aīe sue. Et ad scopādū spiritū suū scopa li
gue p̄prie. Ad h̄ tñ vel aliud nullū cogā in
uitū. ¶ Porro nihil de tacēdis inq̄ram/ ne
q̄ȝ p̄suadebo. imo p̄hibebo socioꝝ vl' alio
rū secreta p̄dere. Null⁹ insup suspectā ha/
beat fidē meā ī obseruādo tā signo q̄ȝ v̄bo
sigillū ɔfessiōis integꝝ. Scio q̄ntū p̄uile/
giatū est. Vellē vt ɔfessi tāta se et me discre
tōe celarent/ neq̄ȝ ꝑ q̄sdā inducerēt ad op/
positū/ curiositate praua fatuaq̄ȝ. ¶ Sȝ ex/
timescet aliq̄s penitētie austeritatē. Vane
h̄. qꝛ nullā nō vltro sustinēdā ipono. Ma
lo enī exēplo Guilhelmi parisiēsis/ cū par
ua penitētia volūtarie ɔplēda mittere ho/
mines ad purgatoriū/ q̄ȝ cū inuita nō faci
enda p̄cipitare ī infernum. Quisq̄s aderit
pctōꝝ suoꝝ q̄ȝq̄ȝ grauissimoꝝ ɔscius/ di
cat cū Dauid nil omittēs. Peccaui. Mox
subiūgā. Peccatū tuū trāstulit a te de⁹. nō
vltimū in penitētia punctū habuisse credi
derim si p̄fecto ore abomīata ē iniq̄tas. h̄
est ad vomitū ɔfessiōis deducta. ¶ Alius
fortassis estimabit me eū osuꝝ vl' sp̄returū
postea cui⁹ scelera cognouero. Certe nihil mi
n⁹. amabo eū poti⁹ vt filiū in christo caris
simū. vt eū p̄terea quē timere deū/ ꝛ bonuȝ
purgatūq̄ȝ factū sciuero. vt eū subinde qui
mee fidei se ita totū cōmiserit/ vt ea p̄deret
mētis vulnera indecora/ q̄ carissimis for/
te parētib' nequaq̄ȝ ōndisset. Et ita sentio
ī corde meo (scit v̄itas) q̄ dulci⁹ afficioꝛ at
q̄ȝ māsueti⁹ ad illos q̄s e magnis ꝛ ḡuib'

criminū p̄iculis eruditos esse ɔspicio/ q̄ȝ
ad alios minus sauciatos. Nullas deniq̄ȝ
vindicatōis aut odiȷ reliq̄as vnq̄ȝ in aīo
residere ꝑmiserim ꝑ ɔfessiōe cuiuscūq̄ȝ deli
cti. etiā si p̄a mors pena delicti illi ē fȝ.
Scio tñ q̄ nō p̄t a cōfessis ois repētē pu/
dor abiici. Sed h̄ neq̄ȝ necesse neq̄ȝ vtile ē.
vincet tandē illū pudorē ratio. ꝛ ista interī
ɔfusio ad nō mediocrē pene dimissiōeȝ p̄/
ficiet. ¶ Cōq̄ret ali⁹ ꝛ dicet. frigid⁹ sū ꝛ de
uot⁹. q̄d mihi p̄dest ɔfessio? Et sane esto
ita sit. tanto diligenti⁹ accedere ɔuenit ad
ignitū eloquiū dei vehementer. Accede ad
hūc ignē calesces pl⁹ satis. Video sepe mlt
tos frigidos in initio. qui etiā colloquiuȝ
tale sup actib' suis vel horrēt vl' ridēt. ꝛ dis
cedūt calētes ɔsolati ꝛ vberti flētes. ¶ Ob
tigit mihi crebri⁹ tal' mutatio. Olim q̄ȝ cir
ca sorores germanas. dū eas ad celibatum
ꝑpetuū inducerē. tale aliq̄d carnale patie/
bar. turbabat nōnunq̄ȝ me ꝛ ratiōes meas
oēs tumultus vulgarꝭ ɔsuetudis. insolitū
mihi p̄ponebat id q̄ agere moliebat mea
deuotio. Fluctuabā ꝛ nutabā. ꝛ pene q̄re/
bā dissoluere sctitatē p̄positi ac retro pedē
flectere. Quousq̄ȝ tādem deo p̄picio ɔuer/
tebā oclos a terra in celuȝ. a morte hac ad
vitā. a mortalitate ad etnitatē. ꝛ ɔsiderabā
in ipa rationis arce ꝛ fidei lumie. qm̄ vani
tas vanitatū ꝛ oīa vanitas. sic respirabam
solidabar firmabarq̄ȝ. Quo magꝭ hortādi
sunt oēs/ vt h̄ modo/ nō populari rumore
vl' cōsuetudinis errore. sȝ pure v̄itatis ɔsi/
deratōe id q̄ iustum ē ꝛ religiose factū di
iudicēt. nec q̄d anim⁹ in p̄senti sentiat/ sed
q̄d sentire debeat attēdāt. ¶ Ceteꝝ solit⁹ sū F
nec tacebo/ ɔfessos mihi sp̄ealꝛ istituere ad
q̄ttuor obsuāda. Nā q̄ ad crimina p̄ ceterꝭ
detestoꝛ in eis os mendaciȷs ꝛ piuriȷs de/
tractōibusq̄ȝ deditū. Man⁹ q̄ȝ violētas ꝛ
rapaces. Tact⁹ deniq̄ȝ libidinosos maxie
mōstruosos dānatosq̄ȝ legib'. ¶ Primū ob
suādū ē vt sūmope sibi caueāt ne deiceps
sint occasio ruine ꝛ dānatōis alioꝝ. qm̄ istō
est p̄priū demōis officiū. Bñ iustum est.
Si nō caste/ tñ caute. h̄ ē secrete ꝛ solitarie
sine lesiōe vl' scādalo cuiuscūq̄ȝ. ¶ Scdm̄ ē
vt seductos olim ab eis/ aut suos ī maluȝ
cōplices studeāt quātū discrete poterint
ad emēdatōeȝ reducere. imo ꝛ alios ꝑ eis.
q̄tin⁹ ꝛ ipi q̄ pri⁹ demonū/ nūc ꝑ hoc ange
loꝝ fungant officiȷs. ¶ Terciū ē vt si pecca
uerint de ceto (p̄ut est hūana fragilitas) sp
R

tũ adhibeãt tpe ꝛ loco ipꝫ ꝯfessiõis antido
tũ. quã nihil eẽ valiturã obtestoꝛ iteꝝ ꝛ ite/
rũ/ si nõ fuerit integra et sufficiẽter explicãs
atq̃ dinumerãs cognita ꝯfitẽtis pctã. cũ cir
cũstãtijs maxime eis q̃ pcti spẽm mutant
¶ Quartũ ẽ. Indico nẽpe singul' nõ obli/
gatorie sed exhortatorie sepi⁹ vt teneãt faci
lẽ q̃ndã obſuatõem ꝑ omi tpe vite sue. taꝫ
ꝑ rememoratõe ꝛ q̃dã satisfactõe pctõrum
integre s. l' ꝯfessoꝝ q̃ꝫ ꝑ cautela aliq̃ futuro
rũ. Utroꝝ ṽo ꝯmũiter h mõ. vt dicãt singu
lis diebꝫ bis Pater noster. ꝛ aue maria. sel'
de mane ꝛ semel de sero. cũ totidẽ ꝓstratiõi
bus ad terrã. si ꝛ vbi ꝯmode fieri potuerit
Raro aũt mato in h ꝑ magnitudine ꝛ va/
rietate criminũ diuersitatẽ hmõi obſuati/
onũ. qm̃ vix istud fieret ꝛ ĩ alijs penitẽtijs
secretioꝛibꝫ p̃t scrupulosi⁹ varietas tal' tra/
di. Qꝫ si in h ĩnocẽtes cũ nocẽtibꝫ exequẽ/
nõ ꝯq̃rant innocẽtes. qꝛ nõ minus obliga
ti sunt q̃ ne sil'es ẽẽnt nocẽtibꝫ/ ipe ꝓhibuit
manutenuitq̃. ¶ Hãc ṽo q̃druplicẽ ĩstitu
tionẽ ꝑ paruul' metro ludẽs ꝯꝓhẽdi/ vt eas
altiori mente reponãt. Non ope aut ṽbis
alios corrupis vnq̃. Sit satis ipa tibi per
ditio ꝓpa. Si q̃s ꝑdidert monitis acr' re
nefandis. Discrete ad rectũ mox reuocare
stude. Nõ pudoꝛ obsistat/ tua q̃n confessio
plene Crimia scita notet. vl' nocet ulla tibi.
Tu de ꝯfessis gtus/ tu ne recidiues Sig
aliq̃ facili/ iugit' esto memoꝛ ¶ Ad extremũ
vsq̃ q̃ puuli diligitis infantiã: Ut q̃d dili
gitis vanitatẽ/ ꝛ q̃ritis mẽdaciũ: Uenite fi
dẽter. nulle viaꝝ insidie. null⁹ latet anguis
in herba. Cõmũicabim⁹ mutuo bona spi
ritualia/ qꝛ tpalia vr̃a nulla req̃ro. Ego vo
bis doctrinã. vos mihi orõez ĩpendetis. ĩ/
mo orabim⁹ ꝑinuicẽ vt saluemur. Sic an
gelos nr̃os vicissim letificabim⁹ in q̃rum
solẽnitate hec scribo. Sic forte. nec iã for/
te. sꝫ certa spe miscdiaꝫ ĩueniem⁹ apd̃ prẽꝫ
nostꝝ. dũ obediem⁹ voci sue ĩ accessu nr̃o
ad eũ. ego ꝓuocãdo/ vos exeq̃ndo. Nec de
erũt pij gr̃e ꝛ deuotõis amplex⁹ ĩ p̃nti mi
seria ꝯsolatorij postmodũ glie ꝯsũmate ꝑ
petua vnitas subsequet'. Ad quã nos oẽs
q̃ spũ puuli esse debemus inuitat ipe ieius
spũali collocutiõe ꝛ afflatu iugit' inspirãs
ꝛ dicẽs. Sinite puulos venire ad me.

Incipit opusculũ

eiusdẽ de cõtractibus ad instantiã p̃oris ꝛ
ꝯuentus dom⁹ carthusie in sabaudia. An
no dñi. M. cccc. xx. Mense Januarij.

Incipit p̃hemiũ

Qui volũt diuites fieri ĩcidũt &
in laqueũ ꝛ tẽptatõem diabo
li ꝛ desideria m'lta ꝛ ĩutilia ꝛ
nociua q̃ mergũt hoĩes ad in
teritũ ꝛ ꝑditõeꝫ. Radix enim
oĩm maloꝝ ẽ cupiditas. quã q̃dã appeten
tes errauerũt a fide. ꝛ ĩseruerũt se multis do
loꝛibꝫ. Tu ṽo o hõ dei hec fuge. ¶ Hec est
apl'ica ãmonitio ꝯformis sentẽtie christi.
Non potestis deo ſuire ꝛ mãmone. ¶ Sꝫ
ve filijs adã p⁹ pctm̃. q̃s opꝫ trãsire ꝑ viã
ꝯctuũ ciuiliũ. vbi meũ ꝛ tuũ ꝑstrepũt ꝛ al/
tercant'. Ubi dolos fraudes laq̃os d̃cepti
onis/ ſpgit et abscõdit inimic⁹. dũ iniq̃ re/
bus p̃cia suadet ĩponi. dũ nõ satis attẽdũt
hoĩes q̃d ait Guido carthusiẽ. Rõnalis
creature vera ꝑfectio ẽ vnãquãq̃ rẽ tãti ha
bere quãti habẽda ẽ. sicut pluris est aĩa q̃
esca/ fides ꝛ eq̃tas q̃ pecũia. ¶ Quo fit vt
spũales etiã dei hoĩes vix euadũt ꝑic'la. li
cet nolint diuites fieri. licꝫ dicãt ex sentẽtia
Habẽtes alimẽta ꝛ q̃bꝫ tegamur his ꝯtẽti
simus. Incũbit siq̃dem eis vl' ꝑ se vl' ꝑ su
os ambulare viã q̃ dura ẽ ꝛ anfractuosa ꝯ
ctuũ/ plẽa laqueis. ꝛ funibꝫ circũplexa pec
catorũ. ¶ Tales igit' q̃d agent. q̃lit' obediẽt
apl'o iubẽti. Tu ṽo o hõ dei hec fuge: Nũ
q̃d debuerãt (ꝑut alibi loq̃t') extra mũduꝫ
exisse. nedũ aĩo sed corꝑe q̃ nec fodere valẽt
ꝛ mẽdicare erubescunt. ꝛ de altario viuere
habẽt. ¶ Atuero ꝓuidit idem apl'us dũ p̃o
ribus ṽbis ꝯtinuo subiũxit. Sectare aũt
iusticiã. Hec est eni q̃ ꝯmutatiõem omneꝫ
equo p̃cio mẽsurat nũerat ꝛ põderat Justi
ciã ṽo docet ipa sapiã. ꝑ quã se teste leguꝫ
ꝯditores iusta decernũt. Hinc illa sapiẽtis
sima salomõis oratio. Mitte sapientiã de
celis sanctis tuis. vt mecũ sit ꝛ mecũ laboret
¶ Sit ꝛ ipa nobiscũ volentibꝫ inq̃rere que
sit via regia ꝯctuũ ciuiliũ ad euitãdas of/
fendiculoꝝ tẽdiculas. ¶ Cõmouit h attem
ptare petitio quorũdã hoim dei casuꝫ offe
rens ꝑplexũ apd̃ eos q̃s exaudire charitas
iussit/ et ĩclinauit sapiẽtia pollicẽs. Qui elu
cidãt me inq̃t/ vitã et'nã habebũt. ¶ Erunt
aũt partitõẽs due. Pꝛĩa resoluet materiã ꝯ/
ctuũ ad terminos iuris diuĩ ꝛ natural'/ sub
q̃ntuplici q̃ternario ꝯsiderationuꝫ. Altera
sub totidẽ ꝓpositõibꝫ/ particularẽ casum q̃
petit⁹ ẽ attinget ꝛ absoluet

Finit ꝓhemiũ. Incipit tractatus.

Sequitur prima pars

principalis. Incipit primus quaternarius

Cōsideratio prima

Contractuũ bonitatē aut maliciaȝ doctrinalr̄ inuestigare volentibꝰ: necesse ē i pmis ɔgscere q̄d nois ⁊ q̄d rei. q̄d.s.sit ɔctus. ⁊ de ɔctuũ speciebus ¶ Tradit ħ Aristo.eē pmũ ⁊ ppriũ i omni disciplina siue sciētia .qm̄ igr̄ātes termios de facili palogizant. ¶ Pōt aũt ɔctꝰ ita breuiter describi. Cōtractus ē ɔmutatio ciuil' legitima. Cōmutatio ponit̄ p genere. Ciuil' addit̄ ad driām mutatōnū naturaliū q̄s ɔsiderat phia natural'. ɔtractꝰ eni spectat ad ethicā siue moralē philosophiam. Subiũgit̄ legitima.i.legi ɔformis/ad differentiā ɔctuũ illicitorũ vl' illegitimorum. ¶ Inuēta ē aũt ɔmutatio ciuil' pꝰ pctm̄. q̄niā statꝰ inocētie habuissȝ oīa coīa. ¶ Rursus ɔmutationũ ciuiliũ m'tiplices sũt species. Una ē venditio. altera ē emptio habētes se correlatiue adinuicē. vēditio i agēte. ⁊ emptio i recipiēte. Locatio ⁊ ɔductio similē habētes correlatōeȝ. Mutatio actiue ⁊ passiue sil'r se hñtes correlatiue. Datio liberal' ⁊ receptio ḡtuita. Pōt iteȝ extendi ɔmutatio ciuil' ad m̄rimonialē ɔiũctōem maris ⁊ femīe. de q̄ nihil ad p̄sens. Cōstat igit̄ q̄ ɔctus ē spēs iusticie nedũ put ē general' ṽtus/ſȝ speal'. ⁊ spealꝰ illꝰ q̄ dr̄ iusticia ɔmutatiua. Propterea si debeat plena resolutio fieri necesse ē ꝑuenire ad diffinitōeȝ iusticie p drn̄tias in̄mediās. Uñ q̄ ɔmutatio ciuil' nō habȝ fieri nisi p trāslatōeȝ dominiȷ vl' vsus vl' vtriusq̄/ɔseq̄ns ē vt sciatur q̄d sit dominiũ. ⁊ q̄d dñs. ⁊ q̄t sũt spēs dominiȷ: Uñ dominiũ ptās ē ppinq̄ assumēdi res alias vl' vt alias in sui facultateȝ vl' vsuȝ licitũ ſm iura vl' leges rōnabiliter institutas.

Consideratio scd'a

Contractꝰ ex q̄ ē ɔmutatio ciuil' legitima. ⁊ legitimũ dr̄ q̄d ē ɔforme legi. necesse ē cogn̄scere q̄d sit lex. q̄les insup ⁊ q̄t sint eiꝰ spēs/fundat̄ vt p̄cedens Legũ nēpe alia ē pure diuīa. alia ē pure natural. alia canōica. alia pure positiua. alia ciuil' pure ⁊ ipa positiua. Sũt ⁊ alie mixte ex aliq̄b̄ p̄dictis legib̄. ¶ Ignorat' ita ꝙ vl' nō ɔsideratȝ h̄mōi diuisiōib̄ ⁊ diffinitōib̄ nō pt h̄ri certa ⁊ ꝑfecta resolutio notificās diffinitiōȝ ɔctus. Quid p̄terea dicat̄ meũ. q̄d tuũ. neq̄ p ɔñs q̄s ɔctꝰ sit licitꝰ vl' illicitꝰ. licitꝰ vl' illicitꝰ inq̄ȝ d' se vl' suo gñe/aut ex sol' accñtalib̄ circũstātijs q̄ ñ cadũt sub arte Sȝ qm̄ alibi tradita ē sub ɔpēdio istā resolutio illā ad p̄sens nō repetimus.

Cōsideratio tercia

Contractuũ diuisio spēs ⁊ sufficiētia sic h̄ri pñt ⁊ expedit agnoscere. Aut eni p ɔctũ trāsfert̄ dominiuȝ aut solꝰ vsus. ¶ Si pmo mō. ħ ē duplicit̄. q̄ vl' fit mediāte p̄cio. ⁊ sic sunt due species correlatiue. emptio ⁊ vēditio. Ul' fit sine p̄cio. ⁊ ita sunt due spēs correlatiue mutuatio actiua ⁊ passiua. Uñ mutuum dr̄ q̄ de meo facio tuũ. Pōt addi tercia spēs q̄ ppe nō ē ɔctꝰ. ſȝ ē liberal' datio seu donatio/ vel elēosyna. Addit̄ q̄rta spēs q̄ dr̄ campsio seu cambiũ. vbi fit trāslatio dominiȷ de aliq̄ re ad aliā rē r̄manētib̄ ambab̄ i sua essentia. vt vini ad frumētũ. vl' vestis ad sotularē. vl' pecunie ad pecuniā. Quis hec species reducat̄ ad emptōeȝ vl' venditōȝ. Ul' si solus trāsfert̄ vsus redit ad locatōȝ vl' ɔductōeȝ ɔmodatōȝ vl' accōmodatōeȝ. ¶ Si aũt ɔctus sit tal' ṽtute cuꝰ trāsfert̄ vsus rei retēto dñio. ħ ɔtigit dupl'r. Quia vl' ħ fit sine p̄cio mediāte. ⁊ sic sunt due spēs correlatiue. cōmodatio ⁊ accōmodatio. Aut fit mediāte p̄cio. et sic sunt due spēs correlatiue. locatio ⁊ ɔductio. Pōt addi tercia species q̄ dr̄ censual' p̄stio vl' emphiteōsis. vel datio ad firmā. Addert̄ q̄rta spēs q̄ est impignoratio. nisi q̄ ibi nō ē ppe trāslatio. ſȝ tm̄modo depositio p securitate mutui vel cōmodati vl' crediti. ¶ Deniq̄ notari pt q̄ in aliq̄b̄ reb̄ nō ē dominiũ sepatũ ab vsu vt in pecunia numerata. cuꝰ dñiuȝ ē vsus. alioq̄n frustra essȝ. Ut insup ecōuerso i cibo. cuꝰ vsus ē ipa rei ɔsūptio. Et ita ppie nō sepat̄ hic vsus a dominio. Uñ ɔsurgit nō parua turbatio apud aliq̄s nihil b̄n se dicētes in ppo vel in ɔmuni.

Consideratio q̄rta

Contractuũ diffinitōnes i speciali tales pñt elici ex p̄missis. Uēditio est ɔctus p quē fit trāslatio dominiȷ alicuius rei de vno ad alteȝ/p̄cio legitimo mediāte. ita q̄ ibi ē merx ⁊ p̄ciũ ⁊ emēs ⁊ vendēs. Nec refert si sint plures emētes vl'

vendētes vt in cōitate. Et dicit merx aliqñ pecunia. aliqñ ius ipaz recipiēdi. aliqñ ē p̄priū corp⁹ serui alicui⁹. ¶ Mutuatio est cōtus p quē fit trāslatio dñij ad alterū/nullo p̄cio mediāte. nō q̄dē ad sp vel p sp. q2 iā esset liberalis donatio. ¶ Cāpsio est cōct⁹ p quē fit trāslatō dñij vni⁹ rei ad alterā. sic q vna est p̄ciuz alteri⁹/nec differt merx a p̄cio. Et inde ɔsurgit dña ab emptōe z vēditōe cōiter dictis. vbi p̄ciū z merx distinguunt. ¶ Donuz ē trāslatio rei ab vno in alterū liberalis et irredibilis. non enī pactio ē vel intētio/q fiat redditio. q2 iā nō esset donū pure ḡtuitū ¶ Rursus cōmodatio ē cōctus p quē fit trāslatio vsus rei de vno ad alterū/nullo p̄cio mediāte retēto dñio. ¶ Locatio est cōct⁹ p quē fit trāslatio vsus rei de vno ad alterū/aliq̄ p̄cio mediāte retēto dñio. ¶ Censualis pēsio videt mixta ex vēditōe z emptōe. locatōe z ɔductōe. qm̄ ibi fit q̄dā trāslatio dñij rei et vsus sui ad tp̄s solū. vel cū certis modificationib3 appositis. ¶ Possent ex his elici de scriptōes illicitoz cōctuū. posset etiā fieri v̄bū de p̄missis p metaphorā z trāslationē ad sp̄ūalia. vt dicim⁹ regnū celoz emi. et q deus recipit ad vsurā/s3 omittimus. ¶ Postremo qm̄ susceptio p̄ntis opusculi. p̄ncipalit est nō de q̄libet cōctu plene loq. sed ad inuestigādū q̄s cōct⁹ vere dicat vsurari⁹ vt radicit⁹ z apte possit cogn̄sci/curabim⁹ causas aliq̄s remouere/p̄pter q̄s posset videri aliq̄b3 q cōctus aliq̄s esset vsurari⁹ vel illegitimus siue nō licit⁹. loquētes p̄cipue de legitio vel illegitio f̄m legē pure diuinā vel pure naturalē. p̄supposito lapsu generis hūani seu pcti. Et p̄mo de vēditōe z ēptōe fiat f̄mo z h̄ i scdo q̄ternario nr̄az ɔsideratōnū

Incipit secundus quaternarius.

Cōsideratio quinta

Venditōis z emptōis cōct⁹/nō ideo p̄cise dr̄ illegitim⁹. q2 fit vtilior vni pti q̄z alteri vt vendēti q̄z emēti vel ecōtra. ¶ Posset aliq̄s opiari ɔ̄riū. q2 cōct⁹ sp̄ēs ē iusticie cōmutatiue q̄ respicit eq̄litatē rei q̄ vēdit ad rē q̄ emit. vt fuet eq̄litas iusti p̄cii. p̄p̄t quā eq̄litatē facili⁹ obfuādā inuēta ē moneta vel numisma vel pecunia sic pulchre deduxit ph̄s z facile ē aduertere ɔsiderāti distātias locoz z varietatē nūc abūdātie. nūc indigētie in reb3 cōmutādis

Nihilomin⁹ apparet v̄itas nr̄e ɔsideratiōnis i p̄ctica vulgata z approbata p oēs fere natōes. dū vēdunt z emunt reddit⁹ p̄petui vt decē denarij reddituales p̄petui p cētū vel ducētis in pecunia nūerata. Cōstat in h̄ casu q̄tidiano/q īfra. xx. ānos emens poterit recipe totā pecuniā traditaz/remanēte sibi sua possessiōe ex itegro. imo facta fortassis melioratōe. ¶ Sūt alij casus ostēdētes v̄itatē hui⁹ ɔsideratōis. s3 h̄ vnicus ad p̄ns sufficiat. Vñ text⁹ Leui. xxv. sic h3 Qui vēdiderit domū suā itra muros vrbis/ hēbit licētiā redimēdi donec vn⁹ ann⁹ impleat. si nō redemerit z āni circulus fuerit euolut⁹/ēptor possidebit eā. z posteri ei⁹ in p̄petuū/z redimi nō poterit etiā in iubileo Notent h̄ tria. P̄rio q vēditio p̄petua licita ē. Scdo q vēditōez nō inficit ɔditio redimēdi. Tertio q si emptor post decē vel viginti ānos velit vendere illud qd̄ emit suo venditori q̄licūq̄ p̄cio. nō tenet fruct⁹ medij tp̄is deducere in p̄cij recōpensationem

Cōsideratio sexta

Venditōis z emptōis cōctus nō ideo p̄cise dr̄ illegitim⁹/q res vendita fit ad certū tp̄s redimi seu retrahi lege sup h̄ ɔstituta. ¶ Dicētes oppositū cōdēnarēt sūp̄mū legislatorē deū in legib3 suis iudicialib3 datis p moysen p̄p̄lo iudeorū. sicut ē textus aptus Leui. xxv. mox allegatus. vbi p3 q vendēs hereditatē poterat redimere/imo z sine redemptōe reuerteba hereditas i anno iubileo. Cūcta itaq̄ regio possessionis vestre sub redemptōnis ɔditōne vēdetur. Hec aūt lex inducit hic/ ñ q obliget p̄nūc p̄p̄lm x̄piānū nisi p quāto nouit institueret p legislatorē legitimu3 i ista parta vel i illa. sic z factū ē d̄ mult̄ legib⁹ iudicialib3 legis antiq̄. queadmodū p̄terea leges ciuiles nō artāt i foro eccl̄iastico. nisi p q̄nto p legislatorē eccl̄iasticū firmate sunt. Sufficit aūt ad p̄positū monstrasse p licitā legē veterē veritatē nr̄e ɔsideratōis. q sc3 de lege pure diuia et naturali. cōq̄s agere nusq̄ fas ē. nō habet q de ratione vēditōnis licite sit q nō valeat redimi res vēdita. sic q nō interponat ɔditio redimēdi lege publica vel p̄uata volūtate

Consideratio .vii.

Venditōis z emptōis cōctus nō ideo p̄cise dr̄ illegitim⁹/q pactū p̄ntis

redimēdi rē venditā ad tpus certū vel icertū vendēs ⁊ emēs interposuerūt. ¶ Seq̄r ex pcedēti. q̄ꝛ si iusta lege publica pt hmōi cōtractus fieri nō repugnat legi diuie vel naturali q̄n ita fieri possit lege vl' cōuentōe pūata q̄cq̄d sit alicubi ꝺ phibitōe positiua

Cōsideratō octaua

v Enditōis et emptōis ꝯctus nō iō pcise ꝺꝛ illegitimus iure diuino ac naturali/ꝺū ꝑpt libertatē redēptōnis vendite rei res ip̄a minori pcio vendit vl' emit. ¶ Deducit pmo ꝑ institutōnem legislatoris publicā si fiat ex h mēsuratio pcū ſm ampliationē dominij sup rē emptā. Cōstat eīm q in casu ꝯsideratōis cedit res empta/ipi emptori in min⁹ amplū dominium/q̄ si nō posset redimi. ⁊ ecōtra vēditor nō ita plene denudat se totalit a dominio sue rei quā vēdit. Si igit pt pcium augeri ꝺū ius vel dominiū est pingui⁹ lati⁹ ⁊ vberi⁹/dominio diminuto pt ⁊ pciū diminui. Pro q̄ facit textus Leuit. xxv. q̄ sic habet. Quāto minus tps numeraueris/tāto minus emptori ꝯstabit. ¶ Cōfirmat ex ꝯsideratōe ꝯctus q̄ e. locatio vl' ꝯductio vbi fit trāslatio sol⁹ vsus retento dn̄io Quis eni nesciat tpari vel augeri pciū/iuxta tpis et vsus cōmoditatē maiorē vl' minorē. ¶ Elicit ex pmissis hec vitas q nō est de intrinseca ratōe venditōis aut emptiōis q fiat sine lucro alteri⁹ partiū/⁊ sine spe vel pacto redemptōis seu retractōis ꝑ vendentē aut eius causam habētes.

Sequitur nūc vide

re q̄d de iure positiuo sit vel esse pt deratōe ꝯctuū. Et h in tercio q̄rnario ꝯsideratōnū

Incipit tercius q̄ ternarius.

Cōsideratio nona

a Rbitrio legislatoris/subiacet ꝯtractuū modificatio/limitatio vl' amplificatio. ¶ Deducit ex h q ad legislatorē spectat legū institutio. Formalis aūt ratio ꝯtractuū ꝯsistit in ꝯformitate ad leges. sicut patet ex diffinitōe ꝯctus q̄ ē cōmutatio ciuil' legitima. i. ꝯformit ad leges facta. Vn̄ ꝯtractus mrimonial' de q̄ min⁹ videtur/cū sit de iure naturali. subijcit tamen arbitrio legislatoris. s. pape vl' eccl'ie. alioq̄n nō posset fundari illegitimatio q̄rūdam ꝑsonaꝝ ad mrimonialē ꝯctū. Immo ⁊ arbitriū tale legislatoris extendit etiā ad forū ꝯscie ⁊ penitētie. vt nō q̄lib3 peccator possit se cuilib3 sacerdoti subijcere/ad consecutōem sacramental' absolutōis.

Cōsideratō decima

a Rbitrio legislatoris fas est. q̄n expedit ⁊ dec3/ꝯtract⁹ aliq̄s nūc validare nūc inualidare/ꝑ tēpoꝝ. locorū. ꝑsonaꝝ ⁊ aliaꝝ circūstantiaꝝ variata q̄litate. ¶ Deducit pmo ꝑ exemplū legislatoris supmi dei. qui lic3 multa iudicialia statuerit in antiq̄ lege. ꝑ regimie ppl'i iudaici. nihilomin⁹ sic tpauit illa iudicia tpe legis euāgelice q illa ꝯmisit illis quib⁹ ait. Qui vos audit me audit. Et ꝑ apl'm suū. Ois aia potestatib⁹ sublimiorib⁹ subdita sit Et ad h est sn̄ia ꝯcors oīu3 doctoꝝ/imo toti⁹ eccl'ie. Vn̄ q̄ diceret h argumentū esse validū. Lex antiq̄ iudicialis sic vel sic dicebat pcipiēdo vel phibēdo/ergo talit nunc agere xpiani tenent/falleret/q̄m hec ꝯsequētia nedū falsa est s3 hereticalis. Ex quo sequit hec veritas q ꝺū redimit hereditas vendita/nō est necessariū deducere fruct⁹ medios perceptos. nisi hoc alia lege q̄ antiqua fuerit institutum.

Consideratio. xi.

a Rbitrio legislatoris hūani non est possibile q̄slibet ꝯctus ita suis legibus moderari q̄n subseq̄ poss3 młtiplex abusus. Sūt ad h autoritates iuriū plures ⁊ expimēto q̄tidiano cognoscim⁹. Nō tn̄ frustra conat legislator ad moderatōem ꝯctuū ꝺū facit qꝺ in se est/ad pclusionē abusuū/ꝯdēdo leges vniuersalit positas. q̄ q̄les esse debeāt Isidorus ponit. Nihilominus obseruandū est illud comicū. Ne q̄d nimis. Et illud sapiētis. Noli esse iust⁹ nimis. Videmus eīm in plurib⁹ q multiplicatiōes institutionū ⁊ penaꝝ sic inuoluūt populos q fit eis iugū intolerabile ⁊ inuolutio laqueoꝝ. Exemplū datum est alibi in materia symonie. ⁊ hic pōt accipi in materijs vsuraꝝ quib⁹ ꝺū querit aditus pcludi ꝯdēnant multi ꝯctus q̄ ſm legē dei nō sūt vsurarij nec illiciti. ⁊ essent vtiles tā reipublice q̄ ꝑsonis. Exemplum est preterea de casibus in foro penitentie. ⁊ similib⁹ alijs de quibus alibi.

Consideratio.xii.

a Rbitrio legislatoris puenit neduz leges in pctibꝫ ponere. sed positas interpꝛtari. nõ tantũ doctrinalit̃ vt iurispiti pñt sꝫ autoritatiue ꝛ iudicialiter. Est itaqꝫ legislator tanq̃ lex viua director ꝛ epykeies. dũ ꝛ vbi puenit circa leges difficultas ex circũstantiaꝝ varietate q̃ sunt ĩnumerabiles. nec cadere pñt sub arte vel lege. qꝛ p accidẽs sunt. Hinc est illud vulgari autoris. Ipe etiã leges cupiũt vt iure regant̃. ¶ Elicit̃ ex his altera ṽitas ꝙ vbi super bonitate vel malicia quorundã pctuũ difficultas talis exorit̃ q̃lis nõ põt doctrinaliter determinari/ recurrendũ est ad arbitriũ vel interp̃tationẽ legislatoris. pserti supremi ꝛ eccl'iastici q̃ censet̃ habere iura. nedum hũana sꝫ diuina in scrinio pectoris. ꝛ vbi papa deficeret/ pciliũ generale habꝫ supremũ iudiciũ iuxta veritatẽ in generali cõcilio Cõstañ. determinatã ꝛ in hac lege diuina ĩmobiliter fundatã. Si peccauerit in te frat̃ tuus ꝛc. sequit̃. dic eccl'ie. ¶ Subiũgamus in spãli de vsurario pctu sub q̃rto psiderationum quaternario

Incipit q̃rtus quaternarius.

Consideratio.xiii

D v Surarius pctus/ repugnat legi diuine ꝛ naturali. sic ꝙ ex suo genere malus est. nec põt bñ fieri. ¶ Exemplũ de mẽdacio ponũt aliq̃. Et ad hoc est sñia cõis doctoꝝ. Unñ phs naturale iudicium sequẽs posuit p naturã esse vt num⁹ numũ pariat. In psalmis qꝫ ꝛ pphetis satis innuit̃. Si q̃s ad beatitudinẽ velit introire/ ꝙ pecuniã suã nõ det ad vsurã. Xp̃s deniqꝫ dixit. Date mutuũ nihil inde sperãtes. ¶ Et ad hoc sunt cõgruentie plures date p doctores, ppter incõueniẽtia q̃ reipublice puenirẽt ex vsuris si licite dicerentur. Unñ ꝛ homo nascit̃ ad laborẽ. sicut habet̃ in Iob. Est ergo p naturã hoĩs vt sine labore velit viuere. qđ fit in vsuris. Nãꝫ adã in statu innocẽtie positus erat in paradiso vt oparet̃ ꝛ custodiret illũ. Et post peccatum dictũ est illi. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Quinetiam recipiẽtes ad vsurã dũ pecuniã pmptã inueniũt/ facil⁹ psumũt ꝛ exponũt ꝛ ocio vacãt ꝛ tandem graui paupie p os alienũ psumunt̃. ¶ Uerumtñ iste ꝛ psiles rõnes deducẽtes ad incõueniẽtia nõ videt̃ satis puincere volentẽ pteruire. Quia poneret ex aduerso multos casus/ in quibꝫ magna vtilitas ꝛ q̃si necessaria sequeret̃. tã in dante q̃ in recipiẽte. sicut allegãt aliq̃ de mendacio officioso. Et aliq̃ de simplici fornicatõe. Dicerent insup verbũ xp̃i nõ esse p̃ceptũ/ sꝫ psiliũ. Similiter ad illa q̃ subiũgit ꝛ pmittit dũ p̃dictum verbũ dixit. Date mutuũ. ¶ Nihilominus veritas ista tenẽda est tanq̃ ex fide ꝛ eccl'iastica determinatiõe sicut ꝛ de mẽdacio. qđ nõ possit bñ fieri. qꝛ p doctrinã oppositaꝫ qualis fuit apud grecos multos/ si admitteret̃ officiosum mendaciuꝫ/ tota scripture sacre (sic dicit Augustinus) vacillaret autoritas. imo deperiret fidelitas ꝛ fidelis conuictus apud hoĩes. Nõ eñ oportet ppter vtilitates q̃ p accidẽs pñt accidere/ ea dicere bona q̃ p se de suo genere mala sunt. ꝛ q̃ pfestim noĩata (sicut Arestotiles loquitur) sunt inuoluta malicia. sicut furtũ qđ est cõtrectatio rei aliene/ bñ fieri est impossibile. q̃uis furtuꝫ possit fieri nõ furtũ. accedẽte cõsensu dñi. Similit̃ diceret̃ ꝙ vsurarius ptract⁹ inualid⁹ ẽ p legẽ supiorẽ diuinaꝫ. ꝛ ita illegitim⁹ ẽ vt sit furto simil' dũ pecunia vltra sortẽ recepta ptrectat̃ inuito dño saltẽ pncipali. s. deo/ q̃cũqꝫ sit volũtas recipiẽtis ad vsurã. q̃ ṽiliꝫ est inuolũtaria p se. sed volũtaria p accidẽs. sicut ẽ in p̃iciẽte merces/ ĩminẽte naufragio. ꝛ sicut psensus in mrĩmoniũ p metũ cadentẽ ĩ pstantẽ virũ. q̃ cõsentit ne mentiat̃ vl' moriatur. Est enĩ cõsensus iste inualid⁹ ad mrĩmonialẽ ptractũ. Siliꝫ diceret̃ de vsurario pctu. Quãuis nõ sit euident̃ ostensum q̃n maneãt difficultates satis multe.

Consideratio.xiiii.

v Surari⁹ pct⁹ sic̃ in antiq̃ lege toleratus ẽ. ita possit ĩ noua pmitti. sub certis modificatiõibus. Non q̃dem vt essꝫ licit⁹ sed ne deteri⁹ eueniret. Exemplũ de libello repudij ĩ antiq̃ lege pmisso. q̃ nunq̃ fuit licit⁹. Sic pmittebant̃ dare ad vsuras nõ primis suis/ sꝫ alienis. q̃uis sup h̃ sit varia doctoꝝ locutio, ppt̃ verbũ Ambrosij. Unñ text⁹ Deut̃ xxiij. sic hꝫ. Nõ fenerabis fratri tuo ad vsurã. nec fruges. nec quãlibꝫ aliã rẽ. sꝫ alieĩs. Exẽplum pterea de meretricibꝫ. q̃ tolerant̃ nõ appro

bãdo qđ faciũt. sed nõ puniẽdo. ¶ Quocirca posset inquiri si tolerãtia tal' sufficiat vt vsurari⁹ faciat lucrũ sup̃ sortẽ esse suũ. sic q̈ nõ teneaꝛ ad restitutõez licȝ peccet / sicut meretrix nõ teneꝛ ad restitutõnem pecunie lucrate p traditõem fedi vsus sui corporis / finito dño. s. do Rñsio forte dãda essȝ ẽm duplex foꝛ. s. ꝯscie intrinsecũ. ꝛ extrinsecũ duplex. vnũ eccl'ie. aliud secularis politie

Consideratio .xv.

A v Surari⁹ cõtract⁹ habȝ fieri pncipalit' i mutuo pecunie. Dicit' eniȝ vsura quasi vsus eris. Mutuũ ꝟo dicitur. q2 de meo facio tuũ. Et h pcipue ꝯtingit in pecunia. in q̃ dominiũ ꝛ vsus rationabiliter distigui nõ possunt. q̃niã vsus pecunie est ei⁹ ꝯsũptio. ꝛ ita dominiũ trãsit cũ vsu. Propt'ea manifestaꝛ iniq̃tas vsurarij. q̃ de pecunia q̃ nõ est sua ȝ alteri⁹ facta p mutuatõem, suscipit incremẽtũ pecunie. quã exigit vltra sortẽ. vl' aliđ emolimẽtũ ex pacto. Utrũ autẽ sine pacto ꝯmitteretur vsura saltẽ in foro ꝯsciẽtie. distinguendũ esset p varietate casuũ ꝛ intentionum. Cõstat enĩ q̈ recipiẽs mutuũ teneꝛ p legẽ amicicie ꝛ beniuolẽtie suo mutuãti q̃ndaȝ amicabilẽ beniuolentiã, quã pt intẽdere et expectare ille q̃ mutuũ dat etiã p exhibitionem exterioris boni vl' officij. vt q̈ in casu filij recipiet ab illo mutuũ vl' aliđ amicicie bonũ. Nec mirũ cũ i simplici ꝛ liberali dono sic inueniaꝛ. dum tñ pncipalis intentõ sit donare. etiã vbi spes redonatõis vl' redditõis nulla esset. Sic ad ppositũ de mutuo vbi nihil sperãdũ ẽ iuxta ꝟbũ christi. supple pncipalr' vel ex pacto. quoniã pactũ de recipiẽdo est pecunia mẽsurabile. et ita mutuũ ꝯtract⁹ inficiꝛ.

Consideratio .xvi.

v Surari⁹ ꝯtus noĩatur aliq̃n tal' apud doctores vl' populũ vl' legislatorẽ. qui ppe et ex suo genere nõ est vsurari⁹. ¶ Occurrit exemplũ sil'e de symonia de q̃ solet fieri distinctio. q̈ q̃dã symonia est phibita q2 mala. ꝛ q̃dam mala q2 phibita. que distinctio sanũ ꝛ sciẽtificuȝ req̃rit intellectũ. q2 iuxta ꝟitatẽ, nihil ẽ malũ nisi q2 phibitũ. Propt'ea papa nõ pt facere de nõ symonia symoniã. licȝ nõ symoniã possȝ punire vl' phibere sub pena vere symonie debita. Sic i pposito dñ legislatores attenderũt ꝯct⁹ varios fieri, vẽdẽdo vl' emẽdo locãdo vl' ꝯmodãdo ĩ detrimentũ reipublice. et in fraudẽ ꝛ fauorẽ vsurarũ ppe dictarũ, phibuerũt hmõi ꝯctus illicitos ꝛ pniciosos reipublice, sub penis vsure debitis. pcipue dũ satis ꝯstat ex opibus de mala ꝛ fraudulẽta itẽtõe ꝯhẽtiũ. vbi si ꝯstaret vl' ꝯstitisset legislatori de bona ꝛ simplici ꝛ pura intentiõe ꝯhentiũ, aut nõ tulissȝ tales leges phibitorias aut a suis legibus istos tales excepisset tãq̃ ver⁹ epykeies ꝛ director legis.

Sequitur videre de ptãte legislatoris in moderãdis ꝯctibus lege positiua sub q̃nto ꝯsideratõnũ q̃ternario.

Incipit quintus q̃ternarius.

Consideratio .xvii.

i Usta lege potest institui in aliqua patria. vt nulla fiat venditio redditualis perpetua, quin possit redimi. vno modo vel alio. ad tempus vel ad semper. ¶ Apparet hec veritas ex dictis in sexta consideratione per textum legis antique que tunc vtiq̃ fuit rationabilis. ꝛ cuius similis potest nouiter institui. ¶ Si quis aũt dixerit in antiq̃ lege cautuȝ esse. vt duȝ redemptio fieret, deducerentur fructus recepti medio tempore, ꝛ ita debere statuere lex iusta, que redemptionẽ hereditatis venditẽ concederet. Fatendum est q̈ hoc posset. attamen si non fiat, nihilominus poterit esse iusta. si p qualitate patrie ꝛ reipublice, cũ circũstãtijs ceteris, videaꝛ expedire. vt videlicet succurraꝛ ex vna pte indigentibus pecunia pmpta. ꝛ puideaꝛ ex altera pte ne distrahantur hereditates ꝛ instabiles fiant de psonis in psonas. ꝛ de heredibus ad nõ heredes, p̃serti in feudis. ¶ Propt'ea repetitur vt in pluribus nullam esse venditionem maxime hereditariã, quin lege statutũ sit vel ꝯsuetudine firmatũ, vt saltẽ infra annũ ꝛ diẽ, venditor vel primus suus possit retrahere p sili summa. nõ deductis etiã fructibus interi receptis. ¶ Qua in re firmaꝛ vnũ dictũ ꝑus ꝛ mẽorie hñdũ, q̈ nõ ẽ de intrĩseca rõe vẽditõis vel emptiõis impotẽtia vel nõ facultas redimẽdi. D

Cõsideratio .xviii.

Usta lege pōt ī aliq̄ patria ꝓhiberi
i ne fiat in ɔtractu venditōis ⁊ em/
ptōis pactū inter ptes de faculta/
te redimēdi. ¶ Possꝫ alicui ꝓma facie vide
ri repugnātia isti⁹ dicti ad pcedēs. q2 si lex
iusta pt̄ dari de facultate redimēdi. quō nō
erit fas partibꝫ pactū facere? Sed respon/
sio facilis ē si ɔsiderek̄ itētio legislatoris ad
ꝓhibitionē taliū pactoꝝ ꝑsonaliū. ne vide
licꝫ data libertate abutank̄ ī fraudē vsura/
riam. Interest ei legislatoris. ne q̄libꝫ pas/
sim abutak̄ re sua. Unde ⁊ apud paganos
etiā phos/stoycos noīatim etiā apd massi
lieñ. q̄ sentiebāt (licꝫ erronee) hoīem seipꝫ li
cite posse occidere ꝓpt̄ infortuitū vel eua/
dēdam vl'cauendā. Lex erat ne h̄ quis ꝑ
faceret sine iudicio publice autoritatꝭ. Sic
in ꝓposito ⁊ sīlibꝫ mltis dici pōt q2 aliqua
licent lege publica que nō licent autoritate
propria

Consideratio .xix.

Usta lege pōt instituti pciū rez vena
i liū tam mobiliū q̄ꝫ imobiliū. tam
censualiū q̄ꝫ nō cēsualiū. feudaliūꝫ
⁊ nō feudaliū. vltra qd̄ pciū nō liceat vēdi
tori exigere. imo nec emptori dare. maxie p
uata volūtate. ¶ Cum itaqꝫ pciū sit ī ɔcti/
bus tanq̄ꝫ mediū adeq̄riuū/⁊ difficile sit ta
le mediū sp inuenire ꝓpt̄ affectiōes varias
⁊ corruptas hominū. ꝓrsus expediēs ē vt
illd̄ mediū capiak̄ put sapiēs iudicabit. si/
cut loq̄tur Aristo. de medio virtutis. Nul
lus autē debꝫ cēseri sapientioꝛ q̄ꝫ legislatoꝛ
Propterea spectat ad eum pcipue q̄ꝫtū possi
bile est/iustū pciū statuere/quale non licet
trāsgredi priuata voluntate. que debꝫ coer
ceri vl' ligari/prout reipublice deposcit vti
litas. ¶ Et vtinā pcia sic oībꝫ rebꝫ eēnt im
posita quemadmodū videm⁹ ī pane et vi
no/q2 euitarenk̄ altercatōes nedū inutiles/
sed piure ⁊ impie. q̄s expimur fieri q̄tidie ī
ter ementes ⁊ vendētes. qd̄ nō fieret si vni/
co v̄bo ⁊ absoluto statim dicerek̄ pcium. vt
vlna tal' panni tantū valet. modiū bladi tā
tū valet. hec canda vini est hui⁹ pciū. hic ca
seus tanti. ⁊ ita de sīlibꝫ. tūc daret pciū qui
vellet. q̄ nollet abiret altercatione dimissa.
Difficile est fatemur. sed tā salubriter facti
bile apud hoīes bone volūtatis. q̄bus ex
h̄ esset pax/et glīa deo

Consideratio .xx.

Usta lege pōt institui aut ꝑmitti tā p
i q̄ꝫ licitū ⁊ expediens in certꝭ casibꝫ
ꝓ q̄litate ꝑsonarū q2 fiat vēditio et
emptio legitima. cū expressiōe pacti de re
dimēdo et ꝓ certo pcio etiaꝫ minori q̄ꝫ res
emerek̄ vl' venderek̄ sine tali pacto. ¶ Pona
mus exēpli gr̄a ⁊ rei quā agim⁹ duas aut
tres generales circūstantias q̄ non fingūk̄/
sed repiunk̄ in multꝭ ptibꝫ. Constitutū ē a
legislatore ⁊ ɔsuetudine ꝯuatū in vna pa
tria q2 nemo vēdat cēsum annualē ppetuū
q̄n possit redimi totiēs q̄tiens. Statutū ē
pterea certū pcium. vt ꝓ denario q̄ndecim
Hoc totū licet/vt ptꝫ ex pdictis. Sunt in
illa patria sicut esse debēt eccl'iastici plures
nolētes mēdicare. sed d̄ redditibꝫ in ɔmūi
vel ꝓprio viuere. ⁊ h̄ vtiqꝫ licitū ē iuxta de/
terminatōem xp̄i et apl'i/et obꝯuatōnem to
ti⁹ eccl'ie. Dign⁹ est enī opari⁹ mercede sua
Deniqꝫ detrahētes eccl'iastice dotatōi ꝓpt̄
hoc dānati sunt. vt heretici/etiā nouissime
in cōcilio cōstañ. Et hec est causa q̄ marty
rem Thomā fecit. ¶ Addam⁹ ɔseq̄nter sic
res habet q2 nō inueniūt eccl'iastici pnoīa/
ti possibilitatē ꝑ se vl' ꝑ alios assignatōnes
q̄ꝛūcunqꝫ redditū. nisi facta pactōe de fa/
cultate redimēdi. nihilomin⁹ pl⁹ cuperent
inuenire si possent etiā cū maiori pcio. cuꝫ
insup etiā simplici intentōe vacua ab oīni
questu. nedū vsurario. sed quolibet illicito
vl' illegitimo. ¶ Querik̄ q̄d agēdū sit apud
eccl'iasticos hmōi? Si nolint emere/ꝓpter
scrupulū vl' ne videank̄ dare scandalū ī fa
uorē vsurarioꝛū. ipi patienk̄ famē nec subsi
stent. sꝫ necessario dispgenk̄. et ita nec missa
rū. nec alioꝛū obseq̄oꝛū diuinoꝝ cult⁹ ꝑma
nebit. Istd̄ aūt incōueniēs null⁹ legislatoꝛ
eccl'iastic⁹ vl' secl'aris pie diceret tolerāduꝫ
saltē de eccl'iasticis ab antiquo cōstitutis ⁊
approbatis. quoꝝ fundatio seu dotatio/et
si fuisset a pncipio sufficiēs. delapsa ē in di
minutionē intolerabilē. nec sua sed tēpoꝛū
malicia. Si vo ɔcedak̄ q2 vtiqꝫ possꝫ ɔtra
ctus emptōis mō q̄ dictus ē/eē licit⁹ imo
legitim⁹. i. lege ɔstitutus. tūc habem⁹ ꝓpo
situ. Resoluentes igik̄ materiā ad paucos ⁊
claros terminos/⁊ dimissis ex īdustria al/
legatōibꝫ vt veritas nude et apte se manife
stet ī pace cordis ⁊ in lumīe ratōis qd̄ ē lu
mē vult⁹ dei sig̃tū sup nos. Cōcludam⁹ ex
pmissis. q2 fas ē vnicuiqꝫ vti re sua. put sua
est. patꝫ ex tmīs. q2 ē pdicatō diffinitōis d̄
diffinito vl' eꝫ. Aut sic fas ē ⁊ lꝫ vnicuiqꝫ vti

re sua put voluerit i emẽdo. vẽdendo loc a
do. dãdo mutuãdo zc. z capit vti z abuti.
Patz istud ex termis. qz dẽt casus in q̃ q̃s
nõ pt vti re sua iam respectu casus illi⁹ nõ
ẽ sua Uel sic. fas ẽ vnicuiqz tãto iure vti re
sua q̃to iure res ẽ sua Ul' sic. fas ẽ vnicuiqz
vti re sua sic voluerit. nisi pateat phibitio
legitia in q̃ casu iã res nõ dĩ esse sua. Hinc
dictũ est ab aliis q̃ nihil tã naturale q̃ vt q̃
libet vtat re sua. Et fundat in lege naturali
de dilectõe pximi. Et in his duobz mãda
tis q̃cũqz vultis vt faciant vobis hoĩes. z
vos facite illis. z qd oderis ab alio tibi fie
ri. alteri ne feceris. nullus eni velle dz q̃ im
pediat ab vsu rei sue. nisi lex dei sit ad oppo
sitũ in h vel in alio casu imediate vl' media
te. Dicit immediate pter legẽ euãgelicam
Dicit mediate pter leges positiuas rõna
biliter latas/p gerentes vicem dei.

Sequitur secunda

pars pncipalis q̃ ponit casum actũ in q̃dã
monasterio expones circũstãtias z singla
q̃ in emptõe reddituũ pacta dinoscunt.

Postmateriam

de 3ctibz resolutã p diffinitões
z diuisiões z modos significã
di metaphisicales z theologi
cos/vsqz ad gen⁹ generalissimũ qd est iusti
cia. z h sub vigiti ɔsideratõibz. descẽdẽdu
videt ad pticularẽ casuz. Deĩde circũstan
tie notabunt q̃ facili⁹ z veri⁹ possit factũ vl'
vñ ius oriri sciri. ¶ Traditus ẽ at tal' casus.
Cõitas alicui⁹ terre/licẽtiã hz a dño suo/d
certa ipositõe faciẽda sup his q̃ vẽdunt in
fra suos fines. vt p q̃libz libra duos dnari
os. z q̃ sup hmõi obuẽtõibz possit certũ an
nuũ cẽsum vẽdere. addita tñ facultate redi
mẽdi pciũ q̃qz statutũ ẽ q̃ndeci p vno Q̃d
dã monasteriũ emit ab hac cõitate/ius re
cipiẽdi cẽtũ florenos. annuati p duobz mi
libz florenoz. in nũerata pecunia datis z ad
iecta facultate redimẽdi. Questio ẽ si dict⁹
3ctus sit vsurari⁹ vl' al's illicit⁹. ¶ Nũc igit
circũstãtias explicemus. ¶ Pria circũstan
tia ẽ ex pte emẽtiũ. q̃z vita rõnabiliter psu
mere fac q̃ nõ in fraudẽ vsuraz vl' illiciti q̃
stus/vellet inire 3ctũ aliquẽ sciẽter vsurari
um. etiã p morte tpali. ¶ Scda. q̃z pati fu
erũt z sunt stare iudicio pitoz. sic z ab ini
tio. z ɔsequẽter ɔsuluerũt plimos. tã viua
voce q̃ p scedulas z scripturas. q̃z fuit cõ
siliũ/q̃ licitus erat eis 3ctus suus. imo for
tassis esse potuit q̃ ille vel similis erat eis
debitus. ne desolaretur monasteriũ. cui suc
currere debitũ habent. nec aliter inueniũt.
¶ Tertia circũstantia est q̃ vltra pciũ so
litum p dñm patrie constitutum legitime/
tradiderunt quartã partẽ. z quantũ dedis
sent p redditibus ppetuis. Et supponit q̃
augmentũ pcij fuerit de ɔsensu dñi vel ve
re vel interptatiue. ¶ Quarta q̃ venditio tã
efficax fuit ex parte coz tã in volũtate q̃ in
ope translationis/q̃ nullã sibi retinuerint
facultatem retrahendi preciũ datũ. ¶ Qui
ta circumstantia est paupertas ementium
immo desolatio si non inuenirent venales
redditus. quos mallẽt esse perpetuos. sed
non inueniũt obstante circũstantia patrie.
in qua probibitũ est lege superioris domi
ni/ne fiat venditio reddituũ ppetua. sz sem
per cuz facultate redimendi. ¶ Sexta q̃ si
vellent pcedere vsurario titulo plano vel
palliato/reperirẽt p pecunia data in pciuz
venditõis longe ampliorẽ censum annua
lem. vt si posuissent i cambio vsurario mil
le francos/habuissent centũ francos annu
atim vel ampli⁹. vbi nõ habent p duobus
milibz francis nisi centũ francos. Et hinc
patet neqz fraudẽ vsurariã cõmittere. neqz
scandalũ vt ab aliis cõmittat/dare. qd be
ne notandũ est. ¶ Deĩde possent induci ex
parte vendentiũ/certe circũstantie seu cau
se pro iustificatiõe legis condite que dicta
est. ne scilicz distrahant hereditates de he
redibz ad nõ heredes. aut ne cõmunitates
ppetuis redditibz onerate tandẽ depereãt.
¶ Addita est pterea limitatio pcij/sicut po
tuit ratõnabiliter institui. Data est insuper
licentia cõmunitati vendenti de q̃ loquit
casus q̃ imponeret duos denarios pro li
bra ad euitandũ fortassis grauius incon
ueniẽs de diminutõne monetarũ. sicut ex
pimur esse grauiorẽ. q̃ impositões seu ve
ctigalia que sunt nerui reipublice s̃m cice
ronem. ¶ Amplius nõ est leuiter psumen
dum q̃ vel domin⁹ patrie illius vel cõmu
nitates/sint imemores salutis sue. q̃n bo
na intentione z bono fine fecerũt ea que fe
cerũt vel obseruãt. ex quo de se nõ sunt illi
cita. sed possunt bene z salubrit' fieri. q̃uis
etiã possent abusus cõmitti. sed sup illis. nõ
est habendũ iudiciũ temerarium per alios.
specialiter per ecclesiasticos. Illud apo
stoli potius obseruandum est. nihil inquit

rentes ꝑpter conſciētiam. Et illud christi. Nolite iudicare. Et illd iuris. Quilibz p̄ſum.nd⁹ ē bon⁹ cū ſilib⁹ mulcꝭ. ¶Eliciūt ex p̄dictis circūſtātijs ꝑpoſitōes q̄ ſequunt. Et ꝯſeq̄nter regule ſequūt ꝑ modū ꝯcluſionū rectificātes emptōez ⁊ diſtinguētes a mutuo ꝑ deciſione materie.

Sequūt propoſitōnes.

¶Prima ꝑpoſitio eſt.

R
p

Redictus ꝯtract⁹ nō ē mutuū. nec ꝑ modū mutui. Patet ex q̄rta circūſtātia. ꝑncipaliter iūctis alijs

Propoſitio ſecūda

¶Predictus ꝯtractus/ nō habz ſpeciē mutui vel fauoris vſurarij. Patz ex oīb⁹ circūſtantijs/ p̄ſertim tercia ⁊ ſexta.

Propoſitio tercia.

¶Predict⁹ cōtract⁹ nō ē vſurari⁹. ptz ex p̄cedētib⁹. ⁊ ex vſure deſcriptōe. q̄ ſm̄ doctores nō niſi i mutuo inuenit. Vñ ſi fiāt alij ꝯctus illicitis modis etiam peiorib⁹ q̄ȝ ſit vſura. nō tñ vſurarij dicendi ſunt.

Propoſitio quarta

¶Predict⁹ ꝯctus nō eſt illegitim⁹ lege diuina vł naturali. Et ita ſi debeat illegitim⁹ dici/ optz legē oñdere poſitiuā irritātē huiuſmodi ꝯctū q̄ nōdū palā oñſa ē. ꝙ ſi q̄s dixerit ꝯctū eē ꝓhibitū lege diuīa vł naturali/ oñdat illud. ſibi enī incūbit ꝓbatio. ſꝫ attēdat vbi repiat. ¶Deīde ſequūt ꝑpoſitōes i caſib⁹ alijs ꝑticularib⁹. vñ ſumi p̄nt rōes vł ſilitudies ad iuſtificatōꝫ nr̄i caſus Et ſit hec ꝑpoſitio q̄nta in ordine.

Propoſitio quinta

¶Si q̄s bona intētōe velit vēdere vł emere rem aliquā p̄mo ſimplicit. deīde dare gr̄atiā ꝙ res vēdita vł empta poſſit retrahi ad tēp⁹ vł ad ſp. h̄ potīt fieri nedū licite ſꝫ meritorie. Ptz ex terminis. ꝙ ſi q̄s dixerit. magnū tpīs lapſum req̄ri vt hec fiant. primo vēditio. deīde facultas redimēdi. aīaduertat q̄nta ſit celeritas volūtatis hūane. p̄ſertim in hoīb⁹ ſpūalib⁹ ⁊ abſtractiſ. ita vt cōiuncta realit̄ poſſit intentionalr̄ diuidere ⁊ p̄cioſum a vili ſepare. ſicut in odio ⁊ amore peccātiū pctm̄ ſepat a peccāte. peccans amat. odit peccatū. q̄nto magis h̄ fieri poterit i bis q̄ꝛ q̄ōlibz ꝑ ſe licitū eē p̄t. ſic i ꝑ

poſito/ ⁊ maxime q̄ ad forꝫ ꝯſcie ⁊ ad deū.

Propoſitio ſexta

¶Si q̄s p̄ſtet pecuniā alicui ꝑ mutuū vſq̄ ad certū terminū cū adiectōe pene ꝙ niſi ſoluat i illo termīo/ obligabit ſoluere pecuniā vltra ſortē. h̄ i caſu poterit bona intētione ⁊ charitatiue fieri/ et pena recipi. Patet i cēſib⁹ plurib⁹ tali pacto ſoluēdis. Eſt aūt bona intētio ſi mutuās mallet hr̄e pecuniā ſuā i termīo q̄ȝ alter icurrat penā in differēdo. q̄ꝛ forte tunc indiget pecūia ſua ⁊ remanere vult indemnis.

Propoſitio ſeptīa

¶Si q̄s neceſſitate ꝯpellat recipe ad vſurā aliquā pecuniā. ne forte dānificet i quadruplo vł i reb⁹ ſiue i vita. tal' p̄t ſine pctō recipe ad vſurā ¶Doctores i h̄ ꝯueniūt ſaluātes ꝙ mutuū recipiēs nō cōicabit cum vſurario i pctō ſuo. Et ita erit h̄ ꝯct⁹ vſurari⁹ ⁊ vſure pctm̄ i vno tm̄ ꝯhēte. Notet declaratio ꝑ ſile/ ad diuinā ꝓuidētiā q̄ bñ vtitur mal' alienis. Si aūt ex hac radice ⁊ ſori b⁹ poſſit iuſtificari caſus nr̄ ex pte emētiū. q̄cq̄d fuerit d̄ vēdētib⁹ potīt itelligēs iudi (care.

Propoſitō. viii.

¶Si q̄s vēdat bladū vł vinū vł aliq̄d huiuſmodi ad credētiā ꝑ maiori p̄cio q̄ȝ eſſet vēditur⁹ in ꝓmpta pecunia. ⁊ h̄ faciat ex ſincera ⁊ pia intētōe ſuccurrēdi ꝓx̄o nō vexandi eū. q̄n mallet minorē ꝓmptā pecuniam. nō videt ꝯctus illicit⁹ eē vł vſurari⁹ i foro ꝯſcie. Patet ex lege charitatis ⁊ ex iure dominij. Niſi forte diceret/ ꝙ ſupior lex inualidauit oēs ꝯctus tales ꝑpt ſp̄em mali vł ſeq̄lā. ſicut nō eſt i ptāte cuiuſlibz trāſferre pecuniā ſuā i alterꝫ ꝑ ſortē taxillorꝫ. ꝓpter hmōi inualidatōeꝫ. ⁊ ita diceret d̄ mł'tis ꝯctib⁹. Quia (ſicut dictū ē) deciſio finalis vnde aliq̄d dicit meū vł tuū depēdet ex legib⁹ nedū diuīs ſed poſitiuis. Propterea cōſiliū habēdū ē nedū a theologis ſed a canoniſtis/ q̄ ſi diſcordare videant/ lex euangelica ſeu theologica tāq̄ȝ architectoria. iudex erit vł epikeis ſeu gnomica vł iterp̄tatiua. ¶Rurſus addāt ꝑpoſitōeſ duodecim. facientes ad elucidatōꝫ tā caſus ꝑpoſiti q̄ȝ aliorū i materia ꝯctuū. Si p⁹ hāc regulā ex p̄dictis elicuerim⁹. ¶Cōtract⁹ q̄ d̄ ſuo genere ⁊ ex circūſtātijſ debꝫ eē g̃tuitus ſicut eſt mutuū non inficitur/ ſi recipiatur aliquid

velut vltra sortē/ altero q̄ttuor modoꝝ. vi[illegible] aut p salua[illegible] aut p negligētie punitōe. aut grā beniuolētie. aut p sola pprie vexatiōis redemptōe.

Propositio nona

¶ Cēsualis 9ctus/ de se z de suo genere licitus ē in multꝭ casibꝫ. Patet in fundatiōibꝫ ecclīaꝝ. Patet in 9cessiōe quā q̄s fac̄ de re sua. Patet cū aliq̄ ecclīa eximit̄ a iurisdictione epi. Patet ex vsu q̄tidiāo. Patet denicq̄ p 9fessionē aduersarioꝝ. q̄ leges suas et iura ad h̄ m̄ltiplicit̄ introducūt. Sꝫ omittit̄ allegatio. q̄z nesciētibꝫ leges z canones/ vana eēt. sciētibꝫ aūt supflua vl' arrogās videret̄. maxie cū nō sit p̄ns intētio aliena dicta cape 9tētiosa argumentatiōe. nec positiuis iuribꝫ p̄ncipaliter inniti/ sꝫ diuinis.

Propositio decima

¶ Cēsualis 9ct⁹ si fiat ad vitā nō ex eo reddit̄ de se z ex suo genere viciosus. Presupponit̄ aūt q̄ z intētio sit recta sic esse pōt cōformit̄ ad legē diuinā. z p̄ciū cōueniēs. iuxta patrie mores z leges. Attēto q̄ ibi ē pbabilis īcertitudo lucri vel dāni quā iuriste multū notāt. Cōcurrūt etiā 9ditōes vēditiōis z emptiōis. q̄m pecunia ē p̄ciū qđ vendēs recipit. Jus aūt recipiēdi āuuatī certū redditū in pecunia vel alia re/ pecūia mēsurabili. ē ibi merx. Sec⁹ forte eēt si cēsualis reddit⁹ ānualis futuroꝝ ānoꝝ simul z stati soluerēt̄/ vbi fraus eē pōt. Cōcurrit hec eadē rō p iustificatōe redditū ppetuoꝝ. q̄z nō simul eueniūt. Res aūt min⁹ valet dū expectat̄ in lōgū q̄s dū p̄ns obtinet̄. Dicūt igit̄ 9cedētes hāc ptē/ mirū videri si p̄nt licite emi redditus in ppetuū/ z neq̄ q̄s ad tp̄s vel ad vitā. cū ibi possit eē verus vēditionis z emptionis contractus iuxta cōsiderationes p̄me partis.

Propositio .xi.

¶ Cēsualis 9ctus/ ppt̄ spem lucri maiorez vel pbabiliorē in vno 9hētiū q̄s in altero n̄ ideo reddit̄ viciosus. Fert̄ h̄ eē legꝭ autoritas allegata etiā p canonistas q̄ res tātuz valet q̄ntū vēdi pōt. z q̄ licet ī 9ctu se decipe. sꝫ theologi q̄bꝫ ad certā regulā loq̄ fas est nomē deceptiōis p licito nō libēter assumerēt. 9ueniūt tm̄ in h̄ q̄ nō ōis excessus lucri vl' dāni reddit lucrātē z lucrari sperātē reū pcc̄i p̄sertim mortalis. alioq̄n nō salua esset ōis caro. Attēto q̄ eq̄litas iusticie cōmutatiue de re ad rē sic de pecunia ad pecuniaz ī cābio vl' de p̄cio ad p̄ciū/ nō est pūctualis vl' indiuisibil'. sꝫ multā hꝫ latitudinē. infra quā pōt magꝭ vl' min⁹ dari de p̄cio/ sine iusticie lesiōe. imo z sepe sine restitutōis obligatōe. Quāuis ð restitutōe vari⁹ apð doctores sit sermo dicētibꝫ aliq̄bꝫ/ q̄ nisi sit defraudatio vltra mediū iusti p̄cij. 9fraudās nō tenet̄ ad restitutōez. Et in h̄ satis 9cordāt oēs dicētes veꝝ eē in foro exteriori/ ppt̄ irritationē legislatoris. sꝫ de foro 9scie nulli dubiū q̄n defraudās tenet̄ 9fiteri. Utrū aūt obliget̄ restituere nō ē ita claꝝ nec 9cordatū apud omēs p̄sertim theologos. Nō eīm videt̄ necessariū q̄ vbi 9currūt mutue volūtates vēdētꝭ z emētꝭ vt res suas 9mutēt ī alterutrū/ q̄ furtū 9mittat̄ vl' rapīa. iuxta illð. Scienti z 9sentiēti n̄ fit iiuria neqꝫ dol⁹. Precipue dū sciēs z volēs ē sui iurꝭ ī sua re. qđ dicit̄ ppt̄ pupillos z siles. Et dū 9sensus nō ē lege irretit⁹. sic in deceptōe vltra mediū iusti p̄cij. Si ptea 9sēsus sit absolutus. nō solū 9ditional' aut s̄m q̄d. sicut Aristo. loq̄tur de pijciēte merces ī mare. et de 9sensu metu mortꝭ extorto. aut p errorē fraudulētū inducto. q̄m ig̃rantia causat inuoluntariū. vl' in toto vl' in parte.

Propositio .xii.

¶ Censual' 9ct⁹ nō videt̄ ex eo reddi ð suo genere viciosus. q̄z reddit̄ de nouo. vl' propter h̄ q̄ 9stituit̄ ī rebꝫ vl' psonis alijs a psona 9hēte. puta q̄z dicit emptor. Tu 9stitues tales reddit⁹ ī tali possessione/ vel seruo. Stāte eīn sili intētiōe nihil videt̄ referre an census sit iā 9stitut⁹ vl' de nouo licite 9stituit̄. Ut si nouit̄ reddit⁹ aliq̄s ppetu⁹ emit̄/ nō refert si stati 9stituat̄ cēsus annu⁹ decē floreñ. pl⁹ q̄s si nō statu⁹/ post decem annos alteri 9hēti vēderet̄. Exēplū aliud. si cōmūitas aliq̄ autoritate sui p̄ncipis mota rōnabilibꝫ causis 9stituit certā ipositōz sup rebꝫ vendēdis īfra t̄minos suos. q̄d refert si statim eodē 9textu 9stituāt centū florenos annual' reddit⁹ sup hmōi ipositōibꝫ vel si faciāt hoc lapso decēnio. ¶ Et q̄uiā in hac materia z silibꝫ s̄m dictū Augustini Tene certū/ z dimitte incertū. cōsciētias multorū/ p̄sertim simpliciū z timoratoruz scrupulis varijs inq̄etat molestat/ z in perplexitatē q̄ndam trahit/ addit̄ seq̄ns propositio.

Propositio.xiii.

¶Argumentũ sumptuz ex ꝯsilio vl' dubio
vni⁹ doctoris. ꝙ i illo dubio ꝯhere sit pec/
catũ mortale/nõ ē efficax ſʒ temerariũ et ne
gandũ. ¶O ptʒ eni incertitudinē eē nõ tm̄
mõ scrupulosam leuē ⁊ formidolosam. sed
valde ꝓbabilē. priusq̄ agere ea stãte pctm̄
mortale iudicet. Sic eni dictũ sapiētʒ itel/
ligit. Qui amat piculũ pibit i illo. ¶Itaq₃
nõ qðlibʒ dubiũ facti sufficit ad causandũ
pctm̄ mortale si q̇d agat illo dubio stante.
ḡ nec quodlibet dubiũ iuris. Assumptum
ptʒ i casu cuiusdã decretal'. Si mlier vxo
rata incipiat ꝑ nouã informatõez dubita/
re an attineat viro in ḡdu ꝓhibito. quo du
bio stãte q̄rat vir debitũ. q̇d aget vxor? Si
neget. est i casu trãsgressiõis iniuste si ñ atti
neat viro suo. si ꝯcedat est in pctõ mortali
luxurie. Ponat ali⁹ casus q̇ est creberrim⁹
ꝙ dubiũ sit apud doctores aliquos ex vna
pte ꝙ h̄ debeat agi. dicētib₃ alijs i pari nu/
mero ꝙ oppositũ fieri dʒ. sicut i facto scis/
matis ꝯtēdentiũ de papatu sepe fuit. Rur
sus i matia fidei cũ doctores dissentiũt. li/
citũ est ante detmĩatõnez eccl'ie sepe tenere
vnã partē vl' alterã. Rursus iduci pt mate
ria insolubiliũ. vt si titi⁹ iuret se accepturũ
bertã in vxorē. si ꝓmũ verbũ qð dixerit fu/
erit verũ. ⁊ nullo mõ accipiet si fuerit falsũ.
Tũc dicat hãc solã ꝑpositõem. tu nõ acci/
pies me i vxorē. Querit q̇d aget titi⁹? si ac/
cipiat. ꝑiur⁹ ē. q₂ Berta dixit vex. ¶Sed
hec ⁊ sil'ia dimittim⁹ exercitio logicoꝝ. di/
centes ꝙ ꝓbabil' certitudo sufficit i mora
lib₃ vt nõ exponat se q̇s piculo vt dicũt do
ctores de celebrãte missam/⁊ sil'ib₃. vbi req̇
rit stat⁹ grē. ꝙ sufficit ad h̄ ꝓbabil' ꝯiectu/
ra. Quia certitudo alia sine reuelatõe ñ ha
bet. put i moralib₃ dicit Aristo. sumēdam
esse certitudinē grosse ⁊ figuralit. q̄ certitu/
do nõ remouet in vna pte omnē ꝓbabilita
tē/vl' opinionē alteri⁹ ptis. licʒ magis de/
cliet ad istã vl' ad aliã. qð sufficit. imo scru
pulosis ⁊ formidolosis ꝯsciētijs sepe ꝯsili
um est in oppositũ agere/ꝑtim ex iperioꝝ
ꝯsilio doctoꝝ. ¶Propterea ꝯsiliũ ē ꝙ i mate
ria morali/nõ ita leuit asserat aliq̇d eē mor
tale pctm̄/dũ aliq̇s doctor dat ꝯsiliũ super
aliq̇ actu ꝙ nõ fiat. maxie dũ pl'es alij pos
se fieri bñ dicũt. aut ꝙ cadit sub dubio. ꝑ/
ut in casu nr̄o notatũ est. Ubi ptʒ q̄lem la/
borintũ ꝯsciētiaꝝ timorataꝝ incurrim⁹ si
q̄libet opinio vel cõsiliũ doctoꝝ sufficit ad
incertitudinē faciēdã cũ freq̄nt opiniones
nedum varie sed aduerse sint int doctores.
nũc ꝑpt passiões animoꝝ/nũc ꝑpt varios
aspectus circũstãtiaꝝ. mõ illaꝝ solũ. modo
aliaꝝ. modo oim. vñ ortũ est illð comicuz.
Quot capita tot sentētie. ¶Deniq₃ ꝯsiliũ ē
ꝙ nõ oñdant tales scꝑture varie ꝯsciētijs
simpliciũ. qm̄ ide nihil ꝓficiũt nisi ad ma
iorē inq̇etudinē ꝯsciētie. Sufficiat eis ꝯsi
liũ suorũ supioꝝ. nec in talib₃ legendis aut
discutiēdis occupēt se ¶Postremo iuxta ꝓ
dicta sumēd⁹ ē intellect⁹ Augustini dũ ait.
Tene certũ/dimitte incertũ. Supiores ve
ro studeant ꝓuidere pacifice securitati sub
ditoꝝ. nedũ ꝑ cõsiliũ iurisperitoꝝ scriptis
aut v̄bis. ſʒ efficaci⁹ ꝑ autoritatē sũmi põ
tificis. vt vl' tollat vl' moderet vl' interptet
dubias tot ꝑplexitates/ex positiuis ꝯstitu
tõib₃ ortas. aut saltē det facultatē absoluē/
di trãsgressores/supioribus monasteriorũ et
eccl'iarũ. vt qñ dederit dñs spm̄ ꝯpũctõis
inueniãt ꝓmptũ remediũ. ⁊ nõ in desꝑatõ/
nis ꝑcipitiũ ruant/ꝓ difficultate papã vl'
suam curiã adeũdi.

Propositio.xiiii.

¶Argumētũ sumptũ ex illa regula ꝙ vbi ē V
eadē rõ dʒ eē eadē iuris decisio/nõ ꝯcludit
in ꝯstitutõib₃ positiuis. nisi facta sit vtro/
biq₃ sil'is ꝯstitutio. ¶Pro cui⁹ intellectu ē
rememorãdũ/ꝙ in agibilib₃ aliq̄ sunt q̄ruz
ratio depēdet imediate ⁊ clare ex ꝓmis ꝓn
cipijs moralib₃. Alia sunt sic elõgata/ꝙ ñ
apparet rõ agibilitatʒ pl⁹ i vno q̄ i alto. ni
si supueniat autoritas ꝯstituētʒ ⁊ determinã
tis istã ptē pl⁹ q̄ alterã. vbi tũc locũ habet
illð satyrici. Sic volo sic iubeo. sit ꝓ ratõe
volũtas. Quēadmodũ r̄ndent grãmatici
interrogati. Cur istð vocabulũ sic aut sic si
gnificat. q₂ sic placuit ipositori. Et ꝑfecto
talē in opib₃ dei sepe opʒ nos dare r̄nsiõz.
¶Hunc ad ꝓpositũ stat ꝙ duo ꝯctus vide
ant sil'es ⁊ ad sil'es effectus bonos vl' ma/
los inducētes. ⁊ tñ vn⁹ erit lege ꝓhibitus
⁊ alter ꝯcessus vl' ꝑmissus. Exēplũ i ꝯcti/
bus. ꝯstat ꝙ in vēditiõib₃ ꝑpetuoꝝ reddi/
tuũ pñt ꝓuenire plura dãna ⁊ depaupati/
ones ꝑ abusum vendentiũ vel ementiũ/q̄
sepe veniãt ꝑ mutuũ/cũ exactõe leui supra
sortē. ⁊ tñ ꝓmus cõcessus est legib₃ alter ꝓ/
hibitus. Et ita de plurimis sine nũero iu/
rib₃ positiuis. ¶Quãuis posset assumpta

regula ꝓcedi in formā. q2 iā nō erit eadē ra
tio p decisiōe iuris. si vnū sit lege ꝯstitutū.
alter nō. facit enī disparitatē autoritas.

Propositio.xv.

¶Argumentū fundatū in illa regula dum
aliq̄d vna via ꝓhibet ꝛ altera/nō ꝯcludit ni
si dū ꝓhibet ipm factū ꝛ nō sola via. ¶Exem
plū ponat tam in materia symonie q̄ vsure
¶Martinus sacerdos vult lucrari decem
francos. ꝛ petrꝰ etiā. Martinꝰ recipit illā
summā ꝓ sustētatōe vite sue. Petrꝰ recipit
tanq̄ ꝑciū sue misse. sic symon voluit eme/
re ptātem dandi spm̄sanctū vt inde lucra
ret. Martinꝰ iuste habꝫ decem frācos Pe
trus iniuste. Ubi manifestum est q̄ntū ope
retur intentio ꝛ directio cordis. vt aliquis
euitare possit faciliter symoniā cum pari seu
maiori lucro tpali/q̄ p damnatā symoniā.
¶Exemplū in ꝯctibꝫ. Petrꝰ habꝫ centū li/
bras piperis vl' alteriꝰ mercis. vendit con
sueto ꝑcio ꝓ centū frācis. hec ē pura vēdi/
tio nō vsuraria. Johes emptor volēs ha/
bere ꝓmptā pecuniā petita dilatōe solutō/
nis a petro vēdit alteri mercatori statī suū
piper emptū ꝓ minori ꝑcio statim haben/
do. vt p. lxxx. francis sicut sibi licitū ē. Cō
stat q̄ p istos duos ꝯctus Johes venit ad
silem effectū sic fecisset p īmediatū ꝯctum
vsurariū. q2 hꝫ. lxxx. francos ꝓmptos ꝓ cē
tum ad credentiā. Concedēdū ē tn̄ q̄ ī ist
ꝯctibus quorū q̄libꝫ est emptio ꝛ venditō
vtrobiq̄ de se licita/pōt interuenire fraus ī
fauorē vsuraꝝ/peior q̄ sit vsura de suo ge
nere. nō vsura tn̄ ꝓpe dicta. ¶Unde ꝯclu/
dit sicut ꝑus q̄ntū sit in ꝯctibꝫ intētio pon/
derāda/ꝑsertim in ꝯctibus nō ꝓhibitis ex
ꝑse p legem positiuā in se vl' ī suis circum
stantiis. q2 tūc intētio bona nō sufficit ad
rectificatōem tal' actus cū suis circūstātiis
ꝓhibitis. vbi tn̄ posset rectificatio fieri in
aliq̄ sili ꝯctu nō ꝓhibito iure positiuo ī ea
dē vl' alia patria vl' circūstantiis variatis.

Propositio.xvi.

x ¶Argumētū sumptū ex tolerātia pape vl'
ecclie/vl' ex ꝯsuetudīe et ꝑscriptōe ꝛ aboli
tione locū habꝫ in ꝯstitutōibꝫ positiuis vt
positiue sunt. ꝛ nō ī pure naturalibꝫ ꝛ diui
nis. ¶Ad habendū vo plenā huiꝰ ꝓpositō
nis intelligentiā/necessaria est cognitio q̄d
sit de iure pure positiuo. q̄d de iure diuino
ꝛ naturali. Cuiꝰ rei ignorātia vl' inaduertē

tia ꝯturbatōem inuolutā ꝛ ꝑniciosā ī do/
ctrina iuriū sepe facit. Sꝫ q̄ntū sufficit ad
ꝑsens (q2 alibi traditū ē) ꝯstat q̄ p easdem
causas res ipa dissoluit p q̄s opposito mō
se habētes [illegible]
[illegible]
[illegible]
approbant. ¶Dicamꝰ igit q̄ vbi papa vel
[illegible]
vl' nō publicant sed dant obliuiōi. vl' non
approbant moribꝫ vtentiū. sed passim fit ī
opposituꝫ ꝯstitutōnes ille desinūt hēre vim
obligatōis tanq̄ abolite p nō vsum vl' cō/
suetudinē oppositā que ē nō legū oīm sed
positiuaꝝ optima interpres. Alioq̄n tole/
rantia pape vl' legislatoris esset sibimet rpu
gnans ꝛ populꝰ noxia si vellet q̄ leges sue
haberēt vim obligatōis. ꝛ tn̄ illas neq̄ pu
blicaret neq̄ exeq̄ mādaret. Fundat ī hac
radice abolitōes ꝯstitutōnū q̄si sine nūero
positarū in decret. q̄ etiā tradite sunt ī cō/
ciliis generalibꝫ. vt d' ieiunādo q̄nquagesi
mā. vel die sabbati. vl' q̄ sacerdos celebrās
habeat duos assistētes/imo plꝰ q̄ nullus
ꝑsumat eligere ꝯfessorē nisi cū certa autori
tate. cū tn̄ passim q̄libet sacerdos secularis
audiat in ꝯfessione alteꝝ sacerdoteꝫ. q2 sic ē
(vt dicūt) cōsuetudo. que si dicat corrupte/
la. vix apud sacerdotes erit salutis statꝰ. q̄d
ꝑterea de tot ꝯstitutiōibꝫ ꝛ regul' positiuis
traditis ꝑdem ꝛ nō obſuatis. nūc ī religio
nibꝫ. nūc in eccl'iis cathedralibꝫ ꝛ collegia
tis. nūc in vniuersatibꝫ ꝛ ꝯmūitatibꝫ. nunc
in ipis etiā iuribꝫ penalibꝫ diceret. Nisi ve/
lint assertores oppositi absq̄ vlla miserati
one hoīes de omni statu ꝑcipitare p laq̄os
trāsgressionū/in dānatōis interitū cū suis
ꝑlatis atq̄ rectoribꝫ. si cū tāta austeritate fa
ciāt artā viā dn̄i. et ꝑgrauēt intolerabili iu
go ceruices subditorū. vez de h̄ alibi latiꝰ

Propositio.xvii.

¶Lex ciuilis tolerās vsuras aliq̄s/nō ideo y
sp dicēda ē ꝯtria legi diuie vl' ecclie. ¶Pos/
set hic fieri declaratio q̄d spectet ad legem
ciuilē. ꝛ q̄d ad canonicā. ꝛ q̄d ad theologi
cam. sup q̄ re alibi traditū inuenit. Quan/
tū q̄ ad ꝑsens satis ē dicere q̄ legis
lator ciuil' attendit ꝯsistētiā reipublice ad
ꝯsecutōnem pacifici cōuictus inter ciues.
vt q̄ nō fiant furta. rapine. homicidia. ꝛ ce
tera humanū ꝯuictū turbātia. Sꝫ q2 fre/
q̄nter effrenata neq̄tia nō ꝑt ex toto ꝯpesci.

agit more prudentis medici/tolerat minora mala. vt peiora vitent. Datū est iā exēplū de meretricib9 ꝛ in antiq̄ lege d̄ libello repudij. ꝛ de vsuris dādis alienꝭ. sic ē text9 Deutero. xxiij. iā allegat9. ꝛ xxviij. Fenerab gētib9 multis. et ipē a nl'lo fen9 accipies. Apparuit aūt min9 malū q vsure leues fierēt p succursu indigentiū. q̄ꝫ vt inducerent p indigētiā furari rape/aut passim distrahere sua bona mobilia vl' imobilia vilissimo p̄cio cū dāno lōge maiori q̄ꝫ esset moderata receptio sub vsuris. Nec inde iudei viuerent i ocio p oppssionē incredibilē xp̄ianorū q̄b9 fenerant. Cōstat aūt q hec tolerātia ꝯsona est dictamini natural' rōis. imo ꝛ diuine legis/ꝑsupposito pctō. Cōstat p̄terea q papa sicut nō ē imediat9 dn̄s bonorū tpaliū/ꝑsertiꝫ laicorꝝ. sic nō debꝫ passim irritare leges vtiles p dispensatōne taliū bonorꝝ ꝯstitutas. vtiles inq̄ꝫ ciuilit'. licꝫ fiant cū pctō. qd̄ īpedit quo ad finē btitudinis ꝯseq̄nde. Sufficit q papa vl' eccl'ia significent vl' p̄dicent tales vl' tales ꝯtctus illicitos esse/de iure euāgelico ꝛ in foro ꝯscientie. Si aūt vltra voluerit papa pcedere p irritatōem etiā ciuilē oīm hmōi ꝯtctuū p penā excōicatōis ꝛ aliter. sicut videt fecisse in q̄dā ꝯstitutiōe ꝛ ꝯcilio generali/nō est nostrꝝ os ponere in celū. Supponim9 bonis ratōib9 ꝛ circūstantijs motū esse/ꝛ nolle moderatōib9 vtilib9 obuiare.

Propositio. xviii.

¶ Lex antiqua phibēs iudeis vsuras primis suis. sed de alienis ꝯcedēs/iuenit apd̄ doctores habere m'tiplicē intellectū. ¶ Dicentes eni sic vsurā esse illicitā q nl'lo modo p̄t bn̄ fieri. sicut nec mendaciū/ponunt ꝯseq̄nter iudeos peccasse dādo alienis ad vsurā. ꝛ q de9 sufficienter edocuit eos sup h̄ p viros eleuatos ꝛ ppheticos/ꝯmendātes eos q̄ pecuniā suā nō dant ad vsurā. sic in psal'. ꝛ in Ezech. xviij. Nō pl9 loq̄ndo de pximo q̄ꝫ de alijs. qꝛ etiā oīs hō censend9 est nr̄ pxim9. Exponūt vlteri9 q dn̄s pmittit iudeis Deut. xxviij. p bn̄dictōne q fenerabūt extraneis/fenus hic accipit pro supabundātia/nō p vsura. Uel dicūt q recipiēdo vltra sortē/nō recipiebāt nisi reꝫ q̄ aliūde erat sua. ppt tyrānidē occupātium terrā suā. sic mutuati sunt vasa ab egiptijs Pro q̄ dicūt facere v̄bum ambrosij. q licꝫ eos opp̄mere vsuris/q̄s licet interficere.

¶ Sed sup h̄ qꝛ iam aliq̄ notata sunt p̄te p̄ma/et nimia subtilitas nō est sp expediēs in moralib9 discutiēdis/ppt abuti volētes. Hec tetigisse suffecerit. ꝛ dicere p regula. Q. oīs ꝯtc9 q̄ ex suo genere vl' ex circūstantijs dꝫ esse ḡtuitus. si intueniat pactū de recipiēdo vltra sortē efficit vsurari9. sic est in mutuo ꝛ cōmodatōe Et pprie solu talis vsura nomiat.

Propositio. xix.

¶ Lex hūana statuēs nullos reddit9 posse Z
vēdi nisi cū facultate redimēdi/nō facit q ꝯtctus aliūde licit9 sit vsurari9. aut solū pigneratici9. aut q in redemptōe debeat fieri fructuū pceptorꝝ deductō. ¶ Ponamus itaq̄ꝫ redditū vl' fundū ppetuū/quē p̄us licebat emere p mille frācis. Accedat lex dās in ꝯtctu sili facultatē redimēdi. q̄ nō obstante/dat sil'e p̄ciū. imo forte maius qual' q̄so posset in hoc casu esse ratio ꝯtc9 vsurarij. aut q i redemptōe pcepti fruct9 debeāt deduci pl9 q̄ꝫ si in p̄ori casu fieret vēditio reddituū ppetuorū p9 pceptionē fructuū decem aut viginti annorū. ¶ Nō ē estimādum q legislator aliq̄s/sit p̄nceps. sit ꝯmūitas. sit p̄latus/vellet tali mō oēs ꝯtctus reddere vsurarios. ꝛ claudere viā hoīb9 ꝑsertim eccl'iasticis. q nō possent vti reb9 suis. nec habere sufficientē p dei seruitio celebrādo sustentatōem. Alioq̄n lex esset nedū stulta sed īpia neq̄ꝫ ꝛ sacrilega. ꝛ ex ꝯseq̄nti p papā ꝛ eccl'iam cū oī seueritate tollēda. Sed nō est ita p̄sumēdū de legislatorib9 et intentiōe sua. q̄n vellent etiā q̄nq̄ꝫ minus p̄ciū dari vel statui/ppt illā facultatē redimēdi ¶ Quocirca pn̄t tā ex p̄cedentib9 q̄ꝫ ex mō dictis notari vl' elici morales q̄dā regule.

¶ Prima regula. Oīs ꝯtctus q̄ licite vēdunt vl' emunt redditus ppetui/p̄ōt similiter esse licit9 si eodē ꝯtractu similit' se habente/det facultas mutua redimendi. presertim in foro cōscientie.

¶ Secunda regula. Oīs cōtract9 q̄ ex suo genere debet esse ḡtuitus/p̄ōt ex circūstātijs q̄nq̄ꝫ effici licite nec debit9 nec gratuitus. mutādo spēm in genere mor'. vt de ꝯmodatōe p̄t fieri locatio. Sup his autē vnctio lex et ratio iudicabunt.

¶ Tercia regula. Oīs ꝯtractus q̄ ex suo genere vel circūstantijs nō recipit q sit vēditio vl' emptio ad ppetuū. nō videt secure fieri intueniēte pacto d̄ facultate r̄dimēdi.

ꝛ hoc maxime in foro exteriori. sec⁹ ē ī locati
one ꝛ ꝯductōe/que fieri solēt ad tp̄s.
¶ Quarta regula. Ōis ꝯtract⁹ suspect⁹ ha
bet̃/si appareat intētio ꝓbabiliter mala ī cō
trahentibus. vt q̄ negociationē solā mercē
nariā/aut questũ lucri turpis intendũt. Iu
xta quod ponit̃ vicesima et vltima ꝓpositio
principalis.

Propositio vicesi-
ma in ordine.

¶ Lex carnis ꝯtraria legi spũs ac ꝑinde tyrā
nica/infectũ habēs ꝛ tenebrosuꝫ cordis ocu
lũ ꝑ cupiditatē ꝛ auariciā/faciliter inducit̃ ī
temptatōem ꝛ laqueos diaboli. q̄s sibimet
multiplicat ꝛ inquirit ꝑ deuia contractuuꝫ.
¶ Legimus hoc proh dolor ī experiētie libro/
ꝛ in scriptis doctoꝝ/qui ꝑplexos cupidita/
tis nodos vix sciunt euoluere. quibꝫ se mali
gnis adinuētionibꝫ circũuoluit. iũctis maxi
me tot excōmunicatōnis sentētijs. Accipit
insuꝑ de recte dictis ꝛ factis bonoꝝ scanda/
lũ sibi ꝛ offensionē. q̄uis scandalũ tale sit a
recte docētibꝫ ꝛ ambulātibꝫ ꝯtemnendũ. q̄
nō datũ est/sed nequiter acceptuꝫ/quale di/
cebat xp̄s scandalũ esse phariseoꝝ. Non em̄
min⁹ agerēt que agũt si ceteri q̄escerēt. ¶ Ab
ijciēda ē ergo auaricia/vt mũdus simplex et
lucid⁹ haberi possit intētionis ocul⁹ in cor/
dis directōe ƒm regulas iusticie/quas sepe
magis doceat vnctio q̄ ratio. Orādus ē id
circo deus/ꝛ cũ p̄s. dicēdũ. Inclina cor me
um de⁹ ī testimonia tua/ꝛ nō ī auariciā. Cu
ius verbi latentē energiā exꝑtus ē pridē vn⁹
ꝑut eodē teste cognitũ est. q̄ cũ dñica quadā
in ramis palmaꝝ auaricie morsũ repente in
corde sentiret. ipse collecto ī fide ꝛ spe deuo/
tionis spũ/defigēs in imaginē crucifixi/ve/
lut ī serpentē Moysi mysticũ rōnis oculuꝫ.
ꝓfundi⁹ ingemiscēs silenti desiderio clama/
uit. Inclina cor meũ deus ī testimonia tua
ꝛ nō in auariciā. Nec frustra. mox em̄ sensit
a corde velut a quadā introrsuꝫ manu refel/
lente negociũ auaricie ꝑambulās ī tenebris
eijci. Eijciat ꝛ a nobis auariciā de⁹/vt auer
tat (iuxta propheticũ sequens votũ) oculos
nostros ne videant vanitatē sed veritateꝫ/q̄
vanitatē exufflat. ꝛ absconsas erroꝝ decipu
las producit in lucem.

p Ossumus aũt in hac luce veritatis
superaddere moralia quedā consilia/
ne subintret apud eccl'iasticos spiri
tus auaricie/tāto nequior quanto palliat⁹ ꝛ
obumbrat⁹ accedit sub specie nō cōmodi ꝓ/
prij sed cōmunis. ¶ Tutius e[st] ? videt̃ apud
eccl'iasticos viuētes ex dotatiōibꝫ fideliũ/q̄
recipiāt redditus iā assignatos q̄ ꝑ nouiter
emēdis numeratā pecuniā. ¶ Tuti⁹ insuper
esse videt̃ apud eccl'iasticos viuētes ex dota
tionibꝫ/pauciores esse ī numero monasteri/
orũ vel ꝑsonaꝝ vel ecclesiaꝝ collegiataꝝ/q̄
subire nimias sollicitudines ꝛ ꝑiculosas an
xietates in corꝑe ꝛ aīa/in redditibꝫ compan
dis ꝛ augēdis. maxime si speciē vsurarie vel
simoniace prauitatis apud simplices hr̄e vi
deant̃. vt si fiāt de pecunijs collatis ꝓbabili/
ter venientibꝫ ex rapinis. furtis. vsuris ꝛ ex/
torsionibꝫ publicis/nisi fieri cōstet hoc ꝓpt
restitutōes incertas ꝛ vagas. ¶ Tuti⁹ est p̄te
rea apud eccl'iasticos recipiētes vite necessa
ria/vt obsequio diuino deseruiāt in missis ꝛ
obitibꝫ celebrādis/q̄ eoꝝ intētio nō sit obli/
gare se nisi quantũ ꝛ quousq̄ obuētōes da/
te suffecerint ꝑ sue vite sustētatōe ꝯperēti. vt
vnctio ꝛ ratio iudicabũt. ¶ Tutius ad extre
mũ eē videt̃ (etsi n̄ forte necessariũ s3 iure sup
ponēdũ) apud eccl'iasticos viuētes vt dictũ
est/q̄ suā ītētōꝫ ita regulatā exponāt suis be
nefactoribꝫ. fundatoribꝫ et sustentatoribꝫ. q̄
si ex sincera charitate ꝛ nō pomposa vanita/
te ꝓcedũt/nō retrahent̃ a ꝓposito suo. et ꝑfe/
ctius apud deũ merebunt̃. Nihilomin⁹ cō/
patiendũ est humane fragilitati/q̄ raro ꝓdu
cat granũ v̄tuose charitatis sine multiplici
palea vanitatis. Qđ sub alia metaphora no
tauit Hieremias dicēs. Ōēs iusticie nr̄e tā
q̄ pān⁹ mēstruate. Propt̃ea n̄ ex oꝑibꝫ iusti/
cie nr̄e/sed ex sola dei gratia salus nostra.

Tercia pars que se
quit̃ postulat quēdam tractatū conscriptũ ī
materia contractuũ in valētia arrogonie ꝑ
vnũ doctorē canonicũ suꝑ his casibꝫ qui in
cipit. Cōtractus quidā. eo q̄ idē videt̃ habe
re zelũ reipublice excessiue.

p Otuerāt pauciora etiā suffice/
re q̄ scripta sunt sub duplici ꝑ/
titione/ꝓ decisione casus tra/
diti in materia cōtractuũ. eorũ
p̄sertim q̄bꝫ ꝛ ꝓ quibꝫ scriptus
est statu p̄sato. Utrũ succreuit ex agitatiōe
solius recordatōis p̄cognitoꝝ in lumie rati
onis feruor inspectiōis noue doctoꝝ ? neduꝫ
theologie/sed ꝛ iuriũ. Et venit ī mentē dictũ
triplex p̄clarissime memorie p̄ceptoris mei
dñi. P. Cardinalis cameracēn. ¶ Exꝑt⁹ sut

inqt/dū ī allegatōibꝫ iuriū mihi veritas im/pugnari videbat. Si dimissis glosis super glosas/recursus mihi fiebat ad nudaꝫ text⁹ lram. mox aptior parebat intellect⁹ fatētibꝫ hoc idē ꝛ mirantibꝫ allegantibꝫ in aduersuꝫ. ¶Alterū eius dictū post determinatiōꝫ quā aduersus simoniam celebriter fecit hoc fuit. Homines inquit si dirigerēt intētionē suaꝫ in spiritualiū datione vel receptione/ multi sunt simoniaci qui nō essent. ¶Terciuꝫ eius dictū est illud. Sup cōtractibꝫ humanis q̄ p̄supposito peccato sunt naturales atq̄ ne/cessariȷ̄/nō debet leuiter reprobatio fieri seu restrictō. vel ad vsurariā prauitatē reductio ¶Mouit me pluries dictuꝫ secundū/ loqui ꝛ scribere/qualis eēt habēda directio cordis in actibꝫ tā dandi q̄ꝫ recipiēdi spūalia. Qui/etiā dū fieret in ɔcilio Cōstantiensi querela de tollendo simoniā/silr ꝛ vsurā/tanq̄ꝫ pessi mas in ecclesia pestes. motus ex hoc secūdo ꝛ ex tercio dicto exclamare nōnūq̄ꝫ coact⁹ sū Deus equissime/q̄s nesciat ꝛ simoniā ꝛ vsu/ram modis oībus extirpādas esse. Sed primitus declarandū sub quibus casibus ꝛ qualibus intētionibus ꝑprie dicta simonia vel vsura cōmittit̄. ne damnet̄ iustus cū im/pio/ne p̄terea dotatōes ecclesie ꝛ obuētiōes omni iure debite/penitus eneruent̄. q̄si sint (vt vulgus insipiēs ꝛ malignū/et ꝑut hereti ci crimināt̄)simōiace. aut ne silr dec̄ vsure ti tulus iustis ꝛ necessariȷ̄s ɔtractibꝫ. ¶Hunc aūt induxit me dictū primū/vt curiosi⁹ litte rā quarūdam allegationū ꝑprio cōsiderarē intuitu. ne sine lege(vt aiūt)loq̄ videremur. vnde factū est vt ex allegationibus clari⁹ eni teret ps prima iuuantibus ad hoc theologi corū libris doctorū. ¶Redeat igit̄ ad discus sionē tractatus vehemēter inuectiu⁹ contra censualistas. Sic eñi nominat vtētes con/tractibus ī casu ꝓposito vel simili. ꝛ incipit Contractus quidā ꝛc̄. Ceterū autor nō no/minat̄ nec opus est.

a Rguit primitus ꝑ parte/quā abs q̄ꝫ vlla dubitatiōe dicit esse falsaꝫ ꝛ pessimā. nos ꝟo veram ꝛ licitā Ita tamē si cōueniamus in casu cuꝫ circūstantȷ̄s nostris. ¶Cōtractus inqt venditōis ꝛ emptōis. ē d iure gentiū/ꝛ vtro/q̄ꝫ iure canōico ꝛ ciuili ꝑ licito habit⁹. Sic est in isto cōtractu. qꝛ constituit̄ certus red/ditus annuus q̄ ē merx. ponit̄ etiā certū pre ciū. ꝛ sic sunt ibi substātialia que cōplent cō/tractū emptōis ꝛ vēditōis. Allegat ad ma/iorem ꝛ minorē sicut ibidē pōt inspici. ff. ꝛc̄. in legibus. ¶Rursus secūdo arguit in effe/ctu/dimissa prolixitate verboꝝ. Predictus cōtractus nō est mutuū. ergo nō est vsurari us. Probat ɔsequentiā ꝑ diffinitiōes vsure datas a doctoribꝫ/q̄ ē lucꝝ ꝑueniēs ex mu/tui cōtractu. ¶Rursus tercio notat allegati ones plimoꝝ doctoꝝ ꝑ pte censualiste. sꝫ qꝛ dicta nō ponit/nihil hic elici pōt certū nisi li bris inspectis. ꝛ ex his que dixit ī solutione istius rationis. ꝛ sunt glose sup caplm Con stitut⁹. de reli. domibꝫ. ¶Rursus quarto su/mit q̄ p̄statōes sunt approbate. nec reputan tur vsurarie. ḡ(inqt)ita dicendū erit de p̄sta/tione annua ꝑueniēte ex dicto ɔtractu cēsu/ali. antecedēs ꝑbat ꝑ multiplicatas allegati ones. sed ɔsequētiā vbi nod⁹ iacet/linquit vt clarā. nec allegat. qd̄ euidēter ꝑ nob ē. ¶Rur sus q̄nto. annua pēsio pōt imponi de nouo ꝑ titulū gratuitū. puta ꝑ titulū legati ꝛ eadē ratōe ꝑ titulū donatōis inter viuos. ḡ mul/to fortius pōt imponi ꝑ titulū onerosū. pu/ta ꝑ titulū emptōis ꝛ venditōis. Probat cō sequentiā quā cōcedimus ꝑ multa iura. ꝛ cō sequēs silr. ¶Rursus sexto descēdit speciali/ter ad contractū qui dicit̄ ad vitā. iustifican/do illū ex dubio et ꝑiculo qd̄ imminet circa vitā. ꝑ argumentū de vsuris. c. in ciuitate. et c. nauiganti. ꝛ istud silr cōcedimus viso te/xtu. ¶Rursus septimo produxit ad idē pro/banduꝫ glosam Hostieñ. ī sūma. de vsuris. que sentētialit̄ licitā dicit esse venditionē re/rum ad vitā certe ꝑsone vel ꝑsonaꝝ rōne in/certitudinis. etiā si emptor inde lucraretur. ¶Rursus octauo nō ꝑ modū rōnis sed inue ctionis contra censualistā dicit eū vix inni ti tolerātie vel dissimulatōi romane ecclesie tanq̄ꝫ valido fundamento.

c Onsequēter descēdēs ad partē op positā q̄ fm eū indubie vera ē/ꝛ di/uino iudicio/ɔscientie ocio ꝛ rōnis dictamini audacter ɔcordans. ꝛ ita determi nat idipm de quo facit questionē. A

Primū fūdamentū

ponit. qꝛ vbi ē eadē rō/dꝫ eē eadē iuris deci/sio. sed eadeꝫ rō prohibitōis q̄ ē ī vsura apta ꝛ manifesta/occurrit etiā ī dicto cēsuali con/tractu. igit̄ ꝛc̄. Deduxit vtrāq̄ꝫ partē ꝑ rōes/exēpla ꝛ dicta doctoꝝ sup quibus ī responsi one aliqua tangemus.

Scōm fundamētuꝫ

sumit ex glosa magna dñi Innocētij ď vsu-
ris.c.in ciuitate.quaʒ inserit ⁊ postillat. ⁊ ex
ea concludit cōclusionē vnā sub hac forma.
In casu quo ptinaciter teneret/ ꝙ ideo In-
nocētius vsus ē verbis ɔsilij. qꝛ dubiū sibi
erat an ɔtractus esset illicitus vel nō. Etiaʒ
in tali dubio fidelis xp̄ianus ď necessitate sa
lutis tenet a tali contractu abstinere.nam in
tali dubio contractū ip̄m iniens/discrimini
se supponit.⁊ sic mortaliter peccat.¶ Dein-
de nitit̃ iniustificare contractū ad vitā.dicēs
nō sufficere dubiū seu piculuʒ qđ iminet ad
iustificationē.¶ Deinde obiicit cōtra se i q̄r
ta ɔclusione/ꝙ Innocētius locutus ē de fa
cultate redimēdi. Et rñdet ꝙ veꝛ est. ſʒ ma-
gis improbasset si hoc intellexisset.¶ Mul-
tis aūt omissis placet inserere glosaʒ Inno
centij/⁊ admittere diuisionē illiꝰ quadrimē
brē.ad quam discutiendā postmodū reuerte
mur.qꝛ nisi fallat animus multum ꝑ nobis
est.¶ Glosa Innocentij.

Prima pars.

¶ Ex hac decretali (inq̄t Innocētiꝰ) satis in
nuit ꝙ si aliq̄s ꝑ certa pecunie q̄ntitate eme
ret aliquē redditū grani vel vini/vel aliū cō
silem redditū/ꝑpetuo sibi ⁊ suis heredibus
dādū a vēditore ⁊ suis heredibꝫ/vł̄ etiam ad
certū tp̄s vł̄ ad tp̄s vitealiciꝰ/ꝙ licitus est
hm̄oi ɔctꝰ/dūmō redditꝰ annuꝰ cōi estima-
tione nō excedat redditū quē haberet vł̄ ha
bere posset/si terrā de tanta pecunia emisset
Quidaʒ tamen dicūt ꝙ quādo in ꝑpetuum
emit/ꝙ nunq̄ pōt esse illicitus contractus/
quātūcunq̄ sit magnꝰ redditus respectu p̄-
cij.qꝛ licet in contractibus se decipe.ff. ď mi
no.in cause.iij.§.fi.

Secunda pars.

¶ Alijs videt̃ ⁊ forte meliꝰ.ꝙ si q̄s emit red-
ditū ɔstitutū an̄ ɔtractuʒ vel actionē vendi-
tā/siue ɔstitutꝰ fuerit in re/puta in domo vel
possessione vel alijs hm̄oi.siue in p̄sona/pu-
ta serui vel liberti vel rustici vel actio vel no
men. Itē siue sit certꝰ redditꝰ/puta qꝛ reddit
decē.siue incertꝰ/puta qꝛ reddit quartā p̄teʒ
fructuū qui pcipiunt̃ de aliqua domo vel ď
opealicuiꝰ p̄sone. Itē siue sit ꝑpetuus ɔtra-
ctus/puta qꝛ extēdit̃ ad heredes vtrinsq̄ ɔ-
hentiū/siue sit ad vitā hominis.siue sit ad cer
tū tp̄s/puta vsq̄ ad q̄nq̄ annos. Itē nō re-
fert si redditꝰ sit in pecunia/siue in alijs rebꝫ/
siue i facto. Semꝑ i om̄ibꝫ p̄missis reputāt

ɔtractꝰ licitos qꝛ est ibi purus ⁊ licitus con
tractus vēditōis. Nā est ibi p̄ciū.s.certa pe-
cunie quātitas. Itē ibi ē merx.s.certꝰ reddi
tus vel canō vel annona. C. de sacrosāc. ec.
iubemꝰ.in p̄n.in aut̃ de re.ec.nō alie. Item
actio.c.de heredibus vel ac.vendi.ꝑ totum
¶ Sed his videt̃ esse contrariū qđ dicit hec
decretał.qꝛ nō est dubiū ꝙ vsq̄ ad illud tem
pus.s.longuʒ/plus pcipiet de reddito q̄ sit
preciū.⁊ in actione constat/ꝙ plus est in no
mine q̄ sit p̄ciū. Solutio.licet certū sit ꝙ vs
q̄ ad.xl.annos vel.l.vel vlteriores plꝰ acci-
piet de redditu q̄ sit p̄ciū qđ dat.tū hec cer-
titudo nō facit illicitū ɔtractū vēditōis Cū
hoc etiā sit in vēditōe alicuiꝰ possessiōis/vbi
certū ē ſm̄ inferiores causas/ꝙ plꝰ accipiet
de fructibꝫ eiꝰ q̄ sit p̄ciū qđ ꝑ ea dat̃/ etiaʒ si
ne expēsis vel labore/dando eā ad victū cer-
tū vel emphiteosim. Hic em̄ tm̄ rep̄hendit̃/
q̄n carius vendit mercē.ꝑpter terminū queʒ
dat prolixū emptori ad soluendū pecuniaʒ.
vel qꝛ ꝑ minori emit mercē/qꝛ statim dat pe
cuniā.⁊ prolixius tp̄s expectat mercē.que pe-
nitus sunt illicita.qꝛ hic solū vēdit tp̄s ꝑ ip̄a
pecunia/que venit ex iustū p̄ciū excedit. Qđ
ex eo apparet.qꝛ si vtraq̄ parata esset/p̄ciuʒ
et merces/ꝑ minori fierēt. Et in casu nostro
om̄ia sunt p̄sentia.nec vendit̃ tp̄s.qꝛ res ipse
de quibꝫ dicimus.s.redditus vel actio/tan-
tū valebit vel ad minꝰ credit̃ valere subseq̄n
tibus temporibꝫ quantū mō valet/vł̄ ad mi
nus est dubiū. Et hoc sufficit ad hoc vt con
tractus sit licitus/vt hic.

Tercia pars.

¶ Idē intelligunt quidā.⁊ si redditus vł̄ no
men de nouo ꝑpter hoc constituant̃ in rebꝫ
vel p̄sonis alijs a contrahente/puta qꝛ dicit
emptor. Tu constitues tales redditꝰ in pos-
sessione tali vel seruo.vel facies ꝙ talis con-
fitebit̃ se debere tibi mille vsq̄ ad annum.et
ego de illis mille/vel magis pactione ꝑ illis
mille cōpetēte dabo tibi q̄nquaginta. Naʒ
dicūt oēs ɔtractus istos licitos.qꝛ nō ē mu
tuū sed emptio. Itē multi casus p̄nt eueni-
re ꝙ iste emptor amitteret i hoc ɔtractu.pu
ta si inops fieret nomen.¶ Sed certe hn̄ cō
sulendū ē om̄ibꝫ fidelibꝫ/ꝙ ab hm̄oi contra-
ctu abstineāt.s.ꝙ de nouo ꝑpter hoc ɔstitu-
tū redditū vel actionē emant.

Quarta pars

¶ Illud aūt videt̃ penitꝰ illicitū ꝙ ip̄e idē q̄

dicit emptor/in se constituat redditū vel actionē/q̄ se obligat ad plus dandū/ vel in pecunia vel in spe q̄ȝ accepit. Hec Inno.

D Terciū fundamētū

sumit ex multis exēplis z allegatōibȝ in hāc vnā sniam cadentibȝ. Nō dubiū q̄ is cōmittit i legē q̄ legis v̄ba cōplectēs ɔ̄ legis nitit voluntatē. Uel sic. Contra legē facit q̄ id facit qd̄ lex phibet. In fraudē v̄o legis facit qui saluis v̄bis legis/sniaȝ eius circūuenit. Sed sic ē i cōtractu cēsualiste/q̄ i vtroq̄ cōtractuū ē idē effectus/excepta nōis mutatōe. Sic deducit diffuse/cōpando cōditōes vnius cōtractus ad alteꝝ. p̄sertim vbi dat facultas redimendi/z maxie vbi cōstituit d̄ nouo redditus vl' annua pēsio. Addito q̄ leges veteris z noui testamēti phibētes mutuū sub annua pēsiōe/ essēnt maximo ludibrio/si hoc foramen vsurarijs supesset/q̄ nomē mutui mutaret i nomē venditōis z emptiōis/pmanētibȝ eisdeȝ effectibȝ. Et allegat multa capl'a iur̄ z scti Tho. z Joh. in summa cōfessoꝝ. Jungēs illaȝ regulā. Cū q̄d vna via phibet alicui/ad id alia admitti nō dȝ. Addit verūtn̄ ex glosa regule/q̄ respectus p̄ncipalit' habeat ad phibitū nō ad viā. z hec est rōnabil' modificatio ¶ Querit ɔsequēter a cēsualista. q̄lis resultat vtilitas si ex mutuo mille solid'. nō possit pēsio vnius denarij recipi. z ex contractu censuali sumeretur plus q̄ȝ centum.

Quartū fūdamētuȝ

assumit ex pte cōtractus querēdo/quō duȝ res aliq̄ vēdit minori p̄cio cū facultate redimendi q̄ȝ si ppetuo vēderet/tal' cōtractus nō cēseat pignaticius/z p ɔseq̄ns i fraudē vsuraꝝ excepꝰ/sic allegat glosā ordiariā Hosti. Jo. an. q̄ tal' cōtractus cōditiōal' ē vsurariꝰ. q̄d sane inq̄t videt intelligēdū cū ppt pactū res vēdit minori p̄cio. ¶ Et pꝰ oppositōȝ sibimet factam declarat/q̄ minoritas p̄cij se referat ad id qd̄ ipa res valeret i casu q̄ ppetuo alienaret sine facultate luēdi vel redimendi. ¶ Deinde allegat opiniōes q̄rūdā iuristaꝝ cū suis allegatiōnibȝ. z exponēs doctrinal'r z bn̄/q̄d sit interius canonicū z ius ciuile. et q̄d sit de rōe legis. Cōcludit q̄ magis credēdū ē pitis i arte iur̄ canōici/q̄ȝ pitis i arte iur̄ ciuil'. Sed hec omittimꝰ dicētes illud bucolicū. Nō nostrū inter nos tantas componere lites

Quintū fūdamētuȝ

assumit ex vno casu legis. ff. de annua le. l. iij. §. vl. De q̄ videt mirādū/q̄ leges p̄cedētes vsuras/dixerint cōtractū hic cōmemoratū ee vsurariū/q̄ vel eius silis sepissime fit apud ecclīasticos. Est aūt casus q̄ si p legatū vl' donatōȝ q̄ ē titulꝰ/īponit d̄ nouo certa annua pēsio soluēda titio/q̄adusq̄ ipse donās vel legās dictā pensiōnē luerit vel redemerit vel ab ea se liberauerit p solutōȝ vel traditōȝ certe sortis p̄ncipal'. Cōsequenter inducit(z sic videt colorate) q̄ minꝰ videret hic esse vsura q̄ȝ in casu censualiste. p̄sertim si det minꝰ p̄cīū ppter facultatē redimēdi. siue hoc sit in vno instrumento siue in pluribus. Nec hoc impugnare contendimus.

Sextū fundamētuȝ

arguit/q̄ si dilatio traditōis mercis/facit p̄ciū diminui/cōtractus ē vsurariꝰ. d̄ vsur'. c. nauigāti/a cōtrario sensu. Sed i pposito diminuit p̄ciū. nec tota merx ē p̄sens. s. pensio cuiuslibet anni. Ueritas ē q̄ instādo cōtra se et rn̄dēdo/fatet q̄ ius petēdi pensiōnē annuaȝ sit merx i ipo cōtractu/sicut i vēditōe ppetui redditꝰ. Sed sp recidit i illud q̄ dat minus p̄ciū ppter facultatē redimēdi z aggrauat si de nouo merx ipa. i. ipm ius pcipiēdi constituit de nouo in ipso cōtractu/vbi cōtrahentes assignāt z differunt tempus put volūt.

C Postmodū istis totaliter interim ppositis z fūdatis/nitit respōsuȝ dare validū ad affirmatiuā censualiste partē. ¶ Cuiꝰ respōsio duplex ad p̄mū stat i hoc solo/q̄ z si dictꝰ cōtractꝰ ex forma vocali sit emptio z vēditio/tn̄ quo ad rē et effectū est mutuū/vel reducit ad mutuū. ¶ Respondet sl'r ad scd̄m. ¶ Ad terciū v̄o fundamentū p glosaȝ de reli. domi. in. c. cōstitutꝰ/respōdet dicēdo tres esse cōtractus. Unus est cuȝ dn̄s alicuꝰ rei dominiū illꝰ cōcedit alicui abdicās a seipm dominiū/nihil sibi p̄ter certū cēsum annuuȝ retinēdo. Et de isto(vt dicit) loq̄tur hic glosa allegata cū doctoribus Alter cōtractꝰ ē emphiteosis concordās cū p̄dicto in mō cōstituēdi. Sȝ i hoc differūt q̄ i p̄mo cōcedēs nullū sibi retinet rei dn̄iuȝ vel ius emphiteoticū. sed in scd̄o retinet vtrūq̄ Et vterq̄ ē licitꝰ. Terciꝰ cōtractꝰ de q̄ nunc inquirit habet(vt dicit)contrariū modū ad p̄cedenteȝ in hoc q̄ ille qui est dn̄s ab initio ipse est q̄ pensiōnē censualē sup̄ra se z sup̄ rē suaȝ constituit. ppterea nō seq̄tur si p̄cedētes contractꝰ sint liciti q̄ iste. ¶ Proinde respō-

dendo ad q̄rtū fundamētū/nō negam⁹ (inquit) q̄n ex alijs modis et ɔtractib⁹/annue p̄statōes cēsuū possint imponi licite. vt i fundatōe eccl'ie. vt in ɔcessione quā q̄s facit d̄ re sua. vt dū aliq̄ eccl'ia eximit a iurisditōe epi. ⁊ alijs modis sparsis in iure sicut allegat. sʒ sufficit nobis ɔcessio fundamēti. ¶ Rursus ɔcesso antecedēte q̄nti fundamēti q̄ p titulū gratuitū. s. legati vel donatōnis/pōt annua pensio de nouo constitui. negat ɔsequentia. vel silitudo ad casū nostrū. qm̄ in titulo gratuito nulla est suspitio de vsura. nec ad mutuū vel ad effectuʒ mutui reducibilis. secus hic. ¶ Responsio p̄terea ad sextū fundamentum stat in hoc/q̄ i mutuo quantūcunq̄ pbabile dubiū vel piculū/nō pōt ɔcludere excusationē vsure. de qua in. c. nauiganti. Secus est in cōtractu venditōis ⁊ emptiōis. de quo loqtur illud capl'm. Cū igit i casu censualiste de quo querit/sit mutuū vl' ad mutuū reducibile/nō est silitudo. attento q̄ preciū vt in plurib⁹ ē valde paruū respectu magnitudinis pensionis. ⁊ ad temp⁹ ē probabiliter satis duratuꝝ. Posset addi (sed nō tangit hic) q̄ cōtractus talis dat occasionē machinādi in mortē alteri⁹. vel eā optandi. s. illius q̄ recipit pensionē ad vitā. ¶ Ulterius in rñsione ad septimū dicit esse duos casus positos ab Hostieñ. Unus est q̄ licet emere possessiones ad vitā ipsius emptoris. sed hoc intelligit vbi nō cōstituitur fructus de nouo. ⁊ merx iā creata emitur. nec dat facultas redimēdi. ⁊ ita nō ē similis casus ad nostrum. Alter casus est/cū quis tradit vel vēdit oues alicui monasterio sub pacto q̄ pro qualibet oue recipiat duos solidos. cuʒ fructus cuiuslibet ouis valeat quattuor vel q̄nq̄ solidos Sed post mortē tradētis/omēs oues ad monasteriū ptinebūt. et hoc est licitū ppter incertitudinē mortis vel multiplicationis ouiū. Sed secus ē i casu censualiste. quia ē mutuū vl' ad mutuū reducit ¶ Postremo respondet ad vltimuʒ p illud dictum de pbendis. multa p patientiā tolerant. que si deducta fuissent in iudiciū. exigente iusticia nō deberent tolerari.

Hec summatim collecta est sn̄ia tractatus/q̄tū visum ē sufficere ad intētionē nostrā/q̄ versat nō ad impugnationē tractat⁹ p̄ncipalit aut mordaciter sed ad elucidationē veritatis tā in casu proposito q̄z in alijs nōnullis in materia cōtractuū/que ad ɔscientiaꝝ seruationē ⁊ iuriuʒ faciunt intellectum.

Attentio prima.

¶ Attendat i p̄mis q̄ octo rōnes facte p censualista/militāt p casu nr̄o. Nec rn̄siões date cōtrariant/sed ɔfirmāt ppositū/dū concedūt cēsuales reddit⁹ rōnabilit emi posse vel institui si nō appareat de corrupta intētōne vel ex modicitate pcij. vel ex mala fama contrahentiū. vt q̄ ɔsueuerūt vsuras exercere

Attentio secunda.

¶ Attendat q̄ p̄ma rō sua ɔtra cēsualistā fūdans se in hoc q̄ vbi est eadē rō/debet eē eadē iuris decisio/soluta est p quartādecimā ppositionē scd'e ptis. Et posset rn̄dēdo ad formā concedi maior in terminis si sit eadē silitudo penit⁹. sed minor negabit. qm̄ in vsura aperta phibitio legis diuine ⁊ humane ē manifesta. nō sic in casu cēsualiste. etiaʒ vbi peccaret. q2 hoc esset occultū. aliud manifestuʒ. ¶ Addito q̄ p̄cepta nō obligant vt fiāt ad intentionē p̄cipientis nisi sub conditōne. hoc est si debeat finis assequi. alioquin honorās parentes ppter naturalē pietatē nō referēdo ad deū peccaret. Similit ⁊ ieiunās si nō efficeretur deuotior. ⁊ ita breuiter de quolibʒ preceptoꝝ. ¶ Facit p hac respōsione textus exp̄ssus extra de vsuris. c. in ciuitate. vbi sic dicit Alexāder tercius scribēs Januen̄. epo In ciuitate tua dicis sepe cōtingere/q̄ quidam piper seu cinamomuʒ seu alias merces compant. q̄ tūc vltra decē libras nō valēt. et promittūt se illis a quib⁹ illas merces accipiunt. xi. libras statuto termino soluturos. Licet aūt ɔtractus hm̄oi ex tali forma non possit censeri nōie vsuraꝝ. nihilomin⁹ tn̄ vēditores peccatū incurrūt/nisi dubiū sit merces illas plus minus ve solutiōis tpe valituras. Et ideo ciues tui saluti sue bn̄ consulerent/si a tali cōtractu cessarēt/cū cogitationes hoīm om̄ipotēti deo nequeāt occultari ¶ Posset aūt hoc in loco fieri pquisitio/cur contractus hic cōmemorat⁹/ex quo non est vsurarius sit illicit⁹. Si dicat q̄ ppter preciuʒ maius ⁊ excessiuū/hoc habet locū in foro ɔsciētie. sicut etiā videt notare decretalis. sed nō i exteriori iudicio vbi res tantū valet s̄m leg' stās q̄ntū vēdi pōt. q̄d intelligit nisi sit defraudatio plus medio iusti pcij. q2 tūc cōtractus rescindit vt inciuilis/licet nō vsurarius. Si s̄o dicat illicit⁹ esse. q2 fit in fraudem vsuraꝝ. Respōdebit vēditor. nequaq̄/

sed ĩ fauorẽ ꝯseruatõis vł augmẽtatõis pro prie sube/et sustẽtatiõis domesticoꝝ oneruꝫ Ecce quõ malignãtibꝫ ꝛ volẽtibꝫ iniuste agere /nõ sufficiunt leges positiue ꝯtra vsurarios late/q̃n potꝰ sũt incidẽtalr̃ aliq̃n in damnũ reipublice. ĩ laqueũ ꝯsciẽ. ĩ offensiones ꝛ scãdalũ. Si aũt sñie iuris. excõicationũ vel interdictoꝝ/ligẽt abutẽtes talibꝫ ꝯtractibꝫ/ dũ fiũt ĩ fauorẽ vsuraꝝ. licet nõ ĩ se sint vsurarij/videant dñi iuriste an pene sint vsqꝫ ad hoc ampliãde dũ nõ constat de intẽtiõne

Tercia attẽtio.

¶Attẽdat̃ sup secũdo fundamẽto contra censualistaꝫ. vbi assumit glosam magnã Innocen. de vsuris. c. in ciuitate/ꝙ pma ps est euidẽter quo ad oẽs sui clausulas pro cẽsualista. ꝛ p dictis ꝓus ĩ diuersis consideratõnibꝫ. Silr̃ ꝛ scda ꝛ tercia ptes vsqꝫ ibi. Sed certe bñ cõsulendũ ẽ. Attento ꝙ vbi dicit in scda pte. Alijs videtur ꝛ forte melius/ nõ negat priores bñ dixisse. sꝫ ponit sub dubio si sequẽtes melius dixerint qui loquũtur amplꝰ p parte censualiste Et modus loquẽdi cõis notat eũ sentire ꝙ melius licet alij bñ. ¶Deinde cũ dicit. Sed certe bene ꝯsulendũ est. Patet ex modo loquendi ꝙ ꝯformat se vbis decretalis. In ciuitate. ꝙ nõ loq̃tur nisi ꝑpter dubiũ intẽtõis cõtrahẽtiũ. Et ex illo qđ affirmat statim in q̃rta pte dicẽs. Illud aũt penitꝰ videt̃ illicituꝫ/ ꝙ idẽ q̃ dicit̃ emptor ĩ se cõstituat redditũ ꝛc. vbi notet lector de correctõe quã tractatꝰ facit dicẽs p viciũ scꝑtoris factũ eẽ vt dicatur emptor p vẽditor. qꝛ nõ posset (inquit) bñ explificari ꝙ emptor cõstituat redditũ in se Sed hic cognoscit̃ inaduertentia magna. q̃m emptor ꝛ vẽditor se habẽt correlatiue. et põt ille qui emit constituere se venditoreꝫ p redditũ vel actionẽ qua se obligat ad plꝰ dãdum/vel in pecunia vel in spe. q̃ꝫ accepit. Et hoc obsecro tu lector vigilanter attẽde. et cognosces ꝙ affectio nimia ĩpugnãdi cẽsualistas/fecit alit̃ sonare ṽba Innoc. q̃ꝫ sua fuerit intẽtio. sicut de sonitu cãpanaꝝ vulgarit̃ exprimimur. ¶Proinde sup reliq̃s ꝯclusis ꝯ cẽsualistas ad vitã. ꝛ đ regula ista. Qui dubio stãte agit aliq̃d/mortalr̃ peccat. dictũ ẽ ꝓus ꝑpositõe terciadecima scđe partis.

Quarta attentio.

¶Attendat̃ p respõsiõe ad terciũ fundamẽtũ ꝙ cẽsualista bonã habẽs intẽtionẽ sicͭ hꝫ presumit̃ ĩ casu nostro/nõ agit ĩ fraudem legis nec ꝯtra legẽ. Nec illud qđ ĩquirit̃ q̃ differentia sit si nõ possit recipi vnꝰ denariꝰ ex vsura/ et ex ꝯctu cẽsuali recipient̃ plꝰ q̃ꝫ cẽtũ/ ꝯcludit Et patet r̃nsio p exemplũ datũ in materia đ simonia. qꝛ sacerdos celebrãs missas/põt recipe centũ francos p sustẽtatõne vite sue. Et nõ posset recipe vnũ denariũ pro cõmutatione misse ad denarium.

Attẽtio quĩta.

¶Attẽdat̃ circa q̃rtũ fũdamẽtũ qđ supponit̃ illic eẽ fraus vsurarũ. ratiõe minoris pcij. cũ ex ꝯditõe ꝯhẽtiũ. Et ĩdo nihil ꝯtra casũ nr̃m vel silem. q̃m pciũ eq̃tur vẽditioni. nec fit ad vsurariũ questum.

Sexta attẽtio.

¶Attẽdat̃ super casu ciuili q̃nti fũdamẽti illud qđ tactũ ẽ ĩ recitando. ꝙ. s. illũ casuꝫ nõ vidi ĩ textu legis cuiꝰ suppono bonũ intellectũ. Uidi aũt dñm de palude. q̃ fuit magnꝰ iurista ꝛ theologus/q̃ sup terciũ sniaꝝ di. xxxvij. vbi cõiter doctores theologi tractãt materiã đ vsura/ ꝛ ibi requiratur. Hic inquã doctor ponit casũ legis/ꝙ si Petrꝰ vẽdat cõitati aliquã domũ vel hereditatẽ centũ frãcis/põt statiꝫ emere. x. libras ad vitã sup eadẽ hereditate. Uerꝰ ẽ ꝙ exhibitus ẽ mihi nõ textꝰ legis pdicte q̃ sic hꝫ. Si cui q̃ntitas certa leget̃. ꝛ q̃ ad pstet̃ ĩ singulos annos certũ aliq̃d veluti vsuras iusserit testator pstari/legatũ valet. Sed ĩ vsuris hactenus valere debet/quatinus probabilẽ modũ vsuraꝝ nõ excedat. ¶Ex hoc textu patet pmo qđ facit p nobis. qꝛ dicit ꝙ legatũ valet. Patet etiã ꝙ nomen vsurarũ hic nõ accipitur put hꝫ maliciã sibi ꝯuolntã/sicut ẽ nomẽ furti ꝛ rapine. alioq̃n sibi ꝯtradiceret. sed accipit̃ vsura p supabundãtia ĩ ꝯtractibꝫ/p ut etiã glosat sanctus Thomas illud Deut. xxviij. Fenerabis gentibꝫ multis. Et ĩ euãgelio Lu. xviij. increpat̃ piger seruꝰ q̃ nõ dedit pecuniã ad vsurã/q̃uis sit hic metaphorica locutio/sicut ibi. Feneratur dño q̃ miseretur pauperis.

Attentio septima

¶Attẽdatur p sexto fundamẽto/nõ semp verũ esse/ꝙ si dilatio traditõis mercis facit pcium diminui/ꝯtractꝰ sit vsurariꝰ. q̃a casus ẽ oppositꝰ ĩ terminis. c. in ciuitate ꝓus allegato. ꝛ tactũ est in q̃nta propositõe scđe partis quo pacto sit hoc factibile.

Attentio octaua.

F ¶Attẽdat̃ p⁹ discussiõez aliq̃lẽ p̃dicti tractatus/ q̃ p oĩb⁹ dictis ĩ p̃ma pte sub. xx. ɔsideratõib⁹ sũt doctores theologi ĩ varijs passibus/ ɔseq̃nt̃ ad legẽ euãgelicã ꝛ naturalẽ/ cũ q̃b⁹ legib⁹ loq̃ nõ ẽ sine lege loq̃. Notãtim. s. Tho. scd̃a scd̃e. q. diuersis. circa materiã de iusticia. nũc diuidẽdo iusticiã in ɔmutatiuã ꝛ distributiuã/ querẽdo ɔseq̃nter de ɔtractibus emptõis ꝛ vẽditõis. de vsura ꝛ sĩlibus Sic poterit inuenire studiosus sine q̃ratiõe ad q̃dlibet ṽbũ. q̃m iuxta dictum Senece. Nõ min⁹ culpãda ẽ nimia diuisio q̃ȝ pauca. ɔfusiõz em̃ generat. sicut p̃z ĩ puluere. si p̃terea causet turbatõez memorie. ꝛ intelligentie magnã inuolutionẽ/ querat̃ ab exptis.

Attẽtio nona.

¶Attẽdat̃ q̃ p d ex. ĩ scd̃a pte sub. xxiiij. ppositõib⁹ sũt doctores theologi q̃ȝ tũ libros habui et videre potui ¶Primo ad ɔclusionẽ respõsalẽ ĩ forma cõcordat Jo. an. ĩ sũma ɔfes. q̃ theologus fuit et magnus inuestigator etiã iuriũ positiuoꝝ. li. ij ti. vij. de vsuris. q. xxv. Cui⁹ hec ṽba sunt in forma. Quid si vẽdidi p̃diũ tali ɔditõe adiecta/ vt q̃n soluat̃ p̃ciũ a me vl' ab herede meo rehabeã prediũ ego vel heres me⁹. vel q̃ vsq̃ ad tot vl' tot annos possim rehabere soluto p̃cio/ nũquid est vsurarius cõtract⁹: Rñdetur f̃m Ray. §. vi. Itẽ quid si. Ad hoc dico q̃ nõ est mutuũ/ ꝛ emptor facit fruct⁹ suos sine p̃iculo vsure/ licet vẽditor iuxta venditionis formã postea recup̃et prediũ. Et h̃ intelligas nisi in fraudẽ vsuraꝝ sit facta tal' venditio vel cõditio. quod p̃sumitur ex his coniecturis. s. ex eo q̃ modicuȝ est preciũ respectu valoris rei. vt extra de emp. ꝛ ven. ad nostrã. Itẽ ex eo q̃ aliq̃d p̃soluit vltra sũmã receptã/ puta fuit vẽdita p centũ/ ꝛ ẽ ĩ pacto q̃ cũ rescindet̃ vẽditio/ reddant̃. cxx. extra d̃ pigneribus Illo nos. Itẽ ex eo q̃ emptor cõsueuit exercere vsuras. vt in p̃dicta decretali ad nostrã. Idẽ Hosti. ṽ. ix. Et Berñ. ĩ glo. sup. c. Cõquest⁹. Hec ibi. ¶Facit etiã Guilhelm⁹ ɔpilator optime summe de vicijs ꝛ ṽtutib⁹ tractatu de auaricia pte de vsura. Dũ nũerãs ɔctũ cẽsualẽ int' vsurarios hanc assignat rõem. q̃z res lõge p minori p̃cio recipitur ad annuã p̃esionẽ ppt' pactũ redimendi. Cõcludit̃ g̃ p argumẽtũ a ɔtrario sensu/ si ñ det̃ p̃ciũ min⁹/ nõ erit ɔtract⁹ vsurari⁹/ saltẽ ex hac radice ¶Porro nõ legi theologos alios/ ponẽtes in forma casum nostꝝ. sed ɔcludit̃ rõnabilitas ei⁹ ex alijs dictis suis atq̃ fũdamẽtis/ ꝛ spãliter si attendat̃ q̃d dicũt vsurã formaliter esse. ¶De iuristis aũt vidi plures allegatos/ quos originalr' nõdũ inspexi n. s. Ber. glo. sup. e. decretalium. c. ɔquestus. d̃ vsuris. ĩ glosa. ij. circa finẽ/ ibi. Itẽ si vendo In qua glosa notat pecuniã numeratã posse dari ad põpã vel ostẽtationẽ/ sicut etiã dari põt p impignoratõe/ q̃ casu dicit aliquid posse sumi vltra sortẽ. Loquit̃ insup de precio vltra sortẽ adiudicato in fauorẽ ecclesie. Sanct⁹ Tho. sentit idẽ q̃d prius d̃ pecunia nũerata. Vñ p̃z q̃ mal' gñãtib⁹ vic potest claudi adit⁹ ad vsurã Poterũt em̃ fingere vl' suũ interesse vel aliq̃d sĩle. ¶Sũt alij p casu nr̃o allegati/ sic dñs Hosti. ĩ dicto. c. ɔquestus. Sicut H. boyc. q̃ p̃dictos recitat nec ĩprobat. Sicut Ber. ĩ sũma. de vsura. in. §. iij. ¶Ceteꝝ de redditib⁹ ad vitã q̃ liceant/ tenet expsse dñs de palude/ vbi p̃us. allegãs ꝛ rñdẽs. Qui pp̃terea tenet artẽ cãpsoriã licitã/ nõ adducẽs aliã rõem q̃ȝ q̃ eccl'ia tolerat eã. Doctor iste p̃terea ponẽs opinionẽ durãdi/ q̃ sc̃m Tho. insequtur/ tenet illd̃ q̃d dictũ ẽ de receptõe mutui ad vsurã/ ita tñ q̃ dans nõ abneget a se eius repetẽdi sicut nec põt p pter ĩteresse reipublice. Preterea doctor subtilis in quarto ponit casum sexte propositionis/ secũde partis nostre/ approbans illuȝ ꝛ laudans. ꝛ addens q̃ legitime p̃scribens rem prius alienam/ non tenetur in foro conscientie/ dum sibi constiterit eam fuisse alienam restituere/ faciente hoc legis autoritate. ꝛ negligentiã custodientium res suas puniente. Concordat p̃dictus de palude in q̃rto suo.

Attentio decima. B

¶Attendat̃ q̃ sup casu particulari fuerũt inquisita plurima consilia peritoꝝ/ etiã theologoꝝ ĩ varijs locis ꝛ collatõib⁹. notãtim Cõstantie in reformatorio. ꝛ ad partẽ ꝛ ĩ scedulis subscriptis. ꝛ qui vidit testimoniũ phibuit/ q̃ ɔtractus p̃dictus et similes/ sunt liciti. Doctores aũt viuẽtes nõ minorẽ habẽt autoritatẽ doctrinalit' exponẽdi sacrã scripturam vel interp̃tandi iura/ q̃ȝ mortui. Et qui nõ scripserũt q̃ȝ qui scripserũt ¶Et ideo frustra fit aliq̃n tot allegationũ multiplicatio. Cõfestim vt vnus aliquid scripsit. ꝛ ɔtemnitur viuentiũ ɔsiliũ. qui sepi⁹ attẽdere magis possunt circũstantias p̃ticulares/ f̃m quas variari iudiciũ sepe necesse ẽ. quemadmodũ dicunt expertissimi medicoꝝ ĩ hominib⁹ sa-

nandis/q regule generales tradite sub arte/ vix inueniunt practicabiles absq exceptoe. multo magis in moralibus hoc euenit quato plures sunt mutatões animoz q corporuz. Propterea necessitatus est phus dū mediū virtutis inqreret dicere/put sapiens iudica/bit. ¶ Patet exinde quorundā nimia humilitas vel vanitas. q reqsiti dicere qd sentiāt de aliquo casu morali/confugiūt statim ad allegationes sup allegatões. et ad glosas sup glosas/dimissis etiā qnq textibus/aut principiis vniuersalibus ad que debet resolutio fieri dicētes. Iste sic sentit. alter sic sentit. alter approbat eū. alter sentit cuz isto. quibus recte dici potest. Dic nō quod alii scripserunt. sed qd tuipse dicis vel sentis. Dicit eñ Aristo. vi. ethicoz. q iudicia prudentiū et exptorum habēda sunt p pncipiis/ vbi etiam nullā assignarēt rationē. qm ex multis expiē. iis et studiis euenit illud. Chara(id ē pcisio) datur longo prudentia tpis vsu. Sic in medicina/sic in omni arte Uñ orta ē illa maxima a sapiente et phis posita. Cuilibet experto i sua arte credendū est. ¶ Ubi aūt dissentiunt doctores super aliquo casu/cui⁹ vtraq ps siue agat siue nō agat/pōt in culpā vti. put exemplificatuz ē in. c. inqsitionis. extra de sen. exco. Oportet tūc attendere pticularius ad circūstantias tā ex pte doctorū loquentiuz. vt qz isti sunt plures et famosiores/sanctiores quoq. et in dictis aliis solidiores/q ex parte illius rei que nō agēda vel agēda pponit. Demū ex fine et intentione agentiū. Ut ex oībus eliciatur de duobus probabilibus ppositis/quid illoz pbabilius habendū sit. Pretactū est insup de resolutōe facienda ad termios iuris diuini/ vbi humana iura dissonare ad inuicē/vel contra charitatez viderent militare. Ita eñ fieri necesse fuit p sedatōe scismatis p cōcilii generalis cōuocationē sine papa recepto p oēs qui cōuenerāt zp iudiciū cōcilii sup vtrosq ptēdentuz de papatu. Nō obstāte lrali sono decretoruz q nec cōciliuz euocari pōt sine papa. nec papa pōt a toto pcilio iudicari. ¶ Sed hec hactenus ptestatōe subiūcta/q nihil hic vel alibi temerarie loq ppositū fuit/nihil cū psciētia vel detractionis/vel inordinati fauoris/vel amaricati cordis. nihil deniq in fauorē illicitoz contractuū vel contrahentiū. psertim vsurarie prauitatis. quā nouimus tā diuino q humano iure damnatam.

¶ Finit tractatus de contractibus.

Incipit tractatus

cuiusdem de simonia.

Super materia simōiace labis in collatōe bñficioz p papā resoluēdo materiā ad radicē scripture sacre. qua dimissa pcurrere ramos opinionū pticulariū fine caret. ponit hec vnica conclusio

Simoniaca labes p ius diuinū vl' s simoniaca specie suspectū ē in pferēte bñficiū eccl'asticū (etiā si sit papa) exigere vel extorquere a bñficiādo pmptaz pecuniā sub titulo primoz fructuū. ac impedire possessionē et officiationē suaz quousq soluerit illā pecuniā. Deducem⁹ pclusionez hanc primo et septē suppositōibus fundatis in iure diuino. ¶ Dehinc respōdeb m⁹ septē obiectionibus. ¶ Subinde septē psideratōes vel doctrinas adiiciemus.

Prima suppositio.

Supponit pmo p pbatōe/q in bñficio pserti; habēre curā aiaz sūt hec duo. s. officiū et bñficiū. Beneficiuz aūt (sicut dici solet et vez ē) dat ppter officiū. Uñ ad ius et obligationē officiādi/ compe/tit ius bñficiū recipiendi. sicut infra docebitur ex omni iure. Propterea nō dz obligari quis ad officiandū p traditionē ordinis sacri vel al's/nisi bñficiū. i. ius recipiendi sustētationē vite simul annectatur.

¶ Secunda suppositio.

Supponit ptera. q officiū eccl'asticū qnq sumit p iure officiādi/qnq p obligatōne ad officiandū. qnq ro p ipso actu officiādi. ¶ Est autem bños actus sic descriptibilis/ q ē exercitiuz aliqd impēsum ad vtilitatē alteri⁹ vel alioz p consecutōe felicitatis eterne et damnatōis euitatione. Uñ p hāc vltimā clausulā/differt officiū eccl'iasticū ab officio tpali vel ciuili. videlicet rōne finis primi seu pncipaliter intenti. qm finis proxim⁹ officii ciuilis ē felicitas seu trāquillitas politica vite pñtis. officiuz aūt eccl'iasticū habet finē altiorē/videlicet salutem eternam animarum.

¶ Tercia suppositio.

Supponitur insuper q hec tria pure sunt spūalia. s. ius ad officiandū qd dat a supiore vocāte vel eligente. qa nemo assumit sibi honorē sm apostolū/sed qui vocat a deo sicut Aaron. Silr obliga/

tio ad officiandū ɔsurgit ex cōsensu suscipiē tis hoc ius vel honorē. Silr actus officiā/ di spūalis ē rōne finis vel obiecti. ⁊ vt freq̄n ter rōne ipsiusmet obsequij/ sicut sūt bapti/ zare pdicare. ordinare. celebrare missam ab soluere/ ⁊ ita de reliquis.

Quarta suppositio.

Upponit̄ ampli⁹ tanq̄ sufficienter ⁊ expsse determinatū de iure diuino p xp̄m ⁊ p apl'm/ q̄ ad officiū eccl'iasti cū sic trifarie sumptū/ p iure/ p obligatiōe. ⁊ pro ipso ope/ correspondet bn̄ficiuʒ trifarie pportionabiliter sumptū. s. p iure. pro obli/ gatione ⁊ p ipso ope. ¶ Uñ beneficiū p ipso iure sic pōt describi/ q̄ ē ius recipiēdi sustēta tionē vite tpalis cōdecentē rōne sui spūal' of ficij. ¶ Obligatio aūt ad beneficiū pstandū/ consurgit ex obligatione que ē ad officiādū. Uñ ita qui pure ppter eum ministrant spūalia/ nō semp obligātur illis quibus fit hec mini stratio/ q̄n habeant curatos vel p̄latos ad h̄ ipsum eis ministrandū obligatos. alioquin duplici cōtritione vel onere pmerent̄. ¶ Ce/ teruʒ actus bn̄ficij actui officij vel exercitio correspondet. ⁊ hoc vtiq̄ de iure diuio ⁊ in/ sepabili/ sicut deducit apl's ex multiplici ra/ dice sumpta. nūc a lege scp̄ture. nūc a lege na ture. Uñ sic ait vbi pus. Quis militat suis stipēdijs vnq̄: Quis plātat vineā ⁊ de fru/ ctu ei⁹ nō edit: Quis pascit gregē et de lacte greg's nō māducat: Nūquid fm hominē hoc dico/ an ⁊ lex hoc nō dicit: Scriptū est em̄ in lege Moysi. Nō alligabis os bouis triturātis. Nūquid de bob⁹ cura ē deo: An ppter nos hoc dicit: Naʒ ppter nos scripta sunt. quoniā debet in spe qui arat arare. et q̄ triturat/ in spe fructus pcipiendi. Si nos vobis spūalia seminamus/ nō magnū est si nos carnalia vr̄a metam⁹. Si alij ptātis ve stre pticipes sunt/ quare nō poti⁹ nos: Sʒ nō vsi sum⁹ hac ptāte/ sed oīa sustinem⁹/ ne qd̄ offendiculū dem⁹ euāgelio xp̄i. Nescitis qm̄ qui in sacrario operant̄/ que de sacrario sunt edūt. ⁊ q̄ altario deseruiūt/ cū altari pti cipant: Ita dn̄s ordinauit his qui euange liū enunciant d̄ euangelio viuere. Hec apo stolus. immo p apostolū dn̄s.

¶ Quinta suppositio.

Upponit̄ rursus q̄ in his q̄ sunt si/ moniaca de iure diuino/ ⁊ nō solum q̄ phibita lege humana (vt ita loq̄/ mur more iuristarū) Papa potest cōmittere simoniā. qm̄ diuine legi subijcit̄ sicut alius. ⁊ dum transgreditur illā/ graui⁹ peccat q̄n/ to maior habet̄. Constat aūt prohibitū esse iure diuino/ vt illud quod est vere spūale/ q̄/ ratur emi vel vendi/ sicut de Gyesi ⁊ de Si/ mone mago scriptura sacra palā tradit. Et sicut xp̄s ad discipulos loquens determiāt Gratis accepistis grat̄ date Mat. x. Ubi in eodeʒ capitulo determinauerat que dicta sunt de iure beneficij respectu officij duʒ ait. Dignus est operarius cibo suo. et Luce. x. dicitur mercede sua.

¶ Sexta suppositio.

Upponit̄ vlteri⁹ q̄ lʒ officio papa/ li rōne iuris ⁊ obligatōis et operis spūalis/ cōpetat bn̄ficiū trifarie pro portionabilit̄ acceptū. nihilomin⁹ ipse papa nō pōt q̄buscūq̄ modis voluerit/ bn̄ficiū il/ lud exigere vel extorquere/ sed iuxta legē di/ uinā qd̄ iustū ē iuste exequat̄. et ab om̄i spe/ cie mala (sicut iubet apl's) semet abstineat.

¶ Septima suppositio.

Upponit̄ ɔsequenter illud iniustuʒ eē ⁊ tale quale nemo sibi fieri vellet. q̄ de bn̄ficio iure debito ipsi Petro ipse det pecuniā pus q̄ beneficio vtatur/ ne forte vsurarius sit. Sic aūt est in casu con/ clusionis cui⁹ veritas ex his suppositōibus simul ɔbinatis videt̄ esse sufficiēter ostensa. Cui⁹ deductionis applicationē omittim⁹/ q̄ virtualiter ⁊ resolutiue stat in hoc/ q̄ ius su/ scipiendi tpal a quantūcūq̄ tpalia videant̄ est pure spūale rōne finis et obiecti. ppterea bn̄ficiū eccl'iasticū nō magis potest vendi q̄ officiū cui necessario connexū ē. quale tamē officium non esse vendibile nemo nescit.

Obiectiones.

¶ Prima obiectio.

Ed opponit̄ ex radice mltiplici. Primo q̄ sic ex antiq̄ lege decie decimaꝝ debebāt̄ sūmo sacerdo/ ti a leuitis Nūeri. xviij. et Deut. xvi. Sic nō min⁹ in lege noua debet̄ hec de cimatio vel sufficiēs recōpēsatio facienda p inferiores ipsi pape. Hec aūt recōpēsatō vi det̄ rōnabilis q̄ fruct⁹ pmi anni a q̄libet no uiter beneficiato psoluant̄. qm̄ in hoc papa seruit ecclesie. ⁊ ita propter hoc officiū i pro/ mouendo homines sibi debet̄ p sustentatio ne condecenti status sui. ⁊ ad hoc tam perso ne q̄ beneficia possunt onerari.

¶ Secunda obiectio.

Ꝺpliꝰ nõ minꝰ põt papa recipe vel
a petere pecuniã a bñficiato etiã ꝓus
ꝙ̃ sit i possessione/ꝙ̃ canonici eccle
sie cathedralis. qui tñ canonici de ꝯsuetudi
ne recipiunt tã pecunias numeratas ꝙ̃ obli
gationẽ añ possessionis adeptionem.

¶Tercia obiectio.

Ꝺplius nõ minus rationabiliter.
a immo rationabilius potest papa re
cipere primas annatas beneficioꝝ/
ꝙ̃ recipiunt vel ꝑlati inferiores/vel ecclesie
cathedrales vl' aliqne religiões. quod tamẽ
ita fieri frequentius inuenitur.

¶Quarta obiectio.

Ꝺplius beneficia multa tradun
a tur ad firmã seu pensionem annuaꝫ
vel in titulo. et recipitur quandoqꝫ
pars pensionis vel tota pensio/prius ꝙ̃ sit
de redditibus aliquid acceptum.

¶Quinta obiectio.

Ꝺplius quia nõ est probabile ꝙ ꝑ
a tot tempora tolerasset ecclesia in ꝓ
mouentibus et promotis/talem ex
actionẽ pecuniarum si fuisset simoniaca de
iure diuino. quia nõ solum qui faciunt ma
la/sed qui consentiunt faciẽtibꝫ (ꝺm aposto
lum) digni sunt morte.

Sexta obiectio.

Ꝺpliꝰ videreť ex his/ꝙ horribilis
a ꝯfusio fuisset hactenꝰ i ecclia ꝑpter
defectũ tituli seu iuris in bñficiis. ⁊
ꝯsequẽter i defectu ammĩstratõis sacramen
toꝝ ad populos/ꝑpter defectũ vel suspensi
onẽ ecclesiastice potestatis in ministris.

¶Septima obiectio.

Ꝺpliꝰ qualiter ꝓuidereť sic promo
a tis papa vel altero promouente/si
moniam cõmittente.

Sequuntur respon

siones ad predictas obiectiones.

L r Espondendo talibus obiectis di
cimus primo/ꝙ inferunt et con
cludunt aliquas veritates. Ut ꝙ
officio pape debeať beneficiũ suf
ficiens ⁊ condecens. Et ꝙ ab inferioribꝫ si
bi debetur subsidium. Et ꝙ illud subsidiuꝫ
potest vel potuit debitis circumstantiis ob
seruatis accipi sup fructibꝫ inferioꝝ benefi
ciorũ vbi nõ est aliter facta pape sufficiẽs ꝓ
uisio. sicut prima ratio satis hoc cõcludit tã
ex iure diuino ꝙ̃ naturali/ꝓsupposito diui
no. Sed ꝙ fiat exactio vel extorsio sicut cõ
clusio loquiť/ratio non concludit.

¶Ad secundam rationem.

Einde cũ videť oppositũ ꝯcludi ꝑ
d secundaꝫ rationẽ de canonicis. Re
spondeť ꝙ lata est differẽtia. quoni
am tales pecunie nõ exiguntᷓ a canonicis ꝑ
beneficio vel officio/sed ꝑ ꝯmunibꝫ oneribꝫ
supportandis/in quibus canonicꝰ ille par
ticeps erit quo ad emolumentũ ꝯmune. sicut
pro fabrica. pro pane. pro pueris de choro.
pro clientibus. pro cappa ⁊ similibꝫ. Nõ ne
gamus tamen quin apud aliquos modꝰ exi
gendi nõ sit vsqꝫ quaqꝫ purus ⁊ decens. licꝫ
nõ ꝓprie simoniacus.

¶Ad terciam rationem.

Einde tercia ratio concludit cõfor
d miter ad primã. Deberet ergo simi
lis esse conformitas de nõ exigẽdo
fructus añ pceptionẽ eoꝝ/sicut nec exiguntᷓ
ab illis de quibus est argumentũ.

¶Ad quartam rationem.

Einde possumus de quarta rõne si
d cut de scda dicere. ⁊ silr de sequẽtibꝫ
quo ad hoc ꝙ valde mlta (proch do
lor) fiunt ⁊ facta sunt habentia malã speciẽ
turpis questus. ⁊ in multis simoniacaꝫ pra
uitatem sicut ⁊ alia vicia regnare videmus
passim apud hoĩes. virtutes autẽ raro. pro
pterea dicit lex antiqua. Nõ insequeris mul
titudinẽ ad faciendũ malũ. hec eñ est argu
mentatio pessima. Multitudo facit hoc. igi
tur est licitũ. qm̃ oppositũ ꝯsequẽtis freqn
ter ⁊ quasi semp stat cũ antecedente.

¶Ad quintam rationem.

Einde rñdeť ꝑ hoc ad quintã. Ad
d dendo ꝙ apud bonos ꝯscientiosos
⁊ eruditos/quos nõ excecauit mali
cia vel supbie vel adulatõis vel auaricie. tal'
simoniaca pestis reprobata ẽ ꝑ pdicationes
⁊ doctrinas verbis ⁊ scriptis. ⁊ nouissime ꝑ
hoc sacꝝ conciliũ. s. Constañ. iudiciali seue
ritate damnata fuit in capite.

¶Ad sextam rationem.

Eniqꝫ ꝑ p̃missa patet ad sextã aliq̃
d lis respõsio. Addendo ꝙ aliq̃ ⁊ si nõ
oẽs potuerũt habere veꝝ titulũ in
suis bñficiis/⁊ veꝝ ordinẽ sicut ꝯstat. ⁊ hoc
ꝑpter excusatões aliq̃s ꝓbabiles apd aliq̃s
tã ꝑlatos ꝙ̃ subditos. Subditos eĩ excusa
re potuit ignorãtia iuris ⁊ facti. i quibꝫ sup
mus papa xp̃s suppleuit et supplet in talibꝫ
defectũ ꝑlatoꝝ/stante bona fide subditorũ.
¶Rursus promotos ꝑ simoniacaꝫ hanc ex

actionē/potuit fortassis excusare respect⁹ redemptōis ꝓprie vexatiōis. quemadmoduꝫ dicūt etiā in simili theologi. ꝙ vbi pſbyt̄ nollet baptizare puerū positū in articulo mortis nisi pecunia ꝑaccepta. nec apparet alius potens vł sciens baptizare propter defectū aque vel intinctōis/parētes pueri dare possunt pecuniā. nō quidē intentione emēdi baptisma/sed redimēdi vexationem suam ꝛ puero prouidēdi. Neqꝫ ꝑ hoc dicendi sunt consentire peccato simonie hui⁹ curati. sicut in materia ꝺ vsuris pōt aliqs accipere ad vsuram licite in casibus certis/ꝗuis alteri nullo modo liceat dare. Vñ redemptio vexationis videt̄ habere locū. nō quidē in acquirēdo ius nouū ad officiū vel bñficium hmōi spūale. pſertim apud conferentē. sed inuenit̄ habere locū dū tolli querit̄ impedimētū qđ apponit̄/ne quis iure suo vel re sua pacifice potiatur vel vtat̄. Sic fortassis excusabiles essent subditi respectu curatorū vel ꝑlatorū. dū compellunt̄ pecuniaꝫ añ tradere/ꝗꝫ res spūales eis debite cōferant̄. sicut ī exemplo priori de baptismo paruuloꝝ. de sepulturꝭ. de mīstratione corpis xpi. de absolutōne sacramentali. de collatione ordinū. mr̄imoniorum ꝛ similiū. ¶ Deniqꝫ ꝑ rñsione ad septimā rationē/ꝯsideratio septuplex notabit̄/satis conformiter ad ꝑmissa.

Ad septimā rationē

¶ Prima consideratio

Simoniaca labes sicut de ꝑ se nō ē heresis/sic nō aufert a papa necessario suā potestatē vel eccl'iastice ptātis plenitudinē. imo nec executiōeꝫ. ¶ Prima ps ideo manifesta ē. quia stat aliquē esse simoniacū ex sola deprauatione affectus ꝑ auariciā/remanēte iudicio recto intellectus ꝙ sic agere peccatuꝫ ē. Nō est aūt heresis sine deprauatiōe intellectus ꝑ errorē in his q̄ recta fides tradit. Pōt nihilominus ꝑsumptione iuris vel opis simoniacus oīs haberi in fide suspect⁹. ¶ Patet altera pars. quoniā positiuis legibus suis nō est papa subiect⁹/ vt tales sunt Q, aūt simoniacus suspendat̄ ab oīi exercitio tanꝗ̄ ex cōicat⁹ ipo facto/ positiuū est. qđ non ligat papam. cum par in parē nō habeat imperiū Cū ꝑterea sit hoc modo solut⁹ legibus. intellige pure positiuis penalib⁹ vt supra ius hoc modo sumptū. ¶ Sic intelligenda ē (ꝑut arbitror) ꝺistinctiō dominorū iuristaruꝫ. dum dicunt aliquid esse simoniacū. quia ꝓhibitū est in illo casu nō posse papā cōmittere simoniā. plane nulla est ꝓprie simonia nisi q̄ ꝓhibita iure diuino/vbi. s. cōuenit contractus iste rerū spūalium pro re cōmēsurabili numismate. do vt des. vel do vt des. Nihilominus apponit̄ in aliquib⁹ contractib⁹ nō de se simoniacis pena simonie. vbi veruꝫ est ꝙ hoc idō dicit̄ simoniacū. quia lege humana prohibitū. sicut aliquis punit̄ tanꝗ̄ hereticus ꝑsumptione iuris positiui vł operis qui veraciter est catholicus.

Cōsideratio secūda

Simoniaca labes in papa/conferendo prelaturā vel beneficiū/non tollit necessario ius ad beneficiū. neqꝫ potestatis ecclesiastice suspendit executōeꝫ. ¶ Hec cōsideratio sequit̄ ex antecedēti. quoniā potest papa velle taliter promotum/ nō incurrere sententias iuris positiui. etiaꝫ vbi veram simoniā cōmitteret/cōsentiēdo simoniace promotioni sue. ꝗuis apud deuꝫ nō euaderet omnē penā. ¶ Patet aliunde consideratio iuxta ea que dicta sunt circa sextam obiectionē de redemptione vexatōis. vel etiā vbi bona fides ꝛ simplex in ꝓmoto eēt/ ipsumqꝫ saluaret.

Cōsideratio tercia.

Simoniaca labes piculosior est/etsi nō quo ad deuꝫ. tam quo ad foꝝ ecclesiasticū/ī ꝓmotis ꝑ ꝑlatos inferiores ꝗꝫ ꝑ papā. Hoc ꝓspicuū est in ꝑcedēti ꝯsideratione. Attēto ꝙ oīs simoniac⁹ ipo iure excōmunicatus est/cū reliquis penis a quibus nō liberat̄ ꝑ ordinariū/ quemadmodum de papa tactum fuit.

Consideratio q̄rta.

Simoniaca labes/ꝗuis posset excusari vel nō inueniri circa receptōem pecuniaꝝ vel eoꝝ que sūt numismate mēsurabilia (quēadmoduꝫ sunt obsequia vel fauores et obligatorie ꝓmissiones circa spūaliū administratōeꝫ in lr̄is testimonialib⁹ ꝯferendis et sil'ib⁹) Nihilominus expedit in his oīb⁹ vt obserueť ap'lica regula. Quātū fieri pōt ab omni specie mala abstincte vos. ¶ Posset de ꝑ̄ma pte deductio fieri ꝑ plurima/circa diuersos ordines ꝛ stat⁹/circa religiosos ꝯuētus ꝛ seculares eccl'ias. circa ꝑlatos ꝛ officiarios suos. circa curatos ꝛ copri-

carios vel subditos. Fiunt itaq; plurima p tales hmoi que rectã habere põt intentionẽ. licet mod⁹ faciẽdi scãdalizet. vt q2 videt̃ fieri pactio de tempalib⁹. vel negatio spũalium. seu dilatio pp̃ter tp̃alia. vl' ex adverso fieri videt̃ pp̃ter tempalia spũalium collatio. exercitiũ vel frequẽtatio/ vt in missis dicendis. vt in horis lucrosis nõ alijs frequẽtãdis. Caveatur igit̃ hec multiplex mali species p boni speciẽ appositã q̃tum fieri dabit̃. qa non est nostrũ posse scandalis oĩbus acceptis occurrere.

Cõsideratio quĩta.

N f Imõiaca labes cõmodi⁹ euitari potest p rectificationẽ intẽtionis/ desiderãdo .f. vl' ponit̃/ ne quis iure suo vel re sua pacifice accipiẽdo tempalia/ nõ vt sunt p̃ciũ spũaliũ vel cupiditatis nutrimentũ/ sed necessarie sustẽtatiõis corpalis adiumentũ. Sic itaq; saluabit̃ illic nõ esse ꝯmutationẽ simoniacã/ vbi tñ ꝯcurrit hoc. do si des. vel do vt des. qñ he dictões ꝯditionales ꝛ causales. si. vt. pp̃t et sil'es. nõ notabũt cãm p̃ncipalẽ. sed cõsecutiuã ꝛ minus principalẽ. seu motiuã vel adminiculatiuã seu meritoriã. vt ibi. Inclinaui cor meũ ad faciendas iustificationes tuas in eternũ/ pp̃ter retributionez. Que vtiq; retributio referebat̃ ad deum pp̃ter pp̃hetã sicut finis sub fine. Ubi autẽ vnũ3 pp̃ter aliud (sicut dicit ph's) vtrobiq; vnum.

Cõsideratio sexta.

f Imoniaca labes põt quo ad p̃terita suscipe puisionẽ et medelaz p hoc sacrũ conciliũ pp̃ter serenationẽ conscientiaꝝ ꝛ animaꝝ salutẽ taliter q̃ aboleantur edicto generali quelibet pene vel sentẽtie iuris positiui ꝯtra simoniacos edite cũ habilitatib⁹ ad bñficia iã obtenta. dãdo licentiam insup p p̃terito/ vt quilibet possit eligere confessorẽ idoneũ qui cũ sup oĩb⁹ dubijs vel scrupulis i foro ꝯscientie absoluat. ¶ Uidetur forsassis hec prouisio nimis lata vl' laxa iuxta seueritatez ecclesiastice disciplinę. si habeat̃ respectus ad imensitatẽ misc͂dię dei. et humanã fragilitatẽ/ que mallet sepe saluti proprie q̃ beneficio vl' statui renũciare. ꝛ tolerabilis apparebit ista puisio. aut si de necessitate puniendi sunt aliqui nimis notorie scandalosi. nihilominus de salute ꝯmunitatis atq; plurimoꝝ cogitet̃.

Cõsideratio septĩa.

f Imoniaca labes poterit p futuro p̃seruatõ3 hr̃e. Cogitet̃ p h' sacꝝ ꝯciliũ/ ne passim ꝛ liceter vt hacten⁹ introeat ꝯsuetudo leges debitas vel iã institutas renouãdo. mutãdo vel interp̃tãdo circa collatõ3 oĩm spũaliũ. tã a capite q̃ a mẽbris cũ tali moderamĩe/ q̃ neq; fiat strictior phibitio tp̃aliũ q̃ optet i capite vel i mẽbris. sicut factũ esse pluries existimãt i q̃busdã. Neq; rursus pmittat̃ talis laxatio que vel verã simoniã vel scãdalosam simonię speciẽ itroducat. hec aũt particulariter sit eoꝝ qui ad hoc pticulariter cõmissi sunt. ¶ Ceteꝝ generale conciliũ in qua p̃te possit leges hmõi p̃scribere p̃sertim summo põtifici sine lesiõe plenitudinis sue potestatis/ vtilis ẽ practicatio. de qua si annuerit deus/ al's ꝛ alibi videbit̃. ꝯcordãdo plenitudinẽ ptãtis papal'/ cũ ipa plenitudine potestatis concilij.

D rõnabilẽ cõ a

a tra simoniam ꝛ simoniacos reformationẽ/ offerunt̃ ppositiones q̃ sequunt̃. quarum declaratio tam scriptis iã editis/ q̃ viua voce poterit apparere.

¶ Prima propositio.

f Inis p̃ncipaliter intentus recipiendi tp̃alia p ministratione spũalium/ reddit hominez pp̃rie simoniacũ in foro conscientie ꝛ ad deũ. ꝛ si hanc intentionẽ aptis ad extra monstret indicijs/ cẽsend⁹ est in ecclesiastico foro simoniacus/ vel de simonia vehementer suspectus.

Secunda propositio

f Inis p̃ncipaliter intentus accipiẽdi tp̃alia p amministratõe spũaliu3 tanq̃ ibi sit adeq̃tio vera p̃cij ad p̃cium/ sicut ẽ in cõmutatione tp̃aliũ ad inuicem/ reddit hoiem pp̃rie simoniacum.

Tercia propositio.

f Inis p̃ncipaliter intent⁹ vt p2⁹ reddit hoiem pp̃rie hereticũ/ si faciat h' et depuato intellect⁹ iudicio/ quasi tale aliq̃d possit de facto/ aut debeat de iure fieri. ꝛ hoc si ptinacia concomitetur.

Quarta propositio.

o Bligat⁹ mĩstrare spũalia/ sicut sunt sacramẽta et bñficia ecclia͂stica/ põt rõnabiliter et licite habere respectũ ad tp̃ale cõmodũ. mercedez ꝛ p̃emiũ. q̃uis minus principale ꝛ secundariũ.

¶Quinta ppositio.

o Bligatus mistrare spūalia ꝛ mini strās ea. hꝫ vero ius ꝛ ptātē recipiē di tpalia. absqꝫ hoc ꝙ mēdicet ea. Et sub hac intentōe (licet minus pncipali) pōt vel po/ tuit obligare se ad ministrandū spūalia. et p mercede vel stipēdio vel cibo ꝛ sua sustē/ tatōe/ recipe tpalia. sic exēplificari posset in omni statu eccl'iastico℞ tam secularium ꝙ religioso℞. a maiorib℞ ad infimos.

¶Sexta ppositio.

o Bligat⁹ ministrare spūalia ꝛ mini strās ea sub spe vel expectatiōe vel intentōe ꝙ recipiat tpalia, p sustētatiōe mi/ nistri ꝛ mercede vl' cibo opariȷ̄/ nō ideo cō uincit symoniacus. sic nec ille q̄ dat tpalia sub spe recipiēdi spūalia. imo staret ꝙ pec/ caret nō tradēdo ea. sic in casu ministrans/ peccare posset abiȷ̄ciēdo vel reprobādo ta/ lia dona seu potius mercedē ꝛ stipēdia.

¶Septima ppositio.

e Cclesiasticus ministrās ex debito sue platōis vl' officiȷ̄ baptisma. cō/ firmatōeꝫ. eucharistiā. ꝯfessionē. ordīes. ex tremā vnctōeꝫ. sepulturā. ꝛ ita de reliqs spi ritualib℞. nō ideo ꝯuincit symoniac⁹/ si an/ te vel post ministratiōeꝫ/ recipiat tempalia ab illis quib℞ ministrat spūalia.

¶Octaua ppositio.

e Cclesiastic⁹/ officiās ex debito bn̄/ ficio suo. sic frequētando horas ca nonicas. vel exeqas mortuo℞/ nō ideo cō/ uincit symoniac⁹/ si recipiat aut recipe intē dat/ distributōes tpales assignatas illis q̄ talib℞ assistūt officiȷ̄s etiā dū aliqn̄ sub hac intentōe mercedis vadit ad aliqꝺ officiuꝫ eccl'iasticuꝫ al's ptūc nō iturus. Exempli grā. si cuilibet etiā religioso q̄ interesset ma gne misse in eccl'ia Cōstañ. q̄tidie distribu eret vnus florenus. ꝯstat ꝙ multi interessent qui mō nō itersunt. nec al's interessent. nec ideo symoniaci essent iudicādi.

¶Nona ppositio.

e Cclesiasticus platus aut alius ꝯfe rens beneficia eccl'iastica/ nō ideo ꝯuincit symoniacus/ si recipiat a bn̄ficia/ tis aliq̄ tpalia.

¶Decima ppositio.

p

e Xtirpatio symonie/ non ita dꝫ pcu rari ꝙ ducant hoies in maiora pi/ cula ꝛ scādala/ p nimiā symonie re strictōeꝫ vbi nō est vel pōt nō eē symoniac⁹ si habeat intētōis vera directio. Nec ita ꝙ eccl'ie vel eccl'iastico℞ dotatio/ debita iure diuino/ euacuet vel fraudet/ sub hoc refor/ mationis pretextu velut a demonio meri/ diano.

¶Undecima ppositio.

e Xtirpatio symonie/ pmo facienda est cordib℞ hominū. ostendēdo q̄li/ ter in corde vel intentione symoni/ aca prauitas cōmittit. ꝛ qualis debeat ha/ beri cordis intētio dū in ministratōe spūa liū fit vel expectat tempaliū receptio.

¶Duodecima ppositio.

e Xtirpatio symonie ab ecclesia san/ cta dei/ in capite ꝛ in membris/ sa/ lubrius facienda est inducendo homines ad timorem dei. ꝛ ad custodiā mandato℞ū suo℞ fm legem euangelicam. ꝙ p solam iu rium penalium constitutioneꝫ. quo℞ mul/ tiplicatio forsitan magis esset restringēda/ ꝙ augenda. multa eñ reputant vl' puniūt tanꝙ symoniaca/ que symonie rationem p prie non includunt. ꝛ ita faciunt viam dn̄i artam magis ꝙ oportet.

p Onit ad declaratōeꝫ pmisso℞. p nūc/ al's posita hec vnica distin ctio. ¶Resoluēdo materiā de sy/ monia possum⁹ inuenire distin ctionē q̄druplicē/ de intuitu vl' respectu cō modi tempalis p spūali. ¶Potest eñ intu itus ferri ad tpale cōmoduꝫ. Primo tanꝙ ad pciū rei spūalis. quasi sit adequatio va/ loris vnius rei ad alterā/ sic est in emptio/ ne ꝛ venditōe ciuilibus. Potest secūdo fer ri intuit⁹ ad ꝯmodū tpale tāꝙ ad motiuū pncipale dandi spūalia. vl' ad finē vltimū in q̄ sistit intuitus spūale ꝯferētis. Potest tercio ferri ītuit⁹ cōmodi tpal' tanꝙ ad mo tiuū min⁹ pncipale vel ad finē subordina tū sub vltimo fine. Pōt q̄rto ferri intuitus ꝯmodi tpalis tāꝙ ad rem debitā iure diui no p sustentatōe ill'⁹ q̄ spūalia subministrat iuxta doctrinā xp̄i ꝛ apostoli ꝙ dignus est opari⁹ mercede sua. ¶Tunc ad ppositū di cimus p ꝯ̄clusione succincta ꝛ solida/ ꝙ pri/ mus intuitus et secūdus sunt vere symo/ niaci de iure diuino ꝛ hūano. Et si concur rat error intellectus/ ꝙ scꝫ talia possunt fie ri/ sicut in primo dicit. vl' ꝙ licite fiant sic ponit in vtroqꝫ modo. tūc incurrit heres pprie dicta. ꝛ habēdi sunt symoniaci tales heretici, pꝑe dicti si sint ptinaces. Dicim⁹ ꝯseq̄nter ꝙ si ferat intuitus tercio ꝛ quar/ to modis. ille pōt esse licit⁹ imo laudabil' ꝛ meritori⁹ ac debitus. Hoc tamē attento ꝙ obseruet illud apostoli. Ab omni specie

mala abstinete vos. h̄ est q̄ admīstratõ spi
ritualiũ facta sub altero tali ītuitu n̄ appa/
reat fieri ex mõ suo ītuitu p̄mo vel secũdo.
vt si nõ exercent spūalia si nõ p̄us dent tē/
poralia. aut si turpit̄ exigant̄ ⁊ cũ scãdalo.
⁊ auaricie nota. in q̄bȝ casibȝ possent habe/
ri suspecti ꝺ symoniaca p̄uitate sic agẽtes.
⁊ h̄ p̄sumptõe iurꝫ vl' facti. ⁊ possent ī hoc
casu ipi tanq̄ tales iudicialiter euocari.

Finit

Opusculũ eiusdem

de sollicitudine eccl'iasticoꝝ ad frēs celesti
nos ꝯtinens. lxviij. particulas.

Q
Uerit̄ respõsio sup dubijs seq̄nti/
bus vñ crebro sollicitudies ꝯsciē/
tiaꝝ in eccl'iasticis ⁊ religiosꝭ oriũt̄

¶Primũ dubiũ. Si liceat eccl'iasticꝭ ma
xime r̄ligiosis/ dũ ꝯferũt̄ eis t̄palia/ se ⁊ suc
cessores suos obligare ad certa ⁊ deꝛmina
ta suffragia ī missis vl' alijs officijs ecclesi/
asticis. sic̄ hȝ vsus ꝯmũis: Solutio p̄ticu
la. xiij. q̄ p̄supponit alibi tractata ꝺ symõia
¶Secũdũ dubiũ. Si liceat omittere ta
les obligatões sine reatu pc̄i mortal'. p̄ser
tim qñ vident̄ g̃uiores q̄ opꝫ ex euētu vel
aliũde: Solutio p̄ticula. xij. et a. xix. vsq̄
¶Terciũ dubiũ. Si meli⁹ essꝫ (xxxij.
q̄ ꝯferētes t̄palia starent ī sola generalitate
p̄ suffragijs habendis. et si ad h̄ ⁊ quõ mo
nendi sunt: Solutio p̄tic'a. xvij. ⁊. xviij.
¶Quartũ dubiũ. Si in casu scd'i dubij
necessaria sit ⁊ secura dispẽsatio supioris p̄
lati vel pape vl' ordinarij: Solutio p̄ticu
la. xxviij. vsq̄. xxxij.
¶Quintũ dubiũ. Si liceat ecclesiasticꝭ
bñ ⁊ sufficiẽter fundatis recipe nouas ob
ligatões cũ augmẽto seruitij: Solutio p̄
ticula. xxxiij.
¶Sextũ dubiũ. Si liceat sine augmẽto
seruitij/ ita q̄ nõ plures dicãt̄ misse vl' obi
tus ⁊c̄. q̄uis h̄ intẽdant t̄palium collato/
res: Solutio particula. xlix.
¶Septimũ dubiũ. Si liceat admitte/
re sup fratres iã fundatos/ alios q̄ habeãt
speciales cellas ⁊ obligatões ad suos insti
tutores alias q̄ reliq̄ fratres: Solutio cũ
viij. ix. x. et. xij. dubijs partic'a. xxxiiij. xxx
v. xxxvi.
¶Octauũ dubiuꝫ. Si liceat se obligare
q̄ omnis fruct⁹ spiritualis ī missis ⁊ alijs
que obligatus dicet cedat in vtilitatē tem/
poralia cõferentis:

¶Nonũ dubiũ. Si tantũ p̄sunt suffra/
gia dũ fiũt p̄ pluribȝ quãtũ si fieret p̄ vno
vel paucis. ⁊ p̄sertim illi q̄ facit:
¶Decimũ dubiũ. Si debens vnã mis/
sam possit alios adiũgere sine defraudatõ
ne illi⁹ q̄ missam petijt aut instituit:
¶Undecimũ dubiũ. Si necesse sit sem/
p̄ p̄ spēalibȝ fundatoribȝ orões facere speci
ales. maxime dũ h̄ instituerint licꝫ nõ spe/
cificãdo modũ ⁊ quis modus tenebitur:
Solutio particula. xxxix. cũ. v. seq̄ntibus
¶Duodecimũ dubiũ Si liceat p̄ loco so
lẽniori in sepulturis vl' p̄ alijs põpis exeq̄
arum ꝯpacisci verbo vl' intentiõe de maiori
tēporaliũ collatione:
¶Tredecimũ dubiũ Si discrete faciũt
obligantes se ad suffragia p̄ alijs. qñ inde
min⁹ valēt vt videt̄ p̄ seipis. ⁊ nõ ē ꝯpatio
t̄palis ꝯmodi ad spūale: Solutio hui⁹ et
xiiij. particula. xlv. cũ tribȝ sequentibȝ.
¶Decimũquartũ dubiũ. Si caute faci
unt religiosi qui leuiter admittũt ad p̄tici/
pationeꝫ omniũ beneficioꝝ p̄ illos qui bñ
faciunt eis vel qui petũt.
¶Decimũq̄ntũ dubiũ. Si obligat⁹ ad
orões vocales sit absolutus ab obligati/
one dũ eas dic̄ sine attentõe vel deuotõe vl'
affectõe aut sollicitudie: nã attẽtio est que/
dam sollicitudo. Solutio istius ⁊ sequen/
tis particula. lv. vsq̄ ad finem.
¶Decimũsextũ dubiũ Si sufficit gene/
ral' intentio q̄ vult eccl'iasticus vel religio/
sus orare spāliꝰ p̄ bñfactoribȝ q̄ p̄ alijs
sup q̄ specialitate q̄tificãda se refert ad deũ
qui põderator est meritoꝝ

Prima particula

N
Olite solliciti eē Matth. vi. Lu
ce. xij. Jubet h̄ sup̄mus abbas
noster Jesus xp̄s/ in cuius sp̄ũ
salubrit̄ instituti clamam⁹ Ab/
ba p̄r. Cõsonat apl's eius magnus p̄or in
religione xp̄iana dicēs Corinthijs/ in p̄so
na oium. Uolo vos sine sollicitudine esse.
Sꝫ mox subintulit vtilē ⁊ necessariã de sol
licitudine distinctõeꝫ ne vel sibijpi vl' alijs
ꝯsortibȝ suis/ ꝯtrius videret̄ q̄ꝝ sermo fre/
quēter ad sollicitudinē ꝯ desidē inertiã/ ex/
hortat̄. Ait eñ. Qui sine vxore est/ sollicit⁹
est q̄ dñi sunt. quõ placeat deo. q̄ aũt cũ vx
ore ē/ sollicitus est q̄ mũdi sunt.

Particula secunda

Ecce habem⁹ sollicitudinē ꝛ sollicitudinē. Una ē dei. altera mūdi. Una spūalis. altera tpalis. Utraqꝫ siqui dē bona. Alioqn culpata fuisset vxoratorū cū sua sollicitudīe ꝯditio. pͥma tñ melior atqꝫ diuinior/adeo vt vacatio dici possit. ꝛ dicat tā hic qꝫ ab aplo. i. Cor. vij. Uolo vos inqͭ sine sollicitudine esse. Et alibi ad Philip. iiij. Nihil solliciti sitis. Et ꝑ ps. dñs. Uacate inqͭ ꝛ videte qm̄ ego sum deus.

Tercia particula.

Elix ista sollicitudo vacans ꝛ vacatio sollicita/q̄lē hēre licet/decet ꝛ expedit illos p̄cipue q̄ celibes esse sine tribulātī iugo vxoꝝ nedū elegerīt sꝫ vouerīt. quales vos elegit et assūpsit abbas nr̄ xp̄us (o patres ꝛ fratres celestini) q̄s ad pñs alloquit sollicitudo dilectōis mee quā suis ipulit questiunculaꝝ stimulis zelus vester religiosus sollicitus iuxta verbū ꝓpheticū Michee. vi. Ambulare cū deo suo.

Quarta particula.

Ensit itaqꝫ vester in dño timor/cuius vis ē s̄m ph̄m reddere timentē sollicitū. Sēsit inquā quēadmodū frustra fuissꝫ assūpta sollicitudo vacās deo/ si q̄dā retrospectōe seu tergiuersatōe corrueret i mūdi sollicitudinē. ꝛ iā nō tm̄ vana eēt q̄si finē n̄ assequens vacatōis/veꝝ dānabilis iudicaret ꝛ reprobaret. si i dānabilē reprobātꝫ sollicitudis peccatricis foueā p̄ceps laberet. q̄lē dissuadꝫ marie s̄mo ꝓposit⁹. Nolite aūt xp̄s sollicitī eē ꝛc.

Quinta particula.

Ueret forsan nouitioꝝ aliqs q̄ sit et q̄lis hec sollicitudo culpabilis. Nā d̄ tolerabili mūdanoꝝ satis isinuatū ē. ꝛ de q̄dā alia ocio scō ꝯdiuisa videt āmōita sꝫ nō crimiata fuisse illa marie sedētis ad pedes ihu soror martha. Martha inqͭ Ihs sollicita es ꝛ turbaris erga plīma. porro vnū ē necessariū. At vero tota ꝯmonitōis xp̄i series/cū expositoribꝫ suis i illa ꝓhibitōe sollicitudis q̄ ē mathe⁹ ꝛ Lucas referūt dat intelligi sollicitudinē malā eē q̄ nō ē prudētis et sagacis ꝓuidētie neqꝫ necessitatis. sed ē vł diffidētie vł ꝑfidie vł cupiditatis curiose ꝛ anxie/de quibꝫ nō ē mō ꝑ singula disserendū.

Sexta particula

Eniam⁹ igit ꝑ compēdiū statim ad pie sollicitudinis vestre i dño questiones/q̄ sollicitudinē reformidāt impiā/dū piā imo necessariā cogunt amplecti. Manet apud vos (o p̄res ꝛ fratres) ꝓfūdo corde firmata monitio aplica Hebr. xiij. Sint mores sine auaricia ꝯtēti p̄ntibꝫ. Nihilomin⁹ aspicitis illa eē necessaria q̄ ꝓcedit idē apls. i. Timoth. vi. Habētes alimēta ꝛ quibꝫ tegamur his ꝯtēti simus. Bñ suades o magne p̄or aple. placꝫ id qđ apponis his ꝯtēti simus. Attñ alimēta et ea quibus tegamur oportet habere. Nō aūt hoc ipm̄ totū/vel labore nostro q̄ diuis mancipamur officiis vł ostiatī mēdicādo q̄ necuaqꝫ discurrere ꝑ vicos ꝛ plateas instituim⁹/obtinere fas nobis est. Deniqꝫ nihil equius s̄m omnē legē esse deducit apostolus. i. Cor. ix. qꝫ qui altario deseruit de altario ꝛ viuat.

Particula septima.

E ve mūdo a scādalis. ve scandala spargentibꝫ vbilibet demoniis. In via hac qua ambulabaꝫ (ꝯqueritꝫ ꝓpheta) abscōderūt supbi laqueum mihi. Et rursus. Iuxta iter scandalū posuerūt mihi. Electa ē ecce sub triplici religionis voto via paupͭtatis, vt sollicitudo noxia diuitiaꝝ cruciās ꝛ enecās vitaret. Electa via castitatis ꝑpetue ꝯtra sollicitudinē alligantē vxori cū tribulatōe hmōi. Electa via derelictōnis ꝓprie volūtatis ꝑ obedientiā/cōtra sollicitudinē tot dubitationū. tot scrupuloꝝ. tot discriminū/q̄lia ꝓpria voluntas se dū ducere vult se seducēs incurrit. ¶ Pudet heu pigetqꝫ recordari quātis ꝛ qualibꝫ apud nonnullos detrimētis/oīa sunt i oppositas exorbitatiōes euersa subuersaqꝫ. Iā heu nimis apparet veritas parabole xp̄i/q̄ mō dū hec relegerētur lecta ē i ecclia de immūdo spū/q̄ cuꝫ exierit ab hoīe. tandē redit ꝛ adducit septē spūs nequiores se/dū inuenit domū vacantē. nō q̄dē vere/sꝫ sola simulatōe. sicut ꝛ solis extrinsece professionis scobis ficte mundata est.

Particula octaua.

St vtiqꝫ nequā ꝛ immūd⁹ spūs cupiditas. q̄ radix oīm maloꝝ et idolorū seruit⁹ ab aplo. ꝛ māmona dicit iniq̄tatis a xp̄o. Sed nōne nequior ē simulata paupͭtas que sub voti velo latēs tota diuitiis inhiat. tota sollicitudinibꝫ eaꝝ pūgit. ꝛ int⁹ ꝛ extra ꝯtinuis mirisqꝫ modis lacerat cruentat. dissipat. Cui nāqꝫ poterit eē dubium solerter attēdenti/q̄n spūs auaricie nequā iā secū adduxerit. vij. spūs. i. vniuersitatē viciorū nequiores se. Simulata q̄ppe (sicut aiebat ꝑ quem) equitas duplex ē iniq̄tas. nō secus hoc loco. dic qꝫ ficta ꝛ vota paupͭtas nō ē paup/

T

tas spūs/nō pauptas ꝟtus. non amica bonis moribꝰ frugalitas/sꝫ duplex iniq̄tas. q̄a ꝛ vere cupiditas ē ꝛ simulatio. Nec hic sistit Sed pgrediēs istic voti fractoꝝ. fundatorū defraudationē. proximoꝝ factis. dictis ꝛ exēplis scādalisationē inuenies. Demū subit illud ve xpi/dictū phariseis p talibꝰ ī religiōe penitꝰ lapsa versantibꝰ/quales hic solos plāgimus. Circuītis mare ꝛ aridā/vt faciatis vnū proselitū. i. nouitiū in religione. et cū factus fuerit/facitis eū filiū gehēne duplo q̄ȝ vos Eccl'i. v. quoniā displicet deo infidelis ꝛ stulta promissio. ꝛ melius est nō vouere/q̄ȝ post votū non reddere.

Particula nona.

Iste tandē aīa siste calamū quē indignatio tua rapit vltra longe q̄ȝ inchoādo pposueras. Et q̄ doctrinā bonā datura es/distraheris satyra que nulla vnq̄ȝ orōne/nulla declamationis acrimonia/satis erit reprobāda. Reuertamur ad pgressum finis intēti/resumētes illud vñ arripuit nos maloꝝ recogitatoꝝ p̄terim apud non paucos nostri tpis religiosos)anxiꝰ dei timor/xpianaq̄ȝ pietas ꝛ miseratio fraternalis. Illud erat apire/q̄ pacto pauptas religiosa/vacaret absq̄ȝ sollicitudīe victꝰ ꝛ vestitꝰ Infuenīūt fateor ꝛ vos interrogādo fatemī plēs crebro pungitiui ɔsciaꝝ scrupuli/nō sinētes timorosos frēs īplere cū pace ꝟbū xpicū aplīca monitōe. nolite solliciti esse

¶ Particula decima.

Unt autē in genere tres in conquisitione victus ꝛ vestitꝰ nequā stimuli Unꝰ simonie. alius vsure. alter fraudulentie. ¶ Sollicitaꝛ nimiꝝ timorata mēs ne forte misceat se int̄ dantē tp̄alia p sp̄ualibus recipiēdis. ꝛ ecōtra labes simoniace p̄uitatis. ꝛ hoc vtiq̄ȝ frequēter (ve ve) puenit/ dū nō habeꝛ directio. dū lumē intētōnis nostre que dicit oculus corpis oīm actionum nostraꝝ ē tenebre ¶ Sollicitaꝛ p̄terea ne in redditibus compandis (q̄ nō semp inueniunꝛ ad ppetuū) reddaꝛ contractꝰ vsurariꝰ ex adiecta ɔditione seu pactiōe de facultate totiēs quotiēs redimendi ¶ Sup hac ꝟo duplici q̄stione sollicita scrupulosaq̄ȝ/ p̄sūt hēi q̄dā opuscl'a nr̄a nup edita. si tn̄ cū magnis taliū tractatoribꝰ visa fuerint numeranda

Particula vndecima.

Upest ad p̄ns īuestigare et īuētos tollere (q̄ȝtū inuenit sator boni seminis xps) zizaniorū fraudulentorū aculeos. quos latebrosa nocte dū dormiūt p negligētiā hoīes/supseminat inimicꝰ hō sub obtentu conquisitōis victꝰ ꝛ vestitꝰ. Hoc etiā p̄ci pue vestra p questiunculas sollicitudo scire desiderat ¶ Et q̄ñ defraudatio directe ɔtrariaꝛ iusticie/tot modis iueniemꝰ defraudationē quot iusticiā fieri. oppositoꝝ q̄ dē eadē ē disciplina. Dicitꝛ aūt iusticia ꝟtus ad alterū vel sicut ad alteꝝ/reddēs vnicuiq̄ȝ q̄d suū ē. Porro iusticia ample sumpto vocabulo/cōparaꝛ ad deū ꝛ ad p̄ximū. imo ꝛ ad seipm sicut ad alteꝝ/put in p̄nia fit/dū sp̄us carnē subijcit seruituti. Sic erit defraudatio. vna ad deū. altera ad proximū. tercia quasi metaphorice dicta ad seipsum. Et p̄mitꝰ de proximi defraudatione (quia notior est) videamus. ꝛ conclusiones deinceps inseramus

Particula vndecia.

¶ Conclusio prima.

Ollicitudo pia ɔferentis tp̄alia defraudaꝛ/si sua intētio a recipiēte nō seruetꝛ. hoc eñi p̄prie sonat fraus et dolus d̄ ꝑ tend. [illegible] vnū ꝛ fit alteꝝ. Sic dicitꝛ de testatore/q̄ fraudatꝰ ē/si sua differaꝛ aut nō impleaꝛ intētio. neq̄ȝ tn̄ accipiēda ē deq̄uis intētione. Nō eñi cadit sub obligatiōis recta lege nequā intētio si saluti ɔtria. si moribus absona. si in deteriorē exitū/eiꝰ obliquatio sit vētura/qualis eēt intētio palā simoniaca vel vsuraria/vel iuri p̄iudicās alieno. vt deo sanctisq̄ȝ suis/nō honesta.

Particula decimatercia.

¶ Conclusio secunda.

Ollicitudo pia ɔferētis tp̄alia/dirigi dꝫ ad sustentationē mīstri illꝰ tp̄alē faciēdā/a quo sp̄ualia requirunꝛ. Iste siquidē iustus p̄rius ꝛ verꝰ ē titulꝰ suscipiēdi sp̄ualia. Et hoc supponaꝛ ad plenū tanq̄ȝ deductū sufficienꝛ ī materia de simonia/dū de directōne cordis forma dareꝛ. At uero plerūq̄ȝ fit/vt mētiaꝛ iniq̄tas sibi. nūc p ignorantiā affectatā/ꝛ ideo culpabilē. nūc p negligētiā q̄ nō tāta sollicitudīe q̄rit agendoꝝ veritatē. Expedit igiꝛ ad p̄ticulares descēdere casus. nō q̄dē ad oēs aut singulos. hoc eñi nobis est impossibile. q̄ñ varij sunt sine nūero. ꝛ ita varij q̄ vna circūstantia q̄ñq̄ȝ posita. q̄ñq̄ȝ deficiēs iudiciū sapiētis variare ɔpellit. ꝛ hoc cū admiratōe paꝝ sapiētis. nec ad oīa circūspicientis. Quesiuit vnus anachoritaꝝ a quodā p̄re. Pater debeo tē-

ptatõnes admittere/aut ptin⁹ eas abijcere? Admitte inqt. Accessit alter cũ eadẽ petitõe Abijce inqt nec admitte. Nonne ɔ̃ria videri põt. admitte. nõ admitte? Sic apud sapientẽ Prouer. xxvi. Respõdeas stulto iuxta stulticiã suam. Et ibidẽ. Rñde stulto iuxta stulticiã suã. Sic i euãgelio demõstrãdis ꝛ nõ monstrandis opibus bonis habes.

¶ Particula decimaquarta.

Uarie re colligit᷑. vñ tã freqns error ĩ moralibꝫ iudicijs venit. Sũt q̃ solis intẽdũt generalibꝫ regul᷑. vt sũt ꝓuerbia ꝛ autoritates sctõꝝ. Sũt q̃ ad sola singularia dãt se totos. nullã ad ꝑma principia resolutionẽ faciẽtes. qꝛ vel nesciũt. vl᷑ negligũt. aut toti lr̃ales ꝛ sine spiritu carnales sũt. vel excecat eos ꝓpria malicia hec aut illa. Sũt alij circũspecti sil᷑ ꝛ prudẽtes q̃ singularia caute colligũt. ꝛ sapiẽter ad regulas resoluũt generales colligẽtes parit᷑ q̃ fuerit rõ date leg᷑. qñqꝫ ꝑ eleuatõꝫ mẽtis ad regl᷑as diuinas. qñqꝫ ad hũanas. Primũ fit ꝑ ṽtutẽ quã vocat Aristo. gnomicã. Alteꝝ ꝑ epikeiam/quã dicere possum⁹ bonã equitatez. Et qm̃ rarissimi sũt tales circũspecti (reqrit᷑ em̃ cũ eruditõe lõgus experiẽtie vsus) nõ expedit passim ab om̃ibꝫ q̃rere solidũ ꝑ moralibꝫ cõsiliũ. neqꝫ sil᷑r ꝑsumere illud dare q̃sqꝫ debet. ꝑsertim nõ habita cũ suis circũstantijs omnibus vera casus forma q̃ queritur.

¶ Particula decimaquinta.

Et certe freqns istic ab inq̃rẽtibꝫ solet interuenire defect⁹. Et cũ ius ex facto oriat᷑ q̃d mirũ si ĩ rñsione fit deceptio? Nõ q̃dẽ sp ex rñdẽtis/sed ex inq̃rentis vicio. aut crebri⁹ ꝓpter fantasiaz paꝝ instructoꝝ/q̃ se paralogizãt. decipiũt ꝛ sophisticãt. putãtes casus aliq̃s eẽ sil᷑es q̃s ex vnica qñqꝫ circũstãtia addita vel remota vel nõ attẽta/ɔ̃stat p̃rsus esse dissil᷑es vel aduersos Exempla tacta sunt. Et apud medicinã dãdã patet ħ viciũ/dũ vnus sibi visus arrogãter perit⁹ ĩ hac aut hac medicina danda/applicabit vnã receptaz ad morbos ex causis oppositis ortos. nõ attendens ꝙ aliud q̃d sanat calcaneũ. nõ sanat sed excecat oculũ.

Particula. xvi.

Mittam⁹ narratões sup hac re vulgares. nec referamus q̃s iuste ꝑinde rõem vel nõ valeãt aduocari ꝑtendere/dũ casũ oẽm ad se delatũ iustificãdũ suscipiũt. Et veniam⁹ ad alias ɔclusiões/cũ suis modificatiõibus [illegible] ꝑ pue de intẽtõe sustẽtãtis mistꝫ eccl᷑ie q̃ ꝛ q̃lis sit tenẽda. ꝛ q̃ ꝛ q̃lis sit tenẽda ꝑ eũ q̃ sustẽtat᷑/et recipit siue sit vn⁹ siue sint ꝑl᷑es/secl᷑aris aut religiosus. ¶ Et sit conclusio tercia.

¶ Particula decimaseptima.

Ollicitudo pia ɔ̃ferẽtis tempalia si vult põt ĩ sua generalitate suffragia reqrere. Et sub hac intẽtõe sola stando/nõ min⁹ merebit᷑ sepe apud deũ q̃s ꝑticulari⁹ exigẽdo. ¶ Nõ habet ꝑma ps dubitationẽ. ¶ Scd̃a pars/vtinã sp̃ualibꝫ ocul᷑ quales sunt oculi colũbini sp̃osi ꝛ sp̃ose in canticis/aspiceret᷑. qm̃ apud illos ꝑspicua esset/q̃ cognoscũt om̃ia bñfactoꝝ oĩm quantũlibꝫ occultoꝝ ꝑmia reposita apud deũ/ꝓpt᷑ quez ꝛ in quo fiunt ¶ Uerũ pauci sunt spirituales hmõi qui nõ miscere curẽt grano purissimo charitatis illud seminãdo quedã zizania vanitatis. Fitqꝫ illud virgilianũ Infelix lolium/ꝛ steriles nascunt᷑ auene. Audi cõformiter illud euangelicũ ꝙ [illegible] super seminauerunt/ꝛ suffocauerunt semen verbi ꝛ fructũ boni opis. Conclusio. iiij. ¶ Particula decimaoctaua.

Ollicitudo pia ɔ̃ferẽtis tp̃alia/põt ꝛ debet ammoneri clã aut palã ꝑ predicatores aut alios sup ꝑmissa veritate ꝑ directõe pure intẽtõis sue. Suadẽda quippe sunt bona cũ dissuasione malorum. Nihilomin⁹ obseruet᷑ illud antiq̃ puerbij. Ne q̃d nimis. q̃a q̃ nimis emũgit/elicit sanguinẽ. Nimis excutiẽs ferꝝ/qñqꝫ vl᷑ hebetat vel ɔ̃sumit ip̃m. Satagẽs deniqꝫ totũ quicq̃d seuerit aut messuerit puꝝ esse/nõ habẽs aliq̃d zizanioꝝ neqꝫ paleaꝝ. quidni frustra/q̃dni stulte sepe conet᷑ ꝛ damnose fatigetur. Nũquid eligibilius est granũ aliq̃d vel impuꝝ/q̃s nullũ colligere? Quocirca dicamus consequenter. Conclusio q̃nta.

¶ Particula decimanona.

Ollicitudo pia cõferẽtis tempalia/põt cũ bona venia/imo ꝛ cũ gratia/conditiones certas apponere explicatiuas intentionis sue. ¶ Sufficere in primis debet ad ɔ̃sensuz hui⁹ veritatis vsus totius cõis ecclesie/q̃ sic habet ꝛ recipit. cui si quis detrahit/imprudẽter se decipit ¶ Sũt aũt tres ɔditiões ꝓpter q̃s pie põt ɔ̃ferens apponere limitationes certas Una concernit ꝑsonã recipientẽ. Altera ꝑsonã ɔ̃ferentẽ. Tercia ꝑsonã affinẽ vel attinentẽ.

Particula. xx.

y Trēde ꝛ videō expediēs eē psone re
a cipiēti/ꝗ limitet ad certa suffragia.
quatin⁹ reddat anim⁹ ei⁹ magis solli
cit⁹ debitū soluere. ꝛ intētiōes suā ī deū diri/
gere. Quatin⁹ pterea maneat ei⁹ ɔsciā securi
or. ꝗ poterit agnoscere ꝗ obligatōne soluta
quiet⁹ manet. Hec gui pēdēde sunt due rōes
iste. Quibꝫ addit tercia Constat nāqꝫ apud
deū ꝗ nouit oīa. ꝗ ꝛ dicit. Ego de⁹ ꝛ nō mu/
tor. nihil esse necessitatis apire nr̄as intētio/
nes ꝛ affectōes exponere. Hoc ꝗ reqrit ppt
nos orātes/vt. s. exhibeam⁹ nos tales nobis
ipsis/qualē cupimus esse deū nobis. pios.
amicos. sedulos. compatiētes. ꝛ ita ꝺ reliqs
affectibꝫ. Sed qs nesciat ꝗ orās plus mo/
uetur ꝛ afficitur in seipō/dū ad pticularia re
spicit. dū bn̄factoꝝ munera. dū obligatōes.
dū intētiones. dū necessitates ɔsiderat/ꝗ̄ ī
quadā vniuersitate se tenendo.

¶ Particula vicesimaprima.

Idebis rursus circa psonā ɔferētis
v expediēs eē freqnter ꝛ necessariū ali/
qn̄/suffragia limitare. Primo si ad
illa suffragia teneatur vl' ex voto/vl' ex sacer
dotis iniūcto. vel ex alteri⁹ testamēto legato
vel mādato. Certū ē pinde suffragia ecclesie
vel singularꝫ psone/non tātū valere p mille
aut omibꝫ/quantū si p vno fiant. ꝛ hoc ad p
sens supponat ex aliis opuscul'. Hec ē ɔtro
uersia ꝗliscūqꝫ apud doctores de suffragio
satisfactōis ꝛ redēptōis/sicut exempla ciui/
lia ꝛ ꝗtidiana ɔuincūt de debēte centū fran/
cos ꝗ liberaret centū p se solutis. sed additis
secū decē socijs in pticipatōe liberatōis pro
pria ei⁹ tantundē liberatio tardaret.

¶ Particula vicesimasecunda.

Idebis deniqꝫ circa psonā affinem
v vel attinentē psone ɔferentis/referre
ꝗ̄ plurimū/si viderit ꝛ senserit p suc
cessiones tpm ꝛ generationuꝫ/ꝗ tal' parens
ei⁹ vel affinis talis fuit pie sollicitudis/vt p
se ꝛ suis talia fieri ɔstitueret pietatis officia
None mouet ac ɔmouet pinde/pces cū grā
rūactōe ꝛ laudibus ad deū referre? None p
babile ē eidē animandū fore/ vt quemadmo
dū ille fecit. ita ꝛ ipse faciat. Deductio latior
patet aduertenti. Conclusio. vi.

¶ Particula vicesimatercia.

Ollicitudo pia ɔferētis tpalia /pōt
f cū bono corde nedū ī suffragijs cō/
ditōes apponere. sꝫ cū h̄ loca certa ꝛ
honorabilia sue sepelitōis eligere/cū appēsi
one insigniōꝝ seu tituloꝝ ɔscptiōe iuxta sui
stat⁹ ꝗlitatē. sic de pōpa funeraliū diceretur.
¶ Seqt h̄ ɔclusio p deductōes pcedētes. Et
qm̄ īueniūt scīssimi pr̄es talia curasse. nā pie
recogitata cedūt oīa ad honorē magnificuꝫ
dei ꝛ eccl'ie tā militāt'. ꝗ̄ triūphāt'. Et ad fi
dē spem qꝫ resurrectōis astruēdā. ꝛ īcredulo
rū ɔfutatōꝫ pficiūt. ¶ Ueritas ē talia oīa cō
uerti. nūc ī bonā. nūc ī malā ptē. p facientuꝫ.
p ɔferētiū. p recipientiū. p inspiciētiū. p inte
pretantiū. diuersa ꝛ aduersa ꝗlitate. neqꝫ oīno
aliter inuenies in opatiōibꝫ humanis extrin
sec⁹ exhibitis. Ad qđ adduci pt illud comi/
cū. Talia sunt oīa ꝗlis ē anim⁹ vtētis. Quē/
admoduꝫ de diuitijs aut paupertate dixit sa
piēs. ꝗ substātia paupis ꝑm cor eius.

¶ Particula vicesimaquarta.

Undamentū suscipit hoc loco salu
f berrimū illud xp̄i preceptū ab aplo
repetitū. Nolite iudicare. Qđ vtiqꝫ
de talibꝫ ad vtrūlibet indr̄ntibꝫ intelligit eē
pceptū/vt ꝗ mādūcat/nō mādūcātē nō sper
nat. ꝛ ecōtra. Qui offert tpalia/nō offerentē
nō spnat. Hinc abbas pastor. dic inqt sp ti
bi. tu qs es. Et ne iudices queqꝫ. Sic ꝛ sal/
uabit hūilitas et curiositas supba. piculosa.
temeraria ꝛ inquieta confundet.

Particula. xxv.

¶ Conclusio septima.

Ollicitudo pia ɔferētis tēpalia de/ z
f fraudat si nō impleat obligatio vel
pmissio vel ɔuētio secū facta. cessan
te cā legitima nō implēdi. ¶ Cōformiter ad
pmā conclusionē est hec septima conclusio.
Restat solū difficultas in assignatōe causa/
rū seu casuū. quibus ꝛ qn̄ pōt ptermitti a re
cipiēte illud qđ conferens instituerat. Una
causa ē necessitatis Altera maioris vel vrgē
tioris vtilitatis. Tercia p dispensationē su
perioris autoritatis. Que duplex ē. vna sup
ma pape. alia ordinaria prelatoꝝ.

Particula vicesimasexta.

Ecessitas incūbit/nūc ex impoten/
n tia vel infirmitate recipiētis. nūc ex
fortuitis demolitōibꝫ eccl'aꝝ. ex dis
sipatōibꝫ hereditatū atqꝫ redditiuū/ quibꝫ su
stentādus erat mīster ecclīastic⁹. cui⁹ bn̄fici/
um qđ dabat ppter officiū. si prsus depīt/
non videt astrict⁹ remanere seruitio. nisi for
tassis obligātio remaneat aliunde.

¶ Particula vicesimaseptima

p Oro maior aut vrgētior vtilitas p
uenit qnqꝫ p tempis successū. Ubi

oportet (iuxta verbũ iuristarũ) ꝙ alia ratio reformet pactũ. Nec ẽ illud mirabile insolitũ vel impossibile. cũ ĩ iuramẽtis ⁊ votis generaliter emissis de futuro plerũqꝫ sic eueniat. vt que generalr ꝑmissa bona esse videbant/fiant ĩ casibꝫ ꝑticularibꝫ vel nõ obseruanda vl mutãda. q: noxia sũt. vel inutilia moribus. vel dissona ecclesiasticis ritibꝫ/seu boni maioris impeditiua. Suppetũt exẽpla frequẽter si q̇s aduerterit. vt si quotidie dicẽda sit missa de requiẽ. veniet dies natalis dñi. dies resurrectõis eius. dies pẽthecostes. Cõueniunt parochiani ad auditõez misse q̃ tũc forte nõ habet ab alio. puto nullus diceret tunc cantandũ esse de requiẽ.

¶ Particula vicesimaoctaua.

Attenderẽt vtinã ꝯferẽtes tempalia quid plus honoris ⁊ celebritatis affert circa diuinũ religionis cultũ. et viderẽt ꝙ aliqñ fructuosius eẽt ꝑ suffragiis habẽdis/fũdare die obit⁹ sui missas vel alia seruitia que de sanctis sunt aut de tꝑe/ꝙ̃ si ĩ solis funeralibꝫ seruitiis sisteret. Queadmodũ si fiat vnũ annuale iuxta ritũ ⁊ significationẽ missal. quotidie videt hẽ pl⁹ deuotionis ĩ suscipiẽte. qm̃ natura sic hꝫ vt idẽtitas vel assidua silitudo causet fastidiũ. Nihilominus oportet iuxta ⁊ ꝓpter ꝑmissa pias conferentiũ ⁊ recipientiũ ꝯuẽtiões nõ leuit abrũpere/sed tractare reuerẽter. Quãuis nõ ẽ arbitrandũ oẽs hmõi cerimoniales institutiones/obligatorias esse sub pena pcti mortal si trãsgrediant. q: nec ď aliis ꝯstitutõibꝫ lõge essentialioribꝫ ordini monastico hoc ẽ sentiendũ. Contempt⁹ autẽ nihil sollicitus sup impletione taliũ/crimen habet tã apud monasteriũ seu collegiũ ꝙ̃ apd singulares.

¶ Particula vicesimanona.

Ceterũ de dispẽsatõne supioris additum ẽ ꝑ tercia causa. qm̃ nõ oĩm est passiz tales casus descindere sub regul generalibꝫ emergentes. sꝫ ad ꝑlatos spectat interꝑtatio iuridica. ad doctores scholastica. ꝑsertim quãdo põt esse rõnalis dubitatio de duplici casu priori. necessitatis videlicet ⁊ maioris vtilitatis. Grãdis ꝓ nũc aperiri possit discussio sup hac materia dispẽsationum ⁊ cõmutationũ/tã in respectu dispẽsantium/ꝙ̃ in ordine dispensationẽ querentium ⁊ recipientiũ. q̃ specialẽ postulat separatumqꝫ tractatum. sicut ⁊ quedã alia cursim hic pertransita.

¶ Particula tricesima.

Dicam⁹ vnũ hic ⁊ nunc ꝑ expedienti tuti⁹ eẽ semꝑ assumere dispẽsatiõẽ supioris seu ꝯmutationẽ. que vt haberi ꝯmodius possit/ꝓcurandũ ẽ ab autoritate papali/ꝑsertim in religionibꝫ exemptis ꝙ detur aliquis ab eo substitut⁹. sit de religione. sit alius q̇ facultatẽ habeat totiẽs quotiens videbit dispensandi. ad quẽ facil pateat accessus. Hoc consiliũ in aliis etiã casibꝫ conscientie scrupulosis/salubre ẽ. sint illi casus occulti. sint publici. sint super pctis. sint sup penis ⁊ irregularitatibꝫ pctõꝝ.

¶ Particula tricesimaprima.

Demũ papa rite cõsultus/nõ se reddat difficilẽ ꝯcedere talia. qñ et vbi nõ apparet fraus vel laqueus ista q̃rentiũ. nõ in velamẽ false libertatis malicie/sed serenationẽ consciẽtie. ⁊ dilatationẽ viarum pñie. Qua in re colligit et ꝯsequẽti de particularibꝫ exemptionibꝫ a ꝑlatis ordinariis ꝙ frequẽter noxie sunt. nedũ ꝓpter ꝑiudiciũ iuris alieni. nedũ ꝓpter ꝯturbatõem ordinis eccliastici ⁊ hierarchici. verũ ꝓpt incõmodũ collegii sic exempti. Cur itaq: q: nimirũ ꝑclusit sibi recursũ facilẽ ad ꝑlatũ ordinarium/dum quesiuit quasi libertatẽ excutiendo iugum suum. ¶ Conclusio octaua.

Particula xxxii.

Sollicitudo pia tꝑalia cõferentis/si ordinauit missam esse dicẽdã (exempli grã) die lune ꝑ scipso defraudat ꝑ recipiẽtẽ sic obligatũ/si det talẽ missã ꝑ altero. siue fiat h̄ ex ꝑore. siue fiat ex obligatione vel susceptõe subseq̃nti. Rõ ꝑspicua ẽ ꝑ deductionẽ ad impossibile vel inopinabile. Da siquidẽ ita eẽ/ꝙ vna missa sufficiat pro duobꝫ. dabis obseq̃nter ꝙ sufficiat ⁊ liberabit ꝑ tribꝫ. ꝑ decẽ. ꝑ centũ. ꝑ mille. ⁊ ita pro quolibet ⁊ pro toto mũdo. Dabis vlteri⁹ ꝙ nõ erit melior ꝯditio ꝓcurãtis sibi missam peculiarẽ. Dabis deniqꝫ ꝙ pro vna missa potuerũt centũ habite sub voto. sub promisso. sub iniũcto ꝑ forũ pñie vel alteri⁹ iusticie solui. Cur ergo tot ꝑsbyteri. tot misse constituũtur/cũ vnus sacerdos cum sua missa vnica satis esset pro omnibus?

¶ Particula tricesimatercia.

Esset addere forsitan aliq̇s ꝙ recipiens dũ habebat ꝑus ad sufficientiã pro sustentatõe stat⁹ sui. vel ex bñficio vel ꝑimonio vel pie collato/fraudat et peccat tã primũ ꝙ̃ se/cũ tota rõ conferendi

tpalia mīstris eccl'iasticis videat esse/sua sustētatio/nō diuitiarꝫ accumulatio/vel ornatus pompatic⁹. Sꝫ hec assertio durior ē q̄ȝ oportet. sup q̄ memini pdē ī qdā lectōe q̄siuisse. Deniqꝫ q̄lis ꝛ quāta sit mēsuratio sufficiētie stat⁹/nō pt sub arte tradi. Nā qđ vni parū est/fit alteri nimiū. imo fit in eodē pro varietate tempoꝝ et circūstantiarꝫ/talis varietas q̄nqꝫ rationabiliter. q̄nqꝫ vo culpabiliter/dū q̄s accipit ꝛ ascendit statū/sibi moribusqꝫ suis ꝛ meritis improportionatū. faciens sibi nō de necessitate virtutē/sed de vicio necessitatē. Adde q recipiunt aliq̄n tpalia/p̄sertim vel vltra necessitatē presentē. aut nō pro solo statu recipiētis/sed ad alioꝝ prouidā piamqꝫ releuationem.

¶ Conclusio nona.

¶ Particula tricesimaquarta.

SOllicitudo pia ꝯferētis tpalia: pcurādo sibi missā iuxta casū porē, non defraudat si p̄sbyter recipiēs adiungerit alios ī orōnibꝫ suis publicis aut secretis/vt ī memento. aut si offerentes (vt solet) post euāgeliū recipit. ¶ Moderat hec ꝯclusio p̄cedentē. ritū sit eccl'ie ꝯfuat. ꝛ exerē charitatē. quā rurs⁹ a terrena cupiditate discernit. Deniqꝫ doctoꝝ ꝯciliat apparentē ī aliq̄bus discordiā. cui⁹ aspect⁹ ad diuersa huius ad hec illius ad ista vertebat.

¶ Particula tricesimaquinta.

QUeram⁹ a ꝯferēte tpalia questōnes aliq̄s/vt ex sua r̄fsione vitas magis emineat. ¶ Et pmo vis o frater vt ī missa quā p te dici ꝯstituis/nulla dicat loci suis alia pen't⁹ orō q̄ȝ pro te. puto r̄ndebit sicut ꝛ r̄ndere debebit/q hec fieri nō prohibet ¶ Uis rursus o frater/q ī memento tā p viuis q̄ȝ p defunctis null⁹ ꝯmēdat⁹ habeat nisi tu et tui? R̄ndeat/optet q hoc nō intēdit. q̄m īstitutōi eccl'ie iā ipse repugnaret. ¶ Uis preterea q volētes ad offertoriū venire/q̄tin⁹ ipi misse pticipes sint/repellant? certe nec h̄ dicet si ritū eccl'iasticum plene cognouerit. ¶ Quid vis igit tibi frat fieri p peculiari missa tua? Si r̄nderit volo. tota mea sit. tota cedat ī sp̄ualē vtilitatē meā. tota valeat ad remissionē pctoꝝ meoꝝ/ꝛ satisfactiōis debite vel iniūcte redēptōꝫ. ¶ Sꝫ an h̄ ita vis frat/q sacerdos nihil sibi mereat. nihil seipm iuuet. nihil p seipō satisfaciat. nihil demū rependat obsequij parētibꝫ. nihil bn̄factoribꝫ. nihil ꝯmēdatis. Sil'r et tu ꝯferas nihil eccl'ie toti militāti? Nolo dicet ꝛ iure dicꝫ. ¶ Quid supest igit nisi referre q̄ntitatē suffragij deo q̄ ꝛ q̄lis tibi debita ē. nolito murmurare. sciet pfecto. sciet ille q̄ mōtes pōderat ī statera. tua sil'r bona mēsurare. ¶ Adde q ī oblatiōe tua fortassis alij sunt melioris ꝯditionis vt pticipēt q̄ȝ tuipse. Quō peres? hoc ī quā mō q: de bonis eoꝝ vno mō vel alio male q̄sitꝭ facis elemosynā. facis fundatōꝫ. dilatas pōpā tuā. facere vis nomē tibi/aut modestius sentiēdo loquēdoqꝫ/tu debitor es parētibꝫ patrie. benefactoribꝫ. deniqꝫ vniuerse cōioni sctōꝝ. ¶ Patet igit sub h̄ interrogatōis ꝛ r̄nsionis typo ꝯclusio declarata.

¶ Conclusio decima.

Particula .xxxvi

SOllicitudo pia ꝯferētis tpalia ñ defraudat/si iuxta ꝯsuetudinē ecclesie quā ipe scit apponat vn⁹ obit⁹ (exēpli grā) cū suo certo die fūdato. ¶ Da oppositū. dānabis oēs fere cathedrales ꝛ collegiatas ꝛ parochiales/imo ꝛ monasteriales ecclesias. Cōtradices insup rōni q̄ nō vult vt cuilibet ꝯferēti aliq̄d p suo obitu fiāt sp exequie sp̄ales. q̄m sepe modicū ꝛ isufficiēs est qđ offert ad sustētatōꝫ mīstroꝝ. Et obligatio d' obitu faciēdo ꝯditōeꝫ recipit (ꝛ si nō sp explicet) īplicitā. Itē nec dies anni sufficerēt si cuilibet soli cert⁹ dies obit⁹ aut etiā aliunde instituētis eēt seruādus. Si vo talis ꝯferēs tpalia nesciret ꝯsuetudinē eccl'ie/put ipsimet de collegio seu corpe suo sciūt et fert intētio sua q obitus annuatim fiat p se solo tali die. nihil tn̄ explicat sup hoc. tūc adhuc bona fides et eq̄tas recipiētiū saluat in sua ꝯsuetudie. Si aūt fiat mutu⁹ ꝛ exp̄ssus cōsensus int dātē ꝛ recipiētē/nō apparet q cōsuetudo militet vt alter obitus coniūgat iuxta modū septime ꝛ octaue ꝯclusionū.

¶ Conclusio .xi. ¶ Particula .xxxvij

REcipiens defraudat crebro semetipm ī receptōe tpaliū. Quāuis videatur eē regula iuris/q nemo sibijpi sicut nec volēti aut ꝯsentiēti faciat iniuriam aut fraudē. nihilomin⁹ inuenit p metaphorā hoīs ad seipm fraus sicut ꝛ iusticia. Et hoc ad p̄sens supponat. Et tangam⁹ in facto modos aliquos. ¶ Primo si mentit iniquitas sibi ꝛ proximo. dū nō implet nec implere pposuit que pmisit. satis est ei si pecuniā vndecūqꝫ collegerit. quasi dicēs sibimet illud metricū. Promittas facito. q̄d eīn̄ promittere ledit? Pollicitis diues q̄libet eē pōt.

Amero dū lucꝝ querit ī bursa. dānū acq̄rit eternū in aīa/sentētia est Aug.

¶ Particula tricesimaoctaua.

Facit aliā sibi defraudationē sub interpretationis cuiusdā velo latentē duꝫ se iudicē constituit in causa propria sue obligatōis. cōmutans illā pro voluntatis arbitrio. Aut duꝫ suffragia nō plꝰ agit pro bn̄factoribꝰ ꝛ fundatoribꝰ q̄ꝫ ꝓ ceteris quibuslibet dicēs sibi satis esse suaꝫ in generalitate sola intentionē ꝯtinere. qm̄ sciet distribuere deus prout volet ꝛ quibus volet ꝛ quantū volet. Exemplū de paupe. debitis insolubilibus obligato/qui liberat se cedendo corā iudice suo oīmbus bonis suis. Posita videt̄ hec doctrina sub fine cuiusdam opusculi de valore oratiōis/addito de quadaꝫ Melania nobili romana exemplo. Uerū nō ita sub vniuersali regula sermo factus ē q̄n distinctionē discretioneq̄ꝫ recipiat. Propterea dicamus vicueꝛsa casus aliquos/quibus expedit ꝛ q̄n̄q̄ꝫ necesse ē/intētionē ad particularia traducere.

Particula. xxxix.

Constat in ꝓmis q licet deꝰ non egeat intētōe nr̄a vel oꝛōne ꝑticulari/sicut nec alijs bonis nr̄is vt alijs bn̄faciat. nihilominꝰ vult s̄m ordineꝫ sue sapie dare aliq̄. dū spāliter ad ipm̄ dirigamꝰ orōnes nr̄as. q̄lia nō eēt datur sine ill̄/vt n̄ sint vacua sapiētie sue opa/iuxta v̄bū sapientis. ¶ Cōstat insup q nouit deꝰ pōderare merita intētōes ꝛ corda ꝯferētiū tēpalia. dat t̄n aliq̄ ꝯferentibꝰ dū fiūt oratiōes ꝛ suffragia post modū ꝓ ipsis/q̄ ꝛ q̄lia nō daret si dimitteret̄ nec fierēt. Patet in illis qui cōstituūt in suis testamētis aut aliūde certas pecunias restitui vel dari paupibus. q̄ licet sic ordinando possint mereri. nō tamē ꝑficit eis et alijs tantū dē hec volūtas. nō seq̄nte effectu sicut seq̄nte. qm̄ ī casu maneret iste ordināt̄ adhuc ad restitutionē posterius obligatus.

¶ Particula quadragesima.

Concedimus vltra q recipiens tpalia pōt habere aliquotiēs oratōnes feruētiores ꝛ deo placētiores/dum nō facit eas in particulari ꝓ his aut illis ꝑsonis. immo tradit Hugo de sancto victore ī suo de oratione. Et trahit̄ satis ex v̄bis sancti Anthonij/q oratio tunc est acceptissima deo/dum oīm ꝛ suiipsius obliuiscit̄. nec scit quid petit ꝓpter quendā in deo raptū ꝛ sublevationē vel ascensū. Nō aūt mō loquimur de oꝛōne tali. sꝫ potissime de vocali. sup quā ꝛ de qua cadit vtplurimū obligatio/dū pro suffragijs tpalia conferunt̄.

¶ Particula quadragesimaꝓma

Quāuis o vtinā ꝑsuasū haberēt homines sc̄li/quantū sit acceptior oratio talis ꝑ deuotos silētes et q̄etos. quātū ꝑterea sua ad deū eleuatio etiā iocundissima. ꝑsus ꝛ suauissima plꝰ īpetrat apud deū. plus eundē placat. plus soluit d̄ penis debitis. plus de meritoꝝ gratijs impetrat. q̄ꝫ sola talis exercitatio corporalis frigilijs supra modū ꝛ cāticoꝝ multiplicatōibꝰ/q̄ sepe plus exturbāt cerebꝝ ꝛ tediū gignunt q̄ꝫ deuotionē inducāt. Qualia ꝑ ꝓphetā notauit aliq̄n̄ dn̄s dicēs. Aufer a me tumultū carminū tuoꝝ. Nō ideo t̄n vt culpemꝰ ita loq̄mur. sꝫ vt rōnabile fiat obsequiū. Et bono vni melius aliud ꝑferat̄. Neq̄ꝫ semp aialis bō ꝑualeat. ꝛ sp̄uale ordine nō recto ꝓiudicet. Sed q̄d vt hoīes sunt (ait quidā) ita morē geras/ꝓuilegiū quoq̄ꝫ paucoꝝ officia. leges ꝛ instituta nō mutat plurimoꝝ.

¶ Particula quadragesimasc̄da

Addamus q in certis casibꝰ non expediret/vt recipiens tpalia haberet ad conferentes ꝑticularē nimis aut frequentē recogitationē. Docet h̄ exempluꝫ magni p̄ris Arsenij. q̄ rogat̄ a quadā nobili matrona vt sui recordaret̄. Ora inq̄t deuꝫ vt deus deleat ex animo meo memoriā tui. Pn̄t itaq̄ꝫ tales aliq̄n̄ recordatōes plꝰ orantē suis fantasijs impedire/q̄ꝫ deuotōꝫ augere vel puriꝰ efficere reuoluendo.

Particula. xliii.

Subiungamus consequenter/q ex humilitate laudabili potest fieri coram tali aliqua cessio omniū bonorum sp̄ualium in manibus suis ꝓportionabiliter ad foꝝ extrinsecū de tpalibꝰ bonis rōne debitoꝝ. ꝛ hoc ex ꝯsideratōe tot exactoꝝ quibus obnoxij sumꝰ. ꝛ qui nos premūt. et quodammodo suffocāt/dicētes ex oīni pte. Redde qđ debes. vt sūt creatio. recreatio. redemptio. debitoꝝ totiēs facta remissio. Preterea tam crebra/nūc vno modo/nūc altero īmediate ꝛ mediate facta receptio. Quo casu paup homuncio sic deprehensus ꝛ angustiatus/dicere pōt ad deuꝫ. Dn̄e vim patior rn̄de ꝓme. Tu inquaꝫ qui pciū nostrum es nostra iusticia. nostra redēptio. Redde cre-

ditoribꝫ meis quõ vis ꝛ scis. tm̄ mõ vita gr̄e in paupertacula hac me sustẽtes ꝛ satis est.

¶ Particula quadragesimaq̄rta.

p Pro nullꝰ debet ĩ dubitatõem vꝫte re/ q̄n pticularis intẽtio ꝛ attẽtio directa deo pro istis aut ꝑ illis sit efficacioꝛ ꝛ laudabilioꝛ plerũqꝫ. Primo ex gratitudinis ꝟtute ꝛ ĩgratitudis euitatiõe. Secũdo ex augmẽto deuotiõis affectualꝭ. quaꝫ naturalr̄ hꝫ parere bn̄ficioꝝ recoꝛdatio si gr̄a dei ꝯiũgatꝭ. Dici solet ꝛ veꝝ ẽ ꝙ pticlaria magis mouẽt. imo ꝯsiliũ est ꝑ duris ꝛ indeuotis. vt ꝑ cogitatiões tales semetiṗos afficiãt/ ꝛ duꝝ coꝛ emolliãt Tercio qꝛ fit obligationis certioꝛ impletio. ꝛ ad serenatiõꝫ ꝯsciẽ satis valens/ dũ expitꝭ hõ se fecisse vel facere qđ tenetꝭ ex ꝯuẽtione. Demuꝫ nõ impeditꝭ ex hac pticulari recogitatõe cessio fieri generalis qualẽ notauimus. sed iuuatꝭ

¶ Particula quadragesimaq̄nta.

¶ Conclusio duodecima.

r Ecipiẽs tꝑalia põt iterũ defraudare seipm̄/ dũ maledictionẽ incurrit q̄ dicitꝭ. Maledictꝰ qui partẽ suã facit deterioꝛẽ. ¶ Veꝝ est itaqꝫ ꝙ opꝰ spũale factã pro satisfactõe/ nõ valet tãtũdẽ ꝑ multis sicꝫ ꝑ paucis ceteris paribꝫ. Obligãs igitꝭ se ad satisfaciẽdũ ꝑ alijs/ nõ tãtũdẽ facit ꝑ ꝓpꝛijs suis debitis ĩ hoc mũdo vel in purgatoꝛio/ q̄ntũ si ꝓpꝛie liberatõi totꝰ ĩsisteret. Stabit ḡ ꝙ pro receptõne sustẽtatõis huiꝰ vite moꝛtalis laboꝛabit ĩ purgatoꝛio penas luẽs mltis annis. Quãuis in casibꝫ multꝭ charitas ad ꝓximũ exhibita pie/ recompensare valet hm̄oi dilationẽ liberatõis ꝓpꝛie ĩ augmẽto p̄mij vite eterne. Dũ p̄terea fecit se hõ pauperẽ propter deũ ꝛ salutẽ ꝓpꝛiã/ dũ rursus fecit aliũ de sibi amicos d̄ mãmona iniq̄tatis. dedit quoqꝫ vt reciperet. ꝛ recepit vt daret.

¶ Particula quadragesimasexta.

e Aderet h̄ loco materia de mẽdicitate coꝛꝑali/ vtꝝ vicꝫ obligetꝭ recipiens elemosynã sub titulo mẽdicitatis. H̄ est solo titulo ꝛ respectu naturalꝭ defectꝰ absqꝫ alia recõpẽsatõe seu redditõe mutua tꝑali vel spũali. alioq̄n nõ eẽt vera mẽdicitas sꝫ ꝯmutatio/ q̄lis ẽ ĩ ceteris eccl'iasticis reddituatis. Veꝝ inquã talis mẽdicans tutiꝰ ꝛ liberiꝰ viuat apud deũ ꝛ hoies/ q̄ꝫ alij q̄ noluẽt esse ꝯtẽti solo hm̄õi paupꝛtatis titulo. sꝫ obligationẽ iuri diuino ꝛ naturali ꝯsonã voluntarie cõiungũt. imo ꝯseq̄nter laberetꝭ hec inq̄sitio/ si stãt isti duo tituli paritꝭ ĩ eodẽ ꝛ pro eodẽ mẽdicare. ꝛ oꝛonũ vicẽ sub obligatõis pacto repẽdere. Deinde profũdius fodiẽdo aut agitãdo/ pulcer ꝟitatũ thesaurus ꝛ fulgoꝛ appareret oculꝭ nõ infectis. sed ad exitũ ꝓposite ꝯq̄sitionis iã sermo festinat.

Particula. xlvii.

¶ Conclusio decimatercia.

r Ecipiẽs defraudat se dũ accipit officiũ intercessiõis/ ĩpe q̄ deo displicꝫ ꝛ ẽ ĩ pctis totꝰ. ¶ Fuerunt q̄ dixerunt multa ꝛ terribilia circa materiã istã d̄ pctõribus eccl'iasticis/ vt ꝙ sũt fures ꝛ latrones in tractatõe ꝛ dispẽsatõe ꝛ receptõe tꝑaliũ/ ꝙ n̄ faciũt fructꝰ suos. ꝛ ꝙ tenẽtꝭ ad restitutõꝫ. nec pñt inde elꝭ ynã facere cũ multis silibꝫ. quoꝝ aliq̄ sunt expsse dãnata/ q̄ erãt de erroꝛe albigẽsiũ ꝛ waldensiũ. ꝛ nouissime ꝛ vicleffistaꝝ ꝛ hussitaꝝ. q̄ sumpserũt occasiões erradi ex odio ꝛ zelo/ nõ ẽm sciam. ꝯ discolos moꝛes eccl'iasticoꝝ q̄s intuebantꝭ magis detestãdo ꝛ cũ indignatõe/ q̄ꝫ miserãdo cũ pia oꝛõne et modesta redargutõe. Arguẽdo p̄terea ꝑ silitudines dispẽsatõis tꝑaliũ ad spũalia q̄ nõ semꝑ eisdẽ pedibꝫ currunt.

¶ Particula quadragesimaoctaua.

c Oncedimꝰ aũt ꝙ eccl'astici pctõres pñt ĩ multꝭ casibꝫ facere fructꝰ bn̄ficioꝝ aut r̄ligionũ suos. q̄uis ad cõsecutõꝫ vite eṫne nõ sũt digni pane q̄ vescũtꝭ. q̄uis insuꝑ nõ ita satisfaciãt deo sicut iusti. Sꝫ multa deꝰ ꝯcedit ingr̄is. Nõne põt etiã stẽs ĩ pctõ debẽs. x. solidos ꝓtio satisfacere sibi nec obligatꝰ remanere? Nõne posset etiã noie alteriꝰ debitoꝛꝭ q̄si mediatoꝛ solutionẽ hãc offerre? Possumꝰ ita iudicare d̄ pctõribꝫ eccl'iasticꝭ/ ꝙ tã noie ꝓpꝛio q̄nqꝫ/ q̄ꝫ ĩ ꝑsona ecclie cuiꝰ mĩstri sũt pñt se ꝛ alios adq̄rare. q̄uis nõ stat eos cẽ tales/ ꝛ saluari vel mereri

¶ Particula quadragesimanona

¶ Conclusio decimaquarta.

r Ecipiẽs tꝑalia se defraudat ꝛ proximũ/ dũ suꝑinducit ad redditꝰ iã ꝯstitutos nouas pro alijs obligatiões. hoꝛibꝫ incõpossibiles aut eaꝝ distractiuas Sũt q̄ suꝑ hoꝛẽ fũdatõꝫ exẽpli gr̄a decẽ fratrũ sic recipiũt nouos/ vt ꝟuitiũ nõ hinc augeatꝭ. Sũt q̄ recipiũt sub tali pacto/ ꝙ ĩ oẽꝫ cuẽtũ debeat sꝑ fieri seruitiũ pro collatoꝛibꝫ vltimis/ etiã vbi deficerẽt ea oĩa q̄ tradiderunt. ¶ Cõstat ĩ his casibꝫ ꝛ silibꝫ defraudari hoꝛes/ q̄lit ipsi posterioꝛes defraudãtes/ nõ vellẽt sibi fieri per eis ꝯsequẽtes.

¶ Conclusio decimaquinta.

¶ Particula quinquagesima.

Ecipiēs tpalia dū defraudat se τ ꝓ-
ximū dr interptatiue defraudare de
um. qm̄ deꝰ ē pnceps supremꝰ/curā
habēs boim. τ reputās sibi bn̄ vel male fie-
ri qḋ eis fit. τ inde ꝯsurgit meritū nr̄m apud
ipm. Facit ad h̄ ꝑabola illa ḋ opibꝫ misc̄die
ꝯmemorādis ī die iudicij. Uerūn̄ approꝑ
atiꝰ dr aliqd ī defraudationē dei fieri, dū di
recte τ immediate dimittit̄ illud qḋ ad glo-
riā suam celebrandā τ recolendā fuerat insti
tutum. ¶ Conclusio. xvi.

Particula. li.

Ecipiēs tpalia /ꝑsertim cōitas ꝓ se
τ successoribꝫ/ dꝫ cū bona fide τ saga
ci discretōe diligēter ī recipiēdo con
siderare pmo qd licꝫ. scd̄o quid decet. tercio
qd ꝓt τ expedit/ nedū ad pn̄s sꝫ etiā ad futu
rū. Euenit itaqꝫ sicͭ ī agētibꝫ iter lōgū. ꝙ par
uū pōdꝰ ī se/ ī pncipio aut ꝓ pauco tpe sit to
lerabile/ qḋ ꝑ successiōꝫ ꝯtinuā reddit̄ velut
īportabile Sic ḋ ꝑuis τ paucꝭ suffragijs dū
vl̄ iūgūt̄ alijs vl̄ ꝑpetuāt̄/ possumꝰ inuenire

¶ Particula qnquagesimascd̄a

Ude ꝙ mēoria boim labil̄ ē. Q, p̄-
terea supuenientes nō de facili suā at
tentionē applicāt ad insolita. Q, in
sup custodiēda est q̄tū ꝯmode fieri pōt vni
formitas apud fratres. sicut ī cibis. vestibus
aliꝭqꝫ ꝯuictu. sic in officio τ cātu aliꝭqꝫ ritu
τ ita de ꝯsideratōibꝫ hmōi. ¶ Fiūt nihilomi
nus frequēter obligatōes ī oppositū. aut ꝓ
pter iaduertētiā icōsiderationēqꝫ recipiētiū.
aut vrgēte penuria. aut ppt̄ ꝯplacētiā ꝯferē
tibꝫ faciēdā. aut q2 nō audēt recipientes ap-
ponere ꝯditōes ꝓ seipis licitas. decētes τ ex
pediētes. ¶ Quare sic̄ q2 nō placerēt ꝯferen
tibus. quales sunt carnales τ spūaliū n̄ ca-
paces. maxime eoꝝ q̄ regularis disciplia cō
stituit aut reqrit. Deniqꝫ fit hoc ppter auari
ciā recipiētiū τ eoꝝ turpē questū. q̄ casus pa
lā statim hꝫ culpā. siue fiat ī augmentū ꝑter
necessariū iā fundatoꝝ cenobioꝝ. siue mul-
to ampliꝰ si querat̄ noua fieri fūdatō ꝑ fas.
pꝫ nefas ad faciendum sibi sub religionis
augmēto famā. vbi potiꝰ ignominia dici de
bet. que fedis innitit̄ fundamentis.

¶ Particula qnquagesimatercia.

Unt alie intētōes viciose qs nō op-
tet oēs hic nūerare. sicͭ ḋ publicꝭ ra-
ptoribꝫ. ḋ vsurarijs. ḋ obligatis ad
restitutōꝫ certā. q̄ putant ꝑ fūdatōes se qta-
re. qḋ aptū ē potiꝰ semet īuoluere. nō aduer-
tētes v̄bū illud tremēdū sapiētis. Qui facit
el'ynā de suba paupis q̄si q̄ victimat filiū an̄
patrē. Cōstat aūt ꝙ recipiētes ipos/ par pe
na ꝯstringit. si nō maior aliqn̄. quāto spūali-
ores τ exēplares sapiētiores insup τ timora
tiores eē debēt. Proinde q̄ ad restitutōes in
certas tutior ē receptio. maxīe dū supioꝝ au
toritas iūcta erit. Quāuis sit h̄ ī loco aliqd
mōstro sil̄e circa debentes restituere cū sciāt
quibꝫ τ qlit̄. qs citiꝰ induci videt̄/ dare cētū
titulo fundatōnis alicuiꝰ/ q̄ȝ decē restituere.
Adeo ꝓna ē vanitas diligere vanitatē. adeo
cor humanū ꝓnū est q̄rere mendaciū.

¶ Particula qnq̄gesimaqrta.

Erū q2 de ꝑteritis nisi ꝓ quāto faciūt
ad cautelā futuroꝝ /nō ē consilium
Supest vnū int̄ cetā remediū gene
rale iā tactū. vicꝫ supioris interptatio. Pro
futuris v̄o sedula τ crebra recogitatio cum
mutua collatōe senioꝝ/ vt deinceps ab omi
specie mala q̄tū possibile fuerit/ semet absti
neāt. qm̄ deꝰ nō eget fraudibꝫ aut dol̄ nr̄is.
vt vel colat̄ crebrius. vel abundantius suos
alat. aut cultores hos vel illos multiplicet.
q̄ multiplicatio nō magnificet leticiā. Sed
dū facit de supfluitate aut superogatōne ne-
cessariā obligatiōꝫ/ affert inquietā τ sepe dā
nabilē sollicitudinē ꝯ ꝑassumptū v̄bū qua-
si ꝓ themate. Nolite solliciti esse τc.

Particula. lv.

Udamus ad ꝑterita ꝓ vberiori do-
ctrina de sollicitudie/ ꝙ pma τ vera
sollicitudo ē q̄rere regnū dei τ iusti-
ciā eiꝰ. ac ꝓinde (iuxta Petri ammonitiōeꝫ)
oēm sollicitudinē ꝓiicere ī deū. qm̄ ipsi cura
ē de nob̄. Attn̄ ī q̄rēdo regnū dei τ iusticiam
eiꝰ q̄ aliter ī regula monachali videt̄ appel-
lari opꝰ dei/ opꝰ diui seruicij/ multe se scrupu
loꝝ sollicitudies ingerūt. tres noiatiꝫ. Una
qm̄ affligit̄ qn̄qꝫ sup vires corpꝰ. Altera ꝙ
remanet ariditas q̄dā mētis. Tercia ꝙ eua-
gatio cordis ꝯpesci non pōt. ac exinde videt̄
ois fructus perdi vel petm̄ ꝯmitti.

¶ Particula qnq̄gesimasexta.

Ucrit hāc sollicitudinē scrupulosā τ
verbū bti Bern̄. de mō psallendi. q̄
nō satis videt̄ apud multos explebi
lis ppter tres istas rōnes. Dicit eni sic Mo
neo vos dilectissimi/ pure. sp ac strennue/ di-
uinis interesse laudibꝫ. Strēnue qdē vt si-

cut reuerēter/ita ⁊ alacriter dn̄o assistatꝫ/nō pigri/ nō somnolēti/nō oscitātes/ nō parcētes vocib⁹/nō pscindētes ỽba dimidia/non integra trāsilietes. nō fractis ⁊ remissis vocib⁹ muliebre quoddā balba d̄ nare sonātes/ sed virili vt dignū ē/⁊ sonitu ⁊ affectu voces scīspūs depromētes. Pure ỽo/vt nil aliud dū psallitis q̄ʒ qđ psallitꝫ cogitetis. Spūs eni sanct⁹ illa hora gratū nō recipit q̄cquid aliud q̄ʒ debes/neglecto eo qđ debes obtuleris Psalmodiā nō multū ptrabam⁹/ſʒ rotūda ⁊ viua voce cantem⁹ mereꝫ ⁊ finē ỽsus/ simul intonem⁹ ⁊ simul dimittam⁹. punctuꝫ null⁹ teneat sed cito dimittat. post pūctū bonā pausam faciam⁹. nullus añ alios incipere nimis currere psumat. aut post alios nimiū trahere vel punctū tenere. sil' cātem⁹. sil' pausem⁹ semp in auscultando. Hec ille.

¶ Particula quinq̄gesimaseptīa.

Confitemur expediēs eē ppt min⁹ instructos et nimis lr̄ales aliq̄ dicere. Et pmo q̄ hec ē exhortatio nō pceptio. Moneo vos inq̄t Sʒ tn̄ aliq̄ videtꝰ asseri q̄ d. nā obligatōē isinuāt. vt illō. spūs ei sctūs illa hora gratū non recipit ⁊c̄. In q̄ dicto difficultas maior pēdet. qm̄ de ñ pcēdo vocib⁹ nec remittēdo ꝯstat q̄ corpal' excusat debilitas. Illa pcipue q̄ turbatōem capitis in lesionē iudiciū rōis affert. cui piculo supiores tota vigilātia tenētꝰ i vniuersꝰ ⁊ singulis occurrere. q̄ facto nō optet i alia vexatōe vel corpali nimiū pios eē. Sʒ d̄ labore ⁊ dolore ⁊ de vexatiōe corpali letari i spū ppt mercedē quā vnusq̄sq̄ recipiet ꝯm suū laborē/ ad quē hō nascitꝰ sicut auis ad volatū.

¶ Particula q̄nq̄gesimaoctaua

Non pcētes inq̄t vocib⁹/certe nō iō suadet vocē clamosā. Nō talē q̄ vexatiuā/q̄ cerebri/q̄ vitaliū ruptiua sit. Nō denic̄ cōphēdit debiliores. In qualiū numero scribēs Bern̄. sepe fuit ascript⁹. Alioquin tanta scribere euꝫ vel dictare/clamor ille continuatus nō tulisset.

Particula.lix.

Fuero de vocal' orōnis attētōe mlti/multa dixerūt/ multa scⁱpserunt/ tēptauit ỽo nr̄a sollicitudo si possꝫ hec difficultas ad pauca claraq̄ resolui Et occurrit nob distīctio tal'. ¶ Sūt i orōe vocali tria. vnū p modū materie. aliud p modū forme. terciū p modū finis q̄ cuꝫ forma sepe coīcidit. Materia orōnis ꝯsistit i ỽbis. Forma i sensu ỽboꝝ. finis i eleuatōe mēt' ad deum Et h̄ finis duplex ē. vn' fūdat⁹ ꝯformiter ad sēsū ỽboꝝ. q̄ pt dici finis prim⁹. ali⁹ ē fūdat⁹ vndecūq̄ p diuersa/lʒ nō ꝯtria. Ex q̄ distinctōe eliciūtꝰ ppositiones que sequūtur

Particula sexagesima.

Materia orōis cadit pncipal'r sub pcepto/sic q̄ orās absoluitꝰ/siue cogitet actual'r siue nō/siue vagetꝰ mente vl' corpe. dū pferat orōis ỽba. vel pferētes audiat/iuxta q̄litatē orōis. Aliocq̄n ñ eēt salua ois caro. Et patet exemplis ⁊ explanatōe pceptoꝝ diuinoꝝ. vt de ieiunio ⁊ honore parētuꝫ. q̄ nō iō sūt pctā si nō fiāt ex gr̄a. Si ñ impleatꝰ sp intētio pcipiētis et finis. sic alibi pꝫ latior deductio. Sic eni dicim⁹ q̄ agens opus pniale p ꝯfessorē impositū. q̄uis h̄ fiat in pctō. non tn̄ tenetꝰ iterare. vt exēpli gr̄a. dare iteꝝ sex solidos. vel ieiunare. vel orōes certas repetere. veꝝ ē q̄ talis satisfactio nō ē reconciliās deo ppter impedimentū pcti. et tn̄ rōne opis ē adquirās. hoc ē ab obligatōe soluēs. etsi nō sit deo reconciliās. tn̄ agēs ñ ideo peccat/q̄uis sit in peccato.

Particula.lxi.

Sensus orōnis nō cadit sub pcepto. vt recogitetꝰ semp vel intelligatꝰ. Patet de illr̄atis ⁊ idiotis. Patꝫ de cāticis in tubis ⁊ organis. Patet de passib⁹ obscurissimis canticoꝝ maxime pp hetaliū de quib⁹ accipitꝰ mystice/q̄ tenebrosa aqua i nubib⁹ aeris. ⁊ iterū. Nubes ⁊ caligo i circūitu ei⁹. Patet insup de multis scripturis habētibus in supficie ỽba carnalia q̄ pl⁹ incitarent recogitata mētes impfectoꝝ ad lubricitatē (qꝛ nonduꝫ spūalis sensus capaces sunt) q̄ʒ ad spūalem deuotionē. Sunt alie narrationes quedā valde steriles in supficie lr̄ali/habētes tn̄ aliquid suauitatꝫ spūalis si ñ apud illos. apud tamē alios pfectos q̄ forti meditatione sciūt sugere mel de petra/ oleūq̄ d̄ saxo durissimo quales inueniūtꝰ paucissimi Ceteris ỽo quid nisi fastidiū vel nauseā vel mentis ariditatē taliūꝫ discussio ⁊ rumiatio sola proferret vel afferret.

¶ Particula sexagesimasecūda.

Propterea dicam⁹ ꝯseq̄nter ⁊ conformiter ad sanctū Thomā ⁊ rationē. q̄ finis i orōne pncipal'/est eleuatio mētis i deū mediate vl' imediate. directe vel indirecte. pncipal'r vel occasionatiue. Orās ỽo q̄ nō potest cōsequi finē istū p recogita/

tionē attentā sensuū orōnis pticularis que proferꝛ. ⁊ hoc ppter aliquā ex causis tactis. qui tamen finis dicitꝛ prim⁹ et q̄si ppri⁹ huic orōni/debet cū omni libertate spūs/et absq̄ scrupuloꝝ sollicitudine ɔtentus esse/si finē vltimū meditationib⁹ aliis cōsequatꝛ. Felix si dicere posset. Oculi mei semp ad dn̄m. Meditatio cordis mei in ɔspectu tuo semp Leuaui oculos meos i mōtes/vn̄ veniet auxiliū mihi. Felix si nō datꝛ ei ɔtēplādo volare si pōt/vel repereꝛ more locustaꝝ semet excutiendo vicissim saltus dare.

¶ Particula sexages. matercia.

m Onitio pmissa cātādi Bern̄. non repugnat huic ppositōi. ¶ Patꝫ qꝛ sic afficiēs se ad deū p alias cogitatōes nō elicitas ab imediato sensu l̄re q̄ canitꝛ/nō facit aliud q̄ꝫ dꝫ neglecto eo qđ dꝫ. imo facit oino qđ dꝫ ɔformitꝛ ad finē a spūsctō pscptū. ¶ Ueritas ē qꝫ ceterꝭ parib⁹ expediēti⁹ ē affectōꝫ suā exercere iuxta l̄ram q̄ pferꝛ/ppt q̄tuor i spāli rōnes. Una ē scptire venerat̄ō/ in q̄ spūsctūs sp loq̄ credēd⁹ est. Altera ē pticularior eruditō circa misticos sub arido l̄re nucleo clausos sensus. Tercia ē suauior assuefactio circa q̄tidianos cātus. Quarta est maior stabilitio circa determiātos affect⁹ q̄ꝫ circa vagos ⁊ iugitꝛ nouos. Addatꝛ orō q̄ petat reuelari sibi suauitateꝫ mellei sensus i l̄re fauo latētis. ⁊ h̄ p ɔpssionē meditatōis/ que prius nō fiet/nisi dederit de⁹ puulis intellectū aperiēs thesauꝝ suū aque viue.

Particula sexages. maquarta.

d Enicꝫ plurimū cōfert si p̄us an̄ tēpus orōnis fuerit cohibitio sensuū exterioꝝ. q̄m dn̄s ianuis clausis dedit pacē ⁊ spm̄sctm̄ discipulis. ¶ Sit insup ɔtinua muscaꝝ inutiliū a facie cordis effugatio manufortis attētōis. Nō ita tn̄ q̄n aliq̄n sit expediēs nihili pēdere suā importunitatē pl⁹ q̄ꝫ importuni⁹ eā abiicere conari. licet perditure sint ad horā suauitatē vngenti. Hoc ɔfirmauit vnus patrū exemplo de retentione venti in pallio. alius de catuli latratu. alius de aucarū sibilo. alius de muliere litigante. ali⁹ de riuo q̄ violētior fit obice posito. alius d̄ cachinnātib⁹ terrere pueros volētib⁹. ali⁹ d̄ blasphemie spū. ali⁹ d̄ prurito curiositatꝭ q̄ nō scalpēdo curatꝛ/sꝫ p ramusculos accēditꝛ. Est aūt curiositas studiū ea sciendi q̄ nos vel nō decet vel nō expedit vl n̄ edificāt. Hāc ɔpssit xp̄us i apl̄is die ascensionis Hāc i Petro querēte de statu Johis q̄d ad te ait. Un̄ sub h̄ metro cohibebat se vnus dicēs. Clause q̄d ad te sta. q̄s tu/duc cor in alta. Fac opus iniunctū/deinde vacato tibi. ¶ Placuit ad confirmationē pcedentiuꝫ ponere per extensum v̄ba sancti Thome sup. iiii di. xv. materia de orōne. q. ii. arti. iiii.

Particula sexagesimaquinta.

a Ttētio inq̄t i orōne pōt esse triplex. Primo em̄ ē attētio ad v̄ba q̄b⁹ petim⁹. ⁊ ad petitōꝫ ipsā/ ⁊ ad ea q̄ petitōeꝫ ipsā circūstāt. sicut ē necessitas p q̄ petitꝛ de⁹ q̄ rogatꝛ/ ⁊ alia hmōi. Et q̄cūq̄ haruꝫ attentionū assit/nō ē reputāda inattēta oratio. vn̄ etiā illi q̄ nō intelligūt pēt. tōis verba ad orōem attēti esse pn̄t. Sꝫ tn̄ vltima attētio ē laudabilior q̄ꝫ scđa. ⁊ scđa q̄ꝫ pma. Et qꝛ aīa nō pōt esse vehemēter attēta ad diuersa. ideo pma attentio pōt nocere vt mior fit orationis fructus si secundā euacuat. vel secunda si terciā omino tollat/sed nō econuerso. Tamē attētio cōmuniter accipiēdo. i. ad aliquod triū p̄dictorū nō nocet/sed multuꝫ prodest. Hec ibi.

¶ Particula sexagesimasexta.

p Ostro circa finem opusculi possum⁹ addere distinctōes magistrales d̄ attentione ⁊ deuotione ⁊ affectōe que alibi seorsum notate sunt.

Prima distinctio duodecim membrorum.

o Euotio in oratione quādoq̄ nō admittit alias quascunq̄ cogitatiōes nisi solius dei. ⁊ hoc est in p̄senti vita rarissimū. vbi vix hora vel dimidia fit in celo mentis silentium.

¶ Secūda Deuotio quādoq̄ recipit alias cogitatōes/sed ptinētes ⁊ ordinatas. ⁊ soluꝫ tales. ⁊ hoc est rarum ⁊ bonum.

¶ Tercia Deuotio recipit cogitatōes impertinētes ⁊ q̄si supfluas. ⁊ hoc ē quotidianum

¶ Quarta. Deuotio recipit ɔtrias ⁊ aduersas cogitatōes/vt sunt vicioꝝ. ⁊ h̄ piculosū.

¶ Quīta Cogitationū imptinētiū vna q̄nq̄ ē vehemēs ⁊ suffocās actualē deuotiōē. sed nō auferēs virtualē nec habitualem nec vocē. ⁊ hoc pōt esse virtutis exerciciū.

¶ Sexta. Alia vehemēs ē tollēs virtualē deuotionē/sic qꝫ iā virt⁹ deuotiōis nō impat aut ɔtinuat orōem/sed ɔsuetudo vl alia rō. ⁊ hec nō necessario tollit laudē ab orōne.

¶ Septima. Alia est cogitatio vel affectio q̄ fluctuās/q̄ nec excedit ⁊ suffocat deuotio-

nē. nec excedit̄ totalr̄ ab ea. ⁊ h̄ stat cū laude ¶ Octaua. Alia ē leuis et vēto siliis. licȝ videat̄ importuna/ sed supat̄ aut cōtemnitur. et hec nō tollit laudem/ sed exercet mentem. ¶ Nona. Cogitationū cōtrariaruȝ/ vna ē absolute ⁊ directe cōtraria/ qua scȝ orans de testatur orare ⁊ deuotionē habere. sȝ timore discipline ꝑsequtur. hec om̄ino vituperabilis ¶ Decima. Alia qua orans habet displicē tiā conditionalē/ sic ꝙ nō oraret nisi vouisset. nō tm̄ detestat̄ se vouisse sed placet. et hec est sufficiēs atqȝ laudabilis. licet nō excellēs ⁊ habet deuotionē habitualem et originalē. ¶ Undecima. Alia ē viciosa circa peccata. alia vt ꝑpter cōmotionē ire vel illecebre q̄ n̄ displicet nec acceptatur cōsensiue/ licet velit nolit hō sentiat̄. ⁊ hec pōt esse materia ꝟtutis exercēde ⁊ ad expulsionē expediret quādoqȝ magis niti q̄ȝ ad orationis continuationeȝ. ¶ Duodecima. Alia viciosa criminalit̄ cui nō sufficiēter resistit̄/ sed ei vere vel interp̄tatiue ꝯsentit̄. ⁊ hec ē damnabilis. Quis autē dicatur verus. quis interp̄tatiuus/ alibi dictū ē. Cōsentire siquidē dicit̄ aliq̄s malo dū non fecit quod in se est/ neqȝ facit vt vitetur. ¶ Subiungitur alia distinctio de attentione sub triplicitate multiplici.

Prima triplicitas.

Attentio orationis triplex est	Recta habēs aliud obiectum q̄ȝ se.
	Reflexa habēs pro obiecto se.
	Coniuncta recipiens al's q̄ȝ se.

Secunda

Attentio orationis recta triplex	Generalis/ vt quia vult orare tota die.
	Special'/ vt qꝛ vult talē orōnem dicere
	Indiuidual'/ quia vult particulis singulis intendere.

Sic de affectione posset esse distinctio.

Tercia

Attentio orationis quolibet modorum moꝝ dictorū triplex	Actual' cuiꝰ actꝰ inest/ mouēs imediate
	Uirtualis cuiꝰ ꝟtꝰ inest/ mouens actu cessante
	Habitual' l' aptitudialis cuiꝰ solꝰ habitus inest nō sufficiens id mouere.

Quarta

Attentio orationis recta et simplex rursus triplex.	Circa sola ꝟba quasi materiam.
	Circa solum sensuȝ quasi formam.
	Circa solum deum quasi finem.

Quinta

Attentio orationis reflexa sicut et recta triplex.	Generalis.
	Specialis
	Indiuidual' vt sup̄

Sexta

Attentio orationis reflexa quocūqȝ modorum triplex	Actualis
	Uirtualis vt supra
	Habitualis

Septima

Attentio orationis recta et coniūcta seu mixta triplex	Circa cōtraria positiue
	Circa opposita priuatiue.
	Circa velut indifferentia ad vtrūqȝ.

Octaua

Attēcō mixta circa positiue ꝯria triplex	Consentiens
	Dissentiens.
	Pigra vl' dormitās siue sint a carne vel mundo vl' demone talia contraria.

Nona.

Attētio mixta consentiens contrarijs triplex.	Absolute volūtaria
	Cōditionaliter voluntaria quia renititur sed vincitur.
	Interp̄tatiue volūtaria/ qꝛ tenet̄ ēē vigil et non est.

Decima.

Attentio priuatiue opposita triplex	Tollēs omnē circa verbū ⁊ sensuȝ ⁊ deum recogitationeȝ.
	Tollēs duo p̄missorum ⁊ non verbum
	Tollēs tm̄ mō vnū sēsū. s. vl' ꝟbū l' deū

Undecima

Attētio iūcta velut indifferens triplex	Totalr̄ interrupta actu ꝟtute ⁊ habitu
	Partialit̄ intrupta solo actu et virtute.
	Partialit̄ intrupta solo actu. nō virtute nec habitu.

Duodecima.

Attentio orationis qualiscunq; triplex ſm ꝙ oratio eſt: Obligatoria ſb pena peccati mortalis. Obligatoria ſolo ꝯſilio bone eq̄tatis. Obligatoria ſolius cā ſocietatis vt dū q̄s tenet nō orare vocalit/ſʒ orātē attēdere

Tredecima

Attētio orōnis mixtē inīrupte t̄plex: Quēq; pvnā aut tres dies l'mēſē ex ꝯſuetudie. pʒ i pegrino. Per magnas moras ſine reniſu forti vel freq̄nti. Per morulas cū reniſu q̄i p ſaltū animi crebꝝ ꝯ̄ muſcas cogitationū importunas.

Decimaquarta.

Attentio orationis abigentis has muſcas triplex. Quedā impoſſibil' ⁊ vana ⁊ ꝑ̄ſbatiua. Quedā difficil' nec ꝓ̄tūc vſq̄q̄q; nccāria Quedā facil' lʒ īportūa tm̄ meritoria

Decimaquinta.

Attentio quelibʒ ꝓmiſſarum ſub debito triplex. Circa ꝟbū bona ⁊ nccāria ſit vt dicat a ſe l' ſocio. Circa ꝟbū ⁊ ſenſū bn̄placēs Circa verbum .ſenſum ⁊ deum ꝑfecta.

¶Et ſimiles fieri pn̄t diſtinctōes de affectione que dicitur affictio quedam.

Decimaſexta.

Attētio q̄libet ꝓmiſſarum triplex: Habitual' bōa durāet ī attētiōe ex. x. ānis n̄ crimiāl'r int Uirtual' me (rupta lior dū manet ī opa Actual' optia (tiōe ceteris paribꝫ dū manet ī toto hoīe toto corde. tota aīa. tota mēte. tota virtute.

Decimaſeptima

Attentio reflexa in bonum triplex: Facil' i ꝯtēplatiuo ⁊ ſpūali q̄ volat libero velut celo. Difficil' i meditatiuo et rōnali q̄ nitit ſurſū repēdo. Uaga l' iūtil' i ſolo aīali q̄ ſerpit ī hūo

Decimaoctaua.

Attentio reflexa in bonum triplex: Rariſſima ꝓmo mō tā duratiōe q̄ꝫ vſita Rara ſcdo mō (tōe nec ſp nccāria l' cauta in vocali oratiōe Quaſi nll'a t̄cio mō ⁊ ſufficit ꝙ cū aſina bieri'm tal' ambulet In ſimplicitate q̄ſi vitl'a effraym docta dīligere triturā. atq; muſcas acres cogitationū q̄ꝫ tū valʒ tolerʒ. nec ita velit abigere ꝑ impatiētiā ꝙ ſeſſorē ſuū ſpm̄ ſanctum deijciat.

Decimanona.

Attētio reflectēs ſe ſup attētōʒ ꝓteritā i ꝟbis orōis vocal' i ſe vel cū ſocio/triplex: Una q̄ vehemēter eſtiat ꝟba n̄ ꝓtuliſſe Alia q̄ iſtō timet velut ad vtrūq;. Tercia q̄ vehemēti⁹ opinat' ſe dixiſſe vel aliū ſecū q̄ꝫ omiſiſſe

Uiceſima.

Attentio reflexa indicans triplex: Primo mō cōpellit ad r̄petitiōʒ l' pniaʒ ſec⁹ ꝺ nō attētōe circa ſenſum vel deū. Scdo mō ſuadʒ repetitōʒ ⁊ aliq̄n compellit ꝓpter optunitatē habitaʒ. Tercio mō diſſuadet repetitōʒ poti⁹ q̄ꝫ īpellat. et h̄ ꝓpt īnatā mēt' euagatōʒ/q̄ nō recordat' facil'r eorū circa q̄ nō actu reflectit' ſicut nec oportet.

Exhortatō ꝯcluſiua

¶Attēdite vobꝫ igit' ⁊ attētōi vr̄e i orōībꝫ debitis o eccl'iaſtici. vos ꝑcipue pr̄es et fr̄es celeſtini/q̄ꝫ ꝑ īſtitu res hec agit'. Attēdite cū pia ſollicitudie q̄ ꝑuā expellat tāq̄ꝫ clau⁹ clauū Attēdite vt ſciat vnuſq̄ſq; domū ſuā dei nō pl⁹ nec min⁹ ſapiēs q̄ꝫ oꝑtet. ⁊ h̄ vtiq; nō poterit faciliter ꝯſūmari. cū ꝓuū ſit cor hoīs et inſcrutabile/niſi ſermo dei viuus ⁊ efficax aſſit. diſcretor cogitationū ⁊ intētionū cordis nr̄i. qꝺ vt fiat orādus ē. ⁊ in ipm iactād⁹ noſter cogitat⁹/ vt tandē ꝟbis ap'licis conclu-

dam⁹. Nihil solliciti sitꝭ sed ī omni orōne cū
grāꝝ actōne petitōes vestre innotescāt apud
deū. Et pax dei q̄ exuperat oēm sensum / cu/
stodiat corda vr̄a ꝛ itelligētias vestras ī xp̄o
iesu dn̄o nostro. Amen. Finit.

Cōsideratōes duo/ deci eiusdē ꝓ volentib⁹ condere testamentū.

¶ Consideratio prima.

ꝶ Eat⁹ ille seru⁹ / quē cū venerit
dn̄s ꝛ pulsauerit ianuā ei⁹ / in/
b uenerit vigilantē. Sic vigila/
bat q̄ dicebat. Velox ē depo si
tio tabnaculi mei. Et alt. Aīa
mea ī manib⁹ meis sp. Quales p̄terea sunt q̄
mortē habēt ī desiderio. ꝛ vitā ī patientia.

¶ Consideratio secunda.

¶ Vigilat ille fu⁹ q̄ cogitat q̄tidie quō sp̄us
su⁹ redeat ad dn̄m q̄ dedit illū ꝑ integrā pniaꝫ
Qui p̄terea nō negligit eccl'asticā sepulturā.
Qui deniq̄ȝ nō omittit ordinare bonoꝝ suo
rū abundantiā. Qm̄ ī istis trib⁹ cōsistere te/
stamentū reputamus.

¶ Consideratio tercia.

¶ Vigilās fu⁹ lꝫ p̄ncipal'r intēdere debeat d̄
sp̄ū suo / ꝛ d̄ corꝑe pl⁹ q̄ȝ d̄ exteriori possessio
ne. Nihilomin⁹ exterioris possessiōis dispo
sitiō multū facit ad h̄ q̄ sp̄us redeat liber ad
dn̄m q̄ dedit illum. Sic etiā dixisse ferꝉ tp̄e
nr̄o q̄dā nobil' moriēs. q̄ postq̄ȝ interrogauit
si tp̄alia sua fuerāt oīa bn̄ disposita soluꝭ sol
uēdis. Et rn̄sū eēt ita eē. Cōuersus ad dn̄m
dixit. Ecce dn̄e suꝫ posit⁹ extra man⁹ hoīm.
In man⁹ tuas ↄmēdo sp̄m meū.

¶ Consideratio quarta.

¶ Vigilās igiꝉ fu⁹ q̄lia ↄsiderare debeat cir
ca dispositōꝫ bonoꝝ tp̄aliū suoꝝ maxīe dū
diuitijs abūdās ē ꝛ heredib⁹ caret / ānotem⁹
¶ Et ī p̄mis recogitet illō. Viuēs viuēs ip̄e
ↄfitebiꝉ tibi. Et q̄ ī nullo maiorēꝫ de distri/
butōe bonoꝝ suoꝝ q̄ȝ ī seip̄o gerere dꝫ fidu/
ciā. Quia rursū sibi mai⁹ meritū inde certius
q̄ȝ resultat. Euadit deniq̄ȝ rapacitatē tyrāni
cā aliq̄ꝝ q̄ solēt p⁹ mortē diuitū cās ↄfinge/
re ↄfiscationū. aut d̄ facto tollūt illa q̄ nō fu
erūt ī tutissimis manib⁹ collocata. Nimirū
q̄ꝛ nōnunq̄ȝ insidianꝉ viuētib⁹ vt ipsoꝝ diri
piāt facultates ex fama diuulgatis. Vn̄ cō/
surrexit illud horridū. Multi ꝑꝑ' diuitias
perierūt. Dicebat vn⁹ ex prudētib⁹ scl'i. Nollē
hēre cētū mille frācos / si sup hoc esse deberēt
fame ꝑ mōm. Multos certe saluauit inter me
dias tēpestates estimatio paupertatis que ni
hil ꝑsequentib⁹ affert vtilitatis.

¶ Consideratio quinta.

¶ Testatur⁹ añ oīa hēat gl'iaꝫ dei p̄ ocul' su/
is. nō vanitatē scl'i. nō memoriā noīs ꝓprii⁹
morituri. Meminerit sp aplī dicētꝭ. Oīa in
gloriā dei facite. Et illud p̄s. Nō nobis dn̄e
nō nobis / sed nomī tuo da gloriā.

¶ Consideratio sexta.

¶ Testaturus ex isto p̄ncipio ↄsideret / nō q̄
vtilius sit reipublice seu bono cōi duꝫ ordi/
nat de rebus suis. sed q̄ insup cedet ampli⁹
ad honorem dei ꝛ cultus xp̄iani.

¶ Consideratio septima.

¶ Testatur⁹ exinde ↄsideret / q̄ reꝑatio seu re
stauratio vel ↄtinuatio reꝝ iā istitutaꝝ pali
os ī collegijs ī cenobijs. ī eccl'ijs. ī parochijs
ī edificijs. pl⁹ cederet ad honorē dei ꝛ vtilita
tē ꝑpl'i cū mīorib⁹ expēsis / q̄ȝ noue fūdatio/
nes noīe ꝓprio seu titulo faciende.

¶ Consideratio octaua.

¶ Testatur⁹ aduertat q̄m de⁹ pugillo ↄtinet
celū ꝛ terrā / sciet pōderare q̄d ꝛ q̄ntū offerat
ꝛ de quanto. Quēadmodū quidā sctōꝝ pa/
trū rn̄dit cuidā nobili matrone. ccc. solidos
offerēti. ꝛ ingerēti respicere quāti eēnt. Quē
admodū p̄terea diffiniuit xp̄s de paupcula
offerenti duo minuta.

¶ Consideratio nona.

¶ Cōsideret testator si vult fundare collegia
vel p̄orat⁹ aut hospitalia. q̄ ex talib⁹ modicꝭ
ꝛ imꝑfectis fūdatōib⁹ plura sequūꝉ icōmo/
da. sic exꝑtū ē ī religionib⁹ varijs. et noīatim
ī collegijs studij parisieñ. Meli⁹ em̄ reguntꝉ.
ↄtinuanꝉ ꝛ ꝑmanent cōitates magne q̄ȝ mo
dice. Sit hoc in monasterijs. sit in alijs col
legijs ecclesiaꝝ vel studioꝝ.

¶ Consideratio decima.

¶ Cōsideret testator si libros hēat distribuē
dos / q̄liꝉ ꝛ q̄b⁹ ꝛ quō distribuet iuxta q̄lita/
tē recipientiū. aut ↄmittat distributōꝫ seu vē
ditōꝫ si op⁹ est / illis de quib⁹ confidit. q̄tinus
vno (sicut dꝛ) ictu se expediat.

¶ Consideratio vndecima

¶ Cōsideret testator iuxta veꝝ ↄsiliū euāge/
licū xp̄i. Si vult edificare domū aliquā quō
ꝑficiet eā. q̄ꝛ m'lti conati sꝉ facere nouas fun
datōes q̄ tot exposuerꝉ ī domicilijs edificādis
q̄ ꝑ habitaturꝭ nihil relictū ē. nec edificia ꝑ
¶ Cōsideratio duodecima (fecta fūt

¶ Cōsideret ad extremū testator q̄m de⁹ bo/
noꝝ nr̄oꝝ n̄ īdiget. faciet ip̄e nutre paupes.
faciet eccl'as. faciet collegia. faciet mōasteria.
faciet ↄuēt⁹ ꝛ hospitalia q̄n quō ꝛ vbi placu/

erit ei. ꝛ ñ glĭet aũ ipm stulta psūptō oīs car n.s. Uult nihilominꝰ ꝛ digñ ꝙ coadiutores cꝰsimꝰ. ad vtilitatē nō suā sed nr̃az. Finit.

Sequitur epistola

eiusdē sup testamento librorum suorum ad Celestinos in Auinione.

Venerabilibꝰ pr̃ibꝰ et fr̃ibꝰ celestinis Joh. d gerson sacerdos sacre theologie pfessor gratia ꝛ pax. ¶ Thesaurizate vob thesauros i celo/dicit celestis nr̃ doctor xp̃s. Est aũt sapia thesaurꝰ infinitꝰ hoībus. q̄ q̄ vsi sunt principes effecti sunt amici eius illiꝰ. Repñtāt hāc sapiam ꝛ docēt instrumētaliter libri sacri. ¶ Propterea disposui i senectute mea thesaurizare iuxta paupertaculā meā de libris salutaribꝰ. Uisū ē aūt mibi cōmodiꝰ i celestinis velut i q̄busdā celaut celestibꝰ habitaculꝰ thesaurum hūc reponere/ maxime qr duos i illa religiōe germanos habui pfessos. ¶ Suscipiat igitur ppositū meū cum bona gr̃a deuotō vr̃a pr̃es ꝛ fr̃es charissimi re voceq celestes. Sit thesaurꝰ iste perigrꝰ dū venerit ad manꝰ vr̃as custodiēdꝰ in sacro puētu vestro apud auinionē. nō q̄ď alienā das. si nec prius abscōdēdꝰ. imo cōicādus hinc ꝛ inde. put supioris industria iudicabit Ita tñ ꝙ semp tandē recolligantur sub ppria claue. vl armariolo ad hoc ipm spāliter instituto. ¶ Denicq noīa librorum ꝛ tractatuū tam ab alijs q̄ a me ꝯpositorum/ disposui colligere i spāli scedula dño ꝯcedēte. ad quē effundite pces p mea finali salute i gr̃a ꝛ glia sempiterna. ¶ Scptū Lugd. anno gr̃e. 1428. i nouēbri/anno etatis dierum vite pegrinatōnis mee q̄ pui sunt ꝛ mali sexagesimoquīnto. et incipiet. 66. annus die. xiiij. decēbris/ festo scti Nicasij Remēsis qua natꝰ sum et renatꝰ in dño Jesu xp̃o. in quo det idē ipse nos oēs bene mori. Amen. Finit.

Epistola eiusdē ad

Carthusiēses/sup acceleratōe suffragiorum sibi post obitū eius oblatorum.

Facite vobis amicos. Docet hoc amator hoīm ih̄s/subdēs cām finalē/ vt inq̄t recipiāt vos i eterna tabernacula. Cām ∂o materialē tāgit eē māmonā iniq̄tat. nō q̄n illa sit potior q̄ de materia venit eq̄tatis/q̄lis ē charitas gratuita. qualē vos honorādi patres et dñi ꝯcedere placuit pridē mibi villico inutili/ q̄ fodere nō valeo/sed certe mēdicare nō erubesco cū illo q̄ dicit. Ego aūt mēdicꝰ sū ꝛ pauper. Est itaq mibi p copia. p diuitijs ꝛ opibus spūalis mendicitas. put dudū sororibꝰ scribēs late satis exposui. Et q̄m posuit i mēdicitatis mee sacculo. imo sacco pmaximo ꝛ inani. largitionē liberalē ꝛ grādē ꝯpticipatiōe bonorum spūaliū ꝯcessit pē vniuersi ordinis vestri beniuolētissima charitas vr̃a. venit i cor meū fiducia petēdi qualēcūq accelerationē me viuēte suffragiorum illorum q̄ post obitū sunt oblata. ¶ Mouet me cōsideratio precipua. q̄tinꝰ impetrēt spirituales amici/viuere ꝛ mori mei i gratia dei. Nō q̄n oretur deꝰ vt trāseat a me calix purgatorie penalitatis. si possibile ē sm ordinē diuie volūtatis. sed qr plane mibi gr̃a dei si comitetur vitā ꝛ obitum meū. qua deficiēte nulla eēt vlterꝰ redēptio. ¶ Mouet altera ꝯsideratio. qr videtur facilior p patribꝰ ꝛ dñis paulatiua quasi p tps ꝛ tpa distributio suffragiorum/q̄ statim pꝰ obitum ꝯtinuata solutio ¶ Denicq iustorum assidua deꝑcatio. pderit spero mibi ad meritū ppriuum cumulādū i vita q̄liter eē nō potest extra viā ꝛ q̄ meriti nulliꝰ statū hz. ¶ Rogo igitur pr̃es ꝛ i xp̃o fratres charissimi/ vt charitas vestra in me magis ac magis abūdet/vt i eterna tabnacula vobiscū recipiar /fiat fiat. Scriptum Lugd. ¶ Uester alumnꝰ i xp̃o Johes de gerson theologie pfessor indignꝰ. ꝛ Parisieñ. cancellarius. Finit.

De anniuersario qd

sibi fieri pcurauit i eccl'ia sancti Pauli Lugduni ga… vbi ꝛ sepultꝰ iacet reptū ē quod sequitur in libello quodā manu sua ppria conscpto/sicut ꝛ pcedētes due ep̄le.

In nomine patris ꝛ filij ꝛ sp̄ussancti primitꝰ inuocato. Notū sit omnibus quorum interesse poterit/ ꝙ anno domi. Mccccxxviij. die. xxi. octobris Nos. p. camerariꝰ ꝛ capitulū ecclesie scti gloriosissimi Pauli Lugd. ꝯcessimꝰ ꝛ cōcedimus p p̄sentes ex certis ꝛ legitimis causis. venerabili magistro ꝛ dño Johāni d gerson sacre theologie pfessori ꝛ Cācellario parisieñ. ꝛ sacerdoti Remēsis diocesis anniuersariū panis ꝛ vini ppetuū more solito p nos annuatim in dicta eccl'ia faciēdū et celebrandū die. xiiij. decēbris. in crastina videlicet scte Lucie q̄ die festū ē celebre sancti Nicasij Remēsis archiepi ꝛ in tali natꝰ ē mundo et renatus xp̃o pdictus Johes (vt dicit)

Anno dñi. Mcccclxv. Cōcessimus p̄terea eidē Johāni liberalit͛/locū sepulture in nostris locis ad hoc deputatis /nec iā occupatis eligēdi pro se facultatē. In cui⁹ rei testimoniū sigillū nostrū duximus p̄sentib⁹ apponendū/anno ꝛ die quibus supra. Bñdictus deus fiat fiat. Finit.

Incipit testamētū

q̄tidianū pegrini eiusdē cācellarij parisieñ.

D Ispone domui tue. qꝛ morieris tu ꝛ ñ viues Esa. xxxviij Sicut hō peregre pficiscitur⁹ i lōginquā regionē/solet cōdere testamentū ꝛ copiā secū ferre. sic agere nos ꝯuenit/ qui non habem⁹ hic ciuitatē manentē/sed futurā inquirim⁹. Sit igit͛ sub orōnis typo quotidianū peregrini testamentū.

Testamtū peregrini

P Ater. Ecce posit⁹ sū hic ꝛ nūc velut i articulo mortis .qm̄ media vita in morte sum⁹. Cōpareo corā curia miscōie tue. cui me submitto iugit͛ ꝛ adeo cū fiducia thronū grē tue vt miscōiā ꝯseqr ꝛ gratiā inueniā i auxilio oportuno/dū tp̄s ē miserēdi ꝛ hora cōgandi ¶ Da p̄rinue mentē sanā. da pniam verā. da salrē i affectu cōionē sacrā. da sim͛ vnctōē sanctā. da remissionē plenā. da scrōꝝ cōtra p̄rātes ꝯtrarias cōsolationē. da i exitu vitā eternā. ¶ Et qm̄ nudus egressus sū de vtero matris mee/ꝛ nud⁹ reuertar illuc. Tp̄alia tp̄alibus relinq̄ put specificauero. Et reuertatur puluis i terrā suā vñ erat. pcor ad ecclīasticā sepulturā. Et sp̄us redeat ad deū q̄ dedit illū. Dñe Jesu suscipe sp̄m meū.

Sequūtur mō con-

siderat ōes summarie p quattuor ptes sup q̄tidiano pegrini testamento.

¶ Prima pars principalis.

¶ Consideratio prima.

T Estari suadet illud ad Ezechiā Dispone domui tue. qꝛ morieris tu ꝛ nō viues. Illō p̄terea qō ait Jacob. Justū ē ꝛc̄ Ut aliqn̄ disponā domui mee. Deniq̄ ne poccupat⁹ hō moriat͛ intestatus. ꝛ vt vigilās inueniat͛. nec pcrastinet. Quia q̄ nō est hodie/cras minus apt⁹ erit. Et q̄ pollicet͛ veniā penitēti/ ñ dat securitatē cras viuēdi ¶ Scōa. testādo curare solēt hōies de bono ꝝ exterioꝝ relictione. De sui corpis sepultōe. De sue aīe ꝯmendatione. ¶ Tercia. tempalia ꝓ̄o linquunt͛. Uel ad certos vsus sigillatim designando. vł ad aliquos vsus summatim siue specificādo. vł ad ea. p derelictis saltē i animi pparatōne reputādo. ¶ Quarta. sepultura aūt qn̄q̄ pcon stituit͛. Preeligit͛. deo ꝛ homib⁹ relinquitur. ¶ Quinta. testari volentib⁹ obstāt. Spes et amor diu viuēdi sicut i diuite cui dictū est. Stulte hac nocte aiā tuā repetēt a te. Horror mortē cogitādi. Juxta illud. O mors q̄̄ amara ē memoria tua ꝛc̄. Zel⁹ se ꝛ suos vel se vindicādi. Nec ablata restituēdi Nec libidines suas deserēdi. ¶ Sexta. testādo p dispositōe domus ꝯsciē. post domū corpis ꝛ substātie corpalis/pdest freq̄ns mortis instantis recogitatio. Prodest hūilis a iusticia ad miscōiam appellatio toto. Prodest diligēs eoꝝ que i morte fieri solēt pdispositio seu puisio. Pro quib⁹ attēdant͛ sedula meditatōe q̄ sequunt͛. ¶ Septima. dat itaq̄ viuax memoria mortis/ꝯtemptū mūdi. vñ facile contemnit oīa q̄ se semp cogitat moriturū. Dat euitatōem pcti. Uñ sapiēs. Memorare nouissima tua/ꝛ i eternū nō peccabis. Dat scientiā ꝛ securitatē bñ moriēdi. Nemo eñ fm̄ Uegeciū id timet facere qō se nouit bñ didicisse. Hinc Ambro. Nec mori timeo cū bonū dominū habeamus. Et ali⁹. Si aliqn̄ moriendū est cur nō mō? Rursus memoria mortis ponit hoīem velut ad ostiū tabernaculi/exemplo Abrae. Et filioꝝ isrł i castris. Et sicut ad os spelūce vt videat͛ dñs exemplo Helye. Et velut i orizōte mūdi futuri ad introitū suū/ꝛ ad exitū carceris mūdi. vt videat hō quo tēdere iugiter debeat. Hinc bene iussum est. vixeris hic et nūc/velut hic et nūc moriturus.

Secunda pars prin-

cipalis.

C Lamam⁹ in sp̄ūscō abba pr̄. Ex diuina institutōe ꝛ dignatōe Ex creatōe ꝛ recreatōe ꝛ gubernatōe. Ex amore ꝛ reuerētia ꝛ p necessaria subuentione. Scim⁹ aūt pater mi Pater ex quadā appropriatōe et inamissibili(Nisi p hoiem stet) possessiōe. Ut p̄terea studeat hō deū tā q̄̄ fili⁹ imitari ne degener sit. diligere ne ing͛tus. reuereri ne supb⁹ sit. ¶ Ecce veniet hora dicit xp̄s/ꝛ nūc ē. qn̄ mortui audiēt vocē filij dei. ꝛ hoc fit i morte cuiuslibet altero triū modoꝝ fm̄ triplex dei foꝝ vel iudiciū Unū

horrendū vbi sedet iusticia damnās. Alterū, vbi sedet iusticia purgās. Terciū piū vbi sedet misericordia indulgēs. Cōsiderabat dauid hoc triplex iudiciū dū orabat. Dñe ne in furore tuo arguas me/ in primo. neqꝫ in ira tua corripias me/ in scdo. Miserere mei dñe qm̄ infirm⁹ sum/ in tercio. Conformiter ad h triplex iudiciū/ audietur triplex vox filij dei in morte. Una ad damnatioēz. Discedite a me maledicti in ignē eternū. q̄ pparat⁹ ē diabolo ꝛ angelis eius. Altera ad purgationē. Mittite eū ad carcerē/ donec reddat vniuersum debitū vsqꝫ ad nouissimū quadrātē. Tercia ad saluationē. Uenite bñdicti patris mei pcipite regnū/ qḋ vobis paratū ē ab origine mūdi. ¶ Ecce notat certitudinē ꝛ ostensiuaꝫ p̄sentialitatē. Grandē in bono vel in malo nouitatē. Aut ammirationē. stuporē ꝛ terribilitatē. Et f̄m hoc bñ dicimus. Ecce mors. Quia nihil ē morte certius. Nihil p̄sentialius/ quo ad ineuitabilitatē ꝛ necessitateꝫ rei. Quia nihil in bono vel in malo pl⁹ nouuꝫ aut subitaneū, ppter inchoationē stat⁹ imutabilis ꝛ eterni. Quia nihil ammirabili⁹ ꝛ terribilius, ppter incertitudinē final' iudicij. qm̄ vltimū terribiliū mors p̄sertim eterna. ¶ Positus ē homo in articulo mortis. Per ꝯsiderationē intellectualē. Per quēdā sensū affectualē. Per p̄sentiā effectualē. Uñ ꝛ si aliq̄ sit dilatio/ p nihilo ꝛ p pūcto reputat'. In respectu eternitatis. In respectu ineuitabilitatis In respectu q̄tidiane defectibilitatis. presertim in senib;. Qñ aduesperascit ꝛ inclinata ē iā dies hui⁹ tp̄alis etatis. aut qñ iā senij nox ē in altera vigilia noct'. sero aut media nocte. gallicātu/ aut mane. Qñ de primo dꝫ sol eternitatis iustis oriri. purgādis obnubilari. damnādis penitus eclypsari. vbi cadet hō a se p desperationē. ꝛ sub se p damnatioēz. ꝛ p abyssalē absorptionem.

Tercia pars principalis.

p Reueniēs igit' faciē dñi/ ego pauperculꝰ ꝛ pctōr/ adeo cū fiducia ad thronū grē dei vt misericordiā ꝯsequar ꝛ grāꝫ ineniā in tpe optuno. Dū adhuc tp̄s ē miserēdi/ ꝛ tp̄s acceptabile/ ꝛ ann⁹ benignitatis. Dū insup adhuc hodie cognomiat' ꝛ dies ē salutis. Dū rursus ē hora cōparēdi in curia misericordie q̄ superexaltat iudiciū seueritatis. Ad quā sicut ad supioreꝫ, puoco ꝛ appello/ ꝯfugio ꝛ ꝯparco. Dū nōdū accepit a te de⁹ tp̄s iusticias iudicādi. sed hora ē f̄m Ezech. ingemiscēdi salubrit'/ f̄m Hieremiā. reuertēdi susceptibiliter f̄m xp̄m in arbitros cōpromittēdi penitētialiter. ¶ Adeo inquā cum fiducia. Quia xp̄s dixit/ euꝫ qui venit ad me nō eijciā foras. Quia nostra soror ꝛ aduocata/ mater est gratie/ ꝛ regina misericordie q̄ defendit iura hui⁹ iurisditionis ꝛ curie. q2 rursus hierl'm tota celestis/ q̄ ē mater nostra assistit nūc ꝛ intercedit p ꝯfugiētib; ad hāc curiam misericordie. Adeo rursus hic ꝛ nūc cum fiducia ad thronū gratie. Quoniā offero me voluntariū stare iudicio suo ꝛ parere iudicato. Offero me subijci velle legib; hui⁹ curie/ q̄ sunt Dimittite ꝛ dimittet' vobis. put continet' in euāgelio scriptū. Offero me nolle discedere ꝯtumaciter ab hac curia f̄m volūtatē supioris ratiōis ꝛ vltro/ q̄cq̄d; inferior sensualitas remurmuret/ quā supplico violēter etiā compelli ꝛ ligari atqꝫ flagellari ne discedat.

Quarta pars principalis.

p Ostremo supplicatōeꝫ formo septuplicē ad te deū p̄reꝫ nr̄m ¶ Prima. Da p̄r mi ꝯtinue mentē sanā. Ne seducat' fantasijs isanis ꝛ illusionib; Ne absorbeat' cur' aut ꝯcupiscētijs corpalibus. Ne obsideat' demōiac' oppssionibus. ¶ Scda Da pniam verā. In ꝯtritōe p detestatōꝫ pcti ꝛ amorē iusticie. In ꝯfessiōe p apitionē pctōꝝ/ ꝛ cuiuslibet necessarie circūstātie. In satisfactōne p exercitiū abstinētie. orōnis ꝛ elyne. ¶ Tercia. Da cōiōnē sacrā realiter. sacralit'. aut saltē spūalit' et effectiue. ¶ Quarta. Da vnctionē extremā. In actuali sacro. In effectuali voto. Aut saltē in effectuali dono. ¶ Quīta. Da remissionē plenā Ex tua imēsa liberalitate. Ex clauiū ecclesiasticaꝝ ptāte. Ex scte matris ecclie vnitate et charitate. ¶ Sexta. Da scōꝝ ꝯ ptātes ꝯtrias ꝯsolatōem. Dū acri⁹ insidiab'ūt' neq̄ssimi calcaneo meo. Dū tota malignitate accusabūt in mort' porta vel ostio. Dū occurret forte vehemēs aut noua pctōꝝ recordatio ꝛ instat ꝯ. Tūc assis ergo bñdicta in auxilio optuno ꝛ vltima necessitate iuuās. Uel intercessiue ꝛ impetratiue. Uel ꝯmissiue ꝛ impatiue Uel etiā vt potes pñtialit' ꝛ coopatiue/ iuxta q orat ecclia. Maria mater grē/ mr̄ misericordie tu nos ab hoste protege ꝛ in hora mort' suscipe Assis et tu āgele me⁹ adiutor p̄cipu⁹. Assint ꝛ ceteri scti/ q̄s sepi⁹ ꝛ familiari⁹/ viuēs ꝛ sa/

mis innocauit ? inuoco. Ne q̄so deserat pau
per velut... forte ỹ rus sua defecerit. si mens
ɔturbata nihil cogitauerit. si corpus velut
mortuū lāguerit. Sed ɔfortate ṽtutē. illu/
minate mentē. fugate sensualitatē. ¶ Septia
Da i exitu vitā eternā q̄ patria ē. ad quā su
spiro. Quā desidero ⁊ desiderare cō cupisco.
Quā velut i caligine q̄dā a'spicio ⁊ a longe sa
luto. Quā i lumie rōis ⁊ fidei ɔtēplor/q̄si ce
lis apt̄ȝ vidēs illic filiū hoīs/et inde frat me
us ē ⁊ p̄sidiū amor ⁊ desideriū susceptor ꝟ
tus ⁊ p̄m. ā. Deniq̄ȝ redeat sp̄ūs ad deū q̄ de
dit illū. Tā q̄ȝ ad donū eternitatȝ. claritatis et
felicitat̄. Dn̄e ihū xp̄e suscipe sp̄m meū. qui
vtiq̄ȝ tu⁹ ē/iure redēptiōis. adoptōis. gratui
te desp̄ōsatōis. Ec p inde dat sp̄ ez firmā. bo/
nitas adoptātȝ. ṽitas p̄mittētis. ptās coro/
nātis/ipsi glīa in scl'a. Amē. Finit.

Testamentū Pere/grini metricum.

p Raria cui nomē ɔfert insigne iohēs
g Aduēa cognomē gerson hēc dedit.
Scire velit si posteritas q̄ tp̄e nat⁹
Quoq̄ȝ renatus sit/calculus iste docet.
Mille quater cētū vigintiq̄ttuor annos
Quattuor adijciens dinumera dn̄i
Sitq̄ȝ decēbris lux mēsis bissptima. fert⁹
Et sexagenis incboat annus et
Solus porro deus obitus scit tp̄s et horā
Propterea secū ruminat ista frequens
Tu dispone tue domui morierȝ neq̄ȝ viues
Plene testari ⁊ vigilans morere
Viverȝ hic ⁊ nūc/velut hic et nūc moritur⁹
Orans dic redeat sp̄ūs ad dn̄m
Ecce nouū grāde stupidū vidȝ exul ⁊ horret
Mortis ad aspectū cor tremit/ecce venit.
Ecce p̄ mi nūc ⁊ hic articul⁹ me⁹ instat
Quo morior/pater ⁊ vt pater esto pius
Esto pius satis ē dederȝ te/diues abundo.
Te sine deficio pauperior nihilo
Tp̄s adhuc venie/sedes adeo pietatis
Terret iusticia/subueniat pietas
Mēs vigeat. cor peniteat/sacra hostia pa/
Crux olei liniat. plenaq̄ȝ sit venia. (scat
Sācti q̄s colui viuēs/morior/me⁹ ad vos
Sp̄ūs aspirat/ferte iuuamen ei.
Que mortalia sunt mortalib⁹ vltro relinquo
Corpus humū redeat/sp̄ūs ad dn̄m.
Sp̄ūs iste iesu meus a te suscipiat.
Spes mea tu iesus es/gratia/nō op̄a.
Finit.

¶ Aliud carmen super eodem

i Anna morte p̄z celestȝ/et ide cupiui
Iugit/ad mortē posse venire piā.
Sors mortȝ p̄ut ⁊ vite depēdet ab (illo
Cuius sunt manib⁹ oīa deposita
Diuite mansolo dat his pulcroq̄ȝ recondi
Absq̄ȝ sepultura depereunt alij
Plebeo recipit alios defossa parumper
Tellus insutos paupere lintheolo
Sūt ⁊ q̄ dicūt facilis iactura sepulcri.
Sunt q̄bus et pompa nulla placet tumuli
Vestibus indutos sacris deuotio quosdā
Spectandos offert religiosa prius.
Presbyteros sanct⁹ loculo deferre parato
Mos habet infodiēs signa sacerdotij.
Cōplacet iste mod⁹ electio chara sepulcri
Libera si data sit ambitione procul.
Arbitror exemplū pietatȝ obinde datū
Vita fidelis erat/xp̄icolus morior.
Erubuit nunq̄ȝ xp̄m mea vita fateri
Quāq̄ȝ peccator morte fatebor eum.
Iste mihi titul⁹. hec spes mihi sola salutis
Nō confundat me spes mea xp̄e iesu.
Baptism⁹ genuit xp̄o nox erāt merito⁊
Vestimēta mihi gratia pulcra dedit.
Gaudēs gaudebo q̄m de⁹ induit istam
Desponsans animā clara monilia dans.
Taliter ornatā cupio tibi reddere sponsam
Xp̄e benigne tuo semine progenitam.
Neu queras operȝ vestes/cōfusio vultus
Illa mea. sordent sanguine cum sanie.
Qualis ⁊ ex vtero genitricis sp̄ūalis
Prodijt/hanc recipe dn̄ redit abba pater.
Nāq̄ȝ redit p̄mo signata charactere sacro
Regaliq̄ȝ superuncta sacerdotio.
Tradita signa fero fidei/vexillaq̄ȝ belli
Mundi cum carne demonijsq̄ȝ feris.
Libera xp̄icolū resonat vox/armaq̄ȝ toto
Spectanti mundo defero xp̄e tua.
Te duce blasphēos heresū falsosq̄ȝ suasus
Credendo vici/pace fruens fidei.
Confiteor donū fructūq̄ȝ tuum manifeste
Gratis nō meritis retribuisse meis.
Paule fidē, neu q̄s insane magnificet se
Scripsisti donum solius esse dei.
Nescio si q̄d sit inter miracula maius
Scandala p tanta pace frui fidei.
Iure beatus erit i me nō scādala passus
Xp̄s ait. signū qui fuit obloquijs.
Ecce fremūt ridēt subsānāt mortib⁹ vrgent
Demon philosophi vis inimica potens
Talibus impulsum p̄stare fide requieta
Non hominis/sed dic hoc opus esse dei.
Bella tot expti totiensq̄ȝ p̄icula passi

Felices quando non abiere retro.
Beatus eris dño fidei petra stabilitus/
Petri vox tua sit non alium petimus.
Corā patre suo xpo vocitante/fideli
Seruo dicet/tu meus euge veni.
Gaudia delicias euo benedicte perenni
Sedibus ethereis regna parata cape.
Concipe qui legeris tumuli causaʒ faciēdi
Edibus ꝛ sacris cur monumenta paro.
Bassa patet platea/baptismi prima fonti
Riuus ibi/recolens funde pces dño
Viuere sis monit⁹ velut hic ꝛ nūc obiturus
Orans dic redeat spūs ad dñm.
Perpetuo ɔiūge iesu tibi federe mentē/
Celitus ad cenam dic benedicta veni.
Janua cui celi crudelibus ignibus vsto
Laurenti patuit hospes adesto meus.
Jūgat se sociū stephan⁹ q̄ vidit apertos
Celos/patronus sit mihi pcipuus
Et paulus raptus ad ethera
Angelic⁹ custos comitet vterq̄ Johēs
Virgo Joseph/tota celica turba faue.

Diem natiuitatis ꝛ baptismi canit.

p Ars aīe gerarde mee doctissime sal/
Finis ꝛ initij do monimēta mei (ue
Fausta dies rutilat tibi ɔsecrata ni
Et tibi p̄go soror marty ꝛ eutropia. (casi
Luce sub hac mūdo natū me/denuo natuʒ
Fons sacer ex vtero protulit ecclesie.
Annus erat dñi millesim⁹ adde trecētos
Sexaginta tres/tunc data vita triplex.
Jre vita prior fuit iram gratia dempsit
Viuificans animā consocians q̄ deo
Tercia vita licet ē in spe/vita perennis.
Eterne vite gratia principium est.
Vita pegrinus/vsu rōnis ab orto
Quarta subest opeꝝ/que vehit ad patriam.
Hec opeꝝ vita nō pmanet absq̄ secunda/
Gratia viuificat nutrit ꝛ auget opus.
Quattuor hic vitas totidē dicas ꝛ amores/
Vita q̄druplex est/ergo q̄druplus amor.
Omnes ille meos q̄ viuificauit amores
Vendicat/ille habeat. ɔtineat q̄ pcor.
Gratus ego hos semp ɔplectar amores
Qui si defuerint q̄d nisi mors superest?

Epistola consolatoria Johannis Gerson Cancellarij Parisiensis/ad Johannem germanum suum monachum In cenobio sancti Remigij remensis super morte alterius germani sui Nicolai ordinis Celestinorum ꝛ sororum suarū. Epigramma.

m Onice. quē mihi dat fratreʒ natura Q sequendum
Nri sint generi q̄ monumēta vides
Arnulpho charlier cui nupsit elizabeth oliʒ
Gerson origo fuit/aduena voce sonās.
Dotauit deus hos bissena ple/puelle
Septene numero/q̄nq̄ fuere mares.
Pum⁹ theolog⁹/mōachi tres/mortu⁹ alter
Jnfans/ꝛ nupsit filia sola viro.
Frat petre rapit te mors ꝛ te soror agnes
Jnfantes/viuit purus vterq̄ deo.
Egra iabina soror viuēs mala sustinuisti
Jugiter/hinc moriēs reddita dona capis.
Chara soror raulina vale/ q̄ cōmeruisti
Consors esse iesu/cuius eras famula.
Hospita paupib ꝛ mystica martha fuisti.
Te vocat inde iesus/tu bñdicta veni.
Tempa ɔplesti ɔsummat⁹ cito multa
Frater cordis amor tu Nicolae mei.
Celos credo equidē tu celestinus adisti.
Celica semp amās dū pegrinus eras.
Sors lugēda manet nob/q̄s vita supstes
Septē seruat adhuc torquet ꝛ exilio.

m Onice cur q̄reris/frēs tibi morte pisse
An tua sit prudēs ista q̄rula inde.
Spūs astra petit linq̄ns mirabile
Carcere seu retro carne solut⁹ abit. (corp⁹
Cui⁹ erat regimē grādis labor/asp/ amar⁹.
Blādicijs fallēs excrucians stimulis
Assiduus cōflictus inest/victoria rara.
Audi q̄ linguā nemo domare potest
Quid faciāt aures/ocli/q̄d mēbra pudoris
Quid ve man⁹/gula/cor/vis q̄d ad ora pe/
Bruta sub ipiū videas descēdere freni (tit?
Nauta gubernandi dirigit arte rates/
Et rigida ceruice caro sua frena remordēs
Se rapit/ꝛ dñm deijcit excutiens.
O ppme mille modis surget tñ vsq̄ rebell/
Nemo q̄ pfecte suppeditabit eam.
Jntro semp inest mēbroꝝ dira tyrānus
Fomentū sceleris/omnis origo mali.
Allicit illecebris acres exaggerat iras/
Miscet tristicias/gaudia spem q̄ metum
Plurima lis/pax nulla diu/ secura q̄ nūq̄.
J nūc ꝛ tale plangito mancipiū.
Mancipiū q̄d obest aīe/q̄d sarcina dura
Quā crebro stimulis exagitare studet.
Congaude potius p̄grandi fasce leuato.
Fratris spiritui monice si sapias
Dices q̄s nouit si spūs alta petiuit?
Vel barathri pcul hoc corruit in puteū?
Aut medio positū si purgatorius ignis
Excurat scoriam purificans scelerum?

Certū te faciat vite respectus honeste/
Inde salutis spem ꝯcipe/te recreans.
Collige vel firmū solamen in hac rōne
Lucenti speculo quā docet alma fides.
Omnis in hac vita pegrināns tendit ad illaꝫ
Celestis patrie ꝑpetuam requiem/
Scis q̄ gaudendū quāto plausu iubilādū
Tali dū requie pfruit morientis.
Si purgādus adhuc retinet letificeris/
Premia celoꝝ q̄ sibi certa manent
Nil vltra peccare pt/nullo discrimine vitā
Perdere celestē/fine suo stabilis/
Judicio dn̄i iusto si forte/qđ absit
Perditus est/cur fles?fletus inaniter est.
Cor teneꝝ forsan/pietas/natura ve pungit
Rumpi consuete fedus amicicie
Bos ꝛ iumentū iuga se socialia plangunt
Perdere/nōne magis est socialis homo.
Te minus hinc miror raulinā flere sororem
Assiduis q̄ te fouit in obsequijs.
Est ce tristiciā seculi causat q̄ mortem
Pro solo sapiens crimine rite gemit.
Ipsa sit sors/sit vel pspera/nil nocet vlli
Si p peccatū desit abusus ei.
Adde volūtati tua sit ꝯformis oportet
Diuine/quid aget murmur in oppositum
An bona mors fris/carnalia vincla r̄solueīs
Quo caperet celū liber ꝛ emeritus.
Fraterna l' amor dedit hāc mortē/q̄ peste
Dū fouet infectos ꝯtagione perit.
Hac de valle deus eduxit eā ꝑperanter
Ulterius ne fraus hostica deciperet.
At varijs nr̄a versat vita periclis/
Omne replet iter retibus ꝛ laqueis/
Tēdim⁹ ad patriā suspiramusq̄ gementes
Quā raulina soror quā nicolaus habet
Hacten⁹ hec volui tibi fr̄ scribere/q̄ mens
Fortis ꝛ equa suā nostra petet patriā.
Illic cernere nos/dare viuas reddere voces
Fas erit/ꝛ q̄cq̄d cor petit/illud habet.
Oremus tandē p defunctis/vt ꝛ ipsi
Sit meores nr̄i cū bn̄ fiet eis. Finit.

Tractatus eiusdē d̄

p̄paratione ad missā ꝛ pollutiōe nocturna.

R Ubitatū ē apđ me freq̄nter et diu. p̄sertim p⁹ susceptū sacerdotiū/si q̄s nocturno pollut⁹ somnio a celebrādo missā cessare deberet. Expt⁹sū silr̄ m̄ltos p̄sertim religiosos. ꝛ nouissime quēdā p̄ ceteris tali dubitatōis scrupulo non paꝝ turbatos. dū ex vna pte eos ad celebrandū trahit deuotio. ex altera timor offense repr̄mit. Tandē effectus sup hac re certior/tū ex doctoꝝ sacroꝝ lectōe. tū expertoꝝ ꝛ v̄tuosoꝝ consultatōe ꝛ exemplo. tū postremo ex ipa rōnis ꝛ expimētalis cognitōis attestatōe/induct⁹ suꝫ vt ꝯsideratōes aliq̄s breues ꝛ nō p̄sus inutiles sup hac celebratōis materia ꝯponereꝫ. eas iudicio meli⁹ ꝛ sinceri⁹ sapiētiū supponēdo. Cōsiderationū hmōi q̄dā erunt accessorie. q̄dā p directū r̄nsiue. Precor aūt dariveniā/si forsan impuri⁹ loquendū erit. quoniā morbo tal' ē q̄ vix alit' detegi. vix pulcrioribꝫ medicamentis sanari potest.

Cōsideratio. i.

n Ullus habet certitudinē euidentē absq̄ dei reuelatōne spāli. q̄ sit sufficiēter disposit⁹ ꝛ dign⁹ ad celebrāda misse mysteria. Pꝫ. quia tūc posset aliq̄s euidēter cognoscere se eē i gr̄a gratū faciēte. ꝛ q̄ sufficiēter fecit q̄cq̄d requirit ad h̄ q̄ de⁹ sibi grāꝫ hāc ifuderit. q̄ ipse nullū ponit obicē ex parte aliq̄ ad hmōi gr̄e susceptionē. Deniq̄ sciret euidenter q̄ rite ꝯstitut⁹ ē sacerdos/ad habēdū potestateꝫ nullaten⁹ impedit⁹. ꝛ similia multa q̄ sūt pure ꝯtingētia. ꝛ q̄ sciri nō p̄nt infallibilit' absq̄ dei reuelatōe spāli. Preterea quis nesciat posse fieri vt hō decī i reprobū sensū ex demeritis p̄cedētibꝫ/vt nō videat pctā sua. ꝛ ita nihil sibi ꝯscius sit. nō tñ in hoc ē iustificatus put apl's formidādo testat. Forsan est talis ꝯparatus ipsi Amon supbo. qui ad ꝯuiuium Hester venit/reputās hoc sibi ad honorem eē p̄cipuū/qđ sibi erat ad suspendiuꝫ. Quis scit si auditurus ē. Amice quō huc intrasti n̄ habēs vestē nuptialē. Forsan deniq̄ tal' annumerat⁹ ē inter illos de q̄bus ꝓpheta n̄ taꝫ impcatiue q̄ p̄nūciatiue dixit. Fiat mēsa eorū corā ipsis i laqueū ꝛ i retributōes ꝛ i scādalū. Obscurent oculi eoꝝ ne videāt/ꝛ dorsū eoꝝ semp incurua. Effunde sup eos iram tuā. ꝛ furor ire tue ꝯphēdat eos. Fiat habitatio eoꝝ deserta. ꝛ i tabernaculis eoꝝ nō sit q̄ inhabitet. Uidetis q̄ extimescēda snīa/si mystico sensu vtimur. contra quosdā ad sacram eucharistie mensam accedētes indicatur. p̄sertim cū dicit. Obscurent oculi eoruꝫ ne videant. Et conformiter ad illud apl's intonat ꝛ minat. Qui indigne inq̄t manducat ꝛ bibit/iudiciū sibi mādu cat ꝛ bibit. Et rursus. ꝑpter hoc inter vos multi infirmi ꝛ imbecilles ꝛc. Hec imbecillitas ꝛ hec dormi

tio magis ad animā q̄ȝ ad corpus referende sunt puto. Constat aūt q̄ hec oīa certitudi/nem euidentie tollunt ab aliquo sup sua ad celebrandum dignitate.

Cōsideratio .ii.

D digne celebrādū ꝛ absqȝ teme/raria p̄sūptione ꝛ imputabilitate ad nouū pcc̄m̄. nō req̄rit tal' eui/dētie certitudo sup celebrātis di gnitate. ¶ Patet. q2 null⁹ tūc quātūcunqȝ iu stus ꝛ purus deberet celebrare. nec h̄ posset absqȝ discrimīe/si nō fieret ei reuelatio spālis Sufficit ergo certitudo tal' qualē ī materia morali ꝯsueuim⁹ expetere ꝛ cape. Que certi/tudo pōt appellari certitudo moral' aut ciui lis. sicut prudēter loquebat ph̄s. i ethicorū iij. ca. dicēs. Disciplinati eni ē intantū certi/tudinē inquirere f̄m vnūquodqȝ gen⁹ inq̄ȝ/tū natura recipit. Ad hanc certitudinē mo/ralē sufficit vt plurimū. q̄ homo accedēs ad missam discusserit conscientiā suā sicut fecis set p magna re lucranda/aut incōmodo gra ui euitādo. ꝛ q̄ nō sit sibi cōscius post hanc discussionē de peccato mortali. aut de ppo/sito peccādi mortaliter q̄ insup non cogno scat se aliud impedimentū legitimū p excō/municationē aut irregularitatē habere. Cō sentio itaqȝ in hoc cū Durādo. iiij. sententiaꝝ dist. ix. q. iiij. q̄ talis etiā si esset in peccato mortali nesciēter. nec de eo expssā ageret cō fessionem/reportaret vnū e duobus. Aut si bi remitteret tale peccatū virtute sacramen/ti. q2 videt facere quod in se ē ad eius dele/tionē. nō eni deus requirit vltra posse. Aut fieret sibi diuinitus illustratio et recognitio sui peccati. quatinus p penitentiā illud dilu eret/quemadmodū multis contingere pba tissimū est. qui in initio sui sacerdotij dū ce/lebratōem continuāt in rememorationē re/deunt plurimoꝝ ꝛ occultissimoꝝ peccatoꝝ. Similē inueniūt grām illi qui nouit ad fru gē melioris vite toto corde se pparant. Por ro talia pctā ī recordatōē venientia ex irradia tiōe supioris lumis ī pfunda abysso aīe/nō ideo tales ꝯfiteri tenent q̄ nō p̄us deleta eē potuerūt mō p̄dicto sed fit hoc ad obediēdū p̄cepto de ꝯfitēdo semel q̄olibet pcc̄m n̄rm. q̄d ꝛ d... [illegible] cognoscimus.

Considera. iii.

On oīs scrupulus aut dubitatō de pctō mortali. necqȝ eius inde [illegible] aut deordinatio aut nō attēt ... [illegible] ... tate celebrātis dignitatē. Pa/tet. q2 certitudo moralis qualē p̄dixi. m̄ ... [illegible]ficere/cōpatit secū vacillationē quandā ani/mi aut hesitationē quandā vel suspitionem seu scrupulos q̄ homo nō sit sufficienter di/spositus. aut q̄ impedimēto aliquo ligatus est. Cōpatit etiā deordinatōem aliquā p̄ser/tim viriū inferioꝝ ꝛ legis tyrānice mēbroꝝ. que nō ē sepe subdita ro[ni] [illegible]. Et q̄ cau sat indeuotio quedā quā nō plena ꝛ actualis sp attētio ꝯsequunt. nec obinde pctō macu/lari necesse ē nec peccat. ¶ Et si q̄s opposue/rit q̄ dubitās de aliquo an sit illicitū. ꝛ stan te dubio/illud agēs peccat. q2 se discrimini sciēter obijcit. Rn̄deo cū dn̄o Guilhelmo antbisiodorē. regulā hāc magistralē intelli gendā eē de dubio tali q̄d ē vehemēs ꝛ mag' aut saltē eque iducit mentē credere. q̄ ē mor tal' illicitū sicut q̄ ē licitū. Sec⁹ ē vbi mēs plus inclinat ꝛ iudicat q̄d ē licitū q̄ȝ illicitū. q̄uis nō habeat vsqȝ quaqȝ certitudinē eui/dentē aut firā. q2 nec hoc ipm req̄rit. ¶ Sūt itaqȝ nōnulli ꝛ plures/q̄ fortis sūt fantasie. q̄ p̄terea sepe trepidāt timore vbi iudicāt eti am nō eē timēdū. Tales debēt imitari [illegible] supioꝝ ꝛ prudentū. ꝛ ꝯ talē ipoꝝ vacillatōēs audacter opari. Sic eī plerūqȝ vincent dubi bitqȝ. ¶ Qui vo renuūt credere supiorum et prudentū ꝯsilio ad tales scrupulos deponē dū. ꝛ agēdū ꝯ eos errāt multiplicit'. Primo p supbiā ꝛ arrogātiā/p̄ponēdo iudiciū suū ꝛ prudentiā alioꝝ iudicio. Rursus talis vix aut nūq̄ȝ deuotionē habebit solidā. nec pa/cē ꝯsciētie a talib⁹/ac p inde carebit loc⁹ aīe sue/hospite illo de quo ppheta dixit q̄ ī pa/ce factus ē locus eius. Dicūt doctores aliq̄ quib⁹ assentio/q̄ aliqn̄ nō ē tā meritoriū cre dere sicut velle credere. nec dolere sensualit' de pctīs/sicut velle dolere ꝛ nō posse. Deside riū paupeꝝ exaudiuit dn̄s. inq̄t ppheta. pre paratiōē cordis eoꝝ audiuit auris tua ¶ De us itaqȝ iudicat nos ꝛ nr̄a f̄m supioris rōis arbitriū volūtatē ꝛ iudiciū. ꝛ nō f̄m ea q̄ no bis inuitis atqȝ ꝯtradicētib⁹/portio sensua/litatis inferior aduehit ꝛ pducit/q̄lia sūt vo/lubilitas imaginationū ꝛ fātasiaꝝ. stimul⁹ insup carnis illecebrosus ꝛ vindicatiu⁹. Va cillationes p̄terea timide ꝛ incerte sup agen dis aut sup eis credēdis q̄ n̄ris nequaq̄ȝ sen sib⁹ attingimus ꝛ silia. ¶ Decipiūt in h̄ mul ti ex simplicib⁹/distinguere nescientes int' ea q̄ portio aie sup[ior] [illegible] ꝛ ea q̄ portio

aĩe inferior patit absq superior assensu. Darẽt idcirco sepe aliis salubre ↄsiliũ/qui nesciunt illud ↄstare sibi. Quare sic certe ob turbã hãc passionũ sibi irruentiũ tumultuãtẽ et ... Quocirca memorãdũ e ... Bern. sup hac re consiliũ. Erat ex discipulis eius quidã tãtis inquetatus scrupulis/vt ad celebrãdũ nullo pacto auderet accedere. Dixit ei deuotus et circũspectus Bern. postq̃ hoc accepit. Uade frater et in fide mea celebres. Obediuit discipulus. et scrupulus oĩs ille ppetuo discessit. Laudãda prius et imitãda tã illius patris industriosa fiducia/q̃ istius fratris fidelis obediẽtia. ¶ Dicet aliquis ex simplicioribus. vtinã talis mihi eẽt abbas aut prior q̃lis erat btũs Bern. credere facilit impetrãti. Nunc ... sapiẽtiã inspiciẽs nõ audeo meã ↄsciam et salutẽ sue fidei tam pacto ↄmittere? Quisquis ita dicis et sapis ... Nõ ... salutẽ tuam i manus hoĩs. q2 prudẽs ẽt plurimũ litteratus aut deuotus sed q2 tibi ẽ sm regularẽ institutionẽ ... Quãobrẽ obedias ... contra deũ. Et sepe tãto erit obedientia tua placẽtior deo/tibiq fructuosior quãto ẽ idignior ille cui ppter deũ subiici non refugis. Caueas ad extremũ/ne dũ q̃ris securitatẽ ... iudicationis et ↄsumptionis foueam.

Consideratio. iiii.

Contingit vt possit aliq̃s eodẽ tẽpore ad celebrãdũ laudabiliter accedere. posset nihilominus ab ea dẽ laudabilit abstinere. Quo casu ↄmũ de se laudabilius ẽ q̃ scdm. ¶ Patet pma ps. qñ aliq̃s ẽ sine ↄsciẽtia pcti mortalis aut alio impedimẽto. et nõ ẽ obligatus ex officio vel alit celebrare. Tũc h3 vtrũq i sua potestate facere licẽter atq laudabiliter. vt vel cũ Cẽturione dicat. Dñe nõ sũ dignus &c. vel cũ Zacheo dñm fidẽter inuitet. ¶ Scdã3 pte pbo ... Celebratio q̃ppe est de pse opus bonũ. abstinere aũt ab ea si sit bonũ, magis ẽ i ordine ad indeuotionẽ suscipiẽtis q̃ de p se. Rursus celebratio h3 efficaciã magnã ex ↄtute operis opati. ppter quã nõ tãtũdẽ valet volũtas sola celebrãdi/sicut par volũtas actu celebrãs. Addit itaq opus hoc exterius/aliq̃d bonitatis ad bonitatẽ volũtatis ppter meritũ passiõis xpi. ppterea dici solet opus ↄuilegiatũ

Amplius ille q̃ celebrat/i opis executõe magnã ... Dimmus solet occupari Ducit insup a ↄtute nobiliori sic agẽdo. vic3 a charitate et dilectõe huius sacramẽti/q̃ nõ celebrãs q̃ timore potius se ↄtrahit. Q, si q̃s dixerit vacatiõe3 a celebratõe ideo fieri/vt ipsa postmodũ reuerẽtius et deuotius quãto rarius impleat. Fatemur posse sic euenire. S3 ex aduerso cõtingere põt/q talis subtractio remouebit habituatõ3 ad bonũ. cuius effectus ẽ sm phm delectabilis. Signũ inq̃t acq̃siti habitus ẽ delectatio i ope. Euenit insup plerũq illõ dictũ Nasonis. Qui nõ ẽ hodie cras minus aptus erit. ... recollectus. plurimũ tẽptatus a carne. mũdo vel demone. Credo equidẽ. S3 agnouer3 q̃ ... aduersantes tibi hostes. tueq deuotõi insidiãtes/q̃les sunt hodie. Quocirca nõ irrõnabiliter cõsulit sapiẽs. Q̃dcũq põt inq̃t manus tua instanter opare. Nescis eñi q̃ñ tale tpus ad laudabiliter celebrãdũ tibi cõcedet quale mõ habes. Et si vtrũq habeas/vtrũq melius ẽ. Esto/fueris i hac vel i illa re defectuosus. cur nouũ defectũ in nõ celebrãdo supinducis? ¶ Sed frigidus sum dicis aut tepidus. Sepe suscipit initiũ celebratõis hoiem parũ deuotũ et frigidũ/quẽ in fine calescentẽ dimittit et feruidũ. Corpus xpi ignis ẽ spũal. accede fiducialiter ad hũc ignẽ/calesces facilius. Audiamus orantẽ Ambrosiũ et deũ alloquentẽ. Graue ẽ q ad mẽsam tuã mundo corde et ĩnocẽtib3 manib3 nõ venimus/s3 grauius ẽ si q2 peccata metuimus sacrificiũ nõ reddimus. ¶ Refert narratio sanctorũ patrũ de quodã Euagrio. q̃ nõ nisi semel in anno cõicãdũ eẽ cẽsebat/ↄ quẽ scti pres repugnabãt argumẽtãtes. q aut dignum se putabat et dispositũ q̃ semel i anno cõicaret. et ita ↄsũptuosus erat. aut indignũ se tũc fatebat. et nihilominus accedebat. Cur nõ ita poterat alius sil pluries sacra hec ↄficere. q̃q de se sciret idignũ? Si fas ẽ itaq sel i ãno cũ timore dei celebrare/cũ eodẽ timore poterit sepius similis esse ad celebrãdu3 licẽtia. ¶ Fuerunt ... ne celebraret i eternũ. Sed pticularia hec facta quorundã/venerãda magis sũt pia in ... ¶ Postremo nõ sum nescius diuersa esse dona et vocatões i diuersis/put spũssctus voluerit. et alius indisponit p interruptionẽ celebra-

tiōis. ⁊ sese vix postmoduꝫ recolligit. ali⁹ ex
eadē freq̄ntatōne reddit͛ indeuotior. ⁊ ex tali
familiaritate ꝓmptior ad ɔtēptū. Quāobrē
suā interroget vnusq̄sq̄ ɔsciam ⁊ tūc ꝑ expi
entiā ⁊ prudētioris alicui⁹ ɔsiliū id qđ optu
mi⁹ ɔpererit exequat͛. Hinc dicebat egregius
doctor Aug. Quotidie celebrare nec laudo
nec vitupero. Ipse tñ̄ ⁊ aliȷ̄ ɔsulūt sic viuere
vt quotidie digni simus accedere.

Cōsideratio. v.

Nulla pollutio incboata et ꝑfecta
ī somno pctm̄ ē mortale. ¶ Patet
ex famosa Aug͛. regula / ꝙ pctm̄
adeo voluntariū est / ꝙ si nō esset
voluntariū nō eēt pctm̄. ⁊ intelligit͛ de actu/
ali. Rursus ista ē expssa determiātio eiusdē
i de ciui. dei. c. xxv. loq̄ntis de violenta cor/
ruptione ꝟginis alicui⁹. Quāto magis in/
quit absq̄ culpa ē in corpe nō consentient͛!
si absq̄ culpa est in corpe dormiētis? ¶ Dicē
tes oppositū contradicūt nō solū theologi/
ce / sed etiā phice determinatōi. nec habēt q̄d
rñdeant si fiat eis argumentum de furiosis
⁊ infantib⁹ ⁊ aliȷ̄s nō vtētib⁹ rōne. quos pro
tūc nō peccare noua trāsgressione / ɔcors est
oīm sapientū recte sentētia ¶ Notanter dici
mus si pollutio incboata sit ⁊ ꝑfecta in som
no. qm̄ posset aliq̄s vigilās impurū habere
desideriū se polluēdi. quo vigēte caderet in
somnū / in quo sua pollutio cōpleret͛. Possꝫ
silr̄ pollutionē in somno ceptaꝫ / expgiscens
male cōsummare. ¶ Cōstat in his casib⁹ ra/
dicē pollutōis esse liberā atq̄ flagitiosam / ꝑ
pter quā illud opus obscenuꝫ imputabit͛ ad
culpā. Atuero si vtrobiq̄ fuerit in ꝑncipio
⁊ fine / carentia vsus rōnis / ⁊ cōsensus liberi
arbitriȷ̄ erit vtiq̄ talis actus (etiā si vigilan/
do compleret͛) absq̄ culpa mortali. Palaꝫ ē
ratio. q̄a libertate carebit. ¶ Poterit forsan
aliq̄s peccare postmodū. ɔplacēdo sibi in ta
li voluptate ꝓbrosa quā habuit. Non obin/
de tamē redderet͛ prior actus pollutōis cul/
pabiliter viciosus. Posset etiā aliquo modo
placere ꝯm sanctū Tho. nō q2 voluptas est.
sed quia sanitatē ⁊ nature affert exoneratio/
nē absq̄ sui qui patit͛ ꝓcuratōne vel assensu
¶ Deniq̄ nō consulūt sancti / ꝙ debeat violē
ter fluxus ille dū euigilādo sentit͛ iā effluēs
coerceri. q2 vel esset frustra conatus ille. vel
nature sup̄ moduꝫ grauatiu⁹. ¶ Confirma/
tio oīm ista est. ꝙ actus exterior nullū pecca
tū est nisi denominatōe extrinseca. pl⁹ q̄ vri/
na que nō dicit͛ ꝓprie sana. Si nullū sit igit͛
in animo ꝓprie dictuꝫ pctm̄ dū libertate nō
vtit͛ / nullus erit ꝑ nunc act⁹ exterior viciosus
Nec tñ̄ negabimus q̄n ꝑ crapu[illegible]
nabilē illecebraꝫ vigilie / possit aliquis ī hāc
illabi sordiciē. sed culpā tūc vigilia non som
nus habet. Q̄q̄ ⁊ crapula ⁊ cogitatio volu
ptuosa / letali crimīe sepe carēt. ⁊ pñt añ som
nū dilui penitendo.

Cōsideratio. vi.

Pollutio corpalis ī somno cōtin/
gere pōt nō solū absq̄ pctō mor/
tali ꝑcedente. immo ⁊ ex merito.
Patet ex distinctōe famosa data
ꝑ Greg͛. ⁊ alios / tā theologos q̄ naturales
Euenit itaq̄ nōnūq̄ hec imūdicia ex īfirmi
tate aut debilitate nature. exonerare se volē/
tis / aut retinere nō valēt͛. Nāq̄ ē preterea ali/
q̄s flux⁹ fere tal͛ ī viris aliq̄b⁹ / qualeꝫ femine
patiunt͛ ī mēstruis. ⁊ fit cū nulla aut tenuissi
ma voluptate etiā vigilādo Fit aliq̄n insup
aliq̄s flux⁹ tāta lubricitate ⁊ facilitate ī q̄buf
dā viris aut femis / ꝙ solo aspectu aut allo/
quio aut leui cogitatōne ꝓuocat͛. Quis ꝑ di
ꝑerit apud tales inuitos ⁊ renitētes / aut nul
lo mō ɔsentiētes ab initio vsq̄ ad finē pctm̄
mortale ɔmitti? ¶ Nō oīm vna ē ɔplexiōis
armonia. Quosdaꝫ videm⁹ e naso leuissima
aut nulla occasione defluere sanguinē. alios
cū violētia multa id nō pati scim⁹. Cogno/
ui hoīem septuagenariū secularem et valde
crapulosuꝫ / q̄ nūq̄ se pollutū fuisse dormiē/
do testabat͛. ⁊ h̄ ī aliȷ̄s mirabat͛. Aliū vidi re/
ligiosū ⁊ sobriū / qui per decenniū ⁊ ampli⁹ /
fere q̄tidiana hac passiōe vexabat͛. Quidaꝫ
vix somniāt dormiētes. alios somnia iugit͛
exagitāt. Sꝫ omittam⁹ hec ⁊ silia, q2 deter
minatio medicos pl⁹ aspicit et silr̄ remedia.
Q̄q̄ mihi fassus fuerit vn⁹ ex medic͛ fama/
tissim⁹ / se pridē ad medendū tali nocturno
fluxu ī aliȷ̄s studuisse diligēter / sed frustra la
borasse. Nos aūt moralia seu theologica lo
quētes declarem⁹ q̄ pacto possit et merito ꝑ
cedēte pollutio noctna ɔtigere. ¶ Prio q̄de3
ex artā abstinētia ī pane ⁊ aq̄. h̄ euenire ꝑspi/
cuū fecit expiētia Ampli⁹ volēs aliq̄s h̄ vici
um carnis / ꝑdicando detestari. nōne sup illo
cogitar͛ possꝫ / aut silr̄ ɔfessiōes audiēdo / pos
set vtiq̄ ⁊ cū merito magno. Nihilomin⁹ oc
currere videbit ī somno nōni q̄ ꝑce[illegible]
impudiciciaꝫ simulacra. ⁊ ipm̄ ex illis sicut
ī aliȷ̄s ad pollutionē ɔcitari posse q̄s nega/

uerit. Addu͂t sancti p͛res quoꝝ fuerit ocul⁹ mentis apt⁹ ꝛ tersus/ad fallaces insidias de monis intue͂das/no͂nu͂q̄ꝫ has sordes fieri illusione sua. vel ad terrendu͂ ꝛ inq̄etandu͂ ti morose co͂scientie puritatē. vel ꝑ boni op͛is (vt celebrato͂is) impedime͂to. vel vt vigilan ti placeat/qd͛ somnia͂s ꝑtulit. vel vt abstine͂/tia͂ p͛iculosam ꝛ indiscretu͂ vite rigorē suade at/ ꝛ i insania͂ p͛cipitet. vel vt deo ꝓpicio ꝛ ꝑ mittente deuota͂ mentē sic exerceat. ꝛ ex tali feditate stimulatā in humilitate custodiat. ¶ Hoc in loco duo sunt dicta Greg. memo ra͂da. Primu͂ est q̄ sepe tales illusiones seu pollutio͂es/anim⁹ nesciēs ꝑtulisse magis do lēdus est q̄ꝫ fecisse. Secundu͂ q̄ bonaꝝ me͂/tiu͂ ē ibi culpa͂ agnoscere vbi culpa no͂ est. sic tamē agnoscat/vt no͂ idiscrete ipediat ope/ratio iusta. neq̄ꝫ corp͛is debita suste͂tatio de/serat. Ne p͛terea aliquis co͂scientia͂ sibi fabri cet ꝛ nutriat erroneas/ne cadat in scilla͂/cu/piēs vitare caribdim. ¶ Patiet forsassis ali/quis hesitato͂es varias/du͂ ad comedēdu͂ vl dormiendu͂ accesserit. dicet q̄ꝫ sic. polluet is si hoc ꝛ hoc no͂ omiseris. si no͂ tibi p͛caueb is. co͂temnat talia necesse ē/ qui discrimē mag͛ imminere circu͂spicit/si no͂ parē cu͂ aliis vi/uendi forma͂ prudēter insequit. Scrupulo sis ergo co͂tra scrupulos agēdu͂ ē. et fixo ope ris pede certandu͂ ¶ Hac arte prudēter vsus est ille qui turbato cuida͂ iugiter sup͛ repeti/tione horaꝝ suaru͂/si no͂ assidue ꝛ actualiter attēderet ad eas. Iniu͂xit p͛nia͂ha͂c ad t͛ps/ne quomo͂libet horas semel dictas iteraret. Neq̄ꝫ eni͂ requirit actualis semp͛ attētio. suf/ficit habitualis seu v͛tualis no͂ interrupta sciēter ꝛ a ꝓposito p͛ deliberata͂ attentio͂ē circa aliud penitus ico͂patibile. Mille surgu͂t apud aliquos tales scrupuli, more canu͂ ob latra͂tes ꝛ lacerare mina͂tes/ipsos ambulan tes ꝑ via͂ mandatoꝝ dei. quos euincere ꝛ co͂ pescere melius q̄ꝫ ꝑ co͂temptu͂ nequim⁹ Tn͂ modo sit contempt⁹ iste timoratus ꝛ regula riter no͂ absq̄ꝫ p͛uio alterius p͛sertim sup͛ioris co͂silio. alioq̄n timor im̄oderat⁹ facit ca͂su aut p͛cipitat inco͂sulta p͛su͂ptio.

Consideratio. vii.

Ulla corpal͛ imu͂dicia de ꝑ se im peditiua ē celebratio͂is. sed b͂n de ꝑ accidēs ro͂ne ꝯcomita͂tie alicu/ius vel sequele i anima. ¶ Hanc co͂ sideratione͂ deducit Bonauē. iiii. sen. d. x. q. iii. Et patet satis p͛ma p͛s ex v͛bis x͛pi si b͂n ꝑpendat dicēdi ro͂ Math. xv. No͂ lo tis manibus ma͂ducare/no͂ coinq̄nat homi nē. Et ratio ē. q͛ nulla passio talis aut imu͂/dicia exterior de ꝑ se pct͂m ē. aut d͛ necessitate pctō ꝯiu͂cta vel inducēs ad pct͂m. Preterea qualis ē immu͂dicia sordidior ꝛ abomi͂abili or corpalis vt corpalis est/q̄ꝫ sanies leproso ru͂. hec tn͂ no͂ impedit celebratio͂ē. p͛sertim si fiat i occulto. Idē sentiu͂t doctores de men struis mulieꝝ/ꝛ de fluxu ꝑpetuo viroꝝ aliq̄/ru͂. Scd͛a p͛s declarat distinguēdo. q͛ que/da͂ immu͂dicia corpalis ꝯiu͂cta est imu͂dicie sp͛u͂ali s͛m veritatē/sicut in vigilia hu͂t forni ca͂tes. Alia est ꝯiu͂cta tali immu͂dicie sp͛u͂ali/ tn͂ mo͂ s͛m quanda͂ siltudinē aut ꝯformita/tē. put ē i somniis sordidis ꝛ impur͛. q͂n no͂ peccatu͂ ē/sed similitudo peccati. Alia͂ vide/mus immu͂dicia͂ q̄ horrorē ꝛ abominato͂em quanda͂/visa vel recogitata generat. vt in le proso ꝛ aliis plurimis. Quis nulla͂ sciamus inesse peccati veritatē aut effigiē. Postremo alia indifferēs/sicut in pedibꝰ lutosis aut fa cie puluerulēta et suda͂te. ¶ Prima et secu͂da genera͂t vt frequenter in anima hebetudinē quanda͂. discrasiationē ꝛ deordinatio͂ē atq̄ꝫ indeuotio͂ē. q͂m sicut gustato sp͛u͂ desipit oi͂s caro. sic ecōtra. ꝛ amplius gustata carne de/sipit sp͛u͂s. ꝛ fit carnal͛ ad t͛ps/longi⁹ aut bre uius s͛m diuersas habituato͂es atq̄ꝫ co͂plexi ones. De his i figura dictu͂ ē antiq̄s/vt tali/ter immu͂di sepent ab aliis vsq̄ꝫ ad vespam ꝛ vestimētoru͂ lotionē. Hoc Grego. sic expo/nit. vt nisi p͛us ignis tēptato͂is recesserit/re um se quasi vsq̄ꝫ ad vespera͂ cognoscat. Co͂/stat eni͂ nullas tales institutio͂es q̄ cerimoni/ales era͂t atq̄ꝫ figurales vlla ten⁹ ad obligato͂ nes n͛ras trahēdas ēē/nisi iudaizare velim⁹. Propterea vespa i hoc loco ꝛ lotio materia lis no͂ ad l͛ram accipiēde sunt/sꝫ ta͂diu repu/tet se homo immu͂du͂/vt extra castra sa͂ctoꝝ mysterioꝝ secedat/q̄ꝫdiu tales i eo vigēt pec cati reliquie. hebetudo scꝫ ment͛. carnalitas ꝛ deordinatio atq̄ꝫ indeuotio. Purgant aliq̄ tardius. aliq̄ ꝯfestim lugēt humiliati. et ꝓm/ptis lachrimis diluu͂t et extermina͂t quicq̄d carnalitatis concretu͂ erat. ꝛ om̄e eius vesti/giu͂ breuissimēto delēt abolent. ¶ Sordes tercie ꝓpter scandalu͂ vel horrorē. quoꝝ vtru͂ q̄ꝫ de ꝑ accidēs nocere pōt deuotio͂i aīe. Pn͂t de ꝑ accidēs celebratio͂em impedire/du͂ vicꝫ sca͂dalu͂ vel horror ꝛ ex ꝯseq̄nti indeuotō ce lebra͂tis aut assistētiu͂ vehemēter p͛sumu͂t ac cessure. Sec⁹ vbi su͂t hoi͂es exercitati ꝛ ꝑfecti

apud quos tale nihil timendũ est.

Consideratio. viii.

p Ossibile ẽ absq̈ vlla rephẽsiõe/ ⁊ cũ merito aliquẽ somno pollutũ sacrosctã mysteria ↄtingere atq̈ celebrare. Patet ↄsideratio ex deductõe p̃cedentiũ. Ad dignã itaq̈ celebrationẽ sufficit p̃paratio talis/ q̃ nõ relinq̈t ↄsciẽtiã pctĩ mortal. aut impedimẽti legitimi. ⁊ q̃ deuotionẽ atq̈ reuerẽtiã ad sacramentũ penit⁹ nõ excludat. Sed pollutũ mõ dicto possibile ẽ ista i se sentire/ nõ lõge post talez passionẽ. imo q̈ humilioꝛ. deuotioꝛ ⁊ ordiatioꝛ ⁊ reuerẽtioꝛ/ ad sacrm̃ accedet. Constat ẽ q̈ obscenitas huiꝰ isti⁹ cũ suis reliquiis nõ ꝑpetuo durãt. nec ꝑpetuo a celebratõe ipediũt. ⁊ si dat spaciũ. xxiiii. horaꝝ sicut Albert⁹ determiare videt potent aliq̈s vna hora purgatioꝛ effici q̈ alii⁹ i cẽtũ. Cur nõ ita fiat ad celebrãdũ similr aptioꝛ? Porro sit mea
z
merreuersio taliũ illecebraꝝ et passionũz tpe celebratõis. Pñt vtiq̈ ⁊ i oibꝫ ↄtingere. vel ex aspectibꝫ sol' p̃oribꝫ. vel ex corrupteda nature. vl' diabolica opatõne. ¶ Hec nr̃a ↄsideratio maxime locũ hꝫ i religiosis viris ⁊ ↄtẽplatiuis. quoꝝ ẽ ad deũ facil' ↄuersio ꝑpter fortẽ habituatõez. ꝑpter etiã carnis subiectionẽ dũ vigilãt. Raro aũt apud sclariter viuẽtes/ aut nouã bñ viuẽdi formã inchoantes/ talis repẽtina seu leuis recollectio deuotõis inuenit. Cessare eos idcirco aut tardi⁹ accedere ad sacramẽtũ hoc reuerẽdissime tractandũ cõuenit. ¶ Habet p̃terea locũ nostra ↄsideratio vbi illusio demonis nostrã deuotionẽ impedire volẽtis/ ꝓspicit aliquibus indiciis. neq̈ cedere debemus cidez/ sꝫ obniti potius. Ubi subinde timet aliq̈s sacerdos d scãdalo si nõ celebret. Ubi deinceps tenetur aliq̈s celebrare vel ex suscepto officio. vel ex cõmissione. vel mutua vicissitudine ⁊ cõformitate ad reliq̈s cũ quibꝫ viuit. queadmodũ sunt religiosi pene oẽs. ¶ Attendẽduz hic q̈ nullus palã tenet ꝑpriũ defectũ vel infirmitatẽ occultos ꝓdere. vt plurimũ caut⁹ est atq̈ discretius cõtegere. Prodit aũt seipm tal' nõ celebrãs. scandalizatq̈ freq̈ter. et cogitationes varias ascẽdere facit i corda aliorũ. ¶ Nolo tamẽ p̃iudicare nec possũ nec debeo ꝑ hec dicta mea quibuscũq̈ institutõibꝫ religiosorũ si aliqui sint ad oppositũ. veꝝ ẽ nempe illud apl'i. Quilibet in suo sensu abundet. Sed dixi interim q̃d mihi dicẽdũ posse videt/ si nuda cogitet veritas apud habentes libertatẽ legis xp̃i. ¶ Opponat forsan aliq̈s de fornicariis/ q̈ similit' in breui possent recolligere se/ ⁊ ab oĩbꝫ peccati reliquiis animaz extergere. possent igit' statim celebrare. Opponeret alius de cõiugatis. apud quos possibile ẽ peccatũ i sua cõiũctione nõ ↄmitti. qui tñ de cõmunione sepandi vident. Ad hec dicere possum⁹. Primo ad vltimũ q̈ doctorũ famosoꝝ snĩa est tales ↄiugatos si accedãt ex deuotõe/ ꝑsertim diebꝫ solẽnibꝫ nõ peccare. qñ vel affectu ꝓlis gignẽde. vel reddendi debiti/ aut incõtinẽtie vitãde causa cõmixti sunt. nec obstaculũ aliud ẽ. Ad p̃muz nõ aliud ꝑ nũc dicim⁹/ nisi q̈ rarissimũ hoc esset. de his aũt que vix aut nunq̈ eueniũt/ doctores parũ tractãt. Si tñ imineret graue scandalũ ꝓ omissione. si p̃terea grãdis cõtritio cõcurreret. si deniq̈ mag' ex surreptione diabolica aut vehemẽti tẽptatiõe tale flagitiũ apud se raꝝ cõmisisset. audeat q̃ ꝓfundius sapit talẽ prohibere. fateoꝛ nõ audeo. In hoc casu ⁊ aliis (sicut ꝑspicuũ ẽ ex p̃missis) relinquendi sunt multi sue cõsciẽtie ⁊ iudicio circũstantiis oĩbꝫ quas prudẽtia circumspicit indagatis.

Cõsideratio. ix.

p Recipue ex diuino munere: nõ ex nr̃a industria seu p̃paratõe reddimur digni mysterioꝝ ꝑticipatõe sacroꝝ. ¶ Hec ↄsideratio sicũ sapore intimo mastice humiliabit nos vehemẽter. Et ꝑfecto humilitas sola ẽ q̃ disponit ad dignificationẽ et p̃parationẽ ꝓ tal' tãtiq̈ hospitis i aĩe cenaculo susceptõe. ¶ Scio hoiez q̃ taliter i ꝟitate cõperit/ nũq̈ potuisse ad q̃ctã ⁊ serenã dispositionẽ celebrãdi ꝑgressẽ q̃usq̈ diffidẽs de oĩ sua idustria ⁊ laboꝛe ⁊ sollicitudie ⁊ p̃paratõe ꝑ ↄfessioz aut al's. imo lauit i ara cordis houẽ supbie. dixitq̈ i aĩo ↄtrito ⁊ humiliato cũ Daniele. Dñe nõ i iustificatõibꝫ meis ꝓsterno p̃ces meas añ te. sed i tuis miseratõibꝫ multis ⁊ magnis. Et rursus cũ ꝓpheta. Ego aũt i multitudie misericordie tue itroibo i domũ tuaz. adorabo ad templũ sctm̃ tuũ in timoꝛe tuo. ⁊ similia q̃ dã. q̃rũ aliq̃ scptis inseruit. ¶ Plane idustria nr̃a ⁊ p̃paratio q̃les agere ↄuenienter possum⁹/ requirunt. eis tñ si innitimur fallimur ⁊ cadim⁹. aut tanq̈ si q̈s baculo arũdineo sustẽtet/ vacillam⁹. neq̈ habitam⁹ i adiutorio altissimi dũ nr̃is meritꝫ fidim⁹. vl' i pctõꝝ sola recor-

datōe torq̄mur. Nimiꝝ si tūc ī ꝓtectōne dei
celi nequaq̄ ꝯmoremur. qua deficiēte ꝓtecti
one q̄s subsistet? ¶ Fuit cuidā ꝑ somniū ostē
sa visio tal'. Precipitat⁹ in cloacā erat. ⁊ a q̄
dā baculo stercoribꝫ infixo sustētari ne ꝓfū
daret [illegible] bat. Et vero bacul⁹ ille fundote
nus demittebat' assidue cū fetore intolerabi
li. sentiēs ille ꝑiculū, tota mēte ad dn̄m con
uersus/relicto baculo ꝯfestim erept⁹ ē. Sa
ne ꝯsciā nostra quātūlibet mūda ē cloaca q̄
dā plena stercoribꝫ fedis defectuū q̄tidiano
rū. bacul⁹ ille nr̄a ē industria ꝑ quā emerge
re q̄rim⁹. sꝫ ꝓculdubio q̄usq̄ leuem⁹ ocl'os ī
celū vn̄ veniat auxiliū nobꝫ q̄usq̄ fiduciā no
strā totā ī deū iactem⁹/quāto pl⁹ innitimur
solo nr̄e idustrie bacl'o/tāto ī ꝓfūdiorē abys
sū nostre ꝑuitatis demergimur ⁊ nō nisi feto
rē [illegible] reportam⁹. ¶ Quid [illegible] ce
ret aliq̄s) tēptabim⁹ ne deū. aut pleni ꝯscien
tia pctōꝝ/indeuoti. sordidi. distracti ⁊ distē
perati ad sacramētū hoc salutiferꝫ sub spe mi
s[illegible] accedam⁹? [illegible] vt a [illegible] no
stra industria qđ poterit. vt sit absq̄ cōsciē
tia pcti mortalis. Sed in illa nequaq̄ spe
mus. alioq̄n sugbim⁹. alioq̄n maledictionē
incurrim⁹. qui ponim⁹ fiduciā in hoīe. ⁊ car
nē brachiū nostꝝ. Agnoscamus q̄ oēs iusti
cie nostre sunt vt pān⁹ mēstruate. aut velut le
[illegible]
peccatoꝝ. Qua frōte igit' qua ve audacia in
fectionē ad placandū deū audebim⁹ ostēde
re. Caueam⁹ ne potius irritet'. Plane sic est.
Si mille annis valeret aliquis se disponere
ad dignitatē celebrationis. nec sic ꝑ se attin
geret Quid idcirco ī breui morula facere po
teris ꝯiectura? Interrogat se freq̄nter ille cu
ius sup̄ memini/si dign⁹ ē accedere/si sufficiē
ter ꝑparatus. hesitat ꝑmū. tremiscit reformi
datq̄. Tandē sic rn̄det sibiip̄si. Interim q̄
tuꝫ in me est nihil deo ꝓpicio de certo mihi
sum ꝯsci⁹ sup̄ pctō mortali. aut peccādi pro
posito. pctā etiā venialia nō cōfessa nequaq̄
obsistūt. Scio etiaꝫ ex aduerso q̄ iustus est
dn̄s. q̄ si velit exq̄rere vehemēt' debita mea.
si iniq̄tates obseruare. si mecū ī iudicio cōtē
dere. neq̄ sustiebo neq̄ potero rn̄dere vnuꝫ
ꝓ [illegible] quātūlibet [illegible] . conf[illegible]
sus [illegible] mo[illegible]us. Quid [illegible] ve mihi [illegible]
nō cū misc̄dia magna valde diiudicet/quid
[illegible] mea. me
rui quidē excecari/q̄ visu meo sp̄uali ꝑmit⁹
sup̄ modū abusus sū. dū vidēs bonū id ad
implere ꝯtēpsi? ¶ Hoc vnū scio q̄ apud do

minū misc̄dia ē/⁊ copiosa apud eū redēptō;
q̄ pietatis eius fontē nulla pōt nostra iniq̄
tas euincere vel siccare. q̄ si decreuerit salua
re/nemo ē q̄ cōdemnet. Precipit vt sperē in
eo. ⁊ me totū in suas manus ꝓiciaꝫ. obedio
vt possum. Nō ē crudelis aut mēdax. venie
tem ad eū nō eiiciet foras. ꝓuolutū suis pe
dibꝫ nō īdignāter abiiciet. ꝑuenit me demū
in bn̄dictōibus dulcedinis/dū mihi displi
ceo. Spero equidē ipseq̄ cepit ꝑficiet ⁊ illu
miabit abscōdita tenebraꝝ/ne vnq̄ obdor
miā ī morte. ¶ Fornicata es o aīa mea cū
amatoribꝫ mis. Iubꝫ pi⁹ spōsus ꝑ os pphē
cū vt reuertar'. mō etiā te suscipiet. Et si mille
es [illegible]
nō repudiabit. penitentē nō aspernabit' Si
q̄s ex hoībꝫ talia diceret/crederes ⁊ aspirares
⁊ accederes. de⁹ h̄ dicit. de⁹ hoc pollicet'. imo
de⁹ hoc impat. ⁊ tu diffidēs nō accedes Nō
ē aliud ꝯsiliū o aīa mea. In sua igit' veritate
nō tua vanitate fidēs/voluntarie sibi sacrifi
ca. ¶ Immūda es. accede mūdāda ad fontē
puritatis incōtaminabilē. Esuris/accede pa
scēda ad panē viuificū ⁊ idefectibilē. Egro
tas/erit hoc efficacissimū tue inualitudini me
dicamētū. Fluxū pateris. nec sanari potes a
[illegible] plena fide cuꝫ
emorroyssa Martha ſm Ambro. fimbriaꝫ
vestimēti Iesu/sacrosctāꝫ vicꝫ hostiā/vt pur
geris. Si ꝑcussā te sentis a serpentibꝫ ꝑuersa
rū tēptationū/q̄d restat nisi vt serpentē xp̄m
[illegible] Si [illegible] . O[illegible]
vnica ⁊ paup sū ego. ꝓticeps esto sacrosācti
hui⁹ mysterii. habebis xp̄m comitē fidū ⁊ ho
spitē ditissimū. Cecā te fortassis debilem et
claudā ꝯq̄reris. memieris q̄m tales ad cenā
magni [illegible] Lubri
ca sūꝫ inq̄es ⁊ instabil'. sꝫ hic panis ꝯfirmat
cor. Tristis es ⁊ anxia. sed vinū hoc letificat
Inquietāt te ⁊ turbāt plīma. adhere ei q̄ tur
bidos fluct⁹ sedat/q̄ ē pax nr̄a/q̄ ait. In mū
do ꝑssurā. ī me pacē habebitis. Peregrinaris a
dn̄o. sed in fortitudine cibi hui⁹ ambulabis
vsq̄ ad mōtē dei Quid ergo tādē formidas?
Quid expauescis o aīa mea? Quare ⁊ q̄usq̄
ꝯturbas me? Spera ī deo ⁊ liberabit te. enu
triet te. nō cōfundet te. ¶ Suspirabūda for
[illegible] tu⁹: In hoc certe [illegible]
in quo xp̄s sumit'. recolit' memoria passiōis.
mēs implet' grā ⁊ future glīe nobis pignus
dat'. Crede hoc bona ⁊ simplici fide. nec cu
riosa discusseris existētie modū. sufficiat tibi
q̄ nō ē hic mō alioꝝ corporū/suis locis cō

mẽsuratoꝝ, ppterea vane ne dicã stulte que
rũt aliq̃ vbi caput. vbi pedes. q̃lis sit⁹. q̃lis
ad hostiã partiũ coordinatio. vbi xp̃s eẽ dz.
cuare ⁊ quõ: Q̃m facta ẽ i ei⁹ corp⁹ trãssub/
stantia panis oĩpotẽti virtute diuinitatis.
Tu nõ hoc comphẽdis. nec p̃fecto quãtu/
lãcunq̃ rẽ aliã quo ad infinitas ei⁹ habitu/
dines ⁊ pprietates comphẽdis. da locuz fi/
dei vt meritũ habeas. ⁊ eã quam sine merito
das nature fidẽ. da cũ laude reuelatori. ⁊ in
eius obsequiũ volẽs te captiua.

Consideratio. x.

Non ppter timorẽ ɔtaminatõnis cor
poris xp̃i illud cũ mũdicia corpali
monemur ɔtrectare. sz ad indeuoti/
onẽ aut scãdalũ i nobis vel alijs deuitandũ.
Cõsideratio ista paꝝ etiã instructis mãi̇festa
ẽ. valet tñ nõ mediocrit apd̃ scrupulosos. vt
si forte corpal' aliq̃ sordicies /ipis nolentib᷒
aduenerit. recogitẽt ad xp̃i corp⁹ nihil hanc
attinere/ s̃uata i aĩo mũdicia ⁊ reuerẽtia scti
tatis. ¶ Fuerũt q̃ dixerãt ipaꝫ hostiã ɔsecratã
nullo mõ i ventrẽ nr̃m comedendo demitti.
sed statim in celũ rapi ɔ experiẽtiã q̃tidianã
atq̃ catholicã veritatẽ q̃ ponit corp⁹ xp̃i ve
re comedi. Fefellit eos hmõi ɔsiderationis
obliuio dũ putãt idignũ sentire vt corp⁹ xp̃i
vel hostia sacra i feculẽtũ stomachũ nr̃m de
ueniat. q̃si vicz polluaẗ aut fedeẗ/ plusq̃ radi
us solaris aut sp̃ualiũ substaꝝ aliq̃. Dicãt g̃ si
sic iudicãt more carnaliũ iudeoꝝ/ aut paga/
noꝝ. cur xp̃i corp⁹ i maternis visceribꝫ. ⁊ secũ
dina pellicula mẽsibꝫ nouẽ obs̃uatũ ⁊ obuo
lutũ fuerit: Debet vtiq̃ rõ corrigere sensua
le iudiciũ/ ne blasphemiã impiã reputemus
ipsa rei sinceritatẽ i s̃itatẽ. Caueam⁹ a tali
spurcicia recogitãda p timorẽ crebꝝ. q̃m in/
ficit hec rememoratio pl⁹q̃ purget. Assuescat
hõ sp̃ualit sp̃ualia dijudicare ⁊ sentire. sic eñ
multis ⁊ varijs fantasmatũ inq̃etãtiũ ipudi/
cicijs semet absoluet. Sic ea min⁹ curabit q̃
reuera min⁹ curãda sũt corpales loq̃r sordes.
Sic deniq̃ magis i ɔsciẽtiꝫ corpis purita/
te ɔfidet. ¶ Cõcludam⁹ tãdez epilogãtes, vt
nemo celebratur⁹ euidentẽ sibi q̃rat certitu/
dinẽ sup dignificatõe sua. vexareẗ incassum
habeat illã q̃ dicta est p̃parationẽ et sufficit.
Nõ confidat i multitudine s̃tutis sue. ⁊ i re
petitione ɔfessionis aut docuidis aut recol
lectõis serenitate. Põt eñ fieri vt ɔfessio cre
bra sup venialibꝫ obsit de p accidens. Quõ
sic: Dicã. Reddit quippe aĩam pl⁹ iusto sol/
licitã ⁊ panidã. ⁊ oĩa etiã minima timentẽ. vt q̃
ipsa etiã ɔfessionis impfectõe trepidet et va/
geat iterũ ɔfiteri. Dabo tñ documẽtuz p q̃d
nulla ɔfessiõis multiplicatio inq̃etatõis cã
erit. Si vicz fiat nõ tanq̃ reputeẗ p tũc ad
salutẽ necessaria. aut ad celebratõis illius di
spositionẽ req̃sita. Sed q2 ẽ op⁹ bonũ ⁊ pui
legiatuz. ad indulgentiã quoq̃ aut grẽ aug/
mentationẽ nõ paꝝ pficiẽs. Porro diligat
aĩa deũ aliq̃n necesse ẽ. ⁊ sci man⁹ eius pici
at. alioq̃n se expelli a facie dñi ⁊ repelli/ iugit
timẽdo. ⁊ hñdo deũ de seueritate suspectuz.
iugiter recurua erit ad ɔmodũ suũ. nec vnq̃
ad alta se subuehet. Quãobrẽ ascẽsura i mõ
tẽ aĩa. ⁊ gaudiũ suũ imolatura cũ abraã/ re/
linquat inferius asinũ suũ cũ pueris suis Ru
diat ibi asinus. ɔstrepẽt pueri. feda sint illic
oĩa. nihil ad se q̃ i mõte stat (hoc ẽ i s̃tice rõ/
nis) ptinebit. ¶ Nõ impertinẽter h̃ loco visio/
nẽ inseremus/ quã btõ Petro celestino mon
strasse memoraẗ/ ille q̃ docet hoĩes etiam p
somnia sciaz. visũ ẽ idẽ pñi soporãti/ q aulaz
regiã p̃cellẽtissimã cũ asino suo inuitat⁹ ascẽ
deret. Hic asinus tributũ vẽtris p viam sol
uit et horruit et putoꝝ⁹ ⁊ abominatus ẽ
hãc nõ iniq̃tatẽ sed inq̃natiõez. ⁊ pgredi for
midãs regredi moliebaẗ/ q̃usq̃ benigniẗ am
monit⁹ est voce de throno lapsa. nihil ad sui
vel aule regie sp̃ual' ɔtaminatiõez ptinere id
qd̃ se nõ ɔscio/ naturalia necessaria q̃ su⁹ asel
lus corpulẽt⁹ ⁊ irrõnabil' expulerat ¶ Plane
sic ẽ/ ⁊ dicã ampli⁹. Euenit nõnũq̃ vt turba
tiones pugne deordinatiões ⁊ feditates infe
ri⁹ sensualit agitare succrescere faciãt supius
meritũ nostꝝ sicut econtra magna vtrobiq̃
serenitas/ supbie ventũ oĩa fundit⁹ euerten
tẽ. repẽte nõnunq̃ inducit. Tñmõ exinani
at se aĩa quãtũ poterit. nec ob aliud ɔtepla/
tioni vel studio aut q̃eti cuilibet insistat/ nisi
vt apud se exalteẗ deus. ac p inde magis ac
magis humilieẗ. ⁊ i suã puritatẽ/ imo nihilei
tatẽ resileat. ⁊ resiliens cadat. ⁊ de⁹ suscipiet
eam. Hec via tuta est. regia et secura. ¶ De/
mũ finẽ loquẽdi omnes pariter audiamus.
Deũ time de te desperãs. in se fidens. ⁊ mã/
data eius obserua. qd̃ in te est nõ omittens.
hoc est omnis homo. Finit.

Incipit tractatus

eiusdem de pollutõe diurna

Scripsi pridem aliqua sup pre/
paratione ad missam/ sub de/
cem considerationibꝫ/ occasio/

ne sumpta principaliter ex materia pollutionis nocturne. Hac aut de pollutionib q videntur accidere vigilado. quesita sunt a me aliq q solent timoratas osciētias plurimu turbare. sicut frequēter ex diversis psonis vtriusq sexus tam in confessione q extra potui pprehendere pplexitas psualis. nedu i doctores in scriptis eorum sup hac re/sed etiā colloquiū habui cum exercitatis et discretis i ofessionis materia. imo et a medicis hmoi multiplicis et varie pollutois causam inqsiui. Deniq pparet se lector audire caste/id qd p castitatis cogniti one necessitas cogit apire.

Primū notabile.

Presupponendū ē igit i pmis/q a corpe huano defluit multiplex humor p meatus mēbrorum pudendorum q generatōni deputata sunt. Unus ē vere seminalis. alius ē vrinal. alius quodammō medius q pōt appellari saliualis vel sputal. ali9 addit humor (psertim i mulierib) q nominat mēstrual. et huic silis qnq masculo accidit ex infirmitate. Porro facile ē satis cognoscere patientib scdm et vltimū fluxū. qn. s. ille ē vere vrinalis vel vere mēstrualis. Habet eni suā distinctiōe i colore liqditate et talib. exeūt pterea vt cōmuniter sine multa delectatōe i mēbris genitalibus. psertim nisi piūgant alie cause delectationis/sicut infra docebit. ¶ Ceterū humor ppie seminal et humor ille medi9 nō ita faciliter secernunt ppter silitudinē i albedie et viscositate seu tenacitate et quadā spissitudine. Habēt nihilomin9 diūsitas ppietates et diuersos ortus et meat9 vn defluūt. qd dearticulatius cognoscere spectat ad medicos ¶ Est itaq humor seminal supfluū vltime digestionis. supfluū nō i qlitate sz i qntitate Habēs eni natura sufficiētē cibū p alimēto corpis/ mittit ex oib mēbris qd supest ad vasa genitalia. nūc pl9/nūc min9. Et qn supabūdat ipsi nature conat expellere tādē illō supfluū qd fit vel i actu generatōis seu ocubit9. vl p euaporatōes siles sudorib. vl p aliqs fedas distillatōes. qnq i somno cū somnijs. qnq sine somnijs aliqn cū delectatōe. aliqn imperceptibiliter. nōnūq in vigilia sicut ḋbus i currit tā voluntarie q inuoluntarie medici valde multis. nūc ex vicio nature nūc ex vicio culpe. ¶ Rursus humor ille medi9/fit ex qdā supfluitate alimēti. nedū i qntitate/sz et i qlitate. q. s. inept9 ē nutritōi. inept9 sicut generatōni. velut i saliua videm9 et alijs supfluitatib defluentib a cerebro/tā p os q p nares istis pari et rarius. et alijs abūdātius et crebri9. Im miscet aūt se tal humor medi9 aliqn cū vrinatōe. aliqn p se defluit sine cogitatōe et sensu. qnq vo fit cū delectatōe et pruritu qdā/pl9 q i vrina. q tn vrina qnq cū inordinatōe qdā exit. Puto etiā nihilomin9/q vix aut nū q causat iste flux9 humoris medij tales modū delectatōis et ocussionis qliton9 corpis/ spāliter in pudēdis. nec ita pstringit aut obnubilat in suo exitu iudiciū rōis/sicut venit in humore vere seminali. qm et ille huor seminal magis digest9 ē/et ad causatiōe libidinose delectatōis/nisi p infrigidationē aut aliū de corruptus sit/pportionabilior inuenitur Habet insup humor iste medi9/q ex leuiori bus causis ac maiori facilitate mouetur ad exitū q seminalis. psertim i mulierib/adeo q ex leuissimo motu corpis de loco ad locū vel inclinatōe/absq aliqua cogitatōe et absq sensu pueniat. Ex effectu vo pcipit p sordidationē quandā viscosā i carne sua vel in pānis. Euenit autē facilius/et nō sine aliq sensu ocomitāte vel puio/dū psonā dilectā sive pulcrā sive turpē sive iuuenē sive senē. sive secularē sive religiosam/et qnq deuotā aspiciūt aut tangunt. aut ei arridēt. aut cōfabulātur aut iocant. etiā vbi nihil de ope carnali volunt. aut putant nedū dicā pagere/sz nec cogitare.

Secundū notabile.

Credendū ē scdo pncipaliter circa hanc materiā. q delectatio seu omotio libidinosa. prurit9 seu titillatio/puenit i mēbris q loquimur frequēter absq fluxu qnq. Sūt eni humositates aliq/qs medici vocant spūs. et he supcalefaciūt et inflāt et distēdūt venas et neruos i mēbris illis. fitq stimulatio qdā et prurit9 vel titillatio. q dū qrit extingui uel sedari pattrectationē/ampli9 sentit. et qnq completur delectatio libidinosa sine quouis fluxu. Patet hoc in pua adhuc etate/q nōdū apta ē seminatōi pp ter defectū semis vel artatiōe venarum. Suscitat aūt hmoi pruritus ex talibus fumis seu spiritib/tā ab intrinseco p vina fortia et spēs. maxime aūt p imaginationes libidinosas et turpes/q ab extrīseco/ p allocutiōes prauas. aut p aspectus lubricos. aut tactus impudicos. p se vel aliunde puocatos. Q, si p cōplementū delectatiōis

et talib; absq; oi seminatiōe/corrūpat ve/
reipsa virginitas. iuxta sniaz quorūdā ma
gistroz. Heu pch dolor q̄ in paucis mane
ret v̄ginitas cogitare stupor ē. nisi forsan i
pueris z puell' hāc excuset defectus suffici/
ens iudicij rōnis. ¶ Dicendū est p̄terea q
nō ois pruritus circa mēbra pudenda dz
iudicari ppie libidinosus. nec etiaz cessa/
tio eius vel extinctio p fricatōez aut aliter
dz appellari luxuriosa delectatio Uidem⁹
n. q quō in alijs mēbris crebro pruritum
sentimus. quē vnguib; scalpēdo (vt iuxta
vulgare loq̄r) sopimus vel extinguimus.
Est aūt hec passio nōnunq̄ ita vehemēs.
vt etiā cū vulneratōe carnis p vngues z ef
fusione sanguis/vix recedat. q passio si mē
bra illa genitalia inuaserit/cadit psus i ma
gnā angustiā q h pati cogit. ne dū z hmōi
pruritū remediū q̄rit (q̄le fieret in alijs mē/
bris) ipē in pollutōes fedas z vere libidio
sas atq; culpabiles plabat. ¶ Tradunt in
sup medici q in mēbris illis aliqñ euenit
q̄dā passio/ɔsurgēs ex q̄busdā fumis/di/
stendentib; venas mēbroz istoz z neruos
adeo q sedari nō pōt. etiā p vsum carnalez
vel aliā attrectatōez. quemadmodū narrat
Iuuenalis de q̄dā mrona nobili romana.
Est igit in h casu vel silibus tanq̄ de vera
egritudine ad medicos recurrendū. ¶ De
niq; patet ex istis q pueri z puelle cum so/
brietate atq; disciplina in cib; z potib; atq;
societatib;/custodiēdi sunt/ne ab intrinse/
ca causa vel extriseca/ɔsuescāt hic libidio/
sas hmōi cōmotōes pcti in sua carne. Ali/
oqn prueniet ex ɔsuetudie velut in quand i
necessitate h agēdi. p̄cipue dū etas grandi
or aduenerit. delectatio insup improbrior
z vehemētior sentiet. Qua in re cōfessores
vel parētes cōmonitōez aliquā debēt face
re pueris z puellis. vt a talibus abstineāt.
nec a se nec ab alijs turpit se tractari pmit
tāt. ¶ Attendat q̄libet discretus ex p̄missis
q̄d agendū. z videat ne dū nimiū seruat lo
quendi pudicitia. sequat opez maior inor
dinatio. z ɔfessio de talib; nulla fiat. Atten
dat ex aduerso. ne dū phibitio sit expssa/ip
sa conatū adaugeāt. vez nāq; est illud poe
te. Nitimur in vetitū. Porro si parētes p/
hibēt filias suas/ab osculis viroz z adole
scētuloz/silr z filios a puellaz ɔtrectatiōi
bus/cur nō poterūt filios coartare verbis
aut v̄berib;/ne seipos aut seipsas inuicem
male ɔtrectēt. cū sit vtiq; h flagitiosius q̄

alterz. z eo plus hīis piculi quo minor ē il/
lic verecūdia z licentia maior. Sileo h de
stultis. imo nepharijs parētib; ergā suos
z suas nimia familiaritate ɔuiuētib;. Si/
leo de ceteris/vel seruis vl' ancillis vl' alijs
qui pniciē hāc ɔtagiosissimā inducere sub
quadaz ludi spē nō verent. Ue ve mundo
ab hac corruptiōe viaz ois carnis.

Tertium notabile.

Attēdamus tertio p̄ncipalit q in
a theologico vel morali negocio dū
inq̄sitio fit de aliquib; effectib; vel
opib;/an sint vel q̄lia sint pctā/faciēda est
resolutio p̄ncipalis z finalis ad libertatez
ɔsensus vel dissensus in talib;. Et ide pec
catū dicēte Aug. adeo est voluntariū qd si
nō esset voluntariū nō ēēt pctm. Et iuxta
cōez doctrinā actus exterior sup interiorez
nihil addit malicie vel mortalis culpe. Ea
ppter circa pollutōes vel fedas distillatio
nes ex mēbris genitalib; plus īspicere cō/
uenit originē moralē q̄ naturalē. licet ɔsi/
deratio naturaliū/pficiat ad moraliuz co/
gnitionē pleniorē. quēadmodū circa iram
inuidiā. gulā. z circa alia vicia p̄cipue car
nalia que materiam vel fomentum trahūt
a corpe satis patet.

Quartum notabile

Resupponamus igit q̄rto p deci/
p sione materie p̄ntis ac silr̄ū cōfor/
miter ad doctrinā Aug. de pcessu
temptatōis in nob sic in adā fuisse scriptu
ra cōmēorat. Et dicamus q cōmotio libi
dinosa/consurgit p statu nature corrupte
nobis etiā inuitis. Et sepissime etiam p̄ue
nit oē iudiciū rōnis. neq; p ɔsequens sub/
est arbitrio aut ɔsensu libero. Iuxta aug.
dicentē. Nō est in ptāte nr̄a quib; visis tā
gamur. sz est in ptāte nr̄a/respuere vel acce
ptare. Intellige silr de auditu z olfactu. de
tactu z gustu. ¶ Prouenit aūt hec inuolun
taria p̄uētio ex corruptōne nature p pctm
originale p statu nature lapse. pro statu v̄o
nature p̄mitus institute z integre/talis p̄/
uētio viciosa nequaq̄ ɔtigisset. Fuisss eñi
regnū hōis talit ordinatū q rō suū dñiuz
sup sensualitatē absq; vlla p̄uentiōe vel re/
belliōe seruasset. ¶ Propterea reputat ois
cōmotio talis libidinosa/p̄ueniēs iudiciū
rōnis esse pctm saltē veniale. q̄n ipa ɔsur/
git p̄ter vel z iudiciū diic sue rōnis. Uen/

ficat̄ pinde dictū illud sapiētis. Nullus ē absq; pctō/etiā īfans vnius diei. pueniūt q̄ppe in q̄libet filio. Ade nō p̄uilegiato cō motōes hmōi/p̄ter vel ꝯ iudicium rōnis. Et ita sumēdo large pctm̄ veniale absq; tali diu viuere non valemus. Dicit̄ aūt talis cōmotio volūtaria. magis a peccatrice volūtate p̄mi hoīs q̄ꝫ a ꝓpria. ꝓpterea si debeat ꝓprie appellari pctm̄ etiā veniale oportet vt aliq̄ mō ꝓpria volūtas sit in causa

Quintum notabile

n Unc q̄nto accedēdo ad inuestigationē p̄ncipalis dubij q̄n̄ talis cōmotio libidinosa ē pctm̄ mortale ⁊ q̄n̄ nō. q̄m̄ de veniali attētis p̄missis/nō est faciēda pscrutatio scrupulosa vl' dubia. Cōsideremus q̄liter ad illā cōmotiōeꝫ seu tēptatiōeꝫ se hēat libera voluntas. ⁊ h̄ fieri pōt multiplicit̄. ¶ Volūtas vno mō se hꝫ pure p̄uatiue tam directe q̄ꝫ indirecte. h̄ est absq; oī actu suo volitiuo. ꝓ oī dr̄ia tēpis q̄ nec ante voluit/q̄ illa cōmotio fieret nec aliq̄d disponēs ꝑ se ad illā voluerit dū fit. aut postq̄ꝫ facta ē nō aduertit. ⁊ ob h̄ circa eā nō ꝯsentit nec dissentit. aliūde forsitā occupata vel in somno. ¶ Voluntas alio mō se hꝫ pure positiue. taꝫ directe q̄ꝫ indirecte. hoc est cū actu volitiuo vel nolitiuo. sic q̄ antea voluit deliberate/vl' noluit q̄ illa cōmotio fieret. aut dū fit vel facta ē placet sibi vel displicet deliberate. sic q̄ hꝫ ꝯsensuꝫ vel dissensum libeꝝ in tali cōmotiōe. acceptādo illā vel deacceptādo. cū aduertētia q̄ ita vult vel q̄ ita nō vult. ¶ Volūtas aliter se hꝫ circa cōmotōeꝫ illā libidinosam q̄si medio mō. sic q̄ necq; se hꝫ pure p̄uatiue/nec volēdo scꝫ illa nec nolēdo. Et siīr se nō hꝫ pure positiue volēdo deliberatiue illam vel nolēdo ⁊ ad eā actualit̄ se ꝯuertendo. sꝫ hꝫ se q̄si dissimulādo vel dormiēdo vel nō curādo. ita q̄ nec expꝛsse nec actualit̄ ꝯsentit in illā cōmotōeꝫ libidinosaꝫ. nec dissentit expꝛsse. sꝫ dissimulat ⁊ dormitat dū attendere ⁊ vigil esse teneret̄. aut dū aduertit ꝑiculū. nec tn̄ obuiare vel resilire conat̄.

Sextum notabile.

h q Uocirca dicamus sexto ꝯsequenter q̄ distigui solet in volūtate duplex ꝯsensus. Unus cōpletus deliberatus ⁊ directus. Alter incōpletus vl' interp̄tatiuus ⁊ indirectus. ¶ Primus fit dū volūtas sufficiēter ⁊ actualiter aduertēs ꝑ iudiciū rōis reflectēs se sup̄ se q̄ sic vl' sic agit. vult nihilominus sic agere. ⁊ h̄ ꝯsensus est cōiter satis notus. etiā apud paruꝫ eruditos vel in moralibꝫ vsitatos/qꝛ plenꝰ est ⁊ directus. Alteꝝ v̄o ꝯsensum quē dicimus interp̄tatiuū difficilius est aduertere. Nā fit multis modis. Unus modꝰ est q̄n̄ rō dꝫ esse ꝑuigil circa aliq̄d rep̄hendū vel repellendū dū iaꝫ insurgit actualit̄. sed omittit ⁊ negligit repellere q̄si tacens. Iuxta illud vulgatū. Qui tacet ꝯsentire videtur. Sic nauta negligēs/dr̄ causa submersionis nauis. ¶ Notāter v̄o dr̄ q̄n̄ ratio dꝫ esse ꝑuigil circa aliq̄d rep̄hendū. qꝛ si actꝰ esset indifferēs. vl' talis circa quē rō nō deberet laborare ad repellendū seu rep̄hēdū qꝛ scꝫ nō īminet ꝑiculū peccati ꝑ silentiuꝫ suū/tūc nō dr̄ volūtas in tali silentio ꝯsentire. vn̄ potius aliq̄n̄ deberet dici dissentiens. sic fit in tēptatōibꝫ blasphemie/⁊ multis alijs. q̄ melius vincunt̄ silētio siue non aduertēdo q̄ꝫ pugnādo/⁊ directe ꝯconando. Sic in ciuilibꝫ q̄n̄q; veꝝ est q̄ q̄ tacet nō stati videt̄ ꝯsentire. imo verius dissentire iudicat̄. Alia regula dicit. q̄ tacet nō ꝯcedit nec negat. ¶ Ampliꝰ v̄o fit ꝯsensus iste scd̄s nōnunq̄ꝫ indirectus. q̄n̄ scꝫ volūtas aliq̄d vult vel agit ad q̄d solet seq̄ aliq̄d q̄d est pctm̄. vt cū aliq̄s inebriat se voluntarie ad q̄d seq̄t̄ dormitio ⁊ ex dormitōe omissio surgendi ad officiū diuinū ad q̄d obligat̄. Dr̄ hec omissio surgēdi volūtaria īdirecte scꝫ ex p̄mario ꝯsensu mō dicto. Actꝰ v̄o cōsequētes inde tantū hn̄t de vicio q̄ntū de ꝯsensu in p̄ncipali actu p̄uio. nec āplius/si nō adderet̄ alius ꝯsensus. ¶ Possumus aliās ꝯbis distinguere de ꝯsensu volūtaris ⁊ siīr de dissensu. Un̄ ꝓposito aliq̄ obiecto culpabili. volūtas pōt se hr̄e circa illud septemplicitur. Uno mō/qꝛ vere vult obiectū illud. Alio mō qꝛ vult interp̄tatiue seu reputatiue. Itē vult illō directe vel indirecte. Itē vult illō plene ⁊ ꝑfecte. Aut vult illud semiplene ⁊ īꝑfecte. Itē postremo hꝫ se suspēsiue ⁊ q̄dāmō neutralit̄ q̄si scꝫ nulluꝫ hꝫ actū volēdi vel nolēdi circa illud. sed tenet iudiciū rōnis in suspēso. vel ad aliud se diuertit. ¶ Et hec distinctio si bn̄ cōcipiat̄ clauis ē in oī negocio morali. ad expediendū exitū difficultatibꝫ innumeris.

Septimū notabile.

D

Icamus vltra septio. q circa actū carnalē aut aliquē hmōi actū/ propositū volūtati/ ipa se pōt hēe mltipliciter. ¶Uno mō. q: ɔsentit in opus si facultas adesset. aut nisi pudor vel timor hūanus īpediret. ¶Alio mō. q: lz refugiat ⁊ horreat ɔsentire in opus tale nephariuꝫ. ipa nihilominus ꝓsat ⁊ reuersat in aīo suo cogitatōeꝫ de illo. Et hoc iterū pōt fieri mltipliciter. ¶Uno mō vt deliberate plene et directe/ in hac cogitatōe delectet̄. ⁊ h̄ pctm̄ est in illo cui ꝓhibitus ē carnalis ɔcubitꝰ. secus in vxoratis. Si eīm̄ aliq̄s actus ꝓhibitus ē ꝓhibet̄ consequent̄ ⁊ delectatio de actu illo. Silr̄ si actus ꝑmittit̄/ ꝑmittit̄ simul delectatio ɔsequēs directe ⁊ de ꝑ se ad illū actū. Notanter addit̄ de ꝑ se ⁊ directe. qm̄ inspicere mulierē non est de ꝑ se pctm̄. sic nec delectatio de ꝑ se ɔsequēs actū illū. sed de ꝑ accidēs ɔsurgit crebro delectatio illa libidinosa in incontinēte. qm̄ ɔtinens nō hēt. Hec aūt regula multū notāda est/ ɔ̄ scrupulosos ex vna pte. ⁊ ex altera pte ɔ̄ piculū. ⁊ ꝑ licitis etiā caute dimittendis. ¶Cogitat alio mō talis circa carnalē delectatōeꝫ/ vt eā posset satagēdo ⁊ conādo q̄si ꝑ vim vel industriā repellere. ⁊ nō sp expedit. sicut nec pugnare cū venenoso serpēte/ dū alit̄ pōt declinari. ¶Cogitat alio mō ex q̄dā sola curiositate. q̄ sepe noxia est ⁊ criminalis. ¶Cogitat alio mō. q: nō aduertit piculū īminere sibi ꝑ tali cogitatiōe. sed in exercitiū virtutis sibi ɔuertit̄. ⁊ hec eēt virtuosa. si caueat̄ sufficiēter piculum. ¶Cogitat alio mō/ q: vult ⁊ cogit̄ de hac materia docere alios/ vel de ipius ɔditiōe plenius edoceri. ⁊ si hec agit cū appositiōe inculpate tutele. nō peccat mortalit̄. etiā vbi pollutio seq̄ret̄. Sic diceret̄ cū hō cogit̄ audire ɔfessiones. aut eq̄tare. ⁊ si q̄ sunt silia. ¶Denique volūtas q̄n̄q̄ se hꝫ ad actū talē ꝓpositū/ q̄dāmō neutralit̄ vel suspēsiue. q: nō expedit circa hec deliberare. vt si sit loci ⁊ tēporis importunitas. aut si ꝓponat̄ sibi q̄d mallet vel in actuꝫ illū ɔsentire vel ꝑpetuo ardere. tute facit si nō deliberet de vtraq̄ pte ꝓpt̄ piculū incidēdi vel in ꝑsumptionē falsam si eligeret ꝑpetuo ardere vl̄ in pctm̄ mortale si eligeret in actū illū ɔsentire. Hec est cautela ɔueniēs multum ⁊ expediēs aduersus interrogatōes q̄ vel intꝰ vel exteriꝰ curiose fieri solēt vel ꝓponi. vbi piculū imminet q̄cq̄d eligat̄ ⁊ ita relinquit̄ verificatio illius ꝓuerbū vulgaris. Silere melius est q̄ stulticiam dicere. Sic agebat qui dixit. Et factus sum sicut hō nō audiēs ⁊ nō habēs in ore suo redargutiones.

Octauum notabile

V

Eniamus nūc octauo ad respondendū quibusdā interrogatōnibꝫ que fieri possent in hac materia de pollutione que fieret vigilando/ ⁊ ꝓpositiones aliquas annotemus. que ad materias alias deducte/ ꝓbere poterunt occasionē cognoscēdi veritatē de pctīs.

Propositio prima.

N

Ulla pollutio diurna vel nocturna/ plus hꝫ de pctō q̄ fuerit de cōsensu circa illam in libero arbitrio. Sic de ira inuidia gula ⁊ similibꝫ dicitur. ¶Patet ꝓpositio ex tercio notabili. Unde si nullus fuerit ɔsensus verus vel interpratiuus. directus vel indirectus. ꝑfectus vl̄ imꝑfectus. nullum ꝑrsus erit pollutio illa pctm̄. Ista est expssa Augusti. sniā de ciui. dei loquētis de corrupta ꝑ violentiaꝫ. Dicit eīm̄ q illa delectatio nullum est pctm̄ in corpe dissentientis/ sicut nec in corpe dormientis. Et Bonauē. dicit cū loq̄ etiaꝫ de pctō ꝓprie veniali. Si aūt fuerit alter istorum ɔsensuū/ tūc iudicādus erit de qualitate ⁊ q̄ntitate peti ꝓportionabilit̄ ad consensum. Cōsensus itaq̄ verus plus hꝫ culpe q̄ interpratiuus ceteris paribꝫ. ⁊ ɔsensus directus plus q̄ indirectus. ⁊ consensus plenꝰ plꝰ q̄ īꝑfectus. imo ɔsensus verus dū imꝑfectus ē ex fragilitate vl̄ ignorantia/ sepe reputat̄ solum venialis. qui si ꝑfectus esset mortalis diceret̄. Silr̄ ɔsensus indirectus nō plus causat in sequentibus actibꝫ de malicia/ q̄ ipe sit malus. Et ita pollutio veniens ex solo ɔsensu in crapulam venialē/ dicenda est solum venialis. Exemplū de incestu Loth s̄m doctores. Et hoc valet ad materiā de pollutōne nocturna cognoscendaꝫ. imo si iam pctm̄ sit deletum ꝑ penitentiā/ nō oportet sequētes actus esse nouas culpas ex ista rōne.

Propositio secūda

N

Ulla pollutio diurna debet ꝓprie dici mollicies. nisi fuerit ꝑ consensum liberuꝫ/ vno modo vel alio ꝓuocata vel extorta. Patet ex ꝓcedenti quo

niam sicut nõ fuit pollutio hec in potestate patientis. ita nec peccatũ. mollicies aũt sonat in peccatum. qm̃ dicit apl'us. q neqȝ molles regnũ dei possidebũt.

Propositio tercia.

Ulla talis pollutio debet reputari casus reseruatus sub nomine mollicici. imo nec peccatũ vt dictũ est. Patet quia nõ est mollicies. ⁊ magis dolẽdus est qui hmõi est/ tale aliqd ptulisse qȝ egisse vel voluisse. sicut ↄtingit in erectõne pudendi cũ renisu voluntatis. Additũ est sub nomine mollicici. qꝛ forsan in casu posset supior casum talem sibi ad horaȝ vel q̃ ad aliquos reseruare. nõ quia peccatuȝ sit. sed vt magis instrueretur. ⁊ instrueret si sit peccatum vel disponẽs ad peccatũ seu ad peccati periculum. ⁊ si sit pollutio ꝓprie dicta. Hoc tamen generaliter ⁊ ꝑ semꝑ fieri durissimũ esset/ imo stultum.

Propositio q̃rta.

Ullus fluxus ex mẽbris generationi deputatis/ reputãdus est de se pollutio vel mollicies/ si nõ fuerit vere seminalis. Uñ fluxus venalis vl' mẽstrualis vl' alterius humoris medũ neqȝ appellãdus est mollicies siue pollutio. Et ex ↄsequẽti patet q nec isti casus reseruari deberẽt sub noĩe pollutõis. sic̃ ꝓpositio p̃cedens exponebat. Sed dictũ est in ꝓpositione q isti fluxus nõ sunt reputandi de se mollicies. qm̃ de ꝑ accidẽs vel ꝓpter adiunctum aliquod/ potest secus euenire. sic̃ ꝓpositio sequens docet.

Propositio quinta

Ulla pollutõe vel fluxu ↄtingentibus stat hominẽ grauiori ⁊ inordinatiori feditate/ animã suam maculare/ qȝ facit alius vere pollutus aut per mollicieẽ. imo ꝑ fornicationem. imo ꝑ adulterium vel sacrilegiũ vel incestum supatus. ¶ Deducit̃ hec ꝓpositio ꝑ illa que de causa delectationis ⁊ pruritus in secundo notabili p̃diximus. Uñ ⁊ ꝓpter hoc/ spado dicit̃ deflorare virgineȝ. Dicunt̃ insuꝑ tam pueri qȝ puelle/ ante annos nubiles ex ardescere in inuicẽ. Dicunt̃ etiaȝ frigidi et maleficiati/ nõ potentes seminare/ nefarijs neq̃ssimisqȝ nõnunqȝ illecebris/ semet inq̃nare. ⁊ eo flagitiosius ista fiũt ꝑ ↄtrectationem illicitã. aut aliter quo diutius durat/ viget ⁊ ardescit/ absqȝ sedatiõe ꝑ effluxum seminis hec ignominiosa labes passionis.

Propositio sexta

Ollutio vel fluxus q̃ vel nihil habuerũt de ↄsensu nec ꝑ ↄsequẽs d' pctõ/ nõ impediũt hoĩem de ꝑ se a celebratõe. ¶ Dicimus de ꝑ se/ qꝛ de ꝑ accidens aliter est. vtpote/ qꝛ patiẽs scrupulosus ⁊ timidus est in hac pte ⁊ faciẽs sibi cõscientiã incertã ⁊ dubiã. Aut qꝛ patiẽs sentit se ex hac feditate discrasiatũ in aĩo ac deiectũ. aut qꝛ neq̃t sufficiẽter cogitatõẽs lubricas aut turpes inde ↄsurgẽtes/ depellere. ¶ Unde notandũ q sicut imaginatõẽs volũtarie ⁊ lubrice/ disponunt maxime ad hmõi fedas cõmotõẽs. Ita viceuersa somnia nõnũqȝ de nocte/ vel cogitatõẽs in vigilia ꝑueniũt ex hmõi cõmotõne ⁊ carnali stimulatõe queadmodũ iratus aliter ⁊ alia cogitat qȝ mitigatus. ⁊ timens qȝ securus. ¶ Dicamus p̃terea circa p̃ncipale q de illo de q̃ loq̃mur. lȝ inuolũtarius fuerit in patiendo/ remanet tñ in aĩa q̃dam carnalis degustatio. qm̃ sicut gustato spũ desipit caro. ita gustata carne. i. carnali voluptate etiam inuitus/ desipit oĩs spũs. i. oẽ spũale exercitium. ¶ Addũt alij innitentes dictis Bonauen. ⁊ similiũ dicentes impedimentuȝ generale esse. eo q reqrit̃ ad celebratõẽ mũdicia/ nedũ spũalis a pctõ. sed corꝑalis ab hmõi fedo humore. Hoc q̃liter habeat veritatẽ putamus apparuisse duȝ i ↄtractatulo de pollutõe nocturna loq̃remur. Uñ dñs Petrus de palude eruditus in legibꝫ tã canonicis qȝ ciuilibꝫ pariter ⁊ diuinis/ dicit d' pollutõe nocturna. Si causam nõ habuerit culpabilẽ q dȝ homo cessare a celebratione. dȝ inq̃ui de ↄsilio nõ de p̃cepto. sic q peccet mortalit̃ si celebret. Sic videt̃ loq̃ Augusti. de q̃tidie cõicãtibꝫ. q nec laudat nec vitupat. sȝ eos suo sensui ⁊ deuotõi derelinq̃t. Uñ si alter ↄiugũ reddẽs debitum nõ arcet̃ a cõmunione s̃m Bonauen. videtur q illa macula corꝑalis nõ impedit cõmunionẽ. imo nec ĩpediret celebratiõeȝ in sacerdote greco. qui similiter vxori reddere debitum tenet̃ postulanti.

Propositio septĩa.

Icut nõ oĩs illecebrosa cogitatio ↄsurgens in aĩa etiã cũ aliq̃ ↄsensu

dubio vel interpretatiuo vel imperfecto. Similiter nec oīs pruritus vel titillatio vel stimulatio/ ɔsurgēs in mēbris genitalibꝫ ex hac illecebra/impediūt a celebratiōe. Sic nec fluxus inde ɔsequēs de ꝑ se īpedit. dūmodo nō ɔsentit. vel dū renititur. nec plene ɔsentit in illū. ¶ Primā partē vt arbitror concedūt oēs. ¶ De secūda vero pte silīis est rō si ꝓpositio pcedēs attendatur. Consiliū tñ est in hac pte. vt vitentur diligēter occasiones. et satagat hō ne morosam et sensualē cogitationē in se qlemcūqꝫ sic figat de aliquo et circa aliqd/qn eā dū vult possit euellere. Ita qꝫ accōmoda te rebꝫ dicit Seneca et nō da.

Propositio octaua.

Cogitatōnes carnales et fluxus inde sequentes absqꝫ ɔsensu volūtario. vincuntur plerūqꝫ salubrius tutius et efficacius. si rō sebꝫ circa illas ꝑ modū nō curātis. vel diuertētis voluntatē ad alia. qꝫ si sollicitetur. tristetur. turbetur. et conetur tales expellere. ¶ Notetur in hoc loco tractatulus in gallico de remedio ꝯ temptationes blasphemie cōpositus. Auget itaqꝫ cogitatio vehemēs vel imaginatio/conatū. ac ꝓinde nutrit cogitatōes hmōi. imo multiplicat et efficaciores reddit ad fluxū ɔsequendum. Qð si dissimulauerit neqꝫ curauerit plus qꝫ de alterius hūoris naturalis fluxu cōquiesceret ¶ Posset aptari circa rē hāc exēplū de timētibꝫ qui trabē in alto positā nūqꝫ absqꝫ casu transirēt quā audaces ꝑ consuetudinē aut aliūde tota securitate transirēt. ¶ Fit aūt diuersio talis multipliciter. Qñqꝫ ꝑ impressionē signi sctē crucis in pectore vel in frōte. qð aliq reputāt efficacissimū sicut illud signū est triūphale atqꝫ salutiferꝫ. summe ꝑterea hūilitatis. vincit aūt humilitas laqueos dyaboli dicēte Anto. Fit hec diuersio aliqñ ꝑ lesionē aliquā corporalē in lingua vel alibi. Qñqꝫ ꝑ quandā exprobrationē et allocutionē seuerā suarum cogitationū. tāqꝫ eēt aliqs apparēs tēptator exterius sic dicendo. Phy phy de vobꝫ cogitatōes vilissime. ꝓcul hinc abite in malā horā veneritis. sum aliis occupatus. Nō do vobis auditū. nō visuꝫ. discedite ab hic syrenes vsqꝫ in exitiū dulces. Fit et hec diuersio nōnunqꝫ ꝑ irrisionē quandā talis illusionis ɔsurgētis tā multiplicitur in aīo et turpiter. Fit deniqꝫ ꝑ vitationē ocii. ꝑ ɔfessionē purā et nudā. et sup modū ꝑ spē et imploratione divini auxilii sine quo continens nemo plane esse pōt.

Propositio nona.

Difficile est vel impossibile absqꝫ diuina reuelatōe/cognoscere generaliter et certitudinaliter radicē et causam pollutōis diurne si videlꝫ pueniat ex ɔsensu vero. vel interpretatiuo. aut ɔsensu directo vel īdirecto. aut a ɔsensu pleno vel īpfecto. aut si absqꝫ vllo ɔsensu supioris rōnis vel īferioris puenerit. ¶ Puto ppositiōꝫ hāc ɔsiderātibꝫ esse notā. Ex q ɔsequēter īfertur qꝫ qz btūs est vir q semp ē pauidus. et qꝫ bonarꝫ mentiū ē facere ɔsciaꝫ vbi de necessitate nō esset aliqñ faciēda. expedit de talibus ɔfiteri. et nō sine ɔsilio prudentū et exptorū talia nihilipēdere vel contēnere in seipis. ¶ Talis aūt ɔfessio sit pura et deuota. in q manifestet se hō et occulta cordis sui sacerdoti discreto et prudēti vel expto/q nouerit qlitatē morbi discernere. et ɔsilium salubre ɔfitēti tribuere fm ɔditōes eius et pticulares circūstantias. et cui merito fides adhibeatur oīmoda a ɔfitēte. Hoc de ɔfessiōe pura faciēda. nō tm in pñti materia locuꝫ habꝫ in oī morbo spūali est efficacissimū remediū. ¶ Expedit aūt qꝫ post ɔsiliū acceptū a prudentibꝫ exptis et deuotis/dimittat hō scrupulos et timores nimios. alioqn caderet in superbiā spūs nolēs captiuare intellectuꝫ suū ad ɔsiliū seniorꝫ. Caderet nihilominus in pusillanimitatē quādā et inqetudinē spiritus. q nō posset sufficiēter recipe illū cuius in pace fact9 est locus. Nec ascēderet vnqꝫ talis aīa in pfectōis sublimitatē. Debꝫ vero supior et exptus/cuius in hac re qritur ɔsiliū a subditis. postqꝫ explorauerit oīa dicere diffinitiua et solida respōsiōe. tu fac ita. qm si medicus in medēdo vacillauerit/qualis in egroto speranda erit secura stabilitas? Hinc Tragicus ait. Qui dubiā salutem dat afflictis negat

Propositio decima

Ad obuiādū periculis et scrupulis qui ɔsurgūt ex fluxu fedo diurno/ɔsiderāde sunt diligēter cause et radices. vt eis agnitis fiat diligēs et discreta ꝓuisio. Discretā vero dicimus ꝓuisionē. q nec velit abscindere causas cū maiori detrimēto ꝑiculi et scādalo/qꝫ sit hmōi fluxus qui qñqꝫ nō est nisi venalis ꝑcti da ha-

mor ille est medius quē diximus. nec ex ad
uerso ꝑmittit ea licētiose fieri q̄ de se culpā
da sunt/ ⁊ resecari faciliter p̄nt. cuiusmodi
sunt li brici aspectus. visus icpti. societas
plꝰ q̄ꝫ decet amicabilī in se gerēs delectatio
nē ⁊ si nō de ꝑ se libidinosaꝫ. ꝑiculosaꝫ tm̄ et
plus equo sensualeꝫ. q̄ nihilominus aliq̄n
sub officiis aliquibꝫ spūalis edificij/ vt est
ꝯfessio vel lectio vel eruditio/ colorare. im
mo verius obscurare se conaṫ. Sꝫ ⁊ caue/
at aliorsum supior sibi a suspitōibꝫ nimiis
⁊ a quadā (vt sic loq̄r) inutili zelotipia cir/
ca subditos se ꝯtineat. nō indicēs scꝫ ieiu/
nia excessiua. vel sepans eos ab inuicē inu
tiliter. ⁊ spūalia colloquia vel officia vetās
Seruā deniq̄ꝫ comicū illud. Ne quid ni/
mis. Et illud sapiētis. Noli nimiū esse iu/
stus: q̄ꝛ q̄ nimis emūgit/ elicit sanguinem.
¶ Difficile est fateor in hac re se aurea medi
ocritate tenere. sed spūalis oīa dijudicat/
velut in aere splēdido radiāte sole. velut ꝑ/
tercā in fonte lucido ⁊ illimi/ iudicat insuꝑ
omnē diē. Carnalis ꝟo iudicat velut in ae
re tenebroso sole nō radiāte/ aut velut in fō
te turbido ⁊ limoso. nō discernens de gros/
sis etiaꝫ reptilibꝫ venenosis imixtis velut
ꝑtercā in domo caliginosa vix attrectādo
discernens hec ab illis Iudicat postremo
vix inter diē ⁊ noctem. ⁊ ita frequentissime
sese fallit ⁊ impigit in die velut in tenebris
Sed saluare illū dꝫ/ spūalis ductrix manꝰ
Quod si renitit si ducē ꝓternit si ꝑ mōstra
tor sibi. si prior ⁊ abbas suus mauult esse/
dum it ꝑ tenebras ⁊ abrupta portabit q̄ dē
ille dānatōēꝫ suā/ ⁊ dux liber euadet.

Propositio. xi.

Pollutōēꝫ corꝑalē q̄n̄q̄ꝫ p̄cedit con
sensus. q̄n̄q̄ꝫ comitaṫ. q̄n̄q̄ꝫ sensus
est circa eā nō ꝯsensus. q̄n̄q̄ꝫ ꝟo sen
sus eā oꝑaṫ. ⁊ ita fit nō solū cuꝫ ꝯsensu vel
sensu. sꝫ et ꝯsensu ¶ Ultimū horꝫ sumus est
⁊ reddit ꝓprie pollutiōēꝫ culpabilē. Deni/
q̄ꝫ tria p̄ma/ licet nō reddāt ꝓprie ⁊ de ꝑ se
pollutōēꝫ culpabilē. sunt tm̄ ipa culpe ⁊ pec
cata. Alteꝝ ꝟo q̄n̄ scꝫ pollutio fit cuꝫ sensu
nō tm̄ cū ꝯsensu/ nō ē de ꝑ se pctm̄. imo fre/
q̄ꝰter auget meritū tanq̄ꝫ materia ꝟtutis
dū resistit violētie passiōis/ q̄ dū sentiṫ ipa
magis ⁊ magis allicit ⁊ īpellit. q̄ꝛ fortior resi/
stētia hꝫ plus ꝟtutis. ¶ Addamꝰ q̄ etsi pol
lutio corꝑalis ⁊ vere seminalis diurna vel
nocturna, nullo mō dꝫ sciēter extorq̄ri etiā
ꝓ sanitate vel alleuiatōe corꝑis vel iudicij
rōnis ꝯsequēdi. Si tm̄ dū sine tali ꝯsensu
ꝑpetrāte eā vel extorquēte/ ꝑuenit. ipa pla/
ceat/ nō q̄ꝛ delectatio ē. sꝫ q̄ꝛ alleuiatōēꝫ cor
poris oꝑaṫ/ hec nō iudicaṫ esse pctm̄. Ui/
deat tm̄ hō ꝑserti nouitius/ ne hmōi cōpla/
cētiā se seducat p̄tendēs vnū. ⁊ agēs alteꝝ.
Salubrius est itaq̄ꝫ cogitatōēs ⁊ iudicia
circa rē hāc diuertere q̄ꝫ habere.

Propositio. xii.

Pollutio diurna vel nocturna dum
sentiṫ effluere/ nō dꝫ violenter ꝓhi
beri si ꝓbabiliṫ estimeṫ q̄ hmōi vi
olentia frustra esset. nihilominus ꝓ exerci/
tatōe ꝟtutis/ ⁊ ꝓ euasiōe ꝑiculi videṫ expe
diēs vt hō coneṫ ꝓhibere q̄ꝫtū sentit vel ex
ꝑiṫ cōmode fieri posse. Quāuis etsi hec retē/
tio nocere debeat corꝑi ꝓderit aīe. Natura
deniq̄ꝫ postmoduꝫ vno mō vel alio/ talem
humorē a se eijcit. Patet in mulieribꝫ puer
peris. q̄bus siccanṫ māme dū nō eliciṫ lac
alioq̄n semꝑ fluere paratū est. Sic pollu/
tiones iste/ imo ⁊ pruritus/ tutius non v/
tēdo vel non exercendo/ sed abstinēdo vin
cunṫ. Sciūt experti etiam in pruritu sen/
suali. ¶ Hec aūt pollutio etiam in vigilia/
si in p̄ncipio vsq̄ꝫ ad finem habeat iugiter
rationē ⁊ voluntatē renitentē q̄ꝫtū pōt/ iu/
xta casum negocij/ voluntas reputabiṫ ne
dum nō peccasse mortaliter/ sꝫ multipliciṫ
meruisse. Iuxta illud beate Lucie. Si me
inuitā corrupseris castitas duplica/
bitur ad coronā. Pōt autem casus diurne
pollutōis euenire circa eos qui habent de
necessitate audire ꝯfessiones. vel aliqua ta
lia cogitare vel agere/ ad que sequiṫ aliquā
do renitentibꝫ eis toto posse. ⁊ sibi p̄cauen
tibꝫ ab initio vsq̄ꝫ ad finē/ talis passio fedi
tatis. Quod si q̄s dicit/ omittat talis qui tam
fragilis est ⁊ lubricus/ audire ꝯfessiones ⁊
p̄dicare ⁊ silīa. Rn̄deṫ q̄ in multis casibꝫ
nō oportet h̄ fieri/ ꝓpter necessitatē ꝯsilij ⁊
euitatōēꝫ scādali. ⁊ obligatōēꝫ officij. Sꝫ
quales sunt isti casus nō pōt generaliṫ ar/
te determinari. Referamus h̄ ad illud q̄d
sapiēs iudicabit circūstantiaꝝ ꝯditōe pē/
sata. ¶ Consulo tm̄ vt auditurus ꝯfessiōes
in hmōi ꝑiculo accedat p̄paratus cū timo
re ⁊ tremore. Auertat insuꝑ q̄ꝫtū pōt faciē
seu oculū carnis ⁊ nō minus oculū mētis/
ab aspectu sensuali illius q̄ loquiṫ vel cōfi
teṫ. sꝫ ascendat in arcē rōnis. Illico recogi

tē aīaꝫ illius velut egrotā ꝛ sauciā. quia ca/
ro nō ꝑdest quicꝙ̄. Deniqꝫ celebraturus/
si pōt officiū hoc differre post missam suā
tutius agit. qm̄ recens hmōi fluxus plus
impedit celebratōeꝫ q̄ꝫ vetus. Cōstituat se
p̄terea ꝯfessor in illo statu corpis in q̄ mi/
nus stimulabit̄. vt stet. vel flectat genua. vl̄
alicui se ꝓsternat. ¶ Sit insuꝑ sermo suus
dum ad talia ventū fuerit/ breuis ꝛ rigid⁹
p̄sertim vbi ꝯfitēs paratus est nō renten/
te verecūdia/ spōte totū virus euomere. sꝫ
vbi ꝑ affabilitatē quandā oportet a ꝯfiten
te nimis verecūdo/ nuditatē sue feditatis
errorꝫ q̄re/ ꝑfecto maius inest ꝑiculū. Sed
si charitas ad hec feda scrutāda descendat
nō curiositas aut lubricitas/ iuuabit cha/
ritatis auctor deus. faciēs cū temptatōne
ꝓuentū. ¶ Hetent̄ ad intellectū pleniorem
p̄missoꝝ p̄mo summa ꝯfessoꝝ titulo. iij. li.
iij. de bigamis. vbi querit̄ quō ꝑdit̄ ꝟgini
tas. Itē tractatulus quē ascribūt aliq̄ san
cto Thome. sed magis apparet ex stilo et
materia q̄ sit Bonauēt. q̄ incipit. Qm̄ fū
damentū ꝛ ianua. ꝛ ē vtilis multū.

Finit.

Dialogus sophie ꝛ

nature suꝑ celibatu siue castitate eccl̄iasti/
coꝝ p̄ eundē Cancellariū cōpositus Lu/
gduni Anno dn̄i. M. cccc. xxiij.

D Ialogus apologeticus ꝓ
celibatu eccl̄asticoꝝ cuius
collocutores sunt sophia/
ꝛ natura. ꝯtinet actus q̄tu
or p̄ncipales. ¶ Prim⁹ in/
uestigat finem humane cō
ditionis. qui non est p̄ncipalis vt generet
sed vt felix viuat. ¶ Secūdus ratiocinan/
do ꝯcludit ipi nature/ q̄ castitas moralis.
nedū matrimonialis/ sed etiam virginal̄/
atqꝫ vidual̄/ in multis est laudabil̄. ¶ Ter/
tius hoc idem deducit de heroica castita/
te. qualem nature discipuli/ vel coluerunt/
vel beatificauerūt/ vel ꝯsuluerunt. ¶ Quar
tus specialit̄ insistit circa diuinalem casti/
tatem. q̄lis imponit̄ eccl̄iasticis viris vl/
tro. cū ꝑpetua matrimonij negatōe. cū de
dicatōe ad deum. cū celebri rebꝫ sacris ap/
plicatiōe. vbi tandē nature pax est cum so/
phia. ¶ Alloquit̄ in p̄mis sophia (q̄ ꝛ sapiē
tia sic dicit̄ aut theologia) dicit̄ naturam.
quā ex inspectōe cuiusdā dialogi/ ꝑ egregi
um militē/ dn̄m Guilhermū Sayguet no
uiter editi indignatā senserāt/ ꝯ votū casti/
tatis sacerdotū occidentaliū/ ex ꝯstitutiōe
ꝯcilij niceni. Est igit̄ principiū verboꝝ su
oꝝ/ veritas euangelij. ¶ Sophia.

Primus actus

S Unt eunuchi q̄ seipos castrauerūt/
ꝓpt̄ regnū celoꝝ. q̄ pōt cape capiat
Matthei. xix. Ne murmuraueris
igit̄ aduersus castitatem soror natura. qm̄
summus mgr̄ ꝛ dn̄s noster ꝓtulit h̄ ꝟbuꝫ
in grāde p̄coniū volūtarie castitat̄. ¶ Na/
tura. Quis pōt o sophia cape ꝟbū istō?
Quis cū verbis summi p̄ris nr̄i ꝯcorda/
re/ q̄ p̄ma mei ꝯstitutōe dedit legem talē. ne
dum hoībus/ sꝫ animantibꝫ oībꝫ vt cresce/
rent ꝛ multiplicarent̄. nec dubiū quin ꝑ ge
nerationem. Crescite inquit ꝛ multiplica/
mini ꝛ replete terram. Hinc dictū est a di/
scipulis meis phis q̄ sum ego natura vis
insita rebꝫ. ex silibꝫ silia ꝓcreās. Eunucho
rum ꝟo q̄s generat. q̄s multiplicat. q̄s de/
niqꝫ terrā replet? Nōne dū spōte id fecerit/
meis imo diuinis legibꝫ se q̄si p̄uaricato/
res opponūt? Nōne fiūt inutile lignū non
afferēs fructū. ꝛ ꝓpterea iure maledictum.
¶ Sophia. Nolito putare soror natura
sumus eni̅ vnius p̄ris filie. q̄ est deus vni/
cus. Nō putaueris inquā deū/ nostrū pa/
trem. dissensionis esse spiritum in quo sit ē
ꝛ nō. q̄ dictis suis dissonus sit i lege ꝛ i euā
gelio. ¶ Natura. Nequaq̄ꝫ ita p̄sus erra
uerim. sed inde rapior in admirationē/ quo
modo fiet istud quod tu dicis? Ut cū mea
lege stet in euāgelica veritate laudabilis et
vltronea castratio eunuchoꝝ/ qui terraꝫ re
plere nō pn̄t. ¶ Sophia. Uide ne sis tu
ꝛ tui/ illorum de numero de quibus magi/
ster meus iesus xp̄s vtiqꝫ deus tuus p̄mi/
sit/ q̄ non omnes capiunt verbū istud. De
inde facta distinctione de triplici modo eu
nuchorum/ subiunxit de vltimis. Qui po/
test capere capiat. Forsitan ꝛ tu capere nō
potes. ¶ Natura. Cur illud non potero
te doctrice/ quam fateor meā esse magistrā.
¶ Sophia. Si magistraꝫ me recogno/
scis te discipulā exhibe te credulā ꝓbe. Nā
oportet omnem qui discere vult/ credere in
tuis etiaꝫ disciplinis. q̄nto plus in meis. q̄
superant in multis/ tui facultatem ingenij
q̄uis in nullo vero tibi sim p̄sus ꝯtraria
vel aduersa. Sꝫ est veritas q̄ supgredit̄ ve

titatē. Prima cernit in lumine fidei seu re/
uelatōis/descendētis a p̄re luminū. Alteri
[illegible] luminē naturale. Non
aliter in doctrinis iudica q̄z in opib⁹. qua/
lia sepe esse cognoscis effecta sup̄ vires na/
as. vt q̄ sol sterit. q̄ v̄go pepit. Quib⁹ ideo
miraculoꝝ nomē indidimus/quia nō po/
tes [illegible] rōnem. ¶ Natura. Si
penitus ita sit. vt nullo pacto capere valeā
quod inq̄ro quid oro/nisi silere relictū est⁊
ponere digitū ori meo? ¶ Sophia. Be
ne sperauerís. q̄re cū humili pietate nō a/
nimositate pteruia. Conabor tibi ostēdere
concordiā euangelij cū lege celibatus cū
matrimonij castitate. cū fecūditate gratie
celibatum. ¶ Natura Gratū id effeceris
mihi. Ecce tibi me discipulā exhibeo doci
lem. dicito que vis. ¶ Sophia. Querē/
2 dum in p̄mis est/ne nos p̄prie vocis igno
rantia seducat/q̄s sit intellectus huius tue
imo diuine legis. Crescite ⁊ multiplicami
ni ⁊ replete terrā. ¶ Natura. Nimirū ta/
lis. vt p̄ copulā maris ⁊ femine/species in
se remaneat p̄ p̄pagationē indiuiduoꝝ cō
tinuā. ¶ Sophia. [illegible]
ud attēdere. p̄sertim circa genus humanū
quod rōne regi debet? ¶ Natura. Quis
[illegible] ¶ Sophia. Est ne p̄/
cor finis altior hoīs q̄z vt viuat hic in ter/
ris more brutoꝝ ⁊ se p̄ generatōez mltipli/
cet. ¶ Natura. Si sit alius tu cōmone vł
[illegible] ¶ Sophia. Recte peris quoniā
ignorato fine cuiuslibet rei/nihil solidum
de eadē fieri pōt. Dixerunt itaq̄ discipuli
tui. q̄ s̄m exigentiā finis cetera debēt mo/
derari. Est eñ causa causaꝝ mouēs alias
omnes. sicut efficientē formalē ⁊ materia/
lem. Cū ergo scire, sit rē p̄ causaꝝ cognosce
re. supest in hac cōquisitiōe nostra/vt p̄ma
potissimaq̄ causaꝝ nō lateat. ¶ Natura
[illegible] ¶ Sophia. Suma/
mus in p̄mo a fine [illegible]
det discipulus tuus Plato. ⁊ dicamus q̄
finis hominis ē cognitio intuitiua ⁊ frui/
tio summi boni/in vita p̄petua. Quid re/
[illegible]
Sentio te nō cape mortales fieri imorta/
les. nec terrenos in celestes cōmutari. Ue/
runtñ deus noster cōis pater ita sanxit. ita
[illegible]
xit. Respirauerís aūt. Ego familiarius in
terea tecū agā. sciscitās a te quē esse finē p̄/
p̄riū hominis vt hō est/discipuli tui (quos
dicūt ph̄os) posuerūt. quē finē appellaue/
rūt felicitatē. Et ne grauis p̄ diuerticula tot
opinionū vagabūda percurres/volo mihi
narraueris sniaꝫ illā q̄ tibi p̄babilior esti/
mat ⁊ verior. ¶ Natura. Faciā vt petis
grāꝫ hñs tali cōdescēsioni beniuole. Nā ad
illa q̄ p̄misisti p̄rupta mō scādere vires nō
sufficiūt. ¶ Sophia. Cōualesces tandē
me duce meoq̄ lumīe. sicq̄ potēs fies. Dic
interī de petito. ¶ Natura. Magn⁹ inter
meos cultor Aresto. nec a meaꝝ semit⁹ rō/
nū deuiās hac ⁊ illac. more plimoꝝ/cōclu/
[illegible] in ethicis suis. felicitatē hoīs
in cōtēplatōe p̄me cause. qm̄ illa est opatio
optīe potētie hoīs/circa optimū obiectū
suū. De hic q̄d stoici. q̄d epicurei. q̄dq̄ pla
tonici senserint de fine hoīs sum p̄mpta re
ferre. ¶ Sophia. Sta. Suff. ē ad p̄ns
hoc vnicū p̄ te quā [illegible] Aresto.
tui. qm̄ p̄ oia [illegible] est mihi [illegible] disci/
plinis. Sꝫ altiora nr̄a migre nō valuit de
ficiebat sibi creaturaꝝ scala. p̄ quam sp̄ eni
sus ē ad veritatē. nō hñs ex te natura/viaꝫ
alterā. Propterea me dedit de filiis hoīuꝫ
q̄tinus deducerē eos ab illa felicitatis arce
in q̄ stetit Aresto. ad p̄ncipiū felicitatis et/
[illegible]
dendā/p̄ me meosq̄ īfallibili reuelatōe fir/
mauit. ¶ Natura Sit ita. Quid valet tā
dē iste circuitus ad rē p̄mo p̄positā/de cō/
cordia castitatis eunuchoꝝ spōte castrato
rū cū mea lege [illegible]
les vtiq̄ gignere nequūt/q̄ manere volūt
aut forte coguntur eunuchi vel castrati. put
apud nos q̄s eccl̄iasticos noiant/copiaꝫ
[illegible] ¶ Sophia. [illegible]
[illegible]
mus hūane cōditōis. q̄z finis ē q̄ reb⁹ oīb⁹
necessitatē legis īponit. Ad quē nō aspici/
entes/circa hūanū gen⁹ delirāt intolerabi
lit. sic de hoīb⁹ vt de iumētis ⁊ brutis ferē
tes iudiciū. ¶ Natura. Perge vltra. ¶ So
phia Pergo docēs excessis tuis q̄ lau
dabił nedū mihi sꝫ tibi tuisq̄/castitas esse
dꝫ. Nō dicā in oīb⁹ ⁊ singul. alioq̄n periret
successio. sꝫ in nōnull. nec paucis. ¶ Natu/
ra. Miror si potueris hec ondere. ¶ So/
phia. Ostendā ne dubites. desit tm̄mō
auida temerarie cōdictiōis pteruia. ¶ Na/
tura. Decerit spondeo.

Secundus actus pri
cipalis.

¶ Sophia.

Nobis de castitate locuturis/
opoꝛtz ne fallat equocatio co
gnoscere taz descriptiue q̄z di
uisiue conditionez castitatis
Est aūt castitas virtus mo/
deratiua passionū ptis ↄcupiscibilis/cir/
ca venereas voluptates. sicut sobrietas cir
ca delectatōes gustus in cibis ⁊ potibus
moderatꝛ. Hoc Aresto. tuus. Hoc tota di/
scipuloꝝ tuoꝝ schola ꝓclamat. ¶ Natura.
Nec reclamo. I quo vadis. ¶ Sophia.
Castitatem sic descriptam triplicamus
seu tripliciter diuidimus. In castitatē mo
ralem heroicā ⁊ diuinalem. Et q̄dē de mo
rali qꝛ notioꝛ est ꝓoꝛ erit sermo. deinde de
heroica. Postremo de diuinali tractabimꝰ
¶ Natura. Placet vt vis. ¶ Sophia.
Castitas moꝛalis quēadmodū cetere mo/
rales ꝟtutes/ↄsistit in medio. Est eñ ꝟtus
habitus electiuus in medio ↄsistens q̄ ad
nos. vt sapiens iudicabit. Coniecturatur
ꝓo medium castitatis. vt nec excedat castꝰ
nec deficiat circa venereos actꝰ ꝟm sex cir/
cūstantias in generali. que sunt ꝑsona. lo/
cus. causa. tempus. modus. materia. vt fi/
at scʒ ꝑ quem opoꝛtet. cur opoꝛtet. vbi op/
tet. qñ opoꝛtet. quomō opoꝛtet. ⁊ circa qd̄
opoꝛtet. alioq̄n laude carebit. Quis. quid.
vbi. qñ. cur. quomō cernere debes. ¶ Natu
ra. Et quo pacto plus in homine q̄z in
ceteris animantibꝫ? Cur non hominibus
mee legis instinctus ꝑmū insitus/sufficit.
vt multiplicetur ⁊ crescat ⁊ repleat terram.
¶ Sophia. Cur nō ita queris rationez.
Quare deus oīa subiecit sub pedibꝫ homi
nis oues ⁊ boues vniuersas insuꝑ ⁊ peco/
ra cāpi/volucres celi ⁊ pisces maris. ⁊ nō
cuiuis animantiū ceteroꝝ si parē estimas
legem vtroꝛūq̄z. Sed plane datuz est ⁊ in
situm hominibus libeꝝ arbitrium/quo re
liqua carent oīa. Est aūt libeꝝ arbitriū/fa
cultas rōnis ⁊ volūtatis. q̄si libeꝝ de rōne
iudicium. Hinc dominiū accepit suꝑ irra
tionabilia q̄libet. q̄si ꟊuilia sub libero. Hic
semetipm̄ ꝑ illud libeꝝ arbitrium regere de
bet suo quo est appetitus suus sensualis vt
dominetꝛ illius. Hic illa ↄsurgit aurea me
diocritas debita suis actibꝫ. Hinc deuian
do ꝑ plus ⁊ minꝰ debito/iure culpatꝛ. Tu
ꝟo natura ꝑ te solā sub deo p̄sūmo regis ⁊
dirigis oīa/q̄ rōez hmōi nō hñt sibi cōiun
ctā. Et te denuq̄z plus aguntꝛ q̄z agāt. nec in
suis motōibꝫ crimen hñt. sicut nec ꝓpriaz

qua regantꝛ ↄiunctā obtinēt rōnem. Pro/
pterea neq̄z castitas neq̄z sobrietas neq̄z ge
neraliter ꝟtus aliq̄ moralis. repiuntur in
brutis. nisi forte ꝑ metaphoricā locutionē
vt turtur casta. castus elephas. canis pru/
dens. leo fortis. māsueta colūba nominan
tur. Et ex opposito ꝑ silitudinē vicioꝝ. su/
perbus equus. astuta vulpes. voꝛax lupꝰ.
sus luxuriosa. ¶ Natura. Animaduerto
que dicis. nec a meis sunt aliena ꝑncipijs
Iā insuꝑ velut a longinq̄ q̄d moliris odo
ro. ¶ Sophia. Itaq̄z molioꝛ oñdere qꝛ
castitas ꝑpetua nō tibi sp̄ ē aduersa. ¶ Na/
tura. Immo certe iuxta deductōez tuaz
⁊ descriptōez/nulla mihi castitas sicut nec
virtus aliq̄ moralis existimāda est contra
ria. ¶ Sophia. Recte sentis ⁊ ↄcludis.
Vñ sum murmuras ergo si sint eunuchi q̄
se castrauerūt ꝓpter regnum dei. ¶ Natura
Nunquid non iure conqueroꝛ de talibꝫ
qui se totos ⁊ ꝑ semꝑ ab officio generatio/
nis abdicant? Nōne peccāt in extremoꝛū
altero q̄ tanq̄z agrestes vel insensibiles/oī
dant opatiōi veneree repudiū? Nōne sub/
iectā [illegible] ꝓcreatiōez [illegible] ¶ Sophia.
Quid si palam ex ↄcessis tuis monstra/
uero tale aliq̄d fieri posse multis casibꝫ cū
tuis legibꝫ ⁊ ꝟtute? Quid si videas equos
ad libidinē ꝓnissimos/ex equaꝝ vsu debi/
litari. q̄bus abstinētia totalis/dat sicut et
multis alijs/robur ⁊ incrementuz vsq̄z in
senectā ⁊ seniū. Adeo vis estimatiua circa
venerea fantasiam q̄z abstinentia magis le
dit. Sed q̄rēda sunt rursus aliq̄/ quatinꝰ
efficiatꝛ ꝓcessus lucidioꝛ. Concedis absq̄z
scrupulo qꝛ opus generatōis nō est passim
ab hoībꝫ exercenduz. nisi qñ opoꝛtet ⁊ vbi
opoꝛtet. ⁊ de reliq̄s ita circūstātijs. ¶ Na/
tura. Concedo. ¶ Sophia. Des igitꝛ
oportere regulas ad istaꝝ cognitiōez circū/
stantiaꝝ/q̄les tui discipuli (Aresto. potissi/
me tradiderūt. Eñ nullus eoꝝ ad sūmū
purā ⁊ liquidā ↄspexerit veritatem. qꝛ tuo
lumine nō meo qd̄ supnaturale est [illegible]
credebāt [illegible] Propterea diuersas
in sectas ⁊ scismata ꝑtiti sunt. q̄ꝝ multas/
tuus coarguit Aresto. Vt qꝛ mulieꝝ debe
bat esse cōitas in vsu. more brutoꝝ q̄rūdā
aialiuz. Neq̄z eñ sunt oīa talis intemꝑate
conditōis. sed sociali quodam indiuidua
liq̄z vinculo mas ⁊ femella ↄiūguntꝛ. sic in
auibꝫ plīmis cernere est. Dicebāt alij debe
re passiz hoīes cū femis in publico misce/

n[illegible] canes. In decoris [illegible] re
ferint. Laudauerit aliq̃ ꝯiugiũ. ſ3 ħ pacto
ne plꝰes cẽnt vniꝰ. aut ꝙ ꝯcubinatꝰ nõ inde
tolleret q̃ſi culpabil'. q̃uis honoris legiti
m[illegible] fornicati
onẽ soluti cũ soluta nõ esse pctm̃. imo cru
delit' agi q̃sti sunt ꝫ genꝰ hũanũ/si nõ lice
ret vti libere/ꝑprio corpe/sine cuiuſpiã in
iuria/q̃rẽdo voluptatẽ. Sileo de barbaris
natõib9 recto rõnis iudicio carẽtib9/vl' ꝑ
pter indiſpositõez corꝑis vt cernimꝰ in na
turalit' fatuis. vel ob ꝑuerſionẽ ꝯſuetudis
Nõ loq̃r de bestialib9. nõ de melancolicoꝝ
mille spẽb9/in subuerſiõe recti iudicij. De
niq3 nolo totã hic ꝛ nunc materiã (q̃ latiſſi
ma ẽ) de castitate pſeq̃. Satis mihi fuerit
centrũ illud attigere. circa qð nr̃a pñs col
locutio versat' ꝛ voluit. Qð vt fiat cõp[illegible]
oſius. ꝯueniamꝰ ꝑcoꝝ in aliq̃ positõe vl' cer
tiſſima vel ꝓbabilioꝛe. Alioq̃n vagari per
oĩa satagẽtib9 nusq̃ finis. ¶ Natura. Cõ
D ueniamꝰ aſſentio. memor ſpõſiõis mee ꝑo
ris/diſcipulã me docilẽ/nõ ꝓteruã eẽ velle
¶ Sophia. [illegible] Circa id
circo sermo noster ad illos ꝛ ꝑ ill' int' q̃s est
hic ꝛ nũc nr̃a ꝯuerſatio. ad xp̃ianos loq̃r.
qui nullo pacto dãnãt ꝯiugia legitima/ſ3
honorãt ꝛ colũt. tradẽtes ꝑ relatõe partis
generatiue/circũstãtias sex debitas ꝙ ꝯcu
bitus ille tibi nature ꝯſonus/ꝯceſſus iſu
per imo [illegible]
int' illas ꝑſonas q̃s ipe ꝯiũxit exẽplo ꝑmo
rum parentũ dans mulierẽ in adiutorium
viri/vt relinq̃ret patrẽ ꝛ matrẽ. ꝛ adhereret
vxori sue. Itaq3 iã sunt duo in carne vna/
ad opus cõe filioꝝ. vt creſcãt ꝛ multiplicẽ
tur ꝛ repleant terrã. ¶ Natura. Et si sint
plurime natões/neſciẽtes vel nõ admittẽ
tes relatõez hmõi sic artatã. nihilominus
terminis his ꝯcludi nõ recuſo. q2 multipli
catõez generis hũani nõ annullãt. vident'
potius honestare ipã3/ꝑ sacra ꝯiugij fede
ra castitatẽ. ¶ Sophia. Honestãt certe
ꝓpagationẽq3 filioꝝ reddũt eis vtiliorem
q̃3 vagus incertusq3 cõcubitus. Qua in re
[illegible] nõ tibi diſplicibilẽ eſſe castita
tem/ꝯiugij limitib9 astrictã. eo ꝙ fecũda ẽ
hmõi castitas/generans oñ oportet ꝛ vbi
cũ ceteris circũstãtijs. ¶ Natura. Nul
lo pacto diſplicet. S3 q̃lis me molestat ca
stitas intelligis. videl3/q̃ se totã eunuchi
sat ꝛ castrat/q̃ valefacit oĩ ꝯcubitu/q̃ sine
ꝓlificat nullus. Talis ẽ castitas illa qua3

nominãt ꝟginitatẽ. Hec ꝑpetuam carnis
integritatẽ oĩs expertẽ actꝰ ꝯiugalis sp̃ re
tinere gl'iat'. Alterã dicũt vidualẽ/differen
tẽ in ħ a ꝟginitate/quia iã expta venereos
actus/vel in ꝯiugio licite. vel illaudabilit'
extra ꝯiugiũ/nihilominꝰ h3 ħ cũ ꝟginita
te cõmune/nunq̃ generationi filioꝝ inten
dere velle. ¶ Sophia. Distinxisti subti
liter triplex genus castitatis moralis. ꝯiu
gal' sc3 ꝟginalis atq3 vidualis. extenſo no
mine qualiter expſſisti vidualem accipiẽs
Nobiscũ ꝟo conuenis de castitate coniu
gali. nondũ de virginali ꝛ viduali mecum
sentis. Et hoc supest vt ꝓbemus. ħ axis ẽ.
hic cardo presentis discordie. ¶ Natura.
Sic esse concedo. ¶ Sophia. Tenea
mus que ꝑmiſſa sunt omnia/ꝓtinus in cõ
cordiam veniemus. ¶ Natura. Tenebũ
tur. ¶ Sophia. Si dedero tibi casus
plurimos ꝛ apud multos hoĩes/q̃b9 non
potuerũt ipi ꝯiugalib9 vti cõmertijs vl' d
facto vel de iure toto tẽpe vite sue. ꝯſequẽs
est vt castitas in eis ꝑpetue ꝯtinentie a ge
neratõe filioꝝ ꝑmaneat. ¶ Natura. Cõ
ſequens est. ¶ Sophia. At vero facilis ẽ
antecedẽtis deductio tribus modis in ge
nerali. Unus est facti. Alius iuris. Et ter P
cius electio conditionis melioris. Et qui
dem hunc terciũ modũ/ſeparatim post tra
ctabimus/nunc de duob9 ꝑmis pauca de
tot exẽpla tãgemus. Quis impedimenta
facti negauerit/q̃ se coram aſſidue ponunt
vt corporalis castratio. vt inualitudo ꝛ na
turalis frigiditas. ꝛ incarceratio ꝑpetua/
vt defectus apte mulieris. Sic viceuersa
de feminis [illegible] ¶ Natura. Nunq̃
istos negauerim casus/q̃s nobis oculus
indicat. Sed quid nobis d neceſſitate cũ
loq̃mur de virtute. ¶ Sophia. Multũ
ꝑ omnẽ modũ/qñ fortis ꝛ sollers animus
facit de ipa neceſſitate ꝟtutẽ. qñ detrimen
tum vertit in meritũ. Rursus vbi defuerit
aliqñ neceſſitas hmõi naturalis q̃ facti di
cit'/ꝯcurrere põt altera que iuris est. quan
do de iure nõ de facto negat' omnis ab ho
mine mare vel femella ꝯiugalis aſſociatio.
ac ꝑinde ꝓlificatio. Exemplũ in ꝟuis em
ꝑticijs quos nubere dñi vetãt. Exemplũ
de paupib9 ꝛ egenis nõ habentib9 vñ tole
rarent onera ꝯiugij vel prolem ꝯuenienter
educarẽt. Exemplũ de leprosis/pie nolen
tib9 ꝓgeniem sit' eis inficiendam gigne
re. Exemplum de fedis ꝛ turpib9/tam vi

su q victu nō satis tolerabiliter in matrimonio pvicturis. Exēplū de viduis z viris z feminis hn̄tibus pueros iā vix educabiles ab eis. qui ben uolentia prudēti nolūt supinducere copulā nouercalē. Quidni casibus oībus istis z silibus/ eligat castitas ppetua seu vginal seu vidual. Quāq mala q pmunt hāc iducāt. nihilominus ideo volūtaria dici pōt atq moraliter laudabilis. qz volūtas inducta volūtas ē. queadmodū tuus ostēdit Aresto. de pūciēte merces i mare ne pereat Postremo si passim casus ueniunt in oī sexu etate gdu/ qbus pōt imo dz vacatio fieri ab actu generatiōis ad tps. nūc magnum nūc maius qnq maximuz/ cur nō poterit h pcedi cadere posse p totū tps vite? Habes igr demōstratā tibi quā i pasumpsimus ppositōnez/ q laudabilis sepe ē ex circūstātijs castitas seu vginal seu vidualis generatōi nūq vacās. ¶ Natura. Negare nō valeo nisi memet in pconcessis negauero. Verūtn̄ mea nō tollit exinde qrela sup illis qs a tamen ipedimētis liberos qui a noiasti volūtas (nescio q) spōtanea (nisi potius obstiata vel agrestis vel innaturalis dicēda ē) remouet ab actu procreatōis liberoz. Hoc est cur de tuis ecclasticis stomachabar/ ob nicam cuiusdā pstitutōnes pcliū de ppetuo taliū celibatu. ¶ Sophia. Senserā volui tn̄ vti circūlocutōibus an̄ dictis ad itroductōez sequētiū. Subiungetur in sup rōcinatio de castitate heroica post moralē pus q de diuiali. quā adeo gnē cēses. vbū fiat. Beniuolā te dederis z attentaz z docilem. ¶ Natura. Laudabis vidēs.

Tercius actus principalis.

¶ Sophia. Recorderis oportz eoz q prior actio pduxit de fine pditōnis humane. ¶ Natura. Nimiz ille est ptēplatio pme cause s̄m deductiōez Aresto. mei/ qui de felicitate politica z yconomica q̄dā alia/ s nō aduersa tradiderit reponēs eā in trāqllo pvictu ciuiū p se sufficiēti. z in dispositione bona domus. ¶ Sophia. Loqmur iteri de felicitate monastica seu speculatiua hois vt hō est. ad quaz pctica/ seu politica vel yconomica tādē hz ordinari. ¶ Natura Age put vis. etsi cur ita facias/ nō satis agnosco. ¶ Sophia. Agnosces. nā iterrogo te si felicitas hois (q nihil ei melius. nihil optabilius. nihil honestius/ vtilius delectabilius est) acquirit sepe melius per castitatem heroicam q per copulam cōiugalem/ castitas talis erit pferenda seu amplectenda. Jam eni dictum est q s̄m exigentiam finis/ media sunt accipiēda. que nullam prorsus habent bonitatem/ si nō ex fine. quemadmodum veritas conclusionuz i speculabilibus/ depēdet ex pmis pncipijs Est eni finis principiū pmū in practicis. ¶ Natura. Vellem exponeres quid per nomen heroice castitatis intelligis. ne pcessus forte fallat. ignoro. ¶ Sophia. Recte capis z iam pauloante reliqueram/ insinuandum/ quo pacto castitas nedum de facto vel de iure poterat iugiter amplecti. p non paucos. sed q hoc fieret seu fieri persuaderet/ conditionis electio melioris. Et hic stamus pensandā dicentes heroicam castitatem. ex duobus maxime. pmitus ex fine felicitatis. dehinc ex electiōe cōtinentie vginalis seu vidualis ad sp z p sp ppter adeptionem faciliorem huius finis possem dictis z exemplis cultoz tuoz deducere. Nihil credo plus obesse veritati vl acqrende vel speculande (potissimū de causis altissimis) q voluptatem veneream q contractum illum corporuz sine quo vxor cuz liberis haberi nō potest/ vbi sorbetur z absorbetur rationis iudicium. vbi nihil virile/ nihil altum/ nihil celeste/ mens q tali se dederit passioni/ sinit meditari. Quid igit si senserit adolescens vel tuo vel diuino munere vel alterius cōmonitiōe/ ppetuam huius furoris carentiam cōferre plurimū felicitati capescende. ad quā conditus est homo. Nonne poterit consulto velle iugiter continere/ mortificando tyrannicā huius moribundi corporis rabiē. ne reuocet aut retrahat aut deturbet ad alta tendentem? ¶ Natura. Ecce in modico suades continentiam sicut z felicitatem omnes homines debere complecti. Sic perinde qualis poterit superites esse posteritas? ¶ Sophia. Non hec formidaueris. quia sicut non omnium est heroicos esse/ id est diuinos z sup cōmunē hoiuz cōditionē deuectos/ ita nec taliter castos existere. Propterea dicit magr nr z dns. Qui pōt cape capiat Nō est omittēda laus libertatis/ non liberaliū collaudatio studioz/ formidando ne fui remaneant nulli/ ne ptrea mechanicis nemo deditus ueniat exercitijs. Rara sunt excelsa oia. semp quoq vilium aut medio

cui maior erit numerus sua sõe con. meoꝝ
nõ ettãte. ¶ Natura. At uero difficilis ne
dicã impossibilis ẽ hec heroica vel horri/
da castitas. ¶ Sophia. Difficilis est fa
teor. ſꝫ tẽdit ad ardua ꝟtus. Difficilis sed
apud plrimos adolescẽtes ꝛ adolescẽtulaſ
inuẽta est. Deniqꝫ nõ ego sola cũ meis / sed
tui / ꝟtutẽ heroicã posuerũt. q̃si sup̃ hoiem
sicut in solitarijs bñ cõpositis. sic ecõtra/
rio depꝰ mit sub hoĩe incõposita solitudo
Solitarius q̇ppe / vel de⁹ vel bestia. ¶ Na
tura. Recolo dicta meoꝝ. Sꝫ modera/
tus venereoꝝ vsus / q̇n aptus sit ad ꝟtutiſ
ꝛ ꝯsequẽter felicitatis adeptiõeꝫ / nõ palaꝫ
cognosco. Nec intempatũ laudo. ſꝫ nec pꝛe
sus nullũ approbare valeo ꝑpter diuinaꝫ
sui filiis generatõeꝫ. imo ꝛ ꝑpter vrgentem
mei iuris necessitatẽ. Et q̇dẽ ꝑpterea sepa
ro semẽ a supfluo tertie digestionis. ego de
bitis in vasis illud ꝯdo. ego meatus ei cõ/
uenĩẽtes adapto. Deniqꝫ mulcebrẽ indidi
desiderabileqꝫ sup̃ modũ delectatõeꝫ. q̃ cõ
tinue stimulat. q̃ si nõ effluendo sedeſ / ledit
ꝛ molestat. aut aliq̃ñ mortificat. Hic ẽ om
niũ cõis amor. vincẽs oĩa. de q̃ Uirgilius
noster. Omne adeo gen⁹ in terris hoĩuꝫqꝫ
feraꝝ. Equoꝝqꝫ gen⁹ pecudes picteqꝫ vo
lucres. In furias ferunqꝫ ruunt amor oĩb
vnus. ¶ Sophia. Declaraueris ꝛ aggra
uaueris q̃tulibet volueris nũq̃ obtineb /
vt ĩpossibilis heroica castitas iure putetur
apud hoĩes strẽnue voluntatis q̇s equus
amauit. nõ falsus iupiter. ſꝫ deus ver⁹. ꝛ q̇s
ardẽs euexit ad ethera ꝟtus. quã virtutem
mei graꝫ dicũt atqꝫ charitatẽ. Fassus ẽ q̇p
pe meoꝝ vnus. vt sciui inq̇t / qꝛ nõ possum
aliter esse ꝯtinẽs nisi deus det. ꝛ hoc ipsum
erat sapia / scire cuius esset h̃ donum / adij
dñm. ¶ Natura. Quid mihi nũc de mi/
raculis q̃ solis innitor legib⁹ meis? ¶ So/
phia. Neqꝫ sane leges tue diuinũ seclu/
dunt auxiliũ / sine q̃ iuxta Platonis tui ꝟ/
buꝫ / nullũ rite fundaſ exordiũ. Nihilomi
nus agã tecũ primi⁹. dicã vñ fortassis tu/
stupens tuiqꝫ mirenſ. ¶ Natura. Expe/
cto. ¶ Sophia. Facilius ẽ apud hoĩeꝫ
qui bona volũtate ꝫelat castitatẽ / illã ꝑpe/
tuam q̃ interpolatam sine vicio custodire.
¶ Natura. Pape q̇d ais? ¶ Sophia.
Id qđ audis. qđ vt meli⁹ accipiaſ ꝯstituo
duos hoĩes / vnũ vxoratũ. aliũ celibẽ. ꝯti/
nebit dico celebs facilius ab oĩ voluptatꝫ
illicite sensu deliberato vel expiẽtia. q̃ vxo

ratus vteſ moderatẽ / sine quis impudici/
tie maculãtis culpa. ¶ Natura. Uellem
certis id approbatõib⁹ ꝯfirmares. ¶ So/
phia. Sumunſ rõnes et ꝯsideratõe se/
xtuplici. ex alliciẽtis ablatõe. ex febrili simi/
tudine. ex pruritus curatõe. ex humoris d
siccatõe. ex iocũda ꝯsuefactõe. ex virtutum
associatõne. ¶ Natura. Nolo moreris p
singula. ſꝫ te ad pauca resolue. ¶ Sophia.
Fiet. Difficultas ꝯtinẽdi causaſ ex ima
ginatiua ꝟtute / pñtante obiectũ appetitui
tanq̃ delectabile. vel directe / qꝛ mulcet. vł
indirecte / qꝛ tristicias stimulantes aufert.
Cuius rei signũ ẽ q̇ imaginatõne cessante
sup venereis actib⁹ / cessat ꝛ coꝝ ꝯcupiscen
tia vel appetitus. Perspicuũ fit h̃ in irrati
onalib⁹ q̃tũcũqꝫ ꝑnis ad luxuriaꝫ sicut in
eq̇s thauris ꝛ canib⁹. Hoc expssit Uirgi/
lius tu⁹ in georgicis de custodia equoꝝ do
cens eos separi ab equab⁹ alẽdos eẽ. ꝛ cau/
sam reddit cũ expiẽtia dicẽs. Carpit enĩ
vires paulatĩ / vritqꝫ videẽdo femina. ¶ Na
tura. Negari nõ põt sensu repugnante.
¶ Sophia. Ceteruꝫ causaſ imaginatio
vel actuaſ ex duob⁹. Unũ est obiectũ exte/
rius placibile. ꝑceptũ visu tactu vel audi/
tu vel etiã olfactu. Hinc naso. Forꝫ equ⁹
visu semp adhinnit eq̃. Hinc magoꝝ vn⁹
apud athenas adeptus ẽ modico nasi ad/
iumẽto vel odoramẽto regnũ. ait Ualeri⁹
q̃m equũ suũ ex mẽoria odoris eq̃ / mouit
ꝑmus ad hinnitũ. ¶ Alteꝝ imaginatõnis
excitatiuũ ẽ humor seminalis q̃rẽs exitum
Qui si negeſ / stimulat vt vrina supabun/
dans. vt vapor coleric⁹ ꝛ igneus. causatqꝫ
pruriginẽ circa ptes alias. nõ minus circa
genitales calida vẽtositas prurit irritat et
vrit. ¶ Natura. Uoluit h̃ et ingeniauit
summ⁹ auctor me⁹ ꝑuidẽs ne desideriũ ꝑ/
pagatõis ꝑ generatiõeꝫ sui filiis / lãguesce/
ret. Nã vt comestio saluat indiuiduum. sic
spẽꝫ carnalis cõmixtio. ¶ Sophia. Uo
luit fateor. ſꝫ ita voluit in hoĩb⁹ / vt motum
hmõi / ratio sibi data regeret. Qđ ꝛ effecis/
set absqꝫ oĩ difficultate rebellionis / si non
suo ꝑmitus creatori rõ rebellasset. ¶ Natu
ra. Trãscendit hec assertio / limites me/
os de pctõ tali ꝑge quo cepisti. ¶ Sophia
Nemo dubitauerit q̇n ꝯiugatus habe/
at obiectuꝫ ꝑncipaliſ ꝛ iugiter alliciẽs. qđ
est vxor sua / plus q̃ celebs habere cogat.
¶ Natura Quis h̃ negat. Sed ꝑsto sibi
est remedium. ꝑ vsum consortis legitimi.

¶Sophia. Presto est. sed an plus equo
succēdat inflāmet ⁊ ardeat/ febricet ⁊ abdu
cat/ viderint ꝯiugati. Dicit enī Satiricus.
Quid enī venus antria curat: Inguinis ⁊ ca
pitis ꝗ sit distātia nescit. Quot inde de al
[illegible] ⁊ in
cōcessaꝝ bulliāt riui. ꝗt flagitia. ꝗt ꝯtume
lie. q̄s turpe nefasq; dicere/ sepius erūpant
in nostri omniū cognitoꝝ occltoꝝ. Celebs
interea reb⁹ honestis intendēs ac intentus
nocteq; dieq;/ poterit auertere tales q̄les
isti patiunt̃ inflāmatōes. ¶Natura. Ces
[illegible] ¶Sophia.
Si cessauerint ad momentū ꝓtinus acri
[illegible] ¶Quia libido [illegible] nō sa
tiat sꝫ irritat/ more febrilis ardoris. quē po
[illegible] ¶Sic ꝓruri
tus in corpe/ scalpēdo dū mori videt̃ auge
tur. ¶Sic fons lactis in nutrice/ sugendo
ꝯtinuat̃. ꝗ dimissus arescit. in alios versus
humores ⁊ exitus. ¶Natura. Sic inge
niaui multis in reb⁹ ⁊ modis. Sentio de
niq; sileꝫ tibi de emīs humore argumēta
Z tionē sumere velle. ¶Sophia. Jure sen
tis ac ꝓinde cernis/ causas incōtinētie ꝑci
puas/ lōgius a celibe fieri q̄ꝫ a cōiugato. ꝗ
sunt obiectū alliciēs exterius ⁊ semen inte
rius ex abūdantia stimulās ⁊ exitū querēs
[illegible]
impudicicie culpa defluit exit aut euane
scit. ¶Quid ꝙ ꝯsuetudo/ vim tuā habet o
natura. Propterea Cicero tuus bñ ꝯsulit.
Optīa inq̄t forma viuēdi eligēda est quaꝫ
iocundā reddit ꝯsuetudo. Sunt ꝗ venere
as voluptates etiā licēter exhibitas/ asper
narent̃ vt viles vt īdignas vt nauseā spiri
tui dantes. qm̄ gustato spū desipit oīs ca
ro. ait Gregorius vnus meoꝝ. Talis oliꝫ
noster Augustin⁹ ꝗ prius Ambrosij statū
beatū ꝑdicabat nisi ꝙ celibatus suus one
rosius sibi videbat̃. At nesciebaꝫ inq̄t q̄les
quātasq; suauitates sentiret ipe/ bñ olētis
castitatis. sentētia ē si ṽba nō teneo. ¶His
accedit virtutū aliaꝝ comes ipis caste vi
[illegible] q̄ lōge sunt a sollicitudine
ꝯiugatoꝝ/ curaꝝ cessatio mordaciū. celestis
ꝯuersatio. sobrietas. frugalitas studiū libe
rum/ colloquēs cū toto seculo secum/ pñs
ego sophia in allocutiōe tedij sui. Rursum
habet sup se iugū xp̄i suaue ⁊ leue/ putresce
re faciēs iugū mlt̃iplex ⁊ ferreū mūdi. Nō
vlla sibi parturientiū fastidia. nō educatio
ꝯtumaciū sepe liberoꝝ. Postremo locum
istū multi mei ⁊ tui/ sup oneribus ꝯiugij/ co
piosissime vehemēterq; ꝓsecuti sunt. preci
pue [illegible] laudes nūc vi
duitatis/ nūc v̄ginitatis ⁊ aduersum Jo
uinianū nuptias equantē celibatui vbi ꝗc
quid ex historijs ⁊ sentētijs veteꝝ cū sacris
lr̄is exhauriri pōt/ induxit. Quo fit. vt re
petitōe nostra (quoniā habent̃ in ꝓmptu)
nō egeāt necte latēt. ¶Natura. Malleꝫ
laterēt meq; oēsq;. ꝓsertim in hoc ꝙ laudeꝫ
virginitatis/ in iproperiū reprobationēq;
vertit nuptiaꝝ. Nec defuert qui tale ꝗd ip
si dū viueret opponerēt. ¶Sophia. Op
posuerūt [illegible]
as sanctas esse. de quib⁹ hic dicendū nō est
ꝑ singula. ¶Natura. Si talia [illegible]
[illegible]
rabilē mihi nō nego fore quandā ipoꝝ mlt̃
titudinē. dū plures alioꝝ intenderēt quan
tū sufficeret generatōi filioꝝ. At uero de mil
le vix vnū talē inuen[illegible] amplius. ꝙ laudem
fundas heroice castitatis ex fine. ꝙ prepa
rat ad ꝯtēplationē [illegible]
[illegible]
ctissimis/ vsq; ad ꝓphetie spiritū viris q̄s
scim⁹ vxores habuisse. ¶Sophia. Nō
tollimus omnē ab vxoratis cognitionē ꝑ
spicuā veritatis/ illā specialit̃ que lucet in
speculatiuo ītellectu. qualē tui vel solā curi
osius inuestigāt. Amātes veritatē magis
vt lucentē. q̄ꝫ vt redarguentē ⁊ corrigenteꝫ
mores ꝑuersos/ q̄s nō ita deserere curaue
rūt. Propterea traditi sunt velut ingrati/ i
reprobū sensum ⁊ obscuratū est insipiens
cor eoꝝ/ ⁊ in stultū finē deducti sunt. Dat̃
altera ꝯditio nō declaratiua vel speculati
ua ⁊ illustratiua vt ꝓcedēs/ sed in expimen
to ꝯsistēs ⁊ affectu quā nemo nouit nisi ꝗ
accipit. Et hec si dat̃ vxoratis. profecto fit
dū vacāt ab āplexib⁹. ⁊ rarissime fit. ꝙ nec
tūc ꝯfert̃ ꝓphetie spūs. neq; suauissimus
odor ille sapiētissimaq; iocūditas quā ego
sapiā ꝯfero ꝑm nomen meū. qd plus sumi
tur a sapore ꝗ est gustatio spūs affectualis
q̄ꝫ a sape qd respicit ītellectū. Porro si pau
ci sunt celibes ⁊ docti ⁊ deuati ꝑfectiq;/ mlt̃
to rariores sunt. ceteris parib⁹. nuptijs da
ti ꝗ sine ꝯtaminatiōe se custodiāt. ¶Natu
ra. Foues meā aduersus ꝯtinētes que
rimoniā/ dū ꝯtinendi difficultateꝫ causas
mecū quoq; sentis ꝗ dixi. vix vnū vel vnā
de mille reperi. ¶Sophia. Immo veri⁹
debilito cōpescoq; dū castitatē in celibatu U

facilioꝛē trado. dum possibilē in omni eta/
te sexu gradu ordine (quāuis difficilē) mul/
tis ipsaꝝ ꝑdico. Alioqn peccatum haberēt.
aut ad impossibile tenerent. Uiderint qui
nō credūt. si omnibꝫ in cōmune nō vxora/
tis detrahūt puersa temerariaqꝫ dijudica/
tione, primoꝝ etiā in matrimonio ꝯiūcto/
rum. quos ꝛ q̄s esse ꝯstat frequēter mutuo
sepatos ꝑ tēpus ꝛ ꝑ tempa ꝛ dimidiū tem
poris. vel distantia locoꝝ. vel impedimen
to morboꝝ. aut religionis sacro. Quos si
ꝯtinere dixeris eo tūc posse cur non ꝛ celi/
bes tāto spacio saltē/ poterunt idem. imo
ꝑnius ex deductis. Eos vero si suspicat⁹
fueris ꝑ incontinentiā supari/ dānas oēs/
teqꝫ ipsaꝝ tuosqꝫ domesticos parentes ꝛ ali
enos. Itaqꝫ regrediendū est ad hāc verita
tem q̄ libidinis imperio est sensualis appe
titus. ꝛ carnalis executio. difficultate vel in
clinatōe nitēte in cōtrariū nō obstāte. Ad
quod astruendū/ valet rūsio Hypocratis
ꝺm aliq̄s. vel ꝺm alios Socratis. quē dū
phisonomia inspecta diceret phisonom⁹
corruptoꝛē esse pueroꝝ/ discipulos volen/
tes irruere in eū compescuit dicēs. Sum/
sꝫ princeps. ¶ Natura. Modeste circūlocꝫ
psuades. Sꝫ q̄d de multitudine dicis vx/
oꝝ. ¶ Sophia. Nolo putaueris aliq̄s
multitudine vxoꝝ (dum etiā legaliter mul/
tis fas esset vti) libidinis ignem furoꝛē fo/
mitē tyrannidē excutere. sꝫ crebrius in ma
lū augere. Docet hoc spurcissima sarace/
noꝝ secta/ q̄s a fedissimo a teqꝫ natura dā/
nato masculoꝝ ꝯcubitu/ pluralitas vxorū
nō auertit sꝫ inuertit. puertit ꝛ subuertit.
Quid insup de Romanis scripserit ap̄lus
noster in ep̄le ꝑncipio. quid ipi poete sui
cecinerūt. q̄d historici narrauerunt. de mu
to hoc vicio cognitū est. Quo palā fit. ve/
nereū furoꝛē plus cedendo fugiēdoqꝫ vita
ri q̄ꝫ vtendo. Habet ꝑinde castitas heroi/
ca/ deū finem. querens expeditū a mille sol
licitudinibus animū quibꝫ nequaq̄ꝫ caret
coniugium. Fit primioꝛ deo. fit auxiliū sui
capacioꝛ. Eam idcirco licet decet ꝛ expe/
dit amplecti. ¶ Natura. Cur non vtunt
corpali castratōe/ qui mentalē eligūt serua
re ꝑpetuā. Tūc itaqꝫ nec ipsi peccarent cō/
cupiscēdo feminas. nec eas in pctm̄ trahe
rent. ꝛ a suspitōis macula de ꝯsortio muli/
erū manerēt imunes. ¶ Sophia. Mul
tum aliter sensit vnus de meis dicēs. q̄ cō
cupiscētia spadonis/ deuirginauit adole/
scentulam virginem. Apud comicū insup
dicunt amatores esse mulieꝝ maximi. vꝫ
nihil posse. Adeo ver⁹ est ꝺm magistrū no
stri. q̄ ex corde pcedūt adulteria fornicati/
onesqꝫ. torpeat q̄uis corpus. Ceteꝝ nefas
est autoritate ꝑpria se castrādo mutilare. si
cut ꝛ se occidere. ꝑcipue dum nō seruat in/
de totū corpus. sꝫ debilitat alterat viciat/
vnū ꝯseqnēter aīa passiōes morbidas subit
ꝛ in moribꝫ tetras. Neqꝫ in hoc Origenis
mei ꝑbat exemplū vel zelus nō ꝺm sciam
castitatis/ se carne castrātis. ¶ Natura.
Quid agat igit aduersus stimulos carnis
integer corpe/ si talia patiuntur mutilati.
¶ Sophia. Arbitriū in eis liberꝫ cum ti/
more dei ꝯfiget carnes eoꝝ. sagittis grē po
tentibꝫ cū carbonibꝫ virtutū desolatorijs/
si q̄rant bona fide ꝛ toto corde/ remedia fu
roris huius q̄ plurima sunt. ꝛ ꝑcipuū fu/
ga inertis ocij. qd̄ vidit q̄ ait. Ocia si tol/
las periere cupidinis arcus. Absit sobrietas
familiaritas absit. ¶ Natura. Certe non
meū est audire mō generatōes cohibentia.
cui⁹ ē incētiua pcurare. Te trāsfer ad alia
si qua supsunt. que post aliquantulā sivis
pausationem, ꝑsequere.

Sequitur quartus

actus ꝑncipalis istius dyalogi apologeti
ci Sophie ipius scꝫ ꝛ nature. tractans de
castitate diuinali.

Quartus actus pri/
cipalis.

¶ Sophia.
N satis o natura soroꝛ pausa
tum est. ¶ Natura. Satis
¶ Sophia. Terminem⁹ q̄
qd̄ supest. ¶ Natura. Ter/
minem⁹. expecto. ¶ Sophia.

Hactenus in actōe supioꝛi triplici/ vsa
ta est oro nr̄a q̄si ꝑpatoria ꝑ q̄rto hoc (q̄ et
vltimus ē) actu potissimū intētio. non sup
gressi sunt termi capacitatis tue. Nūc i al/
tioꝛi sup̄ nō ꝯ te regione colloceris opoꝛꝫ.
vbi de xp̄ianoꝝ moribꝫ ac ritibꝫ agendū ē.
q̄ nō tua traditōe sꝫ mea/ ꝑ deū ꝛ ex deo sup
naturali sunt reuelatōe suscepti. ¶ Natura.
Hoc tāto mihi facili⁹ erit q̄nto causaꝫ v/
nam esse ꝑstātissimā optimā ꝛ supmā non
dubito. Est eīn vox mea apud oēs talē esse
quā appellant deū de q̄ post inquisitiones
sollicitissimā dixisse fert Archita meus. In
ueni te causam ꝑmā [illegible]

Demū que gēs tā effera. q̄ natio tā barba/ra. q̄ n̄ [illegible] lis sit verus cultus/ꝑ reuelatiōez specialez aliē q̄ ex creaturis meis accept⁹ fateor sup me est. nō (vt bn̄ dicis) ꝯ meē. ¶Sophia. Da [illegible] vt intelligas vnicū xp̄iane religiōis veꝝ esse [illegible] ¶Natura. Credo [illegible] ad itelligētiā docēdoꝝ ꝑ te pateat via. ¶Sophia. Collocabimus ꝗ pncipiū docen/doꝝ [illegible] cum miracul [illegible] tate quā nō aduersaz tibi nec ipossibilē mō [illegible] ¶Natura. [illegible] ¶Sophia. [illegible] tas diuinal' put moralē heroica sibi sternit [illegible] ¶Natura. [illegible] q̄lis ē ꝛ q̄d supaddit edissere. ¶Sophia Rite petis. Et q̄dē ex finis ꝯsideratiōe co/gnosces. ¶Nā moral' castitas hꝫ primū fi nē se ꝯtiere ꝭm dictamē recte rōnis ꝑ te na turā, hoib⁹ indute. ¶At heroica tēdit alti⁹ in ꝑmā cāz se reuoluēs ꝛ exaltās. ¶Diuina lis ꝓo finē attingit eūdē q̄ deus ē. ſꝫ eminē [illegible] firmat. Scdo q̄ꝛ fide spe charitateq̄ꝫ dedi cat xp̄o. q̄ sit in vnū de⁹ ꝛ hō est. dn̄s ꝛ pri mus. frat amic⁹ ꝛ spōsus. Tercio q̄ꝛ sacro sctis mysterijs hec castitas applicat. Pro pter hec tria plimū distat hec castitas a ca stitate idolatraꝝ. Fuerūt q̄ppe ꝩgines int' eos demonijs vt feste ꝛ palladi ꝛ telluri nō deo sacrate. imo execrate. sic ꝛ apud dyabo licos manicheos. ¶Porro moral' castitas est velut incipiētiū ꝛ purgādoꝝ. Heroica [illegible] Diuinalis [illegible] mādoꝝ. Tal' esse dꝫ castitas eccl'iasticoꝝ ꝑ sertim sacerdotū ꝛ maxie platoꝝ. ¶Natura Debet esse dicis. ſꝫ an sit, tu videris o so y phia. ¶Sophia Nōdū agim⁹ de castis. ſꝫ de castitate quā absolute cōsideratā/ꝑso nalis abusus nō sordidat aut violat ſꝫ effu gat. queadmodū te naturā vicia q̄tūlibet enormia q̄lia nominant fieri ꝯ te nō te pol luūt/ q̄n digna iugi veneratōne subsistas. ¶Cōuenio te nūc igit/ an ꝓsupposita fide laudabilis tibi sit hm̄oi castitas diuinalis Quid differs? Quid musitas? Si castita tē heroicā/ꝯuincit aptissima rō te laudan/dā ꝯcedere. q̄ pacto supesset aliq̄ dubietas de ꝑconio castitatis diuinal' q̄lis descp̄ta ē [illegible] ¶Natura. Uincor veris. nec effugiū vi deo. si nō ad abusus culpādos q̄relā meaz recepis. ¶Sophia. Abusus ego nō mi nus q̄ tu culpo. crimior. abominor. dāno Uerūm̄ dic q̄les repis intolerabiles in ca stitatē ꝓfessis exorbitatōes. Sūt q̄ppe nō nulla q̄uis viciosa. locis tēpibusq̄ꝫ ꝛ ꝑso nis tolerāda. Alioq̄n tollant' oīa bona/ taz tua q̄ mea necesse ē. Qm̄ nulla sit [illegible] nō ꝯtingat abuti. Cogscit deus [illegible] hūanū. scit hoīes circūdatos infi[illegible] a summo vsq̄ꝫ deorsuz. Ideo ꝑpiciꝰ [illegible] sup malicia. ¶Natura Iure m[illegible] displicibilis esse dꝫ tāta m'tiplica[illegible] gnoꝝ. tāta frequētatio ꝑuaricatōis votoꝝ tāta ꝯtaminatio sacroꝝ mearūq̄ꝫ legū hor rēda ꝑuersio. maxie cū videas ipā tot scele ra/flagitia/iniq̄tates/pctā. delicta/abomi natiōes. q̄s vel nomiare. vel etiam cogita/re turpe ē in meū reuerti ꝑ paginis debite [illegible] añoꝝ/pene depdit/multiplicatis ꝑ genera tionem hostib⁹ suis ethnicis ꝛ saracenis. ¶Subide q̄d obesset noue legi tue plusq̄ꝫ veteri sit tue. si honestissimo m̄rimonij sa/[illegible] Fuerit ipe xp̄s ꝩgo. fuerit nat⁹ de ꝩgie. ꝩ/ginali despōsata viro. fuerit ōfiguratus in ꝩginitate hieremie ꝛ helye. Suaserit ipe ꝩ [illegible] Un̄ q̄so ꝑceptū ortū ē/ vt nō solū iā sit ca/stitatis ꝯsiliū ꝛ h̄ sine delicto iuueniliuz ꝑ sonaꝝ ꝛ adolescētulaꝝ. imo pueroꝝ puella rūq̄ꝫ sub velo religionis quoꝝ q̄rūq̄ꝫ mille [illegible] bigit nemo. nec forte posteri⁹ ꝯtinētes spe/rat vllus? Uincit indignitas rei/ meā cer/te ꝯq̄stionē. q̄ lōge pl⁹ opib⁹ se loquit'. se cla mat ꝛ pdit q̄ meis posset vocib⁹/nisi spon te q̄s obsurdescat. ¶Sophia. Si tam z acerba fers aīositate facinora iuuentiū ca stitatē. Respice q̄so respice trabes [illegible] defectuū in ocul'/ atq̄ꝫ colluuiones fedissi mas in oīb⁹ mēbris generatōi vacantium ¶Sed q̄ꝛ nō apte pbrū pbro diluit'. ad id rn̄deo q̄d q̄ris amarius. An sapiētior fue/rit xp̄us filius in noua q̄ pr̄ in veteri lege?

Eadē crede mihi p̄sus eadē fuit sapiā q̄
ad p̄fectū duxit imp̄fectū. puericiā ad p̄fe/
ctiōis etatē. timorē ad amorē ⁊ sp̄ūs liber/
tatē. ¶ Porro cur nō inspicis in sacerdoti/
bus veteris legis q̄n̄ta sup̄ alios sctitatis q̄n̄/
ta castitatis īponebat̄ artatio? Uxorē nō
nisi v̄ginē nō nisi sel' ⁊ vnicā nō repudiatā
nō sordidā/ fas erat accip̄e. Uacabant ab
vxorū q̄libet āplexu t̄pe vicis sue/ sub mor/
tis īterminatōe. Si moriebat̄ vxor in ado
lescētia/ ɔtinēdi necessitas incūbebat. Et
q̄m̄ assidue n̄ri sacerdotes sacris occupant̄
mysterijs. ād diuini⁹. q̄n̄ vt ɔtinuus polleāt
castitate? Uacāt lege dei/ quā ab eorū pp̄l's
ore req̄rit. Hec aūt lex sic imaculata ē/ ima
culatū speculatorē doctorēq̄ʒ vult. ¶ Q̄ʒ si
grecorū xp̄ianorū opponit̄ piugiū. Fortas/
sis ideo p̄uati sunt illa q̄ p̄diti fuerāt legis
peritia. ⁊ in varios iā sup̄ modū corruerūt
errores/ dissonos Romane vereq̄ʒ pietati.
Quid q̄ apud eos vigēt adhuc calogeri mo
nachi celibes sub regula magni patris Ba/
silij q̄s fere solos de clero/ pp̄l's h̄ʒ in p̄cio?
Huc accedat q̄ ministri gre reuelate fiunt
p̄ electiōeʒ/ nō hereditariā vt olim successio
nē. Debēt insup̄ liberiores q̄n̄ oli a seculari
seruitute viuere. Debēt rursus in re famili/
ari min⁹ esse solliciti. dediti q̄ʒ minus auari
cie seu rapine/ thesaurizare volēti p̄ filijs et
filiab' istar inde. q̄nimo p̄ nepotul'. quos
vn⁹ ep̄s officijs dates a deterrio loco fili/
orū q̄s de⁹ subtraxerat ab eccl'iasticis q̄tul⁹
loq̄bat̄. ¶ Attēde q̄so quēadmodū hec tria
que sunt electio. libertas. vacatio. fundant
ɔmēdabilitatē celibat⁹ ppetui sacerdotū. Jū
cto q̄ nullus ad votū sic nec ad sacerdotiū
cogit̄. nullus añ discretōis annos dū ē ar
biter sui. nullus q̄ nō auxiliante dn̄o sine q̄
nihil facere possumus votū suū possit īple
re. Tantūmodo volūtas bona assit cū gr̄a
nec ei desit vel obex sit arbitrium. ¶ Q̄ʒ si ca/
dāt aliq̄/ p̄sto est p̄ pn̄iaʒ subleuator deus.
¶ Deniq̄ʒ o natura ne glorieris adeo magni/
ficās multitudinē hoīuʒ. q̄m̄ melior ē vn⁹
timēs deū/ q̄n̄ mille filij ip̄ij. Maxime si ti/
mor sit ɔiūctus aie ɔtinēti. cuius nō est cō
digna pōderatio. q̄ diligēs mūdiciā pp̄ter
grāʒ labiorū h̄ʒ amicū regē deū. Adde q̄ v̄
ginitas īplet celū/ fecūditas carnal' mūdū.
¶ Deniq̄ʒ tuus Aresto. policias instituēs
notauit moderatā debere esse puerorū mul
titudinē. Q̄d a nōnullis accipit̄/ q̄si necā/
dis fuit sup̄fluis. Q̄d p̄tinuisse grecos. com/
cus aliq̄n̄ insinuat. Uerū rectius intelliga/
tur/ vt sit hoīuʒ ps/ generatiōi nō intēta va
cās altiorib'. ¶ Soluit̄ p̄inde q̄dā tua op/
positio de v̄ginitate. q̄ nō mediū tenet. sed
extremū. Tenet vtiq̄ʒ mediū q̄ ad nos. q̄m̄
abstinet q̄n̄ oportet ⁊ q̄n̄tum oportet. ⁊ vbi
oportet oīuʒ circūstantiaʒ v̄tute p̄pensata
put sapiēs iudicabit. ¶ Quā ob rē parce ire
tue soror natura sollicita aīaduertens q̄ p̄
celibatū salubrē p̄uisum ē statui eccl'iasti/
corū de b̄n̄ficijs viuētiū. Quid si. darentur
vxores/ si liberi nascerent̄. q̄s post eorū mor/
tē suas pasceret vxores ⁊ filios? Nō succes
sor in b̄n̄ficio/ q̄d sibi vix sufficit. Nō aliūs
si nō casualit̄. Et ita mēdicitate vilescerent
vel inedia fameq̄ʒ p̄irēt. Attēto ⁊ h̄ q̄ sacer
dotes multi/ sibi soli vix viuere satis h̄n̄t.
quid si familiam addideris sumptuosaʒ?
¶ Natura. Parcā ire o sophia. Uis igi'
vt siccis ocul'. duro corde viscerib' ɔgela/
tis. sine cōpassione. sine pietate p̄terea silē/
tio. tuaʒ mearūq̄ʒ p̄uaricatōes legū multi
plicatas sup̄ numerū. ¶ Sophia. Nolo
equidē. Sʒ pari fere mecū passioneʒ
imploretes accōmodā. ¶ Natura. Quē in
ueniā misera ɔsolatorem? Quis tātis feret
opē mal'? Cur creata sum videre tāta mala
mee sublimis creature? Que nūc cladib' ⁊
pestilētijs infecta depit. nunc bellis horri/
dis attrita corruit. nūc p̄ nō vsum vel abu
suʒ v̄tutis generatiue/ p̄sus naturalissime
diuineq̄ʒ ⁊ p̄fecte/ q̄si sterilitate ɔsumit̄ ⁊ a/
rescit? ¶ Sophia. Desup̄ ē p̄uidus sup̄
omia deus cōis mihi tibiq̄ʒ pr̄ creator ⁊ re
ctor. Sperandū de sua mīsericordia. cuius
copie nō est nūerus. petendū ē eius subsi/
diū. q̄rendū. pulsandū. ¶ Deniq̄ʒ p̄ncipes
pp̄l'orū dū erūt ɔgregati cū p̄ncipe summo
vicario dei abraā/ cōmonēdi erūt orādi cō
testādi ferre p̄sidiū reb' lapsis/ hoīuʒ defe/
ctus reficere. deformata reformare. noīatiʒ
circa tot ppaginis obstacula nō afferentia
deo gloriā/ nō eccl'iastice religioni decoreʒ.
pp̄ter tria q̄ tue miscuisti q̄rimonie. Quo/
ruʒ vnū est nimia vouētiū marie adolescē
tiū multiplicatio. Alteꝝ celeberrima voto
rū sine fructu legitime p̄lis/ effractio. Ter/
ciū ɔtaminatio sacrorū. meq̄ʒ ɔstitutōis ab
omināda subuersio. ¶ Natura. Cur nō
a dūcis tollēdū esse votū a sacerdotio. cū n̄
sit ei diuina ⁊ eēntiali vl' insepabili societate
ɔnexū. ēt q̄d sit de monachis? ¶ Sophia.
Q̄ q̄n̄ fiet in nō vouēdo tota reformatio

q̄si nō peccēt vxorati. Sed nec refert ma gnope. si votū neq̄ [illegible] ānexū essentialit̄ sa cerdotio/postq̄ ita ꝯiūctū sibi ē. vt oīs il lud suscipiēs nedū voueat. ſʒ votū etiā solē nizet. mrimoniū dirimēs iā ꝯctū nō min⁹ q̄ in mōachis. Sʒ nec pl⁹ hʒ dispēsabili tatis vnū q̄ alteꝝ. nisi ꝙ facta mōacho di spēsatōe desinit esse monach⁹. qm̄ stat⁹ ipo tat tria vota de sui rōne. Sacerdoti ꝟo cō cessa dispēsatōne voti/sacerdos tñ manet. ¶At vero h̄ nō ꝓsat reformatio ꝑncipal̄. sʒ p alia media q̄lia nūc z h̄ apire nō ē ꝯsiliūz ¶Hoc dicim⁹ ꝙ de duob; mal̄/min⁹ ē in cōtinētes tolerare sacerdotes/q̄ nll̄os hr̄e Sic abutimur bonis dei/sic vtit̄ ip̄e mal̄ nr̄is ad electoꝝ salutē noīati in sacroꝝ mi nistratōe. qd̄ olī figuratū ē in pastu helie p coruos. in q̄b; pctoꝝ nigredo figurat̄. Nō expectet aliq̄s ꝙ area dn̄ice mistratōis tā ta posse [illegible] purgari. q̄n pl̄es sint palee viciosoꝝ vt luxuriosoꝝ. int̄ q̄s latēt z fouent̄ tāq̄ g̃na purissima cultores castita tis. ¶Quis scit si pl̄es nūc eccl̄astici custo [illegible] in celibatu castitatē illibatā q̄ si iun cti ꝯiugio maritalem integre ꝯseruassent. ¶Quis nesciat in multis z de multis desi derabilib; facili⁹ esse totalit̄ abstiere q̄ vsū moderari. Uidit h̄ epicurus assertor volu ptatis. q̄ teste Seneca dic̄. Uis diues fieri non diuitiis adiiciēdū [illegible] cupiditatib; de trahēdū. Silr̄ in oīb; eiusmodi. Uis vo luptuose viuere. nō voluptatib; adiiciēdū sʒ cupiditatib; z ꝯcupiscētiis detrahendū adeo vel diuitē vel voluptuosuz fieri nō in exteriorib; situ ē sʒ intra nos. ¶Quid qd̄ ñ hūana ꝑsumptōe regit̄ eccl̄ia/sʒ sp̄ūsctī di rectōe put oīa tp̄s hn̄t. Fuit eccl̄ia ꝑmit⁹ sine dotatōe tpaliū. q̄lit̄ postmodū p Sil uestrū z alios sctissimos/sp̄ūsctūs large dedit. sic aliqn̄ p ꝯiugatos regebat̄ eccl̄ia vt in āntiq̄ lege. nūc p celibes in noua. ¶Cō cludim⁹ tādē nos interea ꝯtētos eē debere remedioꝝ postulatiōe. q̄lia q̄litcuq̄ tetigim⁹ vt tranq̄lle ꝯcorditerq̄ maneam⁹ sororio nexu iuncte/natura cum sophia. ¶Natura fiat precor ita.

Finit.

Carmen contra pulchritudinē corporis quō sepe est occasio rui nem anima.

p[illegible] Ulcer alexi. decor tuus viget
Glorius vt tibi sis/Tū audi.
T e speciosa ligant [illegible] auri
Uincula [illegible] z nimis arte
[illegible] implicitus magis [illegible]
Roboris est vegeti caro candens.
[illegible] viget oīa.
Subiugata [illegible] iacet et coꝛa.
T e [illegible] *Finit.*

Opusculū eiusdem ꝯ īpugnātes ordinē Carth. quō pauca in eis reperiant̄ miracula [illegible] censendi sunt.

Miracula cōit̄ fiūt ad pbā dā sctitatē illi⁹ q̄ ea facit/d q̄ dubitat̄. Uel fiūt ad ꝯfir mādā z ꝯuincēdā infideli tatē alicui⁹ vel aliqꝝ. Ubi aūt p scripturā sacrā vl̄ cui dētiā ꝯstat de sctitate tal̄ ꝑsone raro fiūt p illū miracula. qz iā hʒ aliqd̄ gen⁹ pbatiōis sue sctitatis. ¶Sic z iuriste dicūt ꝙ vbi vno mō legitime ꝯstat de intētōne ptis/nō req̄ rit̄ vel exigit̄. imo esset supfluuz aliud gen⁹ pbatiōis. c. i. extra de pba. Et ideo marty res de q̄ꝝ sctitate null⁹ dubitat/raro fecert miracula respectu alioꝝ. spālit̄ in vita. Cō fessores ꝟo plura. in vita z in morte. ¶Et q̄ dubio antiq̄tus ꝯfessores vsq̄ ad Silue strū papaz publice nō colebant̄ vt scti. nec aliq̄s in canōe misse ē posit⁹. cū tñ ꝟgines imo z corrupte mlr̄es sʒ tñ martyres ibi sint posite. sic ꝑpetua z felicitas. ¶Int̄ ip sos ꝯfessores sctōs hec fuit dr̄ia. ¶Nam q̄ scripserūt mlt̄a ad fidei illuminatōeʒ/z mā gna sciā z doctrīa pollebāt pauciora aut q̄ si nulla fecerūt miracula. ꝑcipue in vita. qz hēbāt pbatōeʒ sctitatis in eminētia doctri ne. Sic Aug⁹. Grego. z siles. Uñ cum in canonizatōe sctī Thome de aq̄no oppone ret̄ ꝙ nō fecerat miracula in vita vl̄ nō mlt̄ ta. dictū fuit p papā nō esse curādū. Nam tot miracula fecit q̄t q̄stiones determiauit ¶Alia q̄ʒ int̄ ꝯfessores dr̄ia fuit. Nam aliq̄ vixerūt in heremo in asperitate vite ꝑseuerā tes in pugna ꝯ vicia z temptatōes. [illegible] ꝯuersatōe hoiuʒ vsq̄ ad morte. [illegible] rūt p̄reʒ z matrē possessiōes [illegible] z secuti sūt xp̄m. portātes crucē p abnegatōeʒ sui z su oꝝ iuxta euāgeliū [illegible] testi monio ꝟbū xp̄i. Sic z Paul⁹ ꝑm⁹ here mita (respectu cui⁹ Anthoni⁹ clamauit se so lū monachi gerere nomē) nullū legit̄ fecisse miraculū. Coruus āt portabat [illegible]

panē p diuinā dispēsatōez. sicut et Helie.
B ¶ Et ne in tā lata materia diu imorer. tam martyres q̄ ꝯfessores. viri et mulieres fece rūt et faciūt miracula/ mltas ob causas. vt scʒ p̄dicatio eoꝝ et nomē iesu xp̄i in q̄ tm̄ ē salus/ efficax pbaret. Sic petrꝰ claudū ꝑ ūlū octo milia iudeoꝝ sanauit. illos in aīa. istos in corpe et aīa. Sic et ceteri aplī n̄ ad ostēsionē sue sctitatis. sʒ ad exaltatōez noīs xp̄i. ¶ Aliqñ ne p̄dicatio ppt' ministros ꝯtē naret. eo q̄ int' hoīes cōit' viuūt. sctitatisq̄ alia testimonia nō hn̄t/ ex doctrinaꝝ excellē [illegible] Martinꝰ [illegible] sctī in pplo ꝯuersantes. ¶ Aliqñ ad confirmatōez xp̄ianoꝝ nōdū plene in fide firoꝝ q̄ de facili abscederēt. vel saltē in fide errarēt. ¶ Aliqñ in certis mūdi ꝑtib' maiora et plura fiebāt miracula. Tū ppt' loci vel hominū [illegible] ex ceteris paganis et infidelibus erāt ppinq̄. et sic ꝑ ꝯseq̄ns difficilius inducēdi ad fidē et pcliuiores ad recessuʒ. aut q̄ ex paganis ppagati. et sic patrias cō suetudines [illegible] nisi crebris signis roborati essent. vel ppt' eoꝝ stoliditatē et ruditatē. tā in morib' q̄ ingenijs [illegible] vel alias innūeras ꝯditōes deo notas. ¶ Alij fecerūt signa in vita et faciūt nec tn̄ ob h̄ sanctiores imo peiores et dānabiliores (etiā euāgelio teste) sunt et fuerunt. Multi dicēt mihi ait xp̄s. Dn̄e nōne in nomine tuo [illegible] demonia eiecimꝰ. et [illegible] Et tūc dicā illis Amē dico vob' nescio vos vn̄ sitis. Discedite a me oēs opatij iniq̄tatis. Sic iudas traditor fecit signa. q̄ cū ceteris ꝑtātē accepit [illegible] demonia [illegible] Qui et reuertebantur gaudētes. Ecce inquiūt xp̄o. Etiā demonia in noīe tuo subijciunt' nob'. ¶ Sed veritas eterna/ nō esse in miracul' gloriādū ait. Nolite in h̄ gaudere. In q̄ ergo magis bone tuis electis est gaudendū? Gaudete/ [illegible] in celis. Unde iudas pditor/ et filij iudeoꝝ/ et vsq̄ hodie mlti eijciūt demones/ cū tn̄ sint demoniacis forte deteriores. Sʒ vt xp̄s ostēdat nomīs sui ꝟtutē/ et sacroꝝ ꝟboꝝ q̄ illi pferūt efficaciā. vel vt deuotaꝝ p̄cū in humilitate oblataꝝ exauditorē se monstret. hec fieri sinit. vel vt sctōꝝ suoꝝ magnificet nomē et gliaꝫ in quoꝝ eccl'ijs vel corā q̄ꝝ reliquijs ista fiunt. vel alias de causis [illegible] Nō ergo appetēda sunt miracula q̄ [illegible] habent' cōmunia. Miracula sanctū ostēdunt

nō aūt faciunt. Ubi ergo nō est necesse ad ꝯfirmatōez fidei. vel vbi hoīes essent ingrati. vel vbi emēdatio vite et dei gloria nō subsequit'/ aut vbi sancti ex testionio sacre scri pture austeritate vite cū sctā ꝯuersatiōe tēporaliū abrenūciatōe. xp̄i imitatiōe. sine alia causa ꝑm deū eoꝝ sctitas nota ē. ibi (vt ꝑmisi) miracula ꝑ hoīes expetere supfluuʒ videt'. Si ho deus faciat miracula absolute. ipse nouit q̄re. cū etiā q̄tidie eius mirabilib' plena ē terra. ¶ Probatio aūt sctitatis ꝑ miracula tn̄/ plurimū est suspecta. q̄ (vt sup' dictū est) malis sunt cōmunia. et multa nō xp̄iane/ sʒ magice artis ostentamēta sūt que a simplicib' q̄si sctitatis miracula acceptant'. ¶ Deinde notandū q̄ in legis tp̄e C ꝑ Moysen fiebāt signa ingētia q̄bus magi q̄dam/ ꝑ incantatōes fecerūt silia. Decē plagis terra egypti fuit attrita. Uirga/ moyses diuisit maria. eduxit aq̄s de petra. Dominus pplo suo d̄ celo pluit māna. Trāsiuit ppl's sub Josue iordanis fluēta. Sonitu tubaꝝ et clamore ppl'i corruerūt muri hiericho. Sol nō occubuit duoꝝ dieꝝ spacio. Supq̄ hostes/ lapides ꝑgrādes ceciderunt e celo. In mandibula asini ꝑcussit Samson mille viros. Sitienti de molari dente eiusdē mādibule/ egresse sunt aq̄ largissime. [illegible] mortuum suscitauit. Pallio iordanē diuisit. Curru et eq̄s igneis raptus ē Helizeꝰ/ eodeʒ pallio Helie [illegible] Sale aq̄s dulcorauit atq̄ fecundas fecit. Mittenti lignū in aq̄s ferrū securis natauit. Naamā syꝝ verbo dn̄i in iordane a lepra mūdauit. eiusq̄ lep' Jezi adhesit. Mortuū pueꝝ suscitauit. Eoq̄ mortuo/ cū per hostiū fugā cadauer a q̄busdā in eiꝰ sepulchrū piectū esset. sacroꝝ ossiū ꝯtactu reuixit. ¶ Innūerabilia sunt alia miracl'a post creatōez celi et terre [illegible] et hoīs et limo. tā tp̄e legis q̄ ꝓphetaꝝ facta [illegible] plurima q̄ eorū non solu corpalit' exhibita. sʒ et magnis sacris obūbrata. sicut etiā miracula xp̄i q̄ fecit in terris in ꝑsona ppria. ¶ Hec autem antiq̄ miracula q̄tidie in mysterio renouātur in eccl'ia/ q̄ etiā tanto maiora sunt/ q̄nto nō corpalia/ sʒ sp̄ualia. Primo maius ē iustificare impiū q̄ creare celū et terrā. vt dicit Augꝰ. Itē q̄tidie ꝑ dei graꝫ ex nihilo. i. peccatorib' fiūt angeli. et ex terrestrib' fiūt celestes. Mare rubꝝ ꝑ q̄d submersis egyptijs

ꝛ Linnꝰ. baptiſma eſt xp̄i ſanguine rubricatū. q̄ euaſis vicijs. celū introim⁹. Manna nō figurale/ſ3 reale edim⁹. Agnū paſcalem xp̄m tollentē pctā mūdi/in ỽitate mā ducamus. Viſum. auditū. guſtū ceteroſq̄ ſenſus ꝛ mēbra inuicē ſanam⁹/cū ad ỽbuꝫ dei audiendū. ad deū diligēdū ad eius p̄cepta ſeruādū. ad elemoſynas dādū. pctā fugiendū. celeſtia appetēdum. atq̄ ad cetera deo placita alternatī ꝓuocam⁹. ac ꝑ h̄ mortuos ſuſcitam⁹. ¶ Hec ſub breuitate ꝯ eos qui impugnāt ordinē carth. q2 nō fiunt in eis miracula. imo nec vellēt. poti⁹ ỽo faciētes occultarēt. ſicͤ ſepe reptū ē. ¶ Qđ autem ſil'r di. ꝙ nec habeāt canonizatū niſi vnuꝫ ſ3 ſanctū Hugonē Linconien̄. ep̄m. Rn̄deo ꝙ nec idē/ex eoꝝ volūtate ſ3 regis Anglie ꝛ ſuoꝝ inſtātia ē canonizat⁹. q̄q̄ ſctiſſime fuit vite. magnis miracul' claruerit. ꝛ ꝓcurator carthuſie magne ꝓfeſſuſq̄ extiterit. ¶ Credēdū ṫ ē in infiniti plres mortuos ſctōs ꝛ q̄tidie mori q̄ hi ſint q̄ canonizati ſunt. Neq̄ eīn antiq̄tus canonizabantur. ſ3 ex certiſſima vite ſctitate colebantur Ut btā Maria magdalena. Joh̄es bap. apl'i. ceteriq̄ plimi. Sꝫ ne paſſim ppl's in errorē iret. eccl'ie cēſura/canonizatōis moderamē adhibuit. Nā ppl'us falſo rumore vel ſiml'ato ſigno vel naturaliū imp̄ſſionū q̄ circa corpa occiſoꝝ vel patibula đ nocte ardēt q̄ſi candele. ignarus/facillime ſeduci poſſet. vt latronē p ſctō honoraret. ſicͭ in aliq ſcōꝝ legēdis factū repit. ¶ Uirgo maria nullū legit in hac vita feciſſe miraculū nec apl'i in euāgelijs ꝛ ep'lis de ei⁹ ſctitate ꝛ vite excellētia/mētōeꝫ fecerūt. niſi ſicut ꝓphete cecinerūt ỽginē pituraꝫ xp̄m. Ita illi eā pepiſſe xp̄m filiū dei. Un̄ et ꝯſequēti in h̄ ſolo ỽbo ꝙ eſſet mr̄ dei/oēꝫ exp̄ſſerūt excellētiā ꝛ ſupeminētiā toti⁹ puritatis ꝛ ſctitatis. ſup oēꝫ creaturam corpalē ꝛ ſpūalēꝫ. Querere ḡ ei⁹ ſctitatē p miracula/nō eſſ3 ſane fidei. Nec miracula q̄ p eā q̄tidie fiunt/ad ꝓbatōeꝫ ſue ſctitatis exhibent. nec ſctitati ei⁹ aliq̄d addūt/ſ3 ad manifeſtādā eius erga nos imenſaꝫ charitatē ꝛ pietateꝫ quā hꝫ ad deuote eā implorātes ꝛ venerantes.

Cōtra impugnātes

carth. quō nō ſit ordo ꝯfirmatus.

D

a dhuc plerique eoſdeꝫ ipugnāt quō ꝓmo non fuerit ꝯfirmat⁹ eoꝝ ordo a ſede aplica. ¶ Eſt plane ꝯfirmat⁹ ꝛ ſepe. vt pꝫ in pluribꝫ p̄uilegijs ꝛ ip̄is ſtatutis. ¶ Tn̄ dem⁹ locū huic obiectiōi. ꝛ ſub paucis ỽbis dicam⁹ ſufficere ad ꝯfirmatiōnē cuiuſcū q̄ religiōis collegij ſeu ꝯgregationis ſpūal' vite ſctitatē. h̄ ē in ſeruitio dei ỽtuoſaꝫ pſeuerātiā. abſq̄ etiā approbatōe ſedis apl'ice. Et hec ē approbatio ſeu ꝯfirmatio inuiſibil' ſpūſſcti ꝛ ip̄i⁹ vnctio q̄ docet de oībꝫ. i. Joh. ij. Et h̄ eſt qđ dī Actuū v. c. Si op⁹ nō eſt ex deo/diſſoluet'. Nec eccleſia p̄mitiua. imo iā p multos annos adulta/his ꝯfirmatōibꝫ ꝛ approbatōibꝫ vtebat'. Tandē eccl'ia videns ꝯfuſionē in religionū multiplicatōe/ꝛ hereſum pullulatione ſtrictius admouēs manū tanq̄ mr̄ ſollicita/reprobauit oēs religiones. mendicātiū q̄tuor exceptis. Neq̄ amplius aliq̄ religio inſtituet' niſi approbatiōe ſedis apl'ice. De religionibꝫ aūt antiq̄s nō legim⁹ aliquā approbatiōeꝫ exp̄ſſam ſedis apl'ice. ſ3 eoꝝ vita ſctā eccl'ia ſciēte/ꝛ eis vt viris ſanctis ꝛ approbatis cōicāte/ꝛ multa ꝛ varia p̄uilegia ꝯcedēte/erat eoꝝ plena ꝯfirmatio ¶ Eſt aūt carth. ordo ceteris oībꝫ antiq̄or/exceptis B̄ndicti ꝛ Auguſtini ordinibus Fuit eīn circa annos. xx. an̄ ordinē Ciſtercien̄. ꝛ p centū. xxx. annos an̄ p̄dicatores ꝛ minores/ceteroſq̄ mendicātes.

Finis.

Tractatus eiuſdem

cācellarij Pariſien̄. de nō eſu carniū carth. contra eos q̄ eoſdem ex hoc ſtatuto tanq̄ indiſcretos ꝛ inhumanos iudicant. rōnibus approbās indiſpēſabilem apud eos ſeruari ſolitā carniū abſtinentiā.

Epiſtola.

E

e gregio viro Johāni de gonnant. qui oliꝫ in ſeculo miles nūc in xp̄i ſeruitute cū ſcti ra Carth. familia militans illuſtrius. ſuus Joh̄es Cācellarius indign⁹ Pariſien̄. triūphuꝫ btītudis adipiſci. ¶ Tua ſicͭ opinor meminit prudentia/queēadmoduꝫ ab inclyto p̄ceptore meo nūc ep̄o Cameracen̄. p̄dē poſtulaſti/vt per tractatū aliquē ex iure diuio ꝛ valida diſputatōe cōpeſceret ac refelleret carnales/q̄ cecis ocul' ac ſpumāti ore latrāt in religionē carth. tāq̄ irrōnabil' ſit ꝛ ipia/ob ꝑpetuaꝫ eoꝝ de nō eſu carniū obſuātiā. ¶ Attēptauit h̄ agere idē p̄ceptor me⁹ cui in cācellari

atus officio ⁊ in cathedra successi/ imerit⁹
nõ tñ ad fundũ difficultatis vsq̃q̃ ꝑue/
nir. qḋ agnoueri.plura eñ sibi iugiꝛ supir/
ruebãt impedimẽta. ¶Qua de re nũ tueq̃
petitõis nõ ĩmemoꝛ/tãdẽ aliq̃ñ sumpta oc
casiõe in vna ex lectõib⁹ meis conat⁹ sũz.lz
virib⁹ ĩparib⁹ satisfacere/pio ⁊ feruido reli
gionis tue zelo. ¶Qḋ si ꝑfecerĩ id qḋ opta
ui/grãs illi a q̃ oẽ donũ optimũ ⁊ ꝑfectũ.si
min⁹ attigerĩ/suppleãt aut corrigãt.impfe
ctũ meũ tui frẽs.pr̃es mei.⁊ aliĳ ꝓfundius
sapientes. Bñ vale.mei memoꝛ in oꝛõnib⁹
tuis. ¶Etsi latini forsan eloquĳ nõ satꝭ es
idone⁹ auditoꝛ.nolito ꝯq̃ri/qm̃ habes co/
piã ĩrte p̃tũ abundantẽ. p̃dictos pr̃es lo/
quoꝛ.q̃ꝝ genib⁹ ꝓuolutus/oꝛonũ suaꝝ suf
fragia/egẽs ⁊ mẽdicus expostulo.

Incipit tractatus

Rãdis ⁊ mira ẽ nob̄ ioh̄ꝭ
nis abstinẽtia ⁊ sobrietas
recitata cũ dictũ ẽ.locustas
⁊ mel siluestre edebat. Sz
horrere de facili solẽt absti
nẽtiã q̃ voluptatib⁹ deseru/
unt.q̃ꝝ de⁹ vẽter ẽ.⁊ sobrietas ab eis auste
ritas ĩculpaꝛ.ex sua ĩfirmitate viciosa/ĩ ma
loq̃ radicata ꝯsuetudĩe/alienã vitã metiẽ/
tes/iudicãt mirabile esse aut supsticiosum
aut ĩdiscretũ attenuare corp⁹ durꝭ ieiunĳs
Cõcessis ĩsup cib̄ q̃s de⁹ (inquiũt) creauit
ad ꝑcipiẽdũ cũ grãꝝ actiõe/irridẽt nõ vtẽ/
tes. ¶Nõ aduertũt aut capiũt q̃ leta sit/q̃
salubris ⁊ expedita/⁊ ex bõa cõsuetudĩe/q̃
faciľ ⁊ iocũda reddaꝛ.deuotoꝝ sobrietas q̃
cũ ap̄lo castigãt corp⁹ suũ ⁊ in ꝟuitutẽ redi
gũt. Qui demũ corpali ieiunio/vicia cõp̄/
mũt.mẽtẽ eleuãt. ꝟtutes acquirũt ⁊ p̄mia.
Sub hde ista ẽ infamis palma vicioꝝ.⁊ ex
trema q̃rũdã crimiosoꝝ ĩpudẽtissimaq̃ ꝑ/
uersitas.sctã polluere.calũniari bñ acta.et
q̃ imitari nõ pñt/saltem volũt ea detestari.
Hic blãdiꝛ iniq̃tas sibi. si ḋ scitate ꝯfinxe
rit.phrũ aliqḋ.si ꝯ bñ viuẽtes ĩfames sñias
ꝑtulerit. ⁊ aliene vite reprobatõez/suã lau
dẽ ⁊ solamẽ esse arbitraꝛ.¶Expimur hãc
carnaliũ hoĩuz ĩsaniã.tũ in mľtis.tũ noĩa/
tim erga venerabiles pr̃es ⁊ frẽs de ordine
carth.apḋ q̃s repiꝛ sicubi in ecc̃ia q̃cq̃ ve
stigiũ reliq̃rit p̃dicanda illa p̃scoꝝ patꝝ de
uotio admirabiľ feruoꝛ ⁊ sua ꝓpe modũ ĩ
credibiľ ꝯtinentia. Hos nãq̃ carth.exagi
tãt nõnũq̃ ĩbuti sapiã terrena aĩali ⁊ dya/
bolica dicẽtes ꝯ charitatẽ denegare sibĳ ꝓ/
fis p̄ſtim in ĩfirmitate positis esũz carniũ
Uox ista.vox plane illoꝝ ẽ q̃ suspirabãt ad
ollas carnium egypti.fastidito manna.
¶Subĳt itaq̃ pluries animũ aliq̃d de h̄
scribere/vt rẽptarẽ fundit⁹ eruere/⁊ cortice
sublato medullit⁹ ꝑscrutari/id qḋ difficul
tatẽ affert in p̄ñti materia. Hãc tãdẽ occa/
sione sumpta ex ꝯtextu p̄ñtis lectiõis q̃ de
abstinẽtia loquiꝛ Johis baptiste conabiꝛ
idip̄m ꝑagere tenuitas ĩgenĳ mei absolute
quidẽ ⁊ breuiꝛ.qm̃ veritas lux est. ⁊ intueꝛ
nunq̃ melius/q̃ dũ nuda breuitate mon/
straꝛ.folĳs aut faleris ꝟboꝝ nõ magnopẽ
eget.obumbrãt ipaz q̃nq̃ ⁊ offuscãt verita
tẽ potius q̃ illustrẽt ⁊ expediãt.

Riuigiꝛ triplex ꝯclusio. Una dire/
cte r̃ñsaľ. Due sequentes difficulta
tũ nodos tãgẽt ⁊ euoluẽt. De diffi
cultates p̄cipue ⁊ summati due sunt. Una
de casu necessitatꝭ extreme. Alia de ĩfirmi
tatib⁹ ⁊ abbreuiatiõe vite. ¶Prima ꝯclusio
Põt rõnabiliꝛ in ordine carth. esse lex vel
generale statutũ. vt nullus fraꝛ illi⁹ ordĩs
comedat vnq̃ carnes. ĩmo ⁊ si petat qḋ si
bi nõ mĩstrent. Et ad hmõi obꝟuatõẽ fas
est disciplinã grauẽ ꝯ trãsgressores institui
¶Scḋa ꝯclusio.nõ obstat rõnabilitati ꝑ/
fate legis vel statuti q̃ dabilis ẽ casus in q̃
fraꝛ carth.etiã ꝓfessus/obligareꝛ vesci car
nib⁹ ⁊ ali⁹ sibi mĩstrare teneretꝛ.¶Tercia cõ
clusio.abbreuiatio vite corpalis aut sanita
tis debilitatio nõ auferũt rõnabilitatẽ p̄fa
te legis aut statuti.

Uadeꝛ p̄ indirectũ p̄ma ꝯclusio/
qm̃ nisi sic liceret generaliꝛ ordĩas/
se. nllo mõ sentiẽdũ ẽ q̃ p tãti tp̄is
cursuz.s.p trecẽtos ãnos ⁊ ampli⁹ taľ fuis/
set lex inꝛ ip̄os carth.ꝓmulgata ⁊ ꝟuata in
ter q̃s tot hactenꝰ floruerũt summe religio
nis ⁊ eximie discretõis viri.in iure ciuili ca
nonico ⁊ diuio/ nõ mediocriꝛ ĩstructi. Ne
q̃q̃ insup tolerasset illud eccl̃ia.alioq̃n de/
disset laqueũ suis fidelib⁹ filĳs.qm̃ eos dã
nabiliꝛ errasse sciuisset.neq̃ tñ eos ab erro
re reuocasset. Alioq̃n p̄terea nõ laudassent
vitã taliũ/sctĩssimi viri.queadmodũ deuo
tus ⁊ circũspectissim⁹ Bern̄.ad frẽs ḋ mõ
te dei eiusdẽ ordĩs scribẽs eos collaudasse
repiꝛ.imo ⁊ ad abstinẽtiã mľtã initasse.ob
lectãs frẽs illos in horrẽdis frigorib⁹ ma
gne carthusie manẽtes. ¶Rursũ p̄ direct. ĩ
sic arguiꝛ. Licitũ ẽ vniuꝛ p̄lib⁹ p totã vitã

a carniū esu penitus abstiere. qm̄ ita fecerunt [illegible]
[illegible]
[illegible] Q [illegible]
meū/ñ mādūcabo carnes ietnū. Qd ñ po
tuisset/si ñ potuisset licite cōpleri. Potuit ḡ
irrephēsibilr fieri lex siue statutū q̄ illō lici
[illegible]
re/q̄ min⁹ illō fieri fas existat. ¶ Ceterū lex il
la rōnabil̃ cēsenda ē. q̄ religiōi ꝯuenit. que
[illegible]
dū trabit̃ ex dict̃ Isido. Sz lex tal̃ d̄ ñ co
medēdo carnes ē hmōi. put experiētia lōga
doctrix ē. Etenī sub hac lege ꝛ ſm eā religi
osi viri ꝛ disciplīati ꝛ de salute sua solliciti/
vixerūt vsq̄ ad senectā bonā ꝛ plenā dieꝝ i
columes in aīa ꝛ corpe/plusq̄ i locis alijs
[illegible]
tē. Deniq̄ ꝯstat eos imitatores esse āntiq̄ꝝ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
vna ad custodiū) ñ solū carnes sz ꝛ coctū
aliq̄d comedisse/luxuria erat. ¶ Pro ꝯclusi
onis hui⁹ corroboratōe faciūt ea oīa q̄ scri
pserūt de sobrietate ꝛ abstinētia doctores ca
tholici. q̄ plima sunt valde. nec egēt h̄ inse
ri. Legat̃ hierony. i li. ꝯ Iouinianū. vbi ex
vetustissimis gētiliū hystorijs/sobrietatē
[illegible] Videat̃ idē in vitis patr̃. Et cassia
nus i suis collatōibꝫ ꝛ īstitut̃. Et pspicuū
erit q̄lit̃ sctōꝝ patꝝ/imo v̄ginū ꝛ mulierū
abstinētia fuit ꝛ i sanitate ꝛ īfirmitate ꝯstā
ter mirabil̃. Habem⁹ de venerabili paula
cui i vltīa q̄ obijt egritudīe sibi psuaderi ñ
potuit vt vino modico vteret̃. Proīde di
[illegible]
sup Cāti. Et m̄lta i hūc modū rdicta sūt
a sctis ꝛ celeberrime disputata. Deniq̄ ve
ritas hui⁹ ꝯclusiōis/ex deductiōe sequētiū
[illegible]
[illegible] elucescet.

[illegible] vnū supponit̃ q̄
dabil̃ sit casus i q̄ frat̃ carth. etiā p
fessus/obliget̃ vesci carnibꝫ ꝛ ali⁹ sibi mini
strare teneat̃. Sup addit̃ ad h̄ q̄ istō ñ ob
uiat rōnabilitati legis p̄dicte. Probat̃ sup
positū i casu necessitat̃ extreme. qm̄ dabil̃ ē
casus īfirmantis/vbi medicoꝝ expertoꝝ iudi
ciū/ꝛ ꝯscia fris īfirmitat̃ ꝛ alioꝝ sibi mini
strātiū/dictabūt q̄ ipe egrot⁹ absq̄ dubio
morieret̃/si ñ adiuuet̃ p esuz carniū. ꝛ edēdo
carnes [illegible]
gādū possibilitatē necessitat̃ hui⁹ extreme

illud qd̄ scpsit q̄dā medicoꝝ magr̄ Arnol
dus de villa noua/p dissolutōe dubietatis
[illegible]
bili humidū radicale sufficiēter restaurari
pōt p vitella ouoꝝ absq̄ esu carniū req̄sito
[illegible]
tis radicē euellit. Stabit itaq̄ q̄ lāguēs d̄
q̄ ē ſmo oēz abomiabit̃ vtilē cibū p̄ter car
nes aut ius eaꝝ. ꝛ p̄ſtī vitella ouoꝝ fastidi
et. ita vt comedere illa salubrit̃ aut absq̄ vo
mitu nō valeat. ¶ Sz tñ ne ꝯtrouersia aut
calūnie materia in lōgi⁹ pcedat dabo casū
possibilē vbi aliq̄s carth. etiā san⁹ morieť
absq̄ remedio/nisi carnibꝫ vti ꝯsentiat. vt
puta si deduct⁹ sit in man⁹ tyrānoꝝ. vbi vl̃
ex neq̄cia vl̃ aliūde/nihil pmittet̃ [illegible]
ri ad vescēdū p̄ter carnes. Querēdū ē ḡ in
h̄ vl̃ ꝯsili casu necessitatis. an hmōi carth.
tenebit̃ carnes comedere: ꝛ si sic habet̃ in
[illegible]
[illegible]
sequēti/in seipm man⁹ inijciet ꝛ erit sibimet
occisor. Iuxta illud vulgatū Amb. Pasce
[illegible]
se min⁹ q̄s ad alios p̄ceptū h̄ extendit̃. Pre
terea ꝯsuetudo aut ꝯstitutio general̃ eccl̃ie
de nō comedēdo carnes in die veneris nō
obligaret ad sui obſuatiōez in casibꝫ p̄oi
bus extreme necessitatis. imo nec excusaret
aliquē ab homicidio. q̄ cum posset saluare
vitā p esuz carniū/se vl̃ aliū mori spōtanee
pmitteret abstinēdo. Secludēdo tñ sp ca
sum grādis scādali i fide. de q̄ dicet̃ postea
Porro de vot̃ idē ē argumentū. ¶ Est aūt
fundamētū radicale p̄tacte rōnis in h̄. qm̄
[illegible]
mana. pōt absoluere aut excipe vl̃ īstituere
q̄ nō obſuet̃. Sz hec ē lex diuia. Nō occi
des. A q̄ lege/nō legit̃ p aliq̄d aliō diuinū
[illegible]
tutōis aut obligatiōis pure hūane supue
niētis eā transgredi liceret. ꝛ se mori sinere
fas ē. Vñ reclusus aliq̄s/q̄ vouit nō egre
di [illegible]
aut piculi mortis/si nō exeat ꝛ succurrat cū
[illegible]
sibimet in articulo mort̃ vel tal̃ necessitat̃
subuenire ꝯtēpserit. ¶ Proinde ꝯfirmatio D
eoꝝ q̄ dicta sunt sumit̃ ex h̄ q̄ nulla ꝯstitu
tio/contra charitatem pōt robur obtinere.
[illegible]
[illegible] finis ꝛ plenitudo legis ſm
[illegible] Est aūt ꝯtra charitatem cum in de

teriorẽ vergit exitũ/sev̄l aliũ dimittere mo
ri modis tactis/ qñ ex ↄcessiõe diuia licit⁹
ad vitá pz exit⁹. Deniq̄ p̄ceptũ inferioris
seu ↄstitutio p̄iudicare possz p̄cepto supio
ris dei videlz iubẽtis ne q̄s se pimat. qđ q̄
falsũ sit nõ videt nemo. ¶ Obijciet forte ali
q̄s de machabeis q̄ p̄us elegerũt horridaz
mortez pperti q̄ carnib⁹ suillis vesci. Silr
de [illegible] in veteri testamẽto ↄ nouo
qui vel ad exemplũ v̄tutis. vel ad euitãdũ
dei iniuriã. vł p castitate seruãdã. aut in vl
tionẽ inimicoꝝ vt Sãson. semetipos peri
merũt. ¶ Sz ad multa istoꝝ rñdet Aug⁹.
diffuse. i. de ciuita. dei. Cuius sñia final est
q̄ nisi ex reuelatõe diuiã/aut ex spãli instin
ctu dei dispẽsante (hz eñ deus ptãtẽ vite ↄ
mortis) nõ põt q̄sq̄ man⁹ licẽter sibi inijce
re [illegible] dif
ficultas/q̄ tãget inferi⁹. De machabeis in
sup alia ẽ rõ. qm̄ lex diuia ipos tũc obliga
bat non comedere carnes porcinas. [illegible]
fatendũ ẽ/q̄ citius mortẽ q̄ esuz talẽ debe
bãt eligere. Nõ eñ trãsgrediẽda ẽ lex dei p
corpal' vite saluatõe. Secus ẽ nũc vbi tal'
[illegible]
[illegible] pure hu
mana. Intelligite vigilãter q̄ dico ꝺ ↄstitu
[illegible] de
malefactorib⁹ occidẽdis. sz nõ sunt solum
hũane. imo fundamentũ p̄ncipale ↄ auto
ritatis robur/sortiunt̃ a lege diuiã iubente
vt pp̃ls su⁹ tollat malũ de medio sui. ↄ mẽ
brũ qđ scãdalizat abscindat̃. Nolo tñ dice
re q̄ iudices possint p q̄lĩbet pctõ ad arbi
triũ suũ licẽter mortẽ statuere. aut statutaz
infligere. sic de furto mere simplici deducit
quidã doctor. ¶ Ceteꝝ lex diuina hz. Non
fornicaberis. nõ piurab'/ↄ silĩa p̄cepta. Id
circo q̄tũcũq̄ posset aliq̄s plõgare vitam
suã p fornicatõnez aut p piuriũ/nullis ad
[illegible]
rursus ↄ dicet q̄ oĩa vota ↄ leges oẽs de q̄
bus loq̄mur fundant̃ in lege diuiã/in hac
scz. Redde altissimo vota tua. Et hũane in
stitutõẽs in illa autoritate p̄lat̃ data. Qui
vos audit me audit/ↄ qui vos sper. me ↄc.
Et iteꝝ. Que dicũt facite ↄc. ¶ Rñdet̃ q̄ in
talib⁹ votis aut legib⁹ positiuis ista sp̄ exce
ptio subintelligit̃. nisi vbi ↄ dei supioris p̄
ceptũ cui⁹ finis est charitas/militaret. In
de emersit ↄsiliũ istud. In turpi voto/mu
ta decretũ. Qz si aliqđ votũ fieret/aut aliq̄
lex iuberet̃ ab hoib⁹ absq̄ oĩ exceptõne tali

expssa vł iplicita/irrõnabilitatẽ manifestã
ↄ nõ tolerandã lex ↄ votum ↄtineret. Quo
pacto sic: qm̄ euenire possent casus/q̄ legẽ
[illegible]
declaratũ esse satis. Et arbitror illud qđ in
hac scđa ↄclusiõe supponi dicebat̃/dabilẽ
esse. s. casuz in q̄ frat carth. etiã pfessus/ob
ligaret̃ vesci carnib⁹ ↄ ali⁹ sibi mĩstrare tene
ret̃. Et iste casus ẽ necessitatis extreme. seu
p infirmitatẽ seu p tpis aut loci aut tyrãni
[illegible] necessi
tas q̄ pacto posset forsan nõ sp̄ obligare ad
vtẽdũ carnib⁹ p̄t̃tiz in casu grãdis scãdali
sequẽs ↄclusio declarabit. ¶ Nunc accedã J
[illegible]
tis stabilire. vt declarem⁹ ea q̄ dicta sunt su
per isto casu necessitatis extreme nõ obuia
re rõnabilitati legis vel statuti carth. ꝺ nõ
comedẽdo carnes. ¶ Pro q̄ rememorandũ ẽ/
[illegible]
rat q̄dã ordinatio siue institutio positiua
[illegible] attemptare. qđ si fece
[illegible] discipline ordĩs. ↄ certãs pe
[illegible] sustiẽbit. Et ita fuisse oliz
[illegible] apud q̄sdã alios ordines. vt apđ
frẽs p̄dicatores sub pena carceris referẽte
q̄dã accepi. ¶ Adde vnũ circa qđ p̄ns dif
ficultas versat̃. ↄ qđ p̄cipue causat apđ nõ
[illegible]
sus in ordinatõe p̄dicta excipit̃ neq̄ casus
infirmitatis. neq̄ alteri⁹ necessitatis extre
me. Que exceptio si facta fuissz. apponerẽt
plures digitũ ori suo. q̄ nũc in ordinatiõe
talẽ ablatrãt. ¶ Sz rñdeo/q̄ exceptõ [illegible]
[illegible]
rant̃ vniuersalit̃. suscipiũt tñ exceptiõez p
ut a pho tradit̃. ↄ ex earundẽ inspectõe co
[illegible]
subiungi nulla est necessitas. sz nec eiusdez
expressio requirit̃. Que est rõ? Quia pleriũ
q̄ hoc esset impossibile. Nimirũ ↄ pleriũq̄
superfluum pp̄ter numerosam ↄ infinitaz
particulariũ circũstantiaꝝ emergentium
[illegible]
ter dat̃ intelligi aut aliũde satis trahit̃ non
eget exprimi. Sic ẽ de casu extreme neces
sitatis respectu legis aut ↄstitutionis de q̄
loquimur. Trahit̃ quippe talis exceptio a
lege diuina ↄ naturali quãtum sufficere de
bet. Qm̄ p silitudinem ad alias leges con

ditas/vbi si fixes subintelligunt̃ exceptõnes
instruit̃ q̃libet etiã paꝝ doctos ita posse ꝛ
deberet fieri circa institutõez p̃ntẽ/q̃tũcun
q̃ generalit̃ lata sit dũmõ [illegible] q̃ subintelli/
gẽda ẽ exceptõez p expssa pba neq̃q̃ exclu/
dat. Si eñi diceret ↄstitutio illa q̃ in nul/
lo casu/etiã cuiuscũq̃ necessitatis extreme
liceret comedere carnes sub mortali pctõ.
nescire fateor ↄstitutõez istã ab iniq̃tate de
fendere. Sz ita nõ esse docet text⁹ instituti
onis quẽ ĩspexi. vbi nec obligatio fert̃ sub
pena pcti mortalis. sz solũmõ sub pena di
sciplĩne ordis. Nec etiã casus talis necessi
tatis extreme [illegible]. Interrogati s[illegible] doc
toꝝ aliq̃ excellẽtes viri p meipm/q̃d ageret
vbi in deserto aliq̃ vel carcere nihil habe/
rent p̃ter carnes ad vescẽdũ: Rñderunt se
comesturos fore absq̃ oĩ scrupulo priusq̃
se mori pmitterẽt. ¶ Audite narratõez. Cõ
tigit vnũ ex carthusieñ. dũ eq̃taret/in tantã
semel famẽ ꝛ siti incidere/q̃ de sanguĩe eq̃
sui biberet ne periret. aliud q̃ppe q̃ tũc su/
stentaret̃ nõ habebat. Delatũ fuit h̄ ad reli
quos frẽs/qui necessitatẽ circũspecte attẽ/
[illegible] q̃ legẽ non habet eundẽ absq̃ disci
plina vel quauis pena velut innoxiũ susce
[illegible] maxime [illegible] potuerat
omnib⁹ de necessitate sua. alioq̃n fortassis
subiacuisset discipline ordinis. nõ q̃dẽ ex
culpa ppria. sz ad euitandũ scandalũ alio/
rum. ne deinceps licentiã ꝛ exemplum aliȷ̃
traxissent ad comedendũ carnes p libito.
Meruisset aũt frater ille illã disciplinã or/
dinis humilit̃ ꝛ innocẽter tolerãdo. quem
admodũ sentiũt doctores de illo q̃ p eccle/
siasticã censurã cogeret̃ habitare cum illa
que ad veritatẽ nõ est vxor sua legitima/q̃
uis ita decerneret ecclia. q̃ nõ de occultis/
sz de manifestis determinat. Casus alibi ẽ
expssus. Sic dico q̃ nõ esset q̃ñq̃ incõue
niens innocentẽ carthusieñ. p esu carniũ
aut earundẽ ministratõe/discipline ordis
ad alioꝝ terrorẽ ꝛ regule inuiolabilitatem
subiacere. ¶ Atuero dicit aliq̃s. Cur nõ ex
pssus est ꝛ exceptus casus iste necessitatis
extreme: Dixi iam ꝛ repeto. q̃ illud fieri nõ
oportuit. vt pbaui. imo nec cõgruũ apud
eos fuit vt deduco. Sensus certe homis
[illegible] ab adolescẽtia [illegible]
q̃ĩ freno ꝛ chamo ↄstrigant̃. vix edomari
[illegible] effrenes fiũt. Dũ [illegible]
eis apit̃ rimula licẽtie/aut frenũ eis tãtisp
laxat̃/fiũt ↄfesti occasiõe assumpta ex ipsa

licentia deteriores. Oẽs eñi deteriores su/
mus licẽtia. vt Comic⁹ dic. Quãobrem si
casus aliq̃s fuisset in institutõe pfata ↄces/
sus expsse de comedẽdo carnes/formidan
dũ erat ne paulati [illegible] mag̃
ac mag̃ [illegible]
ꝛ tãdẽ plus ad voluptatẽ q̃ necessitatẽ de/
seruisset. Totũ h̄ declarabũt ãpli⁹ sequen/
tia. ꝛ experientia teste defendit̃.

Erciã postremo cõclusionẽ posui
q̃ abbreuiatio vite corpal' aut sani
tatis debilitatio/nõ tollunt rõnabilitatẽ p̄
fate legis aut statuti. ¶ Non penit⁹ inutilit̃
tractãdũ h̄ esse arbitror ꝛ declarãdũ/quẽ/
admodũ licitũ ẽ agere mlta siue tpalia siue
spũalia sint/p q̃ ꝛ in q̃b⁹/abbreuiat hõ vitã
suã. aut ĩfirmitatis debilitatẽ icurrit. ¶ Se/
cludo tñ in p̄mis q̃ intẽtio tal' hoĩs citius
nature ↄsumẽtis cursũ. i. piodũ etatis sue
nõ ferat̃ directe ꝛ imediate sup eo qd̃ est ab
breuiare vitã suã. vel corp⁹ in egritudinem
trahere/tãq̃ sup fine p̄ncipali/aut q̃ nõ si
at p fine phibito ꝛ nequã. quẽadmodũ mlti
desꝑatoꝝ ꝛ fortũas suas ferre nõ valẽtiũ
fecisse legunt̃. ꝛ vt stoycoꝝ error facere ↄsu
lebat. In h̄ siq̃dẽ casu tales grauit̃ peccãt/et
p leges merito dehonestant̃. Hic hz q̃z ve
ritatis locũ illa hieronymi snia. q̃ nõ refert
si q̃s p ĩmoderatã abstinẽtiã se paulati inter
ficiat/aut subito. His p̄missis pbo qd̃ as/
sumptũ ẽ [illegible] abbreuiare vitã
suã/ĩ varijs occupatiõib⁹ studijs ꝛ artib⁹.
¶ Ad oppositã eñi assertõez sequunt̃ absur
ditates ĩnũere. int̃ q̃s illa nõ mediocris est
q̃ q̃libet teneret̃ vacare studio medicie aut
medicoꝝ ↄsilijs atq̃ regiminib⁹ ↄtinue vti
deberet. Quare sic: Constat nempe. q̃ ex
ignorantia medicinarum preseruatiuaruz
ab infirmitate. ꝛ conseruatiuaꝝ sanitatis.
ex omissione insup medicialis regiminis
irruimus in crebras egritudies. ꝛ vite ab/
breuiationẽ incurrimus. ¶ Rursus quili/
bet obligaret̃ desistere ab opibus ꝛ actib⁹/
ex quib⁹ veniũt cõiter debilitatões in cor/
pore. ꝛ eiusdẽ corruptio velocior subsequit̃
p̄sertim dũ tpa sunt intempata/ꝛ ex nimio
gelu vel estu feruido discrasiant armoniaz
debite sanitatis. ¶ Quid pinde: Sic cer/
te agricole/colere terrã. opilio pascere gre/
gem. vindemiator vuas colligere. ruralis
[illegible]
explere/desisteret. Et ita passim in omnib⁹
huiusmodi penalibus opib⁹/ꝛ debite va/

litudini nõ pa[illegible] aduersis/ valebit argumẽ tũ. ¶ Ceterũ [illegible] oẽs diuites q̃ delicatis ac p̃ciosis alimẽtis/ nõ occurrũt morb[illegible] pauperũ. si sp̃ modis oĩbꝫ licitis ꝛ possibilibꝫ/ sit sanitas in se vł alijs õ necessitate seruanda vł egritudo pellenda. ¶ Porro cui dubiũ eẽ põt q̃n militaris exercitatio secũ plĩma accumulet corpis incõmoda [illegible] bello [illegible] in [illegible] aut castris aut sub dio. demũ i[illegible] hostili cõflictu. q̃s neget in his abbreuiari vitã multiplicit corpalẽ. Quid enũerẽ labores [illegible] frigora famẽ sitĩ curas. vigilias. ꝛ vulnera. q̃bꝫ ip̃a plerũqꝫ vita fũdit⁹ extinguit. Quis tñ dixerit p̃pt hec repelli a militãdo reges ꝛ alios reipublice rectores tã [illegible] ¶ De niqꝫ de ip̃is mercatoribꝫ q̃d dicturi sũt nr̃e positiõi aduersantes. de q̃bꝫ ait Flacc⁹. Im[illegible] ad indos. Per mare pauperiẽ fugiens p̃ saxa p̃ ignes. Quis nõ [illegible] innũerabiles [illegible] hec [illegible] pati. [illegible] abbreuiãt. Quis nesciat q̃ egritudĩbꝫ varijs atterunt. Uerũtñ tp̃alia solũmõ nũeram⁹ p̃ q̃bꝫ adipiscẽdis ↄ̃suãdis. aut recuperãdis ñ dico ĩfirmitati sꝫ vite p̃iculo ꝛ morti

2 licẽter nos exponim⁹. ¶ Cõcludamus igit [illegible] p̃ bonis spũalibꝫ acq̃rẽdis. ↄ̃seruãdis. aut recup̃andis. seu restaurãdis. vel p̃ mał depellẽdis/ nõ ẽ q̃modolibet illicitũ vel irrõnabile silĩa p̃peti. Quãobrẽ ip̃i carth. p̃nt subijci regule [illegible] sequit q̃nqꝫ abbreuiatio vite corpał vel debilitatio sanitatis incurrit. ¶ Sꝫ opponet forte scrupulosior aliq̃s ꝛ q̃ret si liceat oĩno medicinaꝫ sp̃nere. Si p̃terea in enũeratis tp̃alibꝫ exercitijs/ fas sit q̃litcũqꝫ ꝛ quõcũqꝫ vitã ↄ̃sumere. Et si sic dicat sic dictũ fuisse videri põt/ licebit cuilibet absqꝫ vicio tẽptãdi deũ/ oĩbꝫ se p̃icul morboꝝ ꝛ mortis ip̃rouidũ obiectare. Istud p̃o nõduꝫ q̃sqꝫ dixit. Rñdeam⁹ dicẽtes q̃ in p̄nti materia sic ꝛ in reliq̃s oĩbꝫ obßuare ↄ̃uenit p̃uerbium illõ poeticũ a Terẽtio cõmẽoratũ. Ne q̃d nimis. Qđ Oratius pl⁹ exp̃ssit dicens Est modus in rebꝫ/ sunt certi deniqꝫ fines Ultra q̃s citraqꝫ neq̃t ↄ̃sistere rectũ. Hoc dic p̃hs describẽs v̓tutẽ esse in medio. nõ q̃dẽ indiuisibili. sꝫ in certa latitudĩe p̃ut est [illegible] sit mediũ hmõi/ si q̃sqꝫ vlterius p̃gat inq̃rere. Rñdeat p̃ me idẽ p̃hs q̃ mediũ illud est q̃ ad nos ꝛ vt sapiẽs iudicabit. Neqꝫ eñ põt [illegible] sub generali regula vel arte nominari tale mediũ. Idcirco v̓tus quã multa [illegible] experientia [illegible] sola tale mediũ ↄ̃iecturat. Et q̃ attẽdit p̃ticulares circunstãtias oẽs clari⁹ ꝛ solidius op̃at. q̃cũqꝫ ars ꝛ doctrina [illegible] v̓tutis exercitiũ querẽtibꝫ. ¶ Sufficit ergo nobis [illegible] ꝛ oñdisse q̃ mediũ sobrietatis ꝛ abstinẽtie in p̃posito nr̃o nõ sic iudicabit a sapiẽte q̃ oĩs debilitatio corpis ꝛ oẽ discrimen mor

tis seu male valitudinis/ euitet. ¶ Sed ve B

niamus ad bona spiritualia. bona virtutũ postq̃ locuti fuimus de bonis temp̃alibꝫ vbi lõge minus videret excusabilis p̃ acq̃sitione earundẽ abbreuiatio quãtalibet vite corpalis. Enumeremus ergo aliq̃s radices causas vel rõnes spũales/ p̃pt q̃s licitũ ẽ vite hui⁹ moribũde detrimentũ subire vel pati. ¶ Et p̃mo q̃dẽ ad obediendũ deo Deinde ad satisfaciẽdũ p̃ p̃ctõ. Rursus p̃ summa mĩe charitatiuo p̃ximi. Ceteꝝ p̃ euitatõe g̃uis scãdali. Porro ad acq̃rendũ v̓tutes in se vł in alio. Et ad extremũ p̃ extirpatõe vicioꝝ ꝛ carnis ad spm̃ subiectione. ¶ Constat eñ q̃ ad p̃mũ q̃ obedientia põt licite imp̃are vt hõ subeat mortẽ corpalem [illegible] deus vite ꝛ mortis imp̃iũ. Addo adhuc q̃ etiã vbi nõ obligaret q̃s semetip̃m p̃dere qui q̃rit ad necẽ q̃m xp̃ianus ẽ. põt [illegible] tare se/ ꝛ spõtanee morti tradere se. in attestationẽ ꝛ laudeꝫ fidei sue. Sic eñ plures ex martyribꝫ fecisse narrant. q̃ vel nõ cesserũt p̃sequẽtibꝫ. vel eos cũ potuissent/ nulla vi a se repulerũt. vt sancta legio Thebeoꝝ. aut deniqꝫ veritateꝫ eis inuitis ꝛ furentibꝫ/ vltro publicauerũt. Attñ necessaria ẽ in hoc loco ↄ̃sideratio particulariũ circũstantiaꝝ ꝛ vnctio spũs. docẽs q̃n ꝛ vbi hoc fas existit [illegible] nec fugisset xp̃s. nec dixisset ap̃lis. Cum vos p̃secuti fuerint in vna ciuitate/ fugite in aliam. ¶ [illegible] stitia sepe iubet m̃lta fieri/ p̃ q̃ abbreuiationẽ seq̃ vite p̃spicuũ ẽ. Uidem⁹ h̃ i iusticia forẽsi. ꝛ p̃nia publica tã i carceribꝫ q̃ i alijs

vĩdictaꝝ ꝛ punitionũ modis ĩnũeris. ꝑ fa mẽ. ꝑ [illegible] [illegible] ꝛ [illegible] ꝯ dusionẽ in aere pestilẽti ꝛ feculẽto. ꝛ ꝑ silia [illegible] ꝑ pctĩs [illegible]. In foro etiã [illegible] [illegible]dianũ ẽ. Et qͦs in dubiũ reuocat / ꝗn li ceat istas punitionũ afflictões / deuota vo lũtate suscipe. ꝛ susceptas / ꝑ satisfaciendo iusticie ꝛ deo ꝑ pctĩs / laudabilit̃ tolerare. Est q̃rũdã opinio ꝺ ꝯdẽnato iuste ad mor tẽ / ꝑ suspendiũ ꝑ carcerẽ aut famez / ꝙ pōt absq; ꝺlicto subt̃fugere / si nihil obstet eua sioni sue. cui⁹ oppositũ nõ ĩprobabilit̃ tra dũt aliȷ̃ dicẽtes ꝙ mãere tenet̃. ne violet iu sticiã ꝛ sniaz publicã in se latã. Nihilomi nus q̃cũq; mõ se hẽat sitas de obligatiõe ad vnũ istoꝝ vel ad alteꝝ / neminẽ dubita re arbitroꝛ ꝗn ꝯdẽnatus aliq̃s tal̃ ad extre mũ suppliciũ / meritoꝛie posset non fugere cũ pateret [illegible] liber ꝑ negligẽtiã custodũ ꝛ pōt vltro subirez expectare sniaz quã scit a se meritã ꝛ a iusto iudice fulminatã. Sz et videri posset nõ esse penit⁹ ĩprobabile ho minẽ crĩmĩosuz / posse adiudicari vt seipm̃ ꝑ se punirz queadmodũ ꝑ alios iustissime fit. siue ꝑ mortẽ siue ꝑ famis inediam. ¶ Ex hac ꝯsideratiõe forẽsis ꝛ ꝑblice iusticie / rõ nabil̃ [illegible] iustificatio [illegible] carth. imo ꝛ [illegible] austeritas. Cur enĩ nõ poterit aliq̃s pctõꝝ suoꝝ ꝛ flagitioꝝ ꝯsci⁹ / q̃ deme ruerit mortẽ [illegible] imo ꝛ [illegible] si publicarẽt cur inquã nõ poterit talẽ rigoꝛẽ vite / a suo iudice secreto cui ꝯfessus ẽ ĩpositũ tolera re. aut ꝯsultũ suscipe. q̃cq̃ mlto min⁹ ꝓui deat se victuꝝ ꝛ ĩfirmitatib⁹ fatigãdũ? Le gat̃ Joh. heremita mõtis synai. q̃ climac⁹ [illegible] in illo [illegible] scale [illegible] in q̃ de pnĩa lo cut̃. Refert ꝑfecto stupẽda. ꝛ forte magis admiranda [illegible] volũtario carce re [illegible] dei placere [illegible]. Ex hoꝝ ꝑspectõe sedula / liquet. q̃cq̃ rõnabil̃ sit ꝑ pec catoꝛib⁹ / carth. in viuẽdo seueritas. imo ꝛ ꝑ iustĩ. q̃rin⁹ deo satisfaciãt ꝑ pctĩs ꝓpriis vel alienis. tpe misc̃dic. ne seueri⁹ puniat ĩ cõpabilit̃ ille purgatori⁹ ignis aut gehẽna

N ¶ Terciã rõnẽ assignauim⁹ charitatẽ erga ꝓximũ. Pōt nimiꝝ charitas fraternal̃ imi tatrix eẽ xp̃i. q̃ pctã nr̃a ĩpe tulit. ꝛ lãguoꝛes nr̃os [illegible] portauit. Sic venerabil̃ [illegible] paulin⁹ Nolane vrb̃ ep̃s / ꝑ filio vidue du rã suitutẽ barbaroꝝ spõte subijt. Sic ve nerabil̃ sanctulus ꝑ dyacono morituro se [illegible] morti [illegible]. Sic [illegible] [illegible] ꝛ [illegible] [illegible]. Nã

ꝛ ob [illegible] religiões [illegible] te ad satisfaciẽdũ ꝑ pctĩs fũdatoꝝ. ꝛ gene ralit̃ oĩuz. Sũt nẽpe aliq̃ ĩ statu plãgẽtiũ sic aliȷ̃ ĩ statu actiuoꝝ iuxta varietatẽ dono rũ ꝛ officioꝝ [illegible] ĩ [illegible] it spũssctũs put vult. Si fas ẽ g̃ (sic fas ẽ / ĩmo merces magna) ꝑ alioꝝ delictis satis factõe ĩ [illegible] [illegible] licebit [illegible] ꝯsequẽter vitã in h̃ exercitio breuiare. Lau dat̃ ĩpatoris illi⁹ iusticia ꝛ charitas. q̃ ꝑ fi lio vidue ad [illegible] [illegible] oculoꝝ adiu dicato / oculi vni⁹ saluatõez ĩ filio ꝓpo / alte ri⁹ oculoꝝ suoꝝ iactura redemit. Collandat̃ postrẽo illi⁹ amoris par ꝛ vinculũ insigne apd̃ [illegible] [illegible] amico [illegible] ꝑ alte ro [illegible] occubere. [illegible] q̃daz ãtiochẽa ꝛ multe tractat Amb. declamato rie. Cur g̃ careãt ꝑconio ĩpi carth. cur non magis attollant̃ laudib⁹ sup eoꝝ charitate qui [illegible] pctĩs ĩmunes ꝛ expur gati. nihilomin⁹ ferũt sup se crimia alioꝝ ĩ abstinẽtijs ꝛ infirmitatib⁹ ꝑlimis ꝛ q̃dã mõ aĩaz suã ꝑ aliȷ̃s ponũt? Collaudãdi ꝑ fecto sunt obtrectatores eoꝝ opprobrio di gni. ꝑsertim si eccl̃iastici sunt. Nã q̃ impie tas ẽ / eos illos in aliȷ̃s inculpare qđ suũ de beret esse officiũ? exercere. s. semetipos in ta lib⁹ abstinẽtijs. ꝛ si nõ omnino talit̃ ꝑ salu te fideliũ ꝛ diuina placatõe ꝓmerẽdã ꝛ ad uersis ꝑtãtib⁹ debellandis. Nã arma cleri coꝝ sunt ieiunia plãct⁹ ꝛ lachryme. ¶ Cete rũ in q̃rta rõne posuim⁹ euitatõez scãdali. Pro [illegible] nõ dico mala [illegible] [illegible] mote [illegible]. Audiam⁹ ap̃lm [illegible] fr̃es mei [illegible] man ducabo carnes in eternũ. Sit enĩ h̃ aliq̃s positus in vltima necessitate famis / coraz idolatris. nõ aliȷ̃s cib⁹ vesci ꝑmittunt eũ q̃ idolothicis. nũq̃d nõ subibit tal̃ ꝓus mor tẽ familicus / q̃cq̃ comedat in scandalũ fueri dei apud idolatras aut apd̃ [illegible] simplices. sic et h̃ esu pati scãdalũ ꝓbabilit̃ formidet̃. Puto insup ap̃lm [illegible] ad euĩ tatõez scãdali pusilloꝝ q̃cq̃ ad ꝓpriã coꝛꝑis refrenatõez aspexisse cũ dixit. Castigo cor pus meũ ꝛ in suitutẽ redigo. Cur h̃ agis Paule? Ne inq̃t cũ aliȷ̃s ꝑdicauero ĩpe re ꝓbus inueniar. Nolo dicãt auditores mei Iste plen⁹ vẽtre / de ieiunijs ꝑdicat. Iste re pleta bursa aut arca argento auro ꝛ vestib⁹ plurimis frugalitatẽ nobis liberalitatẽq; ꝛ indumẽtoꝝ [illegible] [illegible]. Me dicus est / curet primo seipm̃. Uidetis hic O

ingrĩ ⁊ frẽs/q̃ necessaria ẽ amplioꝛ vite au
steritas in p̃dicatoꝛibꝫ p̃latis ⁊ curatis q̃ in
aliis. ⁊ si nõ ob aliud. ad h̃ tñ qꝛ alioq̃n effi
cax redd(ũ)t v̄bũ suũ. aut oblocutõres a sub
ditis suis patiũt. Nec excusant penit⁹ q̃uis
edomitã sentiãt carnẽ suã. aut si ob idẽ pa
ti vite carnal' dispẽdiũ primescãt. Tradu
cam⁹ nũc ad rẽ q̃ tractat rõnẽ h̃mõi. ¶ Sit
aliq̃s carth. vir p̃bat⁹ ĩ vltĩa egritudĩe ↄsti
tut⁹ a q̃ liberabit' si carnibꝫ vtat'. ⁊ sciat h̃ ip
se seu [illegible] seu p medicoꝝ [illegible] at
[illegible] seu [illegible] suũ dictamẽ ↄsciẽtie.
Aiaduertat nihilominus quẽadmodũ veri
sile ẽ/q comestiõe sua frẽs alij vl' p̃ntes vl'
absentes ad q̃s fama volauerit scandaliza
bũt. tũ qꝛ ĩsolitũ ẽ. tũ qꝛ ñ sufficient' erũt in
formati de casu necessitatis sue extreme. De
niq; qꝛ tẽptabũt' vehemẽter ad exẽplũ illi⁹
assumere sibi carnes ĩ cibos. etiã p̃ter ⁊ ex
tra necessitatẽ extremã. Formidabit p̃ide
vir h̃mõi ñ absq; rõe/ne rigoꝛ oꝛdĩs paula
tim laxat⁹ tãdẽ fũdit⁹ euanescat neq; reme
diũ loc⁹ hẽat. Que rõ: qꝛ nimiꝝ sel' lapsa re
[illegible] aut vix repari
[illegible] p[illegible]
quelibet sup h̃ certũ reddere aliẽa facta mul
taꝝ religionũ. q̃ ab ĩitio sũme disciplĩe fue
rũt. s; p licẽtias ⁊ laxatõẽs p̃mit⁹ modicas
deĩceps maioꝛes/ĩ h̃ãc tãtã effrenatõẽ coꝛ
ru[illegible]t vt nihil pl⁹ abstineãt a secl'aribꝫ nlla
[illegible]
[illegible] vt apd
mltos stupoꝛ sit. sicũ p[illegible] ĩ
tegritate ⁊ statu salutis/tales viuere arbitrẽ
tur. ¶ S; reliquẽ' alios sibijp̃is. Quero si
carth. ille quẽ loq̃mur teneat' aut saltẽ iure
possit ĩ casu nr̃o abstiñere a carnibꝫ. D̃ũ talia
pie recogitat. reuoluit ⁊ formidat. Estimo
plane neminẽ sane ĩtelligẽtiũ vnq; dubita
turũ q̃n h̃ possit. ⁊ pl'es spero dicturos foꝛe
q ad h̃ p scãdali vitatõẽ obligat'. Siq̃dẽ
pl⁹ ẽ aĩa ꝓximi q̃ coꝛp⁹ ꝓpriũ aut esca. q̃
to pl⁹ ẽ estimãde sũt tot aĩe p̃ntes ⁊ future.
ĩmo tota carth. religio. tota seueritas. tota
q; disciplĩa. Ut q̃d p̃bat⁹ vir/p modicis vi
te dieb; iã velit nolit pituris/tale religiõĩ sue
discrimẽ afferꝛ;. Ut q̃d p̃terea p restaurati
õne mẽbri peũtis ⁊ paulopost necessario de
fecturi/totũ coꝛp⁹ mysticũ ĩ ceteris sanioꝛibꝫ
mẽbris detrimẽtũ patiet'. Quõ dabit totũ
vite floꝛẽ p fr̃ibꝫ iste/q̃ tanta cupiditate ꝑi
culã egrã ⁊ marcidã/cũ eoꝝ nocumẽto reti
nere conat'. Nõ est ad extremũ fid⁹ miles ⁊
strẽnu⁹ ille/q̃ plagas suas stati refoueri aut
sanari q̃rit cũ tot⁹ sui exercit⁹ deoꝛdinatõe
ꝑiculo vl' strage. Puto certe gl'iosus ille cõ
fessoꝛ martin⁹ nõ fecisset in hac re scrupuli
q̃ suadẽtes coꝛp⁹ in vltĩo agone ↄstitutũ
stramẽtis mollioꝛibꝫ ↄfoueri magna ꝗuita
te cõpescuit. Sinite inq̃ẽs frẽs sinite. ego
[illegible] peccaui. ¶ Esto
q h̃õ singlari voto ꝑpetue alicui⁹ abstinẽ
tie ↄstrict⁹ soluere illõ p vltĩa necessitate de
beret. Esto sil'r q carth. aliq̃s ad h̃ teneret'
vbi sufficiẽter sibi ↄstaret de nullo subsecu
turo fratꝝ vel oꝛdĩs scãdalo. Nihilominus
qꝛ rarissime ⁊ q̃si nũq; circũ[illegible]ric tales pie
[illegible] apud carth. [illegible]
tate ferri suũ generalit' õ nõ comedẽdo car
nes statutũ. ¶ Nouissime s'monẽ abbreuiã P
tes/tractem⁹ sil' postrẽas duas rõnes. acq̃
sitionẽ. s. v̄tutũ. ⁊ exterminiũ vicioꝝ. ꝓpt' q̃s
debilitare coꝛp⁹ ⁊ abbreuiare vitã/plerũq;
fas ẽ. ⁊ aliq̃ñ necessitas. ¶ Pꝛoposuit salo
mon a vino abstrahere carnẽ suã vt animã
suã trãsferret ad sapiam. Daniel ⁊ ceteri p
phetaꝝ vt diuinis reuelatõibꝫ eẽnt idonei pe
ne sup̃ vires coꝛpus sub abstinẽtia macera
bãt. Amplius tradũt in ↄtẽplatõĩbꝫ experti ñ
posse aĩaꝫ ab egypto tenebroseꝫ carnalitatis
[illegible] carnal' coꝛpa
lẽq; abstinẽtiã faciat nõ solũ a sup̃fluis s; a
multis etiã necessariis. Ad h̃ traduci põt
etiã illõ Grego. Nemo põt app̃hẽdere q̃õ
sup̃ ip̃m est. si p̃us nescierit mactare q̃õ est
h̃erũ. h̃ in seipo ⁊ ꝓprio coꝛpe expleuerat
q̃ ꝓpt' h̃ in egritudines ꝑpetuas inciderat
Hãc esse cãꝫ opinoꝛ p̃cipuã/cur tãta est ra
ritas tp̃e nr̃o eoꝝ/q̃ ↄtẽplatõĩs arcẽ ascen
dãt ⁊ illic stet. Exigit' q̃ppe ad h̃ sobrietas
nõ illa mĩmõ q̃ seruat mãdatũ ⁊ petm̃ cri
[illegible] rigidioꝛ.
Tribulatiões itaq; coꝛpis dilatãt [illegible]
sup̃ioꝛa. ⁊ ad inferioꝛa ne dilabat' stringũt.
Sic nõ inueniẽs aĩa vbi sue affectõis pes
dilatet' aut q̃escat. q̃m inũdauerit aq̃ tribu
latõĩs sup terrã sensualitatis/regredi com
pellit' cũ colũba ad interioꝛis arcã quietis
Qui v̄o ieiunij tal' atq; tribulationũ cete
raꝝ asperitatẽ/a se iugit' repulerit miraboꝛ
si nõ expers erit eleuate ↄtẽplatõĩs. Et si ñ
assidue p ima serpet eius animus ↄtentus
cõi mõ cognitiõĩs alioꝝ. sicut a cõi ritu vi
uendi vel ad tp̃s nõ semet abducit. Uide
tis ẽ q̃tũ seruit ↄtemplatõĩs v̄tuti in qua
felicitatẽ p̃hi posuerũt/ip̃a victus asꝑitas

[illegible] ipsein boibꝫ generent vel genite ɔseruētur. [illegible] dēt corpis iacturā/dūmō p eā finis suꝰ habeat. ¶ Ceterꝫ attēde tibi qd debeas aie sanitati ꝛ curatiōi a vicijs. qn̄ vt corpꝰ redimas ferrū patieris ꝛ ignē inqt Naso. ¶ Diceret aliq. ſꝫ nō determio ꝙ p euitatōe doloris nimij aut deformitatis fas eēt alicuius morbū mēbri icuratū relinqre. ex q̄ tn̄ morbo dimisso breuiaret vita. Hec abbreuiatio q̄sto rōnabiliꝰ tolerabit ad euitādos dolores nō momētaneos ſꝫ p vicijs puniendis sempiternos. ¶ Addamꝰ ꝙ ɔsuetudo naturā imutat vſqꝫ adeo/vt venenū cibꝰ eē possit. Multos iā audiui alterꝰ religiōis q̄bus in egritudie vsus carniū ɔcedit dicētes abominatōꝫ eis fieri ꝛ nauseā si carnes gustēt. Malūtqꝫ iugit carere. tn̄ valet i eis ɔsuetudo. quā phs alterā dic esse naturam ¶ Esto deniqꝫ ꝙ ex esu carniuꝫ pueniret in [illegible] dū egritudo ꝛ lassitudo sequet. Audi sile. Essent aliq̄n potōes q̄dā medicinales vt potelaxatiue satis idonee p pn̄ti statu pati [illegible] taliū/pigra ꝛ segnis in futurꝫ reddat natura [illegible] ꝙ audiui vnū de carthusiensibꝫ virꝫ plane doctissimū. ꝙ plures nūero morerent aut [illegible] Laniaꝫ addebat ꝙ vigilie ꝛ solitudo ꝛ quies ceteraqꝫ deuotōis hmōi exercitia/[illegible] macho reliquūt. Addo aliā. qꝛ vir. aut raro tempant ꝛ sobrie int hec gule icitamenta ꝑsarent. Nā cur ob aliud sapiēs vnꝰ medicorꝫ dixit/plures occisos gula q̄ gladio. Nō si nullꝰ diceret/tn̄ expiētia loquēte cognoscit. Cur aliūde pterea religiosi ꝛ rura [illegible] a carnibꝫ. imo ꝛ a vino ꝛ a ceteris [illegible] blādiētibꝫ cibꝫ lōge factis/senectā maioreꝫ [illegible] talibꝫ enutriti. Prepōderāt scio ille q̄ aiaꝫ [illegible] etas. tn̄ ita loquēdū fuit carnalibꝫ q̄ carnalia pferūt. Ita eoꝝ iniq̄tatē mentiri sibi docere debuimꝰ q̄ abbreuiatiōeꝫ viuēdi alijs obijciūt p crimie suā vitā frequētiꝰ ꝛ o deq̄sto indecētiꝰ neqꝫ ꝛ sordidiꝰ sua voracitate ꝛ igluuie mactāt suffocāt ꝛ necāt. Qm̄ in mltis escis (iuxta sapiētis ꝟbū) multa ē infirmitas. Et fm pprietatē ꝟgiliani ꝟbi mltos etiā viuos vinū somniūqꝫ sepeliūt ¶ Postrēo q̄d eradicatio viciosaꝝ libidinū in seipo ferueutiū fieri suadet. qn̄ nonnulli (qꝛ occasionē pstabat alijs luxurie sua pulchritudo) seipos lacerabāt i facie. aut eum suis picul ingētibꝫ exules aufugerīt. Vulgata est [illegible] Bern̄. ꝛ filiū. Reptus ē mihi insup vnus sctōꝝ patꝝ. q̄ vt elatōeꝫ ex suis viribꝫ ɔsurgentē [illegible] bus obtinuit. vt demoniace passiōi corpꝰ subiaceret. ¶ Nō euagemur vlteriꝰ in materia latissima de acq̄sitōe ꝟtutū ꝛ omissione vicioꝝ. strigat sermo ad ꝟtutē vnicā castitatis. ꝛ q̄stionē q̄stione veluti clauū clauo retūdamꝰ. Quero ab aduersarijs si vouere [illegible] sipiūt vt ħ negēt. Nō negabūt isup q̄n dabil sit casus necessitatis extreme q̄ vel a tyranno [illegible] ope carnali remediū. Peto g̃ si tal nō [illegible] fornicari vl adulterari. ſꝫ mr̄imonialr vxorē assumere. ꝛ eā carnalit cogscere possit ꝛ debeat. qm̄ ħ agēdo diuturnius viueret vt supponit. Si rn̄deat ꝙ votū castitatis ipedit mr̄imoniū ɔhēdū etiā in illo casu necessitatis extreme. Quero pmo. Vn̄ ħ hꝫ vt cū votū illud ħūana tm̄mō volūtate emis[illegible] des q̄ pacto pōt obuiare. Ita eīn ꝑus argutū ē in scda ɔclusiōe. Rursus pōt sibi a papa ɔcedi dispēsatio ɔhēdi q̄ dispēsatōe facta nūq̄d vxorari tenebit p licito vsu carnali saluatiuo vite sue. aut si poterit subire mortē/ne castitas sua ꝟgiat aut viduat de [illegible] cere possumꝰ ꝙ n̄ obstāte eā necessitatis extreme aut supiorꝫ autoritate pt ppetuo voueri certa sobrietas sicꝫ castitas. si ꝟo dicāt iuxta cōiorē opiōne ꝙ tal etiā n̄ vouēs possit licite pati mortē p ɔſuatōe castitatꝫ pp̄etue. q̄uis ħ pati neqꝫ obliget. Velle desiderare vt nob darēt diuersitatꝫ rōnē i castitate ꝛ sobrietate. qre n̄. vtrobiqꝫ erit siliis bꝰ diuini pcepti trāsgressio. n̄ occides. nūq̄d tal pseuerāt castꝰ i cāu nr̄o. ita seipm pimere dicēdꝰ ē inꝑtatiue. qꝛ ad vitā seruandā pꝫ eidē licitꝰ erit p mr̄imoniū. sic de pseuerāter abijciente carnes nobis opponunt.

¶Diceret fortassis ꝙ nulla ē pōderatio di/
[illegible]
[illegible]
ta secū fert incōmoda. Tribulatōnez inq̄t
ap̄ls habebūt hmōi. Nolo hic ptinaciter
ɔtēdere, nec in alterutrā partē fixā ferre sen
tentiā. nolo. qm̄ quicq̄d dicat̄ p nobis est.
Nā si mors p castitatis ꝟtute tolerat̄/vbi
etiā sine delicto pateret euadendi libertas
fas ē p virtutis adeptōe vel ɔseruatiōe/vi
tam nō solū abbreuiare. ſʒ etiā vltro pdere.
qđ hic pbādū assumebam⁹. Si ꝟo mors
vsqʒquaqʒ declinā da esset in casu necessita
tis talis. ⁊ tn̄ votū castitatis nō indiscrete
factū fuit. Cū q̄s talē casum nō exemerit/cō/
uincit siltitudo ꝙ statutum de abstinētia a
carnibꝰ/rōnabiliter factū vel latū est. etiaʒ
si nulla sit exceptōe p expssa verba vallatū
R put in scđa ɔclusione dicebat̄. ¶Obmute/
scāt ergo obtrectatores q̄libet ɔ̄ sctāʒ car/
thusie sobrietatē q̄n potius venerent̄ ipaʒ
tāq̄ʒ imitatricē Johānis baptiste abstinē/
[illegible]
sup sanctoꝝ patꝝ repn̄tās exēpla atqʒ ve/
[illegible]
p suis alienisqʒ delictis ex magno iusticie
atqʒ charitatis zelo. Collaudet̄ etiaʒ velut
ꝑficiēs aliis exēplo ⁊ merito. Deniqʒ susci
[illegible]
tellectualiū ⁊ viciosaꝝ cupidinū potēter re
p̄ssiua. ¶Nunc ad medicos ɔuersus obse/
cro ⁊ obtestor eos p salutē aīe sue/q̄tin⁹ ar/
tem suā q̄ est de medēdis corpibꝰ/arti arti/
um q̄ est regimē aīaꝝ nequaq̄ʒ ope vel ɔsi/
lio dānabili anponāt. sciāt ⁊ obseruēt/qm̄
sicut aīe corpus/ita medicinā theologie ⁊
morali scie, sic architectonice. subiici equū
est seruire ⁊ ācillare. Ad nullā idcirco sani/
tatē corpis/medic⁹ aspirare dʒ modis aut
remediis/aīe saluti ɔ̄riis. alioq̄n abutit̄ ar
te ppria. ⁊ deū in se ⁊ in ꝓximo grauit̄ offen/
dit. Cautū ḡ ⁊ ꝟtuti ɔsonū dēt suis egrotā
tibꝰ. p̄sertim religiosis ɔsiliū. Caueāt nedū
sanare corpus alienū studēt. sauciēt aīaʒ su
am ⁊ alienā. aut ne deo irato/vtrūqʒ corp⁹
⁊ aīa peat. Si altissim⁹ ꝺ terra medicinam
creauit sic̄ affirmat sapiēs/nō impugnēt q̄
ſo deū p donū suū. Audiāt medici eiusdeʒ
sapiētis ɔsiliū vt orēt deū vt ꝑspent̄ in ma
nibꝰ opa eoꝝ. Sic em̄ ſm eiusdē pollicita
tionē/disciplina medici p quā se suāqʒ artē
deo subiicit/exaltabit caput eius. ¶Ad no
uissimū nolo putet me aliq̄s p dicta q̄cūqʒ

ꝓcedētia/secludere velle discretōis virtutē
in abstinētia vel seruāda vel assumēda. scio
itaqʒ ⁊ sic p̄res determināt ꝙ ad deterioreʒ
exitū ⁊ cui minus ē remediū trahit abstinē
tia indiscreta q̄ʒ edacitas īmoderata. Hec
aūt discretōis ꝟtus nunq̄ʒ meli⁹ q̄ʒ in hu/
militate ⁊ obediētia seruat̄. dū videlʒ ppri⁹
sensus deserit̄ ⁊ alieno prudentū ⁊ exptoꝝ
[illegible]
obediētia discretiōis mr̄/vbi melius q̄ʒ in
religionū pfessoribꝰ locū hʒ? Illic inuigi/
lat supioꝝ exercitata discretio vt suam vni
cuiqʒ p q̄litate ɔditōis loci aut tpis absti/
nētiā limitet ⁊ mēsuret. ne qđ p diuino offi
cio sancitū est/tollat illud aut notabilit̄ im
pediat. Sciunt ꝙ corpalis exercitatio ad
modicū vtilis ē/nisi p q̄ʒto iuuat pietatē q̄
[illegible] S
aliq̄s minus instruct⁹ q̄d potissimū in ab
stinētia ne īmoderata sit prudēs rector attē
dit. Rn̄deo ꝙ nō labores. nō vexatōes. n̄
[illegible]
tundē ɔsiderat q̄ʒtū ne sensus efficiant̄ he
betes ac stolidi/p excessiuā i ieiun[illegible]
tu abūdantiā. ⁊ vt nō ex ɔsequēti rōnis iu/
diciū euertat̄. sensibꝰ etem̄ vehemēter lesis/
[illegible]
tuā p statu pn̄ti sensus ad intellectū. Sit
ɔcedo q̄ʒtuslibet abstinētie rigor. dūmō sa
na ⁊ integra sensuū viuacitas ⁊ iudiciū rō/
nis impturbatū maneat. salua erūt oīa. At
[illegible]
q̄s supior a subditis extorquet abstinentiā
etiā in die veneris sctā. ⁊ si nō p ipari potē
tia tolerādi (qm̄ nō oīa possumus oēs) ille
dissilr onera abstinēdi diuidat singul̄ put
opus habēt. Affirmo ꝙ iā nō discretor ſʒ
destructor. n̄ tutor ſʒ tortor hn̄dus ē ⁊ tāq̄ʒ
ꝑniciosa pestis declinandus. Nā q̄d fit in
subito lesa sel̄ rōne ex sensuū ꝑturbatione?
Reddit̄ siq̄dē hebes. asp attonitus. ⁊ intra
[illegible]
ducit̄. ſʒ furoris ⁊ insipiētie cuiusdā bestia
lis īpetu circūagitat̄ ⁊ raptat̄. Ruit postre
mo in hāc despate ꝑditōis foueā. vt sibi sa
piēs videat̄ q̄ stolidus ē se ducē esse vult q̄
cecus ē. ⁊ q̄ ppꝛii inops ē ⁊ salubris ɔsilii/
alieno psus obedire recusat. Cur itaqʒ iā
ąmbulat ī magnis ⁊ mirabilibꝰ sup se. Iā
qʒ reuelatōibꝰ insolitis ⁊ miracul̄ faciēdis
se cogitat idoneū. Iā somnia. iā fantasias
oēs portētuosas p visiōibꝰ autēticis acce/
ptat. Iā deniqʒ nisi misereat̄ ex alto deus/

pam⁹ ē contracte ē mōte illo ad quē ... ascēdit et descēdit diabol⁹. ¶ Videtis q̄ necessaria sit in rectorib⁹ pia discretio z discreta pietas que subditos veluti cithare cordas nec mollescere nimis sinat/nec lētescere p desidiā. nec supra modū tēdat ne rūpant̄ p stoliditatē z insipientiā. Opus pfecto plenum difficultatis. plenū piculi z multe vigilie. sz meriti grādis z laudis excelse. nec deerit pie postulātib⁹ vnctio spūs q̄ docet de oīb⁹. Ex his ad extremū ppēdere fas ē/q̄ piculosa sit indiscretis solitudo. q2 cū ceciderit nō habēt subleuantē. Sec⁹ ī religionib⁹ bñ institutis repit̄. Hec habui q̄ dicerē sup q̄stione pposita de nō esu carniū. q̄s q̄ breuitatis amor quedā intacta z quedā imptractata deserere cōpulerit. Hec ē laudabilis z ab indiscretōe libera sctōz patz abstinētia. quā et si pctōr z sclaris imitari nō valeo/aut nō satis volo. veneror tñ ī aliis. ammiror z colo. venerandā insup colendāq3 libēs denūcio z libera voce defendō. Spero eqdē ex hac pia sedulitate fructū orationū suaz mihi pfuturū apud illū q̄ iussit ne grauarent̄ corda nr̄a ī crapula z ebrietate. Dñm nr̄m ihm xpm q̄ ē bñdict⁹ ī sclā sclōz Amen. Finit.

Sequuntur quedā

propositiones excerpte de lectiōe Cancellarii parisien. Anno dñi. M.cccc. apud sanctū Victorē. occasione cuiusdā dubitatōis ī facto vnius militis carthusien.

Conuertam⁹ nunc sermonē ad decisionē cuiusdā dubitationis lr̄alis/de vellicatōe spicaz alienaz p discipulos xpi. an. s. illic furti vera ratio/et ex ɔsequenti ad restitutionē fuerit obligatio. ¶ Introducit̄ hec dubitatio q2 lr̄alis ē. Et vt inq̄sitionib⁹ aliquib⁹ nouiter factis fiat aliqua satisfactio d̄ obligatis ex furto vel mutuo. si p religionis ingressum sint imunes a soluendo. ¶ Supponam⁹ in primo descriptionē furti. Furtū est cōtrectatio rei aliene inuito dño. Hec est succincta z generalis furti descriptio. Cuius declaratō patere poterit ex corollariis sequētib⁹. Supponēdo q̄ dominiū rez ē duplex. vnū diuinū. aliud humanū. Humanū ē duplex naturale z ciuile seu politicū. De primo scriptū ē d̄ deo. Dñs vniuersoz tu es. De altero dicit aplūs. q̄ oīa nostra sunt. Et xps. Primū querite regnū dei z iusticiā ei⁹. z hec oīa adiicient̄ vobis. De tercio scribūt ipse leges ciuiles z canonice. sicut etiā scriptura sacra lege commemorat. ¶ Primū ī fundat ī titulo creatōis z gubernatōis rez. Scdm ī titulo charitatis z iusticie. Terciū in regulis legis ciuilis z canonice post pctm̄. ¶ Dicam⁹ ergo veluti corollaria declaratōe z declaratiua cōsecutōe/q̄ deo approbāte vel iubēte detētionē vel ɔtrectationē cuiuscūq3 rei/nullū cōmittit̄ furtū ab eo qui talia ... facit approbatōz. Sic excusant̄ filii isrl̄ a furto dū spoliauerūt egyptios. Et intelligit̄ dūz tal̄ vtit̄ z mouet̄ ī hac spoliatōe autoritate legis diuine nō ppria libidine rapiēdi. ¶ Dicam⁹ vltra q̄ in abusu cuiuscūq3 rei ɔ legē dei ɔmittit̄ aliquo mō furtū. q2 fit quedā ɔtrectatio rei aliene que. s. ē ipsi⁹ dei. inuito eo. i. ɔdicēte z vetāte. ¶ Sequitur q̄ quilibet iust⁹ pōt vti re qualibet sine furto. z vtēdo ſm h̄ leges ipsi⁹ charitatis. q2 ſm eā ē dñs oīm oīa possidēs zc. Da oppositū. iā fieret extra charitatē. ī cui⁹ titulo fundat̄ hoc dominiū. ¶ Sequit̄ q̄ oīs pctōr q̄ abutit̄ creatura/dici pōt fur ɔ quēlibet iustū. q2 abutit̄ re iustoz ipsis nolētibus hūc abusū. ¶ Seq̄t̄ q̄ abutēs re q̄ a nullo p tūc possessa ē ciuilit̄ nō ē ex eo fur censend⁹. q2 qd̄ nulli⁹ ē occupāti ɔcedit̄. ¶ Sequit̄ q̄ vtēs re quā q̄libet h3 p derelicta vel tāq3 pro derelicta ſm interpretationē iuris nō ē dicendus fur. Et hic fundat̄ rōnabilitas p̄scriptionis z iusta detētio rei q̄ prius fuit aliena. Iusta inquā nedū ī foro ɔtētioso sz ɔsciē. ¶ Sequit̄ q̄ vtēs re aliq̄ ī casu necessitatis extreme/nō ē cēsend⁹ fur. q2 nō fit hic cōtrectatio inuito dño ſm iuris diuini z natural̄/imo z ciuilis interptationē. Cōcedūt em̄ ī casu necessitatis oīa ee cōia/put ī textu pn̄ti sufficiēter fundatū ē. ¶ Sequit̄ q̄ vtēs re modici p̄cii q̄ q̄si p nullo reputat̄/nō d3 cēseri fur. q2 nō iudicat̄ q̄ dñs hoc nō velit/aut nō vellet si hoc sciret. Attēdit̄ aūt modicitas p̄cii ſm psonarū z rez. tpm z aliaz circūstātiaz q̄litatē. aut ſm iuris aut dictamis recte rōnis interptationē. q2 qd̄ vni parz ē ē alteri multū reputatur. ¶ Seq̄tur q̄ apl̄i nō ɔmittebāt furtū in vellicatōe spicaz. q2 res modici p̄cii erat. eos insup excusabat necessitas. deniq3 dño sciente z volente hoc fiebat. nā dñs oīm ipse erat xps. ¶ Seq̄tur q̄ detētor rei aliene/dū nō h3 rē in sua ptāte vt illā restituat. sz vel vi alteri⁹ vel aliūde fact⁹ ē impotēs. ille nō d̄r tūc detinere inuito dño. Ius em̄ interptat̄. q̄ dñs nō d3 velle obligare tunc istū ad impossibile p tpe q̄ ē sic impossibilitas. q2 nec de⁹ sic obli

gat ad impossibile. legi qz diuine debet ceterc
pformari Et h fūdat quō pt absolui in foro
psciēciqs obligat⁹ ex furto / absqz h q stati re
stituat. dū tñ habeat ppositū d restituendo
tpez loco iuxta qd aderit facultas i toto vł i
pte. ¶ Seqtur q detētor rei aliene / si nō resti
tuat illā / dū restitutio cederet i piudiciū z dā
nū manifestū creditoris nō ē fur appellād⁹.
vt si nō reddat gladiū furioso. Nā resti [illegible]
q p charitate instituta ē / ptra charitatē [illegible]
tare nō dz ¶ Seqtur q detinēs rē alienā / de
tinet eā inuito dño fm iuris naturał et ciuił
interptationē / dū habz sufficiēter vñ statim
reddat / differt nihilomin⁹ restitutionē i piu
diciū vel i damnū ei⁹ cui⁹ debitor ē. Patz. qz
alteri facit qd nō vellet rōnabiliter sibi fieri
Itē qz alit pireт illa q marie seruāda pferen
daqz ē ciuił cōicatio / si pateret via defraudā
di creditores. z si nō redderet i casu tali vni
cuiqz qd suū est. et hoc in toto vel i pte. Hec
[illegible] doctores [illegible]
ponūt / q seru⁹ z obligat⁹ rōcinijs publicis /
nō pñt liberi pfiteri. z hec eadem in casu no
stro se ostēdit. nec valet allegatio de diminu
tiōe stat⁹ sui. qz iā nō eēt stat⁹ pseruatio / sz de
stitutio z destructio / si ex bonis alienis fulci
ri quereret. ¶ Sequit q sicut fama q ē vita
quedā ciuił / nō pōt sufficiēter pecunia mēsu
rari. qz sunt diuersoz generz. Et sapiens bo
nū nomē pl⁹ amat qz thesaurz. sic iniusta ab
latio fame / nō pprie ptinet sub furto / sz exce
dit ipm. Hoc ptra detractores deo odibiles. et
ptra sparsores libelloz diffamatorioz Sic
inferri posset de auferēte vitā liberi hoīs vel
vxorē alteri⁹. et ita de reliqs. ppter qd furtū
pprie nō dicit de illis. sed de re q i possessio
x nē cedere solita ē. ¶ Seqtur q obligat⁹ alte
ri ratiōe furti vel rōne pecunie mutuate nō
pōt rōnabiliter se reddere sciēter z spōte im
potentē ad satisfaciendū vel soluendū. patz.
qz alit peccare ptra legē tā naturalē qz diui
nā z hūanā de restitutiōe ablatoz vel debito
rū solutiōe. et de reddēdo vnicuiqz qd suū ē.
et de nō faciēdo alteri quod sibi nollet fieri.
Nec valet hic allegatio q ad frugē melioris
z altioris vite vult pgredi. qm nō sunt faciē
da mala vt bona eueniāt nec aliqs ditādus
[illegible] ¶ Seqtur q obligatus
pdicto mō / nō vouet licite aliquid absolute
vñ reddat ppetuo ipotēs satisfacere / nō ha
bita licētia vel psensu illi⁹ cui manet obliga
tus. vel nisi aliūde pateat pbabilr mod⁹ ad
satisfaciēdū. pt tñ vouere sub pditiōe / vt qu

tū i se fuerit / aut alio tali mō. Patet. qz repu
taret h sibi vel i fraudē vel i dolū. queadmo
dū i de seruis expsse leges pdite sunt. Secus
vbi nesciēter z qdā bona fide cognosceretur
votū emittere. qd tunc apparebit dū ad insi
nuatōz mali prin⁹ resipiscet. ¶ Seqt q obli
gat⁹ vt dictū ē / non ē admittēd⁹ ad pfessionē
faciēdā i aliq religione / nisi religio p se vł ali
os / se obliget ad satisfaciēdū p sic pfitēte Et
ita rōnabił ē z stabili iure tā diuio qz natura
li z hūano fūdata psuetudo q petit a pfiteri
volētib⁹ si liberi sint z a debitis absoluti. Cō
tra quā institutōz si pfessio qrat fieri p frau
dē vel dolū profitētis / religio manet libera /
vt posteri⁹ eū dē abijciat. Si aūt religio sic
[illegible]
videt ad solutionē obligata iuris interptati
one [illegible]
psertim si qcqz a pfitēte suscepit ¶ Seqtur q
taliter obligat⁹ si voueat absolute vł pfiteat
religionē / ipse nō ducit lege spūsscti. sicut vi
det dicere Ray. z sui seqces. Nec ē i hoc mi
nor rō. imo forte maior de obligato ad pso
nā singularē / qz de eo q reipublice ligatus ē
Patet. qz spūsscrūs nō istigat ad pctm et ad
[illegible]
gis naturał. vñ z tal pfessio eēt oblatio deo
de furto vel rapina z de suba paupis / qi q vi
ctimat filiū añ patrē. Et alibi. Ve q edifica
tis syō i sanguib⁹. Vez est q obligat⁹ reipu
blice vel rōne vsuraz vel aliūde, pōt i casu a
gerēte officiū reipublice absolui vel licētiari
sicut pt fieri de obligato sub icerto. vbi resti
tutio vaga q i pios vsus hz fieri sola reqrit.
Et hic fortassis fuit intellect⁹ aliqz / q oppo
situ ad ea q dicim⁹ visi sūt posuisse. ¶ Seqt y
q obligat⁹ mō dicto / vouēs itrare religionē
dz differre voti executionē / qusqz creditori
bus satisfecerit. Patet. qz als impletio voti
pgeret tūc i deteriorē exitū. sic dicūt docto
res de habēte patrē i necītate pstitutū. cui p
us tenet puidere de necessarijs qz votū reli
giōis vel emittat vel emissū adipleat ¶ Seq
tur q obligat⁹ mō dicto pl⁹ ipedit stāte tali
[illegible]
ri solo voto vel iuramēto. Patet. qz si qs iu
rasset sponte dare alteri cētū florenos. z vel
let intrare religionē / posset h facere nō soluē
do cētū florenos. qz mutaret iuramentū v [illegible]
votū i meli⁹. Sec⁹ est vbi psurgeret obliga
tio aliūde ex furto vel pecunia mutuata. Et
fm hoc forte pñt cōcordari doctores aliq q
vident ptrariari i hac materia. spālr sanct⁹

Tho.l. d a sede.q.vle. ¶ Sequit̄ q obligat⁹ rõe furti vel ꝯmodati si nõ habeat vñ reddere de bonis. tenet̄ p industriã aut laborẽ suũ si pt acq̄rere vñ satisfactõẽ possit iplere. etiã vbi viuẽdũ eẽt i statu lõge iferiori q̃s stat⁹ religiosi existat. Nõ eñ oim ē volare ad alta montana ꝯsilioꝝ/ipeditis hac vel illa occasione [illegible] ad hoc req̄sitis. Aliõ [illegible] non poterit seru⁹ rõcinijs publicis obligat⁹ religionẽ liber [illegible] vel ad sacros ordines promoueri. qd tñ oẽs negãt. ego nõ sat̃ intelligo [illegible] rõem ¶ Sequit̄ q si neq3 de bonis suis neq3 de industria sua poterit iste sic obligat⁹ vnq̃ satisfacere. vel i toto vel i pte. ꝛ h̄ pbabilr̄ appareat. ipe pt autoritate vel de licẽtia iudicis publici/religionẽ intrare. Patz. q pt cedere bonis suis eadẽ autoritate qm̃ inanis est actio cũ i inopia debitorũ excludit. Et h̄ intelligẽdũ adhuc videt̄/vbi psona ē libera. ꝛ vbi nõ currit lex vel ꝯsuetudo/q nõ hñtes vñ soluãt/luãt i corpe. Quẽadmodũ habem⁹ i illa muliere. cui⁹ duos filios creditor rapuerat ad vẽdẽdũ p satisfaciendo sibi. Et sic forte accipit̄ illud sapiẽtis. Qui fenerat̄ mutuũ/seru⁹ ē fenerãtis. Obligat̄ eñ tal̄ ad laborãdũ etiã psonalr̄/vt patet sibi facultas ad soluendũ. Nec dz sibi fingere [illegible] q i laborãdo patiat̄ detrimentũ [illegible] sue. Nã i religiõe [illegible] et obedientia magis habebit circa publica et male alliciẽda/laborẽ exercere. Silr̄ nec valet allegatio q liber ē. et q psona liberi hõis ñ pt pecunia ꝯpẽsari. qm̃ talis in casu sic se seruũ fecit/q nõ solũ pt i carcerẽ trudi sz vita puari/sicut suspẽdia docẽt furtũ. Rursum notet̄ hystoria vidue q̄ venit ad Helizeũ dicens. Ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruiẽdũ sibi. iiij. Re. iiij. ¶ Seq̄t̄ q sic

Z obligat⁹ (vt dictũ ē) si faciat aliq̄d vñ renũciet bonis sue successiõis. aut si distribuat bona vñ paup ꝛ inhabil̄ ppetuo ad soluẽdũ remaneat. facit q̄dẽ stulte ꝛ iniuste apud deũ ꝛ s̄m ꝯsciam. nihilomin⁹ apd foꝝ publicũ poterit hec renũciatio seu distributio q̃nq3 valida reputari. q̄a nec fert̄ iudiciũ tale nisi de manifestis. nec i probant̄ illic ea q̄ nõ pñt de fraude seu dolo ꝯuinci. Et hic est laque⁹ valde magn⁹ si tal̄ nõ inuenerit hoies esse bone [illegible] do derelic̄t. Postulat tñ eq̄tas cõis et bona fides publica/vt tal̄ apud iudices releuationẽ aliquaz sup hac querela si ad eos deducta fuerit/inueniat. Primo q2 talis nõ erat vsq3 quaq3 liber vt faceret d re sua qd volebat cũ maneret obligat⁹ rõne furti vel mutui. Deinde tal̄ si pfessionẽ attẽtauerit facere. nõ eoipso pdidit ius succedẽdi ad hereditatẽ iure ppinq̄tatis euenientẽ. cuz pfessio nulla fuerit ipso iure. psertim reclamãte ꝛ ꝯdicẽte rõnabili ꝯsuetudine religionis sibi notificata ꝛ expssa. ꝛ ex ꝯsequẽte deficiẽte ꝯsensu mutuo religiosoꝝ. quem ad hoc requiri nemo dubitauerit. ¶ Sequit̄ q si obligat⁹ h̄ mõ religiõz vouet vt fraudet creditores suos. facit q̄dẽ stulter iniuste. Videt̄ nihilomin⁹ eidẽ ꝯsulẽdũ/q vota religionis q̃tũ poterit etiã foris manẽs impleat. laborãdo apud creditores ꝛ alios q liber fiat mũdo. ac deinde subijciat collũ suũz xpi iugo. Prima ps nũc deducta ē. ꝛ patet aliũde pspicua ratõe. qm̃ tota vna religio nõ dz minori gaudere puilegio q̃s aliq̄s ad religionẽ illã admittẽd⁹. sed religio illa manet sp obligata ad solutiõez debitoꝝ q̄ ꝯtraxit. nec excusat eũ pfectio vite iaz pfesse. ergo nec aliũ excusabit pfectio vite pfitende. Adde q olim fuit error ꝯdẽnat⁹ paris⁹ vniu dicẽtiũ. q p sustẽtatõe vni⁹ pueri habil̄ ad lr̃as sacras/licebat spoliare diuites abutẽtes [illegible] publica. Vide aũt si nõ pxim⁹ sit error dicentiũ q licitũ est nõ soluere creditorib⁹ debita rõe furti vel mutui/q̃tinus hõ trãsferat se ad vitam altiorẽ. Hoc eñ q̄d aliud ē q̃s creditores rebus suis spoliare. ¶ Si aũt dixerit aliquis. nõne talis intrãdo religionẽ cedit bonis suis oĩb⁹. ꝛ ita satisfacit. Aduertat q̄ hoc dicit q̄d ē cedere bonis. ꝛ sub qua recipit̄ qualificatõe apd iudices. Jurat eñ cedẽs bonis suis/q si venerit aut venire potuerit ad pinguiorẽ fortunã/soluet i toto vel in pte/ita q [illegible] acquisita suo creditori. q si sponte se reddat impotentẽ/videre facile ē q peierat. ¶ Talis sic obligat⁹ si pfessus ē religionẽ/quãtũ in se fuit. ꝛ hoc de ꝯsensu vxoris si fuerit maritatus/remanet obligat⁹ ad votũ castitatis. remanet etiã obligat⁹ mõ dicto vt votũ studeat ad effectũ rationabiliter deducere. et interim viuat sub regulis illius quã pfiteri credidit religionis. quantũ circũstantie rerũ pmittere videbunt̄. Equũ ē pterea vt creditores/psertim nõ egẽtes/reddãt se beniuolos exorabiles ad impletionẽ voti sui debitoris ꝛ rependet deus vicem.

Finit anno. Mccccx. crastino Annunciationis Marie.

Adhuc eiusdem super eodem.

T p Resuppositis veritatibus.xij.ppositionum precedentium.scz.x.z.xij [illegible] arum de.[illegible] sequentium. Presupposito insup casu put ponit p fratres Carthusien. cui⁹ initiū ē. Quidā Johānes olim miles secularis Et finit. licet de ingressu quidā dissentiāt. Dico ego Johānes cancellarius parisien. indignus. ea que sentio ī hoc casu. z de.xij. dubijs sup ipso formatis ¶ Scādalose. infideliter z puerse agunt/qui circa hāc materiā sciēter variāt z corrūpunt male narrādo casus veritatē/ducz a doctoribus rñsiones vel opiniones inquirūt. Patet. qz imponūt maculā in gloria doctoz q̄ntum in eis est. z tā seipsos q̄z alios in errorez ducūt. Hoc pmisi. qz vidi q̄daz scpta nomī mea ascpta q̄ trūcate recitata erant. ponēdo partē vnā/dimittēdo alterā. Vidi insup dicta quorundā magistroz mihi notoz q̄ nū q̄z fuisset ab eis posita/si casus fuisset eis taliter qualiter mihi pñtatus. Presertim in h̄ q dicunt illū militē posse repetere ɔiugez suam. nec in aliquo teneri ad religionis obseruationē in toto vel in pte. Legi denicz scripta quorundā que vident ideo ptermissa. qz sonabāt aliter q̄z inquirēs affectabat. ¶ Johannes miles nō videt sufficienter satisfecisse deo z iusticie/dū resignādo hereditatē suam in manu fratris/nō fecit petito prius assensu suoz creditoz. vl̄ saltē de autoritate illorū supioz (vt pape vel alterius) qui translationē poterāt validare. Hoc dictū satz innuit esse vez ex vbis ipsi⁹ dubij dū dicit/q min⁹ caute z min⁹ ɔsulterē. Et videt eē ɔtrarietas q̄ mora additur. mō tñ meliori q̄ nouit Poterat eñ modū inuenire/imo modos meliores. vt vendendo totā hereditatē z statim soluēdo. vel q de ɔsensu creditoz fecisset dictā trāslatōz. vel q de auctē pape aut principis q̄ erga creditores habuisset forte auctez ɔpellēdi eos ɔsentire bone equitati vbi peruerse agere voluissent aut aliq̄ tali mō. Et notetur.xxij. ppositio. Notent etiā iura positiua de trāslatōibus. ¶ Fratres carth. cū reuerētia loq̄ndo/nō vident se habuisse satz caute z diligēter/dū añ pfessionē vel receptiōez Joh. militis/nō interrogauerūt creditores suos z de trāslatōe pdicta an eēt valida ñ īformati sunt. Notetur.xxi. ppositio. Attento eo q dicūt iura ignorātiā. s. latā aut crassā reputari ī dolū vel fraudē. videt q iudex in foro exteriori reputabit pdictos frēs. et Joh. militē cū fraude z dolo pcessisse. nisi sufficiēt fuerit informat⁹ ex circūstātijs certz de simplicitate z bona fide pdictoz. vt q poterant rōnabilit z debeāt nescire modū altez se habēdi circa pdicta Notet eadē ppositio.xvi. Addito illo qd statuūt leges z ɔsuetudines laudabiles religionū de mō [illegible] serui sūt zc. Et quō post annū vel terminuz/dñs pt repetere seruū. etiā vbi visus ē pfessionē emisisse forte vna fide q̄ ad fori exteriorz iudiciū. Et p hec tria dicta videt eē sufficienter rñsū ad pmū dubiū s̄m duplex iudiciū. scz fori. Pz eñ q ex circūstātijs rñsio trahēda ē/tā apud deū q̄z apud hoies. Attēdat pcipue si creditores q̄ mō ɔquerūt fuerīt negligētes ab initio de ɔdicēdo dicte cessiōi vl̄ pfessioni/vel si diligētes inuēti sūt. Staret in casu q ingressus fuisset licit⁹. z pfessio seq̄ns nulla eēt. imo inualida z cassanda. Exēplū satis trahit ex pcedētibus vbi q̄s pbabilit crederet q dñs su⁹ cui⁹ ē seruus. vel creditores oēs essent mortui. aut crederet pbabiliter q placeret eis suus ingressus. licet falleret. vel vbi aliqua tali ignorātia pbabili laboraret p testificatōem alioz aut aliūde. Qua ignorātia sic stāte/religionē ingrederet. patz istud in casu hoc. Examiet ergo Johēs miles cū fratribus carth. sup ignorantia sua mō [illegible]. ¶ Si fratres carth. poterāt z volebāt ī oēm euentū satisfacere p Joh. milite. tūc manēt obligati. nec ē facta fraus creditoribus. et ita pfessio valet. Si autē nec poterāt nec volebāt satisfacere. nec ɔsentiebāt receptōi Joh. militis nisi sub cōditiōe implicita. nec explicita q esset liber a debitis. tūc pfessio nō ligat fratres q̄n militē possint z poterint expellere Sed miles manet obligat⁹ ad vota religionis q̄ñcunq̄ z quōcunq̄ potuerit illa cōplere. qz fecit qd in se ē de vouēdo. Exemplū ď seruo/q̄ post reductionē eius a pfessiōe emissa ad dñm suū/tenet si fiat liber votū cōplere. imo etiā stante seruitute ei⁹/tenet ad ea q̄ pōt seruare de votz religiōis/vt caste viuere z alia facere p q̄ nō ledit vel tollit debitū domino seruitiuz. Notet.xxiiij. ppositio. Notet hic distinctio/q votoz aliqd ē qd obseruatū nunq̄z vergit in deteriorē exitū. z illud semp est tenendū. Aliud qd obseruatū q̄ñq̄z vergeret in deteriorē exitū. z pro tūc non obseruandū est. sed p alio tpe nō vergeret in deteriorē exitū sua obseruatio. z tunc ligat Et

ſm hoc pt quō votū ſerui obligat et quō ñ.
Et ita de milite hec dubitatio ablata ē a di/
cis meis al's circa mariaȝ hāc q̄ſtū vidi p co
pl. ¶ Si reqrat p ſufficiente examinatōe q
frēs carthu. receperūt ⁊ detinuerūt dictū Jo
hannē militē in fraudē creditoꝝ/ipſi et eorū
monaſteriū cēſendi ſunt obligati ad ſatiſfaci
endū creditoribꝫ quantū pñt. Notet ꝑpoſi
tio. xvi. Et ſm hoc facile ē videre quō dict⁹
Joh. nō pōt eſſe carnes. nec vxorē repete
re ⁊c̄. Notet mod⁹ diſpēſatōis quā aduerſa/
rij ptēdūt habuiſſe q̄liter ī fine vult q redeat
obligat⁹ ⁊c̄. ¶ Stāte caſu nr̄o videt. q nulla
ſpes ſit ī Johe milite ad ſatiſfaciendū credi
toribꝫ/niſi ptēdēdo ius ſucceſſiōis ad cauſā
vxoris. Et cū ſucceſſionē illā poſſit eque pe
tere ꝯuerſando ī monaſterio carth. p ꝓcura/
tores idoneos ⁊ imploratōȝ auxilij ſupioꝝ
ſicut extra/ꝯſulendū ſibi videt/q maneat et
viuat ꝯuerſando monaſtice ī clauſtro ſuo ꝓ
ſalute aīe ſue. ſcādala religiōis ſue ⁊ aliorum
necnō occaſiones pctōꝝ ꝯtra vota ſua cau/
te declinādo. alioqn videat ne amās pericu
lū pereat ī illo. Utrꝫ vō ipſe Joh. miles ſit
nūc habilis ad ſuccedēdū vel vxor ſua. qꝛ ni
hil hic inquirit. nihil hic rñdeo. Notet. xxij
propoſitio ſup hac re.

Sequitur ſcedula

ſup eadem materia.

Uniuerſis pñtes l̃ras inſpecturis
Johes de bellomonte rector vni
uerſitatis mgr̃oꝝ ⁊ ſcholariū pa/
riſi⁹ ſtudentiū ſalutē ī dño ſempi
ternā. Notū facim⁹ q Anno dñi. Mcccc.
xxviij. die Maij. pñtata eſt nobis ex pte dñi
cācellarij ecclie pariſieñ. ſcedula q̄daȝ papi/
rea/ꝯtinēs caſum quēdā cuȝ rñſionibꝫ et de/
claratōibꝫ ſup dicto caſu/p eundē dñm Cā/
cellariū et alios infraſcptos ſacre theologie
dicte vniuerſitatis ꝓfeſſores/cū ſubſcptōni
bus eorundē p eoꝝ manus ꝓprias. Cui⁹ q̄/
dē ſcedule ⁊ ſubſcptionū tenor ſequit in hec
verba. ¶ Quidā olim miles ſecularis multis
obligatus debitis. poſt ceſſionē oīm bono/
ruȝ ſuoꝝ quā fecit in pñtia dñi ſui ac princi/
pis terre/ea reſignādo in manus fratris ſui
germani ad opus ⁊ vſus creditoꝝ ſuorū/ip
ſis licet ignorātibꝫ. ſic q accepta a p̄fato fra/
tre ſuo cautōe pmiſſi/ſub ſigillo p̄fati prin/
cipis ⁊ ſui/ q de p̄fatꝫ bonis ſoluere deberet
⁊ ſatiſfacere creditoribꝫ eius. videlicet mili/
tis quondā p̄fati. ipſe ⁊ cōiunx ei⁹ abſtracti/
oris vt aſſeruit vite deſiderio/pari ſe voto li
cētiātes religionē petierūt. Hec ī monaſte/
rio ſanctimonialiū vbi recepta ⁊ ſolēniter ꝓ
feſſa p nouē fere annos hacten⁹ māſit. Ipſe
vō ī mōaſterio carth. vbi ſm formā ſtatuto/
rū ordinis carth. et ī hec vba interrogatus.
Si liber es. ſi abſolutus ſi abſqꝫ incurabili
morbo. ſi deniqꝫ ō quereſ ſatiſfeciſti: Reſpō
dit ad ſingula ſingillatim q ſic. Sed adiun
cto ad vltimā interrogationē mō ſatiſfactio
nis vt pmiſſū ē ſup. vicꝫ via ceſſionis p̄fate.
Ad qō prior monaſterij rñdit ī hec vba. Sci
as q ſi aliqd hoꝝ de quibꝫ interrogat⁹ es/ce
laueris. poteris etiā poſt profeſſionē expelli
Poſt hec ſm formā ordinis ⁊ ſtatutoꝝ p̄fa/
torū tanq̄ nud⁹ ⁊ paup ſuſcept⁹/et ſolēniter
ꝓfeſſus ē/minime reclamātibꝫ creditoribꝫ ſuis
q̄bꝫ protūc vel interim nō fuerat ſatiſfactū.
⁊ hinc p ſeptē fere annos ī monaſterio pſeue
rauit. Interea ꝯtigit fratrē p̄fati quōdā mi
litis infortuniū quoddā incidere/vt vicꝫ ab
hoſtibꝫ ſuis capet. vñ impotēs videt factus
ad exequendū qō pmiſerat de ſatiſfactiōe ꝓ
fratre ſuo milite p̄fato. Poſt hec aūt mortu
us ē ſocer ipſius quondā militis pr̄ videlicꝫ
olim vxoris ſue. Uñ pſuadētibꝫ q̄buſdā cō/
ſanguineis eius ac ꝓpinquis/occaſione ve
cis videbat aliq̄li iā habita tanq̄ iure ꝓpin/
q̄tatis ac legitime ſucceſſionis ex pte vxoris
ſue quondā p̄fati/monaſteriū ſuū ꝯtra pro/
hibitōem prioris ſui/ad petendū bona q̄n/
dā ſoceri ſui defuncti vt inde ſolueret debita
ſua creditoribꝫ. ⁊ ad ſeculū reuerſus habitū ſuūȝ
dimiſit. carnes comedit. et vota profeſſiōis
ſue multiplr̄ violauit. Et notandū q in pa/
tria illa. ſ. in terra hollādie. gelrie ⁊ brabātie/
religioſi tales ſuccedūt parētibꝫ vel monaſte
ria pro eis. ¶ Sequit in ſcedula memorata.
Preſuppoſita veritate caſus ſicut pmiſſum
eſt. quē caſū ſub alijs termīs quidā al's apō
multos ō vniuerſitate pariſieñ. variauerūt.
dū eoꝝ opiniōes inq̄rerēt. ꝓpter qō nō eſt mi
randū ſi tunc vno mō quidā rñderūt. ⁊ nūc
aliā dant rñſionē. qꝛ electis interim allegati
onibꝫ dicunt ea q̄ ſequunt. et q̄ vera reputa/
mus doctores infra ſcpti. ¶ Primo q miles
olim de quo fit ſermo/incōſulte ſatis religi
onē ingreſſus/⁊ incaute recept⁹ ē. Ex hoc p̄
ſertim. qꝛ ceſſio bonoꝝ ſuoꝝ fuit incauta ne
qꝫ ſufficiēs pro liberatōne ſua a manu credi
toꝝ ſuoꝝ. licet debuiſſent citius reclamaſſe.
Secūdo q profeſſio quā ſolēnit fecit nō ob
ſtāte q incōſulte ingreſſus ⁊ icaute ſuſcept⁹

sit/ligat eum de iure tā positiuo q̄ diuio ad vota religionis. ¶ Tercio q̄ neuter ꝯiugū p̄fatoꝝ/pōt alteꝝ post diuortiū ex mutuo cōsensu ꝛ approbatōne ordinarij celebratū. ac post professionē desup solēniter factā repetere. ¶ Quarto q̄ sic neuter pōt alterū repetere/re post diuortiū ac pfessionē. sic nec bona q̄ alteri eorū siue monasterio ex pte psone interim acq̄sita sunt seu acq̄ri ptigerit i futurū/debēt alteri seu monasterio ei⁹/tāq̄ alterius ꝯiugis reddi deꝑuire. ¶ Quīto q̄ p̄fat⁹ olim miles/nimis incōsulte ꝛ inordinate et illicite sic a monasterio suo recessit/peiusq̄ ac piculosi⁹ reiecto habitu suo foris remanet. ꝛ q̄ de necessitate salutis oī tergiuersatōe post posita q̄ toti⁹ reuerti tenet̄ ad monasteriū. et sūpto habitu sub disciplina quā pfessus ē degere regulari. Attēto pcipue q̄ manendo extra mōasteriū nō ē idē miles habilior ad soluēdū. imo min⁹ q̄ intra manēdo. ¶ Sexto ꝛ vltio q̄ attētis p̄missis pfessio olim militis p̄fati quā fecit i religione/nō obuiat directe ꝛ de p se obligatōi priori/q̄ an̄ creditoribꝫ extitit obligat⁹. ꝛ p ꝯseq̄ns manet eis obligatus vt an̄. Sic q̄ si ipe tpe receptiōis sue ad ordinē/aliq̄d secū apportauerit. aut interim aut i futurū/monasteriū p̄fatū de bonis ei⁹ pcepit p tanto saltē/sp̄ tenet̄ satisfacere creditoribꝫ monachi sui donec plenarie eis fuerit satisfactū. ¶ Sequit̄ in scedula. Sic sentio ego Joh. de gersonno cācel. pisieñ. indign⁹. in cui⁹ testimoniū me subscpsi i p̄nti scedula ppria manu. Attētis etiā additōibꝫ circa p̄dicta/quas eadē manu mea scpsi anno dñi Mccccx.xxi. Maij ¶ Ego petr⁹ d̄ dyerreio mg̃r i theologia ꝯformit̄ ad dñm Cācell. i hac materia sentio. i cui⁹ testimoniū hic me subscpsi. ¶ Ego Jordan⁹ morim mg̃r i theologia ꝯformiter ad dñm cancel. i hac materia sentio. i cui⁹ rei testimoniū me hic subscripsi. ¶ Ego Johēs dachori mg̃r i theologia ꝯformiter ad dñm cancellariū i hac materia sentio. in cui⁹ rei testimoniū me hic subscpsi. ¶ Mihi fratri Guilberno de bunulla sacre theologie imerito pfessori videt̄/q̄ dict⁹ miles vere sit pfessus. nec pt vxore repetere. an imo coged⁹ redire ad monasteriū. ꝛ ibidē viuere sub disciplina regulari. In cui⁹ signū hic me manu ppria scripsi. ¶ Ego mg̃r Guilhelm⁹ de tancris sacre pagine pfessor fateor p p̄ntes/q̄ dict⁹ miles de q̄ casus sup̄ ponit̄/vere realit̄ ē pfessus. ꝛ obligat̄ ad obseruātiā regularē sui ordis. ꝛ censend⁹ ē religiosus. nec pt ampli⁹ repetere vxorē licite. si q̄ tñ debita an̄ ingressū religiōis dict⁹ miles vel eius vxor ꝯtraxerit. dico q̄ si sit possibilitas soluēdi/ipe vl̄ ipsa tenet̄ vl̄ manualr laborādo i monasterio vel ex hereditate paterna q̄ alicui eoꝝ possit succedere p mortē alicui⁹ parētū soluere p̄dictoꝝ. ¶ Sup hac materia plura possint allegari. sed dimitto cā breuitatis In cui⁹ rei testimoniū hāc determinatōem ppria manu scpsi ¶ Ego Petrus baardi doctor i theologia cōformiter ad dñm Cancellariū ꝛ ad alios mg̃ros in theologia q̄ i hac materia deliberauerūt idē omino ego sentio ¶ Ego frater Stephan⁹ sacre theologie p̄fessor ac mi̇ster sancti Maturini parisieñ. ordinis sancte trinitatis ꝛ redēptiōis captiuoꝝ ꝯformiter cū opinione mg̃ri Johis de gersonno cācellarij ecclie parisieñ. delibero In cui⁹ rei testimoniū signū meū manuale hic apposui. Anno dñi. Mccccx. ¶ Ego Petr⁹ de nogēto mg̃r i theologia/sētio debitū et salubre/vt miles olim pfessus/redeat ad religionē sub obseruātia regulari manēs nihilominus creditoribꝫ vt p̄mittit̄ vel ꝯuētus p eo. hec ppria manu. ¶ Ego Petrus de Arrech mg̃r i theologia ꝯformiter ad dñm cancel. p̄fatū in hac materia sentio/stāte v̄itate casus eo mō q̄ positus ē in folio p̄cedēti. vna cū q̄busdā circūstātijs mihi p fidedignos ostensis expssis. vtpote q̄ cessio bonoꝝ. ingressus religionis amboꝝ ꝯiugū. ꝛ diuturna eorū mā̄sio in p̄fatis religionibꝫ/nō latebant creditores/sed eis nota erāt hec oīa. neq̄ ptūc reclamabāt. q̄q̄ etiā bona dictoꝝ ꝯiugū si fuissent debite collecta. ꝯseruata ꝛ distributa. videbant̄ sufficere ad satisfaciendū creditoribꝫ infra satis ꝯpetētes termios ¶ Mihi dñico parui sacre theologie indigno pfessori/videt̄ salua oī correctōe/ac dicti olim militis reuerētia. q̄ ipi militi nūc asserenti se ficte intrasse religionē ad finē talē vel talē/nō est credēdū. nec ipe licite illā religiōem sic egredi potuit sic̄ de facto egressus est. ꝛ vltra q̄ nec etiā vxorē ꝛ bona successiōis sup̄i⁹ tacte pt licite repetere seu retinere noie ppriō. scriptū manu ppria. ¶ Ego Matthe⁹ roedor sacre theologie pfessor indign⁹/supposita veritate casus p̄missi ꝛ circūstantiaꝝ eiusdē in forma q̄ ponunt̄. sentio ꝯformit̄ ad deliberatione dñi cancel. sup̄ positā. In cui⁹ rei testimoniū hāc deliberatōem meā ppria manu scpsi ꝛ noie meo signaui. ¶ In quoꝝ testimoniū nos Johes rector vniuersitatis p̄fate p̄sen/

tes lr̄as sigilli rectorie dicte vniuersitatis ap/
pensione/duximus muniēdas. Anno ꝛ die
quibus supra. Finit.

Incipit tractatus

eiusdē mgr̄i Johis de gerson de tpantia in
cibis. potu ꝛ vestibus p̄latoꝝ.

A Am l vna por... absolut
sic potui/dubitatōꝫ nō medio
i crem/sup abstinētia ppetua a
carnibꝫ. an licita sit apd̄ solita/
rios religiosos/imitatores io
hānis baptiste i heremo. Velle nūc sub ꝯpē
dio maiori sil'r elucidare q̄lis tpantia i cibis
ꝛ potibus. in vestitu ꝛ ceteris. aut necessaria
sit aut cōgrua p̄dicatoribꝫ aut p̄latis/q̄ꝝ est
officiū instar Johis/pire añ faciē dn̄i. ꝛ pa/
rare vias ei⁹ ad dandā sciaꝫ salutis plebi ei⁹
¶ Ad hāc dubitationē sub vnica ꝯclusiōe rn̄
deo. Expediētius ē ꝛ efficacius p̄dicatorē ꝛ
p̄latū declinare ad austeritatē vite ꝛ parcita
tē in vestibꝫ. in cibis ꝛ potibꝫ ꝛ paucitate ser
uitoꝝ ꝛ sil'ibꝫ/q̄ȝ hominibꝫ secularibꝫ talibꝫ cō
formari. Et in p̄mis si attendim⁹ vitā xp̄i q̄
nostra ē instructio/si pterea apl'oꝝ ꝛ alioꝝ
sctōꝝ exēpla recogitam⁹/ꝑspicuū eē debebit
apud xp̄ianū id qd̄ dicim⁹. Fateor (inq̄t di
sertissimus Aug.) fateor/q̄ pciosa veste eru
besco. nō eñ decet hanc cōfessionē. nō hanc
monitiōꝫ. nō decet hec mēbra. nō decet hos
canos. ¶ Et arguo sic inq̄sitiue. Pompaꝫ in
vestibꝫ. i fercul'. i seruitoribꝫ/aut q̄rūt eccl'ia/
stici ad placēdū deo. vl' vt pficiāt ꝓximo. vl'
ad eccl'ie honestatē ꝛ auctē. Quidam eñ ad
aliquā hax rationū confugiunt.

n Non primū vt placeāt deo. eñ verū
est illud Hiero. nō tenera vestis/sed
mūdicia mētis ornatū facit clerico
rū. Constat insup plus placere deo opa pie/
tatis in quibꝫ pñt expendi ea que talis pō/
pa requirit. Si queris igit' plus deo place
re opa deo magis placentia facito. alioquin
apud temetit' iniquitas sibi. q̄ iam nō soli
deo magis ꝑ talia placere contendis. sed vel
tibi vel mundo.

s Si querūt eccl'astici ꝑ talia ꝓficere ꝓ
ximis ꝛ subditis videāt obsecro ne
turpiter fallant'. ꝛ tota (vt aiunt) via
errēt. Plus eñ scādalizat pompa clericoꝝ
ipsos laicos/tam p̄ncipes q̄ȝ alios/q̄ȝ edifi
cet. Plus ad indignationē ꝛ murmur et in/
uidiā eos ꝯcitat q̄ȝ ad amorē. ꝛ plus augēt i
eis auariciā ꝛ sup̄biā q̄ȝ extinguāt. Debꝫ aūt
esse officiū clericoꝝ/monere subditos v̄bis
ꝛ exemplis ad v̄tutū exercitia humilitatem
frugalitatē et sobrietatē. Porro nō hꝫ opus
ista ꝑs allegatōibꝫ scripturaꝝ vt doceam⁹ pō/
pā esse in scandalū laicorū. Interroget' expi
entia ꝛ magna voce clamabit. Ita est. nihil
verius est. Nā vn̄ fuit tanta principū ꝛ secu
lariū deuotio apud antiq̄s eccl'iasticos pau
peres ꝛ pannosos? Vñ tātus honor. tāta re
uerentia. tātus cultus? vtiq̄ q̄ pompas ta/
les nihil impēdebāt. Idcirco tanq̄ȝ apud bo/
nos ꝛ fideles dispēsatores/copiosissime eis
ministrabant' diuitie. qui postq̄ȝ insolescere
ꝛ eis abuti ceperūt/in cōtrariū v̄sa ē hor lar
gitio. dico in direptionē ꝛ ꝯtemptū. Audi/
ui his auribꝫ vnū ex p̄ncipibꝫ nr̄i tp̄is p̄cel/
lentē. corā quo dū fieret sermo de refrenatōe
ꝛ moderatōe pompaꝝ statuū in regno fran/
cie nimis exuberantiū ꝛ aliaꝝ expensaꝝ ꝓ
pter quas nisi ꝓuisū fuerit. fraudes. rapine
ꝛ iniusticie ꝛ odia ꝛ seditōes saltē occulte fi/
unt. ꝓpter q̄ oīa teste sapiēte regnū de gente
in gentē transfert'. Rn̄dit indignabūd⁹ p̄n/
ceps ille. Incipiāt ecclesiastici apud q̄s to/
ta pompa ē. tota superbia ꝛ in vestibus ꝛ in
prādiis ꝛ in oībꝫ ꝛ de singularibꝫ facta est
tūc narratio. vbi q̄ ad honorē suū eccl'astici
vident' agere/illa in magnā eoꝝ ꝛ sue ecclesie
ꝯtumeliā ꝛ ꝓbꝛū ꝯmemorata sunt. prandia
loq̄r ꝛ cetera ꝓdigalitatis facinora ¶ Si v̄o B
dicāt eccl'iastici/q̄ talia nō agāt ad sup̄biaꝫ
suā vel excellentiaꝫ. sed vt ꝯforment' ill' apd̄
quos viuūt. ꝛ vt erubescētia videtur nisi ho
norabiliter sint inter ꝓximos ꝛ alios. immo
qd̄ ampli⁹ ē/vt scādalisent eos tāq̄ȝ ipsi sint
auari vel hypocrite ficti/nisi s̄m tp̄a tp̄aliter
se habeant. ꝛ moribꝫ alioꝝ ꝯformes sint. Vi
deāt obsecro sic dicētes. Primū ne ꝯtriet' huic
p̄cepto. Nolite ꝯformari huic s'lo. Ne pre/
rea ipsi, q̄ꝝ interest errores alioꝝ corrigere in si
miles aut peiores ruāt/dū eos nō emēdare
sed imitari volūt. Ita ne vicꝫ si oēs sup̄bi fa
cti sunt. auari. dissoluti. ꝓdigi ꝛ reprobi/ipi
eccl'iastici ne dissilitudie sua eos offendant
paria vicia sectabunt'. Absit. imitāda poti⁹ ē
humilitas xp̄i. nō exhorrēda. nec erubescenda
vilitas q̄ ꝓpter eū in suīpsius deiectionē su
stinetur. ¶ Ceterū cum addunt sibi p̄cauere/
ne de auaricia ꝛ hypocrisi notent' si fuerint i
talibus pompis partiores cetert'. Esset hec
euasio colorata/si nō esset modus rationabi
lis ꝛ pius ꝛ iustior. ꝑ quē hanc ab hoim cor
dibus estimationē abolerent. Fateor eñ et

sic ē opertere viros ecclesiasticos tollere q̄uā
tū cōmode pn̄t/sc̄m ab eis auaricie ꝛ hypo
crisis suspitionē [illegible] subditis voluerit
Uerū q̄ppe ē illud Aug. q̄ bonā ꝯsciaꝫ deo
proximis ꝓ famā bonā debēt. et in hoc cō
dolēdus est qui famā suā negligit. Q, si q̄s
ex p̄latis sibi parce viuat/pompas oēs abū
ciēs vel abhorrēs/thesaurizet nihilominus
ꝛ extorqueat vndecūq; pecunias. reddit se
nō negabo [illegible] longe amplius q̄ si nō
dicā liberaliter/sed ꝓdige et pompatice ꝟtu
te polleat/nisi q̄ tēpantiā istā exteriorē mo
deratiorē ostēdit/iudicabit̄ rōnabilit̄ fermen
tat⁹ fermēto phariseoꝝ qd̄ ē hypocrisis. Di
cet̄ nempe istā pompā extrinsecus negligere
nō ad humilitatē sed tenacitatē. nō ad ꝟtutē
sed ad celandū qualicūq; mō vite sue turpi
tudinē. vel deniq; sicut lucrosius atq; liberi
us subditos seducat. seductosq; licēti⁹ spoli
et lacerēt ꝛ pdat. ¶ Quid igit̄ acturus ē p̄la
tus ne subditis [illegible] pateat tanq; auar⁹
seu tenax. sordid⁹ aut [illegible] non laute vel
vsitata aliorū prodigalitate vixerit. si nō ec
clesiastica bona in vsus [illegible] dissipaue
rit in vestib⁹ ꝛ prādijs. i familiarib⁹ ociosis
ꝛ discolis. q̄d inquā acturus ē? Respondeo
sub vna veritate satis notāda. Uir ecclesiasti
cus [illegible] curat⁹ vel p̄lat⁹ nō solū pōt lici
te dare i publico elemosynas suas [illegible] se tu
ba canere. hoc ē se manifestare cū facit elemo
synā. Sed etiā ad hoc agēdū obligat̄ p loco
[illegible] exempli [illegible] lu
cerna ardēs sup candelabrū [illegible] luceat
q̄ sūt i domo ecclesie sue. Si aūt egerit h̄/tol
let oēm suspitionē tenacis auaricie q̄n mon
strabit [illegible] fructuo
si⁹ largiat̄. ꝛ bona ecclesie recipit non vt rapax
ꝯsumptor/sed vt pi⁹ distributor. Cognoui
vnū qui plerūq; distribuebat aliq̄ i publico
sub hac intētōne/q̄ nō dedisset i occulto. nec
errare putand⁹ ē. Sed errāt plane q̄ p̄latos
quosdā laudare se credūt/cū dicūt eos nihil
dare in oculis hoim̄ ad euitatiōeꝫ vane lau
dis. Nā ad dandū publice p̄ceptū habēt qd̄
C alijs ē ꝯsiliū. ¶ Dicet statim aliq̄s sniām hāc
ꝯdicere ꝟbis xp̄i quib⁹ nos instruit dicens.
Cū facis elemosynas/nesciat sinistra tua/q̄d
faciat dextera tua. ꝛ iteꝝ. Noli tuba canere.
sed da i abscōdito. ꝛ p̄r tuus q̄ videt i abscō
dito reddet tibi. Ita ē. sic iubet xp̄s. iubet ni
hilomin⁹ vt luceāt opa nr̄a bona. vt gl'ificēt
patrē nostꝝ q̄ i celis ē. Et fortassis inuicē ad
uersari putarent̄ hec duo mādata/si non ex
locutōnis circūstātia pateret ꝯcordia. Uult
q̄ppe xp̄s vt opa nr̄a fiāt i abscondito q̄ ad
intētōeꝫ nō captāde laudis pp̄rie. ꝛ in publi
co ꝓpter augmētatōꝫ i proximis diuine gl'ie.
sicut dicit Greg. q̄ sic opus fiat i publico q̄
tinus intētio maneat i occulto ¶ Scio ꝛ bn̄
scio/q̄ istud plurimū habet difficultatꝭ apd̄
nō exercitatos i ꝟtutib⁹/ꝛ q̄ nōdū didicerūt
humiliter sapere/ꝛ humane gloriūcule fauo
res despicere. ꝓpterea apud eos q̄ nō hn̄t ex
officio ꝓdesse ceterꝭ plerūq; tuti⁹ ē atq; ꝯsul
ti⁹ occultare bona sua ab ocul' hoim̄/q̄tin⁹
eandē tegere possint ꝛ ꝯseruare a surreptiōe
ꝛ flatu inanis glorie apud deū. incredibili si
q̄dē facilitate exufflat vent⁹ supbie/elemosy
ne fructū a manu dātis eā i ꝯspectu alioꝝ ni
si fuerit man⁹ hec p hūilitatē p̄us solide clau
sa ꝯ talē supbie vētū. ¶ Propterea videte q̄
si i quātis se ꝑplexitatib⁹ inuoluūt. et quō po
nūt in rhete pedes suos p̄lati/p̄cipue q̄ alio
rū gerēdoꝝ suscipiūt p̄us q̄ solidati sint i ꝟ
tutib⁹/maxie i hūilitate. q̄m obligat eos su
sceptum officiū/vētilare ꝛ exponere opa sua
bona ad aurā publicā. sicut elēmosynas. p̄dicati
ones. ꝛ cetera pietatis officia. Sūt eni i lo
co ꝯstituti nō acq̄rēde pfectōis sed exercēde
Jō iussione ap̄lica ꝓhibet̄ neophit⁹ ordina
ri/ne i supbiā elat⁹ ꝛc. Tū tales p̄lati iexerci
tati. si agere ista tēptauerit vix aut nūq; eua
dūt p̄cipitiū. foueā. s. elatōis ꝛ tumescētꝭ su
pbie. Difficile q̄dē ē illud bn̄ agere qd̄ nō an̄
didiceritꝭ. Et si h̄ i oīni arte veꝝ ē. maxie tn̄
i arte artiū q̄ est bn̄ viuēdi ad regimē aīarū.
Ad h̄ ꝓpositū exponit Greg. de q̄busdā p̄la
tis illud de Job p̄allegatū. posuit i rhete pe
des suos/ꝛ in macul' suis ambulat. Ex p̄di
ctis ꝯcludam⁹ nō optere viros ecclesiasticos
ꝯsumere bona ecclie i pompaticis vsib⁹/ad
euitandā notā auaricie Sūt q̄ppe modi alij
p q̄s melior et sanctior fama q̄ri pt. ¶ Porro
si vir ecclesiastic⁹ i reliq̄s bn̄ vixerit pudice. iu
ste ꝛ pie. nullo mō generabit suspitōem dessi
mulatōe sanctitatis. sibi pce viuēdo augebi
tur pon⁹ fama sua. ꝛ erit odor bonus bonis
¶ Ceteꝝ apud q̄sdā malignātiū ꝛ oīm quan
tūcunq; scte facta calumniātiū liguisq; ma
ledicis sp loq̄ntiū iniq̄/nullus pficere pt q̄n
[illegible]
Sꝫ taliū ꝯtēnēd⁹ ipse ꝯtēpt⁹/nec extimescē
dū scandalū. q̄m ceci sunt ꝛ duces cecorū. ꝟ
ba xp̄i sunt ad ap̄los.
p Extractemus terciā rationē quam D
aliq̄ pompas suas excusare volētes

ꝯfingūt. Agim⁹ inquiunt talia/nō ꝙ in corde
nobis sit supbia.nō ad extollentiā o...
sed vtimur his tanꝙ̄ nō vtētes.vt eccl'a p h
cū s̄uitoribꝫ suis honoreꞇ.ꝛ honorata magis
magis reuereaꞇ.ꝛ sit eius efficacior auctās.
¶Verꝫ attēdāt sic dicētes p̄mo/ꝙ honor da
ri dꝫ i testimoniū ꝟtutis.non ꝑpter exterio/
res diuitias vel ornatū. Inducūt ḡ cām er/
roris ad ppl'm/ꝗ ꝓpt̄ pōpas mouent eos
ad honorādā ecclesiā cū seruitoribꝫ suis.qm̄
ꝑpter ꝟtutē ꝛ honorꝫ futurorꝫ adeptōꝫ poti
us debēt venerari. Alioqn xp̄s ꝛ eiusdē apl'i
nō sufficiēter ornassent ecclesiā ꝛ honorassēt
qm̄ talia in se ꝯtēpserūt ꝛ aliis spernēda sua/
serūt. Vn̄ ꝛ Jacobꝫ inculpat eos qui hono
rando diuitesin aureo anulo et veste talia/
da/spretis pauperibꝫ ꝑsonas accipiunt. Et
Bern̄.ad Eugeniū li.de ꝯsideratōe. Tu pa
stor ꝓcedis deauratꝰ tā multa circūdatꝰ va/
rietate.oues ꝗd capiūt? Si auderem dicere
demonū magis ꝙ̄ hoim pascua hec. Sic fa
ciebat Petrus.sic Paulus suadebat. Item
Petrus nesciꞇ aliqn̄ ꝓcessisse vel gēmis or/
natꝰ vel sericis.nec tectꝰ auro.vel vectꝰ equo
albo.nec stipatꝰ milite.nec circūseptus mini
stris.absqꝫ hoc tm̄ credidit satis posse iplere
salutare mandatū.pasce oues meas. ¶Rur/
sus si viri eccl'iastici talibꝫ vtūꞇ p solo hono
re ecclesiastici statꝰ.qua rōne dimittūt ipsi tā
magnā ptē sacerdotū curatorꝫ/i statu tā in
culto ꝙ̄ i īfimo et plebeio.imo ꝗ temeritate
ipsos spoliāt ꝛ denudāt. ¶Amplꝰ dictū ē ꝙ
apd̄ sclares p̄ncipes ꝛ alios plꝰ irrideꞇ ista
pōpa/ꝙ̄ i honore vero teneaꞇ.imo ꝛ paupe
res minꝰ audēt ad tales accedere ꝓ petendo
ꝯsilio aut ꝯfessiōe faciēda.ꝛ sic de silibꝫ.ꝗ et
vidētes eos i ocio splēdide ꝯuersari.seipsos
aūt egenos ꝛ pānosos laboribꝫ iugibꝫ atteri
remurmurāt.inuidēt ꝛ detrahunt.ꝗs si vide
rēt i hūilitate se gerētes/amarent.ꝛ eorꝫ aspe
ctu/animequiores fierēt tolerare paupieꝫ
sortis sue. ¶Preterea sustētatio pompaꝝ fie/
ri neqt absqꝫ multis expēsis/ꝗ trahunt sepe
ad questus mercēnarios ꝛ rapinas iniustaꞇ.
ad fraudes ꝛ curas graues.ad q̄relas insup
mordacissimas subditorꝫ.ꝑpter infamē vi/
tā seruitorꝫ turpissimorꝫ/ꝗs ociū m'ltā mala
docuit.ꝛ nefanda scelera ꝑpetrare compellit
Scit ꝟo ꝙ i dn̄os redūdāt excessus ꝛ ipro
bitates s̄uitorꝫ. ¶Certꝫ sic ꝗ tāgit picē inq/
nabiꞇ ab ea(sapiētis imo expiētie testiōio)
ꝛ ꝗ fouet in sinu suo ignē ꝛ colubꝝ/ardet et
mordeꞇ.sic difficile ē apd̄ m'ltos pene iposs

būle vt int̄ supbos tales cultꝰ ꝛ honores fortꝫ
secos ꝯuersenꞇ ꝛ nō inde supbiāt. Nā ꝗ cōi/
cauerit supbo induet supbiā. ¶Sꝫ esto ꝙ ip
si sint tanta sublimi humilitate radicati.qui
ꝓfecto nondū sunt/cur de ipsa hūilitate xp̄i
cur de eis i publico/cur supbiā ostēdūt i ege
quā nō habēt i corde? cur suis exemplis irri
tāt ꝛ scandalizāt corda p̄ncipū ꝛ sclariū ad
ꝑmutandū tales pompas ꝛ prodigalitates:
quas ab eis totis viribus effugare deberēt.
¶Nullū rursus regnū ē tā opulentū qd̄ nō
ꝑ luxuriosā ꝓdigalitatē ꝛ nutricē eiꝰ rapacē
auariciā/celeri labefactiōe dissoluaꞇ.quēad/
modū tradūt Valeriꝰ ꝛ Tulliꝰ. ꝛ si silerent.
tm̄ maximorꝫ regnorꝫ ꝓditio i exemplū huiꝰ
ē veritatis ... abyssus
inuocat diuitiaꝝ.ꝗ fit vt eueniat illud puerb
decantatū ꝗ sua ꝯsumūt/cū deest aliena se/
quunꞇ.hinc fraudes.hinc doli.hic iniusticie
varie.ꝑpter qd̄ de gēte i gentē trāsferꞇ/ait sa
piēs. ¶Quāta deinceps mala ꝓueniāt ex co/
mesatōibꝫ eccl'iasticorꝫ crebris atqꝫ supfluis
ꝗs enarret? vnū prādiū ꝓ replēdo ad graue
dinē ꝛ nauseā tres vel q̄tuor vētres sepe cē/
tū paupes reficere sufficeret.celerius tm̄ con
sumimꝰ ꝛ ꝑdimus vnū francū in tali crapu/
la/ꝙ̄ damus vnū denariū pro elemosynis.
Ibi detractiōes.ibi ebrietates.ibi tēpis dā/
nosissima ꝑditio.ibi ꝯtra bonorꝫ vitā et oēs
honestatē.imo sepe ꝯtra catholicā veritatē
sub iocūdi typo/infames snīe frequētantur
¶Turpiter ista fierēt apud sclares. turpius
apud eccl'iasticos oēs/sed turpissime apd̄ p̄
latos ꝛ theologos. Nōnūꝙ̄ inueniūꞇ adeo
vtiā de se ꝓuerbia quedā apud vulgꝰ gene/
rauerūt sue ebrietatis vel crapule. Nā ꝛ cibi
aliꝗ ꝛ vina p̄cellētia tanꝙ̄ ab inuētoribꝫ aut
cultoribꝫ denominanꞇ sicut dr̄. Corteiaco/
bitaꝝ ꝛ vinū theologorꝫ ꝛc̄. Adde ꝙ plerꝫqꝫ
inuitātes alios ad cōuiuia/q̄uibꝫ expēsis et
sollicitudinibꝫ iuitari ꝟo magnis dispēdiis
ꝛ vitiis satiaꞇ. Ita refert Sen̄. dū eos se/
renū de tranq̄llitate cū diceba/nō ad cenā
se itꝰ ad eū qui pro hoc sibi nihil debiturꝰ
esset. ¶Postremo ꝗd sūt viri eccl'iastici nisi ꝗ E
dā elemosynarii bonorū ecclesiasticorꝫ.ꝛ ipo
rū nō quidē dn̄i sed dispēsatores. In quibꝫ
hoc solū pro se ꝛ suis habēt ꝗ contētari eos
mādat apl's.alimēta.s.ꝛ quibus tegantur.
Diffinit vltra Bern̄.ꝙ ꝗcquid vltra retine/
tur/rapina ē imo sacrilegiū. Dura ꝟo sentē/
tia cōtra eccl'iasticos et eos qui thesaurizāt.
ꝛ qui in luxuriis variis ꝛ impudiciciis con/

uersant nihil dantes paupibus. ¶ Quocirca incidit nõ mediocris qstio. si eccl'iastic⁹ dispensans, imo dissipãs i vsus pdigos et iniustos bona eccl'ie sue teneat ad restitutõz. psertī cū dictū sit auctē Bern. cui Hiero. cõsentit. q quicqd eccl'iastici vltra parcū vestitū z victū retinēt/ sacrilegiū ē. Si sacrilegiū ē vtiqz iudicat peius furto. furtū vero restituēdū nullus est q ambigat. Silem qõem formāt alij de eccl'iasticis nõ deseruiētibus suis bñficiis i boraz psolutõe z alioz obseqoz ipletõe pp'ter qd datū est bñficiū. Nõne ea inquunt restituere debēt q tūc pceperint. Et forte ad pmū nõ põt dari simplex z absoluta rñsio. Sūt itaqz aliq bona omissa fidelitati eccl'iasticorū. ordinata tñ z limitata vel a iure vel a fundatoribus ad certos vsus pios. vt q epo vni det hospitali talē redditū nūcz aliquē egenū sustētare. q casu nõ ē dubiū/ qn omissio culpabilis istoz ad restitutõem obliget q ad deum. et sepe q ad foz extrinsecū. Et in hoc ē sile de elemosynario. q vltra stipēdia recipit cētuz libras p distribuēdo paupibus. si pdige aliter exponat/ peccat z restituere tenet. Si āt bona talia sint data generalr z indistincte alicui eccl'iastico/ tā p sustētatõe sua/ q p exercitio pietatis. tūc põt hmõi eccl'iastic⁹ mediocriter vti illis bonis sm decentiā sui stat⁹ etiam vbi nihil residui supesset. Qualiter vero estimabit hmõi decētia status/ nõ põt sub vniuersali regula diffiniri. sed estimabit i certa latitudine put sapiēs iudicabit. Et qm nimis afficimur ad nosipos et ad extollentiaz oculoz nostroz. tuti⁹ ē atqz salubri⁹ cuilibet eccl'iastico declinare ad frugalitatē z pcitatē stat⁹ sui/ vt aliqd relinquat paupibus. Tuti⁹ insup ē pauca sibi qrere/ q vicz satis sibi esse debeāt/ q in multis bñficioz admistratõibus velle abūdare. qm proculdubio apud bñ estimātes illa nõ sūt nisi onera z aīe picula. vbi locuz hz illa regula. Cui pl⁹ cõmittit/ ab eodē pl⁹ exigit. Unū si qs habeat bñficiuz q rõnabilit debeat ɔtētari sm vtilitatē quaz offert aut offerre põt eccl'ie. z vltra hoc bñficiū aliud assumit/ ipsecū hoc peccat q p ambitionē accumulat sibi nouū on⁹ mīstrationis q nūq sine piculo infidelitatis alicui⁹. Nā nūc querit inter dispēsatores vt fidelis qs inueniat. Q, si prodige dispergat bona hmõi i alios vsus. aut auare retineat/ ipe vltra scādalū qd aliis dat/ pfecto peccat grauit. z nõ min⁹ sepe q sacrileg⁹. Sz q ad restitutionē teneat/ non audeō diffinire. z hoc propter illā obligatõez vagā z incertā taz in bonis q in pñtia. ¶ Vult nõ estimo certuz esse q ad scdam questionē. q eccl'iastici non faciētes seruitiū propter qd dat bñficiū/ et si grauiter peccēt/ ad restitutiõz sunt astricti. Scio tñ q tuti⁹ eēt apud tales/ vt de cetero vel renūciarēt pluralitati bñficioz suoz/ vel parci⁹ viuerent solito. qtinus i aliquo porcius infidelis dispēsatõis offēsas delere valerēt. Ita locū hic hz illud Aug. ɔsiliū. Tene certū dimitte incertū. ¶ Ita deniqz ɔcludam⁹ tū ex porib⁹ causis. tū noiatim ex hac radice/ illā quā ab initio posuim⁹ ɔclusionē. expedientius. s. esse platū declinare ad parcitatē et austeritatē vite i cibis z i potib⁹ zc. z nõ erubescere paupertatē xpi. q laxare i his frena et homib⁹ sclarib⁹ ɔformari. Tm̄modo bñ viuat. In aliis affirmo q paupertas z vilitas euz magis exornabit et honorabit/ q alios sua pdigalitas atqz supbia. Finit.

Incipit sermo eiusdem de vita clericoz habitus tpe quadragesimali ad clerum.

P Enitemini z credite euāgelio Marci. i. Euangeliū hodiernū cui credi oportet/ sub tali fine ɔclusit xps vt diceret. Qui se humiliat exaltabit. Quid aūt aliud ē pnia q hūilitas vera sub deo. placationē ei⁹ postulās cū venia delictoz. Penitemini ergo. hoc ē humiliamini/ sub deo offenso. z ab eodē placato exaltabimini. Ita eīm credere euāgelio equū ē. qm q se humiliat exaltabit. Qui se humiliat i curia pnie/ exaltabit eū curia miscdie. qm superexaltat misc dia iudiciū. Damnati qdē sumus nos peccatores coraz iusticia. ad miscdiam appellare fas habem⁹ qdiu viuimus. tādiu eīm sedē tenet eadem miscdia. Q, si aduersarius z accusator nr diabol⁹ quõlibet obniti voluerit. habem⁹ te patronā clementissimā. te aduocatā sapientissimaz. te auxiliatricem potentissimā virginē matrē. que ab omi ecclesia regina miscdie z aduocata nostra con clamaris. Si igit regina miscdie es sicut es. tuū est causam miscdie tueri. z curie sue iura illibata seruare. Est aūt ius curie huius/ vt qui venit ad eā nõ eiciat foras. sed ab accusatione sua subleuet absoluatqz. ¶ Ecce patres z fratres/ quāta nobis fiducia ē de salute z exaltatõe nostra/ si p pnie appellationez ad misericordie foz causā nostre prauitatis iā a iusticia rite damnataz deducimus. De

ducim⁹ aūt si nosmetipsos accusam⁹. iudica
mas τ damnam⁹. Si nosmetipos iudicare
mus (inq̄t aplus) nō vtiq̧ iudicaremur Si
iudicarem⁹ penitēdo / nō iudicaremur penaz
p[illegible] iēdo. Nolumus certe damnari. ecce vni/
ca p[illegible]st pctā patet effugiū. Cōfugiamus ad
[illegible] miscdie. ad illā penitētia nos deducet /
vbi p aduocata τ patrona sororē nostrā ha/
bemus et matrē iudicis nr̄i. qui spnere nos
nō poterit. qm̄ ipse caro nr̄a et frater ē. Hāc
matrē adeam⁹ p impetratiōe miscdie. Et vt
de pnīe hūilitate pro nostra exaltatiōe viua/
ci fructuosoq̧ sermone loq̄mur supplicem⁹
τ dicam⁹ illud angelicū. Aue grā plena dn̄s
tecū. ¶ Penitemī τ credite euāgelio. Nomia
tim huic euāgelio. Qui se humiliat exaltabi
tur. Qui se hūiliat p pniam / exaltabit̄ p gra
tiā τ gl̄iam. ¶ Uiri p̄res τ fratres. Et si solū
dn̄i nr̄i iesu xpi imperiū subditis suis oībꝫ
(τ quidē oīa sibi subiecta sunt iure creatōis.
repatōis τ ꝯseruatōis) satꝫ eē debeat ad obe
diēdū sibi / vt agāt dignos pnīe fructus. pe/
nitemī ait / nihilomin⁹ appropriate ad perso
nas nostras q̄ ecclesiastice dicimur. τ q̄s ser/
monis nostri tenuitas ꝯmonere nunc / acce/
pit assumi posse video psuasionē nostrā ad
penitendū ex tribꝫ / more oratorio. A statu p
sone. a loco. a tēpe. Ita enī agere Cicero. ita
Arist. τ oratores ceteri docuerūt. Scd̄m q̄
tria / tripitā sup penitēdi necessitate oratōez
B [illegible]
a statu psone sumet̄. Tales nos esse cōside/
ro viri p̄res τ fratres. tales et in tali nos esse
gradu statuq̧ conspicio / q̄s oportet pniam
agere. nō p pctis nostris tm̄mō / sꝫ pro deli
ctis alienis Alioꝝ q̄ppe pctā comedim⁹. ali
orū quippe culpas bibimus. alioꝝ defect⁹
calciamus τ vestimus. Pctā ppl̄i mei come
dūt. ¶ Nō sit cuiq̧ ammiratōi qd̄ dicimus.
qm̄ ita fit dū elemosynis alioꝝ talia nob̄ cō
pam⁹ / cibos. pot⁹. alimenta. Que nimiꝝ ele
mosyne iō date sunt / vt pniam p ꝯferētibꝫ τ
satisfactōz deo faciam⁹. Stat⁹ ḡ nr̄ stat⁹ pe/
nitētiū ē. eoꝝ. s. q̄ vltro semetipos ad pniam
obligarūt. O, si q̄s inter nos aliter sentit / il
le pculdubio ppriū stat⁹ τ grad⁹ ignar⁹ ē. q̄a
ipm tāto magis penitere ꝯuenit quāto mi/
nus penitet. τ q̄nto magis eē sibi penitendū
dissimulat vel ignorat. ¶ Hāc tn̄ veritatem
plane durissimā. sꝫ tn̄ p̄dicandā τ cognoscē/
[illegible]
dissimulāt vel ignorāt / vel sacrilega impie/
tate cōtemnūt. alioq̄n nunq̧ tāta auiditate

[illegible]
ad elemosynas tales quas bn̄ficia noiam⁹.
vel dignitates. vel officia. quibꝫ annexa ē ta
lis obligatio pro alijs penitēdi τ satisfacien
di. cū tn̄ pro nostris satisfacere delictis vix suf
ficiat vita nr̄a. τ vtinaz sufficiat. Nūc q̄nta ē
dementia hoīem tot culpis ppriis obnoxiuz
p̄ssum τ obrutū suscipe (imo rape modis eti
am indebitis) alienas offensas. et sup ceruí/
ces debiles apponere Hoc q̄ppe fit (vt dixi
mus) dū bn̄ficia bn̄ficijs cumulam⁹. nā plu
ralitas bn̄ficioꝝ ex elemosynis fundatorū
ad pniam p pluribꝫ faciendā astrīgit. Nūc
pro heu cecitas, heu insania nos his obliga
tionū vinculis seruitutibꝫ spālibꝫ misera col
la subijcim⁹ / q̄si nō iugū graue satisfaciendi
pro alijs / sꝫ libertas τ absolutio videat̄ ¶ Ad
dam⁹ adhuc q statꝰ noster stat⁹ eccl̄asticoꝝ
penit⁹ ē i exēplū puocatiuū alioꝝ ad pniaz.
[illegible] vel liber vel speculuz vel imago pnīe O,
si pro pnīa legat̄ i nobis petulātia / p ꝯtritio
ne [illegible]
ritatio dei τ viciorū oīm accumulatio / nos
tot damnationibꝫ digni reddimur / quot ho
mies nostris exemplis corruptissimis sedu
cunt̄. Si damnādus est q̄ seipm spontaneo
peccato depravat / nūquid nō ergo damna/
tioꝛ q̄ multos secū in interitū trahit. rapit τ
deijcit. ¶ Rursum statui nostro comes eē de
bet sacra sciētia. hoc est sacroꝝ τ sacramētoꝝ D
noticia. qualis cognitio absq̧ pnīa. nec pfe
cte cognosci. nec efficaciter tradi pt. Hec q̄p
pe illa ē sapia aut ps ē, de qua hn̄ enūciatū ē
q̄ i maliuolā aīaz nō introibit sapia. nec ha
bitabit in corpe subdito peccatis. Itaq̧ sa/
cerdos q̄libet angelus dicit̄. qm̄ dei nūcius
esse debet ad ppl̄m quilibet in gradu suo. et
legē eius. s. dei. ab ore eius requirēt. ¶ Dedit
illis regiones gentiuz (inq̄t pphetic⁹ sermo)
τ labores populoꝝ possederūt. vt custodiāt
iustificatōes eius / τ legē eius requirāt. Non
dedit nobis dn̄s laborē aliorū / vt in sudore
vultus alieni vescamur pane nostro. et nihil
inde officij. nihil suffragij. nihil satisfactōis
impēderemus pro ceteris qui suis nos labo
ribus alunt alueruntq̧. Quāto minus ista
data sunt vt luxuriemus in superbe i pompis. eq̄s
familijs. fedissime i meretriculaꝝ lenocinijs
Nō p̄terea cōmissa sunt vt comesatōes cra/
pulosas τ sumptuosas in ocio dissoluto. cū
maria tpis cōsumptōe τ oneratōe corpis ac
aīaꝝ q̄tidie sequeremur. Deniq̧ vt ditare/
mus carnē τ sāguinē. imo q̄nq̧ carnē nr̄ sā/

[illegible] nio crucifixi. Sz vt custodiam⁹ iustificatio nes dñi/et legē ei⁹ inq̄ram⁹. Custodiam⁹ in q̄ñ nō diffamem⁹. dissipem⁹. irrideam⁹. la cerem⁹ iustificatōes dñi. Et legē ei⁹ inquira mus/nō tradētes nos nostra q̃ institutōib⁹ mūdi ⁊ legib⁹ Justiniani. sed legi dñi q̄ im [illegible] nul. glosa. bñfib⁹ q̄les sūt penitētes. Peni temi [illegible] to grad⁹ altior (q̄lis est nr̄ q̄ sacerdotes dici mur. ⁊ q̄ gen⁹ electum. regale sacerdotiū xp̄i dñi/imo ⁊ dij noīamur) tāto casus grauior. ꝯsone ad illud satyricū. Om̄e animi viciū tā to ꝯspecti⁹ i se crimē hz/quāto q̄ peccat ma ior habet. Porro si casus nr̄ grauior/ꝯseq̄nt̄ ē vt resurrectio p pn̄ias fortior exigat. ¶ Cō clamo igit. ꝑcor ⁊ obtestor p euāgeliū sacra tissimū dñi nostri iesu xp̄i. Penitemi ⁊ credi [illegible] bit ad gl'iam. Hoc mō stat⁹ nr̄ stat⁹ eccl'iasti cus vrget nos magnis ⁊ certis rōnib⁹ peni tere/si nō obtorpuim⁹. si nō oīno pditi ⁊ xp̄i ana religione abalienati sum⁹. Rursus ꝓpel lit ad idē loc⁹ ipē materia t̄n q̄ ꝯuersamur. q̄ loc⁹ ē eccl'ia. Cōmonebat ꝑtact⁹ nostre orō nis ordo vt sit̄r ex loco i q̄ ꝯuersamur. q̄ loc⁹ [illegible] stre donarem⁹. Sz multis q̄stionib⁹ agitat anim⁹ ex his q̄ dicta st. ¶ Una. si ecclastici ñ penitētes p seipsis/pficiāt alijs p quib⁹ eos dicim⁹ ad satisfaciēdū obligatos. Videt q [illegible] cet ad intercedendū mit [illegible]/irati anim⁹ ad de teriora ꝓuocat. ¶ Alia/si eccl'iastici non peni tētes p alijs/faciūt bona eccl'e sua. ⁊ si ad re [illegible] um intēriōez bonis ill' abutūt. nec laborāt in vinea dñi. nec denariū hr̄e merēt. ¶ Alia. si eccl'astici oēs tenēt ad studiū leg' diuie vi det q sic p pdicta. qz ideo dedit illis de⁹ regi ones gētiū. ⁊ labores ppl'orū posséderūt. vt custodiāt iusticias ei⁹. ⁊ legē ei⁹ exq̄rāt/vt di ctū ē. ¶ Ad opposita istoꝝ oīm ē argumētū. qz talia dicere ē gre eccl'asticoꝝ lōge maiorē ponere extra statū salutis. eāq̃ dānatiōis re am affirmāre. ¶ Alie qōes sūt/vt si licz ex bo nis eccl'e aliq̄d sibi retinere vltra id qd̄ dicit apl's. Habētes alimēta ⁊ q̄b⁹ tegamur/his ꝯtēti sumus. Videt em̄ q residuū ē eccl'ie et paupez. q̄le auferre/sacrilegū ⁊ impiū dicūt [illegible] tatōe parētū ex bonis eccl'ie. De collatōe bñ ficioꝝ indigniorib⁹. De multiplicatōe bñfi cioꝝ vltra decentē sustētatōz psone occupāt. De intrātib⁹ distributōnes ex solo introitu ad horas. De dātib⁹ se totos ad ꝑcticatiōes sclares. ⁊ q̄ñq̃ ad turpes quest⁹. Et similes multas/q̄s oēs dissoluere breuitas affecta ta reclamat. Sed q̄ttuor ꝯsideratōes q̄si to tidē claues p aptōne faciliori placet afferre. ¶ Prima ꝯsideratio. Eccl'iastici q̄ non peni tēt/sed ꝯputrescūt i pctīs suis/nullū op⁹ fa ciūt apud deū/ p se vel alijs acceptū sibi ad ꝯsecutōem vite eterne. p q̄nto fruct⁹ suorum opez tal' ex corrupta radice pcedit. q̄ radix ē eoꝝ volūtas depuata. Elōgant q̄z magis ⁊ magis a deo. q̄m q̄ lōge a pctōribus salus. Hoc intēdebat dñs cū ait Maledicā bñdi ctōib⁹ vr̄is/⁊ sil'ia pl'ima i hāc sniam. ¶ Se cūda ꝯsideratio. Eccl'iastici q̄uis impenitē tes/implētes tn̄ ea q̄ ex institutōe bñficiorū [illegible] ipsi faciūt fruct⁹ bñficioꝝ eē suos. saltē apud hoīes. nec ad restitutōz obligāt. Obligāt tn̄ in foro ꝯscie/aliter recōpēsare bñfactorib⁹ ⁊ fūdatorib⁹ suis. ꝑsertim faciēdo sibi amicos [illegible] dēptōz ⁊ satisfactōz quā ipsi sine grā pmanē tes/insufficiēter agunt. Valēt pterea hmōi bñficia nō ex ꝟtute psonaꝝ. q̄m tales suppo nunt esse i pctō mortali. ⁊ p ꝯseq̄uēs dei ho stes odiosi. sz ex psona toti⁹ eccl'ie/⁊ ex offerē tiū deuota pietate valorē suscipiūt/qualez ⁊ quātū nouit de⁹. ¶ Tercia ꝯsideratio. Plus cōgruit eccl'asticis noticia sacre legis q̄ alijs ⁊ multis ipsa ē de necessitate pcepti. sed ma gis ⁊ min⁹ p diuersitate officioꝝ. curarū at q̃ dignitatū. Curati noīati tenent scire pce pta dei/⁊ articulos fidei i quodā generali p denūciādo subdit'. Materiā insup de sacra mētis eccl'ie. put in cōi vsu ꝑticat ⁊ ꝑsat. vt de mō baptizādi. de mō audiēdi cōfessiōes [illegible] iniūgēdi. de mō mr̄imonia cōtrahēdi. de mō sacre vnctiōis. ⁊ de instructōe ill'⁹ q̄ laborat i extremis. ⁊ si q̄ sunt talia. Curati p his sci endis si nō laborāt vl' studēdo vel audiēdo. an sint i statu salutis. ipsi viderint. ego ñ esti mo. ¶ Quidā tractatuli sup his cōib⁹ ꝯfecti sūt [illegible] q̄m nec sumptuosi sūt i scribēdo. nec dispen diosi. ⁊ difficiles i intelligēdo. De plat' ꝟo q̄ absentes sūt/nihil hic diffinio. quēadmodū pati eē debēt ad faciēdū ⁊c. ¶ Quarta cōside ratio. Intētio eccl'iasticoꝝ i oīb⁹ suis actib⁹

detz ei dum in honore et obsequiu3 ꝛ ꝯsequen
ter ex incidēti ꝛ q̄si accessorie/ipsi pn̄t tpalia
desiderare ꝛ acq̄rere p sustētatōe decēti suoꝝ
statu3 decentē iudicijs re statū per sapiēs iu/
dicabit. ꝛ nō put ambitio vl̄ auaricia suade
bit. Juxta quā ꝯsideratōꝫ dat regula ꝯseq̄n
ter ad sciendū/si in celebratōibꝫ missaꝝ. si in
horis lucratiuis. si i alijs opibꝫ suis. imo et
si in multiplicatiōe bn̄ficioꝝ ipsi ecclesiastici
sint simōiaci. vel simonia aut turpi lucro no
tādi. Descēdere aūt ad singula omino diffi/
giēda/neq̄ȝ facile est neq̄ȝ possibile sub certa
regula. ppter varietatē circūstantiaꝝ. ex qui
bus iuris variationē scit nemo.

p Lura dici potuerāt. sed interim cō/
tēti/ꝛ ad scd̄am nr̄e exhortatōis ptē
trāseūtes/ostēdamus ex loco i q̄ su/
mus/ꝯgruitatē penitēdi. ¶ Loc⁹ nr̄ viri pr̄es
ꝛ frēs loc⁹ eccl̄ie materialis i q̄ frequēti⁹ con
uersamur nos admonet si nō obsurdescim⁹
vt obediam⁹ dicēti xp̄o. Penitemi ꝛc. Qui/
q̄ȝ em̄ vallis hec miserie/loc⁹ sit vniuersaliter
flet⁹ ꝛ pn̄ie. vbi tāto magis flendū esse dicit
Aug. quāto min⁹ flet. nihilomin⁹ tēploꝝ lo/
cus sua quidē religione ꝛ qualitate ꝯmone/
re facit vt peniteam⁹ Quid itaq̄ȝ aliud vidē
tur p̄dicare imagines oēs in eccl̄ia an̄ qua/
quauersum supra. subtus ꝛ in lateribꝫ. cui⁹
insup ꝛ pulsus. ea quoq̄ȝ que legunt ꝛ fiunt
oīa/nisi leuemus sursū corda. et nō mentia/
mur r̄ndētes/habem⁹ ad dn̄m. Leuare autē
sursum corda nequeūt sane ipsi pctōres sine
pn̄ia/ꝛ magna pn̄ia. ¶ Habēt seculares ho
mies seu militares seu plebei/loca sua in q̄/
bus exercent/plena multis spectacul. vanita
tibꝫ ꝛ insanijs falsis/que pn̄iam nō solū nō
incitāt sꝫ pturbāt Uide fora negociosa abū
dare infinitis piurijs fraudibus murmuribꝫ
incōditis. clamoribusq̄ȝ dissonis. Uide cu
rias patrocināriū. intra q̄les nota litigātiū
magniloq̄s linguas acutas ꝛ instructas vt
narret fabulatōes sed nō vt lex tua dn̄e. De
curijs curialiū q̄d aliud dicitur⁹ sꝫ q̄ȝ qꝫ to/
te cure sunt. ꝛ tote cure vanissime. nec cure ce
lestes/sed plerūq̄ȝ scelestes. Nō discurram p
singula taliū loca/quoꝝ plurima a scris do/
ctoribꝫ imerito interdicta sunt eis q̄ pn̄iam
salubrē integro aio pagere volūt. ¶ Innero
nos eccl̄iasticos ꝯtiet loc⁹ sacerrim⁹. loc⁹ re/
ligiosissim⁹. loc⁹ tot⁹ pn̄ie salubris puocati
uus. si tm̄ in eo nō manem⁹ sicut bestie igna/
ri mysterioꝝ oīm que fiūt ꝛ cernunt. Si ptē
rea corpe existēte i ecclesia nō sit anim⁹ in pa

tinis. sicut est apud Terētiū. Si deniq̄ȝ nō
facim⁹ de domo oratiōis domū negociatio
nis ꝛ speluncā latronū. Quo pacto sit. Cer/
te aut cogitādo. aut garriēdo scl̄aria. aut di
stributōes diuinas tanq̄ȝ nobis q̄ non eas
lucramur/indebitas furtiue rapiendo. furti
ue dixerim iudice deo. ꝛ si nō mūdo. q̄ si eos
soluit. nō tn̄ absoluit. ¶ Certe crux ꝛ crucifi
xus/nōne loquunt vt pn̄iam agam⁹/cū ta/
lē ipm xp̄m an̄ oculos statuāt. quo null⁹ vn/
q̄ȝ acerbius doluit. nō p suoꝝ/sed p nostro/
rū satisfactōe peccatoꝝ. Sctoꝝ ꝛ rursus scī/
ctarūq̄ȝ imagines idē suadēt. ingerētes me/
morie nostre/q̄ p multas tribulatiōes opor
tet nos intrare i regnū dei vt ipsi ꝛc. Deniq̄ȝ
tūbarū sculpture magnis nos vocibꝫ et la/
mētis ad pn̄iam puocare nō cessant. ingerē/
tes q̄d illi sint. q̄d fuerūt. quid de nobis me/
ruerūt. q̄d exigunt vt suū. quoꝝ corpa inci/
nerata tegit tellus. ¶ Si ad hos oēs ꝛ silēs
assidue clamores nequaq̄ȝ apim⁹ aures mē/
tis intimas/nō iā surdastri sed surdi sumus
imo ipsis q̄s intuemur ꝛ calcam⁹ imagini/
bus atq̄ȝ simulacris assimilati sum⁹/q̄ habēt
aures ꝛ nō audiūt. Quid d̄ ipso sacrosancti
dn̄ici corpis sacramēto satis vnq̄ȝ dicturus
sum/malo nūc silere q̄ȝ pauca dicere. Ue illi
q̄ abutunt eo ad cumulū peccādi/qd̄ singu
lariter datū ē ad auxiliū sublevamentū peri
tādi. Hi sūt indigni tractātes illud qd̄ sub
questione terribili increpat dn̄s p pphetaꝫ.
Quid ē q̄ dilect⁹ meus fecit i domo mea sce/
lera multa. ¶ Nō nos ita viri pr̄es ꝛ fratres
sed in loco tali tanq̄ȝ diuino ꝛ celesti/audia/
mus vocē dn̄i impantis/vt amotis calciamē
tis nostre vetustatis/p pn̄iam (suū ē em̄ h̄ of
ficiū) sistamus i terra hac q̄ sancta ē. dicentes
cū Jacob. Terribilis ē loc⁹ iste. nō ē hic ali/
ud nisi domus dei ꝛ porta celi. Et em̄ dn̄s ē
i loco isto. et nos ergo scti sum⁹ qui habita/
mus i sancto, i quibꝫ dei grā cōcessit/si n̄ ab/
utimur illa vota ppħetica. Unā petij a dn̄o
hāc reqrā/vt inhabitē i domo dn̄i. Et rur
sum. Quā dilecta tabernacula tua dn̄e vtu
tū ꝛc. Et iterū. Elegi abiect⁹ esse i domo dei
mei ꝛc. Ad q̄d. Ad penitendū p̄cipue. Peni/
temi ergo. ¶ Circa hec q̄druplex occurrit cō
sideratio moralis. ¶ Prima sanct⁹ est ꝛ deo
placētius ꝛ fructuosi⁹ regulariter orare deū
i tēplis ꝛ locis sibi dicatis q̄ȝ i alijs. Ualor
quippe orationū ibidē factaꝝ cumulatur et
oratiōe generali ꝛ loci maiestate/ex q̄ fit de/
uotōis maior incitatio. Propterea nō abs/

ꝙ grādi rōne sedula religio patrū nr̄oꝝ/ꝑti
cularia oratoria vexabat. presertim ꝑ missis
celebrādis. Dixi i ꝯsideratōe regularit. qm̄
accrescere valor ipsis orōnib⁊ aliūde ꝙ ex lo
co scō posset. ¶ Scd̄a cōsideratio. ōis blas/
phemia q̄ attribuit deo vel sanctis eꝰ indi/
gna vel turpia/vel verbo vł facto vł signo/
tāto execrabiliꝰ fit i eccl'ia quāto locꝰ plus sa
cer ē. Que blasphemia si fiat sub ludi specie/
debet ꝑ auctoritatē superioris seriose repari.
Nec ꝯsuetudo ad oppositū alleuiat. imo ag
grauat. qꝛ verissime corruptela ē/⁊ sacrilega
corruptela. q̄ i caput supioꝝ redūdabit/si n̄
ꝑ suo officio remediare curauerint. maiori q̄
dē animositate ꝙ ꝑ suis tꝑalib⁊ decertarent ⁊
¶ Tercia ꝯsideratio Una ex causis quare ec
clesiastici mali ⁊ impenitētes/pessimi sūt su
pra ceteros (ꝑut sepe expertū fuisse testat aug.
⁊ tꝑa mea idē monstrāt ad oculū) assignatur
cōuenienter. qꝛ tales ipsi deo magis ingrati
sūt dū abutunt eis omib⁊ que eos ad peni/
tētiā ꝑuocare debuerāt. Oīa enī remedia
ꝑ sua correctione/vt sunt exempla sanctorū
⁊ ꝑdicatōes ⁊c. ꝯuerterūt in fastidiū ⁊ conte
ptū ex cōtinuo auditu ⁊ visu. adeo vt tandē
se esse credāt sapiētes ⁊ prudētes ꝑ aliis mo/
nitoribus suis. quoniā impinguati sunt. in
crassati. dilatati. ideo dereliquerūt deū fa/
ctorē suū ⁊c. ⁊ humilitatē nostre religiōis et
suoꝝ promulgatoꝝ ponūt i abominationē
sibi. Qualis igit spes salutis esse pōt/vbi q̄
fuerāt remedia/ꝯuertunt i nauseā ⁊ venena?
¶ Quarta ꝯsideratio. Affectōes ꝑuerse q̄ se/
parāt a deo/damnabiliter fiūt vbiq̄. dāno\
sius in ecclesia. Negociatōes ꝑterea secula/
res/fiebant olim in templo hierosolymita/
no displicibiliter christo. hoc ex suo zelo sub
uertente cathedras numulárioꝝ apparuit.
Nūc displicibiliꝰ fiūt i tēplis suis/i qb⁊ my/
steria magis spūalia cōuenit celebrari. Hec
de scd̄a parte sermonis.

Ostremo fas

p nobis est/nō soluz ex statu ꝑso/
ne nec ex loci qualitate corrobo
rationē addere nostre orōni ꝑ ꝑsuadēda no/
bis penitētia vt iā fecimus/sed etiā tercio ex
tꝑis qualitate. ¶ Omitto qꝛ tꝑs oīe vite mi
serie huiꝰ ⁊ erumnose/tꝑs lugēdi est. tꝑsq̄ pe
nitēdi. Nō loquor de tēpe hoc quadragesi/
malis abstinētie qd̄ intrauimꝰ. ꝙꝙ multa
dici ad rē cōpeterēt. Tū de ieiuniis. qua ob
seruatiōe complēda sunt/⁊ q̄ sunt quos pia
necessitas excusat. Quali insup delicto ob/
noxii sunt ecclesiastici trāsgressores ⁊ funda
tores hmōi ieiunioꝝ. Tū ꝑterea de ieiunio
quadragenario xp̄i quali q̄literq̄ fuerit cō/
pletū virtute. ¶ Sufficiat ad dolendū luge
dum penitendūq̄ cōtinuo aspectꝰ huiꝰ tēpo
ris. imo huiꝰ tēpestuose etatis nostre. in qua
regnat luctuosissimū absq̄ exemplo. immo
nullis vnꝙ luctib⁊ equandū scisma/qd̄ nō
vetustate consumit vt oīa/sed indies alti/
us radices malas agit. ⁊ tanꝙ fama mon/
strū horrendū indies vires acquirit eundo.
Expectauimus pacē. deplorat ꝑpheticꝰ ser
mo. ⁊ ecce turbatio. Sic eccl'ia insanabili q̄
dā cancro depascit egrescitq̄ medēdo. Sic
suā hydrā patit que ex successione fecundior
fit. Ipa insup monothaurꝰ vix egressibili la
berinto circūdat. ⁊ more feraꝝ habet in rhe
te pedes suos. ¶ Nūquid nō igit tꝑs tale est
in quo penitere ⁊ dolere cū ingēti gemitu et
plāgore assiduo cū lachrimis ⁊ rugitu coar
tamur nos ecclesiastici: dicere. Tu exurgēs
dñe misereberis syon. qꝛ tꝑs miserēdi eꝰ q̄a
venit tēpus. Et iterū. Tēpus faciendi dñe/
dissipauerūt legē tuā. legē charitatis. vnio/
nis ⁊ pacis ¶ Prima ꝯsideratio ¶ In omi
tēpestate grādi ⁊ internecōe/vbi ꝑmū incipi
tur a sāctuario dei saluberrimū ē. iuxta Eze
chielis visionē/signari signo thau in fronti
bus. Illi qppe soli saluāt sic signati. Quale
signū illos solos accipe notat ꝑdicta visio.
q̄ gemūt ⁊ dolēt sup cūctis abominatōib⁊ q̄
fiunt. hoc autē ꝑ penitētiā fieri ꝑspicuū est.
Ubi ꝑo magl incepit ira dei a sanctuario
suo ꝙ hoc tꝑe misero/quis legit/quis audi
uit? Penitemini ergo. ¶ Scd̄a cōsideratio.
¶ Quoniā facta est scissio ita vniuersalis in
corpe mystico ex peccatis singulariū ꝑsona/
rum ⁊ eorū ꝑuersis moribus quō fit in cor/
pore vero dissolutio eius ex vicio morbido
partiū ⁊ corruptis humorib⁊. ꝯsequēs ē vt
penitētialis medicina primuz recipet in mē/
bris sanitatē. ꝑsertim cū videat. hic ē digi/
tus dei. cui humanū auxiliū quasi penitꝰ de
esse sentitur. Quapropter impetrandū ē di/
uinū/testimonio Iosaphat. Que impetra/
tario nō melius ꝙ ꝑ penitentiā humilē acq̄
ritur. Quoniā sicut exaltatio ambitiosa ⁊ ꝑ
dita multorū ecclesiasticoꝝ tā feda abiectiōe
humiliauit ecclesiā/ipsa si querit rursus ex
altari/vt ꝑ penitentiā humilē hoc fiat neces/
se est. Penitemini ergo. ¶ Tercia considera/
tio. Reuerentia pia ad matrē viget plus ꝙ

nt̃s in filijs tp̄e necessitatis ⁊ cōculcationis sue. vt humilient̃ ⁊ doleāt ⁊ pn̄ie signa demō strent. p̄sertim vbi p talia miserabilibꝫ eiusdē matris necessitatibꝫ subueniri conuenit. dū singuli filiorū singula merita sua/ sicuti quasdā donatōes ⁊ redēptiones cōferunt i cōmune ad redemptionē matris captiuate. Sed in p̄senti tp̄e. Penitemini ergo. ¶Quarta cōsideratio. ¶Scisma p̄sens nō impedit verā penitentiā. imo magis ad eandē faciendā animat ⁊ inducit tanq̄ ad primū antidotū ⁊ mediū p portu salutis attingēdo Scio tn̄ nōnullos hincinde posse inq̄etari a scrupulis et questionibꝫ pluribꝫ sup casibꝫ reseruatis. ⁊ sup potestate clauiū et aliis pplexitatū modis quibꝫ scisma p̄sens respersum ē. Scio nihilominꝰ rursum factū esse Anthonio/ q̄ sola humilitas oēs diaboli laqueos secura p̄terfugit. Humiliatus sum ⁊ liberauit me inquit pphēta. Nulli ꝯo absq̄ penitētia dat̃ post peccatū talis humilitas q̄ rursus exalt. Soli igit̃ bn̄ penitētes securi sūt.

A quo ibi: ẽ penitemini ¶Nec fortassis sufficere potuerāt de necessitate penitētie nostre/ nisi reuerētia euāgelij hodierni cui credi oportz ⁊ q̄ appropriate de ecclesiasticis loquit̃/ cogeret nos sua maiestate vt aliq̄d diceremus. nec ip̄m nostro silētio indigno transiremus ¶Ita q̄ euāgelii sermo .xxiii. c. Math. h. vnde euangeliū hodiernū cōscriptū ē/ loquens in p̄sona xp̄i ad phariseos ⁊ scribas sui tēporis. notat in speciali sub rep̄hēsionibꝫ quattuor/ ⁊ octo maledictōibꝫ. a quibꝫ debēt ecclesiastici p̄cauere/ vt increpatio malorū bonorū sit instructio. ⁊ vt sup malo cognito/ penitētia salubrior fiat. Prima rep̄hēsio est dicere bona ⁊ nō facere. hoc enī q̄d aliud est q̄ se ppria voce damnare. ⁊ talē esse cui merito dicat dn̄s. Ex ore tuo te iudico serue nequā. Videte aūt patres ⁊ fratres quāto ampliꝰ ē delictū. neq̄ dicere bona neq̄ facere. immo dicētibꝫ atq̄ faciētibꝫ modis omnibꝫ serio et ioco clā ⁊ palā cōtrariari. ¶Secūda rep̄hensio est onerare subditos duris ⁊ multiplicatis pōderibꝫ p̄ceptorū ⁊ penarū. digito autē suo nolle ea mouere. Quo in loco culpant̃ illi ecclesiastici q̄ excōmunicationū ⁊ vexationū ⁊ maledictionū sentētias accumulāt sup̄ merita. q̄ fine/ ipsi viderint. ⁊ q̄ cōsone ad euā[illegible] liberari. ¶Tercia rep̄hensio ē hypocrisis et supstitiosa in habitibꝫ/ quibꝫ sanctitatē aut religionē p̄ferūt. qualia intus horrent et fugiūt ipsi taliter induti/ qualiter induimur nos ecclesiastici oēs diuisi a populo. p̄cipue dū i ecclesia mistramꝰ. Sed sepe mentiunt̃ he vestes. dū aliud mōstrāt extra. aliud tegūt intra. exterius sanctitatē. interius vilitatē ¶Quarta rep̄hensio ē ambire vanā gloriā in locorū eminētia ⁊ alto recubitu. in cenis. i salutatōibꝫ popularibꝫ atq̄ forensibꝫ. in titulis ⁊ appellatiōibꝫ noīe magistri. aut patris aut dn̄i. In quibꝫ omnibꝫ corrupta affectio magis q̄ ipsa actio q̄ de genere bona ē ⁊ bn̄ fieri pōt in culpā. Pōt enī aliquis oīa ista querere/ si statꝰ suus ⁊ vocatio exigant p vtilitate reipublice ⁊ ecclesiastico honore nō p singulari ambitiōe. Filiis enī ex ecclesiasticis cur nō fas habet alte sedere ⁊ salutari populariter. ⁊ appellari vel mater vel pater vel dn̄s/ si nō istis delectet̃. Hoc est si nō noīa tm̄ ⁊ famā/ sed res ⁊ opa ⁊ officia p noīa designata/ querit ⁊ implet. nō ad suam/ sed ad dei laudē. magnificentiā ⁊ gl'iā ¶Sequunt̃ octo ve. ¶Ve primū ē claudere viā celi

O

p̄uersis moribꝫ ⁊ exemplis. Hoc fit dū imperiti ⁊ simplices ex populo/ arguūt sibi licere ea q̄ vidēt patres ⁊ pastores suos facientes ¶Scdm ve sub pretextu longarū orationum viduas et simpliciores spoliare. A quo ve nō immunes sunt hi qui obitus ⁊ seruitia multa in ecclesia pollicent̃. ⁊ ea vel nō exoluunt. vel imp̄fecte ac negligēter exoluūt ¶Terciū ve traduci pōt appropriate ad ecclesiasticos. querētes p̄motionē alicuiꝰ ad statū ecclesiasticū. vel cōtra eos qui affectu carnali vel alio faciunt eū p̄uersis exemplis ⁊ moribꝫ duplo filiū gehēne q̄ futurus erat in statu seculari ¶Quartū ve cōtra malos īterp̄tes xp̄i. ⁊ specialiter iuramentorū ⁊ votorū in quibꝫ fallūtur ⁊ fallūt ex sacerdotū ordine in cōfessionibus audiēdis. ¶Quintū ve cōtra eos qui decimas vsq̄ ad minimū esse soluendas decreuerūt. ⁊ grauiora ipsi dereliquūt. Iudiciū scz miscōiam ⁊ fidē/ sicut apud quosdā in ecclesia plus puniret̃ transgressio vniꝰ cerimonie ⁊ traditōis humane/ q̄ blasphemia i deum aut suorū p̄uaricatio mādatorū ¶Sextū ve/ mūdare diligēter id quod foris ē i vasis/ quibus deo ministrat̃. vt ē calix. ⁊ ꝯsciētiam dimittere rapinis ⁊ immūdicia plenissimā. Ut faciūt qui i ꝯsciētia peccati mortalis/ et in cōtinuo pposito nō relinquēdi pctā sua/ neq̄ occasiones peccatorū mistrare p̄sumūt. ¶Septimū ve contra hypocrisim eorū qui sanctitatē fingunt extrinsecis signis. intꝰ autem sunt plen. hypocrisi ⁊ iniquitate. Compa/

ti merito sepulcris dealbatis. O, si culpant
hi qui mali sunt/ quo vitupio digni vident
qui peccata sua p̄dicāt gloriātes cū malefece
runt/ et exultātes in reb⁹ pessimis in pniciem
τ contagionē τ scādala certa pusilloꝝ. Cui/
dam improperiū dixit alius. Abi hypocri/
ta. Cui acuta mordacitate respōdit iniuria/
tus. Tu tal'es vt nec hypocrita dici possis.
Ita pali: in publico queris eu. vt nullus
fictioni locus relictus sit. ¶ Octauuz ve est q̄
sanctis reuerētes esse vident/ colētes eorū se
pulcra memorias atq̄ re. quias ipsi tñ eos
nequaq̄ imitant in sanctitate. imo p̄sentes
inimicant τ insidiant/ qui sanctoꝝ vitā atq̄
mores quesierint imitari ¶ Ad que oīa ve
subiungit horrēda cōclusio. Ecce relinquet
vobis domus vestra deserta. Dom⁹ hec do
mus erat synagoge/ cui succedit domus ec/
clesie. quā iam pene desertioni vicinā intue/
mur vt olim synagogā. Auertat hoc pius ec
clesie sponsus Jesus xp̄s. Auertet aūt si fue
rimus penitentes/ si nos benigne intuit⁹ fu
erit τ cōuertet ad se. τ tandē reponet i firmis
simo habitaculo suo. Ad quod nos pduce/
re dignet qui sine fine pmanet in secula secu
lorum. Amen. Finit.

Sequitur item ser/mo eiusdem factus in cena dñi p humilita/te valde notabilis.

A Deo exiuit τ ad deū vadit. Origi
naliter Joh. xiij. et i euāgelio pñ
tialiter recitato. Nos τ mei siles
qui a deo exiuimus p peccatū lō/
ge nimis. Quia lōge a peccatorib⁹ salus. va
damus nunc rursus ad eū p orōnis τ pie in
uocatōis gressum/ mox aderit. q̄ ppe ē dñs
oīb⁹ inuocātib⁹ eū in veritate. Cui⁹ orati/
onis nostre mediatricē te cōstituemus o vir
go beata/ p̄go deo iunctissima. ad quā de⁹
venit. et a q̄ s̄m corpus exiuit. Te nūc ob h
salutātes τ dicētes. Aue Maria ¶ A deo exi
uit τ ad deū vadit. scribit vt sup̄. Alta p̄boꝝ
p̄funditas. alta nimirū. τ q̄s cognoscet eaꝝ?
Sed ita loqui decebat p̄sciū secretorū dei.
Hic tā sublimis volatus grādi aquile spūa
li homi videbat. cui ex snia dicere fas erat il
lud p̄hie apud Boeciū lib. iiij. metro p̄mo.
Sunt etenī penne volucris mihi. que celsa
conscendāt poli. quas sibi cū velox mēs in/
duit/ perosa terras despicit τc. Mihi p̄o q̄d
ni stupor mentis τ digna admiratio debeba
tur ad hanc scientiā q̄ mirabilis facta ex me

est confortata ē. τ nō potero ad eā. Quid ni
si venerabundū quoddā silentiū ꝯgruebat?
Congruebat vtiq̄ silentiū poti⁹ q̄ elato ser
mone de diuinis obstrepere inter olores me
rancū anserē/ potius q̄ sordidis pedib⁹ affe
ctionū/ manibusq̄ opationū me sanctuari
um verboꝝ dei temerariū introire. Sed of/
ficij mei debitū ipsi vos scitis. sed et frequēs
deuotōis vestre ꝯuetus τ p̄stolatio q̄ppiam
vel impfecte balbutire cōpellit ¶ A deo (inq̄t
euāgelista) exiuit. Miror si nō primus ad h
verbū miramī. De q̄ nempe alio istud dicit.
A deo exiuit/ q̄ de v̄bo qd̄ eternaliter ē apd̄
patrē. qm̄ in p̄ncipio erat verbū. τ v̄bū erat
apud deū. τ deus erat verbū. Si eternalit
apud deū/ qualiter a deo exiuit. quō eterna/
liter apud deū? Sed dices. exitus iste verbi
a deo/ est ipsa filij generatio. vex est si est filij
generatio sicut esse ꝯfitemur. vides q̄ iste exi
tus p̄sus ē ineffabilis. De eo quippe scp̄tū ē
Generationē eius quis enarrabit? Esa. liij.
ca. Propterea cur conaret eloq̄ qd̄ enarrari
nō pōt/ nō esset illud sobrie sape? Quid si q̄s
loquat nō iā hoim sed angeloꝝ linguis quo
pacto effari sufficiet deū a deo exire. nō loca
liter. nō dimensionaliter. nō diuersitate subst
tie/ neq̄ durationis varietate/ sed p̄sonali tm̄
distinctione. Qui τ regredi dicit ad deū/ dū
suū rependēs amorē patri spirat τ qd̄ ammō
donat spm̄ sanctū/ donū p̄stantissimū τ veri
usq̄ nexū. ¶ Sed sileamus interim de secre
tis his celestib⁹ τ p̄scrutatiōe ē inuestigatio/
nē hui⁹ diuini exit⁹ τ regressus ad intra/ nos
vel ad scholā vl ad celebritatē beatissime tri
nitatis remittamus. Illic magis discere ē
quō filius egredit a p̄re vt imago pulcerria
a pulcerrimo. vt v̄bū sentētiosissimū. vt ars
oīm fecundissima. vt exemplar distinctissi/
mū. vt idea τ forma que ē i oim capacissima
τ actualissima τ potentissima. Sic igit exi/
uit xp̄s a deo eternaliter pductiue. et ad deū
vadit spiratiua dilectōe. ¶ Ampli⁹ p̄o ꝯside/
ratōi nostre alius obijcit xp̄i a deo exit⁹. ali/
us q̄z sui ad eū regressus. nō quidē intrinse
cus p̄sonaliter vt prius. sed denoīatōe qua/
dā extrinseca/ τ idiomatū mutua cōicatōne/
quā opata ē humanitatis assumptio. Et q̄d
est p̄cor hoc mō xp̄m a deo egredi/ nisi eundē
in hoc calamitoso vallis lachrimaꝝ exilio/
dignāter icarnatū ꝯmorari. affligi. cruciari?
Nihil quippe lōginquius a deo poterat ex/
cogitare mēs hūana/ q̄ impassibilē ad passi
onē egredi. inuisibilē videri. imortalē q̄z esse

pricipē mortis. Ast xp̄m regredi ad deuz/est ip̄m a mortuis resurgere. Iaz nō morit. q̄m mors ei vltra nō dn̄abit. ad Rom. vi. q̄n in patria ꝛ ciuitate ꝛ regno p̄ris in celestibꝫ ad dexterā suā sedet in eternū cū oīa subiecit ei deus. ad Heb. ij. Hic ē ver⁹ iusticie sol q̄ orit in natiuitate. occidit ī passione. ꝛ ad locū suū reuertit ī glīosa ascensione. Eccl's. i. Et q2 habēt ꝓprias solennitates hec mysteria suosq̄ sermōes. tātūdē dictū sit hic/ quō xp̄s a deo exiuit p incarnatōz. ꝛ ad deuz vadit p glīficatōez. ¶ Demū rep̄bilis ē exitus quidā tercius xp̄i a deo f̄m aīam q̄ cōmunis ē oībꝫ creaturis Dicit itaq̄ diuin⁹ theologus Iohes. Quod factuz ē in deo vita erat. Uita erat nō quidē p idēptitatē realez ꝛ essentialē rei facte ad factorē vt Damascen⁹ blasphemat. dicens aīam esse p̄tē a deo decisam p actionē p̄ncipis tenebraz. Sed vita erat p idealē et viuificā exemplarē seu architypā cognitionē ꝛ virtutē p̄ducēdi effectū tamē longe excellētius. longe ineffabili⁹ q̄z in ipsa mente artificis/dom⁹ fabricāda vl' imago pingenda existat ꝛ suo mō viuat. Quid ꝯo sint hmōi idee. ꝛ quales sit eaz distinctō nō est hic disputādi locus. Multe doctorū traditōes in vnam veritatē (si bn̄ capiant) redacte hic sup hm̄a sniaz distinctiōe habentur. ¶ Ab hoc igit esse ideali illud recte ꝓhibet egredi/ quicqd fit extrinsec⁹ ī esse suo reali. regredi aūt non nisi creature rōnali ꝓprie datū est. q̄ꝫ velit Boecius oīa in suūz regredi principiū. velut si flumina vnde exeūt reuertant. Eccl's. i. Et q̄n hoc. Qū repetūt ꝓprios queq̄ recursus. redituq̄ suo singula gaudēt. Nec manet vlli tradit⁹ ordo/nisi q̄ fini iunxerit ortuz. stabilēq̄ sui fecerit orbē. lib. iij. metro. ij. Hoc fit/dū motus indictos nature sue custodiunt. dūq̄ vices indultas pagūt. a q̄bꝫ parūꝑ mouētur. ¶ Multo vero quantū tibi ē creatō o egressus excellētior o rationalis sp̄us ita regressus tu⁹ ad deū ē quāto a realis oībꝫ a p̄fectōe distinctior. Tu nempe rōnalis sp̄us sicut capax et p̄ceps dei solus fact⁹ es p intelligentiaz atq̄ rationē. hinc ad imaginē dei ꝛ similitudinez fact⁹ affirmaris Gen̄. i. Sic soli tibi ad deū regredi cōcessum ē p cognitionē ꝛ amorē. Dirigunt cetera in cursibꝫ suis ꝛ ab agēte infallibili. sicut si vidēs aliquis cecū ducat. vt dicit Auerrois. Tu sola vidēs videntē inseq̄ris. Tu sola cognitiue ad p̄ncipiū tuum regrederis/ vt fias vnū ens cū diuina eēntia.

tercia p̄te libelli de ornatu sp̄ualiū nuptiaz. Ex isto inde exemplare ita diuīgit deo vt fit ip̄m illud esse vitale et ideale qd̄ eternalit in deo ꝓhabuit. Quē errorē vna nup epistola a me edita coarguit. Uelim p̄terea cōmonuisse vt de hac materia caute legat Bern̄. ad fratres de mōte dei. li. ij. ¶ Ceterū aīa humana p̄cipue illa ē inter oēs rōnales sp̄us q̄ nō solū regredi ad deū/sed oīa alia in eū referre debet. Propterea eni ipsa corpi p̄iūcta. et in imis certis ligata. f̄m Platonicos. Propterea nexū duplicis mūdi tā sp̄ualis q̄ corporalis opat/ quasi duas illas cathenas causarū aureā t argenteā nectēs. ¶ Deniq̄ idcirco in orizōte duplicis mūdi statuit facies sua. prout diuini theologi ꝛ eleuati metaphisici edocuerūt/quatin⁹ p ip̄az ea oīa referrent ī deū cognoscēdo ꝛ vtēdo/q̄ ab eo egressa sunt in creādo. Hinc dixerūt Arist. i. pol. ꝛ Platonici. oīa ꝓpter hoiem. ip̄m ꝯo ꝓpter deuz factū esse. Hinc resurrectōis future necessitas concludit. Alioq̄n naturalis istitutio finis frustra esset. Sed de hus alibi. Demus q̄ sp̄i cuiū est eos solos ꝓpria appellatōne homies dici debere q̄ boni sunt/ꝛ ad deū oīa referunt. ¶ Nūc ad xp̄m redeo. Quia eni regressum hunc p intelligentiā ad deū ꝛ vsum alia eius p̄fectissimis modis exercuit. dū sc̄p̄saz ꝛ rē q̄libet alterā/sola p excellentiaz in dei gloriā. laudē. amorēq̄ reduxit. Hinc aptissima rōne dixit euāgelista noster de xp̄o. q̄ a deo exiuit et ad deuz vadit. Exiuit dico f̄m animā p creatōis emanationē. ꝛ ad deū vadit/p sui ꝛ alioz oīm in deū reuolutionē intelligibilē. Et sicut oīa a deo q̄dammodo accepit in sua creatōe/dū ꝓpterea facta sūt oīa sic oīa refert ī deū directiue ꝓportionabiliter satis ad primū exitū ꝛ reditum eternalē ¶ Ad hunc finē olim egressus fuerat Adam a deo in sui p̄maria creatōe/vt ad deū regrederet p speculationē ꝛ amorē. Sed ꝑ pctō. Homo cū in honore esset nō intellexit. comparatus ē iumētis insipiētibꝫ/ et silis factus ē illis. Sequimur euz nos bestiales effecti/ vitā pecudū eligētes. qui declinē aīam iugiter ad terrena demittim⁹. q̄ porcino more ꝓnsi ad infima vultibꝫ adherem⁹. Uox est talium. Adhesit in terra vēter noster. Et iteruz. Adhesit pauimento anima mea. Et rursus Infixus sum in limo ꝓfundi. Hinc exclamat satyricus. O curuas in terra aīas et celestiū inanes. O q̄z suauior vox atq̄ iocundior regrediētis ad deū ꝛ gratias agētis/q̄ de tene

bris vocauit nos deꝰ in admirabile lumē su
um. cuiꝰ figurā gessit Petrꝰ/a vinculis ferre
is ꝛ carcere tetro liberatus. ꝛ eductꝰ de custo
dia ad ꝯfitendū nomī dñi Vere vincula fer
rea cupiditatis nr̄e. Vere carcerē tenebrosū
horridū. squalidū ꝛ scenosū esse sordidū desi
deriū cordis nostri. ꝛ aīa talibꝫ immersa/ qñ
poterit liberis intelligē īc alio ad alta sub ue
bi ipsa ad deū regredi qñ valebit. Hoc ita/
ꝙ fieri ē impossibile nisi ī manu forti ꝛ bra/
chio extēto illiꝰ ꝗ eduxit vinctos ī fortitudi
ne. ꝗ de stercore erigit paupem/vt sedeat cū
ꝓncipibꝫ. Qui ꝯtriuit portas ereasꝰ ꝛ vectes
ferreos ꝯfregit. Hoc solo auctore sicut aīa
a deo exiuit/sic ad deū vadit. ꝙꝙ donū hoc
exercētibꝫ se ad ipm ꝛ nō nisi talibꝫ ꝺ lege cōi
ꝑstet. ¶ Epilogātes ergo cōcludamus/ꝙ est
vnus xpi exitus a deo ꝑ eternā generatōem.
ꝛ habet suū regressum ꝑ spūs spirationē. se/
cundo ꝑ humanitatꝫ assumptionē. habet su
um regressum ꝑ corporis glorificationē. ter
cio ꝑ anime creationē. habet suum regressuꝫ
ꝑ contemplationem.

P[illegible] Ost sensum litteralē/theologica
lem ꝛ metaphisicalē/superest vt the
ma nostꝝ ꝑsertiꝫ primā eius par/
teꝫ ad nos mores quoqꝫ nostros
trāsferamus. Et dicamus ꝙ duplex est mo
ralis exitꝰ aīe a deo. Unꝰ pessimꝰ ꝑ superbiā
Aliꝰ optimꝰ ꝑ humilitatē. ¶ Per superbiā ex
isse legit filiꝰ ille ꝓdigus in regionē longin/
quā Luc. xv. Quomō exierūt Adā ꝛ Cha/
yn Gen. iij. ꝛ. iiij. Quō egrediūtur foras illi
qui ima vident ꝛ loquunt in idipm. s. contra
deū. qualiter exierūt ꝛ exibūt. Discedite a me
maledicti in ignē eternū Math. xxv. Lon
ginquus valde ꝛ pestiferus hic exitꝰ. ꝙ lon/
ge a peccatoribꝫ salus. Exitus iste a deo nō
est/sed sup deū. sue voluntati ꝓpriā antepo/
nēdo. ideo dicit elatio. Testis ē ille ꝗ est rex
sup oēs filios supbie Job. iiij. Qui extollit
ꝛ erit sup omēqꝺ dicit deus. ij. ad Thessa. ij
Taliter egrediēs foras euanescit vt fumus.
nec regredit sicut coruꝰ/nisi forte ꝑ impatiē
tiā ꝛ rabidā obstinati odij latrationē. loqua
tur in idipm in deū videlicet. ꝛ dentibꝫ suis ī
eū fremat ꝛ tabescat. ¶ Est preterea exitꝰ bonꝰ
a deo ꝑ humilitatē. sed sub deo. et rursus ad
deum. Nō quidē localiter [illegible]. nā quo ibit
[illegible] a spū tuo dñe. et ꝗ a facie tua fugiet. Si
ascēdero in celū tu illic es ꝛc. Sed fit exitus
iste ꝓpria quadā reputatōe ꝛ intelligētia. qñ
anima ex ꝯsideratione intima diuine inmen/
sitatis/resilit in paruitatē suā. ꝛ se ad se con/
trahit ꝛ loco cedit, puta ad aspectū magni ali
cuiꝰ ꝓncipis/pauperculus seruꝰ aut damnatꝰ
experit. Hoc suo mō aīa infirmitatis ꝓprie
īmo cuiusdā nihileitatis ꝯscia/ad cognitiōꝫ
ꝓprie diuinitatis immense horrescit. stupet
pallet. ꝯtremiscit. intratqꝫ fugiēs a se velut ī
quandā desertā oīs imꝑfectiōis egestatis
sue regionē. quō intrauerat Aug. qui dixit ī
lib. ꝯfessionū. Et factꝰ suꝫ mihimetipi regio
egestatis. ¶ Nōne tibi Petrus miraculi stu/
pore in captura pisciū attonitꝰ sic exire dñm
voluisse visus ē. Exi inqt a me dñe qꝛ pctōr
sum Luce. v. Sic hodie manū xpi beatam
volentē pedes eius ad lauandū tangere /ipe
refugit dicēs. Dñe tu mihi lauas pedes. Ve
lut si verbū ꝓdictū repeteret. Exi a me dñe.
nō lauabis mihi pedes ineternū. ¶ O super
admirabilē hunc hūilitatis exitū. Felix aīa
ꝗ taliter exit a deo. qꝛ nunqꝫ rectiori via ad
deū vadit. nā correlatiua sunt ꝛ omīmode se
habētia idē exitus iste a deo ꝛ ad eundeꝫ re/
gressus. Sic vallis descēsus ꝛ mōtis ascen/
sus. Mētior si ñ ita se ꝯseꝗ testata sit ṽitas
qui se humiliat exaltabit Luc. xiiij. ꝛ. xviij
Hinc Aug. ait in epl'a quadā ad Dioscorū
Nō aliā tibi inquit ad capessendā ꝛ obtinen
dā veritatis viā inuenies /ꝙꝫ ꝗ inuēta ē ab il
lo qui gressuū nostroꝝ tanqꝫ deus vidit in/
firmitatē Prima ē humilitas. scđa ē humili
tas. tercia ē humilitas. Quotiēs hoc interro/
gaueris hoc dicā. ¶ Bonū ē nos hic eē (o de
uoti patres ac sapiētes viri) bonū ē de humi
litatis exitu sermonē audire. De qua vtinaꝫ
cū humilitate ꝛ vt res digna erat loqui pos/
set/arrogās ꝛ stulta ꝑsūptio cordis mei Nā
quale monstꝝ ē quale sacrilegiū. vermiculū
de humilitate loquentē. ꝛ ideo supbire quia
laudat humilitatē. ꝛ ideo exire a deo sup de
um male ꝑ superbiaꝫ. qꝛ suadet ab eodē sub
eodē exire ꝑ humilitatē. Quis hoc crederet/
si nō qꝛ totiēs exptū ē. Sed inter laudāduꝫ
humilitatē/surrepit supbia dū valde detesta
ri querit. Ipa qñ nō introibit/ qñ nō castra
cordis nostri subdola machinatōe penetra/
bit. Ve ve filijs Adā ab hac terrifica pnicie
¶ Sed ad humilitatē redeo. ad cuiꝰ ꝑconiū T
tria miracula eiꝰ supra modū mirabilia/tri/
plex nonificabit ꝯsideratio. Recte quidaꝫ de
beato humilitatis exitu/totū huiꝰ collatōis
reliquū contexerunt. vt alias pollicitus sum
ostensuꝝ. Ex titulo humilitatꝫ ius tradi hu
milibꝫ ad oīa conant possidēda. nō ꝗdem

ciuili lege sed diuina. Nā ꝛ mysteriū non di [illegible] sed totius pass[illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible] [illegible] imitande humilitatis exemplū. Propter qd saluator nr̄ carnē sumere. hoc ē a deo exire / et crucem subire voluit. vt oīo dicit eccl'ie. Ob hāc de[illegible] humilitat[illegible] [illegible] [illegible]. Exē plū eīm dedi vobis vt quēadmodū feci vob ita ꝛ vos faciatꝭ. ¶ Tria hūilitat[illegible] exēpla su[illegible] memus fm tres vires aīe. irascibilē. rōnalē. ꝯcupiscibilē. Et tres ꝟtutes theologicas. fi dē. spem ꝛ charitatē. Et tria diuinis psonis attributa. sapiaꝫ. potentiā ꝛ bonitatē. Et iu[illegible] tres status eccl'e [illegible] doctores. reli giosos. Et fm tres scripture auctes. Prima. humilē spū suscipiet glīa. Prouer. [illegible] Se cūda auctas. vbi humilitas ibi sapia Pro uer. [illegible] Tercia. deus supbis resistit. humili bus aūt dat gratiā Jacobi. iiij.

Prima cōsideratio

Humilē spū suscipiet gloria [illegible] humili tas vera. nā [illegible] humiliat Ec cli. xix. Uera inquā humilitas / dixꝫ feliciter [illegible] a summa potētia ꝛ gloria ꝛ magnificen tissima maiestate dei / in suā impotētiā. igno [illegible] [illegible] [illegible] potentissima ꝛ gloriosissima [illegible] rima atqꝫ monarchica sup oīa ¶ Ulti au dire rationē illā accipite Perhibet Seneca q facilis ad diuitias [illegible] [illegible]. Itaqꝫ dicam de potētia ꝛ gloria ꝛ reliqs que mū dus offert. ꝛ q cōtemnēdo fieri nostra resta tur Ambro. Uñ ꝓ eo melius qꝫ p humilitatē [illegible] a deo. cōtemp[illegible] [illegible] qñ in cōpatione diuitatis pspicue cernit / q va nitas vanitatū ꝛ oīa vanitas. oīa mēdaciuꝫ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempta vanitate ꝛ mēdacio / faciat hec subli missima humilitas. hec ditissima paupertas / solū deū gloriā suā. potentiā suā. opulentiaꝫ suā. ꝛ hanc arbitrat esse ptē suā hereditatē p claram ꝛ portionē vberrimā in terra viuen tiū cū illo qui dicebat. Pars mea de⁹ in eter nū. Et in gallico sonātius dicit. Cest grāde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ma / cui⁹ gloria solus de⁹ est. Hec vilificatio sit nobilissima. hec abiectio vbiqꝫ famatissi ma. q deus fama sua nūqꝫ abest. vt hec de niqꝫ impotētia. hec seruit⁹ / summa sit potē tia imo omnipotētia [illegible] [illegible]. Oia possum (inqt apl's) i eo q me ꝯfortat xp̄s. ad Phil. iiij. ¶ Uideat q pōt quāta sit ex aduer so oīs supbe vanitatis. egestas. impotētia ꝛ vilitas. Nā qua rōne repleret vanitas. satia ret egestas. dñaret abiectio. ꝯsolidaret infir mitas. Atqñ quid aliud sunt hec oīa nisi va nitas vanitatū ꝛ oīa vaitas ꝛ afflictō spūs? ¶ Ex his pspicuū ē quo pacto vim irascibi lē cui⁹ est in ardua tēdere pficit hic heat⁹ hūi litatis [illegible] a deo [illegible] totaliſū mā de xp̄o spem gerēdo. ꝛ ita fm oēs alias suas ꝟtutes qs enumerat Guilhel. parisieñ. reliquas. Ponit itaqꝫ hūilitas hec solū deū [illegible] [illegible] [illegible] magnificē tiā ꝛ ita d ceterꝭ. Propterea fidēter ait. Dñs protector vite mee a q trepidabo? Etenī q me ret [illegible] [illegible] [illegible] conari pos set q pfundissima stabilitate / imobilitati pe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] altissimū posuit refugiū suū i firmissimo ha [illegible] [illegible] dñe? Quo fuge ret alibi? Quid aliud speraret? Quāobrē in re [illegible] humane instabilitatis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Deniqꝫ nō ponit carnē bra chiū suū / vt supbia q sperat i multitudie di [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vanitate sua. [illegible] [illegible] [illegible] ab oīni [illegible] [illegible] [illegible] defectu vt nec ex tollat [illegible] [illegible] [illegible] nō [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quēadmodū de his ꝛ alijs i oī ma teria ꝟtutis si vacaret / fieri posset manifestū [illegible] ardua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] venio. Quid eīn est [illegible] [illegible] [illegible] secutus sum latius [illegible] rebus in quā / nisi eis vti posse iuste vt placuerit. Hoc aūt ꝯuenit hūilitati. oīa q ppe assumit in sui facultatē ꝛ [illegible] [illegible] deū sc et oīa alia ꝯtemnēda decreuit. Quo ꝯtēptu satiat am plius (ne nos irrideāt pharisei auari hec au dientes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex tendētia inhiāte ad qscunqꝫ diuitias. aut eas p amore amplectē [illegible] incubāte ac mētetenus inherēte ditaret. Sic de Catho ne pclare dictū ē a Salustio. q quo pl⁹ glo riā fugiebat / eo magis assequebat Ita pcul dubio de diuitijs. ita de potētia seculi. ita d vmbratili quolibet bono hui⁹ mūdi sentire

a

altũ/vt lapsu grauiore ruat. Propterea deij cit se iugiter i terrã sue fragilitat' put de Antheo gygãte fingit fabula cui et casu suo in terrã vires augebant. sed i sublime leuat' ab Hercule strãgulat' ẽ. Hic se i oẽm creaturã z dei peccasse fatet. in celũ z terrã z oĩa q̃ in eis sunt. Nullã ergo flagellatiõẽ ab eis reijcit. nullã lesionẽ. iiuriã nullã. hic deniq̧ iudicia dei magna et occulta velut tumentes sup se fluct' expauescit. Attendẽs quõ nec fortiuz bellũ nec artificũ gra. z qõ ꝺ cathenis z carcere trahit q̃s ad regnũ zc. et q̧ nemo scit an amore vel odio dign' sit Eccls. ix ¶ Ad hec alta et lõge diuiniora vere hũilitat' monita capiẽda/ plus pficit vnctio q̃ lectio/ oratio q̃ poratio. alta suspiria q̃ acuta ingenia. et sup oĩa frequẽs. fidelis et pia cõmemoratio passionis xpi. Qui a deo exiuit in mundũ vt eã in schola sua doceret. z hodie dũ regredi vult ad patrẽ verbo simul z facto ꝯfirmauit. ¶ Ad hoc eĩ lauit pedes discipuloꝝ z dixit. Exemplũ eĩ zc. huius humilitatis nos pricipes volens.

2 Scd'a consideratio.

Ubi humilitas ibi sapia Prouerb. xi. Aĩa quippe rõnalis exiẽs a diuina sapiẽtia in suam insipientiã sapide cognoscendã/ sibi vtiq̧ stulta reddit. ac pinde diuinã illã sapiẽtiã adipiscit. quã iubet apl's. i ad Cor. iii. Si quis inter vos videt sapiẽs esse/ stult' fiat vt sit sapiẽs. Hãc verã sapiam d'cit Lactãt' nõ alibi querendã esse q̃ i schola cui titul' ẽ stulticia. Ita pater. qm̃ sic placitũ ẽ apud te gt xps ¶ O quis dabit nobis hãc stultã sapientiã? Ue filijs hoĩm qui sapiẽtes sunt in oculis suis. z corã semetipsis prudentes. qz quãto magis sapiẽtiã quesierint/ tãto ipa lõgius fiet ab eis. Et pfecto nisi fiãt puuli. nisi crediderint captiuãdo oẽm intellectũ i obsequiũ fidei/ ipsi nõ intelligẽt. Ostiũ ad sapientiã verã xps ẽ. z idẽ sane. hũile. turgidus z elatus spũs/ illud qñ poterit introire? Attẽdam' obsecro q̃stulũ illũ ẽ qõ extra deũ egrediẽtes scire conamur. ¶ Uiderũt h phi Plato z Socrates. z oĩs achademicoꝝ schola. q̃ postq̧ defecerũt scrutãtes scrutinio/ vocẽ hãc suspirauerũt. h scio q̧ nescio. imo nec h scio q̧ nescio. Bon' erit tal' exit' i insipientiã suã cognoscẽdã/ si nõ sup deũ exeuntes/ euanuissent in cogitatõibus suis. z si a deo sub deo egressi redissent in idipm/ deũ vt deũ glorificãtes z grãs agẽtes q̃ sciaꝝ dñs est. et docet hoiem sciam. ipsi nõ ita. ¶ Est ver' humil[is] [...] dñ stult' [...] deũ [...] sapiam sui [...] filiũ suũ. z dũ pfundissime ꝯcauat/ recipit in seipso velut in cẽtro quodã speculi ꝯcaui intelligibilit radiosas incidẽtias illustrationũ supnaꝝ. tã dei q̃ hũilia respicit/ q̃s aliqñ intelligentiaꝝ desup effulgentiũ. a qb' illuminat mirabilit sicut a mõtib' eternis. ¶ Hec itelligẽ nõ q̧ ver' humilis querat solũ duci p reuelatões spũales ꝯtẽpta rõne naturalr indita sibi seorsum hec psumptio. s; eandẽ rõem plurimũ obscurã z nubilosam. ac pindeĩ errore quelibet pmptissimã/ petit tergi. mũdari poliriq̧/ vt i lumine h vult' dei signato super eã/ ostẽdant bona sibi. Preterea sensũ alienũ pfert suo/ nõ innitẽs prudẽtie sue. Exinde cauet sibi ab illusione demonis meridiani transfigurãt' sei angelũ lucis. q̃ nõ alit q̧ p hãc credẽdi aliqs humilitatẽ excutiat. Non oẽs aliter laquei sui/ teste oraculo ad Anthoniũ euadũt. ¶ Deniq̧ videre ẽ i h hũilitatis exitu/ pcipue in xpo/ stupẽda diuine stulticie miracula. Nã de pctõ damnauit pctm̃. z de infamia famã. De ludibrio et ignobilitate/ gloriosã nobilitatẽ pgenuit. Placuit insup p stulticiã pdicatõis destruere oẽm sciam extollẽtẽ se ꝯtra deũ. Nã ꝯtra scãdalũ iudeoꝝ irrisiõẽ gẽtiũ. astutiã demonũ. atrocitatẽ tyrannoꝝ reclamantib' vndiq̧ magno boatu phis. imo pprijs sensib'/ docuit puulos simplices ea q̃ doct' Plato nesciuit. q̃ Demostenes eloquẽs ignorauit. et sic docuit q̧ nihil certi' teneat q̃ q̧ hũili fidei stulticia credit.

Tercia cõsideratio. 3

Deus supbis resistit. hũilib' autẽ dat grãm Jacobi. iiij. Ad quẽ respiciã ait dñs nisi ad paupculũ z ꝯtritũ spũ/ z trementẽ smones meos? Esa. lxvi. Itaq̧ aĩa q̃tũ exit a diuina bonitate z pfectõe in suã vilitatẽ. deiectõem z impfectionẽ. tanto ẽ pfectioꝝ. Noli mirari hec. qz diuinis gratijs et donis eo ẽ plenior tanq̧ vallis abũdans frumẽto virtutũ. tanq̃ intelligibilis quedã abyssus fluẽta sorbẽs aquaꝝ viuentiũ. q̃si vacuũ quoddaz spũale. ad qõ replendũ confluũt oĩa/ nec iplere sufficiunt nisi deus. sm Aug. i. ꝯfes. ¶ Hãc p fectiss mã impfectionẽ hanc optimã (si sic dici potest) peccabilitatẽ/ sibimet ascpsit Paulus/ du; se pmũ inter pctõres nominauit. et qz non mentiebat ita vere sensit. Hoc plane magnũ miraculũ videre hominẽ in virtutibus oĩbus clarescere. et laborare pl' oib'.

..hominis ic pm ā inter homicidas z matri
cidas z oēs sceleratissimos ɔputare. ¶ Dice
re...d grandius medio r...o. si potero
iuuate me. puto (imo certe credo) qꝫ xp̄s z ma
ria / paulū ī humilitate nō paululū trāscēde/
rūt. Vellē ḡ scire. Nunqd fecit hec hūilitas
vt xp̄s z maria / se tāto verius inter pctōres
pmos noiarēt. quāto humili⁹ a deo in se ꝑce
ntes / suū impfectū lucidius cognouerūt?
Poterat estimo sic intelligi (ac si non horre/
rēt pie aures) sic dici. nō quidē de pctō ɔtra/
cto. absit / sed de labilitate ad peccādū. Naꝫ
creatura rōnalis quelibet / labilior ē z pnior
ad casū z defectū / quāto ī naturalib; aut eti/
am gratuitis fuerit ornatior / seclusa dei ma
nutenētia spāli / qsi vicꝫ plus habeat creatu
ra oīs de vanitate z tēdentia ī nihilū / quāto
plus de entitate. Signū hmōi euidēs fuit ī
Lucifero Adā / z aliis multis. quoꝝ nobili
tates z pfectōes qd fuerūt eis nisi pōd⁹ gra/
uans ad ruinā? Hoc sentit aīa xp̄i. hoc Ma
ria eo pfundiori humilitate q̄ lucidi⁹ cōtem
plant. Hinc Aug. vocauit Mariā puellaꝫ
vilē z abiectā in oculis suis. Nā quo pacto
Maria z xp̄s fm aīam firmius se et oīa dona
sua stabilirēt in dño / si quōlibet fidendū esse
sentirēt in virib; suis z in abundātia diuitia
rū suaꝝ. Et si pterea nō seipsos ɔputarēt in
illoꝝ numero de quib; pphetic⁹ sermo dicit
Verūtn̄ vniuersa vanitas oīs homo viuēs
Si nō insup iubentē audirēt. Quanto ma/
gnus es / humilia te ī oīb; / z corā deo iue/
nies gratiā. Eccli. iii. Demuꝫ q̄ se humiliat
si exaltet / quō maxie exaltabit q̄ maxime se
humiliat? Xp̄s aūt humillim⁹ ē. ergo sibi ipsi
fm hūanitatē (vt sic ɔsideratā) vanissimū ali
qd ens z inane reputatus ē. recte quideꝫ / vt
nō in se sed in dño gloriet. i. ad Coꝛ. i. ¶ Au
dis ne hoc o psūptio stulta cordis hūani. o
stultissima inquā cordis hūani psūptio / nū
quid hoc attēdis? Ut qd supbis terra z ci
nis vesica vētosa? cur inflaris o pellis fragilis et
cito rūpenda cur tēderis? Si qris honores
supba ceruice / si sapientiā / si graꝫ / tota (vt di
cūt) erras via. Tu quo tibi maior. eo vilior
paupior z stultior efficieris. Tu phariseico
more diuitias tuas iactas. noli mirari si ni
hil el'ynē capis. sꝫ hūilitas egena ē. sibi dat.
Alios iudicas. in alios indignaris. z vindi/
ctā opras. tu pctōr maxim⁹ / sed hūilitas be
nignissima ē. ignosci petit oīb;. Tu ḡ cū se/
ueritate. hūilis cū miscōia. z sic elegisti; iudi
cabimi. Tu pnceps es. tu pprū freni impati

ens / etiā ī eis q̄ dei sūt / qsi man⁹ tua sit excel/
sa ad ɔstituēdū aliū ī bonū. z nō dñs faciat
hec oīa. Hūilis aūt exēplo dei cū tranqllita
te. mā suetudine z pace singula tractat ī dño
faciēs virtutē. Utinā q̄ ꝟtutes cōgregat vel
edificat / sapet z intelligeret. qm̄ oēs cū hūili
tate cōnexe sunt. oēs fundate. oēs agglutiā/
te. q̄ sublata fugiūt oēs / nocēt et oberunt / ve
lut cedēte fundamēto cui⁹ dom⁹ oīs inclina
ta recūbit. Ampli⁹ sola mēs humilis secura
est. qꝛ nō habet vbi cadat pfundi⁹ q̄ in deū.
illic excipit pacē dei q̄ exuperat omnē sensum
Porro secura mēs qsi iuge ɔuiuiū. Quobreꝫ
leta est semp z iocūda humilitas / sed cū seue
ritate. imo z miraculose qdammodo fm mł
titudinē doloꝝ in corde suo ɔsolatōnes tue
dñe letificāt aīam istaꝫ. Supbia ꝟo tumida
z timida est / z male tristis. vel peius leta. inqe
tissima qꝫ. qꝛ ponit ī ore hoīꝫ famā suā qsi al
terā vitā suā. nimiꝝ si sepe discerpit. lacerat.
ɔculcat. deiicit z si nunq̄ in eodē statu pma
neat. Nimiꝝ si difficulter humiliet. qꝛ infa/
miā suaꝫ horret sicut mortē alteram. Quin
etiā hoc ad humilitatis acquisitionē difficil
limū est / qꝫ pugnāt cōtra eā / nō vnū tm̄mo/
do viciū aut duo / sꝫ oīa. z qꝫ pl⁹ obstupesces
pugnāt ipse ꝟtutes oēs ɔtra eā / licet ex indi
recto pmo. imo ex ea q̄nq3 gignit monstrifi
co partu / mēs nostra supbiā. Quale igit pa
ret effigiū vbi z vicia z mortes vicioꝝ virtu
tes insup z mortes virtutū habēt man⁹ con
tra eā / nisi caute puiderit. z nisi in timore dei
instanter se tenuerit.

Finit sermo factus a dño Cancellario ī
cena dñi p humilitate.

Carmen contra tu
midum coꝛ. z quid sanat illud.

c Ur te distēdis vētosa supbia / qd te
Sufflas z iactas? dā tibi vana pla
Vidi ego vesicā modico turgescere flatu (cet
Que pisis sonuit quattuor impositis.
Hāc puer vn⁹ acu pupugit displosa repēte
Vilis z absq3 sono flaccida detumuit.
Quisq̄s adulantū turgescis voce / sub isto
Disce typo tibi quid mortis acumen aget.
Te prius ḡ humilē pprū cōpunctio cordis
Spina ve configens / si sapis / efficiet
Nullus adulator peior tibi q̄ tibi fies
Si tibi blandiris teq3 colendo tumes.
Lucifer hic cecidit / nec miꝝ dū videas nos
Turpes z viles / peste sub hac ruere.
Pulcer qd faceres / qd in omni pte decorus

Omni cū plenus sorde sup̄bis homo?
Dicis diues sum nec egens/nescis qꝫ paup̄
Nudus/cecatus/vilis es atq̧ miser.
Prospera sors nutrix ē hui⁹ subdola pestis
Aspera sanat eam prosperiore manu.
Unus vt e patribus ventoso corde careret
Demone vexari quesiit/obtinuit.
Ergo q̄d aduersas tāto fugimus studio res
Consulimus sortes/fidimus in medicis.
Sed nolo temptare deum dices/agis apte
Si tamen anteferes presidium dn̄i.
Angelicū si subsidiū/si spem q̧ fidem q̧
Cura nec humanis sit nimis auxilijs
Cura sup̄flua fit/si plus si nō vt oportet
Nec p̄ p̄sone conditione statu.
Tu corpus refoue/tu cura sedulo carnem
Quid nisi confestim putre cadauer erit?
Spūs eternus datus est tibi/iure colat̄
Atq̧ humilis/mitis/vilis ⁊ esto tibi.

Finit.

Sequitur sermo de penitentia factus p̄ eundē dn̄m Cancellarium in cena dn̄i.

A Si nō lauero te/nō habebis p̄tē mecū Joh. xiij. ⁊ in eua̅gelio p̄senti aliter recitato. Ampli⁹ laua me dn̄e ab iniq̄tate mea/⁊ a pctō meo mūda me. qꝫ coinq̄nauit me nimis/ne ad p̄nunciandū sanctū verbū tuū vir pollut⁹ labijs. reprob⁹ ⁊ incircūcisus inueniar. Male nimirum p̄sumit sordes alienas vel loquēdo vel op̄ando tergere q̄ tot⁹ pctī volutabro demersus ē. Quāobrē tibi dn̄e iesu nō tm̄ pedes affectionū/sꝫ etiā caput intētionū ⁊ man⁹ op̄ationū ad abluēdū offero. Jrrora desup̄. distilla pluuiā volūtariā grē tue/q̄tin⁹ p̄ venas oris mei egrediat̄ v̄bū plenū gr̄a ⁊ bonis operib⁹ ad tuū susceptoꝝ mūdū fiāt oēs p̄pt̄ sermonē tuū. digni ut inueniamur hic p̄tē q̄ repromittit̄ mūdis corde. qꝫ ip̄i te deū videbūt. Fiat hoc illa intercedēte mūdaꝝ mūdissima matre tua. quā interpellam⁹ p̄pter hoc atq̧ salutam⁹ dicētes. Aue grā plena. Si nō lauero te ⁊c̄. Dura valde q̧ tremenda snīa. si nō lauero te/nō habebis p̄tē mecū. Attēdat vr̄a deuotio q̄ sit p̄s cui⁹ ablatoꝝ dn̄s cōminat̄ ei q̄ lot⁹ ab eo nō fuerit. et agnoscet qꝫ h̄ summa paup̄tate. miseria ⁊ calamitate p̄mit̄ Quippe p̄s ista dn̄s ē q̄ se mercedē magnā ⁊ om̄e bonū noīauit. de qua gl̄iabūd⁹ p̄pheta tot⁹ exultauit dicēs. De⁹ cordis mei et pars mea in eternū deus. Pro q̄ insup̄ ꝯmēdatur Maria/qꝫ optimā p̄tē elegit q̄ nō auferetur ab ea. cui p̄s hec vberrima et maxima portio nō sufficit/nimis auar⁹ vel stolid⁹ est. Quid est igit̄ dn̄m dicere. Si nō lauero te/nō habebis p̄tē mecū/nisi eū dare patēter itelligi. si nō lauero te/nō habebis me. sep̄aberis a me ¶ Porro q̄d vltra p̄fecto reliquū ē/nisi vt talis illoꝝ p̄iiciat̄ a facie dei/etiam a sorte sanctoꝝ. eatq̧ maledict⁹ in ignē eternū cū illis/ quoꝝ (sicut Apocalipsis scribit) p̄s erit i stagno ⁊ igne ardēti ⁊ sulphure. Ignis q̄ꝫ grando. nix. glacies. spūs p̄cellaꝝ/p̄s calicis eoꝝ. Si p̄s v̄o illoꝝ tā horrēda. tā intolerabilis dicit̄/de toto q̄d expectādū cēsem⁹? Maledictus q̄ p̄tē suā hoc mō facit deteriorem. ¶ Terreat igit̄ vnūquēq̧ nostrū viri p̄res et fratres. terreat ⁊ erudiat hec formidanda nimis snīa. si nō lauero te/nō habebis p̄tē mecū. Primū erat/vt vinēdo innocēter/custodirem⁹ nos imaculatos ab hoc seculo. nunc v̄o qꝫ polluta ē nostra mēs ⁊ ꝯsciā. sup̄est vt lotio diuina nos emūdet. Sed vn̄ sordes i nobis? Undiq̧ p̄sus. Polluit nos sup̄bia. inuidia. ira. accidia ⁊c̄. Polluit nos sic olim i lege immūd⁹ cib⁹. ⁊ hoc p̄ malā delectatōꝫ. Polluit nos immūdus morb⁹. vt lepra per malū ꝯsensū. Immūd⁹ tact⁹ in op̄e. Immūdus loc⁹ in p̄uersa ꝯsuetudine. Polluit nos p̄ oēm modū p̄s quā arbitramur nostrā esse mūdana cupiditas. q̄ ē p̄s vilis. vana. fragilis ⁊ damnosa. Talē p̄tē figuratā habem⁹ in Nabuchodonosor. de q̄ Dan. iiij. Cū feris pars eius in herba terre. Cor eius ab humano cōmutet̄. ⁊ cor fere det̄ ei. Attēdite vilē societatē. qꝫ cū feris carētibus sensu. Et nō ne homo cū in honore esset nō intellexit/cōparatus est iumentis insipiētib⁹ ⁊c̄. Uide vilem possessionē. qꝫ in herba terre Et quid herba terre nisi terrena felicitas. d̄ q̄ p̄pheticus sermo. Mane sicut herba transeat. mane floreat ⁊ transeat. vesp̄e decidet induret ⁊ arescat. Deniq̧ considera vilē cōmutationē. ⁊ cor fere det̄ ei. Fera ⁊ si nō habet sapientiā/retinet tamē crudelitatē. Sic illoꝝ bestie sunt i humana effigie latitātes/s̄m verbū Senece ⁊ Boecij. Deductionē omitto ¶ Sꝫ vn̄ vob B lotio? Attēdite qꝫ lauat nos ab inq̄namentis nostris mgr̄ ⁊ dn̄s noster ih̄s xp̄s. E[illegible] dā inquit sup̄ vos aquā mundā. Alioq̄n si nō lauerit nullus mūdabit̄. nemo nō p̄ius bit̄ p̄te sua. Lauat aūt. Quō lauat? ministerio penitētie salutaris. q̄ velut lotrix sagacissima diligēs ⁊ virtuosa p̄parat aquā in con-

[illegible]tione ablu[illegible] i [illegible]fessione extergit i satisfa/
ctõe. Sic restituit͂ ps nostra deus i pfecta re
conciliatõe. Felix ps. qꝛ velut ps beniamin
supat in q̃nqꝫ ptibꝫ ptem immũdoꝝ. In bo
nis nature que repant͂. In bonis fortune q̃
possident͂. In bonis gratie gratis date que
multiplicant͂. Deniqꝫ in bonis gratie grati/
ficantis. ꝛ glorie beatificantis a quibꝫ alij p
uant͂. ¶ Animaduertat vnusquisqꝫ nostrũ/
quid dicat xps/quid ve intelligat ad nostrũ
documentũ. si non lauero te ꝛc̃. Ita dicebat
mihi ipsa meditatio mea ꝯtexere sermonẽ cõ
sequẽter de lotõe peccatoꝝ p misteriũ pñie/
cuiꝰ ẽ hoc officiũ desup cõmissum p restitu/
tiõe ptis nostre. Offerebãt se ꝯcordãtie ꝛ di/
stinctões sine numero de scpturis/p dilata/
tiõe ꝓsecutõis pmissoꝝ. tũ ecce inter meditã
dũ ꝛ studendũ/irrũpere visa est secretuz tha/
lamũ cordis mei pestis improba. sciẽtia in/
flãs. curiositatis noxie germen. portẽtuosa
mr̃ eadẽ ꝛ filia. Nõstꝛ heu horrẽdũ ingens
Hic ambulat i magnis ꝛ mirabilibꝫ sup se.
Ponit in celũ os suũ/ ꝛ lingua eiꝰ trãsit i ter
ra. caput q̃z inter nubila cõdit. qꝛ ibi ẽ tene/
brosa aqua i nubibꝫ aeris. ¶ Hec postq̃ ani
aduerterit pgere me vt de pñia loquerer. pe/
p[illegible] me ad cuiꝰ impulsum cũ tremi[illegible] ꝛ fa
ciẽ conuertissem/ipsa metorua indignabũ/
daqꝫ animositate suscipiẽs vt arrogãs est et
tumida. Abi inq̃t in malã horaz tuã. q̃d co/
gitas. quid ordiris. q̃d pusillꝰ iste ꝛ degener
animus/obrepsit tibi vt famã negligere vt p
petuã ꝯstare nõ horreas infamiã. Quid me
spectas ita/dũ omissis ꝯsiderationibꝫ altis ꝛ
subtilissimis speculationibꝫ/materiã cõmu/
nissimã assumis. quasi in eadẽ iugiter canti
lena nugatoria ꝑseueres. q̃si pueriliter vul/
garissimũ carmẽ afferas vel efferas. Linque
humiles materias. nũquid desũt tibi myste/
ria/lõge plus difficultatis ꝛ vere laudis ha/
bẽtia/circa sacramẽtũ altaris ꝛ bñdicte pas/
sionis. Illic tuũ ingeniũ. tuã manifesta eru
ditionẽ/corã viris omni doctrina supeminẽ/
ter erudit[illegible]. An ignoras vbi loqueris. Ad/
de qꝫ materia de pñia nõ accuratũ stilum vel
elaboratũ/sz q̃tidianũ exigit. qd̃ locutionis
genꝰ q̃si sordidũ iã apud modernos dissolu/
tũ. flocciduũ ꝛ nauseãs contemnit͂. ꝑsertim in
sermocinalibꝫ extra scholã. Nõne demũ ha
bet in ꝓmptu q̃libet materiã hanc de pñia p
doctores copiosissime ptractatã. i[illegible]
ꝛ i summis atqꝫ tractatulis ꝯfessorũ. Quis/
q̃s ea legere voluerit ptinꝰ intelliget. Prete/
rea queso nõ te casso labore fatiges. neqꝫ tur
pẽ risuz tibi suscites. ¶ Hoc mõ scia inflans
stomachãdo loq̃bat͂. tũ e sursum elapsa est͂ si
cut placuit altissimo charitas edificãs. cuiꝰ
introitũ. decorẽ ꝛ aspectũ scia inflãs que ꝛ su
perbie spũ ꝛ inuidie tota vexabat͂ ferre nõ va
lẽs/mox abscessit tũc charitas sic orsa ẽ. Te
nõ fallat ꝓcor. ꝓcor nõ abducat meretrix hec
[illegible] scia inflãs. curiosa. vana. garrula. q̃e
tis impatiẽs. que sub specie vane subtilitatis
mẽtes sibi deditas excĩcerat/torquet. veluti
q̃busdã minutis muscularũ aculeis. Hec gi/
gnit pruritũ/non extinguit. Huiꝰ hec occu
patio ẽ semp discere/ ꝛ nũq̃ ad sciam ṽitatis
ꝑuenire. arrogãtioresqꝫ omibꝫ hoibꝫ suos ef
ficere sectatores. Hãc desere. delectẽt te vti/
lia magis q̃ subtilia/ad imitatõez illiꝰ q̃ lo/
quit͂ p ꝓphetã. Ego deꝰ docẽs te vtilia. Nũ
quid nõ i tãta tẽpis egestate/i tãto discrimie
re[illegible]/i tali morti incertitudie docẽdi sumꝰ vi
uere potius q̃ disputare vl' acute fantasiari.
Q̃ tibi ꝑcipit deꝰ (inq̃t sapia) illa cogita sp.
Porro si q̃tidie peccãdo sordescimꝰ. q̃d salu
brius/q̃d ve ꝯsultius/q̃ vt de nr̃a lotõe cre
bro loquamur. Antie queramꝰ/assidue per
tractemus. O q̃t sibi vident͂ sapiẽtes in ocu
lis suis. q̃t l'rati ꝛ docti q̃ hec necessaria ideo
nesciũt. qꝛ velut facilia legere retinereqꝫ despe
xerũt. qꝛ insup tps ingeniũ curã in supuacu
is cõtriuerũt. qꝛ deniqꝫ bonã vitã que taliũ
optima doctrix ẽ. colere neglexerũt/q̃s tan/
dẽ si deo ꝓpicio resipiscere ꝯtingat. si ad me/
liora studia mẽtẽ diuertere. pigebit affirmo
pudebitqꝫ tpis acti. Quare. qꝛ fessi ꝛ confra
cti nihil inuenient de vniuerso labore suo nisi
vanitat[illegible] [illegible] curam [illegible]
qꝫ vix se discipulos idoneos ad illa cogitan
da i quibꝫ dudũ mgr̃i esse debuerãt. qd̃ ꝛ fal
so crediderãt. qꝛ tã ceca semp ẽ/tã insolẽs in/
flãtis scie arrogãtia. Sentiẽt ad extremũ ni
h[illegible] [illegible] nihil plane
subtilius. nihil sublimius atqꝫ diuiniꝰ. Per
ge igit͂ vt cepisti. neqꝫ sermonẽ de lotõe pedũ
a[illegible] hoc est a[illegible] qu[illegible]libet interrumpe.
hoc necessitas quotidiana. hoc instãs pasce
festiuitas qua verus agnꝰ dei cũ azimis sin
ceritatis ꝛ veritatis edẽdꝰ ẽ. Hoc pñs socie
tas eorũ q̃ nõ se solos sed alios habebũt eru
diẽdo lauare/flagitat ꝛ exposcit. At vero tra
dita sũt hec in libris theologoꝝ copiose. tra
dita sũt scio etiaz veritas altera q̃ nõ tradita
est. nec vacat oibꝫ oĩa legere. ꝛ habet quid la
tentis energie viue vocis actꝰ ꝛ i aures trãs/

fusa forti⁹ sonat ꝛ tenaci⁹ memorat. ¶ Charitas hec suadēs/credite ꝑsuasit facile monitis suis obseq̄. Uñ glorior ī dño de cui⁹ munere ē modestū piūꝙ q̄ōlibet ingeniū. Remāserat tñ scrupul⁹ aliq̄s/si materiā hāc d̄ penitētia lotrice mētis optima/tractare ꝯuenīē/ti⁹ opteret/vel declamatorio more vel scholastico. Primū accuratius ꝛ venusti⁹ ē. alteꝝ acuti⁹ ꝛ q̄dammō veri⁹ estimat. Primū magis ac. ōmodat affectui. Scd̄m intellectui. Primū pl⁹ allicit. Scd̄m pl⁹ instruit. Tandē et circūstātia tpis et ꝑ auditoꝝ q̄litate induct⁹ sum scholasticū moꝛē gerere. Quotidianus nāꝙ sermo ē ī scolis vsitat⁹. nec rursus egemus interpte/si intelligat etiā a paꝝ intelligētib⁹ bñ satis ē. Omittat ornat⁹. nisi q̄ ipō te sequentē. ¶ Dicam⁹ ī ꝑmis alii⁹ repetētes ꝙ lauat nos xp̄s misterio pnie salutaris. q̄ pnia hauritaquā. et q̄dammō fundit in pelvim cordis nr̄i ꝑ ꝯtritiōem. abluit et sordes eijcit ꝑ ꝯfessionē. extergit. desiccat ꝛ clare facit ꝑ satisfactōeꝫ. Hec tria ꝑ ordinē nūc egit emūdatoꝛ nr̄ xp̄s. misit aquā. lauit. extersit. Hec dicendoꝝ summa ē. hec tria notasse lego. ꝓ. Dixi ꝯfitebor aduersum me rē. id est firmit̄ ꝑposui. ecce ꝯtritionē. Iniusticiā meā dño. ecce ꝯfessionē. Et tu remisisti impietatē pctī mei. ecce satisfactionē. Et rursū alibi. Iniq̄tatē odio habui. hec ē ꝯtritio. ꝛ abominat⁹ sum. hec ē ꝯfessio q̄ extra vomitabo minabilē peccati sordē. Et legē tuā dilexi rē. Hec ē satisfactio ī custodia legis dei. ¶ Nunc ptractem⁹ triplices hui⁹ officij ꝯditōnes. q̄si iter triū dieꝝ pambulātes. Et q̄ ī paucioribus via magis rē totā sub breuib⁹ terminis atꝙ metaphoris coartemus.

Taqꝫ ꝑ lotōe nostra mūdata aquaꝫ ꝯtritio nō qualēcunꝙ/sed calidaꝫ. mūdā amarā. ꝛ uiā crebrā et ꝑenue scaturientē. Iuxta q̄ q̄ttuoꝛ/quadruplex est de ꝯtritionis qualitate consideratio.

Prima ꝯsideratio.

Aqua cōtritionis sit calida. hoc fit ꝑ cōuersionē in deū. fide. spe et charitate subnixam. Sicut hō auertēs se a deo. ꝛ ꝯuersus ad creaturas/sordes ꝯtrahit. sic econtra mūdatur Hoc est q̄ō d̄r a doctorib⁹. q̄ q̄ttuoꝛ req̄sita sunt ī ꝯtritiōe. Cōuersio ad deum. auersio a creatura. infusio gr̄e/et expulsio culpe. Hūc caloꝛē nō habet aqua illoꝝ qui dolēt de peccatis solo timoꝛe pene. sicut fit ī iā damnatis ꝛ in ꝯdemnandis. sicut cōiter euenit ī moꝛte vbi affectio ꝯmodi que gelida est et nō iustificat. Quocirca sequit̄ expediēs esse ꝑuenire hoꝛā moꝛtis ad hauriendū hanc aquā ꝛ calefaciendū/et bona ꝛ quotidiana meditatōne. Signū frigiditatis est/si homo crederet diu viuere/vellet diu ꝑmanere in pctō. Non sic ille qui dicebat se nō minus seruituꝝ deo si cōstaret certissime ꝙ mille annoꝝ spacio ꝑtracturus esset vitam. Sic illa que cogitās de inferni supplicijs ꝛ d̄ odio dei regnāte in damnatis/supplicabat vt etiā si damnaret. tñ deū diligeret. sic Iob. Etiaꝫ si me occiderit. tamen in ipso sperabo.

Scd̄a cōsideratio.

Preterea sit aqua mūda ꝯtritōis. Hoc d̄r ꝑpter eos qui cū suis lachrimis miscēt ꝑposirū delinquēdi vel ī volūtate peccati hui⁹ vel istius manēt. vel a manifestis peccati occasionib⁹ nō declināt. Hec turbida aqua ē/non mundās sed inquinans. Sed queret quis. Oportet ne ꝯtritū firmiter credere ꝙ de cetero nō peccabit. Plane non oportet. imo formidandū est de ruina. alioq̄n temeritas ēēt/qualis in Petro. Siq̄dē aliud ē ꝑponere et velle nō peccare ꝑ futuro. aliud de hoc ipō ꝑsumere. Dixerūt ī hac pte doctores aliq̄/ꝙ sufficit negatiue se habere. hoc ē non habere actualē ꝑpositū peccādi. p̄sertim cum addit ꝯfessio sicut dicunt de baptismo q̄ non oponit obex. Alioꝝ rationabilioꝛ ꝛ sciis cōformioꝛ ē sententia ꝙ oportet positiue detestari peccatū. ꝛ de meliori vita ꝑponere. Cōpatit̄ aūt ꝑpositū illud timoꝛē ꝛ tremoꝛē de casu/sed nō amoꝛē delinquendi.

Tercia cōsideratio.

Rursus tercio sit aq̄ ꝯtritōnis amara. Hāc habere volebat q̄ dixit. Recogitabo tibi omnes annos meos/in amaritudine anīe mee. Notandū tamē ꝙ duplex ē amaritudo talis. Una est ex dictamine rationis ꝛ sua deliberatione detestando peccatū. ꝛ hec ē virt⁹ imperans doloꝛē. Alia sequit̄ amaritudo ī sensu si nō sit indispositio cōplexionis vel consuetudinis vl̄ aliunde. ꝛ hec nō semꝑ exigit̄. q̄ non semꝑ est in potestate nostra flere sensibiliter etiā cū vellemus. imo ꝛ in aliquib⁹ doloꝛ iste posset eē nimius ꝛ declinās ad excessum. sicut in mulieribus aliquib⁹ aut melācolicis/habētibus ex leui causa lachrimas/etiam vsꝙ ad turbationē cerebri ꝛ oculoꝛuꝫ caliginē. Aliquando plus meritoriū est vel

plare: nõ posse q̃ fletibus abluidare hoc ẽ quod dicit. Doleo q̃ nõ doleo. Queret vlteri9 aliq̃s/si ɔtritionis amaritudo tãta eẽ debet vt homo mallet damnari vel annihilari q̃ rursus peccare. vl' etiã pdere oĩa que habet/etiã corp9: Tolle inq̃sitões tales curiosas ⁊ pículosas. ⁊ ideo omittẽdas o aĩa ⁊ dic ita. Tu scis fragilitatẽ meã. tu fidelis es et nõ pmittis me tẽptari sup id quod possum. idẽ nõ cadere ĩ tales necessitates hoc vl' illõ dicendi nisi darẽs gratiã bñ dicendi. Hoc nõ seruat humilitas cũ iusticia. vbi si fieret electio alterius ptis/immineret alteꝝ ex his pículis. s. psumptio vel mendaciũ ¶ Quereres p̃terea si quis habens filium ex adulterio/teneat dolere de tali filio/⁊ velle ipm nõ habuisse: Respõsio/q̃ hic facienda est sepatio filij ⁊ pctĩ. Diligẽdus ẽ filius. odiẽdũ ẽ pctm̃. nec est vna danda electio in his rebus. Nota d extremagistri sententiaꝝ.

E Quarta ɔsideratio.

Postremo sit aqua ɔtritionis viua. id ẽ crebro ⁊ quasi iugiter scaturiẽs. hanc optabat pꝛpheta dicẽs Quis dabit capiti meo aquã ⁊ oculis meis fontẽ lachrimarũ. Hoc sic implebitur/si mox ⁊ semp vt fit actualis recogitatio de peccato/dolet homo detestãs illud modis ⁊ dictis. alioquin videt illud approbare ⁊ nouiter delinquere. sic qui iustus ẽ iustificabitur adhuc. ⁊ sordidus sordescet adhuc. Qualis autẽ exigat contritio de venialibus: Dicit q̃ virtualis sufficit. dũ. s. quis in generali detestat omne peccatũ/et ad deũ conuertit. ¶ Felix anima cui datuꝫ ẽ habere talẽ aquã calidã mundã amarã et viuã. Sꝫ ve cordi nostro et silib9 cordi duro sup adamantẽ ⁊ silicẽ. q̃d nisi emolliatur/male habebit in nouissimo. Quis dabit huic aquaꝫ in peluim cordis mei: Percute dñe Jesu virga tua silicẽ hanc/vt fluãt aque largissime. quẽadmodũ factũ est olim pcutiẽte Moyse petrã in deserto ¶ Legi de quibusdã tuis q̃ nõ habẽtes hanc aquã ad nutũ. pcusserũt seipsos etiã verbere ⁊ virga materiali. vt inde cõsequẽter te miserãte cũ plagis ⁊ sanguine pflueret riuulus lachrimaꝝ. Hec ẽ vna ex industrijs pducẽdi hanc aquã. ¶ Alterã industriã habemus in figura Jacob qui puteos impletos humo ⁊ limo. s. philisteis replentibus/mũdabat. aut alios fodiebat. vt abiecta terra manaret libero ɔducta vena purissima. O q̃tiẽs implet aĩa nostra limo ⁊ terra scꝫ terrenis affectib9 et desiderijs. quib9 obstruit pñs meatus aĩe/ne ɔtritõis aq̃ fluant ¶ Ceterũ purgatio h fit p emũdatoriũ ieiunij ⁊ abstinẽtie amaꝝ. sicut xp̃s surrexit a cena. deposuit vestimẽta ¶ Tercia addit industria p adiutoriũ orõnis. vt si haurire aquaꝫ soli nõ sufficimus. haurientes nobiscũ aduocemus. quẽadmodũ egit ille q̃ a Maria magdalene gratiã impetrauit lachrimarũ. Ad h figuralr induceret illõ Solini(si tñ veꝝ ẽ) de quodã puteo pfundo. in q̃ dũ deesset aq̃ aduenit p̃go ad os putei. ⁊ suo clãore aquã eduxit. sic aĩa p orõem sicut Axa suspirãs/impetrat irriguũ inferius et irriguũ sup9. ¶ Utunt alij p q̃rta industria ɔsideratõe miseriaꝝ ⁊ calamitatũ q̃s vidẽt ĩ pximis. vt inde p ɔpassiõnẽ lachrimas eliciãt. Sic fit vt ɔsequẽter misereat eoꝝ benign9: misericors deus. Cõsiderat aĩas pꝛoxi q̃sitas ĩ purgatorio. Hec industria locũ hꝫ ĩ ɔsideratõe passionis dñi nostri iesu xp̃i. De qua dicit Berñ. q̃ nullũ cor tã duꝝ ẽ q̃d nõ molliat si passio dñi ad memoriã reuocet. Hic oculus xp̃i in hac ɔsideratõne Petꝝ respicit et flet amare. ¶ Per has vtinã aut siles industrias/proferret terra cordis nostri fluenta aque viue. ne esset vel sit sicut terra sine aqua. Deserta. inanis ⁊ vacua. terra ĩuia ⁊ inaquosa. terra mõstruosa gelboe/vbi nec ros nec pluuia cadit Jtaq̃ sine hac aqua incurrit illa maledictõ xp̃i. Si nõ lauero te/nõ habebis ptẽ mecũ. Prohibeat hanc altissimus.

F

b Habita aqua p contritionẽ/bonũ erit initium vt fiat ablutio p confessionem. Fiat autem oportune fiat integre. fiat vere ⁊ nõ ficte. fiat a suo iudice.

Fiat oportune.

Hoc est tpe ordinato p ecclesiã/saltẽ semel ĩ anno. Et hic est p̃mus casus. ¶ Sctus casus ẽ añ susceptionẽ bñ dicti sacramenti. ⁊ h extẽdere voluerũt aliqui ad omnẽ actuꝫ hierarchicũ ecclesie/q̃ nõ sine confessione deberet exerceri. Sed ratio eorum nõ videt concludere nisi de cõtritione ¶ Nota si occurrat pctm̃ celebrãti. Alter casus ẽ in pículo mortis ẽm probabileꝫ cõiecturã. alioquin hõ se exponeret pículo peccati. q̃ tenet ad minus ante mortẽ confiteri. Cessante illa probabili coniectura licet differre cõfessionẽ. ¶ Quartus casus si nũc habeatur copia sacerdotis: vel penitentiarij. nec est spes q̃ postmoduꝫ

añ pasca vel mortẽ vel eucharistie debitã su/
sceptionẽ habeat. ¶ Cõfessio crebrior ꝛ si lau/
dabilior sepe fit. nõ tñ amplius in obligatiõẽ
cadit regulariter. Dixi laudabilior sepe. q̃a
cõtingere põt vt repetitio eẽt viciosa. ꝛ qua
si tota eneruãs deuotionis ꝟtutẽ sicut i scru
pulosis tediosissimis nolẽtib⁹ acq̃escere cu/
iusq̃ consilio. Dixi preterea regulariter nõ
cadere i obligationẽ. q2 vel rõne ꝯsciẽtie hoc
dictãtis. vel status aut tribulatõnis aut ne/
cessitatis hoc exigẽtis: aut regule statuentis
posset obligatio consurgere.

Fiat etiam integre

sicut integra ẽ ꝯtritio de omnib⁹. sic ꝯfessio.
Hic studiositas speculatrix de plurimis q̃/
rit. Ad que rñdere põt charitas edificans.
Illa ẽ em̃ q̃ docet de om̃ib⁹. quippe spũs sã/
ctus charitas ẽ/ q̃ docet omnẽ veritatem. Est
etiã charitas finis legis. ẽm quam cetera de/
bẽt moderari. ¶ Querit̃ ꝑmo de venialib⁹:
Dicit̃ q̃ nõ ẽ de necessitate ꝯfitendũ. et hec
cõsideratio docet tollere scrupulos multo⁊
celebrantiũ. q2 venialia pñt aliter deleri q̃3 ꝑ
cõfessionẽ. ¶ Querit̃ de oblitis: Dicit̃ q̃ suf/
ficit fecisse diligentiã moralẽ sicut ꝑ magna
re fieret. Et sic vel deus indulget. vel al's re/
ducet ad memoriã. Talis certitudo sufficit
ad nõ peccãdũ nouiter/ i celebrãdo. vel ad cõ
fessionẽ nõ inualidãdũ. Sed an deberet fie
ri reductio ad memoriã cõfitẽtis vel inquisi
tio: Sic vtiq3 cum recto moderamie/ et sine
curiositate noxia sicut obstetrix oĩa ꝛ medi/
cus ꝛ iudex diligẽter inuestigat. Alioqñ a pu
eris. puellis ꝛ laicis ꝛ idiotis/ q̃ nõ habẽt re
flexionẽ sup act⁹ suos vix haberet̃ aliq̃ pura
ꝯfessio. Sciũt hoc experti. Hec ẽ vtilitas ꝑn
cipalis ꝯfessionis. Animaduerte tñ q̃ si ob
lita redeũt ad memoriã. illa ꝯfitẽda sunt ei/
dẽ sacerdoti vel alteri/ q̃q̃3 essent dimissa. si/
cut de peccatis dixim⁹ i [illegible] ¶ Que
rit̃ de dubiis: Dubitãt i [illegible] si/
cut ꝑt hõ estimare se deliq̃sse i hoc vel in illo
Aut em̃ credit magis q̃ peccauit mortal'r i
hoc facto vel i illo. ꝛ sic tenet̃ confiteri vel de
ponere ꝯsciẽtiã. Aut dubitat ex equo. ꝛ sic si
militer obligat̃. Aut credit magis q̃ nõ pec
cauit cũ dubio. tñ de opposito. et h' dr̃ scru/
pulus. ꝛ ꝑ hoc dubio nõ tenet̃ nisi aliũde te/
neret̃. qñq3 expedit dicere. qñq3 ꝛ sepius cõ/
temnere ꝛ cõtra agere/ ꝑsertim habito consi/
lio perito⁊. Itẽ in dubiis sub cõditiõe ꝯfitẽ/
do est ꝛ põt certa absolutio dari. Itẽ in du

biis ꝯsurgentib⁹ ex iurib⁹ ꝛ ex sententiis posi
tiuis ꝑt nõ [illegible] absolutio admi
strari. ¶ Querit̃ de circũstãtiis: Rñdet̃ q̃ que
dam sunt peccata mortalia. que s. mutãt spe
ciẽ. vt furari in tẽplo. ille sunt de necessitate
cõfitende. Quedã aggrauãt pctm̃ notabili/
ter. vt rape cẽtũ/ plus ẽ q̃3 decẽ. et tales si ha
bent̃ in memoria dicẽde sunt. Quedam aggra/
uãt tm̃modo modũ faciẽdi. tales nõ sunt di
cẽde de necessitate. imo qñq3 omittẽde. vt i
pctõ carnis. nisi pro securitate maiori et du
bio ne pctm̃ mutauerit speciẽ. Quedã alleui
antes. quedã imptinẽtes. Alleuiãtes nõ sũt
dicẽde nisi in dubio scãdali sacerdotis. Impꝛ
tinẽtes om̃ino dimittẽde sunt nisi ꝑ familia
ritate cõtrahẽda. ¶ Querit̃ de circũstantia ꝑ
sone cũ qua fit pctm̃: Rñdet̃ q̃ ẽ regularit̃
tacẽda/ nisi vel vbi non põt aliter pctm̃ dici.
vt si vir abusus ẽ ꝑpria vxore. Vel vbi põt
ꝓdesse nõ obesse. tã dicẽti q̃3 audiẽti. q̃3 ꝑso/
ne illi peccatrici. Addũt aliq̃ q̃ si alit̃ nõ põt
dici pctm̃ q̃n cõfessor agnoscat ꝑsonã [illegible]
dũ est ad alterũ. Hoc estimo consiliũ esse. nõ
ꝑceptum. nisi vbi posset obesse ꝑsone illi re/
uelate. ¶ Querit̃ de casib⁹ reseruatis. Hic est
tam ꝑfunda difficultas/ vt Durãdus doctor
exercitatissimus i [illegible] hanc mate/
riã dixit. q̃ expediret habere sup hoc papa/
le cõsiliũ. Et [illegible]
et reseruationib⁹ peccato⁊/ aliter q̃3 fit in cu
ria romana. q2 nõ reseruat curia romana vt
dicit nisi quasdã irregularitates aut penas.
Dicũt aliqui q̃ iura nunq̃3 voluerũt reserua
re peccata aliqua/ nisi publica ad terrorẽ ali/
orũ. Vna mollicies reseruabit̃. adulterium
mulierũ. pctm̃ sacerdotũ cõcubinario⁊. ¶ Si
ꝑlati om̃es attẽderint ꝑfunde quãta est dif/
ficultas. quantũ onus dicere pctã sua secre/
ta etiã vni. ipsi (credo firmiter) nunq̃3 tale in
[illegible] subditorũ.
Vñ innũerabiles ꝑcipitant̃ i infernũ. Mil
le penitẽtiarii nõ sufficerẽt in hac hebdoma
da ꝑ ꝯseruatorib⁹ reseruatorũ. Cognoui plu
res qui ꝑ bienniũ vel trienniũ vix potuerũt
induci ad cõfitendũ quedã suorũ peccato⁊.
Qualit̃ ergo talia dixissent vni plato vel pe
nitẽtiario. ꝑsertim pueri ꝛ puelle ꝛ mulieres
verecũdissime. Dici nõ põt quantus ẽ i pu/
dore tyrannus. Credẽtes terrere subditos/
occidũt et demergunt tacẽtes in infernum.
¶ Ex hac materia ꝛ alias ꝑpẽdite/ quãta dif
ficultas est in materiis moralibus ꝛ theolo
gicis vtilibus/ in quib⁹ hoĩes ꝑ totã vitam

exercitati/vt sciūt q̄d dicere. Quid igit̄ fa
ciēt scholastici nostri tp̄is/ q̄ materias ta
les nec cogitare nec legere superficietenus
dignant̄ dicētes. O sciemus talia cū velle
mus. Velint ĝ tales aliqñ. alioq̄n nihil sci
ent etiā qñ voluerint pauca sciēt. ¶ Sʒ di
camus ad id qđ querit̄/ q̄liter se debēt pec
cator h̄ns casus reseruatos? Hec est certa
ꝯclusio ꝙ si habeat talē sacerdotē q̄ pōt ⁊
vult eū absoluere nec inde scādalizet̄ tene
tur totū dicere. Exempli grā. Si vadit ad
ep̄m ⁊ ep̄s vult totū audire dicat. Si ad
suū curatū qui pōt absoluere similiter dicat
dū tñ vtrobiq̄ sit securitas ꝙ neuter scan
dalizabit̄ ꝑ pnitatē ad pctm̄. vt in materia
fidei/ vel in pctō carnis. Sʒ q̄rat tunc ali
os de licentia saltē petita. Si aūt ep̄s qui
pōt oīa absoluere/ nō vult nisi reſuata au
dire. ⁊ alius nō possit nisi nō reſuata. ⁊ nō
abest bona volūtas ⁊ bona fides in ꝯfiten
te. Nō auderē dicere q̄n posset pctā sua isto
mō dimidiare. sicut ligatus duabꝫ excōica
tionibꝫ pōt absolui. ꝑmo de vna post ꝑ de
cem dies ab altera/ sicut etiā in diuersis di
ebꝫ pōt fieri vna ꝯfessio. Itaq̄ nō requirit̄
tāta vnitas h̄ sicut in aliis sacris. Et ē ibi
quedā vnitas in mistriis istis duobꝫ. in v
nitate. s. vnius potētie sacralit̄ integre ⁊ ꝑ
fecte sup istius pctā. Nō auderē ꝑterea asse
rere in onus sacri ꝯfessiōis/ ꝙ talis teneret̄
suo sacerdoti q̄ nō pōt de omibꝫ absoluere
oīa dicere. Dico tñ ꝙ tutius ē ⁊ salubrius
(sed nō quilibet potest facilit̄ induci) dice
re pctā sua sic diuersis. q2 (vt dic̄ Scotus)
talis ꝯfessio de vno pctō pluribꝫ/ nō vocat̄
ex genere suo esse secreta. q2 isti duo q̄ audie
rūt/ possent ferre testimoniū ꝯ ꝯfitentē in
foro ꝯtētioso. lʒ peccarent. tñ valeret testi
moniū. Itē nullus inuitus pōt (vt videt̄) co
gi dicere bis pctm̄ suū in ꝯfessione. cū lex
diuina nō cogit vel obliget nisi ad sel̄ ꝯfitē
dū. Et si in religiosis oporteat pluribꝫ ꝯfi
teri. hoc ē de eoꝝ volūtate q̄ se regule sum
miserūt. Si dr̄ ꝙ sic curatus sacerdos/ nō
cognosceret pctōrem ⁊c. h̄ argueret ꝙ oīa
pctā sua dicenda rursus essent.

D **Tercio fiat vere sci**-
licet nō ficte. h̄ est in ꝯtritōe ⁊ charitate ꝯm
ꝓbabilē ꝯiecturā. ¶ Utrū aūt ꝯfessio q̄ fit si
ne charitate liberet/ ne iterū dicant̄ pctā vl̄
a p̄cepto ecclesie est difficultas vt int̄ scola
sticos sufficiēter dissolubil̄. Quādit h̄ mul
tiplex opinionū varietas. Dicit autē dñs
wilhelmus Parisieñ. ⁊ alij cōiter/ ꝙ attri
tio q̄ alias nō esset sufficiēs/ fit sufficiēs vir
tute sacri. Ponendū est igit̄ ⁊ dicendū sic
quidā in euangelio. Credo dñe. adiuua in
credulitatē meā. ita pniario adiuua dñe i
penitētiā meā. ¶ Querit̄ si tali debeat dari
pnia? Rñdet̄ ꝙ sic/ nō absoluēdo. sʒ ad cau
telā ⁊ ꝓseruatōeʒ ꝓ futuris. vt deus cor illu
minet. Consiliū Ambrosij. Age interim q̄c
quid boni potes ⁊ malū abbreuia. ¶ Quid
si dicit se ꝯtritum. ⁊ putat ꝯfessor ꝙ mentit̄
vel scit aliūde. vel nō vult facere ꝯsciaʒ/ sed
excusare? Rñdeo. ꝙ ꝓ dicere d3 sibi ꝙ abso
lutio nō valet si posuerit impedimētū. ⁊ ꝙ
intētio sua nō est eū absoluere/ nisi faciat q̄
ꝓmittit ⁊ dicit. Attñ absolutio d3 fieri ab
solute. Est autē forma talis. Ego te absol
uo ꝑmo ab excōmunicatōe. Itē ego te ab
soluo a pctis tuis mihi ꝯfessis in noīe pa
tris ⁊ filij ⁊ spūsctī. Amē. ¶ De ꝯfessionis
secreto hoc tenendū est ꝑmo. ꝙ in nullo ca
su reuelanda est etiā in heresi. nec papa pōt
dispēsare. Item nec de ꝯsensu ꝯfessi nisi di
cat extra ꝯfessionē. Itē nec ad interrogati
onem cuiuscūq̄ iudicis ꝑ qđcūq̄ iuramē
tū. nisi hō sciuerit aut ꝑ testimonia q' dice
re tūc pōt ⁊ ideo d3. Nō fatuā cautelā aliq̄
rum. Itē ⁊ si sola pctā sint ꝓprie de sigillo
ꝯfessionis/ tñ pnie date ⁊ interrogationes
rōnabiles hincinde/ ⁊ ꝑsone noīate sunt ce
lande. Inq̄rentes aūt ⁊ reuelātes/ grauiter
peccāt/ ⁊ essent puniēdi p̄sertim vbi ex curi
ositate nō ex charitate discreta ꝓcedit inq̄
sitio. Itē de ꝑsonis ꝯfessis expedit magis
tacere q̄ aliq̄d dicere/ vel laudando vel vi
tuperando in generali vel speciali.

Fiat postmodum a 3
suo iudice. Iudex in ꝯfessione est vel papa
vel ep̄s vel curatus vel aliq̄s legitīe ab ali
quo istoꝝ delegatus. Querit̄ cui sit expedi
entius ꝯfiteri? Rñdeo ꝙ regularit̄ ⁊ ceteris
paribꝫ suo curato ordinario. Primū ꝓpt̄
obedientiā. deinde ꝓpter facilitatē haben
di eū postmodū in ꝑiculis mortis vl̄ i sacra
mentoꝝ administratōne. ¶ Querit̄ si ꝯfessi
habentibꝫ potestatē delegatā teneant̄ iterū
pctā eadeʒ semel in anno ꝯfiteri? Rñdeo ꝙ
nō. p̄sertim vbi de ꝯsensu curati hoc factuʒ
est. Ideo tutius ē petere licentiā. Expedit
etiā vt talis in anno sel̄ se p̄ntet curato suo
ꝓ sacro suscipiēdo ⁊ obediētia impēdēda.

alioqn curatus possz negare eucharistiam ¶ Quid si curatus nollet credere? Rndetur q cuilibet in foro pscie seu pfessionis credendu est p se r z se. nisi in casib publicis / qm aliter curatus no posset certificari. etiam si sibi fieret pfessio. ¶ Quid si pfessor erret / in absoluedo plus q pot? Rndetur q si peccator erat bona fide / r nesciat impedimentuz securus e. Si aut sciat / no rite absoluitur. Si etia postmodu sciat impedimentu fu... tenet vt plurimu iteru pfiteri. Dare ... regula generale / qm sic r qm no. est plixu nimis atq difficile. ¶ Felix ablutio peduz p pfessione / q ita fit oportune. integre non ficte. r secrete. r a suo iudice. Sed ve sordib abominabilib aliqz r dubibilib qs in aptum pfessionis venire r palpari vel tagi / mo vel videri no pmittut qttuor pestes impedie pudor. timor. psumptio. desperatio ¶ De pudore habem in Tobia / cui voleti lauare pedes occurrit piscis voles eum deuorare. Quid piscis in aq lates / nisi pudor occultus. sz suffocadus e pudor talis r ad multa tade vtilis inuenit. ad cibu z demonia. r ad visum. Applicatoes no plequor. ¶ Ceteru habitus sic latet in aliquibus vt scrupulosos no credat / dicetes q d ego feci? Sum ego fur vel homicida? Hec ... lis q deuoti reputant. qr latet supbia subtile malu q no pmittit deuenire in cognitionem pctoz. z qd orabat ppha. Illumina oculos meos rc. Exptus sum de multis r in multis / q p qttuor aut tres annos fuert in pctis grauissimis. quis fere qtidie pfiterent r vt erat sua opinio peitebat. Quid ergo erit de no recogitatib annos suos in amaritudine aie sue si recogitantib sedule talis cecitas eueniat. Que no exterreat qd dicit apls. Nihil mihi psci sum rc. ¶ Amplius pro psumptio seu repromissio neqssima decepit plures / hntes voce coruinam / cras cras / pverti poteris cum voles. Hec vox innuera hoium milia r pdidit r pdet / qr q no est hodie / cras minus aptus erit. ¶ Postremo vidimus desperatoez in iuda r ... Nigat iudas pfessio seruus optimus / ppt multitudine r afflictoez seruitutis. qr s. qtidie fit reiteratio pctoz q iudas abluere tandem refugit r desperat. Abiiciamus hec impedimeta / qr dns r si re grande nob diceret hn facere debueram quto magis. qr dic cuilibet nostrum / vade r lauare septies. i. pfecte.

c Conuertamus postremo oculos nre psiderationis ad extersione q fit p manu satisfactonis. ¶ Hec qdem extersio habeat asperitate seu penalitate habeat ronabilitatem habeat claritatem. habeat celeritatem. ¶ Preposuera fm hec qttuor qdam differere salubria de modis iniugedi satisfactoes vt nec graues sint nec importabiles. nec publice p pctis secretis. Nec deni inuitis. aut si no fieri credant. qr melius e cu pua penitentia / r qsi nulla ducere hoies in purgatoriu q cu forti q no fiet op pmere r detrudere in infernu. Nec exigant irregulariter iurameta aut pmissioes de h vl h faciedo. Sz magis oia in monitioe atq psilio. Deniq saluberrimu e inducere hoies vt aduersitates r labores hui vite accipiat in patietia r bona grarumactoe. qm p h poterut efficaciter vt crebro satisfacere de pctis suis. r graz augmeta pmereri. fiat pctus de necessitate ¶ Sunt aut sordide transgressiones alique q vix ad fundu pnt extergi. Exemplificemus in qttuor. Primo corruptio alioru in morib. sup q accipite qd Beregarius moriens in die epiphanie dixerit. Hodie mihi apparebit dns meus iesus xpus / vel ad gliaz sicut spero, ppter pniaz mea vl ad damnatoez sicut formido ppter alioz corruptioez qs ad via veritatis reducere non potui. Horreat r caueat hi q ad silitudine demonu gaudet alios secu trahere ad interitum. psertim iuuenes r pueros. tales nescio si poterut vnq satis penitere. sufficere recis debuerit danatio ppria. Quid d malis exemplis magnoz r lratoz viroz. ¶ Altera est vicium qd vix suscipit satisfactione et extersione. s. iniustu bellu in tempalib. r iniuste pmotoes in spualib. vn oriunt mortes tam tempales q spuales. O felices qs deus tollit extra necessitatem aut piculum talia faciendi. vt nec iniuste militet / aut militare psulat. ¶ Inferimus adhuc tercio iniustam patrocinationez. q dolis r astutiis tollit hereditates alioz. qr fit vix pscientia vel restitutio sup istis. Et adhuc insanabilior est iniusta diffamatio q debita vite ciuilis fama aufert. ¶ Postremo ponim ppositate status vt p symonia vel rapinam / aut vsuram. qr vix pot fieri cessio. vt descedat qs a statu alto q damnabilissimo in bassum debitu r tranqllu. ¶ Tanta e huani

cordis arrogātia. vt se ꝛ suos/plures dam nari citius patianť ꝙ̄ humiliari. qđ si non esset/nō tātū durasset hoc execrādū ꝛ eiici abile scisma pestiferū. ¶ Tandē epilogātes oremus vt lauet nos xp̄s. q̄tenus partē se cū habeamus. Lauet aūt p ministerium penitētie. Que hauriat p̄mū aquā [illegible] nis calidā mundā amarā ꝛ viuā. Scđo abluat p manū ꝯfessiōis oportune integre ꝛ nō ficte secrete ꝛ suo ordīe hoc est sub suo iudice. nec obstent q̄ttuor pestes. pudor ti mor p̄sumptio desperatio. Extersio demū fiat q̄ habeat asperitatē rōnabilitatē clari tatē celeritatē. subtrahētes nos a voragini bus pctōꝝ. q̄ nos in alienas manus p in iurias p̄cipitāt a q̄bꝫ vix vnq̄ꝫ possum⁹ e mergere. Sic mundi erim⁹ in cubili ꝯscie ntie [illegible] cum [illegible] ꝛ postmodū in [illegible] glām [illegible] amen.

Finit.

Sermo eiusdē cancellarij de dominio euāgelico factus in cena domini.

1 Omnia dedit ei pr̄ in man⁹ Joh. xiij. Originaliter in euāgelio p̄ntialiť recitato. Pro impetrāda grā ꝛ p̄tu te digiti dextre manus dei [illegible] bonitate. q̄ subtracta/ omia labefactōe repētina [illegible] virginē [illegible] p cuius manus (teste Bernardo) dať nob quicq̄d dať. q̄ diues es in oēs inuocantes nomen tuū/ salutātes imploramus. ꝛ iplo rātes salutamus dicētes. Aue. ¶ Omia de dit ꝛc. vbi. s̄. Apud vos o doctissimi ꝛ p̄ cellētes viri/ mihi sermonē habendum esse ꝯspicio. q̄ certa iā ꝛ indubitata fide tenetis ꝙ filio suo dño nr̄o iesu xp̄o dedit oīa pat in manus/ ac p inde monarchā eū vniuer salem ꝯstituit. vt iure dixerit. Math. vlti. Data ē mihi omnis p̄tās in celo ꝛ in terra. [illegible] seruit Apoc. xix. ꝙ hꝫ in vestimēto ꝛ in femo re suo scriptū. Rex regū ꝛ dñs dñantium. [illegible] q̄ iure xp̄s q̄ insup titulo monarchi am hāc accepit. Multiplici q̄dem ꝛ signā ter triplici. Primū iure hereditario diuine filiatōis. Nā ꝛ si filius ꝛ heres arguit apo stolus. Roma. vi. ꝛ Gal. iiij. Et uero ꝯ do p̄re/ vere vidit ꝛ enūciauit scā illa mulier Juda [illegible] vniuerse cre ture. Dñs [illegible] Nūc post ꝙ dñs p pp̄hā dixisset ad filiū. Ego hodie genui te/ subiūrit p ꝯsequēti. Postula a me ꝛ dabo tibi gētes. hereditatē tuā ꝛ possessi onē tuā ꝛc. tāꝙ̄ diceret illud Luc. xv. Fili oīa mea tua sunt. Scđm ius monarchie v niuersal' in xp̄o [illegible] titulo mutue di lectōis ei⁹ ad p̄rē. Nā antiquū ē philoso phice veritatis puerbiū. Amicoꝝ oīa esse cōia. Fili⁹ eni/ ꝙ suo mō rependit oīa p̄ri in donatiua spiratōe sup̄mi amoris q̄ spūssā ctus ē/ coexistit readamatōnis vicissitudo vt ei p̄r donet oīa. Amplius terciū ius mo narchie vniuersal' inueniť in xp̄o appropi ate q̄ ad naturā assumptā ex titulo victori ose debellatōis seu [illegible] Victorē cūcta sequunť ait q̄dā. Nōne xp̄s vt impi [illegible] debellauit. Sic notat apl's ad Eph. ij. Nōn ne captiuā sub eis duxit captiuitatē quā p [illegible] habeť ad Eph. iiij. Qui etiā tota vniuersi tatis machiā q̄ grā hoīs ꝯdita ē s̄m ph̄m ꝛ habeť satis Deut. iiij. Ipa fuerat ad im piū crimē lese maiestatis diuīe deteriorata Teste Cypano. ꝛ a natiuo decore suo/ plu rimū deciderat. [illegible] p pter se ꝯditis/ hō pditor ꝛ p̄uaricator p ce tereť. Sꝫ audi q̄d sup h̄ cātat ecclīa. Ter ra pōtus astra mūdus q̄ lauāť flumie. Ec ce p xp̄i passionē lota ꝛ repata esse omīa aq̄ emūdatōis repatōis ac pulchrificatōnis. Nōne inductus ē apl's dicere ꝯ xp̄o passo ꝙ deus exaltauit illū ꝛ dedit illi nomē qđ est sup oē nomē/ vt in noīe iesu oē genu fle ctať celestiū terrestriū ꝛ iferноꝝ. in signū v niuersal' dñij. Ad Ph. ij. ¶ Habem⁹ igi tulos enūeratos tres in xp̄o diuīe filiatōis mutue readamatōis. ꝛ strēnue debellatōis ppť qđ rite dictū ē. ꝙ oīa dedit ei p̄r in ma nus. [illegible] Ita iugiter pia fidei sinceritate do ppicio [illegible] suadēdo āplius p̄ba pdere. aut opam ꝯsu mere. nec istū solē veritatis p̄fulgidū inge rere debeo vob̄ ip̄m cernētib̄. ꝛ de xp̄o scie tibꝫ ꝙ oīa ei dedit p̄r in manus. Propterea traducať sermo nr̄ a lr̄a ad mysteriū a fidei soliditate/ ad moꝝ puritatē/ ꝛ a diuina fili atōe naturali ad [illegible] [illegible]

spũs q̃libet xp̄ianus/xp̄i frater ⁊ amicus/ sit aut esse debeat p̄nceps oĩuz. Contēple/ mur q̃ta ⁊ q̃z supeffusa liberalitate/oĩa de/ derit nobis pr̄ in manus si volum⁹. Quis pr̄? Pr̄ ille q̄ possedit ⁊ fecit ⁊ creauit nos [illegible] ri/altissima p̄sus ⁊ obstupescēda dignati/ one/voluit monuit atq̧ iussit. Matth. vi. Quid eñ mirabilius q̄d ad audiendũ io/ cũdius. q̃z vt vnusquisq̧ fideliũ instar xp̄i [illegible] quisq̧ spũs vere fidelis/monarcha ē oĩuz ⁊ multiplici. nō vno s; triplici iure ⁊ titulo ad exēplar xp̄i. Jus vnũ/dat filialis adop/ tio. Jus alteꝝ dat triumphalis debellatio Jus terciũ readamatōis vicissitudo. Eri gite aures dilectissimi. hilarescat facies. se/ renent oculi. oĩs exurgat affectio. grãꝝ reso [illegible] ꝯfessionũ iubilũ bñdictōẽz ⁊ laudē p̄sonet [illegible] Magna valde p̄clara/insignis nihil sup. q̧ iã nō vno s; triplici titulo/xp̄ianus mo/ narcha ē. xp̄iano oĩa dedit in manus. xp̄ia/ num fas ē dicere potētissimũ. Audebo di/ cere [illegible] he/ mie/si nō hoc ap̄l'us sibi nob de se dixerit. Oĩa possum oĩpotēs sum. exponit Berñ. in eo q̄ me ꝯfortat xp̄us ad Phil. iiij. Si parua ē ap̄li autoritas tibi/satis sit illa xp̄i q̄ ait. Credēti nihil ē impossibile. Math. xvij. Si q̄s adhuc hesitat ⁊ p̄ libito nos [illegible] Audiat ap̄lm ad Roma. [illegible] p̄prio filio nō pepcit/s; p nob oĩb tradi/ dit illuz. q̃to magis etiã nō cũ illo nob oĩa donauit? Ecce q̃liter o fidelis aĩa/p̄spiciũ habes ap̄li testioniũ. imo argumētũ q̧ oĩa dedit tibi pr̄ in man⁹. De q̄ p̄re idē scribēs i. ad Thimo. vi. asserit q̧ p̄stat nob abun/ de oĩa ad fruendũ. Hoc dñiũ Hieroñ. ad Paulinũ scribēs nō tacuit. credēti ait/tot⁹ mundus diuitiaꝝ ē. infidel' aũt etiã obolo indiget. Sic viuam⁹ q̃si nihil hñtes ⁊ oĩa [illegible] ad Chori. vi. ¶Hec aũt ⁊ sĩlia multa/nunq̄d nō obse cro monarchiã nr̄az/stabile diuie scriptu/ re fundamēto ꝯfirmãt. Nõne palã oñdũt [illegible]

A ¶Ueꝝ disseram⁹ d̄ titulis q̄s posuim⁹ esse tres. i. filialē adoptōẽz. triumphalē debella tionē. readamatōis vicissitudinē. Medi/ temur in exercitatiōe nr̄a si forsan ex p̄ntis euãgelice lectōis serie. triplex h̄ ius inu[illegible] [illegible] gelicũ p̄ñs mysteriuz potius q̃z extna loq̧/ mur [illegible] ¶Triplex itaq̧ ꝯspicio mēoratũ nũc esse mysterium ablutōẽz humilitatē sacramentalē refectio nē. Primũ ē fidei purificãtis. Scdm̄ spei [illegible] Ablutio spectat ad titulũ filiatōis. humili atio ad titulũ debellatōis. sacramētalis re/ fectio ad titulũ readamatiōis. Fides cor/ [illegible] Joh. i. Dedit eis p̄tãtem filios dei fieri. Siq̧/ ris q̄b dedit? His q̄ credũt in nomie ei⁹. Spes humilias sub expectatiōe futuroꝝ dat victoriã de hostib/q̧ spes nō ꝯfũdit ad Roma. v. In me sperauit (inq̧t dñs p p̄hetã) Liberabo eũ ⁊c̄. Charitas reficiẽs [illegible] nus ē spũs cuz eo. i. ad Chorinth. vi. Qui aũt edit xp̄m/⁊ bibit eius sanguinē/in deo manet ⁊ deus in eo. Joh. vi. Ac p̄inde v/ nus spũs ē cũ eo. Si vnus spũs q̃to ma/ gis vn⁹ dñs. In p̄mo se h; deus ad spiri/ [illegible] In se/ cũdo vt dñs ⁊ rex ad militē quem coronat In tercio vt amicus ad amicũ cui oĩa cõi/ cat ⁊ oĩa dat in man⁹. ¶S; notãdũ ē val/ de ne calũnient nob supbi. quē admodũ ri det Orati⁹ poeta stoycos q̄ se reges oĩum appellabãt. Notandũ inq̃z q̧ heres q̃to tē pore puulus ē/nihil differre videt a seruo cum sit dñs oĩuz. ad Gal. iiij. Silr̄ in hac pegrinatiōe ⁊ militia/spũs nr̄ q̃tũcũq̧ sit dñs oĩuz. nihil differre videt a seruo. q̄m i fantulus ē puerulus aut adolescētul⁹ ⁊ mi/ [illegible] q̧ excreuerit in viꝝ p̄fectũ/in etatē plenitu dinis xp̄i more loquendi ap̄li ad Eph. iiij Nihil distare videt a seruo. ¶Sũt fateor nõnulle in ip̄o p̄fectu etatis distãtie. Ita/ q̧ aliq̄s dici valet infantulus sic incipien/ [illegible] ad/ olescētulus vt p̄fecti. S; nũq̧ ptingũt in hac regione ad plenã virilē etatē. crescãt in deũ moriēdo necesse ē. Infantulos dicim⁹ nouiter ablutos ⁊ renatos p baptismuz aut p̄niaz q̄ ad p̄mũ articulũ vel titulũ. Pueru los maiusculos q̄ p̄ficiũt ad vicioꝝ expu/ gnatōẽz q̄ ad scd̄z. Adolescentulos deniq̧ [illegible] in men tis excessu p liberã diuinoꝝ ꝯtēplationẽz ⁊ fruitiōẽz q̄ ad terciũ. Cõtra eos nihilomi/

nus ꝯturbant sepe oēs insipiētes corde/q̄
si serui sint viles paupes ꝛ abiecti. cum sint
genus electū regale sacerdotiū. regnū ꝛ sa-
cerdotes filij ꝛ heredes. Quibꝫ oīa dedit
D pr̄ in manus. ¶ Collocatis fundamentis
nostre collatōis ne plus inania ꝛ sonora q̄
vera ꝛ solida videremur attulisse. supedifi-
care ꝓpositū erat tres monitorias orōnes
cū suis ꝯsiderationibꝫ moralibꝫ ꝛ speculati-
[illegible]
ris ꝑexpositā. Prima orō ꝺ iure in monar
chatū/ꝑ ablutōnē grē q̄ regenerat. Scōa
orō de iure ꝑ humiliatōēz q̄ triūphat. Ter
cia de iure ꝑ refectiōēz sacramentalē/q̄ deo
vnit ꝛ incorꝑat. Ego aūt aīaduertēs mate
riā hanc latissimam/quā nō pateret p̄ñtis
collatōis breuitas exeq̄ ꝯtētabor de p̄mo/
nūc de titulo/orōnē cū suis ꝯsiderationibꝫ
texere. de reliq̄s si vita comes fuerit/in po-
[illegible]
Noli p̄cor o rōnalis spūs. no [illegible]
[illegible] quā offert tibi pr̄/ipe te monarchā sta
bilire. ipe tibi oīa in manus dare disposuit
tantūmō laueris ab iniq̄tate tua ꝛ ab oībꝫ
inq̄namētis tuis ablut⁹ emūderis. Audi
(o rōnalis spūs) ꝛ si grandē rē tibi p̄cepis-
set pr̄. tu tn̄ facere debueras. q̄to magis q̄
dixit tibi. vt laueris septies. i. ꝑfecte. ꝛ mū-
daberis a lepra peccati ꝛ te heredē suuꝫ/te
monarchā oīuꝫ ꝯstituet/ꝛ oīa dabit tibi in
manus. At vero si nō lauero te inq̄t. nō ha-
bebis ptē mecū. Horrēda nimis cōmina-
tio. Nō habebis partē mecū. Et quā par-
tem? de q̄ ꝓpħa exultat gl'iabūdus dicens
Pars mea deus in eternū. Pars hec ē mer
ces magna nimis. hereditas p̄clara. imo
omne bonū. ꝓpterea nō te ꝯturbet nomen
partis q̄si tue aliq̄d auiditati vel mōarchie
tui derogetur. qm̄ si ps ista deus ē sic est. q̄s
negauerit possessorē eius/habere dominiū
[illegible] Vere fe
lix ablutio cui ps talis tāta portio tā insi-
[illegible]is p̄stat hereditas. ¶ Attēde tibi o fidel'
spūs si p̄mā baptismatis ablutōēz incoin
quinatā seruasti. tecū bñ actū est. lauari nō
eges mūdus es totus/filius ꝛ heres existis
Sz si rursus intinctus es sordibꝫ pctōꝝ.
si volutatus in sterq̄linio flagitioꝝ/ nō de-
speres. qm̄ tibi relinquit penitētialis ablu
tio ꝑ pctīs ꝛ ad grām regeneratio. Parua
ne tibi videt ista pr̄is dignatio. qua ne taꝫ
facilis ad hereditatē ꝑditā reuocatio. La-
ua te ꝛ mūdaberis ꝛ mūdatus heres eris.

[illegible] lar
gitate. qm̄ tāto detestabilior vtiq̧ erit trās-
gressio. q̄to erat ipletio facilior. ¶ Precige P
re igit fidel' spūs. ꝑpara pelui cordis tui. q̄
sursum patula sit/ꝑ celeste desideriū. ꝛ non
euersa humi/ꝑ cupiditatē terrestriū. Ejici-
at ab ea oīs aliena repletio. p̄sertim aceru⁹
[illegible] cogita-
tionū ꝛ affectionū. alioq̄n aquā mūdatiuā
quō susciperet? quō ꝯtineret? tota dilaberet.
tota foras efflueret. Hec aq̄ (si nescis) aq̄ est
tuaꝝ piaꝝ lachrymaꝝ. haurit ipa a puteo
ꝯtritōis ꝑfunde cauato ꝑ acutū ligonē me
ditatiōis. situla fidei illā ꝯtinet. corda spei
[illegible]
calefacit. miscet cineres recordatio pctōꝝ.
¶ Tale sibi lauacrū q̄tidie p̄parabat incly
tus rex. Lauabo inq̄t ꝑ singulas noctes le
ctū meū lachrymis meis stratū meū riga-
bo. Vult ecce xp̄s pr̄ nr̄ lauare tibi pedes.
noli ꝓhibere. sꝫ dic cū Petro. dñe nō tm̄ pe
des affectionū/sꝫ ꝛ manus oꝑationū ꝛ ca-
put cogitationū. Lauas q̄tidiana sollici-
[illegible] manū corꝑalē aut tunicā/sit tibi q̄-
so cura vigilātior de aīa tua/q̄ de manu vel
tunica. Nō sis oro piger ad lauandū aīam
tuā ꝑ cui⁹ lauatōe/xp̄i sanguis effusus est.
Nō vis hr̄e immundā domū. immunduꝫ
vas. immundū seruū. imūdā caligā. imū-
dā aīaꝫ hr̄e q̄re nō refugis? Sit tibi cari-
or aīa tua q̄ caliga. monet Augus. Porro
[illegible] sacer-
des nr̄e/q̄s ꝑ absolutōis manū tāgit ꝛ ab
luet. ꝛ lintheo satisfactōis absterget. ¶ Lin
theū istud satisfactiōis triplici filo vel sta-
mine ꝯtextū est. Filū aliud ē orōnis. aliud
ieiunij. aliud elemosyne salutaris. Vis er-
go hr̄e partē cū xp̄o. vis oīa tibi in manus
dari? Rn̄debis volo. ꝛ valde volo. Ergo ta
liter mūderis ꝛ in filiū mūdatus ꝛ tersus
adopteris necesse ē. ¶ Sꝫ heu q̄lit ꝛ āpl'⁹
iudā reprobū imitant q̄ plurimi. q̄ꝝ cor-
da q̄ demō occupat/nulla deuotōis vnda
subintrat. ꝑditores sunt. hypocrite sunt. fu
res sunt aut ꝛ sacrilegi [illegible]
rū raptores. ꝓpterea q̄cq̄d exteri⁹ agat cir
ca eos/remanēt intus sordidi. Nulla eos p̄
dicatio. nll'a horrēde dānatōis intermina
tio. nullū diuine dignatōis ꝛ humiliatōis
obsequiū. nullū beniuolētie signū/ osculuꝫ
vel alloquiū. nulla postremo bonoꝝ societas
a p̄cōceptis facinoribꝫ plus q̄ iudā abster
get aut reuocat. Quamobrē [illegible]

[illegible] siue nec inde pficiũt. palaz ẽ rõ. Deest q ppe spes venie q in dilectõe insticiet ñ in peccã [illegible] Nos [illegible] lubriori credentes ɔsilio (o pclari ꝛ eruditi viri) lauemur obsecro ꝛ tergamur iterius a [illegible] luti efficiamur de suis dñi. ɔ exulib ciues. de abdicatis filij ꝛ heredes. heredes q dẽ dei coheredes aũt xpi. qb ꝓinde oĩa dabit pr̃ in manus. fiat fiat. ¶ Circa pdicta mihi q̃tu oꝛ digne ɔsiderãda p modũ q̃druplicis pul chritudinis veritatis inspicio.

Prima cõsideratio.

¶ Ablutis p grãz / oĩa sunt cõia. Perspicua est pbatio ex pmissis. Eoꝝ nẽpe qlibet he res ẽ ꝛ coheres xpi. Miratꝰ h aliquis. mi ret potiꝰ qñ legit q mltitudis credentiũ e rat coꝛ vnũ ꝛ aĩa vna. Act. iiij. Si coꝛ vnũ ꝛ aĩa / imo vnũ coꝛpꝰ ꝛ vnꝰ spũs (put loq̃t aplꝰs ad Eph. iiij.) Quid ɔueniẽtiꝰ q̃ vt eo rũ sit vna pꝛsus hereditas vna dñatio vnꝰ castꝰ pncipatꝰ. Hoc mihi sensisse videt p pheta dũ ɔtus clamat ad deuz. Particeps ego sũz oĩuz timẽtiũ te ꝛ custodiẽtiũ ꝛc. ꝛ ti tulũ subdit. Misericordia tua dñe plena est [illegible] scio sñiaz istã alis hõ q non capit ea q dei [illegible] facere potest. vtet eñi re sua. Porro nullꝰ ẽ eo ditioꝛ. sz ꝛ nullꝰ a iustis qcq̃ potit auferre vl tollere. et q res m ãebũt siue vbicũq̃ trãs [illegible] De niq̃ ius erit cõe apud oẽs sup vxorib. ser uis ꝛ ãcillis ꝛ filijs. Sic i errorẽ socratis rela bemur ꝛ has absurditates ferre q poterit. Sic ꝑalogizat alis hõ. sil̃r ad illũ de q re fert Señ. vij. de bñficijs. O, si deoꝝ sunt oĩa / nihil erit sacrilegiũ. ꝛ ablatio q̃libet ni hilo minꝰ sacrilegiũ dicet. vbi deductio po sita ẽ / ꝛ sil̃r solutio vbi expssa est senece sñia q iustis oĩa sunt cõia ꝛ pulchꝛe deducitur Huic ꝟitati sup cãtica bern̄. attestat. ¶ Fal lunt oppositũ sentiẽtes. q solũ attẽdũt ac ceptiõez dñij politici ꝛ ciuil' / grossam atq̃ palpabilẽ. nihil de dñio naturali ꝛ origiali nihil de ɔtuito ꝛ euãgelico ɔcipiũt. ¶ Tra dit magnus Albertꝰ ꝛ ita ẽ qd didici a pue ro / circa pticulares hoĩuz actõnes / vix aut nũq̃ pñt aliq̃d subtile altũ ꝛ abstractũ cõ cipe. oĩa ad sensuz referũt ꝛ expiẽtiã qd age rẽ / maximũ esse veritatis adipiscẽde impedi mẽtũ posuerũt plato in Thimeo Tulliꝰ in tusculanis q̃stionib. ꝛ Augꝰ. in de vera re ligiõe. ¶ Altiꝰ igit repetẽtes dicamꝰ p duci datõe pcedẽtiũ ꝛ sequẽtiũ q dñs q vniuer sitatis dñs ẽ iure plenissimo creatõis ɔser uatõis ꝛ gubernatõis. Deut. xxxij. Cõica uit dñiũ suũ creaturis / capacib dñij. q p prie sunt creature rõnales sole. quib vti ꝛ frui cõpetit reb alijs assumẽdo eas i sui fa cultatẽ. Ad naturã sic ɔditã in rõne ꝛ arbi trio ꝛ tali facultate / ɔsequit dñiũ qd appel lamꝰ naturale vl origiale. Hoc fundatuz ẽ in statu inocẽtie ꝛ pmlgatũ Geñ. i. Sub ijcite terrã ꝛc. Deturpatũ ẽ p pctm̃. sed re stauratuz ipi Noe post diluuium. Geñ. ix. ¶ Ad h ꝛ sup h dñiũ vt pfectũ integrumq̃ sit / sup addẽda fuit grã ꝛ plena sctĩ spũs cõ municatio. Ex qb resultat ꝛ titulꝰ adoptio nis [illegible] ad Ro ma. viij. Iste ẽ titulꝰ fecũdissimꝰ sup quem fundat dñiũ ɔtuitũ ꝛ euãgelicũ. p qd crea tura rõnal' hz ius ppiquũ sup res q̃slibet i feriores ad vtẽdũ eis debite ꝛ libere p fine suo ɔsequẽdo. ¶ Diximus ius ppinquũ p pter pdestiatos pctõres. hñtes ius remo tũ ꝛ ipedimẽtũ p pctm̃. ¶ Additũ ẽ sup res q̃slibet iferiores. qm̃ pprie [illegible] hz locũ sup res excelsiores. q̃uis sub sensu aliq̃ tropico dici possit creatura ratõnalis [illegible] in deo p ɔtuitã eius cõica [illegible] ꝛ dignatiuã ɔdescensionez ipius ad faciendũ qcq̃d creatura rõnalis / rõnabili ter voluerit. quẽadmodũ dicimus amico rum idẽ esse velle ꝛ nolle. Taliter haberi et dari spũsctũ di s̃m determinatõez scõꝝ Et habet di. xiiij. pmi sñiaꝝ cũ ibidem tra ctatis p doctores. Plus etiã videt ɔcedere scriptura sacra Josue. xiiij. vbi dr̃ q stetit sol / obediẽte deo voci hoĩs. Hoc mõ dice bat dñs teneri p Moysen ꝛ alios sctõs cũ nequaq̃ ageret ɔ eoꝝ votũ ꝛ orõnẽ. Sz et [illegible] deus in pphetis. ¶ Deinde subiunctũ est put rõ nabiliter voluerit. qm̃ de rõne dñij ꝛ dñati onis est. q nõ põt qs irrõnabiliter vti reb [illegible] quaq̃ pfectus ipe deus. cui repugnans est oĩs abusus in suo dñio. Sz ꝛ neq̃t ab in uito tolli tale dñiũ plusq̃ neq̃t a grẽ titulo

nisi prave osenserit spoliari. Hic affirmat aplus q nos mors neq vita neq creatura alia poterit nos separe a charitate dei. Ad Roma. viij. qm etiã ipis diligentib9 deum qui filij sunt p adoptões z loti p grã3/omnia coopank in bonũ. Sic oia/ vt ois tribulatio/ois rapina bonoz/ois aduersariox insultus. Ipa deniq mors corporalis seruiũt z militãt p iusto tanq̃ p vniuersali monarcha. Dicã mirabilius ipe etiã infernus dãnatoz horrenda illa supplicia/imo alioz casus z pctã/ad vtilitatẽ eius agonizant psunt z obsequunk. Excedo mẽsura3 veritatis/si nõ h asserat ppha regius. Letabik inqt iustus cũ viderit vindictã. Ecce de pena qlibet/ manus suas lauabit in sanguine pctõris. Ecce de pctõ vtilitas puenies. Q3 si adhuc tardior es ad credendum hec oia. accedat apls z testimonium plane dicat. i. Chorinth. iij. Omia nostra sunt siue paulus siue appollo/siue cephas siue mũdus siue vita siue mors. siue pñtia siue futura oia nostra sunt. Quid qris amplius. quale tibi vis testimoniũ apertius/ omia nostra sunt etiã mors. Quo pacto sic dicis O paule: quia nimirum p mortem q̃si p militem officiosissimũ iustus adipiscitur triumphum beatitudinis eterne. ¶ Iustus insup p alioz tyrãnidem z facinora ppetua securitate coronak. ¶ Ita liceret ostẽdere (si vacaret) p singula de exorib9 d diuitijs. de agro. de celo. de terra z mari q omnia sunt iustis ablutis p grã3 verissimo dominio ad oẽ3 vsum licitũ put ogruit z pficit osecutioni finis sui/ iuxta pmissionem xpi Matthei. xix. Sic de fama vel infamia vel de nobilitate vel ignobilitate de nuditate z abundantia deducit aplus. ij. Chorinth. vi. vbi oia talia vocat arma iusticie a dextris z a sinistris. Si arma. nõne adiutoria. Sz aduertite q dixit arma nõ simpliciter sz arma iusticie q ex eius titulo rotur habẽt. Nõ oberrauit in hoc/a traditione supmi legislatoris nostri/qui subtili verbo monarchiã hãc fundauit in eodẽ titulo iusticie. Matthei. v. Primu3 querite regnum dei z iusticiam eius/z omnia adiicienk vobis. Iusticia regni est gratia. ad quã sequik possessio omnium. vt ve3 sit Matthei. xiij. z Luce. xix. Qui habet scz charitatem z grãm dabik ei z abũdauit. Habemus igik patefactum q ablutis p gratia3 omnia sunt cõmunia/z omia dedit eis pater in manus.

Secũda osideratio

pncipalis nr̃a est. ¶ Pulchrior est dominatio fecũdior atq diuinior que ex titulo gratie. q̃ ea que ex titulo ciuilis aut politice iusticie oritur z accrescit. ¶ Premittemus q̃d p dominium ciuile z politicum importatur. z quid p gratuitum seu euangelicu3 ne p ignota vagemur. ¶ Ciuile dominium est ius fundatũ in traditionibus humanitus adinuẽtis. introductũ occasiõe pcti. incõicabile simul z ex equo pluribus dñis z abdicabile/seruata iusticia. ¶ Gratuitũ vel euãgelicũ dominiũ describik p tres oppositas oditiões. Nã est dominiũ fundatũ in lege dei z ab eadem immediate constitutũ. Et liber dñs ex equo secum compatiens. z inabdicabile seruata iusticia. ¶ Conferamus mutuo istas tres oditiones cõtrarias. z q̃ pclariores sint/facilik agscemus. ¶ Gratuitum siqdem dominiũ immediate constitutum est a deo z ante peccatũ supposito tamen q adam fuerit in grã. Ciuile nequaq̃ qm si nulla fuisset trãsgressio. si pterea non esset effrenis hoĩu3 cupiditas. cui etia3 ipe deus n̄ suffic̄it pluã tãtã z tã grãdis portio nullũ fuisset int hoies plus q̃ int ãgelos ciuile dñiũ. Visum ẽ in adã z patebit in gloria. Quapropk radix infecta ẽ z origo tal dñij ¶ Hoc apte in illi9 executõe z retẽtõe z acq̃sitõe sapimus. qm vix aut nũq̃ absq pcti sordib9 acqrik. retinek dispẽsak/ nũq̃ absq curis vltricib9 absq anxietatib9 plurimis aut litib9 inquietis aut piculis multis suos detinet amatores. Compatik insup secum nequissimã seruitute3 z pessimis sepe collatũ est. eis qui pditores sunt veri domini rei crimĩs lese maiestatis in eũ. seditiosi in ciues regni. homicide sui. z indigni pãe quo vescunk. Qualik hoc z q̃ pprie tales se dños appellant/ipi viderint. Secus ẽ de dñio grẽ qd pur ẽ liberũ firmũ securũ gratũ z securum. ¶ Fundatum deniq in regulis diuine artis. non vt ciuile dominiũ/in traditionib9 hominũ qñq sepius actũ qñq nequissimis. ¶ Scda3 differẽtiã assignat pdicta descriptio q dominiũ ciuile simul z ex equo est incõmunicabile pluribus q̃ q̃ diuersis modis ñ ex equo cõpatiak plures dominos. vt regem z burgẽsem vel militem. Consurgit aũt hec incõmunicabilitas q imperfectiõe amatiõe grossicie z ego

state tal' dñij. Nõ eñi põt diuer?s ? mltis eq̃ plene sic pauci i vsuz suũ cedere. Ex aduerso gratuitũ ? euãgelicũ dñiũ / cõpatit secũ q̃tlibet dños / ppt' sui spũalitatẽ ? cõicabilitatẽ ? bonitatez / ad exẽplar supmi dñij. qd' ex eq̃ cõicat se plibꝫ sic vni. Hoc ẽ dñiũ charitatis / latũ nimis. ¶ Que charitas nõ ẽ ambi [illegible] Chorin. xiij. Sic parentes pmi nihil sibi añ casuz appropassent / sz nec ãgeli vl' beati. Sic deus absq; sui dñij detrimẽto coassumit ãgelos ? hoĩes in q̃s trãsfundit mõarchialẽ ptãtẽ. dãs eis oĩa in man?. Sic deinũ pr̃ ? filius ? spũsſcũs tres psone et eq̃ plenissime sibi cũcta subijciũt. ¶ Tercia superaddit' dñia. qm̃ ciuile dñiũ / põt abdicari ? repudiari / seruata iusticia. Põt etiã ab Iuito tolli. Nã ppt' q̃d alid q̃tidie fiũt mercatões / ẽptões / vẽditões / ? alie cõmutatiões. Propt' q̃d alid isup pstrepũt ? reboãt odiose lites. rabiosa iurgia. ĩprobe ptẽtões iudicioꝝ forẽsiũ / p repetẽdo aut tuẽdo rez suã. cui talit' dñans semet astrigit. Et o ds eq̃ssime q̃ta ẽ in h̃ pcellẽtia dignitatis / in gratuito sup ciuili dñio. qm̃ sic tu de? / tuũ cõicas dñiũ absq; deperditõne ? abdicatõe. sic [illegible] plres dños. ? nihil deperdere. imo extẽsi? hĩe dñiũ. Proptea nõ hꝫ necesse iust? ptẽdere in iudicio ppt' h̃ dñiũ sciẽs oĩa ẽẽ sua / vbicũq; ? q̃cũq; fuerit trãsportata siue collocata. Usurpare q̃z sibi fas ẽ vocẽ illã phi cuiusdã ab icẽsa vrbe sua fugiẽtis / ? nihil bonoꝝ et̃noꝝ secũ ferẽtis. Oĩa mea inq̃t mecũ porto. seuiãt tyrãni. fortũa feroꝝ isurgat ad [illegible] nihil ab eo rapit' qn̄ i suũ dñiũ ? cõmodũ refuet' ? fruat / etiaz p statu nature lapse. qz de [illegible] dubitatio. Ampli? nulla tale dñiũ ꝫbit inops auaricia q̃ mĩn? feneret' cũ deo ? pxĩo. bõa sua emit ? vẽdit iuxta Esaie pceptũ / ? absq; auro ? argẽto ? vlla cõmutatõe supple ciuili. vinũ cõpũctõis ? lac deuotõis ? [illegible] Et q̃ ? quã negociat' ex numismate precioso ? aureo charitatis. ¶ Sz d' eo qd' pus suũ erat / q̃ pacto negociari dicet'? qz certe illd' qd' suũ pus erat vno mõ effic' suũ plibꝫ modis. tali negociatõis fenore. queadmodũ speculũ cõcauũ / recipiẽs radiosaz sol' illuminatõez / illã a se reflectẽdo sursuz. copiosiorẽ effic' ? iterũ iterũq; luminiosiorẽ. Nõ dissil'r aĩa scã pcaus p hũilitatẽ / ? tersa p vite mũdiciam dono dei p g̃rã redonatõez sibi ĩpi mltiplicat. ? in tali donãdi meditatõne / exardescit ignis choruscus ? splẽdidissim? diuine illustratõis atq; dilectiõis. Sciũt exptĩ qd' loq̃mur. ¶ Sic pl? absq; vlla estimatõe acq̃rit liberal' charitas erogãdo ? cõicãdo q̃z refuãdo ? appropãdo possit auara sordidaq; tenacitas. De q̃ vere ? phice Hiero. enũciauit ad Paulinũ / q' ei deest tã qd' hꝫ q̃z qd' nõ hꝫ. ¶ Sic postrẽo fructũ vberiorẽ placidiorẽq; recipit iust? ex diuitijs alienis. ex auro ex margaritis ex equis thesauris ? alijs q̃s plerũq; sol? ciuilit' taliũ dñator ? amator. Hoc ex alto ĩtuebat' sapiẽs dũ ait Eccl'iastes. v. q' q̃ diligit diuitias / fructũ ñ capit ex eis. Fruct? diuitiaꝝ ẽ redẽptio aĩe ppe ? sufficiẽtia ? satietas atq; securitas. Hos fruct? magis capit iust? / alienas diuitias vel ptẽnẽdo vl' p eas in dei laudẽ [illegible] curaꝝ pũgẽtiũ ? tribulos anxiaꝝ occupationũ. ¶ Debet hec psideratio pl'imũ cõpescere aĩuz bñ institutũ ? morigeratũ / ab appetitu anxio grãdis possessiõis aut ammĩstratõis ciuil'. qm̃ pctõꝝ macul' ptrectãtes inq̃nãt / aut saltẽ peccãdi piculis inuoluũt ? innectũt. Nõ satiãt hoĩez. excruciant potĩ? nouis cupiditatibꝫ ? curis sup̃fluis. Et vbi sunt opes ibi sunt ? q̃ psumũt eas. ¶ Agnoscitis vt arbitroꝝ ex hac dñia triplici / qm̃ pulchrioꝝ ẽ dñatio fecũdioꝝ atq; diuinioꝝ / q̃ ex titulo g̃re q̃z ea q̃ ex titulo politice aut ciuilis iusticie orit' ? accrescit. Possz igit' eccl'iasticus monarchatus absq; tali multitudĩe dñioꝝ ciuiliũ / q̃lẽ aspicim? esse pfectioꝝ ? xpõ similioꝝ q̃ dñij exercitiũ a se [illegible] hec pclara veritas / stultã auariciã nostraz pfundit ? crudelẽ iuidiã. [illegible] tam dixerim auariciã. q̃ gaudet sola appropriatõe coꝝ q̃ diuinius habent' cõia. Sed nõne crudelis. nõne mõstruosa filis inuidia q̃ bona sua aut q̃ sua essent si vellet odit qz in alijs adesse pspicit. mordet lacerat cõsumit ? dissipat. Profecto si q̃s bñ pdicat si q̃s gloriose opat'. si q̃s etiã miraculis claret. oĩa hec mea sunt / omia hec ago in pximis tantũmõ / vitã ? titulũ g̃re / inuidie culpa nõ destruat. Similitudinẽ offerat apostolus. i. ad Chor. xij. Et ad Roma. sil'r. xij. De corpe pò in q̃ manus opat' p oculo. et de manu videt oculus.

a Superaddamus
tercia͂ ꝯsideratõez oñdẽtẽ ex ꝑmissis. Qua
liter idez hõ/est in vnũ diues ⁊ paup. Vel
vt apl's loquit. Nihil hñs ⁊ oĩa possidens
sciẽs abundare ⁊ sciens penuria͂ pati. ⁊ in
altissima paupertate supabundãs. ij. Chor.
viij. Hoc ita ꝯcipiendũ ẽ. vt idẽ hõ sit pau
per mũdo/⁊ diues in deũ. Sic em̃ loquit
xp̃s. Luce. xij. Nihil hñs (saltem q̃ ad affe
ctum) ciuilice ⁊ politice. ⁊ oĩa gratuite pos
sidens. ¶ Tales inuenimus omẽs iustos
nolẽtes vti reb' ẛm traditões hũanas/de
fendẽdo eas in [illegible] iudicio ꝓpter cu
ras inextricabiles q̃ dñiũ tale vt plurimũ
[illegible] Math. v. [illegible]
gẽt. ⁊ volẽti tollere tunica͂ aut bñficium di
b mittũt ⁊ pallium. aut ip̃o facto si expendit
aut sic agere ꝓmptus ⁊ patus est animus.
[illegible] habẽtes alimẽta ⁊ quibus tega
tur/his ꝯtẽti sunt. Etia͂ si diuitijs oĩb' ter
renis epulẽtissimi videant. ¶ Erũt igit ta
les (dicet nobis aliq̃s) soli religiosi ⁊ paup
tatis ꝓfessores? Nequaq̃ ita necesse ẽ. Nõ
oportet vt voto aut ꝯuersatõnis mutatõe
res a se terrenas abijciat. Paupertas ẽ in
trorsus in aĩo sibi bñ ꝯscio q̃ effugãs tyra͂
nidem seua͂ cupiditatis/dilatat regnũ cha
ritatis. ⁊ ambulare facit in latitudine in in
nocẽtia cordis sui q̃ est gr̃a. ¶ Hic attẽdite
[illegible]
[illegible] rõne ꝑores argutie carnaliũ/facili di
[illegible] Nã ⁊ si iustis oĩa sunt cõ
munia ⁊ data in manus/non oportet q in
iure fori/aut ad oẽz vsum ciuilem/q̃ sibi fre
quẽter abusus esset. sz iure poli/⁊ ad vsum
[illegible] ¶ Attẽdi
te rursus obsecro quemadmodũ oĩs pec
cans/in eo q re aliq̃ ꝯuerse vtit/iniuriatur
[illegible]
furtũ/ꝯtrectatio rei aliene/inuito dño. Tra
ctat aũt iniustus/abutẽdo re aliq̃/rẽ illaz q̃
iusti ẽ/ip̃o nõ ꝯsentiẽte. nã ꝯsentiendo pec
caret. Hec ẽ radicalis rõ/cur fraternal' cor
rectio/cuilibet iusto competit. qm̃ de re sua
agit q̃ dũ peccat. ¶ In h' vere cõperi ꝓprijssi
mũ ⁊ philosophicũ esse intellectũ Jacobi
dicẽtis/q q̃ in vno offendit/factus ẽ oĩuz
reus. Jacobi. ij. Nã peccãs in vno/peccat
in oẽs. tremẽda nimis sz vera sñia. Peccãs
in vno peccat in oẽs. imo i ip̃m celũ ⁊ oĩa
q̃ celi ambitu ꝯtinent. Vis audire hoc ab
ore vnius q̃ abierat in regionẽ lõginquaz

dissimilitudinis q̃ ad se reuersus a quo ꝓsus
lõgissime aberrauerat dicebat. Surgaz et
ibo ad patrem meũ ⁊ dica͂ ei. Pater pecca
ui in celũ ⁊ cora͂ te. Luce. xv. Si rõ placet
eam accipe. Homo itaq̃ ꝑ pctm̃ se ⁊ res q̃
bus abutit surripit vi q̃tũ in eo ẽ ab alijs.
abrumpẽs mẽbra corpis mystici/⁊ integri
tatẽ vniuersitatis violãs. Peruertit insup
armonia͂ vniuersi velut corda discors in ci
thara aut fistula mutata vel stridula in or
gano. Infirmat exercitũ vel exercitiũ sp̃ua
lis [illegible] ⁊ [illegible] Sub
trahit deniq̃ iuuamen ⁊ dilectõez ⁊ partez
regis vel regiminis. ⁊ ordinẽ subuertit aliter
q̃ debet [illegible] iustus [illegible]
bus veluti membrũ viuat. ⁊ pars ꝯgruẽs
suo toti. sicut corda sonora ⁊ fistula suauis
⁊ insup miles fidus atq̃ vt adiutor fortis
⁊ rector omnium sollicitus sciẽs qm̃ plus
abhorret gr̃a ociũ q̃ natura vacuũ. ¶ Op c
ponet ꝯfestim nob argumẽtator aliq̃s sub
tilior/quõ iustis fit iniuria. fraus ⁊ rapina
⁊ pctm̃ in eos/si ꝑ ip̃is militare oĩa ꝓbatũ
est. Si pterea Chris. ⁊ Sen. validissimis
rõnib' ꝓbauerũt h' q nemo nisi a seip̃o le
dit. itaq̃ in sapientez nulla cadit iniuria. ⁊
ita ꝓbatũ ẽ/ꝯsentio. Nõ em̃ fit iustis inui
tis se iniuria vel lesio/ex alijs improbitati
bus. sz fieri q̃rit aut fieret si nõ omnipotẽs
sapiẽ diuine ṽtus/de pctis alior/bona ꝑ
iustis eliceret. Attingit em̃ ip̃a a fine pecca
ti nouissimo/vsq̃ ad finẽ ꝑmũ/qd̃ dñs est
fortit/⁊ disponit oĩa suauiter. fac q̃z vt ẛm
dictũ Greg. q̃ in cũctis delinquũt/in cũctis
feriãt/vt vez sit illõ Sap. v. Pugnabit ꝯ
insensatos orbis terrar. Nunq̃d non hoc
iustissime? Toto siquidẽ orbe terrar in do
mini sui ꝯtumeliam abusi sunt/⁊ oĩa qua͂
tum in eis fuit/iniuria͂ eius ꝑuersissima li
bidine ꝯtorserũt. Ita peccator est ille alter
hismael/cuius manus ꝯ oẽs. ⁊ man' oĩum
cõtra eũ. Ita iustus ẽ dñs ⁊ rectũ iudiciuz
suũ. qm̃ ꝯ nos pctõres maledictões sterili
tatũ ⁊ aliar pestilẽtiar m'tiplicitũ induc ar
[illegible]
[illegible]
Et sicut tp̃e passiõis ex horrore iudaici fa
cinoris/tota vniuersitatis armonia turbata
est. ¶ Quereret ad extremũ forsan curiosior
aliq̃s si iustis ex eq̃ sunt oĩa cõia/duo tales
extremũ famis ꝑiculũ incidãt/nec habeãt
[illegible]
stentari. cuius erit panis ille? Rñdeo q iu

re recto [illegible] accedet. [illegible] pro alio pereunte/militabit. ꝛ seruiet in bonũ suum ãplius fortassis/ꝗ̃ alteri panis comessio [illegible] qm̃ in patiẽtia sua possidet animã suã. securus in celo. ꝗ̃ ille in breui moriturus odioso moribũdoqꝫ corpe nõ securus seruat. ¶ Perges vltra q̃rere casu paululũ variato. Si sit alter iniustus. habeat tñ titulũ ciuilis dominij sup panẽ illum/ꝛ iustus nequaqꝫ. in cuiꝰ vsum cedit panis ille. Uideri põt ꝙ iusto p titulũ gr̃e in q̃ veriꝰ ius ꝛ deo placidius sibi fundauit ꝛ ꝗ̃siuit. Sꝫ hec ꝛ sil'ia subtilioris indagatõis/scolastico exercitio dimittẽtes.

Ponamus quartã

ꝛ hãc extremã ꝯsideratõez tpi huius dñice passionis ꝯuenientẽ. ¶ Monarchatus ex titulo gr̃e ꝯsurgens [illegible] p christi passionẽ extẽsius ꝛ vberius/ꝗ̃ fuissꝫ ante peccatũ. Extẽsius dixi. qm̃ infernus dãnatoꝝ hominũ ꝛ eoꝝ multitudo atqꝫ peccata nõ fuissent. Sunt tñ de dominio iusti ꝛ ei militãt ad coronã ꝛ gaudiũ ꝛ cautelam. Accedãt ad hanc monarchiam omĩa xp̃i facta dicta ꝛ exempla. sacramenta insuper omĩa. Postremo noue legis mysteria. ¶ Ad hũc sensum [illegible] Grego. O felix culpa eue. Quare felix? Nõ intrinseca bonitate vt ceca emulatio culpabat. sed extrinseca denominatõe. quia talẽ ꝛ tantũ habuit redemptorẽ. Aliter q̃ppe nõ fuissꝫ deꝰ homo. nõ virgo mater. nõ humana natura sup angelos collocata ꝛ sil'ia multa. Sed neqꝫ fuissent [illegible] oĩa data ĩ manus [illegible] duplici iure ꝛ titulo p̃memorato. titulo videlicet debellatõis ꝛ ꝯq̃stus. ꝛ titulo sacramẽtalis restitutiõis. ¶ Uerꝫ sentio vos inclyti dñi/finẽ loquẽdi rõnabiliter expectare. Parebo libẽs/ne pariã fastidiũ. Expectare tñ p̃us oro patimini. Utinã sapent ꝛ intelligerẽt q̃ttuor has veritates pulcherrimas/ecclesiastici nostri tpis illos loquor ĩprobos/qui spretõ ꝛ calcato monarchatu gr̃e ditissimo cecos se ad inopẽꝫ languidũ ciuilitatis titulũ ꝯiecerũt. toti funditus incubuerũt bñficijs sibi p fas perqꝫ nephas coacernẽdis p discrimẽ certissimũ ꝛ pditionem animaꝝ suaꝝ ꝛ sepe alienaꝝ. Preponunt filatõez immundã mũdi. imo iugum ferreũ dyaboli/filiationi ꝛ iugo suaui christi. Prouocãt in flagitijs spurcidis/ꝛ rapinis sacrilegis/audacter deũ cũ dederit omnia eis in manus. put apud Job verbum est. ¶ [illegible] sibi titulos caducos [illegible] ꝛ [illegible]. Ille huius ciuilitatis ꝛ possessionis. ille alterius. q̃bus adeptis dicit q̃libet taliũ cũ angelo laodicie. Ecce diues sũ ꝛ nullius egeo. ꝛ nescit talis q̃d [illegible] Johãnes subĩferat/ꝙ miser est ꝛ miserabilis ꝛ paup ꝛ cecus ꝛ nudus. ¶ Cui militãt oĩa ad oppugnationẽ sui/nõ minus p̃spera ꝛ aduersa. In p̃speris resoluunt̃ segnicie ꝛ luxuria. In aduersis p impatiẽtiã ꝛ murmur nõ subsistũt. Quare sic? Quoniã titulum gr̃e cõmodissimuꝫ ꝛ p̃clarissimũ quo habito [illegible] nobis omnia in manus longe p̃ĩciũt. ¶ O quisquis adest grossiori generositatis supbia ꝛ ambitiõe [illegible]. Quisquis latius ꝛ insignius dominari querit. quisquis imperiosius ardet gloriari. pgat huc facile. iter apertum est paruum. latum pulcherrimum. Non necesse habet vt euagetur anxius/aut turbet̃ erga plurima. tantummodo lauetur ab inquinamentis suis seruet gratie titulum. omnia dabit ei pater in manus. In presenti quidem non absqꝫ discrimine belli ꝛ militie multe. Nam hic vbi terra vbi guerra tãqꝫ nihil differt a seruo/sed p̃stabit in futuro. Speret eq̃nimit̃ cũ pace ꝛ tranq̃llitate ppetua ad quaꝫ nos intromittat ille q̃ habet oĩa in manibꝫ dñs noster iesus xp̃s q̃ est deus bñdictus in secula. Amen. Finit.

Carmen de voluntaria pauptate.

Pauperies iure beata.
Que voce iesu celica regnas.
[illegible] nec horrens.
Dũ sufficiẽs letaqꝫ degis
Diuina tibi gr̃a dat ius
[illegible]
Pleno valeas oĩa vti.
Sub lege sua subdita queqꝫ.
Primo statui nõne fuere
[illegible] q̃rere regnũ
Noris dñi/cũcta sequẽtur.
Est paupies indigna panis
Mẽdicat egens fiat oportet
[illegible]
Morbo senio torpore fractã.
Heu paupies noĩe solo
[illegible]
Effrõs graderis voca pcaci
Buccis nitidis. veste fluẽti.

Cervice riges. naribus efflas.
Vis et alijs vincere lauta
Qui nõ dederit/murmura rodis
Dicrimen habet fama negantis.
Vos effugite credite mordet
Est pauperies officiosa.
Que parca sibi largiter amplas
Dispensat opes. usibus aptans
Directa pijs curat honesto
Frugique statu plebe placere
Clamas decus hac/liuide pompas.
Cedens pprijs/altera/viuit
Cõmune tenens/more prior
Gazas medias spernere prorsus
Nolo. fragilis terrat egestas.
Heu sim p eam sordibus excors.
Curis lacerijs corde molestus.
Liberque nimis corda tenere.
Finit.

Sequitur alius sermo p eundẽ cancellariũ in cena dñi ad ecclesiasticorum cautelã et eruditõem.

Tradidit Jesum iudas symonis scharioti s. Originaliter in snia Johan. xiij. Vñ sumptũ est euangeliũ pñtialiter recitatuz. de pditore iuda de obstinato et incorrigibili. Quo vtar noie clerico vel pditore vel apostolo vl' iñ ccc ... locuturus Totus in meditatiõe mea ptremui. totus horrore perculsus ... terribilis in ?silijs deus sup filios hoim. Vidẽs insup cũ eccl'iaste opa dei mirabilia valde. quod nemo possit corrigere quẽ ille despexerit Si claudit/ quis aperiet? Si mittit cristallum ... a facie frigoris eius quis sustinebit? Si dyabolus cor subintret. nonne sicut malleatorum incudem indurat illud ita vt rideat vibrantẽ damnatiõis hastam ... Judas in exemplo est. quẽ nec efficacissima pdicatio/nec maledictõis eterne insinuatio p xpm facta/deterrere potuit pcõcepto parricidio/nec cõsideratio tue dignitatis o virgo btã/o mater pietatis emollescere potuit vt misericordius ageret erga te et filiũ tuum bñdictum. Maledictus furor tal'. quod ptinax. et emulatio. quod dura. dũ tradidit ihm iudas symõis scariothis. ¶ Nũc aũt o virgo serena ne sit in aliquo nostrũ tale cor incredulũ et durũ. Cor a sathana occupatũ. Cor ad diuinas monitiões vel increpatões clausuz. adimus cũ fiducia thronũ grẽ tue suppliciter exorantes/vt irroratiõe eiusdem grẽ pcepta quod cor emolliatur abiecta omni nequitia et diabolice fraudis. ne cor induret. inueniat nemo nostrũ pditor filij tui. spernẽs leges sue monita salubria. Quod vt ipetremus pñtamus tibi illud euãgelicũ. Aue grã plena dñs tecum.

¶ Tradidit Jesum iudas symonis scariothis tc. Memini meminuerũt et pñtium (vt opinor) aliq quemadmodũ hoc eodem vespeducto semel in circulos suos annuales sole/tractauimus litteralit' thema pñs incipientes ab hoc verbo. Cum iã dyabolus misisset in cor inde tc. Quã pticulã ex industria dimittimus circa quam pcipue mote sunt tũc qstiuncule plures/quasi ex psona studiositatis speculatiue. quarum dissolutio vel ad scolasticũ exercitiũ vel ad tempus aliud ... Quas etiã nũc vel repetere vel dissoluere nequaquam est animus. ¶ Satis adest materie plangere potius. et plangendo ... nostri temporis ... sit. admonere libet vt clerus qui in apostolico ordine inde successor inuenit nullo pacto fiat eiusdẽ imitator in crimie. qui crimine? Nimirum in eo quod narrat euãgelicus sermo cõphẽsus in verbis thematis. Tradidit tc. Hec totius nostre intentõis summa. Hic cardo circa quẽ dicẽdorum oium volueb' oro. Nã illos cõmonere q vl' foris sũt i alio ordie vl' absentes/qd ad nos. Studeamus igit' ostẽdere modos quibus qt Judas tradidit ihm. et ex eius dãnatissimis pditorie fraudis opibus/sciamus nos de clero/nos dicti p attonomasiã eccl'astici et a quibus qliter ab ... caueamus ne ... i do faciore. par nos inoluat horrẽda dãnatio. ¶ Jactamus in pmis h p dicẽdis fundamẽtũ quod pditio ẽ fraudulẽta lesio alicuius/ sub amicicie vl' ... simulatõe. Et ita pditio duplex ẽ iniqtas. quod et odiũ ẽ et simulatio ¶ Proditor ẽ q simulat officiũ/ et affert detrimẽtũ. Vl' pditor ẽ familiaris inimicus/eo pnitiosior q efficacior ẽ et ineuitabilior ad nocendũ. De talibus puerbiis. Simulator ore decipit amicũ suũ. ¶ Contingit aũt fieri simulatõem amicicie vel obsequij/ tripliciter in statu et pfessiõe. in gestu et opatõe in affatu seu locutiõe. Hanc triplicẽ beniuolẽtie simulationẽ si qrimus in iuda repimus erga iesuz sicut his tribus modis in genere finxit

se iudas sibi beniuolũ. s. in statu / vt qꝛ apostolus eius fuit. in gestu / vt qꝛ osculũ ei dedit. in affatu / vt qꝛ eũ rabbi noĩauit. ¶ Edificemus / si placet sup hãc basim triplicem duos nr̃e collatiõis pietes ꝑncipales / traducendo iude ꝓditoẽꝫ / ad eccl'iasticoꝝ omnium cautelã ⁊ eruditiõeꝫ.

Tradidit itaqꝫ

iesum iudas symonis schariotis. Primũ / qꝛ amiciciã obseq osam ꝑtendebat in statu quaꝫ lõge piceerat ab affectu. De gestu aũt ⁊ affatu sil'r in altera pte videbimus. ¶ Porro status iude / q̃druplici titulo fuerat insignitus. Erat q̃ppe iudas clericus. h̄ est in sortem dñi electus tanq̃ȝ domesticus ei' ⁊ heres. Ad q̃d: Ut dñs sua ps. suaq; esset hereditas. Cleros enim grece est sors latine. Erat ꝑterea iudas ciuis sctõꝝ ascriptus ꝺ ciuitate hierl'm. tanq̃ȝ domesticus cõmensalis ⁊ canonicus reglaris sub abbate xp̃o Erat rursus ꝑdicator ⁊ apl's dño cooperante ⁊ ꝯmonẽ ꝯfirmãte sequẽtibꝫ signis. Sibi q̃ppe data erat ptãs sup oẽꝫ ꝟtutem inimici. cõicata simul eloq̃a diuia ⁊ secreta celestia. Erat deniq; sacerdos dei altissimi institutus a xp̃o ꝯm ordinem melchisedech. ¶ In ꝑmo. filius iesu ⁊ heres. In scdo frater ⁊ ꝯciuis ⁊ religiosus. In tercio amic' / imo mr̃ ꝑpter sp̃ũal'e ꝓparatõẽs in aliorũ cordibꝫ. In q̃rto soci' ⁊ comilito. ¶ Agnoscitis q̃lia ⁊ q̃t in statu suo ⁊ q̃ȝ magnifica dilectõis pignora iudas susceperat. Atuero quid ꝓ his omĩbꝫ retribuerit scitis. Tradidit q̃ppe iesum pr̃eꝫ suũ. frẽm suũ. domesticum suũ ⁊ abbatẽ. Amicũ ⁊ pontificẽ ⁊ sociũ dignãtissimũ. ¶ Sꝫ ad hec audita q̃s ex nobꝫ nõ indignetur? Quis nõ exhorreat tã inexpiabile piaculũ? Quis nõ sceleratissimũ ꝓditissimũq; iudã iuste damnatuꝫ ꝓnũciet? Uerũtñ inspiciamus nosmetipsos charissimi / q̃ vel clerici vel eccl'astici dicimur / q̃ ꝑdicatores q̃ p̃sbyteri. nõ nos fallamus adulatõe ꝓpria. Nõ tergũ ꝟtamus lucide veritati. fortasse videbimus q; hec de nobꝫ fieri põt narratio. ¶ Quales narrat ꝑ. Unusquisq; inter nos ita q̃ tradidenticium exemplo iude schariotis. Tradiderit inq̃s. ⁊ quõ potest h̄ fieri. Nõne xp̃us resurgens ex mortuis iã nõ morit' / aplo dicente q; si nõ morit'. neq; ad mortẽ tradit'? Audi ꝑ alio loco aplm. Quo ꝓ hõ q̃ aplm appellasti. Rursus inq̃t crucifigẽtes in semetipsum dei ⁊ ostentui hñtes. si crucifigẽtes. cur nõ pari more loq̃ndi morti tradẽtes. crucifigit' in mẽbris suis? Crucifigit' q̃ȝ tũ in nobꝫ est / dũ causa sue crucifixionis pctm̃ iterat'. Prodit' aũt dum simulatorie colit' statu gestu vel affatu. In bonorat' ꝟo ꝑ ꝓuo cordis affectu ¶ Esto dicet aliq̃s de clero. crucifigam xp̃m mõ quo loq̃ris. Esto ꝓdã eũ attamen lõge est pctm̃ meuꝫ a sceleratissimo facinore iude ꝓditoris q̃ miracula testatissima xp̃i vidit. nõ ego. iesuꝫ ꝑdicantẽ commonentẽ deterrentẽq; audiuit. nõ ego. Consors aploꝝ fuit. nõ ego. Desperãdo se suspẽdit. gr̃a dei / nõ ego. ¶ Appello te hõ q̃ sic loqueris ꝑ iuda te iustificãs. Credis ne Judam vidisse ⁊ audiuisse q̃ dicis? Si neq; h̄ tu vane crimẽ iude ꝑ h̄ exaggerandũ ꝓnũcias? Si credis. iã igit' miracula ꝯfiteris / que vidit iudas. tu penã ꝓditoribꝫ eternalit' infligendã agnoscis. Amplius ꝟo tu multitudinẽ testimonioꝝ ⁊ scripturaꝝ ꝑ successionẽ tãti tp̃is huius / post occubitũ iude / plus agnoscere debuisti. O, si tam certissimis hystorijs fidẽ derogas. sꝫ dicis si miracula videro credã. Accipe r̃sionẽ epuloni datã. ñ si q̃s ex mortuis resurrexerit corã te / credes. Clarissima certa miraculoꝝ lux puersos reprobosq; aĩos nõ taꝫ illustrauit ad credulitatẽ q̃ȝ radiãdo cecauit. hoc fuit in iuda. h̄ in iudeis ⁊ hereticis ꝯspicuꝫ Caue tibi igit'. ne si iude ꝑbueris te siliꝫ in vita sil'is in obduratõe ⁊ reproba morte iusto dei iudicio relinq̃ris. ¶ Quo circa ꝑ explicatione maiori quadruplicem ꝯsiderationem assumimus.

Prima cõsideratio. a

¶ Ad exemplũ iude ꝓditor est eccl'iasticus qui spreta pte sua ditissima / egenã auaritiã ꝯsectat'. Ad q̃d: Ut vxorẽ imo adulteram pessimã nutriat / ꝯcupiscentiã suam. ⁊ fiat schariotis. i. mercedẽ accipiens. Auaritiã h̄ intelligite affectũ inordinatum / malecupidum. nõ tm̃ pecunie sꝫ rei cuiuslibet transitorie. Uultis audire ꝯsideratõis huius rõnem. Debuerat q̃ppe pseuerãter clerus dicere id q̃d ab initio sue institutõis iuxta nominis interp̃tatõeꝫ ꝓtulit cuꝫ ꝓpha. Dñs pars hereditatis mee ⁊c̃. Et rursus. Pars mea dñs in eternũ. hec sors hereditaria. hec vberrima portio. hec pars optĩa. nõne clero sufficere debuerat? Nonne cũ eodem

ꝯ ha gl'iari equũ erat qñ subdit. Funes
[illegible] ceciderũt mihi in p̄clarıs.
etenĩ hereditas mea p̄clara ē mihi. Ualde
p̄clara [illegible]
būt aiaȝ clerici. si de⁹ oē bonũ. si merces ma
[illegible] nimis velut insufficiēs abijcit. Fit ni
[illegible] mirabili mag' ⁊ o mi
serabili/ vt cler⁹ p auaricie cupiditatē auer
tat a sorte sua deo suo. queȝ deserēs ⁊ ab ei⁹
facie passibꝫ nō tā corꝑis q̄ꝫ praue affectio
nis egrediēs. ꝑmuȝ in se recuruus corruit.
Stulta vere p̄uaqꝫ mutatio. de deo in se.
Nā in se q̄d nisi vastũ q̄ddā indigētie des
[illegible] sine deo. q̄d
ero ē nisi horribil' q̄dā ⁊ inhabitabil' terra
deserta inuia inaq̄sa. vel potius tenebrosissi
ma q̄dā ⁊ ꝓfundissima miseriaꝝ abyssus.
¶ Preterea clerus sic auersus a deo neqꝫ iā
ꝯsolatōeȝ aliquā. neqꝫ refectōeȝ aut satieta
tē ab eo sentiēs. q̄dni auertēte deo faciē su
ā ꝯturbet. Quidni ad tenebrositatis ves
perā veniēs famē patiat' vt canes. Quid
ni q̄rulus dicat deo. Posuisti me ꝯ͂triuȝ ti
bi [illegible] suis. Itaqꝫ fit
[illegible] valde a pctō
ribꝫ salus. Occupāte igit' regionē illā fame
valida miseraꝝ ꝯsolationũ/falsorũqꝫ bono
rũ/ꝑditoqꝫ gustu viui ⁊ veri boni/egredit'
iā hō ecclesiastic⁹ semetipm/ꝑ exterioꝝ q̄nqꝫ
sensuũ portas. q: nullubi pci⁹ hospitiũ/ ne
[illegible]
dit' foras ⁊ ꝯgregat iniq̄tatē sibi. Egredi
t' si forte vidēdo/audiēdo/sentiēdo/gustā
do/vel olfaciēdo vmbras aut picturas ve
ri boni res sensibiles/afferat sibi inde ꝯsola
tiũculas aliq̄s q̄s substernat aīe sue egrotā
ti ⁊ saucie. et q̄bꝫ pascat ꝯcupiscētiā insati
abili auiditate vorace. cuȝ filijs suis opibꝫ
carnis q̄si totidē catul' fame rabidis. Sȝ
expertus q̄ꝫ vere enũciauerit q̄ dixit. Nō satu
rat' oculus visu/nec auris auditu iplet'. re
perit cũ Augustino oīa miris amaritudi
nibꝫ resꝑsa. q: iuxta satyricũ. plus aloes q̄ꝫ
mellis hn̄t. Misera plane sȝ digna sors. vt
eiect⁹ clerus cũ Cayn a facie dñi. vagus sit
[illegible] p
fugus sup terrā nō viuētiũ in eternitate. sed
B moriētiũ in tꝑalitate. ¶ Deniqꝫ clerus sic a
uersus a deo ⁊ ꝯuersus ad mũdũ q̄d patit'.
Nōne sentit ⁊ videt/q̄ꝫ amaꝝ sit reliq̄sse do
minũ. Sentit ꝑfecto nisi sensum ꝑdiderit.
Nā adheret vni ciuiũ regiōis illius. hꝫ ē car
nis/q̄ de mũdo nō d' supnis ē vt spũs. Dec

mittit euȝ pascere porcos sordidos bruta
les ⁊ furibũdos/desiderioꝝ pessimoꝝ/q̄bꝫ
dat siliq̄s inanes voluptatũ. ¶ Sȝ q̄d dic'
scriptura de adolescente filio vñ ꝑabolam
sumpsim⁹. Cupiebat vētrē implere de sili
quis q̄s porci comedebant. ⁊ nemo illi da
bat. Onerat q̄ppe tal' cibꝫ voluptatis/irri
tatqꝫ famē nō satiat. Supest ḡ/vt q: satie
tatē in nulla re vna repit/nitat' euagari per
varia [illegible] ⁊ ind
etus ip hians sp ad ampliora coaceruāda
ne desit aliq̄d elaborās. Semp nescio q̄d
curte deest rei inq̄t satyric⁹. Finita sunt q̄p
pe oīa. Aīe aũt desideriũ ⁊ os ⁊ vent'. capa
ces sunt infiniti. ꝓpterea q̄cq̄d obiectũ fue
rit nō plus affert satietat' q̄ꝫ gutta vna gul
pho [illegible]
bilis/ad aīe ventrē q̄d ē nisi bolus exigu⁹.
nā si mille milia mũdoꝝ adieceris/ eũ non
implebũt. Patuit in alexandro in cesare in
alijs tyrānis. ve misero mihi inq̄t alexan
der cũ ex democriti snīa innũerabiles mũ
dos audisset/ego nec vnũ subiugaui. Idē
de scīe cupiditate. Exemplũ ꝯcide sensere
q̄ tota studiositate sua nihil aliud inuenere
q̄ꝫ nihil scire ⁊ q: multa scire magna fatui
tas. ¶ Porro q̄d mirādũ si nō satiat' come
[illegible] ⁊ vt po
ete de toto fabulant'. Sȝ ⁊ vmbrā ⁊ ventũ
dētibꝫ atterēs ⁊ pascēs/saturitate q̄li' iple
bit'. Ideo bñ enũciauit q̄ dixit appetitũ di
uitiaꝝ esse infinitũ. Midā ⁊ tātalũ poete/
⁊ Cresum cũ innũeris diuitijs/historici ꝑ
exēplo posuerũt. ¶ Ecce cui assignata erat
sors vberrima sorsqꝫ plenissima. dũ dereli
cta ea. vmbrā ⁊ ventũ ꝯsectat' tꝑaliũ cōmo
doꝝ vel lucroꝝ. dũ q̄rit ea tāq̄ꝫ p̄ciũ q̄ddaȝ
huius cōmutatōis dei cũ mãmona. ipe ne
qꝫ rē hȝ neqꝫ p̄ciũ. Postrēo cũ iuda suspen
dit'. strāgulaturqꝫ laqueo tꝑalis sollicitudi
nis incipiētis spm̄ vitalē grē/ne interiora
refrigeret. ⁊ crepat medi⁹ ⁊ diffundant' oīa
viscera ei⁹ in terrā. Fingo istud nisi assit te
stis sapiēs. Auaro inq̄t nihil ē scelesti⁹. Se
quit'. Proiecit eniȝ in vita sua intima sua.
¶ Uultis accipe silitudinē, vt dī palpabi C
lē p p̄dictis. Ponite añ oculos vrē ꝯside
ratōis canē aliquē mordicit⁹ int' dētes ge
[illegible]
[illegible]
speculo. hꝫ canis vt auidũ ē aīal/si biando
nitit' vmbrā hāc arripe vel glutire q̄d agit
[illegible]

doq̃ꝫ mergit̃.nō tñ vanescēte potiꝰ. ¶ Aut
si silitudo magis placet in hoīb. Recogi/
tate aliquē in horto pomifero positū.super
cuiꝰ horti filices humi repētes sup vrticas
τ vepres/iaciant̃ ab alto vmbre pomoꝝ ex
radiatōe solꝰ obiecta. Q̃ta precor estimabitur
stoliditas in h̄ hoīe/si spretis veris pomis
ipe nitēdo τ serpēdo pedib manibꝫq̃ totꝰ
incūbat inhiās apto ore sup hmōi vepres
τ vrticas/cupiēs vmbratilib pomis satu
rari. Quid ipe nisi vstiones pūcturasq̃ꝫ.q̄d
nisi lacerationes referret de toto conatu suo?
¶ Profecto h̄ est typus auari.q̄ spreto deo/
vero cibo τ fructu/ꝓsequit̃ vmbras eiꝰ vm
bratiles.s.diuitias/q̄s ih̄s spinis ex cruē/
tāt τ pūgētib curaꝝ aculeis vulnerant/cō
parauit. Itaq̃ꝫ nisi hec vmbra q̄si somnia/
lis τ vmbratilis fieret sic̄ vnus poetaꝝ dic
(referente Fulgētio) nō cecinissꝫ psalmista
Dormierūt somnū suū τ nihil inuenerūt
omēs viri diuitiaꝝ in manib suis. Et rur
sus. Uerūtñ in imagine ptrāsit hō. Di/
uus q̄ppe hꝫ entitatis τ ꝑmanētie tp̄alitas
entitat. cōpata q̄̃ somniū aut līs vel vm/
bra ptrāsiēs si eaꝝ cū tp̄alitate q̄tūlibet ex
tensa fiat collatio. ¶ Talē (nisi me fallit esti/
matio) formauerāt imaginē reꝝ hūanaruꝫ
duo phi Democritꝰ τ eraclitꝰ. Unꝰ aūt [illegible]
vt ingrediebat̃ soliū domus ridebat.ita ni
hil sibi seriū vel ineptum videbat̃. Alter fle
bat/arbitrās omīa q̄ gerebant̃ miserrima.
Talē Job talē ille q̄ introierat in sanctua/
riū dei imaginē pinxerat. Job dicit. Uidi
stultū firma radice.τ maledixi pulchritudi
ni eiꝰ stati. Alter. Uelut somniū surgentiū
dñe imaginē ipoꝝ ad nihilū rediges. ¶ Cle
rus vtinā sic sentiret ex intimis reꝝ vanita
tē.qd̄ q̄ nō facit tradit ih̄m.ptendēs ex sta
tu τ noīe se hr̄e solū deū in sortē hereditatis
a q̄ lōgissime piectꝰ est ꝑ viciū cupiditatis
Q, si vult regredi/formā habeat iā allega
tā adolescētis.reuertat̃ de exteriorib ad se
de se ad prēꝫ dicēs. Pr̄ peccaui in celū τ co
rā te. Proditor nedū tui sꝫ cuiuslibet crea/
ture fac me sic̄ vnū ex mercēnarijs nō mun
di sꝫ tuis.ne peā cū iuda symōis scharioth.

Secūda ꝯsideratio

D ¶ Ad imitatorē iude ꝓditor ē ecclīasticus
qui corꝑalit̃ etiā ascriptꝰ ad ꝯsortiū ecclesi
amq̃ꝫ sctōꝝ/deserit illos corde nequā/trāsi
ēns ad synagogā peccātiū. Ibiq̃ꝫ symon
[illegible] ¶ Nec fuit inūq̃ ta

de ꝑditio/vt dū cū sctis aplīs τ maria ma
tre iesu corꝑalit̃ versaret̃/ipe totus aīo cū
iudeis de traditōe dñi sui de desolatōe ce
tus istius ptractaret. vt veꝝ sit illud ꝑ psal
mistā. Etenī hō pacis mee q̄ edebat panes
meos magnificauit sup me supplātatiōeꝫ.
¶ Imitant̃ aūt eū q̄ sunt ex pte illius q̄ꝝ cō
uersatio corꝑalis cū catholicis/mētit̃ fidē
τ deuotōeꝫ/q̄ lōge sunt ab eis. Nō eñi sunt
fratꝝ amatores sꝫ spoliatores.fraudatores
irrisores eoꝝ.etiā spūalit̃ in morib ciuilit̃
in fama/ꝑuersissimis machinatiōib occi/
sores. Ita tradit̃ xp̄s in mēbris suis. ¶ Ec
clesiasticos itaq̃ꝫ q̄s auaricia ꝑuertit iam a
deo.inuidia comes auaricie suscipit. dum
videt̃ in alio qd̄ nō hr̄t. Fraus isup dolus
detractio ira furtū.sacrilegiū.odiū. tediuꝫ
veri boni τ silēs vicioꝝ pestes/tāq̄ latro/
nes aliq̄ τ ꝓditores iuenīūt eos. Inuētosq̄ꝫ
cecāt alligāt sauciāt trahūt distrahunt.
Deniq̃ꝫ extra viā ꝟtutis eijciūt. Uix ad tē
pus reliquit̃ palliū hypocrisis/tegēs cada
uerosaꝫ feditatē intrīsecus horridā/opimē
to q̄dā ꝯuersatōis exterioris cuꝫ reliquijs
velut in sepulchris dealbatis. ¶ Dignū pla
ne ē vt q̄ talē tantāq̃ꝫ portōꝫ deū fastidiūt.
q̄q̃ꝫ auaricie tyrānide distractꝰ a loco vbertatis
pascue/a mōte coagulato τ pingui/corru/
it in desertū vallēq̃ꝫ totiꝰ egestatis τ salsugi/
nis. Ipe incidat in latrones cū illo qui de
hierl̄m descēdebat in hiericho. τ de pace τ
mutabilitate de q̄ te in ꝯfusionē. Ita qui
noluit esse socꝰ aploꝝ.nec hic solidatate fi
de cū Petro mutuate cū Andrea puritа/
tem cū Johe.τ sic de reliq̄s/fit cōsors ꝑfi/
doꝝ.fit p̄da vicioruꝫ.τ q̄ ꝑus nutriebat̃ in
croceis.amplexat̃ stercora τ cū inimicis do
mini terrā lingit. ¶ Occurrit ꝓo inde loquē E
dū venerādus ille cetus aplīcus/cui gra/
tissima castissimaq̃ꝫ pñtie tue serenitas O
τ go bñdicta splēdorē sanctā q̄ leticiā aspi
rabat.q̄ magis execrāda reddit̃ iude ꝑdici
osa malignitas q̄ cū tot sctis sctūs esse nō
voluit. Dico o iuda sceleratissime q̄d h̄ vir
go cōmēsalis tua.familiaris tua.obsequiosa
tue. Dic vt de reliq̄s sileaꝫ q̄d fecit tibi.q̄d
molestie itulit vt filiū suū charissimū trade
res ad mortē/τ tā dirā mortē. Nunq̄d tibi
dura fuit vel iniuriosa q̄ benignitate nite/
bat apud oēs? Nequaq̄ potius q̄ntiā pia
credulitate suspicor τ si euāgeliū sileat ex er
ga te plus officij plus beniuolētie mōstra/
uerat exēplo filij tēp̄ tāe si forte charissimaꝫ

cordis tui neq̄ciā cui⁹ nō erat penit⁹ igna/ra/molliri leniri vel fraterna vel m̄rna correctiōe ꝯtringeret. Sētiebat te de iudeos cursitare clam ꝛ redire. neq̄ꝫ tñ ꝓbat te. ſꝫ in bonā poti⁹ ptē trahēs/oīa forſan p̄cabat te rogabat hortabat vt inuidiā iudeoꝝ erga filium ſuū magr̄m tuū tu mitigares tu pacis ꝯſiliator fieres. nec deerāt q̄ꝫtum ſuſpicari fas ē blādicie [illegible] cū [illegible] maturitate monēdi ꝑ ꝟba potētia gignere cōpaſſionē in cordib[illegible] [illegible]. An forte [illegible] te ad vocās allo[illegible]. [illegible] o iuda [illegible] me/ q̄ pacto mgr̄m tuū filiū meū/q̄rūt iudei ꝑdere. Sciuiſti. aderas eñ qn̄ ſuſtulerūt lapides vt iacerēt in eū qn̄ vir e tēplo viuus [illegible]. [illegible] te ꝑ [illegible] oīuꝫ nr̄m [illegible] ctū ꝑ ſi q̄d ip̄e totus bon⁹ noſq̄ꝫ oēs/hñ vnq̄ꝫ de te meruim⁹. roga iudeos q̄ ad pacem ſunt. Is eñ ꝛ redis ad eos. oñde nihil eſſe in filio meo dignū morte. q̄ infirmos eorū curauit. q̄ doctris erudiuit. q̄ ſoluꝫ dei honorē ꝛ glāꝫ viuēdo p̄dicādoq̄ꝫ q̄ſiuit. Cur in hui⁹ morte [illegible] oēs: [illegible] ei⁹ vita pēdet mea. Quin etiā tu ip̄e q̄lem aliuꝫ dñm vel mgr̄m biturus es/in q̄ plus benignitatis gr̄e ꝛ fauoris expectas. Elegit te [illegible] apl̄m. in amicū [illegible] tibi. ptāte miraculoꝝ cū autoritate p̄dicandi [illegible] te [illegible] ſuū [illegible] te. Deniq̄ꝫ maiora ſunt q̄ ꝑmittit. ¶ Ad hec ꝛ ſi[illegible] allo[illegible] vel [illegible] o crudeliſſime [illegible] q̄ tibi facies. q̄ geſtus. q̄lis ꝑmiſſione vel ſermo vel nut⁹: Sꝫ certe leue erat/te īpudēti ſimulatōe velle fallere mr̄eꝫ q̄ filiū dei [illegible]. Nūq̄d ego ſuꝫ rabbi: Et rurſus. Si oportuerit me mori tecū/nō te negabo. Nā teſte Mattheo oēs diſcipuli cū Petro [illegible] dixerunt. [illegible] forſan īprouide. tu ꝑditorie. Cupiditas tua (o iuda) obuoluebat te/tāta noctis caligie. vt in luciḋiſſimo die/turpitudinē tuaꝫ latere putares nec erubeſceres. Nūq̄d nō in ip̄a ꝑditōis hora [illegible] ba [illegible] de blādoꝝ ſalutationis ꝓtuliſti/dicēs. Aue rabbi. Mgr̄m vocas de q̄ nuꝑ ad iudeos tanq̄ꝫ de malefico ꝛ fraudulēto dixeras. tenete euꝫ ꝛ ducite caute. ¶ Aīaduertiſ o viri p̄cs ꝛ frēs aīaduertitis q̄ꝫ ceca ſit auaricia/q̄ ita cor Jude firmauit occluſitq̄ꝫ vt egreſceret medendo deterioꝛq̄ꝫ redderet. Quid nō mortalia pectora cogis auri ſacra fames: naꝫ ad ip̄os etiā iudeos vltro cucurrit nō ſollicitat⁹ ab eis. ſed more emptoris interrogās. Quid vultis mihi dare ꝛ ego eū vob̄ tradaꝫ: Habet itaq̄ꝫ cogitatio auaricie radicata/ſuam ebrietatē. ſuū furorē. ſuāq̄ꝫ inſaniā. inexorabilē p̄cib̄. inflexibilē ꝯſilijs. ſurdā monitis. demū ad minas oēs īāīā irruētes impterritā. Et putatis auaricie ſoli ꝓpriā hanc eſſe ſurditatē ad ꝯſilia: Putatis huic iude ſoli ꝯtigiſſe: Habet hāc incorrigibilitatem comitē/hāc melācolicā inſaniā/h̄ demoniuꝫ ſurdū/affectio q̄libet. vel paſſio vicioſa. dū ꝓfūdari radicariq̄ꝫ ſinit. hoc ī philocaptis ad amorē. Hoc in vanigl̄ioſis ad gl̄iam/pōpas p̄latiōeꝫ. Hoc in iuidis ad odioſaꝫ malig[illegible] libidinē [illegible] ꝯſpicim⁹. [illegible] q̄n melius ītētres hūane p̄ſerti eccl̄aſtice ſi non ſalubrib̄ monitis/ꝯſilijſq̄ꝫ legū eternarū [illegible] vicioſe. ebrio[illegible] ſtulte furioſe [illegible] [illegible] vel auaricie. vel ambitiōis ob[illegible]tiſſent. Neq̄ꝫ tā diuturna ꝯtagione/ſciſmate p̄ns labefactaſſet eccl̄iaꝫ ſi ꝑ [illegible] ſolū ſciſmate/nō ꝑ obſequēdo paſſioni m̄lti plici vicioſe fuiſſet [illegible]. Exitus [illegible] q̄lis habebit/neſcio. de⁹ ſcit. Hoc vnū fidēter aſſero. q̄ [illegible] auara ſup̄bia [illegible] p̄ſerti in ſublimitate poſitoꝝ exulare fec̄ ab eccl̄ie domo/nō regrediet̄ ꝑ eandē viā auaricie ꝛ ſup̄bie/in regionē nr̄aꝫ. Nō muneribus/nō terrorib̄ ſollicitādo aīos [illegible] ſꝫ ꝑ [illegible] ac benigne humanitatis. [illegible] qua tñ q̄ꝫ longe abierim⁹ cogitare ſtupor ē querentib̄ omnib̄ q̄ ſua ſunt nō q̄ ieſu xp̄i non ſine reatu ꝑditionis cum Juda ſymonis ſcharioti̇s.

Tercia cōſideratio.

¶ Proditor ē cū iuda eccl̄iaſticus p̄dicās ꝛ ꝯfitēs ih̄m ꝟbis. opib̄ aūt negans. Judas interp̄tat̄ ꝯfitēs. ſꝫ ē ꝯfiteri deū ore. negare ꝟo factis ſm̄ apl̄m. ¶ Iāſce mihi dñe ieſu. qm̄ hic ꝯ meip̄m ꝓphetaturus ſum/ꝯ aīaꝫ meā/niſi miſeraris locutur⁹. Heu q̄ciens ego cū meis ſilib̄ te ieſum/legēq̄ꝫ tuaꝫ ore [illegible]: [illegible] p̄dicādo ſanare/q̄tiēs ſpūs imūdos erroꝝ ꝛ vicioꝝ ab alijs depellere. q̄tiens teip̄m in [illegible] tēptauimus: Cor aūt nr̄m lōge erat a te. lāguidū. egꝝ. vicijs obſeſſuꝫ. cui ex ſnīa dicere potueras illud ꝓuerbij. Medice cura te ip̄m. Illud inſuꝑ dictū tuuꝫ pctōri. q̄re tu enarras iuſticias meas ꝛ aſſumis teſtamētū meū ꝑ os tuū: Tu ꝟo odiſti diſciplinaꝫ [illegible] ſmones meos [illegible] ꝛ cetera q̄

secuntur. ¶ Sic [illegible] seculi [illegible]
mortis Sic fabricatores arce p saluando
Noe cũ suis perierũt sic dicente Sen. Tur/
pissimũ ẽ qđ nob obĩci solet/ vba phie tra
ctare nõ opa. Sic dñm cognoscẽtes phi/
neqꝫ tñ eũ sic deũ glificãtes nõ grãs agen/
tes [illegible] sunt in tenebrum sensum. q̃ to ma
gis theologi christiani.

Nolo tamẽ insultẽt

pdicatoribꝫ/canes muti nõ valentes/neqꝫ
volẽtes latrare. qñ si pditõis rei sunt eccle
siastici q̃ loquẽtes bõa nõ faciũt/nũq̃d ob
[illegible]
officio annexa ẽ obligatio pdicãdi. Ipi ãt
bona neqꝫ dicũt neqꝫ faciũt. Itaqꝫ dupli/
ci ɔtritõe ɔterent. qꝛ ꝛ seipos interimũt le/
tali gladio criminũ. ꝛ alios silẽdo ociando
qꝫ male pdũt. ¶ Quanqꝫ terribile sit valde
vñ tanta surditas in auribꝫ pdicantiũ q̃ p
priã vocẽ nõ audiũt. q̃ pacto nõ verent fer
re dãnatõis in seipos sñiaꝫ. Quõ psumũt
deũ (vt ita loq̃mur) edocere q̃li pẽa mulctã
d[illegible]
mũ illud de euangelio improperiũ. Ex ore
tuo te iudico serue nequã. Sed pfecto ali/
qñ facili⁹ ẽ accusare vicia qꝫ vitare. facilius
laudare ṽtutes qꝫ implere. Deniqꝫ nõ oẽs
qui scripturaꝝ vba vel legunt vel loquunt
formauerũt in seipos veros pprios ꝛ inti/
mos ɔceptus eoꝝ q̃ dicunt. nõ plus aliqñ
qꝫ pueri vel pice vel ceci de coloribꝫ. Pro/
priũ nimiꝝ ꝛ veri ɔceptus spũales/p gustũ
intimũ. gustus ṽo itimus/p opis exerciti
um cũ desiderio vehemẽti gignunt forma
turqꝫ. Notauit h̃ q̃ dixit. In mãdatis tuis
[illegible] ꝛ vi
dete cognoscẽdo. Nã gustus ipe cognitio est
ꝛ experimẽtalis noticia. fm Grego. in omel.

Atuero ne misera/

bilis hec admiratio. hec fatuitas insensibi
lis/ hec incorrigibil' insania /videat apud
arrogãtes ꝛ emulos. ppria solis theologi
cis/cõis est affirmamus oibꝫ hoibꝫ qꝫ nõ
[illegible]
do detestaris ꝛ irrides/ qꝫ theologus dicit
aliq̃ de ɔtemptu mũdi ꝛ glĩa futuri seculi/
ꝛ ea interptaris qđ nõ credit q̃ loquit. Qñ
dam tibi plus vel eq̃ mirandũ. Quis pcor
est ex hoibꝫ q̃ nesciat se morituꝝ. q̃ nõ fatea
[illegible]
latõe sic reus fugio ad mortis suspẽdium/

ego sicut vmbra ptereo. Nihilomin⁹ qꝫ ra/
[illegible]
opant in acq̃sitiõe diuitiaꝝ/in luxu seculi/
in ɔtentõibꝫ ꝛ emulatõibꝫ ꝛ siliĩbꝫ insaniĩs
quasi ppetuo victuri sint. q̃si nõ ptinus et
repente velint nolint ab h̃ vmbratili seculo
migraturi. Currũt ad mortẽ sic vitulus ali
quis saltans lasciuiẽs ꝛ ludens. Ita nihil
mouet eos illud qđ sciunt/qđ loquunt/qđ
p certissima re pferent. Metior si nõ vide/
rim hoiẽ damnatũ suspendio mox interi/
tuꝝ cuꝫ socĩs qui iã pendebãt/fabulari in
[illegible] ridere iocari. Deniqꝫ quotiẽs vi
demus hoĩes hilari vultu cũ risibꝫ ꝛ cachi
nis /recentia alioꝝ funera pñtiaqꝫ celebra/
re. Intra ecclesias quotidianuꝫ tibi erit h̃
spectaculũ mõstruosum. Desinãt igit theo
logoꝝ insanias /ipi q̃ nõ minus insaniunt
subsannare. Accipiet talis q̃libet illđ Ora
tñ. Tu tandẽ maior parcas insane minori
Ceterꝝ habet hoc vnũ pdicatio cõmonitio
qꝫ supbia. qꝛ fit interdũ vt loquens alĩs se
ipm tãdem aliqñ audiat se instruat se ɔuer
tat. quẽadmodũ ɔtigit vni ex sanctis patri
bus. ꝛ ita de pditorio peccatore/verus iu/
stus exorit carẽs spũ obduratõis. Iã iãqꝫ
dissiliis iude symonis scharioris.

Quarta ɔsideratio.

¶ Proditor est ecclĩasticus suscipiẽs sacrũ
psbyteratus honorẽ ꝛ officiũ si pdite viuẽ
do exhibet se dyabolo execrabile mancipiũ
[illegible]
dotem ꝛ ministrũ. Nimiꝝ qꝫto status alti/
or/tãto casus grauior. Pergebã in sacerdo
tes nostri temporis declarare volens exag
[illegible]
iude quo ad plurima. Nã iudas mortalez
isti immortalẽ tradũt vendũt pstituunt. fe
dant. dilaniant. crucifigũt. Sed affuit stu
diositas speculatrix familiaris nostra con
tra faciẽ mentis mee. Querelam inq̃t/hãc
declamatoriã linque. Noli frustra niti ꝛ ni
tendo odiũ q̃rere. desine surdos imo obdu
ratos supra petrã quorundã animos vel/
le verbis emẽdare. Cõtereres eos potius
qꝫ emollires. habeto iudã in exẽplũ. Quã/
obrem his sibi derelictis dic obsecro te so/
lutionẽ ad dubitatiões aliquas litterales
ex dictis habẽtes originẽ. ¶ Dic si Iudas
quẽ apostatasse iã ɔstabat a deo vẽdiderat
quippe cum nocte pcedenti. Dic inquaꝫ si
in hac cena vere sacerdos ẽ effectus. R[illegible]

vere effectũ sacerdotē. Ita enim doctores sentiũt et ꝙ suscipe intēdebat id qđ xp̄s dabat oībꝫ apl'is dicens. Hoc facite in meã cõmemorationem.

Dic igit si potuisset corpus xp̄i verũ ꝯsecrasse? R̄ndi ꝯsequens esse vt ħ potuerit. Dic igit̄ si sup corpus xp̄i mysticũ p̄tātē su'cepat sacramētalit̄ absoluēdi? R̄ndi nõ suscepisse sic nec Petrus nec aploꝝ ceteri vsq; post resurrectionem. Promissa fuerat antea talis p̄tās. sed post resurrectõeꝫ exhibita. sic põtificatus summus. nisi dixerimus ꝙ eccl'a duos papas Ihm ꝛ Petꝝ tũc in carne mortali sīl viuētes habuerit. Itaq; sacerdotal' ordo p̄ sui cõplemēto duas formas hꝫ. hꝫq; duplicē characterē. sicut duplicē p̄tātē/ vnā sup corpus xp̄i verꝫ. sup mysticũ alterā. ¶ Dic ꝯsequēter cur Cyprianus ꝛ alij doctores plurimi q̄ꝝ dicta recitant̄ in decretis/ posuerũt nihil fieri in sacris/ nihilq; ꝯferri a scismaticis q̄lis erat iudas? Hoc etiā in p̄nti scismate q̄dam dogmatizare scribereq; voluerũt? R̄ndi determinatõeꝫ Augustini et ecclesie ad oppositum esse si simpl'r ita sentiebāt Cyprianus cũ suis. Est qꝫ rõ manifesta q̄m p̄tās inabdicabilis ē hũanitus q̄ charactere indelibili stabilit̄. Intelligunt̄ aũt dicta Cypriani cũ ceteris de scismaticis vel hereticis. q̄ vel nõ faciũt vel facere nõ intēdũt/ s̄m obſuatiõeꝫ forme ꝛ materie ab ecclesia traditā ꝛ a xp̄o institutā. Uel dic. nõ p̄nt. glo. sine peccato.

Dic si iudas statim vt excidit a fide ꝛ a religione p̄ apostasiā p̄ditoriā vēdēdo Ihm iudeis. p̄diderit ius in aplatu. ꝛ vt clarior sermo fiat in sili. Dic si ep̄us vel platus aliq̄s/ eo facto ꝙ errat in fide ꝛ p̄tinaciter sit depositus? R̄ndi ꝙ et si p̄latus hereticꝰ dignus sit deponi. nihilominus nõ est eo facto depositus. sic aliq̄s q̄ꝫtumcũq; sit dignꝰ episcopari nõ ē pp̄ter h̄ eo facto factus ep̄s. nisi p̄ electiõeꝫ hũanaꝫ vel diuinā manifestā. Itaq; neq; deponit̄ inuitus nisi diuina vel hũana autoritate co[illegible] ecclesiastice p̄tātes hierarchice. Signũ huius manifestũ habet̄ in Juda. quem in honore aplico Ihs tenuit. nec a ꝯsortio separauit [illegible] apostatā in occulto. Sed nec virgo cũ Maria/ sui facino-ris ꝯscia derelinquit.

Dic igit̄ qualiter ille erit caput in eccl'iastica hierarchia q̄ nõ meret̄ dici membrũ? R̄ndi p̄tātes ꝛ grās istas esse distinctas s̄m donũ p̄latõis/ ꝛ donum charitatis seu fidei. Propterea p̄tās p̄latõis manere põt/ imo dari. desinentibꝫ alijs. sic abscedēte charitate/ manet sepe fides ꝛ spes. ¶ Error oppositus/ magnā vt audio in anglia ruinam dedit. Materia igit̄ sufficiens ad p̄latõeꝫ de facto vel suscipiendam vel recipiendā/ ē hõ baptizatus viator intendēs recipe id qđ eccl'ia ꝯferre ꝯstituit. ¶ Dic cur dñs Judam quē casuꝝ sciebat elegit in aplm. Ego inq̄t duodecim elegi/ ꝛ vnus ex vob dyabolus ē. R̄ndi q̄stionem istā esse vnā de illis. q̄s intuēs apl'us reuerēti silentio p̄teriens honorauit exclamans. O altitudo diuitiaꝝ sapie ꝛ scie ꝛc. Hoc vnũ scimus ꝙ in Juda nõ causauit deus improbā voluntatē p̄ditõis scelerate inesse malicie. Attamē ip̄e hac mala voluntate bñ vsus ē tanq; dei sapia attingēs a fine vsq; ad finē fortit̄ ꝛ disponēs oīa suauiter. Corripit̄ hic stulta ambitio cordis hũani p̄uens impauide ad culmīa dignitatũ. quē honorē hõ etiā vocatus etiaꝫ electus a deo/ nõ tute neq; sine multo cadēdi discrimine suscipit. testimonio sunt iudas ꝛ Saul plurimiq;. Quis igit̄ manet exitꝰ dũ ingerit se quispiā p̄ceptio nõ vocatum nõ electũ/ vtinā nõ reprobatũ.

Dic si miracula fiebāt a iuda vt nec reprobo [illegible] canonizatõe sctõꝝ apud eccl'iaꝫ argumentũ? R̄ndi vitam inspici debere. q̄ si in humilitate certa ꝛ nõ victa ꝯiũcta sit miraculis. resultant (vt determinat Grego. in dyalo.) duo signa sufficiētis sctītatis ostensiua. Porro miracula sine vita q̄ ad hoc signum fallat. Properabat ingeniositas studiosa multiplicare q̄stiones hmõi sup numeꝝ. cui ego valefaciēs/ noli inquā amplius me interrogādo morari. q̄m grādis adhuc restat dicēdoꝝ via de [illegible] Jude [illegible] scariotis. Paruit illa. illa petēs scolasticũ exercitiũ. ego ad morale negociũ redeo ꝛc.

e Numeratis itaq; q̄ttuor sil'atiõnibꝫ sumptis ex iude statu vel p̄fessiõe. p̄ collatõis p̄te p̄ma sup/ sunt iuxta p̄positũ ab initio/ su- K

mulatões alie/q̄bꝫ ꝓditõez suā iudas vł te
gere vel excusare conat᷒ ē/tā gestu q̄ꝫ affatu
Quattuor vtriq̄ꝫ notauerā q̄ꝫq̄ꝫ plures iue
niri posse nō abnuo. Has si̇̄atiões tū oc
cupationū turba irruēs/tū amica breuitas
p̄terire iubebat. q̄s nihilominus breui cō
pēdio. nō tā ambulare q̄ꝫ excurrere ꝓposui
octonariū sub q̄ternario cōplexurus. ⁊ ad
mores sub quadruplici consideratiōe tra
ducturus.

Prima cōsideratio.

¶ Judas cū Jesu cibū sumpsit/nedū car
nalē sz sacr̄alē. qđ esse debuerat/nō medio
cre federis argumentū. Omittamus iudā
cleꝛ intueamur. ⁊ ꝓh dolor eccl̄iasticos si
miles inuenimus/comedētes p̄trimoniū ie
su. cū ꝑo in suis paupibꝫ spoliātes. sumen
tes eucharistiā. sz eā venalē faciētes. Hinc
ꝓuenit estimo tāta sup oēs hoīes in eccl̄ia
sticis q̄busdā cecitas. tā incorrigibilis ob
duratio iuxta imp̄catōez ꝓphe. Fiat men
sa eoꝝ corā ip̄is in laqueū ⁊c̄. Tolerat ni
hilominus eccl̄ia tales/sicˀ xp̄s iudā. agri
cola zizaniā. p̄sertim in occultis/ne vel cō
fessio ꝓdat vel secretū.

Secūda ꝯsideratio

¶ Judas tolerauit lotōez pedū a xp̄o sibi fi
eri/q̄bꝫ ꝓdie ābulauerat ad vendēdū eum.
Fuerat h̄ signū mūdicie ⁊ amicicie. q̄ꝫq̄ꝫ n̄
ēmūdatior iterius. sz sordidior ⁊ odiosior
effectus ē. Tales aliq̄s videre in clero ē. ex
tendētes palā pedes affectionū/ vel in cō
punctōe vel in ꝯfessiōe tāq̄ꝫ xp̄i manibꝫ ab
luēdos. sz remanent sordes in pedibꝫ eoꝝ.
Quare? qꝛ nolūt peccādi deserere penitus
volūtatē. sz eligūt vel in sterq̄linio libidīs
cōputrescere. vel in alieni retentiōe rubigīe
ꝯsumi. vel igneo vindicandi zelo succendi.
Tales ⁊ si q̄tidie videant̄ ꝯfiteri ⁊ celebrāt
[illegible]
Hoꝝ cuilibet dū osculant̄ xp̄m in sacro vł
frēz in eccl̄ia/dici pōt ex snīa. Juda filium
hoīs osculo tradis. Et rursus ex ꝑsona ip̄i
us xp̄i. Amice ad q̄d venisti? Amicū itelli
ge nō moribꝫ sz natura. Vł ideo amicū no
minat xp̄s. qꝛ ad amiciciā quēlibet pctōrē
recipe si nō obstiterit paratus ē in hac vita.

Tercia cōsideratio.

2 Judas securā paupeꝝ gerere/officio ge
[illegible] vide ri voluit. Erat q̄ppe iudas
loculos h̄ns īferēs eā q̄ aꝑportabant̄. Pro
[illegible]
Vt q̄d ꝓditio hec? Hoc p̄terea vclamie ex
tū suū a cena cooꝑuit cuiˀ itentōi accōmo
dās xp̄s vocē ait. Qđ facis fac citius/ qđ
ita acceptū esse ab apl̄is q̄si ad vsus necessa
rios eius tradit euāgeliū. ¶ Si a iuda ad
eccl̄iasticos huius tp̄is deuoluamus n̄re
ꝯsideratōis oculos/ q̄t inspiciemˀ q̄ sub ti
tulo alendi sustentādiq̄ꝫ paupes/redditus
vberrimos in loculos b̄nficioꝝ recōditos
h̄nt [illegible] auferūt ea que aꝑportata
sunt. nō iā vt dēt vxori ⁊ filijs. sz execrādo
sacrilegio in obsceniorib' vsus ꝯtūt. Cur
rūt [illegible] Marthā se iactātes q̄
ociosorū Marie filiū vnctōez h̄ est deuoti
onē fastidiūt improbātq̄ꝫ dicētes. Vt q̄d
ꝓditio hec? Quasi videlz ip̄os/ꝑctica talia
tractare/ingēs amor xp̄i ⁊ paupeꝝ/non lu
croꝝ tempaliū ardor agitaret. Tales nihil
magnū/nihil eccl̄astico viro dignū depu
tāt. nisi qđ lucr̄ affert tpaliū cōmodoꝝ/in
pecunie vel nescio cuiˀ sollicite iurisdictio
nis dilatatiōe. Profunde apđ eos īualuit
illđ. Sp̄ūalia sine tpalibꝫ diu esse nō p̄nt.
⁊ illđ Oratij. O ciues ciues/q̄renda pecu
nia p̄mū. Virtus post numos. p̄dicāte ex
aduerso ih̄u. Primo q̄rite regnum dei ⁊c̄.
Cū p̄terea xp̄s vt exēplo suo doceret n̄ ma
[illegible]
lū curā Ip̄e iudā reprobū furē sacrilegū ex
talibꝫ p̄fecerit/ nolēs tali sollicitudīe cōteri
sanctiores aplos. ¶ O deˀ o religio o fides
o pietas. cloq̄r an sileā? Nūc heu sp̄ūalitas
oīs. vt aīaꝝ cura ꝯfessio vel p̄dicatio vel o
mittit̄ vł pessimis sordidis īsidis discolis
inscijs/passim cōmittit̄. Et a q̄bꝫ? Ab illis
qui nō tute fuāda traderēt taliū alicui bo
na sua/nisi sub q̄tidiana rōne. Et q̄ bona?
Nō dicā auꝝ/nō argentū/ nō vasa p̄ciosa/
dicā poma. dicaz cibaria. vel alia vilia sua
seu ludicra. Tā vilis ē apđ eos/tā nullius
p̄ciū aīaꝝ ꝓditio p q̄bꝫ mortuˀ ē xp̄s. Quo
tidie vigilanter apđ eos calculus ponit̄ de
expēsis. de moribꝫ vltia fit q̄stio. vtinaz vel
vltia sz iā nulla. ¶ Ex h̄ loco de loculis iesu
grādis oli q̄stionū ⁊ assertionū rixa p̄ſtim
[illegible]
[illegible]
lo [illegible] tatē. neq̄ꝫ mēdicasse aplos. nec paup
tate [illegible]. Erat enī iudas
vxorat᷒ nimiꝝ sicˀ petrˀ. Decertabāt alij to
ta aīositate ponētes ex aduerso p heresi di

fere q xp̄us habuit aliq̄d in pprio vel cōi. Nā hec ē inquiūt euāgelica pfectio/ altissima q paupertas. Studiosos remitto ad scripta. nisi placet pharisaicas de pfectōne ptentōes magis spernere q inspicere. pfectio xp̄iana ē dei dilectio. in q̄ q̄ feruentior est h̄ z pfectior iudicat.

Quarta cōsideratio

Judas ad extremū referēs. xxx. argēteos dixit. Peccaui tradēs sāguinē iustū. Sz dicā h̄ qd̄ sentio. Uox ista nō penitēt ē/ sz pditoris/ pditōz suā ad cōplemētū deducēt. Quo pacto inqēs? Nōne iudas h̄ z cōfitet pctm̄ z ablatū restituit z mgr̄o suo/ iusticie titulū ascribit. quō vox ista pditōis erit nō cōtritōis? Ponat igit volo iudas mecū rōnē. Appello te o iuda. si iust ē ille quē tradidisti sic iustū noias. verax fuerit necesse est debuisti credere q̄ docuerat te. q̄ vepdicanda tradiderat. Docuerat āt dn̄s dicēs. Ueni aīas ñ pdere sz saluare. Jusserat insup q fratri peccāti dimitterek pctm̄ nō tm̄ septies sz vsq septuagies septies. Cur g̃ de taz verati misericordie doctore desp̄as? Porro si tāta ē iniq̄tas tradidisse eū/ cur h̄ pbs q̄si dissimulādo puipēdebas? Hec plane fuit dyabolica fraus q̄ te possederat te volēte. Ille enī pditor z homicida dyabolus/ pctā pus q̄ fiāt q̄si nulla eē suadet/ vt pficiat hō. dū vo ppetrata fuerit. illa nimis exaggerat vt desp̄et. Inde ē forsan q̄ i voce cayn erūpis o iuda pfide dicēs. Maior ē iniq̄tas mea q vt veniā merear. Ueniā merear o iuda vis igit graz dei. vis ei miseri cordiā/ meritis emi. vis eā opez tuoz mercede pduci. Hoc psus ē qd̄ dico. tu a mercenaria cogitatōne tua nō discedis. Cōplexus es poti dū iusticiā tuā cōstituere volens p merita tua. nō es iusticie dei subiect. illi inquā iusticie cui vox tua testimoniū phibet dicēs. Peccaui tradēs sāguinē iustū. sz cor negat suspēdiū pdit. Quo iust si spē iecisset in se. si penitētes/ abijceret z dānaret. Sz q̄s erā inqēs q̄ facere possez irritū vbū dei dicēt. Ue tū hoi illi p quē tradet melius erat illi si nat ñ fuisset hō ille. Cōminatio h̄ erat o iuda q̄tin resipisceres nō necessitatis salutis. Alioq̄n petr necessitate peccasset. nec iā peccasset si necessitat Alioq̄n pterea plimis nūq post pphicas minas sal paruisset. Mutasset volūtaz penitēdo mutasset snīaz idulgēdo. Sz irriserit inqēs sacerdotes iudeoz/ spez auferētes. z dicētes. Quid ad nos? tu videris. Nūc g̃ cogites cū q̄lib mercat es. q cū odiosis z pfidis nihil solacij. irrisiōis vo plimū afferētib. Proptea cur eoz subsannatōes iusta vicissitudie nō irrisisti. fugiēs potiz ad mrēz illā totā beniuolā z misicordē. Affirmo securus ipa tibi veniā i gremio i pietat credidisset aptū. hec qn̄ subsānasset aut ipropasset tibi more iudeoz. aut stultoz illoz q̄ de sāctitate sibi blādiētes/ abijciūt cū austeritate vocis aut gest hūiles in cōfessiōe penitētes. nō attendentes illō apli. Frēs si occupat fuerit hō in aliq̄ delicto vos q̄ spūales estis/ istruite eū in spū lenitatis cōsiderās teipm ne z tu tēpteris. Sz iā p̄dez sentio o doctissimi z sapiētes viri q z mēoria q̄ fallit i aliq̄b q̄ dictauerā z plixitas iculta. gignere pōt fastidiū. Esto finis igit in obsecratōe dn̄i nostri iesu xp̄i z misicordissime mr̄is sue ne sit in aliq̄ nr̄m cor obduratū z desperās/ instar iude symōis scariotis. sz peniteamus tpalit hic in spe vt tādē ipa gaudeamus in eēnitate/ pstante eo q̄ est bn̄dictus in secula seculoz. Amen

Sequitur sermo de

xp̄i resurrectōe i die pasce eiusdē cācellarij. N

Si cōsurrexistis cū xp̄o/ q̄ sursum sunt q̄rite. Originalit ad Col. iij. z recitatie i epla hodierna. In nr̄e breuis vtinā efficacis collatōis exordio p ipetranda spūssctī gr̄a/ vt affectū boni generet. genitū nutriat nutritū vsq i effectū pducat. mrēz ei gr̄e salutabim corde hūiliato z voce pia dicētes. Aue ma. Si cōsurrexistis zc̄. Circa hec apli vba/ tres cōsideratōes occurrūt. p nūc q̄rū dederit de p̄ceq. Prima de xp̄i resurrectōe meditāda iugit. Scd̄a d nr̄i cōsuscitatōne affectāda salubrit. Tercia de celibitatōe inq̄rēda felicit. Pria z scd̄a cōsideratōes sumunk ex p̄ma pte themat Si cōsurrexistis zc̄. p h̄ eī apte inuik resurrexisse xp̄m. Tercia sumik ex scd̄a pte q̄ ē sursuz q̄rite. Est igit p̄ma cōsideratio de xp̄i resurrectiōe meditāda iugit. Meditāda psus h̄ gloriosissima xp̄i filij resurrectio. Jn eius fideliū mētes sedulo cōuertēde. cui vigor inestimabil. cui valor iappciabil. cui insup ifallibil certitudo. Infallibil plane certitudo āppe hic [illegible]

mulieres agnouerũt. hãc thomas prius he/
sitãs ex palpatiõe xpi certior effectus pfes/
sus ẽ. hãc prius irridẽs paulus/ ↄstãtissime
[illegible]
tibꝫ aplis. nũc simul nunc diuisim/ aptissi
[illegible]
ptione ex miracul' innũeris in veritatis hu/
ius attestatõe celebratis mirabilit' affirma
ta. Addamus hos pene oẽs aliosq̃ innũe/
rabiles summe scitatis viros/ q̃ꝝ nõnulli
eã ex reuelatõe scrispũs vt paulus accepe/
rãt. p hac assertõe spõtaneã subijsse mortẽ.
in q̃bꝫ nihil erat cur mentiri aut fallere vel/
lent. vt q̃ pmptissimi erãt hac p fidei pml'
gatõe/ ↄtũelias carceresq̃ pperi. oẽsq̃ a se/
ipsis pñtis vite iocũditates abdicare. Dãna
bile igit' est de ea vl' tãtisp trepidare. aut eã
q̃si nouellã velle post tot attestatões discu/
tere. ¶ Sꝫ ẽ etiã resurrectõis hui⁹ bñdictis
sime vigor inestimabil' quã oñdit ppria re
surgẽtis virtus/ alieno nõ egẽs subsidio. qd
antea ñ siluerat xps dicẽs. Ptãtẽ habeo po
nendi aiaꝫ meã ⁊ iterꝫ sumẽdi eã Jo. x. Ui
gor isup palã fit ex eo q p eã xps in mortẽ
[illegible]
stolũ. fortior glo'iosissimusq̃ q̃ prius erat/ re/
surrexit xps istar fabulosi illi⁹ regis anthei
cui⁹ occisor hercules fuit. q̃ (si q̃d vetustati
credit') q̃ties aduersarij ipetu humi pcũbe
bat q̃si vires eiusdẽ eidẽ terra mistraret ro/
bustior ↄsurgebat atq̃ ad pugnandũ ala/
crior. Itaq̃ terre visceribꝫ cauernosoq̃ se/
pulchro virtuosior exit xps. pluresq̃ hostes
Samsonis ad modũ moriẽdo q̃ antea vi
uẽdo ↄtriuit. ¶ Est pterea resurrectiõis xpi
valor inapp̃ciabil'. Hec siq̃dem pcti nr̃i ci
rographũ deleuit. hec dissoluit hoiẽ sub
dura demonis tyrãnide cõpeditũ ⁊ e teter
rimo tenebraꝝ carcere eundẽ eripuit. Hec
fm pphã ferreos infregit vectes ereasq̃
obtriuit portas. hec supne ciuitatis aditũ
referauit. hec postrẽo oẽs in adã mortuos
viuifice vite restituit suscitauitq̃. Per qd
vltimũ ppꝛijssime xps sic p ppheticum os
oli isonuerat. Silis fact⁹ ẽ pelicano q̃ p/
prio sanguie ppaq̃ morte fec⁹ inaiatos vi/
[illegible] rectõe hac mag' habem⁹ vñ ↄgratulemur/ vñ
grãs cumulati⁹ referam⁹ q̃ ex nr̃a creatõe.
q̃m q̃dẽ nil aut paꝝ creasse pfuerat/ nisi lap
sos reuelasse mortuosq̃ suscitasse ↄtigisset.
magnũ pterea ⁊ ad erigẽdos aĩos p̃cipuũ
[illegible]

nis dñice mysteriũ. hoiem nãq̃ nihil adeo
vite hui⁹ moribũde ↄstituit amatorẽ. eun/
dẽ nihil ita in vicioꝝ p̃ceps trahit sicuti fu/
ture vite imortalitatisq̃ desperatio. Etenĩ q̃
pacto asp̃nabit' viciũ/ ⁊ amplexabit' virtus
cũ hoc plerũq̃ delectet hec ↄtristet si nec il
lius suppliciũ nec huius p̃miũ filialiter ex
pectet'. p̃sertim cũ in pñti seculo nequã vt
plurimũ/ via impioꝝ p̃spet'. Fitq̃ iusto/ sꝫ
occulto dei iudicio suũ iniq̃tati p̃miũ. su⁹
honor sueq̃ voluptates. Virtute aut nequie
[illegible]
[illegible]
onisq̃ desperatõeꝫ/ e fideliũ mẽtibꝫ hodier
na xpi resurrectio funditus euellit. quoniã
si xps resurrexit ⁊ nos resurgemus put cõ/
scius archanoꝝ dei paul⁹ apl's. i. ad Cho.
xv. p totum capl'm copiose manifestat. ⁊ i.
Petri. ij. de deo scribit' q pp̃ter mĩsicordiã
resuscitauit nos in spem vite p resurrectõeꝫ
[illegible]
ctor Grego. Exemplo inq̃t dñs mĩstrauit
qd pmisit in p̃mio. vt sicut ipm resurrexisse
fideles cognoscerent. ita in fine mundi [illegible]
[illegible]
q̃ triduanã morteꝫ esse voluit. ne in illo re/
surrectio differret' in nob desperaret'. Pre/
terea ille cuius stati memini Paulus apl's
ad Col'. scribẽs oẽs nihilominus instruẽs
xpianos ad hãc speꝫ ⁊ retributõis expecta
tionem exhortabat' dicẽs vba assumpta p
themate. Si ↄsurrexistis cũ xpo ⁊c.

Iuxta scd'aꝫ thema

tis pticulã videndũ erat tercio de celi habi
tatione inq̃renda felicit'. Et hãc ↄsiderati/
oneꝫ exhortatõis in modũ p̃seq̃r. ⁊ i ea col/
[illegible]
[illegible]
sursum sunt q̃rite. celerit' oẽs p̃cipitate mo
ras. ⁊ ad illã ppt' quã facti estis/ manẽtem
ciuitatẽ/ oi tempe discurso/ cursum dirigite
Non vos tenebrosa mortis nox occupet.
qꝛ trãsuolat ecce irremeabile tps. Iãq̃ sol
decliuis celerẽ minat' occasum. ¶ Det aĩos
pollicitatio p̃miãtis. ⁊ stimulos adhibeat
dãnãtis cõminatio ⁊ virtutis alliciat hone
statis nomẽ ipsis etiã infidelibꝫ venerãdũ.
Moueat creãtis boĩtas. moueat charitas
redimẽtis. moueat viuificãtis ↄtuitas. mo/
ueat ad extremũ ifallibil' instãtia obligãtis.
Excitet mẽtẽ mortalitatis vĩe recordatio as/
sidua. ⁊ q̃ pacto nõdũ hũc itrauerit[illegible] ppen

dite. ¶ Nō vos deuiare cōpellāt ifelicit̄ ml/
cētes puersi itinerꝫ lati atꝫ spaciosi oblecta
tiōes q̄ꝫ amarissimi sunt exit⁹. nec ꝟtuose
[illegible] a spitao. [illegible] minu/
at vi flagelli. breuis labor ē. momētanea ve
xatio. p eṫnis oīa vt breuia eq̄ aīo toleran/
da sunt etiā si āxia si aspa siq̄ꝫ dolorosa exi/
stāt. ¶ Deīde seipm̄ q̄sq̄ꝫ interroget. ꝛ p q̄ mo
mēta aut supuacua aut qḋ sepe accidit no/
citura. ī q̄s lāguores in q̄s mētꝫ ꝛ corpis p
turbatōes. ī q̄ꝫta fame aut vite picula se vl
tro piecerit. ¶ Recogitet audiatq̄ꝫ p hūane
laudis cupidīe aut pzie tpal' libtate / q̄ꝫ hor
[illegible] spōte ppessi sūt. Muci⁹ manum
regꝫ ardētib⁹ iniec. Occidit duos filios bru
tus. Turti⁹ armat⁹ eq̄ ꝯcito in abruptū ter
re hiatū se p̄cipitē dedit. Propriū filiū pe/
mit mauli⁹ torq̄ꝫtus. Duo decij fanētes ora
cul' vt exercitū liberarēt se morti spōtanee
deuouerūt. Regulus ad crudelissimos ho
stes ne fidē violasse putareꝫ redijt itrepid⁹
Fabrici⁹ p q̄rta pte regni pyrrhi regis epy
[illegible] Cato
ne iulio cesari subdereꝫ / ppa manu e pecto
re vitā extraxit. ꝛ ꝟbis vtar Senē. i. eplaꝝ.
epla. iiij. Ali⁹ añ amice fores laq̄o pepēdit.
Ali⁹ se p̄cipitauit e tecto ne dn̄m stōachan
tē diuti⁹ audiret. Alius ne reducereꝫ e fuga
ferrū redegit ī viscera. ¶ Hec ꝛ silia q̄sq̄ꝫ q̄
ad eṫna suspirat / pfūda mēte ispexerit / odi
catā vt arbitror cōprimet q̄relam. sueq̄ꝫ ni
fallor pudebit desidie. ¶ Propate igiꝫ nec
vt lentis pegrini mos ē / diuturnitatē tpis
vob̄ pmittite. Inspiciatꝫ rex ꝟitas. nō ml/
[illegible] ipioꝝ. q̄ vt scribiꝫ Sa
pientie. ij. dicūt apud se cogitātes nō recte
Exiguū ꝛ cū tedio ē tps vite nr̄e. nō ē refri
geriu in fine hoīs. ꝛ nō est q̄ agnit⁹ ē reuer/
sus ab iferis. q꞉ ex nihilo nati sum⁹. ꝛ post
h̄ erim⁹ tāq̄ꝫ nō fuerim⁹. ꝛ spūs diffundeꝫ
tāq̄ꝫ molliꝫ aer. ꝛ nemo hēbit mēoriā operuꝫ
nr̄oꝝ. Uenite ḡ ꝛ fruamur bonis q̄ sunt. et
vtamur creatura tāq̄ꝫ in iuuētute celeriter.
Uino p̄cioso ꝛ vnguētꝫ nos ipleam⁹ ꝛ non
p̄tereat nos flos tpis. coronem⁹ nos rosis
añ q̄ꝫ marcescāt. Nullū pratum sit qḋ nō p
trāseat luxuria nr̄a nemo nr̄m sit exors lu/
xurie nr̄e. vbiq̄ꝫ relinq̄m⁹ signa leticie. q̄m
hec ē p̄s nr̄a ꝛ hec ē sors nr̄a ¶ Nō vos ad
emulatōeꝫ puocēt tā nephāde carnalium
snie. suos toto ipetu / totoq̄ꝫ malignitatis
odore brutales psequāꝫ affect⁹. nec pseqūnꝫ
mō ſꝫ icitēt ꝛ euocēt. ī spurcicijs. ī cubilib⁹.
ī ipudicicijs. breue h̄ac trāsiliāt vitā. suas
sibi diuitias habeāt. suos mores. suas vo/
luptates. Repē q̄s eṫnas vellēt diuitie abi
būt. ꝛ ipē q̄b⁹ maxie astricti sūt voluptates
fugiēt. At q̄b⁹ caruisse cupiūt puersi mo/
res stabūt ꝛ comitabūꝫ iniuos. Cūcta hec
q̄ illos vulgo mirabiles ondūt momento
tpis euanescūt. sub ipis formidie viuūt. si
[illegible] i bonis di
es suos. ſꝫ expectate paululū / ad iferna de/
scēdēt. ¶ Quāobrē deuoti fideles pegrini /
q̄s p̄ciosissim⁹ agni imaculati regenerauit
sanguis / si pctā tanq̄ꝫ hospites pestiferos
expulistis. si nō tm̄mō pctā ſꝫ affectū etiaꝫ
ꝓpositūq̄ꝫ peccādi q̄ vtiq̄ꝫ sine pctō nō sūt
[illegible] fidē resur/
rectōis dn̄ice pticipes effecti estis. si p viuā
spem / vos idubitanter resurrecturos expe/
ctatis. si postremo p charitatē ꝛ grām cum
xp̄o cōsurrexistis: q̄ sursum sunt q̄rite. vbi
xp̄s ē in dextera dei p̄ris. Querite [illegible]
in p̄nti p bonoꝝ opeꝝ ꝛ meritoꝝ [illegible]
tiā vt cōphēdatis in futuro p glāꝝ. quā no
bis p̄stare digneꝫ. q̄ mortuus ē ꝛ reuixit do
minus nr̄ iesus xp̄s. Amen.

Finit.

Sermo in ꝯcilio re/
mensi p p̄fatū Cācellariū Parisieñ. factus
Anno dn̄i M. cccc. viij.

O [illegible] pastor aīaꝫ suā dat
p ouib⁹ suis. Originaliter
Math. x. ꝛ recitatie in euā
gelio dn̄ice currētis p̄ntia
liꝫ lecto. Aiaduerte nunc o
bone pastor. O reuerendis/
sime pater sancte sedis huius Remeñ. an/
tistes. Aiaduerte tu q̄ animā tuā habes p
ouib⁹ tuis dare. nō venalem hr̄e. nō p̄iudi/
cialiter retinere. Leua nūc in circuitu ocu/
los tuos ꝛ vide. oēs isti ꝯgregati venerunt
tibi obediētes sunt. nō sicut oues errantes
ſꝫ ꝯuersi sunt ad te pastorem ꝛ ep̄m aīaruꝫ
suaꝝ ſm ꝟba p̄mi pastoris Petri in episto
la eiusdē dn̄ice currētis. Interrogenꝫ q̄ ꝛ q̄/
les ipi sunt: Rn̄dere ꝯueīt eis ex snia illō d̄
Beñ. Pastores ouiū sum⁹. Conueniat ꝛ o
vtinā illō alteꝝ d̄ euāgelio cuilibet coeūdeꝫ
Ego suꝫ pastor bonus q̄lis aīaꝫ suā dat p
ouib⁹ suis. Pro illis in [illegible] q̄ p̄ be/
neū illud [illegible] deo. Nos autē populus
tuus ꝛ oues pascue tue. Mireꝫ igiꝫ ꝛ afflu
at ꝛ dilatetur cor tuum. cum videas tu bo/

bus pastor coadiutores tuos ꝯsodales du
ces gregis tui. Ipsos q̄ rōnales q̄sdam pa
scue tue ħ ē p̄uīcie tue remeñ. arietes. Quid
ni mireri hac die ⁊ affluat ⁊ dilatetur cor tuū
cū ꝑmisit summ⁹ pastor nr̄ dicēs. Ubi fu
erīt duo vl' tres ꝯgregati ī noīe meo ibi in
medio eoꝝ sum. Grādis ꝑmissio viri pr̄es
⁊ frēs ⁊ oī ꝯsolatiōe plenissima. Hec nēpe
celeberrima ꝯgregatio. Hec tua ꝯuocatio
scīssima o bōe pastor/ nūq̄d in noīe iesu fa
cta esse vere putāda ē. Putāda ē ꝑfecto. Fit
em̄ ad extirpatōez vicioꝝ ⁊ ꝟtutū plātatio
nem. Fit ad euulsionē scismatū ⁊ pulcher
rime pacis radicatōez. Fit deniq̄ ad forteʒ
custodiā gregis dñici. ne male dispsum. ne
vagabundum ꝑ deserta negligentie rapiat'
dissipet/ pdat. deuoret ipm lup⁹ ille vorax
infernalis. q̄n potiꝰ visitatus crebro colligat'
sub vnū ouil' tectū qḋ ē fides xpiana. Il
licoq̄ ꝓtectōne sollicita foueat'. Ecce ḡ dñs
nr̄ iesus xps in medio nr̄m est viri patres
⁊ frēs. Intēdite q̄ dico dñs in medio nr̄m
est q̄d aspicitis q̄d stupetis? Ita ē credite
nō mihi ſʒ pollicēti q̄ mentiri nō pōt. Ego
inq̄t in medio eoꝝ sum. Et q̄s ego q̄ loqui
tur. Dñs fortis ⁊ potēs. Ipe ē pastor bo
nus q̄ aīam suā dedit ꝑ ouib; suis. O certe
pulchra/ o felix hec ⁊ deo grata societas. In cu
ius medio dñs ille ē cui āgeli s̄uiūt. cui sol
⁊ luna famulant'. Nemo iā desperet nemo
trepidet ex aspectu vel occursu tot lupoꝝ
rapaciū [illegible] dicat
potius vnusq̄sq; in ꝟbo Helizei. Plures
ꝑ nob̄ sunt q̄ cū illis. Adest q̄ppe deus as
sint ⁊ ministri eius milia miliū ⁊ decies cēte
na milia. q̄ si tales ꝑ nob̄ q̄s ꝯ nos? Ades
⁊ tu pulcherrimā nō dicā pales quā pasto
rum deā gentilitas fabulat'. ſʒ summa veri
pastoris mr̄ ꝟgo misericordie ꝟgo bñdicta
Ades plane. nā vbi mr̄ si nō vbi filius iue
nit'. Adimus ḡ nūc tecū fiducia q̄ thron⁹
es grē. mr̄ misericordie vt grāʒ ⁊ misericordi
am inueniam⁹ in auxilio oportuno. qḋ vt
assequamur p̄sūamus illō angelicū. Aue grā
plena dñs tecū ⁊c.

Bonus pastor aiaʒ

suā dat ꝑ ouib; suis [illegible] Congratu
lor tibi o bōe pastor cōgaudeo ⁊ glorior in
dño. q̄m video videt ⁊ ceteri omēs ħ p̄n
tes studiū tuū. ꝫdū tuū q̄ ad imitatōez veri
pastoris. q̄ris ꝑ hoc sacratissimū cōcilium
dare animā tuā ꝑ ouib; tuis. Et qm̄ ani
mam? Anima [illegible] triplici virtute pdita
est. Habet itaq̄ aīa tua sicut ⁊ reliq̄ de hu
mana specie vim triplicem. habet vim rō
nalem respectu veri. vim irascibilē respectu
ardui. vim ꝯcupiscibilē respectu boni. Ita q̄
bonus pastor dat hāc totā animā ꝑ ouib;
suis. Fiat hoc [illegible] tempus faciēdi
[illegible] ad dñm. Quare tem
pus faciēdi [illegible] dissipauerūt legē tuā. Qua
lem legē? Legem euangelicā naturalē ⁊ ca
nonicā. Quib; modis? Innūeris ⁊ pessi
mis. Propterea ꝯuenit nūc eccl'ia magna
eccl'ia totius huius Remeñ. p̄uincie. cogi
tare q̄d faceret. Et bene q̄d faceret q̄a
tempus faciēdi/ tempus ponendi manus
ad opus ⁊ ad aratrū. alioq̄n q̄d ꝓderit no
uas veterib; sup addere sanctiones si nō ve
teres fiāt nec noue? Apponat' manus oīs
necesse ē. hoc est opatio locutōi. ne sit vox q̄
dem vox Jacob. manus aūt manus sint
Esau. Euitet' improperiū qḋ vulgari pro
uerbio melius sonat dictū optimū est. ſʒ q̄
rite q̄s hoc aget. Illud insup qḋ obiectuʒ
fuisse Platoni [illegible] loquens
aliter viuis. Deniq̄ satis fuit mordax ī pa
stores [illegible] femine cuiusdam [illegible]
Hec redibat de sermone q̄dam cum turba
multa. Interrogat' ab obuio q̄dam si ſmo
factus esset: nequaq̄ inq̄t. Porro dū inter
rogans miraret' sueq̄ reuersionis cum ho
minum hac copia causam. requireret et q̄ nō
erat sermo factus. [illegible] Ser
mo vtiq̄ dictus ē/ ſʒ nō factus. Dicūt em̄
⁊ nō faciunt.

Fiat igitur ab vno

quoq̄ vestrū qḋ [illegible] animam
suā ꝑ ouib; suis. Illā itaq̄ animam q̄ ima
go est beate trinitatis ſm triplicem vim ꝑ
nominatā. Relucet nimirum in suā vi rati
onali Sapientia seu veritas que approꝑi
atur filio. Relucet in vi irascibili Potentia
seu strēnuitas q̄ appropriat' p̄ri. Relucet in
ꝯcupiscibili Beniuolentia seu bonitas q̄
appropriat' spūisctō. Hāc o bōe pastor to
tā aīaʒ nō vni [illegible]
[illegible] triplici sedulitate pascē
dis. Hec ē estio te latere queadmodū oli p̄
mo pastori petro ter introgato terq̄ rñdē
ti bon⁹ pastor xps/ ter subitulit dicēs. pasce
oues meas. Pasce agnos meos. ⁊ rursus.
Si diligis me pasce oues meas. pasce ꝟbo.
pasce exemplo. pasce subsidio. pasce verbo

p̄dicatõis docte. pasce exẽplo ɔuersatõnis
sctẽ. pasce subsidio charitat̃ pie. Predicatio
docta fũdat̃ in fide q̃ ad vi rõnalẽ. Cõuer/
satio sctã roborat̃ in spe q̃ ad vi irascibilez.
Subuentio pia [illegible] in charitate q̃ ad
vi ɔcupiscibilẽ. Quisq̃s h̃ mõ pauerit oues
suas triplici pabulo salutari/ ver⁹ imitator
cẽsend⁹ ẽ pastoris boni. iplẽs sniaz suã cõ/
p̄hẽsam in ṗbis thematis. Bonus pastor
aiaz suã dat p ouib⁹ suis. Sic eñ repulit
ab ouib⁹ suis rõnabil[illegible] tres turmas chal
deor̃ [illegible] greges cũ pueris. [illegible]
[illegible] in p̄ncipio Job posita. Sic ar/
cet sic rep̄mit tria lupor̃ spũaliũ genera se/
[illegible] ab ouib⁹ [illegible] lupũ carnẽ. lupũ mũ/
dũ. lupũ dyabolũ. Fides approp̄ate repri
mit mũdũ. Que ẽ hec victoria q̃ vicit mũ/
dũ? Fides nr̃a. Spes coercet ⁊ ɔfigit car
nẽ dũ agit vt nr̃a ɔuersatio sit in cel̃. nõ car
nal̃. Charitas demũ fugat dyabolũ. q̄r so/
la diuidit int̃ filios regni ⁊ pditõis dei. s. ⁊
G dyaboli. ¶ His itaq̃ plocut̃ tã p fundam̃
to q̃si solido [illegible] vt [illegible] la/
cido ɔfusio fastidiosa ⁊ mẽorie inimica vi/
tet̃. Pergam⁹ ɔsequẽter iuxta hãc triptitaz
sicut ṽtutẽ o btẽ pastor ⁊ exeq̃mur tres in
hac nr̃a [illegible] p̄ncipa
les sub ternario ɔsiderationũ in vno q̃z pti
tiõis articulo. q̃tin⁹ edificiũ nr̃m tãq̃ triã/
gulari triplicitate subnixũ. fortiori stabili/
tate subsistat. Erit prima ptitio de pabulo
docte p̄dicatõis. Erit sc̃da de pabulo san/
cte ɔuersatõnis. Erit tercia de pabulo pie
subuentõis. Fiat fiat.

Xequentes igit̃ p̄me ptitiõis stru/
cturã collocemus in ea p̄mã ɔside
rationem que talis est.

Prima cõsideratio.

¶ Pascere oues pabulo p̄dicatiõis dando
aiaz q̃ ad vi rõnalẽ p eis. ẽ officiũ de neces/
sitate ãnexũ pastorali dignitati. Dura p q̃/
busdã sz verissima snĩa. Proba. pspicuum
certe ẽ policiã eccl̃iasticaz a xp̃o legislatore
sapiẽtissimo pfecte ɔstitutã esse. q̃ppe ille ẽ
de q̃ moyses cecinit. Dei pfecta sunt opera
Sz ad hui⁹ institutõis pfectõez exigit̃ nu
tritio spũal̃ p vita aiar̃ ɔfuãda queãdmo
dũ in policia terrena necessari⁹ ẽ corpal̃ ci/
bus. alioq̃n sine pabulo ɔueniẽti sic illa tẽ/
poral̃ sic ⁊ illa spũal̃ vita suo mõ deficeret
nec esset cõitas p se sufficiẽs. Ad h̃ respicit
dictũ vet⁹ a xp̃o renouatũ. Nõ in solo pãe
viuit hõ ⁊c. Oportuit igit̃ ordiãre mĩstra/
tores aliq̃s pabuli hui⁹ spũalis p rõnalib⁹
ouib⁹ gregis xp̄i ne pirẽt/ q̃ h̃ agere. ⁊ pos/
sent ex officij autoritate ⁊ deberẽt ex sugio/
ris obligatõe. Tales ṗo q̃les alios ɔueniẽ
tius accipim⁹ q̃z platos? ¶ Hos ideo pasto
res appellat crebro scp̄tura tã veter̃ q̃z no/
ui testamẽti. increpãs eos q̃ nõ oues sed se
pascũt. Vñ nec puduit deũ ad hui⁹ rustica
nũ hũilitatis exẽplũ sese deijcere. Ego sum
pastor bon⁹ ⁊c. Hinc zacharias. Labia sa
cerdotis custodiũt sciaz ⁊ legẽ ex ore ei⁹ req̃
rẽt. Propterea eñ dedit deus ipis re[illegible]
gẽtiũ ⁊ labores pplor̃. vt custodiãt iustifi
catões ei⁹. ⁊ legẽ ei⁹ exq̃rãt. ⁊ sint pati iuxta
qõ vult Petr⁹. oĩ poscenti reddere rõnẽ de
ea q̃ in eis est fide ⁊ spe. Hinc Paulus ad
Thimo. ⁊ ad tytũ ⁊ alibi pluries vult ep̃m
doctorẽ esse ⁊ potentẽ instruere in doctrĩa
sana. ⁊ eos q̃ ɔdicũt arguere. Hoc officiũz
p̄dicatõis ita ptulit q̃si de reliq̃s nulla sibi
cura videret̃. Vñ ⁊ dixit. Nõ misit me dñs
baptizare sz p̄dicare. Cõformis ẽ ad h̃ apo
stol[illegible] Nõ ẽ [illegible] nos [illegible]
quere ṗbũ ⁊ mĩstrare mẽsis. Quãto magis
existimas h̃ dixissent de alijs opib⁹ minus
sctis. min⁹ spũalib⁹ atq̃ pijs. ¶ Sz o mo/
res. o tpa. ludibriũ nũc apõ q̃sdã ex platis
vel pbrosũz aliq̃d artificiũ/ suaq̃ idignũz
[illegible] ad [illegible]
hortatio iudicat̃. Est inquiũt h̃ officiũ vel
mendicãtiũ vel pauper̃ theologor̃. Adeo
nihil sapit q̃ dei sunt aialis hõ adeo q̃ õ ter
ra ẽ [illegible] de terra loq̃ [illegible]
p̄dicam⁹ [illegible] p̄dicam⁹
p tales q̃ se libenter ad h̃ opus ingerũt. ⁊ h̃
nõne satis ẽ? Nõne multiplicatio fit ṗmo/
nũ tãta q̄r in nauseam trãsit audictiũ? Agi
mus vtiq̃ alia grãdia ⁊ ardua dũ iurisdicti
onem nr̃am / dũ tempalitatẽ vigilanter p/
tegimus. spũalia eñ sine tempalib⁹ diu es/
se non pñt. ¶ Sed rñdeant velim p̄mo q̃d
[illegible] atq̃ salubri[illegible] aut q̃d [illegible]
um platus p seipsũz exerceat. ⁊ p̄ncipale p
substitutos. vel ecõtra? Si eñ illud opor/
tuit facere. s. p̄dicare ⁊ aliud nõ omittere. s.
[illegible] p̄ncipa
[illegible] quia ⁊ si p̄/
[illegible] p substitutum fieri. [illegible]
[illegible] minus est tempora[illegible] de/
[illegible] Aduertat proinde q̃z pauci sunt
sermones in tam multis. multis inquam
numero sed perfectionis laude rarissimis.

Quare? Quia adulterat verbū dei atq; cor
rumpit/ dū vel q̄stus existimat pietas. vel
dum miscent eorū mala semina vel inutilia
steriliaq; narrationū friuolarū zizania sup/
seminant. Ita pfecto cura vigilātior apud
quosdā ex plaris habet in eligēdis mercen
narijs p cultura agrorū suorū q̄ʒ habeant in
electōne bonorū p̄dicatorū p cultura spūali
animarū. Deniq; q̄r solā tēpaliū defensio
nem vel administratōes attendūt/ nil mirā
dū si ↄsequenter cēseāt pcuratores ꝛ aduo
catos vel prudentes aliq̄s de seculo in cau
telis ꝛ traditionib; hūanis/ pferendos esse
viris q̄ʒtūlibet in sacra doctrina ꝛ spirituali
ↄuersatōe pollentib;. Nam fm p̄stitutiōez
finis/ d̄ ↄferētib; ad finē iudicamus. ¶ Ad
damus ad priora q̄r officio cuilibet hierar/
chico tātū annexa est p̄dicatōis obligatio/
q̄ʒtū plus vel min᷒ approximauerit aplice
dignitati. quemadmodū sunt archip̄sbyte
ratus cure parochiales. archidiaconatus.
decanatus ꝛ siles. Vñ spectat ad curatos
cognoscere summati ꝛ in quodā generali p
[illegible]
ticulos silr fidei nr̄e. traditōz q̄ʒ sacrorū di
stinctōez pctōꝝ ac eorū q̄ sunt reſuata a nō
reſuatis. institutōes festorū ꝛ siq̄ sunt silia.
Pertinet aūt vltra hec ad p̄latos scire rōnē
subtilit ac pticularit reddere aduersus he/
reticos pruos de p̄dictis. Deniq; cū bñfi/
ciū det ppt officiū (officiū inquā nō tm̄ in
horis dicēdū. sʒ tātundē vl āplius in ↄcer
nētib; de ppinq̄ vitā ꝛ pasturā gregis dñi
c) Dijudicent apud se hi q̄ p̄dicatiōis offi/
ciū sibi marie debitū/ vel nesciūt vel omit/
tūt/ vl deteriori sacrilegio spernūt ꝛ irridēt
Dijudicēt oro si bñficiū tale rite iusteq; re/
cipiūt aut retinēt nō min᷒ q̄ʒ si negligerent
eccl'iasticū in horis dicēdis officiū. Diju/
dicent an fructus bñficiorū/ suos satiant ꝛ
silia q̄lia nō est meū nūc diffinire. quāuis
emula curiositas vehemēt exposceret diffi
cillimū in hac re iudiciū. sʒ abeat aliorsum
in toto hoc nr̄e exhortatōis excursu ꝛ qd̄ fi
eri debere/ monstratū est. fiat fiat.

Secūda ↄsideratio

V [P]ascere oues pabulo p̄dicatiōis/ dando
[illegible]
[illegible]
inuenit. ¶ Si pietas iuxta aplicā vocē va
let ad oīa. q̄ maior altera/ q̄ dignior pietas
excogitari possit. q̄ʒ q̄ liberat aīam a morte
ppetua. q̄ ptegit eā ne lupis infernalib; pa
teat in deuoratōez. q̄ tādē ducit ꝛ pduc vbi
igrediet ꝛ egrediet ꝛ pascua inueniet. Huic
officio q̄ vl q̄lis alia misericors largitio va/
lebit eq̄ri. Si magnū ē pascere carnē pti/
nus morituram vt iteꝝ viuat. aīaꝫ in etnū vi
cturā q̄ʒ p̄ciosuʒ ē pascere ne peat? Dura est
nimis illa pphe lamētatio. Paruuli petie
[illegible]
[illegible]
Accipite quō ↄcluserit iaco. eplaꝫ suā. Fra
tres inq̄t si q̄s ex vob̄ errauerit a v̄itate ꝛ cō
[illegible]
pctōrē ab errore vie sue. saluabit aīam ei᷒ a
morte ꝛ opit multitudinē pctōꝝ. ¶ Porro
difficultatē cure pastoral' p̄tes sctī/ Grego.
in suo pastorali ꝛ Chriso. i alio silr pastora
li suo ad basiliū diligent apuert. assignātes
[illegible]
dei. Tāta q̄ppe i ouib; pascēdis pabulo p̄
dicatiōis varietas ꝛ velut ↄrietas accidit.
vt qd̄ vnā nutrit/ maceret alteram aut ma/
ctet. pascentes vario multū diuersa palato
Culpauerit aliq̄s auaros. pdigus inde su
met argumēta sue pfusiōis iniq. Culpaue
[illegible]
q; efficiet. Sic ē inuenire in oī viciorū extre/
mitate. nisi cautissima sollicitudie sic argu/
at vnū viciū/ q̄r alteꝝ silr iculpet. Hoc aūt
semp ꝛ sollerter agere p gladiū v̄bi dei sēcā
tem a dextris/ ꝛ a sinistris. vt mediū v̄mo/
si itineris liberū pateat. ad incedendū viaꝫ
regiā mādatorū dei. tā arduū puto p̄dicato
rem q̄ʒ tā prudentē ꝛ vigilem exigere sensū
vt vix possit vn᷒ ex milib; inueniri. ¶ Adde
qd̄ auditorū q̄dā hebetes sunt q̄b; pene ni/
hil pōt/ q̄ʒtacunq; plixitas decies repetita
iculcare. Alij puolāt ingenio. ↄfestimq; fit
apud eos oīs morositas onerosa. Quam
[illegible]
liter ꝛ diligent attendāt ea q̄ dicunt. q̄ non
ea q̄ audierint/ sʒ q̄ audire putauerit trahāt
ad sua desideria fouēda potius q̄ʒ eradicā/
da seu moderāda. Vertit eis verbū dei in
puerbiū ꝛ fabulā. trahūtq; illud ad omnez
partem cōtradictōis sicut de sono campa/
narū agūt pueri. Sicut etiaꝫ in fabulis de
lupo syllabicante narrat. q̄ audiens pa. et
ter. coniunxit ex his agnel. Quare? quia sic
in imagine sua versabat. Tales deniq; et
q̄ male intellexerint peius interptāt. ꝛ pes/
sime deferunt ad ceteros inuidia vel [illegible]
cia stimulati gerūt silitudinē crebri/ vel co/

latorũ lactis/effluit ab eis quicq̃d puz sus ceperãt. Purgamẽta sola vt festuce sordes z palee retinent. ¶ Exigit ergo ad officiũ pdicatõis ingeniũ velox sollers atq̃ versatile: vt ut in nõ pspecto tempe. a dextris a sinistris ante retro sursum z deorsum. ¶ Exigit eloquẽtia torrens z vehemẽs suadibil z suauis copiosaq̃z/ne adhereat lingua palato z arescat. Nec minus tpatã esse conuenit ne nimis effluat semẽ generatiuũ filiorum dei. z sordescẽs inutile fiat ad generationez. ¶ Exigit cognitio scripturaz sacrarum cũ ceteris oibus q̃ ad mores spectant [illegible] scis vtrũq̃z testamentũ: Quoz aliq̃ q̃ psciẽtia rñdeãt. scio/ipi viderint. ¶ Exigit mltiplex experientiũ actuũ humanoz z pditionis annotatio coz q̃ docendi sunt. ¶ Exigit exẽplaris vita z puersatio irrephẽsibil in medio natõis praue. aliena ab oi crimie psertim ab auaricia z luxuria q̃ maxie sunt pria fame. alioq̃n plus destruit exemplo q̃ edificet v̄bo. Uox opez fortius sonat q̃ v̄boz. ¶ Exigit deniq̃ gustatio spũs p ptẽplationẽ. alioq̃n ceteros accendere ad eter/ [illegible] in se totus z algid' remãserit: ¶ Unde nec si officiũ pdicatõis existimaueris leue/passimq̃z oibz imponendũ. Nihilominus ipsum qđ tante pietatis z difficultatis ostensum est. fiat fiat.

Tercia cõsideratio.

¶ Pascere oues autoritatiue pabulo pdica [illegible] qđ nulli fas ẽ exercere nisi misso. nec mitti quispiã dz nisi sit idoneus z pbat'. ¶ Primaz ptẽ breuibz v̄bis absoluit apls. Quõ [illegible] ẽm penit' eccl'iastica hierarchia. si cuilibet indifferent autoritatiuũ pdicatõis officiũ laxaret. Patuit in turelupis z alijs idiotis q̃s hec audacia fefellit z i varios traduxit errores. Autoritatiuũ vigilãter diximꝰ. q̃a [illegible] que edificare nõ scãdalizare psumit. lex xpiana cuꝰ finis ẽ charitas pcedit oibz dũ ait. si peccauerit in te frat tuus zc. Sic ẽm dicit sapiẽs mãdasse deũ cuilibet d' pxio suo Et nihil hũanũ putabat comicus senex a se alienũ. Nullus ẽm peccat/q̃n noceat vniuersis. tãq̃ si mẽbz corpis/vel ps exercitꝰ spũalis/depeat. ¶ Fit aũt missio ad pdicãdũ solennit. vel p deũ imediate. q̃ tñ pbari dz apud recipiẽtes. vel p miraculũ vel p pphetiã vl' aliud sufficiẽs tale signũ. Aut fit p deũ mediãte supioz autoritate. qbz ipositũ huius autoritatꝫ vinculũ sit. fit rursus nõnunq̃ missio tal' ex ipa necessitatis lege qñ nõ alit' posset fidei seu moz veritas iuiolata fuari. Ubi vez ẽ illđ. pasce fame morientẽ si nõ pauisti occidisti. ¶ Porro nullũ [illegible] cẽt artes cetere. q̃s exercere ñ psumit ignar' [illegible] medicoz ẽ pmittũt medici tractãt fabrilia fabri. ¶ Remouet apl's ab officio pdicationis mlieres. Mliere inq̃t docere ñ pmitto Inuestigemꝰ rõnẽ z inueniemꝰ mltos ex viris phĩbitos. Spectat nimiz ad pastoralẽ doctorẽ pstãtia. spectat prudẽtia. spectat pudicicia v'sit i eo facultas v'itas z bonitas. ¶ Cõstantia dat ne succũbat aduersis. ne cedat pnicijs vl' iiurijs. ne rumoribz falsis z idignis. vl' iflet ad gl'iaz. vl' ptabescat ad ignominiã. Neq̃ ẽm gladiator (sic dic Chriso.) plus hñ dz aiam in manibz. h est eã vltro morti dare q̃ pdicator. At vero q̃s nesciat mulierẽ ibecillẽ esse fragilẽ incõstãtẽ. sic pueri vel adolescẽtes. pueros dico vl' etate vel moribz. sic oẽs q̃rẽtes q̃ sua sunt ñ [illegible] tum elie psonal' seu iacture tpal' suspitõnes tãq̃ arũdines vẽto mũdani timoris agitate. ¶ Prudẽtia dat pastorali doctori. vt nec fallere velit nec falli leuit possit. Sz audi q̃d de iudicio mulieꝝ dixit Aresto. qm istabile ẽ z inualidũ. sic apđ comicũ dicũt mu [illegible] egregꝰ poeta dicẽs. Uariũ z mutabile sp femia. Quot ãt iueniunt int viros q̃z iudicia circa agibilia z credibilia/vl' nullũ ẽ vel obscuz timidũ z icertũ vel erroneũ. qz nec ipos erudiuit lex dei. nec regularis bñ viuẽdi disciplia pdocuit. ¶ Solidũ idcirco nequeũt alijs circa scrupulosas q̃stiões suas dare psiliũ tãq̃ interrogatio fiat eis de ignotꝫ nec expertis. ¶ Cõtinentia deniq̃ dat pastorali doctori vt nec i se lubricitatẽ admittat nec ad illã auditores alliciat. [illegible] ribz illite audiẽtes z spectãtes adurũt facilit' z in puã desiderioz carnaliũ flãmã accẽdunt. Sic viroz aliq̃ muliebrit fracti sine neruis discipline/plus elõqo z gestibus effluunt in lasciuiam. ipsam [illegible]

y triūt et angēt q̄ǝ extinguāt. ¶ Festinabam in ipsa meditatōe mea pgere post hāc triplicē p̄messam ptitōis ɔsideratōem ad aggressum scđe ptitōis locuturus de pabulo scte ɔuersationis. tū ecce visa ē astitisse idustriosa sedulitas. affirmās nō satis esse si deducant in mediū defect⁹ existētes circa pabulū dñici greg. nisi pit inuenirent puisiōes. et h tāto efficaci⁹ q̄to ptĭcularius. Uniuersalia em̄ par. si singularia multū docēt. At ego dum has puisiones ab eadē industriosa sedulitate pquirerē (cito em̄ secū sensi) enūerauit plurimas hic et in posteriorib⁹ q̄rum paucas ante ɔspectū ɔuocatōnis huius celerrime rememorari iussit. repetēs crebro. fiat fiat.

Prima prouisio.

¶ Fiat in p̄mis iuxta p̄missa executio decretal illius q̄ in oī metropolitana ecclia scholā theologie ɔstituit. Nec videt schola mēdicātiū satis eē. Expediret āplius vt hec institutio cui⁹ q̄tatōem sicut et aliarum dñis iuristis linq̄ extēderet ad ecclas cathedrales et alias collegiatas notabiles. sic q vna p̄bēda esset ad officiū h salutiferum spālit et irreuocabilit applicata. Queadmodū dñs noster Bñdictus peurāte p̄ceptore meo īclyto dño Cameraceñ. ɔstituerat. sz nescio quo pacto tā scīm opus e mediō vt dicit manib⁹ elapsum ē. Cōcedebat vt legētes et studētes pciperent certis dieb⁹ et horis distributiōes q̄tidianas. hac rōne q intendētes spālib⁹ ecclie cōmodis sine vlla ɔdictōe recipiūt. Expediret insup vt monasteria notabilia nō carerēt viris docētib⁹ suos religiosos etiā ab adolescētia meditari in lege dñi die ac nocte. Alioqn postmodū in ipo ocio suo qđ ɔtēplatōi deditū esse ɔuenit q̄liter exercebunt ad diuia. Tenēda deniq̄ esset decretal phibēs ipos audire leges vl phisicā. artes. l. pcticis negocijs accōmodas. Nā apud eos q̄ scia magis q̄ǝ theologia deberet vel doceri vel cognosci.

Secunda prouisio.

¶ Fiat āplius apud ipos q̄ se p̄dicatōnib⁹ exponunt examinatio p̄us circa generalia nr̄e fidei. et circa p̄cepta et mores. vt cognoscat si talia p̄dicare nouerīt. et ad ea p̄ncipaliter p̄dicāda. seclusis fabulis anilib⁹ et ludicris cōpellant. Arceat insup tā generalis licentia apud q̄sdā religiosos q̄ ptinus vt aliq̄s sciuerit duo verba pferre volubilitate lingue. intronizāt eū in cathedra p̄dicandi. Instruant deniq̄ nō detrahere supiorib⁹ absentib⁹ in subditorum p̄ntia. Nā hoc agere q̄d pficit nisi ad subuersionē auditorum. apud quos inde nutrit rebellio. murmur. odiū. impatiētia. ɔtumacia. prurit et detractōis libido. cuius signū ē. quia extollunt se detractores hmōi. q̄si soli sint q̄ veritatem audeāt palā dicere. Doceat ppls ecōtra obedire p̄positis suis etiam dyscolis ostendendo q dñs regnare facit malos et hypocritas pp̄ter peccata populi et in eorum grauem penā. Sic habeat p̄dicator linguā et linguā. Linguā p subditis et linguam p dominis et platis.

Tercia prouisio. z

¶ Fiat rursus puisio sufficiens curis parochialib⁹. vt sibi possint de pabulo p̄dicationis puidere. sicut institutio p̄or habuerat que apud multos adhuc obseruat. vbi mēdicantes nō abundant. Sic etiam in qualibet parochia cura spālis iuxta sacros canones de instructione paruulorum p̄sertim in morum disciplina ꝑm p̄mitiua nr̄e religiōis rudimenta. Ecclie siq̄dem reformatio (sic quidam ait) debet incboari a paruulis. q̄m eius deformatio venit ab eis praue et nequiter institutis. Quāobrē fiat sicut p̄tactū est puisio sufficiens aliqua p m̄gr̄ia. fiat p p̄dicatorib⁹ idoneis. si sint seculares de p̄bēdis. si mendicātes aliunde p p̄latos et curatos. q̄tenus ad pietatē magis q̄ǝ ad q̄stum suam valeāt attentōem ordinare. Itaq̄ si pcuratorib⁹ si aduocatis. si alijs practicantib⁹ assignant sedulo pensiones certe et magne q̄bus aliūde lucrent q̄liter non absurdum erit nō magis hoc fieri p laborantib⁹ gratis ad spiritalē ouium dñicarum nutritōem dū exercēt officiū qđ de necessitate mōstrauimus annexū esse pastorali dignitati. ¶ Sz iproperādo dicūt nōnulli platorū. Cur inquiūt vos theologi magistrie doctorati nō p̄dicatis. cur statis in studio vl in cameris tota die ociosi. Cur talentum sciēs vob collatū retinetis. Accipiāt sic loquentes verā hāc p multis r̄nsionē. Nemo nos ɔduxit. neq̄ licētia magr̄alis in theologia dat obligatōem p̄dicādi. sz ōndit idoneitatē quā exercere nō tenent nisi velit vl aliūde mittantur cum mercede sua. Addito q plus sollicitudinis et tempis apponet aliquis predicator verbi dei in vno sermone

rité componẽdo/retinẽdo ⁊ pnũciãdo. Qꝫ aduocatus vn⁹ p mltos dies ꝑtocinãdo. Cur ꝗ sua mercede cariturus ẽ recipienda ab illo cui⁹ debitũ exercet officiũ ⁊ ñ solũ a ꝑplo? Hoc igit̃ fiat fiat. Qd audaci⁹ itro/duxi. q2 me sentio ab oĩ specie q̃stus alienũ cũ satis iã habeã dei dono de bonis eccl'ie. vt ponã sine sumptu alieno euangeliũ.

Quarta prouisio

¶ Fiat postremo q̃ ad h̃ publicatio q̃rundã tractatuloꝝ cõpositoꝝ vel cõponẽdoꝝ vel qui iã forte cõpilati sunt in q̃bꝫ general' te/nor nr̃e fidei ⁊ ꝑceptoꝝ ⁊ sacroꝝ cuꝫ sil'ibꝫ ꝯtineãt. q̃tin⁹ i eis sacerdotes ⁊ curati sim/pliciores/ legere possint ⁊ istrui q̃d ipi sci/re/q̃d alios docere debeãt. docere iquã etiã ꝑ scripturã talẽ si nõ alit̃ cognuerint. Cõpelli q̃ꝫ poterũt talia suis expẽsis exẽplaria sibi cõparare. queadmodũ fit de statutis huãnis synodalibꝫ/p cura tpaliũ/⁊ h̃ nisi forsan a/liunde charitas abũdãs platoꝝ /indigẽtie paupioꝝ subuenire voluerit. ¶ Hic iseri po[illegible] de lectõibꝫ sacris legẽdis ad mẽsam eccl'iasticoꝝ ⁊ ꝑsertĩ platoꝝ. Itẽ de cohibẽdis q̃storibꝫ istis laxãtibꝫ linguas suas ad falsitates ⁊ ineptias. Sꝫ hec interi suffici/ent de puisionibꝫ circa ꝑmã ptitionẽ. ⁊ su/as ꝯsideratões ita cõmemoratas.

Secunda partitio principalis.

Tu ductus ꝑstantissimi viri p[illegible] ⁊ frẽs queadmodũ dixim⁹ ali q̃ de pascẽdis ouibꝫ/ pabulo ꝑdicatõis docte. dãdo aiaꝫ ꝓ priã ꝑm portõꝫ vl'vi rõnalẽ ꝑ cis. nec suꝫ nesci⁹ q̃ꝫ mlto ꝑla ⁊ altiora dici potuerãt. sꝫ supplebit ipfectũ meũ/ ditissi/ma vr̃e sapie magnitudo. Nũc pus q̃ꝫ ꝯuer/tar oĩo ad aliũ modũ pascẽdi oues ꝑm por/tionẽ irascibilẽ aiẽ. h̃ exẽplo sctẽ ꝯuersatio/nis. dicat' id qd obtigit mihi i ipa medita/tione mea. dũ circa h̃ eloq recogitarẽ duce vel comite idustriosa sedulitate. Circũuol/uebã oculos mee ꝯsideratõis ꝑ ouilia varia eccl'ie militantis. Illic aspexi viros pasto/res habitãtes in casul' ⁊ portatilibꝫ taber/nacul'. sciẽtes h̃ se nõ hẽre ciuitatẽ manẽtẽ sꝫ debere futuram inq̃rere. Illic sil'r viđe sunt oues rõnales gregis xpi signate oẽs signo thau de sanguie agni. Sꝫ heu ꝑicula. heu seductores. heu mille nocendi artes. mille monẽdi discrimina. q̃libet ouis suos patit' hostes. suas isidias. sua certamia. Hãc vẽ ꝑices spic[illegible] hãc [illegible] hãc bruma rigẽs discrasiãt. h̃ isita ẽ i limo ꝑfũdi [illegible] adhereꝫ huic vetna scabies. alteri ꝯtagiosa societas morbũ affricat. sicq̃ꝫ fascinatio morbidaꝝ trãsit i teneriores agniculos. Deniq̃ꝫ quid ouibꝫ miseris erit tutũ. qñ (iuxta puerbiuꝫ grecũ) lupi fungunt' officio pastoꝝ. Ut' cer/te pastores ꝑsi sunt in lupos q̃ nõ pcũt oui/bus. An nõ lupus tyrãnus rapax q̃ lanã ⁊ lac ouiũ/imo carnes ⁊ ossa p violẽtã exacti/onẽ surripit cassat ⁊ oppmit? An nõ lupus tyrannus fallax q̃ lanã ⁊ lac ouiũ carnes ⁊ ossa p astutiã pcurationũ ⁊ aduocationuꝫ surripit cassat ⁊ deijcit? An nõ demum lu/pus/tyrãnus vorax q̃ lanã ⁊ lac ouiũ. car/nes ⁊ ossa p gulã ⁊ luxuriã surripit cassat ⁊ inficit? Et vbi iam obsecro tales lupos ra/paces fallaces ⁊ voraces nõ poteris iuenire q̃ rapiũt q̃ fallũt q̃ deuorãt? Rapiũt cauil/lãdo. fallũt lingẽdo. deuorãt luxuriãdo. au/diamus et execbide veterẽ summi pastoris q̃rimoniã. Lac comedebatis. ⁊ lanis ope/bami. qd crassuꝫ erat occidebatis. gregẽ aũt meũ nõ pascebatis. qd ifirmũ fuit nõ ꝯsoli/dastis. ⁊ qd egrotũ erat nõ sanastis. qd ꝯfra/ctũ ẽ nõ alligastis. ⁊ qd abiectũ ẽ nõ reduxi/stis. ⁊ qd pierat nõ q̃sistis. sꝫ cũ austeritate i/perabatis eis ⁊ cũ potẽtia. ⁊ reliq̃ i hãc sniaꝫ Iuxta q̃/p cõplemẽto nr̃e hui⁹ scde ptitio/nis /iduco tres ꝯsideratões cũ. xij. puisio/nibꝫ q̃s industriosa sedulitas recẽsuit.

Cõsideratio prima.

¶ Bon⁹ pastor neq̃t aiam dare p ouibꝫ ꝑm vim irascibilẽ. nisi prius studuerit eijcere ty/rãnidẽ rapacẽ q̃ ẽ lup⁹ auaricie. Instituẽs itaq̃ꝫ paul⁹ veꝝ pastorẽ docuit hospitalẽ eẽ debere ⁊ nõ turpis lucri cupidũ. Sꝫ quõ daret hospitibꝫ sua q̃ tollere satagit aliẽa. q̃ꝫ raptoribꝫ alienis nõ obsistit. Uideat' g̃ q̃d admonet h̃ loco idustriosa sedulitas.

Prima prouisio.

¶ Fiat inq̃t reformatio hospitaliũ. hoc est etiã de cura pastoris. fiat hec reformatio tã in tempali q̃ꝫ in spũali regimine. ne illic cu/ra paupeꝝ negligat'. ꝑsertim ad salutẽ aiaꝝ suaꝝ in patiẽtia ⁊ pnia ꝯgruis. ⁊ i sacroꝝ su/sceptõe. q̃lis fruct⁹ est in hospitaliũ funda/tiõe ꝑncipalit' intẽtus. Expediret q̃ꝫ sicfi/

eri in quolibet hospitali. q̃liter obseruat̃ parisius. vniformit̃ satis ad decretalẽ de aduocandis p̃bus medicis aĩaꝝ q̃ corpoꝝ. Illic ↄfestim vt aliq̃s egrotus q̃rit̃ introduci p̃us intra ianuã ↄfitet̃ ⁊ absoluit̃. Erit insup puidenduꝫ apud pfessos ⁊ pfessas in hmõi religionibꝫ sicut etiã fieri ↄsueuit in alijs oibꝫ q̃tinus tria vota sua custodiant obediẽtie. paup̃tatis. ⁊ castitatis. Nã inueniunt̃ ibi appropriatões manifeste sicut apud seculares. sed eos exterrere debuerat mors ananie ⁊ saphire. Quid insup sibi volũt tot discursiones eoꝝ p domos secularium? Et o vtinã nulla sint monasteria mulierꝝ que facta sunt psiibula meretricũ ⁊ phibeat adhuc deteriora deus.

Secunda prouisio.

¶ Fiat amplius puisio ↄ tyrannides varias ⁊ oppssiões miserabiles ⁊ idignas pauperis ppl̃i. maxĩe eius q̇ subditus ẽ eccl̃ie ⁊ h̃ pdones domesticos. p familiares inimicos sub vmbra secularium dñoꝝ. Has oppssiões videre facilius ẽ in rebꝫ q̃ exponere sermonibꝫ. Q̃ꝫ si mouent̃ pastores ex atrocitate reꝝ puidere. q̃lis erit sermo me⁹ qui iacẽtes eos ⁊ torpentes valeat excitare? Moueat eos recogitata ⁊ lecta p̄stãs autoritas Ambro. vt cui succedũt in sit̃i dignitate/succedãt i pari ↄstãtie stabilit̃ inflexibilitate. Uideant pastores/ne odiosi mores sui fetentes corã deo ⁊ hoibꝫ/dent hãc causam grauaminis paupis sui gregis.

Tercia prouisio.

¶ Fiat vlterior puisio ne paupibꝫ sua bõa auferant̃ vel detineant̃. Hec sunt ea bõa q̇ viris eccl̃iasticis supsunt. vltra simplicem victũ ⁊ vestitũ/iuxta decentiã sui status in eccl̃ie republica. Notissima ẽ h̃ loco/sꝫ durissima Berñ. atq̃ Hiero. sñia. q̇ retẽtiões hmõi vel luxuriosam pfusionẽ/ nõ dubitauerũt sacrilegiũ. imo oĩ sacrilegio ⁊ depdatione dãnabiliorẽ appellare. Uideãt eccl̃astici. neforte ob h̃ iusto dei iudicio pueniant rapine ei⁹ ⁊ ↄculcatões indigne ⁊ iurisdictionũ suaꝝ vsurpatiões. qꝛ q̃nq̃ qđ nõ [illegible] tollit fiscus. ⁊ qđ subtrahit [illegible] rapit pdo. Hoc eñ ẽ veteris puerbij sñia/ qꝛ abdita vulpiũ/fiũt rapine lupoꝝ. vt q̇ pdatus fuerit/pdet̃ ⁊ ipẽ. ¶ Hic insup puidendũ erit de celeri testoꝝ cõplemẽto non ĩpedimẽto p eos q̇ accelerare debuerãt. ecclesiasticos curiales loq̄r p q̃s abusus [illegible] fieri memorant̃ ita vt nec [illegible] inueniat̃ in testõ huius vel illius.

Quarta prouisio

¶ Fiat demũ puisio circa eccl̃ias p̃sas in dissipatõneꝫ. qꝛ p̃mitus extitit magnifica fundatio. q̃tinus in eis seruitores assignent̃ iuxta facultatẽ reddituũ. vel cũ alijs vniãtur. aut ex toto cassent̃ ne sint hmõi beneficia depaupata/pl⁹ in scãdalũ ⁊ opprobriũ q̃ in dei laudẽ ⁊ ppl̃i edificatoꝫ. sic in prioratibꝫ nõnullis expimur. Uis itaq̃ subuenire fundatoibꝫ antiq̃s sancti⁹ esset atq̃ salubrius q̃ fundare nouas ecclesiolas/volendo sibi facere nomẽ. ¶ Sup̃ modũ ↄuenit occurrere tãte tãq̃ fede ⁊ abiecte paupertati. imo mẽdicitati curatoꝝ in locis plurimis/ qui tñ positi sunt in ordie essentiali ⁊ hierarchico eccl̃ie militãtis/tãq̃ minores plati. ⁊ discipuloꝝ successores q̇bꝫ tñ nulla ob egestatẽ suã reuerẽtia vel obediẽtia dat̃ a subiectis ouibꝫ. qꝛ nec inueniunt̃ viri sufficiẽtes q̇ talibꝫ parochijs sic i egestatẽ versis. velint psonalit̃ deseruire. Quid qꝛ addũtur eis freq̃ter a pastoribꝫ crassis vl̃ officiarijs suis ipis volẽtibꝫ onera oneribꝫ citatões angarie talliatões. ita vt liberior sit iã laycoꝝ q̃ eccl̃iasticoꝝ taliũ cõditio. nec iã vt ppl̃us sic sacerdos/sꝫ liberior ⁊ honestior ppl̃s q̃ sacerdos. Q̃ꝫ si tales deseruiẽtes parochijs sint tñmõ vicarij religiosoꝝ vel canonicoꝝ vel p pprios curatos substituti/cogant̃ ipi pncipales de sufficiẽti vite sustentatõne puisionẽ assignare. ne alijs in penuria laborantibꝫ/ipi in ocio totũ diripiant. fiat hoc fiat.

Cõsideratio secũda a

¶ Bonus pastor neq̇t aĩaꝫ suã dare p ouibus suis s̃m vim irascibilẽ si retinet vel in se vel in suis tyrãnidẽ deceptricẽ q̃ ẽ lupus fallacie. Iubet apl̃s. Ep̃s q̇ pastor ẽ/sit domui sue bñ p̄positus. Aliter eñ sicut idem arguit q̃ rõne diligẽtiã hẽbit eccl̃ie dei q̇ regere pp̃iã nescit domũ? Domus aũt plati curia ẽ h̃ñs ministros familiares ⁊ officiatos p reddẽdo vnicuiq̃ bona ⁊ simplici fide qđ suũ ẽ nõ ad [illegible] sꝫ correctiões nõ ad corruptõeꝫ sꝫ edificatõeꝫ. nõ ad multiplicãdũ lites sup lites. sꝫ ad cõpẽdiosum pacis stabilimentũ. Sicut aũt charitas incipit a se/sic ⁊ reformatio debꝫ incboari vt

ꝑmo fiat iudiciū a domo plati. sic fit in vniuerso a domo dei ne ꝑterea ɔtigat obijci plato. medice cura teipm. Et illud apostoli. Qui ꝑdicas nō furandū furaris. immo ꝛ sacrilegiū facis.

Prima prouisio.

¶ Quo circa suadet idustriosa sedulitas vt fiat efficax ... prouisio ... astutissima ... simo sepe aptā tyrannidē ꝓmotoꝝ ꝛ pcuratoꝝ ... citatōibꝫ q̄ oīa cū iniustissime cōpti fuerit cōmisisse ḡtꝫ abscedūt a q̄rela. nec iā ḡtis q recipiūt expēsas ab innocentibꝫ absolutis. deq calūnijs puersissimis. de diffamatōibꝫ ꝑterea crudelissime iposi ... mercede q̄ ... male ... recipiunt. Cest le droyt de la porte bādet. Est ħ ꝑcor ... nōne claudi ... hec dispēsatio? Essz nōne iusti⁹ vt hmōi pcuratores pciperēt stipēdia laboris sui a dñis suis vl' plat' q̄ deberēt subditꝫ dar iusticiā q̄ ab inocētibꝫ sic vetatꝫ? Ue q̄ ɔdūt leges iniq̄s ait dñs p Esaiā. ꝛ scribētes iniusticiā scpserūt vt opprimerēt in iudicio paupes ꝛ vi facerēt cause ... ppli mei. vt essent vidue ꝑda eoꝝ ꝛ pupillos diripent. Notet ħ iuramētū q̄le debitū ē ꝑstari p aduocatos. p ꝓmotores. p notarios. p pcuratores. ꝑsertim vt nihil agāt vel foueāt qḋ iniustū esse vl' credide rit ab initio vel postmodū comperint.

Secunda prouisio.

¶ Fiat insup abbreuiatio. tā dispēdiosaꝝ litiū. moderatio tot excōicatōnū tā a iure q̄ ab hoīe fulminataꝝ. Et ħ nōnūq̄ p defendenda seu recupanda re modica paꝝ vtili vel pphana. cū tñ baculus iste ꝑmitus fuerit institut⁹ a xp̄o tā q̄ durissimuz sūmūq̄ suppliciū q̄ nolentes ecclam audire plecti deberēt. Q, si ecclīaz nō audierit inqt xp̄s sit tibi sic ethnicus ꝛ publican⁹. Nūc apḋ q̄sdā tal' regnat stoliditas / q̄lis apḋ illū q̄ vt muscaz abigeret frōte pximi ictu securꝫ excerebrauit eū. Itaq̄ tēpal' incōmoditas vix reputari dꝫ musca pūgens p respectuz ad etnā salutē / quā auferūt aliq̄n pcussiōes ... grauissimas q̄ vt in aliquē ceciderint vix abijci ꝑnt / trahentibꝫ de vna in aliā lupis curie rapacibꝫ.

Tercia prouisio

B ¶ Fiat amplius obseruatio decretaliū ꝓhibētiū ne detꝫ aliq̄d oīno in spūaliū admistratione aut saltē adhibeat moderatio tā in collatōibꝫ ordinū q̄ bñficioꝝ in approbatōibus sacerdotū ... debentiū. In singulis ... q̄ ꝛ multis ... plus ad ... dicūt aliq̄ q̄ ad spiritalē pfectū sup ipositꝫ Exequant saltē ista tali mō q ab oī spē mala symoniaci scādali semet abstineāt.

Quarta prouisio

¶ Fiat vlteri⁹ correctio subditoꝝ ſm q̄litatē delictoꝝ ꝛ pl⁹ ad emēdatōz suā ꝛ timorē alioꝝ / q̄ ad pecuniariū exactōez. q̄ gregem simplicē scādalizat frequēti⁹ q̄ edificat q si delicti q̄litas exigat iponere penā pecuniariā exponat illa i pios vsus māifeste. ne pl⁹ ad auariciā pastoꝝ q̄ subditoꝝ correctōez exacta videat. Adūm⁹ ħ ... de iuramētis terribilibꝫ exactis p officiales. ꝛ a curialibꝫ officiatos dū examināt aliquem criminosuz sup dicēda ꝟitate. qbꝫ tñ iuramētis deferre nolūt seu credere. q̄lia etiā violatū iri fore pbabil⁹ q̄ oppositū suspicant. Hic nōne laqus est manifeste ac crudelissime pdītōis aiaꝝ? Cuz insup dicat apl's. q oīs ɔtrouersie finis est iuramētū.

Consideratio tercia

C ¶ Bon⁹ pastor nescit aiaz suā dare p ouibꝫ suis. si in se vel in suis / tyrānidē voracē nutrit q̄ ē lupus gule atq̄ luxurie. Sobriū q̄ dē nec multo vino deditū. nec ꝑterea bigamū iubet apl's q̄m institui ꝓhibētq ... queri crapulosas comesatiōes. pot' ad eq̄lia. meretricatōes sordidas dare symbola. frequētare tabnas q̄si nō eis dom⁹ sint ad comedendū. aut velut histrionū more nullibi peius habeant q̄ in domo. ꝛ q̄ illic detractōes hōe deus. q̄les gonliardie. q̄ta in ... risus lusus ꝛ gestus indecori vsq̄ ad scandalū vilissimoꝝ mancipioꝝ vel mulierculaꝝ sibi ministrantiū sciūt q̄ viderunt.

Prima prouisio

¶ Qua in re ... industriosa sedulitas vt fiat ꝑmo restrictio frugal' tāte varietatis ꝛ m'tiplicitatis ferculoꝝ sūptuosissimoꝝ in eadē mēsa ... ad ... eaꝝ reꝝ et q̄bꝫ multi vētres paupeꝝ pasci possent. Sileam⁹ ħ de egritudinibꝫ īde nascentibꝫ. de hebetudine mētis. de subuersiōe ... de ... q̄ ... Cōsideret ...

quitas illa q̄lis q̄stacꝫ est apd̄ eccl'iasticos. vincētes ex laboribꝫ ⁊ oblatiōibꝫ paupeꝝ. q̄ ita luxuriant̄ q̄si gratis obuenerit sibi. q̄si p̄terea ad nihil aliud nati fuerint. diligenti⁹ q̄ꝫ pascunt̄ apud eos ⁊ carius aliq̄n canes q̄ꝫ paupes. Hec ista dicunt̄ vt laudet̄ in p̄latis p̄sonis eccl'iasticis sordida tenacitas honestati hospitalitatiqꝫ ꝯtraria. sꝫ assit frugalitas liberalis q̄ nō s̄m inanē iactantiā aut opinionē p̄digoꝝ. sꝫ s̄m ꝯsciē ꝟtuose iudiciū mēsuret̄. Utꝝ ꝟo p̄sētata tēpoꝝ modernoꝝ q̄litate/sit expediētius p̄latos splēdere in ornatibꝫ exteriorib⁹. vl' ducere vitā paupꝫ xp̄o ⁊ apl'is ꝯformē in nuditate aut vilitate vestiū/alio loco deductū est.

Secunda prouisio.

D ¶ Fiat ip̄lius honesta restrictio talis pompe in m̄ltitudine onerosa ⁊ incōposita tot seruitoꝝ tot eq̄ꝝ ⁊ muloꝝ ꝯsumentiū opes sine mēsura sine fructu. Adde q̄ꝫ enutrit homines istos comatulos ⁊ adolescentes lasciuos ociositas pessima doctrix. Nā multa mala docuit ociositas ait sapiēs. cui pessime comites/ ebrietas ⁊ crapula ꝯiūgunt̄ Ad q̄d aliō isti tūc studēt/nisi vl' īsidiari aliene pudicicie. p̄digi sue. l' lusibꝫ illecebralibꝫ occupari? Hinc illa adinuentio de forma habituū varioꝝ. hinc iuramenta blasphemie ⁊ silīa. hic lusus taxilloꝝ ⁊ siliū phibiti. hinc oīa deniqꝫ tollentia moꝝ honestatē. Subditi ꝟo ceteri/ q̄d faciūt/nisi q̄d viderint familiā sui pastoris facientem imitāt̄ certe ⁊ libent̄ aut q̄ frōte inhibet pastor crapulā ⁊ luxuriā a subditis eiici/ q̄ assidue corā ocul' ⁊ i penetralibꝫ suis illa ituet̄ ⁊ gaudet exerceri. Prouerbiū ē. Qualis rector ciuitatis/tales ⁊ ihabitātes i ea. ⁊ mobile mutat̄ sp̄ cū p̄ncipe vulgus.

Tercia prouisio.

¶ Fiat obſuatio ieiunioꝝ ab eccl'a statutorū ꝯstātior apud diuites ⁊ potentes p̄sertim eccl'iasticos. apud q̄s p̄h dolor ꝟsa sunt iā velut in derisum. cū soli fere paupes atꝫ rusticani ieiunēt. q̄bꝫ vix ē panis cibarius restrictus ad saturitatē sufficiens.

Quarta prouisio

E ¶ Fiat inq̄sitio diligens ⁊ cauta sup peccatis enormissimis q̄lia cōmēorat apl's in p̄ncipio ad Romanos. q̄bꝫ corrupit heu oīs caro viā suā plusq̄ꝫ zodoma ⁊ gomorra. ⁊ h̄ sine dūa sexus aut ordīs aut ḡdus aut generis/aut etatis aut religionis sacre aut m̄rimonialis vīculi/ aut affinitatis sp̄ual'/aut p̄riū corp̄is honestat. Credite fod. . . . p̄ietē p̄ districtā inq̄sitiōeꝫ in foro p̄niali. q̄ hūtes obstetric'ā di sciaꝫ. educūt colubꝫ tortuosuꝫ ⁊ vidēt abominatōes pessimas q̄ fiūt. Credite iquā q̄ꝫ puidēdū esset oīno cū effectu ⁊ discretiōe ꝫ tātā familiaritatē i cubilibꝫ ⁊ alibi quā exercēt parētes vtriqꝫ cū vtraqꝫ ꝓgenie ⁊ affines affinibꝫ in adolescentia. senesqꝫ cū iunioribꝫ. tā in religiōe q̄ꝫ in scolis ⁊ alibi. Dubitaueri p̄lus. si n̄ deteriores mores trahūt aliq̄n pueri ⁊ puelle hac occasiōe in penetrā domiciliōs ⁊ religionū ⁊ scholarum ꝯtuberniis/ q̄ꝫ facturi erāt in p̄stibulis lenonū vel meretricū. Et hec interim dicta sint de sc̄da ptitōe p̄ncipali opib⁹ dicta firment̄. Fiat fiat.

Tercia partitio principalis.

F Andē reliquū ē p cōplemēto suscepte cōmonitōis aliq̄d dicere p tercia ⁊ vltīa ptitōe de pascēdis ouibꝫ pabulo charitatie subuētōis/ dādo aīaꝫ q̄ ad vl ꝯcupiscibilē p eis. ¶ Et q̄dē nō inuenio pabulū charitatis ⁊ gr̄e melius efficaci⁹ ve tradi posse gregi xp̄i/ q̄ꝫ p debitā collatōeꝫ sacroꝝ. Illic q̄ppe gr̄a ꝯfert̄ in suscipiente/ ꝟtute opis opati h̄ est vltra vel sup meritū suscipientis/in ꝟtute meriti xp̄i instituētis sacr̄m ⁊ illō sp̄uali p̄uilegio dit̄atis vt inde opus p̄uilegiatū nominet̄. ¶ Cōdecet p̄terea vt minister sacroꝝ tūc maxime se disponat ad gr̄aꝫ dū eā suo ministerio studet apud subditas hues trā. . . . re. Alioq̄n iuxta p̄babilē sꝫ formidabilē q̄rundā doctoꝝ sniam ipe nouo se pcti laqo stringit. ¶ Proposuerā ꝟo velut in āñcedē tibꝫ. ita ⁊ h̄ reducere terciā hāc ptitōneꝫ ad tres ꝯsideratōes p̄ncipales/ ostsurus in p̄ma de pabulo salutaris gr̄e p sacr̄m baptismi. ꝯfirmatiōis ⁊ eucharistie. Baptismus eīn generat. ꝯfirmatio roborat eucharistia cōplementū p̄stat. In sc̄da de pabulo salutaris gr̄e p sacr̄m p̄nie q̄d lapsos repat. mortuosqꝫ viuificat. In tercio de pabulo salutaris gr̄e p reliquū triplex sacr̄m. s. ordinis m̄rimonij. ⁊ extreme vnctiōis. Sꝫ ꝓoccupauit industriosa sedulitas breuitatē diligētis. ⁊ allegās sufficere si p̄uisiōes idonee

saltē aliq̄ vsq̄ ad duodenariū nūerent.

Prima prouisio.

B ¶ Quāobrē dic inq̄t vt fiat p̄mo diligēs ex
aminatio illoꝝ q̄ mīstraturi sunt sacra. ne
forte sint igrātes formā necessario req̄sitaꝫ
in collatōe hui⁹ vel illi⁹ sacri. ac p inde nihil
agāt seu ꝯferāt. Expertū ē crebro multos ex
ꝯfessoribꝫ p ignorantiā culpabilē forme sacra
lis nō verā dare sacralē absolutōnē. Sic
obstetrices aut laici/baptizare q̄nq̄ putā/
tes puulos de q̄ꝝ morte dubitāt non vere
baptizāt. q2 forma debita ⁊ a xp̄o instituta
nō vtunt. Sic inuēti sunt q̄dā ex p̄lat̄ nō
nūq̄ errasse in collatōne ordinū ex defectu
vel forme vel materie vel intentōis debite/
ita vt suppleri vel de nouo fieri necesse fue
rit ea q̄ p̄us acta credebant.

Secunda prouisio.

¶ Fiat admīstratio sacroꝝ oīuꝫ sic ap̄ls iu
bet de oībꝫ/honeste ⁊ s̄m ordinē/non in io/
cis ⁊ scurrilitatibꝫ q̄ ad rē nō ptinēt. Errāt
hic fatui ⁊ fatue in baptismo puuloꝝ. in ce
lebratōe matrimonioꝝ cū vlulatibꝫ ipudi/
cis ⁊ fedis irrisiōibꝫ. In auditōe āt missa/
rū cū q̄sta irreuerētia ⁊ indecētia videre q̄ti
die ē ad oculū. Nōne tāgit altare p laicos
incōpositos. comitatos canibꝫ mingētibꝫ
ad pallas altaris. Quid de viris ecclīasti/
cis tpe mīsterij sui in ecclīa ⁊ choro. q̄s ibi
garrulitates nō videō velut in foro mulier
culaꝝ ⁊ reꝝ venaliū ē. q̄s distractiōes. q̄s ri
sus. q̄s clamores phibēre nemie et supio/
ribꝫ. nā ⁊ supiores culpa par īuoluit. Quid
demū de ritibꝫ ipījs illoꝝ q̄s deus op̄s vel
corrigat vel male pdat q̄ nedū blasphemi/
as ⁊ insanias falsas exercere. imo defende/
re nō verent. etiam in ecclījs nobilioribꝫ ⁊
hora misse. q̄s palliāt sub nomie fatuoꝝ ad
versus q̄s alias ꝯscripsimus.

Tercia prouisio

¶ Fiat collatio ꝯfirmatōis sacralis freq̄n/
tior p dyocesiꝫ. q2 ⁊ si n̄ sit sp necessitatis vt
actualit̄ suscipiat. ē tn̄ necessitat̄ ne ꝯtēnat

Quarta prouisio

D ¶ Fiat auditio missaꝝ total' diligēti⁹ a sub/
dit̄/p̄serti diebꝫ dñic̄ ⁊ festiuis. ⁊ ī suis pa
rochijs. Versat eni in h̄ p̄ncipalit̄ p̄ceptū
de obs̄uatiōe sabbati. nec excusat omittēs
a violatōe cessante cā legitīa. Prouideat h̄

ne insistāt mercaturis ⁊ opibꝫ seruilibꝫ tpe
illo. Itē de recedētibꝫ stati post aspsionem
aq̄ bñdicte vel dñici corpis eleuationem.
Quid insup de multitudie p̄ceptiua tot fe/
stoꝝ. q̄ vel nō obs̄uant ⁊ ita peccat/vl' ege/
stati subditoꝝ mechanicoꝝ nō sufficienter
ꝯsulit/vel pessime ociositati/q̄ nesciūt rura
les bn̄ vti ianua grādis apit. Subintroe/
unt ꝯseq̄nt magno agmie ebrietates. litēs
lusus iprobi/expense sūptuosissime. choree
plene pctīs ⁊ insanijs ⁊ carmibꝫ blasphe/
mis. imo ⁊ p inq̄sitorē dānādis. dissolutio
nes q̄ꝫ luxuriose. ⁊ ad breue v̄bū subingre/
dit malū ot. ita vt q̄d p honore dei ⁊ p aiaꝝ
salute fuit sapient institutū/v̄tit in ꝯtume/
liā eius ⁊ salutis detrimentū.

Quinta prouisio

¶ Fiat in vnaq̄q̄ dyocesi diligēs electio cō
fessoꝝ idoneoꝝ p sacro salubrimo p̄nīe di/
gne mīstrādo. In h̄ p̄ncipalissima ⁊ fere to
ta residet vtilitas p pabulo gregis domini
ci. Nā p sacrm̄ h̄ p̄nīe/reducunt oues errā
tes. sanant egrote. pascunt famelice p̄sertiꝫ
si ꝯfessor pbus/si ꝯtinēs. si doctus atq̄ sol
licitus affuerit. Alioq̄n si sollicitat ad ma/
lum. vt si ad q̄stū solū mēdicat. si negligen
ter ignorāterq̄ sup ꝯfitentiū trāsgressiōibꝫ
inq̄rat/si p ebrietatē aut iracundiā/sigilluꝫ
inuiolādū q̄mo dolebet effregerit aut si de/
mū blādiens obstinatis neq̄ deserere pctā
volentibꝫ eos absoluere tēptauerit. Ve ve
simplicibꝫ ouibꝫ xp̄i a talibꝫ sacerdotibꝫ q̄
nō iā mercēnarij/sꝫ rapaces lupi vocandi
sunt. q̄ꝫ lōgius abigēdi.

Sexta prouisio.

¶ Fiat ꝯfessio corā oculis oīuꝫ in patēti lo
co/ne subintroeat lupus rapax in angulis
suadēs agere/q̄ turpe ē etiam cogitare. Ve
alit̄ agentibꝫ ⁊ sub familiaritatis spē in an
gulis vel camerulis res ignominia plenas
exercentibꝫ easq̄ deterior e sacrilegio sub de
uotōis spē palliantibꝫ excusantibusq̄.

Septima prouisio.

¶ Fiat res̄uatio casuū seu pctōꝝ moderati/ I
or. Prouidēdū ē saltē q̄ nullus casus iudi
cet res̄uatus q̄ ad iuuenes miores q̄tuor/
decim ānis. q2 nec hꝫ etas illa pfectū vsum
rōnis. nec facilit̄ resistit tēptatōibꝫ suis vel
malicijs alienis. nec audet leuit̄ coraꝫ pso/
nis extraneis ⁊ autēticis cōpere. q̄ꝫto min⁹

de pudēdis τ verēdis ꝯfiteri. Cōsulendū est īsup verecūdie τ fame mulieꝝ ne in suspitionē veniāt maritoꝝ vel parētū. si crebro. si palā. si de lōginq̄ ad pniarios mitterent. Expedit deniq̄ faciliꝰ cito relinq̄re ptātē sup occultis casibꝰ/ipsis curatis τ ordiariis Nō eīm de pblicis loq̄mur pctis. Relinq̄tur etiā oībꝰ q̄s bōa fide ꝯstiterit velle τ scire [illegible] ad [illegible]. Tales q̄ppe diligenter ingrēdi essent īducēdi τ rogādi/imo ꝯducēdi q̄tomagis dū se vltro τ ḡtis offerūt admittēdi. Pniaꝫ itaq̄ dicit Hiero. scdaꝫ post naufragiū tabulā quā āplificare τ dilatare plꝰ expedit q̄ vt nimia artatio sua/neq̄at illos recipe q̄ allici imo velut īpelli debuerāt. Qua sup re extat q̄dā epl'a lōgior ad pastoralē dignitatē.

Octaua prouisio

¶ Fiat examīatio diligētior clericoꝝ ad sacros ordies se offerētiū. pcti in vita τ moribus. de spe īsup ꝯtinētia quā vouēt ob[illegible] [illegible] cibis q̄ sacerdotale reqrit officiū. Alioqn cōsultiꝰ esset pauciores ſꝫ electiores ꝯstituere q̄ laxare passiꝫ p ouilia dñi tales sine disciplina/sine eruditōne/sine ꝯtinētia/nihil a dissipatoribꝰ lupis differētes. Hic de ꝯcubinariis/τ de suscipiēdo vl' nō suscipiēdo sacra ab eis. de tolerādo q̄ꝫ eos vl' abiiciendo. de corripiēdo īsup eos p supiores. non p q̄stu annuali eos ꝯfouēdo/multa se offerrent tractanda/q̄ alio loco disputata sunt. Hic pterea/de nō ordinādis añ etatē legitimā dispēsatōe nō hita/caute agendū est. q̄ peccāt ordinās τ ordinādus. nec dat executio. imo nec ordo q̄n̄ꝫ si platꝰ tales p expssiꝫ ordiare nō intēdat. ē eīm eētiale ī collatōe cuiusuis sacri/ꝯferētis intētio

Nona prouisio.

¶ Fiat m̄rimonial' ꝯiūctio cū oī solēnitate τ bānis. neq̄ ī domibꝰ ppbanis. ſꝫ ī eccl'iis ne icidat illō improperiū apl'i. Eccl'iaꝫ dei ꝯtēnitis. Moneant q̄ꝫ diligenter p suos cōfessores/vt īfra limites marital' licentie sese ꝯtineāt. ne abutant inhonestiꝰ τ execrabilius seipsis q̄ meretricātes in ꝯstibulis.

Decima prouisio.

¶ Fiat collatio diligēs extreme vnctōis dū adhuc patiēs sentit cōpos mētis. q̄tinus ammonitio salubris de salute ppa. pia q̄q̄ ad h̄ sacr̄m deuotio sibi pficiat alit q̄ si pōst [illegible] egritudie anim[illegible]. [illegible] dē h̄ sacr̄m reiterabile. est etiā necessitatis vt nō ꝯtēnat. q̄uis nō vt ꝯtinuo vl' sꝫ suscipiat. Hic d egrotātibꝰ spālit ī domibꝰ hospitaliū [illegible] cū pietate [illegible] lic forte ignoti moriunt esset attendendū.

Undecima prouisio.

¶ Fiat frequēter [illegible] visitatio p totā dyocesiꝫ vl' puīciā. spargēdo vbiq̄ bonū semē v̄bi dei. etiā si fieri cōmode pōt/p̄ñte p̄lato p̄ncipali, put iura volunt vt circūeat parochiā. [illegible] reformatōnis eccl'iastice. Hec v̄tus oīs huiꝰ aut sīlis cōciliꝫ puincial'. Queadmodū eīm vetere prouerbio dr. Oculꝰ dñi ipinguat equū. Sic p̄sentis pastoris autoritas nutrit τ pascit gregē suū. Ita tñ si puidus τ cōpositus in se τ familia sua pastor fuerit τ sagax non lupus nō latro rapax. ¶ Hoc mō visitare nō necesse daret ꝯdus autoritatis τ honoris v̄bo dei. qd nūc p inertiā vl' omissionē/ne dicamus vilipēsionē platoꝝ v̄sum ē apd subditas oues in opprobriū q̄ddā τ fabulaꝫ. Quare: q̄ videt ppl's solos mendicātes τ paupes/apud eos ꝯtēptibiles p̄dicare v̄bū. nec adesse p̄latos. vt vel sua illud honorent p̄ñtia. ¶ Uisitādo deniq̄ exercerent inq̄sitōis officiū. pq̄rēdo de doctrinis variis τ pegrinis clā vel palā seminatis. de sortilegiis. de sup̄stitōibꝰ. de blasphemiis τ cōtumeliis. τ ḡuaminibꝰ pleb. p exactores curiales/vel alios/de excōicatōnibꝰ q̄ꝫ iustis vel iniustis τ citatiōibꝰ vl' angariis. Exercerent pinde sacr̄m ꝯfessiōis fructuose τ misericordit/tā p casibꝰ reseruatis q̄ p q̄busdā criminibꝰ q̄ parochiani celāt q̄nq̄ ppriis curatis. τ aliq̄n nō sine iusta rōne. Concernit q̄ꝫ h̄ visitatōis modus archidiaconos ne plus ad q̄stū τ subuersionē q̄ ad pietatem τ edificatiōeꝫ sua visitatio iudicet executa. Et ne sit velut cattus abigēs q̄dē mures a casis [illegible] plus deuorās. Hoc p̄terea respicit celebratōeꝫ annuā ꝯciliorꝫ p̄uincialiū. q̄ s̄m v̄ba iuris. nihil pene sic mores disciplinatos ab eccl'a expellit/q̄ negligentia sacerdotū. q̄ ꝯtemptis canonibꝰ/ad corrigēdos eccl'iasticos mores/synodū facere negligūt. Deinde ne q̄s diceret q̄ sufficientes ꝫ oēꝫ p̄uaricatōeꝫ ꝯstitute sūt leges a p̄oribꝰ/subdit q̄ ea q̄ frequēti p̄uaricatōe iterāt/ frequēti sñia debet ꝯdēnari. τ velut

repullulātia malꝭ radicibꝫ germina crebrꝰ amputari. p̄ſertim ꝑ visitatōeȝ q̄ eſt q̄dā appꝛatio legū ad operatōes ⁊ ſua viuificatio. que aliꝭ mortue ſunt vel langueſcūt.

Duodecima prouiſio

2 ¶ Fiat ad extremū reductio pulchre pacis [illegible] ad [illegible] ecclē. ⁊ h̄ ꝑ iploratōeȝ diuīe miſericordie. Per moꝝ correctōeȝ/ q̄ nos ſua ꝑuerſitate a nob̄ deo q̄ ſeꝑant. Per ꝯciliū generalꝭ (ſi ita viſuȝ fuerit) celebratōs in q̄ generales [illegible] errores paſſim ſparſi veniret h̄ generali remedio corrigēdi. ¶ Pergebat h̄ loco īduſtrioſa ſedulitas velle pl'a ꝑticulariaq̄ ſuꝑ ipſo ſciſmate peſtifero terminādo diſſerere vt de ſubtractōe de neutralitate. de bñficiorū ad ordīarios reuocatiōe. ſȝ modeſtia reſpōſit dicēs h̄ neq̄ locū eē. neq̄ tp̄s. iā q̄ȝ dandus ē ait mꝭtiloq̄o tuo finis. Parui modeſtie/ ⁊ ſub exhortatorio q̄dā epilogo ꝯcludere taliꝭ īſtitui. Bonꝰ paſtor vt audiuit vīa deuotio p̄clariſſima viri p̄res ⁊ frēs/ bonꝰ paſtor aīaȝ ſuā dat ꝑ ouibꝫ ſuis/ dixit xp̄us paſtor ille q̄ fecꝭ qd̄ docuit. Nā cepit facere. poſt docere/ vt q̄ potēs erat p̄us oꝑe/ poſt ſermōe. Priꝰ corā deo debiꝭ corā pp̄lo. Dedit aīaȝ ſuā ꝑ ouibꝫ ſuis in p̄dicatōe in operatione. in ſacroꝝ ꝑ morte eiꝰ viuificatōe. Fiet h̄ ſilr a vob̄. Attēdite p̄us vob̄/ debiꝭ vniuerſo gregi. in q̄ poſuit vos ſp̄ūſſctūs regere eccl'aȝ dei/ quā acq̄ſiuit ſanguine ſuo. Quāobrē inueniaꝭ apud vnūquēq̄ veſtrū ꝯformiꝭ ad p̄miſſam triplicitatē/ ⁊ ſacram euāgelij lectōeȝ triplex ꝯditio. Uocet vnuſquiſq̄ oues ſuas ꝑ p̄o noīe ⁊ h̄ p̄dicatōe ⁊ familiari exhortatōe. vadat añ eas ⁊ h̄ exēplari ꝯuerſatōe ⁊ ſollicita directōe. Deſcendat ⁊ adiuuet eas ⁊ hoc in ſacroꝝ religioſa miniſtratōe. Sic aſſociabūt eū ſedula turba/ canes latrātes in voce p̄dicatōis. Sic audiēt vocē eius oues ⁊ ſequenꝭ. q̄ p̄cedet eas in greſſibꝫ operatōis. Sic demū cognoſcet ſingulas ex noīe attendēs diligenꝭ vultū pecoris in ſacroꝝ p̄ſertim ꝯfeſſiōis exhibitōe. Sic paſcet eas triplr. Paſcet verbo Paſcet exēplo. Paſcet ſubſidio. Et h̄ ꝑ ſe ipm̄ qd̄ vtiq̄ ſanctius efficaciuſq̄ ē/ vel ꝑ idoneos viſitatores ſubſtitutos. Adiuuāte deo ⁊ oia [illegible] q̄ ē paſtor bonꝰ ⁊ de [illegible] in ſcl'a ſcl'oꝝ. Amē. Finit

Incipit tractatus

eiuſdē Cācellarij Pariſieñ. De viſitatōe p̄latoꝝ vel de cura curatoꝝ.

Ad laudem dei ⁊ edificatione pp̄li xp̄iani/ cōpilata ē hec breuis ⁊ rudis cōpilatio tp̄e q̄ celebrabaꝭ Remis p̄uīciale cōcilium. Anno dñi. M. cccc. viij. aprilis collecta [illegible] ex ſmone [illegible] ex ſcedulis ⁊ dictis variis plurimoꝝ. ¶ Et in p̄mis cū inſtitutiones canonice ſint inefficaces ⁊ lāguide niſi ꝑ paſtorē q̄ eſt lex viua/ demandeꝭ effectui/ ſaluberrimū videꝭ p̄ reformatōe moꝝ ⁊ ſubditoꝝ emēdatōe/ q̄ paſtor iuxta canonicas ſanctōes viſitet diligenꝭ ⁊ crebro ſuum gregē/ aut ꝑ ip̄m aut ꝑ vicarios doctos h̄ntes plenariā ab eo ptātē/ in negocijs p̄ſertim ſp̄ūalibꝫ ordinādis ⁊ expediēdis/ p̄cipue circa materiā p̄ntē. p̄ut eis viſum fuerit expedire. ⁊ cū moderato ſtipendio eis ordinādo ꝑ p̄latū. Qua in re videnꝭ attendenda ꝑ q̄dā generali remēoratōne ea q̄ ſequunꝭ. cū additōe vel diminutōe ſm circūſtantiaꝝ occurrentiū q̄litatē. ⁊ cū appoſitione remedioꝝ ſm prudentiam viſitantis. ¶ Primo viſitaturus p̄latus aliquā parochiā ꝑſonaliꝭ/ aduentū ſuū p̄nūciet ꝑ dies aliq̄t p̄us indicās ꝑ ſcedulā vt ſi q̄s indigeat ꝯſilio vel remedio ſalubri p̄ facto ꝯſcientie ſue/ ſiue in cōmutatōne votoꝝ/ ſiue in caſibꝫ reſeruatis/ ſiue in alijs q̄buſcunq̄ ſit paratus tali die. tali hora ⁊ tūc ꝯfidenꝭ adueniat. Indicaꝭ p̄terea omnibꝫ parochianis ceſſatio ab omni oꝑe/ vt in eccl'ia compareant. ¶ Item ſi viſitator ſit p̄latus/ indiceꝭ eis vltra hoc q̄ ad ſacr̄m ꝯfirmatōnis digne ſuſcipiendū ſe p̄parent ⁊ [illegible] atur. Qui ſi nō ſit p̄latus/ indiceꝭ adire eū q̄ p̄mū cōmode poterūt. Eſt eñ ſacr̄m ſalubre. nec ꝯtēnendū dū oportunitas ſe ingerit. ¶ Item viſitator in p̄ncipio ſui aduentus poterit ad pp̄l'm in eccl'ia ꝑ ſe vel ꝑ aliū facere cōmonitōneȝ breuē/ ꝯformiꝭ ad illa q̄ ꝯtinenꝭ in tractatulis compoſitis p̄ eruditōne ſimpliciū ſacerdotū ⁊ pp̄loꝝ/ in materia p̄ceptoꝝ ⁊ ꝯſcie. ¶ Itē viſitator poterit p̄us ſi voluerit vel poſtmodū/ interrogare ab illo. vel de illo q̄ deſeruit cure parochiali/ ſi ſit curatus/ vel ſolū vicarius mercenarius ꝯductus. ¶ Itē q̄lis eſt in habitu in tōſura/ in victu/ in ꝯuerſatōe/ in eruditione. ¶ Itē q̄les redditꝰ ſunt in cūra ⁊ quā

ministrant. qm̄ ex defectu sufficiētis puisio
nis illis q altari deseruiūt eueniūt mala mlta. ¶ Itē de pſbyteratus domo. vt vtēsilibꝫ
ꝛ repatōibꝫ tā in ecclīa q̄ alibi p mrīculari
os seu parochianos faciendū. ¶ Itez q̄lia
habeat stipēdia vicarius ille q deseruit/ sic
tactū est. Et fiat sufficiēs puisio p pncipa-
lem siue sit ille curat' siue collegiū iuxta ca-
nonicas sanctōes. Et sciat q puilegio gau
det curat' nō residēs ꝛ si iuste. ¶ Itē si in pa
rochia sit alia villa adiuncta p succursu. p
pter quā opteat eū celebrare duas missas
q̄nq̄ in die. ꝛ q̄lit' in illis se hꝫ. Et si in pri
ma missa capit ablutōnez qd fieri nō dꝫ. qr
R soluit ieiuniū nature. ¶ Itē videat si ille sci
at ea q spectāt ad officiū curati spāliter in
materia sacrōꝝ vbi maius eēt piculū vt sci
at formā p baptismo/p eucharistia/p abso
lutōe/tā ab excōicatōe q̄ a pctīs/necnon p
mrīmonio. ꝛ p extrema vnctōe. ꝛ si nesciat
doceat. ¶ Item sciat ab eo q̄liter se habeat
in casibꝫ dubijs emergētibꝫ q̄nq̄ circa mi-
nistratōez sacrōꝝ vt circa celebratiōez mis-
sarū [illegible]
[illegible] it. vel dum repit' esse vinū sine aq in ca
licē. vel in pixide vbi ē hostia sacra inueni-
unt' vermes ꝛc. Et si nesciat doceat. ¶ Itez
circa baptismū/dum puer ē baptizatus de
obstetrice q̄liter se habeat ꝛ doceat. ¶ Item
si obstetrices sciāt verā formā baptizandi
in parochia sua ꝛ sup hoc poterūt obstetri
ces iterrogari ꝛ doceri/q hec forma ē/spar
gendo aquā sup puez. Johēs vel Christi
nā. Ego te baptizo in noīe pr̄is ꝛ filij ꝛ spi
ritussancti. Amen. ¶ Item q̄liter se habeat
erga infirmos visitādos in articulo mortis
ꝛ si nesciat doceat. ¶ Item si celebret semp
[illegible] post medi
am noctē eiusdem diei. q̄q̄ post illā horaz
dormierit ꝛ ieiunus sit. qm̄ hoc non debet
¶ Item si ondit hostiaz ppl'o anteq̄ sit cō-
secrata/qm̄ hoc fieri nunq̄ deberet abusus
obtētus corrigat'. ¶ Item si vnq̄ celebraue
rit suspensus a iure vel ab homine/p excō-
municatōez. qr ab irregularitate inde ɔcta
solus papa ꝛ summi penitētiarij/tūc absol
uunt ꝛ p hoc doceat. ¶ Item si celebrauerit
corā excōmunicatis causa timoris vl' fauo
ris/vel quia nolebāt recedere. ꝛ iuxta ratio
nem siue tenorē. det' sibi consiliū. ¶ Item si
dixerit pmā anteq̄ celebret. sicut debet fie-
ri. nisi in die natalis dn̄i. Et si post polluti
ones nocturnas aut diurnas/stati celebret

sup illa re doceat' q̄d agendū sit. nūc ppter
reuerentiā sacramēti. nunc ppter officiū sui
necessitatē. ¶ Item quō se habet in foro pe D
nitentie erga ɔfitētes sibi q̄liter interrogat
de peccatis. q̄liter istruit. q̄liter absoluit. q̄-
liter remittit p casibꝫ reseruatis. Et qui sūt
casus reseruati. qualiter absoluit excōmu-
nicatos vel participātes. qualiter iniungit
penitētias. Et si absoluat eos q nolūt habe
re ppositū desistēdi a pctīs. vt a rācore furto
luxuria. Quibꝫ locis ꝛ tpībꝫ audit ɔfessio-
nes. Si p pctīs occultis/dat pnīaz publi
cam vel solenē/sic faciunt stulti pnīarij in
pncipio q̄dragesime mulierculis ꝛ hoībus
qui sepe nullā habēt culpā aut saltē nō pb-
licā sup morte puloꝝ suoꝝ. ꝛ doceat' dili-
genter de oībꝫ verbo vel scripto. ¶ Item si
ecclīam suam cū sacris ornamētis ꝛ sacro
crismate ꝛ fontibꝫ p baptismo/teneat decē
ter ꝛ honeste ꝛ secure. ¶ Item si altare suūz
sit integrum. si hostiam sacrā mutat de mē
se in mensem. vel crebrius. vel sup his solli-
cite moneat' atq̄ doceat. ¶ Item sciscitetur
caute secreteq̄ apud parochianos de alijs
moribꝫ suis vt si sit continens vel concubi
narius. si sollicitat ad malum mulieres cō
fitentes/si p irā vel crapulā/frangit sigillū
ɔfessionis signo vel verbo. si sit lusor ad ta
xillos vel alit' scandalosus pplo. in taber-
nis. in iuramētis horribilibꝫ ꝛc. Et sic ad-
moneat' vt emendet' vel eijciat'. ¶ Item q̄s
accipit adiutores in ɔfessionibꝫ audiēdis
circa pasca. Et si se fratres ingerūt eo tunc
inuito/ꝛ si parochiani sui oēs seu sibi vl' or
dinarijs ab eo repn̄tatis licet ab alijs se di-
cant fuisse confessos. ¶ Item si p negligen
tiam suam aliq sperant sine sacramētis vel
pueri vel egroti aut si mulieres hītes pue-
ros ex ɔcubinatu/admittit solēnit' ad puri
ficatōez. qm̄ hoc non debet. ¶ Itē q̄liter de
nuncient' festa. qm̄ sepe fit excessus ꝛ laque
us apponit' si nescit. ¶ Itē q̄liter facit abso
lutōez generalē in pasca. ꝛ si nescit doceat' ꝛ
det' sibi forma. ¶ Item si habeat statuta sy-
nodalia. ꝛ si sciat legere ea. ꝛ si publicat ea q̄
debet ex talibꝫ pplo nūciare. ꝛ in h debet es-
se plati paucis ɔtēti q ad illa q ɔcernūt tpa
litatē ecclīe. sꝫ magis de salute puideat aīa
rum. ¶ Itē si sciat cātare ꝛ legere in missali
diuine legis. ꝛ si denūciat suis parochianis
ꝛ q̄liter ¶ Itē si habeat in scriptis [illegible]
[illegible]
[illegible] ꝛ videat' de doctrinali [illegible]

tractatulis alijs ad hoc ordinatis. qm̄ hec sunt magis necessaria ⁊ vtilia/ ꝙ̄ sole ꝯstitutiones synodales vt dictū est.

P Eterum post inq̄sitionē de moribꝰ curati vel sui substituti/ poterit fieri inquisitio ab eodem/ vel ab alijs p̄bris. sup̄ conditionibꝰ parochianoꝝ. ⁊ hoc caute in generali petēdo qualia vicia magis regnāt in parochia ⁊ ꝑm hoc posset visitatoꝝ sermo melius adaptari Inquiratur ergo si in parochia sint plures excōmunicati. in quibꝰ casibꝰ vt visitans possit ad eos ⁊ absolutionem procurand[illegible] melius p̄cedere. ¶ Item si regnant ibi hereses. sortilegia ⁊ qualiter. ⁊ si sint sup̄stitiōes in ligaturis scripturis ⁊ breuibꝰ appensis. si blasphemie/ si vsure/ si false mercatōnes. si furtū/ si pctm̄ ꝯ naturā/ si adulteria ⁊ similia. qꝛ ꝑm ista poterit visitatoꝛ p̄dicationē vel visitatiōez suā. vel ꝯfessionē/ fructuosiꝰ adaptare/ vt dictū est. ¶ Item si parochiani bn̄ seruant festa p̄ncipalia. veniendo ad missam. ⁊ stando p totum. vel si recedunt sumpta aq̄ benedicta vel post eleuationem corporis xp̄i. ¶ Noteṫ h̄ de moderatōe qualiter [illegible] possit in tot festis siue p[illegible] generale/ siue p p̄uincialia de ꝯsensu eiusdem ꝯcilij generalis. Et noteṫ de festo trinitatꝭ solennizando p̄ut papa nouiter instituit. ¶ Item si soluāt decimas. de quibꝰ ⁊ quibꝰ Si veniunt omnes ad confessionem saltē in pasca vt tactū est. ⁊ si sciāt Pr̄ nr̄ ⁊ Credo. ⁊ si dicūt illa. ⁊ si nō compellunṫ ad illa scienda ⁊ dicenda. ¶ Item si vetanṫ ab officiarijs p̄lati vel alterius. ⁊ qualiter. sup̄ his p̄uideat visitatoꝛ ¶ Itē si testamētoꝝ executiones faciūt/ moueanṫ ⁊ coganṫ. ¶ Itez si fuerit inter aliq̄s inimicicie capitales. ⁊ sic finianṫ p̄ut poterit fieri. ¶ Item si sint lites mote inter eos ⁊ q̄bꝰ causis. ⁊ si possent ad ꝯcordiā summarie ꝯuocari vt tactū ē iuxta hoc moneanṫ simplr̄ q̄ranṫ. ¶ Itē si ieiunia eccl'e obs̄uāt vl' si irridēt. ¶ Itē si schole habenṫ p iuuenibꝰ. ¶ Itē q̄lr̄ instruunṫ pueri in parochia ⁊ alia loca visitādo/ siue sit i religiōe siue alibi. qꝛ a pueꝛ dꝫ ichoari reformatio eccl'e. Et p̄hibeaṫ h̄ nimia familiaritas fratꝝ ⁊ soroꝝ ad inuicē. ⁊ cū parētibꝰ qꝛ iacēdo cū eis aliq̄n suffocanṫ in corpibꝰ ⁊ deterius aliq̄n p̄uenit in moribus. prouideaṫ igiṫ qꝛ sint schole vbi nō sunt. ¶ Item si morietes in puerperio apianṫ. vt infans viuus recipiaṫ ⁊ baptizeṫ qm̄ hoc expedit.

sed cū cautelā. ¶ Itē q̄liṫ se habēt parochiani in eccl'ia reuerenṫ ⁊ ordiate ⁊ q̄ete. ⁊ si nō moneanṫ ipi nec fiāt ludi dyabolici famo[illegible] ¶ Item [illegible] apud eos ⁊ quō missi sunt ⁊ q̄d dicunt sup̄ materia indulgentiaꝝ. si irrōnabilia aut mēdacia cāz p̄uidēduꝫ. ¶ Itē si laici ⁊ mulieres intrant choꝝ. ⁊ si ducūt choreas in locis sacris. ⁊ si illic celebrāt conuiuia. ⁊ si induūt vestes sacras. ⁊ si sic corriganṫ ⁊ p̄hibeanṫ. ¶ Itez si irreuerenṫ se habeāt dū baptizanṫ sui pueri. ⁊ dū fiūt mr̄imonia/ vel in alijs sacris ridendo. iocando. garrulādo ⁊ si fiūt nuptiē cū bannis ⁊ in eccl'ia parochiali. ¶ Item si infirmi p̄us q̄rant medicos aiaꝝ ꝙ̄ corporum. ⁊ iuxta hoc q̄d fieri debꝫ moneantur. ¶ Itē si parochiani turbāt vel p canes vel p infantes clamātes diuinū officiū qđ nequaꝙ̄ ꝯueniēs ē fieri. ¶ Item si diebꝰ festiuis exercenṫ a secularibꝰ iusticiarijs/ torture ⁊ q̄stiōes ad mortē. ⁊ si impediunṫ ne cōfiteanṫ ante mortē. q̄ oīa fieri nō debēt. ¶ Itez si q̄ loquunṫ irreuerenṫ de p̄latis et dn̄is ⁊ alijs scādalū p̄curātes nō correctionē. Si q̄rūt extremā vnctōez in īfirmitate. si abortiuos ⁊ excōicatos sepeliunt in cimiterio. Si exercent mercaturas in festis ⁊ locis sacris/ ⁊ si exercēt tūc opa s̄uilia. Et si i eccl'ia sint arce sine necessitate guerraruꝫ. ⁊ ꝑm h̄ doceanṫ q̄d agendū ē. ¶ Itē si parochiani excedūt in crapulis ⁊ ludis p̄hibitꝭ [illegible] vigilijs sacris. ⁊ sup̄ his doceantur. ¶ Amplius si sint alicubi iudei/ videaṫ qꝛ non seducant xp̄ianos/ nec signis careant distinctis/ ⁊ si velint ꝯuerti nō oīno spolienṫ suis rebꝰ. ¶ Amplius si in parochia sint domus religiosoꝝ ⁊ hospitalia. fiat inquisitio ꝑm status eorundē. ⁊ q̄liter s̄uāt vota sua. sp̄aliter ꝯtinentie ⁊ paup̄tatis sine appropriatione. quō curāt de paupibꝰ ⁊ specialiṫ in sp̄ūalibꝰ. ⁊ si anteꝙ̄ recipiantur infirmi cōfiteanṫ. quemadmodū fit in domo dei Parisius. ¶ Item si illic sint monachi compa[illegible] Si obligant ecclesias suas [illegible] p̄hibeantur.

R Ursus applicet se visitatoꝛ per se vl' suos comites ad audiendū confessiones diligenter ⁊ morose/ tam magnorum ꝙ̄ paruoꝛꝝ [illegible] modo idoneos ⁊ ꝑm instructōes alibi memoratas. p̄sertim quo ad peccata carnis q̄ [illegible] nam in h̄ stabit [illegible]

ctus pncipalissimus reformatōis. ¶ Itē si
ille q̄ deseruit cure reptus fuerit idone⁹ det
sibi bōa ptās sup casib⁹ occultis reſuatis.
ꝛ p̄ſtim q̄ sint repetita. ꝛ erga iuuenes ꝛ fe/
minas ¶ Itē si nō reperiat̃ esse tal̃ instituat̃ in
quolibet loco vn⁹ idone⁹ sctarius vel religi
osus tāq̄ pniarius/ad quē possent remitti
parochiani sup talib⁹ casib⁹ reſuatis ꝛ sup
dādo ꝯsilio in talib⁹ dubijs ꝯsciē. ¶ Itē de
pbata appositōe remedioꝝ p visitatē expe
tit vt hēat ꝛ haberi faciat/tractatulos bre/
ues p parochias in vulgari de examinati/
one ꝯsciē. ꝛ de casib⁹ reſuatis ad hos vl̃ ad
illos. cū statutis synodalib⁹ abbreuiatis p
cognoscēdo q̄ sunt forme p̄cise sacroꝝ. nec
nō de p̄ceptis dei atq̄ silib⁹. ¶ Itē p tractā
do certū ꝛ fructuosum modū reſuādi pctā
videt̃ p̄mo q nullus casus d̄z reputari reſ
uat⁹ apud pueros ꝛ puellas iuniores. xiiij
ānis ppt causas i q̄dā q̄ndā epl̃a notatas
q̄ incipit Pōtificali dignitati. ¶ Itē mod⁹
traditus in synodalib⁹ dn̄i epi Cameracē.
videt̃ idoneus paucis additis aut remotis
Pcio loquit̃ q sic dicēs. Reſuam⁹ nob̄
maiora pctā videl3 pctā ꝯ naturā in viris
vltra. xx. annos. homicidia. incendia. simo
nias. hereses. apostasias. sacrilegium vltra
quadraginta solidos. incestus cū p̄re m̄re
filio. filia. sorore. fratre ꝛ cū religiosis muli
erib⁹ ac ꝓfessis. iniectōes violētas manuū
in parētes ex deliberatōe factas. sortilegia
in sacris. videlicz in eucharistia ꝛ crismate
opp̄ssiones paruuloꝝ volūtarias ꝛ pcura
tas. negligētias parentū in igne vel aq̄ na/
tos pdentiū. piuria solēnia ꝛ fidei fractōes
solēnes in terra nr̄a. votoꝝ solēniū trāsgres
siones. maleficia impedientia coitū ꝯiuga
toꝝ. pcuratōes sterilitatū vel abortiuoꝝ. p
pinationes veneni. magnas blasphemias
deo factas. casus eoꝝ q̄ falsificāt lr̄as curie
nr̄e. vel abutunt̃ eisdē. ꝯēs excōicatiōes/tā
a nob̄ q̄ a canone latas exceptis infra no
minatis ꝛ exp̄ssis. ꝛ oīa alia pctā istis grauio
ra. ¶ Casus pniariū p decanatus cōmissi.
cōmittimus pniarijs nr̄is generalib⁹ p de
canatus deputatis. Pctā ꝯ naturā in om/
ni etate a mulieribus ppetrata. ꝛ a viris infra
vicesimū annū. pollutōes manuū in oī eta
te piuria ꝛ fidei fractiōes q̄ nō fuerīt fracte
in curia nr̄a. votoꝝ nō solenniū trāsgressio
nes. iniectōes manuū in parētes vbi nō fu
it lesio grauis vel deliberatio. sortilegia q̄ nō
sunt de eucharistia vel crismate. iniectiōes

manuū paruuloꝝ in clericos vsq̄ ad. xx. an/
num. opp̄ssiones paruuloꝝ nō volūtarias s3
casuales. clādestinas nuptias. icestus exce
ptis p̄re. m̄re. filio. filia. fratre. sorore. omīa
adulteria h̄ saluo/ q si clādestine nuptie in
cestus adulteria p duos testes aut plures
qui his interfuerint/aut alias p cōez famā
vel infamiā pbari possint p̄us sup his ec/
clesie vl̃ nr̄az iurisdictōez exercētib⁹ satisfa
ciant. Iniectiones manuū in clericū vl̃ sa
cerdotē vbi nō est enormis lesio que tamē
si pbari possit (vt p̄dictū est) p̄us ecclesie ꝛ
leso satisfaciat. Sacrilegia vsq̄ ad. xl. soli/
dos. ita tamē q debita fiat restitutio eccl̃ie
de eisdē. Omnia pctā in q̄b⁹ curati habent
ptātem. Itē restitutōes incerte ꝯuertende
ad pios vsus. ¶ Casus q̄ p̄sbyteris parochi/
anis curatis ꝛ eoꝝ vices gerētes/cōmittū/
tur. Inordinat⁹ ꝯcubit⁹ cū mulierib⁹. mol
licies ꝛ pctā ꝯ naturā in etate puerili/in vi
ris vsq̄ ad. ix. annum adulteria ex parte vi
ri puenientia/damnificatōes ꝛ furta dum
modo fiat restitutio ecclesie/ iniectio leuis
manuū in parentes/sacrilegia in reb⁹ mini
mis ꝛ cōmunibus/vbi nō est horror ꝛ tur
pitudo/piuria p̄uata in q̄bus nullus dam
nificat̃. stupꝝ. virginum. aborsus nō pcu
rati sed casuales. ¶ De casibus nobis aut
penitentiarijs nostris reſuatis/ curatis et
eoꝝ vices gerentib⁹/excepto mortis articu
lo aut alia manifesta necessitate/ absoluere
oēz interdicimus ptātez. ¶ Sacerdotes ꝓ
ꝯfessiones mulieꝝ cum quib⁹ peccauerunt
aut fautoꝝ ꝛ mediatoꝝ nō audiant. donec
saltē de pctis inter eos/alijs cōfessi fuerint
cōpetēter. ꝛ cessauerit infamia/si q̄ fuerit ꝓ
pter hoc contra eos. s3 mittāt eos ad hone
stos ꝛ idoneos ꝯfessores. Ac ibidē notet̃ q
hic expediret vt in ꝯcilijs ꝓuincialib⁹ esset
maior autoritas collata a papa/circa ordi
nem casuū reseruatorū/ꝛ irregularitatis vt
salubrius ꝓuideret̃.

S
Vero si talis visitatio de q̄ loq̄/
p mur nō fiat p parochias viden
tur mihi diligent̃ esse interrogā/
da singillatī a q̄libet curato ꝛ vi
cario eius s̄m statū suū. ꝛ hoc dū venit ad
synodū epi ꝛ alioꝝ. ꝛ hoc vl̃ publice vel ad
ptē. vulgari lingua vel latina put expedien
tius vel vtili⁹ esse videbit̃ ad laudē scientiū
ꝛ nescientiū verecūdiā ac doctrinā. ¶ Itē
q fieret talis examinatio de oīb⁹ q̄ ad regi/
men curaꝝ/priusq̄ eis littere ꝯcederentur.

¶Itē dñi plati ꝛ alij hñtes iurisdictōes po
terit facere spāles instructōes p inq̄sitōe fa
ciēda/ sup abusib9 q̄ dicunt̄ fieri in curijs
suis. vt sciāt ꝛ puideāt tāq̄3 icipiētes refor
matōnē a seipis ꝛ a domo sua. ¶Itē notet̄
h̄ de iuramētis officiarioꝝ req̄rēdis ꝛ fuā
dis q̄m ordiatū ē q̄ m̄lta facto iurēt. s3 fere
nihil obfuāt. ¶Itē de iuramēto exacto ab
ill' q̄ q̄stionant̄. vl' p īpositōes a mercatōi
bus. q2 tū iuramento nō stat̄. cū finis oīs
ꝯtrouersie sit iuramētū ṡm aplz. Nā p ista
grādis laq̄us ad piuria etiā pblica ꝛ solen
nia pcurat̄. ¶Itē de testamētis expediēdis
sine tali sūpta ꝛ tactu ī piudiciū g̃ue aiaꝝ q̄
torquent̄ in purgatorio. ¶Itē de excōicati
onib9 tā frequent̄ ꝛ leuit̄ fulmiat3 a iure et
iudice. ¶Itē si absoluat̄ iudicialit̄ ab excōi
catiōe ꝯfiteat̄ iterꝝ sacr̄alit̄. q2 sic opter fieri
vt sup his fiat declaratio p h̄ sacꝝ ꝯcilium
iuxta īstitutōes oli ꝛ nouit̄ p venerabilem
vniuersitatē Parisieñ. cōpositas. Et l3 sñia
excōicatōis nō ligat vt excōicat9 vitet̄/ nisi
sit iudicialit̄ pnūciat9 esse tal'. Silr̄ q̄ irre
gularitas nō icurrat̄ p excōicatōne. nisi sit
declarata p iudicē. ꝛ ita de silib9 q̄ multos
tolleret laq̄os aiaꝝ ꝛ ide melior ordo hierar
chie ciuil' fuaret̄. ¶Itē de pmotorib9 q̄ dū
faciūt exactōes iniustissimas nihil soluunt
de expēsis/ nec puniunt̄. s3 reportāt salaria
[illegible] absolutio [illegible] ꝛ ex
ceptis. ¶Itē de applicatōne p emendis ta
xatoꝝ in pios vsus ꝛ pblicos. q2 alit̄ ē scan
dalū ꝯ platos in ppl'o. ¶[illegible]
notā vel spēꝫ symonie in oib9 vbi dant̄ pe
cunie ad mistrandū spūalia sic sunt ordies
sepulture. baptismus. misse ꝛc. Expediens
videret̄ ꝛ ꝯformit̄ ad iura. aut q̄ nihil reci
peret̄. aut cū moderatōe maiori. aut q̄ p̄us
darent̄ spūalia q̄3 aliq̄d exigeret̄ vel recipe
tur tpale. s3 postmodum q̄reret̄ ꝯsueta. q̄ si
renuerent̄ ꝯtumacit̄ solui/ fieret tunc hone
stius actio ꝯ tales. ¶Itē h̄ esset interp̄tādū
si iura olim tradita ꝯ dātes aliq̄d in omni
re spūali/ ꝛ ī introitu religiōis. sint in sua se
ueritate fuāda. sic apparet q̄ nō. alioq̄n fe
re totus eccl'iasticoꝝ cetus in dānatōis sta
tu esset/ fiat igit̄ declaratio. ¶Itē in mistra
tione ordinū fiat diligētior inq̄sitio ꝛ obs̄
uatio etatū institutaꝝ p canones. ꝛ h̄ p reli
giosos sic p alios. ¶Itē idē si sint p̄uilegia
ti. quia hic est laqueus formidabilis p pla
tis ꝛ p talibus ordinatis pp̄ter suspensio
nem ꝛ alias penas iuris vl' pp̄ter defectū

p̄lati in intentione. quia p̄dicūt publice/ q̄
intendunt tales ordinare. vt subdiaconus
in. xviij. diaconus i. xx. sacerdos in. xxv. an
no nedū pp̄ter sciētiā/ s3 etiā pp̄ter mores.
¶Itē q̄ non pmoueant̄ sine certo ꝛ stabili
titulo beneficij vel patrimonij sine fraude.
¶Item sciāt cōpetent̄ loq̄ latinū ꝛ intelli
gere. Et puideat̄ q̄ non sint vt sacerdotes
in scandalum. Et hoc pficeret ponere mo
dum tot missis q̄s habere volunt in domi
bus suis cōmuniter homies parui status.
¶Item denunciet̄ recipientib9 sacros ordi
nes q̄ faciūt votum castitatis solene ne pu
tent se liberos ad fornicandum sicut fatui
quidā putant. ¶Item ꝯ p̄dones ꝛ vexato
res terraꝝ ecclesie videret̄ [illegible] per
viam publice ꝛ pie p̄dicationis ad domi
nos insinuando grauamina [illegible]
ꝛ ostēdendo pericula suaꝝ aiaꝝ nisi puide
ret̄. ꝛ nō dādo onera denūciando curatis/
aut suis vicarijs. q2 nec audēt nec pñt exe
qui. ¶Itē q̄rat̄ executio ꝯstitutōis quā pa
pa fecerat p theologis. imo verius p eccle
sijs. vt. s. in q̄libet eccl'ia cathedrali ꝛ colle
giata notabilit̄ sit vna p̄bēda effecta in p
petuū p vno theologo q̄ legere docere ꝛ p̄
dicare sit astrictus. Silr̄ puidēdū esset ab
batijs ꝛ mōasterijs q̄ nō carerēt viris do
cētib9 eos etiā a puero/ meditari ī lege dñi
die ac nocte. q2 in tali q̄dē de diuinis itellige
rēt aut sapent. ¶Itē reformet̄ honestas in
diuino officio ꝛ seruitio ꝯ [illegible] con
tumeliosos deo ꝛ eccl'ie. ꝛ p excōicatōē ꝛ p̄
uatōēꝫ distributionū vl' incarcerationem.
¶Itē ꝯ garrulatōes īdecoras in choro tpē
seruitij ꝛ fiāt noue ꝯstitutōnes aut iā edite
ꝯfuent̄. ¶Itē deberet fieri spāl' inq̄sitio vt
visitatio p mēdicātib9 tā in facto ṡmonuꝫ
ꝯfessionū q̄3 alioꝝ. ꝛ spālit̄ q̄ euitēt ꝯsortia
femiaꝝ in camerul' ꝛ detractōes in ṡmōib9
ꝛ fabulas inutiles. ꝛ assertiōes temerarias
diffiniēdo aliq̄d generalit̄ esse pctm̄ mor
tale vel nō esse. Et q̄rat̄ q̄lit̄ in p̄missis se
ingerunt. ꝛ si ꝯ decretalem omnis vtriusq̄
sexus. ¶Item q̄rat̄ [illegible]
ad penitentiarios. quia dicit̄ q̄ aliq̄ absol
uunt ab omnib9. ¶Iteꝫ si ministrent sacra
menta phibita/ ꝯ phibitōem iuris. si p̄di
cant cōtra p̄latos ꝛ sepulturas ꝛ decimas.
si admittūt excōicatos a iudicibus/ ad sua
ꝯsortia in diuino officio seu seruitio ꝛ cete
ros sicut fert̄ ab aliquib9 esse. ¶Item p p̄o
ratib9 desolatis/ vbi nō sunt nisi vnus vel

duo religiosi sepe in scā̃dalū̃ sui ⁊ alio⁊ esse puidendū̃. q̃ dum redeū̃t ad claustra/turbāt alios nec pficiū̃t. ¶ Itē de obseruatiōe Būdictini p mōachis nigris ⁊ alijs videant̃ illa q̃ necessaria sunt/declaret̃. ¶ Itē videat̃ de mō ɔferendi bñ ⁊ libere bñficia in casu reductōis bñficio⁊ ad ordinarios/⁊ de reliq̃s ɔsequētib⁊. ¶ Itē puidendū̃ est in excessib⁊ visitantiū̃ plus sepe ad q̃stū̃ ⁊ pōpam ⁊ destructōeʒ q̃ȝ edificatōeʒ. ⁊ ordinētur circa moderata. ¶ Itē videat̃ de mō habendi certā̃ ɔtributōeʒ p tota puincia/ad defendendū̃ ⁊ psequendū̃ ea q̃ fuerū̃t ordinata. Et q̃ ipa viriliter ⁊ prudēter exequā̃tur/vsq̃ȝ ad aliud puinciale conciliū̃ʒ. ⁊ de triennio ad trienniū̃ fieri debet ex pena apposita. vel ordinet̃ alia/conseruet̃ ⁊ declaretur. Similit̃ q̃ debent comparere ⁊ q̃līter. ¶ Item si expediat tres vel q̃ttuor puincias q̃n̄q̃ȝ conuenire. ¶ Itē si ordinent̃ cōformiter ad decretalē aliq̃ q̃ habeant inq̃rere reformā̃da p q̃libet dyocesi. ⁊ referre auisamenta puisionū̃ decentiū̃/in sequēti concilio. ¶ Item fiat in q̃libet dyocesi monitio similis illi quā̃ ep̃s fecit Parisieñ. contra loquētes sub specie ioci ɔ̃ fidem ⁊ sacramēta vt. s. audientes denunciēt tales ep̃o loci vl̃ officiali vel suo curato/infra octo dies aut q̃ȝ p̃mo cōmode pōt fieri. Et h̃ essent q̃uit cā̃tilene erronee ⁊ lubrice ⁊ ɔ̃ honorē mr̃imonialis sacramēti cōpes̄ te prudēter f̄m loco⁊ ⁊ tempo⁊ ⁊ mo⁊ q̃litates. ¶ Hec vȝ quā̃ plus in modū̃ cuiusdā̃ memorialis q̃ȝ doctrine subtilis notata sint. det aū̃t in exequendis spūs sui robur deus q̃ est benedictus in secula. Amen.

Finit.

Sermo eiusdem in

dñica. xix. post penth. de q̃ttuor domib⁊. ⁊ pōt dici in dedicatōe eccl̄ie.

Vade in domū̃ tuā̃. Originaliter Math. ix. ⁊ Mar. ij. ⁊ recitatic in euā̃gelio dñice currētis. ¶ Etsi hec xp̄i vox ad me traduci pōt q̃si me iubeat in domū̃ regredi ⁊ increpans. dicat q̃re tu enarras iusticias meas ⁊ assumis testm̄ meū̃ p os tuū̃. Attñ q̃ sic opus ē. mouēdi audaciā̃ p̄stat paliticus hodie a petis sil̃r morbo curatus in illa quā̃ igressus fuerat xp̄s domo. Sic agā̃. eo mō in domū̃ r bi xp̄s grabato p pe fragilitatis instratus plena fide deuoluar. q̃tin⁹ morbidā̃ ipe palisim mee mētis eijciat. Et q̃ illa ē xp̄i domus reuerēdi p̃res. Domus haud dubie de q̃ in hymno canit̃. Domus pudici pectoris templū̃ repēte fit dei. Domus insup quā̃ p asilo ⁊ tutissimo oīuȝ criminoso⁊ refugio xp̄s in celo lōge p̄clariorē q̃ȝ oli Rhomulus in latino ɔstituit. De asilo Rhomuli florius in epitomate libro p̄mo. Hec domus ē ad quā̃ te iubēte ihū ṗgo/in q̃ sanari custodiriq̃ȝ ɔfido/ac p inde verbū̃ tuū̃ tex sentiēte gratius eloq̃/ad quā̃ cū̃ Gabriele nos oēs accedam⁹ p̄cor dicentes Aue maria. ¶ Vade in domū̃ tuā̃. Apō indoctos/v̄ba dñi ac saluatoris nostri ihū humilia q̃d ē aridaq̃ȝ videnk̃. Qui si autoris sapiaȝ ppenderēt (Ipe eñi est in q̃ sunt oēs thezauri sapie ⁊ sc̄ie abscōditi. Col. ij) intelligerēt pfecto ea v̄ba multa sniaȝ maiestate plena esse. multa insup sensuū̃ varietate fecunda. Nihil in eis ociosum reponi putandū̃ ē. nihil q̃d nō fidē edificet. mores cōponat. speȝ erigat. charitatē corroboret. ⁊ ad btē felicitatis desideriū̃ accēdat. Tot q̃ppe sensus q̃ bi auctor intēdebat f̄m v̄ il hel. Parisieñ. in de fide ⁊ legib⁊) q̃t ex eo elici vel quomodolibet inspici veritates pñt quemadmodū̃ deus tot in re creata bonitates q̃t ex ea pueniunt bonitates pintendit. Qua in re pspicuū̃ est sacrā̃ scripturā̃ p immensa capacitate sui/domū̃ ex omni parte amplissimaȝ existere/in q̃ fabricatrix sapia/mesam posuit copiosissima cibo⁊ oīuȝ suauitate refertā̃ Sap. ix. Cete⁊ veluti speculum ɔcauum q̃ttuor facies ex reflexione varia radio⁊ vi ualiū̃ oñdit. non aliter inspector sollers verbi diuini/q̃ttuor saltem veritates f̄m q̃druplicem expositōis moduȝ poterit intueri. ¶ Q̃d vt manifestius fiat ⁊ ad collocandum nostre collationis fundamenta ordinemq̃ȝ in dicēdis obseruanduȝ ad thema nostrum conuertatur intuitus. ¶ Vade inq̃t in domum tuam. Potest certe domus ista/ad materialē hoīs inhabitationeȝ referri iuxta sensum lr̃aleȝ. quō̃ sumptum ē in locis scriptura⁊ innumeris/nominatim Luce. ix. vbi xp̄s ad Zacheū̃ dicit. In domo tua optet me manere. ¶ Pōt scd̄o p domū̃ eccl̄ia militā̃s intelligi iuxta sensum allegoricū̃. i. ad Thimo. iij. Scias quō̃ oporteet te in domo dñi ɔuersari. ⁊. ij. ad Thimo. ij. In magna domo nō solum sunt vasa aurea. Loquit̃ de pspitate ho⁊

minũ in ecclia. ¶ Põt sub inde domus ista hũanã significare ɔsciaʒ iuxta moralem in tellectũ. Heb.iij. Filius in domo sua est.q̃ dom⁹ sum⁹ nos. de q̃ ꝑ Psal. Ambulabã in innocẽtia cordis mei in medio dom⁹ mee. ¶ Rursum q̃rto p domũ hãc/ celestis acci- ꝑ paradisus ꝯm sensum anagogicũ Joh. .xiiij. inq̃t xp̃s. In domo p̃ris mei mansio- nes multe sunt. Et in Psal. Bti q̃ hitãt in domo tua dñe. ¶ Quis igit̃ ꝓhibet. r.p. his sĩ aduersis/arbitrari saluatorẽ nr̃m Jesuʒ xp̃m q̃druplicem ad minus in passumptis verbis dedisse monitõem ĩ d̃ dixisset.

	In domũ tuã q̃ est materi alis structura iuxta ꝓmum
	In domum tuam q̃ est mi litãtis ecclia.
Uade	In domum tuam q̃ est ꝓ pria ɔscia.
	Postremo in domũ tuaʒ q̃ est felicitas ⁊ glia.

¶ Dũ hec iacta sunt fundamẽta ait Lactã tius ex ꝟbis Tullij/ q̃bꝰ sup edificare volẽs q̃ttuor cõponã orõnes moderaturus vtri- usq̃ q̃ad potero stilum ꝑus magnopꝰ pca uẽs ac studẽs ne sermo friuolus illiberalis/ q̃ deformet ac sordeat. dehinc elaborãs vt talis sit q̃ intelligat̃ sʒ ab intelligẽtibꝰ tũ ꝟ- basq̃ latina sciẽtibꝰ. Prima aũt orõ nostra erit ꝯm historiã miraculi xp̃i cõmẽdatiua. Scd̃a erit ꝯm allegoriã ad ecclie guberna tionẽ hortatiua. Tercia erit ꝯm moralitatẽ ad ꝓrie habitudinem inductiua. Quarta ꝓo erit ꝯm anagogiã ad felicẽ beatitudinẽ inductiua. Et has duas vltimas ꝑ collati one reseruatas esse volo.

P Rimã que ali- quãtulũ speculatõis hʒ aggredi or: reserare. Magnũ ẽ p̃cul ide- ti/magnũ ⁊ ad erigẽdũ sursũ aĩos p̃cipuũ hodiernu euãgeliũ miraculũ. q̃ ⁊ p̃iã fideli- um corroborat credulitatẽ. ⁊ execrabilẽ in- credulor ꝯ deitatẽ xp̃i blasphemiã radici- tus exterminat. Q̃ꝺ vt pateat historie ꝟitas summatĩ ad mẽoriã reuocet̃. ¶ Erat in ca- pharnaũ vir q̃dã cui⁹ mẽbra paralisis adeo dissoluerat. vt nec se ferre nec vlla cõpa- ge sabsistere posset. sʒ emortua ⁊ sĩ coherẽtia in seipa collabebant̃. Neq̃ eñi a corde vita lis calor ꝑ meat⁹ fibraꝝ diffundebat̃ in ar- tus. q̃ppe emarcuerat aut ex frigore ɔstrin gẽte. aut humore supfluo opilãte. siue i eis vitalem neruos ... calor ... sine vulnus inciderat. Hũc egrotantẽ grã bato ꝑuolutũ. hoĩes q̃ttuor/ꝑ tecta dom⁹ eĩ coꝛã pedes demiserũt. ... Jhũ beni- gnitas mox ... deferentiũ fide ... tutus eũ a pctis tanq̃ egritudis radice ꝓ mis... Deinde agnita iculpata ... blasphẽmoꝝ iudeoꝝ cogitatõe/sanitati eũ restituit. Uigorẽ insup domũ vsq̃ ꝑgendi grabatũq̃ ferẽdi cumulauit. Tolle inq̃t gra batũ tuũ ⁊ vade in domuʒ tuã. ¶ Non hec hũanis opib⁹ nõ arte magica ꝓuenit. ait monic⁹ rapat ad eneã Eneyꝺ. xij. maior ait deus. Nõ adhibitus est herbarũ sucus nõ ꝑegrinoꝝ vis lapidũ. sʒ solo iubẽtis sono/ repẽte exiliũt neruĩ. nutãt vene medullis sã guinẽq̃ irroratis ... calescunt ossa ... bet cutis. ⁊ inertia lãguida q̃ oliz mẽbra ꝓ- ... officia ... En grãde ... pendũq̃ miraculũ. En p̃clarissima hũani tatis xp̃i dignitas q̃ tãto in ope diuinitati ... vera ... probabilitate dici põt ... uis ... dñs durandus opinet̃.iij.sen.di. ix.) q̃ in oĩbꝰ xp̃i miracul̃/sua hũanitas ꝓ- pter ipĩus ad ꝟbũ hypostaticã vnionẽ tã- q̃ causa scd̃a p̃ticipalissima cõicauit. ⁊ in hoc eminẽs est q̃dã ipĩ⁹ (vt ita loq̃r) oĩpotẽ tia ⁊ ꝓrogatiua singularis sup ceteros ho- mines sctõs ꝑ q̃s tm̃mõ meritorie sine co- ruʒ causali ɔcursu/mirabilia patrata sunt. ¶ Exurge nũc q̃sq̃s ades/tolle grabatũ ꝓ- prie ... vade ... domũ hanc in q̃ audis tã gl'osum opus fieri. Circum... rõnis oculos ... collustrent̃/atq̃ effectu puro cõsidera/ q̃m hic triplicit̃ opata est christi diuinitas. In pctoꝝ relaxatõe. In cogitationũ agni tione. In subita paralitici curatione. Hec nempe opa diuinitatĩ esse ꝓpa Hierony. in omelijs testis est. ⁊ ex scripturis colligit̃ De pctoꝝ dimissiõe Esaie.xliij. Ego dñs qui deleo iniq̃tates. De noticia cogitatio- nũ.ij. Paral. vi. Tu solus nosti corda filio rum hoĩuʒ. De miracloꝝ opatiõe in Psal. Facit mirabilia magna solus. Q̃ꝺ in de se cretis secretoꝝ Aresto.nõ siluit. Operator inq̃t miraculoꝝ vnus ⁊ solus est deus ma insup psonis diuinis appropata ... in actu ... Nõ ... opibus xp̃i ... diuinitatẽ. Clemẽtie spũssctĩ index est cri- minũ absolutio. Sapiẽtie ... secre- toꝝ. potẽtie p̃ris morbi depulsio tã subita eadem ⁊ plenaria vt paralitico iuberet xp̃s.

Z Tolle ⁊c̄. ¶Sȝ ecce in domū istā vbi xp̄s opat̄. veluti q̄ndā in domū Loth irruit p̄fida īcreduloꝝ diuinitatē xp̄o eripiētiū turba q̄ in ꝯdito murmure obstrepēs dat sine mēte sonū. vt Maro ait acclamans fragilia hec esse imo nl'la ad diuinitatē in xp̄o attestatōeȝ argumēta. Qualit̄ inquiūt p̄bat xp̄i diuinitatē. petōꝝ relaxatio cū mosayc⁹ sacerdos pur⁹ ī dubie hō id habuisse legat̄ officiū Leui. iiij. Q, si r̄nderis eū nō abstulisse pctā autoritatiue vt xp̄s. sȝ q̄ dumtaxat ad pctōris cū deo recōciliatōneȝ p̄ ip̄m sacrificiū ⁊ p̄cū fiebat oblatio. Nō euadis inq̄t heretic⁹/ obijcio nāq̄ tibi p̄sbyteꝝ noue legis q̄ autoritatiuo [illegible] vices/ Ego te absoluo ⁊c̄. Qd̄ p̄l' autoritatis arguere videt̄ q̄ dicere. dimittūt̄ tibi pctā tua. Hāc calūniā d̄ medio tollit trimēbris de p̄tāte distictio q̄ sup̄. iiij. sniaꝝ. di. ij. cōiter notata ē sto. Arguit Bonauen̄. Est itaq̄ in relaxādis criminib⁹ p̄tās autoritatis p̄tās excellētie. ⁊ p̄tās nuda misterial̄. Potestatē autoritatis dicim⁹ q̄ sic summa ē vt nulli alteri ī sua actiōe innitat̄. ⁊ illā soli⁹ dei [illegible] ab altero fluat atq̄ deriuet̄. hec t̄n ē cū prerogatiua/ quā misterial̄ p̄tās nō obtinet. Et q̄ [illegible] nat tribuitq̄ p̄tātē. Cōcedit̄ igit̄ sacerdotibus ministeriū pctā dimittēdi. nec t̄n̄ diuinitas eis ascribat̄. In xp̄o aūt duas alias infuisse p̄tātes autoritatis. s. ⁊ excellentie ꝯuincim⁹/ eū dē ꝯcludim⁹ deū esse. qꝛ nemini q̄ de⁹ nō esset collate sunt/ nec vt cōicaren- [illegible] merito hūanitatis ⁊ diuinitat̄ [illegible] tionē palitici fides ob quā in aīa pit̄ ⁊ corpore sanatus ē. Credidit itaq̄ filiū hoīs illa p̄ditū esse potētia quā sibi īesse iudayca īpietas detrectabat. Illa autē q̄ alia erat q̄ autoritatiua excellensq̄ p̄tās p̄ cui⁹ attestatione miraculū patēs subinde mōstratū ē. vt sciatis inq̄t ih̄s/ qꝛ filius hoīs p̄tātē h̄ȝ in terra dimittendi pctā. Tūc ait palitico. Surge ⁊ tolle grabatū tuū ⁊c̄. Hec sicut dicere iudeis estiares. Per hāc quā foris intuemini curatōeȝ īteriorē negare nō potestis nec arguere me mēdacij in re occulta qm̄ palā miraculose v̄ba ꝯfirmo. ¶Insurgit rursus [illegible]

[illegible] gumētū de cogitationū cognitōe. Nā ⁊ p̄phete inquiūt q̄b⁹ nulla diuinitas tribuit̄ nōnō secreta aliq̄ cordiū penetrati sunt/ q̄ne- [illegible] Quid r̄ndebim⁹. p. r. plane fatebimur ⁊ p̄phetas occ'lta m'lta p̄uidisse. cui⁹ cāȝ inuestigātes [illegible] cede dixerit hoies purissimi itellect⁹ quē nec ceca vicioꝝ caligo obnubilaret. nec tumultuātiū curaꝝ strepit⁹ a trāq̄lla sede ꝯtēplatiōis abduceret/ ⁊ p̄ide aīa ipoꝝ vice speculi tersissimi politissimi in oī p̄te conformis fingebat̄ diuine illustratōis radiū suscipiēs abditaq̄ cognoscens. Uerūt̄n̄ a tractatorib⁹ catholicis rectioꝝ verioꝝq̄ p̄p̄hāꝝ rō assignat̄/ miraculosa sc̄i sp̄ūs inspiratio. q̄ꝛ q̄ ea q̄ dicūt vehemētes sint ad p̄p̄handū diu[illegible] Quid igit̄ [illegible] p̄sus optie. Quia si p̄p̄ha esset (vt h̄ ⁊ alia etiā p̄lima idicāt ⁊ machomet⁹ ipē ꝯcessit) Si tal̄ insup̄ q̄ diuine illustratiōis p̄ticeps esse mereret̄. erat absq̄ dubitatiōe bon⁹ iustus veraxq̄. se āt deū esse asseruit. cui p̄ ꝯsequēs ē credendū. Alioq̄n nō bonū sȝ blasphemū ꝯfiteri necesse ē. qd̄ impiū credere/ oīs ei⁹ vita oīsq̄ doctrina diuis oraculoꝝ ⁊ miraculoꝝ vallata testimonijs patefecit. Qua de re Thōas braḡd. in sūma. li. i. p̄te [illegible] seruit. ¶Sȝ ecce tercio adhuc īdignatiori fremitu ꝯclamat īcreduloꝝ m'ltitudo/ asserēs p̄clariora. tū ad miratōe. tū dignitate miracula/ alijs in domib⁹ p̄ hoīes puros effecta q̄ h̄ p̄ xp̄m. qꝛ si nullus ē de⁹ p̄ h̄ indubitāter nec ēr filij xp̄s. Et vt de grādi historiaꝝ aceruo pauca colligā. obijcit nob̄ inde⁹ [illegible] mo [illegible] obstupesces/ solus ossiū suoꝝ ꝯtact⁹ in cadauer hūanū aīaȝ sil' ⁊ vitā p̄fudit. ibidem xiij. Opponit nob̄ arrianoꝝ secta/ suscita[illegible] liū in porticu tēpli curatū Act. iij. Nec mirer hec xp̄ian⁹ cū pollicitus sit xp̄s dicens Qui credit in me opa q̄ ego facio faciet/ ⁊ maiora h̄oꝝ faciet. Joh. xiiij. Q, si d̄s di[illegible] p̄ra qꝛ Petrus aut al̄/ nō ideo deus p̄ hec miracula conuincit̄. quia non p̄p̄ia ⁊ imperatiua [illegible]

Loꝛādo qꝫ pegit. id facile refellit᷑. Umbrā nāꝗ Petri: Helisei ossa ꝛ sudaria Pauli nō
ꝓfuisse certū ē. vmbra tñ petri ꝛ sudaria pau/
li etiā absentis/ certū ē opē salutiferā pstiterūt
languētibꝫ Act. xix. ꝛ vt dictū ē Helizei ossa
vitā sepulto cadaueri refuderūt. Nūq̄d insu
per orauit xp̄s miracl'a faciēs fleuit ꝛ i seipō
turbat⁹ ē Joh. xi. Sciebā inq̄t p̄r q̄ semp
me audis. Deinde gentiles idoloꝛūqꝫ culto
res/ de suis miracul᷑ celebres nobis ingerūt
hystoriās. quoꝝ multa ꝯplex⁹ ē Ualeri⁹ li. i.
ca. de miracul᷑. narratqꝫ Tarquiniū corā no
uacula secu [illegible] ꝛ vestal᷑ virginē cribꝫ aq̄ [illegible]
bris ipleuisse. Cōmemorat ꝛ h̄ idē cū aliis
Aug. x. de ci. dei. ca. xvi. Suetoni⁹ q̄ꝫ tran/
quill⁹. li. de xii. cesaribꝫ. Uespasianū ipato/
rē refert cecū illumiasse/ ꝛ alteri⁹ debile crus
solo calc᷑ tactu solidasse. Joseph⁹ p̄terea. ij.
antiq̄tatū ab Alexādro macedone/ pāphili/
cū mare fuisse diuisū narrat. sic̄ a Moyse ru
brū. Pro his vide si libet Brago. vbi sup̄.
Ad extremū mirabiles artiū magicaꝝ effe/
c⁹ q̄s n̄ audiuit. lege i l'ris Exo. c. viij. d̄ ma
gis Pharaōis. Et qd̄ vrgēti⁹ ē/ vide phito
nissā Samuel᷑ pph̄e vere suscitatricē. prout
l'ra sonat. i. Reg. xxviij. c. Et Aug. opinat᷑ i
ep'la ad Felicianū. et ponit᷑ i glo. oꝛdinaria.
i. Reg. c. allegato. ¶ Quis ḡ nō desistat xp̄m
eē deū ꝯcludere ex miraculosis opibꝫ. cū hec
A audiat. videat ꝛ ꝑpēdat. ¶ Magna vtiqꝫ R.
p. difficil᷑ ꝛ ꝑplexa hec q̄stio ē/ vbi de veroꝝ
a falsis miraculoꝝ discretōe tāgit᷑. ꝛ eā a do/
ctoribꝫ ꝑ raro fundit⁹ euacuatā repim⁹. Ni/
miꝝ si ad me altioꝛ ꝑuenerit q̄ꝫ aut igenio te
nui ꝯp̄hēdere valeā/ aut arido breuiqꝫ s̄mo/
nis eloquio ꝯplecti. Dicā tñ aliq̄d ne de silē
tio nr̄o gaudeat sup nos inimic⁹. ¶ Et tene/
am⁹ i p̄mis nullū ꝓprie ꝛ vere dictū miracu
lū ab alio q̄ꝫ a deo posse creari. q̄m sol⁹ ē qui
sup oēm causaꝝ naturaliū cursum ꝛ oꝛdinē
dominat᷑. Nō p̄iudico tñ p̄uilegio hūanita
tis xp̄i singularissimo. Neqꝫ eñ demonioꝝ
neqꝫ angeloꝝ neqꝫ ꝑ tpate ꝯplexiōis/ nec astro
rū nec hūane imagis q̄si miraculoꝝ factricē
Auicēna. iiij. sui de aīa posuit. Tāte ꝑtutis
sunt/ vt vel crecr̄ aliq̄d v᷑ absqꝫ certo causaꝝ
naturaliū ꝯcursu formet᷑. q̄uis pleruqꝫ tam
secreto celeriqꝫ fiat motu hmōi causarū ap/
plicatio ꝗ actio q̄ nature ē miraculo depu/
tet᷑/ p̄sertim ab indoct᷑ ꝛ i p̄hia ceterisqꝫ arti
bus parꝫ eruditis. ¶ Amplius scire ꝯuenit q̄ sic̄
apō hoīes moris ē q̄ i attestatōe l'raꝝ sigillū
appēdit᷑ vel apponit᷑ signū ꝓpriū. n̄ alit᷑ de⁹

miraculoꝝ veroꝝ opatōꝫ veluti sigillū et si
gnū ꝓpriū inducit i robur veritatis illi⁹ quā
iubet credi/ ꝛ nulla vnq̄ꝫ innocatōe miracu/
loꝝ ꝯditoꝛ sit vel erit i ope mēdoso/ q̄n recla
met. et q̄n ꝑ scripturas sacras/ ꝑ ꝓphetias/ ꝑ re
uelatōꝫ/ vel aliter illā falsitatē nō eē credēdā
edoceat. De⁹ eñ ꝟitas ē. seip̄m negare nō p̄t
Multoꝝ siquidē ꝛ iter alios (vt opinoꝛ) Au
gustini s̄nia fuit deū ꝑ malos nōnūq̄ꝫ mira/
bilia opari. ꝛ hoc nō vt sit falsi testis. absit/ sꝫ
in damnatōem tā illi⁹ q̄ facit/ tā illoꝝ q̄ sedu
ci ꝛ erroribꝫ excecari meruerūt. Et quemad
modū dicūt de antixp̄o ad ꝓbatiōeꝫ electoꝝ.
Uñ ap'ls sine charitate mōtes posse trāsfer/
ri nō negat. i. Coꝛ. xiij. Et d̄ nouissimo die
aiebat xp̄us. Multi dicent mihi in illa die.
Dñe/ nōne in noīe tuo ꝓphetauim⁹. ꝛ in no
mine tuo demonia eiecim⁹/ ꝛ i noīe tuo ꝟtu
tes multas fecim⁹: Et tunc ꝯfitebor illis q̄
nunq̄ꝫ noui vos Mat. vij. Et d̄ phitonissa
ꝛ Juda satis cogēs ē argumētū. ¶ Nec ita
q̄uis se haberēt q̄ ꝑ mēdaces miracl'i autoꝛ
eēet de⁹. nunq̄ꝫ [illegible] ꝓprium sic falsari/
nunq̄ꝫ eo abuti i mēdacio sineret/ q̄n ꝛ recla
maret ꝛ ꝯtradiceret. Alioq̄n quō eidē crede
ret pl⁹ q̄ꝫ principi q̄ falsarias l'ras sigillo suo
ꝯsignari sciēter ꝛ absqꝫ vlla ꝯtradictōe ꝑmit
teret? ¶ Ex his q̄ꝫ eū estimo videre possumus B
credendā esse i xp̄o diuinitatē. q̄ de⁹ ip̄e ad
hui⁹ rei affirmatiōꝫ/ autoꝛ fuit miraculi ho/
dierni ceteroꝝqꝫ plurimoꝝ. Et deus non so
lū nō reclamauit ꝓhibēs ne talibꝫ crederet᷑.
sed ꝑ os oim ꝓphetaꝝ ꝛ gentiliū [illegible]/
hec oia longe ante p̄dicta sunt laudata et ap/
probata. Sup h̄ legat dn̄m Armacanū qui
vult in tribꝫ p̄mis de q. armenicoꝝ. Et Ni/
co. de ly. in q. ꝯtra iudeos. Scotū. q. ij. pl.
Et Brag. vbi sup̄. Et sup oēs Aug. in lib.
quē ꝯstituit de ci. dei dici ¶ Cū igit᷑ asserunt
increduli facta ab hoīb' puris miracula. ne/
gabim⁹ illic̄ p̄ncipali autore fiat asserto [illegible]
[illegible] miracula dicunt [illegible].
Neqꝫ eñ eos audiēdos puto/ q̄ i oībꝫ hmōi
hystoriis fidē negāt. Inciuil᷑ eq̄dē grauisqꝫ
temeritatis ē/ alteri nō adhiberi illā quā sibi
rōnabilē p̄stari vellet credulitatē. ¶ Sub in/
de cū sciscitant᷑ a nobis/ cur nō deos pari mō
affirmam⁹: ꝛ apta ē ex p̄missis r̄nsio. Illa q̄ ꝑ
pe mirabilia/ vel nō adhibita sūt ad astruen
dū diuinitatē i faciētibꝫ sicut de pph̄is. apo
stol᷑ ceterisqꝫ viris iustis ꝯstat. Uel si h̄ aliq̄
neq̄ssimi ꝛ demonū familares execrabili su/
ꝑbia rapti [illegible]

pphas τ reuelatiões. tū p naturale dictamē insitū/insinuās nō esse credēdū deoꝝ pluralitatē/ꝯclamāsqꝫ oēs deos gētiū demonia magosqꝫ τ ariolos execrās. ¶ Uides iudee/ cur dānaberis antixp̄o miracula facienti ad herēs. τ xp̄ianus saluabit̄ xp̄m ꝯfitēs miracula opantē. Affert τ ondūt vterqꝫ signū regis sūmi. sed illi tanq̄ falsario p diuinas scripturas ꝯtradicit̄. multiplex isti supaddit̄ ꝓphetaꝝ approbatio ¶ Res igit̄ tota ad h̄ redit/ꝙ miraculū xp̄i hodiernū/ceteraqꝫ scripturaꝝ auctē addita τ aliis circumstātiis signa sunt τ argumēta sue diuinitatis. sufficientia quidē p fide [illegible] atqꝫ nutrienda/nisi affectōis obstet puersitas. ppterea dicebat. Opa q̄ ego facio testimoniū phibēt de me. Et nisi opa ego fecissem q̄ nemo alius fecit/pctm̄ nō haberēt. Rō. qꝛ iā nō credēdū fuisset ip̄m eē messyā quē pphe pnūciauerūt talia facturū miracl̄a. Tn̄ illa argumēta euidētia esse nō ponim⁹ fidei. Itaqꝫ iā nō crederem⁹ sed sciremus. Jaꝫ donū mercesqꝫ fidei euacuaret̄. Jā (vt Bonauentura arguit. iij. sen. di. vij.) tot⁹ orbis xp̄o credidisset. Ap̄l'os insup q̄ miracul' interfuerūt īpossibile fuissꝫ ō fide pl⁹ q̄ de q̄stōe euidēte vl' mōstrata dubitasse. dubitauerūt tn̄ τ vacillauerūt ī hora dn̄ice passionis/in q̄ etiā miracula chorusca bāt. nā petre scisse sunt. terra tremuit. sol obscurat⁹ ē τc̄. Recordari etiā poterant hodierni miraculi qḋ factū fuit vt paralitic⁹ ilico surgeret τ tolleret ḡbatū suū τ iret ī domū suā. ¶ Sciēs libēsqꝫ multa ptereo. qꝛ nō ē opus fide q̄ [illegible] sctissimi/viteqꝫ integerrime viri/ꝯstātissima assertōe etiā vsqꝫ ad mortes durissimas ꝯfirmarūt. Nec oīno miracul' initamur/sciētes iudeos increpatos a xp̄o. Generatio pua et adultera signū q̄rit Mat. xij. Et .i. Cor. xiiij ap̄l's talia īfidelib⁹ dari ī signū ait n̄ fidelib⁹ [illegible] miracl̄a habeat/īcredulitatꝭ n̄re signa sūt/τ dānatōis (nisi meliorēmur) indicia. Porro ō artib⁹ magicis h̄ sub ꝯpēdio habetote/ꝫm copiosam Guil. parisien. traditōꝫ/q̄ ī figurꝭ τ sculpturis. imaginib⁹. characterib⁹. signis. īpssionib⁹. ṽbis. carminib⁹ τ ī ceteris q̄b⁹ vtunt̄ malefici/nulla ṽt⁹ ē penit⁹ q̄le p̄dicāt. sed hec singula demones fieri docēt tanq̄ sacrificia quandā diuinitatē sibi inesse ꝓfitentia. necnō tanq̄ signū ꝓpriū τ sigillū sui pacti rememoratiuū/quo adhibito pacta q̄ ꝓmiserit demō adimplent.

Postq̄ꝫ terne calū- c nie īcreduloꝝ sup miraculoso euāgelij hodierni mysterio vtrūqꝫ visum ē/accipite si placet triplicē ex his ꝯsideratōꝫ. ¶ Prima/quēadmodū iudeoꝝ pncipes τ [illegible] ignorantia sue theologie xp̄m eis ꝓmissū negauerūt miraculaqꝫ abiecerūt. ppt̄ qḋ r̄mittebat eos xp̄s ad scp̄turas di. Scrutami scp̄turas. ille eni testimoniū phibēt ō me Joh. v. Sic nō ex ignorātia n̄re theologie/multi et iā vt verēdū ē de plat' antixp̄m suscipi[illegible] miracul' suis adherebūt. O, si ita ē. imo q̄ ita ē certissime. cōstat illos antix[illegible] esse potissimos/q̄ studiū theologie qḋ ē scrutiniū scp̄turarū impediunt. aut ei⁹ ꝓmotōes implere sicut tenent̄ despiciunt.

Scd'a cōsideratio.

O, ad hoīs alicui⁹ canōizatōꝫ/aut cuiuspiam doctrine autorizatōꝫ/īsufficiēs ē p se miracl'oꝝ onsio/nisi ī canonizādo vite scitas irrephēsibil' indicet̄ nisi insup doctrina approbanda vere fidei nullaten⁹ aduersari censeat̄. Mali q̄ppe miraculis vt Judas alij choruscāt. Hanc ob cāz inter ceteras ne boni viri q̄ taliū autores nō fūt pctōres reputēt̄. Cū dicat Aug. sup Joh. Uos dei famulos nō miracula s; sola charitas facit. Aliā notauit cām Bonauēn. ij. sen. vbi prius/vt boni facere miracula puipendēt/cū mal' hoc ꝯuenīat. Un̄ xp̄s ap̄lis. Nolite inquit gaudere ꝙ spūs vobis subijciunt̄. gaudete aūt ꝙ noīa vestra scripta sunt in celis Luc. x. Culpabilis est itaqꝫ nimia videndoꝝ aut faciendoꝝ miraculoꝝ cupiditas/τ nōnunq̄ in supstitionē traducit τ errorem.

Tercia cōsideratio.

Artes magice ad q̄s astronomie τ medicine maxima ps spectat/rōnabiliter sub interminatōe mortis vetite sunt. nō iō q̄ ī ill' demones adorant̄. τ tanto dānabiū⁹ quāto p ṽba diuina et orōnes sacras h̄mōi cult⁹ exercet̄. q̄netiā iō ꝓhibite sūt. qꝛ fides salubrꝭ has ꝑ artes impugnat̄ q̄si sophisticas quasdaꝫ argumētatiões/q̄ apparentiā veroꝝ miraculoꝝ gerunt. existentiā ṽo nullā habēt vt falsa. aut si vera sint/nō illā quā pretēdūt τ approbatōe sua deficiāt. ¶ Hactenus R. p. de D reticis r̄ndimus qui cōtumaciter altercant̄ diuinitatē in xp̄o nō posse cōcludi p sacram euangeliū hodierni [illegible]

dimissionē. nec p reuelationē cogitationū. nec postremo p miraculoꝝ opatiões. Nunc rursus ad euāgelicā domū nostram reuertamur. ⁊ pio cordis studio collaudem⁹ primo xpi clementiā. q² lese maiestatis reū / ⁊ pctō͂rū cathenis vinctū cōfestim absoluit. ⁊ nos silr absolui postulem⁹. ¶ Cōtremiscam⁹ reuereamurq₃ eius sapiām ⁊ p̄sentiā. q² occultissimaꝝ etiā cogitationum inspector ē. vt in euāgelio audiuimus. Hinc Boecius. Magna nobis ē (si dissimulare nō vultis) necessitas indita pbitatis / cū añ oculos agit₃ iudicis cūcta cernētis. Erubesce q̄so illa cernēte deo pagere / a quib₃ desisteres hoīe inspiciente. Habeat apud te tātū honoris ⁊ timoris dei vult⁹ q̄tū viri. ¶ Ceteꝝ humiliemur sub poteti manu dei xpi / ⁊ ī nr̄is necessitatibus eū innocem⁹. penes quā residere omnē egritudinē corpaliū ⁊ spūaliū curatōꝝ inspicim⁹. Fugiam⁹ deniq₃ maloꝝ ꝯsortia. animaduertētes q̄m paliticus post curatōeꝫ secedere a blasphēatorib₃ iudeis ⁊ ī domū suā pgere iussus ē. Uade inq̄t ⁊c̄. At uero firmo pedeambulantē inspectantes amici q̄d putas egerunt. Ingressuꝫ sistūt stupore attoniti. nec aspectui pmo bñ credūt. defigūt ī eo ocl'os. ⁊ hesitāt ne falsa laudant̄ imagine / totūq₃ videndo perrāt. In re cognita tandē ruunt amplex⁹. stringunt pect⁹ / ⁊ marcidis olim manib₃ oscula figunt. Interea autorē sanitatis ac modū queritāt. quo compto xpi maiestas in celū attollit̄. ⁊ exaturari vidēdo. audiēdo. gratulādoq₃ nō pñt. Ita (inq̄t euāgelista) vt admirarent̄ oēs ⁊ honorarēt deū dicētes. q² nunq₃ sic vidim⁹. Demū palitic⁹ q̄ turbā suam vix subijt / domū subijt. tñ memor q² p⁹ curationē suā sibi xp̄s impauerat dicēs Uade inq̄t ī domū tuā. qd fuit thema. tanq₃ eidē ī his v̄bis / vt te sanū ꝯprobes ⁊ roboratū penit⁹ vade. Uade in hac fortitudine tua Iudi. vi. Lu. xvij. Uad q² fides tua te saluū [illegible] dei domū Uade ī domū tuā. ij Re. xiiij. q̄m dñs erit precio ⁊ obūbraculū diei ab estu. ⁊ ī securitatē ⁊ in abscōsiōꝫ a turbine ⁊ pluuia Uerba sunt esaie Esa. iiij. Deniq₃ alieno ne te cibes mēdicitati dedit⁹ / sed vade ī domū tuā. nō alienā s₃ tuā. Prouer. ⁊ hoc. v. Subtrahe pedē tuū de domo primi tui. ex. xxvij. Domū fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tue. contra illos q̄ discunt penetrare domos ad modū impudicaꝝ viduaꝝ. quas reprobat apl's. i. ad Thim. v. Et q̄ ab afflictis primis dona petunt vt in ocio laute viuāt / spretores illi⁹ moniti. Pane tuo vescere liber eris. pphetice bñdictōis exptes quā dicit̄. Labores manuū tuaꝝ q² mādicab / beat⁹ es ⁊c̄. ¶ Et hec quidē de sensu hystorico tanq₃ fundamentalia dicta sint. ¶ Sup addam⁹ allegoricū sensum. ẜm queꝫ domus nostra eccl'iaꝫ signare dicebāt̄ Et fiat oīo exhortatiua. ⁊ ī eccl'iasticos negligētes inuectiua ¶ [illegible] ac spūaliū neq̄tiaꝝ insult⁹ / int̄ crebra picolitātis mūdi discrimia summ⁹ architector Ihs domū struxit eternis basib₃ stabilitā. q̄ cūtibus ī ipsam eēt ī domū refugij. ī asilū protectōis tutissimū. ⁊ extra quā īminet cert⁹ interit⁹. Huic domui eccl'ie nomē indidit / cui⁹ fundamētū ē petra fidei solidissima. nec inferi porte aduersus eā p̄ualebūt Matth. xvi. Descēdit pluuia heresū. venerūt flumina erroꝝ. irruerūt vēti psecutionū ī domuꝫ illā. ⁊ nō cecidit. Fūdata eñi erat sup̄ firmā petrā Mat. vij. Hāc describit salomō edificataꝫ a sapiā septēq₃ colūnis excisā. q̄ sunt. vij. spūs scti dona seu v̄tutū vniuersitas / q̄b₃ fulcita subsistit. ¶ Ceteꝝ palitic⁹ put audistis in hāc domū iubet̄ acceder̄. vade inq̄t ihs ī domū tuā. Et q̄s iste palitic⁹ R. p. Sane gen⁹ humanū / qd p original' crimīs palisiꝫ sensu vere credulitatis ⁊ bone opatōis motu puatū ē. ita vt domū hāc suā p se neq̄ret īgredi nisi eidē pmū sanitas ꝯferret̄. q̄ p̄stita p saluatoreꝫ aiaꝝ ihm tulit grabatū vetuste legis in q̄ nō erectū erat sed p̄stratū depssū. nihil eñi ad pfectū adduxit lex Heb. vij. Hic ī domū sa[illegible] que dom⁹ eccl'ia ē itroiuit ¶ S₃ pp̄ē de q̄m p pa[illegible] us nudat̄ synagoge tectū. q² pmitus velata scptture veteris mysteria referant̄. ⁊ ita a quat[illegible] ad xpi cognit[illegible] Qui[illegible] sūt dom⁹ ista sit generalr oīm ī vna vera xpi fide coadunatoꝝ. vsitatiori tñ noīe illoꝝ q̄si antonomatice dr̄ / q̄s duces ī ea custodes et speculatores sūm⁹ pr̄familias instituit. Uñ [illegible] ⁊ hos [illegible] ecl'iasti[illegible] appella m⁹. Ad istos pñs ꝯuertēda ē oīo vt solliciti sint ī suā eccl'ie domū pgere. ne ex ipoꝝ absētia domui detrimētū incūbat. Quib₃ introgressis [illegible] necesse ē vt sint speclatores. vt sint pr̄es seu pastores. vt sint ianitores. ¶ Speculatores siq̄dē ad ex[illegible] [illegible]

Sequit/si speculator viderit gladiū venie/
tē/ꝛ nō insonuerit buccina. ꝛ ppl's se nō cu/
stodierit/ꝛ venerit gladi⁹ ꝛ tulerit ꝺ eis aiaȝ/
sanguinē ei⁹ ꝺ manu speculatoris req̄ra. Mecu
enda nimis ꝛ eccl'iasticis speculatoribꝫ formi
dāda hec ꝯminatio. cui illis hꝫ. iij. Re. ij. Cu
stodi viꝝ istū. q̄ si lapsus fuerit erit aīa tua p
aīa illi⁹. ¶ Deberēt insup ianitores eē ad clau
dendū sapiēterq̄ȝ apiendūȝ istar xp̄i/q̄ etēplo
tā[illegible] ianitor eiecit vendētes ꝛ emētes/q̄ ꝛ ali
bi se esse oſtiū afferit p q̄d si q̄s introierit sal
uabit. ¶ Ampli⁹ eos esse cōuenit p̄tēs seu pa
stores ad fouendū gregē sp̄ūaliterq̄ȝ pascen
dū Job. vlt. Simō amas me pasce agnos
meos. ꝛ Mat. xxiiij. Fidelis seru⁹ ꝛ prudens
quē ꝯstituit dn̄s sup familiā suā vt det illis ci
F bū i tpe. ¶ Sꝫ heu ꝯ[illegible] ora. Uade nunc p
cor i domū eccl'ie circūduc paulisp oculos ꝛ
[illegible] qualē ibi speculatorē qualē ianitorē
q̄lē deniq̄ȝ pastorē inuenias manifesta. Uidi
sti? Quid stupes? Quid attonitis oculis stas?
Scio p̄sus/scio q2 horrenda te monstroꝝ
imago/ꝛ abominādū desolatōis portētū ex
terruit. Nā velut p̄lati abscesserint aditis arif
q̄ȝ relictis. vt maro ait i eoꝝ loco subijsse imi
tus eos. Cecā ignorantiā p exploratore. Ti
midā ignauiā p ianitore. Rapacē seuiciaȝ p
pastore. O miserabiles ꝛ sufficiētibꝫ nūq̄ȝ la
chrimis deplorādas n̄re dom⁹ vices ¶ Ecce
i p̄mis q̄ȝ pessima oīm exploratrix statuta ē
ignorātia/q̄ ꝛ temeritate p̄ceps ē ꝛ elatōe tur
gēs. Grecū em̄ puerbiū est/vt ait Hiero. in
ep'la de melchisedech. Ecce em̄ impitia cōfi
dentiā/eruditio timorē causat. Si exurgāt
hereses. si puersaꝝ dogmatū gladij iaciant.
Si errores cuncatim erūpāt/nō clāget buc
cina. nō os apiet. ceca q̄ppe ē. nec ab inimicis
secernit amicos. arma nō videt aduersa. nec
vexilloꝝ signa cognscit. Hic fit vt simplices
ꝛ plerūq̄ȝ l'ris sc'aribꝫ inflati a pestiferis erro/
ribꝫ rapiāt. seducāt. obruāt. Quot putas hāc
ob cām hereticos eē de his q̄ specie tn̄⁹ in ec
clesia ꝯuersant. Horresco memorās/hoc vi
ta monstrat. voces hoc sacrilege indicāt q̄s
inter vina epulas ꝛ ꝯuiuia impudenter euo
mūt. Illic sub ioci specie hereses effundunt
cū null⁹ in fidē cadat ioc⁹. Ubi ꝯtra theolo/
gos totis itur sentētijs ꝛ irrisorijs interroga
tōibꝫ. Eo tūc ꝺ sacris bonis disputat vt in
tp̄s nostꝝ vere inciderit illud Persij ꝺ roma
nis. Post p̄dia querūt romā de satur quā
dya poemata narrāt. Theologia ab eis stul
tilogia noiat ꝛ q̄ sola aut p̄ncipal i arce loca

ri debuerat tāq̄ȝ speculatrix sagacissima ꝛ i cō
paratōe ei⁹ queuis alia ignorātia dari pōt i
ima deijcit. calcat. reputat. pbꝝ ingēs/q̄neti
am si fama nō mētit/plato ꝝ nōnulli (q̄d vix
credere ausim) stulticie palā arguunt hoīes
theologie operā impēdētes q̄si ip̄a res sit fa
tua. inutil. fantastica. theologic⁹ inq̄unt. ꝑ
fantastic⁹. O nefādas diabolicasq̄ȝ voces. ꝛ
ꝑditissimis autoribꝫ suis simillimas. O pu
trida ora ferro cauterisāda q̄ tā putridā ꝟ
bū expuerūt. Ista certe ñ irrisio ē ꝫ mera blas
phemia. ꝛ ꝫ igne ꝛ ferro exterminādā eēt. p
sertim i p̄lat. q̄ ꝺ ncītate salut. fidē explicite
scire debēt. ꝑsuadere isup ꝛ ꝯ hereses si pullu
lāt acriter sapiēterq̄ȝ ptegere. Tremēda hec
talibꝫ vera tn̄ sn̄ia. Neq̄ȝ em̄ domū suā pru
dēter istituisset xp̄s/nisi ad illi⁹ ꝯ hereses va
stratrices tuitōeȝ q̄sdā obligasset. Quos aūt
alios ex officio mag' astrictos repies? Po
tēs sit (inq̄t ap'ls ꝺ ep̄o) hortari i doctrina sa
cra/ꝛ eos q̄ ꝯdicūt arguere. ad Titū. i. Pro
bat ꝫ Durād⁹. iij. dis. xv. Audēt tn̄ eoꝝ aliq̄
(put fert) a theologie studio hoīes deterrere
O fides o religio. Et miramur igit si eccl'ia
stica dom⁹ pturbat. si sp̄ūali tpaliq̄ȝ icōmo
do q̄tiat. qū e specula theologiā p̄cipitat ꝛ i
ei⁹ locū dn̄a ignorātia sublimat. ppterea inq̄t
ꝺn̄s Captiu⁹ duct⁹ ē pp'ls me⁹ q2 nō habuit
sciam Esa. v. Sciaȝ loquit sp̄ūalē diuine le
gis/nō aīalē t mūdanā. q̄ aut iudicare ꝺ po2
cis (sicut ait Antisiodorēs) aut ꝺ pecunijs
numerādis ꝛ extorq̄uēdis solerē solet dissere
re. In sp̄ūalibꝫ aūt ceci sūt (ait ꝟitas) ꝛ duces
cecoꝝ. nimiꝝ si ambo i fouea cadūt. Et eta
te n̄ra nimis heu veꝝ ē pp̄hete vaticinium.
Speculatores eius ceci oēs Esa. lvi.

Tres ꝫm hoc ꝺ the/ G
ologie p̄ceptu ꝛ eiectōe a specula dicio ꝯside
ratōes. ¶ Prima i eccl'iastica domo/i q̄ vni⁹
corpis mēbra sum⁹ ꝫm ap'lm i ep'la hodier/
na. simile ē si theologia odio habeat aut eij/
ciat. q̄eadmodū si mēbra hoīs i oculos
cōiurarēt/eosq̄ȝ extinguerēt. vel vt Esopus
refert. velut si ventrē hoīs vsq̄ȝ ad exinani
tionē sine cibo digerere pmitterēt. Q, si hō
tūc pditatōi vicinus eēt. q̄d de eccl'ia conie
cturandū ē/vestꝝ sit iudiciū. Theologia q̄p
pe ecclesiastici corpis oculus ē. ꝛ venter etiā
spirituales cibos glutiēs. coquēs. ꝛ in cete/
ra mēbra delegans.

Scd'a cōsideratio.

In eccliastica domo maioris esset meriti q̄ theologiā foueret τ eā ī ppłis lucē abūdare faceret q̄ si illustraret aduocatos τ medicos q̄ gratis paupibꝫ patrocinia medicamināq̄ꝫ pbuerēt. ¶ Miraris forsan [illegible] Eligibiliꝰ eiꝫ pclariꝰ atq̄ꝫ diuiniꝰ ē aīarū q̄ corpoꝝ indigētijs succurrere. q̄ qnte sint / cogitare stupor ē. et q̄ liq̄ despicimꝰ q̄ alti meriti sit recto vt fieri decet fine. nō q̄stuoso. nō ambitioso. ipi theologie studiū ipendere. pcipue ī tāto eiꝰ odio tātaq̄ꝫ penuria. ¶ De theologia loqr / nō q̄ ad sꝯbolā τ sophisticā loqcitate τ [illegible] nescio quā mathematicā redacta ē. sed q̄ merit fidē moresq̄ꝫ ꝯponit. Et ab aliq̄bꝫ forte nō minoris meriti iudicaret̃ se in h̄ studiū deuouere / q̄ sine eo religiōꝫ pfiteri. Hic tñ nihil assero. ¶ Rursū eadem et radice [illegible] nō potiꝰ [illegible] noīet̃ / iudicāda sit q̄rūdā infideliū opinio q̄ ī rgiōe eccl'astice domꝰ sciaꝫ adiuētōnū būanaꝝ audēt asserer̃ ipi theologie pferedā / nisi fortasse inqunt vel ī locis vbi publica viget heresis dogma [illegible] re nullū aliud sit officiū q̄ patētiū heresū extirpatio. τ nō etiam mores ꝯponere / erigere spem ad celestia / discernere int̃ pctā / oēs humanas institutōes ad diuie legis lineā corrigere. fidē insup iā plantatā ne euellat̃. aut erroꝝ zizanijs misceat̃ obfuare. q̄m veꝝ ē metricū illud. Nō minor ē ṽtus q̄ q̄rere parta tueri. Hec āt τ ꝯsilia sapiētie officia si pclariorā sint / τ viris domꝰ eccl'astice rectoribꝫ digniora / q̄ assiduos litiū disceptationūq̄ꝫ tumultꝰ sup rebꝫ ínumeris audire. τ fm cerimonias quasdā / τ innumeras cōstitutionū ambages cās circūuoluer̃. iudices vos ꝯstituo hoc pacto / si pus ad memoriā reducerim illud apłi. i. ad Coꝝ. vi. Secularia igit̃ iudicia si habueritis ꝯtēptibiles q̄ sunt ī eccl'ia / [illegible]

Tercia ꝯsideratio.

Persciās hūanas tpaneo eccl'iastice domꝰ regimī / curā rantā impēdere / vt spūalis gubernatio pene deserat̃ / videt̃ nō mediocris occasio diminuēde tpalitatis. Cur ita? Q̄m sublato fundamēto cui tpalitas initit̃. τ ob quā cumulatiꝰ abūdauit edificiū ruinā pati necce ē. Quāobrē h̄ ī loco recordari placꝫ illō qd a Ualerio li. vij. c. ij. sapient̃ dictū ab Anaxagaro pdicat̃ ipis atheniēsibꝫ. Uidete inquit ne dū celū custoditis trā amittatis. verso sniaꝫ Uidete eccl'iastici ne dū trā custoditis celuꝫ amittatis. Agnoscitis p h̄ q̄ pniciosa rēs ē theologiā e specula eccl'iastice domꝰ eijcere. ¶ Sꝫ expecta. oīa nōdū audisti. neq̄ꝫ eiꝫ tiñ nō p spēctatore posita ē īgrātia. verūetiā p teī aliq̄ domꝰ videbꝫ stātē p ianitore mūdanā timiditatē vł timidā ignauiā. pua vtiq̄ꝫ τ ie [illegible] bi satis ē dū placeat mūdo Ueniūt idōciles pueri vagi. moribꝫ īcōpositissimi. Affirmāt se [illegible] regū ducūq̄ꝫ amicos. miscēt cū pcibꝫ minas [illegible] te q̄os vīm τ caro vestra sū. Quid agit nr̃a ostiaria Moribꝫ noī suo ꝯgruis vtit̃. formidat. tremit. τ vt verbo satyrico vtar / admore trepidat arūdinis vmbram nil ausa negare. Tales [illegible] atq̄ꝫ illā īplet ꝓpheticā maledictiōeꝫ. Dabo pueros pncipes eoꝝ / τ effemīati dñabūt̃ eis Esa. iij. Hi sūt q̄ ascēderūt ō domo regis in domū dñi. Hiere. xxvi. Et q̄ velut Ozias ecclesiā violēta ptāte subintrāt. ij. Paralip. vi. Sed q̄ pares sūt ī culpa / reformidēt ne sibi [illegible] potētia nemo vicit illū / [illegible] insciꝗ q̄ petere docet q̄ timide negat. ¶ Dicet fortassis intra se taciꝰ aliq̄s fieri ista optere p q̄litate tpm / vt eccl'iastice domui corroboratio maior accedat. q̄si ista. s. gēs sustētamētū eccl'ie dei sint / nō xp̄s. Eccl'iam (mihi crede) sustinēt. fulciūt τ decorāt. nō longꝰ famulātiū ordo ī morē decuriatoꝝ. nō faleratorū [illegible] nō taloꝝ vsus. nō meretricū. sed scīi mores. humilitas. religio. pietas. pudicicia. scpturarūq̄ꝫ cognitio. Et q̄to eccl'iastica domꝰ a pluribꝫ īpugnat̃ tāto sāctioribꝫ exēplis regēda ē / τ scādalosis pmotōibꝫ minꝰ τ minꝰ occupāda. ¶ Occurrūt apō ostiariā nr̃am aliꝗ hoīes si nō bestie sed potiꝰ spurcissime nominā de sunt abiectissimi. spurcissimi. vilissimi. q̄ volūt intrare secreta domꝰ. ac inde timeri ait satyricꝰ / quibꝫ notū ē illud eiusdē. Charus erit verri. i. pessimo hoī. q̄ verrē tpe quo vult accusare pt / ppter qd̄ isti scortoꝝ τ mulierculaꝝ ꝯq̄sitores sunt argumētationuꝫ et [illegible] luā submīstratores. Ad q̄d̄ et pruriētē dño [illegible]

dāt. Quare sic: vt inde chari habeāt. amenť timeāť. Quid vltra: Isti ad bñficia diaboli ca petūt igressū. petūt cū iniqs portõez/ z eo importuni⁹ et ipudēti⁹ q̄ gua eis merita suffragant ¶ Subeūt aliī hoīes sceleratissimi bonoz cūmiatores q̄ iurātes ē eccl'iasti cā domū fieri audacib' mēdacijs asserūt. vt soli iuigilare. soli rēpublicā pseruare iudicētur/ vt pinde sublimia dignitatū scādāt loca Ostiaria ꝓo nr̄a tales ꝛc. s; liguā compesco. Scio de q̄b' loqr. Qui vez dixerit accusator eēt inqt satyricus. Nō aūt ūllō nouū est. Habes. i. Mach. qualiter venerūt viri ipū et isrl'. z Alchim⁹ cū eis. q̄ volebat fieri summ⁹ sacerdos: z accusauerūt ppl'm apud regem. Sequiť. Alchimū pstituit rex i sacerdotiuz Et vtinā nullos mō alchimos haberemus R. p. nō sic. pfecto ñ sit sonātissima eccl'ie do m⁹ tuba. parisien. vniuersitas cōpulsa silere fuisset nō talē i suis deliberatōib' passa esset calumniā. Sileo de aptione z vsu clauiū in vtroqs foro. curie. s. z pscie. nec de collatōe sacramētozū loqr. qz nullis vnq̄ ꝟbis. nullis eloq̄ntie virib' ne Tulli⁹ q̄dē exp̄meret/ eos

I q̄ i hac gre abusus fiunt ¶ Postremo cernite q̄s in eccl'iastice domus locis plurimis pastor locatus est. Nū quid ambitiosa rapacitas: Fortissime de⁹/ talē e terrā abijce pestē. seua ē. crudelis. atrox. horrida. insatiabilis. truculēta. Credis eā oues pascere. erras Expoliat. rodit. vorat. enecat/ z leuissima occasione p fulminatōes excōicationū foras mittit. Suoz insup satellitū turbis magna voce Terentianū illud in dechyra inculcat. sedulo te moneo et hortoz/ ne cuiusq̄ te misereri/ q̄n spolies. mutiles. laceres/ q̄q̄ nactus s. e. Audire tñ debuerat Tyberiū cesarē referētē boni pastoris esse tōdere pec⁹ nō deglubere. Suetoni⁹ li. iij. Qui iro tn⁹ tutu⁹q̄ fuerat nō habuisse pastorez. Sic irato Joue/ fabulosis ranis hydra trāsmittiť. Sic pficiunť agnis lupi/ ceruisqs leones Et formidādū ē ne ad hāc irā pctā nr̄a deū pcitauerit q̄ regnare facit hypocritaz ppter pctā populi Job. xxxiiij. Hec ambitiosa rapacitas illa ē q̄ reddit⁹ eccl'iasticos diripit. z q̄ gratis ministrare debuerat/ vili precio pparē pellit. ob audiēs xp̄o iubēti. Gratis accepistis gratis date Mat. x. Facetissima aūt i hoc loco/ s; mordacissima ē Ambrosij irrisio. Nemo in/ q̄t grat' dat. qz nemo grat' accipit. ¶ Ista se dñam reputat eoz. q̄ i eccl'ia sūt. pnētuū. nō admistratricē p aplicā diuināqs sniaz. i. Corint. iiij. Sic nos existimet hō vt ministros xp̄i/ z dispensatores misterioz dei ꝛc. Prelatoz itaqs est/ idoneos ad diuinū seruitiū eligere. Hij sic electi p̄ modū accessoꝛ. q. z p sua sustētatōe ppetūt tpales fruct⁹ nō digētib' ꝑlatis. Ex q̄ pbat tñ pbatissima deductione Durādus. iiij. sen. di. xxv. ꝑlatos nullā sup vēditōe hmōi reddituū hr̄e licētiā. nullā a simoniaca ꝑuitate excusatōez. ¶ Nūc igit z ecclesiasticā domū qn̄ talib' mōstris repleta ē spera pspari. Spera viros eccl'iasticos apd pncipes seculi de cetero honorādos eē. z nō pon⁹ abiectissime q̄ñ abiectissime viuūt cōculcādos. Nā q̄s ad reuerētiā maximā et ppria z hereditariā largitōz in lucē docta humilisqs sanctitas. Mirarer si nō p oppositū stulticia. supbia rapacitas. ne q̄tia ad irrisionē eoz indignatōēmqs puocēt/ z ad retrahēdū datrices man⁹ suadēt. Cur inquiūt dabimus: Ut. s. h. lautissima fusione inebrient. luxuriēt. voluptatib' oīb' ipudētissime demergant et oīe eoz sit studiū aliene pudicicie insidiari. opes fraudib' a populis rapere. z deniqs detrectatores esse oīb' bonis. Sic ve subditis. qz q̄cquid delirāt reges plectuntur Achiui. z Oracius ¶ Hanc supqs satis R. p. ad eccl'iastice dom⁹ euersionē erat cecā ignorantiā i specula mundanā timiditatez i ianua/ ambitiosam rapacitatem sup pascua collocare. ¶ Sed heu nūcqs solitari⁹ ē male sortis aduētus. Sed vt recte Terētianus lachesi cōqueriť/ venit aliud ex alio maluz/ rūpit ecce interim in ecclesiasticas sedes furēs discordia/ ptinacissimaqs dissensio. Et cum ipsis miseriaz oīm cumulus effundiť. Dici nequit quantas animaz strages q̄ vt discrimina. quot odia quales plagas secū aduxerit. Nā dū finis ē sit indies seuior. z vix ē q̄ sue depulsion diligēter intēdat. Ignorātia nescit. humana timiditas nō audet. ambitiosa rapacitas nō curat. q̄q̄ eñ intensa rapacitas (qz de illa loquor) totū p fas vel nefas occupare desiderat. mauult tñ (iuxta decret. ꝑte regali parte habere eā iniuste q̄ toto iuste puari. Itaqs crudel' z materne pietatis expers horrēde intonat illud. iij. Reg. iij. Non mihi nec tibi i sit/ sed diuidať. pro dij dei z hominū fidem/ que vocū impietas est: Quenā demitas: Qual' crudelitas: Uah q̄ tristi malignoqs sydere nati sum⁹. vt quid viuimus intuētes mala dom⁹ nostre. nec obstamus: Que tāta in homib' inhumanitas z barbaries/ vt in eā in festo dissidiorum tu

multu pax nõ querat? En quo discordia ci/
ues pduxit miseros/inquit Maro. Expe/
cta paulisp/et nõ dico odiosum sed capitale
crimẽ erit de vniẽda resartiendaqȝ ecclẽie do
mo ꝟbũ facere. Adeo res ĩ malo loco sita ẽ.
adeo nõ miseret omipotẽs/despatõi prima
misereat indĩt. ¶ Et putas miserebit de⁹. ꝛ ħ
impetrabit ceruix nr̃a ꝛ cor contumax/q̃ tot
mal' pssa ꝛ obruta nõ deijcit. [illegible]
ad d[illegible]. [illegible]
nes orõnesqȝ generales ad diui[illegible] im
ploratõem celebrate sũt. q̃ indicta ieiunia. q̃
lis ad extremũ moꝝ emẽdatio? Relege tñ sin
gulas ĩ biblia de iudeis hystorias. ille te do
cebũt si nescis. nũqȝ eos a tribulatõibꝫ ꝛ scis
matibꝫ q̃s plĩmas ꝑpessi sũt fuisse liberatos
quousqȝ ĩ sacco et cinere humiliarent. q̃usqȝ
orationũ generaliũ ꝛ ieiunioꝝ frequẽtia diui
[illegible] Ita ẽ ꝑma ꝛ recta pacis
adipiscẽde via/poti⁹ qȝ ꝑ indignã potẽtiũ ꝓ
motionẽ/aut martẽ sanguineũ. iij. Reg. xij.
Nõ ascẽdetis neqȝ bellabitis ꝯ frẽs vr̃os fili
os isrl'. reuertat' vir ĩ domũ suã. vuln⁹ eñi an
tea fomẽtis suauioribꝫ tẽpandũ ẽ/qȝ viuã fer
ro carnẽ resecare. ne obtingat illud Lucani.
[illegible] medicina modũ. ¶ Sed ꝑ viscera mi
scõie dei nr̃i misereami tãdẽ q̃cũqȝ potestis ꝛ
debetis atqȝ succurrite. Ite ĩ vr̃aꝫ ecclẽie do/
[illegible] desolationẽqȝ
ei⁹ inspicite. accingimi velocit' ꝛ viril' genero
siqȝ animi robore. ad defensionẽ ei⁹ et aduer
so ꝯsurgite. Audete tãdẽ aliq̃d vr̃a ꝟtute di/
gnũ qđ omis etas celebret. qđ faciat vos fa
ma sup ethera notos. qđ ad vltimũ etna vos
felicitate corõet. ¶ Difficile ẽ fateor. sꝫ tẽdit ĩ
ardua ꝟt⁹. Aderitqȝ auxiliator dñs mox vt
bona cepitis. Sin aũt rõeꝫ date q̃ pacto ꝯ ec
clẽia viuitis. cur talẽtũ a dño dispẽsandũ su/
scepistis? Nulla ħ vulnera tolerãda sũt nulla
[illegible]
subeũda erãt. Excusatio nulla ẽ si vr̃is opi/
bus. imo ñ vr̃is sꝫ xp̃i. si honoribꝫ fictis. si ca
ducis sedibꝫ ĩ tãto viuẽtiũ ꝛ mortuoꝝ discri/
mie ꝑcitis. Mea q̃dẽ opinio ꝙ ibi q̃ ꝑ negli/
gẽtiã vr̃aꝫ ĩ iferno purgatorio ve torquent'/
acerria vos lamẽtatõe añ iudicẽ expauescẽ/
dũ exaudiẽdi accusãt ꝛ iculpãt. Et q̃ fugietis
cũ vĩdicta aduenerit/ĩfelicissimi q̃lit' horren
[illegible]
simi hoim? O hoim ĩquã ꝑditissimi q̃lit' eua
dere ꝯfiditis? ¶ At vero timeo ne ĩcassũ ꝟba
fiãt. ne absentibꝫ ꝛ surdis/ꝛ (vt grecũ ẽ puer/
biũ) asino lyra tãgat'. Et q̃ñ sic ẽ/vendãt. ra

piãt. lacerẽt. dissentiãt. pugnẽt. ꝑiurẽt ꝛ eccli
asticã domũ ꝑiculis expositã desertãqȝ relin
quãt. ꝛ ita hercle relinquũt plĩmi. ꝛ in alias
dom⁹ se trãsferũt. ꝓpterea obsurdescũt ecclẽ
clamoribꝫ. doloribꝫ ꝛ erũnis ¶ Et ĩ quas do
[illegible]
scitũ paterer) ipos ad visendas poetaꝝ do/
mos emigrasse. ¶ Quosdã apđ Virgiliũ. i.
eneiđ. ĩ temulã colũ vẽtoꝝ regis domuꝫ. Et
hi sũt q̃ assiduis supbie flatibꝫ tumẽt/vel vt
euãgelico exẽplo vtar. q̃ arũdo sũt vẽto agi/
tata. aut q̃ naviculã petri ĩ ħ mđo sali vasto
[illegible]
fluct⁹ obuoluũt peneqȝ ꝯmergũt ¶ Alij apđ
Valeriũ flactũ ĩ argumãticon ma[illegible] fecũdã
spurcide veneris domũ freq̃ntãt. [illegible]
obscenis ĩmersi/illas despataꝝ [illegible] vel
voluptatũ voces egerũt. Exiguũ ꝛ cũ tedio
[illegible] bonis
q̃ sũt. ñ nos p̃tereat flos tp̄is. coronem⁹ nos
ros añqȝ marcescãt. nullũ sit p̃tũ qđ ñ ꝑtrãse
at luxuria nostra Sap. i. ¶ Quosdã suscipit
Ouiđ [illegible]
meridie. q̃ bonoꝝ laudibꝫ ĩtabescũt. ꝛ neque
[illegible] xxxij. Si
miles sauli q̃ ñ rectis ocul' aspiciebat dauid
i. Reg. x. Parteqȝ collocat idẽ Ouiđ. li. xi. in
saporifera ĩ habitis somni domo. q̃ cũ fatu/
is ꝟginibꝫ dormitauerũt oẽs ꝛ dormierunt
[illegible]
[illegible]
mes macerat ꝛ exangues reddit. spqȝ auidis
[illegible] pecu
nia Eccs. v. Incolũt nõnulli (apđ Statiũ
theđ. li. vij.) ferreas cruẽti martis edes De q̃
[illegible]
ꝛ seditões mouẽt. Cõtra q̃s ps. impcat' Dis/
[illegible]
[illegible]
atheniẽsibꝫ ad nil aliud vacãt nisi audire aut
dicere aliq̃d noui Act. xvij. Et vt Naso ait.
milia rumoꝝ ꝯfusaqȝ ꝟba volutãt. ¶ Demũ
qđ mireris/q̃busdã ĩ electõe infernal' curiali
um furiaꝝ et vere infernal' domus est. Me/
tamor. iiij. ꝛ eneiđ. vi. Quibꝫ apta ẽ vox illa
Job. Infern⁹ dom⁹ mea ẽ Job. xvij. ¶ Pos/
sem ꝛ in alijs poetaꝝ domibꝫ ecclẽiasticos vi
[illegible] Eneiđ. iij.
Cũ seuo lichaone Metamor. i. Cũ fure ca
co Eneiđ. viij. Cũ sacrilego busyride. Tra
gedia Senece ꝑma ꝛ vlt. Cũ estuãte vulca
no Eneiđ. viij. Et ĩ Laborinto dedali Me
tamor. vij. [illegible]

p̄rimis iuxta moꝝ merita ſʒ omittam⁹. Nō ē ſobria res i tā vaſta ꝛ tremēda eccl'e tēpeſta te, [illegible] fabuloſa [illegible] ¶ Cōmonuiſſe ad extremū ſuffecerit eccl'iaſticos viros dom⁹ ſue neglectores/vt ſi qd i eis paſtne [illegible] ē. ſi [illegible] ad deū [illegible] vl' amor. ſi villa deniq̄ mortē etnoꝝq̄ incēdioꝝ recor datio/vnuſq̄ſq̄ ptin⁹ reſipiſcat. redeat. acce dat [illegible] ad curi huiꝰ dom⁹ [illegible]. Vade [illegible] i domū tuā. [illegible] Holi [illegible] dñs ſu. q2 p̄cipio vade Luc. vi. Dicebat cen turio dñs militū. Dico huic vade et vadit. ¶ Et ſi pudet o hō p̄ceptē hoim obedire/ſal tē obediens pare deo. [illegible] ſed [illegible] dato tibi officio ꝛ vade in domū tuā. [illegible] ſm apli ſniam [illegible] domui ſue bn̄ p̄poſitū. i. Thim. iij. Exēplo ioſeph qui gubnabat creditā ſibi domū Gen. xxix. Et ij. Paral. xxix dicebat Ezechias. [illegible] domū dñi patꝝ vroꝝ [illegible]. Sacerdotes [illegible] tēplū dñi et ſcificate illū. Et [illegible] [illegible] pollueret domū dñi. ¶ Ad extremū [illegible] [illegible] i domū [illegible]. Vñ Gen. xxxvij. dicebat Jacob ad laban. Juſtū ē aliqn̄ vt etiam puideā domui mee. Et eccl'aſtici debēt puidere vt nō fiat dom⁹ orōnis dom⁹ negociatōis Joh. ij. Ne ō do mo pie ſcitatis vere introgent illō Hiere. vij. Nūqd ſpelūca latronū facta ē domus iſta? Et alibi. Quid ē q̄ ſeru⁹ meus facit i domo mea [illegible] malediction[illegible] illi us ſit p̄riceps. Ve q̄ opulēti eſtis i ſyō in[illegible] [illegible] dom⁹ [illegible] Amos. vi. De q̄bꝫ Ozee. ix. Eijciā eos de domo mea. Per oppoſitū bonis iuſtiſq̄ eccl'aſticis [illegible] domū eccl'ie ſm rectā [illegible] [illegible] pollicet dñs Eſa. lvi. Letificabo eos in do mo orōis mee/hic i p̄nti p grāꝫ ꝛ bone pſcie trāqllitatē. ꝛ i futuro p glīaꝫ ꝛ celeſtis dom⁹ felicitatē. Quā nobis [illegible] dignet [illegible] Amē.

¶ Finit ſermo matutinalis.

Sequit̄ collatō eiuſ

dem ſermonis de dignis duabꝫ domibꝫ. ſ. p̄prie pſcientie ꝛ celeſtis glorie.

R O impialē ſummi regis domū fidēter vadim⁹ imunitatis egē tes/ſi ñ eā dedecoro errore pol luētes violauerimus. violata q̄ppe imunitas/imunitatē lo cū nō relinq̄t. Violāt aūt eā q̄ eā q̄cunq̄ vi [illegible] domū tuā dñe decet ſcitudo i lōgitudine dieꝝ. Quis vnq̄ loc⁹. R. p. dei electioꝛ ſingularioꝛ q̄ dom⁹ fuit q̄ maria. quā ſi decet ſcitudo i lōgitudine dieꝝ/null⁹ pculdubio vite dies. nulla hora a ſcitudie [illegible]. Hocigitur pia credulitate pfitētes ad hanc domū refugij vnanimes occurramus. occurrētes venere mur. venerātes imploremꝰ. implorantes ſa lutemus/dicētes Aue maria. ¶ Vade in do mū tuam/vbi prius.

Idcirco trāſſuptōi

bus metaphoriſq̄ [illegible] nouam [illegible] varietas ꝛ [illegible] ad a p̄phēdēda magis ignota ſubnectet ꝛ ſubie uet. Quia enī nobis (exēpli grā) dom⁹ mati alis ſenſu q̄tidianoq̄ vſu marie cognoſcit p illi⁹ ſilitudinē q̄ſi p vehiculū aliqd i occul taꝝ reꝝ [illegible] [illegible] deuā mur. ¶ Hec me cōſideratio pmouit/vt poſt [illegible] thematis noſtrī domū de ea poſtmo dū p allegoriā tāq̄ de eccl'ia diſſererē multis q̄dē vbis/ſʒ p rei magnitudie ac etiā digni tate indignuſſimis vel pauciſſimis. Nūc q̄i i me eadē cogitatio ē ſicut pollicit⁹ ſū p̄ adē unda. ordināda ornādaq̄ pſcie domo tran quillioꝛ ſermo trāſcurrat q̄ ad noſipſos nos reuocet. retorqueat atq̄ reuerberet. Recto ſi quidē ordine poſt incitatōꝫ ad regimē eccl'ie de exhortatōe pponēde pſcie orditur orō. q2 (vt apl's ait. i. Thim. iij) Si q̄s domui ſue p̄ eſſe neſcit/quō eccl'ie dei diligētiaꝫ habebit? ¶ Eiſdē vo vbis quibꝫ p̄ceptoꝛ meus dñs cameraceſis tractatū ſuū de aīa exorſus eſt incipe. veteꝝ tradit autoritas diuinū illud fuiſſe Appollinis oraculū. Noſce teipſꝫ. Inde ē illud Juuenalis. E celo deſcēdit gnoti ſe auton. figēdū et memoꝛi tradendū pectore. Huic [illegible] ē Perſij monitio. Tecū ha bita vt noris q̄ ſit tibi curta ſuppellex. Et [illegible]. Nec q̄ ſiueris extra. Hic [illegible] thema noſtꝝ ſi ad mores deflexeris iſinuat. [illegible] aliud ē dicere. vade i domū tuā/ q̄ habita tecum teq̄ ipm cognoſce. ¶ Sūt itaq̄ [illegible] lōge [illegible] [illegible] ſtrenuā [illegible] [illegible] i domo. p̄pria morā faciūt /nullibi moleſtius Mirabile dictu. Eos citi⁹ i alia quis regi one q̄ apō ſeipſos repiet. mō p curias diſcur ſant cū adulatōe. ambitōe. detractōe. nūc in ter mulierculaꝝ greges volitant cū libidie. freq̄ntiſſime vo inter auri argēti recumulos.

incedūt/ductrice cupiditate nauigāt maria: aera puolāt. humi repūt put stimulantiū curaꝝ varietas transuersos pcipitauerit. Qui apō se si qrat/ illud habebit rn̄suz Prouerb. vij. Nō ē vir i domo sua. Hoc qlibz vt i domū suā eat nec se deserat/ monēdus ē p vocē

O xpi salutiferā. Uade i domū tuā. ¶ At quidā forsitan oppositōnes hoīm/ volūt inepta extortaqꝫ appellatōe domū dici. imo vide qso qꝫ aptissima rōne. Meministi opinor queadmodū phs in pol. li. i. c. i. cōitates institutu rus diffiniuerit domū pstantē ex viri z mulieris/ sui quoqꝫ z liberoꝝ sociali cohabitatōe cponi. Sicubi aūt serui desint/ bouē esse posuit paupibꝫ p ministro. Et ita ex hac societate tres ordiat pncipat⁹. nuptialē int virū et vxorē. despoticū z huilē sup seruū. patnū vl [illegible] Singul⁹ [illegible] tribuit officia ¶ Nolo aūt mihi credas si nō oīa hec eadē i hoīe monstrauero. Si autoritatē mauis/ p autoritate ē Aug. i ō spū z aīa c. xxxij [illegible] in- [illegible] alis ppagatōis i aīa. Si vxorē postulas qlē apti⁹ rn̄debo qꝫ ipsā volūtatē q inseparabil socia ē z idiuidua comes intellect⁹/ sine quo

volūtas inualidi nulli⁹ vē csilij ē. z nisi vxorio federe secū misceat infecunda ple/ sterilis qꝫ [illegible] tionūqꝫ veluti totidē filioꝝ ppaginē. Seruos ꝓ [illegible] pmptu mōstrare ē qnqꝫ sensus ipsos. Circūspice/ neqꝫ bos deesse iudicabit/ si brutal indomitiqꝫ corpis naturā attēderis ¶ His intellectis non operosū erit i hoīe triplicē assignare pncipatū. volūtatis z intellect⁹ ad inuicē nuptialis ē. Uolūtatis z intel- [illegible] rū sup sensus z corp⁹ despotic⁹ z seruilis Uides vt suspicor z an̄ oculos tuos positū habes qꝫ decētissima silitudine homi dū ad sui cognitionē mittit/ dictū extitit. vade in domū tuā. hoc dicere ē. Teipm rege. cognosce atqꝫ recogitās iugit csidera. Uade inqt z officiū qō vniuscuiusqꝫ pnoīatoꝝ ppriū ē/ nō inanit exeqre. Sciueris qd přem iubere. q pacto vxorē cuiuere opteat. qliter pcreare liberos. seruis impare dn̄m/ hospites suscipe

P cueniat. ¶ Et i pncipio siquidē ad matialis exēplar spūal fabricāda dom⁹ ē. atqꝫ vt i basso hūilitatis collocet tenēdū ē metricū illud Boecij pceptū. Humili domū memēto certo figere saxo. Quāuis tonet ruinis miscēs equora vent⁹. Tu cditus quieti felix robore valli. Duces seren⁹ euū ridēs etheris iras. Itē tragicū illud i hypolito. Nō capit vnqꝫ magnos mot⁹ humilis tecti/ vel plebeia domus circa regna tonat. Et rursū in hercule furēte tragedia pma. cui⁹ titul⁹ ē. h. f. metro ij. Me mea tellus lare secreto tutoqꝫ tegat. Certa sedet sordida pue fortune dom⁹. Talē sibi fabricauerat nauta ille inops. sed securus anuclas. de q Lucan⁹. Rectorē dn̄mqꝫ ratis secura tenebat. Haud pcul inde dom⁹/ recto vallo robore fulta. sz vnico sterili cānaqꝫ itexta palustri. Sequit. Secur⁹ belli predā ciuilibꝫ armis. Scit nō esse casas o vite tuta facultas. Pauperis angustiqz lares o munera nōdū. Intellecta deū. In tali pcea vitā egisse ponit Ualeri⁹ li. vij. c. i. ipm aglaum [illegible] opulētissimo i felicitate plat⁹ ē. Et rn̄dit magis se pbare securitatē ridēs tuguriū qꝫ tristē curis z sollicitudinibꝫ aulā. Hunqd hāc i habēdis edibꝫ modestā hūilitatē cesar August⁹ tenuit. qui domū suā eo qꝫ paulo eminētior eēt alijs/ coequit. De h Ouidi⁹ i ō fastis. li. vi. Nec paruū hui⁹ rei nobis xps reliquit exemplū. qui nō marmoreas dom⁹/ sed hūile psepiū sua natiuitate illustrauit. Quārobrē his admonitus obseruatū habeas securā tibi ipsi trāquillāqz humilitatis domū cstruere. Qui eīn altā fecerit domū/ suā querit ruinā Prouerb. xvij. Ratio. qꝫ nisi dn̄s q tm̄mō humilia respicit edificauerit domuz/ [illegible] ¶ [illegible] domū cura restat pcipua ordinare familiaz/ ne Q domus sit in qua nullus ordo/ sed sempiternus horror inhabitat/ fugiēdaqz oīmbꝫ mo [illegible] cui⁹ memīt Hiero. i epl'a ad Rufinū. Ad qō retorqri pōt illud Aristo. enigma ibidē positū. hyrundinē i domo nō suscipiēdā. i. garrulā loqcitatē/ q effectrix ē iurgioꝝ. ¶ Subinde vt voluntatē intellect⁹ doceat quasi maritus spōsaz necesse ē/ quatin⁹ ea apperat q recta sunt/ adhibeat modū desiderijs. z se icōsulto velit nihil. Semp memieris nō ob aliud egregiā ade domū miserabili ruina deiectā/ qꝫ qꝫ vxor pcupida fuit z volūtas pceps/ temere sine itellect⁹ csilio pomū visu decorū pripuit ¶ Porro obuia caute ne rixosa sit volūtas. ne aut fumo dom⁹ abūdet aut stillicidijs repleat. alioquin abeundū tibi est. mihi nō credis dicēti hoc. sapienti fidem presta. [illegible]

lectus ꝓstringēs. qua circūsept⁹ vir secū ha
bitat/fugit se poti⁹ ꝛ horret veluti q̄ndā mor
tis imaginē: Qd̄ Seā. expssit dicēs. O ciuꝫ
sine [illegible] mors ē ꝛ viui homīs sepultura. De
hinc q̄d ꝑ stillicidia nisi labiles istabilesq̄ꝫ co
gitatiōes accipim⁹. q̄bꝫ exagitat⁹ itellectus
ad seipm̄ redire. ꝛ i seipo ꝯsistere neq̄t. Rixo
sa ꝟo mulier ē volūtas iproba. ꝛ q̄ in sensu/
alitatis naturā pene degenerat. Hec assidu
is malaꝝ cupidinū stimulꝭ vexat intellectuꝫ.
eundēq̄ꝫ volitionū ac nolitionū mutuo alt/
cantiū litibꝫ inq̄etat. vult calcatis spōsi legi
bus [illegible] liber. Intonatq̄ꝫ illud saty/
ri. [illegible] Sic volo sic iubeo [illegible] volūtas
Quid agat tūc intellectualꝭ sensus/reclamet
nō exaudiet. ꝑcipiat nō obediet. et obiurget
acerbi⁹ sono. remorsu ꝯsciētie ferietur Quid
igit̄ [illegible] semet e domo [illegible]. Nihi
lominus ꝑsistēdū ē viriliter. videbis furore
volūtatis sedato ipaꝫ dare victas man⁹. lu
gere ꝯmissum. veniā vltro impcari Et q̄suis
recessum pares/spōte reuocabit ingēs illud
creuse ad Eneam/hāc primā tutare domuꝫ.
Eneid. ij. Ita tū nisi obstinata sit ac i repro
[illegible] data [illegible] mon[illegible] [illegible] coar[illegible]
da. [illegible] i posteꝝ [illegible] correcta
da. ¶At altera supest intellectui sollicitudo/
seruos cōpescere. ꝛ nequādo dn̄atōem vsur/
pēt/studiosissime prouidere. Itaq̄ꝫ effrenes
sunt/ꝯtumaces sūt/ingratissimi sūt/ꝯfestim
vt dn̄m suū eis beniuolū indulgentēq̄ꝫ sen/
serint/exiliūt. Repēte dn̄m ꝓpriuꝫ discerpūt
vt canes sui Acteon. Metamor. iij. atq̄ꝫ eū idignissi
ma tyrānide pmūt/verūq̄ꝫ expiet illud sapi/
entis. Qui delicate a puericia nutrit seruuꝫ
suū/postea sentiet eū ꝯtumacē Prouer. xxix
Et ibideꝫ. Inimici homis domestici eius.
Quāobrē eos si renitētes sint bonaꝝ cōsue/
tudinū/arceat ꝯpedibꝫ. ꝛ inertes assiduis ex
[illegible] ¶Quotidie in su
per semel ꝛ ampli⁹ ꝑcipue hora nocturne q̄e
tis/cū te lectus suscepit/ponat intellect⁹ cuꝫ
eis quasi cū suspectissimis dispēsatoribꝫ rati
onē: Nullū hoc ꝑcepto salubrius. nullū vi/
ro ꝑsertim xp̄iano efficacius pōt esse. Qd̄ se
cū se facere solitū/ipse Sen. iij. refert de ira.
Interroget intellect⁹ i tribunali mētis sedēs
a singulis/cur sic aut sic/tali i loco/tali in tē/
pore gesserint/cur sic viderint/sic audierint/
tetigerint/locuti sunt: Puniat mala ꝑ timo
rē carnificē. ꝑ increpatōeꝫ errata corrigat. ꝑ
amorē bona coronet. ꝛ q̄d deinceps agere a
q̄bꝫ subtrahere se debeāt. iteꝝ ꝛ iteꝝ vehemē
tissime ꝯmoneat ¶Ita dū ad teipm̄ nocte sal
tē [illegible] Virgili Eneid. vij
[illegible] domū [illegible] nocte [illegible]. Hoc
pacto tecū multa loq̄ris vt ꝑcipit. tū caue ne
male loq̄ris. Hoc mō apud te corā deo cām
tuā ages accusator tui seuerissim⁹. Idēq̄ꝫ ve
rax testis ꝛ iudex eq̄ssimus. ¶Ages autē hoc
vigilātiori sedulitate/si auribꝫ tuis ꝑ isona/
re putaueris illā vocē ꝓphete ad Ezechiam
Dispone domui tue. q2 morieris tu ꝛ nō vi/
ues Esa. xxxviij. O q̄s vtilꝭ ꝓsus recordatō
ꝛ q̄ i ꝓsperis simul ꝛ aduersis/hoīem secū ti/
more pauidū. ꝛ q̄d ampli⁹ est liberꝫ efficiat ꝛ
mūdi ꝯtēptorē. Facile (inq̄t Hiero.) ꝯtēnit
oīa [illegible] O [illegible] somn⁹ [illegible] liber ꝛ
trāquillus/post hmōi recognitiōꝫ sui. Aīa
itaq̄ꝫ tanq̄ꝫ i sinu iaceat dei/secura ꝑsistet/re
iectis fedoꝝ demonioꝝ amplexibꝫ. Nā toti/
ens inter abominādos amplex⁹ diaboli aīa
dormit/quotiēs peccati mortalis ꝯscia im/
penitēs requiescit. ¶De mane ꝟo intellect⁹ ip/
sam oclatissimā ꝓuidētiā cū memoria i spe/
culā mittat/q̄ diligēti ꝓuisione ac solerti oīa
occurrētia examiet atq̄ꝫ denūciet. ne q̄d ino/
pīatū. ne q̄d subitū. ne q̄d impmeditatū sur/
repens ꝯturbet/aut ne ꝑ insciētiā vtilia ꝑter
mittat. ¶Porro ipsi volūtati quā spōsā ho R
mis i domo posuim⁹/hec obseruāda erūt.
fides thori ꝛ castitas integerrima/ꝯsideratō
q̄ꝫ semitaꝝ dom⁹ sue. put int̄ mulieris fortis
ꝑconia a Salomone positū ē. Suspectos
habeat [illegible] cogitatio
nū introit⁹/cet⁹ adulteroꝝ atq̄ꝫ latrūculorū
insidias. Si pulsauerint fores. si fenestras
impulerit/ꝯfugiat ilico ad itellectū. ꝛ eo in/
scio ꝛ inconsulto nullos suscipiat. Si alloq̄
blāde ceperint/obsurdescat. Sirenes sunt.
suaui cātu sopiūt vt demergāt/si suos petāt
amplexus/cito reijciat/latronū morē gerūt
amplexāt vt pimāt. Si [illegible] suauis
ꝑtēdit. nō ꝯfidat/arridēt vt irrideāt. Si pro
missa pmissis accumulēt ñ credat. Quotidi
[illegible] magni spōsoris rara vt pluri
mū fides ē ¶Ceterū si fallacit̄ sesimq̄ꝫ obrepe
aut vi palā irruere conēt/hmōi tēptatiōes a
se cōtinuo virili aīositate/aut depellat/aut
diro vultu ꝛ acribꝫ ꝟbis increpet di. Scor
sū vos malignissimi seductores. nil mihi vo
b[illegible]. [illegible] cū dolis vestris vl[illegible]
q̄ꝫ fraudibꝫ. q̄s int⁹ vos et in cute noui. scio
certe q̄d q̄ritis/meā quippe ꝓstitutiōeꝫ/meā
infamiā/meā deniq̄ꝫ mortē. Et hec ego pati
or misera. nō faciaꝫ hercle. non vobis aliq̄/

riā. Quobrē auolate celerit aliā q̄rite si poteris
qui vīa blādimētis z male suasionibus [illegible]
q̄ vīis credula sit lenocinijs. Ne iteri sinite
qz nō sū quā putatis. aut q̄ vīo digna sū lupi
brio. Hac z silli voce vtat voluūtas spōsa / ad
uersus tēptationū malarūq cupidinū īsul-
tus. Caueat ne eoz vīcul se ligari aut mātibꝫ
prēdi sinat vel facibꝫ succēdi. Obnitat totis
conatuū neruis / ipetui p̄mo. memor tragici
illius i hypolito. q̄ blādiēdo dulce nutriuit
malū / sero recusat ferre qd subijt iugū. Sci
et petra q̄ femīa moll[illegible] [illegible] negis
petere docet z āmonet. [illegible]
lūtatē dixeri. z btā glīosaq ple fecundā / q̄ se
fornicarijs [illegible] nō [illegible].
infelicissimā ṗo si talibꝫ seipsā exposuerit p-
stituēdā. qz infaustissimos mōstruosissimos-
q z vipereos pctōz fet⁹ gignet. i parentē suā
armatos sicut leonē supbie. luxurie porcū
canē inuidie. z ita de filijs / p q̄ cruciabit. la-
cerabit. perimet. ¶ Ad vltimū corp⁹ tuū q̄ est
ferus bos ē / domab puidebisq ne ocio tor-
peat. Maligne nature ē. abunde suauiterq
past⁹ recalcitrat. Impīguat⁹ excutit iugū z
S vehiculū. sessoresq deijcit. ¶ Audistis q̄bꝫ stu-
dijs dom⁹ ppria regēda ē q̄bꝫ exercēda disci
plinis. Quoq fastidiū timid⁹. multa preterea.
Nūc q̄d extra te vagabūd⁹ incedis? Precur-
re p̄or i domū tuā Eccī. xxxij. z tenet a cōl
boīm stulticia crime. de q̄ Hiero. ad sabini
anū Solem⁹ mala dom⁹ nr̄e scire nouiss mi
et liberoz atq ꝯiugū vicia vicis canētibꝫ ig-
norare. Ita ē. [illegible] dom⁹ curiosi sum⁹ ne-
gligētes nr̄e. Uicia [illegible] co[illegible]-
scim⁹. hic irridemur. hic nob placētes / fabu
la pplo et risus efficimur. Quo ꝯ bn̄ iubet
persi⁹ (vt p̄misi z repeto) Tecū habita. z no-
ris q̄ sit tibi curta suppellex. Quātū .s. a ṽtutū
possessiōe vel pfectiōe deficis. ¶ Uade igit in
domū tuā. z cū paralitico surge p ꝯtritōz. tolle
grabatū pctōz p ꝯfessiōz z p satisfactōz. In
domo tua vigilās orāsq p̄mane. illic expecta
z cū aduenerit dn̄s ꝯfesti apias ei. Sto inq̄t
ad ostiū z pulso. si q̄s audierit vocē meam z
apuerit m̄i [illegible] cenabo
cū illo z ipe mecū Apoc. iii. O miserrimū te
si abierit si ñ [illegible] occur-
reris. si nō [illegible] di. Mane nobiscū dn̄e
qm̄ zc. Nec mō iuites / sz violēt (vt sic loq̄r)
trahe. ṽecūd⁹ ei hospes ē / vult ꝯpelli. ¶ Quo
introducto sui certati domū exornēt. nulle
repiant iraz aranee. null⁹ cupiditatis puluis.
nulle caninaz rixaz aut curaz mordacium
clamores audiāt. Sz z vxor tāq̄ vitis abū
dās i lateribꝫ dom⁹ tue cū liberis tuis bonis.
scz affectōibꝫ i occursū culta festiuaq proce
dat. Sternat dom⁹ tapetis bonaz cogitatio
nū. virētibꝫ herbis bonaz opationū sparga
tur. z oibꝫ deniq sctōz desiderioz flosculis
pulcerrime distīguat. Ponat mēsā pietas.
autoritatiuā sellā obedientia. focū charitas
accēdat. ministret fides cādelabz. z lectū ꝯte-
platio substernat. Lūbeamīa ṽo vt pura sint
abluāt a ꝯtritōe. a ꝯfessiōe vētilāda aeri ex-
ponāt. quaq demū exiccabit satisfactio. Nec
omissū sit illud qd de palemone z baucide de
orū hospitibꝫ Naso ait metamor. vij. Sup
oīa vult⁹ accessere boni. hilarē em̄ datorē di
ligit de⁹. ij. Cor. ix. Repēdet nō dubita vicē
de⁹ ab eoq audies. Hodie huic domui sal⁹
facta ē Lu. xix. O, si verecūdū [illegible] diuitia
rū carētia pspexerit / ꝯpellabit te ijsdē vocibꝫ
q̄bꝫ [illegible] ꝯtemne opes
z teq̄z dignū finge deo. Que ista dignitas
R. p. q̄nta sublimitas eē hospitē diuinitatis.
Ita fit tm̄ si domū nostrā nō deseruerimus.
si attēto studio excoluerim⁹ / q̄ nec gētil poe
ta siluit Stati⁹ thebaid. xij. Nulli cōmissa
metallo forma dei / mētes habitare z pecto-
ra gaudet. Propterea [illegible] cu
ius delicie sunt eē cū filijs hoim Sap. viij.
vnūquēq nostrū hodiernis ṽbis hortatur
monet. impat vt pat⁹ sit. z eoz q̄ extra se sūt
curā deserat supfluā. Uade inq̄t i domū tu-
am. qd fuit thema. ¶ Admonere putes xp̄m.
q̄d stas scrutās villas z ius. eripe te velocit
z vade. i. Reg. xxvij. Uade pacifice i domū
tuā. Quia sicut auis trāsmigrās de nido suo
varijs picul exposita ē / sic vir q̄ relinq̄t suū
locū Prouer. xxvij. Scdo q̄d stas piturus
tu i pace [illegible] domū Deut. vi. Meditabe
ris sedēs i domo tua / quēadmodū helise⁹ se
debat i domo sua. Sedēdo em̄ et q̄escendo
fm p̄hm / aīa fit prudēs. Quidā ṽo nō i do-
mo sz i monumētis manēt Lu. viij. qz int ob
scena vicioz cadauera volutāt. Tercio quid
extra stas te visur⁹. domū itra sagaciter tuā
Exo. xvi. Maneat vnusq̄sq apud semetip
sum. null⁹ egrediat de loco suo. Hec tāta de
domo morali homīs p̄cepta sunt.

n Unc de adeunda intra anagogi T
am beatifice domus habitatio-
ne / quartā z hanc supremā oratō
nem texturi stilū admouimus. et
eam finire patimini precor / finis est / equani
miter tolerate. Uade i domū tuam. Domo

viator. hō terre incola. hō q̄ peregrinās nō habes hic ꝯpositā ciuitatē vel domū manentē. sȝ futurā inq̄ris. Eya rūpe morā. fugā pcipita. nō ī via terminuȝ. nō rapidis ī fluctibus portum ꝯstitue. ꝑperat cursu vita citato ait tragicus. solq̄ȝ ī occasū volucer ruit. ⁊ negligis. tu tñ dissimlas. ⁊ medio ī itinere strat⁹ iaces. vbi si te vicina dire mortis nox occupauerit/hercle peristi. ⁊ de te tuaq̄ȝ salute actū ē. Age cur cessas? Quare [illegible] debilitati [illegible] viatores istar letus vadis? ¶ Sȝ agnosco. paliticus es. ⁊ dū niteris surgere/ī molimīe pmo relaberis. Cui eq̄dē ps viuax ē/p̄tē humor nimi⁹ carnalitatis palisi mortificauit. Nimirȝ [illegible] ad varia et [illegible] opposit[illegible]. Uult [illegible] nō vult piger. Nā dū viuida ps volūtatis diuinoꝝ capax sursū erigit. a pte sensualitatis emortua deorsū [illegible] in ipso conatu humi [illegible] ꝑmit. Notare [illegible] Virgi[illegible] [illegible] Qua [illegible] depēdus [illegible] et [illegible]. Terra [illegible] tota [illegible] aut [illegible] [illegible] viator Ne q̄c[illegible] lōgo fugiēs dat corpe tort⁹. Parte feror ardē[illegible] ocul[illegible] colla. Ardu⁹ attollēs ps vulnere clauda/retētat Nexātē nodis/seq̄ȝ in sua mēbra plicātē. hec [illegible] Sperādū tñ ē tibi ꝯsule ⁊ plena fide añ [illegible] pedes expos[illegible] [illegible] ne[illegible] palsa [illegible] [illegible] pete. [illegible] pent⁹ nō ē [illegible] tis vite/nisi quib⁹ rarissime admodū concessum ē. Dehinc exurge duplici amoris timorisq̄ȝ stimulo pfossus/spe saluti hilaris ⁊ alacer charitate. ac vade ꝯ v̄tute ī v̄tutē/donec videas deū deorū ī syō. q̄ dom⁹ ē btitudinis sempiterne. ¶ At uero fortassis (vt v̄bo Boecij vtar) velut ebri⁹ quo tramite domū reuertaris ignoras. [illegible] iter [illegible] ad sūmū qualē ī domo quā q̄ris ꝯuersatōēȝ habitur⁹ [illegible] Nescis [illegible] notiā [illegible] nō p[illegible] aduertere pauc[illegible] edocebo. ¶ Et [illegible] nō alienū a ꝑposito ēēt lactātij v̄ba ponere sexto īstitutionū ꝯ limite bino salutis ⁊ interit⁹/ꝯmodi⁹ reticere iudicans. Hoc moneo vt veꝝ ducē ⁊ amicū habeas deū/ queadmodū de pplo isr[illegible] ī ꝓmissiōis terrā ꝓficiscēte l[illegible] q dñs sol⁹ dux ei⁹ fuit. ⁊ ppheta insinuās ductoris hui⁹ vtilitatē postq̄ȝ dixerat. Dñe ī volūtate tua deduxisti me. subiūgit. ⁊ cū glīa suscepisti me. Illi⁹ q̄dē ducere ē ad q̄[illegible] dom[illegible] glīe. ¶ Hoc duce carpe viā/nō qualibet/sȝ quā ꝑpheta nō mō [illegible] gratulabat[illegible] dicēs.

Uiā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri/ ꝯformic ad sequēs iussū xpi. Si vis ad vitā īgredi/serua mādata Mat. xix. Ab hac via q̄sq̄s aberrauerit duce abiecto/ꝑ abrupta vicioꝝ/ꝑ lubrica/ꝑ petrosa/ꝑ tenebrosa. ī iuia ⁊ ñ ī via lata tur. ī pingit. ī baratri p̄ceps ad vltim[illegible] [illegible] ab illa domo [illegible] [illegible] de q̄ [illegible] [illegible] duces. Uade ī domū [illegible] ¶ Uerū [illegible] pacto via mādatoꝝ [illegible] [illegible] Quēadmodū [illegible] [illegible] Qua te denīq̄ȝ [illegible] hmōi mādatorū exp̄ssissimis anim⁹ accōmodet? Quāo[illegible] [illegible] ī psalmis p[illegible] sin[illegible] [illegible] Btī imaculat[illegible] ī via. aliud nihil agere videt/q̄ȝ aut orare intellectū vt discat mādata sua. aut btōs appellare q̄ mādata ei⁹ scrutātur ⁊ exquirūt. Uñ btm̄ virū descripturus ꝑmū op⁹ tam [illegible] posuit. q̄ ī lege dñi fuit volūtas ei⁹ meditabit die ac nocte. Et alibi Beat⁹ hō quē tu erudieris dñe/⁊ ꝯ lege tua docueris eū. ¶ Quis error īmo quāta dem[illegible] tia ecclīasticoꝝ peregrinorū ī domū btitudīs (vt aiūt) vadētiū. q̄ ob lucrosas adinuētiōēs hoīm mādatoꝝ dei pscrutatōēȝ despiciunt? Apud quos nō [illegible] [illegible] ꝯtemnit xpi autoritas dicētis. Sine cā colūt me/docēres mandata hoīm ⁊ doctrinas Matt. xv. ¶ Rñdeant velim ecclīastici viri/ sacre scripture desertores/q̄lē sibi ī sua pegriatione viā dele[illegible]. ¶ [illegible] [illegible] dentiā fallunt/sapiētie dogma relinq̄uētes. Fili ne innitaris prud[illegible] Prouerb. iij. Et ibidē. xiiij. Est via q̄ videt hoī iusta. nouissima ei⁹ ducūt ad mortē ¶ Si ceteroꝝ ad [illegible] hoīm [illegible] dixerim insipiēter agūt. Neq̄ȝ eñ leges aut humane traditōēs q̄cunq̄ȝ/ad ꝑspiciēdā domus eterne viā sufficiūt. Alioq̄n aliā frustra [illegible] humana [illegible] [illegible] mo q̄ oppositū asserūt errāt. ⁊ ī pelagianā heresim pal[illegible] [illegible] dagauerit quātā ꝯ via mādatoꝝ dei noticiā obtineāt. tales solis hoīm adinuētōīb⁹ perscrutādis dediti/de fide/de pctōrū distictione ⁊ q̄ntitate/siue de btitudine ⁊ ceteris [illegible] mecū in h/imo cū veritate assentiet. ¶ Si viam mandatoruȝ dei vt debēt erigūt/reddāt nobis rōēm/cur nō ea pscrutant poti⁹ q̄ȝ humana? Uani homines ꝑmptā in ore habēt et Oracio responsionē. O ciues ciues querēda pecunia primū. v̄tus post numos. Ma[illegible] [illegible] li⁹ ē pauperē ditari q̄ȝ philosophari. Uoces

ita: Rp nõ eccl[illegible] [illegible] homină/terrenisq̃ inhiantiũ. Esto excuset q̃s/ [illegible] paupta. [illegible] damnamus theologiã nõ studẽtes. vt mercatores. artiũ mechanicaꝝ artifices. Itẽq̃ alios plurimos. Sed interrogo q̃d ecclĩasticus rñdebit qui bñficijs copiose ditat⁹ ẽ. aut qui aliũde diues bñficiari desiderat: q̃d religiosissimi amplissimis redditib⁹ locupletati: quid postremo oẽs quos alia vrgẽs decẽtior occupatio nõ detinet/quoꝝ nõ ẽ tm̃mõ se/sed alios in viã mãdatoꝝ dei deducere: Et cũ rõẽ afferre enisi fuerint an talis sit q̃ eos graui culpe nõ ꝯdemnet ipsi viderint/fateor nõ video Hoc vnũ video/tutius salubriusq̃ ⁊ virĩs ecclesiasticis dignius esse theologie studiũ atq̃ absq̃ suspitiõe cupiditatis modice fidei ⁊ parue spei remoti⁹ Et certe alia nulla vt ista [illegible] ẽ dom[illegible] [illegible] ad [illegible]ctos mores/vicioꝝ coercitiua/⁊ ad suã felicitatis domũ cõpẽdiosiori tramite ꝑductiua. Nõ aspernãduꝫ est testimoniũ Eccli. xxiiij. Qui opant̃ in me nõ peccabũt/q̃ elucidant me vitã eternã habebũt. O diuꝫ ergo ⁊ raritas ꝑscrutantiũ legẽ dñi/ signũ est paucitatis saluandoꝝ ⁊ modice fidei ĩ multis ecclĩasticis rectorib⁹. ⁊ nõ tm̃modo signũ sed etiam causa. ¶ Quo cõtra hoc interim grande solatiũ ẽ abiectõi ⁊ inopie theologoꝝ/ q̃ salutis viã noscũt. q̃ deũ duc̃ assidue in via peregrinatiõis sue loquentẽ audiũt. [illegible] Tritũ puerbiũ ẽ in saturnalib⁹ a Macrobio positũ. Comes facũdus ĩ via ꝓ vehiculo Et quis est deo in sacra scriptura loquente comes facundior: Et h̃ nõ gui existimabat sapiẽs Sap. viij. Erit allocutio cogitatõis ⁊ tedij mei. Et infra. Intrãs ĩ domũ meã requiescã cũ illa. Non em̃ habet amaritudinẽ conuersatio eius ⁊c. ¶ Cete꞉ q̃s ꝑclara hoĩs laus ẽ qui vere dicere potest apud semetipm̃ ꝓ laude sua illud qd̃ dicere Lucillũ Seneca [illegible] de naturalibus questionibus li. [illegible]. Ego liberalibus studijs me tradidi. q̃uis paupertas al's inuaderet ⁊ ĩgeniũ obduraret. vbi ꝑsens studij ꝑciũ ẽ ad gratuita carmina deflexi me. ⁊ ad salutare studiuꝫ me contuli.

y ¶ Intellexisti arbitror q̃s tibi in tuã felicitatis domũ vadẽti dux sequẽd⁹ ẽ. q꞉ dñs sol⁹/ nõ mũdus q̃ cec⁹ ẽ. nõ diabolus fraude plenus. nõ brutalis appetitus pessime lasciuiens. petulans atq̃ dissolut⁹. Aduertisti preterea q̃lis via vadẽda tenẽdaq̃ ẽ. q꞉ mãdatoꝝ dei/nõ via hoĩm humanaꝝ ve adinuentionũ. Felicẽ te si credideris. me aũt ĩ dño gloriabundũ si orans exorauerim. Q, si effeci/ magnã documentoꝝ fasce liberat⁹ sum. Nã de reliq̃s mõ videlicet ambulãdi. õ hospitij societatisq̃ electõe. de vie tolerãtia ⁊ siĩlibus scrutatio mãdatoꝝ dei te reddet ꝓuidũ sagacẽ doctissimũ. ¶ Postremo illud vnũ de domus ĩ quã vadis ꝯditõe ꝑsuasũ habeto. Illã nisi auro gẽmis veradiãtib⁹/sꝫ materie celestis ꝑciositate eẽ ꝯpositã. Cui⁹ incole ñ gule/nõ voluptatib⁹ carnis ve illecebris vacant Etem̃ dom⁹ tal' porcoꝝ [illegible] nõ hoim. Cur itaq꞉ hõ q̃ dicit ꝑstãtissimã hoĩs naturã/eã sup̃ porcinos affect⁹ nõ collocat neq̃ nobilitat. Quo pacto: Quia si vocẽ porco ꝑstite/ris. nõ aliud ab istis ꝓ sũma iocunditate req̃ret. Qualis ergo btõꝝ felicitas est: Sctissima ꝑsus. iocũdissima ⁊ dignissima. q̃ ĩ opatõe optima/optĩe potẽtie/respectu obiecti optimi q̃ de⁹ ẽ reponit̃. Que opatio optima est: Cõtẽplatio diuinitatis intuitiua cũ q̃etatiua ei⁹ fruitiõe Que optime hoĩs potẽtie: Intellect⁹ ⁊ volũtas. Quãobrẽ: Quia ipe nos super bruta sole eleuãt/⁊ dei capaces efficiunt [illegible] me. Que rõ: Pri⁹ em̃ aquã igni copulabis ⁊ incõpossibilia chymere mẽbra cõpones/ q̃s cuꝫ voluptate felicitatẽ ꝯsocies. Quare sic: Gustato q̃ppe spũ desipit oĩs caro. Quare necesse ẽ supioꝝ potẽtiaꝝ delectatiõẽs/ illã q̃ inferior ẽ extĩguere. qm̃ ĩ eis ex supioꝝ felicitate incõꝑabiliter amplior q̃s ex eoꝝ obiectis ꝓprijs accrescit iocunditas Et q̃ videri põt maiorẽ esse delectationẽ ĩ sensib⁹ beatoꝝ/ q̃s sit doloꝝ acerbitas ĩ corꝑe damnatoꝝ. ¶ In z hoc aũt loco grauissime inculpãdus ẽ Auicenna. qui. ix. metaphi. sue vltime posuit. q̃ sapiẽtib⁹ theologis mlt̃o magis cupiditatis sit ad ꝯseq̃ndũ felicitatẽ aĩaꝝ q̃ ẽ ꝯiũcta ꝓ me[illegible]tati q̃s corporũ. Ab illo tñ porcino machometi sui ꝑadiso nõ seq̃strauit sniaꝫ. Te aũt interrogo vir disciplĩa ⁊ ꝑhica eruditõe plen⁹. si hoĩes ĩmortales/esu ⁊ potu delectabũt̃ in ore: Fateris. Esuriẽt ergo ⁊ sitiẽt necesse ẽ. ⁊ tãto intẽsius/quãto eis intensiores tribuis delectatõẽs. delectatõ em̃ ꝓportiõat̃ appetitui. Qd̃ si ita ẽ/comedere ⁊ bibere ampli⁹ cõueniet. Uẽtres idcirco incõꝑabiliter capaciores ⁊ turgidiores q̃s nũc hñe fieriq̃ sine terminatõe augmẽtũ ad qd̃ ordiat̃ comestio Et [illegible] lo ĩ illa brũtudinis domo cõgerere oꝑtebit.

¶Denuo si virgines plurimas hз vnꝰ vir/cur ñ plurimos [illegible] vna? [illegible] tet. imo [illegible] peccato. Si a generatōe vacāt/pari mō a libidiosa copulatōe. alioqn illic ꝛ nature ordo pͥuerteret/ q̄ ex illa exigit copula generationē ꝛ impotētia sue ꝟtutis generatiue ꝯuincit. q̄ appositꝭ oibus ad generationē futurā sufficiētibꝫ/illic suo caret effectu. ¶ Porro reprobatōne indignū iudico/ꝙ angeloꝝ felicitatē i coquoꝝ. pincernaꝝ ꝛ pstibuloꝝ scortoꝝq̄ꝫ officia redigitis. Quāto rectiꝰ ē hoīes ad silēm angeloꝝ felicitatē sublimādos asserere cū xp̄o dicēte. In resurrectōe neq̄ꝫ nubēt neq̄ꝫ nubēt. sꝫ erūt sicut angeli dei. Mat. xxij. ¶ Et vbi inquies erūt sicut angeli? In illa eadē btitudinis domo/ad quā peregrinatio nr̄a tendit. ad quā nisi infelicissimi sumꝰ ꝛ in mala hora ꝓgeniti/totā vite labētis viā. totā aīe intentionē ordinamꝰ. ad quā inuitat xp̄s quēlibet qui salutē affectat suā. Uade inq̄t in domū tuā/q̄ fuerūt ꝛc̄. ¶ In q̄bꝫ ꝟbis arbitret̄ qlibet [illegible] ad [illegible] ꝓmonē [illegible] vade cuius ne torpesce. vade letꝰ ne pauesce ꝑ salutis semitas. Pro ꝑmo. i. Reg. ij. Festina velociter ne steteris. Et Prouer. vi. Uade o piger ad formicā ꝛ ꝯsidera vias eiꝰ ꝛ disce sapiam. vt videlicꝫ pigritiā ignauiāq̄ꝫ deuites. Pro altero imitare Philippū vel eunuchū q̄ ibat gaudēs ꝑ viā suā Act. viij. Et ꝓphetaꝫ audi canentē. In domū dn̄i letātes ibimus ¶ De inde scdō. In domū hanc accelera. In domū hāc ꝓpera/vbi nulla calamitas. In illā itaq̄ꝫ domū cuius si nomē petis. Respōdet Jacob Gen. xxx. Nomē loci illꝰ domꝰ dei. Et. xxviij. eiusdē. Uere nō est hic aliud nisi domꝰ dei ꝛ porta celi. Si eiꝰ ꝯditōnes pͥreq̄ris [illegible] in p̄s. Gloria ꝛ diuitie i domo eiꝰ. Rursus speciosa ē. Ob hoc p̄s. Dn̄e dilexi decorē domꝰ tue. Porro laudibꝫ insonat in p̄s Beati q̄ habitāt in domo tua dn̄e ꝛc̄. Deniq̄ꝫ oēm hoīs appetitū pfecta satietate delectat. In p̄s. Inebriabunt̄ ab vbertate domꝰ tue. ꝛ torrente voluptatis tue potabis eos. Et iterꝫ. Replebimur in bonis domus tue. ¶ Finalit̄ tercio tuā pete māsionē. tuā pete portionē q̄ ē felix ꝑnitas. vt. s. mansio tua sit i domo eterne retributōis cuꝫ p̄s. Unā petij a dn̄o hanc reqrā vt ihabitē i domo dn̄i ꝛc̄. Portio q̄ꝫ i terra viuentiū/ quā nos adire ꝓspero imperturbatoq̄ꝫ cursu pͥstet summus ille in domo patersamilias dn̄s nr̄ Jesus xp̄s Amen. Finis

Sermo eiusdem de omnibus sanctis.

Exultabūt sancti i gl'ia letabūtur in cubilibꝫ suis Originaliter p̄s. cxlix. Collertantibꝫ sanctis ꝛ exultantibꝫ in gl'ia/q̄d supest (o doctissimi viri patres ꝛ fratres mei) [illegible] hēe deuotionē/vt eis intercedētibꝫ ad eoꝝ ꝑuenire mereamur societatē. qm̄ nō habemus hic ciuitatē manentē/sed futurā inquirimꝰ. Q, si naturale est exulibꝫ a patria sua/ꝙ nescio q̄ dulcedo cūctos allicit ꝓmonē de ea et freq̄nt̄ facere ꝛ cupidiꝰ audire/nos a tali patria tales exules/nōne multo ampliꝰ idipm [illegible] Suspiremus igit̄ ad celestia vt ibi nr̄a sint corda vbi vera sūt gaudia. vbi ciues sctōꝝ habitant et domestici dei/pstolātes aduētū nr̄m/ꝛ i adiutoriū ꝑmptissimi/tm̄mō ñ obsurdescamꝰ vocātibꝫ. ñ repellamꝰ adiutores. adeamꝰ potiꝰ illuc deuotōis pedibꝫ Interpellātes in ꝑmis te reginā celoꝝ. te dn̄am angeloꝝ. q̄ apiente ꝑ nobis os illud bn̄dictū. os plenū gratiaꝝ. ptinꝰ orabūt scti sancteq̄ꝫ oēs Quibꝫ in ꝯmune orātibꝫ/q̄ pacto formidabimꝰ de repulsa? Eya aduocata nostra illud os gl'iosissimū ꝑ nobis apī ad orandū [illegible] i hac die solēnitatis et leticie nr̄a apimꝰ ad te salutādū dicētes. Aue gr̄a plena ꝛc̄. ¶ Exultabūt sancti i gloria/letabunt̄ in cubilibus suis. Collaudaturi sctōs sanctasq̄ꝫ oēs/vt ꝛ debitꝰ eis honor fiat a nob/ac vicissim sua nos intcessio adiuuet/vt demū ad imitādū eos/sua nos exēpla alacriores efficiāt (Iste cm̄ tres sūt p̄ntis istitute celebritatis rōnes) [illegible] Exultabūt sancti i gl'ia/letabunt̄ i cubilibus suis. ¶ Et [illegible] naturalr̄ [illegible] q̄ delectatōi oia ꝑsequunt̄. ꝛ gr̄a ipsiꝰ delectari appetunt delectari. nec semel i hanc cadit snīaꝫ. Nihilominus idē duas leticie vel delectatōis sp̄es cōdidit. Unā q̄ ē studiosoꝝ parā. laudabilēꝫ. tranquillā diuturnā. [illegible] illud ꝙ ꝯhia admirabiles hꝫ delectatōes firmitate ꝛ puritate. Alterā dat q̄ a vicioꝝ vitā pecudū eligentibꝫ inq̄rit̄. ꝛ hec feda/turpis/inq̄eta/breuis nocitura/ q̄lis fuit sardinapali. ¶ Hac leticiaꝝ varietatē locis plurimis scp̄tura sacra nō siluit. Letamī inq̄t iusti in dn̄o. ecce bonā leticiā. Audi malā In maleficijs suis letificāt regē. Et talia sine numero posuit sacra

[illegible]ura. Duo pportionabilit cubilia eadē
sacra scriptura cōdistīguit / pbibēs vnū p os
Pauli. Nō in cubilibꝫ inqt ꝛ impudicicijs.
Duo plecto vbo / lumē ecclie Aug. ꝯuersus
ē. Laudat alterā ī cāticis dicēs In cubilibꝫ
ꝛ in ortis aromatū. Habet qppe leticia ꝛ ex
ultatio viciosa pbrosū viciosūqꝫ cubiculū.
sancta vo sctm / quale notāt vba thematis.
Exultabūt scti in glia / letabunt in cubilibꝫ
suis. Poterat forsasse ambiguū eē de q̄ leti
cia de qbꝫ ve cubilibꝫ intelligeret ppha si di
xisset. Exultabūt scti ī glia / letabūt ī cubili
bus suis. Nūc aūt cū addidit scti / ois scru
pulꝰ dubietatꝭ ablatꝰ ē. qm̄ sctoꝝ nō nisi sctā
ē glia / sctē exultatōes ꝛ leticie sctāqꝫ cubilia
¶ Sꝫ qꝛ cubilia qbꝫ ī locis qremꝰ aut inue
nimꝰ illa: Puto qꝛ nō extra / nō foris sit sctō
rū glia / sit exultatio ꝛ leticia / sꝫ itrorsus ī ab
dito cōscie secreto. Hoc sensit q̄ dixit. Glia
nr̄a hec ē testimoniū cōscie nr̄e. Nā ꝛ gloria
ois filie regis ab intꝰ. Bonū igit cubile ꝛ sā
ctū ꝛ letū / ē sctoꝝ ꝯscia. ī hac exultāt. in hac
gloriant ꝛ letant trāqlla pace fruētes. Nā
ammō iā dicit spūs vt requiescāt a laboribꝫ
suis. ¶ Est quippe sanctoꝝ cubile mundū /
est molle ē quietū. Alioquin si vel sordidū es
set ꝛ fetēs. vel asperū ꝛ durū vel tumultuosū
ac strepidulū. neqꝫ quies ī eo neqꝫ leticia ꝛ ex
ultatio posset iueniri. neqꝫ diceret ppheta d̄
eis. Exultabūt scti in glia / letabunt ī cubili
A bus suis. ¶ Habemus q̄d ꝛ quale sit sancto
rū cubile. dicere supest p nostra eruditōne. q̄
pacto tale in eis cubile stratū paratūqꝫ fue
rit / vt ꝛ mundū esset ꝛ molle ꝛ quietū. Dicaꝫ
quid ꝯtigit duꝫ hmōi meditatio mea nouis
sime pquireret / volēs ꝛ circūducēs quaqūer
sum sue cōsideratōis oculos. Incidit ī euā
geliū p̄sentis celebritatis. Illic septē beati
tudines q̄i totidē cubicularias itrospexit. q̄
rū misterio sancti dei sancteqꝫ oms / cubilia
consciarū parauerūt. Nā si qrit vn̄ scōꝝ cu
bile mūdiciā habuit: in pmptu videre ē / q̄a
vl britudo lucꝰ sordes abluit si p̄fuerit / mū
dicordia innocēs / nullas hmōi sordiū collu
tiones introire pmisit. aut agglutinari. He
due sunt cubicularie q̄ appropriatōe q̄dā fa
miliariꝰ obsecute sunt ꝯfessoribꝫ ꝛ vginibus
Proinde sequit. Vn̄ in his cubilibꝫ molli
cies. Attēdite qꝛ mititas ꝛ miscōia tāqꝫ do
ctissime ad hoc opus cubicularie / omnē im
patiētie duriciē abiecerūt. ꝛ molliciē cōpassi
onis. etiā erga necatores suos induxerunt.
Hoc ī martyribꝫ fuit p̄cipuū. ¶ Deniqꝫ q̄es
vn̄ cōpata sit si q̄s voluerit agnoscere / aspici
[illegible]
ad hoc opꝰ idoneas. Paupratē spūs q̄ spi
nosas reꝫ curas abigit. Esuriē p̄terea ꝛ sitiꝫ
iusticie q̄ fastidiosū ꝛ variū semp ociū deijcit
Pacē deniqꝫ q̄ ab omi exterioꝝ interiorūqꝫ
strepitu cubiculū conscie tutū reddit. Hoc
[illegible]
[illegible]
[illegible]
nū ternariꝰ iste strauit ¶ Neqꝫ tn̄ negauerim
q̄n harū beatitudinū tal extiterit sedulitas /
vt ꝛ mutuo se iuuarēt / ꝛ omibꝫ ī ꝯmune san
ctis inseruirēt. Sed ita loq̄ p appropriatōꝫ
fas fuerit. Beati igit sancti sancteqꝫ oēs tot
beatitudinibꝫ olim circūsepti. Beati p̄sus
[illegible]
ornati / quatinꝰ nulla spurcicia feterēt / nulla
callositate rigescerēt. nulla inqetudie turba
rent. vt hic in spe singulariter p̄dicti ī pace in
idipm dormirēt ꝛ reqescerēt. et illic sit dono
sentirēt illud ppheticī carmis. Exultabunt
scti ī glia / letabūt ī cubilibꝫ suis ¶ Et q̄s da B
bit nobis o viri frēs ꝛ p̄res. q̄s dabit exulta
re. h̄ ē extra nos q̄ ammō saltare ī hac glia
q̄s letari ī cubilibꝫ nr̄is: Assint vtinā igit iu
git int nos ad obsequiū nostꝝ septē iste cu
bicularie q̄s ex euāgelio noīauimꝰ. pauptas
mititas. lucꝰ. esuries iusticie. miscōia. mun
dicordia. pax. ¶ Felix plane qui tali ꝯtuber
[illegible]
tiōe. totꝰ in glia positꝰ letabit ī cubili cōscie
sue. replebit cor suū iubilo. ꝛ gaudiū suū ne
mo tollet ab eo. Quidni totꝰ iocūdet ī cubi
li mundo. in cubili molli ꝛ placido. in cubili
trāquillo ꝛ quieto. Nihil plane letius bona
ꝯscia vel iocūdius atqꝫ serenꝰ / cū ex aduer
so nihil horridius mala cōscia. nihil cōfusiꝰ
ꝛ inqetiꝰ inuenit. Exagitat quippe stimulis
cupidinū / miserisqꝫ modis sese rodit tepidi
tate. sp p̄sumit seua turbata cōscia. ¶ Ue ta
libꝫ q̄ sp vel dū tristāt furiūt. vel iuxta sapiē
tē dū letāt isaniūt. Audi letā isamā / vl si me
liꝰ dicat insanā leticiā. Letant (inqt sapiēs)
cū malefecerint / et exultāt ī rebus pessimis.
Qualis putas insania ē videre hoiēꝫ d̄ cuiꝰ
morte tractat / lasciuire ꝛ gestire / imo ꝛ vicu
la qbꝫ strāgulet icessant opari. Tales sūt q̄
iniqtatē meditant ī cubili suo. assistūt oī vie
n̄ bone ¶ Ue cub[illegible]
ē. qꝛ spinosum ꝛ asperū. qꝛ nulla ex pte tran
quillū. Nihilominꝰ q̄dā iacere sustinēt in cu
[illegible]

ta q̄ ꝯputruerūt ī stercore de q̄bꝰ dicit̄ apḋ Iob
ōr/q sub sentibꝰ delicias ꝯputāt. Qui deni
q iā senciūt ī se illud maledictū ꝓpheticum.
Subter te sternet tinea Que tinea? Tinea
mordax ꝑui desiderij. Et opimentū tuū ver
mes. remorsus .s. amarissimi pctōꝝ. Iacꝫ ca
ro cū pctōre/ꝛ teterrimū fetorē illecebrarū
eructuat. Iacet mūdꝰ/ꝛ duros curaꝝ acule
os īgerit/atqꝫ mordaces desiderioꝝ pulices
multiplicat. Iacet diabolꝰ/ꝛ horridis fāta
siaꝝ. erroꝝ. emulationū. ambiguitatum spi
nis īter turbat. ¶ Perniciosos nimiꝝ hos di
xerim cubicularios aīaꝝ q̄bꝰ irrepētibꝰ p ec
clīastica cubilia/attracta est sordidissima di
raqꝫ dissensio/ꝯculcās oīa/oīa pterens. Si
de h̄ portētuoso scismate ī sacrꝭ ecclīe cubili
bus se ꝓsante/q̄lis vnqꝫ sermo p rei īdignita
te sufficiet enarrare? Quāto ꝯsultiꝰ erat (viri
pr̄es ꝛ fr̄es) quāto instiꝰ aduocare deū ī cubi
culū suū in cubiculū ꝯsciē. qḋ adeo coangu
stum ꝛ breue ē (dicit s̄mo ꝓpheticꝰ) vt duos ca
pere neq̄at. Quales duos? Spōsū ꝛ adulte
L rū. deū et mundū. ¶ Ita pgebā declamare ꝯ
vanitates ꝛ īsanias falsas hoīm ꝯtēnētiū cu
biculū ꝓprie ꝯsciē hoīm alibi q̄rētiū alibi le
ticie oleū cū fatuis ꝟginibꝰ/mira stoliditate
q̄rētiū. Cupiebā insup spāliori descēsu tres
orātiū thalamos morales cōtexere/s̄m tres
statꝰ hoīm q̄s p̄nti sermoni videmꝰ interesse
Quosdā intueor incipiētes ꝛ iuniores/hos
appropriate monere conabar ad mundiciā
cubiculi sui qḋ ꝯsciam appellamꝰ. nā ī pue
ris nōne dꝫ angelica puritas effulgere? Aliū
sūt pficiētes. ꝛ puectiores his suadere cona
bar mollicie cubiculi sui qḋ ē ꝯscia/vt et mi
tes eēnt nō resistētes malo. ꝛ ꝯ crebriores il
liꝰ etatis insultꝰ p patiētiā ꝛ miseratiōem nō
eneruatā segniciē fierent molliores. Deniqꝫ
reliq̄s aspicio seniores ꝛ pfectos/hos magis
decet q̄etū tranq̄llūqꝫ cubiculū. vbi somno
ꝯtēplatōis ī pace ī idipm dormiāt. corde ī su
pne visiōis spectacula vigilāte. quale ē illud
Ego dormio ꝛ cor meū vigilat. Ita inquā
pgere meditabar dū studiositas speculatrix
aut affuit/aut affuisse visa ē q̄ gressū orōnis
nr̄e retorq̄re/ et ad supnos vīi cepamꝰ ciues
regredi suadebat. multa sup eoꝝ statu. mlta
sup eoꝝ felicitate/leticia ꝛ exultatōe diligent
D interrogās. ¶ Dic p̄mo inq̄t si leticia sctōꝝ
sit eoꝝ p̄ncipal' btitudo? Principal' nō ēe
rn̄di/sꝫ ad btitudinē ꝯsequit̄. q̄ ī clara dei co
gnitōe ꝛ fruitiua eiꝰ dilectōe ꝯsistit. q̄bꝰ posi
tis ī aīa bn̄ dispōsita tāqꝫ ꝯuenietissimis for

mis/ꝯiūgētibꝰ aīe potētias supmas cū obie
cto sūme ꝯueniēti cū oī bono/vt leticia ꝛ ex
ultatio ꝯseq̄at̄ necesse ē. Laudat igit̄ sctōs
thema nr̄m a sue felicitatꝭ effectu. sic ibi Tor
rēte voluptatꝭ tue potabis eos. Et ibi Adi
plebꝭ me leticia cū vultu tuo. Et ibi. Intra ī
gaudiū dn̄i tui. Sic ꝛ talia inumera. Ex q̄
bus ꝓphetice sn̄ie ꝯsonis elidit̄ positio hoīꝫ
felicitatē ī voluptate nō ī dei ꝯtēplatōne po
nētiū. Nā ꝛ si felicitati voluptas vel (vt secu
riꝰ dicamꝰ) iocūditas adiūcta sit/nō tn̄ ē feli
citas neqꝫ finis noster. ¶ Dic scḋo. Si liceat
opari dei mādata ꝓpter leticiā ꝛ delectatōēꝫ
quā oēs appetūt ꝯsequendā? Rn̄di nō licere
tanqꝫ p fine vl' motiuo p̄ncipali. Esset eñ p
uersa et q̄dammō simoniaca aut adulterina
affectio. Secꝰ dū de' ē p̄ncipal' finis intēti
onis et delectatio sctōꝝ sub h̄ fine. qm̄ vbi
vnū ꝓpter aliud/iā nō plēs q̄dammō/sꝫ ecī
simal' vnꝰ finis. ¶ Dic tcio. Si multo plēs
ex hoībꝰ ꝓponūt spūalibꝰ carnales leticias?
Preponūt rn̄di. eñ ī gustu corrupti sunt. ꝛ
q̄ spūales ī gustatōꝫ nō satis attigerūt ¶ Dic
q̄rto. Si par sit ī oībꝰ sctīs leticia et exul
tatio. q̄libet itaqꝫ s̄m Anselmi deductōēꝫ vi
det' eē infinita dū q̄libet tātū gaudet ḋ bono
alteriꝰ sicut de ꝓprio. ꝛ ita p reflectiones pce
dēdo resultabit gaudiū sine mō? Rn̄di dele
ctatōes ī sctīs ꝛ finitas eē et impares. Fini
tas q̄dē sicut aīe suba ꝛ sua capacitas finite
sunt. Impares ꝟo s̄m diuersas māsiones ꝛ
cubiculoꝝ/hoc ē ꝯsciaꝝ dispositiōes in grā
ac natura. Processus aūt Ans. nō de infini
tate formal' leticie locū hꝫ/sꝫ de obiectali vel
exemplari vel occasiōali. ¶ Dic q̄nto. Si leti
cia sctōꝝ vicissim q̄nqꝫ vel minuit̄ vl' augeat?
Minuit̄ vel augeat rn̄di si fiat ꝯspectus ad le
ticiā ab accidētali btitudīe ꝯseq̄ntē/vt ḋ cre
aturaꝝ pulcritudine gaudio. bonitate ꝛ ī au
reolaꝝ coronatōe. Hoc intellexit doctor nr̄
Ihs dū ait/gaudiū eē ī celo angel' dei sup
vno pctōre pniam agēte Sil'r gaudiū ē san
ctis/dū et eoꝝ imitatōe/dūqꝫ et eoꝝ p̄dica
tōibꝰ vel scptꝭ ad bn̄ agēdū ꝯuertimur. Ita
q̄ nūc ꝛ al's dū honoramꝰ sctōs/dū pcamur
dū libros eoꝝ legimꝰ/dū ḋ eis p̄dicamꝰ. ip
sos vtiqꝫ letificamꝰ Propterea grādis fidu
cia p̄stat̄ nobis q repulsaꝫ nō patiemur/dū
qḋ maxime cupiūt ꝛ q̄ delectant̄/petimꝰ ora
mus ꝓseq̄mur. ¶ Dic sexto. Si tristent̄ san
cti ꝯpatiētes mal' nostris/quale ē illḋ. ange
li pacis amare flebūt? Rn̄di nō eē amplius ī
sctīs dolorē. nō luctū. passiōꝫ q̄dē pdiderūt

r, si nõ ꝯpassionem. Pñt nihilominꝰ intelligi de nostra ĩpietate tristari. dũ gaudio illo ca rẽt qđ de nostra scĩtitate sentirẽt. ¶ Dic septi mo. Si hic sup flumina babylonis ĩ tanto tãq3 incerto damnatõnis ꝑiculo liceat q̃nq3 gloriari. exultare et letari? Licet respõdi sed in dño cũ tremore. Alioq̃n trepidatio sine exultatõe misera. ⁊ exultatio sine tremore su

E perba vanaq3 reputat᷑. ¶ Dic octauo. Si ꝓ viatoribꝫ damnãdis orãt? Respõdi orãt/ vel q; fortassis eos damnãdos nõdũ sciunt. vł vt minus mitiusq3 damnent᷑. ⁊ vt cõpassio nis habere viscera se demõstrẽt. nõdum em̃ [illegible] dũ incole sunt ĩ terra. Q̃diu sedẽ tenet mise ricordia dñi superexaltare potẽs iudiciũ. tam diu fas ẽ ꝯdemnandũ ĩ terra iusticie ad mise ricordie curiã appellare. vbi ꝑter humanoꝝ [illegible] ꝓpria/ ꝓpriaq3 saluat dãnatio. Si nosipos iudicaremꝰ/ nõ vtiq3 iudicaremur. ¶ Dic no no. Si nostras orõnes ad sãctos fusas ipsi semꝑ agnoscũt? Agnoscũt respõdi Hoc q̃p pe ad suã gloriã. hoc ⁊ ad beatitudinẽ saltem accidẽtalẽ ꝑtinere cognoscit᷑. Hoc igitur fit vel ĩ verbo/ vel reuelãte orãt3 angelo. vel alio tali mõ. ¶ Dic decimo. Si tantundẽ valeat orare sanctũ aliquẽ minoris meriti vt maio ris. ⁊ vnũ sicut plures. ⁊ cur dictũ est. ad ali quẽ sanctoꝝ ꝯuertere? Hoc dicẽdũ ẽẽ respõ di. Q̃m affectio nostra nostraq3 deuotõ nũc isto nũc illo mõ/ nũc ad hunc. nũc ad illum sanctũ plus ⁊ plus accendit᷑. quo fit vt ꝯmo di plus habeat oratio. Addito q᷑ deus vult sctõs suos quoslibet honorari. hunc in illa. hunc ĩ ista gratiaꝝ ꝓrogatiua. Deniq3 tanta charitas ẽ inter sctõs/ vt vno orante alij silr̃ deꝑcent᷑. s3 neq3 ad diuinã maiestatem nostra vilis indignitas ꝑsumere debet accedere si ne medio domesticoꝝ suoꝝ/ quoꝝ orõnes et doctiores sunt ⁊ placidiores. Urget nihilo minꝰ quosdã ad deũ sine medio nõnunq̃3 ac cedere/ vel necessitas vehemẽs nõ habẽs le gẽ. vel charitas foras mittẽs timorẽ/ nõ co [illegible] bis orãtes scti semꝑ exaudiant᷑? Exaudiunt᷑ respõdi dũ petimꝰ pie. hoc ẽ ꝓ vtilibꝫ ad salu tẽ. ⁊ ꝓ nobis ⁊ ꝑseuerãter ⁊ ĩ charitate. Se cus nõ oportet. vt si petimꝰ tpalia nocitura. aut ꝓ alijs nõ se ꝑparãtibꝫ ad gratiam. aut si nõ sumus ĩ grã. vel si nõ ꝑseueramꝰ in eadẽ. ¶ Dic duodecimo. Si sancti nobis orãtibꝫ indulgẽtiã largiunt᷑? Largiunt᷑ respõdi/ nõ quidẽ autoritatiue vt ĩ terra summꝰ põtifex. s3 impetratiue. excepto tñ xp̃o sũmo capite nostro. cuiꝰ autoritas ꝑncipalis semꝑ ẽ ĩ in [illegible] ¶ Dic decimotercio. [illegible] uẽtius orãt ꝓ illis quos ĩ vita germaniꝰ di lexerũt. vt ꝓ pãrẽtibus [illegible] [illegible] inter se magis q̃3 extranei delectent᷑ ⁊ exultẽt? Respõdi q᷑ glĩa nõ tollit naturã s3 ꝑficit. Propterea nihil ꝓhibet q̃n ceteris pa [illegible] q᷑ sancti ꝑ suis [illegible] magis orãt. et eis saluatis cumulatiꝰ gloriãt᷑. ꝓ eis maxime q̃ sue saluatõi ṽbo vel exemplo vel ope quoli bet cãm ꝑbuerũt. queadmodũ dãnati suos acriori odio ꝑncipes insectabunt᷑. ¶ Dic de F cimoq̃rto. Si de pena damnatoꝝ scti col le tant᷑? Colletant᷑ r̃ndi dũ vidẽt vindictam. nõ quidẽ ꝓ afflictõe vt afflictio ẽ sed vt ipã iusti cie voluntatiq3 diuine ꝯformat᷑. Propterea [illegible] [illegible] resq3 dãnatoꝝ/ quibꝫ resonãtibꝫ cũ gaudijs saluatõis fit carmẽ amenissimũ q̃le canebat [illegible] dñe. O armonia vere mirabil᷑ satis ãpphẽt sibilis/ q̃ resultat canẽte inferno tenorẽ iusti cie. ⁊ mollẽ cantũ miscõie ꝑadiso resonantẽ. ¶ Dic decimoq̃nto. Si leticia sctõꝝ ex resũ [illegible] extẽsiue. sed añ intẽsiue/ ꝓblema ẽ ad vtrũ q3 ꝓbabilẽ. et habet ꝓs vtraq3 causas et do [illegible] in suis corꝑibꝫ erit ꝑ sensationẽ extrinsecã ꝑ ꝑprioꝝ obiectoꝝ. vt q᷑ visus delectat᷑ in luci dis ⁊ pulcris. tactꝰ ĩ mulcẽtibꝫ. gustus ĩ dul ci ⁊ sapido. silr̃ de ceteris? Respõdi q᷑ ꝑnci palis in corꝑibꝫ glĩficatis leticia/ ab internis cõscientiaꝝ cubilibꝫ emanabit. Fiet quoq3 ex redundãtia btitudinis aĩe ad corpus suã leta iocunditas sita q̃druplex dotatio. Por ro de sensatõibꝫ forinsecis nullã imꝑfectõis dicentibꝫ indigentiã. vt sunt visio ⁊ auditio nihil ꝓhibet illas exerceri/ vt ĩ decoris et ar monicis corpꝰ hilarescat. Secꝰ de tactu vi det᷑ ⁊ gustu. quos vel ad nutritionẽ vł gene rationẽ ipse nature deꝰ viantibꝫ ingeniauit. q̃3q̃3 imꝑfectõe seclusa quis audeat determi nare quosdã ꝓprios hoꝝ sensuũ actꝰ nõ ibi [illegible] latie aiaꝝ (sic em̃ beatitudines noĩate sunt septẽ) Si ꝑterea ancille cetere q̃s ṽtutes car [illegible]

bilia aīaꝝ in gloria. Hoc ē querere si beati/
tudines ꝛ ꝟtutes oēs/in illa felicitate mane
būt. Nō manebūt respōdi ꝗtum ad id qḋ
impfectionē sonat p vie statu/vt ꝙ sint mo/
deratiue passionū vel incōmodoꝝ tolerati/
ue/vel expectatiue futuroꝝ. aut lucētes ī spe
culo ꝛ enigmate. Ceteꝝ quo ad reliqua q̄ de
coꝛꝑ aīaꝝ quedā operant̄/illos habit⁹ pul/
cerrimos remanere/sicut nō ē penit⁹ impro
babile/sic nec ē ꝯtentiosa temeritate ponen/
dū. ¶ Deniqꝫ quo ad tres istas questiōes vl
timas/ꝓportionabiliter satis dici pōt ꝙ hoꝛ
rēda tristicia damnatoꝝ. ꝙ ꝛ augebit̄ p resū
ptionē corpoꝝ vtiqꝫ fetidissimoꝝ. ꝛ omni ca/
dauere vilioꝝ. Q̄ꝫ ab int⁹ ꝛ ab extra erūt
in omni acerbissimo cruciatuū genere. foris
deuorati ab igne. ꝛ ab intus vt clibanuz ig/
nis [illegible]. Turpissimis deniqꝫ [illegible] habi
tib⁹ fedabunt̄. torquebuntqꝫ. nā ꝛ ꝟmis eo/
rū nō morietur. ꝛ supbia eoꝝ ascendet semp/se
[illegible] rabie ī omnipotentē [illegible] et impin/
gēs. ¶ Dic decimooctauo. Si delectabunt̄
sancti ī gloria deū corpalib⁹ ocul' intuendo?
Rn̄di eos corpaliter visuros fore deū in car
ne assumpta. qḋ q̄liter fieri sit̄ poterit ab om
nib⁹/mirant̄ illi qui vel dei omnipotētiaz. vel
status illi⁹ nouā totā ꝯsistentiā nō aduertūt.
Porro si vel iris multicolor/vel imago spe/
culi videt̄ pariter a varijs distāter. Nō ē ino
pinabile si̇l'ia de corpe xp̄i ponere ī celo que
admodū suo mō ꝯfitemur in bn̄dicto sacra
mento. Quocūqꝫ demū [illegible] corpalis ocu/
li sese cōuerterit/videbit̄ de⁹ omnis ī omnibus
oculo sane spūali nō corpali sicut de⁹ in essen
B tia sua nō caro est sed spūs. ¶ Proponebat
studiositas speculatrix ampliora cōquerere
de secretis celestib⁹ etiā vsqꝫ ad curiositatez/
vel inutilē vel inopportunā. vt Si possit ha
beri leticia de patre sine filio. Si absqꝫ ꝑso/
nis de essentia. Si de pfectiōe vna essentiali
vel ideali absqꝫ reliqua. Si visionē quis ha
bere posset sine delectatōe. aut delectatōez si
ne delectatōe cōsequēte. Si ī acceptōne dei
libera stat ꝓncipaliter beatitudis certa iocū
ditas ꝛ iocūda eternitas? Si sancti se posse
damnari cognoscūt [illegible] verā cognoscere
habēt. quo pacto ī suis cubilib⁹ ineffabili se
curitate letant̄? Si deus in beatis sit eoruz
formalis/nō solū efficiēs vel exemplaris vel
obiectal' leticia? ¶ Tūc ego ad studiositatez
abi ꝓcor/ꝓcor ab siste. tp̄s disputādi ꝛ tp̄s in
struendi. primū in schola. alterū in sermone.
Suffecerit hactenus tue importunitati pa

rui se. noli ea q̄rere que vl' impossibilia sunt
inuētu/vel quesitu supuacua. vel p tpe ꝛ lo/
co paꝝ idonea. Redeat pmitte ordīs nostre
languid⁹ iā ꝛ pene lassus gressus a cel' ad ter
ras. a sanctis ad nos. a questiōib⁹ ad mora/
les eruditōnes. q̄s q̄s nō sine moralib⁹ docu/
mētis multa q̄siueris. ¶ Ita studiositas ad
se. ego ad me redij. Protin⁹ resumere cogita
ui tres ꝯsideratōes intermissas. Unā de in/ A
cipientib⁹. Alterā de pficientib⁹. Terciaz de
pfectis [illegible] cub[illegible] sanctoꝝ in
mundicia. mollicie ꝛ q̄ete/qualis loquit̄ vox
ꝓphetici carminis. Exultabūt sancti in glo
ria/letabunt̄ in cubilib⁹ suis. Que fuerūt ꝟ/
ba thematis ꝛc. ¶ Sequit̄ oro. Attēdite er/ D
go (ad vos mihi ꝯmo ē o pueri) si ex deo estis
verba dei audite. Letificate sanctos. pudo/
rē diabolo facite Non sileo. non quiesco. sic
studebo loqui/vt a vobis intelligar. Nihil
loquar ampli⁹ nisi ad vos et p vobis o pue/
ri. habete partē vestrā in sermone. illā nolite
repellere. Si frequēter ī domib⁹ vestris vt de
ceret instruerem ī de salute vr̄a ꝛ puritate ve
stri cubiculi qḋ ē ꝯsciētia. si diligēter incita/
rem ī ad amorē xp̄iane religionis/docēdo se/
pe. ad quid facti estis? ad quid tēditis? in quo
pꝛiculo damnatōis estis/ego facilius dimit/
terē vos ꝛ silerē. ¶ Dixi iā/nō sileo/nō q̄esco
nolo ꝙ in futuro mordeatis nasuz meū. q̄d
admiramini? quid aspicitis? siluceritis inte/
rim et scietis q̄ sit hec pabola. Date quartaz
partē hore verbo dei ꝛ honori sctōꝝ ꝛ saluti
vr̄e. q̄ nō vnā horā/nō duas. s; dies īcegros.
sed hebdomadas fabulis sepe dat̄s. Aut cer
te recedāt mali pueri. recedant discholi. rece
dāt pditi. maneāt boni quib⁹ loquar. Rece/
dant inquā nō teneo. nō impedio. aduertāt
tn̄ pꝛiculū si sine bn̄dictiōe finali discesserint
¶ Denūcio vobis o pueri ꝛ adolescētes ing̃e
nui. denūcio vobis tria q̄ seruetis circa cubi
cul' [illegible] vestraꝝ. Custodite cubiculū
ꝯsciētie vestre mundū ī vobis/vt sitis mun
di cordes. i. mūdi corde. Cauete ne p malici
am vestrā cubiculū aliaꝝ ꝯsciētiaꝝ ꝟbo ma
lo vel opere deturpetis. Uidete demū si hec
duo nō seruaueritis/saltē post imūdicias la
uare p lucrī penitētie ꝛ ꝯfessiōis. Erit in ꝓ
mis (o pueri) cubiculū ꝯsciētie vr̄e mūdū et
etaz re q̄s noīe pueri. i. puri dicami. Estote si/
miles angelis dei. siles innocētib⁹ atqꝫ ꝟgi/
nib⁹. Et dū sciētiā queritis/attēdite ꝙ ī ma/
liuolā aīam nō introibit sapiētia/nec habita
bit ī corpe [illegible]

culũ coinq̃natũ ⁊ fedũ. Nolite pdere mundiciã innocẽtie. Notat em̃ Amb. q innocẽtia facili⁹ custodit q̃ p verã pniam ipsa iã pdita reparet. Videte / specula noua. pulcra ⁊ nitida cito inficiunt. cito maculant. sed tardius emũdant. Tal' ẽ etas pueril' atq̃ ỹginalis. [illegible] cito [illegible] tardi⁹ emũdat. ⁊ ad in
I tegrũ nunq̃ reparat. ¶ Sed q̃d aget puer p custodia mũdicie ↄſciẽtie sue? Dicã audite. Procuret añ oĩa a parentib⁹ suis vt collocetur apud mgr̃m bonũ. senẽ. pudicum incorruptũ. qđ Oraci⁹ maximũ reputat. Alioq̃n si magister nõ sit morosus ⁊ deuot⁹ et de religione sollicit⁹ / ipse plus nocet freq̃nter moribus puerorũ q̃ psit ingenijs eorũ sicut đ Archiloco dictũ ẽ. Talis ẽ lupus inter pueros oviculas / nõ pastor. destructor / non instructor. corruptor / nõ corrector. ¶ Alterũ qđ tu puer debes inq̃rere / est bona societas. Moneo semel ⁊ bis / imo millesies repetẽs monere nõ sufficio. Declina o puer a societate puerorũ ⁊ immũdorũ [illegible] possidebũt. Sũpsit idẽ apl's a gẽtili poeta / q corrumpũt bonos mores colloquia pua. [illegible] Tales si tibi dent / accusa. reuela. aut certe poti⁹ fuge q̃ remane. Nõ mẽtiebat pphera dicens. Cũ sctõ sanct⁹ eris / ⁊ cum puerso puerteris. [illegible] didicerunt opa eorũ. Et metric⁹. Unica pua pec⁹ / inficit oĩe pec⁹. ¶ Est alia societas o pueri / quã a vobis fugiẽdã ostẽdo. Et q̃lis est ista societas? [illegible] valde et pessima. ista ẽ demõis societas. Cur audito mirami? Nolite mirari. q2 verũ est qđ dr. aut certe mirami et cauete. Scitote q̃m demon manet. habitat ⁊ iacet ĩ lectis ĩmũdis malarũ ↄſciẽtiarũ / q̃ñ sine labore sũt. sine studio ⁊ in ocio. tũc eos inducit cogitare vilia et turpia. q̃ verecundũ ẽ nõ solũ facere / sed dicere. Hãc societatẽ neq̃ssimã diaboli fugitote pcor o pueri. ¶ Sz q̃ritis inter vos forte et dicitis. Quõ fugiemus? [illegible] ↄsiliũ. Semp aliq̃d boni facito / ne te diabolus inueniat ociosũ. Et rursus. Ama sciẽtiã scpturarũ / ⁊ carnis vicia nõ amabis. Credite nõ mihi sed sapiẽti. Quia multa mala docuit ociositas. Ipsa puersa ẽ doctrix / imo seductrix q̃ sufflat ignẽ furiosorũ desideriorũ carnaliũ / aut venenũ nutrit infelicis inuidie. Sciebat h Oraci⁹ dũ ait. Si nõ itẽdas studijs ⁊ reb⁹ honestis / inuidia vł amore vigil tor
K quebit. ¶ Dicit forsan hic aliq̃s ex pueris. Ecce pdidi mundiciã cubiculi mei / vel ex propria vel aliena malicia q̃d mihi restat q̃d superest? Proposui iã ⁊ repeto. vide saltẽ ne dederis cãm ĩ ỹbo vel ope q̃ ali⁹ ĩ cubili cõsciẽ sue maculet. Hoc certe ẽ officiũ diabolicũ pdere socios suos / illos secũ ad dãnatorũ trahere. Sufficiat tibi o q̃squis es ĩmũd⁹ dãnatio tua. pcevite alteri⁹. imo fame tue imo vite pprie si scires. Cogita pcor q̃ñtũ potes / iterũ quoq̃ atq̃ iterũ vehemẽter recogita q̃ñtũ displicz deo. q̃ñtũ ĩ se puersus ẽ ⁊ malign⁹. q̃ñtũ hz de piculo nũq̃ satisfaciendi plenarie puer ille q̃ causa ẽ pditõis tot aĩarũ ex imũdo facto suo. dũ tñ sit viciũ sicut mala scabies de vno ad aliũ. imo ad alios forte decẽ. forte viginti. forte cẽtũ. forte mille. Ille aũt q̃ cãm pmã dedit. quõ poterit tot et tales ad bonũ ⁊ ad mũdiciã reuocare. quõ poterit satisfacere. quõ penitere? O si attẽderẽt oẽs q̃ facili⁹ ẽ aliquẽ maculare ⁊ ĩ lutũ peccati pijcere / q̃ lauare. q̃ purgare ⁊ a malo retrahere. ¶ Scies h inimic⁹ noster ille diabolus. pcurat igit tales ad inuicẽ corruptõẽs ⁊ ↄtagiosas feditates cognoscẽs difficultatẽ plene postea penitẽdi. Circa hoc dz esse magistrorũ sollicitudo pcipua. ⁊ ne pueri maligni irrideãt bonos ⁊ deuotos sub appellatõe hypocritarũ vel talium noim. Tales nõ possent nimis acrit verberari. imo si nõ desistãt / debẽt exterminari ab oĩni ↄsortio meliorũ. Compant his q̃ fetus ĩ maternis vteris [illegible] Sz q̃d fiet eis / q̃d agẽt ĩ inferno dãnati ex malo aliorũ ↄsortio. vultis scire q̃d agẽt? Ululabunt acerrie p rabie tormẽtorũ maledicẽtes illis ⁊ clamãtes. Ue ve tali p quẽ ego dãnatus sũ maledict⁹ sit ĩ eternũ p quẽ crucior in hac flãma. ¶ Narrat autor libelli đ disciplia scholariũ q fili⁹ q̃dã nobil' ciuis romani q ↄsum pserat misere ⁊ imũde iuuentutẽ suã. dũ duceret ad patibulũ ad mortẽ / seq̃bat eũ pr̃ su⁹ flẽs. Uidit eũ fili⁹ su⁹ / q̃siuit vt oscularet patrẽ suũ. pr̃ approximauit. sed fili⁹ loco osculi momordit sibi nasũ ⁊ erasit. Dũ alij culparẽt ⁊ mirarent / exclamauit. O pr̃ / tu me suspẽdis. tu me interficis. si em̃ dũ me iuuenẽ (vt debueras) correxisses. ego nõ venissẽ ad hãc mortẽ inhonestã. ¶ Hoc ẽ o pueri quod añ notauerã. q neq̃ ego neq̃ alij duz pdicamus. neq̃ mgri pcipue / debem⁹ vos dimittere q̃n moneam⁹ ⁊ corrigam⁹ vos / ne postmodũ mordeatis nasos nr̃os. Hoc dicebat q̃dã pia mr̃ pueris suis. Ego talit vos corrigã q nõ mordebitis nasũ meũ ¶ Hoc hr̃ ĩ li. đ api.

L bus ca.xxx. ¶ Legi quendá magnũ viꝝ nar
rantẽ de seipso/ q̄ habuerat vnũ iuuenẽ no/
bilẽ.pudicũ ⁊ castũ in p̄ncipio/sed ꝑ malici/
am vnꝰ magistri sui fuit seductus. ⁊ pluries
monitꝰ noluit tandẽ desistere.sed plꝰ obedie/
bat mgr̄o illi ĩ crimine pessimo q̄ȝ amicis su/
is ⁊ deo. Quid euenit: Audite rẽ horrendá.
Venerãt amici illiꝰ pueri in magna põpa vi
sitare eũ. ⁊ duȝ post cená retractis oĩbꝫ ad
cameras ornatas/dũ puer esset in lecto suo
cepit horribiliter clamare ⁊ plangere. Vene
rũt ad eũ seruitores sui ⁊ amici. ⁊ dum nesci
rẽt cur clamaret/nec dicere vellet. aduocatꝰ ẽ
decanꝰ eccl'ie ⁊ aliꝫ canõici. Cõcitꝰ ille venit.
residet ad lectũ clamãtis. suadet ꝯfiteri pctã.
hortatᷣ vt ꝯfidat in deo nõ in hoĩe. Hec cuȝ
decanꝰ fortiter ei diceret. Tãdẽ puer eũ audi
ens/inspexit terribilibꝫ oculis dicẽs. Ve il/
li q̄ me seduxit. Ad q̄d ad quid sup me diui/
nũ auxiliũ inuocabo: Ecce iã video apertã
infernũ. video p̄sentes demones paratos me
rape. Et cũ oẽs vt se potius signaret incla/
marẽt. signa te puer. Ille quasi nihil aduer/
tens/clausit oculos. ⁊ auertit faciẽ. ⁊ cũ du/
ris ⁊ miserabilibꝫ vocibꝫ miserã animã exala
uit. ¶ Intellexistis ne hoc exemplũ terribile
o pueri: Ad auditũ eius nonne toti tremui/
stis: Nunq̄d nũc vos etiã penitet: peniteꝫ esti
mo. sed gaudete vos q̄ boni estis. Aliq̄d igiᷣ
audire nõ pigeat. Peto te o puer. si q̄s indu
ceret te ad comedẽdũ carnes ꝑ totã q̄dragesi
mã ⁊ in die veneris sctã/q̄d diceres: nõne re
pelleres eũ valde velociᷣ cũ cachinno: Nõ/
ne ostẽderes digito dicẽs. Videte q̄ȝ malꝰ ẽ
iste/q̄ȝ peruersus q̄ talia mihi dixit. Et ipse bñ
miser. Et ego tibi securꝰ affirmo/q̄ peiores
sunt ⁊ peiꝰ faciũt illi d̄ quibꝫ loq̄r/q̄ alios in/
ducũt ad immũdiciã ꝯsciaꝝ suaꝝ/q̄ȝ si face/
rẽt comedere carnes ĩ die veneris sctã. No/
lo plꝰ specificare. qꝛ q̄ culpabiᷣ est intelligit.
q̄ nõ ẽ culpabiᷣ nõ eget vt intelligat/nisi ifor
te vt caueat. Denuncio vobis o pueri. fugite
tales imundos/⁊ plꝰ fugite/plꝰ horrete. plus
odite q̄ȝ si q̄rerẽt iterficere corpꝰ vr̄m cultello
euaginato vl' male strãgulare. Plꝰ ẽ ania q̄ȝ
caro. et vita spũs q̄ȝ corpis. Accusate tales.
imo vi repellite. spuite ꝯtra eos in faciẽ. con
clamate cũ beato Bern̄. ad latrões ad latro/
D nes. ad ignẽ ad igneȝ. ¶ Postremo si tu puer
nõ seruasti mũdiciã ꝯscientie ĩ te nec ĩ aliꝫs/
saltẽ peniteat te. recurre ad lotricẽ optimã. s.
ad luctũ. Nihil ẽ magis diabolicũ. nihil ita
displicens deo/q̄ȝ post culpã nolle penitere.

Humanũ ẽ peccare/diabolicũ ĩ pctĩs ꝑseue
rare. [illegible] ad q̄d penitere et lauare
me. video fragilitatẽ meã. ego primus statiꝫ
iterũ maculabor: Noli sic estimare frater. sꝫ
fac qđ debes. ⁊ qđ p̄cipit deꝰ/succurret ipse.
tandẽ miserebiᷣ ⁊ sanabit/q̄d scis q̄ñ morie/
ris ⁊ quõ: Quid si morte subita. si repẽtina:
[illegible] manꝰ [illegible]
ss: Rñdebis. ita lauo vl' lauare facio. Que/
ro p̄terea si post lotionẽ iteꝝ maculanᷣ: Rñ/
debis ita. Lectũ igiᷣ ꝯscientie tue cur nõ sic
emũdabis ⁊ si sordidãda sit posteriꝰ: Sit ti
bi p̄cor ꝯscia tua charior q̄ȝ camisia. Noli ꝓ
pter timorẽ futuraꝝ maculaꝝ dimittere pur
gare p̄ñtes ⁊ augere. Post pniam (crede mi/
hi) ⁊ minꝰ erit d̄ sordibꝫ. ⁊ minꝰ adherebũt/et
faciliꝰ abluenᷣ. ¶ Dices rursus. O quõ talia
tã feda tã turpia pctã dicereȝ homĩ viuenti.
homĩ sacerdoti. q̄d diceret. q̄d fieret: Plane
diceret. Parcat tibi deꝰ. ⁊ te diligeret ⁊ cela/
ret. Si tãtũ times sacerdotẽ/cur nõ amplꝰ
deũ oĩa videntẽ/imo totã curiã celestẽ sp p̄ñ
tẽ: Si timẽs sacerdotẽ bonũ. discretũ ⁊ solũ
cur nõ magis times socios. pueros. indiscre
tos q̄ nihil celare sciũt nisi qđ nesciũt. ⁊ nisi
cui ⁊ q̄liter q̄d deberẽt reuelare: Quid meli/
us ẽ/vel vt dicas nũc pctã tua vni. vel q̄ ex/
ponanᷣ ĩ morte tua. vel etiã in vita q̄ñq3 oĩm
aspectui. Nõne facilius ẽ hoĩbꝫ pctã ꝯfite
ri/q̄ȝ cũ demonibꝫ sine vlla miseratõne torq̄
ri: Si dictũ ẽ tã fetidũ. tã horridũ ⁊ abomi
nabĩle. plenũ factuȝ obsecro quale putabiᷣ:
¶ At si dices. vellẽ bñ facere. vellẽ esse mũdꝰ
in ꝯsciẽtia. vellẽ abstinere a pctĩs/ sed neq̄o.
Nolo frater dicere nequeo/sed nolo. Certe
potes [illegible] iuuare te. Quõ iuuare: Pri
mo fugiẽdo ociũ. fugiẽdo malũ ꝯsortiũ. de/
niq3 orãdo ⁊ ꝯuertẽdo te ad aliquẽ sctõꝝ. spe
cialiter ad illã sanctaꝝ sanctã. ꝑcutiendo pe/
ctus exẽplo Hiero. et dicẽdo. sctã [illegible]
nũ ora ꝓ me. adiuua me. mitte auxiliũ [illegible]
giẽti ad te. Deniq3 exẽplo Anthonij ⁊ Hila
rionis adolescẽtũ increpa diabolũ ĩ ipa tem
ptatõe tua q̄si p̄ñtẽ. ⁊ dic ei. Phy d̄ te ⁊ de tẽ
ptatõe tua miser diabole. Ecce ego nõ obe/
dio tibi. ¶ Plurime sunt tales doctrine ꝓ mũ
dicia cubiᷣ ꝓprie ꝯscie s̄uãda. inter q̄s posui
mus bonã societatẽ mgr̄i ⁊ socioꝝ ⁊ famulo
rũ/occupatõꝫ ĩ bono studio ⁊ orõe. Fatiga/
bo vos nõ amplius o pueri. Sit tãdẽ nr̄i fi
nis s̄monis in orõne ad deũ ⁊ sctõs sctãsq3
oẽs/vt taliᷣ paremꝰ hic cubilia ꝯsciaꝝ nr̄aꝝ
ĩ mũdicia. mollicie ⁊ q̄ete ꝑ grãȝ/q̄ coꝝ ꝯso2

tes effecti exultem⁹ ɀ letemur in eisdē cubili/ bus nostris p gloriā. Amen. Finis.

Sermo eiusdē in eadem festiuitate/ de omnibus sanctis p thema Beati qui lugēt/ qm̄ ipsi consolabunt.

A Beati q̄ lugēt/ qm̄ ipsi consolabū
b tur Mat. v. ɀ similiter Luc. vi. ɀ in euāgelio p̄sentis celebritatis.

¶ Nos de btō luctu ɀ ɔsolatione locuturi i hodierna celebritate sctōꝝ illoꝝ a quoꝝ oculis abstersa ē omnis lachrima. ita vt nō sit ampli⁹ ibi luct⁹ neqꝫ clamor. Terenim inclyta ciuitatis hmōi sctōꝝ de q̄ gloriosa dicta sunt/ matrē insup illius q̄ ē de⁹ totius ɔsolatōnis inuocabimus p grā q̄ egem⁹ impetrāda dicētes. Aue Maria gratia plena ɀc. ¶ Beati q̄ lugēt/ qm̄ ipsi ɔsolabunt. Scribit vbi dictū ē. Proposita hac celebri supenda ꝗ snia/ insonāte hanc grandi tonitruo ex ore diuinitatis i sublimi monte ecclie. audierūt ꝗ plimi altisonā hui⁹ extraneissime et a sapiētib⁹ mūdi hacten⁹ abscōdite doctrine tubā. Et q̄dē i oēs trā exiuit son⁹ eoꝝ. Auditā ꝑo nō oēs eq̄ mente vnoqꝫ iudicio cōprobarunt. nimiꝝ q̄t capita tot snie. ɀ fides dei donū est ne quis gloriet. Audierūt eā omēs ex omni natōe que sub celo est. quoꝝ plurimis nihil pfuit auditus. nō initus fidei vt apl's loquit. sed in depssiores sue infidelitatis tenebras demersi sunt. Hi sunt pagani. idolatre ɀ iudei pfidi/ qui qm̄ foris sunt ɀ ɔsurdescunt nostris vocib⁹/ nihil ad nos. eos deserat sermo nr̄. ɀ ad xp̄ianos dirigat. dictaꝗ. Btī q̄ lugēt ɀc. ¶ Ecce aūt aptis meditationis mee oculis/ intueri videor plenas etiam xp̄ianoꝝ oēs aures hac snia diuina. Quis est ē xp̄ian⁹ cui h cui ge... in ecclia nō sonuerit Verbū hoc nihilomin⁹ ad mētales aures suas introrsus nō eq̄ pfūditate ɀ tenaci approbatōe reponit. ¶ Pars ē hoim simpliciū absꝗ eruditōe ɀ lrīs. q̄s sola autoritas i hac fide stabilit. nec vltra q̄cꝗ vel q̄rere vl' intelligere studēt/ morē discipuloꝝ pitagore i h tenētes. Satis habēt scire qm̄ mgr̄ hoc dixit mgr̄ xp̄s. Beati q̄ lugēt/ qm̄ ipsi ɔsolabunt Apud tales nō rōnib⁹ sed autoritatib⁹ ɀ exē plis agendū arbitror. ... are qm̄ sancti sancteꝗ oēs quoꝝ hodie celebritas agit/ ad ɔsolatōem p luctū trāsierūt/ patriarche. pphete. apl'i. martyres. ɔfessores ɀ ꝟgines. Quid istos dinumero/ qm̄ et ip̄m caput oīm xp̄m pati oportuit. et sic intrare i gloriā. Nos ego ad hystorias ɀ legēdas sctoꝝ/ ad vitas patꝝ. ad originalia doctoꝝ luctū collaudātia/ iudico remittēdos. ¶ Altera pars ē xp̄ianoꝝ silr simpliciū et nullius eruditōis litteratorie. qui tn̄ p ɔsuetudine ɀ gratia exercitatos habēt sensus ad hanc doctrinā cupiētes et intimis anime p̄cordiis. qui ex p̄ientia doctrice/ sentiūt et pregustant hoc donū celeste et toto corde ... mentis iubilo eunt in hanc sniam. Beati q̄ lugēt ɀc. Tales sunt in schola deuotiōis doctrina affectōis edocte psone. quibus lachrimabilis iugiter ē hec vallis lachrimaꝝ. q̄ dicūt cū ps. Renuit cōsolari aia mea. memor fui dei ɀ delectat⁹ sum. Et rursum delectant dicunt cū eodē. Scdm̄ multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo ɔsolatōes tue letificauerunt aiam meā Queadmodū dixisse legitur beat⁹ Bern̄. Multi vidēt cruces nr̄as q̄ nō attendūt cōsolatōes nostras Et apl's dixit Quasi tristes sp aūt gaudētes. Apud istos quos vnctio docet/ quos experientia erudit importunū nimis ne dicā temerariū censeri deberet si apirez os ad docendū. a quib⁹ vtināmererer erudiri. ¶ Alios pterea ɔsidero ex xp̄ianis inflatos sapiētia nō q̄ desursū ē sobria ɀ pudica. sed terrena. aīali ɀ diabolica ɀ carnali/ vitā pecudū eligētes/ qui fere nihil de homie pter figuram retinēt. intus ferrea sunt omnia. Ipsi dū has beatitudines auribus recipiūt animā intrinsec⁹ surdā habent ... ɔtra beatitudine pētē ɀ miserabil's cōtur ... nō forsan ore. Durus ē hic sermo/ et quis potest eū audire? Nēpe sapiētia terrena diuitijs inhiat. Propterea nō beatos sed infelicissimos plane paupes pdicat. Sapiā diabolica ē supbia indignās et austera. Ipa btōs mites quō iudicaret. et ñ potī⁹ viles ɀ abiectos? Sapiētia aīalis tota illecebris vacat. ducit i bonis dies suos. cui⁹ vox est Sap. ij. Exiguū ɀ cū tedio ē tēpus vite nr̄e. Talib⁹ obsecro qñ psuasuꝝ eēt ... beatos esse ... et nō miserabiliores omib⁹ hoib⁹. Quāobrē istud pditū ɀ cecum genus xp̄ianoꝝ ɀ xp̄ianoꝝ noīe nō xp̄ianorū cōuersatiōe relinquam⁹/ tanꝗ indisciplinabiles et impsuasibiles ad hāc clausam eis diuinā lectionē. Beati q̄ lugēt ɀc. ¶ Supest ad extremū aliud genus hoim/ qui nō sunt idiote vt primi. sed luminibus tā ingenij ꝗ conscietie eruditōis scientifice collustrātur. Qui ɀ si nondū gustauerūt donū hui⁹ beati ...

attamē eorū vita aliena ē ab his vicijs quibꝫ obstingte corruptos mox eē diximꝰ illos ō tercio ordine. Credūt insup vt tandē intelligāt. hoc ē/ psupposita religione philosophātur. qm̄ psuasum habēt. nisi credideritis nō itelligetis. Qḋ notauit Plato dū ait i Thimeo. Sumendū esse compendiū ex credulitate. Istos tales (qualiū magnus est hic numerus) nūc alloquēdos esse decreuimꝰ/ quibus nō solā dicētis autoritatē (que tn̄ abundesatis esset) sed rationē certā ꝛ philosophicā afferre cōfidimus/ p quā iā nō solum credant/ sed etiā intelligāt huiꝰ mirāde sublimisqꝫ doctrine veritatē. Beati q̄ lugēt ꝛc̄. Hoc facieṁ (si quidē pmiserit deus) ad Ciceronis imitatōz in paradoxis. minori certe eloquētia/ sꝫ pari varietate ꝛ (vn̄ glorior i dn̄o) maiori fide. Facieṁ inquā/ tn̄ ad ꝯsolatōez nostrā/ quatinꝰ fides i intelligentiā migrās/ lucidius emicet/ tn̄ ad cōcludendū linguam magniloquā eoꝝ q̄ se dici philosophos volūt nec sunt. quoniā dū a religiōe putāt secernere philosophiā [illegible] diuine nostre fidei/ cōibus verboꝝ pānicul' inuolutū/ vel fastidiūt ob simplicitatem (sicut eis videt') rusticā ꝛ anilē. vt que lugere vel flere iubeat/ vel de opinabili fallacitate criminant' nō capiētes. quo pacto ex luctu suū gignat' cōtrariū qḋ ē cōsolatio. nec pinde concipiūt beatos ꝛ cōsolatos esse lugētes. ¶ Et qm̄ tres collati sunt in themate termini pncipales. [illegible] ta erit sermonis nostri fabrica. qꝛ sup quēlibet ex terminis edificiū nostre rōcinationis fundabit' ꝛ excrescet. Dicemꝰ quoqꝫ breuiusqꝫ tanta res expostulat. qm̄ i scholastico exercitio ꝛ in verbo ad populū/ latiori sermōe super hoc deo ppiciante tractabimus

P Rimā exorsurꝰ fabricā in hoc nomine beatitudo/ recogito qꝫ oēs qui de beatitudine hoīs philosophica ratōe pscrutati sunt. constituerunt eā in cōtemplatione pme cause. sicut peripatetice schole institutor Aristot's. docuit. i. ꝛ. x. ethicoꝝ. ¶ Aut posuerūt eā in ꝟtute vel bono honesto. ꝛ in viuēdo consentanee rōni ꝛ nature. In qua snīa schola stoicorum et quorundā achademicoꝝ concordat. ¶ Aut deinceps collocauerūt eā i adeptione [illegible] suiqꝫ sectatores. ¶ Aut postremo dixerūt beatitudinē hominis esse animi voluptatē seu tranquillā pacē. cuius fuisse videt' epicurꝰ ille. cuius Seneca crebre cū summa veneratione meminit in epl'is. ¶ Nā epicurus alter quisquis ille fuit. et Aristippus et Sardinapalus ꝛ sordidus Machometus. qui in corporeis voluptatibꝫ humanā beatitudinē detrudere conati sunt. Ipsi certe nō philosophi nec inter philosophos annumerandi sunt. sed porci vocādi sunt. qꝛ beatitudinem nō hominis sed pecoris descpserunt. Illi similiter a philosophica rōne pcul abscedūt. ꝛ ab eadē validissime cōfutant'. q̄ diuitias. q̄ potentiā. qui gloriā. qui scientiā. et [illegible] ter bonū aliqḋ tale fortuitū. fragile et caducū homī p beatitudine statuerunt. Quippe his oībꝫ ad votū fluētibꝫ/ reperire est hmōi hoīem/ nō dicā nō beatū/ sed plane nequissimū. ꝛ supra beluinā seueritatē vl' feritatē nocendi malignitate puersum. Deniqꝫ hec oīa fortune bona/ ꝛ si decorē ꝛ ornatū quendā extrinsecū felicitatis humane/ pūtare ꝛ pfice redicant' ab Aristo. ipa tn̄ ad componendū verū ꝛ extrinsecū homis bonū/ nullatenꝰ exigunt'. Notauit hoc ille q̄ ex incēdio vrbis fugiēs. oīa sua secū ferre dixit. ¶ Hec igit' in summa est philosophantiū de homis beatitudine quedā ptita traditio. In cōtēplatōne prime cause. in honesto vel ꝟtute. in bono separato. In animi voluptate seu ꝯsolatōe. Quartū apparēs varietas (si nō me fallit iudiciū) in vna ꝯnectit' cū ꝯceptōe seu dignitate p se nota. quā Aristo. lucidiꝰ exposuit. qꝫ beatitudo hoīs sita ē i cōiūctōe optime potētie humane cū optimo obiecto suo. Uirtꝰ em̄ rei cuiuslibꝫ ꝛ sua quedā ꝟtudo vt penes summū qḋ in ea est quātificet' necesse ē. quemadmodū beatitudo oculi esset eius ꝯiūctio cū summe pulcro sibi pportionabiliter oblato. At nota qualis ē optima potentia humana nisi rō. qua sola pstatior ē hō ceteris aīalibꝫ. Obiectū pterea optimū q̄le aliud assignabitur qꝫ ipe deꝰ gl'iosus. cuiꝰ rō capax ē. ꝛ q̄ ni [illegible] stū ē qꝫ eleuate Aristo. beatitudinē hoīs esse pbauit ꝯtēplatōez pme cause. Cōformit' ad illud Aug. dictū. Uisio ē tota merces/ fū datū vicꝫ in verbo xpi. Hec ē vita eterna vt cognoscāt te verū deū ꝛc̄. Intelligimꝰ ꝟo ꝯtemplatiōnē/ nō nudā cogitatōem de deo sed cognitiōnē cū amore. Alioq̄n si dilectōez a cognitiōe sepaueris/ nō iā ibi ꝯtemplatio tā dicēda est qꝫ curiosa quedā inuestigatō/ aut cogitatō vaga fructu carēs atqꝫ sensu. q̄les habuerūt quos inculpat apl's cognouisse deū

⁊ eū nō sicut deū glorificasse. ppterea euanuisse in cogitatōibꝫ suis. Ecce vanitatē cogitationū si glorificatio secludat. et datos fuisse ī reprobū sensū. quales multos flem⁹ nostris tpibus. ¶ Porro locutōes ceteroꝝ phorum q̄q̄ diuerso calle ꝟboꝝ incederēt/in eandē iudicio meo snīe finē pueniūt. Nā bonū separatū qđ Plato posuit. cui⁹ adeptōe beati dicimur ⁊ sum⁹. nihil aliud a deo pōt intelligi qđ adipiscimur cogitādo ⁊ amādo hic in enigmate ⁊ inchoatōe quadā impfecta. tandē facie ad faciē plenitudine ꝯsūmata. Rursus si stoicoꝝ ⁊ achademicoꝝ ⁊ epicuri pnominati positionē resoluam⁹. iueniem⁹ q̄ nulla ꝟtus ē. nulla honestas speciosior. nulla vita plus cōsentanea nature atq̄ rōni. sed nec aliqua opatio voluptuosior ē. aut si ꝟbū voluptatis nimis molle iudicat̄ nulla delectabilior/q̄ sit opatio optime potētie hoīs cōiūgēs eaꝫ cū optimo obiecto suo qđ ē deus. hoc ꝟo fit dū ipm ratio cognoscit/et cognoscēs amat. ⁊ i cognito amatoq̄ tanq̄ in fine suo ⁊ cētro quietat̄ ¶ Ecce haberis omnē de beatitudine philosophica pscrutationē/que sup vno cardine voluit̄ ⁊ vnit̄. ad cuius noticiā xpiana religio compēdiosa fidei traditione ducit. qđ efficere philosophica disputatio [illegible] tendo valuit/nec pfecte tamē valuit. nec stabiliter nec sincere. Hinc pclarissime dictū est ab apostolo/q̄ q̄ mūdus ī dei sapiētia deū nō cognouit. supple cognitione q̄ p dilectionē operat̄. Et intellige q̄ hic apostol⁹ fm di[illegible] lat dei sapientiā/imo ⁊ reuelationē. Deus inquit reuelauit eis. Placuit ei p stulticiā pdicationis. hoc ē p compendiū credulitatis saluos facere credētes. Nō q̄ philosophia inutilis aut falsa sit quippe que ē dei sapiētia et reuelatio. nō q̄ vere religioni aduersa. nō q̄ in articulo quocūq̄ cōtraria/sicut velle demonstrare ppositum est. sed quia homines bono dono male ⁊ temerarie vsi sūt ⁊ alia ratione. vt ad felicitatis beatitudinē sine ratiocinatione. sine fluitatione ipsos etiaꝫ simplices ⁊ idiotas veire liceret fidei pede fulcitos Deniq̄ ne gloriaret̄ ante deū stulta presumptio omnis carnis.

His pro primo fundamento positis. ⁊ viua ꝟitatis calce agglutinatis [illegible] quattuor lateꝝ/supedificare fas habemus.

¶ Prima cōsideratio Quia dei cognitio pfecta neq̄t haberi p sensus solos. Alioq̄n bruta essent dei capacia. si nostre beatitudīs esse volumus pticipes/vt a sensibilibꝫ ad spūalia cōuertamur necesse ē. ¶ Istud ē int̄ Platonis dogmata pcipuū. auertendū esse scꝫ a sensibus faciem nostre mētis. Om̄ia nisi ad sensum referre est ppriū pecoris. ⁊ certissimū veritati inuenīe de affert detrimentū Huius snīe p[illegible]rtes meminit Cicero. et Aug. ex ea pulcerrimū illud volumē de vera religione cōtexuit ¶ Animā itaq̄ nostrā intellexerunt philosophi factā esse/velut in orizōte duorū mundoꝝ. spūalis et corpalis. Cuius facies dum ad corpalia cōuertit̄/fit quoadammodo crassior. nubilior ⁊ hebetior ad intuēduꝫ celestia. et deprimit terrena inhabitatio. sensum multa cogitātē/inquit vnus ex phis hebreoꝝ. Cui ꝯformis ē ꝟmo poete. vi. eneid. Terreneq̄ hebetāt artus moribūdaq̄ mēbra. Poeticū etiā inuolumentū de haustu lethei fluminis/ad hoc tendit.

Scd̄a ꝯsideratio.

[illegible] sio a sensibilibꝫ ad spūalia cogitāda/fieri neq̄t absq̄ luctu seu tristicia. Haud magna in [illegible] na expientia plus q̄ sat̄ ē hāc eloquit̄ ꝟitat[illegible] vicioꝝ/ꝟtutuꝫ victoria/fugere voluptates/tristicias eq̄nimit̄ pperi. et silia hūane miliie stipēdia. nōne luctū suū salrē ab initio secū ferunt̄. Ferūt vtiq̄. Attamē sine istis nū q̄ ad sinceꝝ ⁊ purissimū veritatis prime lumē scāderemus. nunq̄ sursum rapemur. ⁊ illic rapti staremus. nec respōderem⁹ veracit̄ hortāti eccl'ie. sursuꝫ corda/habem⁹ ad dn̄m [illegible] mus nos sup nos. dū iniq̄tas sup talētū plūbi sedēs/nos ī ima deprimit. instar poete more sisiphi. dū ꝯquerimur cū ppha Qm̄ iniq̄tates mee supgresse sūt caput ⁊c̄. Dū postremo multitudie noxioꝝ desiderioꝝ ⁊ volitātiū cogitationū īstabilitate/acies nr̄e mētis vndiq̄ ꝯfundit̄. impedit̄ ⁊ turbat̄. Et hanc Aristo. (q̄q̄ sue originis ignarus) notauit vbi dixit aliq̄d eē ī nobis qđ aduersat̄ rōni. ppterea tractatur⁹ de nr̄a btitudine ipē d̄ luctuositate passionū moderāda p ꝟtutes/prius docendū esse necessario indicauit.

Tercia cōsideratio.

Beatitudo nostra ē de nūmero delectabiliſſimoꝝ/imo delectabiliſſima. Hoc ipm̄ dicere rō ꝯpulit Aristo.i.et.x.ethicoꝝ. Habebatur quoqꝫ ꝑ oraculo apud veteres/ vt īfra latius docet. In ſctis ꝑpterea quoꝝ hodie celebritas agit/experientia multiplex illō certū facit. Qd̄ inſup ſub altiſſimis ꝯſideratōibus ⁊ ſapientū allegatōibꝫ/initiū ſumme cōmunis de ꝟtutibus manuducit.

Quarta ꝯſideratio.

Verā ⁊ plenā ꝯſolatōēs/ſicut nec verā btītudinē/vita hūana ꝑus bñe nō pt abſqꝫ luctu. Perſpicuū ē h̄ ſeqꝫ ex ꝑmiſſis. Propterea licet iā nō ſolū credere ſꝫ etiaꝫ intelligere Om̄ beati q̄ lugēt ⁊c̄. Et hec de ꝑma radice. ex q̄ termin⁹ vlē btitudo germiāt hāc ꝟitatis ſegetē/beatos ⁊ ꝯſolatos eſſe lugētes.

T

Vꝫe ꝑgamus vltra ad ſcd̄aꝫ nostre orōnis fabricā. quā fundabit terminus iſte luctus. Attamē ne ꝑpendicularē nostri edificij regulā/ꝯturbet equocationis irregularitas. deſcribēdū ē q̄d ē luct⁹ quid ꝯſolatio. Nā inuenit luct⁹ malus nihil ad beatitudinē cōferens. nec afferēs conſolationē q̄ bona ſit. Hoc ſenſit q̄ dixit. Triſticia ſecl'i mortē opat. Cū ꝑus dixiſſꝫ. Triſticia q̄ ſm̄ deū eſt/penitētiā in ſalutē ſtabilē opat.ij. Corint.vij. ¶Luct⁹ ⁊ cōſolatio ſub vna acceptōe generali due paſſiones ſunt. ille due cōtrarie q̄s aliter nomiam⁹ doloreꝫ et gaudiū. que cōplectunt in ſuo genere ſinu paſſiones oīs reliquas enumeratas a pho ij.ethi.⁊.ij.reth. ⁊ a poeta.vi.eneid. ⁊ ab aliis alibi. Cōſequunt aūt paſſiones iſte due luctus ⁊ ꝯſolatio vel dolor et gaudiū ad duas rōnes obiectalis general' ⁊ extremas. Quarū vna ē vt boni ꝯuenietis. ⁊ altera mali diſcōuenientis. ¶Deſcribit hic luct⁹ hoc mō ſūptus. Luct⁹ ē vitalis aīe motus/ſurgens ex appꝛhēſione obiecti vt diſcōuenītis eſt. Cui⁹ effect⁹ ē(pſertim ſi ſit in ſenſu) cōſtrictō q̄daꝫ horror ⁊ fuga ⁊ reniſus. Eſt aūt rō diſcōuenietie diſproportio leſiua armonie ⁊ vnitat' debite. Elucidatiōꝫ haꝫ deſcꝑtionū cū deductōe oīm paſſionū ad has duas/q̄rat cui libuerit.ij.ethicoꝝ ⁊ rethorice cuꝫ notatis ꝑ cōmenta. ¶Deinde qꝛ tripliciter dr̄ bonū ꝑ delectabili ꝑ vtili ⁊ ꝑ honeſto. Et ſil'r malū ex oppoſito ꝑ triſtabili ꝑ nociuo ⁊ ꝑ inhoneſto. Poſſem⁹ cōformit ad has rōnes obiectales boni ⁊ mali multiplicare ſmonē de luctu ⁊ cōſolatōe. put cōſurgūt mediate vel īmediate ex appꝛheſiōe boni ⁊ hōeſti. vel mali inhoneſti. ⁊ h̄ dupl'r. ſ. actu vl' ī habitu Hoc quippe mō luct⁹ ⁊ ꝯſolatio ꝑprie ſunt aīe rōnalis/⁊ ad ſenſualitatem nō niſi ordinate ad rationē ſpectāt. ſicut nec obiectales honeſti ⁊ inhoneſti rōnes. ¶Dicam⁹ igit q luct⁹ in ꝑpoſito/⁊ put dr̄ beatitudo nō q̄d ē formalit/ſed qꝛ cōicat beatitudinē hic ī via. vel qꝛ ducit ad eā habet ſic deſcribi ꝑ habitū. Luct⁹ ē habitus aīe gratioſus/quo inclinat fugere ⁊ horrere obiectū ſub rōne mali inhoneſti et diſcōuenietis appꝛhēſū. Appꝛhēdit ꝟo obiectū vt inhoneſtū tripl'r. aut formaliter. ⁊ ſic ē deformitas. aut ſcd̄o ꝯſecutiue. qꝛ ē effectus culpe ⁊ reliquie ei⁹/ſicut reat⁹ pene et macla ⁊ offenſa. aut tercio occaſionatiue. qꝛ ad culpā inductiuū ē. aut vt ab honeſtate diſtractiuū. vt noxie tēptatōes ⁊ rebelliones ſenſualitatis. Rō aūt diſcōuenietie inhōeſte/ē violatio modi ſpeciei ⁊ ordīs. vl' nūeri. pōderis et menſure. vel vnitat' ſpeciei ⁊ bonitat' ī libero arbitrio vt arbitriū ē. Violētat īſup mod⁹ ⁊ menſura ⁊ vnitas ī libero arbitrio. dū ipm̄ nō inſequit motionē dei vt efficiēs ē. Violētat ſpēs ⁊ numer⁹/dū nō ꝯformat cauſe ſue exēplari. Violētat aūt pōd⁹ ⁊ ordo et bonitas/dū nō inſequit motōne ſue cauſe final'. Per oppoſitū ſumit rō ꝯuenietie honeſti. ¶Par eſt deſcribere ꝯſolationē. Cōſolatio ꝑ habitu ē habitus aīe quo inclinat amplecti q̄dāmō ⁊ vnire ſibi obiectū ſub rōne boni honeſti ⁊ ꝯueniēcis appꝛhēſū. Et dr̄ ſil'r honeſtuꝫ tripliciē. vel formal'r vel cōſecutiue vel efficienter ⁊ diſpoſitiue. Has deſcꝑtōes neqꝫ fingim⁹ neqꝫ ſola fide ſupponim⁹. Om̄ ex phica traditōe fūdata ī his q̄ nos docet expiētia pūt dici vallariqꝫ. Ex qbꝫ q̄d ſit luctus pro actu. q̄d conſolatio actual' liq̄dū ē. Nā luct⁹ ⁊ cōſolatio actuales/ſunt vitales motus animi in talibus habitibꝫ ꝑcedentes.

Facto et ordinato

U

hoc deſcriptionum fundamento/ſuperaddamus quaſdam litterales conſiderationes ¶Prima cōſideratio eſt iſta. Luctus qualeꝫ deſcꝑſimus/ē cōſolatiōis inductiuus. Ita qꝫ qui lugēt eoipſo ꝯſolant. vt veꝝ ſit ad lr̄aꝫ Triſticia veſtra ꝟtet in gaudiū. Habemus mediū in oīni demōſtratione efficaciſſimuꝫ diffinitionē ſcꝫ ad hoc oſtēdendū Ois quippe appꝛhenſio obiecti vt honeſtū ē ⁊ conuenīens/eſt conſolatoria. ſed appꝛhenſio hui⁹ luctus ē honeſti appꝛhēſio ⁊ cōueniētis. ergo ē

cōsolatoria. Maiore p̄suppoſita ex diffiniti
one/minorē facile ē deducere ex q̄z plimis cō
ditōibꝫ honestis luctui attributꝫ. Luct⁹ q̄p/
pe iustus ē ⁊ deo accept⁹/tanq̄z reddens deo
qđ suū ē. vel dū punit pctā i se ⁊ in alijs deo
odiosa. vel ab offensaꝝ diuinaꝝ reliquijs aut
occasionibꝫ liberari desiderat.

Scđa ꝯsideratio.

Nō ē inopinabile ſm eādē aiaꝫ sil' ⁊ ſm idē.
diuersis tn̄ respectibꝫ lugere et ꝯsolari instar
xp̄i. Si eni cōcedim⁹ aiam sil' intelligere re/
cte ⁊ reflectere/⁊ d' iudicio suo formidoloso cer
titudinalit' iudicare/nō videt' repugnātia q̄
de luctu actuali tāq̄z de obiecto sim'l habeat'
actual' ꝯsolatio. Nec aliq̄d apparet obstare/
nisi q̄ mot' hoꝝ actuū [illegible] ad [illegible] effect⁹.
vn⁹ ad fugā. ali⁹ ad ꝓsecutōꝫ. vn⁹ ad dilatati
onē cordis. ali⁹ ad ꝯstrictōꝫ. Sꝫ h' vltimū d'
luctu ⁊ ꝯsolatōe i sensualibꝫ veꝝ ē ita se hēe. i
spūalibꝫ forte nō eque. Cui⁹ rei satis vident'
experientiā dedisse sanctoꝝ plurimi. quoꝝ vi/
ta cū in luctu cōtinuo esset. facies tamē sere/
na ⁊ iocūda/⁊ inter medias lachrimas mira
leti hoīs suauitate ⁊ trāquillitate respersa
fulgebat/vt i Martino. Dat exemplū cli/
mac⁹ de puero sim'l flēte ⁊ clare ridēte. Et ve
nerab. i Richard⁹ [illegible] contem
platiuo/simul esse raptū mētis ad diuina. exē
plo Moysi positi intra caliginē i mōte/⁊ si/
mul fieri rebellionē i sensu more idolatranti
um i valle. Ad h' pōt trahi illđ d' enea. Mēs
immota manet/lachrime voluunt' inanes.
¶ Vel dicam⁹/vt oīs calūnie tollat' occasio.
q̄ luct⁹ ⁊ ꝯsolatio eādē aiam tanta celeritate
alternatim inuicē afficiūt/quātaꝫ discernere
nō valem⁹. Et ꝯseq̄nter ponet' mot⁹ cordis
quasi tremul⁹ ⁊ mixt⁹ ex ꝯstrictōe ⁊ dilatatio
ne forte silis motui cāpane dū tremit ⁊ corde
cythare dū resonat. ⁊ ita mirabilis armonia
fit i corde nostro ex hac mutua ꝑcussione lu/
ctus ⁊ ꝯsolatōis/qualē armoniā explicare si
cut difficile ē/ita expiri facile. Hūc tremorē
notabat exhortatio ꝓphetica exultare iubēs
deo cū tremore. Exultatio q̄ppe sola dilatā
do facile euanesceret/si luct⁹ reprimēs nō in/
duceret hūc tremorē. Quo tremore tandē ex
ercitata aia/more alaude volitādo cātāt' ca
dit i felicē spasmū. ⁊ in illā extasim rapit' vbi
dicat cū silētio. Bonū ē hic nos eē. Et illud
In pace i idipm dormiā ⁊ requiescā. ¶ De/
niq̄z ꝑ dicta elucēt veritates q̄s iopinabiles
ridēt carnal'r sapiētes. dū apl's ꝑcipit eē sic

tristes. semꝑ aūt gaudētes. Et ꝓpha Scđm
multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝯso
latōes tue letificauerunt aiam meā.

Tercia cōsideratio. x

Aduersitates corꝑales ⁊ luct⁹ sensuales tra
hūt de ꝑ accidēs ad lucrū bonū. Ex se eni in
differentiā hab ēt ad honestū vel inhonestū
Ita ꝓsperitates ⁊ vana gaudia ex opposito
vehemēter impediunt. ꝓpterea fortuna mo/
derate aduersa securior ē regulariter ⁊ opta/
bilior/q̄z multū ꝓspera. ¶ Hec quidē dedu/
xit certa ratione Boe. Et sapiētis vox affir
mat dicētis. Melius est ire ad domū luct⁹
q̄z ad domū cōuiuij. In illa eni finis cūcto
rum admonet' hoīm/vt viuēs cogitet q̄d fu
turꝫ sit. Et rursum. Risum putaui errorē/et
gaudio dixi q̄d frustra decipis: ¶ O, si om/
nia que consideratione nostrā informant de
laude tribulatōis/⁊ ꝓsperitatis deceptōe in
ducere voluero/nō dico ꝑtē ſmōis nec ſmo
nes itegros. imo nec libros m'ltos ad h' suf/
fecturos eē scio. Legat' Chris. i suo de ꝯpū
ctōe cordis. Gregor. i moralibꝫ. Guilhelm⁹
parisien. i suo de ꝟtutibꝫ. de laude tribulati
onis ⁊ pauꝑtatis. ¶ Et ꝯpilatio illa cōis de
ꝟtutibꝫ ⁊ vicijs ꝑ̄lusꝫ optima. Bonauen.
i stimulo ꝯscie ⁊ alij plēs. Et i hac ꝯsiderati
one stabiliri possent oēs beatitudines euāge
lij hodierni. ꝓsertim ꝑma. ⁊ nostra hec tercia
⁊ vltima. Emersit cōsiliū Platonis ⁊ simili
um/vt assidua esset mortis meditatio.

Quarta ꝯsideratio.

Et si i beatis nō erit amplius luct⁹ neq̄z cla
mor/sed nec vllus dolor. tn̄ ꝑ hac valle mise
rie ille regulariter q̄ beatior ē/est luctu bono
plenior. Cōsideratio ista ab Aug. ponit' in
suo de ciui. dei. Et adeo vera ē q̄ nullus vn
q̄z tantū luxit quantū xp̄s caput nostꝝ ⁊ bn̄
dictus in secula. Nō quidē ꝑ suoꝝ/sed ꝑ no
stroꝝ app̄hensione peccatorū etiā ab instan
ti sue cōceptionis gloriose/vt quidā tradūt
Ita luxit Maria. ita Paulus. ita Petrus ⁊
ceteri innumeri/post plenā et certā suoꝝ pec
catorū remissionē. Itaq̄z ista tria se hic ꝑ cō
municationē quandā amplectunt'. beatitu/
do. luctus. ꝯsolatio. Et ex opposito ad cōsi/
deratōꝫ nostrā inferre licet illos eē hoīm mi
serrimos ⁊ a beatitudie remotissimos ꝑ hac
vita. q̄ vel ex elatōe vel ex vana cōsolatiōe vel
peccatorū nimia obduratione/lugere fugi/
unt. horrēt. despiciunt. Igit' beati q̄ lugēt/

q̄m ipsi ꝯsolabunt̄. Hec tādē sumpta sint ex
scōa radice/in hoc termino luctꝰ adherente.
y p Ro tercia et postrema edificiū nr̄i
structura ꝯsummāda ī hoc termi
no ꝯsolatio/ repetere non pigeat
quid ē ꝯsolatio. Cōsolatio est ha
bitus aīe quo īclinat̄ amplecti qōammodo
ꝛ vnire sibi obiectū sub rōne boni. honesti/
ꝛ ꝯueniētis apph̄ēsum. Cōsolatio aūt actu
alis/est vitalis ꝛ mulcebris motus aīe/ex ta
li habitu ꝛ inclinatōe cōsurgēs. Ecce ꝙ duo
ꝯcurrūt ad integritatē bone ꝯsolatiōis. apph̄
hensio potētie cognitiue. ꝛ rō obiectalis ho
nesti ꝛ ꝯueniētis. ¶ Et q̄m potētia q̄ apph̄ē
dit si sit indisposita. et ab armonia debite ꝓ
portionis discrasiata/ faciliter decipit̄ in iu
dicio. aut q̄nq̄ nihil sentit. oportet oīno no
strā cognitiuā rationalē bn̄ dispositā esse/si
bn̄ p eā querimꝰ apph̄ēdere/ ꝛ ī obiecto ꝯue
niētis honestatis ꝯsolari. Exemplū a sensu
alitate sumamus. Da febricitāti vinū/illud
amaricabit linguā eius. Ostēde lippo lumē
gratissimū/ille ꝯturbabit̄. Exulceratū pal
pa leniter. tn̄ nō delectationē/sȝ dolorē acer
rimū inferes. Odores suauissimos non sen
tit reumaticꝰ. Surdastris nō ē delectamen
to vox canora/dulcisq̄ symphonia. Nō se
cus estimandū ē de sensibꝫ aīe interioribus.
Quid me respicis/q̄d admiraris/si rōni su
os q̄nq̄ sensus eē dixi? Nōne est in ea visus
spūalis q̄ cernit̄ pulcritudo. decor ꝛ candor
lucis illiꝰ eterne cuiꝰ lumē signatū ē sup nos.
Quo visu videre nōne se dicit apl̄s. Nūc p
speculū ꝛ in enigmate. tunc aūt facie ad faci
em? Est auditus spūalis quo ꝑcipit̄ summa
armonia ṽitatis. De q̄ ppha ait. Audiā q̄d
loquat̄ ī me dn̄s. Est preterea gustꝰ ad quē iui
tabat idē ppheta. Gustate ꝛ videte ꝙ. Est in
sup tactꝰ spūalis. alioq̄n nō dixisset spōsa spō
so in canticis. Leua eiꝰ sub capite meo/ ꝛ de
xtera illiꝰ amplexabit̄ me. ꝛ osculet̄ me osculo
oris sui. Deniq̄ olfactū eē in rōne ꝓbat vox
eiusdē spōse ad spōsū. Trahe me post te. cur
remus in odorē vnguētoꝝ tuoꝝ. ¶ Nos ṽo
cogitatōes ꝛ motōes ꝛ sensatōes huiꝰ q̄ntu
plicis sensus radicate in vno libero arbitrio
hoīs/soliti sumus appellare noīe visiōis. vt
vide q̄d sonet. q̄d ledit. Et ſm hoc p̄pter in
tegre dicit Aug. ꝙ visio est tota merces. Nā
amorē ꝛ dilectionē cū delectatōe. hoc modo
visio in se claudit. et hoc mō q̄ plura diligit
plus cognoscit. Hoc mō ꝯtemplatio ad fe
z licitatē sufficit integrandā. ¶ Proinde sensi

bus istis q̄nq̄ reformatis ꝛ sanatis p luctū.
(Nā luctus est potissimū ad hmōi purgati
onē ꝛ sanationē instrumētū) q̄s nō agnoscat
ꝙ vehemēs delectatio ꝯsequat̄ ex ꝯiūctione
cuiuslibet hmōi sensuū cū suo obiecto cōue
niētissimo. Et q̄ō est obiectū illud? vtiq̄ deꝰ
omne bonū; sicut dn̄s Moysi repromisit.
Ostendā tibi omē bonū. Ipse nimirū ē visui
summa pulcritudo. auditui sūma armonia.
olfactui odor suauissimus. gustui panis sa
pidissimus. tactui summe suauis. intimus ꝛ
cōiunctꝰ. Vide ꝙ ꝯiūctus. Nā qui adheret
deo vnus spūs ē cū eo. ¶ Hec oīa Aug. Gre
go. ꝛ Hugo/ ꝛ ceteri theologizātes nob̄ val
de impares/passim cantant. ꝛ nos circa pu
gnas verboꝝ/circa fantasiaꝝ fumos plꝰ ob
nubilātes ꝙ illuminātes. plꝰ fumātes ꝙ flā
mātes. lāguemus. arramur. arescimꝰ atq̄ va
nescimꝰ/vt ob tales forte dixerit climacꝰ the
ologiā nō cōuenire nisi lugētibꝫ. ¶ Et pēsate
p̄cor. p̄cor aduertite/si sensus naturales ꝛ im
ꝑfecti/tāta nos oblectatōe trahāt ꝛ rapiāt eti
am vsq̄ ad furiā ex apph̄ēsiōe obiectoꝝ. pla
ne imꝑfectoꝝ ꝛ plurimū amaritudīs haben
tiū/q̄s existimare sufficiet q̄ta ē illa delecta
tio/quātus torrēs voluptatis sobrie ꝛ sincere
dū ꝑfectissima potētia obiecto suo ꝑfectissi
mo sub hac rōne q̄ntuplici sil' apph̄ēsiōe cō
iūgit̄ ꝛ vnit̄? Hoc sensit intime q̄ tā alte cla
mauit Quā magna multitudo dulcedīs tue
dn̄e/quā abscōdisti timētibꝫ te. ¶ Vellē nob
tp̄e sufficere ad ꝯfirmandā hāc ṽitatē exem
plis illustrissimis sctōꝝ illoꝝ quoꝝ memori
am recolit eccl'ia. Nā p adaptatōem quādā
liceret hos q̄nq̄ sensus ad q̄ntuplicē statum
beatoꝝ traducere. Olfactū ad p̄īarchas ꝛ
pphetas. Visū ad apl'os ꝛ discipulos. Au
ditū ad martyres. Gustū ad cōfessores. Ta
ctū spūaliter ad ṽgines ꝛ ꝯtinētes. ¶ Osten
deremus quēadmodū luctꝰ purgauit ꝛ sana
uit hos sensus in eis septima beatitudīe me
diāte. Et ex descp̄tione boni luctꝰ illud palā
elicit̄. Luctꝰ sanauit olfactū a fluido reuma
te affluentiū bonoꝝ terrenoꝝ p paupratem
spūs ī p̄īarchis ꝛ pphetis/etiā inter medias
diuitias. Luctꝰ purgauit visū ab inflatione
supbie tumide. ꝛ ab acri morsu vidicte fellee
atq̄ pungitiue. p mititatē in apl'is. Luctus
purgauit auditū in martyribꝫ ab impletōne
tremula terrenarū sollicitudinū. ꝛ a ꝓꝓeū cō
modi viscositate p esuriē iusticie ꝛ misericor
die impensionē. Luctus purgauit ꝛ sanauit
gustū in cōfessoribus/a febrili ꝛ sordido hu

mõre fedoꝝ desiderioꝝ p mūdiciam cordis. Luct⁹ deniqꝫ purgauit et sanauit tactū spūalē ī ꝟginibꝫ ꝛ ꝯtinētibꝫ ab inq̄etissima pruriginē fede carnalitatis p pacē pũe. ¶ Porro neqꝫ lingua dicere neqꝫ mēs ꝑcipe pōt/ q̄ta ad hāc sanitatē ꝛ reformationē a luctu factā subsecuta sit cōsolatio. Ex magnitudine suoꝝ effectuū eius plenitudo ꝯcludat̃. Hec nēpe ꝯsolatio suo odore traxit Abraā ꝺ tra ꝛ cogitatōe sua. ꝛ imolatiōe ꝓꝑij vnigeniti nihil ꝑdere cōpulit. Sic de ceteris patriarchis ꝛ ꝓphetis suo mō. Hec ꝯsolatio sua pulcritudīe ducebat apl̃os gaudētes a ꝯspectu ꝯciliȷ̄ ꝛc̄. Per ipi⁹ dulcē armoniā lapides stephano. ignis Laurētio. Agathe carcer. carbões ignuti Tiburcio. Vincētio sarragines dulcescebāt. Quid amplius? Per hāc vtiqꝫ ꝯsolatōꝫ sapidissimā vasta solitudo heremi. fames. sitis. nuditas. ꝛ oīa q̄ horrida ꝛ aspa hūana mortalitas refugit. ea a btīs ꝯfessoribus vltro suscepta sūt. Deniqꝫ tenelle puellule hac ꝯsolatiōe diuini amplex⁹ cōfortate. etīn terūt īpetū ignis ꝯcupiscētie infernal̃. eis placuit celibat⁹. nuptie despecte sūt. mors oīm terribilior absqꝫ vllo terrore suscepta est

z Hec ergo habꝫ hic

terciū fundamētū ī ħ termino ꝯsolatio. validū ē sicut ꝑcedētia. et sustinere sine collapsu structurā q̄drifarie ꝯsideratōis pt. ¶ Prima ꝯsideratio. Lugētes nō solū nō cōtristat qcq̄d eis acciderit vt ꝺ iusto sapiēs loquit̃/ sed etiā ipsos letificat ꝛ cōsolat̃. Ratio ī ꝓmptu est. q̄m appħendūt quicq̄d euenit eis /tanq̄ꝫ missum eis a patre misericordiaꝝ. ꝛ a sapientia diuine ꝓuidētie. que attingit a fine vsqꝫ ad finē fortiter. ꝛ disponit oīa suauit̃/ tanq̄ꝫ etiā cooperās in bonū suū ꝺm apostolicā sniam. Sit illud mors. sit tribulatio. sit angustia. sit letū. sit triste eodē p omnia vultu. eodem luctu. eadē cōsolatione pugnāt p arma iusticie a dextris ꝛ a sinistris. ¶ Miratur hic aliquis de sanctis nostris. Miret̃ quomodo Epicurus voluptatis assertor dixit (teste Seneca) iocundū esse ꝟtuoso/ torreri ī thauro Phalaridis. Et dū moriēs vermibus scateret/ hanc vocē emisit. Felicissimū hunc diē ꝛ beatissimū ago. Nōne pterea hoc vidit ocularissimus phorum Aristo. dicēs ī virtuoso oīa cōsonare ratiōni. ¶ Quales erāt fideles isti phi opponet aliquis aut absqꝫ fide intelligi pñt q̄ credunt. Vbi est ergo illꝺ/ nisi credideritis nō intelligētis? Ego aūt q̄les isti fuerint phi/ nō dispnto. Scio tamē nec mentitū fuisse phm. nec intellectū taliūꝫ mercatū haberi posse/ absqꝫ ꝑuia fidei saltē informis collustratiōe. Et forte veritas sese p ora infideliū sicut olim p asinā Balaam/ ꝛ p Cayphā reuelauit. Propterea ipsos intellexisse plene que dicebāt nō assero. sed ita tn̄ sentiēdū esse cōstāter affirmo. Sꝫ dicunt nos dicere ita/ vl̃ ad fauorē fidei vl̃ religiōis adulatōꝫ. vel nr̄e ꝓfessiōis laudē/ q̄si vicꝫ officiū nostꝝ mētiri sit. ¶ Garriāt qꝺ voluerit ꝑfecto. ꝛ si cessaret nūc oīs obligatio ad fidē ꝛ religionē/ certa tn̄ ꝛ compta rō ī hac me veritate teneret. beatos ꝛ cōsolatos eē lugētes. In multis quoqꝫ veritatibꝫ fidei nō min⁹ extrancis. ¶ Subinde miraculū hoc cōsolationis ī aduersitatibꝫ fit et gr̄a dei spāliter. et et forti actuatōe rōnis ī recogitatōe diuie ꝓuidētie p̄ne oīpotētissime ꝛ sapiētissime ꝛ optime. Que actuatio fortis vel trahit ad se. vel impedit actus inferioꝝ potētiaꝝ. aut saltē ne suū actū impediāt/ diminuit ꝛ remittit. Fūdat̃ ħ in illa regula phie. Maiores motus impediūt minores. Quod aūt in christi passione nō ita contigerit miraculose dispensationis fuisse dubium nō est. ¶ Hic ingerit se corollarium de te beata virgine/ que regina celorū vocari digna es. quia dū tuam ꝑtransiuit animā gladius passionis filiȷ̄ tui. anima tua nihilominus cōsolatione plena fuit. Deniqꝫ ex his elucet quo pacto in sapientē neqꝫ iniuria cadūt neqꝫ lesio

Scd̃a ꝯsideratio. ?

Epicurus collocās homīs felicitatē ī voluptate animi si consequēter locut⁹ ē/ posuit eā siľr in luctu p statu ꝑsenti. Itaqꝫ dici nequit ꝙ felicitas nostra sit in voluptate nisi comitāte. Nō eīm ipsa ē finis vltim⁹/ sꝫ solus de⁹ p dilectionē ꝛ cognitiōꝫ appħēsus. Comitatur aūt pari mō de necessitate felicitatē istaꝫ luctus ꝯsurgēs ex appħēsione maloꝝ vt inhonesta sūt vel honestatis impeditiua. Dicere eīm ꝙ cū vicȷ̄s ꝛ erroribꝫ possit hri ꝟa voluptas ꝛ pax animi. ē ponere incōpassibilia. Dñs erat q̄ dixit. Nō ē pax impȷ̄s. q̄m natura pos synderisis iugiter vicȷ̄s obmurmurat. ꝛ p intelligētiā erroribꝫ. quēadmoduꝫ lapis extra locū posit⁹ inq̄et⁹ qꝺamōꝺ ē. cui⁹ signū accipim⁹ qꝺ ꝑmit obstātia. Hic collaudād⁹ ē eraclit⁹ quē referūt Iuuenal̃ ꝛ Seneca cōtinue fleuisse. collaudād⁹ si flebat eo fine ꝛ circūstātȷ̄s quibꝫ oportebat.

Tercia cōsideratio.

Lugētes q̄ habitāt ī sepulcris q̄ moriūt to/
ta die sicut oues occisiōis. q̄ exasperāt ī seip
sis. q̄ renuūt ɔsolari vt ɔsolent. q̄ descēdūt ī
infernū viuētes. h̄ ē ɔsiderando illū sibi ī pca
uēt. suscipiūt etiā ī hac vita maiorē ɔsolatōz
q̄ȝ q̄ ɔsolatōibꝫ carnalibꝫ et idignis se totos
p̄cipites dāt. Qm̄ ibi mox delectatio effluit.
ꝛ stimuli graues ꝛ hami inclusi fixi manent.
infelicē animā corrodētes. adeo q̄ lōge ma/
ioris vite sunt boni pluriq̄ȝ/cū sit ī eis secu/
ra ꝛ leta mēs quasi iuge ɔuiuiū. animus ꝓo
gaudens etatē floridā facit.

Quarta ɔsideratio.

Hoīes corrupti sensus spūal' p̄ sapiaz terre
nā aīalē ꝛ diabolicā/nō pl' audiēdi sunt. nō
pl' ɔsulēdi aut credēdi/si ȝ ea q̄ diximꝰ d̄ lu/
ctu ꝛ btītudie ꝛ ɔsolatōe latrauerit/q̄ȝ si por
cus laudaret voluptatē culpatis mūdicijs.
Aut quō febricitās vl' mlier p̄gnās vl' aliter
lesus audiret/si ȝ sensatōes eoꝝ hoīm q̄ sani
sūt disceptarēt. Utrobiq̄ȝ em̄ par est rō dece
ptōis nō credēdo. corruptio. s. iudicij et cor
ruptōe pe tētie apl bēdēr iudicāt ¶ Propte
rea de ɔsolatōne ꝛ btītudie nr̄a pl' aliq̄n cre
dendū ē simplicibꝫ idiotis tāq̄ȝ pl' ī h̄ vere sa/
piētibꝫ ꝛ p̄ expiētiā intimā philosophātibꝫ. ꝛ
q̄ p̄ ɔsuetudine ꝛ luctu ꝛ grā/puros hn̄t sen
sus interiores/q̄ȝ alijs q̄ȝtūlibet eruditis cū
suis corruptiuis ꝛ fedis desiderijs/ obnubi
lantibꝫ ꝛ amaricare desipeq̄ȝ faciētibꝫ oēȝ sen
sū rōis. cuꝰ corruptōis manifestū signū ē q̄
dolere neq̄unt de pctis. Quid dico nequeūt
Letant etiā cū male fecerint. exultāt ī rebus
pessimis. Adeo sensus eoꝝ a sctitate ꝛ a vita
bona longe abest. adeo p̄sus obtorpuit. Et
qm̄ tanta occurrit nobis hodie testiū turba
sctōꝝ sctāꝝq̄ȝ oīm/nobis testificātiū cū xp̄o
btōs eē q̄ lugēt/qm̄ ɔsolabūt. p̄fecto nō mi/
nus eis in h̄ q̄ȝ phis ī alijs suis inuestigatōi
bus credere equū ē. Utriq̄ȝ em̄ par ē rōcina
tōis fulcimētū ī expiētia sitū. vt palaȝ tradit
Dionysiꝰ. viij. c. de diuis noibꝫ. Et dn̄s an
thisiodorēsis ī ca. de dono sapie. Liceat igi
tur nō sola credulitate/sȝ etiā cū intelligētia
fideli' asserere thema p̄positū. Btī q̄ lugent
qm̄ ipsi ɔsolabunt ¶ Stabilita ꝟitate fidei
nostre sup̄ hoc triplici fūdamēto triū termi/
noꝝ sumpti thematis btītudo. luctꝰ. ɔsola/
tio. ꝛ fide ad intellectōeȝ sicut arbitroꝛ dedu
cta. nō ad meriti euacuatōȝ (sȝ em̄ p̄me ꝟita
ti nō rōni fides innitit) sed ad eiꝰ ɔtra repro/
bos irrisores p̄conīū tota ī ammonitōe ꝟ trā
seat ꝛ finiat orō. ¶ Lugētes ꝛ penitētes audi
te cū gaudio p̄miuȝ vestꝝ/ne vos absorbeat
tristicie exercitiuȝ. Audite btōs eē q̄ lugent/
qm̄ ɔsolabunt. Btūs ꝓo luctꝰ ad cuiꝰ men/
sam ī secreto mētis cenaculo. xij. fructꝰ spūs
mīstrant enūerati ab aplo ad Gal' v. Cha/
ritas. gaudiū. pax. patiētia. benignitas. bo/
nitas. lōganimitas. māsuetudo. fides. mū/
dicia. cōtinētia. castitas. ¶ Salubris luctꝰ q̄
egyptiacā vicioꝝ turbā fūditꝰ mergit. q̄ capi
ta draconū/ hoc ē initia malaꝝ suggestionū
ɔtribulat in aq̄s suis. q̄ sup̄ aq̄s babylonis
sedēs ꝛ flēs/allidit puulos eiꝰ ad petram. qui
sordes carnalitatis abluēs/obliuionē etiam
inducit luxurie magne. cuiꝰ ɔsolatōni nō mi
scet alienꝰ. cui cedit luctꝰ infelix mūdane ad
uersitatis/tanq̄ȝ si clauꝰ clauo retūdit. ¶ Et
o deꝰ eq̄ssime/si taȝ obstinate refugiūt hoīes
luctū/q̄rētes ɔsolatiōem. q̄ pacto nō intelli/
gūt. qm̄ iō saltē lugere deberēt vt ɔsolarent.
Expiant licet quāta ē ī luctu bona iocundi/
tas. q̄uis cortex amarꝰ videat. Aut si nōdū
istud expti sunt vel expiri nolūt. credāt exper
tis. credāt demōstratō le phīcis. s. fidē habe/
ant his oībꝫ q̄ sicut soli vtrāq̄ȝ ɔsolatiōȝ exp
ti sunt carnalē p̄mitꝰ. postea spūalē. Ita so/
li de vtraq̄ȝ certissimū ex mutua collatione
ferre p̄nt iudiciū queadmodū fuit Augus. ꝛ
alioꝝ plīmi. q̄bꝫ gustato spū/ɔtinuo desipu
it oīs caro. ꝛ horrori etiā fuit Et audi ex me
paꝝ em̄ eēt autoritas si expientia mea/sȝ exp/
to crede. Dic tu nobis Bern̄. Quid de hac
ɔsolatōe iudicas? Qui semel ī ɔtēplatōe di/
uinā dulcedinē degustauit/nescio an ipsam
gehēnaȝ ad tp̄s horribiliꝰ expiri penalius re
ducat/q̄ȝ post spūal' studij huiꝰ degustatiōeȝ
aut suauitatē/exire denuo ad molestias car/
nis. ꝛ ad carnaliū sensuū tumultꝰ. Hoc exp
tissimꝰ taliū ꝛ testis veracissimꝰ dixit/cui dis/
credere nefas ē. ¶ Sed his auditis/suspirat B
ptinꝰ aīa ad ɔsolatiōem hāc habēdā. vt igit
lugeat necesse ē. Sȝ lugere volo inquies nec
valeo. quasi videlicet nulla ꝛ nō penitꝰ vber
rima eēt fletꝰ materia/ꝛ eo maior q̄ minꝰ flet
Nihilominus accipe ɔsiliū. tu hodie ad ali/
q̄uē sctōꝝ ɔuertere. vt tibi grām hāc luctus
sua impetret orō. p̄cutiat deus silices cordis
tui ꝟga discipline/vt inde p̄fluant aque sua
uissime ꝛ largissime. sic em̄ a brāilla/ q̄ fletu
diluit pctā maria magdalena/ q̄dā luctꝰ gra
tiā obtinuit s̄m narratōeȝ q̄ꝛūd p̄ticulā ī

rhetorica sua diuina. q̄ in hac materia/ sicꝰ ꝛ
alie meditatões sanctoꝝ/ plurimū ē idonea
p ꝯcussiōe mētis ad luctū. ¶ Ecce ꝯstitua/
mus aī ꝯsideratōis nr̄e oclos nō in trāsi/
tu ſꝫ in pfūdo fixoqꝫ intuitu/ ad q̄d geniti
sumus. q̄d ꝛ vbi futuri sumꝰ igrāmꝰ Quid
si abesse ꝯtigerit ppꝫ momētaneā delecta/
tiunculā ab etno ꝯsortio btōꝝ. q̄ta esset il/
la cōfusio deus mi̾icordie. q̄ta desolatio.
Ite maledicti in ignē eternum. Si flet la/
chrymis amissa pecunia veris. si mors a/
mici/ pene nos exanimat. si q̄lecunqꝫ infor
tuniū nos tpale ꝯturbat. Hec omīa ad aīe
nr̄e mortē q̄tula sunt. Quale portentū est
gestare secū funus aīe ꝓprie. nec iā gestare/
ſꝫ trahere ad sepl'turā infernalē. ꝛ instar fre
netici inꝫ ꝓpria mala ridere ꝛ iocari. exem/
ploqꝫ vituli q̄ ducit ad mortē petulco vani
tatis pede saltare. Nōne ꝑterea gaudiūꝫ ꝑ/
sens sic pūctus ē/ a q̄ linea miserie trahit in
infinitū. Et q̄ ducūt in bonis dies suos in
pūcto ad inferna descēdūt. Luctus bonꝰ/
ecōtra lineā describit gaudioꝝ ꝛ ꝯsolatōis
sine termino duraturā. qm̄ breue hic ꝛ mo
mentaneū tribulatōis in nobis supra mo/
dū immēsum glorie pōdus opat in nobis
p grāiā ꝛ in futuro p gloriā ꝑstante eo q̄ ē
bn̄dictus in scl'a sclo̅ꝝ. Amen.

Illius sermo factus

in die oīuꝫ scōꝝ p eundē Cancellariū.

Exultate qm̄ merces vr̄a
copiosa ē in celis. Ma/
thei. v. ꝛ sentētialiꝫ Lu/
ce. vi. Doctissimi ꝛ sapiē
tes viri. venite exultemꝰ
dn̄o. qm̄ hoc hꝫ hoīum
cōmunis natura. vt de
patria sua nescio q̄ dulcedine cūctos loqui
pariꝫ audireqꝫ delectet. Nō degeneremus
igiꝫ ab h̄ pio naturaliqꝫ desiderio dū de il/
la mercede celoꝝ q̄ vere patria nr̄a est. p̄ria
finalis ꝛ etna/ sermonē facere instituimus
Nemo claudat aures vl' aliȷ̄s tumultuosus
existat obmutescat garrulitas summurmu
rās puerilis sibilatio q̄libet ꝯticescat. q̄ne/
tiā seclusis ad tp̄s reiectisqꝫ oīb₉ ad aīe osti
um pulsantib₉ audiamus ꝛ exultemꝰ. qm̄
merces vr̄a copiosa ē in celis. Quō vt agere
ꝛ loq̄ digne possimus/ dispensatricē merce
dis illius exorātes salutemꝰ p illud angeli/
cū Aue Maria ꝛc̄. ¶ Exultate qm̄ merces
vr̄a copiosa ē in celis. Si apud icredulos

ac ꝛ vere religionis expertes hn̄dꝰ mihi ꝰmo
esset/ eniti p̄mū oporteret argumentis stabili
re mercedē iustis. ꝛ reproḃ suppliciū post
hāc vitā nō deesse. Quisq̄s em̄ hoc vel ne/
gat vel in dubiū reuocat cetera q̄ de virtuti/
bus ac pietate disserueris/ facile ꝯtēnit. At
uero/ melius nūc mecū comp̄hendiosiusqꝫ
agiꝫ q̄ oratōeꝫ facturus sum/ viris xp̄iana
fide ac pietate diligēter ībutis. quib₉ certe
ꝑsuasum esse dꝫ ꝛ fixa credulitate stabilitū.
qm̄ q̄ bona egerūt ībūt in vitā eternā. q̄ ꝟo
mala in ignē eternū. Nec incredula mente
suscipiūt vocē nr̄i thematis. Exultate qm̄
merces ꝛc̄. Nā si deus ꝛ remūerator ē in se
credentiū queadmodū publica nedū theo
logoꝝ vox etiā philosophātiū ꝛ vniuersali
ter oīuꝫ rōe vtentiū vox acclamat. alia post
hāc vitā iustis merces necessario sperāda
est. Neqꝫ em̄ diuinitatis iusticie pietatisqꝫ
cultorib₉/ sua merces in hac vita daꝫ q̄ cre/
berrimis exerceꝫ erūnis. qꝛ oēs q̄ pie volūt
viuere in xp̄o ꝑsecutōnes patiunꝫ Nec de/
sunt exēpla. Uerte oculos ad quēlibet san/
ctoꝝ oīuꝫ q̄ꝝ hodie celebritas mēoraꝫ. Et
si mortal'ꝫ p̄ium vite sue cursum discussꝰ.
q̄d oro te nisi duꝝ penale acerbuꝫ ꝛ q̄tidia/
ne mortificatōi simillimū repies. Propter
te inq̄t ꝓpheta mortificamur tota die. ꝛ apl's
Scitis hec. r. p. ac fratres in xp̄o p̄cipui ꝛ
idoneis testib₉ sapienꝫ credidistis Testib₉
inquā q̄ nec fallere vellēt. q̄ppe p sua asser/
tione nihil in mūdo h̄ nisi tormēta morteꝫ
flagellaqꝫ reportātes. Qui nec ꝑterea falli
pūt q̄ inspirāte deo locuti sunt. ij. Petri. i.
¶ O, si q̄s in h̄ cetu venerando ita pditus
esset ꝛ indomite ad fidē ceruicis/ nōdū fu/
turā scōꝝ mercedē crederet. Abscedat pec/
cator. Nō expectet vt illud sibi pbādū assu
mā ꝛ ingerā solē cecis oculis. Nā (o deus
eq̄ssime) q̄d apud illuꝫ ageret mei ꝰmonis
exiguitas/ q̄ tot ꝛ tātis incassum audit do/
ctissimoꝝ. scīssimoꝝ qꝫ assertōes testimo/
nia q̄ credibilia facta sunt nimis pbatōes
ꝛ oracula. q̄ ꝛ ip̄aꝫ spernit diuinā ꝛ celicam
xp̄i vocē dicentē. Exultate qm̄ merces vr̄a
copiosa ē in cel. ¶ Uis igiꝫ scire o fidel's aīa
nā ad talē mihi ꝰmo ē. vis scireqꝫ copiosa
merces sit in cel. nō ego sed dn̄s ip̄e rn̄deat
Gen̄. xv. Ego ptector tuꝰ suꝫ. ꝛ merces tua
magna nimis. O vere magna merces ni/
mis deꝰ. Et tā magna p̄sus vt nihil magꝫ
posset cogitari. ꝛ q̄cq̄d de mercede scōꝝ a/
liud dixeris. p rei magnitudine paꝝ ē etc

gnū eſt indignū eſt. Illa ḡ ppe eſt ꝙ in ſe ſu-
pereminēter hꝫ ſtatū oīuꝫ bonoꝝ aggrega-
tione pfectū ⁊ ſupexcellēter in ſe amplectit
ꝗcꝗd diuitiaꝝ/ꝗcꝗd delectatōis/ꝗcꝗd ho-
noris ⁊ glorie deſiderabile ē aīe rōnali. ⁊ vl-
tra in infinitū auctius pfectius ⁊ excellen-
tius. ¶ Grādis ſane excellētia atꝫ dignitas
creature rōnalis. Eā itaqꝫ taꝫ capacē fecit
deus vt nihil minus eo ipāꝫ replere poſſit.
quietare nihil. nihil ſatiare. Hinc Auguſti-
nus. i. ꝯfeſſi. Feciſti nos ad te. ⁊ inq̄etū eſt
coꝛ nr̄m donec q̄eſcat in te. Quā ī recanit
pph̄a. Pars mea deus in eternū. Et alibi.
Portio mea ⁊c̄. Iteꝝ. Dn̄s ps hereditatis
mee ⁊c̄. Bōa vtiqꝫ ps ⁊ magna portio d̄s.
Et cui nō ſufficit/ nimis auarus ē. nimis
auidus ⁊ ſtolidus. ¶ Letamī igit in dn̄o ⁊
exultate iuſti/ ⁊ gl'iamī oēs recti corde. qm̄
merces vr̄a copioſa ē in celis. Si pōdus
labor ⁊ vos f̄mit. Si ppter iuſticiā patimi-
ni. Si fame ſiti frigore corpa vr̄a ppt̄ chri-
ſtum atterunt. Si ad obediendū deo caſti-
gatis corpus vr̄m/ ⁊ in ſuitutē redigitis.
ſi maleſuaues ſpernitis voluptates. bono-
res vanos calcatis. oīa deniqꝫ vt ſtercora
arbitramini. gaudete qm̄ nō ſunt ꝯdigne
paſſiones huius tp̄is ad futurā gl'iaꝫ q̄ re-
uelabit in nob̄. Sileat q̄rela de labore cuꝫ
tā certa ſpes ſit d̄ denarij diurni pſolutōe.
Nūc fatigati parūqꝫ gemitis. Sꝫ exulta-
te qm̄ ⁊c̄. ¶ Sꝫ animi nr̄i naturā agnoſco.
ſingulariū enumeratōe magis capit ⁊ mo-
uet. Cib᷒ integer minus ſapit ⁊ ꝯtrita ſua-
uius redolēt aromata. Quobrē deciſioꝛ fiat
noſter ſ̄mo de ſctōꝝ mercede/ ⁊ ex viſibili-
bus ad inuiſibilia trāſcūtes deducamus a
poſteriori vt poſſumus ǭ ta erit ⁊ ǭ mul-
ta ſctōꝝ retributio. Ex his q̄ apud nos hic
agunt videturqꝫ ⁊ tāqꝫ aliq̄ curru vtamur
ꝯſideratiōe ſenſibiliū ad ea q̄ ſenſum latent
vtcūqꝫ latent capiēda. Neqꝫ eīm in ſuo ful-
gore ⁊ lumine videri pōt a nob̄ viatorib᷒ ⁊
corporea mole p̄ſſis/ ſctōꝝ merces q̄ deus
eſt/ ſi nō aliq̄b᷒ inuolucris ⁊ ſilitudinib᷒ re-
corpaliū fiat obumbratio q̄dam. put diui-
nus dixit pr̄ Dionyſius. Et inter plurima
(qm̄ tp̄us ⁊ res exigūt) ꝟtamus oculos nr̄e
ꝯſideratōis ad almā hāc vniuerſitatē Pa-
riſieñ. mr̄eꝫ nr̄aꝫ. cuius nūc cōmēorata am-
ple dicta intueamur diligenter ⁊ ſollerter ea
oīa q̄ ibidē fiūt ⁊ tractant. fortaſſis agſce-
mus ꝙ ſi tm̄ delectat ⁊ afficit animus ī bo-
nis minimis. Si tā vehemēti ſollicitudie

tā vario multoqꝫ ſtudio in vmbra ⁊ veſti-
gio p modicū veri boni nr̄i figit ⁊ aggluti-
nat deſideriū. Si deniqꝫ ſilitudines hui᷒
pulchritudinis ſapie ⁊ bonitatis in ſui de-
lectatōꝫ tā incredibilit̄ nos incendūt inflā-
mant ⁊ capiūt. magna eſſe pſus ⁊ mirāda
nō ambigam᷒ q̄ de hac ſctōꝝ mercede ſpe-
rare iubemur ⁊ debemus. nec inanē cohoꝛ-
tatōeꝫ eſſe nr̄i ſaluatoris. Exultate qm̄ mer-
ces vr̄a ⁊c̄. ¶ Aſſurgat igit nr̄a ꝯſideratio ⁊ E
q̄druplex bonū. vel ſi rectius loq̄ libet qua-
druplicis boni vmbrā veſtigiū ⁊ odorē re-
cogitemus. In hac alma vniuerſitate mr̄e
nr̄a/ amari p mercede ſiue pit̄er ⁊ ꝯq̄ri. In
artiuꝫ facultate merces ē naturaliū reꝝ co-
gnitio ⁊ hītudinis cauſaꝝ ad effectus quo
ad bonū q̄ddā honeſtuꝫ ⁊ liberale. In me-
dicine facultate merces ē ſanitatis adeptio
reſtauratio ſeu ꝯſuatio q̄ ad bonū placēs
⁊ delectabile. In decretoꝝ facl'tate merces
q̄dā ē tranq̄lla ciuiū cohabitatio. pax atqꝫ
delectatio. q̄ ad bonū cōferens ⁊ vtile. Po-
ſtremo in ſacre theologie facultate merces
eſt cōpoſitio moꝝ ⁊ alta diuinoꝝ ꝯtempla-
tio quo ad bonū heroicum ⁊ ſupnaturale.
¶ Magnū eſſe putamus. Rp. ⁊ mgr̃i ma-
gnū ſi vel vnā aliquā ex his mercedib᷒ adi-
piſci ꝯtingat. Certū rei huius faciūt iudi-
ciū/ labor aſſiduus ⁊ iuge ſtudiū. vigilam᷒
lucubramus. ⁊ cū multa cerebri vertigine
⁊ oculoꝝ leſione libros totos euoluimus.
Exulamus vltro a pr̄ia dulci. charos parē-
tes linq̄mus. eſtuam᷒. algemus. ſiti. fame.
paupie⁊ mille incōmodis afficimur. dura
q̄libet ⁊ aſpa ppetimur. Ad q̄d iſta niſi vt
vel in vna vel plurib᷒ p̄dictaꝝ facultatū ex-
cellentiā mercedis quā pollicent aſſeq̄ va-
leamus. Et tm̄ obſecro in his oīb᷒ q̄d pfe-
ctum. q̄d ſolidū. q̄d ve ſatiatiuū. imo ſi ve-
ritas acri iudicio metiat. q̄d nō diminutū
inane anxiū ſupuacuūqꝫ repies. Pōt atta-
men tāta nos efficacia/ tal' ſpes ex ill' attra-
here. imo ⁊ īpellere vt in tot grauib᷒ ⁊ mole-
ſtijs ſtudioꝝ laborib᷒ gaudeamus iocūde-
mur ⁊ exultemus. Quale h̄ ⁊ q̄tū eſt argu-
mentū o ſciētifici ⁊ p̄cellētes viri de eterna
mercede ſctōꝝ ſi ſic tp̄ale ⁊ momentaneum
nos ꝯdelectat p̄miū de felicitate pr̄ie. Si
ſic placere pōt exiliū vallis miſerie. de veri
ſummiqꝫ boni ſup plena guſtatōe ſi tm̄ ſa-
poris ē in eius preuuiſſimo odore. Quam-
obrē oēs q̄ ſperatis in dn̄o/ q̄ꝝ ꝯuerſatio in
celis ē. q̄ ſapiēti ꝯſilio nō facitis de naufra

go mari portū. de via vbilibet obsessa ter‑
minū. nec habetis hic manentē ciuitatē. sed
cū aplo futurā inqritis. Exultate qm̄ mer‑
ces vra copiosa ē in celis. ¶ Qđ si diuti⁹ in
passumpta similitudine vera fari libet. qti⁹
ex his que animus nouit. ¶ Surgat ad co
gnoscēda q̄ nō nouit. ⁊ p ea q̄ didicit ama‑
re. discat ⁊ inuisibilia diligere. Oñdam⁹ vt
possumus in vniuersitate illa supcelesti q̄ ē
mater nr̄a ⁊ libera ſm aplm̄. pfectissima
sincerissimaq3 ꝟitate ꝯstare oīa q̄ in hac in
feriori vniuersitate [illegible] in duas figura [illegible]
⁊ imagine nō sine multa imꝑfectōis admi
F xtiōe [illegible] ¶ Illa [illegible] vniuersitas illa su
percelestis / grāmaticā h3. ſmonis ꝯgruita
te elegātia ⁊ ꝓprietate venustissimā. Nul‑
la soloecismoꝝ ⁊ barbarismoꝝ vicia. nulla
barbarico ince gnita. Nulla [illegible] bo‑
rum sententiarūq3 ieiuna paupies. Scđm
hāc btissimi spūs illi angelici ⁊ hūani / q̄ꝝ
celebritas agit. nūc mutuo. nūc cū deo co‑
gitatōes intimas affectōesq3 loquunt ⁊ au
diūt. Mutos eñ aut surdos eos q̄s dire‑
rit: Cum audiat aplm̄ i Cor. xiij. Si lin‑
guis hoīz īnqt loqr pariter ⁊ angeloꝝ ⁊c̄.
Et Esa. refert seraphin clamare. Sāctus
sctūs. sctūs. dñs deus sabaoth. ⁊ talia sunt
absq3 nūero. Uerꝝ quō fiat ista locutio / q̄a
nup ⁊ olim disseruisse qđ sentiebā memini
nō repeto. Uos igit q̄ grāmaticā diligitis
Exultate qm̄ merces vra mul. ⁊c̄. ¶ Ad lo‑
gicā ꝟo trāseamus. Cuius officiū ē a falso
verꝝ discernere. Sz o veritas xp̄i apđ nos
repiūt fallaciaꝝ laquei. qt falsigraphe ⁊ fu
cate sophismatū tēdicule. Alt uero ī vniuer
sitate illa celesti [illegible] habet oīa
ab eoꝝ logica deceptio. neq3 falsum aliqđ /
veri faciē assumit. nuda fulget ꝟitas. ⁊ vela
mine nullo falsitas opit. Siue bti illi vtā‑
tur syllogisticis enthymematicisq3 discursi
bus. Seu potius (vt q̄busdā placet) vni‑
co rectoq3 intuitu cognoscāt oīa. vel in ver
bo tāq3 speculo lucidissimo ⁊ exēplari pfe‑
ctissimo cuiuslibet ꝟitatis. Seu etiā in ge
nere ꝓprio ⁊ h p ꝟbū ꝓductū in aīa ad simi
tudinē ꝟbi diuini. qđ in se simplex existens
sententiosissimū ē ⁊ numerose ꝟitatis expssi
uum. Qui igit logicā excolitis Exultate
qm̄ merces vra copiosa ē in celis. ¶ Porro
in rhetorica btissimas atq3 fecundissimas
incolas vniuersitatis illi⁹ celestis abūdare
certissimū ē. nō ad abusū q̄lis apud nos i
uenimur. ad mētiēdū facile. ad ridēdū mor
daciter. ad fallendū vafre ⁊ nequit. ad ne‑
ctend [illegible] ad amol
lendū ꝯ veritatē mēdaciū. ad ꝯfundendū
fasq3 nefasq3. Sz rhetorica talis illibi re‑
gnat / p quā incessabili voce ⁊ ōrone deco‑
ra iocūda ⁊ florida. in hymnis oīmodis ⁊
psalmis dei laudib3 occupant. p quā insu‑
per scti oēs tanq3 rhetorices [illegible] ⁊ [illegible]
ni aduocatiq3 disertissimi fidelissimi ⁊ pla
cidissimi / deflectūt irā iudicis. pctōrib3 ve
niā. iustis gratiā / ⁊ glaꝫ impetrātes. Nob
idcirco pctōrib3 q̄ꝝ causa in quā pdita est /
ꝯfugere saluberrimum ē ꝯsiliū ad tales elo
quētissimos oratores. hodie pcipue quoni
am multiplicatis intercessorib3 / deus abun‑
dātiā sue pietatis fauorabili⁹ largiet. Qui
igit rhetoricā colitis. Exultate qm̄ merces
vra copiosa ē in celis. ¶ Ceteꝝ si mathema G
ticales scias geometricā loqr arithmetricā
musicā ⁊ astronomiā in celis ponim⁹ / nō
fallimur. nō q2 talis p oīa sit vsus scientia‑
rum hmōi apđ illos q̄lis apud nos existit.
Lōge pfectior ē atq3 diuinior. vbi oīa nu‑
de [illegible] facta in nūero pōdere ⁊ mēsu
ra. Musicā p ceteris ita illic exerceri pspi‑
cuū ē / vt nō alia videat sapiētissimo Augu
stino esse btissimoꝝ illoꝝ spirituū occupa‑
tio / q̄ vt pleni sint modulis in laude ⁊ ca‑
nore iubilo. vbi vna voce ē letantiū ⁊ vn⁹ ar
dor cordiū. O felix illa ciuitas in q̄ magna
solēnitas / ⁊ in q̄ iocūda curia q̄ cure pēnus
nescia. Nā sic letantiū oīuz habitatio est in
te. Idcirco bti q̄ habitāt in domo tua dñe
in secula seculoꝝ laudabūt te. ⁊ cātabūt cā‑
ticū nouū in choro ⁊ tympano. chordis et
organo. Totus pterea mūdus ꝯcinet au‑
rib3 btoꝝ carmē pulcherrimū ⁊ armoniā
numerosam suauēq3 resonabit. Ita etiā vt
qđ mireris / infernales gemitus stridiores
horridos ⁊ rabidi vlulatus demonioꝝ cō‑
currūt ad integritatem melodie hmōi dul‑
cisone. q2 in inferno tenor ē iusticia. ⁊ in ce
lo mollior cātus misicordia. Iuxta illud.
Misicordiā ⁊ iudiciū cātabo tibi domie.
Qđ pfunde notatū est in hymno pascali.
Cum eñ premittit / aurora lucis rutilat ⁊c̄
[illegible] carmē [illegible]
īfernus vlulat. Amplius essentialis btitu‑
do sctoꝝ istar tenoris cuiusdā inenarrabi‑
lis pseuerat. Accidētalis ꝟo instar discan‑
tus varij. Nūc intēsior accrescit altius nūc
remissior depssius sonat. Qua in re nihil ē
[illegible]

lestis repſūtet/ꝙ alacritas deū laudantiū ei ꝙ iubilantiū ꝛ exultantiū hilaritas. Hilaritatē intellige. nō petulātē effrenā. dissolutā ꝛ nescio q̄ lenocinio notulaꝝ lasciuā. ꝛ eiuſdē repetitōe faſtidioſaꝫ. q̄lī pſtrepunt magnatū tēpla domus ſiue cōuiuia. Hec nēpe hilaritas in ſe plus libidinoſe ꝛ veſane diſſolutōnis ꝙ ſpūalis ſuauitatis ħꝫ. Ipa ꝓ hilaritas deuotoꝝ ſobria ē grauis modeſta. ꝛ miro ineffabiliꝙ dulcore rapiens animū. dilatās ꝛ abſorbēs. vt ſe iaꝫ nō capiat. in ſe deficiat. fiatꝙ neſcio quis ſpaſmus extaſis vel exceſſus. vt alaudam ꝛ philomenā videre ē canēdo deficere. Ut tūc exultat animus i. extra ſe ſaltat p geſtꝰ corporis decores tū ꝛ iubilat ſena... Hūc ꝓ muſicalē ſuccētū/nō admittit niſi puritas cordis. verūꝙ illud. Laus iocūda decora qm̄ voci ꝯcanora puritas ē cordiū. Ex his ꝛ alijs/q̄ circa facultatē artiū ... cognoſcimus. Colligite. p. d. ꝛ. f. ꝙ rōnabilit̄ exhortaꝝ nos rector vniuerſitatis illꝰ dicēs. Exultate ꝛc. ¶ Subſequent̄ obijcit̄ nr̄e ꝯſideratōi facultas medicine cuius finis ē ſanitas. res oīum que ħ optāt̄ deſideratiſſima. ꝙ ꝙ innūerabiles ſint morboꝝ ſpēs q̄bus mederi ars hūana nō ſufficit. Satiſꝙ ad hāc rē pbatōis affert ipm̄ ſeniū qꝺ vlla nequit arte reſtaurari. Quid autē in celis vbi nec lāguor. nec ſeniū. nō mors. nō eſtus febriū/ſꝫ ppetuo vigore iuuētutis q̄tuor dotes corpus ipm̄ ornāt. pficiūt ꝯſolidāt. vt ... pulchr in poſſibile. Exultate ergo ... merces vr̄a copioſa ē in celis. ¶ Sꝫ eſt fortaſſe q̄ſpiā cui regnoꝝ ꝛ pncipatuū placeret ... ciuitas ad ciuiū pacē amorē dirigere. ꝛ p has coercere flagicioſos ꝛ pm̄ijs iuſtos allicere. ꝯformit̄ egregij poete qꝺ p ſinglarī laude Romanis attribuit. pcere ſubiectis ꝛ debellare ſupbos. Eneid. vi. Sꝫ o q̄t antiq̄tatib ꝛ plerūꝙ fruſtra in his laborat̄. ꝙ ſepenumero p pace diſcordia. p vnitate lites atꝙ diſſidia. p reqe demū inquietudo acerbiſſima ſuboriūt̄. vel ob oneroſam multitudinē legū ꝛ inuolutā canonū pplexitatē. Aut ꝙ ſubuertūt iudicū aīos ſpes metus/ meror gaudiū. Aut matie/qꝛ puerſi difficile corrigunt̄. ꝛ ſtultoꝝ īfinitus ē numerus. Sic certe ſtultoꝝ vt glent̄ cū malefecerit ꝛ exultēt in reb peſſimis. Qualit̄ exultant ſi me interrogas: qꝛ pfecto extra naturā ſuā ꝛ in beluinā brutalitatē ſeſe deijciūt ꝛ omnis exultatio talis maligna ē. Jacobi. iiij. Sꝫ o vere btā ciuitas illa/celeſtis vniuerſitatis. vbi rex vnꝰ deus eſt. vnica lex charitas. ꝛ hec pace eterna colligat ſuos ciues ꝛ opulētiſſima paſcit in reqe. obedituꝙ prophetice monitioni. filie ſyō exultēt in rege ſuo. Exultate ꝛ vos qm̄ mer. ꝛc. ¶ Ad poſtremū ꝯuertamus oculos mētis ad diuinam illā ſacrāꝙ theologie facultatē. p quā bonū heroicū ꝛ diuinū ꝯtēplādo adipiſci ſatagimus. ꝛ ſane ſic adipiſcimur dū ꝓborum doctrinā/opib cōpleamus. Tūc em̄ exultabimus. i. extra nos in celū ꝛ deū ſaltabimus ꝛ leuabimus nos ſup nos ad inſtar ſolitarij. Et ħ obſecro ꝛ obteſtor vos p hodiernā ... celebritatē ꝛ p illum q̄ ait. Btī q̄ audiūt verbū dei ꝛ cu. il. Et rurſus. Qui ex deo ē/ꝟba dei audit/q̄tinus ſuſtineatis me modicū adhuc in ſmōe meo. ¶ Nūc em̄ ad altiora pfundioraꝙ hodierni euāgelij myſteria pergere diſpoſui. ꝛ niſi me mea ... libenter audiet. ¶ Summus itaꝙ theologus ꝛ doctor noſter ih̄s xp̄s in doctrīa ſua ſublimiſſima/ꝛ a cōmuni hoīuꝫ ſapīa alieniſſima/in euangelio hodierne celebritatis/ſeptem ſaltus edocuit/ ſub nūero ... p ſo itur in celum ꝛ copioſa merces apphēdit̄. nunc in ſpe. i. ꝛ pguſtatōe q̄dam ſpūs. tandē in re ꝛ plena pfectaꝙ fruitōe. Hec ſunt teſtimōia dñi de q̄b ppha. Hereditate acq̄ſiui teſtimonia ꝛc. Hec ē myſtica Jacob ſcala. vbi btūs ille vir cuꝰ ē auxiliū abs te/nūc aſcēſiones in corde ſuo diſpoſuit ꝛ vadūt de virtute in ꝟtutē/donec videat̄ deus deoꝝ in ſyon. Et ꝙuis vnicꝰ in genere ſit ſaltus queꝫ Auguſtinus poſuit amorē dei vſꝙ ad ꝯtēptū ſui. ſic ꝙ amor ſui vſꝙ ad ꝯtēptū dei ... ſeptuplex hic ḡdus aut ſaltus in ſpē numerat̄. q̄b exultant. i. extra ſe ſaltāt ꝛ ſaliūt ſcti in gl̄iam celeſtis mercedis ꝛ p eos deducit dñs populū ſuū in exultatōe. dñs ille q̄ aſcēdit iter pādēs añ eos. q̄ exultauit vt gigas ad currendā viā a ſummo ce. egreſ. eius ꝛc. ¶ Primus ſaltus eſt a reb iſtis ſenſibilib ꝛ diuitijs mūdanis/ abſtractio. dū ipa ponit ſe ipaꝫ ſup res iſtas tpales in altioraꝙ ſurgit ꝛ fit celo primior. Hoc faciūt paupes/diuitias ꝯtēnētes ꝛ ſubiectas pedib humilī affectōnis ꝯculcātes. Ex oppoſito viri di-

nitiaꝝ/eis misero mō suppeditant. ⁊ sicut onus graue p cupiditatis molez grauant sup cor [illegible] ita diuitie sunt eis q̄si mola asina/ria ad celū [illegible] q̄ nō [illegible] sursū saltare retorquent in pfūdū. quēadmodū de saxo zisiphi poetica ē fictio. Et aplica vox clamat. Qui volūt diuites fieri/icidūt in tēp/tatōez ⁊ in laqueū dyaboli. Noli igit [illegible] sarcina diuitiaꝝ ⁊ cupiditat [illegible] in celos saltare. tuti⁹ (mihi crede) ɔsiliū ē [illegible] paupta tē spūs arripias/leuē expeditā ⁊ liberā. qm̄ si Esaie credis/ paupes hoīes/ in scō isrł exultabūt. ¶Scdm saltū opat scda btitu/do mititatis seu mālsuetudinis Et h̄ fit nō tm̄mō sup res istas tēpales q̄ntiā sup ip/sos hoīes [illegible] sunt a q̄bꝫ ple/rūqꝫ grauat saltator celestis iniurijs. mole[illegible]tionibꝫ. ɔtumelijs. pbrisqꝫ. Sz in h̄ saltu su/per hoīes [illegible] erigit homo p mālsuetudinem. ⁊ sic erigit vt in eo nihil turbatōis inferre valeāt. nihil lesiōis. sed a talibꝫ iniuriaꝝ insultibꝫ sursuz magis īpel/lit/ ⁊ dei coopatōe attollit. Probat h̄ vbuz Psal. Exaltauit mālsuetos in salutē. Et ite/rū. Suscipiēs mālsuetos dn̄s. suscipiens expone sursuz capiēs. hūiliās āt pctores ⁊ subijciēs vsqꝫ ad terrā. Hinc exclamatio il/la ad dn̄m. Exltatio mea. i. saltatio mea. e/rue me a circūdantibꝫ me. ¶In tercio gdu scale btifice ⁊ mystice ɔstituit saltator noster celestis/dū trāsilit ppriū corp⁹ ⁊ exem/plo Abrahe egredit de domo pr̄is sui. q̄ in pmo saltu reliq̄rat terrā suam. ⁊ in scdo co/gnatōz suā. ɔformiter ad vba scpture i Genesi. Egredere de terra. ecce saltū sup opes terrenas. Et de cognatōe tua. ecce saltū su/per omēs cognatos ⁊ affines. Et de domo pr̄is tui. ecce saltū sup sensus ppos corpa/les. Quid em̄ ɔgruētius significat domus pr̄is q̄ ɔtubernium ppriū corpis. Quisqꝫ ꝓo ad hūc gradū terciū molit ascēdere/ vt salubriter lugeat necesse ē. Cur ita vt luge/at? Quia certe nisi p fletū lachrymaꝝ extone/ret sensualitas malis cupiditatibꝫ intro na/scentibꝫ/ex putri fomitis corruptiōe. ⁊ nisi diluuio aqꝝ taliū sum mergant egyptij vi/cioꝝ/ɔfestim sensualis Pharao cuz eq̄tibꝫ suis animā israeliticā sursum nitentē com/phendit/ cōphensāꝫ circūligat funibus [illegible] ⁊ [illegible] deturbat in damnatōis abyssum. Ueraciterqꝫ tūc pōt exclamare miserabilis hō talis. Qm̄ iniq̄/tates supgresse sunt caput meū. ⁊ sic onus graue grauate sunt sup me. Et rursus. In/trauerūt aq̄ vsqꝫ ad animā meam. infixus sum in limo pfundi ⁊c. Sz tāto discrimi/ni [illegible] remediū? Utiqꝫ luctus et lachryme. Ad q̄d ita? Ut reductis aq̄s maris aq̄s. s. amare penitudinis sup egyptios sensualitatis [illegible] tate p desertū huius [illegible] in terras celestis p[illegible]. Recogitet vehemēter p/funde ac frequenter statū suū/ɔditiōem suā. finē suū. Audiat q̄ terribilis in ɔsilijs de⁹ sup filios hominuz. Penset q̄ incerta sup ipaꝫ sunt diuine seueritatis seu mīicordie iudicia. Clamet pinde cū Anselmo. Heu vbi sum. ⁊ vbi nō sum. qm̄ vbi futura sum nescio. Ponat assidue corā oculis suis in lumine fidei. q̄ta eā si recte vixerit merces manet in celis [illegible] Sic o dn̄e exultauerūt fi/lie iude anime videlꝫ ɔfitentes ppter iudi/cia tua. Sic post fletū ⁊ lachrymas exulta/tionē inducis. Thob. iij. Sic pinde q̄ se/mināt in lachrymis/in exultatōne metent. Hec est exultatio cū tremore p quā aīa de/serit ppriā carnalitatis domū ⁊ ab omibꝫ voluptatū illecebrarūqꝫ tenacibꝫ vinculis se [illegible] scale nr̄e euāgelice incipientes respiciunt.

K

¶Subsequēs gradus pficiētes decet quē p q̄rtum btitudinis saltū attingimus. Et hic ē esuries sitisqꝫ iusticie. Hic aīa seipam exit ⁊ deserit. dū affectu cōmodi seposito n̄ iam q̄rit q̄ sua sunt. Sz affectōne iusti/to/ta succendit ⁊ ipius esurie sitiqꝫ torquet di/cens. Cōcupiuit anima mea desiderare iu/stificatōes tuas in omni tpe. cū illis de q̄/bus ppheticus sermo ē ad dn̄m. in iusticia tua exultabūt. sicut exhortat alibi. Exulta/te iusti in dn̄o. Justos accipe q̄ esuriūt siti/[illegible] exultat duz eleuata triplici gdu pori videt adhuc q̄ lōge sit ab illa iusticia btoꝝ. q̄ im/par existat tali tāteqꝫ retributōi graꝝ ⁊ lau/dum. q̄lem ⁊ q̄tā apud se meret creator su⁹ [illegible] scens impfectū suū. iā nō in se manet. ꝫ cla/mans exultat. Deficit caro mea ⁊ cor meū deus cordis mei ⁊ ps mea deus in eternū. ¶[illegible] beat sub palpabili manuductōe q̄lit in me/ditatōe nr̄a sic exardescit ignis dilectionis diuine. quēadmodū in ipa lignoꝝ exustio/ne pspicere ē. de q̄bꝫ in Psal. Exultabunt

L

oīa ligna siluaꝝ a facie dñi/ q̄ ignis consu
mens ē ꝑm aliū pphāz. Primo oīum ꝯsu/
mit humiditas extrīseca. aliūde ꝯcreta/ cō/
formiter ad abiectōez diuitiaꝝ. Dehic cor/
tex vicinior cū suo humore resoluit. habes
scōm gradū. Subinde calor intimi⁹ agēs
penetrat poros. eosq̄ ab humore naturali
sensim euacuat habes terciū. Deīceps do/
minat ignis sup lignū adeo q̄ ppriā inci/
pit deserere formā substātialē. habes q̄rtū.
Relinq̄tur tandē carbo viuus. vbi iā nō ē
fumalis euaporatio. non flāma obscurior/
quēadmodū in p̄ma duplicitate. Nec ē ibi
volatil' scītillaꝝ crepitus. nō rapax aut so/
norus vel stridulus ardor velut in tercio g̅
du ꝛ q̄rto. Sz illic ē igneitas q̄dā placida
ꝛ q̄eta totū carbonē succendēs illuminās
ꝛ tranq̄lle possidens incorpans ꝛ vniens.
Ubi tres inuenies reliq̄s g̅dus plus rōne
q̄z tpe distinguibiles. ardorē videlz. fulgo/
rem ꝛ q̄etū viuificūq̄z calorē. ¶Et h̄ stat⁹/
respicit tres nouissimos g̅dus scale euāge
lice. ꝑm tres saltus btitudinis trine. q̄ gra/
dus ꝛ saltus sunt ꝑfectoꝝ. q̄ iā vltra semet/
ipos abeūtes/ cū āgelicis etiā spiritib⁹ cō/
uersant in celis ꝛ pedib⁹ sincere ꝯtēplatōis
in ipo deo g̅diunt ꝛ exultāt. ¶Nec mireris
si extra se animā in deo saltare posueriz/ cū
dicat Grego. angelos in deo currere. ꝛ ma
ria in cātico Exultauit inq̄t spūs meus in
deo salutari meo. q̄d esse futuꝝ vn⁹ pphaꝝ
Abacuch posuerit. Exultabo ait in deo ie
su meo. ꝛ apl's. Siue inq̄t mēte excedim⁹
B deo ꝛc. ¶Sūt plane in ipa etiā trinitate (si
dicere fas ē) ꝑm tria appropata. tres aīarū
saltus siue exultatōes/ ꝯformit ad tres no/
uissimas btitudines. Prima exultatio est
mīficordissimi amoris in spūsctō. q̄lit ex/
ultauit xp̄us in spūsctō. sic habet Luce. x.
Propterea bti mīficordes. q̄ mīficordiā
[illegible] Secūdam
exultatōez intelligo purissime ꝛ mūdissime
cognitōis in filio. in quē credētes (inq̄t pe/
trus) exultabitis leticia ienarrabili. Idcir
co bti mūdo corde q̄m ipi deum videbūt.
In tercia exultatiōe ē pacatissima ꝛ ip̄tur/
babilis q̄es in ipo p̄re secretissimo altissi/
moq̄z refugio. Nam bti pacifici/ q̄ filij dei
vocabunt. Si filij ꝛ heredes. heredes q̄dē
dei. coheredes aūt xp̄i. ¶Tūc in pace fact⁹
est locus aīe. ꝛ hītatio eius in syō. Ibi filie
syō filie pacis/ exultāt in rege suo. Et quēli
bet secura dicē In pace in idipm/ dormiā ꝛ
requiescā. Ad hāc inuitabat apl's ad Col.
scribēs. Pax xp̄i exultet in cordib⁹ vestris.
Hic Petr⁹ dic. Bonū ē nos h̄ esse. Et pau
lus. Cupio dissolui ꝛ esse cū xp̄o. Hic requie
scit aīa in mōte scō dñi. Hic Rachele mor
tua/ amātissim⁹ dñi Beniamī nascit in mē
tis excessu. Hic in celo mētis sereno/ appa
ret signū magnū/ mulier amicta sole/ ꝛ lūa
toti⁹ mutabilitatis/ sub pedib⁹ eius. Hic ē
pax q̄ exupat oēz sensum. in q̄ pace si ꝑficia
tur cōsistit felicitas ꝛ sctōꝝ merces ꝑm de
ductōez Aug⁹. Hic abraā ad ostiū tabna/
culi in feruore diei deū suscepit in angelis.
Hic iacob/ vicioꝝ supplātator/ ī lucta for
tis ē erga deū. ꝛ carnalitatis neru⁹ in femo/
re marcescit. Hic moyses diuinā itrat cali
ginē. Hic Aarō ppiciatoriū federis ꝛ scā
sctōꝝ itrat. Hic helyas ad ostiū spelūce vi
det dñm in sibilo aure tenuis post vehemē
tē spm̄ ꝛc. Idez postmodū in igneo curru
amoris in celū subuehit. Hic dic dauid in
mētis excessu/ oīs hō mēdax. Hic sanctua
riū dei intrans ꝯsiderat nouissima pctōꝝ.
Hic Salomō excect⁹ dū clamauit. Vani/
tas vanitatū ꝛ oīa vanitas. Hic aīa oscu/
lat deū osculo oris sui. ꝛ in sui spōsi cubicu
lo cū āplexib⁹ ꝯdescit. Hic tādē iohēs ē in
spū/ ꝛ nouissima ꝯtēplat. ¶Exultate igit ex A
ultatōes ꝯtēplatiue correspondent ad septē btitu
dines in euāgelica scala numeratas ꝑm tri
plicē statū incipientiū q̄ aīalis ē ꝑficientiū q̄
rōnal. ꝑfectoꝝ q̄ spūal' iudicat ꝑm Bern.
ad frēs de mōte dei. Status īꝑfectoꝝ lan/
guet amore casto ꝛ diuīo. q̄ ꝑ ipm q̄dāmō
incipit decoq̄ ꝛ nō absq̄ g̅uib⁹ molestijs
ab [illegible] rubigine ꝑmū/
dat. Sic erat q̄ dicebat. Adiuro vos filie
hierl'm si inueneritis dilectū meū vt annū
cietis ei. q̄ amore langueo. Et rursuz. Ful
cite me floribus stipate me malis. q̄ amore lā/
gueo. Porro aīa in statu ꝑficientiū amore
iā morit. dū talib⁹ caret molestijs. Idcirco
dicta ē fortis vt mors dilectio. Deniq̄z ī sta
tu ꝑfectoꝝ aīa post languorē ꝛ mortem/ vi
uit amore q̄ viuebat apl'us dicens. Viuo
ego iā nō ego viuit in me xp̄s. ¶Vide figu
rā in xp̄o. lāguit ī passiōe. mortu⁹ in tumu/
latōne. vixit in resurrectōe. Sic semen hu
mi iactū p̄mit. alterat. dehic morit. tādē in
fructū [illegible] Sic regina saba dū videre
vult regē Salomonē p̄us vexat in itine/
re. post h̄ morit stupore. nō eñ erat p̄ stupo
re vltra ī ea spūs. iij. Reg. i. Demū viuit le/

ticia ꝛ exultat de iubilās ꝛ exultās. Bti in/
q̄ viri tui ꝛ bti ſui tui. ij. Paral. ix. ¶ Sup
ſunt plima q̄ plixitat odiū ſubticere com/
pellit. ſʒ fingam⁹ nūc q̄n poti⁹ sctōs sctāſq
oēs q̄ꝝ merces copioſa ē in cel' nos allocu
tione blāda ꝛ amica talit' exhortari. Exul/
tate chariſſimi exultate. Et ad nr̄aʒ btāʒ ſo
cietatē ꝑpero ſaltu ꝟtutis occurrite. En aſ
ſumus. En expectam⁹. En ꝑmptos cerni
tis. ferre petim⁹ auxiliū. tū oꝛonibꝫ nr̄is ad
[illegible] inimicum.
Fuim⁹ qđ eſtis. nemo deſperet. nemo excu
ſatōes [illegible]
litas. Silēʒ hoſtiū rabiē expti ſum⁹. Quid
aūt? ſi q̄dē coꝛ nr̄m ꝛ caro nr̄a exultauerunt
in deū viuū ꝛ in vmbꝛa alaꝝ ſuaꝝ exultaui
mus. Adheſit aīa poſt eū. nos ſuſcepit de/
xtera eius ꝛ liberati ſum⁹. Atq eundē q̄ co
pioſa merces ē/ inamiſſibilit' attingimus.
Idem vob̄ q̄ ꝛ nob̄ fuit auxiliatoꝛ ē dn̄s.
Idē triūphus repromittit'. ſi lis merces ſi
exultātes in deo exultaueritis/ reſuat'. Ue/
rū ſi mercedis ꝑmium placet. nō terreat la
boꝛ certaminū. Unuſq̄ſq eñ ꝑpꝛiā merce
dē accipiet ſm laboꝛē ſuū. O, ſi abſq vlla
fictōe nos amatis ꝛ amātes honoꝛatis no
ſtrū diligite ꝯſoꝛtiū. nr̄a vota cōplete ꝛ ve/
hemēs qđ de vr̄a ſalute gaudiū capim⁹ fru
[illegible]
at tot dura aſpa ꝛ hoꝛrida ꝑ ꝑiuriis q̄tidie
ꝑpeti ꝛ ꝑ inſano amoꝛe moꝛtaliū/ taʒ indi/
gne ꝯtūclioſeq toꝛq̄ri vt idigni⁹ pereatis.
ad nr̄m ꝟo tā iocundū tā amabile ſerenū ꝛ
deſiderabile ꝯſoꝛtiū lētis aut lāguidis vel
emoꝛtuis affectibꝫ aſpirare. Et neq̄q̄ ar/
[illegible]
Exultate vt imꝑꝑetuum ꝯregnetis. vbi tā
merces vr̄a copioſa eſt in celis. ¶ Si hec ꝛ
hmōi inſonaret mō nr̄is auribꝫ illa felix be
[illegible]
[illegible]
q̄ pacto eſtuarem⁹. q̄s nr̄m ē q̄ nō totus ex
ultaret? Quis h̄ audiēs nō erubeſceret pu/
treſcere iacēs in pctis? Quis nō potius aſ/
ſurgeret ſaliēs ꝛ exultās in deū viuū q̄m co
pioſa merces ē in celis. ¶ Nihilominꝰ ſi nō
i iſiddicitate obſurduerim⁹/ ſic dicūt/ ſic vo
cāt. ſic acclamātes alliciūt. O btēpem⁹ igit'
[illegible] vt ad cele/
ſtes nuptias īuitātes/ verecūda repulſa ne
quāq̄ ꝯfundam⁹. nō reijciamus oblatā vl
tro mercedē dū lʒ ꝛ tps ē/ ſʒ exultem⁹ toto
conatu mētis vbi nr̄a merces copioſa ē in

celis [illegible]
dominantiū qui eſt sanctoꝝ ſuoꝝ copioſa
merces [illegible].

Sequit' alius ser/

mo fact' in ſolēnitate oīuʒ sctōꝝ ab eodem

Idēs ih̄s turbas aſcendit in
mōtē. Math. v. Doctiſſimi
ac ſapiētes viri tal' tātaq eſt
diei hui⁹ celebꝛitas. vt in col/
laudatōe hui⁹ abūdantia ma
gis laboꝛem⁹ q̄ inopia. Etenī viaꝝ ſimil' oc/
currētiū m'tiplicitas/ viatoꝛē q̄nq turbat
āplius q̄ ꝑmoneat. verūq fit illō decepti
amātis apud Naſonē. Inopē me copia fe
cit. Si eñ vn⁹ aut alt' sctōꝝ ſamabiliū/ oī
laude hūana ſupioꝛ eſſe ab eloquētiſſimis
viris ſepe ꝯfeſſus ē. me⁹ ſmo q̄lis erit q̄ ꝑ/
conia nō vnius aut paucoꝝ. ſʒ oīuʒ cōple/
ctat'. Adde q̄ h̄ vberrima ꝛ longe varia lo/
[illegible]
na. de q̄ glīoſa dicta ſunt. Tū de ꝑmio [illegible]
[illegible]
coꝛpe. ꝛ actua [illegible]
[illegible]
mētis. q̄bꝫ sctī tui in glīa nūc triūph [illegible]
ꝛ oli in vita agonizātes ꝑditi ſunt ꝛ fuerūt
O, ſi oīa nūc dicere voluero/ van⁹ erit ꝛ in
explebilis conat⁹ meus. incidāq in illud.
Oīa q̄ dic. nihil dic. Proptea vnū tm̄ mō
qđ iſto ſmōe dici. illud petit⁹ in exēplū re/
linq̄ nūc adgrediar illi⁹ auxiliū/ in quaʒ ve/
lut in montē ih̄s deſcēdēdo ꝑ mariā mr̄eʒ
aſcēdit implorātes. ꝑſtem⁹ illi aue āgelicū
Aue ma. ꝛc. ¶ Uidēs ih̄s turbas ꝛc. Obſe
cro doctiſſimi ꝛ ſapiētes viri. Omittam⁹
interī corticē l'ralis materie ꝛ interioꝛa my/
ſteria penetrātes ꝟba h̄ nr̄o ꝑpoſito coap/
temus. vt in ꝑmis neminē ꝯturbet. q̄ de ie
ſu ſolo/ ꝟba hec ꝯtexta ſunt. q̄m tāta ē capi
tis mēbꝛoꝛūq ꝯnexio. vt qđ de capite xp̄o
dr̄/ dicat' ꝛ de q̄libet sctōꝝ. q̄ vidēs turbas
aſcēdit in mōtē. Sʒ q̄ aſcēſu ꝛ ad quē mon
tē? Aſcēſus iſte nō pedibꝫ coꝛpis. ſʒ piis af
fectibꝫ atq ꝟtutibꝫ ꝑficit'. De q̄li aſcēſione
loquit' ad deū ꝑpha. Btūs inq̄t hō cui⁹ eſt
auxiliū a te aſcēſiōes in coꝛde ſuo diſpoſuit
[illegible]
aſcēdit'/ mōs ſyō ē mōs coagulat⁹. mōs pi
[illegible]

tra numeꝝ septē beatitudinū in euangelio
hodierne celebritatis enūeratarꝫ. Postꝗ ve
niat aīa ad deū ⁊ ad montē sctm̄ eius. nūc
in spe p speculum ⁊ enigma. tandē in re p
[illegible]
cūqꝫ deductōe. nūc ad nr̄az exhortatiōem.
nūc p sctōꝝ collaudatōne ꝓsabit ſmo nr̄.
Et q̄ aīa [illegible] in deū
⁊ in montē sctm̄ eiꝰ. quē ascēsum Augꝰ. po
suit amorē vsqꝫ ad ꝯtemptū sui/ sic ecōtra
amor sui vsqꝫ ad ꝯtemptū dei mergit ī infer
nū. Nihilominus septuplex h̄ ascensus in
spē numerat. q̄si totidē gdus mystice Ja
cob scale. vbi sunt angeli ascēdētes ⁊ descē
dētes. ⁊ dñs innixꝰ scale Gen̄. xxviij. ¶ Pri
mus gdus vel pmus ascēsus ē/ a turba reꝝ
[illegible]
facit paupertas spūs. Bt̄i inq̄t pauperes spū
qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ. Cōtemnēs itaqꝫ
aīa deuota tpales copias auꝝ ⁊ argētū cū
suis seclis/ easdē ꝯtēptui suo sibiqꝫ subijc̄.
subiectasqꝫ pedibꝫ humil' affectōis calcat. ⁊
calcatis dñat. Sicq̄dē ita figuralit' pmit
tit dñs p Moysen. Oēz locū quē calcauit
pes vr̄/ vr̄ erit. Pedē intellige affectionum
Hinc fit vt aīa in sursū altius erigit velut
sup aggerē grandē ꝯstituta ⁊ celestis mōtis
cacumē iā reddit' primior. Ex aduerso vi
ri diuitiaꝝ eis misero mō suppeditātiū qm̄
turba hmōi reꝝ terrestriū sic onus graue per
cupiditatis molē grauat sup eis. Propterea
diuitie sunt tali aīe/ tanꝗ̄ mola asinaria ad
collū suspēsa q̄ montē ascēdere retorquet in
pfundū/ queadmodū de saxo sisiphi poeti
ca ē fictio. Hinc apl'ica vox clamat. q̄ vo
lūt diuites fieri incidūt in laqueū dyaboli/
⁊ tēptatōes ⁊ desideria multa nociua ⁊ inu
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Per h̄ [illegible] ¶ Secū
da turba ē hoīuz. q̄ plerūqꝫ ꝯtumelijs. mole
statōibꝫ ⁊ iniurijs ⁊ alijs mille modis. ipe
diūt ascēsum in mōtē/ ꝗobrē vt aīa sctā ip
sos trāsiliat necesse ē. Huc ꝓ saltū ⁊ ascen
sum opat scda btitudo mititatis seu māsue
tudis. Mititas q̄ppe erigit hoīes sup ho
mines vt nihil eis turbatōis iferre valeāt/
nihil lesiōis. q̄n potiꝰ ab his cōpssiōibꝫ p i
[illegible]
tur. ⁊ sic archa noe/ crescētibꝫ vndis tribu
lationū/ sublimiꝰ attollit ⁊ tādē fortiꝰ ascē

dit in mōtē. ¶ Tercia turba/ ē turba passio
nū ex originali fomite in h̄ moribūdo cor
pore scatētiū. queadmodū spes. metus. me
roꝝ. gaudiūꝫ ⁊ silia O turbā turbulētissimā.
turbā nr̄a oīa miseris modis ꝯturbātem.
turbā deniqꝫ cū oībꝫ. tū pcipue adolescēti
bus infestā ⁊ feda eos colluuiōe sordidātē
Hāc turbā egredi nō alit' facile ē ꝗ p terci
am btitudinē q̄ dictū ē. Bt̄i q̄ lugēt qm̄ ip
si ꝯsolabunt. Cur ita lugere necesse ē. q2 cer
te nisi p fletū exoneret lauet ⁊ purget sensu
alitas a mal' cupiditatibꝫ itro nascētibꝫ. ex
putrida corruptōe. nisi īsup diluuio aqꝫ ta
liū summergat turba egyptiaca viciorꝫ/ ꝯse
stim sensualis Pharao cū curribꝫ. ⁊ eq̄tibꝫ
suis/ aīaz israditicā sursum nitentē/ cōphē
dit. cōphēsam circūligat funibꝫ pctōꝝ. cir
[illegible]
abyssum. Tūc veracit' exclamare pōt mise
rabil' aīa tal'. Qm̄ iniq̄tates mee supgresse
sunt caput meū. Et rursus. Intrauerūt aq̄
⁊c̄. Tāto g discrimini. q̄le ppinabit reme
diū: vtiqꝫ luctus ⁊ lachryme. Ad q̄d itaꝫ vt
reductis aq̄s maris. aq̄s. s. amare pnie sup
egyptios sensualitatis/ ascēdat aīa p dextuz
[illegible]
dei Jacob. Sꝫ aīe tali/ vn̄ luctus ⁊ lachry
me: Vndiqꝫ ⁊ abūde. Recogitet aīa tal' ve
[illegible]
ditōez sua. suū ꝗz finē. Judicet [illegible]
deꝰ in ꝯsilijs sup filios hoīuz. pēset ꝗ incer
ta sint sup ipaz diuine seueritatis seu miſi
cordie iudicia. Clamet pinde cū Anselmo
Heu vbi sum ⁊ vbi nō sum q̄ vbi futura sum
[illegible]
dei ꝗ̄ta eā si recte vixerit merces manet in
cel'. Sin aūt/ ꝗ horrēdo addicēda est sup
plicio. Tūc lugebit. ⁊ lugens ab oībꝫ volu
ptatū illecebraꝝ turbꝫ irridētibꝫ semet absol
uet. ⁊ ascēdet in montē. ¶ Et q̄ dē triplices
isti hores gdus vel ascēsus scale nr̄e euāge
lice q̄bꝫ ascēdit in montē/ respiciūt incipiē
[illegible] po Abraā figurati sunt. d̄ q̄ habet
Gen̄. xij. Egredere de terra tua. ecce ascēsuz
vel egressum a turba opū terrenaꝝ. q̄ ad pri
mā btitudinē. Et d̄ cognatōe tua. ecce ascē
suz ex turba hoīuz. q̄ cognati sunt ⁊ affines
q̄ ad scdaz btitudinē. Et de domo pr̄is tui
ecce ascēsuz sup sensus pprios corpales et
suaꝝ turbā passionū. Quid em̄ ꝯgruētius
significat h̄ domꝰ pr̄is/ ꝗ ꝯtuberniū ppꝛij
corpis. Et h̄ q̄ ad terciā btitudinē. ¶ Sub
seq̄ns gdus ⁊ ille ē q̄rtus. decet ipos pfici

[illegible] q̄ admodo [illegible] p
prias affectões cõmodi/taq̄ꝫ turbas aliq̄s
intimas deserit. h̄ p q̄rtã btitudinẽ. q̄ ẽ esu
ries sitisq̄ꝫ iusticie p hãc aũt affectu cõmo
di deposito. nõ iã q̄rit q̄ sua sunt ſꝫ affectõe
iusticie tota succẽdit. ⁊ ipius esurie sitiq̄ꝫ ꝫ
bit in sublimius mõtis. Quo pacto sic ip
[illegible] tur
bas p̄dictas. Sꝫ adhuc q̄ꝫ lõge sit ab illa
iusticia btõꝝ reco[illegible]at q̄ꝫ ipar existit tali di
[illegible] q̄
[illegible] ⁊ q̄ꝫtũ meret apud se creatoꝛ su⁹/repa
toꝛ su⁹. ptectoꝛ su⁹. ⁊ saluatoꝛ suus. Deniq̄ꝫ
agnoscẽs impfectũ suũ iã nõ in se manet ſꝫ
deficit a se. ⁊ i salutare dei ꝯscẽdit cũ pp h̄a
dicẽs. Deficit caro mea ⁊ coꝛ meũ. de⁹ coꝛ
dis mei ⁊ ps mea deus in et̄nũ. Ita aĩa de
ficiẽdo a se ⁊ subleuata sup̄ se. liberi⁹ in mõ
tẽ ascẽdit. ¶ Mirabit fortassis aliq̄s si iam
vltra q̄ppiã aĩa h̄ꝫ qd̄ deserat ⁊ ascẽdat sub
limius in montẽ. Ecce trãsiliit turbã reruꝫ
materialiũ extra se p p̄mã btitudineꝫ. Exi
uit turbã hoĩuꝫ iuxta se p scd̄aꝫ. Abducit se
a turba passionũ ĩfra coꝛp⁹ ppriũ p terciã.
Deseruit tãdẽ ĩtra se turbã ĩnataꝝ affectio
nũ p q̄rtã. Turbe alie/ q̄les reliq̄ sunt. am
pli⁹ sunt nimiꝝ turbe ciuiũ supnoꝝ sub tri
plici hierarchia coordĩatoꝝ. turbe pulcher
rime ⁊ a p̄oribꝫ lõge dissiles trãseũde. Ipsi
eñ sunt custodes ciuitatis. q̄s aĩa deuota
q̄rens spõsum/ paululũ cũ ptrãsisset ĩuenit
q̄ẽ diligebat. Itaq̄ꝫ nisi relicta hac tripli
ci turba. nõ puenit ad sup̄mũ cacumẽ mõ
tis nr̄i. in q̄ deus ẽ innixus scale mystice q̄
dicta ẽ. ⁊ vbi aĩa tute req̄escit in mõte sctõ
dñi. Hi triplices ascẽsus sunt pfectoꝝ atq̄ꝫ
purgatissimoꝝ q̄les fuerũt sancti nr̄i dum
viuerent. ⁊ multo felicius tales nũc sunt in
glĩa. vbi ſm dictũ Grego. ipi in deũ nõ so
lum ascendũt. ſꝫ in eo currũt. ¶ Sũt plane
in trinitate (q̄ꝫtum dicere fas est) tres perfe
ctaꝝ animaꝝ ascensus. ꝯformit ad tria ap
p̄e p̄ata [illegible] bti
tudines q̄bꝫ ascendit in mõtẽ sup̄mũ. Pri
mus ascensus ẽ mĩsicoꝛdissimi amoꝛis in
spũ sctõ. q̄liter exultauit. i. extra se saltauit ⁊
ascendit xp̄s in spũ sctõ. Luce. x. Propt̄ea
btĩ mĩsicoꝛdes/ q̄ꝛ mĩsicoꝛdiaꝫ q̄ spũ sctõ
ppria est ꝯsequunt. Et h̄ ptrãsit turba sera
phin. [illegible]
⁊ mũdissimis cognitõis in tuto. in q̄uẽ cre
dẽtes [illegible] ire
narrabili. [illegible]

si deum videbũt. Et h̄ ptrãsit turba cheru
bin. In tercio ascẽsu ẽ pacatissima ⁊ imp
[illegible]
simoq̄ꝫ refugio. Nam btĩ pacifici q̄ñ filij
dei vocabunt. Si aũt filij ⁊ heredes. here
des q̄dem dei. ⁊ in ei⁹ adiutoꝛio habitãtes
[illegible]
aĩa q̄libet talis cũ pp h̄a. In pace in idip̄m
doꝛmiã ⁊ req̄escam. ⁊ h̄ ascendit sup̄ terciã
turbã q̄ est thronoꝝ. ¶ Sic igit declaratuꝫ S.
est/ ⁊ supficiali q̄dam transcursu deductuꝫ
est (doctissimi ⁊ sapientes viri) q̄bꝫ g̃dibꝫ [illegible]
ve ascensu/ iuxta semptempliceꝫ btitudinẽ
quilibet sanctoꝝ exemplo xp̄i. videns tur
bas/ ascendit in mõtem. quod fuit thema.
¶ Supsunt plurima q̄ etiaꝫ ip̄e dictauerã/
p̄sertim de ascensu in montem ꝯtemplatõis
ſꝫ breuitatis amoꝛ me retrahit. cogitq̄ꝫ vt p
suasione oratoꝛia ⁊ exhoꝛtatoꝛia/ ad ascen
sum supne felicitatis finiat qd̄ ceptum est.
¶ Orõ. Venite obsecro sapiẽtes ⁊ doctissi
mi viri. venite iuuenes ⁊ puuli. senes cũ iu
nioꝛibꝫ. venite exultemus dño. venite ascẽ
damus in montem. vt exemplo Loth/ sal
uos nos ibidem faciamus. fugiamus o ci
tius a loco hoꝛroꝛis ⁊ vaste solitudinis ad
locum vberrimũ. a carcere fetulento ad re
gnum splendidissimũ. ab exilio durissimo
⁊ luctuosissimo. ad patriã suauissimã. a p
celloso mari ad portũ trãq̄llũ. Ab oĩbꝫ de
niq̄ꝫ miseriaꝝ erũnaꝝq̄ꝫ circunstrepentibꝫ
turb/ ad btitudinis monteꝫ. vbi status est
oĩuꝫ bonoꝝ aggregatõe pfectus. p̄cesserũt
[illegible]
stolat. Tollam⁹ q̄cq̄d assensui obstat. rece
damus p̄cipue a circũfluis terrenaꝝ curaꝝ
⁊ anxietatũ turb. Ille nos p̄mũt ⁊ p̄ssos at
terũt. p̄ssosq̄ꝫ ⁊ attritos funditus via pster
nũt. Si splendidissimas opes/ si volupta
tes iocũdissimas. si glõsos honoꝝ tit[illegible]
si p̄clarã deniq̄ꝫ sapiaꝫ/ feliciter stabiliterq̄ꝫ
adipisci satagimus. ascendendũ est in mõ
tem. Fallit p certo desipit ⁊ insanit/ q̄sq̄s
[illegible]
habituꝝ sperauit. vbi q̄cq̄d est egenũ ẽ. at
[illegible] stabilitate
subnixũ. An p q̄t q̄tidiana. tot expimenta
sic se h̄re iudicat/ ita vt iudicatis nõ dubi
[illegible]
q̄ꝫta infelicitas ⁊ q̄ꝫta dementia/ alioꝛsum
[illegible]
cia voluptates/ i dedecoꝛe glĩaꝫ/ in stulticia
[illegible]

bilitatez. ¶ Ut q̄d fabricamus nob̄ mõtes nescio q̄s vmbratiles atq3 fantasticos viciorum nũc in elatiõe. nũc in crudelitate. nũc in enormi fluxu voluptatecq3 z sitib9. Non hec mõtes hmõi sunt mõtes gelboe maledicti sup̄ q̄s neq3 ros diuine gr̃e. neq3 pluuia [illegible] Hiũt si verius loquimur hi mõtes nõ mõtes sunt. s3 valles teterrime p̄cipites z lubrice. q̄b9 innitentes dilabunt̃ in abyssum. absorbentur q3 et v[illegible] [illegible] ¶ Erigam9 [illegible] de libertate tota sp̃us. ascẽdamus in mõtẽ societatis btõrum. disponamus ascẽsiões in corde nr̃o p̄ g̃dus btitudinum p̄missarum. de paupertate sp̃us in mititatẽ. de hac in luctũ. de luctu in esuriẽ/sitimq3 iusticie. de hac in misericordiã. de ip̃a in mũdiciã cordis. z tãdem intremus pacẽ q̄ exupat oẽz sensum. z in q̃ [illegible] humana felicitas
T s̃m deductõez Aug9. ix. de ciui. dei. ¶ O vere felices scti sctẽq3 oẽs. q̄rum celebritas agit̃/felices inquã q̄ securi iaz z vndiq3 pacifici habitãt in tabernaculo dñi. z requiescunt in mõte scto eius. nõ iã formidãt laqos tẽptationũ [illegible] hostiũ insidias. null' mordent̃ osciarum aculeis. nll'a vrunt̃ infamia. nõ tristes metuũt senectutẽ. oĩa deniq3 int̃ eos serena pacataq3 p̄sistũt. ¶ Et o tãdẽ q̄ tales estis et̃na pace fruẽtes. nos p̄ijs nũc ocul' miseras q̄sumus cernite terras. Et si nihil patimi/cõpati tñ fas ẽ. Cõpatimi nob̄ exulib9 gemẽtib9 z fletib9 in hac lachrymarum valle. Cõp[illegible] mũt ecce nos vndiq3 hostiles malignãtiũ turbe. oculcãt. lacerãt. obruũt z in carcerez detrudũt. Iã oẽ caput lãguidum z oẽ cor merẽs. a plãta pedis vsq3 ad v̄ticẽ capitis. nõ ẽ in eccl'ia hac sanitas. In illa heu dixerim eccl'ia cui9 fundamẽta sunt in vob̄ mõtib9 sctis. quã v̄ro sanguie. v̄raq3 morte osecrastis. dilatastis. roborastis eã. quã nunc heu imunitã cernitis mĩsericordia z merito quã fede laceratã crudelit̃ decissam silr cõculcatã aspicitis. vt hũani spei auxilij iã nulla sit. pp̄terea leuam9 oc'los nr̃os in vos mõtes vñ veniat auxiliũ nob̄. Nã cuz ig̃ram9 q̄d agere debeam9 h̄ solũ hẽmus residui vt oculos nr̃os ad deũ dirigam9. Potuistis olim moribũdo corp̄e circũdati mirabilia [illegible] mortis. tãq3 isup̄ potẽtes in eo q̄ vos [illegible] q̄d charitas tepefacta? Absit h̄ [illegible] potius. Succurrite g̃ miseremini. ferte subsidiũ. Suscipite vos montes pacẽ pp̄lo. qr alij q̄ suscipiãt z eã p̄beãt nõ sunt. ¶ Et tu dñs rex celorum corona sctõrum oĩuz. emitte lucẽ tuã z v̄itatẽ tuã vt nos deducãt z adducãt in mõtẽ sctm̃ tuũ z in tabnacula tua. in p̄nti p̄ [illegible] z [illegible] i futuro p̄ gl'ã. am̃

Sequit̃ sermo factus in die natiuitatis dñi p̄ eundẽ.

Verbũ caro factũ est z hitauit in nob̄ Ioh. i. Postulem9 fratres in xp̄o vt v̄bũ qd̄ hodie caro factũ ẽ/illud in me p̄phecticũ adipleat. dñs dabit v̄bũ euãgelizãtib9 v̄tute mlt'a. qm̃ insipidũ inane z inualidũ erit v̄bũ mei oris. si ñ accipiat v̄tutẽ multã a v̄bo dei p̄ris. Poterit aures carnis/strepit9 nr̃i s̃monis pcutere. s3 i aurib9 mẽtis nec fortit̃ sonabit. nec in eas altiusq3 descẽdet. si nõ a v̄bo h̄ suã sonoritatẽ assumat z v̄tutẽ. Et h̄ ip̄m vt ip̄etremus te nescio an gl'ificãdã magis aut stupendã v̄bi hui9 mr̃ez inuocabim9. salutãtes z verbis angelicis salutabim9 inuocãtes z dicẽtes. Aue maria gr̃a zc. ¶ Verbũ caro fa. zc. [illegible] sum assumerẽ/q̄ de v̄bo increato qd̄ sentẽtiosissimũ est/fueram locuturus. ¶ Vides itaq3 in p̄assumpto verbo q̄ nascit̃ dei fili9 ex patno intellectu eternaliter. ideo v̄bum appellat̃. Aspicis q̄ ab vtero materno nascit̃ tempalit̃. pp̄terea dr̃ caro factũ est. Intueris postremo q̄ in corde humano nascit̃ sp̃ualiter. quãobrẽ subiungit̃/et habitauit in nobis. ¶ Verbum [illegible] quid immensius. q̄d diuinius? Nam deus erat verbum Ioh. i. Caro factũ est. quid humilius. quid impotentius. quid fragilius? qr omis caro fenũ. Eccl'i. xiiij. Habitauit in nob̄. q̄d amabilius. quid iocundius. quid appetentius? Neq3 em̃ ẽ nec fuit alia natio tam grãdis/q̄ habeat deos appropinquãtes [illegible] nobis de9 nr̃ Deutero. iiij. Verbum inq̄t caro factũ est. Verbum hoc immense ẽ v̄tutis. nam omnia p̄ ip̄m facta sunt. z si q̄ p̄ eum facta nõ sunt/eo ip̄o nulla p̄sus sunt. qm̃ sine ip̄o factum est nihil. Quo pacto igit̃ entitas cõplete significantib9 tribuit̃. quorum aliq̄ nullũ habuerũt/aut hr̃e potuerunt factionis initiuz. eo ip̄o

quasi insaniēs dicere audet manicheus a
deo tenebrarū facta esse mlta q deus ipe nō
ɔdidit. cū audiat q p dei ṽbū omnia facta
sunt. ⁊ in Psal. Uerbo dñi celi firmati sūt.
⁊ ad Heb. iij. Portās oīa ṽbo ṽtutis sue.
¶ Uerbū h insup eternū ē duratōe. qr ṽbū
qd erat in pncipio erat apud deū. Cui con
cors ē pphā. In eternū dñe pmanet ṽbuz
tuū. Uerbū ergo istud nō est qd p auras ef
flando diffundit. nō qd in tabul aut pelli/
bus inscribit. nō deniqz qd aīe irrōnali p
inhesionē innitit. Sed verbū est eternalit
a pāe emanās. p qd pr̄ dicit omnia. in quo
tanqz in ṽbo sententiosissimo ⁊ arte pfectis/
sima / omniuz factoꝝ / omniūqz pducibili/
um imago relucet. ¶ Uerbū ideo solū quia
sentētiosissimū est ⁊ omniū expssiuum. cui
nec imaginarie qdem addi pōt aliud ṽbū
absqz nugatōe ⁊ superflua repetitōe. Idcir/
co verbū hoc / nullū aliud in diuinis pdu
cit verbū. ne in trinitate cadat nugatio. qp
pe est ipm obiectū sufficiēs adequās ⁊ ter/
minās omnē pductibilitatē verbi in diui/
nis. nō tamē minus ob hoc potens qz pat
qui gignit. quia eadē prsus ipm est poten/
x tia cū patre q gignit. ¶ Mira pfecto ⁊ inex
plicabilis natiuitas / quā venerari potius
⁊ pia fide credi cōuenit / qz curiosa ṽbi nr̄i
penuria reserari. pſtim cū āplior ⁊ exqsiti/
or de ea sermo aliud tpus expostulet. aliū lo
cum. aliā linguā. aliud ingeniū. ¶ Ueꝝ ab
hac ineffabili eterna generatōe / ad tpalem
qua dies hodiernus pcelebris effectus est
pgat oro. ⁊ qd euāgelista subiungat audia
mus. Uerbū inqt caro factum ē. Ecce qd
ait aplus ad Romanos .ix. Uerbū abbreui
atū fecit sup terrā. An nō bñ abbreuiatuz /
qr eternū tpale. omps passibile. immēsum
mēsurabile effectū est. nō tñ abbreuiatuz p
diuinitatis diminutōez. sz p susceptōez hu
manitatis ⁊ idiomatū cōmunicatōz. Uer
bum inquā caro factū ē. Hoc nullus pho
rū intelligere nullus ɔcipe valuit. h doct
Plato nesciuit. h Demosthenes eloquens
ignrauit. Fatet Aug. se in platonicis legis/
se libris Johis h euāgelium. In pncipio
erat ṽbū ⁊c. vsqz hāc [illegible] particulā. ⁊ ṽbum
caro factū est. Sz dū h verba calamus su/
scrit ⁊ in folio tāti tāqz secreti mysterij isti
vltra pgredi ausus nō est. ¶ Uerbum inqt
caro factū est. Hic absqz vllo dubitatōnis
scrupulo euangelista Johes insinuat xpm
esse deū. nec quicqz aptius dici pōt. Deus

inqt erat verbū. ⁊ verbū caro factū est. Si
qs nondū illustratus ē ⁊ quō deus caro fa
ctus sit. nō videt. nō ɔcipit. nō iudicat. nō
intelligit. ɔsulit scias omēs hūanitus adin
uentas / ⁊ de mysterio huius natiuitatis q ṽ/
bū caro factū ē interrogat. sz aut nullā aut
dubiā aut erroneā pstāt rñsionē. ¶ Non vi
deo inqt grāmatica q rōe aut noīuz impo/
sitōe / eternus hīe incipiat duratōis initiū.
immēsus mensurā impassibilis passionē.
omps ⁊ immortalis impotentie mortalita
tisqz defectū. Si eñi eternus est nō hz ini/
tium. si aūt initio careat / eternus appellari
meis et regul phibet. ¶ Interrogata sup h
logica qlr inqt h terminus hō q spēs spe/
cialissima ē / de pluribus spē ⁊ plus qz spē dif
ferentibus verificari ɔtinget / vtputa de sor/
te ⁊ deo. Hoc pdicabilia mea. h pdicamen
ta nō hñt. Porro qlis sit pdicatio de ē hō
nisi aut p se sit aut p accidēs / nō intueor eā
Si p se dixeris. g vel necessariā vel simplr
impossibilē ɔfiteri necesse est. ipaz ṽo nō eē
necessariā ɔstat. impossibilis g dicēda. Et
si pdicatōez hanc p accidēs asserere malue
ris / mōstra q pacto id fiet. cū neutrū extre/
moꝝ in accidentiū pdicamēto reponatur.
¶ Rhetorica persuasionibus suis astruitqz
si mulier peperit / corrupta ē. si genuit / a vi
ro cognita est. ¶ Ceterum arithmetrica / vl
tra suā esse fatet pspicacitatē / q in deo par/
tiū computet numerus. q duo in eodē sup
posito nature integre numerent. ¶ Stupet
geometria / qntitatem maiorem corpis xpi /
p alteram vteri virginalis clausi quantita/
tem absqz diuisione pgredi quam penetra
tionis possibilitatem nō ɔcipit. ¶ Musica
nullos prius in terris angelicos cātus au
dierat. ¶ Nullas hoc loco suarum psona/
rum ⁊ calculationū / nullas ɔstellationum
vires astronomia pdicit. ¶ Quid de natu
rali philosophia eloqr. cuius expimenta nūqz
ad h ptigerant vt absqz viri semie puer for
maret. ¶ Quid postremo de methaphisica
q deū nec partibilē existere posse / nec cōpo
situū nec genituz / argumentis putat necessa
rijs ɔclusisse. ¶ Sed fateamur magistri et y
fratres i xpo charissimi / hoc esse pter natu/
ralem inuestigatōis moduz qd agit. Neqz
eñi potentiam aut sapiaz adeo coartemus
vt infra angustos nr̄e pscrutatōis limites
positam arbitremur. Miraris hāc natiui/
tatem fieri potuisse. natiuitatis huius effe
ctricē potentiā cōsidera euolabit ammira/

tio. Miraris tātā dei erga hoies beniuolē
tiā attēde. qz si puus amoris igniculus in
[illegible]
ni amoris fornace existimādū putas? In
gēs qppe amor magnū dilectōis op⁹ flagi
tabat/ qle fuit illō p qō vbū caro factū ē nō
inquā q altera hūane nature ps dī vt ipius
sensit Apollinaris. sz caro put totā integrā
qz cōplectif hūanitatē. Caro inquā factū.
nō ꝯuersiōe diuinitatꝫ in carnē sz assūptōe
carnis ad suppositū. ⁊ vniōe qdā ineffabi
li ⁊ īsolita q materiali tm̄ ꝑrimior est/ nō qz
natura hūana ex diuio supposito fiat mate
rialif aut in eo sit subiectie. sz qz ab eo ⁊ ī eo
est suppositiue. ¶ At uero iā nō q̄ram⁹ quō
[illegible]
vt recōciliaref caro. Plāe (inqt Bern.) de⁹
[illegible] nostra ē. Naturalꝭ qppe vsus hz/ vt caro si
[illegible] Eccli.
Ōis caro ad silē sibi ꝯiūgef. Hec ē illa cō
iūctio. illa pax. illa cōcordia. illa societas. q
p temꝑalē pacē figurata ē in vniuerso orbe
tūc habitantē. quā īsup ꝓphauerat Psal.
dicēs. Orief in diebꝫ eius iusticia ⁊ abūdā
tia pacis. Inde ē iocūdissimū illud ⁊ oī ar
monicaꝝ modulationū suauitate p̄stātius
angelicū carmē. Glia in altissimis dō/ ⁊ in
terra pax hoībꝫ bōe voluntatis. Et heu q̄
nō bōe volūtatis esse ꝯuicimur/ q scīsmati
bus vndiqz ⁊ vndiqz dissensionibꝫ agita
mur. ¶ Verbū inquā caro factū ē. cur ita? q
tinus videlz ad ipm oīs caro veniat. vt vi
deat omis caro salutare dei. vt dicat qlibet
glīa būda voce cū ꝓpha. Cor meū ⁊ caro
mea exultauerūt in deū viuū. Corruperat
itaqz oīs caro viā suā. Gen. vi. ꝓpterea p car
nem incorruptā sanare decreuit. ¶ Nec alia
veniēdi cā fuit ꝭm attestatiōes sctōꝝ q̄s o
mitto q̄ pctōres saluos facere. Neqz em̄ cā
incarnatōis fuit pfectio vniuersi. nō crea
turaꝝ in deū reductio. nō manuductio ad
capescēdū trinitatꝫ mysteriū. nō alie [illegible]
cāe/ a qbusdaz curiose forsan magis q̄ [illegible]
aut fidelif assignate. sz vnica incarnatiōis
aut p̄cipua rō fuit carnis nostre purgatio.
¶ O glificāda prsus dei caro q originalez
ab oī carne sufficienf diluit corruptionez.
Mir⁹ h amor. pietas eximia. Erubescat iā
hoīs caro pctōꝝ sordibꝫ inqnari. p q vbū
caro factū ē. qnetiā bñdicat oīs caro nomī
sctō ei⁹. Et quō bñdicat? Utiqz pie sctēqz
viuēdo ⁊ spurcissima carnaliū libidinū in

qnamīta declinādo. Qō q ēgerit/ secura mē
te illā decātabit ꝓphe vocē. caro mea reqe
[illegible]
quā nec ī futuro nec in p̄nti qdez adipiscif
caro q in brutalē carnē degenerat. p q (adeo
em̄ eā charā habuit) vbū caro factū ē ¶ Pe .Z
nes me ē q̄ multo plīma de h scōe natiui
tatis mysterio dici p̄nt. imo discussioni vl
tro sese offerūt ⁊ ingerūt. quibꝫ p̄tergressis
(nec em̄ aut prās aut voluntas ē oīa psēq)
ad terciā xp̄i in cordibꝫ nr̄is spūalē natiui
tatē me trāssero. Et queādmodū p̄ma nati
uitas ē a nob colēda ⁊ desiderāda. qz ex ei⁹
visiōe bti erim⁹ cū angelꝭ. Et scōa ē nob ce
lebrāda. qz p illā visitati sum⁹ in terrꝫ. Sic
tercia ē a nob eligēda ⁊ pcurāda. qz ex illi⁹
fecūditate amici erim⁹ ⁊ affines diuinitatꝫ
Neqz em̄ aliud ē dei filiū spūalif gigni vel
nasci in cordibꝫ nr̄is. q̄ eū tanq̄ spūalē a
[illegible]
in aīa nr̄a nouif suscipe ⁊ inhitatorē possi
dere. ¶ Et ne absonū tibi forte videaf qz de
um nr̄is in cordibꝫ gigni dico/ q̄si [illegible]
tres existimam⁹/ audi ipm q Mat. xij. ait.
[illegible]
est/ ipe me⁹ frat ⁊ soror ⁊ mr̄ ē. Totiēs nāqz
aīa velut mr̄ in se deū pturit. qtiēs p māda
[illegible]
tanda pfecto ⁊ totis desiderioꝝ nisibꝫ affe
ctāda talis natiuitas. Si qdem ⁊ a carna
li ⁊ scōa natiuitate/ spūalē hanc secreueris
spūalis eligibilior etiā marie fuit q̄ carna
lis. ¶ Verꝝ qd faciem⁹ cū nat⁹ nob fuerit ⁊
habitauerit in nob. Nō expellemus qdem
sz sedulū eidē exhibebim⁹ officiū q̄si ad nos
putemus p̄em de puero h dicere qō de pu
ero Moyse filia Pharaonis dixisse legif
Exo. ij. Accipe puerum istū ⁊ nutri mihi.
Ego dabo tibi mercedē tuā. ⁊ quā merce
dem? sane vitā eternā. ¶ Itaqz puulus iste
vt alioꝝ vsus reqrit/ septē tractef obseqūs
Ad hoꝝ vo qōlibet septem obsequioꝝ de
bita cōgruitate p̄standū. totidē assumende
[illegible]
citate p̄cellētes. Prio iuoluēdus ē. Scdo
reclinād⁹. Tercio custodiend⁹. Quarto le
[illegible]
deinde alio portād⁹ vel baiulādus. Puri
[illegible]
sericordia. obediēria. ¶ Inuoluit p̄mo pu
erꝝ ihm pānis mūdis/ ⁊ feruido lachryma
rū lixiuio lotꝫ/ ipa puritas. q ex ꝯtriciōe ꝯfes
siōeqz gignit iusticiā. Quippe notū ē pur

rum hūc sordidis in pānis q̄escere nō pos
se iuxta illud. In malivolā aiaȝ ⁊c̄. Quam
obrē dicā cū Psal. Lavabo p sin. no. le. meū.
⁊c̄. De x̄po lachrymē dū p cineres pctōꝝ et
p [illegible] amar[illegible] recordatōn[illegible] saccū [illegible]
sunt. efficacissimū ad mūdificatōēȝ mētis
liciviū efficiūt. ¶ Dehinc ad pueꝝ in cuna/
bul' reclinādū offert se nutrix scd̄a q̄ chari/
tatis nomen hȝ ad quā spectat illa. i. Cañ.
vcp. Fasciculus myrrhe dilect' me' mihi i
ter vbera mea cōmorabit'. ¶ Reclinati por/
ro ad custodiā pueri necessaria ē nutrix ter/
cia q̄ trāq̄llitatis vocabulo dr̄ a maloꝝ ne/
gocioꝝ fragore ⁊ a litiū strepitib' hūc [illegible]
le pueꝝ custodit. ⁊ dū aliis vehemētior ere
naꝝ curaꝝ clamor insonuerit illō Abner. i.
Regū. xxvi. fortit' exclamat / q̄s es tu q̄ cla/
mas ⁊ inq̄etas regē. Suos insup famulos
q̄s sensuū noīe appellam' / iteꝝ ⁊ iteꝝ mo/
nere nō cessat vt ab oī nociuoꝝ icursu pue/
ri hui' lectulū custodiāt. negligētib' āt mi/
nāti increpatōe atrocit' improperat dicēs
illud qd̄ ibidē in David psona subdit'. Vi/
uit dn̄s filii mortis estis vos q̄ nō custodi/
stis d[illegible] v[illegible]m regē [illegible] dn̄i. ¶ Subinde post
dormitōēȝ levādus ē puer. Hoc obsequiū
p̄stabit q̄rta nutrix scā meditatio. q̄ totiēs
pueꝝ hūc excitat / q̄tiēs horologiū amoris
suo pōdere ceciderit atq̄ȝ pulsauerit. dicit/
q̄ȝ. Exurge q̄re obdormis dn̄e exurge ⁊ ne
repellas ifinē. Ip̄m x̄o excitatū evoluit / ⁊
pānos explicat q̄b' ille īduit' q̄ ē amict' lu/
mine [illegible] vestimēto. Pāni aūt isti q̄d aliud
sunt / q̄ȝ sue divinitatis suorūq̄ȝ secretoꝝ ar/
chana mysteria. q̄ evoluunt' dū pia fide cō/
siderant' instar Psal. dicētis. Revela ocl'os
⁊c̄. ¶ Postmodū pueri huius balneūȝ p̄pa/
rat [illegible] nutrix [illegible] pietas hec innitēs [illegible]
meditatōēȝ q̄ pueꝝ excitauit / q̄ excitatū ex/
plicauit / q̄ explicatū suauit' allocuta. currit
x̄pe ad fontē cōpūctōis in imo pctī cordis
[illegible] mea [illegible] vt dilect' me'
locutus ē mihi. Et iteꝝ. Factū ē cor meū
tanq̄ȝ cera liquescēs in medio vētris mei.
Hac ex sq̄ suauissimum efficit' puero ihū
balneū. q̄ȝ nō p cineres pctōꝝ vt in ptritōe
trāsit. sȝ de ip̄o cōpūctōis fonte pura nitēs
[illegible] haurit'. ¶ Cū [illegible] necesse
est / vt puer talit' lot' pascat'. Op' hō a mise/
cordia q̄ viscerosissima nutrix ē adimplet' dū
mēbra eius reficit / p̄ſrim pane sp̄ualis do/
ctrine qd̄ ē xbū dei. cū dēīsup dulciū xmo/
nū lacte ab vberib' māsuetudis eliq̄to po/
tat. cui puer arridēs. Esuriui inq̄t ⁊ dedisti
mihi mādūcare. ⁊ rursum. Fau' distillans
labia tua mel ⁊ lac sub lingua tua. ¶ Postre/
mo puer nr̄ ihs baiulād' siue gestād' ē. iu/
xta illō aplī. Glorificate ⁊ portate deū in cor/
de vr̄o. Hoc ip̄m p̄stabit obsequiūȝ septīa
nutrix videlȝ obediētia imitabiturq̄ȝ Noe/
mi exemplū. de q̄ Ruth. iiii. scptū ē. q̄ susce/
ptū pueꝝ posuit in sinu suo ⁊ nutricis ac ge/
rule fungebat' officio. Et bn̄ dr̄ posuit i si/
nu suo. neq̄ȝ eīm retro aut ꝯ cor ihs q̄si sarci/
na [illegible] i p̄cept' ferē[illegible] i [illegible]
ri sinu / ⁊ ad cor int' bōe opatōis brachia a/
morose strigēd' est. Inde ē illa ipi' postula/
tio in cātic. Cañ. vi. Pone me vt signacu/
lū sup cor tuū. ⁊ sicē signaculū sup brachiū
dexꝝ. ¶ Atq̄ȝ sūmope sūmaq̄ȝ sollicitudīe
⁊ studio / nutrix hō obediētia p̄cauere dȝ / ne
in via mādatoꝝ dei offēdat ad lapidē ino/
bediētie pedē [illegible] puero casus imi/
neret. ⁊ in nob̄ tali crimie a[illegible] sp̄ualiter
moreret'. Audistis mgr̄i ⁊ frēs in x̄po charis/
simi q̄lit' pueꝝ ihm in nob̄ p dei grāȝ sp̄ua/
lit' hodie natū ⁊ ihabitātē / īvoluere dȝ pu/
ritas. īvolutū reclinare charitas. reclinatū
custodire trāq̄llitas. dehinc meditatio ip̄ȝ
excitat. pietas lauat. misicordia cibat. obe/
diētia gestat. q̄b' istis queādmodū p̄missū
est sollerter diligēterq̄ȝ exhibitis pficē in ha/
bitaculo cordis nr̄i puer ihs tā etate q̄ȝ sa/
piētia / corā deo ⁊ hoīb' dōec crescat ad mē/
surā xbi pfecti. Ubi nūc hitabit in nob̄ nō
p fidē tm̄mō ⁊ grāȝ / vt pȝ in p̄nti vita. sȝ p
[illegible] hodie caro factū. dn̄s nr̄ ihs x̄pus. Amē.

Sermo factus per

eundē dn̄ica in. lxx. M. cccclxxxviii. crasti/
no Vincentii.

M Isit illos i vineā suā Math. xx
[illegible]
vos q̄ venustissimā hanc Pari/
sieñ. vniuersitatis vineā / bonis artib' exco/
litis. quā tu deus optime de egypto trāstu/
listi. q̄ extēdit palmites suos a mari vsq̄ȝ ad
mare ⁊c̄. Missus inquā vinū p̄dicatōnis
exp̄mere vbi illō hauriā vn̄ diciā vix hēo.
Ita eīm hodie / p̄clarus ille in p̄miis ⁊ absq̄ȝ
dubitatiōe doctissim' viticola nr̄ p̄ceptor
meus a puero ⁊ doctor cū reuerētissima au/
ctoritate rememorādus semp mihi. Ille i/
quā [illegible]
dos divine scripture racemos / p studiū toꝝ

cular tāta virtute q̄ possit ꝛ vinū admoni-
tiōis pferuidū/tā acriť nec minus abūdā-
ter expssit. vt nil mihi pter folliculos ina-
nes/pter acinos ꝛ nescio q̄s vini iopes reli-
quias dimissuȝ videať. Introduct⁹ tñ atȝ
missus nec retro pedē ꝑtere/nec impantib⁹
[illegible] Propterea [illegible]
sui libri.c.xxx. q̄si q colligit acinos post vi-
demiatores/ꝛ ipe speraui. ¶Ego itaqȝ tāti
vindemiatoris inherēs.gna vel q̄ neglexit
vľ sciēs pterijt.vľ liberaliť dedit/recolligā.
ꝛ vinū vtinā tā efficax q̄ȝ rude ꝛ indigestū
[illegible] im
bui digna/trāsfundā illa ꝑus exorata ꝛ in
[illegible] ter
re.vite verā pturijt.ad quā recurrentes di-
[illegible] Parabolic I
dñi vineā.eccľiaȝ figurare/nemo hesitat.q
aut hodiernū legit euāgeliū.aut matutino
ſmoni pñs fuit. Uez expositio hec nō ad-
eo aut auara aut solitaria ē vt aliā ꝑsus ex-
cludat. Quā plures nēpe vineas mysticas
scptura loquiť.q̄b⁹ omissis ad pñs tñ du-
as itroibo. Vineā.s.mētis hūane.de q̄ Cā
ti.viij. Vinea mea corā me ē. Vineā insup
sacre sapie.de q̄ ad lraȝ Eccľi.xxiiij. Ego q
si vitis fruc.ꝛc̄. ¶Istas iō vineas ꝯiūxi.q
neutra sine altera excoli feliciť possit. ¶Qd
ne q̄s false dictū arbitreť/audiat absqȝ sapi
[illegible]
p vineā viri stulti.i.sapia carētis. Credis
forte q pulchrā repperit.audi q̄d seq̄ť. Et
ecce totū inq̄t repleuerāt vrtice ꝛ vepres.sȝ
ꝛ maceria lapidū destructa erat. Prouerb.
xxiiij. In vrtica dať intelligi mētꝫ adustio.
quā voluptas igerit. In spinis pūctuosa.
lacerosa.vlcerosa.ꝛ dolorosa mētis pūctio
[illegible] in
c structa materia ruinosa mētꝫ clausio quā
ociositas opať. Sapiaȝ ꝑo nō nisi in bōa
[illegible] mon-
strat illō Sap.i. In maliuolā aiaȝ nō itro
ibit sa.nec ha.i cor.pec.subdito. Pic [illegible]
tib⁹ dedit sapiaȝ. Eccľi.iij. ¶Hāc i[illegible] vine-
am duplicē nūc introgressus.excolēdā esse
[illegible]
rijs orōnib⁹ absoluēs. Est siq̄dē gen⁹ h̄ di-
cēdi/vehemēti⁹ atqȝ ꝯcitati⁹.qd̄ q̄si aliq̄b⁹
ꝑboȝ stimuľ/ mētes penetrat. ꝛ viuis eas
facuľ accēdit ad ꝑturē. Pria orō psuasiua
erit de vinea spūali nr̄e mētis vt ad eā prio
mane ꝯsurgam⁹. Scd̄a erit de eadē vt eaȝ
ipaȝ debite excolam⁹. Tercia erit de vinea
sapie vt eā diligamus. Auditores aūt vos
beniuolos h̄re pcoȝ. ꝛ h̄ a vr̄a hūanitate ꝛ
clemētia ipetratū sperās icipio. ¶Adestote
[illegible]
iussionē creduľ aurib⁹ attēdite. Ite vos in
vineā. Ite currite.rūpite moras oēs. Qm̄
vt Naso ait. Labiť occľte falliťqȝ volubiľ
etas ꝛ nihil ē ānis veloci⁹. Tragic⁹ q̄ȝ Se-
neca. Properat cursu vita citato volucriqȝ
die. Rota pcipitis voluiť anni. Accelerā-
dus idcirco cursus ē. neqȝ iuidus piger il-
le/ē a q̄daȝ vulgari poeta descptus. Qui si
mane voceť obaudit. si citeť adhuc iterata
voce sonora nare vigil stertit.tandē clamo
re coact⁹. ore tñ lēto linguā mouet. ꝛ mihi
q̄d vis inq̄t surge veni de⁹/miser en ego sur-
go.vade seq̄r.nec eū sequiť.q̄d decipis ꝛ tu
nō venies:dudū venissē.sȝ mihi vestes q̄
ro nec iuenio. q̄s demō sustulit illas.surge
cito.dñe sum ꝑsto.nec ē tñ immo vľ caput
huc illuc ꝑuit. vel brachia scalpit. vel mem
bra in lōgū distēdit.sic sibi q̄sdā vndelibet
[illegible] venit ore.non pede. Sic
veniēs nunq̄ȝ venit. Hec ille. ¶Quā mul-
toȝ h̄ mos ē q̄ nō tempalis sȝ eťni dñi vo-
catōeȝ somniātes audiūt. a cubilib⁹ pctōȝ
[illegible] Uez aliť ē
agendū qm̄ magnū opus ē.tps ꝑo breuis-
simū. Meminisse siq̄dē debetis ꝛ a dñica
parabola didicisse.vnius tantūmodo diei
spaciū nō amplius ad laborē datū esse.taȝ
velox.tā breuis.tanqȝ caduca ē mortalium
vita. Quemadmodū itaqȝ dies ab algida
aurora inchoans paulatī p horas ꝛ momē-
ta ad intēsum meridiei feruorē.ꝛ ab inde in
gelidā noctē pgrediť. Nō aliter hō ab infā-
tia incipiens gradatī p pueriā p adolescē-
tiamqȝ iuuentutē q̄si p totidē horas/ad vi-
uiduȝ ꝛ nubile virilitatis robur puehitur.
subinde in senectam et decrepitudinem.in
tenebrosam deniqȝ noctis mortem/sensim
ac sine strepitu relapsurus. q̄ȝ vita breuis
que tota fugacissimo diei vnius cursu mē-
suratur. Numera menses/annos atqȝ lu-
stra nil aliud q̄ȝ exigua diei vnius momen-
ta sunt. Adde q aliarum rerū pditioni vt-
cūqȝ succurriť/tempis iactura irrepabilis
est. Qd̄ notauit vulgati versus grauis sen-
tentia. Quisqȝ potest rebus succurrere.ne-
mo diebus. Inde est lyricum illud Oratij
ad posthumum. Eheu fugatos posthume
[illegible] a
mi adolescentes/vnanimes dicite ꝛ in op⁹

deducite illud Cañ. vij. Mane surgamus
ad vineas. piculosa q̄ppe ē mora. ridiculo/
sa ē curuatura. fructuosa excultura. ido ma
ne semia semē tuū. Eccli. xxv. Jdeo surga/
mus. surreximus. ⁊ erecti sum⁹ in ipo ad vi
neas. Plātabūt vineas ⁊ bibent vinū eoꝝ.
Amos ix. Nō expect. [illegible] tercia nō meridiē
aut ipius ad extremū solꝭ occasus. ſʒ mane
fiat. Dedecoꝝ est instar mortuoꝝ pstratos
humi iacere. ⁊ vt Persius idignās ait. cur/
uas in terris [illegible] aīas. Jdeo surgamus cō
misse sunt singulꝭ singule vinee. q̄ neglecte/
[illegible] fructu [illegible] in
vinū felicitatis etne. Jdeo ad has surga/
mus vineas. ¶ Sʒ dicet forsan aut pigri/
or aut somnolētior aliq̄s. cur mãe ꝛ nō poti
us vespe. Accedētes itaq̄ nouissimi ppo/
nemur p̄mis. ⁊ mercedis tātūdē iuxta sen/
tētiā pabole hodierne/sum⁹ accepturi. Jn
cassum igiꝭ tota die sudantes/ nr̄a atterere
mus corpuscula. ⁊ est⁹ pōdusq̄ diei itolera
biles ḡtis subirem⁹. Ludēdū poti⁹ ē ⁊ ad/
olescentie iuuētutisq̄ affectib⁹ ḡtissimis ⁊
placidissimis idulgēdū ipi nature senectu
ti qm̄ q̄dē aliud agere fas nō erit vinee cul/
tus relinquatꝭ. O fallacissimas spes. o expe
ctatōes vanissimas. q̄t pemerūt adolescen
tes. q̄t ad celū euolaturos iuuenes/ in etne
dānatōis p̄ceps ruere coegerūt. Non vos
moueāt inertiū ſuoꝝ voces. qm̄ q̄ mãe de/
dit. nec meridiē. nec ipaʒ q̄dē terciā spopō/
dit. ſʒ vt sapientꝭ sapiens affirmat oīa in fu
turꝭ ſuantꝭ icerta. Eccli. ix. ¶ Quā multi p/
lixos vite ānos aut somniātes aut pmittē
tes vno die vna hora vnoq̄ momēto mirabi
literobierunt. q̄t intꝭ has vane spei voces oc
cubuerīt. videre stupor ē. Proptea filio suo
p̄cipiebat dñs vinee Math. xxi. Fili vade
opari i vineā meā. Dicere mihi visus ē. pat
sum/ tu fili⁹ obtēpandū vadēdū ē hodie. ñ
pcrastinādū ē. opari nō obtorpescendū est
in vinea fructificādū ē. ¶ Sʒ assurgit hec i
probat temeraria spes/ tacito murmure se/
cū isusurrāſ. nō hodie ſʒ cras erit hodiern⁹
dies vt hestern⁹. sit i voluptate. sit in iocis.
sit in delectatōe. cras ab his resipiscā. cras
vinee cultui operā adhibebo. an audis coꝝ
nīnā vocē. an ifidā fiduciā aīaduertis. au/
dite poti⁹ illud nō tā creditū q̄ expertū Na/
sonis p̄bū. Qui nō ē hodie/ cras min⁹ ap/
tus erit. q̄usq̄ cras ⁊ nunq̄ hodie fiāt q̄so
oīa ista cras. vnū hodie aut vnū mãe in q̄
vineā tuā opariſ Nec frustra pp haʒ dixisse
putes. bonū ē viro cū portauerit iugū dñi
ab a. s. Treñ. iij. Jugū libeꝝ ac regiū. ⁊ nisi
xp̄ʒ mēdacē putes/ suaue atʒ leue. ḡuat for/
tassis cū icipit. mox vt tulerſ in oblectatōeʒ
veniet. Jō bñ p̄cipit rhetor ille Tulꝭ. Op/
tima forma viuēdi eligēda ē. quā iocundā
reddet ꝯsuetudo. ⁊ Naso. Quō male fers. as/
suesce feres. Jugū leue ē si pēsentꝭ pabulū ⁊.
p̄miū. ⁊ faciꝭ labor quē amor [illegible]
[illegible] enervat; ac ñ amātib⁹ nihil nō diffici
le ē. Porro Señ. i se expertū ec̄ ait q̄ facillie te/
nera ꝯciliāꝭ igenia ad recti amorē ⁊ leuiꝭ. s.
ñ mltū corruptꝭ iniicit manū p̄itas. Fero
cissimaꝝ cū beluaꝝ catulos edomam⁹. ⁊ te/
neras plātas circūflectim⁹ vt libet. senectā
expecta solāq̄ tpīs morā. frustra h̄ agere co
naberſ. Nec alia rō ē/ cur pueros suos ꝯfe/
stim [illegible]
cib⁹ tradūt/ nisi q̄ grandior etas min⁹ his
apta ē. Q̄to sanꝭ hōe mēti ac fertili ab icūte
etate vacādū ē/ q̄ arte alia venustior nulla ē
nlla insignior. nlla q̄ sciri difficilior. cū eʒ
mala mens/ p se ⁊ sine mgr̄is (vt Señ. ait)
addiscatꝭ. ¶ Qua ppter o igenui adolescētes B
dū vinea vr̄a ē istar cere flexibilꝭ. dūq̄ vici/
oꝝ frutices i eā nōdū alte radices egerīt. eā
excolite. ad eā vigilate. Facillie siq̄dē viola
bilꝭ ē/ aut ab estuāti ⁊ igneo vapore libidīs.
seu a gelida bruma vlꝭ a turbido ⁊ exurenti
vēto ābitōis aut alia peste h̄moi. q̄ ⁊ sil'ia i
cōmoda/ si vineā tenerā vob̄ nō obstātib⁹
inuaserīt/ ō ea actū ē ⁊ pīt. Eliq̄te igiꝭ ex ea
[illegible]
cib⁹ mixtū ⁊ viis i vasis recōdite. qm̄ flacci
p̄bū ē q̄ō Aug⁹. placuit. q̄ sēꝭ ibuta recens
ſuabit odorē testa diu. ait eī Señ. ij. eplā/
rū. i. q̄ i etate silꝭ i vino p̄mū optimū ē. Jō
[illegible]
cui. Pria fugit. subeūt morbi. tristisq̄ sene/
ctus. Primū isup vinū ḡtissimū ē ⁊ deo ac
ceptissimū. Ad h̄ iudei p̄mitias vindemie
offerre iubebāꝭ sacerdotib⁹. ꝯ detestandā il
loꝝ ignauiā q̄ p̄mitias etatis ⁊ vindemiaꝝ
suaꝝ spūaliū mūdo largiꝭ effluūt feces sue
senectutis deo dare dedicareq̄ pponētes.
Qui cauere debēt ne audire mereanꝭ illud
[illegible] Mat.
xxvi. Qm̄ vitis senex q̄ ab initio nō exculta
est ꝯuertiꝭ in labruscā aridā nodosaʒ ⁊ exo
sam. cui⁹ liq̄r acerbissim⁹ ē. Nimiꝝ si ꝯdica
tius vini spūalꝭ/ potator xp̄s talꭍ modi vitꭍ
germē aspernetꝭ. Nimiꝝ etiam si hos senes
de miserijs suis quib⁹ euelli sepe frustra co/

nant̄ hora dici nouissima ingemiscētes ne quaq̄ audiuit summus p̄rfamilias q̄ eum hactenus s̄p mittentē vocantēq̄ habuerūt ɔtēp tui. Mens erat mea generosoꝝ adolescentū exēpla. vt Platonis. Cathōis. Tyri. Alexādri. Alcibradi. scissimoꝝ p̄terea vt Samuel. Dauid. Johis. Nicolai. ac similiū/ q̄ꝝ ingēs multitudo ē. ad viaz reuocare mēoriā. s̄z veritus suz ne pon⁹ obruerem aut fastidirē rex multitudie. Satis est dictū. mō agatis vt illoꝝ sitis in nūero q̄ vineā dñi. i. aīaz suā p̄mo mane iuuētutis excoluerūt. de q̄b⁹ hodierne pabole initio dī q̄ exiit dñs p̄mo mane ɔducere opa rios ⁊ misit illos in vineā suā. qđ fuit thema pasumptū. vbi ɔformit̄ ad p̄dicta/ p̄mo mittēte nob̄ pponit̄ ɔsummata iā actio sedulitatē exp̄mēs imitandā cū dic̄. misit de p̄terito Hiere. xliiij. Misi ad vos oēs fuos meos pph̄as de nocte ɔsurgēs. Ecce diligētiā q̄ imitāda ē. Nā Hiere. xxiij. dī q̄ nō mittebant̄ pph̄e ⁊ p̄currebāt. Ergo a maiori nos q̄ mittimur hēm⁹ p̄currere. Et sic in missis subiūgit̄ firmata opario. ociositatē rep̄mēs fugiendā ibi. s. oparios. Eccli. xxxiij. Mitte illū in ope ne vacet. Multaz eñi maliciā docuit ociositas. Et ideo s̄p aliq̄d boni facito ne te dyabol⁹ inueniat ociosum. In vinea cōp̄hendit̄ ḡta fructificatio sterilitatē p̄imēs rescindēdā in vineā. s. Ezech. xvij. Facta ē vinea ⁊ fructificauit in palmites ⁊ emisit ppagines. Et Cañ. ij. Fructū suū dabit vinea. De trib⁹ sil̄ illō iā p̄allegatū reputat̄. fili vade q̄ ad p̄mū/ opari quo ad scđm/ in vineā meā q̄ ad terciuz. Hec de p̄ma orōne.

Sequit̄ scđa oratio

q̄lit̄ vineā nr̄az excolere debeamus.

C [M]otis accingimī virib⁹ insignes viticole. sumite sarculos. ligones adaptate. ortus ē sol. exeat hō ad op⁹. s. ⁊ ad. o. s. vsq̄ ad. v. Pudeat fuos stertere. pudeat iacere. cū iā claꝝ mane fenestras ītrat vt apd̄ Persiū ē. Cūq̄ vigil ille vēturus p̄rfamilias p̄dē exierit q̄ tremēdis vocib⁹ intonatis acclamat. Quid h̄ statis tota die ociosi. ite ⁊ vos in vineā meā q̄ est mēs vr̄a. p̄cipit incunctāter. Jte in vineā meā ip̄az excolite. Jte nō q̄dē gressib⁹ corpis s̄z pūs affectib⁹. neq̄ eñ maria nob̄ trāsfretāda sunt/ aut de se te solitudines adeūde s̄z q̄d p̄ximissimū ē ad nos. Jte (⁊ p̄sio obediētes) nō vos q̄siueritis extra. Habet itaq̄ vitēm q̄libet vitem intra se sui corpis inclusum. silem illi quā somniās ille incarcerat⁹ p̄icerna Pharaonis se vidisse refert Gen. xl. Videbā inquit vitē corā me in q̄ erāt tres ppagines. Mystice vitis hec/ aīa nr̄a est. Et ppagines tres sunt ipius vires. s. vis rōnal̄. vis ɔcupiscibil̄. ⁊ vis irascibil̄. Germina sunt cogitatōes. Flores affectōes. vue sunt opationes q̄ dū pdeunt/ q̄si in vinū exp̄munt̄. Hec aūt vitis si neglecta nec cultu v̄tutuz assidue exercitata sit (vt fieri solet) conuertit̄ in labruscā. seu vineā siluestrē. q̄lis erat illa Helizei famulo repta. iiij. Re. iiij. Hāc cōuersionē pessimā ḡui interrogatōne culpat deus Hiere. ij. Ego inq̄t plātaui vineā electā. quō ḡ ɔuersa est in p̄uā vinea aliena. ⁊ Esa. v. Expectaui vt faceret vuas ⁊ fec̄ labruscas. Et qm̄ q̄lis arbor ē/ tales ei⁹ esse fructus necesse ē Math. vij. Jstaꝝ tam diuersaꝝ ⁊ aduersaꝝ vinearuz/ dispaxia vina sunt/ ābo tñ mixta. Primū ē dulce suaue ⁊ odoriferꝝ. reliquū salsum putre ⁊ fetulentū. Primū pollicet̄ aīa scā dilecto suo. Dabo inq̄t tibi poculū ex vino cōdito Cañ. viij. Ideo ɔdito. q̄r varijs ɔfecto v̄tutib⁹ tanq̄ ex multis aromatib⁹ ⁊ pigmentis. Scđm vinū. i. de q̄ Psal. ait plenū mixto. i. mlt̄ipli ci pctō cui⁹ fex nō ē exinanita. d̄ q̄ bi. o. pecter. ⁊ Deut. xxxij. Fel draconū vinum eoꝝ. Videtis q̄ miserāda trāsformatio ⁊ q̄nto D cū discrimine nr̄e mentis vinea aut inerti torpore aut pcrastinatiōe peruersa/ debito cultu exerceri ɔtēnit̄. Ecce nūc tp̄s putationis ac sp̄ual̄ exercitij aduenit. septuagesima. s. q̄ in septēplici denario dieꝝ/ q̄si septez horis claudit̄. vbi q̄sq̄s opari renuerit/ diuini expers erit denarij. nec cū xp̄o hora nouissima resurget ad vitā. Laborem⁹ igit̄ ⁊. nō labat̄ nec pdige spargatur tp̄s. Res (vt Sen. ait) p̄ciosissima. nō pdam⁹ vineā p q̄ irrigāda nr̄ oli dñs ē crucifixus. ⁊ nō sit vilis nob̄ aīa nr̄a q̄ tā chara illi fuit. Neq̄ eñ domū neq̄ vestē neq̄ supellectilem malas hr̄e volum⁹/ nō malā silr habeam⁹ mentē. sit p̄cor charior nob̄ aīa nr̄a q̄ tunica. Vñ p̄sus monet sapiēs. Misere inq̄t aīe tue placēs deo. Eccli. xxx. Et quō illi⁹ misereris quā p̄imis? quō illā amas quā scutib⁹ peccatoꝝ durissimis cruētari ⁊ dēsissimis suffocari p̄mittis. Ad mīsericordiā tñ si vllaten⁹

flectere pōt miseria illius abūde miserādū
erat. cū nulla sit maior/ nulla deterior ꝙ̄ q̄
ex peccato orit̄ calamitas. ¶Queso te dum
districtissimus laboꝝ nostroꝝ exactor ho/
ra diei nouissima. qd egeris ꝑcontabit̄. qd
dices quā ꝯtexes resposiunculā? Non erit
mēdacioꝝ loc⁹. tremēs pudoreqꝫ suffusus
ꝛ attonitus rn̄debis illud Can̄.i. Uineā
meā nō custodiui. Delicati vere ꝛ inertis ser
ui rn̄sio hec ē. quā nō lento pede subsequet̄
E crudelissima damnatio. ¶Cū surgeris [illegible] ꝛ ope
ram da vt aīe tue vitis radicet̄ ꝑ ꝓfundam
humilitatē. Suffimiget̄ ꝑ doctrine susce/
ptionē. fodiat̄ ꝑ cordis ꝯtritioēs. irriget̄ ꝑ
lachrymaꝝ effusionē. extirpet̄ ꝑ purā ꝯfes/
sionē. Et tandē putet̄ ꝑ plenā satisfactōez.
Sit in ea torcular disciplinate ꝯuersatōis
qd ꝟtuose deuotōis vinū exꝓmat. sit turris
aut specula alte ꝯtemplatōis. ꝛ diligēs mā
datoꝝ obſuatio tanꝙ̄ sepes atqꝫ maceria.
ferreū habeto ligonē fortitudīs acutū. sar/
culū tpantie. ꝛ vinū fratne dilectōnis. sint
capaces rōne tue in mēoria nec effluentes
aut rimose/ ꝑ ꝑceptoris obligatōz. Deniqꝫ
ꝯ ostentatōez sint obserata atqꝫ clausa cor
dis tui cellaria. Dū ꝟo mortalitatis tue ac
fragilitatis mēor/ terre diu recuruus inhe/
seris. subrige te interī ether altū intuere. las/
sasqꝫ vires refoue. Sub diuo ꝛ in cāpestri
bus ꝟtutū/ sit habitatio tua. ꝛ ingēte tumultu
antisqꝫ vrb/ curiosissima ocia/ ꝛ eneruatas
rabidasqꝫ delicias. dolos. inuidiā. fraudes.
ex aīo tuo dimoue ꝛ detestās fuge. Arcean
tur a portis ac introitib⁹ vinee tue insidiā/
[illegible] ꝑ por
tā oculoꝝ tuoꝝ. caue ne introeat elat⁹ sup/
bie ceruus. nō onager iugi dn̄icqꝫ ipatiēs. n̄
[illegible] malaꝝ cupiditatū aculeis [illegible]
trudat̄ auriū ianua ne vulpecule adulatio/
nū fallaces ac subdole obrepāt. nō pateat
ꝑ gustus apturā voracib⁹ lupis ingressus.
nec ebriosis licib⁹ vini auidissimis. clauda
tur lingue volubil̄ cardo ipis canib⁹ detra
ctorib⁹ clamosis atqꝫ mordacib⁹. Super
oīa obſuet̄ ianua tact⁹ ꝛ mille seris multisqꝫ
vectib⁹ obseret̄. alioqn libidiose imūde lu/
tose ac sordide sues/ olidi hirci. apri truces
oīa subuerterēt ꝯculcarēt ꝛ sol̄ afflatib⁹ ex/
urerēt. Clama forti spū ꝑ tubam orōnis ꝯ
aues celi q̄ sunt demōes. Math.xiij. Eas/
dē ꝑ signū cruc̄ vinee affixū/ vehement̄ ext
reas. Hec age ne in vineā tuā incidat illud
ꝓphe dictū. Ext.c.a. de sil.ꝛ.s.f.d.e. Itidē

illud. Diripuerūt.e.o.t.v.ꝛc. Naboth mo/
ri maluit ꝙ̄ vineā suā ꝑcio mag̃ regi achab
venūdaret. p3.iij. Re.xxi. Et quō tu vineā
[illegible]
nea naboth caulib⁹ cōplātāda erit. s3 lapis
tribul̄ saliūcisqꝫ pctōꝝ acutissimis. ꝛ mise
ras aīas discerpētib⁹/ erit resꝑgēda. Mag
na ꝓrsus esset isania. ¶Curādū ē ꝑterea vt
[illegible]
Uis rōnal̄ palo fidei. vis ꝯcupiscibil̄ pa
lo spei. vis irascibil̄ palo charitatis. Nam h
neglecto [illegible] humi [illegible]
nit̄. ꝛ i altū surgere neqēns ex hūido tellu/
attactu viciosaꝫ ꝯhit putredinē. Hinc [illegible]
[illegible]
cide limaces crudelitatis. hic vorat cupidi/
tatis eruca deuotōis medullā ꝛ [illegible]
[illegible]
[illegible]
neas. [illegible] nil magnificū. nil ce
leste cogitare pn̄t q̄ fidei spei ꝛ charitatis ar
tis vicul̄. ꝛ firmis retinaculis nō iherēt. s3
terrenis toto pōdere [illegible]
pcliui dilabunt̄. Hoc ē qd i bestias hoīes
ꝟtit ꝛ rōis obtūdit aciē ita vt hō tot⁹ bruta
[illegible]
atqꝫ facin⁹ impellit̄. Nā vbi ꝑiecta fide re/
gnat igrātia vbi desꝑatio spei locū tenet. v
bi cupiditati cedit charitas. cupiditas isti
mulat. igrātia excecat. ꝛ desꝑatio ꝑcipitat.
¶Lōge alit̄ isignis ille vinee cultor paul⁹.
Scio inqt cui credidi [illegible] ē
depositū meū ſuare in illū diē iust⁹ iudex.
ecce ligaturā ei⁹ cū fide ꝛ spe. ij. ad Thi.i.ꝛ
ad Ro.viij. Cert⁹ sū eī/ q2 neqꝫ mors neqꝫ
vita neqꝫ āgeli ꝛc̄. ꝛ seqt̄. neqꝫ creatura alia
nos sepabit a charitate dei. ecce tenacissimū
charitatis āplexū. ¶Hūc imitemur ꝛ summo F
pr̄ifamilias aīo ꝓmpto ꝑeam⁹ valeat apd
nos [illegible] ꝙ̄tū apd improbos
nequissimaꝝ cupiditatū p̄ncipia. Nā si eos
[illegible]
ce assum⁹. si luxuria ꝑsto. si gula/ nō differt.
si inuidia detractio ira/ i auditu solo auris o/
bediūt. ꝛ fidel̄ xpian⁹ deū mittētē ꝛ vocātē
nō audiet dissimlabit. obsordescet ꝛ excita
ri nō potit? Absit. ¶Nihil ē qd cupiditas
suos pati ſuos nō faciat. famē. siti. frigora
seuiciā celi. aerisqꝫ intēperieꝫ. igminias. ꝓ/
bra. ꝯtūelias. durissima deniqꝫ ſuitute hu/
meros [illegible]
in ꝑicula oīa neqter ipellūt. Et tū apd cu/
pidos h pati/ lud⁹ ē. vt gloriūculā aliquā

aut fedã delectatiũculã adipiscant. siue vt
aliq̃tisto opulẽtiores fiãt. imo certe vt egẽtio
res. vt i glorij z cruciãdi ppetuo remaneãt.
Cur charitas idipm efficere nõ poterit qd
tã leuit põt cupiditas? Id qd mũdus cur
de9 nõ poterit? ¶Certe bõa tm̃mõ z integra
assit volũtas. O pet iuuenis ↄstant q̃ de z
pseuerant. ne honestũ pncipiũ ifamis de
derit fin's. Et ne vt Orat' ait arũ. Desi
nat in pisce mlier formosa supne. O pet fer
uent senet. z istar pegrini/diei iacturã cele
riori cursu currentis opi bono tot9 insistat.
Ponat añ oclos pmiũ pollicẽtis. minãtq
terror z oiuz p q̃b9 hũana mortalitas torq̃
tur atq cruciat/ianissima z vẽto simillima
vanitas. Nemo missionẽ suã spnat. sz aiad
uertat quẽadmodũ vocãta [illegible]
puã. Misit illos i vineã suã. Ubi nota bñ
ad pdicta/sũmi prisfamilias mirãdã boni
tatẽ. Nã salubrit nos dirigẽs misit. dñs mi
sit me in bethel. iiij. Re. ij. Bethel ãt hitacu
lũ dei interptat. Ecce salubris directio. Sũ
mi prisfamilias grã bonitatẽ. q̃ singularit
est eligẽs illos. s. operarios. Elegit rex Sa
lomõ operarios de oi isrl. iij. Re. v. Ecce sin
gularis electio. Tercio summi prisfamili
as magnã curialitatẽ q̃ grã est alliciens in
vineã suã. Uocabit vir. s. xps amicũ suũ. i.
xpianũ subtus vineã suã. Zach. iij. Alia re
alis bor trium ↄcordia/habet ad Ro. viij.
vbi apl's ait. Quos psciuit hos z pde. zc.

Finita igit secunda

oratione terciã subiungo q̃ est de vinea sapie
vt eam diligamus.

B q Uisq̃s adest q̃ celestẽ btãq3 vi
tã in tra q̃rit z mores pscos cu
pit mutare sapie vineam petat z
post tergũ missis [illegible] curaz [illegible] eius
dẽ se cultui deuoueat. Nulla oblectatio ma
ior. sz nec purior vlla exercitatio aut fructu
osior aut viro generoso ac libero dignior eẽ
põt. nõ mun9 vllũ pene grandi9 ab imobili
deo hoib9 datũ ẽ/q3 q in hãc eos vineã ini
tũ z ingressũ pstat cui9 culturã pposuit sa
piẽs sedib9 z regnis. Sãcte id q̃ dẽ cũ ipa
met sacre sapie vitis/oblatũ sibi regnũ cõ
tẽpserit. vñ Judicũ. ix. ¶Locuta sũt ligna
ad vitẽ impera nob. Que rñdit: Nũq̃d pos
sum deserere vinũ meum. qd letificat deũ z
hoies. z int ligna cetã cõmoueri. Magni
fica prsus rñsio. Sz qd ẽ vinũ h qd letifi
cat deũ z hoies? Sane itelligẽtia spũal's sa

cre scpture. q2 scpturã cuz p torcular vehe
mẽtis studij cõp mit z ↄstrigit. vino mlti
plicis itelligẽtie spũalis exuberat. qd letifi
cat deũ. nã feruẽs inde deuotio orit. q̃ ine
briat9 de9 exhilarescit z liberal' efficit. adeo
vt istar regis Asueri ipi Hester q̃ aie deuo
te typũ gerit q̃cq̃d petierit ilico se daturum
polliceat Hester. iiij. Letificat t̃o hoies ob
doctrinã salutiferã quã bibũt. obliuiscunt
egestatis sue z paupertat' vt notat Prouer.
iij. Bibito eñi modeste h vino/toti terris
despectis/in celũ rapiunt leticie. Alia cã est.
nã spũal' aie morbos atq vulnera vinũ h
doctrine scte curat. quõ sanasse legit p vini
superinfusionẽ samaritanũ hoiez q̃ descẽdẽs
de hierl'm in hiericho icidit in latrões Lu
ce. x. Hoc vinũ ẽ sincez subtile ac tpatissi
mũ. qd ipa [illegible] dñi sabaoth vineã ecclesiam. s.
hacten9 aluit z q̃ potata ac nutrita intantũ
adeo robur vitẽq̃ pcelsam exercuit magni
tudine. Hãc vineã viri olĩ eccl'iastici solaz
colebãt. hãc amabãt. in hac exercebantur.
Sz heu q̃lit z q3 mutata rez facies q3 ad
uerso sidere. imo q3 puerso scelere in ↄriũ
vsa sunt oĩa. Que dudũ sola viris sũmis i
honore erat. nunc ab hoiuz infimis habet
ↄteptui. z iã apd nõnullos (q̃s magn9 ille
e celo de9 male pdat) infame z dedecoz no
men ẽ. z florẽtẽ ei9 odorẽ queãdmodũ vene
nifera aialia ferre neq̃ũt z raros ei9 cultores
ridẽt/z in fabulosum suũ vtũt iocum. Cur
ita? Eo. s. q nudi ac iopes eis videant. nec
ifames diuitias hñt/mal' artib9/fraude do
lo rapiaq cõq̃sitas. q insup bñficijs carẽt
q̃ taliũ iportunitas. ne dicaz indignissima
puersitas/surripit z extorquet. Hic vinea
ipa sapieitaris colonis excolitur. ¶At vero
creberrimis viticol' mũdane ac dyabolice
sapie vites frequẽtant z obstrepũt. q̃z vinũ
grossum ẽ rude indigestũ ac turbulentuz z
optimus illoz effectuũ opifex. de quib9. iij.
Esdre. iij. habet q vinũ seducit mentẽ/z h
p errorẽ. oĩa p talenta facit loq̃ p psumptio
nem. z nõ meminerũt hoies cũ biberint a
miciciã. neq̃ fraternitatẽ. ob insatiabilẽ a
uaricie cupiditatẽ. sumere facit gladios li
tiũ. suscitat tumltus disceptationũ. turbat
oculos rõnis. blesa reddit ora p dolosuz fi
ctũq̃ mendaciũ. efferacissimasq libidies
gignit z nihil ẽ qd spernere. qd audere. qd
attẽptare nõ iubeat. int hec currũt tps suũ
lucri spe turpissimi. ¶Sz q̃d opus ẽ tene
ras mordaci radere ferro auriclas. vt Sa D

tyricus ait: Hec antiq̄ iā q̄rela est ⁊ nō taz
exaggerāda ꝑbis / q̄ꝫ ab oipotēti deo seue/
rissime vlciscenda. Idcirco ad vineā sapīe
redeam⁹ q̄ nil pulchrius sol vidit. nil crea/
uit natura venustius. nil qḋ eccl'e rectoribꝫ
magis cōgruat. vsqꝫ adeo vt p̄cipiat eis Pe
trus apl's q̄ sint pati sp ad satisfactiōez oi
posceti eos rōnē de ea q̄ ē in eis fide. i. Pe.
iij. Illḋ infimis ɔsiliū ē. p̄latis aūt necessa
riū ad salutē p̄ceptū. Quāti sunt q̄ facere il'
lud sciāt ex raritate theologoꝝ q̄s solos h̄
scire ɔtingit / ꝓpēdi pōt. ¶ Sꝫ ꝑo (vt vites
[illegible]
re ⁊ expurgare necesse ē. Sꝫ sarmēta falsita
tū ac hereūz / q̄ false ꝟitatꝭ rescidere cōuenit
⁊ iustis ɔcremare incēdijs. Eiusmodi sar/
menta mystice sunt illa q̄ Paul⁹ naufragio
liberat⁹ apḋ mitilenā insulā ɔgregauit / ⁊ i
ignem misit ex q̄bꝫ ꝓcessit vipera q̄ suā arri
puit manū. sꝫ in pirā illesus eā excussit. ptꝫ
[illegible]
ferat / inuenieni⁹ viperā hāc esse illū p̄iurū
trāsfugā / nō nisi in malo notissimū. cuius
nomē nō sit in ore boium. q̄ vt vipera solet
ꝓpriā nup in m̄rez. imo ⁊ i m̄res eccl'az. v/
nitatē. pacē ac ordinē suū seuire p̄sumpsit.
⁊ q̄ ex aridis erroꝝ suoꝝ sarmētis egressus
pauli manibꝫ ihesit dū ad ei⁹ dicta iprobo
morsu pēdere. dūqꝫ in ip̄m sui erroris vir⁹
[illegible]
aut se bn̄. Sꝫ o eq̄ssime reꝝ arbiter ecce sar
mēta merito rescisa ac āputata. Cur ignis
deest: Ecce sup̄flua vitis. cur cessant incen
dia: Quousqꝫ vipera pauli manibꝫ nequiter
pendēs q̄usqꝫ excussa nō decidis: Sꝫ de/
cides volēs aut nolēs nisi fallor in rogū p̄/
cipitaberis tēpale vel et̄nū. Ibi relinquēs
[illegible]
seruādū ē circa vineā hāc sapīe. ne in eā ia/
ciant extrema ⁊ adulterina q̄rūdā sciaꝝ se/
mina / iuxta dei p̄ceptuz. Deut. xxij. Vineā
[illegible] altero semine nō seminet. ¶ Vitāde q̄ꝫ
sūt ⁊ explodēde aranee. q̄ ip̄i mineruē (quā
[illegible]
q̄ in subtilissimoꝝ sꝫ fragiliū filoꝝ ɔtextiōe
seip̄as euiscerāt. Debēt āt solida esse / ⁊ for/
tia sapīe documenta. nec tā casse subtilitati
q̄ꝫ plane ꝟitati deꝟuiētia. Nec ob aliud em̄
[illegible] ca /
neadē / q̄ꝫ q̄ sophistice subtilitati pl⁹ eq̄ de/
ditus / ꝟitatē aut obuoluere / aut offuscare
videret. Et talia q̄ꝫq̄ꝫ opposa sint ⁊ difficul/
tatis plimū hn̄tia. nō ideo scrutari ɔuenit
[illegible]
nes se offerāt tractari digniores. Multaꝫ
operā dedit / qui homeri iliada / tā tenui in
mēbrana ⁊ exigua lr̄a scp̄sit / vt in nuce par,
ue nucleo totā includeret. Itez callicrates
[illegible]
[illegible]
eburneā adeo paruā fabricauit / vt a musce
alis tegeret. ⁊ naui quā apicula pin⁹ abscō/
deret. Esto h̄ admirāda sint. inutilia tn̄ sunt
nec modesti hoiez ingeniū detētura. Pl⁹ eq̄
dē p̄desse q̄ꝫ admirari studēdū ē. Et ista stu
dere curet. q̄ sapīe vineā colēdā suscepit. vt
nec inutiliū ⁊ sup̄uacuoꝝ p̄scrutatōe frustra
se torq̄at. nec in his acumē sui obtūdat ige
niū. ¶ Sūmope ad extremū relegande sunt
discursatōes ⁊ desideria mētis vaga. Imi
tādusqꝫ in h̄ ē iudas. q̄ vt legit Gen. xlix. al
ligauit asinā suā ad vitem. Asina n̄ra / caro
n̄ra est. aut aialis appetitus. hebes inersqꝫ
Que asina / ad sapīe vitē colligat. ꝑ p̄rupta
p̄icula ve petrosa ⁊ asp̄a malaꝝ cupidinū
[illegible]
est sp̄us n̄r / q̄ nō lꝫ inuehit aut ip̄ellit. ¶ Hac
aūt asella / fortibꝫ disciplīe vincul' astricta ⁊
domita liber sp̄us se intrat / se spectat. ⁊ sue
dignitatꝭ ɔsci⁹ / assurgit alacer. leues ɔtem/
platōis alas aptat. ⁊ cādidissimis bonoꝝ
affectuū plumis iduit. aera p̄teruolat. ⁊ ex
alto exosas t'ras despiciens / sidereos petit
tract⁹ ⁊ sup̄mū celi ꝟticē scādit. ibi glīosuz
mūdi ɔditorē redēptorēqꝫ suū / ac ethereos
incolas videt / admirat stupet. ⁊ eoꝝ famili
arissima collocutōe recreat. ¶ Isti nāqꝫ sūt
vt ozias (q̄ vidēs deū iterp̄tat) q̄ vineas su
[illegible]
[illegible] omībꝫ celo. put habet. ij. Parat. xxvi.
[illegible]
sue cultura. q̄d inserendū. q̄d vel rescinden/
dū ē. ⁊ q̄d mercedis recipiēdū. ¶ Introdu
cit interī in cellā charitatꝭ vinariā ⁊ vio de
uotōis potat q̄ iebriat⁹ iā se nō capit in se.
Viuit nāqꝫ vbi tot⁹ amor su⁹ ē. Ubi aūt a/
mor / ibi ⁊ cor. vbi ꝟo cor / ibi vitā eē necesse
est. Qḋ ille terciū in celū rapt⁹ inuēs. Nr̄a
[illegible]
deditis maxie dictū crediderim. ¶ Interea
apḋ ip̄m sp̄m ois mortaliū subit obliuio n̄.
[illegible]
[illegible]
Nō illū amare mētꝭ iflāmat furor Nō aura
ppl'i ⁊ vulg⁹ ifidū bonis. Nō pestilēs iui/
[illegible]

seruit aut regno iminēt. Uanosq3 honores sequit. aut fluxas opes. Spei metusq3 lib non scelera pplosas inter vrbes sita flo/ nit/nec oīs ɔsci⁹ strepit⁹ pauet. aut ṽba fin git mille. aut q̄rit tegidures colūnis. Sz rure vacuo potit. ꝛ aperto ethere mō cur⁹ er rat. Ethera ac lucez petit/ꝛ teste celo viuit. ¶ Qui d[illegible]par ꝛ q̄ d[illegible]is hec vita ē illi cu/ ius idē Seneca memīt tragedia. pz Act. ij Ille inq̄t supbos aditus regū. Durasq3 fo res. expers somni/Colit. ac nullo fine bea/ tas. Cōponit opes [illegible] inhiās. Et ɔge/ sto paup in auro. Illū ppli fauor attonitū fluctuq3 mag⁹ mobile vulg⁹ aura tumidū/ voluit iani h clamosi rabiosa fori iurgia vē dēs improbus iras ꝛ ṽba locat. Nec ille ¶ Nō poterāt duplicis vite/trenet spūal aduersi mores describi pprius/sz nec fideli⁹ dici.

k ¶ Id ko [illegible] red[illegible] qd de scdaz vi/ near cultorib⁹ nup expssum est. q2 ibi sunt mūdani ac bestiales viri. qs in vineā suaz mittit trena ac dyabolica sapia. Primi aūt sunt spūales homies. qs vera sapientia q̄ xps ē elegit p grāz. ꝛ misit illos in vineā su/ am. q̄ fuerunt ṽba a pncipio pposita. Ubi corrīdent ad dicta cernere lz q ipa sapia/ artis doctos ɔspectat. auctoritatē summi/ nistrat. q2 misit illos. Nec inertes nō rece/ ptat. laboratores puros optat illos opari/ os. Sibi soli nō laborat/sz singulos curat in vineā suā. De pmo misit illos pdicare re gnū dei. Math. x. Ad missionē auctoritas re[illegible]. ad pdicatōnez ṽo scia. ꝛ idē habetur Math. iiij. ꝛ Lu. i. De scdo Eccl. ix. Quic q̄d pōt man⁹ tua icessant opare ɔ ignauiā. Et Eccli. xxiiij. inq̄t ipa sapia. Qui opant in me n̄ peccabūt. Ecce puritatē. Iō Hie/ ro. Ama sciaz scripturaz ꝛ carnis vicia nō amabis. Pro tercio. Eccli. xxxiij. ait ihs fi lius syrach. Quasi q̄ vidēmiat repleui tor/ cular. qm̄ nō mihi soli laboraui/sz oib⁹ exq̄ rentib⁹ disciplinā. Pro trib⁹ simul in typo fortis mu lier habet. Prouer. vl. De fructu manuū suar plātauit vineā. In plantatōe notat ars ꝛ doctrina. In fructu manuum/ [illegible] In vinea [illegible] opulēta. Ut ei tribuat illud Can̄. vij. Ubera tua sic bo trus vinee ꝛ guttur vinū optimū. In hoc [illegible] hui⁹ tercie fine statuo. ¶ Hūc aūt li bet iisdē ṽbis q̄b⁹ rhetoricā suā Aresto. fi/ nit/collarōez termiare. Itaq3 viri. audistis [illegible] iudicate. [illegible] Aud[illegible] be nignit. Tenete fidelit. Et iudicate salubri ter. vt certā viaz vocatiōez faciatis. i. Pe. i. ꝛ sitis iugit sic vitis abundans in laterib⁹ dom⁹ dn̄i. vt deniq3 vob ppinet vinū etne locūditatis ille q̄ vitis vera ē dn̄s nr̄ iesus xps q̄ ē bn̄dictus in secl'a sclo2. Amen.

Sequit sermo d' cō/ ceptōe btē ṽginis marie q̄ ascribit eidē Ca cellario. sz suus esse nō apparet.

T Ota pulcra es amica mea. ꝛ macula nō est in te. Can̄. iiij. Magr̄i mei venerādi ꝛ p̄res dilectissimi/ vt gra/ tia almi spūscti in nos ve lit redūdare Mariā plenā grā/sic habeo inuocare. Aue ṽgo fons grē tota gr̄iosa. tota pulchra facie. virgoq3 for/ mosa. sola sine scabie/maculaq3 rosa. ¶ To ta pulchra es amica ꝛc. Magr̄i mei reuerē di dū q̄ro mentalit huius verbi glosam. re perio beatā virginē apud deū hominē cre atā formosam. Nā in supmo cardine quō/ dam sub imagine fuit festū celebratū cum multo solēnio q̄to ɔtubernio. qd laudat ce tus fatū. Scandūt ex hac nebula. ṽgines sine macula. fuit festū disputatū. Conclu/ sum ē ꝛ terminatū q amica regi data. tota pulchra ē creata. nunq̄ q̄3 maculata. sic fu/ it sentētiatū. ¶ Ecce mgr̄i mei q̄ festiuitas solēnis/ q̄ grata/ q̄ pennis. tota pulchra. Quedā lis sup dilecta. sup re nunq̄ negle/ cta. q2 amica mea. Rn̄sio q̄ gaudiosa ꝛ sen tentia q̄ famosā/macula nō ē in te. ¶ Iuxta hec tria nr̄a ɔsideratio. tractatu triplici est partita. Prim⁹ tractatus dicet festiuitatez tā solennē. tā gratā. tā pennez. Iuxta pmū tota pulchra. Scds tractatus docet de li/ te sup dilecta. sup re nunq̄ neglecta. Iuxta scdm amica mea. Tercius tractatus dicet rn̄sionē gaudiosam ad sniaz tam famosam macula nō est in te.

q Uantū ad pmū tractatū nr̄e cō sideratōis q̄ notat festiuitatē so lennē ꝛc. Est magr̄i mei deuote speculandū/fuisse festū solenne. de q̄ ppha Zach. vlti. loquit in hec verba. Percutiet dn̄s omnes gētes q̄ nō ascēdūt ad celebrandū festū tabernaculo2. In q̄ fe sto. Primo tabernaculū stellare dat mūdo solenniū. Secūdo tabernaculū solare dat mūdo solaciū. Tercio tabernaculū regale dat mūdo spectaculū. Quarto tabernacu/ lum diuiale dat mūdo scrutiniū. ¶ Primo

nāq3 Marie caro in hoc festo fuit vt stella
formata. Ecce p̄mū tabernaculuz. Scd̄o
in hoc festo Marie aīa vt sol creata. Ecce
scd̄m tabernaculum. Tercio in h̄ festo fuit
Maria tota sup naturā dotata. Ecce terci
um tabernaculū. Quarto in hoc festo fuit
Maria tota ex gratijs vallata. Ecce quar/
tum tabernaculū. ¶ In hoc nēpe festo in su
premo cardine sub imagīe celebrato. visus
est olim rex ille de q̄ Hiere. iiij. Quis nō ti/
mebit te o rex gentiū. tuū est eñ decus īter
cūctos sapientes gentiū ⁊ in vniuersis re/
gnis coꝝ nullus ē silis tibi. Hic rex altissi/
mus visus ē olim formare sibi tabernacu/
lum. s. Marie carnem / in mūdicia stellari.
Numeri. xxiiij. Visus ē sibi formare taber
naculū. s. Marie carnē sine [illegible] loca/
li. Prouerbioꝝ vlt. Visus ē sibi formare ta
bernaculū. s. Marie carnē sine lege carnali
Augustinus in s̄mōe. ¶ Ad hāc nēpe visio
nem ꝯsidero huius vie tres sapiētes in spū
eleuatos. ¶ Ecce p̄mus de lege nature Ba
laā filius Beor in quandā visionē eleuat⁹
vidit mulierē s̄m carnē formari in mundi
cia stellari. Orief inq̄t stella ex Jacob ⁊ cō/
[illegible] ga de israel. s. Maria s̄m carnē. p3
Numeri. xxiiij. cū ibi notatis. ¶ Post h̄ de
lege scp̄ta sapiētissimus Salomō in quā/
dam visionē imaginariā eleuatus. vidit p
cul mulierē fortē Mariā. s. s̄m carnem for
mari. s3 fortitudo ⁊ decor indumentū eius
sc3 carnis sine lāguore nature. Prouerb. vl
ti. Post hec de lege gr̄e btūs Augustinus
in q̄ddā lumē viuificū eleuatus / vidit ma/
trem dei formari s̄m carnē. prupit in hec v̄
bā. Quis potuit in hmōi aīa vel carne lo/
cus esse vicioꝝ. qñ ad celi vicē ꝯtinēris oīa
dñi templū ē effecta. Hec est reuera illa do
mus dei de q̄ p Salomonē dī. Sapiētia
edificauit sibi domū. excidit colūnas septē
Nāq3 v̄ginalis huius domus colūnis ful
cita ē / q2 venerāda hec mr̄ dñi. septē spū sā
cti donis dotata fuit. quā talē vtiq3 etna sa
piētia edificauit vt digna oīno esset ex qua
ip̄e carnē assumeret in inestimabile pciū sa
lutis hūane. Quid dignius hac v̄gine q̄d
sanctius in hūani generis serie potuerit ex
oriri? Hec Augustin⁹ in s̄mōe. Igit nūq3
fuit in carne Marie locus vel radix vicio/
rū. vt vult Augustinus. Quare videt alīq
bus q̄ nunq̄3 in ei⁹ carne fuit lāguor natu/
re vel lex mēbroꝝ. vel fomes pctī. vl' dñiu3
politicū volūtatis ad sensum. s3 dñiu3 de/

sporicū sicuti in statu p̄me innocētie. caro/
q3 mūdissima a p̄ncipio sui. ⁊ tabernaculū
altissimi dei filio p̄paratū. Et hoc ē p̄mu3
tabernaculoꝝ qd̄ hodierna festiuitas solē/
nizat. Et sic p3 q̄liter tabernaculu3 stellare
dat mūdo solenniū. ¶ Scd̄o dico q̄ taber M
naculū solare dat mundo solaciū. Nā scd̄o
ordine tēpoꝝ p̄fatus rex sub illa visiōe ima
ginaria visus ē sibi formare aliud taberna/
culū ad modū inebriātis ꝯtubernij p amo
rem. s. aīam Marie a sui p̄ncipio vt radijs
solarib3 mūdissimis fulgētē. quā vidēs au
gmētata natura in lumine glie. festo gaudi
oso in creatōis p̄ncipio eā ꝯsidero decāta/
re. [illegible]
ne glie. Eccli. xliij. A spe[illegible] in
exitu vās plenū gr̄e. Ibidē Hec vas castro
rum lux. in excelsis ordinata acie. Ibidem
Vide arcū celi. bñdic factorē potentem cu
ric. Ibidē [illegible] ocu/
lus timēs in glacie. Ibidē. Ad q̄s cātis
nōnullos viatores q̄dam luce imaginaria
ꝯsidero in spū eleuatos. ¶ Ad hāc forme vi
sionem eleuatus ē sub lege nature sanctus
vir Job cū vidit solē fulgere q̄ ad aīa3 Ma
rie. ⁊ lunā incedentē clare q̄ ad eius carne3
⁊ letatū ē cor eius in abscōdito. patet Job
xxxi. cū suis notatis. Nā ille vsq3 ad fidem
mediatoris xp̄i ponit eleuatus. p3 sup. xix.
Ad hanc visionē de lege scripta ponūt nō/
[illegible] eleuatū. s. intellectualit sanctu3
regē Dauid. [illegible] in sole pone/
re tabernaculū [illegible] carnē v̄gi
ne Marie. Psal. xviij. cum ibi notatis. Ad
hāc visionē de lege gr̄e btūs Ambrosius ē
assumptus. q̄ vidēs Marie aīa3 a sui p̄nci
pio p̄suatōe redemptā ait. Nec mi2 si do/
minus redēptur[illegible] sua3
inchoauit a Maria. vt p quā salus oīb3 pa
rabat. eidē p̄mo fructu3 salutis hauriret ex
pignore. Quid eñ [illegible] quid
splēdidius ea quā splendor elegit. Vt d ce
teris eius v̄tutib3 taceā. v̄go erat nō solum
corpe s3 ⁊ mēte. Hec Ambro. sup Luc. Et
[illegible] et visione
scti Ambro nō [illegible]
ta. al's non v̄go mēte si pctō corrupta. Et
sic p3 [illegible] dat mundo
solaciū. ¶ Tercio dixi q̄ tabernaculū rega/ N
le dat mūdo spectaculū. Nā in tercio ordie
nature. sub illa visiōe imaginaria. p̄fat⁹ rex
visus ē formare sibi aliud tabernaculū ad
modū regalis triclinij p lectulo Salomo

nis s. Mariā sub natura dotatā cū vnitus est sol stelle s. aīa ṽginis sue carni. In cuius vniōe q̄s natura angelica ptulit laudes ex terrenis sumit argumentū. Cū Ouidius Naso existēs in insula pōti. ad visionē huius tabernaculi aliq̄lit eleuatus de hac virgine in li. iij. de vetula prupit in hec verba. [illegible] ris. Pluris honestatis. Et ecce Albumazar sub enigmate. et in illis nebul' existēs / ad visionē huius tabernaculi aliq̄lit ē assumptus ipo teste li. vi. maioris introductorij. Et itez extāte Sibilla. Uirgilius maro in europa ad visionē huius tercij tabernaculi [illegible] Bucol' Egloga [illegible] ta. Ultia cumei iā venit carmis etas. Iā redit et ṽgo etc. Qualit Hiero. in Roma existens [illegible] linguas ea laudare sufficeret nullus. Altior eni celo ē de q̄ loq̄ nitimur. abysso pfun[illegible] [illegible] indāt te vocē / altior es. Si mrez gētiū / pcel[illegible] Si dn̄az angeloz / digna esse pbaris. Quid ergo digne de te dicā? Hec Hiero. in s̄mone. Sic pz q̄lit tabernaculū regale dat mūdo spectaculū. ¶ Quarto dico q̄ tabnaculū diuinale dat mūdo scrutiniū. Nā quarto ordie nature / p̄fatus rex visus ē sibi formare aliud tabernaculū ad modū sacrarij spūalis. Nō q̄dē aliud q̄ ad rōnē essentialē sz aliud q̄ ad rōnē moralē. s. totā Mariam in p̄ncipio sui alit se h̄ñrē sub magnitudie grāz q̄s p̄us ordie cause sub altitudie nature. In cuius gl'ioso pgressu ip̄e rex eā talit cōmēdabat. Ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra. Cañ. i. Sic liliū inter spinas. ifra. c. se. Oculi tui sic colūbaz. eodez ca. Sic vitta coccinea labia tua. et eloquiū tuū dulce. ifra. e. c. Nasus tuus sic turris libani [illegible] Collū tuū sic turris eburnea. Ibidem. Quā pulchri sunt gressus tui in calciamētis. filia p̄ncipis in calciamētis. s. carnis. s. eodem cū ibi notatis. Statura tua assilata ē palme. et vbera tua botris. Ibidē. Tota pulchra es etc. vbi thema. Sic eam eius cātor ille rex altissimus cōmēdabat. ¶ Quas laudes audiens in spū ille sapientissimus Salomō vidēs [illegible]

nē gl'iosam q̄rebat de ea. Que ē ista q̄ pgredit q̄si aurora ōsurgēs. q̄ ad totā in natura libi. Pulchra vt luna q̄ ad carnē. Electa vt sol q̄ ad aīaz. terribil' vt castroz acies ordinata q̄ ad totā in ḡtuitis. Cañ. vi. ¶ Et cū nullus sibi rñderet. itez atq̄ itez q̄reret. Que ē ista. vt s. Cañ. iij. Et ifra. tādē naturā āgelicā ad q̄stiones p̄fatas ōsidero rñdisse. h ē stella maris. vite via. porta salutis. Regula iusticie. limes pietatis. origo ṽtutis. venie mr. thalamusq̄ pudoris. Ortus ōclusus. fons signatus. oliua fructificās. cedrus redolēs. padisus amenus. Uirgula pigmēti. vinaria cella liq̄re Predita diuio nectar celeste ppinās. Nescia spineti florens rosa nescia culpe. grē fons. expers limi. lux nubila pellēs. Spes miseris. medicia reis. tutela btīs. Proscriptis reditus / errāti semita cecis. Lumen deiectis req̄es pausatio fessis. Hec Alanus in anticlaudiano.

Hāc ergo visionem audiēs petrus comestor / prupit in hec ṽba.

Si fieri posset / q̄ arene puluis et vnde.
Undaz gutte. rose. gēme. lilia. flāme.
Ethera celicole. nix grādo sexus vterq̄.
Uētoz pēne. volucz pecudū genus omne
Siluaz rami. frōdes auiū q̄z penne.
Ros gramē stelle piscis anguis ariste.
Et lapides. mōtes cōualles tra dracones.
Ligue cūcte forēt. mime dep̄mere possent
Que sis vel q̄nta. ṽgo regina Maria.
Que tua sit pietas. nec lra nec dabit etas.

¶ Ergo et frēs charissimi ascendite vos in spū et videbitis Mariā absq̄ pari pulchrā. absq̄ fari. q̄ tota pulchra. Mariā amorosam. valde gl'iosaz. q̄ amica mea. Mariaz in ōceptu absq̄ oī defectu. q̄ macula nō ē in te. ¶ Uidete ḡ mariā sine culpa q̄ ad mētē. q̄ ad carnē. q̄ ad dētem. q̄ tota pulchra. Uidete mariā p̄parata suo nato iā dotatā q̄ amica mea. Uidete mariā sine pctō origiali. absq̄ fato. q̄ macula non est in te. Ergo dic gens pharisea. Tota pulchra es amica mea / nec est in te macula. que fuerūt themātis verba.

Sequit̄ scd's tractatus nr̄e ōsideratōis q̄ notat de lite sup delicta. sup renūq̄s neglecta. cū sit amica mea. Ubi ē deuote speculādū in h festo fuisse q̄sdā litē. de q̄ monet sapiēs Eccli. iiij. dicēs. Nō ōtēdas cū hoīe locuplete. ne forte ō te

ꝯstituat litē. In qua lite ꝓmo actor p̄ntat̃. Scd̃o causa ꝓpalat̃. Tercio reus ꝯnotat̃. Quarto cā disputat̃ ¶ Prio nāq; in lite hu[illegible] octo vetule q̄ sepe ad h̄ festū scādūt ex hac nebula furibūde. Pria vocat̃ lr̃a occidens Scd̃a rō litigiosa. Tercia spēs sophistica Quarta [illegible] cāonū Quīta apparen[illegible] [illegible] falsa poet̃. Octaua suspitio heretica ¶ Ascē dūt ad h̄ festū octo vetule. Lr̃a occidēs in vultu iā rugata. Rō litigiosa ritis comita ta. Spēs sophistica fallacijs armata. Su[illegible] ficies cāonū penit⁹ inflata. Apparentia legis [illegible] Falsa mathes̃ ex gestis diffamata. Falsa poet̃ apparenc̃ ad ornata. Suspitio heretica tremēs antiq̄ta ¶ Cū his vetulis ascēdit ad h̄ festū Lis ḡ nis. ira furēs. odiū imortale. pennis rācor. ihuman⁹ strepitus. ꝯgressio dira. Questio difficil̃ quā nulla solutio sedat. Iuxta Na sonē. ij. de vetula. Sicq; p3 q̄lit̃ in hac lite actor p̄ntat̃. ¶ Pria ḡ vetula. s. lr̃a occidens in illa visiōe imagiaria fricādo vultū. scal pēdo caput/in regis p̄ntia loquit̃ in hec v[illegible] [illegible] regia a dextris tuis i vestitu ꝺaurato. Ps̄. xliiij. Que tm̄ fuit in originali pct̄ō ꝯcepta. Argu. s. Ps̄. liij. cū ibi notatis. Nā oēs de clinauerūt sil̃ inutiles facti sunt ꝛc̄. vsq; ad vnū. s. xp̄m ẜm glo. ḡ regina fuit inutilis. ꝛ aliq̄n declinauit. Nec mir. q: nō iustifica bit̃ in ꝯspectu tuo omīs viuēs. Infra ps̄. cxlij. Sup h̄ sapientissimus Salomō lu strauit vniuersa. ꝛ vix de mille vnū reppit. Mulierē ex oib; nō inuenit. Eccl̃i. vij. Qd̃ ꝯfirmat apl̃s Ro. iij. Oēs in adā peccaue rūt ꝛ egēt gr̃a dei. Et de h̄ infra. c. v. Sic̄ ꝑ vnū hoīe3 pct̄m intrauit in. q̄ oēs peccaue rūt. Et Eph. ij. Eram⁹ natura filij ire. glo. Aug⁹. In hac ira oīs hō nascit̃. Vn̄ p3 iu stissime iudex q Maria fuit in pct̄ō origi nali ꝯcepta. ꝛ ꝑ ꝯsequēs festū de eius ꝯce ptiōe celebrari nō d[illegible] ¶ Scd̃o surgit scd̃a ve tula. s. ratio litigiosa dicēs se velle h̄ pbare euidēti rōne. Qm̄ Maria fuit redēpta a fi lio suo. s3 nō nisi a captiuitate ꝛ pct̄ō. ḡ con traxit aliqd̃ pct̄m. Scd̃o Maria habuit fomitē. s3 fomes est seq̄la pcti. ḡ ꝛc̄. Maior p[illegible] ij. Tercio maria fuit mor tua. s3 mors ē seq̄la pcti. ḡ. Quarto Maria fuit mūdata ꝛ scificata. s3 nō nisi a pct̄ō. ḡ.

Ma[illegible] Quinto si ma ria fuisset mortua an̄ filiū/iuisset ad lymbū patr̄. s3 nō nisi ꝓpt̃ pct̄m. ḡ. Maior p3. q: ianua celi nō fuisset apta nisi ꝑ passionē fi lij. di. xiiij. c. fi. Sexto caro xp̄i fuit ob noxia pct̄ō [illegible] ē rō pcti origial̃. ḡ. Ma ior p3. iij. di. c. i. Septio maria fuit de cimata in lūbis Abrae. s3 ideo. q: i origiali ꝯcepta. ḡ. an̄cedēs p3. iij. di. c. ij. Octauo in Maria fuit fames ꝛ sitis ꝛ multe alie pene ꝯcte. s3 iste sunt effectus pcti originalis. er go in ea fuit causa ¶ Tercio surgit tercia ve tula. s. spēs sophistica [illegible] lit̃ deducere. Solus xp̄s fuit sine peccato originali ꝯceptus. ꝛ nihil qd̃ nō ē xp̄s fuit sine pct̄ō. s3 Maria ē aliq̄d qd̃ nō ē xp̄s. ḡ ꝛc̄. [illegible] de bap. paruulor̄. Et li. ꝯ Iulianū hereticū. Et [illegible] Et ꝑ Ambro. sup Luc. Et ꝑ [illegible] de maria carnis v[illegible] Et ꝑ Grego. li. moral̃. Et ꝑ Da ma. iiij. sen. Et ꝑ Ansel. Cur deus hō. Et ꝑ Bern̄. in epl̃a ad cāonicos Lugdunen̄. ¶ Quarto surgit q̄rta vetula. s. sup[illegible] ca nonū dicēs h̄ esse expssum de ꝯse. di[illegible] c. firmissime. ꝛ. iij. di. c. ꝓnūciādū. in glo. [illegible] ¶ Quinto surgit q̄nta vetula. s. apparentia legis clamās. Lex dicit. Si filiusfamilias extranee ꝑsone/sit in adoptiōe3 datus. ex h̄ iura ptātis natural̃ minime dissoluunt̃. in sti. de adop. s3 hodie. nō obstāte in Maria adoptōe ḡtiosa. adhuc fuit obligata culpe iure naturali fraeno. ¶ Sexto surgit sexta vetula. s. falsa mathesis dicēs in ꝓma facie signi v̾ginis/ascēdit hec puella. ꝛ in ipius manib; sunt spice suspēse. ꝛ vestimēta vetu sta. teste Albumazar. vi. li. maioris itrodu ctorij. Et de h̄ Naso. iij. de vetula. sed talia vestimēta significāt veterē hoiem cū actib; suis. ḡ ipa induit veterē hoie3. ¶ Septimo surgit septia vetula dicēs h̄ esse notū ꝑ cō munia metra q̄ notat Petrus cretēsis sup Can̄. dicens. Nō aliquē potuit sine culpa gignere mūdus. Solus h̄ xp̄s fuit inter mi lia mūdus. ¶ Octauo ꝛ vltimo surgit octa ua vetula. s. heretica suspitio vl̃ ẜm alios no minat̃ ꝓsumptio temeraria dicēs. Iustissi me rex dicere q maria nō ꝯxit pct̄m origia le. hereticū ē cēsendū. ꝛ expsse ꝯ fidē. ꝛ ꝑ cō sequēs oēs sic tenētes sunt infideles. Prio sic dicere ē ꝯ determinatōe3 eccl̃ie q̄ appro bat oīa dicta sctōr̄ patr̄. in. c. Sancta ro mana. di. xv. in decretis. S3 multi sancti

dic[illegible] eā in pctō origiali esse [illegible] vt An
selmus. Ven̄. [illegible] Scdo. qꝛ ē ex
p̄sse ꝯ sacrā scripturā. igit̄ heretica. Conse
quētia pꝫ ꝑ Hiero. xxiiij. q. iij. c. hereses. in
decretis. Añcedens notū ē ex dictis. Ter
cio. qꝛ Augustin⁹ in li. de fide ad petꝝ post
ca. firmissime. sic dicit Petro. Si quem ꝯ
hoc ꝑtinacē cognoueris tanq̄ꝫ pestē fuge
ꝛ hereticū abijce. ḡ ꝛc̄. Quarto. qꝛ h̄ festuꝫ
sine falsitate fidei dogmatizari nō pōt. ḡ he
reticū. ꝯsequētia pꝫ. ꝛ añcedens arguit̄. qꝛ
hodierna festiuitas nō ē de ꝯceptōne semi
num. qꝛ ibi libido [illegible] nec de ꝯcepta car
nis. qꝛ nec fuit hodie. neq̄ꝫ de creatōne aie.
qꝛ nō fuit hodie. nec ꝯ totius eadē rōne. er
go iustissime rex h̄ festū nō dꝫ celebrari. Et
N sic pꝫ quō in hac lite causa ꝑpalat̄. ¶ Ter
cio dico q̄ in hac lite reus ꝯnotat̄. Nā post
hec oīa dicta vetulaꝝ locutus ē rex dicens.
Hec causa vr̄a vt video ꝯ reginā est de q̄ fe
stum facimus. Ait p̄ma vetula. Nequaq̄ꝫ
dn̄e mi rex. veritas nō est ꝯ reginā. Et rex.
Quis est ḡ reus ꝯ quā agitis? Ait p̄ma ve
tula. Sunt q̄dā puelle viatrices modicuꝫ
sapiētes. Et rex. Audiant̄. Et ecce scādūt
ad h̄ festuꝫ tabernaculoꝝ octo ꝟgines via
trices verecūde ꝛ timide q̄ in ꝯspectu om
nīū celestiū admirabiles videbant̄. Prima
Uera theologia in vultu ḡtiosa. Secūda.
Rō ꝓbabil̄ in gestu amorosa. Tercia Pa
trēs autoritas ḡta velut rosa. Quarta. Lex
canonica in hītu formosa. Quinta. Lex ci
uilis tota impiosa. Sexta Uera mathesis
apud multos ꝑciosa. Septīa. Dulcis po
esis sup̱ fauum dulcorosa. Octaua. Fides
pia firma ꝛ radiosa. Iste octo ꝟgines in il
la visiōe imaginaria fecerūt partē in causa
regine ꝟgīnū qui [illegible] fortissime cognouerūt.
Et sic pꝫ q̄s ꝛ q̄lis in hac lite reus ꝯnotat̄.
R ¶ Quarto dico q̄ in hac lite causa disputa
tur. Nā post hec oīa p̄ma ꝟgo. s. vera theo
logia cū honestate indicibili ī regis p̄ntia
loquit̄ in hec ꝟba. Tu aūt dn̄e sabaoth q̄
iudicas iuste ꝛ ꝓbas renes ꝛ corda. videaꝫ
vltōeꝫ tuā ab eis. Hiere. xli. Tibi eīn reue
laui causam meā. ifra. e. c. Ecce astitit regi
na a dextris tuis in vestitu deaurato. Psal.
xliiij. Que nunq̄ꝫ fuit in originali cōcepta.
I. Ergo in Ps. xcij. cū ibi notatis. Domū tu
am dn̄e decet scītudo in lōgitudine dieꝝ.
Nā hec regina ē domus tua quā tu edifica
sti [illegible] septē spūs septiformis pꝫ
Sap. ix. cum ibi notatis ꝑ Aug⁹. Que ab

initio ꝛ añ secula creata ē. ꝛ ꝑ consequēs in
statu initiali p̄ moꝝ parētū. pꝫ Eccli. xxiiij
cū ibi notatis. Itē necdū erāt abyssi. i. pec
cata. ꝛ ipa iā ꝯcepta erat notat̄ Prouer. viij
Itē hec ē illa stella quā vidit Balaā. Nūe
ri. xxiiij. Et si stella / ḡ a ꝑegrinis imp̄ssioni
bus aliena ꝛ abstracta. ḡ a pctō origiali p̄
uata. Itē hec ē illa arca de lignis sethi im
putribilibus pꝫ Exo. xxv. cū ibi notatis ḡ
ligna hui⁹ arce ꝟginee fuerūt ab oī putredi
ne p̄suata. Itē hec ē mulier illa fortis quaꝫ
vidit Salomō cui⁹ lucerna nō fuit extīcta
in nocte pctī. pꝫ Prouerb. vlt̄. cū ibi notatꝭ
Iteꝫ nunq̄ꝫ timuit domus tua illa a frigo
rib⁹ niuis. pꝫ. e. c. ḡ nunq̄ꝫ fuit frigus pecca
ti in ea. Itē hec ē illa porta quā vidit Eze
chiel q̄ nunq̄ꝫ fuit ap̄ta. pꝫ Ezech. xliiij. er
go ꝑ eā nunq̄ꝫ intrauit pctm̄. Itē hec ē illa
regina de q̄ Hester. xv. Nō ꝑpter te. sꝫ ꝑpt
omnes lex hec posita ē. Item. Nōne a p̄n
cipio sui pulchra ē amica tua ꝛ macula nō
est in ea. vt in themate. Unde iustissime rex
patet q̄ Maria fuit sine pctō originali cō
cepta. ꝛ ꝑ ꝯsequēs h̄ festū merito ē celebrā
dum. ¶ Scdo surgit scda ꝟgo. s. rō ꝓbabi S. 2.
lis dicens se velle hoc deducere ꝑ probabi
les rōnes. Primo. Quilibet in pctō origia
li ꝯsistens ē p̄tunc dignus pena eterna. sed
mater dei nunq̄ꝫ fuit digna pena eterna. ḡ
ꝛc̄. Maior pꝫ. xxx. di. scdi. Minor patet.
quia nō erat decens mr̄ē dei esse in pena et
na. ꝛ contrahere talem effectum. ḡ nec ratō
nem causalem vel dignitateꝫ ipius. Secū
do. Prima mulier fuit creata libera ꝛ nō ser
ua / sꝫ dignior ꝛ nobilior fuit scda mulier q̄ꝫ
p̄ma. ergo ipa creata fuit libera ꝛ nō serua.
Maior patet xx. di. scdi. Minor ꝓbat̄ qꝛ
in ea incepit tempus plenitudinis grē. pꝫ
Luce. i. Tercio. Quodlibet pctm̄ originale di
cit lamentatōeꝫ ꝛ ve. sed Maria nunq̄ꝫ ha
buit rōnem lamentatōis ꝛ ve. ergo nec pec
catū originale. Maior pꝫ. xxx. di. scdi. Mi
nor arguit̄ ex aue angelico qd̄ cōmunit̄ ex
ponit̄ sine ve. Luce. i. Quarto Maria ha
buit plenitudinē grē. sed q̄daꝫ magna grā
est p̄suano ab originali. ḡ hec fuit in Ma
ria. Maior patꝫ Luce. i. Minor nota est.
Quinto. Quodlibet pctm̄ dicit rōnem corru
ptionis ꝛ tactus. sꝫ Maria nunq̄ꝫ fuit cor
rupta / sed intacta. ergo nunq̄ꝫ habuit pec
catū. Maior pꝫ. xxx. di. scdi. ꝛ minor ē no
ta. nam oppositum ē error Heluidij. Se
xto Maria ꝑ filiū suū ꝑfectissime fuit redē

pt3.sed pfectius ē redimere a casu pseruan do q̃ post casum eleuādo. g̃ Maria fuit a casu pseruata ait Bern̄.sup Can̄.ꝛ h̄ de.v. di.scdi. Septimo Maria fuit exempta a maledictōe Eue.cui dictum est. In dolore paries filios.ergo etiā exēpta a maledictōe Ade cui dictum ē. Puluis es ꝛ in puluerez reuerteris: Et q̄ pbat sctūs Augustin⁹ q̄ nō decuit Mariā incinerari f̄m carnē.ergo exempta fuit a maledictōne vtriusq̄z.q̄ minus decuit f̄m mētē deformari ꝛ maculari. Octauo.quia caro xp̄i caro ꝟginis vt ibi assumit Augustinus in f̄mone assumptionis.s3 caro xp̄i non fuit obnoxia pctō vt in se formaliter.ergo nec caro ꝟginis fuit obnoxia peccato vt in se vel in sui pseitate. Nono pctm̄ q̄dlibet dicit dehonestatē ꝛ vitupeiriū sp̄uale. s3 Maria nunq̄z habuit dehonestatē ꝛ vitupeium sp̄uale.ergo nec pctm̄ originale. Maior pt3 de se. Minor arguit̄.q̄ tūc rex filius eius impleuit circūcisionē ꝛ soluit legē decalogi dehonorādo parētes. Decimo q̄ rex eius filius anq̄z haberet rōnem filiatōnis eā honorauit ab infamia pseruādo. Patet p Ambro.sup Lucam.ergo a fortiori pseruauit eā a culpa pseruādo. Igit̄ iustissime rex pt3 q̄ Maria nō habuit originale.ꝛ p consequens hoc festum merito ē celebrandū. ¶ Tercio surgit tercia ꝟgo.s.patēs auctoritas dicēs ad h̄ esse auctoritates potētes scōz. Nā Aug⁹. ꝯ̄ quīq̄z hereses.c.iiij.de psona regis sic ait. Si maria potuit īcarnari cū ip̄a3 facerē. potui ego incarnari cū ex ea nascerer.s3 scōm nō ē possibile g̃ nec pmū. Scdo. Idem iij. dicit ercī Excepta Maria ꝟgine de q̄ ppt̄ honorez dn̄i cū d̄ pctō agit̄ nolo facere q̄stionē Tercio Hiero.in f̄mōe assūptōis sic ait. Quicq̄d hūanis pōt dici ꝟbis/min⁹ ē a laude ꝟginis.g̃ tribuenda sunt ꝟgini oīa puilegia exceptiua culpe vel pctī. Quarto Grego.in psa. Felix nāq̄z es sacra ꝛc. Et in illa Sācta ꝛ īmaculata ꝟginitas. g̃ attribuēda sūt sibi oīa puilegia exceptiua culpe. Quinto. Ansel.de ꝯceptu ꝟginali sic ait. Decēs erat vt ea puritate q̄ maior sub deo nequit intelligi niteret. Sexto btūs Amb.in li. de ꝟginitate btē Marie dicit eā exp̄sse ab oī pctō origīali ꝛ actuali īmunē fuisse.vn̄ fuit p eā casula de thesauro regis intimatus. Tunc rex ait sufficit. ¶ Surgit quarta ꝟgo.s.lex canonica dicēs se hr̄e ad h̄ decreta. Primo q̄ rōne pctī q̄d mulier induxit/non ꝯcedit̄ palio postulare.xv.q.iij.in decretis. Sed Marie h̄ ꝯcedit̄ ex officio mediatricis.ergo abstrahit̄ ab illa rōne pctī. Scdo q̄ lege priuata ducitur. nulla existit rō vt lege publica restringatur in ea di. e. sunt qui q.r. Sz Maria a pncipio fuit lege priuata ducta ꝛc. Tercio. Qui a lege reaguntur in ppriis ꝛ sp̄ales subiectoni ei nō excipi ī c. si papa.de puileg.li.vi. S3 Maria fuit sic recepta in ppriā ꝛ sp̄ālez m̄rez filij dei a pncipio sui.g̃ ꝛc. Quarto cum sint iura obscura partium reo fauendū est potius q̄ actori.extra de reg.iur.in.vi. Sed hec iura partium sunt obscura.ergo Marie fauendum est. ¶ Quinto surgit quinta virgo.s.lex ciuilis dicens se ad hoc habere leges. Qm̄ pnceps augustus est legibus solutus.priuilegiata augusta pt3.ff.li.j. scdā cō.l. pnceps. Sed summus augustus fuit solutus a lege ꝯcupiscentie ergo priuilegiata augusta. Item in obscura volūtate manumittentis fauendū ē libertati.de regu.iur.ff.g̃ a fortiori in obscura rōne ingenuitatis fauendū3 est libertati. S3 hec ē obscura rō īgenuitatis Marie in pncipio sui.g̃ ꝛc. Et rex ait/ sufficit. ¶ Tunc surgit sexta ꝟgo.s.vera mathesis dicēs. Hec puella a pncipio sui /in pma facie signi virginis apparuit mūda ꝛ magni animi magniq̄z decoris. Teste Albumazar li.vi.maioris introductorij.ergo in sui principio non erat immunda ꝛ deformis. Itē a sui pncipio lucebat pluris honestatis. Teste Nasone.iij.de vetula.ergo erat sine ihonestate ꝛ vitupio culpe. Itē in ꝯceptōe hui⁹ puelle pma facies signi ꝟginis erat de signo ꝟginis. nullus astrologus h̄ negat.ergo puella hec q̄ erat signata erat vt tunc incorrupta ꝛ intacta f̄m vtrunq̄z hominē. Itē ad h̄ facit Machometus in alchorano azoara ꝛ dicēs. Nullus ē de filijs Adā quē nō tetigerit sathā pter Mariaz et filium eius. Et rex ait sufficit. ¶ Tunc surrexit septima virgo sc3 vera poesis.ad hoc se hr̄e dicēs poetrias innumeras. Nā Sedulius li.i.in carmine paschali loquēs poetice d̄ Maria sic ait. En velut espinis nobilis rosa surgit acutis. Nil q̄d ledit habēs vel q̄d obscurat honorē. Sic eue de stirpe sacra veniēte Maria. Virginis antiq̄ facinus noua virgo piat. Ergo Maria surrexit de spinis generis humani omni lesione semota.sicut nobilis rosa espinis. Ite3 ad h̄ facit poetria Marcia.vt supra. Itē Al

sonis. Item Petri comestoris vt sup. Itē Petri cretēsis sup Luc. Unā nec maculā natura reliq̄t in ista. Itē Alanus vt supra. ¶ Ultimo surgit octaua ꝟgo pia fides dicens. Pro ista ꝯclusiōe sunt mirabilia tua iustissime rex. ergo hec ꝯclusio ē pia fide tenenda. ꝯsequētia pz cū tū nō possis esse falsus testis. Añcedēs arguit in miracul' belsini abbatis. Itē de studēte fratre regis vngarie. Item de sacerdote in pago gallico. q̄ eccl'a sponsa tua amplectit pia fide. ¶ Tūc in illa visione clamauit rex. Adiuro vos vt ametis Mariā ꝛ cōmendetis/ q꞉ tota pulchra. Nec suscitetis. nec dilectā ꝓuocetis. q꞉ amica mea. Nec denigretis. nec formosam diffamet꞉. q꞉ macula nō ē in ea. Tota em̄ pulchra es amica mea/ ꝛ macula nō est in te. sunt ꝟba thematis ꝑassumpti.

x **Sequit tercius tractatus nr̄e ꝯsideratōnis q̄ notat rn̄sionem gaudiosam ad snīaꝫ famosam.** Ubi p̄mo materia declarat. Scd̄o snīa ꝓpalat. Nā post hec oīa in illa imaginaria visione surgit p̄ma vetula. s. lr̄a occidēs q̄si rabida dicēs. q̄d ad rōnes nr̄as q̄ insolubiles sūt iustissime rex? Surgit ilico honestissima virginum scā theologia dicēs. Ue rōnes ꝯtinēt. xviij. defect⁹ q̄ in sciētijs cōit repellunt. ¶ Primus ē q꞉ nō distiguitis int vl'e simpl'r ꝛ vl'e accōmodū. sic dī. xlvi. di. p̄mi ca. v. Ul'e simpl'r distribuit simpl'r. vt oīa q̄ voluit de⁹ fecit. Ul'e accōmodū distribuit s̄m q̄d. vt de⁹ illumiat oēꝫ hoīeꝫ venientē in hūc mūdū. qd̄ intelligit solū de illumiatis s̄m Aug⁹. infra e. c. Et sic tales. Omēs declinauert. Oēs peccauerūt. Oīs hō mēdax ꝛc̄. dicūt vl'e accōmodū. ¶ Scd̄s defectus ē. q꞉ nō distiguitis int exēptū de iure/ ꝛ exēptū de priuilegio ꝛ de facto. vt in. l. princeps ff. de legi. Nā augustꝰ ē simpl'r augusta de priuilegio. Et sic itelligit. Nō ē q̄ faciat bonū nō ē vsq3 ad vnū. s. q̄ sit exemptus simpl'r. ꝛ h̄ pz. cū tex. ibi loquat de exceptōe actuali. ¶ Terci⁹ defect⁹ ē. q꞉ nō distiguitis int redēptōēꝫ eleuātē ꝛ redēptōēꝫ p̄suantē. Sic distiguit btūs Bern. sup Cañ. s̄mōe lv. Pr̄io mō redēpta ē hūana natura. scd̄o mō āgelica. pz ifra. e. s̄mōe. Et sic de maria credim⁹. pz ḡ q̄ nō oīs redēptio ē a culpa. ¶ Quart⁹ defect⁹ ē q꞉ nō distiguitis int rōnē causalē ꝛ rōnē formalē. sic distiguit. xxxi di. scd̄i p Ambro. Nā rō causal' nō icludit simpl'r rōnē formalē. Nota ifra. c. di. p magistꝫ. c. fi. vbi ponit in p̄mo ꝯceptū puerperiū h̄re rōnē causalē pctī original'. ꝛ nō formalit. Et sic pōt itelligi q̄ maria habuit fomitē pctī in illo ꝯceptu q̄ ad legē ꝓpagātiū sub q̄ fuit ꝯcepta. s3 ñ habuit fomitē formalit in p̄mo ꝯceptu femīs vt p̄ꝫs. nec vt in scd̄o vt femis vt caro. nec in scd̄o simpl'r vt aīe. ¶ Quint⁹ defect⁹ ē. q꞉ ñ distiguitis int mortē icineratōis ꝛ mortē p̄suatōis. sic distiguit Aug. in s̄mōe assūpt. Pr̄ia mors est pēa pctī. pz Geñ. iij. puluis es ꝛc̄. Sed scd̄a mors abstrahit a pctō q̄tū abstrahit ab icineratōe. ꝛ tal' fuit mors marie s̄m Augustinū ibidē. ¶ Sext⁹ defect⁹ est q꞉ nō distiguitis int purgatōēꝫ ꝛ mūdatōēꝫ/ ab immūdicia ꝛ a p̄uata potētia. sic cōit distiguitur. ix. di. scd̄i. de purgatōe angelica q̄ non fuit ab immūdicia/ s3 a p̄uata potentia. Et sic ꝯcedit Maria purgata mūdata ꝛ scificata. ¶ Septimus est. q꞉ nō distiguitis int legē p̄uatā ꝛ legē cōēꝫ. sic in. c. Due sunt leges. xix. q. i. in decretis. Ideo cū dī si maria fuisset mortua añ filiū. de iure cōi iuisset ad lymbū. s3 dubiū ē de facto. Nec em̄ minus sibi potuit apiri porta celi vt tūc. q̄ꝫ in via vt credit a nonnullis/ eā vidisse in hac vita deū clare p essentiaꝫ. ¶ Octauus defectus ē. q꞉ nō distinguitis int legē ꝯcupiscētie ꝓpagātiū ꝛ plis ꝓpagate. sic notat p aliq̄s doctores iij. di. tercij. Nā p̄mo mō caro xp̄i fuit obnoxia pctō sic reliq̄ caro. patet in. c. i. iij. di. tcij. S3 scd̄o mō vtraq3. s. marie ꝛ xp̄i fuit p̄suata. ¶ Nonus defectus q꞉ nō distinguitis int solutōēꝫ decime ꝓpter grāꝫ p̄suantē vel ꝓpter grāꝫ eleuantē. vt dicit p nōnullos doctores. iij. di. tercij. ca. iij. Nā Maria soluit xp̄o decimā ꝓpter grāꝫ p̄suantē nō a casu eleuantē. ¶ Decimus defectus ē. q꞉ nō distinguitis int penā tractā vel inflictā ex culpa vel ex causa. sicut dī. xv di. iiij. Nā scd̄o mō. s. ex cā ml'tas penalitates ꝯtrxit Maria. s3 nūq3 ex culpa sua. ¶ Undecimus defectus ē. q꞉ nō distinguitis int exceptiuā ꝛ exclusiuā simpl'r ꝛ accōmodatā. sicut distiguit. xli. di. i. Nā illa/ nemo nouit filiū nisi pr̄/ nō est exceptiua simplicit. q꞉ nō est ibi exceptiua notionalis vel etiaꝫ essentialis s̄m aliq̄s. sed exceptio accōmoda q̄ excipiunt omnes illi quib⁹ d̄ iure hoc nō competit vel de facto. Et sic sunt intelligēde tales. Solus xp̄s fuit sine origiali. i. solus simpl'r ꝛ d̄ iure. quia solus augustus y

est lege solutus in.l.þnceps.ſʒ nõ solus de facto.ĩfra.e.l.¶Duodecimus defectus ẽ.qꝛ nõ distiguitis int̃ dictũ determinatũ/ꝛ cõcionatũ siue disputatũ.sic dĩ Eccl's.i.cum ibi notatis.vbi Salomõ qñq3 loquit̃ in ꝑsona fatui siue in ꝑsona opponẽtis. Et sic Ansel.in.ij. Cur de⁹ hõ loq̃t de maria in ꝑsona bosonis disputãtis.ꝙ in pctõ ꝯcepit cũ m̃r̃ sua. Sꝫ post opposituũ detmĩat in libello de ꝯceptõne ṽginis. Et in epl'a ad su
z os coẽpos.¶Decimustercı⁹ defect⁹ ẽ.qꝛ nõ distiguit' int̃ dicta a certũ ꝛ opinatũ. Sic distinguit̃ in.c. Noli nimis.di.ix.in decre. Nam alit̃ recipiẽda sunt dicta sctõꝝ cũ loquũt̃ dubie alit̃ cũ loquunt̃ assertiue. Propter h̃ Bern̄.q̃ in epl'a ad cãonicos Lugdunẽses dubie locut⁹ ẽ dicẽdo h̃ festũ nõ esse celebrãdũ. Nã in fine epl'e summittit se ꝛ suũ dictũ examini eccl'ie Romãe. ꝛ certũ ẽ eccl'iaꝫ Romanã iã facere illud festũ.¶Decimusq̃rtus defectus ẽ.qꝛ nõ distiguitis inter iesse ꝛ infuisse.sic distiguit̃.ix.di.ij.c.iiij sic ꝙ ãgeli ceciderũt de ordinib⁹ nõ ꝙ inessent sꝫ ĩfuissent. Sic dĩ maria mortua ꝑpt̃ pctm̃ ꝑ Aug⁹.nõ ꝙ ĩfuit sꝫ ꝙ ĩfuisset si nõ ꝓ̃ſuata fuiſſ3 ¶Decimusq̃ntus defectus ẽ ꝙ nõ distiguitis int̃ ius naturale ꝛ ius gẽtiũ. Sic distiguit̃ di.i.in decretis. Nã maria nõ fuit exẽpta a iure nature vt imaginatur apparẽtia legis.ſʒ fuit exẽpta a iure gẽtiũ.ex q̃ captiuitates ꝛ ſuilitates emanãt.ĩfra.c.c.v.¶Decimussext⁹ defectus ẽ ꝙ non distiguitis int̃ hitũ ꝛ situ. Sic distinguit Porretanus in li.vi.þncipioꝝ. Nã alit̃ cõsiderat̃ maria vt habituat̃ in vestitu deaurato. Psal.xliiij. ꝛ sic se habuit a principio sui. Alit̃ vt situata hñs in manib⁹ vestimẽta vetusta.vt dic̃ falsa mathesis.qd̃ non signat veterẽ hoĩeꝫ mariã ĩduisse.ſʒ euãgelicã pauptatẽ.¶Decimusseptimus defect⁹ ẽ ꝙ nõ distiguitiſ int̃ supficiẽ ꝛ medullã. Ut sensuꝫ in q̃ fit.ꝛ sensuꝫ quẽ fac̃. Ut distiguitur in.c.martino.i.q.i.ꝑ Hiero. Nã multa sunt supficie ꝯ sacrã scpturã expsse/q̃ tñ sũt catholica. ꝛ eoꝝ opposita heretica. Notuꝫ eñ ẽ eccl'iaꝫ approbasse oĩa dicta sctõꝝ.sed nõ vt supficialit̃ sonãt. nec in oĩ sensu queꝫ faciũt.¶Ultim⁹ defectus ẽ ꝙ nõ distiguitis int̃ causam totalẽ ꝛ causaꝫ ptialẽ.sic dicit auctor de causis ꝓpositõe.i. ꝛ cõmentator ibidẽ. Nã lex ꝯcupiscẽtie ꝓpagantium nõ ẽ causa totalis vt pctm̃ originale sit in carne vl' in aĩa ꝓpagate ꝓlis. Nec sequit̃ h̃ est ꝓpagatũ ẜm legẽ ꝯcupiscẽtie.g̃ in pctõ originali. Uñ nõ sequit̃ formalit̃.tres pueri sunt in camino ignis.g̃ patiunt̃ ab igne. ergo nec sequit̃ formalit̃. H.ꝓpagat̃ ĩ igne ꝯcupiscẽtie. ergo patit̃ originale. ſʒ sequat̃ de lege cõmuni. Maria aũt fuit ꝯcepta de lege ꝓ̃uata spũssancti que þma ꝯcepta fuit hodie sancta in suis origĩalibus þncipijs ẜm Anselmũ. Hodie concepta ẽ stella celi. hodie ꝯcepta ẽ palma virginũ.hodie cõcepta est ianua celoꝝ.¶Igit̃ triplex conceptio Marie videt̃ hodie celebranda. Nam hodie fuit ꝯcepta vt in suo originali principio. Nec sequit̃ ibi affuit libido ꝓpagantiũ.g̃ pctm̃ in ꝓle ꝓpagat̃ est sup. Scdo fuit concepta in carne mũdissima. Tercio in creatõe ꝛ infusiõe anime. Et de istis hodie celebrat̃ festũ. Nec sequit̃. Nõ fuit hodie illa vel illa ꝯceptio.g̃ non dꝫ hodie celebrari. Nã eccl'ia de ꝯsuetudine hꝫ anticipare vel postponere festa ꝛ certis causis ꝛ rõnabilibus.al's nõ posset ratõnabilit̃ celebrari in die lune cũ cadit in dominica q̃d ẽ ꝓ̃uum. Iteꝫ al's nunq̃ celebranda esset octaua in qua cantat̃ hodie sicut in die. Item tũc nõ esset hodie celebrandum festum ꝯceptiõis ꝓ sanctificatione ex quo tempꝯ fuit sanctificata ignorat̃ vt dic̃ sctũs Tho.iij.parte summe.¶Et sic inq̃t theologia pꝫ ꝙ rõnes vr̃e nõ sunt insolubiles.¶Tũc rex de solio suo ꝓtulit litis sentẽtiã in hec verba Anselmi in epl'a ꝯceptõnis ṽginis. Erubescant omnes insensati.qui tãtũ diẽ.tãta mysteria ac sacra.tenebris ignorãtie excecati ideo respuũt celebrare/ꝙ viri ꝛ mulieris copulatio/in ṽginis ꝯceptione consistit. Non eñ est verus amator ṽginis qui respuit colere diẽ sue ꝯceptõis. Hec Ansel. Cuius ṽginis veros amatores nos facere dignet̃ dominus nr̃ iesus dei patris ꝛ ipius ṽginis Marie vnicus filius.qui cum eodem deo patre ꝛ spũsancto viuit ꝛ regnat in secl'a seculoꝝ. Amen.

Sermo de sancto

Bernardo/editus a mag̃ro Johe de Gerson cancellario Parisieñ.

f FUlcite me floribꝫ. stipate me malꝭ/qꝛ amore lãgueo. Scriptũ ẽ in epitaphio spõsi ꝛ spõse qd̃ ad eternitatẽ diuini amoris cõpositũ ẽ.ꝛ ab illo cui⁹ nunc sermonem habituri sumus diuinis verbis

expositū. qđ ꝛ nūc legit eccl'ia in laudē sin/gularis spōse xpi virginis gl'iose. Cañ. ij. ¶ Si nō capit amoris ꝟba frigidū pectus vt scptura loquit (amorose Bernarde) Si te codē teste linguagiū amoris nō amans/ nō intelligit plus ꝙ̄ latinus barbarꝫ. q̄ pa/cto spes erit de algido imo gelato pectore meo ꝙ amoris vnq̄ꝫ flāmantia ꝟba depro/mat. ꝙ eloquiū eiꝰ sit ignitū vehement/ ꝛ ꝟbū instar Helie vt facula ardeat. Necessa/rius ē igit ignis ille amoris quē dñs misit in terrā volēs vehement accēdi. Necessari/us dixeri. tū vob ad capiēdū ꝟba amoris. tū p̄cipue mihi ad illa capiēdū sil' ꝛ loquē/dū. ¶ Te ꝟo btīssimū Berñ. esse vnū ex cō/sortio ignitoꝝ illoꝝ spirituū q̄s seraphin scptura noīat. ego pia fide tenens obsecro iā ꝛ obsecro p amorē tuū q̄tinꝰ sumpto cal/culo ardēti de altari illiꝰ cuiꝰ ignis ē in syō. ꝛ caminꝰ in hierl'm/ q̄ ē nō cupido falsus/ sꝫ verus dilectōis deus ꝛ ignis ꝯsumēs ē. tu labia mea tāgēs purges. Tu isup pecto/ra nr̄a oīa succēdas ad amorē illū q̄ te oliꝫ lāguisse ꝛ arsisse felicit/ te ducēte ifra doce/bimus. Exorabimus sil' amatricē illā tuā ꝛ amatā deā. q̄ q̄dē decātat. Ego mat pul/chre dilectōis. Cui supplices p̄ntamus il/lud angelicuꝫ. Aue gr̄a plena ꝛc. ¶ Fulcite me [illegible] stipate me mal' quia amore lan/gueo. Vox ista viri p̄res ꝛ frēs vox aman/tis ē. Amātis nō q̄liscūq̄ꝫ amātis. sed eius quē vulgus loquit. q̄ amat p amorē q̄ phi/locaptus ē. Cū ꝟo int aīe passiōes nll'a ve/hemētior sit ꝙ̄ amor (vt ab expientia sum/psit Cicero) nulla insup violētior. nulla ra/pacior. ꝛ q̄ minus sinat aīam esse sui iuris. (Nā ē extasim faciēs. vt ait Diony. iiij. de diui. no.) sic amorē puersum ꝛ iprobū nul/lū crimē excedit in vicio. sic amori casto et bono nulla ꝟtus equat in p̄cio. Alioquin quō [illegible] egregius doctor Augustinꝰ ex aduerso duos amores bonū ꝛ malū/ esse q̄si totidē p̄cipuos ꝯditores ꝛ rectores du/arum ciuitatū. vnius diuine. alterius dya/bolice. nisi ꝙ amor bonus int ꝟtutes/ ꝛ ma/lus int vicia p̄ncipant. Proinde vterq̄ꝫ a/mor [illegible] po[illegible]/det cogit. ꝙ̄uis alit ꝛ alit sic amor hereos manifestat in malo. ꝛ vox nr̄i thematis in bono [illegible] loquit. Ful/cite me florib. stipate me mal'/ qr amore lā/gueo. ¶ Et q̄dē de amore puerso erit secun/da ps nr̄i sermonis huius. si hora ꝛ via ex/pectatio tulerint. ꝛ hoc sub voce q̄rula ꝛ lu/gubri xp̄ianitatis lāguorē suū in membris [illegible] deplorātis. Primam ꝟo ptē sibi vēdicabit vox amorosissimi et [illegible] ad nr̄i edificatōez. ¶ Introducet itaq̄ꝫ pso/na eius iā btā atq̄ꝫ secura. tāq̄ꝫ ipm d amo/re suo in hoc mundo loquentē audiamus. Ita eñi texere meditatus sum doctrinā de amore. q̄tinus iocūdior esset ad audiend[illegible] facilior ad credēdū. maiestate sua dignior. ꝛ inuidiēbn̄s minꝰ ad imitādū. Quis eñi sibi ꝯgruētius amoris magisteriū vsurpa/uerit. cuius ꝛ facta oīa ꝛ scpta/ scit ille sunt q̄dā ignee amoris. Auertite igit paulisper mentē a me/ ꝛ ipm Bernardū nō me loqui putate. ¶ Fulcite me florib castoꝝ deside/rioꝝ o beati amorosi omēs spūs. Stipate me mal' odoriferis/ pulchraꝝ ordinatarū/q̄ꝫ operationū. qr amore langueo. Ecce a/nima mea [illegible] ego sum in terra pe/regrinatiōis mee/ circūibat ꝛ q̄rebat quem amaret. Neq̄ꝫ enim absq̄ꝫ amore diu viuere oīno poterat. Cuius stimulis nescio q̄bus iam ab ineūte etate cōfigebat. Cuius igne carpebat. vt in has gemebunda suspiraret voces. Fulcite me ꝛc. Obtuli aīe mee corā in pspectu p portas sensuū. Celū ꝛ terram ꝛ mare ꝛ oīa q̄ in eis sunt pulchra ꝛ specio/sa valde. Pulchritudo i formis corporeis ex ordine cōgruo partiū. cū q̄dam coloris ꝛ lucis suauitate. pulchritudo in numeris sonoris ꝛ canoris. pulchritudo in tangibi/lib. pulchritudo in gustabilib. pulchritu/do in odoriferis. q̄ oīa ꝯueniēti pportione sua intra mentē alliciūt. Et dixi aīe mee. ec/ce hec sunt amor tuus. Fulci te his florib stipa te his malis. Et ne vltra plāxeris. qr amore lā[illegible] ¶ Quid [illegible] ob/[illegible] a/turq̄ꝫ monitus meos/ cū his oīb q̄ ind[illegible] e/ram intus ad eā/ p corpis mei sensus. Ipa nimirum doctricē alterius amoris suscepe/rat. adhuc fere a cunabulis ab ancilla tuā deus noster matre mea. in gremio ecclesie sancte tue ꝛ a spūsancto tuo. Qualis h̄ do/ctrix erat/ erat fides catholica. q̄ mox vt ex/creui. mox vt gressuꝫ figere potui. duxit a/nimam meā ad fontē purissimū ꝛ serenum sancte tue eccl'e in q̄ ptinus vt vidit anima mea se ꝛ faciem suam velut in speculo quo/dam mundissimo/ ipa repente sagittata est iaculis suauiter ardentib/ diuine pulchri/

tudinis dignitatis honestatis atq3 dilecti
onis. istar narcisci. de q̄ poete fabulant᷑. Ex
illo/delere statuit aīa mea a corde suo omnē
pulchritudinē rez gestaz. Oēz cepit amo/
rem alterz a tuo/dedignari. Cepit tedere q̄/
rundam harz formaz. hic eīm tātā de p̄pa
dignitate decore z nobilitate p̄sumpserat
fiduciā. Tā superba de amore vt vulgo vocat
est)facta erat ita vt nullū nisi oīpotētissimū
sapientissimū diuītissimū z pulcherrimū sup
oīa amare dignaret᷑ magna s3 bōa supbia.
¶Quid mihi z tibi ait o bō q̄d mihi z tibi/
ad pulchritudines istas rez materialium?
Quid ad amorē eaz q̄s etiā nobiscum in fa
cultate sua bruta habēt? Esto pulchra sint
oīa. Esto speciosa z amena z digna diligi.
Quanto superemi et pulchritudo z decor il
lius q̄ fecit oīa? Si in vestigio. Si in vm/
bra. Si in nutu q̄dā z odore/hec violētia
inest vt se amari tāta īportunitate/tantaq3
rapacitate cōpellāt/vbi tū aculei graues sūt/
vbi plus aloes q̄3 mellis hñt. Noli mirari
seres ipa a q̄ p̄fluūt hec oīa/ sua vi me tra/
hit z dignitate me allicit. In cui⁹ amore tā
ta delectatio ē. z cuius ꝯuictus nō h3 ama
ritudinē. s3 leticiā z gaudiū. Iste ē de⁹ me⁹
cuius vulnerata charitate ego sum. sibi me
A degit. me totā habebat. sibi me dedi. ¶Ve
rum q̄3diu? heu tandē aberit. Et q̄usq3 vs/
q3quo vociferabor vim patiēs z nō exaudi
et? Quero eū misera nec inuenio. vulnera/
uit me z abijt. Adiuro vos filie hierl'm vt
si inueneritis dilectū meū annūcietis ei q̄r
amore lāgueo. Et ita vere elanguit aīa du3
hoc mō assidue suspirat ad deū suū. Erat q3
languor fortissimus. adeo vt macrescerez z
marcescerē totus. displicebat q̄cq̄d agebā.
quicq̄d videbam in seculo ¶Et aio ego ad
aīa3 meā. Certe aīa mea adhuc rudis es in
amore. nec satis erudita. p̄pterea forte non
venit ad te dilectus tu⁹. Vis introeamus
scholā aliquā q̄ doceat nos modū q̄ aman
dus ē amicus tuus/deus nr̄. Nam qđ sine
mō est. placere quō pōt? Qđ si ad res alias
viliores/ars addit᷑ z p̄ficit. q̄3to min⁹ rei hu
ic diuinissime z q̄ sola optie viuit᷑ erudiēdi
dū est artē nō deesse? Annuit ipa. Venit ḡ
nō tā gressu corpis q̄3 studio sedule inuesti
gatōis/ad scholas varias. interrogaui de q̄/
libet. Nunq̄d nō ars amoris doceret᷑ in ea?
Rñ[illegible] accepi a singul' voce ꝯfusa z rau/
ca. Docem⁹ amorē. S3 in veritate cōperi dū
p̄gerē vltra q̄rere. q̄r nō erat amor ille. vt est
amor dei nr̄i. amor castus quez q̄rebat aīa
mea. In schola vna/docebant᷑ hoīes ama
re. ī illa voluptatē. in alia mūdanā aliquaz
vanitatē. Quīetiā schola illa q̄ videbat᷑ ho
nesti⁹ instituta/schola l'ratoria/schola sciaz
variaz/referebat ad cognitōez oīa. nihil ad
amorē. Docebant᷑ illic sedulo adolescētes
z senes cū iunioribꝫ/de rebꝫ q̄rere. disputa
re. libros euoluere. vez a falso acute secerne
re. In his tot⁹ mergebat᷑ intellectus s3 affe
ctus p̄cul erat. p̄cul sine affectiōe. p̄cul val/
de z exul in terra deserta inuia z inaq̄sa. In
terra salsugis a malicia hitātiū passionū in
ea. In loco horroris z vaste solitudinis extra
termīos ꝯuersatōis illi⁹ de q̄ dictu3 ē. Nra
ꝯuersatio in cel'. ¶Ilico retorsi pedem ego
Bernardus ab his schol'. z agḡuata ē val/
de aīa mea studijs eaz. eo q̄ ita affectū suū
vel depuabāt. vel itolerabili p̄rsus vanita/
te aridissimū relinq̄bāt. Et dehinc ex imo
pectore altū trahēs suspiriū. Filij inq̄t ho/
minū vsq3 q̄ graui corde vt q̄d sine affectōne
de affectibꝫ iudicatis. vt q̄d loq̄mi sedule d
dilectōe. s3 nō idiomate dilectōis/dū care/
tis dilectōe illa/p̄ q̄ si dederit hō oēz subaz
suā/q̄si p̄ nihilo despiciet eā. q̄3q̄3 vbi docet᷑
illa? Docet᷑ dico nō lingua p̄pa affectuum
vbi repit᷑? Quis eius mihi scholā ōndet?
Fulcite q̄so me floribꝫ castoz doctoz. vos
q̄cūq3 potestis. z potestis soli qui amatis.
Stipate me malis ordinate charitatis. q̄r
amore langueo. ¶Sic lamētabat᷑ aīa mea. B
sic languebat turgida amore/q̄rēs scholā/
quo ꝯuenientius eā in arte bñ amādi z amo
rem ꝯfuādi patiēdi z agēdi redderet insti/
tutā. ¶Tū e celo intonuit dñs voce grādi
ad aures suas introrsus vt religiōis scho/
lam peteremus. Credo q̄r magis ad inflā/
matōez affectus q̄3 eruditōnez solā intelle/
ctus religio statuta ē si recte manet institu/
ta. In q̄ rursus ab initio collocat᷑ securius
feruor amoris nouitius q̄3 in solitudine ne
tenera adhuc aīa offendat in illud maledi/
ctum. ve soli. q̄r cū ceciderit nō h3 subleuā/
tem. Paraui ꝯfestim animū gerebā circa
vicesimū secundum annū. Anno dñi. M.
cxij. Et a ꝯstitutōe dom⁹ Cistercij. xvi. dū
cū socijs āpli⁹ triginta religiōis schole me
subdidi ¶Sz q̄li religiōi z q̄ [illegible] Religio
ni inopi austere regulari. nō q̄les heu mul/
tas innieo corruptiores q̄3 seculū. Corru/
ptiores in comessatiōibꝫ. in lascinia mo[illegible]
effreni cuiuslibet disciplie regularis ab[illegible]

[illegible] nomi
ficticiũ aut pter vestẽ. ⁊ nescio q̃ forsan cãti
ca. nihil deuotõis plurimũ tedij ⁊ vexatio
nis habẽtia. Porro finis meus solus fuit
amor dei. vt in me genit⁹ a gr̃a dei/cito na/
sceref. ⁊ nat⁹ fieret viuax fortis ⁊ feruidus.
oĩa potenſ exupans suauisq̃ ⁊ sapiẽs. Nã
religionẽ pfitẽs si quicq̃ aliud intẽdit/aut
cibũ gl'az vel opes q̃s sibi negabat seculũ/
quidni successus turpes habeãt/ea q̃ tã fe/
do initiata sunt pncipio. Sz ad me redeo.
¶ Mox vt religionis scholaz introgressus
sum/suscepit me in pmis vt mos hz locus
nouicioꝝ. in q̃ ↄuersatus aliquãdiu/gdu3
pficientiũ ascẽdi. Nemo eñ repẽte fit sum
mus. Tandẽ pmouẽte deo de ỽtute in vir
tutẽ/ad pfectiões assumptus sum. Primo
velut aĩalis. Scđo vt rõnalis. Tercio vt
spũalis. ẜm tres status studẽtis ad amorẽ
dei. q̃s transscripsi p epistolã ad fratres de
mõte dei. ¶ Cõformiter etiã ad tres diuini
amoris gradus q̃s notauit libellus meus
de diligẽdo deũ editus. Primus locus est
schola discipline ⁊ ↄtritõnis. Alter schola
sanctimonie ⁊ meditatõis. Tercius ẽ scho
la solitudinis intime ⁊ ↄtemplatõis. In p
mo [illegible] amore. Dehĩc
morif amore. Demum tercio viuit amore.
¶ Qm̃ parturitio amoris fit cũ dolore lan
guido. hoc est in rixa passionũ. Dehĩc post
eius parturitionẽ mortificatis passionib9.
[illegible] Be
niamin Rachel. Tercio tandem amor na/
tus adolescit ⁊ crescit. ⁊ ex illo aĩa viuit cu3
apostolo dicẽte. Viuo ego iam nõ ego. vi/
uit xp̃o in me xp̃us. ¶ In pmo bellũ. In se/
cundo inducie. In tercio pax. Nihilomi/
nus dum vita mortalis agif in amore/hec
oĩa pmixti3 insunt. bellũ. inducie. pax. rur/
sus bellũ. rursus inducie. pax vicissi3. Nã
[illegible] gau/
diũ. vix hora vel dimidia fit in celo silenti/
um. ¶ In hunc modũ [illegible] metaphora
exardescit ⁊ crescit ignis diui amoris. Tor
ret pmo vehemẽter cũ multo fumo carna/
lium desideriorum. ⁊ flamma non nisi rara
raptim emicat. dehinc flãma rapacior ex/
urgit cõuoluta fumo fantasmatũ. licet ad
postremũ velut in carbone suo nitet. tran/
quillus ardet depuratus ab omni fumosi/
tate. tũ passionũ. tum fantasmatu3. ¶ Hoc
ỽo ferreũ ⁊ tranquillũ dilectiõis incendiũ
[illegible]

conceptũ enixa esset. quib9 nõ ego languo/
rib9 extenuatus sum/quib9 nõ vexatus do
lorib9? Quotiẽs ego ad sctõs sanctasq̃ ho
mines q̃tiens ad p̃res ⁊ frẽs meos simul in
xp̃o degẽtes/q̃rulis vocib9 planxi. Fulci/
te me florib9 sanctaꝝ orationũ viaꝝ. stipa/
te me malis exemploꝝ viroꝝ/q2 amore lan/
gueo. ¶ Cognitus ẽ nimiũ mos eius. imo
more veterano vult hec infelix ⁊ suadet. q̃d
dico suadet? vi agit vt pstituat decorẽ suũ.
hec virgũcula mea. hec adolescẽtula anima
mea. Attrahit videl3 corruptores sordidis
simos/improbissimosq̃ pdones aĩaꝝ in/
[illegible]
dep̃datus erat aĩa3 Hieremie? Tactus p/
terea ⁊ gustus ⁊ lingua ⁊ aures/heu q̃ vio
[illegible]
palliũ aĩe mee ⁊ subdole blãdiens. Dormi
inq̃t mecu3. Reclamat aĩa mea ore sinderi/
sis in q̃ nõ est inuẽtus dolus. s3 nec inueni/
ri põt. Reluctaf manib9 conscie. Seorsu3
vos exclamat. abite hic in malã horã viaꝝ
fallacissimi deceptores. Nescitis forte q̃lis
ego sum. Ego ne talis meipsa3 sub via libi
dine pstituendã turpiter exponã. Ego ne
ludibriũ vobis ero risus ⁊ opprobriũ? Nõ
est ita ↄsiliũ. alias q̃rite si q̃s inueneritis q̃
[illegible]. Ego
vos respuo despicio ⁊ cõspuo. ph9 de vo/
[illegible] carnis.
¶ Ego aũt Bernardus ad meipm frequẽ/
[illegible]
[illegible]
venisti ad amoris casti scholã. in q̃ docea/
ris amare deũ ex toto corde ex tota aĩa ⁊ ex
tota fortitudine. Nihil ergo tibi cu3 carne.
[illegible]
nũc grauis molesta sit atq̃ cũ oblectamẽto
obsequef tibi. Sz q̃d? Nõ tantũmõ timo
[illegible]. Notum est
[illegible]
nudũ aggresse sunt. q̃s vt clamaui latrões
⁊ socios excitaui. Altera vice/vetulã hanc
carnẽ meã/q2 ex visu mehercule stimulabat
me acrius solito ego demersi collotenus in
aquã algidã vsq̃ dũ misere ad mortem ob
torpuit. ¶ Talib9 aculeis in sui pturitõe ex
agitatus amor me9/sepius in flebiles eru/
pit eiulatus vagitusq̃. Et ego multũ flens
⁊ amorẽ meũ q̃si lachrymis iã balneãs lo/
quor cũ aplo. O infelix ego hõ q̃s me libe
rabit d̃ corpe mortis huius. gr̃a dei p ihm
xp̃m dñm nr̃m. Scio eñ q2 aliter ↄtinens

esse nō possum nisi deus det. dat aūt exercē
tib⁹ se ꝛ q̄rentib⁹. ppterea Fulcite me flori/
bus orōnū viaꝝ o scti sctēq3 omēs. stipate
me malis spūaliū charismatū. q2 amore lā
D guo. ¶ Talis fuit status meus in scola cō
tritiōis. q̄ in re ꝛ si nihil mō patior in glīa.
cōpatior tn̄ tibi o q̄sq̄s es generosus ado/
[illegible]
[illegible]
dici ex his q̄ passus sum pugnā tuā/ sȝ for
tit᷑ age p̄cor. Precor hāc veterē sordidā car
nem tuā aīosus euince. Ego meip̄m tibi p̄
beo in exēplū victorie. spēq3 corone/ tu me
seq̄re. tu expto crede. credis hec lucta paca
tissimū afferet nisi victus fede succumbas.
Alioq̄n iugi miseria torq̄beris acerrimoq3
pruritu/ etiā in senio/ dū a male suauib⁹ dā
nabilibusq3 titillatōib⁹ ab illecebris fouere
sanareq3 te putabis. ¶ Ueꝝ sup oīa te mo/
neo p̄clare adolescēs ꝛ repetēs iteꝝ. iterūq3
monebo. caue tibi a cōsortio nequā adole/
scentū. vel viroꝝ euiratoꝝ. sciēs q̄m corrū/
pūt bonos mores/ ꝯfabulatōn es pessime.
q̄to magis attrectatōes opatōesq3. O mo
res. o scelera. imo o mortes. o scelera scelera
tissima. q̄m societas illa formidāda ē de cō
tagione pessima quā naturali federe ac in/
stitutōe mutuo decebat esse castā atq3 secu/
rā agēte hec corrupte la bestiali coꝝ. q̄s om
nipotēs nature deus/ si nō resipiscāt male
pdet. iuste q̄dem/ q2 ꝛ ipi q̄nq3 nephādissi/
me pdūt q̄s ꝯuare instituereq3 debuerant.
sic fidei sue traditos velut āgelice puritatꝭ
iuuēculos. Ueꝝ tu adolescens inclyte has
pestes mōstrificas/ nō minus effugito/ q̄3
fame tue/ q̄3 castitatis tue/ imo q̄3 vite tue/
certissimos hostes. Q̄, si vim pauerint ob
nitere reclama palā eloq̄re/ palā ostendito.
veternosā hāc beluā ignib⁹ ꝑsequendā. cla
ma mecū. latrones latrones. ¶ Deniq3 in
omni tua afflictōe dū amorem castū ꝛ diui
num parturis. ociū p̄cul absit. O cia si ꝛc.
Sit q̄3 refugiū ad lectōnes. ad ieiuniū. ad
orōnes. Non eīn vincit᷑ hoc demoniū ni/
si in ieiunio ꝛ orōne. Dic in hac parturitōe
tua. dic deo ꝛ omnib⁹ eius ex intimis p̄cor
diȷs anime tue. Fulcite me florib⁹ castimo
[illegible] quia amo
E re langueo. ¶ Tali lāguore torq̄bar. tali pō
pa rumpebar pariendo amorē dei iā cōce/
ptum. Quidni igit᷑ languorē hūc feruidū3
mors si aliq̄ seq̄ret᷑. Qualis mors? mors al
terutrius ex h̄ amore duplici. Mors amo

ris aut carnalis aut spūalis Sȝ dicamus
melius ꝙ carnalē spūalis amor strauit. cal
cauit. exaīauit. De q̄ vere dictum ē. Fortis
vt mors dilectio. Perpendo quō enecata ē
in me dilectio ꝛ delectatio q̄libet corpalis/
q̄n ad cibū3 ibā sicut ad tormentū. q̄n sagi
mine concreto incaute opposito/ visus dū
sum p̄ butyro. Q̄n subinde ad ipa luxurie
blādimēta ego vel sola recordatiōe ꝯcutie/
bat horrore/ abominās ea tāq3 saniē putrē
fetidamq3. ¶ Emortua igit᷑ veterana carne
mea felici morte. q̄ vitā nō abstulit sȝ muta
uit q̄tinus renouaret᷑ sic aq̄le iuuēt⁹. Amo
rē dei p̄dē ꝯceptū enixa ē aīa mea/ obstetri/
cāte pnīa cū suis sodalib⁹. Successit in se/
cūda scola/ meditatio sedula famulatrix. q̄
nato amori/ lactātis ac gerule fungeret᷑ offi
cio. Est itaq3 meditatio fortꝭ vehemēs atq3
[illegible]
Nōne fortis ac vehemēs attētio q̄ pōt mel
sugere de petra. oleumq3 de saxo durissimo
ad amoris sui nutrimentū. imo ad raptū3
facit. Est aūt raptus vehemēs occupatio
ꝟtutis supioris cū totali cessatōe ꝟtutū in
serioꝝ aut saltē cū debilitatōe notabili. In
[illegible]
ignis diuini amoris. pp̄ha dicēte. In me/
ditatōe mea exardescit ignis. Hoc fit vali
do fletu assidue ꝯsideratōis. strigēte ꝛ vnicē
te ꝟtutē totā ignis hui⁹. q̄tinus ex materia
iā p̄pata ꝛ q̄si desiccata ab humore grosso
carnalitatis/ flāma purior erūpat ꝛ emicet
Hec meditatio nōne mihi satis ab adole/
scētia familiaris extitit q̄n frequent᷑ ea que
corpeos sensus circūstabāt/ me cōpellebat
vel ignorare vl᷑ prsus negligere. Testudo ꝛ fe
nestra celle nouicioꝝ ꝛ lacus lausane ꝛ cella
m[illegible]ti mei ꝛ alia multa fidē hinc faciūt q̄ꝫ
mihi ꝯsideratio nulla erit. ¶ Hic mihi soli/
tudo placēs/ hinc int᷑ q̄rcus ꝛ fagos magi
stros ꝛ doctores meos/ g̃tior ꝛ crebrior il/
la ꝯuersatio mea/ illic ea oīa q̄ fomentū3 p̄/
stant amori diuio colligebā. sugebā. dū[illegible]
bā. aut iā collecta remouēs ruminabā. q̄ꝫ
[illegible]
tim sup cātica ꝛ in meditatōib⁹. ¶ Ego q̄p
pe mecum ipe ꝛ ad deum nūc hoc nūc illo
mō meditās fabulabar. Quis ego sū3 dn̄e F
Quis o rex vniuerse creature vt digneris
te amari a me? Quid dico digneris. cum tu
ipe terribiliter iubeas vt amē te. ꝛ mineris
eternas miserias si nō amauero te. Te quem
amare fructus summus est. summa nobili

tas. [illegible] maqz dulcedo. Jubeas vt diligam te. Diligaz te igit dñe fortitudo mea. diligā non qꝫ amore meo egeas. sed qꝛ idipm vis ꝛ iubes. fiat qd vis. fiat qd mādas. exurge domine in pcepto qd mandasti. diligat te qcqd in me est. tota vtus mea. totū cor meū. tota aīa mea. desideret teipm q totus es desiderabil. amē te totū cui me totū nec semel debeo. Naz debeo. qꝛ nihil erā ꝛ fecisti me. debeo/quia pierā ꝛ reformasti me. millesies mortē meruerāt pctā mea. sꝫ debeo millesies ꝛ amplius. qꝛ mīsicordia tua magna ē sup me. ꝛ eruisti millesies aīaz ex inferno inferiori. etiā aīa mea tepida ꝛ euomi digna. aīa arida nimis in amore dei tui. aīa ingta bñficijs eius. Appello te. rñde mihi. si qspiā amore tuo sic arderet/vt oīa largiret tibi [illegible] Quid [illegible] vltra omīa sua donaret ꝛ seipm nec solū donaret sꝫ insup p te redimendo a morte/ mortē ipe durissimā vltro pferret. nō adeo obduruisti/vt posses talē sic amātē redamare. Atuero deus tuus ille talis est. q nō pusilla aliq bōa/sꝫ h celū hanc terrā /h mare ꝛ oīa q in eis sunt/tibi ptulit. sꝫ ꝛ pprio filio suo non pepcit(inqt apl's suus) sꝫ p nob oīb tradidit illū. qꝫto magis nō oīa etiā nob cū ipo donauit. ¶At rñdebit fortassis tua vel ingratitudo vel auaricia. nō mihi soli indes/ ista donata sunt. ppterea nō sūt amoris erga me singularis indiciū. Falleris aīa mea sciueris qꝛ tibi multo copiosius bñficium collatū est. Itaqꝫ finge tibi vnice h celuz. ꝛ hāc terrā datas esse. deum insup p te sola redimēda carnē ꝛ mortē suscepisse. nūqd solitariū h munus grāde malles esse qꝫ cum [illegible] nūqd etiā angeloꝝ ꝯsortio/velles nō gauderet. Nunqd eligeres muneꝝ tuoꝝ nullos esse pticipes. Nō ita sapis aīa mea/vt hoc sapis. Cur g nō diligis diligentē te/et talē ꝛ talit diligentē. q amari se ꝛ iubet auctoritate ꝛ rogat charitate. aduersitate co[illegible] si ad puꝝ reducat. dies noctesqꝫ me ames. ne desieris. me somnies. me expectes. ꝺ me cogites. me speres. de me oblectes. mecuz [illegible] ego tuus. ¶Talia olī plura mecū meditabar vt colūba. Nūc ad vos mihi exhortati [illegible] estis. ad vos qs edomita iā carne qꝫtū satꝭ est ad meditandum ꝯuenit. satagere totis conatuū neruis ad amorē dei nutriendum augendū. pficiendūqꝫ. Non vos abducat ocio vel ignauia ꝛ vecordia. vl' amor solius [illegible] quē sic maxime respicit vtus ꝛ meritū/ita pcipue colēdus ē. ¶At uero dicetꝭ. nos certe ad studenduz positi sumus. nos ad scripturas intelligendū. hec ē nostra vocatio. Hoc nec ego nec reprobo frēs. nihilominus testimoniuz phibebo vob qle positū ē in epl'a mea ad frēs de mōte dei/qꝫ scripturas sacras nullus vnqꝫ plene intelliget q ñ affectus scribentiū induerit. Et qles affectus. vtutū qꝫ regina ꝛ mr ipe est. Deniqꝫ sm mēsurā dilectōis/ꝯsequit magnitudo reuelatōnis diuinoꝝ pceptoꝝ. Nolo mihi credideritis nisi h insinuet deus ipe dilecti[illegible] qꝫ audiui inqt a pře meo nota feci vob. Nimiꝝ a natura comptū est qꝫ secreta nr̃a occultamus hostib/amicis reuelam⁹. Super inimicos meos prudentē me fecisti inquit ille [illegible] manifestauerat. Causam subdit meditationem ꝛ amorē diuinoꝝ pceptoꝝ. ¶Quis pterea negauerit qn amare sit qddaz sentire. qꝛ amor insup qdam spūalis existat perceptio. Sentire vo cognoscere ē nō min⁹ qꝫ videre. Et sepe tāto amplius ꝛ certius qꝫto tactus ꝛ gustus ab obiectis suis pcepti[illegible] Nonne mellis dulcedo ꝛ ignis caliditas ꝛ odorum suauitas melius gustu tactu ꝛ olfactu qꝫ visu dinoscunt. Nō aliter aīa suū gustuz habet suū tactū olfactum insup/ex amore. Rursus si btitudo hec debet mūdis corde qꝫ ipi deū videbūt. ꝛ hec mūdicia nullo pacto melius/nunqꝫ sincerius ꝛ efficaci⁹ fit/ qꝫ p successionis amorose depuratiuā actionem/vt maiorē amorez amplior ꝯsequat cognitio [illegible] oculus. vbi vo oculus ibi intētio. ꝛ vbi intenderis ingeniū valet. qre ad vehemētiorem amorem [illegible] ¶Deinde [illegible] sa. Erit g vt⁹ cognoscitiua/qꝫto in se collectior/tāto fortior. Nihil aūt plus qꝫ amor vnitiōez hāc opat. Plura sunt in hac sniā nā qs nesciat ex hac calefactōe forti/ignez lucentē erupe. Ita et amore cognitio generat. ¶Dicetis pterea fortassis amorez vos habere dei qꝫtū sufficit ad pceptū. Vellem

etiã nos habere q̃tũ sufficit ad pfectũ ꝛ p/fectã. qm̃ in via dei nõ pgredi regredi ẽ et magna plãe iã impfectio ẽ/ ꝛ ppriũ fuit pi gri/nolle niti esse pfectũ ¶ Ceterũ cauete obsecro. dũ mẽs remanet arida a pinguedine spũs dũ suauitate diuini amoris destituta lãguescit. ne tandẽ ipa redeat ad ɔsolatiun/culas q̃sdã fedas ꝛ carnales indignas se. [illegible] nõ posse. qꝛ si deest ɔsolatio spũalis q̃ gusta[illegible] amor dei. qs facile nõ agnoscat q̃ꝫ paruo lapsu et lubrico/delectatio carnalis obrepe timẽda est? Quis nõ extimescat illã aplĩ exprobrationem. Cũ spũ cepitis carne ɔsummamĩ Profecto absqꝫ amore dei feruido. nunq̃d tuto veniẽt sollicite ꝛ misere huius obliuio vite. qm̃ male vincit delectatio carnal/ delectatiõe silr carnali. sꝫ aliꝰ potius. Solus amor dei clauus ẽ. q̃ clauũ amoris impuri
D dꝫ retũdere. ¶ Et o frẽs si vel tenuit ꝛ in raptu quodã gustare donaret ꝛ videre q̃ꝫ suauis ẽ dñs. si fas esset exclamare ex affectu pbato ꝛ expto/sentiendo cũ ppha/quemadmodũ q̃dã ex vobis pñt. q̃ꝫ magna multitudo dulcedinis tue dñe quã [illegible] timentib' te. Tederet affirmo ariditatis istius in affectu/cũ eruditiõe q̃ꝫtalibet intellectus. puderet animã tãdiu lãguisse. eã fuisse sicut terrã sine aq̃ deo. sine aq̃ sapie. h ẽ sapide saporose scie. Puderet ꝛ postremo primã nondũ lr̃am alphabeti huius scie affectual' didicisse. Itaqꝫ liberet exclamare cũ vno ex magnis scrutatorib'. sꝫ nõ absqꝫ affectõe. Sero te amaui pulchritudo tã antiq̃ ꝛ noua. Sero te amaui. ¶ O si liberaliori dono/vehemẽtioriqꝫ exercitio datũ essꝫ amorẽ vr̃m extẽdere ad illũ quẽ tercio loco noĩauimus amoris gdũ ad amorẽ extaticum. ꝛ q̃ ad supmẽtales rapit excessus. pfecto iã vos cũ regina Saba nõ haberetĩ vltra spm̃ p magnitudĩe vel deuotõis vel exultatõis vel ãmiratõis. ¶ Nã amor dũ per ɔtẽplatiõis obsequiũ in tercia schola/hucusqꝫ tremẽti/robur accepit. assumit. iũgit. ꝛ vnit aĩaꝫ tanq̃ꝫ spõsam/deo suo spõso. vt sint iã nõ duo sꝫ vnus spũs. Et iã verius est aĩa in deo quẽ amat/q̃ꝫ in corpe qd animat. nã ibi verius ɔfuat. ¶ Ita aĩa q̃ prius appellabat turtur ꝛ colũba p gemitu ꝛ meditatõe. q̃ vocat amica ꝛ filia p subarratõe ꝛ adoptiõe/iã dĩ spõsa introducta in cubiculũ regis ad fruẽdũ cupitis ãplexib'. Illic ipa ɔcipit ꝛ fit pbigena. gignit itaqꝫ verbũ [illegible] nali vtero supioris portiũcule mẽtis sue q̃ noiat vel scintilla seu apex ratõnis vel ipa synderis. cuius integritas violari nec in de[illegible] ¶ Perget aliq̃s q̃rere q̃d ẽ pbũ gigni ab anima? Accipite sicut olĩ rñdi qꝛ sola hoc docet expientia nõ doctrina. vnctio nõ lectio Vis h mãna absconditũ q̃le ẽ agnoscere? Gusta ꝛ vide. pmum gustare. post videre. ¶ Ego igit vos oẽs in amore ammonitos [illegible] de schola ɔtritõis ꝛ pñie in scholã meditationis cõsctimonie. ꝛ tandẽ in scholã solitudinis intime flagitãtes crebro deũ ꝛ sanctos sctãsqꝫ oẽs p pba anime h amore vulnerate. Fulcite me florib'. stipate me malis qꝛ amore lãgueo. ¶ Hec tãta dicta sunt. R. p. ꝛ viri doctissimi de amore bono/faciente ciuitatẽ dei in nob. ꝛ h sub psona amorosi nr̃i deuoti Bernardi. tũ ad cõmonitiõeꝫ nr̃aꝫ. tum ad sui pconium.

D Ebebat subĩde ps altera xpianitatẽ introducere de suo lãguore lugentẽ quẽ furor filiorũ/non tã amantiũ q̃ꝫ amentiũ seu dementiũ/suscitauit adaugetqꝫ Vereor tñ ne post verba ꝛ gustũ suauissimi amoris vos tam[illegible] Querulis q̃ppe pbis/ q̃d opus ẽ. vbi tãtus factorũ strepitus/tãtus fragor audit ɔclamãte xpianitate tota/qꝛ amore lãgueo? Amore q̃ dẽ seuo ꝛ puerso in mẽbris suis. cuius amoris ad pcedentẽ tãta ẽ q̃ꝫta esse põt dispariltas. ¶ Primꝰ vnit diuisos. iste ɔiũctissimos diuidit. pmus nõ querit q̃ sua sunt. Iste etiã [illegible] ɔtritio ꝛ meditatio. Sꝫ ɔtritio ꝛ infelicitas [illegible] q̃ꝫ iniq̃tatis in cubili suo. q̃ astare fac oĩ vie nõ bõe/ꝛ maliciã nõ odire. Ac pinde nõ in ɔtẽplatõneꝫ cadit hec meditatio. sꝫ tota in [illegible] tẽ lacerauit ¶ Amor iste ad seipm̃ qm̃ homines seipos amãtes vt sine federe sint/cõe ẽ. qui qm̃ ad seipm̃ ɔbit se vel alios quõ dilataret? Vñ ptera ire. ɔtẽtõe s. rixe. aĩositates ɔtẽtiõe. vñ ɔsuetudĩes babylonice? noli q̃rere cãꝫ alterã pter amorẽ sui. Sꝫ accendit [illegible] adesse boni sperabit. ¶ Adde qꝛ amor sui qꝛ [illegible]

ris ꝛ bachi ꝛ veneris. Nullus ad hec mala
pellēda pꝫ exitus. cōuoluunť fere oīa tene-
bris. multi q̄ꝫ. q2 nec ꝓpriā nec alioꝝ vocē
intelligunt in h̄ negocio turbido ꝛ ceco la-
cuosissimi scismatis tumultuant īmmo
agūt. hostes a domesticis nō secernūt. ꝛ qd̄
euenire solet pugnātib9 in tenebris. Cuius
rei p̄bet argumetū/ ep̄la q̄dā grandis nuꝑ
edita. q̄ tota ꝓbris. tota cōtumelijs scatet. to-
ta viciosissimo ꝓrsus ꝯfutatōis genere cō
fundit. ¶ Nūc igiť inť hec negocioꝝ pōde-
ra inť amoris huius vincula/ speres amori
dei/ speres ꝯtēplatiōi locū esse/ speres q̄ re-
cogitēt cū deuoto Bern̄. illi q̄ tales sunt di
es antiq̄s ꝛ ānos eternos in mēte habeant.
Propťea desolata ē oīs terra. q2 nemo est q̄
recogitet corde. ¶ Postrēo heu maloꝝ oīuꝫ
cumulus/ iā maloꝝ semiaria iacta sunt. Et
hinc verendū ē/ ne seges infelicissima here
sum radicitus pullulet ꝛ ineuulsibiliť occu
pet agros eccl'ie. vt ip̄a iure nunc obsecret.
Fulcite me florib9 sacroꝝ eloquioꝝ nō de-
floratoꝝ. Stipate me malť solidaꝝ ordīata
rūq3 assertionū. q2 amore lāgueo. ¶ Et ne q̄
siueritis q̄d lāguet. Caput lāguet. pectus
lāguet. ventrē lāguet. q̄d p̄tes enūero. a plā
ta pedis vsq3 ad v̄ticem vix ē in ea sanitas.
Et q̄ꝫq̄ꝫ pessima sint q̄ patiť. deteriora tm̄
nisi misereať et alto spōsus ꝛ amator suus
K expauesco. ¶ Uerꝫ omittam9 talia. forsan di
gnus dei ē h̄. ꝛ necesse ē vt veniāt scandala.
Propťea salyberrimū ē cōsiliū vt saluet v-
nusq̄sq3 aīaꝫ suā. Et vt paulisꝑ ad p̄ora re-
deamus. amor dei ille ē q̄ nos saluare pōt/
qui nos in oīb9 ꝯsolari pōt. Btūs Bern̄.
rei hui9 manifestū ē argumentū q̄ añcedēs
amore h̄ vallatus/ inť media scismata secu
rus icessit. Sꝫ pfecto rara ē nūc talis auis
in terris. pauci admodū q̄ amorem istū dei
ad tale robur ꝑduxerūt. ¶ Consideranti aūt
mihi in ea q̄ ꝑ accidēs ꝛ velut ab extrinseco
iuuerint sctm̄ nr̄m/ ad amorē istū capescen
dū. Reꝑio illa esse q̄ttuor inť cetera q̄ sunt/
mr̄is deuotio. apta cōplexio. debita educa
tio. ꝛ solitudīs affectio. ¶ Matreꝫ scim9 et
legēda erga liberos suos miro religiōis af-
fectu fuisse deditā. Et ꝑ p̄ctō mr̄is restitui
tur filio bonū. Eccli. ij. q̄ꝫto āplius ꝑ meri
to? Et h̄ sumo doctrinā moralem q̄ p̄dica
tores ad ppl'm/ maxie debent āmonere ma
tres vt liberos suos a puero ꝑ se nutriant ꝛ
instituāt ad religiōis amorē ꝛ cultū. qm̄ tē
porib9 nr̄is ꝓh dolor horribiť ē defectus in

regimine infantiū ꝛ pueroꝝ. Nā q̄ icū ip̄o
lacte bibūt saniē oīuꝫ p̄ctōꝝ v̄bis ꝛ exem-
plis. Et rectores scholaꝝ debēt sūr eis esse
ꝑ mr̄ib9. exemplo ap̄li. i. ad Thes. ij. Dꝫ esse
maxia sollicitudo apud eos vt sui pueri bo
nis morib9 adorneť. q̄ si nō curāt (qd̄ om
ne flagitiū supat) si eos depuāt/ ip̄i tot mor
tib9 digni sunt. q̄t eoꝝ scholares morib9 de
perēūt. ¶ Scd̄m iuuamē fuit apta comple
xio. nā ꝛ delicata erat. ꝛ suauitate q̄dā mol
lis ꝛ pia. Et p̄mo habuit q̄ esset meditati-
uus ac ꝑinde ꝓpť minorē imersionē aīe in
corpus ad raptus ꝛ extases apta. Ex scd̄o
habuit faciliorē deuotōeꝫ ꝛ cōpunctōeꝫ. si-
cut econtra de corde duro dī q̄ male h̄. q̄
dyabolicā obstinatōneꝫ imitať. Ex ista ra-
dice dī sexus femineus deuotus. ¶ Terciū
debita educatio a mr̄e. dehinc in religiōis
austeritate. Cōstat em̄ q̄ abstinētia ꝛ sobri
etas p̄parāt animā ad sp̄ualia facilius ꝯtē
plāda. exēplo triū pueroꝝ. ¶ Quartū iuua-
men fuit solitudīs affectio. Itaq3 credi nō
pōt q̄ꝫtū nocēt ꝯfabulatōes inť hoīes duꝫ
etiā nociue nō putanť. Hic dictū ē q̄ ami-
ci sūt fures tp̄is. Primū āt argumentū mē
tis ꝯposite ē posse i vno loco ꝯsistere ꝛ secū
morari. vt Bern̄. ꝛ añ eū Sen̄. docuerunt
¶ Deniq3 dici pōt oīa ista q̄ttuor iuuisse de
ꝑ accidēs Bernardū vt ꝓpha ꝛ miraculo
ruꝫ esset opator. inť q̄ ego p̄cipua illa depu-
to/ q̄ egit in ꝯuersione illoꝝ q̄ etiā ꝯuerti to
to nisu fugiebāt. ¶ Sꝫ hora finē flagitat. et
nos flagitemus vt finē btm̄ obtinere sic lā
guendo h̄ ꝑ amorē diuinū possimus/ q̄ in
futuro secura trāq̄llitate in illo collocemur
p̄stante dn̄o nr̄o Iesu xp̄o.

Sermo factus Pa
risius ꝑ eundem doctorē in die sancti Lu-
douici Francoꝝ regis.

c Onsiderate lilia agri quō cre- L
scūt. Math. vi. Luce. xij. ꝛ in
euāgelio hodierno. ¶ Ad irri-
gādū lilia candida pioꝝ ꝛ ca-
stoꝝ studioꝝ i agro mētis nr̄e
q̄ tin9 det icremētū xp̄s/ cōuertam9 aciē nr̄e
ꝯsideratōis ad illō liliū cōualliū ex q̄ idem
xp̄s pdyt q̄ ē flos ꝛ pasciť inť lilia. Postu-
lemus vt a torrēte fluētoꝝ serene grē illaba-
tur in nos trames aq̄ꝝ salutariū. purificās
viuificās ꝛ fecūdās sterilitatē aīe nr̄e. Qd̄
vt fiat nequaq̄ꝫ omittendū ē salutiferꝫ illud
Aue. qd̄ aue (si veteꝝ narratōi crediť) olim

lr̃is aureis inscriptū fuisse repertū est in li/
bro ab ore cuiusdā sepulti. miraculoso or/
tu germinantib᷒. qđ p̄terea allatū est desup
p os angelicū. ⁊ nos illud pia deuotōē reco
lamus dicētes. Aue grā plena ⁊c̄. ¶ Cōside
rate ⁊c̄. R. p. ⁊ doctissimi/ ac sapiētes viri/
ꝯsiderāti mihi qđ nūc de ipā ꝯsideratōē lo
quendū ē. tū ad cōmonitōz nr̄az. tū ad glo
riosissimi regis nr̄i Ludouici p̄conīuz. di/
gnū duxi ipāz ꝯsideratōīs vtilitatē in meis
s; btī Bern. v̄bis exp̄mere. Cui nāq̨ alte/
ri magis assentire q̄ꝫ illi ꝯueniet. q̄ sup̄ mul
tos hac v̄tute pollebat. ⁊ a q̄ sup̄ hac re nō
mediocris liber editus est. Ait g̃. xv. p̄re. de
ꝯsideratōē ad Eugeniū papā. Et p̄mūz q̄/
dem ipm fontē suū. i. mentē de q̄ orit̄/ paci/
ficat consilio. deinde regit affectus. dirigit
actus. corrigit excessus. cōponit mores. vi
tā honestat ⁊ ornat. Postremo diuinaꝝ pit
⁊ hūanaꝝ reꝝ sciāz ꝯfert. Et post mlt̃a hu
iusmodi/ ꝯsequent̄ ostēdit q̄ pacto ipā cōsi/
deratio mr̄ ē q̄ttuor v̄tutū cardinaliū. De/
inde m̄rez ꝯsideratōēz circa q̄ ⁊ q̄lia debea/
mus exercere salubri. p̄fundaq̨ declaratōē
ptractat. ¶ Hinc videte q̄so q̄ꝫ latā nob̄ mi
nistrat loquendi materiā thema nr̄m qđ p̄
mittit̄/ ꝯsiderate. Restrictius attā tradi vi
det̄/ dū dictū nō ē solū ꝯsiderate. s; ꝯsidera
te lilia agri quō crescūt. Placet aūt vt s̄mo
noster h̄ mō loquendi euāgelico coartet̄ de
ꝯsideratōē liliorꝝ agri quō crescūt si tñ vnā
p̄us de ipā ꝯsideratōē ꝯsideratōēz elicuero
D ad laudē regis nr̄i. ¶ Est aūt ista ꝯsideratio
Serenissimus rex Ludouicus plurimūz
suo tp̄e ꝯsideratiuus fuit. Hoc ita vel senti
re vel dicere certa me rō cōpellit. Pollebat
quidē rex nr̄ ceteris v̄tutib᷒. cū aūt sint con
nexe veluti sorores germane in chorea pul/
cherrima v̄sis mutuo vultib᷒ ⁊ ipā ꝯsidera
tio nō solū v̄tus ē. s; directrix aurigaq̨ vir
tutū. q̄ sublata v̄tus q̄libet viciū ē. ꝑspicua
est ꝯsideratio. ¶ Preterea nōne ꝑfitet̄ eccl'a
regē nr̄m digne sancteq̨ p̄ncipatūz fuisse.
Neminē ꝓo magis q̄ꝫ ipm p̄ncipē decet cō
sideratio. q̄ singularis q̄dā ē m̄r prudentie.
Hec ē ph'i snīa. ix. Pol. Hoc in oī arte ꝑfa
cile ē aīaduertere. nā a rectorib᷒ ⁊ architect̄
in oī arte si consideratōēz tollis/ q̄d in reliq̄
sit vtilitatis nescit. ¶ Pulchrā subinde ⁊ p
posito ꝯgruā narratōēz īfert Macrobius
in saturnalib᷒ sub hac q̄dem snīa. qr̄ verba
nō teneo. Fuit in theatrico spectaculo Ro
me vnus histrio vel mimus q̄ p gestus (vt
solebāt) studebat effingere ⁊ repñtare ꝑsonā
p̄ncipis. Exclamauit a'lr histrio ipm defi/
cere a p̄prietate repñtatoris. Appellat̄ igi/
tur a pp'lo vt istius errorē corrigeret. Pa/
ruit. Cōstituit se q̄z velut hoīez meditabū/
dū ⁊ vehement̄ ꝯsideratiuū. signans ex h̄
nihil magis decere p̄ncipē q̄ꝫ q̄ esset ꝯside
ratiuus. Et videte si non eandē snīaz in sa/
cris lr̄is ꝯsideramus. Ille rex Salomō p̄
dicauit dicēs Prouerb. xx. Rex q̄ sedet i so
lio iudicij. Intelligite. nō in mēsa. nō in co
mesatōīb᷒ ⁊ cubilib᷒. neq̨ discurrēs euaga
tiōē petulāti. dissipat oē malū intuitu suo.
Et q̄d intuitus regis h̄ aliud dat intelligi/
q̄ꝫ acutā agēdoꝝ ꝯsideratōēz Et. Esa. xxxij
Princeps q̄ digna cogitabit. i. ꝯsiderabit.
⁊ ipe sup duces stabit. Propterea terre ma
ledicit Eccl's. x. cuius rex ē puer ⁊ princi/
pes mane comedūt. Cur ita? (nisi q̄ pueri/
cia ⁊ matutina comestio) ad lr̄az aduersant̄
ꝯsideratōī. Cur subinde celebrat̄ a Tullio
mēorabile id dictū Scipionis. Nūq̄ꝫ mi/
nus solus q̄ꝫ cū solus? Certe qr̄ p̄ncipē de/
cet maxīe secreta interdū silētia ⁊ secessus a
turb̄ q̄rere vt solus ꝯsideret totius reipub/
lice statū. ⁊ solus absq̨ arbitro ponat ante
mētis oculos seipm ⁊ curas oēs agendoꝝ
sollertius ⁊ fidelius q̄ꝫto secreti᷒ diiudicet.
q̄m affirmāte vno et eisdē Scipiōib᷒. (Et
refert Ualerius li. vij. Hec silet Seneca) tū
in oīb᷒. tū p̄ s̄tim in p̄ncipe hec turpis ⁊ nō
admittenda excusatio ē dicere. Nō putaui.
Adeo nihil absq̨ ꝯsideratōē agēdū estima
uit esse/ q̄n futura caute p̄uideat. Hec obs̄/
uabat idcirco ille Scipio africanus mior
q̄ q̄tidie nihil aggrediebat̄ agendoꝝ q̄usq̨
diluculo sol᷒ in capitolio diu resedisset. q̄ fa
ctū ē vt oīa ei ꝓspe/ ⁊ s̄m estimatōēz tūc ro/
manoꝝ diuīe succederēt. Sic eneas apud
Uirgiliū. Sic apud Therētiū comic᷒ se/
nex singula p̄uidisse sibi ꝓpia mēorant̄. De/
niq̨ si q̄s reuoluat historias actaq̨ regnoꝝ
puto recogñscet oēs pene regnoꝝ subuersio/
nes ⁊ clades belloꝝ frequentius ex ꝯsidera/
tione q̄ꝫ aliūde processisse. dū vidz nō satis
explorat̄ hostilis machinatio dū coꝝ strata/
gemata vl̄ insidie non caute circūspiciunt̄.
dū ruit p̄ceps improuidaq̨ acies velut he/
dū ruit ... in laq̄os ⁊ in oē p̄ssus piculū. Hoc Te
stis ... Liuius. h̄ vegetius de re militari. h̄ frō/
tinus in stratagematib᷒ ⁊ alij bellicoꝝ (?) scripto/
rum ... pa'lā tradiderūt. ⁊ nr̄a tempestate n'l
... Et aīaduertat ... si forsan h̄
mis ceptū ē.

attēdebat Hieremias. Hiere. xij. dū lamen
taṫ dicēs. Desolatiōe desolata est oīs terra.
Et tanq̄ ab eo quereret rō. subiūxit. q2 ne
[illegible]
sione ipa. Demū futura Hierl'm flens sal
uator ei p causa pcipua sue desolatōnis ex
probrauit incōsideratiōez. q2 si coguisses 7
N [illegible] Luce. ix. [illegible]
silia animo retinēs ɔsiderasti o gl'iosissime
rex Ludouice atq3 studuisti/ vt te 7 regnū3
tuū p v'tutē ɔsideratōis regeres. 7 esses tā
q̄ alter Argus cētoculus. velut etiā Jan⁹
[illegible]
phetica q̄ i circuitu erāt plēa ocul'. Ezech.
pmo. Deniq3 tāq̄ tibi tuisq3 siliib3 audires
dn̄m assidua exhortatiōe ɔsonantē pmum
thematis verbū. Cōsiderate. ¶ Et vtinam
[illegible]
pes. s3 ipi pcipue eccl'iastici qui regen de p̄
sunt eccl'ie hoc mō ɔsiderarēt. hoc mō sape
rent 7 intelligerēt ac nouissima puiderent.
potius q̄ turpi desidia/ aut turpiorib3 cu
raz terrenaz occupationibus mancipati.
ambularet vnusquisq3 post prauitatē cor
dis sui. quasi post catenā qua circūstrictus
trahiṫ. nō ita/ res omnes feda labefactōne
corruerēt. nō ita miser3 7 luctuosis modis.
omne diuinū 7 humanū/ nefas infaustum
ɔfunderet. Non postremo viri ɔsideratiui
vel cordati q̄ vel soli vel pcipue ipi dicendi
sunt hoies vtētes rōne/ nō inq̄ sperneren̄t
aut irriderent p fantasticis/ a talib3 vanissi
mis hoib3. imo iā nō homib3 s3 mōstris et
portētis nihil de homīe retinēt pter exterio
[illegible]
rior neq3 muto sniaz. tales nihil de hoīe re
[illegible]
[illegible]
vere beluina 7 dyabolica sint oīa. Qm̄ alij
porcū viuūt. alij carnē. alij leonem/ aut ali
quam ex bestijs absq3 humana ɔsideratōe.
¶ Sed querelā hanc solitā linquentes (q2
etiā de eis q̄ ab istis ɔsideranda essent scri
psit diffuse Bern. vbi sup̄) videamus si for
te brīssimus rex Ludouicus/ quodā speci
aliori mō sup alios reges 7 pncipes tradu
cere poterat ad sui ɔsideratōez/ nō vnicam
thematis particulā pmā/ s3 ipm thema in
tegrū cū dictū est. Cōsiderate lilia agri 7c.
[illegible]
[illegible]
maliuola gestuz ē. Heri (sicut accepi) affixe
sunt scedule plurime. q̄ pter morē maioruz

nostroz publicarēt sermonē istū. Et quem
admodū de Rufino ɔq̄riṫ btūs Hiero. ta
les videnṫ me aut potius onerare laudib3
pprijs. s3 ex mō faciēdi vere sunt infamati
ones 7 honorifice cōtumelie. Constat q2 a
zelantib3 vel collegium istud venerabile vl'
me vel vtrosq3 pcesserūt he scedule. S3 re
fert q̄ zelo. Nam si bonus fuit plane tn̄ nō
fm sciaz 7 ɔsciaz. Si malignus 7 liuidus
certe nō fm charitatē. Ignoscendū est igiṫ
vel miserandū vel ɔtemnendū vel orandū.
Hāc veritatē quā testor h̄ zelo loq̄r suppli
co psuasam habetote me impulsore aut sua
sore aut cōscio/ tales scedulas nullo mō fa
ctas fuisse. Nondū eñ deo miserāte sic de
sipio vt imitari velim tā publice/ militē glo
riosum illū Thrasonē comicū pdicantem
laudes suas tanq̄ adulator 7 biraldus sui
ipius. 7 velut cuculus q̄ nō nisi se cātat Et
q̄q̄ valde impar sim aplo. vsurpo tam hu
mili fiducia verbū suū in hac pte. nō indi
geamus lr̄is cōmendaticijs apud vos. S3
nec plapsus su3 in illud ab Esopi fabulis
sumptū improperiū. Oēs accurrite rane/
mons parturiet magnus nasceṫ ridiculus
mus. Hec ex incidēti. ¶ Nūc ad rem redeo O
vbi de ipa ɔsideratōe lilioz agri pticulari⁹
loquendū est. Et pmitus ɔsiderandum oc
currit q2 h3 hoc pprīū scripture diuine insi
gnis vbertas/ vt verba eius singula myste
ria sint q̄tūcūq3 videanṫ humilia. Res in
sup loquuntur in ea 7 docent mores 7 vir
tutes. docent charitatem tropologice seu
moraliter. docent fidem allegorice. docent
spem anagogice. Ita est scriptura sacra
lingua vna 7 multiplex. breuis 7 latissima/
queadmodū 7 a diuino Bartholomeo al
legat hierarcha Diony. 7 velut speculū cō
cauū/ in q̄ varie relucent facies. Et rursus
māna in q̄ sapor oīs recōditus inuenitur.
¶ Propterea nō paruū existimādū esse pu
tauit inclytus rex nr̄ q2 mittit nos xp̄s ad cō
siderandū lilia agri quō crescūt. p̄s'tiz quia
[illegible]
suoz. instar etiā veterz illoz q̄z meminit ph's
in Polit. q̄ ornatū sumebāt ex lilijs fm vi
ctorias. Est itaq3 natura nob insitū vt que
sunt familiaria 7 nob insignia/ ea tū liben
[illegible] ad hoc
inspectōez facilior est animi nostri forma
tio [illegible]
ge nr̄o doctrinā multiplicē q̄ nutrieṫ ad fi
dem spē 7 charitatē ceterasq3 v'tutes. ¶ Id

fidem q̄dem/dū inuisibilia dei ꝑ ea q̄ facta sunt in lilijs pulcherrimis itellecta īspexit ex nūero pōdere z mēsura. ex spē mō z ordine. Nā si pulchra. si decora. si speciosa sunt lilia. sic z valde pulchra sunt. q̄to pulchrior. speciosior. z mirabilior est ille q̄ fecit ea. ¶Ad spē deīceps assurrexit. dū ꝯsiderauit ea crescere q̄ nō laborāt neq̄ nēt. z q̄ diuia prudētia sic vestit vt Salomō in oī gloria sua nō fuerit optus sic vnū ex istis. Si g̃ ꝑ vt arguit x̄ps fenū agri qḋ hodie ē z cras i clibanū mittit̃ de⁹ sic vestit: q̄to pluris ēt hō modice fidei. vt de diuia puidētia non diffidat. s3 iactet curā suā z cogitatū i dño/ z ip̄e eū enutriet. ¶Ad charitatē deniq̄ accensus ē rex nr̄ dū ꝯsiderādo ꝑspexit q̄ pacto de⁹ vsq̄ ad oblectatiōes varias dilexerit hoīem. z ppt̃ eū etiā liliū ne dicā tot res mire pulchritudīs decorauerit z formauerit. nec ppt̃ vnū hoīez ista min⁹ fec. q̄ cū multis fec. put ē deductio apō Hugonē in suo de arra spōse. ¶Quid aūt si ternariū liliorꝝ in suo scuto regio z diuio rex nr̄ ad mores retorq̄re ꝯsiderando volebat. Uidebat eīn q̄lit̃ liliorꝝ fulgurat color aureus in campo azurro. velut in ethere purissimo z serenissimo. Et nōne poterat ꝑ ternariū h̄ liliorū ꝯsiderare. vel tres ꝟtutes ꝑnoīatas: fidem spē charitatē in aīa iusti celica. aureo fulgore micātes. vel ip̄az attēdebat a q̄ originant̃. btīssimā trinitatē. in q̄ velut intellectuali scuto triāgulari ꝑ circūincessionē cōꝑhendent̃ positā. vel tres aīe vires speculabat̃. ꝯcupiscibilē irascibilē rōnalē. Aut si iustius ē accipe tres ptes imaginis. mēoriā. intelligentiā. z volūtatē. Aut deniq̄ approbatius regie maiestati tria lilia in scuto tres stat⁹ in suo regno ꝯsiderare fas habuit idē rex nr̄. statū dico militātiū. statū ꝯsulentiū. statū laborātiū. Hi siq̄dē status z si in oī policia repiri habeāt vel mediocrit̃ instituta. vsurpat tñ sibi regnū frācie colorez ethereū ob singularē religionis cultū. Colorē ꝟo aureū triplici illi statui ꝯtulit excellentia meritorꝝ in vtroq̄. Nā vbi q̄so viguit vsq̄ terrarꝝ vel in militib⁹ strēnuitas potentior. vl' in ꝯsulib⁹ z clericis sapiā diuinior. vel in laborātib⁹ z subditis obediētia ꝑpensior. Ita vt nihil errauerit q̄ regnū frācie dixerit in orbe positū esse velut hortū et agrꝝ quendā voluptatis amenissimū. ethereo splēdore nitentē. fecūdū q̄z lilijs h̄ ē populis/aurea dignitate fulgētib⁹. quē hortū irrigat fons ille purissim⁹ z fluuius niueis argenteus vndis. vniuersitas Parisiēsis in q̄ttuor facultatū flumia ꝯdiuisus. q̄b⁹ irrigat̃ omis terra Gallicana. Hec iugiter ꝯspiciebat doctissimi z sapiētes q̄s late patentē ꝯsideratione rex nr̄ habuit ex inspectatōe ꝑborꝝ insigniorꝝ. z dū remēorabat̃ ex hinc ꝟborꝝ x̄pi q̄ dicūt Cōsiderate zc̄. Et potuit q̄dē amplius ex ꝯsideratōne liliorꝝ z eorꝝ crescendi mō/aīaduertere pi⁹ rex nr̄ tria esse necessaria ad debitū ppl'i toti⁹ augmentū/tāq̄ ad cremētū viuētiū liliorꝝ. Nā si nō ē hō liliuz nō dixisset ꝑpheta. Iust⁹ germinabit sicut liliū.

¶Hec tria sunt q̄ lilia vt crescāt exigūt.

Ros	Ros supne hñdictōis.
Humor	Humor terrene sustentatōis.
Clausura	Clausura iuste ꝑtectiōis.

Absq̄ rore eīn z ethere libero floccida sunt lilia z decoloria. sic absq̄ diuia grā q̄ ē pluuia volūtaria quā segregat deus hereditati sue z absq̄ supno afflatu vel aspectu populus omis interius ꝯtabescit. Porro arescūt lilia si desit humor bonus in radice. et ppl's nō subsistit s3 arescit/si sibi desit sustētatio in corpe. Demū lilia si nō claudant̃ sepib⁹ aut muris/depascunt̃ z ꝯculcāt ea omnes bestie agri. z ppl'i si non iustis legib⁹ z obediētie muro ꝯcludant̃. ꝑ celerit̃ hostib⁹ inuasi depercūt. siue hostes intelligas spiritales q̄ sunt mundus caro demonia. siue materiales z visibiles q̄ sunt ip̄i homies sub ip̄is. nā nullū ē aīal alteri magis inimicū. ¶Hec ꝯsiderasti rex gl'iosissime/z viuētiū liliorꝝ agricola egregie Ludouice. Cōsiderasti inq̄ vt nosses quō lilia rōnabilia agri tui regni/crescerent dū viuebas in carne. z nūc (vt piū nob̄ credere est) tuis intuētib⁹ ꝯsiderare nō cessas dū regnas in ethere. Cōsiderasti nēpe vt eis nō deesset ros z aspectus celi lib. dū in eis sctē religiōis cultum ꝯsuasti. Cōsiderasti vt non deficeret humor in corpore velut in terre fixa radice dū eos tempalit̃ sustētasti. Cōsiderasti postremo ne dissiparet̃ maceria vel clausura iuste ꝑtectōis dū cōgruis legib⁹ atq̄ iudicijs eos cōmuniuisti. ita vt fuerūt ppl'i tui instar liliorꝝ irrorati desursum/irrigati deorsum. z ꝑtecti q̄q̄uersum. ¶Et poterā o doctissimi z sapiētes viri/poterā ista lati⁹ deducere ex eiusdē regis celebri chronica si vacaret. z nō essetis onerādi notissimis. nam q̄s nesciat eū fuisse in cultu religiōis catholice ꝯfuādo x̄pianissimū. Qui z hereticorꝝ

extirpator fuit vehemēs ⁊ his feruētissimo
zelo succēsus/ipsos infideles barbaros p/
secutus ē. ⁊ ad augmētū diuini cult⁹/mlta
mōasteria ↄstruxit plurima repauit. Cete/
rū negari nō pōt eum de corpali sustētatōe
[illegible]
peribꝫ inopibꝫ ⁊ egenis intra ⁊ extra regnū
suū/tāta pietatis affectōe ⁊ solicitudīe pui
debat. eos psonalit̄ mira psus humilitate
visitās pascēs ⁊ refouēs. Quid āplius di/
cā d̄ clausura lilioꝝ suoꝝ p iustā legū ptecti
onem? Ipse eīm legibꝫ bn̄ ↄditis. circūcin/
xit ppl'm suū puidens ne frāgerent ab eis
quasdā insup addidit vt de phibitōe ducl
loꝝ ⁊ punitiōe blasphemātiū ⁊ forsan plu/
res adiūxisset si nō dictasset sibi ↄsideratio
sua/multitudinē ↄfusam legum ⁊ statutoꝝ
[illegible]
seruāda mādat. Exēplū in pposito. Aceru/
uus lapidū aut sepes spinaꝝ ptegunt ⁊ cir
cūdāt lilia. Q, si iusto āplius excreuerit vl'
spine vel lapides. lacerant lilia. aut ab aeri
libero haustu phibent. Nō secus ē de mul
[illegible]
cationū. Ad h̄ spectat illud Math. xv. Ir
[illegible]
vias ⁊c. ¶ Talibꝫ modis studuit optimus
⁊ sollertissimus agricola nr̄ regius beatus
Ludouicus ↄsiderare lilia agri. i. pplos re
gni quō crescerēt dū habebāt rorē supernū
[illegible]
[illegible]
one terre. Terciū de institutōne discipline.
R ¶ Vellē ita ↄsideraremus oēs lilia agri nr̄i
quō crescerēt. nemo q̄ppe ē q̄ nō agꝝ habe/
at cure sue cōmissum. de q̄ sapiēs admonet
nos Prouerb. xxiiij. Diligent' ait exerce a/
grum tuū. alioq̄n audi ab eo ibidē q̄d mali
subsecutuꝝ sit. Per agꝝ viri pigri trāsiui. ⁊
ecce totū repleuerāt vrtice. opuerūt faciem
eius spine. ⁊ maceria lapidū destructa erat
Frustra q̄rerent g̃ in agro tali lilia crescen/
tia. vbi deest sollers ↄsideratio ⁊ dominat
ignauia ea nō ↄsiderās q̄ p̄misimus. Naz
[illegible]
plēt vrtice mordicātis ⁊ exurētis luxurie. p
pter effectū nō sereni roris opiūt faciē eius
spine. Et qꝛ maceria lapidū destructa est p
[illegible]
satōez. ⁊ germīa vtilia oēs bestie agri. ⁊ sin/
gularis inobedientie sup he ferus depascit
ea. ¶ Ager iste si q̄rit q̄lis ⁊ q̄s sit: apternde
tur hō. s. minor mūdus Math. xiij. Idem

ipe hō est agricola sub agricola sup'mo ↄsti
[illegible]
idē abūdare liliis dꝫ ager tal' q̄t ṽtutibꝫ in
bet isigniri. Nōne pulcherrimū liliū casti
tas. pulchꝝ sobrietas. pulchꝝ iusticia. pul
chrū ⁊ formosuz sapia. modestia fides ⁊ ita
[illegible]
aie velut odor agri pleni cui bn̄dixit dn̄s.
Gen̄. xxv. Sꝫ credite nō paruo aut gratis
possidet ager/talibꝫ liliis decoratus. Emit
certe laboribꝫ q̄s plurimis ⁊ studioso colen
di exercitio. sic in figura fortis mulieris dꝫ
Prouerb. vlt. Cōsiderauit agꝝ ⁊ emit illū.
[illegible]
cursu ⁊ etatis incremēto/crescūt altius ipa
ṽtutū lilia. quēadmodū distinctio formo/
sa significat. q̄ q̄sdā ponit incipiētes q̄sdaꝫ
pficiētes. alios pfectos ¶ Cōsideremus ea
dem lilia q̄ nature mō crescūt a p̄meuo sui
germine ad mediuz robur stipitis vsq̄ ad
floris fructusq̄ maturitatē. Hoc ↄsideran
tes xp̄o obedimus ⁊ s̄monē aptabim⁹ au/
ditoribꝫ. Sūt q̄ppe in h̄ cetu venerādo ho
mines sub etatis distinctōe triplici. sub ter
[illegible]
matura fructuosaq̄ senectute. In q̄bꝫ pari
typo ṽtutū lilia succrescere debere demon/
stremus. Alia eīm ṽtus in fortitudīe ⁊ effi/
cacia decet matuꝝ senē. Alia virilē iuuenē.
[illegible]
gnauit apl's. Cū essem inq̄t puulus loque/
bar vt puulus ⁊c. Cū aūt factus suz senex
[illegible]
tius poetas instimēs ⁊ etates describēs. h̄
mō pn̄s cetus ē velut ager ille in q̄ erāt tres
ordies ouiū accubantes iuxta puteū Gen̄.
xxix. Puteus locus ē vn̄ haurit aq̄ scie ⁊ sa
lutaris sapie. Tres ordies ouiū/tres acci/
pimus ordies studentiū simpliciū. ¶ Cōsi S
derandū ṽo ē q' ⁊ si in oī etate necesse sit ṽ/
tutū liliis vt crescāt ministrare triplex anti
[illegible]
surā. nihilominus approbatiori breuitate
nō oīa oībꝫ/sꝫ singula singul' distribuiri cura/
bimus. Et stantes in termīs nr̄is/ne disso
luta fluctuemus euagatōe/dicem⁹ q' clau/
[illegible]
adolescētū teneroꝝ q̄ ad incipiētes. humor
purus ⁊ sufficiens. aer in agro viriliū iuue
nū q̄ ad pficiētes. Ros supnus ⁊ aspectus
[illegible]
pfectos ¶ Et plācē si vellem⁹ nō opositū erat
adaptōnes has ad alia deducere p̄sertim ad

statū triplicē pfatuȝ regni frācoꝝ q̄ ꝯsistere ponit̄ in laborātibꝫ subditis ⁊ iclytis militibꝫ ⁊ ī clericis atq̧ ꝯsulibꝫ. Uerȝ hec reliq̄ oīa cōphēdere q̄ dici se offerūt q̄s ſmo suf ficeret. Postponimus [illegible] ad laudē gl[illegible] ad edificatōeȝ nr̄aȝ abūdātissime/ꝯsideratio pfunda nr̄i thematis ingerebat. sub triplici oꝛone ꝯcludat̄ ſmo nr̄. Pria oīo ad icipiētes. scōa ad pficiētes. tercia ad pfcōs.

Prima oratio.

¶ Ad vos mihi nūc ſmo ē o generosi adolescētes. ⁊ si generosi nō degeneres. si disciplinam nō [illegible] esse [illegible] obedire xpo iubēti. Quid iubet xps? Cōsiderate lilia agri q̄mō crescūt. Cōsiderate ⁊ absq̧ strepitu vel tumultu ⁊ fabulatōibꝫ attēdite. qm̄ ita ī nouello agro mētis vr̄e crescere pmula ỽtuoꝝ liliorꝝ germina ꝯueniet. Sūt eq̄dē insita vobꝫ a natura agēte infallibili germina q̄daȝ ỽtutū q̄si ſm rōnes semiales q̄s Tullius appellat semiaria ỽtutū. q̄ si nos inq̄t crescere ⁊ valescere sinerem⁹. illa nos ad beatā vitā deducerēt. Et de h̄ nō siluit ph̄s. ij Eth. Hec semina nolite suffocare [illegible] germinibꝫ aut aliūde disꝑdere. Et q̄tq̧ metuendū vobꝫ sit. tū ab algido gelu torpentis desidie. tū ab vredie. tū ab erucis. ab erugine. ⁊ ab alijs pestibꝫ improbꝫ/aduersantibꝫ incremēto spūaliū liliorꝝ. Nihilominus inꝑmis studēdū ē ad clausurā [illegible] murū discipline. q̄ non apposita vel demolita plane de lilijs actū ē pteriut ⁊ peunt. Quāobrē apphēdite disciplinā cū illo q̄ dicebat deo. Et disciplina [illegible] me docebit. [illegible] loq̄mur adolescētibꝫ. forsan obsurdescunt. aut nō satꝫ ꝯsiderate suscipiūt q̄ dicūt̄. Ita est. Sua q̄rūdā garrulitas h̄ indicat. Nimiꝝ min⁹ idonei sunt ꝯsiderare/ob crassaȝ igrātie caliginē. vl̄ ob turbā passionū. ⁊ desideriorꝝ [illegible] cogitatōes suas ⁊ ꝯsideratōes traducit aliorsum. aut q̄ȝ indisciplinatōȝ quā alibi exercēt huc afferūt ¶ Pro eis idcirco ꝯsiderate vos pceptores ⁊ magistri venerabiles. ad vos me ꝯuerto. vos q̄ talibꝫ regēdis pesse delegistꝭ. ⁊ pfecto du[illegible] in h̄ puinciā [illegible] ministrādā suscepistis. Coerceat eos disciplinę vr̄e clausura. infra quā etiā mores cōponite ⁊ formate ad normā xpiane religiōis. Nā q̄tū piaculū ē apꝺ xpianos suos adolescētes nō xpiana sape/nescire pcepta dei?

Et q̄d agendū sit. q̄d omittēdū. q̄d credendū. q̄d sperādū. ⁊ q̄d timendū/penit⁹ igra[illegible] [illegible] sint moribꝫ aut pl⁹ eis obsint q̄ psint ingenijs. Pudet q̄ȝ alit̄ vsq̧ in hodiernū diē iudeoꝝ pueri istituunt̄ pmitus in lege sua. put iussisse videt̄ dn̄s Deut. iiij. ¶ Cōfluūt ecce ipi adolescētes plus solito/de toto frācie regno/ad florētissimū Parisiēn̄. vniuersitatis ortū. erudiri hn̄t illic in sitis pmitiuis ⁊ grāmaticalibꝫ q̄ nup nō nisi talibꝫ imbuti/aduenire ꝯsueuerant. q̄ȝ cur fiat ⁊ an faustū sit ꝑsagiū/nō suscepi discutere. Scimus q̄ȝ in morituro aīali/spūs ad coꝛ confluūt. [illegible] da est opa in hac celeberrima vniuersitate. ne cassato vl̄ neglecto disciplīe muro circa adolescētū custodiā/erūpāt ex agro eoꝝ nō lilia cādida ⁊ odorifera ỽtutū. ſ; ifelix loliū ⁊ steriles auene. vt Uirgili⁹ loquit̄. Sētes q̄; ⁊ silices ⁊ nociua q̄q̧ plātaria vicioꝝ in pniciē nō solū taliū/ſ; p blicā eccl̄ie. vt pinde fiat ager q̄lē vidit Hiere. plenū abomiationibꝫ. Hiere. xiij. ¶ Et o mores o tpa q̄tꝭ ⁊ q̄t abomiabilibꝫ plēa sunt ⁊ mēs ⁊ corpa q̄rundā adolescētū ⁊ serpūt int̄ eos nefanda ꝯtagiōe nemie ꝯsiderāte. nemie phibēte. nemine euellēte. vtinā nemie impellēte. ⁊ nullo mō eos q̄ conat̄ extirpare admittēte. Et heu maloꝝ cumulus istas suas abominatōes nō abomiant̄ cū pp̄ha dicēte. Iniq̄tatē odio habui ⁊ abomiatus suȝ. Et q̄d est iniq̄tatē obomiatus suȝ? Illā certe p os ꝯfessiōis euomere vl̄ eijci. Et q̄d h̄ ỽo agēdū est vt frequētius os clausuȝ ⁊ mutū ⁊ vix extrahit̄ vnq̄ virus illō teterrimū ⁊ obscenū ⁊ nature aduersuȝ. nisi iuxta pabolā scp̄ture/peat coluber toꝛtuosus obstetricāte manuducti ꝯfessoꝛis. Quid igit̄ mirāduȝ si m[illegible] suffocant̄ introꝛsus retento veneno h̄ pestifero ⁊ irremediabilit̄ peūt. ¶ Hoc saltē restabit remedū vt si sensus hoīs ⁊ cogitatio pna sunt in malū ab adolescētia. sic etiā scp̄ture vox ⁊ experiētia nimis ꝯfirmat. Hoc inq̧ reliquū erat. vt abominatōnes ꝯctas abomiarent̄. q̄ȝ abominātes. h̄ est ꝯsiderādo euomētes/sanarent̄ ⁊ desinerēt esse ager plenus abominatōibꝫ. Preclare siq̄dem dictum ē Humanum peccare/dyabolicū ꝑseuerare. ¶ Quo circa patet q̄sta disciplīe necessitas incūbit p custodia agroꝝ nouelloꝝ q̄s adolescētes dicimus. ⁊ interea dū te[illegible]

multũ est inq̃t Virgil'. Sit sup eos macę-
ria disciplinę/ ⁊ dex optima forma viuendi
quã iocũdã reddet ↄsuetudo. Si q̃ vo sũt
mgr̃oꝝ q̃ nec ista ↄsiderẽt nec obƥuẽt erga
suos discipl'os seu pfido neglectu fiat hoc.
seu cõtẽptu puerso. seu timore cupido ne se
deserãt ⁊ alibi migrẽt. seu suo pdito male vi
uẽdi exẽplo. q̃d de illis pnunciãdũ sit vide
ris. Tot em̃ agroꝝ spũaliũ nõ istructores
[illegible]
rãt ⁊ pdũt. Qui etiã sepe fit vt vnius adole
scẽtis dissolutio nõ coercita vel non ꝑsus
vt optebat expulsa/ trahat ceteras plãtatio
nes puras/ i siluestres ⁊ degeneres moꝝ su
cos ⁊ spuria genimĩa. adeo vt nõ absq̃ rõis
[illegible] Quintilian⁹ an ex-
pediẽs sit adolescẽtes sil' i schol' aut potius
sigillati i domib⁹ edoceri. ¶Et qm̃ q̃ntilia-
ni recordatio icidit/ q̃ fuit adolescẽtũ ꝑcla-
[illegible]
suis excerpe que officio ꝑceptoris ascribit.
Prĩo inq̃t sumat añ oĩa/ parẽtis erga disci
pulos suos animũ/ ac succedere se i eoꝝ lo-
cũ a q̃b⁹ sibi liberi tradũtᷣ existiet. Fas igitᷣ
hñt ꝑceptores discipl'os suos alloq̃ [illegible]
bis religiosa mr̃naq̃ pietate plenissimis. q̃
bus hortabatᷣ egregiũ adolescẽtẽ ludouicũ
sua mr̃. Pl⁹ velle charissime fili/ te morte in
currere temp'ale q̃ p aliq̃d pctm̃ mortale te
tuũ offẽdere creatorẽ. ¶Scd̃o ꝑceptor nec
hẽat vicia nec ferat ꝑclaꝝ v̷bũ ab ore pa[illegible]
ni. Cãz reddit satyric⁹ q̃ ↄtẽporane⁹ q̃ntili-
ano fuit ⁊ d̃ eo scp̃sit. q꞉ v doci⁹ ⁊ citi⁹ corrũ
[illegible]
subeãt auctorib⁹. Jd̃ subiũgit q꞉ maria de
[illegible]
pudicũ/ nihil exẽpli scãdalizãtꝭ inoxios o-
culos ⁊ mẽtẽ corrũpat. Nã ãgeli eoꝝ spvi
dẽt faciẽ pr̃is q̃ ẽ in cel'. Et q̃ scãdalizauerit
vnũ ex pusill' istis expedit ei ⁊c̃. Et pl⁹ no-
cet exẽplũ vnũ malicie/ q̃ decẽ bonitatꝭ p-
ficerẽt. nã puer cere⁹ ẽ in viciũ flecti. ⁊ absq̃
doctore etiã mala discuntᷣ ¶Tercio ꝑcepto
ris nõ austeritas tristꝭ sit. nec dissoluta cha
[illegible] Ubi
notãdũ min⁹ obesse charitatẽ nimiã q̃ au-
steritatẽ apd̃ adolescẽtes bõe idolis. q̃ citi⁹
domesticantᷣ blãdicijs ducti ad istar aniũ/
q̃s generosas appellãt q̃ minis tracti. tm̃-
mõ careãt blãdicie oĩ penit⁹ ipudicicia mẽ
tis ⁊ corpis. Hic ↄcludit ip̃e q̃ntilian⁹ nõ
debere pueros cedi v̷berib⁹. Rõnes omit-
to. ¶Quarto plim⁹ ei de honesto ac bono
sit ƥmo. Cõtra illos q̃ igminiosas ptes cor
poris ⁊ act⁹ nefandos/ nõ solũ apta ipudẽ
tia noiare audẽt. sz ipudẽtiori aĩositate h̃ ex
rõnis ꝑsona licere fieri defendũt. nõ ↄside
rãtes q꞉ h̃ dicẽdo corruũt in errorem begar
doꝝ ⁊ turilupioꝝ. q̃ de nulla re naturaliter
data erubescẽdũ esse dicebãt. queadmodũ
⁊ cinici ph̃i/ more canũ dicebãt esse venien
dũ palã in nuditate ⁊ exercitio mẽbroꝝ pu
dẽdoꝝ. q̃s iculpat Tull'. in de offi. tractãs
de pulchro ⁊ decore. Et Sen̄. ꝑcepit. Tur
pia ne dixeris. paulati em̃ pudor reꝝ p v̷ba
[illegible]
colloq̃a ꝑua. ¶Quito minime iracundus sit.
nõ tm̃ eoꝝ q̃ emẽdãda erũt dissimulator. Ad h̃
em̃ sũt exẽpla platonis ⁊ plutarchi ⁊ mlt'oꝝ
¶Sexto sit simplex in docẽdo. Ad h̃ trahi
põt illd̃ legis ãtiq̃. Nõ seres agruz diuerso
semi̅e. plimũ q̃ppe obest varietas moꝝ in
docẽdo. ⁊ ex ↄsequẽti mutatio mgr̃oꝝ nũc
istoꝝ. nũc illoꝝ. ¶Septio sit patiẽs labo-
[illegible]
[illegible] ¶De-
cimo laudãdis discipuloꝝ doctorib⁹/ nec
malign⁹ nec effusus sit. q꞉ res altera tediuz
laboris. altera securitatẽ parit. ¶Undecio
in emẽdãdo q̃ corrigẽda erũt nõ sit acerb⁹
nimieq̃ ↄtũeliosus. Nã id q̃dẽ mlt'os a p
[illegible]
si q̃ oderũt. ¶Duodecio exẽpluz aliq̃d imo
mlt'a q̃tidie dicat. q̃ secũ audita referãt. licz
em̃ satis exẽploꝝ ad imitãdũ ex lectõe sup-
peditet. tm̃ viua illa vt d̃i vox alit pleni⁹ pci
pueq̃ ꝑceptoris q̃ discipuli si recte modo
sint istituti ⁊ amãt ⁊ verentᷣ. Vix autẽ dici
[illegible] imitemur eos [illegible]
Vellẽ sup oĩa h̃ obƥuari ꝑceptũ apud ꝑce
[illegible]
domib⁹. vt p trufis ⁊ fabulis solitis peti et
dici/ salutaria q̃dã ⁊ iocunda narrarentᷣ. q꞉
teste Oratio. Oẽ tulit punctũ q̃ miscuit vti
le dulci. [illegible] Reynal
do gobart/ asseruit mihi digna fide relatio.
eum vix aut nunq̃ legisse ⁊ audiuisse lectio
nem apud suos discipulos/ q̃n aliq̃d immi
sceret salutis verbũ ⁊ vehementᷣ inculcaret
adeo vt magna ps scholariũ suoꝝ in ma-
[illegible] ¶Tercio
decimo se ꝑceptores intente ac modeste au
diri velint. Si h̃ in scholis ƥuaretᷣ/ alia eẽt
scholariũ attẽtio ⁊ modestia in audiẽdo v̷
bũ dei. qd̃ vtiq̃ audiẽdũ eẽt cũ sũma reue-
rentia ⁊ disciplina ⁊ nõ minus q̃ pũte sa-

[illegible] Ita cū di-
cebat Aresto. referēte Sen. nūq̄ nos vere
cūdiores esse debere/q̄ cuz deo loq̄mur. sic
ꝛ dū audimus. ¶ Ceteꝝ discipulos decent
ista. Pⁱo p̄ceptores suos non minꝰ q̄ ista
studia amēt. Scđo eos parētes eē nō q̄ dez
corpis sʒ mētiū credāt. Multū hec pietas
ꝯfert ad studiū nā ꝛ libent audiēt ꝛ dictis
credēt ꝛ eē siles ꝯcupiscent. ¶ Ista sunt q̄ si
erga adolescētū custodiā ꝛ disciplinā obs-
uent erit ager ipoꝝ germinās lilia candida
ꝟtutū. donec crescēdo ī robur maiꝰ erūpāt
Et ita factū ē in hac pte qđ iubet xp̄s. Cō-
siderate lilia agri ꝛc. quō crescūt. ¶ Supe-
rat iuxta ꝓpositū ordinē/post icipiētiū cō-
monitōez/orōnē alterā subtexere ad ipos p
ficiētes. sʒ q̄m aliquādiu tardiuscule tenui
mus ꝛ breuitas amica ē nr̄is adolescentibꝫ
fiat abbreuiatio ſmōis nr̄i ꝛ ꝯsūmatio in
y tercia orōne q̄ ē ad pfectos. ¶ Scđa orō ta-
lis erat q̄ ꝓnūciata nō fuit. Considerate li-
lia agri quō crescūt o viri iuuētute viuida
solidati viri q̄bꝫ ex crassa adolescētia studi-
um esse docet Oratius q̄rere opes ꝛ amici
cias inseruire honori. Oia eq̄dē vob circū
spiciēda sunt. oīa diligēti sedulitate p lilio-
rū [illegible] vl-
tima tm̄ h vos cura manet/hūorē sufficien
tē ꝛ salubrē haurire. nā humor si desit aridi
tate enecat. si supfluit/eneruat ꝛ lāguida. dis
[illegible] malicie. si corruptꝰ ē inficit. Humor
[illegible]
cohabitatio ī corpe ꝛ aīe q̄dā [illegible]
stris in eo. ita vt necesse sit hīe panē ad co-
medēdū ꝛ vestimēta q̄bꝫ opiamur. ¶ Sz o
[illegible] icimus/a q̄bꝫ
[illegible]
[illegible] Salomo
ne. Diuitias ꝛ paupertates ne dederis mihi.
sʒ tātū victui meo tribue necessaria. Petūt
potiꝰ (ne dicā rapiūt) ad exuberātiā auidā ꝛ
incōsideratā q̄ non tā irriget lilia ad robur
stipitis/q̄ obruat curis varijs ꝛ inutilibꝫ ꝛ
desiderijs mltī. sq̄ teste aplo mergūt ad in
[illegible]
p lilijs spias ꝛ tribulos. Gen. iij. Et q̄si a-
[illegible]
Math. xxvij. Et ager q̄ possidet de merce-
de iniq̄tatis. Act. i. Et q̄ sunt he spīe. q̄les
[illegible]
ones iq̄ete. timores anxij. subdole fraudes.
[illegible]
lacerat. Nunq̄ igit speres lilia ꝟtutū ꝛ pul

chroꝝ studioꝝ posse crescere in agro quem
hūore tali cupiditatis toxicato senti ibibi-
tū. Nūq̄d lilia ꝛ si crescerent essent īegra q̄
int tot spiaꝝ curas p̄munt. sʒ lacera ꝛ inuali
da ꝛ emortua. nam q̄d ita pallescere fac. q̄d
ampliꝰ robur oē ꝟtuosi stipitis euacuat/q̄
[illegible]
cū aurea mediocritate ꝛ sufficientia reddit
diuitē. cū reddit secuꝝ. generosum ꝛ erectū
cū q̄ʒ ad legitimi roboris icremētū pducit.
cuius in exēplū ē regis nr̄i strēnuissima ex
frugalitate pdiēs fortitudo atq̄ ꝯstantia.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
pclaroꝝ studioꝝ p lucrosis artibꝫ ac scien-
tijs. Plura denicq̄ a pestiferis adiuētiōibꝫ
demolientibꝫ agꝝ publicū eccl'ie ad pestez
hāc cupiditatis nō dico satiādā sʒ irritan-
dā/occursabāt indignāda seu meliꝰ miserā
da ꝯsiderātibꝫ. q̄ sciēs p̄tereo vt stati in ter-
cia orōne fiat ꝯsummatio ſmōi nr̄i. ¶ Seq̄-
tur tercia orō. ¶ Considerate lilia agri quō z
crescūt. vos q̄ veneranda iā etate ꝛ canicie
maturescitis. Cōsiderate ꝛ imitāmi aspicite
q nō sp hūotenꝰ herēt lilia. nō solū germīe
ꝯtēta sunt. erūpūt potiꝰ ꝛ crescūt in virens
robur stipitis. specioso ꝛ vario floꝝ ordīe de
corati. Postrēo in flores pulcherrios ꝛ sua
ues/icredibili signatos arte/semet apiūt. q̄
flores libero q̄dā ꝛ patulo velut aspectu ad
fontē lumīs etherei solē/iugit se ꝯuertunt.
¶ Hec [illegible]
dū est oībꝫ ꝛ huc ꝑueniendū q̄ etate tā grā-
deua florescūt. nō semp more pueroꝝ latē-
dū ē in nūero terrenoꝝ aut pusillo affectuū
vel in solo germīe ꝟtutū. neq̄ istar iuuenū
soli actōi insudare ꝯuenit in solo stipite ful
ciri. Sʒ pūt ꝯsideratōez q̄ ꝓpe ē de celesti-
bus ꝛ sidereis ad supna ꝯscēdat animꝰ flo-
rescat formet atq̄ dilatet necesse ē ꝛ dicatis
cū aplo. Nr̄a ꝯuersatio in celis ē. [illegible]
ministi vt pphā ꝛ vnus maled[illegible]
tum annoꝝ. Nōne Sen. elemētariū [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tūdē ꝛ āplius differt cognitio q̄ cōiter ha-
bet ex l'ratoria eruditōe/ab illa q̄ in ꝯsidera
tionis eleuatione ꝯtemplatiua sentit. Qm̄
p̄ma cognitio serpit humi materialiū fan-
tasmatū ꝛ desiderioꝝ carnaliū ꝯcursantiū

nubecvlis quodāmō fuscata. Itaqꝫ ne sur
sum euolet talib⁹ fantasmatū ⁊ desiderioꝝ
catenulis circūligata tenet in portōe inferi
oris rōnis q̄ est aialitas. Altera v̄o cogni/
tio sursum emergit ab hac ꝯfusiōe materia
liū imaginū sic ꝙ remanet liber rōnis supe
rioris intuit⁹ purus ⁊ serenus ⁊ tot⁹ intelle
ctiuus ad res ꝑspicuas cū summa facili/
tate circūqꝫ diffusus. ¶ Ita fit vt res eadē
lōge alit̄ sciat̄ p eruditoꝝ lr̄aꝝ aut expientiā
cōez. ⁊ alit̄ p ꝯtēplatōez q̄ facit hoīez trāsi/
re in affectū cordis ⁊ gustare de re q̄libet in
xta saporē sibi ꝓpriū. ⁊ dat pure cognitōi q̄
arida ē suū saporē ac inde resultat sapia. i. sa
pida scia. Pria cognitio in itellectu ē. Se/
cunda in affectu. Prima in q̄dā luce. Se/
cūda in luce ⁊ feruore. Scda plus immu/
tat queadmodū dulcedo mellis plus affi/
cit dū gustādo sentit̄ ⁊ masticat̄/ q̄ dū tm̄/
mō rōnatiue ⁊ visiue ꝯspicit̄. Ita nō opor/
tet ꝯtemplātes plura scire q̄ alios. ſʒ pluri·
bus modis ⁊ aliis. ¶ Qd si glo͛sus rex Lu
douic⁹ velut alt̄ Dauid vir int̄ tot turbas
int̄ tot pplo͛s ⁊ absqꝫ lr̄is mlt̄is. libera hac
ꝯsideratōe ⁊ ꝯtēplatiōe pollebat. erubescat
ociosa ⁊ lr̄ata senectus/ si tali careat. ⁊ si nō
vltra sapiat q̄ puulus. Imitādus est certe
p̄riarcha Isaac q̄ egressus ē ad meditādum
in agro inclināte iā die. ⁊ vide q̄d secutū est
Siq̄dē Rebecca illa prudēs ⁊ decora q̄ sa
pientis ꝑsonā gerit eidē obuia fuit Geñ. xx/
iiij. Inclinata ē q̄ppe dies vite in ipis grā
deuiorib⁹. Propterea exire debent h̄ vespe
ad meditandū in agro illo celesti/ vbi sapiā
obuia erit. vbi thezaurus in margarita p̄/
fulgida felicitatis et ne recōdit̄. inueniturqꝫ
Math. xiij. In h̄ agro ipetrat axa irriguū
inferius ⁊ irriguū supius. Iudi. i. In hoc
agro apparet angelus vxori Mānē sedēti
⁊ q̄escenti ⁊ leuāti se sup se. Iudi. xiij. ¶ De
qua ꝯsideratiōe loquit̄ inuitās nos ad eam
Grego. in Omel. Si ꝯsideremus fratres
charissimi q̄ ⁊ q̄ta sunt que nobis ꝓmittū
tur in celis vilescunt animo oīa que haben
tur in terris. Terrena nāqꝫ substātia super
ne felicitati compata/ mors ē dicenda poti
us q̄ vita. Ipe em̄ q̄tidianus defect⁹ cor/
ruptōis q̄d aliud ē q̄ q̄dam ꝓlixitas mor/
tis? Que aūt lingua dicere. q̄s intellectus
cape sufficit/ supne illius ciuitatis q̄ta sunt
gaudia angeloꝝ choris interesse. cum bea/
tissimis spiritibus glorie cōditoris assiste/
re. p̄ntem deū cernere. incircūscriptū lumē
videre. nl̄lo mortis metu affici. incorrupti
onis ꝑpetue munere letari? Sʒ ad hec au/
dita/ inardescit animus. Iāqꝫ illic cupit as
sistere/ vbi se sperat sine fine gaudere. Sed
ad magna p̄mia peruenire nō pōt nisi p ma/
gnos labores. Hec ille. Uere sic est. Nemo
pōt nō dicā ad felicitatē. ſʒ nec ad hāc feli/
citatis ꝯsideratōez sublimem ascēdere/ nisi
cū forti ꝯtritōe spūs. Uerbū ē diuini Dio
nysij. Nisi ꝑterea cū ocio magno ⁊ libero a
curis terrenis ⁊ desiderijs oīb⁹ carnaliū.
Nisi deniqꝫ assit ꝯstans ꝑseuerātia cui soli
aperit̄/ sola coronat̄. Hec tria ponit Bern.
sup Cañ. ¶ Sed heu ⁊ ve/ multi ideo ce/
dunt iuri ꝓpinq̄tatis hereditarie in agro h̄
ꝯtemplatōis. q͛ ducere nolūt Ruth. iuxta
mysticam hystoriam Ruth. iiij. scriptam.
Ruth iterpretat̄ q̄si deficiens seu defectio.
animus v̄o humanus heres agri huius ex
sua creatōe ⁊ regeneratōe nisi ruth ducat h̄
est nisi deficiat a seipo/ ⁊ agrū talez celestis
ꝯtemplatōis iure libero possidendū nō at/
tingit. Nō videbit me hō ⁊ viuet inq̄t dñs.
Et intellige vita sensuali ⁊ animali/ ſʒ diui
sionē fieri inter spm̄ ⁊ animā necesse ē p ver
bum dei viuū ⁊ efficax. Que diuisio longe
plus hʒ ammiratōis q̄ aie ⁊ corpis sepa/
rio. queadmodū testat̄ autor li. de spiritu ⁊
aia. ⁊ venerabilis Richardus. ¶ Sed q̄d
conamur. q̄d multa garriēdo balbutimus
quasi videlʒ rem tantā/ tantis v̄boꝝ angu
stijs claudere valeamus. Hoc itaqꝫ neq̄t fi
eri. Scripserūt multa plurimi viroꝝ diui/
norum ⁊ doctorum sup hac re. ⁊ diuinus Dio/
nisius Aug⁹. Grego. ⁊ recentiores Bern.
Hugo. Richar. ⁊ post eos Bonauē. ⁊ alii
q̄ in hāc ꝯcurrūt sniaꝫ/ nō posse hāc cogni
tionē ꝯsideratōis q̄ loq̄mur inexptis api/
re. qm̄ ē māna abscōditū. ⁊ calculus in q̄ ē
nomē scriptū q̄d nemo nouit nisi q̄ accipit
⁊ fons in q̄ nō cōicat alienus. ¶ Sileam⁹
ergo ⁊ ad vnū obediētes xp̄o/ ꝯsiderem⁹ li/
lia agri quō crescūt. qm̄ hoc sufficiet. tantū
nō desit imitatio ⁊ applicatio ad op⁹. Nō/
ne liliōꝝ semen ꝑus mortificat̄ in terra q̄
stipes assurgat. ⁊ q̄ flores emicēt? Nō alit̄
carnalitatē ⁊ animalitatem cū suis appeti/
tib⁹ ⁊ desiderioꝝ passionib⁹ corruptissimis/
emori necesse ē si cupimus tandem/ paten/
tibus florib⁹/ pulchraꝝ castarūqꝫ affectio/
num/ libero ꝯspectu supnis inhiare fulgo/
rib⁹. ¶ Et q̄s ad hec idoneus? Nimiꝝ ille q̄
in valle lachrymaꝝ totus in ꝯtritiōe ꝑuali/

da peccatoꝝ suoꝝ positus/ morit̃ sibi. post
modũ germinat ⁊ disponit ascensiones in
corde suo de germine ad stipitẽ. ⁊ de stipite
ad florẽ. hoc ẽ de virtute in virtutẽ/ de imp
fecto ad pfectũ. donec apto mẽtalis sinus
flore/ ⁊ irridiata desup apice synderisis. vi/
det deus deoꝝ in syon. in pñti p grãm p̃/
gustate dulcedinis. ⁊ in futuro p gliam cõ
plete felicitatis. quã nobis ⁊c̃.

Finit.

Sequit̃ carmẽ optativum vt lilia crescant eiusdem

Lilij flores rutilãtis auri
Frãcie scuto/ saphyri coloris
Enitẽt/ oĩs cor hñs piũ/ dic
Lilia crescant.
Lilij flores/ solito magis sunt
Inter vrticas tribulosq; spinis
Obsiti densis miserante xp̃o
Lilia crescant.
Lilij flores variũ suborti
Nunc sunt p̃us ⁊ fuerunt
Stipitem solus tenet h̃ in ip̃o
Lilia crescant.
Lilij flores scelus o pudendũ
Unguib⁹ curuis lacerãs leo trux
Istius votis pbibebat vsum
Lilia crescant.
Quisquis es Frãcus fidei pbate
Hoste sublato dño volente
Voce p̃celsa reboato dicens
Lilia crescant.
Lilij flores Dionysius olim
Francie fert̃ domui dedisse
Cuius obtẽtu p̃cibusq; dignis
Lilia crescant.
Uulgus ingratũ, stolidũ pp̃hanũ
Cladib⁹ diris meritũ perire
Obstrepẽs tali iubilo decenti
Lilia crescant.
Iure q̃ francos regis ⁊ coronã
Corde deuoto reuerere xp̃m
Te libens totũ sibi da iubebit
Lilia crescant.
Lilij flores decorastis ample
Remigi necnon Ludouice sancti
Jugiter vr̃o petimus fauore
Lilia crescant.

Amen.

Incipit sermo eiusdem de oĩone factus in ꝯcilio Constañ.

Obsecro vos tanq̃ aduenas ⁊ A
peregrinos abstinere vos ⁊c̃.
¶Existimate p̃cor v̾bũ h̃ ob/
secrationis saluberrime humil'
⁊ pie/ nõ meũ esse v̾bũ. paruz
eñi haberet ex me põderis ⁊ autoritat'. Ac
cipite potius tanq̃ ab ecclĩaꝝ p̃ncipe Pe/
tro sicut vere ẽ enunciatũ originalit̃. i. Pe/
tri. ij. ⁊ recitat̃ in ep̃la currẽtis dñice Obse/
cro ⁊c̃. ¶Itaq; sic dicit coapl's Petri Pau
lus. q̃diu sumus in hoc mũdo/ peregrina/
mur a dño dicentes ex snĩa q̃libet cũ pp̃ha
Incola ego suz in terra peregrinus ⁊ adue
na. cuius rõnẽ reddit ibidẽ apl's Hebreo.
xi. Qm̃ nõ habemus hic manentẽ ciuitatẽ
sed futurã inq̃rimus. Hierl'm illam ciuita
tem q̃ edificat̃ vt ciuitas. Et o q̃ gloriosa
dicta sunt de te ciuitas dei ⁊c̃. q̃s nos dedu
cet in ciuitatẽ hanc munitã. Quaz felix illa
ciuitas q̄ a lõge olim pspiciẽtes Moyses
⁊ Leui nõ sine mysterioꝝ quodã inuolucro/
p̃mogenitis suis imposuerũt nomia Ger/
sam ⁊ Gerson/ q̃ interp̃tari sonãt idem qđ
aduena vel pegrinus. ¶Sint igit̃ nob̃ ad/
uenis ⁊ pegrinis cantabiles obsecro. voce
Petri iustificatõẽs dñi in loco pegrinatõis
nr̃e. Ad h̃ eñi factus ẽ iste ꝯuẽtus statiõis
saluberrime. vt mi̾icordiã ⁊ auxiliũ ꝯseq̃/
mur. A q̃z ab eo q̃ pegrinãtib⁹ duob⁹ disci/
pulis ⁊ de se colloquẽtib⁹ q̃uis nondũ cre
dentib⁹ se ꝯiunxit. scripturas apuit. cor ac/
cendit. dãs illud intelligi qđ pmiserat. vbi
duo vel tres cõgregati fuerint in noĩe meo
ibi in medio sum. Math. xviij. ¶Nunq̃d
nõ vere credẽdũ ẽ q̄ dñs sit in loco isto: Ad
est vtiq;/ cui milia miliũ seruiũt ⁊ decies cẽ
tena milia assistunt ei. Ad q̃d ita ẽ: Nimiz
vt illud pu̾erbiũ Laberij a Seneca ⁊ ma/
crobio positũ. Comes facũdus in via pro
vehiculo sit. Et q̃d facũdius verbo dei in
excelsis: ¶Et nobis viri frẽs ⁊ reuerẽdissi/
mi p̃res p̃clarissimi sapientes atq; charissi
mi. nobis q̃ p varios casus p tot discrimi/
na reꝝ/ tẽdimus. nõ in lacũ. sz in celũ/ exorã
dus ẽ ip̃e idem xp̃s q̃ nr̃e pegrinatõis est
(dicẽte Boecio) dux semita terminus idez.
ne peregrinãtes nos deserat. sed comitetur
ducat. dirigat. ⁊ pducat. ¶Conseq̃mur h̃ q̃
sumus tuis intercedentib⁹ meritis o btĩssi
ma dei mater ⁊ virgo q̃ pueꝝ Ihm pegri/
nantẽ in terra egypti cum fidissimo ⁊ iusto
ioseph v̾gĩe spõso tuo baiulasti. fouisti. nu
triti. custodisti. sic tu nos aduenas ⁊ pegri

nos/spūalib⁊ auxilijs fouere mĩficorditer
obsecrara nō abhuas nr̃e memor miserie/
nr̃e pegrinatōnis ⁊ angustie. Nec abhorre
pctōres sine qbus vnq̃ fores tali digna fi
lio. qd vt ipetremus adimus cum fiducia
thronū gr̄e tue te salutātes obsecrādo. ⁊ ob
secrātes salutādo ⁊ dicētes illud angelicū.
B Aue maria. ¶ Obsecro vos ⁊c. Nō errauit
pfecto pnceps eccl'ie Petrus dū cunctos
hoies obsecraturus/viscerosissima pietate
magis q̃ impio/cōmonuit eos aduenas
esse ⁊ pegrinos. Cur ita? Ne pegrinatōem
vie statuerēt sibi p habitatōe patrie. sed ad
etnā semet pducherēt. alit' q̃ pecora ⁊ pecu/
des. ⁊ alit' q̃ diues ille in euāgelio qui di/
cebat. Aīa mea habes multa bōa reposita
in annos plurimos. ¶ Sz qm̄ p statu na/
ture destitute. nos corpea heu mole pssi et
oppressi/nō possumus ad celū patriā nr̃az
quā a lōge salutamus suspirātes/curuas i
terris aīas satis erigere/instar zisiphi fabu
losi quam assidue mola sua deijcit ⁊ obruit
Corpus eñi qd corrūpit'/aggrauat animā
clausam tenebris ⁊ carcere ceco. ait Uirgi
lius. Et vinctū in mēdicitate ⁊ ferro dicen
te pph'a. Hinc ē illa Psal. q̃stio. Heu mi
hi/q2 icolatus me⁹ ⁊c. Prouidit mĩficors
⁊ miserator dñs. restaurator nr̄. dux nr̄. via
vitas ⁊ vita. q̄ rōne posset mēs nr̃a volatu
libero celerē nunciū ad ipm p̄rēz nr̃m q̄ in
celis ē destinare. ¶ Mira prsus q̄d dicā. vl'
dei benignitas. vel hois dignitas. vel orō/
nis ptās dicā istoz qdlibet. Ita est. Credi
te. Nūcius h est orō. q̄ duab⁊ alis subnixa
est/fide. spe. q̄ aīata ē charitate. ⁊ q̄ ornata ē
tāq̃ plumis varijs/ꝟtutū multiplicitate.
Uñ q̄d ē orō. nisi ascēsio vel eleuatio men/
tis in deū/p piū ⁊ humilē affectum. q̄ fit vt
dū oramus nos familiari q̄daz pximitate
deo colloq̄mur. ¶ Pōt illō phicū de Boe.
carmē sonoz ad id traduci qd asserimus.
Sūt etenī pēne volucres mihi. Que celsa
cscendāt poli. q̄s sibi cū velox mēs induit
terras perosa despicit. aeris immensi supat
globū. nubesq̃ post terguz videt. q̄q̃ agili
motu calet etheris. trāscendit ignis ꝟticē.
donec in astrigeras surgat domos. ¶ Bñ
hz igit'. Fecit nobiscū magnifice deus. dū
nob aduenis ⁊ pegrinis in loco horroris ⁊
vaste solitudis dedit talē nunciū q̄ necessi/
tates nr̃as afferret deo ⁊ opē desideratā im
petraret ⁊ referret. ¶ Obsecro igit' vos viri
pres ⁊ frēs. obsecro vos voce Petri nūc tā

q̃ aduenas ⁊ pegrinos. Assumat' ab vno/
quoq̃ nr̃m sedulus iste nūcius orō oī q̄de
tpe. nā oportet sp orare ⁊ nō deficere. precī/
pue tñ in hac hora ⁊ die dū ad h ipm fact⁹
est cōuētus iste sacratissimus. hec deuotissi/
ma pcessio. hec sacrosctē synodi peculiaris
quedā collectio. tū p nr̃is oib⁊ incōmodis
subleuādis. tū spālit' vt dirigat deus lega/
tos huius cōcilij ad dñm nr̃m destinatos,
vt venientes redeāt cū exultatōne portātes
missionis optate manipulos. Fiat insuper
orō q̄tinus det deus voci sue vocez ꝟtutis
det mihi euāgelizāti ꝟbū ꝟtute multa. iple/
at os meū. q̄ p iussiones vīas q̄bus obniti
fas esse nō credidi illud apuit. Neq̃ eñi exi
stimaui q̄ vllo mō deesse posset s̄mo mihi
de re saluberrima ad petitiōez talē. licet sero
valde nimis impositū locuturo. Assumpse
rat onus istud reuerēdissimus pr̄ ⁊ doctor
Emeric⁹. gigātcis hūeris suis. sz raucedo
vocē abstulit. Conabor p̄rēz filius seq̄ non
passib⁊ eq̄s vt apud Uirgiliū ē. ¶ Enūere/ C
mus ordie lucido ⁊ breui (q2 nihil ē qd texi
tur ordie longū) cōditōes ⁊ ppetates q̄s dz
habere nūcius h nr̃e pegrinatiōis orō de/
uota vel obsecratio. Coerceat' s̄mo nr̄ īfra
termīos ⁊ ꝟba p̄hoiate epl'e dñice currētis
ne p diuersa vaget' ⁊ diffluat. Sumam⁹ ex
ea sex orōnis ppetates iuxta totidē cōsidera
tiones sniaz ex eadē epl'a. Utamur īsup fa
miliari grossa ⁊ palpabili siĩitudine pegri/
ni/magis scholastico doctriali ⁊ q̄tidiano
q̃ accurato s̄mōe loquētes. Hz eñi sati ve
nustatis ipe s̄mo diuinus. etiā vbi vilibus
ꝟboz pāniculis opit'. queadmodū ꝟitatē
dū de terra orta ē. nō auro vel sericis. sz pā/
niculis ꝟgo mr̄ inuoluit. ¶ Sit igit' orō vl'
obsecratio q̄tinus euolet liberius in celū p
mū agilis ⁊ expedita. abstinere. dehinc bo/
nis associata. Cōuersatōez vr̃az rursus pa
tiens ⁊ benigna. vt in eo q̄ de vob. Sit li/
bera nec seruilit' obligata. liberi estote. Sit
amicabil' ⁊ modesta. oēs honorate. Sit de
niq̃ humil' ⁊ subdita. subditi estote.

Dicamus igit' pro/
sequētes q̄ orō sit agil' ⁊ expedita tanq̃ cur
sor leuis explicās vias suas. ⁊ sic ꝟgula fu
mi. queadmodū postulabat q̄ dicebat. diri
gat' ad te orō mea sic incēsum in conspectu
tuo. Hoc aūt fiet si obsecrāti Petro obedi/
uerimus/abstinētes nos a carnalib⁊ deside
rijs q̄ militāt aduersus aīaz. Mala prsus

duracꝫ milicia pestilẽs ⁊ cruenta desideriorum carnaliũ. Audi q̃liũ. q: occidũt pigros q̃bus subseruiunt. ociũ subuersatrix sodome. voluptas esca maloꝝ. vanũ gaudiũ qḋ in pũcto ad inferna descẽdit. cib⁹ imoderatus ⁊ potus inf q̃ caput Jobis grẽ pscindit. His ⁊ silib⁹ ꝑgrauat oĩo. his inuiscatur ⁊ euellunt pẽne eius. Figurã hẽmus ꝑ nr̃a ɔsideratiõe in Abraã cui iusso peregrinari dictũ ẽ. Egredere de terra tua ⁊ de cognatione tua de domo pr̃is tui. h̃ ẽ terrenis affectib⁹. de pctĩ occasionib⁹ q̃ sunt pctĩ magna cognatio. de domesticis nr̃e carnis et tanq̃ p̃mis ɔuersatõib⁹ ⁊ desiderijs. ¶ Potuerat nũc ⁊ posterius trahi ſmo nr̃ p̃ ɔcordãtias ex scptura ad eruditiõez moralẽ assumptas. ſꝫ ecce crebri⁹ occurrit in ipa meditatõe mea studiositas speculatrix. postulãs vt ppositiões aliq̃s doctriales ⁊ scholasticas eliciẽs insererẽ fiat h̃. intelligat studiositas.

D ¶ Cõsideratio p̃ma. ¶ Efficacior est oĩo ceteris parib⁹ q̃ spũalior ẽ ⁊ a carnalib⁹ desiderijs remotior/ hinc ẽ q̃ veri oratores adorãt deũ in spũ ⁊ v̾itate. Orabo spũ inquit apl's/ orabo ⁊ mẽte. nõ sicut illi q̃s increpat xp̃s ex v̾bis Esaie. Ppl's iste labijs me honorat. cor autem eoꝝ lõge ẽ a me ⁊c̃. ¶ Scd̃a ɔsideratio. ¶ Efficacior ẽ ceteris parib⁹ theologoꝝ oĩo q̃ sup̃ fidẽ simpliciũ clariorẽ ⁊ puriorẽ hñt de diuia bonitate cognitiõez. Est eñ talis oĩo spũalior ⁊ a fantasmatib⁹ corp̃eis alienatior. Hec oĩo ɔq̃rit cũ summa difficultate ⁊ pascit aĩaz/ nota Anthoniũ de oĩone extatica. ¶ Consideratio tercia. ¶ Efficax ẽ pueroꝝ baptizatoꝝ oĩo in q̃b⁹ nõdũ vigent carnalia desideria. q: p̃ regeneratõez facti sunt filij dei ⁊ placabiles ei. Hic ẽ illud. Ex ore infantiũ ⁊ lactẽtiũ ⁊c̃. Maxima debet puero reuerẽtia. Ue vequi verbis op̃ib⁹ aut exemplis ɔstituũt hanc puritatem angelicã.

Sit oratio bonis associata.

sic subdit apl's Petrus. Cõuersatione inq̃t vr̃az hñtes bonã. i possibile ẽ eñ sic dicit Hiero. mltoꝝ p̃ces nõ exaudiri. ppterea dr̃ apud Machab. factus ẽ ɔuẽtus vt orarent. Uñ ⁊ hitabãt apl'i p̾it. dũ illos orantes illustrauit diuinitatis plenitudo. Hinc ppterea est illa xp̃i p̃missio. Si duo vel tres ex vob ɔsenserint de oĩ re sup̃ terrã fiet eis a p̃re meo. ¶ Colligamus h̃ tres speculatiuas doctrinas. ¶ Cõsideratio p̃ma. ¶ Efficacior ẽ ceteris parib⁹ oĩo multitudinis p̃cessionalis ⁊ localis adunate q̃ȝ dum sunt loco sep̃ati. Ad huius p̃batiõez sat' oꝫ esse v'sus ecclie. ¶ Scd̃a ɔsideratio. ¶ Efficacior ẽ oĩo ceteris parib⁹ duꝫ fit p̃ vli bono ecclie ⁊ ad eius p̃ceptũ vel ordinatiõez q̃ȝ dũ fit tñmõ p̃ seipo. ¶ Tercia cõsideratio. ¶ Efficacior ẽ oĩo multitudis dũ illic p̃sciti etiã ⁊ pctõres orãt. q̃ȝ si nulla iungeretur talium oratio.

Sit oratio paciẽs et

benigna quẽadmodũ illatas iniurias opʒtet peregrinũ sustinere vt nõ corrũdeat cuilibet fatuo nec litiget. p̃dat de suo pot⁹ vt pacẽ retineat. sic oꝫ esse oĩo. qḋ notat Pe. ɔsequẽter dũ ait. Ut in eo qḋ detrectẽt de vobis tanq̃ȝ de malefactorib⁹ ex bonis op̃ib⁹ vos ɔsiderãtes gl'ificẽt deũ in die visitationis. qñ. s. dicẽt. Hi sunt q̃s habuim⁹ in derisum ⁊ in silitudinẽ improperij. Nos insensati vitã illoꝝ estimabamus insaniã ⁊ finẽ illoꝝ sine honore. ecce quõ cõputati sunt inter filios dei ⁊ inter sctõs dei sors illoꝝ est. ¶ Colligamus ⁊ h̃ triplicẽ speculationem.

¶ Prima speculatio. ¶ Efficax ẽ plurimum E oĩo illoꝝ q̃ diffamatões ⁊ detractões patiẽter p̃ veritate vel iusticia suscipiũt. Patuit in Dauid respectu Semei maledici. ⁊ de Sara filia Raguelis/ de Thobia. iob etiã p̃ maledictõe inclinauit se ⁊ suscepit hñdictionẽ. ¶ Scd̃a speculatio ¶ Efficax ẽ paup̃ꝝ oĩo sicut dicit Psal. Exaudiuit paupe res dñs ⁊ victos suos nõ despexit. Simil' est rõ de his q̃ in infirmitatib⁹ suis corporeis gr̃as agunt deo ⁊ orãt. qḋ vidit apl's dũ ait q̃ v̾tus in infirmitate p̃ficit. tot ora ⁊ linguas Lazarus habebat q̃t vulnera. ¶ Tercia speculatio. ¶ Efficax ẽ plurimuꝫ oĩo illoꝝ q̃ spũales temptatões sustinẽt pacienter in aĩa. q̃ molestiores aliqñ sunt apḋ volẽtes bñ viuere q̃ȝ corp̃ales molestie vel paup̃tas exterior. Nota ḋ blasphemia. Nota qui insaniũt q: desunt ɔsolatões expecta ſꝫ ſm multitudinẽ doloꝝ ⁊c̃.

Sit orõ libera nec

obligata vel alligata reb⁹ huius mũdi p̃ vincula cupiditatis. Propterea subdit Pe. q̃si liberi libertate. s. tali q̃ summa ingenuitas est. in q̃ seruitus xp̃i cõprobat. Est eñ altera fallax q̃dã libertas oĩ seruitute deterior. quõ notat Pe. cũ subdit. Nõ q̃si velantem

habentes malicie libertatē. s3 vt serui dei. ta lis ē peccator q̄ velut onagꝝ liberꝝ natū3 se putat. dum dimittit ire post desideria cor/ dis sui in adinuentōnib3 suis pessimis. q̄si bos lasciuiēs. s3 nihil ē infelicius (dicēte au gustino) felicitate ⁊ impunitate peccantiū. D infelicit inq̄t de q̄dā cui peccare licebat sic ex s̄nia Platonis deducit Boe. ¶ Se quunt̄ h̄ tres veritates. ¶ Prima veritas. ¶ Efficacior ē ceteris parib3 o͞ro religioso/ rum q̄b3 ex voto vel regula minus peccare licet q̄ alioꝝ/si in religionis sue termīs abs q3 trāsgressiōe seipos coerceāt. ⁊ vincul' oc/ cupationū terrenaꝝ nō inuoluāt pedes af/ fectionū suaꝝ. ¶ Sc̄da veritas. ¶ Accepta bilis plurimū ē o͞ro solitarioꝝ in desertis v bi (dicēte Hiero.) Nescio q̄d serenius emicat ⁊ liberius mēs euolat/ad penetrandū cele/ stia. Sic o͞is religio/q̄to sibi sufficiētior ē ⁊ sollicitudinis minus hn̄s/tāto est ad ꝯti nuatiōe3 ꝯtemplatōis habilior. l3 nō semꝑ ad inchoatiōe3. ¶ Tercia veritas. ¶ Accep/ tabilior ē o͞ro ꝑ seipo vel ꝑ paucis q̄ ad sa/ tisfactōe3 faciendū. q̄ dū ad satisfaciendu3 ꝑ plurimis ꝑ susceptōe3 bonoꝝ tempaliu3 semet orās obligauit. Et h̄ esset grādis in/ q̄sitio de valore o͞ronis diuersis aspectib3. Nota de. xij. faciēb3 o͞ronis.

Sit o͞rō amicabilis

⁊ modesta ¶ Cōsequent̄ ad id q̄d subditur in ep̄la. O͞es honorate/fraternitatē diligite/ deū timete/rege3 honorate. Hinc Joseph ꝑegrinātes frēs cōmonuit. Ne irascimini inq̄t in via. Ad q̄d moꝝ ꝯformitas. q: m̄l/ tū ꝑficit. dī Exo. xij. Eadē lex erit indige/ ne ⁊ colono q̄ ꝑegrinat̄ apud vos. ⁊ Exo. xxiij. Peregrino molestus nō eris Ipi em̄ fuist̄ ꝑegrini in terra egypti. ¶ Quietiā ne/ cessaria ē o͞ronis modestia quā generat ti/ mor dei. Propterea. i. Petri. iiij. Nolite in/ quit ꝑegrinari in feruore q̄ ad temptatiōe3 vob sit. zel' absq3 discretōe ꝑcipitat. ¶ Pri/ ma ꝯsideratio ¶ Efficacior ē ceteris parib3 o͞ro ꝑ inimicis q̄to videtur difficilior ⁊ ex maiori charitate ortū habens Samuel ⁊ Moyses. ¶ Sc̄da cōsideratio. ¶ Accepta/ bilior ē ceteris parib3 o͞ro ꝑ regib3 ꝑncipi/ bus ⁊ alijs in ꝑtāte ꝯstitutis/q̄tū bonum cōe excedit ꝑticulare. Ideo culpabiles val de sunt maledictōe3 eis impcantes q̄b3 est marie miserādu3 q̄m̄ hn̄t hoies sup capita sua Aug'. In nll'o mihi repperi iratū deū

⁊c. Si vis apta. ¶ Tercia ꝯsideratio. ¶ Ef ficacior ē o͞ro q̄to verecūdior est sub deo ⁊ casti timoris. plus retinēs Bern̄. In veri tate cōperi nihil ita esse efficax ad grā3 dei/ vel inueniendā/vel ꝯseruandā/vel recupan/ dam/q̄ si semꝑ inueniaris nō alta sape. sed sape ad sobrietatem. Deniq3 beatus vir q̄ semꝑ est pauidus.

Sit o͞rō humilis et

subdita. ¶ Juxta q̄d ꝯcludit̄ in ep̄la. Sub diti estote in o͞i timore dn̄is nō tm̄ bonis ⁊ modestis/s3 etia3 discolis. Hec est em̄ grā. Itaq3 cū diuina lex h̄ iubeat. q̄ obturat au rem suā ne exaudiat hāc lege3. o͞ro eius fit sapientē ē execrabilis. Preterea obedientiū ⁊ humiliū sp̄ deo placuit o͞ro. O͞ro humili/ antis se nubes penetrabit. ¶ Est aūt humi litas triplex. In intellectu. in affectu. ⁊ in ef fectu. Ex cuius humilitatis carētia ꝑ̄tim in intellectu/ex deꝑuatōe in affectu ꝯsurgē te. ꝓuenerūt errores o͞es. ⁊ scandala in eccl'ia sctā dei. dū. s. hūana ꝑ̄sumptio/nō vult cap tiuari o͞e3 intellectū in obsequiū fidei. sed q̄ rit āmbulare in magnis ⁊ mirabilib3 supra se Declarat h̄ pulchre auctor summe d̄ vicijs ⁊ ꝟtutib3 assignās causas erroꝝ circa fide3 tractatu de fide. circa finē. Ecce em̄ q: intel lectus sꝑba ꝑ̄sumptio dicit aliq̄ñ o͞rone3 nil valere. Quare? q: vel tenet o͞ia de necessi tate absoluta euenire. vel deū terrena nō cu rare. vel o͞ia fortuito agi sicut notat Claudi anus. Sepe mihi dubiā ⁊c. Aut q: sic de' res admīstrat vt eas ꝓprios motus agere sinat. ⁊ ita inquiūt. q̄d. ꝑficit o͞ro. Fuerunt tandē alij q̄ dicerēt o͞rones nō nisi a radia/ tione celesti suscipe ꝟtute3. vt Alkindus de radijs. Fuerūt q̄ negarēt noctib3 orandu3 esse aut in locis sacris plus q̄ in ꝓphanis. Dixerūt alij q: o͞rones eccl'ie omēs pollute sunt ꝑ symoniā. Dixerūt alij vt Begardi/ nō esse vocalit̄ orandū/ s3 mētalit̄ tm̄. in q̄/ dā libertate sp̄ūs quā dicūt nō subijci ꝑce ptis diuis. S3 ⁊ errores alios q̄s o͞es di numerare ꝑꝑe q̄d reddit̄ apd deū inefficax o͞ro quā in fide fieri debere tradidit Jaco/ bus. postulet inq̄t in fide. ¶ Hic latep3 ma teria grādis/tā sup facto dn̄i nr̄i pape q̄ su per alijs q̄ ꝑ ꝑn̄ti iussus ⁊ obediēs ꝑtereo. ¶ Tandē sub epilogo ꝯcludētes dicamus q: aduersus o͞es insultus aduersarie ꝑtātis aduersus scismata errores ⁊ scandala sp̄ua lis neq̄tie Aduersus deniq3 omēs laqueos

qños in via pegrinatõis nr̃e abscõdũt su-
perbi [illegible] remediũ ẽ hic comitẽ
orõnẽ/fide ⁊ spe subnixã ⁊ animatã chari-
tate. Nã hec ẽ victoria q̃ vicit mũdũ fides
nr̃a. a q̃ dirigit̃ orõ. alacer. fidelis ⁊ volucer
nũcius nr̃ ad deũ. cui dicebat fidel̃ rex Jo-
saphat. ij. Paral̃. xx. Cũ ignoramus q̃d agere
debeamus h̃ solũ habemus residui vt ocu
los nr̃os ad te dirigamus p orõnẽ. s. q̃ vi-
ctrix ⁊ dñã nature ẽ. ¶Sit igit̃ nũcius iste
(iuxta qd̃ p̃dictũ ẽ) agilis ⁊ expeditus bo-
nis associatus. patiẽs ⁊ benign⁹. liber ⁊ nõ
seruilit̃ alligatus. Amicabil̃ ⁊ modestus.
hũilis ⁊ subditus. Hec eñ ẽ grã in xp̃o ie-
su q̃ est deus bñdictus in secula.

Sermo de spũsctõ.

S Piritus dñi repleuit orbẽ
terrarũ. Sap. i. Hoc p̃cla-
b rum sapiẽtis eulogiũ. h̃ in
spiraculũ ⁊ pphãr diuini-
tus oraculũ/ decãtat in ex-
ultatõe cordis in iubilo vo
cis sctã mr̃ eccl̃ia. recolẽs in ipo missarũ in-
troitu stupendũ nimis aduentũ dñi in or-
bẽ terrarũ. qñ apparuerũt apl̃is dispertite lin
[illegible]
spũssctũs. q̃ repleti ceperunt loq̃ varijs lin
guis magnalia dei. put idẽ spũs dabat elo
qui illis. ¶Et o vtinã p̃res celeberrimi pa-
tres ⁊ frẽs in eodẽ spũ nũc collecti. vtinam
det eloq̃ spũs iste dñi/ magnalia dei q̃ sua
sunt. det voci sue vocẽ ṽtutis. qm̃ ipe cõti-
nens oĩa sciaz h̃z vocis. q̃ inspirati locuti
[illegible]
tib⁹ ṽtute multa. Nõ eñ vos estis q̃ loq̃mi
ni dicebat xp̃s apl̃is. s̃z spũs p̃ris vr̃i q̃ loq̃
tur in vob̃. ¶Cadat o vtinã mõ sic olim in
eccl̃a p̃mitiua dũ Petrus loq̃ret̃ apd̃ Cor
neliũ/ cadat spũssctũs sup oẽs audiẽtes ṽ-
bum. q: nisi spũssctũs cordi assit audiẽtis.
ociosus ẽ sermo loquẽtis. ait Grego. ⁊ Au
gustinus. Cathedraz in celo tenet q̃ corda
docet. Repleat igit̃ totã domũ istã in q̃ se-
dentes estis vos apl̃ici viri. vos in eodem
spũ ꝯcordit̃ adunati. Adunati inq̃. Et nõ
ne cũ Maria mr̃e Jesu? ¶Audebimus ne
ṽgo sacratissima dicere/ te p̃ñtialit̃ h̃ ades-
se. vbi filius tuus nr̃ emanuel se teste ẽ. vbi
spũs eius adest in medio? Ades vtiq̃ ⁊ si
nõ forte corpali dimẽsione q̃q̃ h̃ inuisibi-
liter agere põt corpus gl̃iosũ p agilitatis
⁊ subtilitatis dotes. Ades spũali sup nos
influxu ⁊ intuitu. ꝯuertens ad nos illos tu-
os misericordes oculos. ad quaz suspiram⁹
gemẽtes ⁊ flẽtes i hac lachrymarũ valle. im
plorãtes aduentũ spũsscti in nos ⁊ sup
nos hodie [illegible]
quã ideo sctũs spũs nedũ ad sufficientiã vl̃
excellentiã. s̃z ad exuberantissimã ⁊ fontalẽ
redũdantiã impleuit vt ipaz in nos alios
[illegible]
tes ⁊ exoramus salutãtes p illud angelicũ.
Aue grã plena. ¶Spũs dñi repleuit orbẽ
ter. ⁊c. Ad [illegible]
tis vocẽ. ad h̃ eccl̃ie carmẽ amenissimũ. ad
sonorissimaz h̃ãc suauissimãq̃ totius orb̃
armoniã. sacer iste cetus. ordo iste deuotis-
[illegible]
mẽtis excessus/ in secretos cordis iubilos
cũ exultabũdo q̃z carnis tripudio? Qm̃ h̃
est dies quã fecit dñs. exultemus ⁊ letemur
in ea. Et certe dignũ ẽ vt in solẽnitate spũs-
sancti/ oĩs spũs laudet dñm. laudet ⁊ mo-
dulizet in organis hoc spũali flatu repletis
pulchra varietate sonãtib⁹ p distinctõz dõ
norũ meritorũ ⁊ ṽtutũ q̃si totidẽ fistularum
Jtaq̃ btũs ppl̃s q̃ scit iubilatõez/ laudẽ ⁊
exultatõez. ¶Fallor si h̃ nõ intẽderit p̃fatio
qua de xp̃o dr̃. q: ascendẽs sup oẽs celos se
densq̃ ad dexterã dei p̃ris/ pmissum spm̃
sctm̃ hodierna die in filios adoptõis effu-
dit. Quapropt̃ pfusis gaudijs totus in or
be terrarũ mundus exultat. Quare? q: pleni
sunt celi ⁊ terra maiestatis gl̃ie spũssancti.
Hic celũ laudib⁹ intonat. mũdus exultãs
iubilat. gemẽs īfernus vlulat. Accipimus
in hac armonia iusticiã p tenore in inferno
q̃ gemẽs vlulat. mollẽ cãtũ seu discãtũ mi-
sericordie ī celo qd̃ laudib⁹ itonat. ꝯtenorẽ
ṽo velut ex vtroq̃ cõpositũ/ dũ h̃ mũd⁹ ex
ultãs iubilat cũ pphã dicẽte. Misericordiã
⁊ iudiciũ cãtabo tibi dñe. Tale nos hodie
carmẽ canere ꝯuenit dũ p iauditũ secul̃. mi
sericordie ī electis. ⁊ iusticie ī reprob̃/ mira
culũ spũs dñi repleuit orbẽ t'rarũ ¶Et aĩad d
uertat p̃cor via btitudo. qm̃ spũs iste dñi
q̃ repleuit orbẽ terrarũ. spũs ẽ hui⁹ sacri ꝯci
lij. Grãdis plãe dignitas admirãdaq̃ sub
limitas vt eodẽ spũ vniat̃ format̃ viuat et
vegetet̃ h̃ sacrosctã synod⁹ eccl̃iaz repñtãs
q̃ spũ ꝯnecti dicunt̃ in vnũ p̃r ⁊ fili⁹. Sed
vere sic decebat vt xp̃i spõsi ⁊ eccl̃ie sponse
[illegible]
timior q̃lis esse põt q̃ spõse ad spõsuz. Dic̃
[illegible]

Deniq3 pmitiuā ecclīaʒ describēs Lucas Multitudis inqt credētiū erat cor vnuʒ ⁊ aīa vna in dño. Quid plura qrim⁹. cū orauerit pr̄eʒ q̄ nō exaudiri neqt. vt credentes in cū essent vnū. sic ipe ⁊ pr̄ vnū sunt. Sūt aūt vnū in spūsctō. q̄ꝫ nō oīno silr̄ ad credētes. ¶ Hic ē spūs ille dñi q̄ repleuit orbē terraꝝ. repleuit [illegible] vt in pncipio [illegible] deus celuʒ ⁊ terrā. qñ spūs dñi ferebat̄ sup aq̄s nō exclusus vel clat⁹. qñ itus fouebat fm aliā trāslatōeʒ nō inclusus vel artatus. Neq3 eīm āq3 subsistere pōt qd̄ non repleuit spūs dñi p essentiā. potētiaʒ. ⁊ pn̄tiam. Hoc h3 articulus Parisius ɔdēnatus. q causa pma sit remotissima sic q nō ppinqssima error. ¶ Quāuis insup opa trinitatis sint indiuisa. nō q̄dem ad intra (vt Johes an. sumit p argumētō pcessiōis spūscti ab vtroq3) s3 ad extra. nihilomin⁹ cōpleta formatio reꝝ modus ⁊ ornatus eaꝝ appropatur spūscto. p q̄ꝫ to diuia bonitas tāq3 causa finalis q̄ pncipalissima causaꝝ ē / mouit ad reꝝ creatōeʒ vt in eis sese diffūderet. Est eīm bonū sui ipius diffusiuū. Hic Job ait. Spūs dñi ornauit celos ɔcordit̄ ad psal. Verbo dñi celi firmati sunt. Sequit̄. Et spū oris eius oīs ꝟtus coꝝ. ¶ Hoc vidit diuinus Diony. q̄ ordinans noīa dei p respe[illegible] ad creaturas [illegible] bonū qd̄ approp[illegible]tur spūscto / esse pmū nomē dei ⁊ pus collocauit q̄ꝫ nomē h̄ ens. Hoc ⁊ Plato / ⁊ mlti poetaꝝ theologi / sub q̄dā inuolutro som[illegible] videt̄ [illegible] Virgil[illegible] bn̄ memini) pncipio celū. ¶ Gratissima p̄sus hec speculatio etiā phantiū. pscrutari queadmodū de spūs dñi repleuit orbē. At ꝟo lōge gratior diuinior atq3 sublimior offert̄ ɔsideratio si de opib3 creatōis ad recreationis opatōeʒ ꝟtit̄ mētis acies. fidei lumine bn̄ collustrata purgataq3. Illic offert̄ celeberrimū solēnitatis hodierne mysterium q̄ nullū stupore mirabilius. nullū salubritate fructuosius ⁊ efficaci⁹ excogitari pōt. qñ spūs dñi repleuit orbē terraꝝ. h̄ ē p figuraʒ qñ repleuit hoīes orbē terraꝝ inhabitātes ɔtinēs. s. p ɔtēto. vl̄ loc⁹ p locato. Quaq3 ⁊ hoīes hmōi nō incōuenient̄ dici possint orbes terraꝝ mltis silitudinib3 S3 et hac noīati / q egrediētes a deo p creatōneʒ ⁊ recreatōeʒ. rursus a seipis ⁊ oīb3 creaturis in deū q̄ ē alpha ⁊ o. pncipiū ⁊ finis / reuertantur p cognitōeʒ ⁊ amorē. Ob talē ꝟo circulū vel orbē intelligibilē / q̄s nō recte noīauerit hoīes iustos / orbes esse / ⁊ q̄dē terrenos. q cū spiritib3 suis adherēt corpi. qd̄ terrenū terrā inhitat. Vel ideo certe noīant̄ orb terraꝝ ppt̄ ꝟtutis stabilitatē ⁊ pmptitudinē obediētie. Firmauit eīm de⁹ orbē terre q̄ nō cōmouebit̄. ecce stabilitas. Et de rotis volubilib3 Ezechiel dic̄ q vbi erat ipetus spūs / illuc gdiebant̄. Ecce obediētia. Alludit his Oracius dicēs de viro sapiēte q ē totus teres atq3 rotūdus. Deniq3 sicut hō dr̄ omīs creatura / dr̄ creatura mūdi. dr̄ microcosmus. sic eū noīare orbē traꝝ fas putam⁹. ¶ Descpsit pulcherrime Boe. pdictū orbicularē circulū intelligibileʒ / de egressu creaturaꝝ a deo / ⁊ de regressu rursus ad ipsum dū cecinit. Repetūt pprios q̄q3 recursus. reditūq3 suo singl̄a gaudēt. nec manet vlli traditus ordo. nisi qd̄ fini iūxerit ortū stabileq3 sui fecerit orbē. Cadit rursus i cādem sniaʒ altero carmine. Nā in rectos reuocās itus. flexos iteꝝ cogat i orbes. Que nūc stabil̄ ɔtinet ordo. Dissepta suo fonte [illegible] Hic ē cūctis [illegible] amor. Repetūt[illegible] q3 boni fine teneri. Quia nō alit̄ durare q̄ant. nisi ɔuerso rursus amore. refluāt cause q̄ dedit esse. Jō bn̄ diffiniēdo inqt Aresto. Bonū ē qd̄ oīa appetūt. ¶ Ceteꝝ ꝟo itelligibiles hoīuʒ spūs eo pfectiorē sui faciunt orbē q̄ pfect⁹ atq3 diuini⁹ [illegible] in [illegible] ipis tāq3 in rotis ill̄ pphetic̄ q̄ plene sunt ocul̄ itus ⁊ extra. Intus p itelligētiā. extra p corporeā sensatōeʒ. ¶ Deduxit hac reductōeʒ dñs Bonauē. cardinal̄ in itinerario suo mētis i deū q̄ libello ⁊ autore suo laus oīs terra iferior. ¶ Tal̄ erat orb traꝝ q̄libet ex aplis ⁊ discipul̄ [illegible] in vnū cū mulierib3 ⁊ maria mr̄e ihu. qñ ꝟificatū ē illud dñi p Johelē. Et q̄dē in nouissimis dieb3 / effundā de spū meo sup oēʒ carnē ⁊ pphe[illegible] [illegible] notat [illegible] Verificatū ē item illud sapiētis p themate sumptū. Sps dñi repleuit orbē traꝝ. Cuius repletōis sensibile fuit signū / doctrina [illegible] dit̄. Et h̄ qd̄ ɔtinet oīa sciaʒ h3 vocis. Nā eo replēte / voces diuersas intonāt. fant̄ dei magnalia. ¶ His ita q̄si phemialit̄ ⁊ lr̄alit̄ elocutis. pusq3 ad vlteriora pgat s̄mo vnū [illegible] p̄eʒ doctorē icōpabilē ac pceptorē meū pcipuū dñm cardiālē Cameracēn. excusat a desidiosa vl̄ viciosa ppositi mutatōe. ⁊ exiguitatē meā releuat a temeraria p̄sumptōe.

Afflictus fuerat itaqꝫ eidē. R.p. ſmo pñs.
Acceptauerat. cōpilaueratqꝫ ipm ex integro
ꝛ iā mēorie ꝯmēdabat. dū febris valida sic
eū corripuit vt i lectū ꝛ in medicos decide
ret. ¶ Jussit igit (sunt ei petitiōes sue/iussio
mihi) iussit vt succederē loco sui. Parui. lꝫ
ipar virib9. nō i mea/ſꝫ i obediētie ꝟtute/et
in vīe btitudis expta benignitate. ꝛ i afflu
entissima spūsſcti boitate/spē reponēs ꝙ iu
bens pollicit⁹ ē. Api os tuū ꝛ iplebo illud.
Obedierat ꝙ dixit. Os meuꝫ apui. nec fru/
strat⁹ ē. qꝛ seqt. ꝛ attraxi spm. ¶ Porro nihil
ex intētōe/ qđ vl ꝑtialitatē vl offensionē so
[illegible] fie
ri. Abūde satꝭ ē ad loquēdū/solennitatꝭ ho
dierne mysteriū grande. qñ spūs dñi reple
uit orbē terraꝝ. ¶ Et hic spūs dñi nō spūs
mūdi. ñ spūs carnis. ñ spūs demōis. ꝗ sūt
tres imūdi spūs. ꝗs i Apoc. Joh. vidit e/
gredientes de ore bestie i modū ranaꝝ. ꝗ [illegible]
rule sordide turgideqꝫ sūt. Spūs isup ꝗ ñ
ꝑmāet sup oēꝫ carnē h ē carnalit viuētē. qꝛ
spūs ē ꝗ viuificat. caro ñ ꝓdest ꝗcꝗ. Spūs
ꝗ degustato desipit oīs caro. ꝗ scrutat etiā
ꝓfūda dei ꝛ oīa dijudicat. Hic hodie spūs
repleuit orbē traꝝ ñ qlicūqꝫ ſꝫ exuberātissi/
ma repletōe. Inuenit em̄ spūs dñi repletio
multiplex ꝛ signant triplex. ¶ Repletio suffi/
ciētie qlis ē in oīb9 speꝫ fidē ꝛ charitatē ha/
bētib9. Est etiā in ꝑuul baptizatꝭ vl in vte/
ro sctificatꝭ. queadmodū Gabriel dixit de
bto iohe q spūsſcto replebit adhuc ab vtero
mřis sue. ¶ Altera ē repletio abūdātie vl excel
lētie. qlis fuit in btō ꝓthomartyre stephāo
quē elegert apl'i. plenū fide/sapia ꝛ fortitu/
die. qlis repletōis ꝑticipes sūt ꝑfecti ꝛ cōte
platiui. ¶ Demū repletio tcia ē redūdātie vl
supefluētie. qlē in supmo xp̄s habuit. qm̄ i
ipo habitat plenitudo diuinitatꝭ corꝑalit.
Post ipm maria gr̄a plēa. Hiero.Ceterꝭ ꝑ
ꝑtes dat. marie ꝟo se īfudit plenitudo gr̄e
tota. vt a capite deriuet oīs influx⁹ vital ꝛ
spūal p mariā qsi p collū i cetā mēbra toti/
us eccl'ie. Hāc ꝑide repletōꝫ licet different
hodie susceperūt apl'i. qñ repleti sūt oēs spū
sctō. Tūc em̄ spūs dñi repleuit orbē traꝝ.
Ad ꝗd ita? Ut ꝑ redūdātiā ꝛ supefluētiaꝫ
in oēꝫ trā exiret son⁹ eoꝝ/ꝛ i fines orb tre ꝟ
ba eoꝝ. ¶ Repletōeꝫ ꝑmā opat spūsſctūs i
actiuis icipiētib9 ꝛ ꝓficiētib9. Et hec ꝗdeꝫ
bōa sufficiēsqꝫ ē. Repletōꝫ alterā opat spūs
sctūs in ꝯtēplatiuis ꝛ ꝑfectis. ꝛ hec melior
excellētiorqꝫ iudicat. Terciā ꝟo cōicat spūs
sctūs viris heroicis ꝑpollētib9 ꝛ exercitatꝭ
in [illegible]
[illegible]it actio ꝯtēplatōeꝫ nec actōeꝫ ꝯtēplatio
ꝓhibet aut refugit. Hec ē optia repletio su
pereffluent ac redūdant in alios deriuata.
Ad imitatōeꝫ āgeloꝝ ꝗb9 h insigne ē/ꝙ in
eis nō obsistit theoria iugi misterio. ꝯtēpla
tio [illegible]
artē ꝑmā ꝗ ſm illā hūt exēplarit opari. Ex
emplū de scriptore ꝛ exēplari libro ꝛ lumie
Hic in scala Jacob [illegible]
tes ꝑ ꝯtēplatōeꝫ ꝛ descēdētes ꝑ mīstratōeꝫ
Et qm̄ hierarchic⁹ ꝛ sublimis ꝑlatoꝝ deo
amabiliū stat⁹ exigit repletōꝫ hmōi ꝑfectis/
simā ꝛ optimā. dꝫ em̄ (dicēte Grego.) ꝑlat⁹
esse actōe ꝑcipuus ꝛ ꝑ cūctis in ꝯtēplatiōe
suspēsus vt sit ambidexter vt Aiot. ¶ Dica
mus aliq de repletōe tali ꝗ ꝯtēplatiōeꝫ ꝑit
ꝛ actōeꝫ cōplectit. vbi ꝯtēplatio iā nō inse
quit actōeꝫ vt in sue acꝗsitōis seu generati
onis ꝑmordio. ſꝫ ipaꝫ ꝑuenit. informat. ꝑ/
[illegible]
qꝫ em̄ fallunt ꝗ vitā actiuam in duos secer
nūt status aut gdus. Quoꝝ alt est ꝑui⁹ ad
ꝯtēplatōeꝫ. ꝛ h ꝗdē imꝑfectus sollicit⁹ an/
xius ꝛ turbidus. Juxta illō Martha mar
tha sollicita es ꝛc. In altero aūt redes ꝗdā
pax ꝛ trāqllitas ex ꝯtēplatōis sapide ꝯdi/
mento ꝛ ex influxu ei⁹ ꝯtinuo repit. Ita vt
in spū lenitatis [illegible]
oīa. qꝛ nihil de radice amaritudīs ē in cor/
de/sic est dū in spū vehemēti ꝯterūt naues
tharsis. Hic hꝫ ꝟitatē illud Grego. prudē/
tissimū ꝟbū. Uera iusticia cōpassioneꝫ hꝫ
falsa indignatōeꝫ. ¶ Talē habuisse repletio
nem apl'm colligim⁹ ex epl'is ꝛ actib9 suis.
Cōuersatus sum ait int vos in oī hūilitate
lachrymis ꝛ māsuetudie. scio abūdare. scio
penuriā pati. Et iteꝝ. oīb9 oīa factus sum.
Qui ꝛ suadebat gaudere in dño sp. ꝛ nihil
sollicitos esse. qsi tristes. sp aūt gaudentes.
vt sit in aduersis ꝛ ꝓspis ideꝫ vultus. idem
animus. queadmodū ꝺ socrate ꝑdicabāt.

De articulis habit autē

id qđ reliquū est ſmōis in triplicē ꝯsidera
tioneꝫ. Pria loquet de mō ꝗ ꝑ spm̄scm̄ cōi
cat repletio. Scđa loquet qlis sit ex spūs/
scti repletōe ꝯtēplatio. Tercia loquet quē/
admodū plenitudinē ꝯtēplatōis ꝯseqt co/
mes actio. ¶ Pria ꝯsideratio. ¶ Spūs dñi
dū replet hoīeꝫ icolā orb traꝝ fac h nō ꝗdā
naturali necessitate. ſꝫ ꝑtuito spontaneoqꝫ

volũtatis atq̧ libertatis arbitrio. ¶Docuit h xp̃s q̃ nycodemo loquẽs dixit. Sp̃s vbi vult spirat. Et ap̃ls postq̧ dixerat q̧ diuisiões gr̃az sunt. dinũerãs eas subdit. Hec ãt oĩa opat vn⁹ ⁊ idẽ sp̃us. diuidens singulis put vult. Itaq̧ de⁹ (sic dic Job) lumẽ tenet in manibꝫ. claudẽs ⁊ apiẽs put vult. q̃ cui⁹ vult miseret. ⁊ quẽ vult idurat. h est in duratõe pmittit. Neq̧ eĩm q̃sq̧ dicere põt. Cur ita facis? etiã si pierit natõe quos fecit. cui [illegible] velũtas [illegible] voluit fec in celo ⁊ in tra ⁊c. ¶Defec ad hui⁹ ↄsiderationis ĩpscrutabilez abyssuz / oĩs pene phorũ. astrologoz. epycureoz. stoycoz / ĩmo et pipateticoz pscrutatio. dicentiũ vl' deũ nõ esse vl' nõ curare res extra se vl' agere necessitate nature sic solẽ ⁊ ignẽ. Quid idcirco mirãdũ si deũ ñ sic deũ glĩficauerĩt. neq̧ gr̃as egerĩt. si nõ sperauerĩt ab ip̃o p oõnes aliqd suffragiũ neq̧ p lachrymas. Hoc eĩ fatuũ h anile. h deliz iudicabãt. Docet h oõ cathonis apud salustiũ. ¶Hoc ãt a nr̃e ⁊ vere religiõis abhorret traditõe q̃ totiẽs monet. Venite ado. ⁊ pci. añ deũ plo. co. dñõ. Et itez. Sacrificiũ deo sp̃us ↄtri. ⁊c. Talibꝫ eĩm lachrymaz hostĳs placat de⁹. Refert in vitaspatz d̃ illo machario anachõrita magno q̧ introgat⁹ v̄bũ a fr̃ibꝫ igemuit dicẽs. [illegible] lachryme purgãt pctã [illegible] vbi lachryme exurẽt corpa nr̃a. Impossibile est oĩno ẽ ñ plorare dicebat magn⁹ arseni⁹. aut

A h p pniaz. aut illic p dãnatioẽz. ¶Porro teste ap̃lo. [illegible] sp̃us est q̃ orat ad deũ p nob gemitibꝫ ienarrabilibꝫ. glo. orare fac. Ad q̃d ita? Nimiz vt p pfundã hũilitatẽ reddat aĩaz / suĩp̃i⁹ capacẽ Sup quez reqescit sp̃us me⁹ q̃rit dñs? nisi sup hũilẽ ⁊ q̃etũ ⁊ trementez ẽmões meos. Est ãt hũilitas h. vt h abyssal altitudo iudicioz dei honoret casto silẽtio in fidei simplicitate. quã hꝫ paupcula m'lier pl⁹ aliqñ q̧ sapiẽtes hui⁹ secl'i. q̃ pscrutatores maiestatis opp̃mũt a gl'a. sic ocul⁹ nicticoracis a clarissima luce sol' si cernere ↄtẽderit / retũdit ceccat q̧. ¶Cur illũ ipleat. illũ nõ ipleat. noli q̃rere si ñ vis errare. nõdũ ĩpleris / ora vt ĩplearis. Nã q̃ vult esse pticeps optimaz dei donationũ / optet oõnibꝫ reduci. vt in bonoz p̃ncipiũ. Ip̃e q̃dẽ oĩbꝫ adest. nõ ãt oĩa ei assunt. Tũc ãt ei assumus cũ castissimis oõnibꝫ ĩuocãtes / reuoluto aĩo ppinq̃mus. Hoc diuin⁹ Diony. exẽplificat de ca

thena [illegible] ⁊ d̃ chorda nauis herẽte litoribꝫ. p̃ quã nauis ad litus nõ litus ad nauẽ deducit. ¶Vult igit aliq̃s repleri sp̃ũsctõ? Vult existimo. Ascendat exẽplo sctõz in supiora dom⁹ in cenaculũ grãde stratũ. h est in apicẽ mẽtis sue. claudat fores. ostia ⁊ fenestras sensuũ p q̃s mors ascẽdit. Colligat in vnũ vires suas oẽs. sedeat q̃escens. pseueret orans. recogitet cũ ppha oẽs ãnos suos in amaritudie aĩe sue cũ spe salutis ↄsequẽde. Sic eĩm orat cũ maria q̃ amaz mare ⁊ q̃ mr̃ ihu mr̃ salutis nomiat. Fiat repẽte d̃ celo q̃si vehemẽs sonit⁹ diuinoz iudicioz / q̃si trere faciẽs. vt a tiore dei ↄcipiat sp̃us salutis. vt deniq̧ de supmisso igne fiat iflãmatũ cor. ⁊ renes carnaliũ affectionũ cõmutent in desideria fruẽtia fluentoz supnoz fontis vite. Quisq̃s sibi receptaculũ tale pauerit replebit eũ mũdãs diuinitas deitatis. ¶At h̃o mirabile nimis ẽ ⁊ ne D
scio si magis intimo gustu ⁊ expimento cognoscibile q̧ explicabile verbo / q̃ rõne fieri põt vt sp̃ũsctũs p̃ueniat aĩaz quã repleturus ẽ. nõ p̃ueni⁹ ex opibꝫ vl' meritis. qm ñ ex opibꝫ sꝫ ex vocante dictũ est. Jacob dilexi. Esau ãt sp odio habui. Ipaz nihilominus aĩaz coartant scp̃ture sacre. vt se p̃pet. vt se disponat. vt faciat qd in se ẽ. p̃dictis ⁊ silibꝫ modis orãdo. lachrymãdo. gemẽdo. velut aliqd opet ad sp̃ũscti susceptõez. Nã ⁊ dei coadiutores esse tradit ap̃ls. Et certe si nihil p̃sus coagit arbitriũ. vñ meritũ? ¶Fatendũ ẽ plene coagit p ↄsensum spõtaneũ / obedientez p̃monitõi sp̃ũscti. sꝫ vt ita coagat ⁊ obediat h iã nõ ex se ẽ sine gr̃a. sꝫ quia gr̃a p̃uentũ ẽ ⁊ p eã salubrit tractũ. Neq̧ tñ ideo min⁹ ad meritũ deputat aĩe consensus hmõi / sic acrit arguit Prosper ↄ cassianũ / dũ ẽ iste ↄsensus viuificatus ⁊ formatus a gr̃a. q̧ si p ipossibile ↄsensum hũc ex puris naturalibꝫ elicuisset sine gr̃a. ĩmo placẽtior ⁊ acceptior tãto ẽ deo ↄsensus tal' / q̧nto de⁹ in eo magis iuenit mun⁹ suũ qd acceptet. sic bñficiãs nõ ideo min⁹ sꝫ pl⁹ amat bñficiatũ. Aia pinde reddit hũilior ⁊ deo gr̃tior ex ea ↄsideratõe q̧ q̃cq̃d hꝫ meriti p̃uẽtrix gr̃a donat. ¶Quo ↄ stultissima ẽ p̃sumptio putãtiũ se p̃uenire deũ / ip̃mq̧ velut obseq̃ seruilit ad hoĩs actõez. Error iste fuit pelagianoz ⁊ oĩuz q̃ sapiẽtes sũt ĩ ocul' suis. q̃ terrena [illegible] nisi docuerit ⁊ repleuerit eos misicordit spirit⁹ dñi repulso sp̃ũ tumido mũdi. ¶Dein⁹.

q̃so salutē nr̃am nō nob̄ sȝ deo. q̄ꝛ si fecī nos
ꝛ ñ ipi nos i esse nature dicētē ps̄. nō min⁹
ꝯfitēdū ē de esse gr̃e qđ ē recreatio q̄dā. Do
cet h̄ oꝛ̃o Psal. Emitte spm̃ tuū ꝛ crea. ꝛc̄.
¶ Scādalizāt aliūde hoīes q̄les ꝓdixim⁹
carnales filij hui⁹ secl'i. q̄ꝛ ñ sapiūt ꝙ hmōi
ꝓuētio nō tollat libtatē atȝ necessitatē. Aut
q̄n in deo sit īuenire vicissitudīs obūbrati
oneȝ aut ꝑsonaꝝ acceptōeȝ/ vl' inefficaciaȝ
opatōis. dū a ꝓuētōe resilit q̄s ꝛ peccat In
ducūt ꝓterea illud Aug⁹. ꝙ deus sic res ad
ministrat vt eas ꝓpꝛios motus agere sinat.
Libeꝝ arbitriū cur ab hac lege inquiūt di
cet exēptū? Nec exēptū ēst fatemur q̄n sinat
ipm̃ agere de⁹ ꝓpꝛios mot⁹ sue libtatis. imo
tāto liberi⁹ ꝛ efficaci⁹ sinit. q̄nto ipm̃ āpliori
ꝓuenit gr̃a. viuificat. corroborat. īformat ꝛ
lāguidū erigit ꝛ sanat. Puto (exēpli gr̃a) ꝙ
dū egrotus hō sanat a deo/ nō idcirco deū
eū ꝓpꝛios motus agere nō sinit. sȝ ad eosdeȝ
P āptiorē reddit. ¶ Addat ad h̄ ꝯsideratio sa
luberrima ꝛ alta ꝙ in ordīe ꝛ latitudīe spūa
liū charismatū īueniūt ꝓpꝛij mot⁹ singu
laꝝ ꝟtutuȝ suo mō diuiniori liberiori ꝛ ex
cellētiori queādmoduȝ suos mot⁹ hȝ natu
raliū agētiū ordo. vt mot⁹ fidei ē miracula
agere. Si habueritis fidē sic̄ g̃nū sinapis
diceti huic mōti trāsfer te ꝛ trāsferet. Mot⁹
spei liberatōeȝ a dño recipe. q̄ꝛ in me spauit
liberabo eū. Mot⁹ charitatis hēe oīa q̄ sunt
dei gr̃a. Amicoꝝ em̃ omia cōia sunt. vñ pr̄
euāgelic⁹ ad seniorē filiū. Fili/ oīa mea tua
sunt. ꝛ tua mea sunt. Et ita de reliq̄s ꝟtuti
bus suo mō. ꝯcordātias omitto. Cōstat āt
ꝙ sic̄ corp⁹ ꝓpt aīaȝ ē/ nō ecōtra. sic corpal'
oīs iste mot⁹ naturaliū agētiū/ ordīatus est
subiect⁹ ꝛ subſuiēs ad agēda supnaturalia
diuioꝝ charismatū. Qua in re ꝑspicuuȝ sit
porisma seu corollariū pulcherrimū qđ nō
turbat reꝝ ordinē de⁹. nec eaꝝ mot⁹ saltem
obediētiales īpedit. dū ad fidē. ad speȝ. ad
charitatē iustoꝝ/ ꝓ vtilitate vel ipoꝝ vel ec
clesie miracula spūsc̄ti opat. Sic hodier
na die fact⁹ repēte de celo son⁹. sic ignis ꝑ li
guas suas di[illegible] ꝑti⁹. sic liguaꝝ aplo[illegible] ꝓus
ineruditaꝝ motus in sonos varios. sic elo
quēte tāta viuacitas in eis/ vt multa milia
hoīuȝ breui oꝛ̃one vel ſmone/ mox ꝯuerte
ret hō piscatoꝛ. ꝛ sine lr̃is Petr⁹. Sic ꝯstā
tia tā admirabil' ꝛ ebrietate simillima. dum
ibāt apl'i gaudētes a ꝯspectu ꝯcilij. q̃m di
[illegible]i habiti sunt ꝓ nomīe ihu xp̄i ꝯtūeliā pati.
Sic deniq̄ stupendū illud vincēs oēȝ ad
miratōeȝ miraculū. ꝙ īfra paucissimos an
nos oēm regionē q̄ sub celo ē a sol' ortu vs
q̄ ad occasuȝ. ꝛ ab aq̄lone ꝛ mari. ꝑuagati
sunt/ tā ardent' q̄ efficacit' hoīes paucissi
mi ꝛ ig̃biles ꝛ iopes replētes mūdū euāge
lio dei qđ erat legib⁹ ꝛ morib⁹ īueteratis sum
me ꝯtriū/ iudeis scandalū. ꝛ grecis stulticia
sic Aug⁹. ꝛ Chrysos. elegant' exaggerāt i cō
firmatōȝ legis nr̃e. Hec inq̄ oīa ꝛ sīlia mi
racula si ad sola corpalia respicias/ vident'
esse motui naturali ꝯtria. Si ꝟo naturā cō
paraueris ad gr̃aȝ/ iudicab naturā vt ācil
laȝ/ gr̃e sic̄ dñe/ ordinabilit' paruisse. Ordo
q̄ppe q̄lis alter rectioꝛ q̄lis naturalioꝛ ē/ q̄
vt replēte spūsc̄tō orbē traꝝ/ noua fiāt oīa.
nouus rex. noua lex. noua signa. noua mira
cula? Innoua signa. īmuta miracula/ petit
sapiēs. Et in Apoc'. dixit qui sedet in thro
no. Ecce noua facio oīa. ¶ Poterāt in lō
gissimū ꝓtrahi. sȝ ꝓpositi memoꝛ/ ad alterā
me transfero ꝯsideratōeȝ.

Secūda ꝯsideratio Q

¶ Spūs dñi dū replet hoīeȝ icolā orb ter
raꝝ ñ necessitate sic̄ dictū ē sȝ spōtanea volū
tate attollit ipm̃. vt in arcē ꝯtemplatiue ꝑfe
ctōis ascēdat. ¶ Ipaȝ siq̄dē spūs dñi reple
tionē ꝯsequit' libera mētis eleuatio sursum
ducens. Instar teste oui/ de q̄ ferūt ꝙ reple
ta roꝛe ꝛ obstructa/ si ad feruidū solē expo
sita sit/ sursuȝ abit. Mystice. ros gr̃a. Pon
dus meū (inq̄t Aug⁹) amoꝛ me⁹. Illo feroꝛ
q̄cūq̄ feroꝛ. Hoc ꝑfectū amoris pōd⁹ (si ñ
poti⁹ leuitas dicēda ē) emergere facit spm̃ a
turbida fluctuātiū fanta[illegible] mari ꝛ exundan
tiū desiderioꝝ carnaliū/ terra caligīe. vt su
peras liber euadat i auras. vt ferat' sup aq̄s
cogitationū vagātiū ꝛ instabiliū. somnio
q̄ siliū. vt eruat' de tenebris ꝛ vmbra moꝛ
tis. Ubi ꝓus erat vict⁹ in mēdicitate ꝛ fer
ro male ꝯsuetudīs ꝛ fomitis original'. ¶ Te
ferat expimēto felici repletōȝ hāc spūs dñi
sursuȝ agētē/ ipa mr̄ augustini sc̄tā monica
Hec aliq̄ñ in eccl'ia sc̄ti Cypani martyris
susceperat sacrā cōione. in q̄ plenitudo gr̃e ve
lut in suo fonte sumit' tu[illegible] ꝑrin⁹ corpe a tra
leuato tales erupit' voces. Volem⁹ in celū
volem⁹ in celū fideles. A q̄ dū postmoduȝ
q̄reret' q̄d sibi voluisset hec isolita clamosi
tas ꝛ eleuatio? Ipa vt erat tota columbine
simplicitatis/ pie benigneq̄ rn̄dit. Et q̄d
vultis. q̄d q̄ritis? Coꝛ meū ꝛ caro mea exul
tauerūt in deū viuū. Cōgruit id qđ sequit'.

Altaria tua dñe v̄tutū. supple ꝯtulerūt hāc eleuatōeȝ ¶Tale aliqd de scō Thoma referūt cui⁹ corp⁹ etiā ꝯtēplatio leuabat a terra. Sic in btis pnīe specul' maria magdalena ⁊ maria egyptiaca factū legim⁹ Quid de ipa nr̄a iuuencula tympanistria. Exultauit inqt. i. extra se saltauit spūs me⁹ ī deo salutari meo. Sil'e aliqd sensit Aug⁹. q deo loquēs ꝯfitebat'. Introducis me aliqñ in affectū quendā inusitatū valde. q si pficiat' nescio qd erit qd ista vita nō erit. ſȝ resorbe R or. ¶Hec est ascensio in deū quā petebat q dicebat. Quis dabit mihi pennas sic̄ colūbe/⁊ volabo ⁊ reqescā? Oro q sunt pēne tales: nisi ipa ꝯtēplatio q describit' a ꝯtēplatiuo Richardo. q̄ ē liber mētis ītuitus in diuia spectacula cū admiratōe suspensus. Uel vt Aug⁹. ait. Cōtēplatio ē ad dei inuisibilia salubrit' afficiēs aīuȝ mētis illustratio vel illumīatio. Ul' vt Hug. placet. Contēplatio ē viuacitas ītelligentie q cūcta palā [illegible] ... Uñ est illud. spūs oīa scrutat'. glo. scrutari fac. etiā pfūda dei. Ad qd reducit' illud Eccl's. Lustrās vniuersa ī circūitu celestiū. s. terrestriū ⁊ īfernoruȝ pgit spūs. Sequit'. ⁊ in suos circulos reuertit'. Hoc fit dū ppriā puitatē defectibilitat[illegible] ... ¶H[illegible] ... lachrymosa deuotio flante spūscō. Nā flauit spūs ei⁹ ⁊ fluēt aq̄. In qb⁹ aq̄s lachrymar[illegible] ... balneat ⁊ baptizat ꝯtēpl[illegible] aīa. quēadmodū dixit ad apl'os xp̄s. Uos āt baptizabimī spūscō. ¶Et qm̄ nihil ita aīaȝ lauat. purificat. decorat. illumīat. ⁊ eleuat. sic̄ intima cōpūctōis deuotio. Ad hāc sequet' mētis illumīatio. noua qdā neomenia. iuxta illō Esa. Nō abscōdā vltra faciē meā ab eis eo q effuderi sup eos spm̄ meū ¶Hec āt facies dei plena [illegible] ... ē sol iusti[illegible] ... dulce lumē ⁊ delectabile ē ocul' (intellige sanis) videre solē. Tūc sentit' v̄tus ⁊ v̄itas illius v̄bi. Spūs me⁹ sup mel dulcis. Qd senserat sapiēs q iocundus exclamabat O q̄ȝ bonus ⁊ suauis ē dñe spūs tuus in nob. Tūc eīn f̄m meliorē mētis nr̄e ⁊ rōnis virtutē/ieffabilib⁹ ⁊ igtis ieffabilit' ⁊ igte ꝯiūgimur ait Diony. Ineffabilit' ergo delectamur dū fit ineffabil' summe ꝯueniētis ꝯiūctio. ¶Et qm̄ eodē dicēte Diony. diuinus amor extaticus ē ⁊ pfecte amantē sui iuris esse nō sinit. ſȝ amati. ¶Ad hāc delectatōeȝ amorosam sequit' trāsformatio. Exemplo

auri ⁊ argēti qd qdē dux est ⁊ solidū. sed p v̄tutē ignis calesit ⁊ liq̄scit ac in aliā mutatur maneriē. vt quālibet formā possit accipere. Exēplo p̄terea ferri cādētis qd plicabile reddit'/naturā induens ignis. Exēplo rursus aeris lumiosi. Exēplū de gutta aq̄/q multo vino mixta ꝯuertit' in ipm̄ nō placet. ppt' erroꝛē Almerici p̄sius dānati ⁊ alioꝝ dicētiū aīaȝ ꝯtēplātis in deū ꝯuerti. ⁊ pdere iā esse qd hēbat in pprio genere/ ⁊ hre solū esse ideale in deū Itaq̄ nō h̄ mō. ſȝ poribȝ fit in aīo trāsformatio qdā p spm̄ scm̄ sic̄ notat apl's. Nos āt reuelata facie gl'iaȝ dñi speculātes trāsformamur a claritate in claritatē tāq̄ a dñi spū. A claritate fidei/in claritatē cognitōis. A claritate rōnis/ī claritatē intelligētie. A claritate ī intellectu/in claritatē expimētalis noticie ī affectu. ¶De S inde sequit' defectio siue casus vel extasis. Exēplū de alauda q qñ illuminat' ascēdit. ascendēs cātat ⁊ iubilat. cātans obliuiscit' sui. ⁊ tandē velut stupida vel spasmata cadit. sic Diony. Nos inqt castissimis ꝯtemplatōib⁹ ⁊ diuinis splēdoꝛib⁹ repleti sup apparentiā radioꝝ. in btis expimētis p excessum mētis deficimus. Cōcoꝛdit' ad Psal. Defec̄ in salutare tuū aīa mea. Et itez. Defecit caro mea ⁊ coꝛ meū. de. coꝛ. mei ⁊ pars mea de⁹ in etnū. Et in psa. Mirant' ⁊ deficiūt. Talia sunt sine nūero. Hec est p̄ciosa in [illegible] dñi mors scōꝝ ei⁹. quā obtinere Balaā nisus ē dicens. Moriat' aīa mea morte iustoꝝ. O bōa mors suspirat Bern. q vitā nō aufert. ſȝ mutat in meli⁹. Qñ eīm formidat' luxuria/ vbi nō sentit' vita? Quō hȝ peccādi potentiā/ q trāscēdit peccandi ꝯsuetudinē? Excedere qppe aīaȝ ⁊ si ñ a vita saltē a sensu vite necesse ē. vt nec vite tēptatio sentiat'. Utinā frequent' hac morte cadā vt laq̄os mortis euadā. nec sentiā luxurie mortifera blādimēta. nec ire auaricie vl' īpatiētie stimulos. molestias sollicitudinū ⁊ curaꝝ. ¶Tal' vt opinoꝛ defectio/angelice puritatis ē. mūdi delectatōib⁹. coꝛpoꝝ similitudinib⁹ nō īuolui. Sȝ h̄ plane fac fortis vt mors dilectio. q̄ sic̄ aīaȝ mors a coꝛpe/ sic aīuȝ dilectio sepat a mūdi vanitate. īmo ⁊ qñq̄ ab ipo coꝛpe. ¶Legisse memini me de qdā muliere deuota. q f̄mone sup transformatōe mētis in deū p dilectōeȝ die pen[illegible] ... rabilib⁹ suspirijs atȝ singultib⁹. q dū culparet ⁊ pulsib⁹ cācūlis p̄hiberet' a circūstan

tibꝫ nec clamoribꝫ suis turbaret audientes. nec hypocrisim ostentaret. tace fatua. quiesce misera. Ipa compssa spū velut mustū sine spiraculo qđ lagūculas nouas dirūpit. nō valēs plenitudinē āplius feruidi spūs īτra se cape. diruptis venis τ neruis expirauit. Btā p meā fidē. sic eñi pie credere fas mihi ē. Btā martyr amoris effecta q iā canere poterat nedū illō. amore lāgueo. philocapta sum. amo p amorē. Vulnerata charitate ego suꝫ. sꝫ τ amore mortua. mortua mihi

T τ amato viua. ¶ Rursus defectōꝫ pdictā sequit aut ꝯcomitat absorptio qdā / simplificās τ vniēs cū deo atꝫ suo mō mentē deificās. qñ pditꝫ nr̄is alteritatibꝫ τ ꝯcupiscentijs. curisqꝫ ꝯclusis τ sup mūdane explicatis. i diuinā monadē ꝯgregamur ait diuinus Diony. Cōformit ad illud eruditoris sui pauli. mortui estis. τ vita vr̄a abscōdita ē cū xp̄o i deo. Hec ē pax q exupat oēꝫ sensū. pax quā mūdus dare nō pōt. qꝛ in mundo pssurā. in me pacē hēbitis ait xp̄s. Gira regira in terrē. ilat. i doctrina nō alibi pacē iuenies. nō alibi societatē. Exēplū ē alexander cui tot᷒ orb nō satietatē sꝫ ardētiorē dominatōis libidinē istillauit. nec erat totus orb illi nisi puul᷒ bol᷒. Sic i auaris. sic in voluptuosis intellige. qui de siliqs porcoꝝ qrūt nec pñt satiari. Nonne rabida fames qñ nec saturat ocul᷒ visu / nec auris auditu? Sol᷒ spūs dñi ē q replet in bonis desideriū nr̄m. q adipe frumēti satiat nos. q dat māna absconditū q pp̄ha pastus eructat. Quā magna multitudo dulcedīs tue dñe. quā abscōdisti timētibꝫ te. ¶ Hic ē calcul᷒ filioꝝ dei hñs nomē scptū qđ nemo nouit nisi q accipit. Hic i diuinā caliginē instar moysi vocat spūs. Hic i sibilo aure tenuis sentit dñs. Hic in thalamo dormit τ redescit salomō pacific᷒. τ beniamī adolescētulus in mētis excessu. Hic gustat fau᷒ mell. fauus ppt illuminatōꝫ itellectus. mel ppt dulcoratōēꝫ affect᷒. Hic moyses mysticus ducit gregē viriū suaꝝ / in interiora deserti. Hic sedet solitari᷒ τ leuat se sup se vbi dñs loquit ad cor ei᷒. Hic dicit Petr᷒. Bonū est nos h esse. Et philipp᷒ suffic. τ maria magdalena. Vidi dñm τ h dixit mihi. Hic introducit aīa in cellā vinariā vbi bibit ebriā sobrietatē spūs. vbi suspirabūda epithalamiū canēs vba dimidiat. dilect᷒ me᷒ mihi et τ ego illi. ego dormio τ cor meū vigilat. Hic obtestat dilectus de dilecta. Adiuro vos filie hierl'm ne suscitetis vl' euigilare faciatis dilectā donec ipa velit. Vult aūt dū pondus amorosum spūal' horologij cadit τ mentē pcutit / vocās τ insonās ad opus actiue p dilectōe ꝓximoꝝ. p q sit hec tercia τ vltima ꝯsideratio.

Tercia cōsideratio. U

¶ Spūs dñi dū repleuit hoīeꝫ incolā orb terraꝝ p plenitudinē redūdātie / ꝯstituit ipsum fortē τ expeditū ad opa vite exterioris τ actiue. ¶ Vidim᷒ h i maria q post susceptā grē plenitudinē in xp̄i ꝯceptōe ꝓtin᷒ iuit in mōtana cū festinatōe. mīstratura Elyzabeth cog̃te sue. ¶ Retūdit h exēplo arrogās begardoꝝ stulticia q in talē se libtatē spūs ex ꝯtēplatōe mētiunt ascēdisse. vt nō āpli᷒ teneant diuis obseq pceptis tanqꝫ huilibꝫ. Quo ꝫ ē illud xp̄i. Si diligitis me mandata mea suate. Et pfecto tāto esse humilior atqꝫ ad huiēdū pmptior qsqꝫ dꝫ ex mētē / qto se obligatiorē esse ꝯspicit in reddenda rōne. ¶ Nā cū plenitudo legis sit dilectio. signū τ ꝓbo dilectōnis sit exhibitio opis. q nō diligit ope ꝓximū / quō legē ipleuit? Proximū attēdite nō viciū nō errorē suū. qꝛ q diligit iniqtatē odit aīaꝫ opantis eā. ¶ Ceteꝝ legim᷒ moysen postqꝫ locut᷒ fuerat ei dñs i mōtis caligīe / qꝛ ad ppl'i tumultuātis regionē descēdebat tabulas legis ferēs. τ ex cōtēplatōis iterioris redūdātia. facies ei᷒ radiosa cornutaqꝫ videbat. Etenī sic lāpas ex lumīe. sic corpus totū ex inťna ꝯtēplatione lucescit. pulchrificat. τ nitescit. Hic vultus. hic oculi. hic tota corpis cōpositio diuinū aliqd sobriū. modestū. serenū τ decoꝝ p se ferūt / sꝫ velāt faciē hāc hūiles dicentes Secretū meū mihi. se. me. mi. ¶ Legimus apl'm postqꝫ rapt᷒ in terciū celū audiuerat archana vba q nō licet hoī loq. postqꝫ isuper mēte excesserat deo τ dixerat. Nr̄a ꝯuersatio in cel' ē. hic tal' τ tātus regredit ad disponenda cubilia meritoꝝ. ad vbera. ad tumult᷒. ad vincula. Ubi qd āpli᷒ miremur nescio. vel sublimitatē in ꝯtemplatōne. vel humilitatē in actiōe. vbi deū quodāmō ꝓpter deū deserēs. cupiebat anathema esse a xp̄o p populo ad xp̄m trahendo. ¶ Scripsit Chrysos. saluberrimū de cōpunctiōe librū. vbi regē Dauid mirat τ extollit supra modū / q talis fuerit in actione regiminis regni cū assiduitate cōpunctōis intime cui᷒ voces indicant. Tota die ꝓuidarus in gre

diebat. lauabo p singł'as noctes lectũ meũ
Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac
nocte. Ocłi mei sp ad dñm. ⁊ talia sine nũe
ro p psalteriũ. Uez h sibi p̄stabat spũs for
tis. q̄ ↄfortari petebat dicens Redde mihi
leticiã salutarꝭ tui ⁊c̄. Sequit̃ ptinens ad
x actiuã. Docebo iniq̄s vias tuas. ¶ Uellez
dareť h spaciũ q̄ serenissimũ Romanoꝝ re
gē cõpare liceret i hac laude/ ipi dauid. Cũ
n. aq̄ labor icredibil' actiue vite iugit̃ exercet
In q̄ nihilomin⁹ sp m̄ deuotõis hitare cõ/
pertũ ē p collocutõnes deuotas vsq̄ ad cõ
pũctõez lachrymosaꝫ audiẽtiũ. His ocłis
vidi ⁊ sensi. ¶ Exultãs nũc in spũ ↄfiteor ti
bi pr̄. q̄ fidelit̃ in actõe laborãti q̄ñq̄ plus
itime cõpunctiõis infũdis. q̄ nõnullis in
ociosa vita/ ↄtẽplatõez hmõi tota sollicitu/
dine idustriaq̄ q̄rentib⁹. Ita pr̄ qm̄ sic bñ
placitũ ē añ te. Bñplacitũ nõ meritũ. vt ñ
gł'ieť añ te stulta p̄sumptio oĩs carnis. s q̄
gł'iať in te glorieť. ¶ Inuenio p̄terea deuoti
Bern̄. desideriũ tale q̄ grãꝫ p̄dicatiõis seu
mĩstratiõis sic i alios effunderet nõ vt ca/
nale qd ꝓtin⁹ siccať feces retinens. s vt cõ
cha plena supeffluẽs seu fons viu⁹ ppetuã
vena scaturiẽs. q̄ nec facile turbať. ⁊ turba
tus ptin⁹ ad nitorē p̄stinũ redit. Ad q̄d ita
q̄rebat sctũs iste: vt nimiꝝ actio ↄtẽplatio/
nis grãꝫ nõ auferret. Hinc ē eiusdē ad frẽs
documẽtũ q̄ in q̄libet actiõe meminerĩt illi⁹
eccl'astice cohortatõis. Sursuꝫ corda. cui
tã ꝓacit q̄ frequenť vtinã fieret mĩsio. Ha
bemus ad dñm. ¶ Quid q̄ Anto. post ple/
nitudinē ↄtemplatõis in deserto hauste/ ipe
neq̄ ex occursu frequẽti fratꝝ. neq̄ ex circũ
stãtib⁹ turb dũ alexãdriã q̄ñq̄ venisset/ ali
q̄d turbatõis vł' molestie sentire se fatebať.
Hoc mirat⁹ ē Hylari⁹. s tãta tãq̄ radica/
ta stabilitate anthonij mẽs imota mãebat/
aut si mouebať ↄtinuo redibat in idipsum
Dať exemplũ sensibile de acu nautaꝝ affe/
cta p magnetē q̄ iugit̃ redit ad polũ p̄spectũ
¶ Hãc stabilitatē ↄtemplatõis in actõne. ⁊
actõis in ↄtemplatiõe fuisse crediderim in
bris Grego. Bñdicto ⁊ silibus plurimis.
Qd de ipis apostolis atq̄ discipulis hodi
erna die factum nõ dubito. Porro de mar/
tyrib⁹ Laurẽtio. Uincẽtio ⁊ talib⁹. venera
bil' Richardus sentit eos i medijs ignib⁹
ad diuia suspẽsos feruẽtius q̄ fuerãt in ꝓs/
peris. Hoc sonat illa vox Uincentij. dum
vreret corpus machĩa cãdens. Ecce nũc i
sublime agor ⁊ oẽs p̄ncipes tuos seculo al

tior o tyrãne despicio. Qꝫ ãt in xp̃o patien/
te nõ fuerat dispẽsatio fuit p nr̃a redẽptõe.
Alioq̄n delectatio iterior/ corporeã oẽꝫ ab
sorbuisset tristiciã. ¶ Rursus metaphisicã/
do cũ theologia ↄsidero q̄ h spũs dñi supef
fluẽs repletio stabilit aĩaꝫ i spũalitate. eo q̄
a materialitate q̄ ẜm Aresto. maleficiũ opa
tur/ ipaꝫ magꝭ ac magis purgat ⁊ elongat.
Hic fit vt crescẽte hmõi repletõe spũs dñi
ipa cupiditatꝭ fuit⁹ letifera/ vł' eijciať peni
tus sic in bris. vł' iminuta lãguescat. vt i vi
atorib⁹ pfectꝭ. ¶ Supaddam⁹ q̄ spũs dñi y
q̄s repleuerit dños fac. non q̄liũcũq̄ reꝝ s
oiuꝫ. Oĩa nr̃a sunt inq̄t apł's Hi q̄ spũ dei
aguntur. hi filij dei. hi liberi sũt. q̄z vbi spũs
dñi ibi libtas. q̄ si filij liberiq̄ sũt. heredes
eos esse ↄsequẽs ē. heredes q̄dē dei. cohere/
des ãt xp̃i. Xp̃m ꝯo dñm esse oiuꝫ mł'tipli/
ci titulo q̄s ãbigat: Ac p̃ide q̄s neget euꝫ
coheredib⁹ suis oĩa tribuere abũde ad fruẽ
dum vel ad obsequium. Uox est apostoli.
Scimus quoniam diligentibus deũ om/
nia cooperantur in bonum. ⁊ sic etiam om
nia aliena mala. Attendatur rursus h do/
miniũ sup corpus ꝓprium. qd obedit ꝓm
pte spũi sic repleto. longe excellentius q̄ vi
derat Aresto. cuius tñ hec est sñia. q̄ in vir
tuoso omĩa ↄsonãt rõni. Dať ⁊ ipm domi/
niũ sup exteriora in languoribus curãdis.
in subijciendis demonib⁹. ⁊ generaliter in
mirabilib⁹ faciendis ꝓut expedit. vel ꝑso/
ne facienti. vel alijs ꝓ quib⁹ fiũt. sicut ordi/
nem nature iã diximus grẽ subditum esse.
Qd si ita sensisset Auicen̄. ponendo mate/
riã exteriorē subditã esse rõnali aĩe/ vbi fun
dare nitiť magicã naturalē/ tolerabilius di
xisset. s altera fuit intẽtio sua. ¶ Colligim⁹
ex p̄missis q̄ ad moꝝ mutatõez notabilem
in microcosmo. s. i hoib⁹/ ↄsequẽs ē mutati
ones in macrocosmo h ē in maiori mundo
notabiles fieri. sic̄ in diluuio. sic̄ in fulmina
tione pentapoł' peccatricis. sic̄ in horrẽdo
scelere iudeoꝝ ꝓ nece xp̃i qñ sol obscurat⁹ ē
terra tremuit. petre scisse sũt. Deniq̄ q̄d de/
p̄catio assidua motu suo possit/ h ⁊ iacob⁹
⁊ eloquia sacra/ ⁊ miracula crebra testanť.
Hodiernum inter cetera miracula qd orã/
tib⁹ apł'is patratum est.

Et qui sollicitat pro z

pter h ⁊ p̄dicta nõnł'los mł'tiplex inq̄sitõis
vel studiositas vel curiositas. ¶ Prima q̄/
stio. Querunt aliq̄ cur modo sic olim si/

gna eos q̄ credūt nō sequunť ut serpentes tollāt. ut liguis loquanť nouis ⁊c̄. Rn̄det Grego. in omel. euāgelij de ascē. iōe ⁊ apl's dicens. q̄ lingue sunt in signū non fidelib' sȝ infidelib'. ¶ Scd̄a q̄stio. Querunt q̄s lis illa fuerit linguaꝝ varietas. an diuersis sonis eadē lingua resonabat. Ucl an idē sonus se vario mō intelligibilē reddiderit singulis in audientib' erat varietas? Uideť secundū magis esse ꝓbabile. ¶ Tercia q̄stio.

Amplius querūt si donū hoc linguarū collatū est mulierib' ⁊ Marie m̄re Jesu. se dentib' ⁊ orātib' in cenaculo cū reliq̄s? Auget difficultatē dictū apl'i. q̄ docere mulierē nō ꝑmittit. Sȝ aliō ē qō lex cōis vetat. aliud qō ꝑuilegiata seu ꝑuata cōcedit. Itaq̄ Maria aploꝝ fuit apl'a. ¶ Quarta q̄stio

Ampli' q̄rūt si in aploꝝ ep'lis erat doni illius latēs energia ut ꝑ legentiū varietate se se darent itelligi l're sic lingue? H̄ nō oꝑtuit. ¶ Quinta q̄stio. Querūt amplius an soli apl'i darent h̄ mō visibili sp̄m sc̄m? ꝓbabile est q̄ sic. Q̄uis Symō magus oppositū putauerit dicens. date mihi hanc ꝑtātē. Et h̄ de symonia grādis possȝ esse declaratio. sȝ ꝑgimus ad terminū. ¶ Sexta q̄stio.

7 Querunt alij si hodierna die sp̄ussc̄ti repleno ꝯfirmauit apl'os nunc doctorizatos sic q̄ peccare nō possent vel errare. cū d̄ Petro dicat Paulus q̄ reꝑhensibilis erat. q̄ nō recte ambulabat ad veritatē euangelij? Sȝ ꝯcedimus reꝑhensibilitatē fuisse venialem nō mortalē. ¶ Septima q̄stio. Sȝ cur hac die pēthecostes potius q̄ȝ altera datus ē sp̄ussc̄tus? Ut. s. eius ignea lex noua nūc dareť qn̄ vetus donata est. ¶ Octaua q̄stio. Cur ꝑcessit repētinus ⁊ vehemens sonit'? Q̄m solet h̄ sp̄us bon' facere ad humiliatōe̅ȝ. Maligni' et opposito blādiť ad arrogāciā. ¶ Nona q̄stio Cur cū apl'i ⁊ discipul' cohitabāt m'ieres. cū a sc̄tis patribus postmodū cohabitatio tal' culpata ꝓhibitaq̄ ē? Deniq̄ nūc tales in gr̄a ꝯfirmati ꝯcedeť ⁊ h'mōi cohitatio. Sȝ h̄ rara auis est in terris. ¶ Decia q̄stio. Ceteꝝ quō d' sp̄ussc̄tus docuisse discipulos oēȝ veritatē cū h̄ sit approbatū filij. cū ꝑterea m'tas veritates ph'ianiū nesciisse videanť. ut geometriā. astronomiā? Rn̄dent doctores q̄ scriptura sacra ꝑ antonomasiā d' ois veritas. In q̄ sup̄ba ꝯfundiť nōnulloꝝ garrulitas ¶ Undecima q̄stio. Sollicitat alios inquisitio de sp̄ussc̄tō. Quot ⁊ qualib' modis

? mittiť quib' illabiť. ⁊ quō ꝓcedit a p̄re ⁊ filio. ⁊ hic de scismate grecoꝝ plurima. Quō remissionē pctōꝝ facit sp̄ussc̄tus. Et si deť plenitudo ꝑtātis eccl'astice sine sp̄ussc̄tō gratificante seu sine gr̄a gratū faciente. q̄m h̄ grandis laqueus hereticoꝝ ut videmus in hoc ꝯcilio. ¶ Duodecima q̄stio. Rursus q̄ ⁊ q̄les sunt irremissibiles in sp̄m sc̄m blasphemie. ⁊ de distinctōe donoꝝ inť se a v'tutib' b'titudinib' ⁊ fructib'? ¶ Tredecima q̄stio. Item ꝑ q̄ signa cognosciť aduēt' sp̄ussancti in mentē. Quib' isuꝑ argumētis seu regulis ꝓbanť sp̄us si ex deo sint? ¶ Decia quarta q̄stio. Deniq̄ si q̄s possȝ scire certitudinaliť de se vel altero q̄ hēat sp̄m sc̄m cū videam' hereticos ꝓmptos ad moriendū plus aliq̄n q̄ȝ fideles catholicos ⁊ vij ꝓcedit h̄. Videť ei q̄nq̄ in ip̄is hereticis gaudiū ad mortē, sȝ auidū efferū plenū desperationis ⁊ inť ne ꝯsolatōnis vacuū. In ip̄is v'o catholicis martyrib' gaudiū est charitate ꝯditū. humile. patiens. benignū. plenuȝ spe atȝ fiducia. interius suauiť ꝯsolāte. ¶ Talia magis ⁊ magis occurrebāt speculatiue tractāda. sȝ aliud t'ps ⁊ aliū locum expostulant. Ip̄a tetigisse satis fuerit ¶ Finiamus tandē in orōne ⁊ aduētū sp̄ussc̄ti in nos deꝑcātes dicamus eidē. Ueni sc̄te sp̄us. q̄m in die bona venim' ad te. reple tuoꝝ corda fideliū ⁊ tui amoris in eis ignem accende, quē igneȝ misit dn̄s in terrā ⁊ voluit vehementer accendi. ut celestib' desiderijs accēsi. fontē vite sitiamus ⁊ ad ip̄m veniamus. ꝓstante eo q̄ est bn̄dictus in secula. Amen. ¶ Q̄m dies penthecostes dies est iubileus gr̄e remissionis ⁊ indulgentie. rōnabiliť indulgentias nunciari solitas denūcio.

¶ Finit sermo factus corā ꝯcilio Constantien̄. ꝑ dominū Cancellariū Parisien̄. In die sancto penthecostes. xij. Julij. Anno dn̄i. M. cccc. xvi.

Incipit tractatus

ꝑutilis ⁊ valde notabil' eiusdē mḡri Johis de Gerson de p̄nib' dn̄i Jhu x'bis.

Venite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ reliq̄. ¶ Salutare nob' e frēs charissimi cuȝ oi veneratōe ꝑdicare cū nulla rōne cōꝑhendere possimus tm̄ magnū hoc pietatis sacramentū qō manifestū est in carne ⁊ apparuit in mundo. q̄ v'idelȝ ih'us xp̄s venit in hunc mundū pctō-

res saluos facere τ q̄rere qḋ perierat. Uenit
aūt non q̄lis erat a pͥncipio creator τ iudex
oīuz sc̄loꝝ. s3 q̄lis nob cōgruebat sic̄ specio
sus forma p̄ filijs hoīuz. ita copiosus τ di/
ues in mi̾icordia sup oēs q̄ inuocāt illū.
Uenit tanq̄ȝ saluator ꝑ ꝑditis. redēptor ꝑ
captiuis. rex ꝑ militibꝫ. dñs ꝑ ꝓuis. diues
ꝑ paupibꝫ. medic⁹ ꝑ egrotis. vbi sic̄ nullu3
ab infirmitate libeꝝ inuenit ita ꝑ saluatiōe
oīuz aduenit. Uenit flos floꝝ. dux moꝝ ve
nie vena. fons pietat3 τ gr̄e. patens domui
iacob / i absolutōne3 pctōꝝ τ menstruate.
Uenit tāq̄ȝ doctor bonus. mgr̄ pi⁹. p̄dica
tor ꝟitatis τ mi̾icordie. mitis τ hūil' cor/
de. Uenit d̄ solio maiestat3 d̄ sinu dei p̄ris
τ qḋ ibi hauserat de fonte pietat' [illegible] eructa/
uit nob. ¶ Et qḋ h̄ eē potuit nisi charitas?
Ip̄a est q̄ sola cōmouit viscera mi̾icordie
dei nr̄i q̄ mitteret nob liberatorē τ ꝓpugna
torē q̄ liberaret nos d̄ ꝟuitute dyaboli q̄ opp̄s
si eram⁹. Testat' h̄ apl's vbi ait. Propt' ni/
miā charitatē suā q̄ dilexit nos de⁹ p̄r filiu3
suū misit. Ite3. Propͥo filio suo nō pepcit.
[illegible] charitate [illegible] de celo [illegible] d̄ ce
lo. hac vrgēte suspēdi se ꝑmisit i ligno Hac
vrgēte descēdit vt suos educeret q̄ captiui
tenebant' in iferno. ¶ Hāc ip̄e τ ꝟbo docu/
it τ exēplo ꝯfirmauit. τ ꝓprij sanguis effu/
siōe signauit. Hāc significauit τ loco. Uer
bo docuit cū dixit. Diligite inimicos vr̄os
τc̄. Exēplo ꝯfirmauit. cū in cruce pēdēs ꝑ
suis etiā crucifixoribꝫ orauit. Pat' ind̄ulge
ig̃sce ill' / q: nesciūt q̄d faciūt. Sāguis effu
siōe ꝯfirmauit eā. q: posuit aīa3 suā ꝑ oui/
bus suis. τ ꝑ suo grege pi⁹ pastor mori di/
gnat⁹ ē. Designauit eā τ loco cū diceret Ue
nite ad me oēs q̄ laborati3 τ onerati esti3. Lo
cus ḡ charitat3 ip̄e ē. ¶ S3 discerne vtꝝ sue
h̄ ē diuie an nr̄e? Si dicam⁹ sue nulli h̄ du
biū ē. In ip̄o eni̅ hītat oīs plenitudo diui/
nitat3 corꝑalit'. Si diuinitat3 τ charitatis.
Nā de⁹ charitas ē. Si dicam⁹ nr̄e ꝯstat q:
charitat3 nr̄e loc⁹ ip̄e ē. Quis eni̅ magi3 pxi
mus ē saucio / aut q̄s magi3 diligi mereť ab
ip̄o q̄ȝ samaritan⁹ q̄ curauit cū vino τ oleo?
Ad eūdē ḡ locū q̄si ad idē cētꝝ ꝯcurrit ex oī
pte / diuina charitas τ hūana vt recte sit ip̄e
mediator dei τ hoīu3. hō xp̄s ih̄s. ¶ Qd̄ ele
gant' designat ꝯuētꝰ ille dñi τ moysi in sum
mitate mōt3 synai. cū legit' dñm i mōte de/
scēdisse. τ moysen ascēdisse ad eū. Quid ꝑ
mōtē istū nisi hō ille significat' assūptꝰ a ꝟ/
bo i vnitate ꝑsone? S3 dñs sup mōtē descē
dit. q: vt hoīe3 assumeret q̄si a sūmo celi fa/
stigio diuina se dig̃tio iclinauit. Moyses āt
elect⁹ dñi ascēdit. q: oīs electoꝝ deuotio ad
redēptorē nr̄m se subleuat. vt ad iuitū dei
[illegible] Hester regina [illegible]
huic sn̄ie opitulari videť. Rogatura hester
ꝑ ppl'o suo accedit ad regē sedētē i throno.
videt glā3 ei⁹ τ corruit. s3 eleuať τ osculať ꝟ
gā aureā quā ip̄e tenebat manu. Rex sedēs
in throno [illegible] iudiciaria ꝓtate [illegible]
dēs. Regia eccl'ia3 sc̄tā3 designat q̄ ꝑ filijs
suis oībꝫ videl3 fidelibꝫ deū p̄re3 interpellat.
S3 glā3 reg3 vidēs regia corruit. q: maie/
statē diuinitat3 ꝯsiderās eccl'ia expauescit.
Eāq3 rex eleuat τ ꝟgā aureā ad ip̄a3 extēdit
q: vt eccl'ia3 suā op̄s de⁹ ad ꝯtēplatōe3 di/
uinitat3 sue exaltet. necesse ē vt pauidā p̄us
ꝑ amorē incarnatōnis filij sui corroboret.
Q3 āt ꝑ ꝟgā hūanitas xp̄i designeť hēm⁹
in Psal. sic. Uirgā ꝟtu. tue τc̄. Ac si apte di
cať. Hūanitate3 tuā o xp̄e q̄ es ꝟt⁹ p̄ris na
sci faciet dñs ex iudaico ppl'o Que ꝟga hū
aurea dr̄. q: xp̄i hūanitas splēdore sapīe sin
gular3 rutilare credit'. Rex ḡ ꝟgā māu t3 s3
eā regia osculať. q: hūanitatē quā de⁹ p̄r si/
bi i ꝑsona filij vniēs q̄si māu strixit. hāc ec
clesia fideliū ꝯfessiōis sue labijs dulcit' tan
git. ¶ Ad hūc igit' locū charitat3 h̄ ē ad seip B
sa3. charitas ip̄a nos vocat vt in charitate
radicati τ fūdati / charitatē teneam⁹ / τ cha
ritatē diligam⁹ Dic̄ ḡ. Uenite ad me oēs τc̄.
Uenite [illegible] hortan
tis. rogātis. τ h̄ totū ꝑ nr̄a salute. Cū eni̅ bo
noꝝ nr̄oꝝ nō egeat vult tn̄ suā nob demon
strare charitatē τ btītudinē cōicare. Ipͥ est
q: nos vocat ad regnū. iuitat ad ꝯuiuiū. qḋ
electis oībꝫ patū ē ab origie mūdi. Uocat
[illegible] ha
bet nolētibꝫ. hortať lassos. cogit iuitos. oī/
bus ḡ in cōe dic̄. Uenite ad me oēs τc̄. ¶ O
q̄ȝ stupēda pietas. q̄ȝ mira dei dig̃tio. que3
rogare debuim⁹ vt nos recipe dig̃reť. ab ip
so rogamur vt ad eū veire dignemur. Qua
in re q̄d aliḋ q̄ȝ p̄ma illa gr̄a quā nullus ho
minū [illegible]
dico q̄ ꝑfidos τ nō credentes reducit ad fi/
dem. ꝑuersos τ maleviuentes ꝯuertit ad re
ligione3. ꝑcesos τ negligētes accēdit ad de/
uotiōe3. [illegible] dei ꝓfi/
ciens ex illa ineffabili benignitate dñi iesu. τ
ex intimis visceribꝫ charitatis eius. Ip̄a ē
cui nll'a scelera horrida. nll'a pctā magna.
nulla consuetudinum vincula dura. nulla

difficultatū claustra inuia sunt. Ipa nos p̄
uenit vt bonū velimus. Ipa subsequit̄ vt
possim⁹ Ipa stātes roborat ne cadāt. Ipa
currētes expedit vt alacri⁹ currāt. Ipa iacē
tes cōpellit vt surgāt d̄ lacu miserie ꝛ de lu
to fecis. Ipa q̄driduanū mortuū nō solū re
suscitat. s; ei⁹ etiā sorores. i. aīe affect⁹ ꝯcitat
vt p fratre resuscitādo intercedāt. Ipaȝ nll'a
volūtas. nullū meritū. deuotio nll'a p̄cedit
s; spōte venit. idebita venit. ac p h̄ totū hō
minē iure vēdicat sibi. O p̄ter nāq; vt acce
pto dei bn̄ficio tā gtuito ꝛ taȝ mag/ vt totū
hoieȝ inouauerit. ꝛ q̄si alterādo ip̄m muta
uerit. Et eo q̄d erat i id q̄d añ n̄ erat. h̄ ē de
iniusto iustuȝ. de n̄ sctō i sctm̄. de pctōre i in
nocētē. totū ꝛ ex toto se hō ad grās repēdē
das ꝯuertat. ꝛ neq̄q̄ grē dei ingt⁹ pmācat.
Gratū āt facit̄ existere ē ad bōa agēda se i
cessant̄ exercere. Hui⁹ eni gt⁹ esse ꝯuicit̄ q̄s
q̄s mādat̄ ei⁹ q̄ graȝ dedit/ adhuc reluctat̄
L ¶ S; si ois nr̄a lgratiarūactio/ dei ē d̄ datis bn̄
ficijs laudatio. de dādis adhuc siue in hac
vita siue i futura q̄ mihi erit spes ꝛ fiducia?
Quib; deniq; meritis ꝯq̄rā de malo custodi
am. in bono ꝯstātiā. finē bonū ꝛ vitā et̄nā.
Neq; ei dabunt̄ imerito/ s; vn̄ iā mereri ea
possiȝ n̄ video. S; scio q̄d faciā. Accepto
eīm pp h̄aȝ spū grē ꝛ p̄cū. grē vt bōa ichoē.
[illegible] vt [illegible] deo [illegible] bona cōmēd[illegible].
et inde iā ordiar facere mihi amicos p̄cib; i
defessis q̄ me recipiāt in et̄na tabernacula.
Quid eni si siue alienis siue ꝓprijs meritis
adipiscar dūmō adipiscar regnū celoꝝ. sur
gā p̄ide ꝛ circūibo ciuitatē. q̄rā sicubi iue
niā viꝝ iustū ꝛ sctm̄ bonis pollētē morib;
placētē deo. sctm̄ dilectū. Ipi⁹ me orōnib;
cōmēdabo. vt q̄d meis meritis nō valeo/ ei⁹
assequar p̄ocinio. Querā deh̄ic in milib; aīa
rū sctāꝝ si vspiā iuenire potuero spōsaȝ dn̄i
[illegible] Ipi me [illegible]
cōmēdabo. ipi adherebo/ s; ꝛ obseq̄r adole
scentul̄ ei⁹ vt idignitas mea q̄ p se iuste de
spicit̄. illaꝝ q̄ spōse familiares sunt meritis
ꝓhibeat̄. ¶ Egrediar āt adhuc ꝛ ꝯtuebor ce
lestē illā curiā. ꝯuētus illos sc̄issimos q̄ assi
stūt dn̄atori vniuerse t̄re. ꝛ hic q̄dē letant̄ il
li beatoꝝ spirituū ordies. illic v̄o gaudēt aīe
sctōꝝ q̄ xp̄i vestigia sunt secuti q̄s in septeȝ
gdib; sacrosctā distinguit eccl'a. Clamabo
ita ad eos p diē ꝛ nocteȝ. orabo p me ꝛ p a
micis meis postulans vt intercessiōes sctāꝝ
oīuȝ celestiū v̄tutū ꝛ sctōꝝ p̄riarchaꝝ ꝛ ce
tera vbiq; sentiam⁹. Inuocabo nihilomi
nus singulos q̄sq; sanctoꝝ sp̄alit̄. q̄ꝝ mihi
ꝛ noticia maior ꝛ mēoria crebrior. ꝛ interces
sio assuetior ē. nā sic de claritate ꝛ glīa/ ita d̄
pietate. misericordia ꝛ charitate oīuȝ mihi
ꝯstat. vt puto q̄ etiā gaudēt sup vno pctōre
pniaȝ agēte. ¶ Ecce āt sup oēȝ glīam sctōꝝ
[illegible]
etiā dei genitricē Mariā. pditoꝝ repatricē.
exulum reducē. m̄reȝ ꝛ dn̄aȝ oīum xp̄iano
rū. Hec ē illa glīosa ꝛ felix Maria. q̄ in ip̄o
sacratissimo sctē trinitatis triclinio assistit
pata votis poscentiū. tāto potētior ad inter
ueniendū [illegible]
tē mīsicordie. Ad hāc igit̄ medullitus ꝯfu
giam. ad ipaȝ tota v̄tute clamabo. ad ipam
[illegible]pirabo gemēs ꝛ flēs in hac lachrymarū
valle. sciēs q̄ potēs ē ꝛ efficax apud dn̄ato
rē celi ꝛ terre. ꝛ si locuta fuerit p me v̄bū ni
hil ē q̄d possit ei denegare dilectissim⁹ fili⁹
ei⁹. ¶ Licet adhuc mētis oc'los attollere. ac
de pfundo laci ꝛ de luto fecis q̄litcūq; aciē
dirigere in illud incōphēsibile diuine clarita
tis [illegible]
[illegible]
[illegible]
psonas īdiuisas. i essentia. idifferētes in po
[illegible]
cū psonaꝝ nll'a sit posterior alia. nulla iferi
or aut idignior. duas tn̄ ex eis filiū videlȝ
ꝛ sp̄m sctm̄ agn̄sco intercedere p me miro ꝛ ief
fabili mō. ad deū p̄reȝ oīpotētē. Vn̄ ꝛ vtq;
aduocati nomē obtinuit testāte ipa v̄itate
ꝛ dicēte de sp̄ū sctō. Rogabo p̄reȝ meū ꝛ a
liū paclitū dabit vob sp̄m v̄itatis. Et iteȝ
alio loco dic̄ scptura de filio. Aduocatū ha
[illegible] ¶ Q, aūt
idē fili⁹ intercedat p nob sic asserit apl's xp̄s
iesus q̄ est ad dexterā p̄ris. qui etiā interpel
lat p nobis. Iustum eni est vt medicus p
egrotis. aduocatus p derelictis. frater pro
fratribus. caput p mēbris. pōtifex p pp'lo
suo interpellat. Venite ad me oēs ꝛc. [illegible]
[illegible]
ces ꝛ q̄le gen⁹ mortis sustinuit p nobis p̄le
no vultu q̄si cōmeorādo icessabilit̄ demō
strare. ¶ Q, itē sp̄ūs oret p nobis sic dicit
apl's. Silr aūt ꝛ sp̄ūs adiuuat ifirmitates
nr̄as. Naȝ q̄d oremus sic optet nescim⁹. s;
ip̄e sp̄ūs postulat p nobis gemitib; inenar
rabilib;. Et alibi. Sp̄ūssctūs deū postu
lat p sanctis. Ip̄m v̄o p nobis postulare ꝛ
[illegible]
tus nr̄os q̄s ipo inspirante fundimus deo

pr̄i ꝛ filio ac sibi ieffabilit̄ acceptabiles red
D dere. ¶Ecce ꝑ me orat omis eccl'a sctõꝝ. ꝑ
me orāt oēs chori āgeloꝝ. ꝑ me intercedit
piissima ꝟgo maria mūdi sal⁹ ꝛ dña. ꝑ me
interpellat vnigenit⁹ dei fili⁹. ꝑ me postulat
spūsſctūs. ꝛ sol⁹ pr̄ poterit aduersuȝ me clau
dere viscera mīsicordie sue? Absit. ¶Eius
quippe natura bonitas. ei⁹ op⁹ mīsicordia ē.
ei⁹ naturale ꝛ ꝓpriū ē miseri sp̄ ꝛ ꝑcere. Ip
sius deniqȝ vox ē illa ad Moysen. Clama/
būt inq̄t ad me. ꝛ ego exaudiā eos. qꝛ miſi/
cors suȝ. Certe cū tales ac tātos habeā pa/
tronos ꝛ aduocatos intercessores ꝛ adiuto/
res. quē timebo? Nōne dign⁹ ero. vel potius
nōne ipi digni erūt vt ꝑ eos ꝛ ꝓpt̄ eos obti/
neā q̄cūqȝ petiero graȝ. ꝛ graȝ ꝑ grā? Su
perna etem̄ pietas q̄ p̄mā graȝ dedit. i. bo/
nū velle/dabit ꝛ ꝑficere ꝑ bōa voluntate. i.
graȝ ꝑ grā. scdāȝ ꝑ p̄ma. addat ꝛ ꝑseuerā
tiā. i. graȝ terciā ꝑ scdā. ꝛ ita mīsicordia ei⁹
subsequet̄ me oīb⁹ dieb⁹ vite mee. Ad extre
mū ꝓ graȝ ꝛ gl'aȝ dabit dñs. graȝ boni fi
nis gl'aȝ eterne btitudis. ¶Ubi notāduȝ qꝛ
vna q̄libet bōa opatio nr̄a ꝛ regr̄iatoria est
p̄teritoꝝ ꝛ meritoria futuroꝝ dei donoꝝ. fu
turoꝝ inq̄ȝ tā in p̄nti q̄ȝ in futura vita. Qd̄
satis exp̄mere videt̄ ps. lxix. titul⁹ q̄ inscribit̄
psalm⁹ Dauid in remēoratōe qꝛ saluū fecit
eū dñs. Psalm⁹ bonā opatōeȝ significat. q̄
opatio fieri dȝ in remēoratōe qꝛ saluū eū fec̄
dñs. i. in grāꝝ actōe. In cui⁹ tn̄ psalmi fi/
ne scp̄tū ē. Adiutor me⁹ ꝛ liberator me⁹ es
tu. adiutor videlȝ ad graȝ. liberator a corru
ptiōe ad gl'iaȝ capescedā. Sic ꝫ pctm̄ ali/
qd̄/pēa ē pcti p̄cedētis/ ꝛ causa subseq̄uētis/
ita e regiōe ꝟt⁹ ē donū ꝟtutis p̄cedētis/ ꝛ cau
sa subseq̄uētis. ꝛ nihilomin⁹ vtrinsqȝ tā ꝟtu
tis videlȝ q̄ȝ pcti retributio manet in et̄nū.
Ecce q̄b⁹ meritis ꝛ q̄b⁹ modis obtinere pos
E sim regnū celoꝝ. ¶Sȝ obsistet fortassis ā/
tiqu⁹ ille aduersari⁹. ꝛ calūniabit̄ iniustū eē
vt alienis p̄cib⁹ ꝛ nō ꝓprijs opib⁹ q̄sqȝ sal/
uet̄. Ad ꝟbū istud fateor expauescereȝ. nisi
magna mea merita recogn̄scerē. Habeo aūt
duo merita magna ꝛ valida ꝛ merito ꝑ his
īgrediar in locū tabernaculi admirabil' vs/
qȝ ad domū dei. ¶Et p̄mū q̄dem ē dñi mei
passio. Scdm̄ ꝟo meū ē. ꝛ ip̄i⁹ opatio. etiā
si minimū q̄d opat⁹ fuero. Etiā si vel vnū
in fine vite gemitū edidero. Quacūqȝ inq̄t
hora pctōr ingemuerit saluus erit. Primuȝ
op⁹ opat⁹ ē dñs meus ꝑ me ꝛ sine me. ꝛ qꝛ
merito ei⁹ ip̄e nō eguit mihi dedit. Scdm̄
opus opat̄ mecū ꝛ in me ꝛ ei⁹ meritū mihi
totū dat. ac ꝑ eo ꝛ p̄miū dabit. Atȝ ita veꝝ
est qꝛ electi deo dicūt. Oīa ei opa nr̄a opat⁹
es nob. Primū meritū ianuā mihi regni ce
lestis reserat. Scdm̄ in btitudie sedē collo
cat. ¶De p̄mo scriptū ē. Occisus es ꝛ rede
misti nos deo in sanguine tuo/ ꝛ fecisti nos
deo nr̄o regnū ꝛ sacerdotes ꝛ regnabūt su/
per terrā terrā vtiqȝ viuentiū. Itē xp̄us ꝑ
pctis nr̄is mortu⁹ ē. iust⁹ ꝑ iniustis vt nos
offerret deo. Et mgr̄ Petrus in sententijs.
Nō potuit patefieri regni adit⁹. ꝛ fieri sal⁹
nisi ꝑ mortē vnigeniti cui⁹ tāta fuit humili
tas ꝛ patiā. vt merito ei⁹ patuerit in eū cre/
dētib⁹ regni adit⁹. ¶De scdo scp̄tū ē. Unus
q̄sqȝ ꝓpriā mercedē accipiet ꝟm suū labo/
rē. Et alibi. Oīs mīsicordia locū vnicuiqȝ
tribuit ꝟm meritū opeꝝ suoꝝ. ꝛ ꝟm intelle/
ctū ꝑegrinatōis eius. Bn̄ aūt dȝ ꝟm intel/
lectū ꝑegrinatōis ei⁹ qꝛ ꝟm qꝛ magis aut mi
nus se h̄ ꝑegrinū esse q̄sqȝ intelligit. ꝛ iuxta
intellectū/veraȝ patriā inq̄rit ꝟm h̄ magis
aut min⁹ in regno claritatis h̄ebit. Attn̄ q̄
vel vltimus erit in regno (vtpote q̄ illud si/
bi ꝯq̄sierit vno solo gemitu vel vno aq̄ fri/
gide potu) scimus qꝛ tantā gl'aȝ h̄ebit q̄ȝtā
nec ocul⁹ vidit nec auris audiuit nec in cor
hoīs ascēdit. ¶Quid āt putas illi erit q̄ a p̄
mo mane in vinea dñi laborās sustinuit pō
dus diei ꝛ estus. ꝛ in celo reposuit sudores
suos? Hoc inestimabile ē. Cū ꝫ mihi meri
ta ad regni aptōeȝ suppetāt ꝛ ad sedis col/
locatōeȝ. q̄d ē iā vn̄ desperare habeā p̄sertim
cū ad thronū gl'ie tātis intercessorib⁹ q̄ȝtos
sup̄ memoraui fultus accedā. ¶Hoc in me
frēs ex voce cuiusl3 h̄et electi ꝛ dilecti deo nō
p̄sumptuosa arrogātia. s3 pia ꝛ hūili ꝯfidē
tia trāsfiguraui q̄ me indicta seq̄uāt̄ igno/
rans. s3 de diuina mīsicordia nō desperās.
Nō eīn his ꝑuētuꝝ me diffinio qd̄ q̄dē so/
lus nouit deus s3 modū p̄scribo q̄ ꝑuenire
debeat oīs dei electus. Hec ꝛ his silia dya
bolo temptāti ꝛ pctm̄ sue diffidētie vel de/
speratōnis ingerere volēti soleo rn̄dere. ne
qn̄ p̄ualeat inimicus me⁹ sup̄ me. At si qn̄
me cogitatio in ꝯspectu diuine maiestatis
rapuerit ibi certe longe aliter ꝓcedo. qꝛ tūc
me puluerē cinerēqȝ esse recognosco. Tūc
me peccatorem miserrimum ꝛ supplicio di
gnissimū ꝯfiteor ꝛ cum omni reuerētia ve/
niam deprecor. Tunc quasi sup̄ terrā sto ꝛ
alas submitto quas in altercatiōe dyaboli
q̄si in celo volās extēsas teneo. vt sp̄ ꝛ corā

dyabolo erectus īueniat. ⁊ hūilis corā deo.
F ¶ [illegible] tamur. Venite inq̄t ad me oēs q̄ la. ⁊ oner. estis ⁊c̄. Quid dulci⁹ nob̄ hac voce dn̄i vocātis ⁊ īuitātis nos frēs charissimi? Videamus igit̄ frēs vocatiōe ꝫ nr̄am. seq̄mur vocantē vt mereamur eū q̄ nos vocauit in regno suo videre. Sꝫ q̄d agimus. Nūq̄d vocationū modos p̄termittimus? minime. Nā vtilitatis nō modicū afferūt si sciātur. ¶ Sūt ꝟo tres mōi q̄b9 a dn̄o vocamur. ⁊ ad dn̄m vocamur. Afflictio. cōmonitio. inspiratio. Cōmonitio fit extrīsecus. inspira [illegible] Afflictio tn̄ alia fit in reb9. alia in corpe. alia in mēte. Afflictio in reb9 ē paupertas. Afflictio in corpe īfirmitas. Afflictio in mēte puersitas. ¶ Nūc de singul' videam⁹. Sūt nēpe nōnulli q̄ in h̄ mūdo nihil diuitiaꝝ habēt. [illegible] valēt. Duris vtriq̄ȝ laborib9 ardent īsistūt. oī studio acq̄rēdis reb9 inseruiūt. ⁊ tn̄ casso labore deficiūt. Nihil in mūdo p̄ter p̄spitates ⁊ gl'ias q̄rūt. ⁊ nihil in mundo p̄ter aduersitates ⁊ molestias iueniūt. Cūq̄ȝ negocient̄ ⁊ deficiāt. conent̄ surgere ⁊ sp̄ cadāt. tāto facilius q̄n̄q̄ȝ ad dn̄m ↄuertunt̄. q̄to in reb9 mūdi nūq̄ȝ p̄spant̄. ¶ Sūt alij q̄ repētina īfirmitate correpti vel lōga egritudine p̄ssi. eo celerius ad sanitatē cordis redeūt q̄ de sanitate corpis q̄si desperati sunt. Generale nāq̄ȝ ē oīb9 vt cū infirmari cepint/ tūc sancti esse vel fuisse velīt. ⁊ tūc deū inuocare incipiūt quē p̄us audire nolebāt etiā vocātē. Hic p̄ Psal. dī. Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ postea accelerauerunt. ¶ Hos ad bonū sua paupertas. illos sua p̄ducit īfirmitas. q̄ si paupes ⁊ infirmi nō fuissent/ in malo suo fortassis sp̄ durarēt. Quos aperte puer ille egyptius significat. q̄ cū ex amalechitib9 ciuitatē Dauid dep̄dātib9 venerat. sꝫ eidē cū p̄da reuertētib9 eger in via remāsit. ⁊ p̄ triduū nihil oīno cibi vel potus gustauerat. Quē Dauid reppit ⁊ cibūꝫ potū tribuit ⁊ eius ducatu hostes intfecit. Amalechite ciuitatē Dauid destruūt q̄n̄ sc̄li huius amatores imaginē dei i semetipis p̄ p̄ua opa polluūt. Cū p̄da reuertunt̄ q̄n̄ etiā in mala sua opatōe p̄spant̄. Puer egyptius eger in via remanet cū pctōr aliq̄s a secl'i felicitatib9 multimoda aduersitate repellit̄. Trib9 dieb9 puer ille incibat⁹ remāsit. Per tres dies significari vident̄ tres p̄speritatū spēs. q̄s amatores mūdi ad cumulū dānatiōis [illegible] litas ⁊ diuitie. Puer ḡ ieiunus remanet cū pctōr dignitatē. nobilitateꝫ. ⁊ diuitias q̄b9 delectari possit nō hꝫ. Quē Dauid repit. cibo q̄ȝ ac potu reficit. q2 hmōi pctōrem xp̄s mīficordit̄ ad se trahit. eiq̄ȝ suaues delitias īpartit̄. Eū ꝟo Dauid exercitus sui ducē ↄstituit. q2 nōnūq̄ȝ ↄtigit vt hō q̄ paup̄ in seculo fuerat locū regimis int̄ religiosos accipiat. Qui eos ⁊ a q̄b9 despectus fuerat intficit cū gladio ꝟbi dei exerto. lubricos q̄sq̄ȝ ⁊ carnales q̄b9 in mundo eq̄ri non potuit [illegible] c. t. ¶ Sic nimiꝝ oīps deus frequent̄ ⁊ q̄si ex ↄsuetudīe pietatis sue stulta mūdi eligit vt ↄfundat sapiētes. ⁊ infirma mūdi eligit vt ↄfundat fortia. ⁊ ignobilia ⁊ ↄtēptibilia eligit. ⁊ ea q̄ non sunt/ vt ea q̄ sunt destruat. ¶ Hinc in p̄abola veritatis dī. Exi cito in plateas ⁊ vicos ciuitatis. ⁊ paupes ac debiles. cecos ⁊ claudos cōpelle itrare. Qui aūt sint paupes ⁊ debiles iā satis dictū est. Videamus mō q̄ sint ceci ⁊ claudi. ¶ Ceci G
⁊ claudi vident̄ mihi p̄tinere ad terciā afflictionis spēꝫ. quā sup̄ distinguendo noīauimus p̄uersitatē. Quare aūt duplici signat̄ noīe? puto p̄pter duo genera hoīum secularīū videlꝫ ⁊ claustraliū. Ceci sunt q̄ lumen ꝟitatis nō vidēt nec videre appetūt. Claudi sunt ⁊ nō ceci q̄ lumē ꝟitatis q̄dē vidēt. sꝫ corruptōis sue pōdere ↄcti rectos in opatione gressus figere nō valēt. Per cecos seculares accipe q̄ oculo rōnis carētes ⁊ suā sensualitatē sequētes nescierūt neq̄ȝ intellexerūt in tenebris ābulāt. ⁊ nolunt intelligere vt bn̄ agāt. Per claudos claustrales itellige q̄ assidua lectōe ⁊ iugi meditatiōe edocti vidēt. i. discernūt inter bonū ⁊ malū. inter sanctū ⁊ p̄phanū. sed tamē captiui ducunt̄ in legē peccati. ac p̄ hoc claudicant in viis dī. ¶ Quomō autem hos ⁊ illos ad deum sua trahit p̄uersitas? Quid ꝟo est p̄uersitas? Et nunq̄d peruersitas ē afflictio? Breuiter accipe. Peruersitas in hoc loco ē mala ↄscia. Hāc p̄uersitatē afflictōem esse nullus ignorat. nisi qui stimulos mordentis. pūgentis. ⁊ tumultuātis ↄsciē nō sentit. Quid itaq̄ȝ tam ad aratrū trahēdum ⁊ retro non aspiciendū q̄ȝ pungens ↄsciē stimulus vrget. duꝝ est ↄ hunc stimuluꝫ calcitare. Nunq̄ȝ pacem ⁊ salutem habet q̄ recalcitrat. sed ↄtundit̄ ⁊ confundit̄ p̄cutit̄ ⁊

affligit donec redeat. Conscientiam sequere
si vis saluus esse. Qui sequitur eam. nec errare
poterit nec timere. Qui nõ sequitur ire sibi te
stimoniũ reddit q damnatus sit. Conscia
enim sua iudicabit eũ in nouissimo die. In
spiciamus tñ p exẽpla si placet qualiter ad cõ
uersionẽ ducat quẽq mala ɔscia. Cõtingit
plerũq vt secularũ aliqs mole grauatus
criminũ. q nunq voluit pctis ponere mo
dũ. sz ꝑuatus ẽ in malicia ꝛ sp ꝑualuit i va
nitate sua. tandẽ aliqñ ad cor redeat. ꝛ ipaz
nimiã ꝑuersitatẽ ꝛ ꝑuersaz nimietatẽ scelez
suoꝝ horrere incipiat. Cũq cepit cogitare
mala q gessit ꝛ mala q meruit q execrãdus
sit corã deo. ꝛ q dãnandus corã mũdo. q
districtus iudex veniat ꝛ q terribiliter pctõ
res puniat. Cũ hec inq ꝛ his silia reuolue
re ꝛ replicare sibi cepit i corde suo/ qsta pu
[illegible]
unt. Quidni ɔqssetur ꝛ ɔstringatur ꝑcellis salu
bris furẽtibꝫ nauis illa. ꝛ ꝑeat a via sua pes
sima ꝛ a vita sua neqssima vt eo resipiscat ꝛ
reuiuiscat melius q salubrius periit. Hinc
pz ad filiũ stulte iracũdũ. Frater tuus mor
tuus erat ꝛ reuixit. ꝑierat ꝛ inuẽtus ẽ. Hic
ergo talis cũ ad ɔuersionez venerit eo ꝑpẽsius
semp satagit deo seruire q se meminit nequs
cecidisse. sicq sit vt sua eũ ꝑuersitas apud
deũ ꝑmoueat. dũ eũ semp acriori pnia de
plorat. Cõtigit itez q claustraliũ aliqs spũ
pulsatus inuidie vl ire curiositatis vel inep
te leticie seu alteri9 cuiuslibet vicii dũ resiste
re neglexerit. ꝛ lõga dissimulatõne assuefactus
in vicio vires auxerit inimico ꝑmittẽte do
cadat in culpã luxurie vl alicuius grauioris.
Solet nãq supna districtio pctm aliqñ ties
punire pctõ. vt q in sordibꝫ ẽ/ sordescat ad
huc. ꝛ fit sup modũ peccãs pctm q diuinũ
ꝑmitus noluit seruare mãdatũ. Qd tñ ꝛ in
electis occasio ẽ correctõis. ꝛ in reprob cu
mulus dãnatõis. Cũ igit hõ q hmõi ẽ rea
tũ suũ videt. nõne angit ꝛ affligit a ppa cõ
scia ɔuictus ꝛ ɔfusus. Nõne tandẽ ɔfusio
illa adducet iusticiã. ꝛ afflictio talis alleuia
bit ɔsciaz: Corriget eqdẽ maius pctm. qd
est pena ꝑcedẽtiũ vicioꝝ. ꝛ occasiõe illius
corriget ꝛ leuiora vicia q fuerũt causa illi9
pcti. Sic nimirũ mirabiliter cũcta disponẽ
te deo/ electis suis oia coopant in bonum.
nõ solũ bona/ sz ꝛ mala q faciũt. qz q stãdo
segnes esse poterãt/ cadere ꝑmittunt vt fer
uẽtes fiãt ꝛ magis cecidisse q stetisse ꝑdest
cũ damnũ ruine luctibꝫ vberioribꝫ recõpẽ

sent. ¶ Iã ꝑo scõs diuinaꝝ vocationũ mo D
dus ẽ (vt sup diximus) cõmonitio quã tri
pliciter fieri diffinimus. Fit enim commoni
tio p miracula signoꝝ. p exẽpla bonoꝝ. ꝛ p
ꝟba doctoꝝ. Doctores aũt in h loco acce
pimus oẽs cuiuscũq etatis vel ordinis a
quibꝫ verbũ salutis audimus. ¶ Per mira
cula igit vocant q exhibito vl in se vl in a
liis visibili miraclo ɔuertunt ad dominũ.
In se vt cecus natus. In aliis vt Nicho
demus q venit ad ihm nocte. Nemo enim i
quit põt hec signa facere q tu facis. In se
quippe nullũ recepisse signũ inuenit. ¶ Per
exẽpla vocant q ad aspectũ vel auditũ siue
etiã ad mẽoriã alicuius viri religiosi ex his
quos pñs adhuc seculum in carne retinet/
vel futuꝝ iã exutos corpe suscepit/ aio acce
dit atq virtutes qbꝫ illũ effulsisse meminit ꝑ
viribꝫ imitari ꝑponit. ¶ Per ꝟba doctorũ
vocant q viua voce ꝑdicantiũ edificant ꝛ
ad celeste edificiũ coaptant. O q mirãda ꝛ
tremẽda sup nos ẽ dei dispensatio. in h vo
catõis articulo. Enimuero/ multis dat ꝟbũ
ꝑdicatõis bono suo/ multis dat malo suo.
Sic ꝛ multis subtrahit bono suo. ꝛ multis
subtrahit malo suo. ¶ Illis dat bono suo/
qui cũ gaudio suscipiũt ꝟbũ/ ꝛ fructũ affe
rũt i patiẽtia. Illis dat malo suo/ q audiũt
voluntatẽ dñi sui/ ꝛ nõ curãt facere digna.
Illis subtrahit bono suo/ q possent exinde
nisi subtraheret supbire vel astudire aut eti
am ɔtẽnere. ac p h grauius iudiciũ incur
rere. Illis subtrahit malo suo/ q vel ꝑpter
sua vel ꝑpter aliena pctã illud audire non
merent. q si audirẽt a sua fortassis prauitate
corrigerent. ¶ O q infelices sunt q ꝟbum
dei audire nõ pñt. O q infeliciores q etiã
nolũt. O q infelicissimi q ꝛ oderũt. De p
mis scriptũ ẽ. impedimẽta mũdi fecerunt
eos mutos. De scdis ppls enim ad iracun
diã ꝑuocãs ẽ ꝛ filii mẽdaces filii nolentes
audire legẽ dei. De terciis. insipiẽtes ꝛ ma
ligni oderũt sapiaz. Et itez. Despexistis oẽ
ɔsiliũ meũ. ¶ Primi iudicabunt vt negli
gẽtes serui. Scdi vt ɔtumaces domestici.
Tercii vt ɔtemnẽtes inimici. ¶ Primis q
libet hõ loq põt absq scrupulo. Secũdis
nullus ex facili debet nisi q vel ꝑpt amicici
am aut affinitatẽ aut aliqd hmõi se ab eis
exaudiri ꝑsumit. Si ei me nõ exaudiri cõ
sidero reus ero si margaritas ante porcos
sparsero. Tercii q ꝟbũ dei subtrahit. ma
le nõ facit. qz ex h saluti eoꝝ ꝑuidet/ quam

ꝛ si ex toto efficere nō valet. tñ hũ ipm q̄si sa
[illegible]
I minꝰ dānat. ¶Hinc ē q̧ qñ cū iudeis nos
loq̄ ꝯtigerit. ꝯfusioni magis eoꝝ q̄3 ꝯuersi
oni disputādo operā damꝰ. q2 de ꝯuersiōe
[illegible]
¶Tercius āt diuinaꝝ vocationū modus est
īspiratio. quā mltis modis fieri ꝯstat. Fit
nāq3 tiore. amore. pudore. cōpūctōe. deuo
[illegible]
[illegible] Que
(qm ad alia pperamꝰ) singillatī euoluere su
persedemꝰ. Hoc solū cōmonemꝰ. q̧ h̄ sola
vocatio p se suffic̄ ad ꝯuertendū hoīez. cete
raꝝ nulla sine ista aliq̄d valet. Fremat mū
dus. p̄mat corpus. tumultueť ꝯsciā. choru
scēt miracl'a. appareāt exēpla. addanť ꝛ do
ctoꝝ vba. magł p hec blasphemie. murmu
ratōes. ꝯtēptus ꝛ irrisiōes. detractōes ꝛ p
secutōnes. q̄3 grē aut virtutes suscitabunť.
K ¶His itaq3 de vocationū modis tāq̄3 p ex
cessum dictis ad ppositū redeamꝰ Venite
inq̄t dñs ad me ꝛc̄. Cogitāti mihi q̄d sibi
dñs voluerit in h̄ vbo venite. Occurrit sen
tentia bti Bern̄. in s̄mōe sup Can̄. cāti. le
ca. sic dicēs. Oñde mihi faciē tuā. Ad q̄d:
vt mihi videť se magis oñdere vult. Ita ē.
videri vult. nō videre. Quid em̄ ille nō vi
det? Ita frēs prsus ita mihi videť. Et in h̄
loco q̧ ipē potiꝰ venire velle ad nos q̄3 nos
ad eū/insinuet. vtrūq3 tñ necessariū ē ad et
nā salutē. s3 suū venire nr̄m p̄cedere. nemo
sane mētis igrat. Est em̄ suū/nr̄i causa. sic
ꝛ fit nr̄i causa. Et em̄ nisi ipē venerit ad nos
[illegible]
Quō veit q̄ vbiq3 ē. Quō venire pōt q̄ nu
q̄3 deest? Quō etiā veniemꝰ ad eū q̄ imobi
[illegible]
[illegible]
ad nos. ꝛ q̧ nos venimꝰ ad ipm. S3 videa
mus quō fiat qō fieri oīmodis ꝯstat. Et p̄
mo de aduētu ipius ad nos. ¶Aduētus ip
sius q̄driptitus ē. Aduētus incarnatōnis.
aduētus dispēsatōis. aduētꝰ aduocatiōis.
aduētus vltie retributōis. Primꝰ in pleni
tudie tēpoꝝ. Scōs ī cordib3 electoꝝ. Ter
cius in cuiuslibet hoīs morte. Quartus in
nouissimo die. ¶De eo quē scōo loco posui
mus aduētū. s. dispēsatōis/nūc agere inten
dimꝰ ceteris omissis. Venit itaq3 dñs ad
[illegible]
[illegible] minat. accendit ꝛ replet sui amoris igne.
Tūc vo eū in nos venisse dicimꝰ cū intesi

orē solito scti desideriū feruorē in corde sen
timꝰ. [illegible]
[illegible]
cē eius audis. s3 nō scis vñ veniat aut q̄ va
dat. Vocē audis/q2 grām sentis. s3 nescis
vñ veniat. q2 nō discernis vtrū de iudicio se
ueritatis. an de ppiciatorio bonitatis grā
p̄cedat. [illegible]
[illegible]
tas q̄ vadat. q2 sentis q̧ in cor tuū vadat/
ꝯtētiositus q̄rere issistas ꝛ vñ veniat. Sane
[illegible]
eo cordis loco vbi nō sentiť pcedit ad eum
cordis locū vbi sentiať. Nō em̄ de exteriori
bus [illegible]
ingrediť. sic nec de interioribꝫ [illegible]
q̄si tpalit̄ oriens egrediť. [illegible]
se manēs ab incepiētia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] L
sic ꝛ de recessu eiꝰ figuralit̄ dici possit. Ve
nit siq̄dē ad nos duobꝫ modis. ꝛ duobus
modis recedit. venit cū accedit vł apparet.
recedit cū abit vł euanescit. Qōcūq3 venit
vł recedit/de loco ad locū q̄dam trāsit. Qō
vo apparet vel euanescit/ex iprouiso se no
stris aspectibꝫ īgerit vel eripit. Euanescere
[illegible]
te subtrahi sic de dño scptū est. Et ipē eua
nuit ab oculť eoꝝ. ¶Venit itaq3 dñs ad nos
cum diuio nos exercitio ad vtutes erudit.
Apparet nob/cū intelligētiā sacre scpture
[illegible]
subito lumē mire suauitatis īfundit. Eua
nescit cū nos inopinate in manibꝫ aduersa
riū derelinq̄t. Cū euanescit. mōs cadēs de
fluit ꝛ saxū trāsferť de loco suo. q2 robustus
q̄sq3 q̄ mōti ppť vtutū altitudinē. ꝛ saxo p
pter firmitatē cōpabilis erat. magna ꝛ subi
[illegible]
[illegible]
[illegible]
bulatōe frāgiť. Veniēs aūt siue apparens
[illegible]
serationū suaꝝ ipleť oē aīal bñdictiōe/ꝛ ex
pectat suis sctis monitis/factis nos rñde
re debere. Vñ necesse est frēs charissimi vt
occurramꝰ obuiā ei. ¶Ecce audistis q̄liter M
ad nos venit. q̄lit̄ nos vocat. q̄lē misicor
diā misicordia idignis p̄rogat. Ecce nūc
[illegible]
[illegible]

cũ [illegible] sapie [illegible]
cius. spũs tuus o sapia q̃ ex ore altissimi p
diisti dissimulãs pctã hoīz ppť peni[illegible]
ꝛ delẽs ea ppť pniam. ¶ Sz q̃d: Si beni
[illegible]us ē/ nũq̃d in etnũ benignus erit: Erit
[illegible] nõ illis q̃ audituri sunt. Jte male
[illegible]
Et nõ liberabit maledictum a labijs suis.
Quisq̃s eñ maledictũ extremũ subierit. q2
benignitatẽ spũsscti in pñti ɔtempsit. dein
ceps ꝟo per spm̃ sapie. nec p ipam libera/
biť sapiãz. q2 nec passio xp̃i/ nec infusio grẽ
spũsscti/ illi vnq̃ꝫ pderit. ¶ Quapropť dile/
ctissimi si vocẽ eius audieritis nolite obdu
rare corda vr̃a. nolite spernere eius monita.
nolite negligere tp̃s grẽ q̃d p̃sto ē. Pensate
frẽs pensate q̃ multitudinẽ mĩicordie pro
[illegible]
bit. ¶ Qui nũc sinũ pietatis penitẽtib9 ape
rit/ tũc ianuã regni celestis ɔtẽptoribꝰ in et
nũ claudit. Qui nunc salubriť clamat. Ue
nite ad me oẽs q̃ labo. ꝛ oner. estis. ꝛ e. refi.
vos. Tũc terribiliť intonabit. Jte maledi
cti in ignẽ eternũ. q̃ patus ē dyabolo ꝛ ãge/
lis eius. O q̃ꝫ maledicti sunt q̃ h audituri
sunt. O q̃ꝫ essent miserandi si vlla eis dein/
ceps mĩicordia posset impẽdi. Dum igiť
frẽs charissimi tp̃s hẽmus/ poccupem9 fa/
ciẽ eius in ɔfessiõe. vt tã horrendũ maledi/
ctũ possimus euadere occurramus obuiã
saluatori nr̃o/ disponam9 ascensiões in cor
de nr̃o. ascẽdamus in montẽ dñi vt pueni
amus ad gl'iaz regni. Difficilis q̃dẽ ascen/
sus/ sz iestimabiľ in puentiõe fruct9. ¶ Sa/
ne q̃nq̃ꝫ nob pponunť gdus q̃b9 veniam9
ad ip̃m. sz in q̃ttuor ad ip̃m venim9. in q̃n/
to ꝛ peruenienus. ¶ Primus gdus aduent9
nr̃i ad ip̃m ẽ fides. Scd̃s dilectio. Terci9
obedi[illegible] Quartus p[illegible] Quint9 in
corruptio. ¶ De p̃mo diť ip̃e dñs in euãge
lio. Qui venit ad me nõ esuriet vnq̃ꝫ. ꝛ qui
credit i me nõ sitiet vnq̃ꝫ. Jtẽ de scd̃o. Ois
qui audiuit a patre ꝛ didicit venit ad me. h
est. Ois q̃ diuinã audiuit ispiratiõez venit
ad me. i. p dilectiõez sequiť me. Jtẽ d̃ tercio.
Si q̃s vult post me venire abneget semet/
ip̃m. i. obediat p̃ceptis alterius. De q̃rto ãt
Oẽ q̃d dat mihi pr/ ad me veniet. ꝛ eũ q̃ ve
nit ad me vsq̃ꝫ pseuerando nõ eijciã foras.
De q̃nto dr̃ spõse in Cañ. Ueni de libano
veni coronaberis. Prios tres gdus apl's
breuiť sz eximia sn̄ia cõplectiť dicẽs. Fides
p dilectiõez opať. Reliq̃s duos p semetip̃az

ꝟitas bis ꝟbis exp̃mit. Qui pseuerauerit
vsq̃ꝫ in finẽ h salu9 erit [illegible]
debit. ¶ Nos q̃n[illegible]
[illegible]
[illegible]ine ɔcupia. Cura g̃ discipliẽ dilectio ẽ. et
[illegible]
[illegible]
[illegible] Con
piscẽtia itaq̃ꝫ sapie/ deducit ad regnũ ppe/
tuũ. Q̃d ẽ dicere. Fides q̃ ẽ fundamẽtũ ad
pfectiõez deducet edificiũ. Sapia g̃. i. cog/
nitio ꝟitatis ẽ edificiũ sine fabrica cui9 ini
tiũ. i. fundamẽtũ ẽ fides vera. Sic g̃ ipos/
sibile ẽ fabricã fieri sine fundamẽto. ita sine
fide ipossibile ẽ placere deo. Que fides re
cte d[illegible] ɔcu
piscit scire legẽ vite ꝛ disciplie/ ne forte pef/
fluat. ne forte in vacuũ currat. ne p spũ veri
tatis spm̃ sequať erroris. ¶ Post ɔcupiaz di
sciplie/ sequiť dilectio vt disciplinã quã ap
[illegible] mo
lesta ꝛ g̃uis. lz aliq̃ten9 videať esse ñ gaudij
sz meroris. ¶ Post dilectiõz sequiť custodia
[illegible]
[illegible] dilectiõis exhibitio ẽ opis. Optet ãt vt
ip̃a obediẽtia sit ɔstãs. sit vera. sit hilaris. sit
affectuosa. Cõstãs illoꝝ obediẽtia nõ est q̃
ad ea q̃ sibi placuerit/ tm̃ obedire pponũt.
Uera illoꝝ obediẽtia nõ ẽ q̃ p lucro vel cõ
modo tpali obediũt. Hilaris illoꝝ obediẽ
tia nõ ẽ q̃ cũ murmure vľ tristiciẽ nolentis q̃
iubenť pficiũt. Affectuosa illoꝝ obediẽtia
nõ ẽ q̃ ꝛ si rñdere nõ audẽt. rãcorẽ tñ ꝛ ma/
liuolentiã in pectore ꝟsant. Jn opatiõe tñ
obedientie duplex solet euenire piculũ Si
ãt in eo q̃d p̃mo suscipis beniuole. postmo
dũ mutato aĩo tenere incipias cũ rancore.
¶ Obediẽtie ꝟo ãnectãda ẽ pseuerãtia/ q̃m
initiũ boni opis q̃d pderit si pseuerãtia de
sit: Que bñ ɔsũmatio icorruptiõis vocať.
q2 icorruptiõez icboatã in via ip̃a pfectius
ɔsũmari ꝛ coronari fať in pr̃ia. Recte autẽ
subiferť. q2 icorruptio faĉ nos p̃xios deo.
ꝛ q2 huic soli pmittať dei visio dicẽte dño.
Bti mũ. cor. q̃m ip̃i deũ vide. Notãdũ tñ
q2 [illegible] a/
lia quaz possidebim9 in pr̃ia. Jncorruptio
pr̃ie ẽ ipassibilitas corpis ꝛ etna stabilitas
cordis. Jncorruptio ãt vie est castitas cor
poris ꝛ puritas mẽtis. Uñ ad cõmẽdatiõz
spõse dr̃ in Cañ. Pulchra es ꝛ decora filia
hierl'm Pulchra videlz mũdicia corpis. de
cora puritate mẽtis. Uerũtñ ꝛ h sciẽdũ q2

T. gradus quibus ad X[illegible] [illegible]

hāc ipāz vie icorruptōz pfecte neq̄q̄ obtīe re possum⁹ i hac vita. Quātalibet em̄ i hac vita mūdicia fulgeat/q̄tūcūq̄ p fidē polleat sp tn̄ i semetipo portat vn̄ corruptōez pati cogat. Integritatē corpis sic q̄s fuaue [illegible] fiūt/mortificauerit. Sz q̄s gl'abit p oīa castū se h̄re cor? Ex q̄ em̄ mēs hūana puritatis auctorē i p̄mo parēte deseruit. ipuris cogitatōibꝰ n̄ coinq̄nari n̄ pōt. etiā si velit. Erit tn̄ p grāz dei qn̄ z sine t'mio volet. z valebit sine ipedimēto. qn̄. s. natura n̄ra trāsibit in [illegible] mł'ier. i. fragilitas hūana/amiciet sole claritatis z lunā mutabilitatis hēbit sub pedibꝰ deiectā videlz z pculcatā. Itaq̄ incorruptio vie fac̄ nos ppe deū. sz icorruptio p̄rie fac̄ nos p̄xios dō. vtpote iā filios ei. z h̄ ē qd̄ supra dixim⁹. q: i q̄nto g̃du vsq̄ ad ip̄m puenim⁹. ¶ M'lta q̄dē z alia opa sūt q̄bꝰ venimus ad ip̄m. vt ē elemosyna. ieiuniū. oro z his silia. sz h̄ z q̄cūq̄ sūt talia sub aliq̄ hoz q̄druū q̄si spēs sub genere ptinent. Ad fidē nāq̄ ptiet deuotōis feruor iusticie zel⁹ z defensio. Ad obediētiā. declīare a malo z facere bonū. abstinētia phibitoz. z obseruātia mādatoz. Ad pseuerātiā v̄o fortitudo. magnanimitas z tolerātia. Ad icorruptōez āt oro mūda. ptēplatio assidua. ptēpt⁹ scl'i. z [illegible]

dū ¶ Ecce audistis frēs charissimi q̄bꝰ modis dn̄s veit ad nos q̄bꝰq̄ modis nos venim⁹ ad eū. nūc audite q̄les sint q̄s vocare dign⁹ ē. Oēs inq̄t q̄ laboratis z onerati estis ¶ Venite ad me oēs q̄ la. z o. e. Quotiēs v̄ba ista scti euāgelij recitant̄ i auribꝰ fideliū eleuatio moꝝ ocl'oz. tūsio pectoz. z suspiria pcitant̄ cordiū. Quare h̄: q: recognoscim⁹ pfecto oēs recognoscim⁹ singuli q laboram⁹ et onerati sum⁹. In labore z sudore vult⁹ n̄ri vescimur pane n̄ro. z onere pctoz n̄roz oēs p̄mimur. ¶ Oēs q̄ laboratis. Istō q̄ n̄ ē discretiuū vt videlz referri debeat ad eos tātū q̄ laborauerit z onerati fuerit q̄si inuēs aliq̄s fuisse laboris z oneris expres. z ipos nō eguisse mi̇sericordia dn̄i vocātis. Est āt accipiēdū causalit̄. vt sit sensus. Venite ad me

Gala. 3. oēs q̄ la. z one. estis. i. q: vos oēs laboratis z onerati estis. Cōclusit em̄ scptura oīa sub pctō/vt pmissio ex fide ih̄u xp̄i daret̄ credētibꝰ. Oēs q̄ppe peccauerūt z eguerūt grā dei. ¶ Laboratis z onerati estis. Si q̄s sub codē sensu velit accipe laborātes z oneratos/vt

sequēs dictio p̄cedētis sit q̄si expositio. ego [illegible] dū nō duco. Ois q̄ppe labor [illegible] [illegible]

portat laboret. v̄bi [illegible] sutores. ceteriq̄ arti [illegible] as iplēt artes. nūq̄d [illegible] res hūeris iposita portāt z on⁹ ferre z sub [illegible] tiohē q̄ leuē aliquā molestiā sustiet/laborare simplr̄ dici pōt. q̄ v̄o grauē z q̄ sup vires suas esse videat̄ portat/iure onerat⁹ ē narrat̄ [illegible] itaq̄ z oneratos possum⁹ accipe. Pmo vtrūq̄ ppl'm iudaicū videlz ac gētilez. dehic vtrūq̄ sexū viz ac mulierē. deinde diuitē z pauperē. religiosū z secl'arē. inocētē z pctōrē. subditū z platū. ptēplatiuū z actiuū. tēptatōibꝰ carētē. z tēptatōibꝰ g̃uatū. idiotā z l'ratū. sanū z ifirmū. senē atz iuuenē. Vt iexcusabil' sit oīs hō cuiuscūq̄ sit secte. pditionis. etatis. z sex⁹. Sic em̄ null' ē iuētus sine onere aut labore. ita null⁹ ptermissus ē absq̄ vocatōne. Et vez q̄dē ē vl'r q hō nascit̄ ad laborē. sz aliq̄s (vt dixim⁹) respectu alteri⁹ absq̄ onere ē. ¶ Sūt aūt ml'ti labores z

ml'ta onera. ¶ Laborabat itaq̄ iude⁹ ab initio i custodiēdo l'raz legis. gētil' āt tot⁹ z sp fuit sub onere dyabolice s'uitutis. ¶ Laborabat itē z adhuc laborat mascul⁹ cura domestice puisiōis. sz ml'ier addicta iacet sub onere maritalis dn̄atōnis dicēte ad eā dn̄o. Sub viri ptāte eris z ip̄e dn̄abit̄ tui. ¶ Laborat diues typo elatōis. paup v̄o oppmit̄ pōdere tyrānice dn̄atōis sic scptū ē. [illegible] rio leonis onagri i heremo. sic pascua diuitū sūt paupes. ¶ Laborat religiosus abstiere se a negocijs secl'aribꝰ sub q̄bꝰ tot⁹ succūbit volēs nolēs hō secl'aris. ¶ Laborat inocēs custodire inocentiā suā q̄ pctōr pdita/sub pondere pctoz gemit. ¶ Laborat subdit⁹ q̄lit̄ dignā exhibeat reuerētiā z obediētiā platis. plat⁹ āt on⁹ sollicitudis portat tāq̄ deo rōnē p subditis reddituꝝ. ¶ Laborat ptēplatiu⁹ quō placeat dō. quō pficiat sibi [illegible] vētos z pluuias mūdanoz negocioz tolerat. vt cortine tabnacl'i i sua puritate pmarr [illegible] sui z cōpassiōe p̄ximi. sz ali⁹ ml'taz tēptatio

nũ pōdere p̄grauat. ¶ Laborat idiota scire
rm̄ q̄ sibi ꝯueniāt. lr̄at⁹ āt mag̃ se spōte sub/
dit oneri curiositatis. scire appetēs ꝛ curio
se inuestigās naturas ꝛ causas. motiōes ꝛ
mutatōes reꝝ singlarū. Uidit iḡr salomō
q̄ h̄ q̄z ess3 vanitas ꝛ afflictio spūs eo q̄ in
mlt̄a sapīa mlt̄a sit idignatio. ꝛ q̄ addit sciam
addit ꝛ laborē. ¶ San⁹ ꝛ si nll̄a tribulatōe
laborat ipa tm̄ hūanaꝝ necessitatū vicissitu
do eius labor ē. Infirmo āt sua īfirmitas
[illegible]
Iuuenis āt sub onere ē naturaliū incētiuoꝝ
portās pōd⁹ dici ꝛ est⁹. Itaq̄ si recte ꝯside
ras. si diligent̄ īspicis naturā hūanā/ q̄d ali/
ud q̄ laborem ꝛ dolorē ꝯsideras? Quid h3
āplius hō de vniuerso labore suo q̄ laborat
R sub sole/ nisi vanitatē ꝛ afflictōz spūs? ¶ Li
bet int̄ h̄/ vndeci illa esaie onera ad mediu3
adducere ꝛ oneraꝫ istis s̄m interp̄tatōz noīu3
dūtaxat adaptare. Nā pphetiā ordīe p̄seq̄
nō ē nr̄i ppositi ¶ In p̄mis ḡ ponit̄ on⁹ ba
bylonis qd̄ interp̄tat̄ ꝯfusio. On⁹ igit̄ baby/
lonis portāt icreduli q̄ p ꝯfusionē icreduli
[illegible]
[illegible]
iō ꝯfusi sūt qm̄ de⁹ spreuit eos. ¶ Subdit̄
on⁹ philistijm qd̄ sonat potōe cadētes. On⁹
ergo philistij3 cōgrue iponit̄ misere mlr̄i.
q̄ tā viro q̄ ꝛ sibi potōz morꞇ p̄buit. ꝛ cū eo
pit̄ de statu felicitaꞇ cadēs leges miseriaꝝ
[illegible]
[illegible] nō dr̄. In dolore pies. ꝛ sub vi
[illegible] ¶ Adiungit̄ q̄z on⁹ moab. ꝛ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] q̄si filij trahūt. ¶ Subi/
fert̄ on⁹ damasci qd̄ dr̄ sanguis pot⁹ vl̄ san
guinis osculū. On⁹ āt damasci portāt ho/
mines hui⁹ scl̄i q̄ p h̄ q̄ secl̄aria negocia tā
desiderant q̄ idesinēt tractāt q̄ vix aut nll̄a
ten⁹ sine pctō pagi p̄nt. sāguinē q̄ dāmō bi
būt ꝛ osculant̄. q̄ pctīs q̄tulūcūq̄ macl̄a
ri noscunt̄. Si āt i ipis negocijs pctā vo
lūtaria cōmitterēt/ nō iā sāguinē biberēt vl̄
oscularent̄. s3 ipo sāguie inuolueren̄t ꝛ imer/
gerent̄. q̄les illi sūt de q̄bꝫ dic p̄s. Uiri san
guinū declinate a me. Et Esa. Man⁹ v̄re sā
[illegible]
masci. s3 ad on⁹ ꝯtineret egypti qd̄ interp̄tat̄
tenebre. On⁹ āt egypti portāt pctōres neq̄s

simi q̄ malicie sue tenebris excecati/ q̄ se ma
la sequāt̄ scire n̄ curāt. ꝛ q̄ ad lumē v̄itatis
veire sūmope deberēt/ tenebras suas sp̄ de/
[illegible]
[illegible]
vt i culpā labit̄ a sui adhuc lōgi⁹ cognitiōe
[illegible]
obicē an̄ ocl̄os rōis interserit. Uñ fit vt aīa
p̄us voluntarijs tenebris obsessa/ postmo
dū bonū iā nec qd̄ q̄rat agn̄scat. Lux q̄ppe
v̄itaꞇ. q̄ subtilit̄ reproboꝝ culpas examiat
q̄ bn̄a negligit̄/ eo p̄mittūt districti⁹ iudicās
vt nec amissa req̄rat̄ ꝛ cū ab actu repellit̄ fu
git a sensu. ¶ Seq̄t̄ on⁹ deserti maris p qd̄ pō
dus miseriaꝝ babylonis recapitulat̄. Ma
re p̄n̄s seculū significat. desertū v̄o derelictū
dr̄. On⁹ ḡ deserti maris. i. derelicti scl̄i. portāt
eccl̄aꝝ plati. q̄ amaritudīes ꝛ pcellas p̄n̄ꞇ
secl̄i. q̄s ppt deū relinq̄re curauerāt. i pulsiōe
subditoꝝ rursu3 subire cōpellunt̄. ¶ Debic S
[illegible] Duma ac re
gio ē ydumee. Duma interp̄tat̄ tacens. ydu/
mea t̄rena. Hoc on⁹ portāt actiui. q̄ terre/
nas actiōes ac domesticas sollicitudīes p
frībꝫ ꝯteplatōi vacātibꝫ exēplo Marthe p
sorore laborātis pie sūministrāt. ac p h̄ a ꝯtē/
platōis iubilo se q̄si tacētes i ꝯspectu dei re
putāt. Uñ [illegible] arbitrant̄ be/
[illegible] ꝛ q̄ti⁹ āplectātes si ꝯcederet̄
[illegible] ꝯtēplatiuis iubilare deo i voce exul/
[illegible] implicari negocio t̄rene actiōis.
¶ Et q̄ int̄ ipos actiuos sunt plerīq̄ q̄ va
rijs [illegible] fatigāt̄. recte
[illegible] i arabia qd̄ sonat
[illegible] Cāp⁹ vt nost̄ loc⁹ certa
[illegible] dyabol⁹ aūt i cāpo ē. vl̄ q̄si miles pa
rat⁹ ad p̄liū. vl̄ tāq̄ leo rugiēs ꝛ circūiēs vt
iueniat quē deuoret. On⁹ ḡ i arabia portat
q̄ pōdere tēptationū p̄mit̄. q̄ molestias car
nis aut spūs patit̄. cui colluctatio est tā ad
uersus carnē ꝛ sāguinē q̄ aduersus spirita
lia neq̄cie i celestibꝫ. Si āt ꝛ arabia hūilis
interp̄tat̄. recte on⁹ i arabia portat q̄ in tēpta
tiōe ꝯstitut⁹ spōte se hūiliat. ꝛ ex humiliato
corde dei adiutoriu3 ꝯ aduersarij tela iplo/
rat. vl̄ certe q̄ tēptatū sua aduersitas hūilē
[illegible]
ciebat. ¶ Seq̄t̄ on⁹ vall̄ visiōis q̄ hier̄lm a
pp̄ha exp̄mit̄. n̄ q̄ in valle sit sita. s3 ppt re/
probos mores despectie ita sit cognominata.
On⁹ istō cōgrue dr̄ portare ist̄at⁹ siue ph̄s
sapīe mūdi dedit⁹. q̄ q̄ stulticia ē apō deū
q̄si i valle on⁹ sue curiositatis portāt ꝛ arbi

trātes se p sue subtilitatꝭ visuȝ occłta pene/
trare. ab occłtoꝝ deteri⁹ caligāt ꝟitate ¶ Iā
ꝑo subdit on⁹ tyri qđ dī āgustia. On⁹ ātty
ri i āgustie portāt q̄ diuersaꝝ īfirmitatū ā-
gustias tolerāt. qꝛ ꝟipm qđ eis viuere dat
sine doloribꝫ ꝛ erūnis trāsigere ñ ꝑmittunt
¶ On⁹ ꝑo iumētoꝝ austri extrēo in loco po
nit q̄ noīe reliq̄e duaꝝ tribuū designant. q̄
socijs trāsmigrātibꝫ ī tra sua resederāt. q̄ re
liq̄e iumēta dicunt ꝑpt deꝑuatōȝ sue fidei.
austri ꝑo ꝑpt sitū loci. Tribꝫ eñ iuda ꝛ tri
bus beniamī/ad australē ptē tre ꝑmissiōis
sortē accepant sue possessiōis. On⁹ igit iu/
mētoꝝ austri portāt iuuenes ꝛ ꝑcipue ī sctā
religiōe viuētes q̄ recte dicunt iumēta ꝑpt
fortitudinē viriū. ꝛ austri ꝑpt calorē natu/
raliū incētiuoꝝ. Hi tāq̄ fortia iumēta ī ca
lidis regiōibꝫ cōmorātia/portant onera iu
uētutis. tolerāt grauiores luctas carnis. fert
ꝑpēsi⁹ rigorē disciplinę. ꝛ seniores sp adiu/
uāt in oī labore ¶ Sꝫ qꝛ fastidiosū eēt de
q̄ntitate ꝛ q̄litate laboꝝ ꝛ oneꝝ singuloꝝ tra
ctare/lectori h̄ p exercitio relinquēdū duci/
mus. Hoc solū cōmēorām⁹ q̄ oī laborāti
ꝛ onerato ad grāȝ dñi ipo vocāte veniēdū
īdicit. Ad q̄d? vt req̄escāt a laboribꝫ suis et
alleuient ab oneribꝫ suis. Nā subdit. Et e/
T go reficiā vos. ¶ Trāsite ad me oēs q̄ ꝯcu
piscitis me ꝛ ego reficiā vos. Quid ē reficiā?
Uerbū h̄ equiuocū est. Reficere eñ ē repare.
reītegrē ꝛ alimēto refocillare. Triplex ḡ in
h̄ ꝟbo cōmēdat ei⁹ largitas ꝯ triplicē nrāȝ
necessitatē. Eram⁹ siq̄dē pditi ꝛ q̄si ad ni
hilū redacti. eram⁹ ꝯfracti ꝛ corrupti. sum⁹
adhuc esuriētes ꝛ ieiuni. Perditi eramus p
ꝑmi parentꝭ iobediētiā. corrupti p ꝑpriā cul
pā. ieiuni sum⁹ ꝑpt q̄tidianā desidiā. Ipe
aūt ꝭm diuitias grē sue repauit nos. reīteḡ
uit nos. refocillauit nos. Repauit p passio
nē ꝛ crucē suā. reīteḡuit p ꝯuersiōis grām.
refocillauit p visitatiōȝ assiduā. Añq̄ repa
ret nos eram⁹ filij tenebraꝝ ꝛ pditōis. añq̄
reītegrēt nos eram⁹ filij miseriaꝝ ꝛ iniq̄ta/
tis. ꝛ nisi ꝯtinuo refocillet nos egētes fame
ꝛ squalōri ꝑmanebim⁹. ¶ Sꝫ ñ ē ꝑtereunt
intuendū q̄ refocillatio ista siue refectio tri
plex ē. Alia ē incipiētiū. alia ꝑficiētiuȝ. alia
ꝑfectoꝝ. Incipiētes alunt pane laico siue
ordeaceo. ꝑficiētes pāe sctō ꝛ mūdo. ꝑfecti
māna de celo. Panis incipiētiū ē ꝯfiteꝑur
gato. panis ꝑficiētiū dicīt deuotiō. māna
ꝑfectoꝝ ē pura ꝯtēplatio. ¶ Attēde singula
Nouit q̄s vēniēs ad ꝯuersionē ꝛ affectꝰ ad

dñm de regione dissimilitudīs ꝯsciaȝ multis
oneratā pctis. q̄d aliđ dign⁹ ē audire a dño
nisi illud apli. Tu sta illic aut sede ꝯ sub
scabello pedū meoꝝ. Nequaq̄ vilipēdēda est
statio illa vel sessio/vbi peccatrix illa ꝑfissi/
ma veniā obtinuit pctōꝝ. Sedēti itaq̄ ad
pedes dñi iesu ꝛ recogitāti oēs annos suos
in amaritudīe aīe sue/apponit a dño panis.
nō q̄dē subtilis ꝛ cādidus sꝫ asꝑ ꝛ hispidus. i.e.
ordeū aspeꝝ ꝛ hispidū ē. Panis iste afflictio
pnie ē. ordeū vñ ꝯficit panis h̄ ē ꝯtritio ve
ra. ꝯfessio pura. intēsa volūtas penitendi. ꝛ
deo ī cinere ac cilicio satisfaciēdi. Panis h̄
colligit ex ꝯsideratōe pctōꝝ. ꝯspgit timore
iudicii viuoꝝ atq̄ mortuoꝝ/ coquit metu
gehēnaliū tormētoꝝ. ¶ Panis sic collect⁹ ꝛ
sic ꝯfect⁹ ad pedes dñi comest⁹ generat sati
etatē ꝯsciē videlꝫ purgatōeȝ. Magna q̄p/
pe sacietas ꝛ sufficiēs refectio in nouit ꝯuer
so q̄ videt nō mordet mala ꝯsciā de ꝑteri
to. nec a spe repellit p malā volūtatē bitaȝ
de futuris ¶ Hic panis nō incōueniēter di V
ci pōt laic⁹ eo q̄ multis etiā in seculo positis
ad manū ē. Ordeace⁹ etiā dici pōt qꝛ ꝟuoꝝ
nō filioꝝ cibꝫ ordeū ē. ꝛ incipiētes nōdū ac
cepert spm adoptōis filioꝝ. sꝫ spm hñt in/
teri ꝟuitutis in timore sic ex ipoꝝ voce p p/
phetā dī. sic ocłi ꝟuoꝝ in manibꝫ dñoꝝ su/
oꝝ. ita oculi nri ad dñm deū nrm. Uerbi p
cessu tpis is q̄ eiusmōi ē iā cepit respirare ꝛ
aspirare in libtatē glē filioꝝ dei ꝛ timore de
posito iā adept⁹ fuerit speȝ venie ꝑpt bonā
volūtatē suā puto q̄ iā dignus hēbit cui a
dño dicat. Fili surge ꝛ sta sup pedes tuos.
Et itē. accede huc vt tāgā te fili mi. Accede
p bonā volūtatē vt tāgā te p deuotōis īfu/
sionē. Stabit igit ad mēsam magnā vt vi
deat faciē dñi in iubilo vt comedat panem
corā dño. panē vtiq̄ sctm. panē mūdū. pa/
nē coloris cādidi saporis eximij panē ex sī
mila suauitatꝭ ꝯfectū ꝛ igne diuini amoris
coctū panis iste filioꝝ ē siue amicoꝝ q̄ tā fi
delit q̄ fiducialit clamare pñt ad dñm Pa
ter nr̄ q̄ es in celis panē nr̄m da nobis. ¶ Panis ē
sctā deuotio. panis oīs suauitatis ꝛ ꝯsola
tio spūs. ꝛ sup oēm panē panis grē lachry/
maꝝ. Hic panis aīaȝ dulcedine replet bonis
ꝛ infundit nob̄ mēoriā abūdātie suauitatꝭ.
Qui panis recte pōt dici sctūs ꝑpt sctitatis
exercitia/ꝛ cādid⁹ ꝑpt lucis opa. ꝛ tā mun
dus vt nulli eū edere liceat nisi sacerdotibꝫ.
sacerdos dī q̄si sacra dans/ vel sacrificia p
ꝑpio officio. Qui ḡ talis nō fuerit q̄ p vitē

merito sacrificia oronũ digne ꝓ ppl'o imo
let tã scrẽ mẽse xpi pticipare nõ hʒ. ¶Et no
ta ꝙ sic ẽ panis pãe suauior/ ⁊ cibꝯ cibo me
lior. ita ẽ ⁊ status statu felicior. qꝛ is q̇ pau
loante sedebat ad pedes Jesu ꝑ spm̃ timo
ris ⁊ mãducabat in gemitu suo panẽ dolo
ris. iã nũc ꝑ spm̃ pietatis surgit. ꝑ spm̃ scie
ꝓficit. ꝑ spm̃ fortitudĩs ascẽdit. ꝑ spm̃ ꝯsi
lij accedit. ꝑ spm̃ intelligẽtie diligẽtiꝰ intue
tur ⁊ ꝯsiderat q̇d mẽsa pñrfamilias dulce
dinis ꝯtineat. spũs nãqꝫ pietatis efficit eũ
deuotũ. spũs scie discretũ. spũs fortitudĩs
ad sua aduersa validũ. spũs ꝯsilij ad aduer
sa aliena charitatiuũ. spũs ĩtelligẽtie ad di
uina speculatiuũ vt videre iã incipiat q̄ sit
volũtas dñi bñplacẽs ⁊ ꝑfecta ⁊ exultet in
misĩcordia diuia. ¶Et ita q̇dẽ se hʒ status
ꝓficiẽtiũ ⁊ ꝓcessus de ꝟtute in ꝟtutẽ eũtiũ.
Tu qʒ bõe ihu pasti in dulcedĩe tua ita in
quã pasti cibũ illoꝝ ⁊ ꝓ varietate ꝓfectuũ
[illegible] diuersificas internaꝫ suauitatũ. Que
x [illegible] cibi ꝑfectoꝝ ¶Manna ẽ ⁊ de
celo venit. mãna ẽ abscõditũ qđ nemo no
uit nisi q̇ gustauit. cibꝯ ẽ sic incõꝑabilis ita
⁊ ineffabilis. ⁊ solus spũs sapiẽ mĩstrabit il
lũ. Ceteri cibi de terra oriunt᷑. orti colligun
tur. collecti ꝯterunt᷑. triti ꝯficiunt᷑. ꝯfecti co
quunt᷑. ⁊ sic demuʒ comestibiles efficiunt᷑.
Oĩa h̄ studij ⁊ laboris hũani sunt ⁊ singul'
ꝟtutibꝯ assignari pñt. Nã de corde puro q̄
si de terra bõa ꝑ affectũ oriunt᷑. ꝑ appetitũ
colligunt᷑. ꝑ discretõeꝫ ꝯterunt᷑. ꝑ approba
tionẽ ꝯficiunt᷑. ꝑ amorẽ coquunt᷑. ⁊ tũc de
mũ habiles eẽ ĩchoant᷑. vt frequẽtia suaui
tatis cor afficiãt. Sola aũt ꝯtẽplatõis pu
ritas q̄si mãna de celo venit atqꝫ in momẽ
to ⁊ in ictu oculi mirabilit᷑ afficit ⁊ ĩeffabili
ter ĩebriat aĩaꝫ fidelẽ. eã dũtaxat q̄ digna e
rit ita visitari ab altissimo ⁊ vti tã suaui ci
bo. ¶De his refectõibꝯ in Cañ can [illegible] ẽ
Comedite amici ⁊ bibite ⁊ iebriami charis
simi. Incipiẽtes ⁊ ꝓficiẽtes amici vocant᷑
⁊ comedere ac bibere monent᷑. h̄ ẽ cuʒ labo
re ⁊ frequẽti studio ꝟtutes ĩ vẽtrẽ aĩe ꝯgere
re. Perfecti ãt charissimi noĩant᷑ vtpote in
suꝑlatiuo ḡdu iã ꝯstituti/ q̇ ⁊ ĩebriari exhor
tant᷑ ꝯtẽplatõis videlʒ dulcedĩe a sensibus
corꝑeis ĩ sursuʒ ducẽtis spũs alienari. Si
cut eñ ebrietas mẽtẽ euertit ⁊ penitꝰ sui im
mẽorẽ reddit. ita ꝯtẽplatõis ĩpetꝰ aĩaꝫ quã
subleuat ab oĩ sensu corꝑeo rapit ⁊ q̄si in ob
liuionẽ sui funditꝰ abducit. Tũc accẽdit᷑ ⁊
inflãmat᷑ ardore mirifico. ⁊ sopitis vndiqꝫ

carnaliũ voluptatũ illecebris. extinctis oĩuꝫ
mũdialiũ cupiditatũ fallacijs. remotꝭ a me
moria corꝑeaꝝ silr̃itudinũ fantasijs ⁊ cogi
tationũ cõmuniũ ĩpedimẽtis tota fert᷑ ĩ ã
plexꝰ ꝟbi ad osculũ spõsi ad ꝯuiuiũ xpi. ibi
gustat ⁊ videt q̄ꝫ suauis ẽ dñs. q̄ꝫ mag̃ mul
titudo dulcedĩs eiꝰ. ibi refrescit a turbine ⁊
a pluuia. ibi sedet ĩ spõsi vmbra. ibi mãdu
cat illud dulcissimũ diuie suauitatꝭ mãna.
Jãqꝫ audire digna erit a dño. Ueni spõsa
mea. colũba mea. ꝑtia mea. Ad q̇d: Ut vi
cẽti dem sedere mecũ/ vt vincẽti dem mãna
abscõditũ. vt vincẽti dem edere de ligno vi
te qđ ẽ in ꝑadiso dei mei. Nõ iaꝫ sedeƀ sub
mẽsa cũ seruis. nõ staƀ ad mẽsam cũ filijs.
sʒ sedeƀ ad mẽsam cũ prefamilias. vt ď bo
nis dñi gaudeas ⁊ comedas cibũ illũ quẽ
[illegible] tu ⁊ oẽs pices tui dulcẽ p̄ oĩ fructu
frumẽtis vini ⁊ olei. ¶Tal' ꝑfecto aĩa/ cũ ď
penetralibꝯ sponsi ꝓcesserit plena charitate
⁊ dilectõe ĩebriata ⁊ in se redierit. puto si in
terroget᷑ vñ venerit aut q̇d audierit in secre
tario dilecti sui: ꝙ ex mẽoria abũdãtie sua
uitatis illiꝰ q̄ refecta ẽ eructuãs ex sñia rñde
bit. Introduxit me rex in cellã vinariã [illegible] or
dinauit in me charitatẽ Et iteꝝ. Sub illiꝰ
vmbra quaꝫ desiderauerã sedi ⁊ fructꝰ eius
dulcis gutturi meo. ¶Hec est frẽs mei refe y
ctio aĩaꝝ sctãꝝ. h̄ pascua dñicaꝝ ouiũ. quã
laborãtibꝯ atqꝫ oneratꝭ ad se veniẽtibꝯ/ dñs
ꝓmittit dicẽs. Et ego reficiã vos. Acsi pa
tent᷑ dicat/ ego ꝑabo in ꝯspectu vr̃o mẽsaꝫ.
ego voƀ p̄ꝑabo refectiõeꝫ ꝑ capacitate sin
guloꝝ differentẽ. Ego noui figmẽtũ vr̃m/
ego noui ꝓfectũ vr̃m. ego noui q̇d singulis
expediat. q̇d ꝯueniat vniuersis. Si veneri
tis ad me ⁊ mãseritis in ꝟmõe meo/ mensu
rã refectõis bonã voƀ oĩbꝯ dabo. sʒ alijs re
fertã [illegible] cõgitã
tã. h̄ ẽ ꝯtusionibꝯ ⁊ q̇buidã cõpssionibꝯ re
pletã. ꝑfectis suꝑeffluentẽ vel suꝑcumula
tã. Quapropt᷑ nolite tardare. nolite formi
dare. venite ad me ⁊ ego reficiã vos. ¶Ego
suꝫ panis vite ego [illegible]
cis eterne. ego vitis vera ⁊ vinũ cor hoĩs leti
ficãs. ego cynnamomũ ⁊ balsamũ aromati
[illegible]
frumti ꝓficiẽtibꝯ. ego dulcedo mell' ꝑfectꝭ.
ego pais de celo veniẽs hñs oẽ delectamẽ
tũ ⁊ oẽꝫ saporẽ suauitatꝭ. Ego suꝫ lux mun
di. lucifer diei/ ⁊ sol iusticie. ego viola horti.
ego flos cãpi ⁊ liliũ ꝯualliũ. Ego suꝫ via ve
ritas ⁊ vita. ego suꝫ myrrha electa. nardus

odorifera. oliua fructifera Ego sū fōs hortoꝝ. puteꝰ aq̄ꝝ viuētiū ꝛ vena grāꝝ. Ego sū venia pctōꝝ. grā iustoꝝ. ꝛ glīa sctōꝝ. Ego sū adiutor pauperꝝ. ꝛ pr̄ orphanoꝝ ꝛ iudex viduaꝝ. Ego sū dn̄s s̄uoꝝ. pr̄ filioꝝ. ꝛ spōsus fideliū aīaꝝ. Ego iuuabo pusillanimes. refouebo flebiles. ꝯsolabor flētes. Qđ pierat reqrā. ꝛ qđ abiectū fuerat reducā. ꝛ qđ fractū fuerat alligabo. qđ īfirmū fuerat ꝯsolidabo. ꝛ qđ pīgue ꝛ forte custodiā. Venite ḡ ad me ꝛ ego reficiā vos. Oībꝫ oīa fio. oēs īuito. dimittere vos ieiunos nolo. veni-
Z te ad me ꝛ ego reficiā vos. ¶ Seqꝛ. Tollite iugū meū sup vos. Duobꝫ mōis pn̄t hec v̄ba accipi. ex q̄ꝝ altero diuia benignitas. ex altero sapiā dei magnifice ꝯmēdaꝛ. Sapiē in h̄ qꝛ ī tā breui clausula oīs recte viuendi norma ē ex̄pssa. Benignitas v̄o in h̄ qꝛ suū iugum appellauit. ꝛ h̄ nos trahere monuit ¶ Quō mō benignitas eiꝰ in h̄ cōmēdabiꝛ appeat attende. Tollite inq̄t iugū meū sup vos. Meū inq̄ ac si dicat. Jugū q̄ddā imposui mihi. ꝛ ip̄m iugū ē charitas q̄ diligo vos. h̄ ḡ iugū meū tollite sup vos. i. diligite me. qꝛ p̄or dilexi vos. Vide bō si n̄ īfinita h̄ elucescat benignitas dei. q̄ deꝰ ē ꝛ creator oīū sctoꝝ. Jugū dilectōis n̄ dedignaꝛ trahere nobiscū nec sufficere sibi iudicauit vt esset inꝛ nos ꝛ sup nos sue p̄ntia maiestatꝭ/ nisi descēderet ad nos ꝛ esset ī nobꝭ tāq̄ vnꝰ ex nobꝭ. tū p p̄ntiā suscepte hūilitatis. tū p grāꝫ mutue dilectiōis. ¶ Nūq̄d tāte ac tali benignitati. īmo (vt ita dicā) hūilitati eiꝰ ingratus eē poteris Venerare fili adā ī saluatore tuo sacratissimā eiꝰ sublimitatē. sꝫ nō minus admirare sincerissimā eiꝰ hūilitatē. Reuerere ī illo qꝛ deꝰ nr̄ ē ꝛ nihilominꝰ āplectere qꝛ caro ꝛ frater nr̄ ē. Trahe iugū dilectōis cū eo qđ n̄ ē aliud nisi vt ꝯtēdas redamare eū q̄ amauit te. Cōtēde diligere certatī diligere curre q̄ntū potes. ꝑcurrere tn̄ n̄ potes. qꝛ ab eꝛno dilectꝰ. ꝛ āpliꝰ dilectꝰ. tn̄ adhuc minus diligꝭ. Dilige tn̄ creatorē tuū. redēptorē tuū. dilectorē tuū q̄ntū potes ꝛ ex q̄nto debes/ nā potes paꝝ ꝛ debes mltū. vel potiꝰ debes ex multo. i. ex toto corde tuo. ex tota aīa tua. ꝛ ex oībꝫ viribꝫ tuis. i. ex oī qđ scis ꝛ es ꝛ potes. Certe si millies ꝛ millies tm̄ esses ꝛ scires ꝛ posses q̄ntū es ꝛ scis ꝛ potes. ex h̄ totaliꝛ toto diligere tenereris eū. Et si etiā ex toto h̄ diligeres q̄d es tu ad deum? Rn̄debo tibi inq̄t. Meliꝰ qꝛ maior sit deus hoie. Quis p̄or dedit illi ꝛ retribueꝛ ei? q̄s

āpliꝰ dilexit eū vl̄ q̄s saltē eq̄ dilexit eū? Ipse nimiꝝ nos p̄cedit diligēdi ichoatōe sic p̄cedit eternitate. ip̄e nos p̄cedit diligēdi [illegible] ne sic p̄cellit maiestatis imensitate. Fac ḡ o hō qđ potes. ꝛ si q̄ntū debes n̄ potes ¶ Diligit p̄s eū p eo qꝛ creatꝰ ab illo ē [illegible] pmo qꝛ voluerit eū potiꝰ esse aliq̄d q̄ nihil. scđo qꝛ potiꝰ hoīez q̄ pecꝰ. tcio qꝛ viꝝ magꝭ q̄ feminā. q̄rto qꝛ l̄ratū potiꝰ q̄ idiotā. Vide tu (o x̄piane) si n̄ mlto āpliꝰ ꝛ excellētius glīandū tibi sit. Etem̄ te deꝰ tuꝰ creauit. ab errore p̄īni delicti p baptismū te absoluit. fide sua ꝛ sacris te ībuit. ex mltis etiā piculꝭ te eruit. ꝛ absq̄ vllꝭ tuis meritꝭ ad sibi s̄uiēdū te vocauit. ꝛ mlta te spūs suauitate ditauit Quid qꝛ an̄ h̄ oīa morte sua/ ꝛ tali morte te redemit qꝛ p te cedi ꝯspui ꝛ crucifigi voluit. vīcl'a ꝛ alapas. v̄bera ꝛ spinas. sputa ꝛ blasphemias p te sustinuit. Quātū putas in h̄ tibi benignitatꝭ exhibuit q̄ntū ppꝛ h̄ a te amari pmeruit. O q̄ īfelices q̄ īfidelibꝫ deteriores q̄ tātā eiꝰ benignitatē vilipēderint aut obliuiōi tradiderit siue etiā ꝯtēpserint digni plāc qꝛ deleanꝛ de libro viuētiū ꝛ cū iustis n̄ scribāꝛ. Ecce quō benignitatē dn̄i iesu. i. benignissimā dignatōez eiꝰ ꝯmēdabilē aspicimꝰ cū ip̄e nobꝭ dic̄. Tollite iugū meū sup vos. ¶ Jā v̄o q̄ntū in v̄bis istꝭ de sapiā T
dei āmiratōis capes si pfunditatē ip̄oꝝ di[illegible] Qui [illegible] sciaꝫ. q̄ ꝯdidit oēz sacrā scptur̄ā. q̄ vētꝭ pōdus posuit. q̄d sine pondere pferre potuit? Videamꝰ ḡ q̄d sit. tollite iugū meū sup vos Jugū [illegible] sub sctē religiōis hītu pfessi sumꝰ. p h̄ ḡ qꝛ dic̄ tollite/ significare voluit qꝛ libera electione ꝛ volūtaria deuotōe iugū ip̄m subeundū sit ¶ Tollere igiꝛ iugū xp̄i ē n̄ coactos sꝫ spōtaneos s̄uituti eiꝰ colla sūmittere. Et si em̄ sūt aliq̄ q̄s ad mōasticā vitā cogat īfirmitas. cōpellat pauptas. n̄ h̄ resideat aīo. sꝫ faciāꝛ de necessitate v̄tutē mutādo intētōez ꝛ tūc ip̄a necessitatis occasio n̄ nocebit. cū ad v̄itatꝭ normā itētio directa fuerit. ¶ Dic̄ itaq̄ Tollite iugū meū sup vos. ac si dicat. corā vobꝭ q̄si positū ē iugū meum. sꝫ penes vos sit ꝯsiliū v̄r̄m. si vultꝭ tollite iugū meū sup vos. si vultꝭ pfecti esse vēdite oīa q̄ habetis ꝛ date paupibꝫ ꝛ seq̄mi me. Nouit deus frēs charissimi qꝛ bonū ē hoī si portauerit iugū sꝫ đ tollēdo eo/ ꝯsiliū dat. n̄ p̄ceptū ne nos īpingere videaꝛ in trāsgressiōis reatū. Si ei p̄ceptuꝫ daret/ opteret oēs hoīes

obedire. vl' p inobediētia eternalit' pire. Sʒ
qr ɔsiliū dedit q̄si in nr̄a volūtate posuit v/
trū velim⁹ iugū ei⁹ tollere sup nos. Sʒ h̄ i/
dubitabile teneam⁹ vt si sel' nos iugo eius
astrīxim⁹ iā ab illa die nō liceat nob̄ de mo/
nasterio egredi z collū excutere de sub iugo
regl'e. qd̄ ān̄q̄ tollam⁹ tā licite q̄ libere pos/
sum⁹ refutare. ppt' qd̄ z btūs Bn̄dictus le
gislator nr̄ formā daturus tollēdi iugi/nō
stati tollētes in ip̄o initio voto astrīxit sub
iugo pmanēdi. sʒ ānū integz pbatōi sil' in/
dulget z deliberatōni. vt videlʒ pbet scip̄m
bō si possit z deliberet. an velit ferre iugum
dñi. Ac si discipulo suo v̄bis p̄hicis dicat.
Diu deliberādū qd̄ sel' ē statuēdū. at si sta/
tuerīs irrefragabile erit. ¶Sʒ q̄d sibi vult q̄
iugū potius q̄ chamū z frenū dn̄s tolli cō
suluit. Nō sine causa h̄ factū esse reor. sʒ oc/
culti alicui⁹ gr̄a mysterij. Et si tu meli⁹ ali/
q̄d in pmptu nō habueris/ego q̄d mihi vi
deat' exponā. Nō igit' ad equū aut mulū q̄
chamo regunt' z freno. sʒ ad bouē fieri signi
ficatōez voluit cui spālit' cōpetit applicari
iugo. Per equū designant' ambitio i p mu
lū luxuriosi. Sic scp̄tū est. Nolite fieri sic
equus zc̄. Hoz āt ɔsideratio nō magis cō
uenit ordini mōastico q̄ equus z mul⁹ iu/
go siue etiā holocausto. ¶Ad bouē g̃ nr̄a v̄
tat' ɔsideratio qm̄ ad ip̄m facta videt' esse si
gnificatio. Uade ait sapiēs o piger ad for/
micā z disce sapiāʒ. Poterat z h̄ dicere sal/
uator. Uade o secularis ad bouē z disce ab
eo religiosaʒ ɔuersatōeʒ. In eius opatōib̄
[illegible] ēdere potes abrenūciatōeʒ cultus secl'a/
ris [illegible] tatē cordis. ad p̄latos obedientiā
ad [illegible] sociale vitā. Ibi notab' oro
nis [illegible] ibi cōpassionis industriā. ibi
lectōnis studiū. z suffragia intercessionū z
bis silia. Et audi quō: ¶Hoc aīal videlicʒ
bos iugo submitti solet. Est etiā aīal mun/
dū esui hūano ɔcessum. z diuīs sacrificijs
aptū. Itaq̄ q̄ bos alligari se patit' signifi/
cat q̄ iugū dñi tollere z portare volētes. ab
negare semetip̄os sibi z sub alienis imp̄ijs
in mōasterio degere debēt. Q, cornib̄ alli/
gat' desigr̄ hūiles nos eē debere. Per cornu
nāq̄ supbia exp̄mit'. Sic scp̄tū est. Nolite
extollere in altū cornu v̄rm. i. nolite supbiā
v̄raʒ erigere ɔ deū. Per cornu g̃ alligari ē su
perbiā nr̄aʒ sub vīculo amoris xp̄i restrīge
re. Q, āt in iugo cōbinant' boues/signifi/
cat oportere nos charitatē fraternitatis casto i
p[illegible] amore honore [illegible] puenire in[illegible]

tib̄ alicnis p posse ɔcurrere. Per hoc etiāʒ
q̄ bos ligat⁹ rumiat. admonent' claustrales.
licet discipline legib̄ corpalit' astricti corde
tn̄ z ore incessant' sacre scp̄ture mysteria ru
minare. Q, bos vngulā diuisam hʒ h̄ ē q̄
affectus ad duo dirigi dʒ. Ungula pes bo
uis est sic̄ scriptū est. Plāta pedis z planta
vituli. Per pedes aūt (vt notissimū est) desi
gnant' affectus. q̄si g̃ vngulam diuidit q̄ ge
mino mouet' affectu amore boni z odio ma
li. Uel certe vngulā diuidit q̄ primoz no/
uit z psperitatib̄ seu felicitatib̄ ɔgratulari
z miserijs cōpati. q̄ scit iuxta ap̄l'm gaude/
re cū gaudentib̄. flere cū flentib̄. Q, bos
arādo glebas vertit. notat q̄ claustrales di
uine scripture inuigilare debēt mysterijs si
bi ad deuotōis pfectū. primis ad eruditio
nis augmentuʒ. Q, etiā currū trahit. apte
denūciat q̄te veneratōis sit q̄ eccl'iam dei
meritis z p̄cib̄ adiuuando pmouere pn̄t.
Per currū nāq̄ eccl'ia figurat' sic̄ Psal. ait.
Currus dei decē milib̄ multiplex. Curruʒ
ergo bos trahit. q̄n p militāte eccl'ia religi/
osus q̄spiā fidelit' intercedit. Q, etiā mun/
dū aīal est z vesci licitū. declarat imitatione
dignū eū q̄ iuguʒ xp̄i pie portare studuerit.
Bouē [illegible] comedere ē exemplū religio[illegible]
fr̄is/actib̄ nr̄is imitando quasi incorpare.
Bos etiā in sacrificio z holocausto dñi of
ferri solet. Sacrificiū dr̄ hostia cuius por/
tio aliq̄ in altari cremat'. reliq̄ in vsus cedit
offerētis. Holocaustū v̄o est q̄ tota crema/
tur in altari. Bouē igit' nr̄m in sacrificium
dn̄o offerimus qn̄ pponētes hūiliare ani/
mas nr̄as z affligere carnem ieiunijs. vigi
lijs. alijsq̄ sctī opis exercitijs. accedēte mā
dato p̄oris z aliud impante/verecūde z hu
militer a pposito nr̄o desistimus. Nēpe qd̄
nr̄aʒ reliq̄mus intentōeʒ z volūtatē frangi
mus. h̄ in dñi sacrificium accēdimus. Q,
aūt nr̄aʒ cōmoditatē z v[illegible]tatē facimus h̄
q̄si in vsum nr̄m de sacrificio dñi resuam⁹
Cū v̄o ad dura z aspa nr̄eq̄ voluntati pe/
sus ɔtria p dei amore obedimus. q̄si boueʒ
nr̄m in holocaustū dn̄o offerimus. qr nos/
metip̄os a nr̄is volūtatib̄ occidimus. z su
per altare boni opis igne diuini amoris cre
mamus. Uel certe sacrificiū ē bōa nr̄a opa
tio z laudē nob̄ coopans apd̄ [illegible] z me
ritū collocans apd̄ deū. Holocaustū v̄o ē
sincere deuotōis affect⁹ seu pure ɔtēplatio/
nis excessus. cū mēs hūana spū scti feruo/
re ɔcepto vl' effundit' sup se vl' rapit' extra se

ꝛ tūc ita vehementer ardet ꝛ exestuat vt ei di
cere cōueniat. Aīa mea liq̄facta ē. Uñ: De
igne scō. igne mūdo. Et si vis scire deꝰ nr̄
i[llegible] ignis est. Hec ꝛ his silia vt mihi videt
frēs dilectissimi) dñs innuere voluit cū dixit
A Tollite iugū meū. ¶Sz cur addidit meū:
Utiqꝫ discernere voluit suum ab his q̄ sua
nō sūt. Siqͥdē ē iugū statꝰ hūani. iugū cor
dis puersi ꝛ ē iudei. seculi. dyaboli. inferni.
¶Iugū statꝰ hūani est corruptio ꝛ mortali
tas ꝛ m[illegible]formis i[illegible]firmitas q[illegible] oē hūanū
genus subiacere dinoscit. Uñ scriptuz est.
Graue iugū sup filios Adā. ¶Iugum cor
dis puersi/ē voluntas ppa vel ɔsuetudo p̄
ua q̄ rō nr̄a captiua tenet ꝛ sepissime ducit
quo nō vult. De q̄ nisi filius nos liberaue
rit nunq̄ꝫ veri liberi erimus. d cuius nob p
sona pmittit. Ecce ego venio dirumpe iu
gum captiuitatis v[illegible]. ¶Iugū iudei ē obs
uātia legis ad lr̄az. De q̄ apl's Petrus dic.
Quid temptatis imponere iugū sup ceruii
ces discipuloꝝ. qd̄ neqꝫ vos neqꝫ pr̄es vr̄i
portare potuerūt: ¶Iugū seculi/est cupidi
tas. Uñ stultus rex legitur dixisse ad ppl'm
suū. P[illegible] meus ag[illegible]uauit iugū v[illegible]m ego ad
dam iugo v[illegible]. [illegible] diceret. P[illegible] meus cec
[illegible] a vob magnū q̄ltū. ego multo maiorez.
¶Iugū dyaboli ē pctm̄ vel [illegible]tas. De q̄
illud Esaie. Iugū eñ oneris eiꝰ ꝛ vgā hu
meri eius. ꝛ sceptrū exactoris eius supasti.
Exactor nr̄ est dyabolus q̄ pcti numū quē
in padiso nob obtulit cū vsura exigit. q2 ad
addendum pcō pctm̄ semp instigat. vt in
fine nos ad iugū eterne damnatōis trahat.
Contra qd̄ oramus patrē nr̄m q̄ in celis ē
vt gloriosa filij sui natiuitas liberet q̄s sub
peccati iugo vetusta seruitus tenet. Huius
itaqꝫ exactoris iugū ꝛ virgā ꝛ sceptrū appa
rens in carne dei filius superauit cum sedu
ctionē/afflictōez/dñationē/qua cructus il
le tyrannus nos tenebat ad nihilū morien
do redegit. ¶Iugum inferni ē eterna dam
natio q̄ fasciculi ad comburenduz colliga
bunt. vt illic cōiungant in pena qui equa
les extiterūt in culpa. De hoc iugo pōt acci
pi qd̄ dñs dicit p Osee. Propterea imponet
eis iugū. qd̄ nō auferet. ¶Sūt ꝛ alia q̄nqꝫ
iuga boū curiositates videlz q̄nqꝫ sensuuz
exterioꝝ. que iuga sibi q̄dam in euangelio
coemerat/ꝛ vt excusatus haberet a nuptijs
ea se pbatuz ire dicebat. ¶Dicēs itaqꝫ dñs.
Tollite iugū meū sup vos nō ad aliqd̄ pre
dictoꝝ nos inuitat. sed ad illud de q̄ signā

ter dicere meū debuit. ¶Sz q̄ est sup vos: B
hoc vbo admoneri nos arbitror vt donuz
conuersionis nos celitus accepisse cogno
scamus. vel vt de accepto gr̄as iugiter aga
mus. vl' certe vt nos diuina p̄cepta ad pfe
ctū nō posse iplere [illegible]tes ad supne piet[illegible]
tis viscera assidue suspiremus. ¶Possumꝰ
sane in ppositis q̄ttuor vbis/pncipales q̄t
tuor vtutes approbatas intelligere. ꝛ q̄ttu
or ineptias siue abusiones que inter clau
strales plerūqꝫ repiunt approbatas accipe
Uirtutes he sunt. Iusticia. fortitudo. pru
dētia. tpantia. Iusticie cōpetit qd̄ dī. tolli
te. q2 vez dignū ꝛ iustū ē vt ɔsulenti acq̄es
cas. p̄cipiēti obedias ɔditori Ad fortitudi
nē ptinet qd̄ dī. Iugū. q2 ipō noīe dat in
telligi te fortē atqꝫ ɔstantē esse debere. Pru
dētie est qd̄ addit meū. q2 nimiꝝ opꝫt esse
prudentē/ vt scias reprobare malum ꝛ di
gere bonū ac salutare iugū. Tēpantie con
gruit qd̄ subinfert sup vos. q2 tpantis ani
mi ē ad ɔpetentē modū cūctos effectus re
stringere ꝛ ordiare. ¶Abusiōes vo he sunt.
Continuus tepor. ꝛ indiscretus feruor. in
debita occupatio ꝛ nimia formido. Tepor
ɔrius ē iusticie. ꝛ rep̄hendit in h̄ vbo tolli
te. Nimius feruor exterminat fortitudinez ꝛ
damnat in h̄ vbo iugū. Indebita occupa
tio expellit prudentiā. ꝛ damnat in hoc qd̄
dī meū. Porro nimia formido aduersatur
tpantie. ꝛ exp̄mit in h̄ qd̄ annectit sup vos
¶Singl'a si placet ordie psequmur. iuxta al
teriꝰ loci pabolā ad vineā dñi sabaoth exco
lendā. alij p̄mo mane. alij hora tercia. q̄daz
sextā vel nona. nōnulli ꝛ vndecima veniūt.
Hoc vo est q ad iugū xpi. ad s'uitium dei.
ad viuendū religiose. ad militanduz sub re
gula vel abbate. q̄dā veniunt in puericia. q̄
dam in adolescētia. multi in iuuenili seu vi
rili etate. pleriqꝫ ꝛ in vltima senectute. ¶Fit C
vo nōnunq̄ꝫ vt is q̄ in puericia ad ɔuersio
nē venit/frigescēte postmodū nouitij feruo
ris igniculo vtat in teporē. ꝛ q̄ q̄tidianis v
tutū incremētis gr̄am sibi apud deuz ꝛ ho
mines compari debuerat. vituperium sibi
magnū cōquirat. Qui dū solā innocentiā
ppēdit/ad opa vtutū se viril[illegible] nō accingit.
Impatiēs ad ieiunia. ad vigilias somno
lentus. ad oranduz tepidus indeuotus ad
psallenduz. alijsqꝫ xpi mili[illegible] mūdo. carni
dyabolo vsqꝫ ad sanguinē resistētibꝫ/ipe si
bi i oibꝫ requiē q̄rit tā accidiosus q̄ꝫ ociosus
ꝛ secreta tacitaqꝫ sibi cogitatōe di[illegible] q̄[illegible]nam

ego lucrecheo? Ut ꝗd ita rigide districteꝗ
viuā sicͭ illi magni pctōres. raptores. iniusti
adulteri. ¶O cogitatōꝫ stultissimā q̄si nullꝰ
teneat̃ fuire dō/nisi irretitꝰ criminali pctō.
Certe scptū ē Diliges dñm deū tuū ex toto
corde tuo ꝛ ex tota aīa tua ꝛ ex omībꝫ viribꝫ
tuis. Ecce deū ita diligere iubeṙ. vt. s. nihil
in terra cure pmittas q̄ deū n̄ diligas. Quō
āt tu diligꝰ dñm deū tuū ex te toto q̄n ꝗd ē
plꝰ posses si velles q̄ȝ facis. ¶Sāe q̄nto es i-
nocētior tāto esse fuitio dei debes ardētior
vt vl̓ i scītate ꝛ iusticia ab ipo custodiarꝭ.
vl̓ vt cu tō dite scītati vbertꝰ regnicꝰ. Nō p
pēdis. qꝛ cū aliꝗ sibi dimidiāt dies suos vt
q̄lēcūꝗ veniā obtineāt. tu tuos itegros ser
uas. vt grāz ꝛ gliam tibi ampliorē acoras.
Quid si inten⁹ arbitꝛ ppt h̄ tibi inocētiā tuā
ɔfuare voluit vt pōdere pctōꝝ p̄ fuarū frēꝫ
tuū collaborādo ꝛ onꝰ eiꝰ tibi ptiēdo iuua-
res. Nōne cū ppt tuā desidiā ipedit h̄ bōa
dei volūtas p icrepatiōꝫ audire dignꝰ eris.
Amē dico tibi qꝛ publicani ꝛ meretrices p̄ce
dēt te i reg̃ dei vl̓ potiꝰ timēdū tibi ē. ne illō
tibi maledictōis elogiū ifligat̃. Nūꝗ ex te
fructꝰ nascet̃ ippetuū. Uerba sunt ipiꝰ dñi
maledicētꝭ sub noie ficꝰ/aiaꝫ hūanā folꝗs
extriseca obfuationū plenā. sꝫ nl'o iterio
ris suauitatis fructu plenā. Tales nimirū
erāt illi duo āgeli ecclaꝝ q̄ꝝ vni p iohēꝫ dr̄.
Scio opa tua qꝛ nomē hēs vt viuas ꝛ mor
tuꝰ es. atꝫ aliꝗ. Utinā frigidꝰ eēs aut calidꝰ
Si frigidꝰ eēs/hūilior appareres ꝛ eēt d̄ te
spes. Si calidꝰ eēs charitate feruēs arderes
i te atꝫ alios accēderes. nūc āt qꝛ tepidꝰ es ꝛ
nec frigidꝰ nec calidꝰ. i. qꝛ nec hūilitate ful-
gēs nec charitate feruēs. putas te aliꝗd eē
cū nihil sis. icipiā te euomere d̄ ore meo h̄ ē
D de cetu me laudātiū eꝗcere ¶Hec d̄ ɔtinue
tepētib dicta sūt. Nūc ɔseq̄ns ē vt de reli
quū feruētibꝫ aliq̄ dicamꝰ. Sūt pleriꝗ q
feruore nouitio ducti/vl̓ potiꝰ astutia āti q
hostꝭ tracti mox vt ɔuersi fuerīt scītatꝭ arcē
arripe festināt ꝛ oīa sine ɔsilio/sine ordīe/si
ne discretōe agētes effreni studio ferunt̃ i p̄
ceps. vigilāt plicꝰ. ieiunāt ꝛ abstinēt ppē-
sꝰ. plꝰ orāt ꝛ laborāt q̄ȝ cōis mōasterꝗ regu
la. vl̓ maioꝝ cohortent̃ exēpla. si q̄ eis d̄ mō
si q̄ d̄ discretōe suggesserꝭ. deceptōes putāt
despiciūt. fugiūt. velut nociua oīa arbitrāt̃
vt stercora adeo studiosa ꝛ odibili obstina-
tōe cū videret sibi sequunt̃ diabolū. Erḡ
magꝭ ē mirādū cū ad ɔtēplāda secreta cele
stia oī sese studio deuotōis erigāt ad āmbulā

dū pacifici i t̃ra caligāt. ꝛ qꝛ oclis ad subli
mia leuatꝭ pedibꝫ n̄ pspiciūt q̄si celo itēti in
t̃ra offēdāt. Illi nāꝗ magꝭ q̄ȝ hi vnanimi
tatē fratꝝ p ipatiētiā viciāt. p iobedientiā
turbāt. p ɔtuaciā dissipāt. ꝛ nihilominꝰ isi
stūt idefessis orōnibꝫ. itroire in scīā scōꝝ ꝛ
scīssimū illō irrūpe diuie puritatꝭ arcanū.
nec dū tn̄ ipi fuare curāt vnitatē spūs i vi-
culo pacꝭ. ꝛ q̄m n̄ recte pulsant fit iusto dei
iudicio vt n̄ itroeāt. Septū q̄ppe ē. Here
ditas ad quā festiat̃ i pncipio/i fine bn̄di-
ctiōe carebit. deniꝗ p hiere. de moab dr̄. qꝛ
plꝰ fec̄ q̄ȝ potuit/idcirco pieꝛt. si eī vires su-
as metirēt̃ scirēt pfecto q̄ paulati lōgiꝰ itur
qꝛ pro nolūt moderari q̄d faciūt. deficiente
post modicū natura corpis. fit vt aut a cep
tis turpit̃ desistāt. aut si n̄ d̄stiterit ifirmita
tes ppetuas icurrāt. Fiatꝗ oībꝫ eoꝝ onero
sa ifirmitas q̄bꝫ añ fuit molesta scītas. q̄ȝtos
hodieꝗ videmꝰ cuꝫ carne inire amicicias/
cui ātea g̃ues itulerāt pugnas. appetere de
licata. q̄rere suauia. q̄ vilia ꝛ grossa pꝰus sine
scrupulo recipe n̄ poterāt. q̄ȝtos itē videmꝰ
ppt idiscretos spūalis exercitꝭ labores sen
sibꝫ pdiditatos eē ꝛ ad vltimū nescisse discer
nere int̃ bonū ꝛ malū q̄ pmitꝰ int̃ diē ꝛ diē
int̃ bonū ꝛ bonū. ꝛ deinde oēꝫ diē dꝗudica
bāt. ¶Ue eis q̄ sic corpa sua diuino subtra-
hūt fuitio vicio suo. ve iꝗ eis cū tā misere
fiāt nouissimi q̄ videbāt̃ fore pmi. Tolera
bile tn̄ si fiāt nouissimi ꝛ n̄ extranei. si infir-
mitas quā sibi adduxerīt potiꝰ q̄ȝ icurrerīt/
potit excusare eos a bōis q̄ agere debuerīt ꝛ
si voluissēt potuerīt. ¶Tercia abusio ē idebi
ta occupatio h̄ videlꝫ cū postposito q̄s
penitētꝭ ꝛ plāgētis officio iplicat se sciētꝗs
scl'aribꝫ q̄ ad rē nō ptinēt. q̄ ad salutē ɔferē-
dā ɔfuādā ve nō valēt. Aliꝰ ad discere stu-
det syllogismos ꝛ fallacias. alius aggerare
nūeros ꝛ mēsuras. aliꝰ callet musice ppor-
tiōes. aliꝰ phice inuestigat expimēta. aliꝰ p
plexa legū canonūꝗ q̄ discutit argumēta.
Sic q̄sꝗ in eo circa q̄d afficit̃ libent̃ occu
pat̃/ꝛ in occupatōne sua delectat̃. ꝛ nihilo-
minus credit se delectari in dño q̄n q̄dē nō
recedit ab ordine monastico. ¶Talis ni fal E
lor assimilat̃ Samaritibꝫ de q̄bus scriptu
ra refert q̄ vnaqueꝗ gens cū coleret deum
dīs suis fuiebāt. Unusq̄ꝗ etenī q̄d si
bi delectabile ꝛ p̄ oībꝫ diligendū veneran-
dumꝗ elegit/hoc quasi deū sibi ipi statuit.
Uñ est illud in ppheta Uniuersa idola do
mus isrl̓ depicta erāt in pariete. Paries in

domo isrl'/ē obstiatio mentis in religioso q̄ paries ꝯtinet idola ñ sculpta ſʒ depicta. cū religiosus ñ oīmode diligit iniq̄tatē. ſʒ afficiat circa aliquā vanitatē. Colit itaq̄ ocū ñ̄ r idola q̄ r bois opibꝫ īsistit. r nihilominꝰ sciē alicui sectari vane itēdit. ¶Quarta abusio siue ieptia/ē icauta formido. Hec ex ꝯsideratōe negligētis vite ꝑcedit. r nisi tpantē discretōeʒ adhibueris ad desꝑatōeʒ ꝑducit. Si de respectu multitudīs diuīe misicordie/negligētias tuas pēsare supsederis. ħ ē fallere teipm. Si āt ex inuiu districtōis supne integrate timeas. ħ ē cū dolore descēdere ad īfernū. Quid ḡ ē? Nimirū vt adhibito discretōis studio de duobꝫ ꝯrijs q̄si q̄ddaʒ tpamētū facias. vt int' speʒ r metū. int' securitatē decipiētē r diffidētiā euiscerātē ābulās. medio tutissimꝰ eas. ¶Nūc singula singul' adaptemꝰ. Sup dixīmꝰ q̄ ꝯtinuꝰ tepor ꝯriꝰ ē iusticie. qđ liq̄do ꝯstabit si diffinitionē īspexerimus. Diffinit' itaq̄ sic. Iusticia ē ꝟtꝰ reddēs cuiq̄ qđ suū ē. r tepor ē viciū nulli ex itegro reddēs qđ suū ē. Debitores sumꝰ frēs charissimi dō. debitores ꝑrio debitores r nob. debemꝰ deo gl'aʒ r laudē. ꝑrio ꝯgtulatōneʒ r cōpassionē. nobisipis disciplinā r sollicitudinē. Debemꝰ dō totū qđ possumꝰ. qđ ꝑrio ab ipo nob fieri vellemus. debemꝰ nobisipis q̄cq̄d ꝟtut'. q̄cq̄d bōe fame. q̄cq̄d bōe ꝯsciē esse cognouerimus. Si āt ī laude dei sp tepētes r dissoluti. ī amore ꝑximi torpētes r frigidi. ī dījudicatione nrī negligētes fuerimꝰ r remissi. q̄d taz tu hec ? Vides plāe q̄ sic faciēdo nō reddimꝰ cuiq̄ qđ suū ē. Deniq̄ q̄d tā iusticie ꝯriū q̄ dicēte dño. tollite. cū nos ipm qđ sustulimꝰ iugū oīmode satagimꝰ deponere ¶Dixīmꝰ itē q̄ nimiꝰ feruor exīminat fortitudinē. qđ de cōpatiōe duoꝝ ꝯcertātiū dinoscere facillimū ē. Ponamꝰ ḡ duos oclos duos ī certamie ꝯgredi. Unū q̄ validis r ꝯtinuis ictibꝫ aduersariū lacessat. Aliū q̄ venientes ictꝰ clipeo sagacit' excipiat r lacessentē hostē ꝑuida expectatōe deludat vnū q̄ totū sūl' ꝑferat spm suū. aliū q̄ dispēset r reseruet ī posteꝝ. Nōne isto q̄si segnit' agente/ſʒ vnū ibi ꝑspiciēte. Ille dū ict' suos ñ modificat/fortitudinē suā exīmiat r triūphū aduersario dat? Nōne isto vsq̄ ad finē ꝑdurante fortit'. ille succūbit turpit' r ꝑdet iuste qđ nimis feruide q̄rebat. qm finis nō pug coronat'. Eya ḡ frat' singl'aris q̄ singl'arit' r ī discrete facis. Eya in q̄ exīmia faciē tuā vt

videaris hoībꝫ ieiunās. Exīmia oclos tuos vt videar' plorās. exīmina fortitudinē tuā ī pūcto tpis vt paulo pꝰ nihil plꝰ facere possis. Hec ē tota scītas tua. ħ sapīa tua īspirata a rectore tenebraꝝ r caligīs q̄ se trāsfigurat ī āgelū luc'. Audis q̄ dñs noiando iugū sociale/ vt sup dixīmꝰ ē in ꝯductu te hortat' ducere vitā/ r tñ obstīato sectar' aīo odiosaʒ supstitiōeʒ tuā. Deꝰ ībitare fac vniꝰ moris ī domo vt fuiant ei hūero vno. Tu āt alterꝰ moris q̄ hūero fuis q̄ ab vnitate recedis. ſʒ q̄rsuʒ ista ꝑgressio? Sufficiāt ħ ¶Itē diximꝰ q̄ indebita occupatio expellit prudētiā. qm ꝯria ē illi. Nō ei bñ ꝯueniūt in vna sede morāt' scīa maiestat' r scīa vanitat'. ñ magꝭ q̄ duo aduersarij ī vna domo. q̄ eī societas luc' ad tenebras aut q̄s locꝰ tēpli dei cū idol'. aut q̄re filij iudeoꝝ ī hirl'ʒ loq̄ūt' azotice. q̄ etiā ī azoto positi deberēt loq̄ iudaice Nec ħ dicimꝰ q̄ ista scire sit malū. ſʒ q̄ religioso ī his nimiū occupari sit viciosū. deniq̄ ista ñ mō discere ſʒ oli didicisse. Nūc cura alia nos sollicitat. Occupent' ī his sectares ne iacēāt ne ... ne fornicēt' vbi āt ista desūt/illa q̄d faciūt? Cū debeas in lege dei meditari die ac nocte/q̄ mēte ruminas syllogismos r argumēta vanitatis tue. Dicēte dño meū tu nescio q̄d aliđ iugū vider' ducere cū sclāribꝫ. ꝑtē tuā fortasse cū hypocrit' hītur. ¶Diximus etiā q̄ īcauta formido aduersat' tpantie. illa desꝑatōʒ repmit quā ista suggerit. illa cor letificat qđ ista ꝯturbat. Si te pctōrē ꝯsideras ait Grego. optet vt a te dñm ñ repellas. Repell' āt si ō bonitate eiꝰ ꝑpt' totā malitiā despas. si de īꝑfecto tuo itgate formidas. Si opa nrā sufficere ... Propterea ḡ dat' grā vt ñ glīet' ois caro corā illo. cū se videt ꝑ solā obtiere grāʒ qđ ñ pōt ꝑ ꝟtutē suā. si vilitatē tuā ꝯsideras magꝭ ī ista. ꝯfide. spera. clama r depcare altissimū r dabit tibi petitōes cordis tui. Cū audis dicētē dñm sup vos. respira ad grām. ḡꝰ esto grē. r ō viribꝫ tuis noli psumere. ¶Ecce de iugo dñi q̄ potuimꝰ diximꝰ mlta q̄dē. ſʒ nō oīa fortassis q̄ debuimꝰ Sʒ q̄ ad alia seq̄ntia ꝑperamꝰ. ista ad pñs sufficere credimꝰ. Vez q̄ btūs Bñdictꝰ/iugū dñi/scolā diuini fuitij noīat. q̄d in hac scola agēdū. q̄d ... audiamꝰ: Seq̄t' Et discite a me/ q̄ mitꝭ suʒ r hūilis corde. Patet ꝑfecto q̄ mgr' nr̄ ipe ē xp̄s q̄ nos a se discere monuit factis r ipe nob exēplū ...

noz oper. Uos vocatis me inq̄t mgr̄ z dñe
z bñ dicitis. Sũ etem. In h̄ inq̄t cog̃scent
oẽs/ qz mei discipli estis. si sic ego suz/ mites
z hũiles corde fueritis. Mea actio via ẽ. le
ctio mea via ẽ disciplia. discite g̃ a me. qz mi
tis suz z hũil̃ corde. Pulchra frẽs dilectissi
mi exhortatio cũ mgr̄ exhibet h̄ i factis qd̄
docet v̄bis. z discipl̃os p̄cedit vita q̄s vult
pfectos eẽ z eruditos corde i sapiã. Dili
gẽd⁹ plãe z oĩ sagacitate imitãd⁹. p̄sertĩ cũ
nihil exhibeat. nil doceat aliõ q̄ȝ mansuetu
dinẽ z hũilitatẽ cordis. Appet g̃ q̄ȝ amabil̃
fuit dñs ih̄s vtpote mitis z hũil̃ corde. Sic
eñi oĩs iracũd⁹ z arrogãs odiosus ita ecõ
uẽso oĩs mãsuet⁹ z hũil̃ g̃tiosus. Mãsuetu
do ãt hoĩbꝫ. hũilitas deo amabilẽ solet red
dere hoĩez. Amabil̃ g̃ erat dñs ih̄s z mltũ
amabil̃/ tã amabil̃ i mãsuetudĩe z hũilitate
sua. q̄ȝ magn⁹ z laudabil̃ i maiestate diuĩa.
Dic itaq̄ȝ se mitẽ z hũilẽ corde. Nã q̄ mi
tis z hũil̃ eẽt dictis z factis ñ op⁹ hẽbat h̄ cõ
mẽdare discipul̃ suis. Ipi eñi viderũt z au
dierũt z pspexerũt. ocul̃ suis z manibꝫ tracta
uerũt viderũt z ãnũciauerũt nob. Que ãt vide
re z audire ñ poterãt necesse habuit vel po
ti⁹ ipi necesse habuerũt vt ipe ãnũciaret eis/
qz argumẽtũ cordis ĩ v̄ba fuit. Cũ igit̃ v̄t⁹
hẽat tres dĩias. duas fec̃ exẽplo. terciã v̄bo.
Mitẽ se z hũilẽ demõstrauit i dictis qñ hor
redis blasphemũs lacess̃it⁹ z q̄nq̄ȝ hic te
moniũ dict⁹ ad doctrinã sp̄ q̄ȝ ad ptũeliã se
pon⁹ erexit. Mitẽ z hũilẽ se demõstrauit i
factis. qñ sic ouis ad occisionẽ duct⁹ z q̄si
agn⁹ corã tõdẽte se obmutuit. se ligãdũ fla
gellãdũ exposuit. q̄ solo nutu potuit necuisse
malignos. Cũ igit̃ nulli⁹ fuisset q̄d esset in
ei⁹ iteriori hoĩe nisi spũs ei⁹ q̄ i ipo erat. bo
nũ qd̄ i corde habuit. v̄bo discipul̃ pposu
it. z h̄ eos discere atq̄ȝ imitari p̄cepit. Est aũt
z aliõ h̄ p̄siderãdũ. Uirt⁹ q̄dã alia p̄sistit in
actu. alia i effectu. Uirt⁹ i actu v̄t⁹ ẽ. Uirt⁹
D in effectu v̄t⁹ v̄tutis ẽ. Uirt⁹ q̄ȝ talibet pfe
rat̃ in actu aut pua ẽ aut nll̃a. nisi etiã d̄ cor
dis emittat̃ affectu. Si eĩ bonuz facis sine
cordis affectu. bestialit̃ facis z v̄tus pua ẽ.
Si bonũ ꝯ cordis affectũ fraudulent̃ facis.
z v̄tus nll̃a ẽ magis viciũ reputat̃. Hic ps̃.
ait. Eructauit coz meũ v̄bũ bonũ. Uerbũ
sane bonũ ñ eẽt nisi ex bono cordis affectu
pdiret. Hinc ẽ etiã illõ qd̄ ad cõmẽdatiõez
spõse in Cañ. cãti. dĩ. Emissiões tue padi
sus malozũ punicoz. Mala punica forĩs ru
bicũda sũt. itrinsec⁹ g̃nis repleta. Boẽ igit̃

actões de bono corde emisse z egresse. recte
padiso malozũ punicoz cõpãt̃ qz z hoĩbꝫ
foris rutilãt p pietatis exhibitõez. z deo sese in
tus copulãt/ p charitatis affectõez. Ut g̃ se
dñs nob p̄beret exẽplũ/ ñ solũ boni opis sz
etiã mũde affectõis. discite inq̄t a me qz mi
tis suz z hũil̃ corde. qz nimirũ nulli⁹ momẽ
ti apd̄ deũ ẽ exhibitio bone actiõis quã nõ
cõmẽdat emissio pie affectõis. Sane no
tãdũ q̄ duas ĩsinuauit v̄tutes. mãsuetudi
nẽ z hũilitatẽ. q̄ i his sũma ꝯsistit pfectõis.
Sũt etem duo q̄bꝫ sp̄ ĩpugnãtibꝫ ab statu
pfectõis euertimur. pspa videlz z aduersa.
Uerba igit̃ dñica sic debemus attẽdere q̄
duo doceamur opponere. mãsuetudinẽ ad
uersis. pspis hũilitatẽ. Si q̄ e nob cũ pspe
ris ad votũ successibꝫ pollẽt z boĩs tpalibꝫ
z animi trãq̄llitatibꝫ gaudẽt tũc se in g̃raz
actõibꝫ exerũt atq̄ȝ dei circa se beniuolentiaz
debita cũ reuerẽtia suscipiũt. cũ ãt iniurijs z
incõmodis tãgunt̃/ mox in murmuratiõez
atq̄ȝ in ĩpaciẽtiã seu in meditatiões vltõis
ꝓsiliũt. Hi nimirũ hũiles in pspis. sz nõ sũt
mãsueti z mites i aduersis. Alij q̄ ꝯ ꝯstan
tiã in tribulatõibꝫ tenẽt/ sz pspitatis tpe de
successu intus supbiũt. hi v̄tutũ alterã ser
uãtes/ alterã negligũt. Debem⁹ ãt z mãsue
tudinẽ hũilitati/ z humilitatẽ mansuetudi
ni iungere. z hinc aduersa sufferẽdo illinc
pspera nõ curãdo/ elicere. ne cũ ex vna pte
decori apparuerim⁹. ex altera deturpati dis
pliceamus. Sed inter hec ad memoriaz I
veniunt octo illa p̄ncipalia vicia. q̄ȝ z p
sentiã sentire omniũ est/ naturã discernere
paucoz. cõtra q̄ vt nobis videt̃ ex v̄bis p
missis nõ mediocriter cõmunimur. Octo
quippe p̄ncipalia vicia esse sc̄ti diffinierũt
sancti tes autoritatẽ ex testamẽto vl̃ testimo
nio legis. in q̄ nũerant̃ septẽ gẽtes q̄z olim
pplo dei terras possidebãt. Exemplũ nãq̄ȝ ẽ Et
itroducã vos ad loca cananei z ethei amoz
rei z pherezei euei z iebusei z gergesei. Qui
bus septẽ dum egyptiorũ gens additur. proculdubio octo gẽtes describunt̃. p q̄s vt dictũ
est octo p̄ncipalia vicia designant̃. sic ex ea
ruz interp̄tatiõibꝫ etiã intelligi põt. Egy
ptius etem interp̄tatur tenebre et designat
gulam. qz gulositas obtenebrat z obscurat
intellectũ. Iuxta illud pu̧erbiũ qd̄ de gre
co trãstulit Hiero. in latinũ. Pinguis ven
ter nõ gignit sensum tenuẽ. Chananeus
exp̄mit luxuriã qd̄ z congrua interp̄tatõne
demõstrat Interp̄tat̃ eñi motus eoz. quo

rū nisi gētiliū? Cetera nēpe corpis nr̄i mē-
bra ad nutū volūtatis nr̄e mouent̄ ꝛ stāt il-
la vero membra ī motu suo nec volūtati nr̄e
obediūt. nec subiacēt ptāti nec rōnē sequū-
tur. De cuius mot⁹ repssiōe ī laudē fortis mlie-
ris dī. Et cīgulū tradidit chananeo. Cīgu-
lū q̄ppe tradere chananeo/est mot⁹ luxurie
ↄtinētie legib⁹ restrīgere. Hinc de iohē dī/
zona pellicea circa lūbos eius. zonā nimiꝝ
circa lūbos ponit. q̄ lasciuiētis carnis īpet⁹
strīgit. ¶ Ethe⁹ vanā glīā significat q̄ et co
q̄ ī opib⁹ suis sp̄ displicere formidat ꝛ n̄ so
lū alijs stupori esse solet/sꝫ ipa q̄ꝫ de seipa am
mirat̄ ꝛ stupet recte formidās vł stupēs in
terp̄tat̄. ¶ Amorre⁹ qd̄ sonat amaricās siue
amaritudo significat supbiā. cui⁹ qꝛ pp̄riū
est tāte sp̄ obstīatōis esse/vt nulli⁹ sensui vł
volūtati cedere. nulli⁹ dignet̄ verecūdie pce
re amaritudīs sp̄ ꝛ īdignatōis ipa sibi cau
sa efficit̄ ¶ Pherese⁹ dī fructificatio p qd̄ de
signat̄ auaricia q̄ fructū fac̄ vtiq̄ꝫ carnis n̄
spūs. studiosi⁹ īsistēs opib⁹ cū mūdo pitu-
ris, q̄ꝫ opib⁹ deo placituris. vt. s. īpleant̄ hor
rea saturitate. ꝛ vino torcularia redūdēt. nō
vt corda mūdent̄ ꝛ ꝟtutū receptacula fiāt.
Vł dī fructificatio q̄si fruct⁹ fuscatio q̄ fru-
ctū boni opis obfuscet ꝛ ināet. ¶ Eucus
interp̄tatū sonat ferꝛ siue pessimū vt vere fer
reū viciū denotat̄ īuidia. q̄ duriciā cordis
[illegible] ¶ Iebuse⁹
ↄculcatiōeꝫ sonat ꝛ accidiā animi signat q̄
deuictū a se tāq̄ꝫ plastes ↄculcās humū/a-
nimū elidit ꝛ ↄculcat vt sternat eū demonū
pedib⁹ ↄculcādū tāq̄ꝫ lutū plateaꝝ. ¶ Ger-
gese⁹ īuuit irā eo q̄ colonū eijciēs interp̄tat̄.
qꝛ h̄ hꝫ p̄ ceteris viciū pp̄riū/q̄ ipa colonū
ↄsciē sue a possessiōe cordis eijcit. atq̄ꝫ du-
ras tūc cogitationū obices ponit. ꝛ sic īpe
dit electū ne possit cernere veꝝ qd̄ in intimis
manet abscōditum. ¶ Hoꝝ āt octo vicioꝝ
duo sūt carnalia reliq̄ sex spūalia. Illa car-
nalia. qꝛ in corpis mēbris eoꝝ opatio ↄsi-
stit. Ista vocant̄ spūalia siue corpalia. qꝛ ī
corde actitant̄. Vt g° dn̄s nos ad extermīa-
tionē vicioꝝ suis ꝟbis īstrueret/duas tm̄
ꝟtutes pposuit māsuetudinē ꝛ hūilitatem.
Que vero vicia his ꝟtutib⁹ ↄterant̄/īuuisse
videt̄ cū apposuit corde. Per h̄ eī̄ signifi-
care voluit duas has ꝟtutes sex spūalibus
seu cordialib⁹ vicijs opponi debere. ¶ Sꝫ
illa duo carnalia nūq̄d itacta relinq̄t? Mi-
nime. Nā ad eoꝝ extictōeꝫ ptiet qd̄ pmisit
Tollite iugū meū sup vos. neq̄ꝫ eī̄ tā insi-

piēs q̄s iugū xp̄i suscipit/q̄ ī ipo susceptio-
nis īitio se sciat gule ꝛ vētri deīceps n̄ serui-
turꝝ. Nēpe h̄ sūt dura illa ꝛ aspa p q̄ itur ad
deū q̄ btūs Bn̄dict⁹ iugū suscepturis/dili-
gent⁹ iubet p̄dicari. Duꝝ ē s. [illegible] ob-
lectamēta assueta relinq̄re. Aspeꝝ q̄ꝫ ē libi-
dinis blādimēta illicita/n̄ licere. ¶ Sub q̄
gemio malo/oēs eram⁹ cū gentes essem⁹. i.
cū gētilit̄ viueremus. At postq̄ꝫ gentilitatē
exuimus. postq̄ꝫ abiectis tenebris lux ī do-
mino esse cepim⁹. postq̄ꝫ duob⁹ carnalibus
vicijs fuire iā nec volum⁹ diuinit⁹ īspirati
nec valem⁹ ipa ordis obfuātia īpediti de-
bemus māsuetudinē ꝛ hūilitatē cordis. vi
gilant̄ tenere q̄ sex illis vicijs spūalib⁹ vale
mus resistere. ¶ Debet g° haꝝ ꝟtutū vtraq̄ꝫ
triformis esse. qꝛ trib⁹ vtraq̄ꝫ vicijs oppo-
nēda ē. Opponit̄ aūt humilitas supbie. va
ne glīe. ꝛ auaricie. Māsuetudo īuidie. acci
die. ire. ¶ Sit q̄ꝫ hūilitas depssa in se refle-
xa ad se/reclusa itra se. Depssa sit in se. ne de
se alta sapiat. reflexa sit ad se ne hūanū fauo
rē q̄rat. reclusa sit itra se ne res pituras va-
gabūda ābiat. ¶ Sit q̄ꝫ māsuetudo chari-
tatiua. sit iocūda. sit tranq̄lla. Charitatiua
sit vt p aliena felicitate nō teneat liuorem.
Iocunda sit vt de pp̄a aduersitate nō hēat
dolorē. Trāq̄lla sit vt ī nullo casu exerceat
rancorē siue furorē. ¶ Sic sub iugo dn̄ico
positus frat̄ ꝛ in p̄lio dn̄i cōstitutus ꝟtute
māsuetudis ꝛ humilitatis circūfultus vn-
diq̄ꝫ vniuersa p̄ualebit tela neq̄ssimi igni-
ta extinguere. munitus ab intus ꝫ supbiā.
de foris ꝫ vanā glīaꝫ. sursum ꝫ gulā. deor-
sum ꝫ luxuriam. a dextris ꝫ auariciam. a si
nistris ꝫ accidiam. ab anteriori pte ꝫ iraꝫ.
a posteriori contra inuidiā. ¶ Tali in naui
[illegible]
sum octo illa notissima maris pericula pru
dus nauta/ꝛ strēnuus euitabit. Dico autē
charybdim gule ꝛ syrenas luxurie. scillā su-
perbie ꝛ sirtes vane glīe. piratas auaricie ꝛ
beluas inuidie. ventos accidie. pcellas ire.
¶ Iā vero sublato iugo saluatoris ꝛ appꝛhen- L
sa disciplīa māsuetudis ꝛ hūilitatis. quid
mercedis ꝟitas pmittat celestib⁹ discipul
audiamus. ¶ Sequit̄. ꝛ inuenietis requiē
aīabus vr̄is. Gemina est aīaꝝ req̄es. Una
in p̄nti. Alia in futuro. Ista habet meritū.
illa p̄miū. Per p̄mā habet̄ secūda. i. p meri-
tum p̄miū. sicut scriptū est Erit sabbatum
ex sabbato. hoc est p requie pectoris/dabit̄
requies eternitatis. Et ista quidem que in

pñti ē/reges aiorū dici posset. illa ṽo q̃ in fu
turo erūt reges aiaꝝ. Tñ ⁊ de vtraq; sil' ⁊ d
vtralibet singillati/pñt accipi ṽba dñica.
¶ Pria igit reges m̄ltis in sacra pagia noi
bus appellat. Dr̄ em̄ bōa ɔsciā. bōa volū
tas. pax pectoris. tranq̄llitas cordis. puri
tas mētis. refrigeriū anime. ɔsolatio spūs.
¶ De q̃ qꝛ sub nomie refectōis sup̄ satis ad
modū disputauim⁹/ea nūc tacita de scd'a a
liq̄d dicēdū videt. Sꝫ qꝛ ipa finē pñtis vi
te sequit q̄d de ea dicere intēdim⁹/in finem
pñtis ſmōis differam⁹. ¶ Sequit. Jugū
em̄ meū suaue ē ⁊ on⁹ meū leue. Sup̄ tm̄ d
iugo dictū ē. de onere ṽo ei⁹ nl'la fuit mētio
Jugū q̄dē dñi ſuitutis ē assūptio. on⁹ ṽo
ei⁹ q̄d aliō esse pōt q̄ȝ h̄ q̄d discere sub iugo
p̄cipimur. s. vt sim⁹ mites ⁊ humiles corde
Est ḡ iugū monastic⁹ ordo. on⁹ aūt pietas
mētis ⁊ corpalis exercitatio. Dicat ḡ dñs.
Jugū em̄ meū suaue ē/⁊ onus meum leue.
¶ Sꝫ q̄d dicis bōe mgr̄? Nūq̄d igras scri
ptū esse. multe tribulatōes iustoꝝ. Nō me
ministi dictuꝫ a te. Ecce ego mitto vos sic
oues i medio lupoꝝ. Et itē. In mūdo p̄ssu
rā hēbitis. Nō puidisti dicēdū Per m̄ltas
tribulatōes oportet nos itrare i regnū celoꝝ?
Et illō. Oēs q̄ volūt pie viuere in xp̄o p̄se
cutōes patient. Quō ḡ iugū tuū suaue est ⁊
on⁹ tuū leue. Dāna ⁊ p̄scp̄tōes p̄peti. iiuri
as ⁊ ɔtūelias nō vlcisci. duros i corpe ict⁹
sustiere. aiaꝫ ponere. nūq̄d h̄ suaue ē ⁊ leue?
Est vtiq;. sꝫ ap̄lis ⁊ martyrib;. ¶ Corp⁹ ca
stigare ieiuniis. aiam afficere lachrymis ⁊
orōnib;. volūtatē p̄priā odire. solitudinē a
mare. nūq̄d h̄ suaue ē ⁊ leue? Est vtiq;. Sꝫ
veris xp̄i ɔfessorib; ⁊ ṽginib;. ¶ Quō inq̄s?
Hic p̄mū videt f̄cs mei qꝛ dñs discipul'
loq̄bat. Si locut⁹ fuisset turbe. illa ṽbū re
spuisset. qꝛ vim ṽbi nō intellexisset. At disci
puli audierūt ⁊ receperūt. qꝛ q̄d dicebat ve
rū esse cognouerūt. Audiamus ḡ ⁊ nos q̄d
dr̄ ⁊ quō veꝝ sit q̄d dr̄ intelligam⁹. Hec em̄
q̄stio duob; modis soluit. ¶ Prio q̄dem. qꝛ
aie vere deū diligēti/⁊ iusticiā ei⁹ fideli' esu
rienti/etiā amara dulcia vident ⁊ asp̄a sua
uia. Nouimus hoc p scīaꝫ. sꝫ vtinā sciam⁹
⁊ p experientiaꝫ. Accede ergo homo ⁊ expire
q̄ȝ suauis est dñs/⁊ q̄ȝ leue sit onus ei⁹. Ne
mo em̄ scit qui needū gustauit. Si ita non
sentis/ipe tibi testis es qꝛ nōdum gustasti.
Ad hoc infinita religiosoꝝ multitudo veꝝ
esse testat. Alio mō soluit hec q̄stio si dica
mus qꝛ iugi dñici susceptio ⁊ oneris eius

portatio grauis q̄dem videat ⁊ aspera. sed
in compatiōe secularium molestiaꝝ valde su
auis ⁊ leuis sit. Respice (vt exemplis vta
mur) fures ⁊ latrones. p̄dones ⁊ adulteros
quātos labores. quātas vigilias. quātas
curas expendāt/vt excogitatas nequitias
ad effectū p̄ducāt. Respicite ⁊ eos q̄ ⁊ ho
nestiora quodāmodo videt exercere nego
cia. diuersos dico mercatores mari terraq;
mercimonia sua circūferentes. q̄ȝta incom
moda sustineāt. subeāt pericula. vt ad mo
dica stipendia piturasq; diuitias q̄nq; per
tingāt. Respicite deīn de ⁊ serios militib;.
milites p̄ncipibus etiā ad illicita queq; ser
uientes. ⁊ in eūdo. in currēdo. in stādo. die
noctuq; laborantes. Respicite e diuerso
dei ministros in cenobiis sedētes. modicū
quidē laborantes ⁊ plurimū pausantes. in
super ⁊ p requietione sua quasi pro labore
maximo requiem eternā expectantes. Nō
ne illi multo difficiliore via descendunt ad
inferna. q̄ȝ isti ascendāt ad regna superna.
Jugū ergo dñi suaue est ⁊ onus eius leue.
¶ Poterat ergo dñs hic dixisse. Jugū me
um cōmodum est/⁊ onus meū salubre. Et
hoc si dixisset verum vtiq; dixisset. Multi
em̄ in seculo/seculi voluptatib; dediti/duꝫ
illecebrosis condimentis vtunt. dum lau
tioribus epulis indulgent. dum vino se in
temperāter ingurgitāt/aut mortem sibi ce
lerius attrahūt. aut molestissimas egritudi
nes incurrunt. ⁊ dū iugum dñi q̄si aspeꝝ p
horrescūt. ipi p iugū seculi sub quo deliciā
tur sibi conquirunt vnde a iugo dñi semp
elongent. At contra claustrales dū curis se
non implicant. dum tranquillitatē corpis
⁊ animi seruant. dum carnis terunt super
biam. potus cibiq; parcitate. dū modicuꝫ
quid laborant p eterna requie/⁊ infirmita
tes multas p̄ter intentionem deuitant. ⁊ vi
tam etiā nolentes p̄telant. ¶ Poterat item
dixisse saluator. Jugum em̄ meū honorifi
cum est, ⁊ onus meū venerabile. Sepe et
em̄ videmus plus honoris ⁊ veneratōnis
apud potentes seculi habere paupes mōa
chos q̄ȝ diuites superbos ¶ Omnia tm̄ hec R
comp̄hendisse deus intelligit cū dixit. Ju
gum em̄ meū suaue ē ⁊c. ¶ Est vnū tm̄ in q̄
valde duꝫ iugū eius videt. ⁊ onus ei⁹ one
rosum. molestia videlꝫ impugnātiū vitioꝝ.
Enīuero puritatis ⁊ castitatis amatori ni
hil durius. nihil ḡuius occurrit turpiū īfe
statōe cogitationū. Sꝫ nō ē tibi i hmōi de

spcrādū. in talibȝ eñ tēptat te deꝰ si vere di-
ligas eū vt filꝰ si ñ deseras eū in tpe malo ꝛ
nota fiāt q̄ sunt ī corde tuo. Noli tñ abire ī
ꝯsilio ipioꝝ. noli ꝯsētire suggestiōibȝ demo-
nū. resiste ꝛ certa virilit̄. ipe tribuit victoriā
certāti q̄ coronā retribuet vicēti. sup hmōi
tñ ꝯturbari īfirmoꝝ ē q̄ nō ꝯsiderāt q̄ta v-
tilitas tpatōe generet/ seu q̄ta ꝯsolatio tēp-
tatōz subsequat̄. ¶ Utāt a q̄busdā ꝯsidera-
tuȝ ē. sex nob̄ vtilitates generat temptatio.
Pria vt remīscamur mltimode nr̄e fragili-
tatis. Scōa vt agl̄scamꝰ q̄ necessariū nob̄
sit diuinū auxiliū. Tercia vt appeat si vere
deū diligamꝰ ppt̄ quē talia supare ꝯtēdimꝰ
Quarta vt occasiōe huiꝰ tēptatiōis etiā a-
lia vicia corrigamꝰ de q̄bȝ añ nō multū cu-
rabamꝰ. Quīta vt mō sit nob̄ p pēa ꝛ q̄si p
satisfactōe. qd̄ oli fuit in turpi delectatōne.
Sexta ne de donis grē q̄ accepimꝰ supbia-
mus. qd̄ forsitā accideret si sp sine tēptatōe
viueremꝰ. ¶ Plāe tēptatiōez aut maioꝛ aut
saltē eq̄lis ꝯsolatio seq̄ solet. Q, aliq̄ñ eq̄lis
cōsolatio sequat̄/ indicat ps̄. q̄ ait. Scōm
mltitudinē doloꝝ meoꝝ ī corde meo ꝯsola-
tiones me letificauerīt aīaȝ meā. Q, aliq̄ñ
maioꝛ ꝯsolatio tēptatōez sequat̄/ testioniū
hēmꝰ ex scptura dicēte. ꝛ reddidit dñs oīa q̄
fuerīt iob duplicia. Qui eñ pcusso cūcta q̄
abstulerat duplicata reddidit. apte īnotuit
q nō nūq̄ tēptatos vberiꝰ ꝯsolet̄ q̄ pcusse-
rit. ¶ Dicē q q̄dā pfectiores discretōe ma-
gistra dolēt si vl̄ ad modicū sine ꝯtulacū-
q tēptatōe sint videlȝ ne cū diutiꝰ in trāq̄l-
litate militāt. ex ipa trāq̄llitatȝ reqe securiꝰ
toꝛpescāt. Magna q̄ppe nobiscū dispensa-
tione pietatis agit̄/ vt aduersis lacessamur
qꝛ dū ex vicio aliq̄ pulsamur/ ꝯ illō iuuāte
dño fortius accigimur. ¶ Dicē vt puto q
cuilibet aīe duo angeli deputati sunt ad cu-
stodiā bonꝰ ꝛ malꝰ. Et de bono q̄dez pspi-
cuū ē q ad custodiā datꝰ sit. Bonꝰ nēpe an-
gelus amoꝛ ē ꝟtutis. malꝰ ꝟo ipetꝰ viciȷ tē-
ptatis. De vicio āt satis pbat̄ q ad custo-
diā nob̄ deputet̄. qꝛ dū eiꝰ aduersitate fati-
gamur. ipa fatigatōe pmoti meliꝰ in bono
D custodimur. ¶ Nūc ū tps est vt resumamꝰ
qd̄ sup reliq̄mꝰ. qd̄q in finē ꝟmōis dicen-
dū distulimꝰ videlȝ de scōa reqe aīaꝝ. Si
inq̄t dñs ad me veneritis ꝛ iugū meū tule-
ritis īuenietis requiē aīabȝ vr̄is. ¶ Que est
ista reqes? Oculꝰ nō vidit eā nec auris au-
diuit sȝ nec in coꝛ hoīs descēdit. Quid ḡ de
ea dicere possumꝰ qñ q̄dē nullꝰ hoīuȝ eā vi-
dit. sȝ nec videre pōt nisi qd̄ vnigenitꝰ dei fi-
liꝰ q̄ ē in sinu pr̄is ipe de ea nob̄ modicū q̄d
enarrauit. Inspiciamꝰ tñ eā q̄tū ipo donā-
te possumꝰ. dicamꝰ de ea qd̄ ipo docēte va-
leamꝰ ꝛ mēoriā abūdātie suauitatis eiꝰ q̄lit̄-
cūq eructemꝰ. ¶ Reqes illa ē decoꝛ ꝛ imoꝛ-
talitas coꝛpoꝝ. honoꝛ ꝛ īpassibilitas aīaꝝ.
fulgoꝛ vultuū incōpabil̄. diuinissima iocū-
ditas sūme ꝛ eťne trāq̄llitatis. pax illa q̄ ex-
uperat oēȝ sensuȝ. gaudiū magnū. magnuȝ
valde ꝛ sempitnū. ¶ Reqes illa ē laboris et
doloris ōis absentia. cure ꝛ āxietatis nulla
incidētia. nulla molestia. nulla āgustia. nul-
la ꝯfusio. nulla formido. vbi absterget deus
oēȝ lachrymā ab ocul̄ sctōꝝ. vbi p̄sus abe-
rit oē malū. ¶ Reqes illa ē ppetua in sanita-
te firmitas icōcussa. in animi libtate suaui-
tas. suauissima ꝛ supdulcissima in visione
creatoris delectatio. sctā ꝛ sincera in sctōꝝ
societate dulcedo. ¶ Reqes inq̄ illa ē indui
vestimētis glīe. cū glīa ꝛ leticia tripudiare
in ꝯspectu diuie potētie. glīa ꝛ honoꝛe coro-
nari ꝛ radiȷs excellētissime claritatȝ pennit̄
illustrari. ¶ Reqes illa ē idefessus ꝛ irreuer-
beratꝰ ītuitꝰ in illō diuie lucis archanū de
supna potētia sapīa bonitate magnificētis-
sima admiratio. atq int̄ āplexꝰ dei oīpoten-
tis īdeficiēs cōmoratio. ꝛ piciꝰ pn̄tie sem-
pitnalit̄ iugis fruitio. pennis ex toto coꝛde
ex tota aīa atq ex oībȝ viribȝ ꝛ viriū medul-
lis exultatio. ¶ Reqes illa ē icircūuclata ful-
gide eťnitatis īspectio. iextiguibil̄ erga ip-
sam verā charitatis ꝛ itēta affectio. serenis-
sima ad pr̄ez luminū accessio. ꝛ incōphēsi-
bilis celestiū gaudioꝝ pticipatio. ¶ Reqes
inq̄ illa ē accūbere ī ꝯuiuio regȝ eťni. bibe-
re ꝛ īebriari a mltitudīe dulcedīs dñi. accē-
di ꝛ īflāmari calere ꝛ supferuere in ardoribȝ
sempitnis. ire ꝛ itrare ac penetrare vsq ad
ītima dei bti vehementia amoris. haurire
dulcorē fontis vite ꝛ sapīe/ ꝛ esse cuȝ deo si-
ne fine. Amen. Finit.

Sequunt̄ cause pro

pter q̄s cācellariā dimittere volebat. Ista ē
ps āgustiaꝝ ꝛ calamitatū ī officio cācella-
rie pueni. qꝛ ꝯsideratōe ꝛ sctissime ꝛ deū ti-
mētū ꝯsiliȷs cedere simplr̄ ꝛ gīs/ fitꝰ istitui
O gor eñ plurib̄ dn̄is mag- P
nis valde q̄ aduersissimi sunt
cō placere vel obseq. nomina
c nō explico illa scientibȝ. Pu-
to videtur insania, hanc pple-

pitatē cū fas esset nō fugere. siq̄dē indigna
tio pncipis mors. ⁊ nemo pōt duob᷒ dñis
seruire. ¶ Cogor amicis fauere q̄ tñ eruere
me nō sufficiūt. nec mea factiosis ⁊ fortissi/
mis hoīb᷒ q̄ oīa calūniant᷑ q̄ ago. imo ⁊ ꝟ/
ba mea tota aduersū me execrant᷑. Hec id/
circo ꝑsecutio pl᷒ ꝑsonal̄ ē q̄ȝ altera. q̄ casu
licet ⁊ expedit seccedere ⁊ vicere in bono ma
lū. ne obnitēdo frustra ego ruine magne cū
amicis īuoluar. Hoc docere pñt ea q̄ noui
ter ↄtigerūt. xpi sil̄r ⁊ pauli exēpla atȝ docu
mēta id suadēt. nā ħ casu pastorē fugere nō
fugere est. ¶ Cogor īportunissimis. imo ni
mis ḡuib᷒ obniti vl̄ peccare/meli᷒ āt ē īci/
dere in dei man᷒ quā hoīuȝ/ cū pñt declia/
ri. ne amās piculū peat ī illo. ¶ Cogor ad li
beratōeȝ alioꝝ vel ꝑ ↄsuetudīe tpis/ īgros
scia/ ⁊ pernitiosos morib᷒ ꝓmouere ⁊ qñq̄ȝ
sufficiētiorib᷒ ꝑponere. cū tñ dicat sapiēs.
Noli velle fieri iudex nisi ꝟtute valeas irrū
pere iniq̄tates. ¶ Cogor īportunissimis ho
minib᷒ ⁊ diuersoꝝ moꝝ a meis rñdere ⁊ ob
seq̄ eis ↄiūgi familiaritate aut inciuil̄r iudi
cabor ⁊ ero prim᷒ piculo. q̄ȝ gaudere optet
cū gaudētib᷒. ¶ Cogor assidue rumores au
dire q̄ illic ↄtinue ꝑstrepūt. q̄b᷒ aīe q̄es oīs
eripit᷑. ⁊ in ml̄tiloq̄ijs hmōi/ pctm̄ nō de/
esse/ ac spūalit᷑ ↄgregata ꝑ ħ dilabi stati/co
gnitū ē. ¶ Cogor laborare ꝑ curiosis sermo
nib᷒ q̄b᷒ absq̄ȝ edificatiōis fructu maxima
tpis ps absumit᷑. ⁊ mihi ↄuenit illō. stulto
labore ↄsumeris. ¶ Cogor rursus curie flu/
c[illegible] ⁊ si nō [illegible] indicabor
a q̄b᷒ vt emigrē/ sola hec fuit occasio cācella
ri[illegible]
bā. cur nō igit᷑ hito fine cessat motus? ¶ Co
gor int̄ hec ⁊ silia/ missas ⁊ orōes omittere
vel irrecollect᷒ dicere. In q̄b᷒ tñ fructus ē
vberior si bñ fiant q̄ȝ in ḡduū tali q̄li distri
butōe vbi tā puus vtinā nō sepe pniciosus
vtinā mores sit eccl̄e fruct᷒ ītima cernētib᷒
linq̄. vbi locū hȝ illud apl̄i. nemini cito ma
nus īposueris/ neq̄ȝ cōicaueris pctīs alie/
nis. ¶ Cogor etiā in tpali vita q̄si mēdica/
re ⁊ despect᷒ viuere cū mediocritas aurea ñ
amara pauptas sit tutissima ſm exigentiaȝ
stat᷒ cū alibi abundant᷑ habeā ⁊ mēnagiuȝ
iā puideri. qō cū detrimento magno opte/
ret relinquēdo dissipare ⁊ cū grāmaticul̄r ⁊
[illegible] ¶ Cogor [illegible]
[illegible]ere ꝟbis ⁊ exēplis sum astri
c[illegible]s. ⁊ tñ si ñ residēā in cācellaria. sciūt oēs
est iuramētū. q̄le murmur. q̄le detrimētū. ⁊

q̄lit᷑ iure vocabor mōstrū biceps. ābitiōis
īsup īmo deieratōis exēplū putabor. ¶ Co
gor liti ꝑ adiūcto bñficio/ vl̄ cedere cū irri/
siōe ⁊ dāno/ vl̄ cū fortissimo ⁊ īsupabili ho
ste in etnū dimicare. Qō a morib᷒ meis ab
horret maxie ⁊ īsonat illō aurib᷒ meis. cur
nō magis īiuriā patimi? ¶ Cogor ad ꝑben
dā nouit᷑ āhelare. me q̄ȝ ⁊ amicos meos hu
ic noue cure subijcere. vbi q̄ȝ ta spes ꝓuisio
nis sit. mores hodierni docere facilit᷑ pñt ⁊
ꝑfecto ħ q̄rere nō obligor/ nec ex altera pte
īprouisus stipendijs ꝑprijs laborare neq̄ȝ
hūc deserere locū/ vbi absq̄ȝ honore saltē pi
culoso vacare mihimet possuȝ. ⁊ ħ oīa q̄ ꝑ/
termittunt᷑ ⁊ sequunt᷑ scādala declinare. Q,
si scādala post hāc resignatōȝ(vt amici mi
nant᷑) ↄtingāt. ꝑfecto ⁊ veniēt eadē vl̄ maio
ra si nō diuisio vlla. Malo ī alio sub alio ⁊
ꝑ alio/ q̄ȝ in me ⁊ sub me fieri. ⁊ notet᷑ illud
Salustij. Frustra niti ⁊ fatigando nō nisi
o[illegible] ¶ Cogor ml̄
titudinē inseq̄ ad agendū qō nō placet aut
licet. vl̄ vt hostis ac suspect᷒ ābitōe haberi
nec ħ dissimul̄are aut fugere seu tacere. suffic̄
nisi patent᷑ clamauero cū tñ scptū sit. nō in
seq̄ris multitudinē ad faciēdū malū. ¶ Co
gor pniciosa dogmata q̄lia iā semiata sunt
ab aliq̄b᷒ vl̄ tacere ↄ ↄsciam/ vl̄ cū summo
mei. īmo ꝟitatis piculo/ illa ꝑ reuocatōnes
corrigere ⁊ nō poti᷒ ↄfirmare fauētes dicē/
[illegible]
nō esse suadet plato ⁊ illic Ezech. ⁊ Hier. ↄ.
[illegible] ¶ Cogor [illegible]
maliuolas tāq̄ȝ signū ad sagittā ꝑpeti q̄ tñ
ītolerabilit᷑ ⁊ irrōnabilit᷑ seuiūt ⁊ penetrāt.
sciūt expti q̄ȝ tū deniq̄ȝ nō in ꝟbis solū sȝ in
vita/ ꝓpt᷑ coherētiā q̄ȝdā ħ innoiatā sit dis/
crimē agñscūt. Quo pacto deniq̄ȝ redimēdū
tps sic videt. q̄ȝ dies mali sūt/ īmo sup̄ mo
dū piculosissimi ⁊ sediciōnū seminib᷒ vndi
q̄ȝ repleti. Arx syō occupata fit in laqueum
[illegible]
ne bñficio si vl̄ nud᷒ enatauerit. ¶ Ex aduer R
so ꝑ p[illegible]
spes q̄dā alijs ꝑficiēdi q̄ȝ fingūt q̄dā ve[illegible]
nō ceco iudicio rapti ↄ exiguitate mea. q̄ q̄ȝ
ad ħ inutil̄r sit sentio. ⁊ dudū expior. scitū ve
re est illud pl᷒ alijs dete. ¶ Cōsideret᷑ ħ acri
iudicio tā ex p̄teritis q̄ȝ ex circūstātia reꝝ si
plus [illegible]
⁊ cū eo iusticia ꝑdicat᷑ quā iuuet/ ⁊ vbi lo/
c[illegible] ¶ C[illegible]
qua sit ꝑficiēdi spes apō eos q̄ sapiētes sūt

In oculis suis/ ꝛ q̃ ad nil aliud vacãt nisi cũ atheniẽsib⁹ dicere vl' audire aliq̃d noui. Ubi ꝑterea mł'titudĩe res gerit'. vbi si q̃ sint ꝺ sua salute solliciti facilit' ꝛ abũde/ ꝯsilia repe riũt. apud illos ꝓo q̃ salutẽ suã nõ q̃rũt/ ꝑdicatio nõ solũ ociosa ſ; etiã ꝑniciosa ꝛ irrisiõe digna si nõ tm̃mõ curiosa sit/ efficit'. vbi aũt nõ ẽ auditus nõ effundas ḃbũ. Exemplo xp̃i q̃ corã Herode cũ audire curiosa gestiret obmutuit. ¶ Cõsideret' q̄ ꝑfect⁹ esse Brugis põt/ solo etiã vite exẽplo si verba deessent. vbi tñ ꝑficere bñficiũ notabil' ꝯstringũt ꝑlatura tã solẽnis ¶ Cõsideret' ab exceptis q̃d apud magnates ꝯsint inferiorũ ḃba. imo grauit' irascunt' dicẽtib⁹/ si nõ sint ſm voluntatẽ. si nõ obſuet illud. loq̃ mini nob placentia. ꝛ q̃d Michee ꝯtigerit si neq̃q̄ meminerit. Quapropt' multi doctorũ ꝛ ꝑdicãtiũ; q̃ʒ rñdẽt dicere ioculatores ꝛ fistulatores mirãt'/ q̃ ad arbitriũ tripudiare nolũt carmĩa. i. doctrinas mẽsurãt variãtq̄. ¶ Cõsideret' q̄ repugnãte natura vl' ꝯsuetudine q̃ altera natura ẽ nil vnq̄ feliciter agit'. Est aũt natura mea ꝛ cõsuetudo ad agibilia ꝑsus inepta scrupulosa. iners formidulosa [illegible] ꝑturbata [illegible] expior iugit'. Quid igit' conabor ꝯ ictũ fluuiũ/ cur vi nature faciã quã lʒ expellã furca (vt Oratius ait) [illegible] redibit? Quid fructu ꝑuisione ꝛ honore/ allectabor amicoꝝ? Fateor hec vltio euicere potui carnalior ꝛ hoc parẽtib⁹ ruralib⁹ ꝺ nõ curãtib⁹. imo ipsis frib⁹ sororib⁹ muliebrior ꝛ ad altiora scãdẽtib⁹ minorib⁹ minor. ſ; iminẽte tãto naufragio mercib⁹ etiã charissimis/ imo necessariis vltro ꝑiectis enatãdũ ẽ. ꝛ ab incẽdio diuitiis ꝓpriis emigrãdũ. sic a curia certe lucrosiore memetip̃m violent' eripui. nec piget [illegible] obmurmurent' amici. Q, si dicat ꝑicula hec ex tiore fugere ꝛ venire ad illõ Terentianũ. q̃d si celũ ruat? ꝑculdubio plura dãt intelligi amicoꝝ cõminatões [illegible] ꝑteritis futura ꝑsagio ꝛ ꝑticularia tñ nec dũ

S loq̃r nec dũ ea q̃ intrinsec⁹ latẽt apio. ¶ Cõsideret' in q̄ta copia sunt mgr̃i ad ꝯtẽplatõʒ forte minus idonei. q̃ oĩb⁹ agẽdis ĩ officio vigilãtius libẽti⁹ atq̄ felicius defuirent. Nec optet ꝺ hoĩeʒ q̃rere in q̃ nõ sit macla. q̄ rara nimis auis in terris. nec ꝑfecto tal' suʒ ego. ¶ Uidete obsecro q̄ intolerabilis esset error atʒ supbia in me vl' in aliis ꝺ me talia cogitare. ꝛ sic ꝑferre velle. q̃lit' simia deformis fetũ suũ caball' ãñponit. Porro nõ

ex [illegible] ab ocul' [illegible] ꝑiec⁹ [illegible] alt'. Estimo ꝑ audita ꝛ facta. Bñdictuʒ necederet/ ab amicis ꝺ supbie fuco fuisse deceptũ. q̃si videlʒ eccl'a recederet cũ sua cessiõe ne alius tal' ad regimẽ ipi debitũ posset repiri. hec ꝓo plãe tẽptatio demonũ meridiãi. ¶ Cõsideret' q̄ta sit raritas deo in ꝯtẽplationis [illegible] viuentiuʒ more ꝑoꝝ sctõꝝ. Jõ si q̃s tenuit' ad ꝺ opus aptus inueniat'/ credẽdũ sibi puto. q̃ talẽtũ suũ tale ẽ nõ [illegible] bilia saltẽ in tãto. sic opus oculi videre ẽ/ si laborare. Hʒ eñi q̃libet donũ ꝓpriũ a deo. Talẽ cessionẽ hac causa ipe greg. nazãzen⁹ ꝛ papa Celesti. ꝛ alii plures/ fuerũt executi. ¶ Cõsideret' si ad epatũ vocaret vl' aliud ingẽs tpale bonũ/ an amici ꝯsulerẽt oĩb⁹ spretis cãcellariã esse tenẽdã. Estimo neq̃q̄/ si dubito tñ/ q̃n nũc securius volẽdo descẽdere/ illã desero/ q̄ alit' ascendẽdo. Q, si in casu dimissiõis officii ad maiora. vl' ꝑ mortꝭ trãsitu ꝑuidendũ restaret cancellarie. agat' nũc ꝑut tũc/ imo tãto ꝑuidius/ q̄to deliberatio maior esse põt/ q̄ ꝑ mũ data rapiat' occasio. ¶ Cõsideret' q̄ multi etiã ex amicis ꝛ q̃ dicũt ꝑicula se videre pñt absq̄ tãtis inuidie odiis/ ꝛ aduersitatũ causis/ subire illud onus g̃ris. in q̃ tãtis q̃uatis suʒ oneribus. ꝛ nõ irrõnabilit' vsq̄q̄ q̃rundã vexatus odiis q̃b⁹ ꝑ meã forte ambitõeʒ/ aut importunitatẽ [illegible] Q, si renuant videãt q̄ eq̃ mecũ agant iudicio. attendãt ne digito mouere nolit onera q̃ meis ceruicib⁹ volũt imanere. ¶ Deniq̄ nemineʒ dubitare arbitror q̃n liceat ſm iura [illegible] resignare bñficiũ tale resignare in manu supioris. ꝛ vel religionẽ intrare. vl' aliter viuere ꝑferti bñficiũ aliud curatũ bñti. Q, si [illegible] sum certitudĩe tali quaʒ in tali materia sufficientẽ existimo/ q̄ mihi ẽ expediens. ¶ Q, si fingãt nimis me amãtes/ illud nõ expediens esse reipublice/ vl' alioꝝ ꝑfectui. audiãt diuinũ tonitruũ. Quid ꝑdest hoĩ si totum mundũ lucret'. Uideãt demũ ne sint int' illos de q̃b⁹ alibi Inimici hoĩs domestici eius. Illud etiã pueris decãtatũ. Que nocitura tenes/ q̄uis sint cara relinq̄. ¶ Et ne me mutatiõis culpabilẽ arguãt. si nũc tam vehement' fugio/ q̄ tã diligent' ꝑsecut⁹ sum sciãt q̄ meũ sape cũ etate ꝛ expiẽtia creuit. ꝛ mea spes plurima frustrata est. certũ ꝓo ẽ id est illud tempib⁹ mores sapiens. ¶ Q, si allegat' infamia mea/ scio q̄ ꝑ infamiã ꝛ bo

m D

naꝫ famã ꝑgit ad celũ. Scio ꝙ ꝑ minimo mihi esse dꝫ/ vt ab hũano die iudicer/ q̄ me iudicat dñs ē. Ceteꝝ nõ populari rumore/ sꝫ ꝯsciẽ simplicitate. xp̄iani vita metit. Cõsultius ꝑfecto ꝛ honestius est illud vltro facere/ quod tandem ab inuito vel ip̄a mors extorquet.

Finiunt.

Recõmẽdatio licentiandoꝝ in decretis facta Parisius ꝑ eũdẽ

Quesiuerit forsan aliq̄s. cur a vinculis scholastice exercitationis sunt hi venerabiles viri ita multiplici tã numero q̄ȝ merito velut in libertatẽ [...]dĩ adducti. Rñdemus ꝑ vba summi legislatoris dei/ in euãgelio dicẽtis. Dñs his opus hꝫ. Originalit᷑ Matth. xxi. Mar. xi. Luce xix. Quisq̄s eñ oculos sue ꝯsideratiõis ꝑ vniuersam ecclïaꝫ deducere voluerit. inueniet eã velut aliquã domũ grandẽ/ iuxta ꝓphericã exclamatõꝫ. O isrl᷑ q̄ȝ magna ē domus dei: ꝛ ingẽs locus possessiõis eius. ꝓsidet huic ecclïe dñs nr̄ iesus xp̄s tanq̄ȝ filius heres ĩ domo sua/ dei p̄ris sui. ẜm apostolũ Heb. i. Propterea loquẽs in ꝑabolis frequẽter ẽ nominauit p̄rẽm familias. Recte visus/ q̄ꝛ familiã hꝫ multiplicẽ/ mirabili officioꝝ ordinũq̄ȝ varietate ꝯstitutã. q̄ ꝛ si cuncta ꝑ seip̄m agere posset. disponere volens tñ nos coadiutores esse suos. ẜm apl̄m. Ac ꝑinde bonitatis sue ꝑticipes fieri/ assumit homĩes ad obsequiũ [...]ũ. Vnde [...] q̄ꝛ iumẽto etiã vti dignatus ē. dũ misit discipulos suos vt soluerẽt asinã ꝛ pullũ eius. vt dicerẽt interrogãtibꝫ. q̄ꝛ dñs his opus hꝫ. hec ẜm l̄raꝫ. ¶ Sꝫ a l̄ra traducamus si placet ꝟbũ istud ad mysteriũ ꝯueniẽs laudibꝫ hoꝝ spectabiliũ ꝛ eruditoꝝ viroꝝ. Ita eñ mos ita eñ ius exigit vt laudent᷑ ꝛ dicamus. q̄ꝛ dominus his opus hꝫ. Quis dñs? Iã dictũ est. dñs dñantiũ ꝛ rex regũ/ cui seruire regnare ē. Glo. Roma. i. Cuius agi frenis/ sũma libertas ē. Boe. de ꝯsolatõe. Cuius seruitute gl̄iabat᷑ theologizãs agathes. summa inquiẽs ingenuitas ista ē/ in q̄ xp̄i seruitus cõprobat᷑. Qua in re/ ꝑtinus ostendit᷑ laus egregia doctissimoꝝ ꝛ isigniũ baccalarioꝝ istorum/ q̄m tãti talisq̄ȝ dñi seruos se dedicare studuerũt. nec seruos q̄lescanq̄ȝ. sꝫ vtiles seruos. Dñs inq̄t his opus hꝫ. Ecce nobilitas insinuat᷑. q̄ꝛ tali subsunt dño. ꝛ vtilitas q̄ꝛ dñs his opus hꝫ. ¶ Sunt q̄ seruos viles ꝛ inutiles sub quadã falsa specie libertatis ꝛ dñij subdiderũt. hi sub dñio carnis tanq̄ȝ latrinarij. De q̄bꝫ ad Ro. xvi. ꝛ ad Phil. iij. Quoꝝ deus vẽter ē/ ꝛ gl̄a in ꝯfusiõe. Sũt q̄ seruiũt mũdo ꝛ mãmone q̄s notauit xp̄s dicens. Nõ potestis deo seruire ꝛ mãmone. Sunt q̄ seruiũt dyabolo ꝛ pctõ. Nã a q̄ q̄s supatus ē/ eius seruus efficit᷑. i. Pe. ij. ꝛ q̄ facit pctm̄ seruus ē pcti. ¶ Vos aũt meliori ꝯsilio ꝛ mẽte spretis his nõ tam dñis q̄ȝ tyrãnis crudelibꝫ/ serui facti estis deo. ita vt appellandus sit q̄libet seruus fidelis ꝛ prudẽs quem ꝯstituit dñs sup familiã suã. nã dñs his seruis opus hꝫ. ¶ Dñs itaq̄ȝ vob̄ opus hꝫ (O spectabiles ꝛ prudẽtes viri) ꝛ h̄ ad regimẽ sue familie grãdis q̄etũ ꝛ tranq̄llũ. Ad q̄d? sane vt doceatis eã iudicia iusticie/ reddere vnicuiq̄ȝ qd̄ suũ est. Ea eñ demũ vera pax erit. ea gubnatio idonea. ea seruitus placens dño si mãeat vnicuiq̄ȝ debitus ordo. Ordo aũt q̄d aliud ē nisi pariũ despariũq̄ȝ reꝝ sua vnicuiq̄ȝ tribuẽs collatio. Hũc ordinẽ docere habetis (O venerabiles licentiãdi) q̄bꝫ dñs in h̄ opus hꝫ. vt oĩs de familia sua reddat ei religionẽ latrie. puritatẽ ꝯsciẽ. charitatẽ ad p̄ximũ. eq̄tatẽ ad iudiciũ. vt sic ordinet᷑ q̄libet hõ ꝯueniẽt᷑ q̄ ad tp̄aliũ ministrationẽ. Scd̄o q̄ ad sp̄ualiũ dispositõeꝫ. ꝛ h̄ in ordine ad p̄ximũ. Tercio q̄ ad emendationẽ ꝯsciẽ. q̄ ad seip̄m. Quarto q̄ ad exhibitõeꝫ reuerẽtie ꝛ latrie. q̄ ad deũ. Hec sunt q̄ttuor p̄ncipalia circa q̄ versat᷑ oĩuꝫ sacrorũ canonũ lex atq̄ȝ traditio docẽs se regere. deũ colere. neminẽ ledere. rẽ suam vnicuiq̄ȝ tribuere. Quoꝝ noticia q̄ȝ sit necessaria familie dñi/ nullus ignorat intelligens. ppterea nullas iducimus ꝓbatõẽs ꝯcordãtiaꝝ vel autoritatũ. q̄ꝛ neq̄ȝ necesse ē cũ late pateant neq̄ȝ ignorãtibꝫ leges loq̄r. ¶ Perspicuũ ē igit᷑ q̄m dñs vob̄ venerabilibꝫ licẽtiãdis opus hꝫ p̄supposito ẜm depositõꝫ testificatõꝫq̄ȝ doctoꝝ viroꝝ ꝛ alioꝝ/ ꝙ hãc noticiã sacroꝝ canonũ fuistis assecuti. Hec q̄ppe noticia (iuxta mysticũ sensuꝫ) asina dño seruiẽs. pullus ꝟo discipulus ei⁹ studiosi⁹ itelligi poterat. ¶ Sꝫ omissa ꝑsecutõe talis metaphore veniam⁹ ad illud [...] opponũt aliq̄ dicentes. Oportet/ fatemur ista cogitare q̄ sub q̄ternario cõplexa sunt. s. rem suã vnicuiq̄ȝ tribuere. p̄ximũ non ledere. se regere. deũ colere. Sꝫ cũ in alijs facultatibꝫ sufficiẽt᷑ hec doceant᷑ ꝛ sciant᷑/ quõ nõ frustra/

quod nõ supflue/ adiũcta dicet̃ hec facultas decretoꝝ cũ suis pfessoribꝫ ꝛ studiosis de q̃bus asseris/ qm̃ dñs his op⁹ hꝫ. frustra q̃ p pe fit p plura qđ põt fieri p pauciora/ additio igit̃ facultatis decretoꝝ/ neq̃ necessitatẽ hẽbit neq̃ vtilitatẽ. ¶ Et inquiũt q̄ rem suã tpalẽ vnicuiq̃ tribuere docẽt sufficient̃ leges hũane fundate in phĩa morali q̃ cuilibet naturalit̃ impssa ẽm q̃s leges instituitur ꝛ regit̃ ad plenũ in tpalibꝫ suis vita pñs. Per has ṽo canonicas traditõnes visa est alias plus turbari ꝛ litibꝫ affligi policia ecclesie q̃ trãqllitate letari. ¶ Et rursus q̄ reli [illegible] in se/ vel emẽdatõez ppe ↄscie cuilibet in se. vt̃ cultũ latrie ad deũ respiciũt/ sunt in sacris lr̃is abũde tradita. alioqn xp̃s hõ ꝛ idẽ de⁹ cuius pfecta sunt opa (vt dic̃ Moyses) in [illegible] canones [illegible] mãdata de q̃bꝫ dñs asserit. Si vis vitã ingredi serua mãdata. [illegible] hec calũnia. dñs inquiũt p regimine sue familie in tpalibꝫ dedit leges ciuiles. p spũalium gubernatõe tradidit euangelicos canones. aliã ṽo nõ est inuenire vitã nisi vt̃ tpa [illegible] ca lex sufficient̃ instituit. Nõne h̃ ↄcludere licet q̄ nequaq̃ dñs his. i. canonistis op⁹ hẽt? ¶ Sꝫ q̃d dicemus ad hec doctissimi ꝛ sapiẽtes viri pr̃es ꝛ fr̃es. q̃d huic calũnie r̃ndebimus? R̃ndebimus p ↄsideratõnes aliq̃s geometrico ꝛ doctrinali ordine positas ẽm q̃s patebit a radice necessitas ꝛ op⁹ d noꝝ iuristaꝝ. Patebũt insup distinctiões aliq̃ de iuribꝫ canonibꝫ ꝛ legibꝫ. Iste eñ doctrine moralis modus optimus ẽ dũ fit resolutio ad certa. dũq̃ sepat̃ pciosum a vili/ ꝛ q̃si sub oculis vnũqđq̃ sepatũ ab alio re [illegible] spiciẽtes. ¶ Poterat cito induci declamatoria ꝛ velut oratoria cõmẽdatio/ sup viis pconĳs singularibꝫ. attñ excitatio studiosa vicit iubẽs talia singularia ad vesperias singuloꝝ linq̃ ꝛ ea nũc dicere q̃ plus eruditionis scholastice noscuntur ↄtinere. ¶ Inuestigamus igit̃ a fundamẽto causas necessarie institutõis q̃re dñs his op⁹ hꝫ. Et p h̃ sit hec pma ↄsideratio incipiẽs ex alto. ¶ Prima ↄsideratio. ¶ Dñs p suũ velle impiosum ꝛ ptatiuũ est pmũ radicale fundamentũ om̃is legis vel canonis. ¶ Hoc Ambro. in exame. secutus Basiliũ [illegible] Voluntas illius ius suũ vnicuiq̃ tribuẽs. nullius ãt ẽ ppetuũ ꝛ ↄstãs voluntas/ nisi dei. ¶ Scđa ↄsideratio. ¶ Dñs indic̃ ꝛ cuilibet rei tãtũ de lege/ q̃tũ de entitate ꝛ bonitate. ¶ Oĩa eñ fecit in nũero/ põdere/ ꝛ mẽsura. ꝛ ita sub lege certa ait Boe. q̃ppe. Sicut fecit oĩa ppt̃ se ꝛ ad se/ sic oĩbꝫ dedit vitã certã tẽdẽtiũ ad se q̃ dĩ appetit⁹ vt̃ amoꝛ [illegible] le pncipiũ qđ ẽ ipe/ vt sit ipe alpha ꝛ o pnci [illegible] ¶ Poterat h̃ fieri longa deductio de legibꝫ varĳs reꝝ/ tã in celo q̃ in terra/ aut in mari ꝛ in oĩbꝫ abyssis/ in volucribus celi/ ꝛ q̃drupedibꝫ terre/ ꝛ piscibꝫ maris. Sed omittamus hec ꝛ dicamus p tercia ↄsideratõe. ¶ Tercia ↄsideratio. ¶ Dñs sic fecit [illegible] ceteris rebꝫ mortalibꝫ/ ita sibi indidit p̃ ceterꝭ rõnẽ tãq̃ legẽ intimã ꝛ viuã/ neq̃ eñ ppt̃ aliud dĩ hõ factus ad imaginẽ ꝛ sĩlitudinẽ dei/ nisi q̄ sui capax p rõnẽ effectus est ẽm [illegible] viderũt phĩ q̃ naturas aliaꝝ reꝝ dixerũt regi a rõne sepata/ velut ab intelligẽtia nõ errante. hoĩ ṽo rõnẽ ppriã ↄiũxerũt quã dixert̃ reginã in suo microcosmo. queadmodũ (suo mõ lõge tñ excellẽtiori) dñs ĩ macrocosmo pncipat̃. ¶ Quarta ↄsideratio. ¶ Dñs indiderat hoĩ rõnẽ integrã ꝛ purã/ tanq̃ sufficiens pncipiũ regitiuũ suꝑpius ꝛ q̃ ad deũ ꝛ quo ad pximũ/ ꝛ q̃ ad corpus ppriũ/ ꝛ ad aliud qđlibet inferioꝝ. ¶ Alioqn quõ verũ esset illud Moysi iã allegatum. Dei pfecta sunt opa. Quõ p̃terea verꝝ esset illud phĩsicũ. Deus ꝛ natura nõ deficiunt in necessarĳs/ si mox ab exordio nõ dedisset de⁹ hoĩ sufficiẽs pncipiũ suꝑpius regitiuũ ꝛ ordinatiuũ atq̃ regulatiuũ? Dedit ṽo dũ hominẽ instituit sub regula rectissima quam appellamus originalẽ iusticiã. q̃ p om̃ia ↄformis erat q̃tũ optuit ipĩ pme ꝛ ↄstãti iusticie [illegible] ius suũ. i. qđ suũ erat. deo videl; reuerentiã [illegible] ne. corpi obedientiã ad rõnẽ sine rebelliõe. Ceteris inferioribꝫ dñatõnez regitiuã sine [illegible] nõ habuisset opus legistis vel canonistis in statu nature pmitus institute. sic nec habe[illegible]

r.[illegible]

re:qꝛ cuilibet fuisset lex sufficiẽter inscripta
in li. cordis sui. nec opus erat vt q̇s eũ do/
ceret iudicia iusticie. ꝑ iura vel leges aut ca
nones/hũano studio cõpositos vel libris
aratis qđ de futuro statu sonat illud ꝓphe
ticum. Dabo leges meas in cordibꝫ eoꝝ.
¶ Sexta cõsideratio. ¶ Dñs opus habuit
iuristis legistis ꝛ canonistis mõ locutiõis
ꝑexposito/ postq̃ hõ cũ in honore esset nõ
intellexit/cõparatus ē iumẽtis insipientibꝫ ꝛ
silis factus est illis. ¶ Obscurato nimiꝝ li/
bro cordis interiori/ ꝛ velut oblr̃ato ꝛ ma/
le zcto ꝑ diuersas passiones vix poterat le/
gi. vix ab hoīe discerni q̇d rectuꝫ ab obliq̄.
quid bonũ a malo. q̇d iustũ ab iniusto. q̇d
darek ergo liber extrinsecus. ↄtinẽs leges ꝛ
p̄cepta/ꝑ traditõez dei ꝛ hoīuꝫ sapientioꝝ/
quoꝝ lucidiora adhuc erãt corda/vel ꝑ di/
uinã celitus illustratõnez/ vel ꝑ humanã ꝛ
diuturnã inuestigatõez/iuuantibꝫ ad h̄ ip/
sum moribꝫ bonis q̇ miro mõ illuminãt. si
cut de aliĳs dictũ est ꝙ excecauit eos mali/
cia eoꝝ. Aia em̃ viri iusti annũciat aliq̃n ve
ra plus q̃ȝ septẽ speculatores ↄstituti in ex/
celsum ad speculandũ ait Sap̄. ¶ Potue/
rãt hic induci speculatões grate multũ/de
obscuratiõe vel oblr̃atione libri cordis. qđ
est speculũ q̇ddã veritatis/ꝛ h̄ ꝑ comꝑatio
nẽ ad varios modos diuersos/q̇bꝫ specula
materialia distorquẽk ne reddãt veras ima
gines. Has speculatões posuit Oresme đ
ↄfigu. qualitatũ. illic videank. ¶ Septima
ↄsideratio ¶ Dñs instituit p̄mũ canonistã
ꝛ legistã ip̄m Adã. ¶ Cõgruebat q̇ppe/im/
mo opus erat vt Adã qui pr̄ omniũ ꝑ ꝓpa
gatõez carnis esse debuerat/fieret etiã pr̄ ꝑ
gubernatõez ꝛ instructõez. Ac ꝑinde sicut
in artibꝫ ꝑ corꝑis regimīe necessariĳs/adã
post pctm̃ fuit ꝑ diuinã inspiratõez erudi/
tus. de necessariĳs inquã nõ solũ q̇ ad esse ȝ
quo ad bñ esse. q̃to ãplius opus erat/ꝑ bñ
esse ip̄ius aīe q̇ ad sciãs ꝛ v̄tutes/ip̄m diui
nitus illustrari. ꝛ ꝑ ip̄m p̄ores filius eius/
de generatõe in generatõez. ¶ Hec est tradi
tio ip̄ius Josephi in li. antiquitatũ. cui cõ/
sonat apta rõ. Sic dr̄ Gen̄. ꝙ dñs fecit ipi
Ade tunicas pelliceas. hoc ē vt opi fas est
fieri docuit. sicut parare cibos. vti medicis
colere agros. ꝛ ita de reliq̄s habek palam ex
istis vñ p̄ma fuit origo. ꝛ causa cuiuslibet
artis ꝛ inuẽtio scie ꝛ facultatis. ¶ Octaua
ↄsideratio. ¶ Dñs vltra legẽ nature nõ solũ
institute de qua dictũ est. sed etiã de summi

tate deriuate ac in posteros ꝓmulgate que
dr̄ lex antiqua. ¶ Fundak hec ↄsideratio si/
cut sexta. ꝑlabẽte em̃ natura de vicio in vi/
ciũ. ꝑlabebak ↄsequenk ad igrantiã maiorẽ
legũ ꝛ iuriũ ꝛ iustoꝝ iudicioꝝ. Addẽda fu/
it igik declaratio cũ autoritatũ insertõne/ꝛ
circa murmuratõez p̄ceptoꝝ/tã generaliuꝫ
sicut decẽ p̄cepta/q̃ȝ specialiũ sicut erãt iu/
dicialia ꝛ cerimonialia. ¶ Et ita dominus
habuit opus legisperitis ꝛ iuristis q̇ dice/
bank doctores ꝛ scribe. meditãtes in hac le
[illegible] ciarẽt ne fierẽt sicut equus ꝛ mulus q̇bꝫ nõ
est intellectus. sed approximarẽt ad deũ/ꝓ/
pterea vt in chamo ꝛ freno certoꝝ p̄ceptoꝝ
ↄstringerenk/oꝑtuit. ¶ Nona consideratio.
¶ Dñs vltra legẽ veterẽ opus habuit insti/
tuere legẽ euangelicã. ¶ Siq̇dẽ ad nihil ꝑ/
fectũ adduxit lex antiq̄ dicẽte ap̄lo ad He/
breos. vĳ. Nihil ad perfectum adduxit lex.
Erat em̃ figura ꝛ vmbra noue legis. Nam
oīa in figura ↄtingebãt eis ait ap̄ls. Adue
niẽte igik re vel luce impleta ē lex illa nõ so/
luta. Ac ꝑinde ↄstituti sunt ap̄li discipuli
ꝛ euangeliste tanq̃ȝ doctores huius legis ꝛ
ceteri successores eoꝝ q̇s theologos nomi/
namus. nõ s̄m corticẽ lr̄e q̇ occidit/ sed s̄m
interiorẽ sp̄m q̇ viuificat. ¶ Decima ↄside/
ratio ¶ Dñs opus nõ haberet iuristis aliĳs
q̃ȝ theologis. si hoīes s̄m virtutes theolo/
gicas q̇ sunt fides/spes/ꝛ charitas. sponte
vellẽt regulari. Sufficere dixit Augustin⁹
in enchiridiõ has virtutes ad salutẽ oī ho/
mini. q̇ppe claudũt in seipis duo illa man/
data/in quibꝫ tota lex pendet ꝛ ꝓphe. Dili/
ges dñm deũ tuũ ꝛc̄. Et ꝓximũ tuũ sicut te
ip̄m. Interest aũt theologoꝝ docere suffici
enter ea q̇ sunt fidei spei ꝛ charitatis/ꝛ in re
gulã euangelicã errores insurgẽtes cog̃sce/
re/ꝛ cognitos vt caueank ab aliĳs insinua/
re ea denique docere [illegible] hec triplex
virtus gignik/nutrik/defendik/roboratur.
Sic in [illegible] videk ꝛ gubernata fuisse suf
ficiẽter eccl'ia p̄mitiua sub ap̄lis. ac deinde
ꝑ successiones varias vsq̃ȝ ad doctores san
ctos inclusiue ꝑ q̄dringentos annos ꝛ am
plius [illegible] distinctio theo/
logoꝝ ꝛ canonistaꝝ/lꝫ canones sacri multi
[illegible] in euange/
liĳs ꝛ ceteris libris canonicis. Hi ꝟo cano
nes si bñ inspiciamus nõ sunt nisi ↄclusio
nes elicite vl' illate ex p̄ncipĳs theologicis
id ē ex euãgelio ꝛ aliĳs libris canonicis ꝑ il

los q̄b⁹ dicit xp̄s. Qui vos audit me audit Nihil igit᷑ ām̄irādū si ad eosdē ptinebat cognitio ꝛ legislatio ꝯclusionū illaꝝ canonicaꝝ/ad q̄s ptinebat noticia pncipioꝝ. Inde ē illud qd̄ sapia dicit de seipā. Per me reges regnāt ꝛc̄. ¶ Undecima consideratio. ¶ Dn̄s ppt᷑ multiplicatiōez hoīuꝫ sub lege sua euāgelica p̄uaricātiū eā multis modis voluit hmōi canones multiplicari. Et ita opus habuit canonistis. etiaꝫ in regimine sp̄ūali. qꝛ ppe dicti theologi neq̄q̄ sufficiebāt. ¶ Notemus h̄ ad declaratōez āpliorez q᷑ theologi ppo noīe dicunt᷑ hi q̄ noticiā p̄fitent᷑ ꝛ hn̄t eoꝝ q̄ ppe dicunt᷑ esse de theologia h̄ ē de iure diuio seu euāgelico qd̄ idē est. ꝛ q̄ illud sciūt elucidare/defendere/roborare. ¶ Sūt āt q̄ttuoꝛ genera taliū q̄ ppie dicunt᷑ ad ius diuinū ꝛ euāgelicū ptinere. Primū genus ē eoꝝ q̄ ꝯtinent᷑ exp̄sse in textib⁹ cāonice scp̄ture vt q᷑ in pncipio fecit deus celū ꝛ terrā. Scōm ē eoꝝ q̄ ꝯsequunt᷑ ꝯsequent᷑ clare in ꝯsequētia necessaria ꝛ euidēti/apud oēz vtētē rōne ex eis q̄ ibidē ꝯtinent᷑. Terciū ē eoꝝ q̄ lꝫ non sequant᷑ in ꝯsequētia clara apud oēs vtētes rōne vel aliū de doctos. tn̄ apd̄ exercitatos in sacris lr̄is ꝯsequētia iudicat᷑ optia vel seq̄la. Quartuꝫ est eoꝝ q̄ p reuelatōez factā eccl'ie ꝯstāt. ꝛ h̄ vel exp̄sse et manifeste p pph̄ias seu miraculosas attestatōes/vel iplicite p cōez attestatiōez totius eccl'e vel ꝯcilij generalis eaꝫ sufficient᷑ repn̄tātis. ac p successionē legitimā deriuatā ad posteros p eos q̄ tales reuelatōes habuerūt manifeste. Ueritates oēs alie/tāto dicunt᷑ magis ptinētes vel iptinētes ad theologiā ꝛ suos pfessores q̄nto primius vel remotius pn̄t inferri ex p̄dictis. ¶ Progrediētes igit᷑ vltra dicamus q᷑ p̄ter has v̄itates seu regulas optuit multas explicari ad regimē eccl'iastice familie/q̄ non poterāt exp̄sse deduci ex sacra scp̄tura. sꝫ optuit fieri limitatōez p autoritatē humanaꝫ. Recte eo mō q̄ vltra pncipia iuris moral' natural'/ꝛ ꝯclusiōes euident᷑ ꝛ necessario sequētes ex eisdē/optuit addi m'ltas institutiones. neq̄ clare dissonas/neq̄ tn̄ euidēter sequētes ex dictis pncipijs ꝛ h̄ autoritate pncipū vel cōitatū q̄b⁹ respublica regenda subdebat᷑. ¶ Exēplū in vno p qd̄ sciat᷑ in ceteris. Cōfessio sacr̄alis/ē de lege euāgelica ppe dicta. sꝫ q᷑ fiat h̄ tpe vel illo/ꝛ apd̄ suū certū sacerdotē/vel apud illū ē de iure positiuo. qd̄ nec clare sequit᷑ ex lege euāgelica q᷑ sic debeat fieri/nec tn̄ est repugnās. Talia sunt sine nūero in reliq̄s q̄ ꝯcernūt dei cultum ꝛ charitatē erga ip̄m ꝛ pximū nostrū. ¶ Duodecima ꝯsideratio. ¶ Dn̄s opus habuit canonistis nedū ppt᷑ multiplicatōes hmōi canonū positiuoꝝ/sꝫ etiā ppt᷑ incorrigibilitatē subditoꝝ. ¶ Oderūt peccare mali formidie pene. ait Oratius. vt igit᷑ pene varie p varijs delictis ferrent᷑ necesse fuit. quemadmodū p diuersitate morboꝝ/ordinant medici diuersitatē remedioꝝ pticulariuꝫ vltra ea q̄ cognoscūt ex pncipijs ph̄ie naturalis vel sue medicine general'. Constat aūt institutōnes hmōi arbitrarias esse vt plurimū/q̄ lꝫ institutiōes ꝯformitatem q̄sdā habeāt ad legē diuinā in h̄ q᷑ nō ei palam dissonant alioq̄n essent iniq̄. nihilominus nō ita ptinēt ad eā/q̄n alie pene possēt eq̄lit᷑ stātib⁹ illis pncipijs ꝯstitui. ꝛ h̄ ē ius q̄d appellamus pure positiuū vel hūanū. ¶ Amplius v̄o ꝛ si repugnātia nō sit/vt theologus sciat hmōi ꝯstitutōes penales ꝛ similes de iure positiuo. qꝛ tn̄ hūani capacitas īgenij/multū finita ē/nec ad tot suffic. dn̄s habuit opus vl' voluit distictos in ecclesia doctores īstruere. q̄sdā ad ius euāgelicū ꝛ ppe diuinū/q̄sdā ad positiuū sci[illegible] dedicatos. Et ex his īuestigamus ꝛ inuenimus puto cōmoditatē distinctōis int᷑ has facultates theologie ꝛ decretoꝝ. ꝛ dn̄s in h̄ hꝫ opus decretistis. ¶ Tredecia ꝯsideratio ¶ Dn̄s nō instituit reponi ea q̄ ppe sunt fidei/in textib⁹ canonū vel decretoꝝ vn̄ dicūtur cāonistē vl' decretiste/tanq̄ illa p se pncipalit᷑ ptineāt ad facultatē decretoꝝ. Hec ꝯsideratio rn̄det his q̄ post facultatē decretoꝝ sic institutā ꝯtēdere vellēt sup̄fluaꝫ esse theologoꝝ facultatē. Hēmus inquiūt articulos oēs fidei ꝛ catholicas v̄itates. q̄d egemus theologis? ¶ Sꝫ videat᷑ rō cur illic ponant᷑ tales v̄itates inuenimus q᷑ sunt tanq̄ articuli certi eliciti ex theologia q̄ꝝ declaratio spectat ad eādē. queadmodū etiā factū est in legib⁹ pncipū catholicoꝝ nō q᷑ ad illas leges d̄ directo spectēt sic nec eoꝝ declaratio. queadmodū nemo diceret q᷑ declaratio symboli ap̄loꝝ vel niceni ꝯcilij ad simplices spectet. q̄b⁹ tn̄ illud indicit᷑ ꝛ explicatur ꝛ dat᷑ ad credēdū. ¶ Quo pacto igit᷑ q̄reret aliq̄s/reponunt᷑ h̄ in facultate decretoꝝ vel in facultate legū tpaliuꝫ/q̄ ad theologie ptinēt facultatē? Facilius ē rn̄so. Reponitur itaq̄ vt addant᷑ pene varie ꝯ eos q̄ ausu

temerario ꝯ articl'os sic explicatos dogma
tizare p̃sumerēt. Nec ãt adiectio cãonū pe/
naliū sic ē de iure positiuo. sic eaꝝ cognitio
spectat ꝓpe ad decretoꝝ vl' legū facultates.
A ¶Decimaq̄rta ꝯsideratio. ¶Dñs sic in vno
corpe naturali. diuersa mẽbra singulis offi
cia cõstituit/ne sit scisma int̃ ea/sic in corpe
mystico/diuersos voluit esse doctores ꝓ va
rietate doctrinaꝝ legū vel iuriū. ¶Hac ꝯsi
deratõe p̃supposita ex p̃oribꝫ/pꝫ ꝯsequẽter
iniusta ꝯcertatio vl' q̄rela eoꝝ q̄ p extollen/
do sciaꝫ theologie/illã decretoꝝ vituperãt
vel ecõtra. ¶Hoc em̄ agere q̄d aliud ē q̄ꝫ si
ocul' dicat manibꝫ opa tua nõ agẽda. Rur/
sus ē p̃sumptio eoꝝ q̄ ex necessitate sue scie
[illegible] extollere ꝛ arguere cã ceteris oibꝫ p/
fectiorẽ. cū dicat phs de methaphisica Ne
cessarios q̄dē oms digniores/pfectior ꝟo
nulla. Cū p̃terea videt̃ in corpe naturali mẽ
bra turpiora ꝛ infirma plus hr̃e necessitat̃
q̄ꝫ pulchriora ꝛ pfectiora q̄lia sunt oculus ꝛ
auditus. Deniq̄ꝫ mãifestū ē ex his/ad quã
facultatẽ spectat iudicare de heresibꝫ ꝛ here
ticis. Cõstat q̄ ad theologiã. modū ꝟo pu
niẽdi magis determiat facultas decretoꝝ/
sꝫ executoꝫ iudices ꝛ cliẽtes seu bodelli ma
gis sciunt. Exẽplū de iudicio false monete
cuius falsitatis cognitio spectat ad cãpso/
res. punitõis modus ad legistas. executio
ad iudices ꝛ bortelles. ¶Potuerat h̄ appli
catio fieri de examie bulle illius p mẽdicã/
tes extorte. sꝫ omitto. ¶Deciaq̄nta ꝯsidera/
tio. ¶Dñs hꝫ opus sic theologis ꝛ canoni
stis/sic hoibꝫ inferioris scie vel ordis q̄ ad
cognitõem traditionū humanoꝝ. ¶Cõsula
mus expiẽtiã ꝛ videbimus q̄ vltrã sciaꝫ iu
ris diuini/ꝛ cãonici positiui/ml'te sunt pti
culares leges ꝛ ꝯstitutões positiue. necessa
rie in iudicijs q̄les optet scire ip̃os ꝓcurato
res ꝛ cliẽtulos ꝛ alios inferioris ordinis.
¶Si ãt q̄reret aliq̄s/q̄snã vtilior sit eccl'ie
dei/vel eruditus in his legibꝫ vltis ꝓcura/
toꝝ ꝛ ꝓmotoꝝ. vel in sacris canonibꝫ posi/
tiuis? Puto ꝯfestĩ ridebit̃ ꝛ irridebit̃. imo
sperneť a dñis cãonistis talis inq̄sitor ꝛ in
re q̄dẽ. Sꝫ cū a sil'i ꝓgũt aliq̄ curiose (ne di
camus fatuose) cõpare sciaꝫ canonū positi
uoꝝ p eccl'astico regimine/ad sciaꝫ euãgeli
cã/ip̃i viderint. Exẽplo sil'i dubitaret aliq̄s
q̄s hñdus ē dignior in cura corpis vel me
dicus. Sil'r q̄s p̃ferẽdus ē vl' eruditus in
ꝯstitutõibꝫ positis sue religiõis aut in syno
dalibꝫ statut̃. vl' an p̃cellat iurispitus/q̄ tñ

ad hoꝝ pticulariū cognitõeꝫ nõ descendit?
¶Cessent igit̃ deinceps hmõi ꝯpatões odi/
ose ꝛ curiose. fatuose imo ꝛ fastidiose. nec sit
scisma ĩ ip̃o corpe eccl'e. sꝫ ãbulet q̄sq̄ꝫ voca
tione q̄ vocatus ē. g̃raꝫ quã accepit cõicãs
sine inuidia ꝛ in alterutꝝ ãministrãs. ¶De B
cimasexta ꝯsideratio. ¶Dñs opus hꝫ decre
tistis nõ solū ꝓpt̃ rõnes sumptas ex multi
tudie cãonū positiuoꝝ ꝯcernẽtiū sp̃ualere
gimẽ/sꝫ etiã regulatõneꝫ tp̃aliū matie post
dotatõeꝫ eccl'ie in bñficijs ꝛ in alijs abũde
factis. ¶Neq̄ꝫ em̄ euãgelica lex dedit exp̃s/
sas de tp̃aliū regimie ꝯstitutiões ac p inde
theologica ꝯsideratio/sꝫ ad eas pticularit̃
cogñscẽdas/neq̄ q̄ꝫ extẽdit. Videnť aũt suffi
cere leges hũanitus tradite. sed si notaueri
mus aliã esse rõnẽ de his q̄ mere tp̃alia sũt/
nec dedicata diuis vsibꝫ. aliã eoꝝ q̄ cultum
dei respiciũt in decimis ꝛ oblatõibꝫ/in bñ/
ficijs atꝫ sil'ibꝫ/nemo mirabit̃ si legibꝫ alijs
[illegible] p his ꝛ p illis quẽadmodũ
doctrie pure moral' insufficiẽs fuit p legere
udãda. q̄ꝫuis in obsequiū suū possit. ¶De/
cimaseptiã ꝯsideratio. ¶Dñs nõ ita distin
xit theologiaꝫ a sacris cãonibꝫ ꝛ ecõtra/q̄n
virilit̃ ꝛ salubrit̃ possint ab eodẽ hoie q̄ꝫtũ
sibi ꝯcedit̃ iuestigari. Si em̄ repti sũt q̄ vl/
tra cãones sacros/legibꝫ hũanis dederunt
studiū suū ꝛ ecõtra/ꝛ ꝓfecerũt in vtrisq̄ꝫ. si
vltra phiaꝫ ꝛ metaphisicã ml'ti q̄tidie ĩ the
ologia se vehementer exercent. Nec ꝯuenit?
hꝫ fieri, q̄ theologus descẽdat ad inspicien
dū cãones sacros tanq̄ꝫ ꝯclusiões elicitas
ex suis principijs theologicis deducere.
¶Sic erit tal' ãbidext' theologus cãonista
ꝛ cãonista theologizãs. ꝛ q̄s ē h̄ ꝛ laudabi
mus eū? ¶Quid ãt facili⁹ ē ex ãbobꝫ/aut p
theologiã. s. cogñscere cãonicã sciaꝫ vel econ
tra. Existimo q̄ p̃mū sic facilius ē ꝛ ordia
tius deducere ex p̃ncipijs cõclusiões/q̄ꝫ ex
ꝯclusionibꝫ ad p̃ncipioꝝ noticiã deuenire.
Addito q̄ agibiliū istoꝝ vehemẽs ꝯsidera
tio a puericia vel ab adolescẽtia nõ tm̄ eru/
dit neq̄ꝫ clarificat ingeniū/q̄ꝫtū exercitatio
in speculabilibꝫ p̃ncipijs. ¶Potuerat h̄ in
seri q̄rela frequent̃ incidẽs nr̃o tp̃e tã ꝟ the
ologis q̄ ad speculabilia q̄dã paꝝ vtilia/cu
riosiores existũt debito nolẽtes ad ꝯsidera
tionẽ agibiliū tanq̄ꝫ suo ingenio indignaꝫ
ꝛ rudẽ decliare. Rursus inculpãdi sunt iu/
riste illi q̄ pticularibꝫ ꝯclusiõibꝫ iuriū sic ad
heserunt [illegible] vel ad p̃ncipia reso/
lutõis nõ aduertũt. ¶Decimaoctaua ꝯside

ratio. ¶ Dñs voluit ita theologiã a cãonibꝫ separi/vt tñ maneret vsus termiorꝫ theolo-
L gicorꝫ incõfusus. ¶ Scia em̄ q̃libet iferior sic sumit p̄ncipia sua a supiore altnãte eaꝫ. sic vt termiorꝫ suorꝫ ppetatẽ obfuet necesse est. alioq̃n fieret velut altera ɔfusio babylonica p diuisionẽ linguarꝫ. nec mutuo se itelligerẽt theologus ⁊ iurista. ¶ Qua ex re ptꝫ ꝙ vbi d̃ istꝫ termis heresis ⁊ heretic⁹/symonia ⁊ symoniac⁹ ⁊ silibꝫ/fit mẽtio. recursus esse p̄ncipal'dꝫ ad vsum quẽ theolog⁹ fmo hꝫ. fm quẽ dic Aug⁹. ꝙ nob ad certã regulã loq̃ fas ẽ. ¶ Ac pinde pꝫ ꝙ expositio bulle mẽdicãtiũ req̃rit exponi p ius euãgelicũ.
¶ Decianona ɔsideratio. ¶ Dñs noluit vt fm ius canonicũ regularet imobilit̃ de necessitate totus eccl'ie ppl's sic optet ipm regi stabilit ⁊ imobilit p ius euangelicũ ⁊ diuinũ. ¶ Tollit hec ɔsideratio temeritatẽ aliquorꝫ vel ignrantiã q̃ suis iuribꝫ positiuis/imobilitatẽ ⁊ indispẽsabilitatẽ talẽ tribuũt ⁊ parẽ vi obligãdi q̃lẽ hꝫ ipm ius euangelicũ ⁊ diuinũ. Ac pide q̃t heu scandala q̃t pturbatões in euãgelico regimie p̄dem orta sint ⁊ q̃tidie succrescãt legi fas ẽ in expiẽtie libro. Tales nimirꝫ intractabiles. q̃s ph's appellat imãsuos/ neqꝫ epykeiã/ neqꝫ bonã eq̃tatẽ recipiũt. adherẽtes traditioĩbꝫ suis sic euãgelio. imo ppt traditiões suas (sic ɔq̃rit xp̄s) faciẽtes irritũ mãdatũ dei. Mathei. xv. ¶ Applicauim⁹ al's ɔsideratõꝫ hãc p̄cipue vtilẽ ad materiã reductõis grecorꝫ/ sꝫ nũc omittam⁹. ¶ Clauis ẽ h̃ ɔsideratio p inueniẽdo ɔsequẽnt naturã ⁊ ɔditõeꝫ toti⁹ euãgelice hierarchie. Et quõ regimẽ ei⁹ monarchicũ ẽ ⁊ regale q̃ad sp̄ũalia ex imobili institutiõe xp̄i. Utrꝫ v̄o sit existimãdũ q̃ ad tpalia etiã eccl'e dedicata non ita ẽ manifestũ. Scitis ɔcertatões istic inũeras esse dicẽtibꝫ aliꝭs ꝙ eccl'ia nihil hꝫ tpale nisi a diuinis p̄ncipibꝫ. aliꝭs v̄o in oppositũ certãtibꝫ ꝙ oĩno sũt eccl'e/sꝫ lites has vl' nũerare h̃ vel diri[illegible] ẽ. ¶ Uicesima ɔsi-
D deratio. ¶ Dñs voluit eruditis in sacris canonibꝫ licẽtiã doctoralẽ ipnri. q̃tin⁹ hiẽnt ex h̃ autoritatẽ nõ solũ docẽdi ipos cãones/ sꝫ eos doctrinalit itepr̃tãdi/ exponendi/ vl' glosandi. Hoc int̃ cetã marie opat' licẽtia doctoral' ⁊ illud rõnabilit. nõ em̃ potuit oĩ hora fieri recursus ad ɔditorem canonum. Propterea eruditis ⁊ approbatis ɔferenda fuit tal' autoritas doctoral'. Nõ solũ ipis sꝫ etiã p̄ncipalibꝫ theologis. p̄tiꝫ vbi dubietas orire ex his ⁊ circa ea q̃ ius euãgelicũ põt ad elucidatõꝫ deducere. ⁊ queãdmodũ architectonica p̄ncipat' subalt̃nate scie. ⁊ sicut ex p̄ncipiꝭs ɔclusiões examiant' ⁊ pbãt' si recte sũt. ¶ Deniqꝫ causas alias lumie doctoral' esse dicim⁹ q̃tin⁹ euite ɔfusio in politico regimie. ⁊ ne insufficiẽs vel imeritus ad h̃ ipm se igerat. qꝛ postrẽo honor alit artes/dicit Cicero. ⁊ oẽs accedunt ad studia ppter gl'aꝫ. ¶ Postulemus tñ dẽ vt dñs p̄rfamilias sup̃mus nos ita solui ⁊ ad ipm deduci p̄cipiat/iuxta figurã asine ⁊ pulli eius ꝙ ad Hier'lm celestẽ ipo sedẽte ⁊ dirigente pueniamus. Finit.

Incipit tractatus eiusdem de nobilitate.

b Omo q̃dã nobil'/abiit i regio- E nẽ lõgiq̃uã accipe sibi regnũ. Quis h̃o iste nobil' nisi xp̄s iesus/xp̄s nobilissimi regis dauid iclyta ples: De q̃ p allegoriã Eccl's ait Btã terra cui⁹ rex nobil' ẽ. Et i laudẽ sapie ait idẽ in pabol'. Nobil' in portis vir ei⁹. cũ sederit cũ senatoribꝫ t̃re. Qui p̄terea d̃ se loq̃bat' samueli. Qui me ɔtẽnũt erũt ignobiles. ¶ Dicam⁹ igit' aliq̃ de nobilitate. sumentes occasioneꝫ ex p̃ie militis egregii dñi wilh. sanct. ⁊ nobilitate cõpositi. Nobilitas p̄o describit'. Scdo diuidit'. Tercio ignobilitas pãdet'. Quarto corollariũ q̃druplex eliciet'.

n Obilitas ẽ eminẽtia q̃dã vel p̄ncipalitas/ vel excellẽtia int' alias res sui generis/ hñs facultatẽ aliquã in illas p̄rtim ppinq̃s influẽdi. Nobil' idcirco di h̃ accipe regnũ sibi siue regimẽ aliq̃d aliorꝫ ppt influxiuã ptãteꝫ. ¶ Nobilitas sic descp̄ta ɔuenit cũ libtate q̃ ẽ dignitas aliq̃ suꝭpius nõ alteri⁹ gr̃a. Determiatio ptꝫ. i. poli. m'lta p exempla q̃m in oĩ genere dñat' aliq̃d vnũ q̃d in illo genere p̄mũ est. ⁊ nobilissimũ/tã in aĩatis/q̃ in aĩa carẽtibꝫ. Hec descp̄tio p sequẽtia pspicua magis est.

n Obilitas sic accepta generalit' repitur i maiori mũdo. ⁊ silr' in minori multis modis. queãdmodũ varie sũt hierarchie ⁊ p̄ncipat⁹ q̃m nõ ẽ nobilitas sine p̄ncipatu q̃dã. ¶ Nobilitas in p̄mis ẽ supeminent' nec extra in ipa trinitate btã/q̃ ad sanũ intellectũ di supcelestis hierachia. Est em̃ in p̃ie fõtal' nobilitas seu dignitas vl' autoritas que notificat' p duas natiões istas. Innascibilitas. ⁊ p̄ncipiũ d̃ nõ p̄ncipia

pio. Silr̃ in filio respectu spũsctĩ. nec dr̃ igbilitas idcirco in spũsctõ. qꝛ declaratio theologis remittat. ¶ Nobilitas ẽ in ãgel' ẽm triplicẽ hierarchiã q̃ celestis appellat. ꝓmã scdaꝫ. tciã. Nobilitas rursus ẽ in eisdẽ ãgelis in ista q̃libet triplici hierarchia ẽm tres ordĩes ꝯtẽtos in q̃libet. vt in ꝓma cherubi seraphi ⁊ throni. ¶ Nobilitas ẽ i eccl'astica hierarchia q̃ subcelestis dr̃ exẽplata ꝑ celestẽ. ẽm tres stat' eccl'e. ꝓmos medios ⁊ infimos. ad q̃s spectat secularẽ hierarchiã i dicta reducere ꝑ tres act' hierarchicos / q̃ sũt purgare [illegible] ⁊ ꝑficere. In q̃ q̃dẽ seculari policia / signabiles sunt tres stat' ꝑ tpaliũ regimine suo mõ. In cui' supmo statu vul[illegible] nobilitas [illegible] ꝓncipat. ¶ Nobilitas ꝯsequenter ⁊ large sũpta po[illegible] ẽm [illegible] creaturaꝝ qꝛ aliq̃ hñt ẽẽ solũ naturale. Alia esse ⁊ viuere. q̃dã ẽẽ ⁊ viuere ⁊ sentire. reliq̃ sicut hoĩes ꝑticipãt esse viuere ⁊ sentire / q̃ hb

F etiã hoĩbꝫ supaddit itelligere. ¶ Nobilitas [illegible] ẽm ꝑeminẽtiã reꝝ naturaliũ int' se ẽm causalitatẽ ⁊ effectũ. Sic nobili' ẽ corp' celi q̃ elemẽta. Sic auꝫ ⁊ gẽme nobiliores sũt plũbõ aut luto. Sic sol / lũa / venus / iupit'. plus q̃ saturn' aut mars ⁊ mercuri' in vtroq̃ ꝑticipat. Nihil eñ ĩpedit q̃n eadẽ res sit nobil' ⁊ igbil' / respectu diuersoꝝ ꝑ supioꝝ ⁊ iferioꝝ cõpatõeꝫ. sic in eadẽ celesti hierarchia ⁊ plĩbꝫ aliĩs sĩl'ibꝫ palã ꝯstat. ¶ Distictio de nobilitate ꝑspicua ẽ sĩl'r in solũ viuẽtibꝫ. vt in arboribꝫ ⁊ plãtis / qꝛ nobilior est q̃ ⁊ ꝑfectior. ꝑẽtĩ in attributõe ad ṽtutes opatias ꝑfectões. vel ad se vel ad alias res actitandas. ¶ Postrẽo in aialibꝫ brutis piscibꝫ et auibꝫ facile ẽ nobilitatẽ ⁊ igbilitateꝫ variĩs respectibꝫ intueri. Sic aq̃la nobilior inter aues. sic cete vel delphĩes int' pisces. sic aries int' pecudes. sic leo inter feras seu ferales aiantes. sic int' serpẽtes regul' q̃ tñ ꝑuersa ẽ nobilitas vbi q̃ nocẽtior ẽ / ꝓncipalior reputat' [illegible] ꝓncipat' vbi nõis abusiõe deterior ⁊ dãnatior / nobilior int' eos dici põt. sꝫ ṽacit igbilitas hñda est. ¶ Nobilitas in hoĩe tãq̃ in miori mũdo ꝑdictis oĩbꝫ mõis post deũ / potit (si subtilit' respicias) repiri. queãdmodũ ꝑticipat iuxta deductõeꝫ Greg. cũ oĩ creatura exponẽtis illõ. Predicate euãgeliũ oĩ creature. Dr̃ idcirco ꝯtinere oĩa. ⁊ oĩuꝫ finis. ad itellectũ i ꝓncipio Geñ. positũ. Et ad illõ. Oĩa subiecisti sub pedibꝫ ei'. Et ad ꝑhm. ĩĩ. ꝑhũs. Et moysen Deut. iiij. ¶ Nobilitas hoĩs repit' in supiori mẽtis apice / q̃ creatura ẽ ad imaginẽ ⁊ sĩl'itudinẽ b'tissime trinitatis ẽm tres potẽtias ĩ vna ẽẽntia. mẽoriã. itelligentiã ⁊ volũtatẽ ꝯformit' ad hierarchias ⁊ ordĩes angeloꝝ. ¶ Nobilitas ẽ iteꝝ in rõne ẽm duplicẽ portõeꝫ supiorẽ ⁊ iferiorẽ. tanq̃ viꝝ ⁊ mulierẽ. ¶ Est ꝑinde respectu rõnis inferioris nobilitas. dũ cõpat' ad sensualitatẽ tam interiorẽ q̃ exteriorẽ. ⁊ h̃ nõ oĩno dissil'r ad hierarchiã eccl'iasticã ⁊ ad tpalẽ ẽm eminẽtiã ꝓncipatuũ. ⁊ excellẽtiã ꝑdictaꝝ viriũ ad ĩuiceꝫ / si coaptatio sollerter fit. ¶ Nobilitas in hoĩe q̃ ad ꝑtes ethrogeneas corꝑis vt sũt mẽbra ꝓncipalia [illegible] caput cor ⁊ [illegible] ⁊ min' ꝓncipalia / pedes / man' / itestia / viscera cõpat'. aut iuxta triplicẽ spm̃ ꝑcedentẽ a corde / tãq̃ imediatũ ⁊ ꝓncipale instrm̃ aĩe. [illegible] ꝑportõabilit' ad illa q̃ dicta sũt de hñtibꝫ esse naturale solũ. vel ẽẽ ⁊ viuere. vel tria pit' esse viuere ⁊ sentire. ¶ Nobilitates alie ꝯsiderãt' G

circa hoĩes [illegible] nobilitate ꝯsideratõeꝫ attẽdẽdo. Una est ꝯcernẽs bõa tpalia ⁊ corꝑalia. nature. s. ⁊ fortune. Et h̃ iteꝝ tripl'r attẽdit'. Uno mõ vt habent' h̃ bõa a ꝓgenitoribꝫ. auis. atauis. ⁊ insursum. Et h̃ ẽ ꝑpl'aris acceptio q̃si sola de nobilitate. Scdo mõ ꝓut habent' h̃ bona [illegible] rũdã amicoꝝ. Sup h̃ iactare solent se diuites in mobilibꝫ ⁊ imobilibꝫ sup̃ ceros ꝯuicinos marie vel remotos. Hic ẽ illõ satyrici. Et gen' ⁊ mores regia pecũia donat. ⁊ q̃ pecunie obediũt oĩa cũ sĩl'ibꝫ diuitiaꝝ ꝑconĩĩs. Tercio mõ ꝓut h̃r aliq̃ dignitas vl' ꝑ[illegible] vel ĩpatoris. Sic eñ ad l'ram nobilitãtur aliq̃ [illegible] Hoc honore dign' ẽ / quẽ rex voluerit honorare. Hꝫ nobilitas h̃ ciuil' suos g̃dus ⁊ nomĩa. Est clara ꝑclara iclyta generosa spectabilis [illegible] ĩperial'. ¶ Nobilitas hũana respiciẽs ꝓncipalit' aĩaꝫ vel hoĩeꝫ vt hõ est. magis attẽdit' a ꝑhis iuxta illud. Nobilitas sola est / aĩuꝫ q̃ moribꝫ ornat. Hinc ꝑterea ṽuitus ⁊ igbilitas tradit scꝑtura de Chã filio. Hoe ꝑpter pctm̃ introducta. Hꝫ eñ nobilitas g̃dus ẽm ãpliorẽ vel minorẽ ꝑfectiõeꝫ in ṽtutibꝫ / in sapia ⁊ moribꝫ. Quo in loco fas est inseq̃ [illegible]

rium/ꝛ pfectoꝝ. quaꝫ Aresto. nõ soluit. sub
alijs lꝫ terminis ponens inter hoies q̃sdaꝫ
ↄtinentes vel incipientes. alios temꝑatos
tanq̃ pficientes. tercios heroicos tanq̃ p
fectos aut diuinales. De quoꝝ numero he
ctor erat/q̃ videbaꝛ nõ homĩs mortalis es/
se filius ſꝫ dei. Fuit tẽpe Ciceronis ꝛ Sa
lustij ↄcertatio sup hac nobilitate/quã Ci/
cero dicebat se virtutibꝫ ꝛ meritis acq̃sisse.
Erat em̃ arpinas ignobilis vel obscurus/
ſꝫ lumẽ tã p̃decessoribus q̃ posteritati sue.
Salustius vt opponit ↄ̃ fecit tenebras de
decoris nigerrimas p̃oribꝫ suisq̃ sequenti/
bus. Sũt insup apd̃ Salustiũ de bello iu/
gurtino mordacissime ꝛ acerbissime decla/
matões marij haud nobil' parent de/ↄ̃ ꝛ ad
uersus nobilitatẽ q̃ voluunꝛ circa nũc dicã
cardinẽ criminatõis pprioꝝ in nobilibus
facinoꝝ flagitioꝝ dedecoꝛũq̃ moꝝ. Quid
ꝓdest illi quem mores sordidãt/ generatio
clara. Aut q̃d nocet huic generatio vil' quẽ
mores adornãt. Prodest sm̃ Aresto. ad po
litice felicitatis q̃ddã decus. qꝛ nõ oĩno fe
lix ẽ/sm̃ eũ q̃ specie turpissimus ẽ ignobilis ꝛ
sine ple. ¶ Nobilitas v̓o põt sm̃ theologos
magis euchi. vt sit vna pfectissimoꝝ h/sm̃
tres theologicas v̓tutes militãtiũ. Altera
in celesti felicitate ppetuo regnantiũ. Sic
em̃ ds̃ legiꝛ fecisse xp̃ianos gen᷒ electũ ꝛ re/
gale sacerdotiũ. Reges insup ꝛ regnũ tanq̃
nobilissime regnãtes sup oĩa p̃tri in plenis
simo ꝓprij corpis dñio de q̃ Sene. impare
sibi maximũ impiũ ẽ. ꝛ Orati᷒. Latius re/
gnes/fragilẽ domãdo spm̃ q̃ si libiã remo
tis gadibꝫ iũgas. ꝛ vterq̃ peius seruiet vni.
Cõsonat Claudian᷒. Tũc oĩa iure teneb/
cũ poteris rex esse tui. Deniq̃ Salomon.
melior ẽ sapiens viro forti ꝛ q̃ dñaꝛ aĩo suo
expugnatore vrbiũ. Quos oĩs [illegible] au
toritas. Qui fac̃ pctm̃/suus ẽ pcti/ꝛ ita ser
uus vilissime rei. imo nihili. cum nihil fiãt
hoies cũ peccãt. Illd̃ inq̃ nihil de q̃ Joh.
Sine ipo factũ ẽ nihil. Glo. i. pctm̃. q̃d ãt
magis alienũ ab omni nobilitate. quid ꝑ/
sus aduersum sorori sue libertati/q̃ ignobi
lissimum seruitutis tale iugũ/q̃ esse manci
pium tã impuꝝ abominandũ detestabilẽ.
D ¶ Postremo deducere cõbinatões ꝛ com/
paratões oĩuꝫ q̃s numerauimus nobilita/
tum/studiose meditatõi relinquaꝛ. ꝛ occasi
onem dedisse suffecerit ad cognoscendũ p̃/
cipue spẽs sex nobilitatũ in noĩbꝫq̃ magis
in cõi tradunꝛ itellectu. q̃ sunt naturał'/pa/
rẽtalis/honestał'/v̓tualis/heroycał'/supna/
turał'. Quaꝝ singularũ talis est descriptio.
¶ Nobilitas naturał' ẽ eminẽtia q̃dã nota/
bilis hoĩ ꝓueniẽs ex ꝑspicaci iudicio rõis.
Hec ãt p se nõ ẽ moralit' vel meritorie lau/
dabilis. nec ex electõe liberi arbitrij dĩ lau/
dabilis hec. Et postmodũ/ qꝛ teste pho. ij.
phisicoꝝ. Qd̃ modicũ ẽ ꝓ nihilo reputaꝛ.
Tales ꝛ si de iure nobiles sunt. serui de fa/
cto sepe fiũt. ¶ Nobilitas parẽtalis ẽ ꝑemi
nẽtia q̃daꝫ notabilis hoĩ ꝓueniẽs ex laude
ↄditõis parẽtalis. nõ q̃dẽ ex p̃mis parenti
bus/qꝛ cõis ẽ ad oẽs. Hec silr̃ nõ ẽ p se mo
ralit' laudabil'. qꝛ ab extrinseco venit. nec ex
electõe q̃uis ꝓbabil' ẽ (vt ait Aresto.) d̃ bo/
nis bonos nasci. h approbaꝛ apd̃ nos ve/
lut ãthonomatice/militãti in armis statui.
¶ Nobilitas honestał' ẽ eminẽtia q̃dã nota
bilis hoĩ ꝓueniẽs ex bñplacito honestãtis
ipm vel honestantiũ. vel p filial' adoptõeꝫ
a p̃ncipe/vel p ꝓmotõeꝫ ad dignitatem ali
q̃ui vel [illegible] multis modis. Hec silr̃ nõ
est de se moraliter laudabilis/qꝛ venit ab ex
trinseco. nec ex electione ꝓp̃a vt sic. hec con
fert vt hõ sit caput ꝛ p̃ncipiũ generis subse
quentis [illegible] generis cau
da vel termin᷒. Hec posset dici ꝑsonał' vel
aduenticia. q̃m aduenit ꝑsone iã ↄstitute ꝛ
extẽdiꝛ ad eminẽtiã vnã notabilẽ tã eccl'ia/
sticã q̃ tpalẽ vel ciuilẽ magis q̃ nobilitas
parẽtał'. ¶ Nobilitas v̓tuał' ẽ eminẽtia q̃dã
notabilis hoĩ ꝓueniẽs ex assuefactione vel
habituatõe v̓tutũ moralium. Hec qꝛ venit
ab intrinseco ꝛ electiõe de se laudabilis est.
¶ Nobilitas supnaturalis ẽ eminẽtia q̃daꝫ
notabilis hoĩ ꝓueniens ex charitate q̃ sup/
naturalis grã est. p quam hõ fit p adoptõꝫ
filius dei. fit aĩa spõsa xp̃i. fit tẽplũ spũssctĩ.
sine q̃ nobilitates cetere nihil sunt nihil p̃u/
ciũt. Obsunt potius aliq̃n. qꝛ qd̃ altũ ẽ ho
minibꝫ. abominatio ẽ apud deũ. Remanet
q̃ꝫ hõ filius ꝛ vas ↄtumelie apud interitũ
eternũ. ꝛ ideo deterioris ↄditõis sunt bru/
tis. Propterea nulla nobilitas eligibilior est
nulla dignior q̃ esse xp̃ianuꝫ re ꝛ noie. ꝛ ita
p̃clarissimus in rege francoꝝ titulus est q̃
xp̃ianissimus nomineꝛ.

Ubsequenꝛ post dataꝫ nobilitatis I
f descriptõeꝫ generalem/q̃ ꝑticulari/
bus põt adoptari. pauc̃ diuiaꝝ spi
ritaliũ modificatõibꝫ appositis/vt tactũ ẽ
enũeram᷒ insup de nobilitate distinctões tã
in maiori mũdo q̃ macrocosm᷒/q̃ in mio/

m D 5

ri q̃ microcosmus appellat᷑. Superest ꝺ tercio
dicere breuit᷑ ꝺ ĩgbilitate q̃ ꝑ sui descꝑtõ3 ꝯ
riũ satis emicet. Reꝑit᷑ q̃3 ꝑcipue in ꝑuersis
moribꝫ iuxta gꝺ⁹ mltiplices vicioꝝ. ¶ Pri-
mus ĩgbilitatis gdus ẽ in demõibꝫ ⁊ ꝺãna
tis. Alt᷑ in bestialibꝫ ex corruptiõe viciosa
rõnis sub aĩalibꝫ brut᷑. sic̃ eleuat sup hoĩe3
ꝟtus heroica. ¶ Terci⁹ gdus ẽ in irꝑatis q̃
videl3 ex hitu ⁊ electõe cũ certa malicia pec
cãt gl̃iantes cũ malefecerit. ¶ Quarti sũt ĩ-
cõtinẽtes q̃ renitẽtes passiõibꝫ/ s3 nõ firmo
corde vl᷑ aĩo tãdẽ ab eis victi succũbũt. ¶ Ex
ꝑte ꝟo corporis bonoꝝ q̃ fortuitoꝝ ĩgbili
tas ꝯsurgit tripl᷑r. aut ex carẽtia clare ꝓpa-
gatõis. aut ex defectu ꝓp̃e ĩdustrie ⁊ amico
rũ ꝓmotõis. aut q̃ nõ placet ꝑncipibꝫ eos
honorare/ ditare/ vl᷑ nobilitare. Tales dicũ
tur aggrestes vl᷑ ꝟui naturales/ vl᷑ barbari/
vl᷑ bissani vl᷑ obscuri vl᷑ rustici. Determiat ãt
phs. i. pol. illos hoĩes esse naturalit᷑ ꝟuos
⁊ ĩgbiles q̃ deficiũt in rõe ⁊ corꝑe robur ha
bẽt. queadmodũ nobilitas ꝯsistit in clara ⁊
illumĩata rõne. l3 corpus sit debile. Deq̃ di.
ꝯsilio pollet cui vim natura negauit.

Olligamus pro

ꝑte q̃rta q̃druplex ex ꝑmissis corol
lariũ. ¶ Primũ q̃ pulchritudo totius vni-
uersitatis ꝯsistit in ꝯ꟥uatõe nobilitatis. ita
q̃ illud pulchꝝ ẽ qꝺ custodit ordinẽ ꟥uat-
q̃ naturã. Sic̃ ecõtra turpis ẽ ꝑs q̃ suo ñ
cõgruit vniuerso. Quid ãt videre potit or-
dinatius q̃ maioris hui⁹ mũdi spẽ3 ꝑ ꝯca
thenatõẽs duas/ aureã spũaliũ causaꝝ. ⁊ ar
gẽteã corꝑaliũ ꟥m nobilitatẽ influẽdi a su-
perioribꝫ ad ĩfima ꝑ media. ¶ Corrollariũ
scꝺm. ¶ Pax/ sanitas/ sal⁹ libtas cuiuslibet
policie residet in ꝯ꟥uatõe ⁊ honoratõe no-
bilitatis. Ecõtra nihil mag᷑ aduersuz paci
nihil ãplius causatiuũ scismatis ⁊ discidỹ
q̃ nobilitat᷑ vilipẽsio dũ iuxta ꝟbũ ꝓphe.
tumlt᷑uat᷑ ĩgbil᷑ ꝯ nobilẽ. dũq̃ nobiles abỹ
ciũt ꝑuis moribꝫ ⁊ ꝯsilỹs ꝓpriã nobilitatẽ
quã sic̃ nec libertatẽ/ nemo bonus nisi cum
vita ꝑdit. ¶ Corollariũ terciũ. ¶ Libtas/ sa
lus/ ⁊ sanitas microcosmi reponit᷑ et salua
tur in trãq̃llitate nobilitat᷑ sue dũ mẽs sup
ma ꝑncipat᷑ rõni/ ⁊ rõ sensualitati/ ⁊ sensua
litatis ꝑtes nobiliores suas absq̃ ĩpedimẽ
to ꝟtutes exercẽt. sint ĩpe naturales. sint vi-
tales. sint aĩales. Vꝫ eñ ꝯditio nobilitat᷑
ẽ ꝓpriũ vt se nitat᷑ diffundere ⁊ cõicare ⁊ se
q̃dãmõ dare. Ex aduerso ãt ⁊ rusticitas q̃
dr̃ nõ a rure s3 a ruditate satagit raꝑe ad se
esse. Propterea recte paulus ĩducit esse beati
us ⁊ ita nobilius dare q̃ accipe. Et ꝓinde
dãnatius ⁊ sic ĩgbilius diripe est q̃ ꝑdere.
¶ Corollariũ q̃rtũ. ¶ Nulla res põt ita dege
nerare q̃n nobilitatẽ aliquã retineat. sic̃ ⁊ en
titatẽ. ⁊ ita nobilitas ẽ in demonibꝫ ⁊ dãna
tis/ q̃ tñ ideo dicunt᷑ ꝓprie deteriores ex dei
ꝯtẽptu ⁊ blasphemỹs. sic̃ ꝓportõnabiliter
apꝺ viatores blasphemos/ homicidas/ ra-
ptores dei deniq̃ ⁊ sue leg᷑ ꝯtẽptores/ ⁊ ea
ꝓpt ĩgbiles ĩtellige. s3 nõ ẽ in oĩbꝫ maĩfestũ.
Propterea nobilitas vna vl᷑ altera colit᷑ ⁊ ho
norat᷑ q̃usq̃ hõ ille q̃ dĩ nobil᷑ q̃ in celi lon
ginquã abỹt regionẽ accipe regnũ p̃ris/ re
uertet᷑ ad iudiciũ manifestaturus abscõdi
ta cordiũ. dũ alligabit reges ꝑuaricãtes in
cõpedibꝫ/ ⁊ nobiles degeneres in manicis
ferreis vbi sempitern⁹ horror inhitabit. No
biles ꝟo merit᷑ ⁊ grã ꝑditos/ vocabit dicẽs
Venite bñdicti p̃ris mei/ ꝑcipite regnũ qꝺ
voꝫ ꝑatũ ẽ ab origie mũdi. Plẽa ꝑsus et-
na iocũdissimaq̃ tal᷑ erit nobilitas. Finit

Sequit᷑ tractatus

eiusdẽ de ꝯsideratõibꝫ q̃s dꝫ hr̃e ꝑnceps.

Laro eruditori ⁊ ꝓfessori/ sere
nissimi ꝑncipis/ dñi karoli se
primi grã dei frãcoꝝ reg᷑ Jo
hãnes ꝺ gerson salutẽ. ⁊ ad ꝑ
fulgidũ sapĩe culmẽ ꝓlẽ regis
sclytã ꝓuehere. ¶ Si laudabil᷑ ⁊ meritoria ẽ
pueri cuiuslibet eruditio ad religionẽ ⁊ ꝟtu
tes (cũ stulticia colligata sit in corde ei⁹ sen-
susq̃ ⁊ cogitatio ꝓna sint ĩ malũ) q̃s nõ vi-
deat q̃ laudabilioris sup modũ meriti sit ẽ
agere ĩ filio regis. q̃ regnaturus ⁊ gubnaculũ
seu clauũ classis tot⁹ reipublice/ moderatu-
rus expectat᷑. ¶ Age itaq̃ qꝺ agis vir ornã-
te. nõ deerit petitõibꝫ tuis mea q̃ad potue-
rit sedulitas. En opusculũ triũ dieꝝ suscipe
(q̃le tu puto q̃sisti) cõplectẽs in se ꝯsiderati-
ones seu meditatiõẽs aliq̃s ex ꝑsona ꝑnci-
pis noĩati. Quẽ tecũ bñ valere desidero q̃m
in salute ei⁹ nr̃a reponit᷑. Vale ẽ. ⁊ circumso
nãtes ꝓcellose curie fluct⁹/ tu ex sublimi rõ-
nis arce vl᷑ specula/ tãq̃ ex alta rupe/ ĩptur
batus circũspice. Finit ꝓlogus.

Prima particula in

qua ꝯtinet᷑ orõ ꝓ recognitõe ꝓprie ꝯditio-
nis ⁊ grãrum actõe/ petendo sapiã3 ex ver-
bis Salomonis.

Ex regū ihu benignissime pn
ceps pacꝭ p quē reges regnāt
r τ in cuiꝰ māu sunt oīa iura re/
gnoꝝ. deꝰ vnꝰ in trinitate pfe/
cta cū pr̄e τ spūsctō initiū τ fi/
nis cuiuscꝫ rei. creator τ amator generꝭ hu/
mani. atꝫ ipiꝰ postq̄ pierat misericordissimꝰ
p passionē suaꝫ repator deꝰ misericordiaꝝ τ
totius ꝯsolatōis. ds meꝰ τ rex meꝰ. Recor/
dor obsecro in grāꝝ actōe/ queadmodū li/
beralissimo puidētie tue dono sapiētissimo
puidentie tue ꝯsilio dignꝰ es formare me
portōꝫ aliquā creature tue cū nō esset. τ edu
cere gemētē τ nudū ex vtero mr̄is mee ācil/
le tue. Dans postea renasci denuo felicꝰ in
gremio eccl'e spōse tue mr̄is oīuꝫ pie viuē/
tiū. τ h̄ p lauachꝝ regeneratōis i baptisma
te. faciens de filio ire filiū adoptōis τ grē p
ifusionē spūsscti i fide spe τ charitate cū ce/
teris ꝟtutibꝫ τ donis aīaꝫ meā ornātibꝫ atꝫ
firmātibꝫ. Dedisti pterea mihi pupillo τ ad/
uene tuo in loco pegrinatōis huiꝰ velocissi
me trāseūtis/ corpusculū vegetū τ sanū/ cū
integris sensibꝫ ad subꝟuiēdū aīe capiti sui
ipius. p ꝯsecutōe finis sui in diligēdo te ex
toto corde/ tota mēte/ totaqꝫ ꝟtute p obedi
entiā mādatoꝝ tuoꝝ. Originē isup tribui/
sti regalē atꝫ clarissimā/ iuxta nomē magno
rū q̄ sūt in t'ra/ τ ꝟm fugitiuos scl'i peūtis ho
nores. deducēs ad me iura pmogeniture p
regnādo tādē successiōe legitīa apud xp̄ia/
nū ppl'm frācie q̄ tibi ē int' ceterōs cultu qdā
sacratiore dicatꝰ. Et qbꝫ h̄ meritis meis ta
lia tātaqꝫ sup ceteros hoīuꝫ ꝯsodales τ frēs
meos? Tu scis dn̄e ds meꝰ τ rex meꝰ qm̄ ex
sola dignatōe misericordis grē tue. Nā qd me
fuisseꝫ dū nō esseꝫ/ vel dū ifans essem? ¶ Et
ecce nūc put ꝯfitebatꝛ tibi rex salomō paci/
ficꝰ qndā amabil' tibi τ sortitus aīaꝫ bonā
ego suꝫ puer puulꝰ τ ignāꝝ egressuꝫ τ introi
tū meū. τ fuꝰ i medio ppl'i quē elegisti ppl'i
infiniti τ q̄ dinūerari nō pōt τ supputari p
mltitudie. Dab ḡ ꝟuo tuo cor docile vt pos
sit iudicare ppl'm tuuꝫ. τ discernere int' bo/
nū τ malū. qs em̄ iudicare pōt ppl'm istuꝫ/
ppl'm tuū hūc mltū? Deus ḡ patꝝ meoꝝ τ
dn̄e misericordie q̄ fecisti oīa ꝟbo tuo τ sapīa
tua ꝯstituisti hoīem/ vt dn̄aretꝛ creatura q̄ ē
a te facta. vt disponat orbē t'raꝝ in eq̄tate et
iusticia. τ i directōe cordis iudiciū iudicet/
da mihi sediū tuaꝝ assistricē sapiam. τ noli
me reprobare a pueris tuis qm̄ ꝟuꝰ tuꝰ ego
suꝫ τ filiꝰ ācille tue hō ifirmꝰ τ exigui tpis τ
minor ad itellectū iudicij τ legū. Et siqs erit
ꝯsūmatꝰ int' filios hoīum/ si ab illo fugerit
sapīa tua/ in nihilū cōputabitꝛ. tu āt elegisti
me futuꝝ regē ppl'o tuo τ iudicē filioꝝ tuo/
rū τ filiaꝝ. Mitte ḡ sapīaꝫ de cel' tuis sctis
τ a sede magnitudis tue. vt mecū sit τ mecū
labōret τ sciā qd acceptū sit apd te sp. Amē

Scd'a particula ꝯti

nēs ꝯsideratōeꝫ exhortatoriā suppl'ꝰ velut
ad aīaꝫ suā vt se statūqꝫ suū recogitet.

Duoca nūc teipāꝫ o aīa mea aīa
a ad imaginē dei facta/ aīa pciosa
xp̄i sanguīe redēpta. Cōstitue te
corā ocul' tue ꝯsideratōis/ in lu/
mine rōnis τ catholice charitatis. dum ad
pn̄s sola es. dū nō circūstāt nec inturbāt
ꝯcursus ppl'ares. Cōfabulare mō tecuꝫ in
secreto thalami tui interrogās temetipāꝫ qd
tu es τ ad qd tu facta es. Quid te agere/ q̄ tē
dere ꝯueniat? Qm̄ si te ꝯditōeꝫqꝫ ppriā ne/
scieris vt regas te τ saluas te. Quid pde/
rit si vel alia cognoueris vel reteris? Anuero hū
est satis q̄ moneo. ¶ Sed rn̄de pcor qd di
cis de te aīa mea? Quid vides? Nonne tu
ocul' tue ꝯsideratōis hac illacꝫ circūuolu
tis vides q̄tuor regna. Vnū sup te ad qd
aspirare. Aliud circa te qd honorare. Ter/
ciū inter te qd moderari. Quartū sub te qd
tueri posita es? Magnum pfecto/ magnuꝫ
valde negocium arduum difficile imo sine
coadiutrice grā dei impossibile tibi ppi si vi
gilanter attenderis cōmissum est. Nullus
ppterea tibi deinceps dissimulādi/ nullus
negligent' agēdi locus relinquitꝛ o aīa mea/
ne pereas ab h̄ regno q̄druplici. sed toto vi
riuꝫ conatu tendas ad regnū celeste sup te.
colas regnum eccl'ie iuxta te. modereris re/
gnū psonale intra te. ptegas regnum tpale
sub te. O te felicē q̄terqꝫ btāꝫ si hec ita pege
ris. si sub rege regū dn̄o iesu xp̄o talit' regna
ueris ¶ Vides itaqꝫ regnum celoꝝ supra te
illud em̄ tibi purum fidei lumen ostēdit. de
quo tanta gloriosa p os loquitꝛ ppheticum
τ apl'icū. q̄ nec oculus vidit/ nec auris au/
diuit/ nec in cor hoīs ascēdit q̄ pparauit
deus diligentibꝫ se. Quidni igitꝛ te totā ad
hoc regnū dei pmo querendū τ iusticiā eiꝰ
extēderis vt cetera oīa adijciantꝛ tibi? Illic
patria tua est. illic portus placida manens
q̄ete. Illic triumphalis aula quā incolunt
ciues sctōꝝ τ domestici dei pr̄es tui/ τ ꝯso/
dales futuri. Ad hoc em̄ cōdita es vt post

angustias pñtis exilij illic regnes in eter/
num. Somniauit h oliz sz obscure nimis
affricanus ille Scipio. q̃ bñ regẽtibꝫ rem/
publicã/certũ in celo locũ dedicatũ esse te/
stat᷑. vbi terris mortui viuũt. Nunq̃d non
hoc regnuz assidue postulas. dum p̃ceptis
salubribꝫ monita dicis. Adueniat regnum
tuum? ¶ Uides rursum alteꝝ regnuz iuxta
te. qd̃ qꝛ ad exẽplar huius p̃mi ꝯstitutũ est
appellat ip̃m frequenter rex nr̃ iesus regnũ
celoꝝ. Nam ꝛ iohannes vidit eccl'iaz qua/
si descendentẽ de celo/ꝛ Moyses arcam te/
stamẽti/figuratiuã huius eccl'ie fabricauit
sicut in mõte sibi mõstratũ est. Hãc hono/
rare hãc te colere ab hac legis p̃cepta totã
q̃ tenorẽ p̃cordijs o rex regnũ dei suscipe ne/
cesse ẽ. Quid eñ aliud est regnũ h eccl'e nisi
domus dei ꝛ porta celi? p quam portã ꝛ nõ
aliam si quis introierit saluabit᷑. Ita tamẽ
si meminerit se militare debere. Nam ideo
militãs dr̃/q̃tinus tandẽ regnũ illud supi⁹
is q̃ bñ certauerit triũphatoꝛ irrũpat. Au/
di demũ q̃ pacto mr̃ez hãc eccl'iaz q̃ te rege/
nerauit in xp̃o posita es honorare. Hono/
rẽ (inq̃t scp̃tura sacra) hẽbis mr̃i tue in oĩbꝫ
dieb9 vite tue. Et iteꝝ. ne dimittas ait legez
mr̃is tue. Nã ẽ maledict⁹ a deo q̃ exasperat
N mr̃ez. ¶ Uides p̃terea regnũ terciũ intra te
sic loq̃t᷑ xp̃s dicẽs. Regnũ dei intra vos ẽ.
de q̃ phoꝝ cõcordat sñia q̃ se regere/maxi/
mũ ẽ imp̃iũ. Et q̃s illic rex sub deo statut⁹
est? Utiq3 rõ libera. de q̃ dictũ ẽ ab vno sa/
piẽtũ. Si vis oĩa tibi subijcere/subijce te
rõni tãq3 regi. Qui sũt militãtes ꝛ ꝯsiliarij?
Plãe v̾tutes ip̃e interiores/tã insite q̃3 acq̃
site. Quos deniq3 dicemus in h regno ser/
uos? Nimiꝝ sensus ip̃os corp̃ales visum/
auditũ gustũ olfactũ tactũ ꝛ ip̃3 coꝛ. Per
uertit᷑ g̃ istd̃ regnũ si dñantibꝫ tyrãnice mẽ
bris corp̃is/rõ maledicta subfuit. Si p̃/
terea p v̾tutibꝫ vicia sediciosa succedũt. vt
si prudẽtiã ꝯsiliatricẽ optiaz vicit malicia.
si ꝯtinentiã luxuria iugulat. si fortitudinẽ
ignauia vel temeritas enecat. si iusticiã de/
mũ iniq̃tas d̾ iudicij throno deturbat. ¶ Ui
des ad postremũ o aĩa regnũ q̃rtũ sub te. re
gnũ. s. p̃clarissimũ frãcoꝝ cũ suis appendi
tijs. cui⁹ ad te regimẽ hereditaria successiõe
deuoluit᷑. Cõstituit᷑ ãt sub te regnũ istud in
subiectiõe debita triplicis status p̃ncipal'.
Stat⁹ vn⁹ ẽ militãtiũ. Ali⁹ clericoꝝ. Ter/
ci⁹ burgẽsiũ. Et h triplicitas nõne cõgrua
signatõe figurat᷑ i triplici lilioꝝ flore aureo

scutũ tuũ qd̃ celico nitore fulget ornãtiuz?
Habes illos de p̃mo statu tanq̃3 brachia
fortissima ad corpus tuũ mysticum qd̃ est
regalis policia defendendum. Habes ali/
os tanq̃3 oculos p̾spicaces ad oĩa discernẽ
dum. Habes reliquos velut pedes fixos
humi ad sustẽtandũ. Ubi placet attendere
quia nihil hoꝝ membroꝝ dicere põt ad al/
teꝝ. op̃a tua non egeo. Errabunt itaq3 ma/
nus ꝛ pedes seseq3 ꝯfundẽt si desint oculi/
manibus v̾o debilitatis vel rescisis q̃s vel
pedes vl' oculos tuebit᷑? Collabentibꝫ aũt
pedibus vt reliquũ omne corpus reipub/
lice decidat/necesse ẽ. ¶ Aspexisti puto o ani
ma mea multiplex negociũ3 te circundans
vndiq3 simulq3 cũ p̃iculo. si nõ vt reginam
talem q̃lẽ decet temet habueris. Nam tãto
esse humilior atq3 ad s̾uiendũ p̃mptioꝛ q̃s/
q3 dz et munere. q̃to se obligatiorem ꝯspi/
cit in reddẽda rõne. Quamobreȝ noli p̃coꝛ
negligere vel ingrata vel impia gr̃am voca
tionis tue ad q̃druplex istud regnum. Noli
te in odiosam tyrannidem peruerse detru/
dere. Sz regnũ p̃mũ desidera quo nihil be
atius. ꝛ hoc sup̃ te. scd̃m regnuz glorifica q̃
nihil sacratius/ꝛ h iuxta te. terciuz regnum
ordina quo nihil honestius/ꝛ hoc intra te.
quartũ regnũ saluifica quo nihil fructuosi/
us/ꝛ hoc subter te. Sciens absq3 vlla du/
bitatõe. qꝛ de oĩbꝫ his optet te reddere rati
onem. s. ad gloriam eternam si recte feceris.
Sin aũt horrẽde ꝛ cito repentinus sup̃ue/
niet interitus. qd̃ p̃hibeat miserator ꝛ mi/
sericors deus rex tuus qui ẽ benedictus in
secula. Amen.

Tercia particula in

qua ꝯtinet᷑ ꝯsideratio sup̃ recogitatõe peri/
culoꝝ ex p̃dictis ortũ habens.

g Loriose rex celoꝝ/magn⁹ ꝛ terri D
bil' in ꝯsilijs sup̃ filios hoĩum ꝛ
apud oẽs reges t̃re. q̃ volente re/
gnãt. q̃ nolẽte nõ subsistũt/neq3
eñ saluat᷑ rex p mlt̃ã v̾tutẽ. Hodie siq̃dem
rex ẽ/cras morit᷑ si iusseris. Expauesco nũc
vehement᷑ ꝛ totus horrore contremisco/vi
dens ꝛ sentiẽs culmẽ p̃ruptũ status regij q̃
me pueꝝ tuũ sublimãdũ assũpsisti. Prohi
be dñe de⁹ me⁹ dñe mi̾icordiaꝝ q̃relã illaz
dauiticã a s̾uo tuo. Eleuãs allisisti me. sic
ꝛ alter ait. Tollunt᷑ in altuz/lapsu grauiore
vt ruant. Nam q̃to gradus altioꝛ/tãto ca/
sus grauioꝛ. ¶ Ue mihi ve si collabi permi/

seris. Collabar ꝓ̃o cornuā ꝛ ꝯfringar/si me
nō suffulserit iugiꝰ omp̄s ꝟtus dextere tue.
Q̄m si difficile ē corpus ꝓꝑriuꝫ ꝛ vnicum
sub ordinato regimine subijcere legibꝫ ra/
tionis/quēadmodū lamentaꝰ apl'us voce
expientie q̄tidiane/sꝫ miserabilis emittēs.
Ego infelix homo q̄s me liberabit de cor/
pore mortis huius: ꝓpꝰ qđ statuerūt pluri
mi viroꝝ fortiū/ sese subducere ab oī altera
dn̄atōe. imo ꝛ societate multoꝝ. Que ē for/
titudo/q̄s sensus/q̄ sapia in corpore ꝑuulo
atq̃ puerili vt sp̄ūale regimē atq̃ tp̄ale tot
hoīuꝫ/tot capitū/tot moꝝ/tot sn̄iaꝝ/tot ad
uersis insultibꝫ vndiquaq̃ pulsatoꝝ/pos/
sim vel ꝓtegere vel regere sub vna pacis le/
ge: ¶ Heu me. Cur regni ꝛ corone statuꝫ q̄/
nis deinceps acclamare felicem audeat for/
tisq̃ h̄re. quē tot irruētibꝫ vndiq̃q̃ curaruꝫ
flatibꝫ/tot naufragijs ꝛ ꝑiculoꝝ hostilium
ꝓcellis cum discrimine mortis nedum p̄n̄
tis sꝫ eterne cognouerit expositū: O corōa
speciosa magis q̄ ꝑ̄ciosa/plus expauescen
da q̄ applaudenda/quis tuū pondus fer/
re poterit/q̄m tot homīes ponis sup caput
vnū: Mixꝫ si nō illud opp̄sseris. Et oppri
mes scio/nisi supuenerit leuamē ex alto/le/
uamē a te deo meo ꝛ rege meo. q̄ vt adiutor
ꝛ ꝓtector mihi fias in saluteꝫ supplex oro.
¶ Vos insup q̄cūq̃ deo ꝓuidēte regēdos
accepturus sum vel accepi/peto ꝑ̄cor ꝛ ob
testor nolite afflictōes īducere. Iuuet vnus
quisq̃ nō aggrauet pōdus meū. Hic fideliꝰ
ꝯsulat. h̄ ꝓtegat viriliꝰ. inuigilet alꝰ in sollici
tudīe domestica. alꝰ in orōne deuota semet
hūiliet. Quilibet deniq̃ in officio sibi cō/
misso vel accōmodato absq̃ vlla rep̄hēsiōe
vigil agat. ¶ Simus oēs inuicē mēbra in/
ter que caput sicut plus influit motū sensū
ꝛ opatōeꝫ inter cetera. sic ad eius custodiaꝫ
reliqua videmus sine vlla ꝑiculi ꝓꝑrij ꝯsi
deratione ꝓtinus exponi. Alioq̄n si dissen
timus inuicē/si nosmet opprimimꝰ/q̄d su/
perest nisi vt vniuersum regie policie corpꝰ
intereat ꝛ ꝓꝑrie oppugnatōnis mole ruat:
Auertat hāc insaniā a nobis ꝟuis suis rex
potētissimus sapiētissimus ꝛ optimus cu/
ius regnū ꝛ imperiū sine fine ꝑmanet in se/
cula seculoꝝ. Amen.

Quarta particula

in q̄ ꝯtineꝰ quēadmodū lectio ē vtilis ꝛ ne/
cessaria ꝓ regendo. Et loquiꝰ princeps ve/
lut ad animā suam.

P
Ostulasti iā (o aīa mea) mitti tibi
sapiāꝫ de cel' sctis ꝛ a sede mag/
nitudis dei. Recte ꝑfecto. q̄m va
ni sunt hoīes in q̄bꝫ nō est sapia.
Ceci sūt brutales sūt/ipi q̄ꝫ ad oē opꝰ malū
[illegible] Sciunt ṫn
q̄ ꝓ̄sto ē sapia. si bona fide ꝛ toto corde po/
stulaꝰ ab eo q̄ dat oībꝫ affluent̄ ꝛ nō īproperat.
Et q̄m inuisibilꝰ ē natura sua/mittit vnam
ex āncillꝰ cuiꝰ nomē ē lectio studiosa. hec oī
eruditōe plēa. oī genere libroꝝ circūdata ꝯf
fert doctrinā bonā oībꝫ q̄rētibꝫ sapiāꝫ ꝑ̄ser
tim si comes fuerit soror eiꝰ ꝓfūda medita/
tio vel attēta ꝯsideratio. Proclamat itaq̃/
si q̄s ꝑuulꝰ ē veniat ad me. Et ad reges lo/
cuta ē. erudimi q̄ iudicatis terrā. Quietiā
ꝟtutes ip̄e comites tue hm̄ōi approbatas
ꝑ̄cipue q̄druplici reḡ/de q̄ iā audisti. q̄ sunt
orō deuota. īstitutio sctā. disciplīa tp̄ata/ꝛ
iusticia moderata. Attēde quia lectio docet
orōnē q̄ defuit reḡ celoꝝ vt acq̄raꝰ. Lectio
docet īstitutōeꝫ sctāꝫ q̄ defuit eccl'astico re
gno vt stabiliaꝰ. Lectio docet disciplinam
tp̄atā p̄ quā regnū tercium ꝑsonale moderaꝰ.
Lectio docet iusticiā moderatā p̄ quā reg/
nū tp̄ale ꝛ politicū gubnaꝰ. ¶ Desꝑare for/
san potueras o aīa si tali doctrice caruisses
nūc in speꝫ assurge. sciēs q̄ cū comitibꝫ su/
is docebit lectio te đ oībꝫ si (vt p̄dictū ē) co/
assūpta fuerit soror eiꝰ meditatio vel attēta
ꝯsideratio. Sētio ṫm̄ q̄d nūc vltra req̄ris o
aīa mea. Vis assigīre tibi q̄sdā īdustrias q̄
te doceāt bn̄ vti lectōe studiosa. fiat. ¶ Ha/
beto ꝓ̄mā hāc īdustriā/vt sit tibi bōa libro
rū decor ꝛ copia. Etenī si glīaꝰ q̄libet opi/
fex ī abūdātia istroꝝ artꝫ suoꝫ. si placet mil'eꝫ
ornatꝰ vestiū. si ꝑl'imos delectat thesauro/
rū multꝰ accuꝰ. oportet lōge āplius placere ti
bi diuitiās libroꝝ loquētiū nob̄ q̄ volumꝰ
ꝛ q̄rimus. q̄ ip̄os etiā abn̄tes etiā mortuos
imo ip̄m deū cū āgelis ꝛ sctis oībꝫ faciunt
miscere nobiscū colloq̄a sctā. ꝛ a lectōe redi
re potes sp̄ vel melior vel doctior. Hinc p̄/
terea vitaꝰ matrie maloꝝ omnium sentina ꝛ
incentrix ociositas de q̄ bn̄ enūciauit q̄ di/
xit. Ociū sine lr̄is mors ē ꝛ viui hoīs sepul
tura. Et Hiero. Ama sciāꝫ scp̄turaꝝ ꝛ car/
nis vicia nō amab. ¶ Altera subiungiꝰ in/ Q
dustria vt q̄tidie certis horis ꝑ̄sertim đ ma
ne ac sero/loquaꝰ tecū lectio. te vꝰ legēte vel
audiēte. Hec āt lectio ꝑ̄cipue matutīa/ꝯue
niētior erit de euāgelio vel ep'la diei. vel de
legenda scti cuꝰ ageꝰ celebritas/maxime si

sermo defuerit. Nec fuerit tibi verecūdū si
subiici videaris vel ꝯfessori tuo vel alteri re
cogitās qꝛ nō sibi sȝ deo [illegible] cōi ꝓ
prie vtilitati te subiicis. ¶ Alterā qȝ legim⁹
idustriā fuisse apd̄ veteres q̄ in ꝯuiuiis/ad
tybias egregia supioꝝ opa carmīb⁹ cōphē
sa pāgebāt q̄ ad ea imitāda iuuētutē alacri
orē redderēt. Qd̄ laudās valeri⁹ autor hui⁹
hystorie ꝓclamat. Quas athenas. quā sco
li q̄ ali [illegible] studia huic domestice disci
plie ꝓtulerit. Nec p̄terea lectio modulata nō
ne cōpesceret varios ꝛ incōditos tumult⁹
ne dicam⁹ in detractōib⁹ ꝛ maledictis. Nec
fama qȝ vtinā de frācie regno apud alias
natōes gl'iosior esset. Fert adhuc apd̄ icly
tū ducē Borboniū hui⁹ disciplie claꝝ dec⁹
obſuari. ꝛ ꝑfecto domū tuā (o aīa mea) do
mū regiā decet sctitudo tal. in q̄ nihil obsce
nū. nihil īpudicū. nihil īordinatū. nihil sa
crilegū. nihil blasphemū. nihil nō seriū di
sciplinatū ꝛ sctm̄ videat ꝛ audiat/ꝓclamet
¶ Alterā rursus addam⁹ industriā vt freqn
ter ea q̄ vel visa fuerit/traducant ad mores
velut ex filiis filia/ꝛ ex figuris figurata no
tent. Exēpli grā. Queris hr̄e tunicā deco
rā. mūdas man⁹. splēdidū ꝯuiuiū. seruos
obediētes. cattulos blādiētes. Curaueris
hr̄e ꝓportiōalia moꝝ ornamēta. habeto vt
tunicā ꝟtutū decorē. habeto nuptialē cha
ritatis vestē. ne reiiciaris ꝯfusus a nuptiis.
Mūdas qȝ opatōnis man⁹ tene. Fac tibi
ꝑinde ꝯuiuiū iuge spūaliū sic a subdita ti
bi creatura vis fieri. Nūqd tibi in hūc mo
dū deerūt libri q̄s legere fas hēs. Nā p̄ter
libros scp̄ture noiat mūd⁹ iste tot⁹ liber na
ture sic in temet retines libꝝ ꝯscie. Iuxta cu
ius inscp̄tōez te noueris finalit iudicandū
Quietiā vita cuiuslibet viri iusti ꝛ prudētis
lib ē exēplaris/i q̄ legere ē ex vultu ex gestu ex
vniuersa corpis cōpositōe/mores bonos.
in mal ꝟo ꝑ ꝯriū. Rursus omis institutio
eccl'astica/i vestimētis mistroꝝ ꝛ ceteris or
R namētis/lib ē mysticoꝝ sensuū plen⁹. ¶ Po
stremo [illegible] ad
ꝑfectā sufficiētēq; sapiaȝ ꝓ regno q̄drupli
ci mēorato/nl'a vnq̄ te lectio vel idustria
vel ꝯsideratio ꝓꝑa deducet. qn̄ egeas assi
due mutua cōicatōe familiariū ꝯsiliarioꝝ/
tāq̄ q̄rūdā vocaliū. Nā ibi salus vbi mul
ta ꝯsilia. Sit āt ꝯsiliari⁹ fid⁹ in ꝑmis deo ꝛ
tibi. Nā q̄ deo neq̄ ē cui bon⁹? sit p̄terea cha
ritatiu⁹/patiēs/benign⁹. q̄ n̄ sit ābitiosus/
nō iflet/n̄ q̄rat q̄ sua sūt sȝ q̄ cōia. sit verax i
ꝟbo. ꝯstās iudicio. secret⁹ i cōmisso. sit do
ct⁹ ꝛ expt⁹ i his q̄ petūt. qm̄ cuilibet expto i
arte sua magis credēdū ē. Antiqu⁹ isup in
q̄b⁹ maior sapia ꝛ prudentia certior ꝓpt ex
perietias mltiplices doctrices optias repi
tur. ¶ Esto cū talib⁹ assidu⁹ vitans ꝑuoꝝ ꝛ
stultoꝝ ꝯsortia/q̄ꝝ colloq̄a corrumpūt bo
nos mores/ꝛ ipis acq̄esce. Quid eñ min⁹
tolerabile/q̄ si vniuersā rēpublicā vna vni
us snia ꝑsumet ꝓ libito ꝟsare reuersareq; cū
verissime dicit canō. Qd̄ oēs tāgit ab oib⁹
dȝ approbari. Ab oib⁹ intellige vel a maio
ri oiuȝ saniorisq; ꝯsilio. Regna q̄ppe sicut ꝛ
respublica/n̄ tm̄mō sūt regū sȝ oiuȝ sub eis
fatemur tn̄ qꝛ alio ꝛ alio mō. Ad vnum tm̄
cōis sufficiētie ꝛ pacis cōmodū vt vniuer
sa ꝯsilia ꝛ opa referant necesse est. ¶ Credo
qꝛ nihil ē qd̄ ita stabilire pōt regnū q̄lelibet
vl spāle vl eccl'asticū vl tpale politicū quē
admodū si assumāt in ꝯciliis ꝛ officiis atq;
dignitatibus [illegible] amatores
boni publici. Nā vbi defuerit amor iste/le
ges q̄tūlibet multiplicate ꝛ optime. nō tm̄
nō ꝓsunt/sed in arma nequitie ꝯuertunt. ꝓ
pterea ve ve ꝑficientib⁹ tales amantes seip
sos/aut qui vt ꝑficiant suadent vel extor
quent. ¶ [illegible] sapiam et
totis ꝑcordiis tibi mitti a deo q̄ vias tuas
dirigat in q̄ ꝯsilia tua sp̄ ꝑmaneāt/cui⁹ vn
ctio docet de oib⁹ mūdos corde. Alioqn re
probat dn̄s cogitatiōes ppl'oꝝ ꝛ reprobat
ꝯsilia ꝑncipū. Cōsiliū āt dn̄i in eternū ma
net qd̄ insequēs nō errab. Inscq̄ris āt nū
q̄ meli⁹ q̄ colūbia simplicis ꝛ pure oꝛonis
pēna fretus ꝑ quā volabis ad eū ꝛ req̄esces
salua facta a pusillanimitate spūs ꝛ tēpesta
te. fiat fiat.

Quinta particula

in q̄ ꝯtinet ꝯsideratio sup habendis libris
ꝑ lectōe studiosa.

S e

Docta es o aīa mea quēadmodū
lectio studiosa doctrix ē discipli
ne dei tanq̄ ancilla sapie. Nec le
ctio libris [illegible]
dū venenatis heresuȝ ꝛ erroꝝ ꝛ spurciciaꝝ
sordib⁹ carent. Tales in ornamentū ꝛ the
zaurum ꝛ ꝑfectū tuū iubeas aggregari/ne
dū ꝑ te sed ꝑ cōsortib⁹ tuis/nec vt studiosa
multitudine te ꝑgraues/sȝ varietate grata
delectes. Deniq; magnificētia regal q̄ ꝓfu
sa ē totiēs in reb⁹ hūilib⁹ min⁹ vtilitatis at
tēde q̄ ꝓfusior esse debeat/i ꝯstitutiōe bib

[illegible] libtarie cuiusdā de mediocri vl fami
liaris ꝛ q̄ portatil' esse possit/velut altera q̄/
dā arca testamēti ꝑ desertū hui⁹ mūdi. Sub
scribūt igit velut ī scedula libri q̄s necessa/
rios hēas. ¶ Pri̊o biblia/ꝑ̄cti q̄ ad historias
ꝛ documēta moralia. ¶ Itē postilla de lyra.
q̄ l're magis heret. ¶ Itē tractat⁹ de vicijs ꝛ
ꝟtutib⁹ in latio. ¶ Itē tractat⁹ de vicijs ꝛ ꝟ
tutib⁹ in gallico. q̄ dī sūma regī. ¶ Itē mar/
tirologiū scōꝝ q̄le ē apd̄ carth. ¶ Itē legēde
sctōꝝ ꝛ vite patꝝ ꝛ speculū historiale vincē
tij. ¶ Itē meditatōnes ꝛ orōnes deuote. vt
Aug⁹. Ansel. Bern̄. ꝛ alioꝝ. ¶ Itē collecto
riūz q̄rūdā opusculoꝝ ī gallico nuꝑ edito/
rū. de p̄ceptis dei. de examine ꝯscie. de scia
bn̄ moriēdi. de ꝯtēplatōe. de mēdicitate aīe
Sermo de passiōe xp̄i q̄ incipit/ad deū va
dit. Sermo d̄ mortuis. sctā ḡ ꝛ salubris ē
cogitatio. ¶ Itē exhortatio d̄ triplici via re
gis. Viuat rex. de scala mystica sub metro.
Collatio exhortatoria ad pacē. Fiat pax.
Collatio exhortatoria ad iusticiā ꝛ ꝯcordi
am. Iurisdictionū eccl'astice ꝛ tp̄al. ꝛ q̄dā
a[illegible]. ¶ Itē liber egidij de regimine p̄ncipū.
¶ Itē libellus de q̄tuor ꝟtutib⁹. ¶ Itē yco/
nomica ꝛ ethica ꝛ politica Aristo. trāsla/
te in gallicum. ¶ Itē Ualerius maximus
ꝛ Frontinus de strategematibus bellicis.
¶ Itē Salustius. ¶ Itē Uegetius d̄ re mi
litari trāslatus. ¶ Itē Boetius d̄ ꝯsolatōe.
¶ Itē seneca de clemētia ad nerōnē. ¶ Item
vulgati autores Catho. Theodolus. Eso
pus cū silib⁹ trāslati. ¶ Item liber de spera
translatus ꝑ aliq̄li cognitiōe philosophica
huius mundi. ¶ Item cronice Francorū.
¶ Item Titus Liuius. ¶ Item Suetoni
us de. xij. cesarib⁹. ¶ Item Augustinus de
ciuitate dei trāslatus ꝛ expositus.

Sexta particula in

qua ꝯtinet orō complectēs breuissime pū/
cta nr̄e religionis xp̄iane.

T Sapia q̄ ex ore altissimi ꝑdij
sti attingēs a fine vsq̧ ad finē
o fortit suauit'q̧ disponēs oīa/
veni ad docēdū nos viā pru/
dētie Sic te flagitat puer iste
puulus ig̃rās egressuz suū ac introitū stās
in medio ppl'i ifiniti ꝛ q̄ dinūerari nō pōt.
Assis ḡ iugit puero tuo tu sapia dei p̄ris ie
su x̄p̄e docens īterno ꝛ viuaci afflatu. sp̄ūs
tui scti. q2 nisi tu apiētē sensuz [illegible] intelligā
tur scpture/nulla lectio ꝓficiet. Solus q̄p
pe dign⁹ es apire libꝝ ꝛ soluere signacl'a ei⁹.
q̄ salomōi du[illegible] ꝛ danieli pueris itelligen/
tiā. q̄ ppħis ꝛ apl'is idiotis sapiaz ifudisti
Assit mihi comes ꝯtinu⁹ āgelus tuus q̄ ad
meā vniuersiq̧ regni tui x̄p̄ianissimi custo
diā deputatus ē. dono tuo ꝓtegat ip̄e sp̄ ne
ꝑualeāt inimici. Assit ꝛ illa regia celoꝝ glo/
riosissima mr̄ tua cū btīssimo diony. ꝛ Lo/
doui. ac oīb⁹ sctis regni celestis. q̄ hostiles
oēs isidias ꝛ assultus potēti ꝟtute depellāt
¶ Da mihi puero tuo benignissime iesu fi/
dē ītegrā ac viuā de collectis credēdis in
symbolo. Credo in deum ꝛc̄. Et reliq̄ q̄ sub
duodenario articuloꝝ ꝯtinent/q̄ꝝ veritas
tot miraculis/tot reuelatōib⁹/tot testionijs
martyꝝ/tāta ꝯtētoꝝ rōnabilitate/ probata
fulcitaq̧ ꝯsistit. vt īsana sit ꝑ̄sumptio n̄ cre
dere ꝛ nolle redigere itellectū in obsequiūz
fidei sub te deo nr̄o. q̄ potētior absq̧ vlla cō
paratōe atq̧ sapiētior es q̄ꝫ intelligere valea
mus cū sis illō q̄ maius excogitari nō pōt.
¶ Da sil' obediētiā ꝓmptā ad tua decē p̄ce/
pta ꝯscpta oli digito tuo/in tabul' duab⁹ la
pideis. Quoꝝ snīa est. ¶ Unū crede deum/
nec vane iura ꝑ ip̄m. ¶ Sabbata sctifices/
hēas in honores parētes. ¶ Nō sis occisor
fur mechus testis iniqu⁹. ¶ Uicinique tho/
rū resq̧ caueto suas ¶ Et h̄ p̄cepta decē tria
circa te deū/ꝛ septē circa p̄ximuz/cōpleta ē
euāgelica breuitas sub his duob⁹ in q̄b⁹ v/
niuersa lex pēdet ꝛ ꝓphe. Diliges dn̄m deuz
tuum ex toto corde tuo. ex toto [illegible] ex tota aīa tua
ꝛ ex tota ꝟtute tua. ꝛ p̄ximu tuū sicut teipm. ¶ Addi
disti p̄ceptis ꝯsilia in lege tua noua vt d̄ di
lectōe inimicoꝝ nō reddēdo malū ꝓ malo.
ꝛ reliq̄ q̄ iugit s̄m ꝑparatōez animi ꝛ nō sp̄ ꝑ
opis exhibitōez veniūt obseruāda. ¶ Docui U
sti rursus orare nos te p̄rez nr̄m celestē/sub
petitionū septenario/in orōne dn̄ica/ con/
tra septez pctā mortalia. q̄ sunt/supbia/ira/
inuidia/accidia/auaricia/gula/luxuria.
¶ Aduersus q̄ ꝓ purgatōe ꝛ ornatu nr̄o/cō
mulisti ꝟtutes septem/tres theologicas ini/
tētes tibi soli. q̄ sūt fides respectu tue ꝟitatis.
spes respectu potētie. charitas respectu boi
tatis. ꝛ q̄tuor cardiales prudētiā tpantiā
fortitudinē/iusticiā. ¶ Quib⁹ in p̄ria septez
dotes correspōdēt. fidei visio spei tentio chari/
tati fruitio/q̄ ad aīaz. Claritas prudētie. tē
perātie subtilitas. fortitudini agilitas. iusti
cie imortalitas q̄ ad corp⁹ Cōiunxisti p̄fea
ꝟtutib⁹ istis/septē dōa tua/ q̄ sūt. pietas. ti/
mor. scia. fortitudo. ꝯsiliū. itellect⁹. ꝛ sapia.

Dialogus duoꝝ militū

¶ Septē ꝗ bt̄itudines eleuātes nos ad ꝑfectōez nūerasti q̄ sunt. pauptas spūs. mititas. luctus. esuries. ⁊ sitis iusticie. mi̱sericordia mundicia cordis ⁊ pax. ¶ Mi̱sericordie ꝟo opa alia sunt corpalia septē. alia septem spūalia q̄ duob⁹ metris cōplexa sunt. Colligo. poto. cibo. tego. sano. visito. ɔdo. Corrige. duc tela doceas. solare. fer. ora. Amplius ꝟo ɔstituta sunt ꝑ te dn̄m ⁊ redemptorē nr̄m septē sacra. Baptismus ad vitā spūs ꝯ originale pctm̄. Cōfirmatio ad robur fidei. Eucharistia sacra/summe venerāda ⁊ colēda ad nutrimentū spūs. Pnia ꝗ bn̄s tres ptes q̄ sūt ɔtritio ɔfessio ⁊ satisfactio ꝯ pctm̄ actuale. Mrimoniū ī sup ad filioꝝ ꝓpagatōez ꝓ cultu dei. Ordines sacri ad hierarchicā ppl'i x̄piani sctīficatōez. Extrema vnctio ꝯ egritudinē ⁊ pctōꝝ venialiū ɔtagionez. ¶ Sz cur ista corā te dinūerat puer tuus bōe Jesu? Dinūerat ea sane vt nō penitus ingr̄tus sit immēse largitati tue. Ut p̄terea salubres fructus q̄ sunt pax/gaudiuz cū reliq̄s. inde ꝑcipiat te donante quē exorat. ¶ Reuelasti igit̄ q̄d credenduz. Jussisti q̄d agendū. doce q̄so magis ⁊ magis qd̄ reuelas. adiuuās incredulitatē meā. ⁊ da qd̄ iubes opari. Da scire posse ⁊ velle cum gr̄a tua ad gl'iam maiestatis tue ⁊ salutē ꝓpriā vt tandē sepatus ab his q̄ a sinistris audituri sunt horrēdissimā illā sniaz. Ite maledicti in ignē eternū. q̄ꝛ .s. mi̱sericordie opib⁹ caruerūt. collocet̄ puer tuus a dextris auditurus cū ceteris electis tuis ⁊ mi̱sericordib⁹ iocūdissimā illā vocē. Uenite bn̄dicti patris mei ꝑcipite regnū qd̄ vob̄ patū est ab origine mūdi. Amen.

Dialogus cuius

collocutores sunt milites duo. vnus Frācus. alter Anglus ɔtēdētes d̄ regnis fracie ⁊ anglie. ¶ Nō apparet esse cācellarij.

x

m Milites in heremo valliscluse sibi inuicē obuiātes alterutruz cuias esset inq̄siuit: alt̄ frāc⁹ alter anglus r̄ndit. ¶ Ergo inq̄t francus inimicus. ¶ Inq̄t anglus in vētri limitib⁹ sumus/sz pegrin⁹ arma bellica deposui ¶ Frācus. Quid q̄ris. ¶ Anglus. Aīe salutē. ¶ Francus. Tp̄s nos monet. ¶ An. Quotennis es? ¶ Frā. Annos nō hēo sz mors iā lanis mihi pepcit. ¶ An. Mihi pl⁹. ¶ Frācus Quo ꝑgis? ¶ An. Peregre. ¶ Frā.

Oēs sumus pegrini ⁊ aduene/nec ciuitatē manentē hēmus/sz futurā vtinā inq̄ram⁹. ¶ An. Quid ḡ tibi videt̄ de pegrinatōne nr̄a? ¶ Frā. Timeo q̄ p valle lachrymaꝝ discurrētes dei indignatōez ꝓcurauerim⁹. ¶ An. Quare? ¶ Frā. Quia iuxta ꝟbū Esaie ꝑpendo p ea q̄ video/ q̄ indignatio dn̄i sup oēs gētes/ ⁊ sup vniuersam maliciam eoꝝ. q̄ꝛ nata in hac pegrinatōne erūna. iā tā fastidiosi euenimus vt nesciamus q̄d desiderare debeamus ⁊ in h̄ pugnam⁹/cuz iā sumus hora cene/in q̄s fines seculi deuenerūt/q̄ꝛ nihil ē/qd̄ restat debemus ptimescere. ne tp̄s gr̄e qd̄ p̄sto ē pereat. tn̄ de caducis certādo oīuz nr̄m corpa moriunt̄/ ⁊ salus aīe dubia. ¶ An. Immo certa. ¶ Fr. Quare? ¶ An. Quia mādato dei p̄ncipi nr̄o obedimus/q̄ nos cogit ad bellū/⁊ si moriamur ꝓ obediētia morimur dei mandato. ¶ Frā. Bellū iniquū ē/q̄ꝛ fundatū est in libidie dn̄andi ⁊ voluptate ditādi tyrānica/ꝯ x̄pianos. ⁊ q̄ scient̄ peccat q̄rit sibi gehēnā. ¶ An. Ergo p̄ncipi nō obediam? Nonne scribit̄/ q̄ nō obedierit p̄ncipi morte moriatur. Nōne/cū inobediētia ero infamis/vecors. pusillanimis/desertor militie reputatus/ īmo de ꝓditōe suspect⁹ ⁊ reipublice inimicus. ¶ Frā. In iustis obediendū/nō in iniustis ¶ An. Puto iustū oē qd̄ p̄nceps ɔsultus cū suis pōtificib⁹ et satrapis p̄cepit ¶ Frā. Quid ḡ tibi ꝓdest ꝓpa ɔsciā si s̄m alienā ɔsciaz morti te expo nis. Si x̄pianus miles es/nōne x̄pi actio tua ē instructio. cuius hūanitas ꝟbo exemplo hūilitatē ⁊ pauptatē docuit atq̄ iussit. Tu āt q̄ apostatas a x̄po/cur x̄piani nomē vsurpas? Nōne dic̄. q̄ diligit me/s̄monem meū s̄uabit. Nōne mādatū legis ɔsistit in charitate ꝑfecta/dilectiōe dei ⁊ ꝓximi. q̄ teneris q̄ hēs egētib⁹ cōicare ⁊ h̄ nō ignoras Quō vbi debes dare/audes rape qd̄ tuum nō ē? Nōne mādatū leg̃. Nō ɔtristare frēz nec ꝓximū. Quō in tua libidie dn̄andi rapis ɔtristaris ⁊ occidis/⁊ cūcta gladiatoꝝ scelera cōmittis ꝯ x̄pi legē ⁊ doctrinā? Nedū ꝯ ɔsilia ⁊ bt̄itudines seu ꝟtutes. imo ⁊ p̄cepta dei digito scp̄ta. Cui magis tenerīs obedire. an hoī. an deo. an iusto ⁊ et̄no. an regi mortali. an regi creatori dn̄o dn̄antiū? ¶ An. Creatori magis ¶ Frā. Ergo illi obedi ⁊ mādatis eius sup q̄b⁹ nec rex pōt dispēsare. ¶ An. Nō solū optet me alios seq̄/q̄ꝛ pēa mortis ē ⁊ īfamia si ꝯdicā. ¶ Frā. y

Nō minus ardebūt q̄ cū multis ardebūt. ¶An. Angustie vndiq;. ¶F. Utere igit̄ ꝯsilio Susanne. Sis innocēs sanguinis iusti/ ⁊ reside cum xp̄o. nec xp̄iani nomen ꝑdas. nec ꝑuipēdas militie gradū. ¶An. Nō ꝑuipēdo/ sed ꝑ militia exercēda morti me exposui. ¶F. Immo potētia tua abuteris. q᷑ militasti ꝑ h̄ ad dei offensam ⁊ pximi. ¶An. Quid vis me facturū? ¶Fran. Seruaturū legis dei p̄cepta/ ⁊ sit tua militia ꝯ infideles ⁊ dei p̄cepta nō obſuantes. militare ꝑ fide xp̄i ⁊ eius eccl'a quā tuēdā suscepit militia. desistas a sacrilegijs ⁊ rapinis/ ꝓtege pupillos ⁊ viduas ⁊ aduēas. neminē opprimas. ¶An. Uiduas ⁊ orphanos facit guerra/ quō ꝓtegā? ¶F. Desiste ab illa ⁊ milita ꝑ xp̄o ⁊ defensione naturali ad iniuriā ꝓpulsandā ꝑmissa. sed nō offendas. si sic feceris fructū felicitatis p̄mij ac fame gl'ose reportabis. de ꝯtrio penalē atrocitatē ⁊ eternā ignominiā ac ꝑpetuā aggregabis. ¶An. Cōsiliū l; videat salubre tū q᷑ frācus q̄ mihi suspecti/ q᷑ forte ad nr̄am rep̄ medā militiā hec dicunt̄ illā timens ne magis noceat. ¶Fr. Deū timeo cui nihil pōt latere/ nō vos āglicos iniq̄s frācie ꝑsecutores. ¶An. Immo tortores vr̄os ꝓpt iniq̄tates vr̄as. ¶Fr. Immo ꝑsecutores q᷑ ꝓpter iusticiā patimur. btī sumus/ ⁊ magna erit merces nr̄a. regnū nr̄m ab infidelibus/ cū multo q̄siuerimus martyrio ⁊ illō a deo cognouimus q᷑ sp̄ misericordes fuimus nō violēti tyrāni. vos aūt anglici xp̄ianos impugnatis ⁊ occiditis vt infidelibꝫ vires augeatis ⁊ sic iusticia nr̄a et iniq̄tas vr̄a notissima deo ⁊ mūdo. Nō ḡ ꝓpter iniq̄tatē nr̄ā a vob torq̄mur si ꝓpter iusticiā patimur/ ⁊ ita beati. Rex aūt vester ꝯtēnēs dei mādata sicut p̄mus in throno/ sic et in
z penis p̄matū obtinebit. ¶An. Cuius culpa q̄rit? ¶F. Diu vr̄m tyrānizantiū in libidine dn̄andi ⁊ voluptate dn̄andi tyrannica a deo ⁊ eius mādatis apostatantium. ¶An. Ergo regi ꝑcipiētis nō militie obediētis. ¶Fran. Nō teneris ꝯ deū obedire. ¶An. Quis pōt regē nr̄m corripe/ emendare seu retrahere? nō nos subditi. ¶Frā. Oēs si vniti possetis dissentire. ⁊ q᷑ oēs assentitis. oēs estis rei. ¶An. Quis regē et nos posset corripe? ¶F. Nullꝰ p̄ter sūmū vnicū ⁊ idubitatū pōtificē. Ergo ille i culpa hoꝝ scādaloꝝ videt̄. ⁊ illi pōt dici quod scribit̄ in figura. iij. Regū. ij. Custodi virū hūc ⁊ ppl'm istū. qm̄ si de manu tua lapsus fuerit/ erit aīa tua ꝓ aīa illius. Scire eīm ipse ⁊ q̄cūq; regēs d; q᷑ sic in throno p̄mꝰ cōstitutus ē/ sic ⁊ in penis (si neglexerit iusticie opa ⁊ p̄cepta exercere) p̄matū habiturus ē. Et alibi v̄bū dn̄icū ⁊ ꝓpheticū. ille q̄dē in sanguie suo morieṫ. sanguinē āt eius d̄ manu speculatoꝝ req̄rā. ad h̄ eīm officiū ē ꝑpositi vt nō pcat obiurgādo pcī. Nec ē a culpa alienꝰ q̄ l; ꝑpositꝰ nō sit/ qm̄ mlta arguēda vel monēda nouit ⁊ negligit illoꝝ vitās offensiōes/ nullū eīm timere p̄ter deū. ¶An. Forte vobis sumus flagellū vt corripiamini tanq̄ v̄ga directōis. ¶Frā. Non nego. ⁊ forte mala v̄ga directōis/ peiorib; virga ferrea. bonis aūt ad examen v̄tutis sepe ꝑssura. sicut sepe vidi ex eodē igne aurū rutilat/ palea fumat/ cib; coquit̄/ homo ꝯfortatur. alius exustione ledit̄. Itaq; vna v̄tus irruens. bonos ꝓbat ⁊ purificat/ malos dānat/ vastat ⁊ exterminat. ⁊ in eadem afflictione mali deum detestant̄. boni v̄o deū laudant ⁊ p̄cant̄. Uel forte tanq̄ suos corrigit nos quos diligit medēdo. q᷑ multis nocuit aduersario caruisse. sicut de Romanoꝝ monarchia scribit̄. Orbem deuictū victoꝝ victrix vlta est luxuria. Et forte nobis patientibus ꝓsunt scandala. ve tamen illis per quos scandala veniūt. Unde Gregorius in moral' exponens illud Job. xxvi. Gigātes gemuerūt sub aquis maiores potentes altiores populo ab humero sursū sicut scribitur de Saul. i. Regū. x. Gemuerunt sub aquis/ sub pondere populi. ¶Anglus. Si deo non placeret/ nō tamdiu pateretur hec fieri/ imo puniret aliquos. ¶Fran. Immo si omīa punirent̄/ nihil seruaretur futuro iudicio/ ⁊ si nihil puniret̄/ nulla diuia ꝓuidentia crederetur. ⁊ vere multi ex vr̄is offensis puniunt̄. Nā siue male siue prospere succedat punimini. quia malus in sua felicitate punit̄. quia felicitate magis corrūpit̄. bonus aūt nec bonis extollit̄ nec malis frangit̄. Punit̄ etiā/ q᷑ ꝑ que peccat hō/ ⁊ ꝑ illa torquet̄. nec est impijs gaudere dic̄ dn̄s. sed ⁊ hec vicioꝝ p̄mogenita que sunt oblectamēta pcti deo sunt iusticia illos puniendi. ideo dicit apl'us q᷑ euanuerūt in cogitationib;/ induratū ē coꝛ insipiēs. ꝓpter qō ⁊ deus tradidit eos in desideria cordis eoꝝ ⁊ i imūdicia vt afficiāt ꝯtumelijs corpa sua. ⁊ sic ꝓbauerūt nō hr̄e deum in noticia/ tradidit illos deus in sensum reprobū vt

[illegible] eā [illegible] q̄ nō [illegible] contēpnunt [illegible] mia gaudeāt [illegible] in deliciis. [illegible] vidu as [illegible] orphanos in fāme [illegible] necā tur [illegible] et vita eorū [illegible] nec ō sunt [illegible] ¶ Mi. Fateor di cū. E [illegible] grande [illegible] dñi: ꝛ nō habe mus h̄ manentē ciuitatē [illegible] futurā inq̄rim⁹ sꝫ cuiꝰ ignoto. ¶ Fr. Quia et deo nō es et inde ḡba cuius nō [illegible] necā [illegible] ¶ Mi. Esse volo et deo. ¶ F. Celestē patriā ha bet [illegible] q̄ est vita aīe ꝛ vita corporis: desideria [illegible] caritas a mundi [illegible] de clinare aliena nō appetere p̄pa largiri [illegible] audiās eterna dei [illegible] tenuī [illegible] quā timeo [illegible] multis [illegible] [illegible] tem [illegible] ¶ Mi. Quare? ¶ Fri. Quia [illegible] vestigia [illegible] ꝛ tā vitā ꝛ do ctrinā despexisti. ¶ Mi. In quo? ¶ Fr. Fere in oībꝫ viis tuis. ¶ Mi. Specifica mag. ¶ F. Xp̄s vita ꝛ doctrina p̄cepit cū hūilita te charitatē ꝛ volūtariā paupertatē. vos aūt ppe sūmā supbiā nō ptēti regno [illegible] mo in libidine dñandi nō timuistis mittere manū vt occideretis xp̄m dñi ꝛ mē [illegible] legia deserētes dei [illegible] mādata ꝛ p̄cepta offendētes cūcta nefanda [illegible] ppe trastis [illegible] ¶ Mi. Im mo [illegible] militēs [illegible] ꝛ paupe res [illegible] ꝛ [illegible] hoīes [illegible] [illegible] vt [illegible] tēporibus [illegible] fa ciēdo [illegible] ¶ F. [illegible] est vt veniāt scādala. vetūtamē [illegible] terrā dedit vobis [illegible] sufficientē [illegible] cur p [illegible] domo [illegible] a deo mala repēditis? ¶ Mi. Que mala? ¶ F. Cūcta homicidia ꝛ [illegible] ta. ¶ Mi. Sine homicidiis nō pñt fieri bel la. ¶ F. Iō detestāda sunt [illegible] ¶ Mi. Pa ne occidamur nēa sorte? ¶ F. Digne vīa cul pa. qꝛ iniuste bella puocatis. nos aūt iuste repellim⁹ iniuriā. ꝛ iō qꝛ nō timuistis mitte re manū ad occidēdū xp̄m dñi sanguis tu⁹ sup caput tuū. ꝛ idem vil sup montes [illegible] [illegible] ꝛ abiciet [illegible] ¶ Mi. Cur tm̄ detestat' hōicidiū? ¶ F. Quia vl timū [illegible] ē mors. ꝛ deberet sufficere vo bis pphanis [illegible] ingrediendo vi ā libidine fastuosa sine [illegible] sāguis [illegible] effusi one. Nōne oē creatū tēdit ad sue spēi pserua tionē cur oībꝫ creans [illegible] crudelis [illegible] plā te vegetabiles aīata bruta etiā ferocia ci bus suis [illegible] caudis sui pseruāt spēm. ꝛ cū ab alia spē psumant' vl' lędant' in uicē [illegible] ꝛ cū nō pñt [illegible] dolens [illegible]

[illegible] vos [illegible] rapidi fa [illegible] spē: hūanā [illegible] ꝛ pii ca tholici votare necare nō veremi. [illegible] be [illegible] ꝛ alia [illegible] [illegible] spē. ¶ Mi. Sicut [illegible] ita ꝛ pica [illegible] in lege patrū. ¶ F. Eadē [illegible] cū p os pphete tui Samuelis loquens. [illegible] dies ve niūt vt p̄ [illegible] brachiū tuū ꝛ brachiū do mus pris tui vt non sit senex in domo tua [illegible] tabescat aīa ꝛ magna pars domus tue. ¶ Mi. Optet sed vestigia patrū. ¶ F. Fa teor. ¶ Mi. Ergo habeo optatū. ¶ Fran. Quia patres cōuocans loq̄ris de corrupto ꝛ mortali. ego īt fateor de vestigiis pris eter ni ꝛ creatoris ꝛ redēptoris q̄ in celis ē [illegible] [illegible] volūtas sua sicut i celo ꝛ i terra nr̄a [illegible] ¶ Mi. Unni venni venni. ¶ F. Uideo [illegible] reductus cōpūctus. ¶ Mi. Sū [illegible] sed [illegible] nō cognosco pres. ¶ F. Si teipm̄ nō cognoscis quomō [illegible] cogno sceas? ¶ Mi. Rogo igit quis sum dic. ¶ F.

Uas sterq̄linii concha putridus ple nus sterco: ꝛ horrore cecus pauper nu dus ignorans introitum tuum et exitum. cuius vita sicut vmbra que q̄nto magis cre scit tanto decrescit ꝛ tanto magis ad mor tem [illegible] tanta subiecta mutabilitati vt vna nō maneat hora in eodem statu. sed [illegible] [illegible] nihil certius morte: [illegible] ho ra [illegible] incertius ꝛ [illegible] nō pendes. sed spe [illegible] q̄ tibi caduca blandit' falsitas. ¶ Mi.

Si tam vilis sum quō deū videbo ꝛ pa trem vocare psumā nō videbo. ¶ F. Quia es in tenebris. ¶ Mi. Exire cupio. ¶ Fri. Clama [illegible] ad lucē. ¶ Mi. Quō nescio q̄d dicā. ¶ Fr. Dic veni clamans q̄ illuminas oēm hoīem venientē in hūc mundū sꝫ nō di ligentē [illegible] q̄ diligit mundum inimicus lu cis efficit' et obtenebrat'. Et iterū dic. Illustra oculos meos [illegible] benedictio fulgura choruscationes ꝛ dissipa eos vt nō videāt vanitatē. Et iterū clama. Tribuelur incōti gibilis dum te videam: erea nomen alpha cū odore vite q̄ post te in odorē vnguētorū tuorū curram gustē ꝛ [illegible] q̄ sapias cognoscā ꝛ discurrā q̄ꝫ magna est multitudo dulcedi nis tue quā abscōdisti timētibus te. Et ite rū magis cōpunctus dic. Cur faciē tuā ab scondis. Forte dicis dñe. Non videbit me hō ꝛ viuet. Eia dñe moriar vt te videam ꝛ videā vt h̄ moriar. ꝛ ignosce seruo tuo qui p̄sumit loqui dño suo calamitas quā pati

oꝛ/me cogit exclamare/cec⁹ sũ ad lucẽ ꝑpe
ro/tu es medic⁹ ꝛ lux vera via ꝛ vita ꝛ fons
misicordie miserere mei. ¶An. Pctõr sum
forte nõ exaudiar. ¶F. Dic dñe peccaui et
faciẽdo nihil fact⁹ sũ nihil. ꝛ ita ꝯfiteor/qꝛ
ꝯfessio ẽ via ad te ꝑ quã egrediar de limo et
redibo ad te viã. qꝛ ꝟbũ dixit. Ego sum via
veritas ꝛ vita separ⁹ a te fact⁹ sũ ne via. qꝛ sine
ipo factũ ẽ nihil. ꝛ qꝛ nullũ bonũ sine sũmo
bono q̃ tẽs a te sũmo bono deuio nihil effi
cior. Uidit eñ ds cũcta q̃ fecerat ꝛ erãt val
de bõa. malũ ãt factũ sine ipo ꝟbo/nihil ali
ud est q̃ ꝓuatio boni/sic̃ cecitas ꝓuatio vi
sus. Et iterũ dic. Dñe null' meritis ꝓcedẽti
bus placuit tue sũme ꝛ misicordissime bo
nitati. ad esse me ꝑducere sꝫ ꝛ mag̃ viuere ꝛ
sentire ꝛ paulomin⁹ ab ãgel' itelligere qꝛ il
la iã faciẽ tuã hñt. ego ãt ꝑ spe ꝛ speculũ in
enigmate. obsecro regat me tua misicordia
ꝛ cogat te pietas ad saluandũ/q̃ te vicit ad
A creãdũ. qꝛ nihil odisti eoꝝ q̃ fecisti. ¶An.
Arta ẽ via. qꝛ q̇cq̇d in mũdo ẽ/aut ẽ ꝯcupi
scẽtia carnis/aut ocłoꝝ/aut supbia vite. ni
mis peccaui deũ mũdo postponẽdo/diffi
do exaudiri. ¶Fr. Audis ꝟbũ ꝯsolatiõis
dicẽs. Dedit eis ꝑtãtẽ filios dei fieri his q̃
credũt in noĩe ei⁹/q̃ nõ ex sanguinib⁹ neq̃
ex volũtate carnis/neq̃ ex volũtate viri/sꝫ
ex deo nati sunt. ¶An. Quõ poro redire ꝛ
fil⁹ effici? ¶F. Iã dixi ꝑ ꝯfessionẽ pnĩaꝫ ꝛ
satisfactõeꝫ. ¶An. Difficile ẽ. ¶Frã. Im
mo facile volenti. fec̃ te ds dignissimã crea
turã ꝛ lꝫ sis nõ capax ãgel' q̇ dãmõ par po
tes ꝑ ꝟbũ effici. qꝛ potes eq̃lis fieri ꝛ filius
adoptiu⁹ ꝑ vnigenitũ ꝟbũ ꝑ quẽ hẽm⁹ ac
cessuꝫ. Oĩa eñ sub pedib⁹ hoĩs subiecit ds
vt sol⁹ hõ tot⁹ deo subiceret ꝛ tot⁹ esset su⁹/
cũctis dñaret hõ. ꝛ exteriora cuncta ꝑ corpe
sunt creata. ipm ꝟo corp⁹ ꝑ aĩa/aĩa ꝟo ꝑ do
vt illi soli fuiat ꝛ illũ possideat ad solatiuꝫ.
Cogita si tãta tibi solatia in hac die lachry
maꝝ/q̃ta in die nuptiaꝝ. si h̃ delectabilia i
carcere q̇d in ꝑpa pr̃ia ꝯferet diligẽtib⁹ eũ?
qꝛ nõ ẽ nũer⁹ benignitat̃ sue. ¶An. Intel
ligo asserta vera. sꝫ mihi ignaro ꝛ laico diffi
cilia. ¶Fr. Immo grossa ꝛ breuia ¶An.
Dic igit. ¶F. Dilige deũ ꝛ pxĩ. ¶An. Di
ligo deũ. ¶F. Qui diligit me/smonẽ me
um fuabit. ¶An. Sermo ẽ mihi plurus ꝛ
ignotus. ¶F. Immo breuissimus ꝛ reso
lutus ad dilectõneꝫ dei ꝛ pximi. ¶An. In
dilectõe dei nõ hesito. qꝛ summa est rõ. Sꝫ
q̇s sit pximus nõ intelligo/nisi q̃ misericoꝛ
diã in me agit vt ꝯ alios sine dei ꝛ legis of
fensa possim dimicare/sic̃ ꝛ antiq̇ pncipes
ꝛ pphe ꝑ ꝯtextũ sacre scripture dimicarũt/
ꝛ strennue militarũt ¶Frã. Xpi actio tua
dꝫ esse instructio q̇ ꝑ ꝑsecutorib⁹ orauit. ꝛ q̇
dixit. Nisi iusticia vr̃a abundauerit plusq̃
scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ nõ intrabitis in regnũ
celoꝝ. Qui ãt dixerit fratri suo racha/reus
est ꝯcilio/q̇ aũt dixerit fatue/reus ẽ gehẽne
ignis. Dictũ ẽ antiq̇s in lege antiq̃ quã alle
gas. Nõ occides/xp̃us aũt nõ vult pximũ
ꝯtristari ꝟbo nec effectu/sꝫ mutua charita
te/sic̃ ꝛ ipe dilexit nos/diligere ꝑpt ipm tã
q̃ frẽs in Adã. frẽs in xp̃o. frẽs in ecclesia.
Illud fuit xp̃i testamentũ. Pacẽ meam do
vobis/pacem meã relinq̇ vobis/ꝛ in terra
pax hoĩb⁹ bõe volũtatis. Noli igit pximuꝫ
despicere nec ꝯtristari si xp̃ianus miles cu
pis nũcupari. salua iusta ꝛ moderata defen
siõe inculpate tutele. ¶An. Si tibi credã B
ꝑibit in me strẽnuitas/ꝑibit fama glorio
ero fabula gentiũ. parentũ opprobriuꝫ/q̇d
absit. qꝛ crudelis q̇ famã negligit. ¶Frã.
Crudelioꝛ ẽ q̇ aĩaꝫ ꝑdit q̃ eterna amittit ꝑ
caducis. ¶An. Quid ꝑferẽdũ putas glie
ꝛ fame bõe. nõne ꝑ illa militamus oẽs mili
tes? ¶F. Nõ nob dñe nõ nob. sꝫ nomĩ tuo
da gl'iaꝫ. Gl'ia deo debet in excelsis. ꝛ in ter
ra pax hoĩb⁹ bõe volũtatis. Dyabolus sibi
gl'iaꝫ q̃rit de opib⁹ diuinis. tu ꝛ illi filiis fur
es ꝛ latro q̃rẽs deo furari gl'aꝫ sibi ꝑ immẽ
sis bñficiis debitã. Noli gl'iari in vẽto ꝛ fa
bulis/mitte nautis ventũ. ꝛ gl'iaꝫ deo/sper
ne caduca fallacissima ꝛ gusta ꝛ sapora eter
na. ¶An. Quid erg̃/q̇d socii/q̇d tyrones/
q̇d arma/q̇d castra q̃sita ꝛ peculiũ eueniret
sꝫ ꝛ respublica ꝛ illius ꝓncipes q̃ꝝ grãꝫ q̃si
ui/q̇d erũt facturi? ¶F. Peribũt ꝛ tu cũ il
lis sic̃ ꝛ granũ q̇d in petra tua semiaui/fru
ctũ nõ emisit nec emittet ¶An. Nolo peri
re/imo pacẽ vel fedus vellẽ iter nos inire/
vt honore saluo/possem tuis ꝯsiliis acq̇e
scere. ¶F. Nob tñ q̃ hoĩb⁹ bõe volũtatis
pax debet iure testamẽti q̃ã vos illas qua
si ministri antixp̃i rapuistis/illius obtinen
de capaces. ¶An. Deus supplebit defect⁹
nr̃os. ¶F. Magnipotens cuius oculus
sup filios Ade/a die natiuitatis vsq̃ in exi
tum/vt reddat vnicuiq̃ sm opa eoꝝ bona
vel mala cũcta cernẽs/ꝛ cui nihil latere põt
supplebit iusticie huius seculi defectus/et
vos nr̃os efferos ꝛ sue pacis crudeles ꝑse
cutores puniet iuxta demerita. ¶An. De

meritis nescirem iudicare/ſꝫ pacē in diebꝫ meis videre desidero/ vt tuis ꝯsilijs tanꝗ̄ aptis modis acquiescerē salubriter. ¶ Frā. Si tempali caremus/ vtinam saltem pace fruamur eterna. Amē.

Addino facta post biennale internallum.

Luro biēnali spacio rediens Anglicus de sua pegrinatōe Francuꝫ repertū alloqͥ qͥrit. et post multa subintrat pᷓstinam collatōꝫ. Cui Frācus. ¶ Frā. None ꝯtritus es ꝛ penitēs de tātis impietatibꝫ/ p te in xp̄ianissimo Frācoꝝ regno cōmissis. ¶ An. Nō. ¶ F. Quare? ¶ An. Quia cū iusticia ꝛ iusta guerra feci. terrā eīn n̄raꝫ qͥrimus n̄ri regis frācoꝝ ꝛ anglorum iusto mādato/ ꝛ ita expost p viros magnos ꝛ doctos ꝛ pōtifices sum melius p̄terito informatus. ¶ F. Vn̄ regis tui insticia pcessit ꝑ co? du? ¶ An. Quia in successione pᷓma causa filioꝝ ꝛ liberoꝝ/ ſꝫ rex odo ordus h̄ns filiā Ysabelis regis philippi ex psona illius petijt regnū iure successiōis ergo cūctis pferēdus. ¶ F. Filia ē in h̄ regno incapax. ¶ An. Immo iure diuino et ciuili capax. vt habes in lib. Deut. d̄ filiabꝫ Salphat/ p qͥbꝫ dixit d̄s ad Moysen. Da eis portōeꝫ hereditatis patne. ꝛ h̄ sit tibi iudiciū sempit̄nū ¶ F. Illa hereditas plebeia nō regnū. ꝛ si regnū nō sīle huic in q̄ multa spūalia. Preterea argumēta legis antiq̄ nō h̄nt efficaciā nisi quatinus redacta sint ad moralia. Sꝫ si ita sit ꝙ sit capax cur igitur vos anglici filiā regis Henrici nuptā Gaufrido comiti Andegaueñ. moriente p̄re sine mascul. nō admisistis ad regnū. imo Stephanuꝫ ex sorore nepotem ptulistis. Anno dn̄i. M. c. xxxv. None qđ qͥsqꝫ iuris in alterum statuit/ eodē iure vti debet? ¶ An. Dignum ꝛ iustū puto ſꝫ h̄ mihi nouū ¶ Frā. Lege historias. Licet si etiā regni via filia capax existeret/ nō ideo in frācoꝝ regno capax esset. ¶ An. Cur tā varie? ¶ Fran. Quia hoc regnuꝫ ab infidelibꝫ cū infinito xp̄icolaꝝ martyrio qͥsitū mirādis ꝛ singularibꝫ donis ꝛ pᷓrogatiuis diuinitꝰ donatis est in fide xp̄i edificatuꝫ talit/ ꝙ n̄ris caruit ꝛ heresibꝫ teste Gregorio. Vn̄ Clodoneo liliū angelitus missum cū ampulla sacra/ beato Remigio ꝓpinata/ vt illū ꝛ suos in dicto lilio successores ꝛ illius sanctissime charitatis oleo inūgeret. ꝛ inde post illā sacrosanctā vnctōeꝫ/ paulominus ab āgelis rex quicūqꝫ frācoꝝ inūctus/ vestigia illius approbatōis retinēs solo tactu manuū infirmos certa īfirmitate curat/ teste notoꝝ etate. Nec huius rei mulier capax censet/ cū a sacroꝝ ministratōe/ imo interdū certo tēpe ab ingressu eccl'ie ꝓhibita. Quare nō idem sicut in alijs regnis in qͥbus mulierē credo capacē. ¶ An. Immo ꝛ in regnis successerūt ꝛ succedūt. ¶ Frā. Nō francoꝝ. ꝛ si in alijs ꝯsuetudo admittit illas et ꝯsensu totius ppl'i. frācis aūt ꝯsuetudo ꝛ ppl'i consensus in euꝫ cōtradixerūt. Quid plura. None deus distinxit dominia ꝛ terrā inhabitari fecit/ p distinctōeꝫ linguaꝝ in turri ꝯfusionis. cū oēs in lingua vniformes p linguarum ꝯfusionē ꝛ diuisioneꝫ mundū inhabitauit ꝛ gētes dispersit/ quō vos barbari qͥꝝ vocē nō intelligimus moribꝫ vita ꝛ lingua penitus differētes nobis frācis cupitis p̄esse. ¶ An. Etiā Hercules cū hac diuersitate Hyspanias qͥsiuit ꝛ habitauit. None etiam Romani vniuersis linguis pͥncipārūt cur nō anglici eqͥ frācis pͥncipari p̄nt? ¶ F. Quia indigni/ tā pie/ tā xp̄ianissime nationi p̄esse. defende iusticiā allegatā ꝛ non tyranniā. allega iustos reges/ ꝛ nō tyrannos. ¶ An. Reges Hyspanie ꝛ Nauarre q̄ in lingua d̄ñant ducē Britanie ꝛ regē Vngarie/ q̄ duodeciꝫ linguas h̄ꝫ in regno differētes. Vngaros. Theutonicos. Sclauos. Tartaros. Philisteos. Comannos. Frācos. ꝛ alios p nūc a mēoria mea lapsos. ¶ F. Hoc qꝛ ppl's assentit subijci. qꝛ minor pꝫ dꝫ maiori ꝛ digniori cedere/ ꝛ regeꝫ alienū sibi assumit. nos āt nō sic. imo vos anglici dicte qͥrele p te p̄misse de filie successione/ expsse renūciastis/ ꝛ regē Philippū approbastis. ¶ An. Nō credo. ¶ F. Erras in facto/ vel ignoras rei geste notoriaꝫ. Vn̄ p tua veridica informatōe scias ꝙ āno dn̄i M. cclxxxv. dn̄s Philippus rex francorū obijt. relictis Philippo/ Lodo/ ꝛ Isabele. que fuit nupta regi angloꝝ Odoardo. q̄ qͥdē Odoardus ipaꝫ reginā/ ipie p̄sumptōibus cuiusdā sui ꝯsiliarij Hucle despencier tractauit. intm̄ ꝙ frāciā aufugere oportuit. et tandē post multa fuit cōpulsa redire innita que p̄sidio ꝛ ope dn̄i Johis de Hannonia cū. cccc. nobilibꝫ retrocessit/ ꝛ a casu deo disponente applicuit in portu de p̄sto. vbi sui p̄niuole aduenietes cū potētia ob

derũt regẽ vir̄ suũ/ ⁊ dictũ Dudẽ euiscera-
uerũt/ ⁊ regẽ custodierũt/ filiũq; noĩe odoar-
dũ coronauerũt/ quẽ filiũ ⁊ regẽ rexerũt dñs
de ⁊ dñs. R. de mortemar inť q̃s
rectores ĩsurrexit talis iuidie inimicicia/ q̃
finaliť dict⁹ mortemar p iudiciũ baronuʒ/
morti dãnatus ⁊ euisceratus/ ⁊ ei⁹ intestina
cõbusta adhuc eo viuẽte. sic factũ fuerat de
dicto Dude despẽcier. Philippus aũt lebel
frater dicte Ysabelis habuit Karolũ regẽ frã
coꝝ/ q̃ habuit tres vxores ⁊ mortuus sine li
beris ordinauit q̃ dñs Philippus de Ua-
lois ꝯsobrinus suus germanus/ tutor esset
masculi si sibi nasceret. si ꝓ filia cõmisit iu
dicio pariũ/ ⁊ q̃ digerẽt in regẽ idoneiorẽ ⁊
expeditiorẽ. q̃ q̃dẽ Karolus moriť ãno dñi
M. ccc. xxviij. ꝓpť qđ dicti pares elegerũt
dictũ dñm Philippũ/ omissis dicta Ysabe
le ⁊ ei⁹ filio Odoardo/ q̃ siq̃dẽ Philipp⁹ ili
co coronatus ⁊ inũctus ⁊ ꝯsecratus/ ⁊ ilico
debellauit ⁊ deuicit flãdrẽses. ⁊ siliť misit nũ
cios suos dicto anglie regi ad req̃rendũ q̃
veniret ⁊ recognitũ ab eo ducatum aeq̃ta-
nie. q̃ siq̃dẽ Odoardus venit ad ciuitatem
Ambiañ. in q̃ rex associatus regib; Bohe-
mie/ Nauarre/ ⁊ Maioricaꝝ ipm̄ honora-
uit. ⁊ idẽ Odoardus recognouit dicto regi
frãcie ducatũ Aeq̃tanie/ ⁊ fecĩ homagiũ in
ꝓpa ꝑsona. ꝓ bo aũt repireť teneri ꝓmiserũt q̃
se iformaret de mõ ⁊ forma ⁊ iformatus fa
ceret ⁊ lr̃as ꝯfici faceret iuxta formã ad quã
teneri repireť. ⁊ ita rex ãglie recessit ꝯtẽtissi-
mus ⁊ [illegible] ꝯgregauit ꝓceres re-
gni sui in q̃ ꝯgregatione rex frãcie ꝑiť suos
[illegible] q̃ deberet
corona Odoardo tãq̃ꝫ primiori. nihilomi
nus fuit ꝯclusuʒ p ꝓceres magnates ⁊ tres
status regni q̃ tenebať facere homagiũ di-
cto regi frãcie. qđ ⁊ fecĩ p suas lr̃as patẽtes/
q̃s vidi in cronica ꝯscꝓtas datas ad debẽ.
ãno dñi. M. ccc. xxx. die [illegible]
[illegible] mõ ⁊ forma recog[illegible] ducatũ aeq̃
tanie vt p ꝑtẽ frãcie ⁊ vt comites ꝯ põciẽ ⁊
mõstrolij. ⁊ ita ꝓmisit ⁊ iurauit se factuꝝ p
se ⁊ successores. ⁊ ita ẽ veꝝ notoriũ ⁊ manife
stũ p q̃ satis iusticiã nr̃aʒ ⁊ ĩpietatẽ ⁊ iniq̃-
tatẽ vr̃aʒ tyrãnicã/ in libidine dñandi si velis
lucide potes cõꝑhendere. ¶ An. Mirãda
canis/ sʒ ꝓcor q̃s ista ponit. ¶ F. Multi hy-
[illegible] ista ponũt. [illegible] videť
Joh. froyssardi vob̄ fauẽs. q: nõ frãcus. sʒ
de Hãnonia ⁊ fuitor domesticus anglice
regine. vt ĩpe idẽ ꝯfiteť nec ista tergiuersari

pñt. ¶ An. Aliť fui p vnũ ꝑlatũ magnuʒ ⁊
doctissimũ iformatus. ¶ F. Si aliť ꝯ veri-
tatẽ salua sui pace. ¶ An. Quõ igiť tot ⁊ tã
ta bella ĩde secuta ⁊ rex nr̄ regẽ frãcoꝝ se no
minauit. ¶ F. Nõ iusticia sʒ iniq̃tate ⁊ in-
stigãte dyabolo. ¶ An. Quõ ꝓcor exꝓme.
¶ F. Scire debes q̃ in frãcie curia/ ꝓpol
lebat dñs Robertus de artoys sororius re
gis. q̃ siq̃dẽ certa occasiõe ꝓuocauit regiaʒ
indignatiõeʒ interĩ q̃ aufugit Hãnoniã p-
pter qđ rex eius vxorẽ ⁊ liberos detinuit/ ⁊
ducẽ Hãnonie diffidauit si illuʒ receptaret
ꝓpť qđ iuit Brabãtiã/ vbi ilico durissima
guerra inchoata ꝯ ducẽ ꝓpť dictã recepta-
tionẽ q̃ ipm̄ dñm Robertũ ipulit ad fugiẽ-
dũ in angliã/ vbi ilico applicatus machia-
re cepit cũ nobilib; ꝯ regeʒ frãcie dicẽdo q̃
vecordes ⁊ pusillanimes essent/ sic regnum
dimittere dño Philippo. cũ si vellẽt illđ vẽ
dicare possent bono iure ⁊c. interĩ q̃ in solẽ-
ni festo btĩ Georgij in q̃ nobilitas vtriusq;
sexus ꝯuenit. in q̃ nature hũane ⁊ pacis ho-
stis ꝑpetuus inimicus dyabolus nõ abfu-
it. Immo ꝑ̃s illũ diẽ gl̃iosum sibi ⁊ oĩb;
dyabolis fecĩ/ q̃m iuuenũ vtriusq; sex⁹ ope ⁊
ꝯsilio sctm̄ passagiũ regis frãcoꝝ cũ tricen
tis armatoꝝ militib; turbauit/ guerrãq; cõ
clusit inť nos xp̄ianos in q̃ crediť. cl. ãnoꝝ
[illegible]
noꝝ milliões interemptos. Cui⁹ dyaboli sti
mulãte astutia/ vna dña p ipm̄ Robertũ in
structa in regis angloꝝ ꝑñtia in mẽsa sedẽ-
tis vnã ꝓposuit allegoriã/ seu figurã. ꝯclu-
dẽs [illegible]
suoꝝ vecordiã/ nisi frãcie regnũ vẽdicarẽt.
Quo facto singl'i tyrones instructi p dñm
Robertũ/ sua emiserũt vota dñab;/ q̃ nũq̃ꝫ
desisterẽt/ vn⁹ q̃ vno oculo nõ videret/ ali⁹
caputiũ nõ ferret ⁊c. donec frãcie regnũ aio
illud q̃rẽdi intrasset. ¶ An. Quõ tã repẽte
[illegible]
ꝯclusa. ¶ F. Dirigẽte eodẽ dyabolo pacis
⁊ nature inimico/ q̃m dictus rex Philipp⁹
vidẽs se imo totũ orbẽ pacificũ nolẽs mili
tiã ocio torpere. sʒ illã p xp̄i fidẽ augẽdã dis
põnere/ iuit ad visitãdũ papã Urbanũ q̃n
tũ in Auiniõe ⁊ petẽdo crucẽ p eũdo vltra
mare/ q̃ obtẽta recipiebanť tricẽta milia armi
geri ad crucẽ recipiẽdã dispositi/ q̃b; absen
[illegible] francie
inuasionẽ. q̃ cũ ad aures dicti Philippi [illegible]
coꝝ regis ꝑuenerit/ a tã pio ⁊ sctõ ꝓposito a
[illegible]

pulsus pro sui regni defensiõe destitit ꝛ ita guerra ꝯ infideles ficta ꝛ prauã iniq̃tate cõuersa/ꝯ xp̃ianissimos frãcos ꝑ tyrãnia ꝛ libidĩe dñandi exercẽda vñ ingemiscit pp̃ls iubilat hostis/exultat infernus. q̃ vox. q̃ lingua [illegible] noꝝ dãna exp̃mere põt illis i [illegible] de loco ꝛ hora [illegible]

Quo igit rege Philippo reuerso de Auinione [illegible] regnũ tãtuꝫ negociũ attẽptarũt ꝛ tã difficile. ¶F. Instigãte dyabolo ꝛ dicto Roberto eius mistro/rex anglie ꝯsuluit ducẽ Hãnonie/q̃ ꝯsultus multũ dissuasit istam q̃rdãꝫ guerrã. ꝫ nihilominus magis fauẽs maiestati q̃ṡ [illegible] ꝛ iusticie dixit ꝯsulẽdos ducẽ Brabãtie. ep̃m Leodiñ. archiep̃m Coloniẽ. ducẽ Gelreñ. marchionẽ Julieñ. dñꝫ Arnolphũ de Baquehen. ꝛ dñm de Franquemõt. q̃ siq̃dẽ essent huius opiniõis incipiẽdi guerrã [illegible] possent ad diffidãduꝫ regẽ Frãcie essent sufficiẽtes ad inuadẽdũ cũ. 10000. armatꝭ. cũ trib coronatis ad q̃s omẽs p̃dictos missi sunt ilico. xl. milites in maxia põpa q̃si auꝝ iactãtes ꝑ grã ppl̃i captãda ꝑ loca ꝛ p̃rias q̃b iter suũ faciebant Et ipoꝝ aliq̃ cũ vno oculo dicebãt se venisse [illegible] magnũ fecissent ꝑ p̃q̃sita regi Frãcie. Qui siq̃dem milites ꝛ nũcij regis Anglie/a dictis dñis reportarũt votiuũ rñsum. Et cũ h̃ tm̃ laborarũt q̃ habuerũt fauorẽ tacitũ flãdreñ. medio cuiusdã bartauelle int ipos p̃potentis. Comes ãt flãdrie amic frãcoꝝ posuit garnisiõeꝫ a gagẽt cuius metu oportuit anglicos põposos ꝑ Hollandiã remeare. Quo audito ꝑ regẽ anglie misit ꝯ dictã garnisionẽꝫ dictos armatos ꝛ. 2000. archerios qui post multũ ꝯflictũ dirigẽte dyabolo p̃ualuerũt. Ex q̃ victoria dictus bartauelle resũptis viribꝫ ilico scp̃sit regi anglie q̃ post tale p̃ncipiũ veniret ꝛ p̃ualeret/put ꝛ fec ꝛ venit ad dictũ locũ vbi cũ oĩb p̃missis ꝯuenit ꝛ intim votũ ꝑpalauit q̃ post vnius mẽsis spaciũ facere voluerũt/q̃ dux Brabãcie faceret. ꝛ ille differẽs post aliã dilatõeꝫ ꝯclusit q̃ nisi de mãdato ĩpatoris nõ diffidaret. ppt q̃ marchio Julieñ. missus ad illũ/obtinuit vicariatũ ip̃ij ꝛ liñaꝫ fabricãdi monetã sub colore q̃ rex francie occuparet ab ipso castꝝ decreuerek in dyocẽ. Cameraceñ. Et interi aduenit estas ꝛ rex ãglie erat cũ ꝯiuge in castro de lonaur. adueniẽte ãt termio venerunt anglici 500. ꝛ sagittarij

[illegible] mensem nouẽbris alios dños expectare/ ꝛ interi miserũt diffidatões regi frãcie ꝑ quẽdã ep̃m de Jncole ex pte regis anglie tãq̃ṡ vicarij sacri ip̃ij/ q̃d tũc etiã noluit dux Brabãtie. ꝫ veñtꝫ se ꝑmisit qñ obsedisset ciuitateꝫ Cameraceñ. quod ꝛ fecit. Sed rex Anglie fuit ꝯsult dimittere obsidionẽ ꝛ itrare regnũ q̃d ꝛ fec. Sꝫ ilico cũ voluit itrare regnũ comes lynãdi/ꝛ comes de ip̃m quẽ extra ipiũ dimiserunt q̃ṡ solũ vt vicario obedierãt ꝛ fuerũt cũ rege frãcie/vñ rex francie venit obuiã cũ regib Bohemie/Scocie/ꝛ Nauarre h̃ñs 6000. ꝛ viij bãnerias de [illegible] vi duces xxvi. comites cccc. milites. ꝛ. lxiij. pedestres vsq̃ṡ ad locũ d̃ burõte. Rex ãglie ꝑpe ꝑ tres leucas h̃ebat duces brabãcie d̃ gueldes. marchiones d̃ Julies ꝛ blãnerbonc. comitẽ de moirs. dños de Hãnonia. Robertũ de artoys ꝛ oẽs barones ꝛ milites ãglie. ꝫ finalit tractãte ducissa Hãnonie/recesserũt sine bello. ¶An. Hec mihi nõ videnk verisilia q̃ vt vicari ip̃ij ad tãtã guerrã inijciẽdã ꝑcederet cũ se noiet frãcoꝝ regẽ. ¶F. Salua pace tũc se nõ dicebat frãcoꝝ regẽ/ꝫ dicã cur ꝛ quõ nomẽ ꝛ titulũ regis/rex vester vsurpauit. Scire debes q̃ p̃ p̃missa nisus ẽ medio dicti iacobi bartaualle attrahere flãdrẽses q̃ oĩno negauerũt metu pene ꝯuẽte ꝛ ꝑ eccl̃aꝫ illis iposite. vt si min grata regie frãcie vnq̃ṡ facerẽt pene excõicationũ ꝛ ducẽtoꝝ miliũ floreñ. subiacerẽt. Sꝫ ꝯsilio vni mali aduocati tergiuersatoris q̃si architofelis fuit dictũ q̃ si recipet titulũ regis frãcie ꝛ tãq̃ṡ frãcie rex illis p̃cipet q̃ essent liberi a pẽa/cui ꝯsilio fuit vtriq̃ṡ applausuꝫ. ꝫ m̃ltis prudẽtib videret rõni dissonũ. recipe titulũ tm̃ sine alijs causis ꝛ possessiõe. ¶An. Quid inde p̃cessum. ¶F. Armata frãcoꝝ ꝛ Januensiũ ꝑ mare destruxit/auronie ꝛ franci destruxert terrã dñi Jobis d̃ hãnonia. ꝛ illi d̃ cameraco Hãnoniã discurrert. Postq̃ṡ anno [illegible] reuerti [illegible] ad frãci i q̃ reperit i mari armatã frãcoꝝ cũ q̃ dimicauit ꝛ durauit ꝯflict ab hora p̃me vsq̃ṡ ad nonã ꝛ finalit ãgli p̃ualuerũt ꝛ trãsierũt ꝛ venert ad Gaud vbi repit reginã enitã ꝛ ilico obsedit ciuitatẽ Tornaceñ. Et rex frãcie veit vsq̃ṡ ad pontẽ de Cressy vbi m̃lte scharmuche ꝛ frãci strẽnue se habuerũt. ꝛ potẽtiores ꝛ flãdrẽses vecordit aufugerũt. ꝫ finaliter post. xi. septianas tractãte ducissa hãnonie

fuerunt deputati q̄ncꝫ tractatores q̄ ꝯcluse rūt treugā ad annuꝫ vnū. ꝛ debuerūt reges mittere q̄ncꝫ notabiles ꝑsonas. ꝛ ex ꝑte pa pe duos cardiales ad ciuitatē Attrabaten̄. ꝛ q̄cq̄d ꝑ illos seu duas ꝑtes illoꝝ ec̄t factū ratū mā̄eret atꝫ firmū/ ꝛ iterī vti possidebat q̄sꝗ possideret. Sꝫ finalr̄ in dicto ꝑlamē to nihil fuit ꝯclusuꝫ culpa anglicoꝝ ꝑtina ciū. Demū rex āglus ordīauit festuꝫ in die Georgij ꝛ ordinē de Jarretiere cū .xl. militi bus ꝛ .xl. scutiferis ꝛ regia p̄nte cū .ccc. dn̄a bus vl' domicell īductus ea d. liberata. An no ccc xliiij. Et demū anno .xlvi. posuit ob sediū an̄ calaysiū ꝑp̄t qd̄ rex frācie venit ad leuādū. ꝛ q2 nō potuit trāsire obtulit bellū. ꝛ rogauit regē anglie vt sil' pugnarēt. qd̄ re futauit. ꝛ ita sine fructu retrocessit/ ꝑp̄t qd̄ rex āglie habuit calaysiū ꝛ sine mi̇sicordia illos cū seueritate tractauit ꝛ āglicis popu lauit. Mlti guerre act⁹ secuti vsꝗ ad annū liiij. q̄ fuerūt in Auinione ad tractādū d̄ pa ce. ꝛ anno .lv. ꝑnceps de Gal. descēdit ꝛ eo dē anno rex āglie vsꝗ ad calaysiū ꝛ inde ad locū de Hedin cui rex frācie venit obuiā et obtulit bellū dicto āgloꝝ regi. q̄ illud renu it ꝛ cū ꝯfusiōe retrocessit. Demū āno .lvi. ꝫ ꝑncipē de Rex Jo. frāciā venit/ ꝛ habuerūt belluꝫ ꝑp̄e ciuitatē Pictauien̄. in q̄ ꝑch dolor mlti nobiles hicinde occisi/ ꝛ frāci supati. ſꝫ rex Johēs fuit reputatus strēnuior miles illi⁹ belli quē vos āglici ho norastis. ſꝫ finalr̄ post mlta ip̄m occidist̄. ꝛ tātoꝝ maloꝝ fuistis actores q2 deū debe tis timere vltorē. Ecce iniusticiā seu iniq̄ta tē vr̄aꝫ. ¶ An. Aliter dixit mihi pōtifex me

J us. ¶ Fr. Dic p̄cor q̄d dixit? ¶ An. Dixit q2 ꝑ iustificatōe sua obtulit rex nr̄ stare ꝯsi lio generali/ qd̄ frācie rex renuit/ quod non renuisset si de iure suo ꝯfidisset. ¶ Fr. Per ꝑmissa tibi liquet satis rn̄sio/ nōne q̄stio so pita si q̄ esset ꝑ ꝯsensuꝫ regis ꝛ regnicolarū factū eū tātis deliberatiōe ꝛ dilatōne omia potuerūt rex ꝛ regnicole. singuli āt nō. Cū igr̄ rex tuus cū ꝑceꝝ ꝛ regnicolaꝝ ꝯsilio re gi frācoꝝ homagiū fecit ꝛ regē agnouit/ et approbauit quō ꝫ ꝑp̄riū iuramētū homa giū ꝛ fidelitatis sacrm̄ venire nō verent̄ an glici. Nōne felloniā cōmisit rex vester/ imo le' it maiestatē dn̄i sui? Nonne ista exceptio alias elidit. quō igr̄ debuit frācie indubita tus cōpromittere de tāto regno in homīes pauci em̄ repiunt̄ hodie a ꝑp̄lo aut̄ ꝑ̄ternē tes. dic̄ em̄ Salomon q2 oīa obediūt pecu

nie. ꝛ alius dic̄. Audito numō q̄si q̄dā ꝑn cipe sūmo. Resiliūt value/ nihil audit̄ nisi salue. Nonne de dicta fellonia ip̄e rex iudex cōpetēs tāq̄ dn̄s feudi/ ꝛ saltē cū paribus quō sūmittere debuit/ vel potuit alieo indi cio nūq̄ fec̄ nec facere debuit. nec legi fuisse de h̄ actū. Preterea q̄libet ꝑuīcia nō subdita imꝑio pōt sibi regē eligere/ vt frācia ꝛ Hys pania nō subdite ipio. Cū igr̄ deficeret in regno frācie fili⁹ ꝑmogenit⁹/ ꝛ alij capaces in sanguie in ꝑꝑetate ꝑcederent. q̄re nō po tuerūt illū sibi eligere regē iudicio ꝛ electōe pariū ꝛ magnatū ꝑut fecerūt illū victorio sum Philippū cui ī erat splēdor nobilitat̄ regie/ ꝛ cui⁹ vocē intellexim⁹ nō barbaꝝ seu anglicū vel saxonē/ cui⁹ vocē nō intellexissꝫ ꝑp̄ls frācus. erat em̄ dn̄s Philippus ꝑpi q̄or. ꝛ ideo cū naturalr̄ in regno succedat̄: naturalr̄ in regno cū naturā imitet̄ ꝛ ab ea separi nō possit iuxta doctoꝝ approbatas sn̄ias. Hec etiā ꝑceꝝ suoꝝ ꝯsilio dictus rex anglicus ꝫ fidelitatē ꝛ homagiū ꝑ̄fatū ve nire ꝑ̄sumpsisset/ nisi de facto ad suggestio nē dyabolicā medio illi⁹ dyabolici Rober ti de artoys ip̄ij ꝛ q̄si ꝑ indignatiōeꝫ despe rati illi tyrones ꝛ iuuenes post vinū ꝛ dn̄a rū ꝑsuasiones vocati/ illa vota de faciendo guerrā in frācia. fatue ꝛ in suaꝝ aīaꝝ salut̄ detrimētū emisissent. Hec ābigēdū q̄n ꝑce res si ꝯsulti fuissent regnū suū ꝛ ducatū ac q̄tanie cū alijs ꝑtinētijs maluissent pacifi cū/ ꝛ sub federe regie frācoꝝ maiestatis/ q̄ꝫ se tot ꝛ tātis guerre discrimib⁹ īmiscere ꝑ q̄ nil secuꝝ ſꝫ oīa ꝯtētiosa ꝛ āglicis inutilia ꝛ dānosa saluis dei offensis ꝛ ꝑrioꝝ ꝯtūelijs q̄ extimatōeꝫ nō recipiūt q̄b⁹ media illi⁹ an glie regni ꝑs peste et gladio depopulata et hoīb⁹ viduata. ꝛ si dn̄a dederūt certe ma iora repassi sunt. Quid plura? Certe q̄ iuste possidebāt ꝛ pacifice/ nūc tyrānice ꝛ ꝑ fello niā oīa cōmiserūt ꝛ pacis fructū amiserūt. Malū igr̄ iuuenile ꝯsiliū ꝛ impiū min⁹ sa lubre ꝛ vtile ꝛ honestuꝫ. Nec video vob̄ re mediū hoīb⁹ destitutis nisi q2 habita disp̄e satōe viduas vias despōsetis ꝛ dei ꝛ homi nū pacē q̄ratis. ¶ An. Dolendū ꝛ mirādū de assertis si ꝟitati innitant̄. ¶ Frā. Ita po nunt ꝛ h̄nt cronice q̄s vidi. ¶ An. Nōne treuge vel pax ex post facte? ¶ F. Multe ſꝫ nulla efficax nec tēta. ¶ An. Cuius culpa? ¶ F. Vr̄a ꝑut audistis. ¶ An. Nō ꝑpē

K di culpā nr̄aꝫ. ¶ F. Culpā nō to ꝯtra vos ꝑ ꝑmissam/ q2 ex malo ꝑncipio malus finis

spectādus. q̄cq̄d ex post bellis iniustis im/
pijs ꝛ iniq̄s fortuna dedit suo iure. illō vīa
impietate culpa ꝛ malicia venit. multi eniȝ
tractatus iniciati cuȝ illo illustrissimo dn̄o
Johe de frācia q̄ ꝓ ꝯsūmatōe tractatus re
d͛it angliā ꝛ ibi occisus. ꝛ lȝ habueritis ho
minē redemptōeȝ h̄re vel petere nō veremi/
ni in gladij viribꝫ q̄bꝫ plures ex vr̄is q̄ȝ ex
nr̄is interempti/ ꝛ lōge plures habetis vi/
duas ꝛ orphāos q̄ȝ nos dei misicordia ha
beamus/ iustissimo dei iudicio illud dispo/
nēte/ vt q̄ sanguinē sititis/ sanguinē patia/
mini ꝛ bibatis. Voluistis em̄ Nini assyri/
oȝ regis/ magis q̄ȝ xp̄i imitatores esse. q̄ an
noȝ. l. spacio ꝓpagāde dn̄atōis libidine ar
ma ferrea extulit ꝛ cruentā vitā ꝑ totā asyā
bellis egit/ ꝛ in mari rubro vsq̄ȝ ad luxinuȝ
pontū ꝑdomuit. Barbarāq̄ȝ adhuc ībellē
torpentē excitauit seuitiā/ ꝛ iā nō pecudū sȝ
sanguinē hoīuȝ bibere. ¶An. Nō oēs eius
dē fuerūt nec sunt opinionis. ¶Fr. Certe
fateor/ nec natōneȝ totā accuso. sȝ auctoribꝫ
tātoȝ sceleȝ culpā do. Proceres em̄ ꝛ pru/
dētes pacē ꝯcluserāt/ quam tyrones ꝛ iuue
nes incōsulti ad solaȝ dicti dn̄i Roberti de
artoys ꝑsuasionē infregerūt/ ꝛ guerrā cruē/
tā inchoarūt. Multiq̄ȝ ꝓbi viri pacē q̄sie/
rūt. sȝ illoȝ opinio ꝓch dolor nō inualuit/
ꝛ ita seua lōgo vsu tātoȝ p̄ꝺtim p̄latoȝ viro
rū autoritate cōprobata inoleuit/ q̄si in na/
turā ꝯuersa ꝛ vtinā solos maiores nō īson/
L tes pēa seq̄ret̄. ¶An. Qn̄ fuerūt illi tracta/
tus int̄ nos q̄s asseris? ¶F. Circa annuȝ
M. ccc lxij in Frex Johes fuit liberat̄ an
no. lxij. visitauit papā in Auiniōe/ ꝛ anno
iteȝ lxiij. ꝓ ꝯsummatōe tractatus redijt an
gliā/ ꝛ ibi mortuus. Ex q̄bꝫ orta ē q̄stio ꝛ fi
nalit̄ āno lxviij in ꝑlamēto Parisieñ. sentē
tiatū est ꝙ appellatiōes dn̄oȝ de acq̄tania
a rege anglie deberēt recipi ꝑ dictū ꝑlamen
tū/ ꝛ ita fuit significatū regi anglie q̄ m̄lta
allegauit a rōnis tramite multū dissona/ sȝ
nec minus rex nr̄ tāq̄ȝ iustificatus ex abun
danti obtulit stare iudicio eccl̄ie Romane/
ꝛ dn̄i nr̄i pape qd̄ rex vester renuit. ¶An.
Difficile ē mihi credere. ¶Fr. Quare cre/
dis de pace cū illius fueritis sp̄ inimici ꝛ ru/
ptores/ tāq̄ȝ nō hoīes bone volūtatis/ q̄bꝫ
solis pax a xp̄o legata. ¶An. Immo sp̄ q̄/
siuimus ꝛ q̄rimus pacē. ¶F. Quare igit̄
occidistis illū piū regē vr̄m Richardū cu
ius medio pacē ꝑpetuā si illa digni fuissetis
ꝯsineratis. ¶An. Lōga ē hystoria. ¶Frā.

Immo breuis in effectu. ¶An. Quare
breuis? ¶F. Quia tāq̄ȝ pacis inimici/ estis
assueti dn̄os ꝛ reges occidere. ¶An. Quos
ꝛ q̄t? ¶Fr. Cū ip̄e melius scire debes q̄re
regē scm̄ Kinicū danoȝ ꝛ angloȝ regē cu
ius regis danoȝ estis tributarij occidistis
infra eccl̄iaȝ cathedralem in ciuitate Otto
nieñ. in regno Dacie ꝛ Pheonia isula/ ꝛ ibi
sctūs martyr sepultus. In cuius rei mēo/
riā sagitte signū vr̄i gestare sacerdotes in ca
sulis debēt dū celebrāt. quā possessionē im
pie ꝯtinuastis vsq̄ȝ ad aliū scm̄ martyrem
scm̄ Thomā Cātuarieñ. ꝓ iusticia cuius
estis inimici morientē ꝛ vsq̄ȝ ad dictū piuȝ
regē Richardū ꝓ pace vob̄ q̄sita tāq̄ȝ indi/
gnis interfectus. Que igit̄ maior demētia
q̄ȝ nobiscū ꝯtēdere nisi gladio/ si dn̄os na/
turales ꝛ ꝓꝓos occidistis. vr̄is ip̄ijssimis
opinionibꝫ dissentiētes quō alienis paceȝ
vl̄ iusticiā seruabitis? ¶An. Nunq̄ȝ audi
ui anglicos reges interfectos. ¶Fr. Ego
legi ꝑdictos ꝛ alios etiam tp̄e antiq̄ssimo.
¶An. Dic q̄so vnū. ¶F. Dicam plures.
¶An. Rogo dic. ¶F. Anno dn̄i. dc. lxij.
Osuas rex Anglie occisus est. Anno. dc. li.
Osini rex occisus. Anno. dc. lxviij. Elsin⁹
rex occisus. Anno. dc. lxxx. Egristus Rar/
dahūbroȝ rex occisus ē. āno. dc. xcviij. vrē/
hered dux regni Mordamibroȝ int̄fect⁹ ē
Anno. dcc. xvi. Obred rex Mordamibro/
rum interfectus ē/ put vester Beda venera
bilis in angloȝ hystoria/ late describit. De
illo āt martyre glīoso sctō Kinito Dacie et
Anglie rege/ ponit Danoȝ hystoria. ¶An.
Erāt tūc infideles. ¶F. Sȝ vos nūc infi
deliores. ¶An. Bonū fecerūt/ qꝛ sctōs et
martyres hoīes mortales fecerūt. ¶Frā.
Si bonū/ nō tn̄ bn̄ fecerūt. ꝛ deus remūe/
rator aduerbioȝ non noīuȝ. ¶An. Forte
cū iusta causa fecerūt. ꝛ ita bn̄. ¶F. Vole
tibꝫ nō abest occasio iusta vl̄ iniusta. sumūt
em̄ occasionē iniq̄/ qꝛ corrigi despiciūt ꝛ bn̄
ꝑlata criminant̄. Valde em̄ insolēs ꝛ intole
rabile existimāt q̄cq̄d illō nō sonat qd̄ int⁹
amāt. ¶An. Dum mēte reuoluo q̄ audiui M
malo tacere q̄ȝ loq̄. Vicit em̄ omia ꝟitas. ꝛ
certū qd̄ in dictꝫ meis vidi nob̄ pacē q̄sitā
medio illi⁹ boni regis Richardi d̄ cui⁹ mor
te ꝛ causis illi⁹ satis ip̄ijs/ taceo de tā āniq̄s
ignoro. h̄ saluo ꝙ int̄ nos fama asserit̄ Nor
maniā nob̄ ꝑtinere/ ꝛ in h̄ nos iustā vos in
iquā fouere causam. ¶Frā. Salua pace/
nō est veȝ/ nil citra mare habetis nisi ꝑ ty/

rannia τ mare est τ esse debet terminus vester. Habuistis tñ al's ducatũ Acquitanie cum aliquibꝰ ptinentibꝰ in feudũ a rege frãcoꝝ/ quẽ ducatũ p multiplicatas fellonias diuine τ regie Frãcie maiestatis offensiuas amisistis cõtra fidelitatẽ iuratã τ pmissam veniẽdo. In Normãnia aũt nullũ ius habuistis/nec habetis/ imo vt dux Normannie rex frãcoꝝ ẽ verus rex Anglie. scitis eñ ꝙ dux Normannie iusto titulo regnũ vrm ꝗsiuit. Uñ reperio etiam ꝙ anno. c. liiij. rex frãcoꝝ Lodouicus zelotipia motus/ vxorem repudiauit/ quã Henricus Normannie dux pter eius voluntatẽ duxit. ppt̃ qδ int̃ eos suborta guerra. ꝫ post eodẽ anno facta pace inter eos dictus Henricus cũ dicti regis Lodouici ꝑsidio/ angliã ꝯ Stephanũ intrat regnũ τ occupat. ꝫ p ꝯcordiam illi regnũ ad vitã dimisit. ꝗ post illo stephano mortuo cũ dicti regis ꝑsidio regni integritatẽ habuit τ possedit. Post aũt circa annũ dñi. M. x. Philippus francoꝝ et Henricus angloꝝ reges sil' in xpi noĩe cuꝫ innũeris nobiliũ milibꝰ iter pegrinatõnis vltra mare p xpi vindicta fiẽda arripuerũt τ si rex tuus Odoardus silr in die scti Georgij facere voluisset/ aut saltẽ illũ xpianissimum frãcoꝝ regẽ Philippum de Ualoys nõ impediuisset anglicos suos. cc. nõ pdidisset nec tãtoꝝ frãcoꝝ mortẽ ppinassꝫ nec notã sue fidelitatis infracte icurrisset. sicqꝫ rex Henricus vltio vita functus strẽnuitatẽ ppriã τ fratꝝ ac sue militie ꝯ infideles cõuertisset. ¶An. Possibile ẽ. ¶F. Precor noĩa mihi põtificẽ tuũ instructorẽ τ in hac materia eruditorẽ. ¶An. Nõ noĩabo/ sed magnũ in dei seruitio tibi esse assero/ τ ĩ magna dignitate ꝯstitutũ. ¶F. Utinã bñ ꝑpẽdat sue magnitudĩs ꝑceps τ casũ subitũ matia lubricitate. qm trepidaret tam sublime aggredi fastigiũ qδ dũ videt̃ virere cadit/ τ dũ extollit̃ terminat̃ fine repentino sicuti ros ꝗ subito desiccat̃. ¶An. Nisi bñ intelligeret nõ fuisset in tãta ꝯstitutus dignitate. ¶F. Dignitas ex se improbos neqꝫ facere reuerendos/ qꝛ ex se dignitas nihil hꝫ ṽtutis/ nec ṽtus ex dignitate. ꝫ ppt̃ ṽtutẽ dignitati dat̃ honoꝛ. Si eñ aliquid boni a natura inesset dignitati/ mali nõ ꝑessent sicut videmus ꝑesse. ¶An. Talẽ illũ credo foꝛe ꝑlatũ τ bñ intelligentẽ. ¶F. Utinã talis sit cuius opatio lingua mẽs τ vita testimoniũ ꝑbeãt dignitati. Apud deũ eñ nõ est etas/ sed actus vita τ moꝝ dignitas approbat̃. ¶An. Q[illegible] tas τ inqris? ¶F. Per ea ꝙ video τ audio ingit̃ in his regnis τ in ista materia. ¶An. Quid vides? ¶Frã. Uideo ꝑlatos τ sacerdotes vr̃os armigeros τ viros sanguinum effectos/ sed quo iure nescio. τ tñ nuper in ciuitate Rothomageñ. audiui regẽ vr̃m Henricum vltimo vita functum strẽnuũ mirabiliter ꝑlatos vr̃os arguentẽ τ mordẽtem ꝙ ex eoꝝ incumbenti officio nõ essent pacis amatores /zelatores τ pquisitores/ τ tñ vr̃os vidi ꝑlatos magnos τ audio bellatores. τ ꝓdem qδ deterius est piũ τ charitatiuũ subsidiũ p fide xpi iure datũ τ ꝯ hereticos ꝯuertendũ. ꝯ nos xpianissimos cõuersum. τ p nr̃a occisione erogatũ. qδ mihi nedũ admiratõeꝫ inducit/ ꝫ stupoꝛem. Cuius mores tã euersos ꝯsidero recolẽs eius qδ dicit Berñ. ad Eugeniũ ꝙ hodie totus zelus eccl'iasticus feruere videt̃ intuendis possessionibꝰ τ dignitatibꝰ. honoꝛiqꝫ totuꝫ dat̃ τ sctitati nihil/ τ de dei placito vltia fit mẽtio τ de iactura salutis cũctatio nll'a nec salubꝛe putat̃ nisi qδ sublime. τ nihil iustuꝫ videt̃ nisi qδ gloriã redolet. ¶An. Probi sunt vere/ sed regis τ ꝑncipis imperio hec faciunt. ¶Frã. Dixit Petrus magna auctoritate ꝙ magis deo opoꝛtet ꝙ̃ hominibꝰ obedire. Non in fort[illegible] erit deo/ sed sup humilem τ mansuetuꝫ τ timentem verba dñi requiescet spũs eius/ et qui te in vna maxilla pcusserit/ ꝑbe aliam. Iuxta illud verbum christi. Dedi genas meas euellentibus τ ꝯspuentibus in me. Dic ꝑcoꝛ ꝑlatis τ sacerdotibus tuis magis annuentibus maiestati ꝙ̃ veritati mẽte vt reuoluant illud terrendum euangeliũ. Nisi iusticia vestra abũdauerit magis ꝙ̃ phariseoꝝ non intrabitis in regnuꝫ celoꝝ. Qui dixerit fratri suo racha/ reus erit iudicio. ꝗ dixerit fatue/ reus erit gehenne ignis. Si p tam modica iniuria gehennã ꝓuocauit/ quid p tantis stragibꝰ τ execrabilibꝰ homicidijs τ alijs guerre discriminibꝰ? Cogitẽt ecõuerso si veri sacerdotes τ pontifices pacem ꝑsuasissent a tempe Odoardi citra/ ꝙ̃ta τ qualis esset militia τ nobilitas xpiana. τ si p [illegible] fide augenda [illegible] vt rex noster disposuerat/ quantus fructus vbi nũc luctus? Cogitent de satisfactione vbi in seuitia ꝑseuerant.

Opus quoddã col-

latiuũ de q̃dã puella q̃ olĩ in frãcia eq̃tauit cuius editio magr̃o Johĩ de Gerson ascri bit̃ ꝫ magis apparet filius mg̃ri Henrici de Gorckheym. ¶Ad gloriã bñdicte trini tatis / gl̃ioseq̧ semꝑ ꝟginis dei matris ac totius curie celestis.

D t

Uixit me dñs cũ seq̃rer gregẽ ꝛ dixit mihi / vade ꝛ ꝓpha ad ppl̃m meum isrl̃. Amos. vij. P. pl̃s isrl̃ ppl̃s regni francie nõ incõgrue põt spũalit̃ nun- cupari / quẽ fide dei ꝛ cultu xp̃iane religiõis notũ ẽ sꝑ floruisse. Ad hui⁹ regni filiũ que- dã iuuẽcula / pastoris cuiusdã filia / q̃ ꝛ ipa gregẽ ouium secuta fert̃ / accessit. asserẽs se missam a deo q̃tinus ꝑ ipãz dictũ regnũ ad ei⁹ obediẽtiã reducat̃. Ne ãt ipi⁹ assertio pu tet̃ temeraria etiã signis supnaturalib⁹ vtit̃ sicuti reuelare occulta cordiũ ꝛ futura ↄtin gẽtia ꝓuidere. Refert̃ insuꝑ ꝙ sit rasa capite ad modũ viri. ꝛ volẽs ad act⁹ bellicos ꝓce- dere / vestib⁹ ꝛ armis virilib⁹ ĩduta / ascẽdit equũ. q̃ dũ in eq̃ ẽ ferẽs vexillũ. statĩ mirabi li viget ĩdustria / q̃si ꝑit⁹ dux exercit⁹ ad arti ficiosã exercit⁹ institutõẽ. Tũc q̃z sui effici unt̃ aiosi. Ecõtra ꝟo aduersarij timidi / q̃si virib⁹ destituti. Ubi ãt de eq̃ descẽdit / soli- tũ hitũ muliebrẽ reassumẽs / fit simplicissi- ma negocioꝝ seculariũ q̃si innocẽs agnus ĩpita. Fert̃ etiã ꝙ vixit in castitate / sobrieta te / ꝛ ↄtinẽtia. deo deuota. ꝓhibẽs fieri occi- siões. rapinas. ceterasq̧ violẽtias oib⁹ his q̃ ad dictã obedientiã se volũt exhibere. Pro pter hec ꝙ ꝛ silr̃ia ciuitates / opida / ꝛ castra se submittũt regio filio fidelitatẽ sibi ꝓmittẽ- tes. ¶Quo ita vt ꝓfert̃ se hñte nõnulle q̃stio nes emergũt / ꝛ ad sui declarationẽ doctas aĩas alliciunt. Uerbi gr̃a. An credi debeat vera nature hũane puella. an in silẽz effigiẽ fantasticã trãsformatã. Scd̃o an ea q̃ fac possint hũanitus fieri ab ipa. an ꝑ eã ab ali qua supiori causa. Tercia si ꝑ supiorẽ cãm an ꝑ bonã. s. spm̃ bonũ. an malã. vtputa ꝑ spm̃ malũ. Quarta an eius ꝟbis fiducia sit exhibẽda ꝛ eius opa tanq̃ diuinitus facta sint approbanda. an phitonica ꝛ illusoria. ¶Quia ꝟo circa has aut silẽs q̃stiunculas alij ꝛ alij / alit̃ ꝛ alit̃ sentiũt / q̃tinus vterq̧ ꝓ sua defensiõe valeãt ex sacris lr̃is testiõia ꝓferre. pñs h̃ opusculũ nõ asserẽdo ꝫ colla tiue dictãdo / offert q̃sdã ꝓpositõnes ꝑ vna parte. Rursus q̃sdã ꝑ alia. mõ ꝓbleumati- co / ꝓuocãs subtiliora ingenia / ad intelligẽ tiã ꝓfundiorẽ. Hoc tñ memoriter cõmen- dãdo ꝙ ad sentẽtiandũ aliq̃d secure in hac materia / necesse ẽ huius puelle mores / ꝟba opa. ceterosq̧ gestus tam q̃s hꝫ solitaria q̃ eos quos habet cũ alijs in publico ꝛ cete- ras sue vite circũstantias ad liquidum ꝑag noscere / ꝛ an ea que reuelat ꝛ ꝓnunciat / sem per vera inueniant̃. Uerum in sequentib⁹ ponenda accipi debent iuxta cõmunis fa- me relationẽ a pluribus fidedignis ad has partes translatam.

Prima propositio.

¶Hanc ẽẽ verã puellã ꝛ verã nature hũa- ne ꝑsonã est simplr̃ asserendũ. P ¶Hec ꝓpo- sitio patet. quia nedum ꝑ hoꝝ regula canit̃ / ꝙ opatio arguit formã / q̃nimmo et salua- tor noster testat̃ ex opibus cognitionẽz esse accipiendã. quia igit̃ hec iuuẽcula inuenit̃ ↄtinue ↄformis alijs hoibus in actib⁹ hu- manis. loquẽdo. esuriẽdo. comedẽdo. bibẽ do. vigilando. dormiendo. ꝛ ceteris hmõi / quis dicere audeat eã non fore verã nature humane ꝑsonã q̃ de alijs cõicãtib⁹ secũ in silib⁹ hũane nature signis. igit̃ ꝛc̃.

Secũda propositio

¶Ordinatũ ꝓphie tp̃s fuit añ xp̃i aduentũ durans in exordio nascentis ecclesie cũ ope ratione miraculoꝝ. ¶Hec ꝓpositio a sacris doctorib⁹ declarat̃ ex eo ꝙ totum veteris te stamenti tempus fuit figurale ad ꝓnũcian dũ xp̃i aduentũ ꝛ corꝑis sui mystici futurũ statũ. Silr̃ in ꝑmitiua eccl̃ia plures legun tur fuisse ꝓphete. Et q2 ea tũc ꝑdicabant̃ q̃ omnẽ humãe facultatis cognitionẽ trãscẽ- dunt. necessariũz fuit adhibere signa ꝑ ope ra miraculosã quibus hmõi dicta ↄfirma- rent̃. Alioquin minus sufficienter fuisset ꝓ uisũz saluti humani generis. iuxta quod ait Grego. ꝙ planta recenter terre infixa indi- get frequenti irrigatõie vt bñ radicata con ualescat. igit̃ ꝛc̃.

Tercia propositio.

¶Currentibus iã dictus nõ indigne cen- setur interdũ q̃sdam ꝑsonas suscitari ad ꝓ- phetie spm̃ ꝛ moueri ad opationem mira- culoꝝ. ¶Hec ꝓpositio ẽ Augustini in de ci uitate dei. ꝛ etiã extrahi põt ex doctrĩa Gre gorij. Cuius declaratio etiam ex eo patꝫ. q2

saluatoris dicentis vobis ē ꝑmissuꝫ. ꝙ ipse nobiscū ē vsqꝫ ad ꝯsummatōnē seculi. dirigens genus hūanū manu sue ꝓuidētie put oportunitas nr̄e salutis expetit. Sic eñ ꝑtātē suā nō alligauit sacris. ita nec alligauit eaꝫ alicui tpi locis aut ꝑsonis. q̄nimo in mł'tis eius miseratōibꝫ sp assistit hūano generi cōgrua remedia ꝛ auxilia ꝓuidēdo. Nō eī ait Esaias abbreuiata ē manus dñi vt nō possit redimere. igit̃ ꝛc̄. Cū igit̃ reuelatōe occł'toꝝ ꝛ opatōe miraculoꝝ genus humanū indiget excitari ꝛ reuocari/ nūc in vno pplo/ nūc in alio pie censendū est talia nobꝫ nō denegari. igit̃ ꝛc̄.

Quarta propositio.

Q ¶Sacris ꝑsonat l̄ris/ ꝑ fragilē sexum ꝛ innocentē etatem/ exhibitā a deo fuisse ppl'is ꝛ regnis/ letam salutem. ¶Hec ꝓpositio patet. qꝛ teste aplo eligit deus infirma mūdi/ vt fortia q̄qꝫ ꝯfundat. Hinc exemplarit̃ ꝑcedendo legit̃ de delbora Hester ꝛ Judith impetratam fore populo dei salutē. Et Danielem in puericia suscitatum ad liberationem Susanne. Sic Dauid in iuuentute Goliam ꝓstrauit. Nec immerito/ qꝛ h̄ modo fit euidentior diuine pietatis affluentia ne homo suis viribꝫ ascribat/ sed deo potiꝰ gratiarum actiones referat. Sic eñ ꝑ humilem virginē totius generis hūani redēptio orta est. igit̃ ꝛc̄.

Quinta propositio.

¶Nō testat̃ sacra scptura missos a deo praue vite hoīes sub tali forma aut mō sicut de ꝑdicta puella cōis celebrat recitatio. ¶Patet hec ꝓpositio. qꝛ sicut dicit apl's. Nō est ꝯuētio xpi ꝛ Belial. nec dignat̃ inire societatē aut ꝯhere familiaritatē cuꝫ demonijs/ vt eoꝝ mistris ꝛ mēbris. q̄uis legat̃ q̄sdaꝫ malos interdū aliq̄d transeūter ꝓphetasse. sicut Balaam ꝓphetabat ꝙ stella oriret̃ ex Jacob/ ꝛ Saul ꝛ Cayphas ꝓhetauerūt Sed longe aliter ē de hac puella q̄ ad nutū habet vsum donoꝝ supnaturalium in manifestando occulta/ ꝛ p̄nunciando futura/ suo ministerio deseruientia ꝓhibendo insuper (vt p̄missum est) fieri occisiones ꝛ cetera vicia exhortando ad virtutes ꝛ cetera ꝓbitatis opa in quibus deus glorificat̃. Sicut ergo in spū dei p̄missus ē Joseph ante pr̄eꝫ ꝛ frēs in egyptū/ ꝛ Moyses ad populū Israel liberātōeꝫ. ꝛ Gedeon ꝛ sup̄dicte se

mime. Pari mō hāc iuuenculā nō est incōgruū ꝯnumerari bonis specialit̃ a deo missis/ ꝑsertim cū nec munera querat. ꝛ ad bonum pacis tota deuotōne laboret. Hic eñ nō est opus mali spūs q̄ potius ē autor dissensionis q̄ꝫ pacis.

Sexta propositio.

Quasi corollarie sequēs ex antea p̄missis ꝓpositionibus. ¶Hec filia vera ꝑsona in humana natura est a deo specialiter missa ad ea que non humanitus sed diuinitus fiunt opera cui fides est exhibēda. ¶Patet hec ꝓpositio rn̄dens questionibus ꝓlibatis. Q, eñ sit vere homo. patet ex ꝓpositōne p̄ma. Et qꝛ nō desinit etiam his diebꝫ nobꝫ specialiter ꝓuidere ꝑ supnaturalia signa/ nō ē incongruū deo assumere puellam innocentem p̄cipue iuxta quartam ꝓpositionēꝫ. Et quia donū istud ꝑseueranter apud eam residet ad finem deificum/ ꝛ ꝑ media ꝟtutis et honestatis sicut asserit ꝓpositio quinta/ videt̃ ꝯsequēter hec ꝓpositio sexta fore concedenda. Nec miꝝ si in statu equestri sit alterius luminis q̄ꝫ in solito statu muliebri. quia etiā Dauid volens dominū cōsulere/ induebat ephot ꝛ sumpsit psalteriū. ꝛ Moyses dum virgā gestabat mirabilia faciebat/ qꝛ (sicut dicit Gregorius) spūssanctus frequēter se interius ꝯformat exterioribus ꝯcurrentibus ¶Ita ex ꝓlibatis pōt quis huius vie amicus sumere occasionē defendendi suam ptem/ vlterius etiam ꝓcedēdo ad ampliorem dilatationem. ¶Quia ꝟo inueniūtur alij in oppositam partem magis inclinati. supest afferre ex sacra scriptura quedā testimonia/ ex quibus valeant sue positōis sumere fulcimenta inspiciēdo subscriptas ꝓpositiones. R

Prima propositio.

¶Multi ꝑseudo ꝓphete sunt venturi asserentes se diuinitus a deo mitti. ¶Hec propositio est saluatoris dicentis ꝙ in nouissimis diebus scꝫ legis euangelice multi dicent se venire in nomine meo ꝛ multi ꝑ eos decipient̃. Unde ꝛ apostolus ait ꝙ āgelus sathane trāsfigurat se in angelū lucis. Nec mirum/ quia malignus ille rex sup omnes filios superbie incessanter nititur vsurpare diuinitatis excellentiā/ ꝛ ideo procurat falsos prophetas sub nomine dei missos ad decipiendum. igit̃ ꝛc̄.

Secūda propositio

¶ Pseudo pphe frequent pnūciāt occulta cordiū ⁊ effectus futurop ptingētiū ¶ Hec ppositio pcedi solet a doctoribꝫ. Cuius rō est. qꝛ qn̄to ꝟtus ē altior/tanto ad āpliora se extēdit. Cōstat āt ꝙ intellectus demonum multo ē altior intellectu hūano/⁊ ita q̄ nob sunt occulta ⁊ futura q̄ nob sunt ignota. a malo spū sunt cognita. Et ita pphe demonum ex cop instructione possunt talia reuelare. igitur ⁊c̄.

Tercia propositio.

¶ Nō facile discernit verus a falso ppha p exteriores apparētias ⁊ signa ⁊c̄. ¶ Hec ppositio pꝫ. qꝛ nō optet pphaꝫ fore vite ꝟtuose aut hꝛe graꝫ. ⁊ pn̄t demonū pphe occulta nob ⁊ futura pnosticare. ⁊ sic pluribꝫ aliis cū qbꝫ pueniūt cū veris pphis. Q, si interdū pnūciēt falsa sciūt palliare dādo aliū intellectū/aut allegare veros pphas interdū pphetātes aliq̄ q̄ nō euenert. Sic ꝺ Esaia ⁊ Jona pphis legit. Propt qꝺ etiā aplus dic ꝙ nō oī spūi credēduꝫ ē/ſꝫ tēptādi sunt si a deo sunt insinuās difficilē discretōꝫ int bonos ⁊ malos pphas. igit ⁊c̄.

Quarta propositio.

S ¶ Nūc tpe grē spālē fieri a deo missionē/ad tpalis felicitatis psperitatē/nō multam hꝫ apparētie efficaciā. ¶ Hec ppositio pōt sumi ex his q̄ Aug⁹. sepius cōmemorat. Nā bona pn̄tis vite eq̄lit pcedunt bonis ⁊ malis/iustis ⁊ iniustis/ pͤrtim ꝟ tempe grē. ne boni amorē suum affigāt bonis trāsitorijs in qbꝫ mali plurimū florēt. Ut etiā attēdāt que bona refuat amicis in futura vita/qn̄ inimicis suis affluēter pfert hui⁹ vite trāsitoria bona. Fieri igit missionē pn̄tis felicitatis pcuratiuā ⁊ pnosticatiuam (que gui pendēda scribit) modicā videt hꝛe apparētiam/tn̄ in veteri testamēto dum pplus ille seruiebat deo p his tempalibꝫ bonis/legit ad talē intdū factā fuisse mētōeꝫ. igit ⁊c̄.

Quinta propositio.

¶ Duo cōmittit hec puella que legunt phibita in sacra scriptura. ¶ Hec ppositio patet. qꝛ Deut. xxij. Lex phibet ne mulier induat vestes viri. Et aplus pbibet. ne mulier radat caput ad modū viri. Utriusqꝫ āt oppositū de hac puella narrat. Et videtur pma facie ad quādā indecentiā vergere iuuenculaꝫ/puellā insidere equo habitu virili indutā. ⁊ cū deus diligat modestiā videt derogare diuine missiōi se effeminare in virilem formā. Necqꝫ videt pcordare cū familiari missione talis modus. qꝛ tam familiaris missio fit p spm̄ scrificantē interius animam. Iuxta illud Sap. vij. Sapia dei se transfert in animas sctās amicos dei ⁊ pphetas pstituit. pp̄ter qꝺ si huius iuuēcule missio sit pphetica/optet eā esse cuiusdā excellētie scītitatis ⁊ diuini animi intrīsecus. ⁊ talē psonā indecēs videt transformare se in viꝛ secularē armop. Non eīm sic legit de Hester ⁊ Judith/lꝫ ornarēt se cultu solēniori. muliebꝛi tn̄ vt gratius placerēt his cuꝫ quibꝫ agere pceperūt. igit ⁊c̄.

Sexta propositio.

¶ Dictam puellam a deo specialiter missaꝫ ⁊ deum opari p eam aut sibi fiduciam fore adhibendā/nō pōt oñdi p sufficientem apparentiā. ¶ Hec ppositio patet quasi corollarie ex p̄missis. Quia si multi venturi sint falsi pphete similes veris. Si ad felicitatꝫ tempalis psperitatem nō fit specialis missio sub tempe gratie. Si pcessus eius fiat cōtra diuina mādata quō possit assertiue teneri hmōi filiam singulariter a deo electam ad ea sequenda q̄ famant. ¶ Ex quibus patet q̄liter huius vie fautores/suā ptem possint colorare oppositam viam impugnando. Insup ad pfundiora inueniēda occasionem ex p̄missis accipiēdo. Itaqꝫ hec hic inde copulata. collatiue posita offerunt visuris causa pn̄tis casus vel futuri psimilis vt ⁊ ipi aliqd rn̄dere valeant psiles q̄stiōes mouentibꝫ/semp ad gl'iaꝫ dei q̄ regnat in secula bn̄dictus. Amen.

Compilatum a magistro Johē de Gerson/ꝺ mirabili victoria cuiusdam puelle de post ferantes recepte in ducem belli exercitus regis Francorū contra Anglicos.

R Resupponēdum est in primis ꝙ multa falsa sunt probabilia. imo ſm phm non refert quedam falsa pbabiliora esse quibusdam veris vsqꝫ adeo ꝙ duo pdictoria simul stant in pbabilitate/lꝫ non in veritate. ¶ Aduertendum est vlterius ꝙ ista pro-

…era, Gerſonis, t…